

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

DECRET 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana. [2015/5410]

ÍNDEX

Preàmbul	
Títol I	
Disposicions comunes	
Capítol I	
Disposició preliminar	
Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació	
Capítol II	
Curriculum i horari	
Article 2. Currículum	
Article 3. Horari	
Capítol III	
Autonomia i participació	
Article 4. Elements de les programacions didàctiques	
Article 5. Elaboració, supervisió i avaluació de les programacions didàctiques	
Article 6. Autonomia dels centres	
Article 7. Participació de l'alumnat i dels representants legals de l'alumnat	
Capítol IV	
Avaluació	
Article 8. Aspectes generals de l'avaluació de l'alumnat	
Article 9. Referents en l'avaluació i promoció	
Article 10. Documents oficials d'avaluació i resultats de l'avaluació	
Capítol V	
Atenció a la diversitat	
Article 11. Aspectes generals d'atenció a la diversitat	
Article 12. Pla d'atenció a la diversitat i inclusió educativa	
Article 13. Mesures de suport i reforç	
Article 14. Identificació, valoració i intervenció de necessitats específiques de suport educatiu	
Títol II	
Educació secundària obligatòria	
Capítol I	
Organització de l'Educació Secundària Obligatoria	
Article 15. Objectius i fins	
Article 16. Organització general	
Article 17. Organització del primer cicle d'Educació Secundària Obligatoria	
Article 18. Organització del segon cicle d'Educació Secundària Obligatoria	
Capítol II	
Avaluació en l'Educació Secundària Obligatoria	
Article 19. Caràcter de l'avaluació	
Article 20. Promoció	
Article 21. Avaluació final d'Educació Secundària Obligatoria i títol de Graduat en Educació Secundària Obligatoria	
Capítol III	
Atenció a la diversitat en l'Educació Secundària Obligatoria	
Article 22. Mesures d'atenció a la diversitat	
Article 23. Alumnat que presenta necessitats educatives especials	
Article 24. Adaptacions curriculars	
Article 25. Prolongació de l'escolarització un any més en l'etapa	
Article 26. Altres capacitats	
Article 27. Incorporació tardana	
Article 28. Dificultats d'aprenentatge	
Article 29. Acció tutorial i orientació	
Article 30. Programes de millora de l'aprenentatge i del rendiment	
Article 31. Transició de l'educació primària a l'Educació Secundària Obligatoria	

Consellería de Educación, Cultura y Deporte

DECRETO 87/2015, de 5 de junio, del Consell, por el que establece el currículo y desarrolla la ordenación general de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato en la Comunidad Valenciana. [2015/5410]

ÍNDICE

Preámbulo	
Título I	
Disposiciones comunes	
Capítulo I	
Disposición preliminar	
Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación	
Capítulo II	
Curriculo y horario	
Artículo 2. Currículo	
Artículo 3. Horario	
Capítulo III	
Autonomía y participación	
Artículo 4. Elementos de las programaciones didácticas	
Artículo 5. Elaboración, supervisión y evaluación de las programaciones didácticas	
Artículo 6. Autonomía de los centros	
Artículo 7. Participación del alumnado y de los representantes legales del alumnado	
Capítulo IV	
Evaluación	
Artículo 8. Aspectos generales de la evaluación del alumnado	
Artículo 9. Referentes en la evaluación y promoción	
Artículo 10. Documentos oficiales de evaluación y resultados de la evaluación	
Capítulo V	
Atención a la diversidad	
Artículo 11. Aspectos generales de atención a la diversidad	
Artículo 12. Plan de atención a la diversidad e inclusión educativa	
Artículo 13. Medidas de apoyo y refuerzo	
Artículo 14. Identificación, valoración e intervención de necesidades específicas de apoyo educativo	
Título II	
Educación Secundaria Obligatoria	
Capítulo I	
Organización de la Educación Secundaria Obligatoria	
Artículo 15. Objetivos y fines	
Artículo 16. Organización general	
Artículo 17. Organización del primer ciclo de Educación Secundaria Obligatoria	
Artículo 18. Organización del segundo ciclo de Educación Secundaria Obligatoria	
Capítulo II	
Evaluación en la Educación Secundaria Obligatoria	
Artículo 19. Carácter de la evaluación	
Artículo 20. Promoción	
Artículo 21. Evaluación final de Educación Secundaria Obligatoria y título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria	
Capítulo III	
Atención a la diversidad en la Educación Secundaria Obligatoria	
Artículo 22. Medidas de atención a la diversidad	
Artículo 23. Alumnado que presenta necesidades educativas especiales	
Artículo 24. Adaptaciones curriculares	
Artículo 25. Prolongación de la escolarización un año más en la etapa	
Artículo 26. Altas capacidades	
Artículo 27. Incorporación tardía	
Artículo 28. Dificultades de aprendizaje	
Artículo 29. Acción tutorial y orientación	
Artículo 30. Programas de mejora del aprendizaje y del rendimiento	
Artículo 31. Transición de la educación primaria a la Educación Secundaria Obligatoria	

Títol III	Títlu III
Batxillerat	Bachillerato
Capítol I	Capítulo I
Organització del Batxillerat	Organización del Bachillerato
Article 32. Objectius i fins	Artículo 32. Objetivos y fines
Article 33. Organització general	Artículo 33. Organización general
Article 34. Canvi de modalitat i itinerari	Artículo 34. Cambio de modalidad e itinerario
Article 35. Organització del primer curs de Batxillerat	Artículo 35. Organización del primer curso de Bachillerato
Article 36. Organització del segon curs de Batxillerat	Artículo 36. Organización del segundo curso de Bachillerato
Capítol II	Capítulo II
Avaluació en el Batxillerat	Evaluación en el Bachillerato
Article 37. Caràcter de l'avaluació	Artículo 37. Carácter de la evaluación
Article 38. Promoció	Artículo 38. Promoción
Article 39. Avaluació final de Batxillerat i títlu de Batxiller	Artículo 39. Evaluación final de Bachillerato y título de Bachiller
Capítol III	Capítulo III
Atenció a la diversitat en el Batxillerat	Atención a la diversidad en el Bachillerato
Article 40. Mesures d'atenció a la diversitat	Artículo 40. Medidas de atención a la diversidad
Article 41. Alumnat que presenta necessitats educatives especials	Artículo 41. Alumnado que presenta necesidades educativas especiales
Article 42. Altres capacitats	Artículo 42. Altas capacidades
Article 43. Dificultats d'aprenentatge	Artículo 43. Dificultades de aprendizaje
Article 44. Acció tutorial i orientació	Artículo 44. Acción tutorial y orientación
Disposicions addicionals	Disposiciones adicionales
Primera. Ensenyances de religió	Primera. Enseñanzas de religión
Segona. Educació de persones adultes.	Segunda. Educación de personas adultas.
Tercera. Programes d'educació plurilingüe	Tercera. Programas de educación plurilingüe
Quarta. Formació del professorat	Cuarta. Formación del profesorado
Quinta. Llibres de text i materials didàctics	Quinta. Libros de texto y materiales didácticos
Sexta. Autorització de modalitats de Batxillerat	Sexta. Autorización de modalidades de Bachillerato
Séptima. Batxillerat Europeu i Batxillerat Internacional	Séptima. Bachillerato Europeo y Bachillerato Internacional
Octava. Batxillerat d'Excellència	Octava. Bachillerato de Excelencia
Novena. Alumnat que curse enseyanças professionals de música o de dansa, o que siga esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'élit	Novena. Alumnado que curse enseñanzas profesionales de música o de danza, o que sea deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite
Deu. Assessorament, supervisió i difusió de la norma	Diez. Asesoramiento, supervisión y difusión de la norma
Disposicions transitòries	Disposiciones transitorias
Primera. Calendari d'implantació de l'Educació Secundària Obligatoria	Primera. Calendario de implantación de la Educación Secundaria Obligatoria
Segona. Calendari d'implantació del Batxillerat	Segunda. Calendario de implantación del Bachillerato
Tercera. Programacions didàctiques durant el curs 2015-2016	Tercera. Programaciones didácticas durante el curso 2015-2016
Quarta. Normes reglamentàries a desenvolupar	Cuarta. Normas reglamentarias a desarrollar
Disposició derogatòria	Disposición derogatoria
Única. Derogació normativa	Única. Derogación normativa
Disposicions finals	Disposiciones finales
Primera. Normes de desplegament	Primera. Normas de desarrollo
Segona. Entrada en vigor	Segunda. Entrada en vigor

PREÀMBUL

L'article 27 de la Constitució espanyola reconeix el dret fonamental a l'educació. L'educació tindrà com a objecte el ple desenrotllament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de convivència i als drets i llibertats fonamentals. Així mateix, s'establix que l'ensenyança bàsica és obligatòria i gratuïta. L'article 149.1.30a estableix que l'Estat té competència exclusiva sobre la regulació de les condicions d'obtenció, expedició i homologació de títols acadèmics i professionals i normes bàsiques per al desplegament de l'article 27 de la Constitució, a fi de garantir el compliment de les obligacions dels poders públics en esta matèria.

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en l'article 53, estableix que és de competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyança en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjui del que disposen l'article 27 de la Constitució espanyola i les lleis orgàniques que, d'acord amb l'apartat 1 de l'article 81 d'aquella, el despleguen, de les facultats que atribueix a l'Estat el número 30 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució espanyola, i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, modificada per la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la Millora de la Qualitat Educativa, establix en l'article 6.bis la distribució de compe-

Títol III	Títlu III
Bachillerato	Bachillerato
Capítulo I	Capítulo I
Organización del Bachillerato	Organización del Bachillerato
Artículo 32. Objetivos y fines	Artículo 32. Objetivos y fines
Artículo 33. Organización general	Artículo 33. Organización general
Artículo 34. Cambio de modalidad e itinerario	Artículo 34. Cambio de modalidad e itinerario
Artículo 35. Organización del primer curso de Bachillerato	Artículo 35. Organización del primer curso de Bachillerato
Artículo 36. Organización del segundo curso de Bachillerato	Artículo 36. Organización del segundo curso de Bachillerato
Capítulo II	Capítulo II
Evaluación en el Bachillerato	Evaluación en el Bachillerato
Artículo 37. Carácter de la evaluación	Artículo 37. Carácter de la evaluación
Artículo 38. Promoción	Artículo 38. Promoción
Artículo 39. Evaluación final de Bachillerato y título de Bachiller	Artículo 39. Evaluación final de Bachillerato y título de Bachiller
Capítulo III	Capítulo III
Atención a la diversidad en el Bachillerato	Atención a la diversidad en el Bachillerato
Artículo 40. Medidas de atención a la diversidad	Artículo 40. Medidas de atención a la diversidad
Artículo 41. Alumnado que presenta necesidades educativas especiales	Artículo 41. Alumnado que presenta necesidades educativas especiales
Artículo 42. Altas capacidades	Artículo 42. Altas capacidades
Artículo 43. Dificultades de aprendizaje	Artículo 43. Dificultades de aprendizaje
Artículo 44. Acción tutorial y orientación	Artículo 44. Acción tutorial y orientación
Disposiciones adicionales	Disposiciones adicionales
Primera. Enseñanzas de religión	Primera. Enseñanzas de religión
Segunda. Educación de personas adultas.	Segunda. Educación de personas adultas.
Tercera. Programas de educación plurilingüe	Tercera. Programas de educación plurilingüe
Cuarta. Formación del profesorado	Cuarta. Formación del profesorado
Quinta. Libros de texto y materiales didácticos	Quinta. Libros de texto y materiales didácticos
Sexta. Autorización de modalidades de Bachillerato	Sexta. Autorización de modalidades de Bachillerato
Séptima. Bachillerato Europeo y Bachillerato Internacional	Séptima. Bachillerato Europeo y Bachillerato Internacional
Octava. Bachillerato de Excelencia	Octava. Bachillerato de Excelencia
Novena. Alumnado que curse enseñanzas profesionales de música o de danza, o que sea deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite	Novena. Alumnado que curse enseñanzas profesionales de música o de danza, o que sea deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite
Diez. Asesoramiento, supervisión y difusión de la norma	Diez. Asesoramiento, supervisión y difusión de la norma
Disposiciones transitorias	Disposiciones transitorias
Primera. Calendario de implantación de la Educación Secundaria Obligatoria	Primera. Calendario de implantación de la Educación Secundaria Obligatoria
Segunda. Calendario de implantación del Bachillerato	Segunda. Calendario de implantación del Bachillerato
Tercera. Programaciones didácticas durante el curso 2015-2016	Tercera. Programaciones didácticas durante el curso 2015-2016
Cuarta. Normas reglamentarias a desarrollar	Cuarta. Normas reglamentarias a desarrollar
Disposición derogatoria	Disposición derogatoria
Única. Derogación normativa	Única. Derogación normativa
Disposiciones finales	Disposiciones finales
Primera. Normas de desarrollo	Primera. Normas de desarrollo
Segunda. Entrada en vigor	Segunda. Entrada en vigor

PREÁMBULO

El artículo 27 de la Constitución española reconoce el derecho fundamental a la educación. La educación tendrá por objeto el pleno desarrollo de la personalidad humana en el respeto a los principios democráticos de convivencia y a los derechos y libertades fundamentales. Asimismo, se establece que la enseñanza básica es obligatoria y gratuita. El artículo 149.1.30 establece que el Estado tiene competencia exclusiva sobre la regulación de las condiciones de obtención, expedición y homologación de títulos académicos y profesionales y normas básicas para el desarrollo del artículo 27 de la Constitución, a fin de garantizar el cumplimiento de las obligaciones de los poderes públicos en esta materia.

El Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en su artículo 53, establece que es de competencia exclusiva de la Generalitat la regulación y administración de la enseñanza en toda su extensión, niveles y grados, modalidades y especialidades, sin perjuicio de lo que disponen el artículo 27 de la Constitución española y las leyes orgánicas que, de acuerdo con el apartado 1 del artículo 81 de aquella, lo desarrollan, de las facultades que atribuye al Estado el número 30 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución española, y de la alta inspección necesaria para su cumplimiento y garantía.

La Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, modificada por la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la Mejora de la Calidad Educativa, establece en su artículo 6.bis la distribución de compe-

tències entre el Govern, el ministeri competent en matèria d'educació, les administracions educatives i els centres docents. En l'apartat 2 de l'esmentat article s'especifica que en Educació Secundària Obligatoria i en Batxillerat, entre altres ensenyances, les assignatures s'agruparan en tres blocs, d'assignatures troncals, d'assignatures específiques i d'assignatures de lliure configuració autonòmica, sobre els quals les administracions educatives i els centres docents realitzaran les seues funcions de la manera següent:

En l'epígraf *c* s'indica que dins de la regulació i límits establits pel Govern, a través del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, les administracions educatives podran:

1. Complementar els continguts del bloc d'assignatures troncals.
2. Establir els continguts dels blocs d'assignatures específiques i de lliure configuració autonòmica.
3. Realitzar recomanacions de metodologia didàctica per als centres docents de la seu competència.
4. Fixar l'horari lectiu màxim corresponent als continguts de les assignatures del bloc d'assignatures troncals.
5. Fixar l'horari corresponent als continguts de les assignatures dels blocs d'assignatures específiques i de lliure configuració autonòmica.
6. En relació amb l'avaluació durant l'etapa, complementar els criteris d'avaluació relatius als blocs d'assignatures troncals i específiques, i establir els criteris d'avaluació del bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica.
7. Establir els estàndards d'aprenentatge evaluables relatius als continguts del bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica.

Al seu torn, l'epígraf *d* concreta que dins de la regulació i límits establits per les administracions educatives d'acord amb els apartats anteriors, i en funció de la programació de l'oferta educativa que estableix cada administració educativa, els centres docents podran:

1. Complementar els continguts dels blocs d'assignatures troncals, específiques i de lliure configuració autonòmica i configurar la seu oferta formativa.
2. Dissenyar i implantar mètodes pedagògics i didàctics propis.
3. Determinar la càrrega horària corresponent a les diferents assignatures.

L'apartat 2.*e* de l'esmentat article 6.*bis* també concreta que l'horari lectiu mínim corresponent a les assignatures del bloc d'assignatures troncals es fixarà en còmput global per al primer cicle d'Educació Secundària Obligatoria, per al quart curs d'Educació Secundària Obligatoria, i per a cada un dels cursos de Batxillerat, i no serà inferior al 50 % del total de l'horari lectiu fixat per cada administració educativa com a general. En este còmput no es tindran en compte possibles ampliacions de l'horari que es puguen establir sobre l'horari general.

Addicionalment, l'apartat 5 de l'article 6.*bis* estableix que les administracions educatives fomentaran i potenciaran l'autonomia dels centres, n'avaluaran els resultats i aplicaran els oportuns plans d'actuació. Els centres docents desplegaran i complementaran, si és el cas, el currículum de les diferents etapes i cicles fent ús de la seu autonomia, tal com s'arreplega en el capítol II del títol V de la Llei Orgànica 2/2006.

L'anterior potestat reglamentària atorgada a les administracions educatives es completa amb el que disposa la disposició final sexta de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, on es diu que les normes d'esta llei podran ser desplegades per les comunitats autònombes, a excepció de les relatives a aquelles matèries la regulació de les quals s'encomana per esta al Govern o que corresponen a l'Estat; i també amb la disposició final quarta de la Llei Orgànica 8/2013, que estableix que el Govern, a proposta del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, dictarà en l'àmbit de les seues competències les disposicions necessàries per a l'execució i desplegament del que s'establix en la mencionada llei orgànica, sense perjudici del desplegament normatiu que corresponga realitzar a les comunitats autònombes.

La definició de currículum s'arreplega en la nova redacció de l'article 6 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, com la regulació dels elements que determinen els processos d'ensenyança i aprenentatge per a cada una de les ensenyances. El currículum estarà integrat pels objectius de cada ensenyança i etapa educativa, les competències, els continguts, la metodologia didàctica, els estàndards i resultats d'apren-

competencias entre el Gobierno, el ministerio competente en materia de educación, las administraciones educativas y los centros docentes. En el apartado 2 del citado artículo se especifica que en Educación Secundaria Obligatoria y en Bachillerato, entre otras enseñanzas, las asignaturas se agruparán en tres bloques, de asignaturas troncales, de asignaturas específicas y de asignaturas de libre configuración autonómica, sobre los que las administraciones educativas y los centros docentes realizarán sus funciones de la siguiente forma:

En el epígrafe *c* se indica que dentro de la regulación y límites establecidos por el Gobierno, a través del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, las administraciones educativas podrán:

1. Complementar los contenidos del bloque de asignaturas troncales.
2. Establecer los contenidos de los bloques de asignaturas específicas y de libre configuración autonómica.
3. Realizar recomendaciones de metodología didáctica para los centros docentes de su competencia.
4. Fijar el horario lectivo máximo correspondiente a los contenidos de las asignaturas del bloque de asignaturas troncales.
5. Fijar el horario correspondiente a los contenidos de las asignaturas de los bloques de asignaturas específicas y de libre configuración autonómica.
6. En relación con la evaluación durante la etapa, complementar los criterios de evaluación relativos a los bloques de asignaturas troncales y específicas, y establecer los criterios de evaluación del bloque de asignaturas de libre configuración autonómica.
7. Establecer los estándares de aprendizaje evaluables relativos a los contenidos del bloque de asignaturas de libre configuración autonómica.

A su vez, el epígrafe *d* concreta que dentro de la regulación y límites establecidos por las administraciones educativas de acuerdo con los apartados anteriores, y en función de la programación de la oferta educativa que establezca cada administración educativa, los centros docentes podrán:

1. Complementar los contenidos de los bloques de asignaturas troncales, específicas y de libre configuración autonómica y configurar su oferta formativa.
2. Diseñar e implantar métodos pedagógicos y didácticos propios.
3. Determinar la carga horaria correspondiente a las diferentes asignaturas.

El apartado 2.*e* del citado artículo 6.*bis* también concreta que el horario lectivo mínimo correspondiente a las asignaturas del bloque de asignaturas troncales se fijará en cómputo global para el primer ciclo de Educación Secundaria Obligatoria, para el cuarto curso de Educación Secundaria Obligatoria, y para cada uno de los cursos de Bachillerato, y no será inferior al 50 % del total del horario lectivo fijado por cada Administración educativa como general. En este cómputo no se tendrán en cuenta posibles ampliaciones del horario que se puedan establecer sobre el horario general.

Adicionalmente, el apartado 5 del artículo 6.*bis* establece que las Administraciones educativas fomentarán y potenciarán la autonomía de los centros, evaluarán sus resultados y aplicarán los oportunos planes de actuación. Los centros docentes desarrollarán y complementarán, en su caso, el currículum de las diferentes etapas y ciclos en uso de su autonomía, tal y como se recoge en el capítulo II del título V de la Ley Orgánica 2/2006.

La anterior potestad reglamentaria otorgada a las administraciones educativas se completa con lo dispuesto en la disposición final sexta de la Ley Orgánica 2/2006, donde se cita que las normas de esta ley podrán ser desarrolladas por las comunidades autónomas, a excepción de las relativas a aquellas materias cuya regulación se encomienda por la misma al Gobierno o que corresponden al Estado; y también con la disposición final cuarta de la Ley Orgánica 8/2013, que establece que el Gobierno, a propuesta del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, dictará en el ámbito de sus competencias las disposiciones necesarias para la ejecución y desarrollo de lo establecido en dicha ley orgánica, sin perjuicio del desarrollo normativo que corresponda realizar a las comunidades autónomas.

La definición de currículum se recoge en la nueva redacción del artículo 6 de la Ley Orgánica 2/2006, como la regulación de los elementos que determinan los procesos de enseñanza y aprendizaje para cada una de las enseñanzas. El currículum estará integrado por los objetivos de cada enseñanza y etapa educativa, las competencias, los contenidos, la metodología didáctica, los estándares y resultados de aprendizaje

nentatge avaluables, i els criteris d'avaluació del grau d'adquisició de les competències i de l'exít dels objectius de cada ensenyança i etapa educativa.

Pel que fa a les ensenyances d'Educació Secundària Obligatoria, el capítol III del títol I de l'esmentada Llei Orgànica 2/2006 estableix l'ordenació general d'estes ensenyances i fixa els seus principis generals, els objectius, l'estructura en cicles i l'organització de cada un d'estos, els principis pedagògics, els programes de millora de l'aprenentatge i del rendiment, l'avaluació i promoció durant l'etapa, l'avaluació final, i les condicions per a l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària Obligatoria, així com per a la proposta d'incorporació a la Formació Professional Bàsica.

Quant al Batxillerat, el capítol IV del títol I de la Llei Orgànica 2/2006 arreplega les disposicions referents a l'ordenació general de la mencionada etapa, respecte als principis generals, objectius, l'organització tant general com en cada curs de l'etapa, l'avaluació i promoció, l'avaluació final, les condicions per a l'obtenció del títol de Batxiller, i els criteris per a l'admissió als ensenyaments universitaris oficials de grau des del títol de Batxiller o equivalent.

L'apartat 3 de la disposició addicional trenta-huit de la Llei Orgànica 2/2006 disposa que les administracions educatives adoptaran les mesures oportunes a fi que la utilització en l'ensenyança de la llengua castellana o de les llengües cooficials no siga font de discriminació en l'exercici del dret a l'educació.

En consonància amb el precepte anterior, l'article 20 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i Ensenyament del Valencià, estableix que l'Administració adoptarà les mesures que siguin necessàries per a impedir la discriminació dels alumnes per raó de la llengua que els siga habitual. La mateixa Llei 4/1983 també prescriu en l'article 18 que la incorporació del valencià a l'ensenyança en tots els nivells educatius és obligatòria. En els territoris castellanoparlants que s'indiquen en el títol quint, esta incorporació es durà a terme de manera progressiva, atenent la seua particular situació sociolingüística, en la forma que reglamentàriament es determine. El valencià i el castellà són llengües obligatòries en els plans d'ensenyanament dels nivells no universitaris, amb l'excepció feta anteriorment. De conformitat amb l'article 19.2 de l'esmentada llei, sense perjuí de les excepcions regulades en l'article 24, al final dels cicles en què es declara obligatòria la incorporació del valencià a l'ensenyança, i qualssevol que haja sigut la llengua habitual a l'iniciar estos, els alumnes han d'estar capacitats per a utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà.

El Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'establix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat, regula en el seu capítol I aquells aspectes curriculars de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat que competixen al Govern en virtut de les competències que li confereix l'article 6.bis de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig. Així mateix, regula per a ambdós etapes altres aspectes com ara els elements transversals del currículum, l'autonomia dels centres docents, la participació de pares, mares i tutors legals en el procés educatiu i l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu. Posteriorment, el capítol II desplega els aspectes referents a l'ordenació general de les ensenyances de l'Educació Secundària Obligatoria continguts en la Llei Orgànica 2/2006, mentres que el capítol III concreta l'ordenació general de l'etapa del Batxillerat.

La normativa bàsica anterior es completa amb l'Orde ECD/65/2015, de 21 de gener, per la qual es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatoria i el Batxillerat. Esta es dicta d'acord amb allò que s'indica en la disposició addicional trenta-cinc de la Llei Orgànica 2/2006.

Correspon al Consell, fent ús de les seues competències, i de conformitat amb l'abans mencionada potestat reglamentària atorgada a les administracions educatives, establir els elements del currículum que la normativa bàsica indica i concretar determinats aspectes d'ordenació acadèmica. En conseqüència, este decret concreta a la Comunitat Valenciana el currículum de les diferents assignatures de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat, i desplega l'ordenació general d'ambdós etapes.

A l'hora de configurar el currículum, en este decret es fa referència als continguts, els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge

evaluables, y los criterios de evaluación del grado de adquisición de las competencias y del logro de los objetivos de cada enseñanza y etapa educativa.

En lo referente a las enseñanzas de Educación Secundaria Obligatoria, el capítulo III del título I de la citada Ley Orgánica 2/2006 establece la ordenación general de estas enseñanzas y fija sus principios generales, los objetivos, la estructura en ciclos y la organización de cada uno de ellos, los principios pedagógicos, los programas de mejora del aprendizaje y del rendimiento, la evaluación y promoción durante la etapa, la evaluación final, y las condiciones para la obtención del título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria, así como para la propuesta de incorporación a la formación profesional básica.

En cuanto al Bachillerato, el capítulo IV del título I de la Ley Orgánica 2/2006 recoge las disposiciones referentes a la ordenación general de dicha etapa, respecto a los principios generales, objetivos, la organización tanto general como en cada curso de la etapa, la evaluación y promoción, la evaluación final, las condiciones para la obtención del título de Bachiller, y los criterios para la admisión a las enseñanzas universitarias oficiales de grado desde el título de Bachiller o equivalente.

El apartado 3 de la disposición adicional trigésima octava de la Ley Orgánica 2/2006 dispone que las administraciones educativas adoptarán las medidas oportunas a fin de que la utilización en la enseñanza de la lengua castellana o de las lenguas cooficiales no sea fuente de discriminación en el ejercicio del derecho a la educación.

En consonancia con el precepto anterior, el artículo 20 de la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de Uso y Enseñanza del Valenciano establece que la administración adoptará cuantas medidas sean precisas para impedir la discriminación de los alumnos por razón de la lengua que les sea habitual. La propia Ley 4/1983 también prescribe en su artículo 18 que la incorporación del valenciano a la enseñanza en todos los niveles educativos es obligatoria. En los territorios castellano-parlantes que se relacionan en el título quinto, dicha incorporación se llevará a cabo de forma progresiva, atendiendo a su particular situación sociolingüística, en la forma que reglamentariamente se determine. El valenciano y el castellano son lenguas obligatorias en los planes de enseñanza de los niveles no universitarios, con la salvedad hecha anteriormente. De conformidad con el artículo 19.2 de la citada ley, sin perjuicio de las excepciones reguladas en el artículo 24, al final de los ciclos en que se declara obligatoria la incorporación del valenciano a la enseñanza, y cualesquiera que hubiera sido la lengua habitual al iniciar los mismos, los alumnos han de estar capacitados para utilizar, oralmente y por escrito, el valenciano en igualdad con el castellano.

El Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato, regula en su capítulo I aquellos aspectos curriculares de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato que competen al Gobierno en virtud de las competencias que le confiere el artículo 6.bis de la Ley Orgánica 2/2006. Asimismo, regula para ambas etapas otros aspectos tales como los elementos transversales del currículo, la autonomía de los centros docentes, la participación de padres, madres y tutores legales en el proceso educativo y el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo. Posteriormente, el capítulo II desarrolla los aspectos referentes a la ordenación general de las enseñanzas de la Educación Secundaria Obligatoria contenidos en la Ley Orgánica 2/2006; mientras que el capítulo III concreta la ordenación general de la etapa del Bachillerato.

La normativa básica anterior se completa con la Orden ECD/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la Educación Secundaria Obligatoria y el Bachillerato. Esta se dicta de acuerdo con lo indicado por la disposición adicional trigésima quinta de la Ley Orgánica 2/2006.

Corresponde al Consell, en uso de sus competencias, y de conformidad con la antes mencionada potestad reglamentaria otorgada a las administraciones educativas, establecer los elementos del currículo que la normativa básica indica y concretar ciertos aspectos de ordenación académica. En consecuencia, el presente decreto concreta en la Comunitat Valenciana el currículum de las diferentes asignaturas de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato, y desarrolla la ordenación general de ambas etapas.

A la hora de configurar el currículum, en el presente Decreto se hace referencia a los contenidos, los criterios de evaluación y los estándares

avaluables segons la distribució competencial indicada en l'article 6.*bis* de la Llei Orgànica 2/2006, en funció de la classificació de matèries en blocs d'assignatures troncals, específiques i de lliure configuració autonòmica. Com a elements del currículum que competixen a l'Administració educativa de la Comunitat Valenciana, s'establixen per a cada matèria orientacions didàctiques i metodològiques. D'altra banda, s'indiquen per a cada curs els continguts i criteris d'avaluació de manera que es complementen els establits per la normativa bàsica, si és el cas, alhora que s'establixen les relacions entre les competències i els continguts i criteris d'avaluació. Addicionalment, el currículum es completa amb els estàndards d'aprenentatge avaluables de les matèries ubicades en el bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica.

Esta nova configuració del currículum, que el simplifica i li dóna un caràcter més flexible, es troba orientada a atorgar un major grau d'autonomia pedagògica als centres docents. Estos desenrotllaran i concretaran el currículum de les diferents matèries com a part del seu projecte educatiu. El currículum conté els elements per a permetre una acció coherent i progressiva, de manera que els equips docents puguen adoptar les decisions relatives a l'estructuració dels seus elements en les programacions docents. Així, l'Administració educativa potencia l'autonomia dels centres, la qual també ha de vincular-se a un foment de la cultura de l'avaluació, com a mecanisme de millora continua de la qualitat de l'ensenyança i dels processos d'ensenyança i aprenentatge.

El currículum establert per mitjà d'este decret també estableix una intervenció educativa que preveu com a principi l'atenció a la diversitat de l'alumnat, i l'adaptació del currículum i els seus elements a les necessitats de cada alumne i alumna. Per a posar en pràctica una atenció personalitzada efectiva, en les aules i en els centres docents s'han de desenvolupar bones pràctiques que afavorisquen un bon clima de treball i la resolució pacífica de conflictes, potenciant la creació d'una escala de valors que incloga el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç i la superació personal. En este sentit, s'ha de facilitar la convivència i l'optimització dels processos d'ensenyança i aprenentatge en l'aula en un marc d'atenció a les necessitats i interessos de tot l'alumnat.

També adquirix una especial importància l'aprenentatge basat en competències, que es caracteritza per la seua transversalitat i pel seu caràcter integral, atés que les competències constituïxen l'aplicació pràctica d'allò que s'ha après en una diversitat de contextos acadèmics, socials i professionals. Així, el procés d'ensenyança-aprenentatge competencial ha d'abordar-se des de totes les matèries, la qual cosa implica un important canvi en les tasques que es plantegen a l'alumnat en l'aula i un plantejament metodològic innovador. Les metodologies didàctiques innovadores que incloguen l'aprenentatge cooperatiu, els projectes interdisciplinaris, l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, i, en termes generals, qualsevol altra metodologia pròpia d'una educació inclusiva i orientada a l'aprenentatge per competències, contribuiran a una major motivació de l'alumnat, a un major grau d'adquisició de les competències i de l'èxit dels objectius de la corresponent etapa per part d'este, i conseqüentment, a una millora dels seus resultats.

Per a abordar este plantejament metodològic, la labor del docent és fonamental, ja que haurà de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten la resolució de problemes, l'aplicació dels coneixements apresos i la promoció de l'activitat dels estudiants. Per a això, la formació del professorat ha de ser un pilar fonamental per a la renovació metodològica i per a la posada en pràctica de les metodologies didàctiques innovadores esmentades amb anterioritat.

L'Educació Secundària Obligatoria, junt amb l'Educació Primària, constitueix l'ensenyança bàsica, obligatòria i gratuïta. L'Educació Secundària Obligatoria s'organitza d'acord amb els principis d'educació comuna i atenció a la diversitat de l'alumnat, suposant una progresió respecte a l'Educació Primària, en la qual s'inclou el sentit de la responsabilitat de l'alumnat sobre el seu rendiment i en les preses de decisions sobre diferents trajectòries educatives conforme s'avança en l'etapa. Per a això, adquirixen una especial rellevància en esta etapa l'orientació educativa i professional, la tutoria i les mesures d'atenció a la diversitat, organitzatives i curriculars. En relació amb l'orientació, la importància queda patent per mitjà de la introducció del consell orientador com a document oficial d'avaluació. Este document tindrà un

de aprendizaje evaluables según la distribución competencial referida en el artículo 6.*bis* de la Ley Orgánica 2/2006, en función de la clasificación de materias en bloques de asignaturas troncales, específicas y de libre configuración autonómica. Como elementos del currículo que competen a la administración educativa de la Comunitat Valenciana, se establecen para cada materia orientaciones didácticas y metodológicas. Por otra parte, se indican para cada curso los contenidos y criterios de evaluación de forma que se complementen los establecidos por la normativa básica, si es el caso; al mismo tiempo que se establecen las relaciones entre las competencias y los contenidos y criterios de evaluación. Adicionalmente, el currículo se completa con los estándares de aprendizaje evaluables de las materias ubicadas en el bloque de asignaturas de libre configuración autonómica.

Esta nueva configuración del currículum, que lo simplifica y le da un carácter más flexible, se encuentra orientada a otorgar un mayor grado de autonomía pedagógica a los centros docentes. Estos desarrollarán y concretarán el currículum de las diferentes materias como parte de su proyecto educativo. El currículum contiene los elementos para permitir una acción coherente y progresiva, de forma que los equipos docentes puedan adoptar las decisiones relativas a la estructuración de sus elementos en las programaciones docentes. Así, la Administración educativa potencia la autonomía de los centros, la cual también debe vincularse a un fomento de la cultura de la evaluación, como mecanismo de mejora continua de la calidad de la enseñanza y de los procesos de enseñanza y aprendizaje.

El currículum establecido mediante el presente decreto también prevé una intervención educativa que contempla como principio la atención a la diversidad del alumnado, y la adaptación del currículo y sus elementos a las necesidades de cada alumno y alumna. Para poner en práctica una atención personalizada efectiva, en las aulas y en los centros docentes se deben desarrollar buenas prácticas que favorezcan un buen clima de trabajo y la resolución pacífica de conflictos, potenciando la creación de una escala de valores que incluya el respeto, la tolerancia, la cultura del esfuerzo y la superación personal. En este sentido, se ha de facilitar la convivencia y la optimización de los procesos de enseñanza y aprendizaje en el aula en un marco de atención a las necesidades e intereses de todo el alumnado.

También adquiere una especial importancia el aprendizaje basado en competencias, que se caracteriza por su transversalidad y por su carácter integral, dado que las competencias constituyen la aplicación práctica de lo aprendido en una diversidad de contextos académicos, sociales y profesionales. Así, el proceso de enseñanza-aprendizaje competencial debe abordarse desde todas las materias, lo que implica un importante cambio en las tareas que se planteen al alumnado en el aula y un planteamiento metodológico innovador. Las metodologías didácticas innovadoras que incluyan el aprendizaje cooperativo, los proyectos interdisciplinares, el uso de las tecnologías de la información y la comunicación, y, en términos generales, cualquier otra metodología propia de una educación inclusiva y orientada al aprendizaje por competencias, contribuirán a una mayor motivación del alumnado, a un mayor grado de adquisición de las competencias y del logro de los objetivos de la correspondiente etapa por parte de este, y consecuentemente, a una mejora de sus resultados.

Para abordar este planteamiento metodológico, la labor del docente es fundamental, ya que habrá de diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten la resolución de problemas, la aplicación de los conocimientos aprendidos y la promoción de la actividad de los estudiantes. Para ello, la formación del profesorado ha de ser un pilar fundamental para la renovación metodológica y para la puesta en práctica de las metodologías didácticas innovadoras citadas con anterioridad.

La Educación Secundaria Obligatoria, junto con la educación primaria, constituye la enseñanza básica, obligatoria y gratuita. La Educación Secundaria Obligatoria se organiza de acuerdo con los principios de educación común y atención a la diversidad del alumnado, suponiendo una progresión con respecto a la educación primaria, en la que se inculca el sentido de la responsabilidad del alumnado sobre su rendimiento y en las tomas de decisiones sobre diferentes trayectorias educativas conforme se avanza en la etapa. Para ello, adquieren una especial relevancia en esta etapa la orientación educativa y profesional, la tutoría y las medidas de atención a la diversidad, organizativas y curriculares. En relación con la orientación, la importancia queda patente mediante la introducción del consejo orientador como documento oficial de evaluación. Este documento tendrá un carácter informativo acerca del

caràcter informatiu sobre el progrés acadèmic i la proposta d'itineraris educatius més adequats per a cada alumne o alumna, de manera que es puga guiar el procés educatiu de l'alumnat que concilia un marc d'educació comuna, i que al mateix temps permeta adequar-lo a les seues necessitats, interessos i ritmes d'aprenentatge, a través de l'oferta de diferents opcions. A més d'esta informació a les famílies, és responsabilitat dels tutors i tutores, i de les mateixes famílies, mantenir un marc de col·laboració i d'informació mútua a fi de coordinar el seguiment de l'alumnat, velant pel seu progrés acadèmic i pel seu desenvolupament integral. Finalment, les diferents mesures d'atenció a la diversitat han d'assegurar una atenció personalitzada i un desenvolupament personal i integral de tot l'alumnat.

Respecte al Batxillerat, l'alumnat que l'inicia ha adquirit un cert grau de desenvolupament intel·lectual que els conferix una major capacitat de raonament. Per este motiu, en esta etapa es du a terme una aprofundiment en l'acció educativa, amb la finalitat de proporcionar a l'alumnat formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements i habilitats que els permeten desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència, així com disposar d'una educació que els permeta continuar amb garanties estudis de l'educació superior. El Batxillerat té una estructura en què coexistixen matèries que tenen com a finalitat proporcionar una formació i uns coneixements generals, amb les quals s'aprofundixen competències de caràcter més transversal; junt amb altres matèries concordants amb les preferències de l'alumnat, amb les quals s'ofereix una preparació especialitzada, en el marc de la modalitat, i si és el cas itinerari de Batxillerat, triats d'acord amb les perspectives i interessos de l'alumne o alumna. Adicionalment, ha de considerar-se que en esta etapa s'ha d'utilitzar una metodologia activa que faciliti l'autonomia de l'alumnat i, al mateix temps, constitua un estímul per al treball en equip i servir per a fomentar les tècniques d'investigació, i aplicar els resultats en contextos reals.

Finalment, cal considerar que l'article 2.1.j de la Llei Orgànica 2/2006 estableix com un dels fins cap als quals s'orienta el sistema educatiu espanyol la capacitació per a la comunicació en la llengua oficial i cooficial, si n'hi ha, i en una o més llengües estrangeres. Així, la cooficialitat del valencià i del castellà, i l'aprenentatge d'ambdós llengües i en ambdós llengües en el currículum, es considera un element bàsic de la nostra cultura. Junt amb este fet, el coneixement de les llengües estrangeres també constitueix un element essencial per al desenvolupament personal i professional de les persones, el qual brinda noves oportunitats en la societat actual. Este coneixement ha de ser abordat per mitjà de l'aprenentatge de la llengua estrangera com a matèria específica, però també en el marc de l'aplicació i generalització dels programes plurilingües, que es troben en procediment d'implantació segons el que estableix el Decret 127/2012, de 3 d'agost, del Consell, pel qual es regula el plurilingüisme en l'ensenyança no universitària a la Comunitat Valenciana.

Per tot allò que s'ha exposat, este decret es dicta en l'exercici de les competències que atribuïxen a la Comunitat Valenciana l'article 53 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana; l'article 6.bis.2.c i la disposició final sexta de la Llei Orgànica 2/2006; la disposició final quarta de la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, i l'article 43 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Consell, havent atorgat audiència als òrgans de participació i consulta de la comunitat educativa, amb el preceptiu dictamen del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana i de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, a proposta de la consellera d'Educació, Cultura i Esport, conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del dia 5 de juny de 2015,

DECREE

TÍTOL I Disposicions comunes

CAPÍTOL I Disposició preliminar

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. Este decret té com a objecte establecer el currículum de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat, així com desplegar els aspec-

progresso académico y la propuesta de itinerarios educativos más adecuados para cada alumno o alumna, de manera que se pueda guiar el proceso educativo del alumnado conciliando un marco de educación común, y al mismo tiempo permitiendo adecuarlo a sus necesidades, intereses y ritmos de aprendizaje, a través de la oferta de diferentes opciones. Además de esta información a las familias, es responsabilidad de los tutores y tutoras, y de las propias familias, mantener un marco de colaboración y de información mutua a fin de coordinar el seguimiento del alumnado, velando por su progreso académico y por su desarrollo integral. Finalmente, las diferentes medidas de atención a la diversidad han de asegurar una atención personalizada y un desarrollo personal e integral de todo el alumnado.

Respecto al Bachillerato, el alumnado que lo inicia ha adquirido cierto grado de desarrollo intelectual que le confiere una mayor capacidad de razonamiento. Por este motivo, en esta etapa se lleva a cabo una profundización en la acción educativa, con la finalidad de proporcionar al alumnado formación, madurez intelectual y humana, conocimientos y habilidades que les permitan desarrollar funciones sociales e incorporarse a la vida activa con responsabilidad y competencia, así como disponer de una educación que les permita continuar con garantías estudios de la educación superior. El Bachillerato tiene una estructura en la que coexisten materias que tienen como finalidad proporcionar una formación y unos conocimientos generales, con las que se profundiza en competencias de carácter más transversal; junto con otras materias acordes con las preferencias del alumnado, con las que se ofrece una preparación especializada, en el marco de la modalidad, y en su caso itinerario, de Bachillerato elegidos de acuerdo con las perspectivas e intereses del alumno o alumna. Adicionalmente, debe considerarse que en esta etapa se ha de utilizar una metodología activa que facilite la autonomía del alumnado y, al mismo tiempo, constituya un estímulo para el trabajo en equipo y sirva para fomentar las técnicas de investigación, y aplicar los resultados en contextos reales.

Finalmente, cabe considerar que el artículo 2.1.j de la Ley Orgánica 2/2006 establece, como uno de los fines hacia los que se orienta el sistema educativo español, la capacitación para la comunicación en la lengua oficial y cooficial, si la hubiere, y en una o más lenguas extranjeras. Así, la cooficialidad del valenciano y del castellano, y el aprendizaje de ambas lenguas y en ambas lenguas en el currículo se considera un elemento básico de nuestra cultura. Junto a este hecho, el conocimiento de las lenguas extranjeras también constituye un elemento esencial para el desarrollo personal y profesional de las personas, el cual brinda nuevas oportunidades en la sociedad actual. Este conocimiento ha de ser abordado mediante el aprendizaje de la lengua extranjera como materia específica, pero también en el marco de la aplicación y generalización de los programas plurilingües, que se encuentran en procedimiento de implantación según lo establecido en el Decreto 127/2012, de 3 de agosto, del Consell, por el que se regula el plurilingüismo en la enseñanza no universitaria en la Comunitat Valenciana.

Por todo lo expuesto, el presente decreto se dicta en el ejercicio de las competencias que atribuyen a la Comunitat Valenciana el artículo 53 del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana; el artículo 6.bis.2.c y la disposición final sexta de la Ley Orgánica 2/2006; la disposición final cuarta de la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre; y el artículo 43 de la Ley 5/1983, de 30 de diciembre, del Consell, habiendo otorgado audiencia a los órganos de participación y consulta de la comunidad educativa, con el preceptivo dictamen del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana y de la Acadèmia Valenciana de la Llengua, a propuesta de la consellera de Educación, Cultura y Deporte, conforme con el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, y previa deliberación del Consell, en la reunión del día 5 de junio de 2015,

DECRETO

TÍTULO I Disposiciones comunes

CAPÍTULO I Disposición preliminar

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1. El presente decreto tiene por objeto establecer el currículo de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato, así como desarro-

tes de l'ordenació general d'estes ensenyances continguts en els capítols III i IV del títol I de la Llei Orgànica 2/2006, i en el Reial Decret 1105/2014, pel qual s'establix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat.

2. Este decret será aplicable en los centros docentes públicos y privados de la Comunitat Valenciana autorizados para impartir las enseñanzas d'Educación Secundaria Obligatoria o de Bachillerato, así como en los centros autorizados para impartir ambas enseñanzas, reguladas en la Ley Orgánica 2/2006.

CAPÍTOL II *Curriculum i horari*

Article 2. Curriculum

1. La definició de currículum i dels elements que l'integren serà l'establida en l'article 2 del Reial Decret 1105/2014.

2. Per al conjunt del primer cicle de l'Educació Secundària Obligatoria, per al segon cicle de l'Educació Secundària Obligatoria i per a cada un dels dos cursos del Batxillerat, els continguts comuns, els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge evaluables que conformen el currículum bàsic de les matèries del bloc d'assignatures troncals seran els arreplegats en l'annex I del Reial Decret 1105/2014. Els continguts i criteris d'avaluació per a cada curs amb els quals es complementen els establits per la normativa bàsica, les relacions entre les competències i els continguts i criteris d'avaluació, així com les recomanacions de metodologia didàctica, són els establits en l'annex I d'este decret.

3. Per al conjunt del primer cicle de l'Educació Secundària Obligatoria, per al segon cicle de l'Educació Secundària Obligatoria i per a cada un dels dos cursos del Batxillerat, els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge evaluables que conformen el currículum bàsic de les matèries del bloc d'assignatures específiques seran els arreplegats en l'annex II del Reial Decret 1105/2014. Els continguts, els criteris d'avaluació per a cada curs que complementen els establits per la normativa bàsica, les relacions entre les competències i els continguts i criteris d'avaluació, així com les recomanacions de metodologia didàctica, són els establits en l'annex II d'este decret.

4. Respecte a les matèries del bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica, els continguts i els criteris d'avaluació de cada curs, els estàndards d'aprenentatge evaluables, les relacions entre les competències i els continguts i criteris d'avaluació, així com les recomanacions de metodologia didàctica, són els establits en l'annex III d'este decret, excepte en el que es referix a la matèria de Reforç Instrumental, el currículum de la qual es concretarà pels centres docents a partir dels currículums de les assignatures de Matemàtiques, Llengua Castellana i Literatura i Valencià: Llengua i Literatura.

5. Els centres docents desenvoluparan i complementaran el currículum fent ús de les seues competències i autonomia, ambdós indicats en els articles 3.1.d), 3.2 i 7.2 del Reial Decret 1105/2014. Esta concreció del currículum s'incorporarà al projecte educatiu del centre.

Article 3. Horari

1. Amb caràcter general, l'horari lectiu per al desenvolupament del currículum de l'Educació Secundària Obligatoria constarà de 30 sessions lectives setmanals en els cursos primer i segon, i de 32 sessions lectives setmanals en els cursos tercer i quart. Al seu torn, l'horari lectiu per al desenvolupament del currículum del Batxillerat comprendrà 32 sessions lectivas en el primer curs i 33 sessions lectivas en el segon. En ambdós etapes, cada hora lectiva tindrà una duració mínima de 55 minuts.

2. La distribució de les sessions lectives setmanals per a impartir cada una de les matèries en els corresponents cursos de l'Educació Secundària Obligatoria és la que figura en l'annex IV d'este decret.

3. La distribució de les sessions lectives setmanals per a impartir cada una de les matèries en els corresponents cursos del Batxillerat és la que figura en l'annex V d'este decret.

4. Durant la jornada escolar, el currículum es desenvoluparà a través d'un mínim de 5 i un màxim de 8 sessions lectivas diàries, de dilluns a divendres. Després de cada dos o tres sessions lectivas hi haurà un període de descans de vint minuts com a mínim.

llar los aspectos de la ordenación general de estas enseñanzas contenidos en los capítulos III y IV del título I de la Ley Orgánica 2/2006, y en el Real Decreto 1105/2014, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato.

2. Este decreto será de aplicación en los centros docentes públicos y privados de la Comunitat Valenciana autorizados para impartir las enseñanzas de Educación Secundaria Obligatoria o de Bachillerato, así como en los centros autorizados para impartir ambas enseñanzas, reguladas en la Ley Orgánica 2/2006.

CAPÍTULO II *Curículo y horario*

Artículo 2. Curículo

1. La definición de currículo y de los elementos que lo integran será la establecida en el artículo 2 del Real Decreto 1105/2014.

2. Para el conjunto del primer ciclo de la Educación Secundaria Obligatoria, para el segundo ciclo de la Educación Secundaria Obligatoria y para cada uno de los dos cursos de Bachillerato, los contenidos comunes, los criterios de evaluación y los estándares de aprendizaje evaluables que conforman el currículo básico de las materias del bloque de asignaturas troncales, serán los recogidos en el anexo I del Real Decreto 1105/2014. Los contenidos y criterios de evaluación para cada curso, con los cuales se complementan los establecidos por la normativa básica, las relaciones entre las competencias y los contenidos y criterios de evaluación, así como las recomendaciones de metodología didáctica, son los establecidos en el anexo I del presente decreto.

3. Para el conjunto del primer ciclo de la Educación Secundaria Obligatoria, para el segundo ciclo de la Educación Secundaria Obligatoria y para cada uno de los dos cursos del Bachillerato, los criterios de evaluación y los estándares de aprendizaje evaluables que conforman el currículo básico de las materias del bloque de asignaturas específicas, serán los recogidos en el anexo II del Real Decreto 1105/2014. Los contenidos, los criterios de evaluación para cada curso que complementan los establecidos por la normativa básica, las relaciones entre las competencias y los contenidos y criterios de evaluación, así como las recomendaciones de metodología didáctica, son los establecidos en el anexo II del presente decreto.

4. Respecto a las materias del bloque de asignaturas de libre configuración autonómica, los contenidos y los criterios de evaluación de cada curso, los estándares de aprendizaje evaluables, las relaciones entre las competencias y los contenidos y criterios de evaluación, así como las recomendaciones de metodología didáctica, son los establecidos en el anexo III del presente decreto, salvo en lo que se refiere a la materia de Refuerzo Instrumental, cuyo currículo se concretará por los centros docentes a partir de los currículos de las asignaturas Matemáticas, Lengua Castellana Literatura y Valenciano: Lengua y Literatura.

5. Los centros docentes desarrollarán y complementarán el currículo en uso de sus competencias y autonomía, ambos referidos en los artículos 3.1.d), 3.2 y 7.2 del Real Decreto 1105/2014. Esta concreción del currículo se incorporará al proyecto educativo del centro.

Artículo 3. Horario

1. Con carácter general, el horario lectivo para el desarrollo del currículum de la Educación Secundaria Obligatoria constará de 30 sesiones lectivas semanales en los cursos primero y segundo, y de 32 sesiones lectivas semanales en los cursos tercero y cuarto. A su vez, el horario lectivo para el desarrollo del currículum del Bachillerato comprenderá 32 sesiones lectivas en el primer curso y 33 sesiones lectivas en el segundo. En ambas etapas, cada sesión lectiva tendrá una duración mínima de 55 minutos.

2. La distribución de las sesiones lectivas semanales para impartir cada una de las materias en los correspondientes cursos de la Educación Secundaria Obligatoria es la que figura en el anexo IV del presente decreto.

3. La distribución de las sesiones lectivas semanales para impartir cada una de las materias en los correspondientes cursos del Bachillerato es la que figura en el anexo V del presente decreto.

4. Durante la jornada escolar, el currículum se desarrollará a través de un mínimo de 5 y un máximo de 8 sesiones lectivas diarias, de lunes a viernes. Después de cada dos o tres sesiones lectivas habrá un período de descanso de veinte minutos, como mínimo.

5. La distribució horària setmanal de les distintes matèries es realitzarà d'acord amb els criteris següents:

a) Les matèries a què corresponguen dos o tres sessions lectives setmanals no podrán ser impartides en dies consecutius.

b) No hi haurà dos o més sessions lectives diàries de la mateixa matèria, en el cas de matèries del bloc d'assignatures troncals, a excepció de les matèries que tinguen un caràcter eminentment pràctic.

c) En cas d'alumnat d'Educació Secundària Obligatoria, no s'inclouran en cap cas hores lliures intercalades en el seu horari lectiu.

6. De conformitat amb el que disposen els articles 13.4, 14.5, 27.5 i 28.5 del Reial Decret 1105/2014, la matèria de Valencià: Llengua i Literatura rebrà un tractament anàleg al de la matèria Llengua Castellana i Literatura.

7. Els centres docents públics i privats concertats podrán efectuar ampliaciones de l'horari escolar sense que, en cap cas, s'imposen aportaciones a les famílies ni exigències per a la conselleria competent en matèria d'educació, tal com estableix l'article 120.4 de la Llei Orgànica 2/2006. L'ampliació de l'horari escolar podrà efectuar-se per mitjà de l'increment del nombre de sessions lectives diàries, sense perjudici del que disposa l'apartat 4 d'este article i de la normativa vigent en matèria de jornada escolar.

CAPÍTOL III *Autonomia i participació*

Article 4. Elements de les programacions didàctiques

Les programacions didàctiques en l'Educació Secundària Obligatoria i en el Batxillerat hauran de concretar, almenys, els apartats següents:

1. Introducció.

a) Justificació de la programació.

b) Contextualització.

2. Objectius de l'etapa respectiva vinculats amb la matèria o l'àmbit.

3. Competències.

4. Continguts.

5. Unitats didàctiques.

a) Organització de les unitats didàctiques.

b) Distribució temporal de les unitats didàctiques.

6. Metodologia. Orientacions didàctiques.

a) Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

b) Activitats i estratègies d'ensenyança i aprenentatge. Activitats complementàries.

7. Avaluació de l'alumnat.

a) Criteris d'avaluació.

b) Instruments d'avaluació.

c) Criteris de qualificació.

d) Activitats de reforç i ampliació.

8. Mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

9. Elements transversals

a) Foment de la lectura. Comprensió lectora. Expressió oral i escrita.

b) Comunicació audiovisual. Tecnologies de la informació i de la comunicació.

c) Emprenedoria.

d) Educació cívica i constitucional.

10. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Article 5. Elaboració, supervisió i evaluació de les programacions didàctiques

1. En l'Educació Secundària Obligatoria i en el Batxillerat, la planificació de la programació docente de cada matèria o àmbit serà de curs.

2. Les programacions didàctiques seran elaborades pel departament didàctic que tinga encomanada la impartició de la matèria o àmbit corresponent, sota la coordinació i la direcció del cap de departament, i tenint en compte les directrius i els criteris establerts per la comissió de coordinació pedagògica, o de qui en tinga atribuïdes les funcions.

3. En les programacions de les matèries i dels àmbits de l'Educació Secundària Obligatoria es tindran en compte, a més, les orientacions

5. La distribución horaria semanal de las distintas materias se realizará de acuerdo con los siguientes criterios:

a) Las materias a las que correspondan dos o tres sesiones lectivas semanales no podrán ser impartidas en días consecutivos.

b) No habrá dos o más sesiones lectivas diarias de la misma materia en el caso de materias del bloque de asignaturas troncales, a excepción de las materias que tengan un carácter eminentemente práctico.

c) En el caso de alumnado de Educación Secundaria Obligatoria, en ningún caso se incluirán horas libres intercaladas en su horario lectivo.

6. De conformidad con lo dispuesto en los artículos 13.4, 14.5, 27.5 y 28.5 del Real Decreto 1105/2014, la materia de Valenciano: lengua y literatura recibirá un tratamiento análogo al de la materia Lengua Castellana y Literatura.

7. Los centros docentes públicos y privados concertados podrán efectuar ampliaciones del horario escolar sin que, en ningún caso, se impongan aportaciones a las familias ni exigencias para la consellería competente en materia de educación, tal y como establece el artículo 120.4 de la Ley Orgánica 2/2006. La ampliación del horario escolar podrá efectuarse mediante el incremento del número de sesiones lectivas diarias, sin perjuicio de lo dispuesto en el apartado 4 de este artículo y de la normativa vigente en materia de jornada escolar.

CAPÍTULO III *Autonomía y participación*

Artículo 4. Elementos de las programaciones didácticas

Las programaciones didácticas en la Educación Secundaria Obligatoria y en el Bachillerato deberán concretar, al menos, los siguientes apartados:

1. Introducción.

a) Justificación de la programación.

b) Contextualización.

2. Objetivos de la etapa respectiva vinculados con la materia o el ámbito.

3. Competencias.

4. Contenidos.

5. Unidades didácticas.

a) Organización de las unidades didácticas.

b) Distribución temporal de las unidades didácticas.

6. Metodología. Orientaciones didácticas.

a) Metodología general y específica. Recursos didácticos y organizativos.

b) Actividades y estrategias de enseñanza y aprendizaje. Actividades complementarias.

7. Evaluación del alumnado.

a) Criterios de evaluación.

b) Instrumentos de evaluación.

c) Criterios de calificación.

d) Actividades de refuerzo y ampliación.

8. Medidas de atención al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo o con necesidad de compensación educativa.

9. Elementos transversales

a) Fomento de la lectura. Comprensión lectora. Expresión oral y escrita.

b) Comunicación audiovisual. Tecnologías de la información y de la comunicación.

c) Emprendimiento.

d) Educación cívica y constitucional.

10. Evaluación de la práctica docente e indicadores de logro.

Artículo 5. Elaboración, supervisión y evaluación de las programaciones didácticas

1. En la Educación Secundaria Obligatoria y en el Bachillerato, la planificación de la programación docente de cada materia o ámbito será de curso.

2. Las programaciones didácticas serán elaboradas por el departamento didáctico que tenga encomendada la impartición de la materia o ámbito correspondiente, bajo la coordinación y la dirección de la jefatura de departamento, y teniendo en cuenta las directrices y los criterios establecidos por la comisión de coordinación pedagógica, o de quien tenga atribuidas sus funciones.

3. En las programaciones de las materias y de los ámbitos de la Educación Secundaria Obligatoria se tendrán en cuenta, además, las

dels equips de transició per a procurar la correcta coordinació i continuïtat entre l'Educació Primària i l'Educació Secundària Obligatoria, tot això, sense perjuí dels mecanismes de coordinació que estableixen els centres docents que impartsen ambdós etapes en els seus respectius projectes educatius.

4. En el procediment d'elaboració de les programacions didàctiques es prestarà especial atenció a la programació docent de les diferents matèries i àmbits, així com als elements transversals del currículum, l'orientació dels quals es desenrotllarà en els termes concrets per l'article 6 del Reial Decret 1105/2014.

5. Una vegada elaborades les programacions didàctiques, estes estarán a disposició de tots els membres de la comunitat educativa i seran accessibles per estos en qualsevol moment.

6. La direcció del centre docent comprovarà que l'elaboració de les programacions didàctiques s'ajusta formalment al que estableix la normativa vigent. Així mateix, la Inspecció d'Educació supervisarà i realitzarà el seguiment de les programacions.

7. En virtut del que disposen els articles 20.4 i 30.1 del Reial Decret 1105/2014, el professorat avaluarà tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyança i la seua pràctica docent, i per això estableixrà indicadors d'èxit en les programacions didàctiques, segons s'indica en l'article 4.10 d'este decret. Així mateix, s'avaluarà el procés d'ensenyança i aprenentatge prenent com referent l'avaluació contínua de les diferents matèries impartides, i la influència dels diversos elements en el rendiment i en els resultats de l'avaluació de l'alumnat. Les propostes de millora que es realitzen sobre la programació didàctica a partir de la seua evaluació hauran de ser arreplegades en les programacions didàctiques del curs escolar següent.

Article 6. Autonomia dels centres

1. L'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres docents es portarà a la pràctica en els termes indicats en els articles 3.2 i 7 del Reial Decret 1105/2014, a través del desenvolupament i concreció curricular, de la concreció de les mesures d'atenció a la diversitat i de l'aprovació de les seues normes d'organització i funcionament.

2. L'organització i el funcionament dels centres, les activitats docents, les formes de relació que s'establisquen entre els membres de la comunitat educativa i les activitats complementàries i extraescolars s'orientaran a facilitar el desenvolupament en l'alumnat de les competències establides en el currículum.

3. Per a garantir el dret a una formació integral de tots els alumnes i les alumnes, el claustre i la direcció del centre propiciaran un clima ordenat i cooperatiu entre tots els membres de la comunitat educativa. La conselleria competent en matèria d'educació velarà perquè el professorat reba el tracte, la consideració i el respecte concordes amb la importància social de la seua professió i la realitat de la seua tasca diària, en compliment de la legislació de la Comunitat Valenciana d'autoritat del professorat.

4. Els centres docents promouran accions destinades a fomentar la qualitat educativa en els termes que especifica l'article 122.bis de la Llei Orgànica 2/2006.

5. L'autonomia pedagògica i organitzativa es vincularà a l'avaluació del centre com a mecanisme de millora contínua de la qualitat de l'ensenyança.

Article 7. Participació de l'alumnat i dels representants legals de l'alumnat

1. La participació dels representants legals de l'alumnat en el procés educatiu s'efectuarà segons estableix l'article 8 del Reial Decret 1105/2014.

2. Els centres docents cooperaran estretament amb els representants legals dels alumnes i les alumnes menors d'edat, i estableixeran mecanismes per a afavorir-ne la participació en el procés educatiu de l'alumnat, tot això, a fi de respectar i potenciar la responsabilitat de les famílies en el mencionat procés. Entre estos mecanismos, els centres docents promouran els compromisos amb l'alumnat, i amb els seus representants legals quan es tracte d'alumnat menor edat, considerant el que disposa l'article 7.3 del Reial Decret 1105/2014, així com en la normativa vigent a la Comunitat Valenciana per la qual es regula la declaració de compromís família-tutor entre les famílies o representants legals de l'alumnat i els centres educatius de la Comunitat Valenciana.

orientaciones de los equipos de transición, para procurar la correcta coordinación y continuidad entre la educación primaria y la Educación Secundaria Obligatoria, todo ello, sin perjuicio de los mecanismos de coordinación que establezcan los centros docentes que imparten ambas etapas en sus respectivos proyectos educativos.

4. En el procedimiento de elaboración de las programaciones didácticas se prestará especial atención a la programación docente de las diferentes materias y ámbitos, así como a los elementos transversales del currículo, cuya orientación se desarrollará en los términos concretados por el artículo 6 del Real Decreto 1105/2014.

5. Una vez elaboradas las programaciones didácticas, estas estarán a disposición de todos los miembros de la comunidad educativa y serán accesibles por estos en cualquier momento.

6. La dirección del centro docente comprobará que la elaboración de las programaciones didácticas se ajusta formalmente a lo establecido en la normativa vigente. Asimismo, la Inspección de Educación supervisará y realizará el seguimiento de dichas programaciones.

7. En virtud de lo dispuesto en los artículos 20.4 y 30.1 del Real Decreto 1105/2014, el profesorado evaluará tanto los aprendizajes del alumnado como los procesos de enseñanza y su propia práctica docente, para lo que establecerá indicadores de logro en las programaciones didácticas, según se indica en el artículo 4.10 de este decreto. Asimismo, se evaluará el proceso de enseñanza y aprendizaje tomando como referente la evaluación continua de las diferentes materias impartidas, y la influencia de los diferentes elementos en el rendimiento y en los resultados de la evaluación del alumnado. Las propuestas de mejora que se realicen sobre la programación didáctica a partir de su evaluación deberán ser recogidas en las programaciones didácticas del siguiente curso escolar.

Artículo 6. Autonomía de los centros

1. La autonomía pedagógica y organizativa de los centros docentes se llevará a la práctica en los términos indicados en los artículos 3.2 y 7 del Real Decreto 1105/2014, a través del desarrollo y concreción curricular, de la concreción de las medidas de atención a la diversidad y de la aprobación de sus normas de organización y funcionamiento.

2. La organización y el funcionamiento de los centros, las actividades docentes, las formas de relación que se establezcan entre los miembros de la comunidad educativa y las actividades complementarias y extraescolares se orientarán a facilitar el desarrollo en el alumnado de las competencias establecidas en el currículo.

3. Para garantizar el derecho a una formación integral de todos los alumnos y alumnas, el claustro y la dirección del centro propiciarán un clima ordenado y cooperativo entre todos los miembros de la comunidad educativa. La consellería competente en materia de educación velará para que el profesorado reciba el trato, la consideración y el respeto acordes con la importancia social de su profesión y la realidad de su tarea diaria, en cumplimiento de la legislación de la Comunitat Valenciana de autoridad del profesorado.

4. Los centros docentes promoverán acciones destinadas a fomentar la calidad educativa en los términos que especifica el artículo 122.bis de la Ley Orgánica 2/2006.

5. La autonomía pedagógica y organizativa se vinculará a la evaluación del centro como mecanismo de mejora continua de la calidad de la enseñanza.

Artículo 7. Participación del alumnado y de los representantes legales del alumnado

1. La participación de los representantes legales del alumnado en el proceso educativo se efectuará según establece el artículo 8 del Real Decreto 1105/2014.

2. Los centros docentes cooperarán estrechamente con los representantes legales de los alumnos y alumnas menores de edad, y establecerán mecanismos para favorecer su participación en el proceso educativo del alumnado, todo ello, con el fin de respetar y potenciar la responsabilidad de las familias en dicho proceso. Entre estos mecanismos, los centros docentes promoverán los compromisos con el alumnado, y con sus representantes legales cuando se trate de alumnado menor edad, considerando lo dispuesto en el artículo 7.3 del Real Decreto 1105/2014, así como en la normativa vigente en la Comunitat Valenciana por la que se regula la declaración de compromiso familia-tutor entre las familias o representantes legales del alumnado y los centros educativos de la Comunitat Valenciana.

3. Els centres docents estableiran vies perquè hi haja una coordinació i informació periòdica amb l'alumnat, i amb els seus representants legals quan este siga menor d'edat. En tot cas, els centres docents els informaran sobre els criteris i procediments d'avaluació establits en les diferents programacions didàctiques. Després de cada sessió d'avaluació, la tutora o el tutor els comunicarà la informació acordada en la mencionada sessió sobre el desenvolupament del seu procés educatiu, utilitzant el model que determine el centre docent. Després de l'avaluació final en cada curs s'informarà per escrit sobre el resultat de l'esmentada evaluació, amb indicació dels resultats obtinguts en totes les matèries i àmbits; els resultats de les evaluacions individualitzades, si és el cas; les decisions relatives a la promoció o repetició de curs; les mesures d'atenció a la diversitat previstes, si calen perquè l'alumnat progresse en el seu procés educatiu, i totes les altres qüestions que acorde el professorat del grup en relació amb el procés educatiu de l'alumne o alumna.

4. A fi de garantir la participació i col·laboració dels representants legals de l'alumnat en el funcionament dels centres educatius, els equips directius dels centres públics i la titularitat i la direcció dels centres privats concertats estableiran mecanismes per a la coordinació amb els òrgans de les associacions de mares i pares constituïdes en el centre docent, en els termes previstos per la normativa vigent.

CAPÍTOL IV Avaluació

Article 8. Aspectes generals de l'avaluació de l'alumnat

1. D'acord amb el que disposen els articles 20.2 i 30.1 del Decret 1105/2014, l'avaluació serà contínua i formativa, tant en Educació Secundària Obligatoria com en Batxillerat. Atès el caràcter continu de l'avaluació, esta tindrà com a fi detectar les dificultats en el moment en què es produeixen, analitzar les seues causes i, en conseqüència, reorientar la intervenció educativa i adequar-la a la diversitat de capacitats, ritmes d'aprenentatge, interessos i motivacions de l'alumnat. Així mateix, el caràcter formatiu implicarà que l'avaluació siga un instrument per a la millora tant dels processos d'ensenyança com dels processos d'aprenentatge.

2. Dins del procés d'ensenyança i aprenentatge, l'equip docent de cada grup d'alumnes celebrarà sessions d'avaluació per a valorar tant els aprenentatges de l'alumnat, com els processos d'ensenyança i la seua pròpia pràctica docent. De conformitat amb els articles 20.7 i 30.3 del Reial Decret 1105/2014, l'equip docent estarà constituït en cada cas pels professors i professores de l'estudiant, coordinat pel tutor o tutora. L'equip docent actuarà de manera col·legiada al llarg del procés d'avaluació i en l'adopció de les decisions resultants d'este. En este sentit, en els centres públics els serà aplicable el que preveu el capítol II del títol II de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Pùbliques i del Procediment Administratiu Comú. En les seues actuacions, l'equip docent podrà comptar amb l'assessorament del departament d'orientació o de qui en tinga atribuïdes les funcions.

3. Els centres docents, en virtut de la seua autonomia pedagògica i organitzativa, estableiran el nombre i el calendari de les sessions d'avaluació que es realitzaran durant cada curs escolar. En tot cas, es realitzaran tres sessions d'avaluació durant el curs, una per trimestre, a més d'una evaluació inicial durant el primer mes lectiu.

4. En l'avaluació inicial, es procedirà a l'anàlisi de les dades i informacions anteriors de les quals es dispose sobre l'alumnat, i en conseqüència, l'equip docent adoptarà les mesures complementàries per a l'alumnat que ho requerisca.

5. En cada sessió d'avaluació, es faran constar en l'acta els acords presos, les decisions adoptades i la informació que s'ha de transmetre a l'alumnat, i als seus representants legals si és menor d'edat, sobre el seu procés educatiu. Esta informació inclourà, excepte en el cas de l'avaluació inicial, les qualificacions obtingudes per l'alumne o alumna en les distinetes matèries i àmbits.

6. Als efectes del que estableixen els articles 20.8 i 30.4 del Reial Decret 1105/2014, a fi de facilitar als alumnes i a les alumnes la recuperació de les matèries amb evaluació negativa, els centres docents organitzaran en cada curs escolar les oportunes proves extraordinàries d'avaluació. La conselleria competent en matèria d'educació, a través

3. Los centros docentes establecerán cauces para que exista una coordinación e información periódica con el alumnado, y con sus representantes legales cuando este sea menor de edad. En todo caso, los centros docentes les informarán sobre los criterios y procedimientos de evaluación establecidos en las diferentes programaciones didácticas. Tras cada sesión de evaluación, la tutora o el tutor les comunicará la información acordada en dicha sesión sobre el desarrollo de su proceso educativo, utilizando el modelo que determine el centro docente. Después de la evaluación final en cada curso, se informará por escrito sobre el resultado de dicha evaluación, con indicación de los resultados obtenidos en todas las materias y ámbitos; los resultados de las evaluaciones individualizadas, si es el caso; las decisiones relativas a la promoción o repetición de curso; las medidas de atención a la diversidad previstas, si fuesen necesarias para que el alumnado progrese en su proceso educativo; y cuantas otras cuestiones acuerde el profesorado del grupo en relación con el proceso educativo del alumno o alumna.

4. A fin de garantizar la participación y colaboración de los representantes legales del alumnado en el funcionamiento de los centros educativos, los equipos directivos de los centros públicos y la titularidad y la dirección de los centros privados concertados establecerán mecanismos para la coordinación con los órganos de las asociaciones de madres y padres constituidas en el centro docente, en los términos previstos por la normativa vigente.

CAPÍTULO IV Evaluación

Artículo 8. Aspectos generales de la evaluación del alumnado

1. A tenor de lo dispuesto en los artículos 20.2 y 30.1 del Decreto 1105/2014, la evaluación será continua y formativa, tanto en Educación Secundaria Obligatoria como en Bachillerato. Dado el carácter continuo de la evaluación, esta tendrá como fin detectar las dificultades en el momento en que se produzcan, analizar sus causas y, en consecuencia, reorientar la intervención educativa y adecuarla a la diversidad de capacidades, ritmos de aprendizaje, intereses y motivaciones del alumnado. Asimismo, el carácter formativo implicará que la evaluación sea un instrumento para la mejora tanto de los procesos de enseñanza como de los procesos de aprendizaje.

2. Dentro del proceso de enseñanza y aprendizaje, el equipo docente de cada grupo de alumnado celebrará sesiones de evaluación para valorar tanto los aprendizajes del alumnado, como los procesos de enseñanza y su propia práctica docente. De conformidad con los artículos 20.7 y 30.3 del Real Decreto 1105/2014, el equipo docente estará constituido en cada caso por los profesores y profesoras del estudiante, coordinado por el tutor o tutora. El equipo docente actuará de manera colegiada a lo largo del proceso de evaluación y en la adopción de las decisiones resultantes del mismo. En este sentido, en los centros públicos será de aplicación lo previsto en el capítulo II del título II de la Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Pùbliques y del Procedimiento Administrativo Común. En sus actuaciones, el equipo docente podrá contar con el asesoramiento del departamento de orientación o de quien tenga atribuidas sus funciones.

3. Los centros docentes, en virtud de su autonomía pedagógica y organizativa, establecerán el número y el calendario de las sesiones de evaluación que se realizarán durante cada curso escolar. En todo caso, se realizarán tres sesiones de evaluación durante el curso, una por trimestre, además de una evaluación inicial durante el primer mes lectivo.

4. En la evaluación inicial, se procederá al análisis de los datos e informaciones anteriores de que se disponga acerca del alumnado, y en consecuencia, el equipo docente adoptará las medidas complementarias para el alumnado que lo requiera.

5. En cada sesión de evaluación, se harán constar en el acta los acuerdos alcanzados, las decisiones adoptadas y la información que se debe transmitir al alumnado, y a sus representantes legales si es menor de edad, sobre su proceso educativo. Dicha información incluirá, salvo en el caso de la evaluación inicial, las calificaciones obtenidas por el alumno o alumna en las distintas materias y ámbitos.

6. A los efectos de lo establecido en los artículos 20.8 y 30.4 del Real Decreto 1105/2014, con el fin de facilitar a los alumnos y alumnas la recuperación de las materias con evaluación negativa, los centros docentes organizarán en cada curso escolar las oportunas pruebas extraordinarias de evaluación. La conselleria competente en materia de educación,

dels seus òrgans directius competents en matèria d'ordenació acadèmica, estableindrà les dates en què hauran de tindre lloc les esmentades proves extraordinàries. Així mateix, en aquells casos en què l'alumnat haja promocionat a un determinat curs amb assignatures pendents de cursos anteriors, els equips docents estableiran programes individualitzats per a la recuperació de les assignatures. En estos programas, se podrán establecer, a propuesta de los departamentos didácticos de cada asignatura, las condiciones que permiten la evaluación positiva de la materia pendiente por parte del alumno o alumna sin necesidad de superar una prueba final extraordinaria.

7. La conselleria competent en matèria d'educació estableindrà la normativa que garantísca el dret de l'alumnat a una evaluació objectiva i que la seua dedicació, esforç i rendiment siguin valorats i reconeguts amb objectivitat, conforme amb allò que s'ha indicat en els articles 20.5 i 30.1 del Reial Decret 1105/2014. En esta normativa, s'establirà el procediment per a la reclamació de qualificacions obtingudes i de les decisions sobre promoció, així com les actuacions prèvies referents a la sollicitud d'aclariments i revisions que fomenten un marc de col·laboració i entendiment mutu entre el professorat i l'alumnat i els seus representants legals.

Article 9. Referents en l'avaluació i promoció

1. Tant en l'Educació Secundària Obligatoria com en el Batxillerat, segons el que disposen els articles 20.1 i 30.1 del Reial Decret 1105/2014, els referents per a la comprovació del grau d'adquisició de les competències i l'èxit dels objectius de l'etapa en les evaluacions contínua i final de les matèries dels blocs d'assignatures troncals i específiques seran els criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge evaluables que figuren en els annexos I i II del mencionat reial decret. En les matèries del bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica, estos referents seran els criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge evaluables que figuren en l'annex III d'este decret.

2. Els referents per a l'adopció de decisions de promoció de l'alumnat d'un curs de l'etapa al següent seran els criteris d'avaluació de l'assignatura i curs corresponent, segons figuren en els annexos I, II i III d'este decret, així com la concrició que realitze cada centre docent en les seues programacions didàctiques.

3. Les mesures perquè les condicions de realització de les evaluacions s'adapten a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu comprendran adaptacions quant als instruments i, si és el cas, els temps i suports que asseguren una correcta evaluació d'este alumnat. Estes adaptacions, en el marc de l'avaluació contínua, seran realitzades pel professor o professora responsable d'avaluar a l'alumne o alumna, assessorat pel departament d'orientació o per qui en tinga atribuïdes les funcions, i amb l'avaluació prèvia de les necessitats de l'alumne o alumna.

Article 10. Documents oficials d'avaluació i resultats de l'avaluació

1. Els documents oficials d'avaluació seran els establlits per la disposició addicional sexta del Reial Decret 1105/2014. La conselleria competent en matèria d'educació estableindrà els models de cada document, de conformitat amb el que disposa la normativa bàsica en esta matèria.

2. Les actes d'avaluació i els expedients acadèmics, en suport físic, s'arxivaran en la secretaria del centre. Les direccions territorials competents en matèria d'educació proveiran les mesures adequades per a la seua conservació o trasllat, en cas que este haja de produir-se. Correspondrà a la secretaria o al secretari dels centres públics, i a la direcció dels centres privats, la custòdia d'estos documents. Atés el seu caràcter, qualsevol sol·licitud de consulta d'estos documents haurà de ser autoritzada prèviament per la direcció del centre públic o per la persona titular del centre privat.

Sense perjuí de l'anterior, i segons el que estableix la normativa vigente en matèria de sistemes d'informació per a la gestió i comunicació de dades i documents dels centres docents, es podrà establecer la centralització electrònica dels documents oficials d'avaluació, sense que supose una subrogació de les facultats inherents als òrgans de cada centre.

a través de sus órganos directivos competentes en materia de ordenación académica, establecerá las fechas en que habrán de tener lugar las citadas pruebas extraordinarias. Asimismo, en aquellos casos en que el alumnado haya promocionado a un determinado curso con asignaturas pendientes de cursos anteriores, los equipos docentes establecerán programas individualizados para la recuperación de dichas asignaturas. En estos programas, se podrán establecer, a propuesta de los departamentos didácticos de cada asignatura, las condiciones que permiten la evaluación positiva de la materia pendiente por parte del alumno o alumna sin necesidad de superar una prueba final extraordinaria.

7. La conselleria competent en materia de educación establecerá la normativa que garantice el derecho del alumnado a una evaluación objetiva y a que su dedicación, esfuerzo y rendimiento sean valorados y reconocidos con objetividad, conforme con lo indicado en los artículos 20.5 y 30.1 del Real Decreto 1105/2014. En dicha normativa, se establecerá el procedimiento para la reclamación de calificaciones obtenidas y de las decisiones sobre promoción, así como las actuaciones previas referentes a la solicitud de aclaraciones y revisiones que fomenten un marco de colaboración y entendimiento mutuo entre el profesorado y el alumnado y sus representantes legales.

Artículo 9. Referentes en la evaluación y promoción

1. Tanto en la Educación Secundaria Obligatoria, como en el Bachillerato, según lo dispuesto en los artículos 20.1 y 30.1 del Real Decreto 1105/2014, los referentes para la comprobación del grado de adquisición de las competencias y el logro de los objetivos de la etapa en las evaluaciones continua y final de las materias de los bloques de asignaturas troncales y específicas, serán los criterios de evaluación y estándares de aprendizaje evaluables que figuran en los anexos I y II del citado real decreto. En las materias del bloque de asignaturas de libre configuración autonómica, dichos referentes serán los criterios de evaluación y estándares de aprendizaje evaluables que figuran en el anexo III de este decreto.

2. Los referentes para la adopción de decisiones de promoción del alumnado de un curso de la etapa al siguiente serán los criterios de evaluación de la asignatura y curso correspondiente, según figuran en los anexos I, II y III de este decreto, así como la concreción que realice cada centro docente en sus programaciones didácticas.

3. Las medidas para que las condiciones de realización de las evaluaciones se adapten al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo, comprenderán adaptaciones en cuanto a los instrumentos, y en su caso, los tiempos y apoyos que aseguren una correcta evaluación de este alumnado. Estas adaptaciones, en el marco de la evaluación continua, serán realizadas por el profesor o profesora responsable de evaluar al alumno o alumna, asesorado por el departamento de orientación o por quien tenga atribuidas sus funciones, y previa evaluación de las necesidades del alumno o alumna.

Artículo 10. Documentos oficiales de evaluación y resultados de la evaluación

1. Los documentos oficiales de evaluación serán los establecidos por la disposición adicional sexta del Real Decreto 1105/2014. La conselleria competent en materia de educación establecerá los modelos de cada documento, de conformidad con lo dispuesto en la normativa básica en esta materia.

2. Las actas de evaluación y los expedientes académicos, en soporte físico, se archivarán en la secretaría del centro. Las direcciones territoriales competentes en materia de educación proveerán las medidas adecuadas para su conservación o traslado, en caso de que este haya de producirse. Correspondrá a la secretaria o al secretario de los centros públicos, y a la dirección de los centros privados, la custodia de dichos documentos. Dado su carácter, cualquier solicitud de consulta de estos documentos deberá ser autorizada previamente por la dirección del centro público o por la persona titular del centro privado.

Sin perjuicio de lo anterior, y según lo establecido en la normativa vigente en materia de sistemas de información para la gestión y comunicación de datos y documentos de los centros docentes, se podrá establecer la centralización electrónica de los documentos oficiales de evaluación, sin que suponga una subrogación de las facultades inherentes a los órganos de cada centro.

3. Els resultats de l'avaluació s'expressaran en els termes que preveu l'apartat 2 de la disposició addicional sexta del Reial Decret 1105/2014.

4. L'equip docent podrà atorgar una matrícula d'honor als alumnes que hagen demostrar un rendiment acadèmic excellent al final de cada etapa per a la qual s'atorga o en l'avaluació final. Per a això, serà condició necessària que l'alumne o alumna, després de superar totes les matèries de l'etapa, haja obtingut una nota mitjana en l'etapa igual o superior a 9 punts, o bé que l'alumne o alumna haja obtingut una calificació igual o superior a 9 punts en l'avaluació final de l'etapa corresponent. A més de la condició anterior, l'equip docent haurà d'acordar de manera col·legiada la concessió de la matrícula d'honor. Es podrà concedir una matrícula d'honor per cada 20 alumnes, o fracció del total d'estudiants de l'últim curs de l'etapa respectiva en el centre docent.

5. Així mateix, a fi de donar un reconeixement públic a l'esforç i dedicació de l'alumnat excellent en cada etapa, la conselleria competent en matèria d'educació regularà les condicions que haurà de complir l'alumnat per a poder ser proposat per a l'obtenció d'un premi extraordinari al rendiment acadèmic, del qual quedarà constància en els documents oficials d'avaluació de l'alumnat. De la mateixa manera, en l'Educació Secundària Obligatoria, la conselleria competent en matèria d'educació estableixerà mecanismes per a la concessió de mencions honorífiques a l'alumnat l'esforç del qual mereça ser reconegut ateses les seues característiques personals o socials.

CAPÍTOL V *Atenció a la diversitat*

Article 11. Aspectes generals d'atenció a la diversitat

1. L'atenció a la diversitat de l'alumnat en l'Educació Secundària Obligatoria i en el Batxillerat es regirà pel que es disposa, amb caràcter general, en els capítols I i II del títol II de la Llei Orgànica 2/2006, i amb el que s'establix específicament respecte a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu en l'article 9 del Reial Decret 1105/2014.

2. La intervenció educativa haurà d'adaptar-se a la persona, reconeixent les seues potencialitats i necessitats específiques. Des d'este plantejament, es velarà pel respecte a les necessitats de l'alumnat, als seus interessos, motivacions i aspiracions a fi que tot l'alumnat obtinga el màxim desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional, així com el màxim grau d'èxit dels objectius i competències en l'etapa que es trobe cursant.

3. S'assegurarà la informació, la participació i l'assessorament individualitzat a l'alumnat, i als seus representants legals si és menor d'edat, en el procés de detecció de les necessitats educatives, així com en els processos d'avaluació i intervenció.

4. A fi de fer efectiu i garantir el principi d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació, la conselleria competent en matèria d'educació durà a terme accions de caràcter compensatori en relació amb les persones, grups i àmbits territorials que es troben en situacions desfavorables derivades de factors socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'una altra índole. Entre ells, es consideraran els supòsits d'impartició d'ensenyança mentres l'alumnat estiga ingressat en una institució hospitalària pública o requereix hospitalització domiciliària, en els termes que regule la conselleria competent en matèria d'educació.

Article 12. Pla d'atenció a la diversitat i inclusió educativa

Els centres docents disposaran d'un pla d'atenció a la diversitat i inclusió educativa, que formarà part del projecte educatiu del centre. La conselleria competent en matèria d'educació regularà el contingut del mencionat pla, que, en tot cas, inclourà les mesures de suport i reforç, així com qualsevol altra mesura d'atenció a la diversitat, que s'estiguin aplicant en el centre.

Article 13. Mesures de suport i reforç

1. Tindran la consideració de mesures de suport ordinàries aquelles que suposen una adaptació metodològica de les estratègies organitzatives o de la distribució temporal del currículum, sense que això supose

3. Los resultados de la evaluación se expresarán en los términos previstos en el apartado 2 de la disposición adicional sexta del Real Decreto 1105/2014.

4. El equipo docente podrá otorgar una matrícula de honor a los alumnos y alumnas que hayan demostrado un rendimiento académico excelente al final de cada etapa para la que se otorga o en la evaluación final. Para ello, será condición necesaria que el alumno o alumna, tras superar todas las materias de la etapa, haya obtenido una nota media en la etapa igual o superior a 9 puntos; o bien, que el alumno o alumna haya obtenido una calificación igual o superior a 9 puntos en la evaluación final de la etapa correspondiente. Además de la condición anterior, el equipo docente deberá acordar de forma colegiada la concesión de la matrícula de honor. Se podrá conceder una matrícula de honor por cada 20 alumnos y alumnas, o fracción, del total de estudiantes del último curso de la etapa respectiva en el centro docente.

5. Asimismo, con el fin de dar un reconocimiento público al esfuerzo y dedicación del alumnado excelente en cada etapa, la consellería competente en materia de educación regulará las condiciones que habrá de cumplir el alumnado para poder ser propuesto para la obtención de un premio extraordinario al rendimiento académico, del cual quedará constancia en los documentos oficiales de evaluación del alumnado. De la misma forma, en la Educación Secundaria Obligatoria, la consellería competente en materia de educación establecerá mecanismos para la concesión de menciones honoríficas al alumnado cuyo esfuerzo merezca ser reconocido dadas sus características personales o sociales.

CAPÍTULO V *Atención a la diversidad*

Artículo 11. Aspectos generales de atención a la diversidad

1. La atención a la diversidad del alumnado en la Educación Secundaria Obligatoria y en el Bachillerato se regirá por lo dispuesto, con carácter general, en los capítulos I y II del título II de la Ley Orgánica 2/2006, y con lo establecido específicamente respecto al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo en el artículo 9 del Real Decreto 1105/2014.

2. La intervención educativa deberá adaptarse a la persona, reconociendo sus potencialidades y necesidades específicas. Desde este planteamiento, se velará por el respeto a las necesidades del alumnado, a sus intereses, motivaciones y aspiraciones con el fin de que todo el alumnado alcance el máximo desarrollo personal, intelectual, social y emocional, así como el máximo grado de logro de los objetivos y competencias en la etapa que se encuentre cursando.

3. Se asegurará la información, la participación y el asesoramiento individualizado al alumnado, y a sus representantes legales si es menor de edad, en el proceso de detección de las necesidades educativas, así como en los procesos de evaluación e intervención.

4. Con el fin de hacer efectivo y garantizar el principio de igualdad en el ejercicio del derecho a la educación, la consellería competente en materia de educación desarrollará acciones de carácter compensatorio en relación con las personas, grupos y ámbitos territoriales que se encuentren en situaciones desfavorables derivadas de factores sociales, económicos, culturales, geográficos, étnicos o de otra índole. Entre ellas, se considerarán los supuestos de impartición de enseñanza mientras el alumnado esté ingresado en una institución hospitalaria pública o requiera hospitalización domiciliaria, en los términos que regule la consellería competente en materia de educación.

Artículo 12. Plan de atención a la diversidad e inclusión educativa

Los centros docentes dispondrán de un plan de atención a la diversidad e inclusión educativa, que formará parte del proyecto educativo del centro. La consellería competente en materia de educación regulará el contenido de dicho plan, que, en todo caso, incluirá las medidas de apoyo y refuerzo, así como cualquier otra medida de atención a la diversidad, que se estén aplicando en el centro.

Artículo 13. Medidas de apoyo y refuerzo

1. Tendrán la consideración de medidas de apoyo ordinarias aquellas que supongan una adaptación metodológica, de las estrategias organizativas, o de la distribución temporal del currículo, sin que ello suponga trans-

transformació o eliminació d'elements prescriptius d'este, és a dir, continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge evaluables.

2. Seran mesures de suport extraordinàries aquelles mesures o programes que suposen la transformació significativa d'un o més dels elements prescriptius del currículum, la flexibilització de la duració de l'etapa, així com aquelles mesures d'accés al currículum que requerisquen recursos personals, organitzatius i/o materials de caràcter extraordinari. Estes mesures es determinaran com una resposta individualizada a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, amb l'avaluació psicopedagògica prèvia, quan s'hagen mostrat insuficients altres mesures de suport ordinàries.

Article 14. Identificació, valoració i intervenció de necessitats específiques de suport educatiu

1. De conformitat amb l'article 71.3 de la Llei Orgànica 2/2006, la conselleria competent en matèria d'educació estableixerà els procediments i recursos necessaris per a identificar prompte les necessitats específiques de suport educatiu de l'alumnat. L'atenció integral a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu s'iniciarà des del mateix moment en què la necessitat siga identificada i es regirà pels principis de normalització i inclusió.

2. La identificació i valoració de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu es realitzarà al més prompte possible per part dels departaments d'orientació, o per qui tinga atribuïdes estes funcions, tot això, segons el que disposa la normativa vigent.

3. Des de la incorporació de l'alumnat a un centre docent, serà responsabilitat de l'equip docent, coordinat pel tutor o tutora, informar el departament d'orientació, o qui en tinga atribuïdes les funcions, de les possibles necessitats específiques de suport educatiu, des del mateix moment que es detecten, per a procedir a realitzar la corresponent avaluació psicopedagògica prèvia a l'adopció de mesures de suport i reforç corresponents. Estes mesures podran adoptar-se en qualsevol moment de l'etapa, i seran objecte de seguiment i revisió a fi d'introduir les modificacions que calga.

formación o eliminación de elementos prescriptivos del mismo, esto es, contenidos, criterios de evaluación y estándares de aprendizaje evaluables.

2. Serán medidas de apoyo extraordinarias aquellas medidas o programas que supongan la transformación significativa de uno o varios de los elementos prescriptivos del currículo, la flexibilización de la duración de la etapa, así como aquellas medidas de acceso al currículo que requieran recursos personales, organizativos y/o materiales de carácter extraordinario. Estas medidas se determinarán como una respuesta individualizada al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo, previa evaluación psicopedagógica, cuando se hubieran mostrado insuficientes otras medidas de apoyo ordinarias.

Artículo 14. Identificación, valoración e intervención de necesidades específicas de apoyo educativo

1. De conformidad con el artículo 71.3 de la Ley Orgánica 2/2006, la consellería competente en materia de educación establecerá los procedimientos y recursos precisos para identificar tempranamente las necesidades específicas de apoyo educativo del alumnado. La atención integral al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo se iniciará desde el mismo momento en que dicha necesidad sea identificada y se regirá por los principios de normalización e inclusión.

2. La identificación y valoración del alumnado con necesidad específica de apoyo educativo se realizará lo más tempranamente posible por parte de los departamentos de orientación, o por quien tenga atribuidas estas funciones, todo ello, según lo dispuesto en la normativa vigente.

3. Desde la incorporación del alumnado a un centro docente, será responsabilidad del equipo docente, coordinado por el tutor o tutora, poner en conocimiento del departamento de orientación, o de quien tenga atribuidas sus funciones, las posibles necesidades específicas de apoyo educativo, desde el mismo momento que se detecten, para proceder a realizar la correspondiente evaluación psicopedagógica previa a la adopción de medidas de apoyo y refuerzo correspondientes. Estas medidas podrán adoptarse en cualquier momento de la etapa, y serán objeto de seguimiento y revisión a fin de introducir las modificaciones que fuesen necesarias.

TÍTOL II **Educació Secundària Obligatòria**

CAPÍTOL I

Organització de l'Educació Secundària Obligatòria

Article 15. Objectius i fins

1. El desenvolupament i la concreció curricular que elaboren els centres docents com a part del seu projecte educatiu garantirà la consecució dels objectius establerts per a l'etapa en l'article 11 del Reial Decret 1105/2014.

2. Així mateix, esta concreció del currículum s'orientarà a la consecució dels fins següents:

a) Adquirir els elements bàsics de la cultura, especialment en els seus aspectes humanístic, artístic, científic i tecnològic.

b) Adaptar el currículum i els seus elements a les necessitats de cada alumne i alumna, de manera que es proporcione una atenció personalitzada i un desenvolupament personal i integral de tot l'alumnat, respectant els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat de l'alumnat propis de l'etapa.

c) Orientar l'alumnat i els seus representants legals, si és menor d'edat, sobre el progrés acadèmic i la proposta d'itineraris educatius més adequats per a cada alumne o alumna.

d) Preparar l'alumnat per a la seua incorporació a estudis posteriors i per a la seua inserció laboral.

e) Desenvolupar bones pràctiques que afavorisquen un bon clima de treball i la resolució pacífica de conflictes, així com les actituds responsables i de respecte pels altres.

f) Desenvolupar una escala de valors que incloga el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç, la superació personal i la responsabilitat en la presa de decisions per part de l'alumnat, la igualtat, la solidaritat, la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència de gènere.

g) Consolidar en l'alumnat hàbits d'estudi i de treball.

TÍTULO II **Educación Secundaria Obligatoria**

CAPÍTULO I

Organización de la Educación Secundaria Obligatoria

Artículo 15. Objetivos y fines

1. El desarrollo y la concreción curricular que elaboren los centros docentes como parte de su proyecto educativo garantizará la consecución de los objetivos establecidos para la etapa en el artículo 11 del Real Decreto 1105/2014.

2. Asimismo, esta concreción del currículo se orientará a la consecución de los siguientes fines:

a) Adquirir los elementos básicos de la cultura, especialmente en sus aspectos humanístico, artístico, científico y tecnológico.

b) Adaptar el currículo y sus elementos a las necesidades de cada alumno y alumna, de forma que se proporcione una atención personalizada y un desarrollo personal e integral de todo el alumnado, respetando los principios de educación común y de atención a la diversidad del alumnado propios de la etapa.

c) Orientar al alumnado y a sus representantes legales, si es menor de edad, acerca del progreso académico y la propuesta de itinerarios educativos más adecuados para cada alumno o alumna.

d) Preparar al alumnado para su incorporación a estudios posteriores y para su inserción laboral.

e) Desarrollar buenas prácticas que favorezcan un buen clima de trabajo y la resolución pacífica de conflictos, así como las actitudes responsables y de respeto por los demás.

f) Desarrollar una escala de valores que incluya el respeto, la tolerancia, la cultura del esfuerzo, la superación personal, la responsabilidad en la toma de decisiones por parte del alumnado, la igualdad, la solidaridad, la resolución pacífica de conflictos y la prevención de la violencia de género.

g) Consolidar en el alumnado hábitos de estudio y de trabajo.

h) Formar l'alumnat per a l'exercici dels seus drets i obligacions en la vida com a ciutadans.

i) Desenrotllar metodologies didàctiques innovadores que incloguen l'aprenentatge cooperatiu, els projectes interdisciplinaris, l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, així com la pràctica de l'educació inclusiva en l'aula.

j) Basar la pràctica docent en la formació permanent del professorat, en la innovació educativa i en l'avaluació de la pròpia pràctica docent.

k) Elaborar materials didàctics orientats a l'ensenyança i l'aprenentatge basats en l'adquisició de competències.

l) Utilitzar el valencià, el castellà i les llengües estrangeres com a llengües vehiculars d'ensenyament, valorant les possibilitats comunicatives de totes estes, i garantint l'ús normal, la promoció i el coneixement del valencià.

Article 16. Organització general

Segons el que disposa l'article 12 del Reial Decret 1105/2014, l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria s'organitza en matèries i comprén dos cicles, el primer de tres cursos escolars i el segon d'un. Estos quatre cursos se seguiran ordinàriament entre els dotze i els setze anys d'edat. El segon cicle o quart curs de l'Educació Secundària Obligatoria tindrà un caràcter fonamentalment propedèutic.

Article 17. Organització del primer cicle d'Educació Secundària Obligatoria

1. D'acord amb el que estableix l'article 13.1 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals en els cursos primer i segon:

- a) Biologia i Geologia en primer curs.*
- b) Física i Química en segon curs.*
- c) Geografia i Història en ambdós cursos.*
- d) Llengua Castellana i Literatura en ambdós cursos.*
- e) Matemàtiques en ambdós cursos.*
- f) Primera Llengua Estrangera en ambdós cursos.*

2. En virtut de l'article 13.2 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals en el tercer curs:

- a) Biologia i Geología en primer curso.*
- b) Física y Química en segundo curso.*
- c) Geografía e Historia en ambos cursos.*
- d) Lengua Castellana y Literatura en ambos cursos.*
- e) Matemáticas en ambos cursos.*
- f) Primera Lengua Extranjera en ambos cursos.*

Com a matèria d'opció, en el bloc d'assignatures troncals hauran de cursar, bé Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Acadèmiques, o bé Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Aplicades, a elecció dels pares, mares o tutors legals o, si és el cas, dels alumnes i de les alumnes.

3. De conformitat amb l'article 13.3 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries del bloc d'assignatures específiques en cada un dels cursos:

- a) Educació Física.*
- b) Religió, o Valors Ètics, a elecció dels pares, mares o tutors legals o, si és el cas, de l'alumne o alumna.*

c) Així mateix, dins del bloc d'assignatures específiques, tots els alumnes i les alumnes cursaran la matèria de Música en els tres cursos; Tecnologia en primer i segon; i Educació Plàstica, Visual i Audiovisual en segon i tercer. En tercer curs, addicionalment, tots els alumnes i les alumnes cursaran una assignatura específica a triar d'entre les següents: Cultura Clàssica; Iniciació a l'Activitat Emprendedora i Empresarial; Segona Llengua Estrangera, i Tecnologia.

4. Segons l'article 13.4 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar la matèria de Valencià: Llengua i Literatura en el bloc d'assignatures de lliure configuració autònòmica en cada un dels cursos, sense perjudici del que disposa la normativa reguladora de l'exemció del valencià que estableix la conselleria competent en matèria d'educació. L'alumnat cursarà en tots els cursos de primer a tercer una matèria addicional dins del bloc d'assignatures de lliure configuració autònòmica. Esta matèria serà a triar entre Informàtica, que s'ofereixrà en els tres cursos; Reforç Instrumental, que s'ofereixrà en primer

h) Formar al alumnado para el ejercicio de sus derechos y obligaciones en la vida como ciudadanos.

i) Desarrollar metodologías didácticas innovadoras que incluyan el aprendizaje cooperativo, los proyectos interdisciplinares, el uso de las tecnologías de la información y la comunicación, así como la práctica de la educación inclusiva en el aula.

j) Basar la práctica docente en la formación permanente del profesorado, en la innovación educativa y en la evaluación de la propia práctica docente.

k) Elaborar materiales didácticos orientados a la enseñanza y el aprendizaje basados en la adquisición de competencias.

l) Emplear el valenciano, el castellano y las lenguas extranjeras como lenguas vehiculares de enseñanza, valorando las posibilidades comunicativas de todas ellas, y garantizando el uso normal, la promoción y el conocimiento del valenciano.

Artículo 16. Organización general

Según lo dispuesto en el artículo 12 del Real Decreto 1105/2014, la etapa de Educación Secundaria Obligatoria se organiza en materias y comprende dos ciclos, el primero de tres cursos escolares y el segundo de uno. Estos cuatro cursos se seguirán ordinariamente entre los doce y los diecisésis años de edad. El segundo ciclo o cuarto curso de la Educación Secundaria Obligatoria tendrá un carácter fundamentalmente propedéutico.

Artículo 17. Organización del primer ciclo de Educación Secundaria Obligatoria

1. A tenor de lo establecido en el artículo 13.1 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales en los cursos primero y segundo:

- a) Biología y Geología en primer curso.*
- b) Física y Química en segundo curso.*
- c) Geografía e Historia en ambos cursos.*
- d) Lengua Castellana y Literatura en ambos cursos.*
- e) Matemáticas en ambos cursos.*
- f) Primera Lengua Extranjera en ambos cursos.*

2. En virtud del artículo 13.2 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales en el curso tercero:

- a) Biología y Geología.*
- b) Física y Química.*
- c) Geografía e Historia.*
- d) Lengua Castellana y Literatura.*
- e) Primera Lengua Extranjera.*

Como materia de opción, en el bloque de asignaturas troncales deberán cursar, bien Matemáticas Orientadas a las Enseñanzas Académicas, o bien Matemáticas Orientadas a las Enseñanzas Aplicadas, a elección de los padres, madres o tutores legales o, en su caso, de los alumnos y alumnas.

3. De conformidad con el artículo 13.3 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias del bloque de asignaturas específicas en cada uno de los cursos:

- a) Educación Física.*
- b) Religión, o Valores Éticos, a elección de los padres, madres o tutores legales o, en su caso, del alumno o alumna.*
- c) Asimismo, dentro del bloque de asignaturas específicas, todos los alumnos y alumnas cursarán la materia de Música en los tres cursos; Tecnología en primero y segundo; y Educación Plástica, Visual y Audiovisual en segundo y tercero. En tercer curso, adicionalmente, todos los alumnos y alumnas cursarán una asignatura específica a elegir de entre las siguientes: Cultura Clásica; Iniciación a la Actividad Emprendedora y Empresarial; Segunda Lengua Extranjera y Tecnología.*

4. Según el artículo 13.4 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar la materia de Valenciano: Lengua y Literatura en el bloque de asignaturas de libre configuración autonómica en cada uno de los cursos, sin perjuicio de lo dispuesto en la normativa reguladora de la exención del valenciano que establezca la consellería competente en materia de educación. El alumnado cursará en todos los cursos de primero a tercero una materia adicional dentro del bloque de asignaturas de libre configuración autonómica. Esta materia será a elegir entre Informática, que se ofertará en los tres cursos; Refuerzo Instrumental,

curs; o una assignatura específica addicional que no haja de cursar-se obligatoriamente en el curs corresponent.

5. La direcció dels centres docents públics, oït el claustre, i la titularitat dels centres privats, estableiran l'oferta de les matèries opcionals dels blocs d'assignatures específiques i de lliure configuració autonòmica. A este efecte, en els centres docents públics s'haurà d'atendre els criteris de la demanda de l'alumnat, la disponibilitat de professorat amb destinació definitiva en el centre, el caràcter progressiu del currículum de determinades matèries al llarg dels diferents cursos, així com les possibilitats organitzatives i la disponibilitat de recursos. En estos centros, así mateix, serán de oferta obligada las materias de Cultura Clásica, Informática y Segunda Lengua Extranjera en todos los cursos; Educación Plástica, Visual y Audiovisual en primero; y Tecnología en tercero; siempre que hi haya disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, y esta no implique un incremento de plantilla.

6. Els centres que desitgen oferir una o diverses matèries més en el bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica podrán realitzar-ho en el marc d'una ampliació de l'horari lectiu, en virtut de la seua autonomia. L'oferta d'estes matèries requerirà l'elaboració del currículum pel centre docent sol·licitant, així com l'autorització prèvia del mencionat currículum per part de la conselleria competent en matèria d'educació, a través de l'òrgan competent en matèria d'ordenació acadèmica, i segons el procediment que estableix reglamentàriament l'esmentada conselleria.

7. Segons el que preveu l'article 15.2 del Reial Decret 1105/2014, a fi de promoure l'hàbit de la lectura, s'hi dedicarà un temps en la pràctica docent de totes les matèries.

Article 18. Organització del segon cicle d'Educació Secundària Obligatoria

1. Segons l'article 14.1 del Reial Decret 1105/2014, els pares, mares o tutores legals o, si és el cas, els alumnes i les alumnas podrán triar cursar el quart curs de l'Educació Secundària Obligatoria per una de les dos opcions següents:

- a) Opció d'ensenyanças acadèmiques per a la iniciació al Batxillerat.
- b) Opció d'ensenyanças aplicades per a la iniciació a la Formació Professional.

A este efecte, no seran vinculants les opciones cursadas en tercer curs d'Educació Secundària Obligatoria.

L'alumnat haurà de poder assolir els objectius de l'etapa i assolir el grau d'adquisició de les competències corresponents tant per l'opció d'ensenyanças acadèmiques com per la d'ensenyanças aplicades.

2. De conformitat amb l'article 14.2 del Reial Decret 1105/2014, en l'opció d'ensenyanças acadèmiques, els alumnes i les alumnas han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals:

- a) Geografia i Història.
- b) Llengua Castellana i Literatura.
- c) Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Acadèmiques.
- d) Primera Llengua Estrangera.

e) Així mateix, els alumnes i les alumnas cursaran dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, que seran o bé les matèries orientades al Batxillerat de Ciències, és a dir, Biologia i Geologia, junt amb Física i Química; o bé les matèries orientades al Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials, és a dir, Economia i Llatí.

3. En virtut de l'article 14.3 del Reial Decret 1105/2014, en l'opció d'ensenyanças aplicadas, els alumnes i les alumnas han de cursar les matèries generals següents del bloc d'assignatures troncals:

- a) Geografia i Història.
- b) Llengua Castellana i Literatura.
- c) Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Aplicadas.
- d) Primera Llengua Estrangera.

e) Així mateix, els alumnes i les alumnas cursaran dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, una de les quals serà Tecnologia, i l'altra serà a triar entre Ciències Aplicades a l'Activitat Professional, o bé Iniciació a l'Activitat Emprendedora i Empresarial.

que se ofertará en primer curso; o una asignatura específica adicional que no deba cursarse obligatoriamente en el curso correspondiente.

5. La dirección de los centros docentes públicos, oído el claustro, y la titularidad de los centros privados, establecerán la oferta de las materias opcionales de los bloques de asignaturas específicas y de libre configuración autonómica. A estos efectos, en los centros docentes públicos se deberá atender a los criterios de la demanda del alumnado, la disponibilidad de profesorado con destino definitivo en el centro, el carácter progresivo del currículo de determinadas materias a lo largo de los diferentes cursos, así como las posibilidades organizativas y la disponibilidad de recursos. En estos centros, asimismo, serán de oferta obligada las materias de Cultura Clásica, Informática y Segunda Lengua Extranjera en todos los cursos; Educación Plástica, Visual y Audiovisual en primero; y Tecnología en tercero; siempre que exista disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, y esta no implique un incremento de plantilla.

6. Los centros que deseen ofertar una o varias materias más en el bloque de asignaturas de libre configuración autonómica podrán realizarlo en el marco de una ampliación del horario lectivo, en virtud de su autonomía. La oferta de estas materias requerirá la elaboración del currículo por el centro docente solicitante, así como la previa autorización de dicho currículo por parte de la consellería competente en materia de educación, a través del órgano competente en materia de ordenación académica, y según el procedimiento que establezca reglamentariamente la citada consellería.

7. Según lo previsto en el artículo 15.2 del Real Decreto 1105/2014, a fin de promover el hábito de la lectura, se dedicará un tiempo a la misma en la práctica docente de todas las materias.

Artículo 18. Organización del segundo ciclo de Educación Secundaria Obligatoria

1. A tenor del artículo 14.1 del Real Decreto 1105/2014, los padres, madres o tutores legales o, en su caso, los alumnos y alumnas podrán escoger cursar el cuarto curso de la Educación Secundaria Obligatoria por una de las dos siguientes opciones:

- a) Opción de enseñanzas académicas para la iniciación al Bachillerato.
- b) Opción de enseñanzas aplicadas para la iniciación a la Formación Profesional.

A estos efectos, no serán vinculantes las opciones cursadas en tercer curso de Educación Secundaria Obligatoria.

El alumnado deberá poder lograr los objetivos de la etapa y alcanzar el grado de adquisición de las competencias correspondientes tanto por la opción de enseñanzas académicas como por la de enseñanzas aplicadas.

2. De conformidad con el artículo 14.2 del Real Decreto 1105/2014, en la opción de enseñanzas académicas, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Geografía e Historia.
- b) Lengua Castellana y Literatura.
- c) Matemáticas Orientadas a las Enseñanzas Académicas.
- d) Primera Lengua Extranjera.
- e) Asimismo, los alumnos y alumnas cursarán dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, que serán o bien las materias orientadas al Bachillerato de Ciencias, esto es, Biología y Geología, junto con Física y Química; o bien las materias orientadas al Bachillerato de Humanidades y Ciencias Sociales, es decir, Economía y Latín.

3. En virtud del artículo 14.3 del Real Decreto 1105/2014, en la opción de enseñanzas aplicadas, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Geografía e Historia.
- b) Lengua Castellana y Literatura.
- c) Matemáticas Orientadas a las Enseñanzas Aplicadas.
- d) Primera Lengua Extranjera.
- e) Asimismo, los alumnos y alumnas cursarán dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, una de las cuales será Tecnología, y la otra será a elegir entre Ciencias Aplicadas a la Actividad Profesional, o bien Iniciación a la Actividad Emprendedora y Empresarial.

4. Conforme amb l'article 14.4 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar les matèries següents del bloc d'assignatures específiques en cada un dels cursos:

a) Educació Física.

b) Religió, o Valors Ètics, a elecció dels pares, mares o tutors legals o si és el cas de l'alumne o alumna.

c) Així mateix, dins del bloc d'assignatures específiques, tots els alumnes i les alumnes cursaran dos matèries, a triar d'entre les següents: Arts Escèniques i Dansa; Cultura Científica; Cultura Clàssica; Educació Plàstica, Visual i Audiovisual; Filosofia; Música; Segona Llengua Estrangera; Tecnologies de la Informació i la Comunicació; o una matèria del bloc d'assignatures troncals no cursada per l'alumne o alumna.

5. La direcció dels centres docents públics, oït el claustre, i la titularitat dels centres privats, estableiran l'oferta de les matèries opcionals del bloc d'assignatures específiques. A este efecte, en els centres docents públics s'haurà d'atendre els criteris de la demanda de l'alumnat, la disponibilitat de professorat amb destinació definitiva en el centre, el caràcter progressiu del currículum de determinades matèries al llarg dels diferents cursos, així com les possibilitats organitzatives i la disponibilitat de recursos. En estos centros, així mateix, será d'oferta obligada la matèria de Filosofía, siempre que hi haya disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, i esta no implique un incremento de plantilla.

6. Segons l'article 14.5 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar la matèria de Valencià: Llengua i Literatura en el bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica, sense perjuí del que disposa la normativa reguladora de l'exemció del valencià que establecs la conselleria competent en matèria d'educació.

7. Els centres que desitgen oferir una o diverses matèries més en el bloc d'assignatures de lliure configuració autonòmica podran realitzar-ho en el marc d'una ampliació de l'horari lectiu, en virtut de la seua autonomia. L'oferta d'estes matèries requerirà l'elaboració del currículum pel centre docent soŀlicitant, així com amb l'autorització prèvia del mencionat currículum per part de la conselleria competent en matèria d'educació, a través de l'òrgan competent en matèria d'ordenació acadèmica, i segons el procediment que establecs reglamentàriament l'esmentada conselleria.

8. Segons el que preveu l'article 15.2 del Reial Decret 1105/2014, a fi de promoure l'hàbit de la lectura, s'hi dedicarà un temps en la pràctica docent de totes les matèries.

CAPÍTOL II *Avaluació en l'Educació Secundària Obligatòria*

Article 19. Caràcter de l'avaluació

1. L'avaluació en l'Educació Secundària Obligatòria, a més de tindre un caràcter continu i formatiu en els termes que preveu l'article 8 d'este decret, també tindrà un caràcter integrador. Este caràcter, segons el que estableix l'article 20.2 del Reial Decret 1105/2014, implica que haurà de tindre's en compte des de totes i cada una de les assignatures la consecució dels objectius establits per a l'etapa i del desenvolupament de les competències corresponent. El caràcter integrador de l'avaluació no impedirà que el professorat realitze de manera diferenciada l'avaluació de cada assignatura tenint en compte els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge evaluables de cada una d'estes.

2. En l'avaluació de l'alumnat i en les decisions de promoció es donarà una especial consideració a les qualificacions obtingudes en les matèries de Valencià: Llengua i Literatura; Llengua Castellana i Literatura; Matemàtiques; Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Acadèmiques; i Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Aplicades; atés el seu caràcter instrumental per a l'adquisició d'altres coneixements, així com al grau d'adquisició de la competència en comunicació lingüística i de la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia en el conjunt de matèries.

3. Als efectes del que preveu l'article 20.3 i en l'apartat 4 de la disposició addicional segona del Reial Decret 1105/2014, entre les mesures destinades a l'alumnat per al que s'hagen previst adaptacions curriculars individuals significatives també es podrà incloure, dins del procés d'avaluació contínua exclusivament, la realització de proves específiques.

4. Conforme con el artículo 14.4 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias del bloque de asignaturas específicas en cada uno de los cursos:

a) Educación Física.

b) Religión, o Valores Éticos, a elección de los padres, madres o tutores legales o en su caso del alumno o alumna.

c) Asimismo, dentro del bloque de asignaturas específicas, todos los alumnos y alumnas cursarán dos materias, a elegir de entre las siguientes: Artes Escénicas y Danza; Cultura Científica; Cultura Clásica; Educación Plástica, Visual y Audiovisual; Filosofía; Música; Segunda Lengua Extranjera; Tecnologías de la Información y la Comunicación; o una materia del bloque de asignaturas troncales no cursada por el alumno o alumna.

5. La dirección de los centros docentes públicos, oído el Claustro, y la titularidad de los centros privados, establecerán la oferta de las materias optionales del bloque de asignaturas específicas. A estos efectos, en los centros docentes públicos se deberá atender a los criterios de la demanda del alumnado, la disponibilidad de profesorado con destino definitivo en el centro, el carácter progresivo del currículo de determinadas materias a lo largo de los diferentes cursos, así como las posibilidades organizativas y la disponibilidad de recursos. En estos centros, asimismo, será de oferta obligada la materia de Filosofía, siempre que exista disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, y esta no implique un incremento de plantilla.

6. Según el artículo 14.5 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar la materia de Valenciano: Lengua y Literatura en el bloque de asignaturas de libre configuración autonómica, sin perjuicio de lo dispuesto en la normativa reguladora de la exención del valenciano que establezca la consellería competente en materia de educación.

7. Los centros que deseen ofertar una o varias materias más en el bloque de asignaturas de libre configuración autonómica podrán realizarlo en el marco de una ampliación del horario lectivo, en virtud de su autonomía. La oferta de estas materias requerirá la elaboración del currículum por el centro docente solicitante, así como la previa autorización de dicho currículum por parte de la consellería competente en materia de educación, a través del órgano competente en materia de ordenación académica, y según el procedimiento que establezca reglamentariamente la citada Consellería.

8. Según lo previsto en el artículo 15.2 del Real Decreto 1105/2014, a fin de promover el hábito de la lectura, se dedicará un tiempo a la misma en la práctica docente de todas las materias.

CAPÍTULO II *Evaluación en la Educación Secundaria Obligatoria*

Artículo 19. Carácter de la evaluación

1. La evaluación en la Educación Secundaria Obligatoria, además de tener un carácter continuo y formativo en los términos previstos en el artículo 8 del presente Decreto, también tendrá un carácter integrador. Dicho carácter, según lo establecido en el artículo 20.2 del Real Decreto 1105/2014, implica que deberá tenerse en cuenta desde todas y cada una de las asignaturas la consecución de los objetivos establecidos para la etapa y del desarrollo de las competencias correspondiente. El carácter integrador de la evaluación no impedirá que el profesorado realice de manera diferenciada la evaluación de cada asignatura teniendo en cuenta los criterios de evaluación y los estándares de aprendizaje evaluables de cada una de ellas.

2. En la evaluación del alumnado y en las decisiones de promoción se dará una especial consideración a las calificaciones obtenidas en las materias de Valenciano: lengua y literatura; Lengua Castellana y Literatura; Matemáticas; Matemáticas Orientadas a las Enseñanzas Académicas; y Matemáticas Orientadas a las Enseñanzas Aplicadas; dado su carácter instrumental para la adquisición de otros conocimientos, así como al grado de adquisición de la competencia en Comunicación lingüística y de la Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología en el conjunto de materias.

3. A los efectos de lo previsto en el artículo 20.3 y en el apartado 4 de la disposición adicional segunda del Real Decreto 1105/2014, entre las medidas destinadas al alumnado para el que se hayan previsto adaptaciones curriculares individuales significativas también se podrá incluir, dentro del proceso de evaluación continua exclusivamente, la

ques que prenguen com a referent els elements del currículum fixats en les mencionades adaptacions.

Article 20. Promoció

1. Les decisions sobre promoció de l'alumnat s'adoptaran en l'última sessió d'avaluació de cada curs escolar, en el context del procés d'avaluació contínua, i en els termes que preveuen els articles 22.1, 22.2 i 22.4 del Reial Decret 1105/2014.

2. De conformitat amb l'article 22.6 del Reial Decret 1105/2014, la mesura de repetició de curs haurà d'anar acompanyada d'un pla específic personalitzat, orientat a la superació de les dificultats detectades en el curs anterior. Estos plans específicos personalizados serán elaborados por el equipo docente de cada grupo, de acuerdo con los criterios establecidos por la comisión de coordinación pedagógica, o quien tenga atribuidas sus funciones, y con el asesoramiento, en su caso, del personal docente especialista en orientación educativa.

3. Als efectes previstos en l'article 21.7 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes que, havent-se presentat a l'avaluació final d'Educació Secundària Obligatòria, no l'hagen superada, podrán romandre extraordinàriament un any més cursant el quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria, bé en l'opció cursada o bé en l'altra opció, sense que la mencionada permanència tinga cap efecte acadèmic. Esta medida podrá ser autorizada a l'alumne o alumna per una única vegada seguint el procedimiento que establezca la conselleria competent en matèria d'educació, amb la sol·licitud prèvia de l'alumne o dels seus representants legals si és menor d'edat. L'autorització estarà supeditada al fet que la mesura siga proposada per l'equip docent de l'alumne o alumna, a la disponibilitat de llocs escolars vacants en l'opció de quart curs triada, i que l'alumne o alumna no haja esgotat el límit de repeticiones indicat en l'article 22.4 del Reial Decret 1105/2014 ni el límit d'edat establert per l'article 4.2 de la Llei Orgànica 2/2006.

Article 21. Avaluació final d'Educació Secundària Obligatòria i títol de Graduat en Educació Secundària Obligatòria

1. En virtut del que disposa l'article 21 del Reial Decret 1105/2014, en finalitzar el quart curs, els alumnes i les alumnes realitzaran una avaluació individualitzada per l'opció d'ensenyances acadèmiques o per la d'ensenyances aplicades. En la mencionada avaluació s'hi inclourà l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura, de conformitat amb la disposició addicional séptima del mencionat reial decret.

2. Segons disposa l'article 144.1 de la Llei Orgànica 2/2006, les proves seran aplicades i qualificades per professorat del Sistema Educatiu Espanyol extern al centre.

3. Tal com s'indica en l'article 21.7 del Reial Decret 1105/2014, els centres docents, d'acord amb els resultats obtinguts pels seus alumnes i en funció del diagnòstic i informació proporcionats pels esmentats resultats, estableiran mesures ordinàries o extraordinàries en relació amb les seues propostes curriculars i pràctica docent. Estes mesures es fixaran en plans de millora de resultats collectius o individuals que permeten, en col·laboració amb les famílies i utilitzant els recursos de suport educatiu facilitats per les administracions educatives, incentivar la motivació i l'esforç dels alumnes per a resoldre les dificultats.

4. Amb independència d'allò que s'ha especificat en els apartats anteriors, la conselleria competent en matèria d'educació podrà realitzar evaluacions externes amb fins de diagnòstic a tot l'alumnat en finalitzar qualssevol dels cursos de l'Educació Secundària Obligatòria.

5. Els centres utilitzaran els resultats d'estes evaluacions per a, entre altres fins, organitzar les mesures d'atenció a la diversitat i els programes dirigits a millorar l'atenció a l'alumnat.

CAPÍTOL III *Atenció a la diversitat*

Article 22. Mesures d'atenció a la diversitat

1. Considerant el que disposen els articles 16.1 i 16.2 del Reial Decret 1105/2014, així com el que preveu l'article 13 d'este decret, seran mesures ordinàries el suport en grups ordinaris, els agrupaments flexibles, els reforços, els desdoblaments de grups, les adaptacions d'ac-

realización de pruebas específicas que tomen como referente los elementos del currículo fijados en dichas adaptaciones.

Artículo 20. Promoción

1. Las decisiones sobre promoción del alumnado se adoptarán en la última sesión de evaluación de cada curso escolar, en el contexto del proceso de evaluación continua, y en los términos previstos en los artículos 22.1, 22.2 y 22.4 del Real Decreto 1105/2014.

2. De conformidad con el artículo 22.6 del Real Decreto 1105/2014, la medida de repetición de curso deberá ir acompañada de un plan específico personalizado, orientado a la superación de las dificultades detectadas en el curso anterior. Estos planes específicos personalizados serán elaborados por el equipo docente de cada grupo, de acuerdo con los criterios establecidos por la comisión de coordinación pedagógica, o quien tenga atribuidas sus funciones, y con el asesoramiento, en su caso, del personal docente especialista en orientación educativa.

3. A los efectos previstos en el artículo 21.7 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas que, habiéndose presentado a la evaluación final de Educación Secundaria Obligatoria, no la hayan superado, podrán permanecer extraordinariamente un año más cursando el cuarto curso de la Educación Secundaria Obligatoria, bien en la opción cursada o bien en la otra opción, sin que dicha permanencia tenga ningún efecto académico. Esta medida podrá ser autorizada al alumno o alumna por una única vez siguiendo el procedimiento que establezca la consellería competente en materia de educación, previa solicitud del alumnado o de sus representantes legales si es menor de edad. La autorización estará supeditada a que la medida sea propuesta por el equipo docente del alumno o alumna, a la disponibilidad de puestos escolares vacantes en la opción de cuarto curso elegida, y a que el alumno o alumna no haya agotado el límite de repeticiones indicado en el artículo 22.4 del Real Decreto 1105/2014 ni el límite de edad establecido por el artículo 4.2 de la Ley Orgánica 2/2006.

Artículo 21. Evaluación final de Educación Secundaria Obligatoria y título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria

1. En virtud de lo dispuesto en el artículo 21 del Real Decreto 1105/2014, al finalizar el cuarto curso, los alumnos y alumnas realizarán una evaluación individualizada por la opción de enseñanzas académicas o por la de enseñanzas aplicadas. En dicha evaluación se incluirá la asignatura de Valenciano: lengua y literatura; de conformidad con la disposición adicional séptima del citado Real Decreto.

2. Según dispone el artículo 144.1 de la Ley Orgánica 2/2006, las pruebas serán aplicadas y calificadas por profesorado del Sistema Educativo Español externo al centro.

3. Tal y como se indica en el artículo 21.7 del Real Decreto 1105/2014, los centros docentes, de acuerdo con los resultados obtenidos por sus alumnos y en función del diagnóstico e información proporcionados por dichos resultados, establecerán medidas ordinarias o extraordinarias en relación con sus propuestas curriculares y práctica docente. Estas medidas se fijarán en planes de mejora de resultados colectivos o individuales que permitan, en colaboración con las familias y empleando los recursos de apoyo educativo facilitados por las Administraciones educativas, incentivar la motivación y el esfuerzo de los alumnos para solventar las dificultades.

4. Con independencia de lo especificado en los apartados anteriores, la consellería competente en materia de educación podrá realizar evaluaciones externas con fines de diagnóstico a todo el alumnado al finalizar cualquiera de los cursos de la Educación Secundaria Obligatoria.

5. Los centros utilizarán los resultados de estas evaluaciones para, entre otros fines, organizar las medidas de atención a la diversidad y los programas dirigidos a mejorar la atención al alumnado.

CAPÍTULO III *Atención a la diversidad en la Educación Secundaria Obligatoria*

Artículo 22. Medidas de atención a la diversidad

1. Considerando lo dispuesto en los artículos 16.1 y 16.2 del Real Decreto 1105/2014, así como lo previsto en el artículo 13 del presente decreto, serán medidas ordinarias el apoyo en grupos ordinarios, los agrupamientos flexibles, los refuerzos, los desdoblamientos de grupos,

cés al currículum que no impliquen l'adopció de mesures de caràcter extraordinari, l'orientació educativa, psicopedagògica i professional, la tutoria, i la integració de matèries en àmbits de coneixement en el primer curs com a mesura de transició des de l'Educació Primària a l'Educació Secundària Obligatoria. També seran mesures ordinàries aquelles altres que, en el marc de la normativa vigent, proposen els centres com a part del seu projecte educatiu.

2. Considerant el que disposen els articles 16.1 i 16.2 del Reial Decret 1105/2014, així com el que preveu l'article 13 d'este decret, seran mesures extraordinàries les adaptacions d'accés al currículum que impliquen l'adopció de mesures de caràcter extraordinari significativament diferents de les que els centres educatius de manera general poden oferir, les adaptacions curriculars individuals significatives, els programes de millora de l'aprenentatge i del rendiment, així com aquells altres programes específics de tractament personalitzat per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu.

3. També es consideraran mesures extraordinàries la repetició de curs, atés el caràcter excepcional d'esta mesura indicat en l'article 22.1 del Reial Decret 1105/2014, de manera que esta mesura es prendrà després d'haver esgotat les mesures ordinàries de reforç i suport per a resoldre les dificultats d'aprenentatge de l'alumne o alumna, així com el conseqüent pla específic personalitzat de l'alumne o alumna durant el curs repetit. D'altra banda, també tindrà la consideració de mesura extraordinària la prolongació de l'escolarització de l'alumnat en l'etapa un any més, segons indica l'article 16.3 del mencionat reial decret.

4. Segons el que disposa l'article 16.2 del Reial Decret 1105/2014, els centres tindran autonomia per a organitzar els grups i les matèries de manera flexible i per a adoptar les mesures d'atenció a la diversitat més adequades a les característiques del seu alumnat i que permeten el millor aprofitament dels recursos de què dispose. Les mesures d'atenció a la diversitat que adopte cada centre formaran part del seu projecte educatiu, de conformitat amb el que estableix l'article 121.2 de la Llei Orgànica 2/2006.

Article 23. Alumnat que presenta necessitats educatives especials

L'alumnat que presenta necessitats educatives especials es troba definit en l'article 73 de la Llei Orgànica 2/2006. La identificació i valoració d'este alumnat, i les mesures a adoptar, seran les previstes en els articles 74 i 75 de l'esmentada llei orgànica; en els articles 9.4, 16.3, 20.3, i en l'apartat 4 de la disposició addicional segona del Reial Decret 1105/2014; així com en l'article anterior d'este decret.

Article 24. Adaptacions curriculars

1. Els equips docents, coordinats pel tutor o tutora, i assessorats pel departament d'orientació o per qui en tinga atribuïdes les funcions, elaborarà les adaptacions curriculars necessàries per a donar una resposta educativa ajustada a les necessitats de l'alumnat que presenta necessitats específiques de suport educatiu.

2. Les adaptacions d'accés al currículum seran les mesures organitzatives, que adapten temps, mitjans i altres elements, planificades perquè l'alumnat que presente necessitats específiques de suport educatiu puga desenvolupar el currículum ordinari en igualtat de condicions respecte a la resta d'alumnat. En cas d'alumnat amb necessitats educatives especials, estes adaptacions d'accés podrán incloure recursos de suport, prèvia evaluació psicopedagògica.

3. Les adaptacions curriculars individuals significatives que adaptent, per a una o diverses assignatures, continguts, criteris d'avaluació o estàndards d'aprendentatge evaluables del currículum establert per mitjà d'este decret, a fi d'atendre l'alumnat amb necessitats educatives especials que les necessite, es programaran partint del nivell de competència curricular de l'alumne o alumna. Estes adaptacions hauran de ser elaborades a l'inici de cada curs per l'equip docent, considerant les assignatures el currículum de les quals serà objecte d'adaptació, i seran autoritzades pel director o la directora, en els termes establerts per la conselleria competent en matèria d'educació.

Segons el que disposa l'article 9.4 del Reial Decret 1105/2014, les mencionades adaptacions es realitzaran buscant el màxim desenvolupament possible de les competències; l'avaluació contínua i la promoció prendran com a referent els elements fixats en les mencionades adapta-

las adaptaciones de acceso al currículo que no impliquen la adopción de medidas de carácter extraordinario, la orientación educativa, psicopedagógica y profesional, la tutoría, y la integración de materias en ámbitos de conocimiento en el primer curso como medida de transición desde la educación primaria a la Educación Secundaria Obligatoria. También serán medidas ordinarias aquellas otras que, en el marco de la normativa vigente, propongan los centros como parte de su proyecto educativo.

2. Considerando lo dispuesto en los artículos 16.1 y 16.2 del Real Decreto 1105/2014, así como lo previsto en el artículo 13 del presente decreto, serán medidas extraordinarias las adaptaciones de acceso al currículo que impliquen la adopción de medidas de carácter extraordinario, significativamente diferentes a las que los centros educativos de manera general pueden ofrecer, las adaptaciones curriculares individuales significativas, los programas de mejora del aprendizaje y del rendimiento, así como aquellos otros programas específicos de tratamiento personalizado para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo.

3. También se considerarán medidas extraordinarias la repetición de curso, dado el carácter excepcional de esta medida referido en el artículo 22.1 del Real Decreto 1105/2014, de forma que esta medida se tomará tras haber agotado las medidas ordinarias de refuerzo y apoyo para solventar las dificultades de aprendizaje del alumno o alumna; así como el consecuente plan específico personalizado del alumno o alumna durante el curso repetido. Por otra parte, también tendrá la consideración de medida extraordinaria la prolongación de la escolarización del alumnado en la etapa un año más, según indica el artículo 16.3 del citado real decreto.

4. Según lo dispuesto en el artículo 16.2 del Real Decreto 1105/2014, los centros tendrán autonomía para organizar los grupos y las materias de manera flexible y para adoptar las medidas de atención a la diversidad más adecuadas a las características de su alumnado y que permitan el mejor aprovechamiento de los recursos de que disponga. Las medidas de atención a la diversidad que adopte cada centro formarán parte de su proyecto educativo, de conformidad con lo que establece el artículo 121.2 de la Ley Orgánica 2/2006.

Artículo 23. Alumnado que presenta necesidades educativas especiales

El alumnado que presenta necesidades educativas especiales se encuentra definido en el artículo 73 de la Ley Orgánica 2/2006. La identificación y valoración de este alumnado, y las medidas a adoptar, serán las previstas en los artículos 74 y 75 de la citada ley orgánica; en los artículos 9.4, 16.3, 20.3 y en el apartado 4 de la disposición adicional segunda del Real Decreto 1105/2014; así como en el artículo anterior de este decreto.

Artículo 24. Adaptaciones curriculares

1. Los equipos docentes, coordinados por el tutor o tutora, y asesorados por el departamento de orientación, o por quien tenga atribuidas sus funciones, elaborarán las adaptaciones curriculares necesarias para dar una respuesta educativa ajustada a las necesidades del alumnado que presenta necesidades específicas de apoyo educativo.

2. Las adaptaciones de acceso al currículo serán las medidas organizativas, que adapten tiempos, medios y otros elementos, planificadas para que el alumnado que presente necesidades específicas de apoyo educativo pueda desarrollar el currículum ordinario, en igualdad de condiciones con respecto al resto de alumnado. En el caso de alumnado con necesidades educativas especiales, estas adaptaciones de acceso podrán incluir recursos de apoyo, previa evaluación psicopedagógica.

3. Las adaptaciones curriculares individuales significativas que adapten, para una o varias asignaturas, contenidos, criterios de evaluación o estándares de aprendizaje evaluables del currículum establecido mediante el presente decreto, a fin de atender al alumnado con necesidades educativas especiales que las precise, se programarán partiendo del nivel de competencia curricular del alumno o alumna. Estas adaptaciones deberán ser elaboradas al inicio de cada curso por el equipo docente, considerando las asignaturas cuyo currículum será objeto de adaptación, y serán autorizadas por el director o directora del centro, en los términos establecidos por la consellería competente en materia de educación.

Según lo dispuesto en el artículo 9.4 del Real Decreto 1105/2014, dichas adaptaciones se realizarán buscando el máximo desarrollo posible de las competencias; la evaluación continua y la promoción tomarán como referente los elementos fijados en dichas adaptaciones. En

cions. En qualsevol cas, els alumnes amb adaptacions curriculars significatives hauran de superar l'avaluació final per a poder obtindre el títol corresponent.

Els resultats de l'avaluació de les assignatures que hagen sigut objecte d'adaptació curricular individual significativa s'expressaran en els mateixos termes i amb les mateixes escales establides per la normativa vigent.

Article 25. Prolongació de l'escolarització un any més en l'etapa

La mesura prevista en l'article 16.3 del Reial Decret 1105/2014, respecte a la prolongació de l'escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives especials en centres ordinaris un any més en l'etapa, podrà sollicitar-se en qualsevol curs de l'etapa una vegada l'alumne o alumna ja haja esgotat el límit de dos repeticions com a màxim dins de l'etapa, que estableix l'article 22.4 del mencionat reial decret. Esta mesura requerirà l'autorització prèvia de la direcció territorial competent en matèria d'educació.

Article 26. Altes capacitats

1. La identificació, valoració i atenció de l'alumnat amb altes capacitats es realitzarà segons el que disposen els articles 9.5 i 15.4 del Reial Decret 1105/2014.

2. Els centres docents inclouran en el seu pla d'atenció a la diversitat i inclusió educativa les mesures pertinentes per a identificar i valorar les necessitats específiques de l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals, en col·laboració amb el departament d'orientació o qui en tinga atribuïdes les funcions.

3. Les adaptacions específiques del currículum per a este alumnat en què es propose una ampliació o enriquiment dels continguts de les diferents matèries requerirà una evaluació psicopedagògica prèvia. Estes adaptacions hauran de ser elaborades per l'equip docent i seran autoritzades pel director o la directora.

4. La flexibilització de l'escolarització de l'alumnat en l'Educació Secundària Obligatoria es realitzarà segons els criteris establerts en l'article 7 del Reial Decret 943/2003, de 18 de juliol, pel qual es regulen les condicions per a flexibilitzar la duració dels diversos nivells i etapes del sistema educatiu per als alumnes superdotats intel·lectualment, o norma que el substitúisca. En tot cas, esta mesura requerirà el consentiment exprés dels representants legals de l'alumne o alumna, així com els informes favorables de l'equip docent, del departament d'orientació o de qui en tinga atribuïdes les funcions, i l'autorització de la direcció territorial competent en matèria d'educació; tot això, segons el procediment que estableix la conselleria competent en matèria d'educació.

Article 27. Incorporació tardana

1. L'escolarització i atenció de l'alumnat que s'incorpore de manera tardana al sistema educatiu es realitzarà en els termes indicats en els articles 78 i 79 de la Llei Orgànica 2/2006, així com en l'article 18 del Reial Decret 1105/2014.

2. Els programes específics autoritzats per la conselleria competent en matèria d'educació a fi d'atendre les necessitats de l'alumnat que presenta greus carències lingüístiques o en les seues competències o coneixements bàsics, a fi de facilitar la seua integració en el curs corresponent, es desenrotllaran de manera que progressivament l'alumne o alumna romanga el major temps possible en el grup ordinari de referència. Estos programes seguiran una metodologia basada en el reforç de les assignatures instrumentals i el treball interdisciplinari.

3. A fi de fer efectius els principis d'inclusió i no-discriminació, es promourà en els centres educatius l'educació intercultural, el respecte a les diferències i la pluralitat cultural, en el marc dels valors constitucionals.

Article 28. Dificultats d'aprenentatge

La identificació, valoració i atenció de l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge es realitzarà segons el que disposen l'article 79.*bis* de la Llei Orgànica 2/2006 i en els articles 9.3 i 15.4 del Reial Decret 1105/2014. La conselleria competent en matèria d'educació adoptarà les mesures necessàries per a identificar l'alumnat i valorar de forma primerenca les seues necessitats, i regularà les mesures adequades per a la seua atenció.

cualquier caso los alumnos con adaptaciones curriculares significativas deberán superar la evaluación final para poder obtener el título correspondiente.

Los resultados de la evaluación de las asignaturas que hayan sido objeto de adaptación curricular individual significativa, se expresarán en los mismos términos y con las mismas escalas establecidas por la normativa vigente.

Artículo 25. Prolongación de la escolarización un año más en la etapa

La medida prevista en el artículo 16.3 del Real Decreto 1105/2014, respecto a la prolongación de la escolarización del alumnado con necesidades educativas especiales en centros ordinarios un año más en la etapa, podrá solicitarse en cualquier curso de la etapa una vez el alumno o alumna ya hubiese agotado el límite de dos repeticiones como máximo dentro de la etapa, que establece el artículo 22.4 del citado real decreto. Esta medida requerirá la previa autorización de la dirección territorial competente en materia de educación.

Artículo 26. Altas capacidades

1. La identificación, valoración y atención del alumnado con altas capacidades se realizará según lo dispuesto en los artículos 9.5 y 15.4 del Real Decreto 1105/2014.

2. Los centros docentes incluirán en su plan de atención a la diversidad e inclusión educativa las medidas pertinentes para identificar y valorar las necesidades específicas del alumnado con altas capacidades intelectuales, en colaboración con el departamento de orientación o quien tenga atribuidas sus funciones.

3. Las adaptaciones específicas del currículo para este alumnado en las que se proponga una ampliación o enriquecimiento de los contenidos de las diferentes materias requerirá una evaluación psicopedagógica previa. Estas adaptaciones deberán ser elaboradas por el equipo docente y serán autorizadas por el director o directora del centro.

4. La flexibilización de la escolarización del alumnado en la Educación Secundaria Obligatoria se realizará según los criterios establecidos en el artículo 7 del Real Decreto 943/2003, de 18 de julio, por el que se regulan las condiciones para flexibilizar la duración de los diversos niveles y etapas del sistema educativo para los alumnos superdotados intelectualmente, o norma que lo sustituya. En todo caso, esta medida requerirá el consentimiento expreso de los representantes legales del alumno o alumna, así como los informes favorables del equipo docente, del departamento de orientación o de quien tenga atribuidas sus funciones, y la autorización de la dirección territorial competente en materia de educación, todo ello, según el procedimiento que establezca la consellería competente en materia de educación.

Artículo 27. Incorporación tardía

1. La escolarización y atención del alumnado que se incorpore de forma tardía al sistema educativo se realizará en los términos indicados en los artículos 78 y 79 de la Ley Orgánica 2/2006, así como en el artículo 18 del Real Decreto 1105/2014.

2. Los programas específicos autorizados por la conselleria competente en materia de educación con el fin de atender las necesidades del alumnado que presente graves carencias lingüísticas o en sus competencias o conocimientos básicos, a fin de facilitar su integración en el curso correspondiente, se desarrollarán de forma que progresivamente el alumno o alumna permanezca el mayor tiempo posible en el grupo ordinario de referencia. Estos programas seguirán una metodología basada en el refuerzo de las asignaturas instrumentales y el trabajo interdisciplinario.

3. Con objeto de hacer efectivos los principios de inclusión y no discriminación, se promoverá en los centros educativos la educación intercultural, el respeto a las diferencias y la pluralidad cultural, en el marco de los valores constitucionales.

Artículo 28. Dificultades de aprendizaje

La identificación, valoración y atención del alumnado con dificultades específicas de aprendizaje se realizará según lo dispuesto en el artículo 79.*bis* de la Ley Orgánica 2/2006 y en los artículos 9.3 y 15.4 del Real Decreto 1105/2014. La conselleria competente en materia de educación adoptará las medidas necesarias para identificar al alumnado y valorar de forma temprana sus necesidades, y regulará las medidas adecuadas para su atención.

Article 29. Acció tutorial i orientació

1. A fi de fer complir l'article 15.3 del Reial Decret 1105/2014, els centres docents promouran les mesures necessàries perquè la tutoria personal de l'alumnat i l'orientació educativa, psicopedagògica i professional constituïsquen un element fonamental en l'ordenació d'esta etapa.

2. Cada grup d'alumnat tindrà un tutor o tutora que serà responsable, entre altres aspectes, de coordinar l'avaluació i l'orientació personal dels alumnes i les alumnes, amb el suport del departament d'orientació o de qui en tinga atribuïdes les funcions. El professorat tutor facilitarà l'accés de l'alumnat, o dels seus representants legals si és menor d'edat, a la dinàmica escolar per mitjà de l'activació de processos d'informació mútua i de col·laboració, a fi de coordinar el seguiment dels processos d'ensenyança i aprenentatge, velant pel progrés acadèmic de l'alumnat i pel seu desenrotllament integral.

3. L'alumnat, o els seus representants legals si és menor d'edat, facilitarà la informació necessària per a l'adecuada orientació i presa de decisions sobre el seu procés educatiu.

4. De conformitat amb l'article 22.7 del Reial Decret 1105/2014, al final de cada un dels cursos d'Educació Secundària Obligatòria s'entregarà als pares, mares o tutors legals de cada alumne o alumna un consell orientador, que inclourà una proposta a pares, mares o tutors legals o, si és el cas, a l'alumne o alumna de l'itinerari més adequat a seguir, així com la identificació, per mitjà d'informe motivat, del grau de l'èxit dels objectius de l'etapa i d'adquisició de les competències corresponents que justifica la proposta. Si es considera necessari, el consell orientador podrà incloure una recomanació als pares, mares o tutors legals i si és el cas a l'alumnat sobre la incorporació a un programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment o a un cicle de Formació Professional Bàsica.

El consell orientador tindrà caràcter confidencial. Serà elaborat per l'equip docent de l'alumne o alumna, coordinat pel tutor o tutora, amb l'assessorament del departament d'orientació o de qui en tinga atribuïdes les funcions, i segons el model que estableix la conselleria competent en matèria d'educació. El consell orientador s'inclourà en l'expedient de l'alumne o de l'alumna.

Article 30. Programes de millora de l'aprenentatge i del rendiment

1. Les condicions i el procediment d'accés als programes de millora de l'aprenentatge i del rendiment seran conformes amb l'article 19.2 del Reial Decret 1105/2014. A este efecte, la incorporació de l'alumnat amb el perfil indicat en el dit precepte, i que complisca els requisits establerts en este, es realitzarà per mitjà de proposta de l'equip docent als representants legals de l'alumnat a través del consell orientador segons allò que s'ha indicat en l'article 22.7 del Reial Decret 1105/2014. L'equip docent efectuarà la proposta d'incorporació al programa prèvia comprovació que l'alumnat s'ajusta al perfil i compleix els requisits abans indicats, vista l'avaluació tant acadèmica com psicopedagògica de l'alumne o alumna, vistes les mesures d'atenció a la diversitat adoptades, i valorant la idoneïtat d'esta mesura extraordinària per considerar que s'han mostrat insuficients altres mesures de suport ordinàries.

2. Una vegada realitzada la proposta d'incorporació al programa per part de l'equip docent, la direcció del centre resoldrà respecte a la incorporació de l'alumnat a este, que es realitzarà oíts els mateixos alumnes i els seus pares, mares o tutors legals. Estos últims hauran de donar el seu consentiment exprés per a l'adopció d'esta mesura extraordinària.

3. En els termes indicats en l'article 19.3 del Reial Decret 1105/2014, els programes de millora de l'aprenentatge i del rendiment s'organitzaran en els diferents centres docents, bé de manera integrada, o bé per matèries diferents de les establides amb caràcter general, és a dir, per àmbits. Els centres docents, en virtut de la seua autonomia pedagògica i de l'organització que realitzen dels seus recursos, determinaran la modalitat d'impartició, tant en segon curs com en tercer, de forma integrada o per àmbits, tot això, en els termes que estableix la conselleria competent en matèria d'educació.

4. De conformitat amb l'article 19.3.b del Reial Decret 1105/2014, en els programes organitzats per àmbits es crearan grups específics per a l'alumnat que seguirà estos programes, el qual tindrà, a més, un grup de referència amb què cursarà les matèries no pertanyents al bloc d'assignatures troncals. En el grup específic, l'alumnat cursarà els tres

Artículo 29. Acción tutorial y orientación

1. A fin de dar cumplimiento al artículo 15.3 del Real Decreto 1105/2014, los centros docentes promoverán las medidas necesarias para que la tutoría personal del alumnado y la orientación educativa, psicopedagógica y profesional, constituyan un elemento fundamental en la ordenación de esta etapa.

2. Cada grupo de alumnado tendrá un tutor o tutora que será responsable, entre otros aspectos, de coordinar la evaluación y la orientación personal de los alumnos y alumnas, con el apoyo del departamento de orientación o de quien tenga atribuidas sus funciones. El profesorado tutor facilitará el acceso del alumnado, o de sus representantes legales si es menor de edad, a la dinámica escolar mediante la activación de procesos de información mutua y de colaboración, a fin de coordinar el seguimiento de los procesos de enseñanza y aprendizaje, velando por el progreso académico del alumnado y por su desarrollo integral.

3. El alumnado, o sus representantes legales si es menor de edad, facilitará la información necesaria para la adecuada orientación y toma de decisiones sobre su proceso educativo.

4. De conformidad con el artículo 22.7 del Real Decreto 1105/2014, al final de cada uno de los cursos de Educación Secundaria Obligatoria se entregará a los padres, madres o tutores legales de cada alumno o alumna un consejo orientador, que incluirá una propuesta a padres, madres o tutores legales o, en su caso, al alumno o alumna del itinerario más adecuado a seguir, así como la identificación, mediante informe motivado, del grado del logro de los objetivos de la etapa y de adquisición de las competencias correspondientes que justifica la propuesta. Si se considerase necesario, el consejo orientador podrá incluir una recomendación a los padres, madres o tutores legales y en su caso al alumnado sobre la incorporación a un programa de mejora del aprendizaje y del rendimiento o a un ciclo de Formación Profesional Básica.

El consejo orientador tendrá carácter confidencial. Será elaborado por el equipo docente del alumno o alumna, coordinado por el tutor o tutora, bajo el asesoramiento del departamento de orientación o de quien tenga atribuidas sus funciones, y según el modelo que establezca la consellería competente en materia de educación. El consejo orientador se incluirá en el expediente del alumno o de la alumna.

Artículo 30. Programas de mejora del aprendizaje y del rendimiento

1. Las condiciones y el procedimiento de acceso a los programas de mejora del aprendizaje y del rendimiento serán conformes con el artículo 19.2 del Real Decreto 1105/2014. A estos efectos, la incorporación del alumnado con el perfil indicado en dicho precepto, y que cumpla los requisitos establecidos el mismo, se realizará mediante propuesta del equipo docente a los representantes legales del alumnado a través del consejo orientador según lo indicado en el artículo 22.7 del Real Decreto 1105/2014. El equipo docente efectuará la propuesta de incorporación al programa previa comprobación de que el alumnado se ajusta al perfil y cumple los requisitos antes indicados, vista la evaluación tanto académica como psicopedagógica del alumno o alumna, vistas las medidas de atención a la diversidad adoptadas, y valorando la idoneidad de esta medida extraordinaria por considerar que se han mostrado insuficientes otras medidas de apoyo ordinarias.

2. Una vez realizada la propuesta de incorporación al programa por parte del equipo docente, la dirección del centro resolverá respecto a la incorporación del alumnado al mismo, que se realizará oídos los propios alumnos o alumnas y sus padres, madres o tutores legales. Estos últimos deberán dar su consentimiento expreso para la adopción de esta medida extraordinaria.

3. En los términos indicados en el artículo 19.3 del Real Decreto 1105/2014, los programas de mejora del aprendizaje y del rendimiento se organizarán en los diferentes centros docentes, bien de forma integrada, o bien por materias diferentes a las establecidas con carácter general, esto es, por ámbitos. Los centros docentes, en virtud de su autonomía pedagógica y de la organización que realicen de sus recursos, determinarán la modalidad de impartición, tanto en segundo curso como en tercero, de forma integrada o por ámbitos, todo ello, en los términos que establezca la consellería competente en materia de educación.

4. De conformidad con el artículo 19.3.b del Real Decreto 1105/2014, en los programas organizados por ámbitos se crearán grupos específicos para el alumnado que siga estos programas, el cual tendrá, además, un grupo de referencia con el que cursará las materias no pertenecientes al bloque de asignaturas troncales. En el grupo específico, el alumnado cur-

àmbits establerts en l'esmentat article, en horari paralelo al corresponent a les assignatures troncals i a l'assignatura Valencià: Llengua i Literatura. Respecte a la resta d'assignatures no integrades en els àmbits, estes es cursaran amb la resta de companys i companyes del seu grup de referència amb un currículum adaptat.

5. En tot cas, d'acord amb allò que s'ha indicat en l'article 19.4 del Reial Decret 1105/2014, cada programa haurà d'especificar la metodologia, l'organització dels continguts i de les matèries i les activitats pràctiques que garantisquen l'èxit dels objectius de l'etapa i l'adquisició de les competències que permeten a l'alumnat promocionar a quart curs al finalitzar el programa i obtindre el títol de Graduat en Educació Secundària Obligatoria. A més, es potenciarà l'acció tutorial com a recurs educatiu que puga contribuir d'una manera especial a esmenar les dificultats d'aprenentatge i a atendre les necessitats educatives dels alumnes. A este efecte, els centres docents concretaran el currículum. La concreció curricular serà elaborada pel professorat responsable del programa, assessorat pels departaments didàctics corresponents i pel departament d'orientació, o per qui en tinga atribuïdes les funcions, sota la coordinació de la direcció d'estudis.

6. En els programes organitzats per matèries diferents de les establides amb caràcter general, la tutoria de l'alumnat del programa correspondrà a un dels professors dels àmbits.

7. L'avaluació de l'alumnat es realitzarà conforme amb el que disposa l'article 19.5 del Reial Decret 1105/2014.

8. En els programes organitzats de manera integrada, l'avaluació contínua i la promoció es realitzaran segons la normativa general en matèria d'avaluació, de manera que si hi ha adaptacions curriculars per a algun alumne o alumna, seran els elements d'estes adaptacions els que es prenguen com a referent.

9. En els programes organitzats per matèries diferents de les establides amb caràcter general, el professorat prendrà com a referent per a l'avaluació els criteris d'avaluació específics del programa i els elements de les adaptacions curriculars realitzades a l'alumnat. Als efectes de promoció, l'alumnat promocionarà quan haja superat tots els àmbits i matèries cursats. Si l'alumne o alumna té evaluació negativa en algun àmbit o matèria, l'equip docent promocionarà l'alumne o alumna quan es donen conjuntament les condicions següents:

a) Que l'alumne no tinga evaluació negativa en dos o en els tres àmbits.

b) Que l'equip docent considere que la naturalesa de les matèries i àmbits amb evaluació negativa no impedeix l'alumne o alumna seguir amb èxit el curs següent, que té expectatives favorables de recuperació i que la promoció beneficiarà la seua evolució acadèmica.

Article 31. Transició de l'Educació Primària a l'Educació Secundària Obligatoria

1. Els centres d'Educació Primària i els d'Educació Secundària Obligatoria als quals estiguin adscrits, tant públics com privats concertats, planificaran i desenrotllaran processos de coordinació, entre els quals s'inclourà l'elaboració d'un pla de transició de l'etapa d'Educació Primària a la d'Educació Secundària Obligatoria en els termes que estableix reglamentàriament la conselleria competent en matèria d'educació, tot això, sense perjuí dels mecanismes de coordinació que establequin els centres docents que impartsiquen ambdós etapes en els seus respectius projectes educatius.

2. Els centres docents que imparten Educació Secundària Obligatoria podrán incorporar en els seus plans de transición, entre otras medidas, la integración de materias en ámbitos de conocimiento en el primer curso de la etapa, en los términos establecidos por el artículo 17 del Real Decreto 1105/2014 i la normativa de despliegamiento que dispone la consellería competente en materia d'educació.

sarán los tres ámbitos establecidos en el citado artículo, en horario paralelo al correspondiente a las asignaturas troncales y a la asignatura Valenciano: Lengua y Literatura. Respecto al resto de asignaturas no integradas en los ámbitos, estas se cursarán con el resto de compañeras y compañeros de su grupo de referencia con un currículum adaptado.

5. En todo caso, a tenor de lo indicado en el artículo 19.4 del Real Decreto 1105/2014, cada programa deberá especificar la metodología, la organización de los contenidos y de las materias y las actividades prácticas que garanticen el logro de los objetivos de la etapa y la adquisición de las competencias que permitan al alumnado promocionar a cuarto curso al finalizar el programa y obtener el título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria. Además, se potenciará la acción tutorial como recurso educativo que pueda contribuir de una manera especial a subsanar las dificultades de aprendizaje y a atender las necesidades educativas de los alumnos. A estos efectos, los centros docentes concretarán el currículo. La concreción curricular será elaborada por el profesorado responsable del programa, asesorado por los departamentos didácticos correspondientes y por el departamento de orientación, o por quien tenga atribuidas sus funciones, bajo la coordinación de la jefatura de estudios.

6. En los programas organizados por materias diferentes a las establecidas con carácter general, la tutoría del alumnado del programa corresponderá a uno de los profesores de los ámbitos.

7. La evaluación del alumnado se realizará conforme con lo dispuesto en el artículo 19.5 del Real Decreto 1105/2014.

8. En los programas organizados de forma integrada, la evaluación continua y la promoción se realizarán según la normativa general en materia de evaluación, de manera que si existen adaptaciones curriculares para algún alumno o alumna, serán los elementos de dichas adaptaciones los que se tomen como referente.

9. En los programas organizados por materias diferentes a las establecidas con carácter general, el profesorado tomará como referente para la evaluación los criterios de evaluación específicos del programa y los elementos de las adaptaciones curriculares realizadas al alumnado. A efectos de promoción, el alumnado promocionará cuando haya superado todos los ámbitos y materias cursados. Si el alumno o alumna tiene evaluación negativa en algún ámbito o materia, el equipo docente promocionará al alumno o alumna cuando se den conjuntamente las siguientes condiciones:

a) Que el alumno no tenga evaluación negativa en dos o en los tres ámbitos.

b) Que el equipo docente considere que la naturaleza de las materias y ámbitos con evaluación negativa no impide al alumno o alumna seguir con éxito el curso siguiente, que tiene expectativas favorables de recuperación y que la promoción beneficiará su evolución académica.

Artículo 31. Transición de la educación primaria a la Educación Secundaria Obligatoria

1. Los centros de educación primaria y los de Educación Secundaria Obligatoria a los que estén adscritos, tanto públicos como privados concertados, planificarán y desarrollarán procesos de coordinación, entre los que se incluirá la elaboración de un plan de transición de la etapa de educación primaria a la de Educación Secundaria Obligatoria en los términos que establezca reglamentariamente la consellería competente en materia de educación, todo ello, sin perjuicio de los mecanismos de coordinación que establezcan los centros docentes que imparten ambas etapas en sus respectivos proyectos educativos.

2. Los centros docentes que imparten Educación Secundaria Obligatoria podrán incorporar en sus planes de transición, entre otras medidas, la integración de materias en ámbitos de conocimiento en el primer curso de la etapa, en los términos establecidos por el artículo 17 del Real Decreto 1105/2014 y la normativa de desarrollo que disponga la consellería competente en materia de educación.

TÍTOL III Batxillerat

CAPÍTOL I *Organització del Batxillerat*

Article 32. Objectius i fins

1. El desenrotllament i la concreció curricular que elaboren els centres docents com a part del seu projecte educatiu garantirà la consecució dels objectius establits per a l'etapa en l'article 25 del Reial Decret 1105/2014.

2. Així mateix, esta concreció del currículum s'orientarà a la consecució dels fins següents:

a) Aprofundir en l'acció educativa, per a proporcionar a l'alumnat formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements i habilitats que els permeten desenrotllar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència.

b) Capacitar l'alumnat per a accedir a l'educació superior.

c) Dotar l'alumnat d'una formació i uns coneixements generals en relació amb les competències de caràcter més transversal; junt amb una preparació especialitzada, en el marc de la modalitat, i si és el cas via, de Batxillerat triada.

d) Consolidar bones pràctiques que afavorisquen un bon clima de treball i la resolució pacífica de conflictes, així com les actituds responsables i de respecte pels altres.

e) Consolidar una escala de valors que incloga el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç, la superació personal i la responsabilitat en la presa de decisions per part de l'alumnat, la igualtat, la solidaritat, la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència de gènere.

f) Potenciar la participació activa i democràtica de l'alumnat en l'aula i en el centre, així com en l'exercici de drets i obligacions.

g) Desenrotllar metodologies didàctiques actives i innovadores que incloguen l'ús de mètodes i tècniques d'investigació per part de l'alumnat per a aprendre per si mateix, el treball autònom i en equip, l'aplicació dels aprenentatges en contextos reals, i l'ús sistemàtic de les tecnologies de la informació i la comunicació.

h) Basar la pràctica docent en la formació permanent del professorat, en la innovació educativa i en l'avaluació de la pròpia pràctica docent.

i) Elaborar materials didàctics orientats a l'ensenyança i l'aprenentatge basats en l'adquisició de competències.

j) Utilitzar el valencià, el castellà i les llengües estrangeres com a llengües vehiculars d'ensenyament, valorant les possibilitats comunicatives de totes estes.

Article 33. Organització general

1. El Batxillerat és una etapa postobligatòria de l'educació secundària i, per tant, té caràcter voluntari.

2. Segons el que disposa l'article 26.2 del Reial Decret 1105/2014, el Batxillerat comprén dos cursos, es desenrotllarà en modalitats diferents, i s'organitzarà de manera flexible, a fi que puga oferir una preparació especialitzada a l'alumnat d'acord amb les seues perspectives i interessos de formació o permeta la incorporació a la vida activa una vegada finalitzat este. Les modalitats del Batxillerat seran les següents, segons s'indica en l'article 26.4 del mencionat Reial Decret 1105/2014:

a) Ciències.

b) Humanitats i Ciències Socials.

c) Arts.

3. La modalitat d'Humanitats i Ciències Socials s'organitzarà en dos itineraris diferenciats, un d'ells d'Humanitats i l'altre de Ciències Socials.

4. De conformitat amb l'article 26.3 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i alumnas podrán romandre cursant Batxillerat en règim ordinari durant quatre anys. L'alumnat que esgote este límit, en cursos consecutius o no consecutius, sense haver superat totes les matèries, únicament podrà continuar els seus estudis en els règims de Batxillerat per a persones adultes, nocturn o a distància, així com presentar-se a les proves per a obtindre directament el títol de Batxiller al qual es referix l'article 69.4 de la Llei Orgànica 2/2006.

TÍTULO III Bachillerato

CAPÍTULO I *Organización del Bachillerato*

Artículo 32. Objetivos y fines

1. El desarrollo y la concreción curricular que elaboren los centros docentes como parte de su proyecto educativo garantizará la consecución de los objetivos establecidos para la etapa en el artículo 25 del Real Decreto 1105/2014.

2. Asimismo, esta concreción del currículo se orientará a la consecución de los siguientes fines:

a) Profundizar en la acción educativa, para proporcionar al alumnado formación, madurez intelectual y humana, conocimientos y habilidades que les permitan desarrollar funciones sociales e incorporarse a la vida activa con responsabilidad y competencia.

b) Capacitar al alumnado para acceder a la educación superior.

c) Dotar al alumnado de una formación y unos conocimientos generales en relación con las competencias de carácter más transversal; junto con una preparación especializada, en el marco de la modalidad, y en su caso vía, de Bachillerato elegida.

d) Consolidar buenas prácticas que favorezcan un buen clima de trabajo y la resolución pacífica de conflictos, así como las actitudes responsables y de respeto por los demás.

e) Consolidar una escala de valores que incluya el respeto, la tolerancia, la cultura del esfuerzo, la superación personal, la responsabilidad en la toma de decisiones por parte del alumnado, la igualdad, la solidaridad, la resolución pacífica de conflictos y la prevención de la violencia de género.

f) Potenciar la participación activa y democrática del alumnado en el aula y en el centro, así como en el ejercicio de derechos y obligaciones.

g) Desarrollar metodologías didácticas activas e innovadoras que incluyan el uso de métodos y técnicas de investigación por parte del alumnado para aprender por sí mismo, el trabajo autónomo y en equipo, la aplicación de los aprendizajes en contextos reales, y el uso sistemático de las tecnologías de la información y la comunicación.

h) Basar la práctica docente en la formación permanente del profesorado, en la innovación educativa y en la evaluación de la propia práctica docente.

i) Elaborar materiales didácticos orientados a la enseñanza y el aprendizaje basados en la adquisición de competencias.

j) Emplear el valenciano, el castellano y las lenguas extranjeras como lenguas vehiculares de enseñanza, valorando las posibilidades comunicativas de todas ellas.

Artículo 33. Organización general

1. El Bachillerato es una etapa posobligatoria de la educación secundaria y, por tanto, tiene carácter voluntario.

2. Según lo dispuesto en el artículo 26.2 del Real Decreto 1105/2014, el Bachillerato comprende dos cursos, se desarrollará en modalidades diferentes, y se organizará de modo flexible, a fin de que pueda ofrecer una preparación especializada al alumnado acorde con sus perspectivas e intereses de formación o permita la incorporación a la vida activa una vez finalizado el mismo. Las modalidades del Bachillerato serán las siguientes, según se indica en el artículo 26.4 del citado Real Decreto 1105/2014:

a) Ciencias.

b) Humanidades y Ciencias Sociales.

c) Artes.

3. La modalidad de Humanidades y Ciencias Sociales se organizará en dos itinerarios diferenciados, uno de ellos de Humanidades y el otro de Ciencias Sociales.

4. De conformidad con el artículo 26.3 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas podrán permanecer cursando Bachillerato en régimen ordinario durante cuatro años. El alumnado que agote dicho límite, en cursos consecutivos o no consecutivos, sin haber superado todas las materias, únicamente podrá continuar sus estudios en los regímenes de Bachillerato para personas adultas, nocturno o a distancia, así como presentarse a las pruebas para obtener directamente el título de Bachiller a las que se refiere el artículo 69.4 de la Ley Orgánica 2/2006.

Article 34. Canvi de modalitat i itinerari

1. De conformitat amb l'article 32.2 del Reial Decret 1105/2014, l'alumne o alumna que haja cursat el primer curs de Batxillerat en una determinada modalitat podrà passar al segon en una modalitat distinta en els termes que estableix la conselleria competent en matèria d'educació. En este cas, es requerirà que l'alumne o alumna es matricule de les matèries de segon curs de la nova modalitat triada i, addicionalment, de totes les matèries de primer de la nova modalitat que no haja superat prèviament al cursar l'anterior modalitat.

2. Els canvis de modalitat també podran ser sol·licitats per part de l'alumnat que repetisca el segon curs. En este cas, haurà de matricular-se de totes les matèries de la nova modalitat, d'ambdós cursos, que no haja superat prèviament al cursar l'anterior modalitat.

3. En els procediments de canvi de modalitat, les matèries cursades i no superades en primer en la modalitat que s'abandona no tindran la consideració de matèries pendents quan no pertanguen a la nova modalitat triada i, en conseqüència, no siga necessària la seu superació per a completar la nova modalitat. Les matèries del bloc d'assignatures troncals cursades i superades en la modalitat que s'abandona la superació de les quals no siga necessària per a completar la nova modalitat podran substituir les assignatures específiques del primer o del segon curs en realitzar el canvi de modalitat.

4. L'alumnat que repetisca el primer curs podrà triar una nova modalitat al tornar a cursar primer.

5. En sol·licitar un canvi de modalitat, en tot cas, continuará aplicant-se el límit de permanència en el Batxillerat en règim ordinari a què es referix l'article 33.4 d'este decret. Així mateix, l'alumnat haurà de tindre en compte allò que ha previst la normativa vigent quant a la continuïtat entre matèries de primer i de segon curs i la seua avaluació.

6. El canvi d'itinerari en la modalitat d'Humanitats i Ciències Socials es realitzarà en els mateixos termes i seguint el mateix procediment establert per als canvis de modalitat, per analogia.

Article 35. Organització del primer curs de Batxillerat

1. De conformitat amb l'article 27.1 del Reial Decret 1105/2014, en la modalitat de Ciències, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals:

- a) Filosofia.
- b) Llengua Castellana i Literatura I.
- c) Matemàtiques I.
- d) Primera Llengua Estrangera I.

e) Dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, una de les quals serà Física i Química, i l'altra serà a triar entre Dibuix Tècnic I, o bé Biologia i Geologia.

2. Considerant el que disposa l'article 27.2 del Reial Decret 1105/2014, en la modalitat d'Humanitats i Ciències Socials, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals:

- a) Filosofia.
- b) Llengua Castellana i Literatura I.
- c) Primera Llengua Estrangera I.

d) Per a l'itinerari d'Humanitats, Llatí I. Per a l'itinerari de Ciències Socials, Matemàtiques Aplicades a les Ciències Socials I.

e) Dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, de les quals la primera serà Economia per a l'itinerari de Ciències Socials, o Grec I per a l'itinerari d'Humanitats; mentres que la segona, en ambdós itineraris, serà a triar entre Història del Món Contemporani o bé Literatura Universal.

3. Conforme amb el que estableix l'article 27.3 del Reial Decret 1105/2014, en la modalitat d'Arts, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals:

- a) Filosofia.
- b) Fonaments de l'Art I.
- c) Llengua Castellana i Literatura I.
- d) Primera Llengua Estrangera I.

e) Dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, una de les quals serà Cultura Audiovisual I, i l'altra serà a elegir entre Història del Món Contemporani, o bé Literatura Universal.

Artículo 34. Cambio de modalidad e itinerario

1. De conformidad con el artículo 32.2 del Real Decreto 1105/2014, el alumno o alumna que haya cursado el primer curso de Bachillerato en una determinada modalidad podrá pasar al segundo en una modalidad distinta en los términos que establezca la consellería competente en materia de educación. En este caso, se requerirá que el alumno o alumna se matricule de las materias de segundo curso de la nueva modalidad elegida y, adicionalmente, de todas las materias de primero de la nueva modalidad que no hubiese superado previamente al cursar la anterior modalidad.

2. Los cambios de modalidad también podrán ser solicitados por parte del alumnado que repita el segundo curso. En tal caso, habrá de matricularse de todas las materias de la nueva modalidad, de ambos cursos, que no hubiese superado previamente al cursar la anterior modalidad.

3. En los procedimientos de cambio de modalidad, las materias cursadas y no superadas en primero en la modalidad que se abandona no tendrán la consideración de materias pendientes cuando no pertenezcan a la nueva modalidad elegida y, en consecuencia, no sea necesaria su superación para completar la nueva modalidad. Las materias del bloque de asignaturas troncales cursadas y superadas en la modalidad que se abandona cuya superación no sea necesaria para completar la nueva modalidad, podrán sustituir a las asignaturas específicas del primer o del segundo curso al realizar el cambio de modalidad.

4. El alumnado que repita el primer curso podrá elegir una nueva modalidad al volver a cursar primero.

5. Al solicitar un cambio de modalidad, en todo caso, continuará siendo de aplicación el límite de permanencia en el Bachillerato en régimen ordinario, al que se refiere el artículo 33.4 del presente Decreto. Asimismo, el alumnado deberá tener en cuenta lo previsto por la normativa vigente en cuanto a la continuidad entre materias de primer y de segundo curso y su evaluación.

6. El cambio de itinerario en la modalidad de Humanidades y Ciencias Sociales se realizará en los mismos términos y siguiendo el mismo procedimiento establecido para los cambios de modalidad, por analogía.

Artículo 35. Organización del primer curso de Bachillerato

1. De conformidad con el artículo 27.1 del Real Decreto 1105/2014, en la modalidad de Ciencias, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Filosofía.
- b) Lengua Castellana y Literatura I.
- c) Matemáticas I.
- d) Primera Lengua Extranjera I.

e) Dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, una de las cuales será Física y Química, y la otra será a elegir entre Dibujo Técnico I, o bien Biología y Geología.

2. Considerando lo dispuesto en el artículo 27.2 del Real Decreto 1105/2014, en la modalidad de Humanidades y Ciencias Sociales, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Filosofía.
- b) Lengua Castellana y Literatura I.
- c) Primera Lengua Extranjera I.

d) Para el itinerario de Humanidades, Latín I. Para el itinerario de Ciencias Sociales, Matemáticas Aplicadas a las Ciencias Sociales I.

e) Dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, de las que la primera será Economía para el itinerario de Ciencias Sociales, o Griego I para el itinerario de Humanidades; mientras que la segunda, en ambos itinerarios, será a elegir entre Historia del Mundo Contemporáneo o bien Literatura Universal.

3. Conforme con lo establecido en el artículo 27.3 del Real Decreto 1105/2014, en la modalidad de Artes, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Filosofía.
- b) Fundamentos del Arte I.
- c) Lengua Castellana y Literatura I.
- d) Primera Lengua Extranjera I.

e) Dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, una de las cuales será Cultura Audiovisual I, y la otra será a elegir entre Historia del Mundo Contemporáneo, o bien Literatura Universal.

4. En virtut de l'article 27.4 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries del bloc d'assignatures específiques:

a) Educació Física.

b) Tres matèries específiques. Una de les matèries serà a triar entre Anatomia Aplicada, Cultura Científica i Religió. Les dos matèries restants es podrán triar d'entre les següents: Anàlisi Musical I; Dibuix Artístic I; Llenguatge i Pràctica Musical; Segona Llengua Estrangera I; Tecnologia Industrial I; Tecnologies de la Informació i la Comunicació I; Volum; o una matèria del bloc d'assignatures troncals no cursada per l'alumne o alumna, que serà considerada específica a tots els efectes.

5. La direcció dels centres docents públics, oït el claustre, i la titularitat dels centres privats, estableiran l'oferta de les matèries opcionals del bloc d'assignatures específiques. A este efecte, en els centres docents públics s'hauran d'atendre els criteris de la demanda de l'alumnat, la disponibilitat de professorat amb destinació definitiva en el centre, el caràcter progressiu del currículum de determinades matèries al llarg dels diferents cursos, així com les possibilitats organitzatives i la disponibilitat de recursos. En estos centros, así mateix, serán de oferta obligada las materias Segunda Llengua Estrangera I y Tecnologías de la Información y la Comunicación I, siempre que exista disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, y esta no implique un incremento de plantilla.

6. Segons article 27.5 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar la matèria de Valencià: Llengua i Literatura en el bloc d'assignatures de lliure configuració autònòmica, sense perjudici del que disposa la normativa reguladora de l'exemció del valencià que estableixa la conselleria competent en matèria d'educació.

7. Segons el que preveu l'article 29.2 del Reial Decret 1105/2014, en les distintes matèries de Batxillerat s'exerciran activitats que estimulen l'interés i l'hàbit de la lectura i la capacitat d'expressar-se correctament en públic.

Article 36. Organització del segon curs de Batxillerat

1. De conformitat amb l'article 28.1 del Reial Decret 1105/2014, en la modalitat de Ciències, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals:

- a) Història d'Espanya.
- b) Llengua Castellana i Literatura II.
- c) Matemàtiques II.
- d) Primera Llengua Estrangera II.

e) Dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, a triar d'entre les següents: Biologia; Dibuix Tècnic II; Física; Geologia; i Química.

2. Considerant el que disposa l'article 28.2 del Reial Decret 1105/2014, en la modalitat d'Humanitats i Ciències Socials, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals:

- a) Història d'Espanya.
- b) Llengua Castellana i Literatura II.
- c) Primera Llengua Estrangera II.

d) Per a l'itinerari d'Humanitats, Llatí II. Per a l'itinerari de Ciències Socials, Matemàtiques Aplicades a les Ciències Socials II.

e) Dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, a triar d'entre les següents: Economia de l'Empresa, que únicamente podrá triar-se en l'itinerario de Ciències Socials; Griego II, que únicamente podrá triar-se en l'itinerario d'Humanitats; Geografia; Història de l'Art; i Història de la Filosofia.

3. Conforme amb el que estableix l'article 28.3 del Reial Decret 1105/2014, en la modalitat d'Arts, els alumnes i les alumnes han de cursar les següents matèries generals del bloc d'assignatures troncals:

- a) Fonaments de l'Art II.
- b) Història d'Espanya.
- c) Llengua Castellana i Literatura II.
- d) Primera Llengua Estrangera II.

e) Dos matèries d'opció del bloc d'assignatures troncals, a triar d'entre les següents: Arts Escèniques; Cultura Audiovisual II; i Disseny.

4. En virtut de l'article 28.4 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes cursaran dos matèries del bloc d'assignatures específiques, a triar entre les següents:

4. En virtud del artículo 27.4 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias del bloque de asignaturas específicas:

a) Educación Física.

b) Tres materias específicas. Una de las materias será a elegir entre Anatomía Aplicada, Cultura Científica y Religión. Las dos materias restantes se podrán elegir de entre las siguientes: Análisis Musical I; Dibujo Artístico I; Lenguaje y Práctica Musical; Segunda Lengua Extranjera I; Tecnología Industrial I; Tecnologías de la Información y la Comunicación I; Volumen; o una materia del bloque de asignaturas troncales no cursada por el alumno o alumna, que será considerada específica a todos los efectos.

5. La dirección de los centros docentes públicos, oído el claustro, y la titularidad de los centros privados, establecerán la oferta de las materias opcionales del bloque de asignaturas específicas. A estos efectos, en los centros docentes públicos se deberá atender a los criterios de la demanda del alumnado, la disponibilidad de profesorado con destino definitivo en el centro, el carácter progresivo del currículo de determinadas materias a lo largo de los diferentes cursos, así como las posibilidades organizativas y la disponibilidad de recursos. En estos centros, asimismo, serán de oferta obligada las materias Segunda Lengua Extranjera I y Tecnologías de la Información y la Comunicación I, siempre que exista disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, y esta no implique un incremento de plantilla.

6. Según artículo 27.5 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar la materia de Valenciano: Lengua y Literatura en el bloque de asignaturas de libre configuración autonómica, sin perjuicio de lo dispuesto en la normativa reguladora de la exención del valenciano que establezca la consellería competente en materia de educación.

7. Según lo previsto en el artículo 29.2 del Real Decreto 1105/2014, en las distintas materias de Bachillerato se desarrollarán actividades que estimulen el interés y el hábito de la lectura y la capacidad de expresarse correctamente en público.

Artículo 36. Organización del segundo curso de Bachillerato

1. De conformidad con el artículo 28.1 del Real Decreto 1105/2014, en la modalidad de Ciencias, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Historia de España.
- b) Lengua Castellana y Literatura II.
- c) Matemáticas II.
- d) Primera Lengua Extranjera II.

e) Dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, a elegir de entre las siguientes: Biología; Dibujo Técnico II; Física; Geología; y Química.

2. Considerando lo dispuesto en el artículo 28.2 del Real Decreto 1105/2014, en la modalidad de Humanidades y Ciencias Sociales, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Historia de España.
- b) Lengua Castellana y Literatura II.
- c) Primera Lengua Extranjera II.

d) Para el itinerario de Humanidades, Latín II. Para el itinerario de Ciencias Sociales, Matemáticas Aplicadas a las Ciencias Sociales II.

e) Dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, a elegir de entre las siguientes: Economía de la Empresa, que únicamente podrá elegirse en el itinerario de Ciencias Sociales; Griego II, que únicamente podrá elegirse en el itinerario de Humanidades; Geografía; Historia del Arte; e Historia de la Filosofía.

3. Conforme con lo establecido en el artículo 28.3 del Real Decreto 1105/2014, en la modalidad de Artes, los alumnos y alumnas deben cursar las siguientes materias generales del bloque de asignaturas troncales:

- a) Fundamentos del Arte II.
- b) Historia de España.
- c) Lengua Castellana y Literatura II.
- d) Primera Lengua Extranjera II.

e) Dos materias de opción del bloque de asignaturas troncales, a elegir de entre las siguientes: Artes Escénicas; Cultura Audiovisual II; y Diseño.

4. En virtud del artículo 28.4 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas cursarán dos materias del bloque de asignaturas específicas, a elegir entre las siguientes:

- a) Anàlisi Musical II.
- b) Ciències de la Terra i del Medi Ambient.
- c) Dibuix Artístic II.
- d) Fonaments d'Administració i Gestió.
- e) Història de la Música i de la Dansa.
- f) Imatge i So.
- g) Psicologia.
- h) Segona Llengua Estrangera II.
- i) Tècniques d'Expressió Graficoplàstica.
- j) Tecnologia Industrial II.
- k) Tecnologies de la Informació i la Comunicació II.
- l) Una matèria del bloc d'assignatures troncals no cursada per l'alumne o alumna, que serà considerada específica a tots els efectes.

5. La direcció dels centres docents públics, oït el claustre, i la titularitat dels centres privats, estableiran l'oferta de les matèries opcionals del bloc d'assignatures específiques. A este efecte, en els centres docents públics s'hauran d'atendre als criteris de la demanda de l'alumnat, la disponibilitat de professorat amb destinació definitiva en el centre, el caràcter progressiu del currículum de determinades matèries al llarg dels diferents cursos, així com les possibilitats organitzatives i la disponibilitat de recursos. En estos centros, así mateix, serán de oferta obligada las materias Segunda Llengua Extranjera II y Tecnologías de la Información y la Comunicación II, siempre que exista disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, y esta no implique un incremento de plantilla.

6. Segons article 28.5 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnes han de cursar la matèria de Valencià: Llengua i Literatura en el bloc d'assignatures de lliure configuració autònoma, sense perjudici del que disposa la normativa reguladora de l'exemció del valencià que estableixa la conselleria competent en matèria d'educació.

7. Segons el que preveu l'article 29.2 del Reial Decret 1105/2014, en les distintes matèries de Batxillerat s'exerciran activitats que estimulen l'interés i l'hàbit de la lectura i la capacitat d'expressar-se correctament en públic.

8. En aquells casos en què les matèries de segon curs triades per part de l'alumne o alumna impliquen continuïtat amb matèries de primer que no haja cursat, en els termes indicats en l'article 33 i en l'annex III del Reial Decret 1105/2014, l'alumnat, o els seus representants legals si és menor d'edat, hauran d'acceptar expressament el coneixement d'esta circumstància i de les conseqüències derivades d'esta prèviament a formalitzar la seua matrícula en les matèries corresponents.

CAPÍTOL II *Avaluació en el Batxillerat*

Article 37. Caràcter de l'avaluació

L'avaluació en el Batxillerat, a més de tindre un caràcter continu i formatiu en els termes que preveu l'article 8 d'este decret, també tindrà un caràcter diferenciat. Este caràcter, segons el que estableix l'article 30.3 del Reial Decret 1105/2014, implica que el professorat de cada matèria decidirà, a la finalització del curs, si l'alumne o alumna ha aconseguit els objectius i ha aconseguit l'adequat grau d'adquisició de les competències corresponents.

Article 38. Promoció

1. Les decisions sobre promoció de l'alumnat s'adoptaran en l'última sessió d'avaluació de cada curs escolar, en el context del procés d'avaluació contínua, segons els criteris indicats en l'article 32.1 del Reial Decret 1105/2014.

2. L'alumnat que, en virtut de l'article 32.3 del Reial Decret 1105/2014, opte per repetir el segon curs del Batxillerat complet, renunciarà a la qualificació obtinguda en les matèries del mencionat curs que haja superat prèviament. Esta repetició, así mateix, computarà als efectes del límit de permanència de l'alumnat cursant Batxillerat en règim ordinari durant quatre anys, a què es referix l'article 26.3 del mencionat reial decret. L'exercici d'esta opció requerirà que l'alumnat, o els seus representants legals si és menor d'edat, formule sol·licitud expressa seguint el procediment que estableix la conselleria competent en matèria d'educació. En esta sol·licitud, la persona interessada haurà de declarar expressament el seu coneixement sobre la renúncia a les qualificacions obtingudes amb anterioritat en les matèries de segon curs.

- a) Análisis Musical II.
- b) Ciencias de la Tierra y del Medio Ambiente.
- c) Dibujo Artístico II.
- d) Fundamentos de Administración y Gestión.
- e) Historia de la Música y de la Danza.
- f) Imagen y Sonido.
- g) Psicología.
- h) Segunda Lengua Extranjera II.
- i) Técnicas de Expresión Gráfico-Plástica.
- j) Tecnología Industrial II.
- k) Tecnologías de la Información y la Comunicación II.
- l) Una materia del bloque de asignaturas troncales no cursada por el alumno o alumna, que será considerada específica a todos los efectos.

5. La dirección de los centros docentes públicos, oído el claustro, y la titularidad de los centros privados, establecerán la oferta de las materias optionales del bloque de asignaturas específicas. A estos efectos, en los centros docentes públicos se deberá atender a los criterios de la demanda del alumnado, la disponibilidad de profesorado con destino definitivo en el centro, el carácter progresivo del currículo de determinadas materias a lo largo de los diferentes cursos, así como las posibilidades organizativas y la disponibilidad de recursos. En estos centros, asimismo, serán de oferta obligada las materias Segunda Lengua Extranjera II y Tecnologías de la Información y la Comunicación II, siempre que exista disponibilidad horaria de profesorado con destino definitivo en el centro para su impartición, y esta no implique un incremento de plantilla.

6. Según el artículo 28.5 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas deben cursar la materia de Valenciano: Lengua y Literatura en el bloque de asignaturas de libre configuración autónoma, sin perjuicio de lo dispuesto en la normativa reguladora de la exención del valenciano que establezca la consellería competente en materia de educación.

7. Según lo previsto en el artículo 29.2 del Real Decreto 1105/2014, en las distintas materias de Bachillerato se desarrollarán actividades que estimulen el interés y el hábito de la lectura y la capacidad de expresarse correctamente en público.

8. En aquellos casos en que las materias de segundo curso elegidas por parte del alumno o alumna impliquen continuidad con materias de primero que no hubiese cursado, en los términos indicados en el artículo 33 y en el anexo III del Real Decreto 1105/2014, el alumnado, o sus representantes legales si es menor de edad, deberá aceptar expresamente el conocimiento de dicha circunstancia y de las consecuencias derivadas de la misma previamente a formalizar su matrícula en las materias correspondientes.

CAPÍTULO II *Evaluación en el Bachillerato*

Artículo 37. Carácter de la evaluación

La evaluación en el Bachillerato, además de tener un carácter continu y formativo en los términos previstos en el artículo 8 del presente Decreto, también tendrá un carácter diferenciado. Dicho carácter, según lo establecido en el artículo 30.3 del Real Decreto 1105/2014, implica que el profesorado de cada materia decidirá, al término del curso, si el alumno o alumna ha logrado los objetivos y ha alcanzado el adecuado grado de adquisición de las competencias correspondientes.

Artículo 38. Promoción

1. Las decisiones sobre promoción del alumnado se adoptarán en la última sesión de evaluación de cada curso escolar, en el contexto del proceso de evaluación continua, según los criterios indicados en el artículo 32.1 del Real Decreto 1105/2014.

2. El alumnado que, en virtud del artículo 32.3 del Real Decreto 1105/2014, opte por repetir el segundo curso del Bachillerato completo, renunciará a la calificación obtenida en las materias de dicho curso que hubiera superado previamente. Esta repetición, asimismo, computará a los efectos del límite de permanencia del alumnado cursando Bachillerato en régimen ordinario durante cuatro años, al que se refiere el artículo 26.3 del citado real decreto. El ejercicio de esta opción requerirá que el alumnado, o sus representantes legales si es menor de edad, formule solicitud expresa siguiendo el procedimiento que establezca la consellería competente en materia de educación. En dicha solicitud, la persona interesada habrá de declarar expresamente su conocimiento acerca de que renuncia a las calificaciones obtenidas con anterioridad en las materias de segundo curso.

Article 39. Evaluació final de Batxillerat i títol de Batxiller

1. En virtut del que disposa l'article 31 del Reial Decret 1105/2014, els alumnes i les alumnas realitzaran una evaluació individualitzada en finalitzar Batxillerat. Conformement amb el que disposa l'apartat 2 de l'esmentat article, només podrán presentar-se a esta evaluació aquells alumnes que hagen obtingut evaluació positiva en totes les matèries, en els termes indicats pel dit apartat. L'alumnat a qui se li haja autoritzat un canvi de modalitat, o itinerari si és el cas, haurà d'haver obtingut evaluació positiva en totes les matèries de la nova modalitat o itinerari triat, de manera que les matèries cursades i no superades en la modalitat o itinerari que va abandonar no es consideraran com a no superades a estos efectes.

2. En l'avaluació final de Batxillerat s'inclourà l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura, de conformitat amb la disposició addicional séptima del Reial Decret 1105/2014.

3. Segons disposa l'article 144.1 de la Llei Orgànica 2/2006, les proves seran aplicades i qualificades per professorat del sistema educatiu espanyol extern al centre.

4. Les condicions per a l'obtenció del títol de Batxiller seran les indicades en l'article 34.1 del Reial Decret 1105/2014.

CAPÍTOL III *Atenció a la diversitat*

Article 40. Mesures d'atenció a la diversitat

1. Considerant el que disposa l'article 13 d'este decret, seran mesures ordinàries les adaptacions d'accés al currículum que no impliquen l'adopció de mesures de caràcter extraordinari, l'orientació educativa, psicopedagògica i professional, la tutoria, i aquelles altres que, en el marc de la normativa vigent, proposen els centres com a part del seu projecte educatiu. Entre estes mesures, els centres docents podran realitzar adaptacions quant a metodologia didàctica, activitats de reforç o d'aprofundiment, i activitats de repàs o reforç per a l'alumnat que promocione a segon curs amb matèries pendents de primer.

2. De conformitat amb l'article 13 d'este decret, seran mesures extraordinàries les adaptacions d'accés al currículum que impliquen l'adopció de mesures de caràcter extraordinari, i l'exemció de qualificació en determinades assignatures.

Entre les mesures de caràcter extraordinari en les adaptacions d'accés al currículum, els centres docents podran proposar la realització d'adaptacions curriculars per a l'alumnat, per mitjà de les quals es flexibilitzarà l'estructura d'assignatures de cada curs, la duració del període d'escolaritat, i el seu límit de permanència en l'etapa. Per mitjà d'estes adaptacions, se seqüenciarà la consecució dels objectius i les competències en l'etapa sense afectar els elements prescriptius del currículum. Així mateix, quan es tracte d'alumnat que presenta necessitats educatives especials, les adaptacions d'accés podran incloure recursos tècnics o materials de suport, amb l'avaluació psicopedagògica prèvia.

L'exemció de qualificació en determinades assignatures del currículum serà una mesura extraordinària destinada a l'alumnat amb discapacitat auditiva, visual o motriu per al qual no siga possible realitzar una adaptació d'accés al currículum sense afectar els elements prescriptius del currículum.

3. Les mesures anteriors s'adoptaran seguint el procediment establert per la conselleria competent en matèria d'educació.

Article 41. Alumnat que presenta necessitats educatives especials

L'alumnat que presenta necessitats educatives especials es troba definit en l'article 73 de la Llei Orgànica 2/2006. La identificació i valoració d'este alumnat, i les mesures a adoptar, seran les previstes en els articles 74 i 75 de l'esmentada llei orgànica; en l'article 9.4, 29.3, i en l'apartat 4 de la disposició addicional segona del Reial Decret 1105/2014, així com en l'article anterior.

Article 42. Altas capacidades

1. La identificació, valoració i atenció de l'alumnado con altas capacidades se realizará segons el que disponen els articles 9.5 i 29.3 del Reial Decret 1105/2014.

Artículo 39. Evaluación final de Bachillerato y título de Bachiller

1. En virtud de lo dispuesto en el artículo 31 del Real Decreto 1105/2014, los alumnos y alumnas realizarán una evaluación individualizada al finalizar Bachillerato. Conforme con lo dispuesto en el apartado 2 del citado artículo, solo podrán presentarse a esta evaluación aquellos alumnos y alumnas que hayan obtenido evaluación positiva en todas las materias, en los términos indicados por dicho apartado. Sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 34.3 del presente Decreto, el alumnado al que se le haya autorizado un cambio de modalidad, o itinerario en su caso, deberá haber obtenido evaluación positiva en todas las materias de la nueva modalidad o itinerario elegido, de forma que las materias cursadas y no superadas en la modalidad o itinerario que abandonó no se considerarán como no superadas a dichos efectos.

2. En la evaluación final de Bachillerato se incluirá la asignatura de Valenciano: lengua y literatura; de conformidad con la disposición adicional séptima del Real Decreto 1105/2014.

3. Según dispone el artículo 144.1 de la Ley Orgánica 2/2006, las pruebas serán aplicadas y calificadas por profesorado del Sistema Educativo Español externo al centro.

4. Las condiciones para la obtención del título de Bachiller serán las indicadas en el artículo 34.1 del Real Decreto 1105/2014.

CAPÍTULO III

Atención a la diversidad en el Bachillerato

Artículo 40. Medidas de atención a la diversidad

1. Considerando lo dispuesto en el artículo 13 del presente Decreto, serán medidas ordinarias las adaptaciones de acceso al currículo que no impliquen la adopción de medidas de carácter extraordinario, la orientación educativa, psicopedagógica y profesional, la tutoría, y aquellas otras que, en el marco de la normativa vigente, propongan los centros como parte de su proyecto educativo. Entre estas medidas, los centros docentes podrán realizar adaptaciones en cuanto a metodología didáctica, actividades de refuerzo o de profundización, y actividades de repaso o refuerzo para el alumnado que promocione a segundo curso con materias pendientes de primer.

2. De conformidad con el artículo 13 del presente decreto, serán medidas extraordinarias las adaptaciones de acceso al currículo que impliquen la adopción de medidas de carácter extraordinario, y la exención de calificación en determinadas asignaturas.

Entre las medidas de carácter extraordinario en las adaptaciones de acceso al currículum, los centros docentes podrán proponer la realización de adaptaciones curriculares para el alumnado, mediante las que se flexibilice la estructura de las asignaturas en cada curso, la duración del periodo de escolaridad, y su límite de permanencia en la etapa. Mediante estas adaptaciones, se secuenciará la consecución de los objetivos y las competencias en la etapa sin afectar a los elementos prescriptivos del currículum. Asimismo, cuando se trate de alumnado que presenta necesidades educativas especiales, las adaptaciones de acceso podrán incluir recursos técnicos o materiales de apoyo, previa evaluación psicopedagógica.

La exención de calificación en determinadas asignaturas del currículum será una medida extraordinaria destinada al alumnado con discapacidad auditiva, visual o motriz para el que no sea posible realizar una adaptación de acceso al currículum sin afectar a los elementos prescriptivos del currículum.

3. Las medidas anteriores se adoptarán siguiendo el procedimiento establecido por la consellería competente en materia de educación.

Artículo 41. Alumnado que presenta necesidades educativas especiales

El alumnado que presenta necesidades educativas especiales se encuentra definido en el artículo 73 de la Ley Orgánica 2/2006. La identificación y valoración de este alumnado, y las medidas a adoptar, serán las previstas en los artículos 74 y 75 de la citada Ley Orgánica; en el artículo 9.4, 29.3 y en el apartado 4 de la disposición adicional segunda del Real Decreto 1105/2014; así como en el artículo anterior.

Artículo 42. Altas capacidades

1. La identificación, valoración y atención del alumnado con altas capacidades se realizará según lo dispuesto en los artículos 9.5 y 29.3 del Real Decreto 1105/2014.

2. Els centres docents inclouran en el seu pla d'atenció a la diversitat i inclusió educativa les mesures pertinents per a identificar i valorar les necessitats específiques de l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals, en col·laboració amb el departament d'orientació o qui en tinga atribuïdes les funcions.

3. Les adaptacions específiques del currículum per a este alumnat en què es propose una ampliació o enriquiment dels continguts de les diferents matèries requerirà una evaluació psicopedagògica prèvia. Estes adaptacions hauran de ser elaborades per l'equip docent i seran autoritzades pel director o la directora.

4. La flexibilització de l'escolarització de l'alumnat en el Batxillerat es realitzarà segons els criteris establerts en l'article 7 del Reial Decret 943/2003, de 18 de juliol, o norma que el substituïsca. En tot cas, esta mesura requerirà el consentiment exprés dels representants legals de l'alumne o alumna, així com els informes favorables de l'equip docent, del departament d'orientació o de qui en tinga atribuïdes les funcions, i l'autorització de la direcció territorial competent en matèria d'educació, tot això, segons el procediment que estableix la conselleria competent en matèria d'educació.

Article 43. Dificultats d'aprenentatge

La identificació, valoració i atenció de l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge es realitzarà segons el que disposa l'article 79.bis de la Llei Orgànica 2/2006 i en l'article 9.3 del Reial Decret 1105/2014.

Article 44. Acció tutorial i orientació

1. Els centres docents desenrotllaran en el Batxillerat l'acció tutorial i l'orientació educativa i professional. Ambdós tindran com a fi que l'alumnat aconseguísca, al final del Batxillerat, la maduresa necessària per a prendre les decisions sobre les opcions acadèmiques i professionals més coincidents amb les seues capacitats, interessos i motivacions.

2. Cada grup d'alumnes tindrà un tutor o tutora que serà responsable, entre altres aspectes, de coordinar l'avaluació i l'orientació personal dels alumnes i les alumnes, amb el suport del departament d'orientació o de qui en tinga atribuïdes les funcions. El professorat tutor facilitarà l'accés de l'alumnat, o dels seus representants legals si és menor d'edat, a la dinàmica escolar per mitjà de l'activació de processos d'informació mútua i de col·laboració, a fi de coordinar el seguiment dels processos d'ensenyança i aprenentatge, vetllant pel progrés acadèmic de l'alumnat i pel seu desenrotllament integral.

3. L'alumnat, o els seus representants legals si és menor d'edat, facilitarà la informació necessària per a l'adecuada orientació i presa de decisions sobre el seu procés educatiu.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Ensenyances de religió

1. Conforme amb el que disposa la disposició addicional tercera del Reial Decret 1105/2014, les administracions educatives garantiran que, a l'inici del curs, els pares, mares o tutors legals i si és el cas l'alumnat puguen manifestar la seua voluntat que estos reben o no reben ensenyances de religió.

2. A este efecte, l'assignatura de Religió serà d'oferta obligada per als centres docents i d'elecció voluntària per a l'alumnat, o els seus representants legals si és menor d'edat. Esta decisió podrà ser modificada a l'inici de cada curs escolar.

Segona. Educació de persones adultes

1. Respecte a l'educació de persones adultes caldrà ajustar-se al que disposen els articles 68 i 69 de la Llei Orgànica 2/2006, així com en la disposició addicional quarta del Reial Decret 1105/2014.

2. Segons el que preveu l'article 23.3 del Reial Decret 1105/2014, la conselleria competent en matèria d'educació determinarà, per als alumnes i per a les alumnes que cursen l'Educació Secundària Obligatoria i no obtenguin el títol de Graduat en Educació Secundària Obligatoria, les parts que es consideren superades de les proves per a l'obtenció del títol.

3. En el Batxillerat, la conselleria competent en matèria d'educació regularà les ensenyances de Batxillerat destinades a persones adultes en els règims nocturn i a distància, sense perjudici que els seus horaris

2. Los centros docentes incluirán en su plan de atención a la diversidad e inclusión educativa las medidas pertinentes para identificar y valorar las necesidades específicas del alumnado con altas capacidades intelectuales, en colaboración con el departamento de orientación o quien tenga atribuidas sus funciones.

3. Las adaptaciones específicas del currículum para este alumnado en las que se proponga una ampliación o enriquecimiento de los contenidos de las diferentes materias requerirá una evaluación psicopedagógica previa. Estas adaptaciones deberán ser elaboradas por el equipo docente y serán autorizadas por el director o directora del centro.

4. La flexibilización de la escolarización del alumnado en el Bachillerato se realizará según los criterios establecidos en el artículo 7 del Real Decreto 943/2003, de 18 de julio, o norma que lo sustituya. En todo caso, esta medida requerirá el consentimiento expreso de los representantes legales del alumno o alumna, así como los informes favorables del equipo docente, del departamento de orientación o de quien tenga atribuidas sus funciones, y la autorización de la dirección territorial competente en materia de educación, todo ello, según el procedimiento que establezca la consellería competente en materia de educación.

Artículo 43. Dificultades de aprendizaje

La identificación, valoración y atención del alumnado con dificultades específicas de aprendizaje se realizará según lo dispuesto en el artículo 79.bis de la Ley Orgánica 2/2006 y en el artículo 9.3 del Real Decreto 1105/2014.

Artículo 44. Acción tutorial y orientación

1. Los centros docentes desarrollarán en el Bachillerato la acción tutorial y la orientación educativa y profesional. Ambas tendrán como fin que el alumnado alcance, al final del Bachillerato, la madurez necesaria para tomar las decisiones sobre las opciones académicas y profesionales más acordes con sus capacidades, intereses y motivaciones.

2. Cada grupo de alumnado tendrá un tutor o tutora que será responsable, entre otros aspectos, de coordinar la evaluación y la orientación personal de los alumnos y alumnas, con el apoyo del departamento de orientación o de quien tenga atribuidas sus funciones. El profesorado tutor facilitará el acceso del alumnado, o de sus representantes legales si es menor de edad, a la dinámica escolar mediante la activación de procesos de información mutua y de colaboración, a fin de coordinar el seguimiento de los procesos de enseñanza y aprendizaje, velando por el progreso académico del alumnado y por su desarrollo integral.

3. El alumnado, o sus representantes legales si es menor de edad, facilitará la información necesaria para la adecuada orientación y toma de decisiones sobre su proceso educativo.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Enseñanzas de religión

1. Conforme con lo dispuesto en la disposición adicional tercera del Real Decreto 1105/2014, las administraciones educativas garantizarán que, al inicio del curso, los padres, madres o tutores legales y en su caso el alumnado puedan manifestar su voluntad de que estos reciban o no reciban enseñanzas de religión.

2. A estos efectos, la asignatura de Religión será de oferta obligada para los centros docentes y de elección voluntaria para el alumnado, o sus representantes legales si es menor de edad. Esta decisión podrá ser modificada al inicio de cada curso escolar.

Segunda. Educación de personas adultas

1. Respecto a la educación de personas adultas se estará a lo dispuesto en los artículos 68 y 69 de la Ley Orgánica 2/2006, así como en la disposición adicional cuarta del Real Decreto 1105/2014.

2. Según lo previsto en el artículo 23.3 del Real Decreto 1105/2014, la conselleria competente en materia de educación determinará, para los alumnos y alumnas que cursen la Educación Secundaria Obligatoria y no obtengan el título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria, las partes que se consideran superadas de las pruebas para la obtención del título.

3. En el Bachillerato, la conselleria competente en materia de educación regulará las enseñanzas de Bachillerato destinadas a personas adultas en los regímenes nocturno y a distancia, sin perjuicio de que

s'ajusten al que indica en l'annex V d'este decret. En les proves per a obtindre directament el títol de Batxiller, que s'organitzaran de manera diferenciada segons les modalitats del Batxillerat, la conselleria competent en matèria d'educació determinarà les parts que es consideraran superades per a l'alumnat que no haja obtingut el títol després de cursar les ensenyances en règim ordinari, nocturn o a distància. Així mateix, basant-se en el principi de flexibilitat de l'etapa i segons dispose la normativa bàsica, la conselleria competent en matèria d'educació podrà establir els aspectes singulars quant a evaluació i promoció dins dels règims de Batxillerat destinats a les persones adultes.

Tercera. Programes d'educació plurilingüe

1. Considerant el que estableix l'apartat 1 de la disposició addicional segona del Reial Decret 1105/2014, pel qual es disposa que les administracions educatives podran establir que una part de les matèries del currículum s'impartisquen en llengües estrangeres sense que això supose modificació dels aspectes bàsics del currículum regulats en el mencionat reial decret, així com el calendari d'aplicació que s'estableix en l'apartat 1 de la disposició addicional primera i en l'annex del Decret 127/2012; i de conformitat amb allò que disposa l'article 6.2 de l'esmentat Decret 127/2012; fins que es complete el procediment per a la determinació de la llengua base i la posterior autorització dels respectius projectes lingüístics seguint el que preveu la normativa vigent, tots els centres públics que impartsiquen Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat i que desitgen anticipar la implantació dels programes d'educació plurilingüe ho faran realitzant l'assimilació de programes en els termes que preveu l'esmentat article 6.2 del Decret 127/2012.

2. A fi de complir el que preveu l'apartat 4.b) de la disposició addicional trenta-huit de la Llei Orgànica 2/2006, els centres docents que a partir del curs 2015-2016 apliquen un programa lingüístic la llengua base del qual siga el valencià garantiran, bé en el projecte lingüístic, o bé en el disseny particular del programa corresponent, segons corresponga en cada cas, la presència de com a mínim una assignatura troncal no lingüística comuna a tot l'alumnat, la llengua vehicular de la qual siga el castellà, o a falta d'això, dos assignatures específiques comunes a tot l'alumnat, la llengua vehicular de les quals siga el castellà. Este precepte serà aplicable en tots els cursos, cicles i etapes d'educació obligatòria en els centres docents, que, en virtut de la seua autonomia, realitzaran les adequacions oportunes amb caràcter previ a l'inici del curs escolar 2015-2016, per mitjà del director o directora del centre, amb audiència prèvia al claustre i al consell escolar, i les comunicaran a la direcció territorial competent en matèria d'educació per a la seua supervisió per la Inspecció d'Educació. L'aplicació efectiva d'estes adequacions en el curs 2015-2016 no requerirà la modificació del projecte lingüístic o del disseny particular del programa lingüístic corresponent per al mencionat curs escolar, si bé en les futures modificacions que es realitzen dels esmentats documents hauran d'incloure-se estes adequacions.

Quarta. Formació del professorat

1. La conselleria competent en matèria d'educació reforçarà l'oferta de formació permanent del professorat referent a metodologies didàctiques innovadores, entre les quals, l'aprenentatge cooperatiu, els projectes interdisciplinaris, l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, i metodologies actives que afavorisquen l'educació inclusiva.

2. Així mateix, promourà la formació destinada a la programació docent i l'avaluació basats en competències, a la creació de recursos educatius digitals, i a la capacitació per a la docència en llengües estrangeres.

Quinta. Llibres de text i materials didàctics

1. La conselleria competent en matèria d'educació fomentarà l'elaboració de materials didàctics i curriculars propis en cada centre.

2. Amb la finalitat de fomentar la reutilització de llibres de text i materials didàctics, així com evitar obligacions econòmiques afegides per a les famílies, la programació de les assignatures respectarà, sempre que es complisca el que disposa l'apartat 2 de la disposició addicional

sus horarios se ajusten a lo indicado en el anexo V del presente decreto. En las pruebas para obtener directamente el título de Bachiller, que se organizarán de manera diferenciada según las modalidades del Bachillerato, la consellería competente en materia de educación determinará las partes que se considerarán superadas para el alumnado que no haya obtenido el título tras cursar las enseñanzas en régimen ordinario, nocturno o a distancia. Asimismo, en base al principio de flexibilidad de la etapa y según disponga la normativa básica, la consellería competente en materia de educación podrá establecer los aspectos singulares en cuanto a evaluación y promoción dentro de los regímenes de Bachillerato destinados a las personas adultas.

Tercera. Programas de educación plurilingüe

1. Considerando lo establecido en el apartado 1 de la disposición adicional segunda del Real Decreto 1105/2014, el cual dispone que las administraciones educativas podrán establecer que una parte de las materias del currículo se impartan en lenguas extranjeras sin que ello suponga modificación de los aspectos básicos del currículo regulados en el citado real decreto; así como el calendario de aplicación que se establece en el apartado 1 de la disposición adicional primera y en el anexo del Decreto 127/2012; y de conformidad con lo dispuesto en el artículo 6.2 del citado Decreto 127/2012; hasta que se complete el procedimiento para la determinación de la lengua base y la posterior autorización de los respectivos proyectos lingüísticos siguiendo lo previsto en la normativa vigente, todos los centros públicos que imparten Educación Secundaria Obligatoria y Bachillerato, y que deseen anticipar la implantación de los programas de educación plurilingüe, lo harán realizando la asimilación de programas en los términos previstos en dicho artículo 6.2 del Decreto 127/2012.

2. A fin de dar cumplimiento a lo previsto en el apartado 4.b de la disposición adicional trigésima octava de la Ley Orgánica 2/2006, los centros docentes que a partir del curso 2015-2016 apliquen un programa lingüístico cuya lengua base sea el valenciano garantizarán, bien en el proyecto lingüístico, o bien en el diseño particular del programa correspondiente, según corresponda en cada caso, la presencia de al menos una asignatura troncal no lingüística, común a todo el alumnado, cuya lengua vehicular sea el castellano, o en su defecto, dos asignaturas específicas comunes a todo el alumnado cuya lengua vehicular sea el castellano. Este precepto será de aplicación en todos los cursos, ciclos y etapas de educación obligatoria en los centros docentes, que, en virtud de su autonomía, realizarán las adecuaciones oportunas con carácter previo al inicio del curso escolar 2015-2016, por medio del director o directora del centro, previa audiencia al claustro y al consejo escolar, y las comunicarán a la dirección territorial competente en materia de educación para su supervisión por la Inspección de Educación. La aplicación efectiva de estas adecuaciones en el curso 2015-2016 no requerirá la modificación del proyecto lingüístico o del diseño particular del programa lingüístico correspondiente para dicho curso escolar, si bien en las futuras modificaciones que se realicen de los citados documentos habrán de incorporarse tales adecuaciones.

Quinta. Formación del profesorado

1. La conselleria competent en materia de educación reforçarà la oferta de formació permanent del professorat referent a metodologies didàctiques innovadores, entre elles, el aprenentatge cooperatiu, els projectes interdisciplinares, el seu ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, i metodologies actives que favorezcan la educació inclusiva.

2. Asimismo, promoverá la formación destinada a la programación docente y la evaluación basados en competencias, a la creación de recursos educativos digitales, y a la capacitación para la docencia en lenguas extranjeras.

Quinta. Libros de texto y materiales didácticos

1. La conselleria competent en materia de educación fomentarà la elaboració de materials didàctics y curriculares propios en cada centro.

2. Con la finalidad de fomentar la reutilización de libros de texto y materiales didácticos, así como evitar obligaciones económicas añadidas para las familias, la programación de las asignaturas respectarà, siempre que se cumpla lo dispuesto en el apartado 2 de la disposición adicional

quarta de la Llei Orgànica 2/2006, la normativa vigent quant a substitució de llibres de text i la resta de materials curriculars. A estos efectes, els òrgans de coordinació didàctica competents valoraran l'adequació dels llibres de text vigents en el centre docent pel període que estableix la normativa vigent, al rigor científic adequat a les edats dels alumnes i al currículum establert en este decret.

3. Durant els cursos escolars 2015-2016 i 2016-2017, en els quals s'efectuarà la implantació d'este decret, en virtut del que disposen els apartats 2 i 3 de la disposició final quinta de la Llei Orgànica 8/2013, la conselleria competent en matèria d'educació estableixerà els mecanismes per a la supervisió dels llibres de text i altres materials curriculars, que es realitzarà en els termes establerts per la normativa vigent.

Sexta. Autorització de modalitats de Batxillerat

L'autorització de modalitats de Batxillerat es realitzarà segons el que disposa la disposició addicional primera de la Llei Orgànica 8/2013, i la seua implantació es farà efectiva de conformitat amb la normativa bàsica vigent en matèria de requisits mínims dels centres docents.

Séptima. Batxillerat Europeu i Batxillerat Internacional

Els efectes dels títols de Batxillerat Europeu i Batxillerat Internacional seran els previstos en la disposició addicional trenta-tres de la Llei Orgànica 2/2006.

Octava. Batxillerat d'Excellència

1. La conselleria competent en matèria d'educació determinarà els centres docents públics en què s'implantaran programes de Batxillerat d'Excellència, on les activitats lectives per a impartir les diferents matèries de Batxillerat es distribuiran en horari de matí; mentres que en horari de vesprada es realitzaran activitats d'enriquiment curricular i aprofundiment amb l'alumnat matriculat en el programa. L'autorització d'estos programes podrà efectuar-se amb caràcter experimental o bé amb caràcter definitiu.

2. De conformitat amb el que disposen els articles 84.2 i 85.1 de la Llei Orgànica 2/2006, els centres docents que realitzen un programa de Batxillerat d'Excellència tindran la consideració de centres amb una especialització curricular reconeguda, i a estos efectes, reservaran al criteri del rendiment acadèmic de l'alumne o alumna un 20 per cent de la puntuació assignada a les sol·licituds d'admissió. El 80 per cent de puntuació restant a assignar a les sol·licituds d'admissió, es computarà a partir dels criteris generals d'admissió segons el barem corresponent establert per la normativa vigent.

3. L'alumnat matriculat en el Batxillerat d'Excellència no computarà dins del total d'estudiants de l'últim curs de Batxillerat, a l'efecte de limitar el nombre de matrícules d'honor segons indica l'article 10.4 d'este decret. Així mateix, l'equip docent podrà atorgar una matrícula d'honor a l'alumnat del Batxillerat d'Excellència, sempre que complisca els requisits establerts en l'esmentat article 10.4, i sense que s'aplique la limitació de concessió d'una matrícula d'honor per cada 20 alumnes, o fracció, indicada en el mencionat article.

Novena. Alumnat que curse ensenyances professionals de Música o de Dansa, o que siga esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit

1. De conformitat amb el que estableix l'article 85.3 de la Llei Orgànica 2/2006, en el Batxillerat, aquells alumnes que cursen simultàniament ensenyances reglades de Música o Dansa i ensenyances d'educació secundària tindran prioritat per a ser admesos en els centres que impartsen ensenyances d'educació secundària que l'Administració educativa determine. El mateix tractament s'aplicarà als alumnes que seguiran programes esportius d'alt rendiment.

2. L'alumnat que curse simultàniamente Batxillerat i les ensenyances professionals de Música o de Dansa podrà matricular-se únicament de les matèries corresponents al bloc d'assignatures troncals a fi d'exercir l'opció regulada per l'article 50.2 de la Llei Orgànica 2/2006. Així mateix, l'alumnat podrà convalidar les matèries de Batxillerat segons el que disposa la normativa vigent.

3. Als efectes del que estableix l'apartat anterior, la conselleria competent en matèria d'educació podrà autoritzar en els centres docents

cuarta de la Ley Orgánica 2/2006, la normativa vigente en cuanto a sustitución de libros de texto y demás materiales curriculares. A estos efectos, los órganos de coordinación didáctica competentes valorarán la adecuación de los libros de texto vigentes en el centro docente por el periodo que establece la normativa vigente, al rigor científico adecuado a las edades de los alumnos y al currículum establecido en el presente decreto.

3. Durante los cursos escolares 2015-2016 y 2016-2017 en que se efectuará la implantación del presente decreto, en virtud de lo dispuesto en los apartados 2 y 3 de la disposición final quinta de la Ley Orgánica 8/2013, la consellería competente en materia de educación establecerá los mecanismos para la supervisión de los libros de texto y otros materiales curriculares, que se realizará en los términos establecidos por la normativa vigente.

Sexta. Autorización de modalidades de Bachillerato

La autorización de modalidades de Bachillerato se realizará según lo dispuesto en la disposición adicional primera de la Ley Orgánica 8/2013, y su implantación se hará efectiva de conformidad con la normativa básica vigente en materia de requisitos mínimos de los centros docentes.

Séptima. Bachillerato Europeo y Bachillerato Internacional

Los efectos de los títulos de Bachillerato Europeo y Bachillerato Internacional serán los previstos en la disposición adicional trigésima tercera de la Ley Orgánica 2/2006.

Octava. Bachillerato de Excelencia

1. La conselleria competent en materia de educación determinará los centros docentes públicos en los que se implantarán programas de Bachillerato de Excelencia, donde las actividades lectivas para impartir las diferentes materias de Bachillerato se distribuirán en horario de mañana; mientras que en horario de tarde se realizarán actividades de enriquecimiento curricular y profundización con el alumnado matriculado en el programa. La autorización de tales programas podrá efectuarse con carácter experimental o bien con carácter definitivo.

2. De conformidad con lo dispuesto en los artículos 84.2 y 85.1 de la Ley Orgánica 2/2006, los centros docentes que desarrollen un programa de Bachillerato de Excelencia tendrán la consideración de centros con una especialización curricular reconocida, y a tales efectos, reservarán al criterio del rendimiento académico del alumno o alumna un 20 por ciento de la puntuación asignada a las solicitudes de admisión. El 80 por ciento de puntuación restante a asignar a las solicitudes de admisión, se computará a partir de los criterios generales de admisión según el correspondiente establecido por la normativa vigente.

3. El alumnado matriculado en el Bachillerato de Excelencia no computará dentro del total de estudiantes del último curso de Bachillerato, a los efectos de limitar el número de matrículas de honor según indica el artículo 10.4 del presente decreto. Asimismo, el equipo docente podrá otorgar una matrícula de honor al alumnado del Bachillerato de Excelencia, siempre que cumpla los requisitos establecidos en el citado artículo 10.4, y sin que sea de aplicación la limitación de concesión de una matrícula de honor por cada 20 alumnos y alumnas, o fracción, referida en dicho artículo.

Novena. Alumnado que curse enseñanzas profesionales de música o de danza, o que sea deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite

1. De conformidad con lo establecido en el artículo 85.3 de la Ley Orgánica 2/2006, en el Bachillerato, aquellos alumnos que cursen simultáneamente enseñanzas regladas de música o danza y enseñanzas de educación secundaria tendrán prioridad para ser admitidos en los centros que imparten enseñanzas de educación secundaria que la administración educativa determine. El mismo tratamiento se aplicará a los alumnos que sigan programas deportivos de alto rendimiento.

2. El alumnado que curse simultáneamente Bachillerato y las enseñanzas profesionales de música o de danza podrá matricularse únicamente de las materias correspondientes al bloque de asignaturas troncales a fin de ejercer la opción regulada por el artículo 50.2 de la Ley Orgánica 2/2006. Asimismo, el alumnado podrá convalidar las materias de Bachillerato según lo dispuesto en la normativa vigente.

3. A los efectos de lo establecido en el apartado anterior, la conselleria competente en materia de educación podrá autorizar en los centros

públics que determine la creació de grups específics per a alumnat que siga esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'élit, així com grups específics en què es cursen simultàniament ensenyances professionals de Música o de Dansa i ensenyances de Batxillerat. Estos grups se constituirán preferentemente en centros docentes con dotaciones deportivas especiales o en aquellos que estén ubicados en las proximidades de las instalaciones en las que el alumnado vaya a efectuar sus entrenamientos o cursar las citadas enseñanzas artísticas.

4. En els procediments d'admissió d'alumnat que sollicite incorporar-se a estos grups específics, es baremarà en primer lloc l'alumnat que acredite, segons corresponga respectivament, la condició de ser esportista d'alt nivell, d'alt rendiment, o d'élit, o bé de cursar simultàniament ensenyances professionals de música o de dansa i ensenyances d'educació secundària.

Deu. Assessorament, supervisió i difusió de la norma

1. La Inspecció d'Educació assessorarà, orientarà i informarà els distints sectors de la comunitat educativa respecte al contingut d'este decret. Així mateix, en supervisarà la correcta aplicació en tots els centres docents indicats en el seu àmbit d'aplicació.

2. La direcció dels centres públics i la titularitat dels centres privats garantiran el compliment d'este decret en els seus respectius centres, i col·laboraran en la difusió del seu contingut entre els diferents membres de la comunitat educativa.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. Calendari d'implantació de l'Educació Secundària Obligatoria

1. De conformitat amb l'apartat 2 de la disposició final quinta de la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, les modificacions introduïdes en el currículum, l'organització, objectius, requisits per a l'obtenció de certificats i títols, programes, promoció ivaluacions d'Educació Secundària Obligatoria s'implantarán per als cursos primer i tercer en el curs escolar 2015-2016, i per als cursos segon i quart en el curs escolar 2016-2017.

L'avaluació final d'Educació Secundària Obligatoria corresponent a la convocatòria que es realitze l'any 2017 no tindrà efectes acadèmics. En eixe curs escolar només es realitzarà una única convocatòria.

2. Durant el curs 2015-2016 romandrán vigents els programes de diversificació curricular en el quart curs de l'Educació Secundària Obligatoria, l'autorització dels quals s'efectuarà segons disposen els òrgans directius de la conselleria competent en matèria d'educació. Els centres docents que, a l'entrada en vigor d'este decret tinguen autoritzat el programa de diversificació curricular en el tercer i quart curs de l'Educació Secundària Obligatoria, implantaran un programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment en el tercer curs de l'Educació Secundària Obligatoria en el curs 2015-2016.

3. L'alumnat que, en virtut de l'article 15.4 del Reial Decret 1631/2006, de 29 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes corresponents a l'Educació Secundària Obligatoria, en finalitzar l'etapa segons l'ordenació del sistema educatiu a extingir no haja obtingut el títol de Graduat en Educació Secundària Obligatoria i tinga l'edat màxima a què fa referència l'article 1.1 del mencionat Reial Decret 1631/2006, disposarà durant els dos anys següents d'una convocatòria anual de proves per a superar aquelles matèries pendents de qualificació positiva, sempre que el nombre d'estes no siga superior a cinc. A este efecte, les proves regulades per mitjà de l'Orde de 19 de novembre de 2009, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula la convocatòria anual i el procediment per a la realització de la prova extraordinària per a conseguir el títol de Graduat en Educació Secundària Obligatoria pels alumnes que no l'hagen obtingut en finalitzar l'etapa, es realitzaran per a l'alumnat que finalitza l'etapa fins al curs 2015-2016, inclusivament, durant els dos anys següents.

4. Durant el curs escolar 2015-2016, els centres docents d'Educació Secundària Obligatoria, en el marc de la seua autonomia pedagògica i organitzativa, i en virtut del que disposa l'article 8.1 de l'Orde 46/2011, de 8 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula la transició des de l'etapa d'Educació Primària a l'Educació Secundà-

docentes públicos que determine, la creación de grupos específicos para alumnado que sea deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite, así como grupos específicos en los que se cursen simultáneamente enseñanzas profesionales de música o de danza y enseñanzas de Bachillerato. Estos grupos se constituirán preferentemente en centros docentes con dotaciones deportivas especiales o en aquellos que estén ubicados en las proximidades de las instalaciones en las que el alumnado vaya a efectuar sus entrenamientos o cursar las citadas enseñanzas artísticas.

4. En los procedimientos de admisión de alumnado que solicite incorporarse a dichos grupos específicos, se baremará en primer lugar al alumnado que acredite, según corresponda respectivamente, la condición de ser deportista de alto nivel, de alto rendimiento, o de élite, o bien de cursar simultáneamente enseñanzas profesionales de música o de danza y enseñanzas de educación secundaria.

Décima. Asesoramiento, supervisión y difusión de la norma

1. La Inspección de Educación asesorará, orientará e informará a los distintos sectores de la comunidad educativa respecto al contenido del presente decreto. Asimismo, supervisará su correcta aplicación en todos los centros docentes referidos en su ámbito de aplicación.

2. La dirección de los centros públicos y la titularidad de los centros privados garantizarán el cumplimiento del presente decreto en sus respectivos centros, y colaborarán en la difusión de su contenido entre los diferentes miembros de la comunidad educativa.

DISPOSICIONES TRANSITORIAS

Primera. Calendario de implantación de la Educación Secundaria Obligatoria

1. De conformidad con el apartado 2 de la disposición final quinta de la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, las modificaciones introducidas en el currículo, la organización, objetivos, requisitos para la obtención de certificados y títulos, programas, promoción y evaluaciones de Educación Secundaria Obligatoria se implantarán para los cursos primero y tercero en el curso escolar 2015-2016, y para los cursos segundo y cuarto en el curso escolar 2016-2017.

La evaluación final de Educación Secundaria Obligatoria correspondiente a la convocatoria que se realice en el año 2017 no tendrá efectos académicos. En ese curso escolar solo se realizará una única convocatoria.

2. Durante el curso 2015-2016, permanecerán vigentes los programas de diversificación curricular en el cuarto curso de la Educación Secundaria Obligatoria, cuya autorización se efectuará según dispongan los órganos directivos de la conselleria competente en materia de educación. Los centros docentes que, a la entrada en vigor del presente decreto, tuvieran autorizado el programa de diversificación curricular en el tercero y en el cuarto curso de la Educación Secundaria Obligatoria, implantarán un programa de mejora del aprendizaje y del rendimiento en tercer curso de la Educación Secundaria Obligatoria en el curso 2015-2016.

3. El alumnado que, en virtud del artículo 15.4 del Real Decreto 1631/2006, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas correspondientes a la Educación Secundaria Obligatoria, al finalizar la etapa según la ordenación del sistema educativo a extinguir no haya obtenido el título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria y tenga la edad máxima a la que hace referencia el artículo 1.1 del mencionado Real Decreto 1631/2006, dispondrá durante los dos años siguientes de una convocatoria anual de pruebas para superar aquellas materias pendientes de calificación positiva, siempre que el número de estas no sea superior a cinco. A estos efectos, las pruebas reguladas mediante la Orden de 19 de noviembre de 2009, de la Consellería de Educación, por la que se regula la convocatoria anual y el procedimiento para la realización de la prueba extraordinaria para conseguir el título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria por los alumnos y alumnas que no lo hayan obtenido al finalizar la etapa, se realizarán para el alumnado que finalice la etapa hasta el curso 2015-2016 inclusive, durante los dos años siguientes.

4. Durante el curso escolar 2015-2016, los centros docentes de Educación Secundaria Obligatoria, en el marco de su autonomía pedagógica y organizativa, y en virtud de lo dispuesto en el artículo 8.1 de la Orden 46/2011, de 8 de junio, de la Consellería de Educación, por la que se regula la transición desde la etapa de educación primaria a la

ria Obligatoria a la Comunitat Valenciana, podrán integrar materias en ámbitos en los dos primeros cursos de la etapa, con el objetivo de disminuir el número de profesorado que interviene en un mismo grupo. A partir del curso escolar 2016-2017 será de aplicación lo indicado en el artículo 31.2 del presente decreto, en virtud del cual, la integración de materias en ámbitos de conocimiento solo podrá tener lugar en el primer curso de la etapa.

Segona. Calendari d'implantació del Batxillerat

1. De conformitat amb l'apartat 3 de la disposició final quinta de la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, les modificacions introduïdes en el currículum, l'organització, objectius, requisits per a l'obtenció de certificats i títols, programes, promoció ivaluacions de Batxillerat s'implantarán per al primer curs en el curs escolar 2015-2016 i per al segon curs en el curs escolar 2016-2017.

L'avaluació final de Batxillerat corresponent a les dos convocatòries que es realitzen l'any 2017 únicament es tindrà en compte per a l'accés a la Universitat, però la seua superació no serà necessària per a obtindre el títol de Batxiller. També es tindrà en compte per a l'obtenció del títol de Batxiller pels alumnes que es troben en possessió d'un títol de tècnic de grau mitjà o superior de Formació Professional o de les ensenyances professionals de Música o de Dansa, de conformitat, respectivament, amb els articles 44.4 i 50.2 de la Llei Orgànica 2/2006.

2. L'apartat 3 de la disposició addicional octava d'este decret serà aplicable en el curs 2014-2015.

3. L'alumnat que durant el curs 2015-2016 inicie el Batxillerat en règim nocturn segons el model A, o bé que repeteix el primer bloc, ho farà segons el que estableix este decret, mentres que l'alumnat que curse el segon o el tercer bloc continuará d'acord amb l'estructura vigent amb anterioritat a l'entrada en vigor d'este decret. A l'inici del curs 2016-2017, tot l'alumnat que curse Batxillerat en règim nocturn segons el model A haurà d'adaptar-se al que estableix el present decret. La conselleria competent en matèria d'educació, a través del seu òrgan directiu competent en matèria d'ordenació acadèmica, dictarà les instruccions per a realitzar les adaptacions entre ambdós ordenacions del sistema educatiu.

4. Considerant allò que s'ha indicat en l'apartat 6 de la disposició final quinta de la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, les condicions d'admissió al Batxillerat d'Excel·lència estableties en l'apartat 2 de la disposició addicional octava d'este decret seran aplicables en el curs escolar 2016-2017.

Tercera. Programacions didàctiques durant el curs 2015-2016

Durant el curs escolar 2015-2016, les programacions didàctiques referents a les assignatures dels cursos segon i quart de l'Educació Secundària Obligatoria, i segon de Batxillerat, s'elaboraran a partir dels elements i seguint el procediment regulat per la normativa vigente fins a l'entrada en vigor d'este decret. Així mateix, la seua supervisió i evaluació es regiran pel que disposa la normativa mencionada.

Quarta. Normes reglamentàries a desenvolupar

En les matèries per a la regulació de les quals este decret remet a ulteriors disposicions, i mentres estes no siguen dictades, seran aplicables, en cada cas, les normes que ho eren en la data d'entrada en vigor d'este decret, en tot allò que no s'oposen al que s'hi ha disposat.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

1. Sense perjuí del que estableixen les disposicions transitòries d'este decret, queden derogades les disposicions següents:

a) El Decret 112/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum de l'Educació Secundària Obligatoria a la Comunitat Valenciana.

b) El Decret 102/2008, d'11 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum del Batxillerat a la Comunitat Valenciana.

Educación Secundaria Obligatoria en la Comunitat Valenciana, podrán integrar materias en ámbitos en los dos primeros cursos de la etapa, con el objetivo de disminuir el número de profesorado que interviene en un mismo grupo. A partir del curso escolar 2016-2017 será de aplicación lo indicado en el artículo 31.2 del presente decreto, en virtud del cual, la integración de materias en ámbitos de conocimiento solo podrá tener lugar en el primer curso de la etapa.

Segunda. Calendario de implantación del Bachillerato

1. De conformidad con el apartado 3 de la disposición final quinta de la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, las modificaciones introducidas en el currículo, la organización, objetivos, requisitos para la obtención de certificados y títulos, programas, promoción y evaluaciones de Bachillerato se implantarán para el primer curso en el curso escolar 2015-2016, y para el segundo curso en el curso escolar 2016-2017.

La evaluación final de Bachillerato correspondiente a las dos convocatorias que se realicen en el año 2017 únicamente se tendrá en cuenta para el acceso a la Universidad, pero su superación no será necesaria para obtener el título de Bachiller. También se tendrá en cuenta para la obtención del título de Bachiller por los alumnos y alumnas que se encuentren en posesión de un título de técnico de grado medio o superior de Formación Profesional o de las Enseñanzas Profesionales de Música o de Danza, de conformidad, respectivamente, con los artículos 44.4 y 50.2 de la Ley Orgánica 2/2006.

2. El apartado 3 de la disposición adicional octava del presente decreto será de aplicación en el curso 2014-2015.

3. El alumnado que durante el curso 2015-2016 inicie el Bachillerato en régimen nocturno según el modelo A, o bien que repita el primer bloque, lo hará según lo establecido en el presente Decreto; mientras que el alumnado que curse el segundo o el tercer bloque continuará conforme a la estructura vigente con anterioridad a la entrada en vigor del presente decreto. Al inicio del curso 2016-2017, todo el alumnado que curse Bachillerato en régimen nocturno según el modelo A habrá de adaptarse a lo establecido en el presente decreto. La consellería competente en materia de educación, a través de su órgano directivo competente en materia de ordenación académica, dictará las instrucciones para realizar las adaptaciones entre ambas ordenaciones del sistema educativo.

4. Considerando lo indicado en el apartado 6 de la disposición final quinta de la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, las condiciones de admisión al Bachillerato de Excelencia establecidas en el apartado 2 de la disposición adicional octava del presente Decreto serán de aplicación en el curso escolar 2016-2017.

Tercera. Programaciones didácticas durante el curso 2015-2016

Durante el curso escolar 2015-2016, las programaciones didácticas referentes a las asignaturas de los cursos segundo y cuarto de la Educación Secundaria Obligatoria, y segundo de Bachillerato, se elaborarán a partir de los elementos y siguiendo el procedimiento regulado por la normativa vigente con anterioridad a la entrada en vigor del presente decreto. Asimismo, su supervisión y evaluación se regirán por lo dispuesto en la citada normativa.

CUARTA. NORMAS REGLAMENTARIAS A DESARROLLAR

En las materias para cuya regulación el presente decreto remite a ulteriores disposiciones, y mientras estas no sean dictadas, serán aplicables, en cada caso, las normas que lo estaban siendo en la fecha de entrada en vigor de este decreto, en todo aquello que no se opongan a lo dispuesto en él.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

1. Sin perjuicio de lo establecido en las disposiciones transitorias del presente Decreto, quedan derogadas las siguientes disposiciones:

a) El Decreto 112/2007, de 20 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Secundaria Obligatoria en la Comunitat Valenciana.

b) El Decreto 102/2008, de 11 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo del Bachillerato en la Comunitat Valenciana.

2. Així mateix, queden derogades totes les disposicions del mateix rang, o d'un rang inferior, que s'oposen al que establix este decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Normes de desplegament

1. S'autoritza la persona titular de la conselleria competent en matèria d'educació per a dictar totes les disposicions que siguin necessàries als efectes de l'aplicació i el desplegament del que disposa este decret.

2. Així mateix, se'l faculta per a la modificació dels annexos IV i V referents als horaris de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat.

Segona. Entrada en vigor

Este decret entrerà en vigor l'endemà de ser publicat en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, 5 de juny de 2015

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

La consellera d'Educació, Cultura i Esport,
MARÍA JOSÉ CATALÁ VERDET

2. Asimismo, quedan derogadas cuantas disposiciones de igual o inferior rango se opongan a lo establecido en el presente decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Normas de desarrollo

1. Se autoriza a la persona titular de la consellería competente en materia de educación para dictar cuantas disposiciones sean precisas a los efectos de la aplicación y el desarrollo de lo dispuesto en este decreto.

2. Asimismo, se le faculta para la modificación de los anexos IV y V referentes a los horarios de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato.

Segunda. Entrada en vigor

El presente decreto entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Valencia, 5 de junio de 2015

El presidente de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

La consellera de Educación, Cultura y Deporte,
MARÍA JOSÉ CATALÁ VERDET

ANNEX I

MATÈRIES DEL BLOC D'ASSIGNATURES TRONCALS

ARTS ESCÈNIQUES

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'assignatura Arts Escèniques pretén dotar l'alumnat d'un coneixement de les arts escèniques com a manifestacions de naturalesa social, cultural i artística poseïdores de codis específics i significativament diferenciadors, amb possibilitats de sinergies amb la resta de les expressions de l'art. Com a matèria del nivell d'ensenyança de Batxillerat, la dicotomia teoria-pràctica sorgix com a element comú que ha de mantindre un equilibri al llarg de tot el curs. Element diferencial del fet escènic és la teatralitat, que presenta múltiples formes, i així, es manifesta en una dansa popular, en una comèdia de capa i espasa o en les propostes més noves de presentació escènica, sense oblidar altres manifestacions de caràcter tradicional que encara hui se celebren en multitud de comunitats com, per exemple, les festes populars, on es fa ús, implícitament o explícitament, de recursos i instruments expressius típics del drama. L'expressió teatral, característica singular i diferencial de les arts escèniques, s'entén com una manifestació humana de caràcter cultural i artístic, en la qual es produeix un acte comunicatiu entre un intèrpret i un espectador, considerant que termes com *intèrpret* i *espectador* es poden aplicar a una gamma variada de subjectes, sense circumscriure's necessàriament a l'espai d'una sala de teatre. L'alumnat, a més dels continguts purament teòrics, podrà desenrotllar habilitats comunicatives, socials, expressives, creatives o les relacionades amb la resolució de problemes i l'autonomia personal, estimulant la seua interacció amb el medi i garantint, per tant, que s'aconseguïsquen els fins formatius i propedèutics assignats a esta etapa. Haurà de relacionar el teatre i la dansa amb la resta d'arts escèniques, entenent la dimensió integral que implica la música, la plàstica, la literatura, l'audiovisual, etc. A més, l'alumnat que aprén esta matèria aprén també a expressar, comunicar i rebre pensaments, emocions, sentiments i idees, pròpies i alienes, per mitjà de lús de les més variades tècniques i destreses inherents a les arts escèniques. Els continguts s'articulen entorn de dos eixos d'actuació: d'una banda, potenciar la formació integral de l'individu i, d'una altra, incidir en la seua formació humanista i artística a través de l'apropiació d'un coneixement ampli de les arts escèniques, com són el teatre, la dansa, el círc, l'òpera i altres de creació més recent, com la *performance*, considerades des de diferents perspectives i partint de la vivència i experiència de conceptes i situacions.

La matèria Arts Escèniques s'ha concebut entorn de sis grans blocs:

El primer bloc, Les arts escèniques i el seu context històric, permet a l'estudiant el descobriment de les arts escèniques des d'un punt de vista històric, tant diacrònicament com sincrònicament, i geogràfic, alhora que li proporciona un panorama general de les arts escèniques tant en els elements comuns com en les diferències significatives i diferenciadores.

El segon bloc, L'expressió i la comunicació escènica, s'orienta al desenrotllament de les capacitats expressives i creatives, per mitjà d'un conjunt d'activitats amb una dimensió fonamentalment pràctica que permeten l'exploració, ànalisi i utilització dels diferents sistemes, mitjans i codis de significació escènica.

El tercer bloc, La interpretació en les arts escèniques, s'ocupa de les destreses, capacitats i habilitats expressives i creatives, amb la finalitat d'abordar la recreació i representació de l'acció dramàtica a partir dels més variats estímuls, en projectes de treball orientats a la construcció d'escenes que mostren tot tipus de personatges, situacions i conflictes.

El quart bloc, La representació i l'escenificació, té un caràcter integrador. Es basa en l'estudi pràctic de les diferents tipologies d'espectacle, dels processos de comentari, ànalisi i adaptació de textos dramàtics i no dramàtics, la pràctica de coreografies originals o de repertori, i dels procediments de creació i dramatúrgia, que culminen amb la realització d'un projecte global de posada en escena d'un espectacle concret, establent i estructurant els elements de significació que s'utilitzaran i les relacions entre estos. També requereix l'organització i planificació dels assajos i la distribució de tasques als equips de treball. Es tracta d'exemplificar, amb casos concrets, el camí que va del text o idea inicial a l'espectacle, i el paper que hauran de complir els integrants de la nòmina teatral, les seues funcions i responsabilitats.

El quint bloc, La recepció d'espectacles escènics, s'orienta al desenrotllament de destreses per a l'anàlisi, la interpretació i el comentari d'espectacles escènics. Partint del concepte de públic i en funció de la forta dimensió social i col·lectiva de la recepció teatral, s'abordarà l'estudi dels instruments i estratègies analítiques pròpies del procés de recepció a partir de casos pràctics que permeten el desenrotllament de debats i la confrontació d'opinions, amb la finalitat de potenciar una lectura reflexiva i crítica del decurs artístic i cultural, realitzada amb rigor i coherència. Amb això, es potencien per igual saber, saber fer i saber ser, utilitzant per a això un ampli ventall de coneixements, tècniques, recursos i activitats que inciden favorablement en l'adquisició d'un ampli bagatge cultural i d'una cultura escènica suficient.

El sext bloc, Comú i transversal, aporta elements comuns a totes les matèries per al desenrotllament de les competències transversals, complementant els continguts de la matèria.

A causa del seu caràcter integral, l'assignatura d'arts escèniques contribuíx al desenrotllament de totes les competències clau, però sobretot a la competència de consciència i expressions culturals. Permet una millor comprensió del fet escènic i el seu gaudi a través dels processos d'expressió. El contacte amb les principals obres de distints períodes i estils, coneixent les seues característiques i les seues relacions amb la societat en què es creen, promou la creació d'una identitat cultural. D'altra banda, es potencien actituds obertes i respectuoses, establent connexions amb altres llenguatges artístics. També contribuíx a la competència de sentit d'iniciativa i esperit emprendedor, pel fet de posar en joc habilitats de planificació, innovació i gestió de projectes a través del desenrotllament de la imaginació i la creativitat. En els molts projectes possibles per a desenrotllar es promouen habilitats com ara l'assumpció de riscos, la resolució de problemes, la perseverança, el sentit de la responsabilitat, l'autoavaluació i la capacitat de lideratge, factors clau per a l'adquisició d'esta competència. Respecte a la competència de comunicació lingüística, desenrotlla destreses, tant per a l'obtenció d'informació a través de la lectura a partir de fonts diverses i la producció de textos en diferents formats, com per a expressar fets, sentiments o opinions a través de l'escriptura, l'escucha i el diàleg. D'altra banda, en la mesura que constitueixen llenguatges amb un codi propi, les arts escèniques contribuíxen a l'aprenentatge d'un vocabulari bàsic. Quant a la competència digital, es desenrotlla a través de la busca i selecció d'informació sobre les arts escèniques, per mitjà dels mitjans i fonts adequades. També per mitjà del coneixement i aplicació de les tècniques d'edició digital, diferenciant els diversos formats de vídeo. D'altra banda, es potencia lús de les diferents formes de comunicació quant a la creació i difusió de continguts escènics, tenint en compte qüestions ètiques com la identitat digital, els drets d'autor i les llicències d'ús. Les competències socials i cíviques es desenrotllen d'una forma molt notable en l'eix teòricoconceptual de la matèria. La participació en activitats escèniques de representació i creació en grup promou l'adquisició d'habilitats socials. La matèria contribuíx a desenrotllar la pròpia identitat cultural, i l'estima de l'alumnat pel seu entorn artístic. Per la seua banda, la presa de contacte amb una àmplia varietat d'obres afavorix el coneixement de diferents cultures, i desenrotlla la tolerància i la superació de prejuïs. Al seu torn, la competència d'aprendre a aprendre, amb els seus components de motivació intrínseca, organització, gestió, planificació estratègica i l'aprenentatge en grup i en nous contexts educatius s'adquirix a través dels blocs quart i quint.

Quant als elements transversals, estan implícits d'alguna manera amb diversos continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura. La comprensió lectora, així com l'expressió oral i l'expressió escrita, estan presents en la mesura que reforcen i complementen, des del llenguatge verbal, els processos d'adquisició dels llenguatges escènics. Respecte a la comunicació audiovisual, està molt present per l'existència de nombrosos recursos específics en suport audiovisual. Igualment, elements com l'emprenedoria i l'educació cívica i constitucional es treballen per mitjà de la realització de projectes diversos en què el treball col·laboratiu és la metodologia clau i en els quals el respecte i els valors cívics són essencials per a aconseguir un bon resultat. L'assignatura contribuíx també a desenrotllar altres elements transversals com cuidar la salut física, mental i emocional, el respecte a la diversitat cultural, la sensibilització cap als estereotips de gènere i els diferents rols socials al llarg de la història.

En segle XXI, els sistemes educatius han de donar resposta a les necessitats dels ciutadans i de la societat contemporània. Per això, en línia amb les recomanacions

del Parlament Europeu, han d'incorporar-se plantejaments metodològics coherents amb el desenrotllament de les competències, les quals han d'integrar-se amb la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació de la pràctica docent. Es proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i avaluació que han de suposar un canvi en el paper de l'alumnat com a protagonista del seu aprenentatge. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en la realització de tasques. El rol del docent ha d'orientar-se al disseny de situacions d'aprenentatge que afavorisquen l'aplicació dels coneixements apresos per l'alumnat. L'aprenentatge competencial, per la seua mateixa naturalesa, requerix la integració dels diversos modes d'ensenyar i l'ús de diferents mètodes actius d'ensenyança: el treball cooperatiu l'aprenentatge basat en projectes, l'estudi de casos, etc. Hui més que mai és necessari incorporar a les aules els últims avanços que desenrotillen les ciències de l'educació. Només així podrem consolidar el dret de tots i totes a la millor educació possible. Les arts escèniques han de treballar-se des d'un enfocament principalment pràctic i vivencial, que contempla diferents formes de treballar els continguts i superar les dificultats. Igual que en les altres matèries, no hi ha un model perfecte i únic. S'ha de considerar cada individu en la seua totalitat, tindre en compte els seus interessos, les seues característiques físiques i vocals, la seua personalitat, el seu estat anàmic, etc. Un aspecte fonamental és la integració de tot l'alumnat i la creació d'un bon ambient de treball, per a això, s'ha de fomentar el diàleg constant en l'aula i la reflexió compartida a partir de la pròpia experiència.

Els diferents blocs de continguts no han de seguir un orde cronològic en la seqüènciació del curs, sinó que han d'interrelacionar-se, treballant en una mateixa sessió continguts de diferents blocs. Així doncs, un exemple de sessió dins de l'eix expressiu podria començar per una posada a punt i sensibilització, seguida d'exercicis de moviment i expressivitat vocal i corporal, improvisacions dramàtiques i/o coreogràfiques i finalitzar amb la reflexió i posada en comú del que treballa. En estas sessions és recomanable la disposició circular, i que el docent participe de les activitats com un individu més, mostrant, en definitiva, que a pesar de posseir més experiència i coneixements tècnics està també immers en un procés de busca i aprenentatge constant. D'esta manera, el professor es convertix en un referent d'implicació i desinhibició, la qual cosa resulta fonamental per a generar confiança i cohesió en el grup, i afavorix que l'alumne prenga consciència de la seua pròpria responsabilitat en el procés d'aprenentatge i augmenta el seu grau d'autonomia. Convé disposar d'una àmplia gamma de recursos didàctics materials, des d'una aula àmplia on poder desplaçar-se cómodament, un sòl preparat o estores per a treballar en el sòl, material audiovisual i bibliogràfic, equip de so, etc. En la mesura que l'entorn ho permeta, és molt recomanable realitzar visites a un teatre i la recepció d'espectacles en viu. L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora del binomi ensenyança-aprenentatge. Els criteris d'avaluació inclouen processos de diferent complexitat i fan referència a continguts de distint tipus. Estan redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar la seua avaluació en contextos reals, i aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució, la qual cosa facilita el disseny de les situacions i proves d'avaluació. D'altra banda, els instruments d'avaluació han de ser variats en funció del tipus de continguts que s'avaluen (observació diària, rúbriques, mostra de pràctiques i processos, entrevista, escala de valoració, anecdòtari, dossiers de docència, informes d'autoavaluació personal i col lectiva, etc.) i contemplar la particularitat de cada alumne, evitant les proves homogènies.

Des de les arts escèniques han d'explorar-se les múltiples possibilitats de trobada amb la resta de matèries i llenguatges, per a dissenyar tasques integrals multidisciplinàries. És temps de sumar-se a les noves propostes i enfocaments competencials incorporant nous elements sobre com ensenyar i avaluar. La interdisciplinarietat és un dels aspectes clau que, en general, fins ara no han estat ben resolts en la pràctica de Paula. Cada dia és més urgent superar la parcel·lació del saber que implica la distribució en àrees i matèries, que no es correspon amb la realitat que rodeja l'alumnat. El treball en equip del professorat i la realització de projectes creatius compartits, a pesar de la complexitat organitzativa que comporta, aporten un gran valor, tant a l'alumnat com al professorat implicat. Per això, les arts escèniques oferixen el marc idoni per al treball conjunt d'un professorat que considera l'alumne com el verdader protagonista de l'educació.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Arts Escèniques

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Les arts escèniques i el seu context històric. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estudi dels principals moments de la història de les arts escèniques, atenent les seues similituds, diferències i transformacions.</p> <p>Descripció, tipologia (estils, formats, gèneres i tendències) i funció de les arts escèniques en contextos diversos (actes de la vida quotidiana, espectacles, mitjans de comunicació, tradicions, folklore, ritus, etc.).</p> <p>Influència de les arts escèniques entre si i amb altres branques de l'art.</p> <p>Elements comuns a les arts escèniques. La dramaticitat i la teatralitat, ritu i convencions teatrals (quarta paret, temps i espai teatrals, personatge i representació, etc.).</p> <p>Anàlisi de les diferents manifestacions escèniques: teatre textual, d'objectes, líric, gestual, de carrer, dansa, circ, etc.</p> <p>Altres formes escèniques: <i>performance</i> (art d'acció, <i>happening</i>, <i>action-painting</i>, art corporal) i híbrids (dansa teatre, teatre circ, videodansa i altres dramatitzacions).</p> <p>Aplicació de recursos de les diferents arts escèniques (ús de màscares, titelles, coreografies, acrobàcies, cant) i ús de la terminologia pròpria de cada disciplina.</p> <p>Pràctica de conceptes tècnics del mim (punt fix, bloc, espenta, etc.) i la dansa (moviments estàtics, desplaçaments, girs, bots, caigudes) per a ampliar el registre expressiu corporal.</p>	<p>BL1.1. Descriure les característiques fonamentals dels principals estils, formats i tendències escèniques a través de distínctes fonts, i diferenciar els àmbits professionals de les arts escèniques, i la seua funció en contextos diversos.</p> <p>BL1.2. Aplicar recursos expressius dels diferents estils escènics en la creació de petites produccions i materials, dramàtics i coreogràfics, i argumentar sobre les seues possibilitats com a mitjà d'expressió de sensacions, sentiments i idees.</p>	CCLI CEC CSC

Bloc 2: L'expressió i la comunicació escènica. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Potenciació de la desinhibició, la sensibilitat de contacte i l'espontaneïtat a través del joc dramàtic, el moviment lliure i la interacció i manipulació corporal en parella o grup.</p> <p>Exercicis individuals i grups de consciència corporal (relaxació, alineació, pes i impuls), i de capacitats físiques bàsiques (control, elongació, resistència, velocitat, mobilitat articular, equilibri, propiorecepció i coordinació) en relació amb els companys i l'espai.</p> <p>Observació i anàlisi del llenguatge no verbal. Consciència de la postura, signe i esquema corporal.</p> <p>Exploració de diferents registres vocals per mitjà de la imitació, el joc i el</p>	<p>BL2.1. Augmentar la consciència i memòria corporal, la concentració i la desinhibició, així com les capacitats expressives vocals i corporals, a partir de les seues possibilitats inicials.</p> <p>BL2.2. Improvisar individualment i en grup escenes lliures i pautades, fent un ús adequat de la tècnica vocal i corporal per a la recreació de personatges i l'assumpció de diferents rols dramàtics.</p>	SIEE CAA

<p>cant.</p> <p>Identificació i interiorització musical a través del cos (polsons, canvis rítmics, harmonies, cànons, repeticions, diàlegs musicals).</p> <p>Pràctica de la respiració, dicció, articulació i prosòdia (a partir de travallengües en diversos idiomes, textos breus, etc.).</p> <p>Fonació i projecció de la veu i la seua relació amb el cos i el moviment.</p> <p>Treball amb el text. Estructura, intencions, subtext, paraules clau, matisos, ritme i pauses.</p> <p>Improvisacions dramàtiques partint de diferents estats (nerviosisme, cansament, ebrietat), emocions i intensitats.</p> <p>Improvisacions de dansa grups i per parelles atenent les qualitats de moviment, ús dinàmic de l'espai i l'escuta pròpia i col lectiva.</p> <p>Gust per l'observació i l'anàlisi dels rols socials i les personalitats i conductes, per a la construcció de rols i personatges per damunt de tòpics i clichés.</p> <p>Exploració i desenrotllament de recursos plàstics per a la construcció del personatge: caracterització i indumentària.</p>		
--	--	--

Bloc 3: La interpretació en les arts escèniques. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Presentació de les principals teories de la interpretació (Stanislavski, Meyerhold, Grotowski, distanciam-Brecht, Actor's Studio) i aplicació en l'escena d'alguns dels seus recursos interpretatius (memòria emocional, subtext, partitura interpretativa, intenció, acció-reacció, acció física, imatge animal, etc.)</p> <p>Diferències interpretatives dels diferents gèneres (comèdia i drama, i les seues variants) i codis (naturalista, expressionista, absurd, etc.).</p> <p>Els estils de dansa i especialitats acadèmiques de la dansa (dansa clàssica, contemporània, espanyola i flamenc i altres danses populars i urbanes) atenent les seues diferències i similituds així com al seu repertori d'elements fonamentals (tècniques, passos i tendències).</p> <p>Interpretació de seqüències de moviment i breus coreografies codificades utilitzant els factors de moviment (pes, flux, espai i temps).</p> <p>Anàlisi de l'escena a partir de la situació i l'accio, i del conflicte, objectius,</p>	<p>BL3.1. Investigar sobre les possibilitats expressives i recursos de les principals teories, gèneres i codis de la interpretació, i aplicar-los en diverses pràctiques escèniques.</p> <p>BL3.2. Augmentar la confiança en les seues pròpies habilitats i recursos interpretatius i expressius, i arriscar en les seues propostes més enllà dels clichés i els convencionalismes.</p>	CEC SIEE CAA

<p>estratègies i circumstàncies donades dels personatges.</p> <p>Recursos i estils literaris utilitzats. Tècniques de memorització.</p> <p>Treball sobre la naturalitat en els gestos, moviments i accions, i la implicació orgànica del cos i la veu.</p> <p>Reconeixement del propi potencial expressiu. El risc en la creació, els clichés, tòpics i convencionalismes.</p>		
--	--	--

Bloc 4: La representació i l'escenificació. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Coneixement de les diferents àrees de treball (àrea tècnica, estètica, creativa i de producció) i repartiment de tasques per al disseny d'un muntatge escènic.</p> <p>Tècniques organitzatives i de gestió de recursos personals, materials i temporals aplicades a un projecte escènic.</p> <p>Foment de l'autonomia i responsabilitat individual cap a la cooperació, participació i interacció amb el grup i l'entorn, acceptant les diferències de gustos i criteris, i expressant opinions de forma assertiva.</p> <p>Seqüènciació pràctica d'un projecte escènic. De la idea inicial o text a la representació final.</p> <p>Aplicació de tècniques creatives per a la generació de diversos materials (escenes, coreografies, àudios, vídeos, etc.) fent ús del pensament divergent, la imaginació i la innovació.</p> <p>Ús de recursos literaris i/o dramatúrgics (forma i contingut, sincronia i diacronia, contrast, sorpresa i gir dramàtic).</p> <p>Pràctiques de producció i direcció d'escena.</p> <p>Coneixement bàsic de les parts d'un teatre i dels seus elements tècnics per mitjà de la visita a un teatre de l'entorn.</p> <p>Disposició per a la correcta organització dels assajos, coneixent les seues fases (creació/interpretació, fixació i repetició), tipologia i objectius, i gestionant el temps disponible de manera eficaç.</p> <p>La representació final com a culminació del procés de treball. L'experiència davant del públic general.</p>	<p>BL4.1. Responsabilitzar-se de les tasques pertinents a una àrea de treball dins d'un projecte de creació escènica, i contribuir a l'organització del grup mostrant un comportament tolerant i superant inhibicions i obstacles comunicatius.</p> <p>BL4.2. Distingir les fases i processos d'un projecte escènic, i planificar les tasques identificant les responsabilitats dels equips de treball i respectant les propostes alienes.</p>	SIEE CAA CEC SIEE

Bloc 5: La recepció d'espectacles escènics. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Aspectes bàsics del procés de recepció.</p> <p>Anàlisi crítica i debat dels espectacles escènics atenent es signes escènics: estètics, interpretatius i creatius (classificació de Kowzan), així com al contingut o missatge.</p> <p>Busca d'informació complementària a la recepció escènica.</p> <p>Debat sobre el concepte, tipologies i funció del públic en el fet escènic.</p> <p>Gaudi i valoració de l'experiència escènica.</p> <p>Elaboració de júis crítics i arguments sobre el paper de les arts escèniques en la vida.</p> <p>Interès per promoure el coneixement i difondre les obres escèniques, com a part del patrimoni espanyol i universal.</p> <p>Interès per conéixer i comprendre altres cultures i tendències artístiques.</p>	<p>BL5.1. Analitzar amb actitud reflexiva i esperit crític, tot tipus de textos dramàtics i espectacles escènics utilitzant diverses fonts d'informació, i comentar els textos expressant les seues opinions.</p> <p>BL5.2. Definir, a partir de la pròpia experiència, el paper del públic en l'acte escènic i les seues tipologies, i fer propostes que les incloguen i promoguen la interacció.</p>	CCLI CEC SIEE CCLI SIEE CEC

Bloc 6: Transversal i comú. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Tipus de text: descriptius, instructius, expositius i de manera especial narratius.</p> <p>Planificació de textos orals</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p>	<p>BL6.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL6.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA
<p>Tipus de text. Lectura i escriptura de textos argumentatius, descriptius, instructius, expositius i de manera especial narratius.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.)</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació</p> <p>Procediments de síntesi de la informació</p> <p>Procediments de presentació de continguts</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi.</p> <p>Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxitat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i consequencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi</p> <p>Pensament alternatiu</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p>	<p>educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presents en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL6.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL6.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues consequències.</p> <p>BL6.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL6.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE

<p>Tipus de text. Lectura i escriptura de textos argumentatius, descriptius, instructius, expositius i de manera especial narratius.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.)</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació</p> <p>Procediments de síntesi de la informació</p> <p>Procediments de presentació de continguts</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi.</p> <p>Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxitat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i consequencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi</p> <p>Pensament alternatiu</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p>	<p>educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presents en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL6.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL6.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues consequències.</p> <p>BL6.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL6.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE
---	---	---

<p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de diferents rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escucha activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització.</p> <p>Busca en blogs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades o o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS), etc.</p> <p>Estratègies de filtrat en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com a blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p>	<p>desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL6.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL6.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com xarxes socials, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia o bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL6.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL6.14. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.</p>	<p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CD</p>
--	---	---

Ferramentes de producció digital en la web.
Drets d'autor i llicències de publicació.

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

BIOLOGIA I GEOLOGIA

1r, 3r i 4t ESO I 1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Al llarg d'este últim segle la ciència ha anat incorporant-se progressivament a la societat com una de les claus essencials de la cultura contemporània, com un instrument indispensable per a comprendre el món que ens envolta i interpretar els constants avanços tecnològics que transformen les condicions de vida, des de la perspectiva de la ciència com una activitat constructiva en permanent revisió i evolució.

L'assignatura de Biologia i Geologia ha de contribuir a desenrotllar en els futurs ciutadans durant l'Educació Secundària Obligatoria (ESO) i primer de Batxillerat una cultura científica, perquè adquirisquen coneixements i destreses respecte a temes com la salut, medi ambient, fonts energètiques, residus, etc., amb repercussions en la seua vida quotidiana i que siguin capaços de participar de manera fonamentada i crítica en la presa de decisions de problemes relacionats amb la ciència i la tecnologia, consolidant els coneixements ja adquirits en la matèria de Ciències de la Naturalesa en l'Educació Primària. Esta ensenyença científica bàsica també hauria de proporcionar als estudiants una visió sobre la naturalesa i l'àmbit d'acció de diversos estudis acadèmics científics i tecnològics de cicles formatius o universitaris, que permetera als estudiants interessats dedicar-se a la ciència o la tecnologia, tant acadèmicament com professionalment.

Els continguts conceptuals de les diferents matèries del currículum d'Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat de Biologia i Geologia en estos quatre cursos s'han organitzat a l'entorn d'un fil conductor: l'estudi d'un univers complex en què la regularitat i el canvi coexistixen amb la regularitat i la permanència. Estos continguts han sigut articulats a través d'alguns conceptes i idees estructurants com són:

- La uniformitat i diversitat en l'estructura i composició de la matèria viva i inerte i els fenòmens naturals.
- Les interaccions, processos dinàmics i de canvi entre els elements naturals del sistema en estudi.
- L'evolució de la ciència i del pensament científic davall el paradigma de les grans teories que articulen el coneixement biològic i geològic.

Encara que els conceptes són l'eix articulador de la matèria, el seu estudi també ha de permetre als estudiants familiaritzar-se amb els procediments científics i aplicar les pautes de la investigació científica en la indagació sobre el medi natural. De la mateixa manera, l'estudi d'esta matèria ha de fomentar actituds positives cap a la

ciència que condicionen i afavorisquen el seu aprenentatge, així com actituds pròpies de l'activitat científica i crítiques cap a les implicacions de la ciència i la tecnologia en la societat.

Partint del marc de referència obligat del currículum bàsic (RD 1105/2014) en este currículum de Biologia i Geologia de la Comunitat Valenciana s'ha optat per reformular en tots els cursos un bloc comú de metodologia científica encara que amb denominació, continguts i criteris d'avaluació diferencials, que arreplega les habilitats, destreses, estratègies i actituds pròpies de la metodologia científica que han de desenrotllar els alumnes, i que han de guiar tota la matèria.

Els elements d'este bloc es referixen a les pautes de treball i els processos de la ciència, però també explíciten les estratègies metodològiques a desenrotllar en l'aula per a potenciar un aprenentatge competencial de les matèries científiques, centrat no sols en el coneixement científic, sinó en l'ús que es fa d'aquest coneixement i de la seua aplicació pràctica en la vida quotidiana. Així mateix, integrats en este bloc apareixen continguts i criteris d'avaluació relatius a elements competencials que han d'impregnar tota la matèria com són: la comprensió i expressió oral i escrita, les estratègies d'aprenentatge per a la cerca, organització i comunicació de la informació, l'ús de la competència digital en la cerca d'informació contrastada procedent de diverses fonts, la comunicació, la creació de continguts i la participació en intercanvis comunicatius, la comunicació audiovisual, la planificació de projectes, les habilitats personals d'autoregulació, la participació en equips de treball cooperatiu, la presa de decisions del sentit de la iniciativa i esperit emprendedor, les competències socials i cíviques, etc.

Durant el primer curs d'ESO la matèria Biologia i Geologia, girarà entorn de l'estudi de tres àmbits: la Terra en l'Univers i els canvis en el relleu terrestre; els éssers vius i la seua diversitat, detenint-se en l'ésser humà i la salut; i els ecosistemes i la conservació del medi ambient. En el primer curs hi ha quatre blocs de continguts. En el primer, denominat metodologia científica i projecte d'investigació, que integra els continguts dels blocs 1 i 7 del Reial Decret en què apareixen de forma independent, es treballen les habilitats, destreses i estratègies pròpies de la metodologia científica i el desenrotllament d'un projecte d'investigació on s'apliquen estos procediments.

El segon aborda l'estudi de la Terra en l'Univers, el seu origen, les característiques i estructura del planeta i del Sistema Solar; la uniformitat i diversitat dels materials terrestres, així com una iniciació a l'estudi dels problemes de contaminació atmosfèrica i dels impacts humans en els ecosistemes, així com de les possibles accions de conservació del medi ambient.

El bloc tercer es dedica a la biodiversitat en el planeta Terra, partint de la concepció de l'ésser viu com a sistema, de la seua unitat estructural i funcional, i de les funcions vitals, sota el marc explicatiu de la teoria cel·lular, per a passar a estudiar la seua gran diversitat i classificació, i la necessitat de la seua conservació. El bloc quart se centra en l'estudi del relleu terrestre i la seua evolució, del cicle geològic i dels processos interns i externs, de l'energia que els origina i de les seues manifestacions, així com dels factors que condicionen el relleu.

En el tercer curs la matèria té com a nuclis centrals la promoció de la salut i l'estructura dels ecosistemes. Es pretén també que valoren la preservació del medi ambient, que aprenguen a ser responsables de les seues decisions i de les seues conseqüències sobre la salut i sobre l'entorn que els envolta. El primer bloc de continguts és el de metodologia científica i projecte d'investigació ja descrit.

El segon bloc se centra en l'estudi del cos humà i de la promoció de la salut, dels seus factors determinants i de la importància de l'adquisició d'estils de vida saludable. Es tracta també l'origen de les malalties infeccioses més freqüents, els seus mecanismes de transmissió i de prevenció, el procés d'immunitat i les seues aplicacions, i la valoració de les aportacions de les ciències biomèdiques. S'aborda l'estudi del cos humà, de l'estructura dels òrgans, aparells i sistemes implicats en les funcions de nutrició, relació i reproducció, relacionant-los amb el seu funcionament i amb les causes, símptomes i conseqüències de les malalties més comunes per a prevenir.

En el tercer bloc s'inicia l'estudi dels elements de l'ecosistema, dels factors biòtics i abioòtics, de les seues interaccions, i del sòl com un producte d'eixa interacció que cal protegir i conservar. Es completa amb les característiques fonamentals dels ecosistemes aquàtics i terrestres.

En el quart curs, s'aborda l'estudi de les grans teories que han permés el desenrotllament més actual de les ciències de la vida i de la Terra: la tectònica de plaques, la teoria cel·lular i la teoria de l'evolució, per a finalitzar amb l'estudi dels ecosistemes. El primer bloc de metodologia científica i projecte d'investigació integra en l'inicial bloc 4 del Reial Decret dedicat a la realització d'un projecte d'investigació, els elements comuns dels procediments de l'activitat científica i els elements competencials

integrats.

El segon bloc, partint del concepte de l'ésser viu com a sistema, se centra en l'estudi de la cèl·lula com a unitat estructural i funcional davall el marc explicatiu de la teoria cel·lular, alhora que inicia els estudiants en el coneixement de les molècules de la vida, de la genètica molecular, de l'hérència i dels seus mecanismes. També s'aborda amb més profunditat les hipòtesis sobre l'origen de la vida en la Terra, la història i proves de les teories evolutives, l'evolució i els seus mecanismes, destacant el paper de les mutacions en l'origen de la diversitat biològica, així com la relació actual entre mutació, variabilitat i selecció natural.

En el tercer bloc, s'estudia dinàmica de la Terra, els principals esdeveniments geològics, climàtics i biològics ocorreguts en la seua història, els principis fonamentals de la geologia i els fòssils guia. S'analitzen també els models geodinàmic i geoquímic de l'estructura i composició de la Terra i s'aborda l'estudi de la tectònica de plaques, paradigma actual de la geologia, que articula de forma global el seu estudi.

En el quart bloc s'aprofondix en el coneixement dels ecosistemes, de la seua estructura i components; dels factors biòtics i abioòtics; de les interaccions entre els éssers vius i els factors abioòtics i de les adaptacions; de l'autoregulació i dinàmica de l'ecosistema; dels cicles de matèria i fluxos d'energia i de l'activitat humana i el medi ambient.

En Batxillerat, la matèria de Biologia i Geologia aprofundix els coneixements adquirits en l'etapa secundària obligatòria. La Biologia es focalitza en els éssers vius, en la seua composició química i organització cel·lular; en l'estudi dels teixits animals i vegetals; en la seua classificació; en el coneixement detallat de les plantes i dels animals, des del punt de vista de les seues adaptacions estructurals i fisiològiques al medi. S'aborda l'estudi de la biodiversitat, la seua distribució biogeogràfica, aplicacions i amenaces, davall el paradigma de l'evolució, eix conductor dels continguts que proporciona al mateix temps les bases necessàries per a l'estudi de la biologia moderna i de les ciències de la Terra i mediambientals dels cursos següents. La Geologia presa com a element estructurant dels continguts la teoria de la tectònica de plaques, per a analitzar la composició, estructura i dinàmica de l'interior terrestre, els processos petrogenètiques, els moviments de les plaques i les seues conseqüències, les deformacions tectòniques i finalitzar amb la història de la Terra.

El primer bloc se centra en el concepte d'ésser viu com un sistema obert, evidenciant la uniformitat en la seua composició i la relació entre les estructures de les biomolècules amb les seues funcions específiques. En el bloc segon s'aborden els models d'organització, l'estructura i funció dels orgànuls cel·lulars, la divisió i el cicle cel·lular.

En el tercer bloc s'estudia per primera vegada amb detall l'estructura i composició dels teixits animals i vegetals, relacionant-los amb les seues funcions. També es reflexiona sobre l'ús de cèl·lules mare en investigació, sobre la donació i trasplantament d'òrgans i teixits i les seues implicacions ètiques. El quart bloc es dedica a la classificació dels éssers vius, iniciant-se en la identificació d'alguns exemplars amb el maneig de claus dicotòmiques senzilles. S'analitza el concepte de biodiversitat, els factors que influïxen en la distribució dels éssers vius, les grans zones biogeogràfiques i els principals biomes, així com la importància de la conservació de la biodiversitat i la influència del factor antròpic en la seua conservació.

El quint bloc se centra en l'estudi de les plantes, dels processos implicats en les seues funcions vitals, de la fotosíntesi i la seua importància com a via d'entrada d'energia en els ecosistemes; de les funcions de relació, dels mecanismes de reproducció sexual i asexual, dels cicles biològics dels diferents grups vegetals i de les adaptacions més característiques als diferents mitjans. El bloc sext fixa la seua atenció en els animals, en les seues funcions de nutrició, relació i reproducció; en l'estructura i diversitat anatómica dels seus òrgans i aparells, així com en les seues especialitzacions estructurals i funcionals i de les seues adaptacions als ambients aquàtics i terrestres.

El sèptim se centra en l'estructura i composició de la Terra, en els mètodes actuals d'estudi, en els models geoquímic i dinàmic de l'estructura terrestre i en la dinàmica litosfèrica, davall el paradigma de la tectònica de plaques, i els fenòmens associats, així com en els minerals i roques i la seua classificació. L'octau bloc aborda els processos de gènesi dels principals tipus de roques i els fenòmens geològics associats, realitzant un estudi més profund i relacionant-lo amb els principis i manifestacions de la tectònica de plaques.

El novè bloc es dedica a la història de la Terra, aborda els principis fonamentals de l'estatigrafia, els mètodes de datació absoluta i relativa i la seua aplicació en la datació relativa de formacions i deformacions geològiques, així com els esdeveniments geològics, meteorològics i biològics ocorreguts durant les grans eres geològiques i

les extincions. Finalment, el desé bloc metodologia científica és el bloc comú a totes les matèries de l'àrea de Biologia i Geologia de Batxillerat que inclou els procediments de la ciència i els elements competencials i transversals.

La matèria Biologia i Geologia tant en l'ESO com en el Batxillerat pot contribuir eficaçament, a l'adquisició de la pràctica totalitat de les competències clau, amb distint grau i intensitat segons la seua vinculació conceptual o metodològica, així com a la resta elements transversals especialment relacionats amb esta matèria com són el desenvolupament sostenible i el medi ambient, el foment d'hàbits de vida saludables, especialment de l'activitat física i de la dieta equilibrada, així com de la protecció davant d'emergències i catàstrofes. Ja s'ha escrit com en este bloc comú apareixen integrats continguts i criteris d'avaluació relatius als elements competencials, que de forma globalitzada, integren en quasi en tots els casos diverses competències. A més, des de la resta dels blocs de contingut específics de cada una de les matèries, es poden treballar juntament amb els conceptes, procediments i actituds propis de cada un d'ells, els elements competencials que permeten el domini i aplicació dels coneixements en situacions i contextos personals, acadèmics, socials o professionals, adequats a l'edat de l'alumnat.

La Biologia i Geologia és una matèria essencial en el desenvolupament de la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia perquè la major part dels seus continguts inciden directament en la seua adquisició. Si les competències en ciències i en tecnologia capaciten als ciutadans per a desenvolupar juis crítics sobre el món, per al seu desenvolupament és imprescindible disposar dels coneixements científics relatius a la biologia, la geologia, la física, la química, les matemàtiques o la tecnologia. D'esta manera, l'assignatura de Biologia i Geologia proporciona als estudiants aprenentatges sobre els sistemes biològics propis dels éssers vius, sobre temes com l'alimentació, la salut o la protecció del medi ambient; sobre els sistemes de la Terra i l'espai, des de la perspectiva geològica i cosmogònica, dels recursos que ens proporcionen i de les seues aplicacions; així com dels sistemes tecnològics derivats de l'aplicació dels sabers científics als usos quotidiens. L'estudi de la Biologia i Geologia a més d'aportar els conceptes essencials d'estes disciplines i les relacions que els vinculen, proporciona als aprenentatges relatius a la manera de generar este coneixement dels fenòmens naturals per mitjà de la familiarització amb els processos i la metodologia de les ciències, preparant els estudiants per a identificar, plantejar i resoldre situacions de la vida quotidiana, del context personal, acadèmic o social, de forma semblant a com s'actua enfront de les restes i problemes propis de les activitats científiques.

Els aprenentatges de la matèria de Biologia i Geologia també estan íntimament associats a la competència matemàtica ja que la utilització del llenguatge matemàtic és necessària per a quantificar els fenòmens naturals, analitzar les seues causes i conseqüències i expressar dades i idees sobre la naturalesa, alhora que proporciona contexts nombrosos i diversos que posen en joc els continguts associats a esta competència, donant sentit i funcionalitat a eixos aprenentatges. En les classes de ciències es pot afavorir la utilització adequada de les ferramentes matemàtiques, insistint en l'oportunitat del seu ús i en l'elecció precisa dels procediments i formes d'expressió accords al context.

La contribució d'esta matèria a la competència en comunicació lingüística es realitza per mitjà de la transmissió d'idees i informacions sobre la naturalesa; en la construcció d'un discurs oral o escrit específic de la matèries científiques, dedicat a argumentar, analitzar, descriure, sintetitzar, justificar, concloure, etc.; en la utilització precisa dels termes; i en l'adquisició del vocabulari específic dels diferents nuclis temàtics, així com en els intercanvis comunicatius, en l'ús del debat, etc.

Respecte a la competència en el tractament de la informació i competència digital, en bona part dels aprenentatges de l'àrea es treballen aspectes d'ambdós. En relació al tractament de la informació, és habitual en l'ensenyança de la matèria la utilització de diferents codis, formats i llenguatges comuns en els procediments científics, així com de determinades formes específiques per a la cerca, recollida, selecció, processament de la informació i de presentació d'esta en diferents formes: verbal, numèrica, simbòlica o gràfica, com a esquemes, mapes conceptuals, taules, gràfics, etc. En relació a la competència digital, és destacable la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'aprenentatge de les ciències, bé per mitjà de l'ús de ferramentes digitals de cerca i visualització de la informació; bé per a elaborar i editar continguts digitals; per a comunicar-se, coordinar-se i compartir informació; per a col·laborar i construir un producte o meta col·lectiu o com a recurs procedural o mètode específic en l'estudi d'alguns continguts, com és el cas dels laboratoris virtuals, que constitueixen un recurs que permet simular les condicions de treball d'un laboratori presencial superant algunes de les limitacions.

La contribució de la Biologia i Geologia a la competència social i ciutadana està lligada al paper de la ciència en la preparació de futurs ciutadans d'una societat

democràtica per a la seua participació activa en la presa fonamentada de decisions, atés el paper que té la naturalesa social del coneixement científic. A la competència per a aprendre a aprendre, fonamental en un aprenentatge al llarg de la vida, que requerix habilitats per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge, contribueix esta matèria per mitjà de l'adquisició de les destreses científiques lligades a la mateixa naturalesa de la ciència, al caràcter temptatiu i creatiu del coneixement científic present no sols en àmbits acadèmics, sinó també en contextos no formals i informals, en temes com la salut i el medi ambient.

També té aportacions l'estudi d'esta matèria a la competència sentit d'iniciativa i esperit emprendedor per mitjà del desenvolupament de l'esperit crític, atés el paper que tenen la naturalesa social del coneixement científic, les implicacions i perspectives obertes per les investigacions realitzades i la presa fonamentada de decisions, de manera que el pensament hipotètic propi del quefer científic es pot, així, transferir a altres situacions. La contribució de les matèries a la competència de consciència i expressions culturals es realitza a través del coneixement de les manifestacions culturals, la valoració de la seua diversitat i el reconeixement i respecte d'aquelles que formen part del patrimoni natural i cultural.

Respecte a la metodologia, una de les dificultats experimentades pels estudiants per a utilitzar el coneixement científic en la resolució d'un problema és que les activitats habituals d'ensenyança no produeixen un aprenentatge aplicable a altres contextos. Perquè es produïsca un aprenentatge competencial dels continguts científics es requerixen activitats didàctiques que incorporen la dimensió social, que plantegen la resolució de problemes autèntics, vinculats a un context de la vida real, requisit imprescindible per a donar sentit a l'aprenentatge, i incrementar al mateix temps la motivació dels alumnes i de les alumnes cap a l'estudi de les matèries de caràcter científic. Per a aconseguir-ho, el paper actiu i autònom dels alumnes i les alumnes ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que faciliten la seua participació i implicació, així com l'aplicació dels coneixements adquirits en situacions reals que generen aprenentatges transferibles i duradors. Entre ells, es destaquen els plantejaments didàctics basats en l'aprenentatge cooperatiu que són especialment coherents amb un enfocament competencial de l'aprenentatge, perquè asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i de l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, es desenvolupen noves habilitats i estratègies que puguin aplicar-se a situacions semblants en contextos formals i no formals.

A més, si es pretén que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió adquirisquen els millors aprenentatges possibles, cal considerar en les estratègies didàctiques les interaccions en l'aula, incorporant els últims avanços respecte a l'aprenentatge aportat per les ciències socials i educatives, que assenyalen que l'aprenentatge es genera i es potencia si s'ofereix als estudiants múltiples i diverses situacions d'interacció amb altres persones, tant entre iguals com entre altres membres de la comunitat educativa.

En relació a les orientacions metodològiques específiques de la disciplina, la competència científica implica aprendre a pensar científicament, per a la qual cosa els mètodes d'indagació que inclouen processos com observacions inicials, plantejament de preguntes, ús d'evidències, formulació d'explicacions usant justificacions teòriques i recursos argumentatius, etc., són fonamentals en este tipus d'aprenentatge. L'ús de tècniques de treball coherent amb la metodologia científica que poden proporcionar als estudiants contextos d'aprenentatge, interaccions i experiències directes sobre els fenòmens, incrementen el seu coneixement tàctil i la seua confiança sobre els successos naturals. Per a això, es poden plantejar a l'alumnat xicotetes investigacions o treballs pràctics, que a tall d'aproximació simplificada del treball científic, impliquen tant un aprenentatge d'habilitats i estratègies com de conceptes i actituds, la qual cosa li permetrà desenvolupar habilitats experimentals i li servirà de motivació per a l'estudi.

Els criteris d'avaluació descriuen els aspectes que es volen valorar en l'aprenentatge de les ciències i que l'alumnat ha d'aconseguir al finalitzar el període educatiu, assenyalant en quins aspectes cal fixar-se per a comprovar el grau d'aprenentatge dels continguts científics i el desenvolupament de la competència científica posada de manifest en la realització d'una determinada activitat o tasca d'aprenentatge.

Han sigut redactats com resultats d'aprenentatge, en els quals estan integrats els estàndards d'aprenentatge prescriptius, i inclouen en la seua formulació tres elements: un o més processos cognitius de diferent complexitat, els continguts objecte de l'avaluació, així com la naturalesa de l'execució de les tasques proposades per a constatar l'aprenentatge. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge (provees objectives, entrevistes, qüestionaris, escales d'observació, escales de valoració, rúbriques, etc.). A més, com aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.,), orienten els docents a l'hora de seleccionar i dissenyar situacions i provees d'avaluació i a integrar-les en les activitats d'ensenyança-aprenentatge habituals. L'avaluació de la competència científica comporta reconèixer si s'és capaç de mobilitzar els diferents tipus de sabers, de forma interrelacionada, en l'actuació i resolució de

problems, per això no té sentit avaluar coneixements conceptuais o procedimentals per un costat i competències per un altre.

La proposta d'un currículum bàsic comú –de ciència per a tots– és un dels mecanismes essencials de la igualtat d'opportunità, ja que cap alumne o alumna hauria de rebre un currículum alternatiu per raons de sexe, raça, origen social o coneixements intel·lectuals; però això no significa oferir a tots els estudiants experiències d'aprenentatge o continguts idèntics, o les mateixes expectatives de coneixement i capacitat, sinó plantejar metes compartides perquè tots els alumnes i les alumnes accedisquen no sols a una alfabetització científica, sinó que aconseguisquen una competència científica que resulta crucial per a la vida dels joves en la societat contemporània.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Biologia i Geologia

Curs 1r ESO

Bloc 1. Metodologia científica i projecte d'investigació. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió vinculada a les característiques de la societat en cada moment històric.</p> <p>Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques en la presa de decisions fonamentades davant dels problemes de la societat.</p> <p>Característiques bàsiques de la metodologia científica. L'experimentació en Biologia i Geologia.</p> <p>Utilització del llenguatge científic i del vocabulari específic de la matèria d'estudi en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les pròpies idees, la discussió raonada i l'argumentació sobre problemes de caràcter científic.</p> <p>Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic. Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació.</p> <p>Aplicació de procediments experimentals en laboratori, control de variables, presa i representació de les dades, anàlisi i interpretació d'estes. Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori respectant-hi les normes de seguretat.</p> <p>Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació dels resultats.</p> <p>Aplicació de les pautes del treball científic per mitjà de la planificació i</p>	<p>BL1.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humanes i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques; demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels éssers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals; realitzar les tasques acadèmiques o de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.</p> <p>BL1.2. Reconèixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada procedent de diverses fonts com ara pàgines web, diccionaris i encyclopédies, i organitzar la dita informació citant-ne la procedència, registrant-la en paper amb cura o digitalment amb diversos procediments de síntesi o presentació de continguts com esquemes, mapes conceptuels, taules, fulls de càlcul, gràfics, etc., utilitzant la dita informació per a fonamentar les seues idees i opinions.</p> <p>BL1.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formulant preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.</p>	CMCT CSC
		CMCT CCLI
		CAA CD CCLI
		CMCT CAA

posada en pràctica d'un projecte d'investigació en equip sobre el medi natural.	<p>BL1.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.); manejar amb cura els materials d'aula i els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat i de comportament en el laboratori o en les eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.</p> <p>BL1.6. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i realitzar un projecte d'investigació en equip sobre el medi natural; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, assenyalar les metes fent una previsió de recursos adequada, sent conscient de les seues forteses i debilitats, mantenint la motivació i interès, actuant amb flexibilitat per a transformar les dificultats en possibilitats, i avaluar el procés i els resultats.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficiència i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empàtia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.8. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències o del projecte d'investigació per mitjà de textos prèviament planificats, en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical, segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic i un llenguatge no discriminatori, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori.</p> <p>BL1.9. Exposar en públic les conclusions dels seus estudis documentals, experiències o projectes de manera clara, ordenada i creativa amb el suport de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.), expressant-se oralment amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CMCT CAA
		CAA SIEE
		CAA SIEE CSC
		CCLI CAA CD
		CCLI CAA CD

	<p>BL1.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa compartint informació i continguts digitals, utilitzant ferramentes TIC i entorns虚拟 d'aprenentatge, i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres de situacions de risc com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.11. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues forteses i preferències.</p>	CCLI CAA CD CSC
	SIEE	

Bloc 2. La Terra en l'Univers. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'Univers. Principals models sobre el seu origen. Algunes explicacions històriques del problema de la posició de la Terra en l'Univers. Característiques del Sistema Solar i dels seus components. El planeta Terra. Característiques. Els moviments de la Terra i les seues conseqüències (estacions, dia i nit, fases de la Lluna, eclipsis, marees). Representació i interpretació de les diferents escales en l'Univers. Mètodes d'observació i utilització de tècniques d'orientació. Interpretació de fenòmens relacionats amb el moviment de la Terra i de la Lluna. Els materials terrestres: geosfera, atmosfera, hidrosfera. La geosfera. Estructura i composició d'escorça, mantell i nucli. Els minerals i les roques: les seues propietats, característiques i aplicacions. Observació de les característiques de les roques i identificació de les propietats de les roques i dels minerals. L'atmosfera. Composició i estructura. Importància de l'atmosfera per als éssers vius. Repercussions en l'activitat humana. Contaminació atmosfèrica. La hidrosfera. L'aigua en la Terra. Propietats. Cicle de l'aigua. Valoració de la importància per als éssers vius i per a la qualitat de vida. Contaminació. La biosfera. Característiques que van fer de la Terra un planeta habitable.	<p>BL2.1. Comparar les idees principals sobre l'origen de l'Univers i el Sistema Solar desenrotllades per la humanitat al llarg de la història, i identificar les seues implicacions científiques i socials per a tindre una visió crítica sobre l'evolució del pensament científic respecte a este problema.</p> <p>BL2.2. Descriure l'estructura i característiques dels components del Sistema Solar, relacionant-les amb la seu posició, i diferenciar els moviments de la Terra i la Lluna interpretant l'existència de fenòmens astronòmics observables diàriament.</p> <p>BL2.3. Analitzar l'estrucció, composició i característiques de la geosfera, relacionant-les amb la seu posició i descriure les propietats i algunes de les aplicacions dels minerals i les roques més freqüents en la vida quotidiana, destacant la seu rellevància econòmica i justificant la importància de la gestió sostenible dels recursos minerals.</p> <p>BL2.4. Descriure les característiques, composició i propietats de l'atmosfera i de la hidrosfera, relacionant-les amb l'existència de vida en la Terra.</p>	CMCT CSC
		CMCT CSC
		CMCT CSC
		CMCT

Rebug de les activitats humanes contaminants i adquisició pautes d'actuació personals i col·lectives per a evitar el consum excessiu i la contaminació de l'aire i de l'aigua.	<p>BL2.5. Demanar informació sobre els problemes de contaminació ambiental actuals, relacionant-los amb el seu origen i establint les seues repercussions, per a desenrotllar actituds i hàbits de protecció del medi ambient.</p> <p>BL2.6. Interpretar el cicle de l'aigua, la seu distribució en el planeta Terra i l'ús que en fa l'ésser humà i justificar la necessitat d'una gestió sostenible de l'aigua i d'actuacions personals i col·lectives que potencien un ús responsable i la reducció del seu consum.</p>	CMCT CSC
		CMCT CSC

Bloc 3. La biodiversitat en el planeta Terra. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'ésser viu com a sistema. La cèl·lula com a unitat estructural, funcional i genètica dels éssers vius. Funcions vitals: nutrició, relació i reproducció. Diversitat dels éssers vius. Organització procarionta i eucariota. Organització unicel·lular i pluricel·lular. Nutrició autòtrofa i heteròtrofa, animal i vegetal. Observació i descripció d'organismes unicel·lulars i de cèl·lules vegetals i animals amb instruments òptics. Sistemes de classificació dels éssers vius. Concepte d'espècie. Nomenclatura binomial. Principals característiques morfològiques i funcionals dels cinc regnes d'éssers vius: moneres, protocistos, fungi, metàfits i metazoos. El regne animal. Principals grups de vertebrats i invertebrats. El regne vegetal: criptògames i fanerògames. Els regnes monera, protista i fongs. Classificació i identificació d'exemplars de plantes i animals significatius d'ecosistemes pròxims. Valoració de la biodiversitat i de la necessitat de la seu conservació.	<p>BL3.1. Diferenciar la matèria viva de la matèria inerta i debatre els principis de la teoria cel·lular per a evidenciar la unitat estructural, funcional i genètica dels éssers vius.</p> <p>BL3.2. Comparar els diferents tipus d'organització cel·lular, relacionant-los amb les formes de nutrició existents en els éssers vius.</p> <p>BL3.3. Comparar les característiques morfològiques i funcionals dels grans grups taxonòmics d'éssers vius, reconeixent-les com a criteris de classificació, i identificar distints exemplars per mitjà d'observació directa o utilitzant instruments òptics com la lupa i el microscopi, i claus dicotòmiques senzilles.</p> <p>BL3.4. Relacionar la presència de determinades estructures d'exemplars d'éssers vius significatius d'ecosistemes pròxims, amb les seues adaptacions al medi, per a justificar la importància de la biodiversitat i la necessitat de la seu conservació.</p>	CMCT CMCT CMCT CMCT

Bloc 4. El relleu terrestre i la seu evolució. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El modelatge del relleu. Factors que el condicionen. Cicle geològic terrestre.	BL4.1. Descriure el cicle geològic terrestre, discriminant els processos	CMCT

<p>Processos geològics interns i externs. Els agents geològics externs i els processos de meteorització, erosió, transport i sedimentació. Les aigües superficials, salvatges i canalitzades. Les aigües subterrànies, modelatge càrstic. Acció geològica del mar i de les glaceres. Formes d'erosió i sedimentació. Acció geològica del vent. Formes d'erosió i sedimentació. Els éssers vius com a agents geològics. Impactes humans en el relleu. Processos geològics interns. Activitat sísmica i volcànica i les seues manifestacions a la Comunitat Valenciana. Riscos associats. Predicció i prevenció. Investigació del paisatge de l'entorn més pròxim a l'alumnat i identificació i justificació d'alguns dels factors que han condicionat el seu modelatge.</p>	interns dels externs i argumentar l'origen de l'energia que els origina. BL4.2. Descriure els processos implicats en la gliptogènesi, establint relacions de causa-effecte entre els agents geològics externs, el tipus de roca o el clima amb les formes resultants del paisatge. BL4.3. Relacionar l'activitat sísmica i volcànica amb la dinàmica de l'interior terrestre i justificar la seua distribució planetària,avaluant el risc existent en la zona en què habita i coneixent mesures d'autoprotecció. BL4.4. Indagar els diversos factors que condicionen el modelatge del paisatge en les zones pròximes de l'alumnat per a valorar-lo com a recurs de la societat i fomentar-ne la protecció.	CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC
--	---	--

Curs 3r ESO

Bloc 1. Metodologia científica i projecte d'investigació. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió vinculada a les característiques de la societat en cada moment històric. Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques en la presa de decisions fonamentades davant dels problemes de la societat. Característiques bàsiques de la metodologia científica. L'experimentació en Biologia i Geologia. Utilització del llenguatge científic i del vocabulari específic de la matèria d'estudi en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les pròpies idees, la discussió raonada i l'argumentació sobre problemes de caràcter científic. Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic. Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació.</p>	<p>BL1.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humanes i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques; demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels éssers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals; realitzar les tasques acadèmiques o de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.</p> <p>BL1.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar de forma contrastada informació de caràcter científic, a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, contínus i discontinus, de forma contrastada procedent de diverses fonts com ara blogs, wikis, fòrums, pàgines web, diccionaris i enciclopèdies, etc.;</p>	CMCT CSC CMCT CCLI CD CAA CCLI

<p>Aplicació de procediments experimentals en laboratori, control de variables, presa i representació de les dades, anàlisi i interpretació d'estes. Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori respectant-hi les normes de seguretat. Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació dels resultats. Aplicació de les pautes del treball científic per mitjà de la planificació i posada en pràctica d'un projecte d'investigació en equip sobre el medi natural estudiat.</p>	<p>organitzar la dita informació citant-ne adequadament la procedència i registrar-la en paper o emmagatzemar-la digitalment amb diversos procediments com són esquemes, mapes conceptuais, taules, fulls de càlcul, gràfics, etc., en dispositius informàtics i serveis de la xarxa per a fonamentar les seues idees i opinions, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formulant preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.</p> <p>BL1.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.); manejar amb cura els materials d'aula i els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat i de comportament en el laboratori o en les eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.</p> <p>BL1.6. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i realitzar un projecte d'investigació en equip sobre el medi natural; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, assenyalar les metes fent una previsió de recursos adequada, sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mantenint la motivació i interès, actuant amb flexibilitat per a transformar les dificultats en possibilitats, i avaluar el procés i els resultats.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rolts amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demonstrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	CMCT CAA CMCT CAA CAA SIEE SIEE CAA CSC
---	--	---

Bloc 2. Les persones i la salut. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Nivells d'organització general del cos humà com a ésser viu: cèl·lules, teixits, òrgans, aparells i sistemes.</p> <p>La salut i la malaltia. Concepte sistemàtic de salut. Factors determinants. Adquisició d'estils de vida saludable.</p> <p>El consum de substàncies addictives i les seues conseqüències. Mesures de prevenció. Actitud crítica enfront del consum de drogues i d'altres conductes de risc. Conseqüències de l'ús prolongat de tecnologies. Aspectes addictius dels mitjans digitals. Actitud equilibrada cap a l'ús tecnològic. Diferenciació entre món el virtual i el món real.</p> <p>Tipus de malalties. Causes, prevenció i tractaments. El sistema immunitari i les vacunes. Els trasplantaments i la donació de cèl·lules, sang i òrgans.</p> <p>Utilització del sistema sanitari. Aportacions de les ciències biomèdiques a l'increment de la salut i a la lluita contra la malaltia.</p> <p>Nutrició, alimentació i salut. Nutrients, aliments i hàbits alimentaris saludables. Dieta equilibrada.</p> <p>Les funcions de nutrició. Anatomia i fisiologia dels aparells digestiu, respiratori, circulatori i excretor. Alteracions més freqüents i la seua prevenció. Hàbits de vida saludables relacionats.</p> <p>Les funcions de relació. El sistema nerviós. El sistema endocrí. Els òrgans dels sentits i receptors sensorials. La interacció neuroendocrina. Malalties i alteracions més comunes, causes, factors de risc i mesures de prevenció.</p> <p>L'aparell locomotor. Hàbits posturals incorrectes. Principals patologies i lesions del sistema locomotor. Ergonomia i seguretat postural. Prevenció de lesions i d'accidents. Primers auxilis.</p> <p>Reproducció i sexualitat. Anatomia i fisiologia de l'aparell reproductor. Canvis físics i psíquics al llarg de la vida. Respecte per les característiques individuals físiques, psíquiques o socials, com a factor de salut emocional. El cicle menstrual. Fecundació, embaràs i part. Anàlisi dels diferents mètodes anticonceptius. Tècniques de reproducció assistida.</p> <p>La sexualitat com a component racional i afectiu exclusiu de l'espècie humana. Resposta sexual humana. Hàbits saludables d'hygiene sexual i prevenció de malalties de transmissió sexual. Disposició favorable a sol·licitar assessorament i ajuda a centres sanitaris especialitzats en situacions de risc per a la salut sexual o reproductiva.</p> <p>Igualtat entre homes i dones. Prevenció de conductes discriminatòries i de violència de gènere.</p>	<p>BL2.1. Catalogar els distints nivells d'organització en els éssers vius, diferenciar els distints tipus cel·lulars, relacionar l'estructura dels diferents teixits, òrgans i sistemes del cos humans amb la seua funció, i argumentar sobre els avantatges i inconvenients de l'especialització tissular.</p> <p>BL2.2. Relacionar el concepte holístic de salut de l'OMS amb els factors que la determinen, per a justificar la importància d'adquirir hàbits i estils de vida saludables en la prevenció de malalties i enfront de situacions de risc de la societat actual, com ara el consum de substàncies addictives, reconeixent les conseqüències individuais i col·lectives.</p> <p>BL2.3. Previndre els riscos per a la salut físics i psicològics derivats de l'ús de les TIC, aplicant diverses recomanacions ergonòmiques i trobant un equilibri entre el món real i el món virtual.</p> <p>BL2.4. Diferenciar l'origen de les malalties més freqüents, explicar els mecanismes de transmissió de les malalties infeccioses per a justificar els mètodes preventius de contagi i propagació.</p> <p>BL2.5. Relacionar el procés d'immunitat amb la producció de vacunes i sèrums i amb la donació de teixits i òrgans, apreciant les aportacions de les ciències biomèdiques, i debatre el bon ús dels medicaments per a evitar el seu consum innecessari.</p> <p>BL2.6. Diferenciar els hàbits personals i culturals d'alimentació dels processos fisiològics de nutrició, identificar els principals tipus nutrients en els aliments, les seues funcions i les característiques d'una dieta equilibrada, justificant la rellevància dels hàbits alimentaris saludables i de la pràctica habitual de l'exercici físic per a incrementar el benestar i previndre l'obesitat, admetent la necessitat d'ajuda davant dels trastorns de la conducta alimentària.</p> <p>BL2.7. Localitzar i determinar, els òrgans, aparells i sistemes implicats en la funció de nutrició, relacionant-los amb el seu funcionament, recolzant-se en models anatómics i esquemes gràfics, i indagar les causes, símptomes i conseqüències de les malalties més comunes per a previndre.</p>	CMCT CSC CD CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CEC CMCT CSC
---	--	--

<p>BL2.8. Reconéixer els sistemes, aparells i òrgans implicats en les funcions de relació i coordinació, i interpretar els seus mecanismes d'acció com un procés de recepció d'estímuls, coordinació de la informació i elaboració i execució de respostes, associant cada òrgan i sistema al procés corresponent per a previndre alteracions dels òrgans dels sentits, desequilibris hormonals o nerviosos.</p> <p>BL2.9. Argumentar la influència en la salut dels més hàbits posturals descriuint les patologies i lesions més freqüents de l'aparell locomotor, relacionant-les amb les seues causes i reconéixer les pautes de control postural, ergonòmiques, per a treballar de forma segura i evitar lesions i previndre accidents.</p> <p>BL2.10. Identificar els diferents òrgans de l'aparell reproductor masculí i femení amb ajuda d'il·lustracions, esquemes o recursos digitals, associant-los amb la seua funció i descriure el cicle menstrual i els processos de fecundació, embaràs i part, argumentant les aplicacions de la ciència en les actuals tècniques de reproducció assistida.</p> <p>BL2.11. Discriminar els conceptes de sexualitat i reproducció i reconéixer les principals malalties de transmissió sexual per aconseguir una bona salut sexual i reproductiva, justificant la sol·licitud d'ajuda soci sanitària davant de situacions de risc, respectant les diferents opcions sexuals i denunciant situacions discriminatòries.</p> <p>BL2.12. Argumentar la igualtat entre homes i dones, identificar comportaments i continguts sexistes per a previndre i actuar enfront de situacions de discriminació i de violència de gènere.</p>	CMCT CSC CD CMCT CSC CD CMCT CSC CSC CSC
---	---

Bloc 3. Els ecosistemes. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estructura de l'ecosistema. Factors abiotícs i biotícs en els ecosistemes i les seues relacions.	BL3.1. Descriure els components d'un ecosistema, analitzant les relacions que s'hi estableixen i valorar la importància del seu equilibri.	CMCT CSC

Ecosistemes aquàtics i terrestres. Alguns ecosistemes freqüents a la Comunitat Valenciana. Elaboració i interpretació de cadenes i xarxes tròfiques en ecosistemes terrestres i aquàtics. El sòl com a ecosistema. Impactes humans en els ecosistemes. Accions que afavorixen la conservació del medi ambient.	BL3.2. Reconéixer els factors desencadenants dels desequilibris en els ecosistemes i proposar mesures de restauració i protecció del medi ambient. BL3.3. Identificar els components del sòl, analitzant les relacions que s'hi estableixen, i justificar-ne la importància, fragilitat i la necessitat de protegir-lo.	CMCT CSC CMCT CSC
---	--	--------------------------------

Curs 4t ESO

Bloc 1. Metodologia científica i projecte d'investigació. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió vinculada a les característiques de la societat en cada moment històric.</p> <p>Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques en la presa de decisions fonamentades davant dels problemes de la societat.</p> <p>Característiques bàsiques de la metodologia científica. L'experimentació en Biologia i Geologia.</p> <p>Utilització del llenguatge científic i del vocabulari específic de la matèria d'estudi en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les pròpies idees, la discussió raonada i l'argumentació sobre problemes de caràcter científic.</p> <p>Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic en diverses fonts actualitzades i rigoroses en la matèria, utilitzant tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació.</p> <p>Aplicació de procediments experimentals en laboratori, control de variables, presa i representació de les dades, ànalisi i interpretació d'estes. Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori respectant-hi les normes de seguretat.</p> <p>Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació dels resultats.</p>	<p>BL1.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humanes i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques; demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels éssers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals; realitzar les tasques acadèmiques o de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.</p> <p>BL1.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar de forma contrastada informació de caràcter científic, a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, continus i discontinus, de forma contrastada procedent de diverses fonts com ara blogs, wikis, fòrums, pàgines web, diccionaris i enciclopèdies, etc., organitzar la dita informació citant-ne adequadament la procedència i registrar-la en paper o emmagatzemar-la digitalment amb diversos procediments com són esquemes, mapes conceptuais, taules, fulls de càlcul, gràfics, etc.; en dispositius informàtics i serveis de la xarxa per a fonamentar les seues idees i opinions, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	CMCT CSC CMCT CCLI CD CAA CCLI

<p>Aplicació de les pautes del treball científic per mitjà de la planificació i posada en pràctica d'un projecte d'investigació en equip sobre el medi natural estudiat.</p>	<p>BL1.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formulant preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.</p> <p>BL1.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.); manejar amb cura els materials d'aula i els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat i de comportament en el laboratori o en les eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.</p> <p>BL1.6. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i realitzar un projecte d'investigació en equip sobre el medi natural; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, assenyalar les metes fent una previsió de recursos adequada, sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mantenint la motivació i interès, actuant amb flexibilitat per a transformar les dificultats en possibilitats, i avaluar el procés i els resultats.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.8. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències o del projecte d'investigació per mitjà de textos prèviamente planificats, en diversos formats i suports, cuidant-ne els aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical, segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic i un llenguatge no discriminatori, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori i coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL1.9. Exposar en públic de manera clara, ordenada i creativa les conclusions del projecte d'investigació realitzat amb el suport de recursos</p>	CMCT CAA CMCT CAA CAA SIEE SIEE CAA CSC CCLI CAA CD CCLI CAA
--	---	---

	<p>de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.)</p> <p>BL1.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa compartint informació i continguts digitals, utilitzant ferramentes TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge, i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres de situacions de risc com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CCLI CAA CD CSC SIEE
--	---	--------------------------------------

Bloc 2. L'evolució de la vida. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>L'ésser viu com a sistema. Teoria cel·lular. La cèl·lula com a unitat estructural i funcional dels éssers vius. Tipus de cèl·lules. Teoria endosímbiotica.</p> <p>Les molècules de la vida. Els àcids nucleics. ADN i genètica molecular. Concepte de gen. Expressió de la informació genètica. Replicació de l'ADN, transcripció i traducció. Codi genètic. El cicle cel·lular.</p> <p>Mutacions i diversitat biològica. L'erència i transmissió de caràcters. Lleis de Mendel. Aplicacions de les lleis de Mendel a la resolució de problemes senzills.</p> <p>Enginyeria genètica: tècniques i aplicacions. Biotecnologia. Bioètica. Origen i evolució dels éssers vius. Hipòtesi sobre l'origen de la vida en la Terra. Evidències de l'evolució. Teories evolutives. L'evolució i els seus mecanismes. L'evolució humana: procés d'homomorfisme.</p>	<p>BL2.1. Debatre els postulats de la teoria cel·lular que estableix els fonaments de la Biologia i descriure les analogies i diferències en l'estructura de les cèl·lules procariotes i eucariotes interpretant les relacions evolutives entre ells.</p> <p>BL2.2. Descriure l'estructura dels àcids nucleics, relacionar l'ADN amb el concepte de gen i aplicar el codi genètic en la resolució de problemes sobre mutacions genètiques.</p> <p>BL2.3. Representar l'estructura del nucli cel·lular i dels cromosomes, identificant-los en un cariotip, diferenciar els principals processos que tenen lloc en la mitosi i la meiosi justificant la seua importància biològica, i identificar les fases del cicle cel·lular en imatges de microscòpia òptica.</p>	CMCT CCLI CMCT CMCT

	<p>BL2.4. Analitzar el concepte de mutació diferenciant els seus tipus i argumentar els seus efectes sobre la variabilitat genètica i l'evolució de les espècies i sobre els individus, exemplificant algunes de les malalties hereditàries més comunes que provoquen.</p> <p>BL2.5. Formular les lleis de Mendel aplicant-les a la resolució de problemes de genètica mendeliana com: transmissió de caràcters autosòmics, lligats al sexe, genealogies familiars, producció ramadera i d'animals domèstics, etc.</p> <p>BL2.6. Identificar les principals tècniques d'enginyeria genètica, interpretar les seues aplicacions en camps com la investigació bàsica, els tractaments de teràpia genètica, cèl·lules mare, preservació de les espècies, etc., i analitzar críticament les seues implicacions ètiques, socials i mediambientals.</p> <p>BL2.7. Debatre les distintes hipòtesis històriques formulades sobre l'origen de la biodiversitat i sobre les evidències de l'evolució, establir la relació actual entre mutació, variabilitat i selecció natural superant els preconceptes que atribueixen intencionalitat a l'evolució, proposant exemples de fenòmens usuals de la vida quotidiana com les conseqüències biològiques de l'ús inadequat d'insecticides o d'antibiòtics.</p> <p>BL2.8. Descriure el procés d'homomorfisme, reconeixent la interacció entre els diversos trets adaptatius que han confluït en l'aparició de l'espècie humana, i interpretar arbres filogenètics.</p>	CMCT CMCT CMCT CSC CCLI CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC
--	--	--

Bloc 3. La dinàmica de la Terra. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La Terra, un sistema en continu canvi. La història de la Terra. L'origen de la Terra i del Sistema Solar. Evolució dels diferents subsistemes: geosfera, hidrosfera i atmosfera.</p> <p>El temps geològic: idees històriques sobre l'edat de la Terra. Mètodes de datació absoluta i relativa. Príncips fonamentals de la Geologia: uniformisme i actualisme, horitzontalitat i superposició d'estrats. Els fòssils guia. Els eons, ères geològiques i períodes geològics. Principals</p>	<p>BL3.1. Descriure els principals esdeveniments geològics, climàtics i biològics ocorreguts en la història de la Terra, utilitzant models temporals a escala i reconéixer alguns fòssils guia característics.</p> <p>BL3.2. Reconéixer diferents mètodes de datació relativa i absoluta, utilitzant l'actualisme com a marc teòric per a resoldre problemes senzills de datació relativa.</p>	CMCT CSC CMCT

<p>esdeveniments geològics i biològics.</p> <p>Estructura i composició de la Terra. Models geodinàmic i geoquímic de la seu estructura i composició.</p> <p>La tectònica de plaques, paradigma actual de la geologia. Evolució històrica: de la deriva continental a la tectònica de plaques. Principals plaques litosfèriques. Tipus de límits de plaques. Moviments i fenòmens associats. Conseqüències.</p> <p>El relleu com resultat de la interacció entre els processos interns i externs del planeta. Interpretació d'imatges de paisatges i realització de mapes i perfils topogràfics.</p>	<p>BL3.3. Comparar els models geodinàmic i geoquímic de l'estructura i composició de la Terra justificant els criteris que els determinen, i associar el model dinàmic amb la teoria de la tectònica de plaques.</p> <p>BL3.4. Reconèixer el poder explicatiu de la teoria de tectònica de plaques com a paradigma articulador de la geologia; interpretar les evidències de la deriva continental i de l'expansió del fons oceànic com a proves determinants i relacionar els distints tipus de contactes entre plaques amb els seus moviments relatius i els seus efectes tectònics i orogènics ubicant-los en un mapa terrestre.</p> <p>BL3.5. Interpretar mapes i realitzar perfils topogràfics, reconeixent el relleu com resultat de la interacció entre els processos geològics intern i externs.</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CSC</p>
---	--	---

Bloc 4. Ecologia i medi ambient. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estructura dels ecosistemes. Factors abioètics limitants i adaptacions. Límits de tolerància. Amplitud ecològica Factors biòtics. Poblacions i comunitats. Nivells tròfics. Relacions tròfiques. Cadenes i xarxes. Dinàmica de l'ecosistema. Cicles de matèria i flux d'energia. Cicles biogeoquímics i successions ecològiques. Autoregulació dels ecosistemes. L'activitat humana i el medi ambient. Els recursos naturals. La superpoblació i les seues conseqüències. Els residus. Impacts ambientals. Mesures de gestió i defensa per a evitar el deteriorament del medi ambient i promoure la seu conservació. Impacte mediambiental dels ordinadors i dispositius electrònics. Reciclatge d'ordinadors i els seus components.	<p>BL4.1. Descriure l'estructura i components de l'ecosistema, analitzar les seues relacions i la seu influència en la regulació d'este i interpretar les diferents adaptacions dels éssers vius com a conseqüència d'estes relacions avaluant la importància del seu equilibri.</p> <p>BL4.2. Comparar el trànsit cíclic de matèria en els ecosistemes amb el flux d'energia elaborant exemples de cadenes i xarxes tròfiques en ecosistemes terrestres i aquàtics.</p> <p>BL4.3. Relacionar les pèrdues energètiques produïdes en cada nivell tròfic amb l'aprofitament dels recursos alimentaris del planeta des d'un punt de vista sostenible.</p> <p>BL4.4. Descriure els principals impacts humans sobre el medi ambient, argumentant les seues causes i conseqüències, debatre algunes actuacions i mesures de gestió per a evitar el seu deteriorament i promoure la seu conservació.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CSC</p>
	BL4.5. Actuar de manera respectuosa amb el medi ambient en l'ús de la tecnologia en la seu vida diària, estimant l'impacte de la fabricació, utilització i reciclatge de les TIC en la sostenibilitat del medi ambient.	CD

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1. Els éssers vius: composició i funció. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Característiques dels éssers vius. Nivells d'organització. Els éssers vius com a sistemes oberts. Bioelements i biomolècules. Tipus de biomolècules. Estructura i funcions biològiques de les biomolècules.	BL1.1. Analitzar el concepte d'ésser viu des d'un punt de vista sistemètic evidenciant-ne la complexitat i uniformitat en la seu composició, categoritzar els bioelements i les biomolècules que el formen per a relacionar les seues estructures amb les seues funcions específiques.	CMCT

Bloc 2. L'organització cel·lular. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Teoria cel·lular. Models d'organització cel·lular: cèl·lula procariota i eucariota. Teoria endosimbiòtica. Cèl·lules eucariotes amb diferent metabolisme: cèl·lules animals, fongs i vegetals. Estructura i funció dels orgànuls cel·lulars Observació al microscopi òptic de preparacions microscòpiques. Observació i interpretació d'imatges d'orgànuls cel·lulars de microscòpia electrònica. El cicle cel·lular. La divisió cel·lular. La mitosi i la meiosi. Importància en l'evolució dels éssers vius. Identificació de les diferents fases de la mitosi al microscopi o en microfotografies.	<p>BL2.1. Descriure els tipus d'organització cel·lular, establint la relació evolutiva entre les cèl·lules procariotes i eucariotes i comparar les diferències estructurals i metabòliques entre cèl·lules animals, vegetals i dels fongs.</p> <p>BL2.2. Identificar l'estructura dels orgànuls cel·lulars, relacionant-los amb la seu funció, realitzar observacions al microscopi òptic i interpretar imatges de microscòpia electrònica.</p> <p>BL2.3. Il·lustrar les diferents fases del cicle cel·lular, explicant els esdeveniments que ocorren en cada una d'estes i diferenciar els mecanismes de divisió per mitosi i meiosi, argumentant la seu importància biològica.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT CD</p> <p>CMCT</p>

Bloc 3. Histologia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Nivells d'organització dels éssers vius: teixits, òrgans, aparells i sistemes. Especialització cel·lular. Les cèl·lules mare en investigació. Implicacions	BL3.1. Ordenar els distints nivells d'organització cel·lular de forma jeràrquica, exposant els avantatges adaptatius de l'especialització tissular.	CMCT

<p>ètiques.</p> <p>Estructura i funció dels principals teixits animals i vegetals. Observacions microscòpiques de teixits animals i vegetals.</p>	<p>BL3.2. Identificar l'estructura i els tipus cel·lulars dels diferents teixits animals i vegetals relacionant-los amb les seues funcions, per mitjà de l'observació de mostres o imatges de microscòpia, preses personalment o a través de busques en bibliografia o a internet.</p>	CMCT CD
---	--	------------

Bloc 4. La biodiversitat. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La classificació i la nomenclatura dels éssers vius. Evolució de la taxonomia. De cinc regnes a tres dominis. Identificació d'éssers vius amb claus dicotòmiques senzilles. Concepte de biodiversitat i índexs. Factors que influïxen en la distribució dels éssers vius. Procés d'especiació. Concepte d'endemisme. Les grans zones biogeogràfiques. Patrons de distribució. Els principals biomes. Relació entre els grans biomes i la distribució climàtica zonal. Biomes espanyols com a reserva de biodiversitat: bosc mediterrani, bosc atlàntic, laurisilva. L'ecosistema mediterrani com a bioma propi de la Comunitat Valenciana. Endemismes rellevants. Importància de la biodiversitat i de la seua conservació. El factor antròpic.</p>	<p>BL4.1. Diferenciar les característiques dels grans grups taxonòmics d'éssers vius, discriminant els criteris de classificació en tres dominis i cinc regnes, i aplicar el sistema de nomenclatura binomial de les espècies.</p> <p>BL4.2. Definir el concepte de biodiversitat i utilitzar els principals índexs de càlcul de diversitat biològica en l'elaboració d'informes.</p> <p>BL4.3. Descriure els factors que influïxen en la distribució de les espècies i en els processos d'especiació i d'extinció, destacant l'impacte humà i relacionar-los amb els diferents tipus d'endemismes.</p> <p>BL4.4. Discriminar els criteris evolutius en l'elaboració de mapes biogeogràfics dels criteris climàtics dels mapes de grans biomes, i associar a cada tipus de mapa les principals formacions vegetals i les adaptacions més rellevants.</p> <p>BL4.5. Descriure els principals ecosistemes de la península Ibèrica, relacionant la seua gran biodiversitat amb la seua situació biogeogràfica identificant alguns endemismes rellevants.</p> <p>BL4.6. Justificar el valor biològic i cultural de la biodiversitat, reconéixer les seues aplicacions en camps com la salut, la medicina, l'alimentació o la indústria, identificar les principals causes de pèrdua de biodiversitat, i proposar mesures de conservació.</p>	CMCT CSC

Bloc 5. Les plantes: les seues funcions i adaptacions al medi. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Funcions de nutrició en les plantes. Absorció radical d'aigua i sals minerals. Composició de la saba bruta i de la saba elaborada. Processos físics d'ascens de saba bruta pel xilema. Processos de transport actiu i multidireccional de la saba elaborada pel floema. Fotosíntesi. Fases i factors ambientals condicionants. Importància biològica. Funcions de relació en les plantes. Els tropismes i les nàsties. La secreció vegetal. Les hormones vegetals. Funcions de reproducció en els vegetals. Tipus de reproducció. Els cicles biològics. La llavor i el fruit. Tipus de pol·linització i disseminació vegetal. Observació de mostres vegetals i identificació de les seues adaptacions més significatives. Disseny i realització d'experiències per a determinar la influència de diversos factors en la fisiologia vegetal.</p>	<p>BL5.1. Descriure els processos implicats en l'absorció radical i en el transport de saba bruta i elaborada pels teixits conductors, comparant la composició d'ambdós fluids.</p> <p>BL5.2. Reconéixer les fases de la fotosíntesi, localitzar-les en les estructures cel·lulars, identificar els factors que l'afeeten i argumentar la seua importància com a via d'entrada d'energia en els ecosistemes.</p> <p>BL5.3. Analitzar els principals estímuls que afecten els vegetals i relacionar-los amb el seu control hormonal i la diversitat de respostes principalment de creixement i secreció, per a rebutjar la idea que els vegetals no reaccionen als estímuls.</p> <p>BL5.4. Reconéixer els mecanismes de reproducció sexual i asexual en plantes i interpretar els cicles biològics dels diferents grups vegetals realitzant esquemes, dibuixos i gràfiques.</p> <p>BL5.5. Diferenciar la pol·linització de la fecundació en espermatòfites i els seus tipus; reconéixer les estructures que formen la llavor i els fruits i descriure els tipus de disseminació, i les diferents adaptacions de llavors i fruits.</p> <p>BL5.6. Identificar les adaptacions més característiques dels vegetals als diferents mitjans en què habiten en mostres de laboratori o en imatges i vídeos documentals i realitzar experiències sobre fisiologia vegetal.</p>	CMCT CSC

Bloc 6. Els animals: les seues funcions i adaptacions al medi. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Funcions de nutrició en els animals. L'aparell digestiu. Estructura i funció. Diversitat anatómica i especialitzacions funcionals en invertebrats i vertebrats. L'aparell circulatori. Estructura i funció. Tipus de circulació. Evolució de l'aparell circulatori en vertebrats. Aparell respiratori. Estructura i funció. Adaptacions estructurals i</p>	<p>BL6.1. Comparar les semblances i diferències estructurals entre els diversos aparells digestius d'animals i relacionar cada òrgan amb la seua funció destacant les diversitat d'adaptacions i diferenciant el concepte de nutrició del d'alimentació.</p>	CMCT

<p>funcionals de l'aparell respiratori als ambients aquàtics i terrestres. Homeòstasi i excreció. Adaptacions estructurals i funcionals de l'aparell excretor en invertebrats i vertebrats.</p> <p>Funcions de relació en els animals. Coordinació nerviosa i hormonal. Integració neuroendocrina. Estructura i fisiologia del sistema nerviós en animals. Mecanismes de transmissió de l'impuls nerviós. Diversitat d'estructures anatómiques.</p> <p>El sistema endocrí en el regne animal. Glàndules endocrines i hormones en vertebrats i invertebrats.</p> <p>Órgans receptors sensorials en el regne animal.</p> <p>Els òrgans efectors en les funcions de relació. Glàndules secretores exocrines i aparell locomotor.</p> <p>La reproducció en els animals. Reproducció sexuals i asexuals Avantatges i inconvenients. Diversitat d'adaptacions en les diferents etapes del procés reproductiu en el regne animal.</p>	<p>BL6.2. Analitzar els diferents fluids, pigments respiratoris i tipus de circulació associant-los als principals grups d'animals, argumentant la seua eficiència des d'una perspectiva evolutiva i realitzant representacions senzilles dels diferents tipus de circulació.</p> <p>BL6.3. Descriure les diferents adaptacions dels òrgans d'intercanvi gasós en funció dels mitjans aquàtic, aeri i edàfic on es realitza, i diferenciar conceptualmente l'intercanvi gasós del procés metabòlic de respiració cel·lular, assumint les diferències entre els registres lingüístics científics i col·loquials referits a la respiració.</p> <p>BL6.4. Analitzar les característiques de la funció excretora i descriure la diversitat de productes d'excreció, glàndules i sistemes excretors en el regne animal, destacant l'estructura de la nefrona i el procés de formació de l'orina en els vertebrats.</p> <p>BL6.5. Descriure les funcions de relació com un mecanisme de recepció d'estímuls, coordinació i execució de la resposta, reconéixer els sistemes de coordinació i regulació implicats i interpretar el funcionament integrat dels sistemes nerviós i endocrí.</p> <p>BL6.6. Reconéixer els mecanismes de transmissió de l'impuls nerviós i la sinapsi en la neurona, reconéixer l'estructura del sistema nerviós, les seues funcions i modes d'acció i comparar la seu diversitat anatómica en el regne animal.</p> <p>BL6.7. Classificar els distints tipus de receptors sensorials atenent a l'origen dels estímuls i la seu naturalesa.</p> <p>BL6.8. Comparar la diversitat de sistemes endocrins del regne animal, i de l'ésser humà, explicitant la funció de les principals glàndules, la de les hormones que segreguen i la seu coordinació amb el sistema nerviós.</p> <p>BL6.9. Descriure els sistemes esquelètic i muscular i les glàndules exocrines com a efectors en la funció de relació.</p>	CMCT CMCT CCLI CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT
--	---	--

	<p>BL6.10. Diferenciar entre reproducció sexual i reproducció asexual en animals, distingir els seus tipus i justificar els avantatges i inconvenients de cada una d'estes.</p> <p>BL6.11. Descriure la gametogènesi en els diferents grups d'animals i comparar la diversitat d'adaptacions reproductives referides als tipus de fecundació, al desenrotllament embrionari i postembrionari.</p> <p>BL6.12. Reconéixer les adaptacions més característiques dels animals als diferents mitjans en què habiten, realitzant experiències de laboratori amb mostres reals o observant imatges o vídeos documentals.</p>	CMCT CMCT CMCT
--	---	------------------------------

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi i interpretació dels mètodes d'estudi de la Terra. Les noves tecnologies en la investigació del nostre planeta. Teledetecció i tractament de dades en sistemes d'informació geogràfica.	BL7.1. Descriure i interpretar els mètodes d'estudi de la Terra, destacant la necessitat de mètodes directes i indirectes i la importància de les noves tecnologies en el seu avanç.	CMCT CD
Models geoquímic i dinàmic de l'estructura de la Terra. Evolució dels subsistemes de la Terra des de la seua creació.	BL7.2. Comparar els models geoquímic i geodinàmic de l'estructura de la Terra explicant els criteris utilitzats en la creació de cada model, descrivint les seues capes i discontinuitats, i detallant els processos que han donat lloc a la seua estructura actual.	CMCT
Tectònica de plaques. La deriva continental com a antecedent històric. Límits de placa. Fenòmens associats.	BL7.3. Relacionar els distints tipus de contactes entre plaques amb els seus moviments relatius i els seus efectes tectònics i orogènics reconeixent el poder explicatiu de la teoria de tectònica de plaques com a paradigma articulador de la geologia i interpretant les evidències de la deriva continental i de l'expansió del fons oceànic com a proves determinants.	CMCT
Minerals i roques. Conceptes. Classificació genètica de les roques. Reconeixement de propietats de minerals i roques.	BL7.4. Classificar els minerals per la seua composició i els tipus de roques més freqüents pel seu origen, destacant especialment aquells utilitzats en construccions i altres aplicacions d'interès social o industrial.	CMCT CSC

Bloc 8. Els processos geològics i petrogenètics. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Magmatisme. Classificació de les roques magmàtiques. Roques magmàtiques d'interès. El magmatisme en la tectònica de plaques. Activitat volcànica. Manifestacions i productes volcànics. Riscos geològics d'origen intern. Vulcanisme i sismicitat. El metamorfisme i els seus tipus. Classificació de les roques metamòrfiques. Aplicacions. El metamorfisme en la tectònica de plaques. Processos sedimentaris. Les facies sedimentàries: identificació i interpretació. Classificació i gènesi de les principals roques sedimentàries. La deformació en relació a la tectònica de plaques. Comportament mecànic de les roques. Tipus de deformació: plecs i falles. Interpretació de diferents deformacions tectòniques en imatges.	BL 8.1. Relacionar els tipus de magmes amb la tectònica de plaques, associar-los amb els tipus de roques magmàtiques i manifestacions i productes volcànics. BL8.2. Identificar les roques magmàtiques per les seues característiques, relacionar-les amb els tipus de magmes i amb els processos de formació que les originen, reconeixent les aplicacions més comunes. BL8.3. Diferenciar els riscos geològics derivats dels processos interns: vulcanisme i sismicitat. BL8.4. Descriure els processos metamòrfics i els tipus de metamorfisme, relacionant-los amb els factors que els produeixen i amb les roques que es generen i identificar les característiques morfològiques d'estes roques i algunes de les aplicacions. BL8.5. Descriure els processos de diagènesi, relacionant diverses estructures sedimentàries amb els seus ambients de formació i amb els tipus de roques que generen i classificar les roques sedimentàries amb criteris genètics i químics. BL8.6 Interpretar deformacions tectòniques en el paisatge, tipificar-les, descriure els seus elements i relacionar-les amb els esforços que les han produït.	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CMCT CMCT

Bloc 9. Història de la Terra. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratigrafia. Principis fonamentals. Actualisme i uniformisme, horitzontalitat i superposició. Estudi de talls geològics senzills. El temps geològic. Grans divisions. Datacions relatives i absolutes. Fòssils guia. Principals esdeveniments en la història geològica de la Terra. Orogènies. Extincions massives i les seues causes naturals.	BL9.1. Interpretar mapes i talls geològics esquemàtics aplicant els principis fonamentals i els criteris cronològics de datació relativa, utilitzant el vocabulari tècnic adequat, per a relacionar els tipus de roca i les estructures amb el relleu. BL9.2. Descriure els esdeveniments geològics, meteorològics i biològics que	CMCT CLLI CMCT

han ocorregut durant les grans eres geològiques i associar les extincions amb els canvis d'eres o períodes enunciant les hipòtesis sobre les seues causes.

Bloc 10. Metodologia científica. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió vinculada a les característiques de la societat en cada moment històric. Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques en la presa de decisions fonamentades davant dels problemes de la societat. Característiques bàsiques de la metodologia científica. L'experimentació en Biologia i Geologia. Utilització del llenguatge científic en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les pròpies idees, la discussió raonada i l'argumentació sobre problemes de caràcter científic. Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic, en diverses fonts actualitzades i rigoroses en la matèria utilitzant tecnologies de la informació i la comunicació. Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació. Aplicació de procediments experimentals, control de variables, presa i representació de les dades, anàlisi i interpretació d'estes. Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori i respecte per les normes de seguretat en este. Aplicació de les pautes del treball científic en la planificació i realització d'experiències sobre distints camps de la biologia i la geologia.	BL10.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humans i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques, demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels éssers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals, realitzar les tasques acadèmiques o de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia. BL10.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic. BL10.3. Buscar i seleccionar informació sobre temes científics de forma contrastada a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, continus i discontinus, en distints mitjans (pàgines web especialitzades i institucions científiques i d'investigació i divulgació, revistes científiques, administracions públiques amb competències en ciència i tecnologia, museus científics, diaris, encyclopédies, comunitats de pràctiques i xarxes socials) i registrar-la en paper o digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CMCT CSC CMCT CCLI CAA CD CCLI
	BL10.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formulant preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.	CMCT CAA
	BL10.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats,	CMCT CAA

	etc.), manejar amb cura els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat en el laboratori o en eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.	
	BL10.6. Planificar i gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, descrivint accions, recursos, materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prenent decisions raonades i assumint riscos per a transformar les dificultats en possibilitats i responsabilitzant-se de les pròpies accions, i avaluar el procés i els resultats.	CAA SIEE
	BL10.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i aconseguisquen metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE CAA CSC
	BL10.8. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències, investigacions o projectes per mitjà de textos prèviament planificats, en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i didàctic i un llenguatge no discriminatori, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web i saber com aplicar els diferents tipus de llicències.	CCLI CAA CD
	BL10.9. Exposar en públic les conclusions dels seus estudis documentals, experiències o projectes de manera clara, ordenada i creativa amb el suport de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.), expressant-se oralment amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA CD
	BL10.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes,	CCLI

	col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant ferramentes TIC, serveis de la web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge i comportar-se correctament en aixa comunicació per a prevenir, denunciar i protegir altres de situacions de risc com el ciberassetjament.	CAA CD CSC
	BL10.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament, i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals	SIEE

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

BIOLOGIA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Les ciències biològiques travessen en l'actualitat una època revolucionària ja que en les últimes dècades els avanços i els descobriments en el camp de la biologia s'han succeït exponencialment, la qual cosa ha possibilitat la millora de les condicions de vida dels ciutadans i l'avanç de la societat, alhora que s'han generat algunes controvèrsies que, per les seues repercussions socials, ètiques o econòmiques, han de ser objecte d'anàlisi i estudi.

La biologia del segle XXI té un immens potencial ja que els grans avanços científics i tecnològics han possibilitat l'existència de potents ferramentes capaces

d'analitzar enormes quantitats d'informació. A més, les ciències han patit una profunda reorganització i s'han obert nous entorns científics de col·laboració, de manera que la biologia interacciona amb les ciències químiques, físiques, les matemàtiques, l'enginyeria o la informàtica, i desenrotlla, així, noves branques del coneixement com ara l'enginyeria genètica, la bioinformàtica, la proteòmica, la metabolòmica, etc., que continuament produeixen nous descobriments sobre els processos vitals.

Algunes de les grans qüestions a què intenta donar resposta la biologia actual no es van abordar fins a finals del segle XIX amb el plantejament de les teories de l'evolució i cel·lular que van transformar la biologia del seu temps en una ciència moderna i experimental. La biologia moderna aprofundix en l'estudi dels nivells més elementals d'organització dels sers vius, els àmbits moleculars i cel·lulars, a diferència de l'enfocament d'èpoques anteriors, centrat fonamentalment en el coneixement de les característiques anatómiques i fisiològiques dels diferents organismes.

La Biologia del segon curs de Batxillerat pretén oferir una visió actualitzada de la matèria i planteja la formació dels estudiants com una ampliació i aprofundiment dels coneixements científics sobre els mecanismes bàsics que regisen el món viu, per a la qual cosa cal tractar els nivells cel·lular, subcel·lular i molecular, cosa que permet explicar els fenòmens biològics en termes bioquímics i biofísics. El fil conductor entorn del qual s'articulen els diferents continguts és la cèl·lula, la seua estructura i funcions, encara que amb una mirada global necessària per a comprendre la complexitat dels sistemes vius, ja que ambdós enfocaments, l'anàltic i el general, són el fonament de l'explicació dels distints fenòmens que s'estudiaran en este curs, que té com a eix vertebrador la teoria cel·lular, el paper unificador de la qual abraça tota la disciplina.

Esta matèria també té com a objectiu fonamental promoure una actitud investigadora en l'alumnat basada en l'anàlisi i la pràctica dels procediments bàsics del treball científic que han permès l'avanc de la biologia, i contribuir així a consolidar les pautes de la metodologia científica com a ferramenta habitual de treball, habilitats i destreses pròpies de la investigació científica.

Així mateix, cal preveure les múltiples implicacions personals, socials, ètiques, legals, econòmiques o polítiques dels nous descobriments que constantment es produeixen en biologia, alguns generadors de controvèrsies, i les seues relacions amb altres ciències des d'un enfocament ciència-tecnologia-societat (CTS). També s'han de coneixer les seues principals aplicacions, que si bé han obert camins fins ara insospitats, també han plantejat grans reptes en la investigació biològica, molts d'estos lligats al model de desenrotllament tecnològic de la societat actual. En síntesi, la matèria de Biologia proporciona a l'alumnat un conjunt de coneixements que fan referència a fets, conceptes, procediments i destreses, així com un marc de referència ètic en el treball científic.

L'assentatura partix dels coneixements ja adquirits pels estudiants en el curs i etapes anteriors en la matèria de Biologia i Geologia, i també de Física i Química, i ha de permetre, després del seu estudi, ampliar la xarxa de coneixements i aprofundir en les activitats intel·lectuals més complexes que ara l'alumnat és capaç de realitzar, enfortint tant les actituds pròpies del treball científic, com les actituds positives cap a la ciència, tenint en compte els seus interessos i motivacions personals, la qual cosa permetrà als estudiants l'adquisició del coneixement acadèmic adequat per a poder continuar amb estudis posteriors relacionats, i li proporcionarà una visió sobre l'àmplia varietat de carreres científiques i tecnològiques.

Partint del marc de referència del currículum bàsic (RD 1105/2014) els continguts de la matèria s'estructuren en sis blocs. El primer se centra en l'estudi de la base molecular i fisicoquímica de la vida, de la composició, estructura, propietats fisicoquímiques i funcions de les biomolècules, i reconeixer la uniformitat en la composició de la matèria viva. Així mateix, en este bloc s'inclouen procediments experimentals relacionats amb el reconeixement de biomolècules, i contribuix al desenrotllament d'habilitats, destreses i actituds científiques.

En el segon bloc s'aborda l'estudi en profunditat de la cèl·lula, i es reconeix la teoria cel·lular com a gran paradigma de la biologia. S'incidix en l'estudi de l'estructura, ultraestructura i fisiologia cel·lular, i reconeixer els avanços de la tecnologia en els mètodes d'estudi de la biologia cel·lular. En este bloc també es desenrotllen les destreses científiques per mitjà de la realització d'observacions microscòpiques i ànalisi d'imatges de microscòpia electrònica.

El tercer bloc se centra en l'estudi de la genètica i dels grans avanços científics i tecnològics de les últimes dècades que han permés desenrotllar la genètica molecular i l'enginyeria genètica, així com de les implicacions ètiques i socials derivades de la manipulació genètica. A més, es relaciona l'estudi de la genètica amb el fet evolutiu, i s'analitzen els fonaments d'un altre dels grans paradigmes de la ciència, la teoria de l'evolució.

50

El quart bloc tracta sobre els microorganismes i la biotecnologia. S'analitzen les característiques dels diferents grups de microorganismes i la seua relació amb els sers humans i altres sers vius, considerant la seua importància en els cicles biogeoquímics, relacionant-los amb les malalties infeccioses que produeixen i destacant les aplicacions de la biotecnologia i la microbiologia en diversos camps, com ara la indústria alimentària, farmacèutica i en la millora i conservació del medi ambient.

En el quint bloc s'aborda l'estudi de la immunologia, aprofundint en l'estudi del sistema immune del ser humà i en les seues principals anomalies, diferenciat entre autoimmunitat, hipersensibilitat i immunodeficiències. També es tracta la importància de la producció de vacunes i sèrums, així com la donació de cèl·lules, teixits i òrgans, les implicacions ètiques i socials en este camp i les aportacions de les ciències biomèdiques.

L'últim bloc, denominat metodologia científica, és comú a totes les matèries de l'àrea de Biologia i Geologia de Batxillerat. En este s'arrepleguen les habilitats, destreses, estratègies i actituds pròpies de la metodologia científica que han de desenrotllar els alumnes i que han de guiar tota la matèria. Els elements d'este bloc es referixen a les pautes de treball de la ciència, però també expliciten les estratègies metodològiques a desenrotllar en l'aula per a potenciar un aprenentatge competencial de les matèries científiques, centrat no sols en el coneixement científic sinó en l'ús que se'n fa i de la seua aplicació pràctica en la vida quotidiana. Així, integrats en este bloc, figuren continguts i criteris d'avaluació relatius a elements competencials que han d'impreigar tota la matèria com ara la comprensió i l'expressió oral i escrita, les estratègies d'aprenentatge per a la cerca, organització i comunicació de la informació, l'ús de la competència digital en la cerca d'informació contrastada, la creació de continguts i la participació en intercanvis comunicatius, la planificació i gestió de projectes, l'organització d'equips de treball cooperatiu, les competències socials i cíviques, etc.

Els criteris d'avaluació han sigut redactats com a resultats d'aprenentatge, que concreten el que l'estudiant ha de saber, comprendre, saber fer i valorar, i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaliació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge.

Pel que fa a la metodologia, és important transmetre la idea que la ciència és una activitat en permanent construcció i revisió, amb una relació molt estreta amb la tecnologia i grans implicacions en la societat. S'ha de procurar una ensenyanya de les ciències contextualitzada, partint de problemes reals i situacions de la vida quotidiana per a donar-li sentit a l'aprenentatge. A més, s'han de plantejar activitats diverses que incloguen l'experimentació, a fi de desenrotllar les destreses i actituds pròpies del treball científic. La diversificació d'activitats proporciona, a més, una formació més completa, aconsegueix motivar l'alumnat i afavorix l'atenció a la diversitat d'estudiants amb interessos, ritmes i estils cognitius distints. Continguts i criteris d'avaluació de l'assentatura Biologia

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: La base molecular i fisicoquímica de la vida. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els components químics de la cèl·lula. Bioelements: tipus, propietats i funcions. Les molècules i ions inorgànics: l'aigua i les sals minerals. Estructura, propietats fisicoquímiques i funcions de l'aigua en els sers vius. Funcions biològiques de les sals minerals dissoltes i precipitades. Equilibri intracel·lular: el pH i els sistemes tampó en l'organisme. Fisicoquímica de les dispersions aquoses. Dissolucions i dispersions col·loïdals. Difusió,	BL1.1. Reconeixer les característiques fisicoquímiques dels bioelements que han determinat la seua presència en els sers vius, classificar-los i relacionar-los amb la seua funció biològica. BL1.2. Argumentar la importància de l'aigua i les sals minerals per als sers vius, tenint en compte la seua estructura i propietats fisicoquímiques, explicar el funcionament dels sistemes amortidors de pH en els organismes,	CMCT CMCT

<p>osmosi i diàlisi.</p> <p>Les molècules orgàniques. Glúcids, lípids, proteïnes i àcids nucleics: composició química, classificació, estructura, propietats fisicoquímiques i funcions biològiques. Nucleòtids energètics, mediadors i coenzims. Enzims o catalitzadors biològics: concepte i funció. Vitamines: concepte, funció i classificació.</p> <p>Tècniques d'estudi dels components químics de la cèl·lula. Disseny i realització d'experiències de reconeixement de biomolècules.</p>	<p>reconéixer la seua importància per al manteniment de la vida i contrastar els processos de difusió, osmosi i diàlisi, relacionant-los amb la concentració salina de les cèl·lules i la naturalesa semipermeable de les membranes.</p> <p>BL1.3. Reconéixer els diferents tipus de biomolècules orgàniques, diferenciar la seua composició química, les seues propietats fisicoquímiques i la seua estructura, identificant els tipus de monòmers que les formen i els enllaços que les unen, per a relacionar-los amb les seues funcions i la seua localització.</p> <p>BL1.4. Explicar la funció biocatalitzadora dels enzims, reconeixent la seua importància biològica, i relacionar la seua naturalesa proteica amb els seus modes d'accio.</p> <p>BL1.5. Identificar els tipus de vitamines i reconéixer la seua importància biològica, i associar el seu déficit amb algunes malalties de carencia.</p> <p>BL1.6. Descriure tècniques d'estudi dels componentes químics de les cèl·lules, valorant la seua contribució a l'avanc de l'experimentació biològica, i dissenyar i realitzar procediments experimentals per al reconeixement dels componentes químics dels sers vius.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
--	---	---

Bloc 2: La cèl·lula viva. Morfologia, estructura i fisiologia cel·lular. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Mètodes d'investigació en biologia cel·lular. Microscòpia òptica i electrònica. Centrifugació, cromatografia i electroforesi. Teoria cel·lular. Origen i evolució cel·lular. Teoria endosimbiòtica. Organització cel·lular. Cèl·lules procariotes i eucariotes. Diversitat de les cèl·lules eucariotes: cèl·lules animals i vegetals. Diferències fisiològiques i estructurals. Estructura i funció dels orgànuls cel·lulars. Les membranes. Composició i estructura. Intercanvi de substàncies. Reconeixement cel·lular. El nucli interfàsic. Membrana i porus nuclears. Estructura de la cromatina. El cicle cel·lular. La divisió cel·lular. La mitosi en cèl·lules animals i vegetals.	BL2.1. Reconéixer mètodes d'estudi en biologia cel·lular, realitzar i observar preparacions de microscòpia òptica i buscar en Internet i interpretar imatges de microscòpia electrònica. BL2.2. Analitzar els principis de la teoria cel·lular, que estableix els fonaments de la Biologia, i descriure les analogies i diferències estructurals de les cèl·lules procariotes i eucariotes, i interpretar les relacions evolutives entre estes.	CMCT CD CMCT
	BL2.3. Representar l'estrucció dels orgànuls cel·lulars, descriure la funció	CMCT

<p>La meiosi. La necessitat biològica en la reproducció sexual. Importància en l'evolució dels sers vius.</p> <p>Metabolisme: catabolisme i anabolisme. Aspectes energètics i de regulació. L'ATP com a <i>quantum</i> d'energia cel·lular.</p> <p>Respiració cel·lular. Significat biològic. Diferències entre les vies aeròbica i anaeròbica. Orgànuls cel·lulars implicats en el procés respiratori.</p> <p>Fermentacions i aplicacions industrials.</p> <p>Fotosíntesi. Importància biològica. Localització cel·lular de les diferents fases. Fluxos d'electrons cíclics i lineals. Cicle de Calvin. Substrats i productes. Rendiment energètic.</p> <p>Quimiosíntesi. Organismes quimiosintètics.</p>	<p>que exercixen i associar les diferències estructurals entre cèl·lules animals i vegetals amb les seues diferències metabòliques i fisiològiques.</p> <p>BL2.4. Descriure la composició i l'estrucció de les membranes cel·lulars, distingir els diferents mètodes d'intercanvi de substàncies entre l'interior i l'exterior cel·lular i destacar la seua funció en el reconeixement i l'organització pluricel·lular, argumentant la seua importància biològica.</p> <p>BL2.5. Interpretar l'estrucció del nucli interfàsic, diferenciar les fases del cicle cel·lular, distingir els tipus de divisió cel·lular, descrivint els esdeveniments que ocorren en cada fase d'estos, i relacionar la meiosi amb la reproducció sexual, la variabilitat genètica i l'evolució.</p> <p>BL2.6. Diferenciar els processos de catabolisme i anabolisme, establint la relació entre ambdós, i interpretar els intercanvis energètics associats a estos, i justificar la funció de l'ATP com a transportador de l'energia lliure.</p> <p>BL2.7. Reconéixer les fases de la respiració cel·lular, identificant rutes, enzims, productes inicials i finals, així com la seua localització en les estructures cel·lulars, i comparar el rendiment energètic de la combustió de diferents molècules orgàniques.</p> <p>BL2.8. Diferenciar la via respiratòria aeròbia de l'anaeròbia, comparant el seu rendiment energètic, i valorar la importància de les aplicacions industrials de les fermentacions.</p> <p>BL2.9. Analitzar els diferents processos que tenen lloc en cada fase de la fotosíntesi, localitzar-los a nivell subcel·lular, iavaluar el balanc global de matèria i energia, justificant la seua importància biològica individual i global per al manteniment de la vida en la Terra.</p> <p>BL2.10. Analitzar el procés de la quimiosíntesi, argumentant la importància biològica dels organismes quimiosintètics.</p>	<p>CMCT</p>
--	--	---

Bloc 3: Genètica i evolució. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Genètica molecular. Història dels avanços en genètica molecular com a fruit de la investigació al llarg dels segles XX i XXI.	BL3.1. Descriure l'estructura i composició química de l'ADN i analitzar la seua funció com a portador de la informació genètica.	CMCT
Identificació de l'ADN com a portador de la informació genètica. Concepte de gen.	BL3.2. Reconéixer les etapes de la replicació, identificar els principals enzims implicats en esta, comparar el seu desenvolupament en eucariotes i procariotes i interpretar esquemes del procés.	CMCT
Replicació de l'ADN. Etapes de la replicació. Diferències entre el procés replicatiu en eucariotes i procariotes. Enzims implicats.	BL3.3. Diferenciar les característiques dels diversos tipus d'ARN i la funció de cada un d'estos en els processos de transcripció, traducció i control de l'expressió genètica.	CMCT
L'ARN. Tipus i funcions.	BL3.4. Reconéixer les etapes de la transcripció i la traducció, identificar els principals enzims, explicar els mecanismes de control de l'expressió genètica i interpretar esquemes dels processos, comparant-los en eucariotes i procariotes.	CMCT
L'expressió dels gens. Transcripció i traducció en procariotes i eucariotes. Enzims implicats. Maduració de l'ARN en eucariotes. Control de l'expressió genètica en procariotes i eucariotes. Transcripció inversa. El codi genètic. Les mutacions. Tipus. Els agents mutagènics.	BL3.5. Identificar les característiques fonamentals del codi genètic i aplicar este coneixement a la resolució de problemes de genètica molecular.	CMCT
Mutacions i càncer.	BL3.6. Definir el concepte de mutació, distingir els principals tipus i agents mutagènics i analitzar la relació entre mutació i càncer,avaluant els riscos d'algunes substàncies com a agents mutagènics per a fomentar els hàbits de vida saludables.	CMCT CSC
Enginyeria genètica. Tècniques. Principals límies d'investigació: organismes modificats genèticament, enginyeria genètica i medicina, clonació. El Projecte Genoma Humà. Repercussions socials i valoracions ètiques de la manipulació genètica.	BL3.7. Reconéixer els avanços més recents en l'àmbit de l'enginyeria genètica, analitzar les tècniques i les seues aplicacions, i debatre les implicacions ètiques i socials per a adquirir una actitud crítica i fonamentada respecte d'això.	CMCT CSC
Genètica mendeliana. Teoria cromosòmica de l'herència. Gens lligats. Herència poligènica i al·lelisme múltiple. Determinació del sexe. Herència lligada al sexe i influïda pel sexe.	BL3.8. Formular els principis de genètica mendeliana i aplicar-los en la resolució de problemes de transmissió de caràcters autosòmics i d'herència lligada i influïda pel sexe.	CMCT
Evidències de l'evolució. Antecedents històrics de la teoria darwinista. Darwinisme i neodarwinisme: la teoria sintètica de l'evolució. Teoria d'equilibris puntuats. Evolució i biodiversitat. Genètica de poblacions. Adaptació, espaciació i extinció com a fenòmens evolutius.	BL3.9. Analitzar els fonaments de les teories evolucionistes formulades al llarg de la història i argumentar els principis de la teoria darwinista i neodarwinista per a justificar l'origen de la biodiversitat actual, tenint en compte la contínua revisió de la ciència.	CMCT

42

	llarg de la història i argumentar els principis de la teoria darwinista i neodarwinista per a justificar l'origen de la biodiversitat actual, tenint en compte la contínua revisió de la ciència.	CSC
	BL3.10. Distingir tipus d'espaciació, analitzant els factors que possibiliten la segregació d'una espècie original en dos espècies diferents.	CMCT

Bloc 4: El món dels microorganismes i les seues aplicacions. Biotecnologia. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Microbiologia. Concepte de microorganisme. Microorganismes amb organització cel·lular: bacteris, fongs microscòpics, protozoous, algues microscòpiques. Virus i altres formes cel·lulars.	BL4.1. Classificar els diversos tipus de microorganismes en funció la seua organització cel·lular i descriure les característiques estructurals i funcionals de cada grup.	CMCT
Mètodes d'estudi dels microorganismes: cultiu, aïllament, esterilització i identificació.	BL4.2. Identificar mètodes de cultiu, aïllament, esterilització i identificació de microorganismes per a l'experimentació biològica.	CMCT
Els microorganismes en els cicles biogeoquímics.	BL4.3. Analitzar la importància dels microorganismes en els cicles biogeoquímics, justificant la seua utilització biotecnològica en processos industrials i de millora del medi ambient.	CMCT CSC
Els microorganismes com a agents productors de malalties. Resistència a antibòtics.	BL4.4. Relacionar els microorganismes patògens més freqüents amb les malalties que originen, i argumentar la importància de l'ús adequat de medicaments.	CMCT CSC CAA
Biotecnologia. Utilització dels microorganismes en els processos industrials: productes elaborats per biotecnologia. Biotecnologia ambiental: bioremediació, biodegradació i biocombustibles.	BL4.5. Avaluar les aplicacions de la biotecnologia, la microbiologia i l'enginyeria genètica en indústries com l'alimentària i la farmacèutica, i en la millora i conservació del medi ambient.	CMCT CSC

Bloc 5: L'autodefensa dels organismes. La immunologia i les seues aplicacions. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

<p>Evolució del concepte d'immunitat. El sistema immunitari. Tipus d'immunitat.</p> <p>Les defenses inespecífiques. Barreres primàries. Resposta immune inespecífica: inflamació, fagocitosi i sistema del complement.</p> <p>La immunitat específica. Característiques. Òrgans del sistema immunitari. Cèl·lules específiques. Tipus d'immunitat específica: cel·lular i humoral.</p> <p>La resposta immunitària. Resposta immune primària i secundària. Memòria immunològica.</p> <p>Mecanismes d'accio de la resposta immune humoral i cel·lular. Antígens i anticossos. Estructura dels anticossos. Tipus d'immunoglobulines. Formes d'accio. Teoria de la selecció clonal.</p> <p>Anomalies del sistema immunitari: autoimmunitat, hipersensibilitat i immunodeficiències. El VIH i els seus efectes en el sistema immunitari. Contagi i prevenció. Sistema immunitari i càncer.</p> <p>Immunitat natural i artificial o adquirida. Sèrums i vacunes. Importància en la lluita contra les malalties infeccioses. Anticossos monoclonals i enginyeria genètica.</p> <p>El trasplantament d'òrgans i els problemes de rebuig. Tipus de trasplantaments. Implicacions ètiques sobre la donació i el trasplantament de cèl·lules, teixits i òrgans.</p>	<p>BL5.1. Reconéixer el concepte actual d'immunitat, distingint entre immunitat inespecífica i específica.</p> <p>BL5.2. Descriure les barreres primàries i explicar el procés de resposta immune inespecífica, analitzant les característiques i els mecanismes d'accio de les cèl·lules i molècules implicades.</p> <p>BL5.3. Discriminar entre resposta immune primària i secundària, reconeixent la importància de la memòria immunològica, distingir les característiques i els mecanismes d'accio de les distíntes cèl·lules i molècules implicades en la resposta immune humoral i cel·lular, representant l'estrucció dels anticossos, classificant-los i diferenciant els tipus de reacció antigen-anticòs.</p> <p>BL5.4. Diferenciar les causes de les principals anomalies del sistema immune i relacionar-les amb algunes de les patologies més freqüents, entre estes el càncer, així com amb els seus efectes sobre la salut i la seua possible prevenció i tractament.</p> <p>BL5.5. Reconéixer les característiques del VIH, el seu cicle de desenvolupament i vies de transmissió i de prevenció de la SIDA, considerant la dimensió social d'esta malaltia i la no-discriminació per motius de salut.</p> <p>BL5.6. Discriminar els mecanismes d'accio de vacunes i sèrums per a potenciar la immunitat, argumentant els avanços de la immunologia i enginyeria genètica en la millora de la salut.</p> <p>BL5.7. Classificar els tipus de trasplantaments, descriure els problemes associats a estos, identificant les cèl·lules i molècules que actuen en el rebuig, i debatre les implicacions ètiques i socials en este camp.</p>	CMCT CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC
--	---	--

Bloc 6: Metodologia científica. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i	BL6.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humanes i en la	CMCT

<p>revisió vinculat a les característiques de la societat en cada moment històric. Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques en la presa de decisions fonamentades davant dels problemes de la societat.</p> <p>Característiques bàsiques de la metodologia científica.</p> <p>Utilització del llenguatge científic en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les idees, la discussió raonada i l'argumentació sobre problemes de caràcter científic.</p> <p>Busca, selecció, registrament i interpretació d'informació de caràcter científic en diverses fonts actualitzades i rigoroses en la matèria utilitzant tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació.</p> <p>Aplicació de procediments experimentals, control de variables, presa i representació de les dades, ànalisi i interpretació d'estes.</p> <p>Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori i respecte per les normes de seguretat en este.</p> <p>Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació de resultats.</p> <p>Aplicació de les pautes del treball científic en la planificació i realització d'experiències i projectes d'indagació sobre distints camps de la biologia.</p>	<p>forma de pensar de la societat en diferents èpoques, demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels sers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals, realitzar les tasques acadèmiques i de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.</p> <p>BL6.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic.</p> <p>BL6.3. Buscar i seleccionar informació sobre temes científics de forma contrastada a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, contínus i discontinus, en distints mitjans (pàgines web especialitzades i institucions científiques i d'investigació i divulgació, revistes científiques, administracions públiques amb competències en ciència i tecnologia, museus científics, diaris, encyclopedies, comunitats de pràctiques i xarxes socials) i registrar-la en paper o digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL6.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formulant preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.</p> <p>BL6.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.), manejar amb cura els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat en el laboratori i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.</p> <p>BL6.6. Planificar i gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, descrivint accions, recursos, materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prenent decisions raonades i assumint riscos per a transformar les dificultats</p>	CSC CMCT CCLI CAA CD CCLI CMCT CAA CMCT CAA CAA SIEE
---	---	---

	<p>en possibilitats i responsabilitzant-se de les pròpies accions, i avaluar el procés i els resultats.</p> <p>BL6.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i aconseguin metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL6.8. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències, investigacions o projectes per mitjà de textos prèviament planificats, en diversos formats i suports, cuidant els aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i didàctic i un llenguatge no discriminatori, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis del web i coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL6.9. Exposar en públic les conclusions dels seus estudis documentals, experiències o projectes de manera clara, ordenada i creativa amb el suport de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.), expressant-se oralment amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant ferramentas TIC, serveis del web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres situacions de risc com el ciberassetjament.</p>	SIEE CAA CSC
--	--	--------------------

	<p>BL6.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	SIEE
--	--	------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

CIÈNCIES APLICADES A L'ACTIVITAT PROFESSIONAL

4t ESO

INTRODUCCIÓ

A partir de la segona meitat del segle XIX i al llarg del segle XX la humanitat ha adquirit més coneixements científics i tecnològics que en tota la seua història anterior, la major part dels quals han donat lloc a nombroses aplicacions que s'han integrat en la vida dels ciutadans, com ara l'enginyeria genètica, la investigació amb cèl·lules mare, els nous procediments de diagnòstic, la prevenció i els tractaments de les malalties, l'obtenció de matèries primeres, de fonts d'energia i nous materials, l'escorcollatge de recursos, els impactes ambientals, el canvi climàtic i la necessitat d'un desenrotllament sostenible, etc. Els ciutadans actuals integrants de la denominada societat del coneixement, tenen el dret i el deure de tindre al seu abast una formació científica bàsica, que els aporta coneixements suficients per a prendre decisions fonamentades sobre temes científics i tècnics d'inquestionable transcendència social i poder participar democràticament per a avançar cap a un futur sostenible. El coneixement científic també capacita les persones per a augmentar el control sobre la seua salut i millorar-la i, així mateix, els permet comprendre i valorar el paper de la ciència i els seus procediments en el benestar social.

La matèria Ciències Aplicades a l'Activitat Professional pretén contribuir a donar una resposta adequada a eixe repte, realitzar una aproximació a la cultura científica, que siga funcional i que tinga en compte els contextos socials i la manera en què els problemes afecten les persones de forma global i local. L'estudi de la matèria ha de tractar de respondre els interrogants sobre temes d'índole científica i tecnològica amb gran incidència social, i aportar els mitjans de busca i selecció d'informació rellevant i contrastada, d'evidències científiques, i oferir als estudiants la possibilitat d'aprendre a aprendre, la qual cosa els serà de gran utilitat per al seu futur en una societat sotmesa a grans canvis.

L'assiggnatura de Ciències Aplicades a l'Activitat Professional proporciona una formació general sobre els mètodes de treball de la ciència i les seues aplicacions en

l'activitat professional i en la conservació del medi ambient. Pretén així mateix promoure una actitud investigadora en l'alumnat basada en l'anàlisi i la pràctica de procediments experimentals bàsics, en l'adquisició d'una disciplina de treball en el laboratori, de respecte de les normes de seguretat i higiene i de la utilització d'equips de protecció personal, de la relació entre les tècniques instrumentals i els processos industrials en què s'utilitzen. A més, els estudiants hauran de conéixer l'impacte de les distintes activitats humanes sobre el medi ambient, les seues causes, efectes, així com les mesures de gestió encaminades a la detecció, prevenció i minimització dels danys ambientals. La matèria també incideix en la importància que per a la societat té la investigació científica i la innovació, per això oferix l'oportunitat a l'alumnat d'aplicar, en contextos reals dels àmbits personal, acadèmic, social i laboral els coneixements adquirits al llarg dels cursos anteriors.

Esta assignatura específica, que es cursa en 4t d'ESO si es tria l'opció d'ensenyances aplicades, partix dels coneixements ja adquirits pels estudiants en cursos anteriors en la matèria de Biologia i Geologia, i de Física i Química, i pretén proporcionar als estudiants una visió sobre l'àmbit d'aplicació laboral de diversos estudis acadèmics científics i tecnològics superiors, que permeten als estudiants interessats dedicar-se a la ciència o la tecnologia i poder abordar de manera reixida estudis de Formació Professional de distintes famílies, principalment les relacionades amb les branques sanitària, química, agrària, indústria alimentària, hostaleria, etc., o estudis universitaris de grau.

Partint del marc de referència obligat del currículum bàsic (Reial Decret 1105/2014), els continguts de la matèria s'han estructurat en quatre blocs.

El primer, denominat Metodologia científica i projecte d'investigació, integra el bloc 4 original dedicat a la realització d'un projecte d'investigació amb les habilitats, destreses, estratègies i actituds pròpies de la metodologia científica, que es referixen no sols a les pautes de treball i als processos de la ciència que han de desenrotllar els alumnes, sinó que també expliciten les estratègies metodològiques que es desenrotllaran en l'alumnat per a potenciar un aprenentatge competencial de les matèries científiques, centrat no sols en el coneixement científic sinó en lús que es fa d'este coneixement i de la seua aplicació pràctica en la vida quotidiana, i que per tant, servixen de guia per a l'estudi de tota la matèria.

Així mateix, integrats en este bloc apareixen continguts i criteris d'avaluació relatius a elements competencials que han d'impregnar l'estudi de l'assignatura com la comprensió i l'expressió oral i escrita, les estratègies d'aprenentatge per a la cerca, l'organització i la comunicació de la informació, lús de la competència digital en la cerca d'informació contrastada procedent de diverses fonts, la comunicació, la creació de continguts i la participació en intercanvis comunicatius, la comunicació audiovisual, la planificació de projectes, les habilitats personals d'autoregulació, la participació en equips de treball cooperatiu, la presa de decisions, el sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor, les competències socials i cíviques, etc.

El segon bloc té un caràcter marcadament procedural dedicat al treball en el laboratori i en este s'estudien les tècniques experimentals bàsiques en física, química, biologia i geologia, i es relacionen amb distints procediments industrials. S'aborda l'organització d'un laboratori, els materials i les substàncies s'utilitzaran durant les pràctiques, el maneig cuidados dels materials i instruments de laboratori i les normes de seguretat i higiene, així com el registre, la representació, l'anàlisi i la interpretació de les dades obtingudes en l'experimentació. Es proposa la realització d'assajos de laboratori per a conéixer les tècniques instrumentals bàsiques, i manipular i utilitzar els materials i reactius amb total seguretat, així com l'obtenció en el laboratori de substàncies amb interès industrial per a facilitar la relació entre la investigació i l'aplicació posterior dels resultats en la indústria.

El tercer bloc estudia les aplicacions de la ciència en la conservació del medi ambient i incideix en els impacts que generen les activitats humanes i en la necessitat de realitzar un ú sostenible dels recursos. S'estudien diferents contaminants ambientals, s'identifiquen les seues fonts i efectes, i s'analitzen mètodes de detecció i mesures de gestió encaminades a la prevenció i minimització dels danys ambientals. També en este bloc s'aborden els processos de potabilització de l'aigua i de depuració de les aigües residuals, així com mesures associades a la minimització i gestió dels residus.

El quart bloc es dedica a la relació entre la ciència experimental i la productivitat social i econòmica a través de la relació Investigació, desenrotllament i innovació (I+D+i). S'analitza la incidència de la I+D+i en la millora de la productivitat i competitivitat empresarial. Es proposen indagacions i investigacions sobre empreses punteres en innovació o sobre projectes d'investigació de treballs experimentals o teòrics que tenen l'objectiu d'adquirir nous coneixements i donar resposta als grans reptes de la societat espanyola, com els identificats en l'Estratègia Espanyola de Ciència i Tecnologia i d'Innovació, com són per exemple la salut, el canvi demogràfic i el

48

benestar, la seguretat, la qualitat alimentària, l'agrària productiva i sostenible, la sostenibilitat de recursos naturals, la investigació marina i marítima, l'energia segura, la sostenible i neta, l'acció sobre el canvi climàtic i eficiència en la utilització de recursos i matèries primeres, i canvis i innovacions socials, totes estes d'alt interès formatiu.

Les Ciències Aplicades a l'Activitat Professional contribuïen eficaçament a l'adquisició de la pràctica totalitat de les competències clau, i aporten nombrosos i variats contexts d'aplicació dels coneixements científics.

És destacable la contribució més estreta d'esta matèria al desenrotllament d'algunes competències, com és el cas de la competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia perquè la major part dels continguts de l'assignatura col·laboren directament en la seua adquisició. Les esmentades competències pretenen capacitar els ciutadans per a desenrotllar juïs crítics sobre el món, per a la qual cosa és imprescindible disposar dels coneixements científics bàsics, així com dels procediments per mitjà dels quals es genera eixe coneixement sobre els fenòmens naturals per mitjà de la familiarització amb els processos i la metodologia de les ciències, i preparen els estudiants per a identificar, plantejar i resoldre situacions de la vida quotidiana, del context personal, acadèmic o social, de forma semblant a com s'actua davant dels reptes i problemes propis de les activitats científiques i tecnològiques.

També la competència per a aprendre a aprendre és reforçada per l'estudi de l'assignatura de Ciències Aplicades a l'Activitat Professional, perquè l'adquisició de destreses lligades al desenrotllament del caràcter temptatiu i creatiu del treball científic, la integració de coneixements i la cerca de coherència global, la capacitat d'analitzar situacions i valorar els factors que han incidit en estes i de les seues conseqüències contribuïen a la preparació per a iniciar i dur a terme indagacions i projectes.

Així mateix, es fomenta especialment des de la matèria la competència sentit d'iniciativa i esperit emprendedor per mitjà de la formació d'un esperit crític, reforçat pel paper que juguen la naturalesa social del coneixement científic, les implicacions i perspectives obertes per les investigacions realitzades i la presa fonamentada de decisions, de manera que el pensament hipòtic propi del treball científic es pot, així, transferir a altres situacions.

De la mateixa manera es ressalta la contribució d'esta assignatura al desenrotllament de la competència en el tractament de la informació i competència digital, ja que en l'aprenentatge d'una gran part dels continguts es requereix la utilització de diferents codis, formats i llenguatges comuns en els procediments científics; de determinades formes específiques per a la cerca, la recollida, la selecció, el processament de la informació; de presentació d'esta en diferents formes, verbal, numèrica, simbòlica o gràfica; de la utilització com a recursos freqüents en la matèria d'esquemes, mapes conceptuais, taules, gràfics, etc. En relació amb la competència digital, també es potencia la seua adquisició des de l'estudi d'esta matèria a través de lús de ferramentes digitals de cerca i visualització de la informació, del seu emmagatzematge en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, tant per a elaborar i editar continguts digitals com per a comunicar-se, coordinar-se i compartir informació i col·laborar i construir un producte o meta col·lectiu.

Tenint en compte la gran varietat de continguts i la naturalesa de la disciplina, es poden dissenyar diferents estratègies metodològiques i programar una gran diversitat d'activitats, i procurar partir de problemes reals o situacions de la vida quotidiana per a contextualitzar la matèria, donar-li sentit i afavorir la transferència d'allò que s'ha après a altres contextos. Es poden plantejar treballs d'investigació, activitats experimentals, resolució de problemes, activitats d'interacció comunicativa i argumentació, etc., a fi de desenrotllar les destreses i actituds pròpies del treball científic. L'ensenyança de la matèria es presta a un enfocament metodològic de treball cooperatiu que necessitarà la mobilització de totes les competències clau per a la realització de productes o la consecució d'objectius proposats. La diversificació d'activitats proporciona, a més, una formació més completa, aconsegueix motivar l'alumnat i afavorix l'atenció a la diversitat d'estudiants amb interessos, ritmes i estils cognitius distints.

Els criteris d'avaluació han sigut redactats com a resultats d'aprenentatge, que concreten el que l'estudiant ha de saber, comprendre, saber fer i valorar, i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i l'avaluació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Ciències Aplicades a l'Activitat Professional.

Curs 4t ESO

Bloc 1: Metodologia científica i projecte d'investigació. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió, vinculada a les característiques de la societat en cada moment històric.</p> <p>Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques per a prendre decisions fonamentades davant dels problemes de la societat.</p> <p>Característiques bàsiques de la metodologia científica. L'experimentació en les ciències.</p> <p>Utilització del llenguatge científic i del vocabulari específic de la matèria d'estudi en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les pròpies idees, la discussió raonada i l'argumentació sobre problemes de caràcter científic.</p> <p>Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic en diverses fonts, utilitzant tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació.</p> <p>Aplicació de procediments experimentals, control de variables, presa i representació de les dades, ànalisi i interpretació d'estes.</p> <p>Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació dels resultats de forma rigorosa i creativa.</p> <p>Aplicació de les pautes del treball científic per mitjà de la planificació i posada en pràctica d'un projecte d'investigació en equip sobre un tema d'interès científicotecnològic o sobre aplicacions de la ciència en el món laboral.</p>	<p>BL1.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humans i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques, demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels sers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals, realitzar les tasques acadèmiques o de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.</p> <p>BL1.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar de forma contrastada informació de caràcter científic, a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, contínus i discontinus, de forma contrastada procedent de diverses fonts com ara blogs, <i>wikis</i>, fòrums, pàgines web, diccionaris i enciclopèdies, etc., organitzar la dita informació i citar adequadament la procedència i registrar-la en paper o emmagatzemar-la digitalment amb diversos procediments com ara esquemes, mapes conceptuals, taules, fulls de càlcul, gràfics, etc. en dispositius informàtics i serveis de la xarxa per a fonamentar les seues idees i opinions, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formular preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.</p> <p>BL1.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.), manejar amb cura els materials d'aula i els instruments de laboratori,</p>	CMCT CSC CMCT CCLI CAA CD CCLI CMCT CAA CMCT CAA

	<p>respectar les normes de seguretat i de comportament en el laboratori o en les eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.</p> <p>BL1.6. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i realitzar un projecte d'investigació en equip sobre un tema d'interès científicotecnològic o sobre aplicacions de la ciència en el món laboral, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, i fer una previsió de recursos adequada, i ser conscient de les seues fortaleses i debilitats, mantindre la motivació i l'interés, actuar amb flexibilitat per a transformar les dificultats en possibilitats, i avaluar el procés i els resultats.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport als companys i companyes i demostrar empatia i reconéixer les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.8. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències o del projecte d'investigació per mitjà de textos prèviamente planificats, en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical, segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i didàctic i un llenguatge no discriminatori, utilitzar aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis del web i conéixer com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL1.9. Exposar en públic les conclusions dels seus estudis documentals, experiències o projectes de manera clara, ordenada i creativa amb el suport de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.), expressar-se oralment amb una pronunciació clara, aplicar les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes,</p>	CAA SIEE SIEE CAA CSC CMCT CCLI CAA CD CCLI CAA CD CCLI
--	--	---

	<p>col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa i filtrar i compartir informació i continguts digitals, utilitzar ferramentes TIC, serveis del web social i entorns virtuals d'aprenentatge, i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres situacions de risc com ara el ciberassetjament.</p> <p>BL.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, les professions i els estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p>	CAA CD
	SIEE	

Bloc 2: Tècniques instrumentals bàsiques. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques d'experimentació en física, química, biologia i geologia. Laboratori: organització, materials i normes de seguretat. Experimentació pràctica. Anàlisi d'un experiment bàsic. Variables independents, dependents i controlades. Magnituds directes i derivades. Aparells de mesura. Utilització de ferramentes TIC per al treball experimental del laboratori. Presa i representació de dades, anàlisi i interpretació d'estes. Dissolucions aquoses. Dissolvents orgànics. Mètodes de separació de mescles. Filtració, decantació, destil·lació. Acidesa i basicitat de les dissolucions. Sabons, lleixius, desengreixants, anàlisi de sòl i aigües, etc. La presència de la ciència en la cuina i en la indústria agroalimentària. Reconeixement de biomolècules i de les seues propietats. Tècniques de conservació d'aliments. Els microorganismes en la indústria. Aplicacions: elaboració d'aliments i de productes farmacèutics.	<p>BL2.1. Utilitzar correctament els materials i productes de laboratori, i participar en el seu manteniment, complir i respectar les normes de seguretat i higiene i de comportament en el laboratori.</p> <p>BL2.2. Realitzar experiments bàsics sobre massa, temperatura, longitud, volum o densitat per a practicar el control de variables, el reconeixement de magnituds i la presa de dades.</p> <p>BL2.3. Seleccionar l'instrumental adequat i utilitzar-lo en la preparació de dissolucions de diversa índole.</p> <p>BL2.4. Reconéixer diferents tipus de mescles i aplicar les tècniques adequades per a separar els seus components.</p> <p>BL2.5. Realitzar assajos de determinació del pH en diferents dissolucions i productes dús quotidiana i destacar la importància d'esta magnitud en el medi</p>	CMCT CSC
	CMCT	CMCT
	CMCT	CMCT
	CMCT	CMCT
	CMCT CSC	CMCT

Mètodes físics i químics de desinfecció. Hàbits i mesures d'higiene en la vida quotidiana i en l'àmbit professional. Realització de cultius microbiològics de diferents mostres. Aplicacions de la ciència en les activitats laborals i indústries com ara l'alimentària, l'agrària, la farmacèutica, la sanitària, d'imatge personal, etc.	<p>ambient i en la vida quotidiana.</p> <p>BL2.6. Identificar diferents biomolècules en els aliments realitzant ànalisis experimentals per a reconéixer el seu valor nutritiu.</p> <p>BL2.7. Realitzar experiències sobre les propietats col·loidals de les macromolècules: midó, agar, alginat, gelatina, gluten, etc. utilitzades en la cuina.</p> <p>BL2.8. Assajar mètodes de desinfecció i esterilització, químics i físics, i avaluar la seua pertinença i eficàcia per a diversos usos quotidians en els establiments sanitaris, d'imatge personal i benestar, de restauració i en les indústries alimentàries i farmacèutiques.</p> <p>BL2.9. Realitzar cultius microbiològics de mostres de l'ambient o de la superfície corporal per a evidenciar la ubiqüïtat dels microorganismes i conéixer les tècniques més elementals del seu estudi.</p> <p>BL2.10. Realitzar experiències de fermentació de sucs, llet o farina per a reconéixer la importància cultural de la utilització dels microorganismes en la producció d'aliments al llarg de la història.</p> <p>BL2.11. Analitzar les aplicacions científiques i els procediments instrumentals que s'utilitzen en diverses indústries com ara l'alimentària, l'agrària, la farmacèutica, la sanitària, d'imatge personal, etc. i realitzar un treball documental utilitzant les TIC.</p>	CMCT
	CMCT	CMCT
	CMCT CAA	CMCT CAA
	CMCT CAA	CMCT CAA
	CMCT CD CAA	CMCT CAA

Bloc 3: Aplicacions de la ciència en la conservació del medi ambient. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'activitat humana i el medi ambient. Degradació ambiental i desenvolupament sostenible. Utilització de recursos i producció d'impactes. La superpoblació i les seues conseqüències ambientals. Estratègies de sostenibilitat i respecte pel medi ambient, en l'entorn pròxim i llunyà. La contaminació i els seus tipus. Contaminació química de l'aire, del sòl i de	<p>BL3.1. Justificar la necessitat social d'exercir un desenvolupament sostenible per a garantir els recursos a les generacions futures, dissenyar i participar en campanyes del centre o locals per a promoure i aplicar esta idea.</p> <p>BL3.2. Definir contaminació i classificar els seus tipus, i diferenciar la</p>	CSC CMCT CAA
	CMCT	CMCT

<p>l'aqua. Substàncies contaminants. Fonts de contaminació. Riscos sanitaris i econòmics. Mesures preventives i preventives.</p> <p>Els contaminants atmosfèrics i els seus impactes locals, regionals i globals. Accions personals i socials per a minimitzar-los.</p> <p>Efectes contaminants en el sòl de l'activitat industrial i agrícola. Riscos.</p> <p>Els agents contaminants de l'aqua. Conseqüències. L'eutrofització i la salinització com a impactes freqüents a la Comunitat Valenciana. El seu tractament i depuració. Mesures preventives.</p> <p>Contaminació física: radioactiva, lumínica, acústica, tèrmica. Fonts contaminants. Riscos derivats i mesures preventives i preventives.</p> <p>L'impacte mediambiental dels ordinadors i dispositius electrònics. Reciclatge d'ordinadors i els seus components.</p> <p>Nocións bàsiques i experimentals sobre química ambiental. Cicle tecnològic de l'aqua. Captació, potabilització, xarxa de distribució i depuració.ús sostenible.</p> <p>El procés de tractament de residus. Anàlisi crítica dels seus beneficis. Residus industrials, radioactius i hospitalaris. RSU (Residus Sòlids Urbans). Aspectes econòmics del tractament dels residus. Reciclatge, compostatge, incineració. Plantes de tractament. Abocadors. Justificació de la necessitat de reduir residus i reutilitzar envasos.</p>	<p>contaminació natural de la produïda per l'impacte humà per a justificar les mesures preventives i preventives en la gestió de cada cas.</p> <p>BL3.3. Catalogar els diferents contaminants atmosfèrics i descriure els seus impactes locals, regionals i globals i analitzar els seus efectes iavaluar possibles accions personals i socials per a minimitzar-los.</p> <p>BL3.4. Determinar els impactes de l'activitat industrial i agrícola sobre el sòl i relacionar-los amb la contaminació dels aqüífers i evidenciar els riscos per a la població.</p> <p>BL3.5. Analitzar les fonts, els indicadors i els efectes de la contaminació de l'aqua, destacar els fenòmens d'eutrofització i salinització com a impactes freqüents a la Comunitat Valenciana i proposar mesures preventives.</p> <p>BL3.6. Descriure els processos de potabilització d'aqua per a consum humà i de depuració d'aigües residuals, per a promoure l'ús responsable.</p> <p>BL3.7. Descriure diferents tipus de contaminació física, destacar la radioactiva, analitzar les seues fonts, els seus efectes, els seus riscos i les mesures preventives i preventives aplicables a nivell personal i social.</p> <p>BL3.8. Analitzar les fases del tractament de residus, valorar críticament els beneficis de la recollida selectiva, la reutilització i el reciclatge, i induir la seua pràctica en l'àmbit domèstic.</p> <p>BL3.9. Actuar de manera respectuosa amb el medi ambient en l'ús de la tecnologia en la vida diària, estimar l'impacte de la fabricació, la utilització i el reciclatge de les TIC en la sostenibilitat del medi ambient.</p>	CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CSC CD
--	--	---

Bloc 4: Investigació, desenrotllament i innovació (I+D+i). Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte d'I+D+i. Incidència en la societat. Influència de les TIC en el cicle d'investigació i desenrotllament, en	BL4.1. Analitzar la incidència de la I+D+i en la millora de la productivitat i l'augment de la competitivitat en el marc globalitzador actual, destacar la	CD SIEE

<p>L'aplicació professional del coneixement científic.</p> <p>Tipus d'innovació. Aportacions d'organismes i organitzacions.</p> <p>Indagació sobre projectes rellevants d'I+D+i</p>	<p>importància que tenen les TIC en el cicle d'investigació i desenrotllament.</p> <p>BL4.2. Investigar sobre tipus d'innovació en productes o en processos, valorar críticament les aportacions d'organismes públics i d'organitzacions de diversa índole, a partir d'exemples d'empreses punteres en innovació.</p>	CD CAA SIEE
---	---	-------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

CULTURA AUDIOVISUAL

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Al llarg de la història, el ser humà ha generat gran nombre de referències icòniques per a comunicar i narrar històries. L'assignatura Cultura Audiovisual té com a finalitat dotar i formar l'alumnat, en l'etapa de Batxillerat, en un doble vessant. D'una banda, com a base per a la reflexió i anàlisi de les imatges i sons que conformen el llenguatge audiovisual, i d'altra banda, formar els estudiants en la producció de les seues pròpies imatges i productes audiovisuals i que són imprescindibles en una societat cada vegada més globalitzada. Des dels orígens de la humanitat, en el paleolític, l'evolució social dels pobles ha tingut la seua plasmació gràfica, en representacions icòniques, en les quals han reflectit l'entorn en que viuen, utilitzant per a això variades ferramentes i convertint la cultura de la imatge en clau dins de l'evolució de les societats modernes. Tenint en compte el passat pictòric, el mural, l'estampa, la caricatura, el cartell, la fotografia, el còmic, el cine, la televisió, el vídeo o el videojoc, totes estes manifestacions visuals ens transmeten informació i són inequívoca mostra de la capacitat creativa, de models comunicatius i d'entreteniment lligats a la humanitat i a altres disciplines del saber, com la música, la literatura, la filosofia, la part, la història.

Des dels suports més antics dels primers gravats i estampes fins al desenrotllament dels *mass media* i els *new media*, les manifestacions icòniques no són més que recursos visuals i audiovisuals que han aconseguit un alt grau de desenrotllament, i que han convertit la cultura de la imatge en clau dins de l'evolució de les societats modernes. Els joves han de desenrotllar la capacitat de comprendre la cultura audiovisual i multimèdia relacionada amb la societat en què viuen sent al mateix temps productors, comunicadors actius i emissors de missatges. Adquirir les competències, per tant, per a l'anàlisi dels elements expressius i tècnics, i la dotació de consciència crítica, ha de servir per a crear una ciutadania més responsable i participativa. Esta assignatura té també com a propòsit aportar als estudiants destreses i actituds que els

permeten expressar-se per mitjà dels mitjans audiovisuals que els seran útils per a estudis universitaris o per a la seu possible inserció en el món professional, com un conjunt de criteris que com a receptor li permeten analitzar críticament els missatges rebuts pels mitjans esmentats.

En este sentit, l'ensenyança d'esta matèria s'estructura en dos camins paral·lels i complementaris. El primer d'ells és l'anàlisi dels productes que es presenten per mitjans digitals. Aprendre a veure, a escoltar, a discernir el que es diu, com es diu i per què es presenta a l'espectador d'una manera determinada. El segon d'ells és la creació per part de l'alumnat de productes audiovisuals. Aprendre el procés creatiu dels productes audiovisuals és, probablement, una de les millors ferramentes per al desenrotllament personal i és sens dubte essencial preparar els alumnes i les alumnes per a la comprensió dels continguts que reben per mitjans digitals. Estes dues vies són, per tant, imprescindibles i complementàries en la formació. Cada una d'elles ajuda a l'altra per a caminar juntes en l'objectiu de formar els alumnes i les alumnes en matèria tan apassionant com és la creació audiovisual. L'alumnat necessitarà saber llegir els productes audiovisuals per a comprendre el seu missatge i, de forma complementària, començar a generar productes digitals, a fi de comunicar-se i conéixer millor la realitat de la cultura audiovisual. L'alumnat ha de ser format per a saber expressar-se a través d'imatges, utilitzant recursos diversos com la càmera fotogràfica, la de vídeo, el magnetoscopi, la fotocopiadora i l'ordinador, sense oblidar les tècniques tradicionals d'expressió, intervenint de manera activa en el muntatge d'imatges i sons, i generant missatges propis.

Cultura Audiovisual s'estructura en dos cursos acadèmics, amb el criteri organitzador de refermar en el primer curs de Batxillerat les habilitats i coneixements necessaris per al seu desenrotllament, i centrar-se en el segon curs en l'aplicació tècnica.

En el primer curs l'alumnat analitzarà l'evolució dels mitjans i llenguatges audiovisuals i les funcions i característiques de la imatge fixa i en moviment, a fi de crear narracions audiovisuals senzilles. Per a això s'introduïxen gradualment i de manera interrelacionada quatre grans blocs. El primer bloc se centra en la imatge i significat, el segon i tercer incidixen en la capacitat expressiva de la imatge fixa i la imatge en moviment i el quart bloc introduïx els fonaments de la narrativa audiovisual.

En el segon curs, en el primer bloc l'alumnat analitzarà la importància de la funció expressiva de la imatge, el so i la música en el procés de creació d'audiovisuals, en el segon bloc i tercer bloc comprendrà l'organització de les produccions d'audiovisuals, i les característiques dels nous *media*. El quart bloc se centra en la publicitat i els missatges publicitaris, i el quint bloc analitza les imatges i incidix en els missatges multimèdia.

A més dels coneixements específics relacionats amb la matèria, l'alumnat adquirirà competències relacionades amb la interpretació de documentació gràfica, plàstica, visual i audiovisual, elaborada d'acord amb els codis establits per cada sistema de comunicació i representació. Esta matèria, d'altra banda, pretén desenrotllar l'esperit emprendedor que afavorix que l'alumnat analitze les seues possibilitats i limitacions, planificant, prenen decisions,valuant les seues produccions, i finalment es pretén que extraiga les seues pròpies conclusions i valori al seu torn possibles solucions de millora del treball.

En relació amb els elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la importància de la comprensió lectora i expressió escrita necessària per a la resolució d'exercicis així com a l'expressió i comunicació oral atenten de manera especial la terminologia i vocabulari específic de la matèria. A més, si per a qualsevol àrea és important l'aprenentatge del llenguatge audiovisual, és en esta àrea en la qual es desenrotlla tot el seu potencial per facilitar la comprensió, expressió i comunicació en diferents formats visuals i audiovisuals. En la Cultura Audiovisual, com en la majoria de les matèries, es fa necessari l'ús de les TIC, que sens dubte faciliten l'aprenentatge de continguts i processos. De la mateixa manera s'incidix en el desenrotllament de l'esperit emprendedor i l'educació cívica i constitucional, sense perdre de vista la igualtat entre homes i dones, la prevenció i resolució de conflictes, situacions de risc derivades de la utilització de les TIC i, per descomptat, el foment del desenrotllament sostenible i preservació del medi ambient.

Respecte a la contribució de l'àrea a l'adquisició de les competències clau, l'àrea de Cultura Audiovisual contribuïx al desenrotllament de totes elles, atés el seu caràcter integrador.

En primer lloc, l'àrea desenrotlla plenament la competència de consciència i expressions culturals, vehiculant l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de les arts graficoplàstiques, visuals i audiovisuals, donant importància als valors estètics i a les habilitats de cooperació, i a la utilització de tècniques i recursos dels llenguatges artístics. També es treballa l'habilitat per a comparar opinions creatives i expressives d'un mateix i dels altres, amb esperit crític i actitud oberta i respectuosa cap a les manifestacions artístiques desenrotllades en Paula i, sobretot, la creativitat i voluntat de cultivar les pròpies capacitats estètiques, per mitjà de l'expressió artística a

través de la imatge i la participació en la vida cultural. D'altra banda, té molta rellevància per a l'àrea l'estudi de les manifestacions artístiques, la seu apreciació i gaudi, i la consciència de l'herència cultural en arts plàstiques, fotografia, cine, vídeo-creació.

L'adquisició de la competència digital en esta àrea s'evidencia en gran part dels continguts del currículum relatiu al món de la imatge que la dita informació incorpora. A més, l'ús de les TIC i dels recursos tecnològics específics no sols suposa una ferramenta potent per a produir creacions visuals i audiovisuals sinó que, al seu torn, millora l'aprenentatge competencial tecnològic.

La competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia es treballa de manera transversal a tota l'àrea. A la competència per a aprendre a aprendre es contribuïx afavorint la reflexió sobre els processos i l'experimentació creativa, ja que implica la presa de consciència sobre les pròpies capacitats i recursos així com l'acceptació dels propis errors com a instrument de millora. Al mateix temps, l'àrea ha d'incidir en la formació de codis ètics, que preparen l'alumnat com a futur ciutadà en l'ús correcte en la comunicació visual i audiovisual.

Estos continguts han de ser per tant entesos com elements d'anàlisi i treball comú a tots els blocs. Un enfocament competencial i pràctic, per mitjà del qual els estudiants s'expressen a través de la imatge, aplicant amb rigor coneixements i tècniques que ja han adquiri, i que genere participació i el desenrotllament de la creativitat aplicant metodologies motivadores.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Cultura Audiovisual I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Imatge i significat. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Imatge i significat. La imatge fixa i els seus llenguatges. Classificació, funcions, forma i característiques de la imatge representada. La sintaxi visual i els seus elements configuratius bàsics (punt, línia, color, to, contorn, direcció, textura, moviment, dimensió, escala, composició). Contingut denotatiu i connotatiu de la imatge. Percepció audiovisual. -Teoria de la Gestalt. -Lleis de figura i fons i de la bona forma. Anàlisi d'imatges i missatges multimèdia. Transcendència de la valoració expressiva i estètica de les imatges i de l'observació crítica dels missatges. -Conceptes bàsics de significat en l'anàlisi d'imatges. -Recursos expressius: originalitat, redundància, estereotips, grau d'impacte, hipèrbole, metònima, substitució, metàfora, analogia, sinècdoque. Evolució de la construcció d'imatges fixes en la història de l'art. -De la imatge única prehistòrica a la revolució del gravat renaixentista i la difusió de la imatge. -Tractament formal d'imatges en diferents períodes de la història de l'art.	BL1.1. Descriure en les imatges visuals i audiovisuals la funció comunicativa (simbòlica, religiosa, lúdica, decorativa, educativa, publicitària, etc.) i identificar les principals formes de representació icònica (simbolisme, realisme, expressionisme, naturalisme, idealisme, abstracció). BL1.2. Identificar de la fotografia, so, cine, televisió i els productes digitals en internet les principals característiques formals (punt, línia, color, to, contorn, direcció), estètiques i expressives (textura, moviment, dimensió, escala, composició) i tècniques, i analitzar la seua evolució històrica i la influència d'estos formats en els mitjans de comunicació en la societat actual. BL1.3. Reconèixer en les imatges visuals i audiovisuals de l'entorn aspectes rellevants com són la interacció dels llenguatges que intervenen i donen sentit al missatge, el valor expressiu i estètic que aporten les ferramentes TIC (tecnologies de la informació i la comunicació), i argumentar els seus punts de vista quant a la imatge com a representació del món real.	CCLI CSC CEC CAA CCLI CD CSC CEC CCLI CD CSC

<p>Evolució dels mitjans i llenguatges audiovisuals. Els mitjans audiovisuals i les seues característiques principals.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Comparativa històrica de les fites de la fotografia, el cine, la televisió, la ràdio, el multimèdia i els nous mitjans. El món audiovisual com a representació del món real. -Concepte de cultura de masses: El llenguatge dels <i>mass media</i> i els <i>new media</i>. 		
--	--	--

Bloc 2: La imatge fixa i la seu capacitat expressiva. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Característiques pròpies de la imatge fotogràfica, en relació a altres imatges fixes. Fonaments i conceptes bàsics del llenguatge fotogràfic. <ul style="list-style-type: none"> -Enquadrament, punt de vista, llum, to, ritme visual, centre d'interés, color, blanc i negre, plans, angles, lleis compositives. -La composició d'imatges fixes. Els gèneres fotogràfics: retrat, paisatge, bodegó, periodístic, social, de moda, publicitari, arquitectònic, macro, etc. -L'obra gràfica de: Richard Avedon, Mario Testino, Annie Leibovitz, Jaume de Laiguana, Eugenio Recuenco. Fotografia humanista i social: Robert Doisneau, Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, Diane Arbus, Sebastiao Salgado, Dorothea Lange, Cristina García Rodero, etc. La metàfora visual: Chema Madoz. Els clàssics: Alfred Stieglitz, Irvin Penn, Cecil Beaton, Ansel Adams, Man Ray. -La fotografia com a instrument: de denúncia social i el seu ús com a imatge del poder polític. -La fotografia de moda. Condicionants plàstics i econòmics. -La fotografia en la publicitat. Sistemes de captació d'imatges. La càmera fotogràfica. Les tècniques digitals en el disseny, manipulació i creació d'imatges. Tractament d'imatges digitals: -El il·lustració digital, traçat vectorial i imatges <i>bitmap</i> o píxels. -Elaboració d'històries gràfiques per mitjà d'imatges d'ús públic. La narració per mitjà d'imatges fixes (cartells, historieta gràfica, presentacions). La funció il·lustradora de la imatge (imatge i text). 	BL2.1. Identificar en les imatges pròpies del llenguatge fotogràfic els fonaments compositius (enquadrament, punt de vista, centre d'interés, lleis compositives), analitzar la disposició física dels elements que la conformen i li donen valor expressiu (llum, to, ritme visual, etc), i crear fotografies pròpies, en blanc i negre i color, tenint en compte els conceptes apresos.	CSC CEC
	BL2.2. Analitzar en les imatges fixes impresa o de mitjans de comunicació i internet la qualitat estètica, plàstica i expressiva del color, identificar en els grans mestres de la fotografia el valor expressiu que aporta a la imatge la utilització del blanc i negre i el color i crear fotografies tenint en compte el tractament digital del cromatisme.	CD CAA CEC
	BL2.3. Reconéixer en les imatges de l'entorn quotidià i d'internet els gèneres fotogràfics (retrat, paisatge, bodegó, periodístic, social, de moda, publicitari, etc) i identificar les característiques pròpies de cada un d'ells.	CSC CEC
	BL2.4. Reconéixer en l'obra fotogràfica a través de la història l'ús de la imatge com a reflex de la realitat social, difusió de la injustícia i com a imatge del poder polític, descriure els aspectes formals i psicològics que generen el missatge i identificar alguns artistes representatius d'estos estils.	CCLI CEC CSC
	BL2.5. Reconéixer en les imatges fotogràfiques del camp de la moda les claus plàstiques i compositives que les caracteritzen i alguns dels artistes representatius i identificar els elements d'anàlisi de la imatge fotogràfica valorant els drets d'autor en l'elaboració i distribució d'imatges.	CEC CSC SIEE

<p>El guió de la historieta.</p> <p>Funcions del cartell, tipus de cartell.</p> <p>Text tipogràfic combinat amb imatge.</p>	<p>BL2.6. Analitzar la imatge publicitària impresa de revistes, premsa i tanques publicitàries, identificar la seu funció comunicativa i els recursos formals i psicològics utilitzats per a respondre als desitjos i preferències de la societat actual, i elaborar imatges digitals apropiades per a missatges publicitaris i que responguen a esta necessitat social.</p>	CD CSC CAA SIEE
---	--	--------------------------

Bloc 3: La imatge en moviment i la seu capacitat expressiva. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fonaments perceptius de la imatge en moviment. La il·lusió de moviment. La tècnica d'animació <i>stop motion</i> . <ul style="list-style-type: none"> -Principis generals del cine: fotogrames, banda de so, càmera ràpida i càmera lenta. -Les característiques expressives de la velocitat de reproducció d'imatges: el cine mut. La càmera lenta. <i>Bullet time</i>. Característiques tècniques de la imatge cinematogràfica i videogràfica, la imatge televisiva i dels audiovisuals. -La composició expressiva del quadro d'imatge o fotograma en el cine i en televisió. Sistemes de captació d'imatges en moviment. -Sistemes tradicionals analògics i moderns sistemes digitals. La funció de la lluminació. -La lluminació com a recurs expressiu. -Principis d'il·luminació: persones, exteriors i interiors. 	BL3.1. Descriure els fonaments perceptius de la imatge en moviment i identificar en la imatge fixa els recursos espacials, temporals, expressius i de significat utilitzats per a simular moviment, analitzar l'origen del llenguatge cinematogràfic, la seu evolució i la relació amb altres formats audiovisuals com per exemple la imatge televisiva i la imatge digital actual.	CD CAA CEC
	BL3.2. Relacionar en les imatges en moviment algunes de les seues característiques estructurals, estètiques i narratives i la seu funció comunicativa, analitzar els recursos expressius i tecnològics, i elaborar produccions digitals senzilles tenint en compte les principals característiques tècniques del llenguatge cinematogràfic i televisiu (qualitat de la imatge: resolució, brillantor, lluminositat, incidència de la lluminació).	CD CAA SIEE CEC
	BL3.3. Elaborar un relat audiovisual realitzant modificacions en peces videogràfiques i analitzar els resultats expressius obtinguts a l'alterar la velocitat tant de gravació com de reproducció.	CCLI CD CAA SIEE

Bloc 4: Narrativa audiovisual. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La narració de la imatge en moviment. L'estructura filmica. <ul style="list-style-type: none"> -El pla i la seqüència. Els plans d'imatge. Els moviments de càmera. 	BL4.1. Identificar en la imatge en moviment els principals tipus de pla, analitzar la seu estructura narrativa i elaborar imatges audiovisuals	CAA CSC

<p>-El diàleg en el cine: pla i contrapla. El pla seqüència. Les relacions espaciotemporals en la narració audiovisual. El <i>flashforward</i> i el <i>flashback</i>. Literatura i guió cinematogràfic.</p> <p>El guió literari, el guió gràfic o <i>story board</i>, el guió tècnic.</p> <p>-Narrativa dels productes interactius.</p> <p>Fases en l'elaboració d'un audiovisual.</p> <p>-Producció, realització, postproducció</p> <p>La sinopsi. L'escaleta. La seqüència. El muntatge audiovisual, l'articulació espaciotemporal i els tipus de muntatge.</p> <p>Gèneres cinematogràfics i televisius.</p> <p>-Cine de ficció i documental.</p> <p>-Cine d'animació o <i>stop motion</i>. Els crèdits cinematogràfics.</p> <p>El projecte: tipus i elements.</p> <p>Planificació de projectes.</p> <p>Identificació de les fases d'un projecte.</p> <p>Programació de tasques.</p> <p>Elaboració de les primeres idees.</p>	<p>personals utilitzant el pla-contrapla en el diàleg i argumentar els resultats obtinguts.</p> <p>BL4.2. Analitzar en fragments significatius de la història del cine i de produccions televisives l'estrucció narrativa del <i>flashback</i> i descriure el seu valor expressiu en la construcció narrativa cinematogràfica.</p> <p>BL4.3. Crear de forma personal o en equip una proposta audiovisual, planificant les fases d'elaboració (producció, realització, postproducció), tenint en compte els recursos expressius, estètics i tècnics, i analitzar els resultats obtinguts argumentant de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL4.4. Analitzar els recursos de les tecnologies de la informació i la comunicació i la seua aportació al desenrotllament de la comunicació audiovisual i identificar els recursos dels mitjans de comunicació de lliure accés com internet.</p> <p>BL4.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL4.6. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat; aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres del mal ús i males pràctiques en la XARXA.</p>	<p>SIEE CEC</p> <p>CCLI CSC SIEE CEC</p> <p>CCLI CSC SIEE CEC</p> <p>CD CSC CEC</p> <p>CSC SIEE CAA</p> <p>CSC CD</p>
---	--	---

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Cultura Audiovisual II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Integració de so i imatge en la creació d'audiovisuals Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La funció expressiva del so. Característiques tècniques.</p> <p>-La gravació del so: Tipus essencials de microfonia.</p> <p>-Els sistemes monofònics, estereofònics, Dolby Surround, 5.1, mp3 i altres possibles.</p> <p>Integració del so en les produccions audiovisuals.</p> <p>-La relació perceptiva entre imatge i so: diàlegs, veu en off, efectes especials, música.</p> <p>Elements expressius del so en relació amb la imatge.</p> <p>-Integració del so en les produccions audiovisuals.</p> <p>-L'adequació de la música i dels sons a les intencions expressives i comunicatives</p> <p>Funcions de la banda sonora.</p> <p>-Funcions de la música de cine.</p> <p>-Conceptes de música diegètica i música incidental, <i>leitmotiv</i> i música fora de camp.</p> <p>-La banda sonora en la història del cine. Els grans creadors. Primera generació de grans compositors cinematogràfics. La segona era. Compositors de hui.</p> <p>-La banda sonora en el cine espanyol. Els principals compositors: Augusto Algueró, Roque Baños, Bernardo Bonezzi, Carmelo Bernaola, Antón García Abril, Alberto Iglesias, José Nieto, Alfonso Santisteban, Adolf Waitzman, etc.</p> <p>Les fites històriques del procés de transformació en els llenguatges i en els mitjans tècnics en el pas del cine mut al cine sonor</p> <p>-El <i>slapstick</i> en l'obra de Max Sennet, Max Sennet, Max Linder y Charlie Chaplin. La comèdia visual en Buster Keaton y Harold Lloyd. La comèdia dialogada. L'obra cinematogràfica de Woody Allen. La comèdia coral. L'obra cinematogràfica de Luis García Berlanga.</p>	<p>BL1.1. Reconéixer les característiques tècniques del so així com el procés de creació i difusió i utilitzar gravacions de so realitzades amb sistemes senzills de captació microfònica, diferenciant els diferents formats en l'edició digital del so.</p> <p>BL1.2. Construir peces audiovisuals combinant imatges i sons, analitzar el resultat perceptiu obtingut al modificar els elements icònics i sonors i argumentar els seus punts de vista a través de la reflexió i el diàleg.</p> <p>BL1.3. Identificar la banda sonora de pel·lícules emblemàtiques i analitzar els efectes especials, la música i la seua interrelació amb les imatges i descriure el valor expressiu, narratiu obtingut en la projecció filmica.</p> <p>BL1.4. Descriure l'evolució del cine espanyol a través de les bandes sonores de pel·lícules emblemàtiques i compositors rellevants.</p> <p>BL1.5. Reconéixer la qualitat expressiva de la imatge, el so i la música en el procés de creació d'audiovisuals dels <i>new media</i>, analitzar la relació dels llenguatges que intervenen i la funció comunicativa i estètica dels productes audiovisuals.</p> <p>BL1.6. Analitzar i descriure les característiques principals de la narrativa del cine mit relacionant-la amb la comèdia d'acudit o <i>gags</i> visuals i sonors en el cine.</p> <p>BL1.7. Descriure la complexitat tècnica de la comèdia coral explicant la seua resolució narrativa.</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CD CEC CMCT</p> <p>CEC CSC CD</p> <p>CEC CSC CD</p> <p>CEC CSC CD</p> <p>CCLI CEC</p> <p>CCLI CEC CAA</p>

--	--	--

Bloc 2: Característiques de la producció audiovisual i multimèdia en els diferents mitjans. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La indústria cinematogràfica, videogràfica i televisiva segons l'evolució històrica de les activitats de producció audiovisual.</p> <p>Procés de producció audiovisual i multimèdia.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Organigrames i funcions professionals en la producció de productes audiovisuals. <p>Creació d'imatges en moviment i efectes digitals.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Els efectes en la història del cine i la TV: la nit americana, la doble exposició, el croma, l'edició digital. Condicionants del disseny universal. <p>Edició i postproducció de documents multimèdia.</p> <p>La narració per mitjà d'imatges fixes (cartells, historieta gràfica, presentacions). La funció il·lustradora de la imatge (imatge i text).</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p>	<p>BL2.1. Analitzar el món del cine i la seua evolució històrica a través de les seues significatives, identificar alguns dels creadors del món de la indústria audiovisual i descriure els aspectes tècnics i les qualitats artístiques que les definixen.</p> <p>BL2.2. Distingir les característiques tècniques i expressives dels diferents mitjans de comunicació i les seues possibilitats informatives i comunicatives i identificar el gènere i l'emissor i receptor dels missatges que desitgen transmetre.</p> <p>BL2.3. Analitzar els processos tècnics que es realitzen en la postproducció de peces audiovisuals.</p> <p>BL2.4. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL2.5. Identificar i avaluar la complexitat tècnica i els resultats pràctics obtinguts en la fabricació d'efectes per a cine i televisió.</p>	CSC CEC CD
		CSC CCLI CAA CEC
		CD CMCT
		SIEE CAA
		CD SIEE CEC

Bloc 3: Els mitjans de comunicació audiovisual. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El llenguatge de la televisió. Característiques tècniques i expressives.</p> <p>Els gèneres i formats de programes de televisió. La televisió del futur.</p>	<p>BL3.1. Identificar la característiques de les produccions radiofòniques i televisives en relació amb les necessitats comunicatives actuals, distingir els</p>	CD CAA

<p>-Tipologies de programes per a televisió i la seua realització. Informatius, entreteniment, drama, comèdia, terror, musicals, concursos, etc. TV interactiva.</p> <p>Les fites de la televisió en el llenguatge audiovisual.</p> <ul style="list-style-type: none"> -La televisió a Espanya. Els grans realitzadors. <p>La ràdio. Característiques tècniques i expressives. Els gèneres i formats de programes de ràdio: informatius, magazín, retransmissions esportives, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Característiques pròpies de cada gènere. Ràdio interactiva. <p>Estudi d'audiències i programació.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Característiques de l'obtenció de les dades d'audiència. <p>-Sistemes d'elaboració estadística de resultats i transcendència en la producció audiovisual.</p> <p>La ràdio i la televisió com a servei públic.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Mitjans de comunicació audiovisual de lliure accés. Internet i la socialització de la informació, la comunicació i la creació. L'ús responsable de la XARXA. Llibertat d'expressió i drets individuals de l'espectador. 	<p>estereotips més comuns presents en els productes audiovisuals i analitzar peces emblemàtiques dels principals realitzadors de la televisió a Espanya.</p> <p>BL3.2. Descriure les característiques principals de la retransmissió radiofònica tenint en compte els diferents gèneres radiofònics i les diferències de plantejament narratiu de cada un.</p> <p>BL3.3. Reconéixer en les produccions televisives i radiofòniques el factor econòmic dels ingressos publicitaris i analitzar els índexs d'audiència.</p> <p>BL3.4. Identificar les comunicacions que emeten els mitjans de difusió, diferenciar informació de propaganda comercial i analitzar una mateixa notícia relatada en diferents mitjans de comunicació així com a través de la XARXA.</p>	CEC
		CEC CSC

Bloc 4: La publicitat. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La publicitat: informació, propaganda i seducció.</p> <p>Funcions comunicatives. Funcions estètiques.</p> <p>Les noves formes de publicitat: emplaçament del producte, publicitat encoberta i subliminar, definicions correctes d'ambdós situacions.</p> <p>La publicitat en l'esport, claus socials i econòmiques. Publicitat de dimensió social. Campanyes humanitàries.</p>	<p>BL4.1. Reconéixer la dimensió social i creativa dels missatges publicitaris en la societat actual, analitzar les funcions comunicatives i estètiques i desenvolupar una actitud crítica enfront del consumisme a través de l'estudi de diferents imatges publicitàries (composició, estructura, missatge).</p> <p>BL4.2. Llegir i analitzar imatges o campanyes publicitàries dels mitjans de comunicació identificant el llenguatge propi de la publicitat, tenint en compte aspectes compostius, estilístics, temàtics, simbòlics, expressius i la interrelació dels llenguatges que intervenen, i argumentant de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL4.3. Elaborar de forma creativa i cooperativa un projecte publicitari triant el producte, el lema, l'eslogan, el llenguatge i el mitjà de comunicació, relacionant les imatges amb el text, els efectes de so, l'emissor i receptor i</p>	CCLI CSC CEC
		CCLI CAA CSC
		CCLI CD CSC

	tenint en compte el missatge que desitja transmetre. BL4.4. Distingir els diferents recursos utilitzats per a inserir publicitat en els programes de ràdio i televisió (espot, patrociní, publicitat encoberta, etc.) i analitzar els avantatges i inconvenients de cada un d'ells. BL4.5. Descriure el paper dels actors i actrius cinematogràfics com a generadors de tendències i analitzar la relació laboral, econòmica i social d'estos amb els patrocinadors comercials. BL4.6. Analitzar la relació entre l'esport i el patrociní comercial o la publicitat.	SIEE CCLI CSC CEC CSC CEC CSC
--	---	---

Bloc 5: Anàlisi d'imatges i missatges multimèdia. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi d'imatges fixes i en moviment. Anàlisi de productes multimèdia. Valors formals, estètics, expressius i de significat de les imatges. La incidència dels missatges segons l'emissor i el mitjà utilitzat. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu. Estratègies de busca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de citació i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.	BL5.1. Analitzar els missatges multimèdia i <i>new media</i> que rebem diàriament, descriure els elements formals i psicològics que els conformen, argumentar els punts de vista, gustos i preferències personals al seleccionar-los i crear propostes audiovisuals senzilles a partir d'un guió que expresse idees, emocions i sentiments. BL5.2. Analitzar els recursos audiovisuals que es troben en els diferents mitjans de comunicació i identificar la funció del missatge i necessitat concreta a què fa referència. BL5.3. Elaborar una història narrativa de forma individual o en equip per mitjà de la creació d'una xicoteta producció audiovisual ajustada a un gènere i format concret. BL5.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	CD CSC SIEE CEC CCLI CSC SIEE CEC CCLI CD CAA CCLI CAA

	BL5.5. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.	CCLI CAA
--	--	-------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressió cultural.

DIBUIX TÈCNIC

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

El Dibuix Tècnic té com a finalitat formar l'estudiant en les competències necessàries per a poder situar-se en una realitat cada vegada més científica i tecnològica, per tal de contribuir a promoure una actitud investigadora i de responsabilitat amb ell mateix i el seu entorn. A més pretén, de manera més específica, dotar l'estudiant de les competències necessàries per a poder comunicar-se gràficament amb objectivitat i construir el disseny i la fabricació de productes que resolguen les necessitats presents i futures. Esta funció comunicativa, gràcies a l'accord d'una sèrie de convencions a escala nacional, comunitària i internacional, ens permet transmetre, interpretar i comprendre idees o projectes de manera fiable, objectiva i inequívoca.

Per tant, el Dibuix Tècnic, s'empra com a mitjà de comunicació en qualsevol procés d'investigació o projecte que se servisca dels aspectes visuals de les idees i de les formes per a visualitzar el que s'està dissenyant i, si és el cas, definir d'una manera clara i exacta el que es desitja produir. És a dir, el coneixement del Dibuix Tècnic com a llenguatge universal en els seus dos nivells de comunicació: comprendre o interpretar la informació codificada i expressar-se o elaborar informació comprensible pels destinataris.

L'alumnat, en adquirir competències específiques en la interpretació de documentació gràfica elaborada d'acord amb la norma en els sistemes de representació convencionals, pot conèixer millor el món; açò requerix, a més del coneixement de les principals normes de dibuix, un desenvolupament avançat de la seua "visió espacial", entesa com la capacitat d'abstracció per a, per exemple, visualitzar o imaginar objectes tridimensionals representats per mitjà d'imatges planes. A més de comprendre la complexa informació gràfica que ens rodeja, és necessari que l'estudiant aborde la representació d'espais o objectes de qualsevol tipus i l'elaboració de documents tècnics normalitzats que plasmen les seues idees i projectes, ja estiguin relacionats amb el disseny gràfic, amb la ideació d'espais arquitectònics o amb la fabricació artesanal o

industrial de peces i conjunts.

L'assignatura del Dibuix Tècnic està concebuda per a impartir-se al llarg dels dos cursos del Batxillerat. Una qüestió fonamental és abordar com s'han d'organitzar els continguts al llarg dels dos anys de formació. Així, el primer curs té com a finalitat aportar una visió global dels fonaments del Dibuix Tècnic i d'esta manera s'establix la base que permetrà l'alumnat en el segon curs ser capaç d'aprofundir en els distints aspectes d'esta matèria.

Durant el primer curs es treballen les competències bàsiques relacionades amb el Dibuix Tècnic com a llenguatge de comunicació i instrument bàsic per a la comprensió, analisi i representació de la realitat. Per a això, s'introduïxen gradualment i de manera interrelacionada tres grans blocs: Geometria, Sistemes de representació i Normalització. En el segon curs, els continguts de la matèria s'han agrupat en quatre blocs interrelacionats: Geometria, Sistemes de representació, Normalització i Projectes, que es proposa com un bloc nou per a la integració de les destreses adquirides en l'etapa anterior.

El primer bloc, denominat Geometria, desenrotlla, durant els dos cursos que componen esta etapa, els continguts necessaris per a resoldre problemes de configuració de les formes, alhora que analitza la seua presència en la naturalesa i en l'art al llarg de la història, i les seues aplicacions al món científic i tècnic.

De manera anàloga, el segon bloc, dedicat als Sistemes de representació, desenrotlla els fonaments, característiques i aplicacions de les axonomètries, perspectives còmiques, i dels sistemes dièdric i de plans acotats. Este bloc ha d'abordar-se de manera integrada per a permetre descobrir les relacions entre els dits sistemes i els avantatges i inconvenients de cada un. A més, és convenient potenciar la utilització del dibuix a mà alçada com a ferramenta de comunicació d'idees i ànàlisi de problemes de representació.

El tercer bloc: la Normalització, pretén dotar l'estudiant dels procediments necessaris per a simplificar, unificar i objectivar les representacions gràfiques. Este bloc està especialment relacionat amb el procés d'elaboració de projectes, objecte de l'últim bloc, per la qual cosa, encara que la seqüència establida el situa de manera específica en el primer curs, la seua condició de llenguatge universal fa que la seua utilització siga una constant al llarg de l'etapa.

El quart bloc, denominat Documentació gràfica de projectes, té com a objectiu principal que l'estudiant pose en pràctica i interrelacione els continguts adquirits al llarg de tota l'etapa anterior, i els utilitze per a elaborar i presentar, de forma individual o col·lectiva i per mitjà del traçat manual o amb ajuda de ferramentes TIC, els esbossos, croquis i plànols necessaris per a la definició d'un projecte senzill relacionat amb el disseny gràfic, industrial o arquitectònic.

A més dels coneixements específics relacionats amb la matèria, l'alumnat adquirirà competències en la interpretació de documentació gràfica, plàstica, visual i audiovisual, elaborada d'acord amb els codis establits per cada sistema de comunicació i representació. Esta matèria, d'altra banda, pretén desenrotllar l'esperit emprendedor que afavorix que l'alumnat analitza les seues possibilitats i limitacions, planificant, prenen decisions,avaluant les seues produccions, i finalment es pretén que extraiga les seues conclusions i valore, al seu torn, possibles solucions de millora del seu treball.

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la importància de la comprensió lectora i expressió escrita necessàries per a la resolució d'exercicis, així com a l'expressió i comunicació oral atenent de manera especial la terminologia i el vocabulari específic de la matèria. A més, la comunicació audiovisual adquirix rellevància en l'aprenentatge de la matèria, i com a llenguatge interdisciplinari i transversal facilita la comprensió, expressió i comunicació en diferents formats visuals i audiovisuals. En el Dibuix Tècnic, com en la majoria de les matèries, es fa necessari l'ús de les TIC, que sens dubte faciliten l'aprenentatge de continguts i processos. De la mateixa manera, s'incidix en el desenrotllament de l'esperit emprendedor i l'educació cívica i constitucional, sense perdre de vista la igualtat entre homens i dones, la prevenció i resolució de conflictes, situacions de risc derivades de la utilització de les TIC i, per descomptat, el foment del desenrotllament sostenible i la preservació del medi ambient.

L'avaluació permet regular el procés d'ensenyança-aprenentatge, diagnosticar les necessitats de l'alumnat i prendre decisions quant a les estratègies pedagògiques a adaptar segons les característiques de cada grup. L'avaluació se centrarà, de manera especial, en els criteris d'avaluació, els quals han sigut redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i evaluació en contextos reals. Els criteris definixen processos d'aprenentatge de diversa complexitat, tenint en compte els continguts als quals estos fan referència. En la redacció del criteri d'avaluació també s'oriente sobre la naturalesa d'execució (com, on, per a què) i s'aporta el caràcter competencial en l'aprenentatge. Per a aportar objectivitat i precisió a l'avaluació se seleccionaran els instruments més adequats (provees objectives, entrevistes,

qüestionaris, escales d'observació, etc.), i de manera especial s'incidirà en l'ús de les rúbriques per a valorar els continguts procedimentals de l'àrea.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Dibuix Tècnic I

Curs 1r de Batxillerat

Bloc 1: Geometria i dibuix tècnic. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Art i dibuix tècnic. Referències històriques del dibuix tècnic. La geometria en la naturalesa i en l'art. Identificació d'estructures geomètriques en la naturalesa i l'art. Valoració de la geometria com a instrument per al disseny gràfic, industrial i arquitectònic. Introducció al dibuix tècnic. Instruments i materials del dibuix tècnic. Traçats fonamentals en el pla. Operacions amb segments. Paral·lelisme i perpendicularitat. Angles. Determinació de llocs geomètrics. Circumferència i cercle. Elaboració de formes poligonals i modulars. Resolució gràfica de triangles. Determinació, propietats i aplicacions dels seus punts notables. Resolució gràfica de quadrilàters. Traçat de polígons regulars coneixent el radi i coneixent el costat. Polígons estrelats. Representació de formes planes: igualtat, semblança, escales. Proporcionalitat i semblança. Construcció i utilització d'escales gràfiques. Transformacions geomètriques elementals. Gir, translació, simetria, homotècia i afinitat. Identificació d'invariants. Aplicacions. Resolució de problemes bàsics de tangències i enllaços. Aplicacions. Construcció de corbes tècniques, ovals, ovoides i espirals. Aplicacions de la geometria al disseny arquitectònic i industrial. Geometria i noves tecnologies. Aplicacions de dibuix vectorial en 2D.	BL1.1. Observar, en l'entorn natural i cultural, configuracions geomètriques diverses i identificar les seues qualitats plàstiques, estètiques i funcionals i descriure-les utilitzant la terminologia conceptual de l'assignatura en activitats orals i escrites. BL1.2. Identificar els valors mediambientals i estètics com a part de la diversitat cultural, respectar-los i contribuir a la seua conservació i millora. BL1.3. Resoldre problemes de traçats fonamentals en el pla amb l'ajuda d'utensils convencionals de dibuix tècnic i aplicar els fonaments de la geometria mètrica. BL1.4. Resoldre triangles, quadrilàters i polígons regulars amb l'ajuda de regle i compàs, aplicant les propietats de les seues línies i punts notables i els principis geomètrics elementals, amb la justificació del procediment utilitzat. BL1.5. Reproduir, modificar i dissenyar formes basades en xarxes modulars triangulars o quadrades amb l'ajuda de l'escaire i el cartabó, utilitzant recursos gràfics, i destacar clarament el traçat principal de les línies auxiliars utilitzades. BL1.6. Reproduir figures proporcionals determinant la raó idònia per a l'espai de dibuix disponible, i construir l'escala gràfica corresponent en funció de l'apreciació establida i amb la precisió requerida. BL1.7. Reconéixer les característiques de les transformacions geomètriques elementals (gir, translació, simetria, homotècia i afinitat) i identificar les	CCLI CMCT CEC CMCT CMCT CD CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA

	seues invariants, resoldre problemes geomètrics utilitzant-les i representar formes planes. BL1.8. Definir els conceptes fonamentals de tangències i resoldre problemes de configuració de corbes tècniques i figures planes compostes per circumferències i línies rectes, destacant la forma final determinada i indicant gràficament la construcció auxiliar utilitzada, els punts d'enllaç i la relació entre els seus elements. BL1.9. Construir ovals, ovoides i espirals aplicant els conceptes bàsics de tangències i relacionar la seu forma geomètrica amb objectes i espais propis del camp del disseny arquitectònic i industrial.	CMCT CEC CMCT CEC CAA
--	--	---------------------------------------

Bloc 2: Sistemes de representació. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fonaments dels sistemes de representació: Els sistemes de representació en l'art. Evolució històrica dels sistemes de representació. Els sistemes de representació i el dibuix tècnic. Àmbits d'aplicació. Avantatges i inconvenients. Criteris de selecció. Classes de projecció. Sistemes de representació i noves tecnologies. Aplicacions de dibuix vectorial en 3D. Representació de sòlids en els diferents sistemes. Sistema dièdric: procediments per a l'obtenció de les projeccions dièdriques. Disposició normalitzada. Reversibilitat del sistema. Nombre de projeccions suficients. Representació i identificació de punts, rectes i plans. Posicions en l'espai. Paral·lelisme i perpendicularitat. Pertinença i intersecció. Projeccions dièdriques de sòlids i espais senzills. Seccions planes. Determinació de la seu vertadera magnitud. Sistema de plans acotats. Aplicacions. Sistema axonomètric. Fonaments del sistema. Disposició dels eixos i utilització dels coeficients de reducció. Sistema axonomètric ortogonal, perspectives isomètriques, dimètriques i trimètriques. Aplicació de l'oval isomètric com a representació simplificada de formes	BL2.1. Relacionar els fonaments i característiques de cada sistema de representació amb les seues possibles aplicacions al dibuix tècnic. BL2.2. Seleccionar el sistema de representació adequat a l'objectiu previst i identificar els avantatges i inconvenients en funció de l'àmbit d'aplicació i l'exercici plantejat. BL2.3. Representar per mitjà de les seues vistes dièdriques, formes tridimensionals senzilles a partir de perspectives, fotografies, peces reals o espais de l'entorn pròxim identificant els elements del sistema. BL2.4. Relacionar els elements del sistema dièdric, convencionalismes i notacions amb les projeccions necessàries per a representar inequívocament la posició de punts, rectes i plans, i resoldre problemes de pertinença, intersecció i vertadera magnitud. BL2.5. Determinar seccions planes d'objectes tridimensionals senzills, visualitzant intuitivament la seu posició per mitjà de perspectives a mà alçada, i dibuixar les seues projeccions dièdriques per a obtindre la seu	CMCT CMCT SIEE SIEE CMCT CMCT

circulars. Sistema axonomètric oblic: perspectives cavalleres i militars. Sistema cònic: elements del sistema. Pla del quadre i con visual. Determinació del punt de vista i orientació de les cares principals. Paral·lelisme. Punts de fuga. Punts mètrics. Representació simplificada de la circumferència.	vertadera magnitud. BL2.6. Identificar el funcionament del sistema de plans acotats com una variant del sistema dièdric que permet rendibilitzar els coneixements adquirits, descriure les seues aplicacions principals i resoldre problemes senzills de pertinença i intersecció per a obtindre perfils d'un terreny a partir de les seues corbes de nivell. BL2.7. Dibuixar perspectives de formes tridimensionals a partir de peces reals o definides per les seues projeccions ortogonals, seleccionant l'axonometria adequada al propòsit de la representació, i disposar la posició dels eixos en funció de la importància relativa de les cares que es desitgen mostrar utilitzant, si és el cas, els coeficients de reducció determinats. BL2.8. Traçar perspectives còniques de formes tridimensionals a partir d'espais de l'entorn o definides per les seues projeccions ortogonals i justificar el mètode seleccionat considerant l'orientació de les cares principals respecte al pla de quadre i la repercussió de la posició del punt de vista sobre el resultat final.	CCLI CMCT CMCT CAA CEC CMCT
---	---	--

Bloc 3: Normalització. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Elements de normalització. El projecte: necessitat i àmbit d'aplicació de les normes. Formats. Plegat de plànols. Vistes. Línies normalitzades. Escala. Acotació. Talls i seccions. Aplicacions de la normalització: dibuix industrial. Dibuix arquitectònic. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts.	BL3.1. Descriure la normalització com a convencionalisme per a la comunicació universal que permet simplificar els mètodes de producció, assegurar la qualitat dels productes, possibilitar la seu distribució i garantir la seu utilització pel destinatari final. BL3.2. Aplicar les normes nacionals, europees i internacionals relacionades amb els principis generals de representació, formats i escales. BL3.3. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	CMCT CCLI CMCT CSC CCLI CAA

Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.	BL3.4. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.	CCLI CAA
--	--	-------------

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Dibuix Tècnic II

Curs 2n de Batxillerat

Bloc 1: Geometria i dibuix tècnic. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Conceptes i traçats fonamentals en el pla. Llocs geomètrics. Arc capaç. Quadrilàter inscriptible. Teoremes del catet i de l'altura. Relació entre els angles i la circumferència. Proporcionalitat i semblança. Secció àuria. El rectangle auri. Aplicacions. Polígons i equivalència entre formes geomètriques. Rectes i punts notables en el triangle. Construcció de triangles i quadrilàters. Anàlisi i construcció de polígons regulars convexos i estrelats. Construcció de figures planes equivalents. Aplicacions. Tangències: aplicació del concepte de potència i inversió. Potència d'un punt respecte a una circumferència. Determinació, propietats de l'eix radical i del centre radical. Aplicació a la resolució de tangències. Inversió. Determinació de figures inverses. Aplicació a la resolució de tangències. Corbes còniques. Origen, determinació i traçat de l'el·lipse, la paràbola i la hipèrbola. Resolució de problemes de pertinença, tangència i incidència. Aplicacions. Corbes tècniques. Origen, determinació i traçat de les corbes cícliques i envolupants. Aplicacions. Corbes cícliques. Cicloide. Epicicloide. Hipocicloide. Pericicloide. Envolupant de la circumferència. Transformacions geomètriques: homologia. Determinació dels seus elements. Traçat de figures homòlogues. Afinitat. Determinació dels seus elements. Traçat de figures afins. Construcció de l'el·lipse afí a una	BL1.1. Dibuixar traçats fonamentals en el pla per a resoldre problemes i realitzar construccions geomètriques com per exemple triangles i quadrilàters de manera eficaç i autònoma. BL1.2. Resoldre problemes de proporcionalitat, semblança i equivalència utilitzant els principis geomètrics fonamentals i amb l'ajuda de regle i compàs, aplicar les propietats de les seues línies i punts notables i justificar el procediment utilitzat. BL1.3. Resoldre problemes de tangències utilitzant les propietats de l'arc capaç, potència i inversió, i indicar gràficament la construcció auxiliar utilitzada, els punts d'enllaç i la relació entre els seus elements. BL1.4. Analitzar corbes còniques i cícliques identificant els seus elements principals i utilitzant les seues propietats fonamentals i resoldre problemes de pertinença, tangència o incidència. BL1.5. Analitzar i relacionar les transformacions homològiques amb les seues aplicacions a la geometria plana i als sistemes de representació, i reconéixer la rapidesa i exactitud en els traçats que proporciona la seua utilització.	CAA SIEE CAA SIEE CMCT CMCT CEC

circumferència. Aplicacions.		
------------------------------	--	--

Bloc 2: Sistemes de representació. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fonaments dels sistemes de representació. Característiques diferencials. Utilització òptima de cada un d'estos. Sistema dièdric: resolució de problemes de pertinença, incidència, paral·lelisme i perpendicularitat. Determinació de la vertadura magnitud de segments i formes planes. Abatiment de pla. Determinació dels seus elements. Aplicacions. Girs. Aplicacions. Canvis de pla. Determinació de les noves projeccions. Aplicacions. Construcció de figures planes. Afinitat entre projeccions. Problema invers a l'abatiment. Cossos geomètrics en sistema dièdric: representació de poliedres regulars. Posicions singulars. Determinació de les seues seccions principals. Representació de prismes i piràmides. Determinació de seccions planes i elaboració de desenrotllaments. Interseccions. Representació de cilindres, cons i esferes. Seccions planes. Sistemes axonomètrics ortogonals: posició del trirectangle fonamental. Relació entre el trirectangle de traces i els eixos del sistema. Determinació de coeficients de reducció. Tipologia de les axonomètries ortogonals. Avantatges i inconvenients. Representació de figures planes. Representació simplificada de la circumferència. Representació de cossos geomètrics i espais arquitectònics.	BL2.1. Dibuixar a mà alçada cossos geomètrics en els diferents sistemes de representació i justificar la seua utilitat per a desenrotllar la "visió espacial" necessària a l'hora de resoldre exercicis. BL2.2. Analitzar la posició relativa entre rectes, plans i superfícies identificant les seues relacions mètriques i determinar el sistema de representació adequat i l'estrategia idònia que solucione els problemes de representació de cossos o espais tridimensionals. BL2.3. Representar en sistema dièdric ortogonal poliedres regulars, piràmides, prisms, cilindres i cons per mitjà de les seues projeccions ortogràfiques, analitzant les posicions singulars respecte als plans de projecció, i determinar les relacions mètriques entre els seus elements, les seccions planes principals i la vertadura magnitud o desenrotllament de les superfícies que els conformen. BL2.4. Dibuixar axonomètries de poliedres regulars, piràmides, prisms, cilindres i cons i disposar la seua posició en funció de la importància relativa de les cares que es desitgen mostrar. BL2.5. Dibuixar l'abatiment de figures planes situades en els plans coordenats, calcular els coeficients de reducció i determinar les seccions planes principals dels poliedres.	CCLI CMCT CMCT CMCT CMCT

Bloc 3: Documentació gràfica de projectes. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Elaboració d'esbossos, croquis i plànols. El procés de disseny i fabricació: perspectiva històrica i situació actual. El projecte: tipus i elements. Planificació de projectes. Identificació de les	BL3.1. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en	CSC SIEE CAA

<p>fases d'un projecte. Programació de tasques. Elaboració de les primeres idees. Dibuix d'esbossos a mà alçada i esquemes. Elaboració de dibuixos acotats. Elaboració de croquis de peces i conjunts.</p> <p>Tipus de plànols. Plànols de situació, de conjunt, de muntatge, d'instal·lació, de detall, de fabricació o de construcció.</p> <p>Presentació de projectes. Elaboració de la documentació gràfica d'un projecte gràfic, industrial o arquitectònic senzill.</p> <p>Possibilitats de les tecnologies de la informació i la comunicació aplicades al disseny, edició, arxivament i presentació de projectes. Dibuix vectorial 2D. Dibuix i edició d'entitats. Creació de blocs. Visibilitat de capes. Dibuix vectorial 3D. Inserció i edició de sòlids. Galeries i biblioteques de models. Incorporació de textures. Selecció de l'enquadrament, la il·luminació i el punt de vista.</p> <p>Estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p>	<p>la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL3.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, i seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiats; aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres del mal ús i males pràctiques en la xarxa.</p> <p>BL3.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL3.4. Definir un projecte relacionat amb el disseny industrial o arquitectònic, per mitjà de l'elaboració d'esbossos, croquis i plànols necessaris, tenint en compte l'exactitud, rapidesa i netedat que proporciona la utilització d'aplicacions informàtiques, planificant de manera conjunta el seu desenrotllament, revisant l'avans dels treballs i assumint les tasques encomanades amb responsabilitat.</p> <p>BL3.5. Elaborar croquis de conjunts i/o peces industrials o objectes arquitectònics, disposant les vistes, talls i/o seccions necessaris, prenent mesures directament de la realitat o de perspectives a escala i elaborant esbossos a mà alçada per a l'elaboració de dibuixos acotats i plànols de muntatge, instal·lació, detall o fabricació, d'acord amb la normativa aplicable.</p> <p>BL3.6. Representar de forma individual i col·lectiva els esbossos, croquis i plànols necessaris per a la definició d'un projecte senzill relacionat amb el disseny industrial o arquitectònic, tenint en compte l'exactitud, rapidesa i netedat que proporciona la utilització d'aplicacions informàtiques.</p>	<p>CSC CD</p> <p>SIEE CAA</p> <p>CMCT CD CSC CAA</p> <p>CMCT CSC</p> <p>CMTC CD</p>
--	--	---

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressió cultural.

DISSENY

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

El disseny s'ha convertit en la societat actual en un valor essencial per al ser humà des del punt de vista de la funcionalitat i l'estètica, però també és motor industrial i econòmic d'una societat cada vegada més especialitzada i tècnica. El mateix espai que habitem, d'ús públic o privat, és el resultat d'una planificació, d'un procés de disseny.

A través de la història, el ser humà s'ha adaptat a l'entorn habitable creant i dissenyant infinitat d'objectes que han facilitat la vida i millorat el seu desenrotllament i evolució. El disseny, en la seua concepció moderna, apareix amb la Revolució Industrial i la producció en sèrie, que origina la necessitat de planificar, per endavant, les característiques funcionals i formals dels objectes fabricats per mitjans mecànics. És un procés en què es plantegen, de forma racional, la creació, fabricació, distribució i consum dels objectes que configuren l'entorn humà, tractant de resoldre i conciliar les necessitats dels usuaris i els interessos econòmics de la indústria. No es tracta d'un pur afegit estètic que augmenta el valor de canvi dels objectes, sinó d'un procés d'optimització dels mecanismes productius i d'un factor que contribueix a augmentar la qualitat de vida.

D'altra banda, el disseny s'aplica també als missatges visuals que es generen en el procés de comunicació propi de les activitats humanes, ja siga amb fi utilitaris, cultural o simbòlic, per la qual cosa als seus aspectes funcionals i estètics se'ls afegí un factor semàntic, que el converteix en un element capaç de reafirmar la identitat d'un grup o societat determinada.

El disseny és, per tant, un procés complex, interdisciplinari i, moltes vegades, fruit del treball en equip, en el qual intervenen factors funcionals, tecnològics, estètics i semàntics que han d'adecuar-se a les característiques de cada objecte, entorn i grup a què va dirigit. A la Comunitat Valenciana, són múltiples i variats els sectors productius (moble, ceràmica, tèxtil, calçat, joguet, etc.) relacionats amb àmbits de disseny.

El disseny és una ferramenta per a millorar la qualitat i identitat dels seus productes i serveis, alhora que satisfà les necessitats d'ús i estètiques dels consumidors, contribuint a millorar la seua qualitat de vida i l'entorn. Així doncs, resulta necessària la capacitat de futurs professionals que cobrisquen estos noves necessitats socials.

A això tendix la matèria Disseny, al proveir els estudiants de fonaments i destreses necessaris per a un nivell d'iniciació adequat, establint les bases per a desenrotllar estudis superiors dins d'aquest àmbit. Per tant, els estudiants s'han d'exercitar en la identificació i utilització dels mètodes projectuals, les tècniques i els sistemes habituals de representació, en el coneixement i experimentació de materials amb què es constitueixen els models i prototíps, alhora que prenen consciència del problema

que suposa acomodar a les necessitats humanes la forma, funció i dimensió estètica dels objectes que configuren l'entorn.

Per a l'alumnat de Batxillerat, esta disciplina ha de tindre un caràcter empíric, experimental i generalitzador, per la qual cosa els continguts es referixen als dos àmbits del disseny: disseny en el pla i disseny en l'espai, els quals pretenen dotar l'alumnat dels fonaments i destreses suficients per a un nivell d'iniciació i preparar el camí per a aprofundir en mètodes i processos projectuals més complexos i propis de futures especialitzacions.

Els continguts de la matèria s'han estructurat en cinc blocs que agrupen continguts i procediments; no obstant això, el seu desenrotllament no ha d'entendre's de forma seqüencial.

El primer bloc estudia l'esdevindre històric en els principals àmbits del disseny, i ha de contribuir que l'alumnat comprenguera que l'activitat de dissenyar sempre està condicionada per l'entorn natural, social i cultural en el qual es desenrotlla.

El segon bloc està dedicat a l'anàlisi i estudi dels elements de configuració específics per al disseny de missatges, objectes o espais en funció de les seues dimensions, formals, estètiques, comunicatives i simbòliques.

El tercer bloc incidix en la importància de la metodologia del projecte com una valuosa i necessària ferramenta que canalitza la creativitat, la fantasia i la inventiva a l'eficaç resolució de problemes de disseny.

Tant el quart com el quint blocs prenen ser una aproximació al coneixement i a la pràctica del disseny en els àmbits de la comunicació gràfica, del disseny d'objectes i del disseny d'espais.

A més dels coneixements específics relacionats amb la matèria, l'alumnat adquirirà competències en la interpretació de documentació gràfica, plàstica, visual i audiovisual, elaborada d'acord amb els codis establits per cada sistema de comunicació i representació. Esta matèria, d'altra banda, pretén desenvolupar l'esperit emprendedor que afavorix que l'alumnat analitze les seues possibilitats i limitacions, planificant, prenent decisions,avaluant les seues produccions, i finalment es pretén que extraga les seues pròpies conclusions i valore al seu torn possibles solucions de millora del seu treball.

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la importància de la comprensió lectora i expressió escrita necessàries per a la resolució d'exercicis, així com a l'expressió i comunicació oral atenent de manera especial la terminologia i el vocabulari específic de la matèria. A més, la comunicació audiovisual adquirix rellevància en l'aprenentatge de la matèria, i com a llenguatge interdisciplinari i transversal facilita la comprensió, expressió i comunicació en diferents formats visuals i audiovisuals.

En l'assignatura de Disseny, com en la majoria de les matèries, es fa necessari l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), que sens dubte faciliten l'aprenentatge de continguts i processos. De la mateixa manera s'incidix en el desenrotllament de l'esperit emprendedor i l'educació cívica i constitucional, sense perdre de vista la igualtat entre homens i dones, la prevenció i resolució de conflictes, situacions de risc derivades de la utilització de les TIC i, per descomptat, el foment del desenrotllament sostenible i preservació del medi ambient.

L'avaluació permet regular el procés d'ensenyança-aprenentatge, diagnosticar les necessitats de l'alumnat i prendre decisions quant a les estratègies pedagògiques a adaptar segons les característiques de cada grup. L'avaluació se centrarà, de manera especial, en els criteris d'avaluació, els quals han sigut redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaliació en contextos reals. Els criteris definixen processos d'aprenentatge de diversa complexitat, tenint en compte els continguts als quals estos fan referència. En la redacció del criteri d'avaluació també s'orienta sobre la naturalesa d'execució (com, on, per a què), a fi d'aportar el caràcter competencial en l'aprenentatge.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Disseny

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Evolució històrica i àmbits del disseny. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte de disseny. Definició, orígens, tendències. Història del disseny. De l'artesanía al disseny. Principals períodes i escoles de disseny. Figures rellevants. Funcions del disseny. Disseny i comunicació social. Influència del disseny en l'estètica contemporània. Disseny i ideologia. Evolució històrica. Disseny publicitari. Hàbitus de consum. Disseny, societat i consum. Disseny sostenible: ecologia, medi ambient. Principals camps d'aplicació del disseny gràfic. Disseny i art. Diferències i similituds entre l'objecte artístic i l'objecte de disseny. Estudi de les principals fites en la història del disseny. El procés en el disseny: disseny i creativitat. Disseny i ecologia. Valoració del disseny i la seua relació amb l'usuari en la societat per al consum. Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics, i gaudi en el procés de producció artística. Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions al realitzar les seues obres. Respecte pel treball dels altres.	BL1.1. Identificar i analitzar les característiques fonamentals dels moviments històrics, corrents i escoles més rellevants en la història del disseny reconeixent les aportacions en els diferents àmbits, i analitzar la seua repercecció estètica i social en la cultura contemporània. BL1.2. Identificar imatges, objectes i productes de disseny per a descriure els aspectes funcionals, simbòliques, estètiques i comunicatius als quals es vulga donar resposta i la terminologia específica de la matèria. BL1.3. Analitzar els recursos de les tecnologies de la informació i la comunicació i la seua aportació al desenrotllament del llenguatge plàstic, visual, audiovisual, i identificar els recursos dels mitjans de comunicació de lliure accés com Internet.	CCLI CAA CSC

Bloc 2: Elements de configuració formal. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea. Teories de la percepció i recursos del llenguatge visual. Elements bàsics del llenguatge visual: punt, línia, pla, color, forma i textura. Investigació sobre estes formes. Contrast visual per a la seua millor percepció. La textura com a element de comunicació. Clasificació i aplicacions. Estudis del color, tant des d'un punt de vista plàstic com psicològic. Aplicació al disseny. Ordenació i composició modular sobre xarxes espacials. Llenguatge visual. Estructura i composició. Recursos en l'organització de la	BL2.1. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL2.2. Identificar els distints elements que conformen l'estructura del llenguatge visual (punt, línia, pla, color, forma i textura) i els fonaments compositius per a analitzar les qualitats plàstiques, estètiques i funcionals del disseny i el missatge que pretén transmetre.	CCLI CAA CEC CSC

<p>forma i l'espai i la seua aplicació al disseny: repetició, gradació, ordenació i composició modular, simetria, dinamisme, desconstrucció. Estudis genèrics per a la seu posterior aplicació: tangències, enllaços, ovals, el·lipses, etc. Disseny i funció: anàlisi de la dimensió pragmàtica, simbòlica i estètica del disseny.</p>	<p>BL2.3. Diferenciar els aspectes formals, funcionals, estètics i comunicatius d'objectes de referència dels distints àmbits del disseny.</p> <p>BL2.4. Aplicar les teories perceptives i els recursos del llenguatge visual a la realització de productes concrets de disseny utilitzant els recursos graficoplàstics i experimentant amb diverses tècniques, materials, formats i acabats.</p> <p>BL2.5. Analitzar els elements fonamentals en imatges visuals i audiovisuals del disseny gràfic tenint en compte el grau d'iconicitat i reorganitzar els elements per a crear una nova proposta que expresse de manera personal idees, valors, emocions i sentiments.</p>	<p>CMCT SIEE</p> <p>CEC CAA</p> <p>CAA CEC SIEE</p>
---	---	---

Bloc 3: Teoria i metodologia del disseny. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Continguts transversals.</p> <p>Estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Pensament mitjans-fí. Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p>	<p>BL3.1. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, aplicant estratègies creatives i els recursos materials i tècnics, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL3.2. Resoldre problemes de disseny de manera creativa, lògica i racional, adequant els materials i els procediments a la seua funció estètica, pràctica i comunicativa.</p> <p>BL3.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals i professions, analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessaris per al seu desenvolupament i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL3.4. Aportar solucions gràfiques diverses i creatives davant d'un</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CAA CMCT CEC</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p>

<p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Introducció a la teoria de disseny: definició de teoria, metodologia, investigació i projecte.</p> <p>Fases del procés de disseny: plantejament i estructuració; subjecte, objecte, mètode i finalitat; elaboració i selecció de propostes; presentació del projecte.</p> <p>Fonaments d'investigació en el procés de disseny: recopilació d'informació i anàlisi de dades. Materials, tècniques i procediments per a la realització de croquis i esbossos gràfics. Sistemes de representació: sistema dièdric, axonomètric. Acotació. Escales. Seccions.</p>	<p>problema de disseny, tenint en compte les característiques i paràmetres tècnics i estètics del producte, així com la seua funció i finalitat, sent capaç de realitzar esbossos i croquis per a visualitzar la peça i argumentar la seua adequació als objectius proposats.</p> <p>BL3.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p>	<p>CEC</p> <p>CSC SIEE CAA</p>
--	--	--

Bloc 4: Disseny gràfic. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Les funcions comunicatives del disseny gràfic: identitat, informació i persuasió.</p> <p>Ambits d'aplicació del disseny gràfic: la senyalització, l'edició, la identitat, l'embalatge, la publicitat.</p> <p>Disseny gràfic i senyalització. La senyalística. Principals factors condicionants, pautes i elements en l'elaboració de senyals.</p> <p>Aplicacions. Aplicacions del disseny bidimensional a camps professionals específics de la Comunitat Valenciana: publicitat, ceràmica, tèxtil. Processos i tècniques específiques. Importància del disseny gràfic en la cultura contemporània. Valoració crítica.</p> <p>La tipografia: el caràcter tipogràfic. Llegibilitat. Principals famílies tipogràfiques, classificació i aplicacions.</p> <p>Disseny publicitari. Fonaments i funcions de la publicitat. Elements del llenguatge publicitari.</p> <p>Programes informàtics de retoc de la imatge per a il·lustració i disseny.</p>	<p>BL4.1. Identificar les principals famílies tipogràfiques reconeixent les pautes bàsiques de llegibilitat, estructura, espaiat i composició i aplicar correctament estes nocions en els dissenys proposats atenent la funció estètica, plàstica i funcional del disseny gràfic.</p> <p>BL4.2. Elaborar de forma creativa imatges visuals i audiovisuals pròpies del disseny gràfic (editorial, imatge corporativa, publicitat, cartellisme, senyalització, embalatge i il·lustració) utilitzant recursos tècnics i graficoplàstics per a expressar idees, valors, emocions i sentiments implícits en el missatge que pretenen transmetre.</p>	<p>CMCT CAA CSC</p> <p>CMCT CD SIEE CEC</p>

Bloc 5: Disseny de producte i de l'espai. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Nocións bàsiques de disseny d'objectes. Aplicació del color i les textures per a aconseguir els efectes expressius adequats. Perspectiva cònica	BL5.1. Analitzar en els objectes naturals, artificials, dús quotidià, propis del disseny industrial, els aspectes formals, estructurals, semàntics i funcionals.	CMCT CAA

<p>(mètodes i tècniques específiques d'elaboració).</p> <p>Funcions, morfologia i tipologia dels objectes. Relació entre objecte i usuari. Conceptes bàsics d'ergonomia, antropometria i biònica i la seua aplicació al disseny de productes i interiors.</p> <p>El disseny de l'espai habitable. Organització de l'espai habitable, públic o privat. Factors ambientals: condicionants físics, tècnics, funcionals i psicosocials. Distribució d'espais, itineraris i recorreguts.</p> <p>Principals materials, instal·lacions i elements constructius emprats en el disseny d'interiors: característiques tècniques, estètiques i constructives. Estudi del color, de la llum, ambientació. Factors ambientals en el disseny d'espais habitables. Realització de maquetes d'espais habitables.</p>	<p>BL5.2. Desenrotllar un projecte senzill de disseny industrial planificant les fases del procés de treball (idea, esbós, prototip), utilitzar les tècniques de projecció (sistemes de representació, croquisització i maquetació) i seleccionar les tècniques de realització apropiades, tant en treballs individuals com en equip, respectant i valorant les aportacions i idees de la resta dels integrants del grup.</p> <p>BL5.3. Identificar en els objectes i espais quotidians els elements i característiques propis del disseny de productes i interiors com són l'ergonomia, l'antropometria i la biònica, i realitzar un projecte senzill dins d'este camp tenint en compte les mesures, la morfologia i el benestar humà en el producte final.</p> <p>BL5.4. Realitzar un projecte elemental d'espai habitable propi del disseny d'interiors, seguint una metodologia idònia de busca de solucions viables d'habitabilitat, distribució i circulació en l'espai, i seleccionar les tècniques, materials i acabats apropiats.</p>	CMCT SIEE CEC	CMCT SIEE CAA	CMCT CAA CSC SIEE
--	--	---------------------	---------------------	----------------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

ECONOMIA

4t ESO

INTRODUCCIÓ

La importància de l'economia ve donada per la rellevància d'esta disciplina dins de les ciències socials, cosa que distingix l'economia d'altres disciplines, no és el seu

objecte sinó el seu enfocament. L'estudi i la formació en economia es fan necessaris davant dels grans canvis experimentats per la societat espanyola. La integració europea té com a principal eix vertebrador la unió econòmica i monetària, els processos de globalització afecten tots els àmbits de les persones, el desenrotllament d'estos escenaris han facilitat la incorporació de la matèria econòmica en l'Educació Secundària Obligatòria. L'economia està present en tots els aspectes de la nostra vida quotidiana, qualsevol ciutadà necessita conèixer les regles bàsiques que expliquen els esdeveniments econòmics, així com el seu llenguatge específic, necessari per a poder analitzar-los.

L'economia proporciona els conceptes i instruments bàsics perquè l'alumnat comprenga millor el seu entorn social, amb la qual cosa es contribuïx a millorar la transparència i la responsabilitat en l'exercici dels seus drets i deures. Els estudis econòmics mantenen un caràcter propedèutic que permet als estudiants que s'inicien en esta àrea perfecciónar i ampliar els coneixements adquirits a través de les assignatures oferides en etapes posteriors.

L'estudi d'esta àrea potencia les habilitats i el raonament, l'abstracció i la interrelació, i proporciona ferramentes per a desenrotllar una visió crítica de la nostra societat. Esta matèria facilita la comprensió de conceptes habituals de l'àmbit econòmic i empresarial, com ara la desocupació, la inflació, la producció sostenible, el consum responsable, l'esgotament de recursos naturals, la distribució de la renda, les conseqüències socials de la globalització, etc.

El desenrotllament de l'àrea afavorix l'esperit emprenedor, un coneixement matemàtic, la capacitat analítica, la curiositat intel·lectual, el rigor i l'amplitud de perspectives, així com una habilitat de comunicació oral i escrita per a explicar, transmetre idees, i també desenrotllar conclusions raonades, tant des d'una perspectiva individual com en equip.

Els continguts de la matèria en este nivell educatiu han sigut agrupats en sis blocs que permeten identificar els diferents àmbits que es tractaran en un curs introductori d'economia: conceptes i relacions econòmiques bàsiques, l'empresa, el consum responsable, l'educació financera i fiscal, el sector públic, la desocupació i la inflació, i una economia oberta i global.

En el cas concret del primer bloc, Idees econòmiques bàsiques, s'estudia l'impacte de les decisions econòmiques en la vida dels ciutadans. Este bloc té un caràcter introductori on es coneixerà la terminologia econòmica bàsica, així com aspectes fonamentals dels diferents models econòmics. En el segon bloc, Economia i empresa, s'estudien les diferents formes jurídiques de les empreses, i els aspectes bàsics del seu funcionament i l'activitat productiva, dins d'una economia de mercat. El tercer bloc es denomina Economia i consumidor; l'objectiu d'este bloc és introduir l'alumne en l'estudi de l'economia financera i fiscal, així com el consum responsable. Este bloc pretén que l'alumne valore la importància de la planificació de les diferents necessitats econòmiques al llarg de la seua vida, que reconega el funcionament bàsic del sistema financer i que s'afavorisca una actitud positiva davant de les obligacions fiscals i del consum responsable. El quart bloc es titula Economia i ingressos i gastos de l'Estat, i en este s'introduïx l'estudi del paper del sector públic en l'economia, així com l'existència de les desigualtats econòmiques i les seues repercussions socials. En el bloc quint, denominat Economia i tipus d'interès, inflació i desocupació, s'analitzen tres conceptes macroeconòmics bàsics: els tipus d'interès, la inflació i la desocupació. Al finalitzar el bloc, l'alumne ha de ser capaç d'explicar el funcionament bàsic d'una economia. En el sext, denominat Economia internacional, s'analitzarà el funcionament del comerç internacional, el procés d'integració econòmica i monetària de la Unió Europea, i les causes i conseqüències de la globalització.

En esta matèria, les competències es desenrotllen de manera simultània i entrellaçada, de manera que fan possible la integració dels diferents aprenentatges desenrotllats en tots els blocs.

El desenrotllament de la matèria afavorix, de manera rellevant, la competència social i cívica. Esta competència està present en tots els blocs, i va construint-se per mitjà de conceptes, procediments i actituds. La competència desenrotlla l'habilitat i la capacitat dels alumnes en la utilització dels coneixements adquirits i les actituds representades davant de diferents contextos socials. L'economia és un important instrument en el desenrotllament de la formació i la competència social i cívica dels estudiants d'Educació Secundària, com a futurs productors i consumidors.

La competència en comunicació lingüística està vinculada amb pràctiques socials que permeten a l'individu comportar-se com a agent comunicatiu que produeix i rep missatges, a través de la llengua, amb distintes finalitats. El desenrotllament de la matèria afavorix que l'alumne siga capaç d'explicar fenòmens socials que coneixia anteriorment, però ara usant un llenguatge propi, tècnic i precís, i també promou la concepció del diàleg com a ferramenta primordial per a la convivència i la resolució de conflictes.

La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia impliquen la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic per a descriure, interpretar i predir distints fenòmens en el seu context, a través de les àrees relatives als nombres: l'àlgebra, la geometria i l'estadística. La ciència econòmica s'estudia des d'un enfocament gràfic, matemàtic i analític. Els conceptes matemàtics usats en esta matèria no són nous per als alumnes, però sí que ho és la seua aplicació en la resolució de problemes i qüestions no plantejats amb anterioritat. Per això, contribuirà a un acostament de la ciència matemàtica a la vida quotidiana de l'alumnat.

La competència sentit de la iniciativa i l'espiritu emprendedor implica la capacitat de transformar les idees en actes i permet l'aprofitament de noves oportunitats. L'aportació de la matèria a esta competència es reflectix al llarg dels diferents blocs; la persona, com a subjecte econòmic, se situa en el centre de la societat, siga com a productor o com a consumidor. Per tant, l'alumnat podrà avaluar les seues possibilitats de decisió en situacions determinades, i valorar les conseqüències que tenen tant per a la seua situació personal com per a tota la societat.

La competència digital implica adquirir habilitats i les actituds necessàries per a ser competent en un entorn digital. L'ús d'Internet i l'ús creatiu, crític i segur de les noves tecnologies de la informació i la comunicació seran instruments clau per a estudiar com es concreten i es materialitzen en l'entorn els conceptes que es transmeten en Paula. Els principals mitjans de comunicació oferixen contínuament informació referida a l'àmbit econòmic. Els alumnes utilitzaran programes informàtics per a l'elaboració de gràfiques, l'anàlisi de dades i el desenrotllament de pressupostos i de plans financers que conduïxen a una major alfabetització digital.

La competència d'aprendre a aprendre és imprescindible per a l'aprenentatge permanent i es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge; la desenrotllada per esta matèria es plasma en una comprensió de l'aplicació pràctica i concreta de les diferents situacions socials i personals. Per tant, l'alumnat, al llarg dels blocs, aprén coneixements que poden aplicar en cada context històric, econòmic, social i personal.

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts al foment del desenrotllament sostenible i atenció del medi ambient, així com els riscos derivats de la utilització de les tecnologies de la innovació i comunicació, sense perdre de vista la igualtat entre homens i dones, la prevenció de la violència de gènere i contra persones amb discapacitat, racisme o xenofòbia, la no-discriminació, la prevenció i la resolució de conflictes.

Es planteja un procés d'ensenyança-aprenentatge eminentment pràctic, de tal manera que es forme l'alumne amb les capacitats i els coneixements necessaris perquè puga entendre la realitat econòmica que ens rodeja i ser-hi crític, és a dir, la interpretació social de la realitat econòmica.

La metodologia utilitzada combinàrà estratègies d'exposició i d'indagació o descobriment. L'aprenentatge de continguts conceptuals i procedimentals es farà a través de metodologies d'exposició, que consistixen en la presentació als alumnes, oralment o per escrit, d'un coneixement ja elaborat. Les estratègies expositives es desenrotllaran a partir dels coneixements previs de l'alumne, amb l'objectiu de promoure un aprenentatge significatiu, com per exemple: l'explicació del professor es farà per mitjà del suport de documents, articles de premsa, presentacions, exemples, vídeos, etc. No obstant això, alguns continguts conceptuals poden ser apresos per mitjà de la utilització d'estratègies d'indagació. Amb les estratègies d'indagació, es tracta d'enfrontar l'alumne amb problemes en els quals ha d'aplicar reflexivament conceptes, procediments i actituds, i afavorir així el seu aprenentatge significatiu, com ara treballs d'investigació, estudi de casos concrets, debats, visites a empreses, etc.

Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i l'avaluació en contextos reals. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà l'exposició oral, tant individual com en grup, i tindrà en compte treballs i comentaris de textos escrits al llarg del curs. Igualment, avaluàrà l'interès i la participació de l'alumne quan es facen debats.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han programat, per a facilitar la identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu i afavorir així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura d'Economia

Curs 4t ESO

Bloc 1: Idees econòmiques bàsiques. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'economia i el seu impacte en la vida dels ciutadans. L'escassetat, l'elecció i l'assignació de recursos. El cost d'oportunitat. Com s'estudia en Economia. Un acostament als models econòmics: la frontera de possibilitats de producció. Les relacions econòmiques bàsiques i la seua representació: el flux circular de la renda.	BL1.1. Explicar l'economia com a ciència social i analitzar l'impacte permanent de les decisions econòmiques en la vida dels ciutadans. BL1.2. Reconéixer els principis bàsics que expliquen les relacions econòmiques amb els seus condicionants de recursos i necessitats, i representar estes relacions des dels diferents models econòmics. BL1.3. Reconéixer la terminologia conceptual de l'àrea econòmica, pròpia del nivell educatiu, i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, i aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu, pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori.	CSC CSC CMCT CCLI CSC CCLI CAA

Bloc 2: Economia i empresa. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'empresa i l'empresari. Tipus d'empresa. Criteris de classificació, forma jurídica, funcions i objectius. Procés productiu i factors productius. Fonts de finançament de les empreses. Ingressos, costos i beneficis. Obligacions fiscals de les empreses. Importància del frau fiscal per a la societat. Obligacions mediambientals i socials de les empreses.	BL2.1. Descriure els diferents tipus d'empreses i les seues formes jurídiques, relacionant amb cadascuna les seues exigències de capital i les responsabilitats legals dels seus titulars, i identificar les fonts de finançament de les empreses i les interrelacions d'estes amb el seu entorn. BL2.2. Analitzar les característiques principals del procés productiu i elaborar l'estrucció de costos i ingressos d'una empresa, calculant el seu benefici per mitjà de casos senzills. BL2.3. Diferenciar els principals impostos que afecten les empreses, i reconéixer les responsabilitats socials de les empreses, tant mediambientals	CSC CMCT CSC CMCT CAA

	com fiscals, així com argumentar sobre les seues repercussions a partir de casos concrets. BL2.4. Buscar i seleccionar informació economicofinancera a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com ara pàgines web i bases de dades especialitzades, i registrar-la en paper de manera acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CSC CD CSC
--	--	----------------------

Bloc 3: Economia i consumidor. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Ingressos i gastos. Identificació i control. Gestió del pressupost. Objectius i prioritats. Estalvi i endeutament. Els plans de pensions. Risc i diversificació. Planificació del futur. Necessitats econòmiques en les etapes de la vida. Els diners. Relacions bancàries. El primer compte bancari. Informació. Targetes de dèbit i crèdit. Implicacions dels contractes financers. Drets i responsabilitats dels consumidors en el mercat financer. L'assegurança com a mitjà per a la cobertura de riscos. Tipologia d'assegurances. Obligacions fiscals dels consumidors: importància del frau fiscal. La societat de consum: importància del consum responsable i del consum sostenible.	BL3.1. Elaborar un pressupost personal distingint entre els diferents tipus d'ingressos i gastos, així com supervisar el seu grau de compliment aplicant-hi mesures correctores. BL3.2. Prendre decisions raonades davant de les alternatives econòmiques de la vida personal que maximitzen el benestar propi i social, i argumentar sobre els avantatges de l'estalvi com a mitjà per a aconseguir diferents objectius. BL3.3. Reconéixer el funcionament bàsic dels diners i diferenciar tipus de comptes bancaris i targetes emeses com a mitjans de pagament, valorant-ne la utilització amb garanties i responsabilitat. BL3.4. Diferenciar els principals impostos que afecten les persones i analitzar la importància del compliment de les obligacions fiscals, a partir de casos concrets. BL3.5. Analitzar en situacions pròximes la funció del consum i la influència del màrqueting sobre els hàbits del consumidor i argumentar sobre la importància d'un consum responsable i sostenible. BL3.6. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic,	CMCT SIEE CSC SIEE CSC CSC SIEE SIEE CSC SIEE CMCT CSC CD

	utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori, com per exemple fulls de càcul, i conéixer com aplicar els diferents tipus de llicències.
--	--

Bloc 4: Economia i ingressos i gastos de l'Estat. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els ingressos i gastos de l'Estat. Economia submergida i frau fiscal. El deute públic i el déficit públic. Desigualtats econòmiques i distribució de la renda.	BL4.1. Reconéixer la procedència de les principals fonts d'ingressos i gastos de l'Estat i diferenciar-hi els conceptes de deute públic i déficit públic, per mitjà de gràfics on es mostren la seua distribució i evolució. BL4.2. Reconéixer les ferramentes de redistribució de la renda i argumentar, a partir de l'estudi de casos concrets, sobre l'impacte negatiu de l'economia submergida i la desigualtat de la renda en el funcionament de la societat.	CMCT CSC CAA CSC

Bloc 5: Economia i tipus d'interés, inflació i desocupació. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tipus d'interés. La inflació. Conseqüències dels canvis en els tipus d'interés i inflació. La desocupació i les polítiques contra la desocupació.	BL5.1. Diferenciar les magnituds de tipus d'interés, inflació i desocupació, i analitzar les relacions que hi ha entre estes, per mitjà de la interpretació de dades i gràfics. BL5.2. Analitzar les causes de la desocupació i les principals repercussions econòmiques i socials, i les diferents opcions de polítiques macroeconòmiques per a combatre-ho, a través de l'estudi de casos concrets.	CMCT CAA CSC CSC SIEE

Bloc 6: Economia internacional. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La globalització econòmica. El comerç internacional. El mercat comú europeu i la unió econòmica i monetària europea. La Unió Europea i la Unió Monetària Europea.	BL6.1. Argumentar sobre l'impacte de la globalització econòmica, del comerç internacional i dels processos d'integració econòmica en la qualitat de vida de les persones i en el medi ambient.	CAA CSC CMCT

La consideració econòmica del medi ambient: la sostenibilitat.

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.
CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
CD: competència digital.
CAA: competència aprendre a aprendre.
CSC: competències socials i cíviques.
SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
CEC: consciència i expressions culturals.

ECONOMIA

1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'estudi i la formació en economia es fan absolutament necessaris en un context molt globalitzat, en què les relacions econòmiques són cada vegada més complexes.

L'economia estuda el comportament de les persones, individual i col·lectiu, en la busca de la satisfacció de les seues necessitats, així com de la producció i organització dels béns i serveis que es necessiten per a això, i la distribució dels recursos escassos.

Atès que l'economia està present en tots els aspectes de la nostra vida quotidiana, l'estudi de la matèria ajuda a percebre i conéixer el món que ens envolta, des d'una visió més amplia i detallada, de manera que forma ciutadans conscients i reflexius pel fet de facilitar la comprensió dels conceptes utilitzats habitualment com el creixement, la desocupació, la pobresa, l'educació, el medi ambient, la inflació, la distribució de la renda, el consumisme, la sanitat, el subdesenrotllament, etc.

El fet que per primera vegada, i de forma justificada, esta matèria tinga un antecedent en l'Educació Secundària Obligatòria, fa necessari l'aprofundiment i l'ampliació dels continguts que permeten aconseguir uns coneixements més precisos, des d'un punt de vista multidisciplinari.

La formació especialitzada que oferix esta matèria, com a matèria troncal del Batxillerat de Ciències Socials, permet proporcionar a l'alumnat els instruments que els ajuden a ser ciutadans crítics i a la presa de decisions responsables dins de la societat. Al seu torn, els facilita l'accés a estudis de caràcter econòmic i empresarial, tant de nivell universitari com de cicles formatius de grau superior.

Els continguts de la matèria en este nivell educatiu han sigut agrupats en huit blocs que permeten identificar els diferents àmbits que es tractaran al llarg del curs. En el primer bloc, Economia i escassetat. L'organització de l'activitat econòmica, s'introduïx l'alumnat en l'estudi econòmic, les decisions econòmiques bàsiques, els sistemes econòmics i els models econòmics. El segon bloc de continguts, L'activitat productiva, analitza l'empresa com a agent econòmic, les seues característiques, tipus i funcions, així com el procés productiu, des de la perspectiva de l'eficiència i la productivitat. En el tercer bloc, El mercat, s'analitza el funcionament del mecanisme de mercat, els diferents models de mercat, les seues limitacions i la intervenció del sector públic per a donar-los soluciò. El seu estudi permetrà a l'alumnat reconéixer-se com a agent econòmic i valorar la importància del consum responsable. En el quart bloc, La macroeconomia, s'analitzen les macromagnituds més significatives per a descriure

les característiques bàsiques d'una economia i les seues limitacions com a indicadors de benestar social i qualitat de vida. El quint bloc, La intervenció de l'Estat en l'economia, analitza els cicles econòmics, la intervenció del sector públic, els distints tipus de polítiques fiscal i pressupostaries i el problema de la desocupació des d'una perspectiva macroeconòmica. En el sext bloc, Aspectes financers de l'economia, s'estudia el funcionament i la tipologia dels diners, i el seu procés de creació, el funcionament del sistema financer, la inflació i la política monetària. El setè bloc, El context internacional de l'economia, descriu els aspectes més significatius del comerç internacional, reflex comptable en la balança de pagaments de cada país, les noves tendències d'integració econòmica, centrada en la Unió Europea i les causes i conseqüències de la globalització. Finalment, l'octau bloc, Desequilibris econòmics actuals, analitza les conseqüències que tenen lús de recursos sobre el medi ambient, la sensibilització dels diferents agents econòmics, les polítiques mediambientals, la pobresa i les seues causes i el subdesenrotllament. Encara que s'hagen tractat de forma recurrent al llarg de la matèria, és un tema de tancament que globalitza tots els nuclis temàtics, així com les referències sobre l'economia valenciana i espanyola.

Respecte als criteris d'avaluació, la seu sintaxi permet obtindre evidències de l'exercici esperat en el nivell educatiu. Per això, en la seu redacció, s'han utilitzat processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i la naturalesa d'execució corresponent. D'aquesta manera, la seu adquisició assegura un aprenentatge acumulatiu dels aprenentatges que valoren la completa consecució dels coneixements i processos que apareixen en els estàndards d'aprenentatge del reial decret.

L'estudi de l'economia proporciona, junt amb la formació tècnica, una sèrie de competències en treball en equip, habilitats de comunicació, iniciativa i lideratge, així com l'estímul de l'esperit emprenedor. A més, facilita la comprensió dels conceptes utilitzats habitualment en l'economia i en el món empresarial, potencia les habilitats i destreses de raonament, abstracció i interrelació, i proporciona instruments per a examinar de forma crítica la societat en què vivim; a més, contribueix a desenrotllar la curiositat intel·lectual, la capacitat analítica, el rigor i l'amplitud de perspectives pel fet de fer front a l'estudi i la investigació de diversos temes, un coneixement matemàtic i estadístic, així com una habilitat de comunicació oral i escrita per a explicar i transmetre les idees i conclusions amb arguments i evidències empíriques, un sólid sentit de l'éтика i respecte al ser humà, així com una intensa capacitat de treball, tant individual com en equip.

La contribució de l'assignatura a l'adquisició de les competències clau és la següent:

Competència social i cívica: el desenrotllament de la matèria afavorix, de forma rellevant, la competència social i cívica. Esta competència està present en tots els blocs de continguts. La competència es construeix per mitjà de conceptes, procediments i actituds, i implica l'habilitat i capacitat dels alumnes en la utilització dels coneixements adquirits i actituds representades davant de diferents contextos socials. L'economia és un instrument important en el desenrotllament de la formació i competència social i ciutadana de l'alumnat de Batxillerat. Amb això seran més conscients del seu paper actual en l'economia com a consumidors, estalviadors, contribuents, usuaris de béns i serveis públics i en el futur, com a treballadors, productors i electors.

La matèria desenrotlla la capacitat de comunicar-se de manera constructiva, el respecte a les diferències, l'interès pel desenrotllament socioeconòmic i per la seu contribució a un major benestar social de tota la població, així com la comunicació intercultural, la diversitat de valors i a superar prejuïs. També desenrotlla la solidaritat, el respecte dels drets humans i principis democràtics i el desenrotllament sostenible.

Sentit de la iniciativa i esperit emprenedor: La competència sentit de la iniciativa i esperit emprenedor implica la capacitat de transformar les idees en actes i permetre l'aprofitament de noves oportunitats. L'aportació de la matèria a esta competència es reflectix al llarg dels diferents nuclis de continguts. La persona, com a agent econòmic, se situa en el centre de la societat, ja siga com a productor o com a consumidor. Per tant, l'alumnat podrà avaluar les seues possibilitats de decisió en situacions determinades, i valorar les conseqüències que tenen tant per a la seu situació personal com per a tota la societat. A més la matèria desenrotlla el treball en equip, la capacitat d'autoconeixement, la iniciativa i la innovació, la capacitat d'anàlisi, la resolució de problemes tant individualment com de manera col·laborativa, la comprensió i assumpció de riscos i el maneig de la incertesa, així com el pensament crític i el sentit de la responsabilitat.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia: la competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic per a descriure, interpretar i predir distints fenòmens en el seu context a través de les àrees relatives als nombres, l'àlgebra, la geometria i l'estadística. La ciència econòmica s'estudia des d'un enfocament gràfic, matemàtic i analític. Per això, contribuirà a un acostament de la ciència matemàtica a la vida quotidiana de l'alumnat.

Competència per a aprendre a aprendre: la competència aprendre a aprendre és imprescindible per a l'aprenentatge permanent i es caracteritza per l'habilitat per a

iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge; la desenrotllada per esta matèria es plasma en una comprensió de l'aplicació pràctica i concreta de les diferents situacions socials i personals. Per tant, l'alumnat, al llarg dels blocs aprén coneixements que poden aplicar en cada context històric, econòmic, social i personal.

Competència en comunicació lingüística: la competència en comunicació lingüística està vinculada amb pràctiques socials que permeten a l'individu comportar-se com a agent comunicatiu, que produeix i rep missatges, a través de la llengua amb distintes finalitats. El desenrotllament de la matèria afavorix que l'alumne siga capaç d'explicar fenòmens socials i econòmics usant la terminologia tècnica pròpia de la matèria, de forma precisa i correcta, en diferents àmbits, així com buscar i seleccionar informació en diverses fonts, diferenciant entre fets, opinions i previsions. A més, promou la concepció del diàleg com a eina primordial per a la convivència i la resolució de conflictes.

Competència digital: la competència digital implica adquirir habilitats i actituds necessàries per a ser competent en un entorn digital. L'ús d'Internet i l'ús creatiu, crític i segur de les noves tecnologies de la informació i la comunicació seran instruments clau per a estudiar com es concreten i es materialitzen en l'entorn els conceptes que es transmeten a l'aula. Els principals mitjans de comunicació oferixen contínuament informació referida a l'àmbit econòmic. Els alumnes utilitzaren programes informàtics per a l'elaboració, de gràfiques, ànalisi de dades, desenrotllament de pressupostos i plans financers, que conduïxen a una major alfabetització digital.

Respecte als elements transversals es fa referència en la majoria dels blocs de continguts al foment del desenrotllament sostenible i atenció del medi ambient, així com els riscos derivats de la utilització de les tecnologies de la innovació i comunicació, sense perdre de vista la igualtat entre homes i dones, la prevenció de la violència de gènere i contra persones amb discapacitat, racisme o xenofòbia, la no-discriminació, la prevenció i la resolució de conflictes.

En relació amb la metodologia, s'inclouen plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contexts reals dels elements transversals i dels continguts de la matèria. D'esta manera, la metodologia potencia l'aprenentatge per competències, que es preveu com a coneixement en la pràctica, a través de la participació activa en la societat, tant en el context educatiu formal, com en els no formals.

Per tant s'afavoriran aprenentatges basats en la interacció a través del diàleg, la contextualització en l'entorn més pròxim i el treball cooperatiu. Tot això, a partir d'estrategies d'exposició, d'investigació o indagació i d'observació que facen aplicable allò que s'ha après a la vida real.

Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possiblitzar-ne l'observació i avaluació en contexts reals. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà l'exposició oral, tant individual com en grup i tindrà en compte treballs i comentaris de textos escrits al llarg del curs. Igualment, avaluarà l'interès i la participació de l'alumne quan es realitzen debats.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu i afavorir així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Continguts i criteris d'avaluació de Passignatura Economia

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Economia i escassetat. L'organització de l'activitat econòmica. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'escassetat, l'elecció i l'assignació de recursos. El cost d'oportunitat. La frontera de possibilitats de producció. Mecanismes d'assignació de recursos. Anàlisi i comparació dels diferents sistemes econòmics.	BL1.1. Explicar el problema de l'escassetat, les necessitats i el límitat i el cost d'oportunitat en tot sistema econòmic i expressar una valoració crítica de les diferents formes de resolució dels problemes econòmics a partir de l'estudi de casos.	CMCT CAA CSC

Els models econòmics. Economia positiva i economia normativa.

BL1.2. Reconéixer el mètode científic que s'utilitza en l'àrea de l'Economia així com identificar les fases de la investigació científica en economia i els models econòmics.

BL1.3. Reconéixer la terminologia conceptual de l'àrea econòmica pròpia del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.

BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.

CMCT
CSC

CCLI
CSC

CCLI
CSC

Bloc 2: L'activitat productiva. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'empresa, els seus objectius i funcions. Procés productiu i factors de producció. Divisió tècnica del treball, productivitat i interdependència. La funció de producció. Obtenció i ànalisi dels costos de producció i dels beneficis. Lectura i interpretació de dades i gràfics de contingut econòmic. Ànalisi d'esdeveniments econòmics relatius a canvis en el sistema productiu o en l'organització de la producció en el context de la globalització.	BL2.1. Analitzar les característiques principals de l'empresa i del procés productiu des de la perspectiva de l'eficiència i la productivitat, els seus efectes i la seua utilitat en la societat a més de les raons de la divisió tècnica del treball, utilitzant referències reals de l'entorn pròxim i la seua relació amb el mercat global.	SCE SIEE
	BL2.2. Calcular, representar i interpretar els costos i beneficis de les empreses, així com analitzar, representar i interpretar la funció de producció d'una empresa a partir d'un cas donat.	CAA CMCT CSC
	BL2.3. Buscar i seleccionar informació economicofinancera a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com pàgines web i bases de dades especialitzades, i registrar-la en paper de forma curiosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CD CSC
	BL2.4. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic	CD CSC

	utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori, com per exemple fulls de càlcul, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.	
--	---	--

Bloc 3: El mercat. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La corba de demanda. Moviments al llarg de la corba de demanda i desplaçaments en la corba de demanda. Elasticitat de la demanda. La corba d'oferta. Moviments al llarg de la corba d'oferta i desplaçaments en la corba de l'oferta. Elasticitat de l'oferta. L'equilibri del mercat. Diferents estructures de mercat i models de competència. La competència perfecta. La competència imperfecta. El monopol. L'oligòpoli. La competència monopolística. Anàlisi i valoració dels fallades del mercat i la intervenció del sector públic.	BL3.1. Calcular i interpretar, a partir del funcionament del mercat, les variacions en quantitats demandades i oferides de béns i serveis en funció de distintes variables, a través de l'estudi de casos. BL3.2. Analitzar el funcionament de mercats reals, debatre sobre les seues conseqüències per als consumidors, empreses o estats, i sobre la responsabilitat de cada un com a agents econòmics i observar les seues diferències amb els models, a través de casos concrets. BL3.3. Debatre sobre els principals errors del mercat, les seues causes i efectes per als agents que intervenen en l'economia i les diferents opcions d'actuació per part de l'Estat.	CMCT CSC CSC SIEE CSC SIEE CAA

Bloc 4: La macroeconomia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Macromagnituds: La producció. La renda. El gasto. La inflació. Magnituds reals i nominals. Els vincles dels problemes macroeconòmics i la seua interrelació. Limitacions de les variables macroeconòmiques com a indicadores del desenrotllament de la societat: Índex de desenrotllament humà.	BL4.1. Diferenciar les principals magnituds macroeconòmiques i analitzar les relacions existents entre si, i argumentar sobre els inconvenients i les limitacions que presenten com a indicadors de la qualitat de vida, a partir de casos pràctics i distinets fonts (INE, Banc d'Espanya, premsa econòmica, etc.).	CMCT CSC

Bloc 5: La intervenció de l'Estat en l'economia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El cicle econòmic. Les crisis cícliques de l'economia. L'Estat en l'economia. La regulació. La igualtat d'oportunitats i la redistribució de la riquesa. El mercat de treball. La desocupació: tipus de desocupació i les seues	BL5.1. Analitzar l'impacte del creixement econòmic, les distinets polítiques econòmiques i les crisis cícliques en l'economia i els seus efectes en la qualitat de vida de les persones, a partir de textos d'actualitat.	CSC

causes. Polítiques contra la desocupació. Valoració de les polítiques macroeconòmiques de creixement i estabilitat: Política fiscal i pressupostària.	BL5.2. Avaluar l'estructura del mercat de treball i la seua relació amb l'educació i formació, analitzant de forma especial la desocupació i la seua evolució, així com les diferents opcions de polítiques macroeconòmiques per a fer-li front, a partir de l'estudi de casos i comentaris de textos.	CSC SIEE
---	--	-------------

Bloc 6: Aspectes financers de l'economia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Funcionament i tipologia dels diners en l'economia. Procés de creació dels diners. La inflació segons les seues distinets teories explicatives: causes i efectes. Anàlisi dels mecanismes de l'oferta i demanda monetària i els seus efectes sobre el tipus d'interès. Funcionament del sistema financer i del Banc Central Europeu. Instruments de política monetària del BCE.	BL6.1. Reconéixer el procés de creació dels diners, els canvis en el seu valor i la forma en què estos es mesuren, a partir de l'estudi de casos. BL6.2. Explicar les distinets teories explicatives sobre les causes de la inflació i els seus efectes sobre els consumidors, les empreses i el conjunt de l'economia i analitzar els distinets tipus de política monetària i valorar el seu impacte econòmic i social, per mitjà de la interpretació de dades i gràfics. BL6.3. Descriure el funcionament del sistema financer i les característiques dels seus principals productes i mercats i analitzar el paper del Banc Central Europeu i l'estructura de la seua política monetària, a partir de diferents fonts.	CSC CMCT CSC CSC SIEE

Bloc 7: El context internacional de l'economia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Funcionament, suports i obstacles del comerç internacional. La balança de pagaments. Descripció dels mecanismes de cooperació i integració econòmica i especialment de la construcció de la Unió Europea. Causes i conseqüències de la globalització i del paper dels organismes econòmics internacionals en la seua regulació.	BL7.1. Analitzar els fluxos comercials entre dos economies, a partir de balanços de pagaments bàsiques, i examinar els processos d'integració econòmica a través de l'exemple de la Unió Europea. BL7.2. Argumentar sobre les causes i conseqüències de la globalització econòmica, així com el paper dels organismes econòmics internacionals en la seua regulació, en el context actual.	CSC CAA CSC

Bloc 8: Desequilibris econòmics actuals. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Consideració del medi ambient com a recursos sensibles i escàs. Identificació de les causes de la pobresa, el desenrotllament i les seues possibles vies de solució. Valoració del creixement davant del desenrotllament: les desigualtats en la distribució de la renda.</p>	<p>BL8.1. Analitzar l'impacte del creixement econòmic a través dels seus efectes en la qualitat de vida de les persones, el medi ambient i la distribució de la riquesa a escala local i mundial, per mitjà de debats i elaboració de tasques cooperatives.</p>	<p>CSC SIEE</p>
--	---	---------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

ECONOMIA DE L'EMPRESA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La matèria d'Economia de l'Empresa, troncal del Batxillerat de Ciències Socials, estudia i analitza la realitat empresarial, tant des d'un punt de vista intern com per les seues interrelacions amb la societat en què actua. El seu objectiu és avançar en l'anàlisi de la moderna organització i administració d'empreses, amb un enfocament complet i actualitzat, valorant les decisions empresarials i les seues conseqüències des d'un punt de vista social, ètic i mediambiental, i fomentar l'ús de les tecnologies de la informació. L'empresa és un catalitzador clau per al creixement econòmic, la innovació, l'ocupació i la integració social. És primordial cultivar i fomentar una cultura i forma de pensar empresarial, on s'exerceix i cresca la creativitat i l'esperit d'innovació, s'incentive l'elaboració de reflexions personals i la presa de decisions fonamentades i ètiques, així com la visualització de l'error com a font de progrés i aprenentatge.

Esta matèria introduïx l'alumnat en l'entorn amb què es relacionarà al llarg de la seua vida, ja siga com a consumidor, contribuent, futur treballador o emprendedor, per la qual cosa té especial rellevància en la seua formació humana a través de continguts de caràcter multidisciplinari, ja que posseeix nombroses implicacions amb la resta de matèries que configuren el Batxillerat.

A més, complica una funció propedèutica d'estudis superiors, ja que facilita l'accés a estudis de caràcter econòmic i empresarial, tant de nivell universitari com de formació professional.

En esta assignatura es treballaran qüestions com la raó de l'existència de les empreses, les seues característiques, tipus d'organització i funcionament i factors que influïxen en la presa de decisions. En entorns canviants i diferents, la flexibilitat i l'adaptació a les transformacions tecnològiques, legals i d'un altre tipus s'albiren com a

fonamentals per a la presa de les millors solucions possibles en cada moment, tenint en compte la seua responsabilitat amb la societat en què actua.

Els continguts de la matèria en este nivell educatiu han sigut agrupats en set blocs que permeten identificar els diferents àmbits que es tractaran al llarg del curs. El primer bloc, L'empresa, i el segon, Desenrotllament de l'empresa, consideren l'empresa des d'un punt de vista global i relacionat amb la seua funció social. Així, s'analitza la seua intervenció en la societat com a generadora de riquesa, però també s'atén la responsabilitat social dels seus actes, sense oblidar el creixement de les empreses multinacionals i la competència global, i el paper de les xicotetes i mitjanes empreses com a generadores d'ocupació i les seues obligacions fiscals. Els cinc blocs següents es referixen a les diferents àrees funcionals de l'empresa. Així, el tercer i quart bloc, Organització i direcció de l'empresa, i La funció productiva, respectivament, afecten sobreto tot l'empresa entesa com a organització. Per això, molts dels seus continguts són aplicables a qualsevol estructura organitzativa més enllà de la seua finalitat, siga empresarial o no. S'aborden aspectes relatius a la direcció, planificació i presa de decisions, incloent-hi la gestió de capital humà. També es considera l'organització de la producció i la seua rendibilitat, valorant els efectes d'esta sobre l'entorn. Els continguts del quint bloc, La funció comercial de l'empresa, i el sext, La informació comptable en l'empresa, es referixen a la gestió de la informació que l'empresa genera tant en el sentit comercial com en l'estretament empresarial, derivat de les seues obligacions comptables. S'estudia la manera en què l'empresa crea una determinada imatge, tant pròpia com dels seus productes, i els efectes socials d'algunes pràctiques empresarials en este camp. Posteriorment, l'anàlisi se centra en la manera en què l'empresa gestiona la informació sobre la seua activitat destinada a la presa de decisions o a informar tercers interessats, com ara accionistes, treballadors, creditors o el mateix estat, entre altres. L'últim bloc estudia la valoració de projectes d'inversió i el seu finançament, aspectes que l'alumnat pot també aplicar a l'àmbit personal. L'estudi de la matèria proporciona, junt amb la formació tècnica, una sèrie de competències en treball en equip, habilitats de comunicació, iniciativa i lideratge, així com l'estímul de l'esperit emprendedor. A més, facilita la comprensió dels conceptes utilitzats habitualment en l'economia i en el món empresarial, potencia les habilitats i destreses de raonament, abstracció i interrelació, i proporciona ferramentes per a examinar de forma crítica la societat en què ens movem; a més, contribueix a desenvolupar la curiositat intel·lectual, la capacitat analítica, el rigor i l'amplitud de perspectives pel fet de fer front a l'estudi i investigació de diversos temes, un coneixement matemàtic i estadístic, així com una habilitat de comunicació oral i escrita per a explicar i transmetre les idees i conclusions amb arguments i evidències empíriques, un sólid sentit de l'éтика i respecte al ser humà, així com una intensa capacitat de treball, tant individual com en equip.

La contribució de l'assignatura a l'adquisició de les competències clau és la següent:

Competència social i cívica. El desenrotllament de la matèria afavorix, de forma rellevant, la competència social i cívica. Esta competència està present en tots els blocs de continguts. La competència es va construir per mitjà de conceptes, procediments i actituds, i implica l'habilitat i capacitat dels alumnes en la utilització dels coneixements adquirits i actituds representades enfront de diferents contextos socials. L'Economia de l'Empresa és un important instrument en el desenrotllament de la formació i competència social i ciutadana de l'alumnat de Batxillerat. Amb això, seran més conscient del seu paper actual en l'economia com a consumidors, estalviadors, contribuents, usuaris de béns i serveis públics i en el futur, com a treballadors, productors i electors.

La matèria desenrotlla la capacitat de comunicar-se de manera constructiva, el respecte a les diferències, l'interès pel desenrotllament socioeconòmic i per la seua contribució a un major benestar social de tota la població, així com la comunicació intercultural, la diversitat de valors i a superar prejuïs. També desenrotlla la solidaritat, el respecte dels drets humans i principis democràtics i el desenrotllament sostenible.

Sentit de la iniciativa i esperit emprendedor. La competència sentit de la iniciativa i esperit emprendedor implica la capacitat de transformar les idees en actes, permetent l'aprofitament de noves oportunitats. L'aportació de la matèria a esta competència es reflectix al llarg dels diferents nuclis de continguts. La persona se situa en el centre de la societat, ja siga com a productor, com a consumidor o com a treballador. Per tant, l'alumnat podrà avaluar les seues possibilitats de decisió en situacions determinades, valorant les conseqüències que tenen tant per a la seua situació personal com per a tota la societat. A més, la matèria desenrotlla el treball en equip, la capacitat d'autoconeixement, la iniciativa i la innovació, la capacitat d'anàlisi, la resolució de problemes tant individualment com de manera col·laborativa, la comprensió i assumpció de riscos i el maneig de la incertesa, així com el pensament crític i el sentit de la responsabilitat.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. La competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic per a descriure, interpretar i predir distints fenòmens en el seu context a través de les àrees relatives als nombres, l'àlgebra, la geometria i l'estadística. La matèria s'estudia des

d'un enfocament gràfic, matemàtic i analític. Per això, contribuirà a un acostament de la ciència matemàtica a la vida quotidiana de l'alumnat.

Competència per a aprendre a aprendre. La competència aprendre a aprendre és imprescindible per a l'aprenentatge permanent i es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. La desenrotllada per esta matèria es plasma en una comprensió de l'aplicació pràctica i concreta de les diferents situacions socials i personals. Per tant, l'alumnat, al llarg dels blocs aprenrà coneixements que poden aplicar en cada context històric, econòmic, social i personal.

Competència en comunicació lingüística. La competència en comunicació lingüística està vinculada amb pràctiques socials que permeten a l'individu comportar-se com a agent comunicatiu, que produeix i rep missatges, a través de la llengua amb distintes finalitats. El desenrotllament de la matèria afavorix que l'alumne siga capaç d'explicar fenòmens socials i econòmics usant la terminologia tècnica pròpia de la matèria, de forma precisa i correcta, en diferents àmbits, així com buscar i seleccionar informació en diverses fonts, diferenciant entre fets, opinions i previsions. A més, promou la concepció del diàleg com a ferramenta primordial per a la convivència i la resolució de conflictes.

Competència digital. La competència digital implica adquirir habilitats i actituds necessàries per a ser competent en un entorn digital. L'ús d'internet i l'ús creatiu, crític i segur de les noves tecnologies de la informació i la comunicació seran instruments clau per a estudiar com es concreten i es materialitzen en l'entorn, els conceptes que es transmeten en Paula. Els principals mitjans de comunicació oferixen contínuament informació referida a l'àmbit econòmic. Els alumnes utilitzaran programes informàtics per a l'estudi, de gràfics, anàlisi de dades, desenrotllament de pressupostos i plans financers, que conduïxen a una major alfabetització digital.

Consciència i expressions culturals. La competència de consciència i expressions culturals està present en la matèria a través de la iniciativa, la creativitat i la imaginació pròpies amb vista a l'expressió de les pròpies idees, principalment en el bloc de la funció comercial de l'empresa.

Respecte als elements transversals es fa referència en la majoria dels blocs de continguts al foment del desenrotllament sostenible i atenció del medi ambient, així com els riscos derivats de la utilització de les tecnologies de la innovació i comunicació, sense perdre de vista la igualtat entre homes i dones, la prevenció de la violència de gènere i contra persones amb discapacitat, racisme o xenofòbia, la no-discriminació, la prevenció i la resolució de conflictes.

En relació a la metodologia, s'incorporen plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contexts reals dels elements transversals i dels continguts de la matèria. Per tant, la metodologia potencia l'aprenentatge per competències, que es contempla com a coneixement en la pràctica, a través de la participació activa en la societat, tant en el context educatiu formal, com en els no formals.

Per tant, s'afavoriran aprenentatges basats en la interacció a través del diàleg, la contextualització en l'entorn més pròxim i el treball cooperatiu. Tot això, a partir d'estrategies d'exposició, d'investigació i d'observació que facen aplicable allò que s'ha après en la vida real.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i evaluació en contexts reals. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà l'exposició oral, tant individual com en grup i tindrà en compte treballs i comentaris de textos escrits al llarg del curs. Igualment, avaluarà l'interès i la participació de l'alumne quan es realitzen debats.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i evaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, i faciliten així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Economia de l'Empresa

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: L'empresa. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

L'empresa i l'empresari. Classificació, components, funcions i objectius de l'empresa. Anàlisi del marc jurídic que regula l'activitat empresarial. La fiscalitat empresarial. Funcionament i creació de valor. Interrelacions amb l'entorn econòmic i social. Valoració de la responsabilitat social i mediambiental de l'empresa. L'ètica empresarial.	BL1.1. Analitzar els diversos elements de l'empresa, els tipus d'empreses segons els diferents criteris de classificació, les seues funcions, distintes formes jurídiques i la seua relació amb les responsabilitats legals dels seus propietaris i gestors i les exigències de capital, a partir de l'estudi de casos. BL1.2. Explicar els diferents impostos que afecten les empreses a partir de casos bàsics i argumentar la importància del compliment de les obligacions fiscals per a la riquesa nacional i el benestar social. BL1.3. Analitzar els trets principals de l'entorn en què l'empresa desenrotlla la seua activitat i explicar, a partir d'estos, les distintes estratègies i decisions adoptades i les seues possibles implicacions socials i mediambientals de la seua activitat. BL1.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'àrea economoempresarial pròpia del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.5. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.6. Buscar i seleccionar informació economicofinancera a partir d'una estratègia de filtració i de forma contrastada en mitjans digitals com pàgines web i bases de dades especialitzades, i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL1.7. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori, com per exemple fulls de càlcul, o serveis de la web, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.	CSC SIEE CSC CAA CSC SIEE CCLI CSC CCLI CAA CD CSC CD CSC
--	---	--

Bloc 2: Desenrotllament de l'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Localització i dimensió empresarial. Estratègies de creixement intern i extern. Consideració de la importància de les xicotetes i mitjanes empreses i les seues estratègies de mercat. Internacionalització, deslocalització, competència global i la tecnologia. Identificació dels aspectes positius i negatius de l'empresa multinacional.	BL2.1. Analitzar les diferents estratègies de creixement i les decisions preses per les empreses, considerant el marc global en què actuen, a partir de casos concrets.	CSC SIEE

Bloc 3: Organització i direcció de l'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La divisió tècnica del treball i la necessitat d'organització en el mercat actual. Funcions bàsiques de la direcció. Planificació i presa de decisions estratègiques. Sistemes de gestió de qualitat. Disseny i ànalisi de l'estructura de l'organització formal i informal. La gestió dels recursos humans i la seua incidència en la motivació. Els conflictes d'interessos i les seues vies de negociació.	BL3.1. Analitzar la planificació, organització i gestió dels recursos d'una empresa i argumentar les possibles modificacions per a realitzar en funció de l'entorn en què desenrotlla la seua activitat i dels objectius plantejats, en treballs cooperatius i individuals.	CAA CSC SIEE

Bloc 4: La funció productiva. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Procés productiu, eficiència i productivitat. La investigació, el desenrotllament i la innovació (I+D+i) com a elements clau per al canvi tecnològic i millora de la competitivitat empresarial. Costos: classificació i càlcul dels costos en l'empresa. Càlcul i interpretació del llíndar de rendibilitat de l'empresa. Els inventaris de l'empresa i els seus costos. Models de gestió d'inventaris.	BL4.1. Analitzar diferents processos productius des de la perspectiva de l'eficiència i la productivitat, reconeixent la importància de la I+D+i, a partir de l'estudi de casos.	CMCT SIEE
	BL4.2. Determinar l'estructura d'ingressos i costos d'una empresa, calcular i representar el seu benefici i el seu llíndar de rendibilitat, a partir d'un supòsit plantejat per a poder interpretar el seu significat.	CMCT CAA
	BL4.3. Descriure els conceptes fonamentals del cicle d'inventari i manejar els models de gestió per a valorar la importància dels costos relacionats.	SIEE

Bloc 5: La funció comercial de l'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte i classes de mercat. Tècniques d'investigació de mercats. Anàlisi del consumidor i segmentació de mercats. Variables del màrqueting mix i elaboració d'estratègies. Estratègies de màrqueting i ètica empresarial. Aplicació al màrqueting de les tecnologies més avançades.	BL5.1. Analitzar les característiques del mercat i explicar, d'acord amb estes, les polítiques de màrqueting aplicades per una empresa davant de diferents situacions i objectius, i debatre sobre distintes estratègies de màrqueting des d'un punt de vista ètic, social i ambiental.	SIEE CSC CEC

Bloc 6: La informació comptable en l'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Obligacions comptables de l'empresa. La composició del patrimoni i la seua valoració. Els comptes anuals i la imatge fidel. Elaboració del balanç i el compte de pèrdues i guanys. Anàlisi i interpretació de la informació comptable.	BL6.1. Elaborar balanços i comptes de pèrdues i guanys en supòsits bàsics, explicar el seu significat i diagnosticar la situació de l'empresa a partir de la informació obtinguda, proposant mesures per a la seua millora.	CMCT CAA SIEE

Bloc 7: La funció financer. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estructura econòmica i financer de l'empresa. Concepte i classes d'inversió. Valoració i selecció de projectes d'inversió. Recursos financers de l'empresa. Anàlisi de fonts alternatives de finançament interna i externa.	BL7.1. Avaluar distints projectes d'inversió, justificant raonadament la selecció de l'alternativa més avantatjosa, a partir de casos pràctics, i seleccionar de forma raonada la font de finançament convenient en un determinat supòsit.	CMCT CAA SIEE

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.
CEC: consciència i expressions culturals.

FILOSOFIA

1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La filosofia és una activitat reflexiva i crítica que, a partir de les aportacions de les ciències i d'altres disciplines, pretén fer una síntesi global sobre el que és la persona, el coneixement, la conducta adequada i la vida social i política.

Per això, la matèria Filosofia persegueix com a objectiu principal la comprensió, per part de l'alumnat, de si mateix i del seu món, i dotar-lo, per a això, de ferramentes cognitives tant teòriques com pràctiques. En el pla teòric, l'alumnat coneixerà els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. En la dimensió pràctica, la matèria dota les i els alumnes d'una actitud crítica que ajuda a no admetre idees que no han sigut rigorosament analitzades i evidenciades, saber pensar, raonar i argumentar amb fonament, coherència i de forma autònoma, l'habilitat discursiva per a dialogar i convèncer evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat per a discernir entre l'evident i l'arbitràri, el substancial i l'accidental, la gestió creativa de les capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom. La fórmula kantiana "atreix-te a saber" és potser l'expressió més precisa de la tendència filosòfica a la crítica de prejuïs i idees dominants majoritàriament acceptades. La filosofia com a saber crític permet permet que l'alumnat comprenguera les seues idees preconcebudes, i en general la tradició, han de ser analitzades com a dades la veritat de les quals no pot donar-se per suposada.

La matèria s'estructura en sis blocs. Després d'una presentació dels procediments comuns que s'han de tractar al llarg de tots els temes (bloc 1), s'exposa un bloc temàtic (bloc 2) que analitza la caracterització del saber filosòfic, distingint-lo d'altres tipus de saber i analitzant les relacions i diferències que manté amb la ciència. A continuació (blocs 3 i 4) s'exposen els temes relacionats amb el coneixement, el saber científic, el llenguatge, la lògica, la retòrica i l'argumentació, a través dels quals s'educa l'expressió i interpretació del pensament i dels sentiments, s'utilitza el llenguatge per a regular la pròpia conducta i les relacions socials, s'empra el raonament lògic i els processos propis de pensament (anàlisi, síntesi, relació, associació, etc.) per a propiciar la resolució de problemes i el coneixement de diferents llenguatges comunicatius, i es desenrotlla, així, la capacitat crítica que discernix allò nuclear d'allò accessori. Així mateix, la metafísica i les qüestions últimes sobre la realitat, el seu sentit i qui pot ser l'origen del cosmos, permeten aprofundir en el coneixement de si mateix i en la comprensió de l'entorn, i possibiliten la competència per a interpretar successos, analitzant-ne les causes, predict les conseqüències i analitzant críticament els factors capaços de transformar la realitat. Després de l'aproximació a les qüestions metafísiques i epistemològiques, es planteja l'estudi de les distintes dimensions del ser humà (bloc 5). S'estudiarà al ser humà des de la seua dimensió biològica, sociocultural i simbòlica, i s'obrirà pas a la consideració de les distintes antropologies i les diferents concepcions filosòfiques del ser humà que s'han fet al llarg de la història del pensament. Finalment (bloc 6) es tractarà la fonamentació de la filosofia moral i política, així com la qüestió de l'aplicació de l'éтика a les principals activitats de la societat. L'estudi de la dimensió política ajuda a desenrotllar una consciència ciutadana democràtica. La racionalitat pràctica del pensament filosòfic introduïx l'alumnat en la dimensió social humana que, concretada en la societat contemporània, s'expressa en la democràcia parlamentària, en les declaracions dels drets humans, així com en els valors comuns que constitueixen el substrat de la ciutadania democràtica en un context global.

Resulta evident la importància de la filosofia en el desenrotllament de les competències, la més treballada de les quals és probablement la competència en

96

comunicació lingüística. La filosofia ajuda a través d'esta competència que l'alumne adquirisca la seguretat que la paraula és un instrument de coneixement i alhora el vincle cultural entre els sers humans. El valor del concepte no és merament teòretic, sinó pràctic: individual i col·lectiu.

En la competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia, encara que no són pròpiament competències filosòfiques, es treballa en l'estudi dels fonaments de la ciència i la tecnologia, així com la visió del món que estos sabers comporten, el mateix que en l'estudi i l'aplicació de les regles del raonament lògic.

El curs de Filosofia treballa la competència digital en relació a la cerca de la informació i la seua interpretació. L'alumnat ha de saber com i què cercar: no tot és igualment relevant. Serà el professor qui orienti i done els criteris i els objectius perquè l'ús de les noves tecnologies siga aprofitable educativament.

La competència aprendre a aprendre garantix que l'individu tinga recursos suficients per a formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autoregulació dels processos cognitius i de la conducta en distints contextos fan que esta competència siga clau. La filosofia també desenrotlla esta competència gràcies al seu treball per aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

La filosofia sempre ha estat oberta a la realitat i a les inquietuds personals i col·lectives del ser humà. Per això, treballa les competències socials i cíviques. La cerca de la felicitat individual i el benestar col·lectiu són assumptes que s'aborden en el curs. No són problemes teòrics, sinó pràctics, que involucren l'alumnat perquè lluite per una societat justa i una vida feliç. Actituds com confiança en si mateix i en els altres, solidaritat o tolerància... són les que es treballen en la matèria Filosofia.

La filosofia dota l'alumne d'un coneixement conceptual sobre la socialització i l'activitat del ser humà com a membre d'un col·lectiu. És un saber teòric, però imprescindible. És un coneixement sobre els fonaments de la nostra convivència, és a dir, un coneixement pròpiament filosòfic. No obstant això, l'elaboració teòrica de la nostra convivència té un fi pràctic: el compromís i la participació de l'individu en la vida ciutadana. Totes estas actituds seran les que doten de sentit la capacitat creadora i innovadora, així com la gestió de projectes tant individuals com en equip.

La filosofia també ajuda a desenrotllar el sentit d'iniciativa i l'esperit emprendedor dins d'un marc ètic inclaudible per a una societat que vulga guiar-se per principis que dignifiquen el ser humà, defugint així la seua cosificació i mercantilització.

Finalment, la filosofia treballa la competència sobre la consciència i expressions culturals. Esta competència inclou la consideració de l'art i el seu valor estètic, així com la cultura com a expressió necessària del ser humà. La reflexió filosòfica del curs, en diversos blocs, presenta a l'alumnat explícitament el fenomen estètic i el ser cultural de la persona com a realitats essencials d'allò humà.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són: a) Interacció i aprenentatge, l'objectiu últim del qual és que totes i tots els alumnes sense exclusió, adquirisquen els millors aprenentatges possibles. b) Aprendentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn. d) Didàctica específica de l'àrea, siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat, els recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible. Però també és necessari treballar l'expressió oral. Treballs individuals o en grup que requerisquen una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions filosòfiques. Igualment avaluarà la participació en classe quan es facen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Filosofia

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi conceptual Síntesi teòrica.	BL1.1. Analitzar, de forma crítica, textos i obres significatives, pertanyents a pensadors destacats i reflexionar-hi de forma crítica i dialogada.	CSC CAA
Redacció i diàleg filosòfic Dissertació filosòfica	BL1.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i expressar oralment textos prèviament planificats, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
Contextualització, relació i aplicació de les idees filosòfiques Diàleg igualitari	BL1.3. Llegir textos de formats diversos utilitzant les estratègies de comprensió lectora i escriure textos en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació Tipus de text [expositiu i argumentatiu]	BL1.4. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada, i registrar-la de forma cuidadosa o emmagatzemant-la en paper o dispositius informàtics i serveis de la xarxa, i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, citant-ne adequadament la procedència.	CCLI CAA CD
Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses Normes gramaticals	BL1.5. Participar en intercanvis comunicatius, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori, compartir informació i continguts digitals utilitzant ferramentes de comunicació TIC, serveis Web i entorns virtuals d'aprenentatge aplicant bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.	CCLI CAA CD
Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió Respecte en l'ús del llenguatge Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text [expositius i argumentatius].		
Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.)		
Respecte en l'ús del llenguatge Estratègies de busca i selecció de la informació Procediments de síntesi de la informació Procediments de presentació de continguts Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web		

<p>Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades.</p> <p>Estratègies de filtrat en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Interacció oral i digital</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com a blogs, fòrums, wikis...</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques, com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció del dit públic.</p> <p>Pensament mitjans-fi</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes</p> <p>Avaluació de processos i resultats</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat</p> <p>Habilitats de comunicació</p>	<p>BL1.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres, generant implicació en la tasca, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias, actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.8. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i fer una previsió de recursos i de temps ajustada als objectius proposats; adaptar-la a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	CSC SIIE CAA SIEE CAA
--	--	---------------------------------------

Bloc 2: El saber filosòfic. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El saber filosòfic.	BL2.1. Reconéixer l'especificitat i importància del saber racional, en general,	CSC

<ul style="list-style-type: none"> · La Filosofia. El seu sentit · L'explicació pracional: mite i màgia. · L'explicació racional: la raó i els sentits La funció de la filosofia · Funcions i característiques de la filosofia · El saber filosòfic a través de la seua història. · Les disciplines teoricopràctiques del saber filosòfic El valor de la filosofia · Necessitat de la filosofia · Vigència de la filosofia Glossari termes conceptuais Edició i creació de continguts digitals · Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. · Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació. 	<ul style="list-style-type: none"> i filosòfic en particular, en tant que saber de comprensió i interpretació de la realitat, i identificar la dimensió teòrica i pràctica de la filosofia, els objectius, les característiques, les disciplines, els mètodes i les funcions. 	CAA
	<ul style="list-style-type: none"> BL2.2. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites; elaborar de forma col·laborativa un glossari de termes filosòfics i crear i editar continguts digitals, fent servir aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web . 	CCLI CD
	<ul style="list-style-type: none"> BL2.3. Contextualitzar històricament i culturalment les problemàtiques pròpies de la filosofia a partir d'informacions obtingudes en diverses fonts, de l'anàlisi de documents escrits o audiovisuals, o l'estudi de casos. 	CEC CSC
	<ul style="list-style-type: none"> BL2.4. Analitzar de forma crítica, fragments de textos significatius i breus sobre l'origen de la filosofia, i identificar les problemàtiques i les solucions exposades. 	CSC CAA
	<ul style="list-style-type: none"> BL2.5. Reconéixer que la filosofia és, alhora, un saber i una actitud que estimula la crítica, l'autonomia, la creativitat i la innovació, i aporta evidències obtingudes de diverses fonts. 	CSC SIEE
	<ul style="list-style-type: none"> BL2.6. Relacionar els problemes filosòfics analitzats amb altres intents de comprensió de la realitat, com ara el científic, el teològic, el poètic, les sàties orientals, etc. 	CSC CMCT CEC

Bloc 3: El coneixement. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<ul style="list-style-type: none"> El problema filosòfic del coneixement humà. · El problema del coneixement humà Graus i ferramentes del conéixer: raó, enteniment, sensibilitat. · L'abstracció. Els problemes implicats en el conéixer: les possibilitats, els límits, els interessos, l'irracional. Racionalitat teòrica i pràctica. 	<ul style="list-style-type: none"> BL3.1. Explicar els processos i les problemàtiques implicades en el procés de coneixement humà des del camp filosòfic. 	CSC CMCT
	<ul style="list-style-type: none"> BL3.2. Explicar la funció de la ciència, descriure'n les característiques i mètodes, i exposar les diferències i les coincidències de l'ideal i de la investigació científica amb el saber filosòfic. 	CSC CMCT

100

<ul style="list-style-type: none"> · La veritat. · La veritat com a propietat de les coses. La veritat com a propietat de l'enteniment: coherència i adequació. · Alguns models filosòfics d'explicació del coneixement i l'accés a la veritat. El coneixement científic. · Filosofia i ciència. · Objectius i instruments de la ciència. · El mètode hipotèticodeductiu. · La visió aristotèlica del quefer científic. La investigació científica en la modernitat, matemàtiques i tècnica com a ferramentes de coneixement i interpretació fonamentals. La investigació contemporània i la reformulació dels conceptes clàssics Coneixement, llenguatge i la lògica. Filosofia del llenguatge: el problema filosòfic dels conceptes universals i l'error argumentatiu de la generalització precipitada. · Retòrica, argumentació i lògica: la comunicació des de la filosofia. La retòrica i la composició del discurs La importància de la comunicació i la seua relació amb el llenguatge, la veritat i la realitat. La lògica proposicional L'argumentació: regles i ferramentes del diàleg i la demostració d'arguments. 	<ul style="list-style-type: none"> BL3.3. Analitzar de forma crítica, utilitzant informació complementària obtinguda de fonts, fragments de textos filosòfics sobre el coneixement humà, la ciència, el llenguatge i la lògica, identificar les problemàtiques i solucions que proposen i justificar la pròpia postura. 	CAA CSC
	<ul style="list-style-type: none"> BL3.4. Identificar les dimensions que formen part de la composició del discurs retòric i aplicar-les en la composició de discursos propis. 	CCLI CSC
	<ul style="list-style-type: none"> BL3.5. Utilitzar les regles i ferramentes bàsiques del discurs basat en l'argumentació demostrativa. 	CCLI CAA
	<ul style="list-style-type: none"> BL3.6. Identificar les regles bàsiques de la lògica proposicional i destacar-ne el valor per a mostrar el raonament correcte i l'expressió del pensament com a condició fonamental per als projectes humans. 	CCLI CMCT
	<ul style="list-style-type: none"> BL3.7. Explicar el problema de l'accés a la veritat, l'argumentació i el raonament lògic, i mostrar els esforços de la filosofia per a allunyar-se del dogmatisme, l'arbitrarietat i els preuïs. 	CMCT CSC

Bloc 4: La realitat. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<ul style="list-style-type: none"> Les grans qüestions de la metafísica occidental. · La explicació metafísica de la realitat. La pregunta pel ser com a punt de partida de la filosofia. · El problema, aparença i realitat. La pregunta per l'origen i estructura de la realitat. La necessitat de categoritzar racionalment la realitat. L'univers i les diferents formes d'entendre'l · La filosofia de la naturalesa. Les concepcions filosòfiques de l'univers al llarg de la història. 	<ul style="list-style-type: none"> BL4.1. Reconéixer la metafísica com a estudi de la realitat en tant que totalitat, i distingir-la de les ciències i de l'estudi particular dels fenòmens reals. 	CSC CEC
	<ul style="list-style-type: none"> BL4.2. Explicar, des d'un enfocament metafísic, els principals problemes que planteja la realitat i comparar les explicacions científiques sobre l'univers. 	CSC CMCT
	<ul style="list-style-type: none"> BL4.3. Contextualitzar històrica i culturalment, a partir d'informacions 	CSC

<ul style="list-style-type: none"> · La visió moderna i contemporània de l'univers. · La trobada de la filosofia i la física. 	<ul style="list-style-type: none"> obtingudes de diverses fonts, les diferents cosmovisions sobre l'univers i comparar-les. <p>BL4.4. Analitzar textos filosòfics i científics sobre la comprensió i interpretació de la realitat, relacionar els problemes plantejats en els textos i justificar de forma crítica la pròpia postura.</p> <p>BL4.5. Descriure els estudis que oferix la metafísica sobre la realitat i posar-la en relació amb els resultats que oferixen les ciències sobre l'origen i l'estrucció de l'univers.</p>	CAA CSC SIEE CSC CMCT
---	--	-----------------------------------

Bloc 5: El ser humà des de la filosofia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<ul style="list-style-type: none"> La pregunta pel ser humà. Les implicacions filosòfiques de l'evolució. La construcció de la pròpia identitat. La dialèctica naturalesa-cultura en el procés d'antropogènesi. Filosofia i biologia. La dialèctica naturalesa-cultura en el procés de construcció de la identitat humana. La concepció del ser humà en la història: La visió grega: l'heroí homèric; concepte socràtic; dualisme platònic, l'anima racional i polític aristotèlic, materialisme i individualisme hel·lenista. El pensament medieval: creació a imatge divina, nova concepció del cos i l'ànima, de la mort, la llibertat. El Renaixement: antropocentrisme i humanisme. La modernitat i el s. XIX: raó, emocions i llibertat. El ser humà en la filosofia contemporània. L'activitat de l'home: l'homofaber Tècnica i tecnologia. Reflexions filosòfiques sobre el desenrotllament científic i tecnològic. Riscos associats a l'ús de les tecnologies. La identitat digital. 	<p>BL5.1. Explicar algunes teories filosòfiques occidentals sobre el ser humà i expressar l'opinió que s'hi té de forma reflexiva i dialogada.</p> <p>BL5.2. Explicar les implicacions filosòfiques de l'evolució i relacionar el saber filosòfic amb el saber científic.</p> <p>BL4.3. Identificar els elements constitutius del ser humà i explicar la interacció entre el component natural i el cultural.</p> <p>BL5.4. Analitzar, utilitzant informació complementària obtinguda de diverses fonts, fragments de textos sobre la reflexió filosòfica sobre el ser humà, el sentit de l'existència, la tècnica i l'art, identificar les problemàtiques existents i la influència del context sociocultural i justificar la seua opinió e forma crítica.</p> <p>BL5.5. Dissertar, de forma i oral i escrita, sobre les temàtiques intrínsecament filosòfiques en l'àmbit del sentit de l'existència.</p> <p>BL5.6. Identificar les implicacions de la tecnologia en tant que saber pràctic transformador de la naturalesa i de la realitat humana.</p>	CSC CEC CSC CMCT CSC CSC CSC CSC CCLI CSC CSC CMCT

<ul style="list-style-type: none"> La creativitat i la capacitat simbòlica del ser humà. La realitat des de l'art. L'estètica filosòfica, funció i característiques. El sentiment, l'experiència i el júi estètic. La bellesa i l'art. Creació artística i societat. L'art com a justificació o com a crítica de la realitat. El sentit de l'existència La reflexió filosòfica sobre el ser humà i el sentit de l'existència. Algunes claus sobre el sentit de l'existència humana. La qüestió del sentit, l'essència i l'existència, el jo, la llibertat, la mort, el destí, l'atzar, la història, la necessitat de transcendència. Autoconeixement, sentit crític i creativitat Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autorregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Imaginació i creativitat Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític Presa de decisions vocacional Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'assignatura. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions 	<p>BL5.7. Reflexionar sobre el camp de l'estètica i relacionar la creació artística amb altres camps, com ara l'estètica, el coneixement i la tècnica.</p> <p>BL5.8. Argumentar sobre el rebuig dels prejuïs antropocèntrics i per motius físics, i sobre la necessitat d'eradicar actituds d'intolerància, injustícia i exclusió.</p> <p>BL5.9. Exposar de forma crítica i respectuosa alguns plantejaments divergents que han obert camí cap a la consideració actual de la persona.</p> <p>BL5.10. Reconéixer la capacitat simbòlica i estètica com a element distintiu de l'espècie humana que afavorix el pensament creatiu, crític i innovador i que permet adaptar-se i anticipar-se als canvis.</p> <p>BL5.11. Ser conscient de la identitat digital i protegir-la, preservant la privacitat de les dades personals, utilitzar una varietat d'estratègies de seguretat i actuar davant de les amenaces.</p> <p>BL5.12. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les pròpies possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades, assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL5.13. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'assignatura, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p>	CSC CEC CSC CSC SIEE SIEE CD SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE
---	--	--

Bloc 6: La racionalitat pràctica. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'accio moral · Fonaments de la vida moral. · Els termes ètica i moral.	<p>BL6.1. Identificar l'especificitat de la raó en la dimensió pràctica, en tant que orientadora de l'acció humana, reconeixent l'objecte i la funció de l'estètica.</p>	CSC

<p>L'etica com a reflexió sobre l'acció moral: caràcter, consciència i maduresa moral.</p> <p>Relativisme i universalisme moral.</p> <p>Principals teories sobre la moral humana.</p> <p>L'origen de l'ètica occidental: Sòcrates versus sofistes.</p> <p>La busca de la felicitat.</p> <p>La bona voluntat: Kant.</p> <p>El poder polític</p> <p>Els fonaments filosòfics de l'estat.</p> <p>Legalitat i legitimitat.</p> <p>La funció del pensament utòpic.</p> <p>Principals interrogants de la filosofia política.</p> <p>La justícia com a virtut eticopolítica.</p> <p>El convencionalisme en els sofistes.</p> <p>La justícia segons Platò.</p> <p>Tipus de justícia segons Aristòtil i Sant Tomàs.</p> <p>Teories contemporànies de la justícia: la disputa Rawls i comunitarisme.</p> <p>El concepte d'estat i la seua evolució històrica.</p> <p>El realisme polític: Maquiavel.</p> <p>El contractualisme: Hobbes, Locke, Rousseau i Montesquieu.</p> <p>La pau perpètua de Kant.</p> <p>Els fonaments filosòfics del capitalisme en el s. XIX: John Stuart Mill.</p> <p>Alienació i ideologia segons Marx.</p> <p>La disputa política entre Popper i l'escola de Frankfurt.</p> <p>Ètica aplicada</p> <p>Ètica de l'empresa.</p> <p>La responsabilitat social de l'empresa.</p> <p>La importància de l'ètica per a establir el sistema de valors en el treball. La diferenciació entre mitjans i fins.</p> <p>La raó crítica i la importància del diàleg per a l'elaboració de projectes.</p> <p>Bioètica</p> <p>L'àmbit de la bioètica</p> <p>Els principis de la bioètica</p> <p>La dignitat de la persona</p>	<p>BL6.2. Explicar les principals teories ètiques sobre la justícia, la felicitat i el desenrotllament moral, com a base del desenrotllament integral del ser humà.</p> <p>BL6.3. Explicar la funció, les característiques i els principals interrogants de la filosofia política.</p> <p>BL6.4. Enumerar les principals teories i conceptes filosòfics que han estat en la base de la construcció de la idea d'estat, i distingint fonamentalment els conceptes de legalitat i legitimitat.</p> <p>BL6.5. Argumentar sobre la importància de la forma de preguntar radical pròpia de la filosofia i sobre l'aplicació que pot tindre la reflexió moral en la societat civil, la política, l'activitat empresarial i les ciències de la salut, subratllant les respostes que pot oferir a les problemàtiques inherents a estos camps.</p> <p>BL6.6. Dissertar de forma oral i escrita, utilitzant informació obtinguda en diverses fonts, sobre la utilitat del pensament utòpic justificant de forma reflexiva i crítica les pròpies posicions.</p> <p>BL6.7. Analitzar críticament fragments de textos sobre la reflexió filosòfica sobre la moral i la relació de l'ètica amb l'activitat cívica, la política, l'activitat empresarial i el progrés de la medicina actual, evidenciant el paper potenciador de l'anàlisi, la reflexió i el diàleg.</p> <p>BL6.8. Justificar la funció del raonament filosòfic en general i ètic en particular, i també la importància de la comunicació, per a proposar alternatives, projectar idees innovadores, avaluar el ja experimentat, i com a mitjà de desenrotllament del ser humà i les societats.</p> <p>BL6.9. Reconèixer la funció axiològica de l'ètica per a establir un sistema de valors que permeta millorar la societat civil, el quefer polític, el clima laboral i l'activitat empresarial, i també la investigació mèdica i la pràctica de la medicina, gràcies a l'ús d'una raó crítica que impulse l'avant dels projectes personals i col·lectius.</p>	<p>CSC CEC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC CAA SIEE</p> <p>CCLI CSC</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CSC CMCT</p>
--	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència en comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

FÍSICA I QUÍMICA

2n, 3r i 4t ESO I 1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La física i la química han tingut un paper clau en el desenrotllament espectacular que ha viscut la humanitat en els últims segles i, sens dubte, també tindran una importància capital en el futur, avançant cap a un millor coneixement de l'univers observable, en la producció de nous materials que ens permetran fabricar dispositius que faran les nostres vides més còmodes, desenrotllant nous medicaments que seran capaços de frenar malalties que ara ens desborden, augmentant la capacitat d'emmagatzematge dels dispositius digitals i la potència dels ordinadors, o fent les comunicacions globals més ràpides i eficients permetent incrementar els fluxos d'informació entre els sers humans, per mencionar-ne alguns exemples. Per tot això l'àrea de Física i Química ha de tindre un paper central en el desenrotllament intel·lectual dels joves de l'ESO i el Batxillerat.

L'àrea de Física i Química s'impartix en els dos cicles de l'etapa de l'ESO i en el primer curs de Batxillerat. En el primer cicle de l'ESO s'han de refermar els coneixements adquirits pels alumnes al llarg de l'Educació Primària, des d'un enfocament essencialment fenomenològic, presentant la matèria com a explicació lògica de molts dels fenòmens a què els alumnes estan acostumats i que coneixen. En el segon cicle de l'ESO, l'enfocament ha de ser més formal, dirigit a dotar els alumnes de capacitats específiques associades a esta matèria, i s'assentaran les bases dels continguts que rebran en primer de Batxillerat un enfocament més acadèmic.

Per la naturalesa eminentment empírica de l'àrea de Física i Química, resulta sense cap dubte imprescindible que els alumnes realitzen pràctiques de laboratori i, si no es disposa de la infraestructura necessària, convé recórrer a aplicacions informàtiques interactives que reproduïsquen experiments propis de l'àrea i del nivell adequat.

El primer bloc de continguts és comú a tots els nivells i està dedicat a desenrotllar les capacitats pròpies del treball científic, partint de l'observació i l'experimentació, elaborant hipòtesis i prenen dades, presentant els resultats obtinguts per mitjà de taules i gràfiques, i extraient conclusions. Es tracta d'un bloc de naturalesa transversal al llarg del curs que és molt propici per a desenrotllar les competències d'aprendre a aprendre, sentit de la iniciativa i esperit emprendedor, i la competència digital, aplicant les tecnologies de la informació i la comunicació.

En el primer cicle es dediquen els blocs 2 i 3 a la Química: composició de la matèria i reaccions químiques, respectivament; mentre que els blocs 4 i 5 acullen continguts de Física; dinàmica i energia, respectivament.

En quart de l'ESO els continguts s'han distribuït seqüencialment igual que en el primer cicle: els blocs 2 i 3 arrepleguen la composició de la matèria i les reaccions

químiques, respectivament, i els blocs 4 i 5, dedicats a la Física, seguixen també la seqüènciació dinàmica i energia, respectivament.

En primer de Batxillerat els blocs de continguts 2, 3, 4 i 5 es dediquen a la Química: aspectes quantitatius de la química, reaccions químiques, termoquímica i química del carboni, respectivament. I es deixen els blocs 6, 7 i 8 per a la Física: cinemàtica, dinàmica i energia, respectivament, en consonància amb la seqüènciació de la Física en el primer cicle de l'ESO. Atés que les ferramentas matemàtiques de la Física cobren una major rellevància en primer de Batxillerat, convé començar l'estudi pels blocs de química, a fi que els alumnes puguin adquirir l'aparell matemàtic necessari proporcionat per l'àrea de Matemàtiques. En este sentit, és convenient que els departaments que impartixen la Física i les Matemàtiques arriben a acords relativs a una seqüènciació de continguts que faciliti i reforce l'aprenentatge dels alumnes d'ambdós matèries, i que estos acords tinguen un reflex fidel en les programacions didàctiques d'estos departaments.

Quant a l'avaluació, en la llista de continguts i criteris d'avaluació es troben implícits els estàndards d'aprenentatge avaluable, que concreten el que l'estudiant ha de saber, comprendre i saber fer en l'àrea de Física i Química, i que faciliten el disseny de proves estandarditzades i comparables. I en relació amb l'atenció a la diversitat, s'establiran les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les evaluacions s'adapten a les circumstàncies de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Física i Química

Curs 2n ESO

Bloc 1: L'activitat científica. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El mètode científic: etapes i característiques. Interpretació de la informació científica de caràcter divulgatiu que apareix en publicacions i mitjans de comunicació. Habilitats, destreses i estratègies necessàries en l'activitat científica. Projecte d'investigació. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).	BL. 1.1. Interpretar textos orals propis de l'àrea procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut. BL. 1.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, propis de l'àrea, amb una pronunciació clara, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL. 1.3. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit de la física i la química, utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL. 1.4. Reconéixer la terminologia conceptual pròpia de la física i la química i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites. BL. 1.5. Llegir textos científics de formats diversos utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut. BL. 1.6. Escriure textos de caràcter científic en diversos formats i suports,	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

	cuidant els seus aspectes formals i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CAA
	BL. 1.7. Buscar i seleccionar informació científica de forma contrastada en mitjans digitals, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CD
	BL. 1.8. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge; aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament escolar.	CD CSC
	BL. 1.9. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a registrar informació científica, i coneixer com aplicar els diferents tipus de llicències.	CD
	BL. 1.10. Utilitzar aplicacions informàtiques per a resoldre problemes i recrear experiments de física i química.	CD
	BL. 1.11. Realitzar de forma eficaç tasques pròpies de l'àrea, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions responsables, mostrant curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuant amb flexibilitat buscant solucions alternatives.	SIEE CAA
	BL. 1.12. Planificar tasques o projectes propis de la física i la química, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-ho a canvis i imprevistos,avaluant el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	SIEE CAA
	BL. 1.13. Reconéixer els estudis i professions vinculats als coneixements de la física i la química i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-los amb les seues fortaleses i preferències.	SIEE

	BL. 1.14. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companyes i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i discrepàncies BL. 1.15. Utilitzar els procediments científics per a mesurar magnituds utilitzant el sistema internacional d'unitats, els seus múltiples i submúltiples i la notació científica per a expressar els resultats. BL. 1.16. Reconéixer i identificar els símbols d'etiquetatge de productes químics i instal·lacions, el material i instruments bàsics de laboratori, i utilitzar-los correctament, respectant les normes de seguretat per a la realització d'experiències de manera segura.	SIEE CAA CSC
		CMCT CSC

Bloc 2: La matèria. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Propietats de la matèria: propietats específiques i generals. Estats d'agregació. Canvis d'estat. Model cineticomolecular. Classificació de la matèria: substàncies pures i mescles, mescles homogènies i heterogènies. Mescles d'especial interès: dissolucions aquoses, aliatges i col·loides. Concentració. Mètodes de separació de mescles. Estructura atòmica. Models atòmics. Partícules subatòmiques. Nombre atòmic i nombre màssic. Isòtops. La classificació periòdica dels elements. Unions entre àtoms: molècules i cristalls. Masses atòmiques i moleculars. Elements i compostos d'especial interès amb aplicacions industrials, tecnològiques i biomèdiques.	BL. 2.1. Classificar materials per les seues propietats, relacionant les propietats dels materials del nostre entorn amb l'ús que se'n fa. BL. 2.2. Planificar i realitzar experiències per a justificar els distints estats d'agregació de la matèria a partir de les condicions de pressió i temperatura, explicant les seues propietats i els canvis d'estat de la matèria, i usant el model cineticomolecular. BL. 2.3. Distingir entre sistemes materials d'ús quotidià per a classificar-los en substàncies pures i mescles, diferenciant-los entre els seus distints tipus. BL. 2.4. Utilitzar les propietats característiques de les substàncies per a proposar mètodes de separació de mescles. BL. 2.5. Descriure la importància dels models atòmics per a representar l'àtom, a partir del nombre atòmic i el nombre màssic, utilitzant el model	CMCT SIEE CMCT CMCT CMCT

	planetari i resumint les característiques de les partícules subatòmiques bàsiques i la seu localització en l'àtom. BL. 2.6. Descriure les característiques de la taula periòdica i els símbols dels elements d'interès per a justificar la seu ordenació i propietats, la formació d'ions i l'agrupació d'àtoms en molècules. BL. 2.7. Explicar l'agrupació d'àtoms per a formar molècules interpretant este fet en substàncies d'ús freqüent i calcular les seues masses moleculars.	CMCT CMCT
--	---	------------------

Bloc 3: Els canvis. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Canvis físics i canvis químics. La reacció química. Llei de conservació de la massa. Factors que afecten la velocitat de reacció. La química en la societat i el medi ambient. Problemes mediambientals: causes i mesures per a mitigar-los.	BL. 3.1. Planificar i realitzar experiències senzilles per a distingir entre canvis físics i canvis químics per a poder descriure experiments senzilles, identificant reactius i productes, i comprovar que es compleix la llei de conservació de la massa. BL. 3.2. Realitzar experiències senzilles de laboratori per a comprovar la influència de determinats factors en la velocitat de les reaccions químiques, com per exemple la temperatura. BL. 3.3. Classificar productes d'ús quotidià en funció de la seu procedència natural o sintètica, associant els productes sintètics amb la millora de la qualitat de vida, i avaluar la importància de la indústria química en la societat, així com els problemes mediambientals associats, proposant mesures i actituds per a mitigar-los.	CMCT SIEE CMCT CMCT CSC

Bloc 4: El moviment i les forces. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Les forces i els seus efectes. Ús del dinamòmetre. Velocitat constant i variable. Equacions. Representacions gràfiques. Màquines simples: utilitat i interpretació del seu funcionament. Forces de la naturalesa: fregament, força gravitatorià, fenòmens elèctrics i	BL. 4.1. Relacionar les forces amb els efectes que produeixen i descriure la utilitat del dinamòmetre per a mesurar forces elàstiques. BL. 4.2. Determinar la velocitat mitjana d'un cos i interpretar el resultat per	CMCT CMCT

fenòmens magnètics.	a resoldre problemes quotidians, a partir de la seu corresponent expressió i representacions gràfiques. BL. 4.3. Definir el concepte d'acceleració i calcular el seu valor usant l'expressió corresponent, i justificant si un moviment és accelerat o no a partir de les representacions gràfiques. BL. 4.4. Calcular l'efecte multiplicador que produïx la força en una màquina simple per a avaluar la seu utilitat a través de les seues aplicacions. BL. 4.5. Analitzar els efectes de les forces de fregament per a entendre la seu influència en el moviment dels sers vius i els vehicles. BL. 4.6. Distingir entre massa i pes calculant el valor de l'acceleració de la gravetat a partir de la relació entre ambdós magnituds. BL. 4.7. Explicar la relació existent entre les càrregues elèctriques i la constitució de la matèria relacionant la força elèctrica que hi ha entre dos cossos amb la seu càrrega per a justificar situacions quotidianes en què es posen de manifest fenòmens relacionats amb l'electricitat estàtica. BL. 4.8. Reconéixer fenòmens magnètics identificant l'imatge com a font natural del magnetisme i descriure la seu acció sobre distints tipus de substàncies magnètiques per a entendre el funcionament d'una brúixola.	CMCT CSC CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CSC
---------------------	--	--

Bloc 5: Energia. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Energia: concepte i unitats, tipus, transformacions i conservació. Energia tèrmica. La calor i la temperatura. Mecanismes de transferència de l'energia tèrmica. El termòmetre. Escales termomètriques. Efectes de la temperatura. Equilibri tèrmic. Fonts d'energia renovables i no renovables. Ús racional de l'energia: consum responsable.	BL. 5.1. Catalogar l'energia com una magnitud, expressant-la en la unitat corresponent en el sistema internacional, identificant-ne els diferents tipus per a explicar les transformacions d'unes formes a altres, argumentant que l'energia es pot transferir, emmagatzemar o dissipar, però no crear ni destruir. BL. 5.2. Utilitzar el model cineticomolecular per a explicar l'energia tèrmica	CMCT CMCT

110

	i estableix la diferència entre temperatura, energia i calor per a poder identificar els mecanismes de transferència d'energia tèrmica que es manifesten en diferents situacions quotidianes. BL. 5.3. Descriure el funcionament d'un termòmetre basant-se en el fenomen de la dilatació i reconéixer l'existència d'una escala absoluta de temperatura, relacionant les escales Celsius i Kelvin. BL. 5.4. Analitzar fenòmens quotidians i experiències en què es posee de manifest l'equilibri tèrmic, associant-lo amb la igualació de temperatures. BL. 5.5. Diferenciar les principals característiques dels tipus d'energia, les seues fonts i el seu origen, enunciant els beneficis i riscos del seu ús, actuant d'acord amb hàbits de consum responsable de l'energia i altres recursos i analitzant la predominància de les fonts d'energia convencionals enfront de les alternatives. BL. 5.6 Interpretar dades comparatives sobre l'evolució del consum d'energia mundial i proposar mesures que poden contribuir a l'estalvi individual i col·lectiu.	CMCT CSC CAA CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC SIEE
--	--	---

Curs 3r ESO

Bloc 1: L'activitat científica. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El mètode científic. Interpretació de la informació científica de caràcter divulgatiu que apareix en publicacions i mitjans de comunicació. Desenrotllament de xicotets treballs d'investigació en què es posen en pràctica l'aplicació del mètode científic i la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). Mesura de magnituds. Sistema internacional d'unitats, canvis d'unitats. Notació científica. Materials i instruments bàsics presents en el laboratori de física i de química. Normes de seguretat i d'eliminació de residus per a la protecció del	BL. 1.1. Interpretar textos orals propis de l'assignatura procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut. BL. 1.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, propis de l'àrea, amb una pronunciació clara, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL. 1.3. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit de l'àrea utilitzant un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

medi ambient. Projecte d'investigació. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació.	BL. 1.4. Reconéixer la terminologia conceptual pròpia de l'àrea i utilitzar-la correctament en activitats orals i escriptes. BL. 1.5. Llegir textos de formats diversos propis de l'àrea utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut. BL. 1.6. Escriure textos propis de l'àrea en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL. 1.7. Buscar i seleccionar informació científica de forma contrastada en mitjans digitals, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL. 1.8. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals, utilitzant les TIC i aplicant bones formes de conducta en la comunicació, i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament escolar. BL. 1.9. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques per a registrar informació científica, i coneixèr com aplicar els diferents tipus de llicències. BL. 1.10. Utilitzar aplicacions informàtiques per a resoldre problemes i recrear experiments de física i química. BL. 1.11. Realitzar de forma eficaç tasques pròpies de l'àrea, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions responsables, mostrant curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuant amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL. 1.12. Planificar tasques o projectes propis de l'àrea, individuals o	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CD CD CSC CD CD SIEE CAA SIEE
--	--	---

col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-ho a canvis i imprevistes,avaluant el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	BL. 1.13. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	CAA SIEE
	BL. 1.14. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i discrepàncies.	SIEE CAA CSC
	BL. 1.15. Utilitzar els procediments científics per a mesurar magnituds, diferenciant entre magnituds fonamentals i derivades, utilitzant preferentment el sistema internacional d'unitats, realitzant canvis d'unitats, i utilitzant múltiples, submúltiples i la notació científica per a expressar els resultats.	CMCT CSC
	BL. 1.16. Reconéixer i identificar els símbols d'etiquetatge de productes químics i instal·lacions, el material i instruments bàsics de laboratori, i saber la seua forma d'utilització, respectant les normes de seguretat i d'eliminació de residus, i identificant actituds i mesures d'actuació preventives per a la realització d'experiències de manera segura.	CMCT CSC

Bloc 2: La matèria. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Propietats de la matèria. Estats d'agregació. Canvis d'estat. Model cineticomolecular. Lleis dels gasos. Mescles d'especial interès: dissolucions aquoses, aliatges i col·loides.	BL. 2.1. Classificar materials per les seues propietats, identificant-les com a generals o específiques, relacionant les propietats dels materials del nostre entorn amb l'ús que se'n fa.	CMCT

<p>Mètodes de separació de mescles. Estructura atòmica. Isòtops. Models atòmics. La classificació periòdica dels elements. Unions entre àtoms: molècules i cristalls. Masses atòmiques i moleculars. Elements i compostos d'especial interès amb aplicacions industrials, tecnològiques i biomèdiques. Formulació i nomenclatura de compostos binaris seguint les normes de la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (IUPAC).</p>	<p>BL. 2.2. Planificar i realitzar experiències per a justificar els distints estats d'agregació de la matèria a partir de les condicions de pressió i temperatura, explicant les seues propietats i els canvis d'estat de la matèria, i usant el model cineticomolecular per a això i per a interpretar gràfiques de canvi d'estat a partir de taules de dades.</p>	CMCT
	<p>BL. 2.3. Establir les relacions entre les variables de què depén l'estat d'un gas per a justificar el seu comportament i interpretar les gràfiques que les relacionen utilitzant el model cineticomolecular i les lleis dels gasos.</p>	CMCT
	<p>BL. 2.4. Diferenciar el dissolvent del solut en l'anàlisi de la composició de mescles homogènies d'especial interès, i realitzar experiències senzilles de preparació de dissolucions, descriuint el procediment seguit i el material utilitzat, i determinant-ne la concentració.</p>	CMCT CAA
	<p>BL. 2.5. Utilitzar les propietats característiques de les substàncies per a proposar mètodes de separació de mescles, descriuint el material de laboratori adequat.</p>	CMCT CAA
	<p>BL. 2.6. Representar l'àtom, a partir del nombre atòmic i el nombre màssic, utilitzant el model planetari i descriuint les característiques de les partícules subatòmiques bàsiques i la seu localització en l'àtom.</p>	CMCT
	<p>BL. 2.7. Entendre què és un isòtop per a poder analitzar les seues aplicacions i la problemàtica dels residus radioactius, i proposar solucions per a gestionar-los.</p>	CMCT CSC
	<p>BL. 2.8. Justificar l'actual ordenació dels elements en grups i períodes en la taula periòdica, i relacionar les principals propietats de metalls, no-metalls i gasos nobles amb la seu posició en la taula periòdica i amb la seu tendència a formar ions.</p>	CMCT
	<p>BL. 2.9. Explicar el procés de formació d'un ió a partir de l'àtom corresponent, utilitzant la notació adequada per a la seu representació.</p>	CMCT
	<p>BL. 2.10. Explicar com alguns àtoms tendixen a agrupar-se per a formar</p>	CMCT

	<p>molècules, interpretant este fet en substàncies d'ús freqüent i calculant les seues masses moleculars.</p>	
	<p>BL. 2.11. Diferenciar entre àtoms i molècules, i entre elements i compostos coneguts, a partir de la seu expressió química i presentar, utilitzant les tecnologies de la informació i la comunicació, les propietats i aplicacions d'algun element i/o compost químic d'especial interès a partir d'una cerca guida d'informació.</p>	CMCT CD SIEE
	<p>BL. 2.12. Anomenar i formular compostos binaris seguint les normes de la IUPAC.</p>	CMCT

Bloc 3: Els canvis. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La reacció química. Llei de conservació de la massa. Factors que afecten la velocitat de reacció. La química en la societat i el medi ambient.</p>	<p>BL. 3.1. Explicar les reaccions químiques com a canvis d'unes substàncies en altres: identificant quins són els reactius i els productes de reaccions químiques senzilles representades per mitjà d'equacions químiques, interpretant la reacció química partir de la teoria atomicomolecular i la teoria de col·lisions, comprovant experimentalment que es compleix la llei de conservació de la massa, ajustant equacions químiques senzilles, utilitzant el concepte de mol per a fer càlculs estequiomètrics bàsics.</p>	CMCT
	<p>BL. 3.2. Realitzar experiències senzilles que permeten comprovar la influència que sobre la velocitat de reacció té la concentració dels reactius, justificant este efecte en termes de la teoria de col·lisions, i la temperatura, interpretant situacions quotidianes en què la temperatura influïx significativament en la velocitat de la reacció.</p>	CMCT
	<p>BL. 3.3. Classificar productes d'ús quotidià en funció de la seu procedència natural o sintètica, associant els productes sintètics amb la millora de la qualitat de vida, i avaluar la importància de la indústria química en la societat, així com els problemes mediambientals associats, descriuint l'impacte mediambiental del diòxid de carboni, els òxids de sofre, els òxids de nitrogen, els clorofluorocarboni (CFC) i altres gasos d'efecte</p>	CMCT CSC CEC

d'hivernacle, i proposar mesures i actituds per a mitigar-los.

Bloc 4: El moviment i les forces. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Les forces. Efectes: deformacions i canvis del moviment. Velocitat mitjana, velocitat instantània i acceleració. Forces de la naturalesa: gravetat. Fregament. Forces elèctriques i magnètiques.	<p>BL. 4.1. Relacionar les forces amb els efectes que produïxen i comprovar esta relació experimentalment, registrant els resultats en taules i representacions gràfiques.</p> <p>BL. 4.2. Determinar, experimentalment o a través d'aplicacions informàtiques, la velocitat mitjana d'un cos interpretant el resultat, i realitzar càlculs per a resoldre problemes quotidians utilitzant el concepte de velocitat.</p> <p>BL. 4.3. Emprar les representacions gràfiques d'espai i velocitat en funció del temps per a deduir la velocitat mitjana i instantània i justificar si un moviment és accelerat o no.</p> <p>BL. 4.4. Relacionar la força de la gravetat entre dos cossos amb les seues masses i la distància que els separa, reconeixent-la com a responsable dels moviments orbitals dels distints nivells d'agrupació en l'univers, distingint entre massa i pes, i calcular el valor de l'acceleració de la gravetat a partir de la relació entre ambdós magnituds.</p> <p>BL. 4.5. Identificar els diferents nivells d'agrupació entre cossos celestes, des dels cúmuls de galàxies fins als sistemes planetaris, per a analitzar l'orde de magnitud de les distàncies implicades.</p> <p>BL. 4.6. Explicar la relació existent entre les càrregues elèctriques i la constitució de la matèria i associar la càrrega elèctrica dels cossos amb un excés o defecte d'electrons, relacionant qualitativament la força elèctrica que hi ha entre dos cossos amb les seues càrregues i la distància que els separa, justificant situacions quotidianes en què es posen de manifest fenòmens relacionats amb l'electricitat estàtica, i establint analogies i diferències entre les forces gravitatòria i elèctrica.</p>	CMCT CCLI
		CMCT CD
		CMCT

BL. 4.7. Planificar experiències per a comprovar i establir la relació entre el pas de corrent elèctric i el magnetisme constraint un electroimant.

BL. 4.8. Reproduir els experiments d'Oersted i de Faraday, en el laboratori o per mitjà de simuladors virtuals, i deduir que l'electricitat i el magnetisme són dos manifestacions d'un mateix fenomen.

BL. 4.9. Realitzar un informe utilitzant les tecnologies de la informació i la comunicació a partir d'observacions o una busca guiada d'informació que relacione les distíntes forces que apareixen en la naturalesa i els distints fenòmens associats a estes.

CMCT

CMCT
CD

CMCT
CAA
CD

Bloc 5: Energia elèctrica. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Magnituds elèctriques. Llei d'Ohm. Conductors i àïllants. Màniques elèctriques. Circuits elèctrics. Components habituals d'un circuit elèctric: conductors, generadors, receptors i elements de control. Producció d'energia elèctrica.	<p>BL. 5.1. Explicar el corrent elèctric com a flux de càrregues en moviment a través d'un conductor, interpretant el significat de les magnituds elèctriques: intensitat de corrent, diferència de potencial i resistència; relacionant-les entre si per mitjà de la llei d'Ohm, i distingint entre conductors i àïllants, reconeixent els principals materials usats com a tals.</p> <p>BL. 5.2. Descriure el funcionament d'una màquina elèctrica, en la qual l'electricitat es transforma en moviment, llum, so, calor, etc., per mitjà d'exemples de la vida quotidiana.</p> <p>BL. 5.3. Analitzar circuits elèctrics, constraint-los i simulant-los per mitjà d'aplicacions virtuals interactives, amb diferents tipus de connexions entre els seus elements, i deduint de forma experimental les conseqüències de la connexió de generadors i receptors en sèrie o en paral·lel, aplicant la llei d'Ohm a circuits senzills.</p> <p>BL. 5.4. Identificar i representar els components més habituals en un circuit elèctric: conductors, generadors, receptors i elements de control, descriuint les seues aplicacions pràctiques i la repercussió de la miniaturització del</p>	CMCT

	microxip en la grandària i preu dels dispositius. BL. 5.5. Associar els elements principals que formen la instal·lació elèctrica típica d'un habitatge amb els components bàsics d'un circuit elèctric, reconeixent el significat dels símbols i abreviatures que figuren en les etiquetes dels dispositius elèctrics. BL. 5.6. Descriure el procés pel qual les distíntes fonts d'energia es transformen en energia elèctrica en les centrals elèctriques, així com els mètodes de transport i emmagatzematge d'esta.	CMCT CSC
		CMCT

Curs 4t ESO

Bloc 1: L'activitat científica. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La investigació científica. Interpretació de la informació científica de caràcter divulgatiu que apareix en publicacions i mitjans de comunicació. Estratègies necessàries en l'activitat científica. Tecnologies de la informació i la comunicació en el treball científic. Projecte d'investigació.	BL. 1.1. Interpretar textos orals propis de l'àrea procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut. BL. 1.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, propis de l'àrea, amb una pronunciació clara, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL. 1.3. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit de l'àrea utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL. 1.4. Reconéixer la terminologia conceptual pròpia de l'àrea i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites. BL. 1.5. Llegir textos de formats diversos propis de l'àrea utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut. BL. 1.6. Escriure textos propis de l'àrea en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, per a transmetre de forma organitzada els seus	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

	coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL. 1.7. Buscar i seleccionar informació científica de forma contrastada en mitjans digitals, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL. 1.8. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge; aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament escolar. BL. 1.9. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a registrar informació científica, i coneixer com aplicar els diferents tipus de llicències. BL. 1.10. Utilitzar aplicacions informàtiques per a resoldre problemes i recrear experiments de física i química. BL. 1.11. Realitzar de forma eficaç tasques pròpies de l'àrea, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions responsables, mostrant curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuant amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL. 1.12. Planificar tasques o projectes propis de l'àrea, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-ho a canvis i imprevistos,avaluant el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts. BL. 1.13. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament, i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	CD CD CSC CD CD SIEE CAA SIEE CAA SIEE
--	--	---

	BL. 1.14. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL. 1.15. Utilitzar els procediments científics per a mesurar magnituds, identificar una determinada magnitud com a escalar o vectorial, i diferenciar magnituds fonamentals i derivades, comprovant l'homogeneïtat d'una fórmula en l'aplicació de l'equació de dimensions als dos membres. BL. 1.16. Identificar l'error inherent a tota mesura, calculant el valor d'una magnitud, partint d'un conjunt de valors mesurats i trobant l'error absolut i l'error relatiu, per a expressar el valor de la mesura junt amb el seu error, i utilitzant l'arredoniment i les xifres significatives adequades. BL. 1.17. Realitzar i interpretar representacions gràfiques de processos físics o químics a partir de taules de dades, deduint el tipus de relació existent entre les magnituds estudiades i obtenint la llei que les relaciona.	SIEE CAA CSC
		CMCT
		CMCT

Bloc 2: La matèria. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Models atòmics: evolució històrica. Taula periòdica i configuració electrònica. Metalls i no-metalls. Grups i períodes. Enllaç químic: iònic, covalent i metàl·lic. Forces intermoleculars. Propietats de les substàncies segons la naturalesa del seu enllaç. Formulació i nomenclatura de compostos inorgànics segons les normes de la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (IUPAC). Introducció a la química orgànica. Singularitat del carboni. Les fórmules en la química del carboni. Hidrocarburs. Grups funcionals. Compostos d'interès biològic i industrial.	BL. 2.1. Comparar els diferents models atòmics proposats al llarg de la història per a interpretar la naturalesa íntima de la matèria i justificar la seua evolució, utilitzant aplicacions informàtiques, com per exemple laboratoris virtuals de física i química. BL. 2.2. Establir la configuració electrònica dels elements per a deduir la seua posició en la taula periòdica i les seues propietats químiques, agrupant-los en famílies. BL. 2.3. Predir l'estrucció i fórmula dels compostos a partir de la configuració electrònica dels elements, usant la regla de l'octet i els	CMCT CD
		CMCT
		CMCT
		CAA

120

	diagrames de Lewis, per a justificar les propietats de les substàncies a partir del seu enllaç. BL. 2.4. Utilitzar la normativa IUPAC per a anomenar i formular compostos inorgànics ternaris. BL. 2.5. Destacar la importància de les forces intermoleculars per a relacionar-les amb l'estat físic i les propietats de les substàncies. BL. 2.6. Explicar els motius pels quals el carboni és l'element que forma un nombre més gran de compostos, relacionant les distinthes formes al lotòpiques del carboni amb les seues propietats. BL. 2.7. Identificar hidrocarburs senzills i representar-los per mitjà de la seua fórmula molecular, descrivint les seues aplicacions, i reconéixer els grups funcionals presents en molècules d'especial interès.	CMCT
		CAA
		CMCT
		CAA

Bloc 3: Els canvis. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Reaccions i equacions químiques. Llei de conservació de la massa. Mecanisme i velocitat: factors que modifiquen la velocitat d'una reacció. Energia de les reaccions: reaccions endotèrmiques i exotèrmiques. Quantitat de substància: el mol. Concentració molar. Càlculs estequiomètrics. Reaccions d'especial interès: àcid-base, síntesi i combustions. Aplicacions.	BL. 3.1. Utilitzar la teoria de col·lisions per a interpretar reaccions químiques senzilles i deduir la llei de conservació de la massa. BL. 3.2. Predir l'efecte que sobre la velocitat de reacció tenen distints factors com la temperatura, concentració..., i determinar el seu caràcter exotèrmic o endotèrmic, a través d'experiències en el laboratori o amb aplicacions virtuals. BL. 3.3. Relacionar la quantitat de substància, la massa atòmica o molecular i la constant d'Avogadro per a realitzar càlculs senzills i aplicar-los al càcul de la molaritat d'una dissolució. BL. 3.4. Escriure i ajustar equacions químiques senzilles de distint tipus per a interpretar-les quantitativament i realitzar càlculs estequiomètrics amb	CMCT CAA
		CMCT
		CD
		CMCT
		CMCT
		CMCT

	<p>elles, aplicant la llei de conservació de la massa a reaccions en què intervinguen compostos en qualsevol estat, amb reactius purs i suposant un rendiment complet.</p> <p>BL. 3.5. Realitzar experiències de laboratori en què tinguen lloc reaccions de síntesi, combustió i neutralització, interpretant els fenòmens observats, i, en el cas de les reaccions àcid-base, utilitzar l'escala de pH per a identificar el caràcter àcid o bàsic de les substàncies implicades.</p> <p>BL. 3.6. Descriure reaccions d'interès industrial i els usos dels productes obtinguts, així com les reaccions de combustió, per a justificar la seua importància en la producció d'energia elèctrica i altres reaccions d'importància biològica o industrial.</p>	CMCT CSC SIEE
--	---	---------------------

Bloc 4: El moviment i les forces. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El moviment. Elements: sistema de referència, posició, trajectòria i desplaçament. Velocitat mitjana i instantània. Variació de la velocitat: acceleració. Acceleració tangencial i centrípeta. Estudi del moviment: moviments rectilini uniforme, rectilini uniformement accelerat i circular uniforme. Les forces i els seus efectes. Naturalesa vectorial de les forces. Composició i descomposició de forces. Les forces i el moviment. Lleis de Newton. Forces d'especial interès: pes, normal, fregament, centrípeta. Llei de gravitació universal. El pes. La caiguda dels cossos i el moviment orbital. Satèl·lits artificials Pressió. Fluids. Pressió hidrostàtica. Principis de la hidrostàtica: principi fonamental de la hidrostàtica, principi d'Arquimedes i flotabilitat, principi de Pascal i les seues aplicacions. Física de l'atmosfera.</p>	<p>BL. 4.1. Utilitzar un sistema de referència per a representar els elements del moviment per mitjà de vectors, justificant la relativitat del moviment i classificant els moviments per les seues característiques.</p> <p>BL. 4.2. Deduir les expressions matemàtiques que relacionen les distintes variables en els moviments rectilini uniforme (MRU), rectilini uniformement accelerat (MRUA) i circular uniforme (MCU), així com les relacions entre les magnituds lineals i angulars, i utilitzar-les per a resoldre problemes sobre distintes situacions de moviments.</p> <p>BL. 4.3. Dissenyar representacions esquemàtiques amb les magnituds vectorials implicades per a resoldre problemes de moviments rectilinis i circulars, incloent-hi el moviment de greus, tenint en compte valors positius i negatius de les magnituds, expressant el resultat en unitats del sistema internacional i abordant problemes relacionats amb la seguretat viària.</p> <p>BL. 4.4. Utilitzar representacions gràfiques per a determinar el valor de la velocitat i l'acceleració, realitzar experiències en el laboratori o amb</p>	CMCT CMCT CAA CMCT SIEE CSC CMCT CD

	<p>simuladors virtuals per a determinar la variació de la posició i la velocitat d'un cos en funció del temps i representar gràficament els resultats, relacionant-los amb les expressions matemàtiques corresponents.</p> <p>BL. 4.5. Identificar les forces implicades en fenòmens quotidiàs per a representar-les per mitjà de vectors, realitzant la composició o descomposició d'estes quan actuen diverses forces sobre un cos, i calcular la força resultant.</p> <p>BL. 4.6. Aplicar les lleis de Newton per a descriure fenòmens quotidiàs, representant i interpretant les forces que apareixen per a calcular la força resultant i l'acceleració en moviments de cossos en plans, tant horizontals com inclinats.</p> <p>BL. 4.7. Expressar la força de l'atracció gravitatori entre dos cossos a partir de les variables de què depén, argumentant la seua rellevància, i utilitzar la llei fonamental de la dinàmica per a explicar la caiguda dels cossos i el moviment orbital, identificant les aplicacions pràctiques dels satèl·lits artificials.</p> <p>BL. 4.8. Utilitzar la llei de gravitació universal per a obtindre l'expressió de l'acceleració de la gravetat i calcular el seu valor en distints punts de la superfície de la Terra, sobre esta o en distints cossos celestes.</p> <p>BL. 4.9. Establir la relació entre la superfície d'aplicació d'una之力 i l'efecte resultant per a calcular pressions i interpretar fenòmens naturals en què es mostra esta relació,avaluant les seues aplicacions tecnològiques i resolent problemes pràctics.</p> <p>BL. 4.10. Aplicar els principis de la hidrostàtica per a interpretar fenòmens naturals i aplicacions tecnològiques, com l'abastiment d'aigua potable o el funcionament d'una premsa hidràulica basada en el principi de Pascal; predir la major o menor flotabilitat d'objectes utilitzant l'expressió matemàtica del principi d'Arquimedes per a resoldre problemes relacionats amb estes situacions a partir d'experiències que posen de manifest els coneixements adquirits, la iniciativa i la imaginació.</p>	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC
--	--	--

	BL. 4.11. Aplicar els coneixements sobre la pressió atmosfèrica per a descriure fenòmens meteorològics i interpretar mapes del temps, reconeixent termes i símbols específics de la meteorologia.	CMCT CSC
--	---	-------------

Bloc 5: Energia. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Energia cinètica i potencial. Energia mecànica. Principi de conservació. Formes d'intercanvi d'energia: el treball i la calor. Treball i potència. Efectes de la calor sobre els cossos: variació de temperatura, dilatacions i canvis d'estat. Màquines tèrmiques. El motor d'explosió.	BL. 5.1. Aplicar el principi de conservació de l'energia mecànica per a resoldre problemes de transformacions entre energia cinètica i potencial gravitatorià, determinant l'energia dissipada en forma de calor, i identificar el calor i el treball com a formes d'intercanvi d'energia.	CMCT
	BL. 5.2. Establir la relació entre el treball i la força per a calcular el treball realitzat en distintes situacions i relacionar-ho amb la potència, utilitzant les unitats del sistema internacional, o altres unitats d'ús comú, per a expressar els resultats.	CMCT CAA
	BL. 5.3. Descriure les transformacions que experimenten els cossos per efecte de la calor per a establir relacions qualitatives i quantitatives a partir de les expressions matemàtiques corresponents, per mitjà de representacions gràfiques i aplicant el concepte d'equilibri tèrmic.	CMCT
	BL. 5.4. Determinar experimentalment calors específiques i calors latents de substàncies per mitjà d'un calorímetre, realitzant els càlculs necessaris a partir de les dades empíriques obtingudes.	CMCT
	BL. 5.5. Utilitzar el concepte de la degradació de l'energia per a relacionar l'energia absorbida i el treball realitzat per una màquina tèrmica, emprant simulacions virtuals interactives, i argumentar la rellevància històrica d'estes màquines i la seua importància actual.	CMCT CSC CD

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: L'activitat científica. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Habilitats, destreses i estratègies necessàries en l'activitat científica. Tractament de dades experimentals i textos de caràcter científic. Tecnologies de la informació i la comunicació: aplicacions a l'estudi de fenòmens fisicoquímics. Realització d'un projecte d'investigació sobre un tema d'actualitat usant les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).	BL. 1.1. Utilitzar les estratègies necessàries en l'activitat científica, com ara estimació d'errors, anàlisi dimensional d'equacions, representacions gràfiques o tractament d'informació de caràcter científic, per a resoldre problemes físics o químics, seguint els passos del mètode científic i emprant la terminologia adequada.	CMCT CAA CCLI
	BL. 1.2. Emprar aplicacions virtuals interactives per a simular experiments físics i químics de difícil realització en el laboratori.	CMCT CD
	BL. 1.3. Planificar i desenrotllar investigacions científiques sobre un tema d'actualitat vinculat a la física o la química per a elaborar i defendre un projecte, utilitzant preferentment les TIC per a buscar i seleccionar la informació científica a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com pàgines web especialitzades o diccionaris i enciclopèdies en línia, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CMCT CD CCLI
	BL. 1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	CMCT SIEE CAA
	BL. 1.5. Interpretar textos orals de naturalesa científica procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut.	CCLI CAA
	BL. 1.6. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit científic, amb una pronunciació clara, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CMCT CCLI
	BL. 1.7. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit científic, utilitzant un llenguatge no discriminatori.	CCLI CSC

	BL. 1.8. Llegir textos de formats diversos i naturalesa científica, utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut. BL. 1.9. Escriure textos de naturalesa científica en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL. 1.10. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts científiques de forma contrastada, i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de presentació dels continguts, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos, citant adequadament la seu procedència.	CMCT CCLI
--	---	--------------

Bloc 2: Aspectes quantitatius de la química. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Revisió de la teoria atòmica de Dalton i les lleis associades al seu establiment. Lleis dels gasos. Equació d'estat dels gasos ideals. Mescles de gasos: pressions parcials. Determinació de fòrmules empíriques i moleculars. Dissolucions: formes d'expressar la concentració, preparació i propietats col·lígatives. Mètodes actuals per a l'anàlisi de substàncies: espectroscòpia i espectrometria. Aplicacions.	BL. 2.1. Utilitzar les lleis fonamentals de la química per a justificar la teoria atòmica de Dalton i la discontinuitat de la matèria, exemplificant-ho amb reaccions. BL. 2.2. Aplicar l'equació d'estat dels gasos ideals per a determinar les magnituds que definixen l'estat d'un gas, per a relacionar les pressions totals i parcials en una mescla amb les fraccions molaris dels components i per a calcular les fòrmules empíriques i moleculars de compostos a partir de la seua composició centesimal, raonant la utilitat i limitacions de la hipòtesi de gas ideal. BL. 2.3. Elaborar els càlculs necessaris per a expressar la concentració d'una dissolució en g/l, mol/l, percentatge en pes i percentatge en volum i descriure el procediment de preparació en el laboratori, tant per al cas de soluts en estat sòlid com a partir d'una altra de concentració coneguda. BL. 2.4. Examinar la variació de les propietats col·lígatives per a relacionar-	CMCT CMCT CMCT CMCT

120

	ho amb algun procés d'interès en el nostre entorn, utilitzant el concepte de pressió osmòtica per a descriure el pas d'ions a través d'una membrana semipermeable. BL. 2.5. Utilitzar dades espectromètriques per a calcular la massa atòmica d'un element, avaluant les aplicacions de l'espectroscòpia en la identificació d'elements i compostos.	CCLI CMCT
--	---	--------------

Bloc 3: Reaccions químiques. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Formulació i nomenclatura química. Estequiomètria de les reaccions: càlculs estequiomètrics. Rendiment de les reaccions. Química i indústria. Processos d'obtenció de productes inorgànics. Siderúrgia: processos, productes i aplicacions. Nous materials: importància i aplicacions.	BL. 3.1. Utilitzar la normativa de la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (IUPAC) per a formular i anomenar les substàncies que intervenen en una reacció química donada. BL. 3.2. Escriure i ajustar equacions químiques senzilles de distint tipus per a interpretar-les quantitativament i realitzar càlculs estequiomètrics amb elles, aplicant la llei de conservació de la massa a reaccions en què intervinguen compostos en qualsevol estat, en dissolució, en presència d'un reactiu limitant o un reactiu impur i considerant el rendiment de la reacció. BL. 3.3. Analitzar les reaccions químiques que tenen lloc en l'obtenció de productes inorgànics d'alt valor afegit per a avaluar el seu interès industrial. BL. 3.4. Explicar les reaccions que tenen lloc en els processos bàsics de la siderúrgia i analitzar els productes obtinguts per a justificar la seu importància, relacionant les seues aplicacions amb la seu composició. BL. 3.5. Utilitzar distinutes fonts d'informació sobre la investigació científica aplicada al desenrotllament de nous materials per a analitzar la seu importància i repercussió en la qualitat de vida.	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CCLI

Bloc 4: Transformacions energètiques i espontaneïtat de les reaccions químiques. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

Sistemes termodinàmics. Primer principi de la termodinàmica. Energia interna. La calor i el seu equivalent mecànic. Entalpia. Equacions termoquímiques. Diagrames entàlpics. Reaccions exotèrmiques i endotèrmiques. Càlcul de la variació d'entalpia: llei de Hess. Segon principi de la termodinàmica. Entropia. Espontaneïtat de les reaccions. Energia de Gibbs. Reaccions de combustió: influència i aplicacions de les reaccions de combustió en l'àmbit social, industrial i mediambiental.	BL. 4.1. Utilitzar el primer principi de la termodinàmica per a relacionar la variació de l'energia interna en un procés termodinàmic amb la calor absorbida o despresa i el treball realitzat en el procés, utilitzant la unitat de calor en el sistema internacional i el seu equivalent mecànic. BL. 4.2. Utilitzar la llei de Hess per a calcular la variació d'entalpia d'una reacció a partir de les equacions termoquímiques i analitzar els resultats per a distingir entre reaccions endotèrmiques i exotèrmiques. BL. 4.3. Predir la variació d'entropia en una reacció química en funció de la molecularitat i estat dels compostos que hi intervenen per a distingir els processos reversibles i irreversibles i associar-la amb l'espontaneïtat del procés. BL. 4.4. Utilitzar l'energia lliure de Gibbs per a predir l'espontaneïtat d'una reacció química i justificar-la en funció dels factors entàlpics, entròpics i la temperatura. BL. 4.5. Analitzar les conseqüències de l'ús de combustibles fòssils, relacionant les emissions de CO ₂ amb els seus efectes per a proposar actituds sostenibles que puguen reduir-los.	CMCT CMCT CMCT CAA CMCT CAA CMCT CSC
--	---	---

Bloc 5: Química del carboni. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Compostos del carboni: hidrocarburs, compostos nitrogenats i oxigenats. Formulació i nomenclatura de la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (IUPAC) dels compostos del carboni. Aplicacions i propietats. Isomeria estructural: tipus i representació d'isòmers. El petroli i els seus derivats: processos d'obtenció i repercussió mediambiental. Utilitat de les fraccions del petroli. Formes al lotòpiques del carboni. Els nous materials: grafè, ful·ller i nanotubs.	BL. 5.1. Utilitzar la normativa IUPAC per a formular i anomenar hidrocarburs de cadena oberta i tancada i derivats aromàtics i compostos orgànics senzills amb una funció oxigenada o nitrogenada. BL. 5.2. Aplicar la isomeria estructural per a representar els diferents isòmers d'un compost orgànic. BL. 5.3. Descriure els processos químics d'obtenció de derivats del petroli per a explicar la seua utilitat i repercussions mediambientals.	CMCT CMCT CMCT CAA CMCT CSC CMCT
	BL. 5.4. Distingir les formes al lotòpiques del carboni per a relacionar-les amb les propietats fisicoquímiques i les seues aplicacions. BL. 5.5. Elaborar un informe sobre la incidència de la química del carboni en les nostres vides per a justificar la seua importància i proposar mesures i actituds mediambientalment sostenibles.	CMCT CCLI CSC

	BL. 5.4. Distingir les formes al lotòpiques del carboni per a relacionar-les amb les propietats fisicoquímiques i les seues aplicacions. BL. 5.5. Elaborar un informe sobre la incidència de la química del carboni en les nostres vides per a justificar la seua importància i proposar mesures i actituds mediambientalment sostenibles.	CMCT CCLI CSC

Bloc 6: Cinemàtica. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Sistemes de referència inercials. Principi de relativitat de Galileu. Representació gràfica de magnituds vectorials. Moviments rectilinis i circulars. Magnituds i equacions. Representacions gràfiques. Composició dels moviments rectilini uniforme i rectilini uniformement accelerat. Descripció del moviment harmònic simple. Magnituds i equacions. Representacions gràfiques.	BL. 6.1. Distingir entre sistemes de referència inercials i no inercials per a analitzar el moviment d'un cos en situacions quotidianes i representar gràficament les magnituds vectorials que el descriuen utilitzant el sistema de referència adequat.	CMCT
	BL. 6.2. Obtindre les equacions que descriuen la velocitat i acceleració d'un cos a partir de l'expressió del vector de posició en funció del temps i aplicar-les per a resoldre exercicis pràctics de cinemàtica en dos dimensions (moviment d'un cos en un pla), interpretant les gràfiques corresponents.	CMCT CAA CSC
	BL. 6.3. Analitzar els components intrínsecos de l'acceleració en distints casos pràctics i aplicar les seues equacions per a determinar el seu valor.	CMCT
	BL. 6.4. Relacionar les magnituds lineals i angulars per a establir les equacions corresponents i resoldre casos pràctics.	CMCT
	BL. 6.5. Establir les equacions que descriuen moviments compostos per a calcular el valor de les magnituds característiques i resoldre problemes relatius a la composició de moviments per descomposició en dos moviments rectilinis.	CMCT
	BL. 6.6. Dissenyar experiències que posen de manifest el moviment harmònic simple (MHS) per a determinar les magnituds involucrades, interpretant el significat físic dels paràmetres que apareixen en les seues equacions, i aplicar estes equacions per a determinar les magnituds	CMCT SIEE CAA

	característiques, realitzant i interpretant representacions gràfiques. BL. 6.7. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	CMCT SIEE
--	---	--------------

Bloc 7: Dinàmica. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La força com a interacció. Forces de contacte. Dinàmica de cossos lligats. Forces elàstiques. Llei de Hooke. Dinàmica del moviment harmònic simple. Sistema de dos partícules. Conservació del moment lineal i impuls mecànic. Dinàmica del moviment circular uniforme. Gravitació: llei de Kepler. Forces centrals i moment angular. Conservació. Llei de gravitació universal. Interacció electrostàtica: llei de Coulomb.	BL. 7.1. Representar totes les forces que actuen sobre un cos per a obtindre la resultant i aplicar les lleis de Newton per a resoldre supòsits en què apareguen forces de fregament en plans horizontals o inclinats, amb cossos solitaris o amb diversos cossos units per mitjà de cordes tenses i corrioles. BL. 7.2. Determinar experimentalment la constant elàstica d'un ressort aplicant la llei de Hooke i calcular la freqüència d'oscil·lació d'un moviment harmònic simple (MHS) relacionant-la amb el desplaçament. BL. 7.3. Aplicar el principi de conservació del moment lineal a sistemes de dos cossos per a predir el seu moviment a partir de les condicions inicials i relacionar l'impuls mecànic i el moment lineal. BL. 7.4. Aplicar el concepte de força centrípeta per a resoldre i interpretar casos de móbils en corbes i en trajectòries circulars. BL. 7.5. Aplicar les lleis de Kepler i la llei de conservació del moment angular al moviment planetari per a relacionar valors del radi orbital i de la velocitat en diferents punts de l'òrbita. BL. 7.6. Expressar la força de l'atracció gravitatori entre dos cossos a partir de les variables de què depén i utilitzar la llei fonamental de la dinàmica per a explicar el moviment orbital, relacionant el radi i la velocitat orbital amb la massa del cos central.	CMCT CAA CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT

	BL. 7.7. Aplicar la llei de Coulomb per a caracteritzar la interacció entre càrregues elèctriques puntuals i comparar-la amb la llei de Newton de la gravitació universal, determinant les forces electrostàtica i gravitatori entre dos partícules de càrrega i massa conegeudes.	CMCT
--	--	------

Bloc 8: Energia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Energia mecànica i treball. Principi de conservació. Sistemes conservatius. Teorema de les forces活ives. Energia cinètica i potencial del moviment harmònic simple. Transformacions energètiques de l'oscil·lador harmònic. Diferència de potencial elèctric i treball necessari per a transportar una càrrega entre dos punts d'un camp elèctric.	BL. 8.1. Aplicar el principi de conservació de l'energia per a resoldre problemes mecànics i determinar valors de velocitat i posició, així com d'energia cinètica i potencial, i relacionar el treball que realitza una força sobre un cos amb la variació de la seua energia cinètica. BL. 8.2. Classificar en conservatives i no conservatives les forces que intervenen en un supòsit teòric, per a justificar les transformacions energètiques que es produïxen i la seua relació amb el treball. BL. 8.3. Aplicar el principi de conservació de l'energia per a calcular l'energia cinètica, potencial i mecànica de l'oscil·lador harmònic, relacionant l'energia i l'elongació. BL. 8.4. Establir la relació entre el potencial elèctric i el treball necessari per a transportar una càrrega entre dos punts d'un camp elèctric per a determinar l'energia implicada en el procés.	CMCT CAA CMCT CMCT CMCT

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

CD: competència digital

CAA: competència aprendre a aprendre

CSC: competències socials i cíviques
 SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.
 CEC: consciència i expressions culturals.

FÍSICA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Física en el segon curs de Batxillerat té essencialment un doble objectiu: formatiu i preparatori. El primer d'ells té a veure amb el notable impacte que el desenrotllament de la física ha tingut i té en el progrés de la humanitat, no sols perquè des de la investigació en física han sorgit un elevat nombre de troballes que s'han materialitzat en desenrotllaments tecnològics clau de la societat moderna, com les tecnologies de la informació i la comunicació, sinó també perquè els avanços aconseguitos en el camp de la física han sigut determinants en el desenrotllament de noves idees que han fomentat els canvis socials que ens han portat a la societat de la immediata electrònica i la globalització.

Quant a l'objectiu preparatori per a estudis posteriors, no podem ignorar que la Física és una de les matèries amb més presència en els estudis universitaris de caràcter científicotècnic i que resulta de gran utilitat en una notable varietat de cicles formatius de grau superior.

Prenent com a punt de partida els coneixements adquirits pels alumnes en la matèria de Física i Química de cursos anteriors, i tenint com a marc de referència obligat el currículum bàsic (R.D 1105/2014), s'ha elaborat este currículum de Física de segon de Batxillerat sense intenció d'augmentar els continguts de l'esmentat decret, per considerar-los prou amplis tenint en compte que tota matèria empírica ha de tindre un pes adequat de continguts que deixe marge perquè els alumnes realitzin experiències de laboratori que els permeten adquirir una idea com cal i de primera mà del que és la investigació científica i el seu mètode, i que els permeta també desenvolupar competències bàsiques com la d'aprendre a aprendre, competències en ciència i tecnologia, i sentit de la iniciativa, a més de la resta de competències bàsiques, les quals s'indiquen en cada un dels blocs temàtics que contribueixen al seu desenrotllament.

Per tant, en una matèria com la Física, hauria de donar-se un protagonisme essencial a les pràctiques de laboratori realitzades pels alumnes i, quan açò no siga possible, recórrer a aplicacions informàtiques interactives, abundantment disponibles en Internet i cada vegada més elaborades.

Trencant amb la seqüència cinemàtica-dinàmica-energia del primer de Batxillerat, la Física de segon de Batxillerat es concreta en sis blocs de continguts, dedicats als cinc primers a la física clàssica, i l'últim a la física del segle XX.

El primer bloc se centra en l'activitat científica, concretada en el mètode científic, que s'han impartit des de l'ESO de forma graduada; en segon de Batxillerat esta gradació ha de suposar una major complexitat en l'activitat realitzada (experiències en el laboratori o anàlisi de textos científics) així com en lús de determinades ferramentas com els gràfics, ampliant-los a la representació simultània de tres variables independents. Per la seua naturalesa, este bloc dedicat a les estratègies pròpies de l'activitat científica té caràcter transversal al llarg dels altres blocs, i hi de traire profit de les tecnologies de la informació i la comunicació.

El bloc segon aborda la interacció gravitatorià des de la perspectiva del concepte de camp, representat este per mitjà de les línies de camp i les superfícies equipotencials, aplicat a situacions concretes com el moviment orbital.

El tercer bloc de continguts es dedica a la interacció electromagnètica. Partix també del concepte de camp, destaca el caràcter conservatiu del camp elèctric i el no conservatiu del camp magnètic, i aborda el fenomen de la inducció electromagnètica i la seua aplicació en la generació de corrents elèctrics.

El bloc quart se centra en les ones, que són abordades inicialment des d'un punt de vista descriptiu, recurrent a l'equació de les ones harmòniques, per a després analitzar els fenòmens genuïnament ondulatoris, el so com a exemple d'ona longitudinal i les ones electromagnètiques, insistint especialment en la llum. Com que este quart bloc va precedit del dedicat a l'electromagnetisme, esta seqüènciació serà útil per a introduir la gran unificació de la física del segle XIX i justificar la denominació d'ones electromagnètiques.

El quint bloc aborda lòptica geomètrica, restringida a l'aproximació paraxial, i presenta les equacions i els diagrames de rajos dels sistemes òptics estudiats des d'un punt de vista operatiu.

La física del segle XX és abordada en el sext bloc de continguts, sense entrar en tractaments matemàtics complexos, però amb l'objectiu clar que els alumnes adquirisquen un coneixement bàsic de la teoria especial de la relativitat i la física quàntica, així com de les paradoxes amb elles associades. També s'aborden nocions bàsiques de física nuclear i les interaccions fonamentals de la naturalesa.

Quant a l'avaluació, en la llista de continguts i criteris d'avaluació es troben implícits els estàndards d'aprenentatge avaluables, que concreten el que l'estudiant ha de saber, comprendre i saber fer en l'àrea de Física, i que faciliten el disseny de proves estandarditzades i comparables. I en relació amb l'atenció a la diversitat, s'establiran les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les circumstàncies de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Finalment, atès que la Física de 2n de Batxillerat té una exigència matemàtica notable, és convenient que els departaments que impartixen la Física i les Matemàtiques arriben a acords relatius a una seqüènciació de continguts que facilite i reforce l'aprenentatge dels alumnes d'ambdós matèries, i que estos acords tinguen reflex fidel en les programacions didàctiques d'estos departaments.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Física

Curs 2n de Batxillerat

Bloc 1: L'activitat científica. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies pròpies de l'activitat científica. Tecnologies de la informació i la comunicació.	BL1.1. Interpretar textos orals, propis de l'àrea, procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut. BL1.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, propis de l'àrea, amb una pronunciació clara, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.3. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit de l'àrea utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.4. Reconèixer la terminologia conceptual de la física i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites. BL1.5. Llegir textos de formats diversos, propis de l'àrea, utilitzant les	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI

	estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.	CAA
	BL1.6. Escriure textos adequats a l'àrea en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
	BL1.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts, pròpies de l'àrea, de forma contrastada, i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de presentació dels continguts, tant en paper com digitalment, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos, citant adequadament la seua procedència.	CCLI CD
	BL1.8. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant les ferramentes TIC adequades i aplicant bones formes de conducta en la comunicació, i prevenir, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.	CD CSC
	BL1.9. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques per a registrar informació científica, i conéixer com aplicar els diferents tipus de llicències.	CD
	BL1.10. Analitzar el paper que la investigació científica té com a motor de la nostra societat i la seua importància al llarg de la història.	CMCT CSC
	BL1.11. Analitzar la importància de la I+D en la vida quotidiana per a generar coneixement, aplicacions científiques i desenrotllament tecnològic.	CMCT CSC
	BL1.12. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes científics, fent propostes creatives i confiant en les seues possibilitats, prenen decisions raonades i responsables.	CMCT SIEE
	BL1.13. Planificar tasques o projectes científics, individuals o col·lectius,	SIEE

	descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, i considerant diverses alternatives; avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts.	CAA
	BL1.14. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	SIEE
	BL1.15. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE CAA CSC
	BL1.16. Relacionar les magnituds implicades en un procés físic, efectuant l'anàlisi dimensional, resolent exercicis en què la informació ha de deduir-se a partir de les dades proporcionades i de les equacions que regixen el fenomen, elaborant i interpretant representacions gràfiques de dos i tres variables a partir de dades experimentals, relacionant-les amb les equacions matemàtiques que representen les lleis i els principis físics subjacentes, i utilitzant aplicacions virtuals interactives per a simular experiments físics de difícil implantació en el laboratori.	CMCT CD

Bloc 2: Interacció gravitatòria. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Camp gravitatori. Força gravitatòria. Intensitat del camp. Línies de camp. Caràcter conservatiu del camp gravitatori. Energia potencial gravitatòria. Potencial gravitatori. Superfícies equipotencials. Velocitat d'escapament. Velocitat orbital. Relació entre energia i moviment orbital. Matèria fosca. Satèl·lits artificials.	BL2.1. Analitzar el camp gravitatori associant-lo a la presència de massa, relacionant els conceptes de força i intensitat del camp, establint una relació entre intensitat del camp gravitatori i acceleració de la gravetat, calculant la intensitat del camp deguda a un conjunt de masses puntuals i representant gràficament el camp gravitatori per mitjà de les línies de camp.	CMCT

Caos determinista.	<p>BL2.2. Explicar el caràcter conservatiu del camp gravitatori per la seu relació amb una força central, relacionant este caràcter conservatiu amb l'existència d'una energia potencial gravitatòria, determinant el treball realitzat pel camp a partir de les variacions d'energia potencial, calculant l'energia potencial d'una massa en un camp generat per un conjunt de masses puntuals, calculant el potencial gravitatori degut a un conjunt de masses puntuals i representant gràficament el camp gravitatori per mitjà de superfícies equipotencials.</p> <p>BL2.3. Justificar les variacions energètiques d'un cos en moviment en el si de camps gravitatoris calculant la velocitat d'escapament d'un cos aplicant el principi de conservació de l'energia mecànica, aplicant la llei de conservació de l'energia al moviment orbital de diferents cossos com ara satèl·lits, planetes i galàxies; deduint la velocitat orbital d'un cos en funció del radi de l'òrbita i la massa generadora del camp, i identificant la hipòtesi de l'existeixència de matèria fosca a partir de les dades de rotació de galàxies i la massa del forat negre central.</p> <p>BL2.4. Utilitzar aplicacions virtuals interactives per a l'estudi de satèl·lits d'òrbita mitjana (MEO), òrbita baixa (LEO) i òrbita geoestacionària (GEO) i extraure'n conclusions.</p> <p>BL2.5. Descriure la dificultat de resoldre el moviment de tres cossos sotmesos a la interacció gravitatòria mútua utilitzant el concepte de caos.</p>	CMCT
		CMCT
		CD

Bloc 3: Interacció electromagnètica. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Camp elèctric. Força elèctrica. Intensitat del camp. Línies de camp. Caràcter conservatiu del camp elèctric. Energia potencial elèctrica. Potencial elèctric. Superfícies equipotencials. Analogies i diferències entre els camps gravitatori i elèctric. Moviment de càrregues en el si d'un camp electrostàtic. Treball necessari per a transportar una càrrega entre dos punts del camp.	BL3.1. Analitzar el camp elèctric associant-lo a la presència de càrrega, relacionant els conceptes de força i intensitat del camp, utilitzant el principi de superposició per al càlcul de la intensitat del camp creat per una distribució de càrregues puntuals i representant gràficament el camp elèctric per mitjà de les línies de camp. BL3.2. Explicar el caràcter conservatiu del camp elèctric per la seua relació	CMCT

	elèctric rectilini. BL3.9. Analitzar el caràcter no conservatiu del camp magnètic i les seues conseqüències. BL3.10. Determinar el camp magnètic originat per un conductor rectilini, per una espira i per un conjunt d'espries. BL3.11. Analitzar i calcular la força que s'establix entre dos conductors rectilinis i paral·lels, segons el sentit del corrent que els recorre, realitzant el diagrama corresponent i justificant la definició d'ampere a partir de la força que s'establix entre els conductors. BL3.12. Interpretar les experiències de Faraday i de Henry, establint el flux magnètic que travessa una espira que es troba en el si d'un camp magnètic, calculant la força electromotriu induïda en un circuit, estimant el sentit del corrent elèctric, utilitzant aplicacions virtuals interactives per a reproduir les experiències i deduit-les experimentalment. BL3.13. Identificar els elements fonamentals de què consta un generador de corrent altern i la seua funció, demostrant el caràcter periòdic del corrent altern a partir de la representació gràfica de la força electromotriu induïda en funció del temps, i inferint la producció de corrent altern en un alternador tenint en compte les lleis de la inducció.	CMCT
--	--	------

Bloc 4: Ones. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte d'ona. Classificacions de les ones. Relació entre moviment harmònic simple i moviment ondulatori. Equació d'una ona harmònica transversal. Energia i intensitat en el moviment ondulatori. Príncipi de Huygens. Fenòmens ondulatoris: interferència, difració, reflexió i refracció.	BL4.1. Identificar en experiències quotidianes els principals tipus d'ones i les seues característiques, i relacionar moviment ondulatori amb moviment harmònic simple. BL4.2. Interpretar l'equació d'una ona en una corda obtenint les seues magnituds característiques a partir de l'equació, justificant la doble periodicitat respecte a la posició i el temps, determinant la velocitat de	CMCT

Efecte Doppler. Ones longitudinals. El so. Aplicacions tecnològiques del so: ecografia, radar i sonar. Ones electromagnètiques: naturalesa, representació esquemàtica, espectre electromagnètic i polarització. La llum. Aplicacions tecnològiques de diferents tipus de radiacions electromagnètiques. Producció d'ones electromagnètiques per mitjà d'un circuit senzill. Transmissió de la comunicació.	propagació d'una ona i la de vibració de les partícules que són tocades per l'ona, i escrivint l'expressió matemàtica d'una ona harmònica transversal ateses les seues magnituds característiques. BL4.3. Relacionar l'energia mecànica d'una ona amb la seu amplitud i calcular la intensitat d'una ona a una certa distància del focus emissor, emprant l'equació que relaciona intensitat de l'ona i distància al focus emissor. BL4.4. Utilitzar el principi de Huygens per a explicar la propagació de les ones i per a interpretar els fenòmens d'interferència i difració. BL4.5. Analitzar els fenòmens ondulatoris: reflexió, refracció, reflexió total, interferència i difracció, utilitzant les lleis que els regixen i aplicant-los a situacions quotidianes. BL4.6. Reconéixer situacions quotidianes en què es produeix l'efecte Doppler justificant-les de forma qualitativa. BL4.7. Analitzar el so com una ona longitudinal, relacionant la seu velocitat de propagació amb les característiques del medi en què es propaga, identificant la relació logarítmica entre el nivell d'intensitat sonora en decibels i la intensitat del so i aplicant-la a casos senzills, analitzant la intensitat de les fonts de so de la vida quotidiana i classificant-les com a contaminants i no contaminants, i explicant algunes aplicacions tecnològiques de les ones sonores, com les ecografies, radars, sonars, etc.	CMCT
	BL4.8. Representar esquemàticament la propagació d'una ona electromagnètica incloent els vectors camp elèctric i magnètic, utilitzar eixa representació per a analitzar el fenomen de la polarització per mitjà d'objectes emprats en la vida quotidiana i classificar casos concrets d'ones electromagnètiques presents en la vida quotidiana en funció de la seu longitud d'ona, freqüència i energia. BL4.9. Analitzar la llum com una ona electromagnètica, justificant el color d'un objecte en funció de la llum absorbida i reflectida, i analitzar els efectes	CMCT

	de refracció, difració i interferència en casos pràctics senzills.	
BLA.10.	Reconéixer aplicacions tecnològiques de diferents tipus de radiacions, principalment infraroja, ultraviolada i microones, i analitzar l'efecte dels diferents tipus de radiació sobre la biosfera en general i sobre la vida humana en particular.	CMCT CSC
BLA.11.	Dissenyar un circuit elèctric senzill capaç de generar ones electromagnètiques, format per un generador, una bobina i un condensador, i descriure'n el funcionament.	CMCT SIEE
BLA.12.	Explicar esquemàticament el funcionament de dispositius d'emmagatzematge i transmissió de la informació.	CMCT CD

Bloc 5: Òptica geomètrica. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Sistemes òptics: espills plans i lents primes.	BL5.1. Explicar processos quotidianos a través de les lleis de lòptica geomètrica, utilitzant diagrames de rajos lluminosos i les equacions pertinents per a predir les característiques de les imatges formades en sistemes òptics: espill pla i lent prima.	CMCT
Diagrames de rajos.	BL5.2. Descriure els principals defectes òptics de l'ull humà: miopia, hipermetropia, presbècia i astigmatisme, emprant un diagrama de rajos, i justificant l'efecte de les lents per a la correcció dels dits defectes.	CMCT CSC
Lleis de lòptica geomètrica. L'ull humà. Defectes visuals.	BL5.3. Establir el tipus i disposició dels elements utilitzats en els principals instruments òptics, com ara lupa, microscopi, telescopi i càmera fotogràfica, realitzant el corresponent traçat de rajos i analitzant les variacions que experimenta la imatge respecte a l'objecte.	CMCT
Instruments òptics: lupa, microscopi, telescopi i càmera fotogràfica.		

Bloc 6: Física del segle XX. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Introducció a la teoria especial de la relativitat: experiment de Michelson-Morley	BL6.1. Reproduir esquemàticament l'experiment de Michelson-Morley així	CMCT

<p>Morley, dilatació del temps i contracció de la longitud.</p> <p>Energia relativista. Energia total i energia en repos.</p> <p>Insuficiència de la física clàssica per a explicar el món atòmic.</p> <p>Introducció a la física quàntica: hipòtesi de Planck, model atòmic de Bhor i explicació quàntica de l'efecte fotoelèctric.</p> <p>Interpretació probabilística de la física quàntica: dualitat ona-corpuscle i principi d'incertesa.</p> <p>Aplicacions de la física quàntica. El làser.</p> <p>Física nuclear. La radioactivitat.</p> <p>El nucli atòmic. Lleis de la desintegració radioactiva.</p> <p>Fusió i fissió nuclears.</p> <p>Interaccions fonamentals de la naturalesa.</p> <p>Partícules fonamentals constitutives de l'àtom: electrons i quarks.</p> <p>Història i composició de l'univers.</p>	<p>com els càlculs associats sobre la velocitat de la llum. Analitzar les conseqüències que es van derivar sobre el paper que va tindre l'èter en el desenrotllament de la teoria especial de la relativitat, desenrotllar-la i analitzar quantitativament els fenòmens relativistes de dilatació del temps i contracció de la longitud, establint l'equivalència entre massa i energia, i les seues conseqüències en l'energia nuclear. Explicar els postulats i les aparents paradoxes associades a la teoria especial de la relativitat i la seu evidència experimental.</p> <p>BL6.2. Explicar les limitacions de la física clàssica davant de determinats fets físics, com la radiació del cos negre, l'efecte fotoelèctric o els espectres atòmics.</p> <p>BL6.3. Aplicar la hipòtesi de Planck per a desenrotllar el model atòmic de Bhor i interpretar els espectres atòmics senzills, presentant-los com una poderosa tècnica d'anàlisi química.</p> <p>BL6.4. Comparar la prediccio clàssica de l'efecte fotoelèctric amb l'explicació quàntica postulada per Einstein i realitzar càlculs relacionats amb el treball d'extracció i l'energia cinètica dels fotoelectrons.</p> <p>BL6.5. Presentar les grans paradoxes de la física quàntica a partir de la hipòtesi de De Broglie i del principi d'incertesa, aplicant-lo als orbitals atòmics, i analitzar estos paradoxes a diferents escales extraient conclusions sobre els efectes quàntics a escales macroscòpiques.</p> <p>BL6.6. Analitzar el làser des de la naturalesa quàntica de la matèria i de la llum, justificant el seu funcionament de manera senzilla, reconeixent el seu paper en la societat actual i comparant les característiques de la radiació làser amb les de la radiació tèrmica.</p> <p>BL6.7. Descriure els principals tipus de radioactivitat incident en els seus efectes sobre el ser humà, així com les seues aplicacions mèdiques.</p> <p>BL6.8. Realitzar càlculs senzills relacionats amb les magnituds que intervenen en les desintegracions radioactives, calculant l'activitat d'una</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CSC</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
---	--	--

	mostra radioactiva aplicant la llei de desintegració i reconeixent la utilitat de les dades obtingudes per a la datació de restes arqueològiques.	
	BL6.9. Explicar la seqüència de processos d'una reacció en cadena, extraient conclusions sobre l'energia alliberada, reconeixent aplicacions de l'energia nuclear com la utilització d'isòtops en medicina i analitzant els avantatges i inconvenients de la fissió i la fusió nuclear.	CMCT CSC
	BL6.10. Comparar les principals característiques de les quatre interaccions fonamentals de la naturalesa a partir dels processos en què es manifesten, establint una comparació quantitativa entre les quatre en funció de les energies involucrades.	CMCT
	BL6.11. Descriure l'estructura atòmica i nuclear a partir de la seua composició en quarks i electrons, emprant el vocabulari específic de la física de quarks.	CMCT
	BL6.12. Comparar les principals teories d'unificació establint les seues limitacions i l'estat en què es troben actualment i justificar la necessitat de l'existència de noves partícules elementals en el marc de la unificació de les interaccions, caracteritzant algunes partícules fonamentals d'especial interès, com els neutrins i el bosó de Higgs, a partir dels processos en què es presenten.	CMCT
	BL6.13. Analitzar la història i la composició de l'univers, explicant la teoria del Big Bang a partir de les evidències experimentals en què es recolza, com són la radiació de fons i l'efecte Doppler relativista, relacionant les propietats de la matèria i antimatèria amb la teoria del Big Bang i presentant una cronologia de l'univers en funció de la temperatura i de les partícules que el formaven en cada període, discutint l'asimetria entre matèria i antimatèria.	CMCT CSC
	BL6.14. Realitzar i defendre un estudi sobre les fronteres de la física del segle XXI.	CMCT SIEE

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

FONAMENTS DE L'ART

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Abordar què és l'art i quins són els seus elements fonamentals és una tasca complexa, amb tants matisos i enfocaments diversos que, probablement, cada persona arriba a establir els seus propis valors sobre el que la creació artística li suposa en la seua vida. Estem per tant en un terreny formatiu en què els continguts i procediments a desenrotllar estan enquadrats dins de la subjectivitat. Vist així, resulta difícil establir què s'ha d'ensenyar sobre l'art i, sobretot, què han d'aprendre els nostres batxillers sobre el que l'art és i el que suposarà en la seua formació per al futur.

Aplicant un criteri científic procedural, ens plantegem mirar el passat i valorar el que en el seu moment van ser les creacions plàstiques més importants i la seua transcendència en la cultura dels pobles que ens van precedir, per a poder estimar de manera més adequada les produccions artístiques de la nostra època.

Justificada la necessitat d'establir el punt de partida en l'inici cronològic de les manifestacions artístiques, és pertinent preguntar-se com presentar estos continguts i com establir els nivells formatius mínims que els alumnes han d'adquirir en una matèria tan àmplia i complexa. Per això, hem de partir d'uns plantejaments clars: el primer és intentar identificar i analitzar la idea primigènia que subbau en tota creació plàstica; el segon és la comparació entre els objectes creats portats a la realitat per l'artista. Establies estes dos bases, els alumnes poden analitzar allò que s'ha creat, saber per què es va fer de determinada manera, quina va ser la intenció en relació amb el resultat obtingut, i així generar la seua pròpia opinió sobre per què la forma artística té més valor en uns casos o altres. Tot això, els ajudarà a millorar el desenrotllament de la seua percepció artística i la seua capacitat d'argumentació. Assenyalats estos dos conceptes estables de formació, la subjectivitat en la percepció sobre l'art s'ordena i categoritza a partir d'estos plantejaments: quina era la idea inicial i qui ha sigut el resultat obtingut.

En este sentit, Fonaments de l'Art pretén aportar a l'alumnat una base sólida competencial de consciència i expressió cultural per a ajudar a millorar la perspectiva del que s'ha considerat com a obra d'art al llarg del temps, i permetre una visió personal sobre este camp de coneixement. És a dir, presentar els productes artístics, ubicar-los cronològicament, identificar-los i analitzar-los per a després poder establir uns coneixements que fonamenten la pròpia idea de la creació artística. Dins d'este aprenentatge competencial, allò que aporta l'àrea de Fonaments d'Art és una concepció holística de la formació artística: facilitar a l'alumnat coneixements, racionalment assumibles, de les creacions artístiques des de l'antiguitat fins als nostres dies; fomentar la capacitat d'anàlisi, júi i crítica personal, i, finalment, arrelar el seu futur creatiu en sòlides bases educatives. L'assigurada ajudarà igualment a desenrotllar la competència d'aprendre a aprendre, fomentant una actitud investigadora en la busca de fonts historiogràfiques i en l'elaboració d'un procés d'investigació i reforçant d'esta manera l'autonomia personal. L'alumnat adquirirà competències específiques en la

interpretació de documentació gràfica, plàstica, visual i audiovisual, elaborada d'acord amb els codis establits per cada cultura i cada època.

D'altra banda, es pretén desenrotllar l'espiritu emprendedor afavorint que l'alumnat analitze les seues possibilitats, planificant els treballs, prenen decisions, establint criteris d'avaluació dels productes artístics, extraient les seues pròpies conclusions i avaluant l'eficàcia del procés d'aprenentatge.

Respecte als elements transversals, es fa necessària en tota l'àrea la utilització correcta de l'expressió oral i escrita en qualsevol àmbit formal, el coneixement dels termes conceptuais específics, la competència matemàtica i en ciència i tecnologia, l'ús ètic de la comunicació audiovisual i les TIC, i l'expressió en tot moment d'una consciència social i cívica, sense perdre de vista la formació en igualtat, el foment del desenrotllament sostenible i la cura del medi ambient.

L'assignatura està concebuda per a impartir-se al llarg dels dos cursos del Batxillerat. Una qüestió fonamental és abordar com organitzar els continguts al llarg dels dos anys de formació.

Quan es planteja la realitat formativa de l'aprenentatge és important fixar una estructura de base, i és essencial que es relacione la creació de les obres d'art amb la seu ubicació cronològica i geogràfica per a la millor comprensió per part dels alumnes i la correcta datació dels productes artístics en un temps i espai determinats, ja siga pintura, escultura, arquitectura, disseny, arts aplicades, cine, videoart, televisió, etc.

Serà tasca primordial en la docència d'este àmbit d'aprenentatge que es combinen les explicacions sobre l'art a partir del seu origen com a idea, des del punt de vista formal i en relació amb el seu entorn sociocultural, tenint present que la base essencial d'esta assignatura és de contingut plàstic més que de contingut històric; per esta raó, haurà de buscar-se en les obres d'art la part estètica, que és intemporal en totes les obres, i serà tasca del docent combinar els conceptes plàstics i històrics de manera que l'alumnat obtinga una visió global i interrelacionada de les obres d'art.

En esta línia, Fonaments de l'Art I té una presència important de continguts teòrics, ja que facilita a l'alumnat la base formativa inicial. És recomanable que s'inclouïsca més en el primer curs en les belles arts tradicionals: arquitectura, pintura, escultura i arts aplicades; d'altra banda, els continguts del primer curs tindran una major importància cronològica en els segles anteriors al segle XIX, etapa més allunyada de la cronologia vital de l'alumne. El segon curs ha de tindre una part sumativa dels elements rebuts en el primer curs: Fonaments de l'Art II, haurà d'incloure més en els segles XIX, XX i XXI, i en les creacions graficoplàstiques, visuals i audiovisuals fonamentals en estos, com són la fotografia, el cine, la televisió o la producció digital audiovisual.

És important que no es produïsca una divisió cronològica entre el primer any i el segon perquè l'objectiu fonamental per als futurs batxillers no és separar l'art per dates sinó entendre que, a pesar del pas del temps, es produeixen expressions semblants al llarg de la història de la humanitat.

D'altra banda, s'ha de sossegar la gran importància que tenen per a la modalitat d'Arts del Batxillerat totes les creacions artístiques relacionades amb les arts escèniques, la música i la dansa. Finalment, ha de tindre's molt en compte que les creacions plàstiques actuals tenen majoritàriament una presentació multimèdia. És per tant essencial, amb vista al futur, que els alumnes hagen rebut en l'etapa d'Educació Secundària una formació bàsica eficaç en components visuals i audiovisuals.

La divisió en dos cursos de l'assignatura permet als centres docents abordar els continguts a desenrotllar des de diferents enfocaments, ja que poden organitzar-se les ferramentes educatives tenint present que les possibles carències que es detecten en el primer curs es poden resoldre en el segon. Així mateix, convé tindre present la situació formativa prèvia de l'alumnat iavaluar el grau de consecució de coneixements i destreses en el terreny de l'expressió graficoplàstica, visual i audiovisual amb el que escometen l'etapa de Batxillerat. Junt amb açò, és una realitat educativa que les ferramentes digitals de busca i visualització com poden ser blogs, wikis, fòrums, pàgines web, etc., faciliten l'obtenció d'un cabal important de continguts, ja siga documents o imatges; és per tant una ferramenta docent imprescindible, tenint sempre en compte la proibit acadèmica en la utilització del dit material. Les ferramentes audiovisuals permeten presentar als alumnes els continguts gràfics d'una manera atractiva i pròxima, unit això al fet que la majoria dels nostres alumnes, hui en dia, en esta etapa educativa solen ser "natus digitals", amb un grau de coneixement alt del medi digital.

La metodologia d'aprenentatge es basarà a "coneixer per a jutjar". D'esta manera, els nostres batxillers adquirixen una sòlida base històrica, milloren el seu nivell de concepció filosòfica del món, l'estudi de produccions artístiques els implementa la creativitat i, finalment, com que estableix comparacions entre unes creacions artístiques i d'altres, adquirixen el propi sentit personal i crític que la societat del futur requerix.

Hem de pensar en l'aula com un fòrum important de debat sobre què s'entén per art, per corrents artístics, per importància d'uns autors sobre altres, per mitjans

d'expressió artística actuals i valoració del patrimoni artístic de la nostra comunitat. L'estratègia d'aula haurà d'unir el treball individual i el treball col·laboratiu, heretant l'espiritu dels tallers d'artistes; per tant, en la mesura que siga possible, els alumnes exercitaran les tècniques i ferramentes del treball en grup.

Finalment, ja que tot artista pensa a difondre la seua obra, és pertinent que s'acompanyen a la pura explicació plàstica o estètica d'una obra d'art els condicionants socials que permeten que es duga a terme. En este sentit, convé relacionar l'artista amb els sistemes que donen suport a la creació i difusió de les obres: mecenatge, activitat empresarial, indústries, clients, etc.

Amb tot això, pretenem aconseguir que els nostres futurs ciutadans formats en arts tinguen una sòlida base competencial artística de coneixements teòricopràctics, que els permeta ampliar els seus punts de vista i puga ajudar-los en un futur a créixer com a adults compromesos, sensibles a la infinitat d'obres i propostes artístiques que formen part de patrimoni cultural dels pobles, per a elaborar juis solvents i dissenyar un món on l'éтика i l'estètica puguen conviure.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Fonaments de l'Art I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Els orígens de les imatges artístiques. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació i descripció de l'art rupestre. Anàlisi de la tècnica i la temàtica de la pintura i l'escultura. Representació simbòlica. Debat sobre els exemples més rellevants a la península ibèrica. -Investigació sobre la relació entre les pintures rupestres i les imatges tribals de hui en dia. Investigació sobre les construccions megalítiques. -Anàlisi de les relacions entre mite i realitat en el monument megalític de Stonehenge, i debat sobre les labors de recreació efectuades en el segle XX en el monument. Estudi d'art rupestre a la península ibèrica: Altamira. -Exemples d'art rupestre llevantí a la Comunitat Valenciana: la Cova dels Cavalls de la Valltorta, la Cova de l'Aranya a Bicorp o l'Abric de la Sarja d'Alcoi. Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis,	BL1.1. Reconéixer les característiques principals de la pintura i l'escultura rupestres, analitzar la seua temàtica i les característiques tècniques a partir d'exemples rellevants de la península ibèrica, i debatre sobre les possibles explicacions simbòliques de les produccions rupestres utilitzant com a exemple Stonehenge i les labors de recreació efectuades en el segle XX en el monument. BL1.2. Captar el sentit global i analitzar de manera crítica textos orals, extraient-ne conclusions, i participar en debats i exposicions intercanviant informacions amb altres alumnes, explicant el procés seguit en l'elaboració de productes artístics,avaluant el resultat, fent propostes raonades per a millorar-lo, i exposar de manera organitzada el seu discurs utilitzant un llenguatge no discriminatori.	CAA CSC CEC CCLI CAA CEC

<p>debats, etc.).</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).</p>		
---	--	--

Bloc 2: Les grans cultures de l'antiguitat: Egipte, Mesopotàmia i Pèrsia. Xina. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Reconeixement de les antigues cultures d'Orient Mitjà: Mesopotàmia i Pèrsia, Egipte i Xina</p> <p>Estudi dels fets artístics rellevants basant-se en restes arqueològiques.</p> <p>Analisi de l'ús de la imatge idealista i naturalista en estes cultures, i la relació amb la finalitat de la peça.</p> <p>Egipte. Identificació de l'art egipci i diferenciació amb altres cultures.</p> <p>Arquitectura</p> <ul style="list-style-type: none"> -Relació entre la cultura sedentària i agrícola, i l'auge de l'arquitectura i obra civil. -Relació entre l'art i el poder polític. -L'idealisme en la representació. Faraó-Déu. <p>Anàlisi del mite d'Isis, culte als morts, immortalitat i resurrecció, i les seues convergències amb la religió judeocristiana.</p> <p>Pintura i escultura</p> <p>Identificació de la tècnica narrativa de la pintura egípcia: l'esquematització.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Anàlisi i experimentació amb la tècnica pictòrica de l'encàstica. <p>Relació entre la rigidesa narrativa i la rigidesa política.</p> <p>Comparació entre l'escultura idealista i naturalista, i la relació amb la seu finalitat.</p> <p>Mobiliari i objectes sumptuaris.</p> <p>Xina. Reconeixement i definició de la tècnica escultòrica de la terracota.</p> <p>Estudi del mausoleu del primer emperador Qin: els guerriers de Xian.</p>	<p>BL2.1. Reconèixer la tipologia de les cultures enclavades en l'Orient Mitjà, Egipte i Xina, i analitzar en les cultures antigues la diferència entre imatges idealistes i naturalistes, i la seua possible relació amb la finalitat de la peça.</p> <p>BL2.2. Identificar l'art egipci en relació amb altres cultures, analitzar la possible relació entre la forma de vida egípcia i les manifestacions artístiques, i relacionar la iconologia egípcia amb el poder polític, debatent sobre l'idealisme en la representació del Faraó-Déu.</p> <p>BL2.3. Identificar la tècnica narrativa de les pintures egípcies en obres representatives, experimentar la tècnica de l'encàstica i comparar les diferents peces escultòriques en l'antiga cultura egípcia i la seua finalitat: pedra, fusta, objectes sumptuaris i sarcòfags.</p> <p>BL2.4. Diferenciar l'escultura xinesa en terracota dels guerrers de Xian. - Mausoleu del primer emperador Qin. Investigar les claus polítiques i artísticas d'estes peces i relacionar la tècnica de l'escultura en terracota amb usos actuals semblants.</p>	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CMCT CSC CEC CAA CSC CEC

170

<p>Relació d'este mausoleu amb la història de Xina i debat sobre la seua transcendència política i social.</p> <p>-Investigació sobre els usos actuals semblants de la tècnica de la terracota.</p>		
---	--	--

Bloc 3: L'origen d'Europa: Grècia. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de la influència de les cultures d'Egipte i Pèrsia en el naixement de l'art grec.</p> <p>Analisi comparativa entre l'art arcaic grec i l'art egipci fronterer.</p> <p>Investigació sobre l'art ibèric com a coetani a l'art grec: identificació de les zones d'influència ibèrica i dels trets estilístics i les obres més representatives a la Comunitat Valenciana.</p> <p>Arquitectura</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificació dels orígens socials i formals de l'arquitectura grega. Relació entre poder polític i art. -Identificació i definició dels elements constitutius essencials i les tipologies arquitectòniques fonamentals. -Diferenciació entre els tres ordes clàssics: dòric, jònic i corinti. <p>La Grècia de Fidies.</p> <p>Estudi del Partenó com a exemple de la relació entre la política, la religió i l'art.</p> <p>Anàlisi de la simbologia en la representació dels déus grecs.</p> <p>Investigació sobre artistes clàssics grecs i la representació del cos humà: força, sensualitat i ideal de bellesa.</p> <p>Escultura</p> <ul style="list-style-type: none"> -La tècnica del buidatge en bronze. -Estudi de l'evolució de la forma des del hieratisme egipci fins a l'expressivitat hel·lenística: diferenciació entre art arcaic, clàssic i hel·lenístic. -Anàlisi del naturalisme i l'expressivitat en l'art hel·lenístic: emoció i tensió dramàtica. <p>Estudi d'obres determinades per a inferir les diferències entre les etapes de l'art grec.</p> <p>Relació de l'art grec amb altres cultures o aplicacions posteriors.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Comparació entre l'escultura grega i la ibèrica: la Dama d'Elx. 	<p>BL3.1. Identificar l'art arcaic grec comparant-lo amb l'art egipci fronterer, analitzar l'arquitectura grega, els seus orígens formals i socials, explicar les parts essencials dels seus edificis i diferenciar les etapes en l'art grec a partir de les distintes disciplines i les peculiaritats reflectides en obres determinades, relacionant l'art grec amb altres cultures o aplicacions posteriors.</p> <p>BL3.2. Analitzar altres tipologies artístiques gregues aplicades a obres representatives descrivint la tècnica de la ceràmica i identificant la tipologia de la joieria grega en relació amb altres cultures, i investigar el teatre grec estimant la seua influència en posteriors manifestacions teatrals.</p> <p>BL3.3. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, i llegir comprensivament textos de formats diversos.</p>	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CCLI CAA

<p>Ceràmica grega: Descripció de la tècnica Estudi de la iconologia i dels recursos ornamentals. Diferenciació entre les diverses tècniques: negre sobre roig. Andòcides. Roig sobre negre. Objectes de la cultura grega: figures, ferramentes, joies. La literatura i el teatre grec: Tipologia arquitectònica. Temes literaris i recursos iconogràfics. Tragèdia i comèdia. Investigació sobre la seua influència en el teatre actual. Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea.</p>		
---	--	--

Bloc 4: L'Imperi occidental: Roma. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de la influència de la cultura grega en el naixement de l'art romà. Anàlisi de la transcendència històrica de la cultura romana al Mediterrani. Debat sobre la importància del llatí com a llengua comuna europea i rastreig de la seua transcendència en l'art. Antecedents de l'art romà: identificació dels elements constitutius de l'art etrusc. Arquitectura Relació de l'estrucció política romana i l'art. -La ciutat i la trama romana. Fundació de València com a colònia romana. -Identificació i definició de les tipologies arquitectòniques fonamentals per mitjà de l'estudi d'obres determinades: -Diferències entre la domus, la <i>insulae</i> i la vil la romana (restes de la vil la romana del Palmerar, Santa Pola). -La basílica romana i la seua relació amb les esglésies cristianes posteriors. Estudi de l'edificació d'obra civil: aqueductes (Penya Cortada, a Chelva), vies de comunicació (traçat de la Via Augusta a València) i arcs triomfals (Arc de Cabanes), ports i altres (Banys de la Reina, a Calp).	BL4.1. Identificar la cultura romana al Mediterrani comparant-la amb la cultura grega i analitzar la importància històrica del llatí com a llengua comuna europea i la seua transcendència en l'art. BL4.2. Identificar les obres arquitectòniques de la cultura romana a partir dels elements principals, analitzar i estimar les innovacions tècniques en les edificacions romanes i relacionar la basílica romana amb les esglésies cristianes posteriors comparant els plans de les plantes de diferents edificis. BL4.3. Analitzar la tècnica de la pintura al fresc i del mosaic, i comparar les arts aplicades de la cultura romana amb les efectuades en altres moments i cultures. BL4.4. Relacionar el teatre romà i el teatre grec i comparar-los amb l'estrucció del teatre actual.	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CSC CEC

<p>Marc Vitruvi i la seua obra <i>De Architectura</i>, anàlisi de les innovacions tècniques en les edificacions romanes i la influència d'esta obra en l'arquitectura posterior. Investigació sobre el jaciment arqueològic de l'Alcúdia, a Elx. Investigació sobre el Teatre Romà de Sagunt i debat sobre la restitució integral de Grassi i Portaceli a finals del segle XX. Escultura -Classicisme i idealització en les escultures i bustos d'emperadors. -Anàlisi de la simbologia en la representació dels déus i emperadors. -Investigació sobre artistes clàssics romans i la còpia d'estatuària grega per mitjà de talla de marbre. Altres manifestacions artístiques: La pintura romana. Tècnica del fresc i el seu estudi en les restes arqueològiques de Pompeia i Herculà. La tècnica del mosaic romà i les seues aplicacions. Estudi de restes arqueològiques. Investigació sobre les arts aplicades romanes: mobiliari, objectes i indumentària, i la seua influència posterior en la història de l'art. La literatura i el teatre romà: Temes literaris i recursos iconogràfics. Tipologia arquitectònica teatral. Comparació amb el teatre grec. Investigació sobre la seua relació amb el teatre grec i la seua influència en el teatre actual.</p>		
---	--	--

Bloc 5: L'art visigot. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi de les causes sociopolítiques de la fi de l'imperi romà d'occident i les seues implicacions en l'art. Investigació sobre l'art àrab com a coetani de l'art visigot a la península ibèrica: identificació de les zones d'influència àrab i dels trets estilístics i les obres més representatives a la Comunitat Valenciana. Arquitectura -Anàlisi i justificació de la pèrdua de la tècnica arquitectònica romana basant-se en l'anàlisi de construccions visigodes.	BL5.1. Identificar les claus expressives de l'art visigot, analitzar els temples visigots i les seues característiques principals, relacionant la situació social i l'art aplicat; identificar monuments de l'art preromànic espanyol i comparar l'art cristian i àrab a la península ibèrica per mitjà de l'estudi d'obres determinades. BL5.2. Analitzar la tècnica del tegmat de les cobertes de fusta en les esglésies espanyoles, la tècnica de la pintura i escriptura sobre pergamí	CAA CSC CEC CAA CSC

<p>-La implantació de l'arrianisme i l'estudi de la seua influència en la tipologia arquitectònica. El temple visigot. Estudi de la cripta de sant Vicent com a estada pertanyent a la seu catedralícia visigoda.</p> <p>Identificació de monuments de l'art preromànic espanyol i descripció de les seues característiques. L'art preromànic asturià.</p> <p>L'art àrab a la península ibèrica. L'islamisme. L'ús de l'arc de farradura.</p> <p>-Identificació dels elements constitutius de l'art mossàrab i diferenciació amb l'art àrab i l'art visigot de la península ibèrica.</p> <p>-Comparació de l'art cristià i àrab a la península ibèrica per mitjà de l'estudi d'obres determinades.</p> <p>L'escultura i la talla de capitells en relleu.</p> <p>Pintura</p> <p>Descripció de la tècnica de la pintura i escriptura sobre pergamí.</p> <p>Estudi dels motius iconogràfics propis. Anàlisi del <i>Libre de l'Apocalipsi</i> com a font d'inspiració per a l'art de tots els temps.</p> <p>Definició de còdex miniat. Identificació i pràctica de la tècnica d'il·lustració en pergamí.</p> <p>Analisi de la iconografia medieval en pergamins i còdexs.</p> <p>Arts aplicades</p> <p>Analisi de la tècnica del teginat de les cobertes de fusta en les esglésies espanyoles.</p> <p>Analisi de la indumentària a partir de l'estudi de fonts historiogràfiques de l'època.</p> <p>Joieria visigoda: analisi de la seua tècnica constructiva, explicació de la tècnica de l'alveolat cloisonné i la seua aplicació posterior en el camp de l'art.</p> <p>Art dels pobles del nord d'Europa:</p> <p>Identificació dels elements constitutius de l'art normand.</p> <p>Analisi de la zona d'influència a Espanya i estudi de les obres més representatives.</p>	<p>diferenciant els motius iconogràfics medievals a partir de còdexs i pergamins, i explicar la tècnica constructiva de l'alveolat en la joieria visigoda i la seua aplicació posterior en el camp de l'art.</p> <p>BL5.3. Identificar les claus expressives de l'art del nord d'Europa desenrotllat tant a Espanya com en la resta del continent.</p>	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> CEC CAA CSC CEC </div>
--	---	---

Bloc 6: El Romànic, art europeu. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que afavorixen el	BL6.1. Identificar i analitzar la implicació de l'orde benedictina en	CAA

<p>naixement del romànic.</p> <p>Reflexió sobre la implicació de l'orde benedictina en la difusió de l'art romànic a Europa.</p> <p>Analisi de la relació del Camí de Santiago amb l'expansió de l'art romànic.</p> <p>Estudi de la teoria del mil·lenarisme i la seua influència en l'art per mitjà de la iconografia de la fi del món i el Júi Final.</p> <p>Investigació i debat sobre l'art romànic, i la seua influència en els àmbits intel·lectual i artístic fins a la Revolució Francesa.</p> <p>Arquitectura</p> <p>-Identificació de les característiques dels elements constitutius de l'arquitectura romànica, particularment en els edificis religiosos.</p> <p>Comparació entre l'abadia de Cluny i la de Fontenay. L'austeritat de l'orde del Cister i el seu reflex en l'arquitectura religiosa.</p> <p>El castell com a edificació de defensa. El castell templar de Peníscola com a exemple de fortificació inexpugnable.</p> <p>Tipologies arquitectòniques religioses i anàlisi de les seues característiques: el monestir, l'abadia, el temple basilical i la catedral.</p> <p>Investigació sobre la fundació dels monestirs de Santa Maria de Benifassà i el Puig de Santa Maria.</p> <p>El valor simbòlic de la llum en l'arquitectura religiosa.</p> <p>Analisi i comparació d'edificis més representatius a Europa i a Espanya.</p> <p>-Exemples a la Comunitat Valenciana: església de Sant Feliu a Xàtiva, i comparació entre les portades del Palau de la Catedral de València, església de Sant Mateu o l'església de la Sang de Llíria.</p> <p>Pintura i escultura</p> <p>Definició de les característiques iconogràfiques i tècniques de la pintura romànica.</p> <p>Estudi del valor simbòlic de la pintura romànica: mandorla. Pantocràtor. Jerarquizació.</p> <p>-L'esquematització en la representació figurativa. Estudi de l'evolució de l'art naturalista romà a l'art simbòlic romànic, i argumentació de les conclusions.</p> <p>Analisi de tipologies escultòriques: imatges religioses, capitells i pòrtics.</p> <p>-Comparació de l'estrucció narrativa romànica i bizantina.</p> <p>Arts aplicades</p> <p>La importància del treball manual.</p>	<p>l'expansió de l'art romànic, analitzar els principals elements constitutius de l'arquitectura romànica, estudiant els edificis religiosos més representatius, i comentar la simbologia de la teoria mil·lenarista de la fi del món en les representacions artísticas d'aixa època.</p> <p>BL6.2. Identificar correctament la iconologia romànica i relacionar-la amb la seua plasmació gràfica analitzant la finalitat iconogràfica de l'escultura religiosa i la seua forma; diferenciar l'estrucció narrativa romànica de les seues coetànies; relacionar la pintura romànica amb tècniques semblants posteriors, i analitzar la indumentària d'este període a partir de l'estudi de fonts historiogràfiques i, en particular, de les imatges religioses i civils de l'època.</p>	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> CSC CEC </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> CAA CSC CEC </div>
--	---	--

Anàlisi de la indumentària a partir de l'estudi de fonts primàries i, en particular, de les imatges religioses i civils de l'època. Mobiliari Costums i vida reflectits en els objectes dús quotidià.		
---	--	--

Bloc 7: El Gòtic. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que afavorixen el desenvolupament econòmic europeu i el naixement del gòtic. Reflexió sobre l'auge de les ciutats i el treball artesanal. Anàlisi de les qüestions tècniques innovadores que definixen l'estil gòtic. Estudi de l'extensió geogràfica del gòtic i la seua identificació com a art europeu. Diferenciació de les etapes del gòtic: inicial, ple i florit. Investigació i debat sobre l'art gòtic, la seua revisió en el segle XIX i la seua influència en l'art des de llavors. Arquitectura -Identificació de les característiques dels elements constitutius de l'arquitectura gòtica, tant a edificis públics com religiosos. -Tipologies principals i anàlisi de les seues característiques: la catedral górica. La volta ogival. Rosetó. Pinacles. -Anàlisi dels elements estilístics propis del gòtic llevantí. L'evolució del valor simbòlic de la llum en l'arquitectura. Anàlisi del procés tècnic i disseny de vitralls gòtics. Anàlisi i comparació dels edificis més representatius a Europa i a Espanya. -Exemples a la Comunitat Valenciana: la València gòtica, el conjunt històric de Sant Mateu, la Catedral de Segorbe. Pintura gòtica Definició de les característiques iconogràfiques i tècniques de la pintura gòtica. La pintura al tremp. Diferenciació de les tècniques de pintura sobre taula: estucat, daurat, estofat i experimentació amb alguna d'estes tècniques. Identificació i anàlisi de l'obra de Vicent Macip. Escultura	BL7.1. Identificar les claus econòmiques, socials i polítiques de l'origen del gòtic, analitzar els elements constitutius principals de l'art gòtic: arcuacions, escultura i vitralls i la seua aplicació en les catedrals espanyoles més representatives; diferenciar les catedrals gòtiques d'altres edificacions religioses anteriors i posteriors, i argumentar la revisió de l'art gòtic el segle XIX. BL7.2. Identificar correctament l'escultura górica diferenciant-la de la romànica, definir el procés tècnic de la pintura sobre taula analitzant-ne la preparació i comparant resultats, descriure la tècnica de pintura al tremp, i analitzar la indumentària d'este període a partir de l'estudi de fonts historiogràfiques i, en particular, de les imatges religioses i civils de l'època. BL7.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CCLI CAA

Anàlisi de l'evolució de les tipologies escultòriques des de l'art romànic. Comparació de l'estrucció narrativa romànica i gòtica. El retaule. Arts aplicades Estudi de l'auge de l'activitat artesanal. La indústria de ceràmica morisca de reflexos metàl·lics a Manises i Paterna. Anàlisi de la indumentària a partir de l'estudi de fonts historiogràfiques i, en particular, de les imatges religioses i civils de l'època. Mobiliari Costums i vida reflectits en els objectes dús quotidià. La invenció de la impremta moderna i la seua relació amb les manifestacions artístiques posteriors. Busca d'informació des de diferents fonts, tant convencionals com digitals i Internet, sobre manifestacions artístiques que es treballen, i anàlisi de les possibilitats de creació gràfica que oferixen els nous mitjans tecnològics.		
--	--	--

Bloc 8: El Renaixement. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que afavorixen l'inici del Renaixement a Itàlia, i la seua posterior identitat amb la cultura europea. Reflexió sobre la relació entre la filosofia humanista, l'origen del Renaixement a Itàlia i la importància de la cultura romana en l'art del Renaixement. Anàlisi de les qüestions tècniques innovadores que definixen el naixement de l'estil renaixentista a Florència (els Médici) i Roma (el papat). Estudi de l'expansió del Renaixement des d'Itàlia a la resta d'Europa. Estudi de l'evolució del teocentrisme medieval cap a l'antropocentrisme humanista. Diferenciació de les etapes del Renaixement: Trecento, Quattrocento i Cinquecento. Arquitectura -Identificació de les característiques dels elements constitutius de l'arquitectura renaixentista. -Estudi de l'obra d'Andrea Palladio i la influència posterior de la seua obra	BL8.1. Identificar les claus econòmiques, socials i polítiques de l'origen del Renaixement, reflexionar sobre la seua importància històrica i la seua transcendència posterior, analitzar els elements constitutius principals de l'arquitectura renaixentista i la seua relació amb la cultura romana, i reconéixer i estudiar l'aplicació de la proporció àuria en l'arquitectura i en elements de la vida quotidiana com ara el mobiliari. BL8.2. Identificar i analitzar les principals obres dels artistes del Renaixement italià, en especial l'obra de Leonardo da Vinci, diferenciar la tècnica de la pintura al tremp i la pintura a l'oli sobre tela i debatre sobre la seua idoneïtat, contrastar els èxits tècnics en la representació de la perspectiva pictòrica, comparar la pintura veneciana i de la resta d'Europa de la mateixa època, identificar les escultures més emblemàtiques del renaixement, i analitzar la indumentària d'este període a partir de l'estudi de fonts primàries i, en particular, de les obres pictòriques.	CAA CSC CEC CAA CSC CEC

<p><i>Els quatre llibres d'arquitectura.</i></p> <p>Tipologia principal i ànalisi de les seues característiques. Constatació de l'aplicació de la proporció àuria en l'arquitectura: Leon Battista Alberti. El valor simbòlic de la utilització de la secció àuria en el disseny d'edificis. Investigació sobre els arquitectes renaixentistes més importants.</p> <p>Pintura renaixentista</p> <p>Definició de les característiques iconogràfiques i tècniques de la pintura renaixentista.</p> <p>Identificació dels canvis en la pintura, des de la representació jeràrquica medieval a la visió realista: ànalisi de l'estil i les principals obres de Piero della Francesca, Giotto di Bondone i Masaccio.</p> <p>Utilització del cànón renaixentista: Sandro Botticelli.</p> <p>Definició de la tècnica de pintura a l'oli i el seu ús sobre llenç, diferenciació amb la tècnica de la pintura al tremp, i debat sobre la idoneïtat de cada tècnica.</p> <p>Investigació sobre la vida i obra de Leonardo da Vinci.</p> <p>Estudi dels èxits tècnics en la representació de la perspectiva. Claus de la perspectiva cònica en la pintura.</p> <p>-Investigació sobre l'evolució de la pintura del primer Renaixement fins al colorit venecià, i comparació entre l'obra de Ticià, Tintoretto i el Veronés.</p> <p>Escultura</p> <p>-Ànalisi de l'evolució de les tipologies escultòriques des de l'art gòtic.</p> <p>Estudi de l'escultura de Donatello.</p> <p>Arts aplicades</p> <p>Ànalisi de la indumentària a partir de l'estudi de fonts historiogràfiques de l'època i, en particular, de les obres pictòriques.</p> <p>Mobiliari i joieria</p> <p>Costums i vida reflectits en els objectes d'ús quotidià.</p>		
--	--	--

Bloc 9: Miquel Àngel Buonarroti. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Biografia de Miquel Àngel Buonarroti. Reconeixement de la importància històrica de la seua obra.	BL9.1. Explicar la relació dels mecenats i l'art investigant el mecenatge entre Miquel Àngel, els Medici i el Papa Juli II, analitzar la importància del concepte d'artista total i relacionar-la amb l'obra arquitectònica de Miquel Àngel.	CAA CSC CEC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que afavorixen la		

<p>seua relació amb els Medici (la noblesa) i amb Juli II (el papat): explicació de la relació de mecenatge.</p> <p>Debat sobre la relació dels mecenats i l'art.</p> <p>Anàlisi de la idea d'artista com a element rellevant social.</p> <p>Reflexió i debat sobre la idea d'artista total.</p> <p>Arquitectura:</p> <p>Anàlisi de la intervenció de Miquel Àngel en la Basílica de Sant Pere del Vaticà.</p> <p>Pintura:</p> <p>Identificació i definició de la tècnica de la pintura al fresc.</p> <p>Anàlisi iconogràfica i iconològica dels frescos de la Capella Sixtina.</p> <p>Escultura</p> <p>Miquel Àngel escultor: estudi de la tècnica i l'estètica de la seua obra.</p> <p>Anàlisi la seua evolució iconogràfica, des dels seus inicis fins a les seues últimes realitzacions.</p> <p>Identificació i ànalisi de les seues obres més representatives.</p> <p>Investigació de la influència de l'obra de Miquel Àngel en l'art espanyol de final de segle XVI.</p> <p>Investigació de la influència de l'obra de Miquel Àngel en artistes del segle XX.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en blogs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris.</p>	<p>Àngel, descriure les claus iconològiques i iconogràfiques en els frescos de la Capella Sixtina, i investigar les claus evolutives en l'escultura de Miquel Àngel.</p> <p>BL9.2. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com ara banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies digitals o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de manera acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p>	<p>CCLI CD CAA</p>
--	--	----------------------------

Bloc 10: El Renaixement a Espanya. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que afavorixen el fet diferenciador del Renaixement a Espanya.	BL10.1. Identificar i analitzar les claus estètiques específiques que diferencien el Renaixement a Espanya i relacionar-ho amb el Renaixement italià, analitzar els elements constitutius de l'arquitectura renaixentista espanyola, estimar la relació de la societat amb l'art, i estudiar la relació entre l'art i el poder polític debatent sobre els edificis espanyols més	CAA CSC CEC

<p>Els Reis Catòlics i el descobriment d'Amèrica. Carles V i la seua relació amb Ticià. Felip II, i la seua relació amb el Greco. Arquitectura: -Diferenciació de les etapes, des del plateresc a Juan d'Herrera. Palau de Carles V. L'Escorial. Fatzada de la Universitat de Salamanca. Exemples a la Comunitat Valenciana: el Col·legi del Patriarca. Pintura Anàlisi dels elements estilístics comuns als autors a Espanya i diferenciadors de la resta d'Europa. Estudi i comparació de l'obra de Pedro de Berruguete, Ticià, el Bosco, el Greco. Investigació sobre Sofonisba Anguissola i comparació de la seua obra amb la pintura coetànica. El retrat cortesà d'Alonso Sánchez Coello i Juan Pantoja de la Cruz. Identificació i anàlisi de l'obra de Joan de Joanes. Conjunt de pintures de Fernando de los Llanos i Fernando Yáñez de l'Almedina de la Catedral de València. Escultura -Anàlisi dels elements tècnics i estilístics diferenciadors de la resta d'Europa. -L'art del retaule. -Estudi de l'obra d'Alonso González Berruguete. Música -Identificació dels instruments. -Anàlisi de les claus musicals renaixentistes sobre l'estudi de l'obra musical de Tomás Luis de Victoria. Arts aplicades Anàlisi de la indumentària a partir de l'estudi de fonts primàries de l'època i, en particular, dels retrats cortesans. Diferenciació de les tipologies de mobiliari de l'època: arques, arquilles, barguenyos i cadires de frare. Joieria renaixentista.</p>	<p>emblemàtics.</p> <p>BL10.2. Identificar la tècnica i l'estètica pictòriques del Renaixement espanyol, comparar l'obra pictòrica de Sofonisba Anguissola amb la pintura coetànica, diferenciar la tècnica escultòrica de la península ibèrica i de la resta d'Europa, i distingir les característiques estilístiques diferenciadores dels autors fonamentals d'aquest període comparant les seues obres més importants.</p> <p>BL10.3. Identificar la indumentària i els objectes quotidians del Renaixement per mitjà de l'estudi dels retrats cortesans de l'època, reconéixer els instruments i analitzar les claus musicals renaixentistes estudiant l'obra musical d'autors de l'època.</p>	CAA CSC CEC CAA CMCT CSC CEC
--	--	--

Bloc 11: El Barroc. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen la crisi política a Europa i Espanya. Reflexió sobre la guerra dels Trenta Anys i les implicacions polítiques de la corona espanyola. Anàlisi de les conclusions del Concili de Trento per a l'Església catòlica i les conseqüències estètiques derivades de la Contrarreforma: debat sobre el model del Gesù com a model d'església contrarreformista, i investigació sobre canvi iconogràfic i iconològic en les imatges religioses.	BL 11.1. Identificar les claus econòmiques, socials i polítiques que determinen l'evolució de l'estètica renaixentista cap a la barroca, analitzar els elements constitutius principals i les qüestions estètiques específiques de l'arquitectura barroca relacionant-los amb les representacions arquitectòniques més rellevants, comparar les fatzades de les esglésies més representatives de l'art barroc, i estudiar la relació entre l'art barroc europeu i l'art colonial hispanoamericà.	CAA CMCT CSC CEC
Estudi de la seua cronologia, destacant-hi les diferències estilístiques en l'excés decoratiu, des del desequilibri manierista, fins a l'asimetria en l'art barroc. Arquitectura -Identificació i estudi dels elements constitutius de l'arquitectura barroca. -El valor simbòlic de la cúpula en els edificis religiosos.	BL11.2. Identificar la imatgeria espanyola comparant l'escultura monocromàtica i l'escultura policromada; analitzar les seues peculiaritats tècniques i temàtiques en les obres més representatives de l'escultura barroca, relacionant-les amb els autors més significatius; distingir l'escultura hispànica de la de la resta d'Europa, i descobrir la influència de l'escultura barroca en artistes posteriors com Dalí.	CAA CMCT CSC CEC
Característiques de l'arquitectura de Borromini i Bernini. Anàlisi formal i simbòlica del Púlpit de la Catedral de Sant Pere, l'ús de la columna salomònica i la plaça de Sant Pere. Identificació i anàlisi d'obres de l'arquitectura barroca espanyola i comparació prenent com a exemple la Catedral de Murcia. Exemples d'arquitectura barroca a la Comunitat Valenciana: la Basílica de la Mare de Déu a València i el conjunt d'esglésies barroques.	BL11.3. Identificar la pintura barroca i les obres més importants d'aquest període comparant els diferents estils per països; analitzar l'obra dels artistes més rellevants, establint les seues diferències entre el tractament pictòric, la grandària del llenç i la tècnica; comparar la lluminació tenebrista en el barroc i en cultures posteriors, i relacionar la caixa fosca pictòrica amb la invenció de la caixa fotogràfica posterior.	CAA CSC CEC
Relació entre l'art barroc europeu i l'art colonial hispanoamericà. Escultura -Anàlisi de l'evolució de l'escultura des de Miquel Àngel fins als treballs escultòrics de Bernini. -Anàlisi de les pecularitats tècniques i temàtiques de la imatgeria espanyola. -Identificació de la tipologia dels passos processamentals i el retaule barroc. Identificació, estudi i comparació de l'obra de Gregorio Fernández, Alonso Cano i Pedro de Mena. Estudi del treball d'Hipòlit Rovira i Ignacio Vergara en la fachada del Palau del Marqués de dos Aigües. Comparació de l'escultura de Bernini amb l'obra d'autors espanyols de l'època, i amb l'obra d'artistes posteriors com Dalí.	BL11.4. Reconéixer l'evolució de la música barroca des de la música renaixentista; identificar els compositors més importants d'aquesta època i les seues peces més recognoscibles; analitzar el naixement de l'òpera i la seua transcendència posterior, i comparar la indumentària, el mobiliari i les arts decoratives del barroc amb estils artístics anteriors i posteriors. BL11.5. Reconéixer les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics i expressar emocions, sentiments i idees pròpies al realitzar les seues produccions, disfrutant del procés de creació artística i mostrant respecte pel treball dels altres.	CAA CMCT CSC CEC CAA CSC CEC

<p>Pintura</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificació de les claus del barroc comparant els diferents estils per països. -Definició de tenebrisme i comparació de la il·luminació tenebrista en el barroc i en cultures posteriors. -Comparació entre el tenebrisme mediterrani i la pintura costumista holandesa: diferència de tractament pictòric, grandària del llenç i tècnica. -Definició de la tècnica de caixa fosca pictòrica i relació d'esta amb la caixa fotogràfica posterior. <p>Estudi i comparació dels principals pintors barrocs:</p> <ul style="list-style-type: none"> El tenebrisme de Caravaggio i comparació amb l'obra de Josep de Ribera. Analisi i comparació de l'obra de Josep de Ribera i Francesc Ribalta. El naturalisme de Juan de Valdés Leal. El realisme de Diego Velázquez. Anàlisi del tractament de la perspectiva en la seua obra i comparació de la seua tècnica pictòrica amb la pintura impressionista posterior. El costumisme religiós de Bartolomé Esteban Murillo i la seua pertinença a l'Escola Sevillana. La pintura flamenca. Estudi i comparació de l'obra de Rubens i Rembrandt. El costumisme holandès: Vermeer. Carel Fabritius. Debat sobre l'ús de la caixa fosca en estos autors, i experimentació amb esta. <p>Música</p> <ul style="list-style-type: none"> -Reconeixement de la tipologia musical de la música barroca i la seua evolució des de la música renaixentista. -Estudi del naixement de l'òpera i estimació de la seua transcendència posterior. -Elements compositius de l'òpera: música, llibret, escenografia, <i>atres</i>, vestuari. <p>Identificació dels compositors més importants d'esta època i dels fragments més populars de les seues obres més importants: Antonio Vivaldi, Claudio Monteverdi, George Friedrich Händel, Johann Sebastian Bach, Georg P. Telemann, Jean-Philippe Rameau i Domenico Scarlatti.</p> <p>Arts aplicades</p> <p>Analisi de la indumentària a partir de l'estudi de fonts historiogràfiques de l'època i, en particular, dels retrats cortesans, i comparació amb la indumentària renaixentista.</p>		
--	--	--

<p>Investigació sobre l'auge de les arts decoratives en el Barroc. La importància del mobiliari i comparació amb el mobiliari renaixentista. Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics i gaudi en el procés de producció artística. Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions al realitzar les seues obres. Respecte pel treball dels altres.</p>		
---	--	--

Bloc 12: El rococó. França. Resta d'Europa. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen l'absolutisme polític de la monarquia francesa i el naixement de l'estil rococó.</p> <p>Reflexió sobre la situació política francesa i la seua relació amb l'estil rococó.</p> <p>Anàlisi i comparació de les obres de temàtica religiosa i les de temàtica profana.</p> <p>Estudi cronològic i comparació estilística dels regnats del Lluís XIV i Lluís XV.</p> <p>Arquitectura</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificació del refinament sensual arquitectònic. Estimació de la importància de les arts decoratives. -Debat sobre el concepte d'elegància arquitectònica i lús o abús de la decoració. <p>El Palau de Versalles com l'edifici més representatiu del període rococó.</p> <p>El naixement de l'arquitectura paisatgística.</p> <p>Investigació sobre l'arquitectura rococó espanyola.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Exemples a la Comunitat Valenciana: Antoni Gilabert i la Capella de la Mare de Déu de la Soledat de Nules, o el Palau del Marqués de Dos Aiguës. <p>Pintura</p> <p>Comparació de la pintura barroca i la pintura rococó i anàlisi de la temàtica diferent del barroc religiós a la pintura galant francesa.</p> <p>Anàlisi i comparació de l'obra de Watteau, Fragonard i Boucher.</p> <p>Comparació de l'obra de Marie-Louise-Élisabeth Vigée-Lebrun i els pintors masculins de la seua època.</p>	<p>BL12.1. Identificar les claus econòmiques, socials i polítiques que originen el naixement de l'estil rococó; analitzar l'evolució de l'estil barroc al rococó; reconéixer al Palau de Versalles els elements de refinament arquitectònic rococó; debatre sobre el concepte d'elegància aplicat a estes produccions, i argumentar lús o abús de la decoració.</p> <p>BL12.2. Identificar l'evolució de la pintura barroca cap a l'estil rococó diferenciant la temàtica del barroc religiós a la pintura galant francesa, analitzar i comparar l'obra de Watteau, Fragonard i Boucher, i diferenciar els elements estilístics entre ells i Marie-Louise-Élisabeth Vigée-Lebrun, estudiar l'obra d'Antón Rafael Mengs i relacionar-la amb pintors europeus del seu temps i amb pintors posteriors com ara Francisco de Goya, establint possibles influències, i debatre les diferències del tractament iconològic dels motius religiosos entre Gregorio Fernández i Francisco Salzillo.</p> <p>BL12.3. Descriure les diferents parts de les composicions musicals més representatives: oratoris, misses, concerts, sonates i simfonies; identificar els fragments més populars dins de l'obra musical de Mozart; analitzar les seues obres i comparar les seues òperes amb obres d'altres autors i d'altres èpoques.</p> <p>BL12.4. Analitzar les claus estilístiques diferenciadores del rococó en la indumentària i el mobiliari a Espanya i a Europa, estimar la importància artística de les arts decoratives, en especial la ceràmica, analitzant l'evolució tècnica i tipològica de la pisa fins a la porcellana; fer valer les manufactures</p>	<p>CAA CSC CEC</p> <p>CAA CSC CEC</p> <p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CAA CMCT</p>

<p>Estudi de l'obra d'Anton Rafael Mengs, relació de la seua obra amb els pintors europeus del seu temps, i anàlisi de les similituds i diferències de les obres de Mengs i pintors posteriors com ara Francisco de Goya, establint-hi possibles influències.</p> <p>Pintura i escultura a Espanya</p> <ul style="list-style-type: none"> -Anàlisi de l'evolució de la imatgeria espanyola. -Comparació del tractament iconològic dels motius religiosos entre Gregorio Fernández i Francisco Salzillo. <p>Música:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Descripció de les diferents parts de les composicions musicals més representatives: oratoris, misses, concerts, sonates i simfonies. Anàlisi de l'obra musical de Mozart i identificació dels fragments més populars de les seues obres més importants. Comparació de les òperes de Mozart amb altres de diferents èpoques. <p>Arts aplicades</p> <p>Mobiliari i decoració d'interiors. L'estil Lluís XV.</p> <p>Anàlisi de la indumentària a partir de l'estudi de fonts historiogràfiques de l'època, descripció del vestuari de les classes altes, mitjanes i baixes en el segle XVIII, i comparació dels vestits de la cort francesa amb la resta de trajes europeus.</p> <p>Les arts decoratives. Investigació sobre la decoració primigènia de l'interior del Teatre Principal a València.</p> <p>La importància de les manufactures reals europees: la Reial Fàbrica de Tapissos de Santa Bàrbara o el Col·legi de l'Art Major de la Seda, de València.</p> <p>La joieria del segle XVIII.</p> <p>Ceràmica</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificació i anàlisi de la tipologia de la ceràmica europea i comparació amb la ceràmica oriental. -La porcellana de Sèvres, Meissen i Bon Retir: la Reial Fàbrica de Vidre de La Granja de San Ildefonso (Segòvia) -La Reial Fàbrica de Pisa i Porcellana de l'Alcora (Castelló). <p>La tècnica del vidre bufat.</p>	<p>reials europees de l'època, i explicar modes de fabricació com la tècnica del tapís o la del vidre bufat per mitjà de presentació audiovisual al grup.</p>	
---	---	--

Bloc 13: El neoclassicisme. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen la tornada al classicisme renaixentista.</p> <p>Reflexió sobre la influència de Palladio en la gestació del neoclassicisme a França: diferències entre l'estil Lluís XVI i l'estil Imperi de Napoleó.</p> <p>Anàlisi de l'auge de l'orientalisme a causa del comerç amb Orient: definició del concepte de "xineries" i la seua influència en les manifestacions artístiques de l'època.</p> <p>Arquitectura:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Investigació sobre l'exhumació de les ruïnes de Pompeia i Herculà i la seua influència en el gust per l'estètica grecoromana: revisitació de recursos formals grecs, romans i renaixentistes. <p>El neoclassicisme i l'estil Lluís XVI.</p> <p>El neoclassicisme i l'estil Imperi de Napoleó.</p> <p>Reconeixement dels arquitectes més importants.</p> <p>Anàlisi i comparació dels edificis més representatius: l'Òpera de París, el Capítoli a Washington, el Congrés dels Diputats a Madrid.</p> <p>Exemples a la Comunitat Valenciana: el Palau Episcopal de Castelló, la façana del Teatre Principal d'Alacant.</p> <p>-Investigació de l'evolució de l'edifici de la Nau, Universitat de València, des de la seua construcció en el segle XV fins a la intervenció neoclàssica de fàtxades i claustre.</p> <p>Escultura</p> <p>Anàlisi dels recursos estilístics de sensualitat i dinamisme.</p> <p>Reconeixement, anàlisi i comparació de l'obra escultòrica més representativa d'Antonio Canova i Jean-Baptiste Carpeaux.</p> <p>Pintura</p> <p>Anglaterra: anàlisi i comparació de l'obra de Thomas Lawrence, Joshua Reynolds i George Romney.</p> <p>Debat sobre l'auge de la pintura anglesa i la relació artística i personal entre Emma Hamilton, George Romney i l'almirall Nelson.</p> <p>França: anàlisi i comparació de l'obra de Jean Louis David i Jean Auguste Dominique Ingres.</p> <p>Arts aplicades</p> <p>Definició del concepte de "moda" i de la influència d'Emma Hamilton en</p>	<p>BL13.1. Identificar les claus econòmiques, socials i polítiques que originen la tornada al classicisme; analitzar en les obres més representatives la influència de recursos formals grecs, romans i renaixentistes; diferenciar l'estil Lluís XVI i l'estil Imperi de Napoleó, i reflexionar sobre la influència de l'orientalisme a causa del comerç amb Orient.</p> <p>BL13.2. Identificar, analitzar i comparar les obres més representatives dels pintors i escultors europeus més rellevants de l'època; analitzar el creixent gust orientalitzant en la moda i la decoració europees, i diferenciar l'estil Lluís XVI i l'estil Imperi a França proposant exemples de mobiliari o arts decoratives.</p> <p>BL13.3. Fer de forma eficaç tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	<p style="text-align: center;">CAA CSC CEC</p> <p style="text-align: center;">CAA CSC CEC</p> <p style="text-align: center;">CMCT SIEE</p>

<p>la moda de l'època.</p> <p>Analisi del creixent gust orientalitzant en la moda i la decoració europees.</p> <p>Mobiliari. Diferències estilístiques entre l'estil Lluís XVI i l'estil Imperi a França, i comparació amb l'anterior període Lluís XV.</p> <p>Joieria. Relotges. Vestuari. Porcellana.</p> <p>La pervivència de l'estil Lluís XVI fins als nostres dies i de l'estil Imperi en l'art déco.</p> <p>Iniciativa i innovació:</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Resiliència, superar obstacles i fracassos.</p> <p>Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu. Sentit crític.</p>		
---	--	--

Continguts i criteris d'avaluació de l'àrea Fonaments de l'Art II
Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: El Romanticisme. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de claus teòriques de l'obra artística romàntica: l'expressió desaforada del sentiment.</p> <p>Reflexió sobre les claus econòmiques, socials i polítiques que originen l'auge del nacionalisme i la creació de l'estat alemany i italià, i la seua relació amb el romanticisme artístic.</p> <p>Analisi i comparació del terme "romàntic" aplicat al moviment artístic del segle XIX i l'ús actual.</p> <p>Arquitectura</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificació dels elements constitutius de l'arquitectura romàntica. -Identificació dels principals edificis espanyols de l'època: Múrcia, Teatre Romea; Cadis, Teatre Falla; Oviedo, Teatre Campoamor; Barcelona, Arc del Triomf. <p>Pintura</p> <p>El Romanticisme a Anglaterra: identificació de les obres més representatives, analisi i comparació de l'obra de Karl Friedrich Schinkel,</p>	<p>BL1.1. Reconéixer l'expressió desaforada del sentiment com la clau teòrica de l'obra artística romàntica; reconéixer, relacionar el romanticisme artístic amb auge del nacionalisme i la creació dels estats alemany i italià; diferenciar el terme "romàntic" aplicat al moviment artístic del segle XIX i l'ús actual, i analitzar els principals edificis espanyols de l'època.</p> <p>BL1.2. Identificar, analitzar i comparar les obres més representatives dels pintors anglesos i francesos més rellevants de l'època; explicar la seua composició, el ritme i els elements pictòrics i narratius; analitzar l'obra de Francisco de Goya i diferenciar les seues etapes estudiant exemples; comparar el seu treball amb Velázquez i les seues pintures de característiques expressionistes amb obres de contingut formal semblant en altres èpoques i cultures, i debatre els aspectes tècnics de les primeres impressions fotogràfiques.</p>	CAA CSC CEC

<p>Caspar David Friedrich, Thomas Cole, John Constable i William Turner.</p> <p>El Romanticisme a França: identificació de les obres més representatives i anàlisi i comparació de l'obra de Théodore Géricault, Eugène Delacroix i Antoine-Jean Gros.</p> <p>Investigació i debat sobre la composició d'elements pictòrics i narratius de quadros emblemàtics de la pintura romàntica: evaluació de la base històrica i el resultat plàstic.</p> <p>Goya:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificació i analisi de les seues etapes pictòriques i de les seues obres més representatives: costumisme rococó, expressionisme, etapa dels "Caprichos". -Classificació de la temàtica dels quadros de Goya. -Relació de Goya amb Velázquez: comparació de <i>La família de Carles IV</i> amb <i>Las Meninas</i>. -Comparació de l'obra de Goya de característiques expressionistes amb obres de contingut formal semblant en altres èpoques i cultures. -Investigació sobre l'etapa de les pintures negres. -Relació del quadro <i>La lletera de Bordeus</i> amb la pintura impressionista posterior. <p>Noves tècniques gràfiques</p> <p>Inici de la fotografia. Investigació sobre aspectes tècnics de les primeres impressions fotogràfiques.</p> <p>Diferenciació dels temes fotogràfics: retrat, paisatge, història. El pictorialisme. Autors.</p> <p>Música i dansa</p> <ul style="list-style-type: none"> -Anàlisi de les característiques de la música romàntica i comparació amb la música anterior i posterior. Ludwig Van Beethoven i la superació del classicisme musical. Reconeixement de les obres principals i els fragments més significatius de la seua obra simfònica, concerts i sonates. Identificació de les obres més significatives de Verdi i Wagner, i relació de l'obra musical de Wagner amb la mitologia germànica. Investigació sobre el naixement a França de la dansa clàssica i els elements clau que la componen, per exemple l'ús del tutú i el ball de puntes. <p>Arts aplicades</p> <p>Descripció de les claus estilístiques del mobiliari i indumentària: estils</p>	<p>BL1.3. Identificar, analitzar i comparar les obres més representatives de la música romàntica; reconéixer les obres principals i els fragments més significatius de Ludwig Van Beethoven, Verdi i Wagner; relacionar l'obra musical de Wagner amb la mitologia germànica, investigar sobre el naixement a França de la dansa clàssica, i debatre sobre les claus estilístiques del mobiliari i els objectes sumptuaris de l'època i sobre la simbologia de l'or en diferents cultures.</p>	CAA CSC CEC
---	---	-------------------

Regency. Napoleó III. Joieria. Rellotges. Objectes sumptuaris. Anàlisi de la tècnica del daurat al mercuri, incident en la toxicitat del procés i relacionant-lo amb l'explotació de l'or en l'actualitat. Debat sobre la simbologia de l'or en diferents cultures i èpoques.		
--	--	--

Bloc 2: El Romanticisme tardà. 1850-1900 Curs 2n		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen la revolució industrial. Relació de l'internacionalisme polític europeu i l'arribada a Europa de l'art d'Orient. Reflexió sobre la colonització d'Africa, la guerra amb Xina, la Guerra de Secesió nord-americana i la Independència llatinoamericana. Anàlisi de l'historicisme nostàlgic que fomenta el nacionalisme italià i germànic. Arquitectura -Anàlisi i comparació dels elements configuratius dels neoestils: neomudèjar i neogòtic. Implicacions artístiques de les exposicions universals de París, Londres i Barcelona. La torre Eiffel. Escultura -Identificació de les claus tècniques i estètiques de l'escultura romàntica tardana. Anàlisi i comparació de l'obra d'Auguste Rodin i Camille Claudel. Comparació de l'evolució escultòrica des del classicisme de Canova fins a la nova plasticitat de Rodin i Camille Claudel. Identificació de l'escultura espanyola i anàlisi de l'obra de Marià Benlliure. Pintura Identificació i definició del gènere pictòric "pintura orientalista" europea a partir de l'estudi d'artistes europeus i espanyols. Anàlisi de l'obra de Marià Fortuny. Identificació i definició de la "pintura pompier" francesa. Anàlisi i comparació de l'obra de Bouguereau, Cormon, Alexandre Cabanel i Jean-Léon Gérôme.	BL2.1. Identificar els principals fets polítics de la segona mitat del segle XIX i la seua relació amb l'art del seu temps, analitzar obres dels neoestils neomudèjar i neogòtic comparant els seus elements configuratius; reflexionar sobre les implicacions artístiques de les exposicions universals de l'època analitzant la Torre Eiffel; identificar i comparar les obres més representatives d'Auguste Rodin, Camille Claudel i Marià Benlliure argumentant l'evolució del classicisme al romanticisme escultòric tardà. BL2.2. Identificar i diferenciar els gèneres pictòrics "orientalista", "Pompier", el "retrat galant", "historicista", "moviment prerafaelita" a partir de l'estudi dels autors més importants i les seues obres més representatives; definir el concepte "d'artista total" i relacionar pintura, moda i disseny a partir de l'estudi de l'obra de Marià Fortuny i Madrazo, i debatre sobre la tornada a la fabricació artesanal que suposa el moviment romàntic Arts and Crafts a Anglaterra. BL2.3. Identificar la tècnica del retrat fotogràfic i relacionar-la amb el retrat pictòric, descriure el context en què s'emmarca el naixement del cine, identificar els autors pioners (els germans Lumière, Méliès, Segundo de Chomon), analitzant i comparant les seues obres més significatives, i debatre el naixement del cine americà. BL2.4. Identificar fragments d'obres musicals dels compositors eslaus més importants d'esta època: Alexander Borodin, Modesto Músorgski, Piotr Illich Tchaikovsky, Bedřich Smetana. Música, identificar la sarsuela espanyola reconeixent els fragments més populars, i analitzar la importància de la	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CMCT CSC CEC CAA CSC CEC

Identificació i definició del gènere pictòric del "retrat galant" a Espanya. Anàlisi de la pintura de Los Madrazo i comparació amb el retrat anglés de Franz Xaver Winterhalter. Definició del concepte "d'artista total". Marià Fortuny i Madrazo, com a pintors, escenògrafs, dissenyadors de moda o inventors. Investigació sobre la relació entre pintura, moda i disseny a partir de l'estudi de la seua obra. Identificació i definició del gènere historicista a Espanya. Anàlisi i comparació de l'obra d'Eduard Rosales, Francisco Padilla i Alejandro Ferrant. Identificació i definició del moviment prerafaelita al Regne Unit. Anàlisi i comparació de l'obra de John Everett Millais, Dant Gabriel Rossetti i William Holman Hunt. -El moviment "Arts and Crafts" de William Morris i debat sobre els seus plantejaments estètics. Fotografia i cine -Identificació de les claus tècniques que afavorixen el naixement de la fotografia. Nicéphore Niépce i el desenvolupament de la tècnica fotogràfica. Relació del retrat fotogràfic i el retrat pictòric, i anàlisi de la tècnica fotogràfica de Nadar. Estudi de les primeres fotografies en blanc i negre. -La invenció d'una nova tècnica visual: el cinematògraf. Descripció del context general en què s'emmarca el naixement del cine. Identificació dels autors pioners: els germans Lumière, Georges Méliès i Segundo de Chomón. Anàlisi i comparació de les seues obres. Descripció del context en què sorgix el cine americà. La generació del model de representació institucional, i la creació del <i>star system</i> . El naixement de la indústria a Espanya: Barcelona i València. València i la productora Casa Cuesta. Investigació sobre Maximilià Thous i el seu intent de creació del <i>star system</i> valencià. Música Identificació de l'obra musical dels països eslaus. Anàlisi i comparació de l'obra de compositors de l'est d'Europa: Alexander Borodin, Modesto Músorgski, Piotr Illich Tchaikovsky, Antonín Dvořák i Bedřich Smetana. Identificació de la sarsuela com a música popular espanyola i reconeixement dels fragments més populars. Anàlisi de la importància de la dansa en el ballet per mitjà del comentari de	dansa en el ballet per mitjà del comentari de les claus artístiques d' <i>El llac dels cignes</i> , de Tchaikovsky. BL2.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	SIEE CAA
--	--	-------------

<p>les claus artístiques d'<i>El llac dels cignes</i>, de Tchaikovsky.</p> <p>Pensament mitjans-fí.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Introducció al procés creatiu en les arts visuals i audiovisuals per mitjà del desenrotllament d'un producte individual o col·lectiu, controlant les distintes fases:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Investigació i estudi previ. -Selecció d'informació i desenrotllament de primeres idees. -Planificació, organització i gestió del temps i els recursos. -Presa de decisions i calibratge d'oportunitats i riscos. -Aportació de solucions originals als problemes. -Realització del producte i establiment de criteris per a avaluar el procés i el resultat. -Reflexió i proposta de millora del procés creatiu propi i alié, des de la idea inicial fins a l'execució definitiva: júi sobre la bona realització del treball, així com la neteja en la seua execució, i evaluació de l'ús de les noves tecnologies. -Reconeixement de l'esforç que exigeix l'elaboració d'algunes obres artístiques. 		
---	--	--

Bloc 3: Les avantguardes. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació dels descobriments tècnics relacionats amb la descomposició de la imatge en colors primaris i la seua relació amb la tècnica pictòrica impressionista.</p> <p>Relació dels dits descobriments amb les claus tècniques i artísticas que originen el naixement del moviment impressionista.</p> <p>Analisi de les teories additiva i subtractiva del color. Experimentació amb els colors-llum.</p> <p>Pintura</p> <p>Identificació de les claus estètiques i temàtiques del simbolisme i relacionar-lo amb l'erotisme, les drogues i el satanisme. Anàlisi de l'obra d'Odilon Redon.</p> <p>Anàlisi de l'obra d'Edouard Manet i Cézanne com a autors</p>	<p>BL3.1. Relacionar els descobriments en la descomposició del color amb la seua aplicació en la tècnica pictòrica; identificar els quadros amb temàtica simbolista diferenciant-los dels d'altres temàtiques; analitzar l'obra de Cézanne i la seua influència en la tècnica pictòrica posterior, i descriure les claus de la pintura impressionista analitzant i comparant l'obra dels autors més rellevants a França i a la resta d'Europa, en especial la de Joaquim Sorolla.</p> <p>BL3.2. Identificar, analitzar i comparar les claus estètiques i temàtiques dels "navis", els "faunes" i l'art naïf; analitzar l'obra de Van Gogh contrastant la seua influència posterior, definir el concepte "d'avanguarda" i analitzar l'origen tècnic i plasmació en l'art del cubisme i de l'obra pictòrica i</p>	CAA CMCT CSC CEC
<p>preimpressionistes, investigació sobre la influència en la tècnica pictòrica posterior i la seua relació amb la part comercial de la creació artística.</p> <p>Impressionisme a França.</p> <p>Identificació de les claus estètiques i temàtiques de l'impressionisme.</p> <p>Experimentació amb esta tècnica.</p> <p>Identificació de Monet com el primer impressionista i debat sobre la seua obra <i>Impressió del sol naixent</i>.</p> <p>Anàlisi i comparació de l'obra de Monet, Pisarro i Sisley.</p> <p>Anàlisi de l'obra de Berthe Morisot i Mary Cassatt, i comparació amb l'obra dels pintors impressionistes masculins.</p> <p>Pintura a Espanya.</p> <p>Sorolla i el tractament de la llum mediterrània. Relació de la seua obra amb la de John Singer Sargent.</p> <p>Anàlisi i comparació de l'obra de Joaquim Sorolla, Santiago Rusiñol, Ramon Casas, Anglada Camarasa, Carlos de Haes, Isidre Nonell, Josep Lluís Sert.</p> <p>Van Gogh. Estudi de la seua biografia, identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de la seua obra, i debat sobre la seua influència posterior.</p> <p>Paul Gauguin. Estudi de la seua biografia, identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de la seua obra, i debat sobre la seua influència posterior.</p> <p>Els "navis". Identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de l'obra de Pierre Bonnard.</p> <p>Els "faunes". Identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de l'obra de Matisse.</p> <p>L'art naïf. Identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de l'obra de Rousseau <i>el Duaner</i>.</p> <p>Les primeres avantguardes artístiques.</p> <p>-Definició del terme "avanguarda".</p> <p>-Busca de noves formes de representació.</p> <p>El cubisme. Anàlisi de l'origen tècnic i plasmació en l'art de la ruptura d'una única visió.</p> <p>Picasso.</p> <p>Estudi de la seua biografia, identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de la seua obra, diferenciació de les seues etapes pictòriques i</p>	<p>escultòrica de Picasso, comparant-la amb la d'altres autors de l'època.</p> <p>BL 3.3. Relacionar el cine amb les primeres avantguardes en les diverses disciplines artístiques; analitzar obres i autors rellevants en el cartell publicitari; estimar la influència de l'estampa japonesa a Europa rastrejant-la en l'obra de Van Gogh i en els autors de còmic francesos; analitzar l'obra dels compositors més destacats identificant els seus fragments més coneguts, i debatre sobre el naixement del jazz.</p> <p>BL3.4. Reconéixer el patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol com un mitjà de comunicació i gaudi individual i col·lectiu, i contribuir a la seua defensa i conservació a través de la divulgació d'obres d'art i mitjans audiovisuals que formen part del dit patrimoni, expressant els seus coneixements de forma crítica.</p>	CAA CMCT CSC CEC

<p>preimpressionistes, investigació sobre la influència en la tècnica pictòrica posterior i la seua relació amb la part comercial de la creació artística.</p> <p>Impressionisme a França.</p> <p>Identificació de les claus estètiques i temàtiques de l'impressionisme.</p> <p>Experimentació amb esta tècnica.</p> <p>Identificació de Monet com el primer impressionista i debat sobre la seua obra <i>Impressió del sol naixent</i>.</p> <p>Anàlisi i comparació de l'obra de Monet, Pisarro i Sisley.</p> <p>Anàlisi de l'obra de Berthe Morisot i Mary Cassatt, i comparació amb l'obra dels pintors impressionistes masculins.</p> <p>Pintura a Espanya.</p> <p>Sorolla i el tractament de la llum mediterrània. Relació de la seua obra amb la de John Singer Sargent.</p> <p>Anàlisi i comparació de l'obra de Joaquim Sorolla, Santiago Rusiñol, Ramon Casas, Anglada Camarasa, Carlos de Haes, Isidre Nonell, Josep Lluís Sert.</p> <p>Van Gogh. Estudi de la seua biografia, identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de la seua obra, i debat sobre la seua influència posterior.</p> <p>Paul Gauguin. Estudi de la seua biografia, identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de la seua obra, i debat sobre la seua influència posterior.</p> <p>Els "navis". Identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de l'obra de Pierre Bonnard.</p> <p>Els "faunes". Identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de l'obra de Matisse.</p> <p>L'art naïf. Identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de l'obra de Rousseau <i>el Duaner</i>.</p> <p>Les primeres avantguardes artístiques.</p> <p>-Definició del terme "avanguarda".</p> <p>-Busca de noves formes de representació.</p> <p>El cubisme. Anàlisi de l'origen tècnic i plasmació en l'art de la ruptura d'una única visió.</p> <p>Picasso.</p> <p>Estudi de la seua biografia, identificació i anàlisi de les claus estètiques i temàtiques de la seua obra, diferenciació de les seues etapes pictòriques i</p>		
---	--	--

<p>debat sobre la seua influència posterior.</p> <p>-Anàlisi i comparació de l'obra de Juan Gris, George Braque i Pablo Ruiz Picasso.</p> <p>-L'obra escultòrica de Picasso i la seua relació amb Julio González. Relació amb les primeres avantguardes en les diverses disciplines de l'art. El cine.</p> <p>-Desenrotllament del “model de representació institucional”. El cartell publicitari. Claus de la seua evolució.</p> <p>-Anàlisi de l'obra artística d'Henri de Toulouse-Lautrec.</p> <p>-Anàlisi i comparació de l'obra d'Alfons Mucha, Jules Chéret i Leonetto Cappiello. Anàlisi de la tècnica de l'estampació japonesa. Tècnica de l'Ukiyo-e. Identificació de les obres dels grans gravadors japonesos: Kitagawa Utamaro, Utagawa Hiroshige i Katsushika Hokusai. Influència de l'estampació japonesa a Europa. Rastreig en l'obra de Vincent Van Gogh. Naixement del còmic.</p> <p>-Definició i anàlisi dels seus orígens. Música.</p> <p>-Impressionisme: Debussy i Ravel. La música espiritual negra. El blues. Naixement del Jazz. Música espanyola</p> <p>Anàlisi i comparació de l'obra de Falla, Albéniz, Granados, Salvador Bacarisse, i identificació dels seus fragments més populars. Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seua defensa, conservació i desenrotllament.</p>		
---	--	--

Bloc 4: El modernisme-art nouveau. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus tècniques relacionades amb les fantasies arquitectòniques de la fi de segle i el naixement de l'art nouveau. Anàlisi de les característiques principals de l'art nouveau francés. Relació	BL4.1. Identificar les claus tècniques relacionades amb el naixement de l'art nouveau; advertir les diferents nomenclatures a Europa (Modernisme, Jugendstil, Sezession, Liberty), analitzar l'obra de Víctor Horta i Gaudí	CAA CSC CEC

100

amb el moviment a Europa: modernisme, Jugendstil, Sezession, Liberty. Arquitectura -L'arquitectura modernista europea. Víctor Horta. -El modernisme català. L'obra de Gaudí. Comparació de l'obra de Gaudí, Víctor Horta i Adolf Loos. Escultura Anàlisi de l'obra de Josep Llimona. El cartell publicitari a Espanya. Anàlisi i comparació del cartellisme d'Alexandre de Riquer i Ramon Casas. Arts aplicades: Identificació de la tipologia del mobiliari modernista. La revolució en la tècnica del vidre: els gerros d'Émile Gallé i els llums de colors de Louis C. Tiffany. L'esmalta en la joieria. L'obra de Lluís Masriera.	comparant edificis representatius, i debatre sobre l'escultura d'esta època i la seua evolució des del neoclassicisme. BL4.2. Analitzar l'ús del cartell publicitari a Espanya i els seus autors més rellevants; identificar la tipologia del mobiliari modernista, i explicar la revolució en la tècnica del vidre, estudiant les creacions d'Émile Gallé i Louis Comfort Tiffany.	CAA CMCT CSC CEC
---	--	---------------------------

Bloc 5: El surrealisme i altres avantguardes. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació i anàlisi de les teories de Sigmund Freud, el naixement de la psicologia i la seua relació amb les claus plàstiques del surrealisme i les avantguardes històriques. Les avantguardes històriques. - Definició del terme. Marcel Duchamp i l'art trouvé. El moviment surrealista. -Origen del surrealisme. Definició de l'irracionalisme oníric, explicació de les claus estètiques i tècniques de la pintura surrealista. Anàlisi i comparació de l'obra de Salvador Dalí, Jean Arp i Joan Miró. El surrealisme en el cine: Estudi de la tècnica cinematogràfica narrativa surrealista: <i>Un perro andaluz</i> , Luis Buñuel i Salvador Dalí, i <i>La edad de oro</i> de Buñuel, i debat sobre la importància històrica de la seua obra. Pintura metafísica. -Definició del terme. Anàlisi de l'obra de Giorgio de Chirico. El moviment dadà. -El positivisme i l'oposició al concepte de raó. El Cabaret Voltaire i l'origen	BL5.1. Relacionar les teories sobre la psicoanàlisi de Sigmund Freud amb les claus plàstiques del surrealisme; analitzar els principals artistes estudiant les seues obres més representatives; valorar la transcendència històrica de l'obra de Salvador Dalí i Luis Buñuel, i comparar amb la pintura metafísica de De Chirico. BL5.2. Analitzar l'origen del moviment dadà estudiant l'obra de Jean Tinguely; identificar i comparar el moviment neoplastista holandès De Stijl i el constructivisme rus, analitzant obres representatives; explicar les claus estètiques de l'expressionisme alemany en pintura i cine i debatre la transcendència posterior dels directors alemanys i les seues produccions més significatives. BL5.3. Reconéixer la importància dels ballets russos a París i en la història de la dansa contemporània i relacionar l'escenografia i decorats amb artistes de l'època: Picasso, Matisse, Natalia Goncharova.	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CSC CEC

<p>del moviment dada.</p> <p>Anàlisi i comparació de les obres de Tristany Tzara, Jean Arp i de l'escultura cinètica de Jean Tinguely. Man Ray entre el dadaisme i el surrealisme.</p> <p>Influència en autors posteriors.</p> <p>El moviment neoplasticista holandès De Stijl i el constructivisme rus.</p> <p>-Recuperació de la idea d'integració de les arts. Identificació i comparació de les claus estètiques en arquitectura, pintura i mobiliari.</p> <p>Analisi i comparació de l'obra de Piet Mondrian. Theo Van Doesburg i Gerrit Thomas Rietveld.</p> <p>Vasili Kandinsky com a precursor de l'abstracció pictòrica.</p> <p>L'expressionisme alemany.</p> <p>-Claus estètiques en pintura i cine. La influència de Van Gogh.</p> <p>Identificació i comparació dels integrants dels grups Die Brücke i Der Blaue Reiter.</p> <p>Analisi i comparació de l'obra d'Edvard Munch i Paul Klee.</p> <p>El cine alemany i la seu transcendència: <i>El gabinet del doctor Caligari</i> (1920), Robert Wiene; el gènere de ciència ficció amb <i>Metròpolis</i> (1927), Fritz Lang; <i>L'àngel blau</i> (1930), Josef von Sternberg, Marlene Dietrich.</p> <p>Relació del cine amb les avantguardes.</p> <p>Música i dansa</p> <p>-Els ballets de Serguéi Diàghilev i Nijinsky. Relació de l'escenografia i decorats amb artistes de l'época: Picasso, Matisse, Natalia Goncharova. Igor Stravinsky: <i>L'ocell de foc</i>, <i>Petruixka</i> i <i>La consagració de la primavera</i>.</p>		
---	--	--

Bloc 6: Els feliços anys vint. L'art déco. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de les claus socials i polítiques que originen el desenrotllament econòmic del període d'entremares.</p> <p>Relaciona l'auge del luxe i el concepte d'art com a producte per a l'elit.</p> <p>Reflexió sobre l'evolució des de l'art basat en la naturalesa del modernisme a l'art geomètric del moviment art déco.</p> <p>Arquitectura</p> <p>-Anàlisi de les claus estètiques i els elements compositius d'arquitectura déco.</p>	<p>BL6.1. Identificar les claus socials i polítmiques que es relacionen amb l'art déco, reconéixer-lo en arquitectura, identificant els edificis emblemàtics d'este estil, analitzar les principals obres i escultors de l'època comparant les obres de Pablo Gargallo i Constantin Brancusi, i debatre sobre l'obra pictòrica de Tamara de Lempicka.</p> <p>BL6.2. Reconéixer la transcendència musical del gènere denominat "la revista musical", analitzar la importància del luxe i la seua relació amb els</p>	CAA CMCT CSC CEC CAA CMCT

<p>Identificació de l'estil de l'Escola de Chicago als Estats Units: els grans edificis com ara el Chrysler Building o l'Empire State Building de New York.</p> <p>Relació dels edificis art déco amb els anteriors de l'Escola de Chicago</p> <p>Pintura</p> <p>Identificació i anàlisi de l'obra de Tamara de Lempicka.</p> <p>Escultura</p> <p>Analisi i comparació de les obres de Pablo Gargallo i Constantin Brancusi.</p> <p>Música</p> <p>La revista musical. El Folies Bergère. El Moulin Rouge.</p> <p>Música dodecafònica, serialista i atonal. Arnold Schönberg.</p> <p>La música nord-americana. Irving Berlin, George Gershwin.</p> <p>Comparació entre els ritmes de la música negra americana: espiritual, blues, jazz.</p> <p>Arts aplicades</p> <p>Mobiliari art déco.</p> <p>La joieria déco i els rellotges de polsera. Les empreses Cartier i Patek Philippe.</p> <p>Moda: la revolució en el món de la moda i en el vestit de la dona, i la seua relació amb el canvi del paper de la dona en la societat de l'època. Coco Chanel.</p>		
--	--	--

Bloc 7: La Gran Depressió i l'art de la seua època. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de les claus socials i polítiques que originen la crisi econòmica mundial. Crisi de 1929. Relació de la crisi amb l'auge dels totalitarismes.</p> <p>Reflexió sobre la situació política europea i el seu reflex en l'art.</p> <p>Arquitectura</p> <p>-La fundació del primer CIAM (Congrés Internacional d'Arquitectura Moderna) i la seua importància com a font d'idees en el moviment modern</p>	<p>BL7.1. Identificar les causes econòmiques de la crisi del 29 i analitzar el seu reflex en l'art, la funció de les produccions artístiques i el seu compromís social en esta època per mitjà de l'estudi dels autors de fotografia i filmografia més rellevants, comparant l'art de denúncia social i l'art d'entreteniment, i avaluar les claus sociològiques del cine espanyol i la relació entre la cultura i la situació econòmica abans de la Guerra Civil.</p>	CAA CSC CEC

<p>en arquitectura.</p> <p>L'art compromés.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Anàlisi de la funció social de l'art en esta època i el seu compromís social. -Debat sobre la importància de l'art com a denúncia social. <p>Fotografia</p> <p>La fotografia compromesa amb els pobres: Dorothea Langue, Walker Evans.</p> <p>Comparació de l'obra fotogràfica dels artistes compromesos socialment, amb la fotografia esteticista de Cecil Beaton.</p> <p>Cine</p> <p>Analisi de les claus sociològiques del cine espanyol i la relació entre la cultura i la situació econòmica abans de la Guerra Civil.</p> <p>Analisi de la dicotomia cine social/cine d'entreteniment.</p> <p>Luis Buñuel i el seu cine de denúncia: <i>Las Hurdes, tierra sin pan</i>.</p> <p>Walt Disney. La primera pel·lícula d'animació: <i>Blancaneu i els set nans</i>. Analisi de la importància de l'obra creativa de Walt Disney en la història del cine.</p> <p>El còmic</p> <p>La historieta a Espanya i el primer TBO.</p> <p>Europa: <i>Tintín d'Hergé</i> i l'escola de "línia clara" francesa.</p> <p>L'escola valenciana de la historieta: Roberto Alcázar y Pedrín, el Guerrero del Antifaz i Jaimito. Autors.</p> <p>El còmic nord-americà. Renovació temàtica i estilística.</p> <p>Estudi de les claus sociològiques i personals dels superherois. El valor del còmic com a obra d'art.</p> <ul style="list-style-type: none"> -El primer super heroi: "Superman" Jerry Siegel, Joe Shuster. -L'heroi trist i solitari: "Batman" Bob Kane, Bill Finger. -L'orgull americà: "Captain América" Joe Simon, Jack Kirby. -Les aventures espacials: "Flash Gordon", Alex Raymond. -L'exotisme selvàtic: "Tarzán", Burne Hogarth. <p>El cine espanyol.</p> <p>València i la productora Cifesa. Relació amb les principals pel·lícules i directors de l'època.</p> <p>Música i dansa.</p> <p>La importància per a la dansa dels ballets soviètics de principi de segle i la influència dels coreògrafs soviètics en el Ballet de l'Òpera de París.</p> <p>Les "big band" americanes: Benny Goodman, Glenn Miller, Duke Ellington, Tommy Dorsey, etc., i la seua relació amb la música swing.</p>	<p>BL7.2. Descriure el naixement de la historieta a Espanya i el primer TBO, l'evolució del gènere a Europa (<i>Tintín</i>); analitzar l'origen del còmic de superherois nord-americà, estudiant les seues produccions, i comparar-les amb les de l'escola valenciana de la historieta; explicar la transcendència del còmic d'esta època en l'art posterior, i argumentar la importància de la productora Cifesa en la creació de les principals pel·lícules espanyoles d'aixa època.</p> <p>BL7.3. Analitzar i comentar la situació del ballet europeu, la influència dels coreògrafs soviètics en el Ballet de l'Òpera de París, i identificar la relació de la música <i>swing</i> amb la composicions musicals de les denominades "big band" americanes.</p>	<p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CAA CSC CEC</p>
--	---	--

Ellington, Tommy Dorsey, etc., i la seua relació amb la música <i>swing</i> .	
---	--

Bloc 8: La Segona Guerra Mundial. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen l'auge del feixisme i el comunisme. Estudi de les iconologies associades. Reflexió sobre la situació política europea i el seu reflex en l'art.</p> <p>Feixisme.</p> <p>Arquitectura feixista: Berlín.</p> <p>L'obra cinematogràfica de Leni Riefensthal: <i>Olympia, El triomf de la voluntat</i>.</p> <p>L'obra musical de Wagner i el feixisme alemany.</p> <p>Comunisme.</p> <p>Arquitectura comunista: Moscou.</p> <p>El cine de Serguéi Eisenstein: <i>El cuirassat Potemkin</i> (1925), <i>Iván el terrible</i> (1943).</p> <p>La relació vital i musical de Dimitri Xostakóvitx amb el comunisme soviètic.</p> <p>Abstracció escultòrica.</p> <p>Analisi i comparació de l'obra d'Henry Moore, Antoine Pevsner i Naum Gabo.</p> <p>Fotografia</p> <p>Analisi de la tècnica fotogràfica nocturna: Brassai com a fotògraf del costat sòrdid del París nocturn.</p> <p>El fotoperiodisme independent: l'agència Magnum.</p> <p>La fotografia relacionada amb conflictes bèl·lics: Robert Capa, Agustí Centelles, José María Díaz-Casariego, <i>Campúa</i>, Venancio Gombau o <i>Alfonso</i> i la seua relació amb la Guerra Civil Espanyola.</p> <p>La captació de l'instant: Henri de Cartier-Bresson.</p> <p>El cartell com a propaganda política.</p> <p>La tècnica del fotomuntatge i el collage: l'obra de Josep Renau.</p> <p>Comparació de l'obra de Josep Renau amb produccions de collage anteriors.</p> <p>Cine</p> <p>Consolidació del model de representació institucional, enfront dels models d'avantguarda.</p>	<p>BL8.1. Analitzar l'art feixista i comunista, establint diferències i semblances; comparar les produccions artístiques d'ambdós ideologies irradiades principalment a Berlín i Moscou, explicant la interdisciplinarietat de les arts, i comentar l'evolució escultòrica europea, especialment rellevant en les obres d'Henry Moore, Antoine Pevsner i Naum Gabo.</p> <p>BL8.2. Anàlisi de la tipologia i la tècnica fotogràfica nocturna, la fotografia de guerra i el fotomuntatge, estudiant i comparant les obres dels autors més importants d'esta època, i debatre l'ús del cartell com a propaganda política aprofundint en l'obra de Josep Renau.</p> <p>BL8.3. Analitzar les claus narratives i plàstiques dels diversos gèneres cinematogràfics visionant les produccions més importants de cada un; raonar la importància dels grans estudis cinematogràfics en la història i desenvolupament del cine, i descriure les característiques formals i argumentals del cine espanyol de postguerra estudiant els seus autors representatius.</p> <p>BL8.4. Superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques, evitant qualsevol forma de discriminació (raça, sexe, cultura) i identificar les influències que exerciten valors artístics propis d'altres cultures respectant les seues formes d'expressió.</p>	<p>CAA CSC CEC</p> <p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CSC CEC</p>

<p>El cine clàssic americà i els seus estils: la indústria del cine. Hollywood. Les grans companyies americanes: Warner Brothers. United Artist. Columbia. Metro Goldwyn Mayer. Gèneres cinematogràfics.</p> <p>Anàlisi de les claus narratives diferenciades de cada gènere cinematogràfic:</p> <ul style="list-style-type: none"> -La comèdia musical: Fred Astaire, Gene Kelly. -La comèdia amarga: <i>To be or not to be</i>, Ernst Lubitsch; <i>El gran dictador</i>, Charlie Chaplin. -Amor i guerra: <i>Casablanca</i>, Michael Curtiz. -El cine de suspens: Alfred Hitchcock. <p>Cine europeu</p> <p>El cine neorealista italià: <i>Roma, ciità aperta</i>, Roberto Rossellini; <i>El lladre de bicicletes</i>, Vittorio de Sica.</p> <p>La depressió de la indústria a Espanya durant la Guerra Civil. El cine de postguerra, la censura i el cine en l'exili. Autors i obres més destacades.</p> <p>Esforç per a superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques i rebuig davant de qualsevol forma de discriminació per raó de raça, sexe o cultura.</p> <p>Respecte per les maneres d'expressió diferents de la nostra, acceptant i argumentant les influències que exercixen els valors artístics propis d'altres cultures que coexistixen amb la nostra.</p>		
--	--	--

Bloc 9: El funcionalisme i les dècades 40-50. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen l'origen del funcionalisme.</p> <p>Reflexió sobre la idea "La funció fa la forma".</p> <p>Arquitectura</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificació i anàlisi de l'edifici funcional: la simplificació ornamental, la geometria i la matemàtica com a missatge primordial. -Anàlisi i comparació de l'obra de Ludwig Mies van der Rohe, Frank Lloyd Wright i Le Corbusier. -El funcionalisme orgànic escandinau. Anàlisi i comparació de l'obra d'Alvar Aalto, Eero Aarnio, i Arne Jacobsen. <p>El disseny industrial.</p>	<p>BL9.1. Identificar la tipologia d'edifici funcional comparant les creacions dels més rellevants arquitectes d'este corrent; relacionar l'origen del disseny industrial i la producció en sèrie, i debatre sobre la importància de la Bauhaus i la influència global dels seus valors plàstics en l'art de l'època.</p> <p>BL9.2. Analitzar l'èxit del còmic espanyol estudiant l'obra de Francisco Ibáñez i la perduració dels seus personatges "Mortadelo i Filemón"; estudiar l'hegemonia del cine nord-americà i debatre la seu supremacia comercial comparant les pel·lícules més significatives i la situació cinematogràfica a Espanya, i relacionar l'èxit de Luis García Berlanga amb el reflex en la seua obra de la societat del seu temps.</p>	CAA CMCT CSC CEC

<p>-Origen del disseny industrial i la producció en sèrie.</p> <p>-La Bauhaus de Walter Gropius i la seua influència posterior en totes les produccions artístiques. Fusió entre el pressupost "la forma segueix la funció" i la unificació de les arts.</p> <p>Còmic espanyol.</p> <p>Analisi de l'èxit del còmic espanyol. L'obra de Francisco Ibáñez i la perduració dels seus personatges "Mortadelo i Filemón". L'editorial Bruguera.</p> <p>Cine</p> <p>-Analisi de l'hegemonia del cine nord-americà i debat sobre la supremacia comercial de les seues produccions. Autors i obres més significatives.</p> <p>Analisi i comparació de la filmografia de John Ford i John Houston.</p> <p>La gran comèdia. L'alemany Billy Wilder.</p> <p>El cine espanyol.</p> <p>Analisi de les claus de creació dels estudis Bronston a Espanya.</p> <p>La comèdia espanyola: Luis García Berlanga i la relació de la seua obra amb la societat del seu temps.</p> <p>Música i dansa.</p> <p>La música neoromàntica de Joaquín Rodrigo, <i>El Concierto de Aranjuez</i>.</p> <p>Dansa: analisi de l'evolució de la dansa contemporània: les coreografies de Maurice Béjart i Roland Petit.</p> <p>Moda.</p> <p>Alta costura. L'obra de Cristóbal Balenciaga. El new look de Christian Dior.</p> <p>Mobiliari.</p> <p>Claus del mobiliari funcionalista i comparació amb altres estils anteriors i posteriors.</p>		<p>BL9.3. Reconéixer la música neoromàntica de Joaquín Rodrigo i identificar els fragments significatius d'<i>El Concierto de Aranjuez</i>; analitzar l'evolució de la dansa contemporània en les coreografies de Maurice Béjart i Roland Petit, i explicar les claus de la indústria de la moda i l'alta costura basant-se en l'obra creativa de Cristóbal Balenciaga.</p>	CAA CSC CEC
---	--	---	-------------------

Bloc 10: Els anys 60-70. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen els nous corrents artístics. Anàlisi de les claus conceptuais i plàstiques de l'expressionisme figuratiu, expressionisme abstracte, art pop, hiperrealisme i art cinètic.</p> <p>Arquitectura</p>	<p>BL10.1. Analitzar l'evolució en l'arquitectura intentant dilucidar possibles estils o evolució des dels edificis anteriors; explicar les claus conceptuais i plàstiques de l'expressionisme figuratiu, expressionisme abstracte, art pop, hiperrealisme i art cinètic; reconéixer els principals estils escultòrics espanyols i els seus principals autors de l'època; analitzar les diferents</p>	CAA CMCT CSC CEC

<p>-La dissolució del CIAM en 1959. Causes i conseqüències.</p> <p>-Reflexió sobre la uniformitat estilística mundial de l'estil arquitectònic denominat "estil internacional"</p> <p>Arquitectura espanyola: Francisco Javier Sáenz de Oiza, Miguel Fisac.</p> <p>Moviments pictòrics.</p> <p>Expressionisme.</p> <p>Expressionisme figuratiu i evolució des de l'expressionisme alemany fins a Pobra de Francis Bacon i de Lucian Freud.</p> <p>Expressionisme abstracte en l'obra pictòrica de Jackson Pollock i de Mark Rothko.</p> <p>La pintura hiperrealista.</p> <p>Identificació de les claus de la pintura hiperrealista i comparació de les obres de David Hockney i dels espanyols Antonio López i Eduardo Naranjos.</p> <p>El pop-art.</p> <p>Analisi de la reacció artística a l'expressionisme abstracte. Ús de la ironia i les noves tecnologies.</p> <p>Andy Warhol i el seu treball en il·lustració, pintura, cine.</p> <p>L'Equip Crònica, representant de la tendència pop-art a Espanya.</p> <p>La importància històrica dels grups espanyols d'artistes plàstics "El Paso" (1957) i el seu antecessor "Dau al Set" (1948).</p> <p>L'expressionisme en l'escultura espanyola.</p> <p>Escultors bascos: Jorge Oteiza, Eduardo Chillida, Agustín Ibarrola.</p> <p>L'abstracció geomètrica: Pablo Palazuelo, Martín Chirino, Amadeo Gabino.</p> <p>El moviment cinètic: Eusebio Sempere.</p> <p>Fotografia.</p> <p>Analisi i comparació de l'obra de David Hamilton, Irving Penn i Juan Goyen.</p> <p>La moda francesa.</p> <p>Auge de la indústria. Yves Saint Laurent. Relació de la fotografia amb les revistes de moda.</p> <p>Cine.</p> <p>El nou cine espanyol. Evolució de la cinematografia espanyola.</p> <p>-La decadència de Cifesa.</p> <p>El cine de la transició. Analisi de les claus estètiques i narratives de l'obra de Saura, Camus, Picazo, Patino, Erice, Baura, l'Escola de Barcelona.</p>	<p>visions de la realitat a través de la fotografia, i comentar l'evolució en la moda europea d'este temps.</p> <p>BL10.2. Analitzar els canvis que es produeixen en la cinematografia espanyola durant la transició; valorar la importància per a la indústria del cine de l'obra creativa de Francis Ford Coppola, George Lucas i altres; comparar amb el cine europeu i oriental; analitzar la importància creixent de la televisió com a fenomen de comunicació i la seua importància en l'art, i comentar la nova generació de superherois del còmic.</p> <p>BL10.3. Explicar els avanços tècnics en la reproducció del so exposant les claus tècniques de la música estereofònica i la seua evolució fins a l'actualitat; comparar els diferent moviments musicals occidentals: pop, rock, jazz, blues, etc., i exposar la importància de la música flamenca en tot el món.</p>	CAA CMCT CSC CEC
--	---	---------------------------

Cine americà. El nou impuls de Francis Ford Coppola, George Lucas, Martin Scorsese i Steven Spielberg. El gran cine japonés: Akira Kurosawa. Naixement de la televisió com a fenomen de comunicació de masses. Còmic: èxit internacional de l'editorial Marvel. Música. El so estereò. La música pop. Anàlisi de l'obra de The Beatles. Els grans concerts de masses. La cultura fans. El jazz aconsegueix un públic de masses: Chet Baker, Miles Davis, Chick Corea. L'auge del flamenc. Paco de Lucía i Camarón de la Isla. El ball flamenc: Antonio. Carmen Amaya. La companyia d'Antonio Gades.		
---	--	--

Bloc 11: Els anys 80-90. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i políтиques que originen l'estil postmodern. Arquitectura. -Evolució des de l'arquitectura de la uniformitat cap al barroquisme personalista del creador. -L'edifici com a espectacle. Escultura: l'excés figuratiu. L'obra de Fernando Botero i Alberto Giacometti. Cine espanyol. L'arrancada internacional: José Luis Garcí, Fernando Trueba, Fernando Fernán Gómez, Pedro Almodóvar, Alejandro Amenábar. Directores espanyoles, noves mirades de la realitat: Pilar Miró, Icíar Bollaín. Fotografia a Espanya: Cristina García-Rodero, Alberto García Alix. Televisió: evolució de la tècnica i l'escenografia de la televisió en color. Retransmissions en directe: olímpiques, futbol, concerts, guerres. El cine d'animació. -La relació del cine d'animació i les noves tècniques d'animació digital. -L'èxit de les noves productores: els estudis Pixar i l'estrena de <i>Toy Story</i> . Còmic.	<p>BL11.1. Analitzar l'evolució de l'arquitectura des de la uniformitat racionalista al barroquisme personalista del creador; comentar l'evolució escultòrica en occident; analitzar el fenomen social de la música en viu retransmesa per televisió; analitzar l'activitat metamòrfica d'artistes com ara Michael Jackson i Madonna, i exposar la importància de les companyies musicals espanyoles en tot el món, destacant la difusió de les companyies flamencs.</p> <p>BL11.2. Comentar l'eclosió de la moda com a fenomen de masses; debatre sobre l'ideal de bellesa relacionant-lo amb l'èxit mediàtic i social de les "supermodels", i comparar les creacions en el món de la moda dels dissenyadors més rellevants.</p> <p>BL11.3. Reconéixer les principals obres cinematogràfiques dels directors espanyols valorant el seu l'èxit internacional, així com el de les directores espanyoles analitzant la seua obra artística; explicar l'evolució tècnica i escenogràfica de la televisió en color; analitzar la realitat social espanyola a través de la mirada fotogràfica dels autors, i comentar l'evolució del cine d'animació.</p>	CAA CMCT CSC CEC

Els nous autors valencians i la seua projecció internacional: Daniel Torres, Miquel Beltrán, Sento, Micharmut. Música. La música pop com a acció política de masses. Live Aid. Canvi filosòfic del nou rol de l'artista: l'activitat metamòrfica de Michael Jackson o Madonna. Dansa espanyola: les companyies de Sara Baras i Joaquín Cortés. Moda. Eclosió de la moda com a fenomen de masses. Les supermodels i el canvi de l'ideal de bellesa col·lectiu. El dissenyador com a estrella mediàtica: Alexander McQueen, Valentino, Chanel (Lagerfeld), Dior (John Galliano), Armani, Versace, Calvin Klein, Tom Ford, Carolina Herrera. La indústria del prêt à porter. La desfilada de modes com a espectacle multimèdia. El món dels complements.		
--	--	--

Bloc 12: Els anys 2000-2013. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació de les claus econòmiques, socials i polítiques que originen l'ecologisme, analitzar la transcendència d'esta filosofia i relacionar-la amb la creació artística: -La fotografia d'Ansel Adams. -Pel·lícules com <i>Dersu Uzala</i> . -Els documentals de Félix Rodríguez de la Fuente o National Geographic. Reflexionar sobre l'islamisme radical i la destrucció de les imatges religioses, i la iconoclastia a través de la història de l'art. L'internacionalisme universal i la importància d'Internet en la creació artística. La tecnologia digital com a nova tècnica de representació i expressió visual graficoplàstica. Nous canals de promoció artística: YouTube. Arquitectura. -Barroquisme: Frank Gehry. -Espectacularitat i polèmica: Santiago Calatrava. -El concepte "high tech". L'obra de Norman Foster.	BL12.1. Analitzar la importància de l'ecologisme i la creació artística relacionada amb esta filosofia; debatre sobre la iconoclastia de l'islamisme radical; identificar els arquitectes i edificis més rellevants de la dècada, ja siga a Espanya o a la resta del món; comparar l'obra arquitectònica de Zara Hadid amb la de la resta d'arquitectes contemporanis; explicar la importància de les noves tecnologies en la creació artística i debatre sobre les noves formes de dansa, com ara el "hip hop" i el "dance". BL12.2. Identificar i analitzar les característiques pròpies dels gèneres cinematogràfics; analitzar l'obra cinematogràfica espanyola recent referenciant els autors i les produccions més destacats, i comparar i explicar l'estrucció narrativa de les sèries de ficció per a televisió en oposició al sistema narratiu del cine. BL12.3. Cuidar l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de forma responsable els recursos, i reciclar materials per a l'elaboració de	CAA CMCT CSC CEC CAA CSC CEC CSC SIEE

- L'obra de Zara Hadid. La tecnologia digital en cine, televisió, fotografia i música. Música i ball: noves tendències: hip hop, dance. Cine en espanyol. L'èxit internacional de Guillermo del Toro amb <i>El laberinto del fauno</i> . La internacionalització del cine espanyol: Juan Antonio Bayona, Rodrigo Cortés. El gènere documental en el cine. Televisió: les sèries de TV, equiparables en popularitat i audiència al cine. Tècniques de la producció audiovisual. Integració multimèdia. Desenrotllament d'una actitud de respecte per l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i recicllant materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.	representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.	
--	---	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i Tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

GEOGRAFIA I HISTÒRIA

ESO

INTRODUCCIÓ

La geografia i la història són dos disciplines amb una àmplia tradició escolar que faciliten el coneixement de la dimensió social del ser humà. Ambdós posseïxen un enorme potencial intel·lectual i formatiu, molt adequat per a l'alumnat de l'ESO, a portar una perspectiva global i integradora de la realitat social tant en la seua dimensió espacial com temporal. Des d'esta matèria es poden abordar els problemes socials que l'alumnat haurà d'afrontar com a ciutadà i aprendre a viure en societat i assumir els valors que la fonamenten: la convivència democràtica, la cooperació, el respecte als altres i l'ús sostenible dels recursos naturals.

La geografia, com a forma de coneixement, estudia la diferenciació de l'espai geogràfic i la interacció entre la societat i el medi natural, entesa com un procés

geogràfic en què es manifesten les estratègies, interessos i projectes de les persones i dels grups socials en un determinat espai. La geografia promou el coneixement de la distribució, localització i interconnexió dels diversos elements que caracteritzen els llocs i els espais geogràfics de diferent magnitud, de les societats que els habiten i la seua diversitat cultural, de l'ús que fan dels recursos del medi natural i de l'organització del territori. La geografia contribuïx a comprendre les interaccions entre els fenòmens naturals i les activitats humanes que expliquen les transformacions dels espais i regions. I ho fa per mitjà d'un caràcter crític i de compromís social, que supera la idea de ciència intermèdia entre l'aspecte físic i l'aspecte social, i que permet buscar una explicació dels grans processos de canvi, els desequilibris territorials i dels principals problemes socials que caracteritzen el món actual, incloent-hi els que afecten el medi natural. Tot això orientat cap a la transformació de la realitat existent.

La geografia aporta també una sensibilització cap al valor dels paisatges i l'ús i conservació dels recursos ambientals per a aconseguir un desenrotllament sostenible i just. Una altra contribució important és la possibilitat de representar els elements que configuren l'espai geogràfic i les seues interrelacions a través de plànols i mapes que faciliten el raonament sobre els fenòmens geogràfics i la seu problemàtica en espais que van des de l'àmbit local a l'àmbit global. L'enfocament d'esta disciplina ha de servir per a proporcionar les ferramentas fonamentals que ajuden el nostre alumnat a resoldre problemes en els contextos propis de la seu vida quotidiana i l'entorn social, de l'àmbit acadèmic i per a desenrotllar amb garanties posteriors estudis de caràcter acadèmic o professional.

D'altra banda, la història contribuïx a crear marcs de pensament que permeten comprendre la dimensió temporal i causal dels fenòmens històrics, construir explicacions que tinguen en compte els motius, les creences i els projectes dels individus i els grups socials en un determinat context històric, comparar les formes de vida de societats en diferents llocs i èpoques, comprendre els processos de canvi i les continuïtats pròpies dels assumptes humans. La història, com a ciència del canvi social, també permet entendre la diversitat i la complexitat de l'experiència humana, les relacions entre diferents grups i els desafiaments i conflictes que van haver d'afrontar. Això contribuïx a l'ampliació i l'enriquiment de l'experiència personal de l'alumnat.

L'aprenentatge històric també fomenta l'hàbit de pensar de manera crítica, el gust per indagar sobre el passat, plantear-se preguntes obertes i tractar de respondre-les analitzant iavaluant una varietat de fonts, buscar evidències, comparar i interrelacionar fets. Així mateix, este aprenentatge històric permet a l'alumnat comprendre la història com una construcció humana en què molts dels seus júts estan sotmesos al dubte i al debat que genera noves preguntes i entendre així per què els historiadors estan contínuament reinterpretant el passat, no sols perquè apareixen noves evidències, sinó perquè es tornen a pensar les preguntes. En este sentit, la història ajuda a reflexionar sobre la realitat social, amplia l'experiència de l'alumnat, el sensibilitza cap a la importància del patrimoni històric i li aporta una sèrie de coneixements, destreses i hàbits intel·lectuals necessaris per a la seu progressió acadèmica i professional.

Este plantejament es projecta en la selecció de continguts organitzats en diversos blocs que també reuniuen els corresponents criteris d'avaluació i els lliguen a les competències clau. Tots estos són un referent necessari per a l'elaboració de programacions didàctiques obertes i flexibles que permeten adequar-se als diferents contextos d'aula i a la diversitat de l'alumnat. En este sentit, els blocs no representen cap forma concreta de programació, encara que suggerixen un repertori ampli de processos geogràfics i històrics on s'integren facilment l'estudi dels principals problemes socials que caracteritzen el món actual.

El currículum d'esta matèria s'organiza en dos cicles. El primer comprén els tres primers cursos i s'estructura en quatre blocs. El primer d'estos és comú a tots els cursos de l'ESO. Els continguts relatius a la geografia s'han organitzat en dos blocs: el medi físic (bloc 2) i l'espai humà (bloc 3), però concebuts des d'un plantejament global i on es destaquen les interrelacions entre ambdós. El bloc 4 agrupa els continguts relatius als processos històrics. En el curs 4t d'ESO se centra fonamentalment en els processos que definixen la història contemporània i els continguts s'organitzen, al seu torn, en diversos blocs entorn de períodes significatius. En l'últim d'estos s'aborda la globalització des de la doble perspectiva geogràfica i històrica.

El bloc comú inicial té un caràcter transversal, per la qual cosa condiciona la selecció de continguts de les seqüències didàctiques i de la programació. Este bloc reuniix continguts que constitueixen una aproximació a la geografia i a la història com a formes de coneixement científic, i prefiguren un marc flexible per a seqüenciar les activitats des del punt de vista metodològic. Plantar-se preguntes i planificar una indagació, obtindre, seleccionar, registrar i organitzar la informació, analitzar-la i interpretar-la i elaborar conclusions i comunicar-les constitueixen accions metodològiques de gran valor per al desenrotllament de l'autonomia intel·lectual de l'alumnat. Altres continguts es referixen al desenrotllament d'estratègies que potencien l'aprenentatge cooperatiu, la gestió de projectes individuals i grupals i l'autoregulació del

procés d'aprenentatge. Els continguts d'este bloc són transversals respecte als altres blocs i tenen un caràcter de progrés qualitatius.

Els dos blocs següents arrepleguen els continguts de la geografia. El bloc 2 se centra en l'estudi del medi físic en què es desenrotlla la vida humana. Els elements d'este medi condicionen les actuacions humanes i donen lloc a una gran diversitat de paisatges naturals i humans. En este bloc s'estudia la distribució i localització d'estos elements que configuren el medi i la seu interacció amb les societats humanes. Esta interacció es planteja des dels desafiaments que han de superar les societats, com és l'exit d'un desenrotllament sostenible o el risc per a la vida humana que impliquen certs fenòmens naturals. Tot això requereix un coneixement de tots estos elements i de les seues connexions a través de la seu ànalisi en espais de diferent escala i on l'ús de fonts d'informació geogràfica, especialment els relacionats amb la representació de l'espai geogràfic, és fonamental.

Els continguts corresponents al bloc 3 fan referència als aspectes humans de l'espai geogràfic, sobretot els relacionats amb processos que es manifesten en forma de problemes, tant per la seu repercussió social (l'explosió demogràfica i la producció d'aliments, l'enveliment de la població o la intensificació de les migracions), com mediambiental (l'esgotament dels recursos naturals o el deteriorament ambiental, per exemple) i d'organització territorial (conflictes territorials, bèl·lics, etc.), cosa que permet l'anàlisi crítica de les actuacions humanes empreses per a fer front a estos problemes, i la formulació de propostes de millora. Els dos blocs de geografia integren els processos clau del pensament geogràfic com són la distribució, localització, interacció, difusió, interacció i escala que són aplicats de manera progressiva a l'estudi dels fets geogràfics i així es reflectix en la redacció dels criteris d'avaluació.

Finalment, en el bloc 4 s'estudien els processos i fets històrics seguit les grans etapes cronològiques. La progressió dels aprenentatges compresos en este bloc es basa sobretot en l'explicació dels canvis socials. Això comporta la conceptualització de temps històric i de les nocions associades a este com a successió, duració i simultaneïtat i la seu representació cronològica. L'estudi d'estos canvis en el temps ha de permetre a l'alumnat elaborar explicacions progressivament més complexes en les quals interrelacionen diversos factors, les motivacions dels agents històrics i les consequències. També el nivell d'interpretació històrica ha de progressar i permetre relacionar entre si fets i processos que tenen lloc en espais o temps distints i no impedir dotar-los d'un sentit profund. Un altre aspecte que es destaca en este bloc és el referit a l'ús d'una varietat de fonts (textos de diversos gèneres, obres d'art, objectes, mapes) i la seu comprensió crítica per a adquirir una certa perspectiva històrica global. Estos aspectes mencionats configuren la base del pensament històric que dota l'aprenentatge de la història d'un alt sentit educatiu. Estes dimensions del coneixement històric són les que han servit per a elaborar els criteris d'avaluació i facilitar així la progressió dels aprenentatges i l'atenció a la diversitat de la mateixa manera que s'ha suggerit en els blocs corresponents a la geografia.

Esta matèria es construïx sobre una sèrie d'elements transversals. En primer lloc, s'indiquen aquells relatius al desenrotllament de les competències clau.

En lloc destacat està la contribució a les competències socials i cíviques ja que la geografia i la història potencien aquells coneixements, destreses i actituds necessaris per a interpretar fenòmens i problemes socials en contexts cada vegada més complexos, participar en la presa de decisions i abordar els conflictes per a superar els reptes que planteja la convivència de diferents grups socials des del respecte mutu i les conviccions democràtiques. La finalitat última de l'àrea és aconseguir la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavorisquen la lliberat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la igualtat, i la justícia, així com potenciar actituds i comportaments que contribuïsquen a superar qualsevol tipus de discriminació. Estos coneixements, actituds i valors són la base per a la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. La dita participació ha de basar-se en el diàleg igualitari i en el respecte de les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

Des d'esta matèria també es promou el desenrotllament de les competències en ciència i tecnologia per mitjà de la introducció als mètodes del coneixement científic (definir problemes, formular hipòtesis, etc.) i al coneixement del medi natural i l'aprofitament dels seus recursos. Este coneixement és necessari per a actuar a favor de la protecció del medi ambient i aconseguir un desenrotllament sostenible i just. En esta línia, esta matèria promou pràctiques culturals com ara la visita a espais naturals o itineraris de diversos tipus per a un coneixement directe dels espais geogràfics i els paisatges humans.

El coneixement de diverses expressions culturals, en tant que fenòmens socials, és un altre objectiu de les finalitats de la Geografia i Història i amb això contribuïx a la competència de consciència i expressió artística. El coneixement sobre els estils artístics i de la dimensió social del procés creatiu concreten esta aportació. D'altra

banda, moltes d'estes manifestacions culturals i artístiques constitueixen fonts per a comprendre les societats històriques i actuals i el seu coneixement és fonamental per a prendre consciència de l'herència cultural de les societats que ens van precedir i preservar-la. Des de l'àrea també es promouen pràctiques culturals com ara la visita a museus i monuments o la participació en diverses activitats culturals de l'entorn valencià.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està vinculada al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre textos orals i escrits, contínus i discontinus (mapes, taules, gràfiques, infografies) presents en diferents formats i codis, i que requerixen destreses com saber extraure informació rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. També requerix l'expressió oral i escrita a través de diversos tipus de textos lligada a la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seua adequació a la situació comunicativa o l'ús d'un vocabulari adequat són propietats fonamentals. A més, les implicacions metodològiques derivades dels continguts i criteris promouen la interacció comunicativa per a la construcció compartida del coneixement escolar.

En esta línia, la competència digital és reforçada en tant que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, Internet i per mitjà de l'ús de ferramentes informàtiques. Cal mencionar, en particular, l'ús de recursos basats en sistemes d'informació geogràfics. L'aprofitament dels recursos basats en TIC en l'aprenentatge requerix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtindre informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la xarxa.

Esta matèria oferix moltes possibilitats per a desenvolupar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprenent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Sobretot des del bloc 1 es tracten aspectes que configuren esta competència com el plantejament de preguntes, fer plànols, obtindre informació i avaluar-la. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu, en la gestió eficaç de les tasques individuals i grupals. Finalment, s'incidix sobre la reflexió sobre la naturalesa del coneixement geogràfic i històric, sobre el seu caràcter provisional sotmès al constant debat. També es proposa habitual-se a formular les preguntes bàsiques que permeten pensar sobre els fets socials i construir el coneixement així com la de promoure diversos hàbits de pensament.

Finalment, contribueix a la competència de sentit de la iniciativa i esperit emprendedor al potenciar la seua progressiva autonomia en la presa de decisions i planificació d'actuacions, en la resolució de problemes de temàtica social i a potenciar el seu sentit crític i creatiu davant de qüestions socials així com el de la responsabilitat.

A això cal afegir la integració de temes transversals com el desenvolupament sostenible i el medi ambient o la protecció davant d'emergències i catàstrofes d'origen natural i el risc que poden suposar el mal ús de les TIC en la mesura que es potencia el seu ús crític. En menor grau i de forma indirecta pot contribuir a previndre els riscos d'explotació i abús sexual com a manifestacions de les desigualtats socials.

L'aprenentatge competencial implica canvis profunds en els mètodes que hui predominen en les aules en l'ensenyença de la geografia i la història. L'enfocament metodològic ha de contribuir al fet que els alumnes mobilitzen els seus recursos per a afrontar situacions problemàtiques relatives a diversos contextos. Per a això, cal triar diferents models didàctics que proposen ambients motivadors adequats als aprenentatges pretesos. Les seqüències didàctiques implícites en estos models han d'encaminar-se a la realització de pràctiques socials que donen sentit a estos aprenentatges i comprometen l'alumne.

La naturalesa d'esta matèria afavorix l'adopció d'enfocaments metodològics com ara l'aprenentatge basat en projectes, la indagació col·lectiva, la resolució de problemes, l'estudi en profunditat de casos, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol o els debats sobre processos oberts. Tots estos enfocaments afavorixen un aprenentatge motivador, participatiu i situat per mitjà de l'aprofitament de diversos contextos socials que permeten integrar aprenentatges no formals i la col·laboració amb la comunitat educativa. També permeten integrar activitats lligades a pràctiques socials com la visita a museus de diferent tipus, la realització d'itineraris per a realizar observacions directes, les visites a llocs amb un elevat contingut de patrimoni històric, artístic o natural o la creació de continguts per a informar, sensibilitzar la comunitat o participar en debats socials fent propostes. En este sentit, és fonamental l'aprofitament com a recurs de l'entorn ampli que constitueix la Comunitat Valenciana, tant com a base de l'exercici d'activitats d'aprenentatge com servir de context social on l'alumne demostra els seus exercicis. L'avaluació dels aprenentatges de caràcter competencial

situa en primer pla l'ús de criteris d'avaluació. Estos al·ludeixen a diverses situacions en què l'alumnat mostra el seu exercici per mitjà de l'ús de manera integrada de diversos processos cognitius i afectius, els seus coneixements, habilitats i actituds i l'ús de recursos i tècniques en una sèrie de contexts tipus, predominantment acadèmics, però també personals, socials i professionals que el docent haurà de seleccionar i concretar en l'aula. La redacció dels criteris aporta detalls sobre la naturalesa d'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.).

És important subratllar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge i, per a això, és important considerar els corresponents a l'assiguració de Ciències Socials d'Educació Primària per a afavorir el procés de transició. La complexitat de l'aprenentatge en Geografia i Història, unit a l'enfocament competencial que se li dóna, fa necessari ampliar la varietat de procediments i instruments d'avaluació connectats amb els criteris d'avaluació. L'ús de rúbriques, portafolis, llistes de comprovació, etc. suggerix anar més enllà de la diversitat d'exàmens i integrar l'avaluació en el procés d'aprenentatge.

La conjunció dels elements del currículum i el caràcter transversal dels continguts en l'enfocament competencial està pensada per a atendre la diversitat des d'una perspectiva inclusiva. El currículum proposa diversos tipus de continguts i destaca aquells que afavorixen l'aprenentatge basat en el pensament. La selecció de continguts és rellevant per a entendre el món del present i, per a això, amb l'ajuda imprescindible del professor, és possible que estos aprenentatges tinguen sentit per a l'alumne.

D'altra banda, els enfocaments metodològics d'acord amb l'aprenentatge competencial promouen la participació i la implicació de l'alumnat. Estos enfocaments inclouen i donen coherència a l'ús de múltiples recursos, des de variats materials didàctics fins a l'ús d'informació presentada a través de diversos formats i mitjans, i a diferents procediments que poden afavorir distints estils d'aprenentatge. Esta diversificació d'activitats, recursos i continguts facilitarà l'atenció a la diversitat en l'aula, al mateix temps que dota l'alumnat d'una forma general d'actuar per a aprendre seguint una sèrie de passos inspirats en la racionalitat científica.

Finalment, des de l'avaluació també s'afavorix l'atenció a la diversitat a partir del fet que els criteris adopten una seqüència progressiva i diferenciada que permet identificar els aprenentatges bàsics i que es proposen diversos instruments i procediments per a avaluar els diferents aprenentatges que ens aproxiem a una avaluació més autèntica.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura de Geografia i Història

Curs 1r ESO

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències i el significat de les transformacions socials i espacials. Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics i geogràfics. Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics i geogràfics. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Ús de diversos procediments per a obtindre i registrar informació sobre fets	BL1.1. Planificar la realització d'una indagació individual amb la guia del docent sobre les causes i les conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a este nivell per mitjà de la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que faciliti la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'estimació del temps necessari i l'organització del treball individual i grupal. BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, contínus i discontinus, usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos	CAA SIEE CCLI CAA

<p>històrics i geogràfics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara l'ús de biblioteques, eixides de camp o Internet.</p> <p>Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts.</p> <p>Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts.</p> <p>Ús d'estrategies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell.</p> <p>Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics i geogràfics.</p> <p>Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, ànalisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell: esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.) i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p> <p>Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a estableir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics.</p> <p>Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, mapes temàtics, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.</p> <p>Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu.</p> <p>Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escuta activa: parafrasejar, resumir.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p>	<p>mitjans (biblioteques, Internet, museus, eixides de camp) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació.</p> <p>BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesi de conclusions i situar els fets fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió i duració i en un context geogràfic.</p> <p>BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada.</p> <p>BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.</p> <p>BL1.6. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrar empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.7. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.8. Descriure aquells aspectes relatius als coneixements i destreses històriques i geogràfiques que contribueixen al desenrotllament de les competències que es demanden per a continuar en estudis posteriors tant de</p>	CCLICAA	CCLI CAA	CAA CD SIEE	CSC CAA	SIEE
---	--	---------	-------------	-------------------	------------	------

<p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fí, de perspectiva i alternatiu.</p> <p>Sentit crític i de la responsabilitat.</p>	<p>caràcter acadèmic com professional i relacionar estes competències amb les professions on s'usen.</p>
--	--

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La Terra, un planeta habitable en el Sistema Solar. Factors que ho fan possible: la seua posició en el sistema solar, els moviments de la Terra i els seus efectes en la vida dels sers humans, la forma i la dimensió.	BL2.1. Reconéixer les característiques específiques del nostre planeta i argumentar com algunes d'estes són decisives per a fer possible el desenrotllament de la vida humana en la Terra.	CMCT
El problema de la representació de la Terra: les projeccions cartogràfiques (Mercator, Peters, etc.).	BL2.2. Evidenciar la dificultat de representar l'esfericitat de la Terra en un plànon i demostrar amb exemples com afecta això la distorsió de formes i superfícies dels continents representats en planisferis de diferents projeccions i al traçat de la xarxa de coordenades geogràfiques per a facilitar l'ús crític de la cartografia.	CMCT CAA
El mapa com a ferramenta bàsica del treball geogràfic: estratègies de lectura i interpretació de la informació cartogràfica proporcionada per diversos documents cartogràfics (plànols, croquis, mapes, etc.) i sistemes d'informació geogràfica; ús de tècniques del treball cartogràfic: l'ús de l'escala, de la xarxa de coordenades geogràfiques (latitud i longitud) i de l'orientació.	BL2.3. Descriure la informació proporcionada per diversos documents cartogràfics a partir de guies d'anàlisi i utilitzar diverses tècniques de treball cartogràfic per a facilitar el maneig dels mapes com a font d'informació geogràfica i situar-se en l'espai.	CMCT CAA
El medi físic del planeta: la importància de l'atmosfera, la litosfera, la hidrosfera i la biosfera per als sers humans.	BL2.4. Descriure la distribució de terres i mars en el planeta i els tipus de relleu terrestre, i reconéixer els fets geogràfics més rellevants del medi físic (unitats del relleu, hidrografia, grans conjunts climàtics i formacions vegetals) d'Espanya, d'Europa i del món per a concretar visualment l'espai terrestre i situar-s'hi.	CMCT
Els principals espais naturals del planeta: la diversitat de paisatges com a síntesi de la interrelació entre els diferents components bàsics: el relleu (estructures i formes), la hidrografia i el clima (elements i zones bioclimàtiques).	BL2.5. Analitzar el funcionament del medi físic del planeta com a resultat de la interrelació dels diversos elements del medi físic i explicar com esta afavorix el desenrotllament de la vida terrestre.	CMCT
Distribució i característiques dels principals espais naturals a Espanya, Europa i al món.	BL2.6. Descriure la distribució espacial i les característiques dels grans espais naturals a Espanya, a Europa i al món i exemplificar la influència	CMCT CSC
Els riscos naturals a la Comunitat Valenciana, a Espanya i al món, i la desigual incidència social i econòmica en les zones afectades atenent el diferent nivell de desenrotllament humà.		

	d'estos espais naturals sobre les accions humanes a partir de l'anàlisi de fonts.	
	BL2.7. Comparar espais geogràfics de diferent magnitud resultants de la interacció entre el medi físic i els grups socials i constatar la seua diversitat manifesta en la seua varietat paisatgística amb l'ajuda de l'observació d'imatges i l'organització de la informació per mitjà de taules o altres formes gràfiques.	CMCT
	BL2.8. Concretar els fenòmens naturals que poden tindre conseqüències catastròfiques per a la vida humana i comprovar si les actuacions humanes poden agreujar o reduir els seus desastrosos efectes per mitjà de l'anàlisi de la informació que proporcionen els mitjans de comunicació.	CMCT CSC

Bloc 3: L'espai humà. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els recursos del medi: aprofitament i futur dels recursos naturals com ara l'aigua, els sòls i els boscos. Impacte mediambiental de les actuacions humanes i transformació del paisatge natural. Valoració de la diversitat de mitjans naturals de la Terra com a riquesa a conservar. Actitud crítica davant dels problemes mediambientals. Presa de consciència del caràcter limitat dels recursos naturals i de racionalitzar el seu consum. Noció de desenvolupament sostenible. Polítiques de conservació i protecció del medi ambient. Els espais protegits a la Comunitat València.	BL3.1. Descriure la desigual distribució espacial i l'aprofitament divers d'alguns recursos naturals bàsics per a la vida dels sers humans, com ara l'aigua, el sòl i els boscos i identificar alguns problemes socials derivats del desigual accés a estos recursos a partir de diverses fonts d'informació. BL3.2. Debatre sobre l'impacte d'algunes actuacions humanes sobre el medi natural que suposen un aprofitament insostenible dels recursos naturals i proposar mesures que afavorisquen el desenvolupament sostenible i la conservació i protecció ambiental a partir d'exemples pròxims.	CSC CSC SIEE

Bloc 4: Història. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Nocions relatives al temps històric: marcs cronològics (milions d'anys, milers d'anys, segles), formes convencionals de representar el temps, duració, simultaneïtat, canvi i successió. Noció d'explicació causal i interpretació històrica.	BL4.1. Distingir diferents marcs temporals en la prehistòria i l'antiguitat dels principals processos de canvi al seleccionar l'escala en la línia de temps utilitzada per a representar-los i mostrar la duració i simultaneïtat d'estos processos en una o diverses línies de temps i mapes històrics.	CSC CAA

186

Fonts per al coneixement de la prehistòria i l'antiguitat: la importància de l'arqueologia. Paleolític: el procés d'hominització. La importància de l'ús del foc i el desenvolupament del llenguatge en les primeres organitzacions socials i les seues formes de vida: els caçadors i recol·lectors. El seu impacte ambiental. Neolític: la revolució agrària i l'expansió dels assentaments humans; artesanía i comerç; organització social i diferències socials. Manifestacions culturals: rituals religiosos i obres d'art. La història antiga: les primeres civilitzacions: Mesopotàmia i Egipte. Les formes de dominació i organització política. La influència del medi físic i les activitats econòmiques. Les primeres religions i el paper dels temples. Innovacions tecnològiques: l'escriptura, la roda, utensilis metàl·lics. El món clàssic, Grècia: el sorgiment de les polis, la seua expansió comercial i política. Desigualtats socials i conflictes en la polis. L'imperi d'Alexandre el Gran i l'hellenisme. Manifestacions culturals: l'art, la filosofia, la religió i la ciència. El món clàssic, Roma: l'evolució de l'organització política: la república i l'imperi; factors de la seua expansió pel Mediterrani i estratègies de dominació. L'economia i la importància dels esclaus i colons. El procés de romanització. La importància del cristianisme. L'art romà i les seues funcions.	BL4.2. Establir cadenes de causes i conseqüències per a explicar els canvis que van donar lloc a la formació de les primeres societats humanes de caçadors i recol·lectors, les societats agrícoles, el sorgiment de les religions, la creació dels primers estats i imperis o les expansions grega i romana.	CSC
	BL4.3. Descriure alguns fets i processos històrics com ara l'expansió de les polis gregues i de Roma, la formació d'imperis o la creació d'obres d'art amb funcionalitat civil o religiosa i posar exemples de com estos fets són el resultat de les decisions humanes d'acord amb les seues necessitats, interessos, valors o creences religioses en un context donat basant-se en l'ús de diverses fonts.	CSC
	BL4.4. Seleccionar la informació rellevant d'acord amb preguntes prèviament formulades sobre les característiques de les societats prehistòriques i antigues i els canvis que van experimentar, i plantejar-se el seu grau de fiabilitat tenint en compte la manera en què s'han generat i obtingut i si són fonts primàries o secundàries.	CSC
	BL4.5. Analitzar des d'una perspectiva històrica el sorgiment de les primeres organitzacions humanes o algunes dels seus components essencials en un context d'història global o la creació d'estructures polítiques en les societats de l'antiguitat i comparar les formes socials i polítiques a què van donar lloc (democràcia, república o imperis) i els seus mecanismes d'expansió i consolidació del poder com l'hellenització i la romanització.	CSC
	BL4.6. Reconéixer la diversitat interna en les societats agràries i grecoromanes en relació amb les desigualtats socials i situacions de marginació o exclusió social centrades especialment en la condició social de les dones i l'existència de l'esclavitud i demostrar l'existència d'estes situacions a partir de fonts iconogràfiques i textos de l'època.	CSC

Curs 2n ESO

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències, i el significat de les transformacions socials i espacials. Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics i geogràfics. Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics i geogràfics. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Ús de diversos procediments per a obtindre i registrar informació sobre fets històrics i geogràfics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara ús de biblioteques, eixides de camp o Internet. Lectura i interpretació de diversos tipus de mapes temàtics (coropletes, isocoropletes, de punts, de flux, etc.), de gràfiques (lineals, barres, circulars, piràmides de població, etc.), d'imatges i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica. Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts. Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics i geogràfics. Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, ànalisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell: esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics (coropletes) o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, piràmides de població, etc.). Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar la distribució, localització,	BL1.1. Planificar la realització d'una indagació individual amb la guia del docent sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a este nivell per mitjà de la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que faciliti la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'estimació del temps necessari i l'organització del treball individual i grupal. BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, als quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus, eixides de camp) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de cerca, registre, selecció i organització de la informació. BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesi de conclusions i situar els fets fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió, simultaneïtat i duració i en un context geogràfic. BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada. BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los i compartir esta informació en entorns virtuals	CAA SIEE CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CD

100

interacció i interconnexió de fets geogràfics. Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos pertanyents a diversos gèneres, mapes temàtics, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc. Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu. Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir. Diàleg igualitari. coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortalees i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu. Sentit crític i de la responsabilitat.	d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques. BL1.6. Descriure aquells aspectes relatius als coneixements i destreses històriques i geogràfiques que contribueixen al desenrotllament de les competències que es demanden per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional i relacionar estes competències amb les professions on s'usen. BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empàtia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL1.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient se les seues fortalees i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.	SIEE CSC CAA SIEE
---	--	------------------------------------

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La influència del medi natural en la desigual distribució de la població a diferents escales.	BL2.1. Destacar aquells elements del medi natural que limiten l'assentament humà i argumentar estos límits a partir d'exemples que facen referència a espais de tots els continents per mitjà de lús de mapes i altres fonts geogràfiques.	CMCT CSC

Bloc 3: L'espai humà. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Distribució de la població a la Comunitat Valenciana, a Espanya, a Europa i al món: factors naturals i humans.</p> <p>Dinàmica i evolució actual de la població. Factors del creixement demogràfic. Anàlisi de diferents models demogràfics, atenent el nivell de desenvolupament dels territoris seleccionats.</p> <p>Característiques i estructura de la població (edat, sexe, activitat econòmica, etc.) segons el nivell de desenvolupament dels territoris seleccionats.</p> <p>Moviments migratoris actuals a Espanya, a Europa i al món. Factors de les migracions. Les seues conseqüències demogràfiques, socials, econòmiques i culturals en les zones d'exit i en les zones d'arribada.</p> <p>Processos de canvi i conflictes socials. Diversitat social i cultural. Desigualtats socials i econòmiques en diferents escales. Processos d'integració social.</p> <p>Polítiques demogràfiques actuals davant de problemes com l'explosió demogràfica, el creixent consum de recursos i la producció d'aliments, l'enveliment de la població o la intensificació de les migracions.</p> <p>L'expansió urbana actual a Espanya, Europa i al món. Localització de les principals aglomeracions urbanes. Creixement de les ciutats i processos d'ocupació de l'espai rural. Transformacions paisatgístiques</p> <p>El procés d'urbanització i la seua relació amb els mitjans de transports i infraestructures de comunicació. Les funcions urbanes i la seua projecció en el territori: estructura de l'espai urbà atenent els diferents usos del sòl (residencial, comercial, industrial, financer, etc.).</p> <p>La ciutat com a centre dinamitzador de l'economia i d'articulació del territori. Sistema de jerarquització urbana. El sistema urbà valencià.</p> <p>Problemes socials actuals relacionats amb el funcionament de les ciutats: l'abastiment creixent de productes i serveis, la falta d'equipaments i la segregació social.</p> <p>Pressió sobre el medi ambient provocada per l'expansió de les ciutats: l'empremta ecològica, la contaminació mediambiental i la generació de residus urbans com a límits al creixement urbà.</p> <p>Polítiques urbanes i actuacions actuals per a millorar la qualitat de vida i solucionar els problemes derivats del creixement de la població en les ciutats.</p> <p>Contribució activa al manteniment del medi ambient.</p>	<p>BL3.1. Descriure la distribució de la població i de les principals aglomeracions urbanes a la Comunitat Valenciana, Espanya, a Europa i al món i relacionar-la amb diversos factors naturals i humans, per mitjà de la interpretació de mapes temàtics i d'imatges obtingudes per satèl·lit.</p> <p>BL3.2. Relacionar els factors que expliquen la dinàmica natural de la població amb l'estructures demogràfica en països amb diferent nivell de desenvolupament humà i econòmic i deduir alguns problemes actuals que es deriven d'esta interrelació per mitjà de l'anàlisi de diferents gràfiques i mapes.</p> <p>BL3.3. Explicar els moviments migratoris i les seues conseqüències de caràcter demogràfic, econòmic i polític a partir de l'estudi d'exemples apareguts en els mitjans de comunicació i mostrar la interconnexió entre regions que generen estos desplaçaments per mitjà de mapes de flux on es representen les direccions i la magnitud de la migració.</p> <p>BL3.4. Debatre sobre alguns problemes demogràfics actuals i argumentar la validesa de les polítiques demogràfiques desenvolupades per a resoldre estos problemes a partir de l'anàlisi dels seus efectes descrits en informes institucionals adaptats al nivell de l'alumnat.</p> <p>BL3.5. Distingir diferents paisatges urbans com a resultat de la seua diversa funcionalitat en el procés d'urbanització per mitjà de l'observació directa i l'anàlisi d'imatges i justificar la importància de la ciutat en l'organització de territoris concrets.</p> <p>BL3.6. Explicar els processos de canvi que experimenten els espais urbans a partir de l'anàlisi de les transformacions (paisatgístiques, funcionals, socials i territorials) i detectar els problemes urbans conseqüents i les polítiques urbanístiques relacionades amb l'expansió urbana.</p>	<p>CSC CAA</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC CAA SIEE</p> <p>CSC</p> <p>CSC CAA</p>
--	--	--

Bloc 4: Història. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Nocions relatives al temps històric: duració, simultaneïtat, canvi i successió. Noció d'explicació causal i interpretació històrica. Fonts per al coneixement de la història medieval i moderna. Els límits de les fonts. La crisi de l'Imperi Romà, les invasions germàniques i la divisió política d'occident: els regnes germànics, Bizanci i l'expansió de l'Islam. La formació de les societats feudals a occident: senyors i llauradors; privilegiats i no privilegiats. El paper de l'església medieval. L'expansió comercial i la recuperació de les ciutats. L'expansió militar europea: les croades. El domini musulmà de l'Al-Àndalus i la seua evolució (Emirat i Califat de Còrdova). L'expansió dels regnes cristians: el procés de conquesta, repoblació i colonització. El Regne de València. La diversitat cultural i la seua difusió: el paper de l'Escola de Traductors de Toledo i el Camí de Sant Jaume. Les manifestacions artístiques de l'art romànic, gòtic i islàmic i el patrimoni històricoartístic. Conflictes entre musulmans, jueus i cristians. Situacions de marginació i exclusió social. La baixa edat mitjana a Europa (segles XIV i XV). La crisi de la baixa edat mitjana: la pesta negra. L'enfortiment de la monarquia. Les corts medievals. Els canvis culturals en l'edat moderna: el Renaixement i l'humanisme; la seua influència en la revolució científica. L'evolució de les manifestacions artístiques en l'edat moderna: l'art del Renaixement i del Barroc. Els descobriments geogràfics: l'expansió de Castella i Portugal. La conquesta i colonització d'Amèrica i les conseqüències en les societats indígenes. La formació de la Monarquia Hispànica. Estratègies d'enfortiment i expansió territorial: les guerres i les polítiques dinàstiques. Els conflictes socials i religiosos i els canvis polítics en l'edat moderna: les reformes protestants, la contrareforma catòlica i les guerres de religió, la Guerra dels Trenta Anys.	<p>BL4.1. Identificar les diferents fases de processos de llarga duració com ara l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics com el romànic, gòtic, el Renaixement i el Barroc i assenyalar els canvis i les continuïtats rellevants que es donen en estos processos.</p> <p>BL4.2. Establir relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics que es desenvolupen en l'edat mitjana i moderna i contrastar diverses explicacions historiogràfiques sobre estos processos.</p> <p>BL4.3. Comparar diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions i explicar a partir d'esta comparació alguns conflictes socials en l'edat mitjana, les desigualtats de classe i gènere, els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com ara l'humanisme i la revolució científica.</p> <p>BL4.4. Contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a coneixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi, i mostrar els límits d'estes fonts en relació amb el caire derivat del seu origen o autor o context a partir d'un exemple concret.</p> <p>BL4.5. Destacar amb perspectiva històrica fets com el Camí de Sant Jaume, en tant que via de difusió de la cultura medieval, la formació de l'Al-Àndalus, el procés de configuració de la Monarquia Hispànica, o la influència de l'humanisme i inferir la relació d'estos fets del passat amb fenòmens posteriors com el llegat cultural, el patrimoni històric, la influència d'un moviment cultural en l'art i la ciència o la identitat d'algunes comunitats o col·lectius.</p> <p>BL4.6. Destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'edat mitjana i moderna en tant que ha suposat un</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC CCLI</p> <p>CSC CEC</p> <p>CSC</p>

Les monarquies absolutes i el parlamentarisme.	enriquiment del nostre patrimoni cultural i plantejar-se com les diferències culturals van donar lloc també a situacions de discriminació (persecucions religioses, colonització americana, esclavitud) a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.	CEC
--	--	-----

Curs 3r ESO

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història Curs. 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències, i el significat de les transformacions espacials relacionades amb les activitats econòmiques i polítiques. Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos geogràfics rellevants de caràcter econòmic i polític. Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets geogràfics de naturalesa econòmica i política. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Ús de diversos procediments per a obtindre i registrar informació sobre fets geogràfics a partir de fonts variades presents en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara lús de biblioteques, eixides de camp o Internet. Lectura i interpretació de diversos tipus de mapes temàtics (coropletes, isocoropletes, de punts, de flux, etc.), de gràfiques (lineals, barres, circulars, piràmides de població, etc.), d'imatges i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica. Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts. Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes geogràfics relacionats amb les activitats econòmiques i polítiques.	BL1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre problemes geogràfics amb la supervisió del docent per mitjà de la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis sobre la diversitat espacial, la interacció que hi ha entre l'espai geogràfic i els canvis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilte la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'estimació del temps necessari i l'organització del treball individual i grupal. BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, contínus i discontinus (mapes, infografies, gràfiques), usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, eixides de camp) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de cerca, registre, selecció i organització de la informació. BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la representació en forma de gràfiques, diagrames, taules, mapes, informes o síntesi de conclusions, usar destreses cartogràfiques i analitzar els fets geogràfics des d'una perspectiva que relateix espais de diferent orde de magnitud. BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no	CAA SIEE CAA CCLI SIEE CAA CSC CCLI CAA

Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell: esquemes, mapes conceptuais, mapes temàtics (coropletes) o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, piràmides de població, etc.). Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis, la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics. Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, mapes temàtics, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc. Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu. Habilidades de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa: parafrasejar, resumir. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu. Sentit crític i de la responsabilitat.	discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada. BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los i compartir esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques. BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb els coneixements corresponents al Batxillerat i analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals. BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL1.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a prendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat i buscar solucions alternatives.	CAA CD SIEE SIEE CAA CSC CAA SIEE CSC CAA SIEE CSC
---	---	---

Bloc 2: El medi físic. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La repercussió dels riscos naturals com a fre del procés de desenvolupament econòmic i social de les zones més vulnerables.	BL2.1. Argumentar com els riscos naturals poden representar un fre en el procés de desenvolupament econòmic i social de les àrees afectades, i fer referència als factors físics, a les desigualtats socials i a les limitacions	CMCT CSC SIEE

	econòmiques i tècniques dels països menys desenrotllats i fer propostes per a millorar la protecció de la població més vulnerable.	
--	--	--

Bloc 3: L'espai humà. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Activitats econòmiques i espais geogràfics: funcionament del sistema econòmic capitalista: principis bàsics, polítiques i agents econòmics; problemes socials i desequilibris territorials derivats d'una economia de mercat segons el nivell de desenrotllament econòmic. Divisió internacional del treball: desigualtats regionals en la producció i consum de béns i serveis. Els sectors econòmics i la formació d'espais geogràfics (agraris, industrials i turístics): elements, funcionament, processos de canvi, transformacions espacials i paisatges característics. Tendències actuals i perspectives de futur. Localització i característiques de les principals zones productores i consumidores de recursos naturals, productes agraris i manufacturats, i de serveis, així com dels focus d'activitat econòmica a la Comunitat Valenciana, a Espanya, a Europa i al món. Les infraestructures de transports, de les xarxes de comunicació i dels intercanvis comercials i el seu paper en la mundialització de les activitats econòmiques. Problemes socials i desenrotllament humà desigual a Espanya, Europa i al món. El problema del deute extern dels països pobres: repercussions socials i econòmiques. El medi natural com a recurs per al desenrotllament de les diferents activitats econòmiques. Problemes mediambientals: deteriorament del medi natural i esgotament dels recursos naturals. Conscienciació de la necessitat de racionalitzar el consum dels recursos naturals i de reduir els efectes nocius de l'activitat econòmica en el medi. Mesures correctores i polítiques de conservació i protecció del Medi ambient: aprofitament sostenible dels recursos naturals (fonts d'energia i matèries primeres), racionalització de la producció d'aliments i de manufactures i aposte per les fonts d'energia renovables. Organització territorial i espai geogràfic: l'organització política del territori i	BL3.1. Explicar la localització de les principals zones productores i consumidores de recursos naturals, productes agraris i manufacturats i situar-les en el seu context geopolític considerant diferents escales d'anàlisi i l'ús de mapes temàtiques i dades estadístiques. BL3.2. Diferenciar els paisatges representatius dels diversos espais econòmics a partir d'imatges, croquis i plànols i descriure la seua distribució en regions de distinta escala considerant factors de tipus ambiental i social. BL3.3. Relacionar les actuacions dels agents socials i polítics sobre l'espai geogràfic amb la necessitat de satisfer les necessitats socials bàsiques (alimentació, vivenda, desplaçament i oci) i seleccionar exemples de com eixos comportaments i interessos tenen conseqüències ambientals i socioeconòmiques en el context d'una economia de mercat, per a comprendre millor els processos econòmics i polítics més significatius. BL3.4. Analitzar la dinàmica i el funcionament d'espais geogràfics de different orde de magnitud i la globalitat de les interconnexions que els configuren i exemplificar-les tenint com a referència l'intercanvi de productes i béns (xarxes de transport) i d'informació (infraestructures de comunicació), el desplaçament de població i la presa de decisions polítics i econòmiques. BL3.5 Delimitar els desequilibris territorials i la dimensió espacial de les desigualtats socials quant al desenrotllament humà i aplicar estes nocions a l'anàlisi de fets de l'actualitat relatats per els mitjans de comunicació considerant el seu possible caire informatiu. BL3.6. Estimar el grau d'idoneitat d'algunes polítiques socials, econòmiques	CSC CSC CSC CSC CSC CSC CAA CAA CSC

el traçat de les fronteres. L'organització territorial d'Espanya (model autonòmic) i de la Unió Europea com a processos en construcció. Els sistemes polítics al món: tipus, funcionament i conflictes. Desequilibris territorials, desigualtats polítiques i socials actuals (gènere, nivell de riquesa, desenrotllament humà...) en diferents escales territorials. Les relacions internacionals: aliances, organismes supraestatals (OTAN, ONU, etc.) i conflictes polítics. El paper d'Espanya al món.	o territorials quant a la seua capacitat per a generar conflictes polítics, desigualtats socials i problemes mediambientals, i adoptar una actitud crítica i elaborar propostes basades en el respecte als drets humans i el desenrotllament sostenible. BL3.7. Explicar les transformacions dels espais, territoris i paisatges fent referència a processos econòmics i polítics i destacar la importància de la dimensió temporal dels fenòmens geogràfics a l'hora de comprendre la realitat actual.	SIEE CSC CAA
--	--	----------------------------

Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i conseqüències, el significat i les transformacions de la història contemporània. Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics contemporanis. Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Ús de diversos procediments per a obtindre i registrar informació sobre fets històrics contemporanis a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara ús de biblioteques, visites a museus o Internet. Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts. Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics contemporanis.	BL1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre les causes i les conseqüències de fets i processos històrics contemporanis, definir problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que faciliti la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal amb l'ajuda del docent. BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació. BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesi de conclusions i reconéixer la importància de la perspectiva històrica per a donar sentit als fets històrics fonamentals. BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical	CAA CCLI SIEE CAA CSC CAA CCLI CAA

<p>Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació: esquemes, mapes conceptuais, mapes històrics, línies de temps o gràfiques estadístiques.</p> <p>Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar les interconnexions que subjauen en el procés de globalització.</p> <p>Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, línies de temps, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.</p> <p>Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu.</p> <p>Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-sí, de perspectiva i alternatiu.</p> <p>Sentit crític i de la responsabilitat.</p>	<p>correspondent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada.</p> <p>BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los i compartir esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb els coneixements corresponents al Batxillerat i analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat en la busca de solucions alternatives.</p>	CAA CD SIEE SIEE CAA CSC CAA SIEE CSC CAA SIEE CSC
---	--	---

Bloc 2: El segle XVIII i la crisi de l'Antic Règim. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els canvis polítics en l'Antic Règim: absolutisme i parlamentarisme. El cas anglès.	BL2.1. Descriure les característiques de les societats de l'Antic Règim en les seues dimensions econòmica, social, política i cultural i inferir les contradiccions que provoquen la seu crisi i el desenrotllament del	CSC
La crisi de l'Antic Règim a França i a Espanya.		190

<p>Les idees de la Il·lustració i la seu influència en l'acció política i el canvi cultural.</p> <p>Els avanços científics i la seu repercussió social.</p> <p>Els canvis en el procés creatiu. Els moviments artístics a Europa als segles XVII i XVIII.</p>	<p>parlamentarisme.</p> <p>BL2.2. Registrar els principals avanços que propicia la revolució científica des dels segles XVII i XVIII per mitjà d'una línia de temps i posar exemples de com van afectar la vida de les persones a partir de descripcions o relats de la vida quotidiana.</p> <p>BL2.3. Exposar algunes de les idees de la Il·lustració a partir de textos dels mateixos il·lustrats i interpretar el seu abast com a nou moviment cultural i social a Europa i a Amèrica i les seues propostes de reforma política que qüestionaven l'absolutisme.</p>	CSC CMCT CSC CEC
---	--	-------------------------------

Bloc 3: L'era de les revolucions. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Noció d'interpretació històrica i explicació causal.	BL3.1. Identificar els principals canvis i continuïtats que van marcar les revolucions liberals a Europa (especialment a França i a Espanya) i a Amèrica referits als aspectes polítics, socials i econòmics i ressaltar les transformacions més significatives.	CSC
Noció de crisi. La crisi de l'Antic Règim i les revolucions liberals i burgeses en el segle XVIII: canvis polítics i socials.	BL3.2. Discutir l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris que es van desenvolupar a finals del segle XVIII i la primera mitat del segle XIX a partir dels testimonis dels seus coetanis i argumentar el seu valor com a evidència històrica.	CSC
Causes i conseqüències de la Revolució Francesa. Etapes de la revolució. Interpretacions sobre el seu significat històric.	BL3.3. Explicar el procés de revolució industrial, atenent diversos factors, i les seues conseqüències econòmiques, socials i polítiques i constatar el seu caràcter desigual en diversos països europeus i especialment a Espanya i el fet diferencial del cas anglès per ser un país pioner.	CSC
Les revolucions liberals i la Restauració en el segle XIX a Europa i Amèrica: processos unificadors i independentistes. Els nacionalismes.	BL3.4 Comparar els resultats positius i negatius a curt i llarg termini de les revolucions industrials i els avanços científics i tecnològics paral·lels quant a les condicions de vida i de treball de les persones i debatre sobre en quin grau estes revolucions van suposar un progrés per a la humanitat aportant evidències a favor i en contra.	CSC CMCT
La revolució industrial.		
Els factors de la revolució industrial. La difusió des de Gran Bretanya a la resta d'Europa. La industrialització a Espanya.		
Noció de revolució. La idea de "progrés" i la revolució tecnicocientífica.		
Controvèrsia sobre les conseqüències de la Revolució Industrial: canvis socials i econòmics, desigualtats i conflictes socials.		
Els avanços científics i tecnològics, la seu influència en la vida quotidiana i en el creixement econòmic.		

Bloc 4: El desenrotllament del capitalisme, l'imperialisme i la I Guerra Mundial. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'imperialisme en el segle XIX: causes de l'expansió colonial i conflictes internacionals. Conseqüències de l'imperialisme en les metròpolis i en les colònies. Noció d'explicació causal: causes llunyanes i immediates de "la Gran Guerra" (1914-1919). Desenrotllament de la guerra i les seues conseqüències: els tractats de pau, canvis socials. La seua influència en l'àmbit dels costums, la creació artística i les mentalitats. La Revolució Russa. Origens. La influència del comunisme en la postguerra.	BL4.1. Explicar les causes de la I Guerra Mundial i el seu desenrotllament fent referència a les tensions imperialistes i nacionalistes sorgides en l'últim quart del segle XIX i principis del XX i distingir les causes immediates de les que tenen un origen en un termini de temps major amb l'ajuda d'una línia del temps. BL4.2. Analitzar algunes de les transformacions polítiques de la guerra i dels tractats de pau com ara la Revolució Russa, els canvis en el mapa polític d'Europa i les relacions de poder a escala mundial i deduir com això va afectar els sentiments i mentalitats de les societats dels països contendents quant als desitjos de revenja, de millorar la situació de les dones o de la participació ciutadana. BL4.3. Reconéixer obres d'art representatives de diferents moviments artístics del segle XIX i principis del segle XX i interpretar-les considerant el context històric en què els artistes van produir estes obres i la seua original contribució al desenrotllament cultural.	CSC CSC CSC CEC

Bloc 5: Les crisi d'entreguerres i la II Guerra Mundial. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Noció de crisi: la crisi dels estats liberals a Europa i la societat de masses. El feixisme italià i el nazisme alemany: origens i desenrotllament. La crisi de 1929 i la Gran Depressió. La II República a Espanya: els problemes polítics, socials i econòmics i l'obra reformadora. Els conflictes interns i la reacció als canvis. Els orígens de la Guerra Civil Espanyola, les seues conseqüències i el context internacional. Noció de causalitat múltiple: context internacional i causes de la II Guerra Mundial. Fases de la guerra: te guerra europea a guerra mundial. Les repercussions en la població civil i la rereguarda.	BL5.1. Explicar la crisi dels estats liberals i l'auge dels feixismes a Europa fent referència a les conseqüències de la I Guerra Mundial, la Revolució Russa i la crisi de 1929 relacionant diverses causes i conseqüències i estableix connexions amb fets posteriors com les crisis econòmiques i la persistència de moviments extremistes en l'actualitat utilitzant diverses fonts d'informació especialment els mitjans de comunicació. BL5.2. Analitzar l'evolució de la II República, els desafiaments socials, econòmics i polítics que va tractar d'afrontar per mitjà de reformes i relacionar tot això i el context internacional amb la guerra civil.	CSC CSC

L'Holocaust. Les evidències històriques i la diversitat d'interpretacions historiogràfiques.	BL5.3. Analitzar l'evolució de la II Guerra Mundial per a convertir-se en una guerra total a partir d'una narració dels fets amb el suport d'una línia de temps i mapes de diferent escala i estableix algunes conseqüències demogràfiques, socials i polítics de la guerra basant-les en gràfiques, mapes i descripcions de la vida quotidiana. BL5.4. Debatre sobre com va ser possible l'Holocaust a partir de les decisions i accions d'individus tenint en compte la seua mentalitat, els seus sentiments i els interessos polítics en el context del règim nazi i la II Guerra Mundial i justificar el seu lloc en la memòria històrica de la humanitat a partir de testimonis i víctimes i d'imatges.	CSC CSC
--	---	----------------

Bloc 6: El món després de 1945. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La diversitat dels processos de descolonització a Àsia i Àfrica. El neocolonialisme com nova forma de dependència i nous desequilibris territorials i desigualtats socials. La nova geopolítica mundial després de la II Guerra Mundial: la guerra freda, les seues fases, l'àmbit geogràfic i seus protagonistes. Els plans de reconstrucció postbel·lica. La creació de l'estat de benestar a Europa. La creació del Mercat Comú i el procés cap a la creació de la Unió Europea. Evolució de les societats dels Estats Units i de la URSS i els seus aliats.	BL6.1. Descriure els canvis resultat dels processos de descolonització després de la II Guerra Mundial per mitjà de la comparació de mapes històrics i reconéixer els seus límits tenint en compte la permanència de llaços de dependència entre les antigues metròpolis i els nous estats i la seua contribució a l'existència de desequilibris territorials i desigualtats socials actuals. BL6.2. Explicar les causes de la guerra freda i destacar la importància de les decisions humanes i l'enfrontament ideològics i estableix les repercussions d'este confrontament relatives als avanços econòmics, socials, com ara el desenrotllament de l'estat del benestar a Europa Occidental, i polítics i l'existència de diversos conflictes d'àmbit global. BL6.3. Interpretar la construcció de la Unió Europa com un procés gradual reflectint en una línia de temps les fites que han marcat el ritme del procés i destacar el fet d'haver creat un marc comú de convivència entre països que s'havien confrontat en guerres.	CSC CSC CSC

Bloc 7: Espanya: de la dictadura franquista a la democràcia. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

<p>La dictadura de Franco a Espanya: característiques, mecanismes de control del poder, suports socials i oposició.</p> <p>La crisi del franquisme: l'oposició política i els moviments socials.</p> <p>La crisi del petroli (1973) i la seua repercussió a Espanya.</p> <p>La transició política a Espanya: de la dictadura a la democràcia (1975-1982).</p> <p>L'acció social i el canvi polític: el pacte constitucional i la institucionalització de la democràcia.</p> <p>Els desafiaments del procés de consolidació democràtica: desmantellament del règim de la dictadura, colpisme, terrorisme, crisi econòmica i tensions nacionalistes i socials.</p> <p>La integració a Europa i a altres institucions internacionals i la nova situació geopolítica d'Espanya.</p> <p>Interpretacions historiogràfiques de la transició espanyola. El règim democràtic en la perspectiva de la història contemporània. El valor de la memòria històrica.</p>	<p>BL7.1. Explicar les causes que van conduir a l'establiment d'una dictadura a Espanya, després de la Guerra Civil, i que es mantinguera fins a la mort del dictador i analitzar els factors interns i externs que van marcar la seua evolució assenyalant els canvis i les continuïtats més rellevants.</p> <p>BL7.2. Examinar els factors i els protagonistes individuals i socials que van impulsar el procés de transició democràtica i reconéixer els fets més destacats i els obstacles que van dificultar este procés a partir de la comparació de diverses interpretacions historiogràfiques.</p> <p>BL7.3. Comparar els processos de democratització que va representar la II República i el recent procés de transició tenint en compte els seus diferents contextos i debatre el paper exercit per la memòria històrica com referent de les decisions dels agents socials que van impulsar este procés.</p>	CSC CSC CSC
---	---	---------------------------

Bloc 8: Els desafiaments del segle XXI: canvis geopolítics, globalització i crisi ambiental. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'afonament dels règims soviètics i les seues conseqüències. Les regions emergents al voltant del Pacífic. Tensions geopolítiques: Orient Mitjà, repúbliques postsoviètiques, Àfrica subsahariana. Factors de la globalització econòmica, les relacions interregionals al món i els avanços tecnològics. Les crisis en el capitalisme: conseqüències econòmiques i socials Canvi climàtic i crisi ambiental: el factor humà i el model de desenvolupament. Conseqüències econòmiques i polítiques del canvi climàtic. Les perspectives històriques i geogràfiques com a formes de pensament per a entendre els problemes de les societats actuals i prendre decisions informades.	<p>BL8.1. Reconéixer el nou orde mundial sorgit després de l'afonament de la URSS i altres països soviètics i destacar el paper dels Estats Units i Europa i el sorgiment potències emergents a Àsia i Amèrica i inferir les possibles conseqüències geopolítiques de la nova situació a partir de la comparació de dades socioeconòmiques.</p> <p>BL8.2. Posar en perspectiva el procés de globalització i destacar els factors relatius a la difusió de les tecnologies de la comunicació, als moviments de mà d'obra, de béns (de consum i culturals) i de capitals i les seues conseqüències a diverses escales (local, regional, nacional i global) i reflexionar sobre la importància de disposar d'una perspectiva històrica per a entendre el present i projectar un futur possible.</p> <p>BL8.3. Relacionar les manifestacions del canvi climàtic i de la crisi ambiental amb la nostra manera de viure i reconéixer els interessos confrontats davant de les propostes per a afrontar este problema i les possibles conseqüències</p>	CSC CSC CSC

en diversos àmbits a través de textos periodístics que informen sobre esta controvèrsia.

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

GEOGRAFIA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La geografia com a ciència és el referent disciplinari d'esta assignatura i posseeix un enorme potencial formatiu, com ho demostra la seua llarga tradició curricular en les ensenyances bàsiques. La geografia és una disciplina científica que tradicionalment s'ha definit per l'estudi de la diferenciació de l'espai terrestre, i de la interrelació entre el medi natural i la societat a l'hora de configurar els espais geogràfics. Estos espais es conceben com a espais complexos i globals, en els quals s'inclouen l'espai físic, resultat de la dinàmica que componen els elements de l'ecosistema natural, i l'espai social, resultat de diferents processos i actuacions humans sobre el medi, que és modificat i configurat d'acord amb els interessos de grups socials diversos.

La geografia, perquè, se centra en l'estudi de la localització, distribució espacial i interrelació dels diversos elements que caracteritzen els llocs i els espais geogràfics des de la combinació de diverses escales de magnitud, de les societats que els habiten i la seua diversitat cultural, de lús que fan dels recursos del medi natural i de l'organització del territori. La geografia ajuda a definir problemes, a seleccionar, organitzar i relacionar informació, a elaborar coneixements i a plantejar noves preguntes. Els estudiants desenrotllen la seua capacitat, per tant, de comprendre la importància de l'acció social i de les seues conseqüències mediambientals en el marc d'unes actituds i valors que potencien la sensibilitat cap el valor dels paisatges, lús responsable dels recursos ambientals i la conservació del medi per a aconseguir un desenvolupament sostenible i just, així com la solidaritat davant de problemes relacionats amb un sistema territorial cada dia més interdependent i global. Una altra contribució important és la possibilitat de representar els elements que configuren l'espai geogràfic i les seues interrelacions a través de plans i mapes, que faciliten el raonament sobre els fenòmens geogràfics i la seua problemàtica des de l'àmbit local fins al global.

Des d'este plantejament, la geografia com a objecte de coneixement aporta un rigor explicatiu a la interpretació i comprensió de l'espai geogràfic, en este cas, espanyol, i a les transformacions que s'hi succeeixen com a conseqüència de la interrelació del medi natural i de les actuacions humanes, no sols des d'una dimensió espacial, sinó també temporal: la realitat és dinàmica i evoluciona en el temps.

Esta matèria considera Espanya com un territori, és a dir, un espai geogràfic concret, delimitat per unes fronteres i configurat per l'acció humana, que respon a

diversos interessos i projectes socials confrontats en els processos històrics. Espanya, com a territori, és un espai complex, la qual cosa implica dificultats específiques per al seu aprenentatge. Per a afrontar estos dificultats, la geografia, com a coneixement escolar, contribuïx decisivament a la comprensió i explicació dels problemes socials i mediambientals que preocuten la societat. La geografia aporta, doncs, els mitjans intel·lectuals per a abordar estos problemes que es definixen per la seua globalitat i afavorix el desenrotllament d'un esperit crític i el canvi en les actituds respecte al medi ambient. D'esta manera, contribuïx a la participació ciutadana en la gestió de l'espai geogràfic de forma responsable i sostenible. Per això, aprendre a pensar geogràficament estos problemes és un component important de la formació dels ciutadans en la nostra societat actual.

Els continguts s'han agrupat en sis blocs que permeten la identificació dels principals àmbits que caracteritzen la geografia. Per la seua banda, els criteris d'avaluació corresponents s'han elaborat tenint en compte que l'aprenentatge és un procés continu i que és molt important considerar la complementariedad entre els continguts i criteris de la resta de les matèries de l'àrea de Geografia i Història, tant en l'ESO com en Batxillerat a l'hora de programar.

El bloc 1, "Continguts comuns al coneixement geogràfic" inclou continguts que han d'estar presents en tots els altres blocs i se centra a emfatitzar la concepció de la geografia com una manera de coneixement que utilitzza unes formes de raonar i operar. La reflexió i consciència sobre este procés d'elaboració de coneixement en forma part. Per a això, és necessari establir com continguts bàsics aquelles accions metodològiques que permeten a l'alumnat construir un coneixement significatiu (plantejament i resolució de problemes, elaboració i verificació d'hipòtesis, obtenció i processament de la informació procedent de fonts diverses, ànalisi dels factors i construcció d'explicacions geogràfiques coherents), així com determinades tècniques de treball: ànalisi de documents escrits, elaboració, lectura i interpretació de mapes de diversos tipus, de dades estadístiques, gràfiques i imatges.

En el bloc 2, "Espanya i la seua singularitat geogràfica", es tracta de presentar i raonar l'espai espanyol amb caràcter introductori. D'una banda, permet analitzar els elements físics i humans que conferixen homogeneïtat i diversitat a l'espai geogràfic espanyol, i d'un altre, aborda el territori espanyol com al resultat d'un procés històric recent i no acabat, que ha configurat una organització territorial en municipis, províncies i comunitats autònombes, i que és percebut i valorat per les persones i els grups socials de mode molt diferent.

En el bloc 3, "La diversitat del medi físic" es pretén conceptualitzar el medi físic com el resultat de la interacció dels elements naturals, com el relleu, el clima, la hidrografia, els sòls i les formacions vegetals. El medi geogràfic, doncs, ha de considerar-se com el resultat canviant d'esta dinàmica en què les activitats humanes influïxen en el medi físic i, al mateix temps, són influïdes per este. La diversitat de mitjans naturals que caracteritzen el territori espanyol és la conseqüència lògica de les diferents dinàmiques existents. En estes dinàmiques, l'accio humana pot ser decisiva, i dóna lloc a processos de destrucció del medi físic que originen problemes mediambientals o a políctiques de caràcter conservacionista i d'ús més racional dels recursos naturals.

El bloc 4, "Activitats econòmiques i espais geogràfics" se centra en la comprensió i explicació dels espais geogràfics (agraris, industrials turístics, etc.) i de la diversitat dels seus paisatges, com a conseqüència dels diferents processos de transformació relacionats amb les activitats econòmiques, els modes d'explotació i la utilització dels recursos. La mateixa heterogeneïtat del medi físic provoca la distribució desigual dels recursos en l'espai i les diverses localitzacions de les activitats econòmiques. Tot això ha donat lloc a un gran diversitat de l'espai geogràfic espanyol i a una desigual localització de les activitats econòmiques que ajuden a explicar els desequilibris territorials.

El bloc 5, "La població, el sistema urbà i els desequilibris territorials" engloba altres factors que han intervengut en la formació dels desequilibris territorials, com són la població espanyola i el procés d'urbanització, íntimament relacionats amb els processos d'industrialització, de terciarització i de creació de la xarxa de transports i comunicacions. L'existeixència d'estos desequilibris territorials pot veure's afectada per les conjuntures econòmiques, per l'aplicació de polítiques d'equilibri interregional i per la posició relativa d'Espanya en la Unió Europea.

Finalment, el bloc 6, "Espanya a Europa i en el món" planteja la importància de considerar l'espai geogràfic espanyol dins d'altres àrees geopolítiques i socioeconòmiques més àmplies, com són l'espai europeu, sense oblidar l'iberoamericà i l'àmbit mediterrani, tots processos en construcció.

Esta matèria es construïx sobre una sèrie d'elements transversals que estan integrats en el desenrotllament de les competències clau. Alguns d'estos elements

transversals estan inclosos en els mateixos continguts dels blocs com els referents al desenrotllament sostenible i de cura del medi ambient, i la protecció davant d'emergències i catàstrofes.

En primer lloc, és necessari destacar la seua contribució a les competències socials i cíviques ja que la geografia, atés el seu marcat caràcter social, potencia els coneixements, les destreses i les actituds imprescindibles per a analitzar i interpretar fenòmens mediambientals i problemes socials en contexts cada vegada més complexos, desenrotllar el pensament i les habilitats socials, participar en la presa de decisions i abordar els conflictes per a superar els reptes que planteja la convivència a través de l'exercici dels drets i deures democràtiques. També des de l'estudi de la dimensió espacial dels problemes socials, es pot treballar la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavoreixen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajuden a superar qualsevol tipus de discriminació. Estos coneixements i valors són la base per a la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. Esta participació es basa en el diàleg igualitar i el respecte a les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

Des d'esta matèria també es promou el desenrotllament de la competència matemàtica –per mitjà de la realització de càlculs matemàtics, la interpretació de dades estadístiques i la seua representació gràfica- i de les competències en ciència i tecnologia -a través del desenrotllament del pensament científic (mètode científic) i del coneixement de medi natural i els seus recursos. Tot això és necessari per a actuar responsablement en la protecció del medi ambient i assolir un desenrotllament sostenible, així com davant d'emergències i catàstrofes relacionades amb situacions extremes derivades de les condicions del medi natural.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està vinculada al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre textos escrits i orals, contínus i discontinus (mapes, taules, gràfiques, infografies) presentats en diferents formats i codis i que requerixen habilitats com extraure informació rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. També requerix l'expressió a través de diversos tipus de textos lligada a la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seua adequació a la situació comunicativa o l'ús d'un vocabulari adequat són accions molt importants.

En este sentit, la competència digital es reforça com que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, Internet i per mitjà d'instruments informàtics entre els quals destaca la cartografia digital i la geolocalització. El seu aprofitament en l'aprenentatge requerix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtindre informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la xarxa.

La competència Consciència i expressions culturals pot treballar-se a partir de la consideració de certs elements humans presents en els paisatges geogràfics, com a elements culturals que han de ser valorats i preservats com a herència cultural.

Esta matèria oferix moltes possibilitats per a desenrotllar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprenent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Sobretot des del bloc 1 s'aborden aspectes que configuren esta competència com la identificació i el plantejament de problemes i reptes, la formulació de preguntes, la gestió del procés d'aprenentatge mateix, l'obtenció d'informació i la seua avaluació. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu.

Finalment, contribuïx a la competència de sentit d'iniciativa i esperit emprenedor al potenciar la seua autonomia progressiva en la planificació i realització de tasques i projectes, en la cooperació i treball en equip, en la presa de decisions per a resoldre problemes de temàtica social, en el desenrotllament del seu pensament crític i del seu sentit de la responsabilitat.

La metodologia ha de permetre el desenrotllament de les competències clau i ser coherent amb la concepció de la geografia com a forma de coneixement i objecte d'aprenentatge. En este sentit, la geografia permet plantejar tasques de resolució de problemes socials i mediambientals i afavorix la interacció dels alumnes amb el medi en què viu i amb altres persones (aprenentatge dialògic i cooperatiu). La mateixa selecció dels continguts comporta unes implicacions metodològiques relacionades amb el plantejament i la resolució de problemes i l'estudi de casos per mitjà de la indagació, la col·laboració i la diversificació de les estratègies, els recursos i les tasques. D'esta manera, es facilitarà l'atenció a la diversitat i permetrà a l'alumnat continuar aprenent a través dels principis inspirats en la racionalitat científica.

L'avaluació és entesa com una acció metodològica imprescindible per a la construcció del coneixement. L'avaluació dels aprenentatges de caràcter competencial

posen en primer pla l'ús de criteris d'avaluació. Estos criteris s'han graduat tenint en compte que l'aprenentatge és un procés continu al llarg del curs, per la qual cosa han de servir de guia de l'aprenentatge i ser el prou flexibles per a poder ser útils en els contextos reals que imposa la diversitat de l'alumnat. Els criteris al ludixen a diverses situacions en què l'alumnat ha d'utilitzar de manera integrada i per mitjà de diversos processos cognitius i afectius els seus coneixements, habilitats i attitudes i l'ús de recursos i tècniques en una sèrie de contexts-tipus, predominantment acadèmics, però també personals, socials i professionals que el docent haurà de seleccionar i concretar en l'aula. La seua redacció aporta detalls sobre la naturalesa d'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.). És important recordar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge i per això és important considerar els corresponents a l'assignatura de Geografia i Història de PESO.

L'atenció a la diversitat de l'alumnat es concreta a través del mateix plantejament metodològic, de la selecció dels continguts i de l'ús de materials curriculars diversos (textos, imatges, infografies, gràfiques, taules estadístiques, mapes i audiovisuals). La combinació de tot això ha de donar lloc a la diversificació d'objectius, activitats, tasques i formes d'agrupament en l'aula. A tot això cal afegir la utilització de diversos procediments, instruments i criteris d'avaluació que faciliten un ajust continu de l'ensenyança al procés d'aprenentatge de manera que es garantís l'adquisició de les competències clau en un grau adequat a esta etapa.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Geografia

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesi sobre les causes i conseqüències, i el significat de les diverses transformacions espacials i processos geogràfics rellevants en el territori espanyol. Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre fets i processos geogràfics. Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets geogràfics significatius a Espanya. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Ús de diversos procediments per a obtindre i registrar informació sobre fets geogràfics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ús de biblioteques, eixides de camp o Internet. Lectura i interpretació de diversos tipus de documents cartogràfics, com plans i mapes temàtics a distintes escales (meteorològics, coropletes, isocoropletes, de punts, de flux, etc.), de gràfiques (lineals, barres, circulars, climogrames, hidrogrames, piràmides de població, etc.), d'imatges i de la	BL1.1. Planificar la realització d'una indagació per a explicar els fets i processos geogràfics que configuren el territori espanyol, definir problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar de forma autònoma un pla ordenat i flexible d'accions que faciliti la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal. BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació sobre fets i processos geogràfics en el territori espanyol, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, eixides de camp) i aplicar estratègies, acords al seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació i decidir si tals fonts són adequades, fiables, suficients i si posseixen alguna orientació per la seu procedència i context de creació. BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la seu representació en forma de gràfiques, diagrames, taules, mapes temàtics, informes o síntesi de conclusions, usar destreses cartogràfiques, situar els	CAA SIEE CAA CCLI SIEE CAA CSC

informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica (SIG). Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts. Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes geogràfics en el context del territori espanyol. Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell: esquemes, diagrames, mapes conceptuais, mapes temàtics (coropletes) o gràfiques a partir de dades estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, hidrogrames, piràmides de població, etc.). Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a estableir comparacions, identificar els canvis, la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics. Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, mapes temàtics, gràfiques, bloc, <i>wiki</i> , web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc. Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu. Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa: parafrasejar, resumir. Diàleg igualitari. coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortalees i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu.	fets fonamentals en una perspectiva geogràfica que combine diverses escales i reconéixer la importància de d'esta perspectiva per a donar sentit als processos geogràfics BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar amb precisió la terminologia conceptual adequada. BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques. BL1.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres i generar implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic. BL1.7. Gestionar de forma eficaç tasques i projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències. BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb els coneixements geogràfics corresponents al Batxillerat i analitzar els coneixements, les habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.	CCLI CAA CAA CD SIEE SIEE CAA CSC SIEE CAA CSC CAA SIEE CSC
--	--	--

Sentit crític i de la responsabilitat.		
--	--	--

Bloc 2: Espanya i la seu singularitat geogràfica. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La situació geogràfica d'Espanya: localització i aspectes naturals, socials i territorials que li conferixen unitat i diversitat internes. Un país de contrastos geogràfics (físics i socials).</p> <p>L'organització territorial d'Espanya en comunitats autònombes com a resultat de processos i projectes històrics contemporanis.</p>	<p>BL2.1. Analitzar els elements naturals, socials i territorials d'Espanya que li conferixen unitat i argumentar la seu singularitat geogràfica com un espai de contrastos.</p> <p>BL2.2. Explicar l'organització territorial espanyola com a resultant d'un procés històric de canvis i continuïtats, no acabat, per mitjà de la comparació de mapes històrics i actuals, i analitzar les actuacions i interessos dels diferents agents socials i polítics, per a comprendre la creació de sentiments de pertinença a un territori concret.</p>	CSC CSC

Bloc 3: La diversitat del medi físic. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La diversitat geomorfològica del relleu espanyol. Els trets bàsics del relleu. Localització de les principals unitats del relleu i accidents geogràfics.</p> <p>L'evolució geològica del territori espanyol i la seu influència en la formació de les diferents unitats morfoestructurals. Identificació i trets bàsics de les unitats del relleu peninsular i insular. Els riscos relacionats amb la tectònica: els terratrèmols. Els sòls a Espanya: varietat edàfica i les seues característiques.</p> <p>Els contrastos climàtics. Els factors atmosfèrics i geogràfics, i els elements del clima. Tipus de temps atmosfèric a Espanya. Dominis climàtics espanyols: les seues característiques i la seu problemàtica (temporals de pluja i vent, inundacions, sequeres, les onades de fred i de calor, etc.).</p> <p>La desigual distribució de les masses d'aigua a la península i a les illes. Els vessants hidrogràfics. Règims fluvials predominants i factors que els expliquen. Les zones humides. Les aigües subterrànies. Laprofitament dels recursos hídries: problemes i polítiques hídriques a Espanya.</p> <p>Les formacions vegetals a Espanya. Distribució, factors geogràfics i característiques de la vegetació.</p>	<p>BL3.1. Analitzar la distribució espacial i les característiques dels espais naturals a Espanya i exemplificar la influència de les condicions naturals sobre les accions humanes relatives a les xarxes de transport, la producció d'energia o a activitats econòmiques utilitzant fonts diverses.</p> <p>BL3.2. Comparar espais geogràfics espanyols de diferent magnitud resultants de la interrelació entre el medi i els grups socials i constatar la seu diversitat manifesta en la seu varietat paisatgística amb l'ajuda de l'observació d'imatges, la interpretació de mapes temàtics i l'organització de la informació amb diferents tipus de gràfics.</p> <p>BL3.3. Avaluat els riscos i els problemes que planteja el medi físic a Espanya per mitjà de l'examen de la informació que proporcionen els mitjans de comunicació i proposar mesures per a evitar les actuacions humanes que contribuïxen a agreujar estos efectes.</p> <p>BL3.4. Analitzar críticament les actuacions humanes que ocasionen el</p>	CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC SIEE CMCT

<p>La diversitat dels paisatges naturals espanyols.</p> <p>La influència del medi físic en l'activitat humana i els problemes mediambientals relacionats amb les actuacions humanes: desforestació, incendis, erosió i contaminació dels sòls, etc. Aprofitament sostenible del medi físic i valoració dels paisatges naturals. Polítiques afavoridores del patrimoni natural i conservació i millora del medi natural.</p>	<p>deteriorament del medi natural a partir de l'anàlisi d'exemples concrets i fer propostes que afavorisquen la gestió racional i l'aprofitament sostenible dels recursos per a valorar la importància de conservar i protegir el patrimoni natural.</p>	CSC SIEE
---	--	-------------

Bloc 4: Activitats econòmiques i espais geogràfics. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Dinàmica i funcionament dels espais geogràfics. Processos de transformació: crisi de l'agricultura, industrialització, terciarització, etc. L'espai rural i les activitats del sector primari. La progressiva disminució de la participació de les activitats agropecuàries, forestals i pesqueres en el PIB i el fort descens de la població activa. Aspectes naturals i històrics que expliquen els espais agraris. L'estrucció de la propietat i tinença de la terra. Les explotacions agràries i les seues característiques. Polítiques de reforma agrària. Tipus d'agricultura: coexistència de formes avançades i tradicionals. Les transformacions agroindustriel·les. Els paisatges agraris d'Espanya i les seues característiques. La situació espanyola del sector en el context de la Unió Europea. L'activitat pesquera: localització, característiques i problemes; anàlisi dels aspectes físics i humans que conformen l'espai pesquer. La silvicultura: característiques i desenvolupament en el territori. Les fonts d'energia i l'espai industrial. El procés d'industrialització espanyol: característiques i breu evolució històrica. Localització dels recursos naturals (fonts d'energia i matèries primeres) a Espanya. Aportació al PIB de la indústria i evolució de la població activa. Deficiències i problemes del sector industrial espanyol. Regions industrials d'Espanya: importància de les polítiques territorials en el sector. Influència de la política de la Unió Europea en la configuració de la indústria espanyola. La planificació industrial. Els eixos de desenvolupament industrial i les perspectives de futur. El sector servidors. La terciarització de l'economia espanyola: la creixent participació en el PIB i l'augment de la població activa del sector terciari. Anàlisi dels serveis i distribució en el territori. L'impacte de les infraestructures sobre l'espai geogràfic. El sistema de transport com a</p>	<p>BL4.1. Explicar la localització de les activitats econòmiques a Espanya en àmbits de diferent magnitud fent referència a factors ambientals i socials i elaborar un mapa temàtic d'esta localització a partir de dades estadístiques.</p> <p>BL4.2. Analitzar la dinàmica i el funcionament d'espais geogràfics espanyols de diferent orde de magnitud i de les seues interconnexions, i exemplificar-les tenint com a referència l'intercanvi de productes i béns (xarxes de transport i infraestructures energètiques) i d'informació, el desplaçament de població i la presa de decisions polítiques i econòmiques.</p> <p>BL4.3. Explicar la formació i transformació dels espais econòmics fent referència als seus elements característics a partir de l'observació d'imatges de paisatges i dades estadístiques i argumentar la importància de la dimensió temporal per a comprendre la seu configuració actual.</p> <p>BL4.4. Definir problemes socials i mediambientals relacionats amb l'actual sistema i model de desenvolupament econòmic, i debatre propostes de millora a partir d'exemples publicats en els mitjans de comunicació.</p>	CSC CD CSC CSC CAA CMCT CSC SIEE

forma d'articulació territorial. El desenrotllament comercial: característiques i evolució. Els espais turístics: característiques, evolució, impactes socioeconòmics, mediambientals i paisatgístics, i política turística. Altres activitats terciàries: sanitat, educació, finances, els serveis públics. Les interrelacions naturalesa-societat. Reflexió sobre les repercussions socials, ambientals i econòmiques del nostre model de producció. Presa de consciència de la necessitat d'un consum sostenible. Reconeixement i acceptació de la responsabilitat personal en la gestió de l'espai. Valoració del patrimoni geogràfic i de la diversitat dels paisatges culturals (agraris, industrials, etc.).		
---	--	--

Bloc 5: La població, el sistema urbà i els desequilibris territorials. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La població espanyola. Fonts per a l'estudi de la població: els censos, els padrons. L'Institut Nacional d'Estadística. La desigual distribució territorial de la població. Evolució històrica de la població a Espanya. Moviments naturals de població. La importància de les migracions. Conformació de l'espai demogràfic actual. Creixement natural, moviments migratoris i desigualtats espacials. Estructura i problemàtica actual: procés d'enveliment, despoblació d'extenses àrees rurals i repercussions de les migracions. Perspectives de futur de la població espanyola i valenciana. L'espai urbà. Concepte de ciutat i la seua influència en l'ordenació del territori. Morfologia, funcions i estructura urbanes. Les planificacions urbanes. Característiques del procés d'urbanització. Les àrees d'influència. Els usos del sòl urbà. La xarxa urbana espanyola i valenciana. Característiques del procés de creixement espacial de les ciutats i principals problemes urbans: deteriorament dels centres històrics i dels barris marginals, augment del trànsit, contaminació atmosfèrica i acústica, abastiment de les ciutats, augment dels residus urbans i la seua eliminació, etc.	BL5.1. Descriure la distribució de la població i de les principals aglomeracions urbanes a Espanya per mitjà de la interpretació de mapes temàtics, de dades estadístiques i d'imatges aèries, i relacionar-la amb diversos factors naturals i econòmics i les dinàmiques demogràfiques.	CSC CD
Els desequilibris i contrastos territorials. Les polítiques estatals de cohesió territorial per a superar els desequilibris regionals.	BL5.2. Relacionar els factors que expliquen el model de creixement de la població amb l'estructura demogràfica d'Espanya i d'algunes comunitats autònomes, i explicar alguns problemes demogràfics que es deriven d'esta interrelació per mitjà de l'anàlisi de diferents gràfiques, dades estadístiques procedents de les fonts demogràfiques i mapes.	CSC CAA
	BL5.3. Analitzar la importància de les ciutats en l'organització del territori espanyol en diferents escales derivada de les funcions que desenrotllen i reconéixer les esmentades funcions per mitjà de l'examen d'imatges de paisatges urbans, cartografia digital i plans sobre usos del sòl.	CSC
	BL5.4. Analitzar alguns problemes relacionats amb el procés d'expansió urbana a partir d'informació publicada per els mitjans de comunicació i estimar el grau d'idoneïtat de les polítiques urbanístiques aplicades per a resoldre estos problemes.	CSC CAA SIEE CSC

	BL5.5. Establir la naturalesa, les causes i les conseqüències dels desequilibris territorials a Espanya en diferents escales fent referència als processos demogràfic i socioeconòmics, i debatre sobre algunes mesures de cohesió territorial i els seus resultats basant-se en dades obtingudes d'informes institucionals adaptats al nivell de l'alumnat..	SIEE
--	---	------

Bloc 6: Espanya a Europa i en el món. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Espanya a Europa. El procés de construcció de la Unió Europea: estructura territorial i contrastos físics i socioeconòmics. La posició d'Espanya en la Unió Europea. Polítiques regionals i de cohesió territorial. Espanya en el món: Conseqüències dels processos de globalització. Desequilibris territorials a escala mundial. Posició relativa d'Espanya en les àrees socioeconòmiques i geopolítiques mundials.	BL6.1. Comprovar com afecta la pertinença d'Espanya a la Unió Europea i a altres espais geopolítics més amplis examinant aspectes relatius a l'intercanvi de productes, béns, serveis i informació, al desplaçament de les persones, i delimitar els problemes i desafiaments resultants dels conflictes d'interessos dels estats membres i com s'afronten des de la presa de decisions polítiques.	CSC

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

GEOLOGIA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Les Ciències de la Terra fan una valuosa contribució a la formació dels estudiants del Batxillerat científic i en general a tots els ciutadans perquè connecten amb camps de gran interès, ja que els àmbits d'estudi del coneixement geològic són imprescindibles per al desenrotllament social, científic i tecnològic actual, amb aplicació en

molt diversos àmbits industrials, socials i familiars. Les Ciències de la Terra estan incrementant dia a dia el seu paper en la investigació, tractament i resolució de problemes complexos de gran transcendència social i econòmica, com són la majoria de desastres naturals, els recursos materials o energètics disponibles en el planeta i la seua sostenibilitat.

La Geologia moderna oferix en l'actualitat una visió de conjunt sobre el funcionament de la Terra, i proporciona als estudiants una perspectiva global. La Geologia clàssica va centrar els seus estudis en els components més descriptius, però la teoria de la tectònica de plaques des de la segona mitat del segle XX va produir una revolució en les Ciències de la Terra, i constitueix el paradigma global vertebrador d'esta ciència, subratllant la importància de comprendre les claus del funcionament de la Terra i permetent relacionar canvis a xicoteta escala amb altres a escala regional i planetària en una dinàmica global. En este canvi d'enfocament de les Ciències de la Terra cap a una perspectiva més holística del funcionament del planeta, té també una gran influència l'actual consideració de la Terra com un sistema, sota el paradigma de la Teoria General de Sistemes. L'assignatura de Geologia en segon curs de Batxillerat pretén ampliar, refermar i aprofundir en els coneixements geològics i en les competències clau que s'han anat adquirint i treballant en l'assignatura de Biologia i Geologia en l'ESO i en 1r de Batxillerat, i aportar una formació sólida sobre aquells aspectes que permetran a l'alumnat enfocar-se amb èxit a estudis posteriors, principalment de geologia i de diverses enginyeries. L'estudi d'esta matèria ha d'aportar als alumnes una perspectiva temporal dels profunds canvis que han afectat la Terra i els sers vius que l'han poblat, una formació sobre els riscos geològics, les seues causes i les seues importants conseqüències per a la humanitat i un coneixement dels recursos disponibles i de la sostenibilitat del planeta. S'estudiaran en esta assignatura les teories geològiques més destacades, els minerals i les roques i les seues aplicacions, els processos de formació del relleu i les deformacions tectòniques, la interpretació de mapes topogràfics i de mapes i talls geològics, el temps geològic, l'anàlisi de distinets formacions litològiques, la història de la Terra i la manera en què es reconstruïx. El desenvolupament d'esta disciplina també ha de procurar l'adquisició de les habilitats pròpies de la investigació científica i de la comprensió de la naturalesa de la ciència i de les seues relacions amb la societat, la tècnica i el medi ambient per a analitzar problemes i plantejar solucions.

La matèria s'estructura en deu blocs, que aprofundixen en aspectes que l'alumnat ha tractat anteriorment. En els tres primers blocs s'introduïxen els conceptes bàsics de l'assignatura i s'estudien els materials del planeta. En els blocs següents, quatre, cinc i sis, s'analitzen els fluxos d'energia i els processos dinàmics que ocorren en la Terra. El bloc set tracta els riscos geològics derivats de processos geològics interns, extens i meteorològics. El bloc huit se centra en l'estudi dels recursos minerals i energètics i de les aigües subterrànies. El bloc nou es dedica a l'estudi de la geologia d'Espanya i de la Comunitat Valenciana perquè, una vegada vistos, treballats i adquirits els coneixements geològics generals, es puguem aplicar els procediments a l'estudi de l'entorn pròxim. Este últim bloc té com a objectiu conéixer el nostre patrimoni geològic, per a protegir-lo i estimar-lo com un bé social.

Finalment, el bloc deu, metodologia científica i geologia de camp, aborda els procediments de la ciència i de la geologia de camp. S'hi s'arrepleguen les habilitats, destreses, estratègies i actituds pròpies de la metodologia científica que han de desenvolupar els alumnes i que han de guiar tota la matèria. Els elements d'este bloc es referixen a les pautes del treball científic, realitzant una introducció pràctica als mètodes de treball utilitzats en la investigació geològica i la seua aplicació tècnica i industrial, coneixements que constitueixen una ferramenta essencial per a abordar la majoria de les investigacions i estudis en geologia, atès que en este curs s'accentua l'aprenentatge procedural i l'aplicabilitat del coneixement. A més, en este bloc s'expliciten les estratègies metodològiques a desenvolupar en l'aula per a potenciar un aprenentatge competencial de les matèries científiques, centrat no sols en el coneixement científic sinó en l'ús que s'en fa i de la seua aplicació pràctica en la vida quotidiana. Així, integrats en este bloc apareixen continguts i criteris d'avaluació relatius a elements competencials que han d'imprengnar tota la matèria com la comprensió i expressió oral i escrita, les estratègies d'aprenentatge per a la busca, organització i comunicació de la informació, l'ús de la competència digital en la busca d'informació contrastada procedent de diverses fonts, la comunicació, la creació de continguts i la participació en intercanvis comunicatius, la comunicació audiovisual, la planificació de projectes, les habilitats personals d'autoregulació, la participació en equips de treball cooperatiu, la presa de decisions del sentit de la iniciativa i esperit emprendedor, les competències socials i cíviques, etc.

Esta matèria, amb este enfocament integrador, contribuïx eficaçment a l'adquisició de la pràctica totalitat de les competències clau, i aporta nombrosos i variats contextos d'aplicació dels coneixements científics. Així mateix, és destacable la seua contribució al desenvolupament de la competència digital, atès que els últims avanços de

les tecnologies de la informació i la comunicació han facilitat l'obtenció de dades per mitjà de la teledetecció, per exemple, i el seu registre en sistemes d'informació geogràfics de diferents administracions públiques com ara l'Institut Geogràfic Nacional, que permeten l'estudi de la geologia amb una gran varietat de models digitals al nostre abast, per la qual cosa la competència digital és especialment indispensable en el seu aprenentatge.

Atesa la gran varietat de continguts i la naturalesa de la disciplina, es poden dissenyar diferents estratègies metodològiques i programar una gran diversitat d'activitats, procurant partir de problemes reals o situacions de la vida quotidiana per a contextualitzar la matèria, donar-li sentit i afavorir la transferència d'allò que s'ha après a altres contextos. Així, es poden plantear treballs d'investigació, activitats experimentals, resolució de problemes, activitats d'interacció comunicativa i argumentació, etc., per tal de proporcionar una formació més completa i afavorir l'atenció a la diversitat d'estudiants amb interessos, ritmes i estils cognitius distints. La matèria es presta a un enfocament metodològic de treball cooperatiu que necessitarà la mobilització de totes les competències clau per a la realització de productes o la consecució dels objectius proposats.

Els criteris d'avaluació han sigut redactats com a resultats d'aprenentatge, que concreten el que l'estudiant ha de saber, comprendre, saber fer i valorar, i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges amb l'objecte de possibilizar-ne l'observació i avaliació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Geologia

Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Bloc 1: El planeta Terra i el seu estudi. Curs 2n Batxillerat Geologia. Especialitats. Mètodes de treball. Aplicacions de la geologia en la societat.	BL1.1. Reconéixer la geologia i les seues especialitats, identificar els mètodes d'estudi propis de la disciplina i aplicar-los en la resolució de problemes en l'estudi de la Terra.	CMCT

Bloc 2: Minerals, els components de les roques. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Matèria mineral: estructura cristal·lina, xarxes cristal·lines. Propietats dels minerals. Isomorfisme i polimorfisme. Ambients i processos geològics formadors de minerals i roques: ambients magmàtics, metamòrfics, hidrotermals, supergènics i sedimentaris. Formació, evolució i transformació dels minerals. Estabilitat i inestabilitat mineral. Metasomatisme i recristal·litació. Diagrames de fases. Classificació químicoestructural dels minerals.	BL2.1. Reconéixer les propietats físcicoquímiques dels minerals i relacionar-les amb les condicions de la seua formació, i destacar algunes de les seues aplicacions. BL2.2. Descriure els ambients i processos de formació dels minerals, interpretar diagrames de fases de transformació mineral, i relacionar alguns minerals amb el seu ambient de formació. BL2.3. Diferenciar els grups de minerals més importants segons una	CMCT

	classificació químicocromàtica i identificar <i>de visu</i> les espècies minerals més comunes.	
--	--	--

Bloc 3: Roques ígnies, sedimentàries i metamòrfiques. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Grans classes de roques: ígnies, sedimentàries i metamòrfiques. Roques ígnies. Origen i propietats dels magmes. Evolució i diferenciació magnètica. Classificació de roques magnètiques. Roques sedimentàries. Gliptogènesi. Conques i ambients sedimentaris. Diagènesi. Roques metamòrfiques. Tipus de metamorfisme. Fàcies metamòrfiques i condicions fisicoquímiques de formació. Fluids hidrotermals. Depòsits associats i processos metasomàtics.	BL3.1. Descriure els processos de formació, diferenciació i emplaçament dels magmes, realitzar la classificació de les roques magnètiques i identificar les més abundants pel seu color, densitat i textura. BL3.2. Descriure els processos de gliptogènesi i diagènesi, relacionar diverses estructures sedimentàries amb els seus ambients de formació i classificar les roques sedimentàries aplicant criteris genètics i químics i identificar-les pel seu aspecte. BL3.3. Diferenciar els tipus de metamorfisme i els factors que els determinen i relacionar-los amb les característiques morfològiques de les roques que es generen i identificar alguna de les seues aplicacions. BL3.4. Associar la naturalesa dels fluids hidrotermals i els processos metasomàtics amb els depòsits que generen.	CMCT CMCT CMCT CMCT

Bloc 4: La tectònica de plaques, una teoria global. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Teoria de tectònica de plaques com a paradigma actual del dinamisme terrestre. Evolució geològica de la Terra en el marc del Sistema Solar. Geoplanetologia. Unitats estructurals continentals i oceàniques. L'expansió del fons oceànic des del punt de vista històric, tecnològic i social. Límits de plaques i estructures associades. Hipòtesis alternatives i/o complementàries sobre el moviment de les plaques. Relació de la tectònica de plaques amb diferents fenòmens geològics i ambientals al llarg de la història geològica de la Terra.	BL4.1. Reconéixer el poder explicatiu de la teoria de tectònica de plaques com a paradigma articulador de la geologia terrestre i comparar-la amb l'evolució d'altres elements del Sistema Solar. BL4.2. Emmarcar des d'un punt de vista històric, tecnològic i social la teoria de l'expansió del fons oceànic i la seua cartografia. BL4.3. Descriure les unitats estructurals dels continents i els fons oceànics, relacionar-los, si és el cas, amb els tipus de límits de placa, i diferenciar entre límit de continent i límit de placa.	CMCT CMCT CSC CMCT

Deformació de les roques: fràgil i dúctil. Principals estructures geològiques: plecs i falles. Descripció dels elements geomètrics de les deformacions: direcció, cabussament, eix, superfície axial, vergència, immersió. Interpretació d'estructures tectòniques en fotografies de paisatges.	BL4.4. Analitzar diferents hipòtesis sobre la influència de l'espanta, arrossegament gravitacional i grandària de les cel·les de convecció per a explicar les causes del moviment de les plaques. BL4.5. Relacionar la tectònica de plaques amb alguns aspectes geològics: relleu, clima i canvi climàtic, variacions del nivell del mar, origen i distribució de roques, estructures geològiques, sismicitat i vulcanisme. BL4.6. Argumentar l'evolució passada i futura de la dinàmica de les plaques com un procés de diferenciació gravitacional dels materials des dels primers episodis de formació del planeta. BL4.7. Interpretar les deformacions tectòniques en el paisatge, en la realitat o en imatges, tipificar-les, descriure els seus elements i relacionar-les amb els esforços que les han produït.	CMCT CMCT CMCT CMCT
---	--	------------------------------

Bloc 5: Processos geològics externs. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Processos geològics externs com a interacció entre els subsistemes geosfera, hidrosfera, atmosfera i biosfera. Balanç global de calor. L'energia solar com a motor de la geodinàmica externa. La gravetat com a energia implicada en el sistema. La meteorització i els sòls. Tipus de meteorització. L'edafogènesi com a conseqüència de la meteorització sense eroció. Estructura del sòl. Horitzons. Principals processos edafogenètics i tipus de sòls que produeixen. L'accio geològica de l'aigua. Distribució de l'aigua en la Terra. Cicle hidrològic. Sistemes de conca: aigües salvatges, rierols i rius. Moviments de vessant. Formes de modelatge produïdes per les aigües superficials. Glaceres: tipus, processos i formes resultants. Canvi climàtic d'origen antròpic i retrocés de les glaceres actuals. El mar: onades, marees i corrents de deriva. Processos i formes resultants. Acció geològica del vent: processos i formes resultants. Els deserts. Relació	BL5.1. Descriure els agents geològics externs com a interaccions entre la geosfera i la resta dels subsistemes de la Terra i relacionar-los amb l'energia solar i la gravetat com a motors dels canvis. BL5.2. Diferenciar els tipus de meteorització, argumentar l'absència d'erosió com a factor determinant de l'edafogènesi i relacionar els processos edafogenètics amb l'estructura i els tipus de sòl. BL5.3. Analitzar la distribució de l'aigua en el planeta Terra i les transferències de masses d'aigua en el cicle hidrològic. BL5.4. Descriure les formes resultants en el paisatge com el resultat de la interacció entre fenòmens de vessant i cursos d'aigua i analitzar el sistema de conca amb un enfocament holístic.	CMCT CMCT CMCT CMCT

<p>entre la circulació global de vents i la localització dels deserts. Desertització i desertificació.</p> <p>La litologia i el relleu. Relleu càrstic i granític. L'estructura i el relleu. Relleus estructurals.</p> <p>Identificació i relació amb l'agent causant de diferents formes de modelatge en imatges de diferents paisatges.</p>	<p>BL5.5. Analitzar la morfologia resultant de l'acció geològica de les glaceres, relacionar-la amb la plasticitat del gel i comparar-la amb la de l'aigua líquida.</p> <p>BL5.6. Descriure les formes resultants de l'erosió i de la sedimentació produïdes per l'acció geològica del mar i identificar els factors que les condicionen.</p> <p>BL5.7. Descriure les formes resultants del modelatge còlic, relacionar-les amb la distribució zonal de vents i diferenciar-les dels processos de desertificació d'origen antròpic.</p> <p>BL5.8. Analitzar la influència de la litologia i les estructures geològiques en la formació de paisatges singulars que són independents de la distribució climàtica zonal.</p> <p>BL5.9. Deduir l'acció dels agents geològics externs en el paisatge a través de l'observació directa, fotos aèries i sistemes d'informació geogràfica.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CSC</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CD</p>
---	--	--

Bloc 6: Temps geològic i geologia històrica. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El temps en geologia. Principis fonamentals de la geologia. Uniformisme davant de catastrofisme. El registre estratigràfic. El mètode de l'actualisme: aplicació a la reconstrucció paleoambiental. Estructures sedimentàries i biogèniques. Paleoceanografia. El debat sobre l'edat de la Terra.</p> <p>Mètodes de datació: geocronologia relativa i absoluta. Príncipi de superposició dels estrats. Fòssils guia. Bioestratigrafia. Mètodes radiomètrics de datació absoluta.</p> <p>Unitats geocronològiques i cronoestratigràfiques. La taula del temps geològic.</p> <p>Geologia històrica. Evolució geològica i biològica de la Terra. Grans extincions. Aparició de primats i evolució del gènere <i>Homo</i>. Canvis climàtics naturals. Impactes humans en el canvi climàtic.</p>	<p>BL6.1. Argumentar la influència de la datació absoluta i altres avanços tecnològics en l'evolució del concepte de temps geològic i les idees sobre l'edat de la Terra.</p> <p>BL6.2. Interpretar talls geològics esquemàtics, aplicar els principis fonamentals i els criteris cronològics de datació relativa, actualisme, superposició d'estrats i fòssils guia, utilitzar el vocabulari tècnic adequat i reconèixer algunes estructures sedimentàries utilitzades en la reconstrucció paleoambiental.</p> <p>BL6.3. Representar les principals unitats cronoestratigràfiques de la taula de temps geològic i associar-les als principals esdeveniments geològics, biològics i climàtics hi ocorreguts.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
	<p>BL6.4. Reconèixer l'existència de canvis climàtics al llarg de la història de la Terra per causes naturals i avaluar la influència de l'impacte humà en el canvi climàtic actual.</p>	<p>CMCT CSC</p>

Bloc 7: Riscos geològics. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Factors del risc: perillositat, vulnerabilitat i exposició. Classificació dels riscos naturals</p> <p>Principals riscos endògens. Risc sísmic. Interpretació de sismogrames, escales d'intensitat i magnitud. Manifestacions volcàniques i els seus riscos associats.</p> <p>Principals riscos exògens: moviments de vessant, inundacions i dinàmica litoral. Riscos en els sistemes de conca. Moviments de vessant. Inundacions. Cabal punta i temps de resposta.</p> <p>Riscos de la dinàmica litoral: erosió de platges, rebliment de ports, retrocés de penya-segats.</p> <p>Analisi i gestió de riscos: cartografies d'inventari, susceptibilitat i perillositat aplicats al nostre país. Mesures predictives i preventives davant del risc.</p>	<p>BL7.1. Identificar els factors del risc, classificar-los pel seu origen i naturalesa i relacionar-los amb els principals fenòmens naturals que ocorren al nostre país.</p> <p>BL7.2. Interpretar cartografies de diferents riscos, analitzar les causes de la vulnerabilitat i la necessitat de mesures preventives i palliatives i argumentar les raons per les quals la societat s'exposa a estos.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT CSC</p>

Bloc 8: Recursos minerals, energètics i aigües subterrànies. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Recursos geològics. Classificació atenent la seua taxa de renovació i utilitat. Jaciment mineral. Reserves i lleis dels jaciments. Interès econòmic dels principals jaciments. Exploració, avaluació i explotació sostenible de recursos minerals i energètics.</p> <p>El cicle hidrològic i les aigües subterrànies. La circulació de l'aigua a través dels materials geològics. Nivell freàtic, aquífers i surgències. L'aigua subterrània com a recurs natural: captació i explotació sostenible. Anàlisi d'impacts ambientals de l'explotació de recursos.</p>	<p>BL8.1. Classificar els recursos geològics per la seua taxa de renovació i per la seua utilitat, diferenciar ambdós criteris i justificar la necessitat d'explotar de manera sostenible estos recursos per al desenrotllament social i econòmic.</p> <p>BL8.2. Descriure les diferents tècniques utilitzades en l'exploració, avaluació i explotació sostenible dels jaciments, i estimar el balanç econòmic d'explotacions míneres rellevants per mitjà de taules de dades i gràfics.</p> <p>BL8.3. Argumentar la gestió i protecció ambiental com una qüestió inexcusable per a qualsevol explotació dels recursos minerals i energètics i descriure mesures de prevenció de riscos induïts i reparació dels impacts</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>

	després de l'explotació. BL8.4. Descriure els tipus d'aqüífers i analitzar les relacions entre la circulació d'aigües subterrànies, la porositat de les roques i el relleu. BL8.5. Justificar la tipificació de l'aigua subterrània com a recurs no renovable i inferir els riscos de la seua sobreexplotació.	CMCT CMCT CSC
--	--	-------------------------

Bloc 9: Geologia d'Espanya i de la Comunitat Valenciana. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Principals dominis geològics de la Península Ibèrica, Balears i Canàries. Geologia de la Comunitat Valenciana.	BL9.1. Identificar els principals dominis geològics d'Espanya: varisca, orògens alpins, grans conques i Illes Canàries, i ubicar-hi les estructures geològiques de la Comunitat Valenciana.	CMCT
Principals esdeveniments geològics en la història de la Península Ibèrica, Balears i Canàries: origen de l'Atlàntic, Cantàbric i Mediterrani, formació de les principals serralades i conques.	BL9.2. Descriure els principals esdeveniments geològics de la Península Ibèrica i Balears al llarg de la història geològica, i relacionar-los amb els desplaçaments de la subplaca ibèrica en el marc de la teoria de tectònica de plaques.	CMCT
	BL9.3. Descriure la geologia de Canàries i relacionar-la amb l'obertura de l'Atlàntic i la col·lisió de les plaques euroasiàtica i africana en el marc de la tectònica de plaques.	CMCT

Bloc 10: Metodologia científica i geologia de camp. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió vinculat a les característiques de la societat en cada moment històric. Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques en la presa de decisions fonamentades davant dels problemes de la societat. Característiques bàsiques de la metodologia científica en Geologia. Utilització del llenguatge científic en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les mateixes idees, la discussió raonada i l'argumentació	BL10.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humanes i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques, demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels sers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals, realitzar les tasques acadèmiques i de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.	CMCT CSC

sobre problemes de caràcter científic. Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic en diverses fonts actualitzades i rigoroses en la matèria utilitzant tecnologies de la informació i la comunicació. Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació. Aplicació de procediments experimentals, control de variables, presa i representació de les dades, ànalisi i interpretació d'estes. Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori i respecte per les normes de seguretat en este. Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació de resultats. El treball de camp. Normes de seguretat i autoprotecció. Tècniques d'interpretació cartogràfica i orientació. Lectura de mapes geològics senzills. Treballs pràctics en el camp. Geologia de l'entorn; recursos i riscos; elements singulars. Aplicació de les pautes del treball científic en la planificació i realització d'experiències i projectes d'indagació sobre distints camps de la geologia.	BL10.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic. BL10.3. Buscar i seleccionar informació sobre temes científics de forma contrastada a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, contínus i discontinus, en distints mitjans (pàgines web especialitzades i institucions científiques i d'investigació i divulgació, revistes científiques, administracions públiques amb competències en ciència i tecnologia, museus científics, diaris, encyclopédies, comunitats de pràctiques i xarxes socials, etc.) i registrar-la en paper o digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL10.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formular preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació. BL10.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.), manejar amb cura els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat en el laboratori o en eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades. BL10.6. Utilitzar els principals instruments i tècniques de la geologia de camp, i interpretar cartografia i aplicar-la a l'orientació. BL10.7. Interpretar els principals elements geològics d'un itinerari, identificar mostres, recursos, riscos i elements singulars del patrimoni geològic i justificar la necessitat de la seua protecció. BL10.8. Utilitzar de forma creativa les principals tècniques de representació de dades i estructures geològiques, així com l'obtenció d'imatges i el seu tractament digital per a realitzar un informe de l'itinerari. BL10.9. Planificar i gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer	CMCT CCLI CAA CD CCLI CMCT CAA CMCT CAA CMCT SIEE CMCT CSC CMCT CD CEC CAA
--	--	--

	<p>propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, descriure accions, recursos, materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades, assumir riscos per a transformar les dificultats en possibilitats, responsabilitzar-se de les pròpies accions, i avaluar el procés i els resultats.</p> <p>BL10.10. Organitzar un equip de treball, distribuir responsabilitats i gestionar recursos perquè tots els seus membres participen i aconseguisquen metes comunes, influir positivament en els altres, generar implicació en la tasca, utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias, i actuar amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL10.11. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències, investigacions o projectes per mitjà de textos prèviament planificats, en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical, segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i didàctic i un llenguatge no discriminatori, utilitzar aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web i conéixer com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL10.12. Exposar en públic les conclusions dels seus estudis documentals, experiències o projectes de manera clara, ordenada i creativa amb el suport de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.), expressar oralment amb una pronunciació clara, aplicar les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL10.13. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social i aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa, filtrar i compartir informació i continguts digitals, seleccionar ferramentes TIC, serveis de la web social o mòduls en entorns</p>	SIEE
	<p>CCLI CAA CD</p>	
	<p>CCLI CAA CD</p>	
	<p>CCLI CAA CD CSC</p>	

	<p>virtuals d'aprenentatge i comportar-se correctament en eixa comunicació per a pre vindre, denunciar i protegir altres situacions de risc com el ciberassetjament.</p> <p>BL10.14. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	SIEE
--	--	------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i crítiques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

GREC

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'assignatura de Grec en l'etapa de Batxillerat té com a finalitat introduir l'alumnat en el coneixement bàsic dels diferents aspectes lingüístics i culturals de llengua i la civilització gregues a fi de permetre-li accedir directament a la riquesa de la tradició literària i clàssica en què han begut en major o menor mesura les diverses manifestacions culturals occidentals i que han conformat el pensament i la base de la civilització actual.

L'estudi de la llengua grega és propedèutic per a l'aprenentatge d'altres llengües estrangeres, per a augmentar el cabal lèxic amb més riquesa i matisos i el bagatge cultural de l'alumnat, i ajudar-lo a comprendre millor els mecanismes de la llengua pròpia i a reconèixer els referents culturals que conformen la seua tradició, dels quals s'ha proveït tota la cultura occidental.

Així és com esta matèria contribuirà àmpliament a la consecució dels objectius de l'etapa de Batxillerat que estan relacionats amb el domini de les destreses lingüístiques, amb la presa de consciència de les realitats que sustenen i conformen el món en què viu, tant en l'aspecte social com en el polític, artístic, literari, etc., amb la capacitat d'adoptar criteris que l'ajuden en l'anàlisi crítica, i amb les que es relacionen amb l'adquisició de maduresa personal i social i d'autonomia.

L'estudi de l'assignatura s'ha organitzat en blocs de continguts que tenen un caràcter seqüencial i acumulatiu i que, amb lleugers matisos, es repetixen en els dos

cursos. Estos blocs es referixen tant a qüestions lingüístiques com a temes culturals i/o literaris, facetes inseparables i complementàries per a l'estudi de qualsevol civilització i sense les quals no és possible apreciar la importància del seu llegat, influència i pervivència.

El primer bloc presenta els continguts transversals, comuns a totes les matèries de l'àrea de les llengües i la cultura clàssiques, i servixen de base metodològica per a abordar la forma de treballar els continguts culturals, aportant contextos d'execució específics, la utilització de les ferramentes TIC, la planificació i organització de projectes i tasques, el treball i aprenentatge en grups cooperatius, etc. que resulten imprescindibles en una ensenyença-aprenentatge competencial. El segon bloc es presenta com una introducció que emmarca en un context geogràfic i històric tant la civilització com la llengua grega i que resulta determinant en la configuració del caràcter dialectal de la llengua i per a l'estudi de l'evolució i posterior convergència dels dialectes, així com l'evolució fins al grec modern, amb una visió històrica i global de la llengua grega. S'introduïx l'alfabet, la pràctica oral i escrita i la transcripció a la llengua pròpia. Els blocs tercer i quart estan dedicats a l'estudi dels aspectes morfològics i sintàctics de la llengua, dos realitats inseparables que conformen i integren junes l'aspecte gramatical. Es pretén, en ells, iniciar l'alumnat en el concepte de flexió, estudiant l'estructura interna de les paraules i dels seus elements formals que servixen per a definir la relació que mantenen amb altres dins de l'oració. La sintaxi, al seu torn, s'ocupa d'estudiar les estructures oracionals gregues i els elements que en definixen les construccions més característiques, introduint progressivament nivells de major complexitat. El bloc quint es dedica a l'estudi de la civilització grega, a fi d'identificar els fets històrics més importants i els aspectes propis de l'organització política i social i de la identitat cultural. Dins d'esta última, mereix especial atenció l'estudi de la mitologia, la influència de la qual resulta decisiva per a la configuració de l'imaginari literari i artístic occidental, i el d'algunes de les manifestacions religioses més significatives de l'antiguitat grega, entre les quals destaquen, per la repercussió posterior, els jocs esportius dedicats a diferents divinitats, i en especial els celebrats a Olímpia en honor de Zeus, però també les festivitats en honor de Dionís, vinculades a l'origen del teatre. En l'últim curs, este bloc està dedicat a les distintes manifestacions literàries, aprofitant els coneixements de la llengua ja adquirits per a introduir l'alumnat en l'estudi de l'origen i evolució dels distints gèneres, per mitjà de la lectura de fragments de les obres originals, utilitzant-les com un instrument per a comprendre les claus essencials de la societat en què van veure la llum. No hi ha millor instrument per a l'estudi d'una llengua i de la seua cultura que els textos propis, als quals es dedica un altre dels blocs de continguts previstos en els dos cursos. Es pretén d'esta manera remarcar la necessitat d'estudiar de forma gradual la llengua en el context, i es proposa treballar en l'aula tant la interpretació, i/o traducció, com la creació de textos, facilitant-li a l'alumnat contextos comunicatius per a crear-los i incloure-hi els continguts lingüístics estudiats. Finalment, es dedica un bloc a l'estudi del lèxic, perquè es considera que resulta imprescindible per a avançar en el coneixement de qualsevol llengua, i que hauria d'estudiar-se per índex de freqüència. Dins d'este àmbit es presta especial atenció a l'etimologia, no sols perquè servix per a posar de manifest la pervivència de les arrels gregues en les llengües modernes, sinó, a més, perquè ajuda l'alumnat a adquirir una millor comprensió de la seua llengua, precisant el significat de termes coneguts o descobrint-ne d'altres i incorporant-los al seu vocabulari.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges amb l'objecte d'observar-los i avaluar-los en contextos reals i d'obtindre evidències de l'exercici esperat per a cada nivell, de forma progressiva.

L'assignatura de grec contribueix especialment a desenrotllar en l'alumnat les competències de comunicació lingüística, la relació de les quals es dóna en tots els continguts de tots els blocs, en els cinc components que té: el lingüístic, el pragmàtic, el sociocultural, l'estrategic i el personal. També contribueix a desenrotllar la competència d'aprendre a aprendre dotant l'alumnat de recursos i estratègies d'anàlisi i comprensió i facilitant-li mecanismes d'inferència. Finalment contribueix a desenrotllar les competències socials i cíviques i la consciència i les expressions culturals per mitjà de l'estudi i la comparació dels models socials i polítics de l'antiguitat i els contemporanis, i de l'estudi de l'art, la mitologia i la literatura grecs com a substrats identificables i essencials de l'imaginari cultural occidental. Però este currículum amplia de manera notable l'espèctre competencial de la matèria amb la incorporació de continguts i criteris d'avaluació relacionats amb les competències digitals, el sentit de la iniciativa i l'espiritu emprendedor en els blocs inicials dels dos nivells, en què es proposen continguts molt relacionats amb la metodologia per a l'aprenentatge competencial i que fan referència a la gestió i planificació de projectes en grups cooperatius o a processos en què es busca informació i creació de continguts en contextos digitals.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. La competència es considera com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En este sentit és imprescindible proposar nous enfocaments metodològics innovadors, basats en la interacció, l'aprenentatge dialògic i l'aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que els alumnes i les alumnes hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària.

Els mètodes actius poden descansar en estructures d'aprenentatge cooperatiu que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals.

Els principis metodològics exposats han de regir la metodologia específica de la matèria de grec, en què s'afavoriran la interacció i el desenrotllament de contextos de comunicació dialògica, sobretot en els blocs més netament lingüístics, i l'aprenentatge situat per als relacionats amb la civilització grega, en què es procurarà la realització de tasques amb una dimensió social, representacions, productes audiovisuals, creació de pàgines web, còmics, etc., en agrupaments heterogenis.

Quant a l'avaluació, la sintaxi dels criteris d'avaluació permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge (provees objectives, qüestionaris, escales d'observació, escales de valoració, etc.). A més, com que aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.), orienten a l'hora de seleccionar i dissenyar situacions i provees d'avaluació i d'integrar-les en les activitats d'ensenyança-aprenentatge habituals.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell. Això facilita l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i avaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació, i realitzar les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu per a facilitar-li la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Grec I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Continguts transversals. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que puguen suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge. Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre: la pervivència del mite en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc.	BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la	CCLI CAA
		CCLI CAA CD

<p>Aplicació de les estratègies per a buscar informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, wikis, blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtratge per a trobar informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasis, de bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat en la gestió de projectes.</p> <p>Responsabilitat davant de les decisions adoptades. Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Planificació de les tasques i projectes de la matèria.</p> <p>Avaluació dels processos i resultats i assumpció de l'error com a oportunitat.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per l'alumne, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats.</p> <p>Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC.</p> <p>Comunicació amb la resta del grup o intercentres.</p> <p>Ús dels serveis de la web social: blogs, wikis, fòrums, pàgines web, correu electrònic, etc.</p>	<p>digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL1.3. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades, assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivant accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL1.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i saber aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i pre vindre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals,</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD</p> <p>CD</p> <p>SIEE</p>
--	--	---

	<p>professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	
--	--	--

Bloc 2: La llengua grega i el seu àmbit d'influència. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La llengua grega com a llengua indo-europea. Marc geogràfic de l'àmbit d'influència de la llengua grega. Els principals dialectes i la koiné: trets lingüístics distintius. L'alfabet grec: origen, caràcters i pronunciació. Ús de l'alfabet grec en dispositius mòbils i informàtics. Transcripció de termes grecs: normes de transcripció.	<p>BL2.1. Identificar la llengua grega com a indo-europea, localitzant en mapes, en formats diversos i presents en suport paper i digital, el domini geogràfic de l'indo-europeu i la distribució dialectal del grec utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.</p> <p>BL2.2. Llegir textos en grec amb soltesa, seguint les normes de pronunciació i entonació, i escriure'l's per a adquirir el domini de l'alfabet grec.</p> <p>BL2.3. Transcriure a la llengua pròpia, identificant les normes, els termes grecs que guarden relació formal amb la llengua pròpia, per a reconéixer l'origen grec d'estes paraules.</p>	<p>CCLI CAA CEC</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CAA</p>

Bloc 3: Morfologia. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La paraula: Formants de les paraules. Identificació i classificació dels diversos formants de les paraules. Classificació de les paraules segons els seus formants. Paraules variables i invariables. La flexió: Flexió nominal i pronominal de les formes més usuals i regulars. La flexió verbal: La conjugació temàtica. Iniciació a la conjugació atemàtica.	<p>BL3.1. Identificar els distints formants i els elements flexius de les paraules, descomponent-les i buscant exemples d'altres termes en què estiguoen presents, i classificar paraules variables per a una millor interpretació i expressió de la llengua grega.</p> <p>BL3.2. Declinar distints tipus de paraules i sintagmes en concordança d'acord amb la seua classificació i amb el context oracional per a una millor interpretació i expressió de la llengua grega.</p> <p>BL3.3. Conjugar els distints temps verbals grecs segons la seua</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p>

La veu activa, mitjana i passiva. Formes no personals: infinitiu i participi.	classificació i el context oracional. Diferenciar les formes personals de les no personals per a una millor interpretació i expressió de la llengua grega.	CAA
--	--	-----

Bloc 4: Sintaxi. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els casos: Casos i funcions. Elements de l'oració. L'oració: La concordança. L'oració simple: Oracions atributives i predicatives. L'oració composta. Construcció d'infinitiu: Infinitiu concertat i no concertat. Construcció de participi: Participi atributiu, apositiu i predicatiu.	BL4.1. Distingir, per mitjà d'anàlisi sintàctica o inferència lògica, en textos originals i/o adaptats de dificultat graduada, les funcions que exerciten les paraules i sintagmes, i classificar els diferents tipus d'oracions i construccions, per a una millor interpretació del text i de la seua estructura.	CCLI CAA

Bloc 5: Grècia: història, cultura, art i civilització. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Períodes de la història de Grècia. Principals fets històrics: Connexions més importants amb altres civilitzacions. Identificació/classificació/realització d'eixos cronològics dels períodes de la història de Grècia segons el diferent paper d'homens i dones. Organització política de Grècia: Principals institucions. Formes de govern. Comparació amb l'actualitat. Organització social a Grècia: Les classes socials. La dona a Grècia. Comparació dels valors cívics de l'època amb els actuals. La família: Funcions dels seus membres. Importància de la família en l'organització	BL5.1. Distingir les diferents etapes de la història de Grècia i descriure'n els trets essencials, les connexions amb altres civilitzacions i les relacions amb determinades realitats contemporànies, ubicant en un eix cronològic alguns dels principals fets històrics de la civilització grega.	CCLI CAA CEC
	BL5.2. Descriure els trets essencials que caracteritzen les successives formes d'organització política i social de Grècia, comparant-les amb enfocament crític amb les actuals, per a evidenciar en el nostre sistema social i polític la pervivència de la civilització grega.	CCLI CSC CEC
	BL5.3. Comparar la família en la societat grega i en l'actual, adoptant un enfocament crític per a contrastar els distints papers assignats als seus membres amb els actuals, i detectar els estereotips en les dos cultures.	CCLI CAA CSC

social. Identificació i comparació d'estereotips amb l'actualitat. El treball i l'oci: Oficis i activitats. El temps lliure: el teatre, els espectacles, les festes cíviques. La ciència: la medicina, les matemàtiques, la física, la tècnica. Principals aportacions. La mitologia: Principals déus i deesses del panteó grec. Principals herois i heroïnes. Principals mites. Pervivència en les arts. La religió: Trets característics de la religió grega. Manifestacions religioses: principals festes religioses, ritus, centres religiosos, Delfos, Olímpia. Els jocs olímpics.	BL5.4. Relacionar les principals formes de treball en l'antiguitat amb els coneixements científics i tècnics de l'època, i comparar les antigues formes d'oci amb les actuals.	CCLI CAA CMCT
	BL5.5. Descriure els trets essencials que caracteritzen la mitologia i religió gregues, comparant-les amb enfocament crític amb les actuals per a evidenciar en la cultura occidental l'herència de la civilització grega i la pervivència dels arquetips mítics.	CCLI CSC CEC

Bloc 6: Textos. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques de traducció: Traducció i/o interpretació de textos en grec de dificultat progressiva. Retroversió. Comparació d'estructures gregues amb les de la llengua pròpia. Lectura comprensiva de textos grecs: Lectura comprensiva de textos grecs adaptats i/o de dificultat progressiva. Lectura de textos traduïts. Comentari del contingut i estructura de textos en llengua grega i traduïts.	BL6.1. Captar el sentit global de textos en grec, senzills i de dificultat graduada, aplicant els coneixements fonològics, morfològics, sintàctics i lèxic adquirits o mecanismes d'inferència lògica, per a aprofundir-ne en la interpretació o la traducció.	CCLI CAA
	BL6.2. Crear textos breus o de longitud mitjana en llengua grega, utilitzant i seleccionant les estructures i el lèxic més adequats, per a adquirir un major domini de la llengua i millorar les destreses comunicatives.	CCLI CAA
	BL6.3. Comentar el contingut i l'estructura de textos clàssics traduïts aplicant els coneixements previament adquirits en esta o en altres matèries per a aprofundir-ne en la interpretació.	CCLI CAA CEC

Bloc 7: Lèxic. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vocabulari bàsic: Lèxic d'ús freqüent.	BL7.1. Deduir el significat de termes grecs, partint del context o de paraules de la llengua pròpia, i identificar els formants per a aprofundir en la	CCLI CAA

<p>Hel·lenismes més freqüents: del lèxic comú, del lèxic especialitzat.</p> <p>Etimologia:</p> <p>Principals sufíxos i prefixos. Descomposició de paraules.</p> <p>Pervivència:</p> <p>Termes patrimonials, cultismes i neologismes.</p> <p>Camps semàntics i famílies lèxiques.</p>	<p>interpretació de textos i augmentar el cabal lèxic.</p> <p>BL7.2. Aplicar les normes de derivació i composició de paraules en grec identificant-ne els formants, i crear paraules en la llengua pròpia per a augmentar el cabal lèxic.</p> <p>BL7.3. Elaborar glossaris, per camps semàntics i famílies lèxiques, de paraules derivades del grec presents en la llengua pròpia, establint relacions entre el lèxic grec adquirit i la llengua pròpia i classificar les paraules patrimonials, cultismes, neologismes i hel·lenismes per a aprofundir en la interpretació de textos en les dos llengües.</p>	CEC CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC
--	--	---

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Grec II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Continguts transversals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que puguen suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estrategies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre: la pervivència del mite en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollat en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc.</p> <p>Aplicació de les estratègies per a trobar informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, wikis, blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtratge per a trobar informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasis, de bibliografia i de bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat en la gestió de projectes.</p> <p>Responsabilitat davant de les decisions adoptades. Pensament causal i</p>	<p>BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper de forma acurada emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la procedència.</p> <p>BL1.3. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos, i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències.</p>	CCLI CAA CCLI CAA TIC SIEE

220

<p>conseqüencial.</p> <p>Planificació de les tasques i projectes de la matèria.</p> <p>avaluació dels processos i resultats i assumpció de l'error com a oportunitat.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Creatió i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per l'alumne, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats.</p> <p>Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC.</p> <p>Comunicació amb la resta del grup o intercentres.</p> <p>Ús dels serveis de la web social: blogs, wikis, fòrums, pàgines web, correu electrònic, etc.</p>	<p>BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL1.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i saber aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, el servei de la web social o el mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, les habilitats i les competències que fan falta per al seu desenvolupament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	SIEE CAA SIEE CAA CSC CD CD SIEE
--	---	---

Bloc 2: La llengua grega. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Els dialectes grecs. Ubicació dels dialectes en un mapa. El grec clàssic, la koiné i el grec modern: evolució de la llengua grega. Comparació de termes.</p>	<p>BL2.1. Identificar els dialectes grecs relacionant-los amb el seu cultiu literari i ubicar-los en un mapa, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.</p> <p>BL2.2. Comparar termes del grec clàssic, la koiné i el grec modern i assenyalar els trets bàsics del procés d'evolució, per a reconéixer la relació directa entre les distintes etapes de la llengua grega.</p>	CCL CAA CEC CCL CAA CEC
---	---	--

Bloc 3: Morfologia. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Flexió nominal i pronominal: Repàs dels paradígmes regulars. Formes menys usuals i irregulars. Identificació i declinació de totes les formes. nominals i pronominals. Flexió verbal: Repàs de la flexió verbal regular. La conjugació atemàtica. Modes verbals. Formes no personals: infinitiu i participi. Identificació i conjugació de totes les formes verbals. Identificació i relació d'elements morfològics de la llengua llatina.</p>	<p>BL3.1. Analitzar morfològicament paraules d'un text clàssic, original o adaptat, identificar-ne la categoria gramatical, els formants flexius i l'enunciació per a facilitar l'anàlisi sintàctica posterior i la traducció o retroversió.</p>	CCL CAA

Bloc 4: Sintaxi. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Sintaxi nominal i pronominal: Estudi detallat de la sintaxi nominal. Estudi detallat de la sintaxi pronominal. Relació, interpretació i anàlisi sintàctica de les formes estudiades. Sintaxi verbal: Usos modals. Formes no personals del verb.</p>	<p>BL4.1. Distingir, per mitjà d'anàlisi sintàctica o inferència lògica, en textos originals i/o adaptats de dificultat graduada, les funcions de les paraules i sintagmes, i classificar els diferents tipus de funcions i construccions per a una millor interpretació del text i de la seua estructura.</p>	CCL CAA

<p>Relació, interpretació i anàlisi sintàctica de les formes estudiades. L'oració composta: Oracions coordinades. Oracions subordinades. Identificació i classificació dels tipus d'oracions compostes relacionant-les amb construccions anàlogues en la llengua pròpia. Relació, interpretació i anàlisi sintàctica de textos en llengua grega de dificultat graduada.</p>		
---	--	--

Bloc 5: Literatura. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Els gèneres literaris: Classificació. Característiques. Pervivència dels gèneres literaris en les literatures posteriors. Identificació i descripció dels gèneres grecs. Realització d'eixos cronològics situant en ells autors i obres. L'épica: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius; identificació del gènere a què pertany i exploració de la pervivència en la literatura contemporània. La historiografia: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius; identificació del gènere al qual pertany i exploració de la pervivència en la literatura contemporània. El drama: tragèdia i comèdia. Context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius; identificació del gènere al qual pertany i exploració de la pervivència en la literatura contemporània. La lírica: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius; identificació del gènere al qual pertany i exploració de la pervivència en la literatura contemporània.</p>	<p>BL5.1. Descriure els gèneres literaris llatins, els autors més representatius i els seus contextos, per a aprofundir en la interpretació textual i augmentar el bagatge cultural.</p> <p>BL5.2. Comentar obres completes o fragments de distinques èpoques i gèneres, d'autoria masculina o femenina, identificant la presència de determinats temes, tòpics literaris, trets genèrics i d'estil per a reconéixer-los en la literatura posterior.</p>	CCL CEC CCL CAA CEC

<p>literatura contemporània.</p> <p>L'oratòria. Context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius; identificació del gènere al qual pertany i exploració de la pervivència en la literatura contemporània.</p> <p>La faula: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius; identificació del gènere al qual pertany i exploració de la pervivència en la literatura contemporània.</p>		
--	--	--

Bloc 6: Textos. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Traducció i interpretació de textos clàssics i retroversió. Ús del diccionari. Comentari lingüístic, literari i històric de textos en grec clàssic.	BL6.1. Traduir textos clàssics en grec, originals o adaptats i de dificultat graduada, utilitzant les analisis morfològiques i sintàctiques i el diccionari amb seguretat i autonomia, identificant l'accepció més apropiada en funció del context. BL6.2. Llegir textos clàssics en grec de dificultat graduada, utilitzant mecanismes d'inferència lògica per a captar de forma global el sentit i aprofundir en la interpretació. BL6.3. Comentar el contingut i l'estrucció de textos clàssics traduïts d'autors estudiats, aplicant els coneixements prèviament adquirits en esta o en altres matèries per aprofundir en la interpretació.	CCLI CAA CEC
		CCLI CAA CEC
		CCLI CAA CEC

Bloc 7: Lèxic. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Ampliació de vocabulari bàsic grec: el llenguatge literari i filosòfic. Descomposició de paraules en els seus formants. Hel·lenismes més freqüents del lèxic especialitzat. Etimologia i origen de les paraules de la pròpia llengua.	BL7.1. Explicar paraules del lèxic grec especialitzat, deduint el significat pel context, per la relació amb altres termes de la mateixa família etimològica o per paraules de les llengües que coneix, per a traduir-les o inferir-les amb una més precisió. BL7.2. Buscar derivats a partir d'un ètim grec aplicant les regles d'evolució	CCLI CAA CEC
		CCLI

	fonètica, i reconéixer els hel·lenismes més freqüents del vocabulari comú i del lèxic especialitzat per a l'enriquiment del cabal lèxic.	CAA CEC
--	--	------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

HISTÒRIA D'ESPANYA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Història d'Espanya és una matèria comuna per a totes les modalitats de Batxillerat i pretén aprofundir en el desenrotllament del pensament històric de l'alumnat. Esta matèria aporta un marc de pensament que permet comprendre la dimensió temporal i causal dels fenòmens històrics, dels motius de les accions humanes, comparar diverses alternatives de solució a problemes, considerar l'evolució històrica com una successió d'encreuaments on la decisió humana és fonamental i on els conflictes socials cobren sentit.

L'aprenentatge històric també fomenta el gust per indagar sobre el passat, plantejar-se preguntes i tractar de respondre-les usant de manera crítica una varietat de fonts per a seleccionar la informació rellevant i interrelacionar-la a fi de comprendre els fets i processos històrics clau. Precisament, esta forma de construir el coneixement històric dóna lloc a l'existència de possibles interpretacions dels fets històrics els arguments de les quals basats en evidències són debatuts contínuament. Això suposa admetre que la història és un coneixement obert i en construcció, al mateix temps que rigorós i crític.

La Història d'Espanya té com a objecte l'estudi dels processos històrics que ens permeten entendre el nostre present en la seua complexitat i diversitat. El coneixement històric és així el resultat d'un diàleg permanent entre passat i present: la nostra mirada actual dóna sentit al coneixement dels canvis històrics i, al seu torn, el coneixement del passat enriquix la nostra comprensió del present. Este diàleg permanent assegura nous aprenentatges.

La Història d'Espanya constitueix un context particular del coneixement històric i per això permet abordar la reflexió sobre la realitat en què vivim en relació amb els seus fonaments més llunyans i més pròxims. Afavorix una mirada cap al present propi que és enriquida des de l'anàlisi i la reflexió més profunda i crítica. Per tant, el seu aprenentatge contribueix a la formació intel·lectual de l'alumnat al dotar-lo d'una perspectiva més rigorosa sobre el present i al dotar-lo de criteris per a situar-se davant dels problemes actuals. Contribueix també a la seua formació com a ciutadà responsable, conscient dels seus drets i obligacions, de la seua herència rebuda i del seu compromís

amb les generacions futures.

La Història d'Espanya oferix una visió de conjunt dels processos històrics fonamentals dels territoris que configuren l'actual Estat espanyol, sense oblidar per això la seua pluralitat interna i la seua pertinença a altres àmbits més amplis, com l'europeu i l'iberoamericà. Esta matèria comprén, en l'anàlisi dels processos històrics, tant els aspectes compartits com els diferencials.

La selecció i organització de continguts respon a este plantejament i estan estretament lligats als criteris d'avaluació. En efecte, si en l'organització dels blocs es reconeix una seqüència de processos i períodes històrics, en els criteris s'ha buscat una redacció en què s'incidix en aquells components que configuren el pensament històric: la noció de canvi i continuïtat, l'explicació històrica, lús de fonts i evidències, la duració i cronologia dels processos, la comprensió i la interpretació històriques i l'adopció d'una perspectiva històrica. Tots estos són necessaris per a una comprensió profunda dels fets i processos històrics inclosos en cada bloc.

El bloc inicial té un caràcter transversal que condiciona la selecció de continguts de les seqüències didàctiques i de la programació. Este bloc reuneix continguts que constitueixen la base de l'aprenentatge històric i prefiguren un marc metodològic flexible per a dissenyar les activitats. Plantejar-se preguntes i planificar una indagació, seleccionar i organitzar la informació, buscar evidències, analitzar-les i interpretar-les i elaborar conclusions i comunicar-les constitueixen accions metodològiques, lligades a tipus de pensament, de gran valor per al desenvolupament de l'autonomia intel·lectual de l'alumnat. Altres continguts es referen al desenvolupament d'estrategies que potencien l'aprenentatge entre iguals, la gestió de projectes individuals i grupals i l'autoregulació del procés d'aprenentatge. Els continguts d'este bloc són transversals respecte als altres blocs i tenen un caràcter de progrés qualitatius.

Els següents blocs s'organitzen al voltant de processos històrics que guarden relació entre si i una seqüència que s'aproxima a l'orde cronològic. Cal tindre en compte que són processos de distinta naturalesa i duració i que poden desenvolupar-se simultàniament perquè la seua definició no deixa de ser una construcció de la historiografia. Això és especialment destacable en el bloc 2 en què se seleccionen aquells processos i fets previs a la contemporaneïtat però que són rellevants per a comprendre-la. Els esmentats processos van des de la formació de les primeres societats en la península Ibèrica, la integració en estructures polítiques i culturals més àmplies i el resultat de la qual és el llegat grecoromà, la instauració de la monarquia visigoda com a marc d'un procés de ruralització i que obri el pas a les societats medievals marcades per la conquesta musulmana de la Península i la creació dels regnes cristians la dinàmica interna secular de la qual confluirà en un procés de formació de les societats medievals i de la centralització monàrquica que culminarà en la Monarquia hispànica i la seua relació amb un context internacional més complex. Este bloc té un caràcter introductori pel que haurà de tindre's en compte el grau de profunditat en l'estudi dels diferents processos històrics.

Els següents blocs s'articulen entorn de la contemporaneïtat que té una major rellevància en el conjunt de l'assignatura. Així, el bloc 3 aborda la crisi de l'Antic Règim. En esta crisi convergixen alguns dels problemes socials, econòmics i polítics apuntats en el bloc anterior, però ara enfocats cap als projectes polítics que tracta de solucionar-los. Per tant, este bloc se centra en els moments d'inflexió en què s'apunten els canvis que determinaran la contemporaneïtat.

Els següents blocs aborden ja els processos propis de l'Edat Contemporània a Espanya i que són molt semblants als que van afectar altres països europeus pròxims. El bloc quart se centra en el procés de construcció de l'estat liberal. Un procés discontinu en què pugnen les forces que tracten de fundar un règim liberal davant d'aquells que opten per un retorn a l'absolutisme. El conflicte consegüent és paral·lel al que ocorre a bona part d'Europa i és el rerefons per a entendre les característiques del nou règim, de les seues contradiccions i limitacions que aconseguiran un punt crític en el Sexenni Revolucionari. És també el moment on té lloc la formació d'una societat capitalista com a resultat de les reformes liberals i la incipient industrialització.

El següent bloc estudia la Restauració i l'original sistema polític ideat per Cánovas per a superar els problemes que van marcar el període anterior. En este bloc també s'estudia en una perspectiva històrica els canvis econòmics i socials que陪伴en el triomf del capitalisme i que originaren nous problemes econòmics i conflictes socials. Entre estos destaca el desenvolupament desigual de les regions espanyoles i l'aparició de reivindicacions nacionalistes que aguditzen els problemes polítics relatius a l'organització territorial de l'estat que s'afügen al paper exercit per l'exèrcit i l'església en la configuració del sistema polític. Un altre protagonista fonamental d'este període és el moviment obrer. La conjunció dels problemes econòmics, socials i polítics, aguditzats per crisis puntuals conduiran a la crisi del sistema de la Restauració i a la busca d'alternatives com la de caràcter autoritari que va ser la dictadura de Primo de Rivera.

El bloc 6 aborda una nova temptativa de solució a la crisi del sistema de la Restauració, en este cas de caràcter democràtic: la II República. Les seues reformes dirigides a solucionar els problemes que venien del segle anterior van generar una creixent conflictivitat social i política a la qual va contribuir el context internacional. En esta situació el fallit cop d'estat dirigit per militars va desencadenar la Guerra Civil i el seu desenllaç va donar pas a la instauració d'una dictadura.

El bloc 7 comprén l'evolució de la dictadura del general Franco. La seua llarga duració requereix una explicació on es tinguen en compte els mecanismes de repressió, els suports socials, la seua base de legitimitat i el context internacional. La mateixa dinàmica del règim va generar les seues contradiccions i va provocar la seua crisi a l'abric de la qual es van forjar diverses alternatives políтиques.

Finalment, el bloc 8 permet endinsar-se en la història recent, un referent constant en els debats sobre els problemes actuals. És important situar-ho en perspectiva històrica com un període no exempt de profunds conflictes, però la seua forma d'afrontar-los ha facilitat la instauració i consolidació d'un règim democràtic amb tot el que això significa inclosos les possibilitats de millora, els seus límits i carencies. Precisament, la Història d'Espanya aporta un referent intel·lectual fonamental per a entendre en profunditat el sentit històric de la ciutadania en un estat democràtic.

Esta matèria es configura també amb la integració d'una sèrie d'elements transversals que s'ajuden a fusionar la resta d'elements curriculars. Estos elements relatius a l'àmbit de la comunicació, lús de les TIC, l'educació cívica i constitucional i l'emprenedoria estan integrats, al seu torn, en el desenvolupament de les competències claus al desenvolupament de les quals contribueix esta matèria.

En un lloc destacat està la seua contribució a la competències socials i cíviques a l'aportar una sèrie de coneixements, estructures de pensament, habilitats i actituds necessaris per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més complexos, participar en la presa de decisions informada i abordar els conflictes de forma creativa des del diàleg, el respecte mutu i les conviccions democràtiques. L'aprenentatge històric permet endinsar-se en el coneixement del funcionament de la societat, en els canvis i les resistències que estos poden generar, de les possibilitats de l'acció humana, de la seua capacitat d'elecció davant de desafiaments vitals, la construcció de valors com el de la llibertat personal, la solidaritat, el respecte o la justícia. Estos coneixements i valors són la base per a l'acció i la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. Esta participació es basa en el diàleg igualitari i el respecte a les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

El coneixement de diverses expressions culturals i la seua comprensió com a fenòmens socials és una altra de les finalitats d'esta matèria com a reflex de les mentalitats que són producte del canvi i, al mateix temps, intèrprets i factors d'este. Estes manifestacions constituixen part del nostre patrimoni i de les nostres senyals d'identitat com a societat. La Història d'Espanya contribueix a prendre consciència del valor i significat d'este llegat.

Des d'esta matèria també es promou el desenvolupament de les competències bàsiques en ciència i tecnologia per mitjà de la introducció als mètodes del coneixement científic, l'esperit crític, el raonament basat en evidències.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està molt vinculada al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre un ampli ventall de textos contínus i discontinus (mapes, taules, gràfiques, infografies, línies de temps) presentats en diferents formats i utilitzats com a fonts l'explotació didàctica dels quals requerix habilitats com extraure informació rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. També necessita l'expressió per mitjà de diversos tipus de textos lligada a l'elaboració de coneixement a través del diàleg, la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seua adequació a la situació comunicativa o lús d'un vocabulari adequat és important.

En esta línia, la competència digital és reforçada ja que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, Internet i per mitjà de les TIC. El seu aprofitament en l'aprenentatge requerix el maneig responsable de diversos instruments i programes per a obtindre informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la xarxa.

Esta matèria oferix moltes possibilitats per a desenvolupar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprenent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Sobreto de del bloc inicial es tracten aspectes que configuren esta competència com el plantejament de preguntes, fer plànols, obtindre informació i avaluar-la. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu.

Finalment, contribuïx a la competència de sentit d'iniciativa i esperit emprendedor al potenciar la seu autonomia progressiva en la presa de decisions i planificació d'actuacions, en la resolució de problemes de temàtica social i a potenciar el seu sentit crític i sentit de la responsabilitat.

La selecció dels diferents tipus de continguts organitzats en blocs enfocats al desenvolupament de les competències bàsiques i la inclusió dels temes transversals té implicacions metodològiques i en l'avaluació. Així, per a l'aprenentatge de la Història d'Espanya és necessari promoure la participació de l'alumnat a través de la cooperació i el diàleg constant. Un altre principi és potenciar l'aprenentatge basat en la indagació individual o col·lectiva on s'afavorix la col·laboració, l'elaboració de projectes i la seua avaliació, la diversificació de les estratègies i recursos. És el plantejament metodològic el que donarà sentit a la utilització de diversos procediments i tècniques i, per tant, a l'elaboració de seqüències didàctiques.

L'aprenentatge competencial implica canvis profunds en els mètodes que hui predominen en les aules en l'ensenyança d'esta matèria. El plantejament metodològic ha d'induir els alumnes a mobilitzar els seus recursos per a dur a terme exercicis. Per això, l'elecció de diferents models didàctics ha de contribuir a crear ambients motivadors encaminats a dur a terme pràctiques socials que donen sentit als esmentats aprenentatges i comprometen l'alumnat amb el seu aprenentatge i participació social.

L'avaluació dels aprenentatges de caràcter competencial situa en un primer pla l'ús de criteris. Estos al·ludixen a diverses situacions en què l'alumnat ha d'utilitzar de manera integrada, per mitjà de diversos processos cognitius i afectius, els seus coneixements, habilitats i actituds així com l'ús de diversos recursos en una sèrie de contextos-tipus, que el docent haurà de seleccionar i concretar en l'aula. També la seua redacció aporta detalls sobre la naturalesa d'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.). És important destacar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge i que per a això és important considerar els corresponents a l'assignatura de Geografia i Història en l'ESO. La complexitat de l'aprenentatge en Història d'Espanya unit a l'enfocament competencial que se li dóna fa necessari ampliar la varietat de procediments i instruments d'avaluació en combinació amb els criteris. L'ús de rúbriques, dossiers d'aprenentatge, llistes de comprovació, etc. proposen anar més enllà de la diversitat dels exàmens i integrar l'avaluació en el mateix procés d'aprenentatge.

Finalment, la conjunció dels elements del currículum està pensat per a atendre la diversitat des d'una perspectiva inclusiva. El currículum proposa diversos tipus de continguts i destaca aquells que afavorixen l'aprenentatge basat en el desenvolupament del pensament i la selecció de continguts rellevants per a entendre el món del present. Els enfocaments metodològics afavorixen la participació i implicació de l'alumnat. Estos enfocaments inclouen i donen coherència a l'ús de múltiples recursos, des de manuals escolars fins a informació presentada a través de diversos formats i mitjans, i a diferents procediments que poden afavorir distints estils d'aprenentatge. Tot això facilitarà l'atenció a la diversitat a l'aula, alhora que dota l'alumne d'una forma general d'actuar per a aprendre seguint una sèrie de passos inspirats en la racionalitat científica. Finalment, des de l'avaluació també s'afavorix l'atenció a la diversitat a partir del fet que els criteris adopten una seqüència progressiva i diferenciada que permet identificar els aprenentatges bàsics i que es proposen diversos instruments i procediments per a avaluar els diferents aprenentatges que ens aproximen a una evaluació autèntica.

Continguts i criteris de l'assignatura Història d'Espanya

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge d'Història d'Espanya. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes i hipòtesis sobre les causes i conseqüències, sobre els canvis i continuïtats relatius a fets històrics de la Història d'Espanya.	BL1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre les causes i conseqüències de fets i processos relatius a la història d'Espanya, definir problemes a partir de preguntes i hipòtesi i proposar un pla ordenat i	CAA CIEE

Estratègies per a l'elaboració de guions o plans d'indagacions sobre processos històrics de forma col·lectiva preveint els recursos i fonts d'informació necessaris amb l'orientació del professor. Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics. Pensament mitjans-fi. Pensament alternatiu. Pensament de perspectiva. Pensament alternatiu.. Pensament causal i conseqüencial. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Càcul d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Ús de diversos procediments per a obtindre i seleccionar informació sobre fets històrics a partir de fonts variades presents en diferents llenguatges: verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans. Ús de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts. Ús d'estrategies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment d'estrategies d'animació a la lectura de textos de divulgació d'Història d'Espanya. Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, ànalisi i representació de la informació: esquemes, mapes conceptuais, taules i línies de temps. Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a estableix comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets artístics. Ús d'eines TIC per a organitzar (marcadors socials), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, línies de temps, bloc, <i>wiki</i> , web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc. Habilidades de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa. Diàleg igualitari.	flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal. BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, contínus i discontinus, usats com a fonts, als quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de cerca, registre, selecció i organització de la informació i decidir si tals fonts són adequades, fiables, suficients i si tenen algun caire per la seua procedència i context de creació. BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació històrica per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, mapes conceptuais o esquemes i evitar juis valor sobre el passat en termes de normes i valors del present. BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar amb precisió la terminologia conceptual adequada. BL1.5. Usar diferents eines informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint la esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques. BL1.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic	CCL CD CAA CCL CD CAA CAA CCL CD CCL CAA CSC CAA
---	--	--

<p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat.</p> <p>Sentit crític.</p>	<p>BL1.7. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències.</p> <p>BL1.8 Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb la història del món contemporani i analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE</p>
---	---	-------------------------

Bloc 2: Les arrels històriques d'Espanya. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
<p>La prehistòria: els primers pobladors: formes de vida i organització social.</p> <p>La pintura cantàbrica i iberomaurita.</p> <p>Les societats agràries. La importància de la metallúrgia i el comerç.</p> <p>Els pobles preromans: tartessos, celtes i ibers. La influència de les colonitzacions.</p> <p>Hispània romana: conquesta i romanització de la Península; el llegat cultural romà.</p> <p>La monarquia visigoda: ruralització de l'economia; el poder de l'Església i de la noblesa.</p> <p>A l'Àndalus: la conquesta musulmana de la península Ibèrica; evolució política; revitalització econòmica i urbana; estructura social; religió, cultura i art.</p> <p>La formació dels regnes cristians fins a del segle XIII: el procés de conquesta i repoblació. El Regne de València.</p> <p>La base del poder dels privilegiats: el domini de la terra per mitjà de la conquesta, les polítiques matrimonials i les donacions. L'expansió del règim senyorial i els conflictes socials. La societat medieval: privilegiats i no privilegiats</p> <p>Els regnes cristians en la Baixa Edat Mitjana (segles XIV i XV): crisi agrària i demogràfica; les tensions socials; l'enfortiment del poder monàrquic en els diversos regnes i el naixement de les Corts.</p>	<p>BL2.1. Reconéixer els principals fets i processos històrics de la península Ibèrica des de la prehistòria fins a la desaparició de la monarquia visigoda situant-los cronològicament per mitjà de línies de temps i identificar els canvis fonamentals, les seues causes i conseqüències.</p> <p>BL2.2. Explicar el procés de conquesta i colonització peninsular com resultat de la relació de forces marcada per la dinàmica política d'al-Àndalus i la dels regnes cristians i relacionar la distinta evolució d'estos regnes amb la concepció patrimonial de la monarquia i la noblesa a través de mapes històrics i arbres genealògics.</p> <p>BL2.3. Analitzar l'evolució de l'estructura social dels regnes cristians i assenyalar els canvis que van conduir a la formació del règim senyorial i a una societat estamental basada en el privilegi i explicar els conflictes socials resultants a partir del contrast de fonts històriques.</p> <p>BL2.4. Exemplificar les influències mútues entre cristians, musulmans i jueus a partir d'exemples com el Camí de Santiago o l'Escola de Traductors de Toledo i comprovar si estes relacions eren semblants en els àmbits social i polític o si van sorgir conflictes que van afectar la convivència recolzant-se en evidències històriques.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>

<p>Convivència i conflictes entre musulmans, cristians i jueus.</p> <p>El Camí de Sant Jaume i l'Escola de Traductors de Toledo com a centres d'intercanvi cultural. Les manifestacions artístiques del romànic i del gòtic i la influència cultural europea.</p> <p>Estratègies per a l'enfortiment del poder monàrquic desenrotllades pels Reis Catòlics: la unió dinàstica de Castella i Aragó; la reorganització de l'Estat; la política religiosa; la conquesta de Granada; el descobriment d'Amèrica; la incorporació de Navarra; les relacions amb Portugal.</p> <p>L'auge de l'Imperi en el segle XVI (Carles I i Felip II): les bases del poder de la Monarquia Hispànica i de la seua expansió territorial: els conflictes interns, la lluita contra el protestantisme i per l'hègemonia a Europa i el Mediterrani. L'exploració i colonització d'Amèrica; la política econòmica respecte a Amèrica, la revolució dels preus i el cost de l'imperi.</p> <p>Crisi i decadència de l'imperi en el segle XVII: els favorits; l'expulsió dels moriscos; els projectes de reforma d'Olivares; la guerra dels Trenta Anys i la pèrdua de l'hègemonia a Europa en favor de França; les rebel·lions de Catalunya i Portugal en 1640; Carles II i el problema successori; la crisi demogràfica i econòmica.</p> <p>La Guerra de Successió: una contesa civil i europea; la Pau d'Utrecht i el nou equilibri europeu.</p> <p>El Segle d'Or espanyol: de l'Humanisme a la Contrareforma; Renaixement i Barroc en la literatura i l'art. El paper de mecenatge de la Monarquia i la seua funció política.</p>	<p>BL2.5. Contrastar les pàrvicències medievals i els fets rellevants que obrin el camí a la modernitat del regnat dels Reis Catòlics i argumentar per què és considerat com una etapa de transició entre l'Edat Mitjana i l'Edat Moderna.</p> <p>BL2.6. Explicar l'evolució i expansió de la Monarquia Hispànica durant el segle XVI, recolzant-se en mapes històrics i debatre la seua decadència en el segle XVII fent referència a la crisi econòmica i demogràfica interna i a les relacions conflictives internacionals, a partir de textos historiogràfics que permeten comparar diverses interpretacions sobre l'esmentada decadència.</p> <p>BL2.7. Reconéixer les grans aportacions culturals i artístiques del Segle d'Or espanyol i relacionar el seu procés de creació i el seu ús social amb les demandes i interessos de la monarquia, la noblesa i l'Església com a mecenes a partir de fonts històriques i altres de tipus secundari obtingudes de forma guiada en Internet.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>
---	---	----------------------------------

Bloc 3: L'Antic Règim i la seua crisi. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
<p>Noció de canvi i continuïtat. La perspectiva històrica i interpretació de fets i processos històrics.</p> <p>Guerra de Successió i canvi dinàstic. Les reformes institucionals: el Decret de Nova Planta i el nou model d'Estat; l'administració a Amèrica; la Hisenda Real; les relacions Església-Estat; els pactes de família amb França</p> <p>La Il·lustració a Espanya: el Despotisme Il·lustrat; el nou concepte d'educació; les societats econòmiques d'amics del país; el paper de la premsa</p>	<p>BL3.1. Examinar les reformes administratives, polítiques i econòmiques promogudes per la dinastia borbònica al llarg del segle XVIII i els conflictes i resistències que van generar i relacionar-les amb les propostes dels il·lustrats utilitzant com a fonts els textos de difusió de les seues idees a través dels seus informes, discursos, articles periodístics o cartes.</p> <p>BL3.2. Debatre els límits i contradiccions de les polítiques reformistes desenrotllades en el segle XVIII tenint en compte els problemes que van</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p>

Els límits del reformisme borbònic: el manteniment de la propietat vinculada, la falta d'ingressos fiscals i l'exemció dels privilegiats, el control de l'aristocràcia dels mecanismes de poder.	afrontar i els resultats obtinguts per mitjà de la comparació de diverses interpretacions historiogràfiques.	
L'economia i la política econòmica: la recuperació demogràfica; els problemes de l'agricultura, la indústria i el comerç; la liberalització del comerç amb Amèrica; l'arrançada econòmica de Catalunya. Catalunya.	BL3.3. Reconéixer les implicacions de la Revolució francesa en la percepció i en les decisions dels grups dirigents i exemplificar les contradiccions i els conflictes a què s'enfrontava l'Antic Règim a partir de testimonis de coetanis.	CSC
L'impacte de la Revolució Francesa: les relacions entre Espanya i França. L'agudització de la crisi de l'Antic Règim: els problemes de la Hisenda; el desprestigi de la Monarquia; els motins populars.	BL3.4. Interpretar la labor legisladora de les Corts de Cadis com una resposta des de l'ideari del liberalisme a la crisi de l'Antic Règim a partir d'una selecció d'articles de la constitució de 1812 i relacionar el procés de la seu redacció amb el context de la Guerra d'Independència i la confrontació dels projectes polítics d'absolutistes, liberals i reformistes.	CSC
La Guerra de la Independència; el primer intent de revolució liberal, les Corts de Cadis i la Constitució de 1812.		
El regnat de Ferran VII: la restauració de l'absolutisme; el Trienni Liberal; la reacció absolutista en el context europeu.	BL3.5. Constatar la lluita entre liberals i absolutistes al llarg del regnat de Ferran VII i com determinen les fases del seu regnat i els fets més destacats en una línia de temps i explicar la fallida de la Monarquia Absoluta tenint en compte les seues contradiccions internes i el procés d'independència de les colònies americanes.	CSC
L'emancipació de l'Amèrica espanyola: el protagonisme crioll; les fases del procés; les repercussions per a Espanya.	BL3.6. Relacionar les pintures i gravats de Goya amb els esdeveniments d'este període i descobrir el seu valor com a font històrica reconeixent la seua capacitat crítica i la seua perspectiva davant dels esdeveniments de què va ser testimoni.	CSC CEC
L'obra de Goya com a testimoni de l'època.		

Bloc 4: La construcció de l'Estat liberal (1833-1874). Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
<p>El triomf i consolidació del liberalisme en el regnat d'Isabel II: els primers partits polítics; el protagonisme polític dels militars; el procés constitucional; la legislació econòmica de signe liberal; la societat liberal-burguesa.</p> <p>El carlisme com a últim bastió absolutista: ideari i suports socials; les dos primeres guerres carlines.</p> <p>El Sexenni Democràtic: la revolució de 1868 i la caiguda de la monarquia</p>	BL4.1. Analitzar els canvis polítics, econòmics i socials que va suposar la formació de l'estat liberal considerant els diferents corrents ideològics i el paper dels seus principals protagonistes, per mitjà d'una selecció comparativa de fragments de textos de caràcter jurídic i relacionar estos canvis amb les bases socials que els van recolzar o s'hi van oposar, amb els seus referents ideològics i amb els conflictes que van generar.	CSC

45

<p>isabelina; la busca d'alternatives polítiques, la monarquia d'Amadeu I, la Primera República; la guerra de Cuba, la tercera guerra carlina, la insurrecció cantonal.</p> <p>Els inicis del moviment obrer espanyol: les condicions de vida d'obrers i llauradors; l'Associació Internacional de Treballadors i la influència dels corrents anarquistes i socialistes.</p>	<p>BL4.2. Interpretar la dinàmica del Sexenni revolucionari com un període de busca d'alternatives democràtiques a la monarquia isabelina i especificar els grans conflictes interns i externs als quals van haver d'enfrontar-se els governs successius amb el suport d'una línia de temps en què s'indiquen els principals esdeveniments.</p> <p>BL4.3. Descriure els canvis i les continuïtats en les condicions de vida de les classes treballadores i de la burgesia lligades a les reformes liberals i relacionar-les amb els conflictes que van protagonitzar i els inicis del moviment obrer a Espanya des d'una perspectiva internacional a partir de textos historiogràfics, periodístics i imatges</p>	CSC CSC
--	---	------------

Bloc 5: La Restauració i la seu crisi. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
<p>Teoria i realitat del sistema canovista: la inspiració en el model anglès, la Constitució de 1876 i el bipartidisme; el torn de partits, el caciquisme i el frau electoral. L'oposició al sistema: catalanisme, nacionalisme basc, regionalisme galleg i moviment obrer.</p> <p>Els èxits polítics: estabilitat i consolidació del poder civil; la liquidació del problema carlí; la solució temporal del problema de Cuba.</p> <p>La pèrdua de les últimes colònies i la crisi del 98: la guerra de Cuba; el regeneracionisme. Els intents de modernització del sistema: el revisionisme polític dels primers governs d'Alfons XIII; l'oposició de republicans, nacionalistes i moviment obrer.</p> <p>Canvis econòmics i socials: Característiques i evolució de la població espanyola. L'economia en el segle XIX. El retard i l'estancament agrari. Els efectes de la desamortització i del protecccionisme. La industrialització: la indústria tèxtil catalana, la siderúrgia i la mineria. Les dificultats dels transports: els condicionaments geogràfics; la xarxa de ferrocarrils. El comerç: protecccionisme davant de lliurecanisme. Les finances: la pesseta com a unitat monetària; el desenrotllament de la banca moderna; els problemes de la Hisenda; les inversions estrangeres.</p> <p>El desenrotllament desigual regional i els desequilibris territorials.</p> <p>L'impacte dels esdeveniments exteriors: la intervenció al Marroc; la Primera</p>	<p>BL5.1. Contrastar la concepció del sistema polític de la Restauració amb el seu funcionament real per mitjà de l'anàlisi dels problemes de caràcter polític, social, regional religiós i militar i argumentar en quin grau va superar alguns dels problemes del període isabelí i quins van ser els seus límits a l'afrontar els reptes que plantejava la integració dels nacionalismes i del moviment obrer en el sistema polític.</p> <p>BL5.2. Explicar la crisi del 98 com a manifestació de les limitacions del règim de la Restauració distingint causes internes i externes i relacionar estos fets amb les crítiques del regeneracionisme i la seua exigència de reformes polítiques utilitzant com a fonts alguns documents significatius escrits pels intel·lectuals regeneracionistes.</p> <p>BL5.3. Analitzar els canvis i continuïtats en l'evolució de la població i l'economia espanyoles al llarg del XIX i principis del XX i posar en perspectiva històrica les mesures adoptades pels governs i el debat entre proteccionistes i lliurecanistes en el context de les dificultats per al desenrotllament econòmic i la superació dels desequilibris territorials.</p> <p>BL5.4. Interpretar la dictadura de Primo de Rivera com una solució</p>	CSC CSC CSC CSC CSC

<p>Guerra Mundial; la Revolució Russa. Els conflictes socials: la Setmana Tràgica de Barcelona; la crisi general de 1917; el “trienni bolxevic” a Andalusia.</p> <p>La dictadura de Primo de Rivera: Directori militar i Directori civil; el final de la guerra del Marroc; la caiguda de la dictadura; l’afonament de la Monarquia.</p> <p>Creixement econòmic i canvis demogràfics en el primer terç del segle: els efectes de la Guerra Mundial en l’economia espanyola; l’intervencionisme estatal de la Dictadura; la transició al règim demogràfic modern; els moviments migratoris; el transvasament de població de l’agricultura a la indústria.</p> <p>L’Edat de Plata de la cultura espanyola :de la generació del 98 a la del 36. El paper dels intel·lectuals.</p>	<p>autoritària a la crisi del sistema polític de la Restauració explicitant per què es va arribar a esta tenint en compte les contradiccions del sistema de la Restauració, els límits de les seues reformes i les conseqüències de la I Guerra Mundial i constatar el seu fracàs com resultat dels límits de les seues mesures intervencionistes, les seues contradiccions i l’activitat de l’oposició.</p> <p>BL5.5. Reconéixer la importància de l’Edat de Plata de la cultura espanyola, exposar les aportacions de les generacions i figures més representatives i destacar el protagonisme dels intel·lectuals en la vida cultural i política assenyalant la seua influència en la labor de la II República.</p>	<p>CSC</p>
--	--	------------

Bloc 6: La Segona República. La Guerra Civil en un context de crisi internacional (1931-1939). Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d’avaluació	Competències
Nocións de crisi, guerra i revolució. El context internacional: la crisi del 1929, la crisi dels estats liberals i l’auge dels feixismes. El bienni reformista: la Constitució de 1931; la política de reformes; l’Estatut de Catalunya; les forces d’oposició a la República. El bienni radical-cedista: la política restauradora i la radicalització popular; la revolució d’Astúries. El Front Popular: les primeres actuacions del govern; la preparació del cop militar. La Guerra Civil: la sublevació i el desenrotllament de la guerra; la dimensió internacional del conflicte; l’evolució política en les dos zones; les conseqüències de la guerra. La vida quotidiana en la rereguarda. La repressió. Propaganda i cultura.	BL6.1. Interpretar la Segona Repùblica com una solució democràtica a la crisi del sistema polític de la Restauració emmarcant-la en el context internacional de crisi econòmica i conflictivitat social i analitzar les actuacions desenrotllades en cada una de les seues etapes en relació amb els problemes socials, econòmics i polítics heretats contrastant diverses fonts històriques. BL6.2. Explicar la Guerra Civil i el curs dels esdeveniments en les dues zones tenint en compte els seus antecedents i el context internacional i destacar les seues conseqüències a partir del contrast de diverses interpretacions historiogràfiques.	CSC CSC
Continguts	Criteris d’avaluació	Competències
La postguerra: grups ideològics i suports socials del franquisme; les	BL7.1. Explicar l’evolució de la dictadura franquista assenyalant els seus	CSC

<p>relacions amb l’exterior; la configuració política del nou Estat; la repressió política; l’autarquia econòmica.</p> <p>Els anys del “desarrollisme”: els plans de desenrotllament i el creixement econòmic; les transformacions socials; la reafirmació política del règim; la política exterior; l’oposició al franquisme.</p> <p>El final del franquisme: la inestabilitat política; les dificultats exteriors; els efectes de la crisi econòmica internacional de 1973.</p> <p>La cultura espanyola durant el franquisme: la cultura oficial, la cultura de l’exili, la cultura interior al marge del sistema. La censura.</p>	<p>suports socials, les resistències, les transformacions polítiques, econòmiques i socials que es van produir, relacionar-les amb la canviant situació internacional i interpretar la seua crisi com a resultat de les contradiccions i els conflictes que els estos canvis van agreujar.</p> <p>BL7.2. Seleccionar la producció cultural més representativa d’este període assenyalar els seus condicionants ideològics i polítics i reconéixer el valor d’algunes manifestacions culturals, incloses les desenrotllades a l’exili, com una font per a conéixer les transformacions que estaven ocorrent des de finals dels anys cinquanta qüestionant les visions estàtiques d’este període.</p>	<p>CSC</p>
--	---	------------

Bloc 8: la transició democràtica i el procés de consolidació. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d’avaluació	Competències
La transició a la democràcia: les alternatives polítiques al franquisme, continuisme, reforma o ruptura; els conflictes socials i el paper dels moviments democràtics; la Llei per a la Reforma Política; les primeres eleccions democràtiques.	BL8.1. Descriure les dificultats de la transició a la democràcia des del franquisme en un context de crisi econòmica i el paper exercit per l’oposició i els conflictes socials i relacionar tot això amb les mesures que van permetre el desmantellament institucional del règim i la celebració de les primeres eleccions democràtiques amb l’ajuda d’una línia de temps.	CSC
El context internacional: la crisi econòmica mundial; les caigudes de les dictadures de Grècia i Portugal	BL8.2. Diferenciar el nou model d’Estat democràtic establert en la Constitució de 1978 de la dictadura franquista i destacar el pacte constitucional i la seua concreció en actuacions encaminades a assolir un ampli acord social i polític i a afrontar desafiaments heretats del franquisme a partir de testimonis, documents periodístics i textos historiogràfics.	CSC
El període constituent: els Pactes de la Moncloa; les preautonomies de Catalunya i el País Basc; la Constitució de 1978 i l’Estat de les autonomies	BL8.3. Analitzar l’evolució econòmica, social i política d’Espanya des del primer govern constitucional de 1979 fins a l’actual crisi econòmica, posar en perspectiva històrica el procés d’integració en la Unió Europea i en altres àmbits i destacar els èxits i desafiaments relatius a la igualtat social i l’Estat de Benestar.	CSC
La consolidació de la democràcia. Les amenaces del terrorisme i el colpisme. El cop d’estat del 23-F; l’ingrés en l’OTAN i la integració plena a Europa. La lluita per la igualtat de gènere i el benestar social.		
Els problemes de la democràcia espanyola en l’actualitat.		
El paper d’Espanya al món actual.		

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.
CAA: competència aprendre a aprendre.
CSC: competències socials i cíviques.
SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.
CEC: consciència i expressions culturals.

HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Història de la filosofia apareix en el currículum com una forma de saber dual. D'una banda, com un saber històric que, junt amb altres disciplines de la mateixa naturalesa, dibuixen els perfils de la condició històrica del ser humà i del seu passat intel·lectual. D'altra banda, com a saber filosòfic, ens permet entendre que la comprensió del passat –el que altres han pensat abans– és un coneixement necessari per a l'adequada interpretació i transformació del present. La Història de la filosofia, més enllà de la intenció arqueològica, tracta el passat com una font rica de suggeriments i especulacions dignes d'una acurada atenció, en què troba l'impuls per a una meditació filosòfica actual.

En coherència amb l'anterior, la necessitat d'esta assignatura en el Batxillerat prové del fet que permet a l'alumnat reconèixer quins són les fites del pensament que ens constituïxen com a civilització, però també procura instruments intel·lectuals per a comprendre les claus del present de la nostra civilització, l'occidental, mostrant que les idees tenen una validesa que moltes vegades escapen al context temporal en què s'enunciencen. En este sentit, la història de la filosofia és la història de les respostes filosòfiques als problemes humans. Les solucions del passat, el seu coneixement, poden ajudar-nos com a mínim a plantejar adequadament els interrogants del present. Des d'una perspectiva docent, este aspecte de la Història de la filosofia és capital i fa de l'assignatura la millor invitació al pensament crític.

La Història de la filosofia, si bé apareix com una assignatura independent d'altres de caràcter filosòfic que troben en l'ESO i en primer de Batxillerat, s'ha d'entendre també com la culminació d'un procés intel·lectual. Hi trobarem –en els distints autors, sistemes filosòfics i diferents períodes històrics– una íntima relació entre les disciplines filosòfiques estudiades amb anterioritat i la present assignatura, de manera que podem considerar-la com l'expressió més acabada i unificada dels continguts filosòfics impartits en Batxillerat i en l'ESO. La unitat filosòfica de la Història de la filosofia permet tornar a presentar l'alumnat, des d'un punt de vista temporal, el que ha estudiat en cursos anteriors.

Per això la Història de la filosofia contribuïx notablement a l'adquisició dels objectius del Batxillerat i a l'èxit d'una maduresa personal en l'alumnat, condició indispensable per a l'exercici d'una ciutadania activa i responsable. L'actitud principal que l'alumnat ha d'adquirir és, sens dubte, l'esperit crític: no ha de prendre per bons plantejaments passats, sinó analitzar-los autònomament. Alhora, l'assignatura ha d'ajudar a reflexionar sobre la necessària igualtat antropològica i jurídica del ser humà i com és imprescindible superar plantejaments passats –o actuals– que admeten algun tipus de desigualtat. La Història de la filosofia ha d'ajudar a comprendre la dificultat de l'ideal igualitarisme i la seua permanent vigilància.

Igual que altres assignatures, la Història de la Filosofia contribuïx a la consolidació dels hàbits de lectura, estudi i disciplina: les condicions mínimes d'un filòsof i d'un ciutadà que desitge influir activament en la societat.

La matèria s'estructura en cinc blocs. El primer està dedicat als continguts transversals, els quals són aplicables a tots els estàndards d'aprenentatge del curs. Cal

destacar d'aquest bloc l'atenció que es dóna al text filosòfic com la realitat primordial que cal treballar amb l'estudiant. I junt al text, la utilització de les TIC com un instrument de cerca, exposició i profundiment dels continguts textuais específicats pel professor de l'assignatura. La resta dels blocs desenrotllen els continguts per períodes històrics. Així, el bloc 2 presenta la filosofia grega, en què Platò i Aristòtil són els autors principals, i acaba amb una anàlisi dels corrents hel·lenístiques més importants. El bloc 3 està reservat a la filosofia medieval; partix del pensament d'Agustí d'Hipona i de Tomàs d'Aquino, l'alumne hi tractarà filosofies anteriors, coetànies i posteriors d'estos autors. El bloc 4 tracta la filosofia moderna i de la Il·lustració; Descartes, Hume i Kant, entre altres, són els filòsofs a qui s'hi dedicarà més temps. El bloc 5 aborda la filosofia contemporània. En este bloc final la matèria aborda el més destacat del pensament contemporani, especialment l'obra de Marx i de Nietzsche, els autors més destacats de la filosofia espanyola i les principals corrents del pensament del segle XX. Acaba el curs amb una anàlisi del més destacat del pensament postmodern i de les noves filosofies.

L'assignatura inclou un llenguatge tècnic molt precís conceptualment i lingüísticament. La precisió conceptual educa la ment a desprendre's d'allò accessori, identificar-ho en primer lloc, i quedar-se amb allò característic o definitiu. Però això s'ha de saber expressar per mitjà de la paraula. La precisió i el rigor filosòfic, predominantment lingüístic, són magnífiques ferramentes cognitives per a l'estudiant de l'assignatura.

Si la Història de la filosofia fa una aportació molt valiosa quant a l'adquisició dels objectius de la seua etapa, el mateix es pot dir respecte de les competències. Pareix evident que la competència lingüística és la més treballada. A més del s'ha apuntat, cal subratllar que esta competència busca que l'alumnat posseïsca certs valors i actituds, alguns dels quals ja s'han destacat; no obstant això, n'hi ha d'altres també importants, com ara el diàleg com a mitjà per a resoldre conflictes, el respecte a les normes o la curiositat.

La competència digital està molt present també en l'assignatura, perquè està molt associada a la competència d'aprendre a aprendre. Perquè la competència digital no consistix només en l'ús de les TIC; pretén que l'alumne busque i complemente la informació donada pel professor i li permet elaborar materials filosòfics que puga utilitzar en el seu estudi. D'aixà manera l'alumne afegirà allò que s'ha explicat en classe dades, continguts o problemes que fan que aprofundisca en els seus coneixements de la matèria. Esta tasca d'autoregulació de l'alumne, per a la qual les TIC són de gran ajuda, permet que la Història de la filosofia siga una assignatura que no es redueix a l'explicació del professor, sinó que exigeix de l'estudiant una actitud activa i inquisitiu davant dels continguts filosòfics impartits.

La competència d'aprendre a aprendre garantix que l'individu tinga recursos suficients per a formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autoregulació dels processos cognitius i de la conducta en distints contextos fan que esta competència hi siga clau. La filosofia també desenrotlla esta competència gràcies al seu treball per a aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

La Història de la filosofia contribuïx poderosament a les competències socials i cíviques, que inclouen habilitats i destreses diverses que confluïxen en la necessitat que l'alumnat sàpia interpretar els fets socials i puga donar-hi una resposta correcta. Les actituds que es busquen són el diàleg, el respecte a les idees alienes, la capacitat d'arribar a acords, treballar en equip, etc. En este sentit la Història de la filosofia ajuda a cobrar consciència que no totes les idees busquen un model de societat idèntic i que, per tant, no totes tenen el mateix valor. Saber discriminar quins són les més semblants a les d'una societat democràtica i oberta és un objectiu d'una ment crítica. La competència cívica descansa en el coneixement reflexiu –crític– de conceptes com 'ciutadania', 'justícia', 'democràcia', 'drets civils', etc. La Història de la filosofia li ilustra la importància d'eixos conceptes i en mostra l'evolució temporal.

La filosofia també ajuda a desenrotllar el sentit d'iniciativa i l'esperit emprendedor dins d'un marc ètic ineludible per a una societat que pretenga guiar-se per principis que dignifiquen el ser humà, defugint així la seua cosificació i mercantilització.

Finalment, la Història de la filosofia també treballa la competència sobre la consciència de les expressions culturals. Amb este tipus de competència es pretén introduir actituds i valors que definixen els estudis filosòfics del Batxillerat: llibertat d'expressió, diàleg entre cultures i en general un interès per la participació en la vida cultural i intel·lectual de la societat.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de

18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són: a) Interacció i aprenentatge, l'objectiu últim del qual és que totes i tots els alumnes sense exclusió adquirisquen els millors aprenentatges possibles. b) Aprendentatge Situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn. d) Didàctica específica de l'àrea, ja siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat i als recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible, però també és necessari treballar l'expressió oral, treballs individuals o en grup que requerisquen una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Juntament amb les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions filosòfiques. Així mateix avaluarà la participació en classe quan es facen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Història de la filosofia

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Investigació <ul style="list-style-type: none"> · Ferramentes d'aprenentatge i investigació · Lectura d'obres i textos de caràcter filosòfic Anàlisi i síntesi <ul style="list-style-type: none"> · El comentari de text · Aplicació de les TIC a la història de la filosofia · Elaboració del vocabulari · Enumeració de les tesis fonamentals de l'autor · Redacció i dissertació filosòfica · Contextualització dels autors Diàleg <ul style="list-style-type: none"> · El diàleg filosòfic i l'argumentació 	BL1.1. Analitzar fragments dels textos més rellevants de la història de la filosofia i d'autors representatius, i argumentar amb claredat, oralment i per escrit, les pròpies opinions sobre els problemes fonamentals de la filosofia. BL1.2. Aplicar adequadament les ferramentes i procediments del treball intel·lectual a l'aprenentatge de la filosofia, fent treballs d'organització i investigació dels continguts. BL1.3. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en la realització i exposició dels treballs d'investigació filosòfica. BL1.4. Participar en diàlegs i debats de manera raonada, contraposant les idees pròpies amb altres posicions diferents. BL1.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos, perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres, generant implicació en la tasca, i	CCLI CAA SIEE CCLI CAA CAA CD CCLI CSC SIEE

	utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.
--	---

Bloc 2: La Filosofia en la Grècia antiga. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El naixement de la filosofia a Grècia. · El pas del mític al logos. · Els presocràtics. Plató: la primera gran síntesi filosòfica · Sòcrates i els sofistes. · Platò i el seu context filosòfic Aristòtil i l'hel·lenisme: l'ocàs de l'antiguitat · Aristòtil i el seu context filosòfic. · Hel·lenisme: ètica i ciència.	BL2.1. Explicar l'origen de la filosofia a Grècia, enumerar-ne els conceptes i tesis principals; analitzar l'idealisme de Platò, enumerar-ne els conceptes i tesis principals i explicar la relació entre realitat i coneixement, la concepció dualista del ser humà i la dimensió antropològica i política de la virtut. BL2.2. Explicar el sistema teleològic d'Aristòtil, enumerar-ne els conceptes i les tesis principals. BL2.3. Reconéixer les distinques escoles ètiques sorgides en l'hel·lenisme com l'epicureisme, l'estoicisme i l'escepticisme, enumerar-ne els conceptes i les tesis principals. BL2.4. Relacionar la filosofia platònica i aristotèlica i comparar els punts en comú i les diferències respecte de la filosofia presocràtica i el gir antropològic de Sòcrates i els sofistes.	CEC CSC CEC CSC CEC CSC CSC CAA
	BL2.5. Relacionar la filosofia aristotèlica i comparar els punts en comú i les diferències respecte del pensament de Platò i la física de Demòcrit. BL2.6. Comparar les similituds i les diferències entre les distinques escoles ètiques sorgides en l'hel·lenisme, com ara l'epicureisme, l'estoicisme i l'escepticisme, i exposar la repercussió dels grans científics hel·lenístics, el context sociohistòric i cultural de l'època i la gran importància per a occident de la Biblioteca d'Alexandria.	CSC CAA CSC CEC
	BL2.7. Explicar la influència del platonisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de la Grècia antiga i avaluar-ne críticament el discurs.	CSC CAA

	BL2.8. Jutjar la influència de l'aristotelisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de la Grècia antiga.	CSC CAA
--	--	------------

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El pensament cristià medieval	BL3.1. Explicar l'origen del pensament cristià i la seua trobada amb la filosofia a través de les enumeració dels conceptes i les idees fonamentals d'Agustí d'Hipona.	CEC CSC
· Cristianisme i filosofia.		
· Les relacions raó-fe.		
L'elaboració del pensament cristià en la patrística.		
· Agustí d'Hipona. L'autor i el seu context històric.		CEC CSC
La síntesi filosòfica de l'escolàstica.		
· L'escolàstica cristiana, la filosofia islàmica i el pensament jueu.		
· Tomàs d'Aquino. L'autor i el seu context filosòfic.		CSC CAA
· La crisi de l'escolàstica en el s. XIV: el nominalisme de Guillem d'Ockam.		

Bloc 4: La Filosofia en la modernitat. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El pensament renaixentista</p> <ul style="list-style-type: none"> · La filosofia en el Renaixement: el canvi del paradigma aristotèlic. · El realisme polític de Maquiavel. · La revolució científica. 	<p>BL4.1. Explicar el gir del pensament occidental que anticipa la modernitat que es dóna en el Renaixement i insistir en el nou humanisme, en la investigació dels preus del coneixement de F. Bacon, en les implicacions de la revolució científica, i enumerar les tesis fonamentals del realisme polític</p>	<p>CEC CSC</p>

<p>Racionalisme i empirisme: el naixement de la modernitat.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Descartes. L'autor i el seu context filosòfic i antropològic. · Hume i Locke. Els autors i el seu context filosòfic. <p>La Il·lustració: el triomf de la raó.</p> <ul style="list-style-type: none"> · La Il·lustració francesa. Rousseau. · L'idealisme transcendental. Kant. L'autor i el seu context filosòfic. 	<p>de N. Maquiavel.</p> <p>BL4.2. Exposar les tesis del racionalisme de Descartes i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL4.3. Identificar l'empirisme de Hume i Locke i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL4.4. Descriure els principals ideals dels il·lustrats francesos i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL4.5. Identificar l'idealisme crític de Kant i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL4.6. Relacionar el gir del pensament occidental en el Renaixement, la investigació del coneixement de F. Bacon, les implicacions de la revolució científica i de N. Maquiavel.</p> <p>BL4.7. Comparar les tesis fonamentals del racionalisme de Descartes, la filosofia humanista i el monisme panteista de Spinoza.</p> <p>BL4.8. Relacionar les tesis fonamentals de l'empirisme de Hume i les del liberalisme polític de Locke.</p> <p>BL4.9. Exposar els principals ideals dels il·lustrats francesos i aprofundir especialment en el pensament de J. J. Rousseau.</p> <p>BL4.10. Comparar les tesis fonamentals de l'idealisme crític de Kant amb el racionalisme de Descartes, l'empirisme de Hume i la filosofia il·lustrada de Rousseau.</p> <p>BL4.11. Explicar la influència del racionalisme i l'empirisme en el desenrotillament de les idees i els canvis socioculturals de l'Edat Moderna.</p> <p>BL4.12. Explicar la importància del pensament de Rousseau i de Kant en el sorgiment de la democràcia i en el desenrotillament de les idees i els canvis socioculturals de l'Edat Moderna.</p>	<p>CEC CSC</p> <p>CEC CSC</p> <p>CEC CSC</p> <p>CEC CSC</p> <p>CEC CSC</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC</p>
---	--	---

	socioculturals de l'Edat Moderna.	
--	-----------------------------------	--

Bloc 5: La Filosofia contemporània. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El segle XIX: el naixement d'una nova època. · Marx. L'autor i el seu context filosòfic. · Nietzsche. L'autor i el seu context filosòfic La filosofia del S XX. · La filosofia espanyola: Unamuno, Ortega, Zubiri. · Principals corrents del s. XX: fenomenologia-hermenèutica, filosofia analítica, Escola de Frankfurt. Últimes tendències en la filosofia · El pensament postmodern. · Noves filosofies: feminism, ecologisme, pacifisme, etc.	BL5.1. Explicar el materialisme històric de Marx i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals. BL5.2. Explicar el vitalisme de Nietzsche i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals. BL5.3. Explicar les principals idees de la filosofia espanyola del s. XX, en especial el raciovitalisme d'Ortega i Gasset, i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals. BL5.4. Identificar les idees de les principals corrents de pensament del s. XX, en especial l'escola de Frankfurt, la fenomenologia-hermenèutica i la filosofia analítica, i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals. BL5.5. Comparar el materialisme històric de Marx amb l'idealisme de Hegel i amb Feuerbach. BL5.6. Relacionar el vitalisme de Nietzsche amb el vitalisme de Schopenhauer. BL5.7. Confrontar el raciovitalisme d'Ortega i Gasset amb figures de la filosofia espanyola (Unamuno o Zubir) i del pensament europeu. BL5.8. Contrastar la racionalitat dialògica de Habermas amb la filosofia crítica d'altres autors de l'escola de Frankfurt, així com amb els principals conceptes dels corrents de pensament del s. XX. BL5.9. Explicar la influència del materialisme històric de Marx en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània.	CEC CSC

248

	BL5.10. Detectar la influència del vitalisme de Nietzsche en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània. BL5.11. Explicar les influències que rep Ortega i Gasset i la repercussió del seu pensament en el desenrotllament de les idees i la regeneració social, cultural i política d'Espanya. BL5.12. Reconéixer la influència de les idees de les principals corrents de pensament del s. XX, en especial de l'escola de Frankfurt, en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània. BL5.13. Avaluar la repercussió dels filòsofs postmoderns en el pensament actual i en el desenrotllament de la cultura contemporània.	CSC CSC CSC SIEE CEC
--	---	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència en comunicació lingüística.

CMCT: Competència en matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència en aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

HISTÒRIA DE L'ART

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Història de l'Art té com a objecte comprendre l'esforç creador del ser humà en el temps. És una forma de coneixement de com, en un temps i espai determinats, les obres d'art han sigut produïdes i conservades o destruïdes com a manifestació d'una cultura. Com a disciplina històrica, explica les relacions entre certes formes i obres que anomenem art i la realitat sociocultural de cada moment. És precisament eixa relació entre l'activitat artística i el conjunt de la societat la que converteix l'art en cultura artística, en patrimoni comú i compartit.

La Història de l'Art ha de respondre a la necessitat de situar històricament els objectes artístics, de sotmetre'ls a la crítica cultural i de comprendre i explicar el seu sentit. A més, en la interpretació contemporània de l'obra d'art es posa també l'èmfasi en la recepció i en els valors que per a l'observador té en tant que representació, ja que li permet mirar amb altres ulls objectes i figures conegudes i, per tant, reconegudes, en la representació.

L'estudi dels processos creatius i experiències artístiques, la seua dimensió social i temporal, contribuïxen a enriquir i consolidar la formació intel·lectual. Al proporcionar un coneixement i un punt de vista crític del patrimoni artístic, memòria del passat i del present, la Història de l'Art prepara per al seu gaudi i preservació, desenrotlla la sensibilitat per l'entorn cultural i es converteix d'esta manera en un poderós vehicle d'entendiment del món actual.

Esta matèria ha d'aportar a l'estudiant els coneixements necessaris per a l'anàlisi, la interpretació i la valoració de l'art a través del llenguatge de les formes i del pensament visual. L'obra d'art, juntament amb altres fonts de coneixement històric, constitueix un valuós testimoni per a conéixer la mentalitat, cultura i evolució de les diferents societats. És, per tant, imprescindible estudiar-la en el seu context històric, social i cultural, incitant al mateix temps en el fet que les obres artístiques poden perdurar a través del temps amb usos i funcions socials diferents en cada època. Este coneixement de l'art és especialment rellevant en la societat actual, altament tecnificada, ja que l'àmbit de les arts plàstiques tradicionals s'ha vist eixamplat amb l'aportació d'altres manifestacions generades per mitjà de l'ús de les noves tecnologies i els mitjans de comunicació visual, de manera que l'univers de la imatge forma part de la nostra realitat quotidiana.

Finalment, el coneixement de la Història de l'Art consolida en l'alumnat certs valors i actituds fonamentals, com la capacitat de gaudi davant de la contemplació de l'art, el respecte per la creació artística, encara que no exempt d'esperit crític, i de forma molt especial la valoració del patrimoni artístic i la responsabilitat de la seu conservació, perquè es tracta d'un llegat que ha de transmetre's a les generacions futures.

Per a abordar l'estudi de la matèria s'ha de tindre en compte, almenys, un doble referent: d'una banda, el context històric i cultural en què es produeix l'obra, i d'una altra, les seues característiques específiques. La complexitat dels factors que intervenen en la creació de l'obra d'art i l'especificitat de cada un dels llenguatges artístics exigixen utilitzar un mètode d'anàlisi que integre distinthes perspectives, entre les quals poden assenyalar-se, almenys, la formal, la sociològica i la iconològica. La perspectiva formal s'orienta a veure, reconéixer i valorar la materialitat de les formes artístiques com un llenguatge específic, a descobrir els seus processos i tècniques de creació, la funció o funcions per a les quals van ser creades, així com les concepcions estètiques que manifesten. La perspectiva sociològica aborda la relació entre els artistes i els clients, els destinataris de l'obra, les formes de mecenatge, la consideració social de l'artista o la demanda i consum d'art. Quant a la perspectiva iconològica, partix de l'anàlisi iconogràfica per a indagar en el significat últim que l'autor de l'obra pretén transmetre. A més, ha de tindre's en compte el significat que adquiron les obres d'art al llarg del temps que pot ser divers i divergent respecte del propòsit de la seua creació.

La selecció i organització de continguts respon a este plantejament de l'assignatura i estan estretament lligats als criteris d'avaluació. Així, si en l'organització dels blocs es reconeix una seqüència de processos i períodes històrics, en els criteris s'ha buscitat una organització en què s'incidix en els processos de continuïtat i canvi, en els aspectes formals i ideològics, en la iconologia i en la perspectiva sociològica i històrica.

El bloc inicial té un caràcter transversal que condiciona la selecció de continguts i la seua organització en una programació didàctica. Este bloc reunió continguts que constituïxen una introducció a la història de l'art com a forma de coneixement científic i prefiguren un marc flexible per a configurar i seqüenciar les activitats. Plantejar-se preguntes i planificar una indagació, obtindre, seleccionar i organitzar la informació, analitzar-la i interpretar-la i elaborar conclusions i comunicar-les constitueix accions metodològiques de gran valor per al desenrotllament de l'autonomia intel·lectual de l'alumnat. Altres continguts es referen al desenrotllament d'estrategies que potencien l'aprenentatge cooperatiu, la gestió de projectes individuals i grupals i l'autoregulació del procés d'aprenentatge. També s'han inclòs els continguts referents a la protecció i conservació del patrimoni. Per tant, els continguts d'este bloc són transversals respecte als altres blocs i tenen un caràcter de progrés qualitatius.

Els blocs del 2 al 7 s'organitzen entorn de períodes històrics, moviments i estils artístics, que guarden relació entre si i una seqüència que s'aproxima a l'orde cronològic. Cal tindre en compte que estos períodes tenen distinta naturalesa i duració i les manifestacions artístiques que engloben manifesten asincronies, perquè la periodització no deixa de ser una construcció de la historiografia.

El coneixement sobre els processos de creació es fonamenta en el desenrotllament de conceptes que ajuden a estructurar el coneixement com el temps històric, les nocions associades a este com a successió, duració i simultaneitat, la seua periodització i la seua representació cronològica. Ecls canvis en el temps, manifestats en els fets i processos històrics constitueix l'eix sobre el qual s'articula la seqüència didàctica que ha de permetre a l'alumnat elaborar explicacions progressivament més complexes. Un altre aspecte que es destaca en els diversos blocs és el referit a l'ús d'una varietat de fonts i la seua interpretació crítica per a adquirir una certa perspectiva de la història de l'art. A més de les fonts pròpies de la història, en este cas cal destacar, en primer lloc, les mateixes obres d'art que poden conéixer-se per mitjà de visites a museus o a altres llocs on poder apreciar-les; en segon lloc, les imatges que les reproduïxen a les quals es pot tindre accés a través de bancs d'imatges en la web, museus virtuals, per la seua representació en llibres impresos, diapositives, etc.; finalment, hi ha una varietat de textos que resulten especialment adequats com a manifestos de moviments artístics, articles de critica artística, catàlegs, biografies i correspondència d'artistes, etc.

Esta matèria es configura també amb la integració d'una sèrie d'elements transversals que ajuden a fusionar la resta d'elements curriculars. Estos elements relatius a l'àmbit de la comunicació, l'ús de les TIC, l'educació cívica i constitucional i l'emprenedoria estan integrats, al seu torn, en el desenrotllament de les competències claus al desenrotllament de les quals contribueix esta matèria.

En lloc destacat està la contribució de la Història de l'Art a la competència de consciència i expressió culturals, ja que promou el coneixement de diverses manifestacions artístiques i el coneixement de diferents llenguatges artístics. Estes manifestacions constitueixen part de la nostra contemporaneitat, de la nostra forma de comprendre el món. Així mateix, la Història de l'Art indaga en el procés creatiu i en la seua connexió amb el context social i les mentalitats. A això afeg la perspectiva del canvi i la seua explicació. Esta comprensió és essencial per a desenrotllar l'interès, l'estima, el respecte i la valoració crítica de les obres artístiques que es manifesta en la defensa del patrimoni historicoartístic. Finalment, este coneixement afavorix la participació de l'alumnat en les activitats culturals i el seu gaudi.

De manera complementària a l'anterior, també contribueix a l'adquisició de les competències socials i cíviques a l'aportar una sèrie de coneixements, hàbits de pensament, habilitats i actituds necessaris per a interpretar fenòmens socials com és la producció artística. L'estudi de la història de l'art i la metodologia proposada, doten l'alumnat de mètodes, coneixements, valors i criteris per a l'accio i la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits, especialment pel que fa a l'estima i conservació del patrimoni artístic i l'ús social de les obres d'art. La història de l'art, com a manifestació de la diversitat sociocultural, està lligada al desenrotllament de valors com la diversitat, el diàleg intercultural, el respecte i estima cap a manifestacions artístiques allunyades en el temps i l'espai. L'aprenentatge de la història de l'art permet endinsar-se en el funcionament de la societat, en els canvis i les resistències que estos poden generar en este àmbit, en les possibilitats de la creativitat humana per a respondre a desafiaments vitals.

Des d'esta matèria també es promou el desenrotllament de les competències bàsiques en ciència i tecnologia per mitjà de la introducció als mètodes del coneixement científic, l'esperit crític, el raonament basat en evidències. També en la mesura que els avanços científics i tecnològics són objecte d'estudi, atés que són factors decisius del procés de creació artística i la seua funció social.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està molt vinculada al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre textos orals i escrits, contínus i discontinus (mapes històrics, infografies, línies de temps) presentats en diferents formats. El seu ús com a font d'informació promou habilitats com l'obtenció d'informació rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. L'anàlisi i comentari d'obres d'art requereix l'expressió a través de diversos tipus de textos ligada a l'elaboració de coneixement a través del diàleg, la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seu adequació a la situació comunicativa o l'ús d'un lèxic adequat és important.

En esta línia, la competència digital és reforçada ja que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement sobre la història de l'art es fa a través de mitjans digitals, Internet i per mitjà de les TIC. El seu aprofitament en l'aprenentatge requerix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtindre informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la xarxa a través de xarxes socials i entorns virtuals d'aprenentatge.

Esta matèria oferix moltes possibilitats per a desenrotllar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprenent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Especialment des del bloc inicial es tracten aspectes que configuren esta competència com el plantejament de preguntes, fer plànols, obtindre informació i avaluar-la. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu.

Finalment, contribueix a la competència de sentit de la iniciativa i esperit d'empresa al potenciar la seu progressiva autonomia en la presa de decisions i planificació d'actuacions, en la resolució de problemes sobre esta temàtica i a potenciar el seu sentit crític en la valoració de l'obra d'art i sentit de la responsabilitat cap al seu aprenentatge.

La selecció dels diferents tipus de continguts organitzats en blocs enfocats al desenrotllament de les competències bàsiques i la inclusió d'elements transversals té implicacions en la metodologia i en l'avaluació. Així, per a l'aprenentatge de la Història de l'Art és necessari promoure la participació de l'alumnat a través de la cooperació i el diàleg constant. A més, al potenciar l'aprenentatge basat en la indagació individual o col·lectiva s'afavorix la dita col·laboració i l'elaboració de projectes individuals i grups.

L'aprenentatge competencial implica canvis profunds en els mètodes que hui predominen en les aules en l'ensenyança d'esta matèria. El plantejament metodològic ha de contribuir que els alumnes mobilitzen els seus recursos. Per a això és fonamental l'elecció de diferents models didàctics que proposen diversos ambients d'aprenentatge motivadors i encaminats a dur a terme pràctiques socials que donen sentit als dits aprenentatges i comprometen l'alumnat amb el seu aprenentatge.

La naturalesa d'esta matèria permet abordar els aprenentatges a partir del plantejament de projectes d'indagació col·lectiva, la resolució de problemes, l'estudi en profunditat d'obres, artistes o moviments o el debat sobre el sentit de l'art, la seu evolució o els processos creatius. Tots estos enfocaments afavorixen un aprenentatge situat i l'aprofitament de diversos contextos socials que permeten integrar aprenentatges no formals i la col·laboració amb la comunitat educativa. Resulta especialment rellevant per a esta matèria la realització de visites a museus, monuments o a llocs on l'alumne puga enfrontar-se directament a les creacions artístiques i no limitar-se només a l'estudi de la seu reproducció gràfica. L'avaluació dels aprenentatges de caràcter competencial situa en primer pla l'ús de criteris. Estos al·ludixen a diverses situacions en què l'alumne ha d'utilitzar de manera integrada, per mitjà de diversos processos cognitius i afectius, els seus coneixements, habilitats i actituds i l'ús de diversos recursos en una sèrie de contextos-típus, predominantment acadèmics, personals, socials i inclus professionals, que el docent haurà de seleccionar i concretar en laula. També la seu redacció aporta detalls sobre la naturalesa d'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.). És important recordar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge i, per a això, és important considerar els corresponents a l'assignatura de Geografia i Història en l'ESO i a la matèria d'Història del Món Contemporani. La complexitat de l'aprenentatge en Història de l'Art unit a l'enfocament competencial que se li dóna fa necessari ampliar la varietat de procediments i instruments d'avaluació en combinació amb els criteris d'avaluació. L'ús de rúbriques, portafolis, llistes de comprovació, etc. proposen anar més enllà de la diversitat dels exàmens i integrar l'avaluació en el mateix procés d'aprenentatge.

Finalment, la conjunció dels elements del currículum està pensat per a atendre la diversitat en laula d'una manera inclusiva. Així, el currículum proposa diversos tipus de continguts i destaquen aquells que afavorixen l'aprenentatge basat en el pensament, la selecció de continguts rellevants per a entendre els canvis en les

manifestacions artístiques en el temps i les seues múltiples connexions amb altres àmbits de l'activitat humana. Els enfocaments metodològics proposats afavorixen la participació i implicació de l'alumnat. Estos enfocaments inclouen i donen coherència l'ús de múltiples recursos, des de llibres fins a informació presentada a través de diversos formats i mitjans, les eixides per a conéixer de primera mà algunes obres d'art i a diferents procediments que poden afavorir distints estils d'aprenentatge. Tot això facilitarà l'atenció a la diversitat a laula, alhora que dota l'alumne d'una forma general d'actuar per a aprendre seguint una sèrie de passos inspirats en la racionalitat científica. Finalment, des de l'avaluació també s'afavorix l'atenció a la diversitat a partir del fet que els criteris adopten una seqüència progressiva i diferenciada que permet identificar els aprenentatges bàsics sobre els quals construir-ne els nous i que es proposen diversos instruments i procediments per a avaluar els diferents aprenentatges que ens aproxiem a una avaluació autèntica.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura d'Història de l'Art

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge d'Història de l'Art. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes i hipòtesis entorn dels canvis en el fet artístic, el seu significat, els factors que intervenen en el procés creatiu i el significat històric de les obres d'art. Aportació de solucions originals a estes qüestions. Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre fets i processos propis de la història de l'art. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Ús de diversos procediments per a obtindre i registrar informació sobre fets historicoartístics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com a ús de biblioteques, eixides de camp, visites a museus o Internet. Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i biaix de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts. Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes relacionats amb la història de l'art: biografies d'artistes, etc. Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i	BL1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre l'evolució en la història del concepte d'art i dels objectes artístics, per mitjà de la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis i elaborar un pla ordenat i flexible d'accions, que facilita la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal de forma autònoma. BL1.2. Seleccionar i organitzar informació rellevant d'acord amb uns objectius previs sobre els factors de la producció artística a partir de diversos textos orals i escrits, contínus i discontinus utilitzats com a fonts per mitjà de busques en biblioteques; visites a museus, monuments i altres llocs d'interès per a l'art; llocs d'Internet amb especial atenció als museus i visites virtuals i aplicar estratègies, segons el seu nivell, de cerca, registre, selecció i organització de la informació i decidir si estes fonts són adequades, fiables, suficients i si tenen algun biaix per la seu procedència i context de creació. BL1.3. Interpretar i analitzar les dades, evidències i informació directament de l'obra d'art o presentades en forma d'imatges, gràfiques, diagrames, taules, mapes conceptuals o esquemes i evitar juis sobre el passat en termes exclusius dels valors del present.	CAA SIEE CCL CD CAA CCL CD CAA

representació de la informació: esquemes, mapes conceptuais, taules i línies de temps. Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a estableix comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets artístics.	BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada.	CCL CAA
Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, línies de temps, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.	BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint la informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.	CD CCL
Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu. Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.	BL1.6. Argumentar la necessitat de conservació del patrimoni artístic i cultural i de conéixer els criteris utilitzats per a la seua restauració aportant raons, fets i evidències sobre el valor social de les obres d'art, la seua consideració i conservació en la història, el paper de la normativa legal, de les institucions i dels mecenys i aplicar esta argumentació a casos concrets de conservació o restauració que siguen o hagen sigut objecte de debat social	CSC CEC
Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Imaginació i creativitat.	BL1.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres i generar implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	CSC CAA
Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.	BL1.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	SIEE
Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu. Sentit crític i de la responsabilitat.	BL1.9. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb la història de l'art i analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de	SIEE

		la presa de decisions vocacional.	
Bloc 2.: Arrels de l'art europeu: el llegat de l'art clàssic. Curs 2n Batxillerat			
Continguts		Criteris d'avaluació	Competències
Grècia i la creació del llenguatge clàssic. Principals manifestacions artístiques. Nocions d'orde i cànon. Evolució de l'art grec: l'helenisme. La visió del classicisme a Roma. L'ús de models grecs i la innovació romana. L'art al servei del poder: arquitectura civil i religiosa, retrat, relleu històric, pintura i mosaic. El llegat artístic de la Hispània romana.	BL2.1. Reconéixer els canvis evolutius en els conceptes bàsics i els continguts semàntics de la producció artística utilitzant com a model obres de les cultures grega i romana i aplicar este coneixement a la selecció, classificació, anàlisi i interpretació de les obres d'art. BL2.2. Reconéixer els conceptes d'orde i cànon en les manifestacions artístiques clàssiques i en les posteriors, exemplificar amb obres d'art i altres documents la seua evolució i comprovar la influència formal i conceptual de l'art grec en els moviments artístics posteriors. BL2.3. Comparar la producció artística de Grècia i Roma tenint en compte el tipus d'obres, tècniques, formes i concepcions estètiques i explicar la correspondència entre els canvis en la producció artística i el context historicocultural (funció social de l'art i relació entre clients i artistes) a través de fonts diverses.	CEC CAA CEC CEC	

Bloc 3: El naixement de la tradició artística occidental: l'art medieval. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
<p>L'aportació del cristianisme a l'arquitectura i la iconografia: edificacions; pintura i mosaic; Bizanci.</p> <p>Configuració i desenvolupament de l'art romànic: el preromànic a la península Ibèrica; esglésies i monestirs; la iconografia romànica; escultura i pintura; el camí de Sant Jaume. L'aportació del gòtic, expressió d'una cultura urbana: la catedral i l'arquitectura civil; escultura; catedrals mediterrànies. La llarga duració del gòtic a la península Ibèrica. Nocions d'asíncronia i continuïtat.</p> <p>La pintura italiana i flamenca, origen de la pintura moderna.</p>	<p>BL3.1. Identificar les continuïtats i les novetats que es donen en l'art occidental entre els segles IV i XV (paleocristià, bizantí, preromànic, romànic, gòtic i hispanomusulmà) i establir els elements bàsics de l'evolució artística (les tècniques, les formes, els tipus d'obres, la utilitat i el valor simbòlic) per mitjà de la comparació i anàlisi d'obres i l'ús d'altres fonts textuals.</p> <p>BL3.2. Explicar les relacions entre les formes característiques, les tècniques utilitzades i el llenguatge simbòlic de les imatges i els espais arquitectònics de l'art medieval occidental (romànic i gòtic) amb el seu context històric i cultural prestant especial atenció a la producció a la península Ibèrica i</p>	CSC CEC CSC CEC CSC CEC

	destacar la funció social de l'art i les relacions entre artistes i clients utilitzant diverses fonts històriques. BL3.3. Reconèixer les innovacions de la pintura del segle XIV en el nord d'Itàlia (Giotto) i la del segle XV a Flandes (Van Eyck, El Bosch, Van der Weyden) com a resultat de les corresponents tradicions artístiques i com l'anunci d'alguns trets de la pintura moderna per mitjà de la comparació de l'obra d'estos artistes amb la pintura gòtica i argumentar el valor d'estes innovacions en la història de l'art.	
--	---	--

Bloc 4: El desenrotllament i l'evolució de l'art europeu en el món modern. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
El Renaixement: origen i desenrotllament del nou llenguatge artístic; proporció i harmonia, perspectiva, referents clàssics, humanisme; Aportacions dels grans artistes del renaixement italià. El manierisme. La recepció de l'estètica renaixentista a la península Ibèrica. El Barroc: unitat i diversitat, el llenguatge artístic al servei del poder civil i eclesiàstic; l'urbanisme, esglésies i palau. El barroc hispànic. Urbanisme i arquitectura. Imatgeria barroca. L'aportació de la pintura espanyola: les grans figures del Segle d'Or. El segle XVIII: la pervivència del barroc; el refinament rococó. El desenrotllament del mercat de l'art: l'obra com a valor d'intercanvi; la posició social de l'artista; mecenès, antiquaris i col·leccionistes.	BL4.1. Explicar els canvis i continuïtats que es donen en el llenguatge artístic des del segle XV fins al XVIII i detectar les modificacions que s'introduïxen en este període en el concepte d'art, la seu finalitat i les formes artístiques per mitjà d'esquemes o sistemes gràfics que permeten representar estos processos. BL4.2. Situar en el seu context històric i social els estils artístics del període estudiat (renaixentista, manierista, barroc i rococó), classificar la producció artística a partir de les seues característiques formals i la destinació que es dóna a les obres d'art i detectar la diversitat de resultats i les influències encreuades que es produeixen. BL4.3. Destacar els canvis que es produeixen durant el període estudiat en la consideració social de l'art i dels artistes i exemplificar-los a través de la biografia d'alguns artistes significatius tenint en compte les modificacions en el procés creatiu (el paper dels mecenès, l'ús de coneixements científics i el treball intel·lectual) i la influència en el desenrotllament posterior de l'activitat artística.	CEC CSC CEC CEC CSC

Bloc 5: El segle XIX: l'art d'un món en transformació. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
L'art de la Il·lustració a la revolució burgesa: La figura de Goya. Neoclassicisme i romanticisme. La revolució industrial i l'impacte en l'art: l'evolució i renovació del llenguatge artístic; el realisme; l'impressionisme; Rodin; el simbolisme: els postimpressionistes i el germà de les avantguardes del segle XX. Els nous materials en l'arquitectura. L'historicisme. El modernisme. L'Escola de Chicago. El naixement de l'urbanisme modern. El paper de les acadèmies i museus en la valoració de les obres d'art. El mercat de l'art: salons, galeries privades i marxants. La consideració social de l'artista i la seua obra.	BL5.1. Representar la continuïtat i les innovacions en el llenguatge artístic que es donen en el segle XIX per mitjà de l'elaboració de línies de temps o un altre sistema gràfic on es representen la seu duració, el moment de la creació de les obres més significatives, la seu sincronia o la seu asincronia i la seu simultaneïtat amb fets o processos històrics significatius i detectar les modificacions en els elements que el configuren (tema, volum, composició, utilitat, color, materials...), les influències mútues entre les tendències artístiques del període i la relació amb el seu context històric. BL5.2. Argumentar el nou concepte d'obra d'art sorgit de la tensió entre tradició (concepte d'obra d'art, convencionalismes expressius) i innovació (nous materials i usos, modificació del codi lingüístic) i contrastar les raons, opinions i creacions dels partidaris de la tradició acadèmica i les dels que defenen les novetats en l'ús de materials i formes de llenguatge artístic per mitjà de l'anàlisi d'obres, textos i documents significatius (epistolaris, manifestos, crítiques d'art, etc.). BL5.3. Explicar les transformacions en l'activitat creadora dels artistes i en els interessos dels clients que es produeixen per l'aparició d'un nou mercat de l'art, els canvis en la consideració social de l'art i dels artistes, el seu procés d'aprenentatge de l'ofici i exemplificar-les fent referència a obres d'art, dades biogràfiques i esdeveniments rellevants.	CSC CEC CSC CEC CSC CEC

Bloc 6: La ruptura de la tradició: l'art en la primera mitat del segle XX. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
El fenomen de les avantguardes: fauvisme; cubisme; futurisme. Els moviments artístics fins a la II Guerra Mundial: tendències objectives, subjectives i utòpiques. Renovació del llenguatge arquitectònic: els nous materials, el funcionalisme. Ús d'estrategies per al debat. Elaboració d'arguments. Procediments de cita. Estratègies per a l'escuta activa.	BL6.1. Exemplificar l'evolució del llenguatge artístic en la primera mitat del S. XX i la seua relació amb el context històric en què es produeix i detectar les continuïtats, les aportacions rellevants de cada moviment artístic d'aquest període, les seues formes d'expressió més destacades i les influències que es donen entre ells a partir de l'anàlisi de documents i de l'elaboració de línies de temps que arrepleguen la duració aproximada i de diagrames. BL6.2. Debatre sobre les relacions que hi ha entre la producció artística i el paper que s'assigna a l'art en el model de societat que defenen els creadors o	CSC CEC CSC CEC

	els clients, per mitjà de l'anàlisi d'algunes obres, biografies d'artistes, manifestos, textos teòrics i altres documents rellevants i constatar la seua influència en l'evolució de l'activitat artística. BL6.3. Analitzar les distintes tendències i moviments artístics atenent la seu concepció de l'art (funcional, objectiu... o bé subjectiu, expressionista fantàstic, etc.) i a les seues formes de llenguatge (figuració, abstracció, etc.) a partir de documents i textos històrics, exemples d'obres d'art i plantilles que continguen criteris de classificació.	CSC CEC CAA
--	---	-------------------

Bloc 7: La universalització de l'art des de la segona mitat del segle XX. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
L'estil internacional en arquitectura i altres tendències: high tech, l'arquitectura postmoderna. Les arts plàstiques: de les segones avantguardes a la postmodernitat. Nous sistemes visuals: fotografia, cine i televisió, cartells, còmic. La combinació de llenguatges expressius. L'impacte de les noves tecnologies en la difusió i la creació artística. Art i cultura visual de masses.	BL7.1. Analitzar les novetats que introduïxen els moviments artístics de la segona mitat del segle XX, les relacions que tenen amb les formes expressives del període anterior i els nous usos a què es destinen les obres d'art i relacionar estos elements entre si i amb el seu context històric i cultural per mitjà de l'elaboració d'un esquema gràfic a partir de l'anàlisi d'obres d'art i documents obtinguts en Internet. BL7.2. Inferir els efectes que tenen les noves tecnologies per a la creació artística i per a la difusió de l'art a partir de l'estudi i ànalisi de de textos i obres d'art. BL7.3. Identificar el llenguatge expressiu particular en els productes audiovisuals (cine, televisió, còmic, cartells...) i en alguns objectes de la vida quotidiana (roba, útils domèstics, mobiliari urbà...) i exemplificar a partir de casos concrets l'aplicació dels llenguatges de les tendències artístiques estudiades.	CSC CEC CSC CEC CEC

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCL: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI

1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Història del Món Contemporani té com a objecte l'explicació dels canvis que en els dos últims segles han configurat el món actual i continuen fent-ho. Esta dialèctica entre passat i present permet afrontar el coneixement dels problemes que han marcat este període. La mirada històrica necessita recolzar-se en els problemes del present per a buscar les seues arrels en el passat. Per la seua banda, l'estudi del passat ens torna una nova perspectiva sobre els desafiaments del present. Esta dialèctica és clau per a apreciar el valor educatiu d'esta matèria en la mesura que afavorix el desenrotllament de la comprensió del món actual necessària per a actuar com a ciutadans que viuen en una societat democràtica i assumixen els seus valors.

Esta matèria desenrotlla aspectes abordats en altres etapes i aprofundix en el desenrotllament del pensament històric de l'alumnat. El coneixement històric aporta un marc de pensament que permet comprendre la dimensió temporal i causal dels fenòmens històrics, dels motius de les accions humanes, comparar diverses alternatives de solució a problemes comuns, considerar l'evolució social com una successió d'encreuaments on les decisions humanes són fonamentals i on els conflictes socials adquirixen sentit. L'aprenentatge històric també fomenta el gust per indagar sobre el passat, plantejar-se preguntes i tractar de respondre-les usant de mode crític una varietat de fonts per a seleccionar evidències i la informació rellevant i interrelacionar-la per a comprendre els fets i processos històrics clau. Precisament, esta forma de construir el coneixement històric dóna lloc a l'existència de possibles interpretacions dels fets històrics els arguments de les quals basats en evidències són debatuts continuament, el que suposa admetre que la història és un coneixement obert i en construcció, al mateix temps que rigorós i crític.

A l'hora de delimitar els continguts d'esta matèria es planteja la qüestió del que s'entén per contemporaneitat. Hi ha un ampli consens en què el seu àmbit temporal són els segles XIX i XX, també que esta època arranca amb les revolucions de finals del segle XVIII i el seu límit és la història que estem vivint en el nostre present. Este període es caracteritza per un origen revolucionari i per l'existència de processos de diversa duració sobre un fons general de progrés humà indubtable que, al mateix temps, ha sigut qüestionat pels episodis de violència extrema i les enormes desigualtats socials.

El procés històric més ampli i de conseqüències més profunes ha sigut el triomf del capitalisme de base industrial que va imposar un procés de producció basat en la confluència del capital, la força de treball i l'explotació exhaustiva dels recursos naturals. En este procés els avanços científics i tecnològics han sigut decisius i han desencadenat nous processos de canvi englobats en una revolució de base digital.

De mode paral·lel es va produir un canvi profund en la concepció de l'estat basat en la formació d'una nova societat burgesa fundada en la divisió en classes els interessos de la qual sovint col·lidixen. Este procés de construcció d'estats nacionals ha anat unit a la creació de sistemes de poder basats en la representació dels ciutadans, governants amb un mandat revocable i un sistema de lleis que garantixen les llibertats i drets. La creació d'estats nacionals també ha donat lloc a una reorganització de poders, a unes noves relacions internacionals marcades per aliances i conflictes, per solucions diplomàtiques i per les guerres que en el segle XX aconseguixen una dimensió global i terrible com mai abans s'havia vist. Una base decisiva d'estos conflictes la constitueixen les rivalitats sorgides de l'expansió imperialista en què subjauen de mode entrelaçat rivalitats polítiques i econòmiques. Estos conflictes han perdurat en la segona mitat del XX en la forma d'un enfrontament entre els denominats bloc

capitalista i comunista i que han marcat les relacions internacionals, i també els processos de descolonització i independència.

El sorgiment de noves mentalitats marcarà també la contemporaneïtat i afecten el comportament individual i col·lectiu. La ciència i les ideologies polítiques sorgides en els processos revolucionaris citats configuraran diverses formes d'entendre el món no exemptes de paradoxes. Així, el desenrotllament de l'individualisme base de les idees de la Il·lustració i del liberalisme conduïx al respecte dels drets individuals i d'aquí a l'universalisme amb el seu caire eurocentrista. L'ideal de la universalització dels drets humans serà un factor que inspire les lluites emancipatories des de l'abolició de l'esclavitud a la igualtat de gèneres i classe i el desenllaç de la qual està obert.

Finalment, la contemporaneïtat va establir l'hegemonia d'Europa i Amèrica del Nord, i això projecta una visió occidentalista i eurocèntrica. No obstant això, els canvis geopolítics actuals estan provocant un canvi del centre de poder cap a les regions del Pacífic. La globalització, el nou orde mundial i el sorgiment de nous actors polítics a nivell mundial estan transformant esta idea de contemporaneïtat.

La selecció i organització de continguts respon a este plantejament de l'assignatura i estan estretament lligats als criteris d'avaluació. Així, si en l'organització dels blocs es reconeix una seqüència de processos i períodes històrics, en els criteris s'ha buscat una organització en què s'incidix en els processos que configuren el pensament històric: l'explicació històrica, l'ús de fonts i evidències, el reconeixement dels canvis i continuïtats, la seua duració i cronologia, la comprensió i la interpretació històriques i l'adopció d'una perspectiva històrica per a la comprensió profunda, carregada de valors, dels fets i processos històrics.

El bloc inicial té un caràcter transversal que condiciona la selecció de continguts, de les seqüències didàctiques i de la programació. Este bloc reuneix continguts que constitueixen una introducció a la història com a forma de coneixement científic i prefiguren un marc flexible per a seqüenciar les activitats. Plantejar-se preguntes i planificar una indagació, obtindre, seleccionar, registrar i organitzar la informació, analitzar-la i interpretar-la i elaborar conclusions i comunicar-les constitueixen accions metodològiques de gran valor per al desenrotllament de l'autonomia intel·lectual de l'alumnat. Altres continguts es referixen al desenrotllament d'estrategies que potencien l'aprenentatge cooperatiu, la gestió de projectes individuals i grupals i l'autoregulació del procés d'aprenentatge. Els continguts d'este bloc són transversals respecte als altres blocs i tenen un caràcter de progrés qualitatius.

Els següents blocs s'organitzen a l'entorn de períodes històrics que emmarquen processos històrics que guarden relació entre si i una seqüència que s'aproxima a l'orde cronològic. Cal tindre en compte que són processos de distinta naturalesa i duració i que es desenrotllen, a vegades, de manera sincrònica perquè la seua definició no deixa de ser una construcció de la historiografia.

El segon i el tercer bloc es referixen a les revolucions industrial i liberal, processos estretament lligats i que constitueixen les bases del món contemporani i que té com a fita final la I Guerra Mundial. El següent bloc comprén el període d'Entreguerres on confluïxen fenòmens que han marcat profundament el segle XX com són la revolució russa, l'auge dels feixismes i la tendència cap a la democratització dels estats.

Els següents dos blocs, "el món durant la Guerra Freda" i "el món capitalista i el bloc comunista en la segona mitat del segle XX", se centren en el període de la postguerra. En este període la Guerra Freda no sols determinarà les relacions internacionals sinó que influirà en els processos de descolonització i inclus en els canvis interns dels països.

El bloc final, "el món actual des d'una perspectiva històrica" planteja els principals processos de canvi en curs després del fi de la Guerra Freda amb l'evidència de les conseqüències de la globalització i la construcció d'un nou orde polític mundial amb nous actors emergents. Este bloc ha de ser també un referent comú de la resta en la sentit que marca possibles àmbits de connexió de l'estudi del passat i la comprensió del món actual.

El coneixement sobre tals processos es fonamenta en el desenrotllament de conceptes que ajuden a estructurar el coneixement com el temps històric, les nocions associades a ell com ara successió, duració i simultaneïtat, la seua mesura, periodització i la seua representació cronològica. Els canvis en el temps, manifestats en els fets i processos històrics constitueixen l'eix sobre el qual s'articula la seqüència didàctica que ha de permetre a l'alumnat elaborar explicacions progressivament més complexes i una interpretació crítica del món. Un altre aspecte que es destaca en els diversos blocs és el referit a l'ús d'una varietat de fonts (textos de diversos gèneres, obres d'art, objectes, mapes) i la seua interpretació crítica per a adquirir una certa perspectiva de la contemporaneïtat.

Esta matèria es construíx sobre una sèrie d'elements transversals. En primer lloc s'indiquen els relatius al desenrotllament de les competències clau.

En lloc destacat està la contribució de la Història del Món contemporani a les competències socials i cíviques a l'aportar una sèrie de coneixements, estructures de pensament, habilitats i actituds necessàries per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més complexos, participar en la presa de decisions informada i abordar els conflictes de forma creativa des del diàleg, el respecte mutu i les conviccions democràtiques. L'aprenentatge històric permet endinsar-se en el coneixement del funcionament de la societat, dels canvis i les resistències que estos poden generar, de les possibilitats de l'accio humana, de la seua capacitat d'elecció davant de desafiaments vitals, la construcció de valors com el de la llibertat personal, la solidaritat, el respecte o la justícia. Estos coneixements i valors són la base per a l'accio i la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. Esta participació es basa en el diàleg igualitar i el respecte a les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

El coneixement de diverses expressions culturals i la seua comprensió com a fenòmens socials és una altra de les finalitats d'esta matèria com a reflex de les mentalitats que són producte del canvi i, al mateix temps, intèrprets i factors del mateix canvi. Estes manifestacions constitueixen part de la nostra contemporaneïtat, de la nostra forma de comprendre el món en què vivim, de manera que esta matèria també contribuix al desenrotllament de la consciència cultural.

Des d'esta matèria també es promou el desenrotllament de les competències bàsiques en ciència i tecnologia per mitjà de la introducció als mètodes del coneixement científic, l'esperit crític, el raonament basat en evidències. També en la mesura que els avanços científics i tecnològics són objecte d'estudi pel fet que són elements decisius de la nostra contemporaneïtat, i com a factors econòmics el seu coneixement permet entrar en el debat sobre com aconseguir un desenrotllament sostenible.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està molt vinculada al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre textos orals i escrits, contínus i discontinus (mapes històrics, taules, gràfiques, infografies, línies de temps) presentats en diferents formats i codis i que requerixen habilitats com ara extraure informació.

En esta línia, la competència digital és reforçada en tant que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, audiovisuals, Internet i per mitjà de les TIC. El seu aprofitament en l'aprenentatge requerix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtindre informació, filtrar-la de manera rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. També requerix l'expressió a través de diversos tipus de textos lligada a l'elaboració de coneixement a través del diàleg, la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seua adequació a la situació comunicativa o l'ús d'un vocabulari adequat és important.

En esta línia, la competència digital és reforçada pel fet que gran part de l'obtenció, registre, interpretació y comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, audiovisuals, Internet i mitjançant les TIC. Aprofitar-la en l'aprenentatge requerix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtindre informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la Xarxa.

Esta matèria oferix moltes possibilitats per a desenrotllar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Sobreto des del bloc inicial es tracten aspectes que configuren esta competència com el plantejament de preguntes, fer plans, obtindre informació i avaluar-la. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu.

Finalment, contribuix a la competència d'iniciativa i esperit emprendedor al potenciar la seua progressiva autonomia en la presa de decisions i planificació d'actuacions, en la resolució de problemes de temàtica social i a potenciar el seu sentit crític i sentit de la responsabilitat.

La integració de les competències clau en el currículum i el seu caràcter vertebrador també implica la presència rellevant dels elements transversals relatius a l'àmbit de la comunicació (comprensió oral i lectora, expressió escrita), l'ús de les TIC, l'educació cívica i constitucional i l'emprendedoria.

La selecció dels diferents tipus de continguts organitzats en blocs enfocats al desenrotllament de les competències bàsiques i la inclusió dels temes transversals té implicacions metodològiques i en l'avaluació. Així, per a un aprenentatge sólid de la Història del Món Contemporani és necessari promoure la participació de l'alumnat a través de la cooperació i el diàleg igualtar. Un altre principi és potenciar l'aprenentatge basat en la indagació individual i col·lectiva on s'afavorix la col·laboració,

l'elaboració de projectes, l'aprenentatge basat en problemes, o l'ús de debats per a aconseguir un coneixement més rigorós. Estos enfocaments metodològics impliquen la diversificació de les estratègies i recursos didàctics que afavorisquen la creació d'ambients motivadors. Finalment, el plantejament metodològic ha d'afavorir un aprenentatge situat i l'aprofitament de diversos contextos socials que permeten integrar aprenentatges no formals i la col·laboració amb la comunitat educativa.

L'avaluació dels aprenentatges de caràcter competencial situa en primer pla l'ús de criteris d'avaluació. Al ludixen a diverses situacions en què l'alumnat ha d'utilitzar de manera integrada i per mitjà de diversos processos cognitius i afectius els seus coneixements, habilitats i actituds i l'ús de diversos recursos en una sèrie de contexts-típus, predominantment acadèmics, personals i socials que el docent haurà de seleccionar i concretar en Paula. També la seua redacció aporta detalls sobre la naturalesa d'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.). És important recordar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge i per això és important considerar els corresponents a l'assiggnatura de Geografia i Història de l'ESO.

La complexitat de l'aprenentatge en Història de Món Contemporani i l'enfocament competencial que se li dóna fa necessari ampliar la varietat de procediments i instruments d'avaluació connectats amb els criteris d'avaluació. L'ús de rúbriques, portafolis, llistes de comprovació, etc. proposen anar més enllà de la diversitat dels exàmens i integrar l'avaluació en el mateix procés d'aprenentatge.

Finalment, la conjunció dels elements del currículum està pensat per a atendre a la diversitat. El currículum proposa diversos tipus de continguts en què destaquen els que afavorixen l'aprenentatge basat en el pensament; la selecció de continguts és rellevant per a entendre el món del present i per això, amb l'ajuda imprescindible del professor, és possible que estos aprenentatges cobren sentit per a l'alumne. Per la seua banda, els variats enfocaments metodològics afavorixen la participació i implicació de l'alumnat. Estos enfocaments inclouen i donen coherència a l'ús de múltiples recursos, des de llibres i manuals escolars fins a informació presentada a través de diversos formats i mitjans, i a diferents procediments que poden afavorir distints estils d'aprenentatge. Tot això facilitarà l'atenció a la diversitat a Paula, alhora que dota l'alumne d'una forma general d'actuar per a aprendre seguint una sèrie de passos inspirats en la racionalitat científica. Finalment, des de l'avaluació també s'afavorix l'atenció a la diversitat a partir del fet que els criteris adopten una seqüència progressiva i diferenciada que permet identificar els aprenentatges bàsics i que es proposen diversos instruments i procediments per a avaluar-los i que ens aproxiem a una evaluació més autèntica.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assiggnatura Història del Món Contemporani

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge d'Història del Món Contemporani. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i conseqüències, el significat, les transformacions de la història contemporània. Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics contemporanis. Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics contemporanis. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.	B1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics contemporanis, definir problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal. B1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, contínus i discontinus, usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de	CAA SIEE CAA CCLI SIEE

Ús de diversos procediments per a obtindre i registrar informació sobre fets històrics contemporanis a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges: verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara ús de biblioteques, visites a museus o Internet. Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i tendència de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts. Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius relatius a la història recent. Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, ànalisi i representació de la informació: esquemes, mapes conceptuais, mapes històrics, línies de temps o gràfiques estadístiques. Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a estableix comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics. Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, mapes conceptuais), interpretar la informació i crear continguts en diversos formats: textos, línies de temps, blogs, <i>wikis</i> , webs, presentacions de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc. Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu. Habilidades de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa: parafrasejar, resumir. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial,	diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus) i aplicar estratègies, adequades al seu nivell, de cerca, registre, selecció i organització de la informació i decidir si tals fonts són adequades, fiables, suficients i si posseixen algun caire per la procedència i el context de creació. B1.3. Interpretar les dades, evidències i informació històrica per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, mapes conceptuais o esquemes i evitar juís valor sobre el passat en termes de normes i valors del present. B1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical correspondent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar amb precisió la terminologia conceptual adequada. B1.5. Usar diferents ferramentas informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint la informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques. B1.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic. B1.7. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències. B1.8. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb la història del món contemporani i analitzar els	CAA CSC CCLI CAA CD CCL CAA CSC CAA SIEE SIEE
---	--	---

mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu. Sentit crític i de la responsabilitat.	coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	
--	---	--

Bloc 2: La crisi de l'Antic Règim i les revolucions liberals. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
L'evolució i els canvis demogràfics, econòmics, polítics, socials i culturals en l'Antic Règim. El pensament de la Il·lustració. Relacions Internacionals: l'equilibri europeu.	BL2.1. Analitzar els aspectes demogràfics, econòmics, polítics, socials i culturals i les relacions internacionals en l'Antic Règim i destacar les transformacions que experimenta al llarg del segle XVIII per mitjà de l'elaboració de diagrames i la interpretació de mapes històrics.	CSC
El parlamentarisme a Anglaterra i el naixement dels EUA i la seua influència en altres processos revolucionaris.	BL2.2. Interpretar el paper exercit per les idees de la Il·lustració i el liberalisme, així com el parlamentarisme anglès en l'evolució política i cultural de l'Antic Règim i en el procés d'independència dels Estats Units i considerar esta influència a estos fets com a referents dels processos revolucionaris de caràcter liberal per mitjà de documents que reflectisquen i permeten comparar les idees de la Il·lustració i del liberalisme.	CSC
La Revolució francesa de 1789: Causes i conseqüències. L'Imperi Napoleònic: l'extensió de la concepció de l'estat nacional i liberal. La influència de la revolució francesa en altres processos revolucionaris. La independència de les colònies hispanoamericanes.	BL2.3. Explicar la Revolució francesa tenint en compte causes a llarg i curt termini i les motivacions col·lectives i projectar les seues conseqüències en la creació de l'Imperi napoleònic i com va influir en les revolucions liberals a Europa i Hispanoamèrica per a debatre sobre els seus èxits socials i polítics i els seus límits a partir de textos historiogràfics i interpretacions de coetanis.	CSC
El Congrés de Viena, la Restauració, i les revolucions liberals o burgeses de 1820, 1830 i 1848. L'extensió del constitucionalisme i del sufragi i els seus límits. El nacionalisme i els processos de construcció nacionals: la unificació d'Itàlia i d'Alemanya.	BL2.4. Fer un balanç dels canvis i permanències dels processos revolucionaris i la reacció dels estats absolutistes (Congrés de Viena) al llarg del XIX a partir de textos programàtics i mapes històrics que mostren els canvis que conduïxen a la construcció d'estats nacionals (unificacions d'Itàlia i Alemanya) i reflectir el conflicte entre les forces liberals i nacionalistes i les favorables a un retorn a l'Absolutisme.	CSC
Cultura i Art: manifestacions artístiques del moment: el neoclassicisme i el romanticisme. Funció social de l'obres d'art. La mentalitat burgesa.	BL2.5. Reconéixer diferents manifestacions artístiques del període de l'antic Règim i començaments del segle XIX a partir de fonts gràfiques, exposar les seues característiques i els canvis que impliquen i relacionar-los amb els canvis de mentalitat i la funció social de les obres d'art.	CSC CEC

264

	les seues característiques i els canvis que impliquen i relacionar-los amb els canvis de mentalitat i la funció social de les obres d'art.	
--	--	--

Bloc 3: Les revolucions industrials i la dominació europea. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
Factors de les revolucions industrials: Canvis demogràfics, transformacions tècniques i noves fonts d'energia, l'organització del treball, canvis en el consum i els mitjans de transport; canvis en l'agricultura; disponibilitat de capital.	BL3.1. Explicar les revolucions industrials del segle XIX com un procés desigual des del punt de vista geogràfic en què intervenen factors que donen lloc a resultats diferents i mostrar evidències d'estes diferències quant a les característiques del desenvolupament de les economies nacionals i el seu ritme a partir de fonts estadístiques, línies de temps i mapes temàtics.	CSC
El protagonisme de la Gran Bretanya i l'extensió del procés d'industrialització a altres zones d'Europa. La industrialització fora d'Europa. Formació de la societat capitalista industrial.	BL3.2. Criticar algunes de les conseqüències dels canvis econòmics (canvis en el consum, en els transports, agricultura i població) i socials, lligats a la formació de la societat capitalista relatives a les condicions de vida i laborals d'hòmens, dones i xiquets com a generadors de desigualtats socials i injustícies a partir de testimonis coetanis, dades sobre salari i condicions de vida i relacionar tot això amb el sorgiment de corrents de pensament i organitzacions que pretenen millorar la condició dels obrers a partir de textos significatius de pensadors socialistes i anarquistes.	CSC
El pensament social de l'època: el socialism i l'anarquisme. El liberalisme econòmic.	BL3.3. Comparar les transformacions polítiques, socials i econòmiques dels principals països europeus, a més del Japó i dels Estats Units a finals del segle XIX i les estratègies d'expansió imperialista, relacionar-les amb els conflictes internacionals de finals del segle XIX i començaments del segle XX utilitzant mapes històrics i contrastar diferents punts de vista sobre les seues conseqüències a partir de fonts.	CSC
La formació de la classe obrera i el sorgiment del moviment obrer: orígens del sindicalisme i els partits polítics obrers.	BL3.4. Distingir les causes profundes que provoquen la I Guerra Mundial dels esdeveniments previs que conduïxen a la declaració de les hostilitats, descriuint les seues etapes amb l'ajuda de mapes i identificar els tractats de pau i les seues conseqüències relatives a la reorganització del mapa polític europeu, els règims polítics, la creació de la Societat de Nacions, a canvis els econòmics i socials i el seu impacte en la cultura i en les mentalitats.	CSC

Bloc 4: Les crisis del període d'Entreguerres i la II Guerra Mundial. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
Els anys vint: canvis econòmics, socials i culturals. La societat de masses. El sufragisme i l'extensió del sufragi universal. La Revolució russa, la formació i desenrotllament de l'URSS i la seua influència internacional. Les causes de la crisi de 1929 i la Gran Depressió. El cas dels Estats Units i el New Deal. Europa Occidental: entre la reconstrucció i la crisi de l'estat liberal: els feixismes europeus i el nazisme alemany. Les relacions internacionals del període d'Entreguerres: L'escalada de conflictes cap a la guerra. La Guerra Civil espanyola. Origens de la II Guerra Mundial, desenrotllament i conseqüències econòmiques, polítiques i en la vida quotidiana de la rereguarda. L'Antisemitisme. Les causes de l'Holocaust i les seues víctimes. El significat històric de l'Holocaust. Les evidències de l'Holocaust. Preparació de la Pau i l'ONU.	BL4.1. Descriure el desenrotllament de la Revolució russa identificant els principals protagonistes, les seues etapes en una línia de temps, així com els factors que van determinar els fets rellevants de cada una d'estes etapes i constatar les transformacions econòmiques i polítiques i el seu cost humà citant diverses fonts tant de caràcter testimonial com historiogràfic. BL4.2. Interpretar l'auge del feixisme com a ideologia i com a règim polític en el context del període d'Entreguerres fent referència a la crisi dels estats liberals, el sorgiment de la societat de masses, el nacionalisme, la influència de la revolució russa i el clima de frustració per les conseqüències de la I Guerra Mundial i la Gran Depressió i reconéixer les accions dels règims feixistes que van conduir a la II Guerra Mundial i a l'Holocaust. BL4.3. Explicar la Gran Depressió a partir de la combinació de diversos factors relatius a la dinàmica del capitalisme i analitzar les seues conseqüències de tipus polític i econòmic i en la vida de les persones en diversos països a partir d'imatges, informació estadística, testimonis i interpretacions historiogràfiques. BL4.4. Establir les etapes del desenrotllament de la II Guerra Mundial, distingint les que van afectar Europa de les que van afectar els Estats Units i el Japó per mitjà de línies de temps i mapes i examinar les seues conseqüències econòmiques i en l'àmbit de les polítiques nacionals i internacionals i en la vida quotidiana. BL4.5. Debatre sobre com una societat desenrotllada pot arribar a situacions de discriminació extrema en el cas de l'Holocaust a partir de testimonis de supervivents i imatges, argumentar les raons per a mantindre viu el seu record i aportar evidències que questionen les interpretacions que posen en dubte la seua existència per mitjà de lús guiat de llocs web.	CSC CSC CSC CSC CSC

Bloc 5: El món durant la Guerra Freda. Curs 1r Batxillerat

La Guerra Freda: la formació dels blocs (capitalista i comunista), les fases del conflicte (contenció i bel ligerància, coexistència pacífica i distensió) i les seues repercussions internacionals. Interpretacions de la Guerra Freda. Evolució i característiques econòmiques, socials, polítiques i culturals de dos models polítics diferents: comunisme i capitalisme. Factors i context històric de la descolonització i el seu desenrotllament. La creació de l'ONU i el seu paper. El Tercer Món i el Moviment de Països No Alineats: els problemes dels països del Tercer Món. Les relacions entre els països desenrotllats i no desenrotllats. El naixement de l'ajuda internacional. El neocolonialisme.	BL5.1. Explicar el sorgiment i desenrotllament de l'enfrontament entre els dos blocs al ludit a diferents factors i seleccionant els fets rellevants i ordenant-los segons les diverses etapes per mitjà d'una línia temporal i avaluar els arguments en què es fonamenten les diferents interpretacions d'este conflicte i relacionar-les amb els interessos propagandístics que difonen els mitjans de comunicació de l'època. BL5.2. Comparar el model capitalista i el comunista des de diverses perspectives (política, social, econòmica i cultural) i la seua influència en diverses àrees geogràfiques a partir de gràfiques, textos i mapes BL5.3. Explicar els processos de descolonització tenint en compte diversos factors, motius i impulsors, com l'ONU, assenyalant algunes de les seues fites i actuacions a partir de fonts històriques i les seues conseqüències i diferenciar diverses etapes i àmbits regionals del procés descolonitzador per mitjà d'una línia de temps i mapes històrics. BL5.4. Analitzar les causes del subdesenrotllament diferenciant les de caràcter intern de les de caràcter extern i exemplificar les relacions d'estos països amb les seues antigues metròpolis i el posicionament com a Països No Alineats en el marc d'un neocolonialisme i de la política de blocs a partir d'informació estadística, imatges, mapes i textos.	CSC CSC CSC CSC
--	---	--------------------------------------

Bloc 6: El món capitalista i el bloc comunista en la segona mitat del segle XX. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
L'Estat del Benestar i la millora dels drets socials. La cultura en les societats capitalistes en la segona mitat del segle XX. La societat de consum. El procés de construcció de la Unió Europea: principis, objectius i institucions. Evolució dels Estats Units: dels anys 60 als 90. La lluita pels drets civils. Les transformacions de les societats del Japó i els nous països asiàtics industrialitzats. L'evolució de l'URSS i les democràcies populars i les crisis internacionals.	BL6.1. Descriure l'evolució política, social i econòmica dels Estats Units des dels anys 60 als 90 del segle XX com a referent del paradigma de la cultura capitalista i explorar els conflictes interns sobre l'extensió dels drets civils o la situació de discriminació de les dones. BL6.2. Analitzar el procés de reconstrucció d'Europa destacant la creació de l'Estat de benestar i de la Unió Europea amb els seus èxits, els seus diferents ritmes davanç i retrocés i com això ha repercutit en la vida	CSC CSC

<p>Les reformes impulsades per M. Gorbatxov: "Perestroika" i "Glasnost". La crisi del bloc comunista i el final de la Guerra Freda i les seues conseqüències: la caiguda del mur de Berlín i l'evolució dels països d'Europa Central i Oriental. La desintegració de l'URSS i les seues conseqüències: la formació de la CEI-Federació Russa i les noves repúbliques exsoviètiques. El problema dels Balcans: la guerra de Iugoslàvia.</p>	<p>quotidiana, el desenrotllament econòmic i les relacions polítiques i reconéixer els seus principis i el funcionament de les seues principals institucions a partir d'infografies, línies de temps i fonts institucionals.</p> <p>BL6.3. Establir els factors del desenrotllament del capitalisme del Japó i els Nous Països Industrials i destacar les seues singularitats respecte als èxits relatius al desenrotllament econòmic, democràtic i de benestar social en comparació amb els models de desenrotllament de la Unió europea i els Estats Units per mitjà d'ús de diversos indicadors estadístics.</p> <p>BL6.4. Explicar la crisi i desaparició de l'URSS a partir de la interrelació de diverses causes internes i externes, a mitjà i curt termini ("Perestroika" i "Glasnost") i establir la seua connexió amb fets com la caiguda del Mur de Berlín, l'afonament dels règims comunistes d'Europa, el sorgiment de la CEI o els conflictes en els Balcans en el context del final de la Guerra Freda contrastant fonts periodístiques i historiogràfiques.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p>
--	---	-----------------------

Bloc 7: El món actual des d'una perspectiva històrica. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
<p>Ús de nociions pròpies del pensament històric com ara causa i conseqüència, canvi i continuïtat, perspectiva històrica i significat d'un determinat fet històric.</p> <p>Factors de la globalització: la intensificació de les relacions d'interdependència econòmica; l'expansió dels mitjans de transport; les estratègies de les companyies transnacionals; els fluxos de mà d'obra; la circulació del capital financer. L'impacte social i econòmic dels avanços científics i tecnològics.</p> <p>Tendències i transformacions recents: La translació del centre econòmic mundial cap al Pacífic; els Estats Units, el Japó, l'Índia i la Xina, les grans economies globals.</p> <p>Desafiaments de la Unió Europea: "l'Europa" dels ciutadans, la crisi econòmica i desequilibris territorials; les tensions nacionalistes.</p> <p>Espais contrastats: diversitat i desequilibris Nord-Sud: Hispanoamèrica, l'Àfrica, el món islàmic.</p>	<p>BL7.1. Analitzar els efectes de la globalització en les grans regions geopolítiques no europees assenyalant els canvis i continuïtats respecte al període de l'última mitat del segle XX a partir de dossier de premsa i busques delimitades en Internet i inferir els grans desafiaments, avantatges i amenaces que han d'afrontar estes regions.</p> <p>BL7.2. Debatre els reptes que ha d'afrontar la Unió Europea en el context de la globalització distingint les oportunitats que s'obrin derivades del seu nivell de desenvolupament, nivell educatiu i cultura democràtica i ciutadana i els perills derivats dels desequilibris territorials i la seua posició geopolítica a partir de documents adaptats a partir d'assajos i articles d'opinió.</p>	CSC CAA CSC

Les noves formes de conflictivitat i violència. Les amenaces terroristes en un món globalitzat.
La crisi mediambiental.

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

INICIACIÓ A L'ACTIVITAT EMPRENEDORA I EMPRESARIAL

4t ESO

INTRODUCCIÓ

Fomentar l'esperit emprendedor i la iniciativa emprendedora entre la gent més jove va ser l'element clau en el Pacte Europeu per la Joventut, adoptat pel Consell Europeu en 2005. Es configura com un factor clau per al creixement, l'ocupació i la realització personal.

L'esperit emprendedor, segons la definició de la Comissió Europea, és l'habilitat d'un individu per a convertir idees en actes. Inclou la creativitat, la innovació i l'assumpció de riscos, però també la capacitat per a planificar i gestionar projectes per a aconseguir un fi. És a dir, que es tracta d'un concepte que traspassa el merament econòmic i que inclou un conjunt de competències, coneixements, actituds, qualitats, destreses i valors que mobilitzen les persones perquè contribuïsquen a la societat i asseguren el benestar de la comunitat.

Així l'activitat emprendedora està directament relacionada amb la competència sentit d'iniciativa emprendedora i esperit emprendedor que, l'Orde ECD/65/2015, torna a definir-la com la capacitat de transformar les idees en actes.

Per mitjà d'esta matèria l'alumna millora la seua capacitat per a desenrotillar l'esperit emprendedor i la iniciativa empresarial treballant competències com la creativitat, la innovació, la iniciativa, el treball en equip; al mateix temps que s'endinsa en el coneixement de la dinàmica empresarial per mitjà del desenrotllament d'un projecte d'empresa.

Es recomana com a model metodològic l'ús de metodologies actives i participatives com l'aprenentatge basat en projectes (ABP), l'aprenentatge cooperatiu, de

perquè siga capaç de defendre's eficaçment en el seu entorn.

Els continguts de la matèria d'Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial estan connectats amb els desenrotllats en altres àrees, el que aporta coherència al currículum i ajuda a desenrotllar l'aprenentatge competencial. Estos han sigut agrupats en tres blocs que permeten identificar els principals àmbits que componen l'àrea: autonomia personal, iniciativa emprendedora i innovació; projecte d'empresa i pla econòmic i financer. El primer d'estos desplega el concepte d'autonomia personal enfocat cap a la iniciativa emprendedora i la innovació, dedicant una atenció especial a la carrera professional. El segon dels blocs introduïx l'eina del pla d'empresa com a instrument catalitzador d'una idea de negoci. Finalment, en el bloc tercer l'alumne aprofundirà en un aspecte fonamental del pla d'empresa com l'és el pla economicofinancer, aprofitant així de forma significativa els continguts i aprenentatges anteriors de l'àmbit econòmic de les diferents etapes educatives.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i evaluació en contextos reals. S'han seqüenciat els continguts i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació. Es fa imprescindible la realització d'un projecte d'empresa com resultat principal a avaluar, i es pot fer ús per a això de rúbriques o altres instruments d'avaluació.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i evaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, i es facilita així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Esta matèria inclou aspectes teòrics i pràctics que pretenen preparar els joves per a exercir una ciutadania participativa i responsable, així com promoure l'exercici professional per la via de l'emprenedoria. D'esta manera, entre els continguts que es desenrotllen s'incidix en l'autoconeixement i la presa de decisions vocational, el coneixement del concepte d'emprendedor i les seues característiques i funcions principals, a més dels passos que cal seguir per a crear un negoci propi o contribuir a la innovació dins d'una organització.

Les distinthes competències clau es desenrotllen de forma simultània i permeten que els distints aprenentatges es vagen interioritzant per a saber respondre en els múltiples contextos en què es desenrotllen. L'àrea contribueix principalment a la competència sentit d'iniciativa emprendedora i empresarial a través de tots els seus continguts, tractant que l'alumne coneix i valore de forma crítica les seues capacitats i les seues limitacions; desenrotlle, planifique i avalue projectes, prenga decisions, tot això per mitjà del treball cooperatiu. Però també és molt important la competència social i cívica atesa la gran interacció d'esta matèria amb el món físic. Així mateix, s'afavoritza el desenrotllament de la competència digital de manera transversal per mitjà del recurs contínuu a l'ús d'instruments informàtics i a la busca d'informació en Internet.

La competència en comunicació lingüística està present en tots els blocs. Es busca que l'alumnat faça ús del llenguatge científic tècnic propi d'esta matèria, utilitzant tant el llenguatge oral com l'escripte.

La competència per a aprendre a aprendre es desenrotlla en tots els blocs, a l'haver de realitzar tasques on l'alumnat aprén a buscar i seleccionar informació, a resoldre problemes i a planificar projectes.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial

Curs 4t ESO

Bloc 1: Autonomia personal, iniciativa emprendedora i innovació. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Autonomia. La iniciativa emprendedora: l'emprenedor i l'empresari en la societat. Qualitats i destreses de l'emprenedor.	BL1.1. Reconéixer els interessos i les destreses d'autoconsciència, autoregulació i motivació associades a la iniciativa emprendedora i	CSC SIEE

Autoconeixement. Interessos, aptituds i motivacions per a la carrera professional. Itineraris formatius i carreres professionals. El procés de presa de decisions. Procés de cerca d'ocupació en empreses del sector. L'autoocupació. Els drets i deures dels treballadors. Dret del treball. Drets i deures derivats de la relació laboral. Contracte de treball. Negociació col·lectiva. Seguretat Social. Obligació de cotitzar i acció protectora. Principals prestacions: Desocupació, Incapacitat temporal i d'altres. Riscos laborals. Normativa. Gestió de la prevenció en l'empresa. Mesures de prevenció i protecció. Primers auxilis.	diferenciar els requeriments dels diferents exercicis laborals: funcionariat, professionals liberals, professionals tècnics, acadèmics, etc., a més de diferenciar les activitats empresarials per sectors. BL1.2. Elaborar un itinerari vital propi atenent la carrera professional i les possibilitats d'ocupació i autoocupació relacionant-ho amb les habilitats personals i interessos i les diferents alternatives de formació tècnica i acadèmica al llarg de la vida. BL1.3. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic. BL1.4. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web especialitzades, registrant-la en paper de forma curiosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	CAA SIEE CSC CAA SIEE CD CCLI
--	--	---

Bloc 2: Projecte d'empresa. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La idea de projecte d'empresa. Creativitat i innovació. Avaluació de la idea. L'entorn i la funció social de l'empresa. Emprenedoria social. Elements i estructura de l'empresa. El pla d'empresa. Estructura. Tipus d'empresa segons la seua forma jurídica. L'elecció de la forma jurídica. Principals variables per a la determinar la seua elecció.	BL2.1. Crear un projecte d'empresa en l'aula descrivint les característiques internes i la seua relació amb l'entorn, així com la seua funció social, identificant els elements que constitueixen la seua xarxa logística com proveïdors, clients, sistemes de producció i comercialització i xarxes d'emmagatzematge, entre d'altres. BL2.2. Descriure les diferents formes jurídiques de les empreses,	CSC SIEE CSC SIEE

Tràmits de posada en marxa d'una empresa. Ajudes i suport a la creació d'empreses Les activitats en l'empresa. La funció de producció. La funció comercial i de màrqueting. Informació en l'empresa. La informació comptable. La informació de recursos humans. Els documents comercials de cobrament i pagament. L'arxiu.	relacionant en cada una les responsabilitats legals, així com amb les exigències de capital i triar-ne la més adequada. BL2.3. Relacionar els distints tràmits de posada en marxa d'una empresa classificant-los segons l'administració on es realitzén i recopilar les distintes ajudes a la creació d'empreses valent-se de mitjans telemàtics. BL2.4. Descriure activitats de producció i comercialització pròpies del projecte d'empresa creat. BL2.5. Organitzar la informació de les distintes àrees del projecte d'empresa aplicant els mètodes corresponents a la tramitació documental empresarial. BL2.6. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.	CSC SIEE CSC SIEE CAA CCLI SIEE CAA CSC
---	--	---

Bloc 3: Pla econòmic financer. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Pla d'inversions. Inversions en actiu no corrent i en actiu corrent. Fonts de finançament de les empreses. Externes (bancs, ajudes i subvencions, microcrèdits, <i>crowdfunding, business angel</i>) i internes (accionistes, inversors, aplicació de beneficis). Productes financers i bancaris per a pimes. Comparació. Planificació financer de les empreses. Estudi de viabilitat econòmico-financera. Projeció de l'activitat. Instruments d'anàlisi. Ràtios bàsiques. Els impostos que afecten les empreses. El calendari fiscal. Fiscalitat i equitat.	BL3.1. Relacionar les principals inversions del projecte d'empresa classificant-les segons la seu ubicació en un balanç de situació. BL3.2. Identificar les distintes fonts de finançament de les empreses i comparar els distints productes financers existents en el mercat i seleccionar-ne els més adequats per al projecte. BL3.3. Diferenciar els impostos que afecten les empreses, el seu moment de pagament i argumentar sobre la importància de la seua contribució per al bé comú. BL3.4. Utilitzar eficaçment les tecnologies de la informació i la comunicació en el procés d'aprenentatge, per a buscar, seleccionar i organitzar	CMCT SIEE CMCT SIEE CSC SIEE CD CAA

	informacions relacionades amb els continguts del curs, i comunicar els resultats i conclusions en el suport més adequat.	CCLI
--	--	------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

LLATÍ

4t ESO I BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'assignatura de llatí té com principal finalitat introduir l'alumnat en el coneixement dels aspectes essencials de la llengua i de la cultura llatines, perquè, de manera progressiva, segons les etapes, hi aprofundisca i perceba el paper que hi exercix el llatí, no sols com a substrat lingüístic i cultural, sinó com a poderós i ric instrument propedèutic de comunicació i d'enriquiment lèxic de la llengua pròpia. En este sentit, contribuí de manera fonamental a la consecució dels objectius de l'ESO i del batxillerat relacionats amb les capacitats i destreses lingüístiques, tant orals com escrites, així com la d'aquells la finalitat dels quals és aprofundir en les realitats del món contemporani i desenrotllar la sensibilitat artística i literària i el criteri estètic com a fonts d'informació i d'enriquiment cultural.

Els continguts de l'assignatura estan dissenyats de manera seqüencial i escalonada, i organitzats per blocs que, amb lleugers matisos, es repetixen en tots els cursos. La transversalitat de tots ells és la que vertebrà la seqüènciació dels diversos continguts del currículum.

En el primer bloc apareixen els continguts transversals que impregnen la metodologia de la matèria i que fan referència a la creació de contextos comunicatius específics, la utilització de les TIC en les aules, la gestió o planificació de projectes i tasques, tan importants en la programació competencial, les tècniques d'aprenentatge cooperatiu o a la presa de decisions personals o acadèmiques.

El segon bloc, de marcat caràcter introductori, està dedicat al llatí com a origen de les llengües romàniques, al seu marc geogràfic i al sistema de la llengua llatina, fent insistència en la pronunciació de l'alfabet llatí i en la pervivència d'elements lingüístics llatins en la llengua pròpia.

Els dos blocs següents es dediquen a l'estudi dels aspectes netament lingüístics, la morfologia i la sintaxi, dos realitats inseparables que conformen i integren l'aspecte gramatical. Es pretén iniciar l'alumnat en el concepte de flexió i en l'estudi de les estructures oracionals llatines i els elements que en definixen les construccions més característiques, i introduir progressivament nivells de més complexitat.

El següent bloc és el relacionat amb l'estudi de la civilització llatina, centrat en els seus aspectes històrics, socials, polítics, religiosos i artístics. Especial relleu té

l'estudi de la mitologia, la influència de la qual ha sigut decisiva en la creació de l'imaginari literari i artístic occidental.

En tots els nivells es dedica un bloc als textos. A Paula es treballaran tant la interpretació i traducció textuais com la creació de textos, i es facilitaran a l'alumnat contexts comunicatius en què puguen crear missatges orals i escrits en llengua llatina on s'exemplifiquen els continguts lingüístics estudiats.

Finalment es dedica un bloc a l'estudi del lèxic, entenent que resulta imprescindible per a avançar en el coneixement de qualsevol llengua. Dins d'aquest àmbit es presta una atenció especial a l'etimologia, no sols perquè posa de manifest la pervivència de les arrels llatines en les llengües modernes, sinó també perquè ajuda l'alumnat a adquirir una major comprensió de la pròpia llengua.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals i obtindre evidències de l'exercici esperat per a cada nivell, de forma progressiva. Els criteris d'avaluació arrepleguen, a més, tots els estàndards d'aprenentatge.

La matèria llatí contribueix especialment a desenrotllar en l'alumnat les competències de comunicació lingüística, la relació de les quals es dóna en tots els continguts de tots els blocs de l'àrea, en els cinc components: el lingüístic, el pragmàtic, el sociocultural, l'estètic i el personal. També contribueix a desenrotllar la competència d'aprendre a aprendre i es dota l'alumnat de recursos i estratègies d'anàlisi i comprensió, i se'ls facilita mecanismes d'inferència. Finalment contribueix a desenrotllar les competències socials i cíviques, i la consciència i expressions culturals, per mitjà de l'estudi i la comparació dels models socials i polítics de l'antiguitat, i els contemporanis i l'estudi de l'art, la mitologia i la literatura llatins, com a substrats identificables i essencials de l'imaginari cultural occidental. Però este currículum amplia de manera notable l'espectre competencial de l'assignatura de llatí ja que incorpora continguts i criteris d'avaluació relacionats amb les competències i el sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor en els blocs inicials dels tres nivells, en què es proposen continguts molt relacionats amb la metodologia per a l'aprenentatge competencial i que fan referència a la gestió i planificació de projectes en grups cooperatius o a processos de cerca de la informació i creació de continguts en contextos digitals.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquerit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En este sentit és imprescindible proposar nous enfocaments metodològics innovadors, basats en la interacció, l'aprenentatge dialògic i l'aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que l'alumnat haurà de resoldre i que li permetran adquirir la competència necessària.

Els mètodes actius poden recolzar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals.

Els principis metodològics exposats han de regir la metodologia específica de l'àrea del llatí, en què s'afavoriran la interacció i el desenrotllament de contextos de comunicació dialògica, sobretot en aquells blocs més netament lingüístics, i l'aprenentatge situat per a aquells relacionats amb la civilització llatina, en què es procurarà la realització de tasques amb una dimensió social, com representacions, productes audiovisuals, creació de pàgines web, còmics, etc., en agrupaments heterogenis.

Quant a l'avaluació, la sintaxi dels criteris d'avaluació permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge (provees objectives, qüestionaris, escales d'observació, escalles d'valoració, etc.). A més, com aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.), orienten a l'hora de seleccionar i dissenyar situacions i provees d'avaluació i a integrar-les en les activitats d'ensenyança-aprenentatge habituals.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i l'avaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació, i realitzar les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb una necessitat específica de suport educatiu que en facilite la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Llatí

Curs 4t ESO

Bloc 1: Continguts transversals. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que puguen suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge.	BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori	CCLI CAA
Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre la pervivència del mític en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc.	BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la procedència.	CCLI CAA CD
Aplicació de les estratègies de cerca d'informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, <i>wikis</i> , blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtrat en la cerca de la informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasi, de bibliografia i de bibliografia web.	BL1.3. Dur a terme de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les fortes i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives	SIEE
Iniciativa i innovació en la realització de projectes. Perseverança i flexibilitat davant de les decisions adoptades. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de les tasques i projectes de la matèria.	BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis imprevistos, transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts	SIEE CAA
Avaluació dels processos i resultats. Assumpció de l'error com a oportunitat. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa. Diàleg igualitari. Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu.	BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.	CAA CSC SIEE
Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per alumnes, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats.		

<p>Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC.</p> <p>Comunicació amb la resta del grup o intercentres.</p> <p>Ús dels serveis de la web social: blogs, <i>wikis</i>, fòrums, pàgines web, correu electrònic, etc.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p>	<p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències</p> <p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social o mòdul en entorns虚拟 d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques, com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CD
		CD CSC
		SIEE

Bloc 2: El llatí, origen de les llengües romàniques. Sistema de la llengua llatina. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Marc geogràfic de la llengua.	BL2.1. Identificar el marc geogràfic de la civilització romana, la llengua i les restes arqueològiques a la península Ibèrica.	CCLI
Ubicació en mapes del marc geogràfic de la civilització romana i de les restes arqueològiques a la península Ibèrica.	CAA	
Les llengües d'Espanya: llengües romàniques i no romances.	CEC	
Ubicació en mapes de les llengües romàniques de la península Ibèrica.		
Sistema de la llengua llatina: l'àlphabet com a sistema d'escriptura. Origen i pronunciació de l'àlphabet llatí.		
Pervivència d'elements lingüístics llatins. Termes transparents i llatinismes.		

Bloc 3: Morfologia. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La paraula: Formants de les paraules. Paraules variables i invariables. Identificació i classificació dels diversos formants de les paraules. Classificació de les paraules atenent als seus formants.	BL3.1. Identificar els distints formants de les paraules, descomponent-les i distingint les variables de les invariables per a introduir el concepte de flexió i millorar la interpretació i l'expressió de la llengua llatina.	CCLI CAA
La flexió: La flexió nominal i pronominal. La flexió verbal: Formes personals. Formes no personals. Declinació de substantius, adjectius i pronoms. Conjugació de verbs. Preferentment el mode indicatiu. En les veus activa i passiva.	BL3.2. Declinar distints tipus de paraules i sintagmes en concordança atenent a la seua classificació i al context oracional per a una millor interpretació i expressió de la llengua llatina.	CCLI CAA
	BL3.3. Conjugar els distints tempsverbals llatins atenent a la seua classificació i al context oracional, diferenciant les formes personals de les no personals, per a una millor interpretació i expressió de la llengua llatina.	CCLI CAA
	BL3.4. Identificar elements morfològics de la llengua llatina que permeten posteriorsànalisis, o reconeixement per inferència lògica, de la morfologia i la sintaxi de textos senzills i que en faciliten la traducció o interpretació.	CCLI CAA

Bloc 4: Sintaxi. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els casos: Casos i funcions sintàctiques. Elements de l'oració. Identificació i relació dels casos llatins amb les seues funcions sintàctiques. L'oració: La concordança. L'oració simple. L'oració composta coordinada. L'oració d'infinitiu concertat. Identificació, classificació, o anàlisi sintàctica, dels diversos tipus d'oracions simples i compostes. Identificació, relació, o anàlisi sintàctica, de les oracions d'infinitiu concertat. El participi.	BL4.1. Distingir, per mitjà d'anàlisi sintàctica o inferència lògica, en textos originals i/o adaptats de dificultat graduada, les funcions que exerciten les paraules i sintagmes, i classificar els diferents tipus d'oracions i construccions per a una millor interpretació del text i la seua estructura.	CCLI CAA

El participi de perfecte. Identificació, relació, o anàlisis sintàctica, dels participis de perfecte concertats.		
---	--	--

Bloc 5: Roma: història, cultura i civilització. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Períodes de la història de Roma: Monarquia. República. Imperi. Identificació i comparació dels períodes de la història de Roma, i elaboració d'eixos cronològics dels seus diversos períodes. Organització política: Senat. <i>Cursus honorum</i> Relació i comparació de l'organització política de la Roma clàssica i la de la nostra època. Organització social: Classes socials. Relació i comparació de l'organització social de la Roma clàssica i la de la nostra època. El paper de la dona. Relació i comparació de la visibilitat de la dona en la Roma clàssica i en la nostra època. La vida quotidiana: La família romana com a unitat de producció. Rols i estereotips culturals. Comparació de la família romana, a través dels seus estereotips culturals, amb l'actual. Mitologia i religió: Mites. Déus i dees. Herois i heroïnes. Identificació dels déus i dees romans i dels herois i heroïnes.	BL5.1. Distingir les diferents etapes de la història de Roma, explicant-ne els trets essencials i les circumstàncies que intervenen en el pas d'unes a altres i ubicant en un eix cronològic alguns dels principals fets històrics per a profundir en l'origen de la nostra civilització. BL5.2. Descriure els trets essencials que caracteritzen les successives formes d'organització política i social de Roma i sobre els diferents papers que exerceix dins de la família cada membre, comparant-los amb enfocament crític amb els actuals per a evidenciar en el nostre sistema social, polític i familiar l'herència de la civilització romana. BL5.3 Identificar els déus i les dees i els herois i les heroïnes de la mitologia grecollatina i establir relacions significatives amb personatges actuals que permeten evidenciar la pervivència dels arquetips mítics que han arribat a convertir-se en referents de la cultura universal.	CCLI CSC CEC CSC CEC CSC CEC

Comparació dels déus i dees, herois i heroïnes de la mitologia clàssica amb els actuals.		
--	--	--

Bloc 6: Textos. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques de traducció. Traducció i interpretació de textos en llatí d'extensió variada. Retroversió i creació de textos senzills en llatí. Lectura de textos traduïts i comentari dels aspectes culturals presents en els textos seleccionats. Lectura de textos en llatí adaptats o de dificultat graduada.	BL6.1. Realitzar la lectura comprensiva de textos en llatí, senzills i de dificultat graduada, utilitzant els coneixements morfològics, sintàctics i lèxics adquirits o mecanismes d'inferència lògica, per a captar el sentit global del text i aprofundir en la seua interpretació o traducció. BL6.2 Crear textos senzills en llatí, utilitzant les estructures i el lèxic apresos per a adquirir un major domini de la llengua i millorar les destreses comunicatives. BL6.3 Comentar el contingut i l'estructura de textos clàssics traduïts aplicant-hi els coneixements prèviament adquirits en esta o en altres matèries per a aprofundir en la seua interpretació.	CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA CEC

Bloc 7: Lèxic. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vocabulari bàsic llatí. Lèxic transparent. Principals prefixos i sufíxos. Identificació dels principals prefixos i sufíxos d'origen llatí. Del llatí al romanç. Nocions bàsiques d'evolució fonètica. Paraules patrimonials i cultismes. Identificació de paraules patrimonials i cultismes.	BL7.1. Deduir el significat de termes llatins partint del context o de paraules de la llengua pròpia i identificar els formants per a aprofundir en la interpretació de textos i augmentar el cabal lèxic. BL7.2 Diferenciar termes patrimonials i cultismes relacionant-los amb el terme d'origen i aplicar nociions bàsiques d'evolució fonètica per a evidenciar el parentiu que unix el llatí i la llengua pròpia.	CCLI CAA CEC
		CCLI CAA CEC

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Llatí I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Continguts transversals. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol tema que puga suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge. Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre la pervivència del mite en els diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc. Aplicació de les estratègies de cerca d'informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, <i>wikis</i> , blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtrat en la cerca de la informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasi, de bibliografia i de bibliografia web. Imaginació i creativitat en la gestió de projectes. Responsabilitat davant de les decisions adoptades. Pensament causal i conseqüencial. Planificació de les tasques i projectes de la matèria. avaluació dels processos i resultats. Assumpció de l'error com a oportunitat Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa Diàleg igualitari. Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per alumnes, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats. Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC. Comunicació amb la resta del grup o intercentres. Ús dels serveis de la web social: blogs, <i>wikis</i> , fòrums, pàgines web, correu	BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, i aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper de forma acurada, o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència. BL1.3. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades, assumint riscos, i responsabilitzar-se de les accions i de les seues conseqüències. BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i descriure accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL1.5. Organitzar un equip de treball, i distribuir responsabilitats i gestionar els recursos perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic. BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzar aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web i saber com aplicar els	CCLI CAA CCLI CAA TIC SIEE SIEE CAA CSC SIEE CD

electrònic, etc Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions.	diferents tipus de llicències . BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques, com el ciberassetjament. BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	CD CSC SIEE
---	--	-----------------------

Bloc 2: El llatí, origen de les llengües romàniques. Sistema de la llengua llatina. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Marc geogràfic de la llengua. Ubicació en mapes de l'extensió de la llengua llatina a la península Ibèrica i a Europa. Les llengües d'Espanya: llengües romàniques i no romances. Ubicació en mapes de les llengües romàniques de la península Ibèrica. Sistema de la llengua llatina: l'alfabet com a sistema d'escriptura. Origen i pronunciació de l'alfabet llatí. Pervivència d'elements lingüístics llatins. Termes patrimonials i cultismes. Identificació de termes patrimonials i cultismes en textos de diferent tipologia.	BL2.1. Identificar el marc geogràfic de la llengua llatina i de les llengües romàniques a Europa i a la península Ibèrica, ubicar-lo en mapes, en formats diversos i presentats en suport paper o digital, i utilitzar les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut. BL2.2. Llegir textos en llatí de manera comprensiva, aplicant les normes de pronunciació i comparant les principals adaptacions que es produeixen en les llengües modernes per a facilitar-ne l'aprenentatge. BL2.3. Distingir les paraules patrimonials i els cultismes, i identificar l'ètim llatí originari, així com alguns dels llatinismes més freqüents, per a augmentar el cabal lèxic de la llengua pròpia i profundir en la comprensió textual.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>La paraula: Formants de les paraules. Identificació i classificació dels diversos formants de les paraules. Classificació de les paraules atenent als seus formants.</p> <p>La flexió: La flexió nominal i pronominal La flexió verbal: Formes personals. Formes no personals. Declinació de substantius, adjetius i pronoms Conjugació de verbs. Identificació i relació d'elements morfològics de la llengua llatina.</p>	<p>BL3.1 Identificar els distints formants de les paraules descomponent-les i buscant exemples d'altres termes en què estiguin presents per a introduir el concepte de flexió i millorar la interpretació i l'expressió de la llengua llatina.</p> <p>BL3.2. Declinar distints tipus de paraules i sintagmes en concordança atenent a la seu classificació i al context oracional per a una millor interpretació i expressió de la llengua llatina.</p> <p>BL3.3. Conjugar els distints temps verbals llatins atenent a la seu classificació i al context oracional, diferenciant les formes personals de les no personals, per a una millor interpretació i expressió de la llengua llatina.</p> <p>BL3.4. Identificar elements morfològics de la llengua llatina que permeten les posteriors anàlisis, o reconeixement per inferència lògica, de la morfologia i la sintaxi de textos senzills i que en faciliten la traducció o interpretació.</p>	<p>CCL1 CAA</p> <p>CCL1 CAA</p> <p>CCL1 CAA</p> <p>CCL1 CAA</p>
--	---	---

Bloc 4: Sintaxi. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Els casos llatins: Els casos llatins i la seu relació amb les funcions sintàctiques. Identificació, relació, interpretació, o anàlisi sintàctica, i traducció dels casos llatins.</p> <p>L'oració: Elements de l'oració i la seu concordança. L'oració simple: les oracions atributives; les oracions predicatives. L'oració composta: les oracions coordinades; les oracions subordinades.</p> <p>Les formes no personals: Infinitius i participis. Identificació, classificació, relació, o anàlisi sintàctica, dels diversos tipus i construccions d'oracions simples i compostes i de les formes no personals.</p>	<p>BL4.1. Distingir, per mitjà d'anàlisi sintàctica o inferència lògica, en textos originals i/o adaptats de dificultat graduada, les funcions que exerciten les paraules i sintagmes, i classificar els diferents tipus d'oracions i construccions per a una millor interpretació del text i la seu estructura.</p>	<p>CCL1 CAA</p>

Bloc 5: Roma: història, cultura, art i civilització. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Períodes de la història de Roma: Monarquia. República. Imperi. Identificació i comparació dels períodes de la història de Roma, i elaboració d'eixos cronològics dels seus diversos períodes. Organització política i social de Roma. Hòmens i dones en l'organització política. Hòmens i dones en l'organització social. L'organització familiar com a unitat de producció. Relació i comparació entre l'organització política i social d'hòmens i dones de la Roma clàssica i la de la nostra època. Relació i comparació entre l'organització familiar de la Roma clàssica i la de la nostra època.</p> <p>Religió: Mites. Déus i dees, herois i heroïnes. Identificació dels déus i dees romans i dels herois i heroïnes del panteó romà i dels mites. Relació i comparació entre els mites, herois i heroïnes antics i els actuals i la seua pervivència com referent cultural universal.</p> <p>L'art romà : Característiques fonamentals de l'art romà. Principals manifestacions artístiques. Descripció i identificació de les manifestacions artístiques més importants a partir d'elements concrets. Obres públiques i urbanisme: Les obres públiques. Descripció dels elements i funcions de les obres públiques romanes. La ciutat romana. Pervivència d'edificacions públiques romanes en el patrimoni històric del nostre país. Localització en mapes dels principals exemples d'edificacions públiques romanes en el nostre patrimoni.</p>	<p>BL5.1. Distingir les diferents etapes de la història de Roma, explicar-ne els trets essencials i les circumstàncies que intervenen en el pas d'unes a altres, i ubicar en un eix cronològic alguns dels principals fets històrics per a aprofundir en l'origen de la nostra civilització.</p> <p>BL5.2 Descriure els trets essencials que caracteritzen les successives formes d'organització política i social de Roma, i comparar-los de forma crítica amb les actuals.</p> <p>BL5.3 Identificar els déus i les dees i els herois i les heroïnes de la mitologia grecollatina i establir relacions significatives amb personatges actuals que permeten evidenciar la pervivència dels arquetips mítics que han arribat a convertir-se en referents de la cultura universal.</p> <p>BL5.4 Descriure les característiques fonamentals i les manifestacions més importants de l'art i l'urbanisme romans per a evidenciar la seua influència en models artístics i urbanístics posteriors, i assenyalar la seua presència en el patrimoni històric del nostre país.</p>	<p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI CSC CEC</p>

Bloc 6: Textos. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques de traducció. Traducció directa de textos en llatí d'extensió variada. Retroversió i creació de textos senzills en llatí. Utilització del diccionari. Comparació de les estructures llatines amb les de la llengua pròpia. Lectura comprensiva i comparada de textos clàssics. Lectura comprensiva de textos en llatí adaptats o de dificultat graduada. Lectura de textos traduïts. Comentari del contingut i estructura de textos en llengua llatina i llengua pròpia.	BL6.1. Fer una lectura comprensiva de textos en llatí, senzills i de dificultat graduada, utilitzant els coneixements morfològics, sintàctics i lèxics adquirits o mecanismes d'inferència lògica, per a captar el sentit global del text i aprofundir en la seua interpretació o traducció. BL6.2. Crear textos senzills en llatí, utilitzant les estructures i el lèxic apresos per a adquirir un major domini de la llengua i millorar les destreses comunicatives. BL6.3. Comentar el contingut i l'estruatura de textos clàssics traduïts aplicant-hi els coneixements prèviament adquirits en esta o en altres matèries per a aprofundir en la seua interpretació.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CEC

Bloc 7: Lèxic. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vocabulari bàsic llatí. Lèxic transparent. Principals afixos. Identificació dels principals afixos d'origen llatí i traducció de lèxic llatí transparent. Evolució i pervivència del llatí. Nocions bàsiques d'evolució fonètica. Paraules patrimonials, cultismes i neologismes. Principals lexemes i afixos llatins usats en la llengua pròpia. Expressions llatines incorporades a la llengua pròpia. Realització d'evolució de termes llatins a la llengua pròpia. Identificació i explicació dels principals llatínismes i expressions llatines incorporats a la llengua pròpia.	BL7.1. Deducir el significat de termes llatins partint del context o de paraules de la llengua pròpia i identificar els formants per a aprofundir en la interpretació de textos i augmentar el cabal lèxic. BL7.2. Diferenciar entre termes patrimonials i cultismes, reconéixer neologismes i llatinismes o expressions llatines i aplicar-los en un context per a augmentar el cabal lèxic i aprofundir en la comprensió textual.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Llatí II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Continguts transversals. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol tema que puga suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en lús del llenguatge. Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre la pervivència del mític en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc. Aplicació de les estratègies de busca d'informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, <i>wikis</i> , blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtrat en la cerca de la informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasi, de bibliografia i de bibliografia web. Imaginació i creativitat en la gestió de projectes. Responsabilitat davant de les decisions adoptades. Pensament causal i conseqüencial. Planificació de les tasques i projectes de la matèria. Avaluació dels processos i resultats. Assumpció de l'error com a oportunitat Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa. Diàleg igualitari. coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per alumnes, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats. Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de	BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència. BL1.3. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades, assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències. BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL1.5. Organitzar un equip de treball i distribuir responsabilitats i gestionar recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	CCLI CAA CCLI CAA CD SIEE SIEE CAA CAA CSC SIEE

<p>forma individual o en grup.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC.</p> <p>Comunicació amb la resta del grup o intercentres.</p> <p>Ús dels serveis de la web social: blogs, <i>wikis</i>, fòrums, pàgines web, correu elèctric, etc.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions</p>	<p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzar aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web i saber com aplicar els diferents tipus de llicències</p> <p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i prevenir, denunciar i protegir altres de les males pràctiques, com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	<p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>SIEE</p>
--	---	---

Bloc 2: El llatí, origen de les llengües romàniques. Sistema de la llengua llatina. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Pervivència d'elements lingüístics llatins en les llengües modernes: termes patrimonials, cultismes i neologismes. Anàlisi dels processos d'evolució des del llatí a les llengües romàniques.	BL2.1. Distingir termes patrimonials i cultismes i aplicar les regles d'evolució fonètica per a diferenciar les etapes de la llengua i identificar la procedència del lèxic. BL2.2. Reconéixer la presència de llatinismes, hel·lenismes i neologismes, en el llenguatge científic i en la parla culta, i deduir-ne el significat a partir dels corresponents termes d'origen per a augmentar el cabal léxic i aprofundir en la interpretació textual.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

Bloc 3: Morfologia. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Flexió nominal:	BL3.1. Analitzar morfològicament paraules d'un text clàssic, original o	CCLI

<p>Repàs dels paradigmes regulars de la flexió nominal i pronominal.</p> <p>Formes menys usuals i irregulars.</p> <p>Flexió verbal:</p> <ul style="list-style-type: none"> Repàs de la flexió verbal regular. Verbs irregulars i defectius. <p>Formes nominals del verb: supí, gerundi i gerundiu.</p> <p>La conjugació perifràstica.</p> <p>Identificació i conjugació de totes les formes verbals.</p> <p>Traducció i retroversió de totes les formes verbals.</p> <p>Identificació i relació d'elements morfològics de la llengua llatina.</p>	<p>adaptat, i identificar-ne la categoria gramatical, els formants flexius i l'enunciat per a facilitar la posterior anàlisi sintàctica i la traducció o retroversió.</p>	<p>CAA</p>
---	---	------------

Bloc 4: Sintaxi. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Sintaxi nominal i pronominal: Estudi detallat de la sintaxi nominal. Estudi detallat de la sintaxi pronominal. Relació, interpretació i anàlisi sintàctica de les formes estudiades. L'oració composta: oracions coordinades; oracions subordinades. Identificació i classificació dels tipus d'oracions compostes relacionant-les amb construccions anàlogues en la llengua pròpia. Relació, interpretació, o anàlisi sintàctica, de textos en llengua llatina de dificultat graduada. Sintaxi de les formes no personals. Repàs de la sintaxi de l'infinitiu i el participi. Sintaxi del gerundi, gerundiu i supí. Relació, interpretació, o anàlisi sintàctica, de les formes no personals del verb.	BL4.1. Distingir, per mitjà d'anàlisi sintàctica o inferència lògica, en textos originals i/o adaptats de dificultat graduada, les funcions que exerciten les paraules i sintagmes, i classificar els diferents tipus de funcions i construccions per a una millor interpretació del text i la seua estructura.	CCLI CAA

Bloc 5: Literatura. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els gèneres literaris: classificació. Característiques. Pervivència dels gèneres literaris en les literatures posteriors.	BL5.1. Descriure els gèneres literaris llatins, els autors més representatius i els seus contextos, per a aprofundir en la interpretació textual i en la sensibilitat literària i augmentar el bagatge cultural.	CCLI CEC

<p>Identificació i descripció dels gèneres llatins. Realització d'eixos cronològics situant-hi autors i obres. L'èpica: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius, identificant el gènere a què pertany i explorant la pervivència d'este en la literatura contemporània. Historiografia: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius, identificant el gènere a què pertany i explorant la seu pervivència en la literatura contemporània. L'oratori: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius, identificant el gènere a què pertany i explorant la seu pervivència en la literatura contemporània. Lírica: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius, identificant el gènere a què pertany i explorant la seu pervivència en la literatura contemporània La comèdia llatina: context històric i cultural. Autors i obres més representatius. Realització de comentari de textos traduïts d'autors representatius, identificant el gènere a què pertany i explorant la seu pervivència en la literatura contemporània.</p>	<p>BL5.2. Comentar obres completes o fragments de distintes èpoques i gèneres, d'autoria masculina o femenina, i identificar la presència de determinats temes, tòpics literaris, trets genèrics i d'estil per a reconèixer la seu pervivència en la literatura posterior.</p>	<p>CCLI CAA CEC</p>
---	--	-----------------------------

Bloc 6: Textos. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques de traducció. Traducció directa. Retroversió. Utilització del diccionari. Lectura comprensiva i comparada de textos clàssics. Lectura de textos clàssics originals o adaptats de dificultat graduada. Lectura de textos clàssics traduïts. Realització de comentaris de textos originals o traduïts.	BL6.1. Traduir textos clàssics en llatí, originals o adaptats i de dificultat graduada, utilitzant les anàlisis morfològiques i sintàctiques i el diccionari amb seguretat i autonomia, i identificar l'accepció més apropiada en funció del context.	CCLI CAA
	BL6.2. Crear textos senzills en llatí, utilitzant les estructures i el lèxic apresos per a adquirir un major domini de la llengua i millorar les destreses comunicatives.	CCLI CAA

	<p>BL6.3. Llegir textos clàssics en llatí de dificultat graduada i utilitzar mecanismes d'inferència lògica per a captar-ne de forma global el sentit i aprofundir en la seu interpretació.</p> <p>BL6.4. Comentar el contingut i l'estrucció de textos clàssics traduïts d'autors estudiats, aplicant-hi els coneixements prèviament adquirits en esta o en altres matèries per a aprofundir en la seu interpretació.</p>	<p>CCLI CAA CEC</p> <p>CCLI CAA CEC</p>
--	--	---

Bloc 7: Lèxic. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Ampliació del lèxic literari i filosòfic. Lèxic especialitzat. Identificació i traducció de termes llatins pertanyents al lèxic literari i filosòfic. Evolució i pervivència del llatí. Etimologia i origen de les paraules de lèxic comú i especialitzat de la pròpia llengua. Expressions llatines incorporades a la llengua pròpia. Identificació de sufíxos i prefixos llatins usats en la llengua pròpia. Identificació dels elements lèxicos llatins que romanen en la llengua pròpia. Identificació i explicació d'expressions llatines incorporades a la llengua pròpia. Derivació preverbial de verbs llatins i de paraules evolucionades a partir d'eixes bases lèxiques.	BL7.1. Identificar paraules i expressions llatines del lèxic especialitzat i traduir-les a la llengua pròpia o deduir-ne el significat a partir del context, per a augmentar el cabal lèxic i aprofundir en la seu interpretació.	CCLI CAA CEC
	BL7.2. Derivar en llatí verbs llatins i en la llengua pròpia paraules evolucionades d'eixes bases lèxiques, utilitzant els diversos prefixos llatins i aplicant les regles d'evolució per a aprofundir en la semàntica de les paraules i augmentar el cabal lèxic.	CCLI CAA CEC

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA

ESO

INTRODUCCIÓ

La inclusió de l'assignatura de Llengua Castellana i Literatura en el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria respon a la necessitat de desenrotllar la competència comunicativa de l'alumnat, entesa en tots els vessants: pragmàtic, lingüístic, sociolingüístic i literari. Així, d'una banda, ha d'aportar-li ferramentes i coneixements necessaris per a moure's satisfactoriament en qualsevol situació comunicativa de la vida acadèmica, familiar, social i professional, i, d'una altra banda, ha de servir per a la consolidació de la competència comunicativa necessària en tots els àmbits de la vida adulta.

Els continguts, criteris d'avaluació i competències clau de Llengua Castellana i Literatura s'organitzen en quatre blocs. Esta divisió no pretén jerarquitzar els aprenentatges, sinó organitzar les destreses bàsiques que ha de conèixer l'alumnat, usuari de la llengua, per a ampliar, de manera progressiva, la seua capacitat per a interactuar, comprendre i expressar-se oralment i per escrit, a més de millorar la seua educació literària. En este sentit, les habilitats lingüístiques, els continguts de llengua i els de literatura que pertanyen a cada un dels blocs, s'interrelacionen i conformen l'assignatura com un tot integrat. Amb això es pretén consolidar la base que servísca per a l'aprenentatge al llarg de la vida, ja que les habilitats lingüístiques i el coneixement purament conceptual de la llengua seran elements necessaris una vegada acabada esta etapa formativa per a obtindre informació, comunicar-se i continuar aprenent. D'altra banda, cal remarcar que, en cada bloc, els elements curriculars es presenten en una progresió creixent i graduada al llarg de l'etapa educativa, a partir del nivell assolit al final de l'Educació Primària.

Així doncs, el bloc 1, "Comunicació oral: escoltar i parlar", presenta continguts necessaris perquè l'alumnat adquirísca les habilitats per a comunicar amb precisió les pròpies idees, construísca discursos orals elaborats adequats al context comunicatiu en què s'utilitzen i escolten de manera activa, interpretant correctament les idees de la resta. També es presenta en este bloc la interacció oral com una destresa bàsica en les relacions humanes i que ocupa tots els àmbits, des del personal fins a l'acadèmic, passant pel professional i l'administratiu.

El bloc 2, "Comunicació escrita: llegir i escriure", fomenta el desenrotllament de la lectura i l'escriptura. Estos processos són bàsics en la posada en marxa de la resta de processos cognitius que elabora el coneixement del món, d'un mateix i dels altres. Són, per tant, dos ferramentes clau en l'adquisició de nous aprenentatges durant tota la vida. L'enfocament comunicatiu en el procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua provoca que les activitats relacionades amb la comprensió i la redacció de textos de diversos àmbits i la realització de projectes d'aprenentatge, de forma individual o en equips cooperatius, siguin elements metodològics bàsics en este bloc. A més, s'hi inclouen els temes transversals que han d'estar presents en el currículum.

El bloc 3, "Coneixement de la llengua", es basa en la necessitat de reflexionar sobre els elements que conformen la llengua i sobre els mecanismes lingüístics que regixen la comunicació, és a dir, sistematitza l'aprenentatge dels elements lingüístics necessaris per a utilitzar correctament les destreses lingüístiques a què s'ha fet referència anteriorment.

El quart bloc és "Educació literària", amb la qual es pretén aconseguir que l'alumnat es convertísca, de manera progressiva, en lectors competents. Per este motiu s'alternen les propostes de lectura, comprensió i interpretació d'obres literàries pròximes als seus gustos personals i a la seua maduresa cognitiva, amb la de textos literaris que aporten coneixements bàsics sobre algunes de les fites clau de la literatura. En este punt cal assenyalar que la progresió en l'estudi de la literatura s'entén com l'aproximació als gèneres literaris a partir d'una selecció de textos agrupats al voltant dels grans temes i tòpics universals en els dos primers cursos que conclou en tercer i quart amb una visió cronològica que comprén des de l'edat mitjana fins al segle XXI. Així, la literatura es planteja com a font de gaudi personal i com a font de coneixement, ja que es relaciona amb altres arts com ara la pintura, l'escultura, el cine, la música i inclusi la ciència.

L'organització dels elements curriculars de l'assignatura es basa en el tractament integrat de les llengües del currículum, enfocament metodològic que respon a la concepció plurilingüe del sistema educatiu valencià, en què conviuen dos llengües cooficials amb, almenys, una llengua estrangera, i totes són al mateix temps objecte i instrument d'aprenentatge. Per este motiu, es presenten els criteris d'avaluació i els continguts específics de cada una de les dos llengües i els criteris d'avaluació i els continguts comuns a les dos. El fet que es presenten continguts comuns, de tipus cognitiu, que es relacionen principalment amb els processos que intervenen en la lectura i l'escriptura, facilita la planificació de tasques i estratègies d'aprenentatge que permeten realitzar transferències lingüístiques en funció de quina siga la L1 o la L2 del centre, tenint en compte el projecte lingüístic d'aquest. En este sentit, són fàcilment transferibles a les llengües estrangeres, una vegada que s'ha consolidat el codi oral o escrit, la qual cosa facilita l'aprenentatge.

Així mateix, la redacció dels criteris d'avaluació es basa en una estructura fàcilment reconoscible que configura xicotetes situacions d'avaluació, que, en molts casos, respon a situacions reals. Per això, en primer lloc es presenta el procés que es pretén avaluar, amb diferents nivells de complexitat, associat a un contingut (conceptual, procedimental i actitudinal). Tant el procés com el contingut estan tancats per la naturalesa de l'execució (la manera, el context, l'objectiu), que ajuda a delimitar les situacions en què es realitza el procés sobre el contingut que s'aprèn.

Esta redacció dels criteris d'avaluació de Llengua Castellana i Literatura permet realitzar una selecció ajustada de procediments i instruments d'avaluació, bàsicament escales d'observació i de valoració aplicades a productes lingüístics, orals i escrits, sobre temes i àmbits diversos o sobre la literatura. En este sentit, l'ús del portfolio en les pràctiques de les habilitats expressives com a recurs d'avaluació i de reflexió crítica sobre què s'ha après i com s'ha après, és determinant en l'avaluació del procés d'aprenentatge i en l'autoavaluació de l'alumnat. A més, la creació d'un portfolio de lectura permetrà a l'alumnat recopilar i avaluar tots els elements relacionats amb les lectures: fitxes, resums, gravacions d'exposicions orals, infografies, etc.

La seqüènciac dels continguts i els criteris d'avaluació de forma progressiva i diferenciada possibilita la identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, amb la qual cosa es facilita les funcions del docent en el tractament de l'atenció a la diversitat i en la realització d'adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, i també en facilita la inclusió en el medi escolar i social. D'altra banda, l'avanç seqüènciat, progressiu i acumulatiu al llarg dels quatre cursos de l'ESO permet que els aprenentatges bàsics de cada nivell incloguin els del nivell anterior encara que estos no apareguen detallats. D'esta manera, s'aconsegueix l'adquisició dels coneixements i processos que apareixen en els estàndards d'aprenentatge avaluable presentats en el en Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, sense haver d'orientar el procés d'ensenyança-aprenentatge directament a aconseguir-ho.

L'assignatura de Llengua Castellana i Literatura contribuïx en essència a l'adquisició de la competència en comunicació lingüística per part de l'alumnat. I si la comunicació és un dels pilars de la convivència social, el desenrotllament de la competència comunicativa ha d'anar estretament lligat al desenrotllament de la competència social i ciutadana. El plantejament bàsicament procedural de l'assignatura implica que l'aprenentatge de les habilitats lingüístiques necessàries perquè es produísca la comunicació contribuïsca a la comprensió de les experiències col·lectives i de l'organització i el funcionament del passat i present de les societats. A més, en molts casos, es plantegen situacions d'aprenentatge estretament lligades a la realitat social del món actual, els seus conflictes i motivacions, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenrotlla la vida dels grups humans, i els seus èxits i problemes, per a comprometre's personalment i col·lectivament a millorar-los, i participar així, de manera activa, eficaç i constructiva, en la vida social i professional. Així doncs, per mitjà de l'organització d'equips de treball cooperatius s'hi incorporen formes de comportament individual que capaciten les persones per a conviure en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa. L'alumnat, alhora que aprén a comunicar-se, aprén a cooperar, a comprometre's i a afrontar els conflictes, a prendre perspectiva, a desenrotllar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per a influir en l'àmbit social i a elaborar argumentacions basades en evidències. És a dir, aprén a posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

Però, a més, l'assignatura també contribuïx a l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre, ja que des de tots els blocs de contingut es desenrotllen

tècniques i estratègies que afavorixen el coneixement dels processos mentals a què s'entreguen les persones quan aprenen, a més del coneixement sobre els processos d'aprenentatge, així com el desenrotllament de la destresa de regular i controlar l'aprenentatge que es du a terme.

D'altra banda, l'adquisició de la competència digital es fa patent a través del l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) aplicades a l'aprenentatge, la inclusió i la participació en la societat. Implica, a més, l'adquisició d'una sèrie de coneixements, habilitats i actituds derivats dels canvis produïts sobre la lectura i l'escriptura per l'aplicació de les TIC i la generació d'entorns virtuals, no sols d'aprenentatge, sinó també d'interacció social. En este sentit, els continguts de Llengua Castellana i Literatura es relacionen amb coneixements del llenguatge específic bàsic: textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. A més, s'incidix en el coneixement i ús de les principals aplicacions informàtiques necessàries per a l'accés a les fonts i el processament de la informació, i, com a conseqüència d'estos, també s'aborda el coneixement dels drets i les llibertats que assistixen a les persones en el món digital. El treball de les habilitats de comprensió oral i lectora inclou el desenrotllament de destreses relacionades amb la cerca, l'accés i el processament de la informació. Per la seua banda, les habilitats d'expressió oral i escrita impliquen el domini de destreses bàsiques d'ús de la informació i creació de continguts en l'àmbit personal, acadèmic, social i professional. En tots els casos s'incidix en el coneixement dels riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per a evitar-los. És a dir, s'ensenya a identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital per a protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com conèixer els aspectes addictius de les tecnologies.

També esta matèria contribueix a l'adquisició de la competència, en el sentit d'iniciativa i esperit emprendedor, la qual implica la capacitat de transformar les idees en actes. La comunicació es basa justament en la transmissió d'idees i coneixements a través d'actes comunicatius que tenen lloc en determinats àmbits d'ús (personal, acadèmic, social i professional). Per tant, si plantegem cada situació de comunicació com un problema o un repte a què s'ha d'enfrontar l'usuari de la llengua, podem afirmar que en cada cas s'ha de prendre consciència de la situació en la qual s'ha d'intervindre o que cal resoldre. Per tant, el parlant ha de saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, a fi d'aconseguir l'objectiu previst. En la realització de les activitats comunicatives es promou el desenrotllament d'actituds que afavorixen la iniciativa emprendedora, la capacitat de pensar de forma creativa, de gestionar el risc i de manejar la incertesa per mitjà del desenrotllament de destreses o habilitats com la capacitat d'anàlisi; la capacitat de planificació, organització, gestió i presa de decisions; la capacitat d'adaptació al canvi i de resolució de problemes; la comunicació, presentació, representació i negociació efectives; l'hàbitat per a treballar, tant individualment com dins d'un equip; la participació; la capacitat de lideratge i delegació; el pensament crític i el sentit de la responsabilitat; l'autoconfiança; l'avaluació, i l'autoavaluació.

D'altra banda, la competència en consciència i expressió cultural implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal, i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles, als quals contribueixen els continguts del bloc "Educació literària". A més de l'aprenentatge dels elements literaris, es proposa el desenrotllament de la creativitat, que es relaciona amb la capacitat estètica i creadora, i el domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-les com a mitjà de comunicació i expressió personals. Tot això per a despertar en l'alumnat l'interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la comunitat pròpia com d'unes altres comunitats.

Des del punt de vista metodològic, es proposa l'enfocament comunicatiu com a plantejament didàctic bàsic per a l'aprenentatge i l'avaluació. El fet de desenrotllar la competència comunicativa suposa adquirir coneixements a través de la pràctica i la participació actives en àmbits socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En este sentit, s'han de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten, imiten o reproduïsquen de la manera més fidel possible situacions reals d'interacció, comprensió i expressió oral i escrita, de manera que els estudiants puguin aplicar els coneixements apresos.

Tenint com a objectiu últim que tot l'alumnat, sense exclusions, adquirisca els millors aprenentatges possibles, és de gran rellevància que incorporem en les nostres aules els últims avanços que la ciència educativa i social desenrotlla en relació a la millora de l'aprenentatge de la infància i joventut. Només així podrem consolidar el dret a l'educació de tots i totes, la millor educació possible per a cada un d'ells i elles.

Per això, amb poques paraules, l'aprenentatge dialògic entén que les persones aprenen a partir de les interaccions amb unes altres persones, és a dir, que construïm

el coneixement, en primer lloc, des d'un pla intersubjectiu, des d'un àmbit social, i, progressivament, l'interioritzem amb un coneixement propi, intrasubjectiu. Per mitjà del diàleg, transformem les relacions, el nostre entorn i el nostre propi coneixement. Per tant, sota esta concepció de l'aprenentatge, l'alumnat, per a aprendre, necessita situacions d'interacció. Però no sols necessiten un gran nombre d'interaccions i que estes siguin diverses, sinó que, a més, el diàleg que s'estableixca ha d'estar basat en una relació d'igualtat i no de poder, la qual cosa significa que tots i totes tenim coneixement per a aportar. Són estos espais d'interacció els que l'escola ha d'assegurar si volem oferir una educació de qualitat.

En este sentit, s'establirà un aprenentatge dialògic en la mesura que s'augmenta al màxim l'aprenentatge instrumental, s'afavorisca la creació de sentit personal i social, es promoguen situacions d'aprenentatge impregnades de principis solidaris i en les quals la igualtat i la diferència siguin valors compatibles i mútuament enriquidors, tant instrumentalment com en nivells de cohesió social.

A més, s'ha de tendir a un aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. Esta visió de l'aprenentatge contextualitzat o situat connecta amb una àmplia tradició de teories i pràctiques educatives que, en la societat de la informació, veuen reforçat el seu valor. El paper actiu i autònom dels alumnes conscients de ser responsables del seu aprenentatge ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que faciliten la participació i implicació d'estos, i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals que generen aprenentatges transferibles i duradors.

Els mètodes actius poden recolzar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals. Es tracta de transformar les estructures d'aprenentatge individualistes, vinculades exclusivament a l'aprenentatge de continguts descontextualitzats, en estructures d'aprenentatge cooperatiu perfectament compatibles amb altres mètodes actius, i tots estos, amb l'aprenentatge de les competències.

L'aprenentatge competencial, per la seua mateixa naturalesa, invita a esta integració metodològica que es recolza en les relacions dels diferents mètodes actius amb diverses maneres d'ensenyar continguts i processos, que són substancialment diferents, i que s'ensenyen vinculats als coneixements de les distintes àrees. Es poden mencionar ací distints models o enfocaments metodològics (conductuals, constructivistes, socials o personals) o simplement mencionar exemples dels diversos enfocaments (anàlisi de tasques, simulació i/o joc de rols, estudi de casos, investigació en l'entorn, estímul de la creativitat, models personals per a l'augment de l'autostima, etc.) o seqüències didàctiques que es podrien utilitzar per a la programació de les unitats didàctiques (aprenentatge basat en projectes, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge servei, etc.).

En conclusió, l'assiguració de Llengua Castellana i Literatura s'articula entorn d'una sèrie d'habilitats comunicatives, coneixements cognitivolingüístics, aptituds i actituds, que permeten a l'alumnat, d'una banda, seguir amb la seua formació acadèmica i al llarg de la vida i, d'una altra, adaptar-se als reptes que planteja la societat del coneixement.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assiguració Llengua Castellana i Literatura

Curs 1r ESO

Bloc 1: Escutar i parlar Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA	BL1.1. Participar activament i respectuosament en conversacions, discussions i deliberacions, especialment per a resoldre conflictes	CCLI CAA

<p>Gèneres dialogats de la comunicació oral. Diferències entre oralitat i escriptura.</p> <p>Aplicació de tècniques d'escolta activa i ús del diàleg igualitari.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Aplicació de les propietats textuals en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció).</p> <p>Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres.</p> <p>Creació del pensament de perspectiva.</p> <p>Foment de la solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Característiques dels textos orals conversacionals, narratius i descriptius.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en l'anàlisi dels textos conversacionals, narratius i descriptius.</p> <p>Ús de tècniques de memorització i retenció de la informació: prendre notes, paraules clau i resums.</p> <p>Utilització guida de diccionaris i fonts d'informació en diferents suports.</p> <p>Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en les produccions orals.</p> <p>Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Coneixement dels entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortes i debilitats.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Participació en situacions de comunicació (conversacions espontànies, discussions i deliberacions de normes de classe, llibres de lectura, viatges, activitats d'adaptació, relació i dinamització, programes de mediació del centre, difusió de les activitats extraescolars, etc.) que desenvolten les relacions socials en l'entorn acadèmic.</p> <p>Participació en reformulacions del missatge en contextos multilingües.</p> <p>Aplicació de les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat); dels principis de cooperació (aportar informació certa, de manera clara, breu i ordenada, etc.); de les</p>	<p>interpersonals, seguint instruccions, demanant el torn de paraula, disculpant-se i respondent a una disculpa, etc., utilitzant el lèxic adequat al nivell educatiu i les estratègies d'interacció oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, especialment conversacionals, narratius i descriptius propis de l'àmbit personal, acadèmic i social pròxims als interessos de l'alumnat, analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals, utilitzant, amb models, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escuta.</p> <p>BL1.4. Produir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos breus de l'àmbit personal, acadèmic i social, de temes pròxims a l'alumne, especialment de tipologia textual narrativa i descriptiva, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, aplicant les propietats textuales i el lèxic adequat al nivell educatiu, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.5. Avaluar, amb l'ajuda del professorat, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència, claredat i normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanden per a relacionar-les amb les seues fortes i preferències.</p>	CSC CCLI SIEE CSC CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA SIEE CSC
---	--	--

294

<p>habilitats socials, especialment en les formes de tractament i respecte, a l'iniciar, mantindre i concloure els intercanvis comunicatius (saludar i despedir-se adequadament al context, disculpant-se i respondre a una disculpa, etc.), en les peticions del torn de paraula, etc.</p> <p>Utilització del lèxic del nivell educatiu i d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>Escolta activa, comprensió, interpretació i ànalisi de textos orals i audiovisuals conversacionals, narratius i descriptius (conversacions telefòniques formals i informals, descripcions d'itineraris, relats audiovisuals, cançons, fragments teatrals, poemes, endevinalles, travallengües, seqüències narratives i descriptives de reportatges, notícies, entrevistes, etc.) i els que generen els seus aprenentatges i projectes de treball.</p> <p>Ànalisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el ton de veu).</p> <p>Utilització de les estratègies de comprensió oral en els textos conversacionals, narratius i descriptius: activació de coneixements previs, anticipació; manteniment de l'atenció, confirmació o rebuig d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió léxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en la producció oral de textos conversacionals, narratius i descriptius.</p> <p>Producció de textos orals dialogats, narratius i descriptius (lectura en veu alta de contes, poemes, seqüències narratives i descriptives; dramatització de còmics, fragments teatrals; narració d'experiències viscudes; descripcions de personatges, d'estats, de processos, endevinalles, travallengües, etc.), i els que generen els seus aprenentatges i projectes de treball.</p> <p>Anàlisi, aplicació i evaluació dels procediments lingüístics d'expressió oral de textos dialogats, narratius (orde cronològic i connectors temporals, etc.) i descriptius (abundància d'adjectivació, ús de comparacions, etc.), prestant atenció a les interferències lingüístiques.</p> <p>Anàlisi, aplicació i evaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics, especialment de la pronunciació i de la gesticulació, amb l'ajuda dels companys i del professor.</p>		
--	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 1 ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Característiques bàsiques dels textos narratius i descriptius: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i noverbals, gèneres. Reflexió sobre la importància de l'escriptura en el desenrotllament personal, com a instrument potenciador de la creativitat. Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portfolio. Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica. Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals i no documentals, amb l'ajuda de guies, dels companys i del professorat. Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal, virtual) per a obtindre informació. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans lúdics i d'aprenentatge. Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat. Utilització del pensament alternatiu. Desenrotllament del sentit crític. Ús de ferramentes digitals de busca en pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i visualització. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i el contrast d'informació. Disseny de presentacions multimèdia.	BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (especialment narratius i descriptius de forma autònoma, instructius i expositoris breus, relacionats amb l'activitat acadèmica, amb l'ajuda del professorat i dels companys, i seqüències argumentatives breus i senzilles), a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell educatiu, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i per al gaudi personal. BL 2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica, gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos en suports diversos dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (especialment narratius i descriptius, de forma autònoma i creativa, instructius i expositors breus relacionats amb l'activitat acadèmica amb l'ajuda del professorat i dels companys, i justificacions breus i senzilles), aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL2.3. Avaluar, amb ajuda de guies, del professorat, individualment i en equip, els textos escrits propis o aliens, com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu i resolent els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda dels diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta. BL 2.4. Resumir textos orals i escrits narratius i descriptius, seleccionant les informacions essencials, generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original, amb la finalitat d'informar del contingut dels textos altres persones. BL2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb ajuda de guies i models i la direcció del professorat, sobre temes motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtindre un producte final original de caràcter narratiu o descriptiu, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius	CCLI CAA CSC SIEE
CONTINGUTS ESPECÍFICS Aplicació dels coneixements sobre les característiques bàsiques dels textos narratius i descriptius a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: identificació de la intenció comunicativa, l'àmbit d'ús i el canal; distinció de la idea principal, les idees secundàries i l'organització del contingut; identificació dels elements dels textos narratius (narrador, personatges, espai, temps, diàlegs, etc.); localització d'informació explícita i implícita; anàlisi dels mecanismes gramaticals (connexió, referència, eix temporal de passat), del lèxic i dels recursos expressius (comparació, hipèrbole, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal (títol, il·lustracions, etc.). Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos narratius i descriptius: determinar la intenció, el destinatari, el tipus de text; observar textos model; generar idees (pròpies i dels companys); ordenar les idees seguint esquemes temporals o espacials. Ús de processadors de textos en l'escriptura: gestió d'arxius i carpetes, edició bàsica (desplaçament, selecció, copiar, aregar), format de caràcter, alineació, ortografia, inserció d'imatges, etc. Ús d'estratègies de textualització o escriptura com a part del procés de producció escrita, amb l'ajuda de guies, dels companys i del professorat: redactar esborrany, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescriure. Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica. Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos narratius i descriptius. Abans de la lectura: establir els objectius de lectura;	proposats, i adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts. BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable. BL2.7. Realitzar, amb ajuda de models, de forma eficaç, tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient se les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant amb suport solucions alternatives.	CD CAA SIEE

Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup, amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc. Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com ara blogs, fòrums, wikis, etc. Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.	proposats, i adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	
CONTINGUTS ESPECÍFICS Aplicació dels coneixements sobre les característiques bàsiques dels textos narratius i descriptius a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: identificació de la intenció comunicativa, l'àmbit d'ús i el canal; distinció de la idea principal, les idees secundàries i l'organització del contingut; identificació dels elements dels textos narratius (narrador, personatges, espai, temps, diàlegs, etc.); localització d'informació explícita i implícita; anàlisi dels mecanismes gramaticals (connexió, referència, eix temporal de passat), del lèxic i dels recursos expressius (comparació, hipèrbole, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal (títol, il·lustracions, etc.). Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos narratius i descriptius: determinar la intenció, el destinatari, el tipus de text; observar textos model; generar idees (pròpies i dels companys); ordenar les idees seguint esquemes temporals o espacials. Ús de processadors de textos en l'escriptura: gestió d'arxius i carpetes, edició bàsica (desplaçament, selecció, copiar, aregar), format de caràcter, alineació, ortografia, inserció d'imatges, etc. Ús d'estratègies de textualització o escriptura com a part del procés de producció escrita, amb l'ajuda de guies, dels companys i del professorat: redactar esborrany, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescriure. Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica. Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos narratius i descriptius. Abans de la lectura: establir els objectius de lectura;	BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable. BL2.7. Realitzar, amb ajuda de models, de forma eficaç, tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient se les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant amb suport solucions alternatives.	SIEE

formular prediccions sobre el tema, l'acció, els personatges, etc., a partir de la informació paratextual (títol, il·lustracions, capítols, etc.); observar l'estructura externa. Durant la lectura: mantindre l'atenció constant; comprovar les prediccions i formular-ne de noves; reflexionar al final de cada paràgraf sobre la coherència i la progressió de l'acció narrativa; formular inferències sobre l'acció, l'estructura, els personatges, etc.; consultar el diccionari per a resoldre problemes de comprensió lèxica. Després de la lectura: determinar l'organització del contingut; resumir l'acció; respondre a preguntes sobre els elements textuais (narrador, personatges, espai, temps, diàlegs, etc.), sobre aspectes formals (connectors temporals i espacials, temps verbals, sinònims i altres mecanismes de referència, etc.), sobre dades explícites i implícites; localitzar i explicar els recursos expressius; valorar les prediccions efectuades.

Lectura, comprensió, interpretació i anàlisi de textos escrits narratius (contes, novel·les, rondalles, còmics, cartes personals, etc.), descriptius (seqüències descriptives en textos literaris narratius, fitxes de dades personals, catàlegs comercials, etc.), instructius (avisos i normes del centre, instruccions per a realitzar activitats escolars, etc.), expositius (definicions del diccionari, preguntes d'activitats o proves amb resposta breu, etc.), argumentatius (opinions breus en la interacció escrita en la web, en ressenyes o comentaris de textos literaris, etc.).

Producció de textos escrits narratius (diaris i cartes personals, narracions inventades, còmics, biografies, etc.), descriptius (de personatges de textos literaris, inventades, perfils personals, etc.), instructius (normes de classe, de la biblioteca d'aula, etc.), expositius (definicions, resposta breu a preguntes d'activitats o proves, etc.), argumentatius (justificacions personals breus, valoracions breus sobre llibres llegits, etc.), amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'acord amb les característiques pròpies dels gèneres. Creació de textos escrits de caràcter narratiu o descriptiu, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promoguen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (comparació, metàfora, hipèrbole, paral·lelisme, etc.), recursos del llenguatge no verbal (il·lustracions, etc.) i utilitzant ferramentes digitals d'edició i presentació a partir de models. Aplicació del coneixement sobre les propietats textuales (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos narratius i descriptius. Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou.

290

Revisió de produccions pròpies i alienes, identificant i corregint els errors ortogràfics, gramaticals i lèxics, d'acord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.

Reescritura total o parcial dels textos escrits corregint els errors en l'adequació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.

Planificació i realització, amb ajuda de guies i models i la direcció del professorat, de projectes de treball individuals i en equip, seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació), busca d'informació (planificació; obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació), elaboració del producte final (procés d'escriptura), presentació (exposició del producte final) i avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte). Actuació eficaç en equips de treball, de manera guiada: participar en la planificació i divisió del treball, realitzar les tasques personals i el rol assignat, aportar idees constructives, col·laborar amb els companys i acceptar-los, utilitzar el diàleg per a la resolució de conflictes, usar estratègies de supervisió i resolució de problemes, prendre decisions raonades en comú, etc.

Utilització guiada de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals; presentar el treball.

Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.

Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.

Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi, per a la reflexió guiada, a través de qüestionaris o iniciant-se en l'escriptura d'un diari, sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball.

Avaluació de les produccions pròpies o alienes, com a part del procés d'escriptura, amb ajuda de guies, del professorat, individualment i en equip, comparant el resultat amb el pla original, jutjant si el text respon a l'objectiu d'escriptura i analitzant l'adequació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos.

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Identificació d'enunciats. Identificació de l'oració simple i dels seus components (subjecte i predicat). Reconeixement del subjecte i dels seus tipus (omés i múltiple). Introducció als complements del predicat: complement directe, complement indirecte i complements circumstancials Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuales en textos narratius i descriptius. Anàlisi de la coherència textual: identificació d'idees principals i secundàries i organització del contingut, en funció de la intenció comunicativa. El plurilingüisme i la realitat plurilingüe d'Espanya. Identificació de les llengües d'Espanya, dels seus trets característics i de la seua distribució geogràfica. CONTINGUTS ESPECÍFICS Reconeixement i ús de classes de paraules flexives i no flexives: El substantiu: gènere, nombre i classes. L'adjectiu qualificatiu (gènere, nombre, grau i classes, i posició de l'adjectiu qualificatiu). Els determinants: article (gènere, classes; absència) i adjectiu determinatiu (gènere, nombre i classes: demostratius, possessius, indefinitis, numerals). El pronom: gènere i nombre, classes (personals, demostratius, possessius, numerals, indefinitis). El verb (persona gramatical, nombre, conjugació verbal, mode indicatiu) i tipus (verbs regulars, irregulars i auxiliars). Formes no personals. L'adverb. Les preposicions. Les conjuncions. Les interjeccions. Establiment de la concordança nominal i verbal. L'abecedari. El nom de les lletres i correspondència entre grafemes i fonemes.	BL3.1. Identificar les distintes categories gramaticals que componen un enunciat establint la concordança gramatical entre estos; classificar-les i reconéixer el paper gramatical i semàntic que exerciten en el discurs, per a utilitzar-les amb correcció en la comprensió i creació de textos narratius i descriptius. BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu. BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell, i distingir entre els morfològics i els préstecs d'altres llengües, per a enriquir el vocabulari. BL3.4. Explicar les relacions d'igualtat-semblança i d'oposició-contrarietat que s'establixen entre les paraules per a captar el sentit global d'un text. BL3.5. Identificar el subjecte, per mitjà de l'establiment de la concordança amb el verb, i el predicat, així com els complements del verb adequats al nivell, per a expressar-se i redactar textos narratius i descriptius amb major correcció i propietat. BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos narratius i descriptius i justificar si compleixen les propietats textuales, atenent principalment els elements de la coherència, propis del nivell educatiu, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua. BL3.7. Reconéixer les diferents llengües que conformen la realitat plurilingüe d'Espanya, explicar-ne els trets característics i estableix la distribució geogràfica d'aixíes llengües, per a enriquir-se i desenvolupar una actitud respectuosa cap a un entorn pluricultural.	CCLI CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CSC CCLI CSC

Ús de grafemes i seqüències de grafemes especials (<i>b, v, rr, c</i> , grups <i>-dθ, -tθ, k, g, ʒ</i> , grup <i>-çc</i> ; <i>ch, g, j, h, i, i, ll, m, ñ, p, t, x, r</i> , digraf <i>rr</i>). Us de la diàresi. Separació de paraules en síl·lабs. Aplicació de les regles generals d'accentuació. Reconeixement del diftong, trítong i hiat. Accentuació de monosíl·lабs. Ús de l'accent diacrític. Ortografia de noms propis. Ús de les majúscules i accentuació de lletres majúscules. Ús del punt i de la coma, dels dos punts i dels punts suspensius. Ús dels signes d'interrogació i exclamació. Identificació dels elements constitutius de la paraula (arrel i afíxos) i creació de famílies lèxiques. Reconeixement i ús dels procediments de formació de paraules: paraules simples, paraules compostes i derivades. Explicació del significat de neologismes i préstecs lèxics atenent l'origen i la procedència (anglicismes, gal·licismes). Reconéixer gentilici d'Espanya. Reconeixement de les relacions d'igualtat-semblança (sinonímia, polisèmia i homònima) i d'oposició-contrarietat (antonímia) entre les paraules. Aproximació a la cohesió textual: explicació de connectors textuais d'addició, oposició, temporals, etc.; de mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques, família lèxica i relacions semàntiques (sinonímia, antònima, el·lípsi, etc.); mecanismes de cohesió gramatical (substitució per mitjà de pronoms, eix temporal), i mecanismes paralingüístics i elements gràfics. Aproximació a l'adequació textual: àmbit d'ús i finalitat comunicativa, relació entre emissor i receptor, reconeixement de marques lingüístiques de modalització (adjectius qualificatius i lèxic valoratiu, etc.) i ús no discriminatori del llenguatge.		
--	--	--

Bloc 4: Educació literària Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I	BL4.1 Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades	CCLI

<p>LITERATURA</p> <p>Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura.</p> <p>Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques d'aula, centre, pública, virtual.</p> <p>Coneixement i respecte de les normes de funcionament, consulta guiada de catàlegs digitals i en línia.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Lectura guiada i comprensió de textos i obres literaris concordes amb el nivell, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi personal.</p> <p>Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia, etc.).</p> <p>Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal.</p> <p>Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell.</p> <p>Analisi de les característiques expressives dels textos teatrals relacionant-los amb el cine, la ràdio i la televisió.</p> <p>Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions.</p> <p>Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o d'investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada.</p> <p>Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració i avaluació del resultat).</p> <p>Foment de l'hàbit lector per mitjà de la participació en iniciatives que impulsen la realització de lectures amenes (club de lectors, ciberlectures, tertúlies literàries, pla lector del centre, etc.).</p> <p>Connexió entre la literatura i la resta d'arts (música, pintura, cine, etc.), relacionant obres, personatges i temes universals: l'espai dels mites, l'amor i</p>	<p>lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, i aplicar, si és el cas, tècniques expressives i teatrals.</p> <p>BL4.2 Elaborar un portfolio amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als seus interessos, de forma reflexiva i crítica.</p> <p>BL4.3 Exposar, en suports diversos, orals i escrits, de forma guiada, les conclusions crítiques i raonades sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, i analitzar i comparar obres, personatges, temes i tòpics universals en creacions de diferent naturalesa.</p> <p>BL4.4 Analitzar, de forma guiada, un corpus de textos literaris, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura; identificar els trets essencials de l'època i les característiques del gènere i realitzar un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.</p>	SIEE CEC
---	---	-------------

<p>la literatura, herois i antiherois, el joc literari i l'avanguarda.</p> <p>Pervivència i evolució de personatges-tipus, temes i formes a partir de la comparació d'obres de tota la història de la cultura.</p> <p>Interpretació del sentiment humà implicit en les obres comparades.</p> <p>Introducció a la literatura o a partir dels textos d'autoria masculina i femenina.</p> <p>Tractament evolutiu de temes i tòpics en una selecció de textos significatius.</p> <p>Temes: l'espai dels mites, l'amor i la literatura, herois i antiherois, el joc literari, l'avanguarda, etc.</p> <p>Tòpics: <i>carpe diem</i>, etc.</p> <p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p> <p>La narració en prosa i en vers. Elements de les narracions.</p> <p>La lírica i els recursos mètrics en vers.</p> <p>El teatre en prosa i en vers.</p> <p>La literatura d'idees: aforismes.</p> <p>Analisi senzilla de textos: localització guiada del text en el seu context social, cultural, històric i literari; analisi senzilla del contingut de l'obra o text (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari i intenció de l'autor); figures retòriques (pla lexicosemàtic: prosopografia, etopeia, retrat, topografia, hipèrbole, comparació, antítesi, metàfora, etc.; pla morfosintàctic: paral·lelisme, asíndeton, polisíndeton, derivació, etc.; pla fònic: versificació, onomatopeia, etc.).</p>		
--	--	--

Curs 2n ESO

Bloc 1: Escoltar i parlar Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA</p> <p>Gèneres dialogats de la comunicació oral, formals i espontanis (debat i conversació, etc.).</p> <p>Estudi, anàlisi i dramatització del debat: estructura habitual i moderador.</p> <p>Aplicació de tècniques d'escolta activa iús del diàleg igualitari.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p>	<p>BL1.1. Participar activament i respectuosament en col·loquis i debats regulats per a prendre decisions col·lectives, expressant el desacord de manera assertiva, seguint les indicacions del moderador, exposant de forma clara i ordenada les conclusions, utilitzant el lèxic adequat al nivell educatiu i les estratègies d'interacció oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes</p>	CCLI CAA CSC

<p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Aplicació i avaluació de les propietats textuais en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció).</p> <p>Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres.</p> <p>Creació del pensament de perspectiva.</p> <p>Foment de la solidaritat, la tolerància i el respecte i l'amabilitat.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Característiques dels textos orals instructius i expositius.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en l'anàlisi dels textos instructius i expositius.</p> <p>Ús de tècniques de memorització i retenció de la informació: esquemes senzills, taules i resums.</p> <p>Utilització guida de diccionaris i fonts d'informació en diferents suports.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en la producció oral de textos instructius i expositius.</p> <p>Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en les produccions orals.</p> <p>Utilització de guies i gravacions.</p> <p>Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Coneixement dels entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleces i debilitats.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Participació en situacions de comunicació (posades en comú en equips cooperatius, debats regulats, etc.) que desenrotllen les relacions socials en l'entorn acadèmic.</p> <p>Participació en reformulacions del missatge en contextos multilingües.</p> <p>Aplicació de les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat), dels principis de cooperació (aportar informació certa, de manera clara, breu i ordenada, etc.), de les habilitats socials en les formes de tractament i respecte, especialment en situacions on es mostre l'acord i el desacord i en aquelles que propicien l'entrenament de l'assertivitat; en la identificació de problemes</p>	<p>assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, especialment instructius i expositius, propis de l'àmbit personal, acadèmic i social, analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals, especialment la gestualitat, la dicció i el ton, utilitzant, amb ajuda, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escucha.</p> <p>BL1.4. Prodir de forma oral, amb el suport de les TIC i Pajuda del professor, textos breus de l'àmbit personal, acadèmic i social, de temes relacionats amb el currículum, especialment de tipologia textual instructiva i expositiva, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat i aplicant les propietats textuais i el lèxic adequat al nivell, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.5. Avaluar, amb l'ús de guies i gravacions, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències.</p>	SIEE CSC CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA SIEE CSC
---	--	---

<p>interpersonals; en la busca de solucions; en l'anticipació de conseqüències, i en la presa de decisions.</p> <p>Aplicació, anàlisi i avaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics: gesticulació (gestos que acompanyen el discurs i en faciliten la comprensió, evitar els tics gestuals, etc.), mirada (mantindre el contacte visual amb l'interlocutor, no mirar al buit, etc.), ton (evitar una entonació monòtona i poc variada, subratllar amb la veu les paraules clau del discurs, etc.), dicció (evitar una pronunciació descuidada dels sons, etc.), espai, etc.</p> <p>Utilització del lèxic del nivell educatiu i d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>Escola activa, comprensió, interpretació i anàlisi de textos orals i audiovisuals instructius i expositius (instruccions per a realitzar activitats acadèmiques; avisos; plans d'evacuació; instruccions per a evitar incendis; regles d'un joc; receptes de cuina; explicacions de conceptes, de processos i d'idees; exposicions; xarrades sobre la utilització del mòbil, d'internet; conferències, etc.) i els que generen l'aprenentatge d'açò i projectes de treball.</p> <p>Analisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el ton de veu).</p> <p>Aplicació de les estratègies de comprensió oral de manera conscient i reflexiva (activació de coneixements previs; anticipació; manteniment de l'atenció; confirmació o rebuig d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió lèxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.).</p> <p>Ús de tècniques d'interpretació de lèxic nou amb l'ajuda d'imatges, pel context, etc.</p> <p>Producció de textos orals instructius i expositius: explicació de textos escrits (normes de gestió i regulació de les activitats acadèmiques dins de l'aula, instruccions orals per a realitzar activitats acadèmiques, avisos, instruccions per a evitar incendis, regles d'un joc, receptes de cuina, etc.); explicacions de conceptes, de processos i d'idees; exàmens i resums orals, etc., i textos que generen l'aprenentatge d'açò i projectes de treball.</p> <p>Anàlisi, aplicació i avaluació dels procediments lingüístics d'expressió oral de textos instructius (informació objectiva i precisa, l'imperatiu, construccions d'obligació, etc.) i expositius (explicació ordenada i</p>		
--	--	--

jerarquizada d'idees, etc.), prestant atenció a les interferències lingüístiques. Anàlisi, aplicació i avaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics, especialment de la pronunciació i de la gesticulació, amb l'ajuda dels companys i del professor.

jerarquizada d'idees, etc.), prestant atenció a les interferències lingüístiques. Anàlisi, aplicació i avaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics, especialment de la pronunciació i de la gesticulació, amb l'ajuda dels companys i del professor.		
---	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Característiques bàsiques dels textos instructius i expositius: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals, gèneres. Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos instructius i expositius: analitzar la situació comunicativa, activar coneixements previs, generar informacions (pròpies, dels companys o de fonts documentals), ordenar la informació en paràgrafs amb esquemes, taules, etc. Reflexió sobre la importància de l'escriptura en el desenrotllament personal, com a organitzador del pensament i instrument per a l'enriquiment del vocabulari. Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portfolio. Ús de tècniques de síntesi de la informació: esquema, taula, resum de textos instructius i expositius. Actuació eficaç en equips de treball Participar en la creació de normes de funcionament de l'equip; interactuar amb responsabilitat, interès i confiança; coresponsabilitzar-se del quadern d'equip; buscar el consens i el suport dels altres, usar estratègies de supervisió i resolució de problemes, etc. Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals i no documentals, amb la col·laboració dels companys, citant les fonts d'informació. Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal, virtual) per a obtindre informació.	BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (aprofundint en els recursos expressius dels narratius i descriptius, centrant-se en els instructius de forma autònoma, i en els expositius amb supervisió, i iniciant-se en els argumentatius amb ajuda de guies), a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell acadèmic; utilitzar les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i com a suport a les tasques d'aprenentatge.	CCLI CAA CSC
	BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (especialment instructius de forma autònoma, expositius amb supervisió, argumentatius amb ajuda de guies, descripcions tècniques, guions narratius, etc.) aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA CSC SIEE
	BL2.3. Avaluar, amb la col·laboració dels companys, els textos escrits propis o aliens com a part del procés d'escriptura; identificar els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu; resoldre els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.	CCLI CAA
	BL2.4. Sintetitzar textos orals i escrits instructius i expositius utilitzant esquemes, taules i resums, seleccionant les informacions essencials,	CCLI CAA

Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi per a la reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans d'aprenentatge, per a ampliar els coneixements des d'un punt de vista crític i creatiu. Valoració del l'error com a oportunitat. Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat. Utilització del pensament alternatiu. Desenrotllament del sentit crític. Ús de ferramentes digitals de busca en pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i visualització. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i el contrast d'informació. Disseny de presentacions multimèdia. Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc. Utilització del correu electrònic i mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com ara blogs, fòrums, wikis, etc. Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el cibersassèjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.	generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original, per a usar la informació en l'aprenentatge o en la realització de projectes de treball.	CAA SIEE
CONTINGUTS ESPECÍFICS Aplicació dels coneixements sobre les característiques bàsiques dels textos instructius i expositius a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: anàlisi de la situació de comunicació (intenció comunicativa, àmbit d'ús, canal, grau de formalitat); identificació del registre; identificació o generació del tema, la idea principal, les idees secundàries i l'organització del contingut; localització o deducció d'informació explícita i implícita; anàlisi dels mecanismes grammaticals (connexió i referència, eix temporal de present,	BL2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb l'ajuda del professorat, sobre temes motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtindre un producte final original de caràcter instructiu o expositiu en què se citen les fonts d'informació; adoptant un punt de vista crític i creatiu; fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	CD CAA SIEE
	BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar-se amb els altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.	SIEE
	BL2.7. Realitzar amb ajuda de guies, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues forteses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant amb suport solucions alternatives.	

impersonalització, etc.), del lèxic especialitzat i dels recursos expressius (enumeració, personificació, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal (taules, gràfics, mapes, etc.), etc.

Lectura, comprensió, interpretació i ànalisi de textos escrits narratius (narracions amb finalitat didàctica, etc.), descriptius (descripció tècnica), instructius (avisos en general, regles d'un joc, receptes de cuina, normes ortogràfiques i gramaticals en llibres de text, etc.), expositius (fulls informatius, mapes i guies, taules i gràfiques, fragments de llibres de text, etc.), argumentatius (enquestes d'opinió, fullets d'institucions).

Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos expositius i instructius. Abans de la lectura: establir els objectius de la lectura (lúdic, obtindre informació, aprendre, etc.); activar els coneixements previs a partir del contingut del títol; formular hipòtesis sobre el contingut a través de la informació paratextual (títol, subtítols, il·lustracions, paraules destacades, context); identificació de l'estructura externa. Durant la lectura: mantindre l'atenció; contrastar els coneixements previs amb la informació del text; rellegir per a aclarir dubtes de comprensió; controlar la coherència del text a través de la reflexió al final de cada paràgraf, el subratllat i les anotacions; formular inferències sobre aspectes del contingut; solucionar dubtes sobre el significat de paraules o expressions a través del context o usant el diccionari. Després de la lectura: identificar o deduir el tema, la idea principal, la intenció de l'autor i l'organització del contingut; sintetitzar la informació a través de resums, esquemes i taules; localitzar informació específica explícita o implícita; respondre a preguntes sobre aspectes formals (connectors d'orde i lògics, temps verbals, impersonalització, mecanismes de referència lèxica i gramatical, lèxic d'especialitat, etc.); localitzar i explicar els recursos expressius;avaluar les prediccions efectuades i la consecució dels objectius de la lectura.

Ús de processadors de textos en l'escriptura: buscar i reemplaçar, disseny de pàgina, llistes, taules, impressió, dibuix i quadros de text, etc.

Producció de textos escrits narratius (guions de ràdio o televisió, etc.), descriptius (descripcions tècniques, etc.), instructius (avisos, regles d'un joc, receptes de cuina, etc.), expositius (resposta llarga a preguntes d'activitats o proves, etc.) i argumentatius (enumeració d'arguments sobre temes polémics, interpretació d'enquestes, valoracions sobre llibres llegits seguint un guió, etc.), amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'acord amb

les característiques pròpies dels gèneres.

Ús d'estratègies de textualització o escriptura com a part del procés de producció escrita, de forma reflexiva i dialogada: redactar esborrany, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescrivire.

Creació de textos escrits de caràcter instructiu o expositiu, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promouen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (enumeració, personificació, etc.), recursos del llenguatge no verbal (taules, mapes, vinyetes, etc.) i utilitzant ferramentas digitals d'edició i presentació amb ajuda de guies.

Aplicació del coneixement sobre les propietats textuales (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos instructius i expositius.

Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou.

Avaluació de les produccions pròpies o alienes com a part del procés d'escriptura, amb la col·laboració dels companys; comparar el resultat amb el pla original; jutjar si el text respon a l'objectiu d'escriptura, i analitzar l'adequació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos.

Revisió de produccions pròpies i alienes identificant i corregint els errors ortogràfics, gramaticals i lèxics, d'acord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.

Reescriptura total o parcial dels textos escrits corregint els errors en l'adequació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.

Ús de fonts de consulta impresaes i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.

Planificació i realització, amb l'ajuda del professorat, de projectes de treball individuals i en equip, sobre temes del currículum, amb especial interès per les obres literàries o temes socials, científics i culturals motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació), busca d'informació (planificació; obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació), elaboració del producte final (procés d'escriptura), presentació (exposició del producte final), avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte).

Utilització, amb la col·laboració dels companys, de les TIC en totes les fases

del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals sense copiar els enunciats literals de les fonts; presentar el treball. Reflexió, a través de qüestionaris o de l'escriptura d'un diari, sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.		
--	--	--

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Aplicació de casos especials de la concordança gramatical. Reconeixement i ús de la barra com a signe ortogràfic. Ús del punt i coma. Identificació dels grups de paraules i dels seus tipus, així com de les relacions morfosintàctiques entre els elements que conformen el sintagma nominal, l'adjectiu, el preposicional i l'adverbial. Identificació i anàlisi morfosintàctica del subjecte. El subjecte omés i el subjecte múltiple. Absència del subjecte. Identificació del predicat (nominal i verbal) i dels complements del verb: atribut i modificadors oracionals. Classificació de l'oració simple segons la naturalesa del predicat (oracions atributives i predicatives -impersonals-) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals). Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuais en textos instructius i explicatius. Anàlisi de la coherència textual: parts temàtiques constitutives de textos, expositius i instructius fonamentalment, i progressió temàtica; identificació d'idees principals i secundàries; resum i organització del contingut, en funció de la intenció comunicativa. El plurilingüisme i la realitat plurilingüe d'Europa. Identificació de les	BL3.1. Identificar i classificar les distintes categories grammaticals que componen un text establint la concordança gramatical entre estos, analitzant-les morfològicament i reconeixent el paper gramatical i semàntic que exerciten en el discurs, i utilitzar-les correctament en la comprensió i creació de textos instructius i expositius. BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu. BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics i els préstecs d'altres llengües, per a enriquir el vocabulari. BL3.4. Explicar el canvi semàntic que afecta el significat de les paraules i les seues causes, identificant els seus mecanismes (paraules tabú i eufemismes) i el significat de frases fetes i refranys per a diferenciar els usos connotatius i denotatius del llenguatge. BL3.5. Identificar subjecte i predicat en l'oració simple, així com els complements del verb adequats al nivell educatiu, per mitjà de l'anàlisi morfosintàctica, per a expressar-se i redactar textos expositius i instructius de diverses modalitats oracionals amb major correcció i propietat.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CSC

310

llengües europees, dels seus trets característics i de la seua distribució geogràfica. CONTINGUTS ESPECÍFICS Ús d'adjectius determinatius i de pronoms interrogatius i exclamatius. El verb (modes subjuntiu i imperatiu) i tipus (defectius, copulatius, predicatius i impersonals). Les locucions adjetives, preposicionals, adverbials, conjuntives. Utilització correcta de contraccions (preposició i article). Reconeixement del plural majestàtic i de modèstia. Accentuació de paraules compostes i d'abreviatures. Ús del guionet i de la ratlla. Reconeixement i ús dels procediments de formació de paraules: composició i derivació (ús de prefixos i sufíxos amb valor connotatiu i denotatiu). Significat de préstecs lèxics atenent el seu origen i procedència (anglicismes, gal·licismes, italiànimenes, germanismes, etc.). Reconeixent gentilicis d'Europa. El canvi semàntic. Causes i mecanismes (paraules tabú i eufemismes). Ús connotatiu i denotatiu del llenguatge. Les frases fetes i els refranys. Anàlisi de la cohesió textual: connectors textuais (d'orde, comparatius, reformulatius, de causa i conseqüència, etc.), mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (sinònima, antònima, etc.), mecanismes de cohesió gramatical (dixi espacial i temporal, eix temporal, el lipsi) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics. Aproximació de l'adequació textual: tipologia textual, finalitat comunicativa del text i intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); relació existent entre l'emissor i el receptor; de les marques lingüístiques de modalització (dixi personal i social, impersonalització, adjectius qualificatius i lèxic amb matisos connotatius, quantificació, modalitat oracional, figures literàries valoratives -metàfora, comparació, personificacions, variació del registre, ús de col·loquialismes, etc.) i ús d'un llenguatge no discriminatori, en funció dels elements de la situació comunicativa.	BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos instructius i expositius i justificar si compleixen les propietats textuais, atenent la coherència i cohesió, pròpies del nivell educatiu, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua. BL3.7. Reconéixer les diferents llengües que conformen la realitat plurilingüe d'Europa, explicar els seus trets característics i establir la distribució geogràfica d'aixes llengües, per a enriquir-se i desenvolupar una actitud respectuosa cap a un entorn pluricultural.	CCLI CAA CSC CCLI CSC
--	---	-----------------------------------

Bloc 4: Educació literària Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura. Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques (d'aula, centre, pública, virtual). Coneixement i respecte de les normes de funcionament; consulta guiada de catàlegs digitals i en línia.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS Lectura guiada i comprensió de textos i obres literàries concordes amb el nivell educatiu, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi personal. Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia, etc.). Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal. Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell educatiu. Anàlisi de les característiques expressives dels textos teatrals relacionant-los amb el cine, la ràdio i la televisió. Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions. Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada. Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració i avaliació del resultat). Foment de l'hàbit lector per mitjà de la participació en iniciatives que</p>	<p>BL4.1. Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions de textos adequats al nivell, aplicant, de manera guida, tècniques expressives i teatrals.</p> <p>BL4.2. Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als seus interessos, de forma reflexiva i crítica.</p> <p>BL4.3. Exposar, en suports diversos, orals i escrits, amb la supervisió del professor, les conclusions crítiques i raonades sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, i analitzar i comparar obres, personatges, temes i tòpics universals en creacions de diferent naturalesa.</p> <p>BL4.4. Analitzar, amb la supervisió del professor, un corpus de textos literaris, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació de juïs personals.</p>	CCLI SIEE CEC CCLI SIEE CEC CCLI CAA SIEE CEC CCLI CAA CEC SIEE

<p>impulsen la realització de lectures amenes (club de lectors, ciberlectures, tertúlies literàries, pla lector del centre, etc.).</p> <p>Connexió entre la literatura i la resta d'arts (música, pintura, cine, etc.), relacionant obres, personatges i temes普遍: les edats de l'home, els mons imaginaris, projeccions del futur, elogi de l'amistat.</p> <p>Pervivència i evolució de personatges tipus, temes i formes a partir de la comparació d'obres de tota la història de la cultura.</p> <p>Interpretació del sentiment humà implícit en les obres comparades.</p> <p>Introducció a la literatura a partir dels textos d'autoria masculina i femenina.</p> <p>Tractament evolutiu de temes i tòpics en una selecció de textos significatius.</p> <p>Temes: les edats de l'home, els mons imaginaris, projeccions del futur, elogi de l'amistat, etc.</p> <p>Tòpics: <i>locus amoenus</i>, etc.</p> <p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p> <p>La narració en prosa i en vers. Elements de les narracions.</p> <p>La lírica i els recursos mètrics en vers.</p> <p>El teatre en prosa i en vers.</p> <p>La literatura d'idees: aforismes</p> <p>Anàlisi senzilla de textos: localització guiada del text en el seu context social, cultural, històric i literari; contingut de l'obra o text (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari i intenció de l'autor); figures retòriques (pla lexicosemàntic: enumeració, exclamació, interrogació retòrica, personificació o prosopopeia, etc.; pla morfosintàctic: anàfora, catàfora, el·lípsi, gradació, etc.; pla fònic: versificació, al·literació, etc.).</p>		
--	--	--

Curs 3r ESO

Bloc 1: Escoltar i parlar Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Gèneres dialogats de la comunicació oral, formals i espontanis, dels mitjans de comunicació social (col·loquis, debats d'opinió, taules redones, entrevistes, etc.).</p>	<p>BL1.1. Participar activament i respectuosament en intercanvis comunicatius reals o dramatitzats de l'àmbit acadèmic i social sobre temes de l'actualitat pròxims als interessos de l'alumnat, aportant arguments raonats per a defendre les pròpies opinions de manera clara i ordenada, prestant atenció a la pronunciació i a la gestualitat, i utilitzant el registre formal, les normes de</p>	CCLI CAA CSC

<p>Aplicació de tècniques d'escuta activa i ús del diàleg igualitari.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Adequació dels usos formals i informals al context.</p> <p>Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres.</p> <p>Creació del pensament de perspectiva.</p> <p>Foment de la solidaritat, la tolerància, el respecte i l'amabilitat.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Característiques dels textos orals argumentatius.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuales en l'anàlisi dels textos expositius i argumentatius.</p> <p>Ús de les tècniques de memorització i retenció de la informació: esquemes, resums i comentaris personals.</p> <p>Utilització autònoma de diccionaris impresos i de manera guiada d'altres fonts d'informació.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuales en la producció oral de textos expositius i argumentatius.</p> <p>Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en les produccions orals.</p> <p>Utilització de guies i gravacions.</p> <p>Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Coneixement dels estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Estudi, anàlisi i pràctica del debat: estructura habitual i moderador, tema, arguments, posicions inicials i finals, etc.</p> <p>Estudi i aplicació dels procediments lingüístics de l'argumentació: tipus d'arguments, la refutació, la modalització, la reformulació, l'emfatització, etc.</p> <p>Participació en intercanvis comunicatius de l'àmbit acadèmic i social, especialment dels gèneres periodístics (col·loquis, debats d'opinió, taules</p>	<p>cortesia i les estratègies d'interacció oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, amb especial atenció als expositius (de manera autònoma) i als argumentatius (de manera guiada), propis de l'àmbit personal, acadèmic i social; analitzar les característiques formals i de contingut i els elements no verbals; utilitzar, de manera autònoma, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escucha, per a formar-se una opinió pròpia.</p> <p>BL1.4. Prodir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos formals de l'àmbit acadèmic i social de temes relacionats amb el currículum i l'actualitat, especialment de tipologia textual expositiva i argumentativa, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat i aplicant les propietats textuais i la riquesa léxica, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.5. Avaluar, amb la supervisió del professorat i la utilització de guies i gravacions, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència, claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenvolupar-lo i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CCLI CAA CSC SIEE
---	--	----------------------------

<p>redones, entrevistes, activitats de relació i dinamització, programes de mediació del centre, difusió de les activitats extraescolars, etc.).</p> <p>Participació en reformulacions del missatge en contextos multilingües.</p> <p>Aplicació de les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat), dels principis de cooperació (aportar informació certa i de manera clara, breu i ordenada, etc.), de les habilitats socials en les formes de tractament i respecte apreses, especialment en situacions que propicien l'entrenament de l'assertivitat en el manteniment de les opinions pròpies, en la identificació dels estats d'ànim, etc.</p> <p>Aplicació i avaliació de les propietats textuales en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció).</p> <p>Aplicació, anàlisi i avaliació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics: gesticulació, mirada, to, dicció, espai, etc.</p> <p>Utilització de l'estàndard i d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>Escuta activa, comprensió, interpretació i anàlisi de textos orals i audiovisuals argumentatius (debats, col·loquis, tertúlies, taules redones, etc.).</p> <p>Analisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el to de veu).</p> <p>Aplicació de les estratègies de comprensió oral en els textos argumentatius (activació de coneixements previs; anticipació; manteniment de l'atenció; confirmació o rebuig d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió lèxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.).</p> <p>Producció de textos orals expositius i argumentatius (exposicions i explicacions a altres grups del mateix nivell educatiu o inferior, presentacions d'actes relacionats amb la vida acadèmica, debats d'opinió, assemblees de classe, entrevistes, etc.) i els que generen els aprenentatges i els projectes de treball.</p> <p>Analisi, aplicació i avaliació dels procediments lingüístics d'expressió oral en textos expositius i argumentatius: orde, claredat i rigor en l'exposició, riquesa expressiva, tipus d'arguments, recursos d'emfatització, etc., amb especial atenció a les interferències lingüístiques.</p> <p>Detecció d'incoherències, repeticions de connectors, etc.</p> <p>Estudi i aplicació de l'estàndard oral formal.</p>		
---	--	--

<p>Anàlisi, aplicació i evaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics (gestos, moviments, mirada, gestió de temps, espai, prosòdia i elocució).</p> <p>Elaboració de presentacions orals: planificació (activació de coneixements previs i guió), documentació (fonts variades i en altres llengües), selecció i reorganització de la informació, textualització i evaluació (de l'organització del contingut, dels recursos, dels elements no verbals corporals i paralingüístics i del procés).</p>		
--	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Característiques bàsiques dels textos argumentatius: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals, gèneres. Reflexió sobre la importància de l'escriptura en el desenrotllament personal, com a organitzador del pensament que facilita l'aprenentatge. Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portfolio. Ús de tècniques de síntesi de la informació: mapa conceptual i resum de textos expositius. Actuació eficaç en equips de treball: gestionar el temps, sentir-se motivat pels objectius compartits, intercanviar materials, assumir compromisos individuals, usar estratègies de supervisió i resolució de problema, realitzar observacions ivaluacions del procés i del resultat, comunicar-se amb confiança, etc. Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals, en llengües diverses, i utilització de procediments per a la citació bibliogràfica. Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal, virtual) per a obtindre informació. Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi, per a la reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans d'aprenentatge i de desenrotllament del sentit crític i de la creativitat. Valoració de l'error com a oportunitat.	BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (narratius, descriptius, instructius i, en especial, expositoris de forma autònoma i argumentatius amb ajuda del professorat i dels companys), a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell acadèmic, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i com a suport a les tasques d'aprenentatge. BL 2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i léxica del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (narratius, descriptius, instructius i, en especial, expositoris de forma autònoma i argumentatius, amb ajuda del professorat i dels companys), aplicant les estratègies del procés d'escriptura, utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL2.3. Avaluar, amb la supervisió del professorat, els textos escrits propis o aliens, com a part del procés d'escriptura; identificar els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu, i resoldre els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta. BL 2.4. Sintetitzar textos orals i escrits expositius i argumentatius utilitzant	CCLI CAA CSC
		CCLI CAA CSC SIEE
		CCLI CAA
		CCLI

Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat. Utilització del pensament alternatiu. Desenrotllament del sentit crític. Ús de ferramentes digitals de busca en pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc. i visualització. Aplicació d'estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Disseny de presentacions multimèdia. Escalat, rotació i retallada d'imatges. Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc. Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Us de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc. Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.	maps conceptuels i resums, seleccionant les informacions essencials, generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original ni incloga interpretacions personals, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació. BL2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, de forma reflexiva i dialogada, sobre temes motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtindre un producte final original de caràcter expositiu o argumentatiu, contrastant les fonts d'informació, detallant les referències bibliogràfiques, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis imprevistos i transformant les dificultats en possibilitats; avaluar, amb ajuda de guies, el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	CAA
CONTINGUTS ESPECÍFICS Aplicació dels coneixements sobre les característiques bàsiques dels textos argumentatius a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: anàlisi de la situació comunicativa; identificació de la tipologia textual; identificació o generació de la tesi, els arguments i l'organització del contingut; localització o deducció d'informació explícita i implícita; identificació de punts de vista i distinció entre informació i opinió; anàlisi dels mecanismes gramaticals	BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar-se amb els altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable. BL2.7. Realitzar amb supervisió, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues forteses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament de tot açò, i actuar amb flexibilitat buscant, amb supervisió, solucions alternatives.	CD CAA SIEE
		SIEE

(modalització, etc.), de les relacions lèxiques i dels recursos expressius (paradoxa, hipèrbaton, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal, etc.

Lectura, comprensió, interpretació i ànalisi de textos escrits narratius (memòries, fragments narratius en un blog, etc.), descriptius (descripcions en teatre i poesia), instructius (gramàtiques normatives, etc.), expositius (textos divulgatius, articles d'enciclopèdia, etc.), argumentatius (textos breus d'opinió, fullets publicitaris, etc.).

Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos argumentatius. Abans de la lectura: establir els objectius de la lectura; activar els coneixements previs; formular hipòtesis sobre el contingut a través de la informació paratextual (títol, subtítols, il·lustracions, paraules destacades, context) i d'una ullada ràpida a algunes parts del text (príncipi i final, inici de paràgrafs); identificar la tipologia i l'estructura del text. Durant la lectura: controlar i regular (recapitular allò que s'ha llegit, comprovar les hipòtesis i formular-ne de noves, rellegir, aclarir dubtes de comprensió, contrastar els coneixements previs amb la informació del text); controlar la coherència interna del text (del contingut i de l'estructura, a través de la reflexió al final de cada paràgraf, el subratllat i les anotacions); formular inferències (sobre aspectes formals i de contingut, a partir d'elements textuais, contextuels i paratextuals) i interpretar sentits figurats; resoldre problemes de comprensió lèxica amb ajuda del diccionari o sense (deduir pel context, per la forma de la paraula, etc.). Després de la lectura: identificar o deduir la tesi, els arguments, la intenció de l'autor i l'organització del contingut; sintetitzar la informació a través de resums i mapes conceptuais; localitzar o deduir informació específica que done resposta a preguntes concretes (aspectes formals, informació explícita i implícita, etc.); extraure conclusions sobre el sentit global del text.

Producció de textos escrits narratius (textos personals en un blog, etc.), descriptius (endevinalles, poemes descriptius, etc.), instructius (manual d'ús sobre ortografia i gramàtica, etc.), expositius (actes, treballs d'investigació, etc.) i argumentatius (comentaris en blogs i altres llocs interactius en línia, valoracions dels llibres llegits, etc.), amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'accord amb les característiques pròpies dels gèneres.

Ús d'estratègies de textualització o escriptura, com a part del procés de producció escrita, amb la supervisió del professorat: redactar esborrany,

usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescriure.

Creació de textos escrits de caràcter argumentatiu, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promoguen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (paradoxa, hipèrbaton, etc.), recursos del llenguatge no verbal (gràfics, etc.) i utilitzant ferramentes digitals d'edició i presentació de forma reflexiva i dialogada.

Aplicació del coneixement sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos argumentatius.

Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos argumentatius: expressar com es vol que siga el text; generar idees i informacions (pròpies i de fonts documentals), ordenar la informació en paràgrafs amb tècniques diverses (mapes conceptuais, etc.), fer plans d'escriptura de forma guida.

Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou.

Ús de processadors de textos en l'escriptura: format de paràgraf; encapçalament, peu, notes, numeració; inserció de gràfics, etc.

Evaluació de les produccions pròpies o alienes com a part del procés d'escriptura, amb la supervisió del professorat, comparant el resultat amb el pla original, jutjant si el text respon a l'objectiu d'escriptura i analitzant l'adequació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos.

Revisió de produccions pròpies i alienes identificant i corregint els errors ortogràfics, grammaticals i lèxics, d'accord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.

Reescriptura total o parcial dels textos escrits corregint els errors en l'adequació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.

Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, grammatical i lèxica.

Planificació i realització, de forma reflexiva i dialogada, de projectes de treball individuals i en equip, sobre temes del currículum, amb especial interès per les obres literàries, o sobre temes socials, científics, culturals i literaris motivadors per a l'alumnat seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació); cerca d'informació (planificació; obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació); elaboració del

<p>producte final (procés d'escriptura); presentació (exposició del producte final), i avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte).</p> <p>Utilització, amb la supervisió del professorat, de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals sense copiar els enunciats literals de les fonts; presentar el treball.</p> <p>Reflexió, a través de l'escriptura d'un diari, sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.</p>		
--	--	--

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Ús del parèntesi, dels claudàtors, de la ratlla i de les cometes. Ús de la cursiva. Anàlisi morfosintàctica del subjecte agent, pacient i causa. Anàlisi morfosintàctica del predicat i dels complements del verb: complement predicatiu, complement de règim i complement agent. Classificació de l'oració simple segons la naturalesa del predicat: oracions atributives i predicatives (actives -transitives -reflexives i reciproques- i intransitives-, i passives) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals). Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuais en textos argumentatius. Anàlisi de la coherència textual: parts temàtiques constitutives dels textos argumentatius fonamentalment, i de la progressió temàtica; identificació d'idees principals i secundàries; resum, destacant la tesi explícita o implícita defesa per l'autor i els arguments utilitzats; justificació de la progressió temàtica i de l'estrucció; en funció de la intenció comunicativa.	BL3.1. Identificar les distintes categories gramaticals que componen un text establint la concordança entre estos, classificant-les, analitzant-les morfològicament, reconeixent el paper gramatical, sintàctic i semàntic que exerciten en el discurs, i utilitzar-les correctament per a avançar en la comprensió i creació de textos argumentatius. BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu. BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics i els préstecs d'altres llengües, així com sigles, acrònims i abreviatures, per a enriquir el vocabulari. BL3.4. Explicar el canvi semàntic que afecta el significat de les paraules i les seues causes, identificar els seus mecanismes (metàfora, metonímia) per a diferenciar els usos connotatius i denotatius del llenguatge, així com reconéixer les relacions d'igualtat-semblança (camp semàntic i camp	CCLI CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

<p>Els orígens històrics de les llengües d'Espanya. Reconeixement de les varietats geogràfiques i dels trets diferencials del castellà d'Espanya i d'Amèrica. Identificació del <i>seseo</i>, <i>ceceo</i>, <i>roseo</i> i del ieisme com a trets diferencials de les varietats del castellà.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS Els pronoms: reflexius i recíprocs. Combinació de pronoms enclítics i proclítics. El verb. Tipus (verbes transitius i intransitius, pronominals i preposicionals). Les locucions i perifrasis verbals. Valor del present. Establiment del plural de noms propis, d'abreviatures, sigles i acrònims. Incorreccions sintàctiques: <i>léismo</i>, <i>laísma</i>, <i>loísma</i>. Incorreccions en formes de verbs impersonals. L'escriptura d'abreviatures i sigles. Ortografia de veus d'altres llengües. Reconeixement i ús dels procediments de formació de paraules: composició, derivació, paraïntesi, sigles, acrònims i abreviatures. Significat de neologismes i de préstecs lèxics atenent el seu origen i procedència (veus ameríndies, basquimes, catalanismes, castellanismes, galleguismes, altres llengües) i la manera d'incorporar-se a la llengua (xenismes, cales semàntics). El canvi semàntic. Causes i mecanismes (metàfora, metonímia). Reconeixement de les relacions d'igualtat-semblança (camp semàntic i camp associatiu) i d'inclusió (hiperonímia i hiponímia) entre les paraules. Anàlisi de la cohesió textual: connectors textuais (d'explicació, causals, consecutius, condicional, etc.), mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (sinonímia, antònima, hiponímia, hiperonímia, substitució lèxica per metàfores, metonímies, eufemismes, etc.), mecanismes de cohesió gramatical (repetició de construccions sintàctiques, dixi espacial i temporal, anàfores i catàfores, eix temporal) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics. Anàlisi de l'adequació textual: tipologia textual, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); relació existent entre l'emissor i el receptor; marques lingüístiques de modalització (dixi personal i social, impersonalització, verbo modals, adjetius qualificatius i</p>	<p>associatiu) i d'inclusió (hiperonímia i hiponímia) que s'establixen entre les paraules per a captar el sentit global d'un text).</p> <p>BL3.5. Analitzar morfosintàcticament l'oració simple, classificar-la segons la naturalesa del predicat (oracions atributives, predicatives, actives, transitives, reflexives, reciproques, intransitives, passives, perifràstiques, reflectives i mitjançes) per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos argumentatius de diverses modalitats oracionals amb major correcció i propietat.</p> <p>BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos argumentatius i justificar si compleixen les propietats textuais adequades al nivell educatiu, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua.</p> <p>BL3.7. Explicar els orígens històrics de les llengües d'Espanya i reconéixer les seues varietats geogràfiques, així com els trets diferencials entre el castellà d'Espanya i d'Amèrica, per a enriquir-se i desenrotllar una actitud respectuosa cap a la diversitat de la llengua i un entorn plurilingüe.</p>	<p>CCLI CMCT CAA</p> <p>CCLI CAA CSC</p> <p>CCLI CSC</p>
---	---	--

lèxic connotatiu, quantificació, grau de certesa, modalitat oracional, figures literàries valoratives -hipèrboles, ironia-, variació del registre, etc.) i de l'ús d'un llenguatge no discriminatori; en funció dels elements de la situació comunicativa.		
--	--	--

Bloc 4: Educació literària Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura. Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques d'aula: centre, pública, virtual). Coneixement i respecte de les normes de funcionament; consulta guida de catàlegs digitals i en línia.	BL4.1. Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant, amb supervisió, tècniques expressives i teatrals.	CCLI SIEE CEC
CONTINGUTS ESPECÍFICS Lectura guida i comprensió de textos i obres literari concordes amb el nivell, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi personal. Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia, etc.). Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal. Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell educatiu. Anàlisi de les característiques expressives dels textos teatrals, relacionant-los amb el cine, la ràdio i la televisió. Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions. Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada.	BL4.2. Elaborar un portfolio amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als seus interessos, de forma reflexiva i crítica.	CCLI SIEE CEC
	BL4.3. Exposar, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques i raonades, sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals, des de l'edat mitjana fins al segle XVII, en creacions de diferent naturalesa.	CCLI CAA SIEE CEC
	BL4.4. Analitzar un corpus de textos literaris, de l'edat mitjana al segle XVII, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.	CCLI CAA CEC SIEE

Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i d'una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració i avaluació del resultat).		
---	--	--

<p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p> <p>La narració en prosa i en vers.</p> <p>La lírica i els recursos mètrics en vers.</p> <p>El teatre en prosa i en vers.</p> <p>La literatura d'idees: aforismes i assaig.</p> <p>Analisi senzilla de textos: localització del text en el seu context social, cultural i històric; identificació de l'època literària; trets presents en el text; contingut (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari, i intenció de l'autor; figures retòriques: pla lexicosemàntic (al·legoria, oxímoron, paradoxa, apòstrofe, etc.), pla morfosintàctic (equívoc o dilogia, reduplicació, hipèrbaton, quiasme, etc.), pla fònic (versificació, etc.).</p>		
---	--	--

Curs 4t ESO

Bloc 1: Escoltar i parlar Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA <p>Gènres dialogats de la comunicació oral, formals i espontanis, dels mitjans de comunicació social i de l'àmbit professional i administratiu.</p> <p>Aplicació de tècniques d'escolta activa i ús del diàleg igualitari.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Aplicació i avaliació de les propietats textuais en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció).</p> <p>Adequació dels usos formals i informals al context.</p> <p>Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres.</p> <p>Creació del pensament de perspectiva.</p> <p>Foment de la solidaritat, tolerància i del respecte i l'amabilitat.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p>	<p>BL1.1. Participar activament i respectuosament en intercanvis comunicatius, reals o dramatitzats, especialment en els representatius dels mitjans de comunicació social i dels àmbits professional i administratiu, sobre temes polèmics de l'actualitat, defenent críticament les opinions pròpies amb fluïdesa i riquesa lèxica, ajustant el registre, el ton i les normes de cortesia a la situació comunicativa i utilitzant les estratègies d'interacció oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, pròpis dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, especialment periodístics i publicitaris,</p>	CCLI CAA CSC

<p>Característiques dels textos orals de l'àmbit periodístic i dels textos publicitaris, professionals i administratius.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en l'anàlisi dels textos exposatius i argumentatius dels àmbits periodístic, professional i administratiu.</p> <p>Ús de les tècniques de memorització i retenció de la informació: esquemes, resums, comentaris i crítiques.</p> <p>Utilització de diccionaris i fonts d'informació en diferents suports.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia, de les propietats textuais i de l'estàndard formal en la producció oral de textos exposatius i argumentatius.</p> <p>Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en el procés de les presentacions orals. Utilització de guies i gravacions.</p> <p>Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Coneixement dels estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Estudi, anàlisi i aplicació dels procediments lingüístics de l'argumentació: tipus d'arguments, la refutació, la modalització, la reformulació, l'emfatització, etc.</p> <p>Participació en intercanvis comunicatius de l'àmbit d'ús acadèmic, social, professional i administratiu, especialment dels gèneres periodístics informatius i d'opinió (entrevistes de treball, relacions amb institucions públiques i privades, tertúlies, activitats de relació i dinamització, programes de mediació del centre, difusió de les activitats extraescolars, entorns virtuels de comunicació, ràdio local, etc.).</p> <p>Participació en reformulacions del missatge en contexts multilingües.</p> <p>Aplicació de les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat), dels principis de cooperació (aportar informació certa, de manera clara, breu i ordenada, etc.) i de les habilitats socials en les formes de tractament i respecte apreses, especialment al defendre els drets propis, etc.</p> <p>Aplicació, anàlisi i avaliació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics: gestualació, mirada, to, dicció, espai, etc.</p>	<p>analitzant els elements formals i de contingut, la informació no verbal i les convencions pròpies del gènere, i utilitzant les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escolta, per a construir-se una opinió crítica.</p> <p>BL1.4. Prodir de forma oral, amb el suport de les TIC i la supervisió del professor, textos formals dels àmbits acadèmic, social i professional i administratiu, amb especial atenció als gèneres periodístics i publicitaris dels mitjans de comunicació, de temes polèmics relacionats amb el currículum i l'actualitat, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements noverbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, ajustant el registre al grau de formalitat, i aplicant les propietats textuais i l'expressivitat adequada, per a millorar les seues habilitats lingüístiques i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.5. Avaluat, de manera autònoma, les produccions orals pròpies i dels companys tenint en compte la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat, i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, les professions i els estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenrotllar-los i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CCLI CAA SIEE CSC
--	---	--------------------------------

<p>Utilització de l'estàndard i d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>Escolta activa, comprensió, interpretació i ànalisi de textos orals i audiovisuals dels mitjans de comunicació i la publicitat (debats, tertúlies, entrevistes, conferències, discursos, missatges publicitaris de la ràdio, etc.) i de l'àmbit professional i administratiu (entrevista de treball, anuncis de treball, reclamacions i queixes telefòniques, etc.).</p> <p>Anàlisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el ton de veu).</p> <p>Interpretació del so i la imatge en els textos audiovisuals.</p> <p>Aplicació autònoma de les estratègies de comprensió oral en els textos periodístics, publicitaris i dels àmbits professional i administratiu (activació de coneixements previs; anticipació; manteniment de l'atenció; confirmació o rebutge d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió lèxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.).</p> <p>Producció de textos orals expositius i argumentatius (exposicions, conferències, enquestes i entrevistes, reportatges, cròniques, ressenyes orals i taules redones de temes relacionats amb el currículum i polémics de l'actualitat, etc.), i els que generen l'aprenentatge d'estos i els projectes de treball.</p> <p>Anàlisi, aplicació i evaluació dels procediments lingüístics d'expressió oral de textos expositius i argumentatius: orde, claredat i rigor en l'exposició; riquesa expressiva; la ironia; tipus d'arguments; recursos d'emfatització i d'expansió de la informació. Especial atenció a les interferències lingüístiques.</p> <p>Detecció d'incoherències, repeticions de connectors, pobresa lèxica, ambigüïtats, etc., i dificultats en la comunicació.</p> <p>Anàlisi, aplicació i evaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics (gestos, moviments, mirada, gestió de temps, espai, prosòdia i elocució).</p> <p>Elaboració de presentacions orals: planificació (activació de coneixements previs i guió), documentació (fonts variades i en altres llengües), selecció i reorganització de la informació, textualització i evaluació (de l'organització del contingut, dels recursos, dels elements no verbals corporals i paralingüístics i del procés).</p>		
---	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Característiques bàsiques dels textos de l'àmbit periodístic (notícia, reportatge, entrevista, editorial, article d'opinió, columna, carta al director, crítica) i dels textos publicitaris: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals. Característiques bàsiques de textos dels àmbits periodístics, professional i administratiu (carta comercial, correu electrònic, sol·licitud, reclamacions, oferta de treball, factura, currículum senzill, normativa professional, etc.): funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals. Aplicació del coneixement sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos de l'àmbit periodístic i publicitari. Aplicació del coneixement sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos de l'àmbit professional i administratiu. Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos dels àmbits periodístic, publicitari, professional i administratiu: formular objectius, fer plans d'escriptura amb autonomia, etc. Reflexió sobre la importància de l'escriptura com un instrument per a la creativitat, facilitador d'aprenentatges i estímul per al desenvolupament personal. Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portfolio. Ús de tècniques de síntesi de la informació: esquema, taula, mapa conceptual i resum de textos argumentatius. Actuació eficaç en equips de treball: compartir informació i recursos, buscar l'autonomia en el funcionament de l'equip, responsabilitzar-se del treball individual, valorar el treball dels companys animant-los i mostrant sensibilitat i comprensió pels seus punts de vista, usar estratègies de supervisió i resolució de problema,avaluar processos i el treball individual i el de l'equip resultant, etc.	BL2.1. Interpretar textos escrits dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, amb especial atenció als gèneres periodístics informatius i d'opinió, als textos publicitaris dels mitjans de comunicació de masses i als textos de l'àmbit professional i administratiu, a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell acadèmic, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text. BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, de diverses tipologies, centrant-se en els gèneres periodístics informatius i d'opinió, en textos publicitaris amb sentit creatiu i estètic i en textos dels àmbits professional i administratiu amb ajuda de models, aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL2.3. Avaluar, amb autonomia, els textos escrits propis o aliens com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu, i resolent els dubtes de forma autònoma, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta. BL2.4. Sintetitzar textos orals i escrits argumentatius utilitzant esquemes, taules, mapes conceptuels i resums; seleccionant les informacions essencials; generalitzant informacions relacionades, i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduís literalment parts del text original ni incloga interpretacions personals, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació.	CCLI CAA CSC
	BL2.5. Realitzar, amb sentit crític i creativitat, tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb autonomia, sobre temes del currículum (amb	SIEE
		CCLI CAA
		CCLI CAA
		CAA SIEE

<p>Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals tenint en compte especialment els textos dels mitjans de comunicació, en llengües diverses, i la utilització de procediments per a la citació bibliogràfica.</p> <p>Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal, virtual) per a obtindre informació.</p> <p>Reflexió autònoma sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball.</p> <p>Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi, per a la reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans per al desenrotllament personal.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat.</p> <p>Utilització del pensament alternatiu.</p> <p>Desenrotllament del sentit crític.</p> <p>Ús de ferramentes digitals de busca en pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i visualització.</p> <p>Aplicació d'estrategies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Ús de ferramentes de producció digital en la web.</p> <p>Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p>	<p>especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics, culturals, professionals i literaris motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'elaboració un projecte de treball, contrastant la informació, citant-ne adequadament la procedència, incloent-hi la bibliografia i la bibliografia web i fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'applicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i col·laborar i comunicar amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p> <p>BL2.7. Realitzar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues forteses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant per iniciativa pròpia solucions alternatives.</p>	CD CAA SIEE	SIEE
---	---	-------------------	------

<p>Ús de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <h4>CONTINGUTS ESPECÍFICS</h4> <p>Aplicació dels coneixements sobre les característiques dels textos dels àmbits periodístics, professional i administratiu, a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: descripció de la disposició tipogràfica; anàlisi de la situació comunicativa; identificació de la tipologia textual i del gènere; identificació o generació del tema o tesi i de l'organització del contingut; localització o deducció d'informació explícita i implícita; identificació de punts de vista i de la intertextualitat; distinció entre informació i opinió; anàlisi dels mecanismes gramaticals, del llenguatge discriminatori i dels recursos expressius (ironia, metonímia, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal dels textos publicitaris; valoració de la relació entre els aspectes formals i el contingut, etc.</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació i anàlisi de textos escrits narratius (notícies, reportatges, cròniques, etc.), instructius (lleis, normes, etc.), expositius (reportatges, monografies, diccionaris diversos, etc.), argumentatius (editorial, article d'opinió, columna, carta al director, crítica, textos publicitaris en periòdics, revistes, tanques, web, etc.).</p> <p>Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos dels àmbits periodístic, professional i administratiu. Abans de la lectura: activar els coneixements previs; establir objectius de lectura; formular prediccions o hipòtesis a través d'informació paratextual (títol, subtítols, ilustracions, paraules destacades, context, disposició tipogràfica), i identificar la tipologia, el gènere i l'estructura del text. Durant la lectura: controlar i regular (recapitular allò que s'ha llegit, comprovar les hipòtesis i formular-ne de noves, rellegir, aclarir dubtes de comprensió, contrastar els coneixements previs amb la informació del text); controlar la coherència interna del text (del contingut, de l'estructura i dels diversos elements en un text discontinu, a través de la reflexió al final de cada paràgraf, el subratllat i</p>	
---	--

les anotacions); formular inferències (sobre aspectes formals i de contingut, a partir d'elements textuais, contextuels i paratextuals) i interpretar sentits figurats i significats no explícits; resoldre problemes de comprensió lèxica. Després de la lectura: identificar o deduir el tema, la tesi, la idea principal, els arguments, la intenció de l'autor i l'organització del contingut; sintetitzar la informació a través d'esquemes, taules, mapes conceptuals i resums; respondre preguntes concretes sobre aspectes formals, de contingut i de relació amb el context; elaborar conclusions personals, relacionant el contingut amb la pròpia experiència i formant-se una opinió pròpia a partir de la informació del text; valorar críticament iavaluar les prediccions efectuades, de la consecució dels objectius de la lectura, del sentit global del text i de les conclusions personals.

Producció de textos escrits narratius (notícies, cròniques periodístiques, etc.), expositus (treballs d'investigació, memòria tècnica d'un projecte realitzat, etc.), argumentatius (articles d'opinió, treballs d'investigació, textos publicitaris, etc.), dels àmbits professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'accord amb les característiques pròpies dels gèneres.

Ús autònom d'estratègies de textualització o escriptura com a part del procés de producció escrita: redactar esborrany, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescriure.

Creació de textos escrits de l'àmbit periodístic i publicitari, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promouen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (metonímia, ironia, pleonasme, etc.) i recursos del llenguatge no verbal, i utilitzant ferramentes digitals d'edició i presentació amb autonomia.

Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou.

Ús de processadors de textos en l'escriptura: columnes, estils, plantilles, etc.

Avaluació amb autonomia de les produccions pròpies o alienes com a part del procés d'escriptura, comparant el resultat amb el pla original, jutjant si el text respon a l'objectiu d'escriptura i analitzant l'adequació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos.

Revisió de produccions pròpies i alienes, identificant i corregint els errors ortogràfics, grammaticals i lèxics, d'accord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.

Reescriptura total o parcial dels textos escrits corregint els errors en

l'adequació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.

Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, grammatical i lèxica.

Planificació i realització amb autonomia de projectes de treball individuals i en equip, sobre temes del currículum, amb especial interès per les obres literàries, o sobre temes socials, científics, culturals, professionals i literaris motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació), cerca d'informació (planificació; obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació), elaboració del producte final (procés d'escriptura), presentació (exposició del producte final), avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte).

Utilització autònoma de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals sense copiar els enunciats literals de les fonts; presentar el treball.

Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.

Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Ús de majúscules i minúscules en les noves tecnologies de la comunicació. Identificació de l'estructura i dels nexos propis d'oracions coordinades, juxtaposades i subordinades substantives, adjetives o de relatiu, adverbials pròpies i d'implicació lògica; així com de les funcions sintàctiques que exercixen elements que les componen. Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuales en textos, especialment expositus i argumentatius, dels àmbits periodístic, laboral i administratiu.	BL3.1. Identificar les distíntes categories grammaticals que componen un text, propi o alié, establint la concordança entre estos; classificant-les, analitzant-les morfològicament; reconeixent el paper grammatical, sintàctic i semàntic que exercixen en el discurs, i utilitzant-les correctament per a avançar en la comprensió i creació correcta de textos propis dels àmbits periodístic, professional i administratiu. BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant-hi correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.	CCLI CCLI CAA

<p>Anàlisi de la coherència textual: parts temàtiques constitutives del text i progressió temàtica; identificació d'idees principals i secundàries; resum, destacant la tesi explícita o implícita defesa per l'autor i els arguments utilitzats; justificació de la progressió temàtica, estructura i organització, tot això en funció de la intenció comunicativa.</p> <p>El marc jurídic de les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana. La importància de la varietat estàndard en els mitjans de comunicació.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Caracterització semàntica de categories gramaticals. Identificació d'adjectius, pronoms i adverbis relatius. Establiment del plural de llatínismes, préstecs i neologismes. Procediments de formació de paraules (composició i derivació, parasíntesi i acronímia). Significat de prefixos i sufíxos tenint en compte els d'origen grecollatí. Formació de substantius, adjectius, verbs i adverbis a partir d'altres categories gramaticals. Reconeixement de llatínismes, paraules patrimonials i cultismes. El doblet. Significat de neologismes i de préstecs lèxics atenent el seu origen i procedència (hel·lenismes, arabismes, anglicismes, gal·licismes, italianismes, lusismes, altres llengües...) i la manera d'incorporació en la llengua (xenismes, paraules hispanitzades, híbrids). Nivells de significat de paraules i expressions en el discurs oral i escrit. Significat connotatiu i denotatiu. Significat, significat i referent. Sema, semema, camp semàntic i camp associatiu.</p> <p>Anàlisi de la cohesió textual: connectors textuais (d'addició, oposició, causa, conseqüència, comparatius, de reformulació, d'orde, condició i hipòtesi, etc.), mecanismes lexicosemàntics, com ara repeticions lèxiques, el lípsi i relacions semàntiques (sinònims, hiperònims, metàfores i metonímies, eufemismes,ús d'anàfores i paral·lelismes, etc.); mecanismes de cohesió grammatical (substitucions pronominals, dixi espacial i temporal, anàfores i catàfores, eix temporal), i mecanismes paralingüístics i elements gràfics. Anàlisi de l'adequació textual: tipologia textual, del gènere i àmbit d'ús, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); relació existent entre l'emissor i el receptor; les marques</p>	<p>BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics, préstecs d'altres llengües i l'origen del lèxic propi, per a enriquir el vocabulari.</p> <p>BL3.4. Explicar els distints nivells de significat de paraules i expressions identificant l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua per a captar el sentit global d'un text; aplicar l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua en l'elaboració de textos.</p> <p>BL3.5. Identificar l'estructura i els nexos propis d'oracions coordinades, juxtaposades i subordinades substantives, adjetives, adverbials propies i d'implicació lògica, i analitzar-les morfosintàcticament, per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos dels àmbits periodístic, professional i administratiu amb major correcció i propietat.</p> <p>BL3.6. Reconéixer les propietats textuais en textos dels àmbits periodístics, laboral i administratiu; aplicar-les al comentari pragmàtic, per a compondre textos orals i escrits amb adequació, coherència i cohesió.</p> <p>BL3.7. Explicar el marc jurídic de les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana, així com establir els trets característics de la varietat estàndard, reconeixent la importància de l'existència d'una norma de la llengua com a element de cohesió cultural.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CMCT CAA CCLI CSC CCLI CSC
---	--	---

lingüístiques de modalització (dixi personal i social; verbs modals; quantificació i qualificació: ús valoratiu d'adjectius determinatius, articles, pronoms, adjectius qualificatius i lèxic connotatiu; grau de certesa; modalitat oracional; figures literàries valoratives; variació del registre lingüístic atenent l'ús de col·loquialismes, barbarismes, vulgarismes, imprecisions, expressions clixés, estereotips lingüístics, argot...), i ús d'un llenguatge no discriminatori, tot això en funció dels elements de la situació comunicativa.

Bloc 4: Educació literària Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques (d'aula, centre, pública, virtual). Coneixement i respecte de les normes de funcionament, consulta guiada de catàlegs digitals i en línia.	BL4.1 Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant tècniques expressives i teatrals.	CCLI SIEE CEC
CONTINGUTS ESPECÍFICS Lectura guiada i comprensió de textos i obres literàries, concordes amb el nivell, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi personal. Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia, etc.). Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal. Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura. Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell. Anàlisi de les característiques expressives dels textos teatrals relacionant-los amb el cine, la ràdio i la televisió.	BL4.2. Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als interessos de l'alumnat, de forma reflexiva i crítica. BL4.3 Exposar, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques i raonades sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals, del segle XVIII a l'actualitat, en creacions de diferent naturalesa (cine, música, pintura, textos literaris i dels mitjans de comunicació, etc.).	CCLI CAA SIEE CEC
	BL4.4 Analitzar un corpus de textos literaris, del segle XVIII a l'actualitat, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació de juïs personals.	CCLI CAA CEC SIEE

<p>Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions.</p> <p>Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o d'investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada.</p> <p>Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració i avaliació del resultat).</p> <p>Foment de l'hàbit lector per mitjà de la participació en iniciatives que impulsen la realització de lectures amenes (club de lectors, ciberlectures, tertúlies literàries, pla lector del centre, etc.).</p> <p>Connexió entre la literatura i la resta d'arts (música, pintura, cine, etc.) relacionant obres, personatges i temes universals: el món de la raó, el destí, els anhels de llibertat, la visió de l'insòlit, l'home en societat, la visió d'Europa i Espanya.</p> <p>Tractament de la pervivència i evolució de personatges tipus, temes i formes al llarg de la història a partir de la comparació d'obres d'art i textos literaris i dels mitjans de comunicació, amb especial dedicació a moviments literaris més actuals: les avantguardes i el segle XX, la ciència en la literatura, etc.</p> <p>Interpretació del sentiment humà implícit en les obres comparades.</p> <p>Introducció a la literatura del segle XVIII a l'actualitat a partir dels textos d'autoria masculina i femenina.</p> <p>Tractament evolutiu de temes i tòpics en una selecció de textos significatius. Temes: el món de la raó, el destí, els anhels de llibertat, la visió de l'insòlit, l'home en societat, la visió d'Europa i Espanya, estereotips femenins, etc.</p> <p>Tòpics: <i>carpe diem, tempus fugit, locus amoenus</i>, etc.</p> <p>Personatges: Don Juan, Ana Ozores, etc.</p> <p>Moviments literaris, obres i autors:</p> <p>La Il·lustració: la literatura en el context històric, social i cultural. L'assaig. Innovació i modernitat en el teatre.</p> <p>Segle XIX: la literatura en el context històric, social i cultural.</p> <p>El romanticisme. Idees estètiques, temes i formes. Lírica. L'auge del jo. Narrativa. Historicisme. Les llegendes. El teatre. <i>Don Juan Tenorio</i>.</p>		
--	--	--

<p>Naturalisme i realisme. La visió literària de la realitat. Objectivisme. Narrativa. La novel·la realista.</p> <p>Segle XX. Fonaments de la nova literatura. Primera mitat del segle. La crisi finisecular. Modernisme i 98. Noucentisme i avantguardes.</p> <p>Segona mitat del segle. Literatura arrelada i desarrelada. Literatura experimental. La lírica. Nous models narratius. La novel·la i el conte hispanoamericans. Renovació del teatre. Text i espectacle. El periodisme i l'assaig. Literatura actual.</p> <p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p> <p>Anàlisi senzilla de textos: localització del text en el seu context social, cultural i històric; identificació de l'època i literària; trets presents en el text; contingut (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari, i intenció de l'autor); figures retòriques: pla lexicosemàntic (sinèdoque, metonímia, sinèstesi, ironia, etc.), pla morfosintàctic (pleonasme, concatenació, commutació, etc.), pla fònic (paronomàsia, etc.)</p>		
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La inclusió de l'assignatura de Llengua Castellana i Literatura en el currículum del Batxillerat respon a la necessitat de consolidar la competència comunicativa de l'alumnat, entesa en tots els vessants: pragmàtic, lingüístic, sociolingüístic i literari. Així, d'una banda, ha d'aportar-li ferramentes i coneixements necessaris per a moure's

satisfactoriament en qualsevol situació comunicativa de la vida acadèmica, familiar, social i professional, i, d'una altra banda, ha de servir per a la consolidació de la competència comunicativa necessària en tots els àmbits de la vida adulta

Els continguts, criteris d'avaluació i competències clau de Llengua Castellana i Literatura s'organitzen en quatre blocs. Esta divisió no pretén jerarquitzar els aprenentatges, sinó organitzar les destreses bàsiques que ha de conéixer l'alumnat, usuari de la llengua, per a ampliar, de manera progressiva, la seua capacitat per a interactuar, comprendre i expressar-se oralment i per escrit, a més de millorar la seua educació literària. En este sentit, les habilitats lingüístiques, els continguts de llengua i els de literatura que pertanyen a cada un dels blocs, s'interrelacionen i conformen l'assignatura com un tot integrat. Amb això es pretén consolidar la base que servisca per a l'aprenentatge al llarg de la vida, ja que les habilitats lingüístiques i el coneixement purament conceptual de la llengua seran elements necessaris una vegada acabada esta etapa formativa per a obtindre informació, comunicar-se i continuar aprenent. D'altra banda, cal remarcar que, en cada bloc, els elements curriculars es presenten en una progressió creixent i graduada al llarg de l'etapa educativa, a partir del nivell assolit al final de l'Educació Secundària Obligatòria.

Així doncs, el bloc 1, "Comunicació oral: escoltar i parlar", presenta continguts necessaris perquè l'alumnat comunique amb precisió les pròpies idees, construïsca discursos orals elaborats adequats al context comunicatiu en què s'utilitzen i escolten de manera activa, interpretant correctament les idees de la resta. També es presenta en este bloc la interacció oral com una destresa bàsica en les relacions humanes i que ocupa tots els àmbits, des del personal fins a l'acadèmic, passant pel professional i l'administratiu.

El bloc 2, "Comunicació escrita: llegir i escriure", fomenta el desenrotllament de la lectura i l'escriptura. Estos processos són bàsics en la posada en marxa de la resta de processos cognitius que elabora el coneixement del món, d'un mateix i dels altres. Són, per tant, dos ferramentes clau en l'adquisició de nous aprenentatges durant tota la vida. L'enfocament comunicatiu en el procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua provoca que les activitats relacionades amb la comprensió i la redacció de textos de diversos àmbits i la realització de projectes d'aprenentatge, de forma individual o en equips cooperatius, siguin elements metodològics bàsics en este bloc. A més, s'hi inclouen els temes transversals que han d'estar presents en el currículum.

El bloc 3, "Coneixement de la llengua", es basa en la necessitat de reflexionar sobre els elements que conformen la llengua i sobre els mecanismes lingüístics que reginen la comunicació, és a dir, sistematitza l'aprenentatge dels elements lingüístics necessaris per a utilitzar correctament les destreses lingüístiques a què s'ha fet referència anteriorment.

El quart bloc és "Educació literària", amb la qual es pretén aconseguir que l'alumnat es convertisca en lectors competents. Per este motiu s'alternen les propostes de lectura, comprensió i interpretació d'obres literàries pròximes als seus gustos personals i a la seua maduresa cognitiva, amb la de textos literaris que aporten coneixements bàsics sobre algunes de les fites clau de la literatura. En este punt cal assenyalar que l'estudi de la literatura s'entén a partir d'una selecció de textos agrupats al voltant dels grans temes i tòpics universals combinats amb una visió cronològica que comprén des de l'edat mitjana fins al segle XXI.

L'organització dels elements curriculars de l'assignatura es basa en el tractament integrat de les llengües del currículum, enfocament metodològic que respon a la concepció plurilingüe del sistema educatiu valencià, en què conviuen dos llengües cooficials amb, almenys, una llengua estrangera, i totes són al mateix temps objecte i instrument d'aprenentatge. Per este motiu, es presenten els criteris d'avaluació i els continguts específics de cada una de les dos llengües i els criteris d'avaluació i els continguts comuns a les dues. El fet que es presenten continguts comuns, de tipus cognitiu, que es relacionen principalment amb els processos que intervenen en la lectura i l'escriptura, facilita la planificació de tasques i estratègies d'aprenentatge que permeten realitzar transferències lingüístiques en funció de quina siga la L1 o la L2 del centre, tenint en compte el projecte lingüístic d'aquest. En este sentit, són fàcilment transferibles a les llengües estrangeres, una vegada que s'ha consolidat el codi oral o escrit, la qual cosa facilita l'aprenentatge.

Així mateix, la redacció dels criteris d'avaluació es basa en una estructura fàcilment reconoscible que configura xicotetes situacions d'avaluació que, en molts casos, respon a situacions reals. Per això, en primer lloc es presenta el procés que es pretén avaluar, amb diferents nivells de complexitat, associat a un contingut (conceptual, procedimental i actitudinal). Tant el procés com el contingut estan tancats per la naturalesa de l'execució (la manera, el context, l'objectiu), que ajuda a delimitar les situacions en què es realitza el procés sobre el contingut que s'apren.

Esta redacció dels criteris d'avaluació de Llengua Castellana i Literatura permet realitzar una selecció ajustada de procediments i instruments d'avaluació, bàsicament escales d'observació i de valoració aplicades a productes lingüístics, orals i escrits, sobre temes i àmbits diversos o sobre la literatura.

La seqüènciació dels continguts i els criteris d'avaluació de forma progressiva i diferenciada possibilita la identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, amb la qual cosa es facilita les funcions del docent en el tractament de l'atenció a la diversitat i en la realització d'adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, i també en facilita la inclusió en el medi escolar i social. D'altra banda, l'avanc seqüènciat, progressiu i acumulatiu al llarg dels dos cursos de l'etapa permet que els aprenentatges bàsics de cada nivell incloguen els del nivell anterior encara que estos no apareguen detallats. D'esta manera, s'aconsegueix l'adquisició dels coneixements i processos que apareixen en els estàndards d'aprenentatge avaluables presentats en el en Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, sense haver d'orientar el procés d'ensenyança-aprenentatge directament a aconseguir-ho.

L'assignatura de Llengua Castellana i Literatura contribueix en essència a l'adquisició de la competència en comunicació lingüística per part de l'alumnat. I si la comunicació és un dels pilars de la convivència social, el desenrotllament de la competència comunicativa ha d'anar estretament lligat al desenrotllament de la competència social i ciutadana. El plantejament bàsicament procedural de l'assignatura implica que l'aprenentatge de les habilitats lingüístiques necessàries perquè es produïsca la comunicació contribueix a la comprensió de les experiències col·lectives i de l'organització i el funcionament del passat i present de les societats. A més, en molts casos, es plantegen situacions d'aprenentatge estretament lligades a la realitat social del món actual, els seus conflictes i motivacions, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenrotlla la vida dels grups humans, i els seus èxits i problemes, per a comprometre's personalment i col·lectivament a millorar-los, i participar així, de manera activa, eficaç i constructiva, en la vida social i professional. Així doncs, per mitjà de l'organització d'equips de treball cooperatius s'hi incorporen formes de comportament individual que capaciten les persones per a conviure en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa. L'alumnat, alhora que apren a comunicar-se, apren a cooperar, a comprometre's i a afrontar els conflictes, a prendre perspectiva, a desenrotllar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per a influir en l'àmbit social i a elaborar argumentacions basades en evidències. És a dir, apren a posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

Però, a més, l'assignatura també contribueix a l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre, ja que des de tots els blocs de contingut es desenrotellen tècniques i estratègies que afavoreixen el coneixement dels processos mentals a què s'entreguen les persones quan aprenen, a més del coneixement sobre els processos d'aprenentatge, així com el desenrotllament de la destresa de regular i controlar l'aprenentatge que es du a terme.

D'altra banda, l'adquisició de la competència digital es fa patent a través del l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) aplicades a l'aprenentatge, la inclusió i la participació en la societat. Implica, a més, l'adquisició d'una sèrie de coneixements, habilitats i actituds derivats dels canvis produïts sobre la lectura i l'escriptura per l'aplicació de les TIC i la generació d'entorns virtuals, no sols d'aprenentatge, sinó també d'interacció social. En este sentit, els continguts de Llengua Castellana i Literatura es relacionen amb coneixements del llenguatge específic bàsic: textual, numèric, icònica, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. A més, s'incidix en el coneixement i ús de les principals aplicacions informàtiques necessàries per a l'accés a les fonts i el processament de la informació, i, com a conseqüència d'estos, també s'aborda el coneixement dels drets i les llibertats que assistixen a les persones en el món digital. El treball de les habilitats de comprensió oral i lectora inclou el desenrotllament de destreses relacionades amb la cerca, l'accés i el processament de la informació. Per la seua banda, les habilitats d'expressió oral i escrita impliquen el domini de destreses bàsiques d'ús de la informació i creació de continguts en l'àmbit personal, acadèmic, social i professional. En tots els casos s'incidix en el coneixement dels riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per a evitar-los. És a dir, s'enseny a identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital per a protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com coneixer els aspectes addictius de les tecnologies.

També esta matèria contribueix a l'adquisició de la competència, en el sentit d'iniciativa i esperit emprenedor, la qual implica la capacitat de transformar les idees en actes. La comunicació es basa justament en la transmissió d'idees i coneixements a través d'actes comunicatius que tenen lloc en determinats àmbits d'ús (personal, acadèmic, social i professional). Per tant, si plantegem cada situació de comunicació com un problema o un repte a què s'ha d'enfrontar l'usuari de la llengua, podem

afirmar que en cada cas s'ha de prendre consciència de la situació en la qual s'ha d'intervindre o que cal resoldre. Per tant, el parlant ha de saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, a fi d'aconseguir l'objectiu previst. En la realització de les activitats comunicatives es promou el desenrotllament d'actituds que afavoreixen la iniciativa emprendedora, la capacitat de pensar de forma creativa, de gestionar el risc i de manej la incertesa per mitjà del desenvolupament de destreses o habilitats com la capacitat d'anàlisi; la capacitat de planificació, organització, gestió i presa de decisions; la capacitat d'adaptació al canvi i de resolució de problemes; la comunicació, presentació, representació i negociació efectives; l'habilitat per a treballar, tant individualment com dins d'un equip; la participació; la capacitat de lideratge i delegació; el pensament crític i el sentit de la responsabilitat; l'autoconfiança; l'avaluació, i l'autoavaluació.

D'altra banda, la competència en consciència i expressió cultural implica conéixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal, i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles, als quals contribueixen els continguts del bloc "Educació literària". A més de l'aprenentatge dels elements literaris, es proposa el desenrotllament de la creativitat, que es relaciona amb la capacitat estètica i creadora, i el domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-les com a mitjà de comunicació i expressió personals. Tot això per a despertar en l'alumnat l'interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la comunitat pròpia com d'unes altres comunitats.

Des del punt de vista metodològic, es proposa l'enfocament comunicatiu com a plantejament didàctic bàsic per a l'aprenentatge i l'avaluació. El fet de desenrotllar la competència comunicativa suposa adquirir coneixements a través de la pràctica i la participació actives en àmbits socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En este sentit, s'han de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten, imiten o reproduïsquen de la manera més fidel possible situacions reals d'interacció, comprensió i expressió oral i escrita, de manera que els estudiants puguin aplicar els coneixements apresos.

Tenint com a objectiu últim que tot l'alumnat, sense exclusions, adquirisca els millors aprenentatges possibles, és de gran rellevància que incorporem en les nostres aules els últims avanços que la ciència educativa i social desenrotlla en relació a la millora de l'aprenentatge de la infància i joventut. Només així podrem consolidar el dret a l'educació de tots i totes, la millor educació possible per a cada un d'ells i elles.

Per això, amb poques paraules, l'aprenentatge dialògic entén que les persones aprenem a partir de les interaccions amb unes altres persones, és a dir, que construïm el coneixement, en primer lloc, des d'un pla intersubjectiu, des d'un àmbit social, i, progressivament, l'interioritzem amb un coneixement propi, intrasubjectiu. Per mitjà del diàleg, transformem les relacions, el nostre entorn i el nostre propi coneixement. Per tant, sota esta concepció de l'aprenentatge, l'alumnat, per a aprendre, necessita situacions d'interacció. Però no sols necessiten un gran nombre d'interaccions i que estes siguin diverses, sinó que, a més, el diàleg que s'establisca ha d'estar basat en una relació d'igualtat i no de poder, la qual cosa significa que tots i totes tenim coneixement per a aportar. Són estos espais d'interacció els que l'escola ha d'assegurar si volem oferir una educació de qualitat.

En este sentit, s'establirà un aprenentatge dialògic en la mesura que s'augmenta al màxim l'aprenentatge instrumental, s'afavorisca la creació de sentit personal i social, es promoguen situacions d'aprenentatge impregnades de principis solidaris i en les quals la igualtat i la diferència siguin valors compatibles i mútuament enriquidors, tant instrumentalment com en nivells de cohesió social.

A més, s'ha de tendir a un aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. Esta visió de l'aprenentatge contextualitzat o situat connecta amb una àmplia tradició de teories i pràctiques educatives que, en la societat de la informació, veuen reforçat el seu valor. El paper actiu i autònom dels alumnes conscients de ser responsables del seu aprenentatge ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que faciliten la participació i implicació d'estos, i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals que generen aprenentatges transferibles i duradors.

Els mètodes actius poden recolzar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguin aplicar a

situacions semblants en contexts formals i no formals. Es tracta de transformar les estructures d'aprenentatge individualistes, vinculades exclusivament a l'aprenentatge de continguts descontextualitzats, en estructures d'aprenentatge cooperatiu perfectament compatibles amb altres mètodes actius, i tots estos, amb l'aprenentatge de les competències.

L'aprenentatge competencial, per la seua mateixa naturalesa, invita a esta integració metodològica que es recolza en les relacions dels diferents mètodes actius amb diverses maneres d'ensenyar continguts i processos, que són substancialment diferents, i que s'ensenyen vinculats als coneixements de les distinthes àrees. Es poden mencionar ací distints models o enfocaments metodològics (conductuals, constructivistes, socials o personals) o simplement mencionar exemples dels diversos enfocaments (anàlisi de tasques, simulació i/o joc de rols, estudi de casos, investigació en l'entorn, estímul de la creativitat, models personals per a l'augment de l'autoestima, etc.) o seqüències didàctiques que es podrien utilitzar per a la programació de les unitats didàctiques (aprenentatge basat en projectes, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge servici, etc.).

En conclusió, l'assignatura de Llengua Castellana i Literatura s'articula entorn d'una sèrie d'habilitats comunicatives, coneixements cognitivolingüístics, aptituds i actituds, que permeten a l'alumnat, d'una banda, seguir amb la seua formació acadèmica i al llarg de la vida i, d'una altra, adaptar-se als reptes que planteja la societat del coneixement.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Llengua Castellana i Literatura I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Escutar i parlar Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Estudi, anàlisi i evaluació dels textos orals formals, expositoris i argumentatius, de l'àmbit acadèmic i de divulgació científica i cultural (conferències, classes, xarrades, videoconferències, etc.), dels gèneres informatius, d'opinió i publicitaris procedents dels mitjans de comunicació social (debats, tertúlies, entrevistes, anuncis de ràdio i televisió, noticiaris, concursos, musicals, esportius, promocionals, sèries, notícies, rodes de premsa, reportatge, etc.); característiques formals i de contingut dels recursos verbals i no verbals tenint en compte la qualitat, rellevància, pertinència i claredat, així com les normes de cortesia que regulen els intercanvis formals. Escucha, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos orales exppositivos y argumentativos de l'àmbit acadèmic y periodístico. Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adequación, coherencia y cohesión) en la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos exppositivos y argumentativos orales.	<p>BL1.1. Analitzar els elements de la situació comunicativa, les propietats textuais i la informació no verbal de textos orals exppositius i argumentatius, propis de l'àmbit acadèmic i de divulgació científica, cultural i dels gèneres periodístics, informatius i d'opinió, procedents dels mitjans de comunicació social, utilitzant les estratègies de comprensió oral i tècniques de retenció de la informació per a sintetitzar el contingut per escrit i reflexionar críticament.</p> <p>BL1.2. Elaborar presentacions orals ajustades al propòsit, el contingut i la situació comunicativa, sobre temes relacionats amb el currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris, utilitzant fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC, un lèxic especialitzat, seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals; exposar-les utilitzant les estratègies i els recursos de l'expressió oral del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar</p>	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC SIEE CSC SIEE

<p>Aplicació dels coneixements adquirits sobre estratègies de comprensió oral (abans: anticipant, fent hipòtesis; durant: presa d'apunts, preguntes per a aclarir dubtes, i després: resums).</p> <p>Síntesi oral de textos expositius i argumentatius: ús del registre formal oral i aplicació dels recursos no verbals (entonació, dicció, control del ritme, i de les pauses), evitant la recitació literal de textos memoritzats, falques o comodins lingüístics.</p> <p>Estudi, anàlisi i avaliació dels gèneres discursius formals des d'un enfocament integrador de les habilitats lingüístiques (escoltar, parlar, llegir i escriure) en l'àmbit d'ús acadèmic i de divulgació científica (conferències, classes, xarrades, videoconferències, etc.).</p> <p>Estudi, aplicació i avaliació de les estratègies del procés d'elaboració de la presentació oral (planificació, documentació i bibliografia, textualització i avaliació).</p> <p>Aplicació dels criteris d'ordenació del contingut i dels recursos audiovisuals en les presentacions orals d'acord amb la tipologia textual expositiva, la intenció i l'auditori (interès, importància, lògica, cronològica, etc.).</p> <p>Aplicació dels recursos no verbals (imatge, gestualitat, mirada, entonació, dicció, control del ritme, les pauses, el temps i la duració del discurs).</p> <p>Estudi i ús dels mecanismes de citació.</p> <p>Valoració de l'escuta activa i del fet de parlar en públic com a font d'aprenentatge, de comunicació i de relació.</p> <p>Coneixement dels estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Coneixement del procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Aplicació de les estratègies d'expressió oral i recursos propis del text expositiu, evitant la recitació literal de textos memoritzats, col·loquialismes, falques o comodins lingüístics; utilització de connectors discursius que organitzen, relacionen i cohesionen el contingut i les parts del discurs (per a iniciar intervencions, introduir incisos o exemples, etc.).</p> <p>Ús de l'estàndard formal i de lèxic especialitzat.</p>	<p>els coneixements, habilitats i competències necessaris per a desenrotllar-los i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	
---	---	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Estudi i anàlisi dels elements bàsics dels textos escrits de l'àmbit professional i administratiu (cartes comercials i de presentació, informe, memoràndum, saluda, avís, factura, instàncies, reclamacions, etc.): funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals. Aplicació dels coneixements adquirits sobre estratègies de comprensió lectora en la lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos escrits de l'àmbit professional i administratiu. Avaluació crítica de les propietats d'un text, relacionant-ne les característiques amb el sentit global i la intenció de l'autor. Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos argumentatius de l'àmbit acadèmic. Estudi del tipus d'arguments (exemples, analogies, d'autoritat, causals, deduccions, etc.) i dels recursos retòrics dels textos argumentatius (ironia, figures literàries, humor, preguntes retòriques, etc.), i aplicació d'estos coneixements a l'escriptura de textos). Estudis de les propietats (adequació, coherència i cohesió) dels textos de l'àmbit professional i administratiu, i aplicació d'estos a l'escriptura de textos. Ús autònom de processadors de textos en l'escriptura. Realització de projectes d'investigació acadèmica, amb imaginació i creativitat, seguint les fases del procés: planificar; buscar, obtindre, reorganitzar i posar en comú amb l'equip la informació de fonts orals i escrites impresa, audiovisuals i digitals; aplicar el procés d'escriptura per a l'elaboració del producte final; presentar el treball de forma oral amb suports audiovisuals; avaluar tant el procés de treball com el resultat aconseguit. Busca, localització i obtenció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals, incloent-hi els mitjans de comunicació, en llengües diverses; valorar críticament i contrastar estos fonts. Ús de ferramentes digitals de busca en pàgines web especialitzades,	BL2.1. Interpretar textos expositius i argumentatius especialitzats de l'àmbit acadèmic, periodístics i publicitaris a través de l'anàlisi dels elements de la situació comunicativa i de les característiques pròpies del tipus de text i del gènere, aplicant les estratègies de comprensió lectora, amb la finalitat de sintetitzar el contingut i interpretar-los críticament. BL2.2. Escriure, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositius de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum, utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius adequats a la situació de comunicació, aplicant les estratègies del procés de producció escrita. BL2.3. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats; adequar el pla durant el desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats; avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL2.4. Realitzar projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum o de l'actualitat, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació, per a obtindre com a producte final un text escrit adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, amb un lèxic precís i especialitzat, en el qual predominen les seqüències textuales expositives i argumentatives, i que respecte les normes de presentació de treballs escrits, contrastant les fonts d'informació i detallant les referències bibliogràfiques.	CCLI CAA CSC
	BL2.5. Gestionar amb supervisió, de forma eficaç tasques o projectes; fer propostes creatives i confiar en les possibilitats pròpies; mostrar energia i entusiasme durant el desenrotllament d'estes; prendre decisions raonades assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	CCLI CAA SIEE
		CAA SIEE

<p>diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc., o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS) i visualització.</p> <p>Utilització autònoma de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals, presentar el treball, amb especial incidència en les ferramentes per a la correcció i revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.</p> <p>Aplicació de les normes de presentació de textos escrits en els treballs d'investigació: índex, organització del contingut en epígrafs, procediments de citació, notes a peu de pàgina, bibliografia</p> <p>Aplicació del procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Aplicació d'estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració d'un projecte per a millorar l'expressió escrita.</p> <p>Reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a fonts d'informació i d'organització de l'aprendentatge, i sobre la necessitat d'organitzar la resolució de tasques complexes.</p> <p>Foment de l'autoconeixement; del sentit crític; de l'autoconcepte positiu; de la proactivitat, la perseverança i la flexibilitat; de la responsabilitat i del pensament alternatiu, causal i conseqüencial.</p> <p>Valoració de fortaleses i debilitats i de l'error com a oportunitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa, i capacitat d'automotivació, de superació d'obstacles i fracassos.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Adquisició d'habilitats relacionades amb el lideratge.</p> <p>Foment del pensament de perspectiva, de la solidaritat, la tolerància, el respecte i l'amabilitat.</p> <p>Aplicació d'estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Estudi de tècniques d'escolta activa i posada en pràctica del diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Aplicació d'estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.</p>	<p>BL2.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i aconseguin les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL2.7. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o servici web, i col·laborar i comunicar-se amb uns altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p> <p>.</p>	CSC SIEE CD CAA SIEE CSC
--	--	---

<p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Ús de ferramentes de producció digital en la web.</p> <p>Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació.</p>	
<p>Ús de tècniques de redacció de textos expositius acadèmics en suport paper o digital (planificació, investigació, originalitat i creativitat; ús de fonts d'informació en paper, digitals i en línia; procediments de citació: bibliografia i web).</p>	
<p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p>	
<p>Construcció d'un producte o meta col·lectiu, compartint informació i recursos.</p>	
<p>Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p>	
<p>Ús de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p>	
<p>Adquisició d'hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p>	
<p>Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	
<p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos escrits expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic: situació comunicativa (tema, intenció, destinatari, gènere), contingut (organització de la informació, idea principal i secundàries) i recursos verbals i no verbals.</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos escrits dels mitjans de comunicació social (gèneres periodístics informatius i d'opinió i textos publicitaris): situació comunicativa (tema, intenció, destinatari, gènere), contingut (organització de la informació, idea principal i secundàries) i recursos verbals i no verbals.</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre els elements bàsics dels textos expositius</p>	

<p>i argumentatius de l'àmbit acadèmic per a la comprensió, interpretació, analisi i valoració crítica d'estos.</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre els elements bàsics dels textos escrits dels mitjans de comunicació social (gèneres periodístics informatius i d'opinió i textos publicitaris) per a la comprensió, interpretació, analisi i valoració crítica d'aquells.</p> <p>Ús de tècniques de síntesi de la informació (esquema, resum, mapa conceptual, etc.) en textos expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic i en textos periodístics d'informació i opinió, seleccionant la informació rellevant, generalitzant i globalitzant la informació relacionada i escrivint amb una expressió personal, sense reproduir literalment les paraules del text.</p> <p>Interpretació i valoració crítica dels textos publicitaris: intenció, distinció entre informació i persuasió, recursos verbals i no verbals, idees discriminatòries.</p> <p>Estudi, analisi i valoració crítica dels mitjans de comunicació.</p> <p>Producció de textos escrits expositius de l'àmbit acadèmic, amb adequació, coherència, cohesió i correcció.</p> <p>Aplicació dels coneixements adquirits sobre les estratègies del procés de producció escrita (planificació, escriptura, avaluació i revisió) en l'escriptura de textos expositius de l'àmbit acadèmic.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals en la revisió i millora de les produccions escrites, prenent consciència de la importància del coneixement de les normes per a l'ús correcte de la llengua.</p> <p>Coneixement i ús d'un vocabulari formal i precís en les produccions escrites adequat al nivell educatiu i reconeixement de la importància d'enriquir el repertori lèxic personal amb termes d'especialitat.</p> <p>Ús de fonts de consulta impresa i digitals (diccionaris, gramàtiques, correctors, glossaris, etc.) com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.</p> <p>Adquisició i utilització en la lectura i escriptura de textos d'un lèxic formal i especialitzat, rebutjant col·loquialismes i barbarismes.</p> <p>Utilització, en els textos escrits, d'estructures sintàctiques complexes pròpies dels textos expositius per a expressar relacions lògiques i jeràrquiques: oracions subordinades i connectors causals, consecutius, finals, condicional, concessius, etc.</p>		
---	--	--

Realització de projectes d'investigació acadèmica sobre temes del currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris.

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 1r Batxillerat					
Continguts			Criteris d'avaluació		CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA			BL.3.1. Caracteritzar morfològicament, sintàcticament i semàticament les categories gramaticals flexives per a identificar-ne les formes, funcions i significats, utilitzant la terminologia gramatical adequada en l'explicació lingüística, i aplicar les regles gramaticals de concordança entre les paraules per a usar correctament la llengua; així com explicar els procediments morfològics de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi) per a enriquir el vocabulari i millorar la producció de textos.		CCLI
Reconeixement i explicació d'estructures sintàctiques simples (grups de paraules) i complexes (oració simple i composta: coordinada, juxtaposada, subordinada) i dels nexos, així com de les funcions sintàctiques que exerciten les paraules i els grups de paraules que les componen.			BL3.2. Analitzar morfosintàcticament oracions compostes i classificar-les segons la naturalesa dels seus predicats i segons les seues modalitats oracionals, per a millorar la comprensió, i expressar-se, amb correcció i propietat, de forma oral i escrita.		CCLI CAA
Classificació de l'oració segons la naturalesa del predicat: oracions atributives i predicatives (actives -transitives -reflexives i recíproques- i intransitives - passives) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals).			BL3.3. Analitzar les propietats textuais per mitjà del comentari pragmàtic de textos expositius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a aplicar-les en l'elaboració de textos i millorar l'expressió oral i escrita.		CCLI CAA
Analisi de la coherència textual per mitjà de la descripció i explicació de les parts temàtiques constitutives del text (narratiu, descriptiu, expositiu i argumentatiu) i de la progressió temàtica, distingint idees principals i secundàries, resumint i destacant la tesi explícita o implícita defesa per l'autor i els arguments utilitzats; així com per mitjà de la justificació de la progressió temàtica i l'estrucció i organització estructural (analitzant, sintetitzant, paral·lelistica, enquadradra, circular, etc.), en funció de la intenció comunicativa.			BL3.4. Explicar l'origen i evolució de les distinthes llengües d'Espanya i les seues principals varietats diatòpiques, analitzant-ne els trets característics a través de manifestacions orals i escrites, de forma progressivament autònoma, per a reconéixer en produccions lingüísticas de contexts formals i no formals la diversitat lingüística com a part del patrimoni cultural del nostre país.		CCLI CAA CSC
Identificació de les característiques de les varietats diatòpiques de la llengua.			BL3.5. Explicar les varietats de la llengua, atenent els registres lingüistics i la utilització de l'estàndard, reconeixent col·loquialismes, imprecisions, expressions clixés, prejuïs i estereotips lingüistics, en produccions lingüísticas de contexts formals i no formals.		CCLI CSC
Reconeixement de les conseqüències de les llengües en contacte: bilingüisme i diglòssia i prejuïs lingüistics					
CONTINGUTS ESPECÍFICS					
Identificació de les categories gramaticals i caracterització morfològica, sintàctica i semàntica d'estes (substantiu, pronom, article, adjectiu i verb).					
Explicació dels procediments morfològics de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi), atenent el significat d'affixos.					
Aplicació de les regles de concordança, especialment en els casos especials de concordança nominal i verbal.					
Analisi de l'adequació textual per mitjà de la descripció i l'explicació de la					

tipologia textual, del gènere i àmbit d'ús, del to del discurs, de la forma d'elocució, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); així com per mitjà de la descripció i l'explicació de la relació existent entre l'emissor i el receptor, de les marques lingüístiques de modalització (dixi, verbs modals, valors expressius del substantiu, adjectiu, verb, pronom i article, modalitats oracionals, figures literàries valoratives, humor, variació del registre, etc.) i del registre idiomàtic, en funció dels elements de la situació comunicativa.

Anàlisi de la cohesió textual per mitjà de la descripció i l'explicació d'elements de connexió, neses i connectors (d'orde, addició, oposició, causalitat, reformulació, etc.); de mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (camps semàntics, associatius, sinonímia, antònima i contrastos, hiperònima i hipònima, etc.); mecanismes de cohesió gramatical (repetició de construccions sintàctiques, dixi espacial i temporal, anàfores i catàfores, eix temporal) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics.

Reconeixement de la pluralitat lingüística d'Espanya, dels seus orígens històrics i de l'evolució de les llengües d'Espanya.

Identificació de les varietats de la llengua, atenent l'ús d'arcaïsmes, la diferència entre llengua i dialecte, l'ús de vulgarismes i el reconeixement dels argots.

Explicació de l'ús formal i especialitzat de la llengua, d'un llenguatge no sexista ni discriminatori, i de l'ús col·loquial de la llengua; explicació dels trets lingüístics del registre col·loquial (col·loquialismes, imprecisions, anacoluts, expressions clixés, estereotips lingüístics...), en funció de la situació comunicativa.

Explicació de la situació de l'espanyol en l'actualitat i de la utilització de l'estàndard com a varietat utilitzada en els mitjans de comunicació i en l'àmbit digital, així com reconeixement de les seues característiques.

Bloc 4: Literatura Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS ESPECÍFICS Anàlisi i interpretació crítica de la literatura de l'edat mitjana al segle XIX a	BL4.1 Analitzar críticament textos lírics, narratius, dramàtics i didàctics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina, per a explicar l'evolució	CCLI SIEE

<p>partir d'obres narratives, líriques, dramàtiques i didàctiques completes o fragments, en prosa i en vers, d'autoria masculina i femenina. Temes, personatges i tòpics universals.</p> <p>Edat mitjana: la literatura en el context històric, social i cultural.</p> <p>Aportacions literàries de les tres religions i cultures: musulmana, cristiana i jueva.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lírica tradicional i culta en vers. - Narrativa en prosa i en vers: èpica. Mester de joglaria i mester de clerecia. Anònima i autòria. El <i>Poema de Mío Cid</i>. - La comèdia humanística. <i>La Celestina</i>. <p>Segle d'Or. Renaixement i Barroc: la literatura en el context històric, social i cultural.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Lírica: temes, formes i tendències. Principals escoles. -Models narratius en prosa. La novel·la. <i>El Lazarillo. Don Quijote de la Mancha</i>. -El teatre en vers. La comèdia barroca. La tragèdia. <p>El Segle de les Llums: La literatura en el context històric, social i cultural.</p> <ul style="list-style-type: none"> -L'assaig. -Innovació i modernitat en el teatre. <p>Segle XIX: la literatura en el context històric, social i cultural.</p> <p>El romanticisme. Idees estètiques, temes i formes. Subjectivitat.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Lírica. L'auge del jo. -Narrativa. Historicisme. Les llegendes. -El teatre. <i>Don Juan Tenorio</i>. <p>Naturalisme i realisme. La visió literària de la realitat. Objectivisme.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Narrativa. La novel·la realista. <i>La Regenta</i>. <p>Analisi i interpretació d'obres completes o fragments atenent els aspectes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vinculació del text al context social, cultural i històric. -Reconeixement de les característiques del gènere literari aplicades al text. -Anàlisi de la forma i el contingut. El llenguatge literari. Intenció de l'autor. -Tractament evolutiu de temes i tòpics. Relació amb altres disciplines. <p>Temes普遍s: l'amor, la mort, el goig de viure, herois i antiherois, la mitologia, el cant a la bellesa, la naturalesa, el temps fugitiu, la llibertat, la visió de l'insòlit, la destinació, els estereotips femenins, etc.</p> <p>Tòpics: <i>captatio benevolentiae; carpe diem; collige, virgo, rosas; beatus ille; locus</i></p>	<p>diacrònica de les formes literàries des de l'edat mitjana fins al segle XIX per mitjà de la realització de treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.2 Interpretar, utilitzant les tècniques del comentari literari, obres completes o fragments de l'edat mitjana al segle XIX, justificant la vinculació del text al seu context i la seua pertinença a un gènere literari determinat; analitzant la forma i el contingut; descobrint la intenció de l'autor, i reconeixent l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines. Expressar raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats, orals o escrits.</p>	CSC CEC CCLI CAA CSC CEC
---	---	---

*amoenus; descriptio puellae; tempus fugit; menosprecio de corte y alabanza de aldea;
homo viator; vita flumen, etc.*

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Llengua Castellana i Literatura II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Escoltar i parlar Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Anàlisi de les fronteres i interseccions entre oralitat i escriptura. Estudi, anàlisi i valoració crítica de la comunicació oral formal en l'àmbit acadèmic, periodístic, professional i empresarial, i dels gèneres: conferències, taules redones, entrevistes de treball, etc. Escolta, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos orals expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic, periodístic, professional i empresarial. Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en la comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos expositius i argumentatius orals. Síntesi oral de textos expositius i argumentatius: ús del registre formal oral i aplicació dels recursos no verbals (entonació, dicció, control del ritme i de les pauses), evitant la recitació literal de textos memoritzats, les falques o els comodins lingüístics. Aplicació dels coneixements adquirits sobre les estratègies del procés d'elaboració de la presentació oral. Aplicació dels criteris d'ordenació del contingut i dels recursos audiovisuals en les presentacions orals d'acord amb la tipologia textual argumentativa, la intenció i l'auditori (interès, importància, lògica, cronològica, etc.) Aplicació dels recursos no verbals (imatge, gestualitat, mirada, entonació, dicció, control del ritme, les pauses, el temps i la duració del discurs). Selecció dels arguments adequats a la defensa de la tesi (lògics, d'autoritat, de quantitat, d'analogia, apel·lació als valors compartits, etc.). Aplicació dels mecanismes de citació. Ús autònom de programes de presentació.	BL1.1. Analitzar els elements de la situació comunicativa, les propietats textuales i la informació no verbal de textos orals expositius i argumentatius procedents de l'àmbit acadèmic, periodístic i publicitari, professional i empresarial, utilitzant les estratègies de comprensió oral i les tècniques de retenció de la informació per a extraure i sintetitzar el contingut, oralment o per escrit; relacionar tots els aspectes globals del discurs, interpretar-lo de manera crítica i utilitzar alternatives inclusives a idees discriminatòries. BL1.2. Elaborar presentacions orals ajustades al propòsit, el contingut i la situació comunicativa, sobre temes de caràcter acadèmic o de l'actualitat social, científica o cultural, utilitzant fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC, i el lèxic tècnic adequat, i seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals; exposar-les utilitzant les estratègies i els recursos d'expressió oral del nivell educatiu. BL1.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenrotllar-los, i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos, per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC SIEE CSC SIEE

Ús de guies, gravacions. Avaluació, autoavaluació i coavaluació del procés, de l'aplicació de les estratègies i del producte final. Coneixement dels estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Coneixement del procés estructurat de presa de decisions. CONTINGUTS ESPECÍFICS Aplicació de les estratègies d'expressió oral i recursos retòrics propis del text argumentatiu, evitant la recitació literal de textos memoritzats, col·loquialismes, falques o comodins lingüístics. Utilització de connectors discursius que organitzen, relacionen i cohesionen el contingut i les parts del discurs (per a iniciar intervencions, introduir incisos o exemples, etc.).		
--	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Estudi i anàlisi dels elements bàsics dels textos escrits de l'àmbit professional i administratiu (cartes comercials i de presentació, informe, memoràndum, saluda, avís, factura, instàncies, reclamacions, etc.): funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals. Aplicació dels coneixements adquirits sobre estratègies de comprensió lectora en la lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos escrits de l'àmbit professional i administratiu. Avaluació crítica de les propietats d'un text relacionant les característiques amb el sentit global i la intenció de l'autor. Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos argumentatius de l'àmbit acadèmic. Estudi dels tipus d'arguments (exemples, analogies, d'autoritat, causals, deduccions, etc.) i dels recursos retòrics dels textos argumentatius (ironia, deduccions, etc.)	BL2.1. Descriure, amb el metallenguatge adequat, les propietats textuais de textos expositius i argumentatius escrits de l'àmbit acadèmic, periodístic, professional i administratiu; analitzar els elements formals i de contingut amb ajuda de guies i la reflexió dialogada; resumir el contingut i relacionar estes característiques expressives amb el sentit global del text. BL2.2. Escriure, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum, utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius adequats a la situació de comunicació i aplicant les estratègies del procés de producció escrita. BL2.3. Escriure textos de l'àmbit professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, aplicant els coneixements sobre les característiques de cada gènere textual i les estratègies del procés de producció escrita.	CCLI CAA CSC CCLI CAA CCLI CAA CSC

<p>figures literàries, humor, preguntes retòriques, etc.), i aplicació d'estos coneixements a l'escriptura de textos.</p> <p>Estudi de les propietats (adequació, coherència i cohesió) dels textos de l'àmbit professional i administratiu, i aplicació d'estos coneixements a l'escriptura de textos.</p> <p>Us autònom de processadors de textos en l'escriptura.</p> <p>Realització de projectes d'investigació acadèmica, amb imaginació i creativitat, seguint les fases del procés: planificar; buscar, obtindre, reorganitzar i posar en comú amb l'equip la informació de fonts orals i escrites impresa, audiovisuals i digitals, especialment dels mitjans de comunicació socials; aplicar el procés d'escriptura per a l'elaboració del producte final; presentar el treball de forma oral amb suports audiovisuals, iavaluar tant el procés de treball com el resultat aconseguit.</p> <p>Busca, localització i obtenció d'informació en diferents tipus de text i fonts documentals, en llengües diverses; valoració crítica i contrast d'estes fonts.</p> <p>Utilització autònoma de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals, presentar el treball, amb especial incidència en les ferramentes per a la correcció i revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.</p> <p>Aplicació de les normes de presentació de textos escrits en els treballs d'investigació: índex, organització del contingut en epígrafs, procediments de citació, notes a peu de pàgina, bibliografia.</p> <p>Aplicació del procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Aplicació d'estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació, autoavaliació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració d'un projecte per a millorar l'expressió escrita.</p> <p>Reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a fonts d'informació i d'organització de l'aprenentatge i sobre la necessitat d'organitzar la resolució de tasques complexes.</p> <p>Foment de l'autoconeixement, del sentit crític, de l'autoconepte positiu, de la proactivitat, perseverança i flexibilitat, de la responsabilitat i del pensament alternatiu, causal i conseqüencial.</p> <p>Valoració de fortaleses i debilitats i de l'error com a oportunitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa, i capacitat</p>	<p>BL2.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats; adequar el pla durant el desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats; avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL2.5. Realitzar projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació, per a obtindre com a producte final un text escrit argumentatiu adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, amb un lèxic precís i especialitzat, i que respecta les normes de presentació de treballs escrits.</p> <p>BL2.6. Gestionar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes; fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats; mostrar energia i entusiasme durant el desenvolupament; prendre decisions raonades assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL2.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els membres participen i aconseguin les metes comunes; influir positivament en els altres generant implicació en la tasca, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL2.8. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i col·laborar i comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p>	CAA SIEE CCLI CAA SIEE CAA SIEE CSC SIEE CD CAA SIEE CSC
---	--	--

<p>d'automotivació i de superació d'obstacles i fracassos.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Adquisició d'habilitats relacionades amb el lideratge.</p> <p>Foment del pensament de perspectiva, de la solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Aplicació d'estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Estudi de tècniques d'escuta activa i posada en pràctica del diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ús de ferramentes digitals de cerca en pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc., o per mitjà de la síndicació de fonts de continguts (RSS) i visualització.</p> <p>Aplicació d'estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diversos criteris.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Ús de ferramentes de producció digital en la web.</p> <p>Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Ús de tècniques de redacció de textos expositius acadèmics en suport paper o digital (planificació, investigació, originalitat i creativitat; ús de fonts d'informació en paper, digitals i en línia; procediments de citació: bibliografia i web).</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.</p> <p>Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p> <p>Ús de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més</p>	
---	--

<p>completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i protecció d'uns altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos escrits expositius i argumentatius de l'àmbit professional</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en la comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos expositius i argumentatius.</p> <p>Resum de textos expositius i argumentatius: selecció de la informació rellevant, generalització i globalització de la informació relacionada, escriptura amb una expressió personal, sense reproduir literalment les paraules del text.</p> <p>Producció de textos escrits argumentatius de l'àmbit acadèmic, amb adequació, coherència, cohesió i correcció.</p> <p>Producció de textos escrits de l'àmbit professional i administratiu (currículum, cartes comercials i de presentació, avisos, instàncies, reclamacions, etc.) amb adequació, coherència, cohesió i correcció.</p> <p>Aplicació dels coneixements adquirits sobre les estratègies del procés de producció escrita (planificació, escriptura,valuació i revisió) en l'escriptura de textos argumentatius de l'àmbit acadèmic i de textos de l'àmbit professional i administratiu.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals, i en concret, del coneixement sobre les estructures sintàctiques, en la revisió i millora de les produccions escrites.</p> <p>Coneixement i ús d'un vocabulari formal i precís en les produccions escrites i reconeixement de la importància d'enriquir el repertori lèxic personal amb termes d'especialitat.</p> <p>Ús de fonts de consulta impresa i digitals (diccionaris, gramàtiques, correctors, glossaris, etc.) com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.</p> <p>Reconeixement en la lectura i utilització en l'escriptura dels recursos retòrics propis dels textos argumentatius per a reforçar els arguments.</p>		
---	--	--

<p>Utilització, en els textos escrits, d'estructures sintàctiques complexes pròpies dels textos argumentatius per expressar relacions lògiques i jeràrquiques: oracions subordinades i connectors causals, consecutius, finals, condicional, concessius, etc.</p> <p>Realització de projectes d'investigació acadèmica sobre temes del currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris.</p>		
--	--	--

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA Reconeixement i explicació d'estructures sintàctiques simples (grups de paraules) i complexes (oració simple i composta: coordinada, juxtaposada, subordinada) i dels nexos, així com de les funcions sintàctiques que exerciten les paraules i els grups de paraules que les componen. Classificació de l'oració composta segons la naturalesa del predicat: oracions atributives i predicatives (actives -transitives -reflexives i recíproques- i intransitives-, passives i mitjanes) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals). Explicació dels distints nivells de significat de paraules i expressions en el discurs oral i escrit, en funció de la intenció comunicativa (significat connotatiu i denotatiu). Anàlisi de la coherència textual per mitjà de la descripció i l'explicació de les parts temàtiques constitutives del text (fonamentalment expositiu i argumentatiu) i de la progressió temàtica, distingir idees principals i secundàries, resumir i destacar la tesi explícita o implícita defesa per l'autor i els arguments utilitzats; així com per mitjà de la justificació de la progressió temàtica i l'estructura i organització estructural (analitzant, sintetitzant, paral·lelistica, enquadrada, circular, etc.), en funció de la intenció comunicativa. Aplicació del coneixement intertextual en la realització de l'anàlisi de textos de diferents gèneres i àmbits textuales.	BL3.1. Identificar la tipologia i funcions de les categories grammaticals no flexives per a usar correctament la llengua i explicar els procediments de formació de paraules, atenent el significat dels principals prefixos i sufíxos, especialment aquells que procedixen del llatí i grec, i la transcategorització per a, aplicant els coneixements adquirits, enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos. BL3.2. Analitzar sintàcticament oracions compostes i classificar-les segons la naturalesa dels seus predicats i segons les seues modalitats oracionals per a millorar la compressió i expressar-se i redactar amb correcció i propietat de forma oral i escrita. BL3.3. Explicar els distints nivells de significat de les paraules o expressions del discurs oral o escrit, en funció de la intenció comunicativa del text en què apareixen, per a interpretar-lo adequadament; així com fer un ús connotatiu o denotatiu de la llengua, de forma progressivament autònoma, per a enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos.	CCLI CCLI CAA
CONTINGUTS ESPECÍFICS	BL3.4. Analitzar les propietats textuais i la intertextualitat per mitjà del comentari pragmàtic de textos expositius i argumentatius procedents els àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a interpretar i valorar discursos orals i escrits, i aplicar els coneixements obtinguts per a millorar l'expressió oral i escrita.	CCLI CAA
	BL3.5. Explicar la situació de l'espanyol en el món i els orígens de	CCLI

<p>Identificació de la tipologia i funcions de categories gramaticals (adverbi, preposicions, conjuncions i interjeccions).</p> <p>Explicació dels procediments morfològics de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi), reconeixent el significat d'afixos, especialment d'origen grecollatí; i dels procediments no morfològics de formació de paraules (acurtaments, abreviatures, sigles i acrònims).</p> <p>Explicació de la transcategorització (substantivació, adjetivació i adverbialització).</p> <p>Analisi de l'adequació textual per mitjà de la descripció i l'explicació de la tipologia textual, del gènere i àmbit d'ús (acadèmic, periodístic, professional i empresarial), del ton del discurs, de la forma d'elocució, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); així com per mitjà de la descripció i l'explicació de la relació existent entre l'emissor i el receptor, de les marques lingüístiques de modalització (dixi, verbs modals, qualificació i quantificació, modalitats oracionals, complements oracionals valoratius, procediments de citació, figures literàries valoratives, humor, variació del registre, etc.) i del registre idiomàtic; en funció dels elements de la situació comunicativa.</p> <p>Analisi de la cohesió textual per mitjà de la descripció i l'explicació d'elements de connexió, nexes i connectors (d'orde, addició, oposició, causalitat, reformulació, etc.); de mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (camps semàntics, associatius, sinonímia, antonímia, polsèmia i contrastos, hiperonímia i hipònímia, figures literàries de reiteració: metàfora i metonímia, etc.); de mecanismes de cohesió grammatical com ara paral·lelismes, correlacions, figures literàries de reiteració (polisíndeton, concatenació, anàfora, polipot, bimembració, gradació, etc.), dixi espacial i temporal, anàfores, catàfores i relacions de l'eix temporal; així com de mecanismes paralingüístics i elements gràfics.</p> <p>Reconeixement de la situació de l'espanyol en el món i dels orígens històrics de l'espanyol a Amèrica.</p> <p>Identificació dels trets característics de l'espanyol d'Amèrica.</p>	<p>l'espanyol a Amèrica, identificant els seus trets característics per a valorar la diversitat lingüística com a part del patrimoni cultural i la importància de l'espanyol com a llengua en el món.</p>	CSC
---	---	-----

Bloc 4: Literatura Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

CONTINGUTS ESPECÍFICS <p>Anàlisi i interpretació crítica de la literatura del segle XX i de l'actualitat a partir d'obres narratives, líriques, dramàtiques i didàctiques completes o fragments, en prosa i en vers, d'autoria masculina i femenina. Temes, personatges i tòpics universals.</p> <p>La literatura en el context històric, social i cultural del segle XX i l'actualitat. La crisi i els artistes en la fi de segle.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Moviments literaris finiseculars. Modernisme i 98. Segle XX. Fonaments de la nova literatura. Literatura arrelada i desarrelada. Literatura experimental. -El noucentisme i les avantguardes. Els principals “-ismes” europeus i hispanoamericans. -Tendències en la lírica. Poesia d'entreguerres. La poesia en l'exili. Els poetes de postguerra. Poesia actual. -Innovació i experimentació en la narrativa. Tècniques i formes en la península i a Hispàniamericana. -Tradició i renovació dramàtica. Text i espectacle. Sentit del teatre actual. -El periodisme i l'assaig. <p>La literatura en l'actualitat.</p> <p>Anàlisi i interpretació d'obres completes o fragments atenent els aspectes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vinculació del text amb el context social, cultural i històric. -Reconeixement de les característiques del gènere literari aplicades al text. -Anàlisi de la forma i el contingut. El llenguatge literari. Intenció de l'autor. -Tractament evolutiu de temes i tòpics. Relació amb altres disciplines. <p>Temes universals: Pamor, la mort, el goig de viure, la llibertat, estereotips femenins, el sentit de l'existència, el joc literari i l'avantguarda, l'home en societat, la visió d'Europa i Espanya, etc.</p>	<p>BL4.1 Reconéixer l'evolució diacrònica i cultural de les tendències, autors i obres dels grans moviments literaris del segle XX analitzant críticament textos lírics, narratius, dramàtics i didàctics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina; i realitzar treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.2 Interpretar, utilitzant les tècniques del comentari literari, obres completes o fragments de la literatura del segle XX a l'actualitat, justificant la vinculació del text amb el seu context, la seua pertinença a un gènere literari determinat, analitzant la forma i el contingut, descobrint la intenció de l'autor i reconeixent l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines; i expressar raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats, orals o escrits.</p> <p>BL4.3. Desenrotllar per escrit un tema de la història de la literatura, realitzant una investigació prèvia que incloga la consulta de diverses fonts i exposant les conclusions amb rigor, claredat i coherència, adoptant un punt de vista crític i personal, utilitzant les TIC per a obtindre informació veraç i citant les fonts consultades.</p>	CCLI SIEE CEC
--	---	---------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

LITERATURA UNIVERSAL

1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'àrea té com a principal finalitat introduir l'alumnat en el coneixement i l'estudi de la literatura universal per tractar-se d'esta part fonamental del patrimoni cultural de la humanitat en què s'han anat depositant la imaginació, els sentiments i els pensaments de les distíntes cultures al llarg de la història. Per tant, el seu estudi intervé en el procés de maduració afectiva, intel·lectual i estètica dels joves i conduïx els estudiants a aprofundir en la comprensió de la pròpia identitat, tant individual com col·lectiva, així com a valorar de forma crítica diverses realitats socials i culturals al mateix temps que la realitat del món contemporani. En este sentit, la lectura i l'estudi de fragments o d'obres completes representatives del patrimoni literari universal contribueix de manera fonamental a la consecució dels objectius del batxillerat relacionats amb les capacitats i destreses lingüístiques, tanc orals com escrits i així mateix a la d'aquells les finalitats dels quals són aprofundir en les realitats del món contemporani, desenrotllar la sensibilitat artística i literària i el criteri estètic com a fonts d'informació i d'enriquiment cultural i refermar els seus hàbits lectors.

Els continguts de l'àrea estan dissenyats i organitzats en dos blocs. En el primer bloc apareixen els continguts transversals que impregnen la metodologia de l'àrea i que fan referència a la creació de contextos comunicatius específics, la utilització de les TIC en les aules, la gestió o planificació de projectes i tasques, tan importants en la programació competencial, les tècniques d'aprenentatge cooperatiu o a la presa de decisions personals o acadèmiques. El segon bloc inclou continguts centrats en processos i estratègies com ara el comentari de text; la lectura, l'anàlisi, la interpretació i el comentari crític d'obres completes o de fragments; l'observació i la reflexió crítica de les relacions existents entre les obres literàries dels diferents períodes i obres d'altres disciplines (música, cine, pintura, ciència, etc.) o de la literatura escrita en llengües cooficials, i els grans períodes i moviments de la literatura universal presents cronològicament.

Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges amb l'objecte de possibilitar la seua observació i la seua evaluació en contextos reals i d'obtindre evidències de l'exercici de forma progressiva.

L'àrea de literatura universal contribueix especialment a desenrotllar en l'alumnat les competències de comunicació lingüística, la relació de les quals es dóna en tots els continguts en els cinc components: el lingüístic, el pragmàtic, el sociocultural, l'estratègic i el personal i, també, contribueix a desenrotllar la competència d'aprendre a aprendre i dota l'alumnat de recursos i estratègies d'anàlisi i comprensió i facilita els mecanismes d'inferència. Finalment contribueix a desenrotllar les competències socials i cíviques i la consciència i les expressions culturals per mitjà de l'estudi i la comparació de textos literaris de distintes èpoques i autors, i fa l'alumnat capaç de descobrir en estos recurrències temàtiques, així com semblances o divergències expressives. D'esta manera, l'alumnat aprendrà a transferir els seus coneixements, i a relacionar el contingut i les formes d'expressió d'una obra literària amb el context històric i cultural en el qual s'inscriu, la qual cosa afavorirà l'aprenentatge autònom.

Però este currículum amplia de manera notable l'espectre competencial de l'àrea de literatura universal a l'incorporar continguts i criteris d'avaluació relacionats amb les competències digital i el sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor en el bloc inicial en què es proposen continguts molt relacionats amb la metodologia per a l'aprenentatge competencial i que fan referència a la gestió i la planificació de projectes en grups cooperatius o a processos de busca de la informació i creació de continguts en contextos digitals.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. La competència es preveu com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius. En este sentit és imprescindible proposar nous enfocaments metodològics innovadors, basats en la interacció, l'aprenentatge dialògic i l'aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que li permetran adquirir la competència necessària.

Els mètodes actius poden tindre suport en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals.

Els principis metodològics exposats han de regir la metodologia específica de l'àrea de la literatura universal, en la qual s'afavoriran la interactuació i l'afavoriment de contextos de comunicació dialògica de manera constant i l'aprenentatge situat especialment per a aquells relacionats amb establir vinculacions entre la literatura i altres gèneres, en el qual es procurarà la realització de tasques amb una dimensió social: representacions, productes audiovisuals, creació de pàgines web, còmics, etc. en agrupaments heterogenis.

Quant a l'avaluació, la sintaxi dels criteris d'avaluació permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge (provees objectives, qüestionaris, escales d'observació, escales de valoració, etc.). A més, com aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.), orienten a l'hora de seleccionar i dissenyar situacions i provees d'avaluació i a integrar-les en les activitats d'ensenyança/aprenentatge habituals.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Literatura Universal

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en [p. e. xarxes socials, blogs, <i>wikis</i> , fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades...] o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS). Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.	BL1.1. Buscar i seleccionar informació en documents de text i/o imatges, sons, vídeos, etc. relacionats amb l'assignatura a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL1.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrar i compartir informació i continguts digitals, seleccionar la ferramenta de comunicació TIC, servei del web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com ara el ciberassetjament.	CD CCLI CD CSC

<p>Servicis del web social com ara blogs, <i>wikis</i>, fòrums... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i dels altres de les males pràctiques com ara el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatatge senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en el web. Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Imaginació i creativitat</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Concènement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p>	<p>BL1.3. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis del web per a desenrotllar treballs d'investigació o presentacions orals i escrites, i coneixer com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL1.4. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades i assumir riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL1.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres i generar implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies i actuar amb responsabilitat i sentit ètic.</p>	<p>CD</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p>
--	---	---

Bloc 2: Els grans períodes i moviments de la literatura universal. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Lectura, anàlisi, interpretació i comentari crític d'una obra completa, selecció de textos o fragments representatius de cada període, d'autoria femenina o masculina.	BL2.1. Desenrotllar per escrit un tema de la història de la literatura i consultar diverses fonts d'informació, exposar les idees amb rigor, claredat i coherència i aportar una visió personal per a organitzar i sintetitzar els coneixements.	CCLI CEC

<p>Observació i reflexió crítica de les relacions existents entre la literatura universal de cada època i la literatura escrita en llengües cooficials.</p> <p>Observació i reflexió crítica de les relacions existents entre les obres literàries dels diferents períodes i obres de diverses disciplines: musicals, pictòriques, cinematogràfiques, etc., a través de l'anàlisi d'exemples representatius.</p> <p>Tècniques de redacció de comentari de text literari.</p> <p>Introducció a la literatura universal</p> <ul style="list-style-type: none"> - El concepte de literatura. - La compartimentació en gèneres. - Temes, tòpics literaris i personatges universals. - La literatura i les altres disciplines: relació i influències. <p>Antiguitat (I): literatures orientals.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les mitologies i l'origen de la literatura. - Literatures de l'Extrem Orient i l'Orient Mitjà. - La literatura hebrea: la Bíblia. <p>Antiguitat (II): literatures grega i llatina.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'epopeia grega. - El teatre grec. La tragèdia. - Poesia lírica grega. - La poesia llatina: èpica i lírica. <p>Literatura medieval europea.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'èpica medieval europea. - La lírica en veu femenina (khanges mossàrabs, <i>Chansons des femmes</i>, <i>Frauenlieder</i> germànics, nadales i cantigues). - El cicle artúric. - Dels trobadors al <i>dolce stil noro</i>. <i>Les trobaititz</i>. - Dant: <i>Divina comèdia</i>. <p>Del Renaixement al Barroc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La lírica: el petrarquisme i la seua evolució. - La prosa narrativa. El començament de <i>la Querelle des Femmes</i>. - El teatre isabelí: Shakespeare. - El teatre clàssic francès. <p>El segle de les llums.</p> <ul style="list-style-type: none"> - El desenrotllament de l'esperit crític: la Il·lustració. L'Encyclopédia. Les 	<p>coneixements.</p> <p>BL2.2. Llegir i captar el sentit d'obres o fragments significatius de distintes èpoques i gèneres, en prosa o en vers, d'autoria masculina o femenina, interpretar el seu contingut d'acord amb els coneixements adquirits sobre temes i formes literàries, així com sobre períodes i autories significatives per a vincular l'obra al seu context, gènere i autoria.</p> <p>BL2.3. Analitzar i comentar, amb enfocament crític, obres o fragments significatius de distintes èpoques i gèneres, en prosa o en vers, d'autoria masculina o femenina, i situar-les en el seu context històric, social i cultural, identificar la presència de determinats temes, motius i idees estètiques dominants del moment en què es van escriure, reconéixer les característiques del gènere i del moviment en què s'inscriuen, així com els trets més destacats de l'estil literari, per a aprofundir en la comprensió del text.</p> <p>BL2.4. Establir relacions significatives entre la literatura i altres disciplines (música, cine, pintura, ciència, etc.) analitzar les similituds i diferències entre els diferents llenguatges expressius per a fer una reflexió crítica sobre la influència i la pervivència de la literatura en la resta de les arts.</p> <p>BL2.5. Formular júis, oralment i per escrit, sobre el valor estètic de les obres literàries com a punt de trobada d'idees i sentiments col·lectius, i indicar la seua influència en altres manifestacions artístiques de la cultura universal i justificar el seu estudi com un mitjà per a generar una actitud crítica.</p> <p>BL2.6. Comparar textos de la literatura universal i de la literatura escrita en llengües cooficials, posar de manifest les influències, coincidències i diferències que hi ha entre ells per a vincular-les amb els corrents estètics dominants en diversos àmbits geogràfics.</p> <p>BL2.7. Desenrotllar i planificar projectes d'investigació individuals o en equip cooperatiu i exposicions orals i escrites amb enfocament crític sobre obres, autors o autòres, gèneres, èpoques o moviments, amb ajuda de mit-</p>	<p>CCLI CEC</p> <p>CCLI CEC CAA</p> <p>CCLI CEC CAA CSC</p> <p>CCLI CEC CAA CSC</p> <p>CCLI SIEE CEC</p> <p>CCLI CEC CAA</p> <p>CCLI CEC CAA</p> <p>CCLI CAA SIEE</p>
--	---	---

<p>tertúlies literàries o <i>salonières</i> de tertulianes.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La novel·la europea del XVIII: els hereus de Cervantes en la novel·la anglesa i francesa - L'assaig. El Romanticisme. - Singularitat nacional, consciència històrica i nou sentit de la ciència. - El Romanticisme alemany. - El Romanticisme anglès. - El triomf del moviment en altres països. - Les arts escèniques: el teatre, l'òpera. La segona meitat del segle XIX. - Corrents narratives del Realisme europeu. 	<p>jans audiovisuals i de les TIC, consultar fonts d'informació diverses i citar-les; seguir un esquema previ amb una estructura de contingut i argumentació coherent i clara, un registre i una terminologia literària apropiats i un llenguatge no discriminatori, i avaluar el procés i el producte final.</p>	CD
--	---	----

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

MATEMÀTIQUES

1r I 2n ESO

INTRODUCCIÓ

Les matemàtiques constituïxen una forma de mirar i interpretar el món que ens rodeja, reflectixen la capacitat creativa, expressen amb precisió conceptes i arguments, afavorixen la capacitat per a aprendre a aprendre i contenen elements de gran bellesa. La varietat de coneixements matemàtics i l'aplicabilitat en distints contextos els conferixen un important caràcter instrumental per a ajudar les persones a prendre decisions, tant en la vida diària com en la futura vida professional, i també per a ajudar les distinques disciplines, especialment les científiques, tecnològiques i socials, a expressar amb rigor els seus coneixements i afavorir-ne l'adquisició d'uns altres de nous, actuant com a força conductora en el desenrotllament de la cultura i de les civilitzacions.

El sentit d'esta matèria en l'Educació Secundària Obligatoria continua sent en gran mesura experiencial, i va augmentant gradualment el nivell d'abstracció. El

currículum bàsic s'ha formulat tenint en compte la proposta realitzada en Primària, el desenrotllament cognitiu i emocional en el qual es troba l'alumnat d'esta etapa, l'adquisició i el desenrotllament del pensament abstracte, l'interès per aprendre i relacionar-se amb els seus iguals i amb l'entorn, la possibilitat utilitzar noves tecnologies, i el pas per les opcions de matemàtiques aplicades o acadèmiques en el final de l'etapa. Per a desenrotllar esta matèria s'han agrupat els continguts en cinc blocs: processos, mètodes i actituds matemàtiques, nombres i àlgebra, geometria, funcions i estadística i probabilitat.

Al llarg de l'etapa, els continguts es detallen en cada bloc i en cada curs, de manera que s'amplia el tipus de continguts o els processos en què apareixen. Bona part d'estos es repetixen en diversos cursos, atenent la necessitat d'aprofundir en el seu tractament, i també en la seua complexitat, per a consolidar-los. Per exemple, el coneixement numèric apareix en els quatre cursos, ja que suposa reconéixer distints tipus de nombres, contextos d'ús, representacions, operacions i estratègies de càlculs, relacions entre estos, etc.

Cal ressaltar les diverses i intenses connexions que hi ha entre els continguts dels distints blocs i la necessitat de tindre-ho en compte a l'hora de planificar les situacions o tasques d'aula en els diferents cursos i itineraris, per a donar-los més sentit que al tractar-los de manera aïllada. La proporcionalitat, la mesura, l'àlgebra o l'anàlisi, per exemple, s'aborden en distints blocs. A més, en esta etapa s'ha de coordinar amb altres matèries el tractament d'alguns continguts, per exemple numèrics i algebraics, en la forma de treball i en el temps de presentació.

El bloc 1, Processos, mètodes i actituds en matemàtiques, és l'eix vertebrador de la resta dels blocs; forma part del quefer diari en l'aula per a treballar la resta dels continguts. Es presenten en este bloc els continguts relacionats amb la resolució de problemes, la realització de projectes d'investigació matemàtica, la modelització, les actituds cap a les matemàtiques, la planificació i gestió de projectes, la utilització dels mitjans i recursos tecnològics i els continguts transversals.

La resolució de problemes com a contingut i mètode és un objectiu prioritari. El procés incideix en l'hàbitat de llegir atentament i reflexionar en textos continus i discontinus per a entendre diferents plantejaments, establir un pla de treball que es revisi mentre dura la resolució, modificar el pla si no dóna resultat, comprovar la solució si s'ha trobat, comunicar els resultats o plantejar nous problemes, plantejar aplicacions del coneixement i les habilitats matemàtiques a diverses situacions de la vida real extrapolant els resultats obtinguts a situacions anàlogues. Estes estratègies de resolució de problemes constitueixen una de les línies principals de l'activitat matemàtica i han de ser font i suport principal de l'aprenentatge. Durant la resolució de problemes s'activa i reforça el control sobre el mateix procés d'aprenentatge. L'alumnat ha d'aprendre matemàtiques utilitzant-les en una gran varietat de contextos: en l'economia, la tecnologia, les ciències naturals i socials, la medicina, les comunicacions, els esports, situacions quotidianes, jocs, etc., per a adquirir progressivament coneixements més complexos a partir de les experiències i els coneixements previs, que ajuden a entendre el món canviant que ens rodeja i a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional. De les tasques i activitats que es plantegen, de la motivació, de l'actitud positiva i dels materials que s'utilitzen dependrà, en gran part, l'èxit en l'aprenentatge. Al mateix temps s'ha d'afavorir l'aprenentatge cooperatiu, el treball en equip, i s'ha de donar una consideració positiva als errors, com allò que és necessari tindre en compte per a poder continuar avançant en la consolidació de nous continguts.

L'ús de recursos didàctics i materials variats, com ara taulets, daus, fitxes, teodolits, calculadores científiques i gràfiques, programes de geometria dinàmica i altres, materials digitals didàctics i recursos en la xarxa, oferixen l'oportunitat de dissenyar escenaris d'aprenentatge enriquits perquè els estudiants perceben les matemàtiques com una ciència experimental i un procés explorador significatiu dins de la seua formació. La tecnologia oferix, a més, possibilitats d'adaptació de l'ensenyança a les necessitats especials de l'alumnat.

Els criteris d'avaluació, que són clau en el procés d'ensenyança, estan redactats amb el següent esquema, un verb (p.e. operar) que indica el que s'espera que l'estudiant siga capaç de realitzar, una paraula o paraules que indiquen sobre què o amb què actua l'estudiant (nombres naturals, enters, decimals, fraccionaris), i una paraula o paraules que indiquen la naturalesa de l'execució requerida (per a avaluar resultats i extraure conclusions en situacions comercials, socials, científiques i altres) com a evidència que l'aprenentatge s'ha aconseguit. Els criteris d'avaluació, expressats d'esta manera, ens permetran realitzar una evaluació per criteris de les matemàtiques, assegurant que treballem els continguts.

En el marc de les competències clau, les matemàtiques contribuïxen a la competència en comunicació lingüística a l'ampliar substancialment el vocabulari de

l'alumnat, incorporant l'específic de les matemàtiques, que utilitzen totes les ciències, a més d'utilitzar contínuament la comunicació tant oral com escrita en la formulació i expressió de les idees. Les oportunitats per a comunicar idees matemàtiques i el procés d'escutar, exposar, dialogar i redactar afavorixen l'expressió i comprensió dels missatges orals i escrits en situacions diverses. És en la resolució de problemes on adquirix especial importància l'expressió tant oral com escrita dels processos realitzats i dels raonaments següts.

L'èmfasi en la funcionalitat dels aprenentatges, la seua utilitat per a comprendre el món que ens rodeja o la mateixa selecció d'estrategies per a la resolució d'un problema determinen la possibilitat real d'aplicar les matemàtiques a diferents camps de coneixement o a distintes situacions de la vida quotidiana, per a contribuir amb major pes a l'adquisició de la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. La competència matemàtica, reconeguda com a clau per la Unió Europea, es desenrotlla especialment gràcies a la contribució de la matèria de Matemàtiques. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'alumne és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedimental, implicats en la resolució d'una tasca matemàtica o científica determinada. Les matemàtiques contribuïxen de manera especial al desenrotllament del pensament i raonament, en particular, el pensament logicodeuctiu.

La incorporació de ferramentes tecnològiques com a recurs didàctics per a l'aprenentatge i per a la resolució de problemes, i la realització d'investigacions, contribuïxen en gran manera a millorar la competència digital. Les matemàtiques contribuïxen en gran manera a saber analitzar i interpretar dades (la informació que s'obté), confrontar i avaluar els continguts dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant en línia com fora de línia, i a utilitzar-los en la resolució de problemes.

La matèria desenrotlla les tècniques heurístiques que constitueixen models generals de tractament de la informació i de raonament, i consoliden l'adquisició de destreses involucrades en la competència d'aprendre a aprendre com ara l'autonomia, la perseverança, la sistematització, la reflexió crítica i l'habilitat per a comunicar amb eficàcia els resultats del propi treball. La verbalització del procés seguit en l'aprenentatge ajuda a la reflexió sobre què s'ha après, què falta per aprendre, com i per a què.

La contribució de les matemàtiques a les competències socials i cíviques es realitza a través de tots els continguts i la metodologia de treball. El bloc de tractament de la informació facilita a l'alumnat l'anàlisi matemàtica de les dades necessàries per a la presa de decisions quant a la seua participació social com a ciutadans i consumidors responsables d'enquestes, sondejos, escrutinis, reportatges, gràfiques, etc. El treball cooperatiu en matemàtiques adquirix una dimensió singular si s'aprén a acceptar altres punts de vista diferents del propi, en particular a l'hora d'utilitzar estratègies personals de resolució de problemes, comparant els possibles resultats i triant com a solució aquella que més s'adequé als valors del sistema democràtic i al benestar de la societat, d'acord amb els drets i deures dels ciutadans.

En la metodologia de la matèria estan implicites les estratègies que contribuïxen al sentit d'iniciativa i esperit emprendedor de l'alumnat (activitat creadora, labor investigadora, partir dels coneixements que es té sobre un tema determinat, etc.), que fan que se senta capaç d'aprendre, augmentant la seua autonomia, responsabilitat i compromís personal. L'estructura mateixa de la matèria afavorix el desenrotllament d'estructures mentals que ajuden a organitzar el coneixement, recolzada en tècniques d'estudi, d'observació i de registre sistemàtic d'informació, plantejant-se preguntes i manejan diverses estratègies per a la presa de decisions racionals i crítiques, i així aconseguir metes a curt i llarg termini, amb perseverança i valoració de l'esforç realitzat.

Les matemàtiques contribuïxen a la consciència i l'expressió cultural perquè el mateix coneixement matemàtic és expressió universal de la cultura. En tota consciència i expressió cultural hi ha un plantejament que inclou multitud d'aspects matemàtics, des de la mesura fins a la geometria, passant per la resolució de problemes, que permet a l'alumnat apreciar la importància de l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de distints mitjans, incloent-hi la música, les arts escèniques, la literatura i les arts plàstiques. En particular, la geometria és part integral de l'expressió artística de la humanitat i oferix mitjans per a descriure i comprendre el món que ens rodeja, i apreciar la bellesa de les estructures realitzades.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Matemàtiques

Curs 1r ESO

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització. Retenció de la informació. Tipus de text Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Busca de semblances amb altres problemes ja resolts. Resolució de problemes més simples. Experimentació i obtenció de pautes. Assaig-error. L'error com a forma d'aprenentatge. Descomposició del problema en problemes més senzills. Comprovació del resultat. Planificació de textos orals. Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística. Estratègies de comprensió d'enunciat:	BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu, procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral, per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions matemàtiques en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solucions trobades, per a construir nous coneixements. BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció grammatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.6. Llegir textos continus i discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics) i xicotetes investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport	CCLI CAA CMCT CMCT CAA CCLI CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA

<p>Lectura comprensiva.</p> <p>Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi.</p> <p>Identificació de dades i unitats.</p> <p>Identificació de la qüestió principal.</p> <p>Identificació de les paraules clau de l'enunciat.</p> <p>Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració,ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de forteses i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p>	<p>paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, procés de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentari de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i grammatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.9 Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL1.11. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues forteses i preferències.</p>	<p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p>
--	--	---

<p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com ara blogs, forums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció d'un mateix i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'aquest.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Edició d'equacions.</p> <p>Representació gràfica.</p>	<p>BL1.12. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.13. Buscar i seleccionar informació, de manera contrastada, en mitjans digitals (pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, etc.), i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment.</p> <p>BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant ferramentes de comunicació TIC i entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.15. Crear i editar continguts digitals, com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i materials didàctics per a ús propi o d'altres.</p>	<p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CMCT CD</p>
--	--	---

Bloc 2: Nombre i àlgebra. Curs 1r ESO		
<p>Divisibilitat dels nombres naturals.</p> <p>Criteris de divisibilitat.</p> <p>Nombres primers i compostos.</p> <p>Descomposició d'un nombre en factors primers.</p> <p>Múltiples i divisors comuns a diversos nombres.</p> <p>Màxim comú divisor i mínim comú múltiple de dos o més nombres naturals de dos xifres.</p> <p>Nombres negatius. Significat i utilització.</p> <p>Nombres enters. Representació, ordenació en la recta numèrica.</p>	<p>BL2.1. Interpretar els nombres naturals, enters, fraccionaris, decimals i percentatges senzills, i les seues propietats (orde, recta real, divisibilitat, etc.) i utilitzar-los en situacions comercials, socials i científiques, de mesura, expressió, comparació i descripció de conceptes numèrics.</p> <p>BL2.2. Operar amb els nombres naturals, enters, decimals, fraccionaris i percentatges amb estratègies de càlcul (mental, estimació, ús de calculadores, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, etc.) i procediments (algorítmics convencionals o altres) més adequats segons la</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CAA</p>

<p>Fraccions equivalents. Comparació de fraccions i ordenació Nombres decimals. Representació i ordenació. Operacions amb nombres enters. Operacions amb fraccions. Operacions amb decimals. Elaboració i utilització d'estratègies per al càlcul mental, per al càlcul aproximatiu i per al càlcul amb calculadora o altres mitjans tecnològics. Potències de nombres enters amb exponent natural. Quadrats perfectes. Arrels quadrades. Estimació i obtenció d'arrels aproximades. Jerarquia de les operacions. Resolució de problemes amb nombres naturals, enters, fraccionaris i decimals. Iniciació al llenguatge algebraic. Traducció d'expressions molt senzilles del llenguatge quotidià a l'algebraic i viceversa. Operacions amb expressions algebraiques o simbòliques molt senzilles. Equacions. Resolució d'equacions senzilles.</p>	<p>naturalesa del càlcul per a avaluar resultats i extraure conclusions en situacions comercials, socials, científiques i altres. BI2.3. Expressar en llenguatge algebraic relacions, a través de fórmules senzilles, en situacions comercials, socials, científiques, geomètriques, etc. BI2.4. Manipular el llenguatge algebraic en la suma i resta d'expressions simbòliques i resolució d'equacions senzilles, per a resoldre situacions comercials, socials, científiques que requereixen generalització.</p>	CMCT CMCT
--	--	------------------

Bloc 3: Geometria. Curs 1r ESO

<p>Elements bàsics de la geometria del pla. Relacions i propietats de figures en el pla: Paral·lelisme i perpendicularitat. Angles i les seues relacions. Construccions geomètriques senzilles: mediatriu, bisectriu. Propietats. Figures planes elementals: triangle, quadrat, figures poligonals. Classificació de triangles i quadrilàters. Propietats i relacions. Mesura i càlcul d'angles de figures planes. Càlcul d'àrees i perímetres de figures planes. Càlcul d'àrees per descomposició en figures simples. Circumferència, cercle, arcs i sectors circulars. Resolució de problemes geomètrics senzills. Interés per les diferents produccions culturals i artístiques on apareguen els elements estudiats (pel·lícules, curts, vídeos artístics, animació, documentals, publicitat).</p>	<p>BL3.1. Analitzar les característiques i propietats de les figures planes (costats, vèrtexs, angles, simetries, etc.) utilitzant distints materials (varetes, trames, geoplans, regle, compàs, etc.) i ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils com ara programes de geometria dinàmica), per a classificar-les i descriure situacions geomètriques de les matemàtiques i d'altres àrees (recorreguts urbans, estudi de plans i mapes adequats al seu nivell, arquitectura, manifestacions artístiques, percepció espacial, etc.) reconeixent la seua bellesa. BL3.2. Mesurar i calcular angles, longituds i superfícies en el pla, utilitzant les unitats, els instruments de mesura, les ferramentes (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils com ara programes de geometria dinàmiques), estratègies i fórmules més adequades, per a prendre decisions en situacions geomètriques de les matemàtiques i</p>	CMCT CD CEC CMCT CD CAA
---	---	--

<p>Interés i gaudi de les possibilitats que ens oferixen els diferents entorns artístics: museus, exposicions, galeries d'art, auditoris, teatres, pàgines web i blogs de museus, exposicions artístiques, galeries d'art. Respecte i valoració de les distintes manifestacions artístiques. Expressió crítica dels seus coneixements, idees, opinions i preferències respecte a les manifestacions artístiques.</p>	<p>d'altres àrees (recorreguts urbans, estudi de plans i mapes adequats al seu nivell, arquitectura, manifestacions artístiques, percepció espacial, etc.) BL3.3. Descriure els elements geomètrics propis del nivell que apareixen en les manifestacions artístiques més significatives de la pintura, escultura i mitjans audiovisuals i justificar el seu valor com a part del patrimoni artístic i cultural, argumentant de forma crítica les seues idees, opinions i preferències a través del diàleg i la reflexió.</p>	CMCT CEC CCLI
--	--	---------------------

Bloc 4: Funcions. Curs 1r ESO

<p>Representació i identificació de punts en un sistema d'eixos coordenats. Concepte de funció. Variable dependent i independent. Formes de presentació (llenguatge verbal, taula, gràfica, fórmula). Creixement i decreixement d'una funció. Resolució de problemes senzills per mitjà de l'estudi de funcions.</p>	<p>BL4.1. Interpretar relacions numèriques senzilles expressades en llenguatge verbal, taula o gràfica, identificant els elements i propietats (magnituds, unitats, etc.) en contextos personals, socials, professionals o científics.</p>	CMCT CSC
--	--	-------------

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 1r ESO

<p>Població i individu. Mostra. Variable estadística: qualitativa i quantitativa. Taules d'organització de dades. Frequència: absoluta i relativa. Diagrames de barres i de sectors. Polígons de freqüència. Resolució de problemes senzills en què intervenguen dades estadístiques. Fenomen aleatori. Disseny d'experiències senzilles. Frequència relativa i probabilitat. Regla de Laplace. Resolució de problemes senzills per mitjà del càlcul de probabilitats.</p>	<p>BL5.1. Analitzar dades estadístiques de fenòmens socials, econòmics o relacionats amb la naturalesa (notícies esportives, econòmiques o científiques, mesuraments personals realitzats en l'aula, disseny d'experiments, etc.) organitzant-los de manera apropiada (amb taules, gràfiques o diagrames), utilitzant les ferramentes adequades (calculadora, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils com a fulls de càlcul), per a extraure conclusions i formular preguntes rellevants a partir dels resultats obtinguts. BL5.2. Analitzar el comportament de fenòmens aleatoris relacionats amb l'entorn pròxim per mitjà de la realització o simulació d'experiments senzills amb ajuda de materials variats (daus, monedes, ruletes, etc.), i representar-los adequadament per mitjà de taules, recomptes o diagrames per a assignar probabilitats per mitjà de les freqüències relatives i la regla de Laplace.</p>	CMCT CAA CSC CMCT CAA
--	---	---------------------------------------

Curs 2n ESO

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització. Retenció de la informació. Tipus de text. Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Busca de semblances amb altres problemes ja resolts. Resolució de problemes més simples. Experimentació i obtenció de pautes. Assaig-error. L'error com a forma d'aprenentatge. Descomposició del problema en problemes més senzills. Comprovació del resultat. Planificació de textos orals. Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística.	BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions matemàtiques en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solucions trobades per a construir nous coneixements. BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.6. Llegir textos continus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics) i xicotetes investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport	CCLI CAA CMCT CMCT CAA CCLI CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA

<p>Estratègies de comprensió d'enunciació: Lectura comprensiva. Expressió de l'enunciació amb vocabulari propi. Identificació de dades i unitats. Identificació de la qüestió principal. Identificació de les paraules clau de l'enunciació.</p>	<p>paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p>	
<p>Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració,ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic.</p>	<p>BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, procés de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentari de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CMCT CCLI CAA
<p>Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p>	<p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p>	CMCT CCLI CAA
<p>Iniciativa i innovació Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític.</p>	<p>BL1.9 Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	SIEE
<p>Pensament mitjans-fi Estratègies de planificació, organització i gestió. selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació.</p>	<p>BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats,avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	SIEE CAA
<p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortaleces i debilitats.</p>	<p>BL1.11. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències.</p>	SIEE

<p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'aquest.</p> <p>Realització, formatatge senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia. Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Edició d'equacions.</p> <p>Representació gràfica.</p>	<p>BL1.12. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias.</p> <p>BL1.13. Buscar i seleccionar informació, de manera contrastada, en mitjans digitals, com ara pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, etc., i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment.</p> <p>BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant ferramentes de comunicació TIC i entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.15. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i materials didàctics per a ús propi o d'altres, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	<p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CMCT CD</p>
--	--	---

Bloc 2: Nombres i àlgebra. Curs 2n ESO

Relació entre fraccions i decimals. Conversió	BL2.1. Interpretar els nombres naturals, enters, fraccionaris, decimals i	CMCT
---	---	------

<p>Potències de base 10. Aplicació per a representar nombres grans.</p> <p>Ràó i proporció.</p> <p>Magnituds directament i inversamente proporcionals. Constant de proporcionaritat.</p> <p>Símilars i propietats dels nombres en contextos diferents al del càlcul: nombres triangulars, quadrats, pentagonal, etc.</p> <p>Jerarquia de les operacions.</p> <p>Elaboració i utilització d'estrategies per al càlcul mental, per al càlcul aproximatiu i per al càlcul amb calculadora o altres mitjans tecnològics.</p> <p>Potències de nombres enters amb exponent natural.</p> <p>Estimació i obtenció d'arrels aproximades.</p> <p>Càlculs amb percentatges (mental, manual, calculadora). Augments i disminucions percentuals.</p> <p>Resolució de problemes amb nombres enters, fraccionaris, decimals i percentatges.</p> <p>Traducció d'expressions del llenguatge quotidià, que representen situacions reals, a l'algebraic i viceversa.</p> <p>Valor numèric d'una expressió algebraica.</p> <p>Transformació i equivalències. Identitats.</p> <p>Operacions amb polinomis en casos senzills (monomis i binomis)</p> <p>Resolució d'equacions de primer grau amb una incògnita i de segon grau amb una incògnita.</p> <p>Equacions sense solució.</p> <p>Sistemes de dos equacions lineals amb dos incògnites.</p> <p>Resolució de problemes que requerisquen equacions i sistemes.</p>	<p>percentatges, i les seues propietats (classificació, proporcionalitat) i utilitzar-los en situacions comercials, socials i científiques, de mesura, expressió, comparació i descripció de conceptes numèrics.</p> <p>BL2.2. Operar amb els nombres naturals, enters, decimals, fraccionaris i percentatges amb estratègies de càlcul (mental, estimació, ús de calculadores, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, etc.) i procediments (algorítmes convencionals o altres) més adequats segons la naturalesa del càlcul per a avaluar resultats i extraure conclusions en situacions comercials, socials, científiques i altres.</p> <p>BL2.3. Expressar en llenguatge algebraic regles que descriuen processos, patrons numèrics, proporcionalitat i relacions funcionals a través de fórmules i equacions, en situacions comercials, socials, científiques, geomètriques, etc.</p> <p>BL2.4. Manipular el llenguatge algebraic en la suma, resta i multiplicació de monomis i binomis, resolució d'equacions i sistemes d'equacions amb els procediments (algorítmes numèrics, gràfics, algebraics o altres) més adequats, per a resoldre situacions comercials, socials o científiques que requereixen generalització.</p>	<p>CSC</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
---	---	--

Bloc 3: Geometria. Curs 2n ESO

<p>Relació entre el pla i l'espai.</p> <p>Elements bàsics de la geometria del pla. Relacions i propietats de figures en el pla: paral·lelisme i perpendicularitat.</p> <p>Angles i les seues relacions.</p> <p>Construccions geomètriques senzilles: mediatriu, bisectriu. Propietats.</p> <p>Figures planes elementals: triangle, quadrat, figures poligonals.</p> <p>Classificació de triangles i quadrilàters. Propietats i relacions.</p>	<p>BL3.1. Analitzar les característiques i propietats de les figures i cossos geomètrics (costats, cares, vèrtexs, arestes, angles, seccions, simetries, raó de semblança, etc.) utilitzant diversos materials (varetes, espills, trames, geoplans, cossos sòlids, envasos, material encunyat, etc.) i ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils com ara programes de geometria dinàmica), per a classificar-les, descriure situacions geomètriques de les matemàtiques en</p>	<p>CMCT CD CEC</p>
---	--	----------------------------

<p>Mesura i càlcul d'angles de figures planes.</p> <p>Càlcul d'àrees i perímetres de figures planes. Càlcul d'àrees per descomposició en figures simples.</p> <p>Circumferència, cercle, arcs i sectors circulars.</p> <p>Triangles rectangles. El teorema de Pitàgors. Justificació geomètrica i aplicacions.</p> <p>Semblança: figures semblants. Criteris de semblança. Raó de semblança i escala. Raó entre longituds, àrees i volums de cossos semblants.</p> <p>Poliedres i cossos de revolució. Elements característics, classificació.</p> <p>Àrees i volums.</p> <p>Propietats, regularitats i relacions dels poliedres.</p> <p>Resolució de problemes geomètrics senzills.</p> <p>Interés per les diferents produccions culturals i artístiques on apareguen els elements estudiats (pel lícules, curts, vídeos artístics, animació, documentals, publicitat).</p> <p>Interés i gaudi de les possibilitats que ens oferixen els diferents entorns artístics: museus, exposicions, galeries d'art, auditoris, teatres, pàgines web i blogs de museus, exposicions artístiques, galeries d'art.</p> <p>Respecte i valoració de les distintes manifestacions artístiques.</p> <p>Expressió crítica dels seus coneixements, idees, opinions i preferències respecte a les manifestacions artístiques.</p>	<p>distints contextos (recorreguts urbans, estudi de plans i mapes adequats al seu nivell, arquitectura, manifestacions artístiques, percepció espacial, etc.) i reconèixer la seua bellesa.</p> <p>BL3.2. Mesurar i calcular angles, longituds, superfícies i volums en el pla i en l'espai, utilitzant les unitats, els instruments de mesura, les ferramentes (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils com ara programes de geometria dinàmics), estratègies i fórmules més adequades, així com el teorema de Pitàgors, per a prendre decisions en situacions geomètriques de les matemàtiques i d'altres àrees (recorreguts urbans, estudi de plans i mapes adequats al seu nivell, arquitectura, manifestacions artístiques, percepció espacial, etc.).</p> <p>BL3.3 Descriure els elements geomètrics propis del nivell que apareixen en les manifestacions artístiques més significatives de la pintura, escultura i mitjans audiovisuals, i justificar el seu valor com a part del patrimoni artístic i cultural, argumentant de forma crítica les seues idees, opinions i preferències a través del diàleg i la reflexió.</p>	CMCT CD CAA
---	---	-------------------

Bloc 4: Funcions. Curs 2n ESO		
<p>Creixement i decreixement.</p> <p>Màxims i mínims relatius.</p> <p>Continuitat i discontinuitat.</p> <p>Talls amb els eixos.</p> <p>Comparació de gràfiques.</p> <p>Funcions lineals.</p> <p>Càcul, interpretació i identificació del pendent de la recta.</p> <p>Representacions de la recta a partir de l'equació i obtenció de l'equació a partir d'una recta.</p> <p>Resolució de problemes senzills per mitjà de l'estudi de funcions</p>	<p>BL4.1. Interpretar relacions numèriques (funcionals o no) expressades en llenguatge verbal, taula, gràfica o equació, transformant d'una forma d'expressió a una altra, identificant els elements i les propietats de les funcions, en contextos personals, socials, professionals o científics.</p> <p>BL4.2. Analitzar relacions quantitatives i numèriques (dades de situacions reals o instruments de mesura, etc.) per a modelitzar funcions lineals, en contextos personals, socials, professionals o científics, utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).</p>	CMCT CSC

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 2n ESO		
<p>Població i individu. Mostra.</p> <p>Variàble estadística: qualitativa i quantitativa.</p> <p>Taules d'organització de dades.</p> <p>Freqüència: absoluta i relativa</p> <p>Diagrames de barres i de sectors.</p> <p>Polygon de freqüència.</p> <p>Paràmetres de centralització: mitjana, mediana i moda.</p> <p>El rang: idea de dispersió.</p> <p>Resolució de problemes senzills en què intervinguen dades estadístiques.</p> <p>Fenomen aleatori.</p> <p>Disseny d'experiències senzilles.</p> <p>Freqüència relativa i probabilitat.</p> <p>Successos elementals equiprobables i no equiprobables.</p> <p>Espai mostral.</p> <p>Taules i diagrames d'arbre.</p> <p>Regla de Laplace.</p> <p>Resolució de problemes senzills per mitjà del càlcul de probabilitats.</p>	<p>BL5.1. Analitzar dades estadístiques de fenòmens socials, econòmics o relacionats amb la naturalesa (notícies esportives, econòmiques, científiques, mesuraments realitzats en l'aula, etc.) organitzant-los de manera apropiada (amb taules, gràfiques o diagrames), utilitzant les ferramentes adequades (calculadora, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara fulls de càlcul) calculant els paràmetres rellevants, per a descriure'l s i extraure'n conclusions.</p> <p>BL5.2. Analitzar fenòmens aleatoris relacionats amb l'entorn pròxim per mitjà de la realització o simulació d'experiments senzills amb ajuda de materials variats (daus, monedes, ruletes, etc.) representant-los adequadament per mitjà de taules, recomptes o diagrames, i calcular probabilitats per mitjà de les freqüències relatives i la regla de Laplace per a prendre decisions sobre els resultats obtinguts.</p>	CMCT CSC CAA

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

MATEMÀTIQUES ORIENTADES A LES ENSENYANCES ACADÈMIQUES

3r I 4t ESO

INTRODUCCIÓ

Les matemàtiques constituïxen una forma de mirar i interpretar el món que ens rodeja, reflectixen la capacitat creativa, expressen amb precisió conceptes i arguments, afavorixen la capacitat per a aprendre a aprendre i contenen elements de gran bellesa. La varietat de coneixements matemàtics i l'aplicabilitat en distints contextos els conferixen un important caràcter instrumental per a ajudar les persones a prendre decisions, tant en la vida diària com en la futura vida professional, i també per a ajudar les distintes disciplines, especialment les científiques, tecnològiques i socials, a expressar amb rigor els seus coneixements i afavorir-ne l'adquisició d'uns altres de nous, actuant com a força conductora en el desenrotllament de la cultura i de les civilitzacions.

El sentit d'esta matèria en l'Educació Secundària Obligatoria continua sent en gran manera experiencial, i va augmentant gradualment el nivell d'abstracció. El currículum bàsic s'ha formulat tenint en compte la proposta realitzada en Primària, el desenrotllament cognitiu i emocional en què es troba l'alumnat d'esta etapa, l'adquisició i el desenrotllament del pensament abstracte, l'interès per aprendre i relacionar-se amb els seus iguals i amb l'entorn, la possibilitat d'utilitzar noves tecnologies, i el pas per les opcions de matemàtiques aplicades o acadèmiques en el final de l'etapa. Per a desenvolupar esta matèria s'han agrupat els continguts en cinc blocs: processos, mètodes i actituds matemàtiques, nombres i àlgebra, geometria, funcions i estadística i probabilitat. L'alumnat que cursa esta matèria progressarà en l'adquisició i el desenrotllament de tècniques matemàtiques i de raonament matemàtic, en la capacitat d'anàlitzar, interpretar i comunicar diversos fenòmens, resoldre problemes o realizar investigacions en distints contextos; i desenvolupar actituds positives cap a l'aplicació pràctica del coneixement matemàtic, tant per a l'enriquiment personal com per a la valoració del seu paper en el progrés de la humanitat. En les matemàtiques acadèmiques hi ha una ampliació de la proposta de continguts algebràics, geomètrics i probabilístics, i en els processos que involucren estos els continguts.

Al llarg de l'etapa, els continguts es detallen en cada bloc i en cada curs, de manera que s'amplia el tipus de continguts o els processos en què apareixen. Bona part d'estos es repeteixen en diversos cursos, atenent la necessitat d'aprofundir en el seu tractament, i també en la seua complexitat, per a consolidar-los. Per exemple, el coneixement numèric apareix en els quatre cursos, ja que suposa reconèixer distints tipus de nombres, contextos d'ús, representacions, operacions i estratègies de càlculs, relacions entre estos, etc.

Cal ressaltar les diverses i intenses connexions que hi ha entre els continguts dels distints blocs i la necessitat de tindre-ho en compte a l'hora de planificar les situacions o tasques d'aula en els diferents cursos i itineraris, per a donar-los més sentit que al tractar-los de manera aïllada. La proporcionalitat, la mesura, l'àlgebra o l'anàlisi, per exemple, s'aborden en distints blocs. A més, en esta etapa s'ha de coordinar amb altres matèries el tractament d'alguns continguts, per exemple numèrics i algebraics, en la forma de treball i en el temps de presentació.

El bloc 1, Processos, mètodes i actituds en matemàtiques, és l'eix vertebrador de la resta dels blocs; forma part del quefer diari en l'aula per a treballar la resta dels continguts. Es presenten en este bloc els continguts relacionats amb la resolució de problemes, la realització de projectes d'investigació matemàtica, la modelització, les actituds cap a les matemàtiques, la planificació i gestió de projectes, la utilització dels mitjans i recursos tecnològics i els continguts transversals.

La resolució de problemes com a contingut i mètode és un objectiu prioritari. El procés incideix en l'habilitat de llegir atentament i reflexionar en textos continus i discontinus per a entendre diferents plantejaments, establir un pla de treball que es revisi mentre dura la resolució, modificar el pla si no dóna resultat, comprovar la solució si s'ha trobat, comunicar els resultats o plantejar nous problemes, plantejar aplicacions del coneixement i les habilitats matemàtiques a diverses situacions de la vida real extrapolant els resultats obtinguts a situacions anàlogues. Estes estratègies de resolució de problemes constitueixen una de les línies principals de l'activitat matemàtica i han de ser font i suport principal de l'aprenentatge. Durant la resolució de problemes s'activa i reforça el control sobre el mateix procés d'aprenentatge. L'alumnat ha d'aprendre matemàtiques utilitzant-les en una gran varietat de contextos: en l'economia, la tecnologia, les ciències naturals i socials, la medicina, les comunicacions, els esports, situacions quotidianes, jocs, etc., per a adquirir progressivament coneixements més complexos a partir de les experiències i els coneixements previs, que ajuden a entendre el món canviant que ens rodeja i a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional. De les tasques i activitats que es plantegen, de la motivació, de l'actitud positiva i dels materials que s'utilitzen dependrà, en gran part, l'èxit en l'aprenentatge. Al mateix temps s'ha d'afavorir l'aprenentatge cooperatiu, el treball en equip, i s'ha de donar una consideració positiva als errors, com allò que és necessari tindre en compte per a poder continuar avançant en la consolidació de nous continguts. L'ús de recursos didàctics i materials variats, com ara taulets, daus, fitxes, teodolits, calculadores científiques i gràfiques, programes de geometria dinàmica i

altres, materials digitals didàctics i recursos en la xarxa, oferixen l'oportunitat de dissenyar escenaris d'aprenentatge enriquits perquè els estudiants perceben les matemàtiques com una ciència experimental i un procés explorador significatiu dins de la seua formació. La tecnologia oferix, a més, possibilitats d'adaptació de l'ensenyança a les necessitats especials de l'alumnat.

Els criteris d'avaluació, que són clau en el procés d'ensenyança, estan redactats amb el següent esquema, un verb (p.e. operar) que indica el que s'espera que l'estudiant siga capaç de realitzar, una paraula o paraules que indiquen sobre què o amb què actua l'estudiant (nombres naturals, enters, decimals, fraccionaris), i una paraula o paraules que indiquen la naturalesa de l'execució requerida (per a avaluar resultats i extraure conclusions en situacions comercials, socials, científiques i altres) com a evidència que l'aprenentatge s'ha aconseguit. Els criteris d'avaluació, expressats d'esta manera, ens permetran realitzar una evaluació per criteris de les matemàtiques, assegurant que treballem els continguts.

En el marc de les competències clau, les matemàtiques contribueixen a la competència en comunicació lingüística a l'ampliar substancialment el vocabulari de l'alumnat, incorporant l'específic de les matemàtiques, que utilitzen totes les ciències, a més d'utilitzar contínuament la comunicació tant oral com escrita en la formulació i expressió de les idees. Les oportunitats per a comunicar idees matemàtiques i el procés d'escutar, exposar, dialogar i redactar afavorixen l'expressió i comprensió dels missatges orals i escrits en situacions diverses. És en la resolució de problemes on adquixix especial importància l'expressió tant oral com escrita dels processos realitzats i dels raonaments seguits.

L'èmfasi en la funcionalitat dels aprenentatges, la seua utilitat per a comprendre el món que ens rodeja o la mateixa selecció d'estratègies per a la resolució d'un problema determinen la possibilitat real d'aplicar les matemàtiques a diferents camps de coneixement o a distinets situacions de la vida quotidiana, per a contribuir amb major pes a l'adquisició de la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. La competència matemàtica, reconeguda com a clau per la Unió Europea, es desenvolupa especialment gràcies a la contribució de la matèria de Matemàtiques. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'alumne és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedimental, implicats en la resolució d'una tasca matemàtica o científica determinada. Les matemàtiques contribueixen de manera especial al desenrotllament del pensament i raonament, en particular, el pensament logicodeuctiu.

La incorporació de ferramentes tecnològiques com a recurs didàctic per a l'aprenentatge i per a la resolució de problemes, i la realització d'investigacions, contribueix en gran manera a millorar la competència digital. Les matemàtiques contribueixen en gran manera a saber analitzar i interpretar dades (la informació que s'obté), confrontar i avaluar els continguts dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant en línia com fora de línia, i a utilitzar-los en la resolució de problemes.

La matèria desenrotlla les tècniques heurístiques que constitueixen models generals de tractament de la informació i de raonament, i consoliden l'adquisició de destreses involucrades en la competència d'aprendre a aprendre, com ara l'autonomia, la perseverança, la sistematització, la reflexió crítica i l'habilitat per a comunicar amb eficàcia els resultats del propi treball. La verbalització del procés seguit en l'aprenentatge ajuda a la reflexió sobre què s'ha après, què falta per aprendre, com i per a què.

La contribució de les matemàtiques a les competències socials i cíviques es realitza a través de tots els continguts i la metodologia de treball. El bloc de tractament de la informació facilita a l'alumnat l'anàlisi matemàtica de les dades necessàries per a la presa de decisions quant a la seua participació social com a ciutadans i consumidors responsables d'enquestes, sondejos, escrutinis, reportatges, gràfiques, etc. El treball cooperatiu en matemàtiques adquixix una dimensió singular si s'aprén a acceptar altres punts de vista diferents del propi, en particular a l'hora d'utilitzar estratègies personals de resolució de problemes, comparant els possibles resultats i triant com a solució aquella que més s'adeque als valors del sistema democràtic i al benestar de la societat, d'acord amb els drets i deures dels ciutadans.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Acadèmiques

Curs 3r ESO

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització. Retenció de la informació. Tipus de text. Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Busca de semblances amb altres problemes ja resolts. Resolució de problemes més simples. Experimentació i obtenció de pautes. Assaig-error. L'error com a forma d'aprenentatge. Descomposició del problema en problemes més senzills. Comprovació del resultat. Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística. Estratègies de comprensió d'enunciat: Lectura comprensiva. Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi. Identificació de dades i unitats. Identificació de la qüestió principal.</p>	<p>BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions matemàtiques en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solucions trobades per a construir nous coneixements.</p> <p>BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció grammatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.6. Llegir textos contínus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics) i xicotetes investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p>	CCLI CAA CMCT CAA CCLI CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA

<p>Identificació de les paraules clau de l'enunciat. Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortalees i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Pensament mitjans-fi. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió. Elecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Evaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escuta activa. Diàleg igualitaria. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p>	<p>BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, processos de resolució problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentaris de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL1.9. Realitzar de manera eficàcias tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortalees i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptant la planificació a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats,avaluant amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicant de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL1.12. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i</p>	CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA SIEE SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA
--	---	---

<p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en (xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades) o per mitjà de la síndicació de fonts de continguts (RSS). Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Realització, formatatge senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia. Escalatge, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Edició d'equacions.</p> <p>Representació gràfica.</p>	<p>companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.13. Buscar i seleccionar a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada informació en mitjans digitals, com ara pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, etc., i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.15. Crear i editar continguts digitals, com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i materials didàctics per a ús propi o d'altres.</p>	CSC CMCT CD CD CSC CMCT CD
---	---	--

Bloc 2: Nombres i àlgebra. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Potències de nombres racionals amb exponent enter. Significat iús.</p> <p>Potències de base 10. Aplicació per a l'expressió de nombres en notació científica.</p> <p>Expressions radicals.</p> <p>Nombres decimals i racionals.</p>	<p>BL2.1. Interpretar els nombres racionals, i les seues propietats (densitat, classificació) i utilitzar-los en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres en: fi, fractals, etc.), de mesura, expressió, comparació i descripció de conceptes numèrics.</p>	CMCT CSC

<p>Transformació de fraccions en decimals i viceversa. Nombres decimals exactes i periòdics.</p> <p>Fracció generatriu.</p> <p>Expressions radicals. Transformació i operacions.</p> <p>Error absolut i relatiu.</p> <p>Arrels quadrades. Arrels no exactes. Expressió decimal.</p> <p>Operacions amb fraccions i decimals.</p> <p>Càlcul aproximat i arredoniment. Xifres significatives.</p> <p>Operacions amb nombres expressats en notació científica.</p> <p>Jerarquia d'operacions.</p> <p>Investigació de regularitats, relacions i propietats que apareixen en conjunts de nombres. Expressió usant llenguatge algebraic.</p> <p>Successions numèriques. Successions recurrents Progressions aritmètiques i geomètriques.</p> <p>Transformació d'expressions algebraiques. Igualtats notables. Operacions elementals amb polinomis.</p> <p>Resolució d'equacions de segon grau amb una incògnita.</p> <p>Resolució d'equacions senzilles de grau superior a dos.</p> <p>Resolució de problemes que requereixen equacions i sistemes.</p>	<p>BL2.2. Operar amb els nombres racionals utilitzant estratègies de càlcul (mental, estimació, ús de calculadores, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, etc.) i els procediments (algorítmics convencionals o altres) més adequats segons la naturalesa del càlcul, per a avaluar resultats, extraure conclusions i prendre decisions en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres en: fi, fractals, etc.) i altres.</p> <p>BL2.3. Expressar en llenguatge algebraic regles que descriuen successions numèriques i relacions funcionals a través de fórmules i equacions, en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres: fi, fractals, etc.), recolzant-se en mitjans tecnològics (sensors, calculadores gràfiques, etc.) que ajuden a identificar millor les dites situacions.</p> <p>BL2.4. Manipular el llenguatge algebraic en les operacions amb polinomis, la transformació d'expressions, les identitats notables, la resolució d'equacions i sistemes d'equacions i les funcions amb els procediments (algorítmes numèrics, gràfics, algebraics o altres) més adequats, per a resoldre situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres: fi, fractals, etc.) que requereixen generalització.</p>	CMC CAA CMCT CAA CMCT CAA
--	---	--

Bloc 3: Geometria. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Geometria del pla.</p> <p>Lloc geomètric.</p> <p>Teorema de Tales. Divisió d'un segment en parts proporcionals.</p> <p>Translacions, girs i simetries en el pla.</p> <p>Geometria de l'espai. Plans de simetria en els poliedres. L'esfera.</p> <p>Interseccions de plans i esferes.</p> <p>El globus terraquí. Coordenades geogràfiques i fusos horaris. Longitud i latitud d'un punt.</p> <p>Resolució de problemes geomètrics.</p>	<p>BL3.1. Analitzar les característiques i propietats de les figures i cossos geomètrics (costats, cares, vèrtexs,arestes, angles, seccions, simetries, raó de semblaença, coordenades geogràfiques, etc.) utilitzant distints materials (varetes, espills, trames, geoplans, cossos sòlids, envasos, material encunyat, etc.) i ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara programes de geometria dinàmica), per a descriure situacions geomètriques de les matemàtiques i d'altres àrees, art (frisos, mosaics, pintura, escultura), arquitectura (relació àuria, plans, estructures espacials, etc.), ciències</p>	CMCT CD CEC

<p>Interés per les diferents produccions culturals i artístiques on apareguen els elements estudiats (pel·lícules, curts, vídeos artístics, animació, documentals, publicitat).</p> <p>Interés i gaudi de les possibilitats que ens oferixen els diferents entorns artístics: museus, exposicions, galeries d'art, auditoris, teatres, pàgines web i blogs de museus, exposicions artístiques, galeries d'art.</p> <p>Respecte i valoració de les distintes manifestacions artístiques.</p> <p>Expressió crítica dels seus coneixements, idees, opinions i preferències respecte a les manifestacions artístiques.</p>	<p>(formes, simetries, etc.), i reconéixer la seu bellesa.</p> <p>BL3.2. Mesurar i calcular angles, longituds, superfícies i volums en el pla i en l'espai, utilitzant les unitats, els instruments de mesura, les ferramentes (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara programes de geometria dinàmica), estratègies i fórmules més adequades, així com els teoremes de Pitagòres i Tales, per a prendre decisions en situacions geomètriques de les matemàtiques i d'altres àrees (recorreguts urbans, estudi de plànols i mapes adequats al seu nivell, arquitectura, manifestacions artístiques, percepció espacial, etc.).</p> <p>BL3.3. Descriure els elements geomètrics propis del nivell que apareixen en les manifestacions artístiques més significatives de la pintura, escultura i mitjans audiovisuals, justificar el seu valor com a part del patrimoni artístic i cultural, i argumentar de manera crítica les seues idees, opinions i preferències a través del diàleg i la reflexió.</p>	CMCT CD CAA
--	--	-------------------

Bloc 4: Funcions. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Descripció qualitativa de gràfiques.</p> <p>Comparació de situacions de dependència funcional donades per mitjà de taules i enunciats.</p> <p>Utilització de models lineals, per mitjà de la confecció de la taula, la representació gràfica i l'obtenció de l'expressió algebraica.</p> <p>Expressions de l'equació de la recta.</p> <p>Funcions quadràtiques. Representació gràfica.</p> <p>Resolució de problemes per mitjà de l'estudi de funcions.</p>	<p>BL4.1. Interpretar relacions funcionals (lineals i quadràtiques) expressades en llenguatge algebraic o gràfic, descriuint les seues propietats (creixement, decreixement, màxims, mínims, punts de tall, etc.) en contextos personals, socials, professionals o científics.</p> <p>BL4.2. Analitzar relacions quantitatives i numèriques (taules, gràfiques i equacions) per a modelitzar funcions lineals i quadràtiques, en contextos personals, socials, professionals o científics, utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).</p>	CMCT CSC

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Fases d'un estudi estadístic.</p> <p>Variàbles quantitatives contínues i discretes.</p> <p>Selecció de mostres. Representativitat.</p> <p>Freqüència: absoluta, relativa i acumulada.</p> <p>Agrupació de dades en intervals.</p> <p>Paràmetres de centralització: mitjana, moda, mediana i quartils.</p> <p>Interpretació i propietats.</p> <p>Paràmetres de dispersió: rang, recorregut interquartílic i desviació típica.</p> <p>Interpretació conjunta de la mitjana i la desviació típica.</p> <p>Diagrama de caixa i bigots.</p> <p>Resolució de problemes en què intervenguen informacions estadístiques.</p> <p>Experiències aleatòries.</p> <p>Diagrames d'arbre.</p> <p>Permutacions. Factorial d'un nombre.</p> <p>Resolució de problemes en què intervenga el càlcul de probabilitats.</p>	<p>BL5.1. Analitzar informacions estadístiques unidimensionals de fenòmens socials, econòmics o científics (sondejos d'opinió, enquestes de consum, eficàcia de fàrmacs, experiments dissenyats en l'aula, etc.) descriuint-les per mitjà de taules, paràmetres, gràfiques o diagrames, utilitzant les ferramentes adequades (calculadora, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara fulls de càlcul) per a elaborar informes i extraure conclusions.</p> <p>BL5.2. Analitzar fenòmens aleatoris relacionats amb l'entorn pròxim (jocs d'atzar, herència genètica, fenòmens meteorològics, etc.), aplicant diferents estratègies (diagrames d'arbre, recomptes sistemàtics o disseny d'experiments), utilitzant materials diversos (calculadora, daus, monedes, ruletes, etc.) i calcular probabilitats per a prendre decisions.</p>	CMCT CSC CAA

Curs 4t ESO

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral:</p> <p>Activació de coneixements previs.</p> <p>Manteniment de l'atenció.</p> <p>Selecció de la informació.</p> <p>Memorització.</p> <p>Retenció de la informació.</p> <p>Tipus de texts.</p> <p>Estratègies de resolució de problemes:</p> <p>Organització de la informació.</p> <p>Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc.</p> <p>Selecció d'una notació adequada.</p> <p>Busca de semblances amb altres problemes ja resolts.</p> <p>Resolució de problemes més simples.</p>	<p>BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions matemàtiques en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solucions trobades per a construir nous coneixements.</p> <p>BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una</p>	CCLI CAA CMCT

<p>Experimentació i obtenció de pautes.</p> <p>Assaig-error. L'error com a forma d'aprenentatge.</p> <p>Descomposició del problema en problemes més senzills.</p>		CAA
<p>Comprovació del resultat.</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p>		CMCT CCLI CAA
<p>Normes gramaticals.</p> <p>Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p>	BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori.	
<p>Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.).</p>	BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	CMCT CCLI
<p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p>		
<p>Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística.</p>	BL1.6. Llegir textos continus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics) i xicotetes investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.	CMCT CCLI CAA
<p>Estratègies de comprensió d'enunciat:</p> <p>Lectura comprensiva.</p>		
<p>Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi.</p> <p>Identificació de dades i unitats.</p>	BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, processos de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentaris de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CMCT CCLI CAA
<p>Identificació de la qüestió principal.</p> <p>Identificació de les paraules clau de l'enunciat.</p>		
<p>Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p>		
<p>Formats de presentació.</p>		
<p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic.</p>		
<p>Estratègies de busca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p>		
<p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p>		
<p>Iniciativa i innovació.</p>	BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	CMCT CCLI CAA
<p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança,</p>		

<p>flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fí.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p>	<p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p>	<p>professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL1.9. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues fortalees i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	SIEE
<p>Evaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p>	<p>BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats,avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	SIEE CAA	
<p>Evaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p>	<p>BL1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p>	SIEE	
<p>Evaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p>	<p>BL1.12. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	SIEE CAA CSC	
<p>Evaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p>	<p>BL1.13. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals, com ara pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, etc., i registrar-la en paper de manera cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p>	CMCT CD	
<p>Evaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p>	<p>BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el</p>	CD CSC	

Realització, formatatge senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Drets d'autor i llicències de publicació. Edició d'equacions. Representació gràfica.	ciberassetjament. BL1.15. Crear i editar continguts digitals, com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i elaboració de materials didàctics per a ús propi o d'altres, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.	CMCT CD
---	--	------------

Bloc 2: Nombres i àlgebra. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Reconeixement de nombres que no poden expressar-se en forma de fracció. Nombres irracionals. Logaritmes. Definició i propietats. Representació de nombres en la recta real. Intervals. Interpretació i ús dels nombres reals en diferents contextos triant la notació i aproximació adequades en cada cas. Potències d'exponent enter o fraccionari i radicals senzills. Operacions i propietats. Jerarquia d'operacions. Interès simple i compost. Manipulació d'expressions algebraiques i del llenguatge de les funcions. Utilització d'igualtats notables. Arrels i factorització. Regla de Ruffini. Fraccions algebraiques. Simplificació i operacions. Equacions de grau superior a dos. Resolució de problemes que requerisquen equacions i sistemes.	BL2.1. Interpretar els nombres reals i les seues propietats i utilitzar-los en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres en: fi, fractals, etc.), de mesura, expressió, comparació i descripció de conceptes numèrics. BL2.2. Operar amb els nombres racionals utilitzant estratègies de càlcul (mental, estimació, ús de calculadores, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils) i procediments (algorítmics convencionals o altres) més adequats segons la naturalesa del càlcul, per a avaluar resultats, extraure conclusions i prendre decisions en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres en: fi, fractals, etc.) i altres. BL2.3. Expressar en llenguatge algebraic regles que descriuen successions numèriques i funcions a través de fórmules, equacions i inequacions, en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres en: fi, fractals, etc.) recolzant-se en mitjans tecnològics (sensors, calculadors gràfiques, etc.) que ens ajuden a identificar millor eixes situacions. BL2.4. Manipular el llenguatge algebraic en la factorització de polinomis, les operacions amb fraccions algebraiques, la resolució d'equacions, sistemes d'equacions i inequacions i funcions amb els procediments (algorítmics	CMCT CSC CMCT CAA CMCT CMCT

numèrics, gràfics, algebraics o altres) més adequats per a resoldre situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres: fi, fractals, etc.) que requerisquen generalització i anàlisi.

Bloc 3: Geometria. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Mesures d'angles en el sistema sexagesimal i en radians. Raons trigonomètriques. Relacions entre estes. Relacions mètriques en els triangles. Iniciació a la geometria analítica en el pla: coordenades. Vectors. Equacions de la recta. Paral·lelisme, perpendicularitat. Semblança. Figures semblants. Raó entre longituds, àrees i volums de cossos semblants. Resolució de problemes geomètrics i trigonomètrics. Interès per les diferents produccions culturals i artístiques on apareguen els elements estudiats (pel lícules, curts, vídeos artístics, animació, documentals, publicitat). Interès i gaudi de les possibilitats que ens oferixen els diferents entorns artístics: museus, exposicions, galeries d'art, auditoris, teatres, pàgines web i blogs de museus, exposicions artístiques, galeries d'art. Respecte i valoració de les distintes manifestacions artístiques. Expressió crítica dels seus coneixements, idees, opinions i preferències respecte a les manifestacions artístiques.	BL3.1. Analitzar les característiques i propietats de les figures planes i cossos geomètrics (semblança, raons trigonomètriques elementals, unitats angulars, etc.), utilitzant distints materials i les ferramentes adequades (calculadors gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara programes de geometria dinàmica), per a descriure situacions geomètriques relacionades amb la trigonometria, en contexts de les matemàtiques i d'altres àrees (resolució de triangles, càlcul de distàncies entre punts inaccessibles, etc.). BL3.2. Mesurar i calcular angles, longituds, superfícies i volums en el pla i en l'espai, utilitzant les unitats del sistema mètric sexagesimal i internacional, els instruments (cinta mètrica, teodolits senzills o industrials), les ferramentes adequades (calculadors gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara programes de geometria dinàmica) i fórmules per a prendre decisions en situacions relacionades amb la trigonometria en contexts reals de les matemàtiques i d'altres ciències (càlcul d'altures a partir d'ombra o de l'angle, mesuraments de distàncies entre punts inaccessibles, etc.). BL3.3. Identificar els conceptes bàsics de geometria analítica (punt, vector, equacions de la recta, paral·lelisme, etc.) per a descriure fenòmens físics senzills (posició, desplaçament, força, etc.). BL3.4 Descriure els elements geomètrics propis del nivell que apareixen en les manifestacions artístiques més significatives de la pintura, escultura i mitjans audiovisuals i justificar el seu valor com a part del patrimoni artístic i cultural, argumentant de manera crítica les seues idees, opinions i preferències a través del diàleg i la reflexió.	CMCT CD CEC CMCT CD CAA CMCT

Bloc 4: Funcions. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi d'altres models funcionals: proporcionalitat inversa, exponencials, logarítmiques i definits (models és masculí) a trossos. Interpretació d'un fenomen descrit per mitjà d'un enunciat, taula, gràfic o expressió analítica. La taxa de variació mitjana com a mesura de la variació d'una funció en un interval. Estudi de la relació entre coeficients i gràfiques. Resolució de problemes per mitjà de l'estudi de funcions.	BL4.1. Interpretar relacions funcionals (proporcionalitat inversa, exponencials, logarítmiques i definides a trossos) expressades en llenguatge algebraic o gràfic, descrivint les seues propietats i assenyalant els valors puntuals o intervals de la variable que les determinen en contextos personals, socials, professionals o científics. BL4.2. Analitzar relacions quantitatives i numèriques (taules, gràfiques i equacions) per a modelitzar funcions lineals quadràtiques i altres, en contextos personals, socials, professionals o científics, utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).	CMCT CSC CMCT CD

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fases i tasques d'un estudi estadístic. Anàlisi de gràfiques estadístiques. Detecció de fal·làcies. Paràmetres de centralització i dispersió. Interpretació, anàlisi i utilització. Comparació de distribucions per mitjà dels paràmetres de centralització i dispersió. Diagrames de dispersió. Introducció a la correlació. Resolució de problemes en què intervinguen informacions estadístiques. Tècniques de recompte. Introducció a la combinatòria: combinacions, variacions i permutacions. Probabilitat simple i composta. Successos dependents i independents. Experiències aleatòries compostes. Taules de contingència i diagrames d'arbre. Probabilitat condicionada. Resolució de problemes en què intervinga el càlcul de probabilitats.	BL5.1. Analitzar informacions estadístiques unidimensionals o bidimensionals de fenòmens socials, econòmics o científics (sondejos d'opinió, enquestes de consum, eficàcia de fàrmacs, experiments dissenyats en Paula, etc.) i descriure-les per mitjà de taules, paràmetres, gràfiques o diagrames, utilitzant les ferramentes adequades (calculadora, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara fulls de càlcul), per a elaborar informes i extraure conclusions. BL5.2. Analitzar fenòmens aleatoris simples o compostos relacionats amb l'entorn pròxim (jocs d'atzar, herència genètica, fenòmens meteorològics, etc.), aplicant diferents estratègies (recomptes sistemàtics, combinatòria, diagrames d'arbre, taules de contingència o dissenys d'experiments), utilitzant materials diversos (calculadora, daus, monedes, ruletes, etc.), per a calcular probabilitats i prendre decisions.	CMCT CSC CAA CMCT CAA

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

MATEMÀTIQUES ORIENTADES A LES ENSENYANCES APLICADES

3r I 4t ESO

INTRODUCCIÓ

Les matemàtiques constitueixen una manera de mirar i interpretar el món que ens rodeja, reflectixen la capacitat creativa, expressen amb precisió conceptes i arguments, afavorixen la capacitat per a aprendre a aprendre i contenen elements de gran bellesa. La varietat de coneixements matemàtics i l'aplicabilitat en distints contextos els conferixen un important caràcter instrumental per a ajudar els ciutadans a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional, i les distintes disciplines, especialment les científiques, tecnològiques i socials a expressar amb rigor els seus coneixements i afavorir l'adquisició d'altres de nous, a més d'actuar com a força conductora en el desenrotllament de la cultura i de les civilitzacions.

El sentit d'esta matèria en l'Educació Secundària Obligatòria continua sent en gran manera experiencial, i augmenta gradualment el nivell d'abstracció. El currículum bàsic s'ha formulat tenint en compte la proposta realitzada en Primària, el desenrotllament cognitiu i emocional en què es troba l'alumnat d'esta etapa, l'adquisició i el desenrotllament del pensament abstracte, l'interès per aprendre i relacionar-se amb els seus iguals i amb l'entorn, la possibilitat d'utilitzar noves tecnologies i el pas per les opcions de matemàtiques aplicades o acadèmiques en el final de l'etapa. Per a desenrotllar esta matèria s'han agrupat els continguts en cinc blocs: "Processos, mètodes i actituds en matemàtiques", "Nombres i àlgebra", "Geometria", "Funcions" i "Estadística i probabilitat".

L'alumnat que cursa esta matèria progressarà en l'adquisició i el desenrotllament de tècniques matemàtiques i de raonament matemàtic, en la capacitat d'analitzar, interpretar i comunicar diversos fenòmens, resoldre problemes o realitzar investigacions en distints contextos; i desenrotllar actituds positives cap a l'aplicació pràctica del coneixement matemàtic, tant per a l'enriquiment personal com per a la valoració del seu paper en el progrés de la humanitat, tot això focalitzat en l'aplicació pràctica, en contextos reals, enfront de l'aprofundiment en els aspectes teòrics.

Al llarg de l'etapa, els continguts es detallen en cada bloc i en cada curs, de manera que s'amplia el tipus de continguts o els processos en què apareixen. Una bona part es repeteixen en diversos cursos, atenent la necessitat d'aprofundir en el tractament i la complexitat d'estos per a consolidar-los. Per exemple, el coneixement numèric apareix en els quatre cursos, ja que suposa reconéixer distints tipus de nombres, contextos d'ús, representacions, operacions i estratègies de càlculs, relacions entre ells, etc.

Cal subratllar les múltiples i intenses connexions que hi ha entre els continguts dels distints blocs i la necessitat de tindre-ho en compte a l'hora de planificar les situacions o tasques d'aula en els diferents cursos i itineraris, per a donar-los més sentit que al tractar-los de forma aïllada. La proporcionalitat, la mesura, l'àlgebra o l'anàlisi,

per exemple, s'aborden en distints blocs. A més, en esta etapa s'ha de coordinar amb altres matèries el tractament d'alguns continguts, per exemple numèrics i algebraics, en la forma de treball i en el temps de presentació.

El bloc 1, “Processos, mètodes i actituds en matemàtiques”, és l'eix vertebrador de la resta dels blocs; forma part del quefer diari en l'aula per a treballar la resta dels continguts. Es presenten en este bloc els continguts relacionats amb la resolució de problemes, la realització de projectes d'investigació matemàtica, la modelització, les actituds cap a les matemàtiques, la planificació i gestió de projectes, la utilització dels mitjans i recursos tecnològics i els continguts transversals.

La resolució de problemes com a contingut i mètode és un objectiu prioritari. El procés incideix en l'habilitat de llegir atentament i reflexionar en textos contínus i discontinus per a entendre diferents plantejaments, establir un pla de treball que es revisa mentre dura la resolució, modificar el pla si no dóna resultat, comprovar la solució si s'ha trobat, comunicar els resultats o plantear nous problemes, plantejar aplicacions del coneixement i les habilitats matemàtiques a diverses situacions de la vida real i extrapolar els resultats obtinguts a situacions anàlogues. Estes estratègies de resolució de problemes constitueixen una de les línies principals de l'activitat matemàtica i han de ser font i suport principal de l'aprenentatge. Durant la resolució de problemes s'activa i es reforça el control sobre el mateix procés d'aprenentatge.

L'alumnat ha d'aprendre matemàtiques utilitzant-les en una gran varietat de contextos, de les matemàtiques, l'economia, la tecnologia, les ciències naturals i socials, la medicina, les comunicacions, els esports, situacions quotidianes, jocs, etc., per a adquirir progressivament coneixements més complexos a partir de les experiències i els coneixements previs que ajuden a entendre el món canviant que ens rodeja i a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional. De les tasques i activitats que es plantegen, de la motivació, de l'actitud positiva i dels materials que s'utilitzen dependrà, en gran part, l'èxit en l'aprenentatge. Al mateix temps, s'ha d'afavorir l'aprenentatge cooperatiu, el treball en equip, i s'ha de donar una consideració positiva als errors, com a allò que cal tindre en compte per a poder continuar avançant en la consolidació de nous continguts.

L'ús de recursos didàctics i materials variats com a taules, daus, fitxes, teodolits, calculadores científiques i gràfiques, programes de geometria dinàmica i altres, materials digitals didàctics i recursos en la xarxa, oferixen l'oportunitat de dissenyar escenaris d'aprenentatge enriquits perquè els estudiants perceben les matemàtiques com una ciència experimental i un procés explorador significatiu dins de la seua formació. La tecnologia oferix, a més, possibilitats d'adaptació de l'ensenyança a les necessitats especials de l'alumnat.

Els criteris d'avaluació, que són clau en el procés d'ensenyança, estan redactats amb el següent esquema, un verb (p.e. operar) que indica el que s'espera que l'estudiant siga capaç de realitzar, una paraula o paraules que indiquen sobre què o amb què actua l'estudiant (números naturals, sencers, decimals, fraccionaris), i una paraula o paraules que indiquen la naturalesa de l'execució requerida (per a avaluar resultats i extraure conclusions en situacions comercials, socials, científiques i altres) com a evidència que l'aprenentatge s'ha aconseguit. Els criteris d'avaluació, expressats d'esta manera, ens permetran realitzar una avaluació per criteris de les matemàtiques, assegurant que treballem els continguts.

En el marc de les competències clau, les matemàtiques contribueixen a la competència en comunicació lingüística a l'ampliar substancialment el vocabulari de l'alumnat, incorporant l'específic de les matemàtiques, que utilitzen totes les ciències, a més d'utilitzar contínuament la comunicació tant oral com escrita en la formulació i expressió de les idees. Les oportunitats per a comunicar idees matemàtiques i el procés d'escoltar, exposar, dialogar i redactar, afavorixen l'expressió i comprensió dels missatges orals i escrits en situacions diverses. És en la resolució de problemes on adquirix especial importància l'expressió tant oral com escrita dels processos realitzats i dels raonaments seguits.

L'èmfasi en la funcionalitat dels aprenentatges, la seu utilitat per a comprendre el món que ens rodeja o la mateixa selecció d'estratègies per a la resolució d'un problema, determinen la possibilitat real d'aplicar les matemàtiques a diferents camps de coneixement o a distintes situacions de la vida quotidiana, contribuint així amb major pes a l'adquisició de la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. La competència matemàtica, reconeguda com a clau per la Unió Europea, es desenrotlla especialment gràcies a la contribució de la matèria de Matemàtiques. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'alumne és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedural, implicats en la resolució d'una tasca matemàtica o científica determinada. Les matemàtiques contribueixen de manera especial al desenvolupament del pensament i raonament, en particular, el pensament logicodeuctiu.

La incorporació de ferramentes tecnològiques com a recurs didàctic per a l'aprenentatge i per a la resolució de problemes, i la realització d'investigacions, contribueix en gran manera a millorar la competència digital. Les matemàtiques contribueixen en gran manera a saber analitzar i interpretar dades (la informació que s'obté), confrontar i avaluar els continguts dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant en línia com fora de línia, i a utilitzar-los en la resolució de problemes.

La matèria desenrotlla les tècniques heurístiques que constitueixen models generals de tractament de la informació i de raonament, i consoliden l'adquisició de destreses involucrades en la competència d'aprendre a aprendre com ara l'autonomia, la perseverança, la sistematització, la reflexió crítica i l'habilitat per a comunicar amb eficàcia els resultats del propi treball. La verbalització del procés seguit en l'aprenentatge ajuda a la reflexió sobre què s'ha après, quina falta per aprendre, com i per a què.

La contribució de les matemàtiques a les competències socials i cíviques es realitza a través de tots els continguts i la metodologia de treball. El bloc de tractament de la informació facilita l'alumnat l'anàlisi matemàtica de les dades necessàries per a la presa de decisions quant a la seua participació social com a ciutadans i consumidors responsables d'enquestes, sondejos, escrutinis, reportatges, gràfiques, etc. El treball cooperatiu en matemàtiques adquix una dimensió singular si s'aprén a acceptar altres punts de vista diferents del propi, en particular a l'hora d'utilitzar estratègies personals de resolució de problemes, comparant els possibles resultats i triant com a solució aquella que més s'adeque als valors del sistema democràtic i al benestar de la societat, d'acord amb els drets i deures dels ciutadans.

En la metodologia de la matèria estan implicites les estratègies que contribueixen al sentit d'iniciativa i esperit emprendedor de l'alumnat (activitat creadora, labor investigadora, partir dels coneixements que sobre un tema determinat, etc.), que li fan sentir-se capaç d'aprendre, augmentant la seua autonomia, responsabilitat i compromís personal. L'estructura mateixa de la matèria propicia el desenrotllament d'estructures mentals que ajuden a organitzar el coneixement, recolzada en tècniques d'estudi, d'observació i de registre sistemàtic d'informació, plantejant-se preguntes i manejan diverses estratègies per a la presa de decisions racionals i crítiques, i així aconseguir metes a curt i llarg termini, amb perseverança i valoració de l'esforç realitzat.

Les matemàtiques contribueixen a la consciència i expressió cultural perquè el mateix coneixement matemàtic és expressió universal de la cultura. En tota consciència i expressió cultural hi ha un plantejament que inclou multitud d'aspects matemàtics, des de la mesura fins a la geometria, passant per la resolució de problemes, que permet a l'alumnat apreciar la importància de l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de distints mitjans, inclosa la música, les arts escèniques, la literatura i les arts plàstiques. En particular, la geometria és part integral de l'expressió artística de la humanitat i oferix mitjans per a descriure i comprendre el món que ens rodeja, i apreciar la bellesa de les estructures realitzades.

Continguts i criteris d'avaluació de l'àrea Matemàtiques orientades a les ensenyances aplicades.

Curs 3r ESO

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització. Retenció de la informació. Tipus de text	L1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions	CCLI CAA CMCT CMCT CAA

<p>Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Busca de semblances amb altres problemes ja resolts. Resolució de problemes més simples. Experimentació i obtenció de pautes. Assaig-error. L'error com a forma d'aprenentatge. Descomposició del problema en problemes més senzills. Comprovació del resultat. Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Vocabulari propi de números, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística. Estratègies de comprensió d'enunciats: Lectura comprensiva. Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi. Identificació de dades i unitats. Identificació de la qüestió principal. Identificació de les paraules claus de l'enunciat. Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació.</p>	<p>matemàtiques en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solicions trobades per a construir nous coneixements.</p> <p>BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori..</p> <p>BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.6. Llegir textos continus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics) i xicotetes investigacions matemàtiques, en formats diversos i presents en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, processos de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentaris de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no</p>	CCLI CMCT CAA
--	--	---------------------

<p>Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Pensament mitjans-fi. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilidades de comunicació. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en (xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades) o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS). Estratègies de filtrat en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p>	<p>discriminatori.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL1.9 Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interés durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL1.12. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.13. Buscar i seleccionar a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, etc., registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemat-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p>	CMCT CCLI CAA
---	---	---------------------

<p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Servicis de la web social com a blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia. Escalat, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Edició d'equacions.</p> <p>Representació gràfica.</p>	<p>BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir a altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.15. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i materials didàctics per a ús propi o d'altres.</p>	<p>CD CSC</p> <p>CMCT CD</p>
---	--	--------------------------------------

Bloc 2: Números i àlgebra. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Potències de números racionals amb exponent sencer. Significat i ús.</p> <p>Potències de base 10. Aplicació per a l'expressió de números en notació científica.</p> <p>Nombres decimals i racionals.</p> <p>Transformació de fraccions en decimals i viceversa. Nombres decimals exactes i periòdics.</p> <p>Fracció generatriu.</p> <p>Càlcul aproximat i arredoniment. Error comès.</p> <p>Operacions amb fraccions i decimals. Operacions amb nombres grans i xicotets.</p> <p>Jerarquia d'operacions.</p> <p>Investigació de regularitats, relacions i propietats que apareixen en conjunts de nombres. Expressió usant el llenguatge algebraic.</p> <p>Successions numèriques. Successions recurrents Progressions aritmètiques i geomètriques.</p>	<p>BL2.1. Interpretar els nombres racionals i utilitzar-los en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels números en: fi, fractals, etc.), de mesura, expressió, comparació i descripció de conceptes numèrics.</p> <p>BL2.2. Operar amb els nombres racionals utilitzant estratègies de càlcul (mental, estimació, ús de calculadores, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, etc.) i els procediments (algorítmes convencionals o altres) més adequats segons la naturalesa del càlcul, per a avaluar resultats, extraure conclusions i prendre decisions en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels números en: fi, fractals, etc.) i altres.</p> <p>BL2.3. Expressar en llenguatge algebraic regles que descriuen successions numèriques i relacions funcionals a través de fórmules i equacions, en</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p>

<p>Operacions elementals amb polinomis: suma, resta i producte.</p> <p>Transformació d'expressions algebraiques. Igualtats notables.</p> <p>Resolució d'equacions de segon grau amb una incògnita.</p> <p>Resolució de sistemes d'equacions lineals amb dos incògnites.</p> <p>Resolució de problemes que requerisquen equacions i sistemes.</p>	<p>situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels números en: fi, fractals, etc.), podent-se recolzar en mitjans tecnològics (sensors, calculadores gràfiques, etc.) que ajuden a identificar millor les mencionades situacions.</p> <p>BL2.4. Manipular el llenguatge algebraic en les operacions amb polinomis, la transformació d'expressions, les igualtats notables, la resolució d'equacions i sistemes d'equacions i les funcions amb els procediments (algorítmes numèrics, gràfics, algebraics o altres) més adequats, per a resoldre situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels números: fi, fractals, etc.) que requerisquen generalització.</p>	<p>CMCT CAA</p>
--	---	---------------------

Bloc 3: Geometria. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Mediatriu, bisectriu, angles i les seues relacions, perímetre i àrea. Propietats. Teorema de Tales. Divisió d'un segment en parts proporcionals.</p> <p>Aplicació a la resolució de problemes.</p> <p>Translacions, girs i simetries en el pla.</p> <p>Geometria de l'espai: àrees i volums.</p> <p>El globus terraqüí. Coordenades geogràfiques. Longitud i latitud d'un punt.</p> <p>Resolució de problemes geomètrics.</p> <p>Interés per les diferents produccions culturals i artístiques on apareguen els elements estudiats (pel lícules, curts, vídeos artístics, animació, documentals, publicitat).</p> <p>Interés i gaudi de les possibilitats que ens oferixen els diferents entorns artístics: museus, exposicions, galeries d'art, auditoris, teatres, pàgines web i blogs de museus, exposicions artístiques, galeries d'art.</p> <p>Respecte i valoració de les distintes manifestacions artístiques.</p> <p>Expressió crítica dels seus coneixements, idees, opinions i preferències respecte a les manifestacions artístiques.</p>	<p>BL3.1. Analitzar les característiques i propietats de les figures i cossos geomètrics (costats, cares, vèrtexs,arestes, angles, seccions, simetries, raó de semblança, coordenades geogràfiques, etc.) utilitzant diversos materials (varetes, espills, trames, geoplans, cossos sòlids, envasos, material encunyat, etc.) i ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com a programes de geometria dinàmiques), per a descriure situacions geomètriques de les matemàtiques i d'altres àrees, art (frisos, mosaics, pintura, escultura), arquitectura (relació àuria, plans, estructures espacials, etc.), ciències (formes, simetries, etc.), reconeixent la seua bellesa.</p> <p>BL3.2. Mesurar i calcular angles, longituds, superfícies i volums en el pla i en l'espai, utilitzant les unitats, els instruments de mesura, les ferramentes (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com a programes de geometria dinàmiques), estratègies i fórmules més adequades, així com els teoremes de Pitagòres i Tales, per a prendre decisions en situacions geomètriques de les matemàtiques i d'altres àrees (recorreguts urbans, estudi de plans i mapes adequats al seu nivell, arquitectura, manifestacions artístiques, percepció espacial, etc.).</p>	<p>CMCT CD CEC</p> <p>CMCT CD CAA</p>

	BL3.3 Descriure els elements geomètrics propis del nivell que apareixen en les manifestacions artístiques més significatives de la pintura, escultura i mitjans audiovisuals i justificar el seu valor com a part del patrimoni artístic i cultural, argumentant de forma crítica les seues idees, opinions i preferències a través del diàleg i la reflexió.	CMCT CEC CCLI
--	---	---------------------

Bloc 4: Funcions. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Descripció qualitativa de gràfiques. Comparació de situacions de dependència funcional donades per mitjà de taules i enunciats. Utilització de models lineals, per mitjà de la confecció de la taula, la representació gràfica i l'obtenció de l'expressió algebraica. Expressions de l'equació de la recta. Funcions quadràtiques. Representació gràfica. Resolució de problemes per mitjà de l'estudi de funcions	BL4.1. Interpretar relacions funcionals (lineals i quadràtiques) expressades en llenguatge algebraic o gràfic, descriuint les seues propietats (creixement, decreixement, màxims, mínims, punts de tall, etc.) en contextos personals, socials, professionals o científics. BL4.2. Analitzar relacions quantitatives i numèriques (taules, gràfiques i equacions) per a modelitzar funcions lineals i quadràtiques, en contextos personals, socials, professionals o científics, utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).	CMCT CSC CMCT CD

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fases d'un estudi estadístic Variables quantitatives contínues i discretes. Selecció de mostres. Representativitat. Freqüència: absoluta, relativa i acumulada. Agrupació de dades en intervals. Paràmetres de centralització: mitjana, moda, mediana i quartils. Interpretació i propietats Paràmetres de dispersió: rang, recorregut interquartílic i desviació típica. Interpretació conjunta de la mitjana i la desviació típica. Diagrama de caixa i bigots. Resolució de problemes en què intervinguen informacions estadístiques.	BL5.1 Analitzar informacions estadístiques unidimensionals de fenòmens socials, econòmics o científics (sondejos d'opinió, enquestes de consum, eficàcia de fàrmacs, experiments dissenyats en l'aula, etc.) descriuint-les per mitjà de taules, paràmetres, gràfiques o diagrames, utilitzant les ferramentes adequades (calculadora, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com a fulls de càlcul), per a elaborar informes i extraure conclusions.	CMCT CCLI CAA

Curs 4t ESO

Bloc 1: processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització. Retenció de la informació. Tipus de text Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibujos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Recerca de semblances amb altres problemes ja resolts. Resolució de problemes més simples. Experimentació i obtenció de pautes. Assaig-erroc. L'error com a forma d'aprenentatge. Descomposició del problema en problemes més senzills. Comprovació del resultat. Planificació de textos orals. Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Vocabulari propi de números, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística. Estratègies de comprensió d'enunciat: Lectura comprensiva. Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi.	BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions matemàtiques en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), i comprovar i interpretar les solucions trobades per a construir nous coneixements. BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, i aplicar les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional i aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, i utilitzar un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.6. Llegir textos contínus o discontinus; enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics); i xicotetes investigacions matemàtiques en formats diversos i presentats en suport paper i digital; utilitzar les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el	CCLI CAA CMCT CMCT CAA CCLI CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA

Identificació de dades i unitats. Identificació de la qüestió principal. Identificació de les paraules claus de l'enunciat. Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i parafrasi. Bibliografia i bibliografia web. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Pensament mitjans-fí Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortaleces i debilitats. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escuta activa Diàleg igualitari.	contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, processos de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentaris de textos amb contingut matemàtic), de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals, aplicar les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi i presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, i citar adequadament la seua procedència. BL1.9 Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant la seua realització i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos i transformar les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts. BL1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a la seua realització i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	CMCT CCLI CAA
---	---	---------------------

Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Ferramentes digitals de recerca i visualització. Recerca en pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la recerca i contrast d'informació. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com a blogs, fòrums, wikis, etc. Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Drets d'autor i llicències de publicació. Edició d'equacions. Representació gràfica.	BL1.12. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, ajudar els companys i companyes i demostrar empatia i reconeixer les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL1.13. Buscar i seleccionar a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, etc., i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva i compartir informació i continguts digitals i utilitzar les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir a altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL1.15. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i utilitzar aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i de materials didàctics per a ús propi o d'altres, i coneixer com aplicar els diferents tipus llicències.	SIEE CAA CSC
	BL1.13. Buscar i seleccionar a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, etc., i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva i compartir informació i continguts digitals i utilitzar les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge, aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir a altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL1.15. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i utilitzar aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i de materials didàctics per a ús propi o d'altres, i coneixer com aplicar els diferents tipus llicències.	CMCT CD

Bloc 2: números i àlgebra. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Reconeixement de números que no poden expressar-se en forma de fracció. Números iracionals. Representació de nombres racionals i iracionals en la recta real. Intervals. Interpretació iús dels nombres reals en diferents contextos i triar la notació i l'aproximació adequades en cada cas. Proporcionalitat directa i inversa. Jerarquia d'operacions.	BL2.1. Interpretar els nombres reals i les seues propietats i utilitzar-los en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres en: fi, fractals, etc.), de mesura, expressió, comparació i descripció de conceptes numèrics. BL2.2. Operar amb els nombres racionals utilitzant estratègies de càcul (mental, estimació, ús de calculadores, aplicacions d'escriptori, web o per a	CMCT CSC
		CMCT CAA

<p>Interés simple i compost.</p> <p>Manipulació d'expressions algebraiques i del llenguatge de les funcions.</p> <p>Operacions amb polinomis: suma, resta, producte i divisió.</p> <p>Utilització d'igualtats notables.</p> <p>Arrels i factorització de polinomis. Regla de Ruffini.</p> <p>Resolució de problemes que requerisquen equacions i sistemes.</p>	<p>dispositius mòbils) i procediments (algoritmes convencionals o altres) més adequats segons la naturalesa del càlcul, per aavaluar resultats, extraure conclusions i prendre decisions en situacions comercials, socials, científiques i artístiques (trobar pautes de bellesa a través dels nombres en: fi, fractals,etc.) i altres.</p>	<p>CMCT CAA</p>
--	---	---------------------

Bloc 3: Geometria. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Figures semblants.</p> <p>'Teoremes de Tales i Pitàgores. Aplicació de la semblaça per a l'obtenció indirecta de mesures.</p> <p>Raó entre longituds, àrees i volums de figures i cossos semblants.</p> <p>Resolució de problemes geomètrics.</p> <p>Interés per les diferents produccions culturals i artístiques on apareguen els elements estudiats (pel·lícules, curts, vídeos artístics, animació, documentals, publicitat).</p> <p>Interés i gaudi de les possibilitats que ens oferixen els diferents entorns artístics: museus, exposicions, galeries d'art, auditoris, teatres, pàgines web i blogs de museus, exposicions artístiques, galeries d'art.</p> <p>Respecte i valoració de les distintes manifestacions artístiques.</p> <p>Expressió crítica dels seus coneixements, idees, opinions i preferències respecte a les manifestacions artístiques.</p>	<p>BL3.1. Analitzar formes i configuracions geomètriques senzilles utilitzant les unitats, fórmules i ferramentes tecnològiques adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com a programes de geometria dinàmiques), així com els teoremes de Pitàgores i Tales, per a calcular, longituds, àrees i volums de cossos i figures geomètriques.</p> <p>BL3.2 Descriure els elements geomètrics propis del nivell que apareixen en les manifestacions artístiques més significatives de la pintura, escultura i mitjans audiovisuals i justificar el seu valor com a part del patrimoni artístic i cultural, argumentant de forma crítica les seues idees, opinions i preferències a través del diàleg i la reflexió.</p>	<p>CMCT CD</p> <p>CMCT CEC CCLI</p>

Bloc 4: Funcions. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi d'altres models funcionals: lineals, quadràtiques, de proporcionalitat	BL4.1. Interpretar relacions funcionals (lineals, quadràtiques, de proporcionalitat)	CMCT

inversa, exponencials.		
Interpretació d'un fenomen descrit per mitjà d'un enunciat, taula, gràfic o expressió analítica.	proporcionalitat inversa i exponencials) expressades en llenguatge algebraic o gràfic, descriure les seues propietats i assenyalar els valors puntuals o intervals de la variable que les determinen en contextos personals, socials, professionals o científics.	CSC
La taxa de variació mitjana com a mesura de la variació d'una funció en un interval.	BI4.2. Analitzar relacions quantitatives i numèriques (taules, gràfiques i equacions), per a modelitzar funcions lineals quadràtiques i altres, en contextos personals, socials, professionals o científics, utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).	CMCT CD
Estudi de la relació entre coeficients i gràfiques.		
Resolució de problemes per mitjà de l'estudi de funcions		

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Anàlisi de gràfiques estadístiques.</p> <p>Paràmetres de centralització i dispersió.</p> <p>Interpretació, anàlisi i utilització.</p> <p>Comparació de distribucions per mitjà dels paràmetres de centralització i dispersió.</p> <p>Diagrames de dispersió. Introducció a la correlació.</p> <p>Resolució de problemes en què intervinguen informacions estadístiques.</p> <p>Regla de Laplace.</p> <p>Probabilitat simple i composta. Successos dependents i independents.</p> <p>Diagrames d'arbre.</p> <p>Resolució de problemes en què intervenga el càlcul de probabilitats.</p>	<p>BL5.1. Analitzar informacions estadístiques unidimensionals o bidimensionals de fenòmens socials, econòmics o científics (sondejos d'opinió, enquestes de consum, eficàcia de fàrmacs, experiments dissenyats en l'aula, etc.), i descriure-les per mitjà de taules, paràmetres, gràfiques o diagrames, utilitzant les ferramentes adequades (calculadora, aplicacions d'escritori, web o per a dispositius mòbils, com afulls de càlcul), per a elaborar informes i extraure conclusions.</p> <p>BL5.2. Analitzar fenòmens aleatoris simples o compostos relacionats amb l'entorn proper (jocs d'atzar, herència genètica, fenòmens meteorològics, etc.), aplicar diferents estratègies (recomptes sistemàtics, combinatòria, diagrames d'arbre, taules de contingència o dissenys d'experiments), utilitzant materials diversos (calculadora, daus, monedes, ruletes, etc.), per a calcular probabilitats i prendre decisions.</p>	<p>CMCT CSC CAA</p> <p>CMCT CAA</p>

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCL1: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competência aprender a aprender.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.
CEC: consciència i expressions culturals.

MATEMÀTIQUES

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Les matemàtiques constitueixen una manera de mirar i interpretar el món que ens rodeja, reflectixen la capacitat creativa, expressen amb precisió conceptes i arguments, afavorixen la capacitat per a aprendre a aprendre i contenen elements de gran bellesa. La varietat de coneixements matemàtics i l'aplicabilitat en distints contextos els conferixen un important caràcter instrumental per a ajudar els ciutadans a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional, i a les distintes disciplines, especialment les científiques, tecnològiques i socials, per a expressar amb rigor els seus coneixements i afavorir l'adquisició d'uns altres de nous, actuant com a força conductora en el desenrotllament de la cultura i de les civilitzacions.

El sentit d'esta matèria en el Batxillerat continua sent en gran manera experiencial, augmentant gradualment el nivell d'abstracció i raonament; el currículum bàsic s'ha formulat tenint en compte la proposta realitzada en Educació Secundària Obligatoria, el desenrotllament cognitiu i emocional en què es troben l'alumnat d'esta etapa, l'adquisició i desenrotllament del pensament abstracte, de raonament, l'interès per aprendre i relacionar-se amb els seus iguals i amb l'entorn, i la possibilitat d'usar noves tecnologies. Per a desenrotllar-la s'han agrupat els continguts en cinc blocs: processos, mètodes i actituds matemàtiques, nombres i àlgebra, ànalisi, geometria, i estadística i probabilitat.

L'ensenyança d'esta matèria ha de vincular-se especialment amb la seua aplicació a la interpretació dels fenòmens científics, per la qual cosa, a més de centrar-se en l'adquisició del coneixement dels continguts de matemàtiques i els seus procediments de càlcul, ànalisi, mesura i estimació, ha de dirigir-se cap a l'adquisició de l'habilitat d'interpretar dades, seleccionar els elements fonamentals, analitzar-los, obtenir conclusions raonables i argumentar de manera rigorosa.

Cal ressaltar les múltiples i intenses connexions que hi ha entre els continguts dels distints blocs i la necessitat de tindre-ho en compte a l'hora de planificar les situacions o tasques d'aula per a donar-los més sentit que al tractar-los de manera aïllada. Els continguts es detallen en cada bloc i en cada curs, de manera que s'amplia el tipus de continguts o els processos en què apareixen. Bona part d'estos es repeteixen en els dos cursos, atenent la necessitat d'aprofundir en el tractament i la seua complexitat per a consolidar-los. A més, en esta etapa s'ha de coordinar amb altres matèries el tractament d'alguns continguts, per exemple, algebraics i funcionals, en la forma de treball i en el temps de presentació.

El bloc 1, Processos, mètodes i actituds en matemàtiques, és l'eix vertebrador de la resta dels blocs; forma part del quefer diari en Paula per a treballar la resta dels continguts. Es presenten en este bloc els continguts relacionats amb la resolució de problemes, la realització de projectes d'investigació matemàtica, la modelització, les actituds cap a les matemàtiques, la planificació i gestió de projectes, la utilització dels mitjans i recursos tecnològics i els continguts transversals.

La resolució de problemes com a contingut i mètode és un objectiu prioritari. El procés incideix en l'habilitat de llegir attentament i reflexionar en textos continus i discontinus per a entendre diferents plantejamens, establir un pla de treball que es revisa mentre dura la resolució, modificar el pla si no dóna resultat, comprovar la solució si s'ha trobat, comunicar els resultats o plantear nous problemes, plantear aplicacions del coneixement i les habilitats matemàtiques a diverses situacions de la vida real extrapolant els resultats obtinguts a situacions anàlogues. Estes estratègies de resolució de problemes constitueixen una de les línies principals de l'activitat matemàtica i han de ser font i suport principal de l'aprenentatge. Durant la resolució de problemes s'activa i reforça el control sobre el mateix procés d'aprenentatge.

L'alumnat ha d'aprendre matemàtiques utilitzant-les en una gran varietat de contextos, de les matemàtiques, l'economia, la tecnologia, les ciències naturals i socials, la medicina, les comunicacions, els esports, etc., per a adquirir progressivament coneixements més complexos a partir de les experiències i els coneixements previs, que ajuden a entendre el món canviant que ens rodeja i a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional. De les tasques i activitats que es plantegen, de la motivació, de l'actitud positiva i dels materials que s'utilitzen depèndrà, en gran part, l'exit en l'aprenentatge. Al mateix temps s'ha d'afavorir l'aprenentatge cooperatiu, el treball en equip i s'ha de donar una consideració positiva als errors, com allò que és necessari tindre en compte per a poder continuar avançant en la consolidació de nous continguts.

L'ús de recursos didàctics i materials variats, com ara calculadores científiques i gràfiques, programes de geometria dinàmica i altres, materials digitals didàctics i recursos en la xarxa, oferixen l'oportunitat de dissenyar escenaris d'aprenentatge enriquits perquè els estudiants perceben les matemàtiques com una ciència experimental i un procés explorador significatiu dins de la seua formació. La tecnologia oferix, a més, possibilitats d'adaptació de l'ensenyança a les necessitats especials de l'alumnat.

Els criteris d'avaluació, que són clau en el procés d'ensenyança, estan redactats amb el següent esquema, un verb (p. ex. analitzar) que indica el que s'espera que l'estudiant siga capaç de realitzar, una paraula o paraules que indiquen sobre què o amb què actua l'estudiant (distribucions bidimensionals), i una paraula o paraules que indiquen la naturalesa de l'execució requerida (per a prendre decisions en contextos científics) com a evidència que l'aprenentatge s'ha aconseguit. Els criteris d'avaluació expressats d'esta manera ens permetran realitzar una valuació per criteris de les matemàtiques, assegurant que treballem els continguts.

En el marc de les competències clau, les matemàtiques contribueixen a la competència en comunicació lingüística perquè amplien substancialment el vocabulari de l'alumnat, incorporant l'específic de les matemàtiques, que utilitzen totes les ciències, a més d'utilitzar contínuament la comunicació tant oral com escrita en la formulació i expressió de les idees. Les oportunitats per a comunicar idees matemàtiques i el procés d'escutar, exposar, dialogar i redactar, afavorixen l'expressió i comprensió dels missatges orals i escrits en situacions diverses. És en la resolució de problemes on adquirix especial importància l'expressió tant oral com escrita dels processos realitzats i dels raonaments seguits.

L'èmfasi en la funcionalitat dels aprenentatges, la seua utilitat per a comprendre el món que ens rodeja o la mateixa selecció d'estrategies per a la resolució d'un problema determinen la possibilitat real d'aplicar les matemàtiques a diferents camps de coneixement o a distinets situacions de la vida quotidiana, i així es contribueix amb major pes a l'adquisició de la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. La competència matemàtica, reconeguda com a clau per la Unió Europea, es desenrotlla especialment gràcies a la contribució de la matèria de matemàtiques. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'alumne és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedural, implicats en la resolució d'una tasca matemàtica o científica determinada. Les matemàtiques contribueixen de manera especial al desenrotllament del pensament i raonament, en particular, el pensament logicodeuctiu.

La incorporació de ferramentes tecnològiques com a recurs didàctic per a l'aprenentatge i per a la resolució de problemes, i la realització d'investigacions, contribueix en gran manera a millorar la competència digital. Les matemàtiques contribueixen en gran manera a saber analitzar i interpretar dades (la informació que s'obté), confrontar i avaluar els continguts dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant en línia com fora de línia, i a utilitzar-los en la resolució de problemes.

La matèria desenrotlla les tècniques heurístiques que constituixen models generals de tractament de la informació i de raonament, i consoliden l'adquisició de destreses involucrades en la competència d'aprendre a aprendre, com ara l'autonomia, la perseverança, la sistematització, la reflexió crítica i l'habilitat per a comunicar amb eficàcia els resultats del propi treball. La verbalització del procés seguit en l'aprenentatge ajuda a la reflexió sobre el que s'ha après, què falta per aprendre, com i per a què.

La contribució de les matemàtiques a les competències socials i cíviques es realitza a través de tots els continguts i la metodologia de treball. El bloc de tractament de la informació facilita l'alumnat l'anàlisi matemàtica de les dades necessàries per a la presa de decisions quant a la seua participació social com a ciutadans i consumidors responsables d'enquestes, sondejos, escrutinis, reportatges, gràfiques, etc. El treball cooperatiu en matemàtiques adquirix una dimensió singular si s'aprén a acceptar altres punts de vista diferents del propi, en particular a l'hora d'utilitzar estratègies personals de resolució de problemes, comparant els possibles resultats i triant com a solució aquella que més s'adeque als valors del sistema democràtic i al benestar de la societat, d'acord amb els drets i deures dels ciutadans.

En la metodologia de la matèria estan implícites les estratègies que contribuïen al sentit d'iniciativa i esperit emprenedor de l'alumnat (activitat creadora, labor investigadora, partir dels coneixements que té sobre un tema determinat, etc.), que el fan sentir-se capaç d'aprendre, augmentant la seua autonomia, responsabilitat i compromís personal. L'estructura mateixa de la matèria propicia el desenvolupament d'estructures mentals que ajuden a organitzar el coneixement, basada en tècniques d'estudi, d'observació i de registre sistemàtic d'informació, plantejant-se preguntes i manejan diverses estratègies per a la presa de decisions racionals i crítiques, i així aconseguir metes a curt i llarg termini, amb perseverança i valoració de l'esforç realitzat.

Les matemàtiques contribuïen a la consciència i expressió cultural perquè el mateix coneixement matemàtic és expressió universal de la cultura. En tota consciència i expressió cultural hi ha un plantejament que inclou multitud d'aspectes matemàtics, des de la mesura fins a la geometria, passant per la resolució de problemes, que permet a l'alumnat apreciar la importància de l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de distints mitjans, incloent-hi la música, les arts escèniques, la literatura i les arts plàstiques. En particular, la geometria és part integral de l'expressió artística de la humanitat i oferix mitjans per a descriure i comprendre el món que ens envolta, i apreciar la bellesa de les estructures realitzades.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Matemàtiques I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització. Retenció de la informació. Tipus de text. Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Buscar semblances amb altres problemes ja resolts. Resoldre un problema més simple. Experimentar i traure pautes. Assaig i error. L'error com a manera d'aprenentatge. Descompondre el problema en problemes més senzills. Comprovació del resultat. Utilització de diversos tipus de raonament (deductiu i inductiu) i iniciació a mètodes de demostració (reducció a l'absurd, inducció completa, etc.).	BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu, procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions matemàtiques i la demostració de resultats en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilitistes), comprovant i interpretant les solucions trobades per a construir nous coneixements. BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organizada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic	CCLI CAA CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI

Planificació de textos orals: Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística. Estratègies de comprensió d'enunciats: Lectura comprensiva. Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi. Identificació de dades i unitats. Identificació de la qüestió principal. Identificació de les paraules clau de l'enunciat. Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de citació i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Imaginació i creativitat: Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat.	(resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.6. Llegir textos contínus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilitistes), demostracions i xicotetes investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.7. Escriure textos (contínus o discontinus, procés de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentari de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organizada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, mencionant adequadament la seua procedència. BL1.9. Gestionar de manera eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i	CAA CMCT CCLI CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT SIEE
---	---	--

<p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fí:</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Dràleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades (INE, IVE, etc.) o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS).</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu</p>	<p>responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL.1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de manera creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL.1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL.1.12. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el dràleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL.1.13. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals, com ara xarxes socials, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de manera acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL.1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i prevenir, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL.1.15. Crear i editar continguts digitals, com ara documents de text,</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD CMCT</p> <p>CD CSC</p> <p>CD</p>
--	---	--

<p>electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social, com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Edició d'equacions.</p> <p>Representació gràfica.</p>	<p>presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i materials didàctics per a ús propi o d'altres, coneixent com aplicar els diferents tipus d'licències.</p>	CMCT
---	--	------

Bloc 2: Nombres i àlgebra. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Nombres reals: estudi per a la comprensió de la realitat.</p> <p>Valor absolut. Desigualtats. Distàncies en la recta real. Intervals i entorns.</p> <p>Aproximació i errors. Notació científica.</p> <p>Logaritmes decimals i neperians.</p> <p>Successions numèriques: terme general, monotonia i acotació. El nombre e.</p> <p>Nombres complexos. Forma binòmica i polar. Representacions gràfiques.</p> <p>Operacions elementals. Fórmula de Moivre.</p> <p>Equacions logarítmiques i exponencials.</p> <p>Resolució d'equacions i inequacions. Interpretació gràfica.</p> <p>Resolució d'equacions no algebraiques senzilles.</p> <p>Resolució i interpretació de sistemes d'equacions lineals. Mètode de Gauss .</p> <p>Resolució de problemes per mitjà d'equacions, inequacions i sistemes.</p>	<p>BL.2.1 Utilitzar els nombres reals i les seues operacions, amb els procediments més adequats (estimacions, representacions, detecció de patrons i regularitats, etc.), per a extraure conclusions sobre informacions numèriques en contextos científics amb el suport de ferramentes tecnològiques apropriades (calculadora i aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).</p> <p>BL.2.2 Operar amb els nombres complexos per a resoldre situacions algebraiques en contextos acadèmics.</p> <p>BL.2.3 Manipular el llenguatge algebraic en polinomis, fraccions algebraiques, equacions, sistemes d'equacions, inequacions i funcions amb els procediments (algorитmes) més adequats, per a resoldre situacions d'àmbit científic amb el suport de mitjans tecnològics (sensors, calculadores gràfiques, etc.) que ens ajuden a interpretar-les.</p>	<p>CMCT CD CAA</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CD CAA</p>

Bloc 3: Anàlisi. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Funcions reals de variable real. Funcions bàsiques: polinòmiques, racionals senzilles, valor absolut, arrel, trigonomètriques, exponencials, logarítmiques i funcions definides a trossos. Operacions i composició de funcions. Funció inversa. Conepte de límit d'una funció en un punt i en l'infinít. Derivada d'una funció en un punt. Interpretació geomètrica de la derivada de la funció en un punt. Recta tangent i normal. Funció derivada. Càlcul de límits. Límits laterals. Indeterminacions. Continuitat d'una funció. Estudi de discontinuitats. Càlcul de derivades. Regla de la cadena. Representació gràfica de funcions, després d'un estudi complet de les seues característiques per mitjà de les ferramentes bàsiques de l'anàlisi.	BL3.1. Analitzar models funcionals (polinòmiques, racionals, logarítmics, exponencials, etc) expressats en forma algebraica, per mitjà de taules o gràficament, utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils), per a descriure fenòmens en contextos personals, socials, professionals i científics. BL3.2. Descriure processos de canvi aplicant els conceptes i el càlcul, de límits, taxes de variació mitjana i derivades en contextos acadèmics i científics. BL3.3. Aplicar el càlcul de límits (en un punt i en infinit) i derivades (regles de derivació) de funcions senzilles (polinòmiques, racionals, logarítmiques i exponencials, etc), per a representar-les per mitjà de l'estudi de propietats locals i globals (la continuïtat, la tendència, les asímptotes i la monotonia) en contextos acadèmics i científics.	CMCT CD CSC
		CMCT
		CMCT

Bloc 4: Geometria. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Mesura d'un angle en radians. Raons trigonomètriques d'un angle qualsevol. Raons trigonomètriques dels angles suma, diferència, doble i mitat. Fórmules de transformacions trigonomètriques. Teoremes del sinus, del cosinus i de la tangent. Resolució de triangles. Resolució d'equacions trigonomètriques senzilles. Vectors lliures en el pla. Operacions geomètriques. Producte escalar. Mòdul d'un vector. Angle de dos vectors. Bases ortogonals i orthonormals. Geometria mètrica plana. Equacions de la recta. Posicions relatives de rectes. Distàncies i angles. Llocs geomètrics del pla. Còniques: circumferència, el lipse, hipèrbola i paràbola. Equació i elements. Resolució de problemes geomètrics diversos.	BL4.1. Aplicar fórmules trigonomètriques (teoremes del sinus, cosinus, tangent i les equacions fonamentals de la trigonometria) utilitzant unitats (sistema sexagesimal, sistema internacional, radians) i ferramentes tecnològiques adequades (aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils com ara programes de geometria dinàmica), per a resoldre situacions de mesura en contextos científics. BL4.2. Utilitzar els elements de la geometria analítica plana (vectors, bases, equacions de la recta, etc.) i les seues propietats (paral·lelisme, perpendicularitat, etc.) i operacions per a resoldre situacions geomètriques en contextos acadèmics. BL4.3. Identificar les formes corresponents a alguns llocs geomètrics usuals, estudiant les seues equacions i analitzant les seues propietats mètriques per a resoldre situacions geomètriques en contextos acadèmics.	CMCT CD
		CMCT
		CMCT

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estadística descriptiva bidimensional: taules de contingència. Distribució conjunta i distribucions marginals. Mitjanes i desviacions típiques marginals. Distribucions condicionades. Independència de variables estadístiques. Estudi de la dependència de dos variables estadístiques. Representació gràfica: núvol de punts. Dependència lineal de dos variables estadístiques. Covariància i correlació: Càlcul i interpretació del coeficient de correlació lineal. Regressió lineal. Estimació. Prediccions estadístiques i fiabilitat d'estes. Resolució de problemes estadístics.	BL5.1 Analitzar distribucions bidimensionals per mitjà dels paràmetres estadístics més usuals, el coeficient de correlació i la recta de regressió, amb les ferramentes tecnològiques més adequades (calculadora gràfica, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com ara fulls de càlcul), per a prendre decisions en contextos científics.	CMCT CD CAA

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Matemàtiques II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització. Retenció de la informació. Tipus de text Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Buscar semblances amb altres problemes ja resolts. Resoldre un problema més simple. Experimentar i traure pautes. Assaig i error. L'error com a forma d'aprenentatge.	BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, resolució de problemes o investigacions matemàtiques i la demostració de resultats en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solucions trobades per a construir nous coneixements. BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus	CCLI CAA CMCT
		CAA CMCT
		CCLI CAA CMCT

<p>Descompondre el problema en problemes més senzills.</p> <p>Comprovació del resultat.</p> <p>Utilització de diversos tipus de raonament (deductiu i inductiu) i mètodes de demostració (reducció a l'absurd, inducció completa, etc.).</p> <p>Planificació de textos orals</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística</p> <p>Estratègies de comprensió d'enunciats:</p> <p>Lectura comprensiva.</p> <p>Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi.</p> <p>Identificació de dades i unitats.</p> <p>Identificació de la qüestió principal.</p> <p>Identificació de les paraules clau de l'enunciat.</p> <p>Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat</p>	<p>i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral, utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.6. Llegir textos continus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics), demostracions i xicotetes investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, procés de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentari de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, mencionant adequadament la seua procedència.</p>	<p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CCLI CMCT</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA CMCT</p>
--	---	--

<p>d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-sí.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Dàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades (INE, IVE, etc.) o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS).</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p>	<p>BL1.9. Gestionar de manera eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de manera creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL1.12. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el dàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.13. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals, com ara xarxes socials, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de manera acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD CMCT</p> <p>CD CSC</p>
---	---	--

<p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Servicis de la web social, com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analís del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Edició d'equacions.</p> <p>Representació gràfica.</p>	<p>conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.15. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i materials didàctics per a ús propi o d'altres, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.</p>	CD CMCT
---	--	------------

Bloc 2: Nombres i àlgebra. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Les matrius com a ferramenta per a manejar i operar amb dades estructurades en taules i grafs. Classificació de matrius. Operacions i propietats. Determinants. Propietats. Rang d'una matriu. Matriu inversa. Representació matricial d'un sistema d'equacions. Discussió i resolució de sistemes d'equacions lineals. Mètode de Gauss. Regla de Cramer. Resolució de problemes amb matrius i sistemes d'equacions.	BL2.1. Ordenar informació procedent de situacions de qualsevol àmbit utilitzant el llenguatge matricial i les operacions amb matrius com a instrument per al tractament de la dita informació. BL2.2. Manipular el llenguatge algebraic en matrius, sistemes d'equacions, inequacions i funcions amb els procediments més adequats, per a resoldre situacions científiques podent-se basar en mitjans tecnològics (sensors, calculadores gràfiques, etc.) que ens ajuden a identificar-les millor.	CMCT CMCT CD CAA
		CC

Bloc 3: Anàlisi. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

Límit d'una funció en un punt i en l'infinít. Continuitat d'una funció. Tipus de discontinuïtat. Teorema de Bolzano. Funció derivada. Teoremes de Rolle i del valor mitjà. La regla de l'Hôpital. Aplicació al càlcul de límits. Resolució de problemes d'optimització. Primitiva d'una funció. La integral indefinida. Tècniques elementals (immediates, per parts i racionals) per al càlcul de primitives. La integral definida. Teoremes del valor mitjà i fonamental del càlcul integral. Aplicació al càlcul d'àrees de regions planes.	BL3.1. Aplicar el càlcul de límits i derivades de funcions per a l'estudi de propietats (la continuïtat, teoremes associats i situacions d'optimització) en contextos acadèmics i científics. BL3.2. Calcular integrals de funcions senzilles per a mesurar àrees de regions planes limitades per rectes i corbes fàcilment representables en contextos acadèmics i científics utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).	CMCT CMCT CD
---	--	------------------------

Bloc 4: Geometria. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vectors en l'espai tridimensional. Dependència i independència lineal. Bases. Producte escalar, vectorial i mixt. Interpretació geomètrica. Equacions de la recta i el pla en l'espai. Posicions relatives (incidència, paral·lelisme i perpendicularitat entre rectes i plans). Propietats mètriques (càlcul d'angles, distàncies, àrees i volums). Resolució de problemes geomètrics.	BL4.1. Utilitzar propietats i operacions dels vectors per a calcular angles, distàncies, àrees, volums i resoldre altres situacions geomètriques espacials en contextos acadèmics i científics. BL4.2. Resoldre situacions geomètriques d'incidència, paral·lelisme i perpendicularitat utilitzant les distintes equacions de la recta i el pla.	CMCT CMCT
		CC

Bloc 5: Estadística i probabilitat. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Successos. Assignació de probabilitats a successos per mitjà de la regla de Laplace i a partir de la seua freqüència relativa. Axiomatika de Kolmogorov. Aplicació de la combinatòria al càlcul de probabilitats. Experiments simples i compostos. Probabilitat condicionada. Dependència i independència de successos. Teorema de la probabilitat total. Teorema de Bayes. Variables aleatòries discretes. Distribució de probabilitat. Mitjana, variància i	BL5.1. Assignar probabilitats a successos aleatoris en experiments simples i compostos, i condicionats, utilitzant la regla de Laplace en combinació amb diferents tècniques de recompte personals, diagrames d'arbre o taules de contingència, l'axiomàtica de la probabilitat, el teorema de la probabilitat total i el teorema de Bayes, per a la presa de decisions en contextos científics. BL5.2. Assignar probabilitats a diferents successos associats amb fenòmens	CMCT CAA
		CMCT

<p>desviació típica.</p> <p>Distribució binomial. Caracterització i identificació del model. Càlcul de probabilitats.</p> <p>Distribució normal. Tipificació de la distribució normal. Assignació de probabilitats en una distribució normal.</p> <p>Càlcul de probabilitats per mitjà de l'aproximació de la distribució binomial per la normal.</p> <p>Resolució de problemes probabilístics.</p>	<p>que es modelitzen per mitjà de les distribucions de probabilitat binomial i normal, calculant els seus paràmetres per a prendre decisions en contextos relacionats amb les ciències i altres àmbits.</p>	CAA
---	---	-----

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

MATEMÀTIQUES APLICADES A LES CIÈNCIES SOCIALS

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Les matemàtiques constituïxen una forma de mirar i interpretar el món que ens rodeja, reflectixen la capacitat creativa, expressen amb precisió conceptes i arguments, afavorixen la capacitat per a aprendre a aprendre i contenen elements de gran bellesa. La varietat de coneixements matemàtics i l'aplicabilitat en distints contextos els conferixen un important caràcter instrumental per a ajudar als ciutadans a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional, i a les distintes disciplines, especialment les científiques, tecnològiques i socials, per a expressar amb rigor els seus coneixements i afavorir l'adquisició d'uns altres de nous, actuant com a força conductora en el desenrotllament de la cultura i de les civilitzacions.

El sentit d'esta matèria en el Batxillerat continua sent en gran manera experiencial, augmentant gradualment el nivell d'abstracció i raonament; el currículum bàsic s'ha formulat tenint en compte la proposta realitzada en Educació Secundària Obligatoria, el desenrotllament cognitiu i emocional en què es troba l'alumnat d'esta etapa, l'adquisició i el desenrotllament del pensament abstracte, l'interès per aprendre i relacionar-se amb els seus iguals i amb l'entorn, i la possibilitat d'usar noves tecnologies. Per a desenrotllar-la s'han agrupat els continguts en quatre blocs: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques, Nombres i àlgebra, Anàlisi i Estadística i probabilitat.

L'ensenyança d'esta matèria ha de vincular-se especialment a la seua aplicació a la interpretació dels fenòmens socials, per la qual cosa, a més de centrar-se en l'adquisició del coneixement dels continguts de matemàtiques i els seus procediments de càlcul, anàlisi, mesura i estimació, ha de dirigir-se a l'adquisició de l'habilitat

d'interpretar dades, seleccionar els elements fonamentals, analitzar-los, obtindre conclusions raonables i argumentar de forma rigorosa.

Cal remarcar les múltiples i intenses connexions que hi ha entre els continguts dels diversos blocs i la necessitat de tindre-ho en compte a l'hora de planificar les situacions o tasques d'aula per a donar-los més sentit que quan es tracten de forma aïllada. Els continguts es detallen en cada bloc i en cada curs, de manera que s'amplien el tipus de continguts o els processos en què apareixen. Bona part d'estos es repeteixen en els dos cursos, atenent la necessitat d'aprofundir en el seu tractament i la seua complexitat per a consolidar-los. A més, en esta etapa s'ha de coordinar amb altres matèries el tractament d'alguns continguts, per exemple, algebraics i funcionals, en la forma de treball i en el temps de presentació.

El bloc 1, Processos, mètodes i actituds en matemàtiques, és l'eix vertebrador de la resta dels blocs; forma part del quefer diari en l'alumnat per a treballar la resta dels continguts. Es presenten en este bloc els continguts relacionats amb la resolució de problemes, la realització de projectes d'investigació matemàtica, la modelització, les actituds cap a les matemàtiques, la planificació i la gestió de projectes, la utilització dels mitjans i recursos tecnològics i els continguts transversals.

La resolució de problemes com a contingut i mètode és un objectiu prioritari. El procés incideix en l'habilitat de llegir atentament i reflexionar en textos continus i discontinus per a entendre diferents plantejaments, establir un pla de treball que es revisa mentre dura la resolució, modificar el pla si no dóna resultat, comprovar la solució si s'ha trobat, comunicar els resultats o plantejar nous problemes, plantejar aplicacions del coneixement i les habilitats matemàtiques a diverses situacions de la vida real extrapolant els resultats obtinguts a situacions anàlogues. Estes estratègies de resolució de problemes constitueixen una de les línies principals de l'activitat matemàtica i han de ser font i suport principal de l'aprenentatge. Durant la resolució de problemes s'activa i es reforça el control sobre el mateix procés d'aprenentatge.

L'alumnat ha d'aprendre matemàtiques utilitzant-les en una gran varietat de contextos, de les matemàtiques, l'economia, la tecnologia, les ciències naturals i socials, la medicina, les comunicacions, els esports, etc., per a adquirir progressivament coneixements més complexos a partir de les experiències i els coneixements previs, que ajuden a entendre el món canviant que ens rodeja i a prendre decisions tant en la vida diària com en la futura vida professional. De les tasques i les activitats que es plantegen, de la motivació, de l'actitud positiva i dels materials que s'utilitzen depèn, en gran part, l'èxit en l'aprenentatge. Al mateix temps, s'ha d'afavorir l'aprenentatge cooperatiu i el treball en equip i s'ha de donar una consideració positiva als errors, com allò que és necessari tindre en compte per a poder continuar avançant en la consolidació de nous continguts.

L'ús de recursos didàctics i materials variats com calculadores científiques i gràfiques, programes de geometria dinàmica i altres, materials digitals didàctics i recursos en la xarxa, oferixen l'oportunitat de dissenyar escenaris d'aprenentatge enriquits perquè els estudiants perceben les matemàtiques com una ciència experimental i un procés explorador significatiu dins de la seua formació. La tecnologia oferix, a més, possibilitats d'adaptació de l'ensenyança a les necessitats especials de l'alumnat.

Els criteris d'avaluació, que són clau en el procés d'ensenyança, estan redactats amb el següent esquema, un verb (p.e. analitzar) que indica allò que s'espera que l'estudiant siga capaç de realitzar, una paraula o paraules que indiquen sobre què o amb què actua l'estudiant (distribucions bidimensionals), i una paraula o paraules que indiquen la naturalesa de l'execució requerida (per a prendre decisions en contextos científics) com a evidència que l'aprenentatge s'ha aconseguit. Els criteris d'avaluació, expressats d'esta manera, ens permetran realitzar una avaliació per criteris de les matemàtiques, assegurant que treballem els continguts.

En el marc de les competències clau, les matemàtiques contribueixen a la competència en comunicació lingüística pel fet d'ampliar substancialment el vocabulari de l'alumnat, incorporant l'específic de les matemàtiques, que utilitzen totes les ciències, a més d'utilitzar contínuament la comunicació tant oral com escrita en la formulació i l'expressió de les idees. Les oportunitats per a comunicar idees matemàtiques i el procés d'escutar, exposar, dialogar i redactar, afavorixen l'expressió i la comprensió dels missatges orals i escrits en situacions diverses. És en la resolució de problemes on adquirix especial importància l'expressió tant oral com escrita dels processos realitzats i dels raonaments següents.

L'èmfasi en la funcionalitat dels aprenentatges, la seua utilitat per a comprendre el món que ens rodeja o la mateixa selecció d'estratègies per a la resolució d'un problema determinen la possibilitat real d'aplicar les matemàtiques a diferents camps de coneixement o a distintes situacions de la vida quotidiana, contribuint així amb més pes a l'adquisició de la competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia. La competència matemàtica, reconeguda com a clau per la Unió Europea, es desplega especialment gràcies a la contribució de la matèria de Matemàtiques. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'alumne és capaç d'establir

una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedural implicats en la resolució d'una tasca matemàtica o científica determinada. Les matemàtiques contribueixen de manera especial al desenrotllament del pensament i del raonament, en particular del pensament logicodeuctiu.

La incorporació de ferramentes tecnològiques com a recurs didàctic per a l'aprenentatge i per a la resolució de problemes, i la realització d'investigacions, contribueixen en gran mesura a millorar la competència digital. Les matemàtiques contribueixen en gran manera a saber analitzar i interpretar dades (la informació que s'obté), a confrontar i avaluar els continguts dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, la seua fiabilitat i l'adequació entre les fonts, tant en línia com fora de línia, i a utilitzar-los en la resolució de problemes.

La matèria desenrotlla les tècniques heurístiques que constitueixen models generals de tractament de la informació i de raonament, i consoliden l'adquisició de destreses involucrades en la competència d'aprendre a aprendre, com ara l'autonomia, la perseverança, la sistematització, la reflexió crítica i l'habilitat per a comunicar amb eficàcia els resultats del propi treball. La verbalització del procés seguit en l'aprenentatge ajuda a la reflexió sobre què s'ha après, què falta per aprendre, com i per a què.

La contribució de les matemàtiques a les competències socials i cíviques es realitza a través de tots els continguts i la metodologia de treball. El bloc de tractament de la informació facilita a l'alumnat l'anàlisi matemàtica de les dades necessàries per a la presa de decisions quant a la seua participació social com a ciutadans i consumidors responsables d'enquestes, sondejos, escrutinis, reportatges, gràfiques, etc. El treball cooperatiu en matemàtiques adquirix una dimensió singular si s'aprén a acceptar altres punts de vista diferents del propi, en particular a l'hora d'utilitzar estratègies personals de resolució de problemes, comparant els possibles resultats i triant com a solució aquella que més s'adqueix als valors del sistema democràtic i al benestar de la societat, d'acord amb els drets i els deures dels ciutadans.

En la metodologia de la matèria estan implícites les estratègies que contribueixen al sentit d'iniciativa i esperit emprendedor de l'alumnat (activitat creadora, labor investigadora, part dels coneixements sobre un tema determinat, etc.), que el fan sentir-se capaç d'aprendre, augmentant la seua autonomia, responsabilitat i compromís personal. L'estructura mateixa de la matèria afavorix el desenrotllament d'estructures mentals que ajuden a organitzar el coneixement, recolzada en tècniques d'estudi, d'observació i de registre sistemàtic d'informació, plantejant-se preguntes i manejan diverses estratègies per a la presa de decisions racionals i crítiques, i així aconseguir metes a curt i llarg termini, amb perseverança i valoració de l'esforç realitzat.

Les matemàtiques contribueixen a la consciència i l'expressió cultural perquè el mateix coneixement matemàtic és expressió universal de la cultura. En tota consciència i expressió cultural hi ha un plantejament que inclou multitud d'aspects matemàtics, des de la mesura fins a la geometria, passant per la resolució de problemes, i que permet a l'alumnat apreciar la importància de l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de distints mitjans, incloent-hi la música, les arts escèniques, la literatura i les arts plàstiques. En particular, la geometria és part integral de l'expressió artística de la humanitat i oferix mitjans per a descriure i comprendre el món que ens rodeja, i apreciar la bellesa de les estructures realitzades.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Matemàtiques Aplicades a les Ciències Socials I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció. Selecció de la informació. Memorització.	BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral, per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació de coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.	CCLI CAA CMCT

Retenció de la informació. Tipus de text. Estratègies de resolució de problemes: Organització de la informació. Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc. Selecció d'una notació adequada. Busca de semblances amb altres problemes ja resolts. Resolució d'un problema més simple. Experimentació i concreció de pautes. Assaig-error. L'error com a forma d'aprenentatge. Descomposició del problema en problemes més senzills. Comprovació del resultat. Utilització de diversos tipus de raonament (deductiu i inductiu) i mètodes de demostració (reducció a l'absurd). Planificació de textos orals: Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística. Estratègies de comprensió d'enunciats: Lectura comprensiva. Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi. Identificació de dades i unitats. Identificació de la qüestió principal. Identificació de les paraules clau de l'enunciat. Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació),	BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, la resolució de problemes o investigacions matemàtiques i la demostració de resultats en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solucions trobades per a construir nous coneixements. BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustant-se a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.6. Llegir textos contínus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics) i breus investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu, per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació de coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL1.7. Escriure textos (contínus o discontinus, processos de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentaris de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i grammatical del nivell educatiu i ajustant-se a les	CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT
---	---	---

<p>concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat:</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i la incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superació d'obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p>	<p>propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	
	BL.1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, i citar-ne adequadament la procedència.	CCLI CAA CMCT
	BL.1.9. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les possibilitats pròpies, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	SIEE
	BL.1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats, per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	SIEE CAA CSC
	BL.1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, les professions i els estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per a realitzar-los, i comparar-los amb les pròpies aptituds i interessos, per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.	SIEE
	BL.1.12. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE CAA CSC
	BL.1.13. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals (com xarxes socials, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc.), i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CD CMCT
	línies, bases de dades especialitzades, etc.), i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	
	BL.1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, i seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en els entorns virtuals d'aprenentatge més apropiats. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.	CD CSC
	BL.1.15. Crear i editar continguts digitals, com documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i de materials didàctics per a ús propi o d'altres, i coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.	CD CMCT

<p>Operacions amb nombres reals. Potències i radicals. La notació científica.</p> <p>Operacions amb capitals financers. Augments i disminucions percentuals.</p> <p>Taxes i interessos bancaris. Capitalització i amortització simple i composta.</p> <p>Polinomis. Operacions. Descomposició en factors.</p> <p>Equacions lineals, quadràtiques i reduïbles a estes, exponencials i logarítmiques. Aplicacions.</p> <p>Sistemes d'equacions de primer i segon grau amb dos incògnites.</p> <p>Classificació. Aplicacions. Interpretació geomètrica.</p> <p>Sistemes d'equacions lineals amb tres incògnites: mètode de Gauss.</p> <p>Resolució de problemes amb equacions i sistemes.</p>	<p>numèriques en contextos comercials (aritmètica mercantil) i de les ciències socials, amb el suport de ferramentes tecnològiques apropiades (calculadora i aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils).</p> <p>BL2.2. Manipular el llenguatge algebraic en polinomis, fraccions algebraiques, equacions, sistemes d'equacions, inequacions i funcions amb els procediments (algorítmics) més adequats, per a resoldre situacions de les ciències socials amb el suport de mitjans tecnològics (sensors, calculadores gràfiques, etc.) que ens ajuden a interpretar-les.</p>	CSC CMCT CAA CD CSC
--	---	-------------------------------------

Bloc 3: Anàlisi. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Funcions reals de variable real.</p> <p>Expressió d'una funció en forma algebraica, per mitjà de taules o de gràfiques. Característiques d'una funció.</p> <p>Interpolació i extrapolació lineal i quadràtica.</p> <p>Identificació de l'expressió analítica i gràfica de les funcions reals de variable real: polinòmiques, exponencial i logarítmica, valor absolut, part entera, i racionals i irracionals senzilles a partir de les seues característiques.</p> <p>Les funcions definides a trossos.</p> <p>Càcul de límits senzills. Contínuitat d'una funció. Aplicació a l'estudi de les asymptotes.</p> <p>Idea intuitiva de límit d'una funció en un punt.</p> <p>Taxa de variació mitjana i taxa de variació instantània.</p> <p>Derivada d'una funció en un punt. Interpretació geomètrica. Recta tangent a una funció en un punt.</p> <p>Funció derivada.</p> <p>Regles de derivació de funcions elementals senzilles que siguen suma, producte, quotient i composició de funcions polinòmiques, exponencials i logarítmiques.</p> <p>Resolució de problemes de fenòmens socials i econòmics per mitjà de funcions.</p>	<p>BL3.1. Analitzar models funcionals (polinòmics, racionals, logarítmics, exponencials, etc.) expressats en forma algebraica, per mitjà de taules o gràficament, utilitzant les ferramentes adequades (calculadores gràfiques, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils), per a descriure fenòmens en contextos personals, socials, professionals i científics.</p> <p>BL3.2. Descriure processos de canvi, aplicant els conceptes i el càlcul, de límits, taxes de variació mitjana i derivades en contextos acadèmics i socials.</p> <p>BL3.3. Aplicar el càlcul de límits (en un punt i en infinit) i derivades (regles de derivació) de funcions senzilles (polinòmiques, racionals, logarítmiques i exponencials, etc.) per a l'estudi de propietats locals i globals (la continuïtat, la tendència, les asymptotes i la monotonia) en contextos acadèmics i socials.</p>	CMCT CD CSC CMCT CMCT

Bloc 4: Estadística i probabilitat. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estadística descriptiva bidimensional. Paràmetres. Representacions gràfiques.</p> <p>Dependència lineal de dos variables estadístiques. Covariància i correlació: Càlcul i interpretació del coeficient de correlació lineal.</p> <p>Regressió lineal. Prediccions estadístiques i fiabilitat de les prediccions.</p> <p>Coeficient de determinació.</p> <p>Assignació de probabilitats a successos per mitjà de la regla de Laplace i a partir de la seua freqüència relativa. Axiomàtica de Kolmogorov.</p> <p>Aplicació de la combinatòria al càlcul de probabilitats.</p> <p>Experiments simples i compostos. Probabilitat condicionada. Dependència i independència de successos.</p> <p>Variables aleatòries discretes. Distribució de probabilitat. Mitjana, variància i desviació típica.</p> <p>Distribució binomial. Caracterització i identificació del model. Càlcul de probabilitats.</p> <p>Variables aleatòries contínues. Funció de densitat i de distribució.</p> <p>Interpretació de la mitjana, variància i desviació típica.</p> <p>Distribució normal. Tipificació de la distribució normal. Assignació de probabilitats en una distribució normal.</p> <p>Càlcul de probabilitats per mitjà de l'aproximació de la distribució binomial per la normal.</p> <p>Resolució de problemes estadístics i probabilístics en contextos científics.</p>	<p>BL4.1 Analitzar distribucions bidimensionals per mitjà dels paràmetres estadístics més usuals, el coefficient de correlació i la recta de regressió, amb les ferramentes tecnològiques més adequades (calculadora gràfica, aplicacions d'escriptori, web o per a dispositius mòbils, com els fulls de càlcul), per a prendre decisions en contextos relacionats amb l'economia i altres fenòmens socials.</p> <p>BL4.2 Assignar probabilitats a successos aleatoris en experiments simples i compostos, utilitzant la regla de Laplace en combinació amb diferents tècniques de recompte i l'axiomàtica de la probabilitat, per a la presa de decisions en contextos relacionats amb les ciències socials.</p> <p>BL4.3 Assignar probabilitats a diferents successos associats amb fenòmens que es modelitzen per mitjà de les distribucions de probabilitat binomial i normal, calculant els seus paràmetres per a prendre decisions en contextos relacionats amb les ciències socials.</p>	CMCT CD CAA CMCT CAA CMCT

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Matemàtiques Aplicades a les Ciències Socials II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Processos, mètodes i actituds en matemàtiques. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: Activació de coneixements previs. Manteniment de l'atenció.	BL1.1. Interpretar textos orals amb contingut matemàtic del nivell educatiu, procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral, per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut,	CCLI CAA CMCT

<p>Selecció de la informació.</p> <p>Memorització.</p> <p>Retenció de la informació.</p> <p>Tipus de text.</p> <p>Estratègies de resolució de problemes:</p> <p>Organització de la informació.</p> <p>Realització d'esquemes, dibuixos, taules, gràfics, etc.</p> <p>Selecció d'una notació adequada.</p> <p>Busca de semblances amb altres problemes ja resolts.</p> <p>Resolució d'un problema més simple.</p> <p>Experimentació i concreció de pautes.</p> <p>Assaig-error. L'error com a forma d'aprenentatge.</p> <p>Descomposició del problema en problemes més senzills.</p> <p>Comprovació del resultat.</p> <p>Utilització de diversos tipus de raonament (deductiu i inductiu) i mètodes de demostració (reducció a l'absurd).</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals.</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge. Precisió en l'expressió d'idees matemàtiques.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.).</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Vocabulari propi de nombres, àlgebra, geometria, funcions, probabilitat i estadística.</p> <p>Estratègies de comprensió d'enunciats:</p> <p>Lectura comprensiva.</p> <p>Expressió de l'enunciat amb vocabulari propi.</p> <p>Identificació de dades i unitats.</p> <p>Identificació de la qüestió principal.</p> <p>Identificació de les paraules clau de l'enunciat.</p> <p>Estimació d'una possible resposta prèvia a la resolució.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p>	<p>L'ampliació de coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferents estratègies, individualment o en grup, per a la realització de tasques, la resolució de problemes o investigacions matemàtiques i la demostració de resultats en distints contextos (numèrics, gràfics, geomètrics, estadístics o probabilístics), comprovant i interpretant les solucions trobades per a construir nous coneixements.</p> <p>BL1.3. Expressar oralment textos prèviament planificats de contingut matemàtic, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustant-se a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic (resolució de problemes en grup), social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de les matemàtiques adequades al nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.6. Llegir textos continus o discontinus, enunciats de problemes (numèrics, gràfics, geomètrics, de mesura i probabilístics) i breus investigacions matemàtiques, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu, per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació de coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL1.7. Escriure textos (continus o discontinus, processos de resolució de problemes, informes relatius a investigacions matemàtiques, materials didàctics per a ús propi o d'altres i comentaris de textos amb contingut matemàtic) de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos</p>	<p>CAA CMCT</p> <p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
---	--	---

<p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) i les pròpies del llenguatge matemàtic.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació:</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat:</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i la incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i consequencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi:</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p>	<p>formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustant-se a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, i citar-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.9. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a conseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL1.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, les professions i els estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per a realitzar-los, i comparar-los amb les pròpies aptituds i interessos, per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL1.12. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.13. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtratge</p>	<p>CCLI CAA CMCT</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>SIEE</p> <p>CMCT</p>
---	--	--

<p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades (INE, IVE, etc.) o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS).</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social, com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció seu.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Edició d'equacions.</p> <p>Representació gràfica.</p>	<p>i de forma contrastada en mitjans digitals (com xarxes socials, pàgines web especialitzades en continguts matemàtics, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.), i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL1.14. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, i seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en els entorns virtuals d'aprenentatge més apropiats. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.15. Crear i editar continguts digitals, com ara documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, per a elaborar informes relatius a investigacions matemàtiques i de materials didàctics per a ús propi o d'altres, i coneixent com aplicar els diferents tipus d'licències.</p>	<p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CMCT CD</p>
---	--	--

Bloc 2: Nombres i àlgebra. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Les matrius com a ferramenta per a manejar i operar amb dades	BL2.1. Ordenar informació procedent de situacions de l'àmbit social	CMCT

<p>estructurades en taules. Classificació de matrius.</p> <p>Operacions amb matrius.</p> <p>Rang d'una matriu.</p> <p>Matriu inversa. Mètode de Gauss.</p> <p>Determinants fins a orde 3.</p> <p>Representació matricial d'un sistema d'equacions lineals.</p> <p>Discussió i resolució de sistemes d'equacions lineals. Mètode de Gauss.</p> <p>Inequacions lineals amb una o dos incògnites. Sistemes d'inequacions.</p> <p>Resolució gràfica i algebraica.</p> <p>Programació lineal bidimensional. Regió factible. Determinació i interpretació de les solucions òptimes.</p> <p>Resolució de problemes amb matrius, sistemes o programació lineal.</p>	<p>utilitzant el llenguatge matricial i les operacions amb matrius com a instrument per al tractament de la dita informació.</p> <p>BL2.2. Manipular el llenguatge algebraic en matrius, sistemes d'equacions, inequacions, programació lineal bidimensional i funcions, amb els procediments més adequats, per a resoldre situacions de les ciències socials, amb el suport de mitjans tecnològics (sensors, calculadores gràfiques, etc.) que ens ajuden a interpretar-les.</p>	<p>CSC CAA</p> <p>CMCT CD CSC CAA</p>
---	---	---

Bloc 3: Anàlisi. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi de la continuïtat en funcions elementals i definides a trossos. Tipus de discontinuitat.	BL3.1. Aplicar el càlcul de límits (en un punt i en infinit) i derivades (regles de derivació) de funcions (polinòmiques, racionals, logarítmiques i exponencials, etc.) per a representar-les per mitjà de l'estudi de les seues propietats locals i globals (la continuïtat, la tendència, les asymptotes i la monotonia) i poder extraure conclusions del seu comportament en contextos acadèmics i socials.	CMCT CAA

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Teoremes de la probabilitat total i de Bayes. Probabilitats inicials i finals i versemblança d'un succeís.	BL4.1. Assignar probabilitats a successos aleatoris en experiments simples i compostos, i condicionats, utilitzant la regla de Laplace en combinació amb diferents tècniques de recompte personals, diagrames d'arbre o taules de	CMCT CSC CAA

<p>representativitat d'una mostra.</p> <p>Estadística paramètrica. Paràmetres d'una població i estadístics obtinguts a partir d'una mostra. Estimació puntual.</p> <p>Mitjana i desviació típica de la mitjana mostra i de la proporció mostra.</p> <p>Distribució de la mitjana mostra en una població normal.</p> <p>Distribució de la mitjana mostra i de la proporció mostra en el cas de mostres grans.</p> <p>Estimació per intervals de confiança. Relació entre confiança, error i grandària mostra.</p> <p>Interval de confiança per a la mitjana poblacional d'una distribució normal amb desviació típica coneguda.</p> <p>Interval de confiança per a la mitjana poblacional d'una distribució de model desconegut i per a la proporció en el cas de mostres grans.</p> <p>Resolució de problemes estadístics i probabilístics en contextos científics.</p>	<p>contingència, l'axiomàtica de la probabilitat, el teorema de la probabilitat total i el teorema de Bayes, per a la presa de decisions en contextos relacionats amb les ciències socials.</p> <p>BL4.2. Estimar paràmetres desconeguts d'una població amb una fiabilitat o un error prefixats, calculant la grandària mostra necessària i construint intervals de confiança.</p> <p>BL4.3. Analitzar informes estadístics presents en els mitjans de comunicació, publicitat i altres àmbits, prestant especial atenció a la seua fitxa tècnica, i detectant possibles errors i manipulacions en la seua presentació i conclusions.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT CSC CAA</p>
---	---	---

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

CD: competència digital

CAA: competència aprendre a aprendre

CSC: competències socials i cíviques

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor

CEC: consciència i expressions culturals

PRIMERA LLENGUA ESTRANGERA

ESO I BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Primera Llengua Estrangera constitueix una prioritat en el bagatge vital de l'individu en un món en contínua expansió. Es fa necessari un perfil plurilingüe i intercultural perquè siga possible la seua integració i participació en diversos contextos i situacions, així com per a disposar de millors oportunitats a nivell personal, públic, acadèmic i professional.

La llengua estrangera faculta l'alumnat per a estar en contacte amb realitats culturals diferents; en este sentit els aspectes socioculturals i sociolingüistics, que es deriven de l'aprenentatge de les llengües estrangeres, serviran d'instrument al coneixement d'altres cultures, sensibilitats i formes de fer que configuraran en l'alumnat una

visió holística per a facilitar la relativització dels postulats propis i que redundarà en una construcció equilibrada de la seua persona. Per tant, cal recalcar l'efecte beneficis que produïx l'aprenentatge d'altres llengües en la percepció de la diversitat de la nostra societat, en l'acceptació de les diferències existents com a factor enriquidor i en el desenvolupament de la comprensió, la tolerància i la valoració d'altres identitats culturals.

En el context acadèmic, l'alumnat tindrà la possibilitat d'aprendre alguna matèria en una llengua estrangera i, possiblement, participarà en algun programa europeu o en viatges d'estudis. En un futur pròxim podrà cursar un any acadèmic en universitats o realitzar pràctiques professionals en altres països. En el context professional, el domini de llengües estrangeres brindarà a l'individu oportunitats laborals en altres països.

Així mateix, s'ha demostrat que l'adquisició d'una o diverses llengües addicionals produïx beneficis cognitius i inclús retarda l'aparició de trastorns neurodegeneratius.

En les següents pàgines es presenten, en forma esquemàtica, els continguts, els criteris d'avaluació i les competències clau relacionades amb cada criteri que conformen, per a cada nivell, el currículum de les següents llengües estrangeres: alemany, francès, anglès i italià. Els continguts, criteris d'avaluació i competències clau estan organitzats en cinc grans blocs. Es destaca el caràcter cíclic i acumulatiu dels criteris d'avaluació i dels continguts, atenent a la metodologia pròpia d'esta matèria. Els quatre primers es corresponen amb les quatre activitats de llengua que constitueixen l'eix de les ensenyances de les llengües estrangeres com proposa el Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües (MCERL): el bloc 1 és la comprensió de textos orals; el bloc 2, la producció de textos orals: expressió i interacció; el bloc 3, la comprensió de textos escrits i el bloc 4, la producció de textos escrits: expressió i interacció. El valor curricular de cada un dels quatre blocs lingüístics és exactament el mateix. A estos blocs específics de llengua se li suma un quint bloc dedicat als elements transversals.

Cada bloc de contingut, al seu torn, està compost per sis apartats: les estratègies, els aspectes socioculturals i sociolingüistics, les funcions comunicatives, el lèxic, les expressions i modismes d'ús freqüent, les estructures morfosintàctiques i discursives; els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i els patrons gràfics i convencions ortogràfiques.

Els quatre primers apartats dels blocs de continguts són comuns per als quatre idiomes d'este currículum. Els continguts per a les estructures morfosintàctiques i discursives i per als patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives es desenvolullen per separat per a cada idioma.

D'altra banda, la composició dels criteris d'avaluació permet obtindre evidències de l'exercici esperat per a cada nivell, de forma progressiva. Consistixen en processos de diferent complexitat combinats amb continguts de diferents tipus i de distinta naturalesa d'execució. La seua adquisició garantix la completa consecució dels coneixements, les competències i els processos dels estàndards d'aprenentatge del Reial Decret 1105/2015.

Els criteris d'avaluació relacionats amb les competències clau els que avaluen directament la competència en qüestió, és a dir, els que tenen un procés que fa referència directament a la consecució d'esta competència.

La Primera Llengua Estrangera contribuí, en primer lloc, i de manera fonamental, al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, no sols en llengües estrangeres sinó també respecte a les llengües maternes i oficials. D'una banda, l'aprenentatge de qualsevol idioma ha d'aproximar-se al procés d'adquisició de les llengües maternes per a produir uns resultats de caràcter natural i directament aplicables a l'ús lingüístic en el món real; d'una altra, la reflexió conscient i el desenvolupament sistemàtic de competències variades que comporta l'aprenentatge de qualsevol idioma pot estendre's a les llengües maternes, ja que hi ha una competència subjacent comuna a totes les llengües que l'individu domina i aprén.

L'ús eficaç de les llengües estrangeres suposa necessàriament una visió oberta i positiva de les relacions amb els altres, visió que es materialitza en actituds de valoració i respecte cap a totes les llengües i cultures, cap a altres persones els usos, valors i creences de les quals diferixen dels propis, així com en l'apreciació del caràcter relativ de costums, pràctiques i idees. Esta circumstància ha d'entendre's com una oportunitat única per a l'enriquiment mutu i la resolució de conflictes de manera satisfactòria per a totes les parts. Les competències socials i cíviques, i la consciència i les expressions culturals, tant les circumscrites als entorns més immediats com les pròpies d'àmbits cada vegada més amples d'actuació, formen així part de les habilitats que comprèn una competència intercultural integrada en l'aprenentatge de llengües estrangeres. Els criteris d'avaluació dels tipus: aspecte sociocultural i sociolingüistic i de funcions comunicatives estan especialment vinculats amb estes competències clau.

En el procés mateix d'aprenentatge d'una llengua estrangera es desenrotlla una altra competència bàsica, la d'aprendre a aprendre, per la qual cosa el currículum incidix en el caràcter procedural de tots els seus elements constituents i de les seues relacions. Els continguts necessaris per a aconseguir els estàndards d'aprenentatge, el grau d'adquisició dels quals es valora amb l'aplicació dels criteris d'avaluació descrits també com a accions, són considerats continguts competencials; açò és, tot allò que l'estudiant ha de saber, saber utilitzar i saber incorporar al seu perfil de competències de forma simultània. El currículum ajuda l'alumnat a desenrotllar la capacitat d'aprendre a aprendre, estableix de manera transparent i coherent els objectius o resultats pretesos, determina el que necessiten aprendre per a assolir els objectius, i indica les estratègies que poden aplicar per a aconseguir-ho. Marcar-se objectius de diversos caràcter segons les necessitats de construcció del perfil personal de competències és, així mateix, el primer pas per a un eficaç aprenentatge autònom i al llarg de la vida.

L'enfocament orientat a l'acció adoptat en el currículum bàsic es concentra en l'estudiant, que és qui aprén, construeix les seues competències i les utilitza, tant per a dur a terme les tasques d'aprenentatge en l'aula com per a la comunicació real. Per tant, la matèria de Primera Llengua Estrangera contribuïx decisivament al desenrotllament del sentit de la iniciativa, en especial pel que fa a les activitats d'expressió i interacció oral i escrita, en les quals, des de la seua mateixa planificació, l'alumnat ha de prendre decisions sobre què dir i com fer-ho, a través de quin canal i amb quins mitjans, en quines circumstàncies, dependent de les expectatives i les reaccions dels interlocutors o corresponents, tot això a fi de complir el propòsit comunicatiu amb el major grau possible d'èxit. L'elecció i aplicació conscient de les estratègies de comunicació, d'organització del discurs, de control sobre la seua execució i reparació, preparen els estudiants per a assumir les seues responsabilitats, trobar seguretat en les seues pròpies capacitats, reforçar la seua identitat i regular el seu comportament i el seu propi aprenentatge.

L'articulació clara i convincent de pensaments i idees i la capacitat d'assumir riscos, junt amb la gestió adequada de la interacció i l'estímul que suposa comunicar-se en altres llengües per a afrontar nous reptes o resoldre problemes en escenaris complexos, són fonamentals en el desenrotllament de l'esperit emprendedor. Les llengües estrangeres són a més la porta a un món d'infinites possibilitats en el terreny laboral i professional, i el currículum pretén fomentar l'emprendetoria com a actitud davant de la vida, mitjançant la incorporació d'activitats concretes en què l'estudiant aprén a ser crític, creatiu i compromès també en estos contextos.

L'activitat lingüística es realitza en gran part a través de mitjans tecnològics, arreplegats en el currículum com a suports freqüents dels textos orals i escrits, per la qual cosa la competència digital és part substancial de la competència comunicativa. Estos mitjans tecnològics faciliten l'autoaprenentatge, l'autoavaluació i la interacció oral i escrita en contextos virtuals.

Quant a les competències bàsiques en ciència i tecnologia, la Primera Llengua Estrangera pot contribuir facilitant i expandint l'accés a dades, procediments i tècniques d'investigació, fent possible un intercanvi més directe i fructífer entre comunitats científiques, i propiciant la construcció conjunta del saber humà.

La presència dels elements transversals en els criteris d'avaluació és part dels aprenentatges vinculats a les competències. La comprensió lectora està molt relacionada amb el bloc 3 en la seua totalitat, i té com a objectiu un progrés i acostament a la literatura, que referma els hàbits lectors, la creativitat, la consciència crítica i el gaudi estètic. L'expressió oral es troba en el bloc 2 a través de la producció i la interacció; el bloc 4 es dedica a la producció i la interacció escrites. La comunicació audiovisual es pretén desenrotllar des de tots els blocs en els criteris d'avaluació del tipus estratègies d'aprenentatge. Els recursos digitals són ferramentes essencials per a iniciar l'alumnat en mecanismes autònoms per a l'aprenentatge d'una llengua estrangera, adaptats als nivells i a les destreses comunicatives, amb un paper fonamental, com a element transversal, en activitats d'avaluació per a registres orals.

A través dels continguts de la matèria es troben els elements transversals del bloc 5, com ara: l'esperit emprendedor a través del desenrotllament de l'autoconfiança, la resolució pacífica de conflictes, el respecte a la llibertat, a la justícia i als drets humans, l'equitat i la inclusió de persones amb discapacitat.

Este currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències clau, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de la Primera Llengua Estrangera; integra les competències amb la resta d'elements del currículum per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança-aprenentatge.

La competència es contempla com a coneixement en acció, a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal com en els contextos educatius no formals i informals.

L'aprenentatge està centrat en els estudiants, per a això, el rol del docent és fonamental com a facilitador de l'aprenentatge, ja que ha de proporcionar tasques que possibilten l'acció dels estudiants sobre les quatre activitats de llengua: comprendre i produir textos orals i escrits a través de la producció i de la interacció.

L'aprenentatge dialògic promou la interacció perquè es produís l'aprenentatge; per tant, el docent haurà de proporcionar situacions d'interacció, que siguin diverses, en què el diàleg estiga basat en relacions d'igualtat i no de poder, la qual cosa significa que cada individu té coneixement a aportar. La igualtat i la diferència es convertixen en valors compatiblement i mútuament enriquidors. Esta concepció d'aprendre de tots encaixa amb la teoria de la zona de desenrotllament pròxim de Vygotsky i amb la destresa de més alt nivell cognitiu de la taxonomia de Bloom, que significa que quan algú comparteix coneixement no sols es beneficia qui el rep, sinó també qui l'aporta. Les estructures d'aprenentatge cooperatiu asseguren la interacció entre companys i amb altres membres de la comunitat educativa i de l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en diferents contextos.

L'aprenentatge situat o contextualitzat emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que els estudiants hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. El paper actiu i autònom de l'alumnat conscient de ser responsable del seu propi aprenentatge ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que afavorisquen la seua implicació i per formes d'aprendre a aprendre i autoavaluació a través de recursos com la biografia i el dossier del Portfolio Europeu de les Llengües.

Seguint les orientacions del MCERL, la finalitat principal de la matèria de Primera Llengua Estrangera és la comunicació. Este enfocament comunicatiu significa que la gramàtica no constitueix un objectiu, sinó una ferramenta per a la comunicació. L'alumnat, en primer lloc, ha de ser capaç d'usar la llengua estrangera i, posteriorment, de perfeccionar-la. Quan s'inicia el procés d'adquisició d'una llengua estrangera és normal que es produïsquen errors, per això és important que es duga a terme un adequat tractament de l'error, penalitzant únicament els errors que obstaculitzen la comunicació en els primers nivells de l'Educació Secundària Obligatoria.

El currículum de Primera Llengua Estrangera, en anglès, partix d'un nivell A2; en canvi, en les altres llengües estrangeres s'inicia en un nivell A1.

Des de fa anys, el sistema educatiu valencià és bilingüe; per tant, s'ha d'utilitzar un enfocament metodològic comú i integrador per a totes les llengües, oficials i estrangeres, que faciliti les transferències entre estes.

Amb la implantació del Decret 127/2012 de plurilingüisme, tots els centres públics i concertats incorporen progressivament almenys un mòdul, àrea o matèria de contingut no lingüístic en una llengua estrangera, segons el calendari d'aplicació del seu únic annex. Per això, és imprescindible no sols un tractament integrat de les llengües, sinó també un tractament integrat d'estes amb els continguts. Este enfocament es fomenta des de la matèria de contingut no lingüístic i des de la matèria de Llengua Estrangera, de forma que proporciona als estudiants les estratègies d'aprenentatge per a comprendre i produir textos orals o escrits, contínus o discontinus i que facilite l'ús de la llengua com a vehicle d'aprenentatge. L'alumnat constitueix el centre de l'aprenentatge; el professorat, partint dels coneixements previs dels estudiants, proposa el treball per projectes o l'aprenentatge basat en tasques, amb sentit per a la vida, realitzats en agrupaments flexibles.

La didàctica dels quatre blocs lingüístics del currículum de la primera llengua estrangera es correspon amb les quatre activitats de llengua que proposa el MCERL que es treballen de forma integrada. Amb l'adquisició de les estratègies d'aprenentatge pròpies de cada bloc, l'alumnat desenrotllarà la competència d'aprendre a aprendre. Per tant, les situacions d'aprenentatge que s'han de plantejar han de potenciar i facilitar el treball individual, cooperatiu i dialogat amb el professorat i amb els companys. La construcció conjunta de produccions permet l'expressió de valoracions, pensaments, opinions i idees que possibiliten processos de reflexió, de responsabilitat i de lideratge compartits.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges en contextos reals.

Els criteris d'avaluació són el primer referent del procés d'ensenyança-aprenentatge en este currículum i en les seues posteriors concrecions curriculars en els centres i en les aules. Dels principis d'avaluació es deriven els principis metodològics i didàctics. Tant uns com altres es consensuen per a tot l'equip docent, en particular per al professorat de llengües, oficials i estrangeres.

Seguint les orientacions del MCERL, les cinc competències comunicatives a avaluar són: la lingüística, la discursiva, la sociolingüística, l'estrategètica i la pragmàtica, que estan incloses en els sis apartats de cada bloc lingüístic.

La competència lingüística inclou les subcompetències lèxica, gramatical, semàntica, fonològica, ortogràfica i ortoèpica. La competència discursiva versa sobre l'organització d'idees i informació, marcadors discursius, coherència i cohesió. La competència sociolingüística se centra en aspectes referits al registre i adequats als receptors i a les situacions, a lús de les funcions i a la interacció. La competència estratègica consistix en la planificació de la producció comunicativa, la utilització d'estrategies compensatòries receptives i productives, l'habilitat per a enfrontar-se a situacions imprevisibles i respondre de manera espontània. La competència pragmàtica es referix al llenguatge directe i indirecte, a lús i comprensió del llenguatge figurat, als dobles sentits, a la ironia, al sarcasme i a altres intencions comunicatives.

L'avaluació de la competència comunicativa ha de basar-se en els principis següents: validesa, fiabilitat, facilitat d'administració, impacte positiu i imparcialitat, i fomentar la responsabilitat de l'estudiant a través de l'autoavaluació.

Els criteris d'avaluació inclouen procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge com ara proves objectives, entrevistes, dossiers, qüestionaris, escales d'observació, i rúbriques, així com als distints tipus d'avaluació i d'autoavaluació.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i l'avaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació i la realització de les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, ja que en facilita la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Primera Llengua Estrangera

Curs 1r ESO

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema: identificació de situacions semblants. Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, anuncis, informes, notícies, cançons, historietes, podcasts, videoconferències, etc. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial i punts principals. Formulació d'hipòtesis raonables sobre contingut i context. Inferència i formulació d'hipòtesi sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics: idees explícites i paralingüístiques: modulació de la veu.. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements: paraules clau, soroll ambiental, etc.	BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals molt breus i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat lenta, sobre temes pròxims als seus interessos en els àmbits personal, públic i educatiu i en els seus corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge. BL1.2. Detectar en textos orals, de manera guiada i quan estos apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, celebracions, manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.	CCLI CAA

Tècniques d'escola activa: escoltar sense interrompre, mostrar atenció, interès i empatia. Aspectes socioculturals i sociolingüístics. Fórmules socials pròpies dels contactes socials quotidiàns com ara disculpes, agraiaments o despedides. Patrons de comportament: expressions facials i gestos. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens. Registre: diferenciar una situació formal d'una informal. Convencions socials: comportament en invitacions, festes, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, demanar disculpes, agrair i felicitar. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès; lletrejar i demanar que es llegeixi una paraula; demanar que algú parla més lentament. Descripció de persones, objectes i llocs. Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat. Plans i projectes. Petició i oferiment d'informació sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats. Petició de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa. Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris. Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitacions i instruccions. Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'affecte. Concepció de lús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Comprensió de la funció poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció) Formació de paraules molt freqüents. Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques. Vocabulari usual per als temes següents: Identificació personal	BL1.3. Distingir, de manera guiada i amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic d'ús freqüent per a la comprensió de textos orals molt breus clarament estructurats i en diferents suports. BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos orals molt breus, en diferents suports, amb suport visual, del context i del cotext. BL1.5. Discriminar patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació per a reconèixer els significats i intencions comunicatives en textos orals molt breus i estructurats, en diferents suports.	CCLI CSC
--	--	-------------

<p>Vivenda, llar i entorn</p> <p>Activitats de la vida diària</p> <p>Família i amics</p> <p>Treball i ocupacions</p> <p>Temps lliure, oci i esport</p> <p>Viatges i vacacions</p> <p>Salut i cures físiques</p> <p>Educació i estudi</p> <p>Compres i activitats comercials</p> <p>Alimentació i restauració</p> <p>Transport</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
---	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de producció i interacció oral.</p> <p>Planificació</p> <p>Composició del missatge amb claredat, distingint la idea o idees principals i la seua estructura bàsica.</p> <p>Adequació al text monològic o dialògic al destinatari, context i canal, aplicant el registre i l'estructura de discurs adequats a cada cas.</p> <p>Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada.</p> <p>Execució</p> <p>Expressió del missatge amb claredat i coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fòrmules de cada tipus de text.</p> <p>Confiança en si mateix i assertivitat.</p>	<p>BL2.1. Prodir o coprodir, de manera guiada, aplicant estratègies d'expressió oral, textos monològics o dialògics molt breus, comprensibles i estructurats, en diferents suports, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic i educatiu, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions.</p> <p>BL2.2. Incorporar, a la producció oral, de manera guiada o amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolinguístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p>	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC

<p>Revisió de la tasca o del missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut després de valorar els dificultats i els recursos disponibles.</p> <p>Coavaluació de la producció oral.</p> <p>Fonamentada en els coneixements previs d'altres llengües.</p> <p>Facilitació, compensació i correcció de les carències lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics o paratextuals.</p> <p>Lingüístics:</p> <ul style="list-style-type: none"> Modificació de paraules de significat paregut. Definició o reformulació d'un terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals: <ul style="list-style-type: none"> Sol·licitud d'ajuda. Ús de tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarisquen el significat). Ús del llenguatge corporal culturalment pertinent: gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal i proxèmica. Interacció oral: formules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula. Ús de sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolinguístics Fòrmules socials pròpies dels contactes socials quotidiàns com ara disculpes, agraiaments o acomiadaments. Patrons de comportament: expressions facials i gestos. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens. Registre: diferenciar una situació formal d'una informal. Convencions socials: comportament en invitacions, festes, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, acomiadar-se, presentar-se o presentar algú, demanar disculpes, agrair i felicitar. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès; lletrejar i demanar que es llegeixi alguna cosa; demanar que algú parle més lentament. Descripció de persones, objectes i llocs. Narració d'accions habituals o del moment present, d'accions i situacions 	<p>BL2.3. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos orals molt breus en diferents suports, coherent i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques i lèxic dús freqüent amb creativitat.</p> <p>BL2.4. Utilitzar, en situacions de comunicació habituals clarament estructurades, de manera guiada, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depenga en gran mesura de l'actuació de l'interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciats, de forma clara, mitjançant l'ús dels patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es cometan errors que no interrompen la comunicació.</p>	CCLI CAA SIEE CD CCLI CAA CSC CCLI
---	---	---

<p>del passat, de plans i projectes.</p> <p>Petició i oferiment d'informació sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats; de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitar i donar instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'affecte.</p> <p>ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció)</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>	
--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus de text, la seua estructura i el seu format: anuncis, informes, cartes i correus electrònics, cançons, receptes, historietes. Identificació del registre formal, informal i neutre. Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió del text. Comprendre automatitzada de paraules d'alta freqüència en distints contextos de lectura. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals. Formulació d'hipòtesis raonables sobre contingut i context i estructura del text. Predicir el tema. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Comprovació d'hipòtesis inicials amb elements del text. Utilització de diccionaris, monolingües i bilingües, tant en format imprés com digital. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fórmules socials pròpies dels contactes socials quotidians com ara disculpes, agraiaments o despedides. Patrons de comportament. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens. Registre: diferenciar una situació formal d'una informal. Convencions socials: comportament en invitacions, festes, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, demanar disculpes, agrair i felicitar.	<p>BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos molt breus, continus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, educatiu.</p> <p>BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris o no literaris, molt breus i ben estructurats, articulant correctament les paraules, amb ritme, entonació i una progressiva automatització que li facilite la comprensió del text.</p> <p>BL3.3. Detectar en textos escrits, de manera guiada i quan apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, a les celebracions, a les manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL3.4. Distingir, de manera guiada i amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic d'ús freqüent, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, per a la comprensió de textos escrits molt breus, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos escrits molt breus, en diferents suports, amb suport audiovisual i del context i del cotext.</p>	CCLI CAA CCLI CCLI CSC CEC CCLI CCLI CAA CCLI CAA

<p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès; lletrejar i demanar que es llegeixi alguna cosa; demanar que algú parle més lentament.</p> <p>Descripció de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'accions habituals i situacions del moment present i del passat.</p> <p>Plans i projectes.</p> <p>Petició i oferiment d'informació sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats; de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitar i donar instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'affecte.</p> <p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprensió de la funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compras i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula 		
---	--	--

<p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives.</p> <p>Regles ortogràfiques bàsiques; puntuació; convencions tipogràfiques; abreviatures; símbols d'ús comú; convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta.</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció escrita Planificació Mobilitzar i coordinar les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficaçment la tasca. Ús d'organitzadors gràfics per a generar idees. Localitzar i usar adequadament recursos lingüístics o temàtics. Busca d'informació en fonts preseleccionades. Execució Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius; correspondència personal; correspondència formal bàsica. Fonamentada en els coneixements previs de lèxic i expressions familiars. Utilització d'oracions simples i organització del text amb la suficient cohesió interna i coherència per a transmetre el significat desitjat. Revisió. Reajustament de la tasca per a millorar el contingut i la claredat de l'expressió escrita i simplificar el missatge inicial després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials pròpies dels contactes socials quotidians com ara disculpes, agraiaments o despedides. Patrons de comportament. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens.	<p>BL4.1. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits molt breus, continus o discontinus, coherents i estructurats, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes propòxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, i educatiu, aplicant les estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat.</p> <p>BL4.2. Incorporar, a la producció escrita, de manera guiada o amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL4.3. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits molt breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic d'ús freqüent, en situacions comunicatives quotidianes amb creativitat.</p> <p>BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, de manera guiada, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social i acadèmic, respectant convencions, normes de cortesia i</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC CCLI CSC

<p>Registre: diferenciar una situació formal d'una informal.</p> <p>Convencions socials: comportament en invitacions, festes, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, demanar disculpes, agrair i felicitar.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès; demanar que es llegeixi alguna cosa; demanar que algú parle més lentament.</p> <p>Descripció de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat.</p> <p>Plans i projectes.</p> <p>Petició i oferiment d'informació sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats; de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitar i donar instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'afecte.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció)</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi 	<p>netiqueta.</p>
--	-------------------

TJV

Compres i activitats comercials
Alimentació i restauració
Transport
Llengua i comunicació. Metallenguatge
Medi ambient, clima i entorn natural
Tecnologies de la informació i de la comunicació
Llenguatge d'aula
Llenguatge literari
Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives.
Regles ortogràfiques bàsiques, puntuació, convencions tipogràfiques, abreviatures, símbols d'ús comú i convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta.
Estructures morfosintàctiques i discursives (2).

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferraments digitals de cerca i visualització com ara cerca en blogs, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals, bases de dades especialitzades.</p>		CD
<p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p>		
<p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p>		
<p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p>		
<p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p>		
<p>Comunicació</p>		
<p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC i de les audiovisuals per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu.</p>	<p>BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com ara bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals o bases de dades especialitzades i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p>	CD
<p>Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p>	<p>BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	CD
		CSC

<p>Servicis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Ànalisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Creació de continguts digitals.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Escalat, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i avaluació de projectes.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Presa de decisions vocacional.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleces i debilitats.</p> <p>Treball cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p>	<p>tasques, i coneixen com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL5.4. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL5.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències.</p> <p>BL5.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, i recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	SIEE SIEE CAA SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
---	--	--

<p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ús del vocabulari específic de l'assignatura.</p> <p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p> <p>Glossari termes conceptuais del nivell educatiu.</p>		
--	--	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 1r ESO

Alemany	Francés	Anglés	Italià
<p>Identificació i articulació de fonemes vocals breus: /a/ (z.B. Fall), /ɛ/ (z.B. weg), /ɪ/ (z.B. in), /ɔ/ (z.B. Post) /ʊ/ (z.B. Mutter); identificació de la metafonia (<i>Umlaut</i> à, ö, ü): /ε/ (z.B. Männer), /œ/ (z.B. Hölle), /ʌ/ (z.B.füllen); identificació de la correspondència entre els díftongs ei, ie, eu, äu i els seus valors fonològics: /aɪ/ (z.B. nein), /i:/ (z.B. sie), /ɔʏ/ (z.B. Deutsch, läuten); identificació dels fonemes consonàntics /χ/ i els seus al·lòfons <i>ach-Laut</i> [χ] (z.B. Buch, Tochter, Achtung), i <i>ich-Laut</i> [ç] (z.B. ich, Bücher, ech!), /v/ (z.B. was, Visum), /r/ i els seus al·lòfons [R], (z.B. rollen, Ware, schreiben), [B] (z.B. stark)</p> <p>Reconeixement de patrons bàsics de</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals bàsics (p. ex. /y/ de une, lune; /o/ de style, jaune, beau; /u/ de où, jour; /œ/ de fleur; /ø/ de deux, feu; /ɛ/ de faire, mère, vert); vocals nasals (p. ex. /ö/ de bon; /ä/ de dans); semivocals (p. ex. /wa/ de moi, noir); consonants sonores (p. ex. /ʒ/ de jour, manger; /z/ de zoo, musique; /ʃ/ de chat, chien); consonants sordes (p. ex. /s/ de sac, français, passer, iv); discriminació (p. ex. /v/ de reau; /b/ de beau); pronunciació de consonants finals.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals bàsics; discriminació entre vocals llargues i curtes de distinta qualitat vocalica (p. ex. /ɪ/ de fill i /i:/ de feed); identificació i articulació de sons consonàntics bàsics (p. ex. /s/ i /z/ en la terminació -s de plurals i <i>present simple</i>); comparació amb els sons d'altres llengües conegudes.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals bàsics; consonants sonores (p. ex. /dʒ/ de giorno, mangiare; /z/ de chiesa; /k/ de gli, figlio); consonants sordes (p. ex. /ʃ/, de sciopero, /tʃ/ de cena, /s/ de passare); discriminació (p. ex. /b/ i /v/ de bero); dobles consonants.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació i elisió bàsics.</p>

ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.	Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços obligatoris (entre pron. Suj. + V; det. + V; <i>être</i> en 3a pers. + complement); elisió de la vocal <i>e</i> en els monosíl·labs (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).	
--	--	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives

Curs 1r ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius comuns i propis; substantius compostos; articles determinats i indeterminats; pronoms personals; pronoms i adjetius demostratius (<i>dieser, dieses, diese</i>); la possessió: pronoms i adjetius possessius; casos: nominatiu, acusatiu i datiu (de manera receptiva).</p> <p>Expressió de l'existència: <i>Adv. + sein (nicht)</i> (z.B. <i>bier, da, ist (nicht)</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: <i>sein + Adj.</i> (z.B. <i>Sie ist nett; sehr gut, schlecht</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: singular i plural; nombres cardinals i ordinals; pronoms indefinits (<i>alle, niemand</i>); grau (z.B. <i>gern, lieber, am liebsten</i>)</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>gern, so, sehr</i>); partícules modals (<i>denn, doch</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>ja, doch</i>).</p>	<p>Expressió de l'entitat: articles determinats, indeterminats i contractes; substantius; pronoms personals subjecte, pronoms tònics; introducció del pronom <i>on</i>; els presentatius (p. ex. <i>c'est, voilà, ce sont</i>); la possessió (adjectius possessius d'un únic posseïdor).</p> <p>Expressió de l'existència: <i>il y a, il n'y a pas de</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: <i>être + Adj.</i> (p. ex. <i>Elle est sympathique</i>); els adjetius regulars.</p> <p>Expressió de la quantitat: singular i plural; plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 2 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un peu, trop, assez, beaucoup, un pot, un tube</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode en <i>-ment</i>.</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives;</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables i compostos; pronoms personals; articles determinats, indeterminats; adjetius demostratius; la possessió (adjectius i pronoms possessius, genitiu saxó).</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there is/are, there was/were</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>too, really, a little</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 4 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una bottiglia</i>); el grau (p. ex. <i>molto, più, meno</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>not, never, no + noun</i> (p. ex. <i>no problem, nobody, nothing</i>).</p> <p>La interrogació: preguntes (<i>Wh- questions; Aux. Questions; tags</i>).</p>	<p>Expressió de l'existència: <i>c'è, non c'è</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: gènere i nombre dels adjetius.</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 4 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una bottiglia</i>); el grau (p. ex. <i>molto, più, meno</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de manera en <i>-mente</i>.</p> <p>L'affirmació: signe afirmatiu (<i>sì</i>); oracions declaratives afirmatives (p. ex. <i>anch'io; credo/penso di sì</i>).</p>

La negació: oracions negatives amb <i>kein + Nomen, nicht + Adj., nie, nichts</i> .	La negació: oracions negatives amb <i>ne...pas i pas de</i> .	L'exclamació: expressions (p. ex. <i>That's fun!, Great!</i>).	La negació: (p. ex. <i>no, non, niente, neanch'io, per niente</i>); oracions declaratives negatives (p. ex. <i>non, non...mai, per niente, credo di no</i>).
La interrogació: oracions interrogatives totals i parcials (<i>W-Frage, Ja/Nein-Frage</i>); pronoms i adverbis interrogatius (<i>was, wer, wen; wo, woher, wie, wann</i>); signes d'interrogació.	La interrogació: oracions interrogatives amb <i>qui, que, comment, pourquoi, où, qui'est-ce que, qui'est-ce, est-ce quel?, quel + nombre?</i> (p. ex. <i>Quel âge tu as?; quel + verbe?</i> (p. ex. <i>Quel est ton prénom?</i>); responses (<i>si, pron. tonique + oui/non, pron. tonique + aussi/non plus</i>).	Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple</i>); futur (<i>going to, will, present continuous + Adv.</i>).	Expressió de les relacions temporals <i>chi, che, come, quando, perché, dove</i> ; responses (<i>sì, no, non</i>); disjuntiva (p. ex. <i>preferisci il caffè o il tè?</i>).
L'exclamació: <i>Wie + Adj.</i> (z.B. <i>Wie schön!</i>); interjeccions (<i>ach, na ja</i>) oracions exclamatives (z.B. <i>Das ist aber schön</i>); signes d'exclamació.	L'exclamació: expressions (p. ex. <i>Oh là là!, On y va!</i>); interjeccions (p. ex. <i>Oui!, Non!, Zut!</i>).	Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tenses</i>); duratiu (<i>present and past continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. p. ex. usually</i>); incoatiu (<i>start-ing</i>); terminatiu (<i>stop-ing</i>).	L'exclamació: expressions (p. ex. <i>che + Adj.! , che bello!, auguri!</i>); interjeccions (p. ex. <i>oh! , sì!, no!</i>).
Expressió del temps: present (<i>Präsens; Passivsatz mit man</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoatiu (z.B. <i>dran sein</i>); terminatiu: (z.B. <i>fertig sein</i>).	Expressió del temps: present dels verbs usuals (<i>l'état, la description</i>); present dels verbs impersonals (p. ex. <i>il neige, il fait froid</i>); introducció al passat (<i>passé récent</i>); introducció al futur (<i>furur proche</i>).	Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can</i>); possibilitat/probabilitat (<i>perhaps</i>); necessitat (<i>need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't</i>); permís (<i>can, could</i>); intenció (<i>going to, present continuous</i>).	Expressió del temps: present dels verbs usuals (p. ex. <i>lo stato, la descrizione</i>); present dels verbs impersonals (p. ex. <i>piore, fa freddo</i>); passat (introducció al <i>passato prossimo</i>); futur (<i>il present con valore di futur</i>).
Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); possibilitat (<i>vielleicht; können; möglich sein</i>); capacitat (<i>können</i>); obligació (<i>müssen</i>); volúcio (z.B. <i>ich möchte</i>).	Expressió de les relations temporals: puntual (oracions simples); habitual (oracions simples en present); terminatiu (<i>venir de + Inf.</i>).	Expressió de les relations temporals: puntuals (p. ex. <i>five to (ten)</i>); divisions (p. ex. <i>century, season</i>), indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (e.g. <i>from...to, during, until</i>); anterioritat (p. ex. <i>before, already</i>); posterioritat (p. ex. <i>after (that), later</i>); seqüenciació (p. ex. <i>first, then, last</i>); simultaneitat (p. ex. <i>while</i>); freqüència (p. ex. <i>often, usually</i>).	Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); necessitat (p. ex. <i>bisogna + Inf.; dovere + Inf., avere bisogno di + nome</i>); obligació/prohibició (p. ex. <i>bisogna, verbo dovere, imperativi positivi i negativi</i>); permís (p. ex. <i>potere</i>); intenció/desig (p. ex. <i>vorrei mi piacerebbe + Inf.</i>).
Expressió de les relations temporals: puntual (z.B. <i>am Abend, um sieben Uhr</i>); unitats temporals (z.B. <i>Tag, Tageszeiten, Monat, Jahr, Jahreszeiten</i>); seqüènciació (z.B. <i>am Anfang, am Ende</i>); anterioritat (z.B. <i>schon, noch</i>); posterioritat (z.B. <i>später, danach</i>); simultaneitat (z.B. <i>jetzt</i>); freqüència (z.B. <i>immer, oft, manchmal</i>).	Expressió de les relations temporals: puntual (p. ex. <i>l'heure, les moments du jour (le matin, le soir), en (année)</i>); duració (p. ex. <i>de...à, maintenant</i>); anterioritat (p. ex. <i>avant</i> ,	Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.	Expressió de les relations temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, le parti del giorno</i>); divisions (p. ex. <i>la mattina, la sera, domattina, martedì sera</i>); duració (p. ex.
Expressió de les relations espacials: preposicions de lloc (<i>Wechselpräpositionen</i>).	Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>and, too, also</i>); disjunció (p. ex. <i>or</i>); oposició (p. ex. <i>but</i>); causa (p.		

<p><i>mit Akkusativ (in, auf, an); bei, zu, nach;</i> adverbis de lloc (<i>bier, dort, da</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>und, auch</i>); disjunció (<i>oder</i>); oposició (<i>aber</i>); causa (<i>denn</i>); estil indirecte (<i>Redewiedergabe</i> sense element introductor; <i>Vorschläge, Aufforderungen und Befehle</i> (<i>können, müssen; Imperativ + mal, doch, bitte</i>).</p>	<p><i>il y a</i>; seqüènciació (p. ex. <i>à partir de</i>); freqüència (p. ex. <i>d'habitude</i>); unitats temporals (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois,</i> <i>l'année</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc amb països i ciutats (<i>en/au + pays, à + ville</i>); posició (p. ex. <i>id</i>); distància; moviment; direcció; procedència (p. ex. <i>venir de</i>); destinació (p. ex. <i>aller à + ville</i>).</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>et</i>); disjunció (<i>ou</i>); oposició (<i>mais</i>); causa (<i>parce que</i>); finalitat (<i>pour</i>); comparació (<i>plus, moins</i>); conseqüència (<i>alors</i>); explicativa (<i>parce que</i>).</p>	<p>ex. <i>because</i>); finalitat (p. ex. <i>to- infinitive,</i> <i>for</i>); comparació (p. ex. <i>as/not so Adj. as</i>); resultat (p. ex. <i>so</i>).</p>	<p><i>da...a, da...fino a</i>); anterioritat (<i>prima</i>); posterioritat (p. ex. <i>dopo, poi, più tardi</i>); seqüènciació (p. ex. <i>a partire da, finalmente</i>); simultaneitat (p. ex. <i>allo stesso tempo</i>); freqüència (p. ex. <i>di solito, una volta a</i> <i>settimana</i>); unitats temporals (p. ex. <i>il</i> <i>giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc, amb països i ciutats (p. ex. <i>abitare a +</i> <i>città/paese, abitare in + stato</i>); posició (p. ex. <i>qui</i>); distància, moviment, direcció, proveniència, destinació (p. ex. <i>venire da,</i> <i>andarre a/in</i>). El pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques. conjunció (<i>e</i>); disjunció (<i>o</i>) oposició (<i>ma</i>); causa (<i>perché</i>); finalitat (<i>per</i>); comparació (<i>più, meno che, quanto</i>); conseqüència (<i>allora</i>); explicativa (<i>dato che</i>).</p>
--	--	--	--

Curs 2n ESO

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificar el propòsit i el context del text. Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, entrevistes, telefònades, anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, podcasts, videoconferències, etc. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals i detalls rellevants.</p>	<p>BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals breus i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat lenta, sobre temes pròxims als seus interessos i generals en els àmbits personal, públic i educatiu i en els seus corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge.</p> <p>BL1.2. Detectar en textos orals, quan apareixen de manera explícita, els</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p>

<p>Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context i intenció comunicativa. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics: idees explícites i implícites en el text, i paralingüístics: modulació i to de la veu.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements: paraules i expressions clau, to de veu, etc.</p> <p>Tècniques d'escolta activa: escoltar sense interrompre, mostrar atenció i interès, mostrar empatia, emetre reforços.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials pròpies dels contactes quotidians, com ara demanar permís o interessar-se per persones.</p> <p>Patrons de comportament: to de la veu, donar la mà o besar al saludar-se, etc.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte.</p> <p>Registre: relacionar el registre amb la situació comunicativa.</p> <p>Convencions socials com ara vestimenta i tradicions.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com música, esport, literatura i festes.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agràfums; interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interès, sorpresa, alegria o pena.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repetir o sol·licitar repetició o aclariment, preguntar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula.</p> <p>Descripció de qualitats físiques de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació sobre persones, objectes i activitats, sobre indicacions a llocs.</p> <p>Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fàcil, possible i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la necessitat, l'obligació, la possibilitat o impossibilitat.</p> <p>Expressió de sentiments com ara sorpresa, alegria, pena i temor. Expressió d'estats de salut.</p> <p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i</p>	<p>aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, a les celebracions i a les manifestacions culturals i artístiques, i acceptar les diferències com a element enriquidor.</p> <p>BL1.3. Distingir, amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic d'ús freqüent per a la comprensió de textos orals breus clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos orals breus, en diferents suports, amb suport visual, del context i del cotext.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació per a reconèixer els significats i intencions comunicatives en textos orals breus i estructurats, en diferents suports.</p>	<p>CSC CEC</p> <p>CCLI CSC</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p>
--	--	--

<p>reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendió de la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1)</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>		
--	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint la idea o idees principals i la	BL2.1. Produir o coproduir, aplicant estratègies d'expressió oral i amb l'ajuda de models, textos monològics o dialògics breus, comprensibles i estructurats, sobre temes pròxims als seus interessos, en diferents suports,	CCLI CAA

<p>seua estructura bàsica.</p> <p>Adequació del text monològic o dialògic al destinatari, context i canal, aplicant el registre i l'estruccura de discurs adequats a cada cas.</p> <p>Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada.</p> <p>Execució.</p> <p>Expressió del missatge amb claredat i coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fòrmules de cada tipus de text.</p> <p>Confiança en si mateix i assertivitat.</p> <p>Revisió de la tasca o el missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut després de valorar les dificultats i els recursos disponibles.</p> <p>Coavaluació de la producció oral.</p> <p>Fonamentada en els coneixements previs d'altres llengües.</p> <p>Facilitació, compensació i correcció de les careñces lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics o paratextuals.</p> <p>Lingüístics:</p> <ul style="list-style-type: none"> Modificació de paraules de significat paregut. Definició o reformulació d'un terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals: Petició d'ajuda. <p>Ús de tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarixen el significat).</p> <p>Ús del llenguatge corporal culturalment pertinent: gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal i proxèmica.</p> <p>Interacció oral: fòrmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula.</p> <p>Ús de sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials pròpies dels contactes socials quotidiàns com ara demanar permís o interessar-se per persones.</p> <p>Patrons de comportament: to de la veu, donar la mà o besar al saludar-se, etc.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte.</p> <p>Registre: relació del registre amb la situació comunicativa.</p> <p>Convencions socials com ara vestimenta i tradicions.</p>		<p>en els àmbits personal, públic i educatiu, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions.</p> <p>BL2.2. Incorporar, en els textos orals, amb ajuda de models, aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius als contactes socials quotidians, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL2.3. Produir o coproduir, amb l'ajuda de models, textos orals breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques i lèxic d'ús freqüent, amb sentit estètic i creativitat.</p> <p>BL2.4. Utilitzar, en situacions de comunicació habituals clarament estructurades i en diferents suports, amb l'ajuda de models, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depenga en gran manera de l'actuació de l'interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciats de forma clara, utilitzant els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es comet errors que no interrompen la comunicació.</p>
---	--	---

Manifestacions culturals i artístiques com ara música, esport, literatura, festes, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agraiaments. Interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interés, sorpresa, alegria o pena. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repeticions o aclariments, preguntar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula. Descripció de qualitats físiques de persones, objectes i llocs. Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Petició i oferiment d'informació, sobre persones, objectes i activitats; sobre indicacions de llocs. Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fàcil, possible i els seus contraris. Expressió de la necessitat, l'obligació, la possibilitat o impossibilitat. Expressió de sentiments de sorpresa, alegria, pena i temor. Expressió d'estats de salut. ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Funció estètica i poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció) Formació de paraules freqüents. Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques. Cognats i falsos cognats. Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals. Ampliació del vocabulari usual per als temes següents: Identificació personal. Vivenda, llar i entorn. Activitats de la vida diària. Família i amics. Treball i ocupacions. Temps lliure, oci i esport. Viatges i vacacions. Salut i cures físiques.		
---	--	--

Educació i estudi. Compres i activitats comercials. Alimentació i restauració. Transport. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Medi ambient, clima i entorn natural. Tecnologies de la informació i comunicació. Llenguatge d'aula. Llenguatge literari. Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1). Estructures morfosintàctiques i discursives (2).		
---	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificar el propòsit i el context del text. Identificació del tipus de text, la seua estructura i format: informes, cartes i correus electrònics, instruccions, faules, poemes i relats adaptats. Identificació del registre formal, informal o neutre. Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió del text. Comprendre automatitzada de paraules d'alta freqüència, paraules més comunes i les d'interès personal, en distints contextos de lectura. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals i detalls rellevants. Resum d'idees importants i cita de detalls d'interès. Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context, estructura del text i intenció comunicativa. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del context i del cotext els significats de paraules i expressions d'ús menys freqüent o més específic. Us d'informació explícita i implícita i de les idees	BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos breus continus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic i educatiu. BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris i no literaris breus i ben estructurats, articular correctament les paraules, amb ritme, entonació i una progressiva automatització que facilite la comprensió del text. BL3.3. Detectar en textos escrits, quan apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor. BL3.4. Distingir, amb ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització	CCLI CAA CCLI CCLI CSC CEC CCLI

<p>del text per a realitzar hipòtesis raonables.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements.</p> <p>Enumeració d'elements del text per a realitzar hipòtesis.</p> <p>Utilització de diccionaris monolingües i bilingües tant en format imprès com digital.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials pròpies dels contactes socials quotidians com ara demanar permís o interessar-se per persones.</p> <p>Patrons de comportament.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte.</p> <p>Registre: relacionar el registre amb la situació comunicativa.</p> <p>Convencions socials: vestimentes, tradicions, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com música, esport, literatura i festes.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agraiaments; interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interès, sorpresa, alegria o pena.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repeticions o aclariments, preguntar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula.</p> <p>Descripció de qualitats físiques de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació sobre persones, objectes, activitats i indicacions.</p> <p>Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fàcil, possible i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la necessitat, Població, la possibilitat o impossibilitat.</p> <p>Expressió de sentiments com ara sorpresa, alegria, pena i temor. Expressió d'estats de salut.</p> <p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendre la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p>	<p>textual i el lèxic d'ús freqüent, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació per a la comprensió de textos escrits breus, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guida, el significat de paraules i expressions noves en textos escrits breus en diferents suports, amb suport audiovisual i del context i del cotext.</p>	CCLI CAA
--	---	-------------

<p>Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Mèdi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives. Regles ortogràfiques bàsiques, puntuació, convencions tipogràfiques, abreviatures, símbols d'ús comú i convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta. Estructures morfosintàctiques i discursives (2) 		
--	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció escrita Planificació Mobilitzar i coordinar les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficaçment la tasca. Generació d'idees sobre el tema mitjançant	BL4.1. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits breus, continus o discontinus, coherents i estructurats en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, educatiu, aplicant les estratègies de	CCLI CAA

<p>L'ús de distintes estratègies i recursos.</p> <p>Localitzar i usar adequadament recursos lingüístics o temàtics. Selecció d'informació bàsica de distintes fonts per a donar suport a les idees de la producció escrita.</p> <p>Execució</p> <p>Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius; correspondència personal; correspondència formal bàsica.</p> <p>Fonamentada en els coneixements previs de textos i estructures semblants. Utilització d'oracions simples i compostes i organitzar el text amb cohesió i coherència.</p> <p>Revisió.</p> <p>Reajustament de la tasca o el missatge després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Revisió de l'ortografia i del significat del lèxic triat.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials pròpies dels contactes socials quotidians com ara demanar permís o interessar-se per persones.</p> <p>Patrons de comportament.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte.</p> <p>Registre: relacionar el registre amb la situació comunicativa.</p> <p>Convencions socials: vestimentes, tradicions, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara música, esport, literatura, festes, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agraiaments; interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interès, sorpresa, alegria o pena.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repeticions i aclariments, preguntar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula.</p> <p>Descripció de qualitats físiques de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre persones, objectes i activitats; sobre indicacions de llocs.</p>	<p>planificació, execució i revisió amb creativitat i sentit estètic.</p> <p>BL4.2. Incorporar, a la producció escrita, de manera guiada o amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, respectant les normes de cortesia en diferents contextos, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL4.3. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic d'ús freqüent, en situacions comunicatives quotidianes amb sentit estètic i creativitat.</p> <p>BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, amb ajuda de models, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social i acadèmic, respectant convencions, normes de cortesia i netiqueta.</p>	CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC
--	---	---

<p>Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fácil, possible i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la necessitat, l'obligació, la possibilitat o impossibilitat.</p> <p>Expressió de sentiments com ara sorpresa, alegria, pena i temor. Expressió d'estats de salut.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Comptes i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives. Regles ortogràfiques bàsiques, puntuació, convencions tipogràfiques, abreviatures, símbols d'ús comú, convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta. 		
--	--	--

Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
---	--	--

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferramentes digitals de busca i visualització: busca en blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals, bases de dades especialitzades. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Comunicació Ús de les ferramentes més comunes de les TIC i de les audiovisuals per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, wikis, fòrums. Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Creació de continguts digitals Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Escalat, rotació i retall d'imatges. Drets d'autor i llicències de publicació. Habilitats personals d'autoregulació Iniciativa i innovació	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals o bases de dades especialitzades, i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL5.2 Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL5.3. Crear i editar continguts digitals com documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a incloure'ls en els seus propis projectes i tasques, i coneixer com aplicar els diferents tipus de llicències. BL5.4. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat a la cerca de solucions alternatives. BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistes transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	CD CD CSC CD SIEE SIEE CAA

452

Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític Planificació i avaluació de projectes Pensament mitjans-fi Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació Presa de decisions vocacional Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de forteses i debilitats. Treball cooperatiu. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escuta activa. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu. ús del vocabulari específic de l'assignatura. Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Llenguatge d'aula. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu.	BL5.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues forteses i preferències. BL5.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias. BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
---	--	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 2n ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Identificació i articulació de fonemes vocals llargs: /a:/ (z.B. <i>haben, Staat, fahrt</i>), /e:/ (z.B. <i>zehn</i>), /ɛ:/ (z.B. <i>Weg</i>) /i:/ (z.B. <i>bieten</i>); /o:/ (z.B. <i>ökonomisch, Zoo, wohnen</i>); /u:/ (z.B. <i>Schule</i>); identificació de la metafonia (<i>Umlaut ä, ö, ü</i>): /ɛ:/ (z.B. <i>Qualität</i>), [o:] (z.B. <i>Höhle</i>), [y:] (z.B. <i>fühlen</i>); identificació del fonema <i>schwa</i> en posició àtona [ə] (z.B. <i>bedanken, verwöhnen, Familie</i>); identificació dels fonemes consonàntics /s/ (z.B. <i>essen</i>), /z/ (z.B. <i>sie, lesen</i>), /ts/ (z.B. <i>zehn, Motivation</i>), /ʃp/ (z.B. <i>Spanien</i>), /ʃt/ (z.B. <i>Student</i>); identificació de processos fonològics: contracció de preposició i article (z.B. <i>ins, im, zum, zur, ans, am, aufs</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics (p. ex. /y/ de <i>une, lune</i>; /o/ de <i>stylo, jaune, beau</i>; /u/ de <i>oi, jour</i>; /e/ de <i>fleur</i>; /ø/ de <i>deux, feu</i>; /ɛ/ de <i>faire, mère, vert</i>); vocals nasals (p. ex. /ö/ de <i>bon</i>; /ä/ de <i>dans</i>); semivocals (p. ex. /wa/ de <i>moi, noir</i>); consonants sonores (p. ex. /ʒ/ de <i>jour, manger</i>; /z/ de <i>zoo, musique</i>; /ʃ/ de <i>chat, chien</i>); consonants sordes (p. ex. /s/ de <i>sac, français, passer, ivre</i>); discriminació (p. ex. /v/ de <i>veau</i>; /b/ de <i>beau</i>); pronunciació de consonants finals.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços obligatoris (entre pron. Suj. + V; det. + V; être en 3a pers. + complement); elisió de la vocal e en els monosílabos (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).</p>	<p>Identificació i articulació d'un repertori més ampli de sons vocalics (p. ex. /ʌ/ de <i>cat</i> i /æ/ de <i>cat</i>); so vocalic <i>schwa</i> en posició àtona /ə/; identificació i articulació de sons consonàntics bàsics (p. ex. terminació -ed en <i>past simple</i>) i de grups consonàntics d'especial dificultat (p. ex. paraules que comencen per sp-); comparació amb els sons d'altres llengües conegeudes.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió bàsics.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics; diftongs (p. ex. <i>questo, guerra</i>); consonants sonores (p. ex. /dʒ/ de <i>giorno, mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /k/ de <i>gli, figlio</i>); consonants sordes (p. ex. /ʃ/ de <i>sciopero, tʃ/ de cena, /s/ de passare</i>); discriminació (p. ex. /b/ i /v/ de <i>bero</i>); dobles consonants.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 2n ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius comuns i propis; substantius compostos; articles determinats i indeterminats;</p>	<p>Expressió de l'entitat: revisió dels articles contractes; substantius compostos; pronoms reflexius i pronoms tònics;</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables i compostos; pronoms personals i de relatiu; articles;</p>	<p>Expressió de l'entitat: revisió dels articles; substantius compostos; pronoms reflexius, pronoms tònics; adjektius</p>

pronoms personals; pronoms i adjektius demonstratius (*jeder, jedes, jede*); la possessió: pronoms i adjektius possessius; casos: nominatiu, acusatiu i datiu. Expressió de l'existència: *es gibt + Akk* (z.B. *es gibt einen Turm*). Expressió de la qualitat: adjectiu atributiu; declinació de l'adjectiu; gradació (z.B. *alt, älter, am ältesten*). Expressió de la quantitat: singular i plural; nombres cardinals i ordinals; pronom indefinit (*einige*). Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. *schwer, leicht, leichtig*); partícules modals (*denn, aber*). L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (*ja, doch*). La negació: oracions interrogatives amb *kein + Nomen, nicht + Adj., nie, nichts, niemand*; prefix (*un-*). La interrogació: oracions interrogatives totals i parcials (*W-Frage, Ja/Nein-Frage*); pronoms i adverbis interrogatius (*wem; wie lange, wie oft, warum*). L'exclamació: *Was für ein + Adj. und Nomen* (z.B. *Was für eine tolle Überraschung!*); interjeccions (z.B. *aha, na so was, ach was*) oracions exclamatrices (z.B. *das ist ja cool, wunderbar!*). L'expressió del temps: present (*Präsens*);	adjectius demonstratius; els presentatius (p. ex. *voici*); proposicions adjetives (*qui/que*); la possessió (adjectius possessius d'un i de diversos posseïdors). Expressió de l'existència: *il y a, il n'y a pas de*. Expressió de la qualitat: formació regular i irregular dels adjektius i el seu gènere; adjektius anteposats més usuals (p. ex. *petit, grand, nouveau*). Expressió de la quantitat: revisió dels plurals irregulars; revisió dels noms cardinals fins a 4 xifres; nombres ordinals fins a dos xifres; articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. *un (tout petit) peu, trop, (beaucoup trop), pas assez, absolument + Adj., une boîte, un paquet, un kilo, un litre*); el grau (p. ex. *plus...que, moins...que, aussi...que*). Expressió del mode: adverbis de mode en *-ment*. L'affirmació: oracions afirmatives con *oui* i *si*. La negació: revisió d'estructures senzilles amb temps simples; introducció de la negació en els temps compostos; negació de l'infinitiu; oracions negatives amb *ne...plus i ne...jamais*; modificació de l'article indeterminat i partitiu en la frase negativa amb *pas de*. La interrogació: revisió de les oracions interrogatives amb *est-ce que, qu'est-ce que*,	adjectius demonstratius; la possessió (genitiu saxó, *of*). Expressió de l'existència: (p. ex. *there will be/is going to be*). Expressió de la qualitat: (p. ex. *quite, almost*). Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals i ordinals; adverbis de quantitat (p. ex. *(too) many/much, both*). Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (*easily, hard, by post*). L'affirmació: oracions afirmatives; tags. La negació: oracions negatives amb *not, never, no + noun* (p. ex. *no problem, nobody, nothing*); negative tags. La interrogació: preguntes (*Wh-questions* p. ex. *What is this for?; Aux. Questions; tags*). L'exclamació: (*What + (Adj. + noun*, p. ex. *What a pity!*; *How + Adj.*, p. ex. *How nice!*; expressions (p. ex. *Fine!*). Expressió del temps: present (*present simple and continuous*); passat (*past simple and continuous, present perfect*); futur (*going to, will, present simple and continuous + Adv.*). Expressió de l'aspecte: puntual (*simple tenses*); duratiu (*present and past simple/perfect*); habitual (*simple tenses + Adv.* p. ex. *usually*); incoatiu (*start-ing*); terminatiu (*stop-ing*).	demonstratius; els presentatius (p. ex. *esso*); la possessió (adjectius possessius d'un i de diversos posseïdors). Expressió de l'existència: *c'è, non c'è*. Expressió de la qualitat: gènere i nombre dels adjektius; formació regular i irregular dels adjektius. Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió de noms cardinals fins a quatre xifres; nombres ordinals fins a dos xifres; articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. *un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro*); substantius col lectius (p. ex. *doppio, coppia*); articles partitius (p. ex. *della, dello, del*); el grau (p. ex. *troppo bello, abbastanza dolce*); el superlatiu; el pronom *ne*. Expressió del mode: adverbis de manera en *-mente* i en *-bile*. L'affirmació: oracions declaratives afirmatives (p. ex. *anch'io; credo, penso di sì*); l'adverb *si*. La negació: p. ex. *no, neanch'io, per niente, affatto, credo di no*; frases declaratives negatives amb *non, non...mai, per niente, nessuno, nessuna*. La interrogació: totals; parcials; introduïdes per adverbis, pronoms i adjektius interrogatius (p. ex. *quanti pomodori?, come mai vieni alla festa?*); eco (p. ex. *Mario chi?*); respostes (*sì, certo!*).

<p>passat (<i>Perfekt, Passiversatz mit man</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>). Expressió de l'aspecte: duratiu (<i>Präsens</i>); habitual (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>z.B. bereit sein mit</i>); terminatiu (<i>z.B. soweit sein</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); possibilitat (<i>können, dürfen; möglich sein</i>); capacitat (<i>können; fähig sein</i>); obligació (<i>müssen</i>); volúcio (<i>z.B. ich möchte</i>); voluntat (<i>wollen</i>); intenció (<i>wollen; vorhaben zu + Inf.</i>). Expressió de les relacions temporals: puntual (<i>z.B. gegen sieben Uhr</i>); unitats temporals (<i>z.B. Tag, Tageszeiten, Monat, Jahr, Jahreszeiten</i>); seqüènciació (<i>z.B. zuerst, dann, endlich; am Schluss</i>); anterioritat (<i>z.B. schon, noch</i>); posterioritat (<i>z.B. dann</i>); simultaneitat (<i>z.B. gerade</i>); freqüència (<i>z.B. meistens, selten, täglich</i>). L'expressió de les relacions espacials: preposicions d' lloc (<i>Wechselpräpositionen mit Dativ (in, an, auf); zu, nach</i>); adverbis de lloc (<i>dorthin, dahin</i>). Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>und; auch</i>); disjunció (<i>oder</i>); oposició (<i>zwur... aber</i>); causa (<i>denn; weil</i>); comparació (<i>so/ nicht so + Adj. wie; Adj. + -er als; am + Adj. + -sten; furchtbar + Adj.</i>); estil indirecte: (<i>Redenwiedergabe amb i sense element introductor; Vorschläge, Anforderungen und Befehle (können, müssen; Imperativ + mal, doch, bitte)</i>).</p>	<p><i>qui, que, comment, pourquoi, où, combien, quel i quelle; inversió (V + Suj.); respostes (si + pron. tonique, pron. tonique + oui/non).</i> L'exclamació: expressions (p. ex. <i>Quel + nom!</i>, <i>Désolé!</i>); interjeccions (p. ex. <i>Sil!, Bravo!</i>). Expressió del temps: present dels verbs usuals (<i>l'état, la description</i>); present progressiu (<i>être en train de</i>); passat recent (<i>venir de</i>); passat (<i>événements en passé composé; participes passés sans développer les accords</i>); futur pròxim (<i>événement proche dans le temps; futur plus ou moins lointain</i>); futur simple (<i>la prévision</i>); introducció al condicional (<i>je voudrais, j'aimerais</i>). Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); habitual (oracions simples + Adv. (p. ex. <i>d'habitude</i>); incoatiu (p. ex. <i>aller + Inf.</i>); terminatiu (p. ex. <i>venir de</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>savoir</i>); necessitat (<i>il (+ pron. pers.) + faut; avoir besoin de + Inf.; devoir + Inf.</i>); possibilitat/probabilitat (<i>probablement</i>); obligació/prohibició (<i>il faut, il ne faut pas, verbe devoir, imperatiu positiu i negatiu</i>); permís (<i>pouvoir, demander</i>); intenció/desig (p. ex. <i>Je voudrais</i>); la cortesia.</p>	<p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can, be able</i>); possibilitat/probabilitat (<i>may, might, perhaps</i>); necessitat (<i>must, need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, must, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't, mustn't</i>); permís (<i>could, may</i>); intenció (<i>going to, present continuous</i>); consell (p. ex. <i>should</i>). Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>five to (ten)</i>); divisions (p. ex. <i>century, season</i>), indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (e.g. <i>from... to, during, until, since</i>); anterioritat (p. ex. <i>already, (not) yet</i>); posterioritat (p. ex. <i>after (that), later</i>); seqüènciació (p. ex. <i>first, then, last</i>); simultaneitat (p. ex. <i>while, as</i>); freqüència (p. ex. <i>often, usually</i>). Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p>	<p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>and, too, also</i>); disjunció (p. ex. <i>or</i>); oposició (p. ex. <i>but</i>); causa (p. ex. <i>because (of)</i>); finalitat (p. ex. <i>to-infinitive, for</i>); comparació (p. ex. <i>as/not so Adj. As, more comfortable/quickly (than), the fastest</i>); resultat (p. ex. <i>so</i>); condició (p. ex. <i>if, unless</i>); estil indirecte (<i>reported information</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>sapere + Inf.</i>); possibilitat/probabilitat (<i>potere + Inf.; forse; dovere + Inf.</i>); necessitat (<i>dovere + Inf.; avere bisogno di + N/Inf.; essere necessario + Inf.</i>); obligació (<i>dovere + Inf.; imperativo</i>); permís (<i>imperativo + pure; potere + Inf.</i>); intenció (p. ex. <i>vorrei</i>). Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); divisions (p. ex. <i>di mattina, in autunno</i>); anterioritat (p. ex. <i>due anni fa, l'anno scorso, ieri mattina, prima</i>); posterioritat (p. ex. <i>più tardi, poi, il giorno dopo</i>); duració (p. ex. <i>da...a, da...fino a; fra, tra...e</i>); simultaneitat (<i>mentre, allo stesso tempo</i>); seqüènciació (p. ex. <i>prima...poi, dopo, allora</i>); freqüència (p. ex. <i>quasi mai, ogni tanto, a volte; una volta alla settimana</i>).</p>
--	---	---	--

<p><i>après</i>); seqüènciació (p. ex. <i>à partir de, finalement</i>); simultaneitat (p. ex. <i>au moment où, en même temps</i>); freqüència (p. ex. <i>une/ deux fois par</i>); unitats temporals (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois, l'année</i>). Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>sur, sous, devant, derrière</i>); posició; distància; moviment; direcció; procedència (p. ex. <i>venir + de</i>); destinació (p. ex. <i>aller + contraction à</i>). Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>et</i>); disjunció (<i>ou</i>); oposició (<i>mais</i>); causa (<i>comme</i>); finalitat (<i>pour</i>); comparació (<i>plus...de, plus... que, moins...que, aussi...que</i>); seqüència (<i>alors</i>); explicativa (<i>parce que</i>).</p>	<p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc, posició, distància, moviment, direcció, provinença, destinació (<i>venire da; abitare/ andare in/a stato/città</i>). El pronom ci. Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>e, anche</i>); disjunció (<i>o</i>); oposició (<i>ma, invece di</i>); causa (<i>perché</i>); finalitat (<i>per, a + Inf.</i>); condició (<i>se</i>); comparació (<i>più/meno di, quanto, come, il più, il meno di</i>); seqüència (<i>Allora, così</i>), explicativa (<i>dato che</i>). Estil indirecte (p. ex. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
--	--

Curs 3r ESO

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral Mobilitació d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema (connectar el coneixement propi i l'experiència sobre el tema). Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, entrevistes, telefonades, anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, podcasts, videoconferències, etc. Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat de textos més complexos. Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context fonamentant-les amb informació del text. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la</p>	<p>BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals breus i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat mitjana, sobre temes generals, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional i en els seus corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge. BL1.2. Detectar, en textos orals, quan apareixen de manera explícita i implícita, els aspectes socioculturals i sociolíngüistics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en Paula des d'una perspectiva inclusiva, com a</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CSC CEC</p>

<p>comprendió d'elements significatius, lingüístics, com el sentit literal del vocabulari i èmfasi del parlant, i paralingüístics, com la modulació i to de la veu.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements: registres, relacions interpersonals, etc.</p> <p>Tècniques d'escola activa com mostrar empatia, parafrasejar, emetre reforços i resumir per a aclarir.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals.</p> <p>Patrons de comportament: comparar gestos i expressions més freqüents en diferents cultures.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere.</p> <p>Registre: reconéixer formes d'expressions pròpies de situacions formals i informals.</p> <p>Convencions socials: costums, normes de comportament social, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques de personatges celebres, art i autors.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitari, felicitar, brindar, donar la benvinguda, expressió de bons desitjos i reaccionar en eixes situacions.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o traduir una paraula per a ajudar algú que no l'ha entès.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells.</p> <p>Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcials. Comparar situacions o accions.</p> <p>Expressió de la decisió. Explicar causes, finalitat i conseqüència.</p> <p>Formulació de condicions per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reaccionar davant dels sentiments dels altres. Expressió de millors o empitjoraments de salut.</p>	<p>element enriquidor.</p> <p>BL1.3. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent per a la comprensió de textos orals breus i de longitud mitjana clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL1.4. Inferir el significat de paraules i expressions d'ús menys freqüent, en textos orals breus o d'extensió mitjana, en diferents suports, amb suport del context i del cotext.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació per a reconéixer els significats i intencions comunicatives en textos orals d'extensió mitjana, en diferents suports.</p>	<p>CCLI CSC</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p>
--	--	---

<p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprensió de la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació de col·locacions bàsiques i més específiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitat de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compras i activitats comercials Alimentació i restauració Transport <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció oral.	BL2.1. Produir o coproduir, aplicant estratègies d'expressió oral, textos	CCLI

<p>Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint la idea o idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text monòlegic o dialògic al destinatari, context i canal, aplicant el registre i l'estructura de discurs adequats a cada cas.</p> <p>Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada.</p> <p>Execució Expressió del missatge amb claredat, coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fòrmules de cada tipus de text.</p> <p>Confiança en si mateix i assertivitat. Revisió de la tasca o del missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut després de valorar les dificultats i els recursos disponibles.</p> <p>Coavaluació de la producció oral. Fonamentada en els coneixements previs d'altres llengües.</p> <p>Facilitació, compensació i correcció de les carències lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics i paratextuals.</p> <p>Língüistics: Modificació de paraules de significat paregut. Definició o reformulació de terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals: Petició d'ajuda. Tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarisquen el significat). ús del llenguatge corporal culturalment pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal, proxèmica). Interacció oral (fòrmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula). Us de sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals. Patrons de comportament: comparar gestos i expressions més freqüents en diferents cultures. Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere.</p>	<p>monològics o dialògics breus o de longitud mitjana, comprensibles i estructurats, en diferents suports, sobre temes generals, en els àmbits personal, públic educatiu i ocupacional, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions.</p> <p>BL2.2. Incorporar, en textos orals, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'àlpa des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL2.3. Prodir o coprodir, amb l'ajuda de models, textos orals d'extensió mitjana, en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent, amb sentit estètic i creativitat.</p> <p>BL2.4. Utilitzar, en situacions de comunicació habituals clarament estructurades i en diferents suports, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depenga en gran mesura de l'actuació de l'interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciats de forma clara, emprant els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es cometan errors que no interferisquen en la comunicació.</p>	CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CSC CCLI
--	---	---

<p>Registre: formes d'expressió pròpies en situacions formals i informals.</p> <p>Convencions socials: costums i normes de comportament.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques de personatges celebres, art i autors.</p> <p>Funcions comunicatives.</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitar, felicitar, brindar, donar la benvinguda, expressió de bons desitjos i reaccionar en eixes situacions.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o traduir una paraula per a ajudar algú que no l'ha entès.</p> <p>Descripció de qualitat físiques i abstractes de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells.</p> <p>Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcials. Comparar situacions o accions.</p> <p>Expressió de la decisió. Explicar causes, finalitat i conseqüència.</p> <p>Formulació de condicions per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reaccionar davant dels sentiments dels altres. Expressió de millores o empitjoraments de salut.</p> <p>ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació de col·locacions bàsiques i més específiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal. Vivenda, llar i entorn. Activitats de la vida diària. Família i amics. Treball i ocupacions. 		
---	--	--

Temps lliure, oci i esport. Viatges i vacacions. Salut i cures físiques. Educació i estudi. Compres i activitats comercials. Alimentació i restauració. Transport. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Medi ambient, clima i entorn natural. Tecnologies de la informació i comunicació. Llenguatge d'aula. Llenguatge literari. Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1). Estructures morfosintàctiques i discursives (2).		
---	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Connectar el propi coneixement i experiència sobre el tema.</p> <p>Identificació del tipus de text, la seua estructura i format: informes, cartes i correus electrònics, instruccions, articles i notícies, faules, poemes i relats adaptats. Identificació del registre formal, informal o neutre.</p> <p>Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió del text.</p> <p>Comprendió automatizada de paraules comunes en diferents contextos.</p> <p>Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat de textos més complexos.</p> <p>Resum i explicació de les idees més importants i dels detalls d'interès.</p> <p>Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context i estructura del text fonamentant-les amb informació continguda en el text.</p> <p>Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del</p>	<p>BL3.1. Identificar, mitjançant l'aplicació d'estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos breus i d'extensió mitjana, contínus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional.</p> <p>BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris i no literaris d'extensió mitjana amb precisió, flúidesa i expressivitat.</p> <p>BL3.3. Detectar, en textos escrits, quan apareixen de manera explícita i implícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p>	CCLI CAA

<p>context i del cotext els significats de paraules i expressions dús menys freqüent o més específic. Desenrotllament d'interpretacions mitjançant lús d'idees explícites i implícites per a fonamentar estes interpretacions.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements.</p> <p>Formulació de preguntes per a aclarir hipòtesis.</p> <p>Utilització de diccionaris monolingües i bilingües, tant en format imprés com digital.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fórmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals.</p> <p>Patrons de comportament.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere.</p> <p>Register: reconéixer formes d'expressions pròpies de situacions formals i informals.</p> <p>Convencions socials com a costums i normes de comportament social.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques de personatges celebres, art i autors.</p> <p>Funcions comunicatives.</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitar, felicitat, brindar, donar la benvinguda, expressió de bons desitjos i reaccionar en eixes situacions.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o traduir una paraula per a ajudar algú que no l'ha entès.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells.</p> <p>Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcial. Comparar situacions o accions.</p> <p>Expressió de la decisió. Explicació de causes, finalitat i conseqüència.</p> <p>Formulació de condicions per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reaccionar davant dels sentiments dels altres, estats de salut.</p> <p>Comprensió de lús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p>	<p>BL3.4. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes dús freqüent, els coneixements sobre patrons discursius, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació per a la comprensió de textos escrits breus i d'extensió mitjana, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL3.5. Inferir el significat de paraules i expressions dús menys freqüent en textos escrits breus i d'extensió mitjana, en diferents suports, amb suport del context i del cotext.</p>	CCLI CAA
--	--	-------------

<p>Comprensió de la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació de col·locacions bàsiques i més específiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives.</p> <p>Regles ortogràfiques bàsiques, puntuació, convencions tipogràfiques, abreviatures, símbols d'ús comú i convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta.</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Estratègies de producció i interacció escrita</p> <p>Planificació</p> <p>Mobilització i coordinació de les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficaçment la tasca.</p> <p>Presa de notes i confecció d'un esquema que se seguirà en la producció escrita.</p> <p>Localització i ús adequat de recursos lingüístics o temàtics. Selecció d'informació específica de distintes fonts per a donar suport a les idees de la producció escrita.</p> <p>Execució.</p> <p>Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius, correspondència personal i correspondència formal.</p> <p>Fonamentada en els coneixements previs de textos i estructures semblants en altres llengües.</p> <p>Utilització d'oracions de diferent longitud i estructura per a organitzar el text amb la suficient cohesió interna i coherència.</p> <p>Revisió.</p> <p>Reajustament de la tasca o del missatge mitjançant la reorganització d'oracions, llevant repeticions i informació innecessària.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals.</p> <p>Patrons de comportament.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere.</p> <p>Register: reconéixer formes d'expressions pròpies de situacions formals i informals.</p> <p>Convencions socials: costums i normes de comportament social.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques de personatges celebres, art i autors.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitjar, felicitar, brindar, donar la benvinguda, expressió de bons desitjos i reaccionar en eixes situacions.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o</p>	<p>BL4.1. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits breus i d'estensió mitjana, contínus o discontinus, coherent i estructurats, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional, i aplicar estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat i sentit estètic.</p> <p>BL4.2. Incorporar a la producció escrita amb ajuda de models els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'àula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL4.3. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits breus i d'estensió mitjana en diferents suports, coherent i adequats al propòsit comunicatiu, i utilitzar els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent, en situacions comunicatives concretes amb sentit estètic i creativitat.</p> <p>BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social, acadèmic i ocupacional, i respectar convencions, normes de cortesia i netiqueta.</p>	<p style="text-align: center;">CCLI CAA</p> <p style="text-align: center;">CCLI CSC CEC</p> <p style="text-align: center;">CCLI CD</p> <p style="text-align: center;">CCLI CSC</p>
--	---	--

<p>traduir una paraula per a ajudar algú que no l'ha entés.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells. Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcials. Comparar situacions o accions. Expressió de la decisió. Expliar causes, finalitat i conseqüència.</p> <p>Formulació de condicions per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reaccionar davant dels sentiments dels altres. Estats de salut.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (producció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació de col·locacions bàsiques i més específiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula 		
---	--	--

<p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives.</p> <p>Regles ortogràfiques bàsiques, puntuació, convencions tipogràfiques, abreviatures, símbols dús comú i convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta.</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 3r ESO

Contingut	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferramentes digitals de busca i visualització: busca en blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuales, bases de dades especialitzades. Estratègies de filtratge en la busca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Comunicació. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC i de les audiovisuals per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, wikis, fòrums. Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Creació de continguts digitals.	<p>BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuales o bases de dades especialitzades, i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL5.3. Crear i editar continguts digitals com documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a incloure'ls en els seus propis projectes i tasques, i coneixer com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL5.4. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	CD CD CSC CD SIEE

<p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Escalat, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortalees i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i avaliació de projectes.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació</p> <p>Presa de decisions vocacional.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p> <p>Treball cooperatiu</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p>	<p>BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de gues el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL5.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortalees i preferències.</p> <p>BL5.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL5.8 Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	SIEE CAA SIEE SIEE CSC CCLI CAA
---	---	---

400

<p>Ús del vocabulari específic de l'assignatura</p> <p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p> <p>Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu.</p>		
---	--	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 3r ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Identificació i articulació dels fonemes consonàntics: /ks/ (ξ.B. <i>sechs</i>), /gn/ (ξ.B. <i>Gnade</i>), /n/ i els seus al lòfons [n] (ξ.B. <i>nein, nun</i>) i [ŋ] (ξ.B. <i>eng</i>), /f/ (ξ.B. <i>Philosophie, Volk</i>), /ʃ/ (ξ.B. <i>schön</i>), /tʃ/ (ξ.B. <i>tschechisch</i>); processos fonològics: assimilació de la consonant /r/ en posició final o preconsonàntica per influència de la vocal precedent [ɛ̯] (ξ.B. <i>Lebter</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals, semivocals i semiconsonàntics; revisió de l'oposició entre sons consonàntics sords i sonors; distinció entre masculí i femení dels adjetius; pronunciació de -eur, ère, er, ez, et; nasalització i desnasalització (p. ex. <i>bon/bonne, il comprend/ils comprennent, important/immeuble</i>); terminacions no pronunciades (p. ex. -e, -es verbal i plural, -ent verbal); la disjunció davant de la /h/ aspirada (p. ex. <i>la Hollande</i>); les semivocals (p. ex. <i>le yaourt</i>); els números <i>un</i> i <i>onze</i> (p. ex. <i>le un, le onze</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços obligatoris (entre pron. Subj. + V; det. + V; <i>être</i> en</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals d'ús freqüent i menys freqüent que presenten més dificultat (p. ex. /ɑ:/ de <i>heart</i> i /ɔ:/ de <i>hurt</i>); identificació i articulació de sons consonàntics per a millorar la comprensió (p. ex. /b/ de <i>berry</i> i /v/ de <i>very</i>); grups consonàntics d'especial dificultat (p. ex. <i>crisps, guests</i>); pronunciacions alternatives.</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals; revisió de l'oposició entre sons consonàntics sords i sonors; dobles consonants: discriminació (p. ex. <i>casa/cassa, sete/sette</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. <i>elisione e troncamiento</i>).</p>

	3a pers. + complement); elisió de la vocal <i>e</i> en els monosíl·labs (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).	
--	---	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 3r ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
Expressió de l'entitat: substantius comuns i propis, substantius compostos, substantius col lectius, articles determinats i indeterminats, pronoms personals, pronoms i adjetius demostratius (<i>derselbe, dasselbe, dieselbe</i>); pronoms relatius, pronoms indefinits (<i>einer, eins, eine, welche</i>); la possessió: pronoms i adjetius possessius; casos: nominatiu, acusatiu, i datiu.	Expressió de l'entitat: pronom <i>on</i> i la seu concordança amb el verb; adjetius i pronoms demostratius i les partícules de reforç <i>-ci</i> i <i>-là</i> ; pronoms personals reflexius tònics (p. ex. <i>moi-même, lui-même</i>); proposicions adjectives i els pronoms relatius invariables (<i>qui, que, où, dont</i>); la possessió (adjectius i pronoms possessius d'un i diversos possedidors).	Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables, col lectius i compostos; pronoms personals, reflexius/emfàtics, recíprocs i de relatiu; articles; adjetius demostratius.	Expressió de l'entitat: adjetius i pronoms demostratius; la possessió: adjetius i pronoms possessius d'un i diversos possedidors.
Expressió de l'existència: <i>es gibt + Modalverb</i> (z.B. <i>es soll geben</i>); <i>es gab + Akk.</i>	Expressió de l'existència: <i>il y a, il n'y a pas de, la mise en relief.</i>	Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there will be / has been</i>).	Expressió de l'existència: <i>c'è / non c'è, c'è stato / non c'è stato.</i>
Expressió de la qualitat: adjetiu atributiu; declinació de l'adjectiu.	Expressió de la qualitat: revisió de la posició, del gènere i de l'ús dels adjetius regulars i irregulars (<i>beau, nouveau, vieux</i>); <i>facile / difficile à</i> ; nominalització dels adjetius (p. ex. <i>le petit, le grand</i>).	Expressió de la qualitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals i ordinals; adverbis de quantitat (p. ex. <i>all (the), most, neither, none</i>).	Expressió de la qualitat: revisió de la posició, del gènere, nombre i ús dels adjetius; particularitats de <i>bello</i> .
Expressió de la quantitat: numerals indefinits (z.B. <i>viel, ganz, wenig</i>).	Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió dels nombres cardinals en xifres altes; revisió dels nombres ordinals; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un (tout petit) peu, trop, (beaucoup) trop, pas assez, absolument + Adj. un pot, une boîte, un paquet, un tube, un kilo, un litre</i>); revisió del grau comparatiu; el grau superlatiu (<i>le mieux, le meilleur</i>).	Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals i ordinals; adverbis de quantitat (p. ex. <i>all (the), most, neither, none</i>).	Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió nombres cardinals en xifres altes; revisió nombres ordinals fins a dos xifres; revisió articles partitius. Adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro</i>); col lectius (p. ex. <i>una dozzina, un secolo</i>), multiplicadors (p. ex. <i>doppio</i>); el grau (p. ex. <i>davvero carino, proprio bello</i>). El pronom <i>ne</i> .
Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>einach, schwierig</i>); partícules modals (<i>ja, nur</i>).	L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>ja, doch</i>).	L'affirmació: oracions afirmatives; <i>tags</i> .	Expressió del mode: adverbis en <i>-mente</i> i en <i>-bile</i> .
L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>ja, doch</i>).	La negació: adverbis i pronoms negatius (z.B. <i>niemals; niemand, (gar) nichts, keiner, keins, keine</i>).	La negació: oracions negatives amb <i>not, never, no + noun</i> (p. ex. <i>no problem, nobody, nothing</i>); <i>negative tags</i> .	L'affirmació: oracions declaratives afirmatives (p. ex. <i>spero di sì</i>); l'adverb <i>sì</i> .
La negació: adverbis i pronoms negatius (z.B. <i>niemals; niemand, (gar) nichts, keiner, keins, keine</i>).		La interrogació: preguntes (<i>Wh-questions</i> p. ex. <i>Who is he playing with?; Aux. Questions; tags</i>).	
		L'exclamació: (<i>What + (Adj.) + noun, p.</i>	

<p>La interrogació: pronoms i adjetius interrogatius (<i>Welch-, was für ein</i>); oracions interrogatives amb preposició + <i>wen, wem</i> (z.B. <i>Mit wem fährst du nach Hause?</i>)</p> <p>L'exclamació: interjeccions (<i>Mensch, ana, nanu, halft!</i>); oracions exclamatives (z.B. <i>Das kann doch wohl nicht wahr sein!.</i>)</p> <p>Expressió del temps: present (<i>Präsens, Vorgangspasiv</i>); passat (<i>Perfekt, Präteritum</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt</i>); duratiu (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); futur (<i>Futur I, Präsens + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>anfangen mit, beginnen mit</i>); terminatiu (<i>anfangen mit, beenden mit</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); capacitat (<i>fähig sein</i>); possibilitat, probabilitat (<i>können, dürfen</i>); necessitat (<i>müssen, haben zu + Inf.</i>); obligació (<i>müssen, sollen</i>); permís, prohibició (<i>dürfen; lassen; verboten sein</i>); voluntat (<i>wollen</i>); intenció (<i>wollen; vorhaben zu + Inf.</i>); volició (<i>Konjunktiv II</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>in der Früh, gegen Abend</i>); unitats temporals (z.B. <i>Jahrzehnt, Jahrhundert</i>); duració (z.B. <i>vom...bis, ab, seit, während</i>); seqüenciació (z.B. <i>zuers, zunächst, dann, schließlich</i>); anterioritat (z.B. <i>schon, noch früh; vor</i>); posterioritat (z.B. <i>nachher, später; nach</i>); simultaneitat (z.B. <i>jetzt, nun, genau; als, wenn, während</i>); freqüència</p>	<p>Expressió del mode: revisió dels adverbis de mode en <i>-ment</i>; casos particulars en <i>-emment, -amment</i>; locucions adverbials de mode amb preposició (p. ex. <i>de préférence, en général, par cœur, face à face</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>oui, si</i>); formes elèptiques (p. ex. <i>moi aussi, moi si</i>).</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>ne...aucun, ne...jamais, ne...rien, ne...personne, ne...que, ne...pas encore, moi non, toi non plus</i>; adverbis negatius amb funció subjecte (<i>rien ne + V., personne ne + V.</i> (p. ex. <i>personne ne viendra demain</i>)); la negació de l'infinitiu (<i>ne pas + Inf.</i>).</p> <p>La interrogació: revisió d'oracions interrogatives amb <i>qui, que, comment, pourquoi, où</i>; inversió de subjecte (<i>V. + Suj.</i>); amb doble subjecte (p. ex. <i>Le professeur est-il arrivé?</i>); revisió de la paraula interrogativa al final de la frase (p. ex. <i>Tu pars où?</i>); interrogatius amb preposició (<i>à qui, avec qui, à quoi, par où</i>); interrogació parcial amb pronoms interrogatius (p. ex. <i>lequel, laquelle</i>).</p> <p>L'exclamació: expressions (p. ex. <i>Oh là là!</i>); locucions adverbials (p. ex. <i>Tout à fait!, Bien sûr!</i>); l'oració exclamativa com a expressió d'admiració o de temor (p. ex. <i>Quelle horreur!, Comme il est grand!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió del present amb verbs irregulars (<i>lo stato, l'abitudine</i>); revisió del present progressiu (<i>stare + per + Inf.</i>); revisió del passat (p. ex. <i>il passato prossimo e i partecipi irregolari, la concordanza con gli ausiliari avere e essere; l'imperfetto (descrizioni di situazioni, luoghi)</i>); futur (<i>il presente con valore di futur, il futur semplice</i>); condicional (<i>il condizionale di cortesia</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>present e imperfetto, passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.</i>); habitual (<i>tempi semplici e passato prossimo + Adv.</i>); incoatiu (<i>stare per + Inf.</i>); terminatiu (<i>smettere di + Inf.; tempi composti + Adv.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>essere in grado di + Inf.</i>); possibilitat (futur, <i>probabilmente; credere, pensare che + indicativo</i>); necessitat (<i>bisogna + Inf., avere bisogno di + Inf., verbo dovere</i>); obligació (<i>bisogna + Inf., verbo dovere, imperativo</i>);</p>	<p>ex. <i>What a wonderful holiday!; How + Adj.</i>, p. ex. <i>How interesting!</i>; expressions (p. ex. <i>Well, that is a surprise!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect, past perfect</i>); futur (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv.</i>); veu passiva amb temps simples (<i>present and past simple</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tenses</i>); duratiu (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> p. ex. <i>usually used to</i>); incoatiu (<i>start-ing</i>); terminatiu (<i>stop-ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can, be able</i>); possibilitat/probabilitat (<i>may, might, perhaps</i>); necessitat (<i>must, need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, must, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't, mustn't</i>); permís (<i>could, allow</i>); intenció (<i>going to, present continuous</i>); consell (p. ex. <i>should/ought to</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>five to (ten)</i>); divisions (p. ex. <i>century, season</i>), indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (e.g. <i>from...to, during, until, since</i>); anterioritat (p. ex. <i>already, (not) yet</i>); posterioritat (p. ex. <i>afterwards, later</i>); seqüenciació (p. ex. <i>first, then, next, last</i>); simultaneitat (p. ex. <i>while, as</i>); freqüència (p. ex. <i>often, usually</i>).</p>	<p>La negació: oracions declaratives negatives amb adverbis negatius (p. ex. <i>non, né...né, più, nessuno</i>).</p> <p>La interrogació: revisió; totals; parcials; introduïdes per adverbis, pronoms i adjetius interrogatius (p. ex. <i>da quando, da quanto tempo</i>).</p> <p>L'exclamació: revisió (p. ex. <i>chi, che cosa, cosa, come, quando, dove</i>); interjeccions (p. ex. <i>wow, che bello!, eh!, Paolo!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió del present amb verbs irregulars (<i>lo stato, l'abitudine</i>); revisió del present progressiu (<i>stare + per + Inf.</i>); revisió del passat (p. ex. <i>il passato prossimo e i partecipi irregolari, la concordanza con gli ausiliari avere e essere; l'imperfetto (descrizioni di situazioni, luoghi)</i>); futur (<i>il presente con valore di futur, il futur semplice</i>); condicional (<i>il condizionale di cortesia</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>present e imperfetto, passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.</i>); habitual (<i>tempi semplici e passato prossimo + Adv.</i>); incoatiu (<i>stare per + Inf.</i>); terminatiu (<i>smettere di + Inf.; tempi composti + Adv.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>essere in grado di + Inf.</i>); possibilitat (futur, <i>probabilmente; credere, pensare che + indicativo</i>); necessitat (<i>bisogna + Inf., avere bisogno di + Inf., verbo dovere</i>); obligació (<i>bisogna + Inf., verbo dovere, imperativo</i>);</p>
---	--	--	---

<p>(z.B. <i>normalerweise</i>; jeden Tag).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions de lloc (z.B. <i>in, vor, hinter, durch, aus, zu</i>); adverbis de lloc (<i>dinnen, draußen, dritten</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>und; auch</i>); disjunció (<i>entweder...oder</i>); oposició, concessió (<i>zwar...aber</i>); causa (<i>denn, weil, da</i>); finalitat (<i>um ...zu; damit; zum, zur + Nomen</i>); explicació (<i>dass</i>); resultat (<i>deshalb</i>); condició (<i>wenn, sofern</i>); comparació (<i>so/nicht so + Adj. wie; Adj.+ -er als</i>); superlatiu en posició atributiva i predicativa; <i>wahnsinnig + Adj.</i>; estil indirecte (<i>Redewiedergabe</i> amb i sense element introductor, <i>Indirekte Fragen, Vorschläge, Aufforderungen und Befehle (Imperativ; Konjunktiv II)</i>).</p>	<p>de); revisió del passat recent (<i>venir de</i>); passat (<i>passé composé pour les événements dans le passé; imparfait pour la description de routines, d'espaces ou de situations dans le passé; participes passés avec les accords</i>); revisió del futur pròxim (<i>événement proche dans le temps; futur plus ou moins lointain</i>); futur simple (<i>la prévision</i>); condicional (<i>conditionnel de cortesia</i>); subjuntiu (<i>subjunctif présent</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); habitual (oracions simples + Adv. (p. ex. <i>toujours, jamais, d'habitude, souvent</i>); incusatius (p. ex. <i>commencer à + Inf., se mettre à + Inf., futur proche</i> (p. ex. <i>je vais partir en cinq minutes</i>); terminatiu (p. ex. <i>terminer de + Inf., finir de + Inf.</i>), revisió del passat recent amb <i>venir de + Inf.</i> (p. ex. <i>Je viens de finir l'exercice</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>être capable de, réussir à</i>); possibilitat/proabilitat (<i>il est probable que, probablement, c'est certain, c'est possible</i>); necessitat (<i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf., devoir + Inf.</i>); obligació/prohibició (<i>il faut, verbe devoir, imperativ afirmatiu i negatiu amb pronom directe o indirecte, amb verbs pronominals i amb els pronoms en i, c'est à qui de?, c'est à + pron. tonique/ nom + de + Inf.</i>); permís (<i>pouvoir, demander, donner la permission à quelqu'un de faire quelque chose</i>); intenció/desig/voluntat (<i>penser/espérer/ vouloir + Inf.</i>); veu passiva i</p>	<p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>and, too, also</i>); disjunció (p. ex. <i>or</i>); oposició (p. ex. <i>but, however</i>); causa (p. ex. <i>because (of), due to</i>); finalitat (p. ex. <i>to- infinitive, for</i>); comparació (p. ex. <i>as/not so Adj. As, more comfortable/ quickly (than), the fastest</i>); resultat (p. ex. <i>so, therefore</i>); condició (p. ex. <i>if, unless</i>); estil indirecte (<i>reported information, offers, suggestions and commands</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); divisió (p. ex. <i>all'alba, nel secolo scorso</i>); duració (p. ex. <i>tutto l'anno, fino...a</i>); anterioritat (p. ex. <i>prima di, non ancora, il mese precedente</i>); posterioritat (p. ex. <i>il giorno dopo</i>); contemporaneitat (p. ex. <i>allo stesso tempo, all'improvviso</i>); seqüènciació (p. ex. <i>prima, poi, dopo, allora</i>); freqüència (p. ex. <i>una volta al mese, di solito</i>); unitats temporals (p. ex. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>sotto, sopra</i>); posició, distància, moviment, direcció, provinença i destinació. El pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>e neanche, non solo, ma anche, né</i>); disjunció (<i>oppure, o</i>); oposició (<i>però</i>); causa (<i>siccome</i>); concessiva (<i>anche se</i>); finalitat (<i>da + Inf.</i>); condició (<i>se</i>); comparació (<i>più, meno che, così, come, il più, il meno, meglio/peggio di</i>); explicativa (<i>dato che</i>). Estil indirecte (p. ex. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
---	---	---

<p>les preposicions <i>par i de</i>.</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année), au (siècle)</i>); duració (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à, ça fait...que</i>); anterioritat (p. ex. <i>avant, il y a...que</i>); posterioritat (p. ex. <i>plus tard, ensuite, après</i>); seqüènciació (p. ex. <i>à partir de, finalement, enfin</i>); simultaneitat (p. ex. <i>au moment où, en même temps, en ce moment, pendant, alors que</i>); freqüència (p. ex. <i>d'habitude, une/ deux fois par, toujours, généralement, souvent, quelquefois, rarement, jamais</i>); unitats temporals (p. ex. <i>la journée, la soirée, le mois, l'année</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>dessus, dessous, dedans, debors</i>); posició; distància; moviment; direcció; procedència; destinació; pronom <i>y</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>ni...ni</i>); disjunció (<i>on bien</i>); oposició/concessió (<i>or, par contre, au contraire</i>); comparació (<i>comme, (le) plus/ (le) moins que, autant que, ainsi que</i>); causa (<i>parce que, comme, puisque, car</i>); conseqüència (<i>donc, par conséquent</i>); finalitat (<i>pour, afin de, dans le but de + Inf.</i>); explicativa (<i>ainsi, car</i>); relatives amb pronom (<i>qui, que, quoi, dont, où</i>); relatives amb preposició + pronom relatiu invariable (<i>de qui, par où</i>); l'estil directe, indirecte (<i>discours rapporté, dire de + Inf.</i>)</p>		
--	--	--

Curs 4t ESO

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Intercanvi d'idees sobre el tema. Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, entrevistes, anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, articles d'opinió, crítiques, podcasts, videoconferències, etc. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat major de textos més complexos. Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context recolzant-les amb informació i idees explícites i implícites del text. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics com distinció entre el sentit literal, inferencial, crític i estètic; i paralingüístics com modulació i ton de la veu. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements lingüístics i paralingüístics. Tècniques d'escola activa: fer preguntes per a connectar amb les idees d'altres, mostrar empatia, no jutjar, parafrasejar, emetre reforços, resumir per a aclarir. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals, o formals amb una situació de jerarquia. Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis. Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús propis de les diferents cultures. Registre: expressions col·loquials. Diferències entre el text oral i escrit. Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics i contrastos interculturals. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit o parafrasejar-ho per a solucionar un problema de comunicació. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps. Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions, punts de vista. Expressió d'avertències i avisos. Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació. Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis. Expressió de sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'aversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i animar. Expressió de símptomes i sensacions físiques. Comprendre l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Comprendre la funció estètica i poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció) Col·loquialismes freqüents. Formació de paraules. Ampliació de col·locacions més complexes. Cognats i falsos cognats. Expressions idiomàtiques més específiques. Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera. Desenrotllament i expansió del vocabulari següent: Identificació personal. Vivenda, llar i entorn. Activitats de la vida diària.</p>	<p>BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals d'extensió mitjana i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat mitjana, sobre temes generals o menys habituals, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional i en els seus corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge.</p> <p>BL1.2. Detectar, amb actitud crítica, en textos orals, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, les relacions interpersonals i interculturals, als registres formals i informals i als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'àmbit des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL1.3. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent i més específic per a la comprensió de textos orals de longitud mitjana, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL1.4. Inferir el significat de paraules i expressions d'ús menys freqüent i més específic en textos orals d'extensió mitjana, en diferents suports, amb suport del context i el cotext.</p> <p>BL1.5. Discriminar, en textos orals d'extensió mitjana, en diferents suports, patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació reconeixent significats i intencions comunicatives relacionats amb estos.</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CAA CCLI

<p>Manifestacions culturals i artístiques com els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics i contrastos interculturals. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit o parafrasejar-ho per a solucionar un problema de comunicació. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps. Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions, punts de vista. Expressió d'avertències i avisos. Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació. Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis. Expressió de sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'avversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i animar. Expressió de símptomes i sensacions físiques. Comprendre l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Comprendre la funció estètica i poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció) Col·loquialismes freqüents. Formació de paraules. Ampliació de col·locacions més complexes. Cognats i falsos cognats. Expressions idiomàtiques més específiques. Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera. Desenrotllament i expansió del vocabulari següent: Identificació personal. Vivenda, llar i entorn. Activitats de la vida diària.</p>		
--	--	--

Família i amics. Treball i ocupacions. Temps lliure, oci i esport. Viatges i vacacions. Salut i cures físiques. Educació i estudi. Compres i activitats comercials. Alimentació i restauració. Transport. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Medi ambient, clima i entorn natural. Tecnologies de la informació i comunicació. Llenguatge d'aula. Llenguatge literari. Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1). Estructures morfosintàctiques i discursives (2).		
--	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint la idea o idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text monològic o dialògic al destinatari, context i canal, mitjançant l'aplicació del registre i l'estructura de discurs adequats a cada cas. Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada. Execució. Expressió del missatge amb claredat, coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fórmules de cada tipus de text. Confiança en si mateix i assertivitat en la presentació d'idees i opinions en debats i discussions.	BL2.1. Prodir, per mitjà de l'aplicació d'estratègies d'expressió oral, textos monològics o dialògics d'extensió mitjana, comprensibles i estructurats, en diferents suports, sobre temes generals o més específics, en els àmbits personal, públic i educatiu i ocupacional, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions. BL2.2. Incorporar, amb sentit crític, en els textos orals, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor, i evitar estereotips i prejuïs.	CCLI CAA CCLI CSC CEC

Revisió de la tasca o del missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Coavaluació de la producció oral. Fonamentada en els coneixements previs d'altres llengües. Facilitació, compensació i correcció de les carències lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics paralingüístics i paratextuals. Lingüístics: Modificació de paraules de significat paregut Definició o reformulació d'un terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals: Petició d'ajuda. Tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarisquen el significat). ús del llenguatge corporal culturalment pertinent: gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal, proxèmica. Interacció oral: fórmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula. Usar sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolingüístics. Fórmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals, o formals amb una situació de jerarquia. Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis. Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús propis de les diferents cultures. Registre: expressions col·loquials. Diferències entre el text oral i escrit. Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics i contrastos interculturals. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit o parafrasejar-ho per a solucionar un problema de comunicació.	BL2.3. Prodir o coprodir textos orals d'extensió mitjana, en diferents suports, coherent i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques i léxic, expressions o modismes d'ús freqüent o més específic, amb sentit estètic i creativitat. BL2.4. Utilitzar, en situacions de comunicació habituals o menys habituals, clarament estructurades i en diferents suports, amb l'ajuda de models, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depenga en gran mesura de l'actuació de l'interlocutor. BL2.5. Pronunciar enunciats de forma clara, mitjançant l'ús dels patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es comet errors que no interferisquen en la comunicació.	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC
--	--	--

<p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i punts de vista.</p> <p>Expressió d'avertències i avisos.</p> <p>Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació.</p> <p>Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis.</p> <p>Expressió de sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'aversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i animar. Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (Producció)</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari enumerat.</p> <p>Col·loquialismes freqüents.</p> <p>Formació de paraules.</p> <p>Ampliació de col·locacions més complexes.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més específiques.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Identificació personal.</p> <p>Vivenda, llar i entorn.</p> <p>Activitats de la vida diària.</p> <p>Família i amics.</p> <p>Treball i ocupacions.</p> <p>Temps lliure, oci i esport.</p> <p>Viatges i vacacions.</p> <p>Salut i cures físiques.</p> <p>Educació i estudi.</p> <p>Compres i activitats comercials.</p> <p>Alimentació i restauració.</p> <p>Transport.</p>		
--	--	--

<p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural.</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p> <p>Llenguatge literari.</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió.	BL3.1. Identificar, per mitjà de l'aplicació d'estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos d'extensió mitjana, continus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals o més específics en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional.	CCLI CAA
Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Intercanvi d'idees sobre el tema i formulació d'una interpretació raonable.	BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris i no literaris amb precisió, fluïdesa i expressivitat.	CCLI
Identificació del tipus de text, la seua estructura i format: informes, cartes i correus electrònics, instruccions, articles i notícies d'opinió, faules, poemes, i relat adaptats. Identificació del registre formal, informal o neutre.	BL3.3. Detectar, amb actitud crítica, en textos escrits, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, les relacions interpersonals i interculturals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.	CCLI CSC CEC
Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió del text.	BL3.4. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent i més específic, els coneixements sobre patrons discursius, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació per a la comprensió de textos escrits d'extensió mitjana, estructurats i en diferents suports.	CCLI
Comprenció automatitzada de la majoria de les paraules en diferents contextos.	BL3.5. Inferir el significat de paraules i expressions d'ús menys freqüent i implícites del text per a deduir i traure conclusions sobre el que no està explícit en el text.	CCLI
Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat major de textos més complexos. Comprenció del text per mitjà de la connexió, comparació i contrast d'idees amb el coneixement i experiències pròpies, amb altres textos i amb el món exterior.	Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del context i del cotext els significats de paraules i expressions d'ús menys freqüent o més específic. Desenrotllament i explicació de les interpretacions de textos més complexos utilitzant idees explícites i implícites del text per a	

<p>fonamentar-les.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Comparació, contrast i intercanvi d'idees.</p> <p>Utilització de diccionaris, monolingües i bilingües, tant en format imprés com digital.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals, o formals amb una situació de jerarquia.</p> <p>Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús propis de les diferents cultures.</p> <p>Registre: expressions col·loquials. Diferències entre el text oral i escrit.</p> <p>Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit o parafrasejar-ho per a solucionar un problema de comunicació.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i punts de vista.</p> <p>Expressió d'avertències i avisos.</p> <p>Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació. Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis.</p> <p>Expressió de sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'avversió. Plantejament de queixes, tranquil·litzar i animar. Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p>	<p>més específic en textos escrits d'extensió mitjana, en diferents suports, amb suport del context i del cotext.</p>	CAA
---	---	-----

480

<p>Comprendre de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendre de la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Col·loquialismes freqüents.</p> <p>Formació de paraules.</p> <p>Ampliació de col·locacions més complexes.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més específiques.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari enumerat:</p> <p>Identificació personal.</p> <p>Vivenda, llar i entorn.</p> <p>Activitat de la vida diària.</p> <p>Família i amics.</p> <p>Treball i ocupacions.</p> <p>Temps lliure, oci i esport.</p> <p>Viatges i vacacions.</p> <p>Salut i cures físiques.</p> <p>Educació i estudi.</p> <p>Compres i activitats comercials.</p> <p>Alimentació i restauració.</p> <p>Transport.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural.</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p> <p>Llenguatge literari.</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives.</p> <p>Regles ortogràfiques bàsiques, puntuació, convencions tipogràfiques, abreviatures, símbols d'ús comú i convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta.</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
---	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció escrita. Planificació. Mobilització i coordinació de les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficacament la tasca (generar idees sobre un tema i seleccionar-ne els recursos adequats). Localització i ús adequat de recursos lingüístics o temàtics. Selecció crítica de la informació per a fonamentar les idees de la producció escrita. Execució. Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius, argumentatius, correspondència personal, correspondència formal. Fonamentada en els coneixements previs d'altres llengües. Utilització d'oracions de diferent longitud i estructura i de major complexitat per a organitzar el text amb la suficient cohesió interna i coherència. Revisió. Reajustament de la tasca o del missatge. Coavaluació del text escrit. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals, o formals amb una situació de jerarquia. Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis. Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús propis de les diferents cultures. Registre: expressions col·loquials. Diferències entre el text oral i escrit. Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics, contrastos interculturals, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit o parafrasejar-ho per a solucionar un problema de	BL4.1. Prodir o coproduir textos escrits d'extensió mitjana, contínus o discontinus, coherents i estructurats, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals o més específics, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional, i aplicar estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat i sentit estètic. BL4.2. Incorporar a la producció escrita els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, i considerar la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor, i evitar estereotips i prejuïs. BL4.3. Prodir o coproduir textos escrits d'extensió mitjana en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, mitjançant l'ús dels coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent i més específics, en les diferents situacions comunicatives amb sentit estètic i creativitat. BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social, acadèmic i ocupacional, respectant convencions, normes de cortesia i netiqueta.	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC

<p>comunicació.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions, punts de vista.</p> <p>Expressió d'avertències i avisos.</p> <p>Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació.</p> <p>Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis.</p> <p>Expressió de sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'aversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i animar. Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció)</p> <p>Col·loquialismes freqüents.</p> <p>Formació de paraules.</p> <p>Ampliació de col·locacions més complexes.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més específiques.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari enumerat:</p> <p>Identificació personal.</p> <p>Vivenda, llar i entorn.</p> <p>Activitats de la vida diària.</p> <p>Família i amics.</p> <p>Treball i ocupacions.</p> <p>Temps lliure, oci i esport.</p> <p>Viatges i vacacions.</p> <p>Salut i cures físiques.</p> <p>Educació i estudi.</p> <p>Compres i activitats comercials.</p> <p>Alimentació i restauració.</p>		
---	--	--

<p>Transport.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural.</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p> <p>Llenguatge literari.</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques i la seua relació amb les intencions comunicatives.</p> <p>Regles ortogràfiques bàsiques, puntuació, convencions tipogràfiques, abreviatures, símbols d'ús comú i convencions ortogràfiques més habituals en la redacció de textos en suport electrònic: netiqueta.</p> <p>Estructures morfsintàctiques i discursives (2).</p>		
---	--	--

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferramentes digitals de busca i visualització: busca en blogs, wikis, fòrums, bances de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals, bases de dades especialitzades. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Comunicació Ús de les ferramentes més comunes de les TIC i de les audiovisuals per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, wikis, fòrums. Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com bances de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals o bases de dades especialitzades, i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL5.3. Crear i editar continguts digitals com documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a incloure'ls en els seus propis projectes i tasques, i coneixer com aplicar els diferents tipus de llicències.	CD CD CSC CD

d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Creació de continguts digitals Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Escalatge, rotació i retall d'imatges. Drets d'autor i llicències de publicació. Habilidades personals d'autoregulació. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Planificació i avaluació de projectes Pensament mitjans-fi. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilidades de comunicació. Presa de decisions vocational Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortaleses i debilitats. Treball cooperatiu Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escuta activa. Diàleg igualitat.	BL5.4. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fer una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats,avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts. BL5.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències. BL5.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes i demostrar empàtia i reconéixer les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias. BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	SIEE SIEE CAA SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
--	---	--

<p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Ús del vocabulari específic de l'assignatura Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Llenguatge d'aula. Glossari termes conceptuais del nivell educatiu</p>		
--	--	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 4t ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Identificació i articulació dels fonemes consonàntics: /pf/ (z.B. <i>Pfanne</i>), /kv/ (z.B. <i>Quelle</i>), /kn/ (z.B. <i>Knoten</i>); processos fonològics: ensordiment de les consonants <i>b, d, g</i> en posició implosiva: /p/, /t/, /k/ (z.B. <i>und, Tag, ab</i>); paraules homòfones (z.B. <i>Meer, mehr</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons representats per grafies diferents (/s/ de <i>cerise, sang, pharmacie</i>; /ʒ/ de <i>jeune, généreux</i>); la divisió sil·làbica.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços, assimilació, fusió i elisió (<i>l'apostrophe, la liaison</i>); enllaços obligatoris entre el subjecte i el verb; entre el determinant i el nom (p. ex. <i>c'est/ il est/ ce sont/ ils sont</i>); entre les paraules que constitueixen una expressió (p. ex. <i>tout à l'heure, tout à coup; de temps en temps; un sous-entendu</i>); elisió de la vocal <i>-e</i> en els monosíl·labics (p. ex. <i>qu'il, j'ai, l'amie, d'hiver</i>); el grup fònic;</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics i la seua consolidació; identificació i articulació de sons consonàntics que presenten més dificultat (p. ex. /ʒ/ de <i>leisure, pleasure</i>); grups consonàntics d'especial dificultat; pronunciacions alternatives.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió de major complexitat.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics; consonants sonores (p. ex. /dʒ/ de <i>giorno, mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /k/ de <i>gli, figlio</i>); consonants sordes (p. ex. /ʃ/, de <i>sciopero, tifosi</i> de <i>vena, /s/ de passare</i>); discriminació (p. ex. /b/ i /v/ de <i>bevo</i>); dobles consonants.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

encadenament vocalic i consonàntic de les paraules del grup fònic (p. ex. *Je veux aller avec toi*).

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 4t ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius comuns i propis; substantius compostos; substantius col·lectius; derivació; articles determinats i indeterminats; pronoms personals; pronoms demostratius (<i>beides, welcher, welches, welche, wenige</i>); pronoms relativs precedits per preposició; pronoms relativs indefinitis (<i>wo, was, wo(r) + Präposition</i>); pronoms reflexius; la possessió; pronoms i adjetius possessius; casos: nominatiu, acusatiu, datiu i genitiu.</p> <p>Expressió de l'existència: <i>es gibt + Modalverb in Konjunktiv II</i> (z.B. <i>es könnte... geben</i>); <i>es gibt + Futur</i> (z.B. <i>es wird geben</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: <i>zg, schön + Adj.</i> (z.B. <i>zu teuer, schön praktisch</i>); declinació de l'adjectiu en genitiu; <i>Partizip II als Zustandspassiv</i> (z.B. <i>Das Museum ist geschlossen</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: (z.B. <i>viele, die Hälfte, ein Drittel, zweie Viertel; ein bisschen, völlig</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>überst, wenigstens, irgendwie</i>; fòrmules</p>	<p>Expressió de l'entitat: pronom <i>on</i> i els seus significats; articles amb substantius propis (p. ex. <i>La Mariane</i>); doble gènere (p. ex. <i>le mode/ la mode, un moule/ une moule</i>); un sol gènere (p. ex. <i>la lune, le soleil</i>); paraules compostes més usuals (p. ex. <i>un porte-manteau, un porte-clé</i>); concordança amb subjecte impersonal (p. ex. <i>Il y a dix personnes, il manque dix personnes, il faut</i>); pronoms personals reflexius tònics (p. ex. <i>moi-même, lui-même</i>); pronoms demostratius amb partícules de reforç <i>-ci</i> i <i>-là</i> (p. ex. <i>celui-ci, celui-là</i>); pronoms personals OD i OI; pronom neutre <i>le</i>, pronoms relativs invariables (<i>qui, que, où, dont</i>); pronoms relativs variables (p. ex. <i>quelque, quelqu</i>); la possessió.</p> <p>Expressió de l'existència: <i>presentatius (parler de son environnement quotidien)</i>; la <i>mise en relief</i> (<i>voici, voilà, il y a</i> (p. ex. <i>Voilà un homme intelligent!</i>)).</p> <p>Expressió de la qualitat: nominalització dels adjetius (p. ex. <i>le bleu, l'important</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: percentatges, revisió dels adverbis de quantitat i de les</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables, col·lectius i compostos; pronoms personals, reflexius/emfàtics, recíprocs, <i>one(s)</i> i de relatiu; articles; adjetius demostratius.</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there could be</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>pretty good, much too expensive</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals i ordinals; adverbis de quantitat (p. ex. <i>lots/plenty (of), several</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (<i>carefully, in a hurry</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; <i>tag; me too, think/ hope so</i>.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>not, never, no + noun</i> (p. ex. <i>no chance, nobody, nothing</i>); negative tag; <i>me neither</i>.</p> <p>La interrogació: preguntes (<i>Wh- questions</i> p. ex. <i>What is the book about?; Aux. Questions</i>; preguntes indirectes (p. ex. <i>Do</i></p>	<p>Expressió de l'entitat: articles determinats amb cognoms il·lustres (p. ex. <i>Il Petraro</i>); revisió del gènere (p. ex. <i>dottore/ dottoressa; scrittore/ scrittrice</i>); revisió del nombre: casos irregulars (p. ex. <i>uovo/uova, ginocchio/ginocchia</i>); paraules compostes més usuals (p. ex. <i>francobollo</i>); pronoms personals reflexius; pronoms personals OD i OI, pronoms <i>ne/ ci</i>; pronoms relativs invariables (p. ex. <i>che, cui</i>); pronoms relativs variables (p. ex. <i>il/la quale</i>); nominalització dels adjetius (p. es <i>il blu</i>).</p> <p>Expressió de l'existència: (<i>non</i>) <i>c'è/ ci sono, (non) c'è stato/ ci sono stati/ , (non) ci sarà/ ci saranno</i>; presentatius: parlar de si mateix, de la família, del caràcter.</p> <p>Expressió de la qualitat: la possessió (adjectius possessius); perifrasi <i>essere portato + per + substantiu</i> (p. ex. <i>sono portato per le lingue</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: revisió dels adverbis de quantitat i mesura (p. ex. <i>abbastanza, qualche, pieno di, troppo</i>); col·lectius (p. ex. <i>dozzina</i>); multiplicadors</p>

(z.B. nach seinem Plan; partículas modales (z.B. vielleicht, eben).	mesures (p. ex. beaucoup de monde, quelques, quelques-uns, tout le monde, plein de, plusieurs, plusieurs); revisió del nombre en casos irregulares (p. ex. souris, jeux, travail); casos particulars del nombre (p. ex. des timbres-poste, quel délice, quelques délices); revisió dels comparatius de superioritat irregulares; el grau superlatiu (le mieux, le meilleur).	you know where she lives?; tags).	(p. ex. doppio); el grau (p. ex. davvero carino, proprio bello); revisió dels comparatius; el grau superlatiu de l'Adj. i de l'Adv; el pronom ne.
L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (z.B. Ich auch, ich glaube schon).	L'affirmació: oracions afirmatives amb <i>oui i si</i> ; revisió de les formes el líptiques.	L'exclamació: (What + (Adj. +) noun, p. ex. What beautiful horse!; How + Adj., p. ex. How very nice!; expressions (p. ex. Hey that's my bike!).	Expressió del mode: adverbis de manera en -mente i en -bile; locucions adverbials de manera amb preposició (p. ex. in genere, in fretta).
La negació: pronoms i adverbis indefinits (z.B. niemand, nie wieder, kaum, kein bisschen).	Expressió del mode: alguns adverbis de mode en -emment, -amment; algunes locucions adverbials (p. ex. exprès, vachement, carrément, à l'aide de, grâce à).	Expressió del temps: present (present simple and continuous); passat (past simple and continuous, present perfect, past perfect); futur (going to, will, present simple and continuous + Adv); veu passiva amb temps simples i temps perfectes (p. ex. A new president has been elected).	L'affirmació: oracions declaratives afirmatives (p. ex. spero di sì); oracions impersonals.
Expressió de les relacions temporals wo(r)- + Präposition (z.B. Worum geht es hier?).	La negació: oracions negatives amb ne...pas encore, ne...plus, pas mal, pas mal du tout, pas du tout, pas...de, personne, rien; formes el líptiques (p. ex. moi non plus, moi non); restricció (absolument, absolument pas); ne expléti.	Expressió de l'aspecte: puntual (simple tenses); duratiu (present and past simple/perfect, and future continuous); habitual (simple tenses + Adv. p. ex. every Sunday morning, used to, would); incoatiu (be about to); terminatiu (stop-ing).	La negació: oracions declaratives negatives amb Adv. negatius (p. ex. non, né... né, non...più, nessuno).
L'exclamació: Welch- + Adj. + Nomen (z.B. Welch ein schönes Geschenk!); interjeccions (z.B. igitt, ojet!); oracions exclamatives (z.B. Das gibt's doch nicht!).	La interrogació: revisió de la interrogació positiva i negativa; interrogació parcial (p. ex. quel?, quelle?); revisió de la inversió del subjecte amb doble subjecte (p. ex. L'élève a-t-il fini?).	Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (can, be able); possibilitat/probabilitat (may, might, perhaps); necessitat (must, need, have (got) to); obligació (have (got) to, must, imperative); prohibició (p. ex. don't, can't, mustn't); permís (may, could, allow); intenció (going to, present continuous, intend to); consell (p. ex. should/ought to, had better); veu passiva amb modals (p. ex. That message must be sent immediately).	La interrogació: revisió; totals; parcials; introduïdes per Adv. pronoms i Adj. interrogatius (p. ex. da quando); orientades (p. ex. non credi?).
Expressió del temps: present (Präsens, Vergangenpassiv mit Modalverben); passat (Perfekt, Präteritum, Historisches Präsens, Vergangenpassiv mit Modalverben); futur (Präsens + Zeitangabe, Futur I).	Expressió del temps: revisió dels verbs regulars i irregulares, defectius, transitius i intransitius; revisió del present (présent) en verbs regulars i irregulares; passat (passé composé, imparfait, plus-que-parfait); futur (futur simple); condicional simple (conditionnel présent) i fórmules de cortesia amb est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-vous + Inf.? (p. ex. Pourriez-vous venir demain?).	Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. at midnight); divisions (p. ex. term), indicacions de temps (p. ex. ago, early, late); duració (e.g. from...to, during, until, since); anterioritat (p. ex. already, (not) yet); posterioritat (p. ex. afterwards, later); seqüènciació (p. ex. first, after that, finally); simultaneitat (p. ex. just, when); freqüència (p. ex. twice/four times a week, daily).	L'exclamació: revisió; sintagmes preposicionals (p. ex. in bocca al lupo); interjeccions (p. ex. wow, che bello!, eh, Carl!).
Expressió de la modalitat: factualitat (Ausgesagtes); capacitat (können, mögen); possibilitat, probabilitat (können, mögen); necessitat (haben zu + Inf.; es nötig haben zu + Inf., sein zu + Inf.); obligació (brauchen, nicht brauchen zu + Inf.; Pflicht sein); permís, prohibició (dürfen, können; lassen; erlaubt)	Expressió del temps: revisió d'oració exclamativa (Qu'est-ce que! Que!, Comme!); el vocatiu (p. ex. Venez, les enfants!).	Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. at midnight); divisions (p. ex. term), indicacions de temps (p. ex. ago, early, late); duració (e.g. from...to, during, until, since); anterioritat (p. ex. already, (not) yet); posterioritat (p. ex. afterwards, later); seqüènciació (p. ex. first, after that, finally); simultaneitat (p. ex. just, when); freqüència (p. ex. twice/four times a week, daily).	Expressió del temps: revisió dels verbs regulars i irregulares més usuals, defectius, transitius i intransitius; present; passat (imperfetto, passato prossimo, trapassato); futur (il present con valore di futur, futur semplice); condicional present; revisió del condicional de cortesia (p. ex. potresti/potrebbe + Inf.?, mi passeresti/mi passerebbe + Inf.?).
Expressió de les relations temporals: puntual (z.B. um Mitternacht); unitats temporals (z.B. Semester); duració (z.B. bis, über, seit); seqüènciació (z.B. zuerst, zunächst, zuletzt, letztendlich; sobald); anterioritat (z.B. damals, vorher; nachdem, seit, seidem; vor); posterioritat (z.B. bis, bevor); simultaneitat (z.B. gerade als, während; gleich, inzwischen, zeitig); freqüència (z.B. täglich, jährlich; morgens, werktags).	Expressió de l'aspecte: puntual (passé composé); prefixes re-, r+Inf.; duratiu (en + date); habitual (souvent, parfois); incoatiu (se mettre à, commencer à); terminatiu (finir de, arrêter de).	Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.	Expressió de les relations lògiques: conjunció (p. ex. not only...but also; both...and); disjunció (p. ex. either...or); oposició/concessió (p. ex. even though/although, despite/in spite of); causa (p. ex. because (of), due to, as); finalitat (p. ex. to-infinitive, for); comparació (p. ex. twice as, not so Adj. not as (much/many) ... as, less/more + Adj./Adv. (than), better and better, the highest in the world); resultat (p. ex. so, therefore, so/such...that); condició (p. ex. if, unless); estil indirecte (reported information, offers, suggestions and commands).
Expressió de les relations espacials: preposicions de lloc (um... herum, entlang, gegenüber); adverbis de lloc (da-, irgend-, nirgend-).	Expressió de les relations lògiques: conjunció (arriver à faire, réussir à); possibilitat i probabilitat (c'est certain, c'est presque certain, il y a de fortes chances pour que, il n'y a pas de chance pour que, il est possible que + Subj.); necessitat i obligació (être obligé de + Inf., il faut que + Subj.); permís/prohibició (permettre, défendre, interdire, défense de, défendu de + Inf., interdit de); intenció/desig/voluntat (avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose); hipòtesi (si + Imparf.); imperatiu afirmatiu i negatiu amb pronoms personals directes, indirecces, en, y; possibilitat [je dopte que, je ne crois pas que, il est possible que + Subj. (p. ex. Il est possible qu'il téléphone)]; la veu passiva i les preposicions par i de.	Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.	Expressió de l'aspecte: puntual; prefix ri-; duratiu (presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.); habitual (tempi semplici e passato prossimo + Adv.); iteratiu (ancora); incoatiu (stare per + Inf.); terminatiu (smettere di + Inf., passato prossimo + appenda).
Expressió de les relations lògiques: conjunció (nicht nur... sondern auch); disjunció (entweder... oder); oposició, concessió (nicht/kein... sondern; statt, anstatt + dass, zu; statt, anstatt, trotz; obwohl; trotzdem); causa (denn, weil, da; wegen ; also); finalitat (um... zu + Inf.; damit; zum, zur + Nomen); explicació (dass); resultat (deshall; so... dass); condició (wenn, sofern; Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze); comparació (mehr, weniger + Nomen als (z.B. mehr Leistung); immer besser, die intelligenteste Frau der Welt; verdammt, mächtig + Adj. (z.B. Das ist verdammt schwierig!); estil indirecte [Redewiedergabe mit sollen (z.B. Man hat mir gesagt, ich soll sie fragen); Vorschläge (Konjunktiv II (z.B. Du solltest dich	Expressió de les relations temporals: puntual (p. ex. maintenant, tout à l'heure, tout de suite, à ce moment-là); duració (p. ex. encore, ne...plus); anterioritat (p. ex. avant, déjà); posterioritat (ensuite, plus tard, après	Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.	Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives afirmatives i negatives); capacitat (non/essere in grau di + Inf.); possibilitat (condizionale semplice; credere, pensare che + indicativo); necessitat (bisogna + Inf.); obligació (imperativo; bisogna + Inf., verbo dovere); permís (essere permesso + Inf.); intenció (imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.); avere l'intenzione di + Inf.; decidere di + Inf.); prohibició (p. ex. imperativo, verbo dovere, non essere permesso+ Inf.).

sein, verboten sein); intenció (vollen; vorhaben zu + Inf., planen zu + Inf.); volúcio (wünschen zu + Inf., Konjunktiv II).	Expressió de les relations temporals: puntual (z.B. um Mitternacht); unitats temporals (z.B. Semester); duració (z.B. bis, über, seit); seqüènciació (z.B. zuerst, zunächst, zuletzt, letztendlich; sobald); anterioritat (z.B. damals, vorher; nachdem, seit, seidem; vor); posterioritat (z.B. bis, bevor); simultaneitat (z.B. gerade als, während; gleich, inzwischen, zeitig); freqüència (z.B. täglich, jährlich; morgens, werktags).	Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.	Expressió de les relations lògiques: conjunció (p. ex. not only...but also; both...and); disjunció (p. ex. either...or); oposició/concessió (p. ex. even though/although, despite/in spite of); causa (p. ex. because (of), due to, as); finalitat (p. ex. to-infinitive, for); comparació (p. ex. twice as, not so Adj. not as (much/many) ... as, less/more + Adj./Adv. (than), better and better, the highest in the world); resultat (p. ex. so, therefore, so/such...that); condició (p. ex. if, unless); estil indirecte (reported information, offers, suggestions and commands).
Expressió de les relations espacials: preposicions de lloc (um... herum, entlang, gegenüber); adverbis de lloc (da-, irgend-, nirgend-).	Expressió de les relations lògiques: conjunció (arriver à faire, réussir à); possibilitat i probabilitat (c'est certain, c'est presque certain, il y a de fortes chances pour que, il n'y a pas de chance pour que, il est possible que + Subj.); necessitat i obligació (être obligé de + Inf., il faut que + Subj.); permís/prohibició (permettre, défendre, interdire, défense de, défendu de + Inf., interdit de); intenció/desig/voluntat (avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose); hipòtesi (si + Imparf.); imperatiu afirmatiu i negatiu amb pronoms personals directes, indirecces, en, y; possibilitat [je dopte que, je ne crois pas que, il est possible que + Subj. (p. ex. Il est possible qu'il téléphone)]; la veu passiva i les preposicions par i de.	Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.	Expressió de l'aspecte: puntual; prefix ri-; duratiu (presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.); habitual (tempi semplici e passato prossimo + Adv.); iteratiu (ancora); incoatiu (stare per + Inf.); terminatiu (smettere di + Inf., passato prossimo + appenda).
Expressió de les relations lògiques: conjunció (nicht nur... sondern auch); disjunció (entweder... oder); oposició, concessió (nicht/kein... sondern; statt, anstatt + dass, zu; statt, anstatt, trotz; obwohl; trotzdem); causa (denn, weil, da; wegen ; also); finalitat (um... zu + Inf.; damit; zum, zur + Nomen); explicació (dass); resultat (deshall; so... dass); condició (wenn, sofern; Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze); comparació (mehr, weniger + Nomen als (z.B. mehr Leistung); immer besser, die intelligenteste Frau der Welt; verdammt, mächtig + Adj. (z.B. Das ist verdammt schwierig!); estil indirecte [Redewiedergabe mit sollen (z.B. Man hat mir gesagt, ich soll sie fragen); Vorschläge (Konjunktiv II (z.B. Du solltest dich	Expressió de les relations temporals: puntual (p. ex. maintenant, tout à l'heure, tout de suite, à ce moment-là); duració (p. ex. encore, ne...plus); anterioritat (p. ex. avant, déjà); posterioritat (ensuite, plus tard, après	Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.	Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives afirmatives i negatives); capacitat (non/essere in grau di + Inf.); possibilitat (condizionale semplice; credere, pensare che + indicativo); necessitat (bisogna + Inf.); obligació (imperativo; bisogna + Inf., verbo dovere); permís (essere permesso + Inf.); intenció (imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.); avere l'intenzione di + Inf.; decidere di + Inf.); prohibició (p. ex. imperativo, verbo dovere, non essere permesso+ Inf.).

<p>aufraffen); <i>Aufforderungen und Befehle</i> (z.B. <i>Bitte, einsteigen!</i>).</p> <p>+ <i>Inf.</i>); seqüènciació (<i>puis, enfin</i>); simultaneitat (p. ex. <i>quand, pendant</i>); freqüència (p. ex. <i>toujours, souvent, quelquefois, jamais, chaque fois que</i>); unitats temporals (p. ex. <i>trimestre, semestre</i>).</p> <p>Expressió dels relacions espacials: preposicions i adverbis de posició (<i>dedans, debors, au-dessous, au-dessus, ailleurs, partout</i>); distància; moviment; direcció; procedència; destinació; pronom <i>y</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció/disjunció (<i>ni...ni, non seulement...mais aussi</i>); oposició/concessió (<i>alors que, en revanche, cependant, tandis meilleur, le mieux, le pire; aussi + Adj./Adv. + que</i> (p. ex. <i>il a travaillé aussi bien que je l'attendais</i>); <i>si + Adj./Adv. + que</i> (p. ex. <i>il n'est pas si intelligent que toi</i>)); causa (<i>en effet, car, puisque</i>); comparació (<i>aussi que, autant que, moins que</i>); conseqüència (<i>c'est pourquoi, par conséquent, ainsi, ainsi donc, en effet</i>); finalitat (<i>pour, afin de, de crainte de, de peur de, de manière à, de façon à + Inf.</i>); relatives amb pronom (<i>qui, que, quoi, dont, où</i>); relatives amb preposició + pronom relatiu invariable (p. ex. <i>de qui, par où</i>); relatives amb preposició + pronom relatiu variable (<i>auquel, pour laquelle</i>); condicional i les estructures <i>sí + V.</i>; estil directe, indirecte (<i>discours rapporté</i> en les frases declaratives, interrogatives, exclamatives i imperatives).</p>	<p>origen i disposició (p. ex. <i>dentro, fuori, sopra, sotto, a sinistra, a destra, accanto a, vicino a, dietro, davanti, da...a, da...fino a</i>); el pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>e, neanche, non solo, ma anche, né</i>); disjunció (p. ex. <i>oppure</i>); oposició (p. ex. <i>però, mentre</i>); causa (p. ex. <i>siccome</i>); concessiva (p. ex. <i>anche se</i>); finalitat (p. ex. <i>da + Inf.</i>); condició (p. ex. <i>se</i>); comparació (p. ex. <i>più/meno che, così come, il più/il meno</i>); resultat/correlació (p. ex. <i>dunque, quindi, così/tanto che/da</i>).</p> <p>La veu passiva i la preposició <i>da</i>. Estil indirecte (p. ex. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
---	--

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Primera Llengua Estrangera I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus textual i la seua estructura: anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, articles d'opinió, crítiques, podcast, etc. Inструкcions tècniques relatives a l'organització d'activitats i normes de seguretat. Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals. Conversació formal o informal. Presentacions, xarrades, videoconferències i conferències. Programes de ràdio (notícies, entrevistes) i televisió (reportatges o documentals). Textos literaris originals o adaptats. Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants i intencionalitats del text oral (humor, ficció i no ficció, ús estètic de la llengua). Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats (anticipació i predicció), actitud i predisposició mental, a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Tècniques d'escuta activa (mostrar empatia, no jutjar, parafrasejar, emetre reforços, resumir per a aclarir). Estratègies de reparació davant d'una audició errònia. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal, familiar, etc.); convencions per a torn de paraula i interjeccions.	<p>BL1.1. Identificar, per mitjà de l'aplicació d'estratègies de comprensió oral, informació essencial, les idees principals, opinions i implicacions generals en textos orals ben organitzats, en diferents suports, en llengua estàndard i articulats a velocitat normal sobre temes d'especialització o d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i professional, fins i tot amb un poc de soroll de fons.</p> <p>BL1.2. Analitzar, amb actitud crítica i empatia, aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional sobre estructures socioeconòmiques, relacions interpersonals, comportament gestual i verbal i convencions socials, i avaluar la presència d'estereotips o prejuïs i l'ús discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social).</p> <p>BL1.3. Distingir les funcions principals, el propòsit comunicatiu i les implicacions del text oral, els patrons discursius, l'organització textual i estructures morfosintàctiques, en diferents suports i situacions comunicatives.</p> <p>BL1.4. Inferir el significat de lèxic comú i especialitzat, d'expressions i modismes habituals, en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional, en diferents suports i situacions comunicatives, i avaluar la intencionalitat, l'impacte i eficàcia del text, així com l'ús humorístic, lúdic i estètic.</p> <p>BL1.5. Discriminar en textos orals, en diferents suports, els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú i més específics, i reconèixer els seus significats i intencions comunicatives explícites i implícites com ara</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CSC CCLI CAA CCLI

<p>Expressions de saviesa popular: frases fets i refranys.</p> <p>Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis, gestos, expressió corporal i facial i ús de la veu.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades.</p> <p>Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim.</p> <p>Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries, esdeveniments i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials.</p> <p>Presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal.</p> <p>Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs.</p> <p>Resposta a canvis d'àmbit o tema inesperats i a les interrupcions de la comunicació durant la interacció, com per exemple lapsus de memòria.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells, advertències i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escèpticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el</p>	<p>interés, sorpresa o indiferència.</p>
--	--

<p>seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i el seu ús creatiu i artístic: històries, contes, presentacions multimèdia, improvisacions, assaig, dramatització i lectura expressiva de poesia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (recepció)</p> <p>Lèxic oral menys freqüent i més especialitzat, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional, relatiu a la descripció de persones i objectes, temps i espai, estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos; relacions personals, socials, acadèmiques i professionals; educació i estudi; treball i emprenedoria; béns i serveis; oci i esport; llengua i comunicació intercultural; ciència i tecnologia; història i cultura. Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic i humorístic de l'idioma.</p> <p>Sinònims.</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de producció i interacció oral.</p> <p>Planificació.</p> <p>Producció amb claredat, distingint les idees principals i la seua estructura bàsica.</p> <p>Adequació del text al destinatari, context i canal, aplicant el registre (formal, informal i neutre) i l'estructura de discurs adequats a cada cas.</p> <p>Utilització de diccionaris especialitzats, temàtics i de sinònims.</p> <p>Busca i selecció d'informació i documentació en entorns virtuals d'aprenentatge.</p> <p>Comunicacions autogestionades i plurigestionades.</p> <p>Recursos per a l'elaboració d'un text conjunt amb altres companys de forma col·laborativa: torn de paraula, coavaluació, discussió, negociació i presa de decisions.</p> <p>Execució.</p>	<p>BL2.1. Prodir i coproduir textos diversos, estructurats i d'una certa extensió, en diferents suports i en els seus corresponents registres, en els àmbits personal, públic, educatiu i professional, i aplicar estratègies d'expressió oral de planificació, execució i revisió i de reformulació del text oral per a adaptar-lo a l'interlocutor i aconseguir el propòsit comunicatiu.</p> <p>BL2.2. Integrar, amb actitud crítica i empatia, en els textos orals, els aspectes sociolingüístics i socioculturals, relatius a la vida quotidiana, a les relacions interculturals i interpersonals, a les convencions socials i les manifestacions culturals i artístiques, i acceptar les diferències com un element enriquidor, evitant estereotips i prejuïs fent un ús no discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social) i adaptant el discurs a les característiques de l'interlocutor i de la situació comunicativa.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CSC CEC</p>

<p>Expressió del missatge amb claredat, coherència i confiança, i estructurar-lo adequadament i adaptar-se al context, a l'interlocutor i als models i fòrmules de cada tipus de text.</p> <p>Fonamentada en els coneixements previs (utilitzar <i>formulaic speech</i>).</p> <p>Compensació (facilitació, compensació i correcció) de les carencies lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics o paratextuals.</p> <p>Lingüístics: definir o parafrasejar un terme o expressió, substituir paraules o usar circumloquis.</p> <p>Paralingüístics i paratextuals: demanar ajuda, assenyalar objectes, usar díctics, realitzar accions que clarifiquen el significat, usar llenguatge corporal cultural pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal i proximitat física).</p> <p>Revisió.</p> <p>Revisió de la tasca (emprendre una versió més modesta de la tasca) o del missatge (fer concessions en allò que realment li agradarà expressar), després de valorar les dificultats i els recursos disponibles.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics .</p> <p>Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal, familiar, etc.); convencions per a torn de paraula i interjeccions.</p> <p>Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys.</p> <p>Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis, gestos, expressió corporal i facial iús de la veu.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades.</p> <p>Diferències de registre: solemne, formal, neutre, informal, familiar i íntim.</p> <p>Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives.</p> <p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional.</p>	<p>BL2.3. Planificar i crear, en qualsevol suport, textos orals adequats a les funcions i intencions comunicatives, i seleccionar el lèxic comú i especialitzat, les estructures morfosintàctiques, els patrons discursius i els elements de connexió i de cohesió apropiats per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç.</p> <p>BL2.4. Seleccionar i utilitzar expressions, modismes i lèxic menys comú i més especialitzat, i incloure-hi paraules i expressions que permeten argumentar, qüestionar i defendre punts de vista, així com l'expressió senzilla de la poesia, l'humor, per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç.</p> <p>BL2.5. Reproduir, amb la fluïdesa necessària, patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, per a aconseguir el propòsit comunicatiu segons les demandes del context, encara que puga haver-hi algunes pauses o titubejos.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CSC CCLI
---	--	---

494

<p>Descripció i apreciació de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences i punts de vista, consells, advertències i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escèpticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa, i els seus contraris.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Establiment i gestió de la comunicació i organització del discurs.</p> <p>Ús de la producció oral com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Ús creatiu i artístic del llenguatge oral: històries, contes, presentacions multimèdia, improvisacions, assaig, dramatització i lectura expressiva de poesia.</p> <p>Verbalització de processos i estratègies (metacognició).</p> <p>Lèxic oral menys freqüent i més especialitzat (producció), dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional, relatiu a la descripció de persones i objectes, temps i espai, estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos; relacions personals, socials, acadèmiques i professionals; educació i estudi; treball i emprenedoria; béns i serveis; oci i esport; llengua i comunicació intercultural; ciència i tecnologia; història i cultura. Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic i humorístic de l'idioma.</p> <p>Sinònims.</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
---	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió escrita Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus textual i la seua estructura: anuncis, biografies, informes, premsa escrita i en suport digital (notícies i articles d'opinió), revistes, lletres de cançons, faules, poemes, històries, articles d'opinió, crítiques, etc. Instruccions tècniques relatives a l'organització d'activitats, normes de seguretat i funcionament d'aparells electrònics. Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals en suport escrit: xats, adreces electròniques, whatsapp, fòrums, wikis, blogs i xarxes socials. Textos literaris originals o adaptats. Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants i intencionalitats del text escrit (humor, ficció o no ficció, ús estètic de la llengua). Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats (anticipació i predicció), actitud i predisposició mental, a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Aspectes socioculturals i sociolingüístics. Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions. Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys. Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades. Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim. Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.	BL3.1. Identificar, mitjançant l'aplicació d'estratègies de comprensió escrita, les idees i opinions principals, informació rellevant i implicacions de textos complexos i d'una certa extensió, en llengua estàndard, en diferents suports i sobre una àmplia varietat de temes i àmbits. BL3.2. Analitzar, amb actitud crítica i empatia, els aspectes sociolingüístics i socioculturals relatius a les relacions interpersonals i interculturals, a l'estrucció socioeconòmica, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, i avaluar la presència d'estereotips o prejuïs i l'ús discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social). BL3.3. Distingir les funcions principals, el propòsit i les implicacions del text escrit, mitjançant l'aplicació a la comprensió de textos escrits dels coneixements sobre patrons discursius, estructures morfosintàctiques i convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, en diferents suports i situacions comunicatives. BL3.4. Inferir els significats de lèxic menys freqüent i més especialitzat, modismes i expressions habituals, en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional, en diferents suports i situacions comunicatives, i avaluar l'impacte i l'eficàcia del text, així com el possible ús lúdic, humorístic o estètic de l'idioma.	CCLI CAA CCLI CSC CEE CCLI CAA CCLI CAA

Funcions comunicatives. Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini. Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells, advertències i avisos. Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escèpticisme i la incredulitat. Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció. Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa, i els seus contraris. Expressió de símptomes i sensacions físiques. Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis. Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Funció estètica i poètica del llenguatge i el seu ús creatiu i artístic: històries, contes, poemes, guions de teatre i cinematogràfics i presentacions multimèdia. Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (recepció) Lèxic escrit menys freqüent i més especialitzat, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional, relatiu a la descripció de persones i objectes, temps i espai, estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos; relacions personals, socials, acadèmiques i professionals; educació i estudi; treball i emprenedoria; béns i serveis; oci i esport; llengua i comunicació intercultural; ciència i tecnologia; història i cultura. Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic i humorístic de l'idioma. Sinònims. Patrons gràfics i convencions ortogràfiques (1).	
---	--

Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Abreviatures, símbols, sigles i acrònims d'ús freqüent (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF). Estructures morfosintàctiques i discursives (2).		
---	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
ESTRATÈGIES DE PRODUCCIÓ ESCRITA Planificació. Producció del missatge amb claredat, distingint les idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text al destinatari, context i canal, aplicant el registre (formal, informal i neutre) i l'estructura del discurs adequats a cada cas. Utilització de diccionaris especialitzats, temàtics i sinònims. Busca i selecció d'informació i documentació en entorns virtuals d'aprenentatge. Utilització de ferramentes digitals per a la producció del textos contínus i discontinus, incloent-hi imatges i gràfics, que contribueixen al missatge. Aplicació de tècniques diverses d'organització d'idees: esquemes jeràrquics o ideogrames. Recursos per a l'elaboració d'un text conjunt amb altres companys de forma col·laborativa: torn de paraula, coavaluació, discussió, negociació i presa de decisions. Execució. Expressió del missatge amb claredat i coherència, ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text i al propòsit comunicatiu: Anuncis, biografies, informes, notícies i articles d'opinió, guions teatrals o per a curts de cine, lletres de cançons, poemes, històries, crítiques literàries o cinematogràfiques, etc. Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals en suport escrit: xats, adreces electròniques, whatsapp, fòrums, wikis, blogs i xarxes socials. Fonamentada en els coneixements previs. Tècniques de presentació: senyals, marcadors textuais, títols, subtítols, resums, esquemes, etc.	BL4.1. Producir i coproducir textos escrits estructurats i d'una certa extensió en diferents suports i registres, sobre una àmplia sèrie de temes i àmbits, i crear descripcions, sintetitzar informació organitzada de manera lògica, defendre punts de vista, aplicar les estratègies de busca i selecció d'informació, planificació, execució i revisió, i reestructurar el text amb cohesió, coherència, creativitat i sentit estètic, amb lèxic adequat al context i al propòsit comunicatiu. BL4.2. Integrar, amb actitud crítica i empatia, en el text escrit els aspectes socioculturals i sociolingüístics de la llengua i cultures meta, relatius a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, i acceptar la diferència com a element enriquidor, evitar estereotips i prejuïs que puguen conduir a malentesos i fer un ús no discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social). BL4.3. Planificar i crear en diferents suports textos escrits adequats a les funcions i intencions comunicatives, seleccionar els patrons discursius, les estructures morfosintàctiques, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, el lèxic comú i més especialitzat, expressions i modismes habituals, i elements de coherència i cohesió, utilitzar l'argumentació, qüestionar i justificar punts de vista per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç. BL4.4. Utilitzar expressions, modismes i lèxic menys freqüent i més especialitzat, i incloure-hi paraules i expressions que permeten argumentar, qüestionar i defendre punts de vista, així com l'expressió senzilla de la poesia o l'humor.	CCLI CMCT CAA
		CCLI CSC CEC
		CCLI
		CCLI CSC

Revisió. Revisió del text produït amb un esquema previ. Lectura selectiva concentrant-se en el contingut (idees, estructura) o la forma (gramàtica, puntuació, ortografia). Microhabilitats de lectura: <i>skimming, scanning</i> . Relaboració del text: ratllar paraules, afegir al marge paraules, asteriscos, flextes, sinònims, reformulació global, etc. Selecció de la tècnica de correcció adequada al tipus d'error. Tècniques de revisió i millora: buscar economia, orde de paraules, llegir el text en veu alta, etc. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal, familiar, etc.); convencions per a torn de paraula i interjeccions. Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys. Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades. Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim. Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc. Funcions comunicatives. Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini. Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells advertències i avisos.			
---	--	--	--

<p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escèpticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exemptió i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i del seu ús creatiu i artístic: històries, contes, poemes, guions de teatre i cinematogràfics, presentacions multimèdia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (producció)</p> <p>Lèxic escrit menys freqüent i més especialitzat (producció), dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional, relatiu a la descripció de persones i objectes, temps i espai, estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos; relacions personals, socials, acadèmiques i professionals; educació i estudi; treball i emprenedoria; béns i serveis; oci i esport; llengua i comunicació intercultural; ciència i tecnologia; història i cultura. Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic i humorístic de l'idioma.</p> <p>Sinònims.</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques.</p> <p>Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.</p> <p>Abreviatures, símbols, sigles i acrònims d'ús freqüent (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals.	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes	CD

<p>Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals, bases de dades especialitzades o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS).</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Comunicació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes.</p> <p>Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p> <p>Servicis de la web social com blogs, wikis, fòrums.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Creació de continguts digitals</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Ferramentes de producció digital en la web.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p>	<p>sores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com xarxes socials, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies o bases de dades especialitzades, i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals per mitjà de la selecció de la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiats. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL5.3. Crear i editar continguts digitals com documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic mitjançant l'ús d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a incloure'ls en els seus propis projectes i tasques, i conèixer com aplicar els diferents tipus il·licències.</p> <p>BL5.4. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL5.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	<p>CD CSC</p> <p>CD</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p>
--	---	---

<p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i evaluació de projectes.</p> <p>Pensament mitjans-fí.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Avaluació d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Presa de decisions vocacional.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i evaluació de projectes.</p> <p>Pensament mitjans-fí.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Presa de decisions vocacional.</p>	<p>BL5.7. Organitzar un equip de treball i distribuir responsabilitats i gestionar recursos perquè tots els seus membres participen i aconseguin les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	<p>SIEE CSC CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
--	--	---

<p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p> <p>Treball cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ús del vocabulari específic de l'assignatura.</p> <p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p>		
---	--	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 1r Batxillerat

Alemany	Francés	Anglés	Italià
<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons i fonemes vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell: accents de paraula en verbs amb prefix separable i inseparable, i partícules modals.</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; representació gràfica d'un so de caràcters vocalics dobles (p. ex. <i>voyager, ennyier</i>); divisió vocal/semivocal (p. ex. <i>pied, huit, doigt</i>); pronunciació de -e caduca en posició final i davant de dos consonants (p. ex. <i>vend-le, ensemble</i>); pronunciació de -emment (p. ex. <i>prudemment</i>), de -amment (p. ex. <i>savamment</i>), de -um (p. ex. <i>curriculum</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; pronunciacions excepcionals i grups consonàntics d'especial dificultat.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases (p. ex. <i>weak forms</i>) per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

	<p>més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços, assimilació, fusió i elisió; dobles consonants amb valor de fonema (p. ex. <i>éclairait/éclairerait, il a dit/ il l'a dit; la liaison; liaison obligatoire</i> després d'adverbis curts (p. ex. <i>Il est très étonné</i>); de grau (p. ex. <i>tu es plus occupé que moi</i>); de negació (p. ex. <i>ne...pas un</i>); expressions fetes (<i>avant-hier, c'est-à-dire</i>); liaison facultativa després de <i>quand, comment, combien, quand + inversion</i> (p. ex. <i>quand est-il arrivé ?</i>); liaison després de <i>et</i> (p. ex. <i>une fille et un garçon</i>); davant de <i>b</i> aspirada (p. ex. <i>Ce sont des héros</i>).</p>	<p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió de major complexitat.</p> <p>Pronunciació en els diccionaris i en les fonts en línia.</p>	
--	---	--	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 1r Batxillerat

Alemany	Francès	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius compostos, substantius col lectius; derivació; <i>n-Deklination</i>; pronoms i adjektius demostratius (<i>einig, mancher, manches, manche</i>); pronoms recíprocs (<i>einander</i>)</p> <p>Expressió de l'existència: <i>es gibt + Modalverb in Konjunktiv II</i> (z.B. <i>es sollte/müsste... geben</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: adjektius nominalitzats (z.B. <i>der Arbeitslosen</i>); declinació d'adjektius nominalitzats (z.B.</p>	<p>Expressió de l'entitat: revisió d'articles determinats amb substantius propis; revisió del gènere; revisió de paraules compostes més usuals (p. ex. <i>des coffres-forts</i>); concordança amb subjecte impersonal (p. ex. <i>Il y a dix personnes, il manque dix personnes, il faut</i>); pronoms personals reflexius tònics (p. ex. <i>moi-même, lui-même</i>); pronoms demostratius amb partícules de reforç <i>-ci i -là</i> (p. ex. <i>celui-ci, celui-là</i>); pronoms personals OD i OI; pronom <i>or</i>, pronom neutre <i>le</i>;</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables, col lectius i compostos; pronoms personals, reflexius/emfàtics, recíprocs, <i>one(s)</i> i de relatiu; articles; adjektius demostratius.</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there should/must be</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>quite nice, terribly sorry, easy to handle</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: nombres (p. ex. <i>fractions, decimal</i>); adverbis de quantitat (p.</p>	<p>Expressió de la identitat: articles, substantius, gènere/nombr: casos particulars (p. ex. <i>euro, medico, zio, provincia</i>); adjektius i pronoms demostratius, pronoms personals OD i OI; pronoms <i>ne i ci</i>, expressions amb <i>ne i ci</i> (p. ex. <i>non ne voglio sapere</i>); pronoms relatius precedits de preposició (p. ex. <i>a cui, sulla quale</i>).</p> <p>Expressió de l'existència: parlar de fets quotidians; verb <i>esserci</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: la possessió</p>

<p><i>Jugendliche und die Jugendlichen); Partizip I (z.B. das spielende Kind); Partizip II (z.B. die erworbenen Sprachkenntnisse).</i></p> <p>Expressió de la quantitat: adverbis (z.B. <i>ungefähr, wenigstens, ziemlich</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>höflich</i>); fòrmules (z.B. <i>aus dem Lot geraten</i>); partícules modals (<i>blöß, wohl</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (z.B. <i>so scheint es</i>).</p> <p>La negació: correlacions (z.B. <i>weder... noch</i>); adverbis (<i>durchaus nicht, keinesfalls, überhaupt nichts</i>); prefixos i sufíxos (<i>gegen-, wider-, -arm, -los, -leer</i>).</p> <p>La interrogació: pronom interrogatiu <i>wessen</i>.</p> <p>L'exclamació: interjeccions (<i>Donnerwetter, uü, pfui, wow</i>), oracions exclamatives (z.B. <i>Was du nicht sagst!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>Präsens, Konjunktiv I, Passivsatz lässt sich + Inf.</i>); passat (<i>Perfekt, Präteritum, Plusquamperfekt, Historisches Präsens, Konjunktiv I</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II</i>); duratiu (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>vornehmen zu + Inf.</i>); terminatiu: (<i>gerade, schon + Perfekt</i>).</p>	<p>propòsicions relatives adjektives amb antecedent (<i>dont, où, qui, que</i>); pronoms relatius variables (p. ex. <i>auquel, duquel</i>).</p> <p>Expressió de l'existència: presentatius (<i>parler de son environnement social</i>); revisió de <i>la mise en relief</i> amb <i>c'est...qui, c'est...que</i> (p. ex. <i>C'est le portable que je voulais</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: adjektius i participis (<i>participe présent</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: revisió dels adverbis de quantitat i de les mesures (p. ex. <i>beaucoup de monde, quelques, quelques-uns, tout le monde, plein de, plusieurs, plusieurs</i>); revisió del nombre en casos irregulars (p. ex. <i>souris, jeux, travail</i>); revisió dels comparatius de superioritat irregulars; el grau superlatiu (<i>le mieux, le meilleur</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: fraccions, decimals i percentatges; articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (<i>autant, petit à petit, tout à fait, à moitié, à peu près</i>); revisió del grau relatiu (<i>le mieux, le plus, le moins souvent</i>); casos particulars del nombre (p. ex. <i>des timbres-poste, quel délice, quelques délices</i>).</p> <p>Expressió del mode: revisió d'adverbis de manera en <i>-emment, -amment</i>; revisió de locucions adverbials de manera amb preposició (p. ex. <i>de préférence, en général, par cœur, face à face</i>).</p> <p>L'affirmació: resposta amb <i>si</i> a la pregunta interrogativa negativa; revisió de les formes el·líptiques.</p>	<p>ex. <i>fairly</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (<i>nicely, upside down</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; <i>tags; so it seems</i>.</p> <p>La negació: (p. ex. <i>not bad, not at all, no way</i>).</p> <p>La interrogació: pregutes (<i>Wh-questions p. ex. How come?, Axx. Questions; tags</i>).</p> <p>L'exclamació: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, p. ex. <i>What a thing to say! How + Adj.</i>, p. ex. <i>How very funny!</i>; expressions (p. ex. <i>Wow, this is really cool!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect simple and continuous</i>); futur (<i>going to, will, will be-ing, present simple and continuous + Adv.</i>); veu passiva amb temps simples i temps perfectes; veu passiva introduïda per <i>it</i> (p. ex. <i>it is rumoured that they will be there tomorrow</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tense</i>); duratiu (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tense + Adv.</i> p. ex. <i>as a rule, used to, would</i>); incoatiu (<i>((be) set to</i>); terminatiu (<i>quit-ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>manage</i>); possibilitat/probabilitat (<i>possibly, probably</i>); necessitat (<i>want, take</i>); obligació (<i>need</i>,</p>	<p>(pronoms possessius).</p> <p>Expressió de la quantitat: nombre singular/plural; numerals cardinals, ordinals, col lectius (p. ex. <i>centinaia, migliaia</i>); multiplicadors (p. ex. <i>triplo</i>); fraccionaris (p. ex. <i>un quarto</i>); distributius (p. ex. <i>uno a uno</i>); el grau (p. ex. <i>enormemente dispiaciuto; piuttosto stanco</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (p. ex. <i>per caso, apposta, di nascosto</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions declaratives afirmatives; oracions emfàtiques.</p> <p>La negació: oracions declaratives negatives amb <i>affatto, niente i senza</i> (p. ex. <i>senza uscita, niente concerto</i>); proforma (p. ex. <i>nemmeno, affatto</i>).</p> <p>La interrogació: totals; parcials introduïdes per adverbis, adjektius i pronoms interrogatius; eco (p. ex. <i>lo ha detto chi?</i>); optatives-dubitatius (p. ex. <i>che dire?</i>).</p> <p>L'exclamació: amb <i>come/ quanto</i> (p. ex. <i>come/ quanto sei dolce!</i>); interjeccions (p. ex. <i>ops!, magari!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present</i>); passat (<i>present, imperfetto, passato prossimo, trapassato, passato remoto</i>); futur (<i>futur semplice e composto</i>); condicional (<i>condizionale semplice</i>).</p> <p>L'expressió de l'aspecte: puntual (<i>tempi semplici</i>); duratiu (<i>present, imperfetto, passato</i></p>
---	---	---	---

<p>Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); capacitat (z.B. <i>schaffen</i>, <i>verstehen</i> <i>zu + Inf.</i>, <i>imstande sein zu + Inf.</i>); possibilitat, probabilitat (z.B. <i>möglichsterweise</i>, <i>wahrscheinlich</i>); necessitat (<i>benötigen</i>); obligació (<i>brauchen</i>, <i>nicht brauchen</i> <i>zu + Inf.</i>; <i>gezwungen sein zu + Inf.</i>); permís, prohibició (<i>dürfen</i>, <i>können</i>, <i>lassen</i>); intenció (<i>beabsichtigen</i> <i>zu + Inf.</i>); volúcio (<i>hoffen</i> <i>zu + Inf.</i>, <i>Konjunktiv I</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>morgen um diese Zeit</i>); unitats temporals (z.B. <i>Quartal</i>, <i>Halbjahr</i>); duració (z.B. <i>den ganzen Tag</i>); seqüènciació (z.B. <i>erstens</i>, <i>zweitens</i>); anterioritat (z.B. <i>davor</i>; <i>sobald</i>); posterioritat (z.B. <i>hinterher</i>, <i>folglich</i>; <i>ehe</i>); simultaneitat (z.B. <i>solange</i>, <i>gleichzeitig</i>); freqüència (z.B. <i>sehr oft</i>, <i>oftmals</i>, <i>Tag ein</i>, <i>Tag aus</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: adverbis de lloc (<i>hin- und her-</i>, <i>da</i>, <i>hier</i> i els seus compostos; <i>überall</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>sowohl...als auch</i>); disjunció (<i>entweder...oder</i>); oposició, concessió (<i>statt</i>, <i>trotz</i>; <i>statt</i>, <i>anstatt</i> ... <i>dass</i>, <i>zu</i>; <i>dennoch</i>, <i>trotzdem</i>); causa (<i>deswegen</i>, <i>nämlich</i>); finalitat (<i>darum</i>, <i>dazu</i>); comparació (z.B. <i>der schnellste von allen</i>, <i>auf der ganzen Welt</i>; <i>riesig</i>, <i>schrecklich</i> + <i>Adj</i>); consecució (<i>darum</i>, <i>deswegen</i>, <i>deshall</i>; <i>so</i>, <i>dass</i>); explicació (<i>dass</i>); resultat, correlació (<i>so</i> ... <i>dass</i>; <i>je...desto</i>); condició (<i>sonst</i>; <i>falls</i>; <i>Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze</i>); condició</p>	<p>La negació: oracions negatives amb <i>pas...de</i>, <i>personne</i>, <i>rien</i>; formes el lògiques (p. ex. <i>moi non plus</i>, <i>moi non</i>); afirmació, negació i restricció (<i>absolutement</i>, <i>absolument pas</i>, <i>tout à fait</i>, <i>plus jamais</i>); la negació de l'infinitiu (<i>ne pas + Inf.</i>).</p> <p>La interrogació: revisió de la interrogació positiva i negativa; interrogació parcial (p. ex. <i>et alors?</i>, <i>à quoi bon?</i>, <i>quel?</i>, <i>quelle?</i>, <i>ab bon?</i>); revisió de la inversió del subjecte amb doble subjecte (p. ex. <i>L'élève a-t-il fini?</i>).</p> <p>L'exclamació: revisió d'oració exclamativa (<i>Qu'est-ce que!</i>, <i>Que!</i>, <i>Comme!</i>); expressions (p. ex. <i>Hélas!</i>, <i>Mince alors!</i>); afirmativa i negativa amb <i>pourvu que</i> (p. ex. <i>Pourvu qu'elle arrive à l'heure!</i>, <i>si tellement</i> + <i>Adj.</i> (p. ex. <i>Si belle que je l'adore!</i>); el vocatiu (p. ex. <i>Venez</i>, <i>les enfants!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió dels verbs regulars i irregulars, defectius, transitius i intransitius; revisió del present (<i>présent</i>) en verbs regulars i irregulars; passat (<i>passé composé</i>, <i>imparfait</i>, <i>plus-que-parfait</i>); futur (<i>futur simple</i>); condicional simple (<i>conditionnel présent</i>) i fórmules de cortesia amb <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?</i>, <i>pourriez vous + Inf.?</i> (p. ex. <i>Pourriez-vous venir demain?</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>passé composé</i>); prefixos: <i>re-</i>, <i>r+Inf.</i>; duratiu (<i>en + date</i>); habitual (<i>souvent</i>, <i>parfois</i>); incoatiu (<i>se mettre à</i>, <i>commencer à</i>); terminatiu (<i>finir</i></p>	<p>needn't); prohibició (p. ex. <i>don't</i>, <i>can't</i>, <i>mustn't</i>, <i>be not supposed to</i>); permís (<i>may</i>, <i>could</i>, <i>allow</i>); intenció (<i>be planning to</i>); consell (p. ex. <i>should</i>/<i>ought to</i>, <i>had better</i>); veu passiva amb modals (p. ex. <i>they should be allowed to decide for themselves</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>this time tomorrow</i>, <i>in ten days</i>); divisions (p. ex. <i>semester</i>), indicacions de temps (p. ex. <i>earlier</i>, <i>later</i>); duració (e.g. <i>all day long</i>, <i>the whole summer</i>); anterioritat (p. ex. <i>already</i>, <i>(not) yet</i>); posterioritat (p. ex. <i>afterwards</i>, <i>later (on)</i>); seqüènciació (p. ex. <i>firstly</i>, <i>secondly</i>, <i>finally</i>); simultaneitat (p. ex. <i>just</i>, <i>then/as</i>); freqüència (p. ex. <i>quite often</i>, <i>frequently</i>, <i>every other day</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>as well as</i>); disjunció (p. ex. <i>either ... or</i>); oposició/concessió (p. ex. <i>(even) though/although</i>, <i>despite/in spite of</i>); causa (p. ex. <i>because (of)</i>, <i>due to</i>, <i>as</i>); finalitat (p. ex. <i>so that</i>, <i>in order to</i>); comparació [p. ex. <i>twice as, not so Adj, not as (much/many) ... as, less/more + Adj./Adv. (than), the better of the two, the best ever</i>]; resultat/correlació (p. ex. <i>so, so that, the more...the better</i>); condició (p. ex. <i>if, unless, in case</i>); estil indirecte (<i>reported information, offers, suggestions, promises, commands, wishes</i>).</p>	<p>prossimo e trapassato + <i>Adv.</i>, <i>passato remoto + Adv.</i>; futur; <i>stare + Ger.</i>; <i>participio presente i gerundio</i>; habitual (<i>tempi semplici</i>, <i>passato prossimo e trapassato + Adv.</i>); iteratiu (<i>imperfetto + Adv.</i>); incoatiu (<i>attaccare a/scoppiare a + Inf.</i>); terminatiu (<i>present storico</i>; <i>terminare di + Inf.</i>, <i>tempi composti e passato remoto</i>).</p> <p>L'expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives afirmatives i negatives); capacitat (<i>non/essere bravo a + Inf.</i>); possibilitat (<i>futur semplice</i>; <i>verbi, sostantivi e aggettivi che esprimono opinione, dubbio, assunzione, attesa, persuasione, apparenza + Subj.</i>); necessitat (<i>occorrere</i>); obligació (<i>essere obbligato a + Inf.</i>); intenció (<i>verbi volitivi + Subj.</i>); prohibició (<i>praibire di + Inf. semplice</i>; <i>non + futur semplice</i>).</p> <p>La veu passiva i la preposició <i>da</i>. Estil indirecte (p. ex. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: revisió (p. ex. <i>l'ora</i>); divisió (p. ex. <i>al tramonto, ai nostri giorni</i>); indicacions temporals (p. ex. <i>nel XIX secolo</i>); duració (p. ex. <i>in un quarto d'ora, è da...che</i>); anterioritat (p. ex. <i>il giorno mese prima</i>); posterioritat (p. ex. <i>il giorno successivo</i>); contemporaneitat (p. ex. <i>intanto</i>); seqüènciació (p. ex. <i>inoltre...poi...infine</i>); freqüència (p. ex. <i>raramente, ogni volta</i>); unitats temporals (p. ex. <i>quindicina, decennio</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials:</p>
--	--	--	---

<p>negativa (<i>ohne... dass, ohne... zw</i>); estil indirecte (<i>Redeniedergabe</i> (z.B. <i>genauer gesagt, mit anderen Worten</i>); ús subjectiu de <i>sollen</i> (z.B. <i>nächstes Jahr soll es mehr Lohn geben</i>); <i>Vorschläge</i> (<i>Konjunktiv II</i> (z.B. <i>Wir könnten etwas unternehmen</i>)); <i>Anforderungen und Befehle</i> (z.B. <i>Siehebleiben!</i>))</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives, afirmatives i negatives); capacitat (<i>arriver à faire, réussir à</i>); possibilitat/probabilitat (<i>je doute que; il est possible que + Subj.</i>, <i>c'est certain, c'est presque certain</i>); necessitat/obligació (<i>se voir dans l'obligation de, se voir forcé à quelque chose, se voir forcé à faire quelque chose</i>); permís/prohibició (<i>permettre, défendre, interdire, défense de, dépendre de + Inf.</i>, <i>interdit de</i>); intenció/desig/voluntat (<i>avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose</i>); la hipòtesi (<i>si + Imparf.</i>); imperatiu afirmatiu i negatiu amb pronoms personals directes, indirectes, <i>en</i>, <i>y</i>; la veu passiva pronominal i impersonal, casos particulars del complement agent introduït per <i>de</i>.</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>à ce moment-là, au bout de, au moment où, au siècle</i>); duració (p. ex. <i>encore, ne...plus</i>); anterioritat (p. ex. <i>avant que, avant de + Inf.</i>); posterioritat (p. ex. <i>puis, plus tard, après, après que, après + Inf.</i>); seqüènciació (<i>dépuis, puis, en fin</i>); simultaneitat (p. ex. <i>alors que, tandis que</i>); freqüència (p. ex. <i>généralement, parfois, rarement, presque jamais</i>); unitats temporals (p. ex. <i>décennie, période</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de posició (<i>par-dessus, en arrière, là-dedans, là-dessus, à</i></p>	<p>de, arrêter de).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives, afirmatives i negatives); capacitat (<i>arriver à faire, réussir à</i>); possibilitat/probabilitat (<i>je doute que; il est possible que + Subj.</i>, <i>c'est certain, c'est presque certain</i>); necessitat/obligació (<i>se voir dans l'obligation de, se voir forcé à quelque chose, se voir forcé à faire quelque chose</i>); permís/prohibició (<i>permettre, défendre, interdire, défense de, dépendre de + Inf.</i>, <i>interdit de</i>); intenció/desig/voluntat (<i>avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose</i>); la hipòtesi (<i>si + Imparf.</i>); imperatiu afirmatiu i negatiu amb pronoms personals directes, indirectes, <i>en</i>, <i>y</i>; la veu passiva pronominal i impersonal, casos particulars del complement agent introduït per <i>de</i>.</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (<i>passé composé</i>); prefixos: <i>re-</i>, <i>r+Inf.</i>; duratiu (<i>en + date</i>); habitual (<i>souvent</i>, <i>parfois</i>); incoatiu (<i>se mettre à</i>, <i>commencer à</i>); terminatiu (<i>finir</i></p>	<p>(preposicions, adverbis i expressions que indiquen lloc, posició, distància, moviment, direcció i origen). El pronom ci.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>inoltre, e, pure, nemmeno</i>); disjunció (p. ex. <i>altrimenti</i>); oposició (p. ex. <i>comunque, tuttavia, piuttosto di che</i>); causa (p. ex. <i>poiché, visto che</i>); concessió (p. ex. <i>benché, malgrado</i>); finalitat (p. ex. <i>perché, affinché</i>); condició (p. ex. <i>nel caso che, a patto che</i>); comparació (p. ex. <i>tanto quanto, più, meno di quanto</i>); correlació (p. ex. <i>perciò, cosicché, in modo tale da, sia...sia</i>). La veu passiva. Complement agent introït per <i>da</i>. Estil indirecte (p. ex. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte, suggerimenti, promesse, avvisi</i>).</p>
---	--	---

<p><i>travers, ci-contre); distància; moviment; direcció; procedència; destinació; pronom y.</i></p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció/disjunció (<i>ni...ni, non seulement...mais aussi</i>); oposició/concessió (<i>alors que, en revanche, cependant, tandis meilleur, le moins, le pire, aussi + Adj./Adv. + que</i>); causa (<i>en effet, car, puisque</i>); comparació (<i>aussi que, autant que, moins que</i>); conseqüència (<i>par conséquent, ainsi, du coup, si bien que, donc, en effet</i>); finalitat (<i>pour, afin de, de crainte de, de peur de, de manière à, de façon à + Inf</i>); condició (<i>si, même si + Ind., à condition de + Inf., à condition de, si + V</i>); distributives (<i>tantôt...,tantôt, bien...,bien</i>); estil directe i indirecte (<i>discours rapporté</i> en oracions declaratives, interrogatives, exclamatives i imperatives).</p>		
--	--	--

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Prímera Llengua Estrangera II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus textual i la seua estructura: anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, articles d'opinió, crítiques, podcasts, etc. Instruccions tècniques relatives a l'organització d'activitats i normes de seguretat.	BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, les idees principals, informació detallada i implicacions i opinions de textos complexos i d'una certa extensió, en els quals es reconeguen matisos com la ironia, l'humor i l'ús poètic o estètic de la llengua, en els àmbits personal, públic, acadèmic i professional, en diferents suports, encara que hi haja soroll de fons.	CCLI CAA

Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals. Conversació formal o informal. Presentacions, xarrades, videoconferències i conferències. Programes de ràdio (notícies, entrevistes) i televisió (reportatges o documentals). Textos literaris originals o adaptats. Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants i intencionalitats del text oral (humor, fíció i no fíció, ús estètic de la llengua). Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats (anticipació i predicció), actitud i predisposició mental, a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Tècniques d'escola activa (mostrar empatia, no jutjar, parafrasejar, emetre reforços, resumir per a aclarir). Estratègies de reparació davant d'una audició errònia. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions. Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys. Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis, gestos, expressió corporal i facial i ús de la veu. Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades. Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim. Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.	BL1.2. Analitzar, amb actitud crítica i empatia, els aspectes sociolingüístics i socioculturals de la llengua i cultures meta, relatius a les relacions interpersonals i interculturals, a l'estructura social, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, en diversos contextos, des de l'informal fins a l'institucional, i avaluar la presència d'estereotips, opinions esbiaixades, prejuïs, llenguatge discriminatori (gènere, ètnia o classe social), així com l'ús literari i estètic de la llengua. BL1.3. Distingir les funcions comunicatives, tant principals com secundàries, el propòsit comunicatiu, les implicacions del text oral, els patrons discursius, l'organització textual i les estructures morfosintàctiques, en diferents suports i situacions comunicatives. BL1.4. Inferir el significat de lèxic d'ús menys freqüent i més especialitzat, d'expressions i modismes, en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional en textos orals i expressions i modismes, en diferents suports i situacions comunicatives, i avaluar la intencionalitat, l'impacte i eficàcia del text així com l'ús humorístic, irònic, lúdic i estètic de l'idioma. BL1.5. Discriminar, en textos orals en diferents suports, patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú i més específics, i reconèixer els seus significats i intencions comunicatives, explícites o implícites, com la ironia, l'humor o el llenguatge poètic, i identificar l'èmfasi de l'oració en matisos subtils de significat.	CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CAA CCLI
Funcions comunicatives		

<p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials. Presentar a algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs. Resposta a canvis d'àmbit o tema inesperats i a les interrupcions de la comunicació durant la interacció com a lapsus de memòria.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells, advertències i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escepticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interés, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i del seu ús creatiu i artístic: històries, contes, presentacions multimèdia, improvisacions, assajos, dramatització i lectura expressiva de poesia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (Recepció)</p> <p>Lèxic oral menys freqüent i més especialitzat (producció), dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional, relatiu a la descripció de persones i objectes, temps i espai, estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos; relacions personals, socials, acadèmiques i professionals; educació i estudi; treball i emprendedoria; béns i serveis; oci i esport; llengua i comunicació intercultural; ciència i tecnologia; història i cultura. Lèxic i expressions per a</p>	
--	--

<p>Pús poètic, estètic i humorístic i irònic de l'idioma.</p> <p>Sinònims.</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
---	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació. Producció amb claredat, distingint les idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text al destinatari, context i canal, aplicant el registre (formal, informal i neutre) i l'estruatura de discurs adequats a cada cas. Utilització de diccionaris especialitzats, temàtics i de sinònims. Busca i selecció d'informació i documentació en entorns virtuals d'aprenentatge. Comunicacions autogestionades i plurigestionades. Elaboració d'un text conjunt amb altres companys de forma col·laborativa: torn de paraula, coavaluació, discussió, negociació i presa de decisions. Execució Expressió del missatge amb claredat, coherència i confiança, estructurant-lo adequadament i adaptant-se al context, a l'interlocutor i als models i fòrmules de cada tipus de text. Fonamentada en els coneixements previs (utilitzar llenguatge <i>formulaic speech</i>) Compensació (facilitació, compensació i correcció) de les careñcias lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics o paratextuals. Lingüístics: definir o parafrasejar un terme o expressió, substituir paraules o usar circumloquis. Paralingüístics i paratextuals: demanar ajuda, assenyalar objectes, usar	<p>BL2.1. Prodir i coproduir textos diversos, estructurats i d'una certa extensió, en diferents suports, sobre una àmplia sèrie de temes, registres i àmbits, i aplicar estratègies de busca i selecció d'informació, planificació, execució i revisió, mantenint la comunicació amb l'interlocutor i defenent punts de vista des de distinutes perspectives, en situacions menys rutinàries, i fins i tot difícils.</p> <p>BL2.2. Integrar, amb actitud crítica i empatia, en els textos orals els aspectes socioculturals i sociolingüístics de la llengua i cultures meta, relatius a la vida quotidiana, a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, i acceptar les diferències com a element enriquidor, evitant estereotips i prejuïs que puguen conduir a malentesos, fent un ús no discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social) i utilitzant mecanismes d'adaptació contextual.</p> <p>BL2.3. Crear, en diferents suports, textos orals adequats a les funcions i intencions comunicatives, principals i secundàries, segons diferents matisos de significació, seleccionant els patrons discursius, les estructures morfosintàctiques i els elements de coherència i de cohesió d'ús comú i més específic.</p> <p>BL2.4. Seleccionar i utilitzar expressions, modismes i lèxic menys comú i més especialitzat, i incloure-hi paraules i expressions que permeten</p>	CCLI CAA
		CCLI CSC CEC
		CCLI CAA
		CCLI CAA

<p>dictics, realitzar accions que aclarisquen el significat, usar llenguatge corporal cultural pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal i proximitat física).</p> <p>Revisió.</p> <p>Revisió de la tasca (emprendre una versió més modesta de la tasca) o el missatge (fer concessions en el que realment li agradaria expressar), després de valorar les dificultats i els recursos disponibles.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics.</p> <p>Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions.</p> <p>Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys.</p> <p>Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis, gestos, expressió corporal i facial, i ús de la veu.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades.</p> <p>Relacions bilaterals i multilaterals de les nacions on es parla la llengua meta. Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim.</p> <p>Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives.</p> <p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials.</p> <p>Presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal.</p> <p>Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs.</p> <p>Resposta a canvis d'àmbit o tema inesperats i a les interrupcions de la comunicació durant la interacció, com ara lapsus de memòria.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt,</p>	<p>argumentar, qüestionar i defendre punts de vista, així com l'expressió senzilla de la poesia, la ironia o l'humor, per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç.</p> <p>BL2.5. Reproduir, amb fluïdesa, ajustant-se degudament a alguna varietat estàndard de la llengua, patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú i més específics, i seleccionar-los en funció de les pròpies intencions comunicatives, incloent-hi l'expressió senzilla de la ironia i de l'humor.</p>	CSC CCLI
--	--	-----------------

<p>mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, vivències i experiències, punts de vista, consells, advertències i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escèpticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, el compromís, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa, la compassió, el penediment i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Ús de la funció estètica i poètica del llenguatge i del seu ús creatiu i artístic: històries, contes, presentacions multimèdia, improvisacions, assaig, dramatització i lectura expressiva de poesia.</p> <p>Verbalització de processos i estratègies (metacognició).</p> <p>Lèxic oral menys freqüent i més especialitzat (producció), dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional, relatiu a la descripció de persones i objectes, temps i espai, estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos; relacions personals, socials, acadèmiques i professionals; educació i estudi; treball i emprenedoria; béns i serveis; oci i esport; llengua i comunicació intercultural; ciència i tecnologia; història i cultura. Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic, irònic i humorístic de l'idioma.</p> <p>Sinònims.</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
---	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió escrita	BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, les idees i	CCLI

<p>Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema.</p> <p>Identificació del tipus textual i la seua estructura:</p> <p>Anuncis, biografies, informes, premsa escrita i en suport digital (notícies i articles d'opinió, publicacions especialitzades), revistes, lletres de cançons, faules, poemes, històries, articles d'opinió, crítiques, etc.</p> <p>Instruccions tècniques relatives a l'organització d'activitats, normes de seguretat i funcionament d'aparells electrònics.</p> <p>Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals en suport escrit: xats, adreces electròniques, whatsapp, fòrums, wikis, blogs i xarxes socials.</p> <p>Textos literaris originals, textos propagandístics.</p> <p>Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants i intencionalitats del text escrit (humor, ironia, ficció i no ficció, ús estètic de la llengua).</p> <p>Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context.</p> <p>Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats (anticipació i predicció), actitud i predisposició mental, a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paratextuals.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements.</p> <p>Detecció d'evidències en el text que sustenten l'opinió o la intenció de l'autor.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics.</p> <p>Formules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal, familiar, etc.); convencions per a torn de paraula i interjeccions.</p> <p>Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades.</p> <p>Relacions bilaterals i multilaterals de les nacions on es parla la llengua meta.</p> <p>Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim.</p> <p>Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres de tots els gèneres, litigi i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p>	<p>opinions principals, informació rellevant i implicacions de textos complexos i d'una certa longitud, en diferents suports i sobre una àmplia varietat de temes i àmbits, reconeix matisos com la ironia, l'humor, i l'ús poètic o estètic de la llengua.</p> <p>BL3.2. Analitzar, amb actitud crítica i empatia, els aspectes sociolingüístics i socioculturals relatius a les relacions interpersonals i interculturals, a l'estruatura socioeconòmica, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, en contexts que vagen de l'informal a l'institucional,avaluant la presència d'estereotips, opinions esbiaixades, prejuïs, llenguatge discriminatori (gènere, ètnia o classe social), així com l'ús literari i estètic de la llengua.</p> <p>BL3.3. Distingir les funcions comunicatives tant principals com secundàries, el propòsit i les implicacions del text escrit, aplicant a la comprensió de textos escrits els coneixements sobre patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació en diferents suports i situacions comunicatives.</p> <p>BL3.4. Inferir els significats de lèxic menys freqüent i més especialitzat, modismes i expressions, en l'àmbit personal, públic, educatiu i professional, en diferents suports i situacions comunicatives, avaluant la intencionalitat, l'impacte i l'eficàcia del text així com el possible ús humorístic, irònic, lúdic i estètic de l'idioma.</p>	CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CAA
---	--	---

<p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials.</p> <p>Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells, advertències i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escèpticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, el compromís, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la compassió, el penediment, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i del seu ús creatiu i artístic: històries, contes, poemes, guions de teatre i cinematogràfics, presentacions multimèdia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (Reproducció)</p> <p>Lèxic, expressions i modismes menys freqüent i més especialitzat, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional relatiu a:</p> <p>Descripció de persones i objectes</p> <p>Temps i espai.</p> <p>Estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos</p> <p>Relacions personals, socials, acadèmiques i professionals</p> <p>Educació i estudi.</p> <p>Treball i emprenedoria.</p> <p>Béns i serveis.</p>		
--	--	--

Oci i esport. Llengua i comunicació intercultural(llenguatge propi dels discurs polítics i les relacions internacionals). Ciència i tecnologia. Història i cultura. Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic, humorístic i irònic de l'idioma Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Abreviatures, símbols, sigles i acrònims d'ús freqüent (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAC, PC, LOL, BFF). Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
---	--	--

Bloque 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció escrita. Planificació. Concepció del missatge amb claredat, distingint les idees principals, secundàries i la seua estructura bàsica. Adequar el text al destinatari, context i canal, aplicant el registre (formal, informal i neutre) i l'estructura del discurs adequats a cada cas. Utilització de diccionaris especialitzats, temàtics i sinònims. Busca i selecció d'informació i documentació en entorns virtuels d'aprenentatge. Utilització de ferramentes digitals per a la producció del textos continus i discontinus, incloent-hi imatges i gràfics, que contribuïsquen al missatge. Aplicació de tècniques diverses d'organització d'idees: esquemes jeràrquics o ideogrammes. Recursos per a l'elaboració d'un text conjunt amb altres companys de forma col·laborativa: torn de paraula, coavaluació, discussió negociació i presa de decisions. Execució. Expressió del missatge amb claredat i coherència, ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text i al propòsit comunicatiu. Anuncis, biografies, informes, notícies i articles d'opinió, guions teatrals o per a curts de cine, lletres de cançons, poems, històries, crítiques literàries	BL4.1. Prodir i coproduir textos escrits estructurats i d'una certa longitud en diferents suports i registres, sobre una àmplia sèrie de temes i àmbits, creant descripcions, sintetitzant informació organitzada de manera lògica, defenent punts de vista i avaluant distinates opcions, aplicant les estratègies de busca i selecció d'informació, planificació, execució i revisió, amb cohesió, coherència, creativitat i sentit estètic, amb lèxic adequat al context i al propòsit comunicatiu. BL4.2. Integrar, amb actitud crítica i empatia, en el text escrit els aspectes socioculturals i sociolingüístics de la llengua i cultures meta, relatius a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, acceptant la diferència com a element enriquidor, evitant estereotips i prejuïs o valoracions que puguen conduir a malentesos i fent un ús no discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social). BL4.3. Crear en diferents suports textos escrits adequats a les funcions comunicatives principals i secundàries, seleccionant patrons discursius, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, els elements de coherència i cohesió necessaris.	CCLI CMCT CAA CCLI CSC CEC CCLI

o cinematogràfiques, etc. Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals en suport escrit: xats, adreces electròniques, whatsapp, fòrums, wikis, blogs i xarxes socials. Fonamentada en els coneixements previs. Tècniques de presentació: senyals, marcadors textuais, títols, subtítols, resums, esquemes, etc. Revisió Revisió del text produït amb l'esquema previ. Lectura selectiva concentrant-se en el contingut (idees, estructura) o la forma (gramàtica, puntuació, ortografia). Utilització de microhabilitats de lectura: <i>skimming, scanning, anticipació</i> . Relaboració del text: ratllar paraules, afegir al marge paraules, asteriscos, flextes, sinònims, reformulació global, etc. Selecció de la tècnica de correcció adequada al tipus d'error. Tècniques de revisió i millora: buscar economia, orde de paraules, llegir el text en veu alta, etc. Aspectes socioculturals i sociolingüístics. Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i acomiadaments; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions. Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys. Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades. Relacions bilaterals i multilaterals de les nacions on es parla la llengua meta. Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim. Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres de tots els gèneres literaris, esdeveniments i patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc. Funcions comunicatives. Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs.	BL4.4. Utilitzar expressions, modismes i lèxic menys freqüent i més especialitzat, incloent-hi paraules i expressions que permeten argumentar, qüestionar i defendre punts de vista així com l'expressió senzilla de la poesia, la ironia o l'humor.	CCLI CSC
---	--	-------------

<p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells advertències i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escèpticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, el compromís, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interés, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la compassió, el penediment, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i el seu ús creatiu i artístic: històries, contes, poemes, guions de teatre i cinematogràfics, presentacions multimèdia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (Reproducció)</p> <p>Lèxic, expressions i modismes menys freqüent i més especialitzat, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional relatiu a:</p> <p>Descripció de persones i objectes.</p> <p>Temps i espai.</p> <p>Estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos.</p> <p>Relacions personals, socials, acadèmiques i professionals</p> <p>Educació i estudi.</p> <p>Treball i emprenedoria.</p> <p>Béns i servei.</p> <p>Oci i esport.</p> <p>Llengua i comunicació intercultural (llenguatge propi dels discursos polítics i les relacions internacionals).</p> <p>Ciència i tecnologia.</p>	
--	--

<p>Història i cultura.</p> <p>Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic, humorístic i irònic de l'idioma.</p> <p>Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.</p> <p>Abreviatures, símbols, sigles i acrònims d'ús freqüent (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>	
---	--

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals, bases de dades especialitzades o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS).</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Comunicació</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes.</p> <p>Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com a blogs, wikis, fòrums.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Creatió de continguts digitals</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de</p>	<p>BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com ara xarxes socials, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL5.3. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a incloure'l s en els seus propis projectes i tasques, concorrent com aplicar els diferents tipus llicències.</p> <p>BL5.4. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les seues accions i de les seues conseqüències.</p>	<p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CD</p> <p>SIEE</p>

<p>presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Ferramentes de producció digital en la web.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i evaluació de projectes</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Consideració d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Presa de decisions vocacional.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat</p>	<p>BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL5.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL5.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CSC CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
--	---	---

<p>d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i evaluació de projectes.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Presa de decisions vocacional.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p> <p>Treball cooperatiu</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ús del vocabulari específic de l'assignatura.</p> <p>Concepció de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p>		
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
CEC: consciència i expressions culturals.

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 2n Batxillerat

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons i fonemes vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell: acccents principals i secundaris; accent emfatíic en funció de la intenció comunicativa del parlant.</p> <p>Reconeixement de les variants geogràfiques més rellevants; reconeixement de la pronunciació estàndard i col·loquial (<i>z.B. wir ham', ich hab', 'nen, meinste?</i>)</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; pronunciació de consonants finals en casos particulars (p. ex. <i>net, but, sens, plus</i>); casos particulars de la pronunciació de consonants en sílabes medials (p. ex. <i>second, écho, Renault, suggérer, condamner, compter, équateur, desquels, contresens, exagérer</i>); pronunciació de paraules estrangeres; combinació de sons no existents en francès (p. ex. <i>tchèque, jean, camping</i>); consonants finals pronunciades (p. ex. <i>job, Madrid, gang, harem, policeman, accèsit, handicap, biceps, cancer, prospectus, index</i>); no correspondència entre grafies i sons (p. ex. <i>speaker, meeting, club business, cake, agnostique</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell: accent fònic dels elements léxics aïllats; accent d'insistència; focalització d'elements i monosíl·lабs accentuats (p. ex. <i>J'ai dit le chef est impossible; je n'ai pas dit: impossible</i>).</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; pronunciacions excepcionals i grups consonàntics d'especial dificultat.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases (p. ex. <i>weak forms</i>) per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació de los fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (<i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió de major complexitat).</p> <p>Pronunciació en els diccionaris i en les fonts en línia.</p> <p>Pronunciació en els diccionaris i en les fonts en línia.</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació de los fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (<i>elisione e troncamiento</i>); reconeixement de la relaxació articulatòria en llenguatge familiar i col·loquial.</p>

	llenguatge parlat: accent i atonicitat; patrons tonals en el sintagma; reconeixement de la relaxació articulatòria en llenguatge familiar i col·loquial (p. ex. <i>j'a, chais pas</i>); transformacions fonètiques en la <i>liaison</i> (p. ex. <i>Un grand homme</i>).		
--	---	--	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 2n Batxillerat

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius compostos i derivats; substantius col·lectius; pronoms i adjetiu.</p> <p>Pronoms demostratius (<i>derjenige, dasjenige, diejenige, solche</i>); pronoms i adjetius indefinitius (<i>irgend-, irgendwelche</i>).</p> <p>Expressió de l'existeència: <i>es gibt im Perfekt + Modalverb</i> (<i>z.B. es soll gegeben haben</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: <i>Partizip I</i> (<i>z.B. das im Garten spielende Kind</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: (<i>z.B. etwa zwanzig Bücher, zweimal so viele, Berge von Arbeit</i>); <i>äußerst + Adj</i> (<i>z.B. äußerst schwierig</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (<i>z.B. außerdem, ebenfalls, genauso</i>); fórmules (<i>z.B. in einem Durcheinander</i>); partícules modals (<i>etwa, halt, eh</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>z.B. Ich komme ja schon!</i>).</p>	<p>Expressió de l'entitat: fenòmens de concordança (<i>il est/ c'est</i>); els substantius compostos (<i>nom + prép., V. + nom</i>); substantius col·lectius (p. ex. <i>foule, famille, monde, gens</i>); pronoms personals tònics amb preposicions (<i>à/ de + pronom tònic</i> (p. ex. <i>Je pense à lui, il parle d'eux</i>) i pronom personal atònic; el pronom reflexiu <i>soi</i>; pronoms indefinitius (<i>qui que, quel que, un(e) autre/ d'autres, chacun(e)</i>); el pronom <i>ce</i> amb els relatius (p. ex. <i>Ce à quoi je pense</i>); usos articulares de <i>ce</i> (p. ex. <i>Je fais ce que je veux</i>); pronoms demonstratius; pronoms personals OD i OI; pronom <i>on</i>; pronoms relatius compostos (<i>auquel, duquel</i>).</p> <p>Expressió de l'existeència: presentatius (<i>parler de son environnement, laboral, politique</i>); inversió dels termes per a expressar una emoció o un efecte literari (p. ex. <i>Mon âme est troublée/ troublée est mon âme</i>); la <i>mise en relief</i>, le neutre (p. ex. <i>Je crois vraiment</i></p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables, col·lectius i compostos; pronoms personals, reflexius/emfàtics, recíprocs, <i>one(s)</i> i de relatiu; articles; adjetius demonstratius.</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there must have been</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>bluish, extremely</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: nombres (p. ex. <i>some twenty people, thirty something</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (p. ex. <i>thoroughly, inside out, in a mess</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives emfàtiques (p. ex. <i>I do love classic music</i>).</p> <p>La negació: (p. ex. <i>nope, never ever, you needn't</i>).</p> <p>La interrogació: preguntes (<i>Wh- questions</i> p. ex. <i>Why on earth did she say that?</i>; <i>Aux.</i></p>	<p>Expressió de l'entitat: articles, fenòmens de concordança; gènere i nombre; substantius compostos (p. ex. <i>nome + aggettivo, verbo + nome</i>); substantius col·lectius (p. ex. <i>folla, famiglia, gente</i>); pronoms personals tònics (<i>a + pronom tònic</i>, p. ex. <i>penso a te; di + pronom tònic</i>, p. ex. <i>parlo di lui</i>); pronoms personals atònics; el pronom reflexiu <i>sé</i>; pronoms indefinitis (p. ex. <i>ciascuno, qualcuno</i>); adjetius i la seua posició: canvi de significat (p. ex. <i>povero</i>); pronoms demonstratius; pronoms personals OD i OI, pronoms <i>ne</i> i <i>cì</i>; pronoms relatius.</p> <p>Expressió de l'existeència: presentatius (<i>parlare dei rapporti sociali</i>); focalització; inversió (p. ex. <i>esprimere una profonda gioia</i>); <i>effetto letterario</i> (p. ex. <i>il vento soffia, soffia il vento</i>); el verb <i>essere</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: la possessió; adjetius sense grau (p. ex. <i>quadrato,</i></p>

<p>La negació: (z.B. <i>nee, nö; nie im Leben!</i> <i>keineswegs, ausgeschlossen, nimmermehr, kommt nicht in Frage</i>); prefixos i sufíxos (<i>fehl-, gegen-, weg-, -frei-</i>)</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives precedides per interjecció (z.B. <i>Um alles in der Welt, wo warst du?</i>)</p> <p>L'exclamació: <i>Welch- ein- + Nomen + (Satz)</i> (z.B. <i>Welch eine Plage (ist es)!</i>); interjeccions (<i>haha, ojemine, tja, upps</i>); oracions exclamatives (z.B. <i>was tut man nicht alles!</i>; Konjunktiv I (z.B. <i>Gott sei Dank!</i>)).</p> <p>Expressió del temps: present (Präsenz, Konjunktiv I, Passivsatz mit man, ist... zu, -bar); passat (Perfekt, Präteritum, Plusquamperfekt, Historisches Präsens, Konjunktiv I); futur (Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I, Futur II).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II); duratiu (Präsens, Präteritum, Futur I); habitual (Präsens, Präteritum + Zeitangabe); incoatiu (<i>im Begriff sein zu + Inf.</i>, <i>imstande sein zu + Inf.</i>); terminatiu (<i>etwas zum Schluss bringen</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (Aussagesätze); capacitat (dazu braucht man); possibilitat, probabilitat (werden; müssen; wahrscheinlich); necessitat (benötigen, brauchen); obligació (verpflichtet sein zu + Inf., es geht nicht anders als); permís, prohibició: (gestattet, nicht gestattet sein); intenció (gedenken zu + Inf.); volició</p>	<p>qu'il deviendra un bon athlète, je le crois).</p> <p>Expressió de la qualitat: l'ús afectiu dels possessius (p. ex. <i>Elle étudie son italien</i>); adjetius i la seua posició en relació amb el canvi de significat (<i>grand, brave, sale</i> (p. ex. <i>homme grand/grand homme</i>)); canvi de gènere (<i>mi-/demi</i> (p. ex. <i>une demi-heure/une heure et demi</i>)); revisió d'adjectius sense grau; adjetius semànticament graduats (p. ex. <i>ainé, principal, majeur, mineur, unique</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: adverbis de quantitat; multiplicadors (p. ex. <i>le double, le triple</i>); col lectius (p. ex. <i>dizaine, douzaine</i>); revisió dels articles partitius; quantificadors (p. ex. <i>énormément</i>); unitats de mesura (p. ex. <i>un zeste, une pincée</i>); expressions quantitatives (<i>un tas, pas mal de</i> i de grau (p. ex. <i>extrêmement, tellement, suffisamment</i>); revisió del comparatiu i superlatiu.</p> <p>Expressió del mode: expressions (<i>de cette manière, de cette façon-là, ainsi, tout, volontiers, exprès, debout, ensemble, plutôt</i>); ús de <i>comment i comme</i>; adjetius amb valor adverbial (p. ex. <i>sentir bon</i>); locucions adverbials (<i>prép. + nom</i>, (p. ex. <i>à mi-chemin, à l'envi</i>), <i>prép. + V. + compl.</i> (p. ex. <i>à tue-tête</i>), <i>bien + (du, de la, de l', des)</i>; locucions que marquen progressió (<i>mieux en mieux; de moins en moins; de plus en plus, d'autant plus que</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives amb <i>oui / si, évidemment, certainement, vraiment,</i></p>	<p><i>Questions; tags).</i></p> <p>L'exclamació: (<i>What + (Adj. +) noun, p. ex. What a nuisance (he is)!</i>; <i>How + Adj., p. ex. How very extraordinary!</i>; expressions (p. ex. <i>Gosh, it is freezing!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect simple and continuous, past perfect simple and continuous</i>); futur (<i>going to, will, will be-ing, will + perfect tense (simple and continuous), present simple and continuous + Adv.</i>); veu passiva amb i sense agent; veu passiva amb construccions complexes (p. ex. <i>The fallen bridge is known to have been designed by a famous architect</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tenses</i>); duratiu (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv., used to, would</i>); incoatiu (<i>start/begin by -ing</i>); terminatiu (<i>cease -ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>it takes</i>); possibilitat/probabilitat (<i>likely</i>); necessitat (<i>want, take</i>); obligació (<i>need, needn't</i>); prohibició (p. ex. <i>mustn't, be not supposed to</i>); permís (<i>may, could, allow</i>); intenció (<i>be thinking of</i>); consell (p. ex. <i>should/ought to, had better</i>); veu passiva amb modals (p. ex. <i>She needs to be told she's beautiful</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>back then, within a month,</i></p>	<p>rotondo); adjetius semànticament graduats (p. ex. <i>principale, maggiore, minore, unico</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: nombre (singular, plural; numerals cardinals, ordinals, col lectius); multiplicadors (p. ex. <i>quadruplo</i>); fraccionaris (p. ex. <i>tre su tre</i>); distributius (p. ex. <i>uno a uno</i>); percentatges; el grau (p. ex. <i>estremamente doloroso, particularmente bravo</i>); adverbis (p. ex. <i>circa, più o meno, il doppio</i>); unitats de mesura (p. ex. <i>un pizzico di, q. b.</i>); expressions quantitatives (p. ex. <i>una tazza, un bicchiere di</i>); revisió del comparatiu i superlatiu.</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (p. ex. <i>di proposito, a diritto, per bene, in questo modo, volentieri, così, insieme, piuttosto</i>); locucions que marquen progressió (p. ex. <i>a poco a poco</i>).</p> <p>L'affirmació: (p. ex. <i>sì, evidentemente, certamente, certo</i>); dubte (p. ex. <i>probabilmente, forse</i>); oracions declaratives afirmatives; <i>frasi con dislocazione</i> (p. ex. <i>il libro, l'ha preso Paola</i>).</p> <p>La negació: oracions declaratives negatives con <i>non...mica</i>; proforma (p. ex. <i>assolutamente no</i>).</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives, afirmatives i negatives; interrogació directa i indirecta; interrogatius amb preposició (p. ex. <i>con chi? con che cosa?</i>); optatives-dubitative (p. ex. <i>che sia uscito?</i>).</p>
<p>(Konjunktiv II).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>am Anfang des Monats, damals, innerhalb eines Monats, jederzeit</i>); duració (z.B. <i>die ganze Woche hindurch</i>); seqüènciació (z.B. <i>erstens, ferner, schlussendlich</i>); anterioritat (z.B. <i>lange, kurz davor; vorher; außerhalb</i>); posterioritat (z.B. <i>späterhin; lange, kurz danach; da; weiter; außerhalb</i>); simultaneïtat (z.B. <i>nun, zurzeit, hinzutage; bei, von... an</i>); freqüència (z.B. <i>ofters, wochenweise, mehrmals, nochmals</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: adverbis de lloc (<i>hinaüber, herüber und rüber; anderswo, herum, hierher, nebenan</i>); preposicions de lloc (<i>außerhalb von, gegenüber, diesseits, jenseits</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>weder... noch; einerseits... andererseits</i>); disjunció (<i>entweder...oder</i>); oposició, concessió (<i>ungeachtet; jedoch; auch wenn, selbst wenn; im Gegensatz zu</i>); causa (<i>zumal, weshalb; finalitat (so... dass, auf... dass); resultat (<i>darum, infolgedessen; solche... dass</i>); condició (<i>bei; Konjunktiv II (z.B. Hätte ich viel Geld); angenommen, vorausgesetzt, im Fall</i>); comparació (z.B. <i>vergleichen mit, im Vergleich zu; bei weitem, denkbar, weitauft, irre; Konjunktiv II en Irreale Komparativsätze</i>); estil indirecte (<i>Rederniedergabe (Konjunktiv I; nach seinen Wörten); Vorschläge, Aufforderungen und Befehle (z.B. Sie hätten sich verständigen sollen).</i></i></p>	<p>bien sûr; el dubte (<i>probablement, peut-être</i>).</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>ne... que</i> (ne explétif); omisió de <i>ne</i>; ús de <i>ne sol en registrat soutenu</i> (p. ex. <i>Si je ne me trompe, nous sommes arrivés</i>); ús de <i>ne... plus, ne... pas encore, toujours pas, pas toujours</i>; ús amb <i>plus, du tout</i> (p. ex. <i>plus personne, plus rien</i>), <i>non, pas</i> (p. ex. <i>moi pas, pas moi, moi non</i>).</p> <p>La interrogació: oració interrogativa afirmativa i negativa; la interrogació directa i indirecta (<i>la question rapportée</i>); interrogatius amb preposició (<i>à qui, à quoi, par qui, par quoi, avec qui, avec quoi</i>).</p> <p>L'exclamació: oració exclamativa afirmativa i negativa amb <i>que i comme</i> (p. ex. <i>Ta fille, qu'elle est belle avec cette robe!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present; passat (<i>subjuntif passé</i>); revisió del futur (<i>futur antérieur</i>); concordança del participi passat en els verbs pronominalis regits per la preposició <i>à</i> com <i>téléphoner à quelqu'un i crier à quelqu'un</i> (p. ex. <i>ils se sont téléphonés</i>); usos i valors de l'indicatiu i el subjuntiu present; revisió del condicional.</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>as well as</i>); disjunció (p. ex. <i>either ... or</i>); oposició/concessió (p. ex. <i>(even) though/although, despite/in spite of</i>); causa (p. ex. <i>because (of), due to, as, since</i>); finalitat (p. ex. <i>so as to</i>); comparació (p. ex. <i>far less tiresome, much more convenient, the best by far</i>); resultat/correlació (p. ex. <i>such... that</i>); condició (p. ex. <i>if, unless, in case, supposing</i>); estil indirecte (<i>reported information, offers, suggestions, promises, commands, wishes, warnings</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (oracions simples); duratiu (<i>de ces temps-ci</i>); habitual; incoatiu (<i>être prêt à</i>); terminatiu (<i>mettre fin à quelque chose</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat; capacitat; possibilitat/probabilitat (<i>il y a de fortes chances pour que, il n'y a pas de chance pour que, je ne crois pas que</i>); necessitat i</p>	<p><i>whenever</i>); divisions (p. ex. <i>fortnight</i>), indicacions de temps (p. ex. <i>earlier, later</i>); duració (e.g. <i>through(out) the winter, over Christmas</i>); anterioritat (p. ex. <i>already, (not) yet, long/shortly before</i>); posterioritat (p. ex. <i>later (on), long/shortly after</i>); seqüènciació (p. ex. <i>to begin with, besides, to conclude</i>); simultaneïtat (p. ex. <i>just, then/as</i>); freqüència (p. ex. <i>rarely, on a weekly basis</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>as well as</i>); disjunció (p. ex. <i>either ... or</i>); oposició/concessió (p. ex. <i>(even) though/although, despite/in spite of</i>); causa (p. ex. <i>because (of), due to, as, since</i>); finalitat (p. ex. <i>so as to</i>); comparació (p. ex. <i>far less tiresome, much more convenient, the best by far</i>); resultat/correlació (p. ex. <i>such... that</i>); condició (p. ex. <i>if, unless, in case, supposing</i>); estil indirecte (<i>reported information, offers, suggestions, promises, commands, wishes, warnings</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives afirmatives i negatives); capacitat (<i>non/ essere bravo a + Inf.</i>); possibilitat (<i>futur semplice e composto; verbi, sostantivi e aggettivi che indicano opinione, dubbio, assunzione, attesa, persuasione, apparenza + Subj.; condizionale composto; verb dovere + Inf. composto</i>); necessitat (<i>esserci bisogno</i>); obligació (<i>futur; essere tenuto a + Inf.; andare + participio passato</i>); intenció (<i>verbi volitivi + Subj.</i>); prohibició (<i>non andare + participio passato</i>); el <i>periodo ipotetico</i>.</p>	<p>L'exclamació: oracions exclamatives afirmatives i negatives amb <i>che, come</i> (p. ex. <i>come sei dolce!</i>); interjeccions (p. ex. <i>ops!, magari!, dai! ma dai!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present; passat (<i>passato prossimo, trapassato i passato remoto</i>); futur (<i>futur semplice e composto</i>); subjuntiu (<i>present, imperfetto, passato e trapassato</i>); condicional (<i>semplice e composto</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>tempi semplici</i>); duratiu (<i>present, imperfetto, passato remoto</i>); <i>tempo composto + Adv.; seguire a + Inf.; venire + Ger.</i>; habitual (<i>tempi semplici, passato prossimo, trapassato + Adv.; essere solito + Inf.</i>); iteratiu (<i>passato remoto + Adv.</i>); incoatiu (<i>accingersi a / essere in procinto di + Inf.</i>); terminatiu (<i>imperfetto narrativo; tempi composti e passato remoto; cessare di + Inf.</i>); participi present i gerundi.</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives afirmatives i negatives); capacitat (<i>non/ essere bravo a + Inf.</i>); possibilitat (<i>futur semplice e composto; verbi, sostantivi e aggettivi che indicano opinione, dubbio, assunzione, attesa, persuasione, apparenza + Subj.; condizionale composto; verb dovere + Inf. composto</i>); necessitat (<i>esserci bisogno</i>); obligació (<i>futur; essere tenuto a + Inf.; andare + participio passato</i>); intenció (<i>verbi volitivi + Subj.</i>); prohibició (<i>non andare + participio passato</i>); el <i>periodo ipotetico</i>.</p> <p>Expressió de les relacions temporals:</p>

<p>obligació (<i>être obligé de + Inf., il faut que + Subj.</i>); permís/prohibició (<i>pouvoir, n'avoir qu'à, il n'y a qu'à, permettre quelque chose à quelqu'un, permettre de faire quelque chose à quelqu'un</i>); intenció i desig (<i>plaire de, aimer beaucoup faire quelque chose, exiger que + Subj.</i>); expressar el penediment, el pesar i el repretxe; condicional (<i>conditionnel passé</i>); oracions condicional (<i>les 3 types d'hypothèse</i>); verbs transitius indirectes (<i>ressembler à</i>); veu passiva amb <i>faire + Inf., laisser + Inf.</i> (p. ex. <i>J'ai fait laver ma voiture</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>n'importe quand, quelque qu'il soit, une fois que, tout de suite, de suite, tout à coup, au moment où, lors</i>); duració amb <i>toujours</i> (p. ex. <i>Il travaille toujours à Paris?, matinée, journée, soirée, nuitée</i>); anterioritat (p. ex. <i>en attendant, autrefois</i>); posterioritat (<i>à peine-que, aussitôt que, sitôt que</i>); seqüènciació (p. ex. <i>pour conclure, pour faire le bilan, si on fait le point, comme conclusion</i>); simultaneitat (p. ex. <i>à mesure que, au fur et à mesure que, le temps que + Subj.</i>); freqüència (p. ex. <i>un jour, un jour sur deux, rarement, chaque fois que</i>); unitats temporals (p. ex. <i>hebdomadaire, mensuel, trimestriel annuel</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc (<i>là, là-bas, de façon à, au dehors de, en dehors de, hors de, aux alentours de, le long de, au sein de</i>); posició; distància; moviment; direcció; procedència; destinació.</p>	<p>puntual (p. ex. <i>l'ora, tra un po</i>); divisió (p. ex. <i>ai tempi dei miei nonni, sul presto</i>); indicacions de temps (p. ex. <i>nel '400, nel frattempo</i>); duració (p. ex. <i>l'intera giornata, sotto Natale</i>); anterioritat (p. ex. <i>prima che, non ancora</i>); posterioritat (p. ex. <i>qualche anno più tardi</i>); contemporaneitat (p. ex. <i>nel momento in cui, contemporaneamente</i>); seqüènciació (p. ex. <i>inoltre, poi, infine</i>); freqüència (p. ex. <i>di rado, un giorno su tre, talvolta</i>).</p> <p>Expressió de l'espai: (preposicions, adverbis i expressions que indiquen lloc, posició, distància i moviment); el pronom <i>i</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>e, poi, neppure</i>); disjunció (p. ex. <i>sennò</i>); oposició (p. ex. <i>bensì, anzì</i>); causa (p. ex. <i>per il fatto che</i>; concessió (p. ex. <i>ciononostante, nonostante, pur +on Ger.</i>); finalitat (p. ex. <i>allo scopo di + Inf.</i>); condició (p. ex. <i>purché, ammesso che</i>); comparació (p. ex. <i>altrettanto, quanto, più o di quello che</i>); resultat i correlació (p. ex. <i>troppo...per, al punto che</i>). La veu passiva. L'estil indirecte (p. ex. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte, suggerimenti, promesse, avvistì</i>).</p>
---	--

<p>Expressió de relacions lògiques: coordinació i subordinació; conjunció (<i>pour que + Subj.</i>); disjunció; oposició amb <i>si</i> (p. ex. <i>si ce garçon est drôle, il est également sérieux</i>), <i>quel (les) que + être</i> (p. ex. <i>quelles que soient tes idées, je suis sûr qu'elles sont utiles</i>), <i>en dépit de + nom, seulement si, bien que, concession</i> (<i>quand bien même, concession + idée d'hypothèse + Cond., si + Adj./ Adv. + que, aussi + Adj./ Adv. + que, pour + Adj./ Adv. + que, quelque + Adj. + que + Subj.</i> [p. ex. <i>quelque fragile qu'il paraisse, il a une santé de fer</i>], <i>quoique, malgré que + Subj.</i> (p. ex. <i>quoiqu'il fasse il réussira</i>), <i>pour un événement réel</i> (<i>si que, que... on que + Subj., avoir beau être + nom/Adj./Adv., loin de, sans</i>)); finalitat (<i>de sorte que, en vue de + nom, en vue de + Inf.</i>; comparació (<i>de même que, plutôt que, ainsi que, autant/ tant que, d'autant plus/ moins que</i>); conseqüència (<i>au point de + Inf., au point que, à tel point que, par conséquent, en conséquence</i>); condició (<i>sauf si, à condition de + Inf., dans la mesure où, même si, gérondif, pourvu que, à condition que, à moins de + Inf., au cas où, dans le cas où + Cond., comme si, pour peu que + Subj.</i>); causa (<i>étant donné que, du fait que, vu que, sous prétexte que, du moment</i>); l'estil indirecte (<i>discours rapporté au passé; rapporter des informations, suggestions, ordres, questions, emploi (hier/ la veille, en ce moment/ à ce moment-là, après-demain/ le surlendemain)</i>).</p>	
---	--

2N BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

És impossible imaginar el món actual sense els plàstics que formen part de les pantalles dels ordinadors, les muntures de les ulleres o les fibres tèxtils amb què cobrim els nostres cossos; sense l'arsenal de medicaments que ens permet superar malalties, sense les refineries de petroli que ens procuren el combustible per a moure'ns pel nostre planeta o enviar naus a l'espai, sense fàbriques de paper i tinta que ens permeten escriure amb un bolígraf, o sense cosmètics i perfums amb què millorar la nostra imatge davant dels altres, per posar alguns exemples. Tampoc podrem interpretar el futur sense coneixer els nous materials que sorgiran de la investigació en química, o del desenrotllament futur de materials recents, com els nanotubs i el grafè. Tot això justifica que la química estiga hui en la base del benestar de la societat, que siga una àrea bàsica en la formació dels joves, inclosa en el currículum de l'ESO i del 1r de Batxillerat, i que en 2n de Batxillerat s'organitze en un cos únic de continguts.

En 2n de Batxillerat s'han de refermar i ampliar els coneixements de química que han adquirit els alumnes en els cursos anteriors, des d'un enfocament acadèmic, i s'ha de preparar els alumnes per a cursar esta àrea en els estudis universitaris.

Per la naturalesa eminentment empírica de la química, cal que els alumnes realitzin pràctiques de laboratori i, si no es disposa de la infraestructura necessària, convé recórrer a aplicacions informàtiques interactives que reproduïsquen experiments propis de l'àrea i del nivell adequat.

El primer bloc de continguts és comú a totes les àrees de Física i/o Química de l'ESO i el Batxillerat, i està dedicat a desenrotllar les capacitats pròpies del treball científic, partint de l'observació i l'experimentació, elaborant hipòtesis i prenent dades, presentant els resultats obtinguts per mitjà de taules i gràfiques, i extraient conclusions. Es tracta d'un bloc de naturalesa transversal al llarg del curs, que és molt propici per a desenrotllar especialment les competències d'aprendre a aprendre, sentit de la iniciativa i esperit emprendedor, i la competència digital, aplicant les últimes tecnologies de la informació i la comunicació.

El segon bloc està dedicat a la composició de la matèria aprofundint en la unió dels àtoms i les propietats dels compostos formats.

El tercer bloc de continguts es dedica a la reacció química, analitzada des de l'àmbit de la cinètica química primer i de l'equilibri químic després, i s'estén este últim a aplicacions pràctiques tan ressenyables com l'equilibri de solubilitat, l'equilibri àcid-base i l'equilibri redox.

I el quart bloc aborda la química orgànica i les seues aplicacions actuals relacionades amb la química de polímers i macromolècules, els principals compostos orgànics d'interès biològic i industrial i la importància de la química del carboni en el desenrotllament de la societat del benestar.

Quant a l'avaluació, en la llista de continguts i criteris d'avaluació estan implícits els estàndards d'aprenentatge avalables, que concreten allò que l'estudiant ha de saber, comprendre i saber fer en l'àrea de Química, i que faciliten el disseny de proves estandarditzades comparables. I en relació amb l'atenció a la diversitat, s'establiran les mesures més adequades perquè les condicions de realització de lesvaluacions s'adapten a les circumstànciess de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Química

Curs 2n de Batxillerat

Bloc 1: L'activitat científica. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Utilització d'estratègies bàsiques de l'activitat científica. Investigació científica: documentació, elaboració d'informes, comunicació i difusió de resultats.	BL1.1. Interpretar textos orals de naturalesa científica procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut.	CCLI CAA

Importància de la investigació científica en la indústria i en l'empresa.	<p>BL1.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit científic, amb una pronunciació clara, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.3. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit científic utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.4. Reconéixer la terminologia conceptual de la química i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites.</p> <p>BL1.5. Llegir textos de formats diversos i naturalesa científica utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.</p> <p>BL1.6. Escriure textos de naturalesa científica en diversos formats i suports, cuidant-ne els aspectes formals i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts científiques de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de presentació dels continguts, tant en paper com digitalment, per a ampliar-ne els coneixements i elaborar textos, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.8. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei del web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com ara el ciberassetjament.</p> <p>BL1.9. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a registrar informació científica, i coneixer com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	CCLI CAA
---	---	-------------

	BL1.10. Utilitzar aplicacions informàtiques per a resoldre problemes i recrear experiments de física i química.	CMCT CD
	BL1.11. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	SIEE
	BL1.12. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	SIEE CAA
	BL1.13. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	SIEE
	BL1.14. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE CAA CSC
	BL 1.15. Utilitzar el material i instruments de laboratori emprant les normes de seguretat adequades per a la realització de diverses experiències químiques, i relacionant els coneixements químics apresos amb fenòmens de la naturalesa i les possibles aplicacions i conseqüències en la societat actual.	CMCT CSC

Bloc 2: Origen i evolució dels components de l'univers. Curs 2n Batxillerat

	<p>substàncies covalents.</p> <p>BL2.10. Representar la geometria molecular i determinar la polaritat de distintes substàncies covalents orgàniques i inorgàniques aplicant la TEV, la TRPECV i la teoria de la hibridació.</p> <p>BL2.11. Explicar la conductivitat elèctrica i tèrmica dels metalls per mitjà del model del gas electrònic i la teoria de bandes, descrivint el comportament d'un element com a aïllant, conductor o semiconductor elèctric.</p> <p>BL2.12. Explicar algunes aplicacions dels semiconductors i superconductors analitzant la seu repercussió en l'avanç tecnològic de la societat.</p> <p>BL2.13. Comparar l'energia dels enllaços intramoleculars amb l'energia corresponent a les forces intermoleculars justificant el comportament fisicoquímic de les molècules i explicar com varien les propietats específiques de diverses substàncies en funció de les forces intermoleculars existents.</p>	CMCT
--	---	------

Bloc 3: Reaccions químiques. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte de velocitat de reacció. Teoria de les col·lisions i del complex activat. Factors que influïxen en la velocitat de les reaccions químiques. Utilització de catalitzadors en processos industrials. Equilibri químic. Llei d'accio de masses. La constant d'equilibri: formes d'expressar-la. Equilibris amb gasos. Equilibris heterogenis: reaccions de precipitació. Factors que afecten l'estat d'equilibri: principi de Le Chatelier. Aplicacions i importància de l'equilibri químic en processos industrials i en	BL3.1. Obtindre equacions cinètiques reflectint les unitats de les magnituds que hi intervenen. BL3.2. Predir la influència dels factors que modifiquen la velocitat d'una reacció i explicar el funcionament dels catalitzadors relacionant-lo amb processos industrials, i la catalisi enzimàtica, i analitzar la seu repercussió en el medi ambient i en la salut. BL3.3. Deduir el procés de control de la velocitat d'una reacció química identificant l'etapa limitant corresponent al seu mecanisme de reacció.	CMCT CMCT CSC CMCT

situacions de la vida quotidiana. Equilibri àcid-base. Concepte d'àcid-base. Teoria de Brønsted-Lowry. Força relativa dels àcids i bases, grau de ionització. Equilibri iònic de l'aqua. Concepte de pH. Importància del pH a nivell biològic. Volumetries de neutralització àcid-base. Estudi qualitatiu de la hidròlisi de sals. Estudi qualitatiu de les dissolucions reguladores de pH. Àcids i bases rellevants a nivell industrial i de consum. Problemes mediambientals. Equilibri redox Concepte d'oxidació-reducció. Oxidants i reductors. Nombre d'oxidació. Ajust redox pel mètode de l'iò-electrò. Estequiomètria de les reaccions redox. Volumetries redox. Potencial de reducció estàndard. Lleis de Faraday de l'electròlisi. Aplicacions i repercussions de les reaccions d'oxidació-reducció: bateries elèctriques, piles de combustible, prevenció de la corrosió de metalls.	BL3.4. Interpretar el valor del quotient de reacció comparant-lo amb la constant d'equilibri, trobar el valor de les constants d'equilibri, K_c i K_p en diferents situacions de pressió, volum o concentració, relacionar K_c i K_p en equilibris amb gasos i calcular les concentracions o pressions parcials de les substàncies presents en un equilibri químic emprant la llei d'accio de masses i el grau de dissociació. BL3.5. Relacionar la solubilitat i el producte de solubilitat aplicant la llei de Guldberg i Waage en equilibris heterogenis sòlid-líquid, aplicar-ho com a mètode de separació i identificació de mesclades de sals dissoltes i calcular la solubilitat d'una sal interpretant com es modifica afegint un ió comú. BL3.6. Interpretar experiències de laboratori on es posen de manifest els factors que influïxen en el desplaçament de l'equilibri químic, tant en equilibris homogenis com heterogenis, aplicant el principi de Le Chatelier per a predir l'evolució d'un sistema en equilibri quan es modifica la temperatura, pressió, volum o concentració que el definixen, utilitzant com a exemple l'obtenció industrial de l'amoniàc, analitzant els factors cinètiques i termodinàmics que influïxen per a optimitzar l'obtenció de compostos d'interès industrial.	CMCT CAA
	BL3.7. Justificar el comportament àcid o bàsic d'un compost aplicant la teoria de Brønsted-Lowry dels parells àcid-base conjugats i identificar el caràcter àcid, bàsic o neutre i la fortalesa àcid-base de distintes dissolucions determinant el seu valor de pH.	CMCT
	BL3.8. Predir el comportament àcid-base d'una sal dissolta en aigua aplicant el concepte d'hidròlisi, escrivint els processos intermedis i equilibris que hi tenen lloc.	CMCT
	BL3.9. Descriure el procediment per a fer una volumetria àcid-base d'una dissolució de concentració desconeguda, realitzant els càlculs necessaris per a determinar la concentració d'un àcid o base valorant-la amb una altra de concentració coneguda, i establint el punt d'equivalència de la neutralització per mitjà de pús d'indicadors àcid-base.	CMCT

	BL3.10. Reconéixer l'acció d'alguns productes d'ús quotidià com a conseqüència del seu comportament químic àcid-base. BL3.11. Definir oxidació i reducció relacionant-ho amb la variació del nombre d'oxidació d'un àtom en substàncies oxidants i reductors i identificar reaccions d'oxidació-reducció emprant el mètode de l'iò-electrò per a ajustar-les i fer els càlculs estequiomètrics corresponents. BL3.12. Descriure el procediment per a fer una volumetria redox realitzant els càlculs estequiomètrics corresponents. BL3.13. Predir l'espontaneïtat d'un procés redox a partir del càlcul del seu potencial estàndard de reducció i dissenyar una pila utilitzant els potencials estàndard de reducció per a calcular la força electromotriu generada, formulant les semireaccions redox que es produeixen i representant la cèl·lula galvànica corresponent. BL3.14. Aplicar les lleis de Faraday a un procés electrolític per a determinar la quantitat de matèria depositada en un elèctrode o el temps que tarda a fer-ho. BL3.15. Representar els processos que tenen lloc en una pila de combustible, escrivint les semireaccions redox i indicant els avantatges i inconvenients de l'ús d'estes piles enfront de les convencionals, i justificar els avantatges de l'anodització i la galvanoplàstia en la protecció d'objectes metàl·lics.	CMCT CSC CMCT CMCT CAA CMCT CAA SIEE CMCT CMCT
--	---	---

Bloc 4: Síntesi orgànica i nous materials. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi de funcions orgàniques. Nomenclatura i formulació orgànica segons les normes de la IUPAC. Funcions orgàniques d'interès: oxigenades i nitrogenades, derivats halogenats, tiols, peràcids. Compostos orgànics polifuncionals.	BL4.1. Relacionar la forma d'hibridació de l'àtom de carboni amb el tipus d'enllaç en diferents compostos representant gràficament molècules orgàniques senzilles.	CMCT

Tipus d'isomeria. Tipus de reaccions orgàniques: substitució, addició, eliminació, condensació i redox. Principals compostos orgànics d'interès biològic i industrial: materials polímers i medicaments. Macromolècules i materials polímers. Polímers d'origen natural i sintètic: propietats. Reaccions de polimerització. Fabricació de materials plàstics i els seus transformats: impacte mediambiental. Importància de la química del carboni en el desenrotllament de la societat del benestar.	BL4.2. Anomenar i formular distints hidrocarburs i compostos orgànics que posseïsquin diversos grups funcionals, segons les normes de la IUPAC.	CMCT
	BL4.3. Distingir els diferents tipus d'isomeria representant, formulant i anomenant els possibles isòmers, atesa una fórmula molecular.	CMCT
	BL4.4. Identificar els principals tipus de reaccions orgàniques i predir els seus productes en el desenrotllament de la seqüència de reaccions necessàries per a obtindre un compost orgànic determinat a partir d'un altre amb distint grup funcional, aplicant la regla de Markovnikov o de Saytzeff per a la formació de distints isòmers.	CMCT CCA
	BL4.5. Relacionar els principals grups funcionals i estructures amb compostos senzills d'interès biològic, reconeixent macromolècules d'origen natural i sintètic.	CMCT
	BL4.6. Dissenyar un polímer a partir dels seus monòmers explicant el procés que hi ha tingut lloc, com en l'obtenció de compostos d'interès industrial com el polietilè, el PVC, el poliestirè, el cautxú, les poliamides i els polièsters, els poliuretans, la baquelita.	CMCT CCA CSC
	BL4.7. Identificar substàncies i derivats orgànics que s'utilitzen com a principis actius de medicaments, cosmètics i biomaterials reconeixent la repercussió en la qualitat de vida.	CMCT CSC
	BL4.8. Descriure les principals aplicacions dels materials polímers d'alt interès tecnològic i biològic (adhesius i revestiments, resines, teixits, pintures, pròtesis, lents, etc.) relacionant-les amb els avantatges i desavantatges del seu ús segons les propietats que les caracteritzen.	CMCT CSC
	BL4.9. Reconéixer les distintes utilitats que els compostos orgànics tenen en diferents sectors com l'alimentació, agricultura, biomedicina, enginyeria de materials, energia, davant dels possibles desavantatges que comporta el seu desenrotllament.	CMCT CSC

CCLI: competència comunicació lingüística.
CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
CD: competència digital.
CAA: competència aprendre a aprendre.
CSC: competències socials i cíviques.
SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.
CEC: consciència i expressions culturals.

TECNOLOGIA

4t ESO

INTRODUCCIÓ

A ningú se li escapa la importància i la presència de la tecnologia en les nostres vides. La nostra societat, tal com la tenim concebuda actualment, necessita ciutadans formats tecnològicament, amb una capacitat de presa de decisions sobre processos tecnològics suficient, amb sentit crític i amb notable interès enfront dels nous reptes que se'ls presenten. La busca de qualitat de vida és l'objectiu de qualsevol procediment o tècnica que se servix de materials tradicionals, o fa ús de les contínues novetats que sorgixen en este àmbit.

El conjunt de coneixements tècnics, ordenats de la manera que apunta l'avant de la ciència, conforma la tecnologia i ens permetrà el disseny i la creació de béns i serveis; tot això sense passar per alt la seua repercussió sobre el medi ambient i el seu propòsit de satisfer necessitats essencials o desitjos del ser humà.

Este afany de superació s'ha desenvolupat al llarg de la història, s'ha vist acreuat per les necessitats que sorgien en cada un dels territoris, necessitats basades en qüestions culturals, tradicionals, religioses, bèl·líques, econòmiques o de qualsevol altra índole. Per tant, cobrir eixes exigències necessita una educació tecnològica que comprenga nombrosos camps de coneixement. Això permetrà ampliar tècniques i coneixements que refermen el progrés de la societat i resolguen els seus problemes a base de construir màquines i dissenyar mètodes d'ús correctes.

A l'hora d'abordar un problema sobre una necessitat sorgida i que ha de resoldre la tecnologia, s'han de tindre en compte aspectes com ara el context, els materials, el temps, els costos econòmics i mediambientals, la comercialització del producte, el seu funcionament, la viabilitat en el mercat a què està destinat i el manteniment a què s'ha de sotmetre. Per tant, resulta imprescindible que els alumnes adquirisquen una completa formació sobre continguts tecnològics, així com que estos guarden una coherència en el temps que dura la seua formació. En definitiva, es tracta de formar persones competents segons els contextos que els rodegen i les tasques comunes o específiques que puguen desenvolupar per a satisfer qualsevol necessitat que se'ls presente al llarg de la vida.

Els diferents blocs de continguts que s'exposen a continuació atenen la formació tecnològica de l'alumnat segons el seu grau d'adquisició de destreses, atesa la seua diversitat, basades en les diferents competències. Indubtablement, la competència bàsica en ciència i tecnologia, junt amb la competència matemàtica, sustenta tots i cada un dels blocs a què fa referència esta introducció: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats. I no sols es queda ací, per mitjà de la tecnologia atenem la competència d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts. Contribuïm, d'esta manera, a desenvolupar una competència social i cívica que fomente una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocritica, de valorar el sistema democràtic i el

benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem. La contribució de la tecnologia a la competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació. En estos dos últims aspectes, també entra en joc la competència lingüística; és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tinga a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions. El sentit d'iniciativa i esperit emprendedor també es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Básicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en este àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

La matèria de Tecnologia queda emmarcada dins dels dos cicles de l'Educació Secundària Obligatoria i els blocs que presenta es desenvolupen al llarg dels quatre cursos. En el primer cicle abordarem els blocs de contingut següents:

El bloc 1. Procés de resolució de problemes tecnològics representa l'eix vertebrador de l'àrea ja que descriu el conjunt de fases que conformen la resolució d'un problema gràcies a l'obtenció d'un producte final que satisfa la nostra necessitat inicial. Per tant, mostra què fer i com fer un complet projecte tecnològic. A este bloc, se li afegen tots els aspectes relacionats amb la comunicació tècnica del projecte: des dels primers esbossos fins als seus plans normalitzats passant per les diferents vistes que presenta el disseny final.

El bloc 2. Materials d'ús tècnic arreplega l'obtenció, les propietats, la manipulació i la mecanització dels materials d'ús més comú, com ara la fusta, els materials de construcció, els metalls o els plàstics, sempre amb les corresponents normes de seguretat i salut.

El bloc 3. Estructures i mecanismes se subdividix al seu torn en dos parts ben diferenciades: una relativa a estructures i una altra dedicada a mecanismes i electricitat. En la primera, analitzem els esforços a què estan sotmeses les estructures i com s'hi transmeten. En la segona part, s'estudien els mecanismes que transformen i transmeten els moviments, quin tipus d'operadors hi ha en una estructura i com es manipulen. L'electricitat es reflectix determinant les magnituds que la componen, el disseny i muntatge de circuits bàsics, així com l'observació dels efectes que té el corrent elèctric sobre altres tipus d'energia.

El bloc 4. Tecnologies de la informació i la comunicació és l'únic bloc present en els dos cicles de l'etapa. El bloc està organitzat en maquinari i programari, la busca i selecció d'informació en Internet i la creació i edició de continguts digitals bàsics, principalment relacionats amb l'ofimàtica. A més, la seguretat a l'hora de navegar per la xarxa, així com la utilització dels diferents tipus de llicències, resulta de la màxima importància en este apartat.

El bloc 5. Elements transversals a l'assignatura té com a objecte treballar la competència lingüística, la d'aprendre a aprendre, la digital i la del sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor. Estos temes, que són transversals a l'àrea, comprenen continguts de diverses disciplines i el seu tractament s'aborda des de la complementariedad. Per això, no poden plantegiar-se de manera paral·lela al desenvolupament del currículum de la matèria, sinó que han de ser inserits en la dinàmica diària del procés ensenyament-aprenentatge. Este últim bloc es desenvolupa igualment en el quart curs.

En el segon cicle de l'etapa educativa en què ens trobem, abordarem els blocs de contingut següents:

El bloc 1. Tecnologia i societat argumenta els canvis tecnològics més rellevants i les seues repercussions, tant en l'àmbit econòmic com social. Així mateix, l'estudi i l'anàlisi dels objectes atendrà el seu entorn, funció i evolució històrica junt amb l'aprofitament de les matèries primeres i l'adquisició, per part de l'alumne, d'hàbits que fomenten un desenvolupament sostenible.

El bloc 2. Instal·lacions en vivendes arreplega l'estudi de tots els elements que conformen les instal·lacions bàsiques que ha de tindre una vivenda per a la seua habitabilitat en condicions normals, sense deixar de constar les diferents mesures d'estalvi energètic que hi ha a l'abast de tots. També s'abordarà l'evolució que este tipus d'instal·lacions han experimentat i que han donat lloc al que hui en dia coneixem com la domòtica.

El bloc 3. Electrònica desenvolupa l'anàlisi de circuits, els seus components i la resolució de problemes d'aplicació industrial per mitjà d'electrònica analògica i digital.

Al bloc 4. Control i robòtica s'analitzen els sistemes automàtics per mitjà del muntatge de senzills automatismes o robots dotats de moviment autònom. Per tant, l'ús de l'ordinador, si ja resulta habitual en quasi tots els blocs, en este context és imprescindible que l'alumnat treballa amb targetes controladores per a experimentar amb prototips prèviament dissenyats.

El bloc 5. Pneumàtica i hidràulica comprén les característiques i el funcionament dels components dels circuits pneumàtics i hidràulics. Òbviament, i atesa la complexitat i seguretat que requerixen estos últims, la construcció de circuits en les aules només es fa amb tecnologia pneumàtica.

Donem-nos compte, per tant, que contínuament la tecnologia passa desapercebuda per com hi estem d'habituats en la nostra societat i per això està cridada a desenrotllar un paper fonamental i primordial en la formació del nostre alumnat que, d'una manera o una altra, els fa ser tecnològicament dependents.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tecnologia

Curs 4t ESO

Bloc 1: Tecnologies de la informació i la comunicació. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Sistemes d'intercanvi i publicació d'informació: seguretat i ús responsable. Comunicació amb fils i sense fil: elements, mitjans de transmissió i aplicacions. Conceptes bàsics dels llenguatges de programació. Elaboració de programes informàtics. Estratègies de comprensió lectora. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i el contrast d'informació. Estratègies de filtratge en la busca informació. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació. Estudis i professions vinculats amb la matèria.	BL1.1. Descriure les característiques dels elements, la tipologia, les estructures de les xarxes i els sistemes per a identificar les aplicacions de la comunicació amb fils o sense. BL1.2. Utilitzar un llenguatge de programació per a controlar aplicacions informàtiques senzilles. BL1.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts, a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada, organitzant la informació per mitjà de procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa per a obtindre textos de l'àmbit acadèmic o professional. BL1.4. Llegir textos, en formats diversos i presentats en suport paper o digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre els continguts, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques. BL1.5. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge; aplicar bones formes de conducta en la comunicació, i	CD CCLI CD CCLI CD CAA CCLI CAA CD CSC

	previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques. BL1.6. Crear i editar continguts digitals com documents de text o presentacions multimèdia i produccions audiovisuals, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, per a exposar un objecte tecnològic, i conèixer com aplicar els diferents tipus de llicències. BL1.7. Investigar i recopilar, per mitjà de les TIC, entorns laborals, professions i estudis vinculats amb la matèria; analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per al seu desenrotllament, i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions.	CD CAA CSC SIEE
--	--	------------------------------

Bloc 2: Instal·lacions en vivendes. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Instal·lacions essencials: instal·lació elèctrica, instal·lació d'aigua sanitària i instal·lació de sanejament. Altres instal·lacions: calefacció, gas, aire condicionat i domòtica. Normativa, simbologia, ànalisi i muntatge d'instal·lacions bàsiques. Programari específic de representació d'instal·lacions domèstiques. Criteris i mesures d'estalvi energètic en una vivenda. Estratègies de planificació, organització i gestió. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu.	BL2.1. Classificar i analitzar les instal·lacions típiques d'una vivenda identificant els elements que les constitueixen. BL2.2. Representar per mitjà de la simbologia adequada, utilitzant el programari específic, circuits senzills d'instal·lacions domèstiques per a analitzar el seu funcionament i, si és el cas, efectuar el posterior muntatge. BL2.3. Efectuar, a partir d'un supòsit pràctic, un estudi comparatiu de l'estalvi que suposa la utilització de productes energèticament eficients per a fomentar hàbits de consum adequats. BL2.4. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes, demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL2.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una	CMCT CMCT CD CMCT CSC SIEE CAA CSC SIEE SIEE

	previsió de recursos i temps, ajustada als objectius proposats, i adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de manera personal els resultats obtinguts.	CAA
--	--	-----

Bloc 3. Electrònica. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Electrònica analògica: components bàsics i simbologia. Anàlisi i muntatge de circuits elementals. Circuits impresos. Electrònica digital: components bàsics i simbologia. Resolució de problemes tecnològics bàsics: portes lògiques i àlgebra de Boole. Ús de simuladors per a analitzar el comportament dels circuits electrònics. Simbologia normalitzada.	BL3.1. Analitzar circuits electrònics, reconeixent els seus components per a experimentar el seu funcionament per mitjà de muntatges senzills. BL3.2. Resoldre problemes tecnològics associats a aplicacions industrials senzilles per mitjà de portes lògiques emprant, si és el cas, l'àlgebra de Boole. BL3.3. Utilitzar el programari de simulació específic, emprant simbologia normalitzada, per a representar i avaluar circuits electrònics.	CMCT CAA

Bloc 4. Control i robòtica. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi de sistemes automàtics: funcionament, tipus i components de control. Robots: tipus, graus de llibertat i característiques tècniques. L'ordinador com a element de programació i control de sistemes robotitzats. Programació i aplicació de targetes controladores en l'experimentació amb prototips dissenyats.	BL4.1. Analitzar sistemes automàtics estudiant els seus components per a aplicar-ho al muntatge d'automatismes senzills o robots dotats de moviment autònom. BL4.2. Utilitzar l'ordinador com a ferramenta d'adquisició i interpretació de dades en sistemes automàtics, a través de targetes controladores, per a l'experimentació amb prototips prèviament dissenyats.	CMCT CAA

Bloc 5. Pneumàtica i hidràulica. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Sistemes hidràulics i pneumàtics: àmbits d'aplicació. Instal·lacions hidràuliques i pneumàtiques: configuració bàsica. Components pneumàtics: simbologia i funcionament.	BL5.1. Descriure les característiques i funcionament de les tecnologies hidràulica i pneumàtica per a relacionar-ho amb aplicacions de la vida real.	CMCT CCLI

Circuits pneumàtics bàsics. Simulació de circuits pneumàtics per mitjà de programari.	BL5.2. Analitzar els principals components, utilitzant simbologia normalitzada, per a muntar senzills circuits pneumàtics per mitjà de simulació o utilitzant elements reals compliant amb les normes de seguretat establides.	CMCT CAA
--	--	-------------

Bloc 6. Tecnologia i societat. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El desenrotllament tecnològic al llarg de la història. Anàlisi de l'evolució dels objectes tècnics i tecnològics i importància de la normalització en el desenrotllament de productes industrials. Aprofitament de matèries primeres i recursos naturals. Adquisició d'hàbits que potencien el desenrotllament sostenible. Estratègies de comprensió lectora. Estratègies de comprensió escrita. Estratègies de comprensió oral. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Aplicació de normes de correcció gramaticals. Respecte en l'ús del llenguatge. Autoconeixement i sentit crític. Planificació de textos orals.	BL6.1. Argumentar els canvis tecnològics més rellevants per a valorar la seua reacció tant tecnològica com econòmica i social, basant-se en documentació escrita i digital. BL6.2. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL6.3. Expressar oralment textos prèviament planificats, aplicant la terminologia conceptual corresponent, les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els resultats obtinguts en el projecte realitzat, amb un llenguatge no discriminatori. BL6.4. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL6.5. Estudiar objectes tècnics i tecnològics per mitjà de l'anàlisi d'objectes, per a veure la seua relació amb l'entorn, la seua funció i evolució històrica. BL6.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats, cuidant els seus aspectes formals, aplicant la terminologia apropiada, les normes de correcció ortogràfica i gramatical, i	CSC CCLI
		CSC
		CCLI CAA
		CCLI CAA
		CMCT CAA
		CCLI CAA

	ajustats a cada situació comunicativa, per a transmetre els seus coneixements de manera organitzada i no discriminatòria. BL6.7. Realitzar de manera eficaç tasques, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues forteses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.	SIEE CSC
--	--	-------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i Tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

ANNEX II

MATÈRIES DEL BLOC D'ASSIGNATURES ESPECÍFIQUES

ANÀLISI MUSICAL

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'anàlisi musical, com a matèria del Batxillerat, suposa un aprofundiment en el coneixement dels paràmetres sonors i els elements musicals constitutius de qualsevol obra, en especial, tot el que es referix a la forma musical. L'anàlisi, com a tal, constitueix un procediment cognitiu fonamental en totes les etapes de l'educació musical, i està molt vinculat a l'audició. Permet conèixer en profunditat els elements de qualsevol composició musical i comprendre la seua estructura interna, així com les característiques estilístiques i històriques que han condicionat el seu procés de creació per part de l'autor. A partir de l'anàlisi parcial de cada paràmetre musical, la matèria oferia a l'alumnat una perspectiva més global de cada obra, la qual cosa afavorix el seu gaudi com a expressió artística i li permet fer una valoració crítica i raonada de la mateixa, en funció de l'adequació dels elements analitzats als resultats expressius.

L'assignatura Anàlisi Musical I i II afavorix el desenrotllament musical de l'alumnat degut a la millora de l'oïda interna, la concentració i la memòria auditiva i visual (per lús de partitures). D'altra banda, fomenta la curiositat, la sensibilitat estètica i la reflexió crítica a partir del contacte directe amb els procediments compositius i els processos creatius dels diversos autors. L'estudi de les distinthes formes musicals i els seus canvis al llarg de la història permet comprendre millor i donar una visió estètica i històrica de cada període. En suma, és font d'un coneixement musical en profunditat que facilita l'accés a estudis especialitzats com la investigació musicològica, la interpretació musical, la composició i, en altres àmbits professionals, la crítica musical tant de discs com de concerts en diversos mitjans (premsa, ràdio, etc.)

Enfront del caràcter global de l'educació musical en Secundària, el Batxillerat constitueix una etapa idònia per a avançar cap a un enfocament més analític de la música. L'assignatura Anàlisi Musical I i II suposa un aprofundiment en els continguts d'anàlisi ja treballats en els blocs Escola i Contextos musicals i culturals, de l'etapa anterior. Això permet un major coneixement de les estructures musicals i dels recursos formals i expressius utilitzats en cada període, en relació al context sociocultural. Això no impedeix que la relació que existeix entre els diversos blocs en Primària i Secundària tinga continuïtat en esta etapa a través dels víncles amb altres matèries com el llenguatge i la pràctica musical i la història de la música i la dansa.

L'anàlisi musical està present en els cursos primer i segon del Batxillerat, i els continguts es presenten de manera progressiva al llarg de l'etapa. El primer curs, més generalista, permet repassar aspectes ja treballats en Secundària i aprofundir en el coneixement dels elements analítics i de les formes musicals històriques. En el segon curs es realitza un estudi analític més especialitzat de les formes musicals en les distinthes èpoques de la història de la música fins a arribar als nostres dies, incloent-hi la música popular moderna, el jazz i el flamenc, sense deixar de banda la música de cultures no occidentals, que tant ens han influït i atret al llarg de la

història de la música. Per este motiu, l'orde dels blocs de contingut és progressiu i constant en el seu plantejament conceptual.

En el primer curs, el bloc 1, Iniciació als elements analítics, introduïx l'alumnat en l'anàlisi dels elements rítmics, melòdics i harmònics i també els processos formals i les textures. El bloc 2, La forma musical, se centra en el coneixement analític de les formes simples i bàsiques com a pas previ al bloc 3, en el qual s'estudien les formes històriques, d'una manera evolutiva a partir dels elements anteriors.

En el segon curs apareix un primer bloc genèric anomenat Elements analítics i formals, que proporciona eines per a realitzar l'estudi analític aplicat de les formes que es proposa en els blocs següents, del 2 al 6, que comprenen totes les etapes de la història de la música des de l'edat mitjana. S'anomenen: De la monodia a la polifonia, Consolidació de la tonalitat: barroc i classicisme, Expansió de la tonalitat: romanticisme, postromanticisme i impressionisme, Pluralitat de llenguatges: música acadèmica del segle XX, i Altres músiques i cultures.

En cada un dels cursos, s'ha afegit un últim bloc, Elements transversals a la matèria, que incorpora elements comuns a totes les àrees per al desenrotllament de les competències transversals, complementant els propis continguts de la matèria.

Respecte a les competències clau, la matèria d'Anàlisi Musical I i II contribueix de manera especial a l'adquisició de la competència consciència i expressions culturals. Fomenta la capacitat d'analitzar, comprendre i enriquir-se amb les produccions musicals: una millor comprensió del fet musical afavorix que se'l considere com a font d'enriquiment personal. El contacte amb les principals obres, períodes i estils artístics promou la identitat cultural i es potencien actituds obertes i respectuoses, establint connexions amb altres manifestacions socials i artístiques. Respecte a la competència en comunicació lingüística, desenrotlla destreses per a l'obtenció d'informació a través de lectures sobre aspectes formals i analítics de la música a partir de fonts diverses. D'altra banda, la matèria també contribueix a l'ampliació del vocabulari propi a l'hora d'expressar fets i opinions derivats de l'anàlisi per mitjà de l'escriptura, l'escuta i el diàleg. L'adquisició de la competència digital s'afavorix per mitjà de la cerca, selecció i transformació d'informació musical, i la utilització de mitjans de reproducció en diferents formats per a l'audició d'obres. Per la seua banda, l'ús d'aplicacions informàtiques gràfiques, i també els editors d'àudio i de partitures faciliten tant l'anàlisi musical com la seua representació. Quant a les competències socials i cíviques, la comprensió de l'evolució formal de la música i de les seues formes de composició al llarg del temps promou l'estima de l'alumnat pel seu entorn artístic. Per la seua banda, la presa de contacte amb una àmplia varietat de d'obres afavorix el coneixement de diferents cultures i desenrotlla la tolerància. La realització de treballs i projectes d'investigació de manera cooperativa desenrotlla destreses socials fonamentals en la societat actual. Respecte a la competència aprendre a aprendre, la matèria potencia un alt nivell de reflexió i anàlisi que capacita l'alumne per a una millor gestió del seu propi aprenentatge, guiat i autònom.

Respecte als elements transversals, la comprensió lectora, i també l'expressió oral i l'expressió escrita, tenen una presència destacada des de la matèria, ja que lús del llenguatge verbal, en totes les seues modalitats comunicatives, és un element fonamental per a comprendre els elements i les formes musicals que cal analitzar, i també per a realitzar comentaris associats a l'anàlisi de les diferents obres. La comunicació audiovisual està present a l'aula a través dels abundants recursos específics per a l'acostament a les obres musicals en suport audiovisual. Quant a les TIC, són fonamentals per a la realització d'investigacions i projectes sobre diferents aspectes de l'àrea.

En el segle XXI els sistemes educatius han de donar resposta a les necessitats dels ciutadans i adaptar-se als requeriments de la vida contemporània. Per això, en línia amb les recomanacions del Parlament Europeu, cal incorporar plantejaments metodològics coherents amb el desenrotllament de les competències, les quals han d'integrar-se amb la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació de la pràctica docent. Es proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i evaluació que han de suposar un canvi en el paper de l'alumnat com a protagonista del seu aprenentatge. La competència es considera com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en la realització de tasques. El rol del docent ha d'orientar-se al disseny de situacions d'aprenentatge que afavorisquen l'aplicació dels coneixements apresos. Hui més que mai cal incorporar a les aules els últims avanços que desenrotllen les ciències de l'educació. El treball competencial, lluny del mètode únic, invita a la integració dels diversos mètodes actius d'ensenyança: el treball cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'estudi de casos, etc.

L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora del procés d'ensenyença-aprenentatge. Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i evaluació en contexts reals. La seua sintaxi permet una millor selecció dels instruments més adequats (provees objectives, rúbriques, qüestionaris, escales d'observació, etc.) per a avaluar els diferents tipus de continguts. Les rúbriques

són un instrument molt apropiat per a valorar els treballs d'investigació i les produccions dels alumnes i les alumnes, atés que aporten objectivitat i precisió a l'avaluació. Igual que els portafolis, faciliten l'autoavaluació i la coavaluació entre iguals i, per tant, la reflexió crítica per a aconseguir l'autonomia de l'alumnat. Per la seua banda, les diferents proves (escriptes o orals) són molt útils per a avaluar els continguts conceptuais. L'avaluació competencial requerix varietat i adequació en l'ús d'instruments d'avaluació perquè cap tipus de continguts quede al marge. Millorar l'avaluació aconsegueix millorar el procés, i a eixa millora del procés és a la qual hem de portar tot el nostre interès com a docents compromesos amb l'educació.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Anàlisi Musical I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Iniciació als elements analítics. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estructures rítmiques, les seues combinacions. Reconeixement i anàlisi. Reconeixement de les diferents estructures d'organització melòdica, dedicant atenció especial a la relació de la melodia i el text.</p> <p>Les textures musicals, monòdica, polifònica, homofònica, contrapuntística, heteroefònica, melodia acompañada. Identificació auditiva.</p> <p>Analisi harmònica a través de cadències, modulacions i progressions, atenent el ritme harmònic i els aspectes interpretatius de l'harmonia.</p> <p>La frase musical. Tipus i morfologia estructural. Analogies amb el llenguatge escrit.</p> <p>Participació en debats i tertúlies dialògiques musicals, atenent especialment les impressions produïdes i utilitzant arguments i raonaments coherents.</p> <p>Reconeixement i anàlisi, per mitjà d'audició i partitura, dels diversos elements i estructures d'organització d'una obra musical, atenent els aspectes interpretatius i estilístics.</p> <p>Elaboració de comentaris i crítiques fonamentades, escriptes i orals, de les obres escoltades i analitzades, utilitzant distinthes fonts d'informació i un llenguatge concret i adequat.</p> <p>Consolidació de bons hàbits d'escolta, de respecte i de sensibilitat estètica enfront de propostes musicals anteriors i noves, demostrant interès per conéixer les seues estructures i les seues característiques durant la interpretació de música gravada o en viu.</p>	<p>BL1.1. Identificar per mitjà d'audicions i partitures obres musicals de qualsevol estil, descriure'n les característiques i els procediments compositius i mantindre hàbits d'escolta i de respecte correctes cap a les interpretacions musicals.</p>	CEC CSC

Bloc 2: La forma musical. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La forma musical. Les sis formes bàsiques: binària i ternària simples, forma sonata, rondó, tema i variacions i la fuga. Les formes lliures a través dels seus elements estructurals i dels procediments compositius generadors, dedicant especial atenció als aspectes estilístics.</p> <p>La relació de la paraula amb la música en els seus diferents tractaments i funcions, dedicant una atenció especial a l'evolució històrica i estètica.</p> <p>Participació en debats i tertúlies dialògiques musicals, atenent especialment les impressions produïdes i utilitzant arguments i raonaments coherents.</p> <p>Reconeixement i anàlisi, per mitjà d'audició i partitura, dels diversos elements i estructures d'organització d'una obra musical, atenent els aspectes interpretatius, estilístics.</p> <p>Elaboració de comentaris i crítiques fonamentades, escriptes i orals, de les obres escoltades i analitzades, utilitzant distinthes fonts d'informació i un llenguatge concret i adequat.</p> <p>Consolidació de bons hàbits d'escolta, de respecte i de sensibilitat estètica enfront de propostes musicals anteriors i noves, demostrant interès per conéixer-ne les estructures i les característiques durant la interpretació de música gravada o en viu.</p>	<p>BL2.1. Analitzar les formes musicals, els seus procediments generadors i les seues característiques compositives en obres de diferents èpoques i estils i elaborar comentaris escrits i orals utilitzant les fonts d'informació i el llenguatge adequat.</p>	CEC CCLI CSC

Bloc 3: Les formes històriques. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Les formes musicals històriques i la seu evolució. Identificació dels elements estructurals i dels procediments compositius (generadors de forma), dedicant atenció especial als aspectes estilístics:</p> <p>De la monodia a la polifonia: edat mitjana i Renaixement</p> <p>Identificació de les formes senzilles i estròfiques de la música trobadoresca i de la cançó popular.</p> <p>Evolució cap a la polifonia (<i>discant, organum, conductus</i>) i desenrotllament d'esta en <i>l'ars antiqua i ars nova</i> (missa).</p> <p>La forma i la seu relació amb el text (motet, madrigal, nadala, etc.). La forma instrumental i la seu relació amb la dansa, les variacions, la improvisació i la seu derivació a partir de les formes vocals.</p> <p>Consolidació de la tonalitat: barroc i classicisme.</p>	<p>BL3.1. Distingir els elements estructurals i les característiques compositives de les formes musicals històriques en obres de diferents èpoques i estils i fer comentaris escrits i orals utilitzant les fonts d'informació i el llenguatge adequat.</p>	CEC CCLI CSC

<p>Evolució de la sonata barroca cap a formes estructurals posteriors. La suite com a forma instrumental lligada a la dansa de distints orígens. La fuga, màxima esplendor de l'estil imitatiu com a consolidació de la tonalitat.</p> <p>Elements contrastants i el virtuosisme. El concert barroc. Fonaments de les formes religioses del barroc. L'òpera, la seua estructura.</p> <p>Evolució des de les formes preclàssiques fins a la simfonia i al concert clàssic, a través de la senzillesa i naturalitat compositiva.</p> <p>Expansió de la tonalitat: romanticisme, postromanticisme, impressionisme. La diversitat formal en la música del s. XIX des de les petites peces per a piano fins a les grans formes orquestrals. Des del <i>lied</i> fins a les grans òperes. Els contextos extramusicals a través de la música programàtica i descriptiva. Impressionisme. Relació dels trets morfològics i formals amb les intencions estètiques de l'estil.</p> <p>Pluralitat de llenguatges: Música acadèmica del segle XX.</p> <p>Expressionisme. Abandó progressiu de la tonalitat. Atonalisme i dodecafoniisme.</p> <p>El neoclassicisme. Tornada als principis formals clàssics com a reacció a la música d'avantguarda.</p> <p>La música fora del marc de la tonalitat. Principals corrents formals i estilístiques del període entre guerres. Segona escola vienesa: Serialisme i serialisme integral; nous procediments constructius i elements morfològics; Abandó de la forma; gràfies contemporànies; música electrònica i concreta, Música electroacústica, música aleatòria, minimalisme, etc.</p> <p>Altres músiques i cultures.</p> <p>El <i>blues</i>. Origen, evolució i característiques.</p> <p>El <i>jazz</i>. Característiques de la forma antifonària. La improvisació com a part fonamental en l'evolució dels diferents estils del <i>jazz</i>.</p> <p>La música popular moderna: <i>pop</i> i <i>rock</i>. Formes senzilles i estròfiques de la música: cançó, balada, etc.</p> <p>El flamenc. Característiques dels diferents palos com a formes musicals i la seua relació amb el ritme, la melodia, el text i el seu origen.</p> <p>La formació de la música no occidental. Instruments, les seues pràctiques, i els seus sistemes tonals i patrons melòdics i rítmics.</p> <p>La influència de la música no occidental i la seua influència en la música</p>		
--	--	--

<p>occidental de diferents èpoques.</p> <p>Participació en debats i tertúlies dialògiques musicals com a elements d'un aprenentatge dialògic, atenent especialment les impressions produïdes i utilitzant arguments i raonaments coherents.</p> <p>Identificació, per mitjà d'audició i partitura, dels diversos elements i estructures d'organització de les formes musicals a través de la història.</p> <p>Elaboració de comentaris i crítiques fonamentades, escrites i orals, de les característiques de les peces escoltades, utilitzant distintes fonts d'informació i un llenguatge concret i adequat.</p> <p>Consolidació de bons hàbits d'escuta, de respecte i de sensibilitat estètica enfront de propostes musicals anteriors i noves, demostrant interès per conéixer-ne les estructures, les característiques i la relació entre ells durant la interpretació de música gravada o en viu.</p>		
--	--	--

Bloc 4: Elements transversals a la matèria. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Tipus de text: descriptius, instructius, expositius i de manera especial argumentatius. Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuals de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text. Lectura i escriptura de textos narratius, descriptius,	BL4.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL4.2. Expressar oralment textos prèviament planificats de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL4.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL4.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

<p>instructius, expositius i de manera especial argumentatius.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració,ús de connectors oracionals, etc.)</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació</p> <p>Procediments de síntesi de la informació</p> <p>Procediments de presentació de continguts</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi.</p> <p>Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxitat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi</p> <p>Pensament alternatiu</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p>	<p>personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL4.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL4.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, atenent-ne els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL4.8. Gestionar de manera eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de manera creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL4.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CSC
--	---	--

<p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Eines digitals de cerca i visualització.</p> <p>Cerca en blogs, <i>wikis</i>, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS), etc.</p> <p>Estratègies de filtrat en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les eines més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, <i>wikis</i>, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Eines de producció digital en la web.</p>	<p>per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL4.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL4.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com xarxes socials, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia o bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de manera atenta o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL4.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant la eines de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL4.14. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	SIEE CAA SIEE CD CD CSC CD CD CSC
--	---	---

Drets d'autor i llicències de publicació.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Anàlisi Musical II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Elements analítics i formals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Principis de la configuració musical i dels elements característics de la música, com ara l'estrucció, les seues característiques harmòniques, rítmiques, tímbriques, etc.</p> <p>La forma musical. Les sis formes bàsiques: binària i ternària simples, forma sonata, rondó, tema i variacions i la fuga. Les formes lliures a través dels seus elements estructurals i dels procediments compositius generadors, dedicant especial atenció als aspectes estilístics.</p> <p>La relació de la paraula amb la música en els seus diferents tractaments i funcions, especialment segons la seu evolució històrica i estètica.</p> <p>Participació en debats i tertúlies dialògiques musicals, atenent especialment les impressions produïdes i utilitzant arguments i raonaments coherents.</p> <p>Reconeixement i anàlisi, per mitjà d'audició i partitura, dels diversos elements i estructures d'organització d'una obra musical, atenent els aspectes interpretatius i estilístics.</p> <p>Elaboració de comentaris i crítiques fonamentades, escrites i orals, de les obres escoltades i analitzades, utilitzant distintes fonts d'informació i un llenguatge concret i adequat.</p> <p>Realització de comentaris d'audició d'obres pertanyents a cada període estudiat, utilitzant una terminologia adequada.</p> <p>Demostració de bons hàbits d'escolta, de respecte i de sensibilitat estètica enfront de propostes musicals anteriors i noves, demostrant interès per coneixer-ne les estructures i les característiques durant la interpretació de música gravada o en viu.</p>	<p>BL1.1. Descriure les característiques d'obres musicals de diferents èpoques, estils i gèneres a través d'audicions i partitures, realitzar comentaris i crítiques argumentades en les quals s'expressen les impressions i sentiments que els produeixen, mantenint hàbits correctes d'escolta.</p>	CEC CCLI CSC

Bloc 2: De la monodia a la polifonia. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques, formes i gèneres del cant gregorí i altres cants litúrgics, de la música profana (la forma de la música trobadoreca i de la cançó popular) i de la polifonia; <i>ars antiqua</i> i <i>ars nova</i>, l'evolució de la música en funció de les veus: discant, <i>organum</i>, <i>conductus</i>.</p> <p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques de la polifonia vocal, de les agrupacions vocals i instrumentals, de les sonoritats imitatives i verticals, l'evolució de les clàusules, de la modalitat, dels ornamentals, i de les formes musicals, escoles i gèneres. La polifonia vocal i instrumental: motet, madrigal, nadala, diferències, fantasies, <i>rievare</i> com a forma predecessora de la fuga, etc.</p> <p>Realització de comentaris d'audició d'obres pertanyents a l'edat mitjana i al Renaixement, utilitzant una terminologia adequada.</p>	<p>BL2.1. Descriure les característiques formals, compositives i estilístiques de la música medieval i renaixentista i realitzar comentaris d'audició d'obres pertanyents al període, valorant-ne l'estètica expressiva en relació al context a què pertanyen.</p>	CEC CCLI CSC
--	--	--------------------

Bloc 3: Consolidació de la tonalitat: barroc i classicisme. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques, dels acords, dels procediments harmònics, de les cadències, de l'ornamentació barroca, de la polifonia instrumental, de l'establiment de la tonalitat, dels avanços tècnics compositius, de les sonoritats, de les formes i gèneres de la música vocal i instrumental: sonata barroca i les seues variants, suite, fuga, concert barroc, la missa, l'oratori, l'òpera i les seues parts, etc.</p> <p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques, acords, procediments modulatius, cadències, ornamentació clàssica, formes i gèneres del classicisme: Formes preclàssiques, sonata clàssica, forma sonata, concert clàssic, simfonia, requiem, etc.</p> <p>Realització de comentaris d'audició d'obres barroques, preclàssiques i del Classicisme, utilitzant una terminologia adequada.</p>	<p>BL3.1. Descriure les característiques formals, compositives i estilístiques de la música barroca i del classicisme i realitzar comentaris d'audició d'obres pertanyents al període, valorant-ne l'estètica expressiva en relació al context a què pertanyen.</p>	CEC CCLI CSC

Bloc 4: Expansió de la tonalitat: romanticisme, postromanticisme, impressionisme. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques, dels acords, dels procediments harmònics, de les cadències, de l'ornamentació, de les sonoritats i de la tímbrica orquestral, de les formes i gèneres de la música</p>	<p>BL4.1. Descriure les característiques formals, compositives i estilístiques de la música del romanticisme, postromanticisme i impressionisme i realitzar comentaris d'audició d'obres pertanyents al període, valorant-ne l'estètica</p>	CEC CCLI CSC

<p>romàntica: el <i>Lied</i> romàntic, la forma sonata en el s. XIX; peces romàntiques: poloneses, masurques, vals, impromptu, nocturn, rapsòdia, concert, simfonia, poema simfònic, etc. Principals autors i les seues tècniques compositives.</p> <p>Sorgiment dels nacionalismes. El desenrotllament de les diferents escoles nacionals. Principals autors i les seues tècniques compositives.</p> <p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques dels accords, dels procediments compositius, de les cadències, de la textura, del ressorgiment del modalisme, de les sonoritats, i de les formes i gèneres de la música post-romàntica.</p> <p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques, dels accords, dels procediments harmònics, de les cadències, del nou ús del modalisme, de les sonoritats, de les formes i gèneres de la música impressionista, de la relació dels trets morfològics i formals amb les intencions estètiques de l'estil impressionista, dels principals autors i les seues tècniques compositives, i influència de la música d'altres cultures.</p> <p>Realització de comentaris d'audició d'obres pertanyents al romanticisme, al Postromanticisme i als nacionalismes i a l'Impressionisme, utilitzant una terminologia adequada.</p>	<p>expressiva en relació al context a què pertanyen.</p>	
---	--	--

Bloc 5: Pluralitat de llenguatges: música acadèmica del segle XX Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>L'expressionisme. Abandó progressiu de la tonalitat.</p> <p>Segona escola vienesa: atonalisme, dodecafonsme, serialisme i serialisme integral.</p> <p>El neoclassicisme. Identificació dels procediments utilitzats.</p> <p>Les avantguardes històriques: obertura de les formes; gràfies contemporànies, música electrònica i concreta, música aleatòria: futurisme, dadaisme, minimalisme, art sonor, etc.</p> <p>Estudi de la música electroacústica: origens i evolució.</p> <p>Música electrònica pura i música mixta.</p> <p>Nous instruments per a la nova música: els sintetitzadors, l'ordinador, etc.</p> <p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques, procediments harmònics, sonoritats, formes i gèneres de la música del segle XX i dels principals moviments i compositors.</p>	<p>BL5.1. Descriure les característiques formals, compositives i estilístiques de la música del segle XX i realitzar comentaris d'audició d'obres pertanyents al període, valorant-ne l'estètica expressiva en relació al context a què pertanyen..</p>	CEC CCLI CSC

Realització de comentaris d'audició d'obres pertanyents al segle XX i de música electroacústica, utilitzant una terminologia adequada.

Bloc 6: Altres músiques i cultures. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El blues.</p> <p>El jazz.</p> <p>La música urbana: pop i rock.</p> <p>El flamenc.</p> <p>Estudi dels seus orígens i evolució. Anàlisi musical i sociològic.</p> <p>Estudi de les aportacions i influències d'uns gèneres i estils a altres.</p> <p>Estudi analític de les característiques sonores i estilístiques (notació americana, procediments harmònics, cadències, sonoritats, noves gràfies, etc.), formes i gèneres de la música popular moderna, del jazz i del flamenc.</p> <p>La música no occidental. Diversitat de llenguatges, religions, condicions geogràfiques, sistemes socials i econòmics, valors, creences i formes de vida existents en el món.</p> <p>La formació de la música no occidental. Instruments, les seues pràctiques, i els seus sistemes tonals i patrons melòdics i rítmics.</p> <p>La influència de la música no occidental i la seu influència en la música occidental de diferents èpoques.</p> <p>Estudi de la música tradicional d'altres cultures i les seues característiques.</p> <p>Realització de comentaris d'audició d'obres de jazz de música urbana (pop, rock) i del flamenc i d'obres pertanyents a cultures no occidentals, utilitzant una terminologia adequada.</p>	<p>BL6.1. Descriure les característiques formals, compositives, estilístiques i sociològiques del jazz, la música urbana (pop, rock) i el flamenc, distingint les aportacions i influències d'uns gèneres a altres i realitzar comentaris d'audició d'obres pertanyents als distints gèneres, valorant-ne l'estètica expressiva en relació al context a què pertanyen.</p>	CEC CCLI CSC

Bloc 7: Elements transversals a la matèria. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Tipus de text: descriptius, instructius, expositius i de manera especial argumentatius.</p>	<p>BL7.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p>	CCLI CAA

<p>Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text. Lectura i escriptura de textos narratius, descriptius, instructius, expositius i de manera especial argumentatius.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació Procediments de síntesi de la informació Procediments de presentació de continguts Procediments de citació i parafrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat</p>	<p>BL7.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL7.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL7.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL7.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL7.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, atenent-ne els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL7.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar-ne els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL7.8. Gestionar de manera eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA
---	--	---

<p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi</p> <p>Pensament alternatiu</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Evaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa</p> <p>Dàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Eines digitals de cerca i visualització.</p> <p>Cerca en blogs, <i>wikis</i>, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades,</p>	<p>durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL7.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de manera creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL7.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL7.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el dàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL7.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com xarxes socials, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia o bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de manera atenta o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL7.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la eines de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	SIEE CAA SIEE CSC SIEE CAA CD CD CSC
---	--	--

<p>diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS), etc.</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les eines més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, <i>wikis</i>, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció del mateix.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatatge senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Eines de producció digital en la web.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p>	<p>BL7.14. Crear i editar continguts digitals com documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.</p>	CD
---	---	----

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCJ: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

ANATOMIA APLICADA

1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'assignatura Anatomia Aplicada és una matèria del Batxillerat d'arts plàstiques i escèniques que pretén proporcionar als alumnes una visió biològica del seu cos, suport corporal que permet el desenrotllament del cant, la dansa, l'expressió corporal i els diferents exercicis físics. Així mateix proporciona coneixements i actituds sobre la importància dels hàbits saludables en la pràctica de les activitats físiques i corporals i a relacionar-se amb l'entorn com a ciutadans responsables i crítics davant de qüestions relacionades amb la ciència o la tecnologia.

Esta matèria està integrada per coneixements, destreses i actituds procedents de diverses àrees de coneixement que s'ocupen de l'estudi del cos humà i de la seua motricitat, com ara l'anatomia, la fisiologia, la biomecànica i les ciències de l'activitat física, correlacionats amb les pecularitats i requeriments de cada una de les arts escèniques.

En esta assignatura se sistematitzen els coneixements científics biològics referits al cos humà estudiat al llarg de l'ESO, sobretot en la matèria de Biologia i Geologia de tercer curs, des d'una perspectiva general de l'anatomia i fisiologia humana i de les estructures corporals que es posen en funcionament en la creació artística, per a la seua posterior aplicació en les arts plàstiques i escèniques. El cos humà i els moviments que és capaç de realitzar són mitjans d'expressió i comunicació i per això, comprendre les seues estructures anatómiques i el seu funcionament proporciona a l'alumnat la base necessària perquè, en uns marges saludables, puga millorar el seu rendiment tant en el procés creatiu i en les tècniques d'execució artística, com en la seua vida diària.

En l'estudi de l'Anatomia Aplicada es partira de la seua organització tissular i dels sistemes productors d'energia imprescindibles tant per al manteniment de la vida com per a generar el moviment, s'estudien les estructures orgàniques i la funcions del cos humà més relacionades amb l'acció motriu i el seu rendiment en les arts plàstiques i escèniques, com són l'aparell locomotor, el sistema cardiopulmonar o els sistemes de control i regulació realitzades pel sistema nerviós i endocrí, així com de l'oïda i l'aparell de fonació, òrgans dels sentits més específicament implicats.

S'aprofundix en les bases de la conducta motora, en l'adaptació del cos humà a les lleis de la mecànica newtoniana i en com estes estructures determinen el comportament motor i les tècniques expressives que componen les manifestacions artístiques corporals, així com en els efectes que l'activitat física té sobre elles i sobre la salut. S'estudia també l'estrucció dels òrgans, aparells i sistemes implicats en la funció de nutrició i relació associant-les amb el seu funcionament, amb les causes, símptomes i conseqüències de les malalties i lesions més comunes i de la seua prevenció.

Partint del currículum bàsic (RD 1105/2014) la matèria s'organitza al voltant de huit blocs de continguts, alguns dels quals han canviat la numeració, amb l'objectiu d'organitzar més clarament el seu fil conductor. També s'ha modificat en bloc número 8, elements comuns, que ara es denomina metodologia científica, que arreplega les habilitats, destreses, estratègies i actituds pròpies de la metodologia científica que han de desenrotllar els alumnes i que han de guiar tota la matèria.

En el bloc 1 es realitza una introducció de l'estrucció i organització del cos humà que el caracteritzen com una unitat estructural i funcional. El bloc 2 se centra en l'estudi de l'aparell locomotor, de la seua estructura i funcionament, incidint en els moviments propis de les activitats artístiques i les relacions funcionals que

s'establixen entre els seus elements, la fisiologia muscular i les bases de la biomecànica. També s'estudien les lesions més comunes de l'aparell locomotor en les activitats artístiques, les seues causes i els mals hàbits posturals a fi de treballar de forma segura i evitar lesions. El bloc 3 es referix a les característiques del moviment, als mecanismes que intervenen en les accions motores, a les relacions entre l'execució i la finalitat expressiva de les activitats artístiques i a la seu relació amb les capacitats coordinatives.

Els blocs 4 i 5 fan referència a les funcions de nutrició del ser humà com a ser viu. El bloc 4 es dedica a l'estudi del sistema cardiopulmonar, la seu estructura i funció, la seu participació en el rendiment de les activitats artístiques corporals; s'incidix en la seu influència en la salut i en els hàbits saludables beneficiosos per al sistema cardiorespiratori i l'aparell de fonació, tant en el desenrotllament les accions motores inherents a les activitats artístiques corporals com en la vida quotidiana. El blocs 5 aborda l'estudi tant dels mecanismes energètics cel·lulars que intervenen en una acció motriu, com els processos de digestió i absorció d'aliments i nutrients en l'aparell digestiu i les estructures orgàniques implicades en cada un d'ells. També es plantegen les bases d'una dieta equilibrada i la influència dels hàbits alimentaris en la salut i en el rendiment de les activitats artístiques corporals, els trastorns del comportament alimentari més comuns, de vegades vinculats a la pràctica de les activitats artístiques, i en els seus efectes sobre la salut física, mental i social.

El bloc 6 estudia l'estrucció dels sistemes implicats en les funcions de regulació i coordinació del cos humà i del paper del sistema neuroendocrí en l'activitat física. En el bloc 7 es treballa l'expressió i comunicació corporal, les característiques principals de la motricitat humana i el seu paper en el desenrotllament personal i social, en la capacitat humana d'expressar-se corporalment i de relacionar-se amb l'entorn.

El bloc 8, metodologia científica es referix a les pautes de treball de la ciència, però també explicita les estratègies metodològiques a desenrotllar en l'aula per a potenciar un aprenentatge competencial de les matèries científiques, centrat no sols en el coneixement científic sinó en l'ús que es fa d'ell i de la seua aplicació pràctica en la vida quotidiana. Inclou així mateix elements transversals especialment relacionats amb la matèria d'Anatomia Aplicada, com són el desenrotllament sostenible i el medi ambient, el foment de la salut i d'hàbits de vida saludables, de l'activitat física i la dieta equilibrada.

Integrats en este bloc apareixen igualment continguts i criteris d'avaluació relativs a elements competencials que han d'impregnar tota la matèria com: la comprensió i expressió oral i escrita, les estratègies d'aprenentatge per a la cerca, organització i comunicació de la informació, l'ús de la competència digital en la cerca d'informació contrastada procedent de diverses fonts, la comunicació, la creació de continguts i la participació en intercanvis comunicatius, la comunicació audiovisual, la planificació de projectes, les habilitats personals d'autoregulació, la participació en equips de treball cooperatiu, la presa de decisions del sentit de la iniciativa i esperit emprendedor, les competències socials i cíviques, etc.

Esta assignatura, amb este enfocament integrador, contribuïx eficaçment a l'adquisició de la pràctica totalitat de les competències clau, aportant nombrosos i variats contexts d'aplicació dels coneixements científics, com és el cas del propi cos i les relacions entre els estils de vida i la salut i les activitats artístiques.

És destacable la contribució més estreta d'esta matèria al desenrotllament d'algunes competències. En el cas de la competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i tecnologia perquè la major part dels continguts de l'assignatura incidixen directament en la seua adquisició. Si les esmentades competències capaciten els ciutadans per a desenrotllar júts crítics sobre el món, en el seu desenrotllament és imprescindible disposar dels coneixements científics bàsics i que en esta matèria se centren en l'estudi del ser humà com a ser viu i de en la Promoció de la salut, però també es vincula a temes com la protecció del medi ambient o dels sistemes tecnològics, derivats de l'aplicació dels sabers científics als usos quotidians. A més, l'assignatura proporciona els aprenentatges relativs a la manera de generar el coneixement dels fenòmens naturals per mitjà de la familiarització amb els processos i la metodologia de les ciències, preparant els estudiants per a identificar, plantejar i resoldre situacions de la vida quotidiana, del context personal, acadèmic o social, de forma semblant a com s'actua enfront dels reptes i problemes propis de les activitats científiques i tecnològiques.

En eixa contribució competencial destaquem l'especial rellevància de la matèria a la competència Consciència i Expressions Culturals que es realitza a través del coneixement de les riques manifestacions culturals artístiques de les arts plàstiques i escèniques vinculades, així com de la valoració de la seua diversitat i del seu reconeixement com a patrimoni i cultural. Pel que fa a la metodologia, és important transmetre la idea que la ciència és una activitat en permanent construcció i

revisió, amb una relació molt estreta amb la tecnologia i amb grans implicacions en la societat. Perquè es produísca un aprenentatge competencial dels continguts científics, que implica un coneixement en la pràctica, es requerixen activitats didàctiques que plantegen la resolució de problemes autèntics vinculats a un context de la vida real, requisit imprescindible per a donar-li sentit a l'aprenentatge, la qual cosa incrementa al mateix temps la motivació dels alumnes i de les alumnes cap a l'estudi de les matèries de caràcter científic.

Es poden plantejar treballs d'investigació, activitats experimentals, resolució de problemes, activitats d'interacció comunicativa i argumentació, etc., a fi de desenrotllar les despreses i actituds pròpies del treball científic. L'ensenyança de la matèria es presta a un enfocament metodològic de treball cooperatiu que necessitarà la mobilització de totes les competències clau per a la realització de productes o la consecució d'objectius proposats. La diversificació d'activitats proporciona, a més, una formació més completa, aconsegueix motivar l'alumnat i afavorix l'atenció a la diversitat d'estudiants amb interessos, ritmes i estils cognitius distints.

Els criteris d'avaluació han sigut redactats com resultats d'aprenentatge que concreten el que l'estudiant ha de saber, comprendre, saber fer i valorar, i inclouen processos cognitius, afectius i psicomotors de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges, amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i evaluació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Anatomia Aplicada

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Organització bàsica del cos humà. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El cos humà com un sistema complex. Funcions vitals. Homeostasi. Nivells d'organització. Cèl·lules, teixits, òrgans, aparells i sistemes. Tipus de teixits. Característiques i funcions.	BL1.1. Interpretar el funcionament del cos humà com un sistema complex diferenciant els seus distints nivells d'organització, descriure els principals teixits, òrgans, aparells i sistemes relacionant-los amb les diferents funcions que realitzen, utilitzant diagrames, models anatómics i recursos multímèdia.	CMCT

Bloc 2: L'aparell locomotor. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'aparell locomotor i els sistemes implicats en el moviment. Estructura del sistema esquelètic. Els ossos de l'esquelet humà: estructura i tipus. Les articulacions. Tipus. Estructura del sistema muscular. Tipus de músculs. Aspectes fisiològics del moviment. Funcions dels ossos, articulacions i músculs en la producció del moviment del moviment. El múscul com a òrgan efector del moviment. Fisiologia de la contracció muscular. Principals moviments articulars segons els plans i eixos espacials. Tipus de palanques en les articulacions. Control del moviment. Paper dels receptors sensitius, òrgans dels sentits i	BL2.1. Reconéixer l'estructura i funcionament de l'aparell locomotor humà, raonant les relacions funcionals que s'establixen entre els òrgans implicats en la producció del moviment. BL2.2. Descriure l'estructura i funció del sistema esquelètic humà, identificant els diferents tipus d'ossos i articulacions i relacionant-los amb la seua funció. BL2.3. Reconéixer els elements del sistema muscular esquelètic, descriure	CMCT

<p>sistema nerviós. Altres òrgans implicats en el moviment i la postura corporal: cerebel i òrgans de l'equilibri.</p> <p>Anatomia funcional, biomecànica i cinètica de l'aparell locomotor. Biomecànica: mecànica newtoniana i la seua aplicació a l'aparell locomotor humà. La cinètica i cinemàtica aplicades al moviment. Aplicació dels sistemes d'estudi utilitzats en biomecànica a la millora del rendiment i benestar físic.</p> <p>Principis fonamentals de l'entrenament de les qualitats físiques. Calfament previ i tornada a la calma: el seu paper en la millora del rendiment i la prevenció de lesions. Efectes beneficiosos. Adequació a cada tipus d'activitat artística.</p> <p>Hàbits posturals saludables en l'exercici de les activitats artístiques i prevenció de lesions. Ergonomia i seguretat postural de les activitats artístiques. Principals patologies i lesions del sistema locomotor en les diferents manifestacions artísticas.</p>	<p>l'estrucció i el mecanisme de la contracció muscular, relacionant-los amb la seua funció activa en la producció del moviment i en el manteniment de la postura, identificant les forces que actuen.</p> <p>BL2.4. Analitzar l'execució de moviments aplicant els principis anatòmics funcionals, la fisiologia muscular i les bases de la biomecànica, establir relacions entre les lleis del moviment mecànic i el sistema musculoesquelètic humà, com un sistema mecànic clàssic.</p> <p>BL2.5. Descriure els principis fonamentals de l'entrenament i justificar els beneficis de la pràctica d'exercici físic en l'aparell locomotor per a establir pautes d'actuació saludables i adequades per a cada tipus d'activitat artística.</p> <p>BL2.6. Argumentar la influència en la salut dels més hàbits posturals descrivint les patologies i lesions més freqüents de l'aparell locomotor, relacionant-les amb les seues causes i reconéixer les pautes de control postural, ergonòmiques, per a treballar de forma segura i evitar lesions i previndre accidents.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT CSC CEC</p> <p>CMCT CSC CD</p>
---	--	--

Bloc 3: Les característiques del moviment. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Principals mecanismes de les accions motores en el cos humà: percepció, decisió, execució. Relació entre les accions motores i la capacitat expressiva de les activitats artístiques. Característiques de l'execució de les accions motores pròpies de l'activitat artística. Qualitats físiques bàsiques: força, resistència, velocitat i flexibilitat. Capacitats psicomotorius coordinatives. Influència de les capacitats coordinatives en exercici de les accions motores.	BL3.1. Analitzar els elements i mecanismes que intervenen en una acció motora, relacionant la seua execució amb la finalitat expressiva i comunicativa de les activitats artístiques. BL3.2. Identificar les característiques de l'execució de les accions motores pròpies de l'activitat artística i justificar la influència de les capacitats coordinatives en el desenrotllament de les accions motores.	CMCT CEC CMCT CEC
Anatomia i fisiologia de l'aparell respiratori. Vies respiratòries i pulmons. El	BL4.1. Reconéixer els òrgans que constituïen l'aparell respiratori situant-	CMCT

Bloc 4: El sistema cardiopulmonar. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anatomia i fisiologia de l'aparell respiratori. Vies respiratòries i pulmons. El	BL4.1. Reconéixer els òrgans que constituïen l'aparell respiratori situant-	CMCT

<p>procés respiratori. Ventilació pulmonar. Intercanvi de gasos. Regulació del procés respiratori i adequació a les diferents situacions.</p> <p>El sistema cardiovascular. El sistema circulatori sanguini. El cor i els vasos sanguinis. Fisiologia cardíaca. La circulació sanguínia. Regulació del funcionament cardíac.</p> <p>El sistema limfàtic. El medi intern. Composició i funcions. La sang, composició i funcions.</p> <p>Adaptacions cardiovasculars i respiratòries a l'exercici físic. Beneficis del treball físic per al sistema cardiovascular. Salut cardiovascular i hàbits saludables.</p> <p>Aparell fonatori. Anatomia i funcionament dels òrgans de la veu i la parla. Regulació i dinàmica de la parla. Coordinació de la fonació, la respiració i la postura durant la declamació i el cant.</p> <p>Principals patologies del sistema cardiopulmonar. Causes i efectes en les activitats artístiques. Disfonies funcionals més freqüents pel mal ús de la veu.</p>	<p>los en il·lustracions o models anatòmics, relacionar l'estrucció de l'aparell respiratori amb la seua funció i detallar el mecanisme de ventilació pulmonar i l'intercanvi de gasos associat.</p> <p>BL4.2. Descriure l'estrucció i funció del sistema cardiovascular. Relacionar el batet cardíac, el volum i capacitat pulmonar amb l'activitat física associada a activitats artístiques d'intensitats diverses.</p> <p>BL4.3. Identificar l'estrucció anatòmica de l'aparell fonador i dels òrgans respiratòris descrivint les interaccions entre les diferents estructures i la coordinació de la fonació amb el control del diafragma i la postura durant el cant i la declamació.</p> <p>BL4.4. Identificar les principals patologies que afecten el sistema cardiopulmonar i a l'aparell fonador relacionant-les amb les causes més freqüents i els seus efectes, per a justificar la importància de l'adquisició d'hàbits saludables respecte a estes estructures en les accions motores de les activitats artístiques corporals i en la vida quotidiana.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CSC</p>
--	---	---

Bloc 5: El sistema d'aportació i utilització de l'energia. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Nutrició cel lular. Processos metabòlics d'obtenció d'energia. Principals vies metabòliques: aeròbiques i anaeròbiques. L'ATP com a molècula universal d'intercanvi d'energia en les cèl·lules. Respiració cel lular.	BL5.1. Argumentar els mecanismes energètics d'una acció motora, diferenciar els processos metabòlics cel lulars productors d'energia de les vies aeròbica i anaeròbica, justificant el seu rendiment energètic, i reconéixer la funció de l'ATP en l'intercanvi energètic de les reaccions metabòliques, a fi de gestionar l'energia i millorar l'eficiència de l'accio.	CMCT
Adaptacions metabòliques tissulars a les demandes energètiques de l'activitat física. Mecanismes fisiològics productors de fatiga física i de recuperació.	BL5.2. Diferenciar els hàbits personals i culturals d'alimentació dels processos fisiològics de nutrició, identificar els aparells i òrgans implicats en la funció de nutrició i descriure els processos de digestió i absorció de nutrients, relacionant-los amb les estructures implicades i amb les seues funcions, recolzant-se en models anatòmics, esquemes gràfics i recursos multimèdia.	CSC CAA
Nutrició, alimentació i salut. Processos, aparells i sistemes que intervenen en la funció de nutrició. L'aparell digestiu. Estructura i funció. Fisiologia de la digestió. Modificacions fisiològiques de la funció digestiva relacionades amb l'exercici físic.	BL5.3. Diferenciar els principals nutrients i les seues funcions bàsiques,	CMCT

<p>taules de composició d'aliments.</p> <p>Hàbits alimentaris saludables i perjudicials davant de l'exercici físic.</p> <p>Conseqüències. Rellevància de l'exercici físic en la salut i en la prevenció de l'obesitat.</p> <p>Trastorns del comportament alimentari: dietes restrictives, ortoorexia, anorèxia, bulímia, obesitat, etc. Influència dels aspectes psicològics i sociològics dels factors vinculats amb el desenrotllament del propi treball artístic.</p>	<p>calcular els requeriments diaris energètics i de substàncies nutritives en distin tes situacions utilitzant les taules de composició d'aliments i relacionar-los amb els principis d'una dieta equilibrada i argumentar la influència beneficiosa dels hàbits alimentaris en la salut i en la pràctica activitat física.</p> <p>BL5.4. Identificar els trastorns del comportament alimentari i nutricional més comuns i els efectes que tenen sobre la salut, reconéixer els factors psicològics i socials, incloent-hi els derivats del treball artístic que els condicionen i avaluar la necessitat de comptar amb ajuda especialitzada davant dels trastorns de la conducta alimentària.</p>	CSC CMCT CSC
--	--	------------------------

Bloc 6: Els sistemes de coordinació i de regulació. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Les funcions de relació. Sistemes de coordinació i regulació del cos humà. La interacció neuroendocrina. Mecanisme d'acció.</p> <p>El sistema nerviós. Organització i funció. La coordinació nerviosa de les funcions orgàniques. La neurona i els seus fenòmens elèctrics. La transmissió sinàptica. Moviments reflexos i voluntaris.</p> <p>Receptors nerviosos i òrgans dels sentits. Estructura i funció, cura i higiene. Importància de l'audició i equilibri en les activitats artístiques.</p> <p>El sistema endocrí. Característiques. Concepte d'hormona. Mecanisme d'acció hormonal. La regulació tèrmica i hidràtica i salina en la pràctica artística. Regulació del funcionament endocrí. Les principals alteracions. Conseqüències de l'ús prolongat de tecnologies. Aspectes addictius dels mitjans digitals. Actitud equilibrada cap a l'ús tecnològic. Diferenciació entre el món virtual i el món real.</p>	<p>BL6.1. Diferenciar els sistemes, aparells i òrgans implicats en les funcions de relació i coordinació descriuint-ne l'estructura i funció, i interpretar-ne els mecanismes d'acció associant cada òrgan i sistema al procés corresponent, reconeixent la importància de l'audició i l'equilibri en la pràctica de les activitats artístiques.</p> <p>BL6.2. Argumentar el paper del sistema neuroendocrí en l'activitat física, reconeixent la relació existent entre tots els sistemes de l'organisme humà, analitzar els processos de regulació tèrmica, hidràtica i salina i justificar la prevenció d'alteracions dels òrgans dels sentits, desequilibris hormonals o nerviosos identificant situacions de risc de lesions de l'aparell locomotor per a prevenir accidents.</p> <p>BL6.3. Previndre els riscos per a la salut físics i psicològics derivats de l'ús de les TIC, trobant un equilibri entre el món real i el món virtual.</p>	CMCT CEC CMCT CSC CMCT CD

Bloc 7: Expressió i comunicació corporal. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Utilització del cos humà com un instrument expressiu i de comunicació. El</p>	<p>BL7.1. Reconéixer les característiques principals de la motricitat humana i</p>	CMCT

<p>valor social i estètic de les activitats artístiques corporals. El llenguatge específic de l'expressivitat corporal. Del moviment al gest.</p> <p>Els elements expressius bàsics del cos i del moviment: to muscular i ritme, espai i temps. La tonicitat muscular i la seua relació amb els estats afectius.</p> <p>Els elements expressius al servei de la intencionalitat de l'expressió i comunicació corporal com a resposta creativa en les activitats artístiques.</p>	<p>Identificar els elements bàsics del cos i les diferents accions motores que permeten al ser humà expressar-se i relacionar-se amb el seu entorn, justificar el valor expressiu, comunicatiu i cultural de les activitats artístiques corporals reconeixent el seu valor estètic i la seua contribució al desenrotllament integral de la persona i de la societat .</p> <p>BL7.2. Diversificar i desenrotllar les seues les habilitats motrius específiques amb fluïdesa, precisió i control aplicant-les a distints contextos de pràctica artística perfeccionant l'adaptació i l'execució dels elements tècnics.</p>	CSC CEC CMCT SIEE
--	--	--------------------------------

Bloc 8: Metodologia científica. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió, vinculat a les característiques de la societat en cada moment històric. Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques per a prendre decisions fonamentades davant dels problemes de la societat.</p> <p>Característiques bàsiques de la metodologia científica.</p> <p>Utilització del llenguatge científic en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les pròpies idees, la discussió raonada i l'argumentació sobre problemes de caràcter científic.</p> <p>Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic, en diverses fonts actualitzades i rigoroses en la matèria, utilitzant tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació.</p> <p>Aplicació de procediments experimentals, control de variables, presa i representació de les dades, anàlisi i interpretació d'estes. Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori i respecte per les normes de seguretat en este.</p> <p>Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació dels resultats.</p> <p>Aplicació de les pautes del treball científic en la planificació i realització d'experiències i projectes d'indagació sobre el funcionament del cos humà, la salut i la motricitat humana.</p>	<p>BL8.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humanes i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques, demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels sers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals, realitzar les tasques acadèmiques o de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.</p> <p>BL8.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic.</p> <p>BL8.3. Buscar i seleccionar informació sobre temes científics de forma contrastada a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, continus i discontinus, en distints mitjans (pàgines web especialitzades i institucions científiques i d'investigació i divulgació, revistes científiques, administracions públiques amb competències en Ciència i tecnologia, museus científics, diaris, encyclopédies, comunidades de pràctiques i xarxes socials) i registrar-la en paper o digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL8.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formulant preguntes sobre</p>	CMCT CSC CMCT CCLI CAA CD CCLI CMCT CAA

	<p>fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.</p> <p>BL8.5. Realitzar un treball experimental sobre problemes relatius al cos humà, la salut i la motricitat, aplicant les destreses investigatives del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.), manejant amb cura els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat en el laboratori o en les eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.</p> <p>BL8.6. Planificar i gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, descrivint accions, recursos, materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prenent decisions raonades i assumint riscos per a transformar les dificultats en possibilitats i responsabilitzant-se de les pròpies accions, i avaluar el procés i els resultats.</p> <p>BL8.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i aconseguisquen metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL8.8. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències, investigacions o projectes per mitjà de textos prèviament planificats, en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i didàctic i un llenguatge no discriminatori, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web i coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL8.9. Exposar en públic les conclusions dels seus estudis documentals, experiències o projectes de manera clara, ordenada i creativa amb el suport</p>	CMCT CAA SIEE
	<p>BL8.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant ferramentes TIC, serveis de la web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres de situacions de risc com el ciberassetjament.</p> <p>BL8.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CAA CSC
	<p>de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.), expressant-se oralment amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CD
	<p>BL8.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant ferramentes TIC, serveis de la web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres de situacions de risc com el ciberassetjament.</p> <p>BL8.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CAA CSC

	<p>de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfics, audiovisuals, etc.), expressant-se oralment amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL8.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant ferramentes TIC, serveis de la web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres de situacions de risc com el ciberassetjament.</p> <p>BL8.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CD CAA CSC
--	---	----------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

ARTS ESCÈNIQUES I DANSA

4t ESO

INTRODUCCIÓ

L'àrea d'Arts Escèniques i Dansa comprén les disciplines destinades a l'estudi i la pràctica de qualsevol obra escènica. Tant la dramatització com la dansa són manifestacions artístiques vinculades a un espai escènic, cosa que implica una representació i un públic. Com la resta de llenguatges artístics, constitueixen un dels tres fonamentals d'una cultura. La història de les civilitzacions es veu reflectida en les diferents manifestacions escèniques des de l'antiguitat fins als nostres dies. La seua funció, principalment ritual i purificador, en els seus orígens, s'ha enriquit notablement al llarg del temps incorporant noves opcions en tots els àmbits. En les societats modernes, obertes i democràtiques, les tècniques i les regles d'ús han evolucionat i generat noves estratègies expressives. Actualment s'utilitzen les arts escèniques de maneres molt diverses, tant des del punt de vista del públic com dels intèrprets: per a reflexionar, comprendre's, evolucionar i relacionar-se entre si, entre moltes altres opcions.

En la societat de la informació i la comunicació els nous mitjans tecnològics (Internet, dispositius mòbils, videojocs, etc.) afavorixen l'expansió del teatre i la dansa pel fet d'haver-se multiplicat les opcions i les vies per a consumir-los i gaudir-ne. El sistema educatiu ha de promoure l'ús creatiu, responsable i crític per part de l'alumnat d'aixes noves eines tecnològiques en constant renovació, tant com a consumidors com a productors.

Les arts escèniques permeten expressar i comunicar idees, sentiments i vivències. La seu presència en l'educació és fonamental ja que contribueixen al desenvolupament humà d'una manera holística, ja que integren l'ús del cos, la veu i la mirada en un espai i un temps determinat. Al seu torn, les arts escèniques es nodriseixen de llenguatges diversos, com la literatura, la música, la plàstica i el llenguatge audiovisual, cosa que permet fer-ne l'enfocament interdisciplinari. Per tot això, la matèria afavorix el desenvolupament cognitiu, afectiu i psicomotor de l'alumnat. La formació escènica activa processos com la percepció, atenció, concentració i memòria. Promou l'autoconeixement i la maduresa emocional, aspectes fonamentals per a refermar la pròpia identitat. La interpretació actoral i/o de dansa augmenta la sensibilitat estètica i la consciència corporal, i contribueix al desenvolupament de valors individuals com l'esforç, la constància, la disciplina o la presa de decisions. Per la seu banda, el treball grupal promou el respecte a l'altre, el compromís amb el grup i l'assumpció de responsabilitats individuals i col lectives.

La matèria posa atenció especial en la dansa pel fet de ser l'adolescència un moment clau del desenvolupament, quan les arts del moviment poden ser d'una gran ajuda per a aconseguir l'autonomia personal i la integració social del jove alumne. La dansa facilita el procés de maduresa biològica (per mitjà de la construcció del nou esquema corporal a través de la consciència corporal i el desenvolupament de capacitats físiques), la maduresa psicològica (reafirmant l'autoimatge i l'autoestima) i també la maduresa social cap a l'etapa adulta (promovent l'autonomia i la socialització des d'una comunicació no verbal).

La matèria té dos principals contextos d'aplicació. D'una banda, el context personal des de la dimensió humanitzadora de les arts, i d'una altra, un context públic i social, ja que tant l'estudi i la pràctica de les arts escèniques com l'assistència a representacions relacionen l'alumnat amb l'entorn, i l'ajuden a entendre millor el món que l'envolta a través de la cultura. També està relacionada amb contextos acadèmics i professionals, i és una primera presa de contacte excel·lent per a l'alumnat que vulga seguir un itinerari acadèmic artístic o una formació professional especialitzada; a més de dotar l'alumnat d'habilidades necessàries en altres branques professionals, com la ciència, l'educació física, humanitats (psicologia, filologia, història, docència), etc. D'altra banda, la inclusió de les arts escèniques com a matèria optativa afavorix la motivació de l'alumnat de Secundària per la seu metodologia lúdica, per la vinculació afectiva que es crea en el grup i per tindre un objectiu pràctic directe: la representació. Tot això fa que s'establisca una relació interpersonal de proximitat i confiança entre els estudiants i el docent.

Enfront del caràcter més global de les arts escèniques i la dansa en Primària, en què la matèria està integrada dins d'altres assignatures d'una manera general, el plantejament en Secundària permet un enfocament més diferenciat a l'hora de comprendre les distintes manifestacions escèniques, tenint en compte el major nivell d'abstracció de l'alumnat. Esta diferenciació no impideix, no obstant això, que l'enfocament de la matèria siga vivencial i pràctic, treballant tots els continguts des del

paradigma d'"aprendre fent". Els elements del currículum bàsic s'han organitzat en els blocs Arts escèniques, Teatre, Dansa, Altres arts escèniques i Comú i transversal. Tots estos estan relacionats entre si, ja que comparteixen múltiples elements, però esta divisió permet fer més abordable el seu estudi. El bloc Arts escèniques relaciona les arts escèniques entre si, i amb la cultura i la història. Promou el coneixement d'obres escèniques del patrimoni espanyol i universal, i fomenta el respecte, la tolerància i la solidaritat tant cap als companys, gràcies a la metodologia col·laborativa, com cap a l'art d'altres cultures i societats. El bloc Teatre inclou una aproximació als diferents estils i gèneres teatrals, i la improvisació i la interpretació teatral a través de l'expressió vocal i corporal. Això permet a l'alumnat representar diferents situacions i personatges de manera creativa utilitzant una tècnica adequada. En el bloc Dansa es descobreix la dansa a través del reconeixement dels diferents estils, junt amb la improvisació i la creació coreogràfica atenent la consciència corporal i el condicionament psicomotor. El bloc Altres arts escèniques presenta recursos i característiques d'altres arts escèniques, valorant la hibridació de llenguatges i l'ús de noves tecnologies aplicades a l'escena. Finalment, el bloc Comú i transversal aporta elements comuns a totes les àrees per al desenvolupament de les competències transversals, complementant els mateixos continguts de la matèria.

D'altra banda, estos blocs es vertebraren sobre tres eixos fonamentals:

Un eix teòricoconceptual centrat en el coneixement dels fonaments històrics i estètics de les diverses manifestacions escèniques i també la contextualització de les obres artístiques més representatives. Preveu els diversos àmbits professionals vinculats a les arts escèniques (artisticointerpretatius, creatius, educatius, socials i terapèutics) així com els diversos elements arquitectònics dels edificis teatrals i distinents les fases de producció d'un procés creatiu escènic. Estos coneixements conceptuals contribuiran a augmentar el patrimoni cultural especialitzat de l'alumnat així la seu capacitat d'anàlisi, reflexió i crítica. Això li permetrà formular opinions ben argumentades sobre temes relacionats amb la matèria.

Un eix practicoexpressiu basat en l'adquisició de destreses relacionades amb la interpretació pròpia del teatre, la dansa i d'altres arts escèniques. Es desenvolupen aprenentatges significatius a través de continguts procedimentals de caràcter cínic i progressiu que asseguren el coneixement i aplicació de les diferents tècniques actorals i de dansa. La seu orientació propedèutica partix dels principis, teories, estils i elements característics de cada disciplina artística per a desenvolupar les capacitats físiques, tècniques i interpretatives de l'alumnat.

Un eix creativoartístic per mitjà de la realització d'improvisacions i també la composició coreogràfica i d'escenes dramàtiques. L'organització de projectes d'escenificació permet el desenvolupament de les capacitats creatives i expressives de l'alumnat a través de l'ús dels diferents llenguatges escènics. Això cal afegir-hi l'acostament a l'alumnat dels diversos elements d'escenificació (espai escènic, sonor, luminotècnica, caracterització), cosa que afavorix l'apreciació de la influència i interdependència amb altres arts.

A causa d'este caràcter integral, l'àrea contribueix al desenvolupament de totes les competències clau, però sobretot a la competència consciència i expressió cultural. Permet una millor comprensió del fet escènic i gaudir d'este a través dels processos d'expressió. El contacte amb les principals obres de distints períodes i estils, per a conéixer-ne les característiques i les relacions amb la societat en què es creen, promou la creació d'una identitat cultural. D'altra banda, es potencien actituds obertes i respectuoses, que estableixen connexions amb altres llenguatges artístics. També contribueix a la competència sentit d'iniciativa i esperit emprendedor, pel fet de posar en joc habilitats de planificació, innovació i gestió de projectes a través del desenvolupament de la imaginació i la creativitat. En els molts projectes possibles per a desenvolupar es promouen habilitats com ara l'assumpció de riscos, la resolució de problemes, la perseverança, el sentit de la responsabilitat, l'autoavaluació i la capacitat de lideratge, factors clau per a l'adquisició d'esta competència. Respecte a la competència de comunicació lingüística, desenvolupa destreses, tant per a l'obtenació d'informació a través de la lectura a partir de fonts diverses i la producció de textos en diferents formats, com per a expressar fets, sentiments o opinions a través de l'escriptura, l'escucha i el diàleg. D'altra banda, en la mesura que constitueixen llenguatges amb un codi propi, les arts escèniques contribueixen a l'aprenentatge d'un vocabulari bàsic. Quant a la competència digital, es desenvolupa a través de la cerca i selecció d'informació sobre les arts escèniques, a través dels mitjans i fonts adequats. També per mitjà del coneixement i aplicació de les tècniques d'edició digital, diferenciant els distints formats de vídeo. D'altra banda, es potencia l'ús de les diferents formes de comunicació quant a la creació i difusió de continguts escènics, tenint en compte qüestions ètiques com la identitat digital, els drets d'autor i les llicències d'ús. Les competències socials i cíviques es desenvolupen d'una manera molt notable en l'eix teòricoconceptual de la matèria. La participació en activitats escèniques de representació i creació en grup promou l'adquisició

d'habilitats socials. La matèria contribuïx a desenrotllar la pròpia identitat cultural, i l'estima de l'alumnat pel seu entorn artístic. Per la seua banda, la presa de contacte amb una àmplia varietat d'obres afavorix el coneixement de diferents cultures, i desenrotlla la tolerància i la superació de prejuïs. Al seu torn la competència aprendre a aprendre, amb els seus components de motivació intrínseca, organització, gestió, planificació estratègica i l'aprenentatge en grup s'adquirix a través dels eixos practicointerpretatiu i creativoartístic.

Quant als elements transversals, estan implícits d'alguna manera amb diversos continguts i criteris d'avaluació de l'àrea. La comprensió lectora, i també l'expressió oral i l'expressió escrita, estan presents en la mesura que reforçen i complementen, des del llenguatge verbal, els processos d'adquisició dels llenguatges escènics. Respecte a la comunicació audiovisual, està molt present per l'existència de nombrosos recursos específics en suport audiovisual. Igualment, elements com l'emprenedoria i l'educació cívica i constitucional es treballen per mitjà de la realització de projectes diversos en què el treball col laboratiu és la metodologia clau i en els quals el respecte i els valors cívics són essencials per a aconseguir un bon resultat. L'àrea contribuïx també a desenrotllar altres elements transversals com cuidar la salut física, mental i emocional, el respecte a la diversitat cultural, la sensibilització cap als estereotips de gènere i els diferents rols socials al llarg de la història.

En la societat de la informació i la comunicació els sistemes educatius han de donar resposta a les necessitats dels ciutadans del segle XXI. Per això, en línia amb les recomanacions del Parlament Europeu, han d'incorporar-se plantejaments metodològics coherents amb el desenrotllament de les competències, les quals han d'integrar-se amb la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació de la pràctica docent. Es proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i evaluació que han de suposar un canvi en el paper de l'alumnat com a protagonista del seu aprenentatge. La competència es considera com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en la realització de tasques. El rol del docent ha d'orientar-se al disseny de situacions d'aprenentatge que afavorisquen l'aplicació dels coneixements apresos per l'alumnat.

L'aprenentatge competencial per la seua mateixa naturalesa requerix la integració dels diversos modes d'ensenyar i l'ús de diferents mètodes actius d'ensenyança: el treball cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'estudi de casos, etc. Hui més que mai cal incorporar a les aules els últims avanços que desenrotllen les ciències de l'educació. Només així podrem consolidar el dret de tots i totes a la millor educació possible. Les arts escèniques han de treballar-se des d'un enfocament principalment pràctic i vivencial, que preveja diferents formes de treballar els continguts i superar les dificultats. Igual que en les altres matèries, no hi ha un model perfecte i únic. Cal considerar cada individu en la seua totalitat, tindre en compte els seus interessos, les seues característiques físiques i vocals, la seua personalitat, el seu estat anímic, etc. Un aspecte fonamental és la integració de tot l'alumnat i la creació d'un bon ambient de treball, per a això, cal fomentar el diàleg constant en laula i la reflexió compartida a partir de la pròpia experiència.

Els diferents blocs de continguts no han de seguir un orde cronològic en la seqüènciació del curs, sinó que han d'interrelacionar-se, treballant en una mateixa sessió continguts de diferents blocs. Així doncs, un exemple de sessió dins de l'eix expressiu podrà començar per una posada a punt i sensibilització, seguida d'exercicis de moviment i expressivitat vocal i corporal, improvisacions dramàtiques i/o coreogràfiques i finalitzar amb la reflexió i posada en comú del que treballa. En estas sessions és recomanable la disposició circular, i que el docent participe de les activitats com un individu més, mostrant, en definitiva, que a pesar de posseir més experiència i coneixements tècnics està també immers en un procés de cerca i aprenentatge constant. D'esta manera, el professor es convertix en un referent d'implicació i desinhibició, cosa que resulta fonamental per a generar confiança i cohesió en el grup, i afavorix que l'alumne prenga consciència de la seua pròpia responsabilitat en el procés d'aprenentatge i augmenta el seu grau d'autonomia. Convé disposar d'una àmplia gamma de recursos didàctics materials, des d'una aula àmplia on poder desplaçar-se cómodament, sòl preparat o estoretes per al treball de sòl, material audiovisual i bibliogràfic, equip de so, etc. En la mesura que l'entorn ho permeta, és molt recomanable realitzar visites a un teatre i la recepció d'espectacles en viu.

L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora del binomi ensenyança/aprenentatge. Els criteris d'avaluació inclouen processos de diferent complexitat i fan referència a continguts de distint tipus. Estan redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar-ne l'avaluació en contextos reals, i aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució, cosa que facilita el disseny de les situacions i proves d'avaluació. D'altra banda, els instruments d'avaluació han de ser variats en funció del tipus de continguts que s'avalluen (observació diària, rúbriques, mostra de pràctiques i processos,

entrevista, escala de valoració, anecdòtari, dossiers de docència, informes d'autoavaluació personal i col·lectiva, etc.) i observar la particularitat de cada alumne, evitant les proves homogènies.

Des de les arts escèniques s'han d'explorar les múltiples possibilitats de trobada amb la resta d'àrees i llenguatges, per a dissenyar tasques integrals multidisciplinàries. És temps de sumar-se a les noves propostes i enfocaments competencials incorporant nous elements sobre com ensenyjar i avaluar. La interdisciplinarietat és un dels aspectes clau que, en general, fins ara no han estat ben resolts en la pràctica de laula. Cada dia és més urgent superar la parcel·lació del saber que implica la distribució en matèries, que no es correspon amb la realitat que envolta l'alumnat. El treball en equip del professorat i la realització de projectes creatius compartits, a pesar de la complexitat organitzativa que comporta, aporten un gran valor educatiu. Per això, les arts escèniques oferixen el marc idoni per al treball conjunt d'un professorat que considera l'alumne com el verdader protagonista de l'educació.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Arts Escèniques i Dansa

Curs 4t

Bloc 1: Arts escèniques. Curs 4t

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Principals manifestacions escèniques: dansa, teatre, circ, òpera, etc. Característiques bàsiques de les arts escèniques, i el seu origen, evolució i tendències actuals, i també les seues obres i figures més representatives. Correspondència de les arts escèniques entre si i amb altres branques de l'art. Funció de les arts escèniques en contextos diversos (actes de la vida quotidiana, espectacles, mitjans de comunicació, etc.). Elaboració de juis crítics i arguments sobre el paper de les arts escèniques en la vida. Els àmbits professionals relacionats amb les arts escèniques. (artísticointerpretatiu, creatius, educatius, socials i terapèutics). Interés per promoure el coneixement i difusió de les obres escèniques, com a part del patrimoni espanyol i universal. Interés per conéixer i comprendre altres cultures i tendències artístiques. Potenciació de la desinhibició i l'espontaneïtat a través del joc dramàtic, dinàmiques de contacte i moviment creatiu. Desenrotllament de les capacitats psicomotorles i hàbits de vida saludables (nutrició, hidratació, relaxació i descans) per a un millor condicionament físic general. Reconeixement d'una alineació i higiene postural adequades per a la prevenció de possibles lesions vocals o corporals.	BL1.1. Elaborar juis sobre la funció sociocultural de les arts escèniques en diverses èpoques i contextos, i promoure el manteniment i difusió d'obres escèniques com a part del patrimoni espanyol i universal. BL1.2. Explicar les aportacions de la dansa i el teatre a la millora de la salut física i psíquica, i al coneixement d'un mateix, i argumentar sobre les seues possibilitats com a mitjà d'expressió de sensacions, sentiments i idees. BL1.3. Analitzar de manera crítica espectacles de dansa, teatre i altres arts escèniques en els seus contextos socioculturals utilitzant diverses fonts d'informació, i expressar opinions fonamentades de manera oral i escrita. BL1.4. Participar de manera desinhibida en dinàmiques de grup creatives mostrant un comportament responsable i tolerant, contribuir a l'organització del treball grupal assumint responsabilitats i distints rols i resoldre conflictes i discrepàncies a través del diàleg. BL1.5. Participar activament en representacions escèniques individuals i grupals aplicant destreses tècniques verbals i no verbals amb expressivitat per a augmentar-ne les possibilitats comunicatives.	CCLI CEC CSC CEC SIEE CEC CSC SIEE CSC CCLI CEC

<p>Desenrotllament de la consciència corporal interna (escola proprioceptiva, control respiratori i percepció anímica).</p> <p>Pràctica de les tècniques interpretatives dramàtiques, cinestèsiques i musicals com a mitjà de desenrotllament individual, social i cultural a través de l'expressió d'accions, sensacions, sentiments i idees.</p> <p>Interés pel desenrotllament d'una personalitat autònoma i independent i acceptació del nostre cos i expressivitat..</p> <p>Coneixement bàsic de les parts d'un teatre i dels seus elements tècnics per mitjà de l'estudi teòric i la visita a un teatre de l'entorn.</p> <p>Les diferents àrees de treball (tècnica, estètica, creativa, de producció i de distribució) i les seues respectives fases dins d'un projecte escènic.</p> <p>Analisi crítica i debat sobre espectacles escènics, visionaments en viu o a través de gravacions audiovisuals, amb suport de fonts literàries i gràfiques. Estudi comparatiu de diverses propostes escèniques, atenent el format, context, estil, llenguatge, signes escènics, missatges, etc.</p> <p>Pràctica de joc i improvisacions, individuals i en grup manejant diversos llenguatges expressius (gest, text, veu, acció dramàtica, acció dansada) de manera simultània.</p> <p>Tècniques organitzatives i de gestió de recursos personals, materials i temporals aplicades a un projecte escènic.</p> <p>Estratègies creatives grupals fent ús del pensament divergent, la imaginació i la innovació.</p> <p>Foment de l'autonomia i responsabilitat individual cap a la cooperació, participació i interacció amb el grup i l'entorn, acceptant les diferències de gustos i criteris, i expressant opinions de manera assertiva.</p> <p>Estudi i posada en pràctica dels conceptes tecnicodisciplinars propis del teatre i la dansa relacionats amb l'expressió i la creativitat.</p> <p>Exercicis individuals i grupals de concentració i consciència corporal cinestèsica (grau de tensió-relaxació, pes, impuls, esquema corporal, orientació espacial i ritme).</p> <p>Pràctiques d'estimulació perceptiva, escolta grupal i relació espacial a través del diàleg no verbal amb els companys i l'entorn.</p>		
---	--	--

Bloc 2: Teatre. Curs 4t

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Característiques dels diferents estils teatrals (teatre d'objectes, musical, textual, gestual...).</p> <p>Visionament i anàlisi d'obres teatrals en viu i/o a partir de gravacions</p> <p>Similituds i diferències entre els diferents gèneres teatrals (drama, comèdia...).</p> <p>Convencions teatrals: la quarta paret, l'espai i el temps teatrals, el personatge...</p> <p>Gaudi i valoració de les obres, gèneres i estils teatrals.</p> <p>Utilització de diversos recursos expressius (cos, veu i emoció), psicològics (rols socials, personalitats i conductes) i plàstics (caracterització i indumentària) per a la construcció de rols.</p> <p>Acostament a llenguatges com el mim i el teatre d'objectes (ús de titelles, màscares, etc.) per a ampliar el registre expressiu de moviment.</p> <p>Interés i gaudi per l'exploració de diferents registres vocals i corporals per mitjà de la imitació, el joc i el cant.</p> <p>Pràctica de la relaxació, respiració, vocalització, dicció i prosòdia.</p> <p>Pràctica de la resonància i la projecció de la veu, en relació al moviment corporal.</p> <p>Principis bàsics del llenguatge no verbal. Consciència de la postura i el signe corporal.</p> <p>Treball amb el text. Estructura, intenció, subtext, paraules clau, ritme i pauses.</p> <p>Improvisacions dramàtiques individuals i en grup, lliures o a partir d'una pauta.</p> <p>Improvisacions dramàtiques partint de diferents estats (nerviosisme, cansament, ebrietat, etc.), emocions i intensitats.</p> <p>Interpretació d'escenes a partir de situacions amb conflicte dramàtic, atenent els objectius i circumstàncies donades dels personatges.</p> <p>Treball sobre la naturalitat en els gestos i accions, buscant la implicació orgànica del cos i la veu.</p> <p>Aplicació de tècniques creatives per a la generació de diversos materials: escenes, coreografies, àudios, vídeos, etc.</p> <p>Creació de personatges i rols, més enllà de tòpics, clixés i convencionalismes.</p>	<p>BL2.1. Reconèixer els estils, gèneres i formes teatrals, a partir del visionament d'obres des de diverses fonts i contextos, i descriure'n les similituds i diferències a partir de l'anàlisi de les seues característiques.</p> <p>BL2.2. Representar en grup escenes o petites peces teatrals fent un ús adequat de la tècnica vocal i corporal per a la creació de personatges i l'assumpció de diferents rols dramàtics.</p> <p>BL2.3. Improvisar individualment i en grup seqüències i escenes teatrals lliures i pautades, aplicant els recursos expressius del cos i la veu i arriscant en les propostes, per damunt de clixés i convencionalismes.</p>	CEC CEC CCLI SIEE CEC CCLI SIEE

Bloc 3: Dansa. Curs 4t		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Els estils de dansa com a llenguatges artístics i expressius. Les especialitats acadèmiques de la dansa (dansa clàssica, contemporània, espanyola i flamenc) i altres danses populars i urbanes.</p> <p>Recorregut històric de la dansa i estudi comparatiu entre els diferents estils de la dansa.</p> <p>Repertori d'elements fonamentals de cada estil de dansa (tècniques, passos, tendències, etc.)</p> <p>Diversos elements artístics (espai sonor, dramatúrgia, caracterització, luminotècnia, escenografia, etc.) característics de cada estil, temps i cultura presents en la dansa escènica.</p> <p>Visionament d'obres coreogràfiques tant en viu com a través de suport audiovisual.</p> <p>Consulta de material literari i gràfic sobre la dansa.</p> <p>Coneixement dels conceptes tecnicodisciplinars de dansa en relació a l'àrea de cos, espai i temps.</p> <p>Aprendentatge de la terminologia pròpia de la dansa acadèmica, les seues posicions i passos bàsics segons estils (moviments estàtics, desplaçaments, girs, bots, caigudes).</p> <p>Aplicació de la consciència corporal i alineació postural a una rutina de condicionament físic (control, elongació, resistència, velocitat, mobilitat articular, equilibri, propiorecepció i coordinació).</p> <p>Desenrotllament de la percepció musical per al reconeixement de les estructures rítmiques i melòdiques.</p> <p>Identificació i interiorització musical a través del cos (polsons, canvis rítmics, harmonies, cànon, repeticions, diàlegs musicals).</p> <p>Interpretació de seqüències de moviment i coreografies breus codificades utilitzant els factors de moviment (pes, flux, espai i temps).</p> <p>Representació de treballs coreogràfics individuals i col·lectius, de creació pròpria o aliena, amb èmfasi en la utilització correcta de l'espai i de la música.</p> <p>Tipus d'improvisacions lliures, pautades i/o codificades partint d'idees prèvies.</p>	<p>BL3.1. Analitzar les principals característiques de distintes danses i coreografies a partir del visionament d'obres des de diverses fonts i contextos, i reconèixer els estils, períodes i tendències a què pertanyen.</p> <p>BL3.2. Representar en grup seqüències de moviment, danses i material coreogràfic mostrant una correcta alineació de l'esquema corporal, i aplicar els factors de moviment optimitzant l'ús del cos en tot moment.</p> <p>BL3.3. Improvisar seqüències de moviment, lliures i pautades, aplicant diferents dinàmiques i qualitats del moviment, i crear petites coreografies a partir de la relació amb altres llenguatges seguint les fases de composició coreogràfica.</p>	CEC CEC SIEE CEC CAA SIEE

<p>Pràctiques de moviment espontàni que configuren el llenguatge propi individual.</p> <p>Improvisacions per parelles atenen la sensació de contacte, pes, ton muscular, ús dinàmic de l'espai i l'optimització de l'energia.</p> <p>Improvisacions en grup en què s'exploren les diferents dinàmiques de moviment (impuls, suspensió, desequilibri, caiguda, recuperació, etc.), els diferents nivells, espais i trajectòries.</p> <p>Improvisacions obertes (<i>jam-sessions</i>) amb especial atenció a l'escuta grupal i a l'espai pròxim i esfèric, combinant la consciència corporal interior i cinestèsica.</p> <p>Coneixement i pràctica de les fases de composició d'estructures coreogràfiques (inici, desenrotllament, final).</p> <p>Composició coreogràfica després de processos creatius iniciats des de diverses fonts d'inspiració procedents d'altres llenguatges (música, text, disseny de vestuari, objectes, material audiovisual i gràfic, etc.)</p>		
---	--	--

Bloc 4: Altres arts escèniques. Curs 4t		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Característiques i recursos i d'altres arts escèniques com el circ (pallasse, cabaret, màgia, etc.) i la lírica (òpera, sarsuela, etc.).</p> <p>Pràctica d'exercicis bàsics d'acrobàcia individual i grupal on es treballa el control del pes i l'equilibri.</p> <p>Característiques i recursos de la <i>performance</i> i de l'art conceptual, i la seu influència en les arts escèniques contemporànies (inclusió de la realitat en l'escena, interacció i participació del públic, rebuig del concepte de representació i de formats convencionals).</p> <p>Ús creatiu de les noves tecnologies aplicades a l'escena.</p> <p>Valoració de la hibridació i contaminació de les arts escèniques amb altres llenguatges artístics (fotografia, audiovisuals, dansa teatre, teatre circ, vídeo dansa, <i>action painting</i>, etc.).</p>	<p>BL4.1. Descriure les característiques d'altres arts escèniques i la seu evolució a partir del visionament d'obres, i aplicar-les en alguna pràctica utilitzant enfocaments de diverses tendències i combinant recursos de diferents llenguatges.</p>	CEC

Bloc 5: Elements transversals a la matèria. Curs 4t		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Tipus de text: descriptius, instructius, expositius i de manera especial argumentatius.</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramatical.</p> <p>Propietats textuals de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.).</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Tipus de text. Lectura i escriptura de textos narratius, descriptius, instructius, expositius i, de manera especial, argumentatius.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).</p> <p>Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de contingut.</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi.</p> <p>Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre'n de manera organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL5.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, atenent-ne els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre'n de manera organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA
---	---	---

<p>d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Eines digitals de cerca i visualització.</p> <p>Cerca en blogs, <i>wikis</i>, forums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les eines més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web</p>	<p>procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar-ne els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL5.8. Realitzar de manera eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent-ne conscient de les fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de quies el procés i el producte final i comunicar de manera personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL5.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL5.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL5.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia o bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de manera atenta o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL5.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca</p>	SIEE CAA SIEE CSC SIEE CSC SIEE CAA CD CD
---	---	--

<p>social com <i>blogs</i>, <i>wikis</i>, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Eines de producció digital en la web.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p>	<p>collectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant les eines de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL5.14. Crear i editar continguts digitals com documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.</p>	CSC CD
---	--	---------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competência aprender a aprender.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

CEC: consciència i expressions culturals.

CIÈNCIES DE LA TERRA I DEL MEDI AMBIENT

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Les Ciències de la Terra i del Medi Ambient oferixen una visió de conjunt sobre el funcionament de la Terra i de la biosfera, i proporcionen una perspectiva global dels profunds canvis que han afectat i afecten el planeta i els sers vius que l'habitent, especialment aquells produïts per les activitats humanes, sota el paradigma de la Teoria General de Sistemes. La matèria de les Ciències de la Terra i del Medi Ambient fa una valiosa contribució a la formació dels estudiants del Batxillerat de Ciències, ja que connecta camps de gran interès com són la Biologia, la Geologia, la Física o la Química, però també altres procedents de les ciències socials i humanitats, imprescindibles per al desenvolupament social, científic i tecnològic actual, amb aplicació en molt diversos àmbits industrials, socials i familiars, des d'una perspectiva de la sostenibilitat.

El creixement de la població mundial fa que la humanitat, en segle XXI, s'enfronte a importants reptes com ara l'abastiment de matèries primeres, la cerca de fonts alternatives d'energia, la gestió de residus, la disponibilitat d'aigua, etc., encara que la satisfacció de les necessitats de desenrotllament humans no han de comprometre l'equilibri del medi ambient. Els canvis produïts per l'activitat humana en el medi no són exclusius de la nostra societat, no obstant això, a causa de l'enorme dimensió i velocitat amb què es produeixen en l'actualitat i que moltes vegades el ser humà utilitza els recursos del planeta com si foren infinitis, es generen greus impactes sobre el medi, per la qual cosa promoure la sostenibilitat de les activitats humans, minimitzar els impacts ambientals i compatibilitzar el desenrotllament amb la preservació dels sistemes naturals ha de ser un objectiu comú a la formació de tots els ciutadans.

La matèria de les Ciències de la Terra i del Medi Ambient aborda totes estes qüestions per a comprendre de manera global i sistèmica la realitat que ens envolta. El seu estudi contribuïx al fet que l'alumnat adquirisca un coneixement profund i fonamentat, amb l'aplicació de models teòrics i procediments científics d'anàlisi, del funcionament dels sistemes naturals, de les seues complexes interaccions, dels factors que els regíxen i de les relacions entre el ser humà i el medi ambient. Les Ciències de la Terra i del Medi Ambient tenen un paper fonamental en la investigació, tractament i resolució de problemes complexos de gran transcendència social i econòmica com són els impactes ambientals, la major part dels desastres naturals, i els recursos materials o energètics disponibles en el planeta. A més, l'assignatura ha de potenciar el desenvolupament d'habilitats pròpies de la investigació científica i de la comprensió de la naturalesa de la ciència i de les seues relacions amb la societat, la tècnica i el medi ambient per a analitzar problemes i plantejar solucions.

Les Ciències de la Terra i del Medi Ambient en Batxillerat pretenen aprofundir i sintetitzar els coneixements científics adquirits en altres matèries del curs i etapes anteriors, principalment de Biologia i Geologia i de Física i Química, al mateix temps que preparen els estudiants per a continuar els estudis superiors relacionats.

Partint del marc de referència del currículum bàsic (Reial Decret 1105/2014), els continguts de la matèria s'han organitzat en set blocs. En el primer s'introduïxen conceptes bàsics que s'estudiaran més profundament en relació amb els distints sistemes naturals en els seus blocs corresponents. Es partix de l'anàlisi del medi ambient i de la seua evolució des d'una perspectiva sistemèica, sota el paradigma de la teoria de sistemes i de l'estudi de les relacions entre la humanitat i el medi ambient, analitzant les modificacions dels sistemes naturals com a conseqüència de l'activitat humana i distinutes mesures de gestió. A més, s'estudien els principals instruments d'investigació i informació ambiental, destacant la importància de les noves tecnologies en esta disciplina.

El segon bloc se centra en l'estudi de les capes fluides, l'atmosfera i la hidrosfera, amb l'anàlisi de la relació entre la seu dinàmica, el clima i els fenòmens meteorològics, i s'aprofundix en l'estudi dels riscos meteorològics i els factors que els agreugen, identificant els mètodes de predicció i mesures de prevenció i minimització de danys.

En el tercer bloc s'aborda el problema de la contaminació atmosfèrica i de les aigües, relacionant-la amb les fonts de contaminació i considerant els impactes ambientals locals, regionals i globals derivats d'esta contaminació. Així mateix, s'inclouen l'estudi de mesures de prevenció i minimització de la contaminació i s'estudien els processos de potabilització de l'aigua i de depuració de les aigües residuals, associant-les a mesures de gestió i estalvi d'aigua.

El quart bloc analitza els riscos en la geosfera, mitjançant l'estudi dels riscos a energia i a la terra, els riscos geològics derivats, els impactes que minimitzen el perill i els danyos associats, així com mètodes de predicció i mesures de prevenció i protecció. A més, s'estudien els recursos minerals i energètics de la geosfera, relacionant-los amb els impactes derivats de la seua extracció i ús, i amb mesures de gestió per a previndre, minimitzar i reparar danyos.

En el sext bloc s'aborden les incidències polítiques, econòmiques i socials dels problemes ambientals estudiats en els anteriors blocs des de plantejaments de defensa de la sostenibilitat. Es pretén que els alumnes reconeguen els distints models de desenvolupament per a fonamentar el seu posicionament crític davant de qüestions polítiques, econòmiques i socials, i que reconeguen els principals organismes i legislació bàsica en matèria mediambiental. A més, s'analitzen distints instruments de gestió

El bloc set, denominat metodologia científica, és comú a totes les matèries de l'àrea de Biologia i Geologia de Batxillerat. S'hi arrepleguen les habilitats, destreses, estratègies i actituds pròpies de la metodologia científica que han de desenvolupar els alumnes i que han de guiar tota la matèria. Els elements d'este bloc es referixen a les pautes de treball de la ciència, però també expliciten les estratègies metodològiques a desenvolupar en l'aula per a potenciar un aprenentatge competencial de les matèries científiques, centrat no sols en el coneixement científic sinó en lús que es fa d'este coneixement ell i de la seua aplicació pràctica en la vida quotidiana. Així, integrats en este bloc, apareixen continguts i criteris d'avaluació relatius a elements competencials que han d'impregnar tota la matèria com la comprensió i expressió oral i escrita, les estratègies d'aprenentatge per a la busca, organització i comunicació de la informació, lús de la competència digital en la busca d'informació contrastada, la creació de continguts i la participació en intercanvis comunicatius, la planificació i gestió de projectes, l'organització d'equips de treball cooperatiu, les competències socials i cíviques, etc.

Els criteris d'avaluació han sigut redactats com a resultats d'aprenentatge, que concreten allò que l'estudiant ha de saber, comprendre, saber fer i valorar, i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaliació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge.

Donada la gran varietat de continguts i la naturalesa de la matèria, es poden dissenyar diferents estratègies metodològiques i programar una gran diversitat d'activitats. És important transmetre la idea que la ciència és una activitat en permanent construcció i revisió, amb una relació molt estreta amb la tecnologia i grans implicacions en la societat. S'ha de procurar partir de problemes reals o situacions de la vida quotidiana per a contextualitzar la matèria, afavorir la transferència d'allò que s'ha après a altres contextos i donar-li sentit a l'aprenentatge. Així, es poden plantejar distinthes activitats com a treballs d'investigació, activitats experimentals, resolució de problemes, activitats d'interacció comunicativa i argumentació, etc., la qual cosa proporcionarà una formació més completa, es motiva l'alumnat i s'afavorix l'atenció a la diversitat d'estudiants amb interessos, ritmes i estils cognitius distints.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Ciències de la Terra i del Medi Ambient

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Medi ambient i fonts d'informació ambiental. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte de medi ambient. Teoria de sistemes. Principis generals. Concepte de propietat emergent. Relacions causals. Diagrames causals. Complexitat i entropia. Tipus de sistemes. Realització de models de sistemes. Canvis ambientals al llarg de la història de la Terra. Teoria de Gaia. Relacions entre la humanitat i el medi ambient: recursos, riscos, impactes ambientals i gestió. Classificació de recursos atenent la taxa de renovació i utilitat. Mesures de gestió. Sostenibilitat. Classificació de riscos. Factors de risc: perillositat, vulnerabilitat i exposició. Mesures de predicció, prevenció i protecció davant del risc. Impactes ambientals associats. Mesures de prevenció, minimització i	BL1.1. Aplicar la dinàmica de sistemes als canvis ambientals ocorreguts com a conseqüència de l'aparició de la vida en la Terra i de les activitats humanes al llarg de la història, i realitzar models de sistemes analitzant les relacions causals entre els seus elements. BL1.2. Classificar els principals recursos i riscos, descriure els principals impactes ambientals associats a l'activitat humana, argumentant les seues causes i conseqüències, i debatre algunes actuacions individuals i mesures de gestió per a evitar el deteriorament del medi ambient i promoure'n la conservació.	CMCT CMCT CSC

restauració. La influència del progrés tècnic en els mètodes d'investigació. Tecnologies d'investigació i informació ambiental: GPS, teledetecció, radiometria, programes informàtics de simulació ambiental.	BL1.3. Identificar els principals instruments d'investigació i informació ambiental i les seues aplicacions, interpretar dades obtingudes a partir d'estes fonts i extraure conclusions, valorant la importància de les noves tecnologies en els estudis ambientals.	CMCT CD
--	--	------------

Bloc 2: Les capes fluides i la seua dinàmica. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estructura i composició de l'atmosfera. Distribució de l'aigua en la Terra. Aigües continentals i oceàniques. Balanç radiatiu de la Terra. Balanç global. Diferències longitudinals. Interacció atmosfera-hidrosfera: meteorologia i climatologia. Models de circulació global de vents. Influència de les masses continentals. Models de circulació oceànica: superficial i termohalina. Fenomen d'El Niño com a interacció atmosfera-hidrosfera-biosfera. Grans zones climàtiques. Microclimes. Interacció amb la biosfera: grans biomes. Meteorologia. Mapes meteorològics. Tipus de precipitacions. Riscos meteorològics. Mètodes de predicció i prevenció.	BL2.1. Identificar els components de l'atmosfera, relacionant-los amb el seu origen i distribució, i argumentar la importància de la capa d'ozó i de l'efecte d'hivernacle. BL2.2. Explicar la dinàmica atmosfèrica, establint la seua relació amb la radiació solar, el clima i els fenòmens atmosfèrics, explicar la formació dels diferents tipus de precipitacions i interpretar mapes meteorològics. BL2.3. Interpretar el funcionament de la hidrosfera com a regulador climàtic, relacionant-la amb la radiació solar i relacionar associar alguns fenòmens meteorològics com ara El Niño i els huracans amb els corrents oceànics. BL2.4. Identificar els riscos meteorològics, argumentar els factors que augmenten la seua perillositat, reconéixer mètodes de predicció i justificar mesures preventives i pal·liatives dels danys.	CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT CSC

Bloc 3: Contaminació de les capes fluides. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte de contaminació. Classificació pel seu origen, naturalesa i abast territorial. Contaminació atmosfèrica. Impactes locals, boirum clàssic i fotoquímic. Relació amb les condicions meteorològiques i topogràfiques. Contaminació acústica i contaminació lumínica.	BL3.1. Reconéixer el concepte de contaminació, catalogar els diferents contaminants atmosfèrics considerant el seu origen i la seua naturalesa, i relacionar el grau de contaminació amb determinades condicions meteorològiques i topogràfiques.	CMCT CSC

<p>Impactes regionals, pluja àcida. Grans impactes globals, disminució de la capa d'ozó, augment de l'efecte d'hivernacle i canvi climàtic. Contaminació de les aigües. Fonts de contaminació. Eutrofització. Sobreexplotació d'aquífers. Salinització. Marees negres. Indicadors biològics i químics de la qualitat de l'aqua: DBO, DQO, pH, temperatura, conductivitat i bioindicadors. Mesures de prediccio, prevencio i minimitzacio de la contaminacio. Potabilitzacio. Depuracio. Us sostenible de l'aqua. Mesures d'estalvi.</p>	<p>BL3.2. Descriure els impactes locals, regionals i globals de la contaminació atmosfèrica, analitzant les conseqüències ambientals, socials, econòmiques i sanitàries, justificar mesures predictives i preventives institucionals i proposar hàbits individuals i socials de disminució de la contaminació.</p> <p>BL3.3. Classificar els principals contaminants de les aigües superficials i subterrànies respecte al seu origen i naturalesa, i identificar els principals indicadors de qualitat de l'aqua.</p> <p>BL3.4. Analitzar els impactes derivats de la contaminació de l'aqua, com ara l'eutrofització, avaluar les repercussions ambientals, socials, econòmiques i sanitàries, justificar mesures predictives i preventives institucionals i proposar hàbits individuals i socials de disminució de la contaminació de l'aqua.</p> <p>BL3.5. Descriure els sistemes de potabilització de l'aqua per al consum humà i de depuració de les aigües residuals, esquematitzant les fases de la potabilització i del procés de depuració en una EDAR, i justificar la necessitat d'adoptar mesures d'estalvi.</p>	CMCT CSC
---	---	-------------

Bloc 4: La geosfera i riscos geològics. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fluxos d'energia en el planeta Terra. Riscos derivats dels processos interns: sismicitat i manifestacions volcàniques. Riscos derivats dels processos externs: fenòmens de vessant, inundacions, subsidències. Mètodes de prediccio de riscos i mesures de prevencio, proteccio i minimitzacio de danys. Ordenació del territori. El relleu com a resultat de la interacció entre la dinàmica interna i externa. Recursos minerals i energètics de la geosfera. Impactes associats a la seua extracció i ús. Mesures de prevencio i minimitzacio d'impactes i de reparació de danys. Us sostenible. Fonts d'energia renovables: energia solar, eòlica, geotèrmica i mareomotriu.	<p>BL4.1. Relacionar les manifestacions de l'energia interna de la Terra amb els riscos sísmic i volcànic, reconéixer els factors que determinen la seua perillositat, així com les seues conseqüències, i identificar mètodes de prediccio i mesures de prevencio, proteccio i minimitzacio de danys.</p> <p>BL4.2. Identificar els factors que intervenen en els riscos derivats de processos externs, reconéixer les seues conseqüències, identificar mètodes de prediccio i argumentar mesures de gestió per a previndre i minimitzar danys.</p> <p>BL4.3. Interpretar el relleu com a resultat de la interacció de la dinàmica interna i externa, relacionant-les amb l'energia interna, l'energia solar i la mareomotriu.</p>	CMCT CSC

	<p>gravetat.</p> <p>BL4.4. Relacionar l'extracció i utilització de recursos minerals i energètics amb els impactes ocasionats i els riscos associats, i avaluar mesures de prevencio, minimitzacio i reparació de danys i impactes.</p> <p>BL4.5. Argumentar mesures d'ús eficient dels recursos minerals i energètics i avaluar la rendibilitat econòmica, social i mediambiental de les fonts d'energia renovables com ara la solar, l'eòlica, la geotèrmica i la mareomotriu.</p>	CMCT CSC
--	--	-------------

Bloc 5: Dinàmica de la biosfera i de les interfases. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estructura tròfica de la biosfera: cicle de matèria i flux d'energia. Nivells tròfics. Cicles biogeoquímics. Relacions intraespècifiques i interespècifiques.	BL5.1. Descriure l'estructura i components de la biosfera, analitzar els cicles de matèria i fluxos d'energia, esquematitzant les relacions tròfiques i els cicles biogeoquímics, i identificar els paràmetres tròfics i els factors limitants de la producció primària.	CMCT CAA
Factors abiotícs limitants de la producció en ecosistemes terrestres i aquàtics: llum, aigua, temperatura, salinitat.	BL5.2. Analitzar els mecanismes naturals d'autoregulació dels ecosistemes, argumentant la importància del seu equilibri i la seua evolució.	CMCT
Paràmetres tròfics: biomassa, producció, productivitat, biodiversitat. Successions ecològiques.	BL5.3. Argumentar la importància biològica, social, econòmica i cultural de la biodiversitat, avaluar la repercussió de l'acció humana sobre els ecosistemes i la disminució de la biodiversitat, i proposar mesures que disminuïsquen el seu impacte.	CMCT CSC
Biodiversitat. Importància biològica, social, econòmica i cultural. Impactes en la biosfera.	BL5.4. Descriure el procés d'edafogènesi, relacionant els factors formadors amb els tipus de sòls, reconéixer el seu valor com a recurs fràgil i no renovable, analitzar els impactes ambientals i riscos derivats que l'afechten, identificant-ne les causes i conseqüències, i debatre mesures de diagnòstic, prevenció i minimització dels riscos i impactes.	CMCT CSC
El sòl. Edafogènesi, factors formadors. Estructura del sòl, processos edàfics. Tipus de sòls. Riscos i impactes en els sòls.	BL5.5. Reconéixer les característiques i la dinàmica del sistema litoral argumentant el seu valor com a font de recursos i biodiversitat, identificar	CMCT CSC
Sistema litoral. Característiques i dinàmica. Recursos, riscos i impactes del sistema litoral.		
Mesures de gestió: detecció i prevenció de riscos, minimització d'impactes i reparació de danys.		

	els riscos i impactes que l'affecten i proposar mesures de conservació.	
--	---	--

Bloc 6: Gestió i desenrotllament sostenible. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Models de desenrotllament: liberal, conservacionista, sostenible. Instruments de gestió ambiental: noves tecnologies, ordenació del territori, avaluació d'impacte ambiental, mesures correctores, gestió de residus. Política ambiental global, europea, nacional i local. Legislació mediambiental. Organismes nacionals i internacionals en matèria mediambiental. Convenis i cimeres internacionals. Protocol de Kyoto. Espais naturals protegits. Nivells de protecció.</p>	<p>BL6.1. Argumentar les diferències entre els distints models de desenrotllament i relacionar el grau de desenrotllament dels països, associat al consum de productes i d'energia, amb l'explotació de recursos naturals i el deteriorament del medi ambient.</p> <p>BL6.2. Analitzar distints instruments de gestió ambiental, com a matrius d'avaluació ambiental i mapes d'ordenació del territori, concloent impactes i mesures correctores.</p> <p>BL6.3. Determinar l'origen dels residus, analitzar les fases del seu tractament, valorant críticament els beneficis de la recollida selectiva, la reutilització i el reciclatge i avaluar les conseqüències de la seua producció.</p> <p>BL6.4. Reconéixer els principals organismes nacionals i internacionals en matèria mediambiental, així com legislació bàsica sobre medi ambient, i justificar la necessitat de protecció dels espais naturals.</p>	CMCT CSC

Bloc 7: Metodologia científica. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El coneixement científic com a activitat humana en contínua evolució i revisió, vinculat a les característiques de la societat en cada moment històric. Contribució de la ciència a la millora de la qualitat de vida i a l'adquisició d'actituds crítiques per a prendre en la presa de decisions fonamentades davant dels problemes de la societat. Característiques bàsiques de la metodologia científica. Utilització del llenguatge científic en la comprensió d'informacions i dades, la comunicació de les pròpies idees, la discussió raonada i l'argumentació</p>	<p>BL7.1. Justificar la influència de la ciència en les activitats humanes i en la forma de pensar de la societat en diferents èpoques, demostrar curiositat i esperit crític cap a les condicions de vida dels sers humans, així com respecte a la diversitat natural i cultural i als problemes ambientals, realitzar les tasques acadèmiques o i de la vida quotidiana amb rigor i prendre decisions fonamentades davant d'actuacions relacionades amb la ciència i la tecnologia.</p>	CMCT CSC

<p>sobre problemes de caràcter científic. Busca, selecció, registre i interpretació d'informació de caràcter científic, en diverses fonts actualitzades i rigoroses en la matèria utilitzant tecnologies de la informació i la comunicació. Identificació de preguntes i plantejament de problemes que puguen respondre's per mitjà d'investigació científica, formulació d'hipòtesis, contrastació i posada a prova a través de l'experimentació. Aplicació de procediments experimentals, control de variables, presa i representació de les dades, ànalisi i interpretació d'estes. Maneig acurat dels materials i instruments bàsics del laboratori i respecte per les normes de seguretat en este. Elaboració de conclusions, redacció d'informes i comunicació de resultats. Aplicació de les pautes del treball científic en la planificació i realització d'experiències i projectes d'indagació sobre el medi ambient.</p>	<p>BL7.2. Reconéixer i utilitzar la terminologia conceptual de l'assignatura per a interpretar el significat d'informacions sobre fenòmens naturals i comunicar les seues idees sobre temes de caràcter científic.</p> <p>BL7.3. Buscar i seleccionar informació sobre temes científics de forma contrastada a partir de la comprensió i interpretació de textos orals i escrits, contínus i discontinus, en distints mitjans (pàgines web especialitzades i institucions científiques i d'investigació i divulgació, revistes científiques, administracions públiques amb competències en ciència i tecnologia, museus científics, diaris, encyclopédies, comunitats de pràctiques i xarxes socials) i registrar-la en paper o digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL7.4. Plantejar problemes rellevants com a punt de partida d'una investigació documental o experimental, formulant preguntes sobre fenòmens naturals i proposar les hipòtesis adequades per a contrastar-les a través de l'experimentació o l'observació i l'argumentació.</p> <p>BL7.5. Realitzar un treball experimental aplicant les destreses del treball científic (control de variables, registre sistemàtic d'observacions i resultats, etc.), manejar amb cura els instruments de laboratori, respectar les normes de seguretat en el laboratori o en eixides de camp i interpretar els resultats per a contrastar les hipòtesis formulades.</p> <p>BL7.6. Planificar i gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, descrivint accions, recursos, materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prenen decisions raonades i assumint riscos per a transformar les dificultats en possibilitats i responsabilitzant-se de les pròpies accions, i avaluar-ne el procés i els resultats.</p> <p>BL7.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i aconseguisquen metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i</p>	CMCT CCLI CAA CD CCLI CMCT CAA CMCT CAA CAA SIEE CAA SIEE SIEE CAA CSC
---	---	---

	discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	
	BL7.8. Escriure les conclusions dels seus treballs, experiències, investigacions o projectes per mitjà de textos prèviament planificats, en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals i les normes de correcció ortogràfica i gramatical segons les propietats textuales de cada gènere i situació comunicativa, i crear continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic i didàctic i un llenguatge no discriminatori, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web i coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.	CCLI CAA CD
	BL7.9. Exposar en públic les conclusions dels seus estudis documentals, experiències o projectes de manera clara, ordenada i creativa amb el suport de recursos de distinta naturalesa (textuals, gràfiques, audiovisuals, etc.), expressant-se oralment amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA CD
	BL7.10. Participar en intercanvis comunicatius (debats, entrevistes, col·loquis i conversacions) de l'àmbit personal, acadèmic o social aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva de forma col·laborativa filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant ferramentes TIC, serveis del web social o mòduls en entorns virtuals d'aprenentatge i comportar-se correctament en aixa comunicació per a previndre, denunciar i protegir altres de situacions de risc com el ciberassetjament.	CCLI CAA CD
	BL7.11. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	SIEE CSC

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

CULTURA CIENTÍFICA

4t ESO I 1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

En l'imparable progrés de la societat dels últims segles, que ens ha catapultat cap als temps de la immediata electrònica, de la societat de la informació i la globalització, han tingut un protagonisme especial els èxits científics i tecnològics, per la qual cosa un ciutadà de principis del segle XXI no pot interpretar el món que li ha tocat viure si no té una cultura científica bàsica i, per això, és sense cap dubte imprescindible que els alumnes de l'ESO i el Batxillerat, independentment de l'itinerari formatiu que seguiran, adquirisquen els coneixements bàsics del substrat científic que permet avançar a la humanitat.

Eixe protagonisme que té la ciència en la societat actual es percep dia a dia en els mitjans de comunicació amb temes capitals com les troballes astronòmiques, que permeten al ser humans ubicar-se en l'univers; el debat sempre obert entre desenrotllament econòmic i les seues conseqüències sobre el medi ambient, o els interrogants morals i ètics que susciten els avanços en el camp de la genètica. Per això, cal dotar tots els estudiants de l'ESO i el Batxillerat d'una alfabetització científica que els permeta tindre opinió i sentit crític en tots estos debats que accompanyen el progrés de la ciència i la tecnologia, i que estan sempre vius en el carrer.

Així mateix, el mètode científic ha transcendit més enllà de les matèries científiques clàssiques, i hui inspira el treball de nombrosos àmbits del coneixement humà com, per exemple, la història, la sociologia i l'economia. Això obliga que tot alumne de l'ESO i el Batxillerat conega l'essència de la metodologia pròpia de l'activitat científica com a cresol d'avanços socials.

La Cultura Científica de 4t de l'ESO té com a objectiu establir les bases del coneixement científic i, per això, es desenrotlla en blocs que analitzen temes generals, com el coneixement que tenim de l'univers observable, els avanços tecnològics i el seu impacte ambiental, i la qualitat de vida.

En 1r de Batxillerat la Cultura Científica s'endinsa en continguts més complexos, com l'origen de la vida, els avanços en biomedicina, la revolució genètica i les noves tecnologies en comunicació i informació.

Tant en l'ESO com en el Batxillerat l'àrea de Cultura Científica és especialment propícia a l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, per a demanar informació sobre temes científics d'actualitat, diferenciant les fonts fiables d'aquelles que no mereixen atenció, utilitzant filtres adequats als fluxos d'informació; així com,

per a presentar i exposar els treballs que els alumnes realitzen tant de forma individual com en equip, donant peu a debats enriquidors sobre els temes tractats.

Quant a l'avaluació, en la llista de continguts i criteris d'avaluació es troben implícits els estàndards d'aprenentatge avalables, que concreten el que l'estudiant ha de saber, comprendre i saber fer en l'àrea de Cultura Científica, i que faciliten el disseny de proves estandarditzades i comparables. I en relació amb l'atenció a la diversitat, s'establiran les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les evaluacions s'adapten a les circumstàncies de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Cultura Científica

Curs 4t ESO

Bloc 1: Procediments de treball. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi de la informació científica. Importància de la I+D en la vida quotidiana. Comunicació de conclusions.	BL1.1. Interpretar textos orals i escrits de naturalesa científica procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut. BL1.2. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit científic utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.3. Reconéixer la terminologia conceptual de la ciència i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites. BL1.4. Escriure textos de naturalesa científica en diversos formats i suports, cuidant els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts científiques de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de presentació dels continguts, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos, citant adequadament la seua procedència. BL1.6. Presentar informació sobre un tema científic, comentar articles i analitzar el paper de la investigació científica en la nostra societat obtenint la informació de suports tradicionals o Internet i defenent en públic les seues conclusions.	CCLI SIEE CCLI CAA CCLI CCLI CAA CCLI CD CCLI CD

	BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. BL1.8. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL1.9. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis del web per a analitzar el paper de la investigació científica en la nostra societat, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències. BL1.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts. BL1.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i discrepàncies.	CD CSC CD CSC CD SIEE CAA SIEE CSC
--	--	--

Bloc 2: L'univers. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'univers: origen i evolució. L'organització de l'univers. Matèria fosca. Forats negres. Les estrelles i la seua evolució. El sistema solar: formació, estructura i característiques.	BL2.1. Analitzar les diferents teories científiques sobre l'origen, evolució i final de l'univers, establint els arguments que les sustenten i utilitzar la teoria del Big Bang per a explicar l'origen de l'univers. BL2.2. Establir l'organització de l'univers conegut i situar-hi el sistema solar,	CCLI CMCT CMCT

	determinant, amb l'ajuda d'exemples, els aspectes més rellevants de la Via Làctia. BL2.3. Explicar l'estructura de l'univers a partir de l'existència de matèria fosca. BL2.4. Argumentar l'existència dels forats negres i descriure les principals característiques. BL2.5. Esbrinar les fases de l'evolució estel·lar i aplicar els coneixements per a descriure en quina d'estes es troba el nostre Sol. BL2.6. Explicar la formació del sistema solar i descriure la seua estructura i característiques principals. BL2.7. Justificar les condicions que ha de tindre un planeta perquè puga albergar vida. BL2.8. Resumir els esdeveniments científics històrics fonamentals per a explicar el coneixement actual de l'univers.	CMCT CCLI
--	---	--------------

Bloc 3: Aspectes tecnològics i el seu impacte ambiental. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els problemes mediambientals: causes i conseqüències. Implicacions socials presents i futures dels problemes mediambientals. Tractament de dades mediambientals: extracció i interpretació de la seua informació. La necessitat de noves fonts d'energia. Avantatges i inconvenients de les noves fonts d'energia. La pila de combustible: aplicacions tecnològiques. Sostenibilitat.	BL3.1. Establir la relació entre els problemes mediambientals i les seues causes per a predir les seues conseqüències i plantejar possibles solucions. BL3.2. Avaluar els impacts de la sobreexplotació dels recursos naturals, contaminació, desertització, tractaments de residus i pèrdua de biodiversitat per a proposar solucions i actituds personals i col·lectives per a pal·liar-los. BL3.3. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.	CMCT CSC CMCT CSC SIEE SIEE CAA

	BL3.4. Seleccionar tot tipus de dades mediambientals per a extraure i interpretar la informació, establint conclusions a partir d'estes. BL3.5. Establir els avantatges i els inconvenients de les diferents fonts d'energia, tant renovables com no renovables, per a comparar-les. BL3.6. Explicar el funcionament de la pila de combustible, les seues aplicacions i avantatges, a partir de l'obtenció i l'ús de l'hidrogen com a font d'energia. BL3.7. Analitzar les implicacions mediambientals dels principals tractats i protocols internacionals sobre la protecció del medi ambient per a argumentar sobre la necessitat d'una gestió sostenible de recursos.	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC
--	---	---

Bloc 4: Qualitat de vida. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vida i salut. Malalties més freqüents: característiques, causes i tractaments. Malalties infeccioses i no infeccioses. Sistema immunològic. La malaltia al llarg de la història. Les vacunes: importància i actuació. Consum de drogues: efectes sobre l'organisme. Estils de vida saludable. Alimentació i salut: dieta sana.	BL4.1. Entendre la definició de salut que dóna l'Organització Mundial de la Salut (OMS) per a estudiar les malalties més freqüents. BL4.2. Descriure les característiques dels microorganismes patògens i les malalties infeccioses més importants per a identificar els mitjans de contagi i etapes del seu desenrotllament. BL4.3. Estructurar els mecanismes de defensa que posseeix l'organisme humà per a establir la funció que exercixen. BL4.4. Analitzar les causes, efectes i tractaments de les malalties greus més comuns per a establir les principals línies de prevenció i actuació. BL4.5. Resumir els fets històrics més rellevants en l'avanç de la prevenció, detecció i tractament de les malalties per a entendre la importància de la penicil·lina en la lluita contra les infeccions i la seua repercussió social, i	CSC CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT

	avaluar el perill de crear resistències als fàrmacs. BL4.6. Analitzar el perill que comporta el consum de drogues a partir de l'estudi dels seus efectes en l'organisme per a previndre la drogoaddicció. BL4.7. Establir la relació entre alimentació i salut, comparant els estils de vida saludables i els que no ho són, per a fomentar una dieta sana i una vida saludable.	CSC CMCT CSC CMCT
--	--	--------------------------------

Bloc 5: Nous materials. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Influència dels distints materials i recursos en el desenrotllament de la humanitat. Matèries primeres: obtenció i repercussions. Nous materials, aplicacions presents i futures.	BL5.1. Relacionar el progrés humà amb el descobriment de les propietats de certs materials que permeten la seua transformació i aplicacions tecnològiques i analitzar la relació dels conflictes entre pobles com a conseqüència de l'explotació d'estos recursos naturals . BL5.2. Descriure el procés d'obtenció de diversos materials i valorar-ne el cost econòmic i mediambiental, per a avaluar el problema dels abocaments tòxics o de la corrosió dels materials en l'àmbit ambiental i social. BL5.3. Justificar la necessitat de l'estalvi, reutilització i reciclatge de materials en termes econòmics i mediambientals. BL5.4. Definir el concepte de nanotecnologia i descriure les seues aplicacions presents i futures en diferents camps. BL5.5. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de quart de l'ESO, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.	CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT SIEE CSC

Curs 1r Batxillerat		
Bloc 1: Procediments de treball. Curs 1r de batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi de la informació científica. Comunicació de conclusions. Importància de la I+D en la vida quotidiana.	BL1.1. Interpretar textos orals de naturalesa científica procedents de fonts diverses per a obtindre informació i reflexionar sobre el contingut. BL1.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit científic, amb una pronunciació clara, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.3. Participar en intercanvis comunicatius en l'àmbit científic utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.4. Reconéixer la terminologia conceptual de la ciència i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites. BL1.5. Llegir textos de formats diversos i naturalesa científica utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut. BL1.6. Escriure textos de naturalesa científica en diversos formats i suports, cuidant els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts científiques de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de presentació dels continguts, tant en paper com digitalment, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos, i citar-ne adequadament la procedència. BL1.8. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, utilitzant les TIC i aplicant bones formes de conducta en la comunicació, i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el	CCLI SIEE CCLI CAA CCLI CSC CCLI CCLI CAA CCLI CAA CCLI CD CSC CD

	ciberassetjament.	
	BL1.9. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques per a registrar informació científica, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.	CD
	BL1.10. Utilitzar aplicacions informàtiques per a resoldre problemes i recrear experiments científics.	CMCT CD
	BL1.11. Analitzar el paper que la investigació científica té com a motor de la nostra societat i la seua importància al llarg de la història.	CMCT CSC
	BL1.12. Analitzar la importància de la I+D en la vida quotidiana per a generar coneixement, aplicacions científiques i desenrotllament tecnològic.	CMCT CD
	BL1.13. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes científics, fent propostes creatives i confiant en les seues possibilitats i prendre decisions raonades i responsables.	SIEE CAA
	BL1.14. Planificar tasques o projectes científics, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, considerant diverses alternatives, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts.	SIEE CAA
	BL1.15. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	SIEE CAA
	BL1.16. Organitzar un equip de treball i distribuir responsabilitats i gestionar recursos perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant	SIEE CAA CSC

amb responsabilitat i sentit ètic.

Bloc 2: La Terra i la vida. Curs 1r de Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Teoria de la deriva continental. Tectònica de plaques. Origen de la vida en la Terra. La selecció natural.	BL2.1. Justificar la teoria de la deriva continental a partir de les proves geogràfiques, paleontològiques, geològiques i paleoclimàtiques. BL2.2. Utilitzar la tectònica de plaques per a explicar l'expansió del fons oceànic i l'activitat sísmica i volcànica en les vores de les plaques. BL2.3. Relacionar l'existència de diferents capes terrestres amb la propagació de les ones sísmiques a través d'estes. BL2.4. Explicar les diferents teories sobre l'origen i desenrotllament de la vida en la Terra. BL2.5. Descriure les proves biològiques, paleontològiques i moleculars en què es basa la teoria de l'evolució de les espècies. BL2.6. Enfrontar les teories de Darwin i Lamarck per a explicar la selecció natural. BL2.7. Establir les diferents etapes evolutives dels homínids fins a arribar a l'homo sapiens, identificant les seues característiques fonamentals, com ara capacitat cranial i alçada. BL2.8. Analitzar de forma crítica les informacions associades a l'univers, la Terra i a l'origen de les espècies, distingint entre informació científica real, opinió i ideologia.	CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CAA SIEE

Bloc 3: Avanços en biomedicina. Curs 1r de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

Anàlisi de l'evolució històrica en la consideració i tractament de les malalties. Avaluació de les alternatives a la medicina tradicional. Trasplantaments. La investigació medicofarmacèutica. Ús responsable del sistema sanitari i els medicaments.	BL3.1. Reconéixer l'evolució històrica dels mètodes de diagnòstic i tractament de les malalties. BL3.2. Reconéixer l'existeixença d'alternatives a la medicina tradicional, avaluant si tenen fonament científic o no i els riscos que pogueren comportar. BL3.3. Proposar els trasplantaments com a alternativa en el tractament de certes malalties, tenint en compte els seus avantatges i inconvenients. BL3.4. Descriure el procés que segueix la indústria farmacèutica per a descobrir, desenrotllar, assajar i comercialitzar els fàrmacs. BL3.5. Justificar la necessitat de fer un ús racional de la sanitat i dels medicaments.	CMCT CSC
--	--	-------------

Bloc 4: La revolució genètica. Curs 1r de Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Desenrotllament històric de la genètica. La informació genètica. Desxifrant el genoma humà. Aplicacions de la genètica i les seues repercussions socials i econòmiques.	BL4.1. Explicar el desenrotllament històric de la genètica. BL4.2. Saber ubicar la informació genètica que posseeix tot ser viu i establir la relació jeràrquica entre les distintes estructures, des del nucleòtid fins als gens responsables de l'herència. BL4.3. Explicar la forma en què es codifica la informació genètica en l'ADN, justificant la necessitat d'obtindre el genoma complet d'un individu i desxifrar-ne el significat. BL4.4. Analitzar les aplicacions de l'enginyeria genètica en l'obtenció de fàrmacs, transgènics i teràpies genèiques. BL4.5. Establir les repercussions socials i econòmiques de la reproducció assistida, la selecció i conservació d'embrions.	CMCT CMCT CMCT CSC
	BL4.6. Descriure i analitzar les possibilitats que oferix la clonació en diferents camps. BL4.7. Reconéixer els diferents tipus de cèl·lules mare en funció de la seua procedència i capacitat generativa i establir en cada cas les aplicacions principals. BL4.8. Explicar, de forma crítica, els avanços científics relacionats amb la genètica, els seus usos i conseqüències mèdiques i socials. BL4.9. Explicar els avantatges i inconvenients dels aliments transgènics, raonant la conveniència o no del seu ús.	CEC CMCT CSC
		CMCT CEC

	BL4.6. Descriure i analitzar les possibilitats que oferix la clonació en diferents camps. BL4.7. Reconéixer els diferents tipus de cèl·lules mare en funció de la seua procedència i capacitat generativa i establir en cada cas les aplicacions principals. BL4.8. Explicar, de forma crítica, els avanços científics relacionats amb la genètica, els seus usos i conseqüències mèdiques i socials. BL4.9. Explicar els avantatges i inconvenients dels aliments transgènics, raonant la conveniència o no del seu ús.	CMCT CEC
--	---	-------------

Bloc 5: Noves tecnologies en comunicació i informació. Curs 1r de Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La revolució informàtica. Avanços més significatius de la tecnologia actual. Beneficis i problemes dels avanços tecnològics.	BL5.1. Reconéixer l'evolució històrica de l'ordinador en termes de grandària i capacitat de procés. BL5.2. Explicar com s'emmagatzema la informació en diferents formats físics, com ara discs durs, discs òptics i memòries, tenint en compte els avantatges i inconvenients de cada un d'estos. BL5.3. Utilitzar amb propietat conceptes específicament associats a l'ús d'Internet. BL5.4. Comparar les prestacions de dos dispositius del mateix tipus, un basat en la tecnologia analògica i un altre en la digital. BL5.5. Determinar el fonament d'alguns dels avanços més significatius de la tecnologia actual: com s'establix la posició sobre la superfície terrestre amb la informació rebuda dels sistemes de satèl·lits GPS o GLONASS; infraestructura bàsica que requerix l'ús de la telefonia mòbil; tecnologia LED i els avantatges que suposa la seua aplicació en pantalles planes	CMCT CSC
		CMCT CD
		CCLI
		CMCT CSC
		CMCT CSC CAA

	d'il·luminació.	
	BL5.6. Reconéixer de forma crítica la constant evolució tecnològica i el consumisme que origina en la societat.	CMCT CSC
	BL5.7. Justificar l'ús de les xarxes socials i assenyalar-ne els avantatges que oferixen, els riscos que suposen i les solucions que s'utilitzen.	CMCT CSC
	BL5.8. Descriure en què consistixen els delictes informàtics més habituals, posant de manifest la necessitat de protegir les dades per mitjà d'encriptació, contrasenya, etc.	CMCT CSC
	BL5.9. Demostrar per mitjà de la participació en debats, elaboració de redaccions i/o comentaris de text, que s'és conscient de la importància que tenen les noves tecnologies en la societat actual.	CAA CCLI SIEE

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

CULTURA CLÀSSICA

ESO

INTRODUCCIÓ

L'assignatura de Cultura Clàssica té com a finalitat facilitar a l'alumnat una visió inicial i global de les civilitzacions grega i romana en els àmbits literari, artístic, filosòfic, científic i lingüístic, perquè, a partir de l'estudi dels seus principals aspectes, puga prendre consciència de la pervivència i actualitat d'estos en la cultura occidental. Es pretén iniciar l'alumnat en un exercici de reflexió i anàlisi més precís i crític del seu entorn sociocultural i lingüístic, així com fomentar l'interès per la conservació del

patrimoni cultural i artístic heretat.

Esta matèria contribuirà a la consecució d'aquells objectius de l'etapa de l'ESO que es relacionen amb les habilitats lingüístiques, els valors de tolerància i respecte, el desenrotllament de les capacitats afectives personals i en relació als altres, les destreses en el camp de les tecnologies, la reflexió crítica, el control del propi aprenentatge i el respecte a les manifestacions culturals.

Els continguts de l'assignatura estan dissenyats de manera seqüencial i organitzats per blocs temàtics, que amb lleugers matisos, es repartixen en els diferents cursos. Els blocs pertanyen a dos àmbits distints, però complementaris en l'estudi de qualsevol civilització i el seu llegat: el lingüístic i el no lingüístic.

En el primer bloc apareixen els continguts transversals que impregnen la metodologia de la matèria i que fan referència a la creació de contextos comunicatius específics, la utilització de les TIC en les aules, la gestió o planificació de projectes i tasques, tan importants en la programació competencial, les tècniques d'aprenentatge cooperatiu o a la presa de decisions personals o acadèmiques. El segon i tercer bloc, que tenen un caràcter introductori, estan destinats a contextualitzar en el temps i en l'espai els esdeveniments més importants de la història de les civilitzacions grega i romana. Els tres blocs següents es dediquen a l'estudi d'aspectes netament culturals de mitologia i religió, art, societat i vida quotidiana i literatura. És important la mitologia per la seua decisiva influència en la configuració de l'imaginari artístic i literari occidental, l'art pels vestigis que conformen el patrimoni històric, l'estudi de la vida social i familiar per la comparació d'èxits i problemes entre la societat grecollatina i l'actual, i la literatura, perquè la seua configuració en gèneres determina la nostra tradició literària. Finalment, l'últim bloc comprèn els continguts lingüístics, que partixen del concepte de família lingüística, per a centrar-se en les llengües indouropees, especialment el grec i el llatí, de les quals deriven gran part de llengües europees. S'inclou també els distints sistemes d'escriptura i la introducció de l'alfabet realitzada pels grecs. Finalment, en relació a les llengües modernes, destaca l'aportació del grec al lèxic científic i la creació de les llengües romàniques, a partir del llatí. Tots estos continguts permeten a l'alumnat aprofundir en la comprensió de la pròpia llengua i en l'ús d'esta com a element essencial per a la comunicació i l'adquisició de coneixements. En tots els blocs s'estudia la pervivència del llegat grecollatí per a analitzar els elements de l'hèritage clàssic que continuen sent referents en la nostra cultura.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges, amb l'objecte de possibilitar la seua observació i la seua avaliació en contextos reals i d'obtindre evidències de l'exercici esperat per a cada nivell, de forma progressiva. L'assignatura de Cultura Clàssica, contribuïx especialment a desenrotllar en l'alumnat les competències de comunicació lingüística, la relació de les quals es dóna en tots els continguts de tots els blocs de l'àrea, en els seus cinc components: el lingüístic, el pragmàtic, el sociocultural, l'estrategic i el personal. També contribuïx a desenrotllar la competència d'aprendre a aprendre dotant l'alumnat de recursos i estratègies d'anàlisi i comprensió i facilitant-li mecanismes d'inferència. Finalment, contribuïx a desenrotllar les competències socials i cíviques i la consciència i expressions culturals per mitjà de l'estudi i la comparació dels models socials i polítics de l'antiguitat i els contemporanis i l'estudi de l'art, la mitologia i la literatura grecollatines com a substrats identificables i essencials de l'imaginari cultural occidental. Però este currículum amplia de manera notable l'espèctre competencial de l'assignatura de Cultura Clàssica, ja que incorpora continguts i criteris d'avaluació relacionats amb les competències digitals i sentit de la iniciativa i esperit emprendedor en els blocs iniciais dels diferents nivells, en els quals es proposen continguts molt relacionats amb la metodologia per a l'aprenentatge competencial i que fan referència a la gestió i planificació de projectes en grups cooperatius o a processos de cerca de la informació i creació de continguts en contextos digitals.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les matèries. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica; un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En este sentit, és imprescindible proposar nous enfocaments metodològics innovadors, basats en la interacció, l'Aprendentatge Dialògic i l'Aprendentatge Situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que els alumnes i les alumnes hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. Els mètodes actius poden recolzar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la

resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals.

Els principis metodològics exposats han de regir la metodologia específica de l'assignatura de Cultura Clàssica, en la qual s'afavoriran la interacció i el desenrotllament de contexts de comunicació dialògica, sobretot en aquells blocs més netament lingüístics, i l'aprenentatge situat per a aquells relacionats amb la civilització grecollatina en què es procurarà la realització de tasques amb una dimensió social, representacions, productes audiovisuals, creació de pàgines web, còmics, etc., en agrupaments heterogenis.

Quant a l'avaluació, la sintaxi dels criteris d'avaluació permet una millor selecció de procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge (provees objectives, qüestionaris, escales d'observació, escales de valoració, etc.). A més, com aporten detalls sobre la naturalesa de l'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.), orienten a l'hora de seleccionar i dissenyar situacions i provees d'avaluació i a integrar-les en les activitats d'ensenyança/aprenentatge habituals.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i avaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació i realitzar les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu facilitant la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Cultura Clàssica

Curs 1r ESO

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que puguen suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estrategies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge. Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre: la pervivència d'allò mític en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc. Aplicació de les estratègies de cerca d'informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, wikis, blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtratge en la cerca de la informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasi, de bibliografia i de bibliografia web. Iniciativa i innovació en la realització de projectes. Perseverança i flexibilitat	<p>BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.3. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar</p>	CCLI CAA CCLI CAA CD SIEE
davant de les decisions adoptades. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de les tasques i projectes de la matèria. Avaluació dels processos i resultats. Assumpció de l'error com a oportunitat. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa. Diàleg igualitari. Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu. Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per l'alumne mateix, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats. Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC. Comunicació amb la resta del grup o intercentres. Ús dels serveis de la web social: blogs, wikis, fòrums, pàgines web, correu electrònic, etc. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions	<p>amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-los a canvis imprevistos, transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a la presentació de treballs.</p> <p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.8. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	SIEE SIEE CAA CSC CD CD CSC SIEE CSC

Bloc 2: Geografia. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Marcs geogràfics de les civilitzacions grega i romana en el moment del seu apogeu cultural: segle de Pèrcles i època d'August	BL2.1. Identificar els marcs geogràfics de les civilitzacions grega i romana en el seu apogeu cultural i localitzar en mapes, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, els llocs rellevants, utilitzant les	CCLI CAA CEC

	estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.	
--	---	--

Bloc 3: Història. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Grècia. De l'època arcaica a l'època clàssica: fets històrics importants. Pèrcles Roma. De la monarquia a la república: fets històrics importants. Juli Cèsar	BL3.1. Identificar els fets històrics que caracteritzen les etapes de les civilitzacions grega i romana estudiades, les circumstàncies que originen els principals esdeveniments i el paper que exercixen els seus protagonistes, elaborant un eix cronològic.	CCLI CAA CEC

Bloc 4: Mitologia. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Principals déus i deesses: l'Olimp Principals herois i heroïnes: Hèrcules i els Heraclides. Els dotze treballs. Els argonautes Mitologia comparada: mitologia mediterrània i mitologia nòrdica	BL4.1. Identificar els diferents déus i deesses i herois i heroïnes de la mitologia grecollatina a través dels seus atributs, els trets que els caracteritzen i el seu àmbit d'influència i establir comparacions amb altres mitologies antigues per a evidenciar la similitud entre estes.	CCLI CAA CEC

Bloc 5: Art. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La ceràmica grega. Etapes, característiques i tipus de vasos. Representacions mitològiques en la ceràmica. Realització d'una fitxa tècnica de, almenys, un vas de cada etapa. Característiques de l'arquitectura grega: l'Acròpolis.	BL5.1. Reconéixer les característiques essencials de l'art grec i romà, i la seua funcionalitat i relacionar manifestacions artístiques actuals amb els seus models clàssics.	CCLI CAA CEC
Característiques de l'arquitectura romana: l'arc de triomf, el panteó, la basílica, el fòrum. Presència de la civilització clàssica en les manifestacions artístiques actuals.	B.5.2. Identificar els principals monuments i obres d'art clàssics del patrimoni espanyol, organitzant-los en un eix cronològic i localitzant-los en un mapa.	CCLI CAA CEC

Bloc 6: Societat i vida quotidiana. Curs 1r ESO

60

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vida quotidiana: Indumentària i higiene. Relació amb l'estatus social. <i>Ab ovo usque ad malam</i> : aliments i begudes. El banquet/el <i>symposium</i> . L'educació de xiquets i xiquetes. Els jocs. Les hores, els dies i els mesos. La jornada diària. Clients i patrons a Roma	BL6.1. Descriure la indumentària grecoromana, relacionant-la amb l'estatus social, els aliments i begudes i els mètodes d'higiene propis del món grecoromà, contrastant-ho tot amb l'actualitat, per a establir les semblances i les diferències amb la nostra civilització. B.6.2. Comparar el sistema educatiu a Grècia i a Roma amb l'actual, establint les diferències que hi havia entre l'educació dels xiquets i de les xiquetes, i relacionar els diferents tipus de jocs, buscant correlats amb els actuals, per a evidenciar l'herència grecoromana.	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC CEC
	BL6.3. Reconéixer en el nostre sistema actual del còmput del temps el deute a la civilització grecoromana, establint correlats entre diverses llengües modernes, el llatí i la llengua pròpia i planificar una jornada diària d'un personatge grec o romà, comparant-la amb la nostra jornada diària.	CCLI CAA CSC CEC

Bloc 7: Llengua/lèxic. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Llengua Tipus d'escriptura: pictogràfica, sil·làbica, alfàbètica. Alfabets llatí i grec. Llengües romàniques i no romanços de la Península. Localització geogràfica. Lèxic Presència i reconeixement d'hel·lenismes i llatinismes en el llenguatge comú i el científicotècnic. Relació amb l'àtim originari. Elaboració de glossaris, segons el nivell.	BL7.1. Distingir l'alfabet llatí i grec, i reconéixer l'herència del primitiu alfabet grec en la resta dels alfabetos actuals. BL7.2. Localitzar en un mapa les llengües romàniques de la península Ibèrica i identificar-hi el substrat lingüístic comú, a partir d'un vocabulari conegut. BL7.3. Reconéixer hel·lenismes i llatinismes del llenguatge comú i de la terminologia científicotècnica d'origen grecollatí en la llengua pròpia i relacionar-los amb les paraules llatines o gregues originàries per a utilitzar-los amb propietat en contextos d'ús real o simulat.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CMCT CAA CEC

Curs 2n ESO

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que puguen suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre: la pervivència d'allò mític en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc.</p> <p>Aplicació de les estratègies de cerca d'informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, wikis, blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtratge en la cerca de la informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasi, de bibliografia i de bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació en la realització de projectes. Perseverança i flexibilitat davant de les decisions adoptades. Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de les tasques i projectes de la matèria. Avaluació dels processos i resultats. Assumpció de l'error com a oportunitat.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa. Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per l'alumne mateix, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats.</p> <p>Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC. Comunicació amb la resta del grup o intercentres. Ús dels serveis de la web social: blogs, wikis,</p>	<p>BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.3. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-los a canvis imprevistos, transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de gues el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empàtia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CD SIEE SIEE SIEE CAA CSC

fòrums, pàgines web, correu electrònic, etc. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions	<p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a la presentació de treballs, i saber com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.8. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	CD CD CSC SIEE CSC
---	---	--

Bloc 2: Geografia. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Marcs geogràfics de les civilitzacions grega i romana en el moment del seu apogeu cultural: segle de Pèrcles i època d'August	BL2.1. Identificar els marcs geogràfics de les civilitzacions grega i romana en el seu apogeu cultural i localitzar en mapes, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, els llocs rellevants, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.	CLI CAA CEC

Bloc 3: Història. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Grècia. De l'època clàssica a l'hellenisme: fets històrics importants. Alexandre el Gran Roma. De la república a l'imperi. La pau d'August. Fets històrics importants. August	BL3.1. Relacionar els fets històrics que caracteritzen les etapes de les civilitzacions grega i romana estudiades i explicar les circumstàncies que originen els principals esdeveniments i el paper que exerciten els seus protagonistes, elaborant un eix cronològic.	CCLI CAA CEC

Bloc 4: Mitologia. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Principals déus i deesses del panteó grecollatí. Principals herois i heroïnes: la casa d'Atreu i el cicle tebà. La guerra de Troia i les seues seqüèlles. Comparació entre els herois i heroïnes de la mitologia clàssica i els actuals. Principals mites. Comparació amb altres mitologies antigues: Egipte i Mesopotàmia. La mitologia grecollatina en les arts plàstiques	BL4.1. Identificar els diferents déus i deesses i herois i heroïnes de la mitologia grecollatina a través dels seus atributs, els trets que els caracteritzen i el seu àmbit d'influència i establir comparacions amb altres mitologies antigues i entre els herois actuals i els mitològics per a percebre la influència de la tradició clàssica en la cultura universal.	CCLI CAA CEC

Bloc 5: Art. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Grècia: Estils arquitectònics; temples i teatres: característiques i funcions; l'escultura. Roma: Monuments religiosos i civils: característiques i funcions; l'escultura. Característiques del mosaic romà. Representacions mitològiques en el mosaic. Realització d'una fitxa tècnica de les obres d'art. Presència de la civilització clàssica en les manifestacions artístiques actuals.	BL5.1. Reconéixer les característiques essencials de l'art grec i romà, i la seua funcionalitat i relacionar manifestacions artístiques actuals amb els seus models clàssics. BL5.2. Identificar els principals monuments i obres d'art clàssics del patrimoni espanyol, organitzant-los en un eix cronològic i localitzant-los en un mapa.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC
		o4

Bloc 6: Societat i vida quotidiana. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vida quotidiana: El matrimoni a Grècia i a Roma. El gineceu/l'androceu. Els ritus de pas. El naixement, la infància i la mort: les amfidromies i les apaturies a Grècia; els dies lustricis a Roma. Mites i divinitats relacionats amb el naixement, la infància i la mort. El còmput del temps. Instruments de mesura. El calendari. Mites i divinitats relacionats amb el temps.	BL6.1. Explicar la cerimònia del matrimoni a Grècia i a Roma, destacant les diferències entre homes i dones, i la funció d'este en la societat grecoromana, per a evidenciar les diferències i semblances amb l'actualitat. BL6.2. Descriure les característiques que envolten el naixement, el món de la infància i el món de la mort a Grècia i a Roma, i relacionar els ritus corresponents, per a evidenciar quins aspectes hem heretat d'estes civilitzacions. BL6.3. Relacionar el calendari grec i el romà entre si, establint les diferències, comparar el calendari romà amb l'actual i identificar els diferents instruments de mesura del temps, per a evidenciar la pervivència de la civilització grecoromana.	CCLI CAA CSC CEC CCLI CAA CSC CEC CCLI CAA CEC

Bloc 7: Llengua/lèxic. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Llengua Tipus d'escriptura: pictogràfica, sil·làbica, alfabetica. Alfabets llatí i grec. Llengües romàniques i no romanços de la Península. Localització geogràfica. Lèxic Presència i reconeixement d'hel·lenismes i llatinismes en el llenguatge comú i el científicotècnic. Relació amb l'àtim originari. Elaboració de glossaris, segons el nivell.	BL7.1. Distingir l'alfabet llatí i grec, i reconéixer l'erència del primitiu alfabet grec en la resta dels alfabetos actuals. BL7.2. Localitzar en un mapa les llengües romàniques de la península Ibèrica i identificar-hi el substrat lingüístic comú, a partir d'un vocabulari conegut. BL7.3. Reconéixer hel·lenismes i llatinismes del llenguatge comú i de la terminologia científicotècnica d'origen grecollatí en la llengua pròpria i relacionar-los amb les paraules llatines o gregues originàries per a utilitzar-los amb propietat en contextos d'ús real o simulat.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CMCT CAA CEC

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que puguen suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estrategies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre: la pervivència d'allò mític en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc.</p> <p>Aplicació de les estrategies de cerca d'informació variada sobre lèxic, vida quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, wikis, blogs i diccionaris en línia, utilitzant estrategies de filtratge en la cerca de la informació, i selecció de la informació, síntesis, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasi, de bibliografia i de bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació en la realització de projectes. Perseverança i flexibilitat davant de les decisions adoptades. Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de les tasques i projectes de la matèria. Avaluació dels processos i resultats. Assumpció de l'error com a oportunitat.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa. Diàleg igualitari.</p> <p>coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per l'alumne mateix, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats.</p> <p>Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC. Comunicació amb la resta del grup o intercentres. Ús dels serveis de la web social: blogs, wikis, fòrums, pàgines web, correu electrònic, etc.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p>	<p>BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.3. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-los a canvis imprevistos, transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i saber com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CD SIEE SIEE SIEE CAA CSC CD
	<p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CD CSC SIEE CSC

Bloc 2: Geografia. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Marcos geogràficos de les civilitzacions grega i romana en el moment del seu apogeu cultural: segle de Pàracles i època d'August; i en el de la seua màxima expansió: conquestes d'Alexandre i època de Trajà.	<p>BL2.1. Identificar els marcs geogràfics de les civilitzacions grega i romana en el seu apogeu cultural i en el territorial i localitzar en mapes, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, els llocs rellevants, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.</p>	CCLI CAA CEC

Bloc 3: Història. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Grècia: etapes, fets importants i dones i homes rellevants. Roma: etapes, fets importants i dones i homes rellevants. Influència de Grècia a Roma.	<p>BL3.1. Descriure les etapes de les civilitzacions grega i romana i explicar les circumstàncies que originen els principals esdeveniments, i el paper que exercinen els seus protagonistes, elaborant un eix cronològic.</p>	CCLI CAA CEC

Bloc 4: Mitologia. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

<p>Cosmogonia i cosmologia: les tres generacions de déus. Mites principals. El mite grec de la creació i la seua comparació amb altres religions o creences.</p> <p>Els mites naturals.</p> <p>Relació d'herois i heroïnes. Característiques que els i les definixen.</p> <p>La visió actual de l'heroí en relació amb la concepció antiga.</p> <p>Pervivència de la mitologia en les manifestacions artístiques.</p>	<p>BL4.1. Descriure els déus i deesses pertanyents a les tres generacions, assenyalant les seues característiques i actuacions, relacionar els herois i heroïnes de la mitologia grecollatina, assenyalant els trets que els caracteritzen i el seu àmbit d'influència, i establir comparacions amb altres mitologies antigues i entre els herois actuals i els mitològics per a percebre la influència de la tradició clàssica en la cultura universal</p>	CCLI CAA CEC
---	---	--------------------

Bloc 5: Art. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Grècia: Art ciclàdic, minoic i micènic. De l'art arcaic a l'hellenístic. Característiques i diferències.	BL5.1. Reconéixer les característiques essencials de l'art grec i romà, i la seua funcionalitat i relacionar manifestacions artístiques actuals amb els seus models clàssics.	CCLI CAA CEC
Roma: L'art etrusc, clàssic i paleocristià. Característiques i diferències.	BL5.2. Identificar els principals monuments i obres d'art clàssics del patrimoni espanyol, organitzant-los en un eix cronològic i localitzant-los en un mapa.	CCLI CAA CEC
Arquitectura: tipologia dels edificis a Grècia i a Roma. Presència de la civilització clàssica en les manifestacions artístiques actuals.		

Bloc 6: Societat i vida quotidiana. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Grècia: Organització política: Principals formes de govern. Institucions d'època clàssica.	BL6.1. Comparar les formes d'organització política a Grècia i a Roma, i identificar les seues característiques en el nostre actual sistema polític.	CCLI CAA CSC
Roma: Organització política: Principals formes de govern. Institucions: el <i>census honorum</i> .	BL6.2. Comparar els distints rols assignats als membres de les famílies actuals amb la grega i la romana i identificar els estereotips culturals.	CCLI CAA CSC
Presència de la civilització clàssica en els sistemes polítics actuals.	BL6.3. Relacionar les principals formes de treball en l'Antiguitat amb els coneixements científics i tècnics de l'època i comparar les antigues formes d'oci amb les actuals.	CCLI CAA CSC
Organització social a Grècia i Roma: les classes socials. La família: rols dels seus membres; situació de la dona. Comparació/relació amb l'actualitat. Treball i oci: oficis i activitats. Influència en el progrés del món occidental.		

Els jocs olímpics i la seua relació en el desenrotllament de la identitat social.
Panem et circenses.

Bloc 7: Llengua/lèxic. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Llengua Tipus d'escriptura: pictogràfica, sil·làbica, alfabètica. Alfabets llatí i grec. L'indoeuropeu: origen comú de les diferents llengües. Llengües romàniques i no romanços de la Península. Localització geogràfica. Lèxic Presència i reconeixement d'hel·lenismes i llatinismes en el llenguatge comú i el científicotècnic. Relació amb l'ètim originari. Elaboració de glossaris, segons el nivell.	BL7.1. Distingir l'alfabet llatí i grec, i reconéixer l'herència del primitiu alfabet grec en la resta dels alfàbets actuals. BL7.2. Localitzar en un mapa les llengües romàniques de la península Ibèrica i identificar-hi el substrat lingüístic comú, a partir d'un vocabulari conegut. BL7.3. Reconéixer hel·lenismes i llatinismes del llenguatge comú i de la terminologia científicotècnica d'origen grecollatí en la llengua pròpia i relacionar-los amb les paraules llatines o gregues originàries per a utilitzar-los amb propietat en contextos dús real o simulat.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CMCT CAA CEC

Curs 4t ESO

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que puguen suscitar interès: el paper de la dona en la societat, les classes socials, el sistema polític, la família, el respecte pel patrimoni, etc. Utilització d'estrategies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia, etc. i del respecte en l'ús del llenguatge. Elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre: la pervivència d'allò mític en les diferents manifestacions artístiques; la pervivència del lèxic grecollatí en la llengua pròpia; el patrimoni; la influència de l'organització política i social, etc. Aplicació de les estratègies de cerca d'informació variada sobre lèxic, vida	BL1.1. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc., i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, i registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o	CCLI CAA CCLI CAA CD

<p>quotidiana, patrimoni, pervivència de la cultura clàssica en diferents àmbits, etc. en diverses fonts i pàgines web especialitzades, wikis, blogs i diccionaris en línia, utilitzant estratègies de filtratge en la cerca de la informació, i selecció de la informació, síntesi, presentació de continguts, procediments de cites i paràfrasi, de bibliografia i de bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació en la realització de projectes. Perseverança i flexibilitat davant de les decisions adoptades. Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de les tasques i projectes de la matèria. Avaluació dels processos i resultats. Assumpció de l'error com a oportunitat.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa. Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Creació i edició de produccions audiovisuals amb dramatitzacions o diàlegs creats per l'alumne mateix, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats.</p> <p>Utilització de presentacions multimèdia per a exposar treballs realitzats de forma individual o en grup.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC. Comunicació amb la resta del grup o intercentres. Ús dels serveis de la web social: blogs, wikis, fòrums, pàgines web, correu electrònic, etc.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p>	<p>professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.3. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	SIEE
	<p>BL1.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-los a canvis imprevistos, transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	SIEE
	<p>BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	SIEE CAA CSC
	<p>BL1.6. Crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i text, amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i saber com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	CD
	<p>BL1.7. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva, filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	CD CSC
	<p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	SIEE CSC

Bloc 2: Geografia. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Marc geogràfic de les civilitzacions grega i romana al llarg de la seua història. Relació amb altres cultures.	BL2.1. Identificar els diferents marcs geogràfics de les civilitzacions grega i romana al llarg de la seua història, localitzant en mapes, en formats diversos i presentats en suport paper i digital, els llocs rellevants utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.	CCLI CAA CEC

Bloc 3: Història. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Etapes de la història de Grècia i Roma: característiques, fets importants, relacions amb altres civilitzacions, i dones i homes rellevants. Grups socials a Grècia i Roma: característiques i evolució. Presència de la civilització clàssica en l'organització social. La romanització d'Hispania: causes, fases i influència posterior.	BL3.1. Descriure les etapes de les civilitzacions grega i romana i explicar les circumstàncies que originen els principals esdeveniments i el paper que exerciten els seus protagonistes, elaborant un eix cronològic. BL3.2. Comparar les formes d'organització social de Grècia i Roma i la situació jurídica i social dels esclaus i de la dona i identificar les seues característiques en el nostre actual sistema social,avaluant de forma crítica la seua vigència. BL3.3. Explicar les causes, fases i conseqüències de la romanització d'Hispania, il·lustrant amb exemples els aspectes fonamentals que han influït en la història posterior del nostre país.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CSC CCLI CSC CEC

Bloc 4: Religió. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Principals déus i deesses del panteó grecollatí. Principals herois i heroïnes. Comparació entre els herois i heroïnes de la mitologia clàssica i els actuals. Principals mites. Comparació amb altres mitologies antigues.	BL4.1. Identificar els déus i deesses i heroïnes de la mitologia grecollatina, i establir comparacions significatives amb els actuals per a percebre la pervivència dels arquetips mítics, referents de la cultura universal.	CCLI CAA CEC

Principals característiques de la religió grecollatina. Comparació amb la religiositat actual. La religió oficial i els cultes privats a Roma. Manifestacions esportives de la Grècia clàssica. Comparació amb les actuals.	BL4.2. Descriu les característiques de la religió grecollatina i les diferències amb els cultes privats a Roma, i comparar les manifestacions esportives a Grècia amb les actuals.	CCLI CAA CSC CEC
---	--	---------------------------

Bloc 5: Art. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Art grec Arquitectura: estils arquitectònics. Característiques i funcions. L'escultura. Art romà. Arquitectura: les obres públiques. Característiques i funcions. L'escultura. Presència de la civilització clàssica en les arts i en les ciències.	BL5.1. Reconéixer les característiques essencials de l'art grec i romà, i la seua funcionalitat i relacionar manifestacions artístiques actuals amb els seus models clàssics. BL5.2. Identificar els principals monuments clàssics del patrimoni espanyol i europeu i les obres públiques romanes i organitzar-los en un eix cronològic i localitzar-los en un mapa.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

Bloc 6: Literatura. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els gèneres literaris: Èpica, lírica i teatre: característiques. Autors i obres representatius. Situació en eixos cronològics. Identificació i descripció dels gèneres en textos grecollatins traduïts. Presència de la civilització clàssica en la literatura i el pensament.	BL6.1. Llegir comprensivament fragments literaris seleccionats de totes les èpoques, reconeixent en els textos d'autors i autors grecollatins les característiques dels gèneres i en els textos d'autors i autors posteriors la pervivència de temes, motius o personatges de la tradició grecollatina, per a evidenciar una base cultural europea comuna.	CCLI CAA CEC

Bloc 7: Llengua/lèxic. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Llengua Alfabets llatí i grec. L'indoeuropeu: origen comú de les diferents llengües.	BL7.1. Distingir l'alfabet llatí i grec, i reconéixer l'erència del primitiu alfabet grec en la resta dels alfabets actuals.	CCLI CAA

Llengües romàniques i no romanços d'Espanya i d'Europa. Localització geogràfica. Lèxic Identificació i explicació d'hel·lenismes i llatinismes en llengües modernes a partir de l'àtim originari. Presència i reconeixement d'hel·lenismes i llatinismes en el llenguatge comú i el científicotècnic en la llengua de l'estudiant. Relació amb l'àtim originari. Composició i derivació. Elaboració de glossaris, segons el nivell.	BL7.2. Localitzar en un mapa les llengües indoeuropees, els idiomes moderns que se'n deriven i les llengües romàniques, i identificar-hi el substrat lingüístic comú, a partir d'un vocabulari donat. BL7.3. Explicar l'evolució de paraules de la llengua llatina a les llengües d'ús, aplicant les regles d'evolució fonètica i classificant-les en cultismes i paraules patrimonials per a reconéixer el distint mode d'incorporació al nostre lèxic. BL7.4. Reconéixer hel·lenismes i llatinismes del llenguatge comú i del científicotècnic i deduir el significat a partir de la seua descomposició i l'anàlisi etimològica, per a utilitzar-los amb propietat en contextos d'ús real o simulat.	CEC CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CMCT CAA CSC
--	--	---

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

DIBUIX ARTÍSTIC

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'assignatura de Dibuix Artístic en Batxillerat aprofundix en les destreses i els conceptes del dibuix adquirits en l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria per a usar-los com a ferramenta del pensament que participa en el procés creatiu, comunicatiu, plàstic i visual, contribuint a adquirir les competències necessàries per a la formació permanent de l'individu.

La matèria Dibuix Artístic I i II aporta coneixements teòrics, tècnics i estètics, i fomenta un pensament divergent. L'aprenentatge estètic ha de realitzar-se sobre bases teòriques i pràctiques que faciliten els fonaments i les destreses necessaris per al desenvolupament de la creativitat, l'esperit d'investigació i la formació permanent.

L'assignatura es desenvolupa durant dos cursos acadèmics de l'etapa de Batxillerat, amb el criteri organitzador de refermar en el primer curs les habilitats i els coneixements necessaris per al seu desenvolupament i posterior aplicació tècnica en el segon curs. De manera gradual i seqüencial, els coneixements i destreses adquirits en Dibuix Artístic I han de servir com a base sobre la qual s'assente Dibuix Artístic II. S'ensenyarà i s'aplicarà el principi de partir dels aspectes més generals als més particulars, perquè l'alumnat adquirisca les habilitats i els coneixements que li possibiliten la consecució d'aprenentatges significatius per mitjà del disseny de projectes globals.

En Dibuix Artístic I, l'alumnat analitza i aplica els continguts de la matèria de forma més objectiva i els blocs de continguts se centren en el dibuix com a ferramenta i en els principals elements configuratius que donen sentit a les formes, així com en els fonaments compositius que organitzen l'espai i li aporten significat visual. Els dos últims blocs d'aquest primer curs estan dedicats a tres de les qualitats expressives més importants com són el color, la textura i la llum. El segon curs explora més a fons dos conceptes fonamentals, és a dir, la forma i l'espai que l'envolta, a través de l'estudi de la figura humana i la perspectiva però, sobretot, se centra en aspectes més subjectius per a potenciar la capacitat creativa de l'estudiant i orientar-lo cap a les múltiples alternatives formatives artístiques més coincidents amb els seus interessos. Al treballar de forma creativa, l'alumnat desenvolupa la capacitat crítica i l'aplica a les seues creacions i a les dels seus companys; valora el fet artístic i el disfruta, i es sensibilitza cap a l'entorn per al gaudi estètic i com a aspecte motivador per al seu desenvolupament creatiu, potenciant la competència de consciència i expressió cultural.

Un dels objectius d'esta matèria és reconèixer els antecedents artístics i les aportacions que els artistes han fet a través de la història al dibuix, a les arts plàstiques i al disseny, i sobretot la presència i la funció del dibuix en les manifestacions artístiques contemporànies. El coneixement de l'evolució i la valoració positiva del dibuix artístic com a llenguatge expressiu, comunicatiu i de projecte reforçarà les aplicacions del dibuix artístic en una societat cada vegada més especialitzada i tecnològica. L'assignatura de Dibuix Artístic en esta etapa ha de proporcionar un panorama ampli de les seues aplicacions, i orientar i preparar per a altres ensenyances posteriors que l'alumnat puga cursar i per a les quals es requerirà la formació professional i creativa necessària en el camp artístic o tecnològic com són les Ensenyances Artístiques Superiors, Ensenyances Professionals d'Arts Plàstiques i Disseny, Belles Arts, entre altres. Així mateix, el disseny d'interiors, moda, producció, gràfic, multimèdia, joieria, il·lustració, disseny web, necessiten fonamentar l'expressió graficoplàstica des de la base i és per això que l'assignatura de Dibuix Artístic pren una gran rellevància en la formació de l'alumnat en l'etapa de Batxillerat.

A més dels coneixements específics relacionats amb la matèria, l'alumnat adquirirà les competències en la interpretació de documentació gràfica, plàstica, visual i audiovisual, elaborada d'acord amb els codis establits per cada sistema de comunicació i representació. Esta matèria, d'altra banda, pretén desenvolupar l'esperit emprendedor que afavorix que l'alumnat analitze les seues possibilitats i limitacions, planificant, prenen decisions,avaluant les seues produccions, i finalment es pretén que extraga les seues conclusions i valore al seu torn possibles solucions de millora del seu treball.

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la importància de la comprensió lectora i expressió escrita necessària per a la resolució d'exercicis així com a l'expressió i comunicació oral atenent de manera especial la terminologia i el vocabulari específic de la matèria. A més, l'expressió artística adquirix rellevància en l'aprenentatge de la matèria i com a llenguatge interdisciplinari i transversal que permet la comprensió, expressió i comunicació en diferents formats visuals i audiovisuals. En el Dibuix Artístic, com en la majoria de les matèries, es fa necessari a l'ús de les TIC que, sens dubte, faciliten l'aprenentatge de continguts i processos. De la mateixa manera, s'incidix en el desenvolupament de l'esperit emprendedor i l'educació cívica i constitucional, sense perdre de vista la igualtat entre homes i dones, la prevenció i resolució de conflictes, situacions de risc derivades de la utilització de les TIC i, per descomptat, el foment del desenvolupament sostenible i la preservació del medi ambient.

En referència a contribució de l'àrea a l'adquisició de les competències clau, l'àrea de Dibuix Artístic contribueix al desenvolupament de totes estes, atés el seu caràcter integrador.

En primer lloc, l'àrea desenvolupa plenament la competència de consciència i expressions culturals, vehiculant l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de les arts graficoplàstiques, visuals i audiovisuals, donant importància als valors estètics i a les habilitats de cooperació, i a la utilització de tècniques i recursos dels

llenguatges artístics. També es treballa l'habilitat per a comparar opinions creatives i expressives d'un mateix i dels altres, amb esperit crític i actitud oberta i respectuosa cap a les manifestacions artístiques desenvolupades en l'àmbit i, sobretot, la creativitat i voluntat de cultivar les pròpies capacitats estètiques, per mitjà de l'expressió artística a través de la imatge i la participació en la vida cultural. D'altra banda, té molta rellevància per a l'àrea l'estudi de les manifestacions artístiques, la seua apreciació i gaudi, i la consciència de l'hèritage cultural en arts plàstiques, fotografia, cine o videocreació.

L'adquisició de la competència digital en esta àrea s'evidencia en gran part dels continguts del currículum relatius al món de la imatge que l'esmentada informació incorpora. A més, l'ús de les TIC i dels recursos tecnològics específics no sols suposa una ferramenta potent per a produir creacions visuals i audiovisuals sinó que, al seu torn, millora l'aprenentatge competencial i tecnològic.

La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia es treballen de manera transversal en tota l'àrea. A la competència per a aprendre a aprendre es contribueix afavorint la reflexió sobre els processos i l'experimentació creativa, ja que implica la presa de consciència sobre les pròpies capacitats i recursos així com l'acceptació dels propis errors com a instrument de millora. Tot el procés creatiu i el seu desenvolupament en l'assignatura de Dibuix Artístic contribueix de manera especial a potenciar en l'alumnat el sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor. Al mateix temps, l'àrea ha d'incidir en la formació de codis ètics, que preparen l'alumnat com a futur ciutadà en l'ús correcte de l'expressió i comunicació artística, visual i audiovisual.

Estos continguts han de ser, per tant, entesos com a elements d'anàlisi i treball comú a tots els blocs. Un enfocament competencial i pràctic que capacite els estudiants per a poder expressar-se a través de la imatge, aplicant amb rigor coneixements i tècniques que ja han adquerit, i generant participació i desenvolupament de la capacitat creativa de l'alumnat.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Dibuix Artístic I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: El dibuix com a ferramenta. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Introducció a la terminologia, materials i procediments del dibuix. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu. Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca i selecció a través de diferents fonts d'informació, incloent-hi les tecnologies de la informació i la comunicació. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia i bases de dades especialitzades. El llenguatge de la imatge com a mitjà de comunicació. Desenvolupament del llenguatge de la imatge. Estudi de la gran varietat d'enfocaments que pot tindre qualsevol objecte al ser dibuixat. Busca del desenvolupament de la personalitat i empremta personal de cada alumne.	BL1.1. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència. BL1.2. Distingir els diversos materials i instruments utilitzats en dibuix i descriure l'evolució dels materials i la seua aplicació al llarg de la història. BL1.3. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no	CCLI CAA CD CMCT CAA CCLI CSC

	<p>discriminatori.</p> <p>BL1.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escriptes de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.5. Identificar les diferents tècniques seques i humides usades en dibuix i aplicar-les en les seues obres de manera expressiva</p> <p>BL1.6. Reconéixer en algunes de les obres art l'empremta gràfica i el traç com a element expressiu i diferenciador dels autors més significatius al llarg de la història.</p>	CCLI CAA
--	--	-------------

Bloc 2: La línia i la forma. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Elements bàsics en la configuració de la forma. La línia com a element configurador de formes planes d'estructura geomètrica senzilla. Referents de la forma bidimensional: superposició, relativitat de la grandària. La línia com a element configurador de formes volumètriques d'estructura senzilla. Parts vistes i parts ocultes. Experimentació amb els elements graficoplàstics com a vehicles de l'expressió personal. Anàlisi del valor expressiu de la línia per mitjà de l'elaboració d'esbossos i encaixos de plantejament subjectiu. La perspectiva. Aplicació de la perspectiva cònica al dibuix artístic. Proporció entre les parts d'una forma tridimensional. Transformacions de la forma tridimensional. Espai interior–espai exterior: les seues representacions gràfiques. Estudi de l'expressió plàstica: recursos gràfics expressius, transformació i manipulació d'imatges. Investigació amb tècniques seques (llapis de grafit, carbó, llapis de colors, pastels i ceres, collage i materials de rebuig), aprofundint en el seu caràcter d'expressió subjectiva.	BL2.1 Descriure gràficament objectes naturals o artificials des de diferents punts de vista, tenint en compte la seua estructura interna i proporció i relacionar les formes amb la geometria. BL2.2. Planificar tasques o projectes, individuals o col lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL2.3. Crear o reinterpretar obres d'art experimentant amb l'empremta gràfica del punt i la línia de forma personal per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre. BL2.4. Analitzar els suports, les tècniques i els materials en les obres graficoplàstiques, i realitzar projectes artístics de manera individual o col lectiva, seleccionant i utilitzant amb propietat els recursos tècnics, tecnològics i digitals més idonis per a expressar idees, valors, emocions i	CMCT CAA CAA SIEE CCLI CAA SIEE CMCT SIEE CD

Investigació amb les tècniques humides (aquarel·les, témperes, tècniques mixtes, tècniques d'estampació), aprofundint en el seu caràcter d'expressió subjectiva. Creació d'obres tridimensionals amb materials blans com ara cartolina, cartó, argila o poliuretà expandit, per a crear obres personals i expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre. Estudi del procés de creació artística i planificació de les seues fases. · Elecció i experimentació amb suports i tècniques per a elaborar composicions personals o en grup. · Anàlisi i explicació dels suports, materials i tècniques graficoplàstiques que intervenen en el procés de creació d'una obra artística, i que constitueixen l'aspecte formal d'esta. · Autoavaluació contínua del procés de realització. Diferències entre les imatges produïdes per materials i tècniques convencionals, i les generades per mitjans digitals. Pensament mitjans-fí Pensament alternatiu Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació.	<p>sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre.</p> <p>BL 2.5 Emprar la línia per a la configuració de formes amb expressivitat i seleccionar els elements gràfics més adequats tenint en compte la funció del missatge que es desitja transmetre (anàtic i descriptiu o subjectiu i expressiu) i el grau d'iconicitat de la imatge.</p>	CAA SIEE CEC
---	--	--------------------

Bloc 3: La composició i els seus fonaments. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi dels diferents tipus d'organitzacions compostives: geomètriques (triangular, quadrada, rectangular, pentagonal, circular); simetria; contrast; tensions. Introducció a la terminologia, materials i procediments propis. Elements generals de la composició: formats, esquemes i ritmes compostius, equilibri visual.	BL3.1. Analitzar en una obra d'art l'estructura, distribució i orde dels elements configuratius i els ritmes compostius i realitzar obres graficoplàstiques equilibrades utilitzant els conceptes fonamentals de composició. BL3.2. Elaborar, de forma personal, composicions analítiques, descriptives i	CAA
		CAA

<p>Elements bàsics en la composició: simetria, esquemes compositius, ritmes i equilibri visual</p> <p>Desenrotllament del concepte real de la composició com a orde dels elements que intervenen dins de l'espai compositiu, resposta a una intenció, complint la seu funció.</p> <p>Criteris d'ordenació d'elements compositius: punts de tensió, associacions de semblança o igualtat formal o cromàtica.</p> <p>Coneixement dels recursos per a crear interès en l'espectador: transmetre intranquil·litat, tensió, dinamisme</p> <p>Plantejament dels passos que s'han de seguir per a l'estudi compositiu d'una obra d'art.</p>	<p>expressives amb diferents graus d'iconicitat per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre.</p> <p>BL3.3. Analitzar els fonaments compositius en les obres (pes visual, equilibri i ritme) per a subratllar el centre d'interés, i crear composicions individuals o col·lectives que verifiquen els continguts assimilats i que comporten una autoavaluació contínua del procés de realització.</p> <p>BL3.4. Representar volums geomètrics i orgànics dins d'un espai compositiu i aplicar les lleis bàsiques de la percepció visual tenint en compte les proporcions i la perspectiva.</p> <p>BL3.5. Dibuixar a mà alçada objectes i espais de l'entorn quotidjà i representar composicions personals tenint en compte el concepte de simetria en les formes naturals.</p> <p>BL3.6. Diferenciar en les obres d'art i imatges de l'entorn la simetria axial i radial descriuint les característiques pròpies de cada una d'estes, i elaborar formes simètriques geomètriques amb rigor, precisió i sentit decoratiu.</p> <p>BL3.7. Reconéixer en les imatges visuals i audiovisuals els diferents tipus d'estructures compositives i elaborar espais visuals personals experimentant amb formes geomètriques i orgàniques i tenint en compte els conceptes de simetria, equilibri i ritme visual.</p> <p>BL3.8. Detectar ritmes compositius en la naturalesa i crear esquemes de moviment i ritme ordenant elements de manera simètrica però no rígida, seguint les pautes de composició rítmica regular (repetició, gradació, radiació, polifonia, ondulació), i reflexionar sobre la importància de la conservació de les estructures naturals de l'entorn.</p>	<p>SIEE</p> <p>CEC CAA SIEE</p> <p>CEC CAA</p> <p>CEC CMCT</p> <p>CAA CEC CMCT</p> <p>CAA SIEE</p> <p>CSC SIEE</p>
--	--	--

Bloc 4: La llum, el clarobscur i la textura. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Introducció a la terminologia, materials i procediments propis de la tècnica del clarobscur.</p> <p>La llum, tipus d'il·luminació, valoració tonal.</p> <p>Lesombres en funció de la il·luminació</p> <p>La taca com a element configurador de la forma. Valoració tonal: la taca.</p> <p>Importància del clarobscur per a l'expressió del volum en un suport bidimensional.</p> <p>Possibilitats de la llum: expressives, descriptives, estructurals, constructives.</p> <p>Graduació de la llum i la foscor</p> <p>Il·luminant la forma i l'espai: modelatge i ombreig.</p>	<p>BL4.1. Analitzar els canvis d'il·luminació en objectes, produccions i espais de l'entorn, i la seua capacitat per a crear ambients i expressar valors, emocions i sentiments.</p> <p>BL4.2. Representar el volum d'objectes i espais tridimensionals en suport bidimensional per mitjà de la tècnica del clarobscur.</p> <p>BL4.3. Identificar els tipus d'il·luminació i la valoració tonal produïda per les diferències entre la llum natural i artificial.</p> <p>BL4.4. Realitzar apunts de dibuix tenint en compte la llum natural per a distingir la clau tonal alta, baixa i contrastada al dibuixar.</p> <p>BL4.5. Identificar la direcció de la llum en una obra pictòrica i realitzar exercicis de clarobscur en obres personals tenint en compte la fosa, lesombres pròpies i projectades, i utilitzar la textura visual amb distints procediments graficoplàstics (ombreig, ratllat i grisalla) per a expressar idees, emocions i sentiments.</p>	<p>CMCT CEC CAA</p> <p>CMCT CEC</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CEC CAA CMCT</p>
--	--	---

Bloc 5: El color. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Introducció a la terminologia, materials i procediments propis del color. La mescla del color: síntesi additiva (color llum), síntesi subtractiva (color pigment).</p> <p>Naturalesa del color: matís, brillantor, colors primaris, secundaris, complementaris, concepte de saturació, to i valor.</p> <p>Llum i color. La seua utilització. Simbolisme del color.</p> <p>Valoració del color com a element fonamental de la vida quotidiana. Semàntica del color.</p> <p>Funcions i aplicacions en els diferents àmbits professionals: disseny, publicitat, fotografia, cine, etc.</p>	<p>BL5.1 Distingir els colors pigment primari i secundari a partir de la classificació dels colors ordenats en el cercle cromàtic.</p> <p>BL5.2 Analitzar les obres d'art i les imatges visuals del seu entorn per a identificar els fonaments teòrics propis del color com a element configuratiu i descriure les qualitats expressives i simbòliques que aporta a les obres per a expressar valors, emocions i sentiments.</p> <p>BL5.3. Identificar en les imatges visuals i audiovisuals els conceptes de to, saturació i valor, i descriure les gammes cromàtiques fredes i càlides i les relacions cromàtiques dels objectes i espais que els conformen.</p> <p>BL5.4. Elaborar obres personals aplicant el color per mitjà de plànols i</p>	<p>CEC CMCT</p> <p>CEC CMCT CCLI</p> <p>CMCT CEC CAA</p> <p>SIEE</p>

	degradats en l'elaboració, tenint en compte les tècniques pictòriques i els materials com ara lús d'aglutinants. BL.5.5. Elaborar composicions personals tenint en compte els conceptes d'harmonia i contrast, i tenint en compte els colors complementaris. BL.5.6. Analitzar les obres d'art per a descriure les tècniques i estils pictòrics en què el color destaca com a qualitat estètica (expressionisme, fauvisme, art pop), distingir les escales de color i reinterpretar les obres de manera personal per a expressar valors, emocions i sentiments. BL.5.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	CAA SIEE CAA SIEE CAA CSC SIEE CCLI
--	--	--

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Dibuix Artístic II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: La forma. Estudi i transformació. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi i transformació de la forma Representació analítica. Representació sintètica. Principis perceptius Enquadrament, punts de vista, figura i fons, perspectiva Concepte d'apunt, esbós i croquis. Anàlisi històrica i aplicació pràctica. Anàlisi i comparació de diferents tècniques graficoplàstiques segons el tipus de dibuix que es vulga realitzar. Dibujar per mitjà de línies. Mancig dels conceptes de línia de contorn, línia d'ombreig, entramat de línies, línia amb ombra. Dibujant per taca. Treball amb la taca i el clarobscur. Anàlisi de formes naturals i artificials. Descripció gràfica de l'estructura essencial d'objectes naturals i artificials de	BL1.1. Analitzar els recursos de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació i la seua aportació al desenrotllament del llenguatge plàstic, visual audiovisual, i identificar els recursos dels mitjans de comunicació de lliure accés com ara Internet. BL1.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat; aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir a altres del mal ús i males pràctiques en la xarxa.	CCLI CD CCLI CSC CD

Pentorn. Vocabulari i expressions tècniques utilitzant amb propietat la terminologia específica corresponent als continguts de la matèria. Recconeixement i identificació dels diversos materials utilitzats en els diversos estils de dibuix, i anàlisi de les tècniques amb què van ser executades les obres. El projecte: tipus i elements. Planificació de projectes. Identificació de les fases d'un projecte. Programació de tasques. Elaboració de les primeres idees.	BL1.3. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.4. Utilitzar la línia, la taca i el clarobscur en imatges de diferent grau d'íconicitat, atenent la naturalesa de la forma, natural o artificial i desenrotllant la destresa en el dibuix. BL1.5. Experimentar amb diferents tècniques gràfiques en funció del tipus de dibuix i interpretar la forma segons les seues intencions comunicatives (il·lustratives, descriptives, ornamentals o subjectives).	CCLI CAA CAA CAA CCLI
--	---	---

Bloc 2: L'expressió de la subjectivitat. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Realització de composicions realistes, figuratives i abstractes reflexionant sobre les distintes formes de veure. Estudi i reflexió sobre l'evolució del dibuix en la història de l'art. Representació de composicions inspirades en el realisme i en altres estils: cubisme, surrealisme, abstracció geomètrica... Utilització dels recursos expressius del dibuix per a la creació d'efectes de llum, tonalitat, cromatisme amb diferent significat. Esquemes compostius: simetria, ritme, equilibri, tant en les composicions pròpies com en els exemples mostrats a l'alumnat. La línia com a abstracció de la forma. Línia objectiva. Línia sensible i modulada en la representació de formes. Línia contínua i discontinua. Creació d'espai a través de la línia. Llum, volum i espai. El clarobscur. Ombreig i ombreig creuat. Variacions tonals. La tècnica del carbó i el llapis compost. Ombra pròpia i ombra projectada. Dibuix expressiu. Mètodes creatius de dibuix. Representació de la realitat de forma objectiva i subjectiva. Dibuix conceptual, la percepció d'un concepte o idea plasmada sobre una superfície visual. Noves formes expressives. Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la	BL2.1. Identificar en els dibuixos i pintures algunes de les tècniques seques i humides aplicades i descriure'n el procediment, les ferramentes i els materials utilitzats tenint en compte la terminologia apropiada. BL2.2. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL2.3. Elaborar imatges que representen objectes i espais recognoscibles utilitzant en la representació la memòria i retentiva visual i tàctil, i descriure les funcions plàstiques, estètiques i expressives inherents al missatge que prenenen transmetre. BL2.4. Produir obres pròpies graficoplàstiques seleccionant els suports i els materials de manera individual o col·lectiva, i utilitzar amb propietat les tècniques seques i humides, i els recursos tecnològics i digitals més idonis per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que	CEC CAA CAA SIEE CAA SIEE CAA CD

informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació.	pretenguen transmetre. BL2.5. Identificar les diferents tècniques de dibuix en obres d'art i analitzar el procediment i els materials utilitzats així com les qualitats gràfiques, estètiques i expressives de cada una d'estes.	SIEE CEC
--	---	-------------

Bloc 3: Dibuix i perspectiva. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Observació de l'espai com a element configurador de la forma. La il·lusió òptica, l'escorç, l'encavalcament. La perspectiva aèria. Percepció de l'espai. La profunditat, els punts de fuga, la perspectiva aèria. Representació de l'entorn immediat. Dibuix d'exterior i interiors amb diferents representacions gràfiques.	BL3.1. Identificar en obres d'art l'ús de la perspectiva aèria per a representar la profunditat, analitzar la disposició dels objectes en l'espai i construir propostes personals tenint en compte la perspectiva, els materials i tècniques apropiades. BL3.2. Representar gràficament amb diferents nivells d'iconicitat, les formes, aïllades o en una composició de l'entorn immediat (interiors i exteriors), i expressar les característiques espacials de proporcionalitat, valors lumínics i cromàtics.	SIEE CEC CAA CMCT

Bloc 4: El cos humà com a model. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi de l'anatomia de la figura humana. Coneixement de l'estructura òssia com a sistema de suport de la figura humana. Anàlisi i representació de la figura humana estàtica. La figura humana estàtica, proporció i cànon. Estudi del cos humà en diferents blocs i postures. Construcció de la forma corporal. Pràctiques	BL4.1. Analitzar les relacions de proporcionalitat de la figura humana i identificar les relacions de proporcionalitat entre el conjunt i les parts, així com el seu entorn. BL 4.2. Reproduir gràficament la figura humana captant el moviment i atenent l'expressivitat de cada una de les parts i de manera global tenint en compte els criteris d'avaluació.	CMCT CAA CEC

d'anàlisi de formes per mitjà del dibuix d'estàtues. La figura humana en moviment. Animació de la figura humana amb sensació visual de moviment.	compte els conceptes de proporció, direcció, estructura formal i aplicant diferents tècniques i materials. BL4.3. Realitzar apunts del natural i esbossos de la figura humana, representant-la de manera proporcionada en relació amb el plànom experimentant amb els canvis d'escala i grandària i tenint en compte els recursos graficoplàstics per a representar el moviment i expressivitat de la figura humana.	CMCT CMCT CAA
--	---	-------------------------

Bloc 5: El dibuix en el procés creatiu. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi i reflexió sobre l'evolució del dibuix artístic al llarg de la història. Utilització de recursos digitals per a passar d'un dibuix manual a un digital: dibuix amb tauleta tàctil gràfica i ordinador. Coneixement de les diferents tècniques seques i humides per a la realització d'obra pròpia i sercapaç de triar la més adequada a la finalitat del dibuix. Imaginació i creativitat Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, capacitat de superació d'obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític.	BL5.1. Analitzar en obres d'art els elements configuratius i expressius del llenguatge visual (punt, línia, textura i color), identificar alguns estils artístics, descriuint el procés de creació, i analitzar els distints suports, materials i tècniques que constitueixen la imatge per a situar-les en el període a què pertanyen. BL5.2. Identificar les ferramentes digitals de dibuix i aplicar alguns recursos en la creació graficoplàstica argumentant el seu ús com una altra forma d'aportar solucions creatives als projectes empresos. BL5.3. Crear o reinterpretar obres d'art experimentant amb l'empremta gràfica dels elements configuratius del llenguatge visual (punt, línia, textura i color) de forma personal per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre. BL5.4. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	CEC CAA CMCT CD CAA CAA SIEE SIEE CAA CSC

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

DIBUIX TÈCNIC

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

El Dibuix Tècnic té com a finalitat formar l'estudiant en les competències necessàries per a poder situar-se en una realitat cada vegada més científica i tecnològica, per tal de contribuir a promoure una actitud investigadora i de responsabilitat amb ell mateix i el seu entorn. A més pretén, de manera més específica, dotar l'estudiant de les competències necessàries per a poder comunicar-se gràficament amb objectivitat i construir el disseny i la fabricació de productes que resolguen les necessitats presents i futures. Esta funció comunicativa, gràcies a l'acord d'una sèrie de convencions a escala nacional, comunitària i internacional, ens permet transmetre, interpretar i comprendre idees o projectes de manera fiable, objectiva i inequívoca.

Per tant, el Dibuix Tècnic, s'empra com a mitjà de comunicació en qualsevol procés d'investigació o projecte que se servisca dels aspectes visuals de les idees i de les formes per a visualitzar el que s'està dissenyant i, si és el cas, definir d'una manera clara i exacta el que es desitja produir. És a dir, el coneixement del Dibuix Tècnic com a llenguatge universal en els seus dos nivells de comunicació: comprendre o interpretar la informació codificada i expressar-se o elaborar informació comprensible pels destinataris.

L'alumnat, en adquirir competències específiques en la interpretació de documentació gràfica elaborada d'acord amb la norma en els sistemes de representació convencionals, pot conéixer millor el món; açò requerix, a més del coneixement de les principals normes de dibuix, un desenrotllament avançat de la seua “visió espacial”, entesa com la capacitat d'abstracció per a, per exemple, visualitzar o imaginar objectes tridimensionals representats per mitjà d'imatges planes. A més de comprendre la complexa informació gràfica que ens rodeja, és necessari que l'estudiant aborde la representació d'espais o objectes de qualsevol tipus i l'elaboració de documents tècnics normalitzats que plasmen les seues idees i projectes, ja estiguin relacionats amb el disseny gràfic, amb la ideació d'espais arquitectònics o amb la fabricació artesanal o industrial de peces i conjunts.

L'assignatura del Dibuix Tècnic està concebuda per a impartir-se al llarg dels dos cursos del Batxillerat. Una qüestió fonamental és abordar com s'han d'organitzar els continguts al llarg dels dos anys de formació. Així, el primer curs té com a finalitat aportar una visió global dels fonaments del Dibuix Tècnic i d'esta manera s'establix la base que permetrà a l'alumnat en el segon curs ser capaç d'aprofundir en els distints aspectes d'esta matèria.

Durant el primer curs es treballen les competències bàsiques relacionades amb el Dibuix Tècnic com a llenguatge de comunicació i instrument bàsic per a la comprensió, ànalisi i representació de la realitat. Per a això, s'introduïxen gradualment i de manera interrelacionada tres grans blocs: Geometria, Sistemes de representació i Normalització. En el segon curs, els continguts de la matèria s'han agrupat en quatre blocs interrelacionats: Geometria, Sistemes de representació, Normalització i Projectes, que es proposa com un bloc nou per a la integració de les destreses adquirides en l'etapa anterior.

04

El primer bloc, denominat Geometria, desenrotlla, durant els dos cursos que componen esta etapa, els continguts necessaris per a resoldre problemes de configuració de les formes, alhora que analitza la seua presència en la naturalesa i en l'art al llarg de la història, i les seues aplicacions al món científic i tècnic.

De manera anàloga, el segon bloc, dedicat als Sistemes de representació, desenrotlla els fonaments, característiques i aplicacions de les axonometries, perspectives còniques, i dels sistemes dièdric i de plans acotats. Este bloc ha d'abordar-se de manera integrada per a permetre descobrir les relacions entre els dits sistemes i els avantatges i inconvenients de cada un. A més, és convenient potenciar la utilització del dibuix a mà alçada com a ferramenta de comunicació d'idees i ànalisi de problemes de representació.

El tercer bloc: la Normalització, pretén dotar l'estudiant dels procediments necessaris per a simplificar, unificar i objectivar les representacions gràfiques. Este bloc està especialment relacionat amb el procés d'elaboració de projectes, objecte de l'últim bloc, per la qual cosa, encara que la seqüència establida el situa de manera específica en el primer curs, la seua condició de llenguatge universal fa que la seua utilització siga una constant al llarg de l'etapa.

El quart bloc, denominat Documentació gràfica de projectes, té com a objectiu principal que l'estudiant pose en pràctica i interrelacione els continguts adquirits al llarg de tota l'etapa anterior, i els utilitze per a elaborar i presentar, de forma individual o col·lectiva i per mitjà del traçat manual o amb ajuda de ferramentes TIC, els esbossos, croquis i plànols necessaris per a la definició d'un projecte senzill relacionat amb el disseny gràfic, industrial o arquitectònic.

A més dels coneixements específics relacionats amb la matèria, l'alumnat adquirirà competències en la interpretació de documentació gràfica, plàstica, visual i audiovisual, elaborada d'acord amb els codis establlits per cada sistema de comunicació i representació. Esta matèria, d'altra banda, pretén desenrotllar l'esperit emprendedor que afavorix que l'alumnat analitze les seues possibilitats i limitacions, planificant, prenen decisions,avaluant les seues produccions, i finalment es pretén que extraga les seues conclusions i valore, al seu torn, possibles solucions de millora del seu treball.

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la importància de la comprensió lectora i expressió escrita necessàries per a la resolució d'exercicis, així com a l'expressió i comunicació oral atenent de manera especial la terminologia i el vocabulari específic de la matèria. A més, la comunicació audiovisual adquirix rellevància en l'aprenentatge de la matèria, i com a llenguatge interdisciplinari i transversal facilita la comprensió, expressió i comunicació en diferents formats visuals i audiovisuals. En el Dibuix Tècnic, com en la majoria de les matèries, es fa necessari l'ús de les TIC, que sens dubte faciliten l'aprenentatge de continguts i processos. De la mateixa manera, s'incidix en el desenrotllament de l'esperit emprendedor i l'educació cívica i constitucional, sense perdre de vista la igualtat entre homes i dones, la prevenció i resolució de conflictes, situacions de risc derivades de la utilització de les TIC i, per descomptat, el foment del desenrotllament sostenible i la preservació del medi ambient.

L'avaluació permet regular el procés d'ensenyança-aprenentatge, diagnosticar les necessitats de l'alumnat i prendre decisions quant a les estratègies pedagògiques a adaptar segons les característiques de cada grup. L'avaluació se centrarà, de manera especial, en els criteris d'avaluació, els quals han sigut redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i evaluació en contextos reals. Els criteris definixen processos d'aprenentatge de diversa complexitat, tenint en compte els continguts als quals estos fan referència. En la redacció del criteri d'avaluació també s'orienta sobre la naturalesa d'execució (com, on, per a què) i s'aporta el caràcter competencial en l'aprenentatge. Per a aportar objectivitat i precisió a l'avaluació se seleccionaran els instruments més adequats (provees objectives, entrevistes, qüestionaris, escales d'observació, etc.), i de manera especial s'incidirà en l'ús de les rúbriques per a valorar els continguts procedimentals de l'àrea.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Dibuix Tècnic I

Curs 1r de Batxillerat

Bloc 1: Geometria i dibuix tècnic. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Art i dibuix tècnic. Referències històriques del dibuix tècnic.</p> <p>La geometria en la naturalesa i en l'art.</p> <p>Identificació d'estructures geomètriques en la naturalesa i l'art.</p> <p>Valoració de la geometria com a instrument per al disseny gràfic, industrial i arquitectònic.</p> <p>Introducció al dibuix tècnic.</p> <p>Instruments i materials del dibuix tècnic.</p> <p>Traçats fonamentals en el pla.</p> <p>Operacions amb segments. Paral·lelisme i perpendicularitat. Angles.</p> <p>Determinació de llocs geomètrics.</p> <p>Circumferència i cercle.</p> <p>Elaboració de formes poligonals i modulars.</p> <p>Resolució gràfica de triangles. Determinació, propietats i aplicacions dels seus punts notables.</p> <p>Resolució gràfica de quadrilàters.</p> <p>Traçat de polígons regulars coneixent el radi i coneixent el costat.</p> <p>Polígons estrelats.</p> <p>Representació de formes planes: igualtat, semblança, escales.</p> <p>Proporcionalitat i semblança. Construcció i utilització d'escales gràfiques.</p> <p>Transformacions geomètriques elementals. Gir, translació, simetria, homotècia i afinitat. Identificació d'invariants. Aplicacions.</p> <p>Resolució de problemes bàsics de tangències i enllaços. Aplicacions.</p> <p>Construcció de corbes tècniques, ovals, ovoides i espirals.</p> <p>Aplicacions de la geometria al disseny arquitectònic i industrial. Geometria i noves tecnologies. Aplicacions de dibuix vectorial en 2D.</p>	<p>BL1.1. Observar, en l'entorn natural i cultural, configuracions geomètriques diverses i identificar les seues qualitats plàstiques, estètiques i funcionals i descriure-les utilitzant la terminologia conceptual de l'assignatura en activitats orals i escrites.</p> <p>BL1.2. Identificar els valors mediambientals i estètics com a part de la diversitat cultural, respectar-los i contribuir a la seua conservació i millora.</p> <p>BL1.3. Resoldre problemes de traçats fonamentals en el pla amb l'ajuda d'utensilis convencionals de dibuix tècnic i aplicar els fonaments de la geometria mètrica.</p> <p>BL1.4. Resoldre triangles, quadrilàters i polígons regulars amb l'ajuda de regle i compàs, aplicant les propietats de les seues línies i punts notables i els principis geomètrics elementals, amb la justificació del procediment utilitzat.</p> <p>BL1.5. Reproduir, modificar i dissenyar formes basades en xarxes modulars triangulars o quadrades amb l'ajuda de l'escaire i el cartabó, utilitzant recursos gràfics, i destacar clarament el traçat principal de les línies auxiliars utilitzades.</p> <p>BL1.6. Reproduir figures proporcionals determinant la raó idònia per a l'espai de dibuix disponible, i construir l'escala gràfica corresponent en funció de l'apreciació establida i amb la precisió requerida.</p> <p>BL1.7. Reconéixer les característiques de les transformacions geomètriques elementals (gir, translació, simetria, homotècia i afinitat) i identificar les seues invariants, resoldre problemes geomètrics utilitzant-les i representar formes planes.</p> <p>BL1.8. Definir els conceptes fonamentals de tangències i resoldre problemes de configuració de corbes tècniques i figures planes compostes per circumferències i línies rectes, destacant la forma final determinada i indicant gràficament la construcció auxiliar utilitzada, els punts d'enllaç i la relació entre els seus elements.</p>	<p>CCLI CMCT</p> <p>CEC CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CD CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CAA</p> <p>CMCT CEC</p>
---	--	---

	<p>BL1.9. Construir ovals, ovoides i espirals aplicant els conceptes bàsics de tangències i relacionar la seu forma geomètrica amb objectes i espais propis del camp del disseny arquitectònic i industrial.</p>	<p>CMCT</p> <p>CEC</p> <p>CAA</p>
--	--	-----------------------------------

Bloc 2: Sistemes de representació. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fonaments dels sistemes de representació: Els sistemes de representació en l'art. Evolució històrica dels sistemes de representació. Els sistemes de representació i el dibuix tècnic. Àmbits d'aplicació. Avantatges i inconvenients. Criteris de selecció. Classes de projecció.	BL2.1. Relacionar els fonaments i característiques de cada sistema de representació amb les seues possibles aplicacions al dibuix tècnic.	CMCT
Sistemes de representació i noves tecnologies. Aplicacions de dibuix vectorial en 3D.	BL2.2. Seleccionar el sistema de representació adequat a l'objectiu previst i identificar els avantatges i inconvenients en funció de l'àmbit d'aplicació i l'exercici plantejat.	CMCT SIEE
Representació de sòlids en els diferents sistemes.	BL2.3. Representar per mitjà de les seues vistes dièdriques, formes tridimensionals senzilles a partir de perspectives, fotografies, peces reals o espais de l'entorn pròxim identificant els elements del sistema.	SIEE
Sistema dièdric: procediments per a l'obtenció de les projeccions dièdriques. Disposició normalitzada. Reversibilitat del sistema. Nombre de projeccions suficients. Representació i identificació de punts, rectes i plans. Posicions en l'espai.	BL2.4. Relacionar els elements del sistema dièdric, convencionalismes i notacions amb les projeccions necessàries per a representar inequivocablement la posició de punts, rectes i plans, i resoldre problemes de pertinença, intersecció i vertadera magnitud.	CMCT
Paral·lelisme i perpendicularitat. Pertinença i intersecció. Projeccions dièdriques de sòlids i espais senzills. Seccions planes. Determinació de la seu vertadera magnitud.	BL2.5. Determinar seccions planes d'objectes tridimensionals senzills, visualitzant intuitivament la seu posició per mitjà de perspectives a mà alçada, i dibuixar les seues projeccions dièdriques per a obtindre la seu vertadera magnitud.	CMCT
Sistema de plans acotats. Aplicacions.	BL2.6. Identificar el funcionament del sistema de plans acotats com una variant del sistema dièdric que permet rendibilitzar els coneixements adquirits, descriure les seues aplicacions principals i resoldre problemes senzills de pertinença i intersecció per a obtindre perfils d'un terreny a partir de les seues corbes de nivell.	CCLI CMCT
Sistema axonomètric. Fonaments del sistema. Disposició dels eixos i utilització dels coeficients de reducció. Sistema axonomètric ortogonal, perspectives isomètriques, dimètriques i trimètriques.		
Aplicació de l'oval isomètric com a representació simplificada de formes circulars.		
Sistema axonomètric oblic: perspectives cavalleres i militars.		
Sistema cònic: elements del sistema. Pla del quadre i con visual.		
Determinació del punt de vista i orientació de les cares principals.		
Paral·lelisme. Punts mètrics. Representació simplificada de la circumferència.		

	<p>BL2.7. Dibuixar perspectives de formes tridimensionals a partir de peces reals o definides per les seues projeccions ortogonals, seleccionant l'axonometria adequada al propòsit de la representació, i disposar la posició dels eixos en funció de la importància relativa de les cares que es desitgen mostrar utilitzant, si és el cas, els coeficients de reducció determinats.</p> <p>BL2.8. Traçar perspectives còniques de formes tridimensionals a partir d'espais de l'entorn o definides per les seues projeccions ortogonals i justificar el mètode seleccionat considerant l'orientació de les cares principals respecte al pla de quadre i la repercussió de la posició del punt de vista sobre el resultat final.</p>	CMCT CAA CEC CMCT
--	--	--------------------------------

Bloc 3: Normalització. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Elements de normalització. El projecte: necessitat i àmbit d'aplicació de les normes. Formats. Plegat de plànols. Vistes. Línies normalitzades. Escales. Acotació. Talls i seccions. Aplicacions de la normalització: dibuix industrial. Dibuix arquitectònic. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.	<p>BL3.1. Descriure la normalització com a convencionalisme per a la comunicació universal que permet simplificar els mètodes de producció, assegurar la qualitat dels productes, possibilitar la seu distribució i garantir la seu utilització pel destinatari final.</p> <p>BL3.2. Aplicar les normes nacionals, europees i internacionals relacionades amb els principis generals de representació, formats i escales.</p> <p>BL3.3. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL3.4. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seu procedència.</p>	CMCT CCLI CMCT CSC CCLI CAA CCLI CAA

60

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Dibuix Tècnic II

Curs 2n de Batxillerat

CCLIBloc 1: Geometria i dibuix tècnic. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Conceptes i traçats fonamentals en el pla. Llocs geomètrics. Arc capaç. Quadrilàter inscriptible. Teoremes del catet i de l'altura. Relació entre els angles i la circumferència. Proporcionalitat i semblança. Secció àuria. El rectangle àuri. Aplicacions. Polígons i equivalència entre formes geomètriques. Rectes i punts notables en el triangle. Construcció de triangles i quadrilàters. Anàlisi i construcció de polígons regulars convexos i estrelats. Construcció de figures planes equivalents. Aplicacions. Tangències: aplicació del concepte de potència i inversió. Potència d'un punt respecte a una circumferència. Determinació, propietats de l'eix radical i del centre radical. Aplicació a la resolució de tangències. Inversió. Determinació de figures inverses. Aplicació a la resolució de tangències. Corbes còniques. Origen, determinació i traçat de l'el·lipse, la paràbola i la hipèrbola. Resolució de problemes de pertinença, tangència i incidència. Aplicacions. Corbes tècniques. Origen, determinació i traçat de les corbes cícliques i envolupants. Aplicacions. Corbes cícliques. Cicloide. Epicicloide. Hipocicloide. Pericicloide. Envolupant de la circumferència. Transformacions geomètriques: homologia. Determinació dels seus elements. Traçat de figures homòlogues. Afinitat. Determinació dels seus elements. Traçat de figures afins. Construcció de l'el·lipse afí a una circumferència. Aplicacions.	<p>BL1.1. Dibuixar traçats fonamentals en el pla per a resoldre problemes i realitzar construccions geomètriques com per exemple triangles i quadrilàters de manera eficaç i autònoma.</p> <p>BL1.2. Resoldre problemes de proporcionalitat, semblança i equivalència utilitzant els principis geomètrics fonamentals i amb l'ajuda de regle i compàs, aplicar les propietats de les seues línies i punts notables i justificar el procediment utilitzat.</p> <p>BL1.3. Resoldre problemes de tangències utilitzant les propietats de l'arc capaç, potència i inversió, i indicar gràficament la construcció auxiliar utilitzada, els punts d'enllaç i la relació entre els seus elements.</p> <p>BL1.4. Analitzar corbes còniques i cícliques identificant els seus elements principals i utilitzant les seues propietats fonamentals i resoldre problemes de pertinença, tangència o incidència.</p> <p>BL1.5. Analitzar i relacionar les transformacions homològiques amb les seues aplicacions a la geometria plana i als sistemes de representació, i reconéixer la rapidesa i exactitud en els traçats que proporciona la seu utilització.</p>	CAA SIEE CAA SIEE CMCT CMCT CEC

Bloc 2: Sistemes de representació. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Fonaments dels sistemes de representació. Característiques diferencials. Utilització òptima de cada un d'estos.</p> <p>Sistema dièdric: resolució de problemes de pertinença, incidència, paral·lelisme i perpendicularitat. Determinació de la vertadura magnitud de segments i formes planes.</p> <p>Abatiment de pla. Determinació dels seus elements. Aplicacions.</p> <p>Girs. Aplicacions.</p> <p>Canvis de pla. Determinació de les noves projeccions. Aplicacions.</p> <p>Construcció de figures planes. Afinitat entre projeccions. Problema invers a l'abatiment.</p> <p>Cossos geomètrics en sistema dièdric: representació de poliedres regulars. Posicions singulars. Determinació de les seues seccions principals.</p> <p>Representació de pràsmes i piràmides. Determinació de seccions planes i elaboració de desenrotllaments. Interseccions. Representació de cilindres, cons i esferes. Seccions planes.</p> <p>Sistemes axonomètrics ortogonals: posició del triedre fonamental. Relació entre el triangle de traces i els eixos del sistema. Determinació de coeficients de reducció. Tipologia de les axonomètries ortogonals. Avantatges i inconvenients. Representació de figures planes. Representació simplificada de la circumferència. Representació de cossos geomètrics i espais arquitectònics.</p>	<p>BL2.1. Dibuixar a mà alçada cossos geomètrics en els diferents sistemes de representació i justificar la seu utilitat per a desenrotllar la "visió espacial" necessària a l'hora de resoldre exercicis.</p> <p>BL2.2. Analitzar la posició relativa entre rectes, plans i superfícies identificant les seues relacions mètriques i determinar el sistema de representació adequat i l'estrategia idònia que solucione els problemes de representació de cossos o espais tridimensionals.</p> <p>BL2.3. Representar en sistema dièdric ortogonal poliedres regulars, piràmides, prismes, cilindres i cons per mitjà de les seues projeccions ortogràfiques, analitzant les posicions singulars respecte als plans de projecció, i determinar les relacions mètriques entre els seus elements, les seccions planes principals i la vertadura magnitud o desenrotllament de les superfícies que els conformen.</p> <p>BL2.4. Dibuixar axonomètries de poliedres regulars, piràmides, prismes, cilindres i cons i disposar la seu posició en funció de la importància relativa de les cares que es desitgen mostrar.</p> <p>BL2.5. Dibuixar l'abatiment de figures planes situades en els plans coordenats, calcular els coeficients de reducció i determinar les seccions planes principals dels poliedres.</p>	CCLI CMCT CMCT CMCT CMCT
--	---	--

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Elaboració d'esbossos, croquis i plànols.</p> <p>El procés de disseny i fabricació: perspectiva històrica i situació actual.</p> <p>El projecte: tipus i elements. Planificació de projectes. Identificació de les fases d'un projecte. Programació de tasques. Elaboració de les primeres idees. Dibuix d'esbossos a mà alçada i esquemes. Elaboració de dibuixos acotats. Elaboració de croquis de peces i conjunts.</p> <p>Tipus de plànols. Plànols de situació, de conjunt, de muntatge, d'instal·lació, de detall, de fabricació o de construcció.</p>	<p>BL3.1. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL3.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, i</p>	CSC SIEE CAA CSC CD

<p>Presentació de projectes. Elaboració de la documentació gràfica d'un projecte gràfic, industrial o arquitectònic senzill.</p> <p>Possibilitats de les tecnologies de la informació i la comunicació aplicades al disseny, edició, arxivament i presentació de projectes. Dibuix vectorial 2D. Dibuix i edició d'entitats. Creació de blocs. Visibilitat de capes. Dibuix vectorial 3D. Inserció i edició de sòlids. Galeries i biblioteques de models. Incorporació de textures. Selecció de l'enquadrament, la lluminació i el punt de vista.</p> <p>Estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p>	<p>seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiats; aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres del mal ús i males pràctiques en la xarxa.</p> <p>BL3.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocational.</p> <p>BL3.4. Definir un projecte relacionat amb el disseny industrial o arquitectònic, per mitjà de l'elaboració d'esbossos, croquis i plànols necessaris, tenint en compte l'exactitud, rapidesa i netedat que proporciona la utilització d'aplicacions informàtiques, planificant de manera conjunta el seu desenrotllament, revisant l'avanc dels treballs i assumint les tasques encomanades amb responsabilitat.</p> <p>BL3.5. Elaborar croquis de conjunts i/o peces industrials o objectes arquitectònics, disposant les vistes, talls i/o seccions necessaris, prenent mesures directament de la realitat o de perspectives a escala i elaborant esbossos a mà alçada per a l'elaboració de dibuixos acotats i plànols de muntatge, instal·lació, detall o fabricació, d'acord amb la normativa aplicable.</p> <p>BL3.6. Representar de forma individual i col·lectiva els esbossos, croquis i plànols necessaris per a la definició d'un projecte senzill relacionat amb el disseny industrial o arquitectònic, tenint en compte l'exactitud, rapidesa i netedat que proporciona la utilització d'aplicacions informàtiques.</p>	SIEE CAA CMCT CD CSC CAA CMCT CSC CMCT CD
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.
CSC: competències socials i cíviques.
SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.
CEC: consciència i expressions culturals.

EDUCACIÓ FÍSICA

ESO I 1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'Educació Física, a través del desenrotllament de la competència motriu, estableix la integració dels conceptes, procediments i actituds vinculats al cos, al moviment i la seua relació amb l'entorn. L'enfocament d'esta matèria, no sols ha de contribuir al desenrotllament motriu, sinó també a l'adquisició de totes aquelles conductes que milloren la salut i amb això el benestar físic, psíquic i emocional de l'alumnat com a persones integrants d'una societat de benestar. D'esta manera, l'Educació Física aporta solució a un dels principals problemes de salut de la societat actual, caracteritzada per un alt percentatge d'hàbits sedentaris i desequilibris alimentaris.

El currículum de l'Educació Física dins l'Educació Secundària, ha de contemplar en primer lloc una coordinació directa i equilibrada amb el desenrotllament curricular de l'Educació Primària; en segon lloc, establir la progressió adequada respecte a l'etapa anterior i, en tercer lloc, tindre present les possibilitats que oferix a l'alumnat, d'una banda el seu caràcter propedèutic, i d'una altra, la possibilitat que siga una etapa final en l'escolarització d'alguns alumnes. Tenint estes premisses presents, l'Educació Física s'estructura de forma cíclica i acumulativa en cinc blocs que es detallen a continuació amb una visió genèrica d'esta:

Bloc 1: Condició física i salut. El treball de les qualitats físiques a través de mètodes concrets que han de conéixer, contribuïx a la millora de la salut, al mateix temps que incidix en la prevenció de determinades malalties i disfuncions, amb especial interès a la prevenció de les malalties cardiovasculars derivades d'hàbits inadequats. A més, el coneixement de les diferents parts de la sessió i el treball autònom que es fomenta en el calfament i la tornada a la calma permet orientar l'alumnat cap a la realització individual d'activitats en el seu temps d'oci i disfrutar del seu cos en moviment des d'un prisma saludable i adequat.

Bloc 2: Jocs i esports. Este bloc continua sent, també en l'Educació Secundària, un dels pilars de la matèria. La participació en els diferents esports i la resolució de les situacions esportives obliga l'alumne a una presa de decisions contínua tant a nivell motriu com cognitiu, al mateix temps que millora les actituds de col·laboració, diàleg i treball en equip per a la consecució de metes comunes. Este contingut permet així demostrar les mateixes capacitats, superar dificultats a partir de l'esforç personal i competir sense actituds de rivalitat amb els seus companys i companyes. Mereix especial consideració el desenrotllament curricular específic de l'esport autòcton, la pilota valenciana, que a més contribuïx al coneixement del patrimoni cultural de l'entorn on viuen.

Bloc 3: Activitats adaptades al medi. Els continguts relacionats amb les activitats adaptades al medi tenen el seu inici en l'etapa de primària amb una orientació participativa i de respecte al medi en el qual es practiquen. Així doncs, estimulada la participació, és moment de crear en l'alumne/a majors reptes com la col·laboració en l'organització de les dites activitats i el desenrotllament d'una actitud crítica i respectuosa amb el medi natural, i fomentar l'ús adequat de l'entorn i la reducció de l'impacte mediambiental per mitjà de l'aplicació de mesures preventives i de seguretat davant de possibles riscos .

Bloc 4: Expressió corporal i comunicació. Les activitats d'expressió corporal i comunicació afavorixen la desinhibició i l'exteriorització de sentiments i emocions alhora que es consoliden com a elements bàsics de la comunicació, la relació amb els altres i l'expressió. Dins d'este bloc i per a esta etapa educativa s'estimula la creativitat de l'alumne/a en relació amb el muntatge de danses i coreografies senzilles, en primer lloc, des d'una perspectiva de col·laboració i, en segon lloc, augmentant la complexitat de les tasques cap a un vessant més participatiu i relacionat amb la presa de decisions des d'un esperit més creatiu i emprendedor.

Bloc 5: Elements transversals a l'assigüatura. Este bloc comú a tota la matèria ha d'estar coordinat amb el seu treball específic, només així la referència del treball competencial i la formació integral de l'alumne és un objectiu assumible pel sistema educatiu. La inclusió social, l'empatia, la col·laboració i el treball en equip per a la resolució de tasques entren a formar part de l'individu en societat. Això implica una sèrie de comportaments com el respecte i la tolerància, entre altres, relacionats i desenrotllats des de l'Educació Física.

La nostra matèria es relaciona amb les competències clau de formes diverses. Amb la competència d'aprendre a aprendre per mitjà de la planificació de determinades activitats físiques a partir d'un procés d'experimentació, i del foment de l'autonomia individual i de grup. En referència a les competències socials i cíviques, el compliment de les normes i reglaments contribuïx a l'acceptació dels codis de conducta i el respecte per una convivència cívica. A més, també contribuïx que els/les alumnes respecten les diferències i limitacions dels diferents participants, que seguixen unes normes democràtiques en l'organització del grup i que cada integrant assumís les seues responsabilitats. En relació amb la competència de sentit de la iniciativa i esperit emprendedor, l'Educació Física atorga el protagonisme a l'alumnat en aspectes d'organització individual i col·lectiva en els diferents tipus d'activitats físiques, així com en la planificació de pràctiques que milloren el seu nivell de condició física.

Respecte a la competència de consciència i expressions culturals, l'Educació Física contribuïx a l'apreciació i comprensió dels fets culturals, com els jocs i esports tradicionals, les activitats artístiques i expressives o la dansa, com a part del patrimoni cultural popular, i incideix també en l'adquisició d'una actitud oberta cap a la integració i la diversitat cultural. La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia es desenrotllen a través d'activitats en què els alumnes i les alumnes identifiquen, valoren i planifiquen la millora del seu nivell de condició física, i s'apliquen diferents càlculs per al control de la intensitat com la freqüència cardíaca, el càlcul d'intensitats de l'exercici físic adequats als paràmetres de salut, el càlcul del consum energètic i l'aportació alimentària necessària per a determinades activitats físiques. La competència digital es desenrotlla a través de diferents propostes on l'alumnat ha d'utilitzar i aplicar de forma adequada les noves tecnològiques per a investigar, desenrotllar i exposar diferents temes sobre els continguts de la matèria.

Finalment la competència en comunicació lingüística es millora tant en el glossari de la matèria amb conceptes específics d'esta, com en les lectures que es deriven de la matèria i a l'exposició de treballs documentats. Tot això ajudarà a millorar tant la comprensió lectora, com l'expressió oral i escrita dins de la matèria.

En relació amb els criteris d'avaluació i als continguts, s'estableix una relació entre ambdós i una progressió conjunta perquè el contingut siga el mitjà que proporciona l'aprenentatge que es desitja aconseguir. Només així l'avaluació adquirix un sentit coherent per mitjà de l'assimilació dels continguts a través del disseny de tasques per part del docent per a la consecució de les competències. S'aconsegueix, d'esta manera, una concordança inequívoca dels elements del currículum, continguts, criteris d'avaluació i competències clau. Tot allò que s'ha exposat basat en un plantejament metodològic i didàctic actualitzat i coherent (aprenentatge cooperatiu, aprenentatge situat, aprenentatge per projectes, etc.). L'Educació Física en el Batxillerat continua la progressió dels aprenentatges de les etapes anteriors i proporciona a l'alumnat els recursos i les competències necessàries per a afavorir l'autogestió i l'autonomia. D'esta manera, l'Educació Física actua en dos direccions, d'una banda, planteja diversitat de propostes enfocades al desenrotllament de les capacitats motrius, i amplia i reforça els coneixements teòrics i pràctics de les capacitats físiques i coordinatives, així com el control dels riscos associats a este tipus d'activitats; i d'altra banda, altres de caràcter transversal, com organitzar i programar, i desenrotlla la millora de les estratègies apropiades per a la solució de les diferents situacions motriu i l'anàlisi crítica dels productes que oferida el mercat en relació amb la matèria. Totes estes propostes se centren en la salut com a eix d'acció primordial, entesa no sols com a absència de malaltia, sinó com a responsabilitat individual i col·lectiva.

Atenent el caràcter propedèutic del Batxillerat i adaptant-se a l'evolució que ha experimentat esta matèria a nivell professional i acadèmic, l'Educació Física oferix distintes alternatives perquè l'alumnat valore els diferents estudis universitaris, de formació professional i ensenyances esportives, així com les professions relacionades amb l'activitat física i l'esport.

La continuïtat també és evident en la transversalitat, ja que incidix en una progressió dels continguts que complementen l'Educació Física per a la consecució de les competències clau.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura d'Educació Física

Curs 1r ESO

Bloc 1: Condició física i salut. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Proves de valoració de les capacitats físiques: resistència aeròbica, força resistència, velocitat de reacció i flexibilitat com a mitjà per a determinar l'equilibri entre els valors obtinguts i la millora de la condició física i la contribució d'esta a la salut i al benestar personal.</p> <p>Control de la intensitat de l'esforç per mitjà de la freqüència cardíaca: la presa de pulsacions. Càlcul de la zona d'activitat saludable (ZAS). Utilització de les noves tecnologies aplicades al desenrotllament i control de l'esforç: pulsòmetre i aplicacions informàtiques de seguiment de la pràctica física. Sistemes metabòlics d'obtenció d'energia: anaeròbic i aeròbic.</p> <p>Característiques que han de tindre les activitats físiques per a ser considerades saludables com: intensitat de l'esforç, progressió en la pràctica, orientada al procés, satisfactòria, d'acord amb l'edat i les característiques personals. L'apparell locomotor: moviments articulars i accions musculars. Reconeixement i valoració de la importància de l'adopció d'una postura correcta en activitats quotidianes. Relació entre hidratació i pràctica d'activitat física.</p> <p>Capacitats físiques relacionades amb la salut: resistència aeròbica, força general i flexibilitat. Presa de consciència de la mateixa condició física i predisposició a millorar-la amb un treball adequat.</p> <p>Jocs i activitats de millora de la resistència aeròbica, de força general i flexibilitat i buscar la cooperació de l'alumnat en la seua pràctica.</p> <p>El calfament: concepte i fases. La tornada a la calma com una part fonamental de la sessió, valorar la seua importància com a mitjà de prevenció de lesions.</p> <p>Classificació i posada en pràctica d'exercicis de calfament general i de tornada a la calma, relacionar-los amb la part principal de la sessió.</p> <p>Normes del calfament: complet, progressiu, respirar amb normalitat,</p>	<p>BL.1.1. Establir la relació de les capacitats físiques amb els sistemes metabòlics d'obtenció d'energia, i el control de la intensitat de l'activitat física, per mitjà de proves de valoració i utilitzar estos coneixements per a millorar la seua salut i la seua condició física.</p> <p>BL.1.2. Augmentar de forma saludable utilitzant pautes personalitzades el nivell de les capacitats físiques, a partir d'un diagnòstic inicial, utilitzar mètodes de pràctica acords amb les seues possibilitats anatòmiques, fisiològiques i motrius i mostrar una actitud d'autoexigència.</p> <p>BL.1.3. Classificar adequadament les activitats de calfament i tornada a la calma, relacionar-les amb la part principal de la sessió, posar-les en pràctica i graduar-ne progressivament la intensitat.</p> <p>BL.1.4. Identificar les actituds i estils de vida saludables relacionats amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat física i l'esport i reconèixer-los en la seua vida personal i en el context social actual.</p>	CMCT CD CMCT SIEE CMCT SIEE CMCT SIEE

<p>moderat, suficient i ordenat.</p> <p>Tornada a la calma: progressiva, de més a menys intensitat i específica segons l'exercici realitzat amb estiraments, jocs sensitus i activitats de relaxació.</p> <p>Relació dels estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci i l'activitat físic esportiva i artístic expressiva.</p> <p>Pràctica habitual d'activitat fisicoesportiva i artísticoexpressiva en la seua vida personal i en el context social actual.</p> <p>Efectes negatius que tenen sobre la salut el consum de tabac, alcohol i altres drogues.</p> <p>Pràctiques que tenen efectes negatius per a la salut com els exercicis contraindicats, el sedentarisme, trastorns de la conducta alimentària (anorèxia, bulímia, dieta desequilibrada), l'obsessió pel resultat i l'abús d'exercici (sobreentrenament).</p>		
--	--	--

Bloc 2: Jocs i esports. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Adquisició d'habilitats bàsiques gimnàstiques globals: desplaçaments, bots, equilibris, girs, enfilaments, etc.</p> <p>Explicació i realització d'activitats cooperatives i competitives encaminades a l'aprenentatge dels fonaments tècnics i tàctics d'un esport individual, com per exemple activitats aquàtiques, activitats atlètiques, etc.</p> <p>Utilització de figures, en funció de les seues possibilitats motrius i desenrotllar actituds no competitives de cooperació i participació.</p> <p>El moviment coordinat: equilibri i agilitat, com a base per a l'experimentació de colps, llançaments i recepcions de móbils amb una i dos mans.</p> <p>Pràctica d'activitats cooperatives i competitives encaminades a l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris dels jocs com el colpbol i esports de col·laboració oposició com p. ex. el bàsquet i futbol-sala i d'oposició com p. ex. les activitats de lluita, etc.</p> <p>Preparació i pràctica de jocs i esports adaptats com p. ex. el golbol per a desenrotllar comportaments inclusius entre l'alumnat.</p> <p>Valoració de les possibilitats lúdiques del joc i l'esport com a dinàmica de</p>	<p>BL.2.1. Realitzar habilitats individuals bàsiques implicades en activitats fisicoesportives de cooperació, competitives i no competitives, i preservar la seguretat individual i col·lectiva mentres les realitza.</p> <p>BL.2.2. Resoldre situacions motrius que faciliten l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris i aplicar pautes estratègiques d'atac i defensa comuna als jocs i esports d'oposició, col·laboració o col·laboració-oposició del nivell educatiu.</p> <p>BL.2.3. Realitzar colps específics de la pilota valenciana amb distints móbils, i aplicar-los a un joc d'equip com el raspall bàsic i practicar jocs populars i tradicionals del nostre entorn i del món.</p>	SIEE CSC CSC CAA CSC CEC CAA

<p>grups i gaudi personal.</p> <p>Estratègies bàsiques dels jocs i esports d'oposició: confrontament, espais d'accio pròxims, temps limitat, crear desequilibris en l'oponent.</p> <p>Estratègies bàsiques dels jocs i esports de col·laboració oposició: participants, espai i temps de joc i utilització d'objectes, comunicació i contracomunicació motriu, subrols estratègics, tècnica.</p>		
--	--	--

Bloc 3: Activitats adaptades al medi. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Aspectes a considerar en l'organització d'activitats fisicoesportives en el mateix centre o en entorns pròxims: senderisme, orientació, les rutes amb bicicleta, les acampades, els grans jocs, activitats d'escalada, de multiaventura i les activitats aquàtiques.</p> <p>Elements importants del paisatge i de la topònima: flora i fauna de l'entorn pròxim, com a lloc per a la realització de les dites activitats.</p> <p>Possibilitats de pràctica que oferix el mateix centre i l'entorn pròxim.</p> <p>Tècniques bàsiques de les activitats realitzades: senderisme, orientació, bicicleta, acampada, escalada, activitats aquàtiques.</p> <p>Revisió i respecte de les normes per a la conservació i millora del mateix centre i l'entorn pròxim, en la pràctica d'activitats fisicoesportives, i establir normes de seguretat en funció del lloc de realització i del tipus d'activitat.</p> <p>Confecció de mapes bàsics i les seues possibilitats d'utilització en la pràctica d'orientació. Col·laboració en l'organització i realització de recorreguts amb els dits mapes en el mateix centre.</p>	<p>BL.3.1. Col·laborar en l'organització d'algunes activitats fisicoesportives inclusives en el mateix centre o en entorns pròxims com ara rutes amb bicicleta, acampades, els grans jocs, activitats d'escalada, de multiaventura i les activitats aquàtiques, com a formes d'oci actiu.</p> <p>BL.3.2. Realitzar activitats fisicoesportives inclusives del nivell educatiu adaptades al medi, en el mateix centre o en entorns pròxims i aplicar les tècniques adequades i respectar el lloc de realització.</p>	CMCT SIEE CMCT CAA

Bloc 4: Expressió corporal i comunicació. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Col·laboració en la planificació de senzills muntatges artístics individuals o col·lectius.</p> <p>Participació en senzills muntatges artístics i comunicar emocions, sentiments i idees amb desinhibició i creativitat.</p>	<p>BL.4.1. Col·laborar en la planificació de muntatges artístics individuals o col·lectius senzills i participar-hi comunicant emocions, sentiments i idees amb desinhibició i creativitat, per mitjà de tècniques d'expressió corporal que combinen espai, ritme i intensitat.</p>	CEC SIEE CAA

Utilització de tècniques d'expressió corporal que combinen espai, ritme i intensitat: mim, drama, ball, dansa, etc.

Aplicació de la respiració com un element del ritme i del benestar individual.

Ocupació d'un mètode de relaxació (Jacobson, ioga, eutonia, Schultz, massatge) per a controlar el propi cos i ser aplicat a distintes situacions pràctiques de la vida.

Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació, memorització i retenció de la informació.

Planificació de textos orals.

Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.

Normes gramaticals.

Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.

Respecte en l'ús del llenguatge.

Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.).

Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.

Respecte en l'ús del llenguatge.

Glossari termes conceptuais del nivell educatiu.

Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.

Tipus de text.

Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació.

Aplicació de les normes ortogràfiques i grammatical (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).

Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.

Respecte en l'ús del llenguatge.

- BL.4.2. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses i utilitzar les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.
- BL.4.3. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, i aplicar les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.
- BL.4.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzar un llenguatge no discriminatori.
- BL.4.5. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.
- BL.4.6. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzar les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.
- BL.4.7. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals, aplicar les normes de correcció ortogràfica i grammatical del nivell educatiu ajustades a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Exposició i pràctica de jocs i esports recreatius que permeten satisfer les necessitats personals en relació amb les capacitats físiques i habilitats específiques, conscienciar de la importància d'estes activitats com a marc de relació amb els altres i de foment de l'amistat i camaraderia en l'àmbit personal, social i cultural.</p> <p>Col·laboració en el disseny d'activitats esportives en el centre.</p> <p>Comprendió del repte que suposa competir amb els altres sense que això implique actituds de rivalitat, entenen l'oposició com una estratègia del joc i no com una actitud contra els altres. Sensibilitzar de la importància de l'esportivitat per damunt de la busca desmesurada de resultats.</p> <p>Elecció d'algunes activitats fisicoesportives i identificar els riscos que comporten. Identificació dels protocols per a activar serveis d'emergència i de protecció de l'entorn.</p> <p>Aplicació de les mesures preventives i de seguretat de les activitats plantejades. Primers auxilis.</p> <p>Iniciativa i innovació</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en p. ex. banc de sons, pàgines web especialitzades en Educació Física, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...;</p>	<p>BL.5.1. Reconéixer les possibilitats de les activitats fisicoesportives i artísticoexpressives com a formes d'inclusió social, i participar en esports adaptats i altres activitats expressives del nivell educatiu i mostrar actituds d'empatia i col·laboració.</p> <p>BL.5.2. Identificar les dificultats i riscos durant la seua participació en activitats fisicoesportives i artísticoexpressives, relacionar-les amb les seues característiques i les interaccions motrius, i aplicar mesures preventives i de seguretat en el seu desenvolupament.</p> <p>BL.5.3. Tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques i projectes i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives en el nivell educatiu.</p> <p>BL.5.4. Buscar i seleccionar informació del nivell educatiu de forma contrastada en diverses fonts, organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi, citar adequadament la seua procedència, registrar-la i emmagatzemar-la de forma cuidadosa.</p> <p>BL.5.5. Crear i editar continguts digitals del nivell educatiu i utilitzar aplicacions informàtiques, col·laborar en entorns virtuals d'aprenentatge i aplicar bones formes de conducta en la comunicació (prevenció i denúncia de males pràctiques).</p> <p>BL.5.6. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes en les tasques del nivell educatiu i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport als seus companys/companyes, demostrar empatia, reconéixer les seues aportacions i utilitzar el diàleg per a resoldre conflictes amb esportivitat.</p> <p>BL.5.7. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius del nivell educatiu, i fer una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos i transformar les dificultats en</p>	CSC SIEE SIEE CD CAA CCLI CD CSC CAA SIEE CSC SIEE CAA

compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com ara blogs, fòrums, wikis... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Identificació del repte que suposa competir amb els altres, i fonamentar els seus punts de vista o aportacions en els treballs de grup i admetre la possibilitat de canvi davant d'altres arguments vàlids amb solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Valora, atén i escolta de forma activa les aportacions enriquidores dels companys o les companyes en els treballs en grup, relaciona dinàmiques de grups amb la forma de resolució de conflictes. Planteja els seus punts de vista o aportacions en els treballs de grup i admet la possibilitat de canvi davant d'altres arguments vàlids. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu. Pensament mitjans-fi. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació, tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació.	possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	
--	--	--

Curs 2n ESO

Bloc 1: Condició física i salut. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Proves de valoració de les capacitats físiques: resistència aeròbica, força	BL.1.1. Establir la relació de les capacitats físiques amb els sistemes	CMCT

<p>resistència, velocitat de reacció i flexibilitat com a mitjà per a determinar l'equilibri entre els valors obtinguts i la millora de la condició física i la contribució d'esta a la salut i al benestar personal.</p> <p>Control de la intensitat de l'esforç per mitjà de la freqüència cardíaca: la presa de pulsacions. Càlcul de la zona d'activitat saludable (ZAS). Utilització de les noves tecnologies aplicades al desenrotllament i control de l'esforç: pulsòmetre i aplicacions informàtiques de seguiment de la pràctica física. Sistemes metabòlics d'obtenció d'energia: anaeròbic i aeròbic.</p> <p>Característiques que han de tindre les activitats físiques per a ser considerades saludables com: intensitat de l'esforç, progressió en la pràctica, orientada al procés, satisfactòria, d'acord amb l'edat i característiques personals. L'apparell locomotor: moviments articulars i accions musculars. Reconeixement i valoració de la importància de l'adopció d'una postura correcta en activitats quotidianes. Relació entre hidratació i pràctica d'activitat física.</p> <p>Capacitats físiques relacionades amb la salut: resistència aeròbica, força general i flexibilitat. Presa de consciència de la mateixa condició física i predisposició a millorar-la amb un treball adequat.</p> <p>Jocs i activitats de millora de la resistència aeròbica, de força general i flexibilitat, buscant sensibilitzar l'alumnat de la importància de la seua pràctica.</p> <p>El calfament: organització d'activitats col·lectives de calfament general. Exercicis de calfaments adequats a cada fase amb l'aplicació de les seues normes .</p> <p>Tornada a la calma: progressiva, de més a menys intensitat, i específica, segons l'exercici realitzat, i fer estirades, jocs sensituïs i activitats de relaxació.</p> <p>Relació dels estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat fisicoesportiva i artística-expressiva i la prevenció de malalties.</p> <p>Pràctica habitual d'activitat fisicoesportiva i artística-expressiva en la seua vida personal i en el context social actual.</p> <p>Pràctiques que tenen efectes negatius per a la salut com els exercicis contraindicats, el sedentarisme, trastorns de la conducta alimentària (anòrexia, bulímia, dieta desequilibrada), l'obsessió pel resultat i l'abús d'exercici (sobreentrenament).</p>	<p>metabòlics d'obtenció d'energia i el control de la intensitat de l'activitat física, per mitjà de proves de valoració utilitzant estos coneixements per a millorar la seu salut i la seu condició física.</p>	
<p>BL.1.2. Descriure el nivell de les seues capacitats físiques a partir d'un diagnòstic inicial, incrementar-les de forma saludable, utilitzar pautes personalitzades i mètodes de pràctica acords amb les seues possibilitats anatómiques, fisiològiques i motrius, aplicar les noves tecnologies per a controlar els processos d'adaptació a l'esforç, i mostrar una actitud d'autoexigència.</p> <p>BL.1.3. Participar en l'organització de les activitats col·lectives del calfament i tornada a la calma, relacionar-les amb la part principal de la sessió i posar-les en pràctica graduand progressivament la seu intensitat.</p> <p>BL.1.4. Descriure les actituds i els estils de vida saludables relacionats amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat física i l'esport i evidenciar la seu presència en la vida personal i en el context social actual.</p>	<p>CMCT CD SIEE</p> <p>CMCT SIEE</p> <p>SIEE CMCT</p>	

Bloc 2: Jocs i esports. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Execució de distin tes combinacions d'habilitats gimnàstiques i acrobàtiques: desplaçaments bots, equilibris, enfilaments, girs, etc.</p> <p>Aplicació de les habilitats específiques als jocs i esports individuals, aspectes tècnic - tàctics, com per ex. activitats aquàtiques, activitats atlètiques, etc.</p>	<p>BL.2.1. Realitzar habilitats individuals específiques implicades en activitats fisicoesportives de cooperació, competitives i no competitives del nivell educatiu i, mostrar mentres les realitza, actituds d'esforç i superació preservant la seguretat individual i col·lectiva.</p>	<p>SIEE</p>
<p>Pràctica de figures no competitives, refermar l'equilibri en diferents postures i situacions i desenrotllar actituds de cooperació i participació. Moviments coordinats com el llançament i recepció de móbils amb diferents trajectòries, en posició estàtica i en desplaçament.</p>	<p>BL.2.2. Resoldre situacions motrius que faciliten l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris aplicant pautes estratègiques d'atac i defensa comuna als jocs i esports d'oposició, col·laboració o col·laboració-oposició del nivell educatiu.</p>	<p>CSC CAA</p>
<p>Realització d'activitats cooperatives i competitives encaminades a l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris dels jocs com el colpol i esports de col·laboració oposició com p. ex. handbol i voleibol i d'oposició com p. ex. bàdminton, etc.</p>	<p>BL.2.3. Realitzar amb correcció diferents colps específics de la pilota valenciana i aplicar-los al nyago i les seues variants i practicar els jocs populars i tradicionals del nostre entorn i del món.</p>	<p>CSC CEC</p>
<p>Preparació i практиca de jocs i esports adaptats com per exemple voleibol assegut per a desenrotllar comportaments inclusius entre l'alumnat.</p>		
<p>Valoració de les possibilitats lúdiques del joc i l'esport com a dinàmica de grups i gaudi personal.</p>		
<p>Estratègies bàsiques dels jocs i esports d'oposició: confrontament, espais d'accio pròxims, temps limitat, crear desequilibris en l'oponent.</p>		
<p>Estratègies bàsiques dels jocs i esports de col·laboració oposició: participants, espai i temps de joc i utilització d'objectes, comunicació i contracomunicació motriu, subrols estratègics, tècnica.</p>		
<p>Utilització dels diferents colps específics de la pilota valenciana, i aplicació a un joc específic com el nyago i les seues variants.</p>		
<p>Les instal·lacions de pilota valenciana, com a part d'un patrimoni cultural que fa falta preservar.</p>		

Bloc 3: Activitats adaptades al mig. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Activitats respectuoses amb el medi natural: les rutes amb bicicleta senderisme, orientació, les acampades, els grans jocs en la naturalesa, activitats d'escalada i de multiaventura i les activitats aquàtiques. Relació del paisatge i la topònima amb el patrimoni natural i cultural de la Comunitat Valenciana, com a lloc per a la realització de les dites activitats.</p> <p>Possibilitats de pràctica que oferix l'entorn pròxim.</p> <p>Tècniques bàsiques de les activitats realitzades: senderisme, orientació, bicicleta, acampada, escalada, activitats aquàtiques.</p> <p>Revisió i respecte de les normes per a la conservació i millora de l'entorn pròxim, en la pràctica d'activitats fisicoesportives, i establir normes de seguretat i primers auxilis en funció del lloc de realització i del tipus d'activitat.</p> <p>Confecció de mapes bàsics i les seues possibilitats d'utilització en la pràctica d'orientació. Col·laboració en l'organització i realització de recorreguts amb els dits mapes en entorns pròxims.</p> <p>Busca d'informació i exposició de les activitats adaptades al medi.</p> <p>Realització d'un llistat dels usos i abusos que es fan del medi urbà i natural, en la pràctica d'activitats fisicoesportives.</p>	<p>BL.3.1. Col·laborar en l'organització alguna de les següents activitats fisicoesportives inclusives en entorns pròxims, com les rutes amb bicicleta, les acampades, els grans jocs en la naturalesa, activitats d'escalada, de multiaventura i les activitats aquàtiques, com a formes d'oci actiu, tenint en compte el paisatge i la topònima de l'entorn en què es realitzen.</p> <p>BL.3.2. Realitzar activitats fisicoesportives inclusives del nivell educatiu adaptades al mig, en entorns pròxims aplicant les tècniques adequades, regulant l'esforç en funció de les seues possibilitats i mostrar hàbits de conservació i protecció de l'entorn mentres les realitzen.</p>	CMCT SIEE CMCT SIEE

Bloc 4: Expressió corporal i comunicació. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Elaboració, a partir d'una proposta donada, de senzills muntatges artístics individuals o col·lectius.</p> <p>Participació en muntatges artístics individuals o col·lectius, comunicant emocions, sentiments i idees amb desinhibició i creativitat. Tècniques d'expressió corporal: mim, drama, dansa, sensopercepció, etc.</p> <p>Participació en activitats grupals, com a danses i balls, en les quals es combinen l'espai, el ritme i la intensitat.</p> <p>Ocupació d'un mètode de relaxació (Jacobson, ioga, eutonia, Schultz, massatge) per a controlar el propi cos i ser aplicat a distínctes situacions pràctiques de la vida.</p> <p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs,</p>	<p>BL.4.1. Elaborar, amb supervisió, senzills muntatges artístics individuals o col·lectius i participar-hi comunicant emocions, sentiments i idees amb desinhibició i creativitat, per mitjà de tècniques d'expressió corporal que combinen espai, ritme i intensitat, fonamentalment integrades en balls i danses.</p> <p>BL.4.2. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses i utilitzar les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p>	CEC CAA SIEE CCLI CA

<p>manteniment de l'atenció, selecció de la informació, memorització i retenció de la informació.</p> <p>Planificació de textos orals</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Glossari termes conceptuels del nivell educatiu.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Tipus de text.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p>	<p>BL.4.3 Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, i aplicar les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustar-les a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL.4.4 Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral amb la utilització d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL.4.5 Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL.4.6 Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL.4.7. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals, aplicar les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CCLI CA CCLI CA CCLI CA CCLI CA CCLI CAA
--	---	---

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Demostració i pràctica d'activitats lúdiques i esportives individuals i col·lectives, d'oci i recreació: els esports lúdics, els jocs populars, els jocs cooperatius, els jocs de confiança, acceptar la importància d'estes activitats com a marc de relació amb els altres i de foment de l'amistat i camaraderia	BL.5.1. Reconéixer les possibilitats de les activitats fisicoesportives i artísticocognitives com a formes d'inclusió social, i participar en esports adaptats i altres activitats expressives del nivell educatiu mostrant actituds d'empatia i col·laboració.	CSC

en l'àmbit personal, social i cultural. Participació en l'organització d'activitats esportives en el centre. Acceptació del repte que suposa competir amb els altres sense que això implique actituds de rivalitat, entenent l'oposició com una estratègia del joc i no com una actitud contra els altres. Rebutjar la busca desmesurada de resultats i donar importància a l'esportivitat.	BL.5.2. Identificar les dificultats i riscos durant la seu participació en activitats fisicoesportives i artísticoexpressives, relacionar-les amb les seues característiques i les interaccions motrius, i aplicar mesures preventives i de seguretat en el seu desenrotllament.	SIEE
Relació de les activitats fisicoesportives amb les dificultats i riscos que comporten.	BL.5.3. Tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament de tasques i projectes i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives en el nivell educatiu.	SIEE
Especificació dels protocols per a activar serveis d'emergència i de protecció de l'entorn.	BL.5.4. Buscar i seleccionar informació del nivell educatiu de forma contrastada en diverses fonts, organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi, citant adequadament la seu procedència i registrar-la i emmagatzemar-la de forma cuidadosa.	CD CAA CCLI
Enumeració de les mesures preventives i de seguretat de les activitats plantejades. Primers auxilis.	BL.5.5. Crear i editar continguts digitals del nivell educatiu i utilitzar aplicacions informàtiques, col·laborar en entorns virtuals d'aprenentatge i aplicar bones formes de conducta en la comunicació (prevenció i denúncia de males pràctiques).	CD CSC CSC
Iniciativa i innovació		
Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats		
Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.		
Pensament alternatiu.		
Sentit crític.		
Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en p. ex. banc de sons, pàgines web especialitzades en educació física, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades etc. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació.		
Estratègies de busca i selecció de la informació.		
Procediments de síntesi de la informació		
Procediments de presentació de continguts		
Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.		
Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.	BL.5.6 Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes en les tasques del nivell educatiu i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport als seus companys/es, demostrar empatia, reconéixer les seues aportacions i utilitzar el diàleg per a resoldre conflictes amb esportivitat.	CAA SIEE CSC
Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com a blogs, fòrums, wikis... Habits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació	BL.5.7. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius del nivell educatiu, fer una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformar les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	SIEE CAA

<p>en funció del mateix.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Identificació del repte que suposa competir amb els altres, fonamentar els seus punts de vista o aportacions en els treballs de grup i admetre la possibilitat de canvi davant d'altres arguments vàlids amb solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Valora, atén i escolta de forma activa les aportacions enriquidores dels companys o les companyes en els treballs en grup, relaciona dinàmiques de grups amb la forma de resolució de conflictes.</p> <p>Planteja els seus punts de vista o aportacions en els treballs de grup i admet la possibilitat de canvi davant d'altres arguments vàlids.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu.</p> <p>Pensament mitjan finalitat.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació, tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'Educació Física.</p> <p>Autoconeixement de fortalees i debilitats.</p>	<p>preferències.</p>
--	----------------------

Curs 3r ESO

Bloc 1: Condició física i salut. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Adaptació i aplicació del control de la intensitat de l'esforç per mitjà de la freqüència cardíaca: presa de pulsacions i càlcul de la zona d'activitat saludable, en la pràctica d'activitat fisicoesportiva. Relació amb els sistemes	BL.1.1 Analitzar la relació de les capacitats físiques amb els sistemes metabòlics d'obtenció d'energia, i el control de la intensitat de l'activitat física, per mitjà de proves de valoració i utilitzar estos coneixements per a	CMCT

<p>d'obtenció d'energia (aeròbic i anaeròbic) i amb els hàbits alimentaris. Utilització de les noves tecnologies per a controlar els processos d'adaptació a l'esforç: pulsòmetre i aplicacions informàtiques de seguiment de la pràctica física.</p> <p>Aplicació de les proves de valoració de la condició física per a determinar el seu nivell inicial i el seu progrés després del treball específic i aplicar mètodes de millora de les capacitats físiques i la seua contribució a la salut. Característiques que han de tindre les activitats físiques saludables: intensitat de l'esforç, progressió en la pràctica, orientada al procés i a la satisfacció personal, d'acord amb l'edat i les característiques personals. L'aparell locomotor: músculs més importants i accions que executen. Adopció de postures correctes en les activitats físiques i esportives realitzades.</p> <p>Alimentació i activitat física: equilibri entre la ingestió i el gasto calòric. Valoració de l'alimentació com a factor decisiu de la salut personal en l'adolescència.</p> <p>Pràctica de forma regular, sistemàtica i autònoma d'activitats físiques a fi de millorar les condicions de salut i qualitat de vida.</p> <p>Adaptació i pràctica de les capacitats físiques relacionades amb la salut: resistència aeròbica, força general i flexibilitat, en funció de la mateixa condició física i les possibilitats anatòmiques, fisiològiques i motrius. Mètodes de millora de les capacitats físiques relacionades amb la salut: carrera contínua, autocàrregues, Stretching, etc.</p> <p>Organització i direcció de calfaments específics i graduar-ne la intensitat. Recopilació d'exercicis adaptats al calfament específic, a la part principal de la sessió i la tornada a la calma.</p> <p>La imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat física i l'esport, la prevenció de malalties i addiccions, com a forma de comportament que possibilten actituds i estils de vida saludables.</p> <p>Relació dels estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat fisicoesportiva i artística expressiva i la prevenció de malalties.</p> <p>Analisi crítica dels efectes negatius que tenen sobre la salut el consum de tabac, alcohol i altres drogues.</p> <p>Pràctica habitual d'activitat fisicoesportiva i artística expressiva en la seua vida personal i en el context social actual.</p> <p>Analisi crítica de les pràctiques que tenen efectes negatius per a la salut com</p>	<p>millorar la seu salut i condició física.</p> <p>BL.1.2. Explicar el nivell de les seues capacitats físiques a partir d'un diagnostic inicial, incrementar-les de forma saludable, utilitzar mètodes de millora d'acord amb les possibilitats anatòmiques, fisiològiques i motrius, aplicar les noves tecnologies per a controlar els processos d'adaptació a l'esforç i mostrar una actitud d'autoexigència.</p> <p>BL.1.3. Organitzar activitats col·lectives del calfament i tornada a la calma, relacionar-les amb la part principal de la sessió, dirigir la seu posada en pràctica i graduar-ne progressivament la intensitat.</p> <p>BL.1.4. Analitzar la relació entre les actituds i estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat física i l'esport, la prevenció de malalties i addiccions i evidenciar estos conductes i els seus beneficis en la vida personal i en el context social actual.</p>	CMCT CD SIEE CMTC CAA SIEE SIEE CMCT
--	--	---

els exercicis contraindicats, el sedentarisme, trastorns de la conducta alimentària (anòrèxia, bulímia, dieta desequilibrada), l'obsessió pel resultat i l'abús d'exercici (sobreentrenament).		
--	--	--

Bloc 2: Jocs i esports. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El factor qualitatiu del moviment: els mecanismes de percepció, decisió i execució dels esports individuals, respecte al model tècnic plantejat.	BL.2.1. Realitzar habilitats individuals específiques implicades en activitats fisicoesportives de cooperació, competitives i no competitives del nivell educatiu, mostrar mentres les realitza actituds d'autoexigència i preservar la seguretat individual i col·lectiva.	CSC SIEE
Aplicació de les habilitats específiques als jocs i esports individuals, aspectes tècnics, tàctics i reglamentaris com per ex. activitats aquàtiques i activitats atlètiques, respectar les normes i regles estableïdes, i mostrar actituds d'esforç, autoexigència i superació.	BL.2.2. Solucionar situacions motrius que faciliten l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris de jocs i esports d'oposició, col·laboració o col·laboració oposició, del nivell educatiu i aplicar amb autonomia les estratègies més adequades en funció dels estímuls més rellevants.	CSC CAA
Pràctica de figures refermant l'equilibri en diferents postures i situacions, desenrotllant actituds de cooperació i participació, fomentant actituds no competitives (p. ex. acrogimnàstica).	BL.2.3. Utilitzar els colps específics i els elements tècnics, tàctics i reglamentaris de pilota valenciana en raspall al carrer i trinquet, nyago i frare i practicar jocs populars del nostre entorn i del món.	CSC CEC CAA
El moviment coordinat i la seua aplicació en la pràctica per mitjà de la realització d'activitats circenses com a jocs malabars, diàbolo, jocs acrobàtics i d'equilibri i activitats de patinatge, millorar el seu nivell tècnic, i mostrar actituds d'esforç, autoexigència i superació.		
Realització d'activitats cooperatives i competitives encaminades a l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris de jocs com p. ex. el Softbol, esports de col·laboració oposició com p. ex. hoquei pista (<i>unihoockey</i>) i rugbi imatge, i d'oposició com p. ex. les activitats de lluita.		
Preparació i pràctica de jocs i esports adaptats com p. ex. boccia per a desenrotllar comportaments inclusius en l'alumnat.		
Activitats lúdiques, esportives i col·lectives, d'oci i recreació: els esports alternatius, els jocs amb material reciclat, els jocs cooperatius, els jocs de confiança, i valorar l'oportunitat de les solucions aportades i la seu aplicabilitat a situacions semblants.		
Estratègies bàsiques dels jocs i esports d'oposició: confrontament, espais d'accio pròxims, temps limitat, crear desequilibris en l'oponent.		
Estratègies bàsiques dels jocs i esports de col·laboració oposició: participants, espai i temps de joc i utilització d'objectes, comunicació i contracomunicació motriu, subrols estratègics, tècnica.		

Els colps específics i els elements tècnics, tàctics i reglamentaris de les modalitats de pilota valenciana com raspall al carrer i trinquet, nyago i frare. Aspectes sociològics i culturals de la pilota valenciana en l'actualitat. Jocs populars i tradicionals del nostre entorn i del món: de percepció i velocitat de reacció, de palmes i xoc de mans, de força, de pilota, etc. Els jocs populars i tradicionals per a potenciar la inclusió i respecte a les tradicions i la multiculturalitat.

Bloc 3: Activitats adaptades al medi. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Selecció i organització, amb supervisió del docent, d'algunes de les següents activitats inclusives i respectuoses amb l'entorn i el medi natural: senderisme, orientació, les rutes amb bicicleta, les acampades, els grans jocs en la naturalesa, activitats en la neu, activitats d'escalada i de multiaventura i les activitats aquàtiques.</p> <p>Valoració del paisatge i de la toponímia i del patrimoni natural i cultural de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Tècniques bàsiques de les activitats realitzades: orientació, bicicleta, acampada, escalada, activitats aquàtiques, lliscaments en la neu regulant l'esforç en funció de les seues possibilitats i promoure accions per a preservar l'entorn i el medi natural i reduir l'impacte ambiental (evitar residus i fomentar la seu arreplega).</p> <p>Normes de seguretat i primers auxilis en funció del lloc de realització i del tipus d'activitat.</p> <p>Confecció de mapes bàsics i les seues possibilitats d'utilització en la pràctica d'orientació. Col·laboració en l'organització i realització de recorreguts amb els dits mapes en el medi natural.</p>	<p>BL.3.1. Organitzar, amb supervisió del docent, activitats fisicoesportives inclusives en el medi natural, com a senderisme, orientació i altres activitats, com a formes d'oci actiu, tenint en compte el paisatge i la toponímia de l'entorn en què es realitzen.</p> <p>BL.3.2. Realitzar activitats fisicoesportives inclusives del nivell educatiu en el medi natural, i aplicar les tècniques adequades, regular l'esforç en funció de les seues possibilitats i mostrar hàbits de conservació i protecció de medi natural mentres les realitzen.</p>	<p>CMCT SIEE</p> <p>CMCT SIEE</p>

Bloc 4: Expressió corporal i comunicació. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Disseny de balls i danses de forma individual i grupal, a partir d'una	BL.4.1. Dissenyar, a partir d'una proposta donada, senzills muntatges	CEC

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Pràctica d'activitats fisicoesportives i artísticooexpressives adaptades com a forma d'inclusió social, i mostrar tolerància i esportivitat tant en el paper de participant com d'espectador.</p> <p>Organització d'activitats esportives en el centre, en col·laboració amb els seus iguals, respectar les aportacions dels altres i assumir les responsabilitats que es deriven de la dita organització.</p> <p>Valoració del repte que suposa competir amb els altres sense que això implique actituds de rivalitat, entenent l'oposició en els esports d'adversari com una estratègia del joc i no com una actitud contra els altres. Rebug de la busca desmesurada de resultats i donar importància a l'esportivitat, utilitzar dinàmiques de grups com a forma de resolució de conflictes.</p> <p>Analitza les dificultats de les activitats fisicoesportives i artísticooexpressives proposades que poden suposar un element de risc per a si mateix o per als altres.</p> <p>Adopta les mesures preventives i de seguretat pròpies de les activitats exercides, i tindre especial atenció amb aquelles que es realitzen en un entorn no estable.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en [p. ex. banc de sons, pàgines web especialitzades en educació física, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades...]. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p>	<p>BL.5.1. Reconéixer les possibilitats de les activitats fisicoesportives i artísticooexpressives com a formes d'inclusió social, participar en esports adaptats i altres activitats expressives del nivell educatiu, i mostrar actituds d'empatia i col·laboració.</p> <p>BL.5.2. Analitzar les dificultats i riscos durant la seua participació en activitats fisicoesportives i artísticooexpressives, relacionar-les amb les seues característiques i les interaccions motrius, i aplicar mesures preventives i de seguretat en el seu desenvolupament.</p> <p>BL.5.3. Tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques i projectes, actuar amb flexibilitat i buscar solucions alternatives en el nivell educatiu.</p> <p>BL.5.4. Buscar i seleccionar informació del nivell educatiu de forma contrastada en diverses fonts, organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi, citar adequadament la seua procedència i registrar-la i emmagatzemar-la de forma cuidadosa.</p> <p>BL.5.5. Crear i editar continguts digitals del nivell educatiu i utilitzar aplicacions informàtiques, col·laborar en entorns virtuals d'aprenentatge i aplicar bones formes de conducta en la comunicació (prevenció i denúncia de males pràctiques).</p> <p>BL.5.6. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes en les tasques del nivell educatiu i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport als seus companys, demostrar empatia, reconéixer les seues aportacions i utilitzar el diàleg per a resoldre conflictes amb esportivitat.</p> <p>BL.5.7. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius del nivell</p>	CSC SIEE SIEE CD CAA CCLI CD CSC CAA SIEE CSC SIEE

<p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup per tal de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com a blogs, fòrums, wikis... Híbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p>	<p>educatiu, fer una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos i transformar les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL.5.8. Reconéixer els estudis i professions de l'àmbit de l'activitat física i l'esport, vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar les competències que demanden per a relacionar-les amb les seues forteses i preferències.</p>	CAA SIEE
--	---	-----------------

Curs 4t ESO		
Bloc 1: Condició física i salut. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Característiques de les activitats físiques saludables: intensitat de l'esforç, progressió en la pràctica, orientada al procés i a la satisfacció personal, d'acord amb l'edat i característiques personals.</p> <p>Aplicació de les proves de valoració de les capacitats físiques per a determinar el seu nivell inicial i el seu progrés després d'un treball específic.</p> <p>Activitats i exercicis de resistència, tonificació, i flexibilitat, aplicant autònoma tècniques i mètodes de millora de les capacitats físiques.</p> <p>Valoració dels dits mètodes per a millorar les esmentades capacitats físiques, alleujar tensions de la vida quotidiana i compensar els efectes provocats per les actituds posturals inadequades més freqüents. L'aparell locomotor: músculs més importants i accions que executen. Adopció de postures correctes en les activitats físiques i esportives realitzades. Alimentació i activitat física: equilibri entre la ingestió i el gasto calòric. Valoració de l'alimentació com a factor decisiu de la salut personal en la pràctica d'activitat física.</p> <p>Adaptar i aplicar la presa de pulsacions i càcul de la zona d'activitat en funció de l'activitat a realitzar. Demostració i aplicació de les noves tecnologies per a controlar els processos d'adaptació a l'esforç: pulsòmetre i</p>	<p>BL.1.1 Millorar de forma autònoma i saludable la seua condició física a partir d'una avaluació personal de les seues capacitats físiques utilitzant activitats i exercicis de resistència, de tonificació i flexibilitat i una adequada hidratació i alimentació en funció del seu nivell, avaluar-la, utilitzar les noves tecnologies i identificar les adaptacions orgàniques.</p> <p>BL.1.2. Dissenyar de forma autònoma activitats en les fases d'activació i recuperació, relacionar-les amb la part principal de la sessió i posar-les en pràctica graduand progressivament la seua intensitat.</p> <p>BL.1.3 Debatre sobre la relació entre les actituds i estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat física i l'esport, la prevenció de malalties i addiccions i els hàbits positius i negatius, els efectes sobre la condició física i la salut, i avaluar la seua pràctica habitual en la vida personal i en el context social.</p>	CMCT SIEE CD CMTC SIEE CMCT SIEE

<p>aplicacions informàtiques de seguiment de la pràctica física.</p> <p>Adaptació i pràctica de les capacitats físiques relacionades amb la salut: resistència aeròbica, força general i flexibilitat, en funció de la mateixa condició física i les possibilitats anatómiques, fisiològiques i motrius.</p> <p>Mètodes de millora de les capacitats físiques relacionades amb la salut: carrera contínua, autocàrregues, Stretching, etc.</p> <p>Pràctica autònoma de calfaments específics, en funció de la part principal de la sessió.</p> <p>Relació dels estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat fisicoesportiva i artísticaexpressiva i la prevenció de malalties.</p> <p>Anàlisi crítica dels efectes negatius que tenen sobre la salut el consum de tabac, alcohol i altres drogues.</p> <p>Pràctica habitual d'activitat fisicoesportiva i artísticaexpressiva en la seua vida personal i en el context social actual.</p> <p>Analisi crítica de les pràctiques que tenen efectes negatius per a la salut com els exercicis contraindicats, el sedentarisme, trastorns de la conducta alimentària (anòrèxia, bulímia, dieta desequilibrada), l'obsessió pel resultat i l'abús d'exercici (sobreentrenament). Actitud crítica davant del seu tractament en els mitjans de comunicació.</p>	
---	--

Bloc 2: Jocs i esports. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Creació i pràctica de coreografies refermant l'equilibri en diferents postures i situacions, desenrotllar actituds de cooperació i participació no competitives, i prioritzar la seguretat individual i col·lectiva.</p> <p>Composició de moviments coordinats i aplicar-los en la pràctica per mitjà de la realització d'activitats circenses com a jocs malabars, diàbolo, jocs acrobàtics, d'equilibri i activitats de patinatge, millorar el seu nivell tècnic, i mostrar actituds d'esforç, autoexigència i superació.</p> <p>Determinació del mateix nivell de competència motriu en diferents activitats esportives individuals, com per exemple activitats aquàtiques i activitats atlètiques amb respecte a les regles i aspectes tècnics de les dites activitats.</p>	<p>BL.2.1. Realitzar amb eficàcia i precisió habilitats individuals específiques integrades en activitats fisicoesportives de cooperació, competitives i no competitives del nivell educatiu i mostrar mentres les realitza actituds de col·laboració, i preservar la seguretat individual i col·lectiva.</p> <p>BL.2.2. Resoldre situacions motrius que faciliten l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris els jocs i esports d'oposició, col·laboració o col·laboració-oposició, del nivell educatiu, i aplicar amb autonomia les estratègies més adequades en funció dels estímuls més rellevants.</p>	CSC SIEE CSC SIEE CAA

<p>Realització d'activitats cooperatives i competitives encaminades a l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris dels esports de col·laboració oposició com p. ex. futbol-sala, handbol, voleibol, bàsquet, hoquei pista i rugbi imatge, i d'oposició com a esports de pala i raqueta, etc.</p> <p>Preparació i pràctica de jocs i esports adaptats com p. ex. golbol, voleibol assegut, boccia i bàdminton assegut per a desenrotllar comportaments inclusius en l'alummat.</p> <p>Estratègies bàsiques dels jocs i esports d'oposició: confrontament, espais d'accio pròxims, temps limitat, crear desequilibris en l'ponent.</p> <p>Estratègies bàsiques dels jocs i esports de col·laboració oposició: participants, espai i temps de joc i utilització d'objectes, comunicació i contracomunicació motriu, subrols estratègics, tècnica.</p> <p>Activitats lúdiques i esportives col·lectives, d'oci i recreació: els esports alternatius, els jocs amb material reciclat, els jocs cooperatius, els jocs de confiança, valorar l'oportunitat de les solucions aportades i la seua aplicabilitat a situacions semblants.</p> <p>Els diferents colps específics, la tècnica (traure i restar) i el reglament de pilota valenciana en les modalitats de raspall al carrer, al trinquet, a ratlles, nyago i frare,</p> <p>La llengua i la pilota valenciana.</p>	<p>BL.2.3. Adaptar amb correcció els colps específics, la tècnica (traure i restar) i el reglament de pilota valenciana en les modalitats de raspall al carrer, al trinquet, a ratlles, nyago i frare.</p>	CSC CEC SIEE
--	--	--------------------

Bloc 3: Activitats adaptades al medi. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Organització i realització d'alguna de les següents activitats inclusives i respectuoses amb el medi natural: les rutes amb bicicleta, senderisme, orientació, les acampades, els grans jocs en la naturalesa, activitats en la neu, activitats d'escalada i de multiaventura i les activitats aquàtiques.</p> <p>Valoració del paisatge, de la toponímia i del patrimoni natural i cultural de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Característiques de les activitats d'adaptació al medi i el seu risc, i descriure els protocols per a activar serveis d'emergència i de protecció de l'entorn, adoptar les mesures preventives i de seguretat pròpies d'estes activitats sobretot en entorns no estables. Primers auxilis.</p> <p>Disseny i realització de xicotets recorreguts utilitzant els mapes topogràfics</p>	<p>BL.3.1. Organitzar activitats físiques i esportives inclusives i respectuoses amb l'entorn i el medi natural com a senderisme, orientació i altres activitats, com ara formes d'oci actiu, tenint en compte el paisatge i la toponímia de l'entorn en què es realitzen.</p> <p>BL.3.2. Realitzar activitats fisicoesportives inclusives del nivell educatiu en el medi natural amb eficàcia i precisió, mostrar hàbits de conservació i protecció del medi ambient, i aplicar protocols de seguretat i primers auxilis.</p>	CMCT SIEE CMCT SIEE

<p>i la brúixola en carreres d'orientació en el medi natural. Tècniques bàsiques de les activitats realitzades: orientació, bicicleta, acampada, escalada, activitats aquàtiques, lliscaments en la neu regulant l'esforç en funció de les seues possibilitats i promovent accions per a preservar l'entorn i el medi natural i reduir l'impacte ambiental (evitar residus i fomentar la seu arreplega).</p>		
--	--	--

Bloc 4: Expressió corporal i comunicació. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Disseny de senzills muntatges artístics individuals o col·lectius combinant espai i ritme. Representació, amb desinhibició i creativitat, de senzills muntatges artístics, i seleccionar les tècniques més apropiades a la intencionalitat de la composició. Combinda ritmes amb el moviment de segments corporals i amb distintes formes d'utilitzar l'espai. Disseny i execució de balls i danses, combinant espai, ritme i intensitat, com a elements que possibiliten la desinhibició i fomenten la creativitat. Aplicació d'un mètode de relaxació: Schultz, Jacobson, ioga, eutonia o massatges, cap a un altre company/a, tenint en compte el nivell de cansament com un element de risc en la realització d'activitats que requerixen atenció o esforç. Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació, memorització i retenció de la informació. Planificació de textos orals. Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió;	BL.4.1. Dissenyar, de forma autònoma, senzills muntatges artístics individuals o col·lectius i representar-los amb desinhibició i creativitat, seleccionant les tècniques més apropiades a la intencionalitat de la composició. BL.4.2. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de Comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL.4.3 Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL.4.4 Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL.4.5. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	CEC SIEE CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge. Glossari termes conceptuais del nivell educatiu. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llengua.	BL.4.6. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzar les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL.4.7. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals, aplicar les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA CCLI CAA
---	--	--------------------------------

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Colabora en la planificació i organització d'activitats fisicoesportives i artísticoexpressives, i considerar els riscos associats i els derivats de la mateixa actuació i de la del grup. Presenta proposta creatives, amb supervisió del professor, en la utilització de materials i equipaments de les activitats fisicoesportives i artísticoexpressives practicades, atenent les seues especificacions tècniques. Té en compte el nivell de cansament com un element de risc en la realització d'activitats que requerixen atenció o esforç. Assumi la responsabilitat de la mateixa seguretat en la pràctica d'activitats fisicoesportives i artísticoexpressives, i utilitzar convenientment l'equip personal, els materials i espais de pràctica. Descriu els protocols que s'ha de seguir per a activar els serveis d'emergència i de protecció de l'entorn. Pràctica de primers auxilis. Adopta mesures preventives durant la pràctica d'activitats fisicoesportives i artísticoexpressives, per a evitar les conseqüències que poden tindre les actuacions poc acurades. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.	BL.5.1. Col·laborar en la planificació i organització d'activitats físic esportives i artístic expressives considerant, els riscos que pot generar la utilització dels equipaments, actuant de forma responsable. BL.5.2. Assumir la responsabilitat de la pròpia seguretat en la pràctica d'activitat física, tenint en compte els factors inherents a l'activitat i adoptar mesures preventives per a evitar les conseqüències que poden tindre les actuacions poc acurades sobre la la seu seguretat i la d'altres participants. BL.5.3. Tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques i projectes i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives en el nivell educatiu. BL.5.4. Buscar i seleccionar informació del nivell educatiu de forma contrastada en diverses fonts, organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi, citar adequadament la seu procedència, registrar-la i emmagatzemar-la de forma cuidadosa.	SIEE CSC SIEE SIEE CD CAA CCLI

<p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en [p. ex. banc de sons, pàgines web especialitzades en educació física, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades...]. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com a blogs, fòrums, wikis... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Identificació del repte que suposa competir amb els altres, fonamentar els seus punts de vista o aportacions en els treballs de grup i admetre la possibilitat de canvi davant d'altres arguments vàlids amb solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Valora, atén i escolta de forma activa les aportacions enriquidores dels companys o les companyes en els treballs en grup, relaciona dinàmiques de grups amb la forma de resolució de conflictes.</p> <p>Planteja els seus punts de vista o aportacions en els treballs de grup i admet la possibilitat de canvi davant d'altres arguments vàlids.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p>	<p>BL.5.5. Crear i editar continguts digitals del nivell educatiu i utilitzar aplicacions informàtiques, col·laborar en entorns virtuals d'aprenentatge i aplicar bones formes de conducta en la comunicació (prevenció i denúncia de males pràctiques).</p> <p>BL.5.6. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes en les tasques del nivell educatiu, assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport als seus companys, demostrar empatia, reconéixer les seues aportacions i utilitzar el diàleg per a resoldre conflictes amb esportivitat.</p> <p>BL.5.7. Planificar activitats fisicoesportives i artísticament expressives del nivell educatiu, i fer una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos i transformar les dificultats en possibilitats,avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL.5.8. Reconéixer els estudis i professions de l'àmbit de l'activitat física i l'esport, vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar les competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	CD CSC CAA SIEE CSC SIEE CAA SIEE CSC
---	--	---

Pensament de perspectiva. Díalleg igualitaria. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu. Pensament mitjans-fi. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació, tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'Educació Física. Autoconeixement de fortaleses i debilitats.		
---	--	--

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Condició física i salut. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Avaluació de les proves de valoració de la condició física com a mitjà que permet determinar el seu nivell inicial i la millora després del treball específic i la seua contribució a la millora de la salut. Avaluació de plans d'entrenament dels mètodes de millora de la resistència aeròbica, de la força general i flexibilitat, determinar amb el seu treball el nivell de millora de la salut. Comparació dels mètodes de control de la intensitat de l'esforç, per mitjà de la freqüència cardíaca: presa de pulsacions i càlcul de la zona d'activitat, en funció del treball a realitzar. Decisió de l'instrument a utilitzar per a controlar els processos d'adaptació a l'esforç. L'aparell locomotor: músculs més importants i accions que executen.	BL.1.1. Planificar i posar en pràctica un programa personal d'activitat física per a millorar la seua condició física i salut i utilitzar les noves tecnologies, a partir d'una avaluació de les seues capacitats físiques amb l'aplicació de sistemes de millora de les capacitats físiques implicades, i els principis de freqüència, volum i intensitat, integrar coneixements d'alimentació, activació i recuperació i avaluar les millores obtingudes.	CMTC SIEE CAA CD
Adopció de postures correctes en les activitats físiques i esportives realitzades. Alimentació i activitat física equilibri entre la ingestió i el gasto calòric. Valoració de l'alimentació com a factor decisiu en la salut personal i elaboració d'una dieta mediterrània.	BL.1.2 Dissenyar de forma autònoma activitats en les fases d'activació i recuperació, relacionar-les amb la part principal de la sessió i posar-les en pràctica graduand progressivament la seua intensitat.	CMCT SIEE
Principis de freqüència, volum, intensitat i tipus d'activitat física. Demostració i aplicació de les noves tecnologies per a controlar els processos d'adaptació a l'esforç: pulsòmetre i aplicacions informàtiques de	BL.1.3 Debatre sobre la relació entre les actituds i els estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci, les activitats físiques i l'esport, la prevenció de malalties i addiccions, els hàbits positius i negatius i els seus efectes sobre la condició física i la salut, i avaluar el seu impacte en el context social i econòmic.	SIEE CMCT

<p>seguiment de la pràctica física.</p> <p>Autonomia en la utilització de les tècniques i normes d'activació i recuperació a aplicar en la classe d'Educació Física i en el seu temps d'oci (calfament, roba adequada, hidratació, alimentació, estirades, volta a la calma), utilitzar correctament el material i les instal·lacions com a mesura de seguretat i prevenció d'accidents.</p> <p>Relació dels estils de vida saludables amb la imatge corporal, les activitats d'oci, l'activitat fisicoesportiva i la prevenció de malalties.</p> <p>Analisi crítica dels efectes negatius que tenen sobre la salut el consum de tabac, alcohol i altres drogues.</p> <p>Pràctica habitual d'activitat fisicoesportiva i artística expressiva en la seua vida personal i en el context social actual.</p> <p>Analisi crítica de les pràctiques que tenen efectes negatius per a la salut com els exercici contraindicats, el sedentarisme, trastorns de la conducta alimentària (anorèxia, bulímia, dieta desequilibrada), l'obsessió pel resultat i l'abús d'exercici (sobreentrenament). Actitud crítica enfront del seu tractament en els mitjans de comunicació.</p> <p>Avaluació de la incidència de la pràctica habitual d'activitats físic esportives i artístic expressives en la vida personal i en el context social i econòmic.</p>	
--	--

Bloc 2: Jocs i esports. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Composició i pràctica de coreografies perfeccionant les habilitats específiques i l'equilibri en diferents postures i situacions de cooperació i participació, desenrotllar actituds no competitives. (Acrogimnàstica)	BL.2.1. Realitzar amb fluïdesa i control habilitats individuals específiques integrades en activitats fisicoesportives de cooperació, competitives i no competitives del nivell educatiu i mostrar mentres les realitza actituds d'autoexigència i col·laboració i preservar la seguretat individual i col·lectiva.	CSC SIEE
Perfeccionament de moviments coordinats i aplicar-los en el disseny d'una composició d'activitats circenses en diferents situacions d'equilibri.	BL.2.2. Resoldre situacions motrius dels jocs i esports d'oposició, col·laboració o col·laboració oposició, en contextos de competició, aplicant els fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris més adequats, en funció dels estímuls rellevants.	CSC SIEE CAA
Resol amb eficàcia situacions motrius individuals en un context competitiu que responguen als seus interessos físics i esportius.	BL.2.3. Organitzar partides de pilota valenciana i jugar amb correcció a cada u.	CSC

<p>Estratègies bàsiques dels jocs i esports d'oposició: enfrontament, espais d'accio pròxims, temps limitat, crear desequilibris en l'ponent.</p> <p>Estratègies bàsiques dels jocs esports de col·laboració oposició: participants, espai i temps de joc i utilització d'objectes, comunicació i contracomunicació motriu, subrols estratègics, tècnica.</p> <p>Activitats lúdiques i esportives col·lectives, d'oci i recreació: els esports alternatius, els jocs amb material reciclat, els jocs cooperatius i els jocs de confiança, valorar l'oportunitat de les solucions aportades i la seua aplicabilitat a situacions semblants.</p> <p>Organització i participació en partides de pilota valenciana.</p> <p>Els diferents colps específics, la tècnica (traure i restar), i el reglament de les modalitats de pilota valenciana com ara raspall al carrer, al trinquet, a ratlles, nyago, frare, escala i corda i galotxa.</p> <p>Evolució històrica de les distintes modalitats de pilota valenciana.</p>	<p>raspall al carrer, al trinquet, a ratlles, nyago, frare, escala i corda, galotxa.</p>	<p>CEC SIEE</p>
---	--	---------------------

Bloc 3: Activitats adaptades al medi. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Disseny, organització i realització d'alguna de les següents activitats inclusives i respectuoses amb el medi natural: les rutes amb bicicleta senderisme, orientació, les acampades, els grans jocs en la naturalesa, activitats en la neu, activitats d'escalada i de multiaventura i les activitats aquàtiques.	BL.3.1. Organitzar activitats físiques i esportives inclusives i respectuoses amb l'entorn i el medi natural i argumentar sobre el seu impacte ambiental, econòmic i social.	CMCT SIEE
Usos i abusos que es fan del medi urbà i natural, en la pràctica d'activitats fisicoesportives.	BL.3.2. Realitzar activitats fisicoesportives inclusives del nivell educatiu en el medi natural amb eficàcia, precisió i control i utilitzar les noves tecnologies (GPS) mostrar hàbits de conservació i protecció del medi ambient, i aplicar protocols de seguretat i primers auxilis.	CMCT SIEE CD
Les noves tecnologies (GPS) i les seues possibilitats d'utilització, en la realització d'activitats físiques i esportives amb la utilització d'elements que faciliten la inclusió en el medi natural.		
Inclusió d'altres persones en les activitats del grup, animar la seu participació i respectar les diferències.		
Tècniques de les activitats realitzades: orientació, bicicleta, acampada, escalada, activitats aquàtiques, lliscaments en la neu regulant l'esforç en funció de les seues possibilitats i promouent accions per a preservar l'entorn i el medi natural i reduir l'impacte ambiental (evitar residus i fomentar la seua arreplega).		

Característiques de les activitats d'adaptació al medi i el seu risc, descriure els protocols per a activar serveis d'emergència, adoptar les mesures preventives i de seguretat pròpies d'estes activitats. Primers auxilis.		
---	--	--

Bloc 4: Expressió corporal i comunicació. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Representació, amb desinhibició i creativitat, de composicions o muntatges artístics, i seleccionar les tècniques més apropiades a la intencionalitat de la composició. Disseny de muntatges artístics individuals o col·lectius, combinar espai i ritme, selecció de les tècniques més adequades. Utilització de les noves tecnologies en el disseny i l'avaluació de muntatges artístics. Direcció i aplicació d'un mètode de relaxació: Schultz, Jacobson, ioga, eutonia o massatges, cap a un altre subjecte, tenint en compte el nivell de cansament com un element de risc en la realització d'activitats que requerixen atenció i esforç. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació. Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació, memorització i retenció de la informació. Planificació de textos orals. Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.	BL.4.1. Dissenyar de forma autònoma muntatges artístics individuals o col·lectius, utilitzar les noves tecnologies, representar-los amb desinhibició i creativitat i seleccionar les tècniques més apropiades a la intencionalitat de la composició. BL.4.2 Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses i utilitzar les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge BL.4.3. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, i aplicar les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustar-les a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL.4.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral amb la utilització d'un llenguatge no discriminatori. BL.4.5. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL.4.6. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzar les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a	CEC SIEE CD CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

Respecte en l'ús del llenguatge. Glossari termes conceptuais del nivell educatiu. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.		obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL.4.7 Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals, i aplicar les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustar-los a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	
--	--	--	--

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tingues en compte el nivell de cansament com un element de risc en la realització d'activitats, i actua de forma responsable. Assumís la responsabilitat de la mateixa seguretat en la pràctica d'activitats fisicoesportives i artísticocreatives, i utilitzar convenientment l'equip personal, els materials i espais de pràctica. Adopta mesures preventives durant la pràctica d'activitats fisicoesportives i artísticocreatives, per a evitar les conseqüències que poden tindre les actuacions poc acurades. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat. Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític.	BL.5.1. Assumir la responsabilitat de la mateixa seguretat en la pràctica d'activitat física, tenint en compte els factors inherents a l'activitat i adoptar mesures preventives per a evitar les conseqüències que poden tindre les actuacions poc acurades sobre la seua seguretat i d'altres participants. BL.5.2. Gestionar de forma eficaç activitats fisicoesportives i artísticocreatives, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades, assumir riscos i responsabilitzar-se de les seues accions i de les conseqüències. BL.5.3. Buscar i seleccionar a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals, organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi, citar adequadament la seua procedència, registrar-la de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa	CSC SIEE SIEE CD CAA CCLI CD CAA CD CSC
	BL.5.4. Crear i editar continguts digitals del nivell educatiu amb sentit estètic, utilitzar aplicacions informàtiques, conéixer com aplicar els diferents	

<p>Buscar i seleccionar [p. ex. informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos...] a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals [p. ex. xarxes socials, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades...], registrar-la en paper de forma acurada o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Comunica i comparteix la informació amb la ferramenta tecnològica adequada, per a la seua discussió o difusió.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com a blogs, wikis, fòrums... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Dàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Planifica i organitza activitats fisicoesportives i artísticooexpressives, considerant els riscos associats i els derivats de la mateixa actuació i de la del grup.</p> <p>Presenta propostes creatives en la utilització de materials i equipaments de les activitats fisicoesportives i artísticooexpressives practicades, atenent les seues especificacions tècniques.</p>	<p>tipus de llicències; col·laborar en entorns virtuals d'aprenentatge i seleccionar la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat i aplicar bones formes de conducta en la comunicació (prevenció i denúncia de males pràctiques).</p> <p>BL.5.5. Organitzar un equip de treball, distribuir responsabilitats i gestionar recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres, generar implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies, i actuar amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL.5.6. Planificar activitats fisicoesportives i artísticooexpressives del nivell educatiu i fer una previsió de riscos en la utilització d'equipaments i espais, recursos i temps ajustada als objectius proposats, assignar responsabilitats, adaptar-les a canvis i imprevistos considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts.</p> <p>BL.5.7. Reconéixer els entorns laborals, professions i estudis de l'àmbit de l'Educació Física i l'Esport, vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p>	<p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>SIEE CSC</p>
--	---	---

<p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes.</p> <p>Selecció de la informació, tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibrat d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'Educació Física.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p>		
--	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

EDUCACIÓ PLÀSTICA, VISUAL I AUDIOVISUAL

ESO

INTRODUCCIÓ

Les manifestacions artístiques constitueixen un dels trets fonamentals de la cultura i del desenvolupament de la humanitat. El llenguatge plàstic, visual i audiovisual servix com a mitjà d'expressió d'idees, pensaments i emocions, i cal que estiga present en l'Educació Secundària per a consolidar hàbits i experiències de comunicació ja iniciats en l'Educació Primària, i que continuaran en esta etapa.

En Educació Secundària Obligatòria comença el desenvolupament del pensament logicoformal del nostre alumnat. És el moment de donar importància als continguts conceptuais perquè formen la base d'una educació d'allò "visual", dels seus codis de significats i de la mateixa sintaxi d'este llenguatge, sense oblidar que és una

àrea marcadament procedural.

El desenrotllament dels continguts de l'àrea en l'etapa d'Educació Secundària pretén fonamentalment desenrotllar aquelles capacitats de l'alumnat que els permeten una formació bàsica dins del camp de l'expressió plàstica, visual i audiovisual i en tot el seu ventall de possibilitats (publicitat, còmic, televisió, cine, fotografia, disseny, dibuix, pintura, escultura, multimèdia, enginyeries i arquitectura), més que la formació d'artistes, o una formació acadèmica especialitzada, que serà l'objectiu d'estudis posteriors.

La nostra matèria ha experimentat en les últimes dècades grans canvis quant a noves tècniques i nous mitjans d'expressió: la fotografia digital, la càmera de vídeo, l'ordinador, imatges digitals, Internet o les xarxes socials han acostat l'alumnat a un gran món de possibilitats de creació artística, i han definit la nostra àrea com una matèria viva i en contínua evolució.

Es pretén que l'alumnat desenrotolle capacitats d'apreciació, expressió, ànalisi crítica i creació d'imatges, fonamentals per a assimilar l'entorn immediat, saturat d'informació visual, amb una actitud reflexiva i crítica, i que siguin capaços d'experimentar i elaborar noves propostes de treball.

A això, cal afegir el desenrotllament d'aquelles capacitats tradicionalment associades a la competència artística com són la imaginació, la creativitat i el sentit estètic.

Respecte a la contribució de l'àrea a l'adquisició de les competències clau, l'àrea d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual contribueix al desenrotllament de totes, atès el seu caràcter integrador.

En primer lloc, l'àrea desenrotlla plenament la competència de consciència i expressions culturals, vehiculant l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de les arts graficoplàstiques, visuals i audiovisuals, donant importància als valors estètics, a les habilitats de cooperació, i a la utilització de tècniques i recursos dels llenguatges artístics.

També es treballa l'habilitat per a comparar les opinions creatives i les manifestacions artístiques d'un mateix i dels altres, fomentant l'esperit crític, una actitud oberta i respectuosa, la creativitat i l'interès per participar en la vida cultural dins i fora del recinte escolar, així com per cultivar les pròpies capacitats estètiques, per mitjà de l'expressió artística. Té gran rellevància en esta àrea l'estudi de les manifestacions artístiques, l'apreciació i el gaudi, així com la presa de consciència de la importància de l'hèrència cultural en arts plàstiques, fotografia, cine i videocreació.

Una actitud oberta a la diversitat de manifestacions de l'expressió cultural i artística ens portarà a comprendre la cultura pròpia, a respectar el nostre patrimoni i a tindre un sentiment d'identitat.

L'adquisició de la competència digital en esta àrea s'evidència en els continguts del currículum relatius a l'entorn audiovisual i multimèdia i, en particular, el món de la imatge que la dita informació incorpora. A més, l'ús de les TIC i dels recursos tecnològics específics no sols suposa una ferramenta potent per a produir creacions visuals i audiovisuals sinó que, al seu torn, millora l'aprenentatge competencial tecnològic.

La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia es treballen transversalment a tota l'àrea, en especial en el bloc de dibuix tècnic.

L'alumne maneja conceptes de proporció, mesures i escales, relació amb el medi i procediments relacionats amb el mètode científic com l'observació l'experimentació i el descobriment i la reflexió, i l'anàlisi posterior. Així mateix, introduïx valors de sostenibilitat i reciclatge quant a l'ús de materials per a la creació d'obres pròpies, i la conservació del patrimoni cultural.

D'altra banda, el treball d'expressió gràfica, plàstica, visual i audiovisual incidix en la seua tendència natural a la comunicació i en el desenrotllament de la competència en comunicació lingüística: s'expressen conceptes, pensaments, sentiments, fets i opinió. Esta interacció de l'alumnat, així com la disposició al diàleg crític i constructiu, afavorix la convivència. Junt amb tot això, l'àrea aporta un vocabulari específic que enriquit l'adquisició de terminologia conceptual i anima a utilitzar les tres llengües del nostre sistema educatiu, amb la qual cosa potencia el plurilingüisme.

A la competència per a aprendre a aprendre, es contribueix afavorint la reflexió sobre els processos i l'experimentació creativa, ja que implica la presa de consciència sobre les pròpies capacitats i recursos, així com l'acceptació dels propis errors com a instrument de millora. L'àrea també incidix en la formació de codis ètics que preparen l'alumnat com a futurs ciutadans.

L'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual col·labora en l'adquisició de la competència de sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor, atés que tot procés de creació suposa convertir una idea en un producte. En este sentit, fomenta el desenrotllament d'estratègies de planificació, de previsió de recursos, d'anticipació i d'avaluació de resultats. Tot este procés, junt amb l'esperit creatiu, l'experimentació, la investigació i l'autocritica fomenten la iniciativa i l'autonomia personal i l'esperit emprendedor.

Esta matèria constitueix un bon vehicle per a desenrotllar la competència social i cívica. En la mesura que la creació artística supose un treball en equip, es promouen actituds de respecte, tolerància, cooperació, flexibilitat, i es contribuirà a l'adquisició d'habilitats socials. D'altra banda, el treball amb ferramentes pròpies del llenguatge visual, que indúixen al pensament creatiu i a l'expressió d'emocions, vivències i idees, proporciona experiències directament relacionades amb la diversitat de respostes davant d'un mateix estímul i l'acceptació de les diferències.

Per a tota l'àrea es planteja un bloc transversal de coneixements, que comprén elements com ara el foment del treball cooperatiu, el respecte pel medi ambient, la valoració de l'orde i la neteja en el treball, la planificació del procés creatiu, el respecte pel treball dels altres, el reconeixement del diàleg com a vehicle de consens i l'ús de les noves tecnologies amb un sentit ètic de probitat acadèmica.

El currículum de l'Educació Plàstica Visual i Audiovisual s'estructura al llarg dels quatre cursos de l'etapa d'Educació Secundària, i són 1r i 4t optatius, i 2n i 3r, troncals.

En el primer curs l'assignatura s'articula en dos blocs: Comunicació audiovisual i Fonaments del disseny. Amb això, es pretén formar els alumnes en l'alfabetització visual i audiovisual des de l'inici de l'etapa d'Educació Secundària, i en el desenrotllament de destreses expressives i comunicatives que faciliten la presentació de projectes, tant de la matèria com de la resta d'assignatures. D'altra banda, es treballaran els fonaments del llenguatge del disseny i la seua aplicació en els diferents camps professionals.

En segon i tercer curs, es tractarà de que l'alumnat identifique i diferencie els elements bàsics del codi visual i adquirisca unes certes habilitats en l'ús dels distints mitjans expressius del llenguatge plàstic. L'aprenentatge és contínu al llarg dels dos cursos, de tal manera que en 3r es revisaran continguts del curs anterior i s'establirà al mateix temps una escala gradual de complexitat.

Els dos cursos s'articulen en tres blocs: bloc 1. Expressió plàstica fa referència a la sintaxi dels llenguatges visuals i graficoplàstics, i a l'anàlisi i l'experimentació amb tècniques i materials. El bloc 2. Comunicació audiovisual explora les possibilitats de l'entorn de la imatge i experimenta amb produccions visuals i audiovisuals. El llenguatge visual, més universal que el verbal, és hui crucial com a mitjà de comunicació en la nostra cultura de la imatge. Els nous sistemes de comunicació multimèdia requereixen d'una imaginació visual que fa imprescindible aprendre este llenguatge. El bloc 3. Dibuix tècnic se centra en el coneixement dels fonaments de la geometria i dels sistemes de projecció. Este coneixement ha de permetre assimilar l'entorn visual i plàstic amb objectivitat, i aprofundir en la capacitat de distanciament crític que possibilitarà, en últim terme, interpretar i elaborar missatges de caire objectiu aplicables als diversos àmbits de les disciplines tècniques.

En el quart curs, l'assignatura creix introduint un nou bloc, fonaments del disseny. Els alumnes aprofundiran en els continguts dels cursos anteriors en els altres tres blocs, incint en el desenrotllament del júi crític, i valoraran el significat estètic i cultural de les distincies manifestacions plàstiques de l'entorn i de les produccions artístiques. L'apreciació i el gaudi dels valors estètics del patrimoni natural i cultural podran aconseguir-se des del desenrotllament d'aptituds creatives, imaginació, intuició i actituds de reflexió i autonomia.

Els principis metodològics en què basarem la nostra activitat docent són: la motivació, que inserix l'alumnat en el procés d'ensenyança aprenentatge per mitjà d'estrategies que sustenten la metodologia global proposada; la investigació, entesa tant com a principi didàctic que imbuïsca tota la creativitat i marque la manera de treballar, i també com a estratègia didàctica; i el desenrotllament de la creativitat, prioritari en el llenguatge plàstic, visual i audiovisual, ja que tota l'activitat expressiva ho és quan suposa una creació per part de l'individu.

La línia metodològica a seguir partix del nivell de desenrotllament de l'alumnat, per a construir, a partir d'aquí, altres aprenentatges que afavorisquen i milloren el seu rendiment. La metodologia s'adaptarà a les característiques de l'alumnat, atenent la diversitat, i afavorirà la capacitat dels alumnes per a aprendre per si mateixos i per a treballar en equip. Es tindran en compte els diferents ritmes d'aprenentatge, i les agrupacions en Paula seran variables i flexibles, d'acord amb les activitats que es a

realitzaran.

Es prioritzarà la comprensió dels continguts davant l'aprenentatge purament mecànic o memorístic. Es facilitaran les oportunitats perquè l'alumnat puga posar en pràctica els nous coneixements i així comprovar la utilitat del que han après i la manera d'aplicar-ho en altres contextos a la seua vida quotidiana. Es fomentarà la participació de l'alumnat i la reflexió personal sobre el que fa i l'elaboració de conclusions, s'assegurarà una efectiva igualtat i es promourà el progrés en l'aprenentatge.

Esta àrea té com a objectiu potenciar dos nivells interrelacionats de comunicació: saber veure per a comprendre i saber fer per a expressar-se.

Saber veure per a comprendre implica la necessitat d'eduar en la percepció, suposa ser capaç davaluar la informació visual que es rep basant-se en una comprensió estètica que permet arribar a conclusions personals; adquirir estos coneixements suposa crear mecanismes analítics que servisquen de filtre a tot allò que abans era assimilat de manera irreflexiva i inconscient. En un segon nivell, permetrà afavorir la seua sensibilitat estètica i disfrutar de tot allò que li oferix l'entorn visual i plàstic.

Saber fer per a expressar-se necessita del saber anterior i pretén que l'alumnat desenrotlle una actitud d'indagació, producció i creació. Han de ser capaços de fer representacions objectives i subjectives per mitjà d'uns coneixements imprescindibles, tant conceptuais com procedimentals, que els permeten expressar-se i desenrotllar el seu propi potencial creatiu.

L'avaluació és un element que ens permet regular el dit procés d'aprenentatge, perquè ens servix per a diagnosticar les necessitats de l'alumnat i prendre decisions quant a les estratègies pedagògiques a adaptar segons les característiques particulars de cada grup. D'altra banda, l'avaluació per competències, ens ajuda a saber fins a quin punt és capaç l'alumne d'aplicar el seu coneixement a situacions semblants en la vida real.

Una avaluació continuada i formativa exigeix l'ús de múltiples instruments al llarg del procés educatiu per a permetre l'arreplega fiable d'informació i el seu posterior ús avaluator. En el dit procés, haurem d'incorporar ferramentes que ens permeten quantificar el grau d'adquisició de les competències proposades. Utilitzarem diferents instruments d'avaluació adequats als coneixements i processos que vulguem avaluar.

Finalment, cada alumne i alumna posseeix una sèrie de pecularitats que el diferencia de la resta dels companys, per tant no tots ells aprendran al mateix ritme, ni tindran els mateixos coneixements, motivacions o interessos. Cal detectar el nivell de competències inicial de l'alumnat per a canalitzar el procés d'aprenentatge. Les mesures d'atenció a la diversitat en esta etapa estaran orientades a respondre a necessitats educatives concretes i a la consecució de les competències bàsiques i els objectius de l'Educació Secundària Obligatòria.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Educació Plàstica, Visual i Audiovisual

Curs 1r ESO

Bloc 0. Elements transversals. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació, memorització i retenció de la informació. Propietats textuals de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis,	BL0.1. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, i llegir comprensivament textos de formats diversos. BL0.2. Captar el sentit global i analitzar de manera crítica textos orals, extraient conclusions, i participar en debats i exposicions exposant de	CCLI CAA
		CCLI CAA

debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals. Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea. Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics, i gaudi en el procés de producció artística. Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions en realitzar les seues obres. Respecte pel treball dels altres. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Busca d'informació des de diferents fonts, tant convencionals com digitals i Internet, sobre manifestacions artístiques que es treballen en el nivell educatiu, i ànalisi de les possibilitats de creació gràfica que oferixen els nous mitjans tecnològics. Ferraments digitals de cerca i visualització. Busca en blogs, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Estratègies de planificació, organització i gestió. Introducció al procés creatiu en les arts visuals i audiovisuals per mitjà del desenrotllament d'un producte individual o col·lectiu, controlant les distintes fases: · Investigació i estudi previ.	forma organitzada el seu discurs, intercanviant informacions amb altres alumnes; explicar el procés seguit en l'elaboració de productes artístics,avaluant el resultat, fent propostes raonades per a millorar-lo i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL0.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència. BL0.4. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia i banc de sons, registrant-la en paper de manera acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL0.5. Reconéixer les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics i expressar emocions, sentiments i idees pròpies en realitzar les seues produccions, disfrutant del procés de creació artística i mostrant respecte pel treball dels altres. BL0.6. Realitzar de manera eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL0.7. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de manera personal els resultats obtinguts. BL0.8. Reconéixer el patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol com un mitjà de comunicació i gaudi individual i	CCLI CAA CD CAA CEC SIEE CSC SIEE CAA SIEE CAA CEC SIEE
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> · Selecció d'informació i desenrotllament de primeres idees. · Planificació, organització i gestió del temps i els recursos. · Presa de decisions i calibratge d'oportunitats i riscos. · Aportació de solucions originals als problemes. · Realització del producte i establiment de criteris per a avaluar el procés i el resultat. · Reflexió i proposta de millora del procés creatiu propi i alié, des de la idea inicial fins a l'execució definitiva: júi sobre la bona realització del treball, així com la neteja en la seua execució, i avaluació de l'ús de les noves tecnologies. · Reconcixement de l'esforç que exigeix l'elaboració dalgunes obres artístiques. <p>Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seua defensa, conservació i desenrotllament.</p> <p>Esforç per a superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques i rebugi davant de qualsevol forma de discriminació per raó de raça, sexe o cultura.</p> <p>- Respecte per les maneres d'expressió diferents de la nostra, acceptant i argumentant les influències que exercixen els valors artístics propis d'altres cultures que coexistixen amb la nostra.</p> <p>Desenrotllament d'una actitud de respecte per l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de forma responsable els recursos i reciclat materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives. Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements i preferències.</p> <p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p>	<p>col·lectiu, i contribuir a la seua defensa i conservació a través de la divulgació d'obres d'art i mitjans audiovisuals que formen part del dit patrimoni, expressant els seus coneixements de manera crítica.</p> <p>BL0.9. Superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques, evitant qualsevol forma de discriminació (raça, sexe, cultura), i identificar les influències que exercixen valors artístics propis d'altres cultures respectant les seues formes d'expressió.</p> <p>BL0.10. Cuidar de l'entorn de treball i del medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos, i reciclar materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.</p> <p>BL0.11. Reconéixer els estudis i les professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	CSC CSC CEC CMCT CSC SIEE CSC
---	--	---

Bloc 1. Comunicació audiovisual. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La fotografia. La imatge fotogràfica.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Evolució històrica. De la càmera analògica i la càmera digital. 	<p>BL1.1. Llegir i analitzar imatges fotogràfiques impresa, de diferents mitjans de comunicació i Internet, per a identificar aspectes compositius (format,</p>	CEC CAA

<ul style="list-style-type: none"> · Anàlisi d'imatges fotogràfiques. <p>La càmera fotogràfica. Elements i maneig.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Control de diafragma i velocitat d'obturació. · Realització de fotografies variant la profunditat de camp. · Realització de fotografies variant la velocitat d'obturació: escombratges i congelació d'imatges. · Apreciació de les tècniques i recursos aplicats a la realització de fotografies. <p>Composició, tècnica, estil, temàtica i valor expressiu de la fotografia.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Planificació: gran pla general, pla general, pla sencer, pla americà, pla mitjà llarg, pla mitjà curt, primer pla i primeríssim pla. · Angulació: normal, picat, contrapicat, nadir i zenital. <p>Realització d'imatges amb la càmera fotogràfica, tenint en compte els aspectes compositius, tècnics, estilístics, temàtics i expressius en la fotografia.</p> <p>Recreació de gèneres fotogràfics: retrat, paisatge i bodegó.</p> <p>Realització de collages o fotomuntatges.</p> <p>Camps d'aplicació de la fotografia: publicitat, moda, disseny gràfic, disseny industrial.</p> <p>Tècniques i tractament digital de la imatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Valor cromàtic de la imatge en blanc i negre i en color. · Utilització de programes de retoc fotogràfic: enquadrament, balanç de tons, virats. <p>El còmic.</p> <p>Concepte i gènesi: antecedents en la pintura i escultura.</p> <p>Interès per conéixer l'evolució del còmic.</p> <p>Els gènres del còmic: humor, aventures, ciència ficció.</p> <p>Identificació d'estils, gèneres, solucions expressives i convencions de llenguatge en obra de còmic i de fotonovel la de diferents autors, procedències i èpoques.</p> <p>Ecoles i tendències a partir de l'evolució dels corrents artístics com el realisme, modernisme, expressionisme, art pop.</p> <p>L'espai, el temps i l'accio en el còmic:</p> <ul style="list-style-type: none"> · La vinyeta com a unitat espaciotemporal. La seqüència d'imatges: narració i descripció. · Integració imatge text: globus o bafarada, cartel les i onomatopeies. 	<p>enquadrament, planificació, angulació, etc.), estilístics (realisme, figuració i abstracció), temàtics (paisatge, bodegó, retrat, etc.), i la funció comunicativa del missatge que desitgen transmetre.</p> <p>BL1.2. Realitzar imatges fixes amb dispositius electrònics a partir d'un tema (paisatge, bodegó, retrat), tenint en compte els aspectes formals (línies, formes, colors, textures, disposició), i compositius (format, enquadrament, planificació, angulació) per a expressar idees, valors, emocions i sentiments.</p> <p>BL1.3. Llegir i analitzar el còmic per a identificar els elements formals que donen moviment i expressió als personatges (línies cinètiques, onomatopeies, color, textura), la seqüència narrativa construïda a partir de les vinyetes, la integració de la imatge i el text i el missatge que pretén transmetre.</p> <p>BL1.4. Crear vinyetes, tires o còmics, tenint en compte en la realització les fases del procés narratiu (guió, planificació i realització), els elements que conformen cada vinyeta, i l'expressió facial i corporal dels personatges per a representar de forma personal idees i sentiments i emocions.</p> <p>BL1.5. Llegir i analitzar fragments d'imatges en moviment per a identificar aspectes estructurals i compositius de la imatge (enquadrament, planificació i angulació), la interacció dels llenguatges que hi intervenen, els gèneres cinematogràfics, i argumentar de manera crítica els seus punts de vista, gustos i preferències.</p> <p>BL1.6. Elaborar de manera cooperativa propostes audiovisuals senzilles planificant les fases de treball (guió, gravació i edició), els recursos estructurals i tècnics propis del llenguatge cinematogràfic (planificació, moviments de la càmera, caracterització dels personatges, il·luminació, so) i tenint en compte el missatge que volen transmetre.</p> <p>BL1.7. Elaborar una curt animat, de manera cooperativa, per mitjà de la tècnica del stop motion (animació de plastilina, pixilació, go motion o time-lapse), a partir del muntatge de fotografies, planificant el procés de treball (guions, captures fotogràfiques i muntatge), i utilitzant els recursos formals</p>	CEC CD SIEE CMCT CEC CAA CCLI CD SIEE CEC CEC CAA CCLI CMCT SIEE CEC CAA CD CMCT SIEE CEC CAA
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> · Expressió gràfica del moviment: línies cinètiques, metàfores visuals i signes de suport que li configuren valor expressiu. · Estructures temporals i psicològiques de muntatge. El lípsi, accions paral·leles, sal entrere. <p>Els recursos representatius en la vinyeta. Enquadraments i angles de visió. Llums i efectes d'il·luminació. El caràcter i l'expressió anímica dels personatges. Estil i tractament: realista, esperpèntic, caricaturesc. Tipologia i caracterització de personatges.</p> <p>Les tècniques de dibuix: traç, trama, taca. El color.</p> <p>Analisi i identificació de solucions representatives (enquadraments, punts de vista, perspectiva i il·luminació) i expressives (estil, composició i tractament del color, la línia i la textura).</p> <p>Reconeixement de solucions descriptives i/o narratives (presentació de personatges, accions paral·leles, el lípsi, alentits).</p> <p>La creació del còmic. La història i el guió: relació llenguatge escrit i icònic. La composició de la pàgina.</p> <p>Planificació metòdica del procés d'elaboració d'un còmic. Utilització amb varietat i autonomia de les convencions icòniques i lingüístiques pròpies del còmic.</p> <p>Representació amb eficàcia de la figura humana en postures, moviments i expressions facials variades.</p> <p>Representació sense estereotips d'objectes i espais sota enquadraments i punts de vista adequats a un determinat context narratiu o descriptiu.</p> <p>Composició de l'interior d'una vinyeta i les vinyetes d'una pàgina, afavorint la lectura i una determinada intenció expressiva i narrativa.</p> <p>Utilització amb expressivitat i seguretat dels acabats, processos i tècniques de dibuix i pintura adequats a l'elaboració de còmics.</p> <p>Elaboració d'una historieta. Organització i seguiment del procés de treball: guionització, documentació, planificació i elaboració definitiva.</p> <p>Experimentació i aplicació de tècniques de dibuix, pintura, fotografia i reprografía.</p> <p>Valoració crítica dels resultats propis i dels altres.</p> <p>El cine i l'animació</p> <p>La imatge en moviment. Alfabetització audiovisual.</p> <p>Observació de diferents fragments de produccions videogràfiques i curts animats.</p>	<p>(línia, color, textura, relació figura/fons), tècnics i digitals (il·luminació, so, captura de fotos) per a expressar idees, valors i emocions.</p>
--	--

<p>Valoració de les possibilitats comunicatives que oferix el mitjà cinematogràfic i videogràfic.</p> <p>Comprensió dels fonaments del llenguatge multimèdia i apreciació de les aportacions de les tecnologies digitals.</p> <p>El llenguatge cinematogràfic. Lectura i ànalisi.</p> <p>Contingut i missatge en les produccions audiovisuals.</p> <p>Gèneres cinematogràfics: drama, humor, acció, aventura, ciència ficció, terror, música.</p> <p>Elements estructurals i compostius en la imatge audiovisual: enquadrament, planificació i angulació.</p> <p>Visualització i ànalisi de moviments de la cambra: tràvelings i continuïtats.</p> <p>La producció cinematogràfica.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Identificació de les fases del procés: els guions (la idea, sinopsi, guió literari, guió tècnic, <i>story board</i>), el rodatge i el muntatge. · Realització d'un projecte audiovisual seguint les fases del procés cinematogràfic (guió literari, guió tècnic, realització, edició i difusió). · Caracterització dels personatges (vestuari, maquillatge i perruqueria) i localització d'espais, decorats, il·luminació i so. · Registre d'imatges, edició i postproducció, segons el plantejament del contingut/missatge que es vol transmetre. <p>Utilització de programes informàtics senzills i apps per a editar efectes de so, efectes especials i crèdits.</p> <p>Aplicació d'altres formats audiovisuals a partir de composicions musicals o la poesia japonesa tipus haiku.</p> <p>Desenrotllament d'actituds com ara la curiositat, busca, creació, experimentació i deducció.</p> <p>Respecte per la pluralitat cultural i distintes idees manifestes en les produccions visuals.</p> <p>Utilització de programes informàtics per a la creació i edició de missatges audiovisuals.</p> <p>Ús responsable de bancs d'imatges i sons.</p> <p>Respecte per les il·licències d'ús, modificació i distribució de continguts generats per altres.</p> <p>El curtmetratge animat.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Les bases de l'animació. · Realització d'un llibre animat.
--

<ul style="list-style-type: none"> Identificació i reconeixement de diferents tècniques d'animació i stop motion. Diferenciació de les tècniques bàsiques de stop motion: <i>claymation</i> (animació de plastilina) i pixilació. Realització de fotografies per a realitzar stop motion. Realització de personatges amb plastilina i experimentació amb altres materials. Construcció d'escenaris amb distints decorats senzills utilitzant diversos recursos graficoplàstics i materials. Realització d'un curt animat. Gravació i edició de projectes animats senzills a partir d'un guió. 	
---	--

Bloc 2. Fonaments del disseny. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals. Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea. Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics, i gaudi en el procés de producció artística. Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions en realitzar les	<p>BL2.1. Llegir i analitzar imatges del seu entorn social i cultural representatives del disseny gràfic (editorial, senyalització, il·lustració) per a identificar els recursos formals graficoplàstics i compositius (relació figura fons), el grau d'iconicitat, el valor denotatiu i connotatiu de la imatge i la funció del missatge que desitgen transmetre.</p> <p>BL2.2. Elaborar missatges visuals propis del disseny gràfic (senyalització, imatge corporativa, il·lustració) utilitzant recursos graficoplàstics, tècnics i digitals per a expressar idees, valors i emocions de manera personal.</p> <p>BL2.3. Llegir i analitzar les imatges publicitàries de revistes, cartells, tanques i anuncis publicitaris de l'entorn pròxim i dels mitjans de comunicació i Internet, per a descriure el significat del missatge per la relació de les imatges i el text, la seua simbologia i la interacció dels llenguatges que hi intervenen, i argumentar de manera crítica els seus punts de vista a través de la reflexió i el diàleg.</p> <p>BL2.4. Elaborar missatges visuals publicitaris tenint en compte els elements formals (punt, línia, formes, color, textura), la relació imatge text, la relació figura fons i la finalitat del missatge que es desitja transmetre.</p>	CAA CEC CCLI CD CEC SIEE CMCT CAA CEC CCLI CSC SIEE CEC CCLI

seues obres. Respecte pel treball dels altres. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Busca d'informació des de diferents fonts, tant convencionals com digitals i Internet, sobre manifestacions artístiques que es treballen en el nivell educatiu, i ànalisi de les possibilitats de creació gràfica que oferixen els nous mitjans tecnològics. Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en blogs, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Estratègies de planificació, organització i gestió. Introducció al procés creatiu en les arts visuals i audiovisuals per mitjà del desenrotllament d'un producte individual o col·lectiu, controlant les distintes fases: • Investigació i estudi previ. • Selecció d'informació i desenrotllament de primeres idees. • Planificació, organització i gestió del temps i els recursos. • Presa de decisions i calibratge d'oportunitats i riscos. • Aportació de solucions originals als problemes. • Realització del producte i establiment de criteris per a avaluar el procés i el resultat. • Reflexió i proposta de millora del procés creatiu propi i alié, des de la idea inicial fins a l'execució definitiva: juí sobre la bona realització del treball, així com la neteja en la seua execució, i evaluació de l'ús de les noves tecnologies. • Reconeixement de l'esforç que exigeix l'elaboració d'algunes obres artístiques. Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat	<p>BL2.5. Identificar en els dissenys estampats de teixits i productes de moda, els elements configuratius (punt, línia, formes, color, textura), la repetició de formes geomètriques i elements modulars, la influència de corrents estètics (avantguardes del segle XX, tendències de moda), socials i musicals (personatges reals o de ficció de mitjans de comunicació, Internet) argumentant de manera crítica els seus gustos i preferències a través de la reflexió i el diàleg.</p> <p>BL2.6. Elaborar de manera cooperativa dissenys del camp tèxtil, planificant les fases del procés de treball, tenint en compte els aspectes formals i compositius, així com els recursos tècnics necessaris en l'elaboració del producte final.</p> <p>BL2.7. Identificar en les imatges, objectes i espais propis del disseny industrial del seu entorn social, cultural i artístic, els elements formals (punt, línies, plans) i expressius (color, textura, moviment), i analitzar les seues qualitats plàstiques, estètiques i funcionals.</p> <p>BL2.8. Elaborar de manera cooperativa dissenys d'objectes senzills de l'entorn quotidià i familiar i planificar les fases del procés de treball (idea, esbós, prototip), tenint en compte la representació bidimensional (croquització) i tridimensional (maqueta) i els recursos tècnics necessaris en l'elaboració del producte final.</p>	CEC CSC SIEE CCLI SIEE CEC CAA CEC CMCT CAA SIEE CEC CMCT CAA
--	--	--

<p>Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seu defensa, conservació i desenrotllament.</p> <p>Esförç per a superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques i rebiug davant de qualsevol forma de discriminació per raó de raça sexe o cultura.</p> <p>Respecte per les maneres d'expressió diferents de la nostra, acceptant i argumentant les influències que exercixen els valors artístics propis d'altres cultures que coexistixen amb la nostra.</p> <p>Desenrotllament d'una actitud de respecte per l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i reciclat materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p>	
---	--

Curs 2n ESO

Bloc 0. Bloc transversal. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Propietats textuals de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals. Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.	BL0.1. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, i llegir comprensivament textos de formats diversos. BL0.2. Captar el sentit global i analitzar de manera crítica textos orals, extraient-ne conclusions, i participar en debats i exposicions exposant de manera organitzada el seu discurs, intercanviant informacions amb altres alumnes; explicar el procés seguit en l'elaboració de productes artístics,avaluant-ne el resultat, fent propostes raonades per a millorar-lo i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL0.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, per a ampliar els	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

cohesió. Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea. Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics, i gaudi en el procés de producció artística. Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions en realitzar les seues obres. Respecte pel treball dels altres. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Busca d'informació des de diferents fonts, tant convencionals com digitals i Internet, sobre manifestacions artístiques que es treballen en el nivell educatiu, i anàlisi de les possibilitats de creació gràfica que oferixen els nous mitjans tecnològics. Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en blogs, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Estratègies de planificació, organització i gestió. Introducció al procés creatiu en les arts visuals i audiovisuals per mitjà del desenrotllament d'un producte individual o col·lectiu, controlant les distintes fases: ·Investigació i estudi previ. ·Selecció d'informació i desenrotllament de primeres idees. ·Planificació, organització i gestió del temps i els recursos. ·Presa de decisions i calibratge d'oportunitats i riscos. ·Aportació de solucions originals als problemes. ·Realització del producte i establiment de criteris per a avaluar el procés i el resultat. ·Reflexió i proposta de millora del procés creatiu propi i alié, des de la idea inicial fins a l'execució definitiva: jui sobre la bona realització del treball, així	seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seu procedència. BL0.4. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia i banc de sons, registrant-la en paper de manera acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL0.5. Reconéixer les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics i expressar emocions, sentiments i idees pròpies en realitzar les seues produccions, disfrutant del procés de creació artística i mostrant respecte pel treball dels altres. BL0.6. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL0.7. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de manera personal els resultats obtinguts. BL0.8. Reconéixer el patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol com un mitjà de comunicació i gaudi individual i col·lectiu, i contribuir a la seu defensa i conservació a través de la divulgació d'obres d'art i mitjans audiovisuals que formen part del dit patrimoni, expressant els seus coneixements de manera crítica. BL0.9. Superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques, evitant qualsevol forma de discriminació (raça, sexe, cultura) i identificar les influències que exercixen valors artístics propis d'altres cultures respectant les seues formes d'expressió.	CD CAA CEC SIEE CSC SIEE CAA SIEE CAA CSC CAA CEC CSC CEC
---	--	--

<p>com la neteja en la seua execució, i avaliació de l'ús de les noves tecnologies.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Reconcixement de l'esforç que exigeix l'elaboració dalgunes obres artístiques. <p>Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seua defensa, conservació i desenrotllament.</p> <p>Esforç per a superar estereotips i convencionalismes en la representacions visuals i plàstiques i rebuig davant de qualsevol forma de discriminació per raó de raça sexe o cultura.</p> <p>Respecte per les maneres d'expressió diferents de la nostra, acceptant i argumentant les influències que exercixen els valors artístics propis d'altres cultures que coexistixen amb la nostra.</p> <p>Desenrotllament d'una actitud de respecte per l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i reciclat materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconceixement de fortaleses i debilitats.</p>	<p>BL0.10. Cuidar de l'entorn de treball i del medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i reciclar materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.</p> <p>BL0.11. Reconéixer els estudis i les professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>SIEE CSC</p>
---	---	---

Bloc 1. Expressió plàstica. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Elements configuratius del llenguatge visual.</p> <p>Observació, identificació i ús del punt, la línia i pla com a elements configuratius de les formes.</p> <ul style="list-style-type: none"> · El punt com a primer element del llenguatge visual. El punt com a element generador de la imatge digital: píxel. <p>La línia com a element descriptor de detalls i d'expressió. Tipus de línies: recta, corba, trencada i mixta.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Tipus de plans. <p>Experimentació amb el punt, la línia , la taca i el pla com a elements expressius en la representació lliure d'obres graficoplàstiques.</p> <p>Les textures.</p>	<p>BL1.1. Observar i analitzar els objectes, les produccions i els espais de l'entorn social, cultural i artístic per a identificar els elements configuratius de la imatge (punt, línia i pla), i experimentar amb les seues variacions formals creant obres graficoplàstiques.</p> <p>BL1.2. Diferenciar i classificar els tipus de textures en els objectes, les produccions i els espais de l'entorn social cultural i artístic, i representar-les en composicions abstractes o figuratives, a través de l'experimentació.</p> <p>BL1.3. Realitzar representacions graficoplàstiques utilitzant els elements configuratius (línies, punts, plans, textures i colors) de manera personal.</p>	CMCT CAA CEC CEC CAA SIEE CEC

<p>Observació de la naturalesa i de l'espai, identificació de formes planes i diferenciació de formes naturals i artificials.</p> <p>Interpretació de les formes i de l'entorn en el pla.</p> <p>Aplicació de l'encaix com a tècnica d'estructuració de l'espai compositiu: realització d'apunts del natural de paisatges i d'objectes que representen l'espai ple i l'espai buit.</p> <p>Comparació de la proporció intrínseca de les parts d'un objecte i d'este amb el seu entorn.</p> <p>Definició del concepte d'equilibri i composició.</p> <p>Registre i identificació de la distribució de les formes en l'espai: reconeixement dels esquemes compositius bàsics (estàtics i dinàmics).</p> <p>Lectura i anàlisi dels criteris bàsics de composició: equilibri, proporció, simetria, i pes visual.</p> <p>Experimentació amb l'equilibri (llei de la balança i llei de compensació de masses), proporció, simetria axial i radial, i pes visual (massa i color).</p> <p>Comparació d'elements naturals per a inferir la proporció en la naturalesa.</p> <p>Introducció al concepte d'escala.</p> <p>Dibuix de la proporció humana: verificació de la proporció natural per mitjà d'exercicis d'aula. El cànon.</p> <p>Disposició oberta per a la realització d'experiències de composició, mostrant interès a conéixer l'expressivitat dels esquemes compositius bàsics, i identificant l'organització interna de missatges graficoplàstics o visuals.</p> <p>Estudi i anàlisi del ritme compositiu</p> <ul style="list-style-type: none"> · Identificació de la repetició i el ritme compositiu. · Realització de composicions plàstiques aplicant conceptes de ritme. · Estudi dels diferents tipus de ritmes visuals: continu, discontinu, altern, ascendent i descendent. <p>Reconeixement del mòdul com a unitat de mesura.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Organització geomètrica del pla a partir d'estructures modulars bàsiques. · Realització de composicions modulars, tenint en compte la proporció i el ritme. <p>Espai i volum.</p> <p>Percepció i representació del concepte d'espai: observació de les relacions prop/ lluny entre formes planes.</p> <p>Observació de la llum natural i artificial i anàlisi de la posició i incidència de la llum en els objectes i en la percepció espacial.</p>	<p>graficoplàstiques seques, humides i mixtes com la pintura al tremp, el llapis de grafit i de color, o el collage amb diferents intencions expressives.</p>	CEC
--	---	-----

<p>· Dedució del valor expressiu i representatiu de la llum en formes i ambients.</p> <p>El clarobscur com a tècnica per a representar espai i volum</p> <ul style="list-style-type: none"> · Introducció a la tècnica del clarobscur per mitjà de l'aplicació del llapis de grafit de manera contínua en superfícies homogènies o degradades. · Apreciació del valor configurador del clarobscur com a element generador d'emocions dins de la composició. Estudi del clarobscur en l'art. Tècniques graficoplàstiques. <p>Identificació dels distints materials utilitzats en la representació graficoplàstica, anàlisi de les seues característiques fonamentals i experimentació amb cada un: llapis de grafit, llapis de color, retoladors, pastissos blancs, clarió, ceras, carbonet, ploma i tinta, tremps, aquarel·la, paper, cartolina, cartó, teixits argila i fusta.</p> <p>Identificació i anàlisi dels distints tipus de suports graficoplàstics: paper, fusta, cartó.</p> <p>Identificació de la idoneïtat segons les intencions de la representació.</p> <p>Utilització dels material graficoplàstics estudiats i els diferents suports amb fins il·lustratius, decoratius o comunicatius.</p> <p>Investigació i anàlisi de les possibilitats de creació gràfica que oferixen els nous mitjans tecnològics.</p> <p>Identificació i diferenciació de les tècniques graficoplàstiques: tècniques seques i humides.</p> <p>Reconeixement i maneig dels instruments adequats a cada tècnica.</p> <p>Utilització del paper com a material graficoplàstic per a crear composicions amb textures, collages matèrics i figures tridimensionals.</p> <p>Experimentació amb tremps, utilitzant diverses tècniques com ara el pinzell, l'esponja, el goteig o l'estampació.</p>		
---	--	--

Bloc 2. Comunicació audiovisual. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Percepció visual:</p> <p>La percepció com a fenomen físic i visual.</p> <p>Comprendre i síntesi mental de la percepció visual.</p> <p>Identificació i estudi dels elements i factors que intervenen en el procés de</p>	<p>BL2.1. Identificar les lleis de la percepció visual (llei de proximitat, llei d'igualtat o equivalència, llei de tancament, llei de simetria, llei de figura fons, llei de continuïtat) que produeixen les il·lusions òptiques, i fer obres pròpies aplicant estes lleis per a expressar idees, valors, emocions i</p>	<p>CMCT CAA CEC</p>

<p>la percepció d'imatges.</p> <p>Observació analítica i funcional.</p> <p>Teòria i lleis visuals de la Gestalt: llei de proximitat, llei d'igualtat o equivalència, llei de tancament, llei de simetria, llei de figura fons, llei de continuïtat.</p> <p>Identificació de les lleis visuals de la Gestalt que possibiliten les il·lusions òptiques.</p> <p>Anàlisi de les causes per les quals es produeix una il·lusió òptica aplicant coneixements dels processos perceptius.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Associació d'idees en la percepció visual. <p>Aplicació i disseny d'il·lusions òptiques basant-se en les lleis de la Gestalt. La comunicació visual i audiovisual.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Elements bàsics del procés comunicatiu: emissor, receptor, missatge, canal, codi i context o entorn. · Identificació dels models de comunicació. Comunicació directa i comunicació mediada. Comunicació unidireccional i bidireccional. La retroalimentació o <i>feedback</i>. <p>Identificació dels canals de comunicació de masses (premsa, televisió, Internet).</p> <p>Predisposició oberta i receptiva per a reconèixer els valors característics de la comunicació i les seues funcions.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Funció de la imatge en la producció de missatges: informativa (identificadora, indicadora, descriptiva), exhortativa, estètica, expressiva i simbòlica. <p>Disposició crítica cap a les necessitats de la societat, el consumisme i els mitjans de comunicació.</p> <p>Processos d'emissió, transmissió i recepció en premsa, fotografia, ràdio, televisió, cine i Internet.</p> <p>El llenguatge visual i audiovisual.</p> <p>Elements bàsics configuratius de la imatge: punt, línia, taca, textura, to i composició.</p> <p>Classificació dels llenguatges: gestual, corporal, oral, verbal, escrit, gràfic, musical i audiovisual.</p> <p>Llenguatges específics d'expressió artística: llenguatge gràfic del dibuix, llenguatge plàstic amb predomini del volum present en l'escultura, llenguatge pictòric amb predomini del color i el llenguatge arquitectònic.</p>	<p>sentiments implícits en el missatge que pretenen transmetre.</p> <p>BL.2.2. Analitzar en les imatges visuals i audiovisuals dels mitjans de comunicació i Internet, els elements que intervenen en la comunicació (emissor, receptor, missatge, canal, codi), així com els canals de comunicació de masses (premsa, televisió, Internet), i diferenciar-hi models comunicatius (directa, mediada, unidireccional i bidireccional).</p> <p>BL.2.3. Reconèixer les diferents funcions comunicatives en les imatges visuals i audiovisuals (informativa, identificadora, indicadora, descriptiva, persuasiva, expressiva i artística) presents en l'entorn personal, familiar i social, i realitzar missatges visuals propis que expressen idees, valors, emocions i sentiments.</p> <p>BL.2.4. Identificar en les imatges visuals i audiovisuals del seu entorn els diferents llenguatges (gestual, oral, verbal, escrit, gràfic, musical i audiovisual), la seua interacció i els elements configuratius que la conformen (punt, línia, taca, textura, to i composició), i elaborar propostes visuals pròpies que expressen idees, valors, emocions i sentiments implícits en el missatge que pretenen transmetre.</p> <p>BL.2.5. Llegir i analitzar el valor denotatiu i connotatiu en les imatges de llocs públics, museus i espais culturals, argumentant de manera crítica els seus punts de vista a través de la reflexió i el diàleg.</p> <p>BL.2.6. Elaborar de manera creativa imatges que transmeten missatges amb diferents graus d'iconicitat (índici, icona, símbol i senyal), adequant-los a les necessitats de la situació comunicativa (informació, prohibició o advertència) i experimentant amb diferents recursos.</p> <p>BL.2.7. Analitzar les imatges fixes i en moviment presents en l'entorn social, cultural i artístic per a identificar els elements configuratius que la conformen (punt, línia, taca, textura, to i composició), graus d'iconicitat, valor denotatiu i connotatiu, i realitzar obres pròpies que expressen idees, valors, emocions i sentiments implícits en el missatge que pretenen transmetre.</p>	CCLI CSC CEC CCLI CSC CEC CCLI CEC CAA CCLI CSC CEC SIEE CEC CAA SIEE CAA
--	--	---

<p>Analisi i interacció dels llenguatges en el missatge audiovisual.</p> <p>Visualització i crítica de diferents canals audiovisuals.</p> <p>Mostrar interès a fer un ús personal i creatiu del llenguatge audiovisual.</p> <p>Apreciació de la contribució dels llenguatges audiovisuals a augmentar les possibilitats d'expressió i comunicació.</p> <p>Identificació de les tendències estètiques arreplegades de les avantguardes artístiques (modernisme, surrealisme, expressionisme, art conceptual, art pop, etc.).</p> <p>Apreciació i gaudi del llenguatge audiovisual com a part del patrimoni històric, artístic i cultural.</p> <p>Ús personal i creatiu dels llenguatges visuals i audiovisuals.</p> <p>Valoració de la producció audiovisual a la Comunitat Valenciana.</p> <p>El missatge visual:</p> <p>Exploració de possibles significats de la imatge, segons el seu context: expressiu i emotiu.</p> <p>Interpretació de missatges presents en l'entorn pròxim.</p> <p>Tipus de formats visuals i audiovisuals de l'entorn personal, familiar i social amb específica funció comunicativa.</p> <p>Adquisició d'un criteri propi a l'hora d'argumentar sobre els missatges que pretenen transmetre les imatges audiovisuals.</p> <p>Utilització de manera comprensiva del valor semàntic dels elements bàsics que conformen la imatge.</p> <p>Adquisició d'un criteri personal sobre els missatges que contenen els mitjans audiovisuals.</p> <p>Rebuig davant de la utilització en els missatges visuals i audiovisuals de formes i continguts que mostren discriminacions de gènere, racials o socials.</p> <p>El signe visual i el procés comunicatiu.</p> <p>Signes convencionals. Signes i símbols en la comunicació visual: marques, senyals, símbols i icons. Intenció comunicativa (informació, prohibició o advertència).</p> <p>Disseny d'icons.</p> <p>Distinció de significat/significant en el signe visual.</p> <p>Valor denotatiu i connotatiu. Lectura objectiva/subjectiva d'una imatge.</p> <p>Identificació del signe visual com a empremta expressiva en les imatges: el traç del llapis, el traç del pinzell o la textura sobre el paper, el llenç o l'argila.</p> <p>Reconeixement de distints graus d'iconicitat en les imatges presents en</p>	<p>BL.2.8. Llegir i analitzar imatges fotogràfiques tenint en compte aspectes compositius, estilístics, temàtics i expressius i realitzar fotografies, collages i fotomuntatges, representant de mode personal idees i emocions.</p> <p>BL.2.9. Realitzar fotografies aplicant els controls i funcions del cos de la càmera fotogràfica analògica: obturador i diafragma, programes automàtics, i utilitzar correctament els accessoris fotogràfics (trípode, flaix, zoom i il·luminació) per a representar de mode personal idees i emocions.</p> <p>BL.2.10. Llegir i analitzar imatges publicitàries en revistes, cartells, tanques i anuncis audiovisuals tenint en compte aspectes compositius, estilístics, temàtics, propis del llenguatge publicitari, i argumentar de forma crítica els seus punts de vista a prop de la societat actual i el consumisme a través de la reflexió col·lectiva i el dialogue.</p> <p>BL.2.11. Identificar en el llenguatge propi de la publicitat recursos visuals i audiovisuals com per exemple les figures retòriques, junt amb qualitats plàstiques, estètiques i funcionals, i realitzar imatges publicitàries per a expressar idees, valors, emocions i sentiments implícits en el missatge que pretenen transmetre.</p> <p>BL.2.12. Elaborar de forma creativa imatges publicitàries per a revistes, cartells, tanques i anuncis audiovisuals, relacionant les imatges amb el text, els efectes de so, el tema, l'emissor i receptor i el significat del missatge que pretenen transmetre.</p> <p>BL.2.13. Llegir i analitzar elements del llenguatge del còmic i de la fotonovel·la de diferents èpoques, els recursos representatius (enquadraments, punts de vista, perspectiva i il·luminació), expressius (estil, composició i tractament), descriptius i/o narratius (presentació de personatges, accions paraleles, el lipsi,) i argumentar de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el dialogue.</p> <p>BL.2.14. Elaborar de forma creativa vinyetes, tires o còmics utilitzant elements representatius (enquadraments, punts de vista, perspectiva),</p>	CCLI CEC CAA SIEE CEC CMCT SIEE CEC CCLI CAA SIEE CEC CCLI CSC CEC CCLI CAA SIEE CEC CCLI CSC CEC CCLI CAA SIEE CEC
--	--	--

<p>l'entorn comunicatiu. Nivells de representació: geometrització, esquematització i abstracció. Creació d'imatges amb distints graus d'iconicitat basant-se en un mateix tema.</p> <p>Lectura i ànalisi d'imatges:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Elements configuratius de la imatge: punt, línia, taca, textura, tipus de composició. · Ànalisi compostius: estatisme i dinamisme, simetria, equilibri, tensió, moviment i ritme. · Lleis compostives: llei de la balança, llei de compensació de masses i simetria. <p>Finalitat i aplicació de la imatge a àmbits d'expressió i comunicació. Aplicació de la imatge fixa en el camp de la fotografia, cartell publicitari, il·lustració i còmic. Aplicació de la imatge en moviment en el cine, la televisió i els formats multimèdia. Reconeixement del valor expressiu de la imatge en la societat actual. La imatge fotogràfica.</p> <p>Anàlisi i síntesi de l'evolució històrica de la fotografia. De la cambra analògica a la digital.</p> <p>La càmera fotogràfica. Elements i maneig de la càmera fotogràfica. Control de diafragma i velocitat d'obturació. Programes automàtics. Accessoris fotogràfics: trípode i il·luminació artificial.</p> <p>Realització de fotografies variant la profunditat de camp. Realització de fotografies variant la velocitat d'obturació: agranats i congelació d'imatges.</p> <p>Apreciació de les tècniques i recursos aplicats a la realització de fotografies. Composició, tècnica, estil, temàtica i valor expressiu de la fotografia.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Planificació: gran pla general, pla general, pla sencer, pla americà, pla mitjà llarg, pla mitjà curt, primer pla i primeríssim pla. · Angulació: normal, picat, contrapicat, nadir i zenital. <p>Realització d'imatges amb la càmera fotogràfica, tenint en compte els aspectes compostius, tècnics, estilístics, temàtics i expressius en la fotografia.</p> <p>Recreació de gèneres fotogràfics: retrat, paisatge i bodegó. Realització de collages o fotomuntatges.</p>	<p>expressius (estil, composició i tractament de la línia, textura i color), descriptius i narratius (presentació de personatges, accions paral·leles, el lipsi,) per a expressar idees, valors, emocions i sentiments adequats al missatge que prenenen transmetre.</p>	CCLI CAA CEC SIEE
--	---	----------------------------

<p>Camps d'aplicació de la fotografia: publicitat, moda, disseny gràfic, disseny industrial, interiorisme.</p> <p>Tècniques i tractament digital de la imatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Valor cromàtic de la imatge en blanc i negre i en color. <p>Utilització de programes de retoc fotogràfic: enquadrament, balanç de tons, virats.</p> <p>Actitud i crítica raonada en l'anàlisi d'imatges fotogràfiques.</p> <p>La publicitat.</p> <p>Concepte i elements. Mitjans publicitaris.</p> <p>Reconeixement de la influència de la publicitat en la nostra societat.</p> <p>Observació crítica dels missatges publicitaris.</p> <p>Identificació de recursos visuals presents en missatges publicitaris.</p> <p>Interès per la influència que la publicitat exerceix en els mitjans de consum.</p> <p>Valoració de les possibilitats publicitaris de la imatge i del text.</p> <p>L'anunci publicitari. Relació entre elements textuals i iconogràfics. Relacions significatives.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Descripció dels elements que componen un anunci publicitari. · Transformació d'imatges i textos amb fins expressius. · Utilització de diferents tipografies adaptades al missatge visual. <p>Tractament digital.</p> <p>Relació del valor connotatiu de les paraules i de les imatges.</p> <p>Anàlisi i classificació de les campanyes publicitàries.</p> <p>Aplicació i funció social en cartells i tanques publicitàries.</p> <p>Atributs expressius (textura, color, il·luminació), comunicatius i simbòlics (imatges icònica) aplicats a la imatge publicitària.</p> <p>Creació i disseny d'anuncis publicitaris utilitzant recursos visuals.</p> <p>Participació en l'organització i elaboració d'un treball publicitari col·lectiu.</p> <p>Acceptació i respecte dels juïs dels companys sobre el fet publicitari i sobre els anuncis.</p> <p>Valoració crítica de les propostes publicitàries generades a l'aula.</p> <p>El còmic</p> <p>Concepte i gènesi: els antecedents en pintura i escultura. Les convencions icòniques i literàries específiques.</p> <p>Interès per conéixer els antecedents i l'evolució històrica del còmic.</p> <p>Els gèneres del còmic. Humor, aventures, ciència ficció. Tipologia i caracterització de personatges.</p>		
--	--	--

<p>Identificació d'estils, gèneres, solucions expressives i convencions de llenguatge propi del còmic i de la fotonovel·la de diferents autors, procedències i èpoques.</p> <p>Eschools i tendències a partir de l'evolució dels corrents artístics com ara el realisme, modernisme, expressionisme, art pop, etc.</p> <p>L'espai i el temps en el còmic.</p> <p>La vinyeta com a unitat espaciotemporal. La seqüència d'imatges: narració i descripció de l'acció.</p> <p>Integració imatge text: globus o bafarada, cartel·les i onomatopeies.</p> <p>Expressió gràfica del moviment: línies cinètiques, metàfores visuals i signes de suport que li configuren valor expressiu.</p> <p>Estructures temporals i psicològiques de muntatge. El lípsi, accions paral·leles, <i>flashback</i>.</p> <p>Recursos representatius en la vinyeta. Enquadraments i angles de visió.</p> <p>Valor expressiu de la llum com a generadora del volum. Caracterització i expressió animica dels personatges. Estil i tractament: realista, esperpèntic, caricaturesc.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Les tècniques de dibuix: traç, trama, taca. El color. · Anàlisi i identificació de solucions representatives (enquadraments, punts de vista, perspectiva) i expressives (estil, composició i tractament). · Reconeixement de solucions descriptives i narratives (presentació de personatges, accions paral·leles, el lípsi, ralents i alents càmera lenta). <p>La creació del còmic. La història i el guió: relació llenguatge escrit i icònic.</p> <p>La composició de la pàgina.</p> <p>Aportació personal en la dinàmica d'aprenentatge del grup classe: exemplificació, documentació, intervencions, responsabilitat individual en la cadena de treball.</p> <p>Planificació metòdica del procés d'elaboració d'un còmic.</p> <p>Utilització amb varietat i autonomia de les convencions icòniques i lingüístiques pròpies del còmic.</p> <p>Representació amb eficàcia de la figura humana en postures, moviments i expressions facials variades.</p> <p>Representació sense estereotips d'objectes i espais sota enquadraments i punts de vista adequats a un determinat context narratiu o descriptiu.</p> <p>Composició de l'interior d'una vinyeta, i les vinyetes d'una pàgina, afavorint la lectura.</p>		
--	--	--

<p>Utilització amb expressivitat i seguretat dels acabats, processos i tècniques de dibuix i pintura adequats a l'elaboració de còmics.</p> <p>Mostra de conducta activa, responsable i creativa en els projectes individuals o en grup.</p> <p>Documentació icònica. Representació d'objectes i espais. Aplicació de convencions icòniques i literàries del còmic.</p> <p>Expressió de l'acció i del temps amb imatges fixes seqüenciades.</p> <p>Elaboració d'una historieta. Organització i seguiment del procés de treball: guionització, documentació, planificació i realització.</p> <p>Experimentació i aplicació de tècniques de dibuix, pintura, fotografia i reproductiva.</p> <p>Valoració crítica i argumentada dels resultats propis i dels aliens.</p>		
---	--	--

Bloc 3. Dibuix tècnic. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els instruments i materials de precisió.	BL3.1. Reconéixer i utilitzar amb atenció, desimbotura i precisió els instruments (regle, compàs, escaire, cartabó i goniòmetre) i materials propis del dibuix tècnic, identificant els angles de 30° , 45° , 60° i 90° en l'escaire i en el cartabó, i fer exercicis de rectes, arcs i angulacions amb bona execució tècnica.	CMCT CAA SIEE
Identificació i ús dels diferents instruments de precisió i materials utilitzats en el dibuix tècnic:	BL3.2. Identificar els conceptes espacials de punt, línia i pla en els objectes, produccions i espais de l'entorn.	CMCT
<ul style="list-style-type: none"> · Regle mil·límetrat · Escaire i cartabó · Compàs · Goniòmetre · Plantilles franceses de corbes. · Portamines i estilogràfs. · Formats DIN de paper. 	BL3.3. Traçar una recta amb dos punts i distints tipus de rectes paral·leles i perpendiculars que passen per un punt definit utilitzant l'escaire i el cartabó amb precisió, i diferenciar clarament entre recta i segment, en els treballs d'aula.	CMCT CAA CEC
Identificació i comparació de diversos programes de dibuix tècnic per ordinador.	BL3.4. Descriure el concepte de mediatriu, i traçar la mediatriu d'un segment utilitzant tant compàs i regle com regle, escaire i cartabó amb bona execució tècnica.	CMCT CAA
Introducció a la geometria plana.	BL3.5. Descriure el concepte d'angle i bisectriu, classificar angles aguts,	CMCT
Identificació de les formes geomètriques i les formes orgàniques.		
Reconeixement i descripció dels conceptes de: mediatriu, bisectriu, posicions relatives de les rectes (paral·leles i perpendiculars), plans paral·lels i perpendiculars, circumferència, polígons, poliedres.		
Traçats geomètrics fonamentals:		
· Traçat de rectes paral·leles i perpendiculars que passen per un punt.		

<ul style="list-style-type: none"> · Suma i resta de segments. · Presa de mesures amb el regle o utilitzant el compàs. · Traçat i estudi de la mediatrui d'un segment. · Traçat d'angles, sumes i restes d'estos. · Traçat i estudi de la bisectriu d'un angle. <p>Forma i proporció.</p> <p>Reconeixement de la proporció en les formes. Anàlisi del concepte de proporcionalitat.</p> <p>Estudi de l'aplicació del teorema de Thales per a dividir segments en parts iguals.</p> <p>Estudi de proporcions en la naturalesa i aplicació de transformacions geomètriques simples.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Establiment de les relacions de proporció entre les distíntes parts d'una mateixa forma: distinció entre igualtat i semblança i aplicació dels conceptes d'igualtat i de semblança en la creació de formes geomètriques senzilles. · Aplicació de la proporció en l'estudi de la figura humana. <p>Els polígons i la circumferència. Tangències.</p> <p>Descripció de l'estructura de la forma i identificació de les formes poligonals.</p> <p>Definició i classificació dels polígons.</p> <p>Traçat correcte de polígons: mètodes particulars de construcció donat el costat del polígon.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Classificació de qualsevol polígon de 3 a 6 costats. · Construcció de polígons regulars de fins a 6 costats, coneixent el costat. <p>Utilització de formes geomètriques poligonals com a mòduls en la realització de motius decoratius.</p> <p>Classificació de triangles observant els seus costats i els seus angles, i construcció de triangles bàsics.</p> <p>Classificació correcta del quadrat, el rectangle i el rombe.</p> <p>Definició de circumferència.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Diferenciació de circumferència i cercle. · Estudi dels punts i les línies notables de la circumferència: centre, radi, diàmetre, arc i corda. <p>Construcció de polígons regulars de fins a 8 costats inscrits en la circumferència.</p> <p>Descobriment de formes corbes en la naturalesa. Estudi dels pressupostos</p>	<ul style="list-style-type: none"> rectes i obtusos, practicar la suma i resta d'angles i dibuixar bisectrius amb regle i compàs en els treballs d'aula. <p>BL3.6. Interpretar i aplicar el teorema de Thales en l'estudi de la proporció entre el dibuix i les formes, produccions i espais de l'entorn, i dividir un segment en parts iguals amb bona execució tècnica.</p> <p>BL3.7. Distingir entre igualtat i semblança en objectes dús habitual, i dissenyar composicions de mòduls, experimentant amb els conceptes de simetries, per a relacionar-les amb els objectes, les produccions i els espais de l'entorn creant propostes creatives.</p> <p>BL3.8. Identificar els polígons regulars dels irregulars, diferenciar formes poligonals en la naturalesa, i classificar els polígons regulars d'acord amb els seus costats.</p> <p>BL3.9. Classificar els triangles d'acord amb els seus costats i angles, traçar triangles coneixent tres de les seues dades, i construir triangles rectangles aplicant les seues propietats geomètriques i matemàtiques.</p> <p>BL3.10. Classificar els tipus de quadrilàters i traçar quadrats i rectangles segons les directrius dels treballs d'aula i amb bona execució tècnica.</p> <p>BL3.11. Descriure els conceptes de circumferència, cercle i arc, practicar la divisió de la circumferència en parts iguals, i construir polígons regulars de fins a sis costats inscrits en la circumferència.</p> <p>BL3.12. Identificar les formes corbes en la naturalesa, i analitzar els pressupostos fonamentals de tangència i enllaços estudiant les condicions bàsiques dels centres i les rectes tangents, i dibuixar traçats de tangències bàsics, ovals i ovoides en els treballs d'aula.</p> <p>BL3.13. Identificar els sistemes de projecció com a mitjà de representació objectiva de formes tridimensionals, representar el traçat de les tres vistes d'objectes senzills, i traçar perspectives isomètriques de volums senzills amb bona execució tècnica.</p>	CAA CMCT CAA CMCT CAA SIEE CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CEC CMCT CAA CEC
---	--	---

<p>fonamentals de tangències.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Traçat de tangències bàsiques entre recta i circumferència. · Traçat de tangències bàsiques entre dos circumferències. · Identificació de les corbes tècniques: traçat d'oval i ovoide bàsics. <p>Introducció als sistemes de representació</p> <p>Identificació i definició del pla i el volum.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Dibuix d'un pla amb tres punts no alineats o amb dos rectes secants. · Construcció d'un volum amb almenys quatre plans secants. <p>Introducció a l'estudi dels sistemes de projecció com a mitjà de representació objectiva del volum.</p> <p>Representació objectiva de sòlids per mitjà de les seues projeccions.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Traçat de vistes de sòlids senzills. · Identificació dels elements fonamentals de normalització. <p>Identificació dels elements fonamentals del sistema axonomètric.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Construcció de perspectives isomètriques de volums simples, com pràmes i cilindres. <p>Interpretació de la necessitat dels sistemes de representació com a mitjans de comunicació d'idees en el camp de l'enginyeria i l'arquitectura per mitjà del diàleg i la reflexió.</p>		
---	--	--

Curs 3r ESO

Bloc 0. Bloc transversal. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en lús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.).</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p>	<p>BL0.1. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, i llegir comprensivament textos de formats diversos.</p> <p>BL0.2. Captar el sentit global i analitzar de manera crítica textos orals, extraient-ne conclusions, i participar en debats i exposicions exposant de manera organitzada el seu discurs intercanviant informacions amb altres alumnes; explicar el procés seguit en l'elaboració de productes artístics, avaluant el resultat, fent propostes raonades per a millorar-lo i utilitzant un</p>	CCLI CAA CCLI CAA

<p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals.</p> <p>Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea.</p> <p>Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics, i gaudi en el procés de producció artística.</p> <p>Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions en realitzar les seues obres. Respecte pel treball dels altres.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortalees i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Resiliència, superar obstacles i fracassos.</p> <p>Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu. Sentit crític.</p> <p>Busca d'informació des de diferents fonts, tant convencionals com digitals i Internet, sobre manifestacions artístiques que es treballen en el nivell educatiu, i ànalisi de les possibilitats de creació gràfica que oferixen els nous mitjans tecnològics.</p> <p>Ferraments digitals de cerca i visualització. Busca en blogs, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Introducció al procés creatiu en les arts visuals i audiovisuals per mitjà del desenrotllament d'un producte individual o col·lectiu, controlant les distintes fases:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Investigació i estudi previ. · Selecció d'informació i desenrotllament de primeres idees. · Planificació, organització i gestió del temps i els recursos. · Presa de decisions i calibratge d'oportunitats i riscos. 	<p>llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL0.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL0.4. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia i banc de sons, registrant-la en paper de manera acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL0.5. Reconéixer les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics i expressar emocions, sentiments i idees pròpies en fer les seues produccions disfrutant del procés de creació artística i mostrant respecte pel treball dels altres.</p> <p>BL0.6. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortalees i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL0.7. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el producte final i comunicar de manera personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL0.8. Reconéixer el patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol com un mitjà de comunicació i gaudi individual i col·lectiu, i contribuir a la seua defensa i conservació a través de la divulgació d'obres d'art i mitjans audiovisuals que formen part del dit patrimoni, expressant els seus coneixements de manera crítica.</p>	CCLI CAA CD CAA CSC SIEE CEC SIEE CEC SIEE CAA CEC SIEE CSC
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> · Aportació de solucions originals als problemes. · Realització del producte i establiment de criteris per a avaluar el procés i el resultat. · Reflexió i proposta de millora del procés creatiu propi i alié, des de la idea inicial fins a l'execució definitiva: juí sobre la bona realització del treball així com la neteja en la seua execució, i evaluació de l'ús de les noves tecnologies. · Reconeixement de l'esforç que exigeix l'elaboració d'algunes obres artístiques. Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seua defensa, conservació i desenrotllament. Esforç per a superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques i rebug davant de qualsevol forma de discriminació per raó de raça, sexe o cultura. Respecte per les maneres d'expressió diferents de la nostra, acceptant i argumentant les influències que exercixen els valors artístics propis d'altres cultures que coexistixen amb la nostra. Desenrotllament d'una actitud de respecte per l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i reciclat materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives. Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortalees i debilitats. 	<p>BL0.9. Superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques, evitant qualsevol forma de discriminació (raça, sexe, cultura) i identificar les influències que exercixen valors artístics propis d'altres cultures respectant les seues formes d'expressió.</p> <p>BL0.10. Cuidar de l'entorn de treball i del medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i reciclar materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.</p> <p>BL0.11. Reconéixer els estudis i les professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortalees i preferències.</p>	CSC CEC CMCT CSC CSC SIEE
---	---	--

Bloc 1. Expressió plàstica. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Elements configuratius del llenguatge visual. Identificació, ànalisi i ús del punt, la línia, la taca i el pla com a elements expressius i configuratius de les formes. · L'expressivitat del punt i les seues possibilitats tonals. El punt com a element generador de la imatge digital: píxel. · La línia com a element descriptor de detalls i d'expressió. Experimentació.	BL1.1. Identificar i analitzar en els objectes, les produccions i els espais de l'entorn social, cultural i artístic els elements configuratius de la imatge (punt, línia, taca i pla), i experimentar amb la seua expressivitat i variacions formals creant obres graficoplàstiques. BL1.2. Estimar la capacitat expressiva de les textures en els objectes,	CAA CEC SIEE

<ul style="list-style-type: none"> · Experimentació amb els tipus de plans. · La taca com a element expressiu. · Trames gràfiques. <p>Experimentació amb el punt, la línia, la taca i el pla com a elements expressius en la representació de gammes tonals i d'obres graficoplàstiques. Les textures. Tipologia.</p> <p>Diferenciació entre Textures.</p> <p>Representació de la forma per mitjà de la textura i interpretació plàstica de distintes textures visuals i tàctils:</p> <p>Reproducció de textures naturals i artificials per mitjà de grafismes o utilització de noves tecnologies.</p> <p>Mesclades de textures en l'aula amb diversos materials de reciclatge.</p> <p>Reconeixement i avaluació de les qualitats emotives i expressives dels elements configuratius del llenguatge visual (el punt, la línia, el pla, la taca i la textura).</p> <p>Investigació experimental per mitjà de la seua aplicació en obres graficoplàstiques personals i en la reinterpretació d'obres d'art.</p> <p>El color.</p> <p>Registre del color com a fenomen físic i visual.</p> <p>Revisió del concepte de mescla additiva i substractiva.</p> <p>Reconeixement de la mescla òptica o partitiva.</p> <p>Exploració dels colors com a representació i el color com a sistema codificat:</p> <p>Descripció dels colors primaris i secundaris.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Elaboració de mesclades binàries (harmonies i contrastos), i mesclades ternàries (grisos i terrosos). <p>Estudi de les qualitats del color: to, brillantor i saturació.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Teories classificatòries del color d'Ostvald i de Hichelkier. <p>Alteració de la saturació per a obtindre diferents tons. Representació de gammes tonals.</p> <p>Explicació de la percepció visual del color: dinàmica i visibilitat dels colors.</p> <p>Investigació experimental obtenint matisos de color en la representació de paisatges i entorns naturals pròxims, a partir dels colors utilitzables en l'aula i els utilitzables per mitjà de les TIC.</p> <p>Interpretació i aplicació de la simbologia del color: estudi del valor expressiu, representatiu i codificat del color.</p>	<ul style="list-style-type: none"> produccions i espais de l'entorn social cultural i artístic, i representar-la en composicions abstractes o figuratives, a través de l'experimentació. <p>BL1.3. Realitzar representacions graficoplàstiques utilitzant els elements configuratius (línies, punts, plans, taques, textures i colors) i recursos gràfics (clarobscur) de manera personal.</p> <p>BL1.4. Experimentar amb el color com a fenomen físic i visual amb diferents tècniques graficoplàstiques i digitals.</p> <p>BL1.5. Fer mesclades binàries i ternàries, gammes cromàtiques fredes i càlides amb colors pigment o generars per mitjà de recursos digitals, i obtindre matisos experimentant les qualitats del color en la representació de paisatges i entorns naturals pròxims amb diferents intencions expressives.</p> <p>BL1.6. Crear composicions personals i col·lectives amb diferents tècniques graficoplàstiques utilitzant el valor simbòlic del color amb diferents intencions expressives.</p> <p>BL1.7. Realitzar apunts del natural d'objectes aïllats i agrupats que es troben en l'entorn immediat, i organitzar-los proporcionadament en el pla en relació amb les seues característiques formals, experimentant amb els canvis de proporcions.</p> <p>BL1.8. Analitzar els ritmes lineals d'elements orgànics en el paisatge, en els objectes i en composicions artístiques i crear obres graficoplàstiques personals i col·lectives de marcada composició rítmica utilitzant els dits conceptes.</p> <p>BL1.9. Dissenyar composicions modulars, tenint en compte la proporció, l'escala i el ritme, per a aplicar-les als diversos camps del disseny (gràfic, tèxtil, ornamental o arquitectònic).</p> <p>BL1.10. Analitzar els canvis d'il·luminació en objectes, produccions i espais de l'entorn, i la seua capacitat per a crear ambients i expressar valors, emocions i sentiments.</p>	CAA CEC SIEE CEC CAA CEC CAA CEC CAA CEC CMCT CAA CEC CMCT CAA CEC CMCT CAA CEC CAA CEC
--	---	---

<p>Experimentació amb mesclades de color per a expressar sensacions i emocions en treballs guiats d'aula, i exploració dels grisos cromàtics i valors emotius del color i de la llum.</p> <p>Interès per descobrir aspectes visuals significatius com color i textura, de l'entorn natural pròxim, i sensibilització davant de les manifestacions del color i la llum en objectes, en la naturalesa i en ambients urbans pròxims.</p> <p>Observació, descobriment i ànalisi de l'expressivitat de les gammes de color en obres d'art.</p> <p>Forma i composició.</p> <p>Experimentació amb les formes naturals i artificials.</p> <p>Realització d'apunts del natural de paisatges i d'objectes.</p> <p>Reflexió sobre la proporció intrínseca de les parts d'un objecte i d'este amb el seu entorn, i la seua representació en el pla.</p> <p>Definició del concepte d'equilibri i composició.</p> <p>Experimentació amb els esquemes compostius bàsics (estàtics i dinàmics) i els criteris bàsics de composició: equilibri, proporció, simetria i pes visual.</p> <p>Experimentació amb l'equilibri (llei de la balança i llei de compensació de masses), proporció, simetria axial i radial, i pes visual (massa i color).</p> <p>Desenrotllament del concepte d'escala.</p> <p>Comparació de l'evolució del cànó humà a través d'exemples de la història de l'art.</p> <p>Reflexió sobre l'organització interna de missatges graficoplàstics o visuals.</p> <p>Estudi i ànalisi del ritme compostiu</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realització de composicions plàstiques experimentant amb els diferents tipus de ritmes visuals: continu, discontinu, altern, ascendent i descendent. <p>Estudi del mòdul com a unitat de mesura.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realització de composicions modulars, tenint en compte la proporció, l'escala i el ritme, per a aplicar al disseny gràfic, tèxtil, ornamental o arquitectònic. <ul style="list-style-type: none"> · Argumentació de la importància de la mesura de les formes en les composicions. <p>Espai i volum.</p> <p>Percepció i representació del concepte d'espai: experimentació amb la sensació de profunditat entre formes planes: per canvi de grandària, per superposició i per canvi d'intensitat de color.</p> <p>Anàlisi de la posició i incidència de la llum en els objectes i en la percepció</p>	<p>BL1.11. Crear propostes amb fins il·lustratius, decoratius o comunicatius determinats seleccionant les tècniques, materials (paper, fusta, cartó, materials reciclats o mitjans tecnològics) i suports més adequats al missatge que es pretén transmetre.</p>	CMCT CAA CEC
--	--	--------------------

<p>espacial, i plasmació en apunts del natural.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Sensibilització davant de les variacions visuals produïdes per canvis lumínics. <p>El clarobscur com a tècnica per a representar espai i volum.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Representació de l'espai natural pròxim a partir de l'estudi de la llum i de la seua incidència en les modulacions de l'ambient: ombres pròpies i intrèpides. La penombra. · Apreciació del valor configurador del clarobscur com a element generador d'emocions dins de la composició. Estudi del clarobscur en l'art. · Avaluació de la repercussió dels canvis de distància, orientació, i il·luminació en els valors emotius i d'aparença en volums i ambients. Tècniques graficoplàstiques. <p>Estudi dels distints materials utilitzats en la representació graficoplàstica, i experimentació comparativa amb cada un: llapis de grafit, llapis de color, retoladors, pastissos blans, clarió, ceres, carbonet, ploma i tinta, tremps, aquarel·la, paper, cartolina, cartó, teixits argila i fusta. Identificació i experimentació.</p> <p>Experimentació amb distints tipus de suports graficoplàstics segons les intencions expressives i descriptives de la representació. El mur com a suport de representació.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Utilització de materials graficoplàstics estudiats i els diferents suports amb fins il·lustratius, decoratius o comunicatius. <p>Utilització de recursos informàtics (fotocopiadora, escàner, càmera fotogràfica, programes informàtics) per a la creació de produccions artístiques.</p> <p>Experimentació amb tècniques bidimensionals (dibuix, pintura, estampació, mixtes, collage), tridimensionals (modelatge, talla, acoblament).</p> <p>Experimentació i comparació de les tècniques graficoplàstiques seques i humides.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Experimentació amb diversos materials i tècniques amb finalitats expressives. · Experimentació amb paper com a material graficoplàstic per a crear collages matèrics, fotomuntatges i figures tridimensionals. · Ready-made: experimentació amb materials i tècniques d'improvisat ús graficoplàstic (colorants naturals, objectes d'ús quotidià, etc.) en la creació d'obres personals i col·lectives. 		
--	--	--

Bloc 2. Comunicació audiovisual. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Lectura i anàlisi de la imatge fixa i en moviment.		
· Elements configuratius de la imatge: punt, línia, taca, textura, to i composició. Valor cromàtic de la imatge en blanc i negre i en color.	BL2.1. Llegir i analitzar imatges fotogràfiques tenint en compte els aspectes compostius, estilístics, expressius i temàtics, així com identificar la funció i finalitat del missatge que desitgen transmetre.	CAA CSC CEC
· Anàlisi compostiu: estatisme i dinamisme, simetria, equilibri, tensió, moviment i ritme.	BL2.2. Fer fotografies amb diferents dispositius electrònics i apps per a aplicar al collage i al fotomuntatge i expressar de manera personal idees, sentiments i emocions.	CD SIEE CEC
· Leix compositives: llei de la balança, llei de compensació de masses i simetria.	BL2.3. Fer fotografies aplicant els controls i les funcions del cos de la càmera fotogràfica analògica: obturador i diafragma, programes automàtics, i utilitzar correctament els accessoris fotogràfics (trípode, flaix, zoom i il·luminació) per a representar de manera personal idees, sentiments i emocions.	CMCT CAA CEC SIEE
· Valor denotatiu i connotatiu de la imatge, lectura objectiva i subjectiva. Nivells d'iconicitat d'una imatge: diferència entre imatge figurativa i imatge abstracta. Geometrització, esquematització i abstracció.	BL2.4. Identificar en les imatges audiovisuals dels formats de mitjans de comunicació i d'Internet els aspectes tècnics (formals, compostius), temàtics, i les qualitats expressives utilitzades per a expressar idees, valors, i emocions i sentiments.	CD CEC SIEE
Temàtica i valor estètic i expressiu de la fotografia. Gèneres: retrat, paisatge i bodegó, etc.		
Aspectes estructurals en la imatge fixa i en moviment.		
· Format i enquadrament.	BL2.5. Llegir i analitzar aspectes estructurals de la imatge en moviment (plans, seqüènciació, moviments de càmera) tenint en compte la caracterització dels personatges i la recreació de l'espai, i argumentar de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i del diàleg.	CEC CAA CCLI
· Planificació: gran pla general, pla general, pla sencer, pla americà, pla mitjà llarg, pla mitjà curt, primer pla i primeríssim pla.	BL2.6. Organitzar les fases en el procés audiovisual per a elaborar el guió, la gravació i el muntatge, tenint en compte la planificació del calendari d'execució i el repartiment de funcions en la cadena de treball per als diferents rols professionals (escenografia, vestuari, maquillatge, perruqueria).	SIEE CAA CSC
Angulació: normal, picat, contrapicat, nadir i zenital.		
Evolució de la imatge fixa a la imatge seqüenciada que genera moviment.		
Antecedents en els formats d'imatges seqüenciades. El còmic i la fotovel·la.	BL2.7. Elaborar de manera cooperativa propostes audiovisuals planificant	CMCT
La càmera fotogràfica.		
De la càmera analògica a la digital.		
Elements i maneig de la càmera fotogràfica.		
· Control de diafragma i velocitat d'obturació. Programes automàtics.		
· Realització de fotografies variant la profunditat de camp.		
· Realització de fotografies variant la velocitat d'obturació: agranats i congelació d'imatges.		
· Apreciació de les tècniques i els recursos aplicats a la realització de fotografies. Balanç de tons, virats. Dispositius electrònics i digitals. Apps.		
Tècniques i tractament digital de la imatge. Utilització de programes de retoc fotogràfic.		
Valor estètic i expressiu de la il·luminació.		

<p>Realització d'imatges amb la càmera fotogràfica, tenint en compte els aspectes compositius, tècnics, estilístics, temàtics i expressius en la fotografia. Reconeixement del valor expressiu de la imatge en la societat actual.</p> <p>Actitud i crítica raonada de les imatges visuals i audiovisuals del seu entorn pròxim, mitjans de comunicació i Internet. Elements formals, estètics i expressius que conformen la imatge i expressen el missatge.</p> <p>La imatge en moviment. Alfabetització audiovisual.</p> <p>El cine a través els temps. Influència en la societat actual com a mitjà d'expressió i comunicació.</p> <p>Visionament de diferents fragments de produccions videogràfiques. Debat i posada en comú en gran grup.</p> <p>Lectura d'aspectes formals bàsics: gènere, temàtica, contingut, tractament del missatge, etc.</p> <p>Valoració de les possibilitats comunicatives que oferix el medi cinematogràfic i videogràfic.</p> <p>Reflexió crítica sobre una obra, ubicant-la en el seu context i analitzant la narrativa cinematogràfica en relació amb el missatge.</p> <p>Valoració de la producció audiovisual a la Comunitat Valenciana.</p> <p>Els gèneres en la producció audiovisual. Ficció i realitat. Objectivitat i subjectivitat.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Valoració crítica del llenguatge audiovisual en relació amb la manera de presentar i representar la realitat. · Comprensió dels fonaments del llenguatge multimèdia i valoració de les aportacions de les tecnologies digitals. · El llenguatge cinematogràfic. · Fases del procés: el guió literari i el guió tècnic, rodatge i muntatge. · Anàlisi d'elements estructurals i compositius en la imatge audiovisual: enquadrament, planificació, angulació. · Anàlisi de moviments de la càmera: travellings i <i>raccords</i>. · Utilitzant diferents llenguatges i codis (oral, escrit, gestual, visual i musical) per a l'elaboració del missatge. <p>La tecnologia cinematogràfica. La producció: idea, planificació i difusió del producte final.</p> <p>Estratègies i mètodes creatius per a la busca i elaboració del guió, gravació i muntatge. Curiositat, experimentació, desenrotllament i deducció.</p>	<p>les fases del procés de treball (desenrotllament del guió, gravació i edició), utilitzant els recursos propis del llenguatge cinematogràfic (elements estructurals i compositius de la imatge, moviments de càmera), i tenint en compte la caracterització de personatges, la localització d'espais i els recursos tècnics necessaris.</p>	SIEE CEC CAA
---	---	--------------------

<p>· Planificació del calendari, organització de l'equip, materials i distribució de rols professionals per a repartir les funcions en les cadena de treball</p> <p>· Caracterització dels personatges: vestuari, maquillatge i perruqueria.</p> <p>· Fase de gravació: localització d'espais, decorats, il·luminació i so.</p> <p>· Fase d'edició: programes informàtics, efectes de so, efectes especials i crèdits.</p> <p>Elaboració de documents multimèdia per a presentar un tema o projecte, emprant els recursos digitals i noves tecnologies de manera adequada.</p> <p>Registre d'imatges, edició i postproducció, segons el plantejament del contingut/missatge que es vol transmetre.</p> <p>Respecte per la pluralitat cultural i distintes idees manifestes en les produccions visuals.</p> <p>Col·laboració en tasques d'equip per a crear un projecte de treball i produir un missatge audiovisual.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Disseny, en equip, de missatges visuals i audiovisuals amb distintes funcions. 		
---	--	--

Bloc 3. Dibuix tècnic. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els instruments i materials de precisió. Pràctica de traçat amb els diferents instruments de precisió i materials utilitzats en el dibuix tècnic. Realització de traçats bàsics en diversos programes de dibuix tècnic per ordinador. Introducció a la geometria plana. Exposició dels axiomes geomètrics fonamentals i bases de la geometria. Reconeixement i explicació del concepte de «lloc geomètric» basant-se en les definicions de mediatriu, bisectriu, posicions relatives de les rectes (paral·leles i perpendiculars), plans paral·els i perpendiculars, circumferència, polígons, poliedres. Pràctica de traçats geomètrics fonamentals. Creació de propostes que combinen diversos traçats. Forma i proporció. Estudi de la proporció en les formes per mitjà de l'aplicació del Teorema de	<p>BL3.1. Realitzar amb els instruments i materials propis del dibuix tècnic els traçats fonamentals amb atenció, desimbotlura i precisió en la realització d'exercicis en l'àmbit acadèmic.</p> <p>BL3.2. Definir el concepte de “lloc geomètric” en els textos tècnics de l'àmbit acadèmic.</p> <p>BL3.3. Combinar traçats de rectes paral·leles i perpendiculars que passen per un punt definit utilitzant l'escaire i el cartabó en propostes creatives d'aula.</p> <p>BL3.4. Combinar mediatrius traçades amb compàs i regle en propostes creatives d'aula.</p> <p>BL3.5. Definir els conceptes d'angle i bisectriu entenent la seua aplicació en</p>	CMCT CAA SIEE
		CMCT'
		CMCT'
		CMCT' CAA
		CMCT' CAA
		CMCT'

<p>Thales.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Les escales gràfiques. Transport de mesures. · Realització de polígons a escala. <p>Estudi de proporcions en la naturalesa i aplicació de transformacions geomètriques combinades.</p> <p>Experimentació amb els traçats de simetries, translacions i rotacions, aplicats en el disseny a la creació de composicions amb mòduls.</p> <p>Aplicació de la proporció en l'estudi de la figura humana.</p> <p>Els polígons i la circumferència. Tangències.</p> <p>Definició, classificació i estudi de les característiques dels polígons regulars i diferenciació dels polígons irregulars.</p> <p>Traçat correcte de polígons: mètodes particulars de construcció donat el costat del polígon. Classificació de qualsevol polígon. Construcció de polígons pel mètode general coneixent el costat.</p> <p>Disseny de xarxes poligonals com a base de formes modulars bidimensionals per a aplicar en el camp del disseny.</p> <p>Construcció de qualsevol triangle donades tres de les seues dades (costats o angles).</p> <p>Traçat de les mitjanes i determinació del baricentre.</p> <p>Traçat de les bisectrius i determinació de l'incentre.</p> <p>Traçat de les mediatrius i determinació del circumcentre.</p> <p>Classificació correcta de qualsevol quadrilàter i construcció de paral·lelograms.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Donats dos costats i un angle. · Donats dos costats i una diagonal. <p>La circumferència.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estudi del mètode general de divisió en parts iguals de la circumferència. · Construcció de qualsevol polígon regular inscrit en la circumferència. <p>Tangències i enllaços.</p> <p>Estudi de les tangències i enllaços en la naturalesa i en l'art.</p> <p>Argumentació dels pressupostos fonamentals de tangències.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Traçat de tangències entre recta i circumferència. · Traçat de tangències entre dos circumferències. <p>Analisi de les corbes tècniques.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Traçat d'ovals i ovoides. · Construcció d'espirals de 2, 3, 4 i 5 centres. 	<p>navegació, i fer exercicis senzills combinant bisectrius en propostes creatives d'aula.</p> <p>BL3.6. Utilitzar el teorema de Thales per a dividir un segment en parts iguals i justificar el seu ús en la realització de polígons a escala amb bona execució tècnica.</p> <p>BL3.7. Dissenyar composicions de mòduls, experimentant amb els conceptes de simetries, girs i translacions, i relacionar amb els objectes, produccions i espais de l'entorn.</p> <p>BL3.8. Traçar polígons regulars coneixent el costat amb bona execució tècnica.</p> <p>BL3.9. Dibuixar el baricentre, ortocentre, circumcentre i incentre de qualsevol triangle, aplicant les propietats dels punts i rectes característics, i construir triangles rectangles aplicant les seues propietats geomètriques.</p> <p>BL3.10. Traçar les construccions més habituals de paral·lelograms per a este nivell educatiu.</p> <p>BL3.11. Descriure el mètode de divisió de la circumferència en parts iguals, i construir polígons regulars de qualsevol nombre de costats inscrits en la circumferència.</p> <p>BL3.12. Descriure les condicions dels centres i les rectes tangents aplicades al traçats de tangències, oval i ovoides, i construir espirals de 2, 3, 4 i 5 centres en els treballs d'aula.</p> <p>BL3.13. Diferenciar les projeccions cilíndriques de les còniques, dibuixar acotacions sobre les tres vistes d'objectes senzills, i traçar perspectives isomètriques i cavalleres de volums i peces senzilles de creació pròpia.</p>	CAA CMCT CAA CMCT CAA CEC CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT SIEE CEC
---	--	--

<p>Aplicació en el disseny ornamental. Relació de conceptes geomètrics senzills amb les seues aplicacions en objectes simples, en l'ornamentació, en elements urbanístics o en la naturalesa.</p> <p>Introducció als sistemes de representació.</p> <p>Identificació i definició del pla i el volum.</p> <p>Diferenciació entre classes de projeccions: cilíndriques i còniques.</p> <p>Representació objectiva de sòlids per mitjà de les seues projeccions.</p> <p>Traçat de vistes de sòlids de l'entorn.</p> <p>Dibuix de les vistes principals de volums freqüents, identificant les tres projeccions de les seues arestes i els seus vèrtexs.</p> <p>Estudi i pràctica dels elements fonamentals de normalització.</p> <p>Estudi i pràctica dels elements fonamentals del sistema axonomètric.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Construcció de perspectives isomètriques de peces senzilles de disseny propi. · Construcció de la perspectiva cavallera de volums simples. · Aplicació de coeficients de reducció senzills en la perspectiva cavallera. <p>Traçat de peces senzilles en suport digital amb programes de programari lliure.</p> <p>Investigació sobre els àmbits d'aplicació dels sistemes de representació en el camp de l'enginyeria i l'arquitectura.</p>		
--	--	--

Curs 4t ESO		
Bloc 0. Bloc transversal. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.	BL0.1. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, i llegir comprensivament textos de formats diversos.	CCLI CAA
Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.	BL0.2. Captar el sentit global i analitzar de manera crítica textos orals, extraient-ne conclusions, i participar en debats i exposicions exposant de manera organitzada el seu discurs, intercanviant informacions amb altres alumnes; explicar el procés seguit en l'elaboració de productes artístics,	CCLI CAA

<p>cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals.</p> <p>Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea.</p> <p>Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics, i gaudi en el procés de producció artística.</p> <p>Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions en realitzar les seues obres. Respecte pel treball dels altres.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Resiliència, superar obstacles i fracassos.</p> <p>Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu. Sentit crític.</p> <p>Busca d'informació des de diferents fonts, tant convencionals com digitals i Internet, sobre manifestacions artístiques que es treballen en el nivell educatiu, i anàlisi de les possibilitats de creació gràfica que oferixen els nous mitjans tecnològics.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en blogs, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Introducció al procés creatiu en les arts visuals i audiovisuals per mitjà del desenvolupament d'un producte individual o col·lectiu, controlant les distintes fases:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Investigació i estudi previ. · Selecció d'informació i desenvolupament de primeres idees. · Planificació, organització i gestió del temps i els recursos. 	<p>avaluant-ne el resultat, fent propostes raonades per a millorar-lo i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL0.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de manera contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL0.4. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia i banc de sons, registrant-la en paper de manera acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL0.5. Reconéixer les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics i expressar emocions, sentiments i idees pròpies en realitzar les seues produccions, disfrutant del procés de creació artística i mostrant respecte pel treball dels altres.</p> <p>BL0.6. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL0.7. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de manera personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL0.8. Reconéixer el patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol com un mitjà de comunicació i gaudi individual i col·lectiu, i contribuir a la seua defensa i conservació a través de la divulgació d'obres d'art i mitjans audiovisuals que formen part del dit</p>	CCLI CAA CD CAA CEC SIEE CSC SIEE CAA SIEE CAA CEC SIEE CSC
--	--	--

<p>· Presa de decisions i calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>· Aportació de solucions originals als problemes.</p> <p>· Realització del producte i establiment de criteris per a avaluar el procés i el resultat.</p> <p>· Reflexió i proposta de millora del procés creatiu propi i alié, des de la idea inicial fins a l'execució definitiva: juí sobre la bona realització del treball, així com la neteja en la seua execució, i avaliació de l'ús de les noves tecnologies.</p> <p>· Reconeixement de l'esforç que exigix l'elaboració d'algunes obres artístiques.</p> <p>Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seua defensa, conservació i desenvolupament.</p> <p>Esforç per a superar estereotips i convencionalismes en les representacions visuals i plàstiques i rebuig davant de qualsevol forma de discriminació per raó de raça sexe o cultura.</p> <p>· Respecte per les maneres d'expressió diferents de la nostra, acceptant i argumentant les influències que exerceten els valors artístics propis d'altres cultures que coexistixen amb la nostra.</p> <p>Desenvolupament d'una actitud de respecte per l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i reciclat materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleces i debilitats.</p>	<p>patrimoni, expressant els seus coneixements de manera crítica.</p> <p>BL0.9. Superar estereotips i convencionalismes en la representacions visuals i plàstiques, evitant qualsevol forma de discriminació (raça, sexe, cultura) i identificar les influències que exerceten valors artístics propis d'altres cultures respectant les seues formes d'expressió.</p> <p>BL0.10. Cuidar de l'entorn de treball i del medi ambient utilitzant de manera responsable els recursos i reciclar materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.</p> <p>BL0.11. Reconéixer els estudis i les professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències.</p>	CSC CEC CMCT CSC SIEE CSC
---	---	--

Bloc 1. Expressió plàstica. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de foment de la creativitat.</p> <p>Definició de creativitat i anàlisi de la disposició de crear que hi ha en estat potencial en tots els individus.</p> <p>Estudi de la teoria del pensament lateral: revisió de supòsits (extracció i abstracció), definició de la idea dominant (supòsits) i busca d'alternatives</p>	<p>BL1.1. Analitzar en obres d'art els elements configuratius i expressius del llenguatge visual (punt, línia, textura, i color), identificar alguns estils artístics, descriuint el procés de creació, i analitzar els distints suports, materials i tècniques que constitueixen la imatge per a situar-les en el període a què pertanyen.</p>	CAA CEC CSC

<p>(combinacions de supòsits i afinament).</p> <ul style="list-style-type: none"> · Anàlisi del procés creatiu: plantejament del problema, busca de solucions per mitjà de la utilització del pensament lateral (pluja d'idees com a tècnica de bolcat d'idees). <p>Plantejament de problemes futurs i aplicació d'estratègies per a busca de possibles solucions.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Posada en pràctica de la sinèctica, o tècnica de treball en grup, per a millorar l'eficiència del procés. · Estudi de les metes proposades i avaluació i selecció de la idea més viable respecte als fins plantejats. <p>Creació d'una proposta expositiva graficoplàstica, visual o audiovisual per a presentar al grup les possibles solucions aportades.</p> <p>Els llenguatges específics.</p> <p>Reconeixement i anàlisi de la interacció entre els distints llenguatges: graficoplàstic, escrit, oral, gestual i musical.</p> <p>Estudi del grafit: objectiu i conseqüència social. Creació d'un grafit personal.</p> <p>Justificació de la necessitat del dibuix tècnic en la comunicació visual.</p> <p>Interpretació i comparació dels aspectes denotatius i connotatius d'una imatge.</p> <p>Funció sociocultural de la imatge en la història.</p> <p>Analisi dels mitjans de comunicació de masses: debat sobre el seu ús i abús.</p> <p>Discussió sobre les noves tecnologies. L'éтика social en la imatge digital i Internet.</p> <p>Analisi dels llenguatges visuals (gràfic, plàstic, arquitectònic, escultòric) i audiovisuals per a inferir les seues possibilitats de comunicació.</p> <p>Desenrotllament d'un projecte d'interacció entre els distints llenguatges, seguint les fases del procés creatiu.</p> <p>Els elements graficoplàstics com a vehicles d'expressió.</p> <p>Experimentació amb els elements graficoplàstics com a vehicles de l'expressió personal.</p> <p>Identificació de la línia com a element vehiculador d'emocions.</p> <p>Analisi del valor expressiu de la línia per mitjà de l'elaboració d'esbossos i acoblaments de plantejament subjectiu.</p> <p>Experimentació amb la línia per a aconseguir textures visuals i tàctils, trames i plantilles amb fins expressius.</p>	<p>BL1.2. Analitzar els fonaments compositius en les obres (pes visual, equilibri i ritme) per a subratllar el centre d'interès, i crear composicions individuals o col·lectives que els incloguen.</p> <p>BL1.3. Analitzar els suports, les tècniques i els materials en les obres graficoplàstiques, i fer projectes artístics de manera individual o col·lectiva, seleccionant i utilitzant amb propietat els recursos tècnics, tecnològics i digitals més idonis per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre.</p> <p>BL1.4. Crear obres graficoplàstiques individuals i col·lectives que evidencien un plantejament creatiu aportant punts de vista innovadors, utilitzant les capacitats expressives del llenguatge plàstic i visual (codis, suports i tècniques) de manera personal.</p> <p>BL1.5. Crear una obra individual o col·lectiva experimentant amb la interacció entre els distints llenguatges (graficoplàstic, escrit, oral, gestual i musical), proposar un pla ordenat d'accions establint unes metes, i utilitzar diferents recursos tant analògics com digitals per a aconseguir-les, tenint en compte l'esforç de superació que suposa el procés creatiu.</p> <p>BL1.6. Crear o reinterpretar obres d'art experimentant amb l'empremta gràfica dels elements configuratius del llenguatge visual (punt, línia, textura i color) de manera personal, per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre.</p>	CAA CEC CMCT CD CAA SIEE SIEE CEC CCLI SIEE CEC SIEE CEC
---	---	--

<p>Anàlisi del color en una obra d'art: identificació de la gamma cromàtica que predomina i diferenciació del valor denotatiu i connotatiu.</p> <p>Experimentació amb el color com a valor simbòlic: fer canvis del color d'una imatge per a variar el seu significat.</p> <p>Creació d'obres d'execució pròpia i interpretacions d'obres d'art experimentant amb els recursos graficoplàstics de manera personal per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre.</p> <p>Introducció a la història de l'art.</p> <p>Estudi dels diferents usos dels elements configuratius del llenguatge visual, i anàlisi de l'ús de materials, tècniques i suports en els distints estils artístics.</p> <p>Estudi de les obres d'art, situant-les en el període a què pertanyen per a potenciar la conservació del patrimoni artístic i cultural, el seu respecte i divulgació.</p> <p>Interès per conéixer qualsevol manifestació artística i estimació d'esta com un mitjà de comunicació i gaudi individual i col·lectiu.</p> <p>Interpretació graficoplàstica personal d'obres d'art i argumentació d'esta per mitjà de l'explicació del procés de creació, i l'anàlisi de l'estructura compositiva, els suports, els materials i les tècniques.</p> <p>La composició</p> <p>Revisió de les lleis de composició: estudi de la llei de la balança i la llei de compensació de masses.</p> <p>Experimentació amb els elements que intervenen en l'estructura compositiva (format, encaixat i enquadrament) i amb les lleis de la Gestalt (lleï de la figura fons, lleï del contrast, lleï de formes ambigües i de la inclusivitat, de proximitat, semblança i continuïtat) de manera personal per a expressar idees, valors, emocions i sentiments.</p> <p>Utilització dels conceptes de pes visual i equilibri per a subratllar el centre d'interès visual.</p> <p>Diferenciació de pes visual per grandària, forma, color i textura.</p> <p>Comparació de l'equilibri simètric i l'asimètric: equilibri per igualtat, per equivalència o per contrapès.</p> <p>Analisi i experimentació del ritme compositiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> · El ritme lliure. · El ritme harmònic: lineal, trencat o contínu. · El ritme per contrast: successions binàries, creixents o decreixents. 		
---	--	--

<p>· La regla dels tres terços.</p> <p>Aplicació dels criteris de composició i esquemes de moviment i ritme, per mitjà de la creació de composicions artístiques, seleccionant i utilitzant els distints elements del llenguatge compositiu.</p> <p>Lectura, anàlisi i argumentació de les línies de força que estructuren una obra artística.</p> <p>Materials i tècniques en els productes artístics.</p> <p>Analisi dels factors que inciden en un producte artístic: materials, tècniques, composició i intencionalitat.</p> <p>Elecció i utilització amb propietat dels materials i procediments més idonis per a representar i expressar-se per mitjà de projectes artístics de diferent índole, tant bidimensionals com tridimensionals.</p> <p>Estudi de l'expressió plàstica: recursos gràfics expressius, transformació i manipulació d'imatges.</p> <p>Investigació amb tècniques seques (llapis de grafit, carbonet, llapis de colors, pastissos i ceras, collage i materials de rebuig), aprofundint en el seu caràcter d'expressió subjectiva.</p> <p>Investigació amb les tècniques humides (aquarel·les, tremps, tècniques mixtes, tècniques d'estampació), aprofundint en el seu caràcter d'expressió subjectiva.</p> <p>Creació d'obres tridimensionals amb materials blans com cartolina, cartó, argila o poliuretà expandit, per a crear obres personals i expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre.</p> <p>Estudi del procés de creació artística i planificació de les seues fases.</p> <p>· Elecció i experimentació amb suports i tècniques per a elaborar composicions personals o en grup.</p> <p>· Anàlisi i explicació dels suports, materials i tècniques graficoplàstiques que intervenen en el procés de creació d'una obra artística, i que en constitueixen l'aspecte formal.</p> <p>· Autoavaluació contínua del procés de realització.</p> <p>Diferències entre les imatges produïdes per materials i tècniques convencionals i les generades per mitjans digitals. Revisió dels tipus d'imatges digitals. Discussió sobre els àmbits d'aplicació de la imatge digital.</p>		
---	--	--

Bloc 2. Dibuix tècnic. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La geometria plana com a base del disseny.</p> <p>Analisi de les qualitats de la forma. Diferenciació del sistema de representació objectiva de la forma (descriptiu), i el dibuix artístic (perceptiu).</p> <p>Diferència entre formes naturals i artificials.</p> <p>Expressió de la proporció: revisió de la proporcionalitat entre segments, i del concepte d'escala.</p> <p>Analisi de l'estructura geomètrica de les formes naturals de l'entorn i en l'art.</p> <p>Desenrotllament d'una proposta graficoplàstica basada en apunts del natural d'objectes i espais de l'entorn, aplicant el concepte d'escala.</p> <p>Repàs del concepte de polígon regular i traçat tècnic de polígons per mitjà dels mètodes particulars donat el costat, i mètodes generals, donat el costat i el radi.</p> <p>Traçat de polígons estrelats.</p> <p>Resolució de problemes senzills referits a polígons.</p> <p>Utilització de formes geomètriques poligonals en la realització de motius decoratius.</p> <p>Analisi de la configuració de dissenys fets amb formes geomètriques planes: Identificació de xarxes modulars. Aplicació del traçat de polígons al disseny de xarxes modulars.</p> <p>Disseny de xarxes poligonals com a base de formes modulars bidimensionals per a aplicar en el camp del disseny.</p> <p>Repàs del traçat de tangències i corbes tècniques.</p> <p>Resolució de problemes bàsics de tangències i enllaços. Aplicació al camp del disseny.</p> <p>Utilització de diversos traçats geomètrics i transformacions bàsiques com la simetria o el gir per a la creació de composicions personals.</p> <p>Sistemes de representació.</p> <p>Reflexió sobre els sistemes de representació objectiva de les formes i el dibuix tècnic, i identificació dels seus àmbits d'aplicació (arts, arquitectura, disseny i enginyeries). Argumentació de la utilitat de la representació objectiva en cada un dels dits àmbits.</p>	<p>BL2.1. Reconéixer les proporcions i l'estructura geomètrica de les formes naturals, distingir de les formes geomètriques artificials i dibuixar apunts del natural d'objectes i espais de l'entorn diferenciant el sistema de dibuix descriptiu del perceptiu i utilitzant el concepte d'escala.</p> <p>BL2.2. Analitzar la configuració de dissenys d'objectes, produccions i espais de l'entorn quotidià construïts a partir de formes geomètriques planes, i crear composicions creatives aplicant les xarxes modulars i les seues transformacions bàsiques (simetria, gir, translació) i el traçat de tangències, utilitzant amb precisió i neteja els materials de dibuix tècnic.</p> <p>BL2.3. Diferenciar la utilització de projeccions cilíndriques o còniques en els distints sistemes de representació espacial, identificar el més adequat gràficament en cada àmbit d'aplicació (arts, arquitectura, disseny i enginyeria), i reconéixer la utilitat del dibuix de representació objectiva en cada un dels dits àmbits.</p> <p>BL2.4. Traçar les vistes (alçat, planta i perfil) de figures tridimensionals senzilles, visualitzar formes tridimensionals definides per les seues vistes principals, i realitzar perspectives còniques frontals o obliques triant el punt de vista més adequat.</p>	CMCT CAA CEC

<p>Repàs del concepte de normalització i el traçat de les vistes d'un sòlid.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Visualització de formes tridimensionals definides per les seues vistes. · Traçat d'alçat, planta i perfil de figures tridimensionals senzilles de l'entorn aplicant la normalització. · Representació d'elements arquitectònics pròxims senzills. · Desenrotllament en pla de sòlids senzills. <p>Interpretació de plans tècnics en arquitectura, topografia i disseny, i realització d'una maqueta a escala partint de les projeccions en pla d'una obra arquitectònica senzilla.</p> <p>Revisió dels conceptes fonamentals del sistema axonomètric ortogonal: traçat de sòlids senzills en perspectiva isomètrica.</p> <p>Revisió dels conceptes fonamentals del sistema axonomètric oblic: traçat de sòlids senzills en perspectiva cavallera.</p> <p>Introducció a la perspectiva cònica. Traçat dels elements fonamentals del sistema de perspectiva cònica frontal i obliqua: línia de terra, línia de Phoritzó, punt de vista i punts de fuga.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Anàlisi de les aplicacions del sistema cònic. · Pràctica de la perspectiva cònica en la representació de formes geomètriques simples, espais i entorns pròxims. <p>Selecció i utilització del sistema de projecció més adequat gràficament al dibuix de l'objecte o espai que es pretén representar.</p>	
---	--

Bloc 3. Fonaments del disseny. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Fonaments del disseny. El disseny i l'artesanía. La seu aplicació. Les escoles i els estudis de disseny. Autors i dissenys més destacats del segle XX. Diferenciació entre disseny i artesanía. Conexió entre les associacions i els col·lectius professionals del camp del disseny. Valoració de les influències en el disseny de les grans escoles i autors. Apreciació dels dissenys més importants del segle XX. Comunicació i difusió del disseny. Reconeixement dels factors que constituïxen la forma funció i la comunicació en el disseny.	<p>BL3.1. Identificar les imatges, objectes i espais de l'entorn, propis dels diferents camps del disseny, i analitzar les seues qualitats plàstiques, estètiques, funcionals.</p> <p>BL3.2. Reconéixer alguns dissenyadors i escoles de disseny més significatius del segle XX, diferenciant els distints camps d'aplicació i la seu influència social i cultural i argumentar de manera crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL3.3. Identificar en les imatges visuals i audiovisuals dels mitjans de</p>	CMCT CEC
Disseny global i autòcton. Apreciació de diversos camps del disseny a la Comunitat Valenciana i en la resta d'Espanya. El disseny i l'entorn quotidjà. Observació i anàlisi dels elements del nostre entorn en el seu vessant estètic i de funcionalitat i utilitat, utilitzant el llenguatge visual i verbal. Identificació i classificació de diversos objectes d'acord amb la família o el camp del disseny. Aplicació del disseny a l'entorn quotidjà. Percepció i interpretació crítica de les imatges i les formes del seu entorn cultural sent sensible a les qualitats plàstiques, estètiques i funcionals. El projecte: anàlisi del procés creatiu. Distinció i valoració de les fases en la creació d'un disseny. Identificació dels elements que conformen l'estructura del llenguatge del disseny.	<p>comunicació, els elements configuratius graficoplàstics, expressius i tècnics, propis del disseny, i argumentar de manera crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL3.4. Elaborar un projecte de disseny tenint en compte els mètodes de generació d'idees com per exemple pluja d'idees en el procés creatiu i planificar les fases del procés de treball (esbossos, prototips, maqueta, composició i tècnica) tenint en compte els recursos tècnics i digitals.</p> <p>BL3.5. Llegir i analitzar imatges i objectes del camp professional del disseny gràfic (editorial, imatge corporativa, publicitat, cartellisme, senyalització, embalatge i il·lustració) i industrial (disseny de moda, disseny tèxtil, interiorisme, disseny industrial) per a identificar els elements i les funcions que els caracteritzen i argumentar de manera crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL3.6. Elaborar de manera creativa imatges visuals i audiovisuals pròpies del disseny gràfic (editorial, imatge corporativa, publicitat, cartellisme, senyalització, "embalatge" i il·lustració) i utilitzar recursos tècnics i graficoplàstics per a expressar idees, valors, emocions i sentiments implícits en el missatge que prenenen transmetre.</p> <p>BL3.7. Elaborar un disseny propi o col·lectiu del camp tèxtil aplicant fonaments compositius, com per exemple les xarxes modulars, tenint en compte la funció estètica i la finalitat del producte final.</p> <p>BL3.8. Realitzar el disseny d'un producte de manera cooperativa planificant les fases del procés de treball (idea, esbós, prototip) i utilitzar les tècniques de projecció (sistemes de representació, croquisització i maquetació) adequades a la posterior construcció que resolga les necessitats detectades en el seu entorn personal, familiar i social.</p>	CSC CEC
Disseny global i autòcton. Apreciació de diversos camps del disseny a la Comunitat Valenciana i en la resta d'Espanya. El disseny i l'entorn quotidjà. Observació i anàlisi dels elements del nostre entorn en el seu vessant estètic i de funcionalitat i utilitat, utilitzant el llenguatge visual i verbal. Identificació i classificació de diversos objectes d'acord amb la família o el camp del disseny. Aplicació del disseny a l'entorn quotidjà. Percepció i interpretació crítica de les imatges i les formes del seu entorn cultural sent sensible a les qualitats plàstiques, estètiques i funcionals. El projecte: anàlisi del procés creatiu. Distinció i valoració de les fases en la creació d'un disseny. Identificació dels elements que conformen l'estructura del llenguatge del disseny.	<p>comunicació, els elements configuratius graficoplàstics, expressius i tècnics, propis del disseny, i argumentar de manera crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL3.4. Elaborar un projecte de disseny tenint en compte els mètodes de generació d'idees com per exemple pluja d'idees en el procés creatiu i planificar les fases del procés de treball (esbossos, prototips, maqueta, composició i tècnica) tenint en compte els recursos tècnics i digitals.</p> <p>BL3.5. Llegir i analitzar imatges i objectes del camp professional del disseny gràfic (editorial, imatge corporativa, publicitat, cartellisme, senyalització, embalatge i il·lustració) i industrial (disseny de moda, disseny tèxtil, interiorisme, disseny industrial) per a identificar els elements i les funcions que els caracteritzen i argumentar de manera crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL3.6. Elaborar de manera creativa imatges visuals i audiovisuals pròpies del disseny gràfic (editorial, imatge corporativa, publicitat, cartellisme, senyalització, "embalatge" i il·lustració) i utilitzar recursos tècnics i graficoplàstics per a expressar idees, valors, emocions i sentiments implícits en el missatge que prenenen transmetre.</p> <p>BL3.7. Elaborar un disseny propi o col·lectiu del camp tèxtil aplicant fonaments compositius, com per exemple les xarxes modulars, tenint en compte la funció estètica i la finalitat del producte final.</p> <p>BL3.8. Realitzar el disseny d'un producte de manera cooperativa planificant les fases del procés de treball (idea, esbós, prototip) i utilitzar les tècniques de projecció (sistemes de representació, croquisització i maquetació) adequades a la posterior construcció que resolga les necessitats detectades en el seu entorn personal, familiar i social.</p>	CMCT CD SIEE CSC

<p>Disseny global i autòcton. Apreciació de diversos camps del disseny a la Comunitat Valenciana i en la resta d'Espanya. El disseny i l'entorn quotidjà. Observació i anàlisi dels elements del nostre entorn en el seu vessant estètic i de funcionalitat i utilitat, utilitzant el llenguatge visual i verbal. Identificació i classificació de diversos objectes d'acord amb la família o el camp del disseny. Aplicació del disseny a l'entorn quotidjà. Percepció i interpretació crítica de les imatges i les formes del seu entorn cultural sent sensible a les qualitats plàstiques, estètiques i funcionals. El projecte: anàlisi del procés creatiu. Distinció i valoració de les fases en la creació d'un disseny. Identificació dels elements que conformen l'estructura del llenguatge del disseny.</p> <p>Mètodes de divergència analítica i creativa. Innovació i transformació en el disseny. Aplicació de mètodes de transformació i de convergència. Utilització d'estrategies creatives en la generació d'idees com per exemple pluja d'idees, diagrames de bamberles, <i>design thinking</i>, etc. Apreciació del procés de creació artística, tant en obres pròpies com d'altres. El camp professional del disseny gràfic: editorial, imatge corporativa, publicitat, cartellisme, senyalització, embalatge, il·lustració. Observació i anàlisi del camp professional del disseny gràfic: de la comunicació global a la il·lustració. Estudi dels elements i finalitats de la comunicació visual.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Interacció figura fons. Relació text imatge. · Realització d'exercicis de Gestalt d'interacció figura fons. <p>Disseny i dibuix tècnic. Aplicació del dibuix tècnic al disseny gràfic.</p>	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> · Realització de composicions creatives i funcionals adaptant-les a les diferents àrees del disseny, valorant el treball organitzat i seqüencial en la realització de tot projecte, així com l'exactitud, l'orde i la neteja de les representacions gràfiques. <p>Tipografies bàsiques. Estudi i realització de tipografies.</p> <p>Senyalística i comunicació visual.</p> <p>Experimentació i valoració amb diversos materials i acabats per a la realització de dissenys gràfics.</p> <p>La imatge global: la identitat corporativa i la imatge de marca d'una empresa.</p> <p>Realització d'una imatge de marca.</p> <p>Camps del disseny gràfic. Experimentació.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realització de distints tipus de dissenys i composicions modulars utilitzant les formes geomètriques bàsiques i estudiant l'organització del pla i de l'espai. <p>El camp professional del disseny de moda.</p> <p>El dibuix de maniquins. Realització de tècniques gràfiques per a la representació bidimensional de maniquins.</p> <p>Estudi de les proporcions.</p> <p>Disseny tèxtil: teles, estampats, moda.</p> <p>Realització de composicions creatives i funcionals adaptant-les als diferents teixits.</p> <p>Experimentació en la realització de dissenys tèxtils amb diferents tècniques i materials. Valoració.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Utilització de diferents tipus de composicions modulars aplicant les formes geomètriques bàsiques. <p>El disseny de moda a la Comunitat Valenciana.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estudi de les empreses del sector moda de la Comunitat Valenciana. · Apreciació del disseny de moda valencià. Passarel·les. <p>Interiorisme.</p> <p>Identificació de distints camps d'aplicació del disseny d'interiors.</p> <p>L'espai habitable: ordenació espacial, interiorisme, aparadors, exposicions.</p> <p>La representació de l'espai interior.</p> <p>Estudi de la distribució d'espais.</p> <p>Circulació interior i il·luminació natural i artificial.</p> <p>Aplicació de les projeccions al disseny d'interiors: dibuix i lectura de formes</p>		
--	--	--

<p>í sistemes de representació.</p> <p>Creació d'espais amb elements d'interiorisme: colors, il·luminació, mobiliari, tèxtils complements.</p> <p>La dimensió humana en els espais d'interior. El disseny de Le Corbusier.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Disseny i barreres arquitectòniques. · Identificació i utilització de l'ergonomia en el disseny d'interiors. <p>Diferenciació de necessitats entre zones obertes i zones tancades.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Respecte, empatia i resiliència cap als seus iguals i la resta de ciutadans, prioritació i ajuda davant de discapacitats. <p>El camp professional del disseny d'un producte.</p> <p>Observació d'objectes del nostre entorn: la idoneïtat dels elements.</p> <p>Analisi de les relacions功用的 i formals dels objectes.</p> <p>Estudi i valoració del disseny de mobles a la Comunitat Valenciana.</p> <p>Elements configuradors del disseny.</p> <p>Factors conceptuals, sociològics, psicològics, signífics, icònics. Factors formals:功用的, estètics, productius, ergonòmics.</p> <p>Organització del camp visual: tensions, moviments i ritmes compositius.</p> <p>Aplicació de la llum i el color: mescla additiva i subtractiva, relacions cromàtiques, efectes fisiològics i psicològics.</p> <p>Valoració i regulació del treball en equip per a la creació d'idees originals i perseverança en el treball. Retroalimentació.</p> <p>Identificació de les fases de la generació d'idees. Projecte tècnic.</p> <p>El projecte.</p> <p>Planificació dels passos que s'ha de seguir en la realització de projectes, respectant les aportacions dels companys.</p> <p>Realització d'esbossos senzills.</p> <p>Aplicació de tècniques de projecció i realització d'objectes: sistemes de representació (dièdric, axonomètric i cònic).</p> <p>Normalització.</p> <p>Croquització. Realització de croquis, dibuixos i plans finals d'un projecte tècnic.</p> <p>Maquetació, prototips i presentació final.</p> <p>Utilització de noves tecnologies per a dur a terme els seus propis projectes de disseny.</p> <p>Utilització de programes informàtics apropiats al disseny d'objectes en 3D.</p> <p>Construcció de volums i formes expressives volumètriques amb materials</p>		
---	--	--

diversos: paper, materials de modelatge i reciclatge.

Bloc 4. Llenguatge audiovisual i multímèdia. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La imatge fotogràfica. Identificació dels antecedents físics i químics de la fotografia. Evolució històrica de la fotografia fins a l'actualitat. Estils: retrats, paisatge, bodegó, macros, publicitària, arquitectònica, esports. Tendències marques per les avantguardes artístiques (impressionisme, expressionisme, surrealisme, art conceptual, art minimalista, etc.) i autors. Observació, reconeixement i anàlisi d'elements que identifiquen la imatge fotogràfica. Tipus de càmeres fotogràfiques, càmeres de mòbils i tauletes tàctils digitals. Identificació i localització dels recursos de la càmera fotogràfica. Identificació de les parts, controls i funcions del cos de la càmera: Enfocament. Obturador i diafragma. Profunditat de camp. Velocitat d'obturació i definició de la imatge. Programes automàtics. El CCD. Filtres i balanç de blancs. Classificació i utilització d'objectius: normal de 50 mm, gran angular de 28 o 35 mm, i teleobjectiu de 100 o 135 mm. Enfocament, iris, distància focal i zoom. Utilització d'accessoris fotogràfics i suports de càmera: el trípode, filtres. Fonts d'il·luminació natural i artificial. El flaix. Disseny i elaboració del decorat fotogràfic. Organització i distribució dels diferents punts de llum: focus, paraigua reflector, difusor... Diferenciació entrellums dominants i subdominants. Manteniment de l'espai de treball i material en perfecte orde i estat, i aportant a l'aula quan és necessari per a la realització de les activitats. Sistemes d'emmagatzematge digital. Disc dur, targetes de memòria i USB. · Utilització correcta de diferents sistemes d'emmagatzematge d'imatges. · Coneixement de les distintes extensions de les imatges digitals. Composició i enquadrament. Angulació i escalat de plans. Diferents punts de vista de la presa fotogràfica: nadir, zenital, picat, contrapicat i normal.</p>	<p>BL4.1. Reconéixer les imatges visuals i audiovisuals de diferents mitjans de comunicació i Internet i identificar els elements que conformen el llenguatge visual (formals, estètics, expressius, tècnics), estils, finalitat i funció del missatge que prenen transmetre.</p> <p>BL4.2. Llegir i analitzar imatges fotogràfiques identificant el llenguatge propi de la fotografia, tenint en compte aspectes compositius, estilístics (realisme, figuració i abstracció), temàtics (paisatge, bodegó, retrat, etc.), simbòlics, expressius, tècnics i la funció comunicativa del missatge que desitgen transmetre.</p> <p>BL4.3. Realitzar de manera creativa fotografies aplicant els recursos de la càmera fotogràfica: controls i funcions del cos de la càmera (com per exemple balanç de blancs) i distints objectius, i aplicar correctament els accessoris fotogràfics per a representar de manera personal o en equip idees, emocions i sentiments.</p> <p>BL4.4. Llegir i analitzar imatges o campanyes publicitàries dels mitjans de comunicació identificant el llenguatge propi de la publicitat, tenint en compte aspectes compositius, estilístics, temàtics, simbòlics, expressius i la interrelació dels llenguatges que intervenen, i argumentant de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i del diàleg.</p> <p>BL4.5. Elaborar de manera creativa i cooperativa un projecte publicitari triant el producte, el lema, l'eslogà, el llenguatge i el mitjà de comunicació, relacionant les imatges amb el text, els efectes de so, l'emissor i receptor, i tenint en compte el missatge que desitja transmetre.</p> <p>BL4.6. Llegir i analitzar aspectes tècnics (tipus de plans i angulacions, el ritme i el temps, el lípsi, salt enrere, salt endavant, continuïtat i <i>raccord</i>, signes</p>	CEC CSC CCLI CEC CAA CMCT CD SIEE CEC CCLI CMCT CAA CSC CEC CCLI CSC SIEE CAA CSC

<p>Realització de fotografies variant l'enfocament i la profunditat camp. Realització de treballs fotogràfics utilitzant diferents tipus de plans. Aplicació i experimentació de tècniques fotogràfiques elementals en determinats treballs. Precisió i correcció en la presa d'imatges amb la càmera fotogràfica. Apps i programes de retoc. Temàtica i valor expressiu de la fotografia. Composició, tècnica i estil en fotografia. Recopilació d'imatges de premsa analitzant les seues finalitats. Realització de fotografia expressiva, informativa i publicitària. Tècniques. Realització de fotografies, tenint en compte criteris estètics. Clau alta - clau baixa. Disposició favorable per a fer els treballs de manera precisa, ordenada i neta. El collage o fotomuntatge. Apps i recursos informàtics que milloren i/o varien la fotografia. La fotografia publicitària. Utilització de recursos publicitaris: ús de textos o eslògans i imatges fotogràfiques. Projecció de fotografies publicitàries utilitzant els distints elements del llenguatge graficoplàstic. Difusió de la publicitat en els <i>mass media</i>. Disposició crítica davant de les necessitats de consum creades per la publicitat rebutjant els elements d'esta que suposen discriminació sexual, social o racial. La imatge en moviment. Origen i evolució. Anàlisi dels gèneres en la producció audiovisual. Ficció i realitat. Objectivitat i subjectivitat. Descripció dels distints corrents estètics. Apreciació del resultat artístic i tècnic dels grans autors en la indústria del cine. Coneixement del cine d'autor. El missatge en la comunicació audiovisual. Visionament de diferents produccions audiovisuals. Percepció i interpretació del missatge audiovisual a partir del gènere, tema, banda sonora, caracterització de personatges, i aspectes tècnics (planificació,</p>	<p>de puntuació: tall, fos, cortineta i escombratge) de produccions audiovisuals de diferents mitjans de comunicació per a comprendre els factors expressius, culturals i socials que hi intervenen, argumentant de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i del diàleg.</p> <p>BL4.7. Elaborar de manera creativa produccions audiovisuals pròpies o en grup interpretant elements del seu entorn personal o social, planificar el procés de treball (guió, gravació i muntatge, producció i postproducció), utilitzar els recursos tècnics i expressius (tipus de plans i angulacions, el ritme i el temps, el lípsi, salt enrere, salt endavant, continuïtat i <i>raccord</i>, signes de puntuació (tall, fos, cortineta i escombratge) propis del llenguatge cinematogràfic i avaluar-ne els resultats.</p> <p>BL4.8. Elaborar un videotutorial (vídeo formatiu, videoclip i videoart) individual o col·lectiu, interpretant elements del seu entorn personal o social i planificant el procés de treball, utilitzar els recursos tècnics i expressius (tipus de plans i angulacions, recursos per a alterar la seqüència de temps, etc.) i els signes de puntuació (tall, fos, cortineta i escombratge) propis del llenguatge cinematogràfic i avaluar-ne el resultat.</p> <p>BL4.9. Elaborar un curt animat, de manera cooperativa, per mitjà de la tècnica del stop motion (animació de plastilina, pixelació, go motion o time-lapse), a partir del muntatge de fotografies, planificar el procés de treball (guió, captura d'imatges fotogràfiques i muntatge, producció i postproducció), i utilitzar els recursos tècnics i expressius propis del llenguatge fotogràfic i cinematogràfic.</p> <p>BL4.10. Elaborar de manera cooperativa, personatges i escenaris amb diferents decorats fets amb materials (plastilina, paper, cartó, plàstic, tela, etc.) per a fer un curt amb la tècnica stop motion (animació de plastilina), tenint en compte els recursos graficoplàstics, la caracterització dels personatges i les proporcions i escales dels objectes que hi intervenen.</p>	CEC CCLI CMCT CAA SIEE CEC CD CMCT CAA SIEE CEC CD CMCT CAA SIEE CEC CD CMCT CEC CD
---	--	--

<p>angulació i moviments de la càmera).</p> <p>El llenguatge i la tècnica cinematogràfica.</p> <p>Angulació i punt de vista. Moviments de càmera. El ritme i el temps.</p> <p>L'el·ipse. El salt enrere. El salt endavant. Continuitat i <i>raccord</i>. Signes de puntuació: tall, fos, cortineta i escombratge.</p> <p>Analisi dels distints tipus de plans i angulacions que apareixen en produccions cinematogràfiques valorant les seues qualitats expressives.</p> <p>Visionament de diferents fragments cinematogràfics analitzant els moviments de càmera.</p> <p>L'estructura narrativa: la idea. <i>Storyline</i> i sinopsi. El guió literari i el guió tècnic. El guió gràfic o <i>storyboard</i>. Elaboració.</p> <p>Aplicació de tècniques de generació d'idees. Desenrotllament de la sinopsi.</p> <p>Construcció del guió literari (coherència en l'estructura narrativa: començament, problema, conflicte, solució, final). Desenrotllament del guió tècnic.</p> <p>Planificació i posada en escena. Composició i enquadrament. Escala de plans. Angulació.</p> <p>Organització dels equips, materials i distribució dels diferents rols professionals a simular per l'alumnat.</p> <p>Experimentació, realització i manipulació amb dibuixos, fotografies i materials.</p> <p>Aplicació de tècniques d'il·luminació i creació de decorats.</p> <p>Experimentació amb la tecnologia del vídeo domèstic (càmera, mòbil i taula tàctil digital).</p> <p>Producció i registre d'imatges, edició i postproducció, d'acord amb el plantejament del contingut/missatge que es vol transmetre.</p> <p>Esforç per a presentar les produccions videogràfiques amb qualitat i un missatge adequat.</p> <p>Planificació i desenrotllament de la preproducció, producció/realització, postproducció/edició i difusió.</p> <p>La videocreació: vídeo tutorial, vídeo formatiu, videoclip i videoart.</p> <p>L'animació i el stop motion.</p> <p>Identificació i reconeixement de diferents tècniques d'animació i stop motion.</p> <p>Diferenciació de les tècniques stop motion: claymation (animació de plastilina), pixilació, go motion i time-lapse.</p>		
--	--	--

170

<p>Confecció de relats digitals amb la tècnica stop motion.</p> <p>Experimentació i aplicació de les tècniques de registre d'imatges i so en directe.</p> <p>Identificació, estudi i configuració dels equipaments del vídeo domèstic.</p> <p>Aplicació d'altres formats audiovisuals a partir de composicions musicals o la poesia japonesa tipus haiku.</p> <p>Elaboració d'imatges digitals utilitzant diversos programes de dibuix per ordinador. Les apps.</p> <p>Programes d'edició de vídeos. Crèdits. So.</p> <p>Aplicació de tècniques d'edició d'imatges i sons.</p> <p>Coneixement de programes informàtics adequats per a l'edició de vídeos, crèdits i efectes de so (locucions, efectes especials, onomatopeies i banda sonora).</p> <p>Producció audiovisual a la Comunitat Valenciana.</p> <p>Visualització de produccions audiovisuals significatives fetes a la Comunitat Valenciana.</p>		
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressió cultural.

FILOSOFIA

4t ESO

INTRODUCCIÓ

La filosofia és una activitat reflexiva i crítica que, a partir de les aportacions de les ciències i d'altres disciplines, pretén realitzar una síntesi global sobre el que és la persona, el coneixement, la conducta adequada i la vida social i política.

Per això, la matèria Filosofia persegueix com a objectiu principal la comprensió per part de l'alumnat de si mateix i del seu món, dotant-lo per a això de ferramentes cognitives tant teòriques com pràctiques. En el pla teòric l'alumnat coneixerà els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. En la dimensió pràctica la matèria dota les i els alumnes d'una actitud crítica que ajuda a no admetre idees que no han sigut rigorosament analitzades i evidenciades, saber pensar, raonar i argumentar amb fonament, coherentça i de forma autònoma, l'habilitat discursiva per a dialogar i convèncer evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat per a discernir entre l'evident i l'arbitrari, el substancial i l'accidental, la gestió creativa de les capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom. La fórmula kantiana "atreix-te a saber" és potser l'expressió més precisa de la tendència filosòfica a la crítica de prejuïs i idees dominants majoritàriament acceptades. La filosofia com a saber crític permet que l'alumnat comprengu que les seues idees preconcebudes, i en general la tradició, han de ser analitzades com a dades la veritat de les quals no pot donar-se per suposada.

L'assignatura de Filosofia de 4t de l'ESO s'entén com el començament d'una reflexió que té continuïtat en el Batxillerat per mitjà de l'assiguració del mateix nom, impartida en el primer curs i a través de la Història de la Filosofia de segon curs. Però també és una matèria que té un sentit propi o autònom respecte d'aquelles assignatures. D'així que els temes que es tracten en els diferents blocs de què consta tracten qüestions netament filosòfiques junt amb altres de caràcter més psicològic i socialitzador. El que es pretén és dotar esta assignatura d'un caràcter propedèutic però també eminentment pràctic, en el sentit que es puga aplicar a la vida i a les diferents circumstàncies en què es desix l'alumnat. La matèria s'estructura en cinc blocs. Un introducció (bloc 1) en què s'exposa l'especificitat del pensament filosòfic i s'hi exposen les principals àrees en què es dividix la filosofia. Després (bloc 2) es passa a l'estudi de les qüestions sobre "qui sóc jo", tot allò que s'ha relacionat amb la identitat personal i el seu desenrotllament. El següent punt és el pas del "jo" al "nosaltres" (bloc 3) i s'estudien qüestions relacionades amb la dimensió social del ser humà. Una vegada que ens hem endinsat en l'àmbit de la interrelacionalitat, el següent pas és la qüestió de la transformació tant de la realitat i la societat (bloc 4); ací es tractaran qüestions de caràcter ètic i estètic. Finalment (bloc 5), s'estudiaran els dos grans interrogants filosòfics, és dir: Què és la realitat? I què puc conèixer?, introduint així qüestions que, encara que s'estudien amb més profunditat en cursos posteriors, tenen una importància transcendental per a la comprensió dels temes tractats durant tot el curs.

Resulta evident la importància de la Filosofia en el desenrotllament de les competències. La competència en comunicació lingüística és probablement la més treballada. La Filosofia ajuda a través d'esta competència que l'alumne adquirisca la seguretat que la paraula és instrument de coneixement i, alhora, vincle cultural entre els sers humans. El valor del concepte no és merament teòric, sinó pràctic: individual i col·lectiu. La competència matemàtica, i competències bàsiques en Ciència i tecnologia, encara que no és pròpiament una competència filosòfica, es treballa en l'estudi dels fonaments de la ciència i la tecnologia, així com la visió del món que estos sabers comporten; el mateix que en l'estudi i l'aplicació de les regles del raonament lògic.

El curs de Filosofia treballa la competència digital en relació a la cerca de la informació i la seua interpretació. L'alumnat ha de saber com i què cercar: no tot és igualment rellevant. Serà el professor qui orienti i done els criteris i els objectius perquè l'ús de les noves tecnologies siga aprofitable educativament. La competència aprendre a aprendre garantix que l'individu tinga recursos suficients per a formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autoregulació dels processos cognitius i de la conducta en distints contextos fan que esta competència siga clau. La Filosofia també desenrotlla esta competència gràcies al seu treball per aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

La Filosofia sempre ha estat oberta a la realitat i a les inquietuds personals i col·lectives del ser humà. Per això, treballa les competències socials i cíviques. La cerca de la felicitat individual i el benestar col·lectiu són assumptes que s'aborden en el curs. No són problemes teòrics, sinó pràctics que involucren l'alumnat perquè lluite per una societat justa i una vida feliç. Actituds com les de confiança en si mateix i en els altres, solidaritat o tolerància són les que es treballen en la matèria de Filosofia.

La filosofia dota l'alumne d'un coneixement conceptual sobre la socialització i l'activitat del ser humà com a membre d'un col·lectiu. És un saber teòric, però imprescindible. És un coneixement sobre els fonaments de la nostra convivència, és a dir, un coneixement pròpiament filosòfic. No obstant això, l'elaboració teòrica de la nostra convivència té un fi pràctic: el compromís i la participació de l'individu en la vida ciutadana. Totes estes actituds seran les que doten de sentit a la capacitat creadora i

172

innovadora, així com a la gestió de projectes tant individuals com en equip.

La filosofia també ajuda a desenrotllar el sentit d'iniciativa i l'esperit emprendedor dins d'un marc ètic inclaudible per a una societat que vulga guiar-se per principis que dignifiquen al ser humà, defugint així de la cosificació i mercantilitzacíó.

Finalment, la filosofia treballa la competència sobre la consciència i les expressions culturals. Esta competència inclou la consideració de l'art i el seu valor estètic, així com la cultura com a expressió necessària del ser humà. La reflexió filosòfica del curs, en diversos dels seus blocs, presenta a l'alumnat explícitament el fenomen estètic i el ser cultural de l'home com a realitats essencials d'allò humà.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són: a) Interacció i aprenentatge, l'objectiu últim del qual és que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió, adquirisquen els millors aprenentatges possibles. b) Aprendentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn. d) Didàctica específica de l'àrea, siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat, els recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible. Però també és necessari treballar l'expressió oral. Treballs individuals o en grup que requereixin una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions filosòfiques. Igualment avaluarà la participació en classe quan es facen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assiguració Filosofia

Curs 4t ESO

Bloc 1: La filosofia. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Origen i fonaments de la filosofia <ul style="list-style-type: none"> · El saber filosòfic. La seua especificitat · L'origen de la filosofia: el pas del mite al logos · Les primeres elaboracions filosòfiques: els pensadors grecs. Els interrogants de la filosofia <ul style="list-style-type: none"> · La reflexió sobre el ser humà i la seua identitat · La reflexió sobre la societat · La reflexió sobre la llibertat i l'acció humana transformadora 	<p>BL.1.1. Diferenciar què és la reflexió filosòfica, explicant les seues característiques i comparant-la amb altres tipus de sabers que estudien aspectes concrets de la realitat i l'individu.</p> <p>BL.1.2. Explicar l'origen de la filosofia occidental (on, quan i per què sorgix), distingir-la dels sabers preracionals (el mite i la màgia), en tant que saber pràctic, i comparar-la amb algunes característiques generals de les filosofies orientals.</p>	CEC CEC

un llenguatge no discriminatori.

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Qui sóc? La personalitat.	BL2.1. Interpretar la profunditat de la pregunta 'qui sóc?', registrar algunes respostes donades des de la psicologia i la filosofia. i reflexionar sobre el desenvolupament de la identitat personal.	CSC SIEE
· La personalitat i el seu desenvolupament		
· Teories de la personalitat		
· Biologia i personalitat		CSC
· Cultura i personalitat		
· Identitat i gènere		
· La identitat digital. Riscos associats a l'ús de les tecnologies		
Què és el ser humà?	BL2.2. Explicar les tesis centrals d'algunes teories sobre la personalitat i reconéixer, en el marc de la teoria cognitiva, el valor del coneixement com a element motivador de la conducta humana.	
· La ment i el cervell		
· La raó i els sentiments		
· La motivació i la voluntat		CSC
El ser humà en la història	BL2.3. Explicar les idees centrals de les principals teories de la ment humana així com els estudis sobre les emocions humanes i la teoria humanística sobre la motivació, i reflexionar sobre el caràcter de la intel·ligència, els sentiments i la voluntat motivada com a facultats distintives del ser humà enfront del merament animal.	
· El ser humà a l'antiga Grècia		
· La concepció medieval de persona		
· Dualisme cartesià i mecanicisme		CSC
· El ser humà com a ser autònom: la Il·lustració		CEC
· Noves concepcions antropològiques		
Identitat digital	BL2.4. Enumerar les principals reflexions filosòfiques que s'han elaborat al llarg de la història sobre aspectes que caracteritzen el ser humà com a tal, i evidenciar la funció de la filosofia com a saber originari i integrador de múltiples perspectives el centre comú de les quals és l'home.	
· Riscos associats a l'ús de les tecnologies		
· Valoració de l'impacte i la longevitat que té la informació digital a l'hora de publicar-la		
· Ús de diverses identitats dirigides a la consecució d'objectius diferenciat		
· Autoconeixement i autoregulació d'emocions		
· Valoració de fortaleces i debilitats		
· Control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació		
Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat	BL2.5. Definir què és la personalitat, així com els principals conceptes relacionats i reflexionar sobre la possible incidència en la formació de la personalitat, de l'hèrència genètica i d'allò adquirit.	CSC
· Sentit crític		
Maduresa per a la presa de decisions vocacionals		
· Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea	BL2.6. Analitzar, a partir d'informacions procedents de diverses fonts, què s'entén per inconscient, ment, activitat cerebral, etc., dins del marc del pensament de la psicoanàlisi, de les teories de la personalitat de la filosofia de la ment i la neurociència.	CSC CMCT

<ul style="list-style-type: none"> · Autoconeixement de forteses i debilitats 	<p>de la vida humana, així com la seua relació amb la voluntat i la presa de decisions.</p> <p>BL2.8. Exposar la importància de conéixer-se a un mateix i el projecte vital a què s'aspira, iavaluar la importància que té la interrelació entre el racional, l'emotiu i la motivació per a dirigir la conducta humana en diferents direccions i amb distinta intensitat.</p> <p>BL2.9. Ser conscient de la pròpia identitat digital i protegir-la, preservant la privacitat de les dades personals, utilitzar una varietat d'estratègies de seguretat i actuar davant de les amenaces.</p> <p>BL1.10. Tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions quan realitzen tasques o projectes i ser conscient de les forteses i de les debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat i buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.11. Reconéixer els estudis i les professions vinculats als coneixements de Passignatura i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les forteses i les preferències.</p>	SIEE SIIE CD SIEE SIEE
--	---	--

Bloc 3: La socialització. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La dimensió social		
· Els altres: la intersubjectivitat	BL3.1. Reconéixer les teories sobre la importància de la intersubjectivitat en el desenrotllament de la pròpia personalitat i l'origen de la societat, i expressar el sentit del concepte de civilització, així com les semblances i les diferències respecte del de cultura i societat.	CSC
· L'origen de la societat		
· Societat, cultura i civilització		
La socialització		
· El procés de socialització	BL3.2. Enumerar els diversos elements del procés de socialització i relacionar-los amb la pròpia personalitat.	CSC
· Personalitat i socialització		
La comunicació social		
· Comunicació i socialització	BL3.3. Definir què és la comunicació i distingir la seua importància en el	CSC

<ul style="list-style-type: none"> · La dimensió dialògica del ser humà · El diàleg entre cultures <p>Busca, selecció i organització de la informació</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estratègies de busca i selecció de la informació · Procediments de síntesi de la informació · Procediments de presentació de continguts · Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web · Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en p.e. blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades...] · Estratègies de filtrat en la cerca de la informació · Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la Xarxa · Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació · Organització de la informació seguint diferents criteris <p>Interacció oral i digital</p> <ul style="list-style-type: none"> · Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) · Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió, cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc. · Respecte en l'ús del llenguatge · Uso de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup per tal de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com blogs, fòrums, wikis... · Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques, com el ciberassetjament Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció seu <p>Glossari de termes conceptuals</p> <p>Edició i creació de continguts digitals</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realització, formatat senzill i impressió de documents de text · Disseny de presentacions multimèdia 	<p>procés de socialització, i analitzar les formes de comunicació no verbal i la incidència de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>BL3.4. Indagar, a partir d'informacions procedents de diverses fonts, sobre el relativisme cultural i l'etnocentrisme, i argumentar sobre el possible paper actiu d'un mateix en la construcció de la cultura.</p> <p>BL3.5. Reconéixer l'altre tal com és en la seua individualitat i, alhora, identificar-lo com un <i>alter ego</i> que compartix un espai i unes circumstàncies comunes, donant lloc a la intersubjectivitat i reconeixent, així, la dimensió social i cultural del ser humà.</p> <p>BL3.6. Identificar el procés de construcció, els elements i la legitimitat d'una cultura, reconeixent-la no sols com instrument d'adaptació sinó com ferramenta per a la transformació i l'autosuperació.</p> <p>BL3.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada, i registrar-la de forma cuidadosa, o emmagatzemar-la en paper o dispositius informàtics i serveis de la xarxa, i organitzar la informació obtinguda mitjançant diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.8. Participar en intercanvis comunicatius, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori; compartir informació i continguts digitals, utilitzant ferramentes de comunicació TIC, serveis Web i entorns virtuals d'aprenentatge, i aplicar bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.</p> <p>BL1.9. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura utilitzant-la correctament en activitats orals i escrites, i crear i editar continguts digitals utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web.</p>	CSC CSC CSC SIEE CLLI CAA CD CCLI CAA CD CLLI CAA CD
--	--	--

· Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo · Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació.		

Bloc 4: Transformació ètica i estètica. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La qüestió de la llibertat i la reflexió ètica · Llibertat negativa i positiva · Llibertat interior i sociopolítica · Naturalesa i llibertat · Llibertat absoluta, condicionada i determinisme Ètiques aplicades · Bioètica · Ètica de l'empresa · Ètica de les professions · Ètica de l'esport L'experiència estètica: imaginació, creativitat i originalitat · La imaginació: característiques i funcionament · Imaginació i pensament · La creativitat · Fases del procés creatiu · Tècniques de desenrotllament de la creativitat · La creativitat com a font d'originalitat Planificació i avaluació de projectes · Pensament mitjans-fí · Estratègies de planificació, organització i gestió · Selecció de la informació tècnica i recursos materials · Estratègies de supervisió i resolució de problemes · Avaluació de processos i resultats · Valoració de l'error com a oportunitat · Habilitats de comunicació	BL4.1. Constatar l'existència de determinisme en la naturalesa, analitzar la possibilitat de ser lliure del ser humà, tenint en compte que és un ser natural i, com a tal, sotmès a les lleis de la naturalesa. BL4.2. Reproduir els dos significats del concepte de llibertat d'accio: la llibertat negativa i la llibertat positiva, i aplicar-los tant en l'àmbit de la societat com en el terreny de la vida personal. BL4.3. Reconéixer l'estètica com la part de la filosofia que estudia el procés creatiu, l'experiència estètica i la bellesa. BL4.4. Identificar què és la imaginació, en tant que facultat específica del ser humà, i explicar com funciona i quines són característiques té. BL4.5. Enumerar les fases del procés creatiu, així com les característiques de les persones creatives, i investigar sobre el pensament divergent creatiu, la seua relació amb el pensament logicoracional i la possibilitat de potenciar-lo. BL4.6. Argumentar, a partir d'informació procedent de diverses fonts, sobre la relació entre la llibertat interior i la llibertat social i política, principalment sobre les tres postures sobre el problema de la llibertat (la tesi estoica, la negació del sotmetiment de la voluntat a les lleis naturals de Kant i la posició intermèdia que postula una llibertat condicionada). BL4.7. Aplicar tècniques de desenrotllament de la creativitat i construir narracions de rerefons filosòfic sobre el sentit de l'originalitat creativa i la	CSC CMCT CSC CEC SIEE CEC SIEE CAA CSC CAA CSC SIEE CAA SIEE

	capacitat innovadora, com a mitjans per a poder evolucionar a nivell personal i social. BL4.8. Descriure què és el lliure albir o llibertat interior, i relacionar-lo amb la possibilitat d'autodeterminació d'un mateix i amb la facultat de la voluntat. BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fer una previsió de recursos i de temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluuar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	SIEE CAA
--	---	-------------

Bloc 5: Pensament i realitat. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'home com ser racional · La racionalitat i les seues característiques · Racionalitat teòrica i pràctica · La veritat i els seus tipus Concepcions sobre la racionalitat · Raó i racionalitats · Raó i emocions La realitat i el seu sentit · El cosmos · Determinisme versus indeterminisme · La pregunta pel sentit	BL5.1. Reconéixer la facultat racional com específica del ser humà i les seues implicacions, i analitzar en què consistix la racionalitat, les seues característiques i els diferents tipus de racionalitats. BL5.2. Explicar la concepció contemporània de la intel·ligència, incident en la teoria de la intel·ligència emocional. BL5.3. Identificar alguns dels principals tipus de veritat: la veritat com a correspondència, la veritat segons el pragmatisme americà, la veritat des del perspectivismisme i el consens, i reflexionar sobre la possibilitat d'aconseguirla. BL5.4. Descriure el significat del terme metafísica com la principal de les disciplines que componen la filosofia, identificar el seu objectiu fonamental, consistent a fer preguntes radicals sobre la realitat, i exposar la pregunta radical sobre el sentit de la realitat i l'existència. BL5.5. Explicar les tesis bàsiques d'algunes concepcions filosòfiques sobre les possibilitats i els límits de la raó, i diferenciar la racionalitat teòrica de la	CSC CSC CSC CSC CSC

	rationalitat pràctica, així com teoria i experiència.	
	BL5.6. Descriure els principals interrogants sobre el que pot ser la realitat, enumerar algunes de les grans respostes metafísiques sobre la naturalesa (l'origen i la finalitat de l'univers, quin ordre regix la naturalesa si és que n'hi ha, el lloc del ser humà en el cosmos, etc.) i reflexionar, amb dissertacions i diàlegs, sobre les implicacions filosòfiques de cada una d'estes qüestions.	CCLI CSC CMCT
	BL5.7. Expressar les implicacions filosòfiques de les concepcions contemporànies sobre l'univers i identificar la importància d'assenyalar si la naturalesa es regix per lleis deterministes, o bé, si regix l'atzar quàntic, i argumentar sobre com esta resposta afecta la comprensió de la conducta humana.	CSC CMCT
	BL5.8. Reflexionar sobre l'interrogant del sentit de l'existència, exposant les tesis centrals d'algunes teories filosòfiques de la vida, i elaborar dissertacions sobre la vida o la mort, l'esdevindre històric, el lloc de l'individu en la realitat, etc.	CCLI SIEE

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència en comunicació lingüística.

CMCT: competència en matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència en aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

FONAMENTS D'ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'emprendetria s'ha reconegut per múltiples organismes internacionals com un important generador d'innovació i desenrotllament econòmic per a les societats que ho potencien. En este sentit, la matèria Fonaments d'Administració i Gestió es configura com un catalitzador a través del qual els alumnes adquiriran diverses competències que milloraran la seu ocupabilitat, a més d'aportar-los noves perspectives professionals.

D'acord amb els objectius 2020 de la Comissió Europea, el desenrotllament curricular de la iniciativa emprendedora pretén fomentar la capacitat de la persona per a transformar les idees en accions, així com potenciar la seu creativitat, innovació i l'assumpció de riscos, i identificar així els canvis i noves tendències del mercat.

Davant de la situació actual, el sistema educatiu ha de ser capaç d'ofereir ferramentes per a enfocar-se davant de dificultats laborals com la reducció de força de treball en sectors concrets o la deslocalització d'empreses productives. Per això, els joves amb habilitats empresarials tindran més oportunitats per a adoptar mesures estratègiques que augmenten la seu ocupabilitat com a col·laboradors en projectes convergents, ja amb empreses o amb altres individus.

Per a este canvi de paradigma és vital incorporar curricularment fonaments de gestió de projectes que incentiven en l'estudiant l'assumpció d'iniciatives i presa de decisions que posen a prova les seues capacitats i li ajuden a valorar les contribucions dels seus companys en un ambient de formació reglada i supervisats per docents experts en matèria econòmica.

Els continguts de la matèria han sigut desenrotllats en nou blocs estretament relacionats amb la seqüènciació d'un pla d'empresa, amb l'objectiu d'inculcar en els alumnes la importància d'esta ferramenta com a instrument catalitzador d'un projecte de negoci. En el primer bloc l'alumne tindrà l'oportunitat de reconéixer les necessitats humanes com a base de l'economia, a més d'aproximar el desenrotllament d'una idea de negoci al concepte de valor afegit. El segon bloc pretén profundir en la idea d'avantage competitiu i en el descobriment de vetes de mercat com a elements clau de la viabilitat d'una idea de negoci. En el tercer bloc l'alumne tindrà l'oportunitat d'estudiar les diferents formes jurídiques i societaries del nostre Dret i identificar els seus elements constitutius, i buscar la seu adequació amb la idea de negoci sobre la qual versarà el projecte empresarial. El quart bloc desenrotlla el pla d'aprovisionament d'un pla de negoci, per la qual cosa l'alumne es plantejarà conceptes com la selecció de proveïdors i la negociació de condicions d'aprovisionament. El quint bloc, per la seu banda, tracta fonamentalment de la promoció del producte o servei sobre el qual té el projecte d'empresa. El bloc sext versa sobre l'organització interna de l'empresa i la gestió de RRHH, amb una especial atenció a les competències professionals de l'equip desenvolupador del projecte. El séptim i octau blocs desenrotllen el pla econòmicofinancer d'un pla d'empresa, i se centra el primer en les obligacions comptables i marcant especial atenció en la viabilitat financer del projecte el segon d'ells. Finalment, el bloc novè pretén que l'alumne adquirisca les ferramentes necessàries per a poder defensar la seu idea de negoci davant de tercers a través de noves formes de presentació d'idees de negoci, i aprofitar també els recursos digitals disponibles.

A través d'esta matèria l'alumne desenrotllarà totes les competències bàsiques de forma simultània i a través de processos, la qual cosa desencadenarà un aprenentatge actiu. Particularment, la competència sobre el sentit de la iniciativa i esperit emprendedor té un pes específic, i matisarà clarament tots i cada un dels blocs. Per la seu banda, també la competència social i cívica es fa present en la majoria dels blocs. En alguns dels blocs la competència digital té un pes específic, i el seu desenrotllament està orientat cap a la total incorporació dels mitjans digitals al desenrotllament de projectes. Per la seu banda, la competència lingüística es desenrotlla transversalment en els primers blocs atenent a la formulació, redacció i creació del projecte d'empresa, i més específicament en el bloc novè, relatiu a la defensa oral del pla d'empresa.

Respecte als elements transversals es fa referència en la majoria de blocs a l'esperit emprendedor a partir d'aptituds com la creativitat, l'autonomia, la iniciativa i el treball en equip.

Es planteja un sistema metodològic basat en el desenrotllament de les aptituds, habilitats i competències. La metodologia marca un aprenentatge a través dels processos i posada en pràctica dels conceptes treballats, i fomenta la interacció entre els alumnes, la contextualització en la realitat concreta i el treball en equip.

Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts eminentment procedimentals i actitudinals, amb l'objectiu que el procés d'aprenentatge s'ajuste a contextos reals.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, i facilitar així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Continguts i criteris d'avaluació de l'àssignatura de Fonaments d'Administració i Gestió

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Innovació empresarial. La idea de negoci. El pla d'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El desenrotllament econòmic: la innovació empresarial com a factor clau per al desenrotllament econòmic. L'empresedor: característiques. El pla d'empresa. La idea de negoci: el reconeixement de la necessitat. Característiques, valor afegit i mètodes d'anàlisi. La internacionalització. La tecnologia com a base de noves formes d'empresa.	BL 1. 1. Relacionar els factors de la innovació empresarial amb la generació de noves empreses i el desenrotllament econòmic, i relacionar-los amb les competències emprendedores i descriure el pla de negoci com a ferramenta pràctica en la creació d'empreses i la implementació de la innovació empresarial. BL 1. 2. Identificar el valor afegit d'una idea de negoci per mitjà de l'estudi de les necessitats humanes, i atendre especialment a la seua possible base tecnològica i la importància de la internacionalització com a avantatge competitiu.	SIEE CSC
		SIEE CSC

Bloc 2: Estudi del negoci. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Vetes de mercat. Concepte i detecció. L'avantatge competitiu que té el meu negoci que els altres no tenen? La segmentació del mercat Anàlisi de la competència: anàlisi DAFO La localització de l'empresa: factor clau d'èxit del nostre negoci	BL 2. 1. Analitzar possibles vetes de mercatavaluant els avantatges competitius de la idea de negoci, realitzant una segmentació del mercat objectiu, estudiar la competència real a través de la ferramenta DAFO i elaborar un pla de producció bàsic per a un producte o descriure els processos relacionats amb la prestació d'un servei.	SIEE CSC

Bloc 3: Forma jurídica de l'empresa, documentació i tràmits per a la seu posada en marxa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Elecció de la forma jurídica: elements constitutius de la forma jurídica: responsabilitat, caràcter dels socis, inversió, etc. La posada en marxa d'un negoci: les administracions públiques i els seus nivells. Organismes competents de l'Administració. La constitució de l'empresa: certificació negativa del nom. Obertura de compte corrent. Elaboració d'estatuts societaris i escriptura pública de constitució. Sol·licitud de CIF. Impostos.	BL 3. 1. Analitzar les diferents formes jurídiques empresarials del Dret espanyol per a emprar d'una forma adequada una d'estes en la constitució de l'empresa. BL 3. 2. Investigar els tràmits legals necessaris per a crear una empresa i identificar els organismes de l'Administració que els avalen, per mitjà de l'emulació del procés de constitució.	SIEE CSC
	BL 3. 3. Elaborar la documentació necessària per a la posada en marxa d'una empresa i presentar-la diferenciant els organismes de l'Administració receptors.	SIEE CSC CCLI

Bloc 4: El pla d'aprovisionament. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'aprovisionament: busca de proveïdors. El pla d'aprovisionament. Selecció de proveïdors. Cost d'emmagatzematge. La previsió de demanda. La negociació: mitjans de pagament. Terminis d'entrega. Descomptes (pagament immediat, volum, etc.).	BL 4. 1. Analitzar diferents ofertes de proveïdors basats en casos per a sectors determinats havent determinat necessitats i objectius d'aprovisionament de l'organització i avaluar la seua adequació al projecte d'empresa que s'està elaborant. BL 4. 2. Determinar els processos productius del projecte d'empresa que s'està elaborant i seleccionar els proveïdors adequats estudiant les condicions d'aprovisionament per mitjà de casos. BL 4. 3. Establir els processos de comunicació eficaç amb proveïdors i simular la negociació i renegociació de les condicions d'aprovisionament per mitjà de casos pràctics basant-se en les directrius d'un pla de RSC redactat per l'equip del projecte.	CMTC SIEE
		CMTC SIEE
		CSC CEC

Bloc 5: Gestió comercial i de màrqueting en l'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El màrqueting i el màrqueting mix: El producte. La política de producte. El preu: polítiques de fixació de preus basats en la competència. La promoció: El pla de comunicació. Mètodes de promoció. La fidelització del client. La distribució: canals de distribució. La comercialització.	BL 5. 1. Elaborar la política de producte, per mitjà de la distinció de línies de producte o gamma de serveis i la determinació de preus basant-se en la competència i desenrotllar la seua comercialització i el màrqueting d'estos. BL 5. 2. Elaborar accions de promoció en línia basades en la construcció de marca corporativa que integren la missió, visió i valors de la companyia tendents a la fidelització de la marca. BL 5. 3. Dissenyar el procés de comercialització del producte/servici seleccionant els canals de distribució adequats basant-se en criteris	SIEE CSC
		SIEE CSC CCLI
		SIEE CSC

	d'optimització amb l'objectiu d'establir la política de distribució dels productes de l'empresa.	
--	--	--

Bloc 6: Organització interna de l'empresa i gestió dels recursos humans. Curs 2n		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'organització interna de l'empresa i la RSC: competències professionals. Funcions. Objectius empresarials. Pla de RSC. La gestió de RRHH: anàlisi dels llocs de treball. Fonts de reclutament: especial atenció a les RRSS professionals. El procés de selecció de personal. El contracte de treball: elements constitutius de la relació laboral. Subvencions i incentius a la contractació. La nòmina.	BL 6. 1. Analitzar l'organització interna de l'empresa, així com l'equip desenvolupador de la idea, descriure les capacitats de cada un dels seus membres i establir els objectius empresarials basant-se en criteris ètics i al pla de RSC de l'empresa.	SIEE CSC
	BL 6. 2. Establir criteris de valoració en un procés de selecció de personal analitzant les necessitats de contractació de l'empresa i treballant en l'entorn de les RRSS professionals.	SIEE CSC
	BL 6. 3. Redactar contractes de treball ajustats als nous incentius a la contractació i organitzar la documentació generada en el procés de selecció de personal per mitjà de sistemes d'arxiu en núvol.	CCLI CD CAA

Bloc 7: Gestió de la comptabilitat en l'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El pla econòmic: obligacions de l'empresari: obligacions comptables, informació comptable. Previsió de tresoreria: ha/d'haver-hi, actiu/passiu/net, gastos i ingressos, pagaments i cobraments. Els comptes anuals.	BL 7. 1. Elaborar un pla econòmic a xicoteta escala utilitzant els criteris establits en el PGC, per mitjà de la previsió de tresoreria, el compte de pèrdues i guanys provisional i calculant la previsió de vendes de l'empresa i els gastos d'explotació.	CMTC SIEE CAA

Bloc 8: Gestió de les necessitats d'inversió i finançament. Viabilitat de l'empresa. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El finançament en l'empresa: necessitats financeres. La previsió d'ingressos i gastos. El pressupost anual: la inversió en I+D+i. El pla de viabilitat de la inversió: punt mort o llindar de rendibilitat. El VAN. Ràtios bàsiques. Fonts de finançament: el cost de finançament. Ajudes públiques i	BL 8. 1. Elaborar el pressupost anual de l'empresa de manera que contempla inversió en I+D+i basant-se en necessitats financeres determinades prèviament.	CMTC SIEE CSC
	BL 8. 2. Comprovar la viabilitat de l'empresa elaborant càculs sobre retorn	CMTC

subvencions.	de la inversió com el punt mort o el VAN, així com ràtios econòmiques i financers. BL 8. 3. Investigar diferents fonts de finançament alternatives, comparar les condicions i costos de finançament amb diferents productes bancaris i comprovar les ajudes al finançament de noves empreses dels diferents nivells administratius per a l'any natural i la seua adequació al projecte. BL 8.4. Buscar i seleccionar informació a partir d'estrategies de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web especialitzades, i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics.	SIEE CMTC SIEE CSC CD
--------------	--	---

Bloc 9: Exposició i defensa pública de la idea de negoci. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'habilitat comunicativa. Exposició pública i defensa d'un pla de negoci: l'Elevator Pitch. Tècniques digitals de suport a la comunicació.	BL 9. 1. Elaborar, exposar i defendre un Elevator Pitch sobre la idea de negoci del seu projecte.	SIEE CCLI
	BL 9. 2. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a acompanyar la defensa oral del projecte d'empresa.	CD SIEE
	BL 9.3 Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit professional i aplicar les estratègies lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzar un llenguatge no discriminatori.	CLII CAA

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Història de la filosofia apareix en el currículum com una forma de saber dual. D'una banda, com un saber històric que, junt amb altres disciplines de la mateixa naturalesa, dibuixen els perfils de la condició històrica del ser humà i del seu passat intel·lectual. D'altra banda, com a saber filosòfic, ens permet entendre que la comprensió del passat –el que altres han pensat abans– és un coneixement necessari per a l'adecuada interpretació i transformació del present. La Història de la filosofia, més enllà de la intenció arqueològica, tracta el passat com una font rica de suggeriments i especulacions dignes d'una acurada atenció, en què troba l'impuls per a una meditació filosòfica actual.

En coherència amb l'anterior, la necessitat d'esta assignatura en el Batxillerat prové del fet que permet a l'alumnat reconèixer quins són les fites del pensament que ens constitueixen com a civilització, però també procura instruments intel·lectuals per a comprendre les claus del present de la nostra civilització, l'occidental, mostrant que les idees tenen una validesa que moltes vegades escapen al context temporal en què s'enuncien. En este sentit, la història de la filosofia és la història de les respostes filosòfiques als problemes humans. Les solucions del passat, el seu coneixement, poden ajudar-nos com a mínim a plantejar adequadament els interrogants del present. Des d'una perspectiva docent, este aspecte de la Història de la filosofia és capital i fa de l'assignatura la millor invitació al pensament crític.

La Història de la filosofia, si bé apareix com una assignatura independent d'altres de caràcter filosòfic que trobem en l'ESO i en primer de Batxillerat, s'ha d'entendre també com la culminació d'un procés intel·lectual. Hi trobarem –en els distints autors, sistemes filosòfics i diferents períodes històrics– una íntima relació entre les disciplines filosòfiques estudiades amb anterioritat i la present assignatura, de manera que podem considerar-la com l'expressió més acabada i unificada dels continguts filosòfics impartits en Batxillerat i en l'ESO. La unitat filosòfica de la Història de la filosofia permet tornar a presentar l'alumnat, des d'un punt de vista temporal, el que ha estudiat en cursos anteriors.

Per això la Història de la filosofia contribuïx notablement a l'adquisició dels objectius del Batxillerat i a l'èxit d'una maduresa personal en l'alumnat, condició indispensable per a l'exercici d'una ciutadania activa i responsable. L'actitud principal que l'alumnat ha d'adquirir és, sens dubte, l'esperit crític: no ha de prendre per bons plantejaments passats, sinó analitzar-los autònomament. Alhora, l'assignatura ha d'ajudar a reflexionar sobre la necessària igualtat antropològica i jurídica del ser humà i com és imprescindible superar plantejaments passats –o actuals– que admeten algun tipus de desigualtat. La Història de la filosofia ha d'ajudar a comprendre la dificultat de l'ideal igualitarí i la seua permanent vigilància.

Igual que altres assignatures, la Història de la Filosofia contribuïx a la consolidació dels hàbits de lectura, estudi i disciplina: les condicions mínimes d'un filòsof i d'un ciutadà que desitge influir activament en la societat.

La matèria s'estructura en cinc blocs. El primer està dedicat als continguts transversals, els quals són aplicables a tots els estàndards d'aprenentatge del curs. Cal destacar d'este bloc l'atenció que es dóna al text filosòfic com la realitat primordial que cal treballar amb l'estudiant. I junt al text, la utilització de les TIC com un instrument de cerca, exposició i aprofundiment dels continguts textuais específicats pel professor de l'assignatura. La resta dels blocs desenrotllen els continguts per períodes històrics. Així, el bloc 2 presenta la filosofia grega, en què Platò i Aristòtil són els autors principals, i acaba amb una anàlisi dels corrents hel·lenístiques més importants. El bloc 3 està reservat a la filosofia medieval; partix del pensament d'Agustí d'Hipona i de Tomàs d'Aquino, l'alumne hi tractarà filosofies anteriors, coetànies i

posterioris d'estos autors. El bloc 4 tracta la filosofia moderna i de la Il·lustració; Descartes, Hume i Kant, entre altres, són els filòsofs a qui s'hi dedicarà més temps. El bloc 5 aborda la filosofia contemporània. En este bloc final la matèria aborda el més destacat del pensament contemporani, especialment l'obra de Marx i de Nietzsche, els autors més destacats de la filosofia espanyola i les principals corrents del pensament del segle XX. Acaba el curs amb una anàlisi del més destacat del pensament postmodern i de les noves filosofies.

L'assignatura inclou un llenguatge tècnic molt precís conceptualment i lingüísticament. La precisió conceptual educa la ment a desprendre's d'allò accessorii, identificar-ho en primer lloc, i quedar-se amb allò característic o definitiu. Però aqüí s'ha de saber expressar per mitjà de la paraula. La precisió i el rigor filosòfic, predominantment lingüístic, són magnífiques ferramentes cognitives per a l'estudiant de l'assignatura.

Si la Història de la filosofia fa una aportació molt valuosa quant a l'adquisició dels objectius de la seua etapa, el mateix es pot dir respecte de les competències. Pareix evident que la competència lingüística és la més treballada. A més del s'ha apuntat, cal subratllar que esta competència busca que l'alumnat posseïsca certs valors i actituds, alguns dels quals ja s'han destacat; no obstant això, n'hi ha d'altres també importants, com ara el diàleg com a mitjà per a resoldre conflictes, el respecte a les normes o la curiositat.

La competència digital està molt present també en l'assignatura, perquè està molt associada a la competència d'aprendre a aprendre. Perquè la competència digital no consistix només en l'ús de les TIC; pretén que l'alumne busque i complemente la informació donada pel professor i li permet elaborar materials filosòfics que puga utilitzar en el seu estudi. D'així manera l'alumne afeg a allò que s'ha explicat en classe dades, continguts o problemes que fan que aprofundisca en els seus coneixements de la matèria. Esta tasca d'autoregulació de l'alumne, per a la qual les TIC són de gran ajuda, permet que la Història de la filosofia siga una assignatura que no es redueix a l'explicació del professor, sinó que exigisca de l'estudiant una actitud activa i inquisitiva davant dels continguts filosòfics impartits.

La competència d'aprendre a aprendre garantix que l'individu tinga recursos suficients per a formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autoregulació dels processos cognitius i de la conducta en distints contextos fan que esta competència hi siga clau. La filosofia també desenrotlla esta competència gràcies al seu treball per a aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

La Història de la filosofia contribuïx poderosament a les competències socials i cíviques, que inclouen habilitats i destreses diverses que confluïxen en la necessitat que l'alumnat sàpia interpretar els fets socials i puga donar-hi una resposta correcta. Les actituds que es busquen són el diàleg, el respecte a les idees alienes, la capacitat d'arribar a acords, treballar en equip, etc. En este sentit la Història de la filosofia ajuda a cobrar consciència que no totes les idees busquen un model de societat idèntic i que, per tant, no totes tenen el mateix valor. Saber discriminar quins són les més semblants a les d'una societat democràtica i oberta és un objectiu d'una ment crítica. La competència cívica descansa en el coneixement reflexiu –crític– de conceptes com ‘ciutadania’, ‘justícia’, ‘democràcia’, ‘drets civils’, etc. La Història de la filosofia l'ilustra la importància d'eixos conceptes i en mostra l'evolució temporal.

La filosofia també ajuda a desenrotllar el sentit d'iniciativa i l'esperit emprendedor dins d'un marc ètic ineludible per a una societat que pretenga guiar-se per principis que dignifiquen el ser humà, defugint així la seua cosificació i mercantilització.

Finalment, la Història de la filosofia també treballa la competència sobre la consciència de les expressions culturals. Amb este tipus de competència es pretén introduir actituds i valors que definixen els estudis filosòfics del Batxillerat: llibertat d'expressió, diàleg entre cultures i en general un interès per la participació en la vida cultural i intel·lectual de la societat.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són: a) Interacció i aprenentatge, l'objectiu últim del qual és que totes i tos els alumnes sense exclusió adquirisquen els millors aprenentatges possibles. b) Aprendatge Situat, que emfatitza la

dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn. d) Didàctica específica de l'àrea, ja siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat i als recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible, però també és necessari treballar l'expressió oral, treballs individuals o en grup que requerisquen una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Juntament amb de les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions filosòfiques. Així mateix avaluarà la participació en classe quan es facen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Història de la filosofia

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Investigació · Ferramentes d'aprenentatge i investigació · Lectura d'obres i textos de caràcter filosòfic	BL1.1. Analitzar fragments dels textos més rellevants de la història de la filosofia i d'autors representatius, i argumentar amb claredat, oralment i per escrit, les pròpies opinions sobre els problemes fonamentals de la filosofia.	CCLI CAA SIEE
Ànalisi i síntesi · El comentari de text · Aplicació de les TIC a la història de la filosofia · Elaboració del vocabulari · Enumeració de les tesis fonamentals de l'autor · Redacció i dissertació filosòfica · Contextualització dels autors	BL1.2. Aplicar adequadament les ferramentes i procediments del treball intel·lectual a l'aprenentatge de la filosofia, fent treballs d'organització i investigació dels continguts.	CCLI CAA
Diàleg · El diàleg filosòfic i l'argumentació	BL1.3. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en la realització i exposició dels treballs d'investigació filosòfica. BL1.4. Participar en diàlegs i debats de manera raonada, contraposant les idees pròpies amb altres posicions diferents.	CAA CD
	BL1.5. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos, perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres, generant implicació en la tasca, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE

Bloc 2: La Filosofia en la Grècia antiga. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El naixement de la filosofia a Grècia. · El pas del mite al logos. · Els presocràtics.	BL2.1. Explicar l'origen de la filosofia a Grècia, enumerar-ne els conceptes i tesis principals; analitzar l'idealisme de Plató, enumerar-ne els conceptes i tesis principals i explicar la relació entre realitat i coneixement, la concepció dualista del ser humà i la dimensió antropològica i política de la virtut.	CEC CSC
Plató: la primera gran síntesi filosòfica · Sòcrates i els sofistes.	BL2.2. Explicar el sistema teleològic d'Aristòtil, enumerar-ne els conceptes i les tesis principals.	CEC CSC
Aristòtil i l'hel·lenisme: l'ocàs de l'antiguitat · Aristòtil i el seu context filosòfic. · Hel·lenisme: ètica i ciència.	BL2.3. Reconéixer les distinthes escoles ètiques sorgides en l'hel·lenisme com l'epicureisme, l'estoicisme i l'escepticisme, enumerar-ne els conceptes i les tesis principals.	CEC CSC
	BL2.4. Relacionar la filosofia platònica i aristotèlica i comparar els punts en comú i les diferències respecte de la filosofia presocràtica i el gir antropològic de Sòcrates i els sofistes.	CSC CAA
	BL2.5. Relacionar la filosofia aristotèlica i comparar els punts en comú i les diferències respecte del pensament de Plató i la física de Demòcrit.	CSC CAA
	BL2.6. Comparar les similituds i les diferències entre les distinthes escoles ètiques sorgides en l'hel·lenisme, com ara l'epicureisme, l'estoicisme i l'escepticisme, i exposar la repercussió dels grans científics hel·lenístics, el context sociohistòric i cultural de l'època i la gran importància per a occident de la Biblioteca d'Alexandria.	CSC CEC
	BL2.7. Explicar la influència del platonisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de la Grècia antiga i avaluar-ne críticament el discurs.	CSC CAA
	BL2.8. Jutjar la influència de l'aristotelisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de la Grècia antiga.	CSC CAA

Bloc 3: La Filosofia medieval. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>El pensament cristià medieval</p> <ul style="list-style-type: none"> · Cristianisme i filosofia. · Les relacions raó-fe. <p>L'elaboració del pensament cristià en la patrística.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Agustí d'Hipona. L'autor i el seu context històric. <p>La síntesi filosòfica de l'escolàstica.</p> <ul style="list-style-type: none"> · L'escolàstica cristiana, la filosofia islàmica i el pensament jueu. · Tomàs d'Aquino. L'autor i el seu context filosòfic. · La crisi de l'escolàstica en el s. XIV: el nominalisme de Guillem d'Ockam. 	<p>BL3.1. Explicar l'origen del pensament cristià i la seua trobada amb la filosofia a través de les enumeració dels conceptes i les idees fonamentals d'Agustí d'Hipona.</p> <p>BL3.2. Analitzar la síntesi de Tomàs d'Aquino, a través de les enumeració dels conceptes i idees fonamentals de l'autor.</p> <p>BL3.3. Descriure alguna de les teories centrals del pensament de Guillem d'Ockam i la separació de la raó i la fe.</p> <p>BL3.4. Comparar les idees fonamentals d'Agustí d'Hipona amb les d'altres pares de l'Església.</p> <p>BL3.5. Explicar la síntesi de Tomàs d'Aquino i relacionar-la i comparar-la amb l'agustinisme, la filosofia àrab i jueua, i el nominalisme.</p> <p>BL3.6. Relacionar el pensament d'Agustí d'Hipona i de Tomàs d'Aquino (la defensa de la llibertat, la veritat i el coneixement interior o la història) amb el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals que es van produir en l'Edat Mitjana i la reflexió crítica de Guillem d'Ockam, amb l'inici de la independència de la filosofia i el nou impuls per a la ciència moderna.</p>	CEC CSC
---	--	------------

Bloc 4: La Filosofia en la modernitat. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El pensament renaixentista</p> <ul style="list-style-type: none"> · La filosofia en el Renaixement: el canvi del paradigma aristotèlic. · El realisme polític de Maquiavel. · La revolució científica. <p>Racionalisme i empirisme: el naixement de la modernitat.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Descartes. L'autor i el seu context filosòfic i antropològic. · Hume i Locke. Els autors i el seu context filosòfic. <p>La Il·lustració: el triomf de la raó.</p> <ul style="list-style-type: none"> · La Il·lustració francesa. Rousseau. · L'idealisme transcendental. Kant. L'autor i el seu context filosòfic. 	<p>BL4.1. Explicar el gir del pensament occidental que anticipa la modernitat que es dóna en el Renaixement i insistir en el nou humanisme, en la investigació dels prejuïs del coneixement de F. Bacon, en les implicacions de la revolució científica, i enumerar les tesis fonamentals del realisme polític de N. Maquiavel.</p> <p>BL4.2. Exposar les tesis del racionalisme de Descartes i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL4.3. Identificar l'empirisme de Hume i Locke i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p>	CEC CSC

	<p>BL4.4. Descriure els principals ideals dels il·lustrats francesos i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL4.5. Identificar l'idealisme crític de Kant i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL4.6. Relacionar el gir del pensament occidental en el Renaixement, la investigació del coneixement de F. Bacon, les implicacions de la revolució científica i de N. Maquiavel.</p> <p>BL4.7. Comparar les tesis fonamentals del racionalisme de Descartes, la filosofia humanista i el monisme panteista de Spinoza.</p> <p>BL4.8. Relacionar les tesis fonamentals de l'empirisme de Hume i les del liberalisme polític de Locke.</p> <p>BL4.9. Exposar els principals ideals dels il·lustrats francesos i profundir especialment en el pensament de J. J. Rousseau.</p> <p>BL4.10. Comparar les tesis fonamentals de l'idealisme crític de Kant amb el racionalisme de Descartes, l'empirisme de Hume i la filosofia il·lustrada de Rousseau.</p> <p>BL4.11. Explicar la influència del racionalisme i l'empirisme en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'Edat Moderna.</p> <p>BL4.12. Explicar la importància del pensament de Rousseau i de Kant en el sorgiment de la democràcia i en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'Edat Moderna.</p>	CEC CSC
--	---	------------

Bloc 5: La Filosofia contemporània. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>El segle XIX: el naixement d'una nova època.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Marx. L'autor i el seu context filosòfic. 	<p>BL5.1. Explicar el materialisme històric de Marx i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p>	CEC CSC

<ul style="list-style-type: none"> · Nietzsche. L'autor i el seu context filosòfic La filosofia del S XX. · La filosofia espanyola: Unamuno, Ortega, Zubiri. · Principals corrents del s. XX: fenomenologia-hermenèutica, filosofia analítica, Escola de Frankfurt. Últimes tendències en la filosofia · El pensament postmodern. · Noves filosofies: feminism, ecologisme, pacifisme, etc. 	<p>BL5.2. Explicar el vitalisme de Nietzsche i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL5.3. Explicar les principals idees de la filosofia espanyola del s. XX, en especial el raciovitalisme d'Ortega i Gasset, i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL5.4. Identificar les idees de les principals corrents de pensament del s. XX, en especial l'escola de Frankfurt, la fenomenologia-hermenèutica i la filosofia analítica, i enumerar-ne els conceptes i les tesis fonamentals.</p> <p>BL5.5. Comparar el materialisme històric de Marx amb l'idealisme de Hegel i amb Feuerbach.</p> <p>BL5.6. Relacionar el vitalisme de Nietzsche amb el vitalisme de Schopenhauer.</p> <p>BL5.7. Confrontar el raciovitalisme d'Ortega i Gasset amb figures de la filosofia espanyola (Unamuno o Zubiri) i del pensament europeu.</p> <p>BL5.8. Contrastar la racionalitat dialògica de Habermas amb la filosofia crítica d'altres autors de l'escola de Frankfurt, així com amb els principals conceptes dels corrents de pensament del s. XX.</p> <p>BL5.9. Explicar la influència del materialisme històric de Marx en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània.</p> <p>BL5.10. Detectar la influència del vitalisme de Nietzsche en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània.</p> <p>BL5.11. Explicar les influències que rep Ortega i Gasset i la repercussió del seu pensament en el desenrotllament de les idees i la regeneració social, cultural i política d'Espanya.</p>	CEC CSC
--	---	------------

	<p>BL5.12. Reconéixer la influència de les idees de les principals corrents de pensament del s. XX, en especial de l'escola de Frankfurt, en el desenrotllament de les idees i els canvis socioculturals de l'edat contemporània.</p> <p>BL5.13. Avaluat la repercussió dels filòsofs postmoderns en el pensament actual i en el desenrotllament de la cultura contemporània.</p>	CSC SIEE CEC
--	---	------------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència en comunicació lingüística.

CMCT: Competència en matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència en aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

HISTÒRIA DE LA MÚSICA I DE LA DANSA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'àrea Història de la Música i de la Dansa suposa un aprofundiment en la formació musical per mitjà de l'estudi de la seua evolució en el temps. Afavorix una millor comprensió de les diferents manifestacions artístiques dins d'un context sociocultural. Tot això permet una visió global sobre el lloc que ocupen ambdós disciplines en la història de l'art. Tant la música com la dansa són expressions artístiques inherents a l'ésser humà. Com a llenguatges i modes de comunicació no verbals estan molt presents en la vida de les persones i, igual que altres llenguatges artístics, servixen com a mitjà d'expressió d'idees, pensaments i emocions.

La matèria d'Història de la Música i de la Dansa es concep com una continuació de la formació musical rebuda per l'alumnat en etapes educatives anteriors, en què s'accedia a la música de manera global i vivencial. Els coneixements adquirits en cursos anteriors junt amb l'estudi d'esta matèria permetran a l'alumnat comprendre millor l'evolució de la música i de la dansa, establir associacions amb altres manifestacions artístiques de les societats en què es van produir, ubicar temporalment les obres i, finalment, construir argumentacions fonamentades en l'anàlisi i la valoració d'estes. També contribuïx al fet que l'alumnat es familiaritze amb la lectura de documents procedents de diverses fonts d'informació, que li permeten un major coneixement de tots els aspectes tècnics i estètics relatius a la música i a la dansa. En suma, proporciona un coneixement musical en profunditat que facilita l'accés a estudis especialitzats com la investigació musicològica, la interpretació i la composició musical; i,

en altres àmbits professionals, la gestió d'esdeveniments culturals i la programació de concerts, de ràdio i televisió, etc.

Enfront del caràcter global de l'educació musical en Secundària, en Batxillerat es pretén una aproximació específica en algun aspecte musical des de cada matèria. La Història de la Música i de la Dansa suposa un aprofundiment en els continguts treballats en els blocs Escola i Contextos musicals i culturals, de l'etapa Secundària, amb un enfocament més cronològic. Això permet un major coneixement de la seua evolució i dels recursos expressius utilitzats en cada període històric, i també de les diverses teories i principis estètics que sustenten les principals creacions, considerades com un tot. S'amplia la perspectiva per a observar la música i la dansa, no tant a través d'un estudi detallat dels autors o del catàleg de les seues obres com de la comprensió i valoració de les seues grans aportacions a la cultura i el seu esdevindre en el temps. Són objecte d'estudi les característiques més rellevants que configuren un estil, una època, i també els autors més representatius les obres dels quals van impulsar l'evolució i el canvi cap a noves concepcions estètiques. Per a no perdre l'enfocament globalitzador que requerix l'educació musical, cal coordinar i complementar el tractament dels continguts de la matèria amb els continguts d'Anàlisi Musical, des d'un enfocament interdisciplinari.

L'assignatura d'Història de la Música i de la Dansa, tenint en compte el major grau de maduresa de l'alumnat, permet avançar en els processos cognitius per a conéixer, comprendre, apreciar i valorar críticament el fet musical. Els continguts específics s'han organitzat en set blocs. El primer està referit a la Percepció, ànalisi i documentació i assenta les bases procedimentals per a l'adquisició de la resta de blocs, per tant, cal entendre'l com un bloc comú que incorpora plantejaments metodològics i didàctics relacionats amb els continguts de la matèria, amb el desenvolupament de les competències en contextos reals i l'aprenentatge dels elements transversals. Els blocs successius passen per les diferents etapes històriques i culturals, tractant les creacions i autors més representatius de cada una d'estes. El segon bloc, La música en l'antiguitat. Evolució de la monodia a la polifonia, disposa el punt d'inici d'aquest procés en l'antiguitat i s'endinsa amb major atenció en els períodes de l'Edat Mitjana i el Renaixement. El seu títol, igual que la resta, agrupa diversos períodes o estils amb un denominador comú que l'introduïx i definix, referit a l'evolució harmònica de la música, des de la música modal fins a l'atonalisme, passant per tota l'evolució i metamorfosi de la tonalitat, que en gran part, determina canvis en els estils musicals. D'esta manera, es presenten els blocs successius: el tercer bloc, Consolidació de la tonalitat. Barroc i Classicisme, el quart bloc, Expansió de la tonalitat. El Romanticisme, el Nacionalisme, el Postromanticisme, l'Impressionisme i l'Expressionisme, i el quint bloc, Pluralitat de llenguatges: Música acadèmica del s. XX, referit a l'abandó de la tonalitat i l'aparició massiva d'avantguardes. El sext bloc, Altres músiques i cultures, aglutina altres músiques que per les seues característiques particulars no estan en el marc de la música històrica, però que per la seua importància en mereixen l'atenció; el jazz, el flamenc, la música lleugera, música ètnica, etc. S'ha afegit un sèptim bloc, Elements transversals a la matèria, que incorpora elements comuns a totes les àrees per al desenvolupament de les competències transversals, complementant els mateixos continguts de la matèria.

Respecte a les competències clau, la matèria d'Història de la Música i de la Dansa, contribuix de manera especial a l'adquisició de la competència consciència i expressió cultural. Fomenta la capacitat de percebre, comprendre i enriquir-se amb les produccions musicals: una millor comprensió del fet musical afavorix que se'l considere com a font d'enriquiment personal. El contacte amb les principals obres, períodes i estils artístics promou la identitat cultural i es potencien actituds obertes i respectuoses, estableint connexions amb altres manifestacions socials i artístiques. Respecte a la competència en comunicació lingüística, desenvoluparà destreses, tant per a l'obtenció d'informació a través de la lectura a partir de fonts diverses i la producció de textos en diferents formats, com per a expressar fets, sentiments o opinions a través de l'escriptura, l'escola i el diàleg. D'altra banda, en la mesura que constitueixen llenguatges amb un codi propi, la música i la dansa contribuixen a l'aprenentatge d'un vocabulari específic. L'adquisició de la competència digital s'afavorix per mitjà de la cerca i selecció d'informació sobre música i dansa, i utilitzant les TIC com a recurs per a l'audició i ànalisi d'obres de diferents estils i èpoques. L'ús d'aplicacions per a l'edició del so i de partitures promou una millor comprensió dels continguts treballats. D'altra banda, es fomenta l'ús de les diferents formes de comunicació quant a la creació i difusió de continguts, atenent els drets d'autor i les llicències d'ús. Quant a les competències socials i cíviques, la comprensió de l'evolució social de la música i la dansa i de les seues formes de composició al llarg del temps contribuix a desenvolupar la pròpia identitat cultural, i l'estima de l'alumnat pel seu entorn artístic. Per la seua banda, la presa de contacte amb una àmplia varietat de d'obres afavorix el coneixement de diferents cultures, i desenvoluparà la tolerància i la superació de prejuïs. La realització de treballs i projectes d'investigació de forma cooperativa desenvoluparà destreses socials fonamentals.

Respecte als elements transversals, la comprensió lectora, i també l'expressió oral i l'expressió escrita, tenen una presència destacada des de la matèria ja que l'ús del llenguatge verbal, en totes les seues modalitats comunicatives, és un element fonamental per a comprendre, analitzar i valorar els processos vinculats a l'evolució històrica d'un llenguatge no semàntic com el musical i el corporal. La comunicació audiovisual està present en l'alumnat a través dels abundants recursos específics en suport audiovisual: concerts, òperes, musicals, ballets, etc. Quant a les TIC, són fonamentals per a la realització d'investigacions i projectes sobre diferents aspectes de l'àrea. Igualment, elements com l'emprenedoria i l'educació cívica i constitucional es preveuen a partir del treball col·laboratiu necessari per a la realització de tasques grupals, en les quals el respecte i els valors cívics són essencials.

En el segle XXI els sistemes educatius han de donar resposta a les necessitats dels ciutadans i adaptar-se als requeriments de la vida contemporània. Per això, en línia amb les recomanacions del Parlament Europeu, han d'incorporar-se plantejaments metodològics coherents amb el desenvolupament de les competències, les quals han d'integrar-se amb la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació de la pràctica docent. Es proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i avaluació que han de suposar un canvi en el paper de l'alumnat com a protagonista del seu aprenentatge. La competència es considera com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en la realització de tasques. El rol del docent ha d'orientar-se al disseny de situacions d'aprenentatge que afavorisquen l'aplicació dels coneixements apresos. Hui més que mai cal incorporar a les aules els últims avanços que desenvolupen les ciències de l'Educació. El treball competencial, lluny del mètode únic, invita a la integració dels diversos mètodes actius d'ensenyament: el treball cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'estudi de casos, etc.

L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora del procés d'ensenyament-aprenentatge. Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objectiu de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals. La seua sintaxi permet una millor selecció dels instruments més adequats (prove objectives, entrevistes, qüestionaris, escales d'observació, etc) per a avaluar els diferents tipus de continguts. Les rúbriques són un instrument molt apropiat per a valorar els treballs d'investigació i les produccions de l'alumnat, atés que aporten objectivitat i precisió a l'avaluació. Igual que els dossiers de docència, faciliten l'autoavaluació i la coavaluació entre iguals i, per tant, la reflexió crítica per a aconseguir l'autonomia de l'alumnat. Per la seua banda, les diferents proves (escrites o orals) són molt útils per a avaluar els continguts conceptuais. L'avaluació competencial requereix varietat i adequació en l'ús d'instruments d'avaluació perquè cap tipus de continguts quede al marge. Assegurant una avaluació d'este tipus, millorarem el procés d'ensenyament-aprenentatge en tot moment.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Història de la Música i de la Dansa

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Percepció, ànalisi i documentació. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Escola i visionament d'obres de música i dansa representatives, per a apreciar-ne i identificar-ne les característiques estètiques i estilístiques. Elaboració d'arguments crítics, utilitzant el lèxic i la terminologia específica, sobre obres i textos relacionats amb la música o la dansa, amb els corrents estètics o amb els autors. Elaboració de valoracions estètiques pròpies sobre autors i obres, interrelacionant la música i la dansa amb el seu context i utilitzant la informació procedent de diverses fonts, incloent-hi les tecnològiques. Reconeixement de la importància de la música i de la dansa com a	BL1.1. Argumentar sobre obres musicals i de dansa a partir de l'audició o visionament d'estes, amb suport de partitures, i realitzar investigacions a través d'anàlisis estètiques i comentaris crítics, considerant els aspectes tècnics, expressius i interpretatius, i també el seu desenvolupament sociocultural. BL1.2. Analitzar la utilització de la música i de la dansa com a suport d'un text literari o com a mitjà d'intensificació dramàtica en òperes, ballet, cine, teatre o altres situacions concretes, per mitjà de l'estudi de diverses fonts	CEC CCLI CAA CEC CCLI

<p>manifestacions artístiques d'una societat, considerant la influència de factors de tipus cultural, sociològic i estètic en el procés creatiu.</p> <p>Interès per la música i la dansa com a part del patrimoni històric i cultural, reconeixent les aportacions significatives realitzades des d'Espanya i la Comunitat Valenciana en particular.</p> <p>Analisi de textos relatius al fet musical i descripció dels arguments plasmats pels seus autors, en relació als corrents estètics i estilístics.</p> <p>Síntesi ordenada d'idees principals dels textos analitzats, distingint la informació principal amb un vocabulari tècnic apropiat.</p> <p>La funció de la música i la dansa com a suport d'un text literari o mitjà d'intensificació dramàtica en relació a altres manifestacions artístiques: plàstiques i escenogràfiques. Elaboració de comentaris i opinions personals. Selecció de peces musicals per a sonoritzar o ambientar situacions artístiques concretes.</p> <p>Identificació de la relació existent entre la literatura i les altres arts, elaborant treballs i comentaris.</p> <p>Reconeixement de la importància de la música i de la dansa com a manifestacions artístiques d'una societat, considerant la influència de factors de tipus cultural, sociològic i estètic en el procés creatiu.</p> <p>Característiques fonamentals que definixen els períodes històrics.</p> <p>L'obra artística en el seu context històric. Funció social de la música i la dansa i el paper dels seus creadors en les diferents èpoques.</p> <p>Anàlisi de les principals característiques dels estils, els gèneres o les escoles, a través dels seus autors i obres més representatives.</p> <p>La partitura com a element per a l'anàlisi i identificació dels períodes de la història de la música, incloent-hi l'evolució de la notació i la grafia musical.</p> <p>Reconeixement dels instruments i agrupacions característiques de l'època. Comparar obres semblants de cada estil, per a establir semblances i diferències entre ells.</p> <p>Reconeixement auditiu i/o visual dels diferents períodes de la història de la música i de la dansa, i contextualitzant-los en el seu moment històric i estilístic.</p>	<p>d'informació.</p> <p>BL1.3. Analitzar les principals característiques de diferents obres de música i dansa després de fer-ne l'escuta o visionament, i ubicar-les en el temps per a comparar-les amb altres obres representatives de cada estil, per a descobrir semblances i diferències entre ells.</p>	CEC CSC
---	--	------------

Bloc 2: La música en l'Antiguitat. Evolució de la monodia a la polifonia. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Edat Antiga. Context sociocultural.</p> <p>Els orígens de la música i de la dansa: manifestacions en les civilitzacions antigues i en l'antiga Grècia.</p> <p>Edat Mitjana. Context sociocultural.</p> <p>Evolució del cant hispànic, el cant gregoríà i el moviment trobadoresc.</p> <p>El naixement de la polifonia. <i>Ars antiqua</i> i <i>ars nova</i>.</p> <p>Patrimoni musical dels períodes estudiats a Espanya i la Comunitat Valenciana.</p> <p>La dansa en l'entorn plebeu, en el context senyorial i en l'àmbit religiós.</p> <p>El Renaixement. Context sociocultural.</p> <p>La música instrumental renaixentista. Formes instrumentals improvisadores, derivades de formes vocals, en forma de variacions i danses. Organologia i principals representants.</p> <p>La música vocal religiosa i profana. Formes i principals representants.</p> <p>Les escoles renaixentistes. El Segle d'Or de la polifonia espanyola.</p> <p>La transició al Barroc: l'escola veneciana i Monteverdi.</p>	<p>BL2.1. Analitzar les característiques d'obres de música i dansa de l'Edat Antiga, Edat Mitjana i Renaixement, a través de l'audició o del visionament, justificant-ne la pertinença a este període històric, i també la seua relació amb els aspectes socioculturals.</p>	CEC CSC
--	--	------------

Bloc 3: Consolidació de la tonalitat. Barroc i Classicisme. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Barroc. Context sociocultural.</p> <p>La música instrumental barroca. Organologia i formes instrumentals. Fuga, suite i <i>concerto grosso</i>.</p> <p>La música vocal barroca. Formes vocals. Cantata, oratori i passió.</p> <p>Principals compositors. Bach, Vivaldi i Haendel.</p> <p>L'òpera i la seua evolució. La sarsuela.</p> <p>Ballet de <i>cour</i>, òpera ballet i comèdia ballet. Lully. Danses cortesanes del Barroc.</p> <p>Classicisme. Context sociocultural.</p> <p>Estils preclàssics. L'escola de Manheim.</p> <p>Música vocal. La reforma de Gluck, òpera bufa i òpera seriosa.</p> <p>Música instrumental. Evolució de la forma sonata. Desenrotllament de la música simfònica. Haydn, Mozart i Beethoven. Música de cambra i el quartet de corda. Organologia i representants.</p> <p>El ballet d'acció. Noverre.</p>	<p>BL3.1. Analitzar les característiques d'obres de música i dansa del Barroc i Classicisme, a través de l'audició o del visionament, justificant-ne la pertinença a este període històric, i també la seua relació amb els aspectes socioculturals.</p>	CEC CSC

--	--	--

Bloc 4: Expansió de la tonalitat: el Romanticisme, el Nacionalisme, el Postromanticisme, l'Impressionisme i l'Expressionisme. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Romanticisme. Context sociocultural. Influències literàries. El desenrotllament de les formes simfòniques. La música programàtica. El poema simfònic. Música de cambra i <i>ließ</i> . El piano. Grans representants del Romanticisme a partir de Beethoven. L'òpera romàntica a Itàlia i Alemanya. El bel cant i el verisme. La sarsuela a Espanya. El ballet romàntic i la dansa sobre la sabatilla de punta. Els nacionalismes musicals: escoles, estils i autors. El ballet imperial rus. Marius Petipa i Tchaikovsky. Postromanticisme musical. Mahler i Strauss. Els canvis en el llenguatge musical. Expansió i abandó progressiu de la tonalitat: impressionisme i expressionisme. Representants. Stravinsky i els ballets russos de Diaghilev. Generació del 98 a Espanya: Falla.	BL4.1. Analitzar les característiques d'obres de música i dansa del Romanticisme, els Nacionalismes, el Postromanticisme, Impressionisme i Expressionisme, a través de l'audició o del visionament, justificant-ne la pertinença a este període històric, i també la seua relació amb els aspectes socioculturals.	CEC CSC

Bloc 5: Pluralitat de llenguatges: Música Acadèmica del segle XX. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Música Acadèmica del Segle XX (culto, erudita o docta). Context sociocultural. La música fora del marc de la tonalitat. Segona escola vienesa. Schönberg i influències. Desenrotllament de l'atonalitat des del dodecafonsme al serialisme integral. Diversitat de tendències musicals. Música concreta, electrònica, electroacústica, aleatòria, postserial, etc. La música d'avantguarda espanyola: la Generació del 27 i la Generació del 51. El Neoclassicisme. Reacció a l'atonalitat. Escoles i compositors representatius.	BL5.1. Analitzar les característiques d'obres de música i dansa del segle XX, a través de l'audició o del visionament, justificant-ne la pertinença a este període històric, i també la seua relació amb els aspectes socioculturals.	CEC CSC

Dansa neoclàssica, expressionista alemanya i moderna americana.

Bloc 6: Altres músiques i cultures. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La música i dansa popular moderna: música lleugera. El <i>pop-rock</i> . El cant i ball flamenc. La importància de la música cinematogràfica, publicitària i d'ambientació. La dansa en el cine. Teatre musical europeu i americà al començament del segle XX. Origen i desenrotllament de la música de <i>jazz</i> . La música exòtica, ètnica, folklòrica, popular. La música i la dansa en els ritus, tradicions i festes. Estils de cant, melodies, escales, textures, ritmes. Organologia. Valors estètics de la tradició no occidental.	BL6.1. Analitzar les característiques de manifestacions de música i dansa de la música popular moderna, del <i>jazz</i> , del flamenc, de la música tradicional del món o altres músiques, a través de l'audició o del visionament, justificant-ne la pertinença a este període històric, i també la seua relació amb els aspectes socioculturals.	CEC CSC

Bloc 7: Elements transversals a la matèria. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Tipus de text: descriptius, instructius, expositius i de manera especial argumentatius. Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.	BL7.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL7.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
	BL7.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no	CCLI CAA

<p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Glossari termes conceptuais del nivell educatiu.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Tipus de text. Lectura i escriptura de textos narratius, descriptius, instructius, expositius i de manera especial argumentatius.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació</p> <p>Procediments de síntesi de la informació</p> <p>Procediments de presentació de continguts</p> <p>Procediments de citació i paràfrasi.</p> <p>Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Imaginació i creativitat</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Pensament causal i conseqüencial.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi</p> <p>Pensament alternatiu</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p>	<p>discriminatori.</p> <p>BL7.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL7.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL7.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, atenent-ne els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL7.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL7.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL7.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p>
<p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge.</p> <p>Pensament de perspectiva</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escolta activa</p> <p>Dàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>Eines digitals de cerca i visualització.</p> <p>Cerca en blogs, <i>wikis</i>, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS), etc.</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les eines més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, <i>wikis</i>, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Ànalisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació segons este.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p>	<p>BL7.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL7.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies, actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL7.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com xarxes socials, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia o bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de forma atenta o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL7.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la eines de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL7.14. Crear i editar continguts digitals com documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	<p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CD</p>

Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Eines de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació.		
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

IMATGE I SO

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La matèria Imatge i So té com a objectiu promoure la formació de ciutadans crítics, responsables i autònoms per a la utilització, amb solvència i responsabilitat, de les tecnologies de la informació i la comunicació, així com el desenrotllament, durant la seua formació, de les competències comunicatives, digitals i tecnològiques necessàries per a realitzar determinats productes audiovisuals i multimèdia amb criteri estètic i sensibilitat artística.

Esta matèria s'enclava en l'estudi de la realitat de l'estat de les tecnologies del moment present i dels mètodes de treball i productes actuals, i permet que l'alumne desenrotlle l'esperit creatiu, crític i estètic imprescindible per a desenrotllar els projectes de l'assignatura que treballaran, les possibilitats que oferix la integració de la imatge i del so en els productes audiovisuals i multimèdia; tot això sense oblidar la importància que té l'atenció a la no-discriminació de les persones amb discapacitat, l'accessibilitat i el disseny per a tots en el moment de l'elaboració dels continguts i missatges audiovisuals.

Els blocs de continguts estan estructurats de manera que l'alumnat va adquirint els coneixements de forma raonada, comprenent els continguts que se li van proporcionant i comprovant, en tot moment, el paral·lelisme existent entre allò que està sent explicat en Paula amb l'aplicació artística o audiovisual corresponent. Els blocs de contingut que es treballaran al llarg del curs són els següents:

En el bloc 1, "Recursos expressius utilitzats en produccions audiovisuals" es tractarà l'anàlisi de diverses fotografies o productes audiovisuals per a determinar la seua funció, a quin tipus pertanyen i també s'observarà si han aconseguit el seu objectiu comunicatiu.

En el bloc 2, "Anàlisi de situacions audiovisuals" s'abordarà tot allò que envolta el llenguatge audiovisual i la seua coherència narrativa i formal i inclourà la teoria

del muntatge audiovisual.

En el bloc 3, "Elaboració de guions audiovisuals" es desenrotllaran totes les fases i elements que els componen.

En el bloc 4, "Captació d'imatges fotogràfiques i de vídeo" es treballaran les tècniques de captació d'imatge, els ajustos tècnics, d'identificació i de registre.

En el bloc 5, "Tractament digital d'imatges", es donaran a conéixer, i en la mesura que siga possible es treballaran, les diferents tècniques i ferramentes d'edició d'imatges digitals.

En el bloc 6, "Edició de peces visuals", s'editarà un muntatge audiovisual complet, tenint en compte el material original, el suport del producte final i l'audiència a què va dirigida.

En el bloc 7, "Disseny de bandes sonores", es treballarà la música des d'un punt de vista filmic tenint en compte les possibles discapacitats visuals o auditives del receptor, per tal d'obtindre una senzilla producció amb unes característiques funcionals, expressives i comunicatives concretes.

En el bloc 8, "Qualitats tècniques de l'equipament de so idoni en ràdio i mitjans audiovisuals", es mostrerà com sent l'oïda humana i quins sistemes de captació i registre sonor s'han anat utilitzant al llarg de la història conforme ha anat evolucionant la tecnologia en este àmbit.

En el bloc 9, "Equipament tècnic en projectes multimèdia" s'indicaran les prestacions que oferix un equip informàtic multimèdia per a obtindre un producte final adequat als requeriments de l'usuari a qui està destinat.

El bloc 10, "Elements transversals a l'assignatura" té com a objecte treballar la competència lingüística, la d'aprendre a aprendre, la digital, i la del sentit de la iniciativa i esperit emprendedor. Estos temes, que són transversals a l'àrea, comprenen continguts de diverses disciplines i el seu tractament s'aborda des de la complementarietat. Per això, no poden plantejar-se de manera paral·lela al desenrotllament del currículum de la matèria, sinó que han de ser inserits en la dinàmica diària del procés ensenyança-aprenentatge.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Imatge i So

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Recursos expressius utilitzats en produccions audiovisuals. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Recursos expressius: característiques funcionals, tipològiques i consecució d'objectius comunicatius	BL1.1. Analitzar críticament, a partir del visionat de productes audiovisuals o composicions fotogràfiques, els recursos expressius utilitzats, per a relacionar-los amb les característiques funcionals i tipològiques i determinar si s'han aconseguit els objectius comunicatius.	CAA CEC

Bloc 2: Anàlisi de situacions audiovisuals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques i elements del llenguatge audiovisual Manteniment de la continuïtat narrativa i formal Teoria del muntatge audiovisual	BL2.1. Distingir les tècniques i els elements del llenguatge audiovisual, a partir d'escenes cinematogràfiques concretes de diversos gèneres, per a garantir la continuïtat narrativa, perceptiva, formal, de moviment, d'accio i de direcció de diferents productes filmics.	CEC CCLI CAA

	BL2.2. Argumentar el tractament del temps, espai i idea o contingut d'un producte audiovisual per a determinar el muntatge del producte final, tenint en compte les diferents teories de muntatges desenrotllades al llarg de la història.	CEC CD
--	--	-----------

Bloc 3: Elaboració de guions audiovisuals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Guions audiovisuals: <i>storyboard</i> , idees temàtiques, estructura narrativa, guions (tècnics, audiovisuals i d'audiodescripció), processos, fases i recursos humans.	BL3.1. Establir imatge, so i música, tenint en compte les seues possibilitats expressives per a elaborar guions audiovisuals coherents, i identificar les diferents fases estandarditzades. BL3.2. Relacionar els processos i fases amb els recursos humans necessaris per a elaborar una producció audiovisual. BL3.3. Analitzar projectes audiovisuals, tant dramàtics com de ficció, per a definir la seua idea temàtica, <i>storyboard</i> , estructura narrativa i guió tècnic. BL3.4. Discernir entre un guió audiovisual i un guió d'audiodescripció per a iniciar la creació d'una producció audiovisual.	CEC SIEE SIEE CEC CCLI

Bloc 4: Captació d'imatges fotogràfiques i de vídeo. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques de captació Ajustos tècnics i d'identificació L'ull humà i els sistemes de captació i reproducció Suports de registre	BL4.1. Gravar peces audiovisuals aplicant tècniques de captació d'imatges i de vídeo, tenint en compte la composició estètica i narrativa de les imatges i els ajustos tècnics i d'identificació necessaris, per a reforçar l'expressivitat del producte final. BL4.2 . Comparar el sistema de treball de l'ull humà amb els sistemes de captació i reproducció visual, i incidir en els diferents suports de registre, per a explicar el paral·lelisme existent entre ambdós.	CEC CD CD

Bloc 5: Tractament digital d'imatges. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques i ferramentes d'edició.	BL5.1. Manipular digitalment les imatges amb ferramentes d'edició i per mitjà de tècniques de generació, processament i retoc d'imatges fixes, tractar color, format i contrast, per a garantir un producte coherent i adequat al suport final.	CD

Bloc 6: Edició de peces visuals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Edició de continguts visuals.	BL6.1. Editar seqüències visuals amb l'equipament de postproducció adequat i amb la tècnica d'edició audiovisual idònia, tenint en compte el material original, el suport del producte final i l'audiència a què va dirigida, per a produir un muntatge audiovisual complet (com per exemple, un videoclip).	CD

Bloc 7: Disseny de bandes sonores. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
El llenguatge sonor en el cine i en la ràdio Productes d'audiodescripció i subtitulació per a discapacitats	BL7.1. Especificar les característiques funcionals, expressives i comunicatives del llenguatge sonor, per a analitzar una determinada banda sonora i elaborar una senzilla producció. BL7.2. Determinar, a partir d'una graella de programació radiofònica, les característiques dels diferents gèneres radiofònics, per a produir una banda sonora adequada. BL7.3. Avaluar els diferents productes d'audiodescripció i subtitulació per a atendre les necessitats de les persones amb discapacitats visuals o auditives, a l'hora d'interactuar amb un producte audiovisual.	CEC CEC CD CSC

Bloc 8: Qualitats tècniques de l'equipament de so idoni en ràdio i mitjans audiovisuals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'òida humana i el seu funcionament. Equipament de so en diferents entorns.	BL8.1. Analitzar el procés de captació del so per l'òida humana i identificar les freqüències audibles.	CMCT CAA

	BL8.2. Reconéixer els diferents sistemes de captació i registre sonor, i veure l'evolució històrica, per a determinar les seues necessitats i prestacions tècniques en projectes audiovisuals.	CEC CD
--	--	-----------

Bloc 9: Equipament tècnic en projectes multimèdia. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Equips informàtics multimèdia: prestacions tècniques i operatives. Formats d'imatge, àudio i vídeo. Accessibilitat d'usuari Exigències tècniques de mitjans d'explotació	BL9.1. Explicar les prestacions tècniques i operatives d'un equip informàtic i els seus programes, dins d'un entorn multimèdia, per a adequar les característiques del producte final al projecte o usuari a qui està destinat.	CD CSC

Bloc 10: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de compressió oral. Propietats textuais de la situació comunicativa. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Terminologia conceptual. Estratègies de comprensió lectora. Estratègies d'expressió escrita. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals. Estratègies de busca, selecció, síntesi i presentació de la informació. Bibliografia.	BL10.1. Reconéixer la terminologia conceptual de la matèria i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL10.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses i utilitzar les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL10.3. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit acadèmic o professional, i aplicar les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustar-los a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL10.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit acadèmic o professional, utilitzar un llenguatge no discriminatori i aplicar les estratègies lingüístiques i no lingüístiques pròpies de la interacció oral.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

	BL10.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzar les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.	CCLI CAA
	BL10.6. Escriure textos de l'àmbit acadèmic o professional en diversos formats i suports, cuidar els seus aspectes formals, aplicar les normes de correcció ortogràfica i gramatical i ajustar-les a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
	BL10.7. Buscar, seleccionar, contrastar i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit acadèmic o professional, i citar adequadament la seu procedència.	CCLI CAA
	BL10.8. Buscar i seleccionar informació, a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en pàgines web especialitzades, registrar-la en paper o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CD
	BL10.9. Col·laborar i comunicar-se, filtrar i compartir informació i continguts digitals, seleccionar la ferramenta de comunicació TIC més adequada, per a construir un producte o tasca col·lectiva. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres males pràctiques.	CD
	BL10.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriure accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament i considerar diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	SIEE CAA CSC
	BL10.11. Organitzar un equip de treball, distribuir responsabilitats i gestionar recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les	SIEE CAA

	metes comunes, influir de manera positiva en els altres, generar implicació en la tasca, utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies i actuar amb responsabilitat i sentit ètic. BL10.12. Gestionar de forma eficaç i amb motivació tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, prendre decisions raonades, assumir riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències. BL10.13. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic, utilitzar aplicacions informàtiques d'descriptori o serveis de la web per a consolidar els coneixements adquirits en la matèria, i coneixer com aplicar els diferents tipus llicències. BL10.14. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de la matèria, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocational.	CSC SIEE CAA CSC CD SIEE CAA CSC
--	---	---

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

INICIACIÓ A L'ACTIVITAT EMPRENEDORA I EMPRESARIAL

1r CICLE ESO

INTRODUCCIÓ

Fomentar l'esperit emprendedor i la iniciativa emprendedora entre la gent més jove va ser l'element clau en el Pacte Europeu per la Joventut, adoptat pel Consell Europeu en 2005. Es va configurar com un factor clau per al creixement, l'ocupació i la realització personal.

L'esperit emprendedor, segons la definició de la Comissió Europea, és l'habilitat d'un individu per a convertir idees en actes. Inclou la creativitat, la innovació i l'assumpció de riscos, però també la capacitat per a planificar i gestionar projectes per a aconseguir un fi. És a dir, que es tracta d'un concepte que traspassa el merament econòmic i que inclou un conjunt de competències, coneixements, actituds, qualitats, destreses i valors que mobilitzen les persones perquè contribuïsquen a la societat i asseguren el benestar de la comunitat.

Així l'activitat emprendedora està directament relacionada amb la competència sentit d'iniciativa emprendedora i esperit emprendedor que, l'orde ECD/65/2015, torna a definir-la com la capacitat de transformar les idees en actes.

Per mitjà d'esta matèria l'alumnat millora la seua capacitat per a desenrotllar l'esperit emprendedor i la iniciativa empresarial treballant competències com la creativitat, la innovació, la iniciativa, el treball en equip, alhora que s'endinsa en el coneixement de la dinàmica empresarial per mitjà del desenrotllament d'un projecte d'empresa.

El currículum està plantejat basant-se en què esta matèria té tractament transversal en l'educació primària. Per això es desenrotllen estructures d'aprenentatge un poc més complexes que suposen la busca, selecció i organització d'informació, ànalisi i presa de decisions, etc.

Es recomana com a model metodològic l'ús de metodologies actives i participatives com l'aprenentatge basat en projectes (ABP), l'aprenentatge cooperatiu, de manera que es potencie la motivació de l'alumnat fent-lo partícip del seu aprenentatge. Així mateix, s'exigeix a l'alumnat implicació, de manera que el professor es convertís en un guia de l'aprenentatge que siga capaç d'explicar conceptes, resoldre dubtes, mostrar recursos, etc. buscant sempre fomentar l'autonomia de l'alumnat perquè siga capaç de funcionar eficaçment en el seu entorn.

Els continguts de la matèria d'Iniciació a l'Activitat Emprendedora i Empresarial estan connectats amb els desenrotllats en altres àrees, i això aporta coherència al currículum i ajuda a desenrotllar l'aprenentatge competencial. Han sigut agrupats en tres blocs que permeten identificar els principals àmbits que componen l'àrea: autonomia personal, iniciativa emprendedora i innovació; projecte d'empresa i pla econòmic i financer. El primer desenrotlla el concepte d'autonomia personal enfocat cap a la iniciativa emprendedora i la innovació, dedica una especial atenció a la carrera professional. El segon dels blocs introduïx la ferramenta del pla d'empresa com a instrument catalitzador d'una idea de negoci. Finalment, en el bloc tercer l'alumne aprofundirà en un aspecte fonamental del pla d'empresa com és el pla economicofinancer, aprofitant així de forma significativa els continguts i aprenentatges anteriors de l'àmbit econòmic de les diferents etapes educatives.

Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien, amb l'objecte de possiblitzar-ne l'observació i avaliació en contextos reals. S'han seqüençiat els continguts i els criteris d'avaluació de manera que el procés d'avaluació permeta l'ús de diversos procediments i instruments d'avaluació. Es fa imprescindible la realització d'un projecte d'empresa com resultat principal a avaluar, i per a fer-ho es pot fer ús de rúbriques o d'altres instruments d'avaluació.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han programat per a facilitar la identificació i avaliació dels aprenentatges bàsics del nivell educatiu, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges.

Esta matèria inclou aspectes teòrics i pràctics que pretenen preparar els joves per a exercir una ciutadania participativa i responsable així com promoure l'exercici professional per la via de l'emprenedoria. D'esta manera, entre els continguts que es desenrotllen s'incidix en l'autoconeixement i la presa de decisions vocational, el coneixement del concepte d'emprenedor i les seues característiques i funcions principals, a més dels passos que s'han de seguir per a crear un negoci propi o contribuir a la innovació dins d'una organització.

Les distinthes competències clau es desenrotllen de forma simultània i permeten que els distints aprenentatges es vagen interioritzant per a saber respondre en els

múltiples contextos en què es desenrotllen. L'àrea contribuïx principalment a la competència amb sentit d'iniciativa emprendedora i empresarial a través de tots els seus continguts, tractant que l'alumne coneix i valore de forma crítica les seues capacitats i les seues limitacions; que desenrotlle, planifiqui i avalue projectes, prenga decisions, tot això per mitjà del treball cooperatiu. Però també és molt important la competència social i cívica per la gran interacció d'esta matèria amb el món físic. Així mateix s'afavorix el desenrotllament de la competència digital de manera transversal per mitjà del recurs continu a lús d'instruments informàtics i a la cerca d'informació en Internet.

La competència en comunicació lingüística està present en tots els blocs. Es busca que l'alumnat faça ús del llenguatge científic tècnic propi d'esta matèria, utilitzant tant el llenguatge oral com l'escrit.

La competència per a aprendre a aprendre es desenrotlla en tots els blocs, en haver de realitzar tasques on l'alumnat aprén a buscar i seleccionar informació, a resoldre problemes i a planificar projectes.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Iniciació a l'Activitat Emprendedora i Empresarial

Curs 1r ESO

Bloc 1: Autonomia personal, iniciativa emprendedora i innovació. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Autonomia. La iniciativa emprendedora: l'emprenedor i l'empresari en la societat. Qualitats i destreses de l'emprenedor. Autoconeixement. Interessos, aptituds i motivacions per a la carrera professional. Itineraris formatius i carreres professionals. El procés de presa de decisions. Procés de cerca d'ocupació en empreses del sector. L'autoocupació. Els drets i deures dels treballadors. Dret del treball. Drets i deures derivats de la relació laboral. Contracte de treball. Negociació col·lectiva. Seguretat social. Obligació de cotitzar i acció protectora. Principals prestacions: Desocupació, Incapacitat Temporal i altres. Riscos laborals. Normativa. Gestió de la prevenció en l'empresa. Mesures de prevenció i protecció. Primers auxilis.	BL1.1. Reconéixer els interessos i les destreses d'autoconsciència, autoregulació i motivació associades a la iniciativa emprendedora i diferenciar els requeriments dels diferents exercicis laborals: funcionariat, professionals liberals, professionals tècnics, acadèmics, etc., a més de diferenciar les activitats empresarials per sectors. BL1.2. Participar en equips de treball per aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i arribar a acords. BL1.3. Reconéixer el concepte d'autonomia personal i buscar exemples sobre la seua importància en el treball col·laboratiu. BL1.4. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en mitjans digitals com ara pàgines web especialitzades registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment. BL1.5. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites en l'àmbit	CSC SIEE CAA SIEE CSC SIEE CD CCLI

210

	personal, acadèmic, social o professional.	
--	--	--

Bloc 2: Projecte d'empresa. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La idea de projecte d'empresa. Creativitat i innovació. Avaluació de la idea. L'entorn i la funció social de l'empresa. Emprenedoria social. Elements i estructura de l'empresa. El pla d'empresa. Estructura. Tipus d'empresa segons la forma jurídica. L'elecció de la forma jurídica. Principals variables per a la determinar-ne l'elecció. Tràmits de posada en marxa d'una empresa. Ajudes i suport a la creació d'empreses Les activitats en l'empresa. La funció de producció. La funció comercial i de màrqueting. Informació en l'empresa. La informació comptable. La informació de recursos humans. Els documents comercials de cobrament i pagament. L'arxiu.	BL2.1. Establir la relació existent entre les qualitats personals i la iniciativa emprendedora i d'esta amb les figures d'emprenedor, intraemprendedor i empresari. BL2.2. Reconéixer les característiques d'un pla d'empresa en laula i la seua importància com a ferramenta de la iniciativa emprendedora. BL2.3. Reconéixer de forma conjunta possibles punts de control que faciliten el seguiment de tasques d'un projecte d'empresa.	CSC SIEE SIEE SIEE CAA

Bloc 3: Pla econòmic i financer. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Pla d'inversions. Inversions en actiu no corrent i en actiu corrent. Fonts de finançament de les empreses. Externes (bancs, ajudes i subvencions, microcrèdits, <i>crowdfunding</i> , <i>business angels</i>) i internes (accionistes, inversors, aplicació de beneficis). Productes financers i bancaris per a pimes. Comparació. Planificació financer de les empreses. Estudi de viabilitat econòmicofinancer. Projecció de l'activitat. Instruments d'anàlisi. Ràtios bàsiques. Els impostos que afecten les empreses. El calendari fiscal. Fiscalitat i equitat.	BL3.1. Diferenciar ingressos i gastos d'una família mitjana valenciana per mitjà de casos pràctics i elaborar un pressupost domèstic d'acord amb necessitats bàsiques proposades. BL3.2. Reconéixer els diversos productes financers del mercat a través de les seues característiques bàsiques i identificar els principals actors financers. BL3.3. Utilitzar eficaçment les Tecnologies de la Informació i la Comunicació en el procés d'aprenentatge, per a buscar, seleccionar i organitzar informacions relacionades amb els continguts del curs, comunicant els resultats i conclusions en el suport més adequat.	CMCT SIEE CMCT SIEE CD CAA CCLI

Curs 2n ESO

Bloc 1: Autonomia personal, iniciativa emprendedora i innovació. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Autonomia. La iniciativa emprendedora: l'emprenedor i l'empresari en la societat. Qualitats i destreses de l'emprenedor.</p> <p>Autoconeixement. Interessos, aptituds i motivacions per a la carrera professional.</p> <p>Itineraris formatius i carreres professionals. El procés de presa de decisions. Procés de busca d'ocupació en empreses del sector.</p> <p>L'autoocupació.</p> <p>Els drets i deures dels treballadors.</p> <p>Dret del treball. Drets i deures derivats de la relació laboral. Contracte de treball. Negociació col·lectiva.</p> <p>Seguretat social. Obligació de cotitzar i acció protectora. Principals prestacions: Desocupació, Incapacitat Temporal i altres.</p> <p>Riscos laborals. Normativa. Gestió de la prevenció en l'empresa. Mesures de prevenció i protecció. Primers auxilis.</p>	<p>BL1.1 Reconéixer els interessos i les destreses d'autoconsciència (autoconfiança i autovaloració), autoregulació (ètica personal i adaptabilitat) i motivació (curiositat constructiva i impuls d'èxit) associades a la iniciativa emprendedora.</p> <p>BL1.2. Conéixer les fases del procés de presa de decisions i aplicar-les en les tasques d'aprenentatge del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3. Participar en equip de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i arribar a acords.</p> <p>BL1.4. Analitzar les relacions entre autonomia i treball col·laboratiu i proposar solucions a situacions plantejades relacionades amb el projecte d'empresa.</p> <p>BL1.5. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en mitjans digitals com ara pàgines web especialitzades registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment.</p> <p>BL1.6 Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites en l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	CSC SIEE
		SIEE
		CAA SIEE
		CSC SIEE
		CD
		CCLI

Bloc 2: Projecte d'empresa. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La idea de projecte d'empresa. Creativitat i innovació. Avaluació de la idea. L'entorn i la funció social de l'empresa. Emprenedoria social.</p> <p>Elements i estructura de l'empresa.</p> <p>El pla d'empresa. Estructura.</p>	<p>BL2.1. Establir de forma general la relació existent entre les qualitats personal i la iniciativa emprendedora amb les figures d'emprenedor, intraemprendedor i vinculats als diferents itineraris formatius.</p>	CSC SIEE

Tipus d'empresa segons la forma jurídica. L'elecció de la forma jurídica. Principals variables per a la determinar-ne l'elecció.	BL2.2. Descriure les característiques internes d'un projecte d'empresa a partir d'altres projectes enumerant les característiques internes i analitzar la seu relació amb l'entorn, així com la seu funció social.	SIEE CSC
Tràmits de posada en marxa d'una empresa.		
Ajudes i suport a la creació d'empreses		
Les activitats en l'empresa. La funció de producció. La funció comercial i de màrqueting.	BL2.3. Descriure les característiques de les tasques d'un projecte d'empresa i establir conjuntament punts de control que en faciliten el seguiment d'acord amb l'èxit pretès.	SIEE CAA
Informació en l'empresa. La informació comptable. La informació de recursos humans. Els documents comercials de cobrament i pagament.		
L'arxiu.		

Bloc 3: Pla econòmic i financer Curs 2n

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Pla d'inversions. Inversions en actiu no corrent i en actiu corrent.</p> <p>Fonts de finançament de les empreses. Externes (bancs, ajudes i subvencions, microcrèdits, <i>crowdfunding</i>, <i>business angels</i>) i internes (accionistes, inversors, aplicació de beneficis).</p> <p>Productes financers i bancaris per a pimes. Comparació.</p> <p>Planificació financer de les empreses. Estudi de viabilitat economicofinancera. Projecció de l'activitat. Instruments d'anàlisi. Ràtios bàsics.</p> <p>Els impostos que afecten les empreses. El calendari fiscal. Fiscalitat i equitat.</p>	<p>BL3.1. Diferenciar ingressos i gastos d'una pime per mitjà de casos pràctics i elaborar un pressupost bàsic d'accord amb propostes d'inversió.</p> <p>BL3.2. Distingir diversos productes financers del mercat descriuint les seues característiques bàsiques i identificar els principals organismes públics reguladors del sistema financer.</p> <p>BL3.3. Utilitzar eficaçment les Tecnologies de la Informació i la Comunicació en el procés d'aprenentatge, per a buscar, seleccionar i valorar informacions relacionades amb els continguts del curs, comunicant els resultats i conclusions en el suport més adequat.</p>	CMCT SIEE
		CMCT SIEE
		CD CAA CCLI

Curs 3r ESO

Bloc 1: Autonomia personal, iniciativa emprendedora i innovació. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Autonomia. La iniciativa emprendedora: l'emprenedor i l'empresari en la societat. Qualitats i destreses de l'emprenedor.</p> <p>Autoconeixement. Interessos, aptituds i motivacions per a la carrera professional.</p> <p>Itineraris formatius i carreres professionals. El procés de presa de decisions.</p>	<p>BL1.1. Reconéixer els interessos i les destreses d'autoconsciència, autoregulació i motivació associades a la iniciativa emprendedora i relacionar-los amb els diferents exercicis laborals: funcionariat, professionals liberals, professionals tècnics, acadèmics, etc.</p>	CSC SIEE

<p>decisions. Procés de busca d'ocupació en empreses del sector. L'autoocupació.</p> <p>Els drets i deures dels treballadors.</p> <p>Dret del treball. Drets i deures derivats de la relació laboral. Contracte de treball. Negociació col·lectiva.</p> <p>Seguretat social. Obligació de cotitzar i acció protectora. Principals prestacions: Desocupació, Incapacitat Temporal i altres.</p> <p>Riscos laborals. Normativa. Gestió de la prevenció en l'empresa. Mesures de prevenció i protecció. Primers auxilis.</p>	<p>BL1.2. Iniciar la composició d'un itinerari vital propi seguint els passos del procés de presa de decisions respecte a la carrera professional distingint els conceptes d'ocupació i autoocupació.</p> <p>BL1.3. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.4. Debatre sobre la importància de combinar autonomia i treball col·laboratiu i proposar solucions alternatives analitzant situacions plantejades preveient resultats iavaluar cada una de les solucions per a comprovar-ne la idoneïtat.</p> <p>BL1.5. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web especialitzades, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis en la xarxa.</p> <p>BL1.6 Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites en l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	CAA SIEE CSC CAA SIEE SIEE CSC CD CCLI
---	---	--

Bloc 2: Projecte d'empresa. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La idea de projecte d'empresa. Creativitat i innovació. Avaluació de la idea. L'entorn i la funció social de l'empresa. Emprenedoria social. Elements i estructura de l'empresa. El pla d'empresa. Estructura. Tipus d'empresa segons la forma jurídica. L'elecció de la forma jurídica. Principals variables per a la determinar-ne l'elecció. Tràmits de posada en marxa d'una empresa. Ajudes i suport a la creació d'empreses	BL2.1. Relacionar cada una de les figures d'emprendedor, intraemprendedor i empresari amb les qualitats personals i la iniciativa emprendedora vinculats als itineraris formatius professional i acadèmic.	CSC SIEE
	BL2.2. Reconéixer diversos models de plans de negoci i descriure els elements que constitueixen la seua xarxa logística com ara proveïdors, clients, sistemes de producció i comercialització i xarxes d'emmagatzematge, entre altres.	SIEE CSC

214

Les activitats en l'empresa. La funció de producció. La funció comercial i de màrqueting. Informació en l'empresa. La informació comptable. La informació de recursos humans. Els documents comercials de cobrament i pagament. L'arxiu.	BL2.3. Descriure les diferents tasques d'un projecte d'empresa, establint estratègies de control que en faciliten l'adequació a l'exèct pretès.	SIEE CAA
---	---	-------------

Bloc 3: Pla econòmic i financer. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Pla d'inversions. Inversions en actiu no corrent i en actiu corrent. Fonts de finançament de les empreses. Externes (bancs, ajudes i subvencions, microcrèdits, <i>crowdfunding</i> , <i>business angels</i>) i internes (accionistes, inversors, aplicació de beneficis). Productes financers i bancaris per a pimes. Comparació. Planificació financer de les empreses. Estudi de viabilitat econòmicofinancer. Projecció de l'activitat. Instruments d'anàlisi. Ràtios bàsiques.	BL3.1. Relacionar alguns indicadors financers bàsics amb els canvis en les condicions econòmiques i polítiques de l'entorn i explicar de quina forma poden afectar les famílies i les pimes.	CMCT SIEE CSC
Els impostos que afecten les empreses. El calendari fiscal. Fiscalitat i equitat.	BL3.2. Analitzar per mitjà de suposats ingressos i gastos personals i d'un xicotet negoci reconeixent les seues fonts i les possibles necessitats d'inversió a curt, mitjà i llarg termini i identificant les alternatives per al pagament de béns i serveis.	CMCT SIEE CSC
	BL3.3. Diferenciar entre inversió i préstecs de diners i justificar la seu adequació en projectes simulats. BL3.4. Utilitzar eficaçment les Tecnologies de la Informació i la Comunicació en el procés d'aprenentatge, per a buscar, seleccionar i valorar informacions relacionades amb els continguts del curs, comunicant els resultats i conclusions en el suport més adequat.	CSC SIEE CD CAA CCLI

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

LLenguatge i pràctica musical

1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'àrea Llenguatge i pràctica musical es concep com una continuació de la formació musical rebuda per l'alumnat en l'etapa anterior que li permet ampliar, desenrotllar i aplicar, amb autonomia i en contextos diversos, els coneixements que contribuïxen a l'adquisició d'una sòlida cultura musical. Considerant que la finalitat primordial de la música és la comunicació, pareix necessari que l'alumnat dispose de ferramentes que li permeten comprendre el fet musical.

Les disciplines musicals afavorixen l'educació integral de l'alumnat, ja que no sols desenrotllen la creativitat, la sensibilitat artística o el criteri estètic, sinó que també l'ajuden a adquirir els coneixements i les habilitats necessaris per a construir la seua personalitat, a desenrotllar el pensament crític i a convertir-se en ciutadans madurs, responsables i autònoms. Tal com demostraren nombrosos estudis publicats, la pràctica musical millora la memòria, la concentració, la psicomotricitat, el control de les emocions, l'autostima, les habilitats per a enfrontar-se a un públic o la capacitat per a treballar en grup.

El principal objectiu de la matèria Llenguatge i pràctica musical ha de ser despertar l'interès de l'alumnat per a participar en l'aprenentatge de forma activa, informada i lúdica, des dels diferents rols com a orient, intèpret o compositor, tant en la vida acadèmica com en la vida privada. L'ensenyança d'esta assignatura ha de partir dels coneixements previs, gustos i costums musicals de l'alumnat, i abordar-se des de la pràctica musical conscient i responsable, vinculada a la reflexió sobre els mitjans empleats i l'avaluació constant sobre el que es realitza. Estos principis, orientats al desenrotllament de les capacitats perceptives i expressives i a la comprensió del fet musical serviran com a base per a consolidar aprenentatges que transcendissin el context en què es van produir.

L'expressió i el llenguatge musical són els dos àmbits del coneixement entorn dels quals s'organitza la matèria, cosa que suposa un aprofundiment en els continguts ja treballats en els blocs "Escola" i "Interpretació" de l'etapa secundària, amb el llenguatge musical com a element vertebrador.

Els continguts estan estructurats en blocs diferenciatos a fi de facilitar-ne la comprensió. El primer bloc, "Destreses musicals", desenrotlla les capacitats auditives i les habilitats vocals i psicomotoras, buscant la millora dels resultats expressius a partir d'una major consciència corporal i un major coneixement de les característiques i funcionament. El segon bloc, "L'audició comprensiva", constitueix l'inici del procés d'interiorització de les estructures i els elements del llenguatge musical, amb el suport de la lectoescritura musical. El tercer bloc, "Teoria musical", oferix el vocabulari necessari per a un correcte entendiment i utilització del llenguatge musical. El quart bloc, "La creació i la interpretació", desenrotlla, d'una banda, l'exploració creativa dels elements musicals a través de la improvisació, la creació d'arreglaments i la composició i, d'una altra, l'expressió musical a través d'un repertori ampli i variat que permet l'aplicació i reforç dels coneixements del llenguatge musical adquirits. El quint bloc, "Les tecnologies aplicades al so", promou l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a suport a la creació i interpretació musical. Les TIC són un important recurs per a l'educació auditiva, així com per a la comunicació i l'obtenció d'informació sobre músiques de tots els estils i cultures. El sext bloc, denominat "Elements transversals a la matèria", incorpora elements comuns a totes les àrees per al desenrotllament de les competències transversals, i complementa els continguts de la matèria.

Atés que els diferents blocs i àmbits de la matèria (expressió i llenguatge musical) es complementen, interactuen i es desenrotllen mútuament, s'ha de mantindre l'enfocament global d'etapes anteriors i organitzar els continguts de forma combinada en les diferents activitats d'ensenyança i aprenentatge. La comprensió dels elements morfològics i sintàctics del llenguatge musical millora, al seu torn, les capacitats expressives per mitjà de la interpretació i la creació musical, completant així el procés d'adquisició d'un llenguatge propi. De la mateixa manera, l'ús adequat del llenguatge musical com a instrument de comunicació ha de potenciar-se des de l'audició comprensiva, la memòria musical i la pràctica vocal i instrumental, amb el suport de la lectoescritura musical per a fixar i enriquir els elements lingüístics.

Respecte a les competències clau, la matèria Llenguatge i pràctica musical contribuïx de manera especial a l'adquisició de la competència en consciència i expressions culturals. Una millor comprensió del fet musical des de l'audició, la interpretació i la creació afavorixen la consideració de la música com a font d'enriquiment

216

personal. L'expressió artística a partir de l'aprofundiment en el coneixement del llenguatge musical permet expressar i compartir noves idees i sentiments amb una actitud oberta i respectuosa. Respecte a la competència en comunicació lingüística, des de la matèria es desenrotllen destreses a través de la lectura i la producció de textos, així com l'expressió de fets i opinions per mitjà de l'escola i el diàleg. D'altra banda, en la mesura que és un llenguatge amb un codi propi, la música contribuïx a l'aprenentatge d'un vocabulari específic. Quant a la competència digital, des del bloc "Les tecnologies aplicades al so" es practica la busca, la selecció i la transformació de la informació musical, així com l'audició d'obres de diferents estils i èpoques. També es promou l'ús d'aplicacions informàtiques per a l'educació auditiva. Tenen una gran importància en l'àrea les aplicacions d'edició d'àudio i d'edició de partitures, ja que suposen un reforç fonamental per a l'expressió musical. La matèria desenrotlla al seu torn la competència en matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia mitjançant la representació dels paràmetres sonors en la partitura que reflectisca els atributs, les relacions temporals i les proporcions de diversos elements musicals. Pel que fa a les competències socials i cíviques, la participació en activitats musicals, especialment interpretació i creació en grup, promou l'adquisició d'habilitats de relació. Les experiències col·lectives oferixen l'oportunitat de coordinar les accions i els esforços propis amb els del grup i responsabilitzar-se dels resultats. Quant a la competència en el sentit de la iniciativa i esperit emprendedor, es potencien les habilitats de planificació i elaboració de tasques personals i col·lectives. També es promou la competència en aprendre a aprendre al desenrotllar l'aprenentatge autònom, la reflexió i l'anàlisi, així com un alt grau de motivació per a assolir els objectius proposats a través dels projectes d'àrea.

Respecte als elements transversals, la "comprensió lectora", així com "l'expressió oral" i "l'expressió escrita" tenen una presència destacada des de la matèria, ja que l'ús del llenguatge verbal en totes les seues modalitats comunicatives és un element fonamental per a comprendre, analitzar i valorar els processos vinculats a un llenguatge no semàntic com el musical. La comunicació audiovisual està present en l'aula a través dels abundants recursos específics en suport audiovisual: concerts, òperes, musicals, etc. Quant a les TIC, la seua presència està reforçada per un bloc de continguts específic. I pel que fa a l'emprenedoria i l'educació cívica i constitucional, s'hi contemplen a partir del treball col·laboratiu necessari en les tasques d'interpretació i creació grupal, en les quals el respecte i els valors cívics són essencials.

En el segle XXI els sistemes educatius han de donar resposta a les necessitats dels ciutadans i adaptar-se als requeriments de la vida contemporània. Per això, en línia amb les recomanacions del Parlament Europeu, s'han d'incorporar plantejaments metodològics coherents amb el desenrotllament de les competències, les quals han d'integrar-se amb la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació de la pràctica docent. Es proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i evaluació que han de suposar un canvi en el paper de l'alumnat com a protagonista del seu aprenentatge. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en la realització de tasques. El rol del docent s'ha d'orientar al disseny de situacions d'aprenentatge que afavorisquen l'aplicació dels coneixements apresos. Hui més que mai és necessari incorporar a les aules els últims avanços que desenrotllen les ciències de l'educació. El treball competencial, lluny del mètode únic, convida a la integració dels diversos mètodes actius d'ensenyança: el treball cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'estudi de casos, etc.

L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora del procés d'ensenyança-aprenentatge. Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaliació en contextos reals. La seua sintaxi permet una millor selecció dels instruments més adequats (prove objectives, entrevistes, qüestionaris, escales d'observació, etc.) per a avaluar els diferents tipus de continguts. Les rúbriques són un instrument molt apropiat per a valorar els treballs d'investigació i les produccions de les i dels alumnes, atés que aporten objectivitat i precisió a l'avaluació. Igual que els portafolis, faciliten l'autoavaluació i la coavaluació entre iguals i, per tant, la reflexió crítica per a aconseguir l'autonomia de l'alumnat. Per la seua banda, les diferents proves (escrites o orals) són molt útils per a avaluar els continguts conceptuais. L'avaluació competencial requereix varietat i adequació en l'ús d'instruments d'avaluació perquè cap tipus de continguts quede al marge. D'esta manera s'aconsegueix un procés complet i una avaluació autèntica, necessària per a millorar els models d'ensenyança-aprenentatge.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Llenguatge i pràctica musical

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Destreses musicals. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>L'aparell fonador. Reconeixement dels seus òrgans i funcions, a través del visionat de vídeos.</p> <p>Realització d'exercicis per a l'adquisició de la tècnica vocal basats en la relaxació, la respiració, l'emissió, l'afinació, l'articulació, etc.</p> <p>Reproducció vocal, a partir de l'audició d'intervals, models melòdics senzills, acords arpegiats, a partir de diferents altures.</p> <p>Interpretació vocal de fragments musicals adaptats al nivell, amb una correcta tècnica vocal i afinació, aplicant les indicacions relatives a l'expressió, dinàmica i agògica, presents en la partitura.</p> <p>Interpretació vocal o instrumental, de fórmules rítmiques bàsiques originades pel pols binari o ternari, les seues variants, grups de valoració especial, canvis de compàs, la síncope, l'anacrusi, etc.</p> <p>Interpretació vocal o instrumental, d'estructures i desenrotllaments rítmics i melòdics simultanis de fragments o peces breus, amb canvi de compàs o sense, en un temps establert, per al desenrotllament de la lateralitat i la dissociació motriu.</p> <p>Pràctica de la lectura i escriptura musical tant melòdicament com harmònicament, utilitzant les claus de Sol i Fa en quarta.</p> <p>Reconéixer la importància de la lectura i l'escriptura musical per a aprofundir en l'aprenentatge del llenguatge musical.</p>	<p>BL1.1. Producir estructures rítmiques i polirítmiques, intervals, escales, esquemes melòdics i polifònics, així com acords diversos, en un temps establert, de forma individual o conjunta, amb suport de la partitura i sense, i millorar la tècnica vocal i instrumental segons les possibilitats de partida.</p>	CEC

Bloc 2: L'audició comprensiva. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Reconeixement auditiu del pols d'una obra o fragment, així com de l'accent periòdic, i interiorització per a mantindre'l durant breus períodes de silenci.</p> <p>Identificació auditiva d'aspectes rítmics, melòdics, tonals, modals, cadencials, formals, texturals, etc., de les obres escoltades o interpretades.</p> <p>Identificació auditiva de les característiques pròpies de cada estil o gènere musical, tant les que tenen com a fonament el llenguatge de la música culta,</p>	<p>BL2.1. Descriure els trets característics de les obres escoltades i interpretades, de diferents gèneres i estils per a una millor comprensió i gaudi.</p>	CEC
	<p>BL2.2. Identificar auditivament intervals, acords, fragments melòdics, esquemes rítmics i de combinacions dels dits elements, i fer la transcripció</p>	CEC CAA

<p>com les que tenen com a fonament els llenguatges musicals contemporanis, el jazz, el rock i el flamenc.</p> <p>Identificació auditiva i sobre partitura dels instruments i agrupacions més rellevants en les obres escoltades.</p> <p>Descripció del mode de producció del so en cada cas concret i la pertinença a famílies i subfamílies.</p> <p>Audició d'obres musicals, seguint la partitura i pràctica de la lectura i escriptura musical com a suport a l'audició.</p> <p>Interès, respecte i curiositat per la diversitat de propostes musicals, així com pels gustos musicals d'altres persones.</p> <p>El ritme en la música</p> <p>Discriminació auditiva, transcripció i anàlisi de ritmes binaris i ternaris, simples i complexos, regulars i irregulars.</p> <p>Transcripció en partitura de diversos esquemes rítmics que incloguen notes a contratemps, síncopes i grups de valoració especial.</p> <p>Descripció dels diferents tempos i canvis de moviment escoltats adoptant una terminologia musical adequada.</p> <p>Identificació auditiva i gràfica dels matisos d'articulació: <i>legato</i> i <i>staccato</i>.</p> <p>La melodia</p> <p>Reconeixement auditiu d'intervals consonants i dissonants a partir de l'escala diatònica.</p> <p>Les escales. Discriminació auditiva del tipus d'escala</p> <p>Audició i lectura d'escales pentatòniques i cromàtiques.</p> <p>Audició de melodies de distinta interval·lització i caràcter, i expressió verbal de les sensacions i emocions generades.</p> <p>Identificació d'errors o diferències entre un fragment escrit i el que s'esculta. Dictat rítmic i melòdic.</p> <p>L'harmonia</p> <p>Consonància i dissonància. Reconeixement d'acords majors, menors, augmentats, disminuïts i de 7a. Audició d'acords de 7a i 9a.</p> <p>Identificació auditiva i anàlisi en la partitura de diverses seqüències cadencials.</p> <p>Audició i diferenciació d'acords i arpegi mitjançant l'audició de peces de diferents estils, amb suport de partitures.</p> <p>La forma musical</p>	<p>dels dits elements a una partitura.</p>	
--	--	--

<p>Anàlisi de la sintaxi i diferents principis de configuració de la forma en obres de diversos estils.</p> <p>Pràctica de la lectura d'obres musicals utilitzant partitures per a seguir-les. Valorar la importància de la lectura i l'escriptura musical per a aprofundir en l'aprenentatge del llenguatge musical.</p>	
---	--

Bloc 3: La Teoria musical. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació dels diferents tipus de notació al llarg de la història fins a la música contemporània, a partir de la reproducció de partitures originals, inclosa la notació en l'Edat Mitjana i Contemporània.</p> <p>Reconeixement i aplicació de les normes en la notació referides a l'altura i alteracions, la duració, les abreviatures i els signes de repetició i les claus.</p> <p>Identificació dels diferents tipus de ritmes: binari/ternari, simple/compost, de començament anacrústic, tètic i acèfal, de final masculí i femení, de valoració especial, síncope, contratemps i poliritmia.</p> <p>Identificació, classificació i ocupació dels diferents tipus de compassos.</p> <p>Reconeixement, classificació i producció de diferents tipus d'intervals, així com la seua descripció qualitativa i quantitativa.</p> <p>Reconeixement, classificació i producció dels diferents tipus d'escales, incloses la cromàtica, la pentatònica, l'hexàtona i la del blues.</p> <p>Reconeixement dels diferents modes i la classificació en distintes èpoques històriques: modes grecs, modes gregorians, modes del Renaixement, etc.</p> <p>Identificació i ocupació dels diferents termes i signes utilitzats en l'expressió agògica: uniformes, graduals, momentanis, de canvi sobtat, de retorn al moviment. Fermata.</p> <p>Identificació i ocupació dels diferents termes i signes utilitzats en l'expressió dinàmica: matisos uniformes (<i>pp-ff</i>), graduals i canvis bruscos.</p> <p>Reconeixement dels termes i signes d'accentuació, d'articulació i fraseig, expressius bàsics d'interpretació, així com del caràcter.</p> <p>Identificació i ànalisi dels elements bàsics de la tonalitat. Els graus tonals, tipus de modulació i el concepte d'atonalitat. Armadures (orde de sostinguts i bemolls). Les tonalitats veïnes.</p> <p>Els acords, inclosa la classificació i disposició de tetrades.</p> <p>Ànalisi dels diferents tipus de cadències i les seues funcions.</p>	<p>BL3.1. Reconéixer, a través de partitures convencionals i contemporànies, els termes i signes del llenguatge musical referits al ritme, la melodia, l'harmonia, la forma i l'expressió musical.</p>	CEC

<p>Identificació i descripció de notes estranyes a l'acord i notes d'adorn.</p> <p>Fonaments bàsics d'acústica musical. El fenomen fisicoharmònic.</p> <p>Descripció dels diferents sistemes d'afinació: sistema temperat, de Zarlino, de Pitagòres i de Holder.</p> <p>Organologia: classificació dels instruments i agrupacions instrumentals.</p> <p>Instruments transpositors.</p> <p>El transport musical i les seues aplicacions.</p> <p>Reconeixement de la forma amb suport de la partitura. Identificació de frases, semifrases i motius, així com tipus de començaments i final. La repetició, la variació i el contrast.</p> <p>Reflexió sobre la importància de la forma com a mostra fonamental de la presència dels principis artístics d'unitat/varietat i equilibri/contrast en una obra</p> <p>Identificació i descripció de formes simples i la resta de representatives de la música culta.</p> <p>Gènere musical: instrumental/vocal, culta/folklòrica/lleugera, religiós/profà, de cambra/simfònic, representada, funcional, descriptiva, programàtica, abstracta, per a la imatge, escènica, etc.</p> <p>Reconeixement, en diferents suports, dels element bàsics del llenguatge musical, inclosos els signes gràfics contemporanis.</p> <p>Valoració del llenguatge musical com a llenguatge universal capaç de transmetre un missatge artístic.</p>		
---	--	--

Bloc 4: La creació i la interpretació. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Interpretació de variacions de fòrmules rítmiques conegudes i improvisació lliure, amb el pols i el compàs del fragment escoltat, de manera individual i conjunta.</p> <p>Improvisació d'estructures rítmiques sobre un fragment escoltat de manera individual i conjunta.</p> <p>Interiorització del pols. Realització de ritmes a través de la pràctica d'activitats de dansa i moviment evolucionant en l'espai, i component figures harmonioses acords amb el caràcter de la música.</p> <p>Improvisació de coreografies, de forma individual i en grup, aplicant</p>	<p>BL4.1. Prodir corporalment exercicis psicomotoris i estructures rítmiques sobre un fragment escoltat, de manera individual i conjunta, i incorporar moviment coreogràfic, mostrant una actitud respectuosa com a espectador i com a intèpret.</p> <p>BL4.2. Crear melodies tonals i modals, individual o col·lectivament, i interpretar de memòria fragments d'obres seleccionats prèviament, superant les inhibicions per a controlar la por escènica.</p>	CEC SIEE CSC
		CEC SIEE CAA

<p>elements musicals i expressius treballats.</p> <p>Creació de coreografies grupals adequant-ne la concepció al caràcter formal i expressiu d'una obra creada a partir d'una melodia donada o composta prèviamente.</p> <p>Respecte com a espectador i intèrpret de totes les propostes musicals i coreogràfiques.</p> <p>Interpretació vocal, instrumental i amb el cos, de formules rítmiques basadas en combinacions d'accentuació, canvis de compàs i diferents tempos, buscant la correcció en la interpretació de contratemps i polirítmies.</p> <p>Interpretació amb l'instrumental d'aula amb una tècnica correcta.</p> <p>Interpretació de peces vocals, instrumentals i de percussió corporal a diverses veus, mostrant un domini en la interpretació.</p> <p>Ampliació del repertori de cançons i peces vocals, instrumentals i de percussió corporal, desenrotllant esperit crític, capacitat de memorització, sensibilitat musical i capacitat expressiva.</p> <p>Interpretació memoritzada d'obres instrumentals i vocals, adequades al nivell, de fragments d'obres seleccionats prèviamente, amb acompanyament o sense.</p> <p>Creació de peces musicals sobre escales de diferents estils i tonalitat, de forma individual i en grup.</p> <p>Creació i interpretació de melodies tonals i modals, a partir d'elements morfològics del llenguatge musical proposats, refermant i ampliant el domini dels elements musicals.</p> <p>Valoració de les aportacions del grup i desenrotllament d'un esperit crític.</p> <p>Elaboració d'arreglaments per a cançons senzilles.</p> <p>Coneixement del repertori treballat i capacitat de memorització, sensibilitat musical i capacitat expressiva.</p> <p>Pràctica de tècniques per a controlar la por escènica.</p> <p>Respecte com a espectador i intèrpret de totes les propostes musicals.</p>		
---	--	--

Bloc 5: Les tecnologies aplicades al so. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La música en les produccions audiovisuals: el cinema musical, el musical, l'òpera.	BL5.1. Elaborar projectes sonors i musicals, utilitzant distints recursos digitals i aplicacions informàtiques d'àudio i vídeo per a l'educació auditiva i	CEC CD

<p>La música en els mitjans de comunicació i els videojocs. Evolució dels formats utilitzats i tractament.</p> <p>Utilització d'aplicacions informàtiques i dispositius electrònics per a l'audició, improvisació i interpretació de peces diverses.</p> <p>Edició de partitures per mitjà de programes informàtics, aplicacions per a dispositius mòbils i ferramentes web.</p> <p>Components d'un estudi de gravació: ordinadors, programari, taules de mescles, monitors, microfonia, etc.</p> <p>Gravació i edició de vídeo digital. Principis i elements bàsics del llenguatge audiovisual.</p> <p>Fer projectes en què intervinguen sistemes de gravació i processament del so, així com creació de produccions musicals i audiovisuals en diferents contextos, dins i fora del centre.</p> <p>Sonorització d'imatges, mitjançant diaporames, espots publicitaris, i fragments cinematogràfics, per mitjà de fragments musicals preexistents o de creació pròpia.</p> <p>Experimentació a partir de la síntesi del so: el mostreig (<i>samplers</i>), multípistes, etc.</p> <p>Els recursos tecnològics en la música d'avanguarda.</p> <p>Utilització de programari musical per a visualitzar les característiques acústiques del so; transmissió sonora, paràmetres de les ones sonores, el timbre dels instruments i de les veus, etc.</p> <p>Utilització de les xarxes i serveis d'àudio i vídeo de la web social per a compartir creacions i interpretacions.</p> <p>Utilització de les llicències <i>Copyright vs Copyleft, Creative Commons</i>.</p> <p>Atenció i manteniment dels instruments electrònics, dispositius mòbils i ordinadors.</p>	<p>l'expressió musical, de forma autònoma i crítica, respectant les normes i les llicències d'ús i difusió.</p>	<p style="text-align: center;">SIEE</p>
--	---	---

Bloc 6: Elements transversals a la matèria. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació, memorització i retenció de la informació. Tipus de text: descriptius, instructius, expositius i de manera especial argumentatius.	BL6.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.	CCLI CAA

<p>Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i de les pauses. Normes gramaticals Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge. Glossari dels termes conceptuels del nivell educatiu. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text. Lectura i escriptura de textos narratius, descriptius, instructius, expositius i sobretot argumentatius. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura. Formats de presentació Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de busca i selecció de la informació Procediments de síntesi de la informació Procediments de presentació de continguts Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Imaginació i creativitat Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat</p>	<p>BL6.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu, i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu, i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL6.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant-ne els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu, i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-n adequadament la procedència.</p> <p>BL6.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA
--	--	--

<p>Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític. Pensament mitjans-fí Pensament alternatiu Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i dels recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibrat d'oportunitats i de riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Aurtoconeixement d'aptituds i d'interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Assumpció de distints rols en equips de treball. Lideratge. Pensament de perspectiva Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Estratègies de motivació i automotivació. Tècniques d'escola activa Diàleg igualitari. Conerixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Responsabilitat i sentit ètic. Ferramentas digitals de busca i visualització. Busca en blogs, wikis, fòrums, banques de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades o mitjançant la sindicació de fonts de continguts (RSS), etc. Estratègies de filtrat en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup per tal de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p>	<p>durant el desenrotllament, prendre decisions raonades, i assumir riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les conseqüències.</p> <p>BL6.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, i descriure accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL6.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL6.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos, perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres, generar implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias, actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL6.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en mitjans digitals, com xarxes socials, banques de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia o bases de dades especialitzades, etc., i registrar-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL6.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques, com ara el ciberassetjament.</p>	SIEE CAA SIEE CSC SIEE CAA CD CD CSC
---	---	--

<p>Compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Servicis de la web social, com blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu, i d'altres, de les males pràctiques, com ara el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció del públic.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Ferramentes de producció digital en la web.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p>	<p>BL6.14. Crear i editar continguts digitals, com documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals, amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a una millor comprensió dels continguts treballats, i conéixer com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	<p>CD</p>
--	---	-----------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència en comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència en aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

MÚSICA

ESO

INTRODUCCIÓ

La música és una manifestació artística inherent al ser humà des dels seus orígens, i constitueix un dels tres més característics de qualsevol societat o cultura. Com a llenguatge i mitjà de comunicació no verbal és un element molt present al llarg de la vida de les persones, per la qual cosa la seua inclusió en l'educació té un valor fonamental. Igual que altres llenguatges artístics, servix com a mitjà d'expressió d'idees, pensaments i emocions.

En l'actualitat, la música és un dels principals referents d'identificació juvenil. Els ràpids avanços tecnològics dels últims temps l'han convertit en un producte de consum massiu. S'han multiplicat i simplificat els modes d'accés a les fonts, així com a les diverses formes de creació i interpretació musical: Internet, dispositius mòbils, reproductors d'àudio o videojocs. En la societat de la informació i la comunicació és fonamental fer un ús creatiu, al mateix temps que responsable i crític, d'eixes noves ferramentes tecnològiques. L'educació musical contribueix al desenvolupament integral de la persona, fomentant l'atenció, la memòria, la sensibilitat estètica, la reflexió i la creativitat; promou l'autoconeixement i la maduresa emocional, aspectes fonamentals per a refermar la pròpia identitat, en una etapa d'importants canvis com és l'adolescència. La matèria també afavorix el treball col·laboratiu i el desenvolupament de valors com l'esforç, la constància, el respecte a l'altre o l'assumpció de responsabilitats.

Oferir a l'alumnat un vocabulari que permeta la descripció de fenòmens musicals, una comprensió del llenguatge musical com a mitjà d'expressió artística, una sensibilitat cap a l'expressió musical i l'enteniment de la música com un fenomen imbricat en la societat són, entre altres, els objectius d'esta matèria.

La rellevància de la música en la societat valenciana a través de diverses institucions i iniciatives, conforma una infraestructura que predisposa al gaudi i la participació directa en el fet musical. Sens dubte, este ric entorn sonor és un important tret diferencial que ha de tindre un reflex adequat en l'ensenyença obligatòria. Els centres han d'obrir-se a l'exterior i promoure la col·laboració amb les entitats pròximes, a través de diferents propostes (audicions, concerts, xarrades...) que impliquen l'alumnat i les seues famílies.

Els diferents contextos de l'educació musical: personal, acadèmic, social i professional, es potencien entre si tant en l'àmbit cultural com en la vida quotidiana. La recuperació de les nostres tradicions i repertori, junt amb la implicació de l'alumnat amb diferents rols (com a intèpret, creador, consumidor...) i el gran nombre d'institucions que faciliten la continuïtat acadèmica i professional, afavorixen el disseny de tasques i la creació de productes musicals de gran valor social que resulten motivadors.

Enfront del caràcter més global i vivencial de l'Educació Artística en Primària, el plantejament de l'àrea de Música en Secundària permet una aproximació més diferenciada i analítica, tenint en compte les característiques evolutives de l'alumnat quant a nivell d'abstracció. Esta diferenciació no impedeix, no obstant això, que l'enfocament de la matèria continue sent semblant, articulant-se entorn dels dos eixos fonamentals de l'educació musical: la percepció i l'expressió. Ambdós eixos estan estretament vinculats a través del llenguatge musical, que actua com a element vertebrador. Els continguts de l'àrea s'han organitzat en cinc blocs: "Interpretació i creació", "Escola", "Contextos musicals i culturals", "Música i tecnologia" i "Elements transversals a la matèria". Tots els blocs estan interrelacionats i els diferents tipus de continguts han de treballar-se en pau de forma integrada, perquè els dos eixos de percepció i expressió es potencien entre si.

El desenvolupament del domini del llenguatge musical segueix un procés semblant al de qualsevol llengua materna, per la qual cosa la percepció constitueix l'inici del procés educatiu. Des del bloc "Escola" s'adquirixen i interioritzen les estructures sonores i els elements del llenguatge musical, necessaris per a la seua comprensió, utilització i gaudi. En "Contextos musicals i culturals" es relaciona el patrimoni musical amb la cultura i la història, a través de l'evolució dels elements musicals en els diferents estils. Quant a la seua seqüènciació temporal, en compte de seguir la línia cronològica habitual des de l'Edat Mitjana, els períodes històrics s'han organitzat començant pels estils de l'Edat Moderna (Renaixement, Barroc i Classicisme), més assimilables a la maduresa cognitiva de l'alumnat.

El bloc "Interpretació i creació" desenvolupa aquelles capacitats vinculades a l'expressió vocal i instrumental, al moviment i la dansa. Es pretén aconseguir un domini bàsic de les tècniques requerides per al cant i la interpretació instrumental, així com els ajustos rítmics i motors associats al moviment. La creació musical, per la seua banda, remet a l'exploració i combinació dels sons per mitjà de la improvisació, l'elaboració d'arranjaments musicals i la composició individual i col·lectiva. El bloc "Música i tecnologies" promou el coneixement i l'ús de les noves tecnologies en relació a la música, aspecte d'especial importància en l'etapa degut a la presència que estes tenen en la vida quotidiana de l'alumnat. El bloc "Elements transversals a la matèria" aporta alguns elements comuns a totes les àrees per al desenvolupament de les competències transversals, complementant els mateixos continguts de la matèria.

En quart curs, en el que la matèria és opcional, es manté la mateixa estructura de blocs per a donar continuïtat a l'etapa, aprofundint en alguns continguts, especialment els vinculats amb les funcions de la música i les professions amb ella relacionades així com la seua relació amb altres llenguatges artístics i mitjans d'expressió.

Els criteris d'avaluació permeten mantindre la continuïtat amb l'etapa primària i obtindre evidències de l'exercici esperat per a cada nivell. En la seua redacció inclouen processos de diferent complexitat, i fan referència a continguts de diferent tipus i naturalesa de l'execució, assegurant així un aprenentatge acumulatiu en relació als estàndards d'aprenentatge.

Respecte a les competències clau, atés el seu caràcter integral, l'àrea de Música contribuix al desenrotllament de totes elles, però sobretot a la competència "Consciència i expressions culturals" en tots els aspectes que la configuren. Fomenta la capacitat de percebre, comprendre i enriquir-se amb les produccions musicals: una millor comprensió del fet musical afavorix la seua consideració com a font d'enriquiment personal. El contacte amb les principals obres de cada període promou la creació d'una identitat cultural. Es potencien actituds obertes i respectuoses, i s'ofereixen elements per a l'elaboració de juís fonamentats respecte als distints gèneres i estils. La interpretació musical, la improvisació i la composició, individual i en grup, permeten expressar idees i sentiments, i adquirir habilitats de cooperació. Finalment, valors com l'esforç, la constància i la disciplina són requisits necessaris per a la creació de qualsevol producció musical de qualitat.

Respecte a la competència en "Comunicació lingüística", en la mesura que constitueix un llenguatge propi amb un codi específic, la matèria de Música contribuix a l'adquisició i ús d'un vocabulari musical bàsic. Des de l'expressió vocal, es potencien destreses relacionades amb la producció de la parla i l'articulació correcta del so. Per mitjà del cant es contribueix al coneixement i gaudi de les llengües, afavorint la interiorització de les estructures lingüístiques, així com l'ampliació dels vocabularis.

En relació a la "Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia", la representació dels paràmetres sonors en la partitura pretén reflectir els atributs, les relacions temporals i les proporcions dels diversos elements musicals. El so com a fenomen físic s'aprecia i es comprén millor des de l'experiència de l'escolta i l'expressió musical. A més, els continguts relacionats amb la tècnica vocal i instrumental incidixen en el desenrotllament d'esta competència evitant possibles problemes posturals i/o vocals derivats d'un ús incorrecte del cos.

La matèria de Música contribuix de manera directa al desenrotllament de la "Competència digital". La busca, selecció i utilització d'informació musical a través dels mitjans i fonts adequades, així com el coneixement del maquinari i el programari musical, dels formats d'àudio digital i de les tècniques de tractament del so afavorixen la seua adquisició. Mereixen especial consideració les diferents formes de participació quant a la creació i difusió de continguts musicals, tenint en compte qüestions ètiques com la identitat digital, els drets d'autor, les llicències d'ús o les normes d'interacció digital.

Quant a la competència "Aprendre a aprendre", a través de l'escolta es potencien capacitats fonamentals per a l'aprenentatge autònom com l'atenció, la concentració i la memòria, la reflexió i l'anàlisi. D'altra banda, totes les activitats d'expressió i creació musical requerixen de la presa de consciència sobre les pròpies possibilitats així com la gestió eficaç del temps i dels recursos. En estos processos és imprescindible un alt grau de motivació, així com estratègies de planificació i evaluació per a assolir els objectius proposats.

La matèria de Música també contribuix a l'adquisició de les "Competències socials i cíviques". La participació en activitats musicals, especialment les d'interpretació i creació en grup, promou l'adquisició d'habilitats de relació social. Les experiències col·lectives oferixen l'oportunitat de coordinar les accions i esforços propis amb els del grup, responsabilitzant-se dels resultats. La participació en concerts solidaris afavorix "l'aprenentatge servici" i la interacció amb la societat. Per la seua banda, la presa de contacte amb una àmplia varietat de música afavorix la comprensió de diferents cultures, desenrotllant valors de tolerància, superació de prejuïs i interès per la diversitat i la comunicació intercultural.

Finalment, la música contribuix notablement a desenrotllar la competència "Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor", ja que es posen en joc habilitats de planificació, innovació i gestió de projectes a través del desenrotllament de la imaginació i la creativitat. La creació de cançons i coreografies, la selecció i preparació del repertori d'un concert i la creació d'un musical o una òpera escolar, són alguns dels molts projectes a desenrotllar des de l'àrea. En tots ells es promouen habilitats com l'assumpció de riscos, la resolució de problemes, el pensament crític, la perseverança, el sentit de la responsabilitat, l'autoavaluació i la capacitat de lideratge, factors clau per a l'adquisició d'esta competència.

Respecte als elements transversals, tots ells estan implícits i relacionats d'alguna manera amb diversos continguts de l'àrea. La "Comprensió lectora", així com l'"Expressió oral" i l'"Expressió escrita" tenen una presència destacada en quant complementen, des del llenguatge verbal, els processos bàsics d'adquisició del mateix

llenguatge musical. Respecte a la "Comunicació audiovisual", també està present en nombrosos recursos específics en suport audiovisual i a través de la presència de la música en els mitjans audiovisuals (cine, publicitat, vídeos...) El llenguatge audiovisual constitueix en si mateix un contingut a l'hora d'anàlitzar i crear obres pròpies, però també és un recurs per a estimular i afavorir l'educació musical amb el reforç de la imatge. Les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) compten amb un bloc de continguts específic per al seu ús. Igualment, elements com l'"Emprenedoria" i l'"Educació cívica i constitucional" es treballen per mitjà de projectes col·laboratius en què el respecte i els valors cívics són essencials per a aconseguir un resultat òptim. L'àrea de Música contribuix, a més, a desenrotllar altres elements transversals com el "Desenrotllament sostenible i el medi ambient" a través de l'ús racional dels recursos o per mitjà de la construcció d'instruments musicals amb materials de reciclatge. Respecte als "Riscos d'exploitació i abús sexual", sensibilitzant l'alumnat per al reconeixement d'obres musicals que les mostren i estimulant la producció d'altres que les denuncien. Quant a la "Protecció davant d'emergències i catàstrofes", coneixen per endavant els plans d'autoprotecció de teatres i auditoris. En relació a les "Situacions de risc derivades de l'ús de les TIC", prenen precaucions a l'hora realitzar investigacions o de compartir produccions musicals a través de la xarxa.

En la societat de la informació i la comunicació els sistemes educatius han de donar resposta a les necessitats dels ciutadans del segle XXI i adaptar-se als requeriments de la vida contemporània. Per això, en línia amb les recomanacions del Parlament Europeu, han d'incorporar-se plantejaments metodològics coherents amb el desenrotllament de les competències, les quals han d'integrar-se amb la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació de la pràctica docent. Es proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i evaluació que han de suposar un canvi en el paper de l'alumnat com a protagonista del seu aprenentatge. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquerit a través de la participació activa en la realització de tasques. El rol del docent ha d'orientar-se al disseny de situacions d'aprenentatge que afavorisquen l'aplicació dels coneixements apresos i la promoció de l'activitat dels estudiants.

Hui més que mai és necessari incorporar a les aules els últims avanços que desenrotllen les ciències de l'educació. Només així podrem consolidar el dret de tots i totes a la millor educació possible. L'aprenentatge dialògic entén que les persones aprenen a partir de les interaccions amb altres. Les tertúlies dialògiques musicals constitueixen una poderosa ferramenta per a compartir opinions i sentiments després de l'escola i l'anàlisi musical. Per la seua banda, l'aprenentatge situat, emfatixa la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, vinculades a un determinat context. L'àrea de música, com a àrea artística, oferix moltes oportunitats per a interactuar amb l'entorn i contextualitzar el treball d'aula, desenrotllant l'aprenentatge servici a través de la participació en concerts benèfics, campanyes de conscienciació per mitjà de *lipdubs*, *flashmobs*, etc. El treball competencial, lluny del mètode únic, invita a la integració dels diversos mètodes actius d'ensenyança: el treball cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'estudi de casos, etc.

La seqüènciació de continguts no ha de plantejar-se a partir de la lògica interna de la música com a ciència o àrea de coneixement, sinó des d'una perspectiva psicopedagògica, segons la qual el principi metodològic fonamental ha de ser la trobada activa i conscient amb la música, procurant que siga de la major qualitat i varietat possible. Els diversos procediments d'escola i expressió musical constituixen la porta d'accés a un saber fer des de l'àrea, que partix dels interessos de l'alumnat i del seu grau de maduresa. Això permet generar valors i actituds de gaudi cap a les propostes que acosten i inviten l'alumnat a la comprensió dels fets i principis musicals d'una forma progressiva i natural. D'esta manera, l'enfocament epistemològic tradicional no obstaculitza l'aprenentatge significatiu de la matèria. L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora del procés d'ensenyança-aprenentatge. Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge amb l'objectiu de possibilitzar-ne l'observació i evaluació en contextos reals. La seua sintaxi permet una millor selecció dels instruments més adequats (provees objectives, entrevistes, qüestionaris, escales d'observació, etc.) per a avaluar els diferents tipus de continguts. Les rúbriques són un instrument molt apropiat per a valorar els continguts procedimentals de l'àrea, atés que aporten objectivitat i precisió a l'avaluació. Igual que els portafolis, faciliten l'autoavaluació i la coavaluació entre iguals i, per tant, la reflexió crítica per a aconseguir l'autonomia de l'alumnat.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüençiat de forma progressiva per a afavorir la seua identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell. Això facilita la programació d'activitats de reforç o ampliació, així com la realització d'adaptacions curriculars per a la inclusió de l'alumnat amb necessitats específiques.

Gran part dels supòsits educatius que incorpora el model competencial han estat presents des de fa temps en les aules de música. Són molts els professors i

professores que, superant plantejaments caducs de l'ensenyança, han sabut fer de l'aula un lloc viu i estimulant per a l'alumnat com a principal protagonista. Aules en què el gaudi davant de l'escola es multiplica a través de l'expressió compartida i culmina amb la comprensió de la riquesa del mateix llenguatge i la varietat del fet musical, tan essencial per al ser humà. De la mateixa manera, l'obertura a la societat ja està molt arrelada en molts centres, els professors dels quals no dubten a traure la música de les aules (en concerts dins i fora del centre, participant en festivals i intercanvis...), conscient de la seua transcendència per a la motivació de l'alumnat. És temps de sumar-se a les noves propostes i enriquir eixe bon fer incorporant nous elements sobre com ensenyar i avaluar. Un dels aspectes, no sempre ben resolts en la pràctica, que podria potenciar-se amb l'enfocament competencial és la interdisciplinarietat. Cada dia és més urgent superar la parcel·lació del saber que implica la distribució en àrees i matèries que no es correspon amb la realitat que rodeja l'alumnat. El treball en equip del professorat i la realització de projectes compartits, a pesar de la complexitat organitzativa que comporten, aporten un gran valor formatiu. Des de la música, sense perdre la perspectiva de la matèria, han d'explorar-se les múltiples possibilitats de trobada i relació amb la resta d'àrees i llenguatges a través de les competències clau.

Hui en dia vivim un canvi d'època del qual l'educació no pot romandre al marge. Per això, és més urgent que mai el treball conjunt d'un professorat que considere l'alumne com el verdader protagonista de l'educació i aprofite tots els vessants possibles que li oferix la seua matèria, en este cas, la Música.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Música

Curs 1r ESO

Bloc 1: Interpretació i creació. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Cura i millora de la tècnica vocal per a aconseguir una expressió adequada. Pràctica de la respiració abdominal. Interpretació vocal, per imitació i per mitjà de partitures, de fórmules rítmiques basades en compassos simples amb diferents combinacions d'accentuació i de tempo, valorant la importància de la pulsació precisa en les interpretacions en grup. Interpretació de peces vocals a dos i ampliant a tres veus, cuidant l'afinació. Ampliació del repertori de cançons i peces vocals, a través de la imitació i de la lectura de partitures, de músiques del món, d'estil antic i de música popular moderna, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana. Improvisació, de forma individual i en grup, de peces vocals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, generant diàlegs melòdics i matisos dinàmics. Iniciació a la interpretació i improvisació vocal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals i gestuals. Iniciació a les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant dels companys i el públic.	BL1.1. Interpretar cançons i peces vocals de distints estils, refermant la tècnica vocal, així com improvisar melodies senzilles disfrutant de les aportacions individuals i del grup. BL1.2. Interpretar amb els instruments i el cos peces musicals de distints estils, refermant la tècnica interpretativa, així com improvisar acompañaments rítmics, disfrutant de les aportacions individuals i del grup. BL1.3. Interpretar danses de distintes cultures i estils, refermant la tècnica corporal, així com improvisar coreografies grups utilitzant els elements musicals del nivell, disfrutant de les propostes pròpies i del grup. BL1.4. Crear composicions vocals, instrumentals i coreogràfiques utilitzant els elements del llenguatge musical del nivell i presentar les seues propostes amb confiança i desinhibició.	CEC SIEE CEC SIEE CEC CSC CEC

Interès i respecte per les aportacions pròpies i del grup. Cura i millora de la tècnica instrumental dels instruments de l'aula, electrònics i el cos per a aconseguir una expressió adequada, dedicant especial atenció a la correcta posició del cos, de les mans i dels braços i a l'atenció i manteniment dels instruments. Utilització del cos com a mitjà d'expressió musical per mitjà del treball rítmic i la percussió corporal, ampliant les seues possibilitats. Interpretació instrumental i amb el cos, per imitació i per mitjà de partitures, de formules rítmiques basades en compassos simples amb diferents combinacions d'accentuació i tempo, valorant la importància de la pulsació precisa en les interpretacions en grup. Interpretació de peces instrumentals amb accompagnaments senzills, refermant la tècnica en l'execució. Ampliació del repertori de peces instrumentals, interpretant a través de la imitació i de la lectura de partitures, de músiques del món, d'estil antic i de música popular moderna, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana. Improvisació, de forma individual i en grup, d'acompanyaments rítmics i peces instrumentals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, generant diàlegs melòdics i matisos dinàmics. Iniciació a la interpretació i improvisació instrumental i corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals i gestuals, explorant diverses fonts i objectes sonors. Iniciació a les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant dels companys i el públic. Interès i respecte per les aportacions pròpies i del grup. Atenció i millora de la tècnica corporal per a aconseguir una expressió adequada, per a desinhibir-se i superar els obstacles comunicatius. Consolidació de les tècniques bàsiques de moviment grupal: figures de dansa en fila i en cercle, desplaçament per parelles i en xicotets grups, ball en parelles, coordinació amb el grup, etc. Interpretació coreogràfica i de danses que continguen formules rítmiques treballades en el nivell i acompañaments senzills, valorant la importància de la pulsació precisa en les interpretacions en grup. Interpretació de danses i coreografies de distintes cultures i estils, danses del món, en estil antic, de música popular moderna, dedicant especial atenció al		
---	--	--

patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana. Improvisació de coreografies, de forma individual i en grup, apreciant la importància dels elements de la música treballats.

Iniciació a la interpretació i improvisació corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges gestuals.

Iniciació en la pràctica de tècniques de control d'emocions per a millorar la interpretació davant dels companys i el públic.

Interés per millorar les capacitats tècniques, interpretatives i del treball cooperatiu.

Creació de peces vocals, instrumentals, corporals i coreogràfiques i de formules rítmiques, de forma guiada, utilitzant els elements de la representació gràfica de la música estudiats (compassos, signes d'intensitat, signes de repetició, etc.), atenent els principis bàsics dels procediments compositius.

Creació de prosòdies, adaptades al nivell, partint de la melodia, l'accompanyament o el mateix text com a mitjà d'expressió musical.

Creació de peces instrumentals, accompanyaments i efectes, a partir de l'escala pentatònica, iniciant-se en el món de les *app* i del programari musical per al tractament del so.

Creació de coreografies per a cançons i peces musicals de diferents estils.

Iniciació a la creació vocal, corporal i instrumental de propostes d'avantguarda a través de nous llenguatges sonors i gestuals.

Interés i respecte per les creacions pròpies i dels altres.

Bloc 2: Escolta. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Identificació visual i auditiva de tots els instruments i les seues famílies, inclosos els instruments característics d'altres cultures, de la música popular moderna, del jazz, del flamenc, del folklore i electrònics.</p> <p>Diferenciació entre agrupacions instrumentals i vocals i els grups de cambra.</p> <p>Identificació auditiva i classificació dels diferents registres de veu humana: soprano, contralt, tenor i baix. Les veus blanques i el cor mixt.</p> <p>Interés per les possibilitats expressives de la veu i els instruments i la seu</p>	<p>BL2.1. Identificar els distints timbres, registres i agrupacions musicals dels estils estudiats i les diverses gammes, així com la seu representació gràfica, a través d'audicions diverses, i mantindre una actitud d'atenció durant l'escolta.</p> <p>BL2.2. Identificar per mitjà de diversos llenguatges els elements musicals i les formes d'organització d'obres diverses, a partir de gravacions i interpretacions en viu, amb el suport de partitures.</p>	CEC
<p>evolució al llarg de la història.</p> <p>Identificació auditiva i reconeixement per mitjà de partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: f, mf, mp, p, crescendo i diminuendo (i els seus reguladors).</p> <p>Exploració sobre els paràmetres del so en diversos entorns, per mitjà de la seu descripció verbal</p> <p>Valoració del silenci com a element indispensable per a la interpretació i l'audició.</p> <p>El ritme: la pulsació i l'accent.</p> <p>Identificació i seguiment de la pulsació i l'accent en audicions diverses de peces amb ritmes binaris i ternaris.</p> <p>Identificació auditiva d'esquemes rítmics que incloguen notes a contratemps i síncopes, a partir d'obres o fragments musicals de diversos estils.</p> <p>El compàs i la seu representació. Compassos binaris i ternaris. La barra de compàs i la final.</p> <p>Identificació del compàs d'amalgama.</p> <p>Reconeixement auditiu, lectura i representació gràfica d'esquemes rítmics que combinen les figures bàsiques i els silencis, en compassos binaris i ternaris.</p> <p>Lectura i reconeixement auditiu de tempos uniformes i graduals.</p> <p>La melodia: intervals i escales.</p> <p>Audició d'interval·les majors, menors i justos a partir de l'escala diatònica.</p> <p>Les alteracions: sostingut, bemoll i becarie. Diferenciació de to i semitò.</p> <p>Audició de l'escala major, menor, pentatònica, oriental i de blues, amb suport de partitures.</p> <p>La modalitat. Audició de peces en mode major i menor.</p> <p>Audició de melodies de distinta interval·la i caràcter, i representació plàstica de les sensacions i emocions generades. L'harmonia: funció dels acords i la seu construcció. Audició i reconeixement d'acords majors i menors.</p> <p>La tonalitat: acord de tònica i dominant. Identificació auditiva i a través de la lectura de la cadència perfecta.</p> <p>Audició de cançons i peces accompanyades per acords senzills.</p> <p>La forma musical. Frase i semifrase musical. La repetició i el contrast com a principis estructurals bàsics de la música. Els signes de repetició. La forma</p>	<p>BL2.3. Discriminar les possibilitats del so a través de distints modes de producció, representant els processos implicats de forma gràfica, i identificar situacions quotidianes en què es produeix un ús indiscriminat del so.</p>	CEC CMCT CSC

<p>evolució al llarg de la història.</p> <p>Identificació auditiva i reconeixement per mitjà de partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: f, mf, mp, p, crescendo i diminuendo (i els seus reguladors).</p> <p>Exploració sobre els paràmetres del so en diversos entorns, per mitjà de la seu descripció verbal</p> <p>Valoració del silenci com a element indispensable per a la interpretació i l'audició.</p> <p>El ritme: la pulsació i l'accent.</p> <p>Identificació i seguiment de la pulsació i l'accent en audicions diverses de peces amb ritmes binaris i ternaris.</p> <p>Identificació auditiva d'esquemes rítmics que incloguen notes a contratemps i síncopes, a partir d'obres o fragments musicals de diversos estils.</p> <p>El compàs i la seu representació. Compassos binaris i ternaris. La barra de compàs i la final.</p> <p>Identificació del compàs d'amalgama.</p> <p>Reconeixement auditiu, lectura i representació gràfica d'esquemes rítmics que combinen les figures bàsiques i els silencis, en compassos binaris i ternaris.</p> <p>Lectura i reconeixement auditiu de tempos uniformes i graduals.</p> <p>La melodia: intervals i escales.</p> <p>Audició d'interval·les majors, menors i justos a partir de l'escala diatònica.</p> <p>Les alteracions: sostingut, bemoll i becarie. Diferenciació de to i semitò.</p> <p>Audició de l'escala major, menor, pentatònica, oriental i de blues, amb suport de partitures.</p> <p>La modalitat. Audició de peces en mode major i menor.</p> <p>Audició de melodies de distinta interval·la i caràcter, i representació plàstica de les sensacions i emocions generades. L'harmonia: funció dels acords i la seu construcció. Audició i reconeixement d'acords majors i menors.</p> <p>La tonalitat: acord de tònica i dominant. Identificació auditiva i a través de la lectura de la cadència perfecta.</p> <p>Audició de cançons i peces accompanyades per acords senzills.</p> <p>La forma musical. Frase i semifrase musical. La repetició i el contrast com a principis estructurals bàsics de la música. Els signes de repetició. La forma</p>	<p>BL2.3. Discriminar les possibilitats del so a través de distints modes de producció, representant els processos implicats de forma gràfica, i identificar situacions quotidianes en què es produeix un ús indiscriminat del so.</p>	<p>CEC CMCT CSC</p>
---	--	-----------------------------

<p>estròfica, forma binària, ternària i rondó.</p> <p>Aparell auditiu. Identificació i descripció de les diferents parts de l'oida. Descripció dels límits auditius, llindar del dolor i conseqüències per l'exposició continuada a determinats sons o sorolls, a partir de l'audició. Reflexió sobre els límits entre música i soroll, a través d'audicions de diversos estils i cultures, inclosa la música contemporània, mostrant obertura.</p> <p>El so. Reconeixement auditiu dels paràmetres del so referits a altura, duració, intensitat i timbre, així com la seua relació amb les ones sonores i la seua representació gràfica.</p> <p>Exploració de noves sonoritats i modes de producció de sons, a partir del propi cos i de l'entorn quotidià.</p> <p>Identificació d'agressions acústiques de l'entorn i contribució activa a la seua disminució i al benestar personal i col lectiu. Atenció de l'ambient escolar sonor.</p> <p>Valoració del silenci com a element indispensable per a l'exercici de l'atenció durant l'audició musical.</p>		
--	--	--

Bloc 3: Contextos musicals i culturals. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Audició i reconeixement d'estil, època i cultura de distínts obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna a partir de l'anàlisi dels seus elements musicals amb el suport de distints recursos: musicogrames, partitures, audicions, vídeos, textos, relacionant els seus elements tècnics amb les característiques pròpies del període.</p> <p>Reconeixement dels compositors més significatius en els diferents estils i gèneres estudiats.</p> <p>Reconeixement de les distínts manifestacions de dansa lligades als estils escoltats, establint similituds.</p> <p>Distinció de la importància que aporten la pluralitat d'estils en la música i interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals com a font d'enriquiment cultural.</p> <p>Interès per participar en tot tipus d'actuacions musicals en viu: festivals,</p>	<p>BL3.1. Identificar a partir dels seus elements musicals l'estil, l'època i/o cultura, així com els mitjans expressius que utilitzen les distínts obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna, a través d'audicions en contextos diversos, i interessar-se per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals.</p> <p>BL3.2. Argumentar sobre diverses obres analitzades de músiques del món, del jazz, del flamenc, de tendències contemporànies i de la música popular moderna en els seus contextos socioculturals, i expressar opinions raonades sobre estos, de forma oral i escrita, i interessar-se per ampliar les seues preferències musicals a partir dels estils treballats.</p> <p>BL3.3. Analitzar les funcions en els estils i gèneres estudiats en relació amb la dansa i les arts plàstiques, a partir d'activitats i projectes, utilitzant</p>	CEC CCLI CEC CEC

<p>concerts, representacions escèniques.</p> <p>Elaboració de treballs i exposicions, expressant juís de valor i opinions personals, de forma oral i escrita, sobre diverses obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna en els seus contextos socioculturals, amb suport de recursos tecnològics.</p> <p>Participació en tertúlies dialògiques sobre els estils estudiats, adoptant actitud respectuosa i utilitzant un vocabulari adequat, a partir de diverses fonts d'informació.</p> <p>Elaboració de treballs a partir de l'escuta en diferents contextos i entorns, mostrant una actitud crítica davant del consum indiscriminat de música.</p> <p>Utilització de diverses fonts d'informació en el procés de busca i organització, atenent la seuia fiabilitat.</p> <p>Diferenciació i valoració, a través de l'audició atenta, de les funcions socials d'obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna: festes, cerimònies, himnes, ritus, ball, audiovisuals, etc.</p> <p>Diferenciació i valoració de les funcions expressives i comunicatives, en relació amb llenguatges corporals i moviment.</p> <p>Identificació i descripció de la relació de la música estudiada amb la dansa i les arts plàstiques, a través de distints mitjans escrits i audiovisuals.</p> <p>Coneixement i descripció del repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana, en relació amb les funcions socials de la música, referits als estils treballats.</p> <p>Interès i respecte per la conservació i transmissió del patrimoni musical en general i del patrimoni espanyol i de la Comunitat Valenciana en particular.</p> <p>Interès crític per la música actual, els musicals, els concerts en viu i les noves propostes musicals, valorant els seus elements creatius i innovadors, per a ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals.</p>	recursos textuais.	
---	--------------------	--

Bloc 4: Música i tecnologies. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Entrenament auditiu i edició bàsica de partitures per mitjà de programes informàtics.	BL4.1. Aplicar els recursos digitals per a l'educació auditiva i la creació d'acompanyaments i sonoritzacions senzilles, utilitzant aplicacions	CD CEC

<p>Audició de peces de diferents cultures, estils i gèneres amb el suport de programes reproductors d'àudio.</p> <p>Gravació i edició d'àudio per mitjà de programes informàtics i aplicacions per a dispositius mòbils.</p> <p>Principals formats d'àudio digital.</p> <p>Iniciació a la gravació i edició de vídeo digital.</p> <p>Creació d'acompanyaments senzills per mitjà de programes informàtics com a suport a la interpretació musical.</p> <p>Creació de sonoritzacions de textos i imatges per mitjà de diversos recursos digitals.</p> <p>Iniciació al podcast: veu, text i música.</p> <p>Interpretació de peces de diferents cultures, estils i gèneres amb el suport d'aplicacions informàtiques.</p> <p>Normes que regulen la propietat intel·lectual, així com les del dret a l'honor, la intimitat i la imatge.</p> <p>Interès per l'ús, la cura i el manteniment dels instruments electrònics, dispositius mòbils i ordinadors.</p>	<p>informàtiques de gravació, edició d'àudio i edició de partitures.</p>	
--	--	--

Bloc 5: Elements transversals a la matèria. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Tipus de text: descriptius, instructius, argumentatius i de manera especial expositius.</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals.</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.).</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió;</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p>

<p>cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Tipus de text habituals en l'àrea.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).</p> <p>Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi.</p> <p>Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleles i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Resiliència, superar obstacles i fracassos.</p> <p>Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleles i debilitats.</p>	<p>lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL5.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i grammatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL5.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleles i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p>
---	---	---

<p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització.</p> <p>Busca en blogs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Estratègies de filtració en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p> <p>Servicis de la web social com blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multímèdia.</p> <p>Escalat, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p>	<p>BL5.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p> <p>BL5.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL5.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtració i de forma contrastada en mitjans digitals com banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL5.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL5.14. Crear i editar continguts digitals com documents de text o presentacions multímèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	<p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CD CMCT</p>
--	---	--

Curs 2n ESO

Bloc 1: Interpretació i creació. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Cura i millora de la tècnica vocal per a aconseguir una expressió adequada, dedicant especial atenció a la resonància i a l'emissió.</p> <p>Interpretació vocal, per imitació i per mitjà de partitures, de fórmules rítmiques basades en compassos simples i compostos, prenent consciència de la importància de la pulsació en les interpretacions.</p> <p>Interpretació de peces vocals a dos i refermant la interpretació a tres veus, ajustant l'afinació.</p> <p>Ampliació del repertori de cançons i peces vocals d'estils renaixentista, barroc i clàssic, de músiques del món, de música popular moderna i de jazz, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Improvisació, de forma individual i en grup, de peces vocals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, ampliant a escales de tonalitats pròximes, generant diàlegs melòdics i gammes dinàmiques.</p> <p>Ampliació de gestos i efectes en la interpretació i improvisació vocal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals i gestuals.</p> <p>Consolidació de les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant dels companys i el públic.</p> <p>Valoració de la importància de la pulsació en les interpretacions, disfrutant de les aportacions pròpies i del grup.</p> <p>Cura i millora de la tècnica instrumental amb instruments de l'aula, electrònics i el cos per a aconseguir una expressió adequada, dedicant especial atenció a la independència de les distintes parts del cos.</p> <p>Utilització del cos com a mitjà d'expressió musical per mitjà del treball rítmic i la percussió corporal, ampliant les seues possibilitats.</p> <p>Interpretació instrumental i amb el cos, per imitació i per mitjà de partitures, de formules rítmiques basades en compassos simples i compostos, prenent consciència de la importància de la pulsació precisa en les interpretacions.</p> <p>Interpretació de peces instrumentals amb acompanyaments harmònics adaptats al nivell, millorant la tècnica en l'execució.</p> <p>Ampliació del repertori amb la interpretació de peces instrumentals, d'estil renaixentista, barroc i clàssic, de músiques del món, de música popular moderna i de jazz, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana.</p>	<p>BL1.1. Interpretar peces vocals de distints èpoques i estils, cuidant la tècnica vocal i l'expressió, improvisar peces vocals utilitzant els elements del llenguatge musical i avaluar els processos i els resultats per a la millora d'estos.</p> <p>BL1.2. Interpretar amb els instruments i el cos peces musicals de distints èpoques i estils, cuidant la tècnica interpretativa i improvisar utilitzant els elements del llenguatge musical, mostrant interès per les possibilitats sonores dels objectes que ens rodegen.</p> <p>BL1.3. Interpretar danses de distints èpoques i estils i improvisar coreografies utilitzant els elements musicals del nivell, cuidant la tècnica interpretativa i expressiva, valorant i respectant el patrimoni cultural i tradicional que ens rodeja.</p> <p>BL1.4. Crear composicions vocals, instrumentals i coreogràfiques utilitzant els elements del llenguatge musical del nivell i els procediments compositius treballats, i avaluar els resultats per a buscar la millora d'estos.</p>	<p>CEC CCLI</p> <p>CEC</p> <p>CEC</p> <p>CEC CAA SIEE</p>

<p>Improvisació, de forma individual i en grup, de peces instrumentals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, ampliant a escales de tonalitats pròximes, generant diàlegs melòdics i gammes dinàmiques.</p> <p>Ampliació de gestos i efectes en la interpretació i improvisació instrumental i corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals i gestuals, explorant diverses fonts i objectes sonors. Consolidació de les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant dels companys i el públic.</p> <p>Interés i respecte per les aportacions pròpies i dels altres per a potenciar el treball cooperatiu.</p> <p>Atenció i millora de la tècnica corporal per a aconseguir una expressió adequada, per a adaptar distints moviments corporals a diferents estils de músiques.</p> <p>Ampliació de les tècniques de moviment grupal i de coordinació com a iniciació coreogràfica.</p> <p>Interpretació coreogràfica i de danses que continguen formules rítmiques treballades en el nivell i acompañaments ampliats, prenent consciència de la importància de la pulsació en les interpretacions.</p> <p>Interpretació de danses i coreografies d'estils renaixentista, barroc i clàssic, de danses del món, de música popular moderna i de jazz, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Improvisació de coreografies, de forma individual i en grup, millorant les capacitats tècniques i interpretatives.</p> <p>Ampliació de gestos i efectes en la interpretació i improvisació corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges gestuals, explorant com a acompanyament al moviment diverses fonts sonores. Consolidació i posada en pràctica de les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant dels companys i el públic.</p> <p>Valoració del cos com un verdader instrument musical.</p> <p>Creació de peces vocals, instrumentals, corporals i coreogràfiques i de formules rítmiques, sobre indicacions donades, utilitzant els elements de la representació gràfica de la música estudiats (signes d'intensitat i matís, indicacions de temps, lligadures, punt, contratemps, calderó, etc.), atenent els principis bàsics dels procediments compostius.</p> <p>Creació de prosòdies, adaptades al nivell, partint de la melodia,</p>		
--	--	--

<p>l'acompanyament o el mateix text com a mitjà d'expressió musical.</p> <p>Creació de peces instrumentals, acompanyaments i efectes, a partir de l'escala pentatònica, refermant la utilització de les app i del programari musical per al tractament del so.</p> <p>Creació de coreografies per a cançons i peces musicals de diferents estils, de forma individual i en grup.</p> <p>Creació amb la veu, amb el cos i amb els instruments de propostes d'avantguarda ampliant elements a través de nous llenguatges sonors i gestuals.</p> <p>Interés, respecte i curiositat per la diversitat de propostes, així com pels gustos dels altres.</p>		
---	--	--

Bloc 2: Escolta. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Orquestra barroca i clàssica. Reconeixement visual i auditiu. Instruments característics del Renaixement, Barroc i Classicisme. Identificació visual i auditiva. Altres registres de veu humana: contratenors-castrats, mezzosoprano, bariton. Identificació auditiva i classificació. Possibilitats expressives de la veu i els instruments, i la seua evolució al llarg de la història. Audició de fragments de peces de distint caràcter amb els mateixos instruments i registres vocals. Agrupacions vocals: cor de cambra i orfeó. Audició d'exemples. Identificació auditiva i reconeixement per mitjà de partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: f, mf, mp, p, <i>crescendo i diminuendo</i> (i els seus reguladors). Representació gràfica, a partir de l'escolta, de diferents paràmetres del so en diversos paisatges sonors: urbans, rurals, naturals, etc. Interés per la contribució de la música a la qualitat de l'experiència humana, mostrant una actitud crítica davant del consum indiscriminat d'esta. El ritme en la naturalesa. Identificació i seguiment de la pulsació i l'accent en audicions diverses de peces amb ritmes binaris i ternaris, de començament tètic i anacrústic. Els compassos simples i compostos. Identificació auditiva amb el suport de	BL2.1. Identificar els distints timbres, registres i agrupacions musicals del Renaixement, Barroc i Classicisme, i les diverses gammes i canvis dinàmics, així com la seua representació gràfica, a través d'audicions dels estils i èpoques estudiades, i mantindre una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta. BL2.2. Identificar per mitjà de diversos llenguatges els elements musicals i les formes d'organització d'obres diverses, a partir de gravacions i interpretacions en viu, amb el suport de partitures. BL2.3. Discriminar les possibilitats del so a través de diversos modes de producció, descrivint els processos implicats de forma verbal, i identificar situacions quotidianes en què es produeix un ús indiscriminat del so, analitzant les seues causes i proposant solucions.	CCLI CEC CEC CEC CCLI CSC

<p>partitures.</p> <p>Reconeixement auditiu, lectura i dictat d'esquemes rítmics senzills que combinen, a més de les figures i els silencis, el calderó, els punts i les lligadures.</p> <p>Audició amb el suport de partitures de fragments i peces que incloguen notes a contratemps i grups de valoració especial.</p> <p>Lectura i reconeixement auditiu de tempos de canvi sobtat, momentanis i de retorn al moviment.</p> <p>La melodia: audició i reconeixement d'interval·les consonants i dissonants a partir de l'escala diatònica.</p> <p>Les escales de sol major, mi menor, fa major i re menor.</p> <p>Audició i reconeixement en la partitura de diferents tipus d'escala.</p> <p>Audició de melodies de distinta interval·la i caràcter, i expressió verbal de les sensacions i emocions generades. L'harmonia: els arpegis.</p> <p>Consonància i dissonància. Audició d'acords augmentats i disminuïts.</p> <p>La tonalitat: acord de subdominant. La cadència plagal.</p> <p>Identificació auditiva de la seqüència cadencial: IV, V i I.</p> <p>Audició i diferenciació d'acords i arpegis per mitjà de l'audició de peces de diferents estils, amb suport de partitures.</p> <p>La forma musical.</p> <p>La introducció i coda. La variació, el desenrotllament com a procediments compostius.</p> <p>Altres elements estructurals de la forma: períodes, motius, cèl·lules.</p> <p>Reconeixement auditiu i ànalisi posterior de diverses combinacions dels paràmetres del so referits a altura, duració, intensitat i timbre, així com la seua relació amb les ones sonores i la seua representació gràfica.</p> <p>Aplicació d'estratègies d'atenció, audició interior, memòria comprensiva i anticipació durant qualsevol procés musical d'escucha, interpretació i creació musical.</p> <p>La música en directe. Assistència a concerts en viu des del doble rol d'intèrpret i d'espectador.</p> <p>Identificació de situacions d'exposició a determinats sons i sorolls durant llargs períodes de temps, així com d'agressions acústiques de l'entorn, contribuint activament a la seua disminució i al benestar personal i col·lectiu. Anàlisi de les seues causes i proposta de solucions per mitjà de</p>		
---	--	--

<p>projectes individuals i/o en grup, de manera oral i/o escrita.</p> <p>Experimentació sobre les possibilitats expressives dels sons i els seus efectes, de forma oberta i creativa.</p> <p>Interès pels paisatges sonors que ens rodegen i reflexió sobre estos.</p> <p>Valoració del silenci com a element indispensable per a l'exercici de l'atenció durant l'audició musical.</p>		
---	--	--

Bloc 3: Contextos musicals i culturals. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Audició i reconeixement d'estil, època i cultura de distin tes obres de l'Edat Modera na fins a l'Edat Contemporània (Renaixement, Barroc i Classicisme), a partir dels seus elements musicals amb el suport de distints recursos: musicogrames, partitures, audicions, vídeos, textos, relacionant els seus elements tècnics amb les característiques pròpies del període.	BL3.1. Identificar l'estil, l'època i/o cultura, així com els mitjans expressius que utilitzen les distin tes obres des de l'Edat Modera na fins a l'Edat Contemporània, a partir dels seus elements musicals, a través d'audicions en contextos diversos i amb el suport de diferents recursos.	CEC CSC
Relació entre els elements musicals comuns als diferents estils històrics i moderns.	BL3.2. Argumentar sobre diverses obres analitzades i gèneres musicals des de l'Edat Modera na fins a l'Edat Contemporània en els seus contextos socioculturals, i expressar opinions raonades sobre estos, de forma oral i escrita, amb obertura.	CEC CCLJ CSC
Reconeixement dels compositors més significatius en els diferents estils i gèneres estudiat s.	BL3.3. Analitzar les funcions en els estils i gèneres estudiat s en relació amb el teatre, el cinema i altres llenguatges, a partir d'activitats i projectes, utilitzant recursos textuals, i avaluar les seues aportacions al desenrotllament personal i col·lectiu.	CEC
Reconeixement de les distin tes manifestacions de dansa lligades als estils escollats, establint similituds.		
Identificació d'elements formals i compostius característics dels estils treballats, a través de l'audició, partitures, llibret o programes de concerts.		
Reconeixement i ànalisi de la fuga, la sonata, la suite, el baix Alberti, les parts d'una òpera, etc.		
Anàlisi de la relació entre els esdeveniments socioculturals i la música en les èpoques estudiades, a través de propostes orals i escritas.		
Distinció de la importància que aporten la pluralitat d'estils en la música, i interès i gaudi per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals com a font d'enriquiment cultural.		
Participació activa en tot tipus d'actuacions musicals i escèniques.		
Elaboració de projectes i exposicions, de forma oral i escrita, sobre diverses obres i gèneres musicals des de l'Edat Modera na fins a l'Edat Contemporània (Renaixement, Barroc i Classicisme), en els seus contextos socioculturals, amb suport de les noves tecnologies. Argumentació i		

<p>establiment d'opinions personals.</p> <p>Elaboració de crítiques fonamentades, a partir de diferents recursos: audició d'obres, crítiques de concerts, visionat d'obres en directe i en suports audiovisuals.</p> <p>Participació en tertúlies dialògiques sobre els estils estudiats, adoptant actitud crítica, a partir de diverses fonts d'informació.</p> <p>Utilització de diverses fonts d'informació en el procés de busca i organització, atenent la seua fiabilitat.</p> <p>Diferenciació i valoració, a través de l'audició atenta, de les funcions socials dels estils i gèneres estudiats: festes, cerimònies, himnes, ritus, ball, audiovisuals, etc.</p> <p>Diferenciació i gaudi de les funcions expressives i comunicatives, en relació amb el teatre, ràdio i televisió.</p> <p>Identificació i descripció de la relació de la música estudiada amb el teatre i el cine, a través de distints mitjans escrits i audiovisuals.</p> <p>Coneixement i descripció del repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana, en relació a les funcions socials de la música, així com els seus instruments més característics, referits a les èpoques treballades.</p> <p>Valoració del patrimoni musical en general i del patrimoni espanyol i de la Comunitat Valenciana en particular.</p> <p>Relació entre la funcions socials comunes de la música de diferents cultures i estils (històrics i moderns).</p>		
---	--	--

Bloc 4: Música i tecnologies. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Entrenament auditiu i edició de partitures per mitjà de programes informàtics i ferramentes web.</p> <p>Audició de peces amb el suport de programes reproductors d'àudio i creació de llistes de reproducció temàtiques: per estils, gèneres, compositors, etc.</p> <p>Edició d'àudio digital. Principals formats. Compressió d'àudio.</p> <p>Interpretació de peces de diferents cultures, estils i gèneres amb el suport d'aplicacions informàtiques i dispositius electrònics.</p>	<p>BL4.1. Aplicar els recursos digitals per a l'educació auditiva i la creació de melodies, acompañaments i xicotetes produccions musicals, utilitzant aplicacions informàtiques d'edició d'àudio, de vídeo i de partitures, i seqüenciadors.</p>	CD CEC

<p>Creació de melodies i acompañamientos per mitjà de diversos programes informàtics.</p> <p>Gravació i edició de vídeo digital. Principals formats de vídeo digital.</p> <p>Creació de sonoritzacions i xicotetes produccions musicals per mitjà de diversos recursos digitals.</p> <p>Utilització del podcàsting per a compartir les creacions i interpretacions de l'aula.</p> <p>Drets d'autor. Llícencies: Copyright vs Copyleft, Creative Commons.</p> <p>Respecte a les normes que regulen la propietat intel·lectual, així com les del dret a l'honor, la intimitat i la imatge.</p> <p>Ús, cura i manteniment dels instruments electrònics, dispositius mòbils i ordinadors.</p>		
---	--	--

Bloc 5: Elements transversals a la matèria. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Tipus de text: descriptius, instructius, argumentatius i de manera especial expositius.</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals.</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.).</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Glossari de termes conceptuals del nivell educatiu.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Tipus de text habituals en l'àrea.</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit</p>	CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA

<p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de Poració,ús de connectors oracionals, etc.)</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de busca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi.</p> <p>Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Resiliència, superar obstacles i fracassos.</p> <p>Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de forteses i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p>	<p>personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL5.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL5.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL5.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues forteses i preferències.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CSC
--	--	---

<p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització.</p> <p>Busca en blogs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc.</p> <p>Estratègies de filtració en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.</p> <p>Correu electrònic.</p> <p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p> <p>Servicis de la web social com blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció del mateix.</p> <p>Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Escalat, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p>	<p>BL5.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL5.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtració i de forma contrastada en mitjans digitals com banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL5.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>BL5.14. Crear i editar continguts digitals com documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.</p>	SIEE CAA CD CD CSC CD CMCT
--	---	--

Curs 3r ESO

Bloc 1: Interpretació i creació. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Cura i millora de la tècnica vocal per a aconseguir una expressió adequada, dedicant especial atenció a l'articulació. Interpretació vocal, per mitjà de partitures, de fòrmules rítmiques diverses,	BL1.1. Interpretar peces vocals de distintes èpoques i estils buscant el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar en grup peces vocals utilitzant diferents tipus d'escales, mostrant obertura i respecte cap a les	CEC CCLI

<p>incloent-hi canvis de compàs, síncopes i polirítmies, buscant una pulsació ajustada en la interpretació.</p> <p>Interpretació de peces vocals a dos i a tres veus, buscant la precisió en l'execució.</p> <p>Ampliació del repertori de cançons i peces vocals d'estils romàntic, contemporani i medieval, de músiques del món, de música popular moderna i de jazz, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Improvisació, de forma individual i en grup, de peces vocals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, utilitzant diferents tonalitats i tipus melòdics.</p> <p>Interpretació i improvisació vocal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals i gestuals.</p> <p>Utilització de les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant del públic.</p> <p>Interès i respecte per les aportacions pròpies, del grup i del director. Cura i millora de la tècnica instrumental amb instruments de l'aula, electrònics i el cos per a aconseguir una precisió tècnica i expressió adequada.</p> <p>Utilització del cos com a mitjà d'expressió musical per mitjà del treball rítmic i la percussió corporal.</p> <p>Interpretació instrumental i amb el cos, per imitació i per mitjà de partitures, de fòrmules rítmiques diverses, incloent-hi canvis de compàs, síncopes i polirítmies, buscant la correcció en la interpretació.</p> <p>Interpretació de peces instrumentals amb acompañaments harmònics majors, menors i de major complexitat, buscant la precisió en l'execució.</p> <p>Ampliació del repertori amb la interpretació de peces instrumentals, d'estil romàntic, contemporani i medieval, de músiques del món, de música popular moderna i de Jazz, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Improvisació, de forma individual i en grup, de peces instrumentals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, utilitzant diferents tonalitats, i tipus melòdics, ampliant efectes i dinàmiques.</p> <p>Interpretació i improvisació instrumental i corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals i gestuals, explorant diverses fonts i objectes sonors.</p>	<p>propostes del professor i dels companys.</p> <p>BL1.2. Interpretar amb els instruments i el cos peces musicals de distintes èpoques i estils, buscant el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar utilitzant diferents tipus d'escales, participant de manera activa en l'activitat instrumental i en les seues distintes manifestacions.</p> <p>BL1.3. Interpretar danses de distintes èpoques i estils buscant el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar coreografies utilitzant els elements del moviment com a mitjà per a enriquir la percepció musical i els seus valors estètics.</p> <p>BL1.4. Crear composicions vocals, instrumentals i coreogràfiques utilitzant els procediments compositius i els tipus formals treballats i avaluar el procés i els resultats per a la millora d'estos.</p>	CEC SIEE CEC CEC CAA
--	--	--

<p>Utilització de les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant del públic.</p> <p>Valoració de l'activitat instrumental en les seues distintes manifestacions.</p> <p>Utilització de la tècnica corporal per a aconseguir una expressió adequada per a adaptar diversos moviments corporals a les formes, ritmes i melodies.</p> <p>Evolució de les tècniques de moviment grupal, refermant la coordinació com a base de la interpretació coreogràfica.</p> <p>Interpretació coreogràfica i de danses que continguen fòrmules rítmiques treballades en el nivell i accompagnaments evolucionats, buscant la precisió tècnica en l'execució.</p> <p>Interpretació de danses i coreografies d'estils romàntic, contemporani i medieval, de danses del món, de música popular moderna i de jazz, dedicant especial atenció al patrimoni i al repertori tradicional espanyol i de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Improvisació de coreografies, de forma individual i en grup, reconeixent el moviment com a mitjà per a enriquir la percepció musical.</p> <p>Interpretació i improvisació instrumental i corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges gestuals, explorant com a acompañament al moviment diverses fonts i efectes de so.</p> <p>Utilització i posada en pràctica de tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant del públic.</p> <p>Creació de peces vocals, instrumentals, corporals i coreogràfiques i de formules rítmiques, sobre indicacions donades, utilitzant els elements de la representació gràfica de la música estudiat (dinàmiques, anacrusi, síncopes, etc.), atenent els principis bàsics dels procediments compositius.</p> <p>Creació de prosòdies, adaptades al nivell, partint de la melodia, l'accompanyament o el mateix text com a mitjà d'expressió musical.</p> <p>Creació de peces instrumentals, accompagnaments i efectes, amb dispositius electrònics, millorant la tècnica d'utilització de les app i del programari musical per al tractament del so.</p> <p>Creació de coreografies per a cançons i peces musicals de diferents estils, de forma individual i en grup.</p> <p>Creació amb la veu, amb el cos i amb els instruments de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals i gestuals, modelant i configurant la seua forma, dedicant especial atenció a noves fonts sonores.</p>		
--	--	--

Participació en la coordinació de les creacions vocals, instrumentals, corporals i coreogràfiques. Interés, respecte i curiositat per la diversitat de propostes, així com pels gustos dels altres.		
--	--	--

Bloc 2: Escolta. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'orquestra simfònica i principals agrupacions de cambra. Descripció, reconeixement visual i auditiu dels instruments. Els registres de veu humana. Identificació auditiva i classificació de tots els registres de veu, a partir d'audicions i visionat d'interpretacions, per mitjà de recursos audiovisuals. Gaudi de les possibilitats expressives de la veu i els instruments, i la seu evolució al llarg de la història. Audició d'obres diverses per a orquestra, cor i solistes. Identificació auditiva i reconeixement per mitjà de partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: ff, f, mf, mp, pp, crescendo i diminuendo (i els seus reguladors). Valoració del silenci com a element indispensable per a la interpretació i l'audició. Interès per la contribució de la música a la qualitat de l'experiència humana, mostrant una actitud crítica davant del consum indiscriminat d'esta. El ritme en la música. Discriminació auditiva, transcripció i anàlisi de ritmes binaris i ternaris, simples i complexos, regulars i irregualrs. Audició, repetició per mitjà de percussió corporal i transcripció en partitura d'esquemes rítmics que incloguen notes a contratemps, síncopes i grups de valoració especial. Identificació auditiva i gràfica dels matisos d'articulació: <i>legato</i> i <i>staccato</i> . La melodia: Audició i reconeixement d'intervals consonants i dissonants a partir de l'escala diatònica. Les escales de sol major i fa major. Audició i lectura d'escales pentatòniques i cromàtica.	BL2.1. Identificar els distints timbres, registres i agrupacions musicals del segle XIX, i les diverses gammes i canvis dinàmics, així com la seu representació gràfica, a través d'audicions dels estils i èpoques estudiades, i mantindre una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta. BL2.2. Analitzar els elements musicals i les formes d'organització d'obres adaptades al nivell, a partir de l'escolta de gravacions i interpretacions en viu, i per mitjà de la utilització de partitures. BL2.3. Discriminar les possibilitats del so a través de diversos modes i formes de producció, i elaborar propostes verbals i/o audiovisuals, per a la millora de l'entorn acústic.	CEC CEC CEC CCLI

Audició de melodies de distinta intervàl·lica i caràcter, i expressió verbal de les sensacions i emocions generades. L'harmonia: els arpejis. Consonància i dissonància. Audició d'acords augmentats, disminuïts i ampliació a acords de sèptima i novena. Identificació auditiva, transcripció i anàlisi en la partitura de la seqüència cadencial: IV, V i I. Audició i diferenciació d'acords i arpejis per mitjà de l'audició de peces de diferents estils, amb suport de partitures. La forma musical. Anàlisi de la sintaxi i diferents principis de configuració de la forma en obres de diversos estils. Elaboració d'argumentacions i opinions personals, amb un llenguatge adequat, sobre la contaminació acústica i l'ús indiscriminat de la música, de forma oral i escrita, així com amb el suport de mitjans audiovisuals i tecnològics. Participació en tertúlies dialògiques sobre la contaminació acústica, les seues causes i solucions. Aplicació d'estrategies d'atenció, audició interior, memòria comprensiva i anticipació durant qualsevol procés musical d'escolta, interpretació i creació musical. Investigació i indagació de forma creativa de les possibilitats sonores i musicals dels objectes, la veu i el cos. Valoració del silenci com a element indispensable per a l'exercici de l'atenció durant l'audició musical.		
--	--	--

Bloc 3: Contextos musicals i culturals. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Audició i reconeixement d'estil, època i cultura de distintes obres de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània (Romanticisme, Nacionalisme, Postromanticisme, Impressionisme i música acadèmica del s. XX), a partir dels seus elements musicals amb el suport de diversos recursos: musicogrames, partitures, audicions, vídeos, textos, relacionant els seus elements tècnics amb les característiques pròpies del període. Relació entre els elements musicals comuns als diferents estils històrics i	BL3.1. Analitzar l'estil, l'època i/o cultura, així com els mitjans expressius que utilitzen les distínctes obres de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània, a partir dels seus elements musicals, a través d'audicions en contextos diversos i amb el suport de diversos recursos. BL3.2. Argumentar sobre diverses obres analitzades i gèneres musicals des de l'Edat Moderna fins a l'Edat Contemporània, en els seus contextos	CEC CSC CCLI CEC

<p>moderns.</p> <p>Reconeixement dels compositors més significatius en els diferents estils i gèneres estudiatos.</p> <p>Reconeixement de les distintes manifestacions de dansa lligades als estils escoltats, establint similituds.</p> <p>Identificació d'elements formals i compositius característics dels estils treballats. Reconeixement i analisi de les formes característiques de cada període, inclosa la simfonia i concert, a través de l'audició, partitures, llibret o programes de concerts.</p> <p>Analisi de la relació entre els esdeveniments socioculturals, el desenrotllament tecnològic i la música en les èpoques estudiades, a través de propostes orals i escrites</p> <p>Participació en la planificació i producció de qualsevol tipus d'actuacions musicals i escèniques en viu.</p> <p>Elaboració de projectes i exposicions, de forma oral i escrita, sobre diverses obres de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània (Romanticisme, Nacionalisme, Postromanticisme, Impressionisme i música acadèmica del s. XX), en els seus contextos socioculturals, utilitzant les TIC per a la seua elaboració i difusió. Argumentació i establiment d'opinions personals.</p> <p>Elaboració de crítiques fonamentades, a partir de diferents recursos: audició d'obres, crítiques de concerts, visionat d'obres en directe i en suports audiovisuals.</p> <p>Participació en tertúlies dialògiques adoptant una actitud oberta sobre les propostes innovadores més actuals.</p> <p>Utilització de diverses fonts d'informació en el procés de busca i organització, atenent la seuia fiabilitat.</p> <p>Diferenciació i valoració, a través de l'audició atenta, de les funcions socials d'obres dels estils i gèneres estudiatos: festes, cerimònies, himnes, ritus, ball, audiovisuals.</p> <p>Anàlisi i gaudi de les funcions expressives i comunicatives, en relació amb el llenguatge cinematogràfic i publicitari.</p> <p>Anàlisi de la música utilitzada en diferents tipus d'espectacles i produccions audiovisuals.</p> <p>Valoració i elaboració de projectes, a través de distints mitjans escrits i audiovisuals, de la relació de la música estudiada amb altres disciplines: matemàtiques, arquitectura, poesia, etc.</p>	<p>socioculturals, i expressar opinions raonades sobre estes, de forma oral i escrita, amb obertura i superant estereotips.</p> <p>BL3.3. Analitzar les funcions en els estils i gèneres estudiatos en relació amb les matemàtiques, arquitectura i poesia, a partir d'activitats i projectes, utilitzant recursos textuais, i avaluar les seues aportacions al desenrotllament personal i col lectiu.</p>	CSC CEC CSC
---	--	-----------------------

<p>El so i la música en els mitjans audiovisuals i les TIC.</p> <p>Elaboració de propostes per a la conservació i transmissió del patrimoni espanyol i de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Valoració del patrimoni musical en general i del patrimoni espanyol i de la Comunitat Valenciana en particular.</p> <p>Valoració dels recursos tecnològics com a instruments per al coneixement i gaudi de la música.</p> <p>Interès per conéixer les distintes funcions expressives de la música, disfrutant d'estes com a orient amb capacitat selectiva.</p> <p>Interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals de forma crítica i selectiva.</p>		
---	--	--

Bloc 4: Música i tecnologies. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Entrenament auditiu i edició de partitures per mitjà de programes informàtics, aplicacions per a dispositius mòbils i ferramentes web.</p> <p>Audició i analisi de peces de diferents cultures i estils amb el suport d'editors d'àudio, editors de partitures i seqüenciadors.</p> <p>Edició avançada d'àudio digital. Conversió en els diferents formats, comprimits i sense comprimir.</p> <p>Improvisació i interpretació de peces de diferents cultures, estils i gèneres amb el suport d'aplicacions informàtiques i dispositius electrònics.</p> <p>Creatió de ritmes, melodies i acompañaments per mitjà de diversos programes informàtics.</p> <p>Edició de vídeo digital combinant imatge, so i veu. Formats de compressió de vídeo digital.</p> <p>Creatió de xicotetes produccions musicals i audiovisuals per mitjà de diversos recursos digitals.</p> <p>Utilització de les xarxes i serveis d'àudio i vídeo de la web social per a compartir creacions i interpretacions.</p> <p>Utilització de les llicències: Copyright vs Copyleft, Creative Commons.</p> <p>Ús, cura i manteniment dels instruments electrònics, dispositius mòbils i ordinadors.</p>	<p>BL4.1. Aplicar els recursos digitals per a l'educació auditiva i la creació de ritmes, melodies, acompañaments i produccions musicals i audiovisuals, utilitzant aplicacions d'edició d'àudio, de vídeo, i de partitures i seqüenciadors i compartir materials propis per mitjà dels serveis de la web social.</p>	CD CEC

Bloc 5: Elements transversals a la matèria. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Tipus de text: descriptius, instructius, argumentatius i de manera especial expositius. Planificació de textos orals. Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text habituals en l'àrea. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.	BL5.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL5.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL5.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL5.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL5.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CSC SIEE CAA CD

Iniciativa i innovació Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Pensament mitjans-fí. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortaleces i debilitats. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa. Diàleg igualitari. Conexió d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Ferramentes digitals de cerca i visualització. Busca en blogs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc. Estratègies de filtració en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball	no discriminatori. BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència. BL5.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts. BL5.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències. BL5.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias. BL5.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtració i de forma contrastada en mitjans digitals com banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de forma cuidadosa o	CCLI CAA SIEE CAA SIEE CSC SIEE CAA CD
---	--	--

<p>aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic.</p>	<p>emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p>	
<p>Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, wikis, fòrums, etc.</p>	<p>BL5.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i prevenir, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	CD CSC
<p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	<p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text.</p>	CD

Curs 4t ESO

Bloc 1: Interpretació i creació. Curs 4t ESO

Bloc 1: Interpretació i creació. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Cura i millora de la tècnica vocal, instrumental (amb instruments de Paula, electrònics i amb el cos), coreogràfica i de dansa per aconseguir una expressió precisa.</p> <p>Utilització de les tècniques de moviment grupal i individual per a la interpretació coreogràfica.</p> <p>Utilització del cos com a mitjà d'expressió musical per mitjà del treball rítmic i la percussió corporal, buscant la precisió en l'execució.</p> <p>Interpretació vocal, instrumental i amb el cos, coreogràficament i amb la dansa, de formules rítmiques basades en combinacions d'accentuació, canvis de compass i diferents temps, buscant la correcció en la interpretació de contratemps i poliritmies.</p> <p>Ampliació del repertori de cançons i peces vocals, instrumentals, de percussió corporal, coreogràfiques i de danses, interpretant gèneres del segle XX i música d'avanguarda, músiques del món, música popular moderna i de jazz, tenint present la música en la publicitat, el cine i els mitjans de comunicació.</p>	<p>BL1.1. Interpretar peces vocals instrumentals, corporals i danses de distintes cultures, estils i èpoques augmentant el nivell tècnic i expressiu, improvisar melodies utilitzant els elements del llenguatge musical del nivell i avaluar els processos i els resultats per a la millora d'estos.</p> <p>BL1.2. Crear, com a forma d'expressió d'idees i sentiments, composicions vocals, instrumentals i coreogràfiques, utilitzant amb autonomia els procediments compositius i diferents tècniques i recursos tecnològics i avaluar el procés i el resultat per a la seu millora.</p> <p>BL1.3. Analitzar els processos de creació, edició i difusió musical i el paper que exerciten els professionals que hi intervenen i assumir els diferents rols associats a les professions en els processos bàsics de la producció d'activitats musicals.</p>	<p>CEC</p> <p>CEC SIEE CAA</p> <p>CSC CEC</p>

comunicació, dedicant especial atenció al patrimoni cultural pròxim. Interpretació de peces vocals, instrumentals i de percussió corporal a diverses veus, mostrant un domini en la interpretació.

Improvisació, de forma individual i en grup, de peces vocals i instrumentals sobre escales de diferents estils i tonalitats i de percussió corporal amb diferents ritmes, refermant i ampliant el domini dels elements musicals.

Improvisació de coreografies, de forma individual i en grup, aplicant elements musicals i expressius treballats.

Interpretació i improvisació amb la veu, amb el cos i amb els instruments de propostes d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals, gestuals i de moviment (*performance, flashmob i lipdub*, etc.), dedicant especial atenció a noves fonts sonores.

Utilització correcta de les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant del públic.

Interès per millorar les capacitats tècniques i interpretatives i de respecte per les aportacions de tots les parts que intervenen en els processos de producció.

Creació de peces i acompañaments vocals, instrumentals, corporals i coreogràfics i de fòrmules rítmiques utilitzant els elements de la representació gràfica de la música estudiats, atenent els principis bàsics dels procediments compositius i aplicant els resultats a la creació i difusió audiovisual.

Creació de prosòdies, de manera interdisciplinària i adaptades al nivell, partint de la melodia, l'acompanyament o el mateix text com a mitjà d'expressió musical.

Creació de peces instrumentals, acompañaments i efectes, amb dispositius electrònics, millorant la tècnica d'utilització de les app i del programari musical per al tractament del so en produccions audiovisuals.

Creació de peces vocals, corporals i instrumentals a diverses veus, a partir dels procediments compositius del nivell i les formes d'organització musical, utilitzant les formes musicals, escales i cadències estudiades, atenent la iniciativa pròpia i propostes per a la producció musical.

Creació de coreografies per a cançons i peces musicals de diferents estils, de forma individual i en grup, assumint diferents rols en la representació, aportant el treball a la producció escènica.

Creació amb la veu, amb el cos i amb els instruments de propostes

<p>d'avantguarda amb el suport o a través de llenguatges musicals, gestuals i de moviment (<i>performance, flashmob i lipdub</i>, etc.), modelant i configurant la seua forma, dedicant especial atenció a noves fonts sonores.</p> <p>Interés i respecte per la diversitat de propostes, així com pels gustos dels altres.</p> <p>Analisi dels processos bàsics de creació, edició i difusió musical considerant la intervenció de distints professionals.</p> <p>Coneixement del procés seguit en distintes produccions musicals (discos, programes de ràdio i televisió, cine, etc.) i el paper jugat en cada una de les fases del procés pels diferents professionals que hi intervenen (intèrprets, compositors, professors, lutiers, crítics, productors, tècnics i enginyers de so, mànagers, tècnics d'il·luminació, etc.).</p> <p>Planificació, assaig i interpretació de peces per a concert.</p> <p>Utilització, de manera autònoma, de diferents recursos informàtics al servei de la creació, difusió i producció musical.</p> <p>Participació activa en les tasques necessàries per a la celebració d'activitats musicals en el centre: planificació, assaig, interpretació, difusió, etc., assumint els diferents rols associats a les professions en els processos bàsics de la producció d'activitats musicals.</p>		
--	--	--

Bloc 2: Escolta. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Identificació auditiva i transcripció a la partitura del ritme, melodia i compàs, de xicotets fragments musicals de dificultat progressiva.	BL2.1. Analitzar els elements musicals i les formes d'organització d'obres diverses, a partir de la seua audició, amb el suport de partitures, textos i/o musicogrames, emprant una terminologia musical adequada.	CEC CCLI
Repàs dels diferents tipus d'escales. Reconeixement auditiu de la sèrie dodecafònica, prèviament analitzada amb el suport de la partitura.	BL2.2. Realitzar crítiques sobre diverses obres, gèneres, estils, cultures, i expressar opinions personals sobre les mateixes, de forma oral i escrita, per mitjà de treballs i/o projectes, utilitzant diverses fonts d'informació.	SIEE CCLI
Reconeixement auditiu de temps i posterior transcripció amb els termes corresponents, uniformes, graduals, momentanis, de canvi sobtat, de retorn al moviment.	BL2.3. Diferenciar les funcions de la música en la vida i la seua relació amb les professions musicals, i evidenciar de forma reflexiva el paper dels mitjans de comunicació en la seua difusió i promoció, per mitjà de treballs o projectes.	CSC CEC SIEE
Diferenciació auditiva de diferents tipus de cadències, acords i arpegis per mitjà de l'audició de peces de diferents estils, amb suport de musicogrames, partitures convencionals i xifrades.		
Audició i ànalisi d'obres d'estil contemporani i/o fragments de timbres i ritmes més complexos.		

<p>Audició i experimentació sobre el llenguatge contemporani amb el suport de diversos tipus de notació.</p> <p>Representació gràfica de llenguatge musical contemporani. Experimentació a partir de l'audició amb el suport de diversos tipus de notació contemporània. Diferenciació auditiva de les formes de diversos estils i en especial, la música del segle XX i XXI, amb el seu seguiment a través de partitures corresponents al nivell.</p> <p>Elaboració de crítiques fonamentades i opinions personals sobre la qualitat, bellesa o interès de diverses obres, gèneres, estils, cultures i esdeveniments musicals, amb el suport de diferents fonts documentals.</p> <p>Anàlisi de crítiques musicals d'obres i/o interpretacions, a partir de programes de concerts, periòdics, discs, revistes, etc.</p> <p>Elaboració de treballs i/o projectes de diverses obres escoltades, amb el suport de diverses fonts: llibres, pel·lícules, publicitat, obres artístiques plàstiques, programes de concerts, crítiques, etc.</p> <p>Ús d'una terminologia adequada en l'ànalisi d'obres i situacions musicals escoltades.</p> <p>Interés, respecte i curiositat per la diversitat de propostes musicals, així com pels gustos musicals d'altres persones.</p> <p>Elaboració de treballs que analitzen la presència constant de la música en la vida de les persones, en els espectacles i en els mitjans audiovisuals.</p> <p>Reconeixement de les funcions socials i expressives de la música, a partir d'audicions d'obres de diversos gèneres i estils, així com del llenguatge cinematogràfic i publicitari.</p> <p>Les professions musicals i la seua relació amb la música del nostre entorn. Identificació de les relacions que s'establixen entre ells.</p> <p>Argumentació crítica sobre el paper de la música en situacions i contextos diversos: actes de la vida quotidiana, espectacles, mitjans de comunicació, etc. L'edició, la comercialització i la difusió de la música. Identificació de les noves modalitats i la seua conseqüència en l'àmbit professional.</p> <p>Formulació de crítiques sobre l'oferta de concerts i altres manifestacions musicals tant en viu com divulgades a través dels mitjans de comunicació.</p> <p>Rigor en la utilització d'un vocabulari adequat per a descriure la música.</p>		
--	--	--

Bloc 3: Contextos musicals i culturals. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>L'evolució de la música popular moderna. Reconeixement auditiu i anàlisi de diferents obres i tipus de música popular moderna argumentant sobre les seues característiques i expressant opinions personals.</p> <p>Investigació sobre les diferents músiques del món, el jazz i el flamenc.</p> <p>Analisi d'obres o fragments d'obres, identificant les seues característiques fonamentals.</p> <p>Utilització de distínts fonts d'informació per a obtindre referències sobre músiques de diferents èpoques i cultures, incloses les actuals, i sobre l'oferta de concerts en viu i divulgades a través dels mitjans de comunicació.</p> <p>Valoració del patrimoni musical en general i del patrimoni espanyol i de la Comunitat Valenciana en particular. Elaboració de propostes per a la seu conservació i transmissió.</p> <p>Influències mútues entre la música espanyola i la internacional en diferents èpoques i estils, incloent-hi la música popular moderna.</p> <p>Analisi de crítiques musicals, a partir de programes de concerts, discos, sobre obres i/o compositors.</p> <p>Identificació dels distints itineraris acadèmics i professionals relacionats amb la música. L'edició, la comercialització i la difusió de la música. Identificació de les noves modalitats de distribució de la música i les seues conseqüències per als professionals de la música i la indústria musical.</p> <p>Ús dels recursos de les noves tecnologies per a exposar els continguts de manera clara i innovadora.</p> <p>Ocupació d'un vocabulari i una terminologia musical adequada al proposar juis de valor i opinions personals de forma oral o escrita amb rigor i claredat.</p> <p>Interés i respecte per la diversitat de propostes musicals, així com pels gustos musicals d'altres persones o cultures.</p> <p>La música acadèmica del s. XX i s. XXI. La música modernista: futurisme, atonalisme, dodecafonsme, serialisme, minimalisme, etc. La música contemporània. Influències del jazz i de l'art-rock.</p> <p>Identificació auditiva i anàlisi d'estil, època i/o cultura de distínts obres de música culta o popular, aprofundint en la comprensió dels seus elements musicals.</p> <p>La música i el cine. Identificació auditiva o audiovisual de les peces i bandes</p>	<p>BL3.1. Analitzar l'evolució de la música popular moderna i el seu desenrotllament sociocultural, i argumentar sobre les seues característiques, expressant les seues opinions amb una actitud oberta i respectuosa.</p> <p>BL3.2. Identificar l'estil, l'època i/o cultura a què pertanyen distínts obres, i els elements expressius que utilitzen, a partir dels seus elements musicals, i relacionar-les amb altres manifestacions artístiques, elaborant projectes, amb el suport de diferents recursos.</p>	CEC CCLI CEC

200

soïnors més representatives de la història del cine, així com els seus compositors, recursos tecnològics i artístics utilitzats.		
Investigació i anàlisi de les funcions socials i/o expressives de la música, a partir dels seus elements musicals, en el cine, televisió, la ràdio, la publicitat, videojocs, etc.		
Elaboració de treballs i projectes, de forma individual i/o en grup, en els que s'establixen sinergies entre les obres musicals i altres manifestacions artístiques, amb un llenguatge apropiat i utilitzant les noves tecnologies		
Debat i formulació d'argumentacions sobre el paper de la música en la vida quotidiana, en els espectacles i en els mitjans de comunicació, així com els factors que influïxen en les preferències i les modes musicals.		

Bloc 4: Música i tecnologies. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Entrenament auditiu i edició de partitures per mitjà de programes informàtics, aplicacions per a dispositius mòbils i ferramentes web.</p> <p>Audició i anàlisi de peces de diferents cultures i estils per mitjà de suport informàtic.</p> <p>La música en els mitjans de comunicació i els videojocs. Evolució dels formats utilitzats i el seu tractament.</p> <p>Components d'un estudi de gravació: ordinadors, programari, taules de mescles, monitors, microfonia, etc.</p> <p>La música en les produccions audiovisuals: el cine musical, el musical, l'òpera.</p> <p>La música en l'actualitat: esdeveniments musicals, transformació de valors, hàbits, consum i gust musical.</p> <p>Improvisació i interpretació de peces de diferents cultures, estils i gèneres amb el suport d'aplicacions informàtiques i dispositius electrònics.</p> <p>Gravació i edició de vídeo digital. Príncips i elements bàsics del llenguatge audiovisual.</p> <p>Creació de produccions musicals i audiovisuals en diferents contextos, dins i fora del centre.</p> <p>Sonorització d'imatges per mitjà de diaporames, espots publicitaris i fragments cinematogràfics per mitjà de fragments musicals preexistents o de</p>	<p>BL4.1. Utilitzar diferents recursos digitals per a l'educació auditiva i la creació de produccions musicals i audiovisuals, per mitjà de diverses aplicacions informàtiques d'àudio i de vídeo i compartir materials propis per mitjà dels serveis de la web social respectant les normes i les llicències d'ús i difusió.</p>	CD

creació pròpria.
Utilització de les xarxes i serveis d'àudio i vídeo de la web social per a compartir creacions i interpretacions.
Utilització de les llicències Copyright vs Copyleft, Creative Commons.
Atenció i manteniment dels instruments electrònics, dispositius mòbils i ordinadors.

Bloc 5: Elements transversals a la matèria. Curs 4t ESO

Respecte en l'ús del llenguatge.	d'aprenentatge.	
Estratègies de busca i selecció de la informació.	BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
Procediments de síntesi de la informació.		
Procediments de presentació de continguts.		
Procediments de cita i paràfrasi.		
Bibliografia i bibliografia web.	BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.	CCLI CAA
Iniciativa i innovació.		
Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.		
Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.	BL5.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.	SIEE CAA
Pensament alternatiu.		
Sentit crític.		
Pensament mitjans-fí	BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	SIEE CAA
Estratègies de planificació, organització i gestió.		
Selecció de la informació tècnica i recursos materials.		
Estratègies de supervisió i resolució de problemes.		
Avaluació de processos i resultats.		
Valoració de l'error com a oportunitat.		
Habilitats de comunicació.		
Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.		
Autoreconeixement d'aptituds i interessos.	BL5.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	SIEE CAA
Procés estructurat de presa de decisions.		
Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.		
Assumpció de distints rols en equips de treball.		
Pensament de perspectiva		
Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.		
Tècniques d'escuta activa.		
Diàleg igualitari.		
Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.		
Ferramentes digitals de busca i visualització.		
Busca en blogs, wikis, fòrum, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.		
Estratègies de filtració en la cerca de la informació.		
Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.		

Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com blogs, wikis, fòrums, etc. Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Realització, formatació senzilla i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació.	discrepàncies. BL5.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. a partir d'una estratègia de filtració i de forma contrastada en mitjans digitals com banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia o bases de dades especialitzades, etc., registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL5.13. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL5.14. Crear i editar continguts digitals com documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a una millor comprensió dels continguts treballats, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.	CD CD CSC CD
---	--	-------------------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

PSICOLOGIA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La psicologia, com a branca del saber, té com a objectius bàsics conéixer els processos i les etapes principals del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital en els seus aspectes de normalitat i anormalitat, els fonaments biològics de la conducta humana i de les funcions psicològiques, la dimensió social i antropològica del ser humà considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana i els principis psicosocials del funcionament dels grups i de les organitzacions. Tot això des del reconeixement dels distints mètodes d'avaluació, diagnòstic i tractaments psicològics en diferents àmbits aplicats de la psicologia, els distints dissenys d'investigació, els procediments de formulació i contrastació d'hipòtesis i la interpretació dels resultats. L'objectiu és arribar a descobrir els distints camps d'aplicació de la psicologia i tindre els coneixements necessaris per a incidir i promoure la qualitat de vida en els individus, grups, comunitats i organitzacions en els distints contextos: educatiu, clínica i salut, treball i organitzacions, i comunitari.

A més ajudarà l'alumnat de 2n de Batxillerat a madurar com a ser humà, a entendre la conducta d'aquells amb els qui conviu i a desenvolupar estratègies per a resoldre les qüestions que poden aparèixer en la seua vida personal i laboral; es diríx, per això, als qui tenen interès per la investigació i la comprensió de la conducta humana i els processos mentals subjacents. Conéixer els condicionaments socials i biològics del nostre psiquisme ajudarà l'estudiant a situar-se en el marc en què s'ubica la seua existència i, en un segon moment, a aprofundir i dissenyar creativament els principis cap als quals haurà d'orientar-la, donar-li sentit i transcendir els condicionaments prèviament descoberts. En este sentit la psicologia és una disciplina que unix l'àmbit científic amb l'àmbit filosòfic perquè, partint d'una comprensió dels fonaments biològics del nostre psiquisme, exigeix al mateix temps una hermenèutica que sobrepassa les estructures biològiques i s'inscriu en l'àmbit dels valors i principis que la filosofia proposa. L'assigut servix d'esta forma de pont entre diverses de les disciplines del Batxillerat i assolix una síntesi de coneixements que revertixen directament en la mateixa personalitat de l'estudiant.

Al tractar-se d'una assignatura emparentada amb altres disciplines com la biologia, les matemàtiques, la sociologia o la filosofia, la seua mateixa metodologia ha d'utilitzar, així mateix, instruments molt diversos. D'esta manera, en funció del tema que s'aborde en la programació, serà necessari utilitzar recursos històrics i metodologia de les ciències –en el bloc u-, matemàtica estadística en la comprensió de les lleis específiques de la psicologia, recursos propis de les ciències mèdiques i la biologia –en l'estudi dels fonaments biològics del psiquisme– o recursos propis de la sociologia en l'estudi de la psicologia social. Tots estos recursos hauran de ser utilitzats de forma integrada, perquè una mateixa teoria psicològica fàcilment posa en joc principis o coneixements de disciplines molt diverses.

D'altra banda l'estudi de la psicologia inclou inevidentment una dimensió pràctica -psicologia aplicada- que permet abordar exemples o situacions reals o fictícies que requerisquen una interpretació psicològica que inclou una anàlisi i/o diagnòstic i una proposta d'orientació o teràpia.

Els continguts d'esta matèria s'organitzen en sis blocs relacionats entre si, perquè nostre psiquisme és una unitat integrada a pesar que el seu estudi requerisca una lògica descomposició en parts. Estos blocs mostren la vertebració del psiquisme des de les dues estructures bàsiques: la nostra vida intel·lectiva i la nostra vida emocional que determinen el funcionament de la conducta.

El bloc primer és una aproximació a la psicologia moderna contextualitzant-la en el seu esdevindre històric dins de l'àmbit de la filosofia fins a convertir-se a finals del s. XIX i principis del XX en una ciència moderna. Tracta, així mateix, de la seua metodologia, de les principals escoles de psicologia així com de les aplicacions d'esta disciplina: la psicologia clínica, la psicologia del treball i la psicologia orientada a l'educació, entre d'altres. El bloc segon és un estudi de les estructures biològiques que són subjacentes als fenòmens psíquics: l'estrucció i funcionament dels sistemes neurològics i endocrí fonsamentalment. El bloc tres estudia els processos cognitius bàsics: percepció, atenció i memòria sobre els quals s'assentaran l'estrucció i el funcionament dels processos cognitius superiors que s'estudiaran en el bloc quatre: aprenentatge, intel·ligència i pensament. El bloc cinc aborda la vida emocional: la motivació i l'afectivitat que fonamenten la segona estructura del psiquisme. Sobre esta estructura i sobre l'estrucció cognitiva s'assenta la formació de la personalitat que també serà objecte d'estudi d'este bloc. S'hi inclouen a més algunes nocions sobre psicotipologies

que serviran per a comprendre millor el funcionament del psiquisme, precisament, pel contrast que es produïx quan este funciona amb anomalies. Finalment, el bloc sis estudia la psicologia social i de les organitzacions abordant el segon element condicionant del psiquisme –junt amb els mecanismes biològics estudiats en el bloc dos- Este element ens situa en la problemàtica de les relacions entre el nostre jo i l'entorn en què aquell creix i es desenrotlla.

L'assignatura de Psicologia és potser una de les que major amplitud de capacitat requerix exercitar en l'alumne. I per això podem rastrejar la seua contribució directa a l'adquisició de totes les competències clau.

En l'estudi de la psicologia hem d'assenyalar que la primera competència que facilita l'estudi de la psicologia és el sentit d'iniciativa i esperit emprendedor, ja que esta competència implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervidre o resoldre i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destresos o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, a fi d'aconseguir l'objectiu previst.

La competència aprendre a aprendre facilita a l'alumne comprendre i controlar els mecanismes psíquics implicats, precisament, en els processos cognitius de l'aprenentatge. De manera que puga interactuar amb estos processos corregint i obtenint un major rendiment i profitatament dels seus recursos cognitius.

La competència lingüística és, naturalment, una altra de les capacitats que ha de desenrotllar en l'estudi de la psicologia. La comprensió amb rigor conceptual dels textos que ha d'estudiar així com l'expressió de les idees assimilades i la busca d'informació en altres fonts, s'iguen llibres o articles de revistes científiques o en les noves tecnologies, els exigeix i al mateix temps els capacita per al desenrotllament d'esta competència.

La competència matemàtica i la competència clau en ciència i tecnologia no són aliens a l'estudi de la psicologia. Si bé no són utilitzades de la mateixa manera en totes les parcel·les de la matèria, resulten imprescindibles per a la comprensió dels estudis psicomètrics en els àmbits en què s'apliquen: la intel·ligència factorial, teories de la personalitat, teories l'aprenentatge, etc.

La competència digital, és així mateix, requerida en la busca d'informació que pot resultar essencial especialment pel caràcter innovador que comporten les investigacions psicològiques actuals amb la conseqüent abundància d'informació i de recursos audiovisuals. Estos recursos poden complementar de manera substancial els textos i les imatges que oferixen els llibres de text convencionals.

Les competències socials i cíviques són també propiciades de manera essencial per l'estudi de la psicologia perquè esta ciència il·lumina de forma decisiva els amagatalls que hi ha en les relacions socials. Una psicologia madura implica una sociabilitat més eficient alhora que és garantia de superació de conflictes interpersonals.

Finalment la competència de consciència i expressions culturals tampoc està exclosa en l'estudi de la psicologia ja que els condicionaments socials són essencials en la configuració del psiquisme. D'esta manera l'assignatura contribueix significativament al desenrotllament d'estes competències i facilita una comprensió i sintonia amb diferents modes culturals que expliquen aspectes essencials del caràcter de les persones.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les assignatures. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són: a) Interacció i aprenentatge: l'objectiu últim és que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió, adquirisquen els millors aprenentatges possibles. b) Aprendentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn. d) Didactica específica de l'àrea, ja siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat, recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible. Però també és necessari treballar l'expressió oral. Treballs individuals o en grup, que requereixen una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà

en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions filosòfiques. Igualment avaluarà la participació en classe quan es realitzen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Psicologia

Curs 2n Batxillerat		
Bloc 1: La psicologia com a ciència. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La psicologia com a ciència. · Objectius i característiques. · Branques de la psicologia. · Tècniques d'investigació. · La psicologia i les altres ciències de l'home. Aplicacions de la psicologia · Principals problemes psicològics · Solucions aportades per la psicologia. · Valors que estimula la psicologia: crítica, autònoma, investigació i innovació. La psicologia en la història. · Evolució del concepte de psique. · Orígens de la Psicologia en la Grècia clàssica. · La psicologia en la modernitat. · Corrents psicològics contemporànies.	BL1.1. Explicar l'especificitat i importància del coneixement psicològic, com a ciència que tracta de la conducta i els processos mentals de l'individu. BL1.2. Distingir la dimensió teòrica i pràctica de la psicologia, i enumerar els seus objectius, característiques, branques i tècniques d'investigació. BL1.3. Exposar les aportacions més importants de la psicologia, des dels seus inicis fins a l'actualitat, identificant els principals problemes plantejats i les solucions aportades pels diferents corrents psicològics contemporanis. BL1.4. Relacionar la psicologia amb altres ciències el fi de les quals és la comprensió dels fenòmens humans, com la filosofia, biologia, antropologia, economia, etc. BL1.5. Fer una anàlisi crítica de textos significatius i breus de contingut psicològic, identificant les problemàtiques plantejades i relacionant-les amb els coneixements adquirits. BL1.6. Defendre l'especificitat i importància del coneixement psicològic reconeixent que es tracta d'un saber i una actitud que estimula la crítica, l'autonomia, la investigació i la innovació. BL1.7. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en la busca d'informació, realització i exposició dels treballs d'investigació.	CMCT SIEE CSC CMCT CMCT CSC CSC CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT SIEE CAA SIEE CAA CD CAA

Bloc 2: Fonaments biològics de la conducta. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'evolució del cervell humà. · El ser humà i els altres animals. · Filogènesi i ontogènesi. · L'especificitat del cervell humà. Bases biològiques de la conducta. · L'encèfal en el sistema nerviós central. · Bases genètiques de la conducta. · El cervell i el sistema endocrí. Impacte de la biologia en la conducta humana. · Neurologia i conducta. · L'impacte de les tècniques actuals en el coneixement de la conducta humana. · Funcions i disfuncions del sistema nerviós. · Genètica i conducta. · Influència de la genètica en la conducta. · Malalties genètiques. · Endocrinologia i conducta. · Diferències de gènere. · Trastorns endocrinològics.	BL2.1. Descriure les diferents tècniques actuals d'investigació del cervell. BL2.2. Identificar algunes de les bases genètiques que determinen la conducta humana, explicar la relació que pot existir entre ambdós destacant l'origen d'algunes malalties produïdes per alteracions genètiques BL2.3. Explicar, des d'un enfocament antropològic, l'evolució del cervell humà distingint les seues característiques específiques de les d'altres animals. BL2.4. Analitzar la importància de l'organització del sistema nerviós central, fonamentalment de l'encèfal humà, distingint les diferents localitzacions i funcions que determinen la conducta dels individus.	CMCT CMCT. CMCT
	BL2.5. Exposar la influència del sistema endocrí sobre el cervell i els comportaments derivats d'això. BL2.6. Analitzar les conseqüències socials que es deriven de la distinció de les característiques específiques humanes de les d'altres animals.	CMCT CSC
	BL2.7. Descriure l'organització del sistema nerviós central, fonamentalment de l'encèfal humà. BL2.8. Explicar l'impacte de les diferents tècniques actuals d'investigació del cervell en l'avanç científic sobre l'explicació de la conducta i en la superació d'alguns trastorns i malalties mentals.	CMCT CMCT CSC
	BL2.9. Analitzar l'impacte social de la relació entre el sistema endocrí i el comportament humà en allò que afecta les diferències de gènere.	CMCT CSC

Bloc 3: Els processos cognitius bàsics: percepció, atenció i memòria. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Percepció.	BL3.1. Explicar la percepció humana com un procés constructiu	CMCT

· El procés perceptiu: la realitat com a construcció. · Elements que intervenen en la percepció. · Lleis de la percepció. · Els trastorns de la percepció. · Principals teories sobre la percepció. Atenció. · Atenció i concentració. · Tipus d'atenció. · Alteracions de l'atenció. · Atenció i memòria. Memòria. · El funcionament de la memòria i els seus tipus. · L'oblívit: causes i funció. · Distorsions i alteracions de la memòria. · Principals teories de la memòria. · Memòria i aprenentatge.	eminentment subjectiu i limitat, en el qual té l'origen el coneixement sobre la realitat. BL3.2. Explicar la rellevància que tenen les influències individuals i socials en el fenomen de la percepció i argumentar sobre els aspectes positius i negatius d'estes. BL3.3. Descriure l'estructura i tipus de la memòria i l'atenció humanes i explicar el seu funcionament.	CSC
	BL3.4. Investigar les aportacions d'algunes teories actuals sobre la memòria, identificar l'origen i els factors que influïxen en el desenrotllament d'esta capacitat en el ser humà i utilitzar alguns dels coneixements adquirits per a millorar l'aprenentatge propi. BL3.5. Reconéixer el ser humà com un processador d'informació gràcies a la qual cosa és capaç d'interpretar la realitat i actuar en conseqüència.	CAA CMCT SIEE

Bloc 4: Els processos cognitius superiors: aprenentatge, intel·ligència i pensament. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Aprendentatge. · El concepte d'aprendentatge · Teories de l'aprendentatge · Conductisme · Cognitivisme · Constructivisme · L'aprenentatge significatiu · Tècniques i estratègies d'aprendentatge Intel·ligència i pensament. · Definició d'intel·ligència · Diferents concepcions de la intel·ligència · Teories de les intel·ligències múltiples · Intel·ligència emocional · La mesura de la intel·ligència · La influència de l'erència genètica i el medi ambient	BL4.1. Explicar les principals teories sobre l'aprendentatge, identificar els factors que cada una d'estes considera determinants en este procés, descriure les seues aplicacions en el camp social i utilitzar alguns dels coneixements adquirits per a millorar el seu aprenentatge. BL4.2. Identificar algunes teories explicatives sobre la naturalesa i el desenrotllament dels processos cognitius superiors del ser humà, com la intel·ligència i el pensament, distingir els factors que influïxen en la intel·ligència i investigar l'eficàcia de les tècniques utilitzades per al seu mesurament i sobre el concepte de CI.	CMCT CSC CAA SIEE
	BL4.3. Reflexionar críticament sobre les possibilitats de la intel·ligència artificial, el seu abast i els seus límits i argumentar sobre l'equivocada humanització de les màquines pensants i la deshumanització de les persones.	CAA SIEE CSC

· La intel·ligència artificial	BL4.4. Reconéixer la importància de la intel·ligència emocional en el desenrotllament psíquic de l'individu.	CSC
--------------------------------	--	-----

Bloc 5: La construcció del ser humà: motivació, personalitat i afectivitat. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Motivació. · La motivació: concepte · Teories de la motivació: impulsos de Murray; humanisme de Maslow · La conducta motivada: característiques · Los motius i la seua relació amb els valors · La frustració Personalitat. · La personalitat: concepte · Teories de la personalitat: psicoanàlisi, conductisme, cognitivisme i teoria humanista · Mesura de la personalitat · Trastorns de la personalitat Afectivitat · Sentiments i emocions · Classificació de les emocions: teories · Control de la vida emocional · Tècniques d'intel·ligència emocional · Trastorns emocionals	BL5.1. Descriure la motivació, la seua classificació i la seua relació amb altres processos cognitius, explicar els diferents supòsits teòrics que l'expliquen i analitzar les deficiències i conflictes que en el seu desenrotllament conduïxen a la frustració. . BL5.2. Descriure què és la personalitat, les diverses teories que l'estudien i els factors motivacionals, afectius i cognitius necessaris per a la seua adequada evolució, en cada una de les seues fases de desenrotllament. BL5.3. Analitzar les influències genètiques, mediambientals i culturals sobre les quals es construïx la personalitat. BL5.4. Reconéixer els distints tipus d'afectes, així com l'origen d'alguns trastorns emocionals associats a estos. BL5.5. Analitzar la complexitat del concepte de trastorn mental, identificar alguns dels factors genètics, ambientals i evolutius implicats en el seu desenrotllament des de diferents perspectives psicopatològiques i descriure els seus mètodes d'estudi. BL5.6. Argumentar sobre la importància que en la maduració de l'individu tenen les relacions afectives i sexuals, i analitzar críticament els seus aspectes fonamentals.	CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT SIEE CSC

Bloc 6: Psicologia social i de les organitzacions. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Psicologia social.	BL6.1. Identificar els processos psicològics de les masses i la seua	CSC

· Què és la psicologia social? · El vincle amb les altres persones: la necessitat de la interacció social. · El grup: normes i rols; conformitat dissidència; l'autoritat. · Las masses. Els fenòmens de masses. · L'altruisme. Psicologia de les organitzacions. · La psicologia de les organitzacions i la seua funció. · El treball en equip. · Tècniques i dinàmiques de grup. · Tècniques de gestió de recursos humans. · Factors psicològics de desenrotllament laboral. · Principals riscos de la salut laboral	naturalesa, descriure les seues característiques i pautes de comportament i argumentar sobre les situacions de vulnerabilitat en què l'individu pot perdre el control dels seus actes i sobre les formes d'evitar-les. BL6.2. Explicar la importància que actualment té la psicologia en el camp laboral i el desenrotllament organitzacional, argumentar sobre la importància del lideratge com a condició necessària per a la gestió de les empreses i sobre els errors psicològics que es produïxen en la seua gestió e els recursos més adequats per a afrontar els problemes més comuns a què s'enfronten. BL6.3. Reconéixer la dimensió social del ser humà i explicar el procés de socialització com la interiorització de les normes i valors socials, així com la seua influència en la personalitat i conducta de les personnes.	CAA SIEE CSC CAA SIEE CSC CMCT
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

SEGONA LLENGUA ESTRANGERA

ESO I BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

El plurilingüisme és una de les senyes d'identitat de la ciutadania en una Europa multilingüe i multicultural, la diversitat de la qual no ha de suposar un obstacle a la mobilitat i la cooperació sinó constituir una font de riquesa personal, social i cultural i un factor de progrés.

En el mateix sentit, i en relació amb l'aprenentatge al llarg de la vida, el Consell d'Europa assenyalà que la finalitat de l'educació lingüística en el món de hui no ha

de ser tant el domini d'una o més llengües segones preses aïlladament com el desenrotllament d'un perfil plurilingüe i intercultural integrat per competències diverses en distintes llengües i a diferents nivells, en funció dels interessos i necessitats canviants de l'individu.

El currículum de Segona Llengua Estrangera corresponent a estes etapes arreplega els continguts, els criteris d'avaluació i les competències clau, que articularan la matèria, a fi que l'alumnat puga eixir-se'n en les situacions més habituals en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional.

En el context acadèmic, l'alumnat tindrà la possibilitat d'aprendre alguna matèria en una llengua estrangera i, possiblement, participarà en algun programa europeu o en viatges d'estudis. En un futur pròxim podrà cursar un any acadèmic en universitats o realitzar pràctiques professionals en altres països. En el context professional, el domini de llengües estrangeres brindarà a l'individu oportunitats laborals en altres països.

Així mateix, s'ha demostrat que l'adquisició d'una o diverses llengües addicionals produeix beneficis cognitius i inclús retarda l'aparició de trastorns neurodegeneratius.

En les pàgines següents es presenten, en forma esquemàtica, els continguts, els criteris d'avaluació i les competències clau relacionades amb cada criteri que conformen, per a cada nivell, el currículum de les següents llengües estrangeres: alemany, francès, anglès i italià.

Es destaca el caràcter cílic i acumulatiu dels criteris d'avaluació i dels continguts, atenent a la metodologia pròpia d'esta matèria.

Els continguts, criteris d'avaluació i competències clau estan organitzats en cinc grans blocs. Els quatre primers es corresponen amb les quatre activitats de llengua que constitueixen l'eix de les ensenyances de les llengües estrangeres com proposa el Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües (MCERL): el bloc 1 és la comprensió de textos orals; el bloc 2, la producció de textos orals: expressió i interacció; el bloc 3, la comprensió de textos escrits i el bloc 4, la producció de textos escrits: expressió i interacció. El valor curricular de cada un dels quatre blocs lingüístics és exactament el mateix. A estos blocs específics de llengua se li suma un quint bloc dedicat als elements transversals.

Cada bloc de contingut, al seu torn, està compost per sis apartats: les estratègies, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, les funcions comunicatives, el lèxic, les expressions i modismes d'ús freqüent, les estructures morfosintàctiques i discursives; els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i els patrons gràfics i convencions ortogràfiques.

Els quatre primers apartats dels blocs de continguts són comuns per als quatre idiomes d'este currículum. Els continguts per a les estructures morfosintàctiques i discursives i per als patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives es desenrotllen per separat per a cada idioma.

D'altra banda, la composició dels criteris d'avaluació permet obtindre evidències de l'exercici esperat per a cada nivell, de manera progressiva. Consistixen en processos de diferent complexitat combinats amb continguts de diferents tipus i de distinta naturalesa d'execució. La seua adquisició garantix la completa consecució dels coneixements, les competències i els processos dels estàndards d'aprenentatge del Reial Decret 1105/2015.

Els consideren criteris d'avaluació relacionats amb les competències clau els que evaluen directament la competència en qüestió, és a dir, els que tenen un procés que fa referència directament a la consecució d'esta competència.

La Segona Llengua Estrangera contribuix en primer lloc, i de manera fonamental, al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística, no sols en llengües estrangeres sinó també respecte a les llengües maternes i oficials. D'una banda, l'aprenentatge de qualsevol idioma ha d'aproximar-se al procés d'adquisició de les llengües maternes per a produir uns resultats de caràcter naturalment i directament aplicables a l'ús lingüístic en el món real; d'una altra, la reflexió conscient i el desenrotllament sistemàtic de competències variades que comporta l'aprenentatge de qualsevol idioma pot estendre's a les llengües maternes, ja que hi ha una competència subjacent comuna a totes les llengües que l'individu domina i aprén.

L'ús eficaç de les llengües estrangeres suposa necessàriament una visió oberta i positiva de les relacions amb els altres, visió que es materialitza en actituds de valoració i respecte cap a totes les llengües i cultures, cap a altres persones els usos de les quals, valors i creences diferixen dels propis, així com en l'apreciació del caràcter relatiu a costums, pràctiques i idees. Esta circumstància ha d'entendre's com una oportunitat única per a l'enriquiment mutu i la resolució de conflictes de manera satisfactoria per a totes les parts. Les competències socials i cíviques, i la consciència i les expressions culturals, tant les circumscrites als entorns més immediats com les

pròpies d'àmbits cada vegada més amplis d'actuació, formen així part de les habilitats que comprén una competència intercultural integrada en l'aprenentatge de llengües estrangeres. Els criteris d'avaluació dels tipus: aspecte sociocultural i sociolingüístic i de funcions comunicatives estan especialment vinculats amb estes competències clau.

En el procés mateix d'aprenentatge d'una llengua estrangera es desenrotlla una altra competència bàsica, aprendre a aprendre, per la qual cosa el currículum incidix en el caràcter procedural de tots els seus elements constituents i de les seues relacions. Els continguts necessaris per a aconseguir els estàndards d'aprenentatge, el grau d'adquisició del qual es valora aplicant els criteris d'avaluació descrits també com accions, són considerats continguts competencials; això és, tot allò que l'estudiant ha de saber, saber utilitzar i saber incorporar al seu perfil de competències, de manera simultània. El currículum ajuda l'alumnat a desenrotllar la capacitat d'aprendre a aprendre, començant per establir de manera transparent i coherent els objectius o resultats pretesos, determinant el que necessiten aprendre per a assolir els objectius, i indicant les estratègies que poden aplicar per a aconseguir-ho. Marcar-se objectius de divers caràcter segons les necessitats de construcció del perfil personal de competències és, així mateix, el primer pas per a un eficaç aprenentatge autònom i al llarg de la vida.

L'enfocament orientat a l'acció adoptat en el currículum bàsic es concentra en l'estudiant, que és qui aprén, construix les seues competències i les utilitza, tant per a dur a terme les tasques d'aprenentatge en l'aula com per a la comunicació real. Per tant, la matèria de Segona Llengua Estrangera contribuix decisivament al desenrotllament del sentit de la iniciativa, en especial pel que fa a les activitats d'expressió i interacció oral i escrita, en les quals, des de la seua mateixa planificació, l'alumnat ha de prendre decisions sobre què dir i com fer-ho, a través de quin canal i amb quins mitjans, en quines circumstàncies, dependent de les expectatives i les reaccions dels interlocutors o corresponents, tot això a fi de complir el propòsits comunicatius amb el major grau possible d'èxit. L'elecció i aplicació conscient de les estratègies de comunicació, d'organització del discurs, de control sobre la seua execució i de la seua reparació, preparen els estudiants per a assumir les seues responsabilitats, trobar seguretat en les seues pròpies capacitats, reforçar la seua identitat i regular el seu comportament i el seu propi aprenentatge.

L'articulació clara i convincent de pensaments i idees i la capacitat d'assumir riscos, junt amb la gestió adequada de la interacció i l'estímul que suposa comunicar-se en altres llengües per a afrontar nous reptes o resoldre problemes en escenaris complexos, són fonamentals en el desenrotllament de l'esperit emprendedor. Les llengües estrangeres són a més la porta a un món d'infinites possibilitats en el terreny laboral i professional, i el currículum pretén fomentar l'emprenedoria com a actitud davant de la vida, incorporant activitats concretes en què l'estudiant aprén a ser crític, creatiu i compromès també en estos contexts.

L'activitat lingüística es realitza en gran part a través de mitjans tecnològics, arreplegats en el currículum com a suports freqüents dels textos orals i escrits, per la qual cosa la competència digital és part substancial de la competència comunicativa. Estos mitjans tecnològics faciliten l'autoaprenentatge, l'autoavaluació i la interacció oral i escrita en contexts virtuals.

Quant a les competències bàsiques en ciència i tecnologia, la Segona Llengua Estrangera pot contribuir facilitant i expandint l'accés a dades, procediments i tècniques d'investigació, fent possible un intercanvi més direpte i fructífer entre comunitats científiques, i propiciant la construcció conjunta del saber humà.

La presència dels elements transversals en els criteris d'avaluació és part dels aprenentatges vinculats a les competències. La comprensió lectora està molt relacionada amb el bloc 3 en la seua totalitat, i té com a objectiu un progrés acostament a la literatura, que referma els hàbits lectors, la creativitat, la consciència crítica i el gaudi estètic. L'expressió oral es troba en el bloc 2 a través de la producció i la interacció; el bloc 4 es dedica a la producció i la interacció escrites. La comunicació audiovisual es pretén desenrotllar des de tots els blocs en els criteris d'avaluació del tipus estratègies d'aprenentatge. Els recursos digitals són ferramentes essencials per a iniciar l'alumnat en mecanismes autònoms per a l'aprenentatge d'una llengua estrangera, adaptats als nivells i a les destreses comunicatives, amb un paper fonamental, com a element transversal, en activitats d'avaluació per a registres orals.

A través dels continguts de la matèria es troben elements transversals del bloc 5, com ara: l'esperit emprendedor a través del desenrotllament de l'autoconfiança; resolució pacífica de conflictes, respecte a la llibertat, la justícia i als drets humans, equitat i inclusió de persones amb discapacitat.

Este currículum incorpora plantejamens metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències clau, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de la Segona Llengua Estrangera; integra les competències amb la resta d'elements del currículum per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança-aprenentatge.

La competència es contempla com a coneixement en acció, a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal com en els contextos educatius no formals i informals.

L'aprenentatge està centrat en els estudiants i per això el rol del docent és fonamental com facilitador de l'aprenentatge, ja que ha de proporcionar tasques que possibiliteien l'acció dels estudiants sobre les quatre activitats de llengua: comprendre i produir textos orals i escrits a través de la producció i de la interacció.

L'aprenentatge dialògic promou la interacció perquè es produïsca l'aprenentatge; per tant el docent haurà de proporcionar situacions d'interacció que siguin diverses, en què el diàleg estiga basat en relacions d'igualtat i no de poder, la qual cosa significa que cada individu té coneixement a aportar. La igualtat i la diferència es convertixen en valors compatiblement i mütuaument enriquidors. Esta concepció d'aprendre de tots encaixa amb la teoria de la zona de desenrotllament pròxim de Vygotski i amb la destresa de més alt nivell cognitiu de la taxonomia de Bloom, que significa que quan algú comparteix coneixement no sols es beneficia qui el rep sinó també qui l'aporta. Les estructures d'aprenentatge cooperatiu asseguren la interacció entre companys i amb altres membres de la comunitat educativa i de l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotullen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en diferents contextos.

L'aprenentatge situat o contextualitzat emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que els estudiants hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. El paper actiu i autònom de l'alumnat conscient de ser responsable del seu propi aprenentatge ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que afavorisquen la seua implicació i per formes d'aprendre a aprendre i autoavaluació a través de recursos com la biografia i el dossier del Portfolio Europeu de les Llengües.

Seguint les orientacions del MCERL, la finalitat principal de la matèria de Segona Llengua Estrangera és la comunicació. Este enfocament comunicatiu significa que la gramàtica no constitueix un objectiu, sinó una ferramenta per a la comunicació. L'alumnat, en primer lloc, ha de ser capaç d'usar la llengua estrangera i, posteriorment, de perfeccionar-la. Quan s'inicia el procés d'adquisició d'una llengua estrangera és normal que es produïsquen errors, per això és important que es duga a terme un adequat tractament de l'error, penalitzant únicament els errors que obstarculitzen la comunicació en els primers nivells de l'Educació Secundària Obligatoria.

El currículum de Segona Llengua Estrangera, en anglès, partix d'un nivell A2, en canvi, en les altres llengües estrangeres s'inicia en un nivell A1.

Des de fa anys, el sistema educatiu valencià és bilingüe, per tant s'ha d'utilitzar un enfocament metodològic comú i integrador per a totes les llengües, oficials i estrangeres, que facilite les transferències entre estes.

Amb la implantació del Decret 127/2012 de plurilingüisme, tots els centres públics i concertats incorporen progressivament almenys un mòdul, àrea o matèria de contingut no lingüístic en una llengua estrangera, segons el calendari d'aplicació del seu únic annex. Per això, és imprescindible no sols un tractament integrat de les llengües, sinó també un tractament integrat d'estes amb els continguts. Este enfocament es fomenta des de la matèria de contingut no lingüístic i des de la matèria de Llengua Estrangera, proporcionant als estudiants les estratègies d'aprenentatge per a comprendre i produir textos orals o escrits, contínus o discontinus i facilitant l'ús de la llengua com a vehicle d'aprenentatge. L'alumnat constitueix el centre de l'aprenentatge; el professorat, partint dels coneixements previs dels estudiants, proposa el treball per projectes o l'aprenentatge basat en tasques, amb sentit per a la vida, realitzats en agrupaments flexibles.

La didàctica dels quatre blocs lingüístics del currículum de la Segona Llengua Estrangera es correspon amb les quatre activitats de llengua que proposa el MCERL que es treballen de manera integrada. Amb l'adquisició de les estratègies d'aprenentatge pròpies de cada bloc, l'alumnat desenrotillarà la competència d'aprendre a aprendre. Per tant, les situacions d'aprenentatge que s'han de plantejar han de potenciar i facilitar el treball individual, cooperatiu i dialogat amb el professorat i amb els companys. La construcció conjunta de produccions permet l'expressió de valoracions, pensaments, opinions i idees que possibiliteien processos de reflexió, de responsabilitat i de lideratge compartits.

Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats de l'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges en contextos reals.

Els criteris d'avaluació són el primer referent del procés d'ensenyença-aprenentatge en este currículum i en les seues posteriors concrecions curriculars en els

centres i en les aules. Dels principis d'avaluació es deriven els principis metodològics i didàctics. Tant uns com altres es consensuen per a tot l'equip docent, en particular per al professorat de llengües, oficials i estrangeres.

Seguint les orientacions del MCERL, les cinc competències comunicatives a avaluar són: la lingüística, la discursiva, la sociolingüística, l'estratègica i la pragmàtica, que estan incloses en els sis apartats de cada bloc lingüístic.

La competència lingüística inclou les subcompetències lèxica, gramatical, semàntica, fonològica, ortogràfica i ortoèpica. La competència discursiva versa sobre l'organització d'idees i informació, marcadors discursius, coherència i cohesió. La competència sociolingüística se centra en aspectes referits al registre i adequats als receptors i a les situacions, a l'ús de les funcions i a la interacció. La competència estratègica consistix en la planificació de la producció comunicativa, la utilització d'estratègies compensatòries receptives i productives, l'habilitat per a enfrentar-se a situacions imprevisibles i respondre de manera espontània. La competència pragmàtica es referix al llenguatge directe i indirecte, a l'ús i comprensió del llenguatge figurat, als dobles sentits, a la ironia, al sarcasme i a altres intencions comunicatives.

L'avaluació de la competència comunicativa ha de basar-se en els principis següents: validesa, fiabilitat, facilitat d'administració, impacte positiu, imparcialitat, fomentant la responsabilitat de l'estudiant a través de l'autoavaluació.

Els criteris d'avaluació inclouen procediments i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge com a proves objectives, entrevistes, dossiers, qüestionaris, escales d'observació, i rúbriques, així com als distints tipus d'avaluació i d'autoavaluació.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüençiat de manera progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i l'avaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació i la realització de les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, facilitant la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Segona Llengua Estrangera

Curs 1r ESO

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació, anuncis, cançons, historietes, etc. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general i punts principals. Formulació d'hipòtesis raonables sobre contingut i context. Formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements: paraules clau, soroll ambiental, etc. Tècniques d'escolta activa: escoltar sense interrompre i mostrar atenció i interès.	BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, el sentit general i la informació més important en textos orals molt breus i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat lenta, sobre temes pròxims als seus interessos en els àmbits personal, públic i educatiu, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge. BL1.2. Detectar en textos orals, de manera guida i quan estos apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics concrets i significatius relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als registres formals o informals i als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, acceptant les diferències com a element enriquidor i considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una	CCLI CAA
		CCLI CSC CEC

<p>Aspectes socioculturals i sociolingüísticos Fòrmules pròpies dels contactes socials quotidians com ara salutacions i agràments. Patrons de comportament: expressions facials i gestos. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte. Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, donar les gràcies. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parla més lentament. Descripció de persones, objectes i llocs. Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat. Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats. Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitacions i instruccions. Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com l'amabilitat o l'affecte. Comprendre el llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Comprendre la funció poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció) Formació de paraules molt freqüents. Vocabulari usual per als temes següents: Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport</p>	<p>perspectiva inclusiva.</p> <p>BL1.3. Distingir, de manera guiada i amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic d'ús freqüent per a la comprensió de textos orals molt breus clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos orals molt breus, en diferents suports, amb suport visual, del context i del cotext.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i les seues intencions comunicatives en textos orals molt breus i estructurats, en diferents suports.</p>	CCLI CSC CEC
---	--	--------------------

Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
---	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació Disseny del missatge amb claredat, distingint la seua idea o idees principals i la seua funció. Adecuació del text monològic o dialògic al destinatari i context. Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada. Execució Expressió del missatge amb claredat i coherència, ajustant, si és el cas, als models i fòrmules de cada tipus de text. Confiança en si mateix i assertivitat. Revisió de la tasca o el missatge després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Coavaluació de la producció oral. Ajuda en els coneixements previs d'altres llengües. Facilitació, compensació i correcció dels carencies lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics paralingüístics o paratextuals. Lingüístics:	<p>BL2.1. Prodir o coprodir, de manera guiada, aplicant estratègies d'expressió oral, textos monològics o dialògics molt breus, comprensibles i estructurats, en diferents suports, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic i educatiu, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions.</p> <p>BL2.2. Incorporar, a la producció oral, de manera guiada i amb l'ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL2.3. Prodir o coprodir, de manera guiada i amb l'ajuda de models, textos orals molt breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques i lèxic d'ús</p>	CCLI CAA SIEE

<p>Definir o parafrasejar un terme o expressió.</p> <p>Paralingüístics i paratextuals:</p> <p>Demanar ajuda.</p> <p>Asenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarixen el significat.</p> <p>Usar llenguatge corporal.</p> <p>Interacció oral (fòrmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula).</p> <p>Usar sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Formules pròpies dels contactes socials quotidiàs com ara salutacions i agràiments.</p> <p>Patrons de comportament: expressions facials i gestos.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte.</p> <p>Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, donar les gràcies.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parle més lentament.</p> <p>Descripció de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitar i donar instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'afecte.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (producció).</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p>	<p>molt freqüent, amb creativitat.</p> <p>BL2.4. Utilitzar en situacions de comunicació habituals i clarament estructurades, de manera guida, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depengi en gran manera de l'actuació de l'interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciats de manera clara, utilitzant els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es cometin errors que no interrompen la comunicació.</p>	CCLI CAA CSC
---	---	--------------------

Vocabulari usual per als temes següents: Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb els intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
--	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió escrita Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus de text, suport i format: diàlegs, anuncis, cançons, historietes, etc. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general i punts principals. Formulació d'hipòtesis raonables sobre contingut i context. Formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del context i del cotext els significats de paraules i expressions desconegudes.	<p>BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, el sentit general i la informació més important en textos molt breus, contínus i discontinuus, en diferents suports, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, educatiu.</p> <p>BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris o no literaris, molt breus i ben estructurats, articulant correctament les paraules, amb ritme, entonació i una progressiva automatització que li facilita la comprensió del text.</p> <p>BL3.3. Detectar en textos escrits, de manera guida i quan apareixen de</p>	CCLI CD CAA
		CCLI

<p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements: paraules clau.</p> <p>Utilització de llistes de vocabulari i diccionaris tant en format imprés com digital.</p> <p>Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió lectora.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules pròpies dels contactes socials quotidians com ara salutacions i donar les gràcies.</p> <p>Patrons de comportament: expressions facials i gestos.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte.</p> <p>Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, donar les gràcies.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parle més lentament.</p> <p>Descripció de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitacions i instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'afecte.</p> <p>Comprendre del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendre la funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p> <p>Identificació personal</p> <p>Vivenda, llar i entorn</p>	<p>manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics concrets i significatius relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als registres formals o informals i als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL3.4. Distingir, de manera guiada i amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic dús freqüent, les convencions ortogràfiques i de puntuació, per a la comprensió de textos escrits molt breus, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos escrits molt breus, en diferents suports, amb suport audiovisual i del context i del cotext.</p>	CSC CEC CCLI CD CCLI CAA
---	---	---

Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
--	--	--

Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció escrita Planificació Ús de mecanismes per a traure el màxim partit als coneixements previs: realitzar esquemes, pluja d'idees, etc. Localització i ús adequat de recursos lingüístics o temàtics. Busca d'informació en fonts preseleccionades. Execució Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionari, sms, correspondència personal molt bàsica, etc. Fonamentada en els coneixements previs de lèxic i expressions familiars. Utilització d'oracions simples que transmeten el significat desitjat. Revisió.	BL4.1. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits molt breus, contínus o discontinus, coherents i estructurats, en diferents suports, en un registre formal o informal, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, educatiu, aplicant les estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat i sentit estètic. BL4.2. Incorporar, a la producció escrita, de manera guiada i amb l'ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC

<p>Reajustament de la tasca per a millorar el contingut i la claredat de l'expressió escrita després de valorar les dificultats i els recursos disponibles.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fórmules pròpies dels contactes socials quotidiàns com ara salutacions i agraiaments.</p> <p>Patrons de comportament: expressions facials i gestos.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte.</p> <p>Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, textos literaris, monuments, personatges, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, donar les gràcies.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parle més lentament.</p> <p>Descripció de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus i quantitats.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitacions i instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'afecte.</p> <p>Comprensió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprensió de la funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció).</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport 	<p>BL4.3. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits molt breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques i de puntuació, així com el lèxic d'ús freqüent, en situacions comunicatives quotidiànes, amb creativitat.</p> <p>BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, de manera guiada i amb l'ajuda de models, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana, en l'àmbit personal, públic, social i acadèmic, respectant convencions, normes de cortesia i netiqueta.</p>	CCLI CD SIEE
--	---	--------------------

Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
---	--	--

Bloc 5: Elements transversals. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferramentes digitals de cerca i visualització: cerca en blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies, bases de dades especialitzades.	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com ara bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CD
Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.	CD
Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Comunicació	BL5.3. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a incloure's en els seus propis projectes i	CD
Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums.		

<p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció d'un mateix i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	<p>tasques, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.</p>	
<p>Anàlisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell.</p>	<p>BL5.4. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	<p>SIEE</p>
<p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p>	<p>BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats,avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	<p>SIEE</p>
<p>Creació de continguts digitals.</p>	<p>BL5.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-los amb les seues forteses i preferències.</p>	<p>SIEE</p>
<p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p>	<p>BL5.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepànccies.</p>	<p>SIEE</p>
<p>Escalat, rotació i retall d'imatges.</p>	<p>BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	<p>CCLI</p>
<p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p>		<p>CAA</p>
<p>Habilitats personals d'autoregulació.</p>		
<p>Iniciativa i innovació.</p>		
<p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p>		
<p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p>		
<p>Pensament alternatiu.</p>		
<p>Sentit crític.</p>		
<p>Planificació i avaliació de projectes.</p>		
<p>Pensament mitjans-fi.</p>		
<p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p>		
<p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p>		
<p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p>		
<p>Avaluació de processos i resultats.</p>		
<p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p>		
<p>Habilitats de comunicació</p>		
<p>Presa de decisions vocacionals</p>		
<p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p>		
<p>Autoconeixement de forteses i debilitats.</p>		
<p>Treball cooperatiu</p>		
<p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p>		
<p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p>		
<p>Pensament de perspectiva.</p>		
<p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p>		
<p>Tècniques d'escolta activa.</p>		

Díalieg igualitari. Concèixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Ús del vocabulari específic de l'assignatura. Comprensió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Llenguatge d'aula. Glossari termes conceptuais del nivell educatiu.		
--	--	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 1r ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Identificació i articulació de fonemes vocals breus: /a/ (z.B. Fall), /ɛ/ (z.B. weg), /ɪ/ (z.B. in), /ɔ/ (z.B. Post) /ʊ/ (z.B. Mutter); identificació de la metafonia (Umlaut ä, ö, ü); /ε/ (z.B. Männer), /œ/ (z.B. Hölle), /ʌ/ (z.B.füllen); identificació de la correspondència entre els díftongs ei, ie, eu, äu i els seus valors fonològics: /aɪ/ (z.B. sein), /i:/ (z.B. sie), /ɔʏ/ (z.B. Deutsch, lünten); identificació dels fonemes consonàntics /χ/ i els seus al lòfons <i>ach-Laut</i> [χ] (z.B. Buch, Tochter, Achtung), i <i>ich-Laut</i> [ç] (z.B. ich, Bücher, eich), /v/ (z.B. was, Visum), /r/ i els seus al lòfons [R], (z.B. rollen, Ware, schreiben), [ɛ] (z.B. stark)</p> <p>Reconeixement de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics (p. ex. /y/ de une, lune; /o/ de style, jaune, beau; /u/ de où, jour; /œ/ de fleur; /ø/ de deux, feu; /ɛ/ de faire, mère, vert); vocals nasals (p. ex. /ö/ de bon; /ä/ de dans); semivocals (p. ex. /wa/ de moi, noir); consonants sonores (p. ex. /ʒ/ de jour, manger; /z/ de zoo, musique; /ʃ/ de chat, chien); consonants sordes (p. ex. /s/ de sac, français, passer, ici); discriminació (p. ex. /v/ de r'eau; /b/ de beau); pronunciació de consonants finals.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços obligatoris (entre pron. Subj. + V; det. + V; être en 3a pers. + complement); elisió de la vocal</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics; discriminació entre vocals llargues i curtes de distinta qualitat vocalica (p. ex. /ɪ/ de fill i /i:/ de feel); identificació i articulació de sons consonàntics bàsics (p. ex. /s/ i /z/ en la terminació -s de plurals i present simple); comparació amb els sons d'altres llengües conegudes.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació i elisió bàsics.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics; consonants sonores (p. ex. /dʒ/ de giorno, mangiare; /z/ de chiesa; /k/ de gli, figlio); consonants sordes (p. ex. /ʃ/, de sciopero, /tl/ de cena, /s/ de passare); discriminació (p. ex. /b/ i /v/ de bero); dobles consonants.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. elisión e troncamento).</p>

	e en els monosíl·labs (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).	
--	---	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 1r ESO

Alemany	Francés	Anglés	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius comuns i propis; substantius compostos; articles determinats i indeterminats; pronom personal; la possessió: pronom i adjetius possessius; casos: nominatiu, acusatiu.</p> <p>Expressió de l'existència: <i>Adv. + (nicht) sein</i> (z.B. <i>bier, da, ist (nicht)</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: <i>sein + Adj.</i> (z.B. <i>Sie ist nett</i>); adjetius: (z.B. <i>sehr gut, schlecht</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: singular i plural; nombres cardinals; pronom indefinitius (z.B. <i>alle</i>); grau (z.B. <i>gern, lieber</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>gern, so, sehr</i>); partícules modals (<i>denn</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>ja, doch</i>).</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>kein- + Nomen, nicht + Adj., nicht+Adv.</i>.</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives totals i parcials (<i>Ja/Nein-Fragen i W-Fragen</i>); pronomis i adverbis interrogatius</p>	<p>Expressió de l'entitat: articles determinats, indeterminats i contractes; substantius; pronomis personals subjecte, pronomiòticos; introducció del pronom <i>on</i>; els presentatius (p. ex. <i>c'est, voilà, ce sont</i>); la possessió (adjectius possessius d'un sol posseïdor).</p> <p>Expressió de l'existència: <i>il y a, il n'y a pas de</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: <i>être + Adj.</i> (p. ex. <i>Elle est sympathique</i>); els adjetius regulars.</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 2 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un peu, trop, assez, beaucoup, un pot, un tube</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode en <i>-ment</i>.</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>oui</i>).</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>ne...pas y pas de</i>.</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables; pronomis personals; articles determinats, indeterminats; adjetius demonstratius; la possessió (adjectius possessius, genitiu saxò).</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there is/are</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>very</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 4 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una bottiglia</i>); el grau (p. ex. <i>molto, più, meno</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; Yes (+ tag).</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>not never, no + noun</i> (p. ex. <i>no problem, nobody, nothing</i>).</p> <p>La interrogació: preguntes (<i>Wb-questions, Aux. Questions</i>).</p> <p>L'exclamació: oracions exclamatives (p.</p>	<p>Expressió de l'entitat: articles determinats, indeterminats; substantius; pronomis personals subjecte, pronomiòticos; la possessió (adjectius possessius d'un sol posseïdor).</p> <p>Expressió de l'existència: <i>c'è, non c'è</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: els adjetius regulars.</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 4 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>anch'io, credo/penso di sì</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de manera en <i>-mente</i>.</p> <p>L'affirmació: adverbi <i>sì</i>; frases declaratives afirmatives (p. ex. <i>anch'io; credo/penso di sì</i>).</p> <p>La negació (p. ex. <i>no, non, niente, neanch'io, per niente</i>); oracions declaratives negatives (p. ex. <i>non, non...mai, per niente, credo di no</i>).</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives</p>

<p>(<i>wer, was, wo, woher, wie</i>); signes d'interrogació.</p> <p>L'exclamació: <i>Wie + Adj.</i> (z.B. <i>Wie schön!</i>); interjeccions: (z.B. <i>Verflucht!, Primal!</i>); signes d'exclamació.</p> <p>Expressió del temps: present (<i>Präsens</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: duratiu (<i>Präsens</i>); habitual (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoatiu (z.B. <i>dran sein</i>); terminatiu: (z.B. <i>fertig sein</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätzchen</i>); possibilitat (<i>vielleicht</i>); volició (z.B. <i>ich möchte</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>um drei Uhr, am Abend</i>); unitats temporals (z.B. <i>Tag, Tageszeiten, Jahr</i>); successió (z.B. <i>dann</i>); anterioritat (z.B. <i>schon, noch</i>); posterioritat (z.B. <i>später</i>); simultaneïtat (z.B. <i>jetzt</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: adverbis de lloc (<i>bier, dort, da</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>und; auch</i>); disjunció (<i>oder</i>); oposició (<i>aber</i>); causa (<i>denn</i>).</p>	<p>amb <i>qui, que, comment, pourquoi, où, qu'est-ce que, qui est-ce, est-ce quel?</i>; <i>quel + substantif?</i> (p. ex. <i>Quel âge tu as?</i>); <i>quel + verbe?</i> (p. ex. <i>Quel est ton prénom?</i>); respostes (<i>si, pron. tonique + oui/non, pron. tonique + aussi/non plus</i>).</p> <p>L'exclamació: expressions (p. ex. <i>Oh là là!, On y va!</i>); interjeccions (p. ex. <i>Oui!, Non!, Zut!.</i>).</p> <p>Expressió del temps: present dels verbs usuals (<i>l'état, la description</i>); present dels verbs impersonals (p. ex. <i>il neige, il fait froid</i>); introducció al passat (<i>passé récent</i>); introducció al futur (<i>furur proche</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tenses</i>); duratiu (<i>present and past continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> p. ex. <i>always, everyday</i>); incoatiu (<i>start-ing</i>); terminatiu (<i>finish -ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can</i>); possibilitat/probabilitat (<i>perhaps</i>); necessitat (<i>need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't</i>) permís (<i>can</i>); intenció (<i>going to, present continuous</i>).</p> <p>Expressió de les relations temporals: puntuals (p. ex. <i>quarter past five</i>); divisions (p. ex. <i>half an hour, summer</i>); indicacions de temps (p. ex. <i>now, tomorrow (morning)</i>; duració (p. ex. <i>for two days</i>); anterioritat (p. ex. <i>before</i>); posterioritat (p. ex. <i>after</i>); seqüènciació (p. ex. <i>first, then</i>); simultaneïtat (p. ex. <i>at the same time</i>); freqüència (p. ex. <i>sometimes, on Sundays</i>).</p> <p>Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p> <p>Expressió de les relations lògiques: conjunció (p. ex. <i>and</i>); disjunció (p. ex. <i>or</i>); oposició (p. ex. <i>but</i>); causa (p. ex.</p>	<p>amb <i>chi, che, come, quando, perché, dove</i>; respostes (<i>sì, no, non</i>); disjuntiva (p. ex. <i>preferisci il caffè o il tè?</i>).</p> <p>L'exclamació: expressions (p. ex. <i>che + Adj.!, che bello!, angurì!</i>); interjeccions (p. ex. <i>oh!, sì!, no!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present dels verbs usuals (p. ex. <i>lo stato, la descrizione</i>); present dels verbs impersonals (p. ex. <i>piove, fa freddo</i>); passat (introducció al <i>passato prossimo</i>); futur (<i>il presente con valore di futuro</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); habitual (+ Adv., p. ex. <i>sempre, mai, di solito</i>); incoatiu (<i>cominciare a + Inf.</i>); terminatiu (<i>finire di + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); necessitat (p. ex. <i>bisogna + Inf.; dovere + Inf.</i>, <i>avere bisogno di + nome</i>); obligació/prohibició (p. ex. <i>bisogna, verbo dovere, imperativi positivi i negativi</i>); permís (p. ex. <i>potere</i>); intenció/desig (p. ex. <i>vorrei / mi piacerebbe + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de les relations temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, le parti del giorno</i>); divisions (p. ex. <i>la mattina, la sera, domattina, martedì sera</i>); duració (p. ex. <i>da...a, da...fino a</i>); anterioritat (<i>prima</i>); posterioritat (p. ex. <i>dopo, poi, più tardi</i>); seqüènciació (p. ex. <i>a partire da, finalmente</i>); simultaneïtat (p. ex. <i>allo stesso tempo</i>); freqüència (p. ex. <i>di solito, una volta a</i></p>
--	--	--

<p><i>l'année).</i></p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc amb països i ciutats (<i>en/au + pays, à + ville</i>); posició (p. ex. <i>ici</i>); distància; moviment; direcció; procedència (p. ex. <i>venir de</i>); destinació (p. ex. <i>aller à + ville</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>et</i>); disjunció (<i>ou</i>); oposició (<i>mais</i>); causa (<i>parce que</i>); finalitat (<i>pour</i>); comparació (<i>plus, moins</i>); conseqüència (<i>alors</i>); explicativa (<i>parce que</i>).</p>	<p><i>because); finalitat (p. ex. to-infinitive, for); comparació (p. ex. as Adj. as, smaller (than), the biggest).</i></p>	<p><i>settimana); unitats temporals (p. ex. il giorno, la settimana, il mese, l'anno).</i></p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc, amb països i ciutats (p. ex. <i>abitare a + città/paese, abitare in + stato</i>); posició (p. ex. <i>qui</i>); distància, moviment, direcció, província, destinació (p. ex. <i>venire da, andare a/in</i>). El pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>e</i>); disjunció (<i>o</i>); oposició (<i>ma</i>); causa (<i>perché</i>); finalitat (<i>per</i>); comparació (<i>più, meno che, quanto</i>); conseqüència (<i>Allora</i>); explicativa (<i>dato che</i>).</p>
--	---	--

Curs 2n ESO

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris	CC
<p>Estratègies de comprensió oral</p> <p>Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificar situacions semblants.</p> <p>Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, anuncis, informes, notícies, cançons, historietes, podcasts, videoconferències, etc.</p> <p>Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial i punts principals.</p> <p>Formulació d'hipòtesis raonables sobre contingut i context.</p> <p>Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics: idees explícites i paralingüístics: modulació de la veu.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements:</p>	<p>BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals molt breus i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat lenta, sobre temes pròxims als seus interessos en els àmbits personal, públic i educatiu i en els seus corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge.</p> <p>BL1.2. Detectar en textos orals, de manera guiada i quan apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als registres formals i informals i als costums, celebracions, manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p>	CCLI CAA
		CCLI CSC CEC

<p>paraules clau, soroll ambiental, etc.</p> <p>Tècniques d'escolta activa: escoltar sense interrompre, mostrar atenció i interès, mostrar empatia.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules pròpies dels contactes socials quotidianos com ara disculpes, agraiaments, o despedides.</p> <p>Patrons de comportament: expressions facials i gestos.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens.</p> <p>Registre: diferenciar una situació formal d'una informal.</p> <p>Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, esport, textos literaris, monuments, personatges, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar a algú, demanar disculpes, agrair, felicitar.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès. Demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parle més lentament.</p> <p>Descripció de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat.</p> <p>Plans i projectes.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus, quantitats; de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitacions i instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'affecte.</p> <p>Comprendre del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendre de la funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p>	<p>BL1.3. Distingir, de manera guiada i amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic dús freqüent per a la comprensió de textos orals molt breus clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos orals molt breus, en diferents suports, amb suport visual, del context i del cotext.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació per a reconèixer els significats i intencions comunicatives en textos orals molt breus i estructurats, en diferents suports.</p>	CCLI CSC CEC
--	--	--------------------

Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
--	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació Composició del missatge amb claredat, distingint la idea o idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació al text monològic o dialògic al destinatari, context i canal, aplicant el registre i l'estructura de discurs adequats a cada cas. Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada. Execució Expressió del missatge amb claredat i coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fòrmules de cada tipus de text.	BL2.1. Prodir o coprodir, de manera guiada, aplicant estratègies d'expressió oral textos monològics o dialògics molt breus, comprensibles i estructurats, en diferents suports, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic i educatiu, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacilacions i rectificacions. BL2.2. Incorporar, a la producció oral, de manera guiada o amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC

Confiança en si mateix i assertivitat. Revisió de la tasca o del missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Coavaluació de la producció oral. Amb ajuda dels coneixements previs d'altres llengües. Facilitació, compensació i correcció de les carències lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics paralingüístics o paratextuals. Lingüístics: Modificació de paraules de significat paregut Definició o reformulació d'un terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals: Sol·licitud d'ajuda. Tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarixen el significat). ús del llenguatge corporal culturalmente pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal, proxèmica). Interacció oral (fòrmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula) Us de sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials pròpies dels contactes socials quotidiàns com ara disculpes, agraiaments o despedides. Patrons de comportament: expressions facials i gestos. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens. Registre: diferenciar una situació formal d'una informal. Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, esport, textos literaris, monuments, personatges, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, demanar disculpes, donar les gràcies, felicitar. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès. Demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parle més lentament. Descripció de persones, objectes i llocs.	element enriquidor. BL2.3. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos orals molt breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques i lèxic d'ús freqüent, amb creativitat. BL2.4. Utilitzar en situacions de comunicació habituals clarament estructurades, de manera guiada, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depenga en gran manera de l'actuació de l'interlocutor. BL2.5. Pronunciar enunciats de forma clara, utilitzant els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es comet errors que no interrompen la comunicació.	CCLI CAA SIEE CD CCLI CSC CEC CCLI
--	--	---

<p>Narració d'accions habituals o situacions del moment present i del passat.</p> <p>Plans i projectes.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus, quantitats; de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitar i donar instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'afecte.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (producció).</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compras i activitats comercials Alimentació i restauració Transport. Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2) 		
--	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificar tipus de text. Identificació del tipus de text, la seua estructura i el seu format: anuncis, informes, cartes i correus electrònics, cançons, receptes, historietes. Identificació del registre formal, informal i neutre. Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió lectora. Lectura i comprensió automatitzada de paraules d'alta freqüència en distints contextos de lectura. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial i punts principals. Formulació d'hipòtesis raonables sobre contingut i context i estructura del text. Predicir el tema. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del context i del cotext els significats de paraules i expressions dús menys freqüent o més específic. Predicció del significat de paraules desconegudes utilitzant els coneixements de la llengua. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Comprovació d'hipòtesis inicials amb elements del text. Utilització de diccionaris, monolingües i bilingües tant en format imprés com digital. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fórmules pròpies dels contactes socials quotidians com ara disculpes, agraiaments, o despedides. Patrons de comportament. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens. Registre: diferenciar una situació formal d'una informal. Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, esport, textos literaris, monuments, personatges, etc.	BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos molt breus, continus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, educatiu. BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris o no literaris, molt breus i ben estructurats, articulant correctament les paraules, amb ritme, entonació i una progressiva automatització que li facilite la comprensió del text. BL3.3. Detectar en textos escrits, de manera guiada i quan apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als registres formals i informals i als costums, celebracions, manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor. BL3.4. Distingir, de manera guiada i amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic dús freqüent, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, per a la comprensió de textos escrits molt breus, clarament estructurats i en diferents suports. BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos escrits molt breus, en diferents suports, amb suport audiovisual i del context i del cotext.	CCLI CD CAA CCLI CCLI CSC CEC CCLI CD CCLI CAA

<p>Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, demanar disculpes, agrair, felicitar. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès. Demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parle més lentament. Descripció de persones, objectes i llocs. Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat. Plans i projectes. Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus, quantitats; de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa. Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris. Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitar i donar instruccions. Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'affecte. Comprensió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Comprensió de la funció estètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (recepció) Formació de paraules molt freqüents. Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques. Vocabulari usual per als temes següents: Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport. Llengua i comunicació. Metallenguatge</p>		
---	--	--

<p>Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques. Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Estructures morfosintàctiques i discursives (2).</p>		
--	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció escrita Planificació Mobilització i coordinació de les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficaçment la tasca. Ús d'organitzadors gràfics per a generar idees. Localització i ús adequat de recursos lingüístics o temàtics. Busca d'informació en fonts preseleccionades. Execució Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius, correspondència personal, correspondència formal bàsica. Fonamentada en els coneixements previs de lèxic i expressions familiars. Utilització d'oracions simples i organització del text escrit amb la suficient cohesió interna i coherència per a transmetre el significat desitjat. Revisió. Reajustament de la tasca per a millorar el contingut i la claredat de l'expressió escrita i simplificar el missatge inicial després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules pròpies dels contactes socials quotidians com ara disculpes, agrairments, o despedides. Patrons de comportament. Relacions interpersonals i interculturals com ara les normes de cortesia i les mostres de respecte entre persones de diferents cultures i orígens.	BL4.1. Prodir o coproduir, amb ajuda de models, textos escrits molt breus, contínus o discontinus, coherents i estructurats, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, educatiu, aplicant les estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat. BL4.2. Incorporar, a la producció escrita, de manera guida o amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor. BL4.3. Prodir o coproduir, amb ajuda de models, textos escrits molt breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic dús freqüent, en situacions comunicatives quotidianes, amb creativitat. BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, de manera guida, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social i acadèmic, respectant convencions, normes de cortesia i	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC CCLI CD SIEE CCLI CD CSC

<p>Registre: diferenciar una situació formal d'una informal.</p> <p>Convencions socials: esdeveniments socials, festes, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara cançons, esport, textos literaris, monuments, personatges, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: saludar, despedir-se, presentar-se o presentar algú, demanar disculpes, donar les gràcies, felicitar.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar que s'entén o preguntar si s'ha entès. Demanar que es llegeixi alguna cosa. Demanar que algú parla més lentament.</p> <p>Descripció de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'accions i situacions habituals del moment present i del passat.</p> <p>Plans i projectes.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre dades personals, llocs, horaris, dates, preus, quantitats; de permís o d'ajuda per a fer alguna cosa.</p> <p>Expressió del coneixement, la seguretat, el dubte, l'acord, la satisfacció i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la voluntat, l'orde i la prohibició. Invitacions i instruccions.</p> <p>Expressió de sensacions físiques i estats d'ànim. Expressió de sentiments com el plaer o l'affecte.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció).</p> <p>Formació de paraules molt freqüents.</p> <p>Iniciació d'algunes col·locacions bàsiques.</p> <p>Vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi 	<p>netiqueta.</p>	
--	-------------------	--

<p>Compres i activitats comercials</p> <p>Alimentació i restauració</p> <p>Transport.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques</p> <p>Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>		
---	--	--

Bloc 5: Elements transversals. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals.	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com ara bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CD
Ferramentes digitals de cerca i visualització: cerca en blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies, bases de dades especialitzades.	BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir a altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.	CD
Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.	BL5.3. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a incloure'ls en els seus propis projectes i tasques, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències.	CD
Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	BL5.4. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a	SIEE
Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.		
Organització de la informació seguint diferents criteris.		
Comunicació		
Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc.		
Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu.		
Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.		
Servicis de la web social: blogs, wikis, fòrums.		
Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció d'un mateix i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.		
Analisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell.		

<p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Creació de continguts digitals.</p> <p>Realització, formatatge senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Escalat, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i la incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i valuació de projectes.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Preses de decisions vocacional.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleces i debilitats.</p> <p>Treball cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualtatari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ús del vocabulari específic de l'assignatura.</p>	<p>emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL5.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències.</p> <p>BL5.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualtatari per a resoldre conflictes i discrepancias.</p> <p>BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CSC</p> <p>CCLI CAA</p>
---	--	---

298

<p>Comprensió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p> <p>Glossari termes conceptuais del nivell educatiu.</p>	
---	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 2n ESO

Alemany	Francés	Anglés	Italià
<p>Identificació i articulació de fonemes vocalics llargs: /a:/ (z.B. <i>haben, Staat, fabb</i>), /e:/ (z.B. <i>zebn</i>), /ɛ:/ (z.B. <i>Węg</i>) /i:/ (z.B. <i>bieten</i>); /o:/ (z.B. <i>ökonomisch, Zoo, wohnen</i>); /u:/ (z.B. <i>Schule</i>); identificació de la metafonia (<i>Umlaut à, ö, ü</i>): /ɛ:/ (z.B. <i>Qualität</i>), [œ] (z.B. <i>Höhle</i>), [y]: (z.B. <i>föhlen</i>); identificació del fonema <i>schwa</i> en posició àtona [ə] (z.B. <i>bedanken, verwöhnen, Familie</i>); identificació dels fonemes consonàntics /s/ (z.B. <i>essen</i>), /z/ (z.B. <i>sie, lesen</i>), /ts/ (z.B. <i>zehn, Motivation</i>), /ʃp/ (z.B. <i>Spanien</i>), /ʃt/ (z.B. <i>Student</i>); identificació de processos fonològics: contracció de preposició i article (z.B. <i>ins, im, zum, zur, ans, am, aufs</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics (p. ex. /y/ de <i>une, lune</i>; /o/ de <i>style, jaune, beau</i>; /u/ de <i>ou, jour</i>; /œ/ de <i>fleur</i>; /ɔ/ de <i>deux, feu</i>; /ɛ/ de <i>faire, mère, vert</i>); vocals nasals (p. ex. /õ/ de <i>bon</i>; /ã/ de <i>dans</i>); semivocals (p. ex. /wa/ de <i>moi, noir</i>); consonants sonores (p. ex. /ʒ/ de <i>jour, manger</i>; /z/ de <i>zoo, musique</i>; /ʃ/ de <i>chat, chien</i>); consonants sordes (p. ex. /s/ de <i>sac, français, passer, ivi</i>); discriminació (p. ex. /v/ de <i>veau</i>; /b/ de <i>beau</i>); pronunciació de consonants finals.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços obligatoris (entre pron. Subj. + V; det. + V; être en 3a pers. + complement); elisió de la vocal <i>e</i> en els monosíl·labs (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).</p>	<p>Identificació i articulació d'un repertori més ampli de sons vocalics (p. ex. /ʌ/ de <i>cat</i> i /æ/ de <i>cat</i>); so vocalic <i>schwa</i> en posició àtona /ə/; identificació i articulació de sons consonàntics bàsics (p. ex. terminació <i>-ed</i> en <i>past simple</i>) i de grups consonàntics d'especial dificultat (p. ex. paraules que comencen per <i>sp</i>); comparació amb els sons d'altres llengües conegudes.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió bàsics.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocalics bàsics; díftongs (p. ex. <i>questo, guerra</i>); consonants sonores (p. ex. /dʒ/ de <i>giorno, mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /k/ de <i>gli, figlio</i>); consonants sordes (p. ex. /ʃ/, de <i>sciopero</i>, /tʃ/ de <i>cena</i>, /s/ de <i>passare</i>); discriminació (p. ex. /b/ i /v/ de <i>bevo</i>); dobles consonants.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 2n ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
Expressió de l'entitat: substantius comuns i propis; substantius compostos; articles determinats i indeterminats; pronom personal; la possessió: pronoms i adjetius possessius; casos: nominatiu, acusatiu i datiu (de manera receptiva).	Expressió de l'entitat: revisió dels articles contractes; substantius compostos; pronoms reflexius i pronoms tònics; adjetius demostratius; els presentatius (p. ex. <i>voici</i>); proposicions adjectives (<i>qui/que</i>); la possessió (adjetius possessius d'un i de diversos posseïdors).	Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables i compostos; pronoms personals; articles determinats, indeterminats; adjetius demostratius; la possessió (adjetius i pronoms possessius, genitiu saxó).	Expressió de l'entitat: revisió dels articles; substantius compostos; pronoms reflexius, pronoms tònics; adjetius demostratius; els presentatius (p. ex. <i>esso</i>); la possessió (adjetius possessius d'un i de diversos posseïdors).
Expressió de l'existència: <i>es gibt + Akk.</i>	Expressió de l'existència: <i>il y a, il n'y a pas de.</i>	Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there is/ are, there was/ were</i>).	Expressió de l'existència: <i>c'è, non c'è.</i>
Expressió de la qualitat: <i>sein + Adj.</i> (z.B. <i>Es ist spannend</i>).	Expressió de la qualitat: <i>too, really, a little.</i>	Expressió de la qualitat: (p. ex., <i>too, really, a little</i>).	Expressió de la qualitat: gènere i nombre dels adjetius; formació regular i irregular dels adjetius.
Expressió de la quantitat: singular i plural; nombres cardinals i ordinals; grau (z.B. <i>gern, lieber, am liebsten</i>).	Expressió de la quantitat: formació regular i irregular dels adjetius i el seu gènere; adjetius anteposats més usuals (p. ex. <i>petit, grand, nouveau</i>).	Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals i ordinals; adverbis de quantitat (p. ex. <i>a lot, (a) few</i>).	Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió nombres cardinals fins a 4 xifres; nombres ordinals fins a dos xifres; articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro</i>); substantius col lectius (p. ex. <i>doppio, coppia</i>); articles partitius (p. ex. <i>della, dello, del</i>); el grau (p. ex. <i>troppo bello, abbastanza dolce</i>); el superlatiu; el pronom <i>ne</i> .
Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>schnell, leicht, fleißig</i>); partícules modals (z.B. <i>denn, mal, doch</i>).	Expressió de la quantitat: revisió dels plurals irregualrs; revisió dels nombres cardinals fins a 4 xifres; nombres ordinals fins a dos xifres; articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un (tout petit) peu, trop, (beaucoup trop), pas assez, absolument + Adj., une boîte, un paquet, un kilo, un litre</i>); el grau (p. ex. <i>plus...que, moins...que, aussi...que</i>).	Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (p. ex. <i>easily, hard, by post</i>).	Expressió del mode: adverbis de manera en -mente i en -bile.
L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (z.B. <i>ja, doch</i>).	Expressió del mode: adverbis de mode en -ment.	L'affirmació: oracions afirmatives.	L'affirmació: oracions declaratives afirmatives (p. ex. <i>anch'io; credo, penso di sì</i>); l'adverbí <i>sì</i> .
La negació: oracions negatives amb <i>kein + Nomen, nicht + Angaben</i> .	L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (oui, si).	La negació: oracions negatives amb <i>not never, no + noun</i> (p. ex. <i>no problem, nobody, nothing</i>).	La negació: (p. ex. <i>no, neanch'io, per niente, affatto, credo di no</i>); frases declaratives
La interrogació: oracions interrogatives totals i parcials (Ja / Nein-Fragen i W-Fragen); pronoms i adverbis interrogatius (<i>wen; wann, wie lange, wie oft, wohin, warum</i>).	Expressió del mode: revisió d'estructures senzilles	La interrogació: preguntes (<i>Wh- questions; Aux. Questions; tags</i>).	
L'exclamació: oracions exclamatives (z.B. <i>Das ist aber schön</i>); signes d'exclamació.		L'exclamació: expressions (p. ex. <i>That's fun!, Great!</i>).	
Expressió del temps: present (<i>Präsens, Passivversatz mit man</i>); passat (<i>Präteritum</i>):		Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple</i>); futur (<i>going to, will, present continuous +</i>	

<i>sein und haben</i> ; futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>). Expressió de l'aspecte: duratiu (<i>Präsens</i>); habitual (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoatiu (z.B. <i>bereit sein</i>); terminatiu (z.B. <i>soweit sein</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); possibilitat (<i>können</i>); capacitat (<i>können</i>); obligació (<i>müssen</i>); volició (z.B. <i>ich möchte</i>). Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>um sieben Uhr</i>); unitats temporals (z.B. <i>Tag, Tageszeiten, Monat, Jahr, Jahreszeiten</i>); successió (z.B. <i>zuerst, dann, endlich; am Schluss</i>); anterioritat (z.B. <i>schon, noch</i>); posterioritat (z.B. <i>dann, später</i>); simultaneitat (z.B. <i>gerade</i>); freqüència (z.B. <i>immer, oft, manchmal</i>). Expressió de les relacions espacials: preposicions de lloc (<i>Wechselpräpositionen mit Akkusativ</i> (z.B. <i>in, an, auf</i>); <i>bei, zu, nach</i>); adverbis de lloc (z.B. <i>fort, weg</i>). Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>und; auch</i>); disjunció (<i>oder</i>); oposició (<i>aber</i>); causa (<i>denn</i>); estil indirecte sense element introductor; <i>Vorschläge, Aufforderungen und Befehle</i> (<i>können, müssen, Imperativ + mal, doch, bitte</i>).	amb temps simples; introducció de la negació en els temps compostos; negació de l'infinitiu; oracions negatives amb <i>ne...plus y ne...jamais</i> ; modificació de l'article indefinit i partitiu en la frase negativa amb <i>pas de</i> . La interrogació: revisió de les oracions interrogatives amb <i>est-ce que, qu'est-ce que, qui, que, comment, pourquoi, où, combien, quel, quelle; inversió (V + Subj); responses (si + pron. tonique, pron. tonique + oui/ non).</i> L'exclamació: expressions (p. ex. <i>Quel + nom!, Désolé!</i>); interjeccions (p. ex. <i>Sí!, Bravo!</i>). Expressió del temps: present dels verbs usuals (<i>l'état, la description</i>); present progressiu (<i>être en train de</i>); passat recent (<i>venir de</i>); passat (<i>événements en passé composé; participes passés sans développer les accords</i>); futur proxíim (<i>événement proche dans le temps; futur plus ou moins lointain</i>); futur simple (<i>la prévision</i>); introducció al condicional (<i>je voudrais, j'aimerais</i>). Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); habitual (oracions simples + Adv, p. ex. <i>d'habitude</i>); incoatiu (p. ex. <i>aller + Inf</i>); terminatiu (p. ex. <i>venir de</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (p. ex. <i>savoir</i>); necessitat (p. ex. <i>il (+ pron. pers.) + faut; avoir besoin de + Inf; devoir + Inf</i>); possibilitat/probabilitat (p. ex. <i>probablement</i>); obligació/prohibició (p. ex.	Adv.). Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tenses</i>); duratiu (<i>present and past continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. p. ex. usually</i>); incoatiu (<i>start -ing</i>); terminatiu (<i>stop -ing</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can</i>); possibilitat/probabilitat (<i>perhaps</i>); necessitat (<i>need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't</i> ; permís (<i>can, could</i>); intenció (<i>going to, present continuous</i>). Expressió dels temps: present dels temps: puntuals (p. ex. <i>five to (ten)</i> ; divisions (p. ex. <i>century, season</i>); indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (p. ex. <i>from...to, during, until</i>); anterioritat (p. ex. <i>before, already</i>); posterioritat (p. ex. <i>after (that), later</i>); seqüènciació (p. ex. <i>first, then, last</i>); simultaneitat (p. ex. <i>while</i>); freqüència (p. ex. <i>often, usually</i>). Expressió de les relations espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació. Expressió de les relations lògiques: conjunció (p. ex. <i>and, too, also</i>); disjunció (p. ex. <i>or</i>); oposició (p. ex. <i>but</i>); causa (p. ex. <i>because</i>); finalitat (p. ex. <i>to-infinitive, for</i>); comparació (p. ex. <i>as/ not so Adj. as</i>); resultat (p. ex. <i>so</i>).	negatives amb <i>non, non...mai, per niente, nessuno, nessuna</i> . La interrogació: totals; parcials; introduïdes per adverbis, pronoms i adjetius interrogatius (p. ex. <i>quanti pomodori?, come mai vieni alla festa?</i>) eco (p. ex. <i>Mario chi?</i>); respostes (<i>sì, certo!</i>). L'exclamació: revisió de les preguntes (p. ex. <i>che + nome!, che peccato!</i>); interjeccions (p. ex. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>). Expressión del temps: present dels verbs usuals (<i>lo stato, la descrizione</i>); present progressiu (<i>stare + per + Inf</i>); passat (<i>passato prossimo</i>); futur (<i>il presente con valore di futuro</i>); introducció al condicional (p. ex. <i>vorrei mi piacerebbe</i>). Expressión de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>presente, passato prossimo + Adv; perifrasi stare + gerundio; continuare a + Inf</i>); habitual (oracions simples + Adv. (p. ex. <i>di solito</i>)); incoatiu (<i>cominciare a, iniziare a + Inf</i>); terminatiu (<i>finire di + Inf; passato prossimo + appena</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>sapere + Inf</i>); possibilitat/probabilitat (<i>potere + Inf</i>); necessitat (<i>dovere + Inf; forse; dovere + Inf</i>); obligació (<i>dovere + Inf; imperativo</i>); permís (<i>imperativo + pure; potere + Inf</i>); intenció (p. ex. <i>vorrei</i>). Expressió de les relations temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>);
--	--	---	--

	<p><i>il faut, il ne faut pas, verbe devoir, imperatiu positiu i negatiu); permís (p. ex. <i>pouvoir, demander</i>); intenció/desig (p. ex. <i>je voudrai</i>); la cortesia.</i></p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année)</i>); duració (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à</i>); anterioritat (p. ex. <i>avant, il y a...que, ça fait...que</i>); posterioritat (p. ex. <i>après</i>); seqüènciació (p. ex. <i>à partir de, finallement</i>); simultaneïtat (p. ex. <i>au moment où, en même temps</i>); freqüència (p. ex. <i>une/deux fois par</i>); unitats temporals (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois, l'année</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>sur, sous, devant, derrière</i>); posició; distància; moviment; direcció; procedència (p. ex. <i>venir + de</i>); destinació (p. ex. <i>aller + contraction à</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>et</i>); disjunció (<i>ou</i>); oposició (<i>mais</i>); causa (<i>comme</i>); finalitat (<i>pour</i>); comparació (<i>plus...de, plus... que, moins...que, aussi...que</i>); conseqüència (<i>alors</i>); explicativa (<i>parce que</i>).</p>	<p>divisions (p. ex. <i>di mattina, in autunno</i>); anterioritat (p. ex. <i>due anni fa, l'anno scorso, ieri mattina, prima</i>); posterioritat (p. ex. <i>più tardi, poi, il giorno dopo</i>); duració (p. ex. <i>da...a, da...fino a, fra (tra...)e</i>); simultaneïtat (mentre, allo stesso tempo); seqüènciació (p. ex. <i>prima...poi, dopo, allora</i>); freqüència (p. ex. <i>quasi mai, ogni tanto, a volte; una volta alla settimana</i>); unitats temporals (p. ex. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc, posició, distància, moviment, direcció, provinença, destinació (<i>venire da; abitare/andare, in/a, stato/città</i>). El pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de las relaciones lógicas (conjunción (e, anche); disjunción (o); oposición (ma, invece di); causa (perché); finalidad (per, a + Inf.); condición (se); comparación (più/meno di, quanto, como, il più, il meno di); consecuencia (allora, così), explicativa (dato che). Estilo indirecte (informazione riferita, consigli, ordin, offerte).</p>
--	--	---

Curs 3r ESO

Bloc 1: Comprensió de textos orals. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris	CC
Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificar el	BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals breus	CCLI CAA

<p>propòsit i el context del text.</p> <p>Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, entrevistes, telefonades, anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, podcasts, videoconferències, etc.</p> <p>Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals, i detalls rellevants.</p> <p>Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context i intenció comunicativa.</p> <p>Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics (idees explícites i implícites en el text) i paralingüístics (modulació i to de la veu).</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements: paraules i expressions clau, to de veu, etc.</p> <p>Tècniques d'escola activa: escoltar sense interrompre, mostrar atenció i interès, mostrar empatia, emetre reforços.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fórmules pròpies dels contactes quotidians, com ara demanar permís o interessar-se per persones.</p> <p>Patrons de comportament: to de la veu, donar la mà o besar al saludar-se, etc.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte.</p> <p>Registre: relacionar el registre amb la situació comunicativa.</p> <p>Convencions socials com a vestimenta i tradicions.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com a música, esport, literatura i festes.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agraiaments; interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interès, sorpresa, alegria o pena.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repeticions o aclariments, preguntar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula.</p> <p>Descripció de qualitats físiques de persones, objectes, i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre persones, objectes i activitats; sobre indicacions a llocs.</p>	<p>i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat lenta, sobre temes pròxims als seus interessos i generals en els àmbits personal, públic i educatiu i en els seus corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge.</p> <p>BL1.2. Detectar en textos orals, quan apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüísticos relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL1.3. Distingir, amb l'ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic d'ús freqüent per a la comprensió de textos orals breus clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos orals breus, en diferents suports, amb suport visual, del context i del cotext.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació per a reconéixer els significats i intencions comunicatives en textos orals breus i estructurats, en diferents suports.</p>	<p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p>
	BL1.2.	CCLI CSC CEC
	BL1.3.	CCLI CSC CEC
	BL1.4.	CCLI CAA
	BL1.5.	CCLI

<p>Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fàcil, possible i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la necessitat, l'obligació, la possibilitat o impossibilitat.</p> <p>Expressió de sentiments com a sorpresa, alegria pena i temor. Expressar estats de salut.</p> <p>Comprendió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendió de la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi. Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport. <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural.</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1)</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>		
---	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint la idea o idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text monològic o dialògic al destinatari, context i canal, aplicant el registre i l'estrucció de discurs adequats a cada cas. Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada. Execució Expressió del missatge amb claredat i coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fòrmules de cada tipus de text. Confiança en si mateix i assertivitat. Revisió de la tasca o el missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut arran valorar les dificultats i els recursos disponibles. Coavaluació de la producció oral. Fonamentada en els coneixements previs d'altres llengües. Facilitació, compensació i correcció de les carències lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics paralingüístics o paratextuals. Lingüístics: Modificació de paraules de significat paregut. Definició o reformulació d'un terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals: Petició d'ajuda. Ús de tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarixen el significat). Ús de llenguatge corporal culturalment pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal, proxèmica). Interacció oral (fòrmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula) Ús de sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules pròpies dels contactes socials quotidians com ara demanar permís o interesar-se per persones.	<p>BL2.1. Prodir o coprodir, aplicant estratègies d'expressió oral i amb l'ajuda de models, textos monològics o dialògics breus, comprensibles i estructurats, sobre temes pròxims als seus interessos, en diferents suports, en els àmbits personal, públic i educatiu, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions.</p> <p>BL2.2. Incorporar, a la producció oral, de manera guida o amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, respectant les normes de cortesia en diferents contextos, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL2.3. Prodir o coprodir, amb l'ajuda de models, textos orals breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques i lèxic d'ús freqüent, amb sentit estètic i creativitat.</p> <p>BL2.4. Utilitzar en situacions de comunicació habituals clarament estructurades i en diferents suports, amb l'ajuda de models, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depenga en gran manera de l'actuació de l'interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciats de forma clara, utilitzant els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es cometan errors que no interrompen la comunicació.</p>	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC CCLI CAA SIEE CD CCLI CAA CSC CCLI

Patrons de comportament: to de la veu, donar la mà o besar al saludar-se, etc. Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte. Registre: relacionar el registre amb la situació comunicativa. Convencions socials: vestimentes, tradicions, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara música, esport, literatura, festes, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agraiaments; interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interés, sorpresa, alegria o pena. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repeticions o aclariments, preguntar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula. Descripció de qualitats físiques de persones, objectes, i llocs. Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Petició i oferiment d'informació, sobre persones, objectes i activitats; sobre indicacions a llocs. Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fàcil, possible i els seus contraris. Expressió de la necessitat, l'obligació, la possibilitat o impossibilitat. Expressió de sentiments de sorpresa, alegria, pena i temor. Expressar estats de salut. ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Funció estètica i poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (producció). Formació de paraules freqüents. Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques. Cognats i falsos cognats. Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals. Ampliació del vocabulari usual per als temes següents: Identificació personal Vivenda, llar i entorn		
--	--	--

Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
--	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificar el propòsit i el context del text. Identificació del tipus de text, la seua estructura i format: informes, cartes i correus electrònics, instruccions, faules, poemes, i relats adaptats. Identificació del registre formal, informal o neutre. Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió del text. Comprendre automatitzada de paraules d'alta freqüència, paraules més comunes i d'interès personal, en distints contextos. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals i detalls rellevants. Resum d'idees importants i cita de detalls d'interès.	BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos breus continus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic i educatiu. BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris i no literaris breus i ben estructurats, articulant correctament les paraules, amb ritme, entonació i una progressiva automatització que li facilite la comprensió del text. BL3.3. Detectar en textos escrits, quan apareixen de manera explícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, celebracions i	CCLI CAA CCLI CCLI CSC CEC

<p>Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context, estructura del text i intenció comunicativa.</p> <p>Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del context i del cotext els significats de paraules i expressions d'ús menys freqüent o més específic. Ús d'informació explícita i implícita i de les idees del text per a realitzar hipòtesis raonables.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements.</p> <p>Enumeració d'elements del text per a realitzar hipòtesi.</p> <p>Utilització de diccionaris, monolingües i bilingües tant en format imprés com digital.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules pròpies dels contactes socials quotidians com ara demanar permís o interessar-se per persones.</p> <p>Patrons de comportament.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte.</p> <p>Registre: relacionar el registre amb la situació comunicativa.</p> <p>Convencions socials: vestimentes, tradicions, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara música, esport, literatura, festes, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agraiaments; interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interès, sorpresa, alegria o pena.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repeticions o aclariments, preguntar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula.</p> <p>Descripció de qualitats físiques de persones, objectes, i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre persones, objectes i activitats; sobre indicacions a llocs.</p> <p>Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fàcil, possible i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la necessitat, l'obligació, la possibilitat o impossibilitat.</p>	<p>manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL3.4. Distingir, amb ajuda d'exemples, les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic d'ús freqüent, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació per a la comprensió de textos escrits breus, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significat de paraules i expressions noves en textos escrits breus en diferents suports, amb suport audiovisual i del context del cotext.</p>	CCLI CD
---	--	------------

<p>Expressió de sentiments de sorpresa, alegria, pena i temor. Expressió d'estats de salut.</p> <p>Comprendre del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendre de la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Comprès i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Estructures morfosintàctiques i discursives (2) 		
--	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris	CC

<p>Estratègies de producció i interacció escrita</p> <p>Planificació</p> <p>Mobilitzar i coordinar les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficaçment la tasca. Generació d'idees sobre el tema utilitzant distintes estratègies i recursos.</p> <p>Localitzar i usar adequadament recursos lingüístics o temàtics. Selecció d'informació bàsica de distínts fonts per a recolzar les idees de la producció escrita.</p> <p>Execució</p> <p>Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius; correspondència personal; correspondència formal bàsica.</p> <p>Ancoratge en els coneixements previs de textos i estructures semblants.</p> <p>Utilització d'oracions simples i compostes i organitzar el text amb la suficient cohesió interna i coherència.</p> <p>Revisió.</p> <p>Reajustament de la tasca o el missatge després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Revisió de l'ortografia i del significat del lèxic triat.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials pròpies dels contactes socials quotidianos com ara demanar permís o interessar-se per persones.</p> <p>Patrons de comportament.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds tolerants i de respecte.</p> <p>Registre: relacionar el registre amb la situació comunicativa.</p> <p>Convencions socials: vestimentes, tradicions, etc.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara música, esport, literatura, festes, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: respondre a salutacions o agraiaments; interessar-se per persones i reaccionar davant d'una informació amb expressions d'interès, sorpresa, alegria o pena.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: repeticions o aclariments, pregunyar per una paraula o expressió que no es coneix o s'ha oblidat. Demanar el torn de paraula.</p> <p>Descripció de qualitats físiques de persones, objectes, i llocs.</p>	<p>BL4.1. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits breus, continus o discontinus, coherents i estructurats, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes pròxims als seus interessos, en els àmbits personal, públic, educatiu, aplicant les estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat i sentit estètic.</p> <p>BL4.2. Incorporar, a la producció escrita, de manera guiada o amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, respectant les normes de cortesia en diferents contextos, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL4.3. Prodir o coprodir, amb ajuda de models, textos escrits breus en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic d'ús freqüent, en situacions comunicatives quotidianes, amb sentit estètic i creativitat.</p> <p>BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, amb ajuda de models, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social i acadèmic, respectant convencions, normes de cortesia i netiqueta.</p>	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC CCLI CD SIEE CCLI CD CSC
--	---	--

<p>Narració d'esdeveniments passats, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, sobre persones, objectes i activitats; sobre indicacions a llocs.</p> <p>Expressió i justificació de les opinions. Valoració d'un fet com a fàcil, possible i els seus contraris.</p> <p>Expressió de la necessitat, l'obligació, la possibilitat o impossibilitat.</p> <p>Expressió de sentiments de sorpresa, alegria, pena i temor. Expressar estats de salut.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció).</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació i repàs de col·locacions bàsiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques bàsiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques 		
---	--	--

Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.
Estructures morfosintàctiques i discursives (2)

Bloc 5: Elements transversals. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferramentes digitals de busca i visualització: busca en blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies, bases de dades especialitzades. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Comunicació Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Serveis de la web social: blogs, wikis, fòrums. Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció d'un mateix i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Creació de continguts digitals. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Escalat, rotació i retall d'imatges. Drets d'autor i llicències de publicació. Habilitats personals d'autoregulació Iniciativa i innovació	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com ara bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de manera cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL5.3. Crear i editar continguts digitals com a documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a incloure'ls en els seus propis projectes i tasques, coneixent com aplicar els diferents tipus de llicències. BL5.4. Realitzar de manera eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortes i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de manera personal els resultats obtinguts.	CD CD CD SIEE SIEE

Autoconeixement. Valoració de fortes i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Planificació i avaliació de projectes. Pensament mitjans-sí. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Evaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Presa de decisions vocacional. Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortes i debilitats. Treball cooperatiu. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escuta activa. Dàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.ús del vocabulari específic de l'assignatura. Comprensió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Llenguatge d'aula. Glossari termes conceptuals del nivell educatiu.	BL5.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortes i preferències. BL5.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	SIEE SIEE CSC CCLI CAA
---	---	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 3r ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Identificació i articulació dels fonemes consonàntics: /ks/ (z.B. <i>sechs</i>), /gn/ (z.B. <i>Gnade</i>), /n/ i els seus al·lòfons [n̩] (z.B. <i>nein, nun</i>) i [ŋ] (z.B. <i>eng</i>), /f/ (z.B. <i>Philosophie, Volk</i>), /ʃ/ (z.B. <i>schön</i>), /tʃ/ (z.B. <i>tschechisch</i>); processos fonològics: assimilació de la consonant <i>r</i> en posició final o preconsonàntica per influència de la vocal precedent [ɛ] (z.B. <i>Lehrer</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals, semivocals i semiconsonàntics; revisió de l'oposició entre sons consonàntics sords i sonors; distinció entre masculí i femení dels adjetius; pronunciació de <i>-eur</i> ère, er, ès et; nasalització i desnasalització (p. ex. <i>bon/ bonne, il comprend/ils comprennent, importan/ immeuble</i>); terminacions no pronunciades (p. ex. -e, -es verbal i plural, -ent verbal); la disjunció davant de la <i>h</i> aspirada (p. ex. <i>la Hollande</i>); les semivocals (p. ex. <i>le yaourt</i>); els noms <i>un i onze</i> (p. ex. <i>le un, le onze</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços obligatoris (entre pron. Subj. + V.; det. + V.; être en 3a pers. + complement); elisió de la vocal <i>e</i> en els monosílabos (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals d'ús freqüent i menys freqüent que presenten més dificultat (p. ex. /ɑ:/ de <i>heart</i> i /ʒ:/ de <i>hurt</i>); identificació i articulació de sons consonàntics per a millorar la comprensió (p. ex. /b/ de <i>berry</i> i /v/ de <i>very</i>); grups consonàntics d'especial dificultat (p. ex. <i>crisps, guest</i>); pronunciacions alternatives.</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocals; revisió de l'oposició entre sons consonàntics sords i sonors; dobles consonants: discriminació (p. ex. <i>casa/cassa, sete/sette</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació progressius de patrons de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

(2) Estructures morfosintàctiques i discursiva

Curs 3r ESO			
Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius comuns; substantius compostos; articles determinat i indeterminat; pronom personal; pronoms indefinitis (<i>einer, eins, eine, welche, alle</i>); la possessió: pronoms i adjetius possessius; casos nominatiu, acusatius i datiu.</p> <p>Expressió de l'existència: <i>es gibt + Modalverb</i> (z.B. <i>es soll geben</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: <i>sein, + (zu)</i> <i>Adj.</i> (z.B. <i>Seine Haare sind zu lang</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: grau (z.B. <i>ganzt ein wenig</i>, <i>zt.</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>einfaç, schwierig</i>); partícules modals (z.B. <i>ja, nur</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (z.B. <i>ja, doch</i>).</p> <p>La negació: <i>kein- + Nomen</i>; pronoms negatius (z.B. <i>keiner, keins, keine; niemand, (gar) nichts</i>); prefix <i>un-</i>.</p> <p>-La interrogació: pronom i adjetiu interrogatiu (<i>welcher, welche, welches</i>); oracions interrogatives amb preposició + <i>wem</i> (z.B. <i>Mit wem fährst du nach Hause?</i>).</p> <p>L'exclamació: interjeccions (z.B. <i>Unsinn! Stop!</i>); oracions exclamatives (z.B. <i>Schaut mal her!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>Präsens, Passivversatz mit man</i>); passat (<i>Perfekt, Präteritum von sein und haben</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>Perfekt</i>);</p>	<p>Expressió de l'entitat: adjetius i pronoms demostratius; pronom <i>on i la</i></p> <p>seua concordança amb el verb; proposicions adjectives (<i>qui, que, où</i>); la possessió (adjetius i pronoms possessius d'un i diversos posseïdors).</p> <p>Expressió de l'existència: <i>il y a, il n'y a pas de</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: revisió de la posició, del gènere i de l'ús dels adjetius; <i>facile/difficile à; particularitats de beau, nouveau, vieux.</i></p> <p>Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió dels nombres cardinals en xifres altes; revisió dels nombres ordinals fins a dos xifres; revisió dels articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un (tout petit) peu, trop, (beaucoup) trop, pas assez, absolument + Adj. un pot, une boîte, un paquet, un tube, un kilo, un litre</i>); revisió del grau.</p> <p>Expressió del mode: revisió dels adverbis de mode en <i>-ment</i>.</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; tags.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>not, never, no + noun</i> (p. ex. <i>no problem, nobody, nothing</i>); negative tags.</p> <p>La interrogació: preguntes (<i>Wh-questions p. ex. What is this for?; Aux. Questions; tags</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (<i>oui, si</i>).</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>ne...aucun, ne...jamais, ne...rien, ne...personne, ne...que, ne...pas encore, moi non, toi non plus</i>, adverbis negatius amb funció subjecte (<i>rien ne + verbe, personne ne + verbe</i> (p. ex. <i>personne ne viendra demain</i>)).</p> <p>La interrogació: revisió d'oracions interrogatives amb <i>qui, que, comment, pourquoi, où</i>; inversió (V. + Subj.);</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables i compostos;</p> <p>pronoms personals i de relatiu; articles; adjetius demostratius; la possessió (genitiu saxó, <i>of</i>).</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there will be/is going to be</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>quite, almost</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals i ordinals; adverbis de quantitat (p. ex. <i>(too) many/much, both</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (p. ex. <i>easily, hard, by post</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; tags.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>not, never, no + noun</i> (p. ex. <i>no problem, nobody, nothing</i>); negative tags.</p> <p>La interrogació: preguntes (<i>Wh-questions p. ex. What is this for?; Aux. Questions; tags</i>).</p> <p>L'exclamació: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, p. ex. <i>What a pity!, How + Adj.</i>, p. ex. <i>How nice!</i>; expressions (p. ex. <i>Fine!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect</i>); futur (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv.</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tenses</i>); duratiu (<i>present and past simple/perfect</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> p. ex. <i>usually</i>); incoatiu (<i>start-ing</i>);</p>	<p>adjectius i pronoms possessius d'un i diversos posseïdors.</p> <p>Expressió de l'existència: <i>c'è/ non c'è, c'è stato/ non c'è stato</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: revisió de la posició, del gènere, número i ús dels adjetius; particularitats de <i>bello</i>.</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió nombres cardinals en xifres altes; revisió nombres ordinals fins a dos xifres; revisió articles partitius.</p> <p>Adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro</i>); col lectius (p. ex. <i>una dozzina, un secolo</i>), multiplicadors (p. ex. <i>doppio</i>); el grau (p. ex. <i>davvero carino, proprio bello</i>). El pronom <i>ne</i>.</p> <p>Expressió del mode: adverbis en <i>-mente i en -bile</i>.</p> <p>L'affirmació: oracions declaratives afirmatives (p. ex. <i>spero di sì</i>); l'adverb <i>sì</i>.</p> <p>La negació: oracions declaratives negatives amb adverbis negatius (p. ex. <i>non, né...né, più, nessuno</i>).</p> <p>La interrogació: revisió; totals; parcials; introduïdes per Adv., pronoms i Adj. interrogatius (p. ex. <i>da quando, da quanto tempo</i>).</p> <p>L'exclamació: revisió (p. ex. <i>oh, che cosa, cosa, come, quando, dove</i>); interjeccions (p.</p>

<p>duratiu (<i>Präsens, Präteritum</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>anfangen mit, beginnen mit</i>); terminatiu (<i>aufhören mit</i>). Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesicherheit</i>); capacitat (<i>können, fähig sein, gut sein</i>); possibilitat, probabilitat (<i>können</i>); necessitat (<i>müssen</i>); obligació (<i>müssen, sollen</i>); permís, prohibició (<i>dürfen; lassen; verboten sein</i>); voluntat (<i>wollen</i>); intenció (<i>wollen</i>); volició (<i>ich möchte</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (<i>z.B. früh, spät; in der Früh, gegen neun</i>); unitats temporals (<i>z.B. Jahrzehnt, Jahrhundert</i>); duració (<i>z.B. von... bis</i>); successió (<i>z.B. zuerst, zunächst, dann, schließlich</i>); anterioritat (<i>z.B. schon, noch</i>); posterioritat (<i>z.B. nachher</i>); simultaneitat (<i>z.B. jetzt, nun, genau</i>); freqüència (<i>z.B. normalerweise; jeden Tag</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions de lloc (<i>Wechselpräpositionen mit Dativ</i>); adverbis de lloc (<i>z.B. links, rechts, oben, unten</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>und; auch</i>); disjunció (<i>oder</i>); oposició, (<i>aber</i>); causa (<i>denn, weil</i>); finalitat (<i>zum, zur + Nomen</i>); explicació (<i>dass</i>); comparació (<i>so/nicht so + Adj. wie; Adj. + -er als</i>; superlatiu en posició predicativa; <i>wahnsinnig + Adj.</i>); estil indirecte amb i sense element introductor; <i>Vorschläge, Anforderungen und Befehle: können, sollen, müssen; Imperativ</i>.</p>	<p>interrogació amb doble subjecte (p. ex. <i>Marie a-t-elle été à Paris?</i>); revisió de la paraula interrogativa al final de la frase (p. ex. <i>Tu pars où?</i>); interrogatius amb preposició (<i>à qui, avec qui, à quoi, par où</i>); pronoms interrogatius (p. ex. <i>lequel, laquelle</i>).</p> <p>L'exclamació: expressions (p. ex. <i>Oh là là!</i>); locucions adverbials (p. ex. <i>Tout à fait! Bien sûr!</i>)</p> <p>-Expressió del temps: revisió del present amb verbs irregulars (<i>l'habitude, l'état</i>); revisió del present progressiu (<i>être en train de</i>); revisió del passat recent (<i>venir de</i>); passat (<i>passé composé pour les événements dans le passé; imparfait pour la description de routines, d'espaces ou de situations dans le passé; participe passé avec les accords</i>); revisió del futur pròxim (<i>événement proche dans le temps; futur plus ou moins lointain</i>); futur simple (<i>la prévision</i>); condicional (<i>conditionnel de politesse</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); habitual (oracions simples + Adv.) (p. ex. <i>toujours, jamais, d'habitude, souvent</i>); incoatiu (p. ex. <i>commencer à + Inf.</i>); terminatiu (p. ex. <i>terminer de + Inf., finir de + Inf., venir de + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>être capable de</i>); possibilitat/probabilitat (p. ex. <i>il est probable que, probablement</i>); necessitat (<i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf., devoir+ Inf.</i>); obligació/prohibició (<i>il faut, verbe devoir</i>, imperatiu amb pronom directe o indirecte i amb verbs pronominals), <i>c'est à qui de?, c'est à + pron. tonique/nom + de + Inf.</i>; permís (<i>pouvoir, demander, donner la permission à quelqu'un de faire quelque chose</i>); intenció/desig (p. ex. <i>penser/ espérer + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année), au (siècle)</i>); duració (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à</i>); anterioritat (p. ex. <i>avant, il y a...que, ça fait...que</i>); posterioritat (p. ex. <i>plus tard</i>); seqüenciació (p. ex. <i>à partir de, finalement</i>); simultaneitat (p. ex. <i>au moment où, en même temps, en ce moment</i>); freqüència (p. ex. <i>d'habitude, une/deux fois par</i>); unitats temporals (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois, l'année</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>dessus, dessous</i>); posició; distància; moviment; direcció; procedència; destinació.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>ni...ni</i>); disjunció (<i>ou bien</i>); oposició (<i>or, par contre</i>); causa (<i>puisque, car</i>); finalitat (<i>afin de, dans le but de + Inf.</i>); comparació (<i>le plus/ le moins que, ainsi que</i>); conseqüència (<i>donc</i>); explicativa (<i>ainsi, car</i>).</p>	<p>terminatiu (<i>stop -ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can, be able</i>); possibilitat/probabilitat (<i>may, might, perhaps</i>); necessitat (<i>must, need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, must, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't, mustn't</i>); permís (<i>could, may</i>); intenció (<i>going to, present continuous</i>); consell (p. ex. <i>should</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>five to (ten)</i>; divisions (p. ex. <i>century, season</i>); indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (p. ex. <i>from...to, during, until, since</i>); anterioritat (p. ex. <i>already, (not) yet</i>); posterioritat (p. ex. <i>after (that), later</i>); seqüenciació (p. ex. <i>first, then, last</i>); simultaneitat (p. ex. <i>while, as</i>); freqüència (p. ex. <i>often, usually</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>and, too, also</i>); disjunció (p. ex. <i>or</i>); oposició (p. ex. <i>but</i>); causa (p. ex. <i>because (of)</i>); finalitat (p. ex. <i>to- infinitive, for</i>); comparació (p. ex. <i>as/as not so Adj. As, more comfortable/ quickly (than), the fastest</i>); resultat (p. ex. <i>so</i>); condició (p. ex. <i>if, unless</i>); estil indirecte (<i>reported information</i>).</p>	<p>ex. <i>non, che bello!, eh!, Paolo!</i>.</p> <p>Expressió del temps: revisió del present amb verbs irregulars (<i>lo stato, l'abitudine</i>); revisió del present progressiu (<i>stare + per + Inf.</i>); revisió del passat (p. ex. <i>il passato prossimo e i partecipi irregolari, la concordanza con gli ausiliari avere e essere; l'imperfetto (descrizioni di situazioni, luoghi)</i>); futur (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional (<i>il condizionale di cortesia</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.</i>); habitual (<i>tempi semplici e passato prossimo + Adv.</i>); incoatiu (<i>stare per + Inf.</i>); terminatiu (<i>mettere di + Inf.; tempi composti + Adv.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>essere in grado di + Inf.</i>); possibilitat (<i>futuro, probabilmente; credere, pensare che + indicativo</i>); necessitat (<i>bisogna + Inf., avere bisogno + di + Inf., verbo dovere</i>); obligació (p. ex. <i>bisogna + inf., verbo dovere, imperativo</i>); permís (<i>verbo potere + Inf.</i>); intenció (<i>imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.; avere l'intenzione di + Inf.; decidere di + Inf.</i>); prohibició (<i>imperativo negativo, non essere permesso + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); divisió (p. ex. <i>all'alba, nel secolo scorso</i>); duració (p. ex. <i>tutto l'anno, fino...a</i>).</p>
---	---	---	--

<p>faut, verbe devoir, imperatiu amb pronom directe o indirecte i amb verbs pronominals), <i>c'est à qui de?, c'est à + pron. tonique/nom + de + Inf.</i>; permís (<i>pouvoir, demander, donner la permission à quelqu'un de faire quelque chose</i>); intenció/desig (p. ex. <i>penser/ espérer + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année), au (siècle)</i>); duració (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à</i>); anterioritat (p. ex. <i>avant, il y a...que, ça fait...que</i>); posterioritat (p. ex. <i>plus tard</i>); seqüenciació (p. ex. <i>à partir de, finalement</i>); simultaneitat (p. ex. <i>au moment où, en même temps, en ce moment</i>); freqüència (p. ex. <i>d'habitude, une/deux fois par</i>); unitats temporals (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois, l'année</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>dessus, dessous</i>); posició; distància; moviment; direcció; procedència; destinació.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>e neanche, non solo, ma anche, né</i>); disjunció (<i>oppure; o</i>); oposició (<i>però</i>); causa (<i>siccome</i>); concessiva (<i>anche se</i>); finalitat (<i>da + Inf.</i>); condició (<i>se</i>); comparació (<i>più, meno che, così, come, il più, il meno, meglio/peggiò di</i>); explicativa (<i>dato che</i>).</p>	<p>anterioritat (p. ex. <i>prima di, non ancora, il mese precedente</i>); posterioritat (p. ex. <i>il giorno dopo</i>); contemporaneitat (p. ex. <i>allo stesso tempo, all'improvviso</i>); seqüenciació (p. ex. <i>prima, poi, dopo, allora</i>); freqüència (p. ex. <i>una volta al mese, di solito</i>); unitats temporals (p. ex. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>sotto, sopra</i>); posició; distància; moviment, direcció, provinença i destinació. El pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (<i>e neanche, non solo, ma anche, né</i>); disjunció (<i>oppure; o</i>); oposició (<i>però</i>); causa (<i>siccome</i>); concessiva (<i>anche se</i>); finalitat (<i>da + Inf.</i>); condició (<i>se</i>); comparació (<i>più, meno che, così, come, il più, il meno, meglio/peggiò di</i>); explicativa (<i>dato che</i>).</p>
---	--

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema (connectar el propi coneixement i experiència sobre el tema). Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, entrevistes, telefonades, anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, podcasts, videoconferències, etc. Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat de textos més complexos. Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context recolzant-les amb informació del text. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics (sentit literal del vocable i èmfasi del parlant) i paralingüístics (modulació i ton de la veu). Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements: registres, relacions interpersonals, etc. Tècniques d'escola activa: mostrar empatia, parafrasejar, emetre reforços i resumir per a aclarir. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fórmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals. Patrons de comportament: comparar gestos i expressions més freqüents en diferents cultures. Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere. Registre: reconéixer formes d'expressions pròpies de situacions formals i informals. Convencions socials: costums, normes de comportament social, etc. Manifestacions culturals i artístiques de personatges cèlebres, art i autors. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitar, felicitar, brindar, donar la benvinguda, expressar bons desitjos i reaccionar en eixes situacions. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: Assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o	BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals breus i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat mitjana, sobre temes generals, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional i en els corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge. BL1.2. Detectar, amb actitud crítica, en textos orals, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a les relacions interpersonals i interculturals, reconeixent les diferències entre la llengua oral i escrita, expressions col·loquials, tabús, costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor. BL1.3. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent per a la comprensió de textos orals breus i de longitud mitjana clarament estructurats i en diferents suports. BL1.4. Inferir el significat de paraules i expressions d'ús menys freqüent, en textos orals breus o de longitud mitjana, en diferents suports, amb suport del context i del cotext. BL1.5. Discriminar patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació per a reconéixer els significats i intencions comunicatives en textos orals de longitud mitjana, en diferents suports.	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CAA CCLI

traduir una paraula per a ajudar algú que no ha entès. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells. Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcials. Comparar situacions o accions. Expressió de la decisió. Explicació de les causes, finalitat i conseqüència. Formulació de condicions per a realitzar alguna cosa. Expressió dels sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reacció davant dels sentiments dels altres. Expressió de les millores o empitjoraments de salut. Comprensió de l'ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Comprensió de la funció estètica i poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció) Formació de paraules freqüents. Ampliació de col·locacions bàsiques i més específiques. Cognats i falsos cognats. Expressions idiomàtiques més habituals. Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera. Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents: Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural		
--	--	--

Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2)	
---	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint la seu idea o idees principals i la seu estructura bàsica. Adequació del text monòlegic o dialògic al destinatari, context i canal, aplicant el registre i l'estructura de discurs adequats a cada cas. Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada. Execució Expressió del missatge amb claredat, coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fórmules de cada tipus de text. Confiança en si mateix i assertivitat. Revisió de la tasca o del missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Coavaluació de la producció oral. Fonamentada en els coneixements previs d'altres llengües. Facilitació, compensació i correcció de les carències lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics paralingüístics o paratextuals. Lingüístics: Modificació de paraules de significat paregut. Definició o reformulació d'un terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals: Petició d'ajuda. Tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar dictics o realitzar accions que aclarixen el significat).	BL2.1. Producir o coproducir, aplicant estratègies d'expressió oral, textos monòlegs o dialògics breus, comprensibles i estructurats, en diferents suports, sobre temes generals, en els àmbits personal, públic educatiu i ocupacional, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions. BL2.2. Incorporar, en els textos orals, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a fórmules socials i de tractament, comportaments i expressions més freqüents en diferents cultures, relacions interpersonals i interculturals, costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquitòridor. BL2.3. Producir o coproducir, amb l'ajuda de models, textos orals breus i de longitud mitjana, en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, lèxic, expressions i modismes dús freqüent, amb sentit estètic i creativitat. BL2.4. Utilitzar en situacions de comunicació habituals clarament estructurades i en diferents suports, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depenga en gran manera de l'actuació de l'interlocutor.	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC CCLI CAA SIEE CD CCLI CAA CSC CCLI
Ús del llenguatge corporal culturalment pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal, proxèmica) Interacció oral (fórmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula) Ús de sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fórmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals. Patrons de comportament: comparar gestos i expressions més freqüents en diferents cultures. Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere. Registre: formes d'expressió pròpies en situacions formals i informals. Convencions socials: costums i normes de comportament. Manifestacions culturals i artístiques de personatges cèlebres, art i autors. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitar, felicitar, brindar, donar la benvinguda, expressar bons desitjos i reaccionar en aixes situacions. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o traduir una paraula per a ajudar algú que no ha entès. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells. Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcials. Comparar situacions o accions. Expressió de la decisió. Explicació de les causes, finalitat i conseqüència. Formulació de condicions per a realitzar alguna cosa. Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reacció davant dels sentiments dels altres. Expressió de les millores o empitjoraments de salut. Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Funció estètica i poètica del llenguatge.	accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es comet errors que no interferisquen en la comunicació.	

Ús del llenguatge corporal culturalmente pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal, proxèmica) Interacció oral (fórmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula) Ús de sons extralingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fórmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals. Patrons de comportament: comparar gestos i expressions més freqüents en diferents cultures. Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere. Registre: formes d'expressió pròpies en situacions formals i informals. Convencions socials: costums i normes de comportament. Manifestacions culturals i artístiques de personatges cèlebres, art i autors. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitar, felicitar, brindar, donar la benvinguda, expressar bons desitjos i reaccionar en aixes situacions. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o traduir una paraula per a ajudar algú que no ha entès. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells. Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcials. Comparar situacions o accions. Expressió de la decisió. Explicació de les causes, finalitat i conseqüència. Formulació de condicions per a realitzar alguna cosa. Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reacció davant dels sentiments dels altres. Expressió de les millores o empitjoraments de salut. Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Funció estètica i poètica del llenguatge.	
---	--

<p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció).</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació de col·locacions bàsiques i més específics.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2) 	
--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris	CC
Estratègies de comprensió Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Connectar el propi coneixement i experiència sobre el tema. Identificació del tipus de text, la seua estructura i format: informes, cartes i	BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos breus i de longitud mitjana, contínus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals en els àmbits personal,	CCLI CAA

correus electrònics, instruccions, articles i notícies, faules, poemes, i relats adaptats. Identificació del registre formal, informal o neutre. Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió lectora. Comprensió automatitzada de paraules comunes en distints contextos. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat de textos més complexos. Resum i explicació de les idees més importants i dels detalls d'interès. Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context i estructura del text recolzant-les amb informació continguda en el text. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del context i del cotext els significats de paraules i expressions d'ús menys freqüent o més específic. Desenrotllament d'interpretacions utilitzant idees explícites i implícites per a recolzar les interpretacions. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Formulació de preguntes per a aclarir hipòtesis. Utilització de diccionaris, monolingües i bilingües tant en format imprés com digital. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fórmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidians en situacions formals o informals. Patrons de comportament. Relacions interpersonals i interculturals com ara les actituds i valors en les relacions de gènere. Registre: reconèixer formes d'expressions pròpies de situacions formals i informals. Convencions socials: costums, normes de comportament social, etc. Manifestacions culturals i artístiques com ara personatges cèlebres, art, autors, etc. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitari, felicitari, brindar, donar la benvinguda, expressar bons desitjos i reaccionar en eixes situacions. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: Assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o	públic, educatiu i ocupacional. BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris i no literaris breus amb precisió, fluïdesa i expressivitat. BL3.3. Detectar en textos escrits, quan apareixen de manera explícita i implícita, els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor. BL3.4. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent, els coneixements sobre patrons discursius, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació per a la comprensió de textos escrits breus i de longitud mitjana, clarament estructurats i en diferents suports. BL3.5. Inferir el significat de paraules i expressions d'ús menys freqüent en textos escrits breus i de longitud mitjana, en diferents suports, amb suport del context i del cotext.	CCLI CSC CEC CCLI CD CCLI CAA
--	--	---

<p>traduir una paraula per a ajudar algú que no ha entés.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells.</p> <p>Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcials. Comparar situacions o accions.</p> <p>Expressió de la decisió. Explicació de les causes, finalitat i conseqüència.</p> <p>Formulació de condicions per a realitzar alguna cosa.</p> <p>Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reacció davant dels sentiments dels altres. Expressió de les millores o empitjoraments de salut.</p> <p>Comprendsió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendsió de la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció)</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació de col·locacions bàsiques i més específiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi. Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport. <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural.</p>		
---	--	--

<p>Tecnologies de la Informació i Comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques</p> <p>Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>		
--	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció escrita	BL4.1. Prodir o coproduir, amb ajuda de models, textos escrits breus i de longitud mitjana, contínus o discontinus, coherents i estructurats, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional, aplicant estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat i sentit estètic.	CCLI CAA SIEE
Planificació	BL4.2. Incorporar, a la producció escrita, amb ajuda de models, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.	CCLI CSC CEC
Mobilització i coordinació de les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficaçment la tasca.	BL4.3. Prodir o coproduir, amb ajuda de models, textos escrits breus i de longitud mitjana en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent, en situacions comunicatives concretes, amb sentit estètic i creativitat.	CCLI CD SIEE
Presa de notes i confecció d'un esquema que se seguirà en la producció escrita.	BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social, acadèmic i ocupacional, respectant convencions, normes de cortesia i netiqueta.	CCLI CD CSC
Localització i ús adequat de recursos lingüístics o temàtics. Selecció d'informació específica de distintes fonts per a recolzar les idees de la producció escrita.		
Execució		
Expressió del missatge amb claredat ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius; correspondència personal; correspondència formal.		
Amb ajuda dels coneixements previs de textos i estructures semblants en altres llengües.		
Utilització d'oracions de diferent longitud i estructura per a organitzar el text amb la suficient cohesió interna i coherència.		
Revisió.		
Reajustament de la tasca o del missatge reorganitzant oracions, llevant repeticions i informació innecessària.		
Aspectes socioculturals i sociolingüístics		
Formules socials i de tractament pròpies dels contactes socials quotidiàns en situacions formals o informals.		
Patrons de comportament.		
Relacions interpersonals i interculturals com les actituds i valors en les		

<p>relacions de gènere.</p> <p>Registre: reconéixer formes d'expressions pròpies de situacions formals i informals.</p> <p>Convencions socials: costums i normes de comportament.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques de personatges celebres, art i autors.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: elogiar, invitari, felicitari, brindar, donar la benvinguda, expressar bons desitjos i reaccionar en eixes situacions.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: assenyalar si se segueix una intervenció i demanar aclariments. Explicar o traduir una paraula per a ajudar algú que no ha entès.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes i llocs.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions i consells. Expressió i contrast d'opinions, acords totals i parcial. Comparar situacions o accions.</p> <p>Expressió de la decisió. Explicació de les causes, finalitat i conseqüència.</p> <p>Formulació de condicions per a realitzar alguna cosa.</p> <p>Expressió de sentiments com ara preocupació, esperança, cansament i avorriment. Reacció davant dels sentiments dels altres.</p> <p>Expressió d'estats de salut.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció).</p> <p>Formació de paraules freqüents.</p> <p>Ampliació de col·locacions bàsiques i més específiques.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més habituals.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari usual per als temes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics 	
--	--

<p>Treball i ocupacions</p> <p>Temps lliure, oci i esport</p> <p>Viatges i vacacions</p> <p>Salut i cures físiques</p> <p>Educació i estudi</p> <p>Compres i activitats comercials</p> <p>Alimentació i restauració</p> <p>Transport</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques</p> <p>Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>	
--	--

Bloc 5: Elements transversals. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferramentes digitals de busca i visualització: busca en blogs, wikis, fòrums, banques de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies, bases de dades especialitzades. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Comunicació Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes, etc. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu.	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com ara banques de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de manera cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant la ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL5.3. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text o	CD
		CD
		CD

<p>Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p> <p>Servicis de la web social: blogs, wikis, fòrums.</p> <p>Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció d'un mateix i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p>	
<p>Anàlisi del destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell.</p> <p>Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p>	BL5.4. Realitzar de manera eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.
<p>Creació de continguts digitals.</p>	SIEE
<p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.</p>	SIEE
<p>Escalat, rotació i retall d'imatges.</p>	
<p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p>	SIEE
<p>Habilitats personals d'autoregulació.</p>	
<p>Iniciativa i innovació.</p>	
<p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats.</p>	
<p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p>	SIEE
<p>Pensament alternatiu.</p>	
<p>Sentit crític.</p>	SIEE
<p>Planificació i evaluació de projectes.</p>	CSC
<p>Pensament mitjans-fí.</p>	
<p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p>	
<p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p>	SIEE
<p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p>	
<p>Evaluació de processos i resultats.</p>	
<p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p>	
<p>Habilitats de comunicació.</p>	CCLI
<p>Presa de decisions vocacional.</p>	
<p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p>	CAA
<p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p>	
<p>Treball cooperatiu.</p>	
<p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p>	
<p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p>	
<p>Pensament de perspectiva.</p>	

Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.

Tècniques d'escolta activa.

Diàleg igualitari.

Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.

Ús del vocabulari específic de l'assignatura.

Comprensió del llenguatge com

sobre el seu propi aprenentatge.

Sobre el seu propi
Llengua i comunicació

Llengua i comunicació. Metallenguatge.
Llenguatge d'aula.

(1) Petrone expresa, asentando, únicamente la temporalización de la cosa, relación entre las intenciones comunicativas.

Cunes At ESO

Curs 4t ESO			
Alemany	Francès	Anglès	Italià
<p>Identificació i articulació dels fonemes consonàntics: /pf/ (z.B. <i>Pfanne</i>), /kv/ (z.B. <i>Quelle</i>), /kn/ (z.B. <i>Knoten</i>); processos fonològics: ensordiment de les consonants <i>k, t, g</i> en posició implosiva: /p/, /t/, /k/ (z.B. <i>und, Tag, ab</i>); paraules homòfones (z.B. <i>Meer, mehr</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p>	<p>Identificació i articulació de sons representats per gràfies diferents (/s/ de <i>cerise, sang, pharmacie</i>; /ʒ/ de <i>jeune, généreux</i>); la divisió síl·làbica.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços, assimilació, fusió i elisió (<i>l'apostrophe, la liaison</i>); enllaços obligatoris entre el subjecte i el verb; entre el determinant i el substantiu (p. ex. <i>c'est/ il est/ ce sont/ ils sont</i>); entre les paraules que constitueixen una expressió (p. ex. <i>tout à l'heure, tout à coup; de temps en temps; un sous-entendu</i>); elisió de</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocàlics i la seua consolidació; identificació i articulació de sons consonàntics que presenten més dificultat (p. ex. /ʒ/ de <i>leisure, pleasure</i>); grups consonàntics d'especial dificultat; pronunciacions alternatives.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat <i>connected speech</i>, enllaços, assimilació, fusió i elisió de major complexitat.</p>	<p>Identificació i articulació de sons vocàlics bàsics; consonants sonores (p. ex. /dʒ/ de <i>giorno, mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /k/ de <i>gli, figlio</i>); consonants sordes (p. ex. /ʃ/, de <i>scopero</i>, /tʃ/ de <i>vena</i>, /s/ de <i>passare</i>); discriminació (p. ex. /b/ i /v/ de <i>bero</i>); dobles consonants.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (p. ex. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

	la vocal -e en els monosil·labics (p. ex. <i>qu'il, j'ai, l'amie, d'hiver</i>); el grup fònic; encadenament vocalic i consonàntic de les paraules del grup fònic (p. ex. <i>Je veux aller avec toi</i>).	
--	--	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives

Curs 4t ESO

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius comuns; substantius col·lectius; substantius compostos i derivats; articles determinats i indeterminats; pronom i adjetiu demonstratiu (<i>dieser, dieses, diese; jeder, jedes, jede; alle, beide</i>); pronoms reflexius; la possessió: pronoms i adjetius possessius; casos: nominatiu, acusatiu, datiu i genitiu.</p> <p>Expressió de l'existència: <i>es gab + Akk</i> (z.B. <i>Damals gab es kein Photoshop</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: la declinació de l'adjectiu; <i>zu, schön + Adj.</i> (z.B. <i>zu teuer, schön praktisch</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: numerals indefinitius (z.B. <i>wenig, viel ein bisschen</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>irgendwie</i>); fórmules (z.B. <i>nach seinem Plan</i>); partícules modals (z.B. <i>vielleicht, eben</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes</p>	<p>Expressió de l'entitat: significats del pronom <i>on</i> i la seua concordança amb el verb; revisió del gènere i casos particulars (p. ex. <i>prince, princesse, compagnon, compagne</i>); pronoms personals reflexius tònics (p. ex. <i>moi-même, lui-même</i>); pronoms demonstratius amb partícules de reforç -ci y -là (p. ex. <i>celui-ci, celui-là</i>); pronoms personals OD i OI; pronom <i>en</i>; revisió dels adjetius i pronoms possessius; pronoms relatius invariables <i>qui, que, où, dont</i>; pronoms relatius variables; la possessió; concordança dels pronoms i dels indefinitius (<i>chaque, chacun, aucun, plusieurs</i>).</p> <p>Expressió de l'existència: presentatius (<i>parler de son environnement scolaire, familial, du caractère</i>); <i>la mise en relief</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: revisió i ampliació del gènere i posició dels adjetius regulars i irregulars; nominalització dels adjetius (p. ex. <i>le petit, le grand</i>).</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables, col·lectius i compostos; pronoms personals, reflexius/emfàtics, recíprocs i de relatiu; articles; adjetius demonstratius.</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there will be / has been</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>good at maths, rather tired, tall enough</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 4 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una bottiglia</i>); el grau (p. ex. <i>molto, più, meno</i>); el pronom <i>ne</i>.</p> <p>Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (p. ex. <i>easily, hard, by post</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; <i>tags</i>.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>not, never, no + noun</i> (p. ex. <i>no problem, nobody, nothing</i>); negative tags.</p>	<p>Expressió de l'entitat: articles definits, indefinitis; substantius; pronoms personals subjecte, pronoms tònics; la possessió: adjetius possessius d'un sol posseseïdor.</p> <p>Expressió de l'existència: (non) <i>c'est / ci sono</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: gènere i nombre dels adjetius.</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals fins a 4 xifres; introducció als nombres ordinals; introducció als articles partitius; adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una bottiglia</i>); el grau (p. ex. <i>molto, più, meno</i>); el pronom <i>ne</i>.</p> <p>Expressió del mode: adverbis de manera en -mente.</p> <p>L'affirmació: signe afirmatiu <i>sì</i>; frases declaratives afirmatives (p. ex. <i>anch'io, credo / penso di sì</i>).</p>

<p>afirmatis (z.B. <i>Ich auch, ich glaube schon</i>).</p> <p>La negació: <i>kein- + Nomen</i>, pronoms, adverbis indefinitius (z.B. <i>niemand; nichts; nie wieder, kaum, kein bisschen</i>).</p> <p>La interrogació: adjetius interrogatius (<i>welch-, was für ein</i>); oracions interrogatives amb preposició + <i>wen, wo(r)</i> + Präposition (z.B. <i>An wen erinnert er sich? Worum geht es hier?</i>).</p> <p>L'exclamació: <i>Welch- + Adj. + Nomen</i> (z.B. <i>Welch ein schönes Geschenk!</i>); oracions exclamatives (z.B. <i>Das gibt's doch nicht!</i>); interjeccions (z.B. <i>Aua!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>Präsens</i>); passat (<i>Perfekt, Präteritum, Historisches Präsens</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>Perfekt</i>); duratiu: (<i>Präsens, Präteritum</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>anfangen zu + Inf.; terminatiu aufhören zu + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); capacitat (<i>können, fähig sein, gut sein</i>); possibilitat, probabilitat (<i>können, mögen</i>); necessitat (<i>müssen</i>); obligació (<i>müssen</i>); permís, prohibició (<i>dürfen, können; lassen; erlaubt sein, verboten sein</i>); intenció (<i>wollen; vorhaben, planen</i>); volició (<i>wünschen</i>).</p> <p>-Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>um Mitternacht, erst gestern</i>); unitats temporals (z.B. <i>Semester</i>); duració</p>	<p>Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió dels adverbis de quantitat i mesures (p. ex. <i>beaucoup de monde, quelques, quelques-uns, tout le monde, plein de, plusieurs</i>); revisió del nombre en casos plurals irregulars (p. ex. <i>souris, jeux, travail</i>); revisió dels comparatius de superioritat irregulars; el grau superlatiu (<i>le mieux, le meilleur</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode i casos particulars en -emment, -amment; locucions adverbials de mode amb preposició (p. ex. <i>de préférence, en général, par cœur, face à face</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatis (ouí, sí); formes el·líptiques (p. ex. <i>moi aussi, moi si</i>).</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>ne...jamais, ne...rien, ne...personne, ne...plus, jamais, pas encore, pas du tout, pas..., de, moi non, tot non plus</i>; revisió dels adverbis negatius amb funció subjecte (<i>personne, rien</i> (p. ex. <i>personne est là</i>)); la negació de l'infinitiu (<i>ne pas + Inf.</i>);</p> <p>La interrogació: revisió de la interrogació positiva i negativa; interrogació parcial amb pronoms interrogatius (<i>lequel, laquelle?, qui est-ce que/qui?, qui est-ce qui?, qu'est-ce que/qui?</i>); amb preposicions (à <i>qui?, avec qui?, par où?</i>); revisió de la inversió del subjecte i amb doble subjecte.</p> <p>L'exclamació: locucions adverbials (p. ex.</p>	<p>La interrogació: preguntes (<i>Wh- questions p. ex. Who is he playing with?, Aux. Questions; tags</i>).</p> <p>L'exclamació: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, p. ex. <i>What a wonderful holiday!</i>; <i>How + Adj.</i>, p. ex. <i>How interesting!</i>; expressions (p. ex. <i>Well, that is a surprise!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect, past perfect</i>); futur (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv.</i>); veu passiva amb temps simples (<i>present and past simple</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tense</i>); duratiu (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> p. ex. <i>usually, used to</i>); incoatiu (<i>start-ing</i>); terminatiu (<i>stop-ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can, be able</i>); possibilitat/probabilitat (<i>may, might, perhaps</i>); necessitat (<i>must, need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, must, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't, mustn't</i>); permís (<i>could, allow</i>); intenció (<i>going to, present continuous</i>); consell (p. ex. <i>should/ought to</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>five to (ten)</i>); divisions (p. ex. <i>century, season</i>); indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (p. ex. <i>from...to, during, until, since</i>); anterioritat (p. ex. <i>already, (not) yet</i>); posterioritat (p. ex.</p>	<p>La negació (p. ex. <i>no, non, niente, neanch'io, per niente</i>); frases declaratives negatives (per es. <i>non, non...mai, per niente, credo di no</i>).</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives (p. ex. <i>chi, che, come, quando, perché, dove</i>); respostes (<i>sì, no, non + verb</i>); disjuntiva (p. ex. <i>preferisci il caffè o il tè?</i>).</p> <p>L'exclamació: expressions (p. ex. <i>che + Adj., che bello!, angurì!</i>); interjeccions (p. ex. <i>oh!, sì!, no!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió dels verbs irregulars, transitius i intransitus; revisió del present de verbs irregulars; passat (introducció al <i>passato prossimo</i>); futur (<i>il presente con valore di futuro, il futuro simple</i>); condicional simple i fórmules de cortesia (p. ex. <i>vorrei / mi piacerebbe</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); habitual (+ Adv. p. ex. <i>sempre, mai, di solito</i>); incoatiu (<i>cominciare a + Inf.</i>); terminatiu (<i>finire di + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); necessitat (p. ex. <i>bisogna + Inf.; dovere + Inf. avere bisogno di + nome</i>); obligació/prohibició (p. ex. <i>bisogna, verbo dovere, imperatiu positiu i negatiu</i>); permís (p. ex. <i>potere</i>); intenció/desig (p. ex. <i>vorrei / mi piacerebbe + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, le parti del giorno</i>); divisions (p. ex. <i>la mattina, la sera, domattina, martedì sera</i>); duració (p. ex. <i>da...a, da...fino</i></p>
---	--	--	---

<p>(z.B. <i>bis, über; ab, seit, während</i>); successió (z.B. <i>zuerst, zunächst, zuletzt</i>); anterioritat (z.B. <i>vor, seit; damals, vorher</i>); posterioritat (z.B. <i>bis, nach; nachher</i>); simultaneitat (z.B. <i>während; gleich, inzwischen</i>); freqüència (z.B. <i>täglich, jährlich; morgens, werktags</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions de lloc amb <i>Akk.</i>; adverbis de lloc (z.B. <i>drinnen, draußen, drüber; dahin, dorhin</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>nicht nur... sondern auch</i>); disjunció (<i>oder</i>); oposició, concessió (<i>trotz, trotzdem</i>); causa (<i>denn, weil; wegen; also</i>); finalitat (<i>zum, zur + Nomen</i>); explicació (<i>dass</i>); resultat (<i>deshalb</i>); condició (<i>wenn</i>); comparació (<i>nebr., weniger + Nomen als; z.B. mehr Leistung; immer besser; verdammt, mächtig + Adj.; z.B. Das ist vedammt schwierig!</i>); estil indirecte; <i>Vorschläge, Aufforderungen und Befehle: sollen, müssen, können; Imperativ</i> (z.B. <i>Bitte, einsteigen!</i>).</p>	<p>Tout à fait!, Bien sûr!); Poració exclamativa com a expressió d'admiració o de temor (p. ex. <i>Quelle horreur!, Comme il est grand!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió dels verbs regulars i irregulars, transitius i intransitius; revisió del present (<i>présent</i>) de verbs irregulars; passat (<i>passé composé, imparfait, plus-que-parfait</i>); futur (<i>futur simple</i>); condicional simple (<i>conditionnel présent</i>) i fòrmules de cortesia amb <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?</i>, <i>pourriez-vous + Inf.?</i>; subjuntiu (<i>subjonctif présent</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>passé composé</i>); prefios <i>re-, r- + Inf.</i>; duratiu (<i>en + date</i>); habitual (<i>souvent, parfois</i>); incoatiu [<i>se mettre à, commencer à, futur proche</i> (p. ex. <i>Je vais partir en cinq minutes</i>)]; terminatiu (revisió del passat recent <i>venir de + Inf.</i> (p. ex. <i>je viens de finir l'exercice</i>)).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>être capable de, réussir à</i>); possibilitat/probabilitat/dubte (<i>il est probable que, probablement, c'est certain, c'est possible</i>); necessitat (<i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf., devoir + Inf.</i>); obligació/prohibició (<i>il faut, verbe devoir, imperatiu afirmatiu i negatiu amb pronom directe o indirecte, amb verbs pronominals i amb els pronoms <i>en i i, c'est à qui de?, c'est à + pron. tonique/nom + de + Inf.</i></i>); permís (<i>pourvoir, demander, donner la permission à quelqu'un de faire quelque chose</i>); intenció/desig/voluntat</p> <p>afterwards, later); seqüenciació (p. ex. <i>first, then, next, last</i>); simultaneitat (p. ex. <i>while, as</i>); freqüència (p. ex. <i>often, usually</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc, amb països i ciutats, p. ex. <i>abitare a + città/paese, abitare in + stato</i>; posició (p. ex. <i>qui</i>); distància, moviment, direcció, provenïència, destinació (p. ex. <i>venire da, andare a/in</i>). El pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de relacions lògiques: conjunció (e); disjunció (o) oposició (ma); causa (perché); finalitat (per); comparació (p. ex. <i>più, meno che, quanto</i>); conseqüència (allora); explicativa (dato che). Estil indirecte (p. ex. <i>informazione referita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
--	--

<p>(penser/espérer/ vouloir + Inf.); la veu passiva i les preposicions <i>par i de</i>.</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>demain matin, maintenant, tout à l'heure, tout de suite, à ce moment-là, au bout de, au moment où, au siècle</i>); duració (p. ex. <i>depuis que, il y a, ça fait, dans, pendant que</i>); anterioritat (p. ex. <i>avant, déjà, avant de + Inf.); posterioritat (<i>ensuite, puis, plus tard, après + Inf.</i>); seqüenciació (<i>à partir de, finalement, enfin</i>); simultaneitat (p. ex. <i>au moment où, en même temps, pendant, alors que</i>); freqüència (<i>d'habitude, une/ deux fois par, toujours, généralement, souvent, d'habitude quelquefois, rarement, jamais</i>); unitats temporals (p. ex. <i>le mois, l'année, une journée, un après-midi, une soirée</i>).</i></p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de posició (<i>dedans, debors, dessous, dessus, au-dessous, au-dessus, ailleurs, partout.</i>); distància; moviment; direcció; procedència; destinació; pronom <i>y</i>.</p> <p>Expressió de relations lògiques: disjunció/conjunció (<i>ni...ni, non seulement...mais aussi</i>); oposició/concessió (au contraire, alors que, le mieux, le pire; si + Adj./Adv. + que (p. ex. <i>il n'est pas si grand que toi</i>); causa (<i>parce que, comme, puisque, locucions preposicionals (<i>à cause de, grâce à</i>); finalitat (<i>pour, de manière à, de façon à + Inf.</i>); comparativa (<i>comme, aussi que, autant que, moins que</i>); conseqüència (<i>donc, par conséquent, ainsi</i>); relatives amb pronom <i>y</i>.</i></p>	
--	--

	<p>(qui, que, quoi, dont, où); relatives amb preposició + pronom relatiu invariable (de qui, par où); condició (si + présent + présent/futur/Impératif; si + imparfait + Cond.); estil directe i indirecte (discours rapporté, dire de + Inf., dire de ne pas + Inf.).</p>		
--	--	--	--

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Segona Llengua Estrangera I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Comprensió De Textos Orals. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Intercanvi d'idees sobre el tema. Identificació del tipus de text, suport i estructura: conversació formal i informal, entrevistes, anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, articles d'opinió, crítiques, podcast, videoconferències, etc. Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat major de textos més complexos. Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context recolzant-les amb informació i idees explícites i implícites del text. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics (distinció entre el sentit literal, inferencial, crític i estètic) i paralingüístics (modulació i ton de la veu). Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements lingüístics i paralingüístics. Tècniques d'escola activa: fer preguntes per a connectar amb les idees d'altres, mostrar empatia, no jutjar, parafrasejar, emetre reforços, resumir per a aclarir. Aspectes socioculturals i sociolingüístics	<p>BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos orals de longitud mitjana i estructurats, en diferents suports, i articulats a velocitat mitjana, sobre temes generals o menys habituals, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional i en els seus corresponents registres, en condicions acústiques que no distorsionen el missatge.</p> <p>BL1.2. Detectar, amb actitud crítica, en textos orals, els aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a les relacions interpersonals i interculturals, reconeixent les diferències entre la llengua oral i escrita, expressions col·loquials, tabús, costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p> <p>BL1.3. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades, així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent i més específic per a la comprensió de textos orals de longitud mitjana, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL1.4. Inferir el significat de paraules i expressions d'ús menys freqüent i</p>	CCLI CAA

<p>Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals o formals amb una situació de jerarquia. Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis. Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús propis de les diferents cultures. Registre: les expressions col·loquials. Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics i contrastos interculturals. Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit o parafrasejar per a solucionar un problema de comunicació. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps. Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions, punts de vista. Advertències i avisos. Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació. Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis. Expressió de sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'avversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i donar ànims. Expressar símptomes i sensacions físiques. Comprendre del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Comprendre de la funció estètica i poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (recepció) Col·loquialismes freqüents. Formació de paraules.</p>	<p>més específic en textos orals de longitud mitjana, en diferents suports, amb suport del context i el cotext.</p> <p>BL1.5. Discriminar, en textos orals de longitud mitjana, en diferents suports, patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació reconeixent els significats i intencions comunicatives relacionats amb estos.</p>	CAA CCLI
--	---	-------------

Ampliació de col·loquions més complexes. Cognats i falsos cognats. Expressions idiomatics més específiques. Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera. Desenrotllament i expansió del vocabulari següent: Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
--	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de producció i interacció oral. Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint la idea o idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text monològic o dialògic al destinatari, context i canal, aplicant el registre i l'estrucció de discurs adequats a cada cas.	BL2.1. Prodir, aplicant estratègies d'expressió oral, textos monològics o dialògics de longitud mitjana, comprensibles i estructurats, en diferents suports, sobre temes generals o més específics, en els àmbits personal, públic i educatiu i ocupacional, en un registre formal, informal o neutre, encara que a vegades hi haja pauses, vacil·lacions i rectificacions.	CCLI CAA SIEE

Planificació de la comunicació autogestionada i plurigestionada. Execució Expressió del missatge amb claredat, coherència, estructurant-lo adequadament i ajustant-se, si és el cas, als models i fòrmules de cada tipus de text. Confiança en si mateix i assertivitat en la presentació d'idees i opinions en debats i discussions. Revisió de la tasca o del missatge per a simplificar, millorar i aclarir el contingut arran de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Coavaluació de la producció oral. Amb ajuda dels coneixements previs d'altres llengües. Facilitació, compensació i correcció de les carències lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics o paratextuals. Lingüístics: Modificació de paraules de significat paregut. Definició o reformulació d'un terme o expressió. Paralingüístics i paratextuals. Petició d'ajuda. Tècniques d'expressió oral (assenyalar objectes, usar díctics o realitzar accions que aclarixen el significat). ús del llenguatge corporal culturalmente pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal, proxèmica). Interacció oral (fòrmules o gestos simples per a prendre o cedir el torn de paraula). Us de sons extra-lingüístics i qualitats prosòdiques convencionals. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals, o formals amb una situació de jerarquia. Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis. Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús propis de les diferents cultures. Registre: les expressions col·loquials. Les diferències entre el text oral i escrit. Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com ara mitjans de comunicació,	BL2.2. Incorporar, en els textos orals, amb sentit crític, aspectes socioculturals i sociolingüístics, relatius a les relacions interpersonals i interculturals, reconeixent les diferències entre la llengua oral i escrita, expressions col·loquials, tabús, costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor. BL2.3. Prodir o coprodir textos orals de longitud mitjana, en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques i lèxic, expressions o modismes d'ús freqüent o més específic, amb sentit estètic i creativitat. BL2.4. Utilitzar en situacions de comunicació habituals o menys habituals, clarament estructurades i en diferents suports, amb l'ajuda de models, les estratègies i els recursos lingüístics i paralingüístics propis de la interacció oral, encara que es depengi en gran manera de l'actuació de l'interlocutor. BL2.5. Pronunciar enunciats de manera clara, utilitzant els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació del nivell, encara que a vegades es cometan errors que no interferisquen en la comunicació.	CCLI CSC CEC
---	---	--------------------

<p>esdeveniments històrics i contrastos interculturals.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit, parafrasejar per a solucionar un problema de comunicació.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps.</p> <p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions, punts de vista.</p> <p>Expressió d'avertències i avisos.</p> <p>Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació.</p> <p>Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis.</p> <p>Expressar sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'aversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i donar ànims. Expressar símptomes i sensacions físiques.</p> <p>ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció).</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari enumerat.</p> <p>Colloquialisms freqüents.</p> <p>Formació de paraules.</p> <p>Ampliació de col·locacions més complexes.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més específiques.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Identificació personal</p> <p>Vivenda, llar i entorn</p> <p>Activitats de la vida diària</p> <p>Família i amics</p>	
--	--

<p>Treball i ocupacions</p> <p>Temps lliure, oci i esport</p> <p>Viatges i vacacions</p> <p>Salut i cures físiques</p> <p>Educació i estudi</p> <p>Compres i activitats comercials</p> <p>Alimentació i restauració</p> <p>Transport</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge</p> <p>Medi ambient, clima i entorn natural</p> <p>Tecnologies de la informació i de la comunicació</p> <p>Llenguatge d'aula</p> <p>Llenguatge literari</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1)</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>	
--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris	CC
<p>Estratègies de comprensió</p> <p>Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Intercanvi d'idees sobre el tema i formulació d'una interpretació raonable.</p> <p>Identificació del tipus de text, la seua estructura i format: informes, cartes i correus electrònics, instruccions, articles i notícies d'opinió, faules, poemes, i relats adaptats. Identificació del registre formal, informal o neutre.</p> <p>Lectura expressiva en veu alta per a millorar la pronunciació, l'entonació i el ritme necessaris per a la comprensió lectora.</p> <p>Comprendre automatitzada de paraules comunes en distints contextos.</p> <p>Distinció de tipus de comprensió. Sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants en una varietat major de textos més complexos. Comprensió del text per mitjà de la connexió, comparació i contrast d'idees amb el coneixement i experiències pròpies, amb altres textos i amb el món exterior.</p> <p>Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context i estructura del text.</p>	<p>BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, la informació essencial, les idees principals i els detalls més rellevants en textos de longitud mitjana, contínus i discontinus, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals o més específics en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional.</p> <p>BL3.2. Llegir en veu alta textos literaris i no literaris amb precisió, fluïdesa i expressivitat.</p> <p>BL3.3. Detectar, amb actitud crítica, en textos escrits, els aspectes socioculturals i sociolíngüistics relatius a la vida quotidiana, les relacions interpersonals i interculturals, als costums, celebracions i manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, com a element enriquidor.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CSC CEC</p>

<p>Capacitat per a deduir i traure conclusions sobre el que no està explícit en el text.</p> <p>Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Inferir del context i del cotext els significats de paraules i expressions dús menys freqüent o més específic. Desenrotllament i explicació de les interpretacions de textos més complexos utilitzant idees explícites i implícites del text per a recolzar-les.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Comparació, contrast i intercanvi d'idees.</p> <p>Utilització de diccionaris monolingües i bilingües tant en format imprés com digital.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals, o formals amb una situació de jerarquia.</p> <p>Patrons de comportament.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús propis de les diferents cultures.</p> <p>Registre: les expressions col·loquials. Les diferències entre el text oral i escrit.</p> <p>Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Estatibliment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit, parafrasejar per a solucionar un problema de comunicació.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps.</p>	<p>BL3.4. Distingir les funcions comunicatives del nivell i les estructures morfosintàctiques associades així com l'organització textual i el lèxic, expressions i modismes dús freqüent i més específic, els coneixements sobre patrons discursius, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació per a la comprensió de textos escrits de longitud mitjana, clarament estructurats i en diferents suports.</p> <p>BL3.5. Inferir el significat de paraules i expressions dús menys freqüent i més específic en textos escrits de longitud mitjana, en diferents suports, amb suport del context i del cotext.</p>	CCLI CD CCLI CAA
--	---	-------------------------------

<p>Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions, punts de vista.</p> <p>Expressió d'avertències i avisos.</p> <p>Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació.</p> <p>Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis.</p> <p>Expressar sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'aversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i donar ànims. Expressar símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Comprendre el llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Comprendre la funció estètica i poètica del llenguatge.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes dús freqüent (recepció)</p> <p>Col·loquialismes freqüents.</p> <p>Formació de paraules.</p> <p>Ampliació de col·locacions més complexes.</p> <p>Cognats i falsos cognats.</p> <p>Expressions idiomàtiques més específiques.</p> <p>Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera.</p> <p>Desenrotllament i expansió del vocabulari següent:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari 		
---	--	--

Patrons gràfics i convencions ortogràfiques Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
---	--	--

Bloc 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció escrita Planificació Mobilització i coordinació de les pròpies competències generals i comunicatives a fi de realitzar eficaçment la tasca (generar idees sobre un tema i identificar una varietat de recursos adequats al propòsit). Localització i ús adequat de recursos lingüístics o temàtics. Selecció crítica de la informació per a recolzar les idees de la producció escrita. Execució Expressió del missatge amb claredat, ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text: qüestionaris, textos informatius, descriptius i narratius, argumentatius. Correspondència informal i formal. Amb ajuda dels coneixements previs d'altres llengües. Utilització d'oracions de diferent longitud i estructura i de major complexitat per a organitzar el text amb la suficient cohesió interna i coherència. Revisió. Reajustament de la tasca o del missatge. Coavaluació del text escrit. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials i de tractament pròpies dels contactes socials informals, o formals amb una situació de jerarquia. Patrons de comportament. Relacions interpersonals i interculturals com ara reconéixer els tabús propis de les diferents cultures. Registre: expressions col·loquials i les diferències entre el text oral i escrit. Convencions socials: rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques com els mitjans de comunicació, esdeveniments històrics i contrastos interculturals.	BL4.1. Prodir o coprodir textos escrits de longitud mitjana, contínus o discontinus, coherents i estructurats, en diferents suports, en un registre formal, informal o neutre, sobre temes generals o més específics, en els àmbits personal, públic, educatiu i ocupacional, aplicant estratègies de planificació, execució i revisió amb creativitat i sentit estètic. BL4.2. Incorporar a la producció escrita els aspectes socioculturals i sociolingüístics relatius a la vida quotidiana, al comportament, a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, considerant la diversitat i les diferències en l'aula des d'una perspectiva inclusiva, evitant estereotips i prejuïs i acceptant les diferències com a element enriquidor. BL4.3. Prodir o coprodir textos escrits de longitud mitjana en diferents suports, coherents i adequats al propòsit comunicatiu, utilitzant els coneixements sobre funcions, patrons discursius, organització textual, estructures morfosintàctiques, convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, així com el lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent i més específics, en les diferents situacions comunicatives, amb sentit estètic i creativitat. BL4.4. Prodir correspondència personal, formal i informal, en diferents suports sobre temes relacionats amb activitats i situacions de la vida quotidiana i temes d'actualitat, en l'àmbit personal, públic, social, acadèmic i ocupacional, respectant convencions, normes de cortesia i netiqueta.	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC CCLI CD SIEE CCLI CD CSC

Funcions comunicatives Iniciació i manteniment de relacions personals i socials: presentar algú de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs: rectificar el que s'ha dit, parafrasejar per a solucionar un problema de comunicació. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs i activitats. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de successos futurs. Relació d'accions en el temps. Petició i oferiment d'informació, indicacions, opinions, punts de vista Expressió d'avertències i avisos. Expressió del grau de certesa. Confirmació o correcció d'una informació. Expressió de desitjos, promeses, probabilitat o improbabilitat. Formulació d'hipòtesis. Expressar sentiments com ara la indiferència, l'admiració, la simpatia o l'avversió. Plantejar queixes, tranquil·litzar i donar ànims. Expressar símptomes i sensacions físiques. Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Funció estètica i poètica del llenguatge. Lèxic, expressions i modismes d'ús freqüent (producció). Col·loqualismes freqüents. Formació de paraules. Ampliació de col·locacions més complexes. Cognats i falsos cognats. Expressions idiomàtiques més específiques. Ampliació del vocabulari i sinònims de la llengua estrangera. Desenrotllament i expansió del vocabulari següent: Identificació personal Vivenda, llar i entorn Activitats de la vida diària Família i amics Treball i ocupacions Temps lliure, oci i esport		
---	--	--

Viatges i vacacions Salut i cures físiques Educació i estudi Compres i activitats comercials Alimentació i restauració Transport Llengua i comunicació. Metallenguatge Medi ambient, clima i entorn natural Tecnologies de la informació i de la comunicació Llenguatge d'aula Llenguatge literari Patrons gràfics i convencions ortogràfiques Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació. Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
---	--	--

Bloc 5: Elements transversals. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals. Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, banques de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies, bases de dades especialitzades o per mitjà de la síndicació de fonts de continguts (RSS). Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Comunicació Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes. Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com ara xarxes socials, banques de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de manera cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i prevenir, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. BL5.3. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a	CD CD CD

Serveis de la web social: blogs, wikis, fòrums. Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció d'un mateix i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Creació de continguts digitals. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació. Habilitats personals d'autoregulació. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat. Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític. Planificació i avaliació de projectes. Pensament mitjans-fi. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Càlcul d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaliació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Presa de decisions vocacionals.	incloure'ls en els seus propis projectes i tasques, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències. BL5.4. Gestionar de manera eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències. BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de manera creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL5.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals. BL5.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic. BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE SIEE CSC CCLI CAA
---	--	--

<p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Habilitats personals d'autoregulació</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Planificació i evaluació de projectes.</p> <p>Pensament mitjans-fí.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Evaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Presa de decisions vocacional.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p> <p>Treball cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escuta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Ús del vocabulari específic de l'assignatura.</p> <p>Comprensió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Llengua i comunicació. Metallenguatge.</p> <p>Llenguatge d'aula.</p>		
---	--	--

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 1r Batxillerat

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons i fonemes vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell: accents de paraula en verbs amb prefix separable i inseparable, i partícules modals.</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; representació gràfica d'un so de caràcters vocalics dobles (p. ex. <i>voyager, ennuyer</i>); divisió vocal/semivocal (p. ex. <i>pied, huit, doigt</i>); pronunciació de -e caduca en posició final i davant de dos consonants (p. ex. <i>vend-le, ensemble</i>); pronunciació de -emment (p. ex. <i>prudemment</i>), de -amment (p. ex. <i>savamment</i>), de -um (p. ex. <i>curriculum</i>)).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: enllaços, assimilació, fusió i elisió; dobles consonants amb valor fonèmic (p. ex. <i>éclairait/éclairerait, il a dit/ il l'a dit</i>); <i>la liaison</i>; <i>liaison obligatòria</i> després de adverbis curts (p. ex. <i>Il est très étonné</i>); de grau (p. ex. <i>tu es plus occupé que moi</i>); de negació (p. ex. <i>ne...pas un</i>); expressions fites (<i>avant-hier, c'est-à-dire</i>); <i>liaison facultativa</i> després de <i>quand, comment, combien, quand + inversion</i> (p. ex. <i>quand est-il arrivé?</i>); <i>liaison</i> després de <i>et</i> (p. ex. <i>une fille et un garçon</i>); davant de <i>b</i> aspirada (p. ex. <i>bonjour</i>).</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; pronunciacions excepcionals i grups consonàntics d'especial dificultat.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases (p. ex. <i>weak forms</i>) per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (<i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió de major complexitat).</p> <p>Pronunciació en els diccionaris i en les fonts en línia.</p>	<p>Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (<i>elisione e troncamento</i>).</p>

	<i>Ce sont des héros).</i>	
--	----------------------------	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 1r Batxillerat

Alemany	Francés	Anglès	Italià
<p>Expressió de l'entitat: substantius compostos i derivats; <i>n-Deklination</i>; pronoms i adjetius demostratius (<i>jener, jenes, jene</i>); pronoms i adjetius indefinits (<i>enig-, mancher, manches, manche</i>); pronoms reflexius, pronoms relatius precedits de preposició.</p> <p>Expressió de l'existència: <i>es gibt + Modalverb en Konjunktiv II</i> (z.B. <i>es sollte/müsste... geben</i>); <i>es gibt + Futur</i> (z.B. <i>es wird geben</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: declinació de l'adjectiu; <i>Partizip II als Zustandspassiv</i> (z.B. <i>Das Museum ist geschlossen</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: adverbis (z.B. <i>ungefähr, wenigstens, ziemlich</i>); cardinals fraccionaris (z.B. <i>die Hälfte, ein Drittel, zweit Viertel, die Mehrheit</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>äußerst, wenigstens</i>); fòrmules (z.B. <i>aus dem Lot geraten</i>); partícules modals (z.B. <i>bloß, wohl</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (z.B. <i>so scheint es</i>).</p>	<p>Expressió de l'entitat: pronom <i>on</i> i els seus significats; articles; substantius; doble gènere (p. ex. <i>le mode/la mode, un moule/une moule</i>); un sol gènere (p. ex. <i>la lune, le soleil</i>); revisió de paraules compostes més usuals (p. ex. <i>un portemanteau, un porte-clé</i>); concordança amb subjecte impersonal (p. ex. <i>il faut dire personnes de plus</i>); pronoms <i>en i y</i>; revisió de pronoms personals reflexius tònics; pronoms demostratius amb partícules de reforç <i>-ci i -là</i> (p. ex. <i>celui-ci, celui-là</i>); pronoms personals OD i OI; pronom neutre <i>le</i>; pronoms relativs invariables <i>qui, que, où, dont</i>; revisió de pronoms relativs precedits de preposició (<i>de qui, pour qui, à qui, d'où, par où</i>); la possessió.</p> <p>Expressió de l'existència: presentatiu (<i>parler de son environnement quotidien</i>); la <i>mise en relief</i> (<i>voici, voilà, il y a</i> (p. ex. <i>Voici mon meilleur ami!</i>)).</p> <p>Expressió de la qualitat: nominalització dels adjetius (p. ex. <i>le bleu, l'important</i>); adjetius i participis (<i>participe présent</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: percentatges, articles partitius, adverbis de quantitat (p.</p>	<p>Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables, col lectius i compostos; pronoms personals, reflexius/emfàtics, recíprocs, <i>one(s) i de relatiu</i>; articles; adjetius demostratius.</p> <p>Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there could be</i>).</p> <p>Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>pretty good, much too expensive</i>).</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals regulars i irregulars; nombres cardinals i ordinals; adverbis de quantitat (p. ex. <i>lots/plenty (of), several</i>).</p> <p>Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (<i>carefully, in a hurry</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions afirmatives; <i>tag</i>; <i>me too, think/hope so</i>.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>not, never, no + noun</i> (p. ex. <i>no chance, nobody, nothing</i>); negative tag, <i>me neither</i>.</p> <p>La interrogació: preguntes (<i>Wh-questions p. ex. What is the book about?, Aux. Questions</i>); preguntes indirectes (p. ex. <i>Do</i></p>	<p>Expressió de l'entitat: revisió dels articles; substantius compostos; pronoms reflexius, pronoms tònics; adjetius demostratius; els presentatius (p. ex. <i>ecce</i>); la possessió (adjectius possessius d'un i de diversos possedidors).</p> <p>Expressió de l'existència: (non) <i>c'è/ci sono; (non) c'è stato/ci sono stati; (non) ci sarà/ ci saranno</i>.</p> <p>Expressió de la qualitat: gènere i nombre dels adjetius; formació regular i irregular dels adjetius.</p> <p>Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió nombres cardinals fins a 4 xifres; nombres ordinals fins a dos xifres; percentatges, fraccions, articles partitius; adverbis de quantitat i mesures; substantius col lectius (p. ex. <i>doppio, coppia</i>); articles partitius (p. ex. <i>della, dello, del</i>); el grau (p. ex. <i>troppo bello, abbastanza dolce</i>); el superlatiu de l'adjectiu; el pronom <i>ne</i>.</p> <p>Expressió del mode: adverbis de manera en <i>-mente</i> i en <i>-bile</i>.</p> <p>L'affirmació: oracions declaratives</p>

<p>La negació: correlacions (z.B. <i>weder... noch</i>); adverbis (z.B. <i>durchaus nicht, keinesfalls, überhaupt nichts</i>; prefixos i sufíxos (<i>gegen-, wider-, -arm, -los, -leer</i>).</p> <p>La interrogació: pronom interrogatiu <i>wesen</i>.</p> <p>L'exclamació: oracions exclamativas (z.B. <i>Was du nicht sagst!</i>); interjeccions (z.B. <i>Donnerwetter!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>Präsens, Vorgangspassiv, Passiv mit Modalverben</i>); passat (<i>Perfekt, Präteritum, Historisches Präsens, Konjunktiv II</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II</i>); duratiu (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>vornehmen zu + Inf</i>); terminatiu (<i>gerade, schon + Perfekt</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); capacitat (z.B. <i>imstande sein zu + Inf</i>); possibilitat, probabilitat (z.B. <i>möglichkeitweise, wahrscheinlich</i>); necessitat (<i>nut brauchen zu + Inf</i>); obligació (<i>brauchen, nicht brauchen zu + Inf</i>); permís, prohibició (<i>dürfen, können, lassen</i>); intenció (<i>beabsichtigen zu + Inf</i>); volició (<i>hoffen zu + Inf, Konjunktiv II</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>morgen um diese Zeit</i>); unitats temporals (z.B. <i>Quartal, Halbjahr</i>); duració (z.B. <i>den ganzen Tag</i>); successió (z.B.</p>	<p>ex. <i>autant, petit à petit, tout à fait, à moitié, à peu près</i> i mesures; revisió del nombre, formació irregular (p. ex. <i>souris, jeux, travail</i>), casos particulars del nombre (p. ex. <i>des timbres-poste, quel délice, quelles délices</i>); revisió del grau relatiu i superlatiu (p. ex. <i>le mieux, le plus, le moins souvent</i>).</p> <p>Expressió del mode: alguns adverbis de mode en <i>-emment, -amment</i>; algunes locucions adverbials (p. ex. <i>exprès, vachement, carrément, à l'aide de, grâce à</i>).</p> <p>L'affirmació: <i>si</i> en oracions interrogatives negatives; revisió de les formes el·líptiques.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>ne...pas encore, ne...plus, pas mal, pas mal du tout, pas du tout, pas...de personne, rien</i>; formes el·líptiques (p. ex. <i>moi non plus, moi non</i>); restricció (<i>absolument, absolument pas</i>); <i>ne expléti</i>.</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives amb <i>lequel, laquelle, auquel, duquel</i>; revisió de la interrogació afirmativa i negativa amb inversió de subjecte; interrogacions parcials (<i>qu'est-ce qui?, qui est-ce qui? + V. + attribut</i>, OD, OI, <i>qu'est-ce qui? / qui est-ce qui? + pronom OD, OI, en, y + V. + CC</i>).</p> <p>L'exclamació: revisió de l'oració exclamativa (<i>Qu'est-ce que!, Quel, Comme!</i>); el vocatiu (p. ex. <i>Venez, les enfants!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió dels verbs regulars i irregulars, defectius, transitius i</p>	<p><i>you know where she lives?</i>; <i>tag</i>).</p> <p>L'exclamació: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, p. ex. <i>What beautiful horses!</i>; <i>How + Adj.</i>, p. ex. <i>How very nice!</i>; expressions (p. ex. <i>Hey, that's my bike!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect, past perfect</i>); futur (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv</i>); veu passiva amb temps simples i temps perfectes (p. ex. <i>A new president has been elected</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tense</i>); duratiu (<i>present and past simple</i>, <i>perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv</i>, p. ex. <i>every Sunday morning, used to, would</i>); incoatiu (<i>be about to</i>); terminatiu (<i>stop -ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can, be able</i>); possibilitat/probabilitat (<i>may, might, perhaps</i>); necessitat (<i>must, need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, must, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't, mustn't</i>); permís (<i>may, could, allow</i>); intenció (<i>going to, present continuous, intend to</i>); consell (p. ex. <i>should/ought to, had better</i>); veu passiva amb modals (p. ex. <i>That message must be sent immediately</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>at midnight</i>); divisions (p. ex. <i>term</i>); indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (p. ex. <i>from...to</i>,</p>	<p>affirmatives (p. ex. <i>anch'io; credo, penso di sì</i>; l'adverb <i>si</i>).</p> <p>La negació: p. ex. <i>no, neanch'io, per niente, affatto, credo di no</i>; frases declaratives negatives amb <i>non, non...mai, per niente, nessuno, nessuna</i>.</p> <p>La interrogació: totals (parcials; introduïdes per Adv., pronoms i Adj. interrogatius (p. ex. <i>quanti pomodori?</i>; <i>come mai vieni alla festa?</i>) eco (p. ex. <i>Mario chi?</i>; respostes (<i>sì, certo</i>)).</p> <p>L'exclamació: revisió de les preguntes (p. ex. <i>che + Nombre!, che peccato!</i>); interjeccions (p. ex. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present dels verbs visuals (<i>lo stato, la descrizione</i>); present progressiu (<i>stare + per + Inf</i>); passat (<i>passato prossimo</i>); futur (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional.</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>presente, passato prossimo + Adv; perifrasi stare + gerundio; continuare a + Inf</i>); habitual (oracions simples + Adv. (p. ex. <i>di solito</i>)); incoatiu (<i>cominciare a, iniziare a + Inf</i>); terminatiu (<i>finire di + Inf; passato prossimo + appenda</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>sapere + Inf</i>); possibilitat/probabilitat (<i>potere + Inf; forse; dovere + Inf</i>); necessitat (<i>dovere + Inf; avere bisogno di + N/Inf; essere necessario + Inf</i>); obligació (<i>dovere + Inf, imperativo</i>); permís (<i>imperativo + pure; potere</i></p>
<p>La negació: correlacions (z.B. <i>weder... noch</i>); adverbis (z.B. <i>durchaus nicht, keinesfalls, überhaupt nichts</i>; prefixos i sufíxos (<i>gegen-, wider-, -arm, -los, -leer</i>).</p> <p>La interrogació: pronom interrogatiu <i>wesen</i>.</p> <p>L'exclamació: oracions exclamativas (z.B. <i>Was du nicht sagst!</i>); interjeccions (z.B. <i>Donnerwetter!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>Präsens, Vorgangspassiv, Passiv mit Modalverben</i>); passat (<i>Perfekt, Präteritum, Historisches Präsens, Konjunktiv II</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II</i>); duratiu (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>vornehmen zu + Inf</i>); terminatiu (<i>gerade, schon + Perfekt</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); capacitat (z.B. <i>imstande sein zu + Inf</i>); possibilitat, probabilitat (z.B. <i>möglichkeitweise, wahrscheinlich</i>); necessitat (<i>nut brauchen zu + Inf</i>); obligació (<i>brauchen, nicht brauchen zu + Inf</i>); permís, prohibició (<i>dürfen, können, lassen</i>); intenció (<i>beabsichtigen zu + Inf</i>); volició (<i>hoffen zu + Inf, Konjunktiv II</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>morgen um diese Zeit</i>); unitats temporals (z.B. <i>Quartal, Halbjahr</i>); duració (z.B. <i>den ganzen Tag</i>); successió (z.B.</p>	<p>ex. <i>autant, petit à petit, tout à fait, à moitié, à peu près</i> i mesures; revisió del nombre, formació irregular (p. ex. <i>souris, jeux, travail</i>), casos particulars del nombre (p. ex. <i>des timbres-poste, quel délice, quelles délices</i>); revisió del grau relatiu i superlatiu (p. ex. <i>le mieux, le plus, le moins souvent</i>).</p> <p>Expressió del mode: alguns adverbis de mode en <i>-emment, -amment</i>; algunes locucions adverbials (p. ex. <i>exprès, vachement, carrément, à l'aide de, grâce à</i>).</p> <p>L'affirmació: <i>si</i> en oracions interrogatives negatives; revisió de les formes el·líptiques.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>ne...pas encore, ne...plus, pas mal, pas mal du tout, pas du tout, pas...de personne, rien</i>; formes el·líptiques (p. ex. <i>moi non plus, moi non</i>); restricció (<i>absolument, absolument pas</i>); <i>ne expléti</i>.</p> <p>La interrogació: oracions interrogatives amb <i>lequel, laquelle, auquel, duquel</i>; revisió de la interrogació afirmativa i negativa amb inversió de subjecte; interrogacions parcials (<i>qu'est-ce qui?, qui est-ce qui? + V. + attribut</i>, OD, OI, <i>qu'est-ce qui? / qui est-ce qui? + pronom OD, OI, en, y + V. + CC</i>).</p> <p>L'exclamació: revisió de l'oració exclamativa (<i>Qu'est-ce que!, Quel, Comme!</i>); el vocatiu (p. ex. <i>Venez, les enfants!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió dels verbs regulars i irregulars, defectius, transitius i</p>	<p><i>you know where she lives?</i>; <i>tag</i>).</p> <p>L'exclamació: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, p. ex. <i>What beautiful horses!</i>; <i>How + Adj.</i>, p. ex. <i>How very nice!</i>; expressions (p. ex. <i>Hey, that's my bike!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect, past perfect</i>); futur (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv</i>); veu passiva amb temps simples i temps perfectes (p. ex. <i>A new president has been elected</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tense</i>); duratiu (<i>present and past simple</i>, <i>perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv</i>, p. ex. <i>every Sunday morning, used to, would</i>); incoatiu (<i>be about to</i>); terminatiu (<i>stop -ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>can, be able</i>); possibilitat/probabilitat (<i>may, might, perhaps</i>); necessitat (<i>must, need, have (got) to</i>); obligació (<i>have (got) to, must, imperative</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't, mustn't</i>); permís (<i>may, could, allow</i>); intenció (<i>going to, present continuous, intend to</i>); consell (p. ex. <i>should/ought to, had better</i>); veu passiva amb modals (p. ex. <i>That message must be sent immediately</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>at midnight</i>); divisions (p. ex. <i>term</i>); indicacions de temps (p. ex. <i>ago, early, late</i>); duració (p. ex. <i>from...to</i>,</p>	<p>affirmatives (p. ex. <i>anch'io; credo, penso di sì</i>; l'adverb <i>si</i>).</p> <p>La negació: p. ex. <i>no, neanch'io, per niente, affatto, credo di no</i>; frases declaratives negatives amb <i>non, non...mai, per niente, nessuno, nessuna</i>.</p> <p>La interrogació: totals (parcials; introduïdes per Adv., pronoms i Adj. interrogatius (p. ex. <i>quanti pomodori?</i>; <i>come mai vieni alla festa?</i>) eco (p. ex. <i>Mario chi?</i>; respostes (<i>sì, certo</i>)).</p> <p>L'exclamació: revisió de les preguntes (p. ex. <i>che + Nombre!, che peccato!</i>); interjeccions (p. ex. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>).</p> <p>Expressió del temps: present dels verbs visuals (<i>lo stato, la descrizione</i>); present progressiu (<i>stare + per + Inf</i>); passat (<i>passato prossimo</i>); futur (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional.</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>presente, passato prossimo + Adv; perifrasi stare + gerundio; continuare a + Inf</i>); habitual (oracions simples + Adv. (p. ex. <i>di solito</i>)); incoatiu (<i>cominciare a, iniziare a + Inf</i>); terminatiu (<i>finire di + Inf; passato prossimo + appenda</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>sapere + Inf</i>); possibilitat/probabilitat (<i>potere + Inf; forse + Inf</i>); necessitat (<i>dovere + Inf; avere bisogno di + N/Inf; essere necessario + Inf</i>); obligació (<i>dovere + Inf, imperativo</i>); permís (<i>imperativo + pure; potere</i></p>

*erstens, zweitens); anterioritat (z.B. *davor*); posterioritat (z.B. *seit hinterher, folglich; ebe*); simultaneitat (z.B. *als, wenn gleichzeitig*); freqüència (z.B. *sehr oft, oftmals, Tag ein, Tag aus*).*

Expressió de les relacions espacials: preposicions de lloc (*um... herum, entlang, gegenüber*); adverbis de lloc (z.B. *hin- und her-, da-, hier-; überall*).

Expressió de les relacions lògiques: conjunció (*sowohl... als auch*); disjunció (*entweder... oder*); oposició, concessió (*nicht/kein... sondern; statt, trotz; statt, anstatt...dass, zu; trotzdem, obwohl*); causa (*deswegen, nämlich*); finalitat (*um... zu + Inf.*; *damit; darum, dazu*); comparació (z.B. *der schnellste von allen, auf der ganzen Welt, riesig, schrecklich + Adj.*); consecució (*darum, deswegen, deshalb*); explicació (*dass*); resultat, correlació (*so...dass; je...desto*); condició (*wenn...dann*); condició negativa (*ohne...dass; ohne...zu*); estil indirecte (z.B. *genauer gesagt, mit anderen Wörtern; Vorschläge: Konjunktiv II* (z.B. *Wir könnten etwas unternehmen*); *Anforderungen und Befehle* (z.B. *Stehenbleiben!*)).

intransitius; revisió del present (*présent*) en verbs regulars i irregulars; passat (*passé composé, imparfait, plus-que-parfait*); futur (*futur simple*); condicional simple (*conditionnel présent*) i fórmules de cortesia amb *est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-vous + Inf.?* (p. ex. *Pourriez-vous venir demain?*).

Expressió de l'aspecte: puntual (*passé composé*), prefixos: *re-, r+Inf.*; duratiu (*en + date*); habitual (*souvent, parfois*); incoatiu (*se mettre à i commencer à*); terminatiu (*finir de, arrêter de*).

Expressió de la modalitat: factualitat; capacitat (*arriver à faire, réussir à*); probabilitat (*c'est certain, c'est presque certain, il y a de fortes chances pour que, il n'y a pas de chance pour que*); possibilitat (*je doute que, je ne crois pas que, il est possible que + Subj.*); necessitat i obligació (perifrasi verbal *être obligé de + Inf., il faut que + Subj.*); permís i prohibició (*permettre, interdire, défendre, je ne te permets pas; p;* intenció/desig/voluntat (*avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose*); la hipòtesi (*si + Imparf.*) veu passiva i les preposicions *par, de*.

Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. *maintenant, tout à l'heure, tout de suite, à ce moment-là*); duració (p. ex. *encore, ne...plus*); anterioritat (p. ex. *avant, déjà*); posterioritat (*ensuite, plus tard, après + Inf.*); seqüènciació (*puis, enfin*);

during, until, since); anterioritat (p. ex. *already, (not) yet*); posterioritat (p. ex. *afterwards, later*); seqüènciació (p. ex. *first, after that, finally*); simultaneitat (p. ex. *just, when*); freqüència (p. ex. *twice/four times a week, daily*).

Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.

Expressió de les relacions lògiques: conjunció (p. ex. *not only...but also; both... and*); disjunció (p. ex. *either...or*);

oposició/concessió (p. ex. *(even) though/although, despite/in spite of*); causa (p. ex. *because (of), due to, as*); finalitat (p. ex. *to-infinitive, for*); comparació (p. ex. *twice as, not so Adj, not as (much/many) ... as, less/more + Adj./Adv. (than), better and better, the highest in the world*); resultat (p. ex. *so, therefore, so/such...that*); condició (p. ex. *if, unless*); estil indirecte (*reported information, offers, suggestions and commands*).

+ *Inf.*); intenció (p. ex. *vorrei*).

Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. *l'ora, domattina, lunedì sera*); divisions (p. ex. *di mattina, in autunno*);

anterioritat (p. ex. *due anni fa, l'anno scorso, ieri mattina, prima*); posterioritat (p. ex. *più tardi, poi, il giorno dopo*); duració (p. ex. *da...a, da..., fino a, fra, tra...e*); simultaneitat (mentre, allo stesso tempo); seqüènciació (p. ex. *prima..., poi, dopo, allora*); freqüència (p. ex. *quasi mai, ogni tanto, a volte; una volta alla settimana*).

Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc, posició, distància, moviment, direcció, provinença, destinació (*venire da; abitare/andare in/a stato/città*). El pronom *ci*.

Expressió de les relacions lògiques: conjunció (p. ex. *e, anche*); disjunció (p. ex. *o*); oposició (p. ex. *ma, invece di*); causa (p. ex. *perché*); finalitat (p. ex. *per, a + Inf.*); condició (*se*); comparació (p. ex. *più/meno di, quanto, come, il più, il meno di*); conseqüència (p. ex. *allora, così*); explicativa (p. ex. *dato che*). Estil indirecte (p. ex. *informazione riferita, consigli, ordini, offerte*).

simultaneitat (p. ex. *quand, pendant*); freqüència (p. ex. *toujours, souvent, quelquefois, jamais, chaque fois que*); unitats temporals (p. ex. *trimestre, semestre*).

Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc (*par-dessus, en arrière, là-dedans, là-dessus, à travers, ci-contre, ailleurs, partout*); posició; distància; moviment; direcció; procedència; destinació.

Expressió de les relacions lògiques: conjunció/disjunció (*ni...ni, non seulement...mais aussi*); oposició/concessió (*alors que, en revanche, cependant, tandis meilleur, le mieux, le pire; aussi + Adj./Adv. + que* (p. ex. *il a travaillé aussi bien que je l'attendais*); *si + Adj./Adv. + que* (p. ex. *Il n'est pas si intelligent que toi*)); causa (*en effet, car, puisque*); comparativa (*aussi que, autant que, moins que*); conseqüència (*c'est pourquoi, par conséquent, ainsi, ainsi donc, en effet*)); finalitat (*pour, afin de, de crainte de, de peur de, de manière à, de façon à + Inf.*); relatives amb pronom (*qui, que, quoi, dont, où*); relatives amb preposició + pronom relatiu invariable (p. ex. *de qui, par où*); relatives amb preposició + pronom relatiu variable (*auquel, pour laquelle*); condicional i les estructures *si + V*; estil directe, indirecte (*discours rapporté* en les frases declaratives, interrogatives, exclamatives i imperatives).

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Segona Llengua Estrangera II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Comprendió de textos orals. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris	CC
<p>Estratègies de comprensió oral Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus textual i la seua estructura: anuncis, biografies, informes, notícies, cançons, faules, poemes, històries, articles d'opinió, crítiques, podcasts, etc. Instruccions tècniques relatives a l'organització d'activitats i normes de seguretat. Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals. Conversació formal o informal. Presentacions, xarrades, videoconferències i conferències. Programes de ràdio (notícies, entrevistes) i televisió (reportatges o documentals). Textos literaris originals o adaptats. Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants i intencionalitats del text oral (humor, ficció i no ficció, ús estètic de la llengua). Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context. Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats (anticipació i predicció), actitud i predisposició mental, a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics. Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements. Tècniques d'escolta activa (mostrar empatia, no jutjar, parafrasejar, emetre reforços, resumir per a aclarir). Estratègies de reparació davant d'una audició errònia. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i despedides; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions. Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys. Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis, gestos, expressió</p> <p>BL1.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió oral, informació essencial, les idees principals, opinions i implicacions generals en textos orals ben organitzats, en diferents suports, en llengua estàndard i articulats a velocitat normal sobre temes d'especialització o d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i professional, inclús amb soroll de fons.</p> <p>BL1.2. Analitzar, amb actitud crítica i empatia, aspectes socioculturals i sociolingüístics en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional, relatius a estructures socioeconòmiques, relacions interpersonals, comportament gestual i verbal i convencions socials,avaluant la presència d'estereotips o prejuïs i l'ús discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social).</p> <p>BL1.3. Distingir les funcions principals, el propòsit comunicatiu i les implicacions del text oral, els patrons discursius, l'organització textual i estructures morfosintàctiques, en diferents suports i situacions comunicatives.</p> <p>BL1.4. Inferir el significat de lèxic comú i especialitzat, d'expressions i modismes habituals, en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional, en diferents suports i situacions comunicatives,avaluant la intencionalitat, l'impacte i eficàcia del text així com l'ús humorístic, lúdic i estètic.</p> <p>BL1.5. Discriminar en textos orals, en diferents suports, els patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú i més específics, reconeixent els seus significats i intencions comunicatives explícites i implícites, com ara interès, sorpresa o indiferència.</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI	

<p>corporal i facial i ús de la veu. Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades. Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim. Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específics de les diferents cultures. Manifestacions culturals i artístiques: mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries, patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc. Funcions comunicatives Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional. Iniciació i manteniment de relacions personals i socials. Presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes. Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs. Resposta a canvis d'àmbit o tema inesperats i a les interrupcions de la comunicació durant la interacció com ara lapsus de memòria. Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos. Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de predicions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini. Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells, advertències i avisos. Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escepticisme i la incredulitat. Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció. Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa i els seus contraris. Expressió de símptomes i sensacions físiques. Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis. Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p>		
--	--	--

Funció estètica i poètica del llenguatge i del seu ús creatiu i artístic: històries, contes, presentacions en <i>powerpoint</i> , <i>storytelling</i> , improvisacions, assaig, dramatització i lectura expressiva de poesia. Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (recepció) Lèxic, expressions i modismes menys freqüents i més especialitzats, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional relatius a: Descripció de persones i objectes Temps i espai. Estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos Relacions personals, socials, acadèmiques i professionals Educació i estudi. Treball i emprenedoria Béns i serveis Oci i esport Llengua i comunicació intercultural Ciència i tecnologia Història i cultura Sinònims. Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic, humorístic de l'idioma. Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1) Estructures morfosintàctiques i discursives (2)		
--	--	--

Bloc 2: Producció de textos orals: expressió i interacció. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de producció i interacció oral Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint les idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text al destinatari, context i canal, aplicant el registre (formal, informal i neutre) i l'estruatura de discurs adequats a cada cas.	BL2.1. Prodir i coproduir textos diversos, estructurats i d'una certa longitud, en diferents suports i en els seus corresponents registres, en els àmbits personal, públic, educatiu i professional, aplicant estratègies d'expressió oral de planificació, execució i revisió i de reformulació del text oral per a adaptar-lo a l'interlocutor i aconseguir el propòsit comunicatiu. BL2.2. Integrar, amb actitud crítica i empatia, als textos orals, els aspectes sociolingüístics i socioculturals relatius a la vida quotidiana, a les relacions	CCLI CAA SIEE CCLI CSC
Utilització de diccionaris, especialitzats, temàtics i de sinònims. Busca i selecció d'informació i documentació en entorns virtuals d'aprenentatge. Comunicacions autogestionades i plurigestionades. Recursos per a l'elaboració d'un text conjunt amb altres companys de manera col·laborativa: torn de paraula, coavaluació, discussió, negociació i presa de decisions. Execució Expressió del missatge amb claredat, coherència i confiança, estructurant-ho adequadament i adaptant-se al context, a l'interlocutor i als models i fórmules de cada tipus de text. Amb ajuda dels coneixements previs (utilitzar "formulaic speech"). Compensació (facilitació, compensació i correcció) de les carencies lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics o paratextuals. Lingüístics: definir o parafrasejar un terme o expressió, substituir paraules o usar circumloquis. Paralingüístics i paratextuals: demanar ajuda, assenyalar objectes, usar díctics, realitzar accions que aclarisquen el significat, usar llenguatge corporal cultural pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal i proximitat física). Revisió Revisió de la tasca (emprendre una versió més modesta de la tasca) o del missatge (fer concessions en el que realment li agradaría expressar), després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i despedides; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions. Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis, gestos, expressió corporal i facial i ús de la veu.	interculturals i interpersonals, a les convencions socials i les manifestacions culturals i artístiques, acceptant les diferències com a element enriquidor, evitant estereotips i prejuïs fent un ús no discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social) i adaptant el discurs a les característiques de l'interlocutor i de la situació comunicativa. BL2.3. Planificar i crear, en qualsevol suport, textos orals adequats a les funcions i intencions comunicatives, seleccionant el lèxic comú i especialitzat, les estructures morfosintàctiques, els patrons discursius, i els elements de connexió i de cohesió apropiats per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç. BL2.4. Seleccionar i utilitzar expressions, modismes i lèxic menys comú i més especialitzat, incloent-hi paraules i expressions que permeten argumentar, qüestionar i defendre punts de vista, així com l'expressió senzilla de la poesia, l'humor, per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç. BL2.5. Reproduir, amb la fluïdesa necessària, patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, per a aconseguir el propòsit comunicatiu segons les demandes del context, encara que puga haver-hi algunes pauses o titubejos.	CEC CCLI CAA SIEE CD CCLI CAA CSC CCLI

Utilització de diccionaris, especialitzats, temàtics i de sinònims. Busca i selecció d'informació i documentació en entorns virtuals d'aprenentatge. Comunicacions autogestionades i plurigestionades. Recursos per a l'elaboració d'un text conjunt amb altres companys de manera col·laborativa: torn de paraula, coavaluació, discussió, negociació i presa de decisions. Execució Expressió del missatge amb claredat, coherència i confiança, estructurant-ho adequadament i adaptant-se al context, a l'interlocutor i als models i fórmules de cada tipus de text. Amb ajuda dels coneixements previs (utilitzar "formulaic speech"). Compensació (facilitació, compensació i correcció) de les carencies lingüístiques per mitjà de procediments lingüístics, paralingüístics o paratextuals. Lingüístics: definir o parafrasejar un terme o expressió, substituir paraules o usar circumloquis. Paralingüístics i paratextuals: demanar ajuda, assenyalar objectes, usar díctics, realitzar accions que aclarisquen el significat, usar llenguatge corporal cultural pertinent (gestos, expressions facials, postures, contacte visual o corporal i proximitat física). Revisió Revisió de la tasca (emprendre una versió més modesta de la tasca) o del missatge (fer concessions en el que realment li agradaría expressar), després de valorar les dificultats i els recursos disponibles. Aspectes socioculturals i sociolingüístics Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i despedides; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions. Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys Patrons de comportament: moviments d'atenció i silencis, gestos, expressió corporal i facial i ús de la veu.	interculturals i interpersonals, a les convencions socials i les manifestacions culturals i artístiques, acceptant les diferències com a element enriquidor, evitant estereotips i prejuïs fent un ús no discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social) i adaptant el discurs a les característiques de l'interlocutor i de la situació comunicativa. BL2.3. Planificar i crear, en qualsevol suport, textos orals adequats a les funcions i intencions comunicatives, seleccionant el lèxic comú i especialitzat, les estructures morfosintàctiques, els patrons discursius, i els elements de connexió i de cohesió apropiats per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç. BL2.4. Seleccionar i utilitzar expressions, modismes i lèxic menys comú i més especialitzat, incloent-hi paraules i expressions que permeten argumentar, qüestionar i defendre punts de vista, així com l'expressió senzilla de la poesia, l'humor, per a l'èxit d'un discurs organitzat i eficaç. BL2.5. Reproduir, amb la fluïdesa necessària, patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, per a aconseguir el propòsit comunicatiu segons les demandes del context, encara que puga haver-hi algunes pauses o titubejos.	CEC CCLI CAA SIEE CD CCLI CAA CSC CCLI
---	---	--

<p>Relacions interpersonals i interculturals com reconéixer els tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades.</p> <p>Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim.</p> <p>Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries, patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional.</p> <p>Iniciació i manteniment de relacions personals i socials. Presentar algú i reaccionar al ser presentat de manera formal i informal. Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs.</p> <p>Enfrontar-se a canvis d'àmbit o tema inesperats i a les interrupcions de la comunicació durant la interacció com ara lapsus de memòria.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells advertèncials i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escepticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i del seu ús creatiu i artístic:</p>		
--	--	--

<p>històries, contes, presentacions multimèdia, <i>storytelling</i>, improvisacions, assaig, dramatització i lectura expressiva de poesia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (producció).</p> <p>Lèxic, expressions i modismes menys freqüents i més especialitzats, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional relatius a:</p> <p>Descripció de persones i objectes.</p> <p>Temps i espai.</p> <p>Estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos</p> <p>Relacions personals, socials, acadèmiques i professionals.</p> <p>Educació i estudi</p> <p>Treball i emprenedoria.</p> <p>Béns i serveis.</p> <p>Oci i esport.</p> <p>Llengua i comunicació intercultural.</p> <p>Ciència i tecnologia.</p> <p>Història i cultura.</p> <p>Sinònims.</p> <p>Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic, humorístic de l'idioma.</p> <p>Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació i la seua relació amb les intencions comunicatives (1)</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>		
---	--	--

Bloc 3: Comprensió de textos escrits. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris	CC
Estratègies de comprensió escrita Mobilització d'informació prèvia sobre tipus de tasca i tema. Identificació del tipus textual i la seua estructura: Anuncis, biografies, informes, premsa escrita i en suport digital (notícies i articles d'opinió), revistes, lletres de cançons, faules, poems, històries, articles d'opinió, crítiques, etc. Instruccions tècniques relatives a l'organització d'activitats, normes de seguretat i funcionament d'aparells electrònics. Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals en suport escrit: xats,	BL3.1. Identificar, aplicant estratègies de comprensió escrita, les idees i opinions principals, informació rellevant i implicacions de textos complexos i d'una certa longitud, en llengua estàndard, en diferents suports i sobre una àmplia varietat de temes i àmbits. BL3.2. Analitzar, amb actitud crítica i empatia, els aspectes sociolingüístics i socioculturals relatius a les relacions interpersonals i interculturals, a l'estructura socioeconòmica, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques,avaluant la presència d'estereotips o prejuïs i l'ús	CCLI CAA CCLI

<p>correus electrònics, whatsapps, fòrums, wikis, blogs i xarxes socials. Textos literaris originals o adaptats.</p> <p>Distinció de tipus de comprensió: sentit general, informació essencial, punts principals, detalls rellevants i intencionalitats del text escrit (humor, ficció i no ficció, ús estètic de la llengua).</p> <p>Formulació d'hipòtesis sobre contingut i context.</p> <p>Inferència i formulació d'hipòtesis sobre significats (anticipació i predicció), actitud i predisposició mental, a partir de la comprensió d'elements significatius, lingüístics i paralingüístics.</p> <p>Reformulació d'hipòtesis a partir de la comprensió de nous elements.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i despedides; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions.</p> <p>Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys.</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades.</p> <p>Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim.</p> <p>Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries, patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials.</p> <p>Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells advertències i avisos.</p>	<p>discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social).</p> <p>BL3.3. Distingir les funcions principals, el propòsit i les implicacions del text escrit, aplicant a la comprensió de textos escrits els coneixements sobre patrons discursius, estructures morfosintàctiques, i convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, en diferents suports i situacions comunicatives.</p> <p>BL3.4. Inferir els significats de lèxic menys freqüent i més especialitzat, modismes i expressions habituals, en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional, en diferents suports i situacions comunicatives,avaluant l'impacte i l'eficàcia del text així com el possible ús lúdic, humorístic o estètic de l'idioma.</p>	CCLI CSC CEC CCLI CD CAA
--	--	---

<p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escepticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció, l'esperança, la confiança, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i el seu ús creatiu i artístic: històries, contes, poemes, guions de teatre i cinematogràfics i presentacions multimèdia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (recepció)</p> <p>Lèxic, expressions i modismes menys freqüents i més especialitzats, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional relatius a:</p> <p>Descripció de persones i objectes</p> <p>Temps i espai.</p> <p>Estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos</p> <p>Relacions personals, socials, acadèmiques i professionals</p> <p>Educació i estudi.</p> <p>Treball i emprenedoria.</p> <p>Béns i serveis.</p> <p>Oci i esport</p> <p>Llengua i comunicació intercultural</p> <p>Ciència i tecnologia</p> <p>Història i cultura</p> <p>Sinònims.</p> <p>Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic, humorístic de l'idioma</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques</p> <p>Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.</p> <p>Abreviatures, símbols, sigles i acrònims d'ús freqüent (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>		
---	--	--

BLOC 4: Producció de textos escrits: expressió i interacció. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris	CC
<p>Estratègies de producció escrita Planificació Producció del missatge amb claredat, distingint les idees principals i la seua estructura bàsica. Adequació del text al destinatari, context i canal, aplicant el registre (formal, informal i neutre) i l'estructura del discurs adequats a cada cas. Utilització de diccionaris especialitzats, temàtics i sinònims. Busca i selecció d'informació i documentació en entorns virtuals d'aprenentatge. Utilització de ferramentes digitals per a la producció del textos continus i discontinus, incloent-hi imatges i gràfics, que contribuïsquen al missatge. Aplicació de tècniques diverses d'organització d'idees: esquemes jeràrquics o ideogrames. Recursos per a l'elaboració d'un text conjunt amb altres companys de manera col·laborativa: torn de paraula, coavaluació, discussió, negociació i presa de decisions. Execució Expressió del missatge amb claredat i coherència, ajustant-se als models i fòrmules de cada tipus de text i al propòsit comunicatiu: Anuncis, biografies, informes, notícies i articles d'opinió, guions teatrals o per a curts de cine, lletres de cançons, poemes, històries, crítiques literàries o cinematogràfiques, etc. Transaccions i gestions quotidianes i menys habituals en suport escrit: xats, correus electrònics, whatsapp, fòrums, wikis, blogs i xarxes socials. Amb l'ajuda dels coneixements previs. Tècniques de presentació: senyals, marcadors textuais, títols, subtítols, resums, esquemes, etc. Revisió Revisió del text produït amb l'esquema previ. Lectura selectiva concentrant-se en el contingut (idees, estructura) o la forma (gramàtica, puntuació, ortografia). Microhabilitats de lectura: <i>skimming, scanning</i>.</p>	<p>BL4.1. Prodir i coproduir textos escrits estructurats i d'una certa longitud, en diferents suports i registres, sobre una àmplia sèrie de temes i àmbits, creant descripcions, sintetitzant informació organitzada de manera lògica, defenent punts de vista, aplicant les estratègies de busca i selecció d'informació, planificació, execució i revisió, i reestructurant el text amb cohesió, coherència, creativitat i sentit estètic, amb lèxic adequat al context i al propòsit comunicatiu.</p> <p>BL4.2. Integrar, amb actitud crítica i empatia, al text escrit els aspectes socioculturals i sociolingüístics de la llengua i cultures meta, relatius a les relacions interpersonals i interculturals, a les convencions socials i a les manifestacions culturals i artístiques, acceptant la diferència com a element enriquidor, evitant estereotips i prejuïs que puguen conduir a malentesos i fent un ús no discriminatori del llenguatge (gènere, ètnia o classe social).</p> <p>BL4.3. Planificar i crear en diferents suports textos escrits adequats a les funcions i intencions comunicatives, seleccionant els patrons discursius, les estructures morfosintàctiques, les convencions ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació, el lèxic comú i més especialitzat, expressions i modismes habituals, i elements de coherència i cohesió, utilitzant l'argumentació, qüestionant i justificant punts de vista per a l'exit d'un discurs organitzat i eficaç.</p> <p>BL4.4. Utilitzar expressions, modismes i lèxic menys freqüents i més especialitzats, incloent-hi paraules i expressions que permeten argumentar, qüestionar i defendre punts de vista així com l'expressió senzilla de la poesia o l'humor.</p>	CCLI CAA SIEE CCLI CSC CEC CCLI CD SIEE CCLI CD CSC

<p>Reelaboració del text: ratllar paraules, afegir al marge paraules, asteriscos, fletxes, sinònims, reformulació global, etc.</p> <p>Selecció de la tècnica de correcció adequada al tipus d'error.</p> <p>Tècniques de revisió i millora: buscar economia, orde de paraules, llegir el text en veu alta, etc.</p> <p>Aspectes socioculturals i sociolingüístics</p> <p>Fòrmules socials per a les relacions interpersonals: salutacions, presentacions i despedides; formes de tractament (solemne, formal, informal i familiar); convencions per a torn de paraula i interjeccions.</p> <p>Expressions de saviesa popular: frases fetes i refranys</p> <p>Relacions interpersonals i interculturals. Detecció dels tabús, els estereotips, els prejuïs, la discriminació per gènere, ètnia o classe social i les opinions esbiaixades.</p> <p>Diferències de registre: solemne, formal, neutral, informal, familiar i íntim.</p> <p>Convencions socials: celebracions, festivitats, rituals, costums i tradicions més específiques de les diferents cultures.</p> <p>Manifestacions culturals i artístiques com ara els mitjans de comunicació, espectacles teatrals, obres literàries, patrimoni artístic, cultural i musical, contrastos interculturals, etc.</p> <p>Funcions comunicatives</p> <p>Gestió de relacions socials en l'àmbit personal, públic, acadèmic i professional: iniciació i manteniment de relacions personals i socials.</p> <p>Excusar-se i demanar disculpes.</p> <p>Establiment i manteniment de la comunicació i organització del discurs.</p> <p>Descripció de qualitats físiques i abstractes de persones, objectes, llocs, activitats, procediments i processos.</p> <p>Narració d'esdeveniments passats puntuals i habituals, descripció d'estats i situacions presents, i expressió de prediccions i de successos futurs a curt, mitjà i llarg termini.</p> <p>Intercanvi d'informació, indicacions, opinions, creences, punts de vista, consells advertèncials i avisos.</p> <p>Expressió de la curiositat, el coneixement, la certesa, la confirmació, el dubte, la conjectura, l'escepticisme i la incredulitat.</p> <p>Expressió de la voluntat, la intenció, la decisió, la promesa, l'orde, l'autorització i la prohibició, l'exempció i l'objecció.</p> <p>Expressió de l'interès, l'aprovació, l'estima, lelogi, l'admiració, la satisfacció,</p>		
---	--	--

<p>l'esperança, la confiança, la sorpresa i els seus contraris.</p> <p>Expressió de símptomes i sensacions físiques.</p> <p>Formulació de suggeriments, desitjos, condicions i hipòtesis.</p> <p>Ús del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.</p> <p>Funció estètica i poètica del llenguatge i del seu ús creatiu i artístic:</p> <p>històries, contes, poemes, guions de teatre i cinematogràfics i presentacions multimèdia.</p> <p>Lèxic, expressions i modismes d'ús comú i més especialitzat (producció).</p> <p>Lèxic, expressions i modismes menys freqüents i més especialitzats, dins de les pròpies àrees d'interès en els àmbits personal, públic, acadèmic i ocupacional relatius a:</p> <p>Descripció de persones i objectes</p> <p>Temps i espai</p> <p>Estats, fets i esdeveniments, activitats, procediments i processos</p> <p>Relacions personals, socials, acadèmiques i professionals</p> <p>Educació i estudi</p> <p>Treball i emprendedoria</p> <p>Béns i serveis</p> <p>Oci i esport</p> <p>Llengua i comunicació intercultural</p> <p>Ciència i tecnologia</p> <p>Història i cultura</p> <p>Sinònims</p> <p>Lèxic i expressions per a l'ús poètic, estètic, humorístic de l'idioma</p> <p>Patrons gràfics i convencions ortogràfiques</p> <p>Convencions de format, ortogràfiques, tipogràfiques i de puntuació.</p> <p>Abreviatures, símbols, sigles i acrònims d'ús freqüent (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF).</p> <p>Estructures morfosintàctiques i discursives (2)</p>		
--	--	--

Bloc 5: ELEMENTS TRANSVERSALS. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Busca, selecció i organització de la informació en mitjans digitals.	BL5.1. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes	CD

Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies, bases de dades especialitzades o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS).	sonores i vídeos a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com ara xarxes socials, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies virtuals o bases de dades especialitzades, registrant-la en paper de manera cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	CD
Estratègies de filtratge en la cerca de la informació.	BL5.2. Col·laborar i comunicar-se per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, servei de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.	CD
Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.	BL5.3. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a incloure'l/s en els seus propis projectes i tasques, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.	CD
Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació.	BL5.4. Gestionar de manera eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	SIEE
Organització de la informació seguint diferents criteris.	BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de manera creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	SIEE
Comunicació	BL5.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos	SIEE
Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies i comprendre les idees alienes.		
Compartir informació i recursos i construir un producte o meta col·lectiu.		
Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.		
Servicis de la web social: blogs, wikis, fòrums.		
Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció d'un mateix i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.		
Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'ell.		
Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.		
Creació de continguts digitals		
Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.		
Tractament de la imatge.		
Producció senzilla d'àudio i vídeo.		
Ferramentes de producció digital en la web.		
Drets d'autor i llicències de publicació.		
Habilitats personals d'autoregulació.		
Imaginació i creativitat.		
Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.		
Proactivitat.		
Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.		

Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat. Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític. Planificació i evaluació de projectes. Pensament mitjans-fí. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Càlcul d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Presa de decisions vocacional. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Habilitats personals d'autoregulació. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Planificació i evaluació de projectes. Pensament mitjans-fí. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Presa de decisions vocacional.	per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional. BL5.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepancias actuant amb responsabilitat i sentit ètic. BL5.8. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	SIEE CSC CCLI CAA
--	--	--------------------------------

Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortaleses i debilitats. Treball cooperatiu. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escuta activa. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Ús del vocabulari específic de l'assignatura Comprensió del llenguatge com a ferramenta per a aprendre i reflexionar sobre el seu propi aprenentatge. Llengua i comunicació. Metallenguatge. Llenguatge d'aula.		
--	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

(1) Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació, i la seua relació amb les intencions comunicatives.

Curs 2n Batxillerat

Alemany	Francés	Anglès	Italià
Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons i fonemes vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.	Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; pronunciació de consonants finals en casos particulars (p).	Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció; pronunciacions excepcionals i grups consonàntics	Consolidació i aprofundiment en la identificació i articulació dels sons vocalics i consonàntics amb un major grau de correcció.

<p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell: accents principals i secundaris; accent emfatíc en funció de la intenció comunicativa del parlant.</p> <p>Reconeixement de les variants geogràfiques més rellevants; reconeixement de la pronunciació estàndard i col·loquial (<i>z.B. wir ham', ich hab', 'nen, meinste?</i>).</p>	<p>ex. <i>net, but, sens, plus</i>); casos particulars de la pronunciació de consonants en sil·labes medials (p. ex. <i>second, écho, Renault, suggérer, condamner, compter, équateur, desquels, contresens, exagérer</i>); pronunciació de paraules estrangeres; combinació de sons no existents en francès (p. ex. <i>tchèque, jean, camping</i>); consonants finals pronunciades (p. ex. <i>job, Madrid, gang, harem, policeman, accèsit, handicap, biceps, cancer, prospectus, index</i>); no correspondència entre grafies i sons (p. ex. <i>speaker, meeting, club business, cake, agnostique</i>).</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell: accent fònic dels elements lèxics aïllats; accent d'insistència; focalització d'elements i monosíl·labs accentuats (p. ex. <i>J'ai dit le chef est impossible; je n'ai pas dit: impossible</i>).</p> <p>Fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat: accent i atonicitat; patrons tonals en el sintagma; reconeixement de la relaxació articulatòria en llenguatge familiar i col·loquial (p. ex. <i>y'a, chais pas</i>); transformacions fonètiques en la <i>liaison</i> (p. ex. <i>Un grand homme</i>).</p>	<p>d'especial dificultat.</p> <p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases (p. ex. <i>weak forms</i>) per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (<i>connected speech</i>: enllaços, assimilació, fusió i elisió de major complexitat).</p> <p>Pronunciació en els diccionaris i en les fonts en línia.</p>	<p>Reconeixement i articulació de patrons més complexos de ritme, entonació i accentuació de paraules i frases per a les funcions comunicatives del nivell.</p> <p>Consolidació dels fenòmens suprasegmentals en el llenguatge parlat (<i>elisione e troncamento</i>); reconeixement de la relaxació articulatòria en llenguatge familiar i col·loquial.</p>
---	--	---	--

(2) Estructures morfosintàctiques i discursives.

Curs 2n Batxillerat

Alemany	Francès	Anglès	Italià
Expressió de l'entitat: pronomis i adjetius demostratius (<i>derselbe, dasselbe, dieselbe</i>); pronomis i adjetius indefinitis (<i>irgend-, irgendwelche</i>); pronom recíproc (<i>einander</i>); pronomis relatius indefinitis (<i>wo, was, wo-r + Präposition</i>).	Expressió de l'entitat: doble gènere (p. ex. <i>le mode, la mode, un moule, une moule, un page, une page</i>); casos particulars dels pronomis i dels indefinitis (<i>autrui, tel, un/ une, quelconque</i>); adjetius i pronomis demostratius; pronomis personals OD i OI; expressions amb pronom <i>en</i> (p. ex. <i>en vouloir à quelqu'un</i>) i amb pronom <i>y</i> (p. ex. <i>s'y connaître en</i>); pronomis relatius precedits de preposició (<i>de qui, pour qui, à qui, d'où, par où</i>); relatives substantives sense antecedent (<i>qui, où, quoi, quiconque</i>); la possessió (pronomis possessius).	Expressió de l'entitat: substantius comptables, incomptables, col·lectius i compostos; pronomis personals, reflexius/emfàtics, recíprocs, <i>one(s)</i> i de relatiu; articles; adjetius demostratius.	Expressió de l'entitat: articles determinats amb cognoms il·lustres (p. ex. <i>Il Petrarca</i>); revisió del gènere (p. ex. <i>dottore / dottorella; scrittore / scrittrice</i>); revisió del nombre: casos irregulars (p. ex. <i>uovo / uova, ginocchio / ginocchia</i>); paraules compostes més usuals (p. ex. <i>francobollo</i>); pronomis personals reflexius; pronomis personals OD i OI, pronomis <i>ne / ci</i> ; pronomis relatius invariables (p. ex. <i>che, cui</i>); pronomis relatius variables (p. ex. <i>il / la quale</i>); nominalització dels adjetius (p. ex. <i>il blu</i>); adjetius i pronomis demostratius; la possessió: adjetius i pronomis possessius d'un i diversos posseïdors.
Expressió de l'existència: <i>es gibt im Perfekt + Modalverb</i> (z.B. <i>es soll gegeben haben</i>).	Expressió de l'existència: (p. ex. <i>there should / must be</i>).	Expressió de la qualitat: (p. ex. <i>quite nice, terribly sorry, easy to handle</i>).	Expressió de l'existència: presentatius (parlar de si mateix, de la família, del caràcter); el verb <i>essere</i> .
Expressió de la quantitat: z.B. <i>etwa zehnzig Bücher, zweimal so viele, Berge von Arbeit; außerst + Adj.</i> (z.B. <i>äußerst schwierig</i>).	Expressió de la quantitat: nombres (p. ex. <i>fractions, decimals</i>); adverbis de quantitat (p. ex. <i>fairly</i>).	Expressió del mode: adverbis i expressions de mode (p. ex. <i>nicely, upside down</i>).	Expressió de la qualitat: revisió de la posició, del gènere, nombre i ús dels adjetius; particularitats de <i>bello</i> i <i>quello</i> .
Expressió del mode: adverbis de mode (z.B. <i>außerdem, ebenfalls, genauso</i>); frases modals (z.B. <i>in einem Durcheinander</i>); partícules modals (z.B. <i>etwa, halt</i>).	Expressió de la qualitat: formació irregular dels adjetius i participi (<i>participe présent</i>); concordança de substantius amb dos adjetius (p. ex. <i>une grande table ancienne</i>); un sol gènere (p. ex. <i>la lune, le soleil</i>); adjetius sense grau (<i>carré, circulaire</i>).	L'affirmació: oracions afirmatives; <i>tag</i> ; so it seems.	Expressió de la quantitat: plurals irregulars; revisió nombres cardinals en xifres altes; revisió nombres ordinals fins a dos xifres; revisió articles partitius.
L'affirmació: oracions afirmatives; signes afirmatius (z.B. <i>Ich komme ja schon!</i>).	Expressió de la quantitat: fraccions, decimals, percentatges, articles partitius, adverbis de quantitat (<i>autant, petit à petit, tout à fait, à mort, à peu près</i>) i mesures; revisió del grau relatiu (<i>le moins, le plus, le moins souvent</i>); casos particulars del nombre (p. ex. <i>des timbres-poste, quel délice, quelles délices</i>).	La negació: (p. ex. <i>not bad, not at all, no way</i>).	Adverbis de quantitat i mesures; col·lectius (p. ex. <i>una dozzina, un secolo</i>), multiplicadors (p. ex. <i>doppio</i>); fraccionaris (p. ex. <i>tre su tre</i>); decimals; percentatges; el
La negació: z.B. <i>nee, nö; nie im Leben! keineswegs, ausgeschlossen, niemehr, kommt nicht in Frage</i> ; prefixos i sufíxos (z.B. <i>fehl-, gegen-, weg-, -fret</i>).	L'exclamació: (<i>What + (Adj. +) noun</i> , p. ex. <i>What a thing to say!</i> ; <i>How + Adj.</i> p. ex. <i>How very funny!</i> ; expressions (p. ex. <i>Wow; this is really cool!</i>).	La interrogació: preguntes (<i>Wh-questions</i> p. ex. <i>How come?, Aux. Questions; tag</i>).	
La interrogació: z.B. <i>Um alles in der Welt,</i>	Expressió del temps: present (<i>present simple and continuous</i>); passat (<i>past simple and continuous, present perfect simple and</i>		

<p><i>wo warst du?</i></p> <p>L'exclamació: oracions exclamatives i exclamacions (z.B. <i>Welch-ein- + Nomen + Satz</i>; <i>Welch eine Plage ist es! Haha!</i>)</p> <p>Expressió del temps present (<i>Präsens, Passivsatz mit lässt sich + Inf.; ist... zu, -bar</i>); passat (<i>Perfekt, Präteritum, Plusquamperfekt, Historisches Präsens</i>); futur (<i>Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt</i>); duratiu (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); incoatiu (<i>im Begriff sein zu + Inf., imstande sein zu + Inf.</i>); terminatiu (<i>etwas zum Schluss bringen</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (<i>Aussagesätze</i>); capacitat (<i>dazu braucht man</i>); possibilitat, probabilitat (<i>werden, müssen; wahrscheinlich</i>); necessitat (<i>gezwungen sein zu + Inf., Pflicht sein, haben zu + Inf., sein zu + Inf.</i>); obligació (<i>verpflichtet sein zu + Inf., es geht nicht anders als</i>); permís, prohibició (<i>gestattet, nicht gestattet sein</i>); intenció (<i>gedenken zu + Inf.</i>); volúcio (<i>Konjunktiv II</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (z.B. <i>am Anfang, am Ende des Monats</i>); duració (z.B. <i>die ganze Woche hindurch</i>); successió (z.B. <i>ferner</i>); anterioritat (z.B. <i>lange, kurz davor; nachdem, (seit)dem, sobald</i>); posterioritat (z.B. <i>lange, kurz danach; bis; bevor</i>); simultaneitat (z.B.</p>	<p>Expressió del mode: adverbis i locucions adverbiales (<i>environ, à peu près, plus ou moins</i>).</p> <p>L'affirmació: resposta amb <i>si</i> a la pregunta interrogativa negativa; revisió de les formes el líptiques.</p> <p>La negació: oracions negatives amb <i>pas...de, personne, rien</i>; afirmació, negació i restricció (<i>absolutum, absolutum pas, tout à fait, pas mal, pas question, pas du tout, plus jamais</i>); la negació de l'infinitiu (<i>ne pas + Inf.</i>); ne explètiu.</p> <p>La interrogació (<i>lequel, laquelle, quel, quelqu</i>); interrogació afirmativa i negativa amb inversió de subjecte; interrogacions parcials (<i>qu'est-ce qui?, qui est-ce qui? + V. + attribut</i>, OD, OI, en, y + CC).</p> <p>L'exclamació: revisió d'oració exclamativa (<i>Qu'est-ce que!, Que!, Comme!</i>); expressions (p. ex. <i>Hélas!, Mince alors!</i>); afirmativa i negativa amb <i>pourra que</i> (p. ex. <i>Pourra qu'elle arrive à l'heure!</i>); <i>si / tellement + Adj.</i> (p. ex. <i>Si belle que je l'adore!</i>); el vocatiu (p. ex. <i>Venez, les enfants!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió dels verbs regulars i irregulars, defectius, transitius i intransitius; revisió del present (<i>présent</i>) en verbs regulars i irregulars; passat (<i>passé composé, imparfait, plus-que-parfait</i>); futur (<i>futur simple</i>); condicional simple (<i>conditionnel présent</i>) i fòrmules de cortesia amb <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-</i></p>	<p><i>continuous, past perfect simple and continuous</i>); futur (<i>going to, will, will be-ing, present simple and continuous + Adv.</i>); veu passiva amb temps simples i temps perfectes; veu passiva introduïda per <i>it</i> (p. ex. <i>it is rumoured that they will be there tomorrow</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (<i>simple tense</i>); duratiu (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> p. ex. <i>as a rule, used to, would</i>); incoatiu ((<i>be</i>) set to); terminatiu (<i>quit-ing</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives); capacitat (<i>manage</i>); possibilitat/probabilitat (<i>possibly, probably</i>); necessitat (<i>want, take</i>); obligació (<i>need, needn't</i>); prohibició (p. ex. <i>don't, can't, mustn't, be not supposed to</i>); permís (<i>may, could, allow</i>); intenció (<i>be planning to</i>); consell (p. ex. <i>should/ought to, had better</i>); veu passiva amb modals (p. ex. <i>they should be allowed to decide for themselves</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntuals (p. ex. <i>this time tomorrow, in ten days</i>); divisions (p. ex. <i>semester</i>), indicacions de temps (p. ex. <i>earlier, later</i>); duració (p. ex. <i>all day long, the whole summer</i>); anterioritat (p. ex. <i>already, (not) yet</i>); posterioritat (p. ex. <i>afterwards, later (on)</i>); seqüenciació (p. ex. <i>firstly, secondly, finally</i>); simultaneitat (p. ex. <i>just, then/as</i>); freqüència (p. ex. <i>quite often, frequently, every other day</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials:</p>	<p>grau (p. ex. <i>darreto carino, proprio bello</i>); superlatiu d'adverbis i adjetius. El pronom <i>ne</i>.</p> <p>Expressió del mode: adverbis i locucions adverbiales (<i>volentieri, apposta</i>).</p> <p>L'affirmació: oracions declaratives afirmatives (p. ex. <i>spero di sì</i>); l'adverb <i>sì</i>.</p> <p>La negació: oracions declaratives negatives amb adverbis negatius (p. ex. <i>non, né...né, più, nessuno</i>).</p> <p>La interrogació: revisió (totals; parcials); introduïdes per adverbis, pronoms i adjetius interrogatius (p. ex. <i>da quando, da quanto tempo</i>).</p> <p>L'exclamació: revisió (p. ex. <i>oh, che cosa, cosa, come, quando, dove</i>); interjeccions (p. ex. <i>non, che bello!, eh!, Paolo!</i>).</p> <p>Expressió del temps: revisió del present amb verbs regulars, irregulars, defectius, transitius i intransitius; present (<i>lo stato, l'abitudine</i>); revisió del present progressiu (<i>stare + per + Inf.</i>); passat (p. ex. <i>il passato prossimo e i partecipi irregolari, la concordanza con gli ausiliari avere e essere, l'imperfetto, il trapassato (descrizioni di situazioni, luoghi); futur (il presente con valore di futuro, il futuro semplice); condicional; introducció al subjuntiu.</i></p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.</i>);</p>
<p><i>nun, zurzeit, heutzutage; bei, von... an, innerhalb; während</i>; freqüència (z.B. <i>ofters, mehrmals, nochmals</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: adverbis de lloc (<i>irgend- nirgend; hinüber, herüber und rüber; herum, hierher, nebenan</i>); preposicions de lloc (z.B. <i>aufßerhalb</i>).</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (<i>weder... noch; einerseits... andererseits</i>; disjunció (<i>entweder...oder</i>); oposició, concessió (<i>jedoch; auch wenn, selbst wenn; im Gegensatz zu</i>); causa (<i>weshalb</i>); finalitat (<i>somit, das</i>); resultat (<i>darum, infolgedessen</i>); condició (<i>bei sonst; falls; Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze</i> (z.B. <i>Hätte ich viel Geld</i>)); comparació (z.B. <i>vergleichen mit; im Vergleich zu; bei weitem, weitaus</i>; <i>Konjunktiv II en Irreale Komparativsätze</i>); estil indirecte (z.B. <i>nach seinen Wörtern</i>); <i>Vorschläge, Aufforderungen und Befehle</i> (z.B. <i>Sie hätten sich verständigen sollen</i>).</p>	<p><i>vous + Inf.?</i> (p. ex. <i>Pourriez-vous venir demain?</i>).</p> <p>Expressió de l'aspecte: puntual (oracions simples); duratiu (<i>participe présent, gérondif, passé simple</i>); habitual (<i>de temps en temps, chaque, tous les, n° fois par mois, par an</i>); incoatiu (<i>être sur le point de</i>); terminatiu (<i>arrêter de, cesser de</i>); factitiu (<i>faire + Inf.</i> (p. ex. <i>Je ferai venir cet homme</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (oracions declaratives, afirmatives i negatives); capacitat (<i>arriver à faire, réussir à</i>; possibilitat/probabilitat (<i>je doute que, il est possible que + Subj., c'est certain, c'est presque certain</i>); necessitat/obligació (<i>se voir dans l'obligation de, se voir forcé à quelque chose, se voir forcé à faire quelque chose</i>); permís/prohibició (<i>permettre, défendre, interdire, défense de, défundu de + Inf., interdit de</i>); intenció/desig/voluntat (<i>ca me plairait que + Subj., avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose</i>); la hipòtesi (<i>si + Imparf.</i>); imperatiu afirmatiu i negatiu amb pronoms personals directes, indirectes, <i>en, y</i>; la veu passiva pronominal i impersonal, casos particulars del complement d'agent introdut per <i>de</i>.</p> <p>Expressió de la relacions temporals: puntual (p. ex. <i>demain à cette heure-là, hier à cette heure-ci, dans n° jours, d'ici peu, au début, à la fin, en début de semaine</i>); duració (p. ex. <i>tout le long de</i>); anterioritat (p. ex. <i>jusqu'à ce</i></p>	<p>preposicions i adverbis de lloc; posició; distància; moviment; direcció; procedència i destinació.</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció (p. ex. <i>as well as</i>); disjunció (p. ex. <i>either.. or</i>); oposició/concessió (p. ex. <i>(even) though/ although, despite/in spite of</i>); causa (p. ex. <i>because (of), due to, as</i>); finalitat (p. ex. <i>so that, in order to</i>); comparació (p. ex. <i>twice as, not so Adj., not as (much/ many) ... as, less/more + Adj./ Adv. (than), the better of the two, the best ever</i>); resultat/correlació (p. ex. <i>so, so that, the more...the better</i>); condició (p. ex. <i>if, unless, in case</i>); estil indirecte (<i>reported information, offers, suggestions, promises, commands, wishes</i>).</p>	<p>habitual (<i>tempi semplici e passato prossimo + Adv.</i>); incoatiu (<i>stare per + Inf.</i>); terminatiu (<i>smettere di + Inf.; tempi composti + Adv.</i>).</p> <p>Expressió de la modalitat: factualitat (p. ex. oracions declaratives); capacitat (p. ex. <i>essere in grado di + Inf.</i>); possibilitat (<i>futuro, probabilmente; credere, pensare che + indicativo</i>); necessitat (p. ex. <i>bisogna + Inf., avere bisogno + di + Inf., verbo dovere</i>); obligació (p. ex. <i>bisogna + inf., verbo dovere, imperativo</i>); permís (p. ex. <i>verbo potere + Inf.</i>); intenció (p. ex. <i>imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.; avere l'intenzione di + Inf.; decidere di + Inf.</i>); prohibició (p. ex. <i>imperativ negatiu, non essere permesso + Inf.</i>).</p> <p>Expressió de les relacions temporals: puntual (p. ex. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); divisió (p. ex. <i>all'alba, nel secolo scorso</i>); duració (p. ex. <i>tutto l'anno, fino...a</i>); anterioritat (p. ex. <i>prima di, non ancora, il mese precedente</i>); posterioritat (p. ex. <i>il giorno dopo</i>); contemporaneitat (p. ex. <i>allo stesso tempo, all'improvviso</i>); seqüenciació (p. ex. <i>prima, poi, dopo, allora</i>); freqüència (p. ex. <i>una volta al mese, di solito</i>); unitats temporals (p. ex. <i>quindicina, decennio, secolo</i>).</p> <p>Expressió de les relacions espacials: revisió de les preposicions i adverbis de lloc (p. ex. <i>sotto, sopra</i>); posició, distància, moviment, direcció, provinença i destinació. El pronom <i>ci</i>.</p> <p>Expressió de les relacions lògiques:</p>

<p><i>que, d'ici que + Subj., d'ici à ce que + Subj.); posterioritat (p. ex. dorénavant, par la suite, dès que, depuis que, depuis, le temps que); sequenciació (p. ex. premièrement, deuxièmement); simultaneïtat (p. ex. au fur et à mesure que, à fur et à mesure de, lorsque, le temps de + Inf., une fois que, lors de + nom); freqüència (p. ex. de temps en temps, tous, toutes les); casos particulars amb <i>jamais</i> sense valor negatiu (p. ex. Si jamais elle revient); unitats temporals (p. ex. décence).</i></p> <p>Expressió de les relacions espacials: preposicions i adverbis de lloc (<i>par-dessus, en arrière, là-dedans, là-dessus, à travers, ci-contre</i>); posició; distància; moviment; direcció; procedència; destinació.</p> <p>Expressió de les relacions lògiques: conjunció/disjunció (<i>aussi bien que, aussi</i>); oposició/concessió (<i>qui que, quoi que, où que, quand même, tout de même, quitte à + Inf., même si, par contre</i>); causa (<i>étant donné que, vu que, comme, faute de + Inf.</i>); finalitat (<i>pour que, dans le but que, de façon à ce que, de manière à ce que, afin que + Subj.</i>); comparació (<i>le meilleur, le mieux, le pire, de même que, aussi bien que, dans la mesure où</i>); conseqüència (<i>par conséquent, ainsi, du coup, si bien que, donc, en effet</i>); condició (<i>si, même si + Ind., à condition de + Inf., à condition de</i>); distributives (<i>tantôt...tantôt, bien...bien</i>); estil indirecte lliure (<i>rapporler des informations</i>).</p>	<p>conjunció (<i>e neanche, non solo, ma anche, né</i>); disjunció (<i>oppure; o</i>); oposició (<i>però</i>); causa (<i>sícome</i>); concessiva (p. ex. <i>anche se</i>); finalitat (<i>da + Inf.</i>); condició (<i>se</i>); comparació (<i>più, meno che, così, come, il più, il meno, meglio/peggio di</i>); explicativa (<i>dato che</i>). Introducció a la veu passiva. Estil indirecte (<i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
--	--

TÈCNIQUES D'EXPRESIÓ GRAFICOPLÀSTICA

2n BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Al llarg de la història, els materials i les tècniques graficoplàstiques han aportat a l'artista les ferramentes i els recursos necessaris per a expressar i comunicar idees, emocions, sentiments, i generar diferents tendències i escoles a partir de l'evolució d'estos.

La matèria Tècniques d'Expressió Graficoplàstica aporta a l'alumnat les bases d'una formació artística dirigida a desenrotllar les competències necessàries en el coneixement i l'aplicació estos recursos, tècniques i aplicacions instrumentals, algunes utilitzades des de l'antiguitat, i valorar la seua evolució en una societat cada vegada més especialitzada i tecnològica.

El coneixement de les tècniques graficoplàstiques tradicionals en els camps del dibuix, la pintura i el gravat, així com en altres tècniques mixtes i alternatives més recents, afavorix que l'alumnat a l'hora d'expressar i plasmar les seues pròpies idees tinga una formació que el capacite per a seleccionar i utilitzar els materials, els procediments i les solucions tècniques que més s'adequen als seus objectius.

El desenrotllament de les capacitats creatives permetrà a l'alumnat iniciar-se en el camp de les arts gràfiques, desenrotllant un esperit crític dins del món de la plàstica. A més, a través dels coneixements adquirits, podrà apreciar amb una profunditat molt major el valor del patrimoni artístic i, per tant, fomentar actituds de respecte cap a este.

A més dels coneixements específics relacionats amb la matèria, l'alumnat adquirirà competències específiques en la interpretació de documentació gràfica, plàstica, visual i audiovisual, elaborada d'acord amb els codis establits per cada sistema de comunicació i representació. Un altre objectiu és desenrotllar l'esperit emprendedor de l'alumnat, per mitjà de l'anàlisi de les seues possibilitats i limitacions, aprenent a planificar, a prendre decisions, a avaluar les seues produccions extraient les seues pròpies conclusions i valorant possibilitats de millora.

En referència a contribució de l'àrea a l'adquisició de les competències clau, l'àrea Tècniques d'Expressió Graficoplàstica contribuirà al desenrotllament de totes estes, atés el seu caràcter integrador. En primer lloc, l'àrea desenrotlla plenament la consciència i l'expressió cultural, ja que l'alumnat aprofundirà i entendrà com s'han desenrotllat al llarg de la història els processos i les tècniques que han permès als artistes manifestar les vivències de cada una de les èpoques en les obres d'art. També es treballa l'habilitat per a desenrotllar propostes cooperatives i comparar opinions creatives i expressives d'un mateix i dels altres, amb esperit crític i actitud oberta i respectuosa cap a les manifestacions artístiques desenrotllades en l'aula i, sobretot, la creativitat i la voluntat de cultivar les pròpies capacitats estètiques, per mitjà de l'expressió artística a través de la imatge i la participació en la vida cultural.

Esta assignatura també afavorix la capacitat d'aprendre a aprendre de l'alumnat, perquè el seu caràcter teoricopràctic permet millorar els seus coneixements a partir de l'observació de produccions dels artistes i la comparació i experimentació amb les seues pròpies produccions. L'adquisició de la competència digital en esta àrea s'evidencia en gran part dels continguts del currículum relatius al món de la imatge que la dita informació incorpora. A més, l'ús de les TIC i dels recursos tecnològics específics no sols suposa una ferramenta potent per a produir creacions visuals i audiovisuals sinó que, al seu torn, millora l'aprenentatge competencial tecnològic.

Quant als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la importància de la comprensió lectora i expressió escrita necessària per a la resolució d'exercicis, així com a l'expressió i comunicació oral atenent de manera especial la terminologia i el vocabulari específic de la matèria.

En Tècniques d'Expressió Graficoplàstica, com en la majoria de les matèries, es fa necessari l'ús de les TIC que, sens dubte, faciliten l'aprenentatge de continguts i processos. De la mateixa manera s'incidix en el desenrotllament de l'esperit emprendedor i l'educació cívica i constitucional, sense perdre de vista la igualtat entre homens i

dones, la prevenció i resolució de conflictes, situacions de risc derivades de la utilització de les TIC i, per descomptat, el foment del desenrotllament sostenible i la preservació del medi ambient.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tècniques d'Expressió Graficoplàstica

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Materials. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Evolució històrica dels materials. Adaptació al llarg de la història. Composició dels materials. Pigments, aglutinants i diluents de cada tècnica graficoplàstica. Propietats físiques i químiques dels diversos materials i la seua interactuació. Suports. Característiques dels distints tipus de suports. La preparació dels suports. Raonar l'elecció dels materials amb què es treballarà en l'aplicació de cada tècnica tenint en compte les propietats físiques i químiques. Utilització de la terminologia específica. Glossari de termes conceptuais del nivell educatiu. Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca i selecció a través de diferents fonts d'informació, incloent-hi les tecnologies de la informació i la comunicació. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia i bases de dades especialitzades.	BL1.1. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL1.2. Buscar i seleccionar a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada en mitjans digitals com ara xarxes socials, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, i registrar-la en paper de manera cuidadosa o emmagatzemar-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. BL1.3. Distingir els diversos materials i instruments utilitzats en les tècniques graficoplàstiques, analitzar la seua evolució i la seua aplicació al llarg de la història i experimentar amb alguns d'estos en obres pròpies. BL1.4. Experimentar amb diversos materials i seleccionar-ne els adequats per a elaborar una proposta creativa tenint en compte la tècnica aplicada i les propietats físiques i químiques dels materials. BL1.5. Crear propostes amb fins decoratius i seleccionar els materials i suports més adequats (paper, fusta, cartó, teixits, materials reciclats o mitjans tecnològics).	CCLI CAA CD CCLI CCLI CMCT CAA CMCT CAA SIEE SIEE CEC

Bloc 2: Tècniques de dibuix. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Materials, estris i suports. Utilització de la terminologia pròpia d'estes tècniques.	BL2.2. Analitzar les tècniques seques i humides i mixtes en les obres graficoplàstiques, i realitzar projectes artístics de manera individual o	MCT CAA

tècniques seques. Llapis de grafit, compostos, greixos, de color i carbonet. Característiques, suports i utilització. Anàlisi d'obres realitzades amb tècniques de dibuix seques per artistes de diferents èpoques i estils. Tècniques humides i mixtes. La tinta i les seues ferramentes. Tintes resistentes i no resistentes a l'aqua. Instruments: ploma estilogràfica, plombs amb portaescudents, ploma de canya, estilogràfs, retoladors i pinzells. Característiques, suports i utilització. Anàlisi d'obres realitzades amb tècniques de dibuix humides i mixtes per artistes de diferents èpoques i estils. Aplicació de les tècniques pròpies del dibuix en la realització de treballs. Pensament mitjans-sí. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació.	col lectiva, seleccionant i utilitzant amb propietat els recursos tècnics, tecnològics i digitals més idonis per a expressar idees, valors, emocions i sentiments segons el missatge que pretenguen transmetre. BL2.2. Identificar en dibuixos i les pintures d'artistes representatius a través de la història algunes de les tècniques seques i humides i aplicar-les en les seues pròpies produccions de manera apropiada per a expressar idees, sentiments i emocions. BL2.3. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL2.4. Prodir obra pròpia utilitzant tant tècniques de dibuix seques (llapis de grafit, compostos, greixos, de color i carbonet) com humides mixtes (tintes resistentes i no resistentes a l'aqua) i avaluar els resultats argumentant de manera crítica.	CEC CMCT CAA SIEE CEC CMCT CAA CEC
---	--	---

Bloc 3: Tècniques de pintura. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Materials, estris i suports. Els elements components de la pintura: pigments, aglutinants, diluents i additius. Tipus i característiques dels pinzells. Altres estris utilitzats en l'aplicació de la pintura. Característiques dels distints tipus de suports. La preparació dels suports. Utilització de la terminologia específica. Tècniques a l'aqua. Aquarela. Tremp. Acrílic. Característiques, suports i material adequat en cada una d'estes. Anàlisi d'obres realitzades amb estes tècniques per artistes de diferents èpoques i estils. Tècniques olioses o greixos. La pintura a l'oli. Origen i evolució històrica de la tècnica. Característiques tècniques de la pintura a l'oli. El suport i la seua emprimitació. Diluents, mèdiuns i vernissos. Altres tècniques grasses: Ceres.	BL3.1. Descriure algunes de les tècniques de pintura més significatives al llarg de la història, així com identificar els materials utilitzats en cada tècnica i experimentar amb estes en produccions pròpies de manera expressiva. BL3.2. Identificar en algunes de les obres d'art i escoles més significatives a través de la història les tècniques a l'aqua, les tècniques sòlides, olioses i mixtes, i aplicar-les de manera adequada en la producció de treballs personals per a expressar idees, sentiments i emocions. BL3.3. Descriure les tècniques i els materials de pintura utilitzats en obres pictòriques de diferents èpoques artístiques i en obres pròpies de l'àmbit	CCLI CMCT CEC CMCT CEC CD CCLI CMCT

<p>Pastissos a Poli. Encàustica. Característiques, suports i material adequat en cada una d'estes. Anàlisi d'obres realitzades amb estes tècniques per artistes de diferents èpoques i estils.</p> <p>Pastissos secs, blans i durs. Característiques, suports i material adequat. Anàlisi d'obres realitzades amb pastissos per artistes de diferents èpoques i estils.</p>	<p>personal, acadèmic, social o professional utilitzant la terminologia adequada per a expressar-se de manera oral i escrita, i argumentar de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.</p> <p>BL3.4. Realitzar composicions utilitzant les tècniques a l'aigua, sòlides i olioses que resulten més apropiades per al projecte i triar-les tenint en compte la funció expressiva i comunicativa del missatge que desitgen transmetre.</p>	CEC CMCT CEC CAA
---	--	-------------------------------

Bloc 4: Tècniques de gravat i estampació. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Concepte de monoimpressió i de reproducció múltiple. L'obra gràfica. Materials, estris, maquinària i suports. El taller de gravat. El mobiliari. Les tintes. El tòrcul. La premsa vertical. La premsa litogràfica.	BL.4.1. Conéixer la terminologia i el vocabulari específic relacionat amb les diferents tècniques del gravat.	CCLI CMCT CEC CMCT SIEE CEC
Matrius. El paper de gravat. Utilització de la terminologia específica. Monotípia plana. Procediments directes, additius, subtractius i mixtos. Estampació en relleu. Xilografia. Fustes: a fibra i contra fibra. Linoleum. Cartó estucat: La tècnica d'escatar o esgrafiatar com a alternativa al gravat en relleu.	BL.4.2. Planificar les fases en la producció de gravats i estampats individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtenits amb el suport dels recursos adequats.	CCLI CMCT CEC CCLI CMCT CEC
Estampació en buit o calcografia. Tècniques directes o seques. Burí. Punta seca. Manera negra. Tècniques indirectes o àcides. Aiguafort. Aiguatinta. Vernís bla. Gofratge.	BL.4.3. Elaborar produccions pròpies utilitzant tècniques no tòxiques de gravat i estampació variades i avaluar els resultats de manera crítica.	CCLI CMCT CEC CCLI CMCT CEC
Aplicació de les diverses tècniques de gravat en la realització de treballs. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos.	BL.4.4. Analitzar l'evolució de les tècniques de gravat en algunes obres significatives a través de la història, experimentar amb algunes d'estes les possibilitats creatives, avaluar el resultat i argumentar de forma crítica els seus punts de vista a través de la reflexió col·lectiva i el diàleg.	SIEE CSC CEC
Procés estructurat de presa de decisions.	BL.4.4. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, les professions i els estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per al seu desenvolupament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i	

374

interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.	
---	--

Bloc 5: Tècniques mixtes i alternatives. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tècniques mixtes i alternatives. La tècnica del collage. Materials reciclats. Utilitzant les TIC, diferents tècniques alternatives.	BL5.1. Experimentar amb tècniques mixtes i alternatives diferents formes d'expressió artística i elaborar propostes creatives que expressen idees i emocions i sentiments.	CEC
Tècniques mixtes: combinació i experimentació amb la mescla de distintes tècniques de dibuix i pintura. Experimentació amb materials no pictòrics. Anàlisi d'obres realitzades amb estes tècniques per artistes de diferents èpoques i estils.	BL5.2. Identificar altres tècniques graficoplàstiques diferents de les tradicionals i experimentar amb estes en produccions pròpies de manera creativa.	CCLI
Aplicació de les diverses tècniques d'expressió, tant tradicionals com les més innovadores i tecnològiques.	BL5.3. Descriure la tècnica del collage i aplicar-la a propostes personals per a elaborar propostes pautades pel professor.	CCLI CSC
	BL5.4. Utilitzar materials reciclats per a produir obres noves amb un sentit diferent per al que van ser confeccionats.	CSC
	BL5.5. Representar a través de les TIC propostes personals com per exemple instal·lacions de caràcter artístic, investigar les possibilitats i experimentar amb diferents tècniques alternatives.	CD CAA

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: Consciència i expressions culturals.

TECNOLOGIA

1r CICLE ESO

INTRODUCCIÓ

A ningú se li escapa la importància i la presència de la tecnologia en les nostres vides. La nostra societat, tal com la tenim concebuda actualment, necessita ciutadans formats tecnològicament, amb una capacitat de presa de decisions sobre processos tecnològics suficient, amb sentit crític i amb notable interès enfront dels nous reptes que se'ls presenten. La busca de qualitat de vida és l'objectiu de qualsevol procediment o tècnica que se servix de materials tradicionals, o fa ús de les contínues novetats que sorgixen en este àmbit.

El conjunt de coneixements tècnics, ordenats de la manera que apunta l'avantatge de la ciència, conforma la tecnologia i ens permetrà el disseny i la creació de béns i serveis; tot això sense passar per alt la seua repercuSSIó sobre el medi ambient i el seu propòsit de satisfer necessitats essencials o desitjos del ser humà.

Este afany de superació s'ha desenvolurat al llarg de la història, s'ha vist acreuat per les necessitats que sorgixen en cada un dels territoris, necessitats basades en qüestions culturals, tradicionals, religioses, bàtiques, econòmiques o de qualsevol altra índole. Per tant, cobrir eixes exigències necessita una educació tecnològica que comprengu nombrosos camps de coneixement. Això permetrà ampliar tècniques i coneixements que referen el progrés de la societat i resolguen els seus problemes a base de construir màquines i dissenyar mètodes d'ús correctes.

A l'hora d'abordar un problema sobre una necessitat sorgida i que ha de resoldre la tecnologia, s'han de tindre en compte aspectes com ara el context, els materials, el temps, els costos econòmics i mediambientals, la comercialització del producte, el seu funcionament, la viabilitat en el mercat a què està destinat i el manteniment a què s'ha de sotmetre. Per tant, resulta imprescindible que els alumnes adquirisquen una completa formació sobre continguts tecnològics, així com que estos guarden una coherència en el temps que dura la seua formació. En definitiva, es tracta de formar persones competents segons els contextos que els rodegen i les tasques comunes o específiques que puguen desenvolupar per a satisfer qualsevol necessitat que se'ls presente al llarg de la vida.

Els diferents blocs de continguts que s'exposen a continuació atenen la formació tecnològica de l'alumnat segons el seu grau d'adquisició de destreses, atesa la seu diversitat, basades en les diferents competències. Indubtablement, la competència bàsica en ciència i tecnologia, junta amb la competència matemàtica, sustenten tots i cada un dels blocs a què fa referència esta introducció: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica condruià indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats. I no sols es queda ací, per mitjà de la tecnologia atenen la competència d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts. Contribuïm, d'esta manera, a desenvolupar una competència social i cívica que fomente una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocritica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem. La contribució de la tecnologia a la competència digital s'emmarca en l'àss creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació. En estos dos últims aspectes, també entra en joc la competència lingüística; és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tinga a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions. El sentit d'iniciativa i esperit emprendedor també es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Básicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta básica la formació competencial de l'alumnat en este àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

La matèria de Tecnologia queda emmarcada dins dels dos cicles de l'Educació Secundària Obligatoria i els blocs que presenta es desenvolupen al llarg dels quatre

376

cursos. En el primer cicle abordarem els blocs de contingut següents:

El bloc 1. Procés de resolució de problemes tecnològics representa l'eix vertebrador de l'àrea ja que descriu el conjunt de fases que conformen la resolució d'un problema gràcies a l'obtenció d'un producte final que satisfa la nostra necessitat inicial. Per tant, mostra què fer i com fer un complet projecte tecnològic. A este bloc, se li afegen tots els aspectes relacionats amb la comunicació tècnica del projecte: des dels primers esbossos fins als seus plans normalitzats passant per les diferents vistes que presenta el disseny final.

El bloc 2. Materials d'ús tècnic arreplega l'obtenció, les propietats, la manipulació i la mecanització dels materials d'ús més comú, com ara la fusta, els materials de construcció, els metalls o els plàstics, sempre amb les corresponents normes de seguretat i salut.

El bloc 3. Estructures i mecanismes se subdividix al seu torn en dos parts ben diferenciades: una relativa a estructures i una altra dedicada a mecanismes i electricitat. En la primera, analitzem els esforços a què estan sotmeses les estructures i com s'hi transmeten. En la segona part, s'estudien els mecanismes que transformen i transmeten els moviments, quin tipus d'operadors hi ha en una estructura i com es manipulen. L'electricitat es reflectix determinant les magnituds que la componen, el disseny i muntatge de circuits bàsics, així com l'observació dels efectes que té el corrent elèctric sobre altres tipus d'energia.

El bloc 4. Tecnologies de la informació i la comunicació és l'única bloc present en els dos cicles de l'etapa. El bloc està organitzat en maquinari i programari, la busca i selecció d'informació en Internet i la creació i edició de continguts digitals bàsics, principalment relacionats amb l'ofimàtica. A més, la seguretat a l'hora de navegar per la xarxa, així com la utilització dels diferents tipus de llicències, resulta de la màxima importància en este apartat.

El bloc 5. Elements transversals a l'assignatura té com a objecte treballar la competència lingüística, la d'aprendre a aprendre, la digital i la del sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor. Estos temes, que són transversals a l'àrea, comprenen continguts de diverses disciplines i el seu tractament s'aborda des de la complementariedad. Per això, no poden plantejar-se de manera paral·lela al desenvolupament del currículum de la matèria, sinó que han de ser inserits en la dinàmica diària del procés ensenyament-aprenentatge. Este últim bloc es desenvolupa igualment en el quart curs.

En el segon cicle de l'etapa educativa en què ens trobem, abordarem els blocs de contingut següents:

El bloc 1. Tecnologia i societat argumenta els canvis tecnològics més rellevants i les seues repercuSSIons, tant en l'àmbit econòmic com social. Així mateix, l'estudi i l'anàlisi dels objectes atendrà el seu entorn, funció i evolució històrica junt amb l'aprofitament de les matèries primeres i l'adquisició, per part de l'alumne, d'hàbits que fomenten un desenvolupament sostenible.

El bloc 2. Instal·lacions en vivendes arreplega l'estudi de tots els elements que conformen les instal·lacions bàsiques que ha de tindre una vivenda per a la seua habitabilitat en condicions normals, sense deixar de costat les diferents mesures d'estalvi energètic que hi ha a l'abast de tots. També s'abordarà l'evolució que este tipus d'instal·lacions han experimentat i que han donat lloc al que hui en dia coneixem com la domòtica.

El bloc 3. Electrònica desenvolupa l'anàlisi de circuits, els seus components i la resolució de problemes d'aplicació industrial per mitjà d'electrònica analògica i digital.

Al bloc 4. Control i robòtica s'analitzen els sistemes automàtics per mitjà del muntatge de senzills automatismes o robots dotats de moviment autònom. Per tant, l'ús de l'ordinador, si ja resulta habitual en quasi tots els blocs, en este context és imprescindible que l'alumnat treballe amb targetes controladores per a experimentar amb prototips prèviament dissenyats.

El bloc 5. Pneumàtica i hidràulica comprén les característiques i el funcionament dels components dels circuits pneumàtics i hidràulics. Òbviament, i atesa la complexitat i seguretat que requereixen estos últims, la construcció de circuits en les aules només es fa amb tecnologia pneumàtica.

Donem-nos compte, per tant, que contínuament la tecnologia passa desapercebuda per com hi estem d'habituats en la nostra societat i per això està cridada a desenvolupar un paper fonamental i primordial en la formació del nostre alumnat que, d'una manera o una altra, els fa ser tecnològicament dependents.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tecnologia

Curs 1r ESO

Bloc 1: Resolució de problemes tecnològics i comunicació tècnica. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Descripció de les fases del projecte tecnològic. Anàlisi morfològica i funcional d'objectes tecnològics. Normes de seguretat de l'aula taller. Disseny d'un prototip que done solució a un problema tècnic. Selecció de recursos materials i organitzatius amb criteris d'economia, seguretat i respecte al medi ambient per a la resolució de problemes tecnològics. Elaboració de la documentació necessària per a la planificació de la construcció d'un prototip. Construcció de prototips. Avaluació de prototips construïts. Criteris de normalització. Croquis i esbossos com a elements d'informació d'objectes de l'entorn escolar. Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Respecte en l'ús del llenguatge. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu. Ús de les TIC per a col·laborar i comunicar-se.	BL1.1. Analitzar objectes tècnics per a conéixer la seua utilitat. BL1.2. Identificar, a partir d'un exemple concret, les etapes necessàries per a la realització d'un projecte tecnològic des de la seua fabricació fins a la seua comercialització. BL1.3. Representar croquis i esbossos per a utilitzar-los com a elements d'informació gràfica d'objectes de l'entorn escolar. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companyes i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL1.6. Planificar les operacions i realitzar el disseny del projecte, amb criteris d'economia, seguretat i respecte al medi ambient, elaborant la documentació necessària. BL1.7. Realitzar de forma eficaç tasques; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL1.8. Construir un projecte tecnològic seguint la planificació prèvia	CMCT CAA CMCT CEC CCLI CAA CSC CAA CSC SIEE SIEE CSC CMCT CAA SIEE SIEE

	realitzada, tenint en compte les condicions de l'entorn de treball; col·laborar i comunicar-se per a aconseguir l'objectiu, utilitzant diverses ferramentes com ara les TIC o entorns virtuals d'aprenentatge; aplicar bones formes de conducta en la comunicació, i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques. BL1.9. Avaluat el projecte construït per a verificar el funcionament del prototíp i el compliment de les especificacions i les condicions inicials. BL1.10. Escriure la memòria tècnica del projecte realitzat, en diversos formats digitals, cuidant els seus aspectes formals, utilitzant la terminologia conceptual corresponent i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, i ajustats a cada situació comunicativa, per a transmetre els seus coneixements de manera organitzada i no discriminatòria. BL1.11. Comunicar oralment el contingut de la memòria tècnica prèviamente planificat, aplicant la terminologia conceptual corresponent, les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els resultats obtinguts en el projecte realitzat, amb un llenguatge no discriminatori.	CD CSC CMCT SIEE CMCT CCLI CD CAA CMCT CCLI CAA
--	---	---

Bloc 2: Materials d'ús tècnic. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Materials d'ús tècnic: fusta i materials de construcció. Obtenció i classificació de la fusta i dels materials de construcció. Relació entre les propietats i l'estructura interna de la fusta i dels materials de construcció. Tècniques de manipulació i mecanització de la fusta i dels materials de construcció. Maneig de màquines i ferramentes per a treballar la fusta. Normes de seguretat i salut. Estratègies de comprensió oral.	BL2.1. Analitzar els mètodes d'obtenció i les propietats de la fusta utilitzada en la fabricació d'objectes projectes tecnològics. BL2.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral, per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'aplicació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL2.3. Descriure l'estructura interna de diversos materials tècnics, així com les alteracions a què poden ser sotmesos per a millorar les seues propietats	CMCT CAA CCLI CAA CMCT CCLI

	tenint en compte l'ús a què van destinats. BL2.4. Manipular i mecanitzar fusta tenint en compte les seues propietats per a utilitzar les ferramentes adequades aplicant les corresponents normes de seguretat i salut.	CAA CMCT SIEE
--	---	-------------------------

Bloc 3: Estructures i mecanismes. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tipus d'estructures. Triangulació. Tipus d'esforços i les seues aplicacions.	BL3.1. Analitzar els esforços a què estan sotmeses les estructures, així com la transmissió d'estos entre els elements que les configuren experimentant-ho en prototips. BL3.2. Descriure les característiques de cada tipus d'estructura i identificar-les en exemples de la vida real utilitzant informació escrita, audiovisual i digital.	CMCT CAA CMCT CCLI

Bloc 4: Tecnologies de la informació i la comunicació. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Maquinari: components d'un ordinador, perifèriques i substitució de peces bàsiques. Programari: tipus, llicències i sistemes operatius. Estratègies de comprensió lectora. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i el contrast d'informació. Estratègies de filtratge en la busca informació. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Estudis i professions vinculats amb la matèria.	BL4.1. Identificar les diferents parts d'un equip informàtic per a fer reparacions o millores. BL4.2. Catalogar el programari bàsic que permet treballar amb equips informàtics. BL4.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts, a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada, organitzant la informació per mitjà de procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper o emmagatzemant-la digitalment per a obtindre textos de l'àmbit acadèmic o professional. BL4.4. Llegir textos, en formats diversos i presentats en suport paper o digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre els continguts, l'ampliació dels	CD CD CCLI CAA CD CCLI CAA

	seus coneixements i la realització de tasques. BL4.5. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a exposar un objecte tecnològic. BL4.6. Investigar els estudis i les professions vinculats amb la matèria, per mitjà de l'ús dels TIC, i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demana el mercat laboral per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.	CD CAA CSC SIEE
--	--	------------------------------

Curs 2n ESO

Bloc 1: Resolució de problemes tecnològics i comunicació tècnica. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi tecnològica d'objectes. Normes de seguretat de Paula taller. Disseny d'un prototip que done solució a un problema tècnic. Selecció de recursos materials i organitzatius amb criteris d'economia, seguretat i respecte al medi ambient per a la resolució de problemes tecnològics. Elaboració de la documentació necessària, utilitzant el programari adequat, per a la planificació de la construcció d'un prototip. Construcció de prototips. Avaluació de prototips construïts. Croquis i esbossos com a elements d'informació d'objectes de l'entorn domèstic. Vistes d'objectes. Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Respecte en l'ús del llenguatge. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu. Ús de les TIC per a col·laborar i comunicar-se.	BL1.1. Analitzar la influència d'objectes tècnics tant per a conéixer la seua utilitat com el seu impacte social. BL1.2. Representar croquis i esbossos per a utilitzar-los com a elements d'informació gràfica d'objectes de l'entorn domèstic. BL1.3. Representar les parts integrants d'un prototip, per mitjà de vistes (aplicant-hi criteris de normalització), per a complementar la documentació del projecte tècnic. BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori. BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i	CMCT CSC CMCT CEC CMCT CAA CCLI CAA CSC SIEE CAA CSC

	discrepàncies. BL1.6. Planificar les operacions i fer el disseny del projecte, amb criteris d'economia, seguretat i respecte al medi ambient, elaborant la documentació necessària per mitjà del programari adequat. BL1.7. Realitzar de forma eficaç tasques; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues forteses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives. BL1.8. Construir un projecte tecnològic, seguint la planificació prèvia realitzada tenint en compte les condicions de l'entorn de treball; col·laborar i comunicar-se per a aconseguir l'objectiu, utilitzant diverses ferramentes com les TIC o entorns virtuals d'aprenentatge; aplicar bones formes de conducta en la comunicació, i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques. BL1.9. Avaluar el projecte construït per a verificar el funcionament del prototíp i el compliment de les especificacions i les condicions inicials. BL1.10. Escriure la memòria tècnica del projecte realitzat en diversos formats digitals, cuidant els seus aspectes formals, utilitzant la terminologia conceptual corresponent i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, i ajustats a cada situació comunicativa, per a transmetre els seus coneixements, de manera organitzada i no discriminatòria. BL1.11. Comunicar oralment el contingut de la memòria tècnica prèviamente planificat, aplicant la terminologia conceptual corresponent, les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els resultats obtinguts en el projecte realitzat, amb un llenguatge no discriminatori.	CMCT CSC SIEE
--	---	---------------------

Bloc 2: Materials d'ús tècnic. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Materials d'ús tècnic: metalls. Obtenció i classificació dels metalls. Relació entre les propietats i l'estrucció interna dels metalls. Tècniques de manipulació i mecanització dels metalls. Maneig de màquines i ferramentes per a treballar els metalls. Normes de seguretat i salut. Estratègies de comprensió oral.	BL2.1. Analitzar els mètodes d'obtenció i les propietats dels metalls utilitzats en la fabricació d'objectes projectes tecnològics. BL2.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral, per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'aplicació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL2.3. Descriure l'estrucció interna de diversos materials tècnics, així com les alteracions a què poden ser sotmesos per a millorar les seues propietats tenint en compte l'ús a què van destinats. BL2.4. Manipular i mecanitzar metalls tenint en compte les seues propietats per a utilitzar les ferramentes adequades aplicant les corresponents normes de seguretat i salut.	CMCT CAA CCLI CAA
		CMCT CAA
		CMCT CAA
		CMCT SIEE

Bloc 3: Estructures i mecanismes. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Tipus de mecanismes. Transmissió i transformació del moviment. Relació de transmissió. Aplicacions dels mecanismes integrats. Magnituds elèctriques: definició i elements de mesura. El circuit elèctric: llei d'Ohm. Simbologia i disseny de circuits elèctrics.	BL3.1. Descriure els distints mecanismes responsables de transformar i transmetre els moviments, explicant la funció dels elements que els configuren i calculant, si és el cas, la relació de transmissió per a entendre el funcionament en objectes de què formen part. BL3.2. Manipular operadors mecànics d'una estructura, fent ús de simbologia normalitzada, a fi d'integrar-los en la construcció de prototips. BL3.3. Determinar les magnituds elèctriques, la simbologia i el programari específics, per a aplicar-los tant al disseny com al muntatge de circuits.	CMCT CCLI CAA

Bloc 4: Tecnologies de la Informació i la comunicació. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Ofimàtica bàsica i antivirus.</p> <p>Seguretat en la xarxa.</p> <p>Comunitats i aules virtuals.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.</p> <p>Estratègies de filtratge en la cerca informació.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Estudis i professions vinculats amb la matèria.</p>	<p>BL4.1. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts, a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada, organitzant la informació per mitjà de procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper o emmagatzemant-la digitalment, per a obtindre textos de l'àmbit acadèmic o professional.</p> <p>BL4.2. Llegir textos, en formats diversos i presentats en suport paper o digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre els continguts, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques.</p> <p>BL4.3. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a exposar un objecte tecnològic, i conéixer com aplicar els diferents tipus de llicències.</p> <p>BL4.4. Investigar els estudis i les professions vinculats amb la matèria, per mitjà de l'ús dels TIC, i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demana el mercat laboral, per a relacionar-les amb les seues fortes i preferències</p>	<p>CCLI CD CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CD CAA</p> <p>CSC SIEE</p>
---	--	--

Curs 3r ESO

Bloc 1: Resolució de problemes tecnològics i comunicació tècnica. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi tecnològica d'objectes i propostes de millora. Normes de seguretat de l'aula taller. Disseny d'un prototip que done solució a un problema tècnic. Selecció de recursos materials i organitzatius amb criteris d'economia, seguretat i respecte al medi ambient per a la resolució de problemes tecnològics. Elaboració de la documentació necessària, utilitzant el programari adequat, per a la planificació de la construcció d'un prototip. Construcció de prototips.	<p>BL1.1. Analitzar objectes tècnics des del punt de vista de la seua utilitat com del seu impacte social amb l'objectiu de proposar possibles millores.</p> <p>BL1.2. Representar croquis i esbossos per a utilitzar-los com a elements d'informació gràfica d'objectes de l'entorn industrial.</p> <p>BL1.3. Representar, utilitzant programes de disseny assistit per ordinador, les parts integrants d'un prototip, per mitjà de vistes i perspectives (aplicant criteris de normalització), per a complementar la documentació del projecte</p>	CMCT CSC
Avaluació de prototips construïts. Exposició pública de la documentació tècnica. Sistemes de representació. Croquis i esbossos com a elements d'informació d'objectes industrials. Vistes i perspectives d'objectes. Escala. Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Respecte en l'ús del llenguatge. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu. Ús de les TIC per a col·laborar i comunicar-se.	<p>tècnic.</p> <p>BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes, demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.6. Planificar les operacions i fer el disseny del projecte, amb criteris d'economia, seguretat i respecte al medi ambient, elaborant la documentació necessària per mitjà del programari adequat.</p> <p>BL1.7. Realitzar de forma eficaç tasques; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues fortes i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament, i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.8. Construir un projecte tecnològic, seguint la planificació prèvia realitzada tenint en compte les condicions de l'entorn de treball. Col·laborar i comunicar-se per a aconseguir l'objectiu, utilitzant diverses ferramentes com les TIC o entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació, i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques.</p> <p>BL1.9. Avaluat el projecte construït, verificant el funcionament del prototip i el compliment de les especificacions i les condicions inicials.</p> <p>BL1.10. Escriure la memòria tècnica del projecte realitzat en diversos formats digitals, cuidant els seus aspectes formals, utilitzant la terminologia conceptual corresponent i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, i ajustats a cada situació comunicativa, per a transmetre els seus</p>	CCLI CSC CAA
		SIEE CAA CSC

<p>Avaluació de prototips construïts. Exposició pública de la documentació tècnica. Sistemes de representació. Croquis i esbossos com a elements d'informació d'objectes industrials. Vistes i perspectives d'objectes. Escala. Propietats textuales en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Respecte en l'ús del llenguatge. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu. Ús de les TIC per a col·laborar i comunicar-se.</p>	<p>tècnic.</p> <p>BL1.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL1.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes, demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.6. Planificar les operacions i fer el disseny del projecte, amb criteris d'economia, seguretat i respecte al medi ambient, elaborant la documentació necessària per mitjà del programari adequat.</p> <p>BL1.7. Realitzar de forma eficaç tasques; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues fortes i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament, i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.8. Construir un projecte tecnològic, seguint la planificació prèvia realitzada tenint en compte les condicions de l'entorn de treball. Col·laborar i comunicar-se per a aconseguir l'objectiu, utilitzant diverses ferramentes com les TIC o entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació, i previndre, denunciar i protegir altres de les males pràctiques.</p> <p>BL1.9. Avaluat el projecte construït, verificant el funcionament del prototip i el compliment de les especificacions i les condicions inicials.</p> <p>BL1.10. Escriure la memòria tècnica del projecte realitzat en diversos formats digitals, cuidant els seus aspectes formals, utilitzant la terminologia conceptual corresponent i aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical, i ajustats a cada situació comunicativa, per a transmetre els seus</p>	<p>CCLI CSC CAA</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT CSC SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CD CSC</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CD CSC</p> <p>CMCT SIEE</p> <p>CMCT CCLI CD CAA</p>
---	--	---

	coneixements de manera organitzada i no discriminatòria. BL1.11. Comunicar oralment el contingut de la memòria tècnica prèviament planificat, aplicant la terminologia conceptual corresponent, les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de manera organitzada els resultats obtinguts en el projecte realitzat, amb un llenguatge no discriminatori.	CMCT CAA CCLI
--	---	---------------------

Bloc 2: Materials d'ús tècnic. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Materials d'ús tècnic: plàstics. Obtenció i classificació dels plàstics. Relació entre les propietats i l'estrucció interna dels plàstics. Tècniques de manipulació i mecanització dels plàstics. Maneig de màquines i ferramentes per a treballar els plàstics. Normes de seguretat i salut. Estratègies de comprensió oral.	BL2.1. Analitzar els mètodes d'obtenció i les propietats dels plàstics utilitzats en la fabricació d'objectes projectes tecnològics. BL2.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses, utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'aplicació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL2.3. Descriure l'estrucció interna de diversos materials tècnics, així com les alteracions a què poden ser sotmesos per a millorar les seues propietats tenint en compte l'ús a què van destinats. BL2.4. Manipular i mecanitzar plàstics tenint en compte les seues propietats per a utilitzar les ferramentes adequades, aplicant les corresponents normes de seguretat i salut.	CMCT CAA CCLI CAA CMCT CCLI CAA SIEE

Bloc 3: Estructures i mecanismes. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Aplicacions dels mecanismes integrats. Associacions bàsiques de generadors i receptors elèctrics. Simulació de circuits elèctrics. Energia elèctrica i la seua conversió en altres energies.	BL3.1. Manipular operadors mecànics d'una estructura i simular el seu comportament, fent ús de simbologia normalitzada, a fi d'integrar-los en la construcció de prototíps.	CMCT SIEE

Estalvi energètic.	BL3.2. Determinar les magnituds elèctriques, utilitzant els instruments de mesura, simbologia i programari específics, per a aplicar-los tant al disseny i muntatge de circuits com al càlcul d'associacions de generadors i receptors. BL3.3. Explicar els efectes de l'energia elèctrica i la seua capacitat de conversió en altres manifestacions energètiques, per a valorar la importància de l'estalvi energètic.	CMCT CD CAA CMCT CCLI CSC
--------------------	--	--

Bloc 4: Tecnologies de la informació i la comunicació. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Programari: instal·lació i configuració. Ofimàtica bàsica. Estratègies de comprensió lectora. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i el contrast d'informació. Estratègies de filtratge en la busca informació. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Escalat, rotació i retall d'imatges. Drets d'autor i llicències de publicació. Estudis i professions vinculats amb la matèria.	BL4.1. Instal·lar (per mitjà d'un gestor d'aplicacions) el programari bàsic que permet treballar amb equips informàtics per a elaborar la documentació necessària d'un projecte tecnològic. BL4.2. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts, a partir d'una estratègia de filtratge i de manera contrastada, organitzant la informació per mitjà de procediments de síntesi o presentació dels continguts, registrant-la en paper o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa per a obtindre textos de l'àmbit acadèmic o professional. BL4.3. Llegir textos, en formats diversos i presentats en suport paper o digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre els continguts, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques.	CD CCLI CAA CD CCLI CAA
	BL4.4. Crear i editar continguts digitals com ara documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic, utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori per a exposar un objecte tecnològic, i conéixer com aplicar els diferents tipus de llicències.	CD CAA
	BL4.5. Investigar i recopilar, per mitjà de les TIC, entorns laborals, professions i estudis vinculats amb la matèria; analitzar els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per al seu desenrotllament, i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar	CSC SIEE

alternatives davant de la presa de decisions.

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i Tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

TECNOLOGIA INDUSTRIAL

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

El coneixement científic, sense un mètode tècnic amb el qual puga aplicar-se, no té sentit si pensem en el context d'una societat desenrotllada. Per això, hi ha un punt on confluïxen la ciència i la tècnica, i eixe punt és la tecnologia. Per mitjà d'ella, podem crear productes, béns o serveis que ens acosten a una major qualitat de vida i sentit del benestar, i obtindre de forma paral·lela, una evolució del ser humà.

La tecnologia dóna resposta a les necessitats que sorgixen en el nostre dia a dia, ja siguin individuals o col·lectives, independentment de la diversitat de les persones i l'entorn que els rodeja. Ara bé, a la tecnologia se li demana una certa immediatesa per a atendre els problemes així com l'aportació d'un component d'innovació notable cap als usuaris.

A causa de la seua diversitat, el currículum de Tecnologia Industrial en el Batxillerat constitueix un referent indispensable a l'hora de despertar vocacions en l'alumnat que cursa esta etapa educativa, ja que aborda continguts relacionats amb les disciplines que caracteritzen les distintes enginyeries i les d'un gran espectre d'especialitats que constituïxen les diferents famílies de la Formació Professional. La naturalesa d'esta matèria busca que l'alumne referme continguts referents a la ciència dels materials, els procediments de fabricació, les màquines o el control d'un sistema automàtic, sense oblidar els beneficis del treball en equip, la innovació que suposa el producte obtingut i el caràcter emprenedor que se li pretén el ciutadà que s'està formant. L'ús de ferramentes informàtiques per mitjà de les quals podem desenrotllar escenaris que ens proporcionen informació sobre els possibles resultats a obtindre en la realitat, resultarà de la màxima importància al llarg d'este currículum. Al cap i a la fi, la tecnologia conté una part de ciència experimental i una altra de cerca i exploració d'informació per a escometre la resolució d'un problema tecnològic.

En esta etapa educativa, l'alumnat serà capaç d'adoptar una postura molt definida enfront de la racionalització i ús de les energies, contribuir sense fissures a una societat més justa i igualitària i sobretot afrontar tot el que l'envolta des d'una postura crítica.

Els blocs de continguts estan estructurats de manera que l'alumnat va adquirint els coneixements de forma raonada, comprenent els arguments que se li van proporcionant i comprovant en tot moment el paral·lelisme existent entre allò que està sent explicat en l'aula amb la seua corresponent aplicació, principalment en l'àmbit

industrial, ja que és el camp en què se centren tots els blocs que acull la matèria durant els dos cursos de batxillerat.

En el primer curs i el primer bloc se centra en els productes tecnològics i la seua repercuSSIó productiva i empresarial. Tant les fases de producció, com d'I+D+i, com la gestió de la qualitat són temes que s'aborden i s'avalluen en esta primera part de la matèria. No obstant això, els models d'excel·lència i certificacions de qualitat són aspectes que atorguen als productes millors en la comercialització i un augment de la seua competitivitat. En el segon bloc s'estudiarà la ciència dels materials des del punt de vista de les seues propietats, estructura interna i aplicacions, sense deixar de costat els nous materials que a poc a poc van augmentant la seua presència en el nostre dia a dia. El bloc tres, màquines i sistemes, desenrotllarà més àmpliament temes ja tractats en altres cursos sobre electricitat, electrònica, mecànica, pneumàtica i oleohidràulica. Durant el quart bloc s'abordarà la fabricació de peces amb i sense pèrdua de material les seues conseqüències mediambientals, amb quines màquines haurrem de treballar i quines normes de seguretat haurrem d'aplicar per a evitar qualsevol accident en la conformació o producció d'una peça en concret. El quint i últim bloc específic de la matèria mostrarà els diferents recursos energètics sobre els quals es val el ser humà per a desenrotllar la seua activitat tecnològica. A més del vessant productiu de l'energia, es tractarà també el seu impacte ambiental, sostenibilitat, grau i certificació energètica i quins plans de reducció de costos poden dur-se a terme en els seus àmbits d'utilització.

Durant el segon curs, s'amplien molts dels continguts vistos amb anterioritat. S'estudiaran assajos o factors tèrmics en el cas dels materials; i màquines tèrmiques, frigorífiques o motors elèctrics, en el cas de les màquines. Continguts com el rendiment i el balanç energètic resultaran de vital importància perquè l'alumnat puga valorar la idoneïtat de les màquines i els sistemes tecnològics de l'àmbit industrial. Amb el bloc tres s'abordarà l'automatització dels sistemes. Este serà un bloc d'ampliació dels continguts del primer curs ja que s'estudiarà l'automatització de sistemes pneumàtics, electropneumàtics, i els components que hi intervenen, el seu funcionament i els cicles que conformen. El bloc quatre es dedicarà a la electrònica digital estudiant, i si és el cas dissenyant, circuits combinacionals, i conclourà amb l'anàlisi dels circuits sequencials més importants. Posteriorment, l'alumnat tractarà amb els elements de control i la programació de sistemes automàtics, amb l'estudi particularitzat del microprocessador i el seu desenrotllament aplicat a l'àmbit dels microcontroladors i dels autòmats programables. Finalment, el bloc que tanca el curs tindrà com a objecte treballar la competència lingüística, la d'aprendre a aprendre, la digital, i la del sentit de la iniciativa i esperit emprenedor. Estos temes, transversals a l'àrea, comprendran continguts de diverses disciplines i el seu tractament s'abordarà des de la complementarietat. Per això, no podran plantejar-se de manera paral·lela al desenrotllament del currículum de la matèria, sinó que hauran de ser inserits en la dinàmica diària del procés ensenyença-aprenentatge.

En conclusió, l'alumnat podrà refermar i expandir els seus coneixements sobre el món tecnològic que l'envolta a través d'esta matèria i, d'esta manera, formar part activa del futur que oferixen els nous avanços tecnològics. Cal destacar finalment, en concloure l'assignatura de Tecnologia Industria, la importància de poder comptar amb un criteri raonat per a triar la seua posterior formació després del batxillerat, ja siga a través de la Formació Professional superior o a través d'un grau universitari en enginyeria.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tecnologia Industrial I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Productes tecnològics. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'empresa i el seu context socioeconòmic. Fases del procés productiu i de comercialització. Models d'excel·lència. Sistema de gestió de qualitat.	BL1.1. Analitzar les etapes necessàries per al disseny d'un nou producte des del seu origen fins a la seua comercialització, investigant la seua influència en la societat per a proposar millors tant des del punt de vista de la seua utilitat com del seu possible impacte social.	CMCT CSC SIEE

Estratègies de comprensió. Imaginació i creativitat en el disseny de productes tecnològics. Estratègies de planificació, organització.	BL1.2. Esquematitzar els diferents models d'excel·lència i sistemes de gestió de qualitat, identificant els agents intervinguts per a evidenciar les conseqüències que estos tenen sobre els productes desenrotllats.	CSC CAA
--	---	------------

Bloc 2: Introducció a la ciència dels materials. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Els materials: propietats, estructura interna i aplicacions. Els metalls. Plàstics i altres materials. Materials de construcció. Investigació de nous materials: ús, desenrotllament, impacte social i econòmic.	BL2.1. Relacionar l'estructura interna i les seues possibles modificacions amb les propietats dels materials utilitzats en la construcció d'objectes tecnològics, tenint en compte l'ús al qual van destinats. BL2.2. Investigar determinats materials no convencionals per a aplicacions concretes, emprant les TIC i analitzant l'impacte social en els països productors.	CMCT CAA CMCT CSC

Bloc 3: Màquines i sistemes. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Elements mecànics. Transmissió i transformació de moviments. Circuits elèctrics-electrònics. Circuits pneumàtics i oleohidràulics. Simulació i disseny assistits per ordinador.	BL3.1. Descriure els mecanismes i sistemes de transmissió i transformació de moviments que conformen una màquina o sistema, determinar els blocs constitutius i explicar la seua funció i la seua interrelació. BL3.2. Calcular els paràmetres fonamentals de circuits electricoelèctrics, pneumàtics i hidràulics característics i contrastar els resultats obtinguts amb ajuda de programes de disseny assistit.	CMCT
	BL3.3. Verificar el funcionament de circuits electricoelèctrics, pneumàtics i hidràulics característics, interpretant els seus esquemes, utilitzant els aparells i equips de mesura adequats i avaluar els resultats obtinguts recolzant-se en el muntatge o simulació física d'estos.	CMCT CD CAA
		CMCT CAA

Bloc 4: Procediments de fabricació. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

Fabricació de peces per conformació, sense pèrdua de material, per mitjà de tècniques de fusió i emmotllament. Fabricació de peces amb pèrdua de material per mitjà de diferents tècniques de mecanitzat Impacte ambiental. Màquines i ferramentes. Normes i elements de seguretat.	BL4.1. Explicar les principals tècniques utilitzades en els processos de fabricació, tenint en compte el seu impacte ambiental, per a contextualitzar els diferents procediments de mecanitzat que es donen en l'àmbit industrial. BL4.2. Associar les condicions de seguretat amb les màquines i ferramentes utilitzades en els processos de fabricació per a minimitzar els riscos d'accidents en el sector industrial.	CMCT CSC SIEE
---	--	-------------------------

Bloc 5: Recursos energètics. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Formes de producció d'energia. Tipus de centrals energètiques. Diagrames de blocs de centrals energètiques. Impacte ambiental. Consum energètic. Sostenibilitat. Relació entre necessitats i costos de producció domèstica i industrial. Plans de reducció de costos (TIC). Certificació d'eficiència energètica.	BL5.1. Descriure les diferents formes de producció d'energia, per mitjà de diagrames de blocs per a avaluar les seues debilitats i fortaleses, tenint en compte els seus costos de producció i el seu impacte ambiental. BL5.2. Calcular costos de consum energètic aplicat a supòsits pràctics (com la certificació d'eficiència energètica), amb l'ajuda de programes informàtics, per a proposar plans de reducció d'estos i evidenciar la importància que els recursos energètics tenen en una societat sostenible.	CMCT SIEE CSC CMCT CAA CSC CD

Bloc 6: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de compressió oral. Propietats textuais de la situació comunicativa. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Terminologia conceptual. Estratègies de comprensió lectora. Estratègies d'expressió escrita. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals. Estratègies de cerca, selecció, síntesi i presentació de la informació. Bibliografia.	BL6.1. Reconèixer la terminologia conceptual de la matèria i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL6.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL6.3. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit acadèmic o professional, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

	gramatical, i ajustar-los a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	
	BL6.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit acadèmic o professional, utilitzant un llenguatge no discriminatori i aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques pròpies de la interacció oral.	CCLI CAA
	BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.	CCLI CAA
	BL6.6. Escriure textos de l'àmbit acadèmic o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
	BL6.7. Buscar, seleccionar, contrastar i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit acadèmic o professional, citant adequadament la seua procedència.	CCLI CAA
	BL6.8. Buscar i seleccionar informació, a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en pàgines web especialitzades, registrant-la en paper o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i servicis de la xarxa.	CD
	BL6.9. Col·laborar i comunicar-se, filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant la ferramenta de comunicació TIC més adequada, per a construir un producte o tasca col·lectiva. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir a altres de les males pràctiques.	CD CSC
	BL6.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint	SIEE CAA
	accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	
	BL6.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir de manera positiva en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE CAA CSC
	BL6.12. Gestionar de forma eficaç i amb motivació tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.	SIEE CAA
	BL6.13. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o servicis de la web per a consolidar els coneixements adquirits en la matèria, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències.	CD
	BL6.14. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de la matèria, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.	SIEE CAA CSC

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tecnologia Industrial II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Materials. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Característiques dels materials.	BL1.1. Relacionar les propietats dels materials amb la seua estructura	CMCT

Factors tècnics i estructura interna. Propietats dels materials. Assajos per a la determinació de les propietats dels materials. Investigació de nous materials per mitjà de la utilització de les TIC. Ús i desenrotllament de materials.	internal i les seues possibles modificacions per a una aplicació concreta, utilitzant el coneixement sobre els diferents processos d'assaig estàtics i dinàmics. BL1.2. Proposar materials no convencionals per a determinades aplicacions utilitzant les tecnologies de la informació i la comunicació.	CAA CMCT CSC
--	---	------------------------

Bloc 2: Principis de màquines Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Màquines: conceptes previs. Balanç energètic. Rendiment. Motors tèrmics: tipologia, estructura, característiques i cicles de funcionament. Màquines frigorífiques i bombes de calor: elements constituents, característiques, tipologia i transformacions termodinàmiques. Motors elèctrics: fonaments de l'electromagnetisme, tipologia, característiques i paràmetres fonamentals. Programes de disseny assistit.	BL2.1. Definir i calcular a partir de les condicions nominals d'una màquina o instal·lació, els paràmetres fonamentals, el balanç energètic i el rendiment. BL2.2. Explicar el funcionament, tipologia i paràmetres d'un motor tèrmic a partir de la representació gràfica de la seu estructura. BL2.3. Representar gràficament per mitjà de programes de disseny assistit, diagrames de blocs o, si és el cas, els components o símbols equivalents dels distints tipus de màquines frigorífiques, bombes de calor i motors elèctrics, descriuint els seus principis de funcionament basant-se en les transformacions termodinàmiques o fenòmens electromagnètics propiciats pels esmentats elements.	CMCT CMCT CMCT CD

Bloc 3: Sistemes automàtics. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Cicles semiautomàtics i automàtics. Circuits pneumàtics i electropneumàtics: funcionament, disseny i simulació. Sistema automàtic: control per llaç obert i llaç tancat. Funcionament, disseny i simulació de sistemes automàtics. Elements de comandament, control i potència.	BL3.1. Implementar físicament o simular per mitjà de programes adequats, circuits pneumàtics i electropneumàtics a partir de plans o esquemes d'aplicacions característiques per a entendre el funcionament dels cicles semiautomàtics i automàtics. BL3.2. Analitzar sistemes de control per a aplicacions concretes, per mitjà de blocs genèrics, descriure la funció de cada bloc en el conjunt i diferenciar entre sistemes de control de llaç obert i tancat.	CMCT CAA CD CMCT

	BL3.3. Interpretar diagrames de blocs, identificant els diferents senyals d'entrada/eixida per mitjà de lús del programari adequat, per a verificar el funcionament de sistemes automàtics. BL3.4. Descriure la composició d'una màquina o sistema automàtic identificant els elements de comandament, control i potència i explicar la relació entre les parts que els componen.	CMCT CD CMCT
--	--	------------------------

Bloc 4: Circuits i sistemes lògics. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Circuits combinacionals. Lleis, postulats i teoremes fonamentals de la lògica. Mètodes de simplificació. Simbologia normalitzada d'operadors lògics. Integració de funcions lògiques. Circuits combinacionals integrats. Simulació i implementació de circuits combinacionals. Circuits seqüencials. Cronogrames. Biestables. Blocs consecutius: registres i comptadors. Circuits seqüencials integrats. Simulació i implementació de circuits seqüencials.	BL4.1. Dissenyar senzills automatismes de control combinacional, aplicant tècniques de simplificació de funcions i mètodes de reducció gràfica, per a la seu ànalisi per mitjà de simulació i posterior implementació amb blocs integrats en plaques d'experimentació. BL4.2. Analitzar el funcionament de sistemes lògics seqüencials digitals, considerant el funcionament dels biestables i les transicions dels senyals dels seus cronogrames. BL4.3. Dissenyar circuits lògics seqüencials senzills i estudiar el seu funcionament per mitjà de simulació o implementació en plaques d'experimentació, obtenint i analitzant els seus cronogrames, per a entendre les seues característiques i aplicacions.	CMCT CD CAA SIEE CMCT CD CAA CMCT CD SIEE

Bloc 5: Control i programació de sistemes automàtics. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Microprocessadors. Arquitectura bàsica. Aplicacions dels microprocessadors: el microcontrolador i l'autòmat programable.	BL5.1. Descriure, a partir d'informació obtinguda de diverses fonts, les característiques i la comesa dels blocs fonamentals que integren un microprocessador, relacionar-les amb les que posseïen els utilitzats en l'àmbit domèstic descrivint les principals prestacions dels mateixos. BL5.2. Explicar el funcionament dels autòmats programables i els	CMCT CMCT

	microcontroladors a partir del coneixement dels microprocessadors.	CD
--	--	----

Bloc 6: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de compressió oral. Propietats textuales de la situació comunicativa. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies lingüístiques i no lingüístiques. Terminologia conceptual. Estratègies de comprensió lectora. Estratègies d'expressió escrita. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals. Estratègies de cerca, selecció, síntesi i presentació de la informació. Bibliografia.	<p>BL6.1. Reconéixer la terminologia conceptual de la matèria i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL6.2. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de Comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL6.3. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit acadèmic o professional, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustar-los a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.4. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit acadèmic o professional, utilitzant un llenguatge no discriminatori i aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques pròpies de la interacció oral.</p> <p>BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL6.6. Escriure textos de l'àmbit acadèmic o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CCLI CAA
		CCLI CAA

	<p>BL6.7. Buscar, seleccionar, contrastar i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit acadèmic o professional, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL6.8. Buscar i seleccionar informació, a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada en pàgines web especialitzades, registrant-la en paper o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL6.9. Col·laborar i comunicar-se, filtrant i compartint informació i continguts digitals, seleccionant la ferramenta de comunicació TIC més adequada, per a construir un producte o tasca col·lectiva. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i previndre, denunciar i protegir a altres de les males pràctiques.</p> <p>BL6.10. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a conseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL6.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir de manera positiva en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL6.12. Gestionar de forma eficaç i amb motivació tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL6.13. Crear i editar continguts digitals com a documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic</p>	CCLI CAA CD CD CSC SIEE CAA CSC SIEE CAA CSC SIEE CAA CSC SIEE
--	--	--

	utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web per a consolidar els coneixements adquirits en la matèria, coneixent com aplicar els diferents tipus llicències. BL6.14. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de la matèria, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	CD SIEE CSC
--	---	-------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ

4t ESO

INTRODUCCIÓ

En l'actualitat vivim una revolució informàtica i de les telecomunicacions permanent: manegem informació i aparells tecnològics que fa uns pocs anys no érem capaços d'imaginar. La forma en què vivim i treballem ha canviat profundament i han sorgit un conjunt de noves competències necessàries per a desenrotllar-se i integrar-se en la vida adulta, en una societat hiperconnectada i en un constant i creixent canvi. Els alumnes i les alumnes han d'estar preparats per a adaptar-se a un nou mapa de societat en transformació. Per això la importància de la integració de la competència digital en les diferents àrees de l'ensenyença secundària i la inclusió de l'àrea específica d'Informàtica on fonamentar-la i aprofundir el seu desenrotllament.

L'àrea d'Informàtica contribueix a la consecució d'alguns dels objectius de l'etapa de l'ESO. Desenrotlla destreses bàsiques en la utilització de fonts d'informació per a adquirir nous coneixements, consolida hàbits de treball individual i en equip, contribueix a la comprensió i l'expressió en la llengua pròpia, utilitz la expressió artística a través de mitjans digitals, desenrotlla l'autonomia i la iniciativa personal i prepara per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

Els continguts que es desenrotllen per a la consecució dels objectius descrits estan organitzats en blocs que comprenen tots els dominis de la competència digital.

Respecte als criteris d'avaluació, es presenten processos de descripció i comprensió per a avaluar els continguts conceptuais de l'àrea; processos d'aplicació i d'anàlisi que evaluen la major part dels continguts procedimentals; i finalment, processos d'avaluació i de creació que evaluen la reflexió i creativitat en el desenrotllament de les tasques i projectes. L'organització dels continguts i criteris d'avaluació agrupats per blocs està dissenyada de tal manera que, per a avaluar un mateix bloc de continguts, la complexitat dels processos és creixent al llarg de l'etapa educativa. A més, s'ha inclòs un bloc transversal al final del currículum de cada curs amb la finalitat de contribuir juntament amb la resta d'àrees al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística, les competències socials i cíviques, la competència d'aprendre a aprendre i la competència del sentit d'iniciativa i esperit emprendedor. Els continguts i els criteris d'este bloc poden treballar-se i avaluar-se des de qualsevol dels blocs anteriors.

La contribució de l'àrea a l'adquisició de la competència de comunicació lingüística es treballa amb més profunditat en l'elaboració de documents de text o presentacions multimèdia, ja que s'exerceix l'expressió escrita i l'exposició oral dels continguts digitals elaborats. La competència matemàtica i en ciències i tecnologies està present en l'estudi de la representació de la informació, de les característiques dels equips informàtics i de les xarxes informàtiques i de les aplicacions de processament matemàtic de la informació. La contribució a l'adquisició de les competències socials i cíviques es desenrotlla a través de la participació i la relació de l'alumnat en les xarxes socials. La competència de Consciència i expressions culturals es desenrotlla a través de la producció de continguts multimèdia on l'alumnat pot emprar diferents codis i formats digitals per a l'expressió artística. L'aportació de l'àrea a l'adquisició tant de la competència d'aprendre a aprendre com de la sentit d'iniciativa i esperit emprendedor està present en el desenrotllament proposat del currículum per tasques o per projectes. Cal mencionar també la contribució al coneixement i la prevenció dels riscos derivats de la utilització de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC), a través dels blocs relacionats amb l'arquitectura dels ordinadors (protecció de la salut i sostenibilitat mediambiental) i amb la seguretat informàtica (protecció de les dades i de l'individu).

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el Reial Decret 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge.

Se proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i avaluació, que han de suposar un important canvi en les tasques que han de resoldre els/as alumnes/as i en plantejaments metodològics innovadors. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals.

El rol del docent és fonamental, perquè ha de ser capaç de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibilitem la resolució de problemes, l'aplicació dels coneixements apresos i la promoció de la creativitat i el júi crític i reflexiu de l'alumnat, i ser un facilitador, mediador i orientador del procés d'ensenyança i aprenentatge.

L'aprenentatge competencial per la seua mateixa naturalesa invita a la integració metodològica. Es recomana per a seqüenciar la programació dels continguts utilitzar estratègies metodològiques actives com l'aprenentatge basat en projectes o l'aplicació d'unitats didàctiques integrades que permeten treballar continguts d'un o més blocs de manera simultània. Sobre els contextos en què es poden desenrotllar estos projectes o tasques trobem: l'ús dels equips informàtics quotidiàns, la interacció diària en la xarxa, la resolució de problemes tècnics i teòrics, la programació d'aplicacions per al desenrotllament del pensament lògic i computacional, l'elaboració, exposició i publicació de continguts digitals per a un ús personal, professional o escolar i la participació en xarxes socials. Quant als models d'ensenyança, la recomanació és combinar l'ús de diversos d'ells: l'ensenyança directa, la inductiva bàsica, la investigació en grup, el joc de rols, la indagació jurisprudencial, l'ús d'organitzadors previs, etcètera.

Respecte a l'avaluació, s'ha d'avaluar tant el procés com el resultat. Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contexts de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments, proves i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge. Perquè l'avaluació siga més objectiva es recomana que es realitze amb una varietat de proves com a diaris d'aprenentatge, portafolis, entrevistes, enquestes, debats i proves objectives (escrites, orals i pràctiques). Com a instruments d'avaluació es recomana la rúbrica per al producte final de les tasques o dels projectes, i per a qualsevol activitat que supose una realització complexa; les proves objectives quan es pretenguen avaluar processos de baix nivell com la identificació, la descripció,

etc. o, en general, en aquells casos on es vulga diversificar les estratègies d'avaluació; les escales d'observació en els criteris d'avaluació del bloc transversal; les llistes de confrontació per a aquelles activitats que suposen execucions senzilles; i els criteris que no estiguin redactats en termes de processos cognitius (com per exemple adoptar o participar) poden ser avaluats per mitjà de l'ús d'escales d'actituds.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i avaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació i realitzar les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu facilitant la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tecnologies de la Informació i la Comunicació

Curs 4t ESO

Bloc 1: Equips informàtics, sistemes operatius i xarxes. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La representació digital de la informació. Unitats de mesura de la capacitat d'emmagatzematge. Conversió entre unitats.</p> <p>Tipus d'equips informàtics: servidors, estacions de treball, ordinadors de sobretaula, portàtils, tauletes tàctils digitals, telèfons intel·ligents, sistemes encastats, etc.</p> <p>Arquitectura dels equips informàtics. Interacció dels components de l'equip informàtic en el seu funcionament.</p> <p>Microprocessador o CPU. Diferències entre memòria principal i memòria secundària. Dispositius d'entrada i d'exitida perifèrics.</p> <p>Tipus de dispositius d'emmagatzematge.</p> <p>Instal·lació i extracció de components interns de l'equip. Connexió de perifèrics.</p> <p>Desenrotllament sostenible en el reciclatge dels equips informàtics.</p> <p>Respecte als drets humans en l'obtenció de les matèries primeres i fabricació dels components informàtics. El problema de la fem electrònica.</p> <p>Estructura de directoris del sistema d'arxius.</p> <p>Operacions d'organització sobre carpetes i arxius.</p> <p>Configuració de l'entorn del sistema operatiu.</p> <p>Instal·lació, configuració, actualització i eliminació d'aplicacions informàtiques.</p> <p>Ús de ferramentes administratives del sistema operatiu.</p> <p>Resolució de problemes comuns en la configuració del sistema operatiu i de</p>	<p>BL1.1. Analitzar l'arquitectura d'un equip informàtic, identificant els components físics i perifèrics i descriuint les seues característiques i procediments de connexió per a la seu aplicació en un entorn quotidià.</p> <p>BL1.2. Gestionar la configuració i personalització del sistema operatiu, l'organització de la informació i la instal·lació, eliminació i actualització de programari de propòsit general, del sistema operatiu i de ferramentes comunes de seguretat per al manteniment i ús dels equips informàtics.</p> <p>BL1.3. Analitzar l'organització d'una xarxa d'equips informàtics, identificant i descriuint les característiques i finalitat dels dispositius i les tecnologies que la configuren.</p> <p>BL1.4. Compartir recursos en una xarxa local per a la comunicació entre equips informàtics.</p>	CD CMCT CD CD CMCT CD

<p>les aplicacions.</p> <p>Xarxa d'ordinadors. Tipus de xarxes.</p> <p>Xarxes cablejades i sense fil: característiques, tecnologies i connexionat.</p> <p>Els dispositius físics en la comunicació entre equips. El commutador, el punt d'accés i l'encaminador.</p> <p>Interacció dels dispositius d'una xarxa.</p> <p>Ús d'aplicacions de comunicació entre equips informàtics. Compartició de recursos en Xarxes locals i internet. Polítiques de seguretat en l'accés a recursos compartits en Xarxes locals.</p>		
---	--	--

Bloc 2: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Planificació, individual o de forma cooperativa, en l'elaboració de continguts digitals.</p> <p>Elaboració, formació i impressió de documents de text. Síntesi de la informació en un document de text amb coherència i cohesió, adequant l'estrucció i l'estil a la seu tipologia. Ús de plantilles. Inserció i manipulació de gràfiques, títols artístics, dibuixos i altres elements gràfics. Inserció i maquetació de taules. Creació i ús d'estils. Generació d'índexs de continguts i d'altres tipus d'índexs. Inserció de camps. Combinació de correspondència.</p> <p>Elaboració d'informes per mitjà de fulls de càcul. Inserció de distints tipus de dades i realització de fòrmules senzilles. Aplicació de formats en les cel·les. Ús de funcions matemàtiques, lògiques, estadístiques i altres tipus de funcions. Format condicional. Selecció del gràfic segons la seu finalitat. Creació de gràfics: de columnes, de barres, de línies i circulars. Integració de gràfics i taules de dades en altres aplicacions.</p> <p>Elaboració de bases de dades senzilles. Gestió de taules. La clau primària i la clau aliena. Inserció de registres. Relacions entre taules. Disseny de consultes senzilles de selecció amb clàuses de filtratge i orde. Disseny de formularis simples i informes. Integració d'informes en altres aplicacions. Edició i integració d'informació multimèdia (imatge, audio i vídeo) en produccions digitals. Planificació, creació i exposició de presentacions multimèdia.</p> <p>Integració entre ferramentes que processen distints tipus de produccions</p>	<p>BL2.1. Crear continguts digitals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la maquetació, la manipulació, el processament, la captura, la integració i l'organització d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos, la seu publicació i exposició oral.</p>	CD CAA CEC CMCT

<p>digitals: documents de text,fulls de càlcul,bases de dades i presentacions.</p> <p>Hàbits i conductes per a citar les fonts dels objectes no propis utilitzats en els continguts i les fonts impresa i electròniques empleades en la síntesi d'este.</p> <p>Exposició de continguts digitals expressant el missatge amb claredat, ritme i fluïdesa, estructurant el contingut amb coherència, controlant el temps i recolzant el discurs amb el llenguatge corporal. Estratègies per a donar resposta a les preguntes plantejades per l'audiència.</p>		
---	--	--

Bloc 3: Seguretat informàtica i ètica Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Ferramentes de seguretat. L'antivirus. El tallafocs. El programari antiespia. La protecció de les dades de caràcter personal. Informació i consentiment. Principis de qualitat, seguretat i secret. Drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició.</p> <p>Riscos de seguretat en les comunicacions. El frau a internet. Hàbits per a detectar el frau a internet. Polítiques preventives per a la protecció de la informació personal.</p> <p>La identitat digital. L'empremta digital. Hàbits adequats en la interacció en la xarxa. La suplantació de la identitat. Sistemes d'identificació en la xarxa. El certificat i la firma digital. El DNI electrònic. Generació de contrasenyes segures. Mètodes de protecció passius de les dades i en l'intercanvi d'informació.</p>	<p>BL3.1. Adoptar hàbits i conductes de seguretat activa i passiva i d'ús responsable en la protecció dels sistemes informàtics, en la protecció de dades, en la interacció en la xarxa i en l'intercanvi d'informació.</p>	CD CSC

Bloc 4: Publicació i difusió de continguts. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Llenguatges i programari de disseny de pàgines web.</p> <p>Disseny i publicació de pàgines web. El llenguatge HTML. Etiquetes de format i estructura. Aplicacions de disseny de pàgines web. Creació i maquetació de pàgines i llocs web. Aplicació de format usant fulls d'estil (CSS). Disseny de formularis. Publicació en la web.</p> <p>Aplicacions de la web social. Aplicacions de treball cooperatiu. Publicació de continguts que incloguen text, imatges, objectes embeugts, enllaços i</p>	<p>BL4.1. Elaborar, individualment i de forma cooperativa, continguts digitals en ferramentes de la web i en la producció de pàgines web emprant els estàndards de publicació adequats i publicar-los seleccionant els drets dels materials.</p>	CD CSC CAA

<p>elements multimèdia. Sistemes de categorització de continguts: taxonomies i folksonomies.</p> <p>Estàndards de publicació d'informació en la web.</p> <p>Conductes responsables en l'ús dels serveis d'intercanvi i publicació d'informació digital.</p> <p>La propietat intel·lectual de la informació. Drets d'autor. Tipus de llicències dels continguts digitals. Programari de propietat i programari lliure.</p>		
---	--	--

Bloc 5: Internet i xarxes socials. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Accés a continguts digitals des de diversos dispositius. Formats d'arxiu oberts i tancats. Formats estàndard. Accés multiplataforma.</p> <p>Sincronització de continguts digitals entre diversos dispositius.</p> <p>Tipus, finalitat i característiques de comunitats virtuals: xarxes socials, entorns virtuals d'aprenentatge, portals web socials, etc. Tipus de xarxes socials segons la seua finalitat. Hàbits i conductes adequades en l'intercanvi d'informació, en la participació i en la relació amb altres persones a través de xarxes socials i altres comunitats virtuals. El ciberassetjament. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb persones amb els mateixos interessos en xarxes socials i altres comunitats virtuals.</p> <p>Publicació d'informació en canals de distribució de continguts multimèdia. Compartició per mitjà d'hiperenllaços dels continguts publicats. Hàbits i conductes per al comentari i discussió amb sentit crític de continguts publicats en mitjans digitals.</p>	<p>BL5.1. Accedir a continguts digitals seleccionant el format i l'aplicació multiplataforma adequada i sincronitzar-los entre diversos dispositius.</p> <p>BL5.2. Participar en comunitats virtuals i xarxes socials intercanviant informació amb sentit crític i desenvolellant conductes respectuoses i que protegeixin a l'individu per a mantindre relacions personals i professionals.</p> <p>BL5.3. Compartir continguts digitals per mitjà d'hiperenllaços i publicar-los en canals de distribució multimèdia, realitzant comentaris amb sentit crític.</p>	CD CSC CD

Bloc 6: Elements transversals a l'assignatura. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses.</p>	<p>BL6.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p>	CCLI CAA

<p>Normes gramaticals.</p> <p>Propietats textuals de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, etc.).</p> <p>Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p>	<p>BL6.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.4. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL6.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL6.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL6.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE
---	--	--

<p>Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p>	<p>debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL6.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL6.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL6.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	SIEE SIEE SIEE CAA CSC
--	---	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressió cultural.

TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

En l'actualitat, vivim una revolució informàtica i de les telecomunicacions permanent: manegem informació i aparells tecnològics que fa uns pocs anys no érem capaços d'imaginar. La forma en què vivim i treballem ha canviat profundament i han sorgit un conjunt de noves competències necessàries per a desenrotllar-se i integrar-se en la vida adulta, en una societat hiperconnectada i en un constant i creixent canvi. Els i les alumnes han d'estar preparats per a adaptar-se a un nou mapa de societat en transformació. D'aquí la importància de la integració de la competència digital en les diferents àrees de l'ensenyença secundària i la inclusió de l'àrea específica de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) en fonamentar-la i aprofundir en el seu desenrotllament.

L'àrea de les TIC contribueix a la consecució d'alguns dels objectius de l'etapa de Batxillerat. Contribueix a l'ús de les noves tecnologies amb solvència i responsabilitat; contribueix al domini, tant en l'expressió oral com escrita, de la llengua pròpia; desenrotlla la sensibilitat artística i el criteri estètic, i desenrotlla actituds com la creativitat, la iniciativa, la confiança en un mateix i el sentit crític.

Els continguts que es desenrotllen per a la consecució dels objectius descrits estan organitzats en blocs que comprenen tots els dominis de la competència digital. Respecte als criteris d'avaluació, es presenten tant processos d'aplicació i d'anàlisi per a avaluar continguts procedimentals, com altres d'avaluació i de creació que avaluuen la reflexió i creativitat en el desenrotllament de les tasques i projectes. L'organització dels continguts i criteris d'avaluació agrupats per blocs està dissenyada de tal manera que, per a avaluar un mateix bloc de continguts, la complexitat dels processos és creixent al llarg de l'etapa educativa. A més, s'ha inclòs un bloc transversal al final del currículum de cada curs amb la finalitat de contribuir, al costat de la resta d'àrees, al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística, les competències socials i cíviques, la competència d'aprendre a aprendre i la competència del sentit d'iniciativa i esperit emprendedor. Els continguts i els criteris d'este bloc poden treballar-se i avaluarse des de qualsevol dels blocs anteriors.

La contribució de l'àrea a l'adquisició de la competència de comunicació lingüística es treballa amb més profunditat en l'elaboració de documents de text o presentacions multimèdia, ja que s'exerceix l'expressió escrita i l'exposició oral dels continguts digitals elaborats. La competència matemàtica i en ciències i tecnologies està present en l'estudi de la representació de la informació, de les característiques dels equips informàtics i de les xarxes informàtiques, de la programació i de les aplicacions de processament matemàtic de la informació. La contribució a l'adquisició de les competències socials i cíviques es desenrotlla a través de la participació i la relació de l'alumnat en les xarxes socials i de l'anàlisi de la influència de les TIC en la transformació de la societat actual. La competència de consciència i expressions culturals es desenrotlla a través de la producció de continguts multimèdia on l'alumnat pot emprar diferents codis i formats digitals per a l'expressió artística. L'aportació de l'àrea a l'adquisició tant de la competència d'aprendre a aprendre com de la del sentit d'iniciativa i esperit emprendedor està present en el desenrotllament proposat del currículum per tasques o per projectes.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el Reial Decret 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge.

Es proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i avaluació, que han de suposar un important canvi en les tasques que han de resoldre els alumnes i en plantejaments metodològics innovadors. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals.

El rol del docent és fonamental, perquè ha de ser capaç de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten la resolució de problemes, l'aplicació dels coneixements apresos i la promoció de la creativitat i el júi crític i reflexiu de l'alumnat, i ser un facilitador, mediador i orientador del procés d'ensenyança i aprenentatge.

L'aprenentatge competencial per la seua mateixa naturalesa invita a la integració metodològica. Es recomana, per a seqüenciar la programació dels continguts, utilitzar estratègies metodològiques actives com ara l'aprenentatge basat en projectes o l'aplicació d'unitats didàctiques integrades que permeten treballar continguts d'un o més blocs de manera simultània. Sobre els contextos en què es poden desenrotllar estos projectes o tasques, trobem: l'ús dels equips informàtics quotidians, la interacció diària en la xarxa, la resolució de problemes tècnics i teòrics, la programació d'applicacions per al desenrotllament del pensament lògic i computacional, l'elaboració,

406

exposició i publicació de continguts digitals per a un ús personal, professional o escolar i la participació en xarxes socials. Quant als models d'ensenyança, la recomanació és combinar-ne l'ús de diversos: l'ensenyança directa, la induïtiva bàsica, la investigació en grup, el joc de rols, la indagació jurisprudencial, l'ús d'organitzadors previs, etcètera.

Respecte a l'avaluació, s'ha d'avaluar tant el procés com el resultat. Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i avaluació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments, proves i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge. Perquè l'avaluació siga més objectiva, es recomana que es realitze amb una varietat de proves com ara diaris d'aprenentatge, portafolis, entrevistes, enquestes, debats i proves objectives (escrites, orals i pràctiques). Com a instruments d'avaluació, es recomana la rúbrica per al producte final de les tasques o dels projectes, i per a qualsevol activitat que supose una realització complexa; les proves objectives, quan es pretenguin avaluar processos de baix nivell com la identificació, la descripció, etc., o en general, en els casos on es vulga diversificar les estratègies d'avaluació; les escales d'observació, en els criteris d'avaluació del bloc transversal; les llistes de confrontació, per a aquelles activitats que suposen execucions senzilles, i els criteris que no estiguin redactats en termes de processos cognitius (com per exemple adoptar o participar) poden ser avaluats per mitjà de l'ús d'escales d'actituds.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i avaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació i realitzar les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu facilitant la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tecnologies de la Informació i la Comunicació I

Curs 1r de Batxillerat

Bloc 1: La societat de la informació. Curs 1r de Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Societat de la informació. Introducció històrica de la informàtica. Impacte de les Tecnologies de la Informació i Comunicació (TIC) en els diversos àmbits de la societat actual. Avanços i riscos. La bretxa digital. Societat del coneixement. Influència de la informàtica en els sistemes de producció i de comerç. Nous sectors productius de l'àmbit de les TIC. Serveis de l'Administració digital. Comunitats, xarxes i mitjans socials per a la participació ciutadana en accions democràtiques (peticions, campanyes...). Impacte de les TIC en les relacions humanes i en l'oci.	BL1.1. Analitzar les influències de les tecnologies de la informació i la comunicació en la transformació dels diversos àmbits de la societat actual.	CSC

Bloc 2: Arquitectura dels equips informàtics. Curs 1r de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Funció, tipus, característiques i evolució dels subsistemes d'un equip informàtic: placa base, microprocessador, memòria principal, emmagatzematge secundari i dispositius d'entrada i sortida. Comunicació i interconnexió entre subsistemes. Bus principal i busos secundaris. Ranures d'expansió i ports.</p> <p>La BIOS. Seqüència d'arrançada d'un equip informàtic.</p> <p>Avaluació de prestacions.</p> <p>Resolució de problemes tècnics de maquinari.</p> <p>El sistema operatiu. Concepce, característiques i exemples de sistemes operatius. Funcions del sistema operatiu. Serveis del sistema operatiu.</p> <p>Sistemes d'arxivament.</p> <p>Instal·lació, actualització i configuració del sistema operatiu i del programari d'aplicació.</p> <p>Instal·lació de controladors.</p> <p>Resolució de problemes en la configuració del sistema operatiu i de les aplicacions.</p>	<p>BL2.1. Analitzar l'arquitectura dels equips informàtics i del seu sistema operatiu, identificant i descriuint la funcionalitat i característiques dels subsistemes o components que el configuren i avaluar les seues prestacions en un context domèstic o acadèmic.</p> <p>BL2.2. Avaluar les característiques del programari de propòsit general, els serveis del SO, els controladors de perifèrics i les ferramentes de seguretat en un equip informàtic, i gestionar la seua configuració, instal·lació, eliminació i actualització per a adequar-los a l'entorn on s'han d'utilitzar.</p>	<p>CD CMCT</p> <p>CD CAA</p>
---	--	--------------------------------------

Bloc 3: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 1r de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Planificació, individual o de forma cooperativa, en la resolució de problemes i la realització de tasques utilitzant aplicacions informàtiques.</p> <p>Resolució de problemes per mitjà de fulls de càlcul. Importació de dades.</p> <p>Funcions per a la resolució de problemes. Selecció del gràfic segons la finalitat. Disseny de gràfics. Resolució d'equacions. Ferramentes d'anàlisi de dades. Configuració d'escenaris. Elements avançats en l'ús dels fulls de càlcul. Integració de gràfics i taules de dades en altres aplicacions.</p> <p>Model relacional de dades. Anàlisi i disseny de bases de dades senzilles per mitjà de diagrames entitat/relació. Pas a taules. Creació de la base de dades.</p> <p>Clau primària i clau aliena. Relacions entre taules. Actualització i eliminació en cascada. Importació de dades. Disseny de formularis mestre/detall i informes. Consultes de selecció amb clàusules de filtre, agrupació i orde.</p> <p>Integració d'informes en altres aplicacions.</p> <p>Disseny d'elements gràfics per a comunicar idees utilitzant alguna ferramenta de disseny: de dibuix vectorial, de disseny d'infografies, de modelatge per a la realitat augmentada, de modelatge 3D, etc.</p>	<p>BL3.1. Crear continguts digitals amb sentit estètic utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la maquetació, la manipulació, el processament, la captura, la integració i l'organització d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos, la publicació i exposició oral, i com a instrument de resolució de problemes.</p>	<p>CD CAA SIEE CMCT CEC</p>

Edició i integració d'informació multimèdia (imatge, àudio i vídeo) en produccions digitals. Planificació, creació i exposició de presentacions multimèdia. Elaboració, format i impressió d'informes per mitjà de documents de text.

Integració entre ferramentes que processen tipus diferents de produccions digitals: documents de text, fulls de càlcul, bases de dades i presentacions. Hàbits i conductes per a citar les fonts dels objectes no propis utilitzats en els continguts i les fonts impresa i electròniques emprades en la síntesi.

Exposició de la resolució del problema o de la tasca expressant el missatge amb claredat, ritme i fluïdesa, estructurant el contingut amb coherència, controlant el temps i completant el discurs amb el llenguatge corporal.

Estratègies per a donar resposta a les preguntes plantegades per l'audiència.

Bloc 4: Xarxes d'equips informàtics. Curs 1r de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Els dispositius físics en la comunicació entre equips: commutadors, encaminadors, punts d'accés i altres elements d'interconnexió. Xarxes cablejades i sense fil: característiques, tecnologies i connexions.</p> <p>Tipus de cables.</p> <p>Topologies de xarxa segons l'àrea d'aplicació.</p> <p>Nivells del model TCP/IP.</p> <p>Encaminament. MAC, IP i DNS.</p> <p>Configuració de les propietats de xarxa en un equip informàtic.</p> <p>Configuració de l'encaminador.</p>	<p>BL4.1. Analitzar l'arquitectura d'una xarxa d'equips informàtics, descriure les funcions dels nivells del model TCP/IP, distingir la topologia i els dispositius que la configuren, descriure les tecnologies emprades i relacionar-la amb l'àrea d'aplicació.</p> <p>BL4.2. Configurar els equips informàtics i els dispositius de connexió d'una xarxa local per a la interconnexió dins d'ella i amb una altra xarxa externa, avaluant i seleccionant els paràmetres de configuració.</p>	<p>CD CMCT</p> <p>CD CAA SIEE</p>

Bloc 5: Programació. Curs 1r de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Representació del problema o projecte per mitjà del modelatge. Anàlisi dels requisits d'una aplicació. Entrada i sortida de les dades. Restriccions del programa. Disseny de diagrames senzills de casos d'ús o de diagrames de context.</p> <p>Aplicació d'algorítmes i de diagrames de flux en la resolució de problemes</p>	<p>BL5.1. Diagramar problemes senzills per mitjà de l'ús de metodologies d'anàlisi.</p> <p>BL5.2. Resoldre problemes senzills per mitjà de la definició i aplicació d'algorítmes, valorar la divisió en subproblemes o generalitzar la solució a</p>	<p>CD CAA</p> <p>CD CMCT</p>

<p>senzills. Resolució d'un problema dividint-lo en subproblemes de menor complexitat que facilita l'elaboració d'algoritmes per a resoldre'l, i combinant les solucions per a resoldre el problema original. Resolució d'un problema a través de la generalització d'exemples particulars. Llenguatges de programació. Definició. Tipus de llenguatges de programació. Anàlisi del codi font d'un programa informàtic senzill. Obtenció de resultats a partir d'unes condicions inicials determinades i realitzant les trames d'execució. Programació d'aplicacions senzilles per mitjà d'un llenguatge de programació determinat: per a la programació d'aplicacions d'escriptori, per al desenvolupament web, per al disseny d'applicacions de dispositius mòbils o per a la creació de programes de control robòtic i l'execució en plataformes de maquinari. Sintaxi i semàntica d'un llenguatge de programació determinat. Estructura d'un programa. Variables i constants. Tipus de dades senzilles. Entrada i sortida. Operadors. Estructures de control: bifurcacions i bucles. Funcions i procediments.</p>	<p>través de casos particulars.</p> <p>BL5.3. Crear aplicacions senzilles en un llenguatge de programació determinat, analitzar-ne l'estructura i seleccionar la sintaxi i semàntica de les construccions bàsiques per a la realització de projectes i la resolució de problemes reals.</p>	CD CMCT CAA SIEE
---	---	---------------------------

Bloc 6: Elements transversals de l'assignatura. Curs 1r de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació, memorització i retenció de la informació. Planificació de textos orals. Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversations, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.	BL6.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL6.2. Expressar oralment textos planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL6.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superació d'obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat. Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític. Pensament mitjans-fi. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Assumpció de rols diferents en equips de treball. Lideratge.	BL6.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport de paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL6.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL6.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.	CCLI CAA
	BL6.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències. BL6.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	SIEE CAA
	BL6.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals,	SIEE

<p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superació d'obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat. Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític. Pensament mitjans-fi. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Assumpció de rols diferents en equips de treball. Lideratge.</p>	<p>BL6.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional. BL6.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport de paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL6.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL6.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p>	CCLI CAA
	BL6.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències. BL6.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.	SIEE CAA

<p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Estratègies de motivació i automotivació.</p> <p>Tècniques d'escuta activa.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Responsabilitat i sentit ètic.</p>	<p>professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al desenrotllament i comparar-les amb les aptituds pròpies i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL6.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres de manera que es genere implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p>	CSC SIEE CAA CSC
---	---	-------------------------------

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Tecnologies de la Informació i la Comunicació II

Curs 2n de Batxillerat

Bloc 1: Programació. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Representació del problema o projecte per mitjà del modelatge. Anàlisi de requisits d'una aplicació. Entrada i eixida de les dades. Restriccions del programa.</p> <p>Disseny de diagrames de fluxos de dades o de casos d'ús, de classes i de seqüències. El paradigma de la programació orientada a objectes (POO). Objectes i classes.</p> <p>Aplicació d'algoritmes i de diagrames de flux en la resolució de problemes de complexitat mitjana. Resolució d'un problema dividint-lo en subproblems de menor complexitat que faciliten l'elaboració d'algoritmes per a resoldre'ls, i combinant les solucions per a resoldre el problema original. Resolució d'un problema a través de la generalització d'exemples particulars. Tècniques simples de disseny d'algoritmes.</p> <p>Programació d'aplicacions de complexitat mitjana per mitjà d'un llenguatge de programació determinat: per a la programació d'aplicacions d'escriptori, per al desenvolupament web, per al disseny d'aplicacions de dispositius mòbils o per a la creació de programes de control robòtic i l'execució en plataformes de maquinari. Sintaxi i semàntica d'un llenguatge de programació determinat.</p> <p>Aplicació dels conceptes bàsics de la POO. Definició de classes.</p>	<p>BL1.1. Diagramar problemes de complexitat mitjana per mitjà de l'ús de metodologies d'anàlisi i disseny.</p> <p>BL1.2. Resoldre problemes de complexitat mitjana per mitjà de la definició i aplicació d'algoritmes, estimant la divisió en subproblems o generalitzant la solució a través de casos particulars.</p> <p>BL1.3. Crear aplicacions de complexitat mitjana en un llenguatge de programació determinat, per mitjà d'entorns de desenvolupament de programari, seleccionant les estructures d'emmagatzematge i la sintaxi i semàntica de les construccions i optimitzant-les per a la realització de projectes i la resolució de problemes reals.</p>	CD CAA

<p>Instanciació d'objectes. Herència.</p> <p>Tipus de dades estructurats. Mòduls. Accés a bases de dades.</p> <p>Us d'entorns de desenvolupament de programari.</p> <p>Anàlisi del codi font d'un programa informàtic. Obtenció de resultats a partir d'unes condicions inicials predeterminades i realitzant les traces d'execució. Depuració i optimització de programes.</p>		
---	--	--

Bloc 2: Publicació i difusió de continguts. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Aplicacions i serveis de la web social. Aplicacions web que permeten el treball cooperatiu. Funcions i possibilitats de les aplicacions web de treball cooperatiu.</p> <p>Aplicacions de la web de productivitat i planificació cooperativa.</p> <p>Selecció de la informació en Internet a través de buscadors web, el rastreig de fonts de contingut i l'activitat en les xarxes socials. Fonts de contingut RSS. Mètodes per a buscar, seguir i organitzar l'activitat en les xarxes socials.</p> <p>Organització cooperativa de la informació en serveis de la web: marcadors socials i emmagatzematge en la xarxa. Classificació per taxonomia i per folksonomia.</p> <p>Mètodes per a compartir coneixements i enllaços a continguts i per a debatre arguments en xarxes socials i en aplicacions de la web social. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb persones amb els mateixos interessos.</p> <p>Producció de continguts de forma cooperativa en serveis de la web com un <i>wiki</i>, un processador de textos cooperatiu, un blog cooperatiu, etc.</p> <p>Disseny de pàgines web a través de ferramentes de la web com plataformes de creació web o sistemes de gestió de continguts. Administració de la web i configuració bàsica. Plantilles. Afegir continguts amb informació textual, gràfica i audiovisual, hiperenllaços i objectes incrustats d'altres serveis de la web. Gestió de menús. Gestió de ginys i connectors. Realització i gestió de comentaris. Formularis. Mètodes per a la publicació de llocs web.</p> <p>Posicionament de pàgines web.</p> <p>Estàndards de publicació d'informació en la web.</p> <p>Conductes responsables en l'ús dels serveis d'intercanvi i publicació d'informació digital.</p>	<p>BL2.1. Utilitzar les ferramentes de la web per al desenvolupament de treballs cooperatius, planificant el projecte, seleccionant informació, compartint coneixements i enllaços a continguts digitals, debatent arguments i produint continguts de forma cooperativa.</p> <p>BL2.2. Elaborar continguts en ferramentes de la web, administrant-ne l'estructura, afegint informació multimèdia i tenint en compte l'objectiu que es preten aconseguir i a qui va dirigit.</p>	CD CSC CAA SIEE

La propietat intel·lectual de la informació. Drets d'autor. Tipus de llicències dels continguts digitals.

Bloc 3: Seguretat. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La seguretat de la informació. Principis d'integritat, disponibilitat, confidencialitat i autenticació. Repercussions de tipus econòmic, social o personal de la seguretat de la informació en la societat del coneixement. Programari maliciós. Tipus i característiques. Elements de protecció del maquinari contra atacs externs. Elements de protecció del programari contra atacs externs. Conductes de seguretat activa i passiva en l'ús dels equips informàtics.</p>	<p>BL3.1. Analitzar la importància que la seguretat de la informació té en la societat del coneixement valorant les repercussions de tipus econòmic, social o personal i adoptar les conductes de seguretat activa i passiva que possibilten la protecció de la informació i la de l'individu en les interaccions en Internet i en la gestió de recursos i aplicacions locals.</p>	CSC

Bloc 4: Elements transversals de l'assignatura. Curs 2n de Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Planificació de textos orals. Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.). Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació.</p>	<p>BL4.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL4.2. Expressar oralment textos planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell</p>	CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI

<p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de busca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'anxiety i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superació d'obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat. Pensament alternatiu. Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític. Pensament mitjans-sí. Pensament alternatiu. Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilidades de comunicació. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Assumpció de rols diferents en equips de treball. Lideratge. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p>	<p>educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL4.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL4.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant-ne els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL4.8. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les possibilitats pròpies, mostrar energia i entusiasme durant el desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències.</p> <p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats, adequar el pla durant el desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats, avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL4.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al</p>	CAA CCLI CAA CCLI CAA CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CSC
--	--	---

Estratègies de motivació i automotivació. Tècniques d'escola activa. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Responsabilitat i sentit ètic.	desenrotllament i comparar-los amb les aptituds pròpies i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals. BL4.11. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.	SIEE CAA CSC
--	--	--------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència de comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques de ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència d'aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

VALORS ÈTICS

ESO

INTRODUCCIÓ

La matèria Valors Ètics pretén promoure la reflexió ètica com a activitat fonamental i pròpia del ser humà, a partir de la qual orientem la nostra conducta i les relacions interpersonals. Per això, el seu objectiu principal és que els alumnes i les alumnes arriben a sentir-se artífexs de la seua persona, de la societat en què viuen, així com del món que els agradarà construir, ajudant-los a desenrotllar tant les seues capacitats cognitives com afectives per a consolidar la reflexió com un hàbit necessari en la consecució de la seua autonomia i la justificació racional de les seues eleccions com a guia de la seua conducta en tots els àmbits de la vida.

Des d'esta àrea s'aporten les bases d'una formació cívicosocial que ajudarà a desenrotllar les competències necessàries per a situar-se en una realitat social diversa i globalitzada, contribuint a promoure el pensament crític i una actitud responsable amb la seua vida i el seu entorn social i natural. A través d'esta matèria l'alumnat s'inicia en el coneixement i l'assumpció responsable dels seus drets i deures com a persona, com a membre d'un grup, i com pertanyent a una societat mundial i per tant en la pràctica del respecte, la solidaritat i la cooperació com a valors ètics fonamentals. La integració d'estos aprenentatges al seu dia a dia revertix de manera positiva en la seua formació acadèmica i en la consecució d'una vida aconseguida i digna.

De la mateixa manera, l'alumnat s'inicia en el plantejament de qüestions que ens afecten tots els sers humans; com diria Kant: què he de fer?, què puc esperar si . . .

faig el que haig de fer?, són preguntes essencials i irrenunciables que tractarà de respondre realitzant investigacions sobre els principals problemes i reptes del nostre món, proposant solucions i aprenent a comunicar-les; habilitats que, sens dubte, són importants i útils al llarg de la vida i que contribuïxen al seu torn a una convivència pacífica i a l'exercici de la ciutadania democràtica. Per tot això, l'aprenentatge cooperatiu i el diàleg entre iguals, que promou el debat, no és tan sols una recomanació pedagògica, és una exigència de l'acció orientada a l'enteniment, que rebutja la violència i els prejuïs a l'hora de resoldre conflictes i que per això s'ha de tindre present al llarg d'esta etapa.

El currículum bàsic s'ha formulat partint del desenrotllament cognitiu i emocional en què es troba l'alumnat en esta etapa, de la concreció del seu pensament, de les seues possibilitats cognitives, del seu interès per aprendre, de la relació amb els seus iguals i amb l'entorn i finalment, del seu pas cap a un pensament abstracte cap al final de l'etapa. Per això, s'han seqüençiat els continguts i els criteris d'avaluació i s'han distribuït per cursos considerant les característiques de l'alumnat de cada nivell educatiu i considerant la naturalesa del contingut mateix, que s'estructura com segueix.

El currículum s'organitza en dos cicles. El primer que comprén els tres primers cursos s'estructura en 6 blocs, 2 per cada curs. En 1r de l'ESO els dos blocs de contingut reflexionen sobre la construcció de la identitat personal a través de la relació amb els altres en el seu entorn més pròxim. En 2n de l'ESO, el bloc 1 planteja qüestions de fonamentació de l'acció individual i social, que conduïx a la necessitat de projectar la reflexió a l'àmbit de la justícia, dret i l'acció política (bloc 2) i finalment, en 3r de l'ESO es tracta la internacionalització dels drets universals expressada en la DUDH i de l'anàlisi dels problemes del nostre món a fi que l'alumnat siga conscient de la importància de la reflexió ètica en una societat globalitzada. El segon cicle s'articula al voltant de 5 blocs que corresponen a 4a de l'ESO i que prenenen analitzar l'aplicació de tot l'anterior, partint de la dignitat humana com a fonament de la DUDH i, una vegada reconeguda la validesa de tal document, fer-se conscient de la necessitat de participar per a aconseguir la seua vigència; la seua realitat efectiva.

És important destacar que els criteris d'avaluació seran un referent del procés d'aprenentatge al llarg de l'etapa perquè ens permetran definir i concretar aprenentatges. Igualment el seu sentit progressiu permetrà una millor atenció a la diversitat i una millor atenció personalitzada, fent ús de diversos procediments i instruments d'avaluació.

Valors ètics contribuïxen de forma substancial al desenrotllament de la competència social i ciutadana perquè és esta la que està present en el desenrotllament de tots els seus continguts. La competència en comunicació lingüística es treballa en tot moment atés que és a través de l'acció comunicativa com construïm el nostre món social i tractem d'arribar a acords per a vehicular la relació amb els altres. La competència aprendre a aprendre és també clau perquè es fomenta l'autonomia personal i l'esperit crític que permet a l'alumnat l'autoregulació dels seus processos cognitius i de la seua conducta en distints contextos garantint que adquirisca recursos suficients per a formar-se permanentment. L'aportació de l'àrea a la competència de consciència i expressions culturals se centra en el coneixement de les manifestacions culturals de l'entorn, propicia una actitud d'obertura i de respecte cap a la diversitat d'expressions culturals. Els continguts proposats en el bloc 2 del primer curs perquè tracta sobre qüestions de reflexió davant de la pluralitat de valors culturals i morals. Esta matèria també treballa la competència digital en relació a la busca de la informació, la seua interpretació, així com en l'elaboració de treballs en format digital. L'alumnat ha de saber com i què buscar perquè no tot és igualment relevant. Serà el professor qui oriente i done els criteris i els objectius perquè l'ús de les noves tecnologies siga aprofitable educativament. La competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia, encara que no és pròpiament una competència d'esta matèria, es treballa en el bloc 2 de contingut de 3r curs. Els valors ètics i la seua relació amb la ciència i la tecnologia, així com en l'anàlisi de gràfiques en els temes sobre desenrotllament sostenible. Finalment Valors Ètics afavorix el sentit d'iniciativa i l'esperit emprendedor des de tots els seus blocs de per mitjà de la planificació de tasques enfocades cap al foment de la responsabilitat i la participació en activitats que promouen l'aplicació dels drets humans en tots els àmbits de la vida i la construcció d'una ciutadania democràtica.

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la comprensió i expressió oral, a l'expressió escrita, la comunicació audiovisual, les TIC i l'emprendedoria, i per descomptat els que es referixen a la igualtat entre homes-dones i la prevenció i resolució de conflictes. A més es tracten de manera explícita elements transversals com el desenrotllament sostenible, els riscos de l'explotació humana, les amenaces per al medi ambient de determinades actuacions i els perills de l'ús indiscriminat de les TIC.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels

elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos breus, notícies, documents d'actualitat, així com en la visualització de reportatges, documentals o pel·lícules sobre els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són:

- a) Interacció i aprenentatge: l'objectiu últim és que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió, adquirisquen els millors aprenentatges possibles.
- b) Aprendentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària.
- c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn.
- d) Didàctica específica de l'àrea, ja siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut; atenent la seua singularitat s'utilitzen distints recursos. La lectura i ànalisi de textos tant filosòfics com d'actualitat (notícies), l'ànalisi i composició escrita a partir de materials audiovisuals, són recursos imprescindibles. Però també és necessari treballar l'expressió oral; treballs individuals o en grup, que requerisquen una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions tractades. Igualment avaluarà la participació en classe quan es realitzen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Valors ètics

Curs 1r ESO

Bloc 1: La dignitat de la persona. Curs 1r ESO			
Continguts	Criteris d'avaluació	CC	
L'especificitat del ser humà Naturalesa i cultura El ser humà dotat de llenguatge i acció Racionalitat i llibertat (elements diferenciadors) Què és ser persona? Etimologia del concepte de persona La persona com a subjecte de l'acció moral: racionalitat, llibertat, dignitat. La persona, un projecte inacabat Formació de la personalitat Intel·ligència emocional. Educació afectivoemocional Formació de l'hàbit i caràcter (Aristòtil) El camí cap a l'autonomia. Etapes en el desenvolupament de la consciència moral De l'heteronomia a l'autonomia.	BL1.1. Distingir a través d'exemples o estudi de casos, la conducta instintiva del comportament guiat per les decisions i la raó i donar raons sobre la importància de responsabilitzar-se de les accions pròpies i les seues conseqüències per a redefinir el concepte de llibertat. BL1.2. Distingir a través d'exemples un concepte de persona que incloga el reconeixement de la dignitat, racionalitat i llibertat que els permeten establir les normes d'acció pròpies i integrar valors ètics en l'estructura de la seu personalitat. BL1.3. Reconèixer per mitjà de l'ànalisi de situacions de la seu vida quotidiana la relació entre emocions-sentiments i valors ètics en la construcció del seu caràcter i personalitat.	CSC CAA	CSC CAA

Crisi d'identitat en l'etapa de l'adolescència Dilemes morals Resolució de conflictes. Iniciativa i innovació Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític	BL1.4. Resoldre dilemes morals utilitzant informació dels seus mateixos conflictes o extreta de diferents fonts sobre grups d'adolescents en diferents contextos a fi de detectar problemes que sorgixen en una etapa caracteritzada per la crisi d'identitat, i reconèixer les etapes del trànsit de l'heteronomia moral a l'autonomia. BL1.5. Imaginar un projecte de vida personal que integre valors morals i una autoimatge positiva a fi de descobrir la capacitat que posseeix per a modelar la pròpia identitat. BL1.6. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.	CSC CAA	CSC IEE
---	---	------------	------------

Bloc 2: La comprensió, el respecte i la igualtat en les relacions interpersonals. Curs 1r ESO			
Continguts	Criteris d'avaluació	CC	
Individu i societat Naturalesa comunicativa de la racionalitat humana Procés de socialització. Agents de socialització Acció orientada a l'enteniment (I): la generació de la subjectivitat. Problemes derivats de les relacions socials Integració social-conflicte social Mecanismes de resolució de conflictes: pacte i comunicació Superació dels conflictes Llibertat i normativitat. Normes morals (ètica) Normes legals (dret) Intel·ligència emocional: habilitats i actituds comunicatives per a la convivència Acció comunicativa: conducta assertiva, discurs, pretensions de validesa i resolució amb raons. Capacitat de donar compte de les accions amb arguments. La construcció de la identitat humana en relació amb els altres.	BL2.1. Reconèixer la funció dels agents de socialització en la construcció de la individualitat i buscar exemples i escenificar situacions que evidencien la relació entre el pensament, el llenguatge i la conducta. BL2.2. Analitzar conflictes que sorgixen de la vida en comú i diferenciar aquells que han de tindre una resolució en l'àmbit públic (dret) dels que s'han de regular en l'àmbit privat (ètica) a fi d'identificar els límits de la llibertat personal i social. BL2.3. Escenificar per grups situacions la finalitat del qual siga aconseguir un acord justificant les seues opinions i mostrar una conducta assertiva en la busca d'enteniment. BL2.4. Analitzar altres formes de vida per mitjà de la busca d'informació de diferents cultures i seleccionar quins valors culturals són compatibles amb el respecte dels drets de l'altre i quins no a fi de promoure la igualtat partint de la diversitat.	CSC CAA	CSC CSC CSC CSC CSC

Acció orientada a l'enteniment (II): la generació de la intersubjectivitat. La construcció comuna del que és humà: cultura. Pluralitat dels valors. Relativisme cultural. Historicitat i universalitat dels valors morals Crítica a l'etnocentrisme cultural Cap a una superació del relativisme moral. Igualtat en la diversitat. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.	BL2.5. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.	SIEE CAA CSC
---	---	--------------------

Curs 2n ESO

Bloc 1: La reflexió ètica. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La dimensió moral del ser humà Llibertat com a fonament de la moral. Racionalitat comunicativa i racionalitat instrumental com a criteris de decisió i de valoració de l'accio humana. Distinció entre ètica i moral El llenguatge de la moral Distinció entre jús de fet i jús de valor. Especificitat dels valors morals. Historicitat i universalitat dels valors: intents de superar el relativisme moral. Drets i jerarquia de valors. L'enjudiciament de l'accio moral;jús morals Justificació de l'accio moral: normes morals. Etapes en el desenrotllament de la consciència moral (Piaget-Kohlberg) Distinció entre normes i principis.	BL1.1. Classificar accions de la seu vida quotidiana i de l'àmbit públic distingint aquelles que tenen un caràcter moral i explicar els valors ètics que protegeixen les seues decisions a fi de diferenciar els conceptes d'ètica i moral. BL1.2. Classificar diferents jús diferenciant aquells que són descriptius dels valorius assenyalant entre estos últims els que són morals a fi de reconéixer la seu especificitat. BL1.3. Evidenciar la importància de respectar les diferents opciones valoratives existents dins del marc dels drets de tots realitzant tasques o projectes individuals o col·lectius. BL1.4. Resoldre dilemes morals justificant l'opció triada, classificar-la en funció de les etapes del desenrotllament moral (Kohlberg) i determinar si la seu decisió respon a normes convencionals principis ètics.	CSC CSC CSC SIEE CSC CAA

Normes morals com a expressió de drets i valors Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuales per a comprovar les que són habituals en l'assignatura] Planificació de textos orals Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuales per a comprovar les que són habituals en l'assignatura] Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.	BL1.5. Descriure les principals idees de les diferents teories ètiques i comparar-les partint de la distinció entre ètiques teleològiques i procedimentals. BL1.6. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut i expressar oralment textos prèviament planificats amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori. BL1.7. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu i escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CSC CAA CCLI CAA CCLI CAA
---	--	--

Bloc 2: La Justícia i la política. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Ètica, moral i política Justícia en l'eticitat: la justícia com a virtut. El punt de vista moral: justícia i drets dels altres. Justícia i política: democràcia i la inclusió de l'altre. Dret, fàcticitat i validesa de la Justícia. El caràcter artificial de la realitat humana (<i>physis/gnomi</i>); caràcter convencional del dret.	BL2.1 Debatre sobre una proposta de llei que poguera tindre vigència en l'entorn del centre evidenciant el vincle entre ètica, política i justícia tal com al seu dia ho va establir Aristòtil. BL2.2 Aportar evidències sobre l'origen convencional del dret i la diferència entre legalitat i legitimitat a través d'exemples literaris, audiovisuals, o a través de la creació d'històries en què el punt de partida siga la d'un grup de	CSC CCLI CSC SIEE

<p>Origen i validesa del dret. Teories del dret: <i>iusnaturalisme</i>, convencionalisme, positivisme jurídic. El problema de la fonamentació de les normes jurídiques: Legalitat i legitimitat. Dé la <i>polis</i> a l'Estat Modern: El ser humà com a <i>zoon politikon</i>. (Aristòtil) Individualisme modern: problemes de legitimació del poder polític Estratègies de busca i selecció de la informació Procediments de síntesi de la informació Procediments de presentació de continguts Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web Eines digitals de busca i visualització. Busca en banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades. Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació. Iniciativa i innovació Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític.</p>	<p>persones en una situació absent de normes.</p> <p>BL2.3 Reconéixer les característiques essencials de la política d'Aristòtil recreant situacions socials en què coexistís el bé comú, la justícia i la felicitat dels seus ciutadans, i comparar-les amb situacions de la societat actual caracteritzades per l'individualisme i la pluralitat de concepcions del bé.</p> <p>BL2.4 Analitzar situacions de la vida real en què l'absència d'implicació i participació de la ciutadania ha generat discriminació o pèrdua de drets legítims que tota democràcia ha de protegir.</p> <p>BL2.5 Identificar a través de notícies, situacions reals o estudi de casos la vulneració dels drets legítims de les minories (ètniques, religioses, sexuals, etc.) realitzant tasques o projectes individuals o col·lectius que promoguen la seua defensa.</p> <p>BL2.6. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada, registrant-la de forma detallada o emmagatzemant-la digitalment i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL2.7. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>SIEE</p>
---	---	--

Curs 3r ESO

Bloc 1: Concepció global de la justícia: DUDH i ciutadania cosmopolita. Curs 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Articulació dels drets humans des d'una perspectiva global: Construcció històrica dels drets humans. Característiques dels drets humans	BL1.1 Descriure fets històrics que han influït en la conquesta dels drets humans relacionant-los amb les distintes generacions en què s'agrupen buscant informació de diverses fonts.	CSC

<p>La DUDH Origen històric de la DUDH. La creació de l'ONU Antecedents històrics de la Declaració La Declaració: el reconeixement de la dignitat de la persona com a fonament dels altres drets Drets universals com a fonament de les democràcies modernes Adequació de la Declaració a la Constitució espanyola: drets i deures del ciutadà Què és la Unió Europea? Democràcia i ciutadania global. Pensament mitjans-fi Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p>	<p>BL1.2. Investigar sobre l'origen de l'ONU i la firma de la DUDH com a document que reivindica el reconeixement dels drets humans普遍s i avaluar els problemes a què s'enfronta la seua aplicació en l'actualitat reconeixent el paper de les ONG.</p> <p>BL1.3 Identifica en la lectura del preàmbul i alguns articles de la Constitució espanyola els drets i deures del ciutadà reconeixent la seua adequació a la DUDH, i exemplifica-la en casos concrets.</p> <p>BL1.4. Descriure què és la Unió Europea i identificar els beneficis rebuts i les responsabilitats adquirides pels Estats membres en notícies d'actualitat.</p> <p>BL1.5 Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL1.6 Reconéixer els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	<p>CSC SIEE</p> <p>CSC</p> <p>CSC SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p>
--	--	--

Bloc 2: Els valors ètics i la seua relació amb la ciència i la tecnologia. Curs 3r

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La capacitat humana de saber i transformar: Coneixement i interès; la no-neutralitat valorativa de la ciència. Il·lustració projecte inacabat: el progrés en la ciència i en l'àmbit moral i polític. Dialectica de la Il·lustració: els riscos en la noció de progrés. La reflexió eticopolítica Reflexió sobre els fins de la investigació. Dilemes morals sorgits de la nostra capacitat tecnològica. Reflexió sobre l'aplicació social de la tècnica	<p>BL2.1 Analitzar a partir del visionat d'una pel·lícula, documentals o lectura de notícies, amb l'ajuda d'una guia, les implicacions ètiques del progrés científicotècnic i argumentar sobre la no-neutralitat valorativa de la investigació científica</p> <p>BL2.2 Resoldre dilemes morals plantejats a partir dels nous descobriments científics argumentant les decisions per les quals s'opta.</p> <p>BL2.3. Analitzar el grau de dependència de les noves tecnologies en la vida</p>	<p>CSC CCLI</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC</p>

<p>Tecnodependència i alienació humana. Avantatges i riscos del ciberespai. Desenrotllament sostenible i justícia social global. La consciència ecològica. Pobresa i interconnexió econòmica. Societat de la informació i opinió pública. Ciutadania global com a subjecte de construcció del veïnatge universal. Ús dels instruments més comuns de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiva. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com a blocs, fòrums, <i>wikis</i>... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el cibersesquematisme. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció del mateix. Iniciativa i innovació Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític.</p>	<p>quotidiana a través de l'estudi de casos i realitzar tasques o projectes que alerten dels riscos del seu ús indiscriminat.</p> <p>BL2.4 Reconéixer a partir de pel·lícules, documentals i notícies les amenaces que per al medi ambient, la vida i la defensa dels drets humans té l'aplicació no reflexiva i indiscriminada de l'avantç científicotecnològic.</p> <p>BL2.5 Elaborar tasques o projectes que defenguen propostes dins els límits ètics i jurídics establerts en la DUDH per a la construcció del veïnatge universal.</p> <p>BL2.6. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori, compartir informació i continguts digitals utilitzant eines de comunicació TIC, serveis web i entorns virtuals d'aprenentatge aplicant bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.</p> <p>BL2.7. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	SIEE CSC CSC SIEE CCLI CAA CD SIEE
---	--	--

Curs 4t ESO

Bloc 1: La dignitat de la persona: fonament de la DUDH. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Anàlisi de la DUDH: La dignitat de la persona com a fonament de la DUDH. Caràcter universal i inalienable dels drets humans DUDH referència universal en l'articulació de les relacions humanes. Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i	BL1.1. Analitzar el preàmbul de la DUDH i els articles 1, 2 i 30 i reconéixer la dignitat humana com el valor fonamental del que es deriven tots els drets universals i inalienables que s'inclouen en esta Declaració i evidenciar com es manifesta en alguns d'estos drets.	CSC
	BL1.2. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses	CCLI

424

<p>retenció de la informació. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuales per a comprovar les que són habituals en l'assignatura] Planificació de textos orals Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en lús del llenguatge Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió, cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. Respecte en lús del llenguatge Ús de les eines més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com a blocs, fòrums, <i>wikis</i>... Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del mateix individu i d'altres de les males pràctiques com el cibersesquematisme. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció del mateix. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Tipus de text [consultar el document de tipologies textuales per a comprovar les que són habituals en l'assignatura] Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.) Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en lús del llenguatge.</p>	<p>utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut i expressar oralment textos prèviament planificats amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori</p> <p>BL1.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori, compartir informació i continguts digitals utilitzant eines de comunicació TIC, serveis web i entorns virtuals d'aprenentatge aplicant bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.</p> <p>BL1.4. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu i escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CAA CCLI CAA CD CCLI CAA
--	--	--

Bloc 2: El respecte i la igualtat en les relacions interpersonals: Constitucionalització de la DUDH. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Constitucionalisme: aplicació de la DUDH en l'àmbit dels Estats. Pluralisme social i mínims de justícia compartits. El liberalisme polític de Rawls: proposta pel respecte i la igualtat entre els ciutadans. Glossari termes conceptuais del nivell educatiu Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Eines de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació. Riscos associats a l'ús de les tecnologies. Valoració de l'impacte i la longevitat que té la informació digital a l'hora de publicar-la. La identitat digital. Ús de diverses identitats dirigides a la consecució d'objectius diferenciats.	BL2.1. Reconéixer en els articles (del 17 al 21) de la DUDH els principis que han de regir les relacions entre els ciutadans i l'Estat com a salvaguarda dels drets i llibertats individuals i posar exemples de la seua vigència en actuacions de l'Estat en diferents àmbits. BL2.2. Identificar en la Constitució espanyola la inclusió de l'article 3 de la DUDH i reconéixer el compromís dels espanyols amb la seguretat i la pau a nivell nacional i internacional per mitjà de la lectura del preàmbul i l'article 15 de la Llei de Defensa Nacional i exemplificar tal compromís a través de notícies d'actualitat. BL2.3. Debatre partint de casos reals de conflicte entre els principis ètics de l'individu i els de l'orde civil, proposar solucions i contrastar-les amb la resposta que proposa la teoria de la justícia de Rawls. BL2.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, crear i editar continguts digitals utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web i protegir la seua identitat digital preservant la privacitat de les dades personals, utilitzant varietat d'estratègies de seguretat i actuant davant de les amenaces. 3r de PESO.	CSC CSC CSC CAA CLL CCLI CAA CD

Bloc 3: Aplicació de la DUDH en l'àmbit internacional. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Aplicació de la DUDH en l'àmbit internacional: Constitucionalització del Dret Internacional. Organismes Internacionals (UE, ONU i els seus organismes, etc.) La labor de les organitzacions no governamentals (ONG). Tractats i declaracions internacionals posteriors a la Declaració de 1948. El Fòrum Social Mundial.	BL3.1. Debatre sobre l'obligació d'ingerència legitimada pel dret internacional en situacions de violació dels drets humans per part d'un Estat i reconéixer l'efectiva aplicació de la DUDH en casos reals. BL3.2. Descriure la funció i actuacions d'institucions i moviments civils (ONG, FSM, etc.) que treballen per la defensa i el respecte dels drets humans	CSC CLL CSC CLL

Estratègies de busca i selecció de la informació Procediments de síntesi de la informació Procediments de presentació de continguts Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web Ferramentas digitals de busca i visualització. Busca en [pe. blocs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades...]. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtiques i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris.	buscant informació sobre estes i exposar públicament els resultats de la seua investigació amb ajuda de recursos diversos BL3.3. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada, registrant-la en de forma detallada o emmagatzemant-la en paper o dispositius informàtiques i serveis de la xarxa i i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.	CAA CCLI CAA CD
---	---	------------------------------

Bloc 4: La justícia i la política: democràcia i ciutadania global. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Formació de l'opinió pública mundial: L'ús públic de la raó: Kant, autonomia i il·lustració. Habermas: ètica del discurs. Tribunals internacionals de justícia com referent de l'esfera pública. Democràcia mediàtica i ciutadania global: Ciutadà cosmopolita com a subjecte de la democràcia La "paix perpètua" com a idea regulativa en una societat global. Formació d'una voluntat política. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Imagenació i creativitat Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat Pensament alternatiu.	BI4.1. Analitzar, partint de situacions reals, l'impacte dels mitjans de comunicació massiva en la formació de l'opinió pública i argumentar sobre la necessitat o no d'una regulació ètica i jurídica en relació amb el seu ús. BI4.2. Analitzar textos breus d'autors contemporanis que des de distintes perspectives reflexionen sobre la necessitat de fer efectius els drets humans. BI4.3. Argumentar sobre el deure de l'Estat i la necessitat de participació ciutadana per a refermar, a través de processos democràtics, el respecte i defensa dels drets humans davant dels riscos de deshumanització i destrucció del planeta com a possibles conseqüències del fenomen de la globalització. BI4.4. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els <u>coneixements del nivell educatiu</u> , analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les aptituds pròpies i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional. BI4.5. Gestionar de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu	CSC CSC CSC CAA SIEE SIEE SIEE

Pensament causal i conseqüencial. Sentit crític	desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències.	
--	--	--

Bloc 5: Valors ètics, reptes davant dels problemes del nostre món. Curs 4t		CC
Continguts	Criteris d'avaluació	
Problemes globals, solucions globals: Reflexió sobre els fins de la investigació científica i la seu connexió amb interessos econòmics. Pobresa i justícia social global. La consciència ecològica i el desenrotllament sostenible Conflictes armats i dret internacional. Fronteres, migracions i drets humans. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escola activa Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Pensament mitjans-fí Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació	BL5.1. Analitzar els problemes que tracten i les solucions que es proposen en diferents cimeres i conferències a escala internacional i avaluar el grau de compliment dels acords aconseguits buscant informació sobre estes. BL5.2. Analitzar informació sobre els índexs de pobresa en el món, moviments migratoris i conflictes bèl·lics i evidenciar les seues relacions recíproques a partir de les dades publicades per fonts fiables. BL5.3. Seleccionar un problema d'entre aquells que requerixen una solució global justificant la seu elecció i simular la negociació de les possibles actuacions que contribuïsquen a la seu resolució. BL5.4. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies BL5.5. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluuar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	CSC CSC CAA CSC SIEE CSC CAA CSC SIEE SIEE

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

VOLUM

1r BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

L'assignatura de Volum introduïx l'alumnat en l'estudi i anàlisi de les formes i manifestacions de caràcter tridimensional, per a completar la seu visió plàstica i contribuir al desenrotllament de la seu formació artística. A través dels continguts teòrics pràctics, l'alumnat desenrotllarà també habilitats i capacitats creatives, i seran dotats de conceptes tècnics i experiències suficients per a poder ser conscients de les múltiples facetes que conté l'art i d'esta manera fomentar-hi una actitud crítica davant.

L'assignatura prepara l'alumnat per a comprendre les formes geomètriques que generen l'estructura dels objectes, els elements formals que li conferixen, però també els materials i les tècniques utilitzats. En definitiva, els ensenya a veure, conèixer i disfrutar de les formes volumètriques que existixen al seu voltant. Al ser el món que ens rodeja tridimensional, és necessari que l'estudiant d'arts prenga consciència de l'entorn físic, i que comprenguera les característiques específiques dels objectes i de l'espai pel que fa a la seu estructura, estètica i funció.

La concepció de formes tridimensionals precisa d'una anàlisi simultània de diverses perspectives des d'angles distints. Sovint estem tan preocupats amb la visió frontal d'un disseny que deixem de costat altres vistes o perspectives. La matèria de Volum contribuïx a enriquir la formació de l'alumnat al fer exercitar els mecanismes de percepció de les formes volumètriques. Per a això, s'analitzen aspectes formals i del coneixement del llenguatge icònic, facilitant les pautes per a la comunicació amb el mitjà. D'esta manera, la matèria Volum contribuïx al desenrotllament de dos aspectes de la formació artística estretament relacionats entre si com són la percepció sensorial i intel·lectual de la forma i la creació d'objectes tridimensionals.

Per a entendre la concepció del volum analitzarem un element essencial com és la llum per la seu influència en la percepció i configuració dels objectes. Tindrem en compte, a més, aspectes socials i històrics quant al concepte escultòric, sobretot del segle XIX i del segle XX, que ajudarà a entendre les últimes tendències.

Les diferents formes escultòriques, com per exemple l'escultura exempta o de ple volum, així com l'escultura en relleu, estaran presents en l'aprenentatge de manera teòrica, però sobretot des del punt de vista procedural. Per a això, els continguts se centraran en els mètodes bàsics per a produir amb materials una escultura com són la talla, el modelatge, la construcció i també s'aprendrà el mètode del buidatge per a la reproducció de la peça. La matèria de Volum, impartida en el primer curs del batxillerat d'arts i mostrerà a l'alumnat una visió global quant a les tècniques tradicionals, però també les més actuals.

D'altra banda, a l'hora d'analitzar i construir els objectes, és essencial reconéixer els materials més habituals com són el fang, la fusta, la pedra, el marbre, etc., però també fa falta conèixer algunes de les tècniques com, per exemple, la terracota, cera perduda, bronze fos, talla directa, estofat, forja, tècnica mixta, i de la mateixa manera aprofundirem en lús dels útils i ferramentes adequats per a cada cas. Tots estos continguts capacitaran l'alumnat per a comprendre que la forma, grandària, color i acabat final de gran part dels objectes produïts per l'home estan determinats, en gran manera, per les tècniques utilitzades i els materials amb què està construït. A més s'analtizaran altres aspectes o condicionants com són la funció i finalitat de l'objecte, l'ús, evolució i l'entorn cultural en què es desenrotlla.

Estos continguts teòric pràctics estaran presents en els quatre blocs en què s'ha dividit la matèria i que no tenen un caràcter seqüencial, sinó que, com que es tracten d'una matèria eminentment pràctica, han d'abordar-se de manera simultània.

En referència a la contribució de l'àrea a l'adquisició de les competències clau, l'àrea de Volum contribuí al desenrotllament de totes estes, atés el seu caràcter integrador.

En primer lloc, l'àrea desenrotlla plenament la competència de Consciència i expressions culturals, vehiculant l'expressió creativa d'idees, experiències i emocions a través de les arts graficoplàstiques, visuals i audiovisuals, donant importància als valors estètics i a les habilitats de cooperació, i a la utilització de tècniques i recursos dels llenguatges artístics. També es treballa l'hàbitat per a comparar opinions creatives i expressives d'un mateix i dels altres, amb esperit crític i actitud oberta i respectuosa cap a les manifestacions artístiques desenrotllades en l'aula i, sobretot, la creativitat i voluntat de cultivar les pròpies capacitats estètiques, per mitjà de l'expressió artística a través de la imatge i la participació en la vida cultural. D'altra banda, té molta rellevància per a l'àrea l'estudi de les manifestacions artístiques, la seua apreciació i gaudi, i la consciència de l'hèrència cultural en arts plàstiques, fotografia, cine, vídeo-creació.

L'adquisició de la competència digital en esta àrea s'evidencia en gran part dels continguts del currículum relatius al món de la imatge que la dita informació incorpora. A més, l'ús de les TIC i dels recursos tecnològics específics no sols suposa una ferramenta potent per a produir creacions visuals i audiovisuals, sinó que, al seu torn, millora l'aprenentatge competencial tecnològic.

La competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i tecnologia es treballen de manera transversal en tota l'àrea. A la competència per a aprendre a aprendre es contribuïx afavorint la reflexió sobre els processos i l'experimentació creativa, ja que implica la presa de consciència sobre les pròpies capacitats i recursos, així com l'acceptació dels propis errors com a instrument de millora. Tot el procés creatiu i el seu desenrotllament en l'assignatura de Volum contribuïx de manera especial a potenciar en l'alumnat el sentit de la iniciativa i l'esperit emprendedor. Al mateix temps, l'àrea ha d'incidir en la formació de codis ètics, que preparen l'alumnat com a futur ciutadà en l'ús correcte en l'expressió i comunicació artística, visual i audiovisual.

Estos continguts han de ser, per tant, entesos com elements d'anàlisi i treball comú a tots els nuclis. Un enfocament competencial i pràctic, per mitjà del qual els estudiants s'expressen a través de la imatge, aplicant amb rigor coneixements i tècniques que ja han adquirit i que genere participació i el desenrotllament de la creativitat i sense oblidar el propi caràcter de la matèria especialment motivador.

Respecte als elements transversals, es fa referència en la majoria dels blocs de continguts a la importància de la comprensió lectora i expressió escrita necessària per a la resolució d'exercicis, així com a l'expressió i comunicació oral atenent de manera especial a la terminologia i vocabulari específic de la matèria. A més, l'expressió artística adquirix rellevància en l'aprenentatge de la matèria i com a llenguatge interdisciplinari i transversal facilita la comprensió, expressió i comunicació en diferents formats visuals i audiovisuals. En Volum, com en la majoria de les matèries, es fa necessari a l'ús de les TIC que, sens dubte, faciliten l'aprenentatge de continguts i processos. De la mateixa manera s'incidix en el desenrotllament de l'esperit emprendedor i l'educació cívica i constitucional, sense perdre de vista la igualtat entre homes i dones, la prevenció i resolució de conflictes, situacions de risc derivades de la utilització de les TIC i, per descomptat, el foment del desenrotllament sostenible i preservació del medi ambient.

Així doncs, l'objectiu de l'assignatura és promoure el desenrotllament de la capacitat creadora atenent a l'expressió del volum, potenciant la producció divergent que permet als alumnes i les alumnes aportar solucions pròpies i originals, la qual cosa comporta emparellar la percepció i la imaginació amb coneixements pràctics i tècnics.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Volum

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Tècniques i materials de configuració. Curso 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Percepció visual de l'espai i de la forma. Diferències entre geometria en el pla i generació del volum.</p> <p>Construcció de figures geomètriques a partir dels seus desenrotllaments plans. Deformacions de superfícies planes com a introducció de la tridimensionalitat.</p> <p>Obtenció de formes volumètriques a partir del pla creant estructures obertes i tancades com a aproximació al concepte de relleu i d'escultura exempta. Materials: cartolines, cartó ploma, tisores, full, i materials d'acabat final i texturitzat.</p> <p>Analisi d'obres escultòriques de la història de l'art, tenint en compte els aspectes més notables de la seua configuració tridimensional. Introducció a les tècniques escultòriques incidint en el coneixement del modelatge, tant en relleu com exempta, així com l'aplicació del buidatge en escàiola, tant a nivell pràctic com a teòric, estudiant els principis de l'escultura i la seua evolució històrica.</p> <p>Utilització adequada de les expressions tècniques corresponent als continguts de la matèria, fomentant l'estudi i la utilització responsable de materials i instruments escultòrics.</p> <p>Planificació dels projectes, des de l'esbós fins a l'obra final, adequant la tècnica a la proposta de treball.</p> <p>Consolidació de la terminologia conceptual específica de l'àrea.</p> <p>Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en xarxes socials, blogs, wikis, fòrums, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació. Organització de la informació seguit d'uns criteris.</p> <p>Reconeixement de les qualitats emotives i expressives dels mitjans graficoplàstics, i gaudi en el procés de producció artística.</p> <p>Expressió d'emocions bàsiques, idees, accions i situacions al realitzar les seues obres. Respecte pel treball dels altres.</p> <p>Iniciativa i innovació</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Resiliència, superar obstacles i fracassos.</p> <p>Perseverança, flexibilitat.</p>	<p>BL1.1. Definir el concepte de l'escultura i el volum, identificar els materials i tècniques adequats per a la seua representació i experimentar en propostes senzilles el pas de les formes bidimensionals a les tridimensionals.</p> <p>BL1.2. Reconéixer les principals tècniques de realització volumètrica, seleccionar les més adequades i aplicar-les amb destresa i eficàcia a la resolució de problemes de configuració espacial per a poder desenrotllar projectes escultòrics de forma ordenada i correcta execució.</p> <p>BL1.3. Dibuixar els esbossos d'una peça, dissenyar la maqueta i construir una peça final tridimensional en paper, cartó, cartolina tenint en compte l'estrucció interna, envergadura de la peça i aspectes formals (geomètrica, orgànica) i seguint el procés de manera ordenada i correcta execució.</p> <p>BL1.4. Analitzar obres d'art de diferents èpoques per a poder desenrotllar les tècniques escultòriques bàsiques i reconéixer-hi els conceptes volumètrics bàsics (proporció, formes positives i negatives, concavitat i convexitat).</p> <p>BL1.5. Elaborar una escultura seguint en el procés els passos necessaris per a la seua completa realització a partir dels recursos escultòrics.</p> <p>BL1.6. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL1.7. Analitzar els recursos de les tecnologies de la informació i la comunicació i la seua aportació al desenrotllament del llenguatge plàstic, visual audiovisual i identificar els recursos dels mitjans de comunicació de lliure accés com és internet.</p>	<p>CMCT CAA CEC</p> <p>CMCT SIEE CEC</p> <p>CMCT CAA CEC</p> <p>CMCT SIEE CEC</p> <p>CMCT CAA CEC</p> <p>CMCT SIEE CEC</p> <p>CMCT CAA CEC</p> <p>CD CEC</p>

Pensament alternatiu. Sentit crític	
-------------------------------------	--

Bloc 2: Elements de configuració formal i espacial. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudi constructiu de la forma volumètrica i la seu anàlisi basat en la perspectiva formal, així com el tractament del buit com a element expressiu i d'estudi a través dels elements estructurals de la forma, punt, línia, pla i textura. Elements del llenguatge volumètric: pla, relleu textures, còncau/convex, buit/poble, espai, massa. La forma volumètrica. Volum massa i volum virtual. Formes obertes, tancades, còncaves, convexes, buides, rectilínies, de revolució. Deformació de la forma volumètrica. Forma i espai: positiu i negatiu. El buit com a element expressiu de la forma i la seu manipulació. Apreciació dels objectes del món quotidià com a organitzacions formals de caràcter tridimensional. La forma i el llenguatge tridimensional. Patrons i pautes de la naturalesa. Tipus de formes volumètriques adaptades al disseny d'objectes elementals d'ús comú com a mitjà d'estudi i d'anàlisi. La importància del sentit del tacte. Estimació de l'expressivitat dels materials: les textures. La creació i el disseny d'objectes. L'objecte: les seues característiques i funció. El projecte: el seu desenrotllament. Experimentació amb la il·luminació i la ubicació espacial de les peces volumètriques elaborades. Busca i elaboració d'alternatives a la configuració tridimensional d'un objecte o peça de caràcter escultòric, descomponent en unitats elementals i reorganitzant les dites unitats fins a aconseguir composicions plàsticament expressives, equilibrades i originals. Plans seriats, estructures lineals, capes lineals, línies enllaçades, estructures polièdriques, prismes i cilindres.	BL2.1. Identificar els elements que caracteritzen el llenguatge tridimensional, manejar el vocabulari específic i la terminologia adequada i utilitzar-lo de manera expressiva i argumentant els punts de vista, gustos i preferències de manera crítica. BL2.2. Representar una peça volumètrica adequant la tècnica a la forma representada i a la seu finalitat (funcional, decorativa o ornamental) i seleccionar l'acabat, gamma cromàtica i material segons la seu finalitat expressiva i comunicativa. BL2.3. Identificar els elements del llenguatge volumètric i realitzar composicions creatives que evidencien la comprensió i aplicació dels fonaments del llenguatge tridimensional. BL2.4. Compondre peces tenint en compte per a la seu realització volumètrica la tècnica del relleu i de l'escultura exempta, així com les seues diferències i característiques, aplicant l'estudi dels elements estructurals al desenrotllament del sentit del tacte i experimentant amb la il·luminació i la ubicació de les peces.	CMCT CAA CEC
	BL2.5. Utilitzar les textures, acabats i tractaments cromàtics en l'elaboració de composicions tridimensionals simples tenint en compte les intencions expressives i la qualitat plàstica dels materials i avaluar els resultats de forma crítica.	SIEE CEC
	BL2.6. Descompondre un objecte o peça de caràcter escultòric en unitats elementals per a reorganitzar els elements formals amb noves composicions plàsticament expressives, equilibrades i originals, establent relacions coherents i unificades entre idea, forma i matèria.	CMCT CAA CEC
	BL2.7. Descriure la relació existent entre forma i proporció en les obres escultòriques, relacionar-la amb els cànons de proporció de les diferents cultures i períodes artístics i analitzar les diferències compositives entre les realitzacions volumètriques en relleu i les exemptes.	CMCT CAA CEC

Bloc 3: Anàlisi de la representació tridimensional. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Construcció de formes tridimensionals. Relleu de lloses per impressió de textures, conceptes de baix relleu, mig relleu, alt relleu, addició i sostracció de material. Formes geomètriques/orgàniques, obertes/tancades, còncaves/convexes, plenes/buides, de revolució. Forma i espai: positiu i negatiu. El buit com a element expressiu de la forma. Formes exemptes creades amb estructura buida (construcció d'armadura amb fusta i fil d'aram) així com a partir de volums realitzats amb planxes de fang i estructures cilíndriques o prismàtiques amb l'objectiu de crear formes orgàniques recognoscibles. Coneixement teòric de les tècniques escultòriques: modelatge (tipus d'argila, formes sòlides, buides, construcció de carcassa, altres materials), talla (directa o reproductiva, en pedra o en fusta, altres materials), buidatge (tipus de motles, oberts, amb eixida, sense eixida, perduts, desemmotlat, altres materials per a motles), tractament de metalls (en fred i en calent, deformació, separació, per parts i forja), fosa (a la cera perduda, a l'arena, galvanoplàstia, patines), tècnica de la terracota i fonaments de la ceràmica (conceptes de bescuitat, vitrificat, tècniques de pintura sota coberta i sobrecoberta). Utilització de la tècnica additiva del modelatge, tant en relleu com exempta, així com l'aplicació del buidatge en escaiola en funció del significat i els aspectes comunicatius de cada obra, reflexionant sobre el grau d'iconicitat aplicat. Creació de formes tridimensionals aplicant la sostracció de material pròpia de la talla, utilitzant materials adequats a l'aula, com ara blocs de poliestirè expandit o d'escaiola, que faciliten a l'alumnat entendre la configuració	BL3.1. Explorar les formes tridimensionals, i utilitzar-les de manera creativa en una peça escultòrica d'índole decorativa i funcional. BL3.2. Analitzar des del punt de vista formal objectes presents en la vida quotidiana, identificant i apreciant els aspectes més notables de la seu configuració i la relació que s'establix entre la seu forma i la seu estructura. BL3.3. Representar formes tridimensionals tenint en compte el procés d'abstracció (geometrització i esquematització) i analitzar les relacions que s'establixen entre la realitat i la representació tridimensional elaborades a partir d'estes.	CAA CEC
	BL3.4. Construir formes tridimensionals de manera expressiva utilitzant la tècnica escultòrica més idònia a la finalitat desitjada, tenint en compte les característiques pròpies dels materials i la tècnica i avaluar els resultats argumentant de forma crítica els seus punts de vista.	SIEE CEC
	BL3.5. Analitzar les formes bidimensionals i tridimensionals de l'entorn quotidià i descriure els aspectes formals, estructurals, estètics i expressius que les caracteritzen.	CAA CSC CEC
	BL3.6. Reconéixer el patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol com un mitjà de comunicació i gaudi individual i col·lectiu, i contribuir a la seu defensa i conservació a través de la divulgació d'obres d'art i mitjans audiovisuals que formen part del dit patrimoni, expressant els seus coneixements de forma crítica.	CEC CSC CAA

tridimensional del volum. Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seu defensa, conservació i desenrotllament.		
--	--	--

Bloc 4: El volum en el procés de disseny. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions Principis del disseny i projecció d'elements tridimensionals, disseny modular, repetició i gradació, variacions posicionals. Anàlisi dels aspectes materials, tècnics i constructius dels productes de disseny tridimensional. Procés d'anàlisi i síntesi com a metodologia de treball per a generar formes tridimensionals. Creació i disseny de peces escultòriques senzilles en funció del tipus de producte proposat. Elaboració i disseny d'objectes funcionals, seguint un procés de desenrotllament d'esbossos, maquetes o models de prova que permeten visualitzar la tridimensionalitat d'un projecte de disseny objectual. Pensament mitjans-fí Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilidades de comunicació Pensament mitjans-fí Pensament alternatiu Estratègies de planificació, organització i gestió de projectes. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Estratègies de supervisió i resolució de problemes.	BL4.1. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals. BL4.2. Analitzar la metodologia general de projecció, identificant i relacionant els elements que intervenen en la configuració formal dels objectes i en la seua funcionalitat per a resoldre problemes de configuració espacial d'objectes tridimensionals de forma creativa, lògica, racional i, adequant els materials a la seua funció estètica i pràctica BL4.3. Planificar el procés de realització d'un projecte des dels primers esbossos fins a l'obra final, entenent el procés projectual, tant individual com en grup, col·laborant en la realització de projectes plàstics en equip, valorant la cooperació com una font de riquesa en la creació artística. BL4.4. Superar estereotips i convencionalismes en la representacions visuals i plàstiques, evitant qualsevol forma de discriminació (raça, sexe, cultura) i identificar les influències que exercixen valors artístics propis d'altres cultures respectant les seues formes d'expressió. BL4.5. Cuidar de l'entorn de treball i del medi ambient utilitzant de forma responsable els recursos i reciclar materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.	CMCT CAA CEC CMCT SIEE CEC SIEE CAA SIEE CSC CEC CMCT CSC
Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilidades de comunicació. Esforç per a superar estereotips i convencionalismes en la representacions visuals i plàstiques i rebuig davant de qualsevol forma de discriminació per raó de raça sexe o cultura. Respecte per les maneres d'expressió diferents de la nostra, acceptant i argumentant les influències que exercixen els valors artístics propis d'altres cultures que coexistixen amb la nostra. Desenrotllament d'una actitud de respecte per l'entorn de treball i el medi ambient utilitzant de forma responsable els recursos i reciclat materials per a l'elaboració de representacions visuals i plàstiques, personals i col·lectives.		

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

ANNEX III

MATÈRIES DEL BLOC D'ASSIGNATURES DE LLIURE CONFIGURACIÓ AUTONÒMICA

INFORMÀTICA

1r CICLE ESO

INTRODUCCIÓ

En l'actualitat vivim una revolució informàtica i de les telecomunicacions permanent: manegem informació i aparells tecnològics que fa uns pocs anys no érem capaços d'imaginar. La forma en què vivim i treballem ha canviat profundament i han sorgit un conjunt de noves competències necessàries per a desenrotllar-se i integrar-se en la vida adulta, en una societat hiperconnectada i en un constant i creixent canvi. Els alumnes i les alumnes han d'estar preparats per a adaptar-se a un nou mapa de societat en transformació. Per això la importància de la integració de la competència digital en les diferents àrees de l'ensenyença secundària i la inclusió de l'àrea específica d'Informàtica on fonamentar-la i aprofundir el seu desenrotllament.

L'àrea d'Informàtica contribuí a la consecució d'alguns dels objectius de l'etapa de l'ESO. Desenrotlla destreses bàsiques en la utilització de fonts d'informació per a adquirir nous coneixements, consolida hàbits de treball individual i en equip, contribuí a la comprensió i l'expressió en la llengua pròpia, utilitza l'expressió artística a través de mitjans digitals, desenrotlla l'autonomia i la iniciativa personal i prepara per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

Els continguts que es desenrotllen per a la consecució dels objectius descrits estan organitzats en blocs que comprenen tots els dominis de la competència digital. Respecte als criteris d'avaluació, es presenten processos de descripció i comprensió per a avaluar els continguts conceptuais de l'àrea; processos d'aplicació i d'anàlisi que avaluen la major part dels continguts procedimentals; i finalment, processos d'avaluació i de creació que avaluen la reflexió i creativitat en el desenrotllament de les tasques i projectes. L'organització dels continguts i criteris d'avaluació agrupats per blocs està dissenyada de tal manera que, per a avaluar un mateix bloc de continguts, la complexitat dels processos és creixent al llarg de l'etapa educativa. A més, s'ha inclòs un bloc transversal al final del currículum de cada curs amb la finalitat de contribuir juntament amb la resta d'àrees al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística, les competències socials i cíviques, la competència d'aprendre a aprendre i la competència del sentit d'iniciativa i esperit emprendedor. Els continguts i els criteris d'este bloc poden treballar-se i avaluar-se des de qualsevol dels blocs anteriors.

La contribució de l'àrea a l'adquisició de la competència de comunicació lingüística es treballa amb més profunditat en l'elaboració de documents de text o presentacions multimèdia, ja que s'exerceix l'expressió escrita i l'exposició oral dels continguts digitals elaborats. La competència matemàtica i en ciències i tecnologies està present en l'estudi de la representació de la informació, de les característiques dels equips informàtics i de les xarxes informàtiques i de les aplicacions de processament matemàtic de la informació. La contribució a l'adquisició de les competències socials i cíviques es desenrotlla a través de la participació i la relació de l'alumnat en les xarxes socials. La competència de Consciència i expressions culturals es desenrotlla a través de la producció de continguts multimèdia on l'alumnat pot emprar diferents codis i formats digitals per a l'expressió artística. L'aportació de l'àrea a l'adquisició tant de la competència d'aprendre a aprendre com de la del sentit d'iniciativa i esperit emprendedor està present en el desenrotllament proposat del currículum per tasques o per projectes. Cal mencionar també la contribució al coneixement i la prevenció dels riscos derivats de la utilització de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC), a través dels blocs relacionats amb l'arquitectura dels ordinadors (protecció de la salut i sostenibilitat mediambiental) i amb la seguretat informàtica (protecció de les dades i de l'individu).

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el Reial Decret 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge.

Se proposen nous enfocaments en l'aprenentatge i evaluació, que han de suposar un important canvi en les tasques que han de resoldre els/as alumnes/as i en plantejaments metodològics innovadors. La competència es contempla com a coneixement en la pràctica, un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals.

El rol del docent és fonamental, perquè ha de ser capaç de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten la resolució de problemes, l'aplicació dels coneixements apresos i la promoció de la creativitat i el júic crític i reflexiu de l'alumnat, i ser un facilitador, mediador i orientador del procés d'ensenyança i aprenentatge.

L'aprenentatge competencial per la seua mateixa naturalesa invita a la integració metodològica. Es recomana per a seqüenciar la programació dels continguts utilitzar estratègies metodològiques actives com l'aprenentatge basat en projectes o l'aplicació d'unitats didàctiques integrades que permeten treballar continguts d'un o més blocs de manera simultània. Sobre els contextos en què es poden desenrotllar estos projectes o tasques trobem: l'ús dels equips informàtics quotidians, la interacció diària en la xarxa, la resolució de problemes tècnics i teòrics, la programació d'applicacions per al desenrotllament del pensament lògic i computacional, l'elaboració, exposició i publicació de continguts digitals per a un ús personal, professional o escolar i la participació en xarxes socials. Quant als models d'ensenyança, la recomanació és combinar l'ús de diversos d'ells: l'ensenyança directa, la inductiva bàsica, la investigació en grup, el joc de rols, la indagació jurisprudencial, l'ús d'organitzadors previs, etcètera.

Respecte a l'avaluació, s'ha d'avaluar tant el procés com el resultat. Els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferent tipus i contextos de realització adequats a la naturalesa de l'execució dels aprenentatges que evidencien amb l'objecte de possibilitar-ne l'observació i evaluació en contextos reals. Esta sintaxi permet una millor selecció de procediments, proves i instruments d'avaluació adequats als diferents tipus d'aprenentatge. Perquè l'avaluació siga més objectiva es recomana que es realitze amb una varietat de proves com a diaris d'aprenentatge, portafolis, entrevistes, enquestes, debats i proves objectives (escrites, orals i pràctiques). Com a instruments d'avaluació es recomana la rúbrica per al producte final de les tasques o dels projectes, i per a qualsevol activitat que supose una realització complexa; les proves objectives quan es pretenguen avaluar processos de baix nivell com la identificació, la descripció, etc. o, en general, en aquells casos on es vulga diversificar les estratègies d'avaluació; les escales d'observació en els criteris d'avaluació del bloc transversal; les llistes de confrontació per a aquelles activitats que suposen execucions senzilles; i els criteris que no estiguin redactats en termes de processos cognitius (com per exemple adoptar o participar) poden ser avaluats per mitjà de l'ús d'escales d'actituds.

Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva i diferenciada per a facilitar la identificació i evaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell facilitant així l'atenció a la diversitat des de les programacions d'aula i la continuïtat dels aprenentatges entre nivells i etapes. Esta progressió diferenciada també permet la programació i evaluació dels aprenentatges de reforç o ampliació i realitzar les adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu facilitant la inclusió.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Informàtica

Curs 1r ESO

Bloc 1: Equips informàtics. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Concepte d'informàtica. Maquinari i programari. Tipus d'equips informàtics. Elements funcionals dels equips. Perifèrics i dispositius d'emmagatzematge comú. Unitats de mesura de la capacitat de l'emmagatzematge digital.</p> <p>Sistemes operatius comuns. L'escritori de treball del sistema operatiu. Personalització de l'entorn de treball. Organització de la informació en l'emmagatzematge secundari. Operacions bàsiques amb arxius i carpetes. Conseqüències de l'ús prolongat de tecnologies. Aspectes addictius dels mitjans digitals.</p> <p>Mesures preventives per a protegir la salut. Ergonomia. Actitud equilibrada cap a l'ús tecnològic. Discernir entre món virtual i món real.</p>	<p>BL1.1. Descriure els tipus d'equips informàtics i els seus components bàsics en un entorn quotidià i classificar-los segons la seua funcionalitat.</p> <p>BL1.2. Organitzar la informació en emmagatzematge secundari seguint diferents criteris i personalitzar l'entorn de treball del sistema operatiu en l'ús d'equips informàtics.</p> <p>BL1.3. Previndre els riscos per a la salut físics i psicològics derivats de l'ús de les TIC, aplicant diverses recomanacions ergonòmiques i trobant un equilibri entre el món real i el món virtual.</p>	<p>CD CMCT</p> <p>CD</p> <p>CD SIEE</p>
---	--	---

Bloc 2: Internet. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Conceptes bàsics d'Internet. Xarxes d'àrea local i d'àrea extensa. Tecnologies de connexió de xarxes cablejades i sense fil. L'amplada de banda.</p> <p>Arquitectura client/servidor. Servicis d'Internet: WWW, correu electrònic, videoconferència, missatgeria instantània, etc.</p> <p>Selecció d'informació en mitjans digitals contrastant la seu veritat. El navegador web. Tipus de buscadors. Estratègies de filtratge en la cerca de la informació. Pàgines segures. Marcadors o favorits. Configuració bàsica del navegador Web. Precaucions en la navegació web.</p> <p>Correu electrònic. Enviament, resposta i reexpedició de missatges de correu electrònic. Normes de cortesia en la comunicació. Contactes. Adjuntar arxius. Organització i filtratge de missatges. Precaucions en la recepció de correus. Correu no desitjat. Credibilitat dels missatges rebuts.</p>	<p>BL2.1. Descriure els serveis més comuns d'Internet i les tecnologies de connexió en xarxes d'àrea local i d'àrea extensa, explicitant les seues característiques i la seu finalitat.</p> <p>BL2.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web, blogs, fòrums, canals de distribució multimèdia, diccionaris i enciclopèdies en línia, utilitzant estratègies de filtratge en buscadors, adoptant conductes de protecció i registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment.</p> <p>BL2.3. Comunicar-se a través del correu electrònic, adoptant conductes de protecció i de cortesia, i contrastant la seu credibilitat.</p>	<p>CD CMCT</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p>

Bloc 3: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Tipus de documents analitzant la seu estructura. Guies d'estil i estàndards de publicació.</p> <p>Planificació en l'elaboració de documents.</p> <p>Descàrrega d'imatges i arxius. Formats d'imatge. Escalat, rotació i retall d'imatges.</p> <p>Elaboració, formatació i impressió de continguts en un document de text: operacions bàsiques en els documents de text, format de caràcter, de paràgraf i de pàgina, encapçalament i peu de pàgina, notes al peu, numeració i vinyetes, inserció i maquetació de taules, inserció d'imatges, correcció ortogràfica i gramatical, sinònims, i aplicació d'estils modificant el format de caràcter i de paràgraf.</p> <p>Drets d'autor. Llicències de publicació. Hàbits i conductes per a citar les fonts dels objectes no propis utilitzats en el document i les fonts impresaes i electròniques usades en la síntesi del text.</p>	<p>BL3.1. Crear documents amb estructura i estil adequats al seu fi, planificant el procés, sintetitzant la informació seleccionada de mitjans digitals, formatant el contingut i inserint elements gràfics en un processador de textos.</p>	<p>CD CAA</p>
--	--	-------------------

Bloc 4: Introducció a la programació. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Introducció a la programació en entorns d'aprenentatge. Elaboració guida de programes senzills a través d'aplicacions d'escritori, mòbils o de portals web d'aprenentatge i promoció de la programació en entorns educatius.</p> <p>Introducció als conceptes de la programació per blocs: composició de les estructures bàsica i encaixament de blocs. Programació de gràfics, animacions i jocs senzills.</p>	<p>BL4.1. Crear aplicacions senzilles, com són animacions o videojocs, utilitzant un entorn per a l'aprenentatge de la programació i seguint una estratègia guida.</p>	<p>CD SIEE</p>

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia.ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals.</p> <p>Propietats textuales de la situació comunicativa: adequació, coherència i</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara,</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p>

<p>cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.</p> <p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de Pàrees.</p>	<p>aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.4. Recoméixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL5.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL5.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p>
--	---	---

<p>Autoconeixement de fortaleces i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa.</p> <p>Diàleg igualitarí.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p>	<p>BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL5.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències.</p> <p>BL5.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA CSC</p>
--	--	---

Curs 2n ESO

Bloc 1: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La imatge digital. Tipus d'imatges. El píxel. Propietats de la imatge: resolució, dimensió, profunditat i mode de color. Formats d'imatge.</p> <p>Tractament de la imatge. Ús de ferramentes de selecció i de transformació.</p> <p>Selecció de les propietats de la imatge. Ferramentes de dibuix, de clonat i de manipulació de textos. Treball amb capes. Aplicació de filtres i efectes.</p> <p>Tractament del color. Generació d'imatges animades. Exportació a distints formats.</p> <p>Planificació, individual o de forma cooperativa, en l'elaboració d'exposicions orals amb presentacions digitals.</p> <p>Síntesi del text oral en què es recolzarà la presentació multimèdia, de forma individual o cooperativa, organitzant la informació de forma estructurada amb coherència i cohesió, desenrotllant el contingut en profunditat i amb actitud crítica, i adaptant el missatge a les característiques de l'audiència.</p> <p>Elaboració, formatat i disseny de diapositives en una presentació digital,</p>	<p>BL1.1. Crear diversos tipus d'imatges utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la manipulació d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos.</p> <p>BL1.2. Crear presentacions multimèdia, individualment o de forma cooperativa, planificant el procés d'elaboració, utilitzant aplicacions de presentació digital i adaptant el missatge a la temàtica i a l'audiència per a l'exposició oral.</p>	<p>CD CEC SIEE</p> <p>CD CAA SIEE</p>

seleccionat la informació de mitjans digitals contrastant la seu veritat, concretant la informació essencial i relacionant el missatge oral amb les diapositives. Inserció de text, dibuixos, gràfics, imatges, àudio i vídeo en diapositives. Integració d'imatges creades o retocades per mitjà de programari de tractament de la imatge digital. Aplicació d'efectes sobre els objectes i les diapositives. Inserció i maquetació de taules. Configuració de plantilles de diapositives. Estètica de la presentació. Notes de l'orador. Hàbits i conductes per a citar les fonts dels objectes no propis utilitzats en la presentació multimèdia i les fonts impresa i electròniques usades en la síntesi del text oral. Exposició de la presentació multimèdia expressant el missatge amb claredat, ritme i fluïdesa, estructurant el contingut amb coherència, controlant el temps i recolzant el discurs amb el llenguatge corporal. Estratègies per a donar resposta a les preguntes plantejades per l'audiència.

Bloc 2: internet i seguretat informàtica. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Finalitat i tipus de blog. Característiques del blog personal, el <i>microblogging</i> , el blog temàtic i el diari d'aprenentatge. Elaboració d'entrades de blog en entorns virtuals d'aprenentatge amb elements gràfics i objectes incrustats de serveis de la web. Hàbits i conductes adequades en contingut i forma en les publicacions i comentaris d'un blog.	BL2.1. Publicar reflexions personals, ànalisi i síntesi d'informació sobre un tema específic i reflexions sobre el propi aprenentatge en un blog.	CD CAA SIEE
Finalitat i tipus de fòrums d'Internet. Característiques dels fòrums de consulta i de debat. Hàbits i conductes adequades en contingut i forma en l'elaboració de consultes i respostes en els fòrums de consulta i de missatges i respostes en els fòrums de debat per a l'anàlisi, confrontació i discussió d'arguments, en entorns virtuals d'aprenentatge.	BL2.2. Participar en fòrums de consulta plantejant i resolent qüestions i debatre analitzant, confrontant i discutint arguments en fòrums de debat.	CD CSC SIEE
Riscos associats a l'ús de les TIC i estratègies de seguretat enfront de les amenaces. Polítiques de gestió segura de les contrasenyes. L'ús de l'antivirus. Gestió de la identitat digital. Hàbits i conductes per a la protecció de la privacitat.	BL2.3. Descriure els riscos i amenaces en l'ús de les TIC i les diverses estratègies de seguretat i de protecció de la identitat digital i de la privacitat de les dades personals.	CD CSC SIEE

Bloc 3: Programació. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Entorns per a l'aprenentatge de la programació. Familiarització amb l'entorn de treball. Objectes. Gestió de l'aparença i dels sons associats als objectes. Integració d'imatges creades o retocades per mitjà de programari de tractament de la imatge digital. Execució simultània de diversos objectes. Comunicació entre objectes. Ús d'esdeveniments. Blocs de moviment. Estructures de control del flux del programa. Condicions i operadors. Bucle. Creació de gràfics combinant bucles i ferramentes de dibuix. Definició i ús de variables. Descomposició de problemes de major complexitat en conjunts més senzills de blocs. Realització de projectes senzills i compartició en línia. Avaluació de projectes d'altres companys.	BL3.1. Crear aplicacions senzilles, com a animacions o videojocs, utilitzant un entorn per a l'aprenentatge de la programació i planificant, supervisant i avaluant el procés.	CD CAA SIEE

Bloc 4: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. Planificació de textos orals. Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses. Normes gramaticals. Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fòrmules de tractament, etc. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.	BL4.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge. BL4.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	CCLI CAA
	BL4.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no	CCLI CAA

<p>Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura.</p> <p>Formats de presentació.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).</p> <p>Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Estratègies de cerca i selecció de la informació.</p> <p>Procediments de síntesi de la informació.</p> <p>Procediments de presentació de continguts.</p> <p>Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web.</p> <p>Iniciativa i innovació.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Pensament alternatiu.</p> <p>Sentit crític.</p> <p>Pensament mitjans-fi.</p> <p>Estratègies de planificació, organització i gestió.</p> <p>Selecció de la informació tècnica i recursos materials.</p> <p>Estratègies de supervisió i resolució de problemes.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Habilitats de comunicació.</p> <p>Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleces i debilitats.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Pensament de perspectiva.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escola activa.</p> <p>Díalleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p>	<p>discriminatori.</p> <p>BL4.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL4.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL4.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL4.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL4.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p>
--	---	---

Curs 3r ESO

Bloc 1: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Planificació, individual o de forma cooperativa, en l'elaboració de produccions audiovisuals digitals. Elaboració del guió de la producció. Selecció de continguts audiovisuals en mitjans digitals. Captura i descàrrega de fotografies, àudio i vídeo digital.</p> <p>Síntesi del contingut de la producció de forma individual o cooperativa, organitzant el guió de forma estructurada amb coherència i cohesió, i desenrotllant el contingut amb actitud crítica. L'àudio digital. Propietats de l'àudio digital. Formats i còdecs d'àudio. Conversió entre formats d'àudio. Edició d'àudio. Ús de ferramentes de reproducció, control, edició i mescla de pistes d'àudio. Aplicació d'efectes. Treball amb projectes i generació de l'àudio en distints formats.</p> <p>El vídeo digital. Propietats del vídeo digital. Formats i còdecs de vídeo. Edició de vídeo digital. Conversió entre formats de vídeo. Importació de vídeo a un projecte. Inserció de títols en la pel·lícula. Aplicació d'efectes en els clips. Inserció i configuració de clips d'imatges i de pistes d'àudio. Operacions amb els clips i les pistes d'àudio: divisió, unió, retall, desplaçament, etc. Treball amb projectes i generació de la pel·lícula en distints formats. Elecció del format i de la resolució en funció de l'ús a què va destinada la pel·lícula.</p> <p>Hàbits i conductes per a citar les fonts dels objectes no propis utilitzats en la producció audiovisual.</p>	<p>BL1.1. Crear continguts audiovisuals planificant el procés d'elaboració i utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la captura, la manipulació i la integració d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos.</p>	<p>CD CEC CAA SIEE</p> <p>CD CSC CAA</p>

--	--	--

Bloc 2: Aprendentatge en la xarxa. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Aprenentatge al llarg de la vida. Aprendentatge formal i informal. Entorns personals d'aprendentatge i xarxes personals d'aprendentatge.</p> <p>Selecció de la informació d'Internet a través de buscadors web, el rastreig de fonts de continguts i l'activitat en les xarxes socials. Tipus de buscadors web i les seues ferramentes de filtratge. Fonts de contingut. Sindicació RSS. Lector de fonts RSS. Mètodes per a buscar, seguir i organitzar l'activitat en les xarxes socials.</p> <p>Organització de la informació en serveis de la web: marcadors socials i emmagatzematge en la xarxa. Classificació per taxonomia i per folksonomia.</p> <p>Producció de continguts de forma cooperativa en serveis de la web com una <i>wiki</i> o un processador de textos cooperatiu. Integració d'elements gràfics, sonors i de vídeo.</p> <p>El correu electrònic. Mètodes para compartir coneixements i enllaços a continguts en xarxes socials. Hàbits i conductes per al debat crític sobre coneixements a través del correu electrònic i les xarxes socials. Hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb persones amb els mateixos interessos.</p>	<p>BL2.1. Seleccionar informació en la web, del rastreig en fonts de continguts i en l'activitat de les xarxes socials, produir cooperativament continguts en serveis de la xarxa i compartir coneixements i continguts debatent a través del correu electrònic i les xarxes socials per a aprendre cooperativament a través de la xarxa.</p>	CD CSC CAA

Bloc 3: Programació. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Llenguatges de programació. Concepte, funcionalitat i tipus de llenguatges. Drets d'autor en les aplicacions. Tipus de programari: el programari lliure i el programari de propietat. Llicències de programari.</p> <p>Programació d'aplicacions per a dispositius mòbils com videojocs, de comunicació, de captura i edició de fotografies, d'integració d'elements multimèdia, etc. Familiarització amb l'entorn de treball.</p>	<p>BL3.1. Crear aplicacions de creixent nivell de dificultat i de forma individual o cooperativa utilitzant un entorn de programació per a dispositius mòbils i planificant, supervisant i avaluant el procés.</p>	CD CAA SIEE

<p>Disseny de la interfície d'usuari.</p> <p>Inserció, configuració i distribució en pantalla dels components de la interfície d'usuari de l'aplicació.</p> <p>Estructures de control del flux de l'aplicació: condicional, bucles i funcions.</p> <p>Definició i ús de variables.</p> <p>Ús de components multimèdia. Integració d'imatges, àudio i vídeo propis, creats o modificats per mitjà del programari d'edició corresponent.</p> <p>Gestió de la comunicació: ciutades, missatges, GPS, etc.</p> <p>Operacions matemàtiques i de cadenes de text.</p> <p>Descomposició de problemes de major complexitat en mòduls més senzills.</p> <p>Funcions.</p> <p>Gestió d'interfícies de l'aplicació.</p> <p>Realització de projectes de diferents nivells de dificultat de forma individual o cooperativament. Execució de l'aplicació en dispositius mòbils o en emuladors. Descàrrega i instal·lació de l'aplicació en el dispositiu. La distribució d'aplicacions per a dispositius mòbils.</p> <p>Avaluació de projectes d'altres companys.</p>		
--	--	--

Bloc 4: Elements transversals a l'assignatura. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.</p> <p>Planificació de textos orals.</p> <p>Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses.</p> <p>Normes gramaticals.</p> <p>Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p> <p>Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)</p> <p>Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.</p> <p>Respecte en l'ús del llenguatge.</p>	<p>BL4.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL4.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

<p>Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura. Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescritura. Formats de presentació. Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració,ús de connectors oracionals, etc.). Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge. Estratègies de cerca i selecció de la informació. Procediments de síntesi de la informació. Procediments de presentació de continguts. Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web. Iniciativa i innovació. Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Pensament alternatiu. Sentit crític. Pensament mitjans-fí. Estratègies de planificació, organització i gestió. Selecció de la informació tècnica i recursos materials. Estratègies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat. Habilitats de comunicació. Estudis i professions vinculats amb els coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Pensament de perspectiva. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa. Diàleg igualitari.</p>	<p>del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p>	
	<p>BL4.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p>	CCLI CAA
	<p>BL4.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p>	CCLI CAA
	<p>BL4.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	CCLI CAA
	<p>BL4.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p>	CCLI CAA
	<p>BL4.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	SIEE CAA
	<p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	SIEE CAA

<p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p>	<p>BL4.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	SIEE CSC
	<p>BL4.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	SIEE CAA CSC

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avalables de l'assignatura Informàtica
Curs 1r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL1.1. Descriure els tipus d'equips informàtics i els seus components bàsics en un entorn quotidià i classificar-los segons la seua funcionalitat.</p>	<p>BL1.1.1. Descriu els tipus d'equips informàtics en un entorn quotidià. BL1.1.2. Descriu els components bàsics dels equips informàtics en un entorn quotidià. BL1.1.3. Classifica els components bàsics dels equips informàtics en maquinari i programari. BL1.1.4. Classifica els components bàsics maquinari dels equips informàtics en dispositius d'entrada, d'eixida, de processament i d'emmagatzematge. BL1.1.5. Classifica els dispositius d'emmagatzematge dels equips informàtics segons el seu ús.</p>

<p>BL1.2. Organitzar la informació en emmagatzematge secundari seguint diferents criteris i personalitzar l'entorn de treball del sistema operatiu en l'ús d'equips informàtics.</p> <p>BL1.3. Previndre els riscos per a la salut físics i psicològics derivats de l'ús de les TIC, aplicant diverses recomanacions ergonòmiques i trobant un equilibri entre el món real i el món virtual.</p>	<p>BL1.1.6. Reconeix els múltiples i submúltiples de les unitats de mesura de la capacitat d'emmagatzematge d'informació digital i de velocitat dels components maquinari.</p> <p>BL1.2.1. Organitza la informació en emmagatzematge secundari per categories, jerarquies, ubicació, orde cronològic o orde alfabetí en l'ús d'equips informàtics.</p> <p>BL1.2.2. Personalitza l'escriptori, el protector de pantalla i l'aparença de les finestres de l'entorn de treball del sistema operatiu en l'ús d'equips informàtics.</p> <p>BL1.3.1. Prevé els riscos per a la salut físics derivats de l'ús de les TIC aplicant diverses recomanacions ergonòmiques.</p> <p>BL1.3.2. Prevé els riscos per a la salut psicològics derivats de l'ús de les TIC trobant un equilibri entre el món real i el món virtual.</p>
--	--

Bloc 2: Internet. Curs 1r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL2.1. Descriure els serveis més comuns d'Internet i les tecnologies de connexió en xarxes d'àrea local i d'àrea extensa, explicant les seues característiques i la seu finalitat.	<p>BL2.1.1. Descriu els serveis de WWW, correu electrònic, videoconferència i missatgeria instantània explicant l'arquitectura client /servidor i altres de les seues característiques, i la seu finalitat.</p> <p>BL2.1.2. Descriu les tecnologies de connexió cablejades i sense fil, en xarxes d'àrea local i d'àrea extensa, explicant l'amplada de banda i altres de les seues característiques, i la seu finalitat.</p>
BL2.2. Buscar i seleccionar informació de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web, blogs, fòrums, canals de distribució multimèdia, diccionaris i enciclopèdies en línia, utilitzant estratègies de filtratge en buscadors, adoptant conductes de protecció i registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment.	<p>BL2.2.1. Busca informació en mitjans digitals com a pàgines web, blogs, fòrums, canals de distribució multimèdia, diccionaris i enciclopèdies en línia, organitzant-la per mitjà de marcadors.</p> <p>BL2.2.2. Utilitza estratègies de filtratge en buscadors.</p> <p>BL2.2.3. Adopta conductes de protecció en la busca d'informació en mitjans digitals.</p> <p>BL2.2.4. Selecciona informació de forma contrastada en mitjans digitals registrant-la en paper de forma cuidadosa o emmagatzemant-la digitalment.</p>
BL2.3. Comunicar-se a través del correu electrònic, adoptant conductes de protecció i de cortesia, i contrastant la seu credibilitat.	<p>BL2.3.1. Es comunica a través del correu electrònic, enviant, respondent, reenviant, organitzant i filtrant missatges, adjuntant arxius i organitzant l'agenda de contactes.</p> <p>BL2.3.2. Adopta conductes de protecció i de cortesia, prenen precaucions en la recepció de correu i eliminant el no desitjat.</p> <p>BL2.3.3. Contrastà la credibilitat dels correus rebuts.</p>

Bloc 3: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 1r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL3.1. Crear documents amb estructura i estil adequats al seu fi, planificant el procés, sintetitzant la informació seleccionada de mitjans digitals, formatant el contingut i inserint elements gràfics en un processador de textos.	<p>BL3.1.1. Planifica el procés de creació de documents en un processador de textos.</p> <p>BL3.1.2. Crea documents amb estructura i estil adequats al seu fi en un processador de textos, realitzant la correcció ortogràfica i gramatical, utilitzant guies d'estil, adoptant estàndards de publicació i seleccionant els drets d'autor.</p> <p>BL3.1.3. Sintetitza la informació seleccionada de mitjans digitals en la creació de documents en un processador de textos, citant les fonts dels objectes utilitzats i les fonts de què obté informació.</p> <p>BL3.1.4. Formata el contingut de documents creats en un processador de textos.</p> <p>BL3.1.5. Inserix imatges en documents creats en un processador de textos descarregant-les prèviament en diversos formats i realitzant operacions senzilles d'edició.</p>

Bloc 4: Introducció a la programació. Curs 1r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL4.1. Crear aplicacions senzilles, com animacions o videojocs, utilitzant un entorn per a l'aprenentatge de la programació i seguint una estratègia guiada.	BL4.1.1. Crea aplicacions senzilles, com a animacions o videojocs, utilitzant un entorn per a l'aprenentatge de la programació i seguint una estratègia guiada.

Bloc 5: Elements transversals a l'assignatura. Curs 1r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL5.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.	BL5.1.1. Interpreta textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.

<p>BL5.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL5.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL5.8. Realitzar de forma eficac tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	<p>BL5.2.1. Expressa oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.3.1. Participa en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.4.1. Reconeix la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu</p> <p>BL5.4.2. Utilitza la terminologia correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL5.5.1. Llig textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL5.6.1. Escriu textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL5.7.1. Busca i selecciona informació en diverses fonts de forma contrastada per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL5.7.2. Organitza la informació obtinguda en una busca per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts.</p> <p>BL5.8.1. Realitza de forma eficac tasques o projectes.</p> <p>BL5.8.2. Té iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats.</p> <p>BL5.8.3. Mostra curiositat i interès durant el desenrotllament de tasques o</p>
<p>BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL5.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p> <p>BL5.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>projectes.</p> <p>BL5.8.4. Actua amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL5.9.1. Planifica tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats.</p> <p>BL5.9.2. Adapta la previsió a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats.</p> <p>BL5.9.3. Avalua amb ajuda de guies el procés i el producte final de tasques o projectes.</p> <p>BL5.9.4. Comunica de forma personal els resultats obtinguts de tasques o projectes.</p> <p>BL5.10.1. Busca i selecciona informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL5.10.2. Analitza els coneixements, habilitats i competències necessàries per al desenrotllament de les professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL5.10.3. Compara els coneixements, habilitats i competències de les professions i estudis vinculats amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL5.11.1. Participants en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat</p> <p>BL5.11.2. Dóna suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions.</p> <p>BL5.11.3. Utilitza el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>

Curs 2n ESO

Bloc 1: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 2n ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL1.1. Crear distints tipus d'imatges utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la manipulació d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos.	BL1.1.1. Crea distints tipus d'imatges utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la manipulació d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos.

BL1.2. Crear presentacions multimèdia, individualment o de forma cooperativa, planificant el procés d'elaboració, utilitzant aplicacions de presentació digital i adaptant el missatge a la temàtica i a l'audiència per a l'exposició oral.	BL1.2.1. Planifica el procés d'elaboració de presentacions multimèdia. BL1.2.2. Crea presentacions individualment o de forma cooperativa utilitzant aplicacions de presentació digital per a l'exposició oral. BL1.2.3. Adapta el missatge de la presentació a la temàtica i a l'audiència.
--	---

Bloc 2: internet i seguretat informàtica. Curs 2n ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluables
BL2.1. Publicar reflexions personals, ànalisi i síntesi d'informació sobre un tema específic i reflexions sobre el propi aprenentatge en un blog.	BL2.1.1. Compartix reflexions personals en un blog. BL2.1.2. Publica reflexions sobre el propi aprenentatge en un blog. BL2.1.3. Publica informació analitzada i sintetitzada sobre un tema específic en un blog.
BL2.2. Participar en fòrums de consulta plantejant i resolent qüestions i debatre analitzant, confrontant i discutint arguments en fòrums de debat.	BL2.2.1. Participa en fòrums de consulta plantejant i resolent qüestions. BL2.2.2. Debat analitzant, confrontant i discutint arguments en fòrums de debat.
BL2.3. Descriure els riscos i amenaces en l'ús de les TIC i les diverses estratègies de seguretat i de protecció de la identitat digital i de la privacitat de les dades personals.	BL2.3.1. Descriu els riscos i les amenaces en l'ús de les TIC. BL2.3.2. Descriu les polítiques de gestió de contrasenyes segures i altres estratègies de seguretat i de protecció de la identitat digital. BL2.3.3. Descriu l'ús de l'antivirus, en diferents situacions, i altres estratègies de seguretat i de protecció de les dades personals.

Bloc 3: Programació. Curs 2n ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluables
BL3.1. Crear aplicacions de creixent nivell de dificultat i de forma individual o cooperativa utilitzant un entorn de programació per a dispositius mòbils i planificant, supervisant ivaluant el procés.	BL3.1.1. Crea aplicacions de creixent nivell de dificultat i de forma individual o cooperativa utilitzant un entorn de programació per a dispositius mòbils. BL3.1.2. Planifica, supervisa i evalua el procés de creació d'aplicacions.

Bloc 4: Elements transversals a l'assignatura. Curs 2n ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluables
BI4.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de	BI4.1.1. Interpreta textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de

tasques d'aprenentatge. BL4.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	tasques d'aprenentatge. BL4.2.1. Expressa oralment textos prèviamente planificados, de l'àmbit personal, acadèmic, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustadas a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.
BL4.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüísticas del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.	BL4.3.1. Participa en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüísticas del nivell educatiu propias de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.
BL4.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	BL4.4.1. Reconoce la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas de l'àmbit personal, académico, social o profesional.
BL4.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.	BL4.5.1. Llegir textos de formats diversos i presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información e aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos e la realización de tareas de aprendizaje.
BL4.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	BL4.6.1. Escriu textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustadas a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.
BL4.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.	BL4.7.1. Busca y selecciona información en diversas fuentes de forma contrastada para ampliar sus conocimientos y elaborar textos de l'àmbit personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.
BL4.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat	BL4.8.1. Realiza de forma eficaz tareas o proyectos. BL4.8.2. Té iniciativa para emprender y proponer acciones siendo conscient de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad.

<p>buscant solucions alternatives.</p> <p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar-ho a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL4.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p> <p>BL4.11. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>BL4.8.3. Mostra curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes.</p> <p>BL4.8.4. Actua amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL4.9.1. Planifica tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats.</p> <p>BL4.9.2. Adapta la previsió a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats.</p> <p>BL4.9.3. Avalua amb ajuda de guies el procés i el producte final de tasques o projectes.</p> <p>BL4.9.4. Comunica de forma personal els resultats obtinguts de tasques o projectes.</p> <p>BL4.10.1. Busca i selecciona informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL4.10.2. Analitza els coneixements, habilitats i competències necessàries per al desenvolupament de les professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL4.10.3. Compara els coneixements, habilitats i competències de les professions i estudis vinculats amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL4.11.1. Participants en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat</p> <p>BL4.11.2. Dóna suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions.</p> <p>BL4.11.3. Utilitza el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>
---	---

Curs 3r ESO

Bloc 1: Organització, disseny i producció d'informació digital. Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL1.1. Crear continguts audiovisuals planificant el procés d'elaboració i utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la captura, la manipulació i la integració d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos.	<p>BL1.1.1. Planifica el procés d'elaboració de continguts audiovisuals.</p> <p>BL1.1.2. Crea continguts d'àudio digital en diversos formats utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la captura, la manipulació i la integració d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos.</p>

per a la realització de tasques en diversos contextos.

BL1.1.3. Crea continguts de vídeo digital en diversos formats utilitzant aplicacions informàtiques que permeten la captura, la manipulació i la integració d'informació per a la realització de tasques en diversos contextos.

Bloc 2: Aprendentatge en la xarxa. Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL2.1. Seleccionar informació en la web, del rastreig en fonts de continguts i en l'activitat de les xarxes socials, produir cooperativament continguts en serveis de la xarxa i compartir coneixements i continguts debatent a través del correu electrònic i les xarxes socials per a aprendre cooperativament a través de la xarxa.	<p>BL2.1.1. Aprén seleccionant informació en la web, del rastreig de fonts de continguts i en l'activitat de les xarxes socials.</p> <p>BL2.1.2. Construeix cooperativament continguts d'aprendentatge en serveis de la xarxa.</p> <p>BL2.1.3. Compartix coneixements i continguts debatent a través del correu electrònic i les xarxes socials per a aprendre cooperativament a través de la xarxa.</p>

Bloc 3: Programació. Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL3.1. Crear aplicacions de creixent nivell de dificultat i de forma individual o cooperativa utilitzant un entorn de programació per a dispositius mòbils i planificant, supervisant iavaluant el procés.	<p>BL3.1.1. Crea aplicacions de creixent nivell de dificultat i de forma individual o cooperativa utilitzant un entorn de programació per a dispositius mòbils.</p> <p>BL3.1.2. Planifica, supervisa iavalua el procés de creació d'aplicacions.</p>

Bloc 4: Elements transversals a l'assignatura. Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL4.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprendentatge.	<p>BL4.1.1. Interpreta textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprendentatge.</p>
BL4.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.	<p>BL4.2.1. Expressa oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuales de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>

<p>BL4.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL4.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL4.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts; per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL4.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats.</p>	<p>BL4.3.1. Participa en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.4.1. Reconeix la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu</p> <p>BL4.4.2. Utilitza la terminologia correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.</p> <p>BL4.5.1. Llig textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per a obtindre informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels seus coneixements i la realització de tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL4.6.1. Escriu textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL4.7.1. Busca i selecciona informació en diverses fonts de forma contrastada per a ampliar els seus coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant adequadament la seua procedència.</p> <p>BL4.7.2. Organitza la informació obtinguda en una busca per mitjà de diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts.</p> <p>BL4.8.1. Realitza de forma eficaç tasques o projectes.</p> <p>BL4.8.2. Té iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats.</p> <p>BL4.8.3. Mostra curiositat i interès durant el desenrotllament de tasques o projectes.</p> <p>BL4.8.4. Actua amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL4.9.1. Planifica tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats.</p> <p>BL4.9.2. Adapta la previsió a canvis i imprevistos transformant les dificultats en</p>
<p>producte final i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL4.10. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu, analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL4.11. Participar en equips de treball per aaconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>possibilitats.</p> <p>BL4.9.3. Avalua amb ajuda de guies el procés i el producte final de tasques o projectes.</p> <p>BL4.9.4. Comunica de forma personal els resultats obtinguts de tasques o projectes.</p> <p>BL4.10.1. Busca i selecciona informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL4.10.2. Analitza els coneixements, habilitats i competències necessàries per al desenrotllament de les professions i estudis vinculats amb els coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL4.10.3. Compara els coneixements, habilitats i competències de les professions i estudis vinculats amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p> <p>BL4.11.1. Participa en equips de treball per aaconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat</p> <p>BL4.11.2. Dóna suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions.</p> <p>BL4.11.3. Utilitza el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>

VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA

ESO

INTRODUCCIÓ

La inclusió de l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura en el currículum de l'Educació Secundària Obligatoria respon a la necessitat de desenrotllar la competència comunicativa de l'alumnat, entesa en tots els vessants: pragmàtic, lingüístic, sociolingüístic i literari. Així, d'una banda, ha d'aportar-li ferramentes i coneixements necessaris per a moure's satisfactoriament en qualsevol situació comunicativa de la vida acadèmica, familiar, social i professional, i, d'altra banda, ha de servir per a la consolidació de la competència comunicativa necessària en tots els àmbits de la vida adulta.

Els continguts, criteris d'avaluació i competències clau de Valencià: Llengua i Literatura s'organitzen en quatre blocs. Esta divisió no pretén jerarquitzar els aprenentatges, sinó organitzar les destreses bàsiques que ha de conèixer l'alumnat, usuari de la llengua, per a ampliar, de manera progressiva, la seua capacitat per a interactuar, comprendre i expressar-se oralment i per escrit, a més de millorar la seua educació literària. En este sentit, les habilitats lingüístiques, els continguts de llengua i

els de literatura que pertanyen a cada un dels blocs, s'interrelacionen i conformen l'assignatura com un tot integrat. Amb això es pretén consolidar la base que servís per a l'aprenentatge al llarg de la vida, ja que les habilitats lingüístiques i el coneixement purament conceptual de la llengua seran elements necessaris una vegada acabada esta etapa formativa per a obtindre informació, comunicar-se i continuar aprenent. D'altra banda, cal remarcar que, en cada bloc, els elements curriculars es presenten en una progrésio creixent i graduada al llarg de l'etapa educativa, a partir del nivell assolit al final de l'Educació Primària.

Així doncs, el bloc 1, "Comunicació oral: escoltar i parlar", presenta continguts necessaris perquè l'alumnat adquirisca les habilitats per a comunicar amb precisió les pròpies idees, construïsca discursos orals elaborats adequats al context comunicatiu en què s'utilitzen i escolten de manera activa, interpretant correctament les idees de la resta. També es presenta en este bloc la interacció oral com una destresa bàsica en les relacions humanes i que ocupa tots els àmbits, des del personal fins a l'acadèmic, passant pel professional i l'administratiu.

El bloc 2, "Comunicació escrita: llegir i escriure", fomenta el desenrotllament de la lectura i l'escriptura. Estos processos són bàsics en la posada en marxa de la resta de processos cognitius que elabora el coneixement del món, d'un mateix i dels altres. Són, per tant, dos ferramentas clau en l'adquisició de nous aprenentatges durant tota la vida. L'enfocament comunicatiu en el procés d'ensenyança-aprenentatge de la llengua provoca que les activitats relacionades amb la comprensió i la redacció de textos de diversos àmbits i la realització de projectes d'aprenentatge, de forma individual o en equips cooperatius, siguin elements metodològics bàsics en este bloc. A més, s'hi inclouen els termes transversals que han d'estar presents en el currículum.

El bloc 3, "Coneixement de la llengua", es basa en la necessitat de reflexionar sobre els elements que conformen la llengua i sobre els mecanismes lingüístics que reginen la comunicació, és a dir, sistematitza l'aprenentatge dels elements lingüístics necessaris per a utilitzar correctament les destreses lingüístiques a què s'ha fet referència anteriorment.

El quart bloc és "Educació literària", amb la qual es pretén aconseguir que l'alumnat es convertisca, de manera progressiva, en lectors competents. Per este motiu s'alternen les propostes de lectura, comprensió i interpretació d'obres literàries pròximes als seus gustos personals i a la seua maduresa cognitiva, amb la de textos literaris que aporten coneixements bàsics sobre algunes de les fites clau de la literatura. En este punt cal assenyalar que la progrésio en l'estudi de la literatura s'entén com l'aproximació als gèneres literaris a partir d'una selecció de textos agrupats al voltant dels grans temes i tòpics universals en els dos primers cursos que conclou en tercer i quart amb una visió cronològica que comprén des de l'edat mitjana fins al segle XXI. Així, la literatura es planteja com a font de gaudi personal i com a font de coneixement, ja que es relaciona amb altres arts com ara la pintura, l'escultura, el cine, la música i inclusi la ciència.

L'organització dels elements curriculars de l'assignatura es basa en el tractament integrat de les llengües del currículum, enfocament metodològic que respon a la concepció plurilingüe del sistema educatiu valencià, en què conviven dos llengües cooficials amb, almenys, una llengua estrangera, i totes són al mateix temps objecte i instrument d'aprenentatge. Per este motiu, es presenten els criteris d'avaluació i els continguts específics de cada una de les dos llengües i els criteris d'avaluació i els continguts comuns a les dos. El fet que es presenten continguts comuns, de tipus cognitiu, que es relacionen principalment amb els processos que intervenen en la lectura i l'escriptura, facilita la planificació de tasques i estratègies d'aprenentatge que permeten realitzar transferències lingüístiques en funció de quina siga la L1 o la L2 del centre, tenint en compte el projecte lingüístic d'este. En este sentit, són fàcilment transferibles a les llengües estrangeres, una vegada que s'ha consolidat el codi oral o escrit, la qual cosa facilita l'aprenentatge.

Així mateix, la redacció dels criteris d'avaluació es basa en una estructura fàcilment reconoscible que configura xicotetes situacions d'avaluació que, en molts casos, respon a situacions reals. Per això, en primer lloc es presenta el procés que es pretén avaluar, amb diferents nivells de complexitat, associat a un contingut (conceptual, procedimental i actitudinal). Tant el procés com el contingut estan tancats per la naturalesa de l'execució (la manera, el context, l'objectiu), que ajuda a delimitar les situacions en què es realitza el procés sobre el contingut que s'apren.

Esta redacció dels criteris d'avaluació de Valencià: Llengua i Literatura permet realitzar una selecció ajustada de procediments i instruments d'avaluació, bàsicament escales d'observació i de valoració aplicades a productes lingüístics, orals i escrits, sobre temes i àmbits diversos o sobre la literatura. En este sentit, l'ús del portfolio en les pràctiques de les habilitats expressives com a recurs d'avaluació i de reflexió crítica sobre què s'ha après i com s'ha après, és determinant en l'avaluació del procés

d'aprenentatge i en l'autoavaluació de l'alumnat. A més, la creació d'un portfolio de lectura permetrà l'alumnat recopilar i avaluar tots els elements relacionats amb les lectures: fitxes, resums, gravacions d'exposicions orals, infografies, etc.

La seqüènciació dels continguts i els criteris d'avaluació de forma progressiva i diferenciada possibilita la identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, amb la qual cosa es facilita les funcions del docent en el tractament de l'atenció a la diversitat i en la realització d'adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, i també en facilita la inclusió en el medi escolar i social. D'altra banda, l'avanc seqüencial, progressiu i acumulatiu al llarg dels quatre cursos de l'ESO permet que els aprenentatges bàsics de cada nivell inclouen els del nivell anterior encara que estos no apareguen detallats. D'esta manera, s'aconsegueix l'adquisició dels coneixements i processos que apareixen en els estàndards d'aprenentatge avaluables presentats en el en Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat, sense haver d'orientar el procés d'ensenyança-aprenentatge directament a aconseguir-ho.

L'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura contribuïx en essència a l'adquisició de la competència en comunicació lingüística per part de l'alumnat. I si la comunicació és un dels pilars de la convivència social, el desenrotllament de la competència comunicativa ha d'anar estretament lligat al desenrotllament de la competència social i ciutadana. El plantejament bàsicament procedural de l'assignatura implica que l'aprenentatge de les habilitats lingüístiques necessàries perquè es produïsca la comunicació contribuïsca a la comprensió de les experiències col·lectives i de l'organització i el funcionament del passat i present de les societats. A més, en molts casos, es plantegen situacions d'aprenentatge estretament lligades a la realitat social del món actual, els seus conflictes i motivacions, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenrotlla la vida dels grups humans, i els seus èxits i problemes, per a comprometre's personalment i col·lectivament a millorar-los, i participar així, de manera activa, eficaç i constructiva, en la vida social i professional. Així doncs, per mitjà de l'organització d'equips de treball cooperatius s'hi incorporen formes de comportament individual que capaciten les persones per a conviure en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa. L'alumnat, alhora que apren a comunicar-se, apren a cooperar, a comprometre's i a afrontar els conflictes, a prendre perspectiva, a desenrotllar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per a influir en l'àmbit social i a elaborar argumentacions basades en evidències. És a dir, apren a posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

Però, a més, l'assignatura també contribuïx a l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre, ja que des de tots els blocs de contingut es desenrotllen tècniques i estratègies que afavoreixen el coneixement dels processos mentals a què s'entreguen les persones quan aprenen, a més del coneixement sobre els processos d'aprenentatge, així com el desenrotllament de la destresa de regular i controlar l'aprenentatge que es du a terme.

D'altra banda, l'adquisició de la competència digital es fa patent a través del l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) aplicades a l'aprenentatge, la inclusió i la participació en la societat. Implica, a més, l'adquisició d'una sèrie de coneixements, habilitats i actituds derivats dels canvis produïts sobre la lectura i l'escriptura per l'aplicació de les TIC i la generació d'entorns virtuals, no sols d'aprenentatge, sinó també d'interacció social. En este sentit, els continguts de Valencià: Llengua i Literatura es relacionen amb coneixements del llenguatge específic bàsic: textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. A més, s'incidix en el coneixement i ús de les principals aplicacions informàtiques necessàries per a l'accés a les fonts i el processament de la informació, i, com a conseqüència d'estos, també s'aborda el coneixement dels drets i les llibertats que assistixen a les persones en el món digital. El treball de les habilitats de comprensió oral i lectora inclou el desenrotllament de destreses relacionades amb la cerca, l'accés i el processament de la informació. Per la seua banda, les habilitats d'expressió oral i escrita impliquen el domini de destreses bàsiques d'ús de la informació i creació de continguts en l'àmbit personal, acadèmic, social i professional. En tots els casos s'incidix en el coneixement dels riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per a evitar-los. És a dir, s'enseny a identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital per a protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com conèixer els aspectes addictius de les tecnologies.

També esta matèria contribuïx a l'adquisició de la competència, en el sentit d'iniciativa i esperit emprendedor, la qual implica la capacitat de transformar les idees en actes. La comunicació es basa justament en la transmissió d'idees i coneixements a través d'actes comunicatius que tenen lloc en determinats àmbits d'ús (personal, acadèmic, social i professional). Per tant, si plantegem cada situació de comunicació com un problema o un repte a què s'ha d'enfrontar l'usuari de la llengua, podem

afirmar que en cada cas s'ha de prendre consciència de la situació en la qual s'ha d'intervindre o que cal resoldre. Per tant, el parlant ha de saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, a fi d'aconseguir l'objectiu previst. En la realització de les activitats comunicatives es promou el desenrotllament d'actituds que afavoreixen la iniciativa emprendedora, la capacitat de pensar de forma creativa, de gestionar el risc i de manejar la incertesa per mitjà del desenvolupament de destreses o habilitats com la capacitat d'anàlisi; la capacitat de planificació, organització, gestió i presa de decisions; la capacitat d'adaptació al canvi i de resolució de problemes; la comunicació, presentació, representació i negociació efectives; l'habilitat per a treballar, tant individualment com dins d'un equip; la participació; la capacitat de lideratge i delegació; el pensament crític i el sentit de la responsabilitat; l'autoconfiança; l'avaluació, i l'autoavaluació.

D'altra banda, la competència en consciència i expressió cultural implica conéixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal, i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles, als quals contribueixen els continguts del bloc "Educació literària". A més de l'aprenentatge dels elements literaris, es proposa el desenrotllament de la creativitat, que es relaciona amb la capacitat estètica i creadora, i el domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-les com a mitjà de comunicació i expressió personals. Tot això per a despertar en l'alumnat l'interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la comunitat pròpia com d'unes altres comunitats.

Des del punt de vista metodològic, es proposa l'enfocament comunicatiu com a plantejament didàctic bàsic per a l'aprenentatge i l'avaluació. El fet de desenrotllar la competència comunicativa suposa adquirir coneixements a través de la pràctica i la participació actives en àmbits socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En este sentit, s'han de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten, imiten o reproduïsquen de la manera més fidel possible situacions reals d'interacció, comprensió i expressió oral i escrita, de manera que els estudiants puguin aplicar els coneixements apresos.

Tenint com a objectiu últim que tot l'alumnat, sense exclusions, adquirisca els millors aprenentatges possibles, és de gran rellevància que incorporem en les nostres aules els últims avanços que la ciència educativa i social desenrotlla en relació a la millora de l'aprenentatge de la infància i joventut. Només així podrem consolidar el dret a l'educació de tots i totes, la millor educació possible per a cada un d'ells i elles.

Per això, amb poques paraules, l'aprenentatge dialògic entén que les persones aprenem a partir de les interaccions amb unes altres persones, és a dir, que construïm el coneixement, en primer lloc, des d'un pla intersubjectiu, des d'un àmbit social, i, progressivament, l'interioritzem amb un coneixement propi, intrasubjectiu. Per mitjà del diàleg, transformem les relacions, el nostre entorn i el nostre propi coneixement. Per tant, sota esta concepció de l'aprenentatge, l'alumnat, per a aprendre, necessita situacions d'interacció. Però no sols necessiten un gran nombre d'interaccions i que estes siguin diverses, sinó que, a més, el diàleg que s'establisca ha d'estar basat en una relació d'igualtat i no de poder, la qual cosa significa que tots i totes tenim coneixement per a aportar. Són estos espais d'interacció els que l'escola ha d'assegurar si volem oferir una educació de qualitat.

En este sentit, s'establirà un aprenentatge dialògic en la mesura que s'augmenta al màxim l'aprenentatge instrumental, s'afavorisca la creació de sentit personal i social, es promoguen situacions d'aprenentatge impregnades de principis solidaris i en les quals la igualtat i la diferència siguin valors compatibles i mútuament enriquidors, tant instrumentalment com en nivells de cohesió social.

A més, s'ha de tendir a un aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. Esta visió de l'aprenentatge contextualitzat o situat connecta amb una àmplia tradició de teories i pràctiques educatives que, en la societat de la informació, veuen reforçat el seu valor. El paper actiu i autònom dels alumnes conscients de ser responsables del seu aprenentatge ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que faciliten la participació i implicació d'estos, i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals que generen aprenentatges transferibles i duradors.

Els mètodes actius poden recolzar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllin noves habilitats i estratègies que puguin aplicar a

situacions semblants en contexts formals i no formals. Es tracta de transformar les estructures d'aprenentatge individualistes, vinculades exclusivament a l'aprenentatge de continguts descontextualitzats, en estructures d'aprenentatge cooperatiu perfectament compatibles amb altres mètodes actius, i tots estos, amb l'aprenentatge de les competències.

L'aprenentatge competencial, per la seua mateixa naturalesa, invita a esta integració metodològica que es recolza en les relacions dels diferents mètodes actius amb diverses maneres d'ensenyar continguts i processos, que són substancialment diferents, i que s'ensenyen vinculats als coneixements de les distintes àrees. Es poden mencionar ací diversos models o enfocaments metodològics (conductuals, constructivistes, socials o personals) o simplement mencionar exemples dels diversos enfocaments (anàlisi de tasques, simulació i/o joc de rols, estudi de casos, investigació en l'entorn, estímul de la creativitat, models personals per a l'augment de l'autoestima, etc.) o seqüències didàctiques que es podrien utilitzar per a la programació de les unitats didàctiques (aprenentatge basat en projectes, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge servei, etc.).

En conclusió, l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura s'articula entorn d'una sèrie d'habilitats comunicatives, coneixements cognitivolingüístics, aptituds i actituds, que permeten a l'alumnat, d'una banda, seguir amb la seua formació acadèmica i al llarg de la vida i, d'una altra, adaptar-se als reptes que planteja la societat del coneixement.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Valencià : llengua i literatura

Curs 1r ESO

Bloc 1: Escoltar i parlar. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Gèneres dialogats de la comunicació oral. Diferències entre oralitat i esccriptura. Aplicació de tècniques d'escolta activa i ús del diàleg igualitari. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Aplicació de les propietats textuais en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció). Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres. Creació del pensament de perspectiva. Foment de la solidaritat, de la tolerància i del respecte i l'amabilitat. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Característiques dels textos orals conversacionals, narratius i descriptius. Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en l'anàlisi dels textos conversacionals, narratius i descriptius.	<p>BL1.1. Participar activament i respectuosament en conversacions, discussions i deliberacions, especialment per a resoldre conflictes interpersonals, seguint instruccions, demanant el torn de paraula, disculpant-se i respondent a una disculpa, etc., utilitzant el lèxic adequat al nivell educatiu i les estratègies d'interacció oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equips de treball per a conseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, especialment conversacionals, narratius i descriptius propis dels àmbits personal, acadèmic i social propòxims als interessos de l'alumnat, analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals, utilitzant, seguint models, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escolta.</p>	CCLI CAA CSC
		CCLI SIEE CSC
		CCLI CAA CSC

<p>Ús de tècniques de memorització i retenció de la informació: prendre notes, paraules clau i resums.</p> <p>Utilització guida de diccionaris i fonts d'informació en diferents suports.</p> <p>Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en les produccions orals.</p> <p>Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Coneixement dels entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Participació en situacions de comunicació (conversacions espontànies, discussions i deliberacions de normes de classe, llibres de lectura, viatges, activitats d'adaptació, relació i dinamització, programes de mediació del centre, difusió de les activitats extraescolars, etc.) que desenrotllen les relacions socials en l'entorn acadèmic.</p> <p>Participació en reformulacions del missatge en contextos multilingües.</p> <p>Aplicació de les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat), dels principis de cooperació (aportar informació certa, de manera clara, breu i ordenada, etc.), de les habilitats socials, especialment en les formes de tractament i respecte, a l'iniciar, mantindre i conoure els intercanvis comunicatius (saludar i acomiadar-se adequadament al context, disculpars-se i respondre a una disculpa, etc.), en les peticions del torn de paraula, etc.</p> <p>Utilització del lèxic del nivell educatiu i d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>Escolta activa, comprensió, interpretació i ànalisi de textos orals i audiovisuals conversacionals, narratius i descriptius (conversacions telefòniques formals i informals, descripcions d'itineraris, relats audiovisuals, cançons, fragments teatrals, poemes, endevinalles, travallengües, seqüències narratives i descriptives de reportatges, notícies, entrevistes, etc.) i els que generen estos aprenentatges i projectes de treball.</p> <p>Anàlisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el ton de veu).</p> <p>Utilització de les estratègies de comprensió oral en els textos conversacionals, narratius i descriptius: activació de coneixements previs,</p>	<p>BL1.4. Prodir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos breus dels àmbits personal, acadèmic i social, de temes pròxims a l'alumne, especialment de tipologia textual narrativa i descriptiva, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, aplicant les propietats textuais i el lèxic adequat al nivell, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.5. Avaluar, amb l'ajuda del professorat, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat, i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	CCLI CAA CSC SIEE
---	---	--------------------------------

<p>anticipació; manteniment de l'atenció, confirmació o rebuig d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió lèxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuales en la producció oral de textos conversacionals, narratius i descriptius.</p> <p>Producció de textos orals dialogats, narratius i descriptius (lectura en veu alta de contes, poemes, seqüències narratives i descriptives, dramatització de còmics, fragments teatrals, narració d'experiències viscudes, descripcions de personatges, d'estats, de processos, endevinalles, travallengües, etc., i els que generen estos aprenentatges i projectes de treball).</p> <p>Anàlisi, aplicació i evaluació dels procediments lingüístics d'expressió oral de textos dialogats, narratius (orde cronològic i connectors temporals, etc.) i descriptius (abundància d'adjectivació,ús de comparacions, etc.), prestant atenció a les interferències lingüístiques.</p> <p>Anàlisi, aplicació i evaluació dels elements d'expressió oral noverbals, corporals i paralingüístics, especialment de la pronunciació i de la gesticulació, amb l'ajuda dels companys i del professor.</p>		
--	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA <p>Característiques bàsiques dels textos narratius i descriptius: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i noverbals, gèneres.</p> <p>Reflexió sobre la importància de l'escriptura en el desenvolupament personal, com a instrument potenciador de la creativitat.</p> <p>Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.</p> <p>Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals i no documentals, amb l'ajuda de guies, dels companys i del professorat.</p> <p>Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal,</p>	<p>BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (especialment narratius i descriptius de forma autònoma, instructius i expositius breus, relacionats amb l'activitat acadèmica, amb l'ajuda del professorat i dels companys, i seqüències argumentatives breus i senzilles), a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell acadèmic, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i per al gaudi personal.</p> <p>BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica, gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos en suports diversos dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (especialment narratius i descriptius, de forma autònoma i creativa, instructius i expositius breus relacionats amb l'activitat acadèmica amb l'ajuda del professorat i dels</p>	CCLI CAA CSC SIEE

<p>virtual) per a obtindre informació.</p> <p>Avaluació de processos i resultats.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans lúdics i d'aprenentatge.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat.</p> <p>Utilització del pensament alternatiu.</p> <p>Desenrotllament del sentit crític.</p> <p>Ús de ferramentes digitals de busca en pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i visualització.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital.</p> <p>Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i el contrast d'informació.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Utilització del correu electrònic i mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre les característiques bàsiques dels textos narratius i descriptius a la comprensió, interpretació i ànalisi d'estos: identificació de la intenció comunicativa, l'àmbit d'ús i el canal; distinció de la idea principal, les idees secundàries i l'organització del contingut; identificació dels elements dels textos narratius (narrador, personatges, espai, temps, diàlegs, etc.); localització d'informació explícita i implícita;</p>	<p>companys, i justificacions breus i senzilles), aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL2.3. Avaluat, amb ajuda de guies i del professorat, individualment i en equip, els textos escrits propis o aliens, com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu, i resolent els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p> <p>BL2.4. Resumir textos orals i escrits narratius i descriptius, seleccionant les informacions essencials, generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original, amb la finalitat d'informar del contingut dels textos altres personnes.</p> <p>BL2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb ajuda de guies i models i la direcció del professorat, sobre temes motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtindre un producte final original de caràcter narratiu o descriptiu, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p> <p>BL2.7. Realitzar amb ajuda de models, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant amb suport solucions alternatives.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA SIEE</p> <p>CD CAA SIEE</p> <p>SIEE</p>
--	--	---

<p>anàlisi dels mecanismes gramaticals (connexió, referència, eix temporal de passat), del lèxic i dels recursos expressius (comparació, hipèrbole, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal (títol, il·lustracions, etc.).</p> <p>Ús d'estrategies de planificació, com a part del procés d'escriptura, especialment en textos narratius i descriptius: determinar la intenció, el destinatari i el tipus de text; observar textos model; generar idees (pròpies i dels companys); ordenar les idees seguint esquemes temporals o espacials.</p> <p>Ús de processadors de textos en l'escriptura: gestió d'arxius i carpetes, edició bàsica (desplaçament, selecció, copiar, apegar), format de caràcter, alineació, ortografia, inserció d'imatges, etc.</p> <p>Ús d'estrategies de textualització o escriptura, com a part del procés de producció escrita, amb l'ajuda de guies, dels companys i del professorat: redactar esboços, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescriure.</p> <p>Ús de fonts de consulta impreses i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.</p> <p>Ús i aplicació d'estrategies de comprensió lectora, especialment en textos narratius i descriptius. Abans de la lectura: establir els objectius de lectura; formular prediccions sobre el tema, l'acció, els personatges, etc., a partir de la informació paratextual (títol, il·lustracions, capítols, etc.); observar l'estructura externa. Durant la lectura: mantindre l'atenció constant; comprovar les prediccions i formular-ne de noves; reflexionar al final de cada paràgraf sobre la coherència i la progressió de l'acció narrativa; formular inferències sobre l'acció, l'estructura, els personatges, etc.; consultar el diccionari per a resoldre problemes de comprensió lèxica. Després de la lectura: determinar l'organització del contingut; resumir l'acció; respondre a preguntes sobre els elements textuais (narrador, personatges, espai, temps, diàlegs, etc.), sobre aspectes formals (connectors temporals i espacials, tempsverbals, sinònims i altres mecanismes de referència, etc.), sobre dades explícites i implícites; localitzar i explicar els recursos expressius; valorar les prediccions efectuades.</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació i ànalisi de textos escrits narratius (contes, novel·les, rondalles, còmics, cartes personals, etc.), descriptius (seqüències descriptives en textos literaris narratius, fitxes de dades personals, catàlegs comercials, etc.), instructius (avisos i normes del centre,</p>		
--	--	--

<p>instruccions per a realitzar activitats escolars, etc.), expositius (definicions del diccionari, preguntes d'activitats o proves amb resposta breu, etc.), argumentatius (opinions breus en la interacció escrita en la web, en ressenyes o comentaris de textos literaris, etc.). Producció de textos escrits narratius (diaris i cartes personals, narracions inventades, còmics, biografies, etc.), descriptius (de personatges de textos literaris, inventades, perfils personals, etc.), instructius (normes de classe, de la biblioteca d'aula, etc.), expositius (definicions, resposta breu a preguntes d'activitats o proves, etc.), argumentatius (justificacions personals breus, valoracions breus sobre llibres llegits, etc.), amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'acord amb les característiques pròpies dels gèneres. Creació de textos escrits de caràcter narratiu o descriptiu, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promouen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (comparació, metàfora, hipèrbole, paral·lelisme, etc.), recursos del llenguatge no verbal (il·lustracions, etc.) i ferramentes digitals d'edició i presentació a partir de models. Aplicació del coneixement sobre les propietats textuales (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos narratius i descriptius. Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou. Revisió de produccions pròpies i alienes, identificant i corregint els errors ortogràfics, gramaticals i lèxics, d'acord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.</p> <p>Rescriptura total o parcial dels textos escrits, corregint els errors en l'adeguació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.</p> <p>Planificació i realització, amb ajuda de guies i models i la direcció del professorat, de projectes de treball individuals i en equip, seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació), busca d'informació (planificació, obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació), elaboració del producte final (procés d'escriptura), presentació (exposició del producte final) i avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte).</p> <p>Actuació eficaç en equips de treball, de manera guiada: participar en la planificació i divisió del treball, realitzar les tasques personals i el rol assignat, aportar idees constructives, col·laborar amb els companys i</p>		
--	--	--

<p>acceptar-los, utilitzar el diàleg per a la resolució de conflictes, usar estratègies de supervisió i resolució de problemes, prendre decisions raonades en comú, etc.</p> <p>Utilització guiada de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals; presentar el treball.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Construcció d'un producte o meta col·lectiu, compartint informació i recursos.</p> <p>Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi, per a la reflexió guiada, a través de qüestionaris o iniciant-se en l'escriptura d'un diari, sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball.</p> <p>Avaluació de les produccions pròpies o alienes, com a part del procés d'escriptura, amb ajuda de guies, del professorat, individualment i en equip, comparant el resultat amb el pla original, jutjant si el text respon a l'objectiu d'escriptura i analitzant l'adeguació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos.</p>		
---	--	--

Bloc 3: Coneixement de la llengua. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Identificació d'enunciats. Identificació de l'oració simple i dels seus components (subjecte i predicat). Reconeixement del subjecte i dels seus tipus (omés i múltiple). Introducció als complements del predicat: complement directe, complement indirecte i complements circumstancials. Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuais en textos narratius i descriptius. Anàlisi de la coherència textual: identificació d'idees principals i secundàries i organització del contingut, en funció de la intenció comunicativa. El plurilingüisme i la realitat plurilingüe d'Espanya. Identificació de les llengües d'Espanya, dels seus trets característics i de la	<p>BL3.1. Identificar les distíntes categories gramaticals que componen un enunciat, establint la concordança grammatical entre estos, i classificar-les i reconéixer el paper grammatical i semàntic que exerciten en el discurs, per a utilitzar-les amb correcció en la comprensió i creació de textos narratius i descriptius.</p> <p>BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.</p> <p>BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics i els préstecs d'altres llengües, per a enriquir el vocabulari.</p>	CCLI CCLI CAA CCLI CAA

<p>seua distribució geogràfica.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Reconeixement i ús de classes de paraules flexives i no flexives:</p> <p>El substantiu: gènere, nombre i classes.</p> <p>L'adjectiu qualificatiu: gènere, nombre, grau i classes, i posició de l'adjectiu qualificatiu.</p> <p>Els determinants: article (gènere, classes; absència) i adjectiu determinatiu (gènere, nombre i classes: demostratius, possessius, indefinitis, numerals).</p> <p>El pronom: gènere i nombre, classes (personals, demostratius, possessius, numerals, indefinitis).</p> <p>El verb (persona gramatical, nombre, conjugació verbal, modes indicatiu) i tipus (verbos regulars, irregulars i auxiliars). Formes no personals.</p> <p>L'adverbi.</p> <p>Les preposicions.</p> <p>Les conjuncions.</p> <p>Les interjeccions.</p> <p>Establiment de la concordança nominal i verbal.</p> <p>L'abecedari. El nom de les lletres i correspondència entre grafemes i fonemes.</p> <p>Ús de grafemes i seqüències de grafemes especials (<i>c-q, g-gu, c-f, g-j, t-g, t-j, b-n, h, tx-tx-x, s-w-w</i>).</p> <p>Els dígrafs.</p> <p>Separació de paraules en síl·labes.</p> <p>Reconeixement del díftong, tríftong i hiat.</p> <p>Aplicació de les regles generals d'accentuació.</p> <p>Accentuació de monosíl·labs. Accent diacrític.</p> <p>L'apòstrof.</p> <p>Ús de la diàresi.</p> <p>Ortografia de noms propis.</p> <p>Ús de les majúscules i accentuació de lletres majúscules.</p> <p>Ús del punt i de la coma, dels dos punts i dels punts suspensius.</p> <p>Ús dels signes d'interrogació i exclamació.</p> <p>Identificació dels elements constitutius de la paraula (arrel i afixos) i creació de famílies lèxiques.</p> <p>Reconeixement i ús dels procediments de formació de paraules: paraules</p>	<p>BL3.4. Explicar les relacions d'igualtat-semblança i d'oposició-contrarietat que s'establixen entre les paraules per a captar el sentit global d'un text.</p> <p>BL3.5. Identificar el subjecte, per mitjà de l'establiment de la concordança amb el verb, i el predicat, així com els complements del verb adequats al nivell educatiu, per a expressar-se i redactar textos narratius i descriptius amb major correcció i propietat.</p> <p>BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos narratius i descriptius i justificar si compleixen les propietats textuales, atenent principalment la coherència, pròpies del nivell educatiu, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua.</p> <p>BL3.7. Reconéixer les diferents llengües que conformen la realitat plurilingüe d'Espanya, explicar els seus trets característics i establir la distribució geogràfica d'aixes llengües, per a enriquir-se i desenvolupar una actitud respectuosa cap a un entorn plurilingüe i pluricultural.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CSC CCLI CSC
---	---	---

<p>simples, paraules compostes i derivades.</p> <p>Explicació del significat de neologismes i préstecs lèxics atenent el seu origen i procedència (anglicismes, gal·licismes)</p> <p>Reconéixer gentilicis d'Espanya.</p> <p>Reconeixement de les relacions d'igualtat-semblança (sinònìmia, polisèmia i homònìmia) i d'oposició-contrarietat (antonònìmia) entre les paraules.</p> <p>Aproximació a la cohesió textual: explicació de connectors textuais (d'addició, oposició, temporals, etc.); de mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques, família lèxica i relacions semàntiques (sinònìmia, antònìmia, el·ipsi, etc.); mecanismes de cohesió grammatical (substitució per mitjà de pronoms, eix temporal) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics.</p> <p>Aproximació a l'adequació textual: àmbit d'ús i finalitat comunicativa, relació entre emissor i receptor, reconeixement de marques lingüístiques de modalització (adjectius qualificatius i lèxic valoratiu, etc.) i ús no discriminatori del llenguatge.</p>		
---	--	--

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura. Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques (d'aula, centre, pública, virtual). Coneixement i respecte de les normes de funcionament, consulta guiada de catàlegs digitals i en línia.	BL4.1 Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades liurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant, si és el cas, tècniques expressives i teatrals.	CCLI SIEE CEC
CONTINGUTS ESPECÍFICS Lectura guiada i comprensió de textos i obres literàries, concordes amb el nivell, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi personal. Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia,	BL4.2 Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als interessos de l'alumnat, de forma reflexiva i crítica.	CCLI SIEE CEC
	BL4.3 Exposar, en suports diversos, orals i escrits, de forma guiada, les conclusions crítiques i raonades, sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals en creacions de diferent naturalesa.	CCLI CAA SIEE CEC
	BL4.4 Analitzar, de forma guiada, un corpus de textos literaris, seleccionats	CCLI

<p>etc.).</p> <p>Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal.</p> <p>Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell educatiu.</p> <p>Analisi de les característiques expressives dels textos teatrals, relacionant-los amb el cine, la ràdio i la televisió.</p> <p>Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions.</p> <p>Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o d'investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada.</p> <p>Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració i avaluació del resultat).</p> <p>Foment de l'hàbit lector per mitjà de la participació en iniciatives que impulsen la realització de lectures amenes (club de lectors, ciberlectures, tertúlies literàries, pla lector del centre, etc.).</p> <p>Connexió entre la literatura i la resta d'arts (música, pintura, cine, etc.), relacionant obres, personatges i temes universals: l'espai dels mites, l'amor i la literatura, herois i antiherois, el joc literari i l'avantguarda.</p> <p>Pervivència i evolució de personatges tipus, temes i formes a partir de la comparació d'obres de tota la història de la cultura.</p> <p>Interpretació del sentiment humà implícit en les obres comparades.</p> <p>Introducció a la literatura o a partir dels textos d'autoria masculina i femenina.</p> <p>Tractament evolutiu de temes i tòpics en una selecció de textos significatius. Temes: l'espai dels mites, l'amor i la literatura, herois i antiherois, el joc literari, l'avantguarda, etc.</p> <p>Tòpics: <i>carpe diem</i>, etc.</p> <p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p> <p>La narració en prosa i en vers. Elements de les narracions.</p> <p>La lírica i els recursos mètrics en vers.</p>	<p>entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.</p>	CAA CEC SIEE
---	---	--------------------

El teatre en prosa i en vers. La literatura d'ídees: aforismes. Anàlisi senzilla de textos: localització guida del text en el seu context social, cultural, històric i literari; anàlisi senzilla del contingut de l'obra o text (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari i intenció de l'autor); figures retòriques (pla lexicosemàntic: prosopografia, etopèia, retrat, topografia, hipèrbole, comparació, antítesi, metàfora, etc.; pla morfosintàctic: paral·lelisme, asíndeton, polisíndeton, derivació, etc.; pla fònic: versificació, onomatopeia, etc.).		
--	--	--

Curs 2n ESO

Bloc 1: Escoltar i parlar. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Gèneres dialogats de la comunicació oral, formals i espontanis (debat i conversació, etc.). Estudi, anàlisi i dramatització del debat: estructura habitual i moderador. Aplicació de tècniques d'escolta activa i ús del diàleg igualitari. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Aplicació i avaluació de les propietats textuais en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció). Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres. Creació del pensament de perspectiva. Foment de la solidaritat, la tolerància, el respecte i l'amabilitat. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Característiques dels textos orals instructius i expositius. Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en l'anàlisi dels textos instructius i expositius. Ús de tècniques de memorització i retenció de la informació: esquemes senzills, taules i resums.	BL1.1. Participar activament i respectuosament en col·loquis i debats regulats per a prendre decisions col·lectives, expressant el desacord de manera assertiva, seguint les indicacions del moderador i exposant de forma clara i ordenada les conclusions, utilitzant el lèxic adequat al nivell educatiu i les estratègies d'interacció oral. BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies. BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, especialment instructius i expositius, propis dels àmbits personal, acadèmic i social, analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals, especialment la gestualitat, la dicció i el ton, utilitzant, amb ajuda, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escolta. BL1.4. Produir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos breus dels àmbits personal, acadèmic i social, de temes	CCLI CAA CSC
		CCLI SIEE CSC
		CCLI CAA CSC
		CCLI CAA CSC

<p>Utilització guida de diccionaris i fonts d'informació en diferents suports. Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuales en la producció oral de textos instructius i expositius.</p> <p>Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en les produccions orals.</p> <p>Utilització de guies i gravacions.</p> <p>Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Coneixement dels entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement de fortaleses i debilitats.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Participació en situacions de comunicació (posades en comú en equips cooperatius, debats regulats, etc.) que desenrotllen les relacions socials en l'entorn acadèmic.</p> <p>Participació en reformulacions del missatge en contextos multilingües.</p> <p>Aplicació de les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat), dels principis de cooperació (aportar informació certa, de manera clara, breu i ordenada, etc.), de les habilitats socials en les formes de tractament i respecte, especialment en situacions en què es mostre l'acord i el desacord i en aquelles que propicien l'entrenament de l'assertivitat; en la identificació de problemes interpersonals, en la cerca de solucions, en l'anticipació de conseqüències i en la presa de decisions.</p> <p>Aplicació, anàlisi i evaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics: gesticulació (gestos que陪伴en el discurs i en faciliten la comprensió, evitar els tics gestuals, etc.), mirada (mantindre el contacte visual amb l'interlocutor, no mirar al buit, etc.), to (evitar una entonació monòtona i poc variada, subratllar amb la veu les paraules clau del discurs, etc.), dicció (evitar una pronunciació descuidada dels sons, etc.), espai, etc.</p> <p>Utilització del lèxic del nivell educatiu i d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>Escolta activa, comprensió, interpretació i anàlisi de textos orals i audiovisuals instructius i expositius (instruccions per a realitzar activitats acadèmiques, avisos, plans d'evacuació, instruccions per a evitar incendis, regles d'un joc, receptes de cuina, explicacions de conceptes, de processos i d'idees, exàmens i resums orals, etc., i els que generen els aprenentatges i projectes de treball).</p> <p>Ús de tècniques d'interpretació de lèxic nou amb l'ajuda d'imatges, pel context, etc.</p> <p>Producció de textos orals instructius i expositius: explicació de textos escrits (normes de gestió i regulació de les activitats acadèmiques dins de l'aula, instruccions orals per a realitzar activitats acadèmiques, avisos, instruccions per a evitar incendis, regles d'un joc, receptes de cuina, etc.), explicacions de conceptes, de processos i d'idees, exàmens i resums orals, etc., i els que generen els aprenentatges i projectes de treball.</p> <p>Analisi, aplicació i evaluació dels procediments lingüístics d'expressió oral de textos instructius i expositius (informació objectiva i precisa, l'imperatiu, construccions d'obligació, etc.) i expositius (explosió ordenada i jerarquizada d'idees, etc.), prestant atenció a les interferències lingüístiques.</p> <p>Analisi, aplicació i evaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics, especialment de la pronunciació i de la gesticulació, amb l'ajuda dels companys i del professor.</p>	<p>relacionats amb el currículum, especialment de tipologia textual instructiva i expositiva, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, i aplicant les propietats textuales i el lèxic adequat al nivell educatiu, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.5. Avaluat, amb l'ús de guies i gravacions, les produccions orals pròpies dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Reconéixer els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleses i preferències.</p>	<p>CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CSC SIEE</p>
---	---	---

<p>d'ídees, exposicions, xarrades sobre la utilització del mòbil, d'internet, conferències, etc.) i els que generen els aprenentatges i projectes de treball.</p> <p>Analisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el ton de veu).</p> <p>Aplicació de les estratègies de comprensió oral de manera conscient i reflexiva (activació de coneixements previs, anticipació; manteniment de l'atenció, confirmació o rebug d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió lèxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.).</p> <p>Ús de tècniques d'interpretació de lèxic nou amb l'ajuda d'imatges, pel context, etc.</p> <p>Producció de textos orals instructius i expositius: explicació de textos escrits (normes de gestió i regulació de les activitats acadèmiques dins de l'aula, instruccions orals per a realitzar activitats acadèmiques, avisos, instruccions per a evitar incendis, regles d'un joc, receptes de cuina, etc.), explicacions de conceptes, de processos i d'idees, exàmens i resums orals, etc., i els que generen els aprenentatges i projectes de treball.</p> <p>Analisi, aplicació i evaluació dels procediments lingüístics d'expressió oral de textos instructius i expositius (informació objectiva i precisa, l'imperatiu, construccions d'obligació, etc.) i expositius (explosió ordenada i jerarquizada d'idees, etc.), prestant atenció a les interferències lingüístiques.</p> <p>Analisi, aplicació i evaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics, especialment de la pronunciació i de la gesticulació, amb l'ajuda dels companys i del professor.</p>		
---	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Característiques bàsiques dels textos instructius i expositius: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals, gèneres.	BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (aprofundint en els recursos expressius dels narratius i descriptius, centrant-se en els instructius de forma autònoma, i en els expositius amb supervisió, i iniciant-se en els argumentatius amb ajuda de guies), a través de l'anàlisi dels elements	CCLI CAA CSC

<p>Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos instructius i expositius: analitzar la situació comunicativa; activar coneixements previs; generar informacions (pròpies, dels companys o de fonts documentals); ordenar la informació en paràgrafs amb esquemes, taules, etc.</p> <p>Reflexió sobre la importància de l'escriptura en el desenrotllament personal, com a organitzador del pensament i instrument per a l'enriquiment del vocabulari.</p> <p>Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Ús de tècniques de síntesi de la informació: esquema, taula, resum de textos instructius i expositius.</p> <p>Actuació eficaç en equips de treball.</p> <p>Participar en la creació de normes de funcionament de l'equip; interactuar amb responsabilitat, interès, respecte i confiança; coresponsabilitzar-se del quadern d'equip; buscar el consens i el suport dels altres, usar estratègies de supervisió i resolució de problema, etc.</p> <p>Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals i no documentals, amb la col·laboració dels companys, esmentant les fonts d'informació.</p> <p>Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal, virtual) per a obtindre informació.</p> <p>Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi, per a la reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans d'aprenentatge per a ampliar els coneixements des d'un punt de vista crític i creatiu.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat.</p> <p>Utilització del pensament alternatiu.</p> <p>Desenrotllament del sentit crític.</p> <p>Ús de ferramentes digitals de cerca en pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i visualització.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital. Valoració dels aspectes positius</p>	<p>formals i de contingut propis del nivell acadèmic, i utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i com a suport a les tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (especialment instructius de forma autònoma, expositius amb supervisió, argumentatius amb ajuda de guies, descripcions tècniques, guions narratius, etc.), aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL2.3. Avaluar, amb la col·laboració dels companys, els textos escrits propis o aliens, com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu i resolent els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p> <p>BL2.4. Sintetitzar textos orals i escrits instructius i expositius utilitzant esquemes, taules i resums; seleccionant les informacions essencials; generalitzant informacions relacionades, i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original, per a usar la informació en l'aprenentatge o en la realització de projectes de treball.</p> <p>BL2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb l'ajuda del professorat, sobre temes motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtindre un producte final original de caràcter instructiu o expositiu, en què s'esmentin les fonts d'informació, adoptant un punt de vista crític i creatiu, i fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius,</p>	<p>CCLI CAA CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CAA SIEE</p> <p>CD</p>
--	---	--

<p>de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Utilització del correu electrònic i mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge com ara blogs, fòrums, wikis, etc.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el cibersassettjament.</p> <p>Analisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre les característiques bàsiques dels textos instructius i expositius a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: anàlisi de la situació de comunicació (intenció comunicativa, àmbit d'ús, canal, grau de formalitat); identificació del registre; identificació o generació del tema, la idea principal, les idees secundàries i l'organització del contingut; localització o deducció d'informació explícita i implícita; anàlisi dels mecanismes grammaticals (connexió i referència, eix temporal de present, impersonalització, etc.), del lèxic especialitzat i dels recursos expressius (enumeració, personificació, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal (taules, gràfics, mapes, etc.).</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació i anàlisi de textos escrits narratius (narracions amb finalitat didàctica, etc.), descriptius (descripció tècnica), instructius (avisos en general, regles d'un joc, receptes de cuina, normes ortogràfiques i grammaticals en llibres de text, etc.), expositius (fulls informatius, mapes i guies, taules i gràfiques, fragments de llibres de text, etc.), argumentatius (enquestes d'opinió, fullets d'institucions).</p> <p>Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos expositius i instructius. Abans de la lectura: establir els objectius de la lectura (lúdic, obtindre informació, aprendre, etc.); activar els coneixements previs a partir del contingut del títol; formular hipòtesis sobre el contingut a través de la informació paratextual (títol, subtítols, il·lustracions, paraules destacades, context); identificació de l'estructura externa. Durant la lectura:</p>	<p>sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p> <p>BL2.7. Realitzar, amb ajuda de guies, de forma eficaç, tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues forteses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant amb suport solucions alternatives.</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>SIEE</p>
--	--	---------------------------------

mantindre l'atenció; contrastar els coneixements previs amb la informació del text; rellegir per a aclarir dubtes de comprensió; controlar la coherència del text a través de la reflexió al final de cada paràgraf, el subratllat i les anotacions; formular inferències sobre aspectes del contingut; solucionar dubtes sobre el significat de paraules o expressions a través del context o usant el diccionari. Després de la lectura: identificar o deduir el tema, la idea principal, la intenció de l'autor i l'organització del contingut; sintetitzar la informació a través de resums, esquemes i taules; localitzar informació específica explícita o implícita; respondre preguntes sobre aspectes formals (connectors d'orde i lògics, temps verbals, impersonalització, mecanismes de referència lèxica i gramatical, lèxic d'especialitat, etc.); localitzar i explicar els recursos expressius;avaluar les prediccions efectuades i la consecució dels objectius de la lectura.

Ús de processadors de textos en l'escriptura: buscar i reemplaçar, disseny de pàgina, llistes, taules, impressió, dibuix i quadros de text, etc.

Producció de textos escrits narratius (guions de ràdio o televisió, etc.), descriptius (descripcions tècniques, etc.), instructius (avisos, regles d'un joc, receptes de cuina, etc.), expositius (resposta llarga a preguntes d'activitats o proves, etc.), argumentatius (enumeració d'arguments sobre temes polèmics, interpretació d'enquestes, valoracions sobre llibres llegits seguint un guíó, etc.), amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'acord amb les característiques pròpies dels gèneres.

Ús d'estrategies de textualització o escriptura, com a part del procés de producció escrita, de forma reflexiva i dialogada: redactar esborranys, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescrivire.

Creació de textos escrits de caràcter instructiu o expositiu, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promouen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (enumeració, personificació, etc.), recursos del llenguatge no verbal (taules, mapes, vinyetes, etc.) i utilitzant ferramentes digitals d'edició i presentació amb ajuda de guies.

Aplicació del coneixement sobre les propietats textuales (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos instructius i expositius.

Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou.

Avaluació de les produccions pròpies o alienes com a part del procés d'escriptura, amb la col·laboració dels companys, comparant el resultat amb

el pla original, jutjant si el text respon a l'objectiu d'escriptura i analitzant l'adequació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos.

Revisió de produccions pròpies i alienes, identificant i corregint els errors ortogràfics, grammaticals i lèxics, d'acord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.

Rescriptura total o parcial dels textos escrits, corregint els errors en l'adequació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.

Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, grammatical i lèxica.

Planificació i realització, amb l'ajuda del professorat, de projectes de treball individuals i en equip, sobre temes del currículum, amb especial interès per les obres literàries, o temes socials, científics i culturals motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació), busca d'informació (planificació; obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació), elaboració del producte final (procés d'escriptura), presentació (exposició del producte final), avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte).

Utilització, amb la col·laboració dels companys, de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals sense copiar els enunciats literals de les fonts; presentar el treball.

Reflexió, a través de qüestionaris o l'escriptura d'un diari, sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball.

Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.

Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.

Bloc 3: Coneixement de la llengua. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I	BL3.1. Identificar i classificar les distintes categories grammaticals que	CCLI

<p>LITERATURA</p> <p>Aplicació de casos especials de la concordança gramatical.</p> <p>Reconeixement iús de la barra com a signe ortogràfic.</p> <p>Ús del punt i coma.</p> <p>Identificació dels grups de paraules i dels seus tipus, així com de les relacions morfosintàctiques entre els elements que conformen el sintagma nominal, l'adjectival, el preposicional i l'adverbial.</p> <p>Identificació i anàlisi morfosintàctica del subjecte. El subjecte omés i el subjecte múltiple. Absència del subjecte.</p> <p>Identificació del predicat (nominal i verbal) i dels complements del verb: atribut i modificadors oracionals.</p> <p>Classificació de l'oració simple segons la naturalesa del predicat (oracions atributives i predicatives -impersonals-) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals).</p> <p>Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuais en textos instructius i explicatius.</p> <p>Analisi de la coherència textual: parts temàtiques constitutives del textos, expositoris i instructius fonamentalment, i progressió temàtica; identificació d'idees principals i secundàries; resum i organització del contingut, en funció de la intenció comunicativa.</p> <p>El plurilingüisme i la realitat plurilingüe d'Europa. Identificació de les llengües europees, dels seus trets característics i de la seua distribució geogràfica.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Ús d'adjectius determinatius i pronomis interrogatius i exclamatius.</p> <p>El verb (modes subjuntiu i imperatiu) i tipus (defectius, copulatius, predicatius i impersonals).</p> <p>Les locucions adjectives, preposicionals, adverbiales, conjuntives.</p> <p>Utilització correcta de contraccions (preposició i article).</p> <p>Reconeixement del plural majestàtic i de modèstia.</p> <p>Accentuació de paraules compostes i d'abreviatures</p> <p>Ús del guió i de la ratlla.</p> <p>Reconeixement i ús dels procediments de formació de paraules: composició i derivació (ús de prefixos i sufíxos amb valor connotatiu i denotatiu).</p> <p>Significat de prèstecs lèxics atenent l'origen i procedència (anglicismes,</p>	<p>componen un text establint la concordança gramatical entre estes, analitzant-les morfològicament i reconeixent el paper gramatical i semàntic que exercixen en el discurs; utilitzar-les correctament en la comprensió i creació de textos instructius i expositius.</p> <p>BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.</p> <p>BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell, distingint entre els morfològics i els prèstecs d'altres llengües, per a enriquir el vocabulari.</p> <p>BL3.4. Explicar el canvi semàntic que afecta el significat de les paraules i les seues causes, identificant els seus mecanismes (paraules tabú i eufemismes) i el significat de frases fetes i refranys per a diferenciar els usos connotatius i denotatius del llenguatge.</p> <p>BL3.5. Identificar subjecte i predicat en l'oració simple, així com els complements del verb adequats al nivell, per mitjà de l'anàlisi morfosintàctica, per a expressar-se i redactar textos expositius i instructius de diverses modalitats oracionals amb major correcció i propietat.</p> <p>BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos instructius i expositius i justificar si complixen les propietats textuais, atenent la coherència i cohesió, pròpies del nivell educatiu, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua.</p> <p>BL3.7. Reconéixer les diferents llengües que conformen la realitat plurilingüe d'Europa, explicar-ne els trets característics i estableir la distribució geogràfica d'aixes llengües, per a enriquir-se i desenrotllar una actitud respectuosa cap a un entorn plurilingüe i pluricultural.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CSC CCLI CSC
---	---	--

<p>gal·licismes, italianismes, germanismes, etc.).</p> <p>Reconeixement gentilicis d'Europa.</p> <p>El canvi semàntic. Causes i mecanismes (paraules tabú i eufemismes).</p> <p>Ús connotatiu i denotatiu del llenguatge. Les frases fetes i els refranys.</p> <p>Analisi de la cohesió textual: connectors textuais (d'orde, comparatius, reformulatius, de causa i conseqüència, etc.), mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (sinònima, antònima, etc.), mecanismes de cohesió gramatical (dixi espacial i temporal, eix temporal, el lipsi) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics.</p> <p>Aproximació de l'adequació textual: tipologia textual, finalitat comunicativa del text i intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); relació existent entre l'emissor i el receptor; de les marques lingüístiques de modalització (dixi personal i social, impersonalització, adjetius qualificatius i lèxic amb matisos connotatius, quantificació, modalitat oracional, figures literàries valoratives -metàfora, comparació, personificacions, variació del registre, ús de col·loquialismes, etc.), i ús d'un llenguatge no discriminatori, en funció dels elements de la situació comunicativa.</p>		
---	--	--

Bloc 4: Educació literària. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA		
Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura.	BL4.1 Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions de textos adequats al nivell, aplicant, de manera guida, tècniques expressives i teatrals.	CCLI SIEE CEC
Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques d'aula, centre, pública, virtual).	BL4.2. Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als seus interessos, de forma reflexiva i crítica.	CCLI SIEE CEC
Coneixement i respecte de les normes de funcionament, consulta guiada de catàlegs digitals i en línia.	BL4.3 Exposar, en suports diversos, orals i escrits, amb la supervisió del professor, les conclusions crítiques i raonades, sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant, i comparant obres, personatges,	CCLI CAA SIEE
CONTINGUTS ESPECÍFICS		
Lectura guiada i comprensió de textos i obres literàries, concordes amb el nivell, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi		

<p>personal.</p> <p>Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia, etc.).</p> <p>Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal.</p> <p>Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell educatiu.</p> <p>Anàlisi de les característiques expressives dels textos teatrals, relacionant-los amb el cinema, la ràdio i la televisió.</p> <p>Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions.</p> <p>Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada.</p> <p>Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració ivaluació del resultat).</p> <p>Foment de l'hàbit lector, per mitjà de la participació en iniciatives que impulsen la realització de lectures amenes (club de lectors, ciberlectures, tertúlies literàries, pla lector del centre, etc.).</p> <p>Connexió entre la literatura i la resta d'arts (música, pintura, cine, etc.) relacionant obres, personatges i temes universals: les edats de l'home, els mons imaginaris, projeccions del futur, elogi de l'amistat.</p> <p>Pervivència i evolució de personatges tipus, temes i formes a partir de la comparació d'obres de tota la història de la cultura.</p> <p>Interpretació del sentiment humà implicít en les obres comparades.</p> <p>Introducció a la literatura a partir dels textos d'autoria masculina i femenina. Tractament evolutiu de temes i tòpics en una selecció de textos significatius. Temes: les edats de l'home, els mons imaginaris, projeccions del futur, elogi de l'amistat, etc.</p> <p>Tòpics: <i>locus amoenus</i>, etc.</p> <p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p>	<p>temes i tòpics universals en creacions de diferent naturalesa.</p> <p>BL4.4 Analitzar, amb la supervisió del professor, un corpus de textos literaris, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.</p>	CEC CCLI CAA CEC SIEE
--	---	-----------------------------------

<p>La narració en prosa i en vers. Elements de les narracions.</p> <p>La lírica i els recursos mètrics en vers.</p> <p>El teatre en prosa i en vers.</p> <p>La literatura d'idees: aforismes</p> <p>Analisi senzilla de textos: localització guida del text en el seu context social, cultural, històric i literari; contingut de l'obra o text (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari i intenció de l'autor); figures retòriques (pla lexicosemàtic: enumeració, exclamació, interrogació retòrica, personificació o prosopopeia, etc.; pla morfosintàctic: anàfora, catàfora, el lipsi, gradació, etc.; pla fònic: versificació, al·literació, etc.).</p>		
---	--	--

Curs 3r ESO

Bloc 1: Escoltar i parlar Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA <p>Gèneres dialogats de la comunicació oral, formals i espontanis, dels mitjans de comunicació social (col·loquis, debats d'opinió, taules redones, entrevistes, etc.).</p> <p>Aplicació de tècniques d'escolta activa i ús del diàleg igualitari.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Adequació dels usos formals i informals al context.</p> <p>Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres.</p>	<p>BL1.1. Participar activament i respectuosament en intercanvis comunicatius reals o dramatitzats dels àmbits acadèmic i social sobre temes de l'actualitat pròxims als seus interessos, aportant arguments raonats per a defendre les pròpies opinions de manera clara i ordenada, prestant atenció a la pronunciació i a la gestualitat i utilitzant el registre formal, les normes de cortesia i les estratègies d'interacció oral.</p>	CCLI CAA CSC
<p>Creació del pensament de perspectiva.</p> <p>Foment de la solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Característiques dels textos orals argumentatius.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuales en l'anàlisi dels textos expositius i argumentatius.</p>	<p>BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	CCLI SIEE CSC
<p>Ús de les tècniques de memorització i retenció de la informació: esquemes, resums i comentaris personals.</p>	<p>BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, amb especial atenció als expositius (de manera autònoma) i als argumentatius (de manera guiada), propis dels àmbits personal, acadèmic i social, analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals, i utilitzant de manera autònoma les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escucha, per a formar-se una opinió pròpia.</p>	CCLI CAA CSC

<p>Utilització autònoma de diccionaris impresos i de manera guiada d'altres fonts d'informació.</p> <p>Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuales en la producció oral de textos expositius i argumentatius.</p> <p>Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en les produccions orals.</p> <p>Utilització de guies i gravacions.</p> <p>Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Coneixement dels estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Estudi, anàlisi i pràctica del debat: estructura habitual i moderador, tema, arguments, posicions inicials i finals, etc.</p> <p>Estudi i aplicació dels procediments lingüístics de l'argumentació: tipus d'arguments, la refutació, la modalització, la reformulació, emfatització, etc.</p> <p>Participació en intercanvis comunicatius dels àmbits acadèmic i social, especialment dels gèneres periodístics (col·loquis, debats d'opinió, taules redones, entrevistes, activitats de relació i dinamització, programes de mediació del centre, difusió de les activitats extraescolars, etc.).</p> <p>Participació en reformulacions del missatge en contextos multilingües.</p> <p>Aplicació de les característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat), dels principis de cooperació (aportar informació certa, de manera clara, breu i ordenada, etc.), de les habilitats socials en les formes de tractament i respecte apreses, especialment en situacions que propicien l'entrenament de l'assertivitat en el manteniment de les pròpies opinions, en la identificació dels estats d'ànim, etc.</p> <p>Aplicació i avaliació de les propietats textuales en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció).</p> <p>Aplicació, anàlisi i avaliació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics: gesticulació, mirada, to, dicció, espai, etc.</p> <p>Utilització de l'estàndard i d'un llenguatge no discriminatori.</p> <p>Escolta activa, comprensió, interpretació i anàlisi de textos orals i audiovisuals argumentatius (debats, col·loquis, tertúlies, taules redones, etc.).</p>	<p>BL1.4. Prodir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos formals dels àmbits acadèmic i social de temes relacionats amb el currículum i l'actualitat, especialment de tipologies textuals expositives i argumentatives, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, i aplicant les propietats textuales i la riquesa lèxica, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor.</p> <p>BL1.5. Avaluar, amb la supervisió del professorat i la utilització de guies i gravacions, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat, i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al desenrotllament i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	<p>CCLI CAA CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CSC SIEE</p>
---	--	--

<p>Anàlisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el ton de veu).</p> <p>Aplicació de les estratègies de comprensió oral en els textos argumentatius (activació de coneixements previs, anticipació; manteniment de l'atenció, confirmació o rebuig d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió lèxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.).</p> <p>Producció de textos orals expositius i argumentatius (exposicions i explicacions a altres grups del mateix nivell educatiu o inferior, presentacions d'actes relacionats amb la vida acadèmica, debats d'opinió, assemblees de classe, entrevistes, etc.) i els que generen els aprenentatges i projectes de treball.</p> <p>Anàlisi, aplicació i avaliació dels procediments lingüístics d'expressió oral en textos expositius i argumentatius: orde, claredat i rigor en l'exposició, riquesa expressiva, tipus d'arguments, recursos d'emfatització, etc., prestant atenció a les interferències lingüístiques.</p> <p>Detecció d'incoherències, repeticions de connectors, etc.</p> <p>Estudi i aplicació de l'estàndard oral formal.</p> <p>Anàlisi, aplicació i avaliació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics (gestos, moviments, mirada, gestió de temps, espai, prosòdia i elocució).</p> <p>Elaboració de presentacions orals: planificació (activació de coneixements previs i guió), documentació (fonts variades i en altres llengües), selecció i reorganització de la informació, textualització i avaliació (de l'organització del contingut, dels recursos, dels elements no verbals corporals i paralingüístics i del procés).</p>		
--	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Característiques bàsiques dels textos argumentatius: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals, gèneres.	BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (narratius, descriptius, instructius i, en especial, expositius) de forma autònoma i argumentatius amb ajuda del professorat i dels companys) a través de l'anàlisi dels elements formals i de	CCLI CAA CSC

<p>Reflexió sobre la importància de l'escriptura en el desenrotllament personal com a organitzador del pensament que facilita l'aprenentatge.</p> <p>Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portfolio.</p> <p>Ús de tècniques de síntesi de la informació: mapa conceptual i resum de textos expositius.</p> <p>Actuació eficaç en equips de treball: gestionar el temps, sentir-se motivat pels objectius compartits, intercanviar materials, assumir compromisos individuals, usar estratègies de supervisió i resolució de problema, realitzar observacions ivaluacions del procés i del resultat, comunicar-se amb confiança, etc.</p> <p>Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals, en llengües diverses, i utilització de procediments per a la citació bibliogràfica.</p> <p>Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal, virtual) per a obtindre informació.</p> <p>Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi, per a la reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans d'aprenentatge i de desenrotllament del sentit crític i de la creativitat.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'anxietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat.</p> <p>Utilització del pensament alternatiu.</p> <p>Desenrotllament del sentit crític.</p> <p>Ús de ferramentes digitals de busca en pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i visualització.</p> <p>Aplicació d'estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Disseny de presentacions multimèdia.</p> <p>Escalat, rotació i retallada d'imatges. Coneixement i ús de drets d'autor i</p>	<p>contingut propis del nivell educatiu, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i com a suport a les tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL 2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (narratius, descriptius, instructius i, en especial, expositius de forma autònoma i argumentatius amb ajuda del professorat i dels companys), aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL 2.3. Avaluar, amb la supervisió del professorat, els textos escrits propis o aliens, com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu, i resolent els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p> <p>BL 2.4. Sintetitzar textos orals i escrits expositius i argumentatius utilitzant mapes conceptuais i resums, seleccionant les informacions essencials, generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original ni incloga interpretacions personals, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació.</p> <p>BL 2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, de forma reflexiva i dialogada, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtindre un producte final original de caràcter expositiu o argumentatiu, contrastant les fonts d'informació, detallant les referències bibliogràfiques, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA CCLI CAA CAA SIEE
---	---	---

<p>llicències de publicació.</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p> <p>Ús de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre les característiques bàsiques dels textos argumentatius a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: anàlisi de la situació comunicativa; identificació de la tipologia textual; identificació o generació de la tesi, els arguments i l'organització del contingut; localització o deducció d'informació explícita i implícita; identificació de punts de vista i distinció entre informació i opinió; anàlisi dels mecanismes gramaticals (modalització, etc.), de les relacions lèxiques i dels recursos expressius (paradoxa, hipèrbaton, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal, etc.</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació i anàlisi de textos escrits narratius (memòries, fragments narratius en un blog, etc.), descriptius (descripcions en teatre i poesia), instructius (gramàtiques normatives, etc.), expositius (textos divulgatius, articles d'enciclopèdia, etc.), argumentatius (textos breus d'opinió, fullets publicitaris, etc.).</p> <p>Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos argumentatius. Abans de la lectura: establir els objectius de la lectura; activar els coneixements previs; formular hipòtesis sobre el contingut a través de la informació paratextual (títol, subtítols, il·lustracions, paraules destacades, context) i d'una ullada ràpida a algunes parts del text (principi i final, inici de paràgrafs); identificar la tipologia i l'estrucció del text. Durant la lectura: controlar i regular (recapitular allò que s'ha llegit, comprovar les hipòtesis i formular-ne de noves, rellegir, aclarir dubtes de comprensió, contrastar els coneixements previs amb la informació del text); controlar la coherència</p>	<p>BL 2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p> <p>B2.7. Realitzar amb supervisió, de forma eficaç, tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant amb supervisió solucions alternatives</p>	CD CAA SIEE SIEE
--	---	-------------------------------

internal del text (del contingut i de l'estructura, a través de la reflexió al final de cada paràgraf, el subratllat i les anotacions); formular inferències (sobre aspectes formals i de contingut, a partir d'elements textuais, contextuels i paratextuals) i interpretar sentits figurats; resoldre problemes de comprensió lèxica amb ajuda del diccionari o sense (deduir pel context, per la forma de la paraula, etc.). Després de la lectura: identificar o deduir la tesi, els arguments, la intenció de l'autor i l'organització del contingut; sintetitzar la informació a través de resums i mapes conceptuais; localitzar o deduir informació específica que done resposta a preguntes concretes (aspectes formals, informació explícita i implícita, etc.); extraure conclusions sobre el sentit global del text.

Producció de textos escrits narratius (textos personals en un blog, etc.), descriptius (endevinalles, poemes descriptius, etc.), instructius (manual dús sobre ortografia i gramàtica, etc.), expositius (actes, treballs d'investigació, etc.), argumentatius (comentaris en blogs i altres llocs interactius en línia, valoracions dels llibres llegits, etc.), amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'accord amb les característiques pròpies dels gèneres.

Ús d'estratègies de textualització o escriptura com a part del procés de producció escrita, amb la supervisió del professorat: redactar esborrany, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescriure.

Creació de textos escrits de caràcter argumentatiu, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promoguen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (paradoxa, hipèrbaton, etc.) i recursos del llenguatge no verbal (gràfics, etc.), i utilitzant ferramentes digitals d'edició i presentació de forma reflexiva i dialogada.

Aplicació del coneixement sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos argumentatius.

Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos argumentatius: expressar com es vol que siga el text; generar idees i informacions (pròpies i de fonts documentals), ordenar la informació en paràgrafs amb tècniques diverses (mapes conceptuais, etc.), fer plans d'escriptura de forma guida.

Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou.

Ús de processadors de textos en l'escriptura: format de paràgraf; encapçalament, peu, notes, numeració; inserció de gràfics, etc.

Avaluació de les produccions pròpies o alienes com a part del procés d'escriptura, amb la supervisió del professorat, comparant el resultat amb el pla original, jutjant si el text respon a l'objectiu d'escriptura i analitzant l'adequació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos. Revisió de produccions pròpies i alienes, identificant i corregint els errors ortogràfics, gramaticals i lètics, d'accord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.

Reescriptura total o parcial dels textos escrits, corregint els errors en l'adequació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.

Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.

Planificació i realització, de forma reflexiva i dialogada, de projectes de treball individuals i en equip, sobre temes del currículum, amb especial interès per les obres literàries, o sobre temes socials, científics, culturals i literaris motivadors per a l'alumnat seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació), cerca d'informació (planificació; obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació), elaboració del producte final (procés d'escriptura), presentació (exposició del producte final), avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte).

Utilització, amb la supervisió del professorat, de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals sense copiar els enunciats literals de les fonts; presentar el treball.

Reflexió, a través de l'escriptura d'un diari, sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball.

Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.

Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.

Bloc 3: Coneixement de la llengua. Curs 3r ESO

Continguts

Criteris d'avaluació

CC

CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Ús del parèntesi, dels claudàtors, de la ratlla i de les cometes. Ús de la cursiva. Anàlisi morfosintàctica del subjecte agent, pacient i causa. Anàlisi morfosintàctica del predicat i dels complements del verb: complement predicatiu, del complement de regim i del complement agent. Classificació de l'oració simple segons la naturalesa del predicat: oracions atributives i predicatives (actives -transitives -reflexives i recíproques- i intransitives-, i passives) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals). Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuales en textos argumentatius. Anàlisi de la coherència textual: parts temàtiques constitutives dels textos argumentatius fonamentalment, i de la progressió temàtica; identificació d'idees principals i secundàries; resum, destacant la tesi explícita o implícita defesa per l'autor i els arguments utilitzats; justificació de la progressió temàtica i de l'estructura, en funció de la intenció comunicativa. Els orígens històrics de les llengües d'Espanya. Reconeixement de les varietats geogràfiques de la llengua i dels trets diferencials bàsics.	BL3.1. Identificar les distinthes categories gramaticals que componen un text establint la concordança entre estes; classificar-les, analitzar-les morfològicament, reconeixent el paper grammatical, sintàctic i semàtic que exerceixen en el discurs; utilitzar-les correctament per a avançar en la comprensió i la creació de textos argumentatius.	CCLI CCLI CAA
	BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.	CCLI CAA
	BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics, els préstecs d'altres llengües, així com sigles, acrònims i abreviatures, per a enriquir el vocabulari.	CCLI CAA
	BL3.4. Explicar el canvi semàtic que afecta el significat de les paraules i les seues causes, identificant els seus mecanismes (metàfora, metonímia) per a diferenciar els usos connotatius i denotatius del llenguatge; reconéixer les relacions d'igualtat-semblança (camp semàtic i camp associatiu) i d'inclusió (hiperonímia i hiponímia) que s'establixen entre les paraules per a captar el sentit global d'un text.	CCLI CAA
	BL3.5. Analitzar morfosintàcticament l'oració simple i classificar-la segons la naturalesa del predicat (oracions atributives, predicatives, actives, transitives, reflexives, recíproques, intransitives, passives, perifràstiques, reflexes i mitjanes) per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos argumentatius de diverses modalitats oracionals amb major correcció i propietat.	CCLI CAA
	BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos argumentatius i justificar si compleixen les propietats textuais adequades al nivell, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua.	CCLI CAA CSC
	BL3.7. Explicar els orígens històrics de les llengües d'Espanya i reconéixer les seues varietats geogràfiques, per a enriquir-se i desenrotllar una actitud respectuosa cap a la diversitat de la llengua i un entorn plurilingüe i pluricultural.	CCLI CSC

semàntics). El canvi semàtic. Causes i mecanismes (metàfora, metonímia). Reconeixement de les relacions d'igualtat-semblança (camp semàtic i camp associatiu) i d'inclusió (hiperonímia i hiponímia) entre les paraules. Anàlisi de la cohesió textual: connectors textuels d'explicació, causals, consecutius, condicional, etc.), mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (sinònima; antònima; hiponímia; hyperonímia; substitució lèxica per metafores, metonímies, eufemismes, etc.), mecanismes de cohesió grammatical (repetició de construccions sintàctiques, dixi espacial i temporal, anàfores i catàfores, eix temporal) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics. Anàlisi de l'adequació textual: tipologia textual, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); relació existent entre l'emissor i el receptor; marques lingüístiques de modalització (dixi personal i social, impersonalització, verbs modals, adjetius qualificatius i lèxic connotatiu, quantificació, grau de certesa, modalitat oracional, figures literàries valoratives -hipèroboles, ironia-, variació del registre, etc.) i de l'ús d'un llenguatge no discriminatori, en funció dels elements de la situació comunicativa.		
--	--	--

Bloc 4: Educació literària. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura. Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques (d'aula, centre, pública, virtual). Coneixement i respecte de les normes de funcionament, i consulta guiada de catàlegs digitals i en línia.	BL4.1 Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant, amb supervisió, tècniques expressives i teatrals.	CCLI SIEE CEC
CONTINGUTS ESPECÍFICS Lectura guiada i comprensió de textos i obres literàries, concordes amb el nivell, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi	BL4.2 Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als interessos de l'alumnat, de forma reflexiva i crítica.	CCLI SIEE CEC
	BL4.3 Exposar, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques i raonades sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals, des de	CCLI CAA SIEE

<p>personal.</p> <p>Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia, etc.).</p> <p>Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal.</p> <p>Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell.</p> <p>Analisi de les característiques expressives dels textos teatrals, relacionant-los amb el cinema, la ràdio i la televisió.</p> <p>Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions.</p> <p>Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o d'investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada.</p> <p>Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració i valuació del resultat).</p> <p>Foment de l'hàbit lector per mitjà de la participació en iniciatives que impulsen la realització de lectures amenes (club de lectors, ciberlectures, tertúlies literàries, pla lector del centre, etc.).</p> <p>Connexió entre la literatura i la resta d'arts (música, pintura, cinema, etc.) relacionant obres, personatges i temes普遍s: l'home en la naturalesa, el cant a la bellesa, el goig de viure, el temps fugitiu, estereotips femenins.</p> <p>Pervivència i evolució de personatges tipus, temes i formes a partir de la comparació d'obres, amb especial dedicació als relacionats amb la història de la cultura des de Pedat mitjana fins al segle XVIII.</p> <p>Interpretació del sentiment humà implícit en les obres comparades.</p> <p>Introducció a la literatura de l'edat mitjana al Segle d'Or a partir dels textos d'autoria masculina i femenina.</p> <p>Tractament evolutiu de temes i tòpics en una selecció de textos significatius. Temes: l'home en la naturalesa, el cant a la bellesa, el goig de viure, el temps fugitiu, estereotips femenins, etc.</p> <p>Tòpics: <i>locus amoenus, descriptio puellae, carpe diem, tempus fugit, ubi sunt?</i>, etc.</p>	<p>Pedat mitjana fins al segle XVIII, en creacions de diferent naturalesa.</p> <p>BL4.4 Analitzar un corpus de textos literaris, de l'edat mitjana al segle XVIII, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere, i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.</p>	CEC CCLI CAA CEC SIEE
--	--	-----------------------------------

<p>La literatura medieval. Característiques generals.</p> <p>La lírica. La poesia trobadoresca.</p> <p>Les quatre grans cròniques.</p> <p>El teatre. <i>E/Misteri d'Eix.</i></p> <p>El Segle d'Or. Característiques generals</p> <p>La lírica. Ausiàs Marc.</p> <p>La literatura religiosa i moralitzador.</p> <p>La prosa humanista.</p> <p>La novel la. <i>Tiran lo Blanc.</i></p> <p>La poesia satírica.</p> <p><i>La valenciana prosa.</i></p> <p>La literatura de l'edat moderna. Renaixement, manierisme i barroc. Joan de Timoneda, Joaquim Aierdi i Lluís Galiana.</p> <p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p> <p>La narració en prosa i en vers.</p> <p>La lírica i els recursos mètrics en vers.</p> <p>El teatre en prosa i en vers.</p> <p>La literatura d'idees: aforismes i assaig.</p> <p>Analisi senzilla de textos: localització del text en el seu context social, cultural i històric; identificació de l'època literària; trets presents en el text; contingut (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari i intenció de l'autor); figures retòriques: pla lexicosemàntic (allegoria, oxímoron, paradoxa, apòstrofe, etc.), pla morfosintàctic (equívoc o dilogia, reduplicació, hipèrbaton, quiasme, etc.), pla fònic (versificació, etc.)</p>		
--	--	--

Curs 4t ESO

Bloc 1: Escoltar i parlar. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Gènres dialogats de la comunicació oral, formals i espontanis, dels mitjans	BL1.1. Participar activament i respectuosament en intercanvis comunicatius, reals o dramatitzats, especialment en els representatius dels mitjans de comunicació social i dels àmbits professional i administratiu, sobre temes	CCLI CAA CSC

<p>de comunicació social i dels àmbits professional i administratiu. Aplicació de tècniques d'escolta activa i ús del diàleg igualitari. Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques. Assumpció de distints rols en equips de treball. Aplicació i avaliació de les propietats textuais en els intercanvis de comunicació oral (adequació, coherència, cohesió i correcció). Adequació dels usos formals i informals al context. Valoració de la conversació com a ferramenta de les habilitats socials, de mediació, d'expressió de la creativitat i de respecte per les opinions dels altres. Creació del pensament de perspectiva. Foment de la solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Característiques dels textos orals de l'àmbit periodístic i dels textos publicitaris, professionals i administratius. Aplicació dels coneixements de la tipologia i de les propietats textuais en l'anàlisi dels textos expositius i argumentatius dels àmbits periodístic, professional i administratiu. Us de les tècniques de memorització i retenció de la informació: esquemes, resums, comentaris i crítiques. Utilització de diccionaris i fonts d'informació en diferents suports. Aplicació dels coneixements de la tipologia, de les propietats textuais i de l'estàndard formal en la producció oral de textos expositius i argumentatius. Aplicació de tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en el procés de les presentacions orals. Utilització de guies i gravacions. Selecció raonada dels productes que s'inclouen en el portfolio. Coneixement dels estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Estudi, anàlisi i aplicació dels procediments lingüístics de l'argumentació: tipus d'arguments, la refutació, la modalització, la reformulació, enfatització, etc. Participació en intercanvis comunicatius dels àmbits d'ús acadèmic, social, professional i administratiu, especialment dels gèneres periodístics</p>	<p>polèmics de l'actualitat, defenent críticament les opinions pròpies amb fluïdesa i riquesa lèxica; ajustant el registre, el to i les normes de cortesia a la situació comunicativa, i utilitzant les estratègies d'interacció oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, propis dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, especialment periodístics i publicitaris, analitzant els elements formals i de contingut, la informació no verbal i les convencions pròpies del gènere, i utilitzant les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escuta, per a construir-se una opinió crítica.</p> <p>BL1.4. Produir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos formals dels àmbits acadèmic i social de temes relacionats amb el currículum i l'actualitat, especialment de tipologia textual expositiva i argumentativa, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, i aplicant les propietats textuais i la riquesa lèxica, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.5. Avaluar, de manera autònoma, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenrotllar-los, i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CCLI SIEE CSC CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC CCLI CAA CCLI CAA CSC SIEE
---	---	--

<p>informatius i d'opinió (entrevistes de treball, relacions amb institucions públiques i privades, tertúlies, activitats de relació i dinamització, programes de mediació del centre, difusió de les activitats extraescolars, entorns virtuels de comunicació, ràdio local, etc.). Participació en reformulacions del missatge en contextos multilingües. Aplicació dels característiques del llenguatge conversacional (cooperació, espontaneïtat, economia i subjectivitat), dels principis de cooperació (aportar informació certa, de manera clara, breu i ordenada, etc.) i de les habilitats socials en les formes de tractament i respecte a les apreses, especialment al defendre els drets propis, etc. Aplicació, anàlisi i avaliació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics: gesticulació, mirada, to, dicció, espai, etc. Utilització de l'estàndard i d'un llenguatge no discriminatori. Escucha activa, comprensió, interpretació i anàlisi de textos orals i audiovisuals dels mitjans de comunicació i la publicitat (debats, tertúlies, entrevistes, conferències, discursos, missatges publicitaris de la ràdio, etc.) i dels àmbits professional i administratiu (entrevista de treball, anuncis de treball, reclamacions i queixes telefòniques, etc.). Anàlisi de la informació no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacte físic, etc.) i paralingüística (la dicció, l'accentuació, el ritme i el ton de veu). Interpretació del so i la imatge en els textos audiovisuals. Aplicació autònoma de les estratègies de comprensió oral en els textos periodístics, publicitaris i dels àmbits professional i administratiu (activació de coneixements previs; anticipació; manteniment de l'atenció; confirmació o rebuig d'hipòtesis; resolució de problemes de comprensió lèxica; reformulació, extracció i selecció d'informacions concretes presents en el text, etc.). Producció de textos orals expositius i argumentatius (exposicions, conferències, enquestes i entrevistes, reportatges, cròniques, ressenyes orals i taules redones de temes relacionats amb el currículum i polèmics de l'actualitat, etc.) i els que generen els aprenentatges i projectes de treball. Anàlisi, aplicació i avaliació dels procediments lingüístics d'expressió oral de textos expositius i argumentatius: orde, claredat i rigor en l'exposició; riquesa expressiva; la ironia; tipus d'arguments; recursos d'emfatització i d'expansió de la informació. Especial atenció a les interferències</p>		
--	--	--

<p>lingüístiques.</p> <p>Detecció d'incoherències, repeticions de connectors, pobresa lèxica, ambigüitats, etc., i dificultats en la comunicació.</p> <p>Ànalisi, aplicació i evaluació dels elements d'expressió oral no verbals, corporals i paralingüístics (gestos, moviments, mirada, gestió de temps, espai, prosòdia i elocució).</p> <p>Elaboració de presentacions orals: planificació (activació de coneixements previs i guió), documentació (fonts variades i en altres llengües), selecció i reorganització de la informació, textualització i evaluació (de l'organització del contingut, dels recursos, dels elements no verbals corporals i paralingüístics i del procés).</p>		
--	--	--

Bloc 2: Llegir i escriure. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA <p>Característiques bàsiques dels textos de l'àmbit periodístic (notícia, reportatge, entrevista, editorial, article d'opinió, columna, carta al director, crítica) i dels textos publicitaris: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals.</p> <p>Característiques bàsiques de textos dels àmbits periodístics, professional i administratiu (carta comercial, correu electrònic, sol·licitud, reclamacions, oferta de treball, factura, currículum senzill, normativa professional, etc.): funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals.</p> <p>Aplicació del coneixement sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos dels àmbits periodístic i publicitari.</p> <p>Aplicació del coneixement sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos dels àmbits professional i administratiu.</p> <p>Ús d'estratègies de planificació com a part del procés d'escriptura, especialment en textos dels àmbits periodístic, publicitari, professional i administratiu: formular objectius, fer plans d'escriptura amb autonomia, etc.</p>	<p>BL2.1. Interpretar textos escrits dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, amb especial atenció als gèneres periodístics informatius i d'opinió, als textos publicitaris dels mitjans de comunicació de masses i als textos dels àmbits professional i administratiu, a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell educatiu, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text.</p> <p>BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, de diverses tipologies, centrant-se en els gèneres periodístics informatius i d'opinió, en textos publicitaris amb sentit creatiu i estètic i en textos dels àmbits professional i administratiu amb ajuda de models, aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL2.3. Avaluat, amb autonomia, els textos escrits propis o aliens com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu, i resolent els dubtes de forma</p>	CCLI CAA CSC

<p>Reflexió sobre la importància de l'escriptura com un instrument per a la creativitat, facilitador d'aprenentatges i estímul per al desenrotllament personal.</p> <p>Selecció raonada dels textos produïts que s'inclouen en el portafolio.</p> <p>Ús de tècniques de síntesi de la informació: esquema, taula, mapa conceptual i resum de textos argumentatius.</p> <p>Actuació eficaç en equips de treball: compartir informació i recursos, buscar l'autonomia en el funcionament de l'equip, responsabilitzar-se del treball individual, valorar el treball dels companys animant-los i mostrant sensibilitat i comprensió pels seus punts de vista, usar estratègies de supervisió i resolució de problema, avaluar processos i el treball individual i el de l'equip resultat, etc.</p> <p>Busca, localització i extracció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals, atenent especialment els textos dels mitjans de comunicació, en llengües diverses, i utilització de procediments per a la citació bibliogràfica.</p> <p>Utilització de diferents tipus de biblioteques (aula, centre, pública, personal, virtual) per a obtindre informació.</p> <p>Reflexió autònoma sobre el procés d'aprenentatge i els coneixements de qualsevol tipus adquirits durant la realització d'un projecte de treball.</p> <p>Utilitzar el pensament com un mitjà i un fi per a la reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans per al desenrotllament personal.</p> <p>Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de forteses i debilitats.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació.</p> <p>Superació d'obstacles i fracassos. Mostrar iniciativa, idees innovadores, perseverança i flexibilitat.</p> <p>Utilització del pensament alternatiu.</p> <p>Desenrotllament del sentit crític.</p> <p>Ús de ferramentes digitals de cerca en pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc., i visualització.</p> <p>Aplicació d'estratègies de filtratge en la cerca de la informació.</p> <p>Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i</p>	<p>autònoma, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p> <p>BL2.4. Sintetitzar textos orals i escrits argumentatius utilitzant esquemes, taules, mapes conceptuels i resums; seleccionant les informacions essencials; generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduís literalment parts del text original ni inclou interpretacions personals, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació.</p> <p>BL2.5. Realitzar, amb sentit crític i creativitat, tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb autonomia, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics, culturals, professionals i literaris motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte de treball, contrastant la informació, citant-ne adequadament la procedència, incloent-hi la bibliografia i la bibliografia web, i fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluat amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i col·laborar i comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p> <p>BL2.7. Realitzar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues forteses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament d'estos, i actuar amb flexibilitat buscant per iniciativa pròpia solucions alternatives.</p>	CCLI CAA CSC
--	--	--------------------

servicis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.

Organització de la informació seguint diferents criteris.

Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge.

Producció senzilla d'àudio i vídeo.

Ús de ferramentes de producció digital en la web.

Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació.

Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.

Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.

Ús de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc.

Adquisició d'hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.

Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i per a protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.

Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.

CONTINGUTS ESPECÍFICS

Aplicació dels coneixements sobre les característiques dels textos dels àmbits periodístics, professional i administratiu, a la comprensió, interpretació i anàlisi d'estos: descripció de la disposició tipogràfica; anàlisi de la situació comunicativa; identificació de la tipologia textual i del gènere; identificació o generació del tema o tesi i de l'organització del contingut; localització o deducció d'informació explícita i implícita; identificació de punts de vista i de la intertextualitat; distinció entre informació i opinió; anàlisi dels mecanismes gramaticals, del llenguatge discriminatori i dels recursos expressius (ironia, metonímia, etc.); interpretació de la informació contextual i no verbal dels textos publicitaris; valoració de la relació entre els aspectes formals i el contingut, etc.

Lectura, comprensió, interpretació i anàlisi de textos escrits narratius (notícies, reportatges, cròniques, etc.), instructius (lleis, normes, etc.), expositius (reportatges, monografies, diccionaris diversos, etc.), argumentatius (editorial, article d'opinió, columna, carta al director, crítica,

textos publicitaris en periòdics, revistes, tanques, web, etc.).

Ús i aplicació d'estratègies de comprensió lectora, especialment en textos dels àmbits periodístic, professional i administratiu. Abans de la lectura: activar els coneixements previs, establir objectius de lectura, formular prediccions o hipòtesis a través d'informació paratextual (títol, subtítols, il·lustracions, paraules destacades, context, disposició tipogràfica), identificar la tipologia, el gènere i l'estrucció del text. Durant la lectura: controlar i regular (recapitular allò que s'ha llegit, comprovar les hipòtesis i formular-ne de noves, rellegir, aclarir dubtes de comprensió, contrastar els coneixements previs amb la informació del text); controlar la coherència interna del text (del contingut, de l'estrucció i dels diversos elements en un text discontinu, a través de la reflexió al final de cada paràgraf, el subratllat i les anotacions); formular inferències (sobre aspectes formals i de contingut, a partir d'elements textuais, contextuels i paratextuals) i interpretar sentits figurats i significats no explícits; resoldre problemes de comprensió lèxica. Després de la lectura: identificar o deduir el tema, la tesi, la idea principal, els arguments, la intenció de l'autor i l'organització del contingut; sintetitzar la informació a través d'esquemes, taules, mapes conceptuals i resums; respondre a preguntes concretes sobre aspectes formals, de contingut i de relació amb el context; elaborar conclusions personals, relacionant el contingut amb la pròpia experiència i formant-se una opinió pròpia a partir de la informació del text; valorar críticament iavaluar les prediccions efectuades, la consecució dels objectius de la lectura, el sentit global del text i les conclusions personals.

Producció de textos escrits narratius (notícies, cròniques periodístiques, etc.), expositius (treballs d'investigació, memòria tècnica d'un projecte realitzat, etc.), argumentatius (articles d'opinió, treballs d'investigació, textos publicitaris, etc.), dels àmbits professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, d'acord amb les característiques pròpies dels gèneres.

Ús autònom d'estratègies de textualització o escriptura com a part del procés de producció escrita: redactar esborrany, usar diccionaris i gramàtiques, controlar la progressió de la informació, reescriure.

Creació de textos escrits dels àmbits periodístic i publicitari, individuals i col·lectius, a partir de propostes que promoguen la creativitat i el gaudi personal, usant recursos lingüístics (metonímia, ironia, pleonasme, etc.) i

<p>recursos del llenguatge no verbal, i utilitzant ferramentes digitals d'edició i presentació amb autonomia.</p> <p>Ús de tècniques de selecció, organització i revisió del lèxic nou.</p> <p>Ús de processadors de textos en l'escriptura: columnes, estils, plantilles, etc.</p> <p>Avaluació amb autonomia de les produccions pròpies o alienes com a part del procés d'escriptura, comparant el resultat amb el pla original, jutjant si el text respon a l'objectiu d'escriptura i analitzant l'adequació, coherència i cohesió, amb la finalitat de millorar els textos.</p> <p>Revisió de produccions pròpies i alienes, identificant i corregint els errors ortogràfics, gramaticals i lèxics, d'acord amb les normes de correcció determinades per al nivell educatiu.</p> <p>Reescritura total o parcial dels textos escrits, corregint els errors en l'adequació, coherència, cohesió i correcció detectats en el procés d'avaluació i revisió.</p> <p>Ús de fonts de consulta impresa i digitals com a suport per a la revisió ortogràfica, grammatical i lèxica.</p> <p>Planificació i realització amb autonomia de projectes de treball individuals i en equip sobre temes del currículum, amb especial interès per les obres literàries, o sobre temes socials, científics, culturals, professionals i literaris motivadors per a l'alumnat seguint les fases del procés: presentació (coneixement de l'objectiu del projecte, activació de coneixements previs, organització i planificació), cerca d'informació (planificació; obtenció, selecció, reorganització i posada en comú de la informació), elaboració del producte final (procés d'escriptura), presentació (exposició del producte final), avaluació (avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració del projecte).</p> <p>Utilització autònoma de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals sense copiar els enunciats literals de les fonts, i presentar el treball.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Construcció d'un producte o meta col·lectiu compartint informació i recursos.</p>		
--	--	--

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Ús de majúscules i minúscules en les noves tecnologies de la comunicació. Identificació de l'estructura i dels nexes propis d'oracions coordinades, juxtaposades i d'oracions subordinades substantives, adjetives o de relatiu, adverbials pròpies i d'implicació lògica, així com de les funcions sintàctiques que exerceixen elements que les componen. Reconeixement dels elements de la situació comunicativa i de les propietats textuais en textos, especialment expositoris i argumentatius, dels àmbits periodístic, laboral i administratiu. Anàlisi de la coherència textual: parts temàtiques constitutives del textos i progressió temàtica; identificació d'idees principals i secundàries; resum, destacant la tesi explícita o implícita defesa per l'autor i els arguments utilitzats; justificació de la progressió temàtica, estructura i organització, en funció de la intenció comunicativa. El marc jurídic de les llengües cooficials a la Comunitat Valenciana. La importància de la varietat estàndard en els mitjans de comunicació.	BL3.1. Identificar les distinthes categories gramaticals que componen un text, propi o alié, i establir la concordança entre estes, classificar-les, analitzar-les morfològicament, i reconéixer el paper grammatical, sintàctic i semàntic que exerceixen en el discurs, i utilitzar-les correctament per a avançar en la comprensió i creació correcta de textos propis dels àmbits periodístic, professional i administratiu.	CCLI
CONTINGUTS ESPECÍFICS Caracterització semàntica de categories gramaticals. Identificació d'adjetius, pronoms i adverbis relatius. Establiment del plural de llatínismes, préstecs i neologismes. Procediments de formació de paraules (composició i derivació, parasíntesi i acronímia). Significat de prefixos i sufíxos, atenent-ne els d'origen grecollatí. Formació de substantius, adjetius, verbs i adverbis a partir d'altres categories gramaticals. Reconeixement de llatínismes, paraules patrimonials i cultismes. El doblet. Significat de neologismes i de préstecs lèxics atenent el seu origen i procedència (hel·lenismes, arabismes, anglicismes, gal·licismes, italianismes, lusismes, altres llengües) i a la manera d'incorporació en la llengua (xenismes, paraules hispanitzades, híbrids). Nivells de significat de paraules i expressions en el discurs oral i escrit. Significat connotatiu i denotatiu.	BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu. BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell, distingint entre els morfològics, préstecs d'altres llengües i l'origen del lèxic pròpia, per a enriquir el vocabulari. BL3.4. Explicar els distints nivells de significat de paraules i expressions identificant l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua per a captar el sentit global d'un text; aplicar l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua en l'elaboració de textos.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA
	BL3.5. Identificar l'estructura i els nexes propis d'oracions coordinades, juxtaposades i d'oracions subordinades substantives, adjetives, adverbials pròpies i d'implicació lògica i analitzar-les morfosintàcticament, per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos dels àmbits periodístic, professional i administratiu amb major correcció i propietat.	CCLI CAA
	BL3.6. Reconéixer les propietats textuais en textos dels àmbits periodístics, laboral i administratiu, i aplicar-les al comentari pragmàtic, per a compondre textos orals i escrits amb adequació, coherència i cohesió.	CCLI CAA CSC
	BL3.7. Explicar el marc jurídic de les llengües cooficials a la Comunitat Valenciana, així com establir els trets de la varietat estàndard, reconeixent la importància de l'existència d'una norma de la llengua com a element de cohesió cultural.	CCLI CSC

<p>Significat, significant i referent.</p> <p>Sema, semema, camp semàntic i camp associatiu.</p> <p>Anàlisi de la cohesió textual: connectors textuais (d'addició, oposició, causa, conseqüència, comparatius, de reformulació d'orde, condició i hipòtesi, etc.), mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques, el lipsi i relacions semàntiques (sinònims, hiperònims, metàfores i metonímies, eufemismes, ús d'anàfores i paral·lelismes, etc.), mecanismes de cohesió gramatical (substitucions pronominals, dixi espacial i temporal, anàfores i catàfores, eix temporal) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics.</p> <p>Anàlisi de l'adequació textual: tipologia textual, del gènere i àmbit d'ús, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); relació existent entre l'emissor i el receptor; les marques lingüístiques de modalització (dixi personal i social; verbs modals; quantificació i qualificació: ús valoratiu d'adjectius determinatius, articles, pronoms, adjectius qualificatius i lèxic connotatiu; grau de certesa; modalitat oracional; figures literàries valoratives; variació del registre lingüístic, atenent l'ús de col·loquialismes, barbarismes, vulgarismes, imprecisions, expressions clixés, estereotips lingüístics i argot) i ús d'un llenguatge no discriminatori; en funció dels elements de la situació comunicativa.</p> <p>El bilingüisme i la diglossia. Les actituds i els estereotips lingüístics. La normalització lingüística.</p>		
---	--	--

Bloc 4: Educació literària Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Utilització, de manera progressivament autònoma i responsable, de diferents tipus de biblioteques (d'aula, centre, pública, virtual). Coneixement i respecte de les normes de funcionament; consulta guiada de catàlegs digitals i en línia.	BL4.1 Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant tècniques expressives i teatrals. BL4.2. Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als seus interessos, de forma reflexiva i crítica. BL4.3. Exposar, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques	CCLI SIEE CEC
CONTINGUTS ESPECÍFICS Lectura guiada i comprensió de textos i obres literàries, concordes amb el nivell, com a base per a la formació de la personalitat literària i el gaudi		CCLI SIEE CEC
		CCLI SIEE CEC

<p>personal.</p> <p>Selecció de lectures de manera autònoma o a proposta del professor, de la biblioteca o d'altres àmbits (intercanvi, préstecs, compra, consulta en línia, etc.).</p> <p>Pràctica de diversos tipus de lectura (guiada, lliure, silenciosa, en veu alta) de textos literaris com a font de gaudi i informació i com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal.</p> <p>Aproximació al coneixement d'altres mons (reals o imaginaris) a partir de la lectura.</p> <p>Dramatització de textos literaris adaptats i adequats al nivell.</p> <p>Analisi de les característiques expressives dels textos teatrals relacionant-los amb el cine, la ràdio i la televisió.</p> <p>Aplicació de tècniques teatrals i de lectura expressiva en veu alta i en dramatitzacions.</p> <p>Tècniques d'elaboració de treballs personals, de creació i/o d'investigació senzilla i supervisada sobre una lectura realitzada.</p> <p>Creació d'un portfolio de lectura que incloga una selecció de treballs individuals o en equip (cartells, fotografies, eslògans, videopoemes, fitxes de lectura, infografies, creacions a partir de ferramentes web, citacions i pensaments, etc.) i una fitxa de registre de les creacions (nom del treball, data i motiu de l'elaboració, objectius plantejats, context de realització, valoració i avaluació del resultat).</p> <p>Foment de l'hàbit lector per mitjà de la participació en iniciatives que impulsen la realització de lectures amenes (club de lectors, ciberlectures, tertúlies literàries, pla lector del centre, etc.).</p> <p>Connexió entre la literatura i la resta d'arts (música, pintura, cine, etc.) relacionant obres, personatges i temes universals: el món de la raó, el destí, anhels de llibertat, la visió de l'insòlit, l'home en societat, la visió d'Europa i Espanya.</p> <p>Pervivència i evolució de personatges tipus, temes i formes al llarg de la història a partir de la comparació d'obres d'art i textos literaris i dels mitjans de comunicació, amb especial dedicació a moviments literaris més actuals: les avantguardes i el segle XX, la ciència en la literatura, etc.</p> <p>Interpretació del sentiment humà implícit en les obres comparades.</p> <p>Introducció a la literatura del segle XIX a l'actualitat a partir dels textos d'autoria masculina i femenina.</p>	<p>i raonades, sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals, del segle XIX a l'actualitat, en creacions de diferent naturalesa (cine, música, pintura, textos literaris i dels mitjans de comunicació, etc.).</p> <p>BL4.4. Analitzar un corpus de textos literaris, del segle XIX a l'actualitat, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.</p>	CAA SIEE CEC CCLI CAA CEC SIEE
--	--	--

<p>Tractament evolutiu de temes i tòpics en una selecció de textos significatius. Temes: el món de la raó, el destí, anhels de llibertat, la visió de l'insòlit, l'home en societat, la visió d'Europa i Espanya, estereotips femenins, etc. Tòpics: <i>carpe diem</i>, <i>tempus fugit</i>, <i>locus amoenus</i>, etc.</p> <p>La Renaixença. Característiques generals.</p> <p>El modernisme.</p> <p>El noucentisme.</p> <p>Les avantguardes.</p> <p>La poesia de la postguerra.</p> <p>La narrativa de la postguerra.</p> <p>Les noves tendències teatrals.</p> <p>L'assaig de la postguerra.</p> <p>La literatura des dels anys seixanta fins als nostres dies.</p> <p>Reconeixement de les característiques pròpies dels gèneres literaris a partir d'una selecció de textos en prosa i en vers.</p> <p>Anàlisi senzilla de textos: localització del text en el seu context social, cultural i històric; identificació de l'època literària; trets presents en el text; contingut (tema, tòpics, argument, personatges, estructura, formes i llenguatge literari i intenció de l'autor; figures retòriques: pla lexicosemàntic (sinècdoce, metonímia, sinestèsia, ironia, etc.), pla morfosintàctic (pleonasme, concatenació, commutació, etc.), pla fònic (paronomàsia, etc.).</p>		
---	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

CD: Competència digital

CAA: Competència aprendre a aprendre

CSC: Competències socials i cíviques

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor

CEC: Consciència i expressions culturals

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avalables de l'àrea Valencià: Llengua i literatura

Bloc 1: Escoltar i parlar . Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL1.1. Participar activament i respectuosament en intercanvis comunicatius reals o dramatitzats dels àmbits acadèmic i social sobre temes de l'actualitat o pròxims als seus interessos, aportant arguments raonats per a defendre les opinions pròpies de manera clara i ordenada, prestant atenció a la pronunciació i a la gestualitat, i utilitzant el registre formal, les normes de cortesia i les estratègies d'interacció oral.	<p>BL1.1.1. Participa en intercanvis comunicatius dels àmbits acadèmic i social sobre temes de l'actualitat o pròxims als seus interessos.</p> <p>BL1.1.2. Participa en intercanvis comunicatius utilitzant el registre formal, les normes de cortesia i les estratègies d'interacció oral.</p> <p>BL1.1.3. Participa en intercanvis comunicatius aportant arguments raonats per a defendre les opinions pròpies de manera clara i ordenada.</p> <p>BL1.1.4. Participa en intercanvis comunicatius prestant atenció a la pronunciació i a la gestualitat.</p>
BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i discrepàncies.	<p>BL1.2.1. Participa en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat.</p> <p>BL1.2.2. Participa en equips de treball per a aconseguir metes comunes donant suport a companys i companyes, demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions.</p> <p>BL1.2.3. Participa en equips de treball per a aconseguir metes comunes utilitzant el diàleg igualitarí per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>
BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, amb especial atenció als expositoris (de manera autònoma) i als argumentatius (de manera guida), propis dels àmbits personal, acadèmic i social, analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals, i utilitzant, de manera autònoma, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escolta, per a formar-se una opinió pròpia.	<p>BL1.3.1. Interpreta textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, amb especial atenció als expositoris (de manera autònoma) i als argumentatius (de manera guida), propis dels àmbits personal, acadèmic i social, per a formar-se una opinió pròpia.</p> <p>BL1.3.2. Interpreta textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals.</p> <p>BL1.3.3. Interpreta textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents utilitzant, de manera autònoma, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escolta.</p>
BL1.4. Prodir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos formals dels àmbits acadèmic i social de temes relacionats amb el currículum i l'actualitat, especialment de tipologia textual expositiva i argumentativa, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, i aplicant les propietats textuais i la riquesa lèxica, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.	<p>BL1.4.1. Produïx, de forma oral, textos breus de diferents tipologies, dels àmbits personal, acadèmic i social, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.</p> <p>BL1.4.2. Produïx, de forma oral, textos breus utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat.</p>

<p>BL1.5. Avaluar, amb la supervisió del professorat i la utilització de guies i gravacions, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessaris per a desenrotllar-los, i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos, per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p>	<p>BL1.4.3. Produïx, de forma oral, textos breus aplicant les propietats textuales.</p> <p>BL1.4.4. Produïx, de forma oral, textos breus amb riquesa lèxica.</p> <p>BL1.5.1. Avalua, amb supervisió i ajuda, les produccions orals, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.</p> <p>BL1.6.1. Busca i selecciona informació rellevant sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL1.6.2. Analitza els coneixements, habilitats i competències dels estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL1.6.3. Compara les habilitats i competències que requerixen els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p>
---	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (narratius, descriptius, instructius i, en especial, expositoris de forma autònoma i argumentatius amb ajuda del professorat i dels companys), a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell acadèmic, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i com a suport a les tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (narratius, descriptius, instructius i, en especial, expositoris de forma autònoma i argumentatius amb ajuda del professorat i dels companys), aplicant les estratègies del procés d'escriptura, utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p>	<p>BL2.1.1. Interpreta textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses, per a construir el significat global del text i com a suport a les tasques d'aprenentatge.</p> <p>BL2.1.2. Interpreta textos escrits a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell acadèmic.</p> <p>BL2.1.3. Interpreta textos escrits utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura.</p> <p>BL2.2.1. Aplica les estratègies de planificació en el procés d'escriptura de textos de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.2. Escriu, amb adequació, coherència, cohesió, pròpies del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.3. Escriu, amb correcció ortogràfica i gramatical pròpies del nivell educatiu,</p>

<p>BL2.3. Avaluar, amb la supervisió del professorat, els textos escrits propis o aliens com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu, i resolent els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p> <p>BL2.4. Sintetitzar textos orals i escrits expositoris i argumentatius utilitzant mapes conceptuels i resums, seleccionant les informacions essencials, generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original ni incloga interpretacions personals, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació.</p> <p>BL2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, de forma reflexiva i dialogada, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtindre un producte final original de caràcter expositiu o argumentatiu, contrastant les fonts d'informació, detallant les referències bibliogràfiques i fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius sobre temes</p>	<p>textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.4. Escriu, amb correcció lèxica pròpia del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.5. Escriu textos utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL2.3.1. Avalua, amb ajuda, els textos escrits propis o aliens com a part del procés de revisió de l'escriptura, identificant errors d'adequació, coherència i cohesió del nivell educatiu.</p> <p>BL2.3.2. Avalua, amb ajuda, els textos escrits propis o aliens com a part del procés de revisió de l'escriptura, identificant els errors de correcció (ortogràfica i gramatical) del nivell educatiu.</p> <p>BL2.3.3. En el procés de revisió de textos escrits, resol els dubtes, de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p> <p>BL2.4.1. Sintetitza, utilitzant els procediments de síntesi adequats al nivell educatiu i a la tipologia textual, seleccionant les informacions essencials, generalitzant informacions relacionades, textos orals i escrits expositoris i argumentatius, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació.</p> <p>BL2.4.2. Elabora un text coherent i cohesionat que no reproduïx literalment parts del text original ni inclou interpretacions personals.</p> <p>BL2.5.1. Realitza amb autonomia, sentit crític i originalitat projectes de treball de caràcter expositiu o argumentatiu, individuals i en equips cooperatius, sobre temes diversos, seguint les fases del procés d'elaboració (planificació supervisió, avaluació i comunicació).</p> <p>BL2.5.2. Contrasta la validesa de les fonts d'informació que utilitzar en projectes de treball i detalla les referències bibliogràfiques.</p> <p>BL2.5.3. Fa una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, adaptar a canvis i imprevistos i transforma les dificultats en possibilitats.</p> <p>BL2.5.4. Avalua, amb ajuda de guies, el procés i el producte final, i comunica de forma personal els resultats obtinguts.</p> <p>BL2.6.1. Realitza projectes de treball buscant i seleccionant informació en mitjans</p>
--	---

del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.

digitals a partir d'una estratègia de filtratge de forma contrastada, la registra en paper de forma acurada o l'emmagatzema digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.

BL2.6.2. Col·labora i es comunica per a construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC i entorns virtuals d'aprenentatge.

BL2.6.3. Realitza projectes de treball i crea continguts digitals (documents de text i presentacions multimèdia) per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori aplicant els diferents tipus llicències.

BL2.6.4. Aplica bones formes de conducta en la comunicació en entorns virtuals, preveu i denuncia males pràctiques com el ciberassetjament i en protegeix els altres.

BL2.7. Realitzar amb supervisió, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues forteses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenvolupament d'estes, i actuar amb flexibilitat buscant amb supervisió solucions alternatives.

BL2.7.1. Té iniciativa per a proposar i emprendre accions que contribuïsquen a realitzar, amb supervisió, de forma eficaç, tasques o projectes individuals o col·lectius.

BL2.7.2. Reconeix, amb supervisió, les seues forteses, les utilitza adequadament, identifica les seues debilitats i s'esforça per superar-les.

BL2.7.3. Manté, amb supervisió, la curiositat i l'interès durant tot el procés de realització de tasques o projectes.

BL2.7.4. Actua amb flexibilitat davant d'obstacles i dificultats i busca, amb supervisió, solucions.

Bloc 3: Coneixement de la llengua. Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL3.1. Identificar les distíngues categories gramaticals que componen un text; establir la concordança entre estes; classificar-les; analitzar-les morfològicament; reconéixer el paper grammatical, sintàctic i semàntic que exerciten en el discurs, i utilitzar-les correctament per a avançar en la comprensió i creació de textos argumentatius.	BL3.1.1 Identifica les distíngues categories gramaticals que componen un text narratiu, descriptiu, instructiu, expositiu i argumentatiu; establix la concordança entre estes i les classifica. BL3.1.2. Identifica les categories gramaticals, les analitza morfològicament i reconeix el paper grammatical, sintàctic i semàntic que exerciten en el discurs. BL3.1.3. Crea i revisa textos narratius, descriptius, instructius, expositius i argumentatius utilitzant correctament les categories gramaticals.
BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.	BL3.2.1. Crea i revisa textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.

BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics, els préstecs d'altres llengües, així com sigles, acrònims i abreviatures, per a enriquir el vocabulari.	BL3.3.1 Identifica els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu per a enriquir el vocabulari.
BL3.4. Explicar el canvi semàntic que afecta el significat de les paraules i les seues causes, identificant els seus mecanismes (metàfora, metonímia) per a diferenciar els usos connotatius i denotatius del llenguatge, així com reconéixer les relacions d'igualtat-semblança (camp semàntic i camp associatiu) i d'inclusió (hiperonímia i hiponímia) que s'establixen entre les paraules, per a captar el sentit global d'un text.	BL3.4.1. Explica el canvi semàntic que afecta el significat de les paraules i les seues causes, i identifica els seus mecanismes per a diferenciar els usos connotatius i denotatius del llenguatge BL3.4.2. Reconeix les relacions d'igualtat-semblança i d'inclusió que s'establixen entre les paraules, per a captar el sentit global d'un text.
BL3.5. Analitzar morfosintàcticament l'oració simple i classificar-la segons la naturalesa del predicat (oracions atributives, predicatives, actives, transitives, reflexives, recíproques, intransitives, passives, perifràstiques, reflexes i mitjançes) per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos argumentatius de diverses modalitats oracionals amb major correcció i propietat.	BL3.5.1. Identifica l'estructura de l'oració simple: subjecte, predicat i complements del verb, per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos argumentatius de diverses modalitats oracionals amb major correcció i propietat. BL3.5.2. Analitza morfosintàcticament l'oració simple i la classifica segons la naturalesa del predicat per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos argumentatius de diverses modalitats oracionals amb major correcció i propietat.
BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos argumentatius i justificar si compleixen les propietats textuales adequades al nivell, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua.	BL3.6.1. Reconeix els elements de la comunicació que intervenen en textos narratius, descriptius, instructius, expositius i argumentatius. BL3.6.2. Justifica si els textos compleixen les propietats textuales pròpies del nivell educatiu per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua.
BL3.7. Explicar els orígens històrics de les llengües d'Espanya i reconéixer les seues varietats geogràfiques, per a enriquir-se i desenrotllar una actitud respectuosa cap a la diversitat de la llengua i un entorn plurilingüe i pluricultural.	BL3.7.1 Reconeix les diferents llengües que conformen la realitat plurilingüe d'Espanya i Europa BL3.7.2. Explica els trets de les llengües d'Espanya i Europa i n'establix la distribució geogràfica en la lectura i l'audició de textos de diferents tipologies i àmbits. BL3.7.3. Explica els orígens històrics de les llengües d'Espanya i reconeix les varietats geogràfiques d'estes en la lectura i l'audició de textos de diferents tipologies i àmbits.

Bloc 4: Educació literària. Curs 3r ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluables
BL4.1. Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, i aplicant-hi, amb supervisió, tècniques expressives i teatrals.	BL4.1.1. Realitza lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, i aplicant-hi, amb supervisió, tècniques expressives i teatrals.
BL4.2. Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als seus interessos i adequades al nivell, de forma reflexiva i crítica.	BL4.2.1. Elabora un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures pròximes als seus interessos, adequades al nivell, de forma reflexiva i crítica.
BL4.3. Exposar, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques i raonades sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals, des de l'edat mitjana fins al segle XVIII, en creacions de diferent naturalesa.	BL4.3.1. Exposa, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques i raonades sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, i analitza i compara obres, personatges, temes i tòpics universals, des de l'edat mitjana fins al segle XVIII, en creacions de diferent naturalesa.
BL4.4. Analitzar un corpus de textos literaris, de l'edat mitjana al segle XVIII, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura; identificar els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere, i realitzar un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.	BL4.4.1. Analitza un corpus de textos literaris, de l'edat mitjana al segle XVIII, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura. BL4.4.2. Identifica els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere dels textos de l'edat mitjana al segle XVIII analitzats. BL4.4.3. Realitza un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes de l'anàlisi de textos literaris de l'edat mitjana al segle XVIII, per mitjà de la formulació d'opinions personals.

Bloc 1: Escoltar i parlar. Curs 4t ESO	
Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluables
BL1.1. Participar activament i respectuosament en intercanvis comunicatius, reals o dramatitzats, especialment en els representatius dels mitjans de comunicació social i dels àmbits professional i administratiu, sobre temes polémics de l'actualitat, defenent críticament les pròpies opinions amb fluïdesa i riquesa lèxica, ajustant el registre, el ton i les normes de cortesia a la situació comunicativa i utilitzant les estratègies d'interacció oral.	BL1.1.1. Parteix en intercanvis comunicatius dels àmbits acadèmic i social sobre temes de l'actualitat o pròxims als seus interessos. BL1.1.2. Parteix en intercanvis comunicatius utilitzant el registre formal, les normes de cortesia i les estratègies d'interacció oral. BL1.1.3. Parteix en intercanvis comunicatius aportant arguments raonats per a defendre les opinions pròpies de manera clara i ordenada. BL1.1.4. Parteix en intercanvis comunicatius prestant atenció a la pronunciació i a la gestualitat.

BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.	BL1.2.1. Parteix en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat. BL1.2.2. Parteix en equips de treball per a aconseguir metes comunes i dóna suport a companys i companyes, demostra empatia i reconeix les seues aportacions. BL1.2.3. Parteix en equips de treball per a aconseguir metes comunes utilitzant el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.
BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de gèneres, tipologies i registres diferents, propis dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, especialment periodístics i publicitaris, analitzant els elements formals i de contingut, la informació no verbal i les convencions pròpies del gènere, i utilitzant les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escuta, per a construir-se una opinió crítica.	BL1.3.1. Interpreta textos orals i audiovisuals propis del social, professional i administratiu, especialment periodístics i publicitaris, per a construir-se una opinió crítica. BL1.3.2. Interpreta textos orals i audiovisuals analitzant els elements formals i de contingut, la informació no verbal i les convencions pròpies del gènere. BL1.3.3. Interpreta textos orals i audiovisuals utilitzant les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escuta.
BL1.4. Producir de forma oral, amb el suport de les TIC i la supervisió del professor, textos formals dels àmbits acadèmic, social i professional i administratiu, amb especial atenció als gèneres periodístics i publicitaris dels mitjans de comunicació, de temes polémics relacionats amb el currículum i l'actualitat, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, ajustant el registre al grau de formalitat i aplicant les propietats textuales i l'expressivitat adequada, per a millorar les seues habilitats lingüístiques i estructurar el pensament.	BL1.4.1. Produeix de forma oral, amb el suport de les TIC i la supervisió del professor, textos formals dels àmbits acadèmic i social, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament. BL1.4.2. Produeix de forma oral, amb el suport de les TIC i la supervisió del professor, textos formals dels àmbits professional i administratiu, amb especial atenció als gèneres periodístics i publicitaris dels mitjans de comunicació, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament. BL1.4.3. Produeix de forma oral textos breus utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, i ajusta el registre al grau de formalitat. BL1.4.4. Produeix de forma oral textos breus aplicant les propietats textuales i l'expressivitat adequada al registre utilitzat.
BL1.5. Avaluar, de manera autònoma, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.	BL1.5.1. Avalua, de manera autònoma, les produccions orals, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.
BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al desenvolupament, i comparar-les amb les	BL1.6.1. Busca i selecciona informació rellevant sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu. BL1.6.2. Analitza els coneixements, habilitats i competències dels estudis i

<p>seues pròpies aptituds i interessos, per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	<p>professions vinculats als coneixements del nivell educatiu. BL1.6.3. Compara les habilitats i competències que requerixen els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>
---	--

Bloc 2: Llegir i escriure Curs 4t ESO	
Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL2.1. Interpretar textos escrits dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, amb especial atenció als gèneres periodístics informatius i d'opinió, als textos publicitaris dels mitjans de comunicació de masses i als textos dels àmbits professional i administratiu, a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell acadèmic, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text.</p>	<p>BL2.1.1. Interpreta textos escrits, amb especial atenció als gèneres periodístics informatius i d'opinió, als textos publicitaris dels mitjans de comunicació de masses i als textos dels àmbits professional i administratiu, per a construir el seu significat global.</p> <p>BL2.1.2. Interpreta textos escrits a través de l'anàlisi dels elements formals i de contingut propis del nivell educatiu.</p> <p>BL2.1.3. Interpreta textos escrits utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura.</p>
<p>BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica i gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, de diverses tipologies, centrant-se en els gèneres periodístics informatius i d'opinió, en textos publicitaris amb sentit creatiu i estètic i en textos dels àmbits professional i administratiu amb ajuda de models, aplicant-hi les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p>	<p>BL2.2.1. Aplica les estratègies de planificació en el procés d'escriptura de textos de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.2. Escrìu, amb adequació, coherència, cohesió, pròpies del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic, social, professional i administratiu, de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.3. Escrìu, amb correcció ortogràfica i gramatical pròpies del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, professional i administratiu, de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.4. Escrìu, amb correcció lèxica pròpia del nivell educatiu, textos, en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, professional i administratiu, de diverses tipologies, de forma autònoma o amb ajuda.</p> <p>BL2.2.5. Escrìu textos utilitzant un llenguatge no discriminatori.</p>
<p>BL2.3. Avaluar, amb autonomia, els textos escrits propis o aliens com a part del procés de revisió de l'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu i resolent els dubtes de forma autònoma, amb</p>	<p>BL2.3.1. Avalua, amb autonomia, els textos escrits propis o aliens com a part del procés de revisió de l'escriptura, i identifica errors d'adequació, coherència i cohesió del nivell educatiu.</p>

<p>Pajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p>	<p>BL2.3.2. Avalua, amb autonomia, els textos escrits propis o aliens com a part del procés de revisió de l'escriptura i identifica els errors de correcció (ortogràfica i gramatical) del nivell educatiu.</p> <p>BL2.3.3. En el procés de revisió de textos escrits, resol els dubtes de forma autònoma amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.</p>
<p>BL2.4. Sintetitzar textos orals i escrits argumentatius utilitzant esquemes, taules, mapes conceptuais i resums; seleccionant les informacions essencials, i generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïsca literalment parts del text original ni incloga interpretacions personals, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació.</p>	<p>BL2.4.1. Sintetitza, utilitzant els procediments de síntesi adequats al nivell educatiu i a la tipologia textual, seleccionant les informacions essencials i generalitzant informacions relacionades, textos orals i escrits argumentatius, per a usar la informació amb finalitats diverses segons la situació de comunicació.</p> <p>BL2.4.2. Elabora un text coherent i cohesionat que no reproduïx literalment parts del text original ni inclou interpretacions personals.</p>
<p>BL2.5. Realitzar, amb sentit crític i creativitat, tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb autonomia, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics, culturals, professionals i literaris motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'elaboració un projecte de treball, contrastant la informació, citant-ne adequadament la procedència i incloent-hi la bibliografia i la bibliografia web, i fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.</p>	<p>BL2.5.1. Realitza amb autonomia, sentit crític i originalitat projectes de treball individuals i en equips cooperatius sobre temes diversos relacionats amb els àmbits periodístic o professional seguint les fases del procés d'elaboració (planificació, supervisió, avaliació i comunicació).</p> <p>BL2.5.2. Cita adequadament la procedència de la informació utilitzada en els projectes de treball que realitza i hi inclou una bibliografia i bibliografia web.</p> <p>BL2.5.3. Fa una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats, l'adapta a canvis i imprevistos i transforma les dificultats en possibilitats.</p> <p>BL2.5.4. Avalua, amb ajuda de guies, el procés i el producte final, i comunica de forma personal els resultats obtinguts.</p>
<p>BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i col·laborar i comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p>	<p>BL2.6.1. Realitza projectes de treball buscant i seleccionant informació en mitjans digitals a partir d'una estratègia de filtratge de forma contrastada; la registra en paper de forma acurada o l'emmagatzema digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL2.6.2. Col·labora i es comunica per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i utilitzant les ferramentes de comunicació TIC, serveis de la web social i entorns virtuals d'aprenentatge.</p> <p>BL2.6.3. Realitza projectes de treball i crea i edita continguts digitals (documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals) per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web aplicant-hi els diferents tipus llicències.</p> <p>BL2.6.4. Aplica bones formes de conducta en la comunicació en entorns virtuals i</p>

<p>BL2.7. Realitzar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenvolupament, i actuar amb flexibilitat buscant per iniciativa pròpia solucions alternatives.</p>	<p>preveu i denuncia males pràctiques com el ciberassetjament, i en protegix els altres.</p> <p>BL2.7.1. Té iniciativa per a proposar i emprendre accions que contribuïsquen a realitzar, de forma eficaç, tasques o projectes individuals o col·lectius.</p> <p>BL2.7.2. Reconeix amb autonomia les seues fortaleses i les utilitza adequadament, identifica les seues debilitats i s'esforça per superar-les.</p> <p>BL2.7.3. Manté amb autonomia la curiositat i l'interès durant tot el procés de realització de tasques o projectes.</p> <p>BL2.7.4. Actua amb flexibilitat davant d'obstacles i dificultats, i busca per iniciativa pròpia solucions.</p>
--	---

Bloc 3: Coneixement de la llengua Curs 4t ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL3.1. Identificar les distincies categories gramaticals que componen un text, propi o alié i establir la concordança entre estes; les classifica; les analitza morfològicament; reconeix el paper gramatical, sintàctic i semàntic que exerciten en el discurs, i les utilitza correctament, per a avançar en la comprensió i creació correcta de textos propis dels àmbits periodístic, professional i administratiu.	BL3.1. Identifica les distincies categories gramaticals que componen un text propi dels àmbits periodístic, professional i administratiu, i establix la concordança entre este i les classifica
BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant-hi correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.	BL3.1.2. Identifica les categories gramaticals d'un text propi o alié i les analitza morfològicament, i reconeix el paper gramatical, sintàctic i semàntic que exerciten en el discurs.
BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics, préstecs d'altres llengües, i l'origen del lèxic pròpia, per a enriquir el vocabulari.	BL3.1.3. Crea i revisa textos propis dels àmbits periodístic, professional i administratiu utilitzant correctament les categories gramaticals.
BL3.4. Explicar els distints nivells de significat de paraules i expressions identificant l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua per a captar el sentit global d'un text; aplicar l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua en l'elaboració de textos.	BL3.2.1. Crea i revisa textos escrits aplicant-hi correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.
BL3.5. Identificar l'estructura i els nexos propis d'oracions coordinades, juxtaposades i d'oracions subordinades substantives, adjetives, adverbials pròpies i d'implicació lògica, i analitzar-les morfosintàcticament, per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos dels àmbits, professional i administratiu amb major correcció i propietat.	BL3.3.1. Identifica els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, per a enriquir el vocabulari.
BL3.6. Reconéixer les propietats textuales en textos dels àmbits periodístics, laboral i administratiu, i aplicar-les al comentari pragmàtic, per a compondre textos orals i escrits amb adequació, coherència i cohesió.	BL3.4.1. Explica els distints nivells de significat de paraules i expressions, i identifica l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua per a captar el sentit global d'un text.
BL3.7. Explicar el marc jurídic de les llengües cooficials a la Comunitat Valenciana, així com establir els trets de la varietat estàndard, reconeixent la importància de l'existència d'una norma de la llengua com a element de cohesió cultural.	BL3.4.2. Aplica l'ús connotatiu i denotatiu de la llengua en l'elaboració de textos.

<p>BL3.5. Identificar l'estructura i els nexos propis d'oracions coordinades, juxtaposades i d'oracions subordinades substantives, adjetives, adverbials pròpies i d'implicació lògica, i analitzar-les morfosintàcticament, per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos dels àmbits, professional i administratiu amb major correcció i propietat.</p> <p>BL3.6. Reconéixer les propietats textuales en textos dels àmbits periodístics, laboral i administratiu, i aplicar-les al comentari pragmàtic, per a compondre textos orals i escrits amb adequació, coherència i cohesió.</p> <p>BL3.7. Explicar el marc jurídic de les llengües cooficials a la Comunitat Valenciana, així com establir els trets de la varietat estàndard, reconeixent la importància de l'existència d'una norma de la llengua com a element de cohesió cultural.</p>	<p>BL3.5.1. Identifica l'estructura i els nexos propis d'oracions coordinades, juxtaposades i d'oracions subordinades substantives, adjetives, adverbials pròpies i d'implicació lògica, per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos amb major correcció i propietat.</p> <p>BL3.5.2. Analitza morfosintàcticamente oracions coordinades, juxtaposades i d'oracions subordinades substantives, adjetives, adverbials pròpies i d'implicació lògica per a, de forma autònoma, expressar-se i redactar textos amb major correcció i propietat.</p> <p>BL3.6.1. Reconeix les propietats textuales en textos dels àmbits periodístics, laboral i administratiu per a compondre textos orals i escrits amb adequació, coherència i cohesió.</p> <p>BL3.6.2. Aplica els coneixements sobre les propietats textuales en textos dels àmbits periodístics, laboral i administratiu comentari pragmàtic, per a utilitzar-les en la composició de textos orals i escrits.</p> <p>BL3.7.1. Explica el marc jurídic de les llengües cooficials a la Comunitat Valenciana.</p> <p>BL3.7.2. Establix els trets de la varietat estàndard en la lectura i l'audició de textos de diferents tipologies i àmbits.</p>
--	---

Bloc 4: Educació literària. Curs 4t ESO

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
BL4.1. Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant-hi tècniques expressives i teatrals.	BL4.1. Realitza lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant-hi tècniques expressives i teatrals.
BL4.2. Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als seus interessos i adequades al nivell, de forma reflexiva i crítica.	BL4.2.1. Elabora un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures adequades al nivell, de forma reflexiva i crítica.

<p>BL4.3. Exposar, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques i raonades sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals, del segle XIX fins a l'actualitat, en creacions de diferent naturalesa (cine, música, pintura, textos literaris i dels mitjans de comunicació, etc.).</p> <p>BL4.4. Analitzar un corpus de textos literaris, del segle XIX a l'actualitat, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitjà de la formulació d'opinions personals.</p>	<p>BL4.3.1. Exposa, en suports diversos, orals i escrits, les conclusions crítiques i raonades, sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals, del segle XIX fins a l'actualitat, en creacions de diferent naturalesa.</p> <p>BL4.4.1. Analitza un corpus de textos literaris, del segle XIX a l'actualitat, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura.</p> <p>BL4.4.2. Identifica els trets essencials del context sociocultural i literari de l'època i les característiques del gènere dels textos literaris, del segle XIX a l'actualitat, analitzats.</p> <p>BL4.4.3. Realitza un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes de l'anàlisi dels textos literaris, del segle XIX a l'actualitat, per mitjà de la formulació d'opinions personals.</p>
--	---

VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA

BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La inclusió de l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura en el currículum del Batxillerat respon a la necessitat de consolidar la competència comunicativa de l'alumnat, entesa en tots els vessants: pragmàtic, lingüístic, sociolingüístic i literari. Així, d'una banda, ha d'aportar-li ferramentes i coneixements necessaris per a moure's satisfactoriament en qualsevol situació comunicativa de la vida acadèmica, familiar, social i professional, i, d'una altra banda, ha de servir per a la consolidació de la competència comunicativa necessària en tots els àmbits de la vida adulta.

Els continguts, criteris d'avaluació i competències clau de Valencià: Llengua i Literatura s'organitzen en quatre blocs. Esta divisió no pretén jerarquitzar els aprenentatges, sinó organitzar les destreses bàsiques que ha de conéixer l'alumnat, usuari de la llengua, per a ampliar, de manera progressiva, la seua capacitat per a interactuar, comprendre i expressar-se oralment i per escrit, a més de millorar la seu educació literària. En este sentit, les habilitats lingüístiques, els continguts de llengua i els de literatura que pertanyen a cada un dels blocs, s'interrelacionen i conformen l'assignatura com un tot integrat. Amb això es pretén consolidar la base que servísca per a l'aprenentatge al llarg de la vida, ja que les habilitats lingüístiques i el coneixement purament conceptual de la llengua seran elements necessaris una vegada acabada esta etapa formativa per a obtindre informació, comunicar-se i continuar aprenent. D'altra banda, cal remarcar que, en cada bloc, els elements curriculars es presenten en una progresió creixent i graduada al llarg de l'etapa educativa, a partir del nivell assolit al final de l'Educació Secundària Obligatòria.

Així doncs, el bloc 1, "Comunicació oral: escoltar i parlar", presenta continguts necessaris perquè l'alumnat comunique amb precisió les pròpies idees, construïsca

discursos orals elaborats adequats al context comunicatiu en què s'utilitzen i escolten de manera activa, interpretant correctament les idees de la resta. També es presenta en este bloc la interacció oral com una destresa bàsica en les relacions humanes i que ocupa tots els àmbits, des del personal fins a l'acadèmic, passant pel professional i l'administratiu.

El bloc 2, "Comunicació escrita: llegir i escriure", fomenta el desenvolupament de la lectura i l'escriptura. Estos processos són bàsics en la posada en marxa de la resta de processos cognitius que elabora el coneixement del món, d'un mateix i dels altres. Són, per tant, dos ferramentas clau en l'adquisició de nous aprenentatges durant tota la vida. L'enfocament comunicatiu en el procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua provoca que les activitats relacionades amb la comprensió i la redacció de textos de diversos àmbits i la realització de projectes d'aprenentatge, de forma individual o en equips cooperatius, siguin elements metodològics bàsics en este bloc. A més, s'hi inclouen els temes transversals que han d'estar presents en el currículum.

El bloc 3, "Coneixement de la llengua", es basa en la necessitat de reflexionar sobre els elements que conformen la llengua i sobre els mecanismes lingüístics que reginen la comunicació, és a dir, sistematitza l'aprenentatge dels elements lingüístics necessaris per a utilitzar correctament les destreses lingüístiques a què s'ha fet referència anteriorment.

El quart bloc és "Educació literària", amb la qual es pretén aconseguir que l'alumnat es convertís en lectors competents. Per este motiu s'alternen les propostes de lectura, comprensió i interpretació d'obres literàries pròximes als seus gustos personals i a la seua maduresa cognitiva, amb la de textos literaris que aporten coneixements bàsics sobre algunes de les fites clau de la literatura. En este punt cal assenyalar que l'estudi de la literatura s'entén a partir d'una selecció de textos agrupats al voltant dels grans temes i tòpics universals combinats amb una visió cronològica que comprén des de l'edat mitjana fins al segle XXI.

L'organització dels elements curriculars de l'assignatura es basa en el tractament integrat de les llengües del currículum, enfocament metodològic que respon a la concepció plurilingüe del sistema educatiu valencià, en què conviuen dos llengües cooficials amb, almenys, una llengua estrangera, i totes són al mateix temps objecte i instrument d'aprenentatge. Per este motiu, es presenten els criteris d'avaluació i els continguts específics de cada una de les dos llengües i els criteris d'avaluació i els continguts comuns a les dues. El fet que es presenten continguts comuns, de tipus cognitiu, que es relacionen principalment amb els processos que intervenen en la lectura i l'escriptura, facilita la planificació de tasques i estratègies d'aprenentatge que permeten realitzar transferències lingüístiques en funció de quina siga la L1 o la L2 del centre, tenint en compte el projecte lingüístic d'aquest. En este sentit, són fàcilment transferibles a les llengües estrangeres, una vegada que s'ha consolidat el codi oral o escrit, la qual cosa facilita l'aprenentatge.

Així mateix, la redacció dels criteris d'avaluació es basa en una estructura fàcilment reconoscible que configura xicotetes situacions d'avaluació que, en molts casos, respon a situacions reals. Per això, en primer lloc es presenta el procés que es pretén avaluar, amb diferents nivells de complexitat, associat a un contingut (conceptual, procedimental i actitudinal). Tant el procés com el contingut estan tancats per la naturalesa de l'execució (la manera, el context, l'objectiu), que ajuda a delimitar les situacions en què es realitza el procés sobre el contingut que s'aprén.

Esta redacció dels criteris d'avaluació de Valencià: Llengua i Literatura permet realitzar una selecció ajustada de procediments i instruments d'avaluació, bàsicament escales d'observació i de valoració aplicades a productes lingüístics, orals i escrits, sobre temes i àmbits diversos o sobre la literatura.

La seqüènciació dels continguts i els criteris d'avaluació de forma progressiva i diferenciada possibilita la identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell, amb la qual cosa es facilita les funcions del docent en el tractament de l'atenció a la diversitat i en la realització d'adaptacions curriculars per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, i també en facilita la inclusió en el medi escolar i social. D'altra banda, l'avanç seqüènciat, progressiu i acumulatiu al llarg dels dos cursos de l'etapa permet que els aprenentatges bàsics de cada nivell incloguen els del nivell anterior encara que estos no apareguen detallats. D'aquesta manera, s'aconsegueix l'adquisició dels coneixements i processos que apareixen en els estàndards d'aprenentatge avaluable presents en el en Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, sense haver d'orientar el procés d'ensenyança-aprenentatge directament a aconseguir-ho.

L'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura contribuïx en essència a l'adquisició de la competència en comunicació lingüística per part de l'alumnat. I si la

comunicació és un dels pilars de la convivència social, el desenrotllament de la competència comunicativa ha d'anar estretament lligat al desenrotllament de la competència social i ciutadana. El plantejament bàsicament procedural de l'assignatura implica que l'aprenentatge de les habilitats lingüístiques necessàries perquè es produïsca la comunicació contribuïsca a la comprensió de les experiències col·lectives i de l'organització i el funcionament del passat i present de les societats. A més, en molts casos, es plantegen situacions d'aprenentatge estretament lligades a la realitat social del món actual, els seus conflictes i motivacions, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenrotlla la vida dels grups humans, i els seus èxits i problemes, per a comprometre's personalment i col·lectivament a millorar-los, i participar així, de manera activa, eficaç i constructiva, en la vida social i professional. Així doncs, per mitjà de l'organització d'equips de treball cooperatiu s'hi incorporen formes de comportament individual que capaciten les persones per a conviure en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa. L'alumnat, alhora que aprén a comunicar-se, aprén a cooperar, a comprometre's i a afrontar els conflictes, a prendre perspectiva, a desenrotllar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per a influir en l'àmbit social i a elaborar argumentacions basades en evidències. És a dir, aprén a posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

Però, a més, l'assignatura també contribuïx a l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre, ja que des de tots els blocs de contingut es desenrotllen tècniques i estratègies que afavoreixen el coneixement dels processos mentals a què s'entreuen les persones quan aprenen, a més del coneixement sobre els processos d'aprenentatge, així com el desenrotllament de la destresa de regular i controlar l'aprenentatge que es du a terme.

D'altra banda, l'adquisició de la competència digital es fa patent a través del l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) aplicades a l'aprenentatge, la inclusió i la participació en la societat. Implica, a més, l'adquisició d'una sèrie de coneixements, habilitats i actituds derivats dels canvis produïts sobre la lectura i l'escriptura per l'aplicació de les TIC i la generació d'entorns virtuals, no sols d'aprenentatge, sinó també d'interacció social. En este sentit, els continguts de Valencià: Llengua i Literatura es relacionen amb coneixements del llenguatge específic bàsic: textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. A més, s'incidix en el coneixement i ús de les principals aplicacions informàtiques necessàries per a l'accés a les fonts i el processament de la informació, i, com a conseqüència d'estos, també s'aborda el coneixement dels drets i les llibertats que assistixen a les persones en el món digital. El treball de les habilitats de comprensió oral i lectora inclou el desenrotllament de destreses relacionades amb la busca, l'accés i el processament de la informació. Per la seua banda, les habilitats d'expressió oral i escrita impliquen el domini de destreses bàsiques d'ús de la informació i creació de continguts en l'àmbit personal, acadèmic, social i professional. En tots els casos s'incidix en el coneixement dels riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per a evitar-los. És a dir, s'ensenya a identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital per a protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com coneixer els aspectes addictius de les tecnologies.

També esta matèria contribuïx a l'adquisició de la competència, en el sentit d'iniciativa i esperit emprendedor, la qual implica la capacitat de transformar les idees en actes. La comunicació es basa justament en la transmissió d'idees i coneixements a través d'actes comunicatius que tenen lloc en determinats àmbits d'ús (personal, acadèmic, social i professional). Per tant, si plantegem cada situació de comunicació com un problema o un repte a què s'ha d'enfrontar l'usuari de la llengua, podem afirmar que en cada cas s'ha de prendre consciència de la situació en la qual s'ha d'intervindre o que cal resoldre. Per tant, el parlant ha de saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, a fi d'aconseguir l'objectiu previst. En la realització de les activitats comunicatives es promou el desenrotllament d'actituds que afavoreixen la iniciativa emprendedora, la capacitat de pensar de forma creativa, de gestionar el risc i de manejar la incertesa per mitjà del desenrotllament de destreses o habilitats com la capacitat d'anàlisi; la capacitat de planificació, organització, gestió i presa de decisions; la capacitat d'adaptació al canvi i de resolució de problemes; la comunicació, presentació, representació i negociació efectives; l'habilitat per a treballar, tant individualment com dins d'un equip; la participació; la capacitat de lideratge i delegació; el pensament crític i el sentit de la responsabilitat; l'autoconfiança; l'avaluació, i l'autoavaluació.

D'altra banda, la competència en consciència i expressió cultural implica coneixèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal, i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles, als quals contribuïxen els continguts del bloc "Educació literària". A més de l'aprenentatge dels elements literaris, es proposa el desenrotllament de la creativitat, que es relaciona amb la capacitat estètica i creadora, i el domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-

les com a mitjà de comunicació i expressió personals. Tot això per a despertar en l'alumnat l'interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la comunitat pròpia com d'unes altres comunitats.

Des del punt de vista metodològic, es proposa l'enfocament comunicatiu com a plantejament didàctic bàsic per a l'aprenentatge i l'avaluació. El fet de desenrotllar la competència comunicativa suposa adquirir coneixements a través de la pràctica i la participació actives en àmbits socials que, com a tals, es poden desenrotllar tant en el context educatiu formal, a través del currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En este sentit, s'han de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que possibiliten, imiten o reproduïsquen de la manera més fidel possible situacions reals d'interacció, comprensió i expressió oral i escrita, de manera que els estudiants puguem aplicar els coneixements apresos.

Tenint com a objectiu últim que tot l'alumnat, sense exclusions, adquirisca els millors aprenentatges possibles, és de gran rellevància que incorporem en les nostres aules els últims avanços que la ciència educativa i social desenrotlla en relació a la millora de l'aprenentatge de la infància i joventut. Només així podrem consolidar el dret a l'educació de tots i totes, la millor educació possible per a cada un d'ells i elles.

Per això, amb poques paraules, l'aprenentatge dialògic entén que les persones aprenem a partir de les interaccions amb unes altres persones, és a dir, que construïm el coneixement, en primer lloc, des d'un pla intersubjectiu, des d'un àmbit social, i, progressivament, l'interioritzem amb un coneixement propi, intrasubjectiu. Per mitjà del diàleg, transformem les relacions, el nostre entorn i el nostre propi coneixement. Per tant, sota esta concepció de l'aprenentatge, l'alumnat, per a aprendre, necessita situacions d'interacció. Però no sols necessiten un gran nombre d'interaccions i que estes siguin diverses, sinó que, a més, el diàleg que s'establisca ha d'estar basat en una relació d'igualtat i no de poder, la qual cosa significa que tots i totes tenim coneixement per a aportar. Són estos espais d'interacció els que l'escola ha d'assegurar si volem oferir una educació de qualitat.

En este sentit, s'establirà un aprenentatge dialògic en la mesura que s'augmenta al màxim l'aprenentatge instrumental, s'afavorisca la creació de sentit personal i social, es promoguen situacions d'aprenentatge impregnades de principis solidaris i en les quals la igualtat i la diferència siguin valors compatibles i mútuament enriquidors, tant instrumentalment com en nivells de cohesió social.

A més, s'ha de tendir a un aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. Esta visió de l'aprenentatge contextualitzat o situat connecta amb una àmplia tradició de teories i pràctiques educatives que, en la societat de la informació, veuen reforçat el seu valor. El paper actiu i autònom dels alumnes conscients de ser responsables del seu aprenentatge ha de ser reforçat per una gran varietat de mètodes actius que faciliten la participació i implicació d'estos, i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals que generen aprenentatges transferibles i duradors.

Els mètodes actius poden recolzar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenrotllin noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals. Es tracta de transformar les estructures d'aprenentatge individualistes, vinculades exclusivament a l'aprenentatge de continguts descontextualitzats, en estructures d'aprenentatge cooperatiu perfectament compatibles amb altres mètodes actius, i tots estos, amb l'aprenentatge de les competències.

L'aprenentatge competencial, per la seua mateixa naturalesa, invita a esta integració metodològica que es recolza en les relacions dels diferents mètodes actius amb diverses maneres d'ensenyar continguts i processos, que són substancialment diferents, i que s'ensenyen vinculats als coneixements de les distinthes àrees. Es poden mencionar ací distints models o enfocaments metodològics (conductuals, constructivistes, socials o personals) o simplement mencionar exemples dels diversos enfocaments (anàlisi de tasques, simulació i/o joc de rols, estudi de casos, investigació en l'entorn, estímul de la creativitat, models personals per a l'augment de l'autoestima, etc.) o seqüències didàctiques que es podrien utilitzar per a la programació de les unitats didàctiques (aprenentatge basat en projectes, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge servici, etc.).

En conclusió, l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura s'articula entorn d'una sèrie d'habilitats comunicatives, coneixements cognitivolingüístics, aptituds i

actituds, que permeten a l'alumnat, d'una banda, seguir amb la seu formació acadèmica i al llarg de la vida i, d'una altra, adaptar-se als reptes que planteja la societat del coneixement.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Valencià: Llengua i Literatura I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1: Escoltar i parlar. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Estudi, anàlisi i evaluació dels textos orals formals, expositoris i argumentatius, de l'àmbit acadèmic i de divulgació científica i cultural (conferències, classes, xarrades, videoconferències, etc.), dels gèneres informatius, d'opinió i publicitaris procedents dels mitjans de comunicació social (debats, tertúlies, entrevistes, anuncis de ràdio i televisió, noticiaris, concursos, musicals, esportius, promocionals, sèries, notícies, rodes de premsa, reportatges, etc.); de les característiques formals i de contingut, dels recursos verbals i no verbals, tenint en compte la qualitat, rellevància, pertinència i claredat, així com les normes de cortesia que regulen els intercanvis formals. Escolta, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos orals expositoris i argumentatius dels àmbits acadèmic i periodístic. Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en la comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos expositoris i argumentatius orals. Aplicació dels coneixements adquirits sobre estratègies de comprensió oral (abans: anticipant, fent hipòtesis; durant: presa d'apunts, preguntar per a aclarir dubtes; després: resums). Síntesi oral de textos expositoris i argumentatius: ús del registre formal oral i aplicació dels recursos no verbals (entonació, dicció, control del ritme, les pauses), evitant la recitació literal de textos memoritzats, falques o comodins lingüístics. Estudi, anàlisi i evaluació dels gèneres discursius formals des d'un enfocament integrador de les habilitats lingüístiques (escoltar, parlar, llegir i escriure) en l'àmbit d'ús acadèmic i de divulgació científica (conferències, classes, xarrades, videoconferències, etc.). Estudi, aplicació i evaluació de les estratègies del procés d'elaboració de la presentació oral (planificació, documentació i bibliografia, textualització i evaluació). Aplicació dels criteris d'ordenació del contingut i dels recursos audiovisuals en les presentacions orals d'acord amb la tipologia textual expositiva, la intenció i l'auditori (interès, importància, lògica, cronològica, etc.). Aplicació dels recursos no verbals (imatge, gestualitat, mirada, entonació, dicció, control del ritme, les pauses, el temps i la duració del discurs). Estudi i ús dels mecanismes de citació. Valoració de l'escolta activa i del fet de parlar en públic com a font d'aprenentatge, de comunicació i de relació. Coneixement dels estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Coneixement del procés estructurat de presa de decisions. CONTINGUTS ESPECÍFICS Aplicació de les estratègies d'expressió oral i recursos propis del text expositiu evitant la recitació literal de textos memoritzats, col·loquialismes, falques o comodins lingüístics; utilització de connectors discursius que organitzen, relacionen i cohesionen el contingut i les parts del discurs (per a iniciar intervencions, introduir incisos o exemples, etc.). Ús de l'estàndard formal i de lèxic especialitzat.	BL1.1. Analitzar els elements de la situació comunicativa, les propietats textuais i la informació no verbal de textos orals expositors i argumentatius, propis de l'àmbit acadèmic i de divulgació científica, cultural i dels gèneres periodístics, informatius i d'opinió, procedents dels mitjans de comunicació social, utilitzant les estratègies de comprensió oral i tècniques de retenció de la informació per a sintetitzar el contingut per escrit i reflexionar críticament. BL1.2. Elaborar presentacions orals ajustades al propòsit, el contingut i la situació comunicativa, sobre temes relacionats amb el currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris, utilitzant fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC i un lèxic especialitzat, i seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals; exposar-les utilitzant les estratègies i els recursos de l'expressió oral del nivell educatiu. BL1.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenvolupar-los, i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.	CCLI CAA CSC

Estudi, aplicació i evaluació de les estratègies del procés d'elaboració de la presentació oral (planificació, documentació i bibliografia, textualització i evaluació). Aplicació dels criteris d'ordenació del contingut i dels recursos audiovisuals en les presentacions orals d'acord amb la tipologia textual expositiva, la intenció i l'auditori (interès, importància, lògica, cronològica, etc.). Aplicació dels recursos no verbals (imatge, gestualitat, mirada, entonació, dicció, control del ritme, les pauses, el temps i la duració del discurs). Estudi i ús dels mecanismes de citació. Valoració de l'escolta activa i del fet de parlar en públic com a font d'aprenentatge, de comunicació i de relació. Coneixement dels estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea. Autoconeixement d'aptituds i interessos. Coneixement del procés estructurat de presa de decisions. CONTINGUTS ESPECÍFICS Aplicació de les estratègies d'expressió oral i recursos propis del text expositiu evitant la recitació literal de textos memoritzats, col·loquialismes, falques o comodins lingüístics; utilització de connectors discursius que organitzen, relacionen i cohesionen el contingut i les parts del discurs (per a iniciar intervencions, introduir incisos o exemples, etc.). Ús de l'estàndard formal i de lèxic especialitzat.		
--	--	--

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Estudi i anàlisi dels elements bàsics dels textos escrits expositors i argumentatius de l'àmbit acadèmic: funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals i gèneres. Estudi i anàlisi dels elements bàsics dels textos escrits dels mitjans de comunicació social (gèneres periodístics informatius i d'opinió i textos publicitaris): funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals i gèneres.	BL2.1. Interpretar textos expositors i argumentatius especialitzats de l'àmbit acadèmic, periodístics i publicitaris a través de l'anàlisi dels elements de la situació comunicativa i de les característiques pròpies del tipus de text i del gènere, aplicant les estratègies de comprensió lectora, amb la finalitat de sintetitzar el contingut i interpretar-lo críticament. BL2.2. Escriure, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositors de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum, utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius	CCLI CAA CSC

<p>Aplicació dels coneixements adquirits sobre estratègies de comprensió lectora en la lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos escrits expositius i argumentatius, de l'àmbit acadèmic i dels textos escrits dels mitjans de comunicació social (gèneres periodístics informatius i d'opinió i textos publicitaris).</p> <p>Reflexió sobre la importància de la lectura com a font d'informació i d'aprenentatge.</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuales (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos expositius de l'àmbit acadèmic.</p> <p>Estudi de les diverses estructures dels textos expositius: comparació, problema-solució, enumeració, causa-conseqüència, ordenació cronològica, etc., i aplicació d'estos coneixements a l'escriptura de textos.</p> <p>Estudi dels elements no verbals dels textos escrits expositius de l'àmbit acadèmic i aplicació d'estos coneixements en l'escriptura de textos.</p> <p>Us autònom de processadors de textos en l'escriptura.</p> <p>Reflexió sobre la importància de l'escriptura en el procés d'aprenentatge personal com a instrument que organitza el pensament.</p> <p>Realització de projectes d'investigació acadèmica, amb imaginació i creativitat, seguint les fases del procés: planificar; buscar, obtindre, reorganitzar i posar en comú en l'equip la informació de fonts orals i escrites impresa, audiovisuals i digitals; aplicar el procés d'escriptura per l'elaboració del producte final; presentar el treball de forma oral amb suports audiovisuals; avaluar tant el procés de treball com el resultat aconseguit.</p> <p>Busca, localització i obtenció d'informació en diferents tipus de textos i fonts documentals, incloent-hi els mitjans de comunicació, en llengües diverses; valorar críticament i contrastar estos fonts.</p> <p>Ús de ferramentes digitals de cerca en pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc., o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS) i la visualització.</p> <p>Utilització autònoma de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals; presentar el treball, amb especial incidència en la utilització d'entorns col·laboratius.</p> <p>Aplicació, amb ajuda de guies i models, de les normes de presentació de</p>	<p>adequats a la situació de comunicació, aplicant les estratègies del procés de producció escrita.</p>	CCLI CAA SIEE
<p>BL2.3. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats; adequar el pla durant el desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats; avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p>	<p>BL2.4. Realitzar projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum o de l'actualitat, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació, per a obtenir com a producte final un text escrit adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, amb un lèxic precís i especialitzat, en el qual predominen les seqüències textuais expositives i argumentatives, i que respecte les normes de presentació de treballs escrits, contrastant les fonts d'informació i detallant les referències bibliogràfiques.</p>	CCLI CAA SIEE
<p>BL2.5. Gestionar amb supervisió de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p>	<p>BL2.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i aconseguin les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p>	CAA SIEE
<p>BL2.7. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o servei web, i col·laborar i</p>		CSC SIEE CD CAA SIEE CSC

<p>textos escrits en els treballs d'investigació: índex, organització del contingut en epígrafs, procediments de citació, notes a peu de pàgina, bibliografia. Aplicació del procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Aplicació d'estrategies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació, autoavaluació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració d'un projecte per a millorar l'expressió escrita. Reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a fonts d'informació i d'organització de l'aprenentatge, i sobre la necessitat d'organitzar la resolució de tasques complexes. Foment de l'autoconeixement; del sentit crític; de l'autoconcepte positiu; de la proactivitat, perseverança i flexibilitat; de la responsabilitat, i del pensament alternatiu, causal i conseqüencial. Valoració de forteses debilitats, i de l'error com a oportunitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació, de superació d'obstacles i fracassos. Assumpció de distints rols en equips de treball. Adquisició d'hàbitats relacionades amb el lideratge. Foment del pensament de perspectiva, de la solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Aplicació d'estrategies de motivació i automotivació. Estudi de tècniques d'escuta activa i posada en pràctica del diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Aplicació d'estrategies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació. Organització de la informació seguint diferents criteris. Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia. Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo. Ús de ferramentes de producció digital en la web. Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació. Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i</p>	<p>comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p>	
--	--	--

comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc. Construcció d'un producte o meta col·lectiu, compartint informació i recursos. Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge. Ús de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc. Adquisició d'hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup. Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament. Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.

CONTINGUTS ESPECÍFICS

Lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos escrits expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic: situació comunicativa (tema, intenció, destinatari, gènere), contingut (organització de la informació, idea principal i secundàries) i recursos verbals i no verbals. Lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos escrits dels mitjans de comunicació social (gèneres periodístics informatius i d'opinió i textos publicitaris): situació comunicativa (tema, intenció, destinatari, gènere), contingut (organització de la informació, idea principal i secundàries) i recursos verbals i no verbals. Aplicació dels coneixements sobre els elements bàsics dels textos expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic per a la comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica d'estos. Aplicació dels coneixements sobre els elements bàsics dels textos escrits dels mitjans de comunicació social (gèneres periodístics informatius i d'opinió i textos publicitaris) per a la comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica d'estos. Ús de tècniques de síntesi de la informació (esquema, resum, mapa conceptual, etc.) en textos expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic i en textos periodístics d'informació i opinió, seleccionant la informació rellevant, generalitzant i globalitzant la informació relacionada i escrivint amb una expressió personal, sense reproduir literalment les paraules del text.

Interpretació i valoració crítica dels textos publicitaris: intenció, distinció entre informació i persuasió, recursos verbals i no verbals, idees discriminatòries. Estudi, anàlisi i valoració crítica dels mitjans de comunicació. Producció de textos escrits expositius de l'àmbit acadèmic, amb adequació, coherència, cohesió i correcció. Aplicació dels coneixements adquirits sobre les estratègies del procés de producció escrita (planificació, escriptura,valuació i revisió) en l'escriptura de textos expositius de l'àmbit acadèmic. Aplicació de les normes ortogràfiques i grammaticals en la revisió i millora de les produccions escrites, prenent consciència de la importància del coneixement de les normes per a l'ús correcte de la llengua. Coneixement i ús d'un vocabulari formal i precís en les produccions escrites adequat al nivell educatiu, i reconeixement de la importància d'enriquir el repertori lèxic personal amb termes d'especialitat. Ús de fonts de consulta impresa i digitals (diccionaris, gramàtiques, correctors, glossaris, etc.) com a suport per a la revisió ortogràfica, grammatical i léxica. Adquisició i utilització en la lectura i escriptura de textos d'un lèxic formal i especialitzat, rebutjant col·loquialismes i barbarismes. Utilització, en els textos escrits, d'estructures sintàctiques complexes, pròpies dels textos expositius per a expressar relacions lògiques i jeràrquiques: oracions subordinades i connectors causals, consecutius,inals, condicional, concessius, etc. Realització de projectes d'investigació acadèmica sobre temes del currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris.

Bloc 3: Coneixement de la llengua. Curs 1r Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Reconeixement i explicació d'estructures sintàctiques simples (grups de paraules) i complexes (oració simple i composta: coordinada, juxtaposada, subordinada) i dels seus nexos, així com de les funcions sintàctiques que	BL.3.1. Caracteritzar morfològicament, sintàcticament i semànticament les categories grammaticals flexives per a identificar-ne les formes, funcions i significats, utilitzant la terminologia gramatical adequada en l'explicació lingüística; aplicar les regles grammaticals de concordança entre les paraules per a usar correctament la llengua, i explicar els procediments morfològics	CCLI

<p>exercixen les paraules i els grups de paraules que les componen. Classificació de l'oració segons la naturalesa del predicat: oracions atributives i predicatives (actives -transitives -reflexives i recíproques- i intratives- i passives) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals). Anàlisi de la coherència textual per mitjà de la descripció i l'explicació de les parts temàtiques constitutives del text (narratiu, descriptiu, expositiu i argumentatiu) i de la progressió temàtica, distingint idees principals i secundàries; resumint; destacant la tesi explícita o implícita defesa per l'autor, i els arguments utilitzats; així com per mitjà de la justificació de la progressió temàtica i l'estrucció i l'organització estructural (analitzant, sintetitzant, paral·lelistica, enquadrad, circular, etc.), en funció de la intenció comunicativa.</p> <p>Identificació de les característiques de les varietats diatòpiques de la llengua. Reconeixement de les conseqüències de les llengües en contacte: bilingüisme i diglossia i prejuïs lingüístics.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Identificació de les categories gramaticals i caracterització morfològica, sintàctica i semàntica d'estes (substantiu, pronom, article, adjectiu i verb). Explicació dels procediments morfològics de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi), atenent el significat d'affixos.</p> <p>Aplicació de les regles de concordança, especialment als casos especials de concordança nominal i verbal.</p> <p>Anàlisi de l'adequació textual per mitjà de la descripció i l'explicació de la tipologia textual, del gènere i àmbit d'ús, del tot del discurs, de la forma d'elocució, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); així com per mitjà de la descripció i l'explicació de la relació existent entre l'emissor i el receptor, de les marques lingüístiques de modalització (dixi, verbs modals, valors expressius del substantiu, adjectiu, verb, pronom i article, modalitats oracionals, figures literàries valoratives, humor, variació del registre, etc.) i del registre idiomàtic; en funció dels elements de la situació comunicativa.</p> <p>Anàlisi de la cohesió textual per mitjà de la descripció i l'explicació d'elements de connexió, nexes i connectors (d'orde, addició, oposició, causalitat, reformulació, etc.); de mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (camps semàntics, associatius,</p>	<p>de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi), per a enriquir el vocabulari i millorar la producció de textos.</p> <p>BL3.2. Analitzar morfosintàcticament oracions compostes i classificar-les segons la naturalesa dels seus predicats i segons les seues modalitats oracionals per a millorar-ne la comprensió, i expressar-se, amb correcció i propietat, de forma oral i escrita.</p> <p>BL3.3. Analitzar les propietats textuales per mitjà del comentari pragmàtic de textos expositius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a aplicar-les en l'elaboració de textos i millorar l'expressió oral i escrita.</p> <p>BL3.4. Explicar l'origen i l'evolució de les distinthes llengües d'Espanya i les seues principals varietats diatòpiques; analitzar els seus trets característics a través de manifestacions orals i escrites, de forma progressivament autònoma, per a reconéixer en produccions lingüístiques de contextos formals i no formals la diversitat lingüística com a part del patrimoni cultural del nostre país.</p> <p>BL3.5. Explicar les varietats de la llengua atenent els registres lingüístics i la utilització de l'estàndard, reconeixent col·loqualismes, imprecisions, expressions clixé i prejuïs i estereotips lingüístics, en produccions lingüístiques de contextos formals i no formals.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CSC CCLI CSC CCLI CSC
---	--	---

<p>sinonímia, antònima i contrastos, hiperònima i hipònima, etc.); mecanismes de cohesió gramatical (repetició de construccions sintàctiques, dixi espacial i temporal, anàfores i catàfores, eix temporal) i mecanismes paralingüístics i elements gràfics.</p> <p>Reconeixement de la pluralitat lingüística d'Espanya, dels seus orígens històrics i de l'evolució de les llengües d'Espanya.</p> <p>Identificació de les varietats de la llengua, atenent l'ús d'arcaïsmes, la diferència entre llengua i dialecte, l'ús de vulgarismes i el reconeixement dels argots.</p> <p>Explicació de l'ús formal i especialitzat de la llengua, d'un llenguatge no sexista ni discriminatori, i de l'ús col·loquial de la llengua, així com dels trets lingüístics del registre col·loquial (col·loqualismes, imprecisions, anacoluts, expressions clixé, i estereotips lingüístics...), en funció de la situació comunicativa.</p> <p>Explicació de la situació de la llengua en l'actualitat i de la utilització de l'estàndard com a varietat utilitzada en els mitjans de comunicació i en l'àmbit digital, així com reconeixement de les seues característiques.</p>		
---	--	--

Bloc 4: Literatura. Curs 1r Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Analisi i interpretació crítica de la literatura de l'edat mitjana al segle XIX a partir d'obres narratives, líriques, dramàtiques i didàctiques completes o fragments, en prosa i en vers, d'autoria masculina i femenina. Temes, personatges i tòpics universals.</p> <p>Dels orígens al segle XV:</p> <ul style="list-style-type: none"> Les primeres manifestacions literàries. La poesia trobadoresca: els trobadors i les trobadores o <i>trobairitz</i>. La creació de la prosa literària. La historiografia. Les quatre grans cròniques. La Cancelleria Reial. La literatura religiosa i moralitzador. L'Humanisme. Formes dramàtiques medieval: El Misteri d'Elx. 	<p>BL4.1 Analitzar críticament textos lírics, narratius, dramàtics i didàctics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina, per a explicar l'evolució diacrònica de les formes literàries des de l'edat mitjana fins al segle XIX per mitjà de la realització de treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.2. Interpretar, utilitzant les tècniques del comentari literari, obres completes o fragments de l'edat mitjana al segle XIX; justificar la vinculació del text amb el seu context i la seua pertinença a un gènere literari determinat; analitzar la forma i el contingut; descobrir la intenció de l'autor; reconéixer l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines, i expressar raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats, orals o escrits.</p>	CCLI SIEE CSC CEC CCLI CAA CSC CEC CCLI CAA CSC CEC

<p>El Segle d'Or: La poesia lírica i la poesia satírica. La literatura religiosa: sor Isabel de Villena. La novel la cavalleressa: <i>Curial e Gielfia i Tirant lo Blanch</i>. La valenciana prosa. Roís de Corella. La literatura de l'edat moderna: El Renaixement del segle XVI: Joan Lluís Vives. El barroc en el segle XVII. La Il·lustració i el neoclassicisme en el segle XVIII. La Renaixença: la poesia, el teatre, el sainet. La novel la del segle XIX. Anàlisi i interpretació d'obres completes o fragments tenint en compte els aspectes següents: -Vinculació del text amb el context social, cultural i històric. -Reconeixement de les característiques del gènere literari aplicades al text. -Anàlisi de la forma i el contingut. El llenguatge literari. Intenció de l'autor. -Tractament evolutiu de temes i tòpics. Relació amb altres disciplines. Temes普遍s: l'amor, la mort, el goig de viure, herois i antihérois, la mitologia, el cant a la bellesa, la naturalesa, el temps fugitiu, la llibertat, la visió de l'insòlit, el destí, estereotips femenins, etc. Tòpics: <i>captatio benevolentiae, carpe diem, collige, virgo, rosas, beatus ille, locus amoenus, descripsio puellae, tempus fugit; menosprecio de la corte y alabanza de aldea; homo viator, vita flumen</i>, etc.</p>		
--	--	--

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Valencià: Llengua i Literatura II

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Escoltar i parlar. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Anàlisi de les fronteres i interseccions entre oralitat i escriptura. Estudi, anàlisi i valoració crítica de la comunicació oral formal en l'àmbit acadèmic, periodístic, professional i empresarial i dels gèneres: conferències, taules redones, entrevistes de treball, etc.	BL1.1. Analitzar els elements de la situació comunicativa, les propietats textuais i la informació no verbal de textos orals expositius i argumentatius procedents de l'àmbit acadèmic, periodístic i publicitari, professional i empresarial, utilitzant les estratègies de comprensió oral i les tècniques de retenció de la informació per a extraure'n i sintetitzar-ne el contingut, oralment o per escrit; relacionant tots els aspectes globals del	CCLI CAA CSC

<p>Escolta, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos orals expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic, periodístic, professional i empresarial.</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en la comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos expositius i argumentatius orals.</p> <p>Síntesi oral de textos expositius i argumentatius: ús del registre formal oral i aplicació dels recursos no verbals (entonació, dicció, control del ritme, pauses), evitant la recitació literal de textos memoritzats, falques o comodins lingüístics.</p> <p>Aplicació dels coneixements adquirits sobre les estratègies del procés d'elaboració de la presentació oral.</p> <p>Aplicació dels criteris d'ordenació del contingut i dels recursos audiovisuals en les presentacions orals d'acord amb la tipologia textual argumentativa, la intenció i l'auditori (interès, importància, lògica, cronològica, etc.).</p> <p>Aplicació dels recursos no verbals (imatge, gestualitat, mirada, entonació, dicció, control del ritme, les pauses, el temps i la duració del discurs).</p> <p>Selecció dels arguments adequats a la defensa de la tesi (lògics, d'autoritat, de quantitat, d'analogia, apel·lació als valors compartits, etc.).</p> <p>Aplicació dels mecanismes de citació.</p> <p>Ús autònom de programes de presentació.</p> <p>Ús de guies, gravacions.</p> <p>Avaluació, autoavaluació i coavaluació del procés, de l'aplicació de les estratègies i del producte final.</p> <p>Coneixement dels estudis i professions vinculats als coneixements de l'àrea.</p> <p>Autoconeixement d'aptituds i interessos.</p> <p>Coneixement del procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Aplicació de les estratègies d'expressió oral i recursos retòrics propis del text argumentatiu, evitant la recitació literal de textos memoritzats, col·loquialismes, falques o comodins lingüístics.</p> <p>Utilització de connectors discursius que organitzen, relacionen i cohesionen el contingut i les parts del discurs (per a iniciar intervencions, introduir incisos o exemples, etc.).</p>		<p>discurs, interpretant-lo de manera crítica i utilitzant alternatives inclusives a idees discriminatòries.</p> <p>BL1.2. Elaborar presentacions orals ajustades al propòsit, el contingut i la situació comunicativa, sobre temes de caràcter acadèmic o de l'actualitat social, científica o cultural, utilitzant fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC, el lèxic tècnic adequat, seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals, i exposar-les utilitzant les estratègies i els recursos d'expressió oral del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenvolupar-los, i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	CCLI CAA CSC SIEE
---	--	---	----------------------------

Bloc 2: Llegir i escriure. Curs 2n Batxillerat		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Estudi i ànalisi dels elements bàsics dels textos escrits de l'àmbit professional i administratiu (cartes comercials i de presentació, informe, memoràndum, saluda, avís, factura, instàncies, reclamacions, etc.): funció comunicativa, estructura, marques lingüístiques, recursos verbals i no verbals. Aplicació dels coneixements adquirits sobre estratègies de comprensió lectora en la lectura, comprensió, interpretació, ànalisi i valoració crítica dels textos escrits de l'àmbit professional i administratiu. Avaluació crítica de les propietats d'un text, relacionant les característiques amb el sentit global i la intenció de l'autor. Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió) en l'escriptura de textos argumentatius de l'àmbit acadèmic. Estudi dels tipus d'arguments (exemples, analogies, d'autoritat, causals, deduccions, etc.) i dels recursos retòrics dels textos argumentatius (ironia, figures literàries, humor, preguntes retòriques, etc.), i aplicació d'estos coneixements a l'escriptura de textos. Estudi de les propietats (adequació, coherència i cohesió) dels textos de l'àmbit professional i administratiu, i aplicació d'estos coneixements a l'escriptura de textos. Ús autònom de processadors de textos en l'escriptura. Realització de projectes d'investigació acadèmica, amb imaginació i creativitat, seguint les fases del procés: planificar, buscar, obtindre, reorganitzar i posar en comú en l'equip la informació de fonts orals i escrites impresa, audiovisuals i digitals, especialment dels mitjans de comunicació socials; aplicar el procés d'escriptura per a l'elaboració del producte final; presentar el treball de forma oral amb suports audiovisuals; avaluar tant el procés de treball com el resultat aconseguit. Busca, localització i obtenció d'informació en diferents tipus de text i fonts documentals, en llengües diverses, valorant críticament i contrastant estes fonts.	BL2.1. Descriure, amb el metallenguatge adequat, les propietats textuais de textos expositius i argumentatius escrits de l'àmbit acadèmic, periodístic, professional i administratiu, analitzant els elements formals i de contingut amb ajuda de guies i la reflexió dialogada, resumint el contingut i relacionant estes característiques expressives amb el sentit global del text. BL2.2. Escriure, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum, utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius adequats a la situació de comunicació, aplicant-hi les estratègies del procés de producció escrita. BL2.3. Escriure textos de l'àmbit professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, aplicant-hi els coneixements sobre les característiques de cada gènere textual i les estratègies del procés de producció escrita. BL2.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats; adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats; avaluar el procés i el producte final i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats. BL2.5. Realitzar projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació, per a obtindre com a producte final un text escrit argumentatiu adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, amb un lèxic precís i especialitzat i que respecta les normes de presentació de treballs escrits. BL2.6. Gestionar amb autonomia de forma eficaç tasques o projectes, fer	CCLI CAA CSC
Ús de ferramentes digitals de cerca en pàgines web especialitzades, diccionaris i encyclopédies en línia, bases de dades especialitzades, etc., o per mitjà de la sindicació de fonts de continguts (RSS) i visualització. Utilització autònoma de les TIC en totes les fases del procés d'elaboració d'un projecte: localitzar, seleccionar, tractar, organitzar i emmagatzemar la informació; crear textos escrits o audiovisuals, presentar el treball, amb especial incidència en les ferramentes per a la correcció i revisió ortogràfica, gramatical i lèxica. Aplicació de les normes de presentació de textos escrits en els treballs d'investigació: index, organització del contingut en epígrafs, procediments de citació, notes a peu de pàgina, bibliografia. Aplicació del procés estructurat de presa de decisions. Calibratge d'oportunitats i riscos. Aplicació d'estrategies de supervisió i resolució de problemes. Avaluació, autoavaliació i coavaluació del producte final i del procés d'elaboració d'un projecte per a millorar l'expressió escrita. Reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a fonts d'informació i d'organització de l'aprenentatge i sobre la necessitat d'organitzar la resolució de tasques complexes. Foment de l'autoconeixement, del sentit crític, de l'autoconcepte positiu, de la proactivitat, perseverança i flexibilitat, de la responsabilitat i del pensament alternatiu, causal i consequencial. Valoració de fortaleïss i debilitats i de l'error com a oportunitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació, de superació d'obstacles i fracassos. Assumpció de distints rols en equips de treball. Adquisició d'hàbitats relacionades amb el lideratge. Foment del pensament de perspectiva, de la solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Aplicació d'estrategies de motivació i automotivació. Estudi de tècniques d'escuta activa i posada en pràctica del diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Aplicació d'estrategies de filtratge en la cerca de la informació. Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa. Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast	propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenvolupament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències. BL2.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i aconseguin les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic. BL2.8. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i col·laborar i comunicar amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.	SIEE CSC SIEE CD CAA SIEE CSC

<p>d'informació.</p> <p>Organització de la informació seguint diferents criteris.</p> <p>Realització, formatat senzill i impressió de documents de text.</p> <p>Disseny de presentacions multimedie.</p> <p>Tractament de la imatge.</p> <p>Producció senzilla d'àudio i vídeo.</p> <p>Ús de ferramentes de producció digital en la web.</p> <p>Coneixement i ús de drets d'autor i llicències de publicació.</p> <p>Ús de tècniques de redacció de textos expositius acadèmics en suport paper o digital (planificació, investigació, originalitat i creativitat; ús de fonts d'informació en paper, digitals i en línia; procediments de citació: bibliografia i web).</p> <p>Ús de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.</p> <p>Construcció d'un producte o meta col·lectiu, compartint informació i recursos.</p> <p>Utilització del correu electrònic i de mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.</p> <p>Ús de serveis de la web social com ara blogs, wikis, fòrums, etc.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a filtrar la font d'informació més completa i compartir-la amb el grup.</p> <p>Adquisició d'hàbits i conductes per a la comunicació i la protecció de l'individu i protecció d'altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.</p> <p>Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'este.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Lectura, comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica de textos escrits expositius i argumentatius de l'àmbit professional.</p> <p>Aplicació dels coneixements sobre les propietats textuales (adequació, coherència i cohesió) en la comprensió, interpretació, anàlisi i valoració crítica dels textos expositius i argumentatius.</p> <p>Resum de textos expositius i argumentatius: selecció de la informació rellevant, generalització i globalització de la informació relacionada, escriptura amb una expressió personal, sense reproduir literalment les</p>		
---	--	--

<p>paraules del text.</p> <p>Producció de textos escrits argumentatius de l'àmbit acadèmic, amb adequació, coherència, cohesió i correcció.</p> <p>Producció de textos escrits de l'àmbit professional i administratiu (currículum, cartes comercials i de presentació, avisos, instàncies, reclamacions, etc.) amb adequació, coherència, cohesió i correcció.</p> <p>Aplicació dels coneixements adquirits sobre les estratègies del procés de producció escrita (planificació, escriptura, avaliació i revisió) en l'escriptura de textos argumentatius de l'àmbit acadèmic i de textos de l'àmbit professional i administratiu.</p> <p>Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals, i, en concret, del coneixement sobre les estructures sintàctiques, en la revisió i millora de les produccions escrites.</p> <p>Coneixement i ús d'un vocabulari formal i precís en les produccions escrites i reconeixement de la importància d'enriquir el repertori lèxic personal amb termes d'especialitat.</p> <p>Ús de fonts de consulta impresa i digitals (diccionaris, gramàtiques, correctors, glossaris, etc.) com a suport per a la revisió ortogràfica, gramatical i lèxica.</p> <p>Reconeixement en la lectura i utilització en l'escriptura dels recursos retòrics propis dels textos argumentatius per a reforçar els arguments.</p> <p>Utilització, en els textos escrits, d'estructures sintàctiques complexes pròpies dels textos argumentatius per expressar relacions lògiques i jeràrquiques: oracions subordinades i connectors causals, consecutius, finals, condicional, concessius, etc.</p> <p>Realització de projectes d'investigació acadèmica sobre temes del currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris.</p>		
---	--	--

Bloc 3: Coneixement de la llengua. Curs 2n Batxillerat

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
CONTINGUTS COMUNS AMB LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA Reconeixement i explicació d'estructures sintàctiques simples (grups de paraules) i complexes (oració simple i composta: coordinada, juxtaposada,	BL3.1. Identificar la tipologia i les funcions de les categories gramaticals no flexives per a usar correctament la llengua i explicar els procediments de formació de paraules, atenent el significat dels principals prefixos i sufíxos, especialment aquells que procedixen del llatí i grec, i la transcategorització	CCLI

<p>subordinada) i dels seus nexos, així com de les funcions sintàctiques que exerceten les paraules i els grups de paraules que les componen. Classificació de l'oració composta segons la naturalesa del predicat: oracions atributives i predicatives (actives -transitives -reflexives i recíproques- i intransitives-, passives i mitjanes) i segons l'actitud del parlant (modalitats oracionals). Explicació dels distints nivells de significat de paraules i expressions en el discurs oral i escrit, en funció de la intenció comunicativa (significat connotatiu i denotatiu).</p> <p>Analisi de la coherència textual per mitjà de la descripció i l'explicació de les parts temàtiques constitutives del text, fonamentalment expositiu i argumentatiu, i de la progressió temàtica, distingint idees principals i secundàries, resumint, destacant la tesi explícita o implícita defesa per l'autor i els arguments utilitzats; així com per mitjà de la justificació de la progressió temàtica i l'estructura i organització estructural (analitzant, sintetitzant, paral·lelistica, enquadradra, circular, etc.), en funció de la intenció comunicativa.</p> <p>Aplicació del coneixement intertextual en la realització de l'anàlisi de textos de diferents gèneres i àmbits textuais.</p> <p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Identificació de la tipologia i funcions de categories gramaticals (adverbis, preposicions, conjuncions i interjeccions).</p> <p>Explicació dels procediments morfològics de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi), reconeixent el significat d'àfixos, especialment d'origen grecollatí; i dels procediments no morfològics de formació de paraules (acurtaments, abreviatures, sigles i acrònims).</p> <p>Explicació de la transcategorització (substantivació, adjetivació i adverbialització).</p> <p>Anàlisi de l'adequació textual per mitjà de la descripció i explicació de la tipologia textual, del gènere i àmbit d'ús (acadèmic, periodístic, professional i empresarial), del ton del discurs, de la forma d'elocució, en funció de la finalitat del text i de la intenció de l'emissor (funcions del llenguatge); així com per mitjà de la descripció i l'explicació de la relació existent entre l'emissor i el receptor, de les marques lingüístiques de modalització (dixi, verbs modals, qualificació i quantificació, modalitats oracionals,</p>	<p>per a, aplicant els coneixements adquirits, enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos.</p> <p>BL3.2. Analitzar sintàcticament oracions compostes i classificar-les segons la naturalesa dels seus predicats i segons les seues modalitats oracionals, per a millorar la compressió i expressar-se i redactar, amb correcció i propietat de forma oral i escrita.</p> <p>BL3.3. Explicar els distints nivells de significat de les paraules o expressions del discurs oral o escrit, en funció de la intenció comunicativa del text en què apareixen, per a interpretar-lo adequadament; fer un ús connotatiu o denotatiu de la llengua, de forma progressivament autònoma, per a enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos.</p> <p>BL3.4. Analitzar les propietats textuais i la intertextualitat per mitjà del comentari pragmàtic de textos expositius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a interpretar i valorar discursos orals i escrits; aplicar els coneixements obtinguts per a millorar l'expressió oral i escrita.</p>	CCLI CAA	CCLI CAA CSC	CCLI CAA
---	--	-------------	--------------------	-------------

<p>complements oracionals valoratius, procediments de citació, figures literàries valoratives, humor, variació del registre, etc.) i del registre idiomàtic; en funció dels elements de la situació comunicativa.</p> <p>Anàlisi de la cohesió textual per mitjà de la descripció i l'explicació d'elements de connexió, nexes i connectors (d'orde, addició, oposició, causalitat, reformulació, etc.); de mecanismes lexicosemàntics com ara repeticions lèxiques i relacions semàntiques (camps semàntics, associatius, sinonímia, antònimia, polsèmia i contrastos, hiperonímia i hipònímia, figures literàries de reiteració: metàfora i metonímia, etc.); de mecanismes de cohesió grammatical com ara paral·lelismes, correlacions, figures literàries de reiteració (polsíndeton, concatenació, anàfora, polipot, bimembració, gradació, etc.), dixi espacial i temporal, anàfores, catàfores i relacions de l'eix temporal; així com de mecanismes paralingüístics i elements gràfics.</p>		
---	--	--

Bloc 4: Literatura. Curs 2n Batxillerat				
Continguts	Criteris d'avaluació	CC		
<p>CONTINGUTS ESPECÍFICS</p> <p>Anàlisi i interpretació crítica de la literatura del segle XX i de l'actualitat a partir d'obres narratives, líriques, dramàtiques i didàctiques completes o fragments, en prosa i en vers, d'autoria masculina i femenina. Temes, personatges i tòpics universals.</p> <p>La literatura en el context històric, social i cultural del segle XX i l'actualitat. El modernisme: la poesia, la novel·la, el teatre.</p> <p>El noucentisme: la poesia, la problemàtica de la novel·la, el teatre.</p> <p>Les avantguardes.</p> <p>La poesia de la postguerra.</p> <p>La narrativa de la postguerra.</p> <p>Les noves propostes teatrals.</p> <p>L'assaig de postguerra.</p> <p>La literatura des dels anys seixanta fins a l'actualitat.</p> <p>Anàlisi i interpretació d'obres completes o fragments tenint en compte els aspectes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vinculació del text al context social, cultural i històric. 	<p>BL4.1 Reconéixer l'evolució diacrònica i cultural de les tendències, autors i obres dels grans moviments literaris del segle XX analitzant críticament textos lírics, narratius, dramàtics i didàctics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina; realitzar treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.2 Interpretar, utilitzant les tècniques del comentari literari, obres completes o fragments de la literatura del segle XX a l'actualitat, justificant la vinculació del text amb el seu context, la seua pertinença a un gènere literari determinat; analitzant la forma i el contingut; descobrint la intenció de l'autor, i reconeixent l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines; expressar raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats, orals o escrits.</p> <p>BL4.3. Desenroellar per escrit un tema de la història de la literatura, realitzant una investigació prèvia que incloga la consulta de diverses fonts i</p>	CCLI SIEE CEC	CCLI CAA SIEE CEC	CCLI SIEE

<ul style="list-style-type: none"> -Reconeixement de les característiques del gènere literari aplicades al text. -Anàlisi de la forma i el contingut. El llenguatge literari. Intenció de l'autor. -Tractament evolutiu de temes i tòpics. Relació amb altres disciplines. <p>Temes普遍s: l'amor, la mort, el goig de viure, la llibertat, estereotips femenins, el sentit de l'existència, el joc literari i l'avantguarda, l'home en societat, la visió d'Europa i Espanya, etc.</p>	exposant les conclusions amb rigor, claredat i coherència; adoptar un punt de vista crític i personal utilitzant les TIC per a obtindre informació veraç i citant les fonts consultades.	CSC
---	--	-----

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

CD: Competència digital

CAA: Competència aprendre a aprendre

CSC: Competències socials i cíviques

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor

CEC: Consciència i expressions culturals

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avalables de l'assignatura Valencià: Llengua i Literatura I

Curs 1r Batxillerat

Bloc 1:Escoltar i parlar. Curs 1r Batxillerat

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL1.1. Analitzar els elements de la situació comunicativa, les propietats textuais i la informació no verbal de textos orals expositoris i argumentatius, propis de l'àmbit acadèmic i de divulgació científica, cultural i dels gèneres periodístics, informatius i d'opinió, procedents dels mitjans de comunicació social, utilitzant les estratègies de comprensió oral i tècniques de retenció de la informació per a sintetitzar el contingut per escrit i reflexionar críticament.</p>	<p>BL1.1.1 Analitza els elements de la situació comunicativa, les propietats textuais i la informació no verbal de textos orals expositoris i argumentatius propis de l'àmbit acadèmic i de divulgació científica, cultural i dels gèneres periodístics, informatius i d'opinió, procedents dels mitjans de comunicació social.</p> <p>BL1.1.2. Sintetitza per escrit de forma crítica el contingut de textos orals expositoris i argumentatius utilitzant les estratègies de comprensió oral i les tècniques de retenció de la informació.</p>
<p>BL1.2. Elaborar presentacions orals ajustades al propòsit, el contingut i la situació comunicativa, sobre temes relacionats amb el currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris, utilitzant fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC, un lèxic especialitzat, seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals i exposar-les utilitzant les estratègies i recursos de l'expressió oral</p>	<p>BL1.2.1. Elabora presentacions orals ajustades al propòsit, al contingut i a la situació comunicativa, sobre temes relacionats amb el currículum, amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris, i utilitzar fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC.</p> <p>BL1.2.2. Elabora presentacions orals utilitzant un lèxic especialitzat.</p>

<p>del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenvolupar-los i comparar-les amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	<p>BL1.2.3. Elabora presentacions orals seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals (planificació, textualització i avaluació).</p> <p>BL1.2.4. Exposa el contingut de presentacions prèviamente elaborades utilitzant les estratègies i els recursos de l'expressió oral del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3.1. Busca i selecciona informació rellevant sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3.2. Analitza els coneixements, habilitats i competències dels estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3.3. Compara les habilitats i competències que requerixen els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>
--	---

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL2.1. Interpretar textos expositoris i argumentatius especialitzats de l'àmbit acadèmic, periodístics i publicitaris a través de l'anàlisi dels elements de la situació comunicativa i de les característiques pròpies del tipus de text i del gènere, aplicant les estratègies de comprensió lectora, amb la finalitat de sintetitzar el contingut i interpretar-los críticament.</p> <p>BL2.2. Escriure, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositoris de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum, utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius adequats a la situació de comunicació i aplicant les estratègies del procés de producció escrita.</p> <p>BL2.3. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats; adequar el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats;avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport</p>	<p>BL2.1.1. Analitza els elements de la situació comunicativa i de les característiques pròpies del tipus de text i del gènere de textos expositoris i argumentatius especialitzats de l'àmbit acadèmic, periodístics i publicitaris.</p> <p>BL2.1.2. Sintetitza de forma crítica el contingut de textos expositoris i argumentatius especialitzats utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu.</p> <p>BL2.2.1. Escriu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositoris de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum.</p> <p>BL2.2.2. Escriu textos expositoris utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius adequats a la situació de comunicació.</p> <p>BL2.2.3. Escriu textos expositoris aplicant les estratègies del procés de producció escrita.</p> <p>BL2.3.1. Planifica tasques o projectes, individuals o col·lectius, descriuint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats.</p> <p>BL2.3.2. Adequa el pla durant el seu desenvolupament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats.</p>

<p>dels recursos adequats.</p> <p>BL2.4. Realitzar projectes d'investigació acadèmica sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum o de l'actualitat, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació, per a obtindre com a producte final un text escrit adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, amb un lèxic precís i especialitzat, en el qual predominen les seqüències textuales expositives i argumentatives i que respecte les normes de presentació de treballs escrits, contrastant les fonts d'informació i detallant les referències bibliogràfiques.</p> <p>BL2.5. Gestionar amb supervisió de forma eficaç tasques o projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències</p> <p>BL2.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i aconseguisquen les metes comunes; influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL2.7. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma</p>	<p>BL2.3.3. Avalua el procés i el producte final.</p> <p>BL2.3.4. Comunica de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL2.4.1. Realitza projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum o de l'actualitat, per a obtindre com a producte final un text escrit adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, en el qual predominen les seqüències textuales expositives i que respecte les normes de presentació de treballs escrits.</p> <p>BL2.4.2. Realitza projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum o de l'actualitat, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació (planificació supervisió, avaluació i comunicació).</p> <p>BL2.4.3. Escrivi, com a producte final d'un projecte d'investigació, un text expositiu utilitzant un lèxic precís i especialitzat, contrasta les fonts d'informació i detalla les referències bibliogràfiques.</p> <p>BL2.5.1. Fa propostes creatives i organitza actuacions que contribuïsquen a gestionar amb supervisió, de forma eficaç, tasques o projectes individuals o col·lectius.</p> <p>BL2.5.2. Confia en les seues possibilitats, utilitza amb supervisió adequadament les seues fortaleses i s'esforça per superar les seues debilitats.</p> <p>BL2.5.3. Manté, amb supervisió, la seu energia i entusiasme durant tot el procés de realització de tasques o projectes i motiva els membres del seu grup.</p> <p>BL2.5.4. Pren amb supervisió decisions raonades assumint riscos i responsabilitzant-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències.</p> <p>BL2.6.1. Organitza un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i aconseguisquen les metes comunes.</p> <p>BL2.6.2. Influix positivament en els altres, genera implicació en la tasca i utilitza el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL2.7.1. Realitza projectes de treball buscant i seleccionant informació en mitjans digitals a partir d'una estratègia de filtratge de forma contrastada, registrant-la en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics</p>
---	---

<p>contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o servei web, i col·laborar i comunicar amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p>	<p>i serveis de la xarxa.</p> <p>BL2.7.2. Col·labora i es comunica per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, serveis de la web o mòdul en entorns virtuels d'aprenentatge més apropiat.</p> <p>BL2.7.3. Realitza projectes de treball editant continguts digitals amb sentit estètic (documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals) per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, aplicant els diferents tipus il·lícencies.</p> <p>BL2.7.4. Aplica bones formes de conducta en la comunicació en entorns virtuels i preveu i denuncia males pràctiques com el ciberassetjament, i en protegeix els altres.</p>
---	--

Bloc 3:Coneixement de la llengua. Curs 1r Batxillerat	
Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL3.1. Caracteritzar morfològicament, sintàcticament i semànticament les categories gramaticals flexives per a identificar-ne les formes, funcions i significats, utilitzant la terminologia gramatical adequada en l'explicació lingüística; aplicar les regles gramaticals de concordança entre les paraules per a usar correctament la llengua; explicar els procediments morfològics de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi), per a enriquir el vocabulari i millorar la producció de textos.</p> <p>BL3.2. Analitzar morfosintàcticament oracions compostes i classificar-les segons la naturalesa dels seus predicats i segons les seues modalitats oracionals per a millorar la comprensió, i expressar-se, amb correcció i propietat, de forma oral i escrita.</p>	<p>BL3.1.1. Caracteritza morfològicament les categories gramaticals flexives per a identificar-ne les formes utilitzant la terminologia gramatical adequada en l'explicació lingüística.</p> <p>BL3.1.2. Caracteritza sintàcticament les categories gramaticals flexives per a identificar-ne les funcions utilitzant la terminologia gramatical adequada en l'explicació lingüística.</p> <p>BL3.1.3. Caracteritza semànticament les categories gramaticals flexives per a identificar-ne els significats utilitzant la terminologia gramatical adequada en l'explicació lingüística.</p> <p>BL3.1.4. Aplica les regles gramaticals de concordança entre les paraules per a usar correctament la llengua.</p> <p>BL3.1.5. Explica els procediments morfològics de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi) per a enriquir el vocabulari i millorar la producció de textos.</p> <p>BL3.2.1. Analitza morfosintàcticament oracions compostes i classificar-les segons la naturalesa dels seus predicats per a millorar la compressió i expressar-se, amb correcció i propietat, de forma oral i escrita.</p> <p>BL3.2.2. Analitza morfosintàcticament oracions compostes i classificar-les segons les seues modalitats oracionals per a millorar la compressió i expressar-se, amb</p>

<p>BL3.3. Analitzar les propietats textuais per mitjà del comentari pragmàtic de textos expositius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a aplicar-les en l'elaboració de textos i millorar l'expressió oral i escrita.</p> <p>BL3.4. Explicar l'origen i evolució de les distíntes llengües d'Espanya i les seues principals varietats diatópiques; analitzar els seus trets característics a través de manifestacions orals i escrites, de forma progressivament autònoma, per a reconéixer en produccions lingüístiques de contextos formals i no formals la diversitat lingüística com a part del patrimoni cultural del nostre país.</p> <p>BL3.5. Explicar les varietats de la llengua, atenent els registres lingüístics i la utilització de l'estàndard, reconeixent col·loquialismes, imprecisions, expressions clixés i prejuïs i estereotips lingüístics, en produccions lingüístiques de contextos formals i no formals.</p>	<p>correcció i propietat, de forma oral i escrita.</p> <p>BL3.3.1. Analitzar les propietats textuais per mitjà del comentari pragmàtic de textos expositius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a aplicar-les en l'elaboració de textos i millorar l'expressió oral i escrita.</p> <p>BL3.4.1. Explica l'origen i l'evolució de les distíntes llengües d'Espanya i les seues principals varietats diatópiques.</p> <p>BL3.4.2. Analitzar els trets característics de les distíntes llengües d'Espanya a través de manifestacions orals i escrites, de forma progressivament autònoma, per a reconéixer la diversitat lingüística en produccions lingüístiques de contextos formals i no formals.</p> <p>BL3.5.1. Explica les varietats de la llengua atenent els registres lingüístics i la utilització de l'estàndard en produccions lingüístiques de contextos formals i no formals.</p> <p>BL3.5.2. Reconeix col·loquialismes, imprecisions, expressions clixé i prejuïs i estereotips lingüístics en produccions lingüístiques de contextos formals i no formals.</p>
--	---

Bloc 4: Educació literària. Curs 1r Batxillerat

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL4.1 Analitzar críticament textos lírics, narratius, dramàtics i didàctics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina, per a explicar l'evolució diacrònica de les formes literàries des de l'edat mitjana fins al segle XIX, per mitjà de la realització de treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p>	<p>BL4.1.1. Analitzar críticament textos lírics d'autoria masculina o femenina, per a explicar l'evolució diacrònica de les formes literàries des de l'edat mitjana fins al segle XIX, per mitjà de la realització de treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.1.2. Analitzar críticament textos narratius en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina, per a explicar l'evolució diacrònica de les formes literàries des de l'edat mitjana fins al segle XIX, per mitjà de la realització de treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.1.3. Analitzar críticament textos dramàtics, en prosa i en vers, d'autoria</p>

<p>BL4.2 Interpretar, utilitzant les tècniques del comentari literari, obres completes o fragments de l'edat mitjana al segle XIX, justificant la vinculació del text amb el seu context, la pertinença a un gènere literari determinat, analitzant la forma i el contingut, descobrint la intenció de l'autor i reconeixent l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines; i expressar raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats, orals o escrits.</p>	<p>masculina o femenina, per a explicar l'evolució diacrònica de les formes literàries des de l'edat mitjana fins al segle XIX, per mitjà de la realització de treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.1.4. Analitzar críticament textos didàctics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina, per a explicar l'evolució diacrònica de les formes literàries des de l'edat mitjana fins al segle XIX, per mitjà de la realització de treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.2.1. Justifica la vinculació del text al seu context, la pertinença a un gènere literari determinat en obres completes o fragments de l'edat mitjana al segle XIX.</p> <p>BL4.2.2. Analitzar la forma i el contingut d'obres completes o fragments de l'edat mitjana al segle XIX.</p> <p>BL4.2.3. Descobrix la intenció de l'autor en obres completes o fragments de l'edat mitjana al segle XIX.</p> <p>BL4.2.4. Reconeix l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines en obres completes o fragments de l'edat mitjana al segle XIX.</p> <p>BL4.2.5. Expressa raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats.</p>
--	---

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avalables de l'assignatura Valencià: Llengua i Literatura II

Curs 2n Batxillerat

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL1.1. Analitzar els elements de la situació comunicativa, les propietats textuais i la informació no verbal de textos orals expositius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic i publicitari, professional i empresarial, utilitzant les estratègies de comprensió oral i les tècniques de retenció de la informació per a extraure i sintetitzar el contingut, oralment o per escrit; relacionant tots els aspectes globals del discurs, interpretant-lo de manera crítica i utilitzant alternatives inclusives a idees discriminatòries.</p>	<p>BL1.1.1. Analitzar els elements de la situació comunicativa, les propietats textuais i la informació no verbal de textos orals expositius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic i publicitari, professional i empresarial.</p> <p>BL1.1.2. Sintetitzar, oralment o per escrit, el contingut de textos orals expositius i argumentatius utilitzant les estratègies de comprensió oral i les tècniques de retenció de la informació.</p> <p>BL1.1.3. Interpreta de manera crítica els aspectes globals del discurs de textos orals expositius i argumentatius utilitzant alternatives inclusives a idees discriminatòries.</p>

<p>BL1.2. Elaborar presentacions orals ajustades al propòsit, el contingut i la situació comunicativa, sobre temes de caràcter acadèmic o de l'actualitat social, científica o cultural, utilitzant fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC, el lèxic tècnic adequat, seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals; exposar-les utilitzant les estratègies i recursos d'expressió oral del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3. Buscar i seleccionar informació sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu; analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per a desenrotillar-los, i comparar-los amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>	<p>BL1.2.1. Elabora presentacions orals ajustades al propòsit, al contingut i a la situació comunicativa sobre temes de caràcter acadèmic o de l'actualitat social, científica o cultural utilitzant fonts d'informació diverses i amb suport de les TIC.</p> <p>BL1.2.2. Elabora presentacions orals utilitzant el lèxic tècnic adequat.</p> <p>BL1.2.3. Elabora presentacions orals seguint les fases del procés d'elaboració de les exposicions orals (planificació, textualització i avaliació).</p> <p>BL1.2.4. Exposa el contingut de presentacions prèviamente elaborades utilitzant les estratègies i els recursos de l'expressió oral del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3.1. Busca i selecciona informació rellevant sobre els entorns laborals, professions i estudis vinculats als coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3.2. Analitza els coneixements, habilitats i competències dels estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu.</p> <p>BL1.3.3. Compara les habilitats i competències que requerixen els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu amb les seues pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacionals.</p>
---	---

Bloc 2: Llegir i escriure. Curs 2n Batxillerat

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avalables
<p>BL2.1. Descriure, amb el metallenguatge adequat, les propietats textuais de textos expositius i argumentatius escrits dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i administratiu, analitzant els elements formals i de contingut amb ajuda de guies i la reflexió dialogada, resumint el contingut i relacionant estes característiques expressives amb el sentit global del text.</p> <p>BL2.2. Escriure, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum, utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius adequats a la situació de comunicació, i aplicant les estratègies del procés de producció escrita.</p>	<p>BL2.1.1. Descriu, amb el metallenguatge adequat, les propietats textuais de textos expositius i argumentatius escrits dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i administratiu.</p> <p>BL2.1.2. Analitza els elements formals i de contingut dels textos expositius i argumentatius escrits amb ajuda de guies i la reflexió dialogada.</p> <p>BL2.1.3. Resumix el contingut de textos expositius i argumentatius escrits, relacionant les seues característiques expressives amb el sentit global del text.</p> <p>BL2.2.1. Escriu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, textos expositius i argumentatius de l'àmbit acadèmic sobre temes relacionats amb el currículum.</p> <p>BL2.2.2. Escriu textos expositius i argumentatius utilitzant estructures pròpies de la tipologia i els recursos expressius adequats a la situació de comunicació.</p> <p>BL2.2.3. Escriu textos expositius i argumentatius aplicant les estratègies del procés de producció escrita.</p>
<p>BL2.3. Escriure textos de l'àmbit professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, aplicant els coneixements sobre les característiques de cada gènere textual i les estratègies del procés de producció escrita.</p> <p>BL2.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats; adequar el pla durant el desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats;avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL2.5. Realitzar projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació, per a obtindre com a producte final un text escrit argumentatiu adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, amb un lèxic precís i especialitzat, i que respecta les normes de presentació de treballs escrits.</p> <p>BL2.6. Gestionar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes; fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats; mostrar energia i entusiasme durant el desenrotllament;prendre decisions raonades assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p>	<p>BL2.3.1. Escriu textos de l'àmbit professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció.</p> <p>BL2.3.2. Escriu textos de l'àmbit professional i administratiu aplicant els coneixements sobre les característiques de cada gènere textual i les estratègies del procés de producció escrita.</p> <p>BL2.4.1. Planifica tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats.</p> <p>BL2.4.2. Adequa el pla durant el desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats.</p> <p>BL2.4.3. Avaluà el procés i el producte final.</p> <p>BL2.4.4. Comunica de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL2.5.1. Realitza projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, per a obtindre com a producte final un text escrit argumentatiu adequat, coherent, cohesionat, amb correcció i que respecta les normes de presentació de treballs escrits.</p> <p>BL2.5.2. Realitza projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, seguix les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació (planificació supervisió, avaliació i comunicació).</p> <p>BL2.5.3. Escriu, com a producte final d'un projecte d'investigació, un text argumentatiu utilitzant un lèxic precís i especialitzat, contrastant la informació, esmentant adequadament la seu procedència i incloent-hi la bibliografia i la bibliografia web.</p> <p>BL2.6.1. Fa propostes creatives i organitza actuacions que contribuïsquen a gestionar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes individuals o col·lectius.</p> <p>BL2.6.2. Confia en les seues possibilitats utilitzant adequadament, amb autonomia, les seues fortaleses i esforçant-se per superar les seues debilitats.</p> <p>BL2.6.3. Manté, amb autonomia, la seu energia i entusiasme durant tot el procés</p>

<p>BL2.3. Escriure textos de l'àmbit professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció, aplicant els coneixements sobre les característiques de cada gènere textual i les estratègies del procés de producció escrita.</p> <p>BL2.4. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats; adequar el pla durant el desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats;avaluar el procés i el producte final, i comunicar de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL2.5. Realitzar projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, seguint les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació, per a obtindre com a producte final un text escrit argumentatiu adequat, coherent, cohesionat, amb correcció, amb un lèxic precís i especialitzat, i que respecta les normes de presentació de treballs escrits.</p> <p>BL2.6. Gestionar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes; fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats; mostrar energia i entusiasme durant el desenrotllament;prendre decisions raonades assumint riscos, i responsabilitzar-se de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p>	<p>BL2.3.1. Escriu textos de l'àmbit professional i administratiu, amb adequació, coherència, cohesió i correcció.</p> <p>BL2.3.2. Escriu textos de l'àmbit professional i administratiu aplicant els coneixements sobre les característiques de cada gènere textual i les estratègies del procés de producció escrita.</p> <p>BL2.4.1. Planifica tasques o projectes, individuals o col·lectius, descrivint accions, recursos materials, terminis i responsabilitats per a aconseguir els objectius proposats.</p> <p>BL2.4.2. Adequa el pla durant el desenrotllament considerant diverses alternatives per a transformar les dificultats en possibilitats.</p> <p>BL2.4.3. Avaluà el procés i el producte final.</p> <p>BL2.4.4. Comunica de forma creativa els resultats obtinguts amb el suport dels recursos adequats.</p> <p>BL2.5.1. Realitza projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, per a obtindre com a producte final un text escrit argumentatiu adequat, coherent, cohesionat, amb correcció i que respecta les normes de presentació de treballs escrits.</p> <p>BL2.5.2. Realitza projectes d'investigació acadèmica amb sentit crític i creativitat, sobre temes del currículum (amb especial incidència en els temes, obres i autors literaris) o de l'actualitat que generen opinió, seguix les fases del procés d'elaboració d'un projecte d'investigació (planificació supervisió, avaliació i comunicació).</p> <p>BL2.5.3. Escriu, com a producte final d'un projecte d'investigació, un text argumentatiu utilitzant un lèxic precís i especialitzat, contrastant la informació, esmentant adequadament la seu procedència i incloent-hi la bibliografia i la bibliografia web.</p> <p>BL2.6.1. Fa propostes creatives i organitza actuacions que contribuïsquen a gestionar amb autonomia, de forma eficaç, tasques o projectes individuals o col·lectius.</p> <p>BL2.6.2. Confia en les seues possibilitats utilitzant adequadament, amb autonomia, les seues fortaleses i esforçant-se per superar les seues debilitats.</p> <p>BL2.6.3. Manté, amb autonomia, la seu energia i entusiasme durant tot el procés</p>
---	--

<p>BL2.7. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i aconseguisquen les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL2.8. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; editar continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, i col·laborar i comunicar amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.</p>	<p>de realització de tasques o projectes i motiva els membres del seu grup.</p> <p>BL2.6.4. Pren amb autonomia decisions raonades, assumix riscos i es responsabilitza de les pròpies accions i de les seues conseqüències.</p> <p>BL2.7.1. Organitza un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres hi participen i aconseguisquen les metes comunes.</p> <p>BL2.7.2. Influeix positivament en els altres i genera implicació en la tasca; utilitza el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies, i actua amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL2.8.1. Realitza projectes de treball buscant i seleccionant informació en mitjans digitals a partir d'una estratègia de filtratge de forma contrastada; la registra en paper de forma acurada o l'emmagatzema digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.</p> <p>BL2.8.2. Col·labora i es comunica per a construir un producte o tasca col·lectiva filtrant i compartint informació i continguts digitals i seleccionant la ferramenta de comunicació TIC, serveis de la web social o mòdul en entorns virtuals d'aprenentatge més apropiat.</p> <p>BL2.8.3. Realitza projectes de treball creant i editant continguts digitals amb sentit estètic (documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals) per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori o serveis de la web, iaplaca els diferents tipus llicències.</p> <p>BL2.8.4. Aplica bones formes de conducta en la comunicació en entorns virtuals i preveu i denuncia males pràctiques com ara el cibersassettjament, i els en protegix.</p>
--	--

Bloc 3:Coneixement de la llengua. Curs 2n Batxillerat

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluables
<p>BL3.1. Identificar la tipologia i funcions de les categories gramaticals no flexives per a usar correctament la llengua i explicar els procediments de formació de paraules, atenent el significat dels principals prefixos i sufíxos, especialment aquells que procedixen del llatí i grec, i la transcategorització per a, aplicant els coneixements adquirits, enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos.</p>	<p>BL3.1.1. Identifica la tipologia i funcions de les categories gramaticals no flexives per a usar correctament la llengua.</p> <p>BL3.1.2. Explica els procediments de formació de paraules atenent el significat dels principals prefixos i sufíxos, especialment aquells que procedixen del llatí i grec, i la transcategorització per a, aplicant els coneixements adquirits, enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos.</p>

<p>BL3.2. Analitzar sintàcticamente oracions compostes i classificar-les segons la naturalesa dels seus predicats i segons les seues modalitats oracionals per a millorar la compressió i expressar-se i redactar, amb correcció i propietat, de forma oral i escrita.</p> <p>BL3.3. Explicar els distints nivells de significat de les paraules o expressions del discurs oral o escrit, en funció de la intenció comunicativa del text en què apareixen, per a interpretar-lo adequadament; així com fer un ús connotatiu o denotatiu de la llengua, de forma progressivament autònoma, per a enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos.</p> <p>BL3.4. Analitzar les propietats textuais i la intertextualitat per mitjà del comentari pragmàtic de textos exposatius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a interpretar i valorar discursos orals i escrits; i aplicar els coneixements obtinguts per a millorar l'expressió oral i escrita.</p>	<p>BL3.2.1. Analitza sintàcticamente oracions compostes i les classifica segons la naturalesa dels seus predicats para per a millorar la compressió i expressar-se, amb correcció i propietat, de forma oral i escrita.</p> <p>BL3.2.2. Analitza sintàcticamente oracions compostes i les classifica segons les seues modalitats oracionals per a millorar la compressió i expressar-se, amb correcció i propietat, de forma oral i escrita.</p> <p>BL3.3.1. Explica els distints nivells de significat de les paraules o expressions del discurs oral o escrit, en funció de la intenció comunicativa del text en què apareixen, per a interpretar-lo adequadament.</p> <p>BL3.3.2. Fa un ús connotatiu o denotatiu de la llengua, de forma progressivament autònoma, per a enriquir el vocabulari actiu i millorar la producció de textos.</p> <p>BL3.4.1. Analitza les propietats textuais i la intertextualitat per mitjà del comentari pragmàtic de textos exposatius i argumentatius procedents dels àmbits acadèmic, periodístic, professional i empresarial, per a interpretar i valorar discursos orals i escrits.</p> <p>BL3.4.2. Elabora textos aplicant els coneixements obtinguts en l'anàlisi de la propietats textuais i la intertextualitat per a millorar l'expressió oral i escrita.</p>
---	--

Bloc 4:Educació literària. Curs 2n Batxillerat

Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluables
<p>BL4.1. Reconéixer l'evolució diacrònica i cultural de les tendències, autors i obres dels grans moviments literaris del segle XX analitzant críticament textos lírics, narratius, dramàtics i didàctics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina; i realizar treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p>	<p>BL4.1.1. Reconeix l'evolució diacrònica i cultural de les tendències, autors i obres dels grans moviments literaris del segle XX analitzant críticament textos lírics d'autoria masculina o femenina.</p> <p>BL4.1.2. Reconeix l'evolució diacrònica i cultural de les tendències, autors i obres dels grans moviments literaris del segle XX analitzant críticament textos narratius, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina.</p> <p>BL4.1.3. Reconeix l'evolució diacrònica i cultural de les tendències, autors i obres dels grans moviments literaris del segle XX analitzant críticament textos dramàtics, en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina.</p> <p>BL4.1.4. Reconeix l'evolució diacrònica i cultural de les tendències, autors i obres dels grans moviments literaris del segle XX analitzant críticament textos didàctics,</p>

<p>BL4.2. Interpretar, utilitzant les tècniques del comentari literari, obres completes o fragments de la literatura del segle XX a l'actualitat, justificant la vinculació del text amb el seu context, la pertinença a un gènere literari determinat, analitzant la forma i el contingut, descobrint la intenció de l'autor i reconeixent l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines; i expressar raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats, orals o escrits.</p> <p>BL4.3. Desenrotllar per escrit un tema de la història de la literatura, realitzant una investigació prèvia que incloga la consulta de diverses fonts, exposant les conclusions amb rigor, claredat i coherència, adoptant un punt de vista crític i personal, utilitzant les TIC per a obtindre informació veraç i citant les fonts consultades.</p>	<p>en prosa i en vers, d'autoria masculina o femenina.</p> <p>BL4.1.5. Realitza treballs de síntesi, creatius i documentats, que presenten la literatura com un producte lligat al seu context històric i cultural, capaç d'acostar-nos a altres mons i pensaments.</p> <p>BL4.2.1. Justifica la vinculació del text al seu context, la pertinença a un gènere literari determinat en obres completes o fragments de la literatura del segle XX a l'actualitat.</p> <p>BL4.2.2. Analitza la forma i el contingut d'obres completes o fragments de la literatura del segle XX a l'actualitat.</p> <p>BL4.2.3. Descobrix la intenció de l'autor en obres completes o fragments de la literatura del segle XX a l'actualitat.</p> <p>BL4.2.4. Reconeix l'evolució de temes i tòpics en relació amb altres disciplines en obres completes o fragments de la literatura del segle XX a l'actualitat.</p> <p>BL4.2.5. Expressa raonadament les conclusions extretes per mitjà de l'elaboració de textos estructurats.</p> <p>BL4.3.1. Desenrotlla per escrit un tema de la història de la literatura, realitzant una investigació prèvia que incloga la consulta de diverses fonts, exposant les conclusions amb rigor, claredat i coherència, adoptant un punt de vista crític i personal, utilitzant les TIC per a obtindre informació veraç i citant les fonts consultades.</p>
---	--

ANNEX IV
HORARI DE L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

Horari del primer cicle

MATÈRIA/HORES	1r	2n	3r
BLOC D'ASSIGNATURES TRONCALS	16	14	17
Biologia i Geologia	3	-	2
Física i Química	-	2	2
Geografia i Història	3	3	3
Llengua Castellana i Literatura	3	3	3
Matemàtiques	4	3	-
Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Acadèmiques/Aplicades	-	-	4
Primera Llengua Estrangera	3	3	3
BLOC D'ASSIGNATURES ESPECÍFIQUES(*)	8	10	9
Educació Física	2	2	2
Religió/Valors Ètics	2	2	1
Específica 1: Música en 1r, 2n i 3r	2	2	2
Específica 2: Tecnologia en 1r i 2n Triar qualsevol de les matèries específiques en 3r, excepte les ja cursades obligatòriament (*)	2	2	2
Específica 3: Educació Plàstica, Visual i Audiovisual en 2n i 3r	-	2	2
BLOC DE LLIURE CONFIGURACIÓ AUTONÒMICA	6	6	6
Valencià: Llengua i Literatura	3	3	3
Assignatura a triar entre: - Informàtica (Oferta obligada) - Reforç Instrumental (només en primer curs) - Qualsevol de les matèries específiques, excepte les ja cursades obligatòriament (*)	2	2	2
Tutoria	1	1	1
TOTAL	30	30	32

(*) Les matèries específiques entre les quals es pot triar són les següents:

1. Cultura Clàssica (Oferta obligada)
2. Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (Oferta obligada en primer curs)
3. Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial
4. Segona Llengua Estrangera (Oferta obligada)
5. Tecnologia (Oferta obligada en tercer curs)

Horari del segon cicle

MATÈRIA/HORES	4t ACADEMÍQUES	4t APLICADES
BLOC D'ASSIGNATURES TRONCALS	19	
Geografia i Història	3	
Llengua Castellana i Literatura	3	
Primera Llengua Estrangera	3	
Matemàtiques Orientades a les Ensenyances Acadèmiques/Aplicades	4	4
Biologia i Geologia / Economia (*)	3	-
Física i Química / Llatí (*)	3	-
Tecnologia	-	3
Ciències Aplicades a l'Activitat Professional / Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial	-	3
BLOC D'ASSIGNATURES ESPECÍFIQUES	9	
Educació Física	2	
Religió/Valors Ètics	1	
Específica 1 (**)	3	
Específica 2 (**)	3	
BLOC DE LLIURE CONFIGURACIÓ AUTONÒMICA	4	
Valencià: Llengua i Literatura	3	
Tutoria	1	
TOTAL	32	

(*) En el 4t curs de l'opció d'Ensenyances Acadèmiques, hi haurà dos itineraris:
 a) Itinerari orientat al Batxillerat de Ciències: Biologia i Geologia i Física i Química
 b) Itinerari orientada al Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials: Economia i Llatí

(**) Les assignatures específiques es triaran d'entre les següents:

1. Arts Escèniques i Dansa
2. Cultura Científica
3. Cultura Clàssica
4. Educació Plàstica, Visual i Audiovisual
5. Filosofia (Oferta obligada)
6. Música
7. Segona Llengua Estrangera
8. Tecnologies de la Informació i la Comunicació
9. Una matèria del bloc d'assignatures troncals no cursada.

ANNEX V
HORARI DEL BATXILLERAT

Horari del Batxillerat en règim ordinari (diürn)

MATERIA/HORES	1r	2n
BLOC D'ASSIGNATURES TRONCALS	18	21
Filosofia	3	-
Llengua Castellana i Literatura	3	3
Primera Llengua Estrangera	3	3
Història d'Espanya	-	3
Troncal de modalitat 1	3	4
Troncal de modalitat 2	3	4
Troncal de modalitat 3	3	4
BLOC D'ASSIGNATURES ESPECÍFIQUES	10	8
Educació Física	2	-
Anatomia Aplicada / Cultura Científica / Religió	2	-
Específica 1	3	4
Específica 2	3	4
BLOC DE LLIURE CONFIGURACIÓ AUTONÒMICA	4	4
Valencià: Llengua i Literatura	3	3
Tutoria	1	1
TOTAL	32	33

Horari del Batxillerat en règim nocturn (Model A)

MATÈRIES/HORES PER BLOCS					
Primer bloc		Segon bloc		Tercer bloc	
Llengua Castellana i Literatura I	3	Primera Llengua Estrangera I	3	Llengua Castellana i Literatura II	3
Filosofia	3	Troncal de modalitat 1 (1r)	3	Primera Llengua Estrangera II	3
Història d'Espanya	3	Troncal de modalitat 2 (1r)	3	Troncal de modalitat 1 (2n)	4
Educació Física	1	Troncal de modalitat 3 (1r)	3	Troncal de modalitat 2 (2n)	4
Anatomia Aplicada / Cultura Científica / Religió	2	Específica 1 (2n)	4	Troncal de modalitat 3 (2n)	4
Específica 1 (1r)	3	Específica 2 (2n)	4	Valencià: Llengua i Literatura II	3
Específica 2 (1r)	3				
Valencià: Llengua i Literatura I	3				
TOTAL	21		20		21

Horari del Batxillerat en règim nocturn (Model B) i en règim a distància

MATÈRIA/HORES	1r	2n
BLOC D'ASSIGNATURES TRONCALS	18	21
Filosofia	3	-
Llengua Castellana i Literatura	3	3
Primera Llengua Estrangera	3	3
Història d'Espanya	-	3
Troncal de modalitat 1(*)	3	4
Troncal de modalitat 2 (*)	3	4
Troncal de modalitat 3 (*)	3	4
BLOC D'ASSIGNATURES ESPECÍFIQUES (**)	9	8
Educació Física	1	-
Anatomia Aplicada / Cultura Científica / Religió	2	-
Específica 1	3	4
Específica 2	3	4
BLOC DE LLIURE CONFIGURACIÓ AUTONÒMICA	3	3
Valencià: Llengua i Literatura	3	3
TOTAL	30	32

ANEXO I

MATERIAS DEL BLOQUE DE ASIGNATURAS TRONCALES

ARTES ESCÉNICAS

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La asignatura Artes Escénicas pretende dotar al alumnado de un conocimiento de las artes escénicas como manifestaciones de naturaleza social, cultural y artística poseedoras de códigos específicos y significativamente diferenciadores, con posibilidades de sinergias con el resto de las expresiones del arte. Como materia del nivel de enseñanza de Bachillerato, la dicotomía teoría-práctica surge como elemento común que debe mantener un equilibrio a lo largo de todo el curso. Elemento diferencial del hecho escénico es la teatralidad, que presenta múltiples formas, y así, se manifiesta en una danza popular, en una comedia de capa y espada o en las propuestas más novedosas de presentación escénica, sin olvidar otras manifestaciones de carácter tradicional que todavía hoy se celebran en multitud de comunidades como, por ejemplo, las fiestas populares, donde se hace uso, implícita o explícitamente, de recursos e instrumentos expresivos típicos del drama.

La expresión teatral, característica singular y diferencial de las artes escénicas, se entiende como una manifestación humana de carácter cultural y artístico, en la que se produce un acto comunicativo entre un intérprete y un espectador, considerando que términos como intérprete y espectador se pueden aplicar a una gama variada de sujetos, sin circunscribirse necesariamente al espacio de una sala de teatro. El alumnado, además de los contenidos puramente teóricos, podrá desarrollar habilidades comunicativas, sociales, expresivas, creativas o las relacionadas con la resolución de problemas y la autonomía personal, estimulando su interacción con el medio y garantizando, por tanto, el logro de fines formativos y propedéuticos asignados a esta etapa. Deberá relacionar el teatro y la danza con las demás artes escénicas, entendiendo la dimensión integral que implica a la música, la plástica, la literatura, el audiovisual, etc. Además, el alumnado que aprende esta materia aprende también a expresar, comunicar y recibir pensamientos, emociones, sentimientos e ideas, propias y ajenas, mediante el uso de las más variadas técnicas y destrezas inherentes a las artes escénicas. Los contenidos se articulan en torno a dos ejes de actuación: por una parte, potenciar la formación integral del individuo y, por otra, incidir en su formación humanista y artística a través de la apropiación de un conocimiento amplio de las artes escénicas, como son el teatro, la danza, el circo, la ópera y otras de creación más reciente, como la performance, consideradas desde diferentes perspectivas y partiendo de la vivencia y experiencia de conceptos y situaciones.

La materia Artes Escénicas se ha concebido en torno a seis grandes bloques:

El primer bloque, “Las artes escénicas y su contexto histórico”, permite al estudiante el descubrimiento de las artes escénicas desde un punto de vista histórico, tanto diacrónico como sincrónico, y geográfico, al mismo tiempo que le proporciona un panorama general de las artes escénicas tanto en los elementos comunes como en las diferencias significativas y diferenciadoras.

El segundo bloque, “La expresión y la comunicación escénica” se orienta al desarrollo de las capacidades expresivas y creativas, por medio de un conjunto de actividades con una dimensión fundamentalmente práctica que permitan la exploración, análisis y utilización de los diferentes sistemas, medios y códigos de significación escénica.

El tercer bloque, “La interpretación en las artes escénicas”, se ocupa de las destrezas, capacidades y habilidades expresivas y creativas, con la finalidad de

abordar la recreación y representación de la acción dramática a partir de los más variados estímulos, en proyectos de trabajo orientados a la construcción de escenas que muestran todo tipo de personajes, situaciones y conflictos.

El cuarto bloque, “La representación y la escenificación”, tiene un carácter integrador. Se basa en el estudio práctico de las diferentes tipologías de espectáculo, de los procesos de comentario, análisis y adaptación de textos dramáticos y no dramáticos, la práctica de coreografías originales o de repertorio, y de los procedimientos de creación y dramaturgia, que culminan con la realización de un proyecto global de puesta en escena de un espectáculo concreto, estableciendo y estructurando los elementos de significación a utilizar y las relaciones entre los mismos. También requiere la organización y planificación de los ensayos y la distribución de tareas a los equipos de trabajo. Se trata de exemplificar, con casos concretos, el camino que va del texto o idea inicial al espectáculo, y el papel que habrán de cumplir los integrantes de la nómina teatral, sus funciones y responsabilidades.

El quinto bloque, “La recepción de espectáculos escénicos”, se orienta al desarrollo de destrezas para el análisis, la interpretación y el comentario de espectáculos escénicos. Partiendo del concepto de público y en función de la fuerte dimensión social y colectiva de la recepción teatral, se abordará el estudio de los instrumentos y estrategias analíticas propias del proceso de recepción a partir de casos prácticos que permitan el desarrollo de debates y la confrontación de opiniones, con la finalidad de potenciar una lectura reflexiva y crítica del acontecer artístico y cultural, realizada con rigor y coherencia. Con ello se potencia por igual el saber, el saber hacer y el saber ser, utilizando para ello un amplio abanico de conocimientos, técnicas, recursos y actividades que inciden favorablemente en la adquisición de un amplio bagaje cultural y de una cultura escénica suficiente.

El sexto bloque, “Común y transversal” aporta elementos comunes a todas las materias para el desarrollo de las competencias transversales, complementando los propios contenidos de la materia.

Debido a su carácter integral, la asignatura de artes escénicas contribuye al desarrollo de todas las competencias clave, pero sobre todo a la competencia “Conciencia y expresiones culturales”. Permite una mejor comprensión del hecho escénico y su disfrute a través de los procesos de expresión. El contacto con las principales obras de distintos períodos y estilos, conociendo sus características y sus relaciones con la sociedad en la que se crean promueve la creación de una identidad cultural. Por otro lado, se potencian actitudes abiertas y respetuosas, estableciendo conexiones con otros lenguajes artísticos. También contribuye a la competencia “Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor” al poner en juego habilidades de planificación, innovación y gestión de proyectos a través del desarrollo de la imaginación y la creatividad. En los muchos proyectos posibles a desarrollar se promueven habilidades tales como la asunción de riesgos, la resolución de problemas, la perseverancia, el sentido de la responsabilidad, la autoevaluación y la capacidad de liderazgo, factores clave para la adquisición de esta competencia. Respecto a la competencia de “Comunicación lingüística” desarrolla destrezas, tanto para la obtención de información a través de la lectura a partir de fuentes diversas y la producción de textos en diferentes formatos, como para expresar hechos, sentimientos u opiniones a través de la escritura, la escucha y el diálogo. Por otro lado, en la medida que constituyen lenguajes con un código propio, las artes escénicas contribuyen al aprendizaje de un vocabulario básico. En cuanto a la “Competencia digital”, se desarrolla a través de la búsqueda y selección de información sobre las artes escénicas, mediante los medios y fuentes adecuadas. También mediante el conocimiento y aplicación de las técnicas de edición digital, diferenciando los distintos formatos de vídeo. Por otro lado, se potencia el uso de las diferentes formas de comunicación en cuanto a la creación y difusión de contenidos escénicos, teniendo en cuenta cuestiones éticas como la identidad digital, los derechos de autor y las licencias de uso. Las “Competencias sociales y cívicas” se desarrollan de una forma muy notable en el eje teórico-conceptual de la materia. La participación en actividades escénicas de representación y creación en grupo promueve la adquisición de habilidades sociales. La materia contribuye a desarrollar la propia identidad cultural, y el aprecio del alumnado por su entorno artístico. Por su parte, la toma de contacto con una amplia variedad de obras favorece el conocimiento de diferentes culturas, y desarrolla la tolerancia y la superación de prejuicios. A su vez la competencia “Aprender a aprender” con sus componentes de motivación intrínseca, organización, gestión, planificación estratégica y el aprendizaje en grupo y en nuevos contextos educativos se adquiere a través de los bloques cuarto y quinto.

En cuanto a los elementos transversales, están implícitos de alguna manera con diversos contenidos y criterios de evaluación de la asignatura. La “Comprensión lectora”, así como la “Expresión oral” y la “Expresión escrita” están presentes en cuanto que refuerzan y complementan, desde el lenguaje verbal, los procesos de

adquisición de los lenguajes escénicos. Respecto a la “Comunicación audiovisual” está muy presente por la existencia de numerosos recursos específicos en soporte audiovisual. Igualmente, elementos como el “Emprendimiento” y la “Educación cívica y constitucional” se trabajan mediante la realización de proyectos diversos en los que el trabajo colaborativo es la metodología clave y en los que el respeto y los valores cívicos son esenciales para alcanzar un buen resultado. La asignatura contribuye también a desarrollar otros elementos transversales como el cuidado de la salud física, mental y emocional, el respeto a la diversidad cultural, la sensibilización hacia los estereotipos de género y los diferentes roles sociales a lo largo de la historia.

En siglo XXI, los sistemas educativos han de dar respuesta a las necesidades de los ciudadanos y de la sociedad contemporánea. Por ello, en línea con las recomendaciones del Parlamento Europeo, han de incorporarse planteamientos metodológicos coherentes con el desarrollo de las competencias, las cuales deben integrarse con el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación de la práctica docente. Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación que han de suponer un cambio en el papel del alumnado como protagonista de su aprendizaje. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en la realización de tareas. El rol del docente debe orientarse al diseño de situaciones de aprendizaje que favorezcan la aplicación de los conocimientos aprendidos por el alumnado.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza, requiere la integración de los diversos modos de enseñar y el uso de diferentes métodos activos de enseñanza: el trabajo cooperativo, el aprendizaje basado en proyectos, el estudio de casos, etc. Hoy más que nunca es necesario incorporar a las aulas los últimos avances que desarrollan las ciencias de la educación. Sólo así podremos consolidar el derecho de todos y todas a la mejor educación posible. Las artes escénicas deben trabajarse desde un enfoque principalmente práctico y vivencial, que contemple diferentes formas de trabajar los contenidos y superar las dificultades. Al igual que en las otras materias, no existe un modelo perfecto y único. Se ha de considerar a cada individuo en su totalidad, tener en cuenta sus intereses, sus características físicas y vocales, su personalidad, su estado anímico, etc. Un aspecto fundamental es la integración de todo el alumnado y la creación de un buen ambiente de trabajo, para ello, se debe fomentar el diálogo constante en el aula y la reflexión compartida a partir de la propia experiencia.

Los diferentes bloques de contenidos no deben seguir un orden cronológico en la secuenciación del curso, sino que deben interrelacionarse, trabajando en una misma sesión contenidos de diferentes bloques. Así pues, un ejemplo de sesión dentro del eje expresivo podría empezar por una puesta a punto y sensibilización, seguida de ejercicios de movimiento y expresividad vocal y corporal, improvisaciones dramáticas y/o coreográficas y finalizar con la reflexión y puesta en común de lo trabajado. En estas sesiones es recomendable la disposición circular, y que el docente participe de las actividades como un individuo más, mostrando, en definitiva, que pese a poseer más experiencia y conocimientos técnicos está también inmerso en un proceso de búsqueda y aprendizaje constante. De esta manera, el profesor se convierte en un referente de implicación y desinhibición, lo cual resulta fundamental para generar confianza y cohesión en el grupo, y favorece que el alumno tome conciencia de su propia responsabilidad en el proceso de aprendizaje y aumente su grado de autonomía. Conviene disponer de una amplia gama de recursos didácticos materiales, desde un aula amplia donde poder desplazarse cómodamente, suelo acondicionado o esterillas para el trabajo de suelo, material audiovisual y bibliográfico, equipo de sonido, etc. En la medida en que el entorno lo permita, es muy recomendable realizar visitas a un teatro y la recepción de espectáculos en vivo.

La evaluación ha de ser un proceso continuo de obtención de información para la toma de decisiones sobre la mejora del binomio enseñanza /aprendizaje. Los criterios de evaluación incluyen procesos de diferente complejidad y hacen referencia a contenidos de distinto tipo. Están redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su evaluación en contextos reales, y aportan detalles sobre la naturaleza de la ejecución, lo que facilita el diseño de las situaciones y pruebas de evaluación. Por otra parte, los instrumentos de evaluación deben ser variados en función del tipo de contenidos a evaluar (observación diaria, rúbricas, muestra de prácticas y procesos, entrevista, escala de valoración, anecdotario, portafolios, informes de autoevaluación personal y colectiva, etc.) y contemplar la particularidad de cada alumno, evitando las pruebas homogéneas.

Desde las artes escénicas han de explorarse la múltiples posibilidades de encuentro con el resto de materias y lenguajes, para diseñar tareas integrales multidisciplinares. Es tiempo de sumarse a las nuevas propuestas y enfoques competenciales incorporando nuevos elementos sobre cómo enseñar y evaluar. La interdisciplinariedad es uno de los aspectos clave que, en general, hasta ahora no han estado bien resueltos en la práctica del aula. Cada día es más urgente superar la

parcelación del saber que implica la distribución en áreas y materias, que no se corresponde con la realidad que rodea al alumnado. El trabajo en equipo del profesorado y la realización de proyectos creativos compartidos, a pesar de la complejidad organizativa que conlleva, aportan un gran valor, tanto al alumnado como al profesorado implicado. Por ello, las artes escénicas ofrecen el marco idóneo para el trabajo conjunto de un profesorado que considera al alumno como el verdadero protagonista de la educación.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Artes Escénicas

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Las artes escénicas y su contexto histórico. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estudio de los principales momentos de la historia de las artes escénicas, atendiendo a sus similitudes, diferencias y transformaciones.</p> <p>Descripción, tipología (estilos, formatos, géneros y tendencias) y función de las artes escénicas en contextos diversos (actos de la vida cotidiana, espectáculos, medios de comunicación, tradiciones, folclore, ritos, etc.).</p> <p>Influencia de las artes escénicas entre sí y con otras ramas del arte.</p> <p>Elementos comunes a las artes escénicas. La dramaticidad y la teatralidad, rito y convenciones teatrales (cuarta pared, tiempo y espacio teatrales, personaje y representación, etc.).</p> <p>Análisis de las diferentes manifestaciones escénicas: teatro textual, de objetos, lírico, gestual, de calle, danza, circo, etc.</p> <p>Otras formas escénicas: Performance art (arte de acción, happening, action painting, body art) y híbridos (danza teatro, teatro circo, videodanza y otras dramatizaciones).</p> <p>Aplicación de recursos de las diferentes artes escénicas (uso de máscaras, títeres, coreografías, acrobacias, canto) y uso de la terminología propia de cada disciplina.</p> <p>Práctica de conceptos técnicos del mimo (punto fijo, bloque, empuje, etc) y la danza (movimientos estáticos, desplazamientos, giros, saltos, caídas) para ampliar el registro expresivo corporal.</p>	<p>BL1.1. Describir las características fundamentales de los principales estilos, formatos y tendencias escénicas a través de distintas fuentes, y diferenciar los ámbitos profesionales de las artes escénicas, y su función en contextos diversos.</p> <p>BL1.2. Aplicar recursos expresivos de los diferentes estilos escénicos en la creación de pequeñas producciones y materiales, dramáticos y coreográficos, y argumentar acerca de sus posibilidades como medio de expresión de sensaciones, sentimientos e ideas.</p>	CCLI CEC CSC CSC CCLI SIEE

Bloque 2: La expresión y la comunicación escénica. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<p>Potenciación de la desinhibición, la sensibilidad de contacto y la espontaneidad a través del juego dramático, el movimiento libre y la interacción y manipulación corporal en pareja o grupo.</p> <p>Ejercicios individuales y grupales de conciencia corporal (relajación, alineación, peso y impulso), y de capacidades físicas básicas (control, elongación, resistencia, velocidad, movilidad articular, equilibrio, proyección y coordinación) en relación con los compañeros y el espacio. Observación y análisis del lenguaje no verbal. Conciencia de la postura, signo y esquema corporal.</p> <p>Exploración de diferentes registros vocales mediante la imitación, el juego y el canto.</p> <p>Identificación e interiorización musical a través del cuerpo (pulsos, cambios ritmicos, armonías, canon, repeticiones, diálogos musicales).</p> <p>Práctica de la respiración, dicción, articulación y prosodia (a partir de trabalenguas en diversos idiomas, textos breves, etc.).</p> <p>Fonación y proyección de la voz y su relación con el cuerpo y el movimiento.</p> <p>Trabajo con el texto. Estructura, intenciones, subtexto, palabras clave, matices, ritmo y pausas.</p> <p>Improvisaciones dramáticas partiendo de diferentes estados (nerviosismo, cansancio, ebriedad,), emociones e intensidades.</p> <p>Improvisaciones dancísticas grupales y por parejas atendiendo a las cualidades de movimiento, uso dinámico del espacio y la escucha propia y colectiva.</p> <p>Gusto por la observación y el análisis de los roles sociales y las personalidades y conductas, para la construcción de roles y personajes por encima de tópicos y clichés.</p> <p>Exploración y desarrollo de recursos plásticos para la construcción del personaje: caracterización e indumentaria.</p>	<p>BL2.1. Aumentar la conciencia y memoria corporal, la concentración y la desinhibición, así como las capacidades expresivas vocales y corporales, a partir de sus posibilidades iniciales.</p> <p>BL2.2. Improvisar individualmente y en grupo escenas libres y pautadas, haciendo un uso adecuado de la técnica vocal y corporal para la recreación de personajes y la asunción de diferentes roles dramáticos.</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>CEC SIEE</p>
---	--	---

Bloque 3: La interpretación en las artes escénicas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Presentación de las principales teorías de la interpretación (Stanislavski, Meyerhold, Grotowski, distanciamiento-Brecht, Actor's Studio) y aplicación	BL3.1. Investigar sobre las posibilidades expresivas y recursos de las principales teorías, géneros y códigos de la interpretación, y aplicarlos en	CEC

<p>en la escena de algunos de sus recursos interpretativos (memoria emocional, subtexto, partitura interpretativa, intención, acción-reacción, acción física, imagen animal, etc.)</p> <p>Diferencias interpretativas de los diferentes géneros (comedia y drama, y sus variantes) y códigos (naturalista, expresionista, absurdo, etc.).</p> <p>Los estilos dancísticos y especialidades académicas de la danza (Danza Clásica, Contemporánea, Española y Flamenco y otras danzas populares y urbanas) atendiendo a sus diferencias y similitudes así como a su repertorio de elementos fundamentales (técnicas, pasos y tendencias).</p> <p>Interpretación de secuencias de movimiento y breves coreografías codificadas utilizando los factores de movimiento (peso, flujo, espacio y tiempo).</p> <p>Análisis de la escena a partir de la situación y la acción, y del conflicto, objetivos, estrategias y circunstancias dadas de los personajes.</p> <p>Recursos y estilos literarios utilizados. Técnicas de memorización.</p> <p>Trabajo sobre la naturalidad en los gestos, movimientos y acciones, y la implicación orgánica del cuerpo y la voz.</p> <p>Reconocimiento del propio potencial expresivo. El riesgo en la creación, los clichés, tópicos y convencionalismos.</p>	<p>diversas prácticas escénicas.</p> <p>BL3.2. Aumentar la confianza en sus propias habilidades y recursos interpretativos y expresivos, y arriesgar en sus propuestas más allá de los clichés y los convencionalismos.</p>	<p>SIEE CAA</p>
---	---	---------------------

Bloque 4: La representación y la escenificación. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Conocimiento de las diferentes áreas de trabajo (área técnica, estética, creativa y de producción) y reparto de tareas para el diseño de un montaje escénico.	BL4.1. Responsabilizarse de las tareas pertinentes a un área de trabajo dentro de un proyecto de creación escénica, y contribuir a la organización del grupo mostrando un comportamiento tolerante y superando inhibiciones y obstáculos comunicativos.	SIEE CAA
Técnicas organizativas y de gestión de recursos personales, materiales y temporales aplicadas a un proyecto escénico.	BL4.2. Distinguir las fases y procesos de un proyecto escénico, y planificar las tareas identificando las responsabilidades de los equipos de trabajo y respetando las propuestas ajena.	CEC SIEE

divergente, la imaginación y la innovación. Uso de recursos literarios y/o dramaturgicos (forma y contenido, sincronía y diacronía, contraste, sorpresa y giro dramático). Prácticas de producción y dirección de escena. Conocimiento básico de las partes de un teatro y de sus elementos técnicos mediante la visita a un teatro del entorno. Disposición para la correcta organización de los ensayos, conociendo sus fases (creación/interpretación, fijación y repetición), tipología y objetivos, y gestionando el tiempo disponible de manera eficaz. La representación final como culminación del proceso de trabajo. La experiencia ante el público general.		
---	--	--

Bloque 5: La recepción de espectáculos escénicos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Aspectos básicos del proceso de recepción.</p> <p>Análisis crítico y debate de los espectáculos escénicos atendiendo a los signos escénicos: estéticos, interpretativos y creativos (clasificación de Kowzan), así como al contenido o mensaje.</p> <p>Búsqueda de información complementaria a la recepción escénica.</p> <p>Debate sobre el concepto, tipologías y función del público en el hecho escénico.</p> <p>Disfrute y valoración de la experiencia escénica.</p> <p>Elaboración de juicios críticos y argumentos acerca del papel de las artes escénicas en la vida.</p> <p>Interés por promover el conocimiento y difundir las obras escénicas, como parte del patrimonio español y universal.</p> <p>Interés por conocer y comprender otras culturas y tendencias artísticas.</p>	<p>BL5.1. Analizar con actitud reflexiva y espíritu crítico, todo tipo de textos dramáticos y espectáculos escénicos utilizando diversas fuentes de información, y comentar los textos expresando sus opiniones.</p> <p>BL5.2. Definir, a partir de la propia experiencia, el papel del público en el acto escénico y sus tipologías, y hacer propuestas que las incluyan y promuevan la interacción.</p>	<p>CCLI CEC SIEE</p> <p>CCLI SIEE CEC</p>

Bloque 6: Transversal y Común. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.	BL6.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de	CCLI CAA

<p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Pensamiento alternativo</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Díálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS), etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste</p>	<p>BL6.8. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL6.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL6.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL6.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL6.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, videos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line o bases de datos especializadas, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL6.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p>
--	--	---

<p>de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Ánalisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartir la con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL6.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	<p>CD</p>
---	---	-----------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

BIOLOGÍA Y GEOLOGÍA

1º, 3º Y 4º ESO Y 1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

A lo largo de este último siglo la ciencia ha ido incorporándose progresivamente a la sociedad como una de las claves esenciales de la cultura contemporánea, como un instrumento indispensable para comprender el mundo que nos rodea e interpretar los constantes avances tecnológicos que transforman las condiciones de vida, desde la perspectiva de la ciencia como una actividad constructiva en permanente revisión y evolución.

La asignatura de Biología y Geología debe contribuir a desarrollar en los futuros ciudadanos durante la Educación Secundaria Obligatoria (ESO) y Primero de Bachillerato una cultura científica, para que adquieran conocimientos y destrezas respecto a temas como la salud, medio ambiente, fuentes energéticas, residuos, etc., con repercusiones en su vida cotidiana y que sean capaces de participar de manera fundamentada y crítica en la toma de decisiones de problemas relacionados con la ciencia y la tecnología, consolidando los conocimientos ya adquiridos en la materia de Ciencias de la Naturaleza en la educación primaria. Esta enseñanza científica básica debería también proporcionar a los estudiantes una visión sobre la naturaleza y el ámbito de acción de diversos estudios académicos científicos y tecnológicos de ciclos formativos o universitarios, que permitiera a los estudiantes interesados dedicarse a la ciencia o la tecnología, tanto académica como profesionalmente.

Los contenidos conceptuales de las diferentes materias del currículo de Educación Secundaria Obligatoria y Bachillerato de Biología y Geología en estos 4 cursos se han organizado en torno a un hilo conductor: el estudio de un universo complejo en el que la regularidad y el cambio coexisten con la regularidad y la permanencia. Estos contenidos han sido articulados a través de algunos conceptos e ideas estructurantes como son:

- La uniformidad y diversidad en la estructura y composición de la materia viva e inerte y los fenómenos naturales.
- Las interacciones, procesos dinámicos y de cambio entre los elementos naturales del sistema en estudio.
- La evolución de la ciencia y del pensamiento científico bajo el paradigma de las grandes teorías que articulan el conocimiento biológico y geológico.

Aunque los conceptos son el eje articulador de la materia, su estudio también debe permitir a los estudiantes familiarizarse con los procedimientos científicos y aplicar las pautas de la investigación científica en la indagación sobre el medio natural. Del mismo modo, el estudio de esta materia debe fomentar actitudes positivas hacia la ciencia que condicionan y favorecen su aprendizaje, así como actitudes propias de la actividad científica y críticas hacia las implicaciones de la ciencia y la tecnología en la sociedad.

Partiendo del marco de referencia obligado del currículo básico (R.D. 1105/2014) en este currículo de Biología y Geología de la Comunidad Valenciana se ha optado por reformular en todos los cursos un bloque común de metodología científica aunque con denominación, contenidos, y criterios de evaluación diferenciales, que recoge las habilidades, destrezas, estrategias y actitudes propias de la metodología científica que deben desarrollar los alumnos, y que deben guiar toda la materia.

Los elementos de este bloque se refieren a las pautas de trabajo y los procesos de la ciencia, pero también explicitan las estrategias metodológicas a desarrollar en el aula para potenciar un aprendizaje competencial de las materias científicas, centrado no sólo en el conocimiento científico sino en el uso que se hace de este conocimiento y de su aplicación práctica en la vida cotidiana. Así mismo, integrados en este bloque aparecen contenidos y criterios de evaluación relativos a elementos competenciales que deben impregnar toda la materia como son: la comprensión y expresión oral y escrita, las estrategias de aprendizaje para la búsqueda, organización y comunicación de la información, el uso de la competencia digital en la búsqueda de información contrastada procedente de diversas fuentes, la comunicación, la creación de contenidos y la participación en intercambios comunicativos, la comunicación audiovisual, la planificación de proyectos, las habilidades personales de autorregulación, la participación en equipos de trabajo cooperativo, la toma de decisiones del sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, las competencias sociales y cívicas, etc.

Durante el primer ciclo de ESO la materia Biología y Geología, girará en torno al estudio de tres ámbitos: la Tierra en el universo y los cambios en el relieve terrestre; los seres vivos y su diversidad, deteniéndose en el ser humano y la salud; y los ecosistemas y la conservación del medio ambiente. En el primer curso existen cuatro bloques de contenidos. En el primero, denominado metodología científica y proyecto de investigación, que integra los contenidos de los bloques 1 y 7 del Real Decreto en el que aparecen de forma independiente, se trabajan las habilidades, destrezas y estrategias propias de la metodología científica y el desarrollo de un proyecto de investigación donde se aplican estos procedimientos.

El segundo aborda el estudio de la Tierra en el universo, su origen, las características y estructura del planeta y del Sistema Solar; la uniformidad y diversidad de los materiales terrestres, así como una iniciación al estudio de los problemas de contaminación atmosférica y de los impactos humanos en los ecosistemas, así como de las posibles acciones de conservación del medio ambiente.

El bloque tercero se dedica a la biodiversidad en el planeta Tierra, partiendo de la concepción del ser vivo como sistema, de su unidad estructural y funcional, y de las funciones vitales, bajo el paradigma de la teoría celular, para pasar a estudiar su gran diversidad y clasificación, y la necesidad de su conservación. El bloque cuarto se centra en el estudio del relieve terrestre y su evolución, del ciclo geológico y de los procesos internos y externos, de la energía que los origina y de sus manifestaciones, así como de los factores que condicionan el relieve.

En tercer curso la materia tiene como núcleos centrales la promoción de la salud la estructura de los ecosistemas. Se pretende también que valoren la preservación del medio ambiente, que aprendan a ser responsables de sus decisiones y de sus consecuencias sobre la salud y sobre el entorno que les rodea. El primer bloque de contenidos es el de metodología científica y proyecto de investigación ya descrito.

El segundo bloque se centra en el estudio del cuerpo humano y de la promoción de la salud, de sus factores determinantes y de la importancia de la adquisición de estilos de vida saludable. Se trata también el origen de las enfermedades infecciosas más frecuentes, sus mecanismos de transmisión y de prevención, el proceso de inmunidad y sus aplicaciones, y la valoración de las aportaciones de las ciencias biomédicas. Se aborda el estudio del cuerpo humano, de la estructura de los órganos, aparatos y sistemas implicados en las funciones de nutrición, relación y reproducción, relacionándolos con su funcionamiento y con las causas, síntomas y consecuencias de las enfermedades más comunes para prevenirlas.

En el tercer bloque se inicia el estudio de los elementos del ecosistema, de los factores bióticos y abióticos, de sus interacciones, y del suelo como un producto de esa interacción que hay que proteger y conservar. Se completa con las características fundamentales de los ecosistemas acuáticos y terrestres.

En cuarto curso, se aborda el estudio de las grandes teorías que han permitido el desarrollo más actual de las ciencias de la vida y de la Tierra: la tectónica de placas, la teoría celular y la teoría de la evolución, para finalizar con el estudio de los ecosistemas. El primer bloque de metodología científica y proyecto de investigación integra en el inicial bloque 4 del Real Decreto dedicado a la realización de un proyecto de investigación, los elementos comunes de los procedimientos de la actividad científica y los elementos competenciales integrados.

El segundo bloque, partiendo del concepto del ser vivo como sistema, se centra en el estudio de la célula como unidad estructural y funcional bajo el marco explicativo de la teoría celular, al tiempo que inicia a los estudiantes en el conocimiento de las moléculas de la vida, de la genética molecular, de la herencia y de sus mecanismos. También se aborda con más profundidad las hipótesis sobre el origen de la vida en la Tierra, la historia y pruebas de las teorías evolutivas, la evolución y sus mecanismos, destacando el papel de las mutaciones en el origen de la diversidad biológica, así como la relación actual entre mutación, variabilidad y selección natural.

En el tercer bloque, se estudia dinámica de la Tierra, los principales acontecimientos geológicos, climáticos y biológicos ocurridos en su historia, los principios fundamentales de la geología y los fósiles guía. Se analizan también los modelos geodinámico y geoquímico de la estructura y composición de la Tierra y se aborda el estudio de la tectónica de placas, paradigma actual de la geología, que articula de forma global su estudio.

En el cuarto bloque se profundiza en el conocimiento de los ecosistemas, de su estructura y componentes; de los factores bióticos y abióticos; de las interacciones entre los seres vivos y los factores abióticos y de las adaptaciones; de la autorregulación y dinámica del ecosistema; de los ciclos de materia y flujos de energía y de la actividad humana y el medio ambiente.

En Bachillerato, la materia de Biología y Geología profundiza en los conocimientos adquiridos en la etapa secundaria obligatoria. La Biología se focaliza en los seres vivos, en su composición química y organización celular; en el estudio de los tejidos animales y vegetales; en su clasificación; en el conocimiento detallado de las plantas y de los animales, desde el punto de vista de sus adaptaciones estructurales y fisiológicas al medio. Se aborda el estudio de la biodiversidad, su distribución biogeográfica, aplicaciones y amenazas, bajo el paradigma de la evolución, eje conductor de los contenidos que proporciona al mismo tiempo las bases necesarias para el estudio de la biología moderna y de las ciencias de la Tierra y medioambientales de los cursos siguientes. La Geología toma como elemento estructurante de los contenidos

la teoría de la tectónica de placas, para analizar la composición, estructura y dinámica del interior terrestre, los procesos petrogenéticos, los movimientos de las placas y sus consecuencias, las deformaciones tectónicas y finalizar con la historia de la Tierra.

El primer bloque se centra el concepto de ser vivo como un sistema abierto, evidenciando la uniformidad en su composición y la relación entre las estructuras de las biomoléculas con sus funciones específicas. En el bloque segundo se abordan los modelos de organización, la estructura y función de los órganulos celulares, la división y el ciclo celular.

En el tercer bloque estudia por vez primera con detalle la estructura y composición de los tejidos animales y vegetales, relacionándolos con sus funciones. También se reflexiona sobre el uso de células madre en investigación, sobre la donación y trasplante de órganos y tejidos y sus implicaciones éticas. El cuarto bloque se dedica a la clasificación de los seres vivos, iniciándose en la identificación de algunos ejemplares con el manejo de claves dicotómicas sencillas. Se analiza el concepto de biodiversidad, los factores que influyen en la distribución de los seres vivos, las grandes zonas biogeográficas y los principales biomas, así como la importancia de la conservación de la biodiversidad y la influencia del factor antrópico en su conservación.

El quinto bloque se centra en el estudio de las plantas, de los procesos implicados en sus funciones vitales, de la fotosíntesis y su importancia como vía de entrada de energía en los ecosistemas; de las funciones de relación, de los mecanismos de reproducción sexual y asexual, de los ciclos biológicos de los diferentes grupos vegetales y de las adaptaciones más características a los diferentes medios. El bloque sexto fija su atención en los animales, en sus funciones de nutrición, relación y reproducción; en la estructura y diversidad anatómica de sus órganos y aparatos así como en sus especializaciones estructurales y funcionales y de sus adaptaciones los ambientes acuáticos y terrestres.

El séptimo se centra en la estructura y composición de la Tierra, en los métodos actuales de estudio, en los modelos geoquímico y dinámico de la estructura terrestre y en la dinámica litosférica, bajo el paradigma de la tectónica de placas, y los fenómenos asociados, así como en los minerales y rocas y su clasificación. El octavo bloque aborda los procesos de génesis de los principales tipos de rocas y los fenómenos geológicos asociados, realizando un estudio más profundo y relacionándolo con los principios y manifestaciones de la tectónica de placas.

El noveno bloque se dedica a la historia de la Tierra, aborda los principios fundamentales de la estratigrafía, los métodos de datación absoluta y relativa y su aplicación en la datación relativa de formaciones y deformaciones geológicas, así como los acontecimientos geológicos, meteorológicos y biológicos ocurridos durante las grandes eras geológicas y las extinciones. Finalmente el décimo bloque metodología científica es el bloque común a todas las materias del área de Biología y Geología de bachillerato que incluye los procedimientos de la ciencia y los elementos competenciales y transversales.

La materia Biología y Geología tanto en la ESO como en el Bachillerato puede contribuir eficazmente, a la adquisición de la práctica totalidad de las competencias clave, con distinto grado e intensidad según su vinculación conceptual o metodológica, así como al resto elementos transversales especialmente relacionados con esta materia como son el desarrollo sostenible y el medio ambiente, el fomento de hábitos de vida saludables, especialmente de la actividad física y de la dieta equilibrada, así como de la protección ante emergencias y catástrofes. Ya se ha descrito como en este bloque común aparecen integrados contenidos y criterios de evaluación relativos a los elementos competenciales, que de forma globalizada, integran en casi en todos los casos varias competencias. Además, desde el resto de los bloques de contenido específico de cada una de las materias, se pueden trabajar junto con los conceptos, procedimientos y actitudes propios de cada uno de ellos, los elementos competenciales que permiten el dominio y aplicación de los conocimientos en situaciones y contextos personales, académicos, sociales o profesionales, adecuados a la edad del alumnado.

La Biología y Geología es una materia esencial en el desarrollo de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología porque la mayor parte de sus contenidos inciden directamente en su adquisición. Si las competencias en ciencias y en tecnología capacitan a los ciudadanos para desarrollar juicios críticos sobre el mundo, para su desarrollo es imprescindible disponer de los conocimientos científicos relativos a la biología, la geología, la física, la química, las matemáticas o la tecnología. De esta forma, la asignatura de Biología y Geología proporciona a los estudiantes aprendizajes sobre los sistemas biológicos propios de los seres vivos, sobre temas como la alimentación, la salud o la protección del medio ambiente; sobre los sistemas de la Tierra y el espacio, desde la perspectiva geológica y cosmogénica, de los recursos que nos proporcionan y de sus aplicaciones; así como de los sistemas tecnológicos derivados de la aplicación de los saberes científicos a los usos cotidianos.

El estudio de la Biología y Geología además de aportar los conceptos esenciales de estas disciplinas y las relaciones que los vinculan, proporciona los aprendizajes relativos al modo de generar este conocimiento de los fenómenos naturales mediante la familiarización con los procesos y la metodología de las ciencias, preparando a los estudiantes para identificar, plantear y resolver situaciones de la vida cotidiana, del contexto personal, académico o social, de forma similar a como se actúa frente a los restos y problemas propios de las actividades científicas.

Los aprendizajes de la materia de Biología y Geología también están íntimamente asociados a la competencia matemática ya que la utilización del lenguaje matemático es necesaria para cuantificar los fenómenos naturales, analizar sus causas y consecuencias y expresar datos e ideas sobre la naturaleza, al tiempo que proporciona contextos numerosos y diversos que ponen en juego los contenidos asociados a esta competencia, dando sentido y funcionalidad a esos aprendizajes. En las clases de ciencias se puede favorecer la utilización adecuada de las herramientas matemáticas, insistiendo en la oportunidad de su uso y en la elección precisa de los procedimientos y formas de expresión acordes al contexto.

La contribución de esta materia a la competencia en comunicación lingüística se realiza mediante la transmisión de ideas e informaciones sobre la naturaleza, en la construcción un discurso oral o escrito específico de la materias científicas, dedicado a argumentar, analizar, describir, sintetizar, justificar, concluir, etc.; en la utilización precisa de los términos; y en la adquisición del vocabulario específico de los diferentes núcleos temáticos, así como en los intercambios comunicativos, en el uso del debate, etc.

Respecto a la competencia en el tratamiento de la información y competencia digital, en buena parte de los aprendizajes del área se trabajan aspectos de ambas. En relación al tratamiento de la información, es habitual en la enseñanza de la materia la utilización de diferentes códigos, formatos y lenguajes comunes en los procedimientos científicos, así como de determinadas formas específicas para la búsqueda, recogida, selección, procesamiento de la información y de presentación de la misma en diferentes formas, verbal, numérica, simbólica o gráfica, como esquemas, mapas conceptuales, tablas, gráficos, etc. En relación a la competencia digital, es destacable la utilización de las tecnologías de la información y la comunicación en el aprendizaje de las ciencias, bien mediante el uso de herramientas digitales de búsqueda y visualización de la información; bien para elaborar y editar contenidos digitales; para comunicarse, coordinarse y compartir información; para colaborar y construir un producto o meta colectivo o como recurso procedural o método específico en el estudio de algunos contenidos, como es el caso de los laboratorios virtuales, que constituyen un recurso que permite simular las condiciones de trabajo de un laboratorio presencial superando algunas de las limitaciones.

La contribución de la Biología y Geología a la competencia social y ciudadana está ligada al papel de la ciencia en la preparación de futuros ciudadanos de una sociedad democrática para su participación activa en la toma fundamentada de decisiones, dado el papel que juega la naturaleza social del conocimiento científico. A la competencia para aprender a aprender, fundamental en un aprendizaje a lo largo de la vida, que requiere habilidades para iniciar, organizar y persistir en el aprendizaje, contribuye esta materia mediante la adquisición de las destrezas científicas ligadas a la propia naturaleza de la ciencia, al carácter tentativo y creativo del conocimiento científico presente no sólo en ámbitos académicos, sino también en contextos no formales e informales, en temas como la salud y el medio ambiente.

También tiene aportaciones el estudio de esta materia a la competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor mediante el desarrollo del espíritu crítico, dado el papel que juegan la naturaleza social del conocimiento científico, las implicaciones y perspectivas abiertas por las investigaciones realizadas y la toma fundamentada de decisiones, de modo que el pensamiento hipotético propio del quehacer científico se puede, así, transferir a otras situaciones. La contribución de las materias a la competencia conciencia y expresiones culturales se realiza a través del conocimiento de las manifestaciones culturales, la valoración de su diversidad y el reconocimiento y respeto de aquellas que forman parte del patrimonio natural y cultural.

Respecto a la metodología, una de las dificultades experimentadas por los estudiantes para utilizar el conocimiento científico en la resolución de un problema, es que las actividades habituales de enseñanza no producen un aprendizaje aplicable a otros contextos. Para que se produzca un aprendizaje competencial de los contenidos científicos se requieren actividades didácticas que incorporen la dimensión social, que planteen la resolución de problemas auténticos, vinculados a un contexto de la vida real, requisito imprescindible para darle sentido al aprendizaje, e incrementar al mismo tiempo la motivación de los alumnos y alumnas hacia el estudio de las materias de carácter científico. Para conseguirlo, el papel activo y autónomo de los alumnos y alumnas debe ser reforzado por una gran variedad de métodos activos que faciliten su

participación e implicación, así como la aplicación de los conocimientos adquiridos en situaciones reales que generen aprendizajes transferibles y duraderos. Entre ellos, se destacan los planteamientos didácticos basados en el aprendizaje cooperativo que son especialmente coherentes con un enfoque competencial del aprendizaje, porque aseguran la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y del entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, se desarrollan nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicarse a situaciones similares en contextos formales y no formales.

Además, si se pretende que todos los alumnos y alumnas sin exclusión adquieran los mejores aprendizajes posibles, hay que considerar en las estrategias didácticas las interacciones en el aula, incorporando los últimos avances respecto al aprendizaje aportados por las ciencias sociales y educativas, que señalan que el aprendizaje se genera y se potencia si se ofrece a los estudiantes múltiples y diversas situaciones de interacción con otras personas, tanto entre iguales como entre otros miembros de la comunidad educativa.

En relación a las orientaciones metodológicas específicas de la disciplina, la competencia científica implica aprender a pensar científicamente, para lo cual los métodos de indagación que incluyen procesos como: observaciones iniciales, planteamiento de preguntas, uso de evidencias, formulación de explicaciones usando justificaciones teóricas y recursos argumentativos, etc., son fundamentales en este tipo de aprendizaje. El empleo de técnicas de trabajo coherentes con la metodología científica que pueden proporcionar a los estudiantes contextos de aprendizaje, interacciones y experiencias directas sobre los fenómenos, incrementan su conocimiento tácito y su confianza sobre los sucesos naturales. Para ello, se le pueden plantear al alumnado pequeñas investigaciones o trabajos prácticos, que a modo de aproximación simplificada del trabajo científico, implican tanto un aprendizaje de habilidades y estrategias como de conceptos y actitudes, lo que le permitirá desarrollar habilidades experimentales y le servirá de motivación para el estudio.

Los criterios de evaluación describen los aspectos que se quieren valorar en el aprendizaje de las ciencias y que el alumnado debe lograr al finalizar el periodo educativo, señalando en qué aspectos hay que fijarse para comprobar el grado de aprendizaje de los contenidos científicos y el desarrollo de la competencia científica puesta de manifiesto en la realización de una determinada actividad o tarea de aprendizaje.

Han sido redactados como resultados de aprendizaje, en los que están integrados los estándares de aprendizaje prescriptivos, e incluyen en su formulación tres elementos: uno o varios procesos cognitivos de diferente complejidad, los contenidos objeto de la evaluación, así como la naturaleza de la ejecución de las tareas propuestas para constatar el aprendizaje. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje (pruebas objetivas, entrevistas, cuestionarios, escalas de observación, escalas de valoración, rúbricas, etc.). Además, como aportan detalles sobre la naturaleza de la ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.,), orientan a los docentes a la hora de seleccionar y diseñar situaciones y pruebas de evaluación y a integrarlas en las actividades de enseñanza-aprendizaje habituales. La evaluación de la competencia científica conlleva reconocer si se es capaz de movilizar los diferentes tipos de saberes, de forma interrelacionada, en la actuación y resolución de problemas, por ello no tiene sentido evaluar conocimientos conceptuales o procedimentales por un lado y competencias por otro.

La propuesta de un currículo básico común –de ciencia para todos– es uno de los mecanismos esenciales de la igualdad de oportunidades puesto que ningún alumno o alumna debería recibir un currículo alternativo por razones de sexo, raza, origen social o conocimientos intelectuales, pero ello no significa ofrecer a todos los estudiantes experiencias de aprendizaje o contenidos idénticos, o las mismas expectativas de conocimiento y capacidades, sino plantear metas compartidas para que todos los alumnos y alumnas accedan no sólo a una alfabetización científica, sino que consigan una competencia científica que resulta crucial para la vida de los jóvenes en la sociedad contemporánea.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Biología y Geología

Curso 1º ESO

Bloque 1. Metodología científica y proyecto de investigación. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión vinculada a las características de la sociedad en cada momento histórico.	BL1.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas o de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología.	CMCT CSC
Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas en la toma de decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad.	BL1.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico.	CMCT CCLI
Características básicas de la metodología científica. La experimentación en Biología y Geología.	BL1.3. Buscar y seleccionar información de forma contrastada procedente de diversas fuentes como páginas web, diccionarios y enciclopedias, y organizar dicha información citando su procedencia, registrándola en papel de forma cuidadosa o digitalmente con diversos procedimientos de síntesis o presentación de contenidos como esquemas, mapas conceptuales, tablas, hojas de cálculo, gráficos, etc., utilizando dicha información para fundamentar sus ideas y opiniones.	CAA CD CCLI
Utilización del lenguaje científico y del vocabulario específico de la materia de estudio en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico.	BL1.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación.	CMCT CAA
Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación.	BL1.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los materiales de aula y los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad y de comportamiento en el laboratorio o en las salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas.	CMCT CAA
Aplicación de procedimientos experimentales en laboratorio, control de variables, toma y representación de datos, análisis e interpretación de los mismos. Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto por las normas de seguridad en el mismo.	BL1.6. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, y realizar un proyecto de investigación en equipo sobre el medio natural, tener iniciativa	CAA SIEE
Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de los resultados.		
Aplicación de las pautas del trabajo científico mediante la planificación y puesta en práctica de un proyecto de investigación en equipo sobre el medio natural.		

	<p>para emprender y proponer acciones, señalar las metas haciendo una previsión de recursos adecuada, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, manteniendo la motivación e interés, actuando con flexibilidad para transformar las dificultades en posibilidades, y evaluar el proceso y los resultados.</p> <p>BL1.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.8. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias o del proyecto de investigación mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de corrección ortográfica y gramatical, según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético y un lenguaje no discriminatorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio.</p> <p>BL1.9. Exponer en público las conclusiones de sus estudios documentales, experiencias o proyectos de manera clara, ordenada y creativa con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.), expresándose oralmente con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.10. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa compartiendo información y contenidos digitales, utilizando herramientas TIC y entornos virtuales de aprendizaje, y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el</p>	CAA SIEE CSC
--	---	--------------------

	<p>ciberacoso.</p> <p>BL1.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	SIEE
--	--	------

Bloque 2. La Tierra en el universo. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El universo. Principales modelos sobre su origen. Algunas explicaciones históricas del problema de la posición de la Tierra en el Universo. Características del Sistema Solar y de sus componentes.	BL2.1. Comparar las ideas principales sobre el origen del Universo y el Sistema Solar desarrolladas por la humanidad a lo largo de la historia, e identificar sus implicaciones científicas y sociales para tener una visión crítica sobre la evolución del pensamiento científico respecto a este problema.	CMCT CSC
El planeta Tierra. Características. Los movimientos de la Tierra y sus consecuencias (estaciones, día y noche, fases de la Luna, eclipses, mareas). Representación e interpretación de las diferentes escalas en el universo. Métodos de observación del firmamento y utilización de técnicas de orientación. Interpretación de fenómenos relacionados con el movimiento de la Tierra y de la Luna.	BL2.2 Describir la estructura y características de los componentes del Sistema Solar, relacionándolas con su posición, y diferenciar los movimientos de la Tierra y la Luna interpretando la existencia de fenómenos astronómicos observables a diario.	CMCT CSC CD
Materiales terrestres: geosfera, atmósfera, hidrosfera.	BL2.3 Analizar la estructura, composición y características de la geosfera, relacionándolas con su posición y describir las propiedades y algunas de las aplicaciones de los minerales y las rocas más frecuentes en la vida cotidiana, destacando su relevancia económica y justificando la importancia de la gestión sostenible de los recursos minerales.	CMCT CSC
La geosfera. Estructura y composición de corteza, manto y núcleo. Los minerales y las rocas: sus propiedades, características y aplicaciones. Observación de las características de las rocas e identificación de las propiedades de las rocas y de los minerales.	BL2.4. Describir las características, composición y propiedades de la atmósfera y de la hidrosfera, relacionándolas con la existencia de vida en la Tierra.	CMCT
La atmósfera. Composición y estructura. Importancia de la atmósfera para los seres vivos. Repercusiones en la actividad humana. Contaminación atmosférica.	BL2.5. Recabar información sobre los problemas de contaminación ambiental actuales, relacionándolos con su origen y estableciendo sus repercusiones, para desarrollar actitudes y hábitos de protección del medio ambiente.	CMCT CSC
La hidrosfera. El agua en la Tierra. Propiedades. Ciclo del agua. Valoración de la Importancia para los seres vivos y para la calidad de vida. Contaminación.		
La biosfera. Características que hicieron de la Tierra un planeta habitable. Rechazo de las actividades humanas contaminantes y adquisición pautas de actuación personales y colectivas para evitar el consumo excesivo y la contaminación del aire y del agua.		

	BL2.6. Interpretar el ciclo del agua, su distribución en el planeta Tierra y el uso que de ella hace el ser humano y justificar la necesidad de una gestión sostenible del agua y de actuaciones personales y colectivas que potencien un uso responsable y la reducción de su consumo.	CMCT CSC
--	---	-------------

Bloque 3. La biodiversidad en el planeta Tierra. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El ser vivo como sistema. La célula como unidad estructural, funcional y genética de los seres vivos. Funciones vitales: nutrición, relación y reproducción. Diversidad de los seres vivos. Organización procariota y eucariota. Organización unicelular y pluricelular. Nutrición autótrofa y heterótrofa, animal y vegetal. Observación y descripción de organismos unicelulares y de células vegetales y animales con instrumentos ópticos. Sistemas de clasificación de los seres vivos. Concepto de especie. Nomenclatura binomial. Principales características morfológicas y funcionales de los cinco reinos de seres vivos: Moneras, Protocististas, Fungi, Metafitas y Metazoos. El reino animal. Principales grupos de Vertebrados e Invertebrados. El reino vegetal: Criptogamas y Fanerogamas. Los reinos Monera, Protista y Hongos. Clasificación e identificación de ejemplares de plantas y animales significativos de ecosistemas próximos. Valoración de la biodiversidad y de la necesidad de su conservación.	BL3.1. Diferenciar la materia viva de la materia inerte y debatir los principios de la teoría celular para evidenciar la unidad estructural, funcional y genética de los seres vivos. BL3.2. Comparar los diferentes tipos de organización celular, relacionándolos con las formas de nutrición existentes en los seres vivos. BL3.3. Comparar las características morfológicas y funcionales de los grandes grupos taxonómicos de seres vivos, reconociéndolas como criterios de clasificación, e identificar distintos ejemplares mediante observación directa o utilizando instrumentos ópticos como lupa y microscopio, y claves dicotómicas sencillas. BL3.4. Relacionar la presencia de determinadas estructuras de ejemplares de seres vivos significativos de ecosistemas próximos, con sus adaptaciones al medio, para justificar la importancia de la biodiversidad y la necesidad de su conservación.	CMCT CMCT CMCT CMCT

Bloque 4. El relieve terrestre y su evolución. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El modelado del relieve. Factores que lo condicionan. Ciclo geológico terrestre. Procesos geológicos internos y externos. Los agentes geológicos externos y los procesos de meteorización, erosión, transporte y sedimentación.	BL4.1. Describir el ciclo geológico terrestre, discriminando los procesos internos de los externos y argumentar el origen de la energía que los origina. BL4.2 Describir los procesos implicados en la gliptogénesis, estableciendo	CMCT CSC CMCT
Las aguas superficiales, salvajes y encauzadas. Las aguas subterráneas, modelado kárstico. Acción geológica del mar y de los glaciares. Formas de erosión y sedimentación. Acción geológica del viento. Formas de erosión y sedimentación. Los seres vivos como agentes geológicos. Impactos humanos en el relieve. Procesos geológicos internos. Actividad sísmica y volcánica y sus manifestaciones en la Comunidad Valenciana. Riesgos asociados. Predicción y prevención. Investigación del paisaje del entorno más próximo al alumnado e identificación y justificación de algunos de los factores que han condicionado su modelado.	relaciones de causa-efecto entre los agentes geológicos externos, el tipo de roca o el clima con las formas resultantes del paisaje. BL4.3 Relacionar la actividad sísmica y volcánica con la dinámica del interior terrestre y justificar su distribución planetaria, evaluando el riesgo existente en la zona en que habita y conociendo medidas de autoprotección. BL4.4 Indagar los diversos factores que condicionan el modelado del paisaje en las zonas cercanas del alumnado para valorarlo como recurso de la sociedad y fomentar su protección.	CSC CMCT CSC CMCT CSC

Las aguas superficiales, salvajes y encauzadas. Las aguas subterráneas, modelado kárstico. Acción geológica del mar y de los glaciares. Formas de erosión y sedimentación. Acción geológica del viento. Formas de erosión y sedimentación. Los seres vivos como agentes geológicos. Impactos humanos en el relieve. Procesos geológicos internos. Actividad sísmica y volcánica y sus manifestaciones en la Comunidad Valenciana. Riesgos asociados. Predicción y prevención. Investigación del paisaje del entorno más próximo al alumnado e identificación y justificación de algunos de los factores que han condicionado su modelado.	relaciones de causa-efecto entre los agentes geológicos externos, el tipo de roca o el clima con las formas resultantes del paisaje. BL4.3 Relacionar la actividad sísmica y volcánica con la dinámica del interior terrestre y justificar su distribución planetaria, evaluando el riesgo existente en la zona en que habita y conociendo medidas de autoprotección. BL4.4 Indagar los diversos factores que condicionan el modelado del paisaje en las zonas cercanas del alumnado para valorarlo como recurso de la sociedad y fomentar su protección.	CSC CMCT CSC CMCT CSC
--	---	---

Curso 3º ESO		
Bloque 1. Metodología científica y proyecto de investigación. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión vinculada a las características de la sociedad en cada momento histórico. Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas en la toma de decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad. Características básicas de la metodología científica. La experimentación en Biología y Geología. Utilización del lenguaje científico y del vocabulario específico de la materia de estudio en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico. Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico. Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación. Aplicación de procedimientos experimentales en laboratorio, control de variables, toma y representación de datos, análisis e interpretación de los	BL1.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas o de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología. BL1.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico. BL1.3. Buscar y seleccionar de forma contrastada información de carácter científico, a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, de forma contrastada procedente de diversas fuentes como blogs, wikis, foros, páginas web, diccionarios y encyclopedias, etc., organizar dicha información citando adecuadamente su procedencia y registrarla en papel o almacenarla digitalmente con diversos procedimientos como esquemas, mapas conceptuales, tablas, hojas de	CMCT CSC CMCT CCLI CD CAA CCLI

<p>mismos. Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto por las normas de seguridad en el mismo.</p> <p>Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de los resultados.</p>	<p>cálculo, gráficos, etc., en dispositivos informáticos y servicios de la red para fundamentar sus ideas y opiniones, del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	
<p>Aplicación de las pautas del trabajo científico mediante la planificación y puesta en práctica de un proyecto de investigación en equipo sobre el medio natural estudiado.</p>	<p>BL1.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación.</p>	CMCT CAA
	<p>BL1.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los materiales de aula y los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad y de comportamiento en el laboratorio o en las salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas.</p>	CMCT CAA
	<p>BL1.6. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, y realizar un proyecto de investigación en equipo sobre el medio natural, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, señalar las metas haciendo una previsión de recursos adecuada, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, manteniendo la motivación e interés, actuando con flexibilidad para transformar las dificultades en posibilidades, y evaluar el proceso y los resultados.</p>	CAA SIEE
	<p>BL1.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>	SIEE CAA CSC

Bloque 2. Las personas y la salud. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Niveles de organización general del cuerpo humano como ser vivo: células, tejidos, órganos, aparatos y sistemas.	BL2.1. Catalogar los distintos niveles de organización en los seres vivos, diferenciar los distintos tipos celulares, relacionar la estructura de los	CMCT

<p>La salud y la enfermedad. Concepto sistémico de salud. Factores determinantes. Adquisición de estilos de vida saludable.</p> <p>El consumo de sustancias adictivas y sus consecuencias. Medidas de prevención. Actitud crítica frente al consumo de drogas y de otras conductas de riesgo. Consecuencias del uso prolongado de tecnologías. Aspectos adictivos de los medios digitales. Actitud equilibrada hacia el uso tecnológico. Diferenciación entre mundo el virtual y el mundo real.</p> <p>Tipos de enfermedades. Causas, prevención y tratamientos. El sistema inmunitario y las vacunas. Los trasplantes y la donación de células, sangre y órganos.</p>	<p>diferentes tejidos, órganos y sistemas del cuerpo humano con su función, y argumentar sobre las ventajas e inconvenientes de la especialización tisular.</p> <p>BL2.2. Relacionar el concepto holístico de salud de la OMS con los factores que la determinan, para justificar la importancia de adquirir hábitos y estilos de vida saludables en la prevención de enfermedades y frente a situaciones de riesgo de la sociedad actual, tales como el consumo de sustancias adictivas, reconociendo sus consecuencias individuales y colectivas.</p>	CMCT CSC
<p>Utilización del sistema sanitario. Aportaciones de las ciencias Biomédicas al incremento de la salud y a la lucha contra la enfermedad.</p> <p>Nutrición, alimentación y salud. Nutrientes, alimentos y hábitos alimenticios saludables. Dieta equilibrada. Obesidad y trastornos de la conducta alimentaria.</p>	<p>BL2.3. Prevenir los riesgos para la salud físicos y psicológicos derivados del uso de las TIC, aplicando diversas recomendaciones ergonómicas y encontrando un equilibrio entre el mundo real y el mundo virtual.</p>	CD
<p>Las funciones de nutrición. Anatomía y fisiología de los aparatos digestivo, respiratorio, circulatorio y excretor. Alteraciones más frecuentes y su prevención. Hábitos de vida saludables relacionados.</p> <p>Las funciones de relación. El sistema nervioso. El sistema endocrino. Los órganos de los sentidos y receptores sensoriales. La interacción neuroendocrina. Enfermedades y alteraciones más comunes, causas, factores de riesgo y medidas de prevención.</p>	<p>BL2.4. Diferenciar el origen de las enfermedades más frecuentes, explicar los mecanismos de transmisión de las enfermedades infecciosas para justificar los métodos preventivos de contagio y propagación.</p>	CMCT CSC
<p>El aparato locomotor. Hábitos posturales incorrectos. Principales patologías y lesiones del sistema locomotor. Ergonomía y seguridad postural.</p> <p>Prevención de lesiones y de accidentes. Primeros auxilios.</p> <p>Reproducción y sexualidad. Anatomía y fisiología del aparato reproductor. Cambios físicos y psíquicos a lo largo de la vida. Respeto por las características individuales físicas, psíquicas o sociales, como factor de salud emocional.</p>	<p>BL2.5. Relacionar el proceso de inmunidad con la producción de vacunas y sueros y con la donación de tejidos y órganos, apreciando las aportaciones de las ciencias biomédicas, y debatir el buen uso de los medicamentos para evitar su consumo innecesario.</p>	CMCT CSC
<p>El ciclo menstrual. Fecundación, embarazo y parto. Análisis de los diferentes métodos anticonceptivos. Técnicas de reproducción asistida.</p> <p>La sexualidad como componente racional y afectivo exclusivo de la especie humana. Respuesta sexual humana. Hábitos saludables de higiene sexual y prevención de enfermedades de transmisión sexual. Disposición favorable a solicitar asesoramiento y ayuda a centros sanitarios especializados en situaciones de riesgo para la salud sexual o reproductiva.</p>	<p>BL2.6. Diferenciar los hábitos personales y culturales de alimentación de los procesos fisiológicos de nutrición, identificar los principales tipos nutrientes en los alimentos, sus funciones y las características de una dieta equilibrada, justificando la relevancia de los hábitos alimentarios saludables y de la práctica habitual del ejercicio físico para incrementar el bienestar y prevenir la obesidad, admitiendo la necesidad de ayuda ante los trastornos de la conducta alimentaria.</p> <p>BL2.7. Localizar y determinar, los órganos, aparatos y sistemas implicados en la función de nutrición, relacionándolos con su funcionamiento, apoyándose en modelos anatómicos y esquemas gráficos, e indagar las causas, síntomas y consecuencias de las enfermedades más comunes para prevenirlas.</p>	CMCT CSC

Igualdad entre hombres y mujeres. Prevención de conductas discriminatorias y de violencia de género.	BL2.8. Reconocer los sistemas, aparatos y órganos implicados en las funciones de relación y coordinación, e interpretar sus mecanismos de acción como un proceso de recepción de estímulos, coordinación de la información y elaboración y ejecución de respuestas, asociando cada órgano y sistema al proceso correspondiente para prevenir alteraciones de los órganos de los sentidos, desequilibrios hormonales o nerviosos. BL2.9. Argumentar la influencia en la salud de los malos hábitos posturales describiendo las patologías y lesiones más frecuentes del aparato locomotor, relacionándolas con sus causas y reconocer las pautas de control postural, ergonómicas, para trabajar de forma segura y evitar lesiones y prevenir accidentes. BL2.10. Identificar los diferentes órganos del aparato reproductor masculino y femenino con ayuda de ilustraciones, esquemas o recursos digitales, asociándolos con su función y describir el ciclo menstrual y los procesos de fecundación, embarazo y parto, argumentando las aplicaciones de la ciencia en las actuales técnicas de reproducción asistida. BL2.11. Discriminar los conceptos de sexualidad y reproducción y reconocer las principales enfermedades de transmisión sexual para conseguir una buena salud sexual y reproductiva, justificando la solicitud de ayuda socio sanitaria ante situaciones de riesgo, respetando las diferentes opciones sexuales y denunciando situaciones discriminatorias. BL2.12. Argumentar la igualdad entre hombres y mujeres, identificar comportamientos y contenidos sexistas para prevenir y actuar frente a situaciones de discriminación y de violencia de género.	CMCT CSC
--	---	-------------

Bloque 3. Los ecosistemas. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estructura del ecosistema. Factores abióticos y bióticos en los ecosistemas y sus relaciones. Ecosistemas acuáticos y terrestres. Algunos ecosistemas frecuentes en la	BL3.1. Describir los componentes de un ecosistema, analizando las relaciones que se establecen entre ellos y valorando la importancia de su equilibrio.	CMCT CSC

Comunidad Valenciana. Elaboración e interpretación de cadenas y redes tróficas en ecosistemas terrestres y acuáticos. El suelo como ecosistema. Impactos humanos en los ecosistemas. Acciones que favorecen la conservación del medio ambiente.	BL3.2. Reconocer los factores desencadenantes de los desequilibrios en los ecosistemas y proponer medidas de restauración y protección del medio ambiente. BL3.3. Identificar los componentes del suelo, analizando las relaciones que se establecen entre ellos, y justificar su importancia, fragilidad y la necesidad de protegerlo.	CMCT CSC
--	--	-------------

Curso 4º ESO

Bloque 1. Metodología científica y proyecto de investigación. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión vinculada a las características de la sociedad en cada momento histórico. Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas en la toma de decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad. Características básicas de la metodología científica. La experimentación en Biología y Geología. Utilización del lenguaje científico y del vocabulario específico de la materia de estudio en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico. Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico en diversas fuentes actualizadas y rigurosas en la materia, utilizando tecnologías de la información y la comunicación. Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación. Aplicación de procedimientos experimentales en laboratorio, control de variables, toma y representación de datos, análisis e interpretación de los mismos. Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto por las normas de seguridad en el mismo.	BL1.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas o de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología. BL1.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico. BL1.3. Buscar y seleccionar de forma contrastada información de carácter científico, a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, de forma contrastada procedente de diversas fuentes como blogs, wikis, foros, páginas web, diccionarios y enciclopedias, etc., organizar dicha información citando adecuadamente su procedencia y registrarla en papel o almacenarla digitalmente con diversos procedimientos como esquemas, mapas conceptuales, tablas, hojas de cálculo, gráficos, etc.; en dispositivos informáticos y servicios de la red para fundamentar sus ideas y opiniones, del ámbito personal, académico, social o profesional.	CMCT CSC

<p>Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de los resultados.</p> <p>Aplicación de las pautas del trabajo científico mediante la planificación y puesta en práctica de un proyecto de investigación en equipo sobre el medio natural estudiado.</p>	<p>BL1.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación.</p> <p>BL1.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los materiales de aula y los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad y de comportamiento en el laboratorio o en las salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas.</p> <p>BL1.6. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, y realizar un proyecto de investigación en equipo sobre el medio natural, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, señalar las metas haciendo una previsión de recursos adecuada, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, manteniendo la motivación e interés, actuando con flexibilidad para transformar las dificultades en posibilidades, y evaluar el proceso y los resultados.</p> <p>BL1.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.8. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias o del proyecto de investigación mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de corrección ortográfica y gramatical, según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético y un lenguaje no discriminatorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio y conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p>	CMCT CAA CMCT CAA CAA SIEE SIEE CAA CSC CCLI CAA CD
---	--	--

	<p>BL1.9. Exponer en público de manera clara, ordenada y creativa las conclusiones del proyecto de investigación realizado con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.)</p> <p>BL1.10. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa compartiendo información y contenidos digitales, utilizando herramientas TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje, y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el ciberacoso.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CD CSC SIEE
--	---	---

Bloque 2. La evolución de la vida. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El ser vivo como sistema. Teoría celular. La célula como unidad estructural y funcional de los seres vivos. Tipos de células. Teoría endosimbiótica. Las moléculas de la vida. Los ácidos nucleicos. ADN y Genética molecular. Concepto de gen. Expresión de la información genética. Replicación del ADN, transcripción y traducción. Código genético. El ciclo celular. Mutaciones y diversidad biológica. La herencia y transmisión de caracteres. Leyes de Mendel. Aplicaciones de las leyes de Mendel a la resolución de problemas sencillos. Ingeniería Genética: técnicas y aplicaciones. Biotecnología. Bioética. Origen y evolución de los seres vivos. Hipótesis sobre el origen de la vida en la Tierra. Evidencias de la evolución. Teorías evolutivas. La evolución y sus mecanismos. La evolución humana: proceso de hominización.	BL2.1 Debatir los postulados de la teoría celular que establece los fundamentos de la Biología y describir las analogías y diferencias en la estructura de las células procariotas y eucariotas interpretando las relaciones evolutivas entre ellas. BL2.2. Describir la estructura de los ácidos nucleicos, relacionar el ADN con el concepto de gen y aplicar el código genético en la resolución de problemas sobre mutaciones génicas. BL2.3. Representar la estructura del núcleo celular y de los cromosomas, identificándolos en un cariotipo, diferenciar los principales procesos que tienen lugar en la mitosis y la meiosis justificando su importancia biológica,	CMCT CCLI CMCT CMCT CMCT

	<p>e identificar las fases del ciclo celular en imágenes de microscopía óptica.</p> <p>BL2.4. Analizar el concepto de mutación diferenciando sus tipos y argumentar sus efectos sobre la variabilidad genética y la evolución de las especies y sobre los individuos, exemplificando algunas de las enfermedades hereditarias más comunes que provocan.</p> <p>BL2.5 Formular las leyes de Mendel aplicándolas a la resolución de problemas de genética mendeliana como: transmisión de caracteres autosómicos, ligados al sexo, genealogías familiares, producción ganadera y de animales domésticos, etc.</p> <p>BL2.6 Identificar las principales técnicas de ingeniería genética, interpretar sus aplicaciones en campos como la investigación básica, los tratamientos de terapia génica, células madre, preservación de las especies, etc., y analizar críticamente sus implicaciones éticas, sociales y medioambientales.</p> <p>BL2.7. Debatir las distintas hipótesis históricas formuladas sobre el origen de la biodiversidad y sobre las evidencias de la evolución, establecer la relación actual entre mutación, variabilidad y selección natural superando los preconceptos que atribuyen intencionalidad a la evolución, proponiendo ejemplos de fenómenos usuales de la vida cotidiana como las consecuencias biológicas del uso inadecuado de insecticidas o de antibióticos.</p> <p>BL2.8. Describir el proceso de hominización, reconociendo la interacción entre los diversos rasgos adaptativos que han confluído en la aparición de la especie humana, e interpretar árboles filogenéticos.</p>	CMCT
	<p>BL2.5 Formular las leyes de Mendel aplicándolas a la resolución de problemas de genética mendeliana como: transmisión de caracteres autosómicos, ligados al sexo, genealogías familiares, producción ganadera y de animales domésticos, etc.</p>	CMCT
	<p>BL2.6 Identificar las principales técnicas de ingeniería genética, interpretar sus aplicaciones en campos como la investigación básica, los tratamientos de terapia génica, células madre, preservación de las especies, etc., y analizar críticamente sus implicaciones éticas, sociales y medioambientales.</p>	CMCT CSC CCLI
	<p>BL2.7. Debatir las distintas hipótesis históricas formuladas sobre el origen de la biodiversidad y sobre las evidencias de la evolución, establecer la relación actual entre mutación, variabilidad y selección natural superando los preconceptos que atribuyen intencionalidad a la evolución, proponiendo ejemplos de fenómenos usuales de la vida cotidiana como las consecuencias biológicas del uso inadecuado de insecticidas o de antibióticos.</p>	CMCT CSC
	<p>BL2.8. Describir el proceso de hominización, reconociendo la interacción entre los diversos rasgos adaptativos que han confluído en la aparición de la especie humana, e interpretar árboles filogenéticos.</p>	CMCT CSC

Bloque 3. La dinámica de la Tierra. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La Tierra, un sistema en continuo cambio. La historia de la Tierra. El origen de la Tierra y del Sistema Solar. Evolución de los diferentes subsistemas: geosfera, hidrosfera y atmósfera.</p> <p>El tiempo geológico: ideas históricas sobre la edad de la Tierra. Métodos de</p>	<p>BL3.1 Describir los principales acontecimientos geológicos, climáticos y biológicos ocurridos en la historia de la Tierra, utilizando modelos temporales a escala y reconocer algunos fósiles guía característicos.</p>	CMCT CSC

<p>datación absoluta y relativa. Principios fundamentales de la Geología: uniformismo y actualismo, horizontalidad y superposición de estratos. Los fósiles guía. Los eones, eras geológicas y períodos geológicos. Principales acontecimientos geológicos y biológicos.</p> <p>Estructura y composición de la Tierra. Modelos geodinámico y geoquímico de su estructura y composición.</p> <p>La tectónica de placas, paradigma actual de la geología. Evolución histórica: de la deriva continental a la tectónica de placas. Principales placas litosféricas. Tipos de bordes de placas. Movimientos y fenómenos asociados. Consecuencias.</p> <p>El relieve como resultado de la interacción entre los procesos internos y externos del planeta. Interpretación de imágenes de paisajes y realización de mapas y perfiles topográficos.</p>	<p>BL3.2. Reconocer diferentes métodos de datación relativa y absoluta, utilizando el actualismo como marco teórico para resolver problemas sencillos de datación relativa.</p> <p>BL3.3. Comparar los modelos geodinámico y geoquímico de la estructura y composición de la Tierra justificando los criterios que los determinan, y asociar el modelo dinámico con la teoría de la tectónica de placas.</p> <p>BL3.4. Reconocer el poder explicativo de la Teoría de Tectónica de Placas como paradigma articulador de la Geología, interpretar las evidencias de la deriva continental y de la expansión del fondo oceánico como pruebas determinantes y relacionar los distintos tipos de contactos entre placas con sus movimientos relativos y sus efectos tectónicos y orogénicos ubicándolos en un mapa terrestre.</p> <p>BL3.5. Interpretar mapas y realizar perfiles topográficos, reconociendo el relieve como resultado de la interacción entre los procesos geológicos internos y externos.</p>	CMCT
		CMCT CSC

Bloque 4. Ecología y medio ambiente. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estructura de los ecosistemas.</p> <p>Factores abióticos limitantes y adaptaciones. Límites de tolerancia.</p> <p>Amplitud ecológica</p> <p>Factores bióticos. Poblaciones y comunidades. Niveles tróficos. Relaciones tróficas. Cadenas y redes.</p> <p>Dinámica del ecosistema. Ciclos de materia y flujo de energía. Ciclos biogeocílicos y sucesiones ecológicas. Autorregulación de los ecosistemas.</p> <p>La actividad humana y el medio ambiente. Los recursos naturales. La superpoblación y sus consecuencias. Los residuos. Impactos ambientales. Medidas de gestión y defensa para evitar el deterioro del medio ambiente y promover su conservación.</p> <p>Impacto medioambiental de los ordenadores y dispositivos electrónicos.</p>	<p>BL4.1 Describir la estructura y componentes del ecosistema, analizar sus relaciones y su influencia en la regulación del mismo e interpretar las diferentes adaptaciones de los seres vivos como consecuencia de estas relaciones evaluando la importancia de su equilibrio.</p> <p>BL4.2 Comparar el tránsito cíclico de materia en los ecosistemas con el flujo de energía elaborando ejemplos de cadenas y redes tróficas en ecosistemas terrestres y acuáticos.</p> <p>BL4.3 Relacionar las pérdidas energéticas producidas en cada nivel trófico con el aprovechamiento de los recursos alimentarios del planeta desde un punto de vista sostenible.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CSC</p>

Reciclaje de ordenadores y sus componentes.	BL4.4. Describir los principales impactos humanos sobre el medio ambiente, argumentando sus causas y consecuencias, debatir algunas actuaciones y medidas de gestión para evitar su deterioro y promover su conservación. BL4.5. Actuar de manera respetuosa con el medio ambiente en el uso de la tecnología en su vida diaria, estimando el impacto de la fabricación, utilización y reciclaje de las TICs en la sostenibilidad del medio ambiente.	CMCT CSC CD
---	--	-----------------------

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1. Los seres vivos: composición y función. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Características de los seres vivos. Niveles de organización. Los seres vivos como sistemas abiertos. Bioelementos y biomoléculas. Tipos de biomoléculas. Estructura y funciones biológicas de las biomoléculas.	BL1.1. Analizar el concepto de ser vivo desde un punto de vista sistémico evidenciando su complejidad y uniformidad en su composición, categorizar los bioelementos y las biomoléculas que lo forman para relacionar sus estructuras con sus funciones específicas.	CMCT

Bloque 2. La organización celular. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Teoría celular. Modelos de organización celular; célula procariota y eucariota. Teoría endosimbiótica. Células eucariotas con diferente metabolismo: células animales, hongos y vegetales. Estructura y función de los orgánulos celulares Observación al microscopio óptico de preparaciones microscópicas. Observación e interpretación de imágenes de orgánulos celulares de microscopía electrónica.	BL2.1. Describir los tipos de organización celular, estableciendo la relación evolutiva entre las células procariotas y eucariotas y comparar las diferencias estructurales y metabólicas entre células animales, vegetales y de los hongos.	CMCT
El ciclo celular. La división celular. La mitosis y la meiosis. Importancia en la evolución de los seres vivos. Identificación de las diferentes fases de la mitosis al microscopio o en microfotografías.	BL2.2. Identificar la estructura de los orgánulos celulares, relacionándolos con su función, realizar observaciones al microscopio óptico e interpretar imágenes de microscopía electrónica. BL2.3. Ilustrar las diferentes fases del ciclo celular, explicando los acontecimientos que ocurren en cada una de ellas y diferenciar los mecanismos de división por mitosis y meiosis, argumentando su importancia biológica.	CMCT CD
		CMCT

Bloque 3. Histología. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Niveles de organización de los seres vivos: tejidos, órganos, aparatos y sistemas. Especialización celular. Las células madre en investigación. Implicaciones éticas. Estructura y función de los principales tejidos animales y vegetales. Observaciones microscópicas de tejidos animales y vegetales.	BL3.1. Ordenar los distintos niveles de organización celular de forma jerárquica, exponiendo las ventajas adaptativas de la especialización tisular. BL3.2. Identificar la estructura y los tipos celulares de los diferentes tejidos animales y vegetales relacionándolos con sus funciones, mediante la observación de muestras o imágenes de microscopía, tomadas personalmente o a través de búsquedas en bibliografía o en Internet.	CMCT CMCT CD

Bloque 4. La biodiversidad. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La clasificación y la nomenclatura de los seres vivos. Evolución de la taxonomía. De cinco reinos a tres dominios. Identificación de seres vivos con claves dicotómicas sencillas. Concepto de biodiversidad e índices. Factores que influyen en la distribución de los seres vivos. Proceso de especiación. Concepto de endemismo. Las grandes zonas biogeográficas. Patrones de distribución. Los principales biomas. Relación entre los grandes biomas y la distribución climática zonal. Biomas españoles como reserva de biodiversidad: bosque mediterráneo, bosque atlántico, laurisilva. El ecosistema mediterráneo como bioma propio de la Comunidad Valenciana. Endemismos relevantes. Importancia de la biodiversidad y de su conservación. El factor antrópico.	BL4.1. Diferenciar las características de los grandes grupos taxonómicos de seres vivos, discriminando los criterios de clasificación en tres dominios y cinco reinos, y aplicar el sistema de nomenclatura binomial de las especies. BL4.2. Definir el concepto de biodiversidad y utilizar los principales índices de cálculo de diversidad biológica en la elaboración de informes. BL4.3. Describir los factores que influyen en la distribución de las especies y en los procesos de especiación y de extinción, destacando el impacto humano y relacionarlos con los diferentes tipos de endemismos. BL4.4. Discriminar los criterios evolutivos en la elaboración de mapas biogeográficos de los criterios climáticos de los mapas de grandes biomas, y asociar a cada tipo de mapa las principales formaciones vegetales y las adaptaciones más relevantes. BL4.5. Describir los principales ecosistemas de la península Ibérica, relacionando su gran biodiversidad con su situación biogeográfica identificando algunos endemismos relevantes. BL4.6. Justificar el valor biológico y cultural de la biodiversidad, reconocer sus aplicaciones en campos como la salud, la medicina, la alimentación o la industria, identificar las principales causas de pérdida de	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CMCT CSC CMCT CMCT CSC

biodiversidad, y proponer medidas de conservación.

Bloque 5. Las plantas: sus funciones y adaptaciones al medio. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Funciones de nutrición en las plantas. Absorción radical de agua y sales minerales. Composición de la savia bruta y de la savia elaborada. Procesos físicos de ascenso de savia bruta por el Xilema. Procesos de transporte activo y multidireccional de la savia elaborada por el Floema. Fotosíntesis. Fases y factores ambientales condicionantes. Importancia biológica. Funciones de relación en las plantas. Los tropismos y las nastias. La secreción vegetal. Las hormonas vegetales. Funciones de reproducción en los vegetales. Tipos de reproducción. Los ciclos biológicos. La semilla y el fruto. Tipos de polinización y diseminación vegetal. Observación de muestras vegetales e identificación de sus adaptaciones más significativas. Diseño y realización de experiencias para determinar la influencia de diversos factores en la fisiología vegetal.	BL5.1. Describir los procesos implicados en la absorción radical y en el transporte de savia bruta y elaborada por los tejidos conductores, comparando la composición de ambos fluidos. BL5.2. Reconocer las fases de la fotosíntesis, localizarlas en las estructuras celulares, identificar los factores que la afectan y argumentar su importancia como vía de entrada de energía en los ecosistemas. BL5.3. Analizar los principales estímulos que afectan a los vegetales y relacionarlos con su control hormonal y la diversidad de respuestas principalmente de crecimiento y secreción, para rechazar la idea de que los vegetales no reaccionan a los estímulos. BL5.4. Reconocer los mecanismos de reproducción sexual y asexual en plantas e interpretar los ciclos biológicos de los diferentes grupos vegetales realizando esquemas, dibujos, gráficas. BL5.5. Diferenciar la polinización de la fecundación en espermatofitas y sus tipos, reconocer las estructuras que forman la semilla y los frutos y describir los tipos de diseminación, y las diferentes adaptaciones de semillas y frutos. BL5.6. Identificar las adaptaciones más características de los vegetales a los diferentes medios en los que habitan en muestras de laboratorio o en imágenes y videos documentales y realizar experiencias sobre fisiología vegetal.	CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT

Bloque 6. Los animales: sus funciones y adaptaciones al medio. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Funciones de nutrición en los animales. El aparato digestivo. Estructura y	BL6.1. Comparar las semejanzas y diferencias estructurales entre los	CMCT

función. Diversidad anatómica y especializaciones funcionales en invertebrados y vertebrados. El aparato circulatorio. Estructura y función. Tipos de circulación. Evolución del aparato circulatorio en vertebrados. Aparato respiratorio. Estructura y función. Adaptaciones estructurales y funcionales del aparato respiratorio a los ambientes acuáticos y terrestres. Homeostasis y excreción. Adaptaciones estructurales y funcionales del aparato excretor en invertebrados y vertebrados. Funciones de relación en los animales. Coordinación nerviosa y hormonal. Integración neuroendocrina. Estructura y fisiología del sistema nervioso en animales. Mecanismos de transmisión del impulso nervioso. Diversidad de estructuras anatómicas. El sistema endocrino en el reino animal. Glándulas endocrinas y hormonas en vertebrados e invertebrados. Órganos receptores sensoriales en el reino animal. Los órganos efectores en las funciones de relación. Glándulas secretoras exocrinas y aparato locomotor. La reproducción en los animales. Reproducción sexual y asexual. Ventajas e inconvenientes. Diversidad de adaptaciones en las diferentes etapas del proceso reproductivo en el reino animal.	diversos aparatos digestivos de animales y relacionar cada órgano con su función destacando las diversidad de adaptaciones y diferenciando el concepto de nutrición del alimentación. BL6.2. Analizar los diferentes fluidos, pigmentos respiratorios y tipos de circulación asociándolos a los principales grupos de animales, argumentando su eficiencia desde una perspectiva evolutiva y realizando representaciones sencillas de los diferentes tipos de circulación. BL6.3. Describir las diferentes adaptaciones de los órganos de intercambio gaseoso en función de los medios acuático, aéreo y edáfico donde se realiza, y diferenciar conceptualmente el intercambio gaseoso del proceso metabólico de respiración celular, asumiendo las diferencias entre los registros lingüísticos científicos y coloquiales referidos a la respiración . BL6.4. Analizar las características de la función excretora y describir la diversidad de productos de excreción, glándulas y sistemas excretores en el reino animal, destacando la estructura de la nefrona y el proceso de formación de la orina en los vertebrados.	CMCT CMCT CCLI
	BL6.5. Describir las funciones de relación como un mecanismo de recepción de estímulos, coordinación y ejecución de la respuesta, reconocer los sistemas de coordinación y regulación implicados e interpretar el funcionamiento integrado de los sistemas nervioso y endocrino.	CMCT
	BL6.6. Reconocer los mecanismos de transmisión del impulso nervioso y la sinapsis en la neurona, reconocer la estructura del sistema nerviosos, sus funciones y modos de acción y comparar su diversidad anatómica en el reino animal.	CMCT
	BL6.7. Clasificar los distintos tipos de receptores sensoriales atendiendo al origen de los estímulos y su naturaleza.	CMCT
	BL6.8. Comparar la diversidad de sistemas endocrinos del reino animal, y del ser humano, explicitando la función de las principales glándulas, la de las hormonas que segregan y su coordinación con el sistema nervioso.	CMCT

	BL.6.9. Describir los sistemas esquelético y muscular y las glándulas exocrinas como efectores en la función de relación. BL.6.10. Diferenciar entre reproducción sexual y reproducción asexual en animales, distinguir sus tipos y justificar las ventajas e inconvenientes de cada una de ellas. BL.6.11. Describir la gametogénesis en los diferentes grupos de animales comparar la diversidad de adaptaciones reproductivas referidas a los tipos de fecundación, al desarrollo embrionario y postembrionario. BL.12. Reconocer las adaptaciones más características de los animales a los diferentes medios en los que habitan, realizando experiencias de laboratorio con muestras reales u observando imágenes o vídeos documentales.	CMCT
		CMCT
		CMCT
		CMCT

Bloque 7. Estructura y composición de la Tierra. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis e interpretación de los métodos de estudio de la Tierra. Las nuevas tecnologías en la investigación de nuestro planeta. Teledetección y tratamiento de datos en sistemas de información geográfica.	BL7.1. Describir e interpretar los métodos de estudio de la Tierra, destacando la necesidad de métodos directos e indirectos y la importancia de las nuevas tecnologías en su avance.	CMCT CD
Modelos geoquímico y dinámico de la estructura de la Tierra. Evolución de los subsistemas de la Tierra desde su creación.	BL7.2. Comparar los modelos geoquímico y geodinámico de la estructura de la Tierra explicando los criterios utilizados en la creación de cada modelo, describiendo sus capas y discontinuidades, y detallando los procesos que han dado lugar a su estructura actual.	CMCT
Tectónica de placas. La deriva continental como antecedente histórico. Bordes de placa. Fenómenos asociados.	BL7.3. Relacionar los distintos tipos de contactos entre placas con sus movimientos relativos y sus efectos tectónicos y orogénicos reconociendo el poder explicativo de la Teoría de Tectónica de Placas como paradigma articulador la Geología e interpretando las evidencias de la deriva continental y de la expansión del fondo oceánico como pruebas determinantes.	CMCT
Minerales y rocas. Conceptos. Clasificación genética de las rocas. Reconocimiento de propiedades de minerales y rocas.	BL7.4. Clasificar los minerales por su composición y los tipos de rocas más frecuentes por su origen, destacando especialmente aquellos utilizados en construcciones y otras aplicaciones de interés social o industrial.	CMCT CSC

Bloque 8. Los procesos geológicos y petrogenéticos. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Magmatismo. Clasificación de las rocas magmáticas. Rocas magmáticas de interés. El magmatismo en la tectónica de placas. Actividad volcánica. Manifestaciones y productos volcánicos.	BL8.1. Relacionar los tipos de magmas con la tectónica de placas, asociarlos con los tipos de rocas magmáticas y manifestaciones y productos volcánicos.	CCMCT
Riesgos geológicos de origen interno. Vulcanismo y sismicidad. El metamorfismo y sus tipos. Clasificación de las rocas metamórficas. Aplicaciones. El metamorfismo en la tectónica de placas.	BL8.2. Identificar las rocas magnéticas por sus características, relacionarlas con los tipos de magmas y con los procesos de formación que las originan, reconociendo las aplicaciones más comunes.	CMCT
Procesos sedimentarios. Las facies sedimentarias: identificación e interpretación. Clasificación y génesis de las principales rocas sedimentarias. La deformación en relación a la tectónica de placas. Comportamiento mecánico de las rocas. Tipos de deformación: pliegues y fallas. Interpretación de diferentes deformaciones tectónicas en imágenes.	BL8.3. Diferenciar los riesgos geológicos derivados de los procesos internos: Vulcanismo y sismicidad.	CMCT CSC
	BL8.4. Describir los procesos metamórficos y los tipos de metamorfismo, relacionándolos con los factores que los producen y con las rocas que se generan e identificar las características morfológicas de estas rocas y algunas de las aplicaciones.	CMCT
	BL8.5. Describir los procesos de diagénesis, relacionando diversas estructuras sedimentarias con sus ambientes de formación y con los tipos de rocas que generan y clasificar las rocas sedimentarias con criterios genéticos y químicos.	CMCT
	BL8.6 Interpretar deformaciones tectónicas en el paisaje, tipificarlas, describir sus elementos y relacionarlas con los esfuerzos que las han producido.	CMCT

Bloque 9. Historia de la Tierra. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<p>Estratigrafía. Principios fundamentales. Actualismo y uniformismo, horizontalidad y superposición. Estudio de cortes geológicos sencillos. El tiempo geológico. Grandes divisiones. Dataciones relativas y absolutas. Fósiles guía. Principales acontecimientos en la historia geológica de la Tierra. Orogenias. Extinciones masivas y sus causas naturales.</p>	<p>BL9.1. Interpretar mapas y cortes geológicos esquemáticos aplicando los principios fundamentales y los criterios cronológicos de datación relativa, utilizando el vocabulario técnico adecuado, para relacionar los tipos de roca y las estructuras con el relieve.</p> <p>BL9.2. Describir los acontecimientos geológicos, meteorológicos y biológicos que han ocurrido durante las grandes eras geológicas y asociar las extinciones con los cambios de eras o períodos enunciando las hipótesis sobre sus causas.</p>	<p>CMCT CLLI</p> <p>CMCT</p>
--	---	----------------------------------

Bloque 10. Metodología científica. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión vinculada a las características de la sociedad en cada momento histórico.</p> <p>Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas en la toma de decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad.</p> <p>Características básicas de la metodología científica. La experimentación en Biología y Geología.</p> <p>Utilización del lenguaje científico en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico.</p> <p>Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico, en diversas fuentes actualizadas y rigurosas en la materia utilizando tecnologías de la información y la comunicación.</p> <p>Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación.</p> <p>Aplicación de procedimientos experimentales, control de variables, toma y representación de datos, análisis e interpretación de los mismos. Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto por las normas de seguridad en el mismo.</p> <p>Aplicación de las pautas del trabajo científico en la planificación y</p>	<p>BL10.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas o de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología.</p> <p>BL10.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico.</p> <p>BL10.3. Buscar y seleccionar información sobre temas científicos de forma contrastada a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, en distintos medios (páginas web especializadas e instituciones científicas y de investigación y divulgación, revistas científicas, administraciones públicas con competencias en ciencia y tecnología, museos científicos, diarios, enciclopedias, comunidades de prácticas y redes sociales) y registrarla en papel o digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL10.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CCLI</p> <p>CAA CD CCLI</p> <p>CMCT</p>

<p>realización de experiencias sobre distintos campos de la biología y la geología.</p>	<p>investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación.</p> <p>BL10.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad en el laboratorio o en salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas.</p> <p>BL10.6. Planificar y gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, describiendo acciones, recursos, materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomando decisiones razonadas y asumiendo riesgos para transformar las dificultades en posibilidades y responsabilizándose de las propias acciones, y evaluar el proceso y los resultados.</p> <p>BL10.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL10.8. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias, investigaciones o proyectos mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de corrección ortográfica y gramatical según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético y didáctico y un lenguaje no discriminitorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL10.9. Exponer en público las conclusiones de sus estudios documentales,</p>	<p>CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CAA SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>CCLI</p>
---	---	---

	<p>experiencias o proyectos de manera clara, ordenada y creativa con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.), expresándose oralmente con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL10.10. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando herramientas TIC, servicios de la web social o módulos en entornos virtuales de aprendizaje y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el ciberacoso.</p> <p>BL10.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CAA CD CCLI CAA CD CSC
--	--	---

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

BIOLOGÍA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

Las ciencias biológicas atraviesan en la actualidad una época revolucionaria puesto que en las últimas décadas los avances y descubrimientos en el campo de la biología se han sucedido exponencialmente, lo que ha posibilitado la mejora de las condiciones de vida de los ciudadanos y el avance de la sociedad, al tiempo que se han generado algunas controversias que, por sus repercusiones sociales, éticas o económicas deben ser objeto de análisis y estudio.

La biología del siglo XXI tiene un immense potencial ya que los grandes avances científicos y tecnológicos han posibilitado la existencia de potentes herramientas capaces de analizar enormes cantidades de información. Además, las ciencias han sufrido una profunda reorganización y se han abierto nuevos entornos científicos de colaboración, de manera que la biología interacciona con las ciencias químicas, físicas, las matemáticas, la ingeniería o la informática, desarrollando, así, nuevas ramas del conocimiento como la ingeniería genética, la bioinformática, la proteómica, la metabolómica, etc., que continuamente producen nuevos descubrimientos sobre los procesos vitales.

Algunas de las grandes cuestiones a las que intenta dar respuesta la biología actual no se abordaron hasta finales del siglo XIX con el planteamiento de las teorías de la evolución y celular que transformaron la biología de su tiempo en una ciencia moderna y experimental. La biología moderna profundiza en el estudio de los niveles más elementales de organización de los seres vivos, los ámbitos moleculares y celulares, a diferencia del enfoque de épocas anteriores, centrado fundamentalmente en el conocimiento de las características anatómicas y fisiológicas de los diferentes organismos.

La Biología del segundo curso de Bachillerato pretende ofrecer una visión actualizada de la materia planteando la formación de los estudiantes como una ampliación y profundización de los conocimientos científicos sobre los mecanismos básicos que rigen el mundo vivo, para lo cual es necesario tratar los niveles celular, subcelular y molecular, lo que permite explicar los fenómenos biológicos en términos bioquímicos y biofísicos. El hilo conductor en torno al cual se articulan los diferentes contenidos es la célula, su estructura y funciones, aunque con una mirada global necesaria para comprender la complejidad de los sistemas vivos, ya que ambos enfoques, el analítico y el general, son el fundamento de la explicación de los distintos fenómenos que se van a estudiar en este curso, que tiene como eje vertebrador la teoría celular, cuyo papel unificador alcanza a toda la disciplina.

Esta materia también tiene como objetivo fundamental promover una actitud investigadora en el alumnado basada en el análisis y la práctica de los procedimientos básicos del trabajo científico que han permitido el avance de la biología, contribuyendo a consolidar las pautas de la metodología científica como herramienta habitual de trabajo, habilidades y destrezas propias de la investigación científica.

Así mismo, es necesario contemplar las múltiples implicaciones personales, sociales, éticas, legales, económicas o políticas de los nuevos descubrimientos que constantemente se producen en biología, algunos generadores de controversias, y sus relaciones con otras ciencias desde un enfoque ciencia-tecnología-sociedad (CTS). También se han de conocer sus principales aplicaciones, que si bien han abierto caminos hasta ahora insospechados, también han planteado grandes retos en la investigación biológica, muchos de ellos ligados al modelo de desarrollo tecnológico de la sociedad actual. En síntesis, la materia de Biología proporciona al alumnado un conjunto de conocimientos que se refieren a hechos, conceptos, procedimientos y destrezas, así como un marco de referencia ético en el trabajo científico.

La asignatura parte de los conocimientos ya adquiridos por los estudiantes en el curso y etapas anteriores en la materia de Biología y Geología, y también de Física y Química, y debe permitir, tras su estudio, ampliar la red de conocimientos y profundizar en las actividades intelectuales más complejas que ahora el alumnado es capaz de realizar, fortaleciendo tanto las actitudes propias del trabajo científico, como las actitudes positivas hacia la ciencia, teniendo en cuenta sus intereses y motivaciones personales, lo que permitirá a los estudiantes la adquisición del conocimiento académico adecuado para poder continuar con estudios posteriores relacionados, proporcionando una visión sobre la amplia variedad de carreras científicas y tecnológicas.

Partiendo del marco de referencia del currículo básico (R.D. 1105/2014) los contenidos de la materia se estructuran en seis bloques. El primero se centra en el estudio de la base molecular y fisicoquímica de la vida, de la composición, estructura, propiedades fisicoquímicas y funciones de las biomoléculas, reconociendo la uniformidad en la composición de la materia viva. Así mismo, en este bloque se incluyen procedimientos experimentales relacionados con el reconocimiento de

biomoléculas, contribuyendo al desarrollo de habilidades, destrezas y actitudes científicas.

En el segundo bloque se aborda el estudio en profundidad de la célula, reconociendo a la teoría celular como gran paradigma de la biología. Se incide en el estudio de la estructura, ultraestructura y fisiología celular, reconociendo los avances de la tecnología en los métodos de estudio de la biología celular. En este bloque también se desarrollan las destrezas científicas mediante la realización de observaciones microscópicas y análisis de imágenes de microscopía electrónica.

El tercer bloque se centra en el estudio de la genética y de los grandes avances científicos y tecnológicos de las últimas décadas que han permitido desarrollar la genética molecular y la ingeniería genética, así como de las implicaciones éticas y sociales derivadas de la manipulación genética. Además, se relaciona el estudio de la genética con el hecho evolutivo, analizando los fundamentos de otro de los grandes paradigmas de la ciencia, la teoría de la evolución.

El cuarto bloque trata sobre los microorganismos y la biotecnología. Se analizan las características de los diferentes grupos de microorganismos y su relación con los seres humanos y otros seres vivos, considerando su importancia en los ciclos biogeoquímicos, relacionándolos con las enfermedades infecciosas que producen y destacando las aplicaciones de la biotecnología y la microbiología en diversos campos como la industria alimentaria, farmacéutica y en la mejora y conservación del medio ambiente.

En el quinto bloque se aborda el estudio de la inmunología, profundizando en el estudio del sistema inmune del ser humano y en sus principales anomalías, diferenciando entre autoinmunidad, hipersensibilidad e inmunodeficiencias. También se trata la importancia de la producción de vacunas y sueros, así como la donación de células, tejidos y órganos, las implicaciones éticas y sociales en este campo y las aportaciones de las ciencias biomédicas.

El último bloque, denominado metodología científica, es común a todas las materias del área de Biología y Geología de Bachillerato. En él se recogen las habilidades, destrezas, estrategias y actitudes propias de la metodología científica que deben desarrollar los alumnos y que deben guiar toda la materia. Los elementos de este bloque se refieren a las pautas de trabajo de la ciencia, pero también explicitan las estrategias metodológicas a desarrollar en el aula para potenciar un aprendizaje competencial de las materias científicas, centrado no sólo en el conocimiento científico sino en el uso que se hace de él y de su aplicación práctica en la vida cotidiana. Así, integrados en este bloque, aparecen contenidos y criterios de evaluación relativos a elementos competenciales que deben impregnar toda la materia como la comprensión y expresión oral y escrita, las estrategias de aprendizaje para la búsqueda, organización y comunicación de la información, el uso de la competencia digital en la búsqueda de información contrastada, la creación de contenidos y la participación en intercambios comunicativos, la planificación y gestión de proyectos, la organización de equipos de trabajo cooperativo, las competencias sociales y cívicas, etc.

Los criterios de evaluación han sido redactados como resultados de aprendizaje, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender, saber hacer y valorar, e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje.

En lo referente a la metodología, es importante transmitir la idea de que la ciencia es una actividad en permanente construcción y revisión, con una relación muy estrecha con la tecnología y grandes implicaciones en la sociedad. Se debe procurar una enseñanza de las ciencias contextualizada, partiendo de problemas reales y situaciones de la vida cotidiana para darle sentido al aprendizaje. Además, se deben plantear actividades diversas que incluyan la experimentación, con el fin de desarrollar las destrezas y actitudes propias del trabajo científico. La diversificación de actividades proporciona, además, una formación más completa, consigue motivar al alumnado y favorece la atención a la diversidad de estudiantes con intereses, ritmos y estilos cognitivos distintos.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Biología

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: La base molecular y fisicoquímica de la vida. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los componentes químicos de la célula. Bioelementos: tipos, propiedades y funciones. Las moléculas e iones inorgánicos: el agua y las sales minerales. Estructura, propiedades fisicoquímicas y funciones del agua en los seres vivos. Funciones biológicas de las sales minerales disueltas y precipitadas. Equilibrio intracelular: el pH y los sistemas tampón en el organismo. Fisicoquímica de las dispersiones acuosas. Disoluciones y dispersiones coloidales. Difusión, ósmosis y diálsis. Las moléculas orgánicas. Glúcidios, lípidos, proteínas y ácidos nucleicos: composición química, clasificación, estructura, propiedades fisicoquímicas y funciones biológicas. Nucleótidos energéticos, mediadores y coenzimas. Enzimas o catalizadores biológicos: concepto y función. Vitaminas: concepto, función y clasificación. Técnicas de estudio de los componentes químicos de la célula. Diseño y realización de experiencias de reconocimiento de biomoléculas.	BL1.1. Reconocer las características fisicoquímicas de los bioelementos que han determinado su presencia en los seres vivos, clasificarlos y relacionarlos con su función biológica. BL1.2. Argumentar la importancia del agua y las sales minerales para los seres vivos, teniendo en cuenta su estructura y propiedades fisicoquímicas, explicar el funcionamiento de los sistemas amortiguadores de pH en los organismos, reconociendo su importancia para el mantenimiento de la vida, y contrastar los procesos de difusión, ósmosis y diálsis, relacionándolos con la concentración salina de las células y la naturaleza semipermeable de las membranas. BL1.3. Reconocer los diferentes tipos de biomoléculas orgánicas, diferenciar su composición química, sus propiedades fisicoquímicas y su estructura, identificando los tipos de monómeros que las forman y los enlaces que los unen, para relacionarlas con sus funciones y su localización. BL1.4. Explicar la función biocatalizadora de los enzimas, reconociendo su importancia biológica, y relacionar su naturaleza proteica con sus modos de acción. BL1.5. Identificar los tipos de vitaminas y reconocer su importancia biológica, asociando su déficit con algunas enfermedades carenciales. BL1.6. Describir técnicas de estudio de los componentes químicos de las células, valorando su contribución al avance de la experimentación biológica, y diseñar y realizar procedimientos experimentales para el reconocimiento de los componentes químicos de los seres vivos.	CMCT
		CMCT

Bloque 2: La célula viva. Morfología, estructura y fisiología celular. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Métodos de investigación en biología celular. Microscopía óptica y electrónica. Centrifugación, cromatografía y electroforesis.	BL2.1. Reconocer métodos de estudio en biología celular, realizar y observar preparaciones de microscopía óptica y buscar en internet e	CMCT CD

<p>Teoría celular. Origen y evolución celular. Teoría endosimbiótica.</p> <p>Organización celular. Células procariotas y eucariotas. Diversidad de las células eucariotas: células animales y vegetales. Diferencias fisiológicas y estructurales. Estructura y función de los orgánulos celulares.</p> <p>Las membranas. Composición y estructura. Intercambio de sustancias. Reconocimiento celular.</p>	<p>interpretar imágenes de microscopía electrónica.</p> <p>BL2.2. Analizar los principios de la teoría celular, que establece los fundamentos de la Biología, y describir las analogías y diferencias estructurales de las células procariotas y eucariotas, interpretando las relaciones evolutivas entre ellas.</p>	CMCT
<p>El núcleo interfásico. Membrana y poros nucleares. Estructura de la cromatina. El ciclo celular. La división celular. La mitosis en células animales y vegetales. La meiosis. Su necesidad biológica en la reproducción sexual. Importancia en la evolución de los seres vivos.</p>	<p>BL2.3. Representar la estructura de los orgánulos celulares, describir la función que desempeñan y asociar las diferencias estructurales entre células animales y vegetales con sus diferencias metabólicas y fisiológicas.</p>	CMCT
<p>Metabolismo: catabolismo y anabolismo. Aspectos energéticos y de regulación. El ATP como <i>quantum</i> de energía celular.</p>	<p>BL2.4. Describir la composición y estructura de las membranas celulares, distinguir los diferentes métodos de intercambio de sustancias entre el interior y el exterior celular y destacar su función en el reconocimiento y la organización pluricelular, argumentando su importancia biológica.</p>	CMCT
<p>Respiración celular. Significado biológico. Diferencias entre las vías aeróbica y anaeróbica. Orgánulos celulares implicados en el proceso respiratorio. Fermentaciones y aplicaciones industriales.</p>	<p>BL2.5. Interpretar la estructura del núcleo interfásico, diferenciar las fases del ciclo celular, distinguir los tipos de división celular, describiendo los acontecimientos que ocurren en cada fase de los mismos, y relacionar la meiosis con la reproducción sexual, la variabilidad genética y la evolución.</p>	CMCT
<p>Fotosíntesis. Importancia biológica. Localización celular de las diferentes fases. Flujos de electrones cíclico y lineal. Ciclo de Calvin. Sustratos y productos. Rendimiento energético.</p>	<p>BL2.6. Diferenciar los procesos de catabolismo y anabolismo, estableciendo la relación entre ambos, e interpretar los intercambios energéticos asociados a ellos, justificando la función del ATP como transportador de la energía libre.</p>	CMCT
<p>Químiosíntesis. Organismos químiosintéticos.</p>	<p>BL2.7. Reconocer las fases de la respiración celular, identificando rutas, enzimas, productos iniciales y finales, así como su localización en las estructuras celulares, y comparar el rendimiento energético de la combustión de diferentes moléculas orgánicas.</p>	CMCT
	<p>BL2.8. Diferenciar la vía respiratoria aerobia de la anaerobiosis, comparando su rendimiento energético, y valorar la importancia de las aplicaciones industriales de las fermentaciones.</p>	CMCT CSC
	<p>BL2.9. Analizar los diferentes procesos que tienen lugar en cada fase de la</p>	CMCT

	fotosíntesis, localizarlos a nivel subcelular, y evaluar el balance global de materia y energía, justificando su importancia biológica individual y global para el mantenimiento de la vida en la Tierra.	CAA
	BL2.10. Analizar el proceso de la quimiosíntesis, argumentando la importancia biológica de los organismos quimiosintéticos.	CMCT CAA

Bloque 3: Genética y evolución. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Genética molecular. Historia de los avances en genética molecular como fruto de la investigación a lo largo de los siglos XX y XXI.	BL3.1. Describir la estructura y composición química del ADN y analizar su función como portador de la información genética.	CMCT
Identificación del ADN como portador de la información genética.		
Concepto de gen.	BL3.2. Reconocer las etapas de la replicación, identificar los principales enzimas implicados en ella, comparar su desarrollo en eucariotas y procariotas e interpretar esquemas del proceso.	CMCT
Replicación del ADN. Etapas de la replicación. Diferencias entre el proceso replicativo en eucariotas y procariotas. Enzimas implicados.		
El ARN. Tipos y funciones.	BL3.3. Diferenciar las características de los distintos tipos de ARN y la función de cada uno de ellos en los procesos de transcripción, traducción y control de la expresión génica.	CMCT
La expresión de los genes. Transcripción y traducción en procariotas y eucariotas. Enzimas implicadas. Maduración del ARN en eucariotas.		
Control de la expresión génica en procariotas y eucariotas. Transcripción inversa. El código genético.	BL3.4. Reconocer las etapas de la transcripción y la traducción, identificar los principales enzimas, explicar los mecanismos de control de la expresión génica e interpretar esquemas de los procesos, comparándolos en eucariotas y procariotas.	CMCT
Las mutaciones. Tipos. Los agentes mutagénicos. Mutaciones y cáncer.		
Ingeniería genética. Técnicas. Principales líneas de investigación: organismos modificados genéticamente, ingeniería genética y medicina, clonación. El Proyecto Genoma Humano. Repercusiones sociales y valoraciones éticas de la manipulación genética.	BL3.5. Identificar las características fundamentales del código genético y aplicar dicho conocimiento a la resolución de problemas de genética molecular.	CMCT
Genética mendeliana. Teoría cromosómica de la herencia. Genes ligados.		
Herencia poligénica y alelismo múltiple. Determinación del sexo. Herencia ligada al sexo e influida por el sexo.	BL3.6. Definir el concepto de mutación, distinguir los principales tipos y agentes mutagénicos y analizar la relación entre mutación y cáncer, evaluando los riesgos de algunas sustancias como agentes mutagénicos para fomentar los hábitos de vida saludables.	CMCT
Evidencias de la evolución. Antecedentes históricos de la teoría darwinista.		
Darwinismo y neodarwinismo: la teoría sintética de la evolución. Teoría de equilibrios puntuados. Evolución y biodiversidad. Genética de poblaciones.		CSC
Adaptación, especiación y extinción como fenómenos evolutivos.		

	BL3.7. Reconocer los avances más recientes en el ámbito de la ingeniería genética, analizar las técnicas y sus aplicaciones, y debatir las implicaciones éticas y sociales para adquirir una actitud crítica y fundamentada al respecto. BL3.8. Formular los principios de genética mendeliana y aplicarlos en la resolución de problemas de transmisión de caracteres autosómicos y de herencia ligada e influída por el sexo. BL3.9. Analizar los fundamentos de las teorías evolucionistas formuladas a lo largo de la historia y argumentar los principios de la teoría darwinista y neodarwinista para justificar el origen de la biodiversidad actual, teniendo en cuenta la continua revisión de la ciencia. BL3.10. Distinguir tipos de especiación, analizando los factores que posibilitan la segregación de una especie original en dos especies diferentes.	CMCT CSC
--	--	-------------

Bloque 4: El mundo de los microorganismos y sus aplicaciones. Biotecnología. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Microbiología. Concepto de microorganismo. Microorganismos con organización celular: bacterias, hongos microscópicos, protozoos, algas microscópicas. Vírus y otras formas acelulares. Métodos de estudio de los microorganismos: cultivo, aislamiento, esterilización e identificación. Los microorganismos en los ciclos biogeoquímicos. Los microorganismos como agentes productores de enfermedades. Resistencia a antibióticos. Biotecnología. Utilización de los microorganismos en los procesos industriales: productos elaborados por biotecnología. Biotecnología ambiental: biorremediación, biodegradación y biocombustibles.	BL4.1. Clasificar los distintos tipos de microorganismos en función su organización celular y describir las características estructurales y funcionales de cada grupo. BL4.2. Identificar métodos de cultivo, aislamiento, esterilización e identificación de microorganismos para la experimentación biológica. BL4.3. Analizar la importancia de los microorganismos en los ciclos biogeoquímicos, justificando su utilización biotecnológica en procesos industriales y de mejora del medioambiente. BL4.4. Relacionar los microorganismos patógenos más frecuentes con las enfermedades que originan, argumentando la importancia del uso adecuado de medicamentos. BL4.5. Evaluar las aplicaciones de la biotecnología, la microbiología y la	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CAA CMCT

	ingeniería genética en industrias como la alimentaria y la farmacéutica, y en la mejora y conservación del medio ambiente.	CSC
--	--	-----

Bloque 5: La autodefensa de los organismos. La inmunología y sus aplicaciones. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Evolución del concepto de inmunidad. El sistema inmunitario. Tipos de inmunidad.	BL5.1. Reconocer el concepto actual de inmunidad, distinguiendo entre inmunidad inespecífica y específica.	CMCT
Las defensas inespecíficas. Barreras primarias. Respuesta inmune inespecífica: inflamación, fagocitosis y sistema del complemento. La inmunidad específica. Características. Órganos del sistema inmunitario. Células específicas. Tipos de inmunidad específica: celular y humoral. La respuesta inmunitaria. Respuesta inmune primaria y secundaria. Memoria inmunológica.	BL5.2. Describir las barreras primarias y explicar el proceso de respuesta inmune inespecífica, analizando las características y mecanismos de acción de las células y moléculas implicadas.	CMCT
Mecanismos de acción de la respuesta inmune humoral y celular. Antígenos y anticuerpos. Estructura de los anticuerpos. Tipos de inmunoglobulinas. Formas de acción. Teoría de la selección clonal. Anomalías del sistema inmunitario: autoinmunidad, hipersensibilidad e inmunodeficiencias. El VIH y sus efectos en el sistema inmunitario. Contagio y prevención. Sistema inmunitario y cáncer. Inmunidad natural y artificial o adquirida. Sueros y vacunas. Importancia en la lucha contra las enfermedades infecciosas. Anticuerpos monoclonales e ingeniería genética. El trasplante de órganos y los problemas de rechazo. Tipos de trasplantes. Implicaciones éticas sobre la donación y el trasplante de células, tejidos y órganos.	BL5.3. Discriminar entre respuesta inmune primaria y secundaria, reconociendo la importancia de la memoria inmunológica, distinguir las características y los mecanismos de acción de las distintas células y moléculas implicadas en la respuesta inmune humoral y celular, representando la estructura de los anticuerpos, clasificándolos y diferenciando los tipos de reacción antígeno-anticuerpo.	CMCT
	BL5.4. Diferenciar las causas de las principales anomalías del sistema inmune y relacionarlas con algunas de las patologías más frecuentes, entre ellas el cáncer, así como con sus efectos sobre la salud y su posible prevención y tratamiento.	CMCT CSC
	BL5.5. Reconocer las características del VIH, su ciclo de desarrollo y vías de transmisión y de prevención del SIDA, considerando la dimensión social de esta enfermedad y la no discriminación por motivos de salud.	CMCT CSC
	BL5.6. Discriminar los mecanismos de acción de vacunas y sueros para potenciar la inmunidad, argumentando los avances de la inmunología e ingeniería genética en la mejora de la salud.	CMCT CSC
	BL5.7. Clasificar los tipos de trasplantes, describir los problemas asociados a los mismos, identificando las células y moléculas que actúan en el rechazo,	CMCT CSC

	y debatir las implicaciones éticas y sociales en este campo.	
--	--	--

Bloque 6: Metodología científica. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión vinculado a las características de la sociedad en cada momento histórico.</p> <p>Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas en la toma de decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad.</p> <p>Características básicas de la metodología científica.</p> <p>Utilización del lenguaje científico en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico.</p> <p>Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico en diversas fuentes actualizadas y rigurosas en la materia utilizando tecnologías de la información y la comunicación.</p> <p>Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación.</p> <p>Aplicación de procedimientos experimentales, control de variables, toma y representación de datos, análisis e interpretación de los mismos.</p> <p>Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto por las normas de seguridad en el mismo.</p> <p>Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de resultados.</p> <p>Aplicación de las pautas del trabajo científico en la planificación y realización de experiencias y proyectos de indagación sobre distintos campos de la biología.</p>	<p>BL6.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas y de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología.</p> <p>BL6.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico.</p> <p>BL6.3. Buscar y seleccionar información sobre temas científicos de forma contrastada a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, en distintos medios (páginas web especializadas e instituciones científicas y de investigación y divulgación, revistas científicas, administraciones públicas con competencias en ciencia y tecnología, museos científicos, diarios, enciclopedias, comunidades de prácticas y redes sociales) y registrarla en papel o digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL6.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación.</p>	CMCT CSC CMCT CCLI CAA CD CCLI CMCT CAA

	BL6.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad en el laboratorio e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas.	CMCT CAA
	BL6.6. Planificar y gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, describiendo acciones, recursos, materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomando decisiones razonadas y asumiendo riesgos para transformar las dificultades en posibilidades y responsabilizándose de las propias acciones, y evaluar el proceso y los resultados.	CAA SIEE
	BL6.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	SIEE CAA CSC
	BL6.8. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias, investigaciones o proyectos mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de corrección ortográfica y gramatical según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético y didáctico y un lenguaje no discriminatorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CCLI CAA CD
	BL6.9. Exponer en público las conclusiones de sus estudios documentales, experiencias o proyectos de manera clara, ordenada y creativa con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.), expresándose oralmente con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical para transmitir de forma	CCLI CAA CD

	organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL6.10. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando herramientas TIC, servicios de la web social o módulos en entornos virtuales de aprendizaje y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el ciberacoso. BL6.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CCLI CAA CD CSC
--	---	--------------------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

CIENCIAS APLICADAS A LA ACTIVIDAD PROFESIONAL

4º ESO

INTRODUCCIÓN

A partir de la segunda mitad del siglo XIX y a lo largo del siglo XX la humanidad ha adquirido más conocimientos científicos y tecnológicos que en toda su historia anterior, la mayor parte de los cuales han dado lugar a numerosas aplicaciones que se han integrado en la vida de los ciudadanos, como la ingeniería genética, la

investigación con células madre, los nuevos procedimientos de diagnóstico, prevención y tratamientos de las enfermedades, la obtención de materias primas, de fuentes de energía y nuevos materiales, el agotamiento de recursos, los impactos ambientales, el cambio climático y la necesidad de un desarrollo sostenible, etc. Los ciudadanos actuales integrantes de la denominada «sociedad del conocimiento», tienen el derecho y el deber de tener a su alcance una formación científica básica, que les aporte conocimientos suficientes para tomar decisiones fundamentadas sobre temas científicos y técnicos de incuestionable trascendencia social y poder participar democráticamente para avanzar hacia un futuro sostenible. El conocimiento científico también capacita a las personas para aumentar el control sobre su salud y mejorarla y, así mismo, les permite comprender y valorar el papel de la ciencia y sus procedimientos en el bienestar social.

La materia Ciencias Aplicadas a la Actividad Profesional, pretende contribuir a dar una respuesta adecuada a ese reto, realizando una aproximación a la cultura científica, que sea funcional y que tenga en cuenta los contextos sociales y el modo en que los problemas afectan a las personas de forma global y local. El estudio de la materia ha de tratar de responder a interrogantes sobre temas de índole científica y tecnológica con gran incidencia social, aportando los medios de búsqueda y selección de información relevante y contrastada, de evidencias científicas, ofreciendo a los estudiantes la posibilidad de aprender a aprender, lo que les será de gran utilidad para su futuro en una sociedad sometida a grandes cambios.

La asignatura de Ciencias Aplicadas a la Actividad Profesional proporciona una formación general sobre los métodos de trabajo de la ciencia y sus aplicaciones en la actividad profesional y en la conservación del medio ambiente. Pretende así mismo promover una actitud investigadora en el alumnado basada en el análisis y la práctica de procedimientos experimentales básicos, en la adquisición de una disciplina de trabajo en el laboratorio, de respeto de las normas de seguridad e higiene y de la utilización de equipos de protección personal, de la relación entre las técnicas instrumentales y los procesos industriales en los que se utilizan. Además, los estudiantes deberán conocer el impacto de las distintas actividades humanas sobre el medio ambiente, sus causas, efectos, así como las medidas de gestión encaminadas a la detección, prevención y minimización de los daños ambientales. La materia también incide en la importancia que para la sociedad tiene la investigación científica y la innovación, por lo que ofrece la oportunidad al alumnado de aplicar, en contextos reales de los ámbitos personal, académico, social y laboral los conocimientos adquiridos a lo largo de los cursos anteriores.

Esta asignatura específica que se cursa en 4º de ESO si se escoge la opción de enseñanzas aplicadas, parte de los conocimientos ya adquiridos por los estudiantes en cursos anteriores en la materia de Biología y Geología, y de Física y Química y pretende proporcionar a los estudiantes una visión sobre el ámbito de aplicación laboral de diversos estudios académicos científicos y tecnológicos superiores, que permitan a los estudiantes interesados dedicarse a la ciencia o la tecnología y poder abordar de manera exitosa estudios de formación profesional de distintas familias, principalmente las relacionadas con las ramas sanitaria, química, agraria, industria alimentaria, hostelería, etc., o estudios universitarios de grado.

Partiendo del marco de referencia obligado del currículo básico (R.D. 1105/2014), los contenidos de la materia se han estructurado en cuatro bloques.

El primero, denominado metodología científica y proyecto de investigación integra el bloque 4 original dedicado a la realización de un proyecto de investigación con las habilidades, destrezas, estrategias y actitudes propias de la metodología científica, que se refieren no sólo a las pautas de trabajo y los procesos de la ciencia que deben desarrollar los alumnos, sino que también explicitan las estrategias metodológicas a desarrollar en el aula para potenciar un aprendizaje competencial de las materias científicas, centrado no sólo en el conocimiento científico sino en el uso que se hace de este conocimiento y de su aplicación práctica en la vida cotidiana, y que por tanto, sirven de guía para el estudio de toda la materia.

Así mismo, integrados en este bloque aparecen contenidos y criterios de evaluación relativos a elementos competenciales que deben impregnar el estudio de la asignatura como la comprensión y expresión oral y escrita, las estrategias de aprendizaje para la búsqueda, organización y comunicación de la información, el uso de la competencia digital en la búsqueda de información contrastada procedente de diversas fuentes, la comunicación, la creación de contenidos y la participación en intercambios comunicativos, la comunicación audiovisual, la planificación de proyectos, las habilidades personales de autorregulación, la participación en equipos de trabajo cooperativo, la toma de decisiones, el sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, las competencias sociales y cívicas, etc.

El segundo bloque tiene un carácter marcadamente procedural dedicado al trabajo en el laboratorio y en él se estudian las técnicas experimentales básicas en

física, química, biología y geología, relacionándolas con distintos procedimientos industriales. Se aborda la organización de un laboratorio, los materiales y sustancias a utilizar durante las prácticas, el manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos de laboratorio y las normas de seguridad e higiene, así como el registro, representación, análisis e interpretación de los datos obtenidos en la experimentación. Se propone la realización de ensayos de laboratorio para conocer las técnicas instrumentales básicas, y manipular y utilizar los materiales y reactivos con total seguridad, así como la obtención en el laboratorio de sustancias con interés industrial para facilitar la relación entre la investigación y la aplicación posterior de los resultados en la industria.

El tercer bloque estudia las aplicaciones de la ciencia en la conservación del medio ambiente e incide en los impactos que generan las actividades humanas y en la necesidad de realizar un uso sostenible de los recursos. Se estudian diferentes contaminantes ambientales, identificando sus fuentes y efectos, y se analizan métodos de detección y medidas de gestión encaminadas a la prevención y minimización de los daños ambientales. También en este bloque se abordan los procesos de potabilización del agua y de depuración de las aguas residuales, así como medidas asociadas a la minimización y gestión de residuos.

El cuarto bloque se dedica a la relación entre la ciencia experimental y la productividad social y económica a través de la relación Investigación, Desarrollo e innovación (I+D+i). Se analiza la incidencia de la I+D+i en la mejora de la productividad y competitividad empresarial. Se proponen indagaciones e investigaciones sobre empresas pioneras en innovación o sobre proyectos de investigación de trabajos experimentales o teóricos que tienen el objetivo de adquirir nuevos conocimientos y dar respuesta a los grandes retos de la sociedad española, como los identificados en la Estrategia Española de Ciencia y Tecnología y de Innovación, como son por ejemplo salud, cambio demográfico y bienestar, seguridad, calidad alimentaria, agraria productiva y sostenible, sostenibilidad de recursos naturales, investigación marina y marítima, energía segura, sostenible y limpia, acción sobre el cambio climático y eficiencia en la utilización de recursos y materias primas, y cambios e innovaciones sociales, todas ellas de alto interés formativo.

Las Ciencias Aplicadas a la Actividad Profesional contribuyen eficazmente a la adquisición de la práctica totalidad de las competencias clave, aportando numerosos y variados contextos de aplicación de los conocimientos científicos.

Es destacable la contribución más estrecha de esta materia al desarrollo de algunas competencias, como es el caso de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología porque la mayor parte de los contenidos de la asignatura colaboran directamente en su adquisición. Las citadas competencias pretender capacitar a los ciudadanos para desarrollar juicios críticos sobre el mundo, para lo cual es imprescindible disponer de los conocimientos científicos básicos, así como los procedimientos mediante los cuales se genera ese conocimiento sobre los fenómenos naturales mediante la familiarización con los procesos y la metodología de las ciencias, preparando a los estudiantes para identificar, plantear y resolver situaciones de la vida cotidiana, del contexto personal, académico o social, de forma similar a como se actúa frente a los retos y problemas propios de las actividades científicas y tecnológicas.

También la competencia para aprender a aprender es reforzada por el estudio de la asignatura de Ciencias Aplicadas a la Actividad Profesional porque la adquisición de destrezas ligadas al desarrollo del carácter tentativo y creativo del trabajo científico, la integración de conocimientos y búsqueda de coherencia global, la capacidad de analizar situaciones valorando los factores que han incidido en ellas y de sus consecuencias, contribuyen a la preparación para iniciar y llevar a cabo indagaciones y proyectos.

Así mismo, se fomenta especialmente desde la materia la competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor mediante la formación de un espíritu crítico, reforzado por el papel que juegan la naturaleza social del conocimiento científico, las implicaciones y perspectivas abiertas por las investigaciones realizadas y la toma fundamentada de decisiones, de modo que el pensamiento hipotético propio del quehacer científico se puede, así, transferir a otras situaciones.

De igual modo es resaltable la contribución de esta asignatura al desarrollo de la competencia en el tratamiento de la información y competencia digital, ya que en el aprendizaje de una gran parte de los contenidos se requiere la utilización de diferentes códigos, formatos y lenguajes comunes en los procedimientos científicos; de determinadas formas específicas para la búsqueda, recogida, selección, procesamiento de la información; de presentación de la misma en diferentes formas, verbal, numérica, simbólica o gráfica; de la utilización como recursos frecuentes en la materia como esquemas, mapas conceptuales, tablas, gráficos, etc. En relación a la competencia digital, también se potencia su adquisición desde el estudio de esta materia a través del uso de herramientas digitales de búsqueda y visualización de la

información, de su almacenamiento en dispositivos informáticos y servicios de la red, tanto para elaborar y editar contenidos digitales como para comunicarse, coordinarse y compartir información y colaborar y construir un producto o meta colectivo.

Dada la gran variedad de contenidos y la naturaleza de la disciplina, se pueden diseñar diferentes estrategias metodológicas y programar una gran diversidad de actividades, procurando partir de problemas reales o situaciones de la vida cotidiana para contextualizar la materia, darle sentido y favorecer la transferencia de lo aprendido a otros contextos. Se pueden plantear trabajos de investigación, actividades experimentales, resolución de problemas, actividades de interacción comunicativa y argumentación, etc., con el fin de desarrollar las destrezas y actitudes propias del trabajo científico. La enseñanza de la materia se presta a un enfoque metodológico de trabajo cooperativo que necesitará la movilización de todas las competencias clave para la realización de productos o la consecución de objetivos propuestos. La diversificación de actividades proporciona, además, una formación más completa, consigue motivar al alumnado y favorece la atención a la diversidad de estudiantes con intereses, ritmos y estilos cognitivos distintos.

Los criterios de evaluación han sido redactados como resultados de aprendizaje, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender, saber hacer y valorar, e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Ciencias Aplicadas a la Actividad Profesional.

Curso 4º ESO

Bloque 1. Metodología científica y proyecto de investigación. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión, vinculada a las características de la sociedad en cada momento histórico.	BL1.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas o de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología.	CMCT CSC
Contribución de la ciencia a la mejora la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas para tomar decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad.	BL1.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico.	CMCT CCLI
Características básicas de la metodología científica. La experimentación en ciencias.	BL1.3. Buscar y seleccionar de forma contrastada información de carácter científico, a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, de forma contrastada procedente de diversas fuentes como blogs, wikis, foros, páginas web, diccionarios y encyclopedias, etc., organizar dicha información citando adecuadamente su	CAA CD CCLI
Utilización del lenguaje científico y del vocabulario específico de la materia de estudio en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico.		
Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico, en diversas fuentes utilizando tecnologías de la información y la comunicación.		
Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis,		

<p>contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación. Aplicación de procedimientos experimentales, control de variables, toma y representación de los datos, análisis e interpretación de los mismos. Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de los resultados de forma rigurosa y creativa. Aplicación de las pautas del trabajo científico mediante la planificación y puesta en práctica de un proyecto de investigación en equipo sobre un tema de interés científico-tecnológico o sobre aplicaciones de la ciencia en el mundo laboral.</p>	<p>procedencia y registrarla en papel o almacenarla digitalmente con diversos procedimientos como esquemas, mapas conceptuales, tablas, hojas de cálculo, gráficos, etc. en dispositivos informáticos y servicios de la red para fundamentar sus ideas y opiniones, del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación.</p> <p>BL1.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los materiales de aula y los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad y de comportamiento en el laboratorio o en las salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas.</p> <p>BL1.6. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, y realizar un proyecto de investigación en equipo sobre un tema de interés científico-tecnológico o sobre aplicaciones de la ciencia en el mundo laboral, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, haciendo una previsión de recursos adecuada, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, manteniendo la motivación e interés, actuando con flexibilidad para transformar las dificultades en posibilidades, y evaluar el proceso y los resultados.</p> <p>BL1.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.8. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias o del proyecto de investigación mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de</p>	CMCT CAA CMCT CAA CAA SIEE SIEE CAA CSC CMCT CCLI CAA
	<p>corrección ortográfica y gramatical, según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético y didáctico y un lenguaje no discriminatorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL1.9. Exponer en público las conclusiones de sus estudios documentales, experiencias o proyectos de manera clara, ordenada y creativa con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.), expresándose oralmente con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.10. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, utilizando herramientas TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje, y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el ciberacoso.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CD CCLI CAA CD CCLI CAA CD SIEE

Bloque 2. Técnicas instrumentales básicas. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas de experimentación en física, química, biología y geología.	BL2.1. Utilizar correctamente los materiales y productos de laboratorio,	CMCT

	BL2.11. Analizar las aplicaciones científicas y los procedimientos instrumentales que se utilizan en diversas industrias como la alimentaria, agraria, farmacéutica, sanitaria, de imagen personal, etc. realizando un trabajo documental utilizando las TICs.	CMCT CD CAA
--	--	-------------------

Bloque 3. Aplicaciones de la ciencia en la conservación del medio ambiente. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La actividad humana y el medio ambiente. Degrado ambiental y desarrollo sostenible. Utilización de recursos y producción de impactos. La superpoblación y sus consecuencias ambientales. Estrategias de sostenibilidad y respeto por el medio ambiente, en el entorno próximo y lejano.	BL3.1. Justificar la necesidad social de ejercer un desarrollo sostenible para garantizar los recursos a las generaciones futuras, diseñar y participar en campañas de centro o locales para promover y aplicar esta idea.	CSC CMCT CAA
La Contaminación y sus tipos. Contaminación química del aire, del suelo y del agua. Sustancias contaminantes. Fuentes de contaminación. Riesgos sanitarios y económicos. Medidas preventivas y paliativas.	BL3.2. Definir contaminación y clasificar sus tipos, diferenciando la contaminación natural de la producida por el impacto humano para justificar las medidas paliativas y preventivas en la gestión de cada caso.	CMCT CSC
Los contaminantes atmosféricos y sus impactos locales, regionales y globales . Acciones personales y sociales para minimizarlos.	BL3.3. Catalogar los diferentes contaminantes atmosféricos y describir sus impactos locales, regionales y globales analizando sus efectos y evaluando posibles acciones personales y sociales para minimizarlos.	CMCT CSC
Efectos contaminantes en el suelo de la actividad industrial y agrícola. Riesgos.	BL3.4. Determinar los impactos de la actividad industrial y agrícola sobre el suelo y relacionarlos con la contaminación de los acuíferos evidenciando los riesgos para la población.	CMCT CSC
Los agentes contaminantes del agua. Consecuencias. La eutrofización y salinización como impactos frecuentes en la Comunitat Valenciana. Su tratamiento y depuración. Medidas preventivas.	BL3.5. Analizar las fuentes, los indicadores y los efectos de la contaminación del agua, destacando los fenómenos de eutrofización y salinización como impactos frecuentes en la Comunidad Valenciana y proponiendo medidas preventivas.	CMCT CSC
Contaminación física: radiactiva, lumínica, acústica, térmica. Fuentes contaminantes. Riesgos derivados y medidas preventivas y paliativas.		
El Impacto medioambiental de los ordenadores y dispositivos electrónicos. Reciclaje de ordenadores y sus componentes.		
Nociones básicas y experimentales sobre química ambiental. Ciclo tecnológico del agua. Captación, potabilización, red de distribución y depuración. Uso sostenible.	BL3.6. Describir los procesos de potabilización de agua para consumo humano y de depuración de aguas residuales, para promover el uso responsable.	CMCT CSC
El proceso de tratamiento de residuos. Análisis crítico de sus beneficios. Residuos industriales, radiaactivos y hospitalarios. RSU (Residuos Sólidos Urbanos). Aspectos económicos del tratamiento de los residuos. Reciclaje, compostaje, incineración. Plantas de tratamiento. Vertederos. Justificación	BL3.7. Describir diferentes tipos de contaminación física, destacando la	CMCT

de la necesidad de reducir residuos y reutilizar envases.	radiactiva, analizando sus fuentes, sus efectos, sus riesgos y las medidas preventivas y paliativas aplicables a nivel personal y social. BL3.8. Analizar las fases del tratamiento de residuos, valorando críticamente los beneficios de la recogida selectiva, la reutilización y el reciclaje, e induciendo a su práctica en el ámbito doméstico. BL3.9. Actuar de manera respetuosa con el medio ambiente en el uso de la tecnología en su vida diaria, estimando el impacto de la fabricación, utilización y reciclaje de las TIC en la sostenibilidad del medio ambiente.	CSC CMCT CSC CSC CD
---	---	---

Bloque 4. Investigación, desarrollo e innovación (I+D+i). Curso 4ºESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto de I+D+i. Incidencia en la sociedad. Influencia de las TIC en el ciclo de investigación y desarrollo, en la aplicación profesional del conocimiento científico. Tipos de Innovación. Aportaciones de organismos y organizaciones. Indagación sobre proyectos relevantes de I+D+i	BL4.1. Analizar la incidencia de la I+D+i en la mejora de la productividad y aumento de la competitividad en el marco globalizador actual, destacando la importancia que tienen las TIC en el ciclo de investigación y desarrollo. BL4.2. Investigar sobre tipos de innovación en productos o en procesos, valorando críticamente las aportaciones de organismos públicos y de organizaciones de diversa índole, a partir de ejemplos de empresas pioneras en innovación.	CD SIEE CD CAA SIEE

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

CULTURA AUDIOVISUAL

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

A lo largo de la historia, el ser humano ha generado gran número de referencias icónicas para comunicar y narrar historias. La asignatura Cultura Audiovisual, tiene como finalidad dotar y formar al alumnado, en la etapa de bachillerato, en una doble vertiente. Por un lado, como base para la reflexión y análisis de las imágenes y sonidos que conforman el lenguaje audiovisual y por otro lado, formar a los estudiantes en la producción de sus propias imágenes y productos audiovisuales y que son imprescindibles en una sociedad cada vez más globalizada. Desde los orígenes de la humanidad, en el Paleolítico, la evolución social de los pueblos ha tenido su plasmación gráfica, en representaciones icónicas, reflejando en ellas el entorno en el que viven, utilizando para ello variadas herramientas y convirtiendo a la cultura de la imagen en clave dentro de la evolución de las sociedades modernas. Teniendo en cuenta el pasado pictórico, el mural, la estampa, la caricatura, el cartel, la fotografía, el cómic, el cine, la televisión, el video o el videojuego, todas estas manifestaciones visuales nos transmiten información y son inequívoca muestra de la capacidad creativa, de modelos comunicativos y de entretenimiento ligados a la humanidad y a otras disciplinas del saber, como la música, la literatura, la filosofía, el arte, la historia.

Desde los soportes más antiguos de los primeros grabados y estampas hasta el desarrollo de los mass media y los new media, las manifestaciones icónicas no son más que recursos visuales y audiovisuales que han alcanzado un alto grado de desarrollo, convirtiendo a la cultura de la imagen en clave dentro de la evolución de las sociedades modernas. Los jóvenes han de desarrollar la capacidad de comprender la cultura audiovisual y multimedia relacionada con la sociedad en la que viven siendo al mismo tiempo productores, comunicadores activos y emisores de mensajes. Adquirir las competencias, por tanto, para el análisis de los elementos expresivos y técnicos, y la dotación de conciencia crítica, debe servir para crear una ciudadanía más responsable y participativa. Esta asignatura tiene también como propósito aportar a los estudiantes destrezas y actitudes que les permitan expresarse mediante los medios audiovisuales que les serán útiles para estudios universitarios o para su posible inserción en el mundo profesional, como un conjunto de criterios que en cuanto receptor le permitan analizar críticamente los mensajes recibidos por los medios citados.

En este sentido, la enseñanza de esta materia se estructura en dos caminos paralelos y complementarios. El primero de ellos es el análisis de los productos que se presentan por medios digitales. Aprender a ver, a escuchar, a discernir lo que se dice, cómo se dice y por qué se presenta al espectador de una manera determinada. El segundo de ellos es la creación por parte del alumnado de productos audiovisuales. Aprender el proceso creativo de los productos audiovisuales es, probablemente, una de las mejores herramientas para el desarrollo personal y es sin duda esencial preparar a los alumnos y alumnas para la comprensión de los contenidos que reciben por medios digitales. Estas dos vías son, por tanto, imprescindibles y complementarias en la formación. Cada una de ellas ayuda a la otra para caminar juntas en el objetivo de formar a los alumnos y alumnas en materia tan apasionante como es la creación audiovisual. El alumnado necesitará saber leer los productos audiovisuales para comprender su mensaje y, de forma complementaria, empezar a generar productos digitales, con el fin de comunicarse y conocer mejor la realidad de la cultura audiovisual. El alumnado ha de ser formado para saber expresarse a través de imágenes, utilizando recursos varios como la cámara fotográfica, la de vídeo, el magnetoscopio, la fotocopiadora y el ordenador, sin olvidar las técnicas tradicionales de expresión, interviniendo de manera activa en el montaje de imágenes y sonidos, y generando mensajes propios.

Cultura Audiovisual se estructura en dos cursos académicos, con el criterio organizador de afianzar en el primer curso de Bachillerato las habilidades y conocimientos necesarios para su desarrollo, centrándose en el segundo curso en la aplicación técnica.

En el primer curso el alumnado analizará la evolución de los medios y lenguajes audiovisuales y las funciones y características de la imagen fija y en movimiento, a fin de crear narraciones audiovisuales sencillas. Para ello se introducen gradualmente y de manera interrelacionada cuatro grandes bloques. El primer bloque se centra en la imagen y significado, el segundo y tercero incide en la capacidad expresiva de la imagen fija y la imagen en movimiento y el cuarto bloque introduce los fundamentos de la narrativa audiovisual.

En el segundo curso, el primer bloque el alumnado analizará la importancia de la función expresiva de la imagen, el sonido y la música en el proceso de creación de

audiovisuales, en el segundo bloque y tercer bloque comprenderá la organización de las producciones de audiovisuales, y las características de los nuevos media. El cuarto bloque se centra en la publicidad y los mensajes publicitarios, y el quinto bloque analiza las imágenes e incide en los mensajes multimedia.

Además de los conocimientos específicos relacionados con la materia, el alumnado adquirirá competencias relacionadas con la interpretación de documentación gráfica, plástica, visual y audiovisual, elaborada de acuerdo a los códigos establecidos por cada sistema de comunicación y representación. Esta materia, por otro lado, pretende desarrollar el espíritu emprendedor que favorece que el alumnado analice sus posibilidades y limitaciones, planificando, tomando decisiones, evaluando sus producciones y finalmente se pretende que extraiga sus propias conclusiones y valore a su vez posibles soluciones de mejora del trabajo.

En relación con los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la importancia de la comprensión lectora y expresión escrita necesaria para la resolución de ejercicios así como a la expresión y comunicación oral atendiendo de manera especial a la terminología y vocabulario específico de la materia. Además, si para cualquier área es importante el aprendizaje del lenguaje audiovisual, es en esta área en la cual se desarrolla todo su potencial al facilitar la comprensión, expresión y comunicación en diferentes formatos visuales y audiovisuales. En la Cultura Audiovisual, como en la mayoría de las materias, se hace necesario al uso de las TIC que sin duda facilitan el aprendizaje de contenidos y procesos. Del mismo modo se incide en el desarrollo del espíritu emprendedor y la educación cívica y constitucional, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención y resolución de conflictos, situación de riesgo derivadas de la utilización de las TIC y, por supuesto, el fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente.

Respecto a la contribución del área a la adquisición de las competencias clave, el área de Cultura Audiovisual contribuye al desarrollo de todas ellas, dado su carácter integrador.

En primer lugar, el área desarrolla plenamente la competencia de conciencia y expresiones culturales, vehiculando la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de las artes gráfico-plásticas, visuales y audiovisuales, dando importancia a los valores estéticos y a las habilidades de cooperación, y a la utilización de técnicas y recursos de los lenguajes artísticos. También se trabaja la habilidad para comparar opiniones creativas y expresivas de uno mismo y de los demás, con espíritu crítico y actitud abierta y respetuosa hacia las manifestaciones artísticas desarrolladas en el aula y, sobre todo, la creatividad y voluntad de cultivar las propias capacidades estéticas, mediante la expresión artística a través de la imagen y la participación en la vida cultural. Por otro lado, tiene mucha relevancia para el área el estudio de las manifestaciones artísticas, su apreciación y disfrute, y la conciencia de la herencia cultural en artes plásticas, fotografía, cine, video-creación.

La adquisición de la competencia digital en esta área se evidencia en gran parte de los contenidos del currículo relativos al mundo de la imagen que dicha información incorpora. Además, el uso de las TIC y de los recursos tecnológicos específicos no sólo supone una herramienta potente para producir creaciones visuales y audiovisuales sino que, a su vez, mejora el aprendizaje competencial tecnológico.

La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología se trabaja de manera transversal a toda el área. A la competencia para aprender a aprender se contribuye favoreciendo la reflexión sobre los procesos y la experimentación creativa, ya que implica la toma de conciencia sobre las propias capacidades y recursos así como la aceptación de los propios errores como instrumento de mejora. Al mismo tiempo, el área ha de incidir en la formación de códigos éticos, que preparen al alumnado como futuro ciudadano en el uso correcto en la comunicación visual y audiovisual.

Estos contenidos deben ser por tanto entendidos como elementos de análisis y trabajo comunes a todos los bloques. Un enfoque competencial y práctico, mediante el que los estudiantes se expresen a través de la imagen, aplicando con rigor conocimientos y técnicas que ya han adquirido y que genere participación y el desarrollo de la creatividad aplicando metodologías motivadoras.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Cultura Audiovisual I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Imagen y significado. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Imagen y significado. La imagen fija y sus lenguajes. Clasificación, funciones, forma y características de la imagen representada. La sintaxis visual y sus elementos configurativos básicos (punto, línea, color, tono, contorno, dirección, textura, movimiento, dimensión, escala, composición). Contenido denotativo y connotativo de la imagen. Percepción audiovisual.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teoría de la Gestalt. - Leyes de figura y fondo y de la buena forma. <p>Análisis de imágenes y mensajes multimedia. Trascendencia de la valoración expresiva y estética de las imágenes y de la observación crítica de los mensajes.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conceptos básicos de significado en el análisis de imágenes. - Recursos expresivos: originalidad, redundancia, estereotipos, grado de impacto, hipérbole, metonimia, sustitución, metáfora, analogía, sinédoque. Evolución de la construcción de imágenes fijas en la historia del arte. - De la imagen única prehistórica a la revolución del grabado renacentista y la difusión de la imagen. - Tratamiento formal de imágenes en diferentes períodos de la historia del arte. <p>Evolución de los medios y lenguajes audiovisuales. Los medios audiovisuales y sus características principales.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comparativa histórica de los hitos de la fotografía, el cine, la televisión, la radio, el multimedia y los nuevos medios. El mundo audiovisual como representación del mundo real. - Concepto de cultura de masas: El lenguaje de los mass media y los new media. 	<p>BL1.1. Describir en las imágenes visuales y audiovisuales la función comunicativa (símbólica, religiosa, lúdica, decorativa, educativa, publicitaria, etc.) e identificar las principales formas de representación icónica (simbolismo, realismo, expresionismo, naturalismo, idealismo, abstracción).</p> <p>BL1.2. Identificar de la fotografía, sonido, cine, televisión y los productos digitales en internet las principales características formales (punto, línea, color, tono, contorno, dirección), estéticas y expresivas (textura, movimiento, dimensión, escala, composición) y técnicas, y analizar su evolución histórica y la influencia de estos formatos en los medios de comunicación en la sociedad actual.</p> <p>BL1.3. Reconocer en las imágenes visuales y audiovisuales del entorno, aspectos relevantes como son la interacción de los lenguajes que intervienen y dan sentido al mensaje, el valor expresivo y estético que aportan las herramientas TIC (Tecnologías de la Información y la Comunicación), y argumentar sus puntos de vista en cuanto a la imagen como representación del mundo real.</p>	CCLI CSC CEC CAA CCLI CD CSC CEC CCLI CD CSC

Bloque 2: La imagen fija y su capacidad expresiva. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Características propias de la imagen fotográfica, en relación a otras imágenes fijas. Fundamentos y conceptos básicos del lenguaje fotográfico.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Encuadre, punto de vista, luz, tono, ritmo visual, centro de interés, color, blanco y negro, planos, ángulos, leyes compositivas. 	<p>BL2.1. Identificar en las imágenes propias del lenguaje fotográfico los fundamentos compositivos (encuadre, punto de vista, centro de interés, leyes compositivas), analizar la disposición física de los elementos que la conforman y le dan valor expresivo (luz, tono, ritmo visual, etc.), y crear</p>	CSC CEC

<ul style="list-style-type: none"> - La composición de imágenes fijas. Los géneros fotográficos: retrato, paisaje, bodegón, periodístico, social, de moda, publicitario, arquitectónico, macro, etc. - La obra gráfica de: Richard Avedon, Mario Testino, Annie Leibovitz, Jaume de Laiguana, Eugenio Recuenco. Fotografía humanista y social: Robert Doisneau, Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, Diane Arbus, Sebastiao Salgado, Dorothea Lange, Cristina García Rodero, etc. La metáfora visual: Chema Madoz. Los clásicos: Alfred Stieglitz, Irvin Penn, Cecil Beaton, Ansel Adams, Man Ray. - La fotografía como instrumento: de denuncia social y su uso como imagen del poder político. - La fotografía de moda. Condicionantes plásticos y económicos. - La fotografía en la publicidad. Sistemas de captación de imágenes. La cámara fotográfica. Las técnicas digitales en el diseño, manipulación y creación de imágenes. Tratamiento de imágenes digitales: - Ilustración digital, trazado vectorial e imágenes bitmap o pixeles. - Elaboración de historias gráficas mediante imágenes de uso público. La narración mediante imágenes fijas (carteles, historieta gráfica, presentaciones). La función ilustradora de la imagen (imagen y texto). El guión de la historieta. Funciones del cartel, tipos de cartel. Texto tipográfico combinado con imagen. 	<ul style="list-style-type: none"> fotografías propias, en blanco y negro y color, teniendo en cuenta los conceptos aprendidos. BL2.2. Analizar en las imágenes fijas impresas o de medios de comunicación e internet, la calidad estética, plástica y expresiva del color, identificar en los grandes maestros de la fotografía el valor expresivo que le aporta a la imagen la utilización del blanco y negro y el color y crear fotografías teniendo en cuenta el tratamiento digital del cromatismo. BL2.3. Reconocer en las imágenes del entorno cotidiano y de internet los géneros fotográficos (retrato, paisaje, bodegón, periodístico, social, de moda, publicitario, etc) e identificar las características propias de cada uno de ellos. BL2.4. Reconocer en la obra fotográfica a través de la historia el uso de la imagen como reflejo de la realidad social, difusión de la injusticia y como imagen del poder político, describir los aspectos formales y psicológicos que generan el mensaje e identificar algunos artistas representativos de estos estilos. BL2.5. Reconocer en las imágenes fotográficas del campo de la moda, las claves plásticas y compositivas que las caracterizan y algunos de los artistas representativos e identificar los elementos de análisis de la imagen fotográfica valorando los derechos de autor en la elaboración y distribución de imágenes. BL2.6. Analizar la imagen publicitaria impresa de revistas, prensa y vallas publicitarias, identificar su función comunicativa y los recursos formales y psicológicos utilizados para responder a los deseos y preferencias de la sociedad actual, y elaborar imágenes digitales apropiadas para mensajes publicitarios y que respondan a esta necesidad social. 	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> CD CAA CEC CSC CEC CCLI CEC CSC CEC CSC SIEE CD CSC CAA SIEE </div>
--	--	---

Bloque 3: La imagen en movimiento y su capacidad expresiva Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<ul style="list-style-type: none"> Fundamentos perceptivos de la imagen en movimiento. La ilusión de movimiento. La técnica de animación Stop Motion. - Principios generales del cine: fotogramas, banda de sonido, cámara rápida y cámara lenta. - Las características expresivas de la velocidad de reproducción de imágenes: El cine mudo. La cámara lenta. <i>Bullet time</i>. Características técnicas de la imagen cinematográfica y videográfica, la imagen televisiva y de los audiovisuales. - La composición expresiva del cuadro de imagen o fotograma en el cine y en televisión. Sistemas de captación de imágenes en movimiento. - Sistemas tradicionales analógicos y modernos sistemas digitales. La función de la iluminación. - La iluminación como recurso expresivo. - Principios de iluminación: personas, exteriores e interiores. 	<ul style="list-style-type: none"> BL3.1. Describir los fundamentos perceptivos de la imagen en movimiento e identificar en la imagen fija los recursos espaciales, temporales, expresivos y de significado utilizados para simular movimiento, analizar el origen del lenguaje cinematográfico, su evolución y la relación con otros formatos audiovisuales como por ejemplo la imagen televisiva y la imagen digital actual. BL3.2. Relacionar en las imágenes en movimiento, algunas de sus características estructurales, estéticas y narrativas y su función comunicativa, analizar los recursos expresivos y tecnológicos, y elaborar producciones digitales sencillas teniendo en cuenta las principales características técnicas del lenguaje cinematográfico y televisivo (calidad de la imagen: resolución, brillo, luminosidad, incidencia de la iluminación). BL3.3. Elaborar un relato audiovisual realizando modificaciones en piezas videográficas y analizar los resultados expresivos obtenidos al alterar la velocidad tanto de grabación como de reproducción. 	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> CD CAA CEC CD CAA SIEE CEC CCLI CD CAA SIEE </div>
--	--	--

Bloque 4: Narrativa audiovisual. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<ul style="list-style-type: none"> La narración de la imagen en movimiento. La estructura filmica. - El plano y la secuencia. Los planos de imagen. Los movimientos de cámara. - El diálogo en el cine: plano y contraplano. El plano secuencia. Las relaciones espacio temporales en la narración audiovisual. El <i>flash forward</i> y el <i>flash back</i>. Literatura y guión cinematográfico. El guión literario, el guión gráfico o <i>story board</i>, el guión técnico. - Narrativa de los productos interactivos. Fases en la elaboración de un audiovisual. - Producción, realización, postproducción La sinopsis. La escala. La secuencia. El montaje audiovisual, la articulación espacio-temporal y los tipos de montaje. 	<ul style="list-style-type: none"> BL4.1. Identificar en la imagen en movimiento los principales tipos de plano, analizar su estructura narrativa y elaborar imágenes audiovisuales personales utilizando el plano-contraplano en el diálogo y argumentar los resultados obtenidos. BL4.2. Analizar en fragmentos significativos de la historia del cine y de producciones televisivas la estructura narrativa del <i>flash back</i> y describir su valor expresivo en la construcción narrativa cinematográfica. BL4.3. Crear de forma personal o en equipo, una propuesta audiovisual, planificando las fases de elaboración (producción, realización, postproducción), teniendo en cuenta los recursos expresivos, estéticos y técnicos, y analizar los resultados obtenidos argumentando de forma crítica 	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> CAA CSC SIEE CEC CCLI CSC SIEE CEC CCLI CD CAA SIEE CEC </div>

<p>Géneros cinematográficos y televisivos.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cine de ficción y documental. - Cine de animación o Stop Motion. Los créditos cinematográficos. <p>El proyecto: tipos y elementos.</p> <p>Planificación de proyectos.</p> <p>Identificación de las fases de un proyecto.</p> <p>Programación de tareas.</p> <p>Elaboración de las primeras ideas.</p>	<p>sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo.</p> <p>BL4.4. Analizar los recursos de las Tecnologías de la Información y la Comunicación y su aportación al desarrollo de la comunicación audiovisual e identificar los recursos de los medios de comunicación de libre acceso como internet.</p> <p>BL4.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL4.6. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado; aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros del mal uso y malas prácticas en la RED.</p>	CD CSC CEC CSC SIEE CAA CSC CD
---	---	---

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Cultura Audiovisual II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Integración de sonido e imagen en la creación de audiovisuales Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La función expresiva del sonido. Características técnicas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La grabación del sonido: Tipos esenciales de microfonía. - Los sistemas monofónicos, estereofónicos, dolby surround, 5.1, mp3 y otros posibles. <p>Integración del sonido en las producciones audiovisuales.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La relación perceptiva entre imagen y sonido: diálogos, voz en off, efectos especiales, música. <p>Elementos expresivos del sonido en relación con la imagen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integración del sonido en las producciones audiovisuales. 	<p>BL1.1. Reconocer las características técnicas del sonido así como el proceso de creación y difusión y utilizar grabaciones de sonido realizadas con sistemas sencillos de captación microfónica, diferenciando los diferentes formatos en la edición digital del sonido.</p> <p>BL1.2. Construir piezas audiovisuales combinando imágenes y sonidos, analizar el resultado perceptivo obtenido al modificar los elementos icónicos y sonoros y argumentar sus puntos de vista a través de la reflexión y el diálogo.</p>	CMCT CSC CD CEC CMCT
<p>- La adecuación de la música y de los sonidos a las intenciones expresivas y comunicativas</p> <p>Funciones de la banda sonora.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Funciones de la música de cine. - Conceptos de música diegética y música incidental, leitmotiv y música fuera de campo. <p>- La banda sonora en la historia del cine. Los grandes creadores. Primera generación de grandes compositores cinematográficos. La segunda era. Compositores de hoy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La banda sonora en el cine español. Los principales compositores: Augusto Algueró, Roque Baños, Bernardo Bonezzi, Carmelo Bernaola, Antón García Abril, Alberto Iglesias, José Nieto, Alfonso Santisteban, Adolfo Waitzman, etc. <p>Los hitos históricos del proceso de transformación en los lenguajes y en los medios técnicos en el paso del cine mudo al cine sonoro</p> <ul style="list-style-type: none"> - El "Slapstick" en la obra de Max Sennet, Max Linder y Charlie Chaplin. La comedia visual en Buster Keaton y Harold Lloyd. La comedia dialogada. La obra cinematográfica de Woody Allen. La comedia coral. La obra cinematográfica de Luis García Berlanga. 	<p>BL1.3. Identificar la banda sonora de películas emblemáticas y analizar los efectos especiales, la música y su interrelación con las imágenes y describir el valor expresivo, narrativo obtenido en la proyección fílmica.</p> <p>BL1.4. Describir la evolución del cine español a través de las bandas sonoras de películas emblemáticas y compositores relevantes.</p> <p>BL1.5. Reconocer la calidad expresiva de la imagen, el sonido y la música en el proceso de creación de audiovisuales de los new media, analizar la relación de los lenguajes que intervienen y la función comunicativa y estética de los productos audiovisuales.</p> <p>BL1.6. Analizar y describir las características principales de la narrativa del cine mudo relacionándola con la comedia de chiste o "gags" visuales y sonoros en el cine.</p> <p>BL1.7. Describir la complejidad técnica de la comedia coral explicando su resolución narrativa.</p>	CEC CSC CD CEC CSC CD CEC CSC CD CCLI CEC CAA

<p>- La adecuación de la música y de los sonidos a las intenciones expresivas y comunicativas</p> <p>Funciones de la banda sonora.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Funciones de la música de cine. - Conceptos de música diegética y música incidental, leitmotiv y música fuera de campo. <p>- La banda sonora en la historia del cine. Los grandes creadores. Primera generación de grandes compositores cinematográficos. La segunda era. Compositores de hoy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La banda sonora en el cine español. Los principales compositores: Augusto Algueró, Roque Baños, Bernardo Bonezzi, Carmelo Bernaola, Antón García Abril, Alberto Iglesias, José Nieto, Alfonso Santisteban, Adolfo Waitzman, etc. <p>Los hitos históricos del proceso de transformación en los lenguajes y en los medios técnicos en el paso del cine mudo al cine sonoro</p> <ul style="list-style-type: none"> - El "Slapstick" en la obra de Max Sennet, Max Linder y Charlie Chaplin. La comedia visual en Buster Keaton y Harold Lloyd. La comedia dialogada. La obra cinematográfica de Woody Allen. La comedia coral. La obra cinematográfica de Luis García Berlanga. 	<p>BL1.3. Identificar la banda sonora de películas emblemáticas y analizar los efectos especiales, la música y su interrelación con las imágenes y describir el valor expresivo, narrativo obtenido en la proyección fílmica.</p> <p>BL1.4. Describir la evolución del cine español a través de las bandas sonoras de películas emblemáticas y compositores relevantes.</p> <p>BL1.5. Reconocer la calidad expresiva de la imagen, el sonido y la música en el proceso de creación de audiovisuales de los new media, analizar la relación de los lenguajes que intervienen y la función comunicativa y estética de los productos audiovisuales.</p> <p>BL1.6. Analizar y describir las características principales de la narrativa del cine mudo relacionándola con la comedia de chiste o "gags" visuales y sonoros en el cine.</p> <p>BL1.7. Describir la complejidad técnica de la comedia coral explicando su resolución narrativa.</p>	CEC CSC CD CEC CSC CD CEC CSC CD CCLI CEC CAA
--	--	--

Bloque 2: Características de la producción audiovisual y multimedia en los diferentes medios Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La industria cinematográfica, videográfica y televisiva según la evolución histórica de las actividades de producción audiovisual.</p> <p>Proceso de producción audiovisual y multimedia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organigramas y funciones profesionales en la producción de productos audiovisuales. <p>Creación de imágenes en movimiento y efectos digitales.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Los efectos en la historia del cine y la TV: La noche americana, la doble exposición, el croma, la edición digital. Condicionantes del diseño universal. <p>Edición y postproducción de documentos multimedia.</p> <p>La narración mediante imágenes fijas (carteles, historieta gráfica, presentaciones). La función ilustradora de la imagen (imagen y texto).</p>	<p>BL2.1. Analizar el mundo del cine y su evolución histórica a través de películas significativas, identificar algunos de los creadores del mundo de la industria audiovisual y describir los aspectos técnicos y las cualidades artísticas que las definen.</p> <p>BL2.2. Distinguir las características técnicas y expresivas de los diferentes medios de comunicación y sus posibilidades informativas y comunicativas e identificar el género y el emisor y receptor de los mensajes que desean transmitir.</p> <p>BL2.3. Analizar los procesos técnicos que se realizan en la postproducción</p>	CSC CEC CD CSC CCLI CAA CEC CD

Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Auroconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones.	de piezas audiovisuales. BL2.4. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional. BL2.5. Identificar y evaluar la complejidad técnica y los resultados prácticos obtenidos en la fabricación de efectos para cine y televisión.	CMCT SIEE CAA CD SIEE CEC
--	---	--

Bloque 3: Los medios de comunicación audiovisual Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El lenguaje de la televisión. Características técnicas y expresivas. Los géneros y formatos de programas de televisión. La televisión del futuro. - Tipologías de programas para televisión y su realización. Informativos, entretenimiento, drama, comedia, terror, musicales, concursos, etc. TV interactiva. Los hitos de la televisión en el lenguaje audiovisual. - La televisión en España. Los grandes realizadores. La radio. Características técnicas y expresivas. Los géneros y formatos de programas de radio: informativos, magazín, retransmisiones deportivas, etc. - Características propias de cada género. Radio interactiva. Estudio de audiencias y programación. - Características de la obtención de los datos de audiencia. - Sistemas de elaboración estadística de resultados y trascendencia en la producción audiovisual. La radio y la televisión como servicio público. - Medios de comunicación audiovisual de libre acceso. Internet y la socialización de la información, la comunicación y la creación. El uso responsable de la RED. Libertad de expresión y derechos individuales del espectador.	BL3.1. Identificar la características de las producciones radiofónicas y televisivas en relación con las necesidades comunicativas actuales, distinguir los estereotipos más comunes presentes en los productos audiovisuales y analizar piezas emblemáticas de los principales realizadores de la Televisión en España. BL3.2. Describir las características principales de la retransmisión radiofónica teniendo en cuenta los diferentes géneros radiofónicos y las diferencias de planteamiento narrativo de cada uno. BL3.3. Reconocer en las producciones televisivas y radiofónicas el factor económico de los ingresos publicitarios y analizar los índices de audiencia. BL3.4. Identificar las comunicaciones que emiten los medios de difusión, diferenciar información de propaganda comercial y analizar una misma noticia relatada en diferentes medios de comunicación así como a través de la RED.	CD CAA CEC CEC CSC CSC CEC SIEE CCLI CSC CEC

Bloque 4: La publicidad. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La publicidad: información, propaganda y seducción. Funciones comunicativas. Funciones estéticas. Las nuevas formas de publicidad: emplazamiento del producto, publicidad encubierta y subliminal, definiciones correctas de ambas situaciones. La publicidad en el deporte, claves sociales y económicas. Publicidad de dimensión social. Campañas humanitarias.	BL4.1. Reconocer la dimensión social y creativa de los mensajes publicitarios en la sociedad actual, analizar las funciones comunicativas y estéticas y desarrollar una actitud crítica frente al consumismo a través del estudio de diferentes imágenes publicitarias (composición, estructura, mensaje). BL4.2. Leer y analizar imágenes o campañas publicitarias de los medios de comunicación identificando el lenguaje propio de la publicidad, teniendo en cuenta aspectos compositivos, estilísticos, temáticos, simbólicos, expresivos y la interrelación de los lenguajes que intervienen, y argumentando de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo. BL4.3. Elaborar de forma creativa y cooperativa un proyecto publicitario eligiendo el producto, el lema, el eslogan, el lenguaje y el medio de comunicación, relacionando las imágenes con el texto, los efectos sonoros, el emisor y receptor y teniendo en cuenta el mensaje que desea transmitir. BL4.4. Distinguir los diferentes recursos utilizados para insertar publicidad en los programas de radio y televisión (spot, patrocinio, publicidad encubierta, etc) y analizar las ventajas e inconvenientes de cada uno de ellos. BL4.5. Describir el papel de los actores y actrices cinematográficos como generadores de tendencias y analizar la relación laboral, económica y social de estos con los patrocinadores comerciales. BL4.6. Analizar la relación entre el deporte y el patrocinio comercial o la publicidad.	CCLI CSC CEC CCLI CAA CSC CCLI CD CSC SIEE CCLI CSC CEC CSC CEC CSC

Bloque 5: Análisis de imágenes y mensajes multimedia. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de imágenes fijas y en movimiento.	BL5.1. Analizar los mensajes multimedia y new media que recibimos	CD

Análisis de productos multimedia. Valores formales, estéticos, expresivos y de significado de las imágenes. La incidencia de los mensajes según el emisor y el medio utilizado. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Estrategias de búsqueda y selección de la información. Procedimientos de síntesis de la información. Procedimientos de presentación de contenidos. Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.	diariamente, describir los elementos formales y psicológicos que las conforman, argumentar los puntos de vista, gustos y preferencias personales al seleccionarlos y crear propuestas audiovisuales sencillas a partir de un guión que exprese ideas, emociones y sentimientos.	CSC SIEE CEC
	BL5.2. Analizar los recursos audiovisuales que se encuentran en los diferentes medios de comunicación e identificar la función del mensaje y necesidad concreta a la que hace referencia.	CCLI CSC SIEE CEC CCLI CD CAA
	BL5.3. Elaborar una historia narrativa de forma individual o en equipo mediante la creación de una pequeña producción audiovisual ajustada a un género y formato concreto.	CCLI CAA
	BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	CCLI CAA
	BL5.5. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	CCLI CAA

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

DIBUJO TÉCNICO

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El Dibujo Técnico tiene como finalidad, formar al estudiante en las competencias necesarias para poder desenvolverse en una realidad cada vez más científica y tecnológica, contribuyendo así a promover una actitud investigadora y de responsabilidad con él mismo y su entorno. Además pretende, de manera más específica, dotar al estudiante de las competencias necesarias para poder comunicarse gráficamente con objetividad y construir el diseño y fabricación de productos que resuelvan las necesidades presentes y futuras. Esta función comunicativa, gracias al acuerdo de una serie de convenciones a escala nacional, comunitaria e internacional, nos permite transmitir, interpretar y comprender ideas o proyectos de manera fiable, objetiva e inequívoca.

Por tanto, el Dibujo Técnico, se emplea como medio de comunicación en cualquier proceso de investigación o proyecto que se sirva de los aspectos visuales de las ideas y de las formas para visualizar lo que se está diseñando y, en su caso, definir de una manera clara y exacta lo que se desea producir. Es decir, el conocimiento del Dibujo Técnico como lenguaje universal en sus dos niveles de comunicación: comprender o interpretar la información codificada y expresarse o elaborar información comprensible por los destinatarios.

El alumnado, al adquirir competencias específicas en la interpretación de documentación gráfica elaborada de acuerdo a norma en los sistemas de representación convencionales, puede conocer mejor el mundo; esto requiere, además del conocimiento de las principales normas de dibujo, un desarrollo avanzado de su “visión espacial”, entendida como la capacidad de abstracción para, por ejemplo, visualizar o imaginar objetos tridimensionales representados mediante imágenes planas. Además de comprender la compleja información gráfica que nos rodea, es preciso que el estudiante aborde la representación de espacios u objetos de todo tipo y la elaboración de documentos técnicos normalizados que plasmen sus ideas y proyectos, ya estén relacionados con el diseño gráfico, con la ideación de espacios arquitectónicos o con la fabricación artesanal o industrial de piezas y conjuntos.

La asignatura del Dibujo Técnico está concebida para impartirse a lo largo de los dos cursos del Bachillerato. Una cuestión fundamental es abordar cómo organizar los contenidos a lo largo de los dos años de formación. Así, el primer curso tiene como finalidad aportar una visión global de los fundamentos del Dibujo Técnico y de esta manera se establece la base que permitirá al alumnado en el segundo curso ser capaz de profundizar en los distintos aspectos de esta materia.

Durante el primer curso se trabajan las competencias básicas relacionadas con el Dibujo Técnico como lenguaje de comunicación e instrumento básico para la comprensión, análisis y representación de la realidad. Para ello, se introducen gradualmente y de manera interrelacionada tres grandes bloques: Geometría, Sistemas de representación y Normalización. En el segundo curso, los contenidos de la materia se han agrupado en cuatro bloques interrelacionados: Geometría, Sistemas de representación, Normalización y Proyectos que se propone como un bloque nuevo para la integración de las destrezas adquiridas en la etapa anterior.

El primer bloque, denominado Geometría, desarrolla, durante los dos cursos que componen esta etapa, los contenidos necesarios para resolver problemas de configuración de las formas, al tiempo que analiza su presencia en la naturaleza y en el arte a lo largo de la historia, y sus aplicaciones al mundo científico y técnico.

De manera análoga, el segundo bloque dedicado a los Sistemas de Representación desarrolla los fundamentos, características y aplicaciones de las axonometrías, perspectivas cónicas, y de los sistemas diédrico y de planos acotados. Este bloque debe abordarse de manera integrada para permitir descubrir las relaciones entre dichos sistemas y las ventajas e inconvenientes de cada uno de ellos. Además, es conveniente potenciar la utilización del dibujo “a mano alzada” como herramienta de comunicación de ideas y análisis de problemas de representación.

El tercer bloque: la Normalización, pretende dotar al estudiante de los procedimientos necesarios para simplificar, unificar y objetivar las representaciones gráficas. Este bloque está especialmente relacionado con el proceso de elaboración de proyectos, objeto del último bloque, por lo que, aunque la secuencia establecida sitúa a este de manera específica en el primer curso, su condición de lenguaje universal hace que su utilización sea una constante a lo largo de la etapa.

El cuarto bloque, denominado Documentación gráfica de proyectos, tiene como objetivo principal que el estudiante ponga en práctica e interrelacione los contenidos adquiridos a lo largo de toda la etapa anterior, y los utilice para elaborar y presentar de forma individual o colectiva y por medio del trazado manual o con ayuda de herramientas TIC, los bocetos, croquis y planos necesarios para la definición de un proyecto sencillo relacionado con el diseño gráfico, industrial o arquitectónico.

Además de los conocimientos específicos relacionados con la materia, el alumnado adquirirá competencias en la interpretación de documentación gráfica, plástica, visual y audiovisual, elaborada de acuerdo a los códigos establecidos por cada sistema de comunicación y representación. Esta materia, por otro lado, pretende desarrollar el espíritu emprendedor que favorece que el alumnado analice sus posibilidades y limitaciones, planificando, tomando decisiones, evaluando sus producciones y finalmente se pretende que extraiga sus propias conclusiones y valore a su vez las posibles soluciones de mejora de su trabajo.

Respecto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la importancia de la comprensión lectora y expresión escrita necesaria para la resolución de ejercicios así como a la expresión y comunicación oral atendiendo de manera especial a la terminología y vocabulario específico de la materia. Además, la comunicación audiovisual adquiere relevancia en el aprendizaje de la materia y como lenguaje interdisciplinar y transversal facilita la comprensión, expresión y comunicación en diferentes formatos visuales y audiovisuales. En el Dibujo Técnico como en la mayoría de las materias se hace necesario al uso de las TIC que sin duda facilitan el aprendizaje de contenidos y procesos. Del mismo modo se incide en el desarrollo del espíritu emprendedor y la educación cívica y constitucional, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención y resolución de conflictos, situación de riesgo derivadas de la utilización de las TIC y, por supuesto, el fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente.

La evaluación permite regular el proceso de enseñanza-aprendizaje, diagnosticar las necesidades del alumnado y tomar decisiones en cuanto a las estrategias pedagógicas a adaptar según las características de cada grupo. La evaluación se centrará, de manera especial, en los criterios de evaluación, los cuales han sido redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Los criterios definen procesos de aprendizaje de diversa complejidad, teniendo en cuenta los contenidos a los que éstos hacen referencia. En la redacción del criterio de evaluación también se orienta a cerca de la naturaleza de ejecución (cómo, dónde, para qué) aportando el carácter competencial en el aprendizaje. Para aportar objetividad y precisión a la evaluación se seleccionarán los instrumentos más adecuados (pruebas objetivas, entrevistas, cuestionarios, escalas de observación, etc.), y de manera especial se incidirá en el uso de las rúbricas para valorar los contenidos procedimentales del área.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Dibujo Técnico I

Curso 1º de Bachillerato

Bloque 1: Geometría y Dibujo Técnico. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Arte y Dibujo Técnico. Referencias históricas del Dibujo Técnico. La geometría en la naturaleza y en el arte. Identificación de estructuras geométricas en la naturaleza y el arte. Valoración de la geometría como instrumento para el diseño gráfico, industrial y arquitectónico. Introducción al Dibujo Técnico. Instrumentos y materiales del Dibujo Técnico. Trazados fundamentales en el plano. Operaciones con segmentos. Paralelismo y perpendicularidad. Ángulos. Determinación de lugares geométricos. Circunferencia y círculo.	BL1.1. Observar en el entorno natural y cultural, configuraciones geométricas diversas identificando sus cualidades plásticas, estéticas y funcionales y describir las utilizando la terminología conceptual de la asignatura en actividades orales y escritas. BL1.2. Identificar los valores medioambientales y estéticos como parte de la diversidad cultural y respetarlos contribuyendo a su conservación y mejora. BL1.3. Resolver problemas de trazados fundamentales en el plano con la ayuda de útiles convencionales de dibujo técnico aplicando los fundamentos	CCLI CMCT CEC CMCT CMCT

68

Elaboración de formas poligonales y modulares. Resolución gráfica de triángulos. Determinación, propiedades y aplicaciones de sus puntos notables. Resolución gráfica de cuadriláteros. Trazado de polígonos regulares conociendo el radio y conociendo el lado. Polígonos estrellados. Representación de formas planas: igualdad, semejanza, escalas. Proporcionalidad y semejanza. Construcción y utilización de escalas gráficas. Transformaciones geométricas elementales. Giro, traslación, simetría, homotecia y afinidad. Identificación de invariantes. Aplicaciones. Resolución de problemas básicos de tangencias y enlaces. Aplicaciones. Construcción de curvas técnicas, óvalos, ovoides y espirales. Aplicaciones de la geometría al diseño arquitectónico e industrial. Geometría y nuevas tecnologías. Aplicaciones de dibujo vectorial en 2D	de la geometría métrica. BL1.4. Resolver triángulos, cuadriláteros y polígonos regulares con la ayuda de regla y compás aplicando las propiedades de sus líneas y puntos notables y los principios geométricos elementales, justificando el procedimiento utilizado. BL1.5. Reproducir, modificar y diseñar formas basadas en redes modulares triangulares o cuadradas con la ayuda de la escuadra y el cartabón, utilizando recursos gráficos y destacar claramente el trazado principal de las líneas auxiliares utilizadas. BL1.6. Reproducir figuras proporcionales determinando la razón idónea para el espacio de dibujo disponible, y construir la escala gráfica correspondiente en función de la apreciación establecida y con la precisión requerida. BL1.7. Reconocer las características de las transformaciones geométricas elementales (giro, traslación, simetría, homotecia y afinidad), identificando sus invariantes, resolver problemas geométricos utilizando las, y representar formas planas. BL1.8. Definir los conceptos fundamentales de tangencias y resolver problemas de configuración de curvas técnicas y figuras planas compuestas por circunferencias y líneas rectas, resaltando la forma final determinada e indicando gráficamente la construcción auxiliar utilizada, los puntos de enlace y la relación entre sus elementos. BL1.9. Construir óvalos, ovoides y espirales aplicando los conceptos básicos de tangencias y relacionar su forma geométrica con objetos y espacios propios del campo del diseño arquitectónico e industrial.	CD CAA CMCT CAA CMCT CAA CAA CMCT CEC CMCT CAA
---	--	--

Bloque 2: Sistemas de Representación. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<p>Fundamentos de los sistemas de representación: Los sistemas de representación en el Arte. Evolución histórica de los sistemas de representación. Los sistemas de representación y el dibujo técnico. Ámbitos de aplicación. Ventajas e inconvenientes. Criterios de selección. Clases de proyección.</p> <p>Sistemas de representación y nuevas tecnologías. Aplicaciones de dibujo vectorial en 3D.</p> <p>Representación de sólidos en los diferentes sistemas.</p> <p>Sistema diédrico: Procedimientos para la obtención de las proyecciones diédricas. Disposición normalizada. Reversibilidad del sistema. Número de proyecciones suficientes. Representación e identificación de puntos, rectas y planos. Posiciones en el espacio.</p> <p>Paralelismo y perpendicularidad. Pertenencia e intersección. Proyecciones diédricas de sólidos y espacios sencillos. Secciones planas. Determinación de su verdadera magnitud.</p> <p>Sistema de planos acotados. Aplicaciones.</p> <p>Sistema axonométrico. Fundamentos del sistema. Disposición de los ejes y utilización de los coeficientes de reducción. Sistema axonométrico ortogonal, perspectivas isométricas, dimétricas y trimétricas.</p> <p>Aplicación del óvalo isométrico como representación simplificada de formas circulares.</p> <p>Sistema axonométrico oblicuo: perspectivas caballeras y militares.</p> <p>Sistema cónico: Elementos del sistema. Plano del cuadro y cono visual. Determinación del punto de vista y orientación de las caras principales. Paralelismo. Puntos de fuga. Puntos métricos. Representación simplificada de la circunferencia.</p>	<p>BL2.1. Relacionar los fundamentos y características de cada sistema de representación con sus posibles aplicaciones al dibujo técnico.</p> <p>BL2.2. Seleccionar el sistema de representación adecuado al objetivo previsto e identificar las ventajas e inconvenientes en función del ámbito de aplicación y el ejercicio planteado.</p> <p>BL2.3. Representar mediante sus vistas diédricas, formas tridimensionales sencillas a partir de perspectivas, fotografías, piezas reales o espacios del entorno próximo identificando los elementos del sistema.</p> <p>BL2.4. Relacionar los elementos del sistema diédrico, convencionalismos y notaciones con las proyecciones necesarias para representar inequívocamente la posición de puntos, rectas y planos, y resolver problemas de pertenencia, intersección y verdadera magnitud.</p> <p>BL2.5. Determinar secciones planas de objetos tridimensionales sencillos, visualizando intuitivamente su posición mediante perspectivas a mano alzada, y dibujar sus proyecciones diédricas para obtener su verdadera magnitud.</p> <p>BL2.6. Identificar el funcionamiento del sistema de planos acotados como una variante del sistema diédrico que permite rentabilizar los conocimientos adquiridos, describir sus principales aplicaciones, y resolver problemas sencillos de pertenencia e intersección para obtener perfiles de un terreno a partir de sus curvas de nivel.</p> <p>BL2.7. Dibujar perspectivas de formas tridimensionales a partir de piezas reales o definidas por sus proyecciones ortogonales, seleccionando la axonometría adecuada al propósito de la representación, disponer la posición de los ejes en función de la importancia relativa de las caras que se deseen mostrar utilizando, en su caso, los coeficientes de reducción determinados.</p> <p>BL2.8. Trazar perspectivas cónicas de formas tridimensionales a partir de espacios del entorno o definidas por sus proyecciones ortogonales y</p>	CMCT CMCT SIEE SIEE CMCT CMCT CCLI CMCT CMCT CAA CEC CMCT
--	---	--

	justificar el método seleccionado considerando la orientación de las caras principales respecto al plano de cuadro y la repercusión de la posición del punto de vista sobre el resultado final.	
--	---	--

Bloque 3: Normalización. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elementos de normalización. El proyecto: necesidad y ámbito de aplicación de las normas. Formatos. Dobladillo de planos. Vistas. Líneas normalizadas. Escalas. Acotación. Cortes y secciones. Aplicaciones de la normalización: Dibujo industrial. Dibujo arquitectónico. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Estrategias de búsqueda y selección de la información. Procedimientos de síntesis de la información. Procedimientos de presentación de contenidos. Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.	<p>BL3.1. Describir la normalización como convencionalismo para la comunicación universal que permite simplificar los métodos de producción, asegurar la calidad de los productos, posibilitar su distribución y garantizar su utilización por el destinatario final.</p> <p>BL3.2. Aplicar las normas nacionales, europeas e internacionales relacionadas con los principios generales de representación, formatos y escalas.</p> <p>BL3.3. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL3.4. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p>	CMCT CCLI CMCT CSC CCLI CAA CCLI CAA

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Dibujo Técnico II

Curso 2º de Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Conceptos y trazados fundamentales en el plano. Lugares geométricos. Arco Capaz. Cuadrilátero inscriptible. Teoremas del cateto y de la altura.	<p>BL1.1. Dibujar trazados fundamentales en el plano para resolver problemas y realizar construcciones geométricas como por ejemplo triángulos y cuadriláteros de manera eficaz y autónoma.</p>	CAA SIEE

<p>Relación entre los ángulos y la circunferencia. Proporcionalidad y semejanza. Sección aurea. El rectángulo aureo. Aplicaciones. Polígonos y equivalencia entre formas geométricas. Rectas y puntos notables en el triángulo. Construcción de triángulos y cuadriláteros. Análisis y construcción de polígonos regulares convexos y estrellados. Construcción de figuras planas equivalentes. Aplicaciones. Tangencias: aplicación del concepto de potencia e inversión. Potencia de un punto respecto a una circunferencia. Determinación, propiedades del eje radical y del centro radical. Aplicación a la resolución de tangencias. Inversión. Determinación de figuras inversas. Aplicación a la resolución de tangencias. Curvas cónicas Origen, determinación y trazado de la elipse, la parábola y la hipérbola. Resolución de problemas de pertenencia, tangencia e incidencia. Aplicaciones. Curvas técnicas. Origen, determinación y trazado de las curvas cíclicas y envolventes. Aplicaciones. Curvas cíclicas. Cicloide. Epicicloide. Hipocicloide. Pericicloide. Envolvente de la circunferencia Transformaciones geométricas: Homología. Determinación de sus elementos. Trazado de figuras homólogas. Afinidad. Determinación de sus elementos. Trazado de figuras afines. Construcción de la elipse afín a una circunferencia. Aplicaciones.</p>	<p>BL1.2. Resolver problemas de proporcionalidad, semejanza y equivalencia utilizando los principios geométricos fundamentales y con la ayuda de regla y compás, aplicar las propiedades de sus líneas y puntos notables y justificar el procedimiento utilizado.</p> <p>BL1.3. Resolver problemas de tangencias utilizando las propiedades del arco capaz, potencia e inversión e indicar gráficamente la construcción auxiliar utilizada, los puntos de enlace y la relación entre sus elementos.</p> <p>BL1.4. Analizar curvas cónicas y cíclicas identificando sus principales elementos y utilizando sus propiedades fundamentales y resolver problemas de pertenencia, tangencia o incidencia.</p> <p>BL1.5. Analizar y relacionar las transformaciones homológicas con sus aplicaciones a la geometría plana y a los sistemas de representación, reconociendo la rapidez y exactitud en los trazados que proporciona su utilización.</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CEC</p>
--	---	--

Bloque 2: Sistemas de Representación. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Fundamentos de los sistemas de representación. Características diferenciales. Utilización óptima de cada uno de ellos. Sistema Diédrico: resolución de problemas de pertenencia, incidencia, paralelismo y perpendicularidad. Determinación de la verdadera magnitud de segmentos y formas planas. Abatimiento de planos. Determinación de sus elementos. Aplicaciones. Giros. Aplicaciones. Cambios de plano. Determinación de las nuevas proyecciones. Aplicaciones.	<p>BL2.1. Dibujar a mano alzada cuerpos geométricos en los diferentes sistemas de representación y justificar su utilidad para desarrollar la “visión espacial” necesaria a la hora de resolver ejercicios.</p> <p>BL2.2. Analizar la posición relativa entre rectas, planos y superficies, identificando sus relaciones métricas y determinar el sistema de representación adecuado y la estrategia idónea que solucione los problemas de representación de cuerpos o espacios tridimensionales.</p>	<p>CCLI</p> <p>CMCT</p>

<p>Construcción de figuras planas. Afinidad entre proyecciones. Problema inverso al abatimiento. Cuerpos geométricos en sistema diédrico: representación de poliedros regulares. Posiciones singulares. Determinación de sus secciones principales. Representación de prismas y pirámides. Determinación de secciones planas y elaboración de desarrollos. Intersecciones. Representación de cilindros, conos y esferas. Secciones planas. Sistemas axonométricos ortogonales: Posición del triedro fundamental. Relación entre el triángulo de trazas y los ejes del sistema. Determinación de coeficientes de reducción. Tipología de las axonométrías ortogonales. Ventajas e inconvenientes. Representación de figuras planas. Representación simplificada de la circunferencia. Representación de cuerpos geométricos y espacios arquitectónicos.</p>	<p>BL2.3. Representar en Sistema Diédrico Ortogonal poliedros regulares, pirámides, prismas, cilindros y conos mediante sus proyecciones ortográficas, analizando las posiciones singulares respecto a los planos de proyección, y determinar las relaciones métricas entre sus elementos, las secciones planas principales y la verdadera magnitud o desarrollo de las superficies que los conforman.</p> <p>BL2.4. Dibujar axonométrías de poliedros regulares, pirámides, prismas, cilindros y conos y disponer su posición en función de la importancia relativa de las caras que se deseen mostrar.</p> <p>BL2.5. Dibujar el abatimiento de figuras planas situadas en los planos coordenados, calcular los coeficientes de reducción y determinar las secciones planas principales de los poliedros.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
--	--	-------------------------------------

Bloque 3: Documentación gráfica de proyectos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elaboración de bocetos, croquis y planos. El proceso de diseño y fabricación: perspectiva histórica y situación actual. El proyecto: tipos y elementos. Planificación de proyectos. Identificación de las fases de un proyecto. Programación de tareas. Elaboración de las primeras ideas. Dibujo de bocetos a mano alzada y esquemas. Elaboración de dibujos acotados. Elaboración de croquis de piezas y conjuntos. Tipos de planos. Planos de situación, de conjunto, de montaje, de instalación, de detalle, de fabricación o de construcción. Presentación de proyectos. Elaboración de la documentación gráfica de un proyecto gráfico, industrial o arquitectónico sencillo. Posibilidades de las Tecnologías de la Información y la Comunicación aplicadas al diseño, edición, archivo y presentación de proyectos. Dibujo vectorial 2D. Dibujo y edición de entidades. Creación de bloques. Visibilidad de capas. Dibujo vectorial 3D. Inserción y edición de sólidos. Galerías y bibliotecas de modelos. Incorporación de texturas. Selección del encuadre, la iluminación y el punto de vista.	<p>BL3.1. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL3.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado; aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros del mal uso y malas prácticas en la RED.</p> <p>BL3.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias</p>	<p>CSC SIEE CAA</p> <p>CSC CD</p> <p>SIEE CAA</p>

<p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones.</p>	<p>para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL3.4. Definir un proyecto relacionado con el diseño industrial o arquitectónico, mediante la elaboración de bocetos, croquis y planos necesarios, teniendo en cuenta la exactitud, rapidez y limpieza que proporciona la utilización de aplicaciones informáticas, planificando de manera conjunta su desarrollo, revisando el avance de los trabajos y asumiendo las tareas encomendadas con responsabilidad.</p> <p>BL3.5. Elaborar croquis de conjuntos y/o piezas industriales u objetos arquitectónicos, disponiendo las vistas, cortes y/o secciones necesarias, tomando medidas directamente de la realidad o de perspectivas a escala, elaborando bocetos a mano alzada para la elaboración de dibujos acotados y planos de montaje, instalación, detalle o fabricación, de acuerdo a la normativa de aplicación.</p> <p>BL3.6. Representar de forma individual y colectiva los bocetos, croquis y planos necesarios para la definición de un proyecto sencillo relacionado con el diseño industrial o arquitectónico, teniendo en cuenta la exactitud, rapidez y limpieza que proporciona la utilización de aplicaciones informáticas.</p>	<p>CMCT CD CSC CAA</p> <p>CMCT CSC</p> <p>CMTC CD</p>
---	--	---

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

DISEÑO

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El diseño se ha convertido en la sociedad actual en un valor esencial para el ser humano desde el punto de vista de la funcionalidad y la estética, pero también es motor industrial y económico de una sociedad cada vez más especializada y técnica. El mismo espacio que habitamos, de uso público o privado, es el resultado de una planificación, de un proceso de diseño.

A través de la historia, el ser humano se ha adaptado al entorno habitable creando y diseñando infinidad de objetos que han facilitado la vida y mejorado su desarrollo y evolución. El diseño, en su concepción moderna, aparece con la Revolución Industrial y la producción en serie, que origina la necesidad de planificar, de antemano, las características funcionales y formales de los objetos fabricados por medios mecánicos. Es un proceso en el que se plantean, de forma racional, la creación, fabricación, distribución y consumo de los objetos que configuran el entorno humano, tratando de resolver y conciliar las necesidades de los usuarios y los intereses económicos de la industria. No se trata de un puro añadido estético que aumenta el valor de cambio de los objetos, sino de un proceso de optimización de los mecanismos productivos y de un factor que contribuye a aumentar la calidad de vida.

Por otra parte, el diseño se aplica también a los mensajes visuales que se generan en el proceso de comunicación propio de las actividades humanas, ya sea con fin utilitario, cultural o simbólico, por lo que, a sus aspectos funcionales y estéticos se les añade un factor semántico, que lo convierte en un elemento capaz de reafirmar la identidad de un grupo o sociedad determinada.

El diseño es, pues, un proceso complejo, interdisciplinar y, muchas veces, fruto del trabajo en equipo, en el que intervienen factores funcionales, tecnológicos, estéticos y semánticos que deben adecuarse a las características de cada objeto, entorno y grupo al que va dirigido. En la Comunidad Valenciana, son múltiples y variados los sectores productivos (mueble, cerámica, textil, calzado, juguete, etc.) relacionados con ámbitos de diseño.

El diseño es una herramienta para mejorar la calidad e identidad de sus productos y servicios, al tiempo que satisface las necesidades de uso y estéticas de los consumidores, contribuyendo a mejorar su calidad de vida y el entorno. Así pues, resulta necesario la capacitación de futuros profesionales que cubran estas nuevas necesidades sociales.

A ello tiende la materia Diseño, al proveer a los estudiantes de fundamentos y destrezas necesarios para un nivel de iniciación adecuado, estableciendo las bases para desarrollar estudios superiores dentro de este ámbito. Por tanto, los estudiantes se han de ejercitar en la identificación y utilización de los métodos proyectuales, las técnicas y los sistemas habituales de representación, en el conocimiento y experimentación de materiales con los que se constituyen los modelos y prototipos, al tiempo que toman conciencia del problema que supone acomodar a las necesidades humanas la forma, función y dimensión estética de los objetos que configuran el entorno.

Para el alumnado de Bachillerato, esta disciplina debe tener un carácter empírico, experimental y generalizador, por lo que los contenidos se refieren a los dos ámbitos del diseño: diseño en el plano y diseño en el espacio, los cuales pretenden dotar al alumnado de los fundamentos y destrezas suficientes para un nivel de iniciación y preparar el camino para profundizar en métodos y procesos proyectuales más complejos y propios de futuras especializaciones.

Los contenidos de la materia se han estructurado en cinco bloques que agrupan contenidos y procedimientos, no obstante su desarrollo no debe entenderse de forma secuencial.

El primer bloque estudia el devenir histórico en los principales ámbitos del diseño, y debe contribuir a que el alumnado comprenda que la actividad de diseñar siempre está condicionada por el entorno natural, social y cultural en el que se desarrolle.

El segundo bloque está dedicado al análisis y estudio de los elementos de configuración específicos para el diseño de mensajes, objetos o espacios en función de sus dimensiones, formales, estéticas, comunicativas y simbólicas.

El tercer bloque incide en la importancia de la metodología del proyecto como una valiosa y necesaria herramienta que canalice la creatividad, la fantasía y la inventiva a la eficaz resolución de problemas de diseño.

Tanto el cuarto como el quinto bloques pretenden ser una aproximación al conocimiento y a la práctica del diseño en los ámbitos de la comunicación gráfica, del

diseño de objetos y del diseño de espacios.

Además de los conocimientos específicos relacionados con la materia, el alumnado adquirirá competencias en la interpretación de documentación gráfica, plástica, visual y audiovisual, elaborada de acuerdo a los códigos establecidos por cada sistema de comunicación y representación. Esta materia, por otro lado, pretende desarrollar el espíritu emprendedor que favorece que el alumnado analice sus posibilidades y limitaciones, planificando, tomando decisiones, evaluando sus producciones y finalmente se pretende que extraiga sus propias conclusiones y valore a su vez las posibles soluciones de mejora de su trabajo.

Respecto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la importancia de la comprensión lectora y expresión escrita necesaria para la resolución de ejercicios así como a la expresión y comunicación oral atendiendo de manera especial a la terminología y vocabulario específico de la materia. Además, la comunicación audiovisual adquiere relevancia en el aprendizaje de la materia y como lenguaje interdisciplinar y transversal facilita la comprensión, expresión y comunicación en diferentes formatos visuales y audiovisuales.

En la asignatura de Diseño como en la mayoría de las materias se hace necesario al uso de las TIC que sin duda facilitan el aprendizaje de contenidos y procesos. Del mismo modo se incide en el desarrollo del espíritu emprendedor y la educación cívica y constitucional, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención y resolución de conflictos, situación de riesgo derivadas de la utilización de las TIC y, por supuesto, el fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente.

La evaluación permite regular el proceso de enseñanza-aprendizaje, diagnosticar las necesidades del alumnado y tomar decisiones en cuanto a las estrategias pedagógicas a adaptar según las características de cada grupo. La evaluación se centrará, de manera especial, en los criterios de evaluación, los cuales han sido redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Los criterios definen procesos de aprendizaje de diversa complejidad, teniendo en cuenta los contenidos a los que estos hacen referencia. En la redacción del criterio de evaluación también se orienta a cerca de la naturaleza de ejecución (cómo, dónde, para qué) aportando el carácter competencial en el aprendizaje.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Diseño

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Evolución histórica y ámbitos del diseño. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto de diseño. Definición, orígenes, tendencias. Historia del diseño. De la Artesanía al diseño. Principales períodos y escuelas de diseño. Figuras relevantes Funciones del diseño. Diseño y comunicación social. Influencia del Diseño en la ética y estética contemporánea. Diseño e ideología. Evolución histórica. Diseño publicitario. Hábitos de consumo. Diseño, sociedad y consumo. Diseño sostenible: ecología, medio ambiente Principales campos de aplicación del diseño gráfico Diseño y arte. Diferencias y similitudes entre el objeto artístico y el objeto de diseño. Estudio de los principales hitos en la historia del Diseño.	BL1.1. Identificar y analizar las características fundamentales de los movimientos históricos, corrientes y escuelas más relevantes en la historia del diseño reconociendo las aportaciones en los diferentes ámbitos, y analizar su repercusión estética y social en la cultura contemporánea. BL1.2. Identificar imágenes, objetos y productos de diseño para describir los aspectos funcionales, simbólicos, estéticos y comunicativos a los que se quiera dar respuesta y la terminología específica de la materia. BL1.3. Analizar los recursos de las Tecnologías de la Información y la Comunicación y su aportación al desarrollo del lenguaje plástico, visual	CCLI CAA CSC

El proceso en el Diseño: Diseño y creatividad. Diseño y ecología. Valoración del diseño y su relación con el usuario en la sociedad «para el consumo». Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás.	audiovisual e identificar los recursos de los medios de comunicación de libre acceso como Internet.	
--	---	--

Bloque 2: Elementos de configuración formal. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Consolidación de la terminología conceptual específica del área. Teorías de la percepción y recursos del lenguaje visual. Elementos básicos del lenguaje visual: punto, línea, plano, color, forma y textura. Investigación sobre dichas formas. Contraste visual para su mejor percepción. La textura como elemento de comunicación. Clasificación y aplicaciones. Estudios del color, tanto desde un punto de vista plástico, como psicológico. Aplicación al diseño. Ordenación y composición modular sobre redes espaciales. Lenguaje visual. Estructura y composición. Recursos en la organización de la forma y el espacio y su aplicación al diseño: repetición, gradación, ordenación y composición modular, simetría, dinamismo, deconstrucción. Estudios genéricos para su posterior aplicación: tangencias, enlaces, óvalos, elipses, etc. Diseño y función: análisis de la dimensión pragmática, simbólica y estética del diseño.	BL2.1. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL2.2. Identificar los distintos elementos que conforman la estructura del lenguaje visual (punto, línea, plano, color, forma y textura) y los fundamentos compositivos para analizar las cualidades plásticas, estéticas y funcionales del diseño y el mensaje que pretende transmitir. BL2.3. Diferenciar los aspectos formales, funcionales, estéticos y comunicativos de objetos de referencia de los distintos ámbitos del diseño. BL2.4. Aplicar las teorías perceptivas y los recursos del lenguaje visual a la realización de productos concretos de diseño utilizando los recursos gráfico-plásticos y experimentando con diversas técnicas, materiales, formatos y acabados. BL2.5. Analizar los elementos fundamentales en imágenes visuales y audiovisuales del diseño gráfico teniendo en cuenta el grado de iconicidad	CCLI CAA CEC CSC CMCT SIEE CEC CAA CAA CEC

	y reorganizar los elementos para crear una nueva propuesta que exprese de manera personal ideas, valores, emociones y sentimientos.	SIEE
--	---	------

Bloque 3: Teoría y metodología del diseño. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Contenidos transversales.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Auto conocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones</p> <p>Pensamiento medios-fin. Pensamiento alternativo</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y auto motivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Introducción a la teoría de diseño: Definición de teoría, metodología, investigación y proyecto.</p> <p>Fases del proceso de diseño: Planteamiento y estructuración: sujeto, objeto, método y finalidad; elaboración y selección de propuestas; presentación del proyecto.</p> <p>Fundamentos de investigación en el proceso de diseño: recopilación de información y análisis de datos. Materiales, técnicas y procedimientos para la realización de croquis y bocetos gráficos. Sistemas de representación:</p>	<p>BL3.1. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, aplicando estrategia creativas y los recursos materiales y técnicos, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL3.2. Resolver problemas de diseño de manera creativa, lógica, y racional, adecuando los materiales y los procedimientos a su función estética, práctica y comunicativa.</p> <p>BL3.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales y profesionales, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL3.4. Aportar soluciones gráficas diversas y creativas ante un problema de diseño, teniendo en cuenta las características y parámetros técnicos y estéticos del producto así como su función y finalidad, siendo capaz de realizar bocetos y croquis para visualizar la pieza y argumentar su adecuación a los objetivos propuestos.</p> <p>BL3.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CAA CMCT CEC</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CEC</p> <p>CSC SIEE CAA</p>

sistema diédrico, axonométrico. Acotación. Escalas. Secciones.

Bloque 4: Diseño gráfico. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Las funciones comunicativas del diseño gráfico: identidad, información y persuasión.</p> <p>Ámbitos de aplicación del diseño gráfico: la señalización, la edición, la identidad, el packaging, la publicidad.</p> <p>Diseño gráfico y señalización. La señalética. Principales factores condicionantes, pautas y elementos en la elaboración de señales.</p> <p>Aplicaciones. Aplicaciones del diseño bidimensional a campos profesionales específicos de la Comunidad Valenciana: publicidad, cerámica, textil. Procesos y técnicas específicas. Importancia del diseño gráfico en la cultura contemporánea. Valoración crítica.</p> <p>La tipografía: el carácter tipográfico. Legibilidad. Principales familias tipográficas, clasificación y aplicaciones.</p> <p>Diseño publicitario. Fundamentos y funciones de la publicidad. Elementos del lenguaje publicitario.</p> <p>Programas informáticos de retoque de la imagen para ilustración y diseño.</p>	<p>BL4.1. Identificar las principales familias tipográficas reconociendo las pautas básicas de legibilidad, estructura, espacio y composición y aplicar correctamente estos nociones en los diseños propuestos atendiendo a la función estética, plástica y funcional del diseño gráfico.</p> <p>BL4.2. Elaborar de forma creativa imágenes visuales y audiovisuales propias del diseño gráfico (editorial, imagen corporativa, publicidad, cartelismo, señalización, “packaging” y ilustración) utilizando recursos técnicos y gráfico-plásticos para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos implícitos en el mensaje que pretenden transmitir.</p>	<p>CMCT CAA CSC</p> <p>CMCT CD SIEE CEC</p>

Bloque 5: Diseño de producto y del espacio. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Nociones básicas de diseño de objetos. Aplicación del color y las texturas para conseguir los efectos expresivos adecuados. Perspectiva cónica (métodos y técnicas específicas de elaboración).</p> <p>Funciones, morfología, y tipología de los objetos. Relación entre objeto y usuario.</p> <p>Conceptos básicos de ergonomía, antropometría y biónica y su aplicación al diseño de productos e interiores.</p> <p>El diseño del espacio habitable. Organización del espacio habitable, público o privado. Factores ambientales: condicionantes físicos, técnicos, funcionales y psico-sociales. Distribución de espacios, itinerarios y recorridos.</p>	<p>BL5.1. Analizar en los objetos naturales, artificiales, de uso cotidiano, propios del diseño industrial, los aspectos formales, estructurales, semánticos y funcionales.</p> <p>BL5.2. Desarrollar un proyecto sencillo de diseño industrial, planificando las fases del proceso de trabajo (idea, boceto, prototípico), utilizar las técnicas de proyección (sistemas de representación, croquización y maquetación), y seleccionar las técnicas de realización apropiadas, tanto en trabajos individuales como en equipo, y respetando y valorando las aportaciones e ideas del resto de los integrantes del grupo.</p>	<p>CMCT CAA</p> <p>CMCT SIEE CEC</p>

Principales materiales, instalaciones y elementos constructivos empleados en el diseño de interiores: características técnicas, estéticas y constructivas. Estudio del color, de la luz, ambientación. Factores ambientales en el diseño de espacios habitables. Realización de maquetas de espacios habitables.	BL5.3. Identificar en los objetos y espacios cotidianos los elementos y características propios del diseño de productos e interiores como son la ergonomía, antropometría y biónica y realizar un proyecto sencillo dentro de este campo teniendo en cuenta las medidas, morfología y bienestar humano en el producto final. BL5.4. Realizar un proyecto elemental de espacio habitable propio del diseño de interiores, siguiendo una metodología idónea de búsqueda de soluciones viables de habitabilidad, distribución y circulación en el espacio, y seleccionar las técnicas, materiales y acabados apropiados	CMCT SIEE CAA CMCT CAA CSC SIEE
--	---	---

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

ECONOMÍA

4º ESO

INTRODUCCIÓN

La importancia de la economía viene dada por la relevancia de esta disciplina dentro de las ciencias sociales, lo que distingue a la economía de otras disciplinas, no es su objeto sino su enfoque. El estudio y la formación en economía se hacen necesarios ante los grandes cambios experimentados por la sociedad española. La integración europea tiene como principal eje vertebrador la unión económica y monetaria, los procesos de globalización afectan a todos los ámbitos de las personas, el desarrollo de estos escenarios han propiciado la incorporación de la materia económica en la Educación Secundaria Obligatoria. La economía está presente en todos los aspectos de nuestra vida cotidiana, cualquier ciudadano necesita conocer las reglas básicas que explican los acontecimientos económicos, así como su lenguaje específico, necesario para poder analizarlos.

La economía proporciona los conceptos e instrumentos básicos para que el alumnado comprenda mejor su entorno social, con lo que se contribuye a mejorar la transparencia y la responsabilidad en el ejercicio de sus derechos y deberes. Los estudios económicos mantienen un carácter propedéutico que permite a los estudiantes que se inicien en esta área perfeccionar y ampliar los conocimientos adquiridos a través de las asignaturas ofrecidas en etapas posteriores.

El estudio de esta área potencia las habilidades y el razonamiento, la abstracción e interrelación, y proporciona herramientas para desarrollar una visión crítica de nuestra la sociedad. Esta materia facilita la comprensión de conceptos habituales del ámbito económico y empresarial, como el desempleo, la inflación, producción sostenible, consumo responsable, agotamiento de recursos naturales, distribución de la renta, consecuencias sociales de la globalización, etc.

El desarrollo del área favorece el espíritu emprendedor, un conocimiento matemático, la capacidad analítica, curiosidad intelectual, rigor y amplitud de perspectivas, así como una habilidad de comunicación oral y escrita para explicar, transmitir ideas, así como desarrollar conclusiones razonadas, tanto desde una perspectiva individual como en equipo.

Los contenidos de la materia en este nivel educativo han sido agrupados en seis bloques que permiten identificar los diferentes ámbitos a tratar en un curso introductorio de economía; conceptos y relaciones económicas básicas, la empresa, el consumo responsable, la educación financiera y fiscal, el sector público, desempleo e inflación, y una economía abierta y global.

En el caso concreto del primer bloque “Ideas económicas básicas” se estudia el impacto de las decisiones económicas en la vida de los ciudadanos. Este bloque tiene un carácter introductorio donde se conocerá la terminología económica básica, así como aspectos fundamentales de los diferentes modelos económicos. En el segundo bloque “Economía y empresa” se estudian las diferentes formas jurídicas de las empresas, y los aspectos básicos de su funcionamiento y actividad productiva, dentro de una economía de mercado. El tercer bloque se denomina “Economía y consumidor”, el objetivo de este bloque es introducir al alumno en el estudio de la economía financiera y fiscal, así como el consumo responsable. Este bloque pretende que el alumno valore la importancia de la planificación de las diferentes necesidades económicas a lo largo de su vida, que reconozca el funcionamiento básico del sistema financiero y que se favorezca una actitud positiva frente a las obligaciones fiscales y el consumo responsable. El cuarto bloque se titula “Economía e ingresos y gastos del Estado”, en el se introduce el estudio del papel del sector público en la economía, así como la existencia de las desigualdades económicas y sus repercusiones sociales. En el bloque quinto “Economía y tipos de interés, inflación y desempleo” se analizan tres conceptos macroeconómicos básicos; los tipos de interés, la inflación y el desempleo. Al finalizar el bloque el alumno debe ser capaz de explicar el funcionamiento básico de una economía. En el sexto “Economía Internacional” se analizará el funcionamiento del comercio internacional, el proceso de integración económica y monetaria de la Unión Europea, y las causas y consecuencias de la globalización.

En esta materia las competencias se desarrollan de forma simultanea y entrelazada, posibilitando la integración de los diferentes aprendizajes desarrollados en todos los bloques.

El desarrollo de la materia favorece, de forma relevante, la competencia social y cívica. Esta competencia esta presente en todos los bloques, y se va construyendo mediante conceptos, procedimientos y actitudes. La competencia desarrolla la habilidad y capacidad de los alumnos en la utilización de los conocimientos adquiridos y actitudes representadas frente a diferentes contextos sociales. La Economía es un importante instrumento en el desarrollo de la formación y competencia social y cívica de los estudiantes de educación secundaria, como futuros productores y consumidores.

La competencia en comunicación lingüística esta vinculada con prácticas sociales que permiten al individuo comportarse como agente comunicativo, que produce y recibe mensajes, a través de la lengua con distintas finalidades. El desarrollo de la materia favorece que el alumno sea capaz de explicar fenómenos sociales que conocía anteriormente, pero ahora usando un lenguaje propio, técnico y preciso, y también promueve la concepción del diálogo como herramienta primordial para la convivencia y la resolución de conflictos.

La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología, implican la capacidad de aplicar el razonamiento matemático para describir, interpretar y predecir distintos fenómenos en su contexto a través de las áreas relativas a los números, el álgebra, la geometría y la estadística. La Ciencia Económica se estudia desde un enfoque gráfico, matemático y analítico. Los conceptos matemáticos usados en esta materia no son nuevos para los alumnos, pero sí su aplicación en la resolución de problemas y cuestiones no planteados con anterioridad. Por ello, va a contribuir a un acercamiento de la Ciencia Matemática a la vida cotidiana del alumnado.

La competencia sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, implica la capacidad de transformar las ideas en actos, permitiendo el aprovechamiento de nuevas

oportunidades. La aportación de la materia a dicha competencia se refleja a lo largo de los diferentes bloques, la persona en tanto que sujeto económico se sitúa en el centro de la sociedad, sea como productor o como consumidor. Por tanto, el alumnado va a poder evaluar sus posibilidades de decisión en situaciones determinadas, valorando las consecuencias que tienen tanto para su situación personal como para toda la sociedad.

La competencia digital implica adquirir habilidades y actitudes necesarias para ser competente en un entorno digital. El uso de Internet y el uso creativo, crítico y seguro de las nuevas tecnologías de la información y la comunicación van a ser instrumentos clave para estudiar cómo se concretan y se materializan en el entorno, los conceptos que se transmiten en el aula. Los principales medios de comunicación ofrecen continuamente información referida al ámbito económico. Los alumnos utilizarán programas informáticos para la elaboración, de gráficas, análisis de datos, desarrollo de presupuestos y planes financieros, que conducen a una mayor alfabetización digital.

La competencia aprender a aprender es imprescindible para el aprendizaje permanente y se caracteriza por la habilidad para iniciar, organizar y persistir en el aprendizaje, la desarrollada por esta materia se plasma en una comprensión de la aplicación práctica y concreta de las diferentes situaciones sociales y personales. Por tanto, el alumnado, a lo largo de los bloques aprende conocimientos que pueden aplicar en cada contexto histórico, económico, social y personal.

Respecto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos al fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente, así como los riesgos derivados de la utilización de las tecnologías de la innovación y comunicación, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención de la violencia de género y contra personas con discapacidad, racismo o xenofobia, la no discriminación, la prevención y resolución de conflictos.

Se plantea un proceso de enseñanza-aprendizaje eminentemente práctico de tal forma que se forme al alumno con las capacidades y conocimientos necesarios para que pueda entender la realidad económica que nos rodea y ser crítico con ella, es decir, la interpretación social de la realidad económica.

La metodología utilizada combinará estrategias de exposición y de indagación o descubrimiento. El aprendizaje de contenidos conceptuales y procedimentales se hará a través de metodologías de exposición, que consisten en la presentación a los alumnos, oral o por escrito, de un conocimiento ya elaborado. Las estrategias expositivas se desarrollaran a partir de los conocimientos previos del alumno, con el objetivo de promover un aprendizaje significativo, como por ejemplo; la explicación del profesor se realizará mediante el apoyo de documentos, artículos de prensa, presentaciones, ejemplos, vídeos, etc. Sin embargo, algunos contenidos conceptuales pueden ser aprendidos mediante la utilización de estrategias de indagación. Con las estrategias de indagación se trata de enfrentar al alumno con problemas en los cuales tiene que aplicar reflexivamente conceptos, procedimientos y actitudes, y favorecer así su aprendizaje significativo, como por ejemplo; trabajos de investigación, estudio de casos concretos, debates, visitas a empresas, etc.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian, con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará la exposición oral, tanto individual como en grupo y tendrá en cuenta trabajos y comentarios de textos escritos a lo largo del curso. Igualmente evaluará el interés y la participación del alumno cuando se realicen debates.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han programado, para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos del nivel educativo, favoreciendo así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Economía

Curso 4º ESO

Bloque 1: Ideas económicas básicas. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La Economía y su impacto en la vida de los Ciudadanos.	BL1.1. Explicar la Economía como ciencia social y analizar el impacto	CSC

La escasez, la elección y la asignación de recursos. El coste de oportunidad. Cómo se estudia en Economía. Un acercamiento a los modelos económicos: la frontera de posibilidades de producción. Las relaciones económicas básicas y su representación: el flujo circular de la renta	permanente de las decisiones económicas en la vida de los ciudadanos. BL1.2. Reconocer los principios básicos que explican las relaciones económicas con sus condicionantes de recursos y necesidades, y representar estas relaciones desde los diferentes modelos económicos. BL1.3. Reconocer la terminología conceptual del área económica, propia del nivel educativo, y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas, del nivel educativo, propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CSC CMCT CCLI CSC CCLI CAA
---	---	---

Bloque 2: Economía y empresa. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La empresa y el empresario. Tipos de empresa. Criterios de clasificación, forma jurídica, funciones y objetivos. Proceso productivo y factores productivos. Fuentes de financiación de las empresas. Ingresos, costes y beneficios. Obligaciones fiscales de las empresas. Importancia del fraude fiscal para la sociedad. Obligaciones medioambientales y sociales de las empresas.	BL2.1. Describir los diferentes tipos de empresas y sus formas jurídicas relacionando con cada una de ellas sus exigencias de capital y las responsabilidades legales de sus titulares, e identificar las fuentes de financiación de las empresas y las interrelaciones de estas con su entorno. BL2.2. Analizar las características principales del proceso productivo, y elaborar la estructura de costes e ingresos de una empresa, calculando su beneficio mediante casos sencillos. BL2.3. Diferenciar los principales impuestos que afectan a las empresas, y reconocer las responsabilidades sociales de las empresas, tanto medioambientales como fiscales, así como argumentar sobre sus repercusiones a partir de casos concretos. BL2.4. Buscar y seleccionar información económico-financiera a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web y bases de datos especializadas, registrándola en papel de	CSC CMCT CSC CMCT CAA CSC CD CSC

	forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	
--	--	--

Bloque 3: Economía y consumidor. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Ingresos y gastos. Identificación y control. Gestión del presupuesto. Objetivos y prioridades. Ahorro y endeudamiento. Los planes de pensiones Riesgo y diversificación. Planificación el futuro. Necesidades económicas en las etapas de la vida. El dinero. Relaciones bancarias. La primera cuenta bancaria. Información. Tarjetas de débito y crédito. Implicaciones de los contratos financieros. Derechos y responsabilidades de los consumidores en el mercado financiero. El seguro como medio para la cobertura de riesgos. Tipología de seguros. Obligaciones fiscales de los consumidores: Importancia del fraude fiscal. La sociedad de consumo: importancia del consumo responsable y del consumo sostenible.	BL3.1. Elaborar un presupuesto personal distinguiendo entre los diferentes tipos de ingresos y gastos, así como supervisar su grado de cumplimiento aplicando medidas correctoras. BL3.2. Tomar decisiones razonadas ante las alternativas económicas de la vida personal maximizando el bienestar propio y social, y argumentar sobre las ventajas del ahorro como medio para alcanzar diferentes objetivos. BL3.3. Reconocer el funcionamiento básico del dinero y diferenciar tipos de cuentas bancarias y tarjetas emitidas como medios de pago valorando su utilización con garantías y responsabilidad. BL3.4. Diferenciar los principales impuestos que afectan a las personas y analizar la importancia del cumplimiento de las obligaciones fiscales, a partir de casos concretos. BL3.5. Analizar en situaciones cercanas la función del consumo y la influencia del marketing sobre los hábitos del consumidor y argumentar sobre la importancia de un consumo responsable y sostenible. BL3.6. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio como por ejemplo, hojas de cálculo, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.	CMCT SIEE CSC SIEE CSC CSC SIEE SIEE CSC SIEE CMCT CSC CD

Bloque 4: Economía e ingresos y gastos del Estado. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los ingresos y gastos del Estado. Economía sumergida y fraude fiscal. La deuda pública y el déficit público. Desigualdades económicas y distribución de la renta.	BL4.1. Reconocer la procedencia de las principales fuentes de ingresos y gastos del Estado, diferenciando los conceptos de deuda pública y déficit público, por medio de gráficos donde se muestre su distribución y evolución. BL4.2. Reconocer las herramientas de redistribución de la renta y argumentar, a partir del estudio de casos concretos, sobre el impacto negativo de la economía sumergida y la desigualdad de la renta en el funcionamiento de la sociedad.	CMCT CSC CAA CSC

Bloque 5: Economía y tipos de interés, inflación y desempleo. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Tipos de interés. La inflación. Consecuencias de los cambios en los tipos de interés e inflación. El desempleo y las políticas contra el desempleo.	BL5.1. Diferenciar las magnitudes de tipos de interés, inflación y desempleo, y analizar las relaciones existentes entre ellas, por medio de la interpretación de datos y gráficos. BL5.2. Analizar las causas del desempleo y sus principales repercusiones económicas y sociales, y las diferentes opciones de políticas macroeconómicas para combatirlo, a través del estudio de casos concretos.	CMCT CAA CSC CSC SIEE

Bloque 6: Economía internacional. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La globalización económica. El comercio internacional. El mercado común europeo y la unión económica y monetaria europea. La Unión Europea y la Unión monetaria europea. La consideración económica del medioambiente: la sostenibilidad.	BL6.1. Argumentar sobre el impacto de la globalización económica, del comercio internacional y de los procesos de integración económica en la calidad de vida de las personas y en el medio ambiente.	CAA CSC CMCT

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.
CSC: Competencias sociales y cívicas.
SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.
CEC: Conciencia y expresiones culturales.

ECONOMÍA

1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El estudio y la formación en economía se hacen absolutamente necesarios en un contexto muy globalizado, en el que las relaciones económicas son cada vez más complejas.

La Economía estudia el comportamiento de las personas, individual y colectivo, en la búsqueda de la satisfacción de sus necesidades, así como de la producción y organización de los bienes y servicios que se necesitan para ello, y la distribución de los recursos escasos.

Dado que la economía está presente en todos los aspectos de nuestra vida cotidiana, el estudio de la materia ayuda a percibir y conocer el mundo que nos rodea, desde una visión más amplia y detallada, formando ciudadanos conscientes y reflexivos al facilitar la comprensión de los conceptos utilizados habitualmente como el crecimiento, el desempleo, la pobreza, la educación, el medio ambiente, la inflación, la distribución de la renta, el consumismo, la sanidad, el subdesarrollo, etc

El hecho de que por primera vez, y de forma justificada, esta materia tenga un antecedente en la Educación secundaria obligatoria, hace necesaria la profundización y la ampliación de los contenidos que permitan alcanzar unos conocimientos más precisos, desde un punto de vista multidisciplinar.

La formación especializada que ofrece esta materia, como materia troncal del bachillerato de Ciencias Sociales, permite proporcionar al alumnado las herramientas que les ayuden a ser ciudadanos críticos y a la toma de decisiones responsables dentro de la sociedad. A su vez, les facilita el acceso a estudios de carácter económico y empresarial, tanto de nivel universitario como de ciclos formativos de grado superior.

Los contenidos de la materia en este nivel educativo han sido agrupados en ocho bloques que permiten identificar los diferentes ámbitos a tratar a lo largo del curso. En el primer bloque, “Economía y escasez. La organización de la actividad económica”, introduce al alumnado en el estudio económico, las decisiones económicas básicas, los sistemas económicos y los modelos económicos. El segundo bloque de contenidos, “La actividad productiva”, analiza la empresa como agente económico, sus características, tipos y funciones, así como el proceso productivo, desde la perspectiva de la eficiencia y la productividad. En el tercer bloque, “El mercado”, se analiza el funcionamiento del mecanismo de mercado, los diferentes modelos de mercado, sus limitaciones y la intervención del sector público para darles solución. Su estudio permitirá al alumnado reconocerse como agente económico y valorar la importancia del consumo responsable. El cuarto bloque, “La macroeconomía”, se analizan las macromagnitudes más significativas para describir las características básicas de una economía y sus limitaciones como indicadores de bienestar social y calidad de vida. El quinto bloque, “La intervención del Estado en la economía”, analiza los ciclos económicos, la intervención del sector público, los distintos tipos de políticas fiscal y presupuestaria y el problema del desempleo desde una perspectiva macroeconómica. En el sexto bloque, “Aspectos financieros de la economía”, se estudia el funcionamiento y la tipología del dinero, y su proceso de creación, el funcionamiento del sistema financiero, la inflación y la política monetaria. El séptimo bloque, “El contexto internacional de la economía”, describe los aspectos más significativos del comercio internacional, reflejo contable en la balanza de pagos de cada país, las nuevas

tendencias de integración económica, centrado en la Unión Europea y las causas y consecuencias de la globalización. Por último, el octavo bloque, “Desequilibrios económicos actuales”, analiza las consecuencias que tienen el empleo de recursos sobre el medio ambiente, la sensibilización de los diferentes agentes económicos, las políticas medioambientales, la pobreza y sus causas y el subdesarrollo. Aunque se hayan tratado de forma recurrente a lo largo de la materia, es un tema de cierre que globaliza todos los núcleos temáticos, así como las referencias sobre la economía valenciana y española.

Respecto a los criterios de evaluación, su sintaxis permite obtener evidencias del desempeño esperado en el nivel educativo. Por ello, en su redacción, se han utilizado procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y la naturaleza de ejecución correspondiente. De esta manera, su adquisición asegura un aprendizaje acumulativo de los aprendizajes que valoran y la completa consecución de los conocimientos y procesos que aparecen en los estándares de aprendizaje del Real Decreto.

El estudio de la economía proporciona, junto con la formación técnica, una serie de competencias en trabajo en equipo, habilidades de comunicación, iniciativa y liderazgo, así como el estímulo del espíritu emprendedor. Además, facilita la comprensión de los conceptos utilizados habitualmente en la economía y en el mundo empresarial, potencia las habilidades y destrezas de razonamiento, abstracción e interrelación, y proporciona herramientas para examinar de forma crítica la sociedad en la que nos desenvolvemos; además, contribuye a desarrollar la curiosidad intelectual, la capacidad analítica, el rigor y la amplitud de perspectivas al hacer frente al estudio e investigación de diversos temas, un conocimiento matemático y estadístico, así como una habilidad de comunicación oral y escrita para explicar y transmitir las ideas y conclusiones con argumentos y evidencias empíricas, un sólido sentido de la ética y respeto al ser humano, así como una intensa capacidad de trabajo, tanto individual como en equipo.

La contribución de la asignatura a la adquisición de las competencias clave es la siguiente:

Competencia social y cívica: El desarrollo de la materia favorece, de forma relevante, la competencia social y cívica. Esta competencia está presente en todos los bloques de contenidos.. La competencia se va construyendo mediante conceptos, procedimientos y actitudes, e implica la habilidad y capacidad de los alumnos en la utilización de los conocimientos adquiridos y actitudes representadas frente a diferentes contextos sociales. La Economía es un importante instrumento en el desarrollo de la formación y competencia social y ciudadana del alumnado de bachillerato. Con ello serán más conscientes de su papel actual en la economía como consumidores, ahorradores, contribuyentes, usuarios de bienes y servicios públicos y en el futuro, como trabajadores, productores y electores.

La materia desarrolla la capacidad de comunicarse de manera constructiva, el respeto a las diferencias, el interés por el desarrollo socioeconómico y por su contribución a un mayor bienestar social de toda la población, así como la comunicación intercultural, la diversidad de valores y a superar prejuicios. También desarrolla la solidaridad, el respeto de los derechos humanos y principios democráticos y el desarrollo sostenible.

Sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor: La competencia sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor implica la capacidad de transformar las ideas en actos, permitiendo el aprovechamiento de nuevas oportunidades. La aportación de la materia a dicha competencia se refleja a lo largo de los diferentes núcleos de contenidos. La persona, como agente económico, se sitúa en el centro de la sociedad, ya sea como productor o como consumidor. Por tanto, el alumnado va a poder evaluar sus posibilidades de decisión en situaciones determinadas, valorando las consecuencias que tienen tanto para su situación personal como para toda la sociedad. Además la materia desarrolla el trabajo en equipo, la capacidad de autoconocimiento, la iniciativa y la innovación, la capacidad de análisis, la resolución de problemas tanto individualmente como de manera colaborativa, la comprensión y asunción de riesgos y el manejo de la incertidumbre, así como el pensamiento crítico y el sentido de la responsabilidad.

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología: La competencia matemática implica la capacidad de aplicar el razonamiento matemático para describir, interpretar y predecir distintos fenómenos en su contexto a través de las áreas relativas a los números, el álgebra, la geometría y la estadística. La Ciencia Económica se estudia desde un enfoque gráfico, matemático y analítico. Por ello, va a contribuir a un acercamiento de la Ciencia Matemática a la vida cotidiana del alumnado.

Competencia para aprender a aprender: La competencia aprender a aprender es imprescindible para el aprendizaje permanente y se caracteriza por la habilidad

para iniciar, organizar y persistir en el aprendizaje, la desarrollada por esta materia se plasma en una comprensión de la aplicación práctica y concreta de las diferentes situaciones sociales y personales. Por tanto, el alumnado, a lo largo de los bloques aprende conocimientos que pueden aplicar en cada contexto histórico, económico, social y personal.

Competencia en comunicación lingüística: La competencia en comunicación lingüística está vinculada con prácticas sociales que permiten al individuo comportarse como agente comunicativo, que produce y recibe mensajes, a través de la lengua con distintas finalidades. El desarrollo de la materia favorece que el alumno sea capaz de explicar fenómenos sociales y económicos usando la terminología técnica propia de la materia, de forma precisa y correcta, en diferentes ámbitos, así como buscar y seleccionar información en diversas fuentes, diferenciando entre hechos, opiniones y previsiones. Además, promueve la concepción del diálogo como herramienta primordial para la convivencia y la resolución de conflictos.

Competencia digital: La competencia digital implica adquirir habilidades y actitudes necesarias para ser competente en un entorno digital. El uso de Internet y el uso creativo, crítico y seguro de las nuevas tecnologías de la información y la comunicación van a ser instrumentos clave para estudiar cómo se concretan y se materializan en el entorno, los conceptos que se transmiten en el aula. Los principales medios de comunicación ofrecen continuamente información referida al ámbito económico. Los alumnos utilizarán programas informáticos para la elaboración, de gráficas, análisis de datos, desarrollo de presupuestos y planes financieros, que conducen a una mayor alfabetización digital.

Respecto a los elementos transversales se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos al fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente, así como los riesgos derivados de la utilización de las tecnologías de la innovación y comunicación, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención de la violencia de género y contra personas con discapacidad, racismo o xenofobia, la no discriminación, la prevención y la resolución de conflictos.

En relación con la metodología, se incorporan planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de la materia. De esta manera, la metodología potencia el aprendizaje por competencias, que se contempla como conocimiento en la práctica, a través de la participación activa en la sociedad, tanto en el contexto educativo formal, como en los no formales.

Por tanto se favorecerán aprendizajes basados en la interacción a través del diálogo, la contextualización en el entorno más cercano y el trabajo cooperativo. Todo ello, a partir de estrategias de exposición, de investigación o indagación y de observación que hagan aplicable lo aprendido a la vida real.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian, con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará la exposición oral, tanto individual como en grupo y tendrá en cuenta trabajos y comentarios de textos escritos a lo largo del curso. Igualmente evaluará el interés y la participación del alumno cuando se realicen debates.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han programado para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos del nivel educativo, favoreciendo así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Economía

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Economía y escasez. La organización de la actividad económica. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La escasez, la elección y la asignación de recursos. El coste de oportunidad. La Frontera de posibilidades de producción.	BL1.1. Explicar el problema de la escasez, las necesidades ilimitadas y el coste de oportunidad en todo sistema económico y expresar una valoración	CMCT CAA

Mecanismos de asignación de recursos. Análisis y comparación de los diferentes sistemas económicos. Los modelos económicos. Economía positiva y Economía normativa.	crítica de las diferentes formas de resolución de los problemas económicos a partir del estudio de casos.	CSC
	BL1.2. Reconocer el método científico que se utiliza en el área de la Economía así como identificar las fases de la investigación científica en Economía y los modelos económicos.	CMCT CSC
	BL1.3. Reconocer la terminología conceptual del área económica propia del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	CCLI CSC
	BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio	CCLI CSC

Bloque 2: La actividad productiva. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La empresa, sus objetivos y funciones. Proceso productivo y factores de producción.</p> <p>División técnica del trabajo, productividad e interdependencia.</p> <p>La función de producción. Obtención y análisis de los costes de producción y de los beneficios.</p> <p>Lectura e interpretación de datos y gráficos de contenido económico.</p> <p>Análisis de acontecimientos económicos relativos a cambios en el sistema productivo o en la organización de la producción en el contexto de la globalización.</p>	<p>BL2.1. Analizar las características principales de la empresa y del proceso productivo desde la perspectiva de la eficiencia y la productividad, sus efectos y su utilidad en la sociedad además de las razones de la división técnica del trabajo, utilizando referencias reales del entorno cercano y su relación con el mercado global.</p> <p>BL2.2. Calcular, representar e interpretar los costes y beneficios de las empresas, así como analizar, representar e interpretar la función de producción de una empresa a partir de un caso dado.</p> <p>BL2.3. Buscar y seleccionar información económica-financiera a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web y bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p>	<p>CSC SIEE</p> <p>CAA CMCT CSC</p> <p>CD CSC</p>

	BL2.4. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio, como hojas de cálculo, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.	CD CSC
--	---	-----------

Bloque 3: El mercado. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La curva de demanda. Movimientos a lo largo de la curva de demanda y desplazamientos en la curva de demanda. Elasticidad de la demanda. La curva de oferta. Movimientos a lo largo de la curva de oferta y desplazamientos en la curva de la oferta. Elasticidad de la oferta. El equilibrio del mercado. Diferentes estructuras de mercado y modelos de competencia. La competencia perfecta. La competencia imperfecta. El monopolio. El oligopolio. La competencia monopolística. Análisis y valoración de los fallos del mercado y la intervención del sector público.	BL3.1. Calcular e interpretar, a partir del funcionamiento del mercado, las variaciones en cantidades demandadas y ofertadas de bienes y servicios en función de distintas variables, a través del estudio de casos. BL3.2. Analizar el funcionamiento de mercados reales, debatir sobre sus consecuencias para los consumidores, empresas o Estados, y sobre la responsabilidad de cada uno como agentes económicos y observar sus diferencias con los modelos, a través de casos concretos. BL3.3. Debatir sobre los principales fallos del mercado, sus causas y efectos para los agentes que intervienen en la Economía y las diferentes opciones de actuación por parte del Estado.	CMCT CSC CSC SIEE CSC SIEE CAA

Bloque 4: La macroeconomía. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Macromagnitudes: La producción. La renta. El gasto. La Inflación. Magnitudes reales y nominales. Los vínculos de los problemas macroeconómicos y su interrelación. Limitaciones de las variables macroeconómicas como indicadoras del desarrollo de la sociedad: Índice de desarrollo humano.	BL4.1. Diferenciar las principales magnitudes macroeconómicas y analizar las relaciones existentes entre ellas, y argumentar sobre los inconvenientes y las limitaciones que presentan como indicadores de la calidad de vida, a partir de casos prácticos y distintas fuentes (INE, Banco de España, prensa económica, etc.).	CMCT CSC

Bloque 5: La intervención del Estado en la economía. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El ciclo económico. Las crisis cíclicas de la Economía.	BL5.1. Analizar el impacto del crecimiento económico, las distintas políticas	CSC

El Estado en la Economía. La regulación. La igualdad de oportunidades y la redistribución de la riqueza. El mercado de trabajo. El desempleo: tipos de desempleo y sus causas. Políticas contra el desempleo. Valoración de las políticas macroeconómicas de crecimiento y estabilidad: Política fiscal y presupuestaria.	económicas y las crisis cíclicas en la Economía y sus efectos en la calidad de vida de las personas, a partir de textos de actualidad. BL5.2. Evaluar la estructura del mercado de trabajo y su relación con la educación y formación, analizando de forma especial el desempleo y su evolución, así como las diferentes opciones de políticas macroeconómicas para hacerle frente, a partir del estudio de casos y comentarios de textos.	CSC SIEE
--	---	-------------

Bloque 6: Aspectos financieros de la economía. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Funcionamiento y tipología del dinero en la Economía. Proceso de creación del dinero. La inflación según sus distintas teorías explicativas: causas y efectos. Análisis de los mecanismos de la oferta y demanda monetaria y sus efectos sobre el tipo de interés. Funcionamiento del sistema financiero y del Banco Central Europeo. Instrumentos de política monetaria del BCE.	BL6.1. Reconocer el proceso de creación del dinero, los cambios en su valor y la forma en que éstos se miden, a partir del estudio de casos. BL6.2. Explicar las distintas teorías explicativas sobre las causas de la inflación y sus efectos sobre los consumidores, las empresas y el conjunto de la Economía y analizar los diferentes tipos de política monetaria valorando su impacto económico y social, por medio de la interpretación de datos y gráficos. BL6.3. Describir el funcionamiento del sistema financiero y las características de sus principales productos y mercados y analizar el papel del Banco Central Europeo y la estructura de su política monetaria, a partir de diferentes fuentes.	CSC CMCT CSC CSC SIEE

Bloque 7: El contexto internacional de la economía. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Funcionamiento, apoyos y obstáculos del comercio internacional. La balanza de pagos. Descripción de los mecanismos de cooperación e integración económica y especialmente de la construcción de la Unión Europea. Causas y consecuencias de la globalización y del papel de los organismos económicos internacionales en su regulación.	BL7.1. Analizar los flujos comerciales entre dos economías, a partir de balanzas de pagos básicas, y examinar los procesos de integración económica a través del ejemplo de la Unión Europea. BL7.2. Argumentar sobre las causas y consecuencias de la globalización económica así como el papel de los organismos económicos internacionales en su regulación, en el contexto actual.	CSC CAA CSC

Bloque 8: Desequilibrios económicos actuales. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Consideración del medio ambiente como recurso sensible y escaso. Identificación de las causas de la pobreza, el subdesarrollo y sus posibles vías de solución. Valoración del crecimiento frente al desarrollo: las desigualdades en la distribución de la renta.	BL8.1. Analizar el impacto del crecimiento económico a través de sus efectos en la calidad de vida de las personas, el medio ambiente y la distribución de la riqueza a nivel local y mundial, mediante debates y elaboración de tareas cooperativas.	CSC SIEE

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

ECONOMÍA DE LA EMPRESA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La materia de Economía de la Empresa, troncal del bachillerato de Ciencias Sociales, estudia y analiza la realidad empresarial, tanto desde un punto de vista interno como por sus interrelaciones con la sociedad en la que actúa. Su objetivo es avanzar en el análisis de la moderna organización y administración de empresas, con un enfoque completo y actualizado, valorando las decisiones empresariales y sus consecuencias desde un punto de vista social, ético y medioambiental, fomentando el uso de las tecnologías de la información.

La empresa es un catalizador clave para el crecimiento económico, la innovación, el empleo y la integración social. Es primordial cultivar y fomentar una cultura y forma de pensar empresarial, donde se ejerza y crezca la creatividad y el espíritu de innovación, se incentive la elaboración de reflexiones personales y la toma de decisiones fundamentadas y éticas, así como la visualización del error como fuente de progreso y aprendizaje.

Esta materia introduce al alumnado en el entorno con el que se relacionará a lo largo de su vida, ya sea como consumidor, contribuyente, futuro trabajador o emprendedor, por lo que tiene especial relevancia en su formación humana través de contenidos de carácter multidisciplinar, ya que posee numerosas implicaciones con el resto de materias que configuran el bachillerato.

Además, cumple una función propedéutica de estudios superiores ya que facilita el acceso a estudios de carácter económico y empresarial, tanto de nivel universitario como de formación profesional.

En esta asignatura se trabajarán cuestiones como la razón de la existencia de las empresas, sus características, tipos de organización y funcionamiento y factores que influyen en la toma de decisiones. En entornos cambiantes y diferentes, la flexibilidad y la adaptación a las transformaciones tecnológicas, legales y de otro tipo se vislumbran como fundamentales para la toma de las mejores soluciones posibles en cada momento, teniendo en cuenta su responsabilidad con la sociedad en la que actúa.

Los contenidos de la materia en este nivel educativo han sido agrupados en siete bloques que permiten identificar los diferentes ámbitos a tratar a lo largo del curso. El primer bloque, "La empresa", y el segundo, "Desarrollo de la empresa", consideran la empresa desde un punto de vista global y relacionado con su función social. Así se analiza su intervención en la sociedad como generadora de riqueza, pro también se atiende a la responsabilidad social de sus actos, sin olvidar el crecimiento de las empresas multinacionales y la competencia global, y el papel de las pequeñas y medianas empresas como generadoras de empleo y sus obligaciones fiscales. Los cinco bloques siguientes se refieren a las diferentes áreas funcionales de la empresa. Así, el tercer y cuarto bloque, "organización y dirección de la empresa" y "la función productiva", respectivamente, afectan sobre todo a la empresa entendida como organización. Por ello muchos de sus contenidos son aplicables a cualquier estructura organizativa más allá de su finalidad, sea empresarial o no. Se abordan aspectos relativos a la dirección, planificación y toma de decisiones, incluyendo la gestión de capital humano. También se considera la organización de la producción y su rentabilidad valorando los efectos de la misma sobre el entorno. Los contenidos del quinto bloque, "La función comercial de la empresa", y el sexto, "La información contable en la empresa", se refieren a la gestión de la información que la empresa genera tanto en el sentido comercial como en el estrictamente empresarial, derivado de sus obligaciones contables. Se estudia el modo en el que la empresa crea una determinada imagen tanto propia como de sus productos y los efectos sociales de algunas prácticas empresariales en este campo. Posteriormente, el análisis se centra en el modo en que la empresa gestiona la información sobre su actividad destinada a la toma de decisiones o informar a terceros interesados, como accionistas, trabajadores, acreedores o el propio estado, entre otros. El último bloque estudia la valoración de proyectos de inversión y su financiación, aspectos que el alumnado puede también aplicar al ámbito personal.

El estudio de la materia proporciona, junto con la formación técnica, una serie de competencias en trabajo en equipo, habilidades de comunicación, iniciativa y liderazgo, así como el estímulo del espíritu emprendedor. Además, facilita la comprensión de los conceptos utilizados habitualmente en la economía y en el mundo empresarial, potencia las habilidades y destrezas de razonamiento, abstracción e interrelación, y proporciona herramientas para examinar de forma crítica la sociedad en la que nos desenvolvemos; además, contribuye a desarrollar la curiosidad intelectual, la capacidad analítica, el rigor y la amplitud de perspectivas al hacer frente al estudio e investigación de diversos temas, un conocimiento matemático y estadístico, así como una habilidad de comunicación oral y escrita para explicar y transmitir las ideas y conclusiones con argumentos y evidencias empíricas, un sólido sentido de la ética y respeto al ser humano, así como una intensa capacidad de trabajo, tanto individual como en equipo.

La contribución de la asignatura a la adquisición de las competencias clave es la siguiente:

Competencia social y cívica: El desarrollo de la materia favorece, de forma relevante, la competencia social y cívica. Esta competencia está presente en todos los bloques de contenidos. La competencia se va construyendo mediante conceptos, procedimientos y actitudes, e implica la habilidad y capacidad de los alumnos en la utilización de los conocimientos adquiridos y actitudes representadas frente a diferentes contextos sociales. La Economía de la Empresa es un importante instrumento en el desarrollo de la formación y competencia social y ciudadana del alumnado de bachillerato. Con ello serán más conscientes de su papel actual en la economía como consumidores, ahorradores, contribuyentes, usuarios de bienes y servicios públicos y en el futuro, como trabajadores, productores y electores.

La materia desarrolla la capacidad de comunicarse de manera constructiva, el respeto a las diferencias, el interés por el desarrollo socioeconómico y por su contribución a un mayor bienestar social de toda la población, así como la comunicación intercultural, la diversidad de valores y a superar prejuicios. También desarrolla la solidaridad, el respeto de los derechos humanos y principios democráticos y el desarrollo sostenible.

Sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor: La competencia sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor implica la capacidad de transformar las ideas en

actos, permitiendo el aprovechamiento de nuevas oportunidades. La aportación de la materia a dicha competencia se refleja a lo largo de los diferentes núcleos de contenidos. La persona se sitúa en el centro de la sociedad, ya sea como productor, como consumidor o como trabajador. Por tanto, el alumnado va a poder evaluar sus posibilidades de decisión en situaciones determinadas, valorando las consecuencias que tienen tanto para su situación personal como para toda la sociedad. Además la materia desarrolla el trabajo en equipo, la capacidad de autoconocimiento, la iniciativa y la innovación, la capacidad de análisis, la resolución de problemas tanto individualmente como de manera colaborativa, la comprensión y asunción de riesgos y el manejo de la incertidumbre, así como el pensamiento crítico y el sentido de la responsabilidad.

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología: La competencia matemática implica la capacidad de aplicar el razonamiento matemático para describir, interpretar y predecir distintos fenómenos en su contexto a través de las áreas relativas a los números, el álgebra, la geometría y la estadística. La materia se estudia desde un enfoque gráfico, matemático y analítico. Por ello, va a contribuir a un acercamiento de la Ciencia Matemática a la vida cotidiana del alumnado.

Competencia para aprender a aprender: La competencia aprender a aprender es imprescindible para el aprendizaje permanente y se caracteriza por la habilidad para iniciar, organizar y persistir en el aprendizaje, la desarrollada por esta materia se plasma en una comprensión de la aplicación práctica y concreta de las diferentes situaciones sociales y personales. Por tanto, el alumnado, a lo largo de los bloques aprende conocimientos que pueden aplicar en cada contexto histórico, económico, social y personal.

Competencia en comunicación lingüística: La competencia en comunicación lingüística está vinculada con prácticas sociales que permiten al individuo comportarse como agente comunicativo, que produce y recibe mensajes, a través de la lengua con distintas finalidades. El desarrollo de la materia favorece que el alumno sea capaz de explicar fenómenos sociales y económicos usando la terminología técnica propia de la materia, de forma precisa y correcta, en diferentes ámbitos, así como buscar y seleccionar información en diversas fuentes, diferenciando entre hechos, opiniones y previsiones. Además, promueve la concepción del diálogo como herramienta primordial para la convivencia y la resolución de conflictos.

Competencia digital: La competencia digital implica adquirir habilidades y actitudes necesarias para ser competente en un entorno digital. El uso de Internet y el uso creativo, crítico y seguro de las nuevas tecnologías de la información y la comunicación van a ser instrumentos clave para estudiar cómo se concretan y se materializan en el entorno, los conceptos que se transmiten en el aula. Los principales medios de comunicación ofrecen continuamente información referida al ámbito económico. Los alumnos utilizarán programas informáticos para la elaboración, de gráficas, análisis de datos, desarrollo de presupuestos y planes financieros, que conducen a una mayor alfabetización digital.

Conciencia y expresiones culturales: La competencia de conciencia y expresiones culturales está presente en la materia a través de la iniciativa, la creatividad y la imaginación propias de cara a la expresión de las propias ideas, principalmente en el bloque de la función comercial de la empresa.

Respecto a los elementos transversales se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos al fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente, así como los riesgos derivados de la utilización de las tecnologías de la innovación y comunicación, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención de la violencia de género y contra personas con discapacidad, racismo o xenofobia, la no discriminación, la prevención y la resolución de conflictos.

En relación a la metodología, se incorporan planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de la materia. Por tanto la metodología potencia el aprendizaje por competencias, que se contempla como conocimiento en la práctica, a través de la participación activa en la sociedad, tanto en el contexto educativo formal, como en los no formales.

Por tanto se favorecerán aprendizajes basados en la interacción a través del diálogo, la contextualización en el entorno más cercano y el trabajo cooperativo. Todo ello, a partir de estrategias de exposición, de investigación o indagación y de observación que hagan aplicable lo aprendido a la vida real.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian, con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará la exposición oral, tanto individual como en grupo y tendrá en cuenta trabajos y comentarios de textos escritos a lo largo del curso. Igualmente evaluará el interés y la participación del alumno cuando se realicen debates.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han programado para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos del nivel educativo, facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Economía de la Empresa

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: La empresa. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La empresa y el empresario. Clasificación, componentes, funciones y objetivos de la empresa. Análisis del marco jurídico que regula la actividad empresarial. La fiscalidad empresarial. Funcionamiento y creación de valor. Interrelaciones con el entorno económico y social. Valoración de la responsabilidad social y medioambiental de la empresa. La ética empresarial.	BL1.1. Analizar los diferentes elementos de la empresa, los tipos de empresas según los diferentes criterios de clasificación, sus funciones, distintas formas jurídicas y su relación con las responsabilidades legales de sus propietarios y gestores y las exigencias de capital, a partir del estudio de casos. BL1.2. Explicar los diferentes impuestos que afectan a las empresas a partir de casos básicos y argumentar la importancia del cumplimiento de las obligaciones fiscales para la riqueza nacional y el bienestar social. BL1.3. Analizar los rasgos principales del entorno en el que la empresa desarrolla su actividad y explicar, a partir de ellos, las distintas estrategias y decisiones adoptadas y sus posibles implicaciones sociales y medioambientales de su actividad. BL1.4. Reconocer la terminología conceptual del área económica-empresarial propia del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL1.5. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.6. Buscar y seleccionar información económica-financiera a partir de	CSC SIEE CSC CAA CSC SIEE CCLI CSC CCLI CAA CD

	<p>una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web y bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.7. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio, como hojas de cálculo, o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CSC CD CSC
--	---	----------------------

Bloque 2: Desarrollo de la empresa. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Localización y dimensión empresarial. Estrategias de crecimiento interno y externo. Consideración de la importancia de las pequeñas y medianas empresas y sus estrategias de mercado. Internacionalización, deslocalización, competencia global y la tecnología. Identificación de los aspectos positivos y negativos de la empresa multinacional.	BL2.1. Analizar las diferentes estrategias de crecimiento y las decisiones tomadas por las empresas, considerando el marco global en el que actúan, a partir de casos concretos.	CSC SIEE

Bloque 3: Organización y dirección de la empresa. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La división técnica del trabajo y la necesidad de organización en el mercado actual. Funciones básicas de la dirección. Planificación y toma de decisiones estratégicas. Sistemas de gestión de calidad. Diseño y análisis de la estructura de la organización formal e informal. La gestión de los recursos humanos y su incidencia en la motivación. Los conflictos de intereses y sus vías de negociación.	BL3.1. Analizar la planificación, organización y gestión de los recursos de una empresa y argumentar las posibles modificaciones a realizar en función del entorno en el que desarrolla su actividad y de los objetivos planteados, en trabajos cooperativos e individuales.	CAA CSC SIEE

Bloque 4: La función productiva. Curso 2º Bachillerato		
--	--	--

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Proceso productivo, eficiencia y productividad. La investigación, el desarrollo y la innovación (I+D+i) como elementos clave para el cambio tecnológico y mejora de la competitividad empresarial. Costes: clasificación y cálculo de los costes en la empresa. Cálculo e interpretación del umbral de rentabilidad de la empresa. Los inventarios de la empresa y sus costes. Modelos de gestión de inventarios.	BL4.1. Analizar diferentes procesos productivos desde la perspectiva de la eficiencia y la productividad, reconociendo la importancia de la I+D+i, a partir del estudio de casos.	CMCT SIEE
	BL4.2. Determinar la estructura de ingresos y costes de una empresa, calcular y representar su beneficio y su umbral de rentabilidad, a partir de un supuesto planteado para poder interpretar su significado.	CMCT CAA
	BL4.3. Describir los conceptos fundamentales del ciclo de inventario y manejar los modelos de gestión para valorar la importancia de los costes relacionados.	SIEE

Bloque 5: La función comercial de la empresa.Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto y clases de mercado. Técnicas de investigación de mercados. Análisis del consumidor y segmentación de mercados. Variables del marketing-mix y elaboración de estrategias. Estrategias de marketing y ética empresarial. Aplicación al marketing de las tecnologías más avanzadas.	BL5.1. Analizar las características del mercado y explicar, de acuerdo con ellas, las políticas de marketing aplicadas por una empresa ante diferentes situaciones y objetivos, y debatir sobre distintas estrategias de marketing desde un punto de vista ético, social y ambiental.	SIEE CSC CEC

Bloque 6: La información contable en la empresa. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Obligaciones contables de la empresa. La composición del patrimonio y su valoración. Las cuentas anuales y la imagen fiel. Elaboración del balance y la cuenta de pérdidas y ganancias. Análisis e interpretación de la información contable.	BL6.1. Elaborar balances y cuentas de pérdidas y ganancias en supuestos básicos, explicar su significado y diagnosticar la situación de la empresa a partir de la información obtenida, proponiendo medidas para su mejora.	CMCT CAA SIEE

Bloque 7: La función financiera. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC

Estructura económica y financiera de la empresa. Concepto y clases de inversión. Valoración y selección de proyectos de inversión. Recursos financieros de la empresa. Análisis de fuentes alternativas de financiación interna y externa.	BL7.1. Evaluar distintos proyectos de inversión, justificando razonadamente la selección de la alternativa más ventajosa, a partir de casos prácticos, y seleccionar de forma razonada la fuente de financiación conveniente en un determinado supuesto.	CMCT CAA SIEE
--	--	---------------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

FILOSOFÍA

1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La filosofía es una actividad reflexiva y crítica que, a partir de las aportaciones de las ciencias y de otras disciplinas, pretende realizar una síntesis global acerca de lo que es el hombre, el conocimiento, la conducta adecuada y la vida social y política.

Por ello, la materia Filosofía persigue como objetivo principal la comprensión por parte del alumnado de sí mismo y de su mundo, dotándole para ello de herramientas cognitivas tanto teóricas como prácticas. En el plano teórico el alumnado conocerá los grandes interrogantes, los conceptos especializados y las teorías que intentan dar respuesta a las grandes cuestiones. En su dimensión práctica la materia dota a los alumnos y alumnas de una actitud crítica que ayuda a no admitir ideas que no han sido rigurosamente analizadas y evidenciadas, el saber pensar, razonar y argumentar con fundamento, coherencia y de forma autónoma, la habilidad discursiva para dialogar y convencer evitando el pensamiento único y dogmático, la capacidad para discernir entre lo evidente y lo arbitrario, lo substancial y lo accidental, la gestión creativa de sus capacidades estéticas o el razonamiento moral y político autónomo. La fórmula kantiana “atrévete a saber” es acaso la expresión más certera de la tendencia filosófica a la crítica de prejuicios e ideas dominantes mayoritariamente aceptadas. La filosofía como saber crítico permite comprender al alumnado que sus ideas preconcebidas y, en general, que la tradición deben ser analizadas como datos cuya verdad no puede darse por supuesta.

La materia se estructura en seis bloques. Tras una presentación de los procedimientos comunes que deben tratarse a lo largo de todos los temas (bloque 1), se expone un bloque temático (bloque 2) que analiza la caracterización del saber filosófico, distinguiéndolo de otros tipos de saber y analizando las relaciones y diferencias que mantiene con la ciencia. Seguidamente (bloques 3 y 4) se exponen los temas relacionados con el conocimiento, el saber científico, el lenguaje, la lógica, la retórica y la argumentación, a través de los cuales se educa la expresión e interpretación del pensamiento y de los sentimientos, utilizando el lenguaje para regular la propia conducta y

las relaciones sociales, empleando el razonamiento lógico y los procesos propios de pensamiento (análisis, síntesis, relación, asociación, etc.) para propiciar la resolución de problemas y el conocimiento de diferentes lenguajes comunicativos, desarrollando así la capacidad crítica que discierne lo nuclear de lo accesorio. Así mismo, la metafísica y las cuestiones últimas sobre la realidad, su sentido y cual pueda ser el origen del cosmos, permiten profundizar en el conocimiento de sí mismo y en la comprensión del entorno, posibilitando la competencia para interpretar sucesos, analizando sus causas, prediciendo consecuencias y analizando críticamente los factores capaces de transformar la realidad. Tras la aproximación a las cuestiones metafísicas y epistemológicas, se plantea el estudio de las distintas dimensiones del ser humano (bloque 5). Se estudiará al ser humano desde su dimensión biológica, sociocultural y simbólica, abriendo paso a la consideración de las distintas antropologías y las diferentes concepciones filosóficas del ser humano llevadas a cabo a lo largo de la historia del pensamiento. Por último (bloque 6) se tratará la fundamentación de la filosofía moral y política, así como la cuestión de la aplicación de la ética a las principales actividades de la sociedad. El estudio de la dimensión política, ayuda a desarrollar una conciencia ciudadana democrática. La racionalidad práctica del pensamiento filosófico introduce al alumnado en la dimensión social humana que, concretada en la sociedad contemporánea, se expresa en la democracia parlamentaria, en las Declaraciones de los Derechos Humanos, así como en los valores comunes que constituyen el substrato de la ciudadanía democrática en un contexto global.

Resulta evidente la importancia de la Filosofía en el desarrollo de las competencias. La competencia en comunicación lingüística es probablemente la más trabajada. La Filosofía ayuda a través de esta competencia a que el alumno adquiera la seguridad de que la palabra es instrumento de conocimiento y a la vez vínculo cultural entre los seres humanos. El valor del concepto no es meramente teórico, sino práctico: individual y colectivo.

La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología, aunque no es propiamente una competencia filosófica, se trabaja en el estudio de los fundamentos de la ciencia y la tecnología, así como la visión del mundo que estos saberes conllevan, lo mismo que en el estudio y la aplicación de las reglas del razonamiento lógico.

El curso de Filosofía trabaja la competencia digital en relación a la búsqueda de la información y su interpretación. El alumnado tiene que saber cómo y qué buscar: no todo es igualmente relevante. Será el profesor quien oriente y dé los criterios y los objetivos para que el uso de las nuevas tecnologías sea aprovechable educativamente.

La competencia aprender a aprender garantiza que el individuo tenga recursos suficientes para formarse permanentemente. La capacidad de autonomía personal, de autorregulación de los procesos cognitivos y de la conducta en distintos contextos, hacen que esta competencia sea clave. La Filosofía también desarrolla esta competencia gracias a su trabajo por alcanzar el espíritu crítico y la autonomía personal.

La Filosofía siempre ha estado abierta a la realidad y a las inquietudes personales y colectivas del ser humano. Por ello, trabaja las competencias sociales y cívicas. La búsqueda de la felicidad individual y el bienestar colectivo son asuntos que se abordan en el curso. No son problemas teóricos, sino prácticos que involucran al alumnado para que luche por una sociedad justa y una vida dichosa. Actitudes como las de confianza en sí mismo y en los demás, solidaridad o tolerancia son las que se trabajan en la materia de Filosofía.

La filosofía dota al alumno de un conocimiento conceptual sobre la socialización y la actividad del ser humano como miembro de un colectivo. Es un saber teórico, pero imprescindible. Es un conocimiento sobre los fundamentos de nuestra convivencia, es decir, un conocimiento propiamente filosófico. No obstante, la elaboración teórica de nuestra convivencia tiene un fin práctico: el compromiso y la participación del individuo en la vida ciudadana. Todas estas actitudes serán las que doten de sentido a la capacidad creadora e innovadora, así como a la gestión de proyectos tanto individuales como en equipo.

La filosofía también ayuda a desarrollar el sentido de iniciativa y el espíritu emprendedor dentro de un marco ético includible para una sociedad que quiera guiarse por principios que dignifiquen al ser humano, rehuendo así de su cosificación y mercantilización.

Por último, la filosofía trabaja la competencia sobre la conciencia y expresiones culturales. Esta competencia incluye la consideración del arte y su valor estético, así como la cultura como expresión necesaria del ser humano. La reflexión filosófica del curso, en varios de sus bloques, presenta al alumnado explícitamente el fenómeno estético y el ser cultural del hombre como realidades esenciales de lo humano.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje. La metodología hará hincapié, especialmente, en la compresión lectora de textos seleccionados de los autores y los temas estudiados en el curso. Los puntos centrales en los que se basa la metodología son: a) Interacción y aprendizaje: el objetivo último es que todos los alumnos y alumnas sin exclusión, adquieran los mejores aprendizajes posibles. b) Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. c) Estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno. d) Didáctica específica del área, ya sea de carácter general o relacionada con algunos de los bloques de contenido, atendiendo a su singularidad, recursos utilizar. El comentario de texto es un recurso imprescindible. Pero también es necesario trabajar la expresión oral. Trabajos individuales o en grupo, que requieran una exposición, debates, etc.

Los procedimientos de evaluación tienen que ser variados. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará las exposiciones orales, tanto individuales como en grupo; además, tendrá en cuenta los comentarios de textos escritos a lo largo del curso y la realización de breves redacciones sobre cuestiones filosóficas. Igualmente evaluará la participación en clase cuando se realicen debates.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Filosofía

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis conceptual. Síntesis teórica. Redacción y diálogo filosófico Disertación filosófica. Contextualización, relación y aplicación de las ideas filosóficas. Diálogo igualitario. Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Tipos de texto [expositivo y argumentativo] Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.	BL1.1. Analizar, de forma crítica, textos y obras significativas, pertenecientes a pensadores destacados y reflexionar sobre las mismas de forma crítica y dialogada. BL1.2. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y expresar oralmente textos previamente planificados con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.3. Leer textos de formatos diversos utilizando las estrategias de comprensión lectora y escribir textos en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección	CSC CAA CCLI CAA CCLI CAA

Respeto en el uso del lenguaje Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Tipos de texto [expositivos y argumentativos]. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) Respeto en el uso del lenguaje Estrategias de búsqueda y selección de la información Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Interacción oral y digital Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Respeto en el uso del lenguaje Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del	ortográfica y gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.4. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada, registrándola en forma cuidadosa o almacenándola en papel o dispositivos informáticos y servicios de la red y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos citando adecuadamente su procedencia. BL1.5. Participar en intercambios comunicativos aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio, compartir información y contenidos digitales utilizando herramientas de comunicación TIC, servicios Web y entornos virtuales de aprendizaje aplicando buenas formas de conducta en la comunicación preventivas de malas prácticas. BL1.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético. BL1.8. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	CLLI CAA CD CSC SIIE CAA SIEE CAA
---	--	--

<p>público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p>		
---	--	--

Bloque 2: El saber filosófico. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El saber filosófico. · La Filosofía. Su sentido. · La explicación pre-racional: mito y magia. · La explicación racional: la razón y los sentidos. La función de la filosofía. · Funciones y características de la Filosofía. · El saber filosófico a través de su historia. · Las disciplinas teórico-prácticas del saber filosófico. El valor de la filosofía. · Necesidad de la filosofía · Vigencia de la filosofía Glosario términos conceptuales Edición y creación de contenidos digitales · Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. · Diseño de presentaciones multimedia. · Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. · Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.	BL2.1. Reconocer la especificidad e importancia del saber racional, en general, y filosófico en particular, en tanto que saber de comprensión e interpretación de la realidad, identificando la dimensión teórica y práctica de la filosofía, sus objetivos, características, disciplinas, métodos y funciones. BL2.2. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura utilizándola correctamente en actividades orales y escritas, elaborar de forma colaborativa un glosario de términos filosóficos y crear y editar contenidos digitales utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web . BL2.3. Contextualizar histórica y culturalmente las problemáticas propias de la filosofía a partir de informaciones obtenidas en diversas fuentes, del análisis de documentos escritos o audiovisuales o el estudio de casos. BL2.4. Analizar de forma crítica, fragmentos de textos significativos y breves sobre el origen de la filosofía, identificando las problemáticas y soluciones expuestas. BL2.5. Reconocer que la filosofía es, a la vez, un saber y una actitud que estimula la crítica, la autonomía, la creatividad y la innovación aportando evidencias obtenidas de diversas fuentes.	CSC CAA CCLI CD CEC CSC CSC CAA CSC SIEE CSC
	BL2.6. Relacionar los problemas filosóficos analizados con otros intentos de comprensión de la realidad tales como el científico, el teológico, el poético, las sabidurías orientales, etc.	CMCT CEC

Bloque 3: El conocimiento. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El problema filosófico del conocimiento humano. · El problema del conocimiento humano · Grados y herramientas del conocer: razón, entendimiento, sensibilidad. · La abstracción. Los problemas implicados en el conocer: sus posibilidades, sus límites, los intereses, lo irracional. · Racionalidad teórica y práctica. · La verdad. · La verdad como propiedad de las cosas. La verdad como propiedad del entendimiento: coherencia y adecuación. · Algunos modelos filosóficos de explicación del conocimiento y el acceso a la verdad. El conocimiento científico. · Filosofía y ciencia. · Objetivos e instrumentos de la ciencia. · El método hipotético-deductivo. · La visión aristotélica del quehacer científico. · La investigación científica en la modernidad, matemáticas y técnica como herramientas de conocimiento e interpretación fundamentales. · La investigación contemporánea y la reformulación de los conceptos clásicos Conocimiento, lenguaje y la lógica. · Filosofía del lenguaje: el problema filosófico de los conceptos universales y el error argumentativo de la generalización apresurada. · Retórica, argumentación y lógica: la comunicación desde la filosofía. · La Retórica y la composición del discurso · La importancia de la comunicación y su relación con el lenguaje, la verdad y la realidad.	BL3.1. Explicar los procesos y las problemáticas implicadas en el proceso de conocimiento humano desde el campo filosófico. BL3.2. Explicar la función de la ciencia, describir sus características y métodos y exponer las diferencias y las coincidencias del ideal y de la investigación científica con el saber filosófico. BL3.3. Analizar de forma crítica, utilizando información complementaria obtenida de fuentes, fragmentos de textos filosóficos sobre el conocimiento humano, la ciencia, el lenguaje y la lógica, identificar las problemáticas y soluciones que proponen y justificar la propia postura frente a las mismas. BL3.4. Identificar las dimensiones que forman parte de la composición del discurso retórico y aplicarlas en la composición de discursos propios. BL3.5. Utilizar las reglas y herramientas básicas del discurso basado en la argumentación demostrativa. BL3.6. Identificar las reglas básicas de la lógica proposicional, destacando su valor para mostrar el razonamiento correcto y la expresión del pensamiento como condición fundamental para los proyectos humanos. BL3.7. Explicar el problema del acceso a la verdad, la argumentación y el razonamiento lógico, mostrando los esfuerzos de la filosofía para alejarse del dogmatismo, la arbitrariedad y los prejuicios.	CSC CMCT CSC CMCT CAA CSC CCLI CSC CCLI CAA CCLI CMCT CMCT CSC

La lógica proposicional.
La argumentación: reglas y herramientas del diálogo y la demostración de argumentos.

Bloque 4: La realidad. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Las grandes cuestiones de la metafísica occidental.</p> <p>La explicación metafísica de la realidad.</p> <p>La pregunta por el ser como punto de partida de la Filosofía.</p> <p>El problema apariencia y realidad.</p> <p>La pregunta por el origen y estructura de lo real.</p> <p>La necesidad de categorizar racionalmente lo real.</p> <p>El universo y las diferentes formas de entenderlo.</p> <p>La filosofía de la naturaleza.</p> <p>Las concepciones filosóficas del universo a lo largo de la historia.</p> <p>La visión moderna y contemporánea del universo.</p> <p>El Encuentro de la Filosofía y la Física.</p>	<p>BL4.1. Reconocer la metafísica como estudio de la realidad en tanto que totalidad, distinguiéndola de las ciencias y el estudio particular de los fenómenos reales.</p> <p>BL4.2. Explicar, desde un enfoque metafísico, los principales problemas que plantea la realidad y comparar las explicaciones científicas sobre el universo.</p> <p>BL4.3. Contextualizar histórica y culturalmente, a partir de informaciones obtenidas de diversas fuentes, las diferentes cosmovisiones sobre el universo y realizar comparaciones entre las mismas.</p> <p>BL4.4. Analizar textos filosóficos y científicos sobre la comprensión e interpretación de la realidad relacionando los problemas planteados en los textos y justificar de forma crítica la propia postura frente a los mismos.</p> <p>BL4.5. Describir los estudios que ofrece la metafísica acerca de la realidad y ponerla en relación con los resultados que ofrecen las ciencias sobre el origen y estructura del universo.</p>	CSC CEC CSC CMCT CSC CAA CSC SIEE CSC CMCT

Bloque 5: El ser humano desde la filosofía. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La pregunta por el ser humano. Las implicaciones filosóficas de la evolución. La construcción de la propia identidad. La dialéctica naturaleza-cultura en el proceso de antropogénesis. Filosofía y Biología.	BL5.1. Explicar algunas teorías filosóficas occidentales sobre el ser humano y expresar su opinión sobre las mismas de forma reflexiva y dialogada. BL5.2. Explicar las implicaciones filosóficas de la evolución, relacionando el saber filosófico con el saber científico.	CSC CEC CSC CMCT

<p>La dialéctica naturaleza-cultura en el proceso de construcción de la identidad humana.</p> <p>La concepción del ser humano en la historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> La visión griega: el héroe homérico; concepto socrático; dualismo platónico, el animal racional y político aristotélico, materialismo e individualismo helenista. <p>El pensamiento medieval: creación a imagen divina, nueva concepción del cuerpo y el alma, de la muerte, la libertad.</p> <p>El Renacimiento: antropocentrismo y humanismo.</p> <p>La Modernidad y el s. XIX: razón, emociones y libertad.</p> <p>El ser humano en la filosofía contemporánea.</p>	<p>BL5.3. Identificar los elementos constitutivos del ser humano, explicando la interacción entre el componente natural y el cultural.</p>	CSC CEC
<p>La actividad del hombre: el homo faber.</p> <p>Técnica y Tecnología.</p> <p>Reflexiones filosóficas sobre el desarrollo científico y tecnológico.</p> <p>Riesgos asociados al uso de las tecnologías.</p> <p>La identidad digital.</p> <p>La creatividad y la capacidad simbólica del ser humano. La realidad desde el arte.</p> <p>La Estética filosófica, función y características.</p> <p>El sentimiento, la experiencia y el juicio estético.</p> <p>La belleza y el arte.</p> <p>Creación artística y sociedad. El arte como justificación o como crítica de la realidad.</p>	<p>BL5.4. Analizar, utilizando información complementaria obtenida de diversas fuentes, fragmentos de textos sobre la reflexión filosófica acerca del ser humano, el sentido de la existencia, la técnica y el arte, identificando las problemáticas existentes y la influencia del contexto sociocultural y justificar su opinión sobre los mismos de forma crítica.</p> <p>BL5.5. Disertar, de forma y oral y escrita, sobre las temáticas intrínsecamente filosóficas en el ámbito del sentido de la existencia.</p>	CCLI CSC
<p>El sentido de la existencia.</p> <p>La reflexión filosófica sobre el ser humano y el sentido de la existencia.</p> <p>Algunas claves sobre el sentido de la existencia humana.</p> <p>La cuestión del sentido, la esencia y la existencia, el yo, la libertad, la muerte, el destino, el azar, la Historia, la necesidad de trascendencia.</p> <p>Autoconocimiento, sentido crítico y creatividad</p> <p>Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo.</p>	<p>BL5.6. Identificar las implicaciones de la tecnología, en tanto que saber práctico transformador de la naturaleza y de la realidad humana.</p> <p>BL5.7. Reflexionar sobre el campo de la Estética relacionando la creación artística con otros campos como el de la Ética, el conocimiento y la técnica.</p>	CSC CMCT
<p>Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Imaginación y creatividad</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p>	<p>BL5.8. Argumentar sobre el rechazo de los prejuicios antropocéntricos y por motivos físicos y sobre la necesidad de erradicar actitudes de intolerancia, injusticia y exclusión.</p> <p>BL5.9. Exponer de forma crítica y respetuosa algunos planteamientos divergentes que han abierto camino hacia la consideración actual de la persona.</p>	CSC
	<p>BL5.10. Reconocer la capacidad simbólica y estética como elemento distintivo de la especie humana que favorece el pensamiento creativo, crítico e innovador y que permite adaptarse y anticiparse a los cambios.</p>	SIEE
	<p>BL5.11. Ser consciente de su identidad digital y protegerla preservando la privacidad de los datos personales, utilizando variedad de estrategias de seguridad y actuando frente a las amenazas.</p>	SIEE CD
	<p>BL5.12. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas</p>	SIEE

<ul style="list-style-type: none"> ·Responsabilidad ·Pensamiento alternativo. ·Pensamiento causal y consecuencial. ·Sentido crítico <p>Toma de decisiones vocacional</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos de la asignatura. ·Autoconocimiento de aptitudes e intereses. ·Proceso estructurado de toma de decisiones 	<p>creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL.5.13. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de la asignatura, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE
---	--	------

Bloque 6: La racionalidad práctica. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La acción moral ·Fundamentos de la vida moral. ·Los términos ética y moral. ·La Ética como reflexión sobre la acción moral: carácter, conciencia y madurez moral. ·Relativismo y universalismo moral. ·Principales teorías sobre la moral humana. ·El origen de la Ética occidental: Sócrates versus Sofistas. ·La búsqueda de la felicidad. ·La buena voluntad: Kant. El poder político ·Los fundamentos filosóficos del Estado. ·Legalidad y legitimidad. ·La función del pensamiento utópico. ·Principales interrogantes de la Filosofía política. ·La justicia como virtud ético-política. ·El convencionalismo en los Sofistas. ·La Justicia según Platón. Tipos de justicia según Aristóteles y Santo Tomás. Teorías contemporáneas de la justicia: la disputa Rawls y comunitarismo. ·El concepto de Estado y su evolución histórica. ·El realismo político: Maquiavelo.	BL6.1. Identificar la especificidad de la razón en su dimensión práctica, en tanto que orientadora de la acción humana, reconociendo el objeto y función de la Ética. BL6.2. Explicar las principales teorías éticas sobre la justicia, la felicidad y el desarrollo moral, como base del desarrollo integral del ser humano. BL6.3. Explicar la función, características y principales interrogantes de la Filosofía política. BL6.4. Enumerar las principales teorías y conceptos filosóficos que han estado a la base de la construcción de la idea de Estado, distinguiendo fundamentalmente los conceptos de legalidad y legitimidad. BL6.5. Argumentar sobre la importancia del modo de preguntar radical propio de la filosofía y sobre la aplicación que puede tener la reflexión moral en la sociedad civil, la política, la actividad empresarial y las ciencias de la salud, subrayando las respuestas que puede ofrecer a las problemáticas inherentes a estos campos. BL6.6. Disertar de forma oral y escrita, utilizando información obtenida en diversas fuentes, sobre la utilidad del pensamiento utópico justificando de	CSC CSC CEC CSC CSC CSC CAA SIEE CCLI CSC

El contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau y Montesquieu. La paz perpetua de Kant. Los fundamentos filosóficos del capitalismo en el s. XIX: John Stuart Mill. ·Alienación e ideología según Marx. La disputa política entre Popper y la Escuela de Frankfurt. Ética aplicada ·Ética de la empresa. La Responsabilidad Social de la Empresa. La importancia de la Ética para establecer el sistema de valores en el trabajo. La diferenciación entre medios y fines. La Razón crítica y la importancia del diálogo para la elaboración de proyectos. ·Bioética El ámbito de la bioética. Los principios de la bioética. La dignidad de la persona.	forma reflexiva y crítica las propias posiciones. BL6.7. Analizar críticamente fragmentos de textos sobre la reflexión filosófica acerca de la moral y la relación de la ética con la actividad cívica, la política la actividad empresarial y el progreso de la medicina actual, evidenciando el papel potenciador del análisis, la reflexión y el diálogo. BL6.8. Justificar la función del razonamiento filosófico en general y ético en particular, lo mismo que la importancia de la comunicación, para proponer alternativas, proyectar ideas innovadoras, evaluar lo ya experimentado, y como medio de desarrollo del ser humano y las sociedades. BL6.9. Reconocer la función axiológica de la Ética para establecer un sistema de valores que permita mejorar la sociedad civil, el quehacer político, el clima laboral y la actividad empresarial, lo mismo que la investigación médica y la práctica de la medicina, gracias al uso de una razón crítica que impulse el avance de los proyectos personales y colectivos.	CSC CMCT CSC SIEE CSC CMCT
--	--	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

FÍSICA Y QUÍMICA

2º, 3º Y 4º ESO Y 1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Física y la Química han tenido un papel clave en el desarrollo espectacular que ha vivido la humanidad en los últimos siglos y, sin duda, también van a tener una importancia capital en el futuro, avanzando hacia un mejor conocimiento del universo observable, en la producción de nuevos materiales que nos permitirán fabricar

dispositivos que harán nuestras vidas más cómodas, desarrollando nuevos medicamentos que serán capaces de frenar enfermedades que ahora nos desbordan, aumentando la capacidad de almacenamiento de los dispositivos digitales y la potencia de los ordenadores, o haciendo las comunicaciones globales más rápidas y eficientes permitiendo incrementar los flujos de información entre los seres humanos, por citar algunos ejemplos. Por lo que el área de Física y Química debe tener un papel central en el desarrollo intelectual de los jóvenes de la ESO y el Bachillerato.

El área de Física y Química se imparte en los dos ciclos de la etapa de la ESO y en el primer curso de Bachillerato. En el primer ciclo de la ESO se han de afianzar los conocimientos adquiridos por los alumnos a lo largo de la Educación Primaria, desde un enfoque esencialmente fenomenológico, presentando la materia como explicación lógica de muchos de los fenómenos a los que los alumnos están acostumbrados y conocen. En el segundo ciclo de la ESO el enfoque debe de ser más formal, enfocado a dotar a los alumnos de capacidades específicas asociadas a esta materia, y se sentarán las bases de los contenidos que recibirán en 1º de Bachillerato un enfoque más académico.

Por la naturaleza eminentemente empírica del área de Física y Química, resulta a todas luces imprescindible que los alumnos realicen prácticas de laboratorio y, si no se dispusiese de la infraestructura necesaria, conviene recurrir a aplicaciones informáticas interactivas que reproduzcan experimentos propios del área y del nivel adecuado.

El primer bloque de contenidos es común a todos los niveles y está dedicado a desarrollar las capacidades propias del trabajo científico, partiendo de la observación y la experimentación, elaborando hipótesis y tomando datos, presentando los resultados obtenidos mediante tablas y gráficas, y extrayendo conclusiones. Se trata de un bloque de naturaleza transversal a lo largo del curso, que es muy propicio para desarrollar las competencias de aprender a aprender, sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, y la competencia digital, aplicando las Tecnologías de la Información y la Comunicación.

En el primer ciclo se dedican los bloques 2 y 3 a la Química, composición de la materia y reacciones químicas, respectivamente. Mientras que los bloques 4 y 5 acogen contenidos de Física, dinámica y energía, respectivamente.

En 4º de la ESO los contenidos se han distribuido secuencialmente igual que en el primer ciclo, los bloques 2 y 3 recogen la composición de la materia y las reacciones químicas, respectivamente; y los bloques 4 y 5, dedicados a la Física, siguen también la secuenciación dinámica y energía, respectivamente.

En 1º de Bachillerato los bloques de contenidos 2, 3, 4 y 5 se dedican a la Química: aspectos cuantitativos de la Química, reacciones químicas, termoquímica y química del carbono, respectivamente. Y se dejan los bloques 6, 7 y 8 para la Física: cinemática, dinámica y energía, respectivamente, en consonancia con la secuenciación de la Física en el primer ciclo de la ESO. Dado que las herramientas matemáticas de la Física cobran una mayor relevancia en 1º de Bachillerato, conviene comenzar el estudio por los bloques de Química, con el fin de que los alumnos puedan adquirir el aparato matemático necesario proporcionado por el área de Matemáticas. En este sentido, es conveniente que los departamentos que imparten la Física y las Matemáticas lleguen a acuerdos relativos a la secuenciación de contenidos que facilite y refuerce el aprendizaje de los alumnos de ambas materias, y que estos acuerdos tengan reflejo fiel en las programaciones didácticas de estos departamentos.

En cuanto a la evaluación, en la lista de contenidos y criterios de evaluación se encuentran implícitos los estándares de aprendizaje evaluables, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender y saber hacer en el área de Física y Química, y que facilitan el diseño de pruebas estandarizadas y comparables. Y en relación con la atención a la diversidad, se establecerán las medidas más adecuadas para que las condiciones de realización de las evaluaciones se adapten a las circunstancias del alumnado con necesidades educativas especiales.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Física y Química

Curso 2º ESO

Bloque 1: La actividad científica. Curso 2º ESO

100

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El método científico: etapas y características. Interpretación de la información científica de carácter divulgativo que aparece en publicaciones y medios de comunicación.	BL1.1. Interpretar textos orales propios del área procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido.	CCLI CAA
Habilidades, destrezas y estrategias necesarias en la actividad científica. Proyecto de investigación. Utilización de las Tecnologías de la Información y la Comunicación.	BL1.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, propios del área, con una pronunciación clara, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
	BL1.3. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito de la física y la química, utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
	BL1.4. Reconocer la terminología conceptual propia de la física y la química y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas.	CCLI CAA
	BL1.5. Leer textos científicos de formatos diversos utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.	CCLI CAA
	BL1.6. Escribir textos de carácter científico en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
	BL1.7. Buscar y seleccionar información científica de forma contrastada en medios digitales, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CD
	BL1.8. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	CD CSC

	BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para registrar información científica, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CD
	BL1.10. Utilizar aplicaciones informáticas para resolver problemas y recrear experimentos de física y química.	CD
	BL1.11. Realizar de forma eficaz tareas propias del área, teniendo iniciativa para emprender y proponer acciones responsables, mostrando curiosidad e interés durante su desarrollo y actuando con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	SIEE CAA
	BL1.12. Planificar tareas o proyectos propios de la física y la química, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos, evaluando el proceso y el producto final, y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	SIEE CAA
	BL1.13. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos de la física y la química e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	SIEE
	BL1.14. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias	SIEE CAA CSC
	BL1.15. Utilizar los procedimientos científicos para medir magnitudes utilizando el Sistema Internacional de Unidades, sus múltiplos y submúltiplos y la notación científica para expresar los resultados.	CMCT CSC
	BL1.16. Reconocer e identificar los símbolos de etiquetado de productos químicos e instalaciones, el material e instrumentos básicos de laboratorio y	CMCT CSC

110

	utilizarlos correctamente, respetando las normas de seguridad para la realización de experiencias de manera segura.	
--	---	--

Bloque 2: La materia. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Propiedades de la materia: propiedades específicas y generales. Estados de agregación. Cambios de estado. Modelo cinético-molecular. Clasificación de la materia: sustancias puras y mezclas, mezclas homogéneas y heterogéneas. Mezclas de especial interés: disoluciones acuosas, aleaciones y coloides. Concentración. Métodos de separación de mezclas. Estructura atómica. Modelos atómicos. Partículas subatómicas. Número atómico y número mísico. Isótopos. El Sistema Periódico de los elementos. Uniones entre átomos: moléculas y cristales. Masas atómicas y moleculares. Elementos y compuestos de especial interés con aplicaciones industriales, tecnológicas y biomédicas.	BL2.1. Clasificar materiales por sus propiedades, relacionando las propiedades de los materiales de nuestro entorno con el uso que se hace de ellos. BL2.2. Planificar y realizar experiencias para justificar los distintos estados de agregación de la materia a partir de las condiciones de presión y temperatura, explicando sus propiedades y los cambios de estado de la materia, usando el modelo cinético-molecular. BL2.3. Distinguir entre sistemas materiales de uso cotidiano para clasificarlos en sustancias puras y mezclas, diferenciando entre sus distintos tipos. BL2.4. Utilizar las propiedades características de las sustancias para proponer métodos de separación de mezclas.	CMCT CMCT SIEE CMCT CMCT
	BL2.5. Describir la importancia de los modelos atómicos para representar el átomo, a partir del número atómico y el número mísico, utilizando el modelo planetario y resumiendo las características de las partículas subatómicas básicas y su localización en el átomo.	CMCT
	BL2.6. Describir las características del Sistema Periódico y los símbolos de los elementos de interés para justificar su ordenación y propiedades, la formación de iones y la agrupación de átomos en moléculas.	CMCT
	BL2.7. Explicar la agrupación de átomos para formar moléculas interpretando este hecho en sustancias de uso frecuente y calcular sus masas moleculares.	CMCT

Bloque 3: Los cambios. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Cambios físicos y cambios químicos. La reacción química. Ley de conservación de la masa. Factores que afectan a la velocidad de reacción. La química en la sociedad y el medio ambiente. Problemas medioambientales: causas y medidas para mitigarlos.	BL3.1. Planificar y realizar experiencias sencillas para distinguir entre cambios físicos y cambios químicos para poder describir experimentos sencillos, identificando reactivos y productos, y comprobar que se cumple la ley de conservación de la masa BL3.2. Realizar experiencias sencillas de laboratorio para comprobar la influencia de determinados factores en la velocidad de las reacciones químicas, como por ejemplo, la temperatura. BL3.3. Clasificar productos de uso cotidiano en función de su procedencia natural o sintética, asociando los productos sintéticos con la mejora de la calidad de vida y evaluar la importancia de la industria química en la sociedad, así como los problemas medioambientales asociados, proponiendo medidas y actitudes para mitigarlos.	CMCT SIEE CMCT CMCT CSC

Bloque 4: El movimiento y las fuerzas. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Las fuerzas y sus efectos. Uso del dinamómetro Velocidad constante y variable. Ecuaciones. Representaciones gráficas. Máquinas simples: utilidad e interpretación de su funcionamiento. Fuerzas de la naturaleza: rozamiento, fuerza gravitatoria, fenómenos eléctricos y fenómenos magnéticos.	BL4.1. Relacionar las fuerzas con los efectos que producen y describir la utilidad del dinamómetro para medir fuerzas elásticas. BL4.2. Determinar la velocidad media de un cuerpo e interpretar el resultado para resolver problemas cotidianos, a partir de su correspondiente expresión y representaciones gráficas. BL4.3. Definir el concepto de aceleración y calcular su valor usando la correspondiente expresión, justificando si un movimiento es acelerado o no a partir de las representaciones gráficas. BL4.4. Calcular el efecto multiplicador que produce la fuerza en una máquina simple para evaluar su utilidad a través de sus aplicaciones. BL4.5. Analizar los efectos de las fuerzas de rozamiento para entender su	CMCT CMCT CMCT CMCT CSC CMCT

influencia en el movimiento de los seres vivos y los vehículos.

BL4.6. Distinguir entre masa y peso calculando el valor de la aceleración de la gravedad a partir de la relación entre ambas magnitudes.

BL4.7. Explicar la relación existente entre las cargas eléctricas y la constitución de la materia relacionando la fuerza eléctrica que existe entre dos cuerpos con su carga para justificar situaciones cotidianas en las que se pongan de manifiesto fenómenos relacionados con la electricidad estática.

BL4.8. Reconocer fenómenos magnéticos identificando el imán como fuente natural del magnetismo y describir su acción sobre distintos tipos de sustancias magnéticas para entender el funcionamiento de una brújula.

CMCT

CMCT

CMCT

CMCT
CSC

Bloque 5: Energía. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Energía: concepto y unidades, tipos, transformaciones y conservación. Energía térmica. El calor y la temperatura. Mecanismos de transferencia de la energía térmica. El termómetro. Escalas termométricas. Efectos de la temperatura. Equilibrio térmico. Fuentes de energía renovables y no renovables. Uso racional de la energía: consumo responsable.	BL5.1. Catalogar la energía como una magnitud expresándola en la unidad correspondiente en el Sistema Internacional, identificando los diferentes tipos para explicar las transformaciones de unas formas a otras, argumentando que la energía se puede transferir, almacenar o disipar, pero no crear ni destruir. BL5.2. Utilizar el modelo cinético-molecular para explicar la energía térmica y establecer la diferencia entre temperatura, energía y calor para poder identificar los mecanismos de transferencia de energía térmica que se manifiestan en diferentes situaciones cotidianas. BL5.3. Describir el funcionamiento de un termómetro basándose en el fenómeno de la dilatación y reconocer la existencia de una escala absoluta de temperatura, relacionando las escalas Celsius y Kelvin . BL5.4. Analizar fenómenos cotidianos y experiencias donde se ponga de manifiesto el equilibrio térmico asociándolo con la igualación de temperaturas.	CMCT CMCT CMCT CSC CAA CMCT CSC

	BL5.5. Diferenciar las principales características de los tipos de energía, sus fuentes y su origen, enunciando los beneficios y riesgos de su uso actuando de acuerdo a hábitos de consumo responsable de la energía y otros recursos analizando la predominancia de las fuentes de energía convencionales frente a las alternativas. BL5.6 Interpretar datos comparativos sobre la evolución del consumo de energía mundial proponiendo medidas que pueden contribuir al ahorro individual y colectivo.	CMCT CSC CMCT CSC SIEE
--	--	--

Curso 3º ESO

Bloque 1: La actividad científica. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El método científico. Interpretación de la información científica de carácter divulgativo que aparece en publicaciones y medios de comunicación. Desarrollo de pequeños trabajos de investigación en los que se ponga en práctica la aplicación del método científico y la utilización de las TIC. Medida de magnitudes. Sistema internacional de unidades, cambios de unidades. Notación científica. Materiales e instrumentos básicos presentes en el laboratorio de Física y de Química. Normas de seguridad y de eliminación de residuos para la protección del medio ambiente. Proyecto de investigación. Utilización de las Tecnologías de la Información y la Comunicación.	BL1.1. Interpretar textos orales propios de la asignatura procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido. BL1.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, propios del área, con una pronunciación clara, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.3. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito del área utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.4. Reconocer la terminología conceptual propia del área y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas. BL1.5. Leer textos de formatos diversos propios del área utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido. BL1.6. Escribir textos propios del área en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical, para transmitir de forma organizada sus	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

	conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.7. Buscar y seleccionar información científica de forma contrastada en medios digitales, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL1.8. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales, utilizando las TIC, aplicando buenas formas de conducta en la comunicación; y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas para registrar información científica, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL1.10. Utilizar aplicaciones informáticas para resolver problemas y recrear experimentos de Física y Química. BL1.11. Realizar de forma eficaz tareas propias del área, teniendo iniciativa para emprender y proponer acciones responsables, mostrando curiosidad e interés durante su desarrollo y actuando con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL1.12. Planificar tareas o proyectos propios del área, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos, evaluando el proceso y el producto final, y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL1.13. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CD CD CSC CD CD SIEE CAA SIEE CAA SIEE
--	--	---

	BL1.14. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	SIEE CAA CSC
	BL1.15. Utilizar los procedimientos científicos para medir magnitudes, diferenciando entre magnitudes fundamentales y derivadas, utilizando preferentemente el Sistema Internacional de Unidades, realizando cambios de unidades, utilizando múltiplos, submúltiplos y la notación científica para expresar los resultados.	CMCT CSC
	BL1.16. Reconocer e identificar los símbolos de etiquetado de productos químicos e instalaciones, el material e instrumentos básicos de laboratorio y saber su forma de utilización, respetando las normas de seguridad y de eliminación de residuos, identificando actitudes y medidas de actuación preventivas para la realización de experiencias de manera segura.	CMCT CSC

Bloque 2: La materia. Curso 3º ESO

Bloque 2. La materia. Carrera: ESO	Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Propiedades de la materia. Estados de agregación. Cambios de estado. Modelo cinético-molecular. Leyes de los gases. Mezclas de especial interés: disoluciones acuosas, aleaciones y coloides. Métodos de separación de mezclas. Estructura atómica. Isótopos. Modelos atómicos. El Sistema Periódico de los elementos. Uniones entre átomos: moléculas y cristales. Masas atómicas y moleculares. Elementos y compuestos de especial interés con aplicaciones industriales, tecnológicas y biomédicas. Formulación y nomenclatura de compuestos binarios siguiendo las normas IUPAC.	BL2.1. Clasificar materiales por sus propiedades, identificándolas como generales o específicas, relacionando las propiedades de los materiales de nuestro entorno con el uso que se hace de ellos.	CMCT	

	leyes de los gases.	
BL2.4.	Diferenciar el disolvente del soluto al analizar la composición de mezclas homogéneas de especial interés, y realizar experiencias sencillas de preparación de disoluciones, describiendo el procedimiento seguido y el material utilizado, determinando la concentración.	CMCT CAA
BL2.5.	Utilizar las propiedades características de las sustancias para proponer métodos de separación de mezclas, describiendo el material de laboratorio adecuado.	CMCT CAA
BL2.6.	Representar el átomo, a partir del número atómico y el número másico, utilizando el modelo planetario y describiendo las características de las partículas subatómicas básicas y su localización en el átomo.	CMCT
BL2.7.	Entender qué es un isótopo para poder analizar sus aplicaciones y la problemática de los residuos radiactivos, proponiendo soluciones para la gestión de los mismos.	CMCT CSC
BL2.8.	Justificar la actual ordenación de los elementos en grupos y períodos en la Tabla Periódica, y relacionar las principales propiedades de metales, no metales y gases nobles con su posición en la Tabla Periódica y con su tendencia a formar iones.	CMCT
BL2.9.	Explicar el proceso de formación de un ion a partir del átomo correspondiente, utilizando la notación adecuada para su representación.	CMCT
BL2.10.	Explicar cómo algunos átomos tienden a agruparse para formar moléculas, interpretando este hecho en sustancias de uso frecuente y calculando sus masas moleculares.	CMCT
BL2.11.	Diferenciar entre átomos y moléculas, y entre elementos y compuestos conocidos, a partir de su expresión química y presentar, utilizando las TIC, las propiedades y aplicaciones de algún elemento y/o compuesto químico de especial interés a partir de una búsqueda guiada de información.	CMCT CD SIEE

BL2.12. Nombrar y formular compuestos binarios siguiendo las normas IUPAC.

Bloque 4: El movimiento y las fuerzas. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Las fuerzas. Efectos: deformaciones y cambios del movimiento. Velocidad media, velocidad instantánea y aceleración.	BL4.1. Relacionar las fuerzas con los efectos que producen y comprobar esta relación experimentalmente, registrando los resultados en tablas y	CMCT CCLI

Fuerzas de la naturaleza: Gravedad. Rozamiento. Fuerzas eléctricas y magnéticas.	representaciones gráficas. BL4.2. Determinar, experimentalmente o a través de aplicaciones informáticas, la velocidad media de un cuerpo interpretando el resultado, y realizar cálculos para resolver problemas cotidianos utilizando el concepto de velocidad.	CMCT
	BL4.3. Emplear las representaciones gráficas de espacio y velocidad en función del tiempo para deducir la velocidad media e instantánea y justificar si un movimiento es acelerado o no.	CMCT
	BL4.4. Relacionar la fuerza de la gravedad entre dos cuerpos con sus masas y la distancia que los separa, reconociéndola como responsable de los movimientos orbitales de los distintos niveles de agrupación en el Universo, distinguiendo entre masa y peso, y calcular el valor de la aceleración de la gravedad a partir de la relación entre ambas magnitudes.	CMCT
	BL4.5. Identificar los diferentes niveles de agrupación entre cuerpos celestes, desde los cúmulos de galaxias a los sistemas planetarios, para analizar el orden de magnitud de las distancias implicadas.	CMCT
	BL4.6. Explicar la relación existente entre las cargas eléctricas y la constitución de la materia y asociar la carga eléctrica de los cuerpos con un exceso o defecto de electrones, relacionando cualitativamente la fuerza eléctrica que existe entre dos cuerpos con sus cargas y la distancia que los separa, justificando situaciones cotidianas en las que se pongan de manifiesto fenómenos relacionados con la electricidad estática, estableciendo analogías y diferencias entre las fuerzas gravitatoria y eléctrica.	CMCT
	BL4.7. Planificar experiencias para comprobar y establecer la relación entre el paso de corriente eléctrica y el magnetismo, construyendo un electroimán.	CMCT
	BL4.8. Reproducir los experimentos de Oersted y de Faraday, en el laboratorio o mediante simuladores virtuales, deduciendo que la electricidad y el magnetismo son dos manifestaciones de un mismo fenómeno.	CMCT CD

	BL4.9. Realizar un informe empleando las TIC a partir de observaciones o búsqueda guiada de información que relacione las distintas fuerzas que aparecen en la naturaleza y los distintos fenómenos asociados a ellas.	CMCT CAA CD
--	--	-------------------

Bloque 5: Energía eléctrica Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Magnitudes eléctricas. Ley de Ohm. Conductores y aislantes. Máquinas eléctricas. Circuitos eléctricos. Componentes habituales de un circuito eléctrico: conductores, generadores, receptores y elementos de control. Producción de energía eléctrica.	BL5.1. Explicar la corriente eléctrica como flujo de cargas en movimiento a través de un conductor; interpretando el significado de las magnitudes eléctricas: intensidad de corriente, diferencia de potencial y resistencia, relacionándolas entre sí mediante la ley de Ohm; y distinguiendo entre conductores y aislantes reconociendo los principales materiales usados como tales.	CMCT
	BL5.2. Describir el funcionamiento de una máquina eléctrica, en la que la electricidad se transforma en movimiento, luz, sonido, calor, etc. mediante ejemplos de la vida cotidiana.	CMCT
	BL5.3. Analizar circuitos eléctricos, construyéndolos y simulándolos mediante aplicaciones virtuales interactivas, con diferentes tipos de conexiones entre sus elementos, deduciendo de forma experimental las consecuencias de la conexión de generadores y receptores en serie o en paralelo, aplicando la ley de Ohm a circuitos sencillos.	CMCT CD
	BL5.4. Identificar y representar los componentes más habituales en un circuito eléctrico: conductores, generadores, receptores y elementos de control, describiendo sus correspondientes aplicaciones prácticas y la repercusión de la miniaturización del microchip en el tamaño y precio de los dispositivos.	CMCT
	BL5.5. Asociar los elementos principales que forman la instalación eléctrica típica de una vivienda con los componentes básicos de un circuito eléctrico, reconociendo el significado de los símbolos y abreviaturas que aparecen en las etiquetas de dispositivos eléctricos.	CMCT CSC

	BL5.6. Describir el proceso por el que las distintas fuentes de energía se transforman en energía eléctrica en las centrales eléctricas, así como los métodos de transporte y almacenamiento de la misma.	CMCT
--	---	------

Curso 4º ESO

Bloque 1: La actividad científica Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La investigación científica. Interpretación de la información científica de carácter divulgativo que aparece en publicaciones y medios de comunicación. Estrategias necesarias en la actividad científica. Tecnologías de la Información y la Comunicación en el trabajo científico. Proyecto de investigación.	BL1.1. Interpretar textos orales propios del área procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido.	CCLI CAA
	BL1.2. Expressar oralmente textos previamente planificados, propios del área , con una pronunciación clara, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
	BL1.3. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito del área utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
	BL1.4. Reconocer la terminología conceptual propia del área y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas.	CCLI CAA
	BL1.5. Leer textos de formatos diversos propios del área utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.	CCLI CAA
	BL1.6. Escribir textos propios del área en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
	BL1.7. Buscar y seleccionar información científica de forma contrastada en medios digitales, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CD

	BL1.8. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	CD CSC
	BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para registrar información científica, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CD
	BL1.10. Utilizar aplicaciones informáticas para resolver problemas y recrear experimentos de Física y Química.	CD
	BL1.11. Realizar de forma eficaz tareas propias del área, teniendo iniciativa para emprender y proponer acciones responsables, mostrando curiosidad e interés durante su desarrollo y actuando con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	SIEE CAA
	BL1.12. Planificar tareas o proyectos propios del área, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos, evaluando el proceso y el producto final, y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	SIEE CAA
	BL1.13. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	SIEE
	BL1.14. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus	SIEE CAA CSC

	aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias	
	BL1.15. Utilizar los procedimientos científicos para medir magnitudes, identificar una determinada magnitud como escalar o vectorial, y diferenciar magnitudes fundamentales y derivadas comprobando la homogeneidad de una fórmula al aplicar la ecuación de dimensiones a los dos miembros.	CMCT
	BL1.16. Identificar el error inherente a toda medida, calculando el valor de una magnitud partiendo de un conjunto de valores medidos y hallando el error absoluto y el error relativo, para expresar el valor de la medida junto a su error, utilizando el redondeo y las cifras significativas adecuadas.	CMCT
	BL1.17. Realizar e interpretar representaciones gráficas de procesos físicos o químicos a partir de tablas de datos deduciendo el tipo de relación existente entre las magnitudes estudiadas y obteniendo la ley que las relaciona.	CMCT

Bloque 2: La materia. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Modelos atómicos: Evolución histórica. Sistema Periódico y configuración electrónica. Metales y no metales. Grupos y períodos. Enlace químico: iónico, covalente y metálico. Fuerzas intermoleculares. Propiedades de las sustancias según la naturaleza de su enlace. Formulación y nomenclatura de compuestos inorgánicos según las normas IUPAC. Introducción a la química orgánica. Singularidad del carbono. Las fórmulas en la química del carbono. Hidrocarburos. Grupos funcionales. Compuestos de interés biológico e industrial.	BL2.1. Comparar los diferentes modelos atómicos propuestos a lo largo de la historia para interpretar la naturaleza íntima de la materia, y justificar su evolución, utilizando aplicaciones informáticas, como por ejemplo laboratorios virtuales de física y química. BL2.2. Establecer la configuración electrónica de los elementos para deducir su posición en la Tabla Periódica y sus propiedades químicas, agrupándolos en familias. BL2.3. Predecir la estructura y fórmula de los compuestos a partir de la configuración electrónica de los elementos, usando la regla del octeto y los diagramas de Lewis, para justificar las propiedades de las sustancias a partir de su enlace.	CMCT CD CMCT CMCT CMCT CAA CSC

	BL2.4. Utilizar la normativa IUPAC para nombrar y formular compuestos inorgánicos ternarios. BL2.5. Destacar la importancia de las fuerzas intermoleculares para relacionarlas con el estado físico y las propiedades de las sustancias. BL2.6. Explicar los motivos por los que el carbono es el elemento que forma mayor número de compuestos, relacionando las distintas formas allotrópicas del carbono con sus propiedades. BL2.7. Identificar hidrocarburos sencillos y representarlos mediante su fórmula molecular, describiendo sus aplicaciones, y reconocer los grupos funcionales presentes en moléculas de especial interés.	CMCT CMCT CAA CMCT CAA CMCT CSC
--	--	---

Bloque 3: Los cambios. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Reacciones y ecuaciones químicas. Ley de conservación de la masa. Mecanismo y velocidad: factores que modifican la velocidad de una reacción. Energía de las reacciones: reacciones endotérmicas y exotérmicas. Cantidad de sustancia: el mol. Concentración molar. Cálculos estequiométricos. Reacciones de especial interés: ácido-base, síntesis y combustiones. Aplicaciones.	BL3.1. Utilizar la teoría de colisiones para interpretar reacciones químicas sencillas y deducir la ley de conservación de la masa. BL3.2. Predecir el efecto que sobre la velocidad de reacción tienen distintos factores como la temperatura, concentración...y determinar su carácter exotérmico o endotérmico, a través de experiencias en el laboratorio o con aplicaciones virtuales. BL3.3. Relacionar la cantidad de sustancia, la masa atómica o molecular y la constante del número de Avogadro para realizar cálculos sencillos y aplicarlos al cálculo de la molaridad de una disolución. BL3.4. Escribir y ajustar ecuaciones químicas sencillas de distinto tipo para interpretarlas cuantitativamente y realizar cálculos estequiométricos con ellas, aplicando la ley de conservación de la masa a reacciones en las que intervengan compuestos en cualquier estado, con reactivos puros y suponiendo un rendimiento completo.	CMCT CAA CMCT CD CMCT CMCT

124

	BL3.5. Realizar experiencias de laboratorio en las que tengan lugar reacciones de síntesis, combustión y neutralización, interpretando los fenómenos observados y, en el caso de las reacciones ácido-base, utilizar la escala de pH para identificar el carácter ácido o básico de las sustancias implicadas. BL3.6. Describir reacciones d de interés industrial y los usos de los productos obtenidos, así como las reacciones de combustión, para justificar su importancia en la producción de energía eléctrica y otras reacciones de importancia biológica o industrial.	CMCT CSC SIEE CMCT CSC
--	--	--

Bloque 4: El movimiento y las fuerzas. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El movimiento. Elementos: sistema de referencia, posición, trayectoria y desplazamiento. Velocidad media e instantánea. Variación de la velocidad: aceleración. Aceleración tangencial y centrípeta. Estudio del movimiento: movimientos rectilíneo uniforme, rectilíneo uniformemente acelerado y circular uniforme. Las fuerzas y sus efectos. Naturaleza vectorial de las fuerzas. Composición y descomposición de fuerzas. Las fuerzas y el movimiento. Leyes de Newton. Fuerzas de especial interés: peso, normal, rozamiento, centrípeta. Ley de Gravitación Universal. El peso. La caída de los cuerpos y el movimiento orbital. Satélites artificiales Presión. Fluidos. Presión hidrostática. Principios de la hidrostática: principio fundamental de la hidrostática, principio de Arquímedes y flotabilidad, principio de Pascal y sus aplicaciones. Física de la atmósfera.	BL4.1. Utilizar un sistema de referencia para representar los elementos del movimiento mediante vectores, justificando la relatividad del movimiento y clasificando los movimientos por sus características. BL4.2. Deducir las expresiones matemáticas que relacionan las distintas variables en los movimientos rectilíneo uniforme (M.R.U), rectilíneo uniformemente acelerado (M.R.U.A.), y circular uniforme (M.C.U), así como las relaciones entre las magnitudes lineales y angulares y emplearlas para resolver problemas sobre distintas situaciones de movimientos. BL4.3. Diseñar representaciones esquemáticas con las magnitudes vectoriales implicadas para resolver problemas de movimientos rectilíneos y circulares, incluyendo el movimiento de grases, teniendo en cuenta valores positivos y negativos de las magnitudes, expresando el resultado en unidades del Sistema Internacional y abordando problemas relacionados con la seguridad vial. BL4.4. Utilizar representaciones gráficas para determinar el valor de la velocidad y la aceleración y realizar experiencias en el laboratorio o con simuladores virtuales , para determinar la variación de la posición y la velocidad de un cuerpo en función del tiempo y representar gráficamente	CMCT CMCT CAA CMCT SIEE CSC CMCT CD

	<p>los resultados, relacionándolos con las expresiones matemáticas correspondientes.</p> <p>BL4.5 Identificar las fuerzas implicadas en fenómenos cotidianos para representarlas mediante vectores, realizando la composición o descomposición de las mismas cuando actúen varias fuerzas sobre un cuerpo y calcular la fuerza resultante</p> <p>BL4.6. Aplicar las leyes de Newton para describir fenómenos cotidianos, representando e interpretando las fuerzas que aparecen para calcular la fuerza resultante y la aceleración en movimientos de cuerpos en planos, tanto horizontales como inclinados.</p> <p>BL4.7. Expresar la fuerza de la atracción gravitatoria entre dos cuerpos a partir de las variables de las que depende , argumentando su relevancia, y utilizar la ley fundamental de la dinámica para explicar la caída de los cuerpos y el movimiento orbital, identificando las aplicaciones prácticas de los satélites artificiales.</p> <p>BL4.8. Utilizar la Ley de Gravitación Universal para obtener la expresión de la aceleración de la gravedad y calcular su valor en distintos puntos de la superficie de la Tierra, sobre ésta o en distintos cuerpos celestes.</p> <p>BL4.9. Establecer la relación entre la superficie de aplicación de una fuerza y el efecto resultante para calcular presiones e interpretar fenómenos naturales donde se muestra esta relación, evaluando sus aplicaciones tecnológicas y resolviendo problemas prácticos.</p> <p>BL4.10. Aplicar los principios de la hidrostática para interpretar fenómenos naturales y aplicaciones tecnológicas, como el abastecimiento de agua potable o el funcionamiento de una prensa hidráulica basada en el principio de Pascal, predecir la mayor o menor flotabilidad de objetos utilizando la expresión matemática del principio de Arquímedes para resolver problemas relacionados con estas situaciones a partir de experiencias que pongan de manifiesto los conocimientos adquiridos, la iniciativa y la imaginación.</p>	CMCT
		CMCT
		CSC
		CMCT
		CSC
		CMCT
		CSC
		CMCT
		CSC

	BL4.11. Aplicar los conocimientos sobre la presión atmosférica para describir fenómenos meteorológicos e interpretar mapas del tiempo, reconociendo términos y símbolos específicos de la meteorología.	CMCT CSC
--	---	-------------

Bloque 5: Energía. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Energías cinética y potencial. Energía mecánica. Principio de conservación. Formas de intercambio de energía: el trabajo y el calor. Trabajo y potencia. Efectos del calor sobre los cuerpos: variación de temperatura, dilataciones y cambios de estado. Máquinas térmicas. El motor de explosión.	<p>BL5.1. Aplicar el principio de conservación de la energía mecánica para resolver problemas de transformaciones entre energía cinética y potencial gravitatoria determinando la energía disipada en forma de calor e identificar el calor y el trabajo como formas de intercambio de energía.</p> <p>BL5.2. Establecer la relación entre el trabajo y la fuerza para calcular el trabajo realizado en distintas situaciones y relacionarlo con la potencia, utilizando las unidades del SI u otras de uso común para expresar los resultados.</p> <p>BL5.3. Describir las transformaciones que experimentan los cuerpos por efecto del calor para establecer relaciones cualitativas y cuantitativas a partir de las expresiones matemáticas correspondientes, mediante representaciones gráficas y aplicando el concepto de equilibrio térmico.</p> <p>BL5.4. Determinar experimentalmente calores específicos y calores latentes de sustancias mediante un calorímetro, realizando los cálculos necesarios a partir de los datos empíricos obtenidos.</p> <p>BL5.5. Utilizar el concepto de la degradación de la energía para relacionar la energía absorbida y el trabajo realizado por una máquina térmica, empleando simulaciones virtuales interactivas, y argumentar la relevancia histórica de estas máquinas y su importancia actual.</p>	CMCT CMCT CAA CMCT CMCT CMCT CSC CD

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: La actividad científica. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<p>Habilidades, destrezas y estrategias necesarias en la actividad científica. Tratamiento de datos experimentales y textos de carácter científico. TIC: Aplicaciones al estudio de fenómenos físico-químicos. Realización de un proyecto de investigación sobre un tema de actualidad usando las TIC.</p>	BL1.1. Utilizar las estrategias necesarias en la actividad científica, tales como estimación de errores, análisis dimensional de ecuaciones, representaciones gráficas o tratamiento de información de carácter científico, para resolver problemas físicos o químicos, siguiendo los pasos del método científico y empleando la terminología adecuada.	CMCT CAA CCLI
	BL1.2. Emplear aplicaciones virtuales interactivas para simular experimentos físicos y químicos de difícil realización en el laboratorio.	CMCT CD
	BL1.3. Planificar y desarrollar investigaciones científicas sobre un tema de actualidad vinculado con la Física o la Química para elaborar y defender un proyecto, utilizando preferentemente las TIC para buscar y seleccionar la información científica a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas o diccionarios y enciclopedias online, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CMCT CD CCLI
	BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.	CMCT SIEE CAA
	BL1.5. Interpretar textos orales de naturaleza científica procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido.	CCLI CAA
	BL1.6. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito científico, con una pronunciación clara, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CMCT CCLI
	BL1.7. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito científico utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CSC
	BL1.8. Leer textos de formatos diversos y naturaleza científica utilizando las	CMCT

	estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.	CCLI
	BL1.9. Escribir textos de naturaleza científica en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CMCT CCLI
	BL1.10. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes científicas de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos, citando adecuadamente su procedencia.	CLI CAA CMCT

Bloque 2: Aspectos cuantitativos de la química. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Revisión de la teoría atómica de Dalton y las leyes asociadas a su establecimiento. Leyes de los gases. Ecuación de estado de los gases ideales. Mezclas de gases: presiones parciales. Determinación de fórmulas empíricas y moleculares. Disoluciones: formas de expresar la concentración, preparación y propiedades coligativas. Métodos actuales para el análisis de sustancias: Espectroscopía y Espectrometría. Aplicaciones.	BL2.1. Utilizar las leyes fundamentales de la Química para justificar la teoría atómica de Dalton y la discontinuidad de la materia, exemplificándolo con reacciones. BL2.2. Aplicar la ecuación de estado de los gases ideales para determinar las magnitudes que definen el estado de un gas, para relacionar las presiones totales y parciales en una mezcla con las fracciones molares de los componentes y para calcular las fórmulas empíricas y moleculares de compuestos a partir de su composición centesimal, razonando la utilidad y limitaciones de la hipótesis de gas ideal. BL2.3. Elaborar los cálculos necesarios para expresar la concentración de una disolución en g/l, mol/l, % en peso y % en volumen y describir el procedimiento de preparación en el laboratorio, tanto para el caso de solutos en estado sólido como a partir de otra de concentración conocida. BL2.4. Examinar la variación de las propiedades coligativas para relacionarlo con algún proceso de interés en nuestro entorno, utilizando el concepto de presión osmótica para describir el paso de iones a través de	CMCT CMCT CMCT CMCT

	<p>una membrana semipermeable.</p> <p>BL2.5. Emplear datos espectrométricos para calcular la masa atómica de un elemento, evaluando las aplicaciones de la espectroscopía en la identificación de elementos y compuestos.</p>	CMCT
--	---	------

Bloque 3: Reacciones químicas. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Formulación y nomenclatura química Estequiometría de las reacciones: cálculos estequiométricos. Rendimiento de las reacciones. Química e industria. Procesos de obtención de productos inorgánicos. Siderurgia: procesos, productos y aplicaciones. Nuevos materiales: importancia y aplicaciones.	BL3.1. Utilizar la normativa IUPAC para formular y nombrar las sustancias que intervienen en una reacción química dada. BL3.2. Escribir y ajustar ecuaciones químicas sencillas de distinto tipo para interpretarlas cuantitativamente y realizar cálculos estequiométricos con ellas, aplicando la ley de conservación de la masa a reacciones en las que intervengan compuestos en cualquier estado, en disolución, en presencia de un reactivo limitante o un reactivo impuro y considerando el rendimiento de la reacción. BL3.3. Analizar las reacciones químicas que tienen lugar en la obtención de productos inorgánicos de alto valor añadido para evaluar su interés industrial. BL3.4. Explicar las reacciones que tienen lugar en los procesos básicos de la siderurgia y analizar los productos obtenidos para justificar su importancia, relacionando sus aplicaciones con su composición. BL3.5. Utilizar distintas fuentes de información acerca de la investigación científica aplicada al desarrollo de nuevos materiales para analizar su importancia y repercusión en la calidad de vida.	CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CCLI

Bloque 4: Transformaciones energéticas y espontaneidad de las reacciones químicas. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sistemas termodinámicos.	BL4.1. Utilizar el primer principio de la termodinámica para relacionar la	CMCT

Primer principio de la termodinámica. Energía interna. El calor y su equivalente mecánico. Entalpía. Ecuaciones termoquímicas. Diagramas entálpicos. Reacciones exotérmicas y endotérmicas. Cálculo de la variación de entalpía: Ley de Hess. Segundo principio de la termodinámica. Entropía. Espontaneidad de las reacciones. Energía de Gibbs. Reacciones de combustión: influencia y aplicaciones de las reacciones de combustión a nivel social, industrial y medioambiental.	<p>variación de la energía interna en un proceso termodinámico con el calor absorbido o desprendido y el trabajo realizado en el proceso, empleando la unidad de calor en el SI y su equivalente mecánico.</p> <p>BL4.2. Utilizar la ley de Hess para calcular la variación de entalpía de una reacción a partir de las ecuaciones termoquímicas y analizar los resultados para distinguir entre reacciones endotérmicas y exotérmicas .</p> <p>BL4.3. Predecir la variación de entropía en una reacción química en función de la molecularidad y estado de los compuestos que intervienen para distinguir los procesos reversibles e irreversibles y asociarla con la espontaneidad del proceso.</p> <p>BL4.4. Utilizar la energía libre de Gibbs para predecir la espontaneidad de una reacción química y justificarla en función de los factores entálpicos, entrópicos y la temperatura.</p> <p>BL4.5. Analizar las consecuencias del uso de combustibles fósiles, relacionando las emisiones de CO₂ con sus efectos para proponer actitudes sostenibles que puedan reducir estos efectos.</p>	CMCT CMCT CMCT CAA CMCT CAA CMCT CSC
---	---	---

Bloque 5: Química del carbono. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Compuestos del carbono: hidrocarburos, compuestos nitrogenados y oxigenados. Formulación y nomenclatura IUPAC de los compuestos del carbono. Aplicaciones y propiedades. Isomería estructural: tipos y representación de isómeros. El petróleo y sus derivados: procesos de obtención y repercusión medioambiental. Utilidad de las fracciones del petróleo. Formas alotrópicas del carbono. Los nuevos materiales: grafeno, fullereno y nanotubos.	<p>BL5.1. Utilizar la normativa IUPAC para formular y nombrar hidrocarburos de cadena abierta y cerrada y derivados aromáticos y compuestos orgánicos sencillos con una función oxigenada o nitrogenada.</p> <p>BL5.2. Aplicar la isomería estructural para representar los diferentes isómeros de un compuesto orgánico.</p> <p>BL5.3. Describir los procesos químicos de obtención de derivados del petróleo para explicar su utilidad y repercusiones medioambientales.</p> <p>BL5.4. Distinguir las formas alotrópicas del carbono para relacionarlas con</p>	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT

	las propiedades físico-químicas y sus aplicaciones. BL5.5 Elaborar un informe sobre la incidencia de la química del carbono en nuestras vidas para justificar su importancia y proponer medidas y actitudes medioambientalmente sostenibles.	CMCT CCLI CSC
--	---	---------------------

Bloque 6: Cinemática. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sistemas de referencia inerciales. Principio de relatividad de Galileo. Representación gráfica de magnitudes vectoriales. Movimientos rectilíneos y circulares. Magnitudes y ecuaciones. Representaciones gráficas. Composición de los movimientos rectilíneo uniforme y rectilíneo uniformemente acelerado. Descripción del movimiento armónico simple (MAS). Magnitudes y ecuaciones. Representaciones gráficas.	BL6.1. Distinguir entre sistemas de referencia inerciales y no inerciales para analizar el movimiento de un cuerpo en situaciones cotidianas y representar gráficamente las magnitudes vectoriales que lo describen utilizando el sistema de referencia adecuado. BL6.2. Obtener las ecuaciones que describen la velocidad y aceleración de un cuerpo a partir de la expresión del vector de posición en función del tiempo y aplicarlas para resolver ejercicios prácticos de cinemática en dos dimensiones (movimiento de un cuerpo en un plano), interpretando las gráficas correspondientes. BL6.3. Analizar las componentes intrínsecas de la aceleración en distintos casos prácticos y aplicar sus ecuaciones para determinar su valor. BL6.4. Relacionar las magnitudes lineales y angulares para establecer las ecuaciones correspondientes y resolver casos prácticos. BL6.5. Establecer las ecuaciones que describen movimientos compuestos para calcular el valor de las magnitudes características y resolver problemas relativos a la composición de movimientos por descomposición en dos movimientos rectilíneos. BL6.6. Diseñar experiencias que pongan de manifiesto el movimiento armónico simple (MAS) para determinar las magnitudes involucradas, interpretando el significado físico de los parámetros que aparecen en sus ecuaciones y aplicar estas ecuaciones para determinar las magnitudes	CMCT CMCT CAA CSC CMCT CMCT CMCT CMCT SIEE CAA

	características, realizando e interpretando representaciones gráficas. BL6.7. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.	CMCT SIEE
--	--	--------------

Bloque 7: Dinámica. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La fuerza como interacción. Fuerzas de contacto. Dinámica de cuerpos ligados. Fuerzas elásticas. Ley de Hooke. Dinámica del M.A.S. Sistema de dos partículas. Conservación del momento lineal e impulso mecánico. Dinámica del movimiento circular uniforme. Gravitación: Leyes de Kepler. Fuerzas centrales y momento angular. Conservación. Ley de Gravitación Universal. Interacción electrostática: ley de Coulomb.	BL7.1. Representar todas las fuerzas que actúan sobre un cuerpo para obtener la resultante y aplicar las leyes de Newton para resolver supuestos en los que aparezcan fuerzas de rozamiento en planos horizontales o inclinados, con cuerpos solitarios o con varios cuerpos unidos mediante cuerdas tensas y poleas. BL7.2. Determinar experimentalmente la constante elástica de un resorte aplicando la ley de Hooke y calcular la frecuencia de oscilación de un movimiento armónico simple (MAS) relacionándola con el desplazamiento. BL7.3. Aplicar el principio de conservación del momento lineal a sistemas de dos cuerpos para predecir su movimiento a partir de las condiciones iniciales y relacionar el impulso mecánico y el momento lineal. BL7.4. Aplicar el concepto de fuerza centrípeta para resolver e interpretar casos de móviles en curvas y en trayectorias cónicas. BL7.5. Aplicar las leyes de Kepler y la ley de conservación del momento angular al movimiento planetario para relacionar valores del radio orbital y de la velocidad en diferentes puntos de la órbita. BL7.6. Expresar la fuerza de la atracción gravitatoria entre dos cuerpos a partir de las variables de las que depende y utilizar la ley fundamental de la dinámica para explicar el movimiento orbital, relacionando el radio y la	CMCT CAA CMCT CMCT CMCT SIEE CMCT CMCT CAA CMCT CMCT CAA CMCT CAA CMCT

	velocidad orbital con la masa del cuerpo central. BL7.7. Aplicar la ley de Coulomb para caracterizar la interacción entre cargas eléctricas puntuales y compararla con la ley de Newton de la Gravitación Universal, determinando las fuerzas electrostática y gravitatoria entre dos partículas de carga y masa conocidas.	CMCT
--	--	------

Bloque 8: Energía. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Energía mecánica y trabajo. Principio de conservación. Sistemas conservativos. Teorema de las fuerzas vivas. Energía cinética y potencial del movimiento armónico simple. Transformaciones energéticas del oscilador armónico. Diferencia de potencial eléctrico y trabajo necesario para transportar una carga entre dos puntos de un campo eléctrico.	BL8.1. Aplicar el principio de conservación de la energía para resolver problemas mecánicos y determinar valores de velocidad y posición, así como de energía cinética y potencial y relacionar el trabajo que realiza una fuerza sobre un cuerpo con la variación de su energía cinética. BL8.2. Clasificar en conservativas y no conservativas, las fuerzas que intervienen en un supuesto teórico, para justificar las transformaciones energéticas que se producen y su relación con el trabajo. BL8.3. Aplicar el principio de conservación de la energía para calcular la energía cinética, potencial y mecánica del oscilador armónico, relacionando la energía y la elongación. BL8.4. Establecer la relación entre el potencial eléctrico y el trabajo necesario para transportar una carga entre dos puntos de un campo eléctrico para determinar la energía implicada en el proceso. BL8.5. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de física y química, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CMCT CAA CMCT CMCT CMCT CMCT SIEE CAA

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

FÍSICA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Física en el segundo curso de bachillerato tiene esencialmente un doble objetivo: formativo y preparatorio. El primero de ellos tiene que ver con el notable impacto que el desarrollo de la Física ha tenido y tiene en el progreso de la humanidad, no sólo porque desde la investigación en Física han surgido un elevado número de hallazgos que se han materializado en desarrollos tecnológicos clave de la sociedad moderna, como las tecnologías de la información y la comunicación, sino también porque los avances conseguidos en el campo de la Física han sido determinantes en el desarrollo de nuevas ideas que han fomentado los cambios sociales que nos han llevado a la sociedad de la inmediatez electrónica y la globalización.

En cuanto al objetivo preparatorio para estudios posteriores, no podemos ignorar que la Física es una de las materias con más presencia en los estudios universitarios de carácter científico-técnico y que resulta de gran utilidad en una notable variedad de ciclos formativos de Grado Superior.

Tomando como punto de partida los conocimientos adquiridos por los alumnos en la materia de Física y Química de cursos anteriores, y teniendo como marco de referencia obligado el currículo básico (R.D. 1105/2014), se ha elaborado este currículo de Física de segundo de bachillerato, sin intención de aumentar los contenidos del citado decreto, por considerar éstos bastante amplios teniendo en cuenta que toda materia empírica debe tener un peso adecuado de contenidos que deje margen para que los alumnos realicen experiencias de laboratorio que les permitan adquirir una idea cabal y de primera mano de lo que es la investigación científica y su método, y que les permita también desarrollar competencias básicas como la de aprender a aprender, competencia en ciencia y tecnología, y sentido de la iniciativa, además del resto de competencias básicas, todas ellas se indican en cada uno de los bloques temáticos que contribuyen a su desarrollo.

Debería darse, pues, en una materia como Física, un protagonismo esencial a las prácticas de laboratorio realizadas por los alumnos y, cuando esto no sea posible, recurrir a aplicaciones informáticas interactivas, abundantemente disponibles en Internet y cada vez más elaboradas.

Rompiendo con la secuencia cinemática-dinámica-energía del primero de bachillerato, la Física de segundo de bachillerato se concreta en seis bloques de contenidos, dedicados los cinco primeros a la Física clásica, y el último a la Física del siglo XX.

El primer bloque se centra en la actividad científica, concretada en el método científico, que ha venido impartiéndose desde la ESO de forma graduada, y que en segundo de bachillerato esta gradación ha de suponer una mayor complejidad en la actividad realizada (experiencias en el laboratorio o análisis de textos científicos) así como en el uso de determinadas herramientas como los gráficos, ampliándolos a la representación simultánea de tres variables independientes. Por su naturaleza, este bloque dedicado a las estrategias propias de la actividad científica tiene carácter transversal a lo largo de los demás bloques, y ha de sacar provecho de las Tecnologías de la Información y la Comunicación.

El bloque segundo aborda la interacción gravitatoria desde la perspectiva del concepto de campo, representado éste mediante las líneas de campo y las superficies equipotenciales, aplicado a situaciones concretas como el movimiento orbital.

El tercer bloque de contenidos se dedica a la interacción electromagnética, partiendo también del concepto de campo, resaltando el carácter conservativo del campo eléctrico y el no conservativo del campo magnético, y abordando el fenómeno de la inducción electromagnética y su aplicación en la generación de corrientes eléctricas.

El bloque cuarto se centra en las ondas, que son abordadas inicialmente desde un punto de vista descriptivo, recurriendo a la ecuación de las ondas armónicas, para después analizar los fenómenos genuinamente ondulatorios, el sonido como ejemplo de onda longitudinal, y las ondas electromagnéticas, haciendo especial hincapié en la luz. Como este cuarto bloque va precedido del dedicado al electromagnetismo, esta secuenciación será útil para introducir la gran unificación de la Física del siglo XIX y justificar la denominación de ondas electromagnéticas.

El quinto bloque aborda la óptica geométrica, restringida a la aproximación paraxial, y presentando las ecuaciones y los diagramas de rayos de los sistemas ópticos estudiados desde un punto de vista operativo.

La Física del siglo XX es abordada en el sexto bloque de contenidos, sin entrar en tratamientos matemáticos complejos, pero con el objetivo claro de que los alumnos adquieran un conocimiento básico de la Teoría Especial de la Relatividad y la Física Cuántica, así como las paradojas con ellas asociadas. También se abordan nociones básicas de Física Nuclear y las interacciones fundamentales de la naturaleza.

En cuanto a la evaluación, en la lista de contenidos y criterios de evaluación se encuentran implícitos los estándares de aprendizaje evaluable, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender y saber hacer en el área de Física, y que facilitan el diseño de pruebas estandarizadas y comparables. Y en relación con la atención a la diversidad, se establecerán las medidas más adecuadas para que las condiciones de realización de las evaluaciones se adapten a las circunstancias del alumnado con necesidades educativas especiales.

Por último, dado que la Física de 2º de Bachillerato tiene una exigencia matemática notable, es conveniente que los departamentos que imparten la Física y las Matemáticas lleguen a acuerdos relativos a la secuenciación de contenidos que facilite y refuerce el aprendizaje de los alumnos de ambas materias, y que estos acuerdos tengan reflejo fiel en las programaciones didácticas de estos departamentos.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Física

Curso 2º de Bachillerato

Bloque 1: La actividad científica. Curso 2º de Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias propias de la actividad científica. Tecnologías de la Información y la Comunicación.	BL1.1. Interpretar textos orales propios del área procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido. BL1.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, propios del área, con una pronunciación clara, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.3. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito del área	CCLI CAA
	BL1.4. Reconocer la terminología conceptual de la Física y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas. BL1.5. Leer textos de formatos diversos propios del área utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.	CCLI CAA
	BL1.6. Escribir textos adecuados al área en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes, propias del área, de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de presentación de los contenidos; tanto en papel como digitalmente, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos, citando adecuadamente su procedencia.	CCLI CAA
	BL1.8. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando las herramientas TIC adecuadas, aplicando buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas para registrar información científica, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CD CSC
	BL1.10. Analizar el papel que la investigación científica tiene como motor de nuestra sociedad y su importancia a lo largo de la historia. BL1.11. Analizar la importancia de la I+D en la vida cotidiana para generar conocimiento, aplicaciones científicas y desarrollo tecnológico.	CMCT CSC

	utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.4. Reconocer la terminología conceptual de la Física y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas. BL1.5. Leer textos de formatos diversos propios del área utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido. BL1.6. Escribir textos adecuados al área en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes, propias del área, de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de presentación de los contenidos; tanto en papel como digitalmente, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos, citando adecuadamente su procedencia. BL1.8. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando las herramientas TIC adecuadas, aplicando buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas para registrar información científica, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL1.10. Analizar el papel que la investigación científica tiene como motor de nuestra sociedad y su importancia a lo largo de la historia. BL1.11. Analizar la importancia de la I+D en la vida cotidiana para generar conocimiento, aplicaciones científicas y desarrollo tecnológico.	CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CD CSC CD CMCT CSC CMCT CSC
--	---	---

	<p>BL1.12. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos científicos, haciendo propuestas creativas y confiando en sus posibilidades, tomando decisiones razonadas y responsables.</p> <p>BL1.13. Planificar tareas o proyectos científicos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, considerando diversas alternativas, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.14. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.15. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL1.16. Relacionar las magnitudes implicadas en un proceso físico, efectuando el análisis dimensional, resolviendo ejercicios en los que la información debe deducirse a partir de los datos proporcionados y de las ecuaciones que rigen el fenómeno, elaborando e interpretando representaciones gráficas de dos y tres variables a partir de datos experimentales, relacionándolas con las ecuaciones matemáticas que representan las leyes y los principios físicos subyacentes, y utilizando aplicaciones virtuales interactivas para simular experimentos físicos de difícil implantación en el laboratorio.</p>	<p>CMCT SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT CD</p>
--	--	---

Bloque 2: Interacción gravitatoria. Curso 2º de Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Campo gravitatorio. Fuerza gravitatoria. Intensidad del campo. Líneas de campo.</p> <p>Carácter conservativo del campo gravitatorio. Energía potencial gravitatoria.</p> <p>Potencial gravitatorio. Superficies equipotenciales.</p> <p>Velocidad de escape. Velocidad orbital. Relación entre energía y movimiento orbital. Materia oscura.</p> <p>Satélites artificiales.</p> <p>Caos determinista.</p>	<p>BL2.1. Analizar el campo gravitatorio asociándolo a la presencia de masa, relacionando los conceptos de fuerza e intensidad del campo, estableciendo una relación entre intensidad del campo gravitatorio y aceleración de la gravedad, calculando la intensidad del campo debida a un conjunto de masas puntuales, y representando gráficamente el campo gravitatorio mediante las líneas de campo.</p> <p>BL2.2. Explicar el carácter conservativo del campo gravitatorio por su relación con una fuerza central, relacionando este carácter conservativo con la existencia de una energía potencial gravitatoria, determinando el trabajo realizado por el campo a partir de las variaciones de energía potencial, calculando la energía potencial de una masa en un campo generado por un conjunto de masas puntuales, calculando el potencial gravitatorio debido a un conjunto de masas puntuales, y representando gráficamente el campo gravitatorio mediante superficies equipotenciales.</p> <p>BL2.3. Justificar las variaciones energéticas de un cuerpo en movimiento en el seno de campos gravitatorios calculando la velocidad de escape de un cuerpo aplicando el principio de conservación de la energía mecánica, aplicando la ley de conservación de la energía al movimiento orbital de diferentes cuerpos como satélites, planetas y galaxias; deduciendo la velocidad orbital de un cuerpo en función del radio de la órbita y la masa generadora del campo, e identificando la hipótesis de la existencia de materia oscura a partir de los datos de rotación de galaxias y la masa del agujero negro central.</p> <p>BL2.4. Utilizar aplicaciones virtuales interactivas para el estudio de satélites de órbita media (MEO), órbita baja (LEO) y órbita geoestacionaria (GEO) extrayendo conclusiones.</p> <p>BL2.5. Describir la dificultad de resolver el movimiento de tres cuerpos sometidos a la interacción gravitatoria mutua utilizando el concepto de caos.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>

Bloque 3: Interacción electromagnética. Curso 2º de Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Campo eléctrico. Fuerza eléctrica. Intensidad del campo. Líneas de campo. Carácter conservativo del campo eléctrico. Energía potencial eléctrica. Potencial eléctrico. Superficies equipotenciales.	BL3.1. Analizar el campo eléctrico asociándolo a la presencia de carga, relacionando los conceptos de fuerza e intensidad del campo, utilizando el principio de superposición para el cálculo de la intensidad del campo creado por una distribución de cargas puntuales, y representando gráficamente el campo eléctrico mediante las líneas de campo.	CMCT
Analogías y diferencias entre los campos gravitatorio y eléctrico. Movimiento de cargas en el seno de un campo electrostático. Trabajo necesario para transportar una carga entre dos puntos del campo. Flujo eléctrico y ley de Gauss. Aplicación de la ley de Gauss al cálculo del campo eléctrico creado por una esfera cargada uniformemente.	BL3.2. Explicar el carácter conservativo del campo eléctrico por su relación con una fuerza central, relacionando este carácter conservativo con la existencia de una energía potencial eléctrica, determinando el trabajo realizado por el campo a partir de las variaciones de energía potencial, calculando la energía potencial de una carga en un campo generado por un conjunto de cargas puntuales, calculando el potencial eléctrico debido a un conjunto de cargas puntuales, y representando gráficamente el campo eléctrico mediante superficies equipotenciales.	CMCT
Principio de equilibrio electrostático. Ejemplos cotidianos del efecto Jaula de Faraday. Campo magnético. Efecto de los campos magnéticos sobre cargas en movimiento. Espectrómetros de masas y aceleradores de partículas.	BL3.3. Comparar los campos eléctrico y gravitatorio estableciendo analogías y diferencias entre ellos.	CMCT
Campos magnéticos creados por una carga en movimiento y por corrientes eléctricas rectilíneas. El campo magnético como campo no conservativo. Ley de Ampère y su utilidad en el cálculo de campos magnéticos.	BL3.4. Analizar la trayectoria de una carga situada en el seno de un campo generado por una distribución de cargas puntuales a partir de la fuerza neta que se ejerce sobre ella, y calcular el trabajo necesario para transportar una carga entre dos puntos del campo, aplicándolo al caso de movimiento de cargas a lo largo de superficies equipotenciales.	CMCT
Campo creado por distintos elementos de corriente: conductor rectilíneo, espira y conjunto de espiras. Interacción entre dos corrientes rectilíneas paralelas y definición de Amperio.	BL3.5. Describir el teorema de Gauss y aplicarlo a la determinación del campo eléctrico creado por una esfera cargada.	CMCT
Flujo magnético a través de una superficie. Inducción electromagnética. Leyes de Faraday-Henry y Lenz. Fuerza electromotriz. Generadores de corriente alterna.	BL3.6. Explicar el efecto de la Jaula de Faraday utilizando el principio de equilibrio electrostático y reconociéndolo en situaciones cotidianas como el mal funcionamiento de los móviles en ciertos edificios o el efecto de los rayos eléctricos en los aviones.	CMCT CSC
	BL3.7. Describir el movimiento que realiza una carga cuando penetra en una región donde existe un campo magnético, calculando el radio de la	CMCT

140

	órbita que describe y analizando el funcionamiento de espectrómetros de masas, aceleradores de partículas y ciclotrones, calculando la frecuencia propia de la carga cuando se mueve en su interior; y estableciendo la relación que debe existir entre el campo magnético y el campo eléctrico para que una partícula cargada se mueva con movimiento rectilíneo uniforme, aplicando la ley fundamental de la dinámica y la ley de Lorentz.	
BL3.8.	Relacionar las cargas en movimiento con la creación de campos magnéticos, describiendo las líneas del campo magnético que crea una corriente eléctrica rectilínea.	CMCT
BL3.9.	Analizar el carácter no conservativo del campo magnético y sus consecuencias.	CMCT
BL3.10.	Determinar el campo magnético originado por un conductor rectilíneo, por una espira y por un conjunto de espiras.	CMCT
BL3.11.	Analizar y calcular la fuerza que se establece entre dos conductores rectilíneos y paralelos, según el sentido de la corriente que los recorra, realizando el diagrama correspondiente y justificando la definición de amperio a partir de la fuerza que se establece entre los conductores.	CMCT
BL3.12.	Interpretar las experiencias de Faraday y de Henry, estableciendo el flujo magnético que atraviesa una espira que se encuentra en el seno de un campo magnético, calculando la fuerza electromotriz inducida en un circuito, estimando el sentido de la corriente eléctrica, empleando aplicaciones virtuales interactivas para reproducir las experiencias, y deduciéndolas experimentalmente.	CMCT CD
BL3.13.	Identificar los elementos fundamentales de que consta un generador de corriente alterna y su función, demostrando el carácter periódico de la corriente alterna a partir de la representación gráfica de la fuerza electromotriz inducida en función del tiempo, e infiriendo la producción de corriente alterna en un alternador teniendo en cuenta las leyes de la inducción.	CMCT

Bloque 4: Ondas. Curso 2º de Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto de onda. Clasificaciones de las ondas. Relación entre movimiento armónico simple y movimiento ondulatorio. Ecuación de una onda armónica transversal. Energía e intensidad en el movimiento ondulatorio. Principio de Huygens. Fenómenos ondulatorios: interferencia, difracción, reflexión y refracción. Efecto Doppler. Ondas longitudinales. El sonido. Aplicaciones tecnológicas del sonido: ecografía, radar y sonar. Ondas electromagnéticas: naturaleza, representación esquemática, espectro electromagnético y polarización. La luz. Aplicaciones tecnológicas de diferentes tipos de radiaciones electromagnéticas. Producción de ondas electromagnéticas mediante un circuito sencillo. Transmisión de la comunicación.	BL4.1. Identificar en experiencias cotidianas los principales tipos de ondas y sus características, y relacionar movimiento ondulatorio con movimiento armónico simple. BL4.2. Interpretar la ecuación de una onda en una cuerda obteniendo sus magnitudes características a partir de la ecuación, justificando la doble periodicidad con respecto a la posición y el tiempo, determinando la velocidad de propagación de una onda y la de vibración de las partículas que son alcanzadas por la onda; y escribiendo la expresión matemática de una onda armónica transversal dadas sus magnitudes características. BL4.3. Relacionar la energía mecánica de una onda con su amplitud, y calcular la intensidad de una onda a cierta distancia del foco emisor, empleando la ecuación que relaciona intensidad de la onda y distancia al foco emisor. BL4.4. Utilizar el Principio Huygens para explicar la propagación de las ondas y para interpretar los fenómenos de interferencia y difracción. BL4.5. Analizar los fenómenos ondulatorios: reflexión, refracción, reflexión total, interferencia y difracción, utilizando las leyes que los rigen y aplicándolos a situaciones cotidianas. BL4.6 Reconocer situaciones cotidianas en las que se produce el efecto Doppler justificándolas de forma cualitativa. BL4.7. Analizar el sonido como una onda longitudinal, relacionando su velocidad de propagación con las características del medio en el que se propaga, identificando la relación logarítmica entre el nivel de intensidad sonora en decibelios y la intensidad del sonido, aplicándola a casos sencillos, analizando la intensidad de las fuentes de sonido de la vida cotidiana y clasificándolas como contaminantes y no contaminantes, y explicando algunas aplicaciones tecnológicas de las ondas sonoras, como las ecografías,	CMCT
		CSC

	radares, sonar, etc. BL4.8. Representar esquemáticamente la propagación de una onda electromagnética incluyendo los vectores campo eléctrico y magnético, utilizando esa representación para analizar el fenómeno de la polarización mediante objetos empleados en la vida cotidiana, y clasificando casos concretos de ondas electromagnéticas presentes en la vida cotidiana en función de su longitud de onda, frecuencia y energía. BL4.9. Analizar la luz como una onda electromagnética, justificando el color de un objeto en función de la luz absorbida y reflejada; y analizando los efectos de refracción, difracción e interferencia en casos prácticos sencillos. BL4.10. Reconocer aplicaciones tecnológicas de diferentes tipos de radiaciones, principalmente infrarroja, ultravioleta y microondas, y analizar el efecto de los diferentes tipos de radiación sobre la biosfera en general y sobre la vida humana en particular. BL4.11. Diseñar un circuito eléctrico sencillo capaz de generar ondas electromagnéticas formado por un generador, una bobina y un condensador, describiendo su funcionamiento. BL4.12. Explicar esquemáticamente el funcionamiento de dispositivos de almacenamiento y transmisión de la información.	CMCT
		CMCT
		CSC
		CMCT
		SIEE
		CD

Bloque 5: Óptica geométrica. Curso 2º de Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sistemas ópticos: espejos planos y lentes delgadas. Diagramas de rayos. Leyes de la óptica geométrica. El ojo humano. Defectos visuales. Instrumentos ópticos: lupa, microscopio, telescopio y cámara fotográfica.	BL5.1. Explicar procesos cotidianos a través de las leyes de la óptica geométrica, utilizando diagramas de rayos luminosos y las ecuaciones pertinentes para predecir las características de las imágenes formadas en sistemas ópticos: espejo plano y lente delgada. BL5.2. Describir los principales defectos ópticos del ojo humano: miopía,	CMCT
		CMCT

	hipermetropía, presbicia y astigmatismo, empleando para ello un diagrama de rayos, y justificando el efecto de las lentes para la corrección de dichos defectos. BL5.3. Establecer el tipo y disposición de los elementos empleados en los principales instrumentos ópticos, tales como lupa, microscopio, telescopio y cámara fotográfica, realizando el correspondiente trazado de rayos y analizando las variaciones que experimenta la imagen respecto al objeto.	CSC CMCT
--	--	-----------------

Bloque 6: Física del siglo XX. Curso 2º de Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Introducción a la Teoría Especial de la Relatividad: experimento de Michelson-Morley, dilatación del tiempo y contracción de la longitud.	BL6.1. Reproducir esquemáticamente el experimento de Michelson-Morley así como los cálculos asociados sobre la velocidad de la luz, analizando las consecuencias que se derivaron sobre el papel que jugó el éter en el desarrollo de la Teoría Especial de la Relatividad, desarrollando ésta para analizar cuantitativamente los fenómenos relativistas de dilatación del tiempo y contracción de la longitud, estableciendo la equivalencia entre masa y energía, y sus consecuencias en la energía nuclear, explicando los postulados y las aparentes paradojas asociadas a la Teoría Especial de la Relatividad y su evidencia experimental.	CMCT
Energía relativista. Energía total y energía en reposo.		
Insuficiencia de la Física Clásica para explicar el mundo atómico.		
Introducción a la Física Cuántica: hipótesis de Planck, modelo atómico de Bhor y explicación cuántica del efecto fotoeléctrico.		
Interpretación probabilística de la Física Cuántica: dualidad onda-corpusculo y principio de incertidumbre.		
Aplicaciones de la Física Cuántica. El Láser.		
Física Nuclear. La radiactividad.		
El núcleo atómico. Leyes de la desintegración radiactiva.		
Fusión y Fisión nucleares.		
Interacciones fundamentales de la naturaleza.		
Partículas fundamentales constitutivas del átomo: electrones y quarks.		
Historia y composición del Universo.		

	hipótesis de De Broglie y del principio de incertidumbre, aplicándolo a los orbitales atómicos y analizar estas paradojas a diferentes escalas, extrayendo conclusiones acerca de los efectos cuánticos a escalas macroscópicas.	
BL6.6.	Analizar el láser desde la naturaleza cuántica de la materia y de la luz, justificando su funcionamiento de manera sencilla, reconociendo su papel en la sociedad actual, y comparando las características de la radiación láser con las de la radiación térmica.	CMCT CSC
BL6.7.	Describir los principales tipos de radiactividad incidiendo en sus efectos sobre el ser humano, así como sus aplicaciones médicas.	CMCT CSC
BL6.8.	Realizar cálculos sencillos relacionados con las magnitudes que intervienen en las desintegraciones radiactivas, calculando la actividad de una muestra radiactiva aplicando la ley de desintegración y reconociendo la utilidad de los datos obtenidos para la datación de restos arqueológicos.	CMCT
BL6.9.	Explicar la secuencia de procesos de una reacción en cadena, extrayendo conclusiones acerca de la energía liberada, reconociendo aplicaciones de la energía nuclear como la utilización de isótopos en medicina, y analizando las ventajas e inconvenientes de la fisión y la fusión nuclear.	CMCT CSC
BL6.10.	Comparar las principales características de las cuatro interacciones fundamentales de la naturaleza a partir de los procesos en los que éstas se manifiestan, estableciendo una comparación cuantitativa entre las cuatro en función de las energías involucradas.	CMCT
BL6.11.	Describir la estructura atómica y nuclear a partir de su composición en quarks y electrones, empleando el vocabulario específico de la física de quarks.	CMCT
BL6.12.	Comparar las principales teorías de unificación estableciendo sus limitaciones y el estado en que se encuentran actualmente y justificar la necesidad de la existencia de nuevas partículas elementales en el marco de la unificación de las interacciones, caracterizando algunas partículas	CMCT

	fundamentales de especial interés, como los neutrinos y el bosón de Higgs, a partir de los procesos en los que se presentan.	
	BL6.13. Analizar la historia y la composición del universo, explicando la teoría del Big Bang a partir de las evidencias experimentales en las que se apoya, como son la radiación de fondo y el efecto Doppler relativista, relacionando las propiedades de la materia y antimateria con la teoría del Big Bang y presentando una cronología del universo en función de la temperatura y de las partículas que lo formaban en cada periodo, discutiendo la simetría entre materia y antimateria.	CMCT CSC
	BL6.14. Realizar y defender un estudio sobre las fronteras de la física del siglo XXI.	CMCT SIEE

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

FUNDAMENTOS DEL ARTE

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

Abordar qué es el arte y cuáles son sus elementos fundamentales es tarea compleja, con tantos matices y enfoques diversos que probablemente cada persona llegue a establecer sus propios valores acerca de lo que la creación artística le supone en su vida. Estamos por tanto en un terreno formativo en el que los contenidos y procedimientos a desarrollar están encuadrados dentro de la subjetividad. Visto así resulta difícil establecer qué se debe enseñar acerca del arte, y sobre todo, qué deben aprender nuestros bachilleres acerca de lo que el arte es, y lo que va a suponer en su formación para el futuro.

Aplicando un criterio científico procedimental, nos planteamos mirar al pasado y valorar lo que en su momento fueron las creaciones plásticas más importantes y su transcendencia en la cultura de los pueblos que nos precedieron, para poder estimar de manera más adecuada las producciones artísticas de nuestra época.

Justificada la necesidad de establecer el punto de partida en el inicio cronológico de las manifestaciones artísticas, es pertinente preguntarse cómo presentar estos contenidos y cómo establecer los niveles formativos mínimos que los alumnos deben adquirir en una materia tan amplia y compleja. Para ello debemos partir de unos planteamientos claros: el primero es intentar identificar y analizar la idea primigenia que subyace en toda creación plástica; el segundo es la comparación entre los objetos creados llevados a la realidad por el artístico. Establecidas estas dos bases, los alumnos pueden analizar lo creado, saber por qué se hizo de determinada manera, cuál fue la intención en relación al resultado obtenido, y así generar su propia opinión acerca de por qué la forma artística tiene más valor en unos casos u otros. Todo ello les ayudará a mejorar el desarrollo de su percepción artística y su capacidad de argumentación. Señalados estos dos conceptos estables de formación, la subjetividad en la percepción acerca del arte se ordena y categoriza a partir de estos planteamientos: cuál era la idea inicial y cuál ha sido el resultado obtenido.

En este sentido, Fundamentos del Arte pretende aportar al alumnado una base sólida competencial de conciencia y expresión cultural para ayudar a mejorar la perspectiva de lo que se ha considerado como obra de arte a lo largo del tiempo, y permitir una visión personal sobre este campo de conocimiento. Es decir, presentar los productos artísticos, ubicarlos cronológicamente, identificarlos y analizarlos para luego poder establecer unos conocimientos que fundamenten la propia idea de la creación artística. Dentro de este aprendizaje competencial, lo que aporta el área de Fundamentos de Arte es una concepción holística de la formación artística: facilitar al alumnado conocimientos, racionalmente asumibles, de las creaciones artísticas desde la antigüedad hasta nuestros días; fomentar la capacidad de análisis, juicio y crítica personal; y, por último, enraizar su futuro creativo en sólidas bases educativas. La asignatura ayudará igualmente a desarrollar la competencia de aprender a aprender fomentando una actitud investigadora en la búsqueda de fuentes historiográficas y en la elaboración de un proceso de investigación, reforzando de este modo la autonomía personal. El alumnado adquirirá competencias específicas en la interpretación de documentación gráfica, plástica, visual y audiovisual, elaborada de acuerdo a los códigos establecidos por cada cultura y cada época.

Por otro lado, se pretende desarrollar el espíritu emprendedor favoreciendo que el alumnado analice sus posibilidades planificando los trabajos, tomando decisiones, estableciendo criterios de evaluación de los productos artísticos, extrayendo sus propias conclusiones y evaluando la eficacia del proceso de aprendizaje.

Respecto a los elementos transversales, se hace necesaria en toda el área la correcta utilización de la expresión oral y escrita en cualquier ámbito formal, el conocimiento de los términos conceptuales específicos, la competencia matemática y en ciencia y tecnología, el uso ético de la comunicación audiovisual y las TIC, y la expresión en todo momento de una conciencia social y cívica, sin perder de vista la formación en igualdad, el fomento del desarrollo sostenible y el cuidado del medio ambiente.

La asignatura está concebida para impartirse a lo largo de los dos cursos del Bachillerato. Una cuestión fundamental es abordar cómo organizar los contenidos a lo largo de los dos años de formación.

Cuando se plantea la realidad formativa del aprendizaje es importante sentar una estructura de base, siendo esencial que se relacione la creación de las obras de arte con su ubicación cronológica y geográfica para la mejor comprensión por parte de los alumnos, y la correcta datación de los productos artísticos en un tiempo y espacio determinado, ya sea pintura, escultura, arquitectura, diseño, artes aplicadas, cine, videoarte, televisión, etc.

Será tarea primordial en la docencia de este ámbito de aprendizaje que se combinen las explicaciones sobre el arte a partir de su origen como idea, desde el punto de vista formal y en relación a su entorno socio-cultural, teniendo presente que la base esencial de esta asignatura es de contenido plástico más que de contenido histórico; por esta razón, deberá buscarse en las obras de arte la parte estética que es intemporal en todas ellas, y será tarea del docente combinar los conceptos plásticos e históricos de manera que el alumnado obtenga una visión global e interrelacionada de las obras de arte.

En esta línea, "Fundamentos del Arte I" tiene una presencia importante de contenidos teóricos, puesto que facilita al alumnado la base formativa inicial. Es recomendable que se incida más en el primer curso en las bellas artes tradicionales: arquitectura, pintura, escultura y artes aplicadas; por otro lado, los contenidos del primer curso tendrán una mayor importancia cronológica en los siglos anteriores al siglo XIX, etapa más alejada de la cronología vital del alumno. El segundo curso debe tener una parte sumativa de los elementos recibidos en el primer curso: "Fundamentos del Arte II", deberá incidir más en los siglos XIX, XX y XXI, y en las creaciones gráfico-plásticas, visuales y audiovisuales fundamentales en ellos, como son la fotografía, el cine, la televisión o la producción digital audiovisual.

Es importante que no se produzca una división cronológica entre el primer año y el segundo porque el objetivo fundamental para los futuros bachilleres no es separar el arte por fechas sino entender que, a pesar del paso del tiempo, se producen expresiones parecidas a lo largo de la historia de la humanidad.

Por otro lado, se debe sopesar la gran importancia que tiene para la modalidad de Artes del Bachillerato todas las creaciones artísticas relacionadas con las artes escénicas, la música, y la danza. Finalmente debe tenerse muy en cuenta que las creaciones plásticas actuales tienen en su mayor parte una presentación multimedia. Es por tanto esencial, con vistas al futuro, que los alumnos hayan recibido en la etapa de Educación Secundaria una formación básica eficaz en componentes visuales y audiovisuales.

La división en dos cursos de la asignatura permite a los centros docentes abordar los contenidos a desarrollar desde diferentes enfoques, ya que pueden organizarse las herramientas educativas teniendo presente que las posibles carencias que se detecten en el primer curso se pueden solventar en el segundo. Asimismo conviene tener presente la situación formativa previa del alumnado, y evaluar el grado de consecución de conocimientos y destrezas en el terreno de la expresión gráfico-plástica, visual y audiovisual con el que acometen la etapa de bachillerato. Junto a esto, es una realidad educativa que las herramientas digitales de búsqueda y visualización como pueden ser blogs, wikis, foros, páginas web, etc, facilitan la obtención de un caudal importante de contenidos, ya sea documentos o imágenes; es por tanto una herramienta docente imprescindible, teniendo siempre en cuenta la probidad académica en la utilización de dicho material. Las herramientas audiovisuales permiten presentar a los alumnos los contenidos gráficos de una manera atractiva y cercana, unido ello al hecho de que la mayoría de nuestros alumnos hoy en día en esta etapa educativa suelen ser "nativos digitales", con un grado de conocimiento alto del medio digital.

La metodología de aprendizaje se basará en el "conocer para juzgar". De esta manera, nuestros bachilleres adquieren una sólida base histórica, mejoran su nivel de concepción filosófica del mundo, el estudio de producciones artísticas les implementa la creatividad y, finalmente, al establecer comparaciones entre unas creaciones artísticas y otras, adquieren el propio sentido personal y crítico que la sociedad del futuro requiere.

Debemos pensar en el aula como un foro importante de debate acerca de lo que se entiende por arte, por corrientes artísticas, por importancia de unos autores sobre otros, por medios de expresión artística actuales, y puesta en valor del patrimonio artístico de nuestra comunidad. La estrategia de aula deberá aunar el trabajo individual y el trabajo colaborativo, heredando el espíritu de los talleres de artistas; por tanto, en la medida que sea posible, los alumnos ejercitarán las técnicas y herramientas del trabajo en grupo.

Finalmente, puesto que todo artista piensa en difundir su obra, es pertinente que se acompañen a la pura explicación plástica o estética de una obra de arte los condicionantes sociales que permiten que se lleve a cabo. En este sentido conviene relacionar al artista con los sistemas que apoyan la creación y difusión de las obras: mecenazgo, actividad empresarial, industrias, clientes, etc.

Con todo ello, pretendemos lograr que nuestros futuros ciudadanos formados en artes tengan una sólida base competencial artística de conocimientos teórico-prácticos, la cual les permita ampliar sus puntos de vista y pueda ayudarles en un futuro a crecer como adultos comprometidos, sensibles a la infinidad de obras y propuestas artísticas que forman parte de patrimonio cultural de los pueblos, para elaborar juicios solventes y diseñar un mundo en donde la ética y la estética puedan convivir.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Fundamentos del Arte I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Los orígenes de las imágenes artísticas. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Identificación y descripción del arte rupestre.	BL1.1. Reconocer las características principales de la pintura y escultura	CAA

Análisis de la técnica y la temática de la pintura y escultura. Representación simbólica. Debate sobre los ejemplos más relevantes en la península ibérica. - Investigación sobre la relación entre las pinturas rupestres y las imágenes tribales de hoy día. Investigación sobre las construcciones megalíticas. - Análisis de las relaciones entre mito y realidad en el monumento megalítico de Stonehenge, y debate sobre las labores de recreación efectuadas en el siglo XX en el monumento. Estudio de arte rupestre en la península ibérica: Altamira. - Ejemplos de arte rupestre levantino en la Comunidad Valenciana: Cueva de Los Caballos de la Valltorta, Cueva de La Araña en Bicorp, o el Abrigo de La Sarga, de Alcoy. Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)	rupestres, analizar su temática y las características técnicas a partir de ejemplos relevantes de la península ibérica, y debatir acerca de las posibles explicaciones simbólicas de las producciones rupestres utilizando como ejemplo Stonehenge y las labores de recreación efectuadas en el siglo XX en el monumento. BL1.2. Captar el sentido global y analizar de forma crítica textos orales, extrayendo conclusiones, y participar en debates y exposiciones intercambiando informaciones con otros alumnos, explicando el proceso seguido en la elaboración de productos artísticos, evaluando el resultado, haciendo propuestas razonadas para mejorarlo, exponiendo de forma organizada su discurso utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CSC CEC CCLI CAA CEC
---	--	--------------------------------------

Bloque 2: Las grandes culturas de la Antigüedad: Egipto, Mesopotamia y Persia. China. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Reconocimiento de las antiguas culturas de Oriente Medio, Mesopotamia y	BL2.1. Reconocer la tipología de las culturas enclavadas en el Oriente	CAA

<p>Persia, Egipto y China Estudio de los hechos artísticos relevantes basándose en restos arqueológicos. Análisis del uso de la imagen idealista y naturalista en estas culturas, y la relación con la finalidad de la pieza. Egipto. Identificación del arte egipcio y diferenciación con otras culturas. Arquitectura - Relación entre la cultura sedentaria y agrícola, y el auge de la arquitectura obra civil. - Relación entre el arte y el poder político. - El idealismo en la representación. Faraón-Dios. Análisis del mito de Isis, culto a los muertos, inmortalidad y resurrección, y sus convergencias con la religión judeo-cristiana. Pintura y escultura Identificación de la técnica narrativa de la pintura egipcia: la esquematización. - Análisis y experimentación con la técnica pictórica de la encáustica. Relación entre la rigidez narrativa y rigidez política. Comparación entre la escultura idealista y naturalista, y la relación con su finalidad. Móbilario y objetos suntuarios. China. Reconocimiento y definición de la técnica escultórica de la terracota. Estudio del Mausoleo del primer emperador Qin: los guerreros de Xian Relación de este mausoleo con la historia de China y debate sobre su trascendencia política y social. - Investigación sobre los usos actuales similares de la técnica de la terracota.</p>	<p>Medio, Egipto y China, y analizar en las culturas antiguas la diferencia entre imágenes idealistas y naturalistas, y su posible relación con la finalidad de la pieza.</p> <p>BL2.2. Identificar el arte egipcio en relación a otras culturas, analizar la posible relación entre el modo de vida egipcio y las manifestaciones artísticas, y relacionar la iconología egipcia con el poder político debatiendo sobre el idealismo en la representación del Faraón-Dios.</p> <p>BL2.3. Identificar la técnica narrativa de las pinturas egipcias en obras representativas, experimentar la técnica de la encáustica, y comparar las diferentes piezas escultóricas en la antigua cultura egipcia y su finalidad: piedra, madera, objetos suntuarios, y sarcófagos.</p> <p>BL2.4. Diferenciar la escultura china en terracota de los guerreros de Xian -Mausoleo del primer emperador Qin, investigar las claves políticas y artísticas de estas piezas, y relacionar la técnica de la escultura en terracota con usos actuales similares.</p>	CSC CEC CAA CSC CEC CAA CMCT CSC CEC CAA CSC CEC
---	--	---

Bloque 3: El origen de Europa: Grecia. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de la influencia de las culturas de Egipto y Persia en el nacimiento del arte griego. Análisis comparativo entre el arte arcaico griego y el arte egipcio fronterizo. Investigación sobre el arte ibérico como coetáneo al arte griego: identificación de las zonas de influencia ibérica, y de los rasgos estilísticos y</p>	<p>BL3.1. Identificar el arte arcaico griego comparándolo con el arte egipcio fronterizo, analizar la arquitectura griega, sus orígenes formales y sociales, explicar las partes esenciales de sus edificios y diferenciar las etapas en el arte griego a partir de las distintas disciplina y las peculiaridades reflejadas en obras determinadas, relacionando el arte griego con otras culturas o</p>	CAA CSC CEC

<p>las obras más representativas en la Comunidad Valenciana. Arquitectura. - Identificación de los orígenes sociales y formales de la arquitectura griega. Relación entre poder político y arte. - Identificación y definición de los elementos constitutivos esenciales y las tipologías arquitectónicas fundamentales. - Diferenciación entre los tres órdenes clásicos: dórico, jónico y corintio. La Grecia de Fidias. Estudio del Partenón como ejemplo de la relación entre la política, la religión y el arte. Análisis de la simbología en la representación de los dioses griegos. Investigación sobre artistas clásicos griegos y la representación del cuerpo humano: fuerza, sensualidad e ideal de belleza. Escultura. - La técnica del vaciado en bronce. - Estudio de la evolución de la forma desde el hieratismo egipcio hasta la expresividad helenística: diferenciación entre arte arcaico, clásico y helenístico. - Análisis del naturalismo y la expresividad en el arte helenístico: emoción y tensión dramática. Estudio de obras determinadas para inferir las diferencias entre las etapas del arte griego. Relación del arte griego con otras culturas o aplicaciones posteriores. - Comparación entre la escultura griega y la ibérica: la Dama de Elche. Cerámica griega: Descripción de la técnica Estudio de la iconología y de los recursos ornamentales. Diferenciación entre las diversas técnicas: negro sobre rojo. Andóceres. Rojo sobre negro. Objetos de la cultura griega: figuras, herramientas, joyas. La literatura y el teatro griego: Tipología arquitectónica. Temas literarios y recursos iconográficos. Tragedia y comedia. Investigación sobre su influencia en el teatro actual. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p>	<p>aplicaciones posteriores.</p> <p>BL3.2. Analizar otras tipologías artísticas griegas aplicadas a obras representativas describiendo la técnica de la cerámica e identificando la tipología de la joyería griega en relación a otras culturas, e investigar el teatro griego estimando su influencia en posteriores manifestaciones teatrales.</p> <p>BL3.3. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional, y leer comprensivamente textos de formatos diversos.</p>	CAA CSC CEC CCLI CAA
---	---	--------------------------------------

Consolidación de la terminología conceptual específica del área.

Bloque 4: El Imperio occidental: Roma. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Identificación de la influencia de la cultura griega en el nacimiento del arte romano. Análisis de la trascendencia histórica de la cultura romana en el mediterráneo. Debate sobre la importancia del latín como lengua común europea y rastreo de su trascendencia en el arte. Antecedentes del arte romano: identificación de los elementos constitutivos del arte etrusco. Arquitectura. Relación de la estructura política romana y el arte. - La ciudad y la trama romana. Fundación de Valencia como colonia romana. - Identificación y definición de las tipologías arquitectónicas fundamentales mediante el estudio de obras determinadas: - Diferencias entre la domus, la insulae y la villa romana (restos de la Villa romana del Palmeral, Santa Pola) - La Basílica romana y su relación con las iglesias cristianas posteriores. Estudio de la edificación de obra civil: acueductos (Peña Cortada, en Chelva), vías de comunicación (trazado de la vía Augusta en Valencia) y arcos triunfales (Arco de Cabanes), puertos y otros (Baños de la Reina, en Calpe) Marco Vitruvio y su obra De Architectura, análisis de las innovaciones técnicas en las edificaciones romanas y la influencia de esta obra en la arquitectura posterior. Investigación sobre el yacimiento arqueológico de La Alcudia, en Elche. Investigación sobre el Teatro romano de Sagunto y debate sobre la restitución integral de Grassi y Portaceli a finales del siglo XX. Escultura. - Clasicismo e idealización en las esculturas y bustos de emperadores. - Análisis de la simbología en la representación de los dioses y emperadores.	BL4.1. Identificar la cultura romana en el mediterráneo comparándola con la cultura griega, y analizar la importancia histórica del latín como lengua común europea, y su trascendencia en el arte. BL4.2. Identificar las obras arquitectónicas de la cultura romana a partir de los elementos principales, analizar y estimar las innovaciones técnicas en las edificaciones romanas y relacionar la basílica romana con las iglesias cristianas posteriores comparando los planos de las plantas de diferentes edificios. BL4.3. Analizar la técnica de la pintura al fresco y del mosaico, y comparar las artes aplicadas de la cultura romana con las efectuadas en otros momentos y culturas . BL4.4. Relacionar el teatro romano y el teatro griego, y compararlos con la estructura del teatro actual.	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CSC CEC

<p>- Investigación sobre artistas clásicos romanos y la copia de estatuaria griega mediante talla de mármol. Otras manifestaciones artísticas: La pintura romana. Técnica del fresco y su estudio en los restos arqueológicos de Pompeya y Herculano. La técnica del mosaico romano y sus aplicaciones. Estudio de restos arqueológicos. Investigación sobre las artes aplicadas romanas: mobiliario, objetos e indumentaria, y su influencia posterior en la historia del arte. La literatura y el teatro romano: Temas literarios y recursos iconográficos. Tipología arquitectónica teatral. Comparación con el teatro griego. Investigación sobre su relación con el teatro griego y su influencia en el teatro actual.</p>		
---	--	--

Bloque 5: El arte visigodo. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de las causas socio-políticas del fin del imperio romano de occidente, y sus implicaciones en el arte. Investigación sobre el arte árabe como coetáneo al arte visigodo en la península ibérica: identificación de las zonas de influencia árabe, y de los rasgos estilísticos y las obras más representativas en la Comunidad Valenciana. Arquitectura: - Análisis y justificación de la pérdida de la técnica arquitectónica romana basándose en el análisis de construcciones visigodas. - La implantación del arrianismo y estudio de su influencia en la tipología arquitectónica. El templo visigodo. Estudio de la cripta de San Vicente como estancia perteneciente a la sede catedralicia visigoda. Identificación de monumentos del arte prerrománico español y descripción de sus características. El arte prerrománico asturiano. El arte árabe en la península ibérica. El islamismo. El uso del arco de herradura. -Identificación de los elementos constitutivos del arte mozárabe, y	BL5.1. Identificar las claves expresivas del arte visigodo, analizar los templos visigodos y sus características principales, relacionando la situación social y el arte aplicado, identificar monumentos del arte prerrománico español y comparar el arte cristiano y árabe en la península ibérica mediante el estudio de obras determinadas. BL5.2. Analizar la técnica del artesonado de las cubiertas de madera en las iglesias españolas, la técnica de la pintura y escritura sobre pergamo differenciando los motivos iconográficos medievales a partir de códices y pergaminos, y explicar la técnica constructiva del cloisonné en la joyería visigoda y su aplicación posterior en el campo del arte. BL5.3. Identificar las claves expresivas del arte del norte de Europa desarrollado tanto en España como en el resto del continente.	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CAA CSC CEC

<p>diferenciación con el arte árabe y el arte visigodo de la península ibérica.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comparación del arte cristiano y árabe en la península ibérica mediante el estudio de obras determinadas. <p>La escultura y la talla de capiteles en relieve.</p> <p>La pintura.</p> <p>Descripción de la técnica de la pintura y escritura sobre pergamino.</p> <p>Estudio de los motivos iconográficos propios. Análisis del Libro del Apocalipsis como fuente de inspiración para el arte de todos los tiempos.</p> <p>Definición de códice miniado. Identificación y práctica de la técnica de ilustración en pergamino.</p> <p>Ánalisis de la Iconografía medieval en pergaminos y códices.</p> <p>Artes aplicadas:</p> <p>Análisis de la técnica del artesonado de las cubiertas de madera en las iglesias españolas.</p> <p>Ánalisis de la indumentaria a partir del estudio de fuentes historiográficas de la época.</p> <p>Joyería visigoda: análisis de su técnica constructiva, explicación de la técnica del cloisonné y su aplicación posterior en el campo del arte.</p> <p>Arte de los pueblos del norte de Europa:</p> <p>Identificación de los elementos constitutivos del arte normando.</p> <p>Ánalisis de la zona de influencia en España, y estudio de las obras más representativas.</p>		
--	--	--

Bloque 6: El Románico, arte europeo. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que propician el nacimiento del románico.</p> <p>Reflexión sobre la implicación de la orden benedictina en la difusión del arte románico en Europa.</p> <p>Ánalisis de la relación del Camino de Santiago con la expansión del arte románico</p> <p>Estudio de la teoría del milenarismo y su influencia en el arte mediante la iconografía del fin del mundo y el Juicio Final.</p> <p>Investigación y debate sobre el arte románico, y su influencia en los</p>	<p>BL6.1. Identificar y analizar la implicación de la orden benedictina en la expansión del arte románico, analizar los principales elementos constitutivos de la arquitectura románica, estudiando los edificios religiosos más representativos, y comentar la simbología de la teoría milenarista del fin del mundo en las representaciones artísticas de esa época.</p> <p>BL6.2. Identificar correctamente la iconología románica y relacionarla con su plasmación gráfica analizando la finalidad iconográfica de la escultura religiosa y su forma, diferenciar la estructura narrativa románica de sus</p>	<p>CAA CSC CEC</p> <p>CAA CSC CEC</p>

154

<p>ámbitos intelectual y artístico hasta la revolución francesa.</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación de las características de los elementos constitutivos de la arquitectura románica, particularmente en los edificios religiosos. <p>Comparación entre la abadía de Cluny y Fontenay. La austereidad de la orden del Císter y su reflejo en la arquitectura religiosa.</p> <p>El castillo como edificación de defensa. El castillo templario de Peñíscola como ejemplo de fortificación inexpugnable.</p> <p>Tipologías arquitectónicas religiosas y análisis de sus características: el monasterio, la abadía, el templo basilical y la catedral.</p> <p>Investigación sobre la fundación de los monasterios de Santa María de Benifassá y El Puig de Santa María.</p> <p>El valor simbólico de la luz en la arquitectura religiosa.</p> <p>Ánalisis y comparación de edificios más representativos en Europa y en España.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ejemplos en la Comunidad Valenciana: iglesia de San Feliu en Xàtiva, y comparación entre las portadas del palau de la catedral de Valencia, iglesia de San Mateo, o la iglesia de la Sangre de Liria. <p>Pintura y Escultura.</p> <p>Definición de las características iconográficas y técnicas de la pintura románica.</p> <p>Estudio del valor simbólico de la pintura románica: Mandorla. Pantocrátor. Jerarquización.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La esquematización en la representación figurativa. Estudio de la evolución del arte naturalista romano al arte simbólico románico, y argumentación de las conclusiones. <p>Ánalisis de tipologías escultóricas: imágenes religiosas, capiteles y pórticos.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comparación de la estructura narrativa románica y bizantina. <p>Artes aplicadas:</p> <p>La importancia del trabajo manual</p> <p>Ánalisis de la indumentaria a partir del estudio de fuentes primarias y, en particular, de las imágenes religiosas y civiles de la época.</p> <p>Mobiliario.</p> <p>Costumbres y vida reflejada en los objetos de uso cotidiano.</p>		
--	--	--

Bloque 7: El Gótico. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que propician el desarrollo económico europeo y el nacimiento del gótico.</p> <p>Reflexión sobre el auge de las ciudades y el trabajo artesanal.</p> <p>Ánalysis de las cuestiones técnicas innovadoras que definen el estilo gótico.</p> <p>Estudio de la extensión geográfica del Gótico, y su identificación como arte europeo.</p> <p>Diferenciación de las etapas del Gótico: inicial, pleno y florido.</p> <p>Investigación y debate sobre el arte gótico, su revisión en el siglo XIX y su influencia en el arte desde entonces.</p> <p>Arquitectura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación de las características de los elementos constitutivos de la arquitectura gótica, tanto en edificios públicos como religiosos. - Tipologías principales y análisis de sus características: La catedral gótica. La bóveda ojival. Rosetón. Pináculos. - Análisis de los elementos estilísticos propios del gótico levantino. <p>La evolución del valor simbólico de la luz en la arquitectura. Análisis del proceso técnico y diseño de vitrales góticos.</p> <p>Ánalysis y comparación de los edificios más representativos en Europa y España.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ejemplos en la Comunidad Valenciana: la Valencia gótica, el Conjunto Histórico de San Mateu, Catedral de Segorbe. <p>Pintura gótica.</p> <p>Definición de las características iconográficas y técnicas de la pintura gótica.</p> <p>La pintura al temple.</p> <p>Diferenciación de las técnicas de pintura sobre tabla: estucado, dorado, estofado y experimentación con alguna de ellas.</p> <p>Identificación y análisis de la obra de Vicente Macip.</p> <p>Escultura.</p> <p>Análisis de la evolución de las tipologías escultóricas desde el arte románico.</p> <p>Comparación de la estructura narrativa románica y gótica. El retablo.</p> <p>Artes aplicadas:</p> <p>Estudio del auge de la actividad artesanal. La Industria de cerámica morisca de reflejos metálicos en Manises y Paterna.</p>	<p>BL7.1. Identificar las claves económicas, sociales y políticas del origen del gótico, analizar los elementos constitutivos principales del arte gótico: arquerías, escultura y vitrales, y su aplicación en las catedrales españolas más representativas, diferenciar las catedrales góticas de otras edificaciones religiosas anteriores y posteriores y argumentar la revisión del arte gótico el siglo XIX.</p> <p>BL7.2. Identificar correctamente la escultura gótica diferenciándola de la románica, definir el proceso técnico de la pintura sobre tabla analizando la preparación y comparando resultados, describir la técnica de pintura al temple, y analizar la indumentaria de este período a partir del estudio de fuentes historiográficas y, en particular, de las imágenes religiosas y civiles de la época.</p> <p>BL7.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p>	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CCLI CAA

<p>Ánalysis de la indumentaria a partir del estudio de fuentes historiográficas y, en particular, de las imágenes religiosas y civiles de la época.</p> <p>Mobiliario.</p> <p>Costumbres y vida reflejada en los objetos de uso cotidiano.</p> <p>La invención de la imprenta moderna y su relación con las manifestaciones artísticas posteriores.</p> <p>Búsqueda de información desde diferentes fuentes, tanto convencionales como digitales e Internet, sobre manifestaciones artística que se trabajan, y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos.</p>		
---	--	--

Bloque 8: El Renacimiento. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que propician el inicio del Renacimiento en Italia, y su posterior identidad con la cultura europea.</p> <p>Reflexión sobre la relación entre la filosofía humanista, el origen del Renacimiento en Italia y la importancia de la cultura romana en el arte del Renacimiento.</p> <p>Ánalysis de las cuestiones técnicas innovadoras que definen el nacimiento del estilo renacentista en Florencia (los Medici) y Roma (el papado).</p> <p>Estudio de la expansión del Renacimiento desde Italia al resto de Europa.</p> <p>Estudio de la evolución del teocentrismo medieval hacia el antropocentrismo humanista. Diferenciación de las etapas del Renacimiento: Trecento, Quattrocento, Cinquecento</p> <p>Arquitectura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación de las características de los elementos constitutivos de la arquitectura renacentista. - Estudio de la obra de Andrea Palladio y la influencia posterior de su obra Cuatro Libros de Arquitectura. <p>Tipología principales y análisis de sus características. Constatación de la aplicación de la proporción áurea en la arquitectura: Leon Battista Alberti. El valor simbólico de la utilización de la sección áurea en el diseño de</p>	<p>BL8.1. Identificar las claves económicas, sociales y políticas del origen del Renacimiento, reflexionar sobre su importancia histórica y su trascendencia posterior, analizar los elementos constitutivos principales de la arquitectura renacentista y su relación con la cultura romana, y reconocer y estudiar la aplicación de la proporción áurea en la arquitectura, y en elementos de la vida cotidiana como el mobiliario.</p> <p>BL8.2. Identificar y analizar las principales obras de los artistas del Renacimiento italiano, en especial la obra de Leonardo da Vinci, diferenciar la técnica de la pintura al temple y la pintura al óleo sobre lienzo y debatir sobre su idoneidad, contrastar los logros técnicos en la representación de la perspectiva pictórica, comparar la pintura veneciana y del resto de Europa de la misma época, identificar las esculturas más emblemáticas del renacimiento, y analizar la indumentaria de este período a partir del estudio de fuentes primarias y, en particular, de las obras pictóricas.</p>	CAA CSC CEC CAA CSC CEC

<p>edificios Investigación sobre los arquitectos renacentistas más importantes. Pintura renacentista. Definición de las características iconográficas y técnicas de la pintura renacentista. Identificación de los cambios en la pintura, desde la representación jerárquica medieval a la visión realista: análisis del estilo y las principales obras de Piero della Francesca, Giotto di Bondone y Masaccio. Utilización del canon renacentista: Sandro Botticelli. Definición de la técnica de pintura al óleo y su uso sobre lienzo, diferenciación con la técnica de la pintura al temple, y debate sobre la idoneidad de cada técnica. Investigación sobre la vida y obra de Leonardo da Vinci. Estudio de los logros técnicos en la representación de la perspectiva. Claves de la perspectiva cónica en la pintura. - Investigación sobre la evolución de la pintura del primer Renacimiento hasta el colorido veneciano, y comparación entre la obra de Tiziano, Tintoretto y el Veronés. Escultura. - Análisis de la evolución de las tipologías escultóricas desde el arte gótico. Estudio de la escultura de Donatello. Artes aplicadas: Análisis de la indumentaria a partir del estudio de fuentes historiográficas de la época y, en particular, de las obras pictóricas. Mobilario y joyería Costumbres y vida reflejada en los objetos de uso cotidiano.</p>		
--	--	--

Bloque 9: Miguel Ángel Buonarroti. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Biografía de Miguel Ángel Buonarroti. Reconocimiento de la importancia histórica de su obra. Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que propician su relación con los Médici (la nobleza) y con Julio II (el papado): explicación de la relación de mecenazgo.	BL9.1. Explicar la relación de los mecenazgos y el arte investigando el mecenazgo entre Miguel Ángel, los Médici y el Papa Julio II, analizar la importancia del concepto de artista total y relacionarla con la obra arquitectónica de Miguel Ángel, describir las claves iconológicas e iconográficas en los frescos de la Capilla Sixtina, e investigar las claves	CAA CSC CEC

150

Debate sobre la relación de los mecenazgos y el arte. Análisis de la idea de artista como elemento relevante social. Reflexión y debate sobre la idea de artista total. Arquitectura. Análisis de la intervención de Miguel Ángel en la basílica de San Pedro del Vaticano. Pintura. Identificación y definición de la técnica de la pintura al fresco. Análisis iconográfico e iconológico de los frescos de la Capilla Sixtina. Escultura. Miguel Ángel escultor: estudio de la técnica y la estética de su obra. Análisis su evolución iconográfica, desde sus inicios hasta sus últimas realizaciones. Identificación y análisis de sus obras más representativas. Investigación de la influencia de la obra de Miguel Ángel en el arte español de final de siglo XVI. Investigación de la influencia de la obra de Miguel Ángel en artistas del siglo XX. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y encyclopedias on-line. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios.	evolutivas en la escultura de Miguel Ángel. BL9.2. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y encyclopedias digitales o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CCLI CD CAA
--	--	-------------------

Bloque 10: El Renacimiento en España. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que propician el hecho diferenciador del Renacimiento en España. Reflexión sobre la relación entre el arte y el poder político. Análisis de la implantación. Estudio de las características técnicas y estéticas específicas del arte español de los siglos XV, XVI, y de su cronología: Los Reyes Católicos y el descubrimiento de América.	BL10.1. Identificar y analizar las claves estéticas específicas que diferencian el Renacimiento en España y relacionar con el Renacimiento italiano, analizar los elementos constitutivos de la arquitectura renacentista española, estimar la relación de la sociedad con el arte, y estudiar la relación entre el arte y el poder político debatiendo sobre los edificios españoles más emblemáticos.	CAA CSC CEC

<p>Carlos V y su relación con Tiziano. Felipe II, y su relación con el Greco. Arquitectura. - Diferenciación de las etapas, desde el plateresco a Juan de Herrera Palacio de Carlos V. El Escorial. Fachada de la Universidad de Salamanca. Ejemplos en la Comunidad Valenciana: el Colegio del Patriarca. Pintura. Análisis de los elementos estilísticos comunes a los autores en España y diferenciadores del resto de Europa. Estudio y comparación de la obra de Pedro de Berruguete, Tiziano, El Bosco, El Greco. Investigación sobre Sofonisba Anguissola y comparación de su obra con la pintura coetánea. El retrato cortesano de Alonso Sánchez Coello y Juan Pantoja de la Cruz. Identificación y análisis de la obra de Juan de Juanes. Conjunto de pinturas de Fernando de los Llanos y Fernando Yáñez de la Almedina de la Catedral de Valencia. Escultura: - Análisis de los elementos técnicos y estilísticos diferenciadores del resto de Europa. - El arte del retablo. - Estudio de la obra de Alonso González Berruguete. Música. - Identificación de los instrumentos. - Análisis de las claves musicales renacentistas sobre el estudio de la obra musical de Tomás Luis de Victoria. Artes aplicadas: Análisis de la indumentaria a partir del estudio de fuentes primarias de la época y, en particular, de los retratos cortesanos. Diferenciación de las tipologías de mobiliario de la época: arcas, arquillas, bargueños y sillones fraileños. Joyería renacentista</p>	<p>BL10.2. Identificar la técnica y estética pictórica del renacimiento español, comparar la obra pictórica de Sofonisba Anguissola con la pintura coetánea, diferenciar la técnica escultórica de la península ibérica y del resto de Europa, y distinguir las características estilísticas diferenciadoras de los autores fundamentales de este período comparando sus obras más importantes.</p> <p>BL10.3. Identificar la indumentaria y los objetos cotidianos del renacimiento mediante el estudio de los retratos cortesanos de la época, reconocer los instrumentos y analizar las claves musicales renacentistas estudiando la obra musical de autores de la época.</p>	CAA CSC CEC CAA CMCT CSC CEC
--	--	--

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan la crisis política en Europa España. Reflexión sobre la guerra de los treinta años y las implicaciones políticas de la corona española.</p>	<p>BL 11.1. Identificar las claves económicas, sociales y políticas que determinan la evolución de la estética renacentista hacia la barroca, analizar los elementos constitutivos principales y las cuestiones estéticas específicas de la arquitectura barroca relacionándolos con las representaciones arquitectónicas más relevantes, comparar las fachadas de las iglesias más representativas del arte barroco y estudiar la relación entre el arte barroco europeo y el arte colonial hispanoamericano.</p>	CAA CMCT CSC CEC
<p>Análisis de las conclusiones del Concilio de Trento para la Iglesia católica y las consecuencias estéticas derivadas de la Contrarreforma: debate sobre el modelo del Gesù como modelo de iglesia contrarreformista, e investigación sobre cambio iconográfico e iconológico en las imágenes religiosas.</p>	<p>BL11.2. Identificar la imaginería española comparando la escultura monocromática y la escultura policromada, analizar sus peculiaridades técnicas y temáticas en las obras más representativas de la escultura barroca relacionándolas con los autores más significativos, distinguir la escultura hispánica de la del resto de Europa, y descubrir la influencia de la escultura barroca en artistas posteriores como Dalí.</p>	CAA CMCT CSC CEC
<p>Estudio de su cronología destacando las diferencias estilísticas en el exceso decorativo, desde el desequilibrio manierista, hasta la asimetría en el arte barroco. Arquitectura.</p>	<p>BL11.3. Identificar la pintura barroca y las obras más importantes de este período comparando los diferentes estilos por países, analizar la obra de los artistas más relevantes estableciendo sus diferencias entre el tratamiento pictórico, el tamaño del lienzo y la técnica, comparar la iluminación tenebrista en el barroco y en culturas posteriores, y relacionar la caja oscura pictórica con la invención de la caja fotográfica posterior.</p>	CAA CSC CEC
<p>- Identificación y estudio de los elementos constitutivos de la arquitectura barroca. - El valor simbólico de la cúpula en los edificios religiosos. Características de la arquitectura de Borromini y Bernini.</p>	<p>BL11.4. Reconocer la evolución de la música barroca desde la música renacentista, identificar los compositores más importantes de esta época y sus piezas más reconocibles, analizar el nacimiento de la ópera y su trascendencia posterior, y comparar la indumentaria, el mobiliario y las artes decorativas del barroco con estilos artísticos anteriores y posteriores.</p>	CAA CMCT CSC CEC
<p>Análisis formal y simbólico del Púlpito de la Catedral de San Pedro, el uso de la columna salomónica y la plaza de san Pedro.</p>	<p>BL11.5. Reconocer las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos y expresar emociones, sentimientos e ideas propias al realizar sus producciones disfrutando del proceso de creación artística y mostrando respeto por el trabajo de los demás.</p>	CAA CSC CEC
<p>Identificación y análisis de obras de la arquitectura barroca española, y comparación tomando como ejemplo la catedral de Murcia.</p>		
<p>Ejemplos de arquitectura barroca en la Comunidad Valenciana: la Basílica de la Virgen en Valencia, y el conjunto de iglesias barrocas.</p>		
<p>Relación entre el arte barroco europeo y el arte colonial hispanoamericano. Escultura.</p>		

<p>Palacio del Marqués de dos Aguas.</p> <p>Comparación de la escultura de Bernini con la obra de autores españoles de la época, y con la obra de artistas posteriores como Dalí.</p> <p>Pintura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación de las claves del barroco comparando los diferentes estilos por países. - Definición de tenebrismo y comparación de la iluminación tenebrista en el barroco y en culturas posteriores. - Comparación entre el tenebrismo mediterráneo y la pintura costumbrista holandesa: diferencia de tratamiento pictórico, tamaño del lienzo y técnica. - Definición de la técnica de caja oscura pictórica y relación de ésta con la caja fotográfica posterior. <p>Estudio y comparación de los principales pintores barrocos:</p> <p>El tenebrismo de Caravaggio y comparación con la obra de José de Ribera</p> <p>Análisis y comparación de la obra de José de Ribera y Francisco Ribalta.</p> <p>El naturalismo de Juan de Valdés Leal.</p> <p>El realismo de Diego Velázquez. Análisis del tratamiento de la perspectiva en su obra y comparación de su técnica pictórica con la pintura impresionista posterior.</p> <p>El costumbrismo religioso de Bartolomé Esteban Murillo, y su pertenencia a la escuela sevillana.</p> <p>La pintura flamenca. Estudio y comparación de la obra de Rubens y Rembrandt.</p> <p>El costumbrismo holandés: Vermeer. Carel Fabritius. Debate sobre el uso de la caja oscura en estos autores, y experimentación con la misma.</p> <p>Música.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reconocimiento de la tipología musical de la música barroca y su evolución desde la música renacentista. - Estudio del nacimiento de la ópera y estimación de su trascendencia posterior. - Elementos compositivos de la ópera: música, libreto, escenografía, atrezo, vestuario. <p>Identificación de los compositores más importantes de esta época y de los fragmentos más populares de sus obras más importantes: Antonio Vivaldi, Claudio Monteverdi, George Friedrich Händel, Johann Sebastian Bach, Georg P. Telemann, Jean-Philippe Rameau y Domenico Scarlatti.</p>		
--	--	--

<p>Artes aplicadas:</p> <p>Ánalisis de la indumentaria a partir del estudio de fuentes historiográficas de la época y, en particular, de los retratos cortesanos, y comparación con la indumentaria renacentista.</p> <p>Investigación sobre el auge de las artes decorativas en el barroco. La importancia del mobiliario y comparación con el mobiliario renacentista.</p> <p>Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística.</p> <p>Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás.</p>		
--	--	--

Bloque 12: El Rococó. Francia. Resto de Europa. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan el absolutismo político de la monarquía francesa y el nacimiento del estilo rococó.</p> <p>Reflexión sobre la situación política francesa y su relación con el estilo rococó.</p> <p>Ánalisis y comparación de las obras de temática religiosa y las de temática profana.</p> <p>Estudio cronológico y comparación estilística de los reinados del Luis XIV y Luis XV.</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación del refinamiento sensual arquitectónico. Estimación de la importancia de las artes decorativas - Debate sobre el concepto de elegancia arquitectónica, y el uso o abuso de la decoración. <p>El Palacio de Versalles como el edificio más representativo del período rococó.</p> <p>El nacimiento de la arquitectura paisajística.</p> <p>Investigación sobre la arquitectura rococó española.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ejemplos en la Comunidad Valenciana: Antonio Gilabert y la Capilla de la Soledad, de Nules, o el Palacio del Marqués de dos Aguas. <p>Pintura.</p>	<p>BL12.1. Identificar las claves económicas, sociales y políticas que originan el nacimiento del estilo rococó, analizar la evolución del estilo barroco al rococó, reconocer en el Palacio de Versalles los elementos de refinamiento arquitectónico rococó, debatir sobre el concepto de elegancia aplicado a estas producciones, y argumentar el uso o abuso de la decoración.</p> <p>BL12.2. Identificar la evolución de la pintura barroca hacia el estilo rococó diferenciando la temática del barroco religioso a la pintura galante francesa, analizar y comparar la obra de Watteau, Fragonard y Boucher, y diferenciar los elementos estilísticos entre ellos y Marie-Louise-Élisabeth Vigée-Lebrun, estudiar la obra de Antón Rafael Mengs y relacionarla con pintores europeos de su tiempo y con pintores posteriores como Francisco de Goya, estableciendo posibles influencias, y debatir las diferencias del tratamiento iconológico de los motivos religiosos entre Gregorio Fernández y Francisco Salzillo.</p> <p>BL12.3. Describir las diferentes partes de las composiciones musicales más representativas: oratorios, misas, conciertos, sonatas y sinfonías; identificar los fragmentos más populares dentro de la obra musical de Mozart, analizar sus obras y comparar sus óperas con obras de otros autores y de otras épocas.</p>	CAA CSC CEC
		CAA CSC CEC
		CAA CMCT CSC CEC

<p>Comparación de la pintura barroca y la pintura rococó y análisis de la temática diferente del barroco religioso a la pintura galante francesa. Análisis y comparación de la obra de Watteau, Fragonard y Boucher. Comparación de la obra de Marie-Louise-Élisabeth Vigée-Lebrun y los pintores masculinos de su época. Estudio de la obra de Antón Rafael Mengs, relación de su obra con los pintores europeos de su tiempo, y análisis de las similitudes y diferencias de las obras de Mengs y pintores posteriores como Francisco de Goya, estableciendo posibles influencias.</p> <p>Pintura y escultura en España.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Análisis de la evolución de la Imaginería española. - Comparación del tratamiento iconológico de los motivos religiosos entre Gregorio Fernández y Francisco Salzillo. <p>Música:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Descripción de las diferentes partes de las composiciones musicales más representativas: oratorios, misas, conciertos, sonatas y sinfonías. <p>Análisis de la obra musical de Mozart e identificación de los fragmentos más populares de sus obras más importantes.</p> <p>Comparación de las óperas de Mozart con otras de diferentes épocas.</p> <p>Artes aplicadas:</p> <p>Mobiliario y decoración de interiores. El estilo Luis XV.</p> <p>Análisis de la Indumentaria a partir del estudio de fuentes historiográficas de la época, descripción del vestuario de las clases altas, medias y bajas en el siglo XVIII, y comparación de los vestidos de la corte francesa con el resto de trajes europeos.</p> <p>Las artes decorativas. Investigación sobre la decoración primigenia del interior del Teatro Principal en Valencia.</p> <p>La importancia de las Manufacturas Reales europeas: La Real fábrica de tapices de Santa Bárbara, o el Colegio del Arte Mayor de la Seda, de Valencia.</p> <p>La joyería del siglo XVIII.</p> <p>Cerámica.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Identificación y análisis de la tipología de la cerámica europea y comparación con la cerámica oriental. -La porcelana de Sèvres, Meissen y Buen Retiro: La Real Fábrica de vidrio de La Granja de San Ildefonso (Segovia) 	<p>BL12.4. Analizar las claves estilísticas diferenciadoras del rococó en la indumentaria y el mobiliario en España y en Europa, estimar la importancia artística de las artes decorativas, en especial la cerámica, analizando la evolución técnica y tipológica de la loza hasta la porcelana, poner en valor las Manufacturas Reales europeas de la época, y explicar modos de fabricación como la técnica del tapiz o la del vidrio soplado mediante presentación audiovisual al grupo.</p>	CAA CMCT
---	---	-------------

-La Real Fábrica de Loza y Porcelana de Alcora (Castellón).
 La técnica del vidrio soplado.

Bloque 13: El Neoclasicismo. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan la vuelta al clasicismo renacentista.</p> <p>Reflexión sobre la influencia de Palladio en la gestación del Neoclasicismo en Francia: diferencias entre el estilo Luis XVI y el Estilo Imperio de Napoleón.</p> <p>Análisis del auge del orientalismo debido al Comercio con Oriente: definición del concepto de “chinerías” y su influencia en las manifestaciones artísticas de la época.</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investigación sobre la exhumación de las ruinas de Pompeya y Herculano, y su influencia en el gusto por la estética grecorromana: revisitación de recursos formales griegos, romanos y renacentistas. <p>El Neoclasicismo y el estilo Luis XVI.</p> <p>El Neoclasicismo y el estilo Imperio de Napoleón.</p> <p>Reconocimiento de los arquitectos más importantes.</p> <p>Ánalisis y comparación de los edificios más representativos: Ópera de París, Capitolio en Washington, Congreso de los diputados en Madrid.</p> <p>Ejemplos en la Comunidad Valenciana: Palacio Episcopal de Castellón, Fachada del Teatro Principal de Alicante.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investigación de la evolución del edificio de La Nau, Universidad de Valencia, desde su construcción en el siglo XV hasta la intervención neoclásica de fachadas y claustro. <p>Escultura.</p> <p>Ánalisis de los recursos estilísticos de sensualidad y dinamismo.</p> <p>Reconocimiento, análisis y comparación de la obra escultórica más representativa de Antonio Canova y Jean-Baptiste Carpeaux.</p> <p>Pintura.</p> <p>Inglaterra: análisis y comparación de la obra de Thomas Lawrence, Joshua Reynolds y George Romney.</p>	<p>BL13.1. Identificar las claves económicas, sociales y políticas que originan la vuelta al clasicismo, analizar en las obras más representativas la influencia de recursos formales griegos, romanos y renacentista, diferenciar el estilo Luis XVI y el Estilo Imperio de Napoleón, y reflexionar sobre la influencia del orientalismo debido al Comercio con Oriente.</p> <p>BL13.2. Identificar, analizar y comparar las obras más representativas de los pintores y escultores europeos más relevantes de la época, analizar el creciente gusto orientalizante en la moda y la decoración europeas, y diferenciar el estilo Luis XVI y el estilo Imperio en Francia proponiendo ejemplos de mobiliaro o artes decorativas.</p> <p>BL13.3. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p>	CAA CSC CEC CAA CSC CEC CMCT SIEE

<p>Debate sobre el auge de la pintura inglesa y la relación artística y personal entre Emma Hamilton, George Romney y el almirante Nelson.</p> <p>Francia: análisis y comparación de la obra de Jean Louis David y Jean Auguste Dominique Ingres.</p> <p>Artes aplicadas:</p> <p>Definición del concepto de “moda” y de la influencia de Emma Hamilton en la moda de la época.</p> <p>Ánalisis del creciente gusto orientalizante en la moda y la decoración europeas.</p> <p>Mobiliario. Diferencias estilísticas entre el estilo Luis XVI, y el estilo Imperio en Francia, y comparación con el anterior periodo Luis XV.</p> <p>Joyería. Relojería. Vestuario. Porcelana.</p> <p>La pervivencia del estilo Luis XVI hasta nuestros días, y del Estilo Imperio en el Art Decó.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo. Sentido crítico.</p>		
---	--	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Fundamentos del Arte II
Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: El Romanticismo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de claves teóricas de la obra artística romántica: la expresión desaforada del sentimiento.</p> <p>Reflexión sobre las claves económicas, sociales y políticas que originan el auge del nacionalismo y la creación del estado alemán e italiano, y su relación con el romanticismo artístico.</p> <p>Ánalisis y comparación del término "romántico" aplicado al movimiento artístico del siglo XIX y el uso actual.</p> <p>Arquitectura.</p>	<p>BL1.1. Reconocer la expresión desaforada del sentimiento como la clave teórica de la obra artística romántica, reconocer, relacionar el romanticismo artístico con auge del nacionalismo y la creación del estado alemán e italiano, diferenciar el término "romántico" aplicado al movimiento artístico del siglo XIX y el uso actual, y analizar los principales edificios españoles de la época.</p> <p>BL1.2. Identificar, analizar y comparar las obras más representativas de los</p>	CAA CSC CEC CAA

<p>- Identificación de los elementos constitutivos de la arquitectura romántica.</p> <p>- Identificación de los principales edificios españoles de la época: Murcia, teatro Romea; Cádiz, teatro Falla; Oviedo, teatro Campoamor; Barcelona, arco del triunfo.</p> <p>Pintura.</p> <p>El romanticismo en Inglaterra: identificación de las obras más representativas, análisis y comparación de la obra de Karl Friedrich Schinkel, Caspar David Friedrich, Thomas Cole, John Constable y William Turner.</p> <p>El romanticismo en Francia: identificación de las obras más representativas, y análisis y comparación de la obra de Théodore Géricault, Eugène Delacroix y Antoine-Jean Gros.</p> <p>Investigación y debate sobre la composición de elementos pictóricos y narrativos de cuadros emblemáticos de la pintura romántica: evaluación de la base histórica y el resultado plástico.</p> <p>Goya.</p> <p>- Identificación y análisis de sus etapas pictóricas y de su obras más representativas: costumbrismo rococó, expresionismo, etapa de los “Caprichos”.</p> <p>- Clasificación de la temática de los cuadros de Goya.</p> <p>- Relación de Goya con Velázquez: comparación de “La familia de Carlos IV” con “Las Meninas”.</p> <p>- Comparación de la obra de Goya de características expresionistas con obras de contenido formal similar en otras épocas y culturas.</p> <p>- Investigación sobre la etapa de las Pinturas Negras.</p> <p>- Relación del cuadro “La lechera de Burdeos” con la pintura impresionista posterior.</p> <p>Nuevas técnicas gráficas.</p> <p>Inicio de la fotografía. Investigación sobre aspectos técnicos de las primeras impresiones fotográficas.</p> <p>Diferenciación de los temas fotográficos: retrato, paisaje, historia. El pictorialismo. Autores.</p> <p>Música y danza.</p> <p>- Análisis de las características de la música romántica y comparación con la música anterior y posterior.</p> <p>Ludwig Van Beethoven y la superación del clasicismo musical.</p>	<p>pintores ingleses y franceses más relevantes de la época, explicar su composición, el ritmo y los elementos pictóricos y narrativos, analizar la obra de Francisco de Goya y diferenciar sus etapas estudiando ejemplos, comparar su trabajo con Velázquez y sus pinturas de características expresionistas con obras de contenido formal similar en otras épocas y culturas, y debatir los aspectos técnicos de las primeras impresiones fotográficas.</p> <p>BL1.3. Identificar, analizar y comparar las obras más representativas de la música romántica, reconocer las obras principales y los fragmentos más significativos de Ludwig Van Beethoven, Verdi y Wagner, relacionar la obra musical de Wagner con la mitología germánica, investigar sobre el nacimiento en Francia de la danza clásica y debatir sobre las claves estilísticas del mobiliario y objetos sumptuosos de la época y sobre la simbología del oro en diferentes culturas.</p>	CSC CEC CAA CSC CEC
--	---	-------------------------------------

<p>Reconocimiento de las obras principales y los fragmentos más significativos de su obra sinfónica, conciertos y sonatas.</p> <p>Identificación de las obras más significativas de Verdi y Wagner, y relación de la obra musical de Wagner con la mitología germánica.</p> <p>Investigación sobre el nacimiento en Francia de la danza clásica y los elementos clave que la componen, por ejemplo el uso del tutú y el baile de puntas.</p> <p>Artes aplicadas:</p> <p>Descripción de las claves estilísticas del mobiliario e indumentaria: Estilos Regency. Napoleón III.</p> <p>Joyería. Relojes. Objetos suntuarios.</p> <p>Ánalisis de la técnica del dorado al mercurio, incidiendo en la toxicidad del proceso y relacionándolo con la explotación del oro en la actualidad.</p> <p>Debate acerca de la simbología del oro en diferentes culturas y épocas.</p>		
---	--	--

Bloque 2: El Romanticismo tardío. 1850-1900. Curso 2º

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan la revolución industrial. Relación del internacionalismo político europeo y la llegada a Europa del arte de Oriente.</p> <p>Reflexión sobre la colonización de África, la guerra con China, la guerra de secesión Norteamericana y la Independencia latinoamericana.</p> <p>Ánalisis del historicismo nostálgico que fomenta el nacionalismo italiano y germánico.</p> <p>Arquitectura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Análisis y comparación de los elementos configurativos de los Neoestilos: neomudéjar y neogótico. <p>Implicaciones artísticas de las exposiciones universales de París, Londres y Barcelona. La torre Eiffel.</p> <p>Escultura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación de las claves técnicas y estéticas de la escultura romántica tardía. <p>Análisis y comparación de la obra de Auguste Rodin y Camille Claudel.</p> <p>Comparación de la evolución escultórica desde el clasicismo de Canova</p>	<p>BL2.1. Identificar los principales hechos políticos de la segunda mitad del siglo XIX y su relación con el arte de su tiempo, analizar obras de los Neoestilos neo-mudéjar y neo-gótico comparando sus elementos configurativos, reflexionar sobre las implicaciones artísticas de las exposiciones universales de la época analizando la Torre Eiffel, identificar y comparar las obras más representativas de Auguste Rodin, Camille Claudel y Mariano Benlliure argumentando la evolución del clasicismo al romanticismo escultórico tardío.</p> <p>BL2.2. Identificar y diferenciar los géneros pictóricos “orientalista”, “Pompier”, el “retrato galante”, “historicista”, “movimiento prerrafaelita” a partir del estudio de los autores más importantes y sus obras más representativas, definir el concepto de “artista total” y relacionar pintura, moda y diseño a partir del estudio de la obra de Mariano Fortuny y Madrazo, y debatir acerca de la vuelta a la fabricación artesanal que supone el movimiento romántico "Arts and Crafts" en Inglaterra.</p>	CAA CSC CEC
<p>hasta la nueva plasticidad de Rodin y Camille Claudel.</p> <p>Identificación de la escultura española, y análisis de la obra de Mariano Benlliure.</p> <p>Pintura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación y definición del género pictórico “pintura orientalista” europea a partir del estudio de artistas europeos y españoles. Análisis de la obra de Mariano Fortuny - Identificación y definición de la “pintura Pompier” francesa. Análisis y comparación de la obra de Bouguereau, Cormon, Alexandre Cabanel y Jean-Léon Gérôme. - Identificación y definición del género pictórico del “retrato galante” en España. Análisis de la pintura de Los Madrazo y comparación con el retrato inglés de Franz Xaver Winterhalter. - Definición del concepto de “artista total”. Mariano Fortuny y Madrazo, como pintores, escenógrafos, diseñadores de moda o inventores. - Investigación sobre la relación entre pintura, moda y diseño a partir del estudio de su obra. - Identificación y definición del género historicista en España. Análisis y comparación de la obra de Eduardo Rosales, Francisco Padilla y Alejandro Ferrant. - Identificación y definición del movimiento prerrafaelita en el Reino Unido. Análisis y comparación de la obra de John Everett Millais, Dante Gabriel Rossetti y William Holman Hunt. - El movimiento “Arts and Crafts” de William Morris y debate sobre sus planteamientos estéticos. - Fotografía y cine. - Identificación de las claves técnicas que propician el nacimiento de la fotografía. Nicéforo Nièpce y el desarrollo de la técnica fotográfica. - Relación del retrato fotográfico y el retrato pictórico, y análisis de la técnica fotográfica de Nadar. Estudio de las primeras fotografías en blanco y negro. - La invención de una nueva técnica visual: el cinematógrafo. - Descripción del contexto general en el que se enmarca el nacimiento del cine. - Identificación de los autores pioneros: los hermanos Lumière, Georges Méliès y Segundo de Chomón. Análisis y comparación de sus obras. - Descripción del contexto en el que surge el cine americano. La generación 	<p>BL2.3. Identificar la técnica del retrato fotográfico y relacionarla con el retrato pictórico, describir el contexto en el que se enmarca el nacimiento del cine, identificar a los autores pioneros (los hermanos Lumière, Méliès, Segundo de Chomón) analizando y comparando sus obras más significativas, y debatir el nacimiento del cine americano.</p> <p>BL2.4. Identificar fragmentos de obras musicales de los compositores eslavos más importantes de esta época: Alexander Borodín, Modesto Músorgski, Piotr Illich Tchaikovsky, Bedřich Smetana. Música, identificar la Zarzuela española reconociendo los fragmentos más populares, y analizar la importancia de la danza en el ballet mediante el comentario de las claves artísticas de “El lago de los cisnes”, de Tchaikovsky.</p> <p>BL2.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p>	CAA CMCT CSC CEC

<p>hasta la nueva plasticidad de Rodin y Camille Claudel.</p> <p>Identificación de la escultura española, y análisis de la obra de Mariano Benlliure.</p> <p>Pintura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación y definición del género pictórico “pintura orientalista” europea a partir del estudio de artistas europeos y españoles. Análisis de la obra de Mariano Fortuny - Identificación y definición de la “pintura Pompier” francesa. Análisis y comparación de la obra de Bouguereau, Cormon, Alexandre Cabanel y Jean-Léon Gérôme. - Identificación y definición del género pictórico del “retrato galante” en España. Análisis de la pintura de Los Madrazo y comparación con el retrato inglés de Franz Xaver Winterhalter. - Definición del concepto de “artista total”. Mariano Fortuny y Madrazo, como pintores, escenógrafos, diseñadores de moda o inventores. - Investigación sobre la relación entre pintura, moda y diseño a partir del estudio de su obra. - Identificación y definición del género historicista en España. Análisis y comparación de la obra de Eduardo Rosales, Francisco Padilla y Alejandro Ferrant. - Identificación y definición del movimiento prerrafaelita en el Reino Unido. Análisis y comparación de la obra de John Everett Millais, Dante Gabriel Rossetti y William Holman Hunt. - El movimiento “Arts and Crafts” de William Morris y debate sobre sus planteamientos estéticos. - Fotografía y cine. - Identificación de las claves técnicas que propician el nacimiento de la fotografía. Nicéforo Nièpce y el desarrollo de la técnica fotográfica. - Relación del retrato fotográfico y el retrato pictórico, y análisis de la técnica fotográfica de Nadar. Estudio de las primeras fotografías en blanco y negro. - La invención de una nueva técnica visual: el cinematógrafo. - Descripción del contexto general en el que se enmarca el nacimiento del cine. - Identificación de los autores pioneros: los hermanos Lumière, Georges Méliès y Segundo de Chomón. Análisis y comparación de sus obras. - Descripción del contexto en el que surge el cine americano. La generación 	<p>BL2.3. Identificar la técnica del retrato fotográfico y relacionarla con el retrato pictórico, describir el contexto en el que se enmarca el nacimiento del cine, identificar a los autores pioneros (los hermanos Lumière, Méliès, Segundo de Chomón) analizando y comparando sus obras más significativas, y debatir el nacimiento del cine americano.</p> <p>BL2.4. Identificar fragmentos de obras musicales de los compositores eslavos más importantes de esta época: Alexander Borodín, Modesto Músorgski, Piotr Illich Tchaikovsky, Bedřich Smetana. Música, identificar la Zarzuela española reconociendo los fragmentos más populares, y analizar la importancia de la danza en el ballet mediante el comentario de las claves artísticas de “El lago de los cisnes”, de Tchaikovsky.</p> <p>BL2.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p>	CAA CMCT CSC CEC
---	---	---------------------------

<p>del Modelo de Representación Institucional, y la creación del Star System</p> <p>El nacimiento de la industria en España: Barcelona y Valencia. Valencia y la productora Casa Cuesta. Investigación sobre Maximiliano Thous y su intento de creación del Star System valenciano.</p> <p>Música.</p> <p>Identificación de la obra musical de los países eslavos.</p> <p>Ánalisis y comparación de la obra de compositores del este de Europa: Alexander Borodín, Modesto Músorgski, Piotr Ilich Tchaikovsky, Antonín Dvořák y Bedřich Smetana.</p> <p>Identificación de la Zarzuela como música popular española y reconocimiento de los fragmentos más populares.</p> <p>Ánalisis de la importancia de la danza en el ballet mediante el comentario de las claves artísticas de "El lago de los cisnes", de Tchaikovsky.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Introducción al proceso creativo en las artes visuales y audiovisuales mediante el desarrollo de un producto individual o colectivo, controlando las distintas fases:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investigación y estudio previo. - Selección de información y desarrollo de primeras ideas. - Planificación, organización y gestión del tiempo y los recursos. - Toma de decisiones y calibración de oportunidades y riesgos. - Aportación de soluciones originales a los problemas. - Realización del producto y establecimiento de criterios para evaluar el proceso y el resultado. - Reflexión y propuesta de mejora del proceso creativo propio y ajeno, desde la idea inicial hasta la ejecución definitiva: juicio sobre la buena realización del trabajo así como la limpieza en su ejecución, y evaluación del uso de las nuevas tecnologías. - Reconocimiento del esfuerzo que exige la elaboración de algunas obras artísticas. 		
---	--	--

Bloque 3: Las Vanguardias. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de los descubrimientos técnicos relacionados con la descomposición de la imagen en colores primarios, y su relación con la técnica pictórica impresionista.</p> <p>Relación de dichos descubrimientos con las claves técnicas y artísticas que originan el nacimiento del movimiento Impresionista.</p> <p>Análisis de las teorías aditiva y sustractiva del color. Experimentación con los colores-luz.</p> <p>Pintura:</p> <p>Identificación de las claves estéticas y temáticas del Simbolismo y relacionarlo con el erotismo, las drogas y el satanismo. Análisis de la obra de Odilon Redon.</p> <p>Ánalisis de la obra de Edouard Manet y Cézanne como autores preimpresionistas, investigación sobre la influencia en la técnica pictórica posterior, y su relación con la parte comercial de la creación artística.</p> <p>Impresionismo en Francia.</p> <p>Identificación de las claves estéticas y temáticas del Impresionismo. Experimentación con esta técnica.</p> <p>Identificación de Monet como el primer impresionista y debate sobre su obra "Impresión del sol naciente".</p> <p>Ánalisis y comparación de la obra de Monet, Pisarro y Sisley.</p> <p>Ánalisis de la obra de Berthe Morisot y Mary Cassatt, y comparación con la obra de los pintores impresionistas masculinos.</p> <p>Pintura en España.</p> <p>Sorolla y el tratamiento de la luz mediterránea. Relación de su obra con la de John Singer Sargent.</p> <p>Ánalisis y comparación de la obra de Joaquín Sorolla, Santiago Rusiñol, Ramón Casas, Anglada Camarasa, Carlos de Haes, Isidro Nonell, José Luis Sert.</p> <p>Van Gogh. Estudio de su biografía, identificación y análisis de las claves estéticas y temáticas de su obra, y debate sobre su influencia posterior.</p> <p>Paul Gauguin. Estudio de su biografía, identificación y análisis de las claves estéticas y temáticas de su obra, y debate sobre su influencia posterior.</p> <p>Los "Navis". Identificación y análisis de las claves estéticas y temáticas de la obra de Pierre Bonnard.</p> <p>Los "Fauves". Identificación y análisis de las claves estéticas y temáticas de la obra de Matisse.</p>	<p>BL3.1. Relacionar los descubrimientos en la descomposición del color con su aplicación en la técnica pictórica, identificar los cuadros con temática simbolista diferenciándolos de los de otras temáticas, analizar la obra de Cézanne y su influencia en la técnica pictórica posterior, y describir las claves de la pintura impresionista analizando y comparando la obra de los autores más relevantes en Francia y en el resto de Europa, en especial la de Joaquín Sorolla.</p> <p>BL3.2. Identificar, analizar y comparar las claves estéticas y temáticas de "Los "Navis", los "Fauves" y el arte Naïf, analizar la obra de Van Gogh contrastando su influencia posterior, definir el concepto de "vanguardia" y analizar del origen técnico y plasmación en el arte del cubismo y de la obra pictórica y escultórica de Picasso, comparándola con la de otros autores de la época.</p> <p>BL3.3. Relacionar el cine con las primeras vanguardias en las diversas disciplinas artísticas, analizar obras y autores relevantes en el cartel publicitario, estimar la influencia de la estampa japonesa en Europa rastreándola en la obra de Van Gogh y en los autores de cómic franceses, analizar la obra de los compositores más destacados identificando sus fragmentos más conocidos y debatir sobre el nacimiento del Jazz.</p> <p>BL3.4. Reconocer el patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado español como un medio de comunicación y disfrute individual y colectivo, y contribuir a su defensa y conservación a través de la divulgación de obras de arte y medios audiovisuales que forman parte de dicho patrimonio, expresando sus conocimientos de forma crítica.</p>	<p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CAA CSC CEC</p> <p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CSC CEC</p>

<p>El arte Naïf. Identificación y análisis de las claves estéticas y temáticas de la obra de Rousseau el aduanero.</p> <p>Las primeras vanguardias artísticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definición del término “vanguardia” - Búsqueda de nuevas formas de representación <p>El cubismo. Análisis del origen técnico y plasmación en el arte de la ruptura de una única visión.</p> <p>Picasso.</p> <p>Estudio de su biografía, identificación y análisis de las claves estéticas y temáticas de su obra, diferenciación de sus etapas pictóricas y debate sobre su influencia posterior.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Análisis y comparación de la obra de Juan Gris, George Braque y Pablo Ruiz Picasso. - La obra escultórica de Picasso y su relación con Julio González. <p>Relación con las primeras vanguardias en las diversas disciplinas del arte.</p> <p>El cine.</p> <p>-Desarrollo del “Modelo de Representación Institucional”.</p> <p>El cartel publicitario.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Claves de su evolución. - Análisis de la obra artística de Henri de Toulouse-Lautrec. - Análisis y comparación de la obra de Alfons Mucha, Jules Chéret y Leonetto Cappiello. <p>Análisis de la técnica de la estampación japonesa. Técnica del Ukiyo-e.</p> <p>Identificación de las obras de los grandes grabadores japoneses: Kitagawa Utamaro, Utagawa Hiroshige y Katsushika Hokusai.</p> <p>Influencia de la estampación japonesa en Europa. Rastreo en la obra de Vincent Van Gogh</p> <p>Nacimiento del cómic.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definición y análisis de sus orígenes. <p>Música.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Impresionismo: Debussy y Ravel. - La música espiritual negra. El blues. Nacimiento del Jazz. <p>Música española.</p> <p>Ánalisis y comparación de la obra de Falla, Albéniz, Granados, Salvador Bacarisse, e identificación de sus fragmentos más populares.</p> <p>Apreciación, valoración y disfrute del patrimonio artístico y cultural de la</p>		
--	--	--

Comunidad Valenciana y del Estado español, así como contribución a su defensa, conservación y desarrollo.		
---	--	--

Bloque 4: El Modernismo-Art Nouveau. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves técnicas relacionadas con las fantasías arquitectónicas del fin de siglo y el nacimiento del Art Nouveau.</p> <p>Ánalisis de las características principales del Art Nouveau francés. Relación con el movimiento en Europa: Modernismo, Jugendstil, Sezession, Liberty.</p> <p>Arquitectura</p> <ul style="list-style-type: none"> - La arquitectura modernista europea. Víctor Horta. - El modernismo catalán. La obra de Gaudí. <p>Comparación de la obra de Gaudí, Víctor Horta y Adolf Loos.</p> <p>Escuela.</p> <p>Ánalisis de la obra de Josep Llímpera.</p> <p>El cartel publicitario en España.</p> <p>Ánalisis y comparación del cartelismo de Alexandre de Riquer y Ramón Casas.</p> <p>Artes aplicadas:</p> <p>Identificación de la tipología del mobiliario modernista.</p> <p>La revolución en la técnica del vidrio: los jarrones de Émile Gallé y las lámparas de colores de Louis C. Tiffany.</p> <p>El esmalte en la joyería. La obra de Lluís Masriera.</p>	<p>BL4.1. Identificar las claves técnicas relacionadas con el nacimiento del Art Nouveau, advertir las diferentes nomenclaturas en Europa (Modernismo, Jugendstil, Sezession, Liberty), analizar la obra de Víctor Horta y Gaudí comparando edificios representativos, y debatir sobre la escultura de esta época y su evolución desde el neoclasicismo.</p> <p>BL4.2. Analizar el uso del cartel publicitario en España y sus autores más relevantes, identificar la tipología del mobiliario modernista, y explicar la revolución en la técnica del vidrio estudiando las creaciones de Émile Gallé y Louis Comfort Tiffany.</p>	<p>CAA CSC CEC</p> <p>CAA CMCT CSC CEC</p>

Bloque 5: El Surrealismo y otras Vanguardias. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación y análisis de las teorías de Sigmund Freud, el nacimiento de la psicología y su relación con las claves plásticas del Surrealismo y las vanguardias históricas.</p> <p>Las vanguardias históricas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definición del término. Marcel Duchamp y el art trouvé. <p>El movimiento surrealista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Origen del Surrealismo. Definición del irracionalismo onírico, explicación 	<p>BL5.1. Relacionar las teorías sobre el psicoanálisis de Sigmund Freud con las claves plásticas del Surrealismo, análisis de los principales artistas estudiando sus obras más representativas, poner en valor la trascendencia histórica de la obra de Salvador Dalí y Luis Buñuel, y comparar con la pintura metafísica de De Chirico.</p> <p>BL5.2. Analizar el origen del movimiento Dadá estudiando la obra de Jean</p>	<p>CAA CSC CEC</p> <p>CAA</p>

<p>de las claves estéticas y técnicas de la pintura surrealista.</p> <p>Análisis y comparación de la obra de Salvador Dalí, Jean Arp y Joan Miró. El surrealismo en el cine: Estudio de la técnica cinematográfica narrativa surrealista. "Un perro andaluz", Luis Buñuel y Salvador Dalí y "La edad de oro", de Buñuel, y debate sobre la importancia histórica de su obra.</p> <p>Pintura Metafísica.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definición del término. <p>Análisis de la obra de Giorgio de Chirico.</p> <p>El movimiento Dadaísta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - El Positivismo y la oposición al concepto de razón. El Cabaret Voltaire y el origen del movimiento Dadaísta. <p>Análisis y comparación de las obras de Tristán Tzara, Jean Arp y de la escultura cinética de Jean Tinguely. Man Ray entre el dadaísmo y el surrealismo.</p> <p>Influencia en autores posteriores.</p> <p>El movimiento Neoplásticista holandés "De Stijl" y el Constructivismo ruso.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recuperación de la idea de integración de las artes. Identificación y comparación de las claves estéticas en arquitectura, pintura y mobiliario. <p>Análisis y comparación de la obra de Piet Mondrian. Theo Van Doesburg y Gerrit Thomas Rietveld.</p> <p>Vasili Kandinsky como precursor de la abstracción pictórica.</p> <p>El expresionismo alemán.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Claves estéticas en pintura y cine. La influencia de Van Gogh. <p>Identificación y comparación de los integrantes de los grupos Die Brücke y Der Blaue Reiter.</p> <p>Análisis y comparación de la obra de Edvard Munch y Paul Klee.</p> <p>El cine alemán y su trascendencia: "El gabinete del doctor Caligari" (1920), Robert Wiene; el género de ciencia ficción con "Metrópolis" (1927), Fritz Lang; "el ángel azul" (1930), Josef von Sternberg, Marlene Dietrich.</p> <p>Relación del cine con las Vanguardias.</p> <p>Música y Danza.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Los ballets de Serguéi Diághilev y Nijinski. Relación de la escenografía y decorados con artistas de la época: Picasso, Matisse, Natalia Goncharova. Igor Stravinsky: "El pájaro de fuego", "Petrushka", "La consagración de la primavera". 	<p>Tinguely, identificar y comparar el movimiento Neoplastista holandés "De Stijl" y el Constructivismo ruso analizando obras representativas, explicar las claves estéticas del Expresionismo alemán en pintura y cine y debatir la trascendencia posterior de los directores alemanes y sus producciones más significativas.</p> <p>BL5.3. Reconocer la importancia de los ballets rusos en París y en la historia de la danza contemporánea y relacionar la escenografía y decorados con artistas de la época: Picasso, Matisse, Natalia Goncharova.</p>	CSC CEC CAA CSC CEC
--	---	-------------------------------------

Bloque 6: Los Felices Años Veinte. El Art Decó. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves sociales y políticas que originan el desarrollo económico del período de entre guerras.</p> <p>Relaciona el auge del lujo y el concepto de arte como producto para la élite.</p> <p>Reflexión sobre la evolución desde el arte basado en la naturaleza del Modernismo al arte geométrico del movimiento Art Decó.</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Análisis de las claves estéticas y los elementos compositivos de arquitectura decó. <p>Identificación del estilo de la La escuela de Chicago en Estados Unidos: los grandes edificios como el Chrysler building o Empire State building de New York.</p> <p>Relación de los edificios Art Decó con los anteriores de la Escuela de Chicago</p> <p>Pintura.</p> <p>Identificación y análisis de la obra de Tamara de Lempicka.</p> <p>Escultura</p> <p>Análisis y comparación de las obras de Pablo Gargallo y Constantin Brancusi.</p> <p>Música.</p> <p>La revista musical. El Folies Bergère. El Moulin Rouge.</p> <p>Música dodecafónica, serialista y atonal. Arnold Schönberg.</p> <p>La música norteamericana. Irving Berlin, George Gershwin.</p> <p>Comparación entre los ritmos de la música negra americana: espiritual, blues, jazz.</p> <p>Artes aplicadas:</p> <p>Mobiliario art decó.</p> <p>La joyería Decó y los relojes de pulsera. Las empresas Cartier y Patek Philippe.</p> <p>Moda: la revolución en el mundo de la moda y en el vestido de la mujer, y su relación con el cambio del papel de la mujer en la sociedad de la época.</p> <p>Coco Chanel.</p>	<p>BL6.1. Identificar las claves sociales y políticas que se relacionan con el art decó, reconocerlo en arquitectura, identificando los edificios emblemáticos de este estilo, analizar las principales obras y escultores de la época comparando las obras de Pablo Gargallo y Constantin Brancusi, y debatir acerca de la obra pictórica de Tamara de Lempicka.</p> <p>BL6.2. Reconocer la trascendencia musical del género denominado "La revista musical", analizar la importancia del lujo y su relación con los diseños decó describiendo los elementos esenciales en mobiliario y joyería, distinguir las claves de la música dodecafónica de Arnold Schönberg, evaluar las composiciones musicales de los Estados Unidos, identificando la música popular norteamericana, como el Blues y el Jazz, y explicar la evolución en el traje femenino y su relación con el posible cambio del papel de la mujer en la sociedad.</p>	<p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CAA CMCT CSC CEC</p>

--	--	--

Bloque 7: La Gran Depresión y el Arte de su época. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves sociales y políticas que originan la crisis económica mundial. Crisis de 1929. Relación de la crisis con el auge de los totalitarismos.</p> <p>Reflexión sobre la situación política europea y su reflejo en el arte .</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La fundación del primer CIAM (Congreso Internacional de Arquitectura Moderna) y su importancia como fuente de ideas en el movimiento moderno en arquitectura. <p>El Arte Comprometido.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Análisis de la función social del arte en esta época y su compromiso social. - Debate sobre la importancia del arte como denuncia social. <p>Fotografía.</p> <p>La fotografía comprometida con los pobres: Dorothea Lange, Walker Evans.</p> <p>Comparación de la obra fotográfica de los artistas comprometidos socialmente, con la fotografía esteticista de Cecil Beaton.</p> <p>Cine.</p> <p>Ánalisis de las claves sociológicas del cine español, y la relación entre la cultura y la situación económica antes de la Guerra Civil.</p> <p>Ánalisis de la dicotomía cine social/ cine de entretenimiento.</p> <p>Luis Buñuel y su cine de denuncia: "Las Hurdes, tierra sin pan"</p> <p>Walt Disney. La primera película de animación: "Blancanieves y los siete enanitos". Análisis de la importancia de la obra creativa de Walt Disney en la historia del cine.</p> <p>El cómic.</p> <p>La historieta en España y el primer TBO.</p> <p>Europa: "Tintín" de Hergé y la escuela de "línea clara" francesa.</p> <p>La Escuela Valenciana de la historieta: Roberto Alcázar y Pedrín, el Guerrero del Antifaz y Jaimito. Autores.</p>	<p>BL7.1. Identificar las causas económicas de la crisis del 29 y analizar su reflejo en el arte, la función de las producciones artísticas y su compromiso social en esta época mediante el estudio de los autores de fotografía y filmografía más relevantes comparando el arte de denuncia social y el arte de entretenimiento, y evaluar las claves sociológicas del cine español, y la relación entre la cultura y la situación económica antes de la Guerra Civil.</p> <p>BL7.2. Describir el nacimiento de la historieta en España y el primer TBO, la evolución del género en Europa ("Tintín"), analizar el origen del cómic de superhéroes norteamericano estudiando sus producciones y compararlas con las de la escuela valenciana de la historieta, explicar la trascendencia del cómic de esta época en el arte posterior, y argumentar la importancia de la productora Cifesa en la creación de las principales películas españolas de esa época.</p> <p>BL7.3. Analizar y comentar la situación del ballet europeo, la influencia de los coreógrafos soviéticos en el Ballet de la Ópera de París, e identificar la relación de la música Swing con la composiciones musicales de las denominadas "Big Band" americanas.</p>	CAA CSC CEC CAA CMCT CSC CEC CAA CSC CEC

<p>El cómic norteamericano. Renovación temática y estilística.</p> <p>Estudio de las claves sociológicas y personales de los superhéroes. El valor del cómic como obra de arte.</p> <ul style="list-style-type: none"> - El primer superhéroe: "Superman" Jerry Siegel, Joe Shuster. - El héroe triste y solitario: "Batman" Bob Kane, Bill Finger. - El orgullo americano: "Captain America" Joe Simon, Jack Kirby. - Las aventuras espaciales: "Flash Gordon", Alex Raymond. - El exotismo salvaje: "Tarzán", Burne Hogarth. <p>El cine español.</p> <p>Valencia y la productora Cifesa. Relación con las principales películas y directores de la época.</p> <p>Música y danza.</p> <p>La importancia para la danza de los ballets soviéticos de principio de siglo y la influencia de los coreógrafos soviéticos en el Ballet de la Ópera de París.</p> <p>Las "Big Band" americanas: Benny Goodman, Glenn Miller, Duke Ellington, Tommy Dorsey, etc, y su relación con la música Swing.</p>		
---	--	--

Bloque 8: La Segunda Guerra Mundial. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan el auge Fascismo y comunismo. Estudio de las iconologías asociadas.</p> <p>Reflexión sobre la situación política europea y su reflejo en el arte .</p> <p>Fascismo.</p> <p>Arquitectura fascista: Berlín.</p> <p>La obra cinematográfica de Leni Riefensthal: "Olympia", "El triunfo de la voluntad".</p> <p>La obra musical de Wagner y el fascismo alemán.</p> <p>Comunismo.</p> <p>Arquitectura comunista: Moscú.</p> <p>El cine de Serguéi Eisenstein: "El acorazado Potemkin" (1925), "Iván el terrible" (1943).</p> <p>La relación vital y musical de Dimitri Shostakóvich con el comunismo soviético.</p> <p>Abstracción escultórica.</p>	<p>BL8.1. Analizar el arte fascista y comunista, estableciendo diferencias y semejanzas, comparar las producciones artísticas de ambas ideologías irradiadas principalmente en Berlín y Moscú explicando la interdisciplinariedad de las artes, y comentar la evolución escultórica europea, especialmente relevante en las obras de Henry Moore, Antoine Pevsner y Naum Gabo.</p> <p>BL8.2. Análisis de la tipología y la técnica fotográfica nocturna, la fotografía de guerra y el fotomontaje estudiando y comparando las obras de los autores más importantes de esa época, y debatir el uso del cartel como propaganda política profundizando en la obra de Josep Renau.</p> <p>BL8.3. Analizar las claves narrativas y plásticas de los diversos géneros cinematográficos visionando las producciones más importantes de cada uno de ellos, razonar la importancia de los grandes estudios cinematográficos en</p>	CAA CSC CEC CAA CMCT CSC CEC CAA CMCT CSC

<p>Análisis y comparación de la obra de Henry Moore, Antoine Pevsner y Naum Gabo.</p> <p>Fotografía</p> <p>Análisis de la técnica fotográfica nocturna: Brassai como fotógrafo del lado sordido del París nocturno.</p> <p>El fotoperiodismo independiente: la agencia Magnum.</p> <p>La fotografía relacionada con conflictos bélicos: Robert Capa, Agustí Centelles, José María Díaz-Casariego, "Campúa", Venancio Gombau o "Alfonso" y su relación con la Guerra Civil española.</p> <p>La captación del instante: Henri de Cartier-Bresson.</p> <p>El cartel como propaganda política.</p> <p>La técnica del fotomontaje y el collage: La obra de Josep Renau.</p> <p>Comparación de la obra de Josep Renau con producciones de collage anteriores.</p> <p>Cine.</p> <p>Consolidación del Modelo de Representación Institucional, frente a los modelos de vanguardia.</p> <p>El cine clásico americano y sus estilos: La industria del cine. Hollywood. Las grandes compañías americanas: Warner Brothers. United Artist. Columbia. Metro Goldwyn Mayer. Géneros cinematográficos.</p> <p>Análisis de las claves narrativas diferenciadas de cada género cinematográfico:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La comedia musical: Fred Astaire, Gene Kelly. - La comedia amarga: "To be or not to be", Ernst Lubitsch. "El gran dictador" Charlie Chaplin. - Amor y guerra: "Casablanca". Michael Curtiz. - El cine de suspense: Alfred Hitchcock. <p>Cine europeo.</p> <p>El cine neorrealista italiano: "Roma, città aperta" Roberto Rossellini.</p> <p>"Ladrón de bicicletas" Vittorio de Sica</p> <p>La depresión de la industria en España durante la Guerra Civil. El cine de postguerra, la censura y el cine en el exilio. Autores y obras más destacadas. Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza, sexo o cultura.</p> <p>Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y</p>	<p>la historia y desarrollo del cine y describir las características formales y argumentales del cine español de postguerra estudiando a sus autores representativos.</p> <p>BL8.4. Superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas, evitando cualquier forma de discriminación (raza, sexo, cultura) e identificar las influencias que ejercen valores artísticos propios de otras culturas respetando sus formas de expresión.</p>	CEC CSC CEC
--	---	-----------------------

argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra.		
---	--	--

Bloque 9: El Funcionalismo y las décadas 40-50. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan el origen del Funcionalismo.</p> <p>Reflexión sobre la idea "La función hace la forma".</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación y análisis del edificio funcional: la simplificación ornamental, la geometría y la matemática como mensaje primordial. - Análisis y comparación de la obra de Ludwig Mies van der Rohe, Frank Lloyd Wright y "Le Corbusier". - El funcionalismo orgánico escandinavo. Análisis y comparación de la obra de Alvar Aalto, Eero Aarnio, y Arne Jacobsen. <p>El diseño industrial.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Origen del diseño industrial y la producción en serie. - La Bauhaus de Walter Gropius y su influencia posterior en todas las producciones artísticas. Fusión entre el presupuesto "la forma sigue a la función" y la unificación de las artes. <p>Cómics español</p> <p>Ánalisis del éxito del cómic español. La obra de Francisco Ibáñez y la perduración de sus personajes "Mortadelo y Filemón". La editorial Bruguera.</p> <p>Cine.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Análisis de la hegemonía del cine norteamericano y debate sobre la supremacía comercial de sus producciones. Autores y obras más significativas. <p>Ánalisis y comparación de la filmografía de John Ford y John Houston.</p> <p>La gran comedia. El alemán Billy Wilder.</p> <p>El cine español.</p> <p>Ánalisis de las claves de creación de los estudios Bronston en España.</p> <p>La comedia española: Luis García Berlanga y la relación de su obra con la sociedad de su tiempo.</p>	<p>BL9.1. Identificar la tipología de edificio funcional comparando las creaciones de los más relevantes arquitectos de esta corriente, relacionar el origen del diseño industrial y la producción en serie, y debatir acerca de la importancia de la Bauhaus y la influencia global de sus valores plásticos en el arte de la época.</p> <p>BL9.2. Analizar el éxito del cómic español estudiando la obra de Francisco Ibáñez y la perduración de sus personajes "Mortadelo y Filemón", estudiar la hegemonía del cine norteamericano y debatir su supremacía comercial comparando las películas más significativas y la situación cinematográfica en España, y relacionar el éxito de Luis García Berlanga con el reflejo en su obra de la sociedad de su tiempo.</p> <p>BL9.3. Reconocer la música neorromántica de Joaquín Rodrigo e identificar los fragmentos significativos del "Concierto de Aranjuez", analizar la evolución de la danza contemporánea en las coreografías de Maurice Béjart y Roland Petit, y explicar las claves de la industria de la moda y la Alta Costura basándose en la obra creativa de Cristóbal Balenciaga.</p>	CAA CMCT CSC CEC
		CAA CSC CEC

<p>Música y Danza.</p> <p>La música neorromántica de Joaquín Rodrigo, "Concierto de Aranjuez".</p> <p>Danza: análisis de la evolución de la danza contemporánea: las coreografías de Maurice Béjart y Roland Petit.</p> <p>Moda.</p> <p>Alta costura. La obra de Cristóbal Balenciaga. El New Look de Christian Dior.</p> <p>Mobiliario.</p> <p>Claves del mobiliario funcionalista y comparación con otros estilos anteriores y posteriores.</p>		
---	--	--

Bloque 10: Los años 60-70. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan las nuevas corrientes artísticas. Análisis de las claves conceptuales y plásticas del expresionismo figurativo, expresionismo abstracto, pop art, hiperrealismo y arte cinético.</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La disolución del CIAM en 1959. Causas y consecuencias. - Reflexión sobre la uniformidad estilística mundial del estilo arquitectónico denominado "Estilo Internacional" <p>Arquitectura española: Francisco Javier Sáenz de Oiza, Miguel Fisac.</p> <p>Movimientos pictóricos.</p> <p>Expresionismo.</p> <p>Expresionismo figurativo y evolución desde el expresionismo alemán hasta la obra de Francis Bacon y de Lucian Freud.</p> <p>Expresionismo abstracto en la obra pictórica de Jackson Pollock y de Mark Rothko.</p> <p>La pintura hiperrealista.</p> <p>Identificación de las claves de la pintura hiperrealista y comparación de las obras de David Hockney y de los españoles Antonio López y Eduardo Naranjos.</p> <p>El pop-art.</p> <p>Análisis de la reacción artística al expresionismo abstracto. Uso de la ironía</p>	<p>BL10.1. Analizar la evolución en la arquitectura, intentando dilucidar posibles estilos, o evolución desde los edificios anteriores, explicar las claves conceptuales y plásticas del expresionismo figurativo, expresionismo abstracto, pop art, hiperrealismo y arte cinético, reconocer los principales estilos escultóricos españoles y sus principales autores de la época, analizar las diferentes visiones de la realidad a través de la fotografía y comentar la evolución en la moda europea de este tiempo.</p> <p>BL10.2. Analizar los cambios que se producen en la cinematografía española durante la transición, valorar la importancia para la industria del cine de la obra creativa de Francis Ford Coppola, George Lucas y otros, comparar con el cine europeo y oriental, analizar la importancia creciente de la televisión como fenómeno de comunicación y su importancia en el arte y comentar la nueva generación de superhéroes del cómic.</p> <p>BL10.3. Explicar los avances técnicos en la reproducción del sonido exponiendo las claves técnicas de la música estereofónica y su evolución hasta la actualidad, comparar los diferentes movimientos musicales occidentales: pop, rock, jazz, blues, etc. y exponer la importancia de la música flamenca en todo el mundo.</p>	<p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CAA CMCT CSC CEC</p> <p>CAA CSC CD CEC</p>

180

<p>y las nuevas tecnologías.</p> <p>Andy Warhol, y su trabajo en ilustración, pintura, cine.</p> <p>El Equipo Crónica, representante de la tendencia pop-art en España.</p> <p>La importancia histórica de los grupos españoles de artistas plásticos "El Paso" (1957) y su antecesor "Dau al Set" (1948).</p> <p>El expresionismo en la escultura española.</p> <p>Escultores vascos: Jorge Oteiza, Eduardo Chillida, Agustín Ibarrola.</p> <p>La abstracción geométrica: Pablo Palazuelo, Martín Chirino, Amadeo Gabino.</p> <p>El movimiento cinético: Eusebio Sempere.</p> <p>Fotografía.</p> <p>Ánalisis y comparación de la obra de David Hamilton, Irving Penn y Juan Goytisolo.</p> <p>La moda francesa.</p> <p>Auge de la industria. Yves Saint Laurent. Relación de la fotografía con las revistas de moda.</p> <p>Cine.</p> <p>El nuevo cine español. Evolución de la cinematografía española.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La decadencia de Cifesa. <p>El cine de la transición. Análisis de las claves estéticas y narrativas de la obra de Saura, Camus, Picazo, Patino, Erice, Borau, La Escuela de Barcelona.</p> <p>Cine americano. El nuevo impulso de Francis Ford Coppola, George Lucas, Martin Scorsese y Steven Spielberg.</p> <p>El gran cine japonés: Akira Kurosawa.</p> <p>Nacimiento de la Televisión como fenómeno de comunicación de masas.</p> <p>Cómic: éxito internacional de la editorial Marvel.</p> <p>Música.</p> <p>El sonido estéreo. La música Pop. Análisis de la obra de The Beatles Los grandes conciertos de masas. La cultura fans.</p> <p>El jazz alcanza un público de masas: Chet Baker, Miles Davis, Chick Corea.</p> <p>El auge del flamenco. Paco de Lucía y Camarón de la Isla.</p> <p>El baile flamenco: Antonio, Carmen Amaya. La compañía de Antonio Gades.</p>		
--	--	--

Bloque 11: Los años 80-90. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan el estilo posmoderno.</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evolución desde la arquitectura de la uniformidad hacia el barroquismo personalista del creador. - El edificio como espectáculo. <p>Escultura: el exceso figurativo.</p> <p>La obra de Fernando Botero y Alberto Giacometti.</p> <p>Cine español.</p> <p>El despegue internacional internacional: José Luis Garcí. Fernando Trueba. Fernando Fernán Gómez. Pedro Almodóvar. Alejandro Amenábar.</p> <p>Directoras españolas, nuevas miradas de la realidad: Pilar Miró, Icíar Bollaín.</p> <p>Fotografía en España: Cristina García-Rodero, Alberto García Alix.</p> <p>Televisión: Evolución de la técnica y la escenografía de la televisión en color. Retransmisiones en directo: olimpiadas, fútbol, conciertos, guerras. El cine de animación.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La relación del cine de animación y las nuevas técnicas de animación digital. - El éxito de las nuevas productoras: los estudios Pixar y el estreno de "Toy Story". <p>Cómics.</p> <p>Los nuevos autores valencianos y su proyección internacional: Daniel Torres, Miquel Beltrán, Sento, Micharmut.</p> <p>Música</p> <p>La música Pop como acción política de masas. Live Aid.</p> <p>Cambio filosófico del nuevo rol del artista: la actividad metamórfica de Michael Jackson o Madonna.</p> <p>Danza española: Las compañías de Sara Baras y Joaquín Cortés.</p> <p>Moda.</p> <p>Eclisión de la moda como fenómeno de masas.</p> <p>Las supermodelos y el cambio del ideal de belleza colectivo.</p> <p>El diseñador como estrella mediática: Alexander McQueen, Valentino,</p>	<p>BL11.1. Analizar la evolución de la arquitectura desde la uniformidad racionalista al barroquismo personalista del creador, comentar la evolución escultórica en occidente, analizar el fenómeno social de la música en vivo retransmitida por televisión, analizar la actividad metamórfica de artistas como Michael Jackson y Madonna, y exponer la importancia de las compañías musicales españolas en todo el mundo, destacando la difusión de las compañías flamencas.</p> <p>BL11.2. Comentar la eclosión de la moda como fenómeno de masas, debatir acerca del ideal de belleza relacionándolo con el éxito mediático y social de las "supermodelos", y comparar las creaciones en el mundo de la moda de los diseñadores más relevantes.</p> <p>BL11.3. Reconocer las principales obras cinematográficas de los directores españoles valorando su éxito internacional, así como el de las directoras españolas analizando su obra artística, explicar la evolución técnica y escenográfica de la televisión en color, analizar la realidad social española a través de la mirada fotográfica de los autores y comentar la evolución del cine de animación.</p>	CAA CMCT CSC CEC

Chanel (Lagerfeld), Dior (John Galliano), Armani, Versace, Calvin Klein, Tom Ford, Carolina Herrera.
 La industria del prêt à porter. El desfile de modas como espectáculo multimedia. El mundo de los complementos.

Bloque 12: Los años 2000-2013. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de las claves económicas, sociales y políticas que originan el Ecologismo, analizar la trascendencia de esta filosofía y y relacionarlo con la creación artística:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La fotografía de Ansel Adams. - Películas como "Dersu Uzala". - Los documentales de Félix Rodríguez de la Fuente, o National Geographic. <p>Reflexionar sobre el islamismo radical y la destrucción de las imágenes religiosas, y la iconoclastia a través de la historia del arte.</p> <p>El internacionalismo universal y la importancia de Internet en la creación artística. La tecnología digital como nueva técnica de representación y expresión visual gráfico-plástica</p> <p>Nuevos canales de promoción artística: YouTube.</p> <p>Arquitectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Barroquismo: Frank Gehry. - Espectacularidad y polémica: Santiago Calatrava. - El concepto "High Tech". La obra de Norman Foster. - La obra de Zara Hadid. <p>La tecnología digital en cine, televisión, fotografía y música.</p> <p>Música y baile: nuevas tendencias: Hip hop, dance.</p> <p>Cine en español.</p> <p>El éxito internacional de Guillermo del Toro con "El laberinto del fauno".</p> <p>La internacionalización del cine español: Juan Antonio Bayona, Rodrigo Cortés.</p> <p>El género documental en el cine.</p> <p>Televisión: las series de TV, equiparables en popularidad y audiencia al cine.</p> <p>Técnicas de la producción audiovisual. Integración multimedia.</p>	<p>BL12.1. Analizar la importancia del ecologismo y la creación artística relacionada con esta filosofía, debatir acerca de la iconoclastia del islamismo radical, identificar los arquitectos y edificios más relevantes de la década, ya sea en España o en el resto del mundo, comparar la obra arquitectónica de Zara Hadid con la del resto de arquitectos contemporáneos, explicar la importancia de las nuevas tecnologías en la creación artística y debatir sobre las nuevas formas de danza, tales como el "Hip Hop" y el "Dance".</p> <p>BL12.2. Identificar y analizar las características propias de los géneros cinematográficos, analizar la obra cinematográfica española reciente referenciando los autores y producciones más destacados, y comparar y explicar la estructura narrativa de las series de ficción para televisión en oposición al sistema narrativo del cine.</p> <p>BL12.3. Cuidar del entorno de trabajo y del medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p>	CAA CMCT CSC CEC

Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclando materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

GEOGRAFÍA E HISTORIA

ESO

INTRODUCCIÓN

La geografía y la historia son dos disciplinas con una amplia tradición escolar que facilitan el conocimiento de la dimensión social del ser humano. Ambas poseen un enorme potencial intelectual y formativo, muy adecuado para el alumnado de la ESO al aportar una perspectiva global e integradora de la realidad **social** tanto en su dimensión espacial como temporal. Desde esta materia se pueden abordar los problemas sociales que el alumnado habrá de afrontar como ciudadano y aprender a vivir en sociedad, asumiendo los valores que **la** fundamentan: la convivencia democrática, la cooperación, el respeto a los demás y el uso sostenible de los recursos naturales.

La geografía, como forma de conocimiento, estudia la diferenciación del espacio geográfico y la interacción entre la sociedad y el medio natural, entendida como un proceso geográfico en el que se manifiestan las estrategias, intereses y proyectos de las personas y de los grupos sociales en un determinado espacio. La geografía promueve el conocimiento de la distribución, localización e interconexión de los diferentes elementos que caracterizan los lugares y los espacios geográficos de diferente magnitud, de las sociedades que lo habitan y su diversidad cultural, del uso que hacen de los recursos del medio natural y de la organización del territorio. La geografía contribuye a comprender las interacciones entre los fenómenos naturales y las actividades humanas que explican las transformaciones de los espacios y regiones. Y lo hace mediante un carácter crítico y de compromiso social, que supera la idea de ciencia intermedia entre lo físico y lo social, y que permite buscar una explicación de los grandes procesos de cambio, los desequilibrios territoriales y de los principales problemas sociales que caracterizan el mundo actual, incluidos los que afectan al medio natural. Todo ello orientado hacia la transformación de la realidad existente.

La geografía aporta también una sensibilización hacia el valor de los paisajes y el uso y conservación de los recursos ambientales para lograr un desarrollo sostenible y justo. Otra contribución importante es la posibilidad de representar los elementos que configuran el espacio geográfico y sus interrelaciones a través de planos y mapas que facilitan el razonamiento sobre los fenómenos geográficos y su problemática en espacios que van desde lo local a lo global. El enfoque de esta disciplina ha de

servir para proporcionar las herramientas fundamentales que ayuden a nuestro alumnado a resolver problemas en los contextos propios de su vida cotidiana y entorno social, del ámbito académico y para desarrollar con garantías posteriores estudios de carácter académico o profesional.

Por su parte la historia contribuye a crear marcos de pensamiento que permiten comprender la dimensión temporal y causal de los fenómenos históricos, construir explicaciones que tengan en cuenta los motivos, las creencias y los proyectos de los individuos y los grupos sociales en un determinado contexto histórico, comparar las formas de vida de sociedades en diferentes lugares y épocas, comprender los procesos de cambio y las continuidades propias de los asuntos humanos. La historia como ciencia del cambio social también permite entender la diversidad y complejidad de la experiencia humana, las relaciones entre diferentes grupos y los desafíos y conflictos que debieron afrontar. Ello contribuye a la ampliación y enriquecimiento de la experiencia personal del alumnado.

El aprendizaje histórico también fomenta la habilidad y el hábito de pensar de modo crítico, el gusto por indagar sobre el pasado, el plantearse preguntas abiertas y tratar de responderlas analizando y evaluando una variedad de fuentes, buscar evidencias, comparar e interrelacionar hechos. Asimismo, este aprendizaje histórico permite al alumnado comprender la historia como una construcción humana en la que muchos de sus juicios están sometidos a la duda y al debate que genera nuevas preguntas y entender así por qué los historiadores están continuamente reinterpretando el pasado, no solo porque aparecen nuevas evidencias, sino porque se vuelven a pensar las preguntas. En este sentido, la historia ayuda a reflexionar sobre la realidad social, amplía la experiencia del alumnado, le sensibiliza hacia la importancia del patrimonio histórico y la diversidad cultural y le aporta una serie de conocimientos, destrezas y hábitos intelectuales necesarios para su progresión académica y profesional.

Este planteamiento se proyecta en la selección de contenidos organizados en varios bloques que también reúnen los correspondientes criterios de evaluación y los ligan a las competencias clave. Todos ellos son un referente necesario para la elaboración de programaciones didácticas abiertas y flexibles que permitan adecuarse a los diferentes contextos de aula y a la diversidad del alumnado. En este sentido, los bloques no representan ninguna forma concreta de programación, aunque sugieren un repertorio amplio de procesos geográficos e históricos donde se integran fácilmente el estudio de los principales problemas sociales que caracterizan el mundo actual.

El currículo de esta materia se organiza en dos ciclos. El primero abarca los tres primeros cursos y se estructura en 4 bloques. El primero de ellos es común a todos los cursos de la ESO. Los contenidos relativos a la geografía se han organizado en dos bloques: el medio físico (bloque 2) y el espacio humano (bloque 3), pero concebidos desde un planteamiento global y donde se destacan las interrelaciones entre ambos. El bloque 4 agrupa los contenidos relativos a los procesos históricos. En el curso 4º de ESO se centra fundamentalmente en los procesos que definen la historia contemporánea y los contenidos se organizan, a su vez, en varios bloques en torno a períodos significativos. En el último de ellos se aborda la globalización desde la doble perspectiva geográfica e histórica.

El bloque común inicial tiene un carácter transversal, por lo que condiciona la selección de contenidos de las secuencias didácticas y de la programación. Este bloque reúne contenidos que constituyen una aproximación a la geografía y a la historia como formas de conocimiento científico, y prefiguran un marco flexible para secuenciar las actividades desde el punto de vista metodológico. Plantearse preguntas y planificar una indagación, obtener, seleccionar, registrar y organizar la información, analizarla e interpretarla y elaborar conclusiones y comunicarlas constituyen acciones metodológicas de gran valor para el desarrollo de la autonomía intelectual del alumnado. Otros contenidos se refieren al desarrollo de estrategias que potencien el aprendizaje cooperativo, la gestión de proyectos individuales y grupales y la autorregulación del proceso de aprendizaje. Los contenidos de este bloque son transversales respecto a los demás bloques y tienen un carácter de progreso cualitativo.

Los dos bloques siguientes recogen los contenidos de la geografía. El bloque 2 se centra en el estudio del medio físico en el que se desarrolla la vida humana. Los elementos de dicho medio condicionan las actuaciones humanas y dan lugar a una gran diversidad de paisajes naturales y humanos. En este bloque se estudia la distribución y localización de estos elementos que configuran el medio y su interacción con las sociedades humanas. Dicha interacción se plantea desde los desafíos que han de superar las sociedades, como es el logro de un desarrollo sostenible o el riesgo para la vida humana que implican ciertos fenómenos naturales. Todo ello requiere un conocimiento de todos estos elementos y de sus conexiones a través de su análisis en espacios de diferente escala y en el que el uso de fuentes de información geográfica, especialmente los relacionados con la representación del espacio geográfico, es fundamental.

Los contenidos correspondientes al bloque 3 se refieren a los aspectos humanos del espacio geográfico, sobre todo los relacionados con procesos que se manifiestan en forma de problemas, tanto por su repercusión social (la explosión demográfica y la producción de alimentos, el envejecimiento de la población o la

intensificación de las migraciones), como medioambiental (el agotamiento de los recursos naturales o el deterioro ambiental, por ejemplo) y de organización territorial (conflictos territoriales, bélicos, etc.), lo que permite el análisis crítico de las actuaciones humanas emprendidas para hacer frente a estos problemas, y la formulación de propuestas de mejora. Los dos bloques de geografía integran los procesos clave del pensamiento geográfico como son la distribución, localización, interacción, difusión, interacción y escala que son aplicados de modo progresivo al estudio de los hechos geográficos y así se refleja en la redacción de los criterios de evaluación.

Finalmente, en el bloque 4 se estudian los procesos y hechos históricos siguiendo las grandes etapas cronológicas. La progresión de los aprendizajes comprendidos en este bloque se basa sobre todo en la explicación de los cambios sociales. Ello conlleva la conceptualización de tiempo histórico y de las nociones asociadas a él como sucesión, duración y simultaneidad y su representación cronológica. El estudio de estos cambios en el tiempo debe permitir al alumnado elaborar explicaciones progresivamente más complejas en las que interrelacionen diversos factores, las motivaciones de los agentes históricos y las consecuencias. También el nivel de interpretación histórica ha de progresar permitiendo relacionar entre sí hechos y procesos que tienen lugar en espacios o tiempos distintos y que permiten dotar de un sentido profundo de tales hechos. Otro aspecto que se destaca en este bloque es el referido al uso de una variedad de fuentes (textos de diversos géneros, obras de arte, objetos, mapas) y su comprensión crítica para adquirir una cierta perspectiva histórica global. Estos aspectos mencionados configuran la base del pensamiento histórico que dota al aprendizaje de la historia de un alto sentido educativo. Estas dimensiones del conocimiento histórico son las que han servido para elaborar los criterios de evaluación facilitando así la progresión de los aprendizajes y la atención a la diversidad del mismo modo que se ha sugerido en los bloques correspondientes a la geografía.

Esta materia se construye sobre una serie de elementos transversales. En primer lugar, se indican aquellos relativos al desarrollo de las competencias clave.

En lugar destacado está la contribución a las competencias sociales y cívicas ya que la geografía y la historia potencian aquellos conocimientos, destrezas y actitudes necesarios para interpretar fenómenos y problemas sociales en contextos cada vez más complejos, participar en la toma de decisiones y abordar los conflictos para superar los retos que plantea la convivencia de diferentes grupos sociales desde el respeto mutuo y las convicciones democráticas. La finalidad última del área es conseguir la transmisión y puesta en práctica de valores que favorezcan la libertad personal, la responsabilidad, la ciudadanía democrática, la solidaridad, la igualdad, y la justicia, así como potenciar actitudes y comportamientos que contribuyan a superar cualquier tipo de discriminación. Estos conocimientos, actitudes y valores son la base para la participación ciudadana crítica y responsable en diversos ámbitos. Dicha participación ha de basarse en el diálogo igualitario y en el respeto de las diferencias entre grupos desde el referente de los derechos humanos.

Desde esta materia también se promueve el desarrollo de las competencias en ciencia y tecnología mediante la introducción a los métodos del conocimiento científico (definir problemas, formular hipótesis, etc.) y al conocimiento de medio natural y el aprovechamiento de sus recursos. Este conocimiento es necesario para actuar a favor de la protección del medio ambiente y lograr un desarrollo sostenible y justo. En esta línea, esta materia promueve prácticas culturales como la visita a espacios naturales o itinerarios de diverso tipo para un conocimiento directo de los espacios geográficos y los paisajes humanos.

El conocimiento de diversas expresiones culturales en tanto que fenómenos sociales es otro de las finalidades de la Geografía e Historia y con ello contribuye a la competencia de conciencia y expresión artística. El conocimiento sobre los estilos artísticos y de la dimensión social del proceso creativo concretan dicha aportación. Por otro lado, muchas de estas manifestaciones culturales y artísticas constituyen fuentes para comprender las sociedades históricas y actuales y su conocimiento es fundamental para tomar conciencia de la herencia cultural de las sociedades que nos precedieron y preservarla. Desde el área también se promueven prácticas culturales como la visita a museos y monumentos o la participación en diversas actividades culturales del entorno valenciano.

La naturaleza de los aprendizajes de esta materia está vinculada al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística pues subraya la necesidad de comprender textos orales y escritos, continuos y discontinuos (mapas, tablas, gráficas, infografías) presentados en diferentes formatos y códigos, y que requieren destrezas como saber extraer información relevante, interpretarla o reflexionar sobre su estructura. También requiere la expresión oral y escrita a través de diversos tipos de textos ligada a la comunicación de ideas y conclusiones en los que la organización coherente de la información, su adecuación a la situación comunicativa o el uso de un vocabulario adecuado son propiedades fundamentales. Además, las implicaciones metodológicas derivadas de los contenidos y criterios promueven la interacción comunicativa para la construcción compartida del conocimiento escolar.

En esta línea, la competencia digital es reforzada en tanto que gran parte de la obtención, registro, interpretación y comunicación del conocimiento se hace a través de medios digitales, Internet y mediante el uso de herramientas informáticas. Hay que mencionar en particular el uso de recursos basados en Sistemas de Información Geográficos. El aprovechamiento de los recursos basados en TIC en el aprendizaje requiere el manejo responsable de diversas herramientas y programas para obtener información, filtrarla de modo crítico, crear contenidos, compartirlos e interactuar en la Red.

Esta materia ofrece muchas posibilidades para desarrollar la competencia para aprender a aprender pues potencia la reflexión sobre uno mismo como aprendiz, sobre las estrategias que más se ajustan a los requerimientos de la tarea y a su grado de destreza. Sobre todo desde el bloque 1 se abordan aspectos que configuran esta competencia como el plantear de preguntas, hacer planes, obtener información y evaluarla. Asimismo, se promueve la confianza en sus posibilidades y la participación en situaciones de aprendizaje cooperativo, en la gestión eficaz de las tareas individuales y grupales. Finalmente, se incide sobre la reflexión sobre la naturaleza del conocimiento geográfico e histórico, sobre su carácter provisional sometido al constante debate. También se propone habituarse a formular las preguntas básicas que permiten pensar sobre los hechos sociales y construir el conocimiento así como la de promover diversos hábitos de pensamiento.

Finalmente, contribuye a la competencia de sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor al potenciar su progresiva autonomía en la toma de decisiones y planificación de actuaciones, en la resolución de problemas de temática social y en potenciar su sentido crítico y creativo ante cuestiones sociales así como el de la responsabilidad.

A ello hay que añadir la integración de temas transversales como el desarrollo sostenible y el medio ambiente o la protección ante emergencias y catástrofes de origen natural y el riesgo que pueden suponer el mal uso de las TIC en la medida en que se potencia su uso crítico. En menor grado y de forma indirecta puede contribuir a prevenir los riesgos de explotación y abuso sexual como manifestaciones de las desigualdades sociales.

El aprendizaje competencial implica cambios profundos en los métodos que hoy predominan en las aulas en la enseñanza de la geografía y la historia. El enfoque metodológico debe contribuir a que los alumnos movilicen sus recursos para afrontar situaciones problemáticas relativas a diversos contextos. Para ello es necesario elegir diferentes modelos didácticos que propongan ambientes motivadores adecuados a los aprendizajes pretendidos. Las secuencias didácticas implícitas en tales modelos deben encaminarse a la realización de prácticas sociales que den sentido a dichos aprendizajes y comprometan al alumnado.

La naturaleza de esta materia favorece la adopción de enfoques metodológicos como el aprendizaje basado en proyectos, la indagación colectiva, la resolución de problemas, el estudio en profundidad de casos, el aprendizaje dialógico, las simulaciones, los juegos de rol o los debates sobre procesos abiertos. Todos estos enfoques favorecen un aprendizaje motivador, participativo y situado mediante el aprovechamiento de diversos contextos sociales que permiten integrar aprendizajes no formales y la colaboración con la comunidad educativa. También permiten integrar actividades ligadas a prácticas sociales como la visita a museos de diferente tipo, la realización de itinerarios para realizar observaciones directas, las visitas a lugares con un elevado contenido patrimonio histórico, artístico o natural o la creación de contenidos para informar, sensibilizar a la comunidad o participar en debates sociales haciendo propuestas. En este sentido es fundamental el aprovechamiento como recurso del entorno amplio que constituye la Comunitat Valenciana tanto como base del desarrollo de actividades de aprendizaje como servir de contexto social donde el alumno demuestra sus desempeños.

La evaluación de los aprendizajes de carácter competencial sitúa en primer plano el uso de criterios de evaluación. Estos aluden a diversas situaciones en los que el alumnado muestra su desempeño mediante el uso de manera integrada de diversos procesos cognitivos y afectivos, sus conocimientos, habilidades y actitudes y el uso de recursos y técnicas en una serie de contextos-tipo, predominantemente académicos, pero también personales, sociales y profesionales que el docente habrá de seleccionar y concretar en el aula. La redacción de los criterios aporta detalles sobre la naturaleza de ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.).

Es importante subrayar que los criterios están configurados como un referente del progreso de aprendizaje y para ello es importante considerar los correspondientes a la asignatura de Ciencias Sociales de Educación Primaria para favorecer el proceso de transición. La complejidad del aprendizaje en Geografía e Historia, unido al enfoque competencial que se le da, hace necesario ampliar la variedad de procedimientos e instrumentos de evaluación conectados con los criterios de evaluación. El uso de rúbricas, portafolios, listas de comprobación, etc. sugiere ir más allá de la diversidad de exámenes e integrar la evaluación en el propio proceso de

aprendizaje.

¹ La conjunción de los elementos del currículo y el carácter transversal de los contenidos en el enfoque competencial está pensada para atender a la diversidad desde una perspectiva inclusiva. El currículo propone diversos tipos de contenidos destacando aquellos que favorecen el aprendizaje basado en el pensamiento. La selección de contenidos es relevante para entender el mundo del presente y, por ello, con la ayuda imprescindible del profesor, es posible que estos aprendizajes cobren sentido para el alumno.

Por otro lado, los enfoques metodológicos acordes con el aprendizaje competencial promueven la participación e implicación del alumnado. Dichos enfoques incluyen y dan coherencia al uso de múltiples recursos, desde variados materiales didácticos hasta el uso de información presentada a través de diversos formatos y medios, y a diferentes procedimientos que pueden favorecer distintos estilos de aprendizaje. Esta diversificación de actividades, recursos y contenidos facilitará la atención a la diversidad en el aula, a la vez que dota al alumnado de una forma general de actuar para aprender siguiendo una serie de pasos inspirados en la racionalidad científica.

Por último, desde la evaluación también se favorece la atención a la diversidad a partir del hecho de que los criterios adoptan una secuencia progresiva y diferenciada que permite identificar los aprendizajes básicos y que se propongan diversos instrumentos y procedimientos para evaluar los diferentes aprendizajes que nos aproximan a una evaluación más auténtica.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Geografía e Historia

Curso 1º ESO

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Geografía e Historia. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias para definir problemas y formular preguntas o hipótesis sobre las causas y consecuencias y el significado de las transformaciones sociales y espaciales.</p> <p>Estrategias para la elaboración de guiones o planes para indagar sobre procesos históricos y geográficos.</p> <p>Aportación de soluciones originales a los problemas relativos a hechos históricos y geográficos.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Estimación de oportunidades y riesgos.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Uso de diversos procedimientos para obtener y registrar información sobre hechos históricos y geográficos a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes (verbal, audiovisual, cartográfico, estadístico) pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios como uso de bibliotecas, salidas de campo o Internet.</p> <p>Uso crítico de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y</p>	<p>BL1.1. Planificar la realización de una indagación individual con la guía del docente sobre las causas y consecuencias de hechos y procesos históricos y geográficos correspondientes a este nivel mediante la formulación de problemas a partir de preguntas e hipótesis y proponer un plan ordenado y flexible de acciones que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la estimación del tiempo necesario y la organización del trabajo individual y grupal</p> <p>BL1.2. Seleccionar y organizar la información relevante, de acuerdo con unos objetivos previos, a partir de la comprensión de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, usados como fuentes, a las que se puede acceder a través de diversos medios (bibliotecas, Internet, museos, salidas de campo) y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información.</p> <p>BL1.3. Interpretar los datos, evidencias e información mediante su representación en forma de gráficas, líneas de tiempo, diagramas, tablas,</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p>

<p>sesgo de las fuentes.</p>	<p>Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes.</p>	
<p>Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel.</p>		
<p>Fomento de la lectura de textos divulgativos sobre temas históricos y geográficos.</p>		
<p>Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis y representación de la información relacionada con los contenidos del nivel:</p>	<p>esquemas, mapas conceptuales, mapas temáticos o gráficas estadísticas (barras, lineales, circulares, climogramas, etc.) y de la información proporcionada por sistemas de información geográfica.</p>	
<p>Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios y continuidades, las relaciones de causalidad entre diversos hechos históricos y para explicar la distribución, localización, interacción e interconexión de hechos geográficos.</p>		
<p>Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales, hojas de cálculo), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos:</p>		
<p>textos, mapas temáticos, gráficas, blog, wiki, web, presentación de diapositivas, murales, pósteres, video, debates, exposiciones orales, etc.</p>		
<p>Uso de entornos de aprendizaje colaborativo.</p>		
<p>Habilidades de comunicación propias de su nivel.</p>		
<p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p>		
<p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p>		
<p>Técnicas de escucha activa: parafrasear, resumir.</p>		
<p>Diálogo igualitario.</p>		
<p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p>		
<p>Imaginación y creatividad.</p>		
<p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p>		
<p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p>		
<p>Perseverancia, flexibilidad.</p>		
<p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p>		
<p>Estrategias de pensamiento: pensamiento alternativo, causal y consecuencial, medios-fin, de perspectiva y alternativo.</p>		
<p>Sentido crítico y de la responsabilidad.</p>		

Bloque 2: El medio físico. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La Tierra, un planeta habitable, en el Sistema Solar. Factores que lo hace posible: su posición en el sistema solar, los movimientos de la Tierra y sus efectos en la vida de los seres humanos, su forma y su tamaño.</p> <p>El problema de la representación de la Tierra: las proyecciones cartográficas (Mercator, Peters, etc.).</p> <p>El mapa como herramienta básica del trabajo geográfico: estrategias de lectura e interpretación de la información cartográfica proporcionada por diversos documentos cartográficos (planos, croquis, mapas, etc.) y sistemas de información geográfica; empleo de técnicas del trabajo cartográfico: el uso de la escala, de la red de coordenadas geográficas (latitud y longitud) y de la orientación.</p> <p>El medio físico del planeta: la importancia de la atmósfera, la litosfera, la hidrosfera y la biosfera para los seres humanos.</p> <p>Los principales espacios naturales del planeta: la diversidad de paisajes como síntesis de la interrelación entre los diferentes componentes básicos: el relieve (estructuras y formas), la hidrografía y el clima (elementos y zonas bioclimáticas).</p> <p>Distribución y características de los principales espacios naturales en España, Europa y en el mundo.</p> <p>Los riesgos naturales en la Comunitat Valenciana, en España y en el mundo, y su desigual incidencia social y económica en las zonas afectadas atendiendo al diferente nivel de desarrollo humano.</p>	<p>BL2.1. Reconocer las características específicas de nuestro planeta y argumentar cómo algunas de ellas son decisivas para hacer posible el desarrollo de la vida humana en la Tierra.</p> <p>BL2.2. Evidenciar la dificultad de representar la esfericidad de la Tierra en un plano y demostrar con ejemplos cómo ello afecta a la distorsión de formas y superficies de los continentes representados en planisferios de diferentes proyecciones y al trazado de la red de coordenadas geográficas para facilitar el uso crítico de la cartografía.</p> <p>BL2.3. Describir la información proporcionada por diversos documentos cartográficos a partir de guías de análisis y utilizar diversas técnicas de trabajo cartográfico para facilitar el manejo de los mapas como fuente de información geográfica y situarse en el espacio.</p> <p>BL2.4. Describir la distribución de tierras y mares en el planeta y los tipos de relieve terrestre, y reconocer los hechos geográficos más relevantes del medio físico (unidades del relieve, hidrografía, grandes conjuntos climáticos y formaciones vegetales) de España, de Europa y del mundo para concretar visualmente el espacio terrestre y situarse en él.</p> <p>BL2.5. Analizar el funcionamiento del medio físico del planeta como resultado de la interrelación de los diversos elementos del medio físico y explicar cómo ésta favorece el desarrollo de la vida terrestre.</p> <p>BL2.6. Describir la distribución espacial y las características de los grandes espacios naturales en España, en Europa y en el mundo y ejemplificar la influencia de estos espacios naturales sobre las acciones humanas a partir del análisis de fuentes.</p> <p>BL2.7. Comparar espacios geográficos de diferente magnitud resultantes de la interacción entre el medio físico y los grupos sociales y constatar su diversidad</p>	CMCT CAA
	CMCT CAA	CMCT
	CMCT CAA	CMCT
	CMCT CSC	CMCT
	CMCT	CMCT

	<p>manifiesta en su variedad paisajística con la ayuda de la observación de imágenes y la organización de la información mediante tablas u otras formas gráficas.</p> <p>BL2.8. Concretar los fenómenos naturales que pueden tener consecuencias catastróficas para la vida humana y comprobar si las actuaciones humanas pueden agravar o reducir sus desastrosos efectos mediante el análisis de la información que proporcionan los medios de comunicación.</p>	CMCT CSC
--	--	-------------

Bloque 3: El espacio humano. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Los recursos del medio: aprovechamiento y futuro de los recursos naturales como el agua, los suelos y los bosques. Impacto medioambiental de las actuaciones humanas y transformación del paisaje natural.</p> <p>Valoración de la diversidad de medios naturales de la Tierra como riqueza a conservar.</p> <p>Actitud crítica ante los problemas medioambientales. Toma de conciencia del carácter limitado de los recursos naturales y de racionalizar su consumo.</p> <p>Noción de desarrollo sostenible.</p> <p>Políticas de conservación y protección del medio ambiente. Los espacios protegidos en la Comunitat Valencia.</p>	<p>BL3.1. Describir la desigual distribución espacial y el diverso aprovechamiento de algunos recursos naturales básicos para la vida de los seres humanos, como el agua, el suelo y los bosques e identificar algunos problemas sociales derivados del desigual acceso a estos recursos a partir de diversas fuentes de información.</p> <p>BL3.2. Debatir sobre el impacto de algunas actuaciones humanas sobre el medio natural que suponen un aprovechamiento insostenible de los recursos naturales y proponer medidas que favorezcan el desarrollo sostenible y la conservación y protección ambiental a partir de ejemplos próximos.</p>	CMCT CSC SIEE

Bloque 4: Historia. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Nociones relativas al tiempo histórico: marcos cronológicos (millones de años, miles de años, siglos), formas convencionales de representar el tiempo, duración, simultaneidad, cambio y sucesión.</p> <p>Noción de explicación causal e interpretación histórica.</p> <p>Fuentes para el conocimiento de la Prehistoria y la Antigüedad: la importancia de la arqueología.</p> <p>Paleolítico: El proceso de hominización. La importancia del uso del fuego y el desarrollo del lenguaje en las primeras organizaciones sociales y sus formas de vida: los cazadores y recolectores. Su impacto ambiental.</p> <p>Neolítico: la revolución agraria y la expansión de los asentamientos</p>	<p>BL4.1. Distinguir diferentes marcos temporales en la Prehistoria y la Antigüedad de los principales procesos de cambio al seleccionar la escala en la línea de tiempo utilizada para representarlos y mostrar la duración y simultaneidad de estos procesos en una o varias líneas de tiempo y mapas históricos.</p> <p>BL4.2. Establecer cadenas de causas y consecuencias para explicar los cambios que dieron lugar a la formación de las primeras sociedades humanas de cazadores y recolectores, las sociedades agrícolas, el surgimiento de las religiones, la creación de los primeros estados e imperios o las expansiones griega y romana.</p>	CSC CAA
		CSC
		CSC

<p>humanos; artesanía y comercio; organización social y diferencias sociales. Manifestaciones culturales: rituales religiosos y obras de arte.</p> <p>La Historia Antigua: las primeras civilizaciones: Mesopotamia y Egipto. Las formas de dominación y organización política. La influencia del medio físico y las actividades económicas. Las primeras religiones y el papel de los templos. Innovaciones tecnológicas: la escritura, la rueda, utensilios metálicos.</p> <p>El Mundo clásico, Grecia: El surgimiento de las “Polis”, su expansión comercial y política. Desigualdades sociales y conflictos en la polis. El imperio de Alejandro Magno y el helenismo. Manifestaciones culturales: el arte, la filosofía, la religión y la ciencia.</p> <p>El Mundo clásico, Roma: la evolución de la organización política: la república y el imperio; factores de su expansión por el Mediterráneo y estrategias de dominación. La economía y la importancia de los esclavos colonos. El proceso de romanización. La importancia del cristianismo. El arte romano y sus funciones.</p>	<p>BL4.3. Describir algunos hechos y procesos históricos como la expansión de las polis griegas y de Roma, la formación de imperios o la creación de obras de arte con funcionalidad civil o religiosa y poner ejemplos de cómo estos hechos son el resultado de las decisiones humanas de acuerdo con sus necesidades, intereses, valores o creencias religiosas en un contexto dado basándose en el uso de diversas fuentes.</p>	CSC
<p>BL4.4. Seleccionar la información relevante de acuerdo con preguntas previamente formuladas, sobre las características de las sociedades prehistóricas y antiguas y los cambios que experimentaron y plantearse su grado fiabilidad teniendo en cuenta el modo en que se han generado y obtenido y si son fuentes primarias o secundarias.</p>	<p>BL4.4. Seleccionar la información relevante de acuerdo con preguntas previamente formuladas, sobre las características de las sociedades prehistóricas y antiguas y los cambios que experimentaron y plantearse su grado fiabilidad teniendo en cuenta el modo en que se han generado y obtenido y si son fuentes primarias o secundarias.</p>	CSC
<p>BL4.5. Analizar desde una perspectiva histórica el surgimiento de las primeras organizaciones humanas o algunos de sus componentes esenciales en un contexto de historia global o la creación de estructuras políticas en las sociedades de la Antigüedad y comparar las formas sociales y políticas que dieron lugar (democracia, república o imperios) y sus mecanismos de expansión y consolidación del poder como la helenización y la romanización.</p>	<p>BL4.5. Analizar desde una perspectiva histórica el surgimiento de las primeras organizaciones humanas o algunos de sus componentes esenciales en un contexto de historia global o la creación de estructuras políticas en las sociedades de la Antigüedad y comparar las formas sociales y políticas que dieron lugar (democracia, república o imperios) y sus mecanismos de expansión y consolidación del poder como la helenización y la romanización.</p>	CSC
	<p>BL4.6. Reconocer la diversidad interna en las sociedades agrarias y grecorromanas en relación con las desigualdades sociales y situaciones de marginación o exclusión social centradas especialmente en la condición social de las mujeres y la existencia de la esclavitud y demostrar la existencia de estas situaciones a partir de fuentes iconográficas y textos de la época.</p>	CSC

Curso 2º ESO

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Geografía e Historia. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias para definir problemas y formular preguntas o hipótesis sobre las causas y consecuencias, y el significado de las transformaciones sociales y espaciales.	BL1.1. Planificar la realización de una indagación individual con la guía del docente sobre las causas y consecuencias de hechos y procesos históricos y geográficos correspondientes a este nivel mediante la formulación de problemas a partir de preguntas e hipótesis y proponer un plan ordenado y flexible de acciones que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la	CAA SIEE
Estrategias para la elaboración de guiones o planes para indagar sobre procesos históricos y geográficos.		

Aportación de soluciones originales a los problemas relativos a hechos históricos y geográficos.	estimación del tiempo necesario y la organización del trabajo individual y grupal	
Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.	BL1.2. Seleccionar y organizar la información relevante, de acuerdo con unos objetivos previos, a partir de la comprensión de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, usados como fuentes, a las que se puede acceder a través de diversos medios (bibliotecas, Internet, museos, salidas de campo) y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información.	CCLI CAA
Proceso estructurado de toma de decisiones. Estimación de oportunidades y riesgos.		
Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad.	BL1.3. Interpretar los datos, evidencias e información mediante su representación en forma de gráficas, líneas de tiempo, diagramas, tablas, informes o síntesis de conclusiones y situar los hechos fundamentales en una perspectiva temporal en cuanto a sucesión, simultaneidad y duración y en un contexto geográfico.	CCLI CAA
Uso de diversos procedimientos para obtener y registrar información sobre hechos históricos y geográficos a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes (verbal, audiovisual, cartográfico, estadístico)	pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios como uso de bibliotecas, salidas de campo o Internet.	
Lectura e interpretación de diversos tipos de mapas temáticos (coropletas, isocoropletas, de puntos, de flujo, etc.), de gráficas (lineales, barras, circulares, pirámides de población, etc.), de imágenes y de la información proporcionada por sistemas de información geográfica.	BL1.4. Comunicar de forma oral o por escrito el proceso de aprendizaje y sus resultados mediante textos correspondientes a diversos géneros, cumplir los requisitos formales, la adecuación, la coherencia y la corrección gramatical correspondiente a su nivel educativo para transmitir de forma organizada sus conocimientos, interactuar en diversos ámbitos con un lenguaje no discriminatorio y utilizar la terminología conceptual adecuada.	CCLI CAA
Uso crítico de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y sesgo de las fuentes.	BL1.5. Usar diferentes herramientas informáticas para buscar, seleccionar y almacenar diversos documentos, considerados como fuentes, de forma contrastada en medios digitales y colaborar y comunicarse para elaborar contenidos e interpretarlos compartiendo dicha información en entornos virtuales de aprendizaje y adoptar un comportamiento que prevenga malas prácticas.	CD
Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes.		
Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel.	BL1.6. Describir aquellos aspectos relativos a los conocimientos y destrezas históricas y geográficas que contribuyen al desarrollo de las competencias que se demandan para continuar en estudios posteriores tanto de carácter académico como profesional y relacionar dichas competencias con las profesiones donde se usan.	SIEE
Fomento de la lectura de textos divulgativos sobre temas históricos y geográficos.		
Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis y representación de la información relacionada con los contenidos del nivel: esquemas, mapas conceptuales, mapas temáticos (coropletas) o gráficas estadísticas (barras, lineales, circulares, pirámides de población, etc.).		
Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios y continuidades, las relaciones de causalidad entre diversos hechos históricos y para explicar la distribución, localización, interacción e interconexión de hechos geográficos.	BL1.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo	CSC CAA
Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales, hojas de cálculo), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos: textos pertenecientes a diversos géneros, mapas temáticos, gráficas, blog, wiki, web, presentación de diapositivas, murales, pósters, video, debates, exposiciones orales, etc.		

<p>Uso de entornos de aprendizaje colaborativo.</p> <p>Habilidades de comunicación propias de su nivel.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa: parafrasear, resumir.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Estrategias de pensamiento: pensamiento alternativo, causal y consecuencias, medios-fin, de perspectiva y alternativo.</p> <p>Sentido crítico y de la responsabilidad.</p>	<p>igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p>	<p>SIEE</p>
---	---	-------------

Bloque 2: El medio físico. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La influencia del medio natural en la desigual distribución de la población a diferentes escalas.	BL2.1. Destacar aquellos elementos del medio natural que limitan el asentamiento humano y argumentar dichos límites a partir de ejemplos que hagan referencia a espacios de todos los continentes mediante el uso de mapas y otras fuentes geográficas.	CMCT CSC

Bloque 3: El espacio humano. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Distribución de la población en la Comunitat Valenciana, España, en Europa y en el mundo: factores naturales y humanos. Dinámica y evolución actual de la población. Factores del crecimiento demográfico. Análisis de diferentes modelos demográficos, atendiendo al nivel de desarrollo de los territorios seleccionados. Características y estructura de la población (edad, sexo, actividad)	BL3.1. Describir la distribución de la población y de las principales aglomeraciones urbanas en la Comunitat Valenciana, España, en Europa y en el mundo y relacionarla con diversos factores naturales y humanos, mediante la interpretación de mapas temáticos y de imágenes obtenidas por satélite.	CSC CAA

<p>económica, etc.) según el nivel de desarrollo de los territorios seleccionados. Movimientos migratorios actuales en España, en Europa y en el mundo. Factores de las migraciones. Sus consecuencias demográficas, sociales, económicas y culturales en las zonas de salida y en las zonas de llegada. Procesos de cambio y conflictos sociales. Diversidad social y cultural. Desigualdades sociales y económicas en diferentes escalas. Procesos de integración social. Políticas demográficas actuales frente a problemas como la explosión demográfica, el creciente consumo de recursos y la producción de alimentos, el envejecimiento de la población, o la intensificación de las migraciones.</p> <p>La expansión urbana actual en España, Europa y el mundo. Localización de las principales aglomeraciones urbanas. Crecimiento de las ciudades y procesos de ocupación del espacio rural. Transformaciones paisajísticas. El proceso de urbanización y su relación con los medios de transportes e infraestructuras de comunicación. Las funciones urbanas y su proyección en el territorio: estructura del espacio urbano atendiendo a los diferentes usos del suelo (residencial, comercial, industrial, financiero, etc.).</p> <p>La ciudad como centro dinamizador de la economía y de articulación del territorio. Sistema de jerarquización urbana. El sistema urbano valenciano. Problemas sociales actuales relacionados con el funcionamiento de las ciudades: el abastecimiento creciente de productos y servicios, la falta de equipamientos y la segregación social.</p> <p>Presión sobre el medio ambiente provocada por la expansión de las ciudades: la huella ecológica, la contaminación medioambiental y la generación de residuos urbanos como límites al crecimiento urbano. Políticas urbanas y actuaciones actuales para mejorar la calidad de vida y solucionar los problemas derivados del crecimiento de la población en las ciudades.</p> <p>Contribución activa al mantenimiento del medio ambiente.</p>	<p>BL3.2. Relacionar los factores que explican la dinámica natural de la población con la estructuras demográfica en países con diferente nivel de desarrollo humano y económico y deducir algunos problemas actuales que se derivan de esta interrelación mediante el análisis de diferentes gráficas y mapas.</p> <p>BL3.3. Explicar los movimientos migratorios y sus consecuencias de carácter demográfico, económico y político a partir del estudio de ejemplos aparecidos en los medios de comunicación y mostrar la interconexión entre regiones que generan dichos desplazamientos mediante mapas de flujo donde se representen las direcciones y la magnitud de la migración.</p> <p>BL3.4. Debatir sobre algunos problemas demográficos actuales y argumentar la validez de las políticas demográficas desarrolladas para resolver dichos problemas a partir del análisis de sus efectos descritos en informes institucionales adaptados al nivel del alumnado.</p> <p>BL3.5 Distinguir diferentes paisajes urbanos como resultado de su diversa funcionalidad en el proceso de urbanización mediante la observación directa y el análisis de imágenes y justificar la importancia de la ciudad en la organización de territorios concretos.</p> <p>BL3.6. Explicar los procesos de cambio que experimentan los espacios urbanos a partir del análisis de las transformaciones (paisajísticas, funcionales, sociales y territoriales) y detectar los problemas urbanos consiguientes y las políticas urbanísticas relacionadas con la expansión urbana.</p>	CSC CAA	
---	--	------------	--

Bloque 4: Historia. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Nociones relativas al tiempo histórico: duración, simultaneidad, cambio y	BL4.1. Identificar las diferentes fases de procesos de larga duración como	CSC

sucesión. Noción de explicación causal e interpretación histórica. Fuentes para el conocimiento de la historia medieval y moderna. Los límites de las fuentes.	la expansión de los reinos cristianos en la época medieval, la formación de la Monarquía Hispánica o la difusión de movimientos artísticos como el románico, gótico, el Renacimiento y el Barroco y señalar los cambios y las continuidades relevantes que se dan en dichos procesos.	
La crisis del Imperio romano, las invasiones germánicas y la división política de Occidente: los reinos germánicos, Bizancio y la expansión del Islam. La formación de las sociedades feudales en Occidente: señores y campesinos; privilegiados y no privilegiados. El papel de la iglesia medieval. La expansión comercial y la recuperación de las ciudades. La expansión militar europea: la Cruzadas.	BL4.2. Establecer relaciones entre varias causas y consecuencias para explicar procesos históricos que se desarrollan en la Edad Media y Moderna y contrastar diversas explicaciones historiográficas sobre dichos procesos.	CSC
El dominio musulmán de al-Ándalus y su evolución (Emirato y Califato de Córdoba). La expansión de los reinos cristianos: el proceso de conquista, repoblación y colonización. El Reino de Valencia.	BL4.3. Comparar diversos conjuntos de creencias, comportamientos sociales e instituciones y explicar a partir de dicha comparación algunos conflictos sociales en la Edad Media, las desigualdades de clase y género, los cambios en las representaciones artísticas o los movimientos culturales como el humanismo y la revolución científica.	CSC
La diversidad cultural y su difusión: el papel de la Escuela de Traductores de Toledo y el Camino de Santiago. Las manifestaciones artísticas del arte románico, gótico e islámico y el patrimonio histórico-artístico. Conflictos entre musulmanes, judíos y cristianos. Situaciones de marginación y exclusión social.	BL4.4. Contrastar la información que proporcionan diversas fuentes, tanto primarias como secundarias, para conocer las características de las sociedades medievales y modernas o sus contradicciones con la ayuda de pautas de análisis, y mostrar los límites de dichas fuentes en relación con el sesgo derivado de su origen o autor o contexto a partir de algún ejemplo concreto.	CSC CCLI
La Baja Edad Media en Europa (siglos XIV y XV). La crisis de la Baja Edad Media: la 'Peste Negra'. El fortalecimiento de la monarquía. Las Cortes medievales. Los cambios culturales en la Edad Moderna: el Renacimiento y el Humanismo; su influencia en la revolución científica.	BL4.5. Destacar con perspectiva histórica hechos como el Camino de Santiago, en tanto que vía de difusión de la cultura medieval, la formación de al-Ándalus, el proceso de configuración de la Monarquía Hispánica, o la influencia del humanismo e inferir la relación de tales hechos del pasado con fenómenos posteriores como el legado cultural, el patrimonio histórico, la influencia de un movimiento cultural en el arte y la ciencia o la identidad de algunas comunidades o colectivos.	CSC CEC
La evolución de las manifestaciones artísticas en la Edad Moderna: el arte del Renacimiento y del Barroco. Los descubrimientos geográficos: La expansión de Castilla y Portugal. I. a conquista y colonización de América y sus consecuencias en las sociedades indígenas.	BL4.6. Destacar la diversidad cultural generada por las dinámicas históricas de la Edad Media y Moderna en tanto que ha supuesto un enriquecimiento de nuestro patrimonio cultural y plantearse cómo las diferencias culturales dieron lugar también a situaciones de discriminación (persecuciones religiosas, colonización americana, esclavitud) a partir del	CSC CEC
La formación de la Monarquía Hispánica. Estrategias de fortalecimiento y expansión territorial: las guerras y las políticas dinásticas. Los conflictos sociales y religiosos y los cambios políticos en la Edad Moderna: las reformas protestantes, la contrarreforma católica y las guerras de religión, la Guerra de los Treinta Años.		
Las monarquías absolutas y el parlamentarismo.		

contraste de testimonios, imágenes y representaciones del pasado.

Curso 3º ESO

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Geografía e Historia Curso. 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias para definir problemas y formular preguntas o hipótesis sobre las causas y consecuencias, y el significado de las transformaciones espaciales relacionadas con las actividades económicas y políticas.</p>	BL1.1. Planificar la realización de una indagación sobre problemas geográficos con la supervisión del docente mediante la formulación de problemas a partir de preguntas e hipótesis sobre la diversidad espacial, la interacción que se dan en el espacio geográfico y los cambios y proponer un plan ordenado y flexible de acciones que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la estimación del tiempo necesario y la organización del trabajo individual y grupal.	CAA SIEE
<p>Estrategias para la elaboración de guiones o planes para indagar sobre procesos geográficos relevantes de carácter económico y político.</p> <p>Aportación de soluciones originales a los problemas relativos a hechos geográficos de naturaleza económica y política.</p>	BL1.2. Seleccionar y organizar la información relevante, de acuerdo con unos objetivos previos, a partir de la comprensión de textos orales y escritos, continuos y discontinuos (mapas, infografías, gráficas), usados como fuentes, a las que se puede acceder a través de diversos medios (bibliotecas, Internet, salidas de campo) y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información.	CAA CCLI SIEE
<p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Estimación de oportunidades y riesgos.</p>	BL1.3. Interpretar los datos, evidencias e información mediante su representación en forma de gráficas, diagramas, tablas, mapas, informes o síntesis de conclusiones, usar destrezas cartográficas y analizar los hechos geográficos desde una perspectiva que relacione espacios de diferente orden de magnitud.	CAA CSC
<p>Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Uso de diversos procedimientos para obtener y registrar información sobre hechos geográficos a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes (verbal, audiovisual, cartográfico, estadístico) pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios como uso de bibliotecas, salidas de campo o Internet.</p>	BL1.4. Comunicar de forma oral o por escrito el proceso de aprendizaje y sus resultados mediante textos correspondientes a diversos géneros, cumplir los requisitos formales, la adecuación, la coherencia y la corrección gramatical correspondiente a su nivel educativo para transmitir de forma organizada sus conocimientos, interactuar en diversos ámbitos con un lenguaje no discriminatorio y utilizar la terminología conceptual adecuada.	CCLI CAA
<p>Lectura e interpretación de diversos tipos de mapas temáticos (coropletas, isocoropletas, de puntos, de flujo, etc.), de gráficas (lineales, barras, circulares, pirámides de población, etc.), de imágenes y de la información proporcionada por sistemas de información geográfica.</p>	BL1.5. Usar diferentes herramientas informáticas para buscar, seleccionar y	CAA
<p>Uso crítico de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y sesgo de las fuentes.</p> <p>Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes.</p>		
<p>Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel.</p> <p>Fomento de la lectura de textos divulgativos sobre temas geográficos relacionados con las actividades económicas y políticas.</p>		
Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis		

<p>y representación de la información relacionada con los contenidos del nivel: esquemas, mapas conceptuales, mapas temáticos (coropletas) o gráficas estadísticas (barras, lineales, circulares, pirámides de población, etc.).</p> <p>Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios, la distribución, localización, interacción e interconexión de hechos geográficos.</p> <p>Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales, hojas de cálculo), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos: textos, mapas temáticos, gráficas, blog, wiki, web, presentación de diapositivas, murales, pósteres, vídeo, debates, exposiciones orales, etc.</p> <p>Uso de entornos de aprendizaje colaborativo.</p> <p>Habilidades de comunicación propias de su nivel.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa: parafrasear, resumir.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Estrategias de pensamiento: pensamiento alternativo, causal y consecuencial, medios-fin, de perspectiva y alternativo.</p> <p>Sentido crítico y de la responsabilidad.</p>	<p>almacenar diversos documentos, considerados como fuentes, de forma contrastada en medios digitales y colaborar y comunicarse para elaborar contenidos e interpretarlos compartiendo dicha información en entornos virtuales de aprendizaje y adoptar un comportamiento que prevenga malas prácticas.</p> <p>BL1.6. Buscar y seleccionar información sobre entornos académicos y profesionales vinculados con los conocimientos correspondientes al Bachillerato y analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p>	CD SIEE SIEE CAA CSC CAA SIEE CSC CAA SIEE CSC
--	---	--

Bloque 2: El medio físico. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La repercusión de los riesgos naturales como freno del proceso de desarrollo económico y social de las zonas más vulnerables.	BL2.1. Argumentar cómo los riesgos naturales pueden representar un freno en el proceso de desarrollo económico y social de las áreas afectadas, haciendo referencia a los factores físicos, a las desigualdades sociales y a las limitaciones económicas y técnicas de los países menos desarrollados y	CMCT CSC SIEE

	realizar propuestas para mejorar la protección de la población más vulnerable.	
--	--	--

Bloque 3: El espacio humano. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Actividades económicas y espacios geográficos: Funcionamiento del sistema económico capitalista: principios básicos, políticas y agentes económicos; problemas sociales y desequilibrios territoriales derivados de una economía de mercado según el nivel de desarrollo económico. División internacional del trabajo: desigualdades regionales en la producción y consumo de bienes y servicios.	BL3.1. Explicar la localización de las principales zonas productoras y consumidoras de recursos naturales, productos agrarios y manufacturados y situarlas en su contexto geopolítico considerando diferentes escalas de análisis y el uso de mapas temáticos y datos estadísticos.	CSC
Los sectores económicos y la formación de espacios geográficos (agrarios, industriales y turísticos): elementos, funcionamiento, procesos de cambio, transformaciones espaciales y paisajes característicos. Tendencias actuales y perspectivas de futuro.	BL3.2. Diferenciar los paisajes representativos de los diversos espacios económicos a partir de imágenes, croquis y planos y describir su distribución en regiones de distinta escala considerando factores de tipo ambiental y social.	CSC
Localización y características de las principales zonas productoras y consumidoras de recursos naturales, productos agrarios y manufacturados, y de servicios, así como de los focos de actividad económica en la Comunitat Valenciana, en España, en Europa y en el mundo.	BL3.3. Relacionar las actuaciones de los agentes sociales y políticos sobre el espacio geográfico con la necesidad de satisfacer las necesidades sociales básicas (alimentación, vivienda, desplazamiento y ocio) y seleccionar ejemplos de cómo esos comportamientos e intereses tienen consecuencias ambientales y socio-económicas en el contexto de una economía de mercado, para comprender mejor los procesos económicos y políticos más significativos.	CSC
Las infraestructuras de transportes, de las redes de comunicación y de los intercambios comerciales y su papel en la mundialización de las actividades económicas.	BL3.4. Analizar la dinámica y el funcionamiento de espacios geográficos de diferente orden de magnitud y la globalidad de las interconexiones que los configuran y exemplificarnos teniendo como referencia el intercambio de productos y bienes (redes de transporte) y de información (infraestructuras de comunicación), el desplazamiento de población y la toma de decisiones políticas y económicas.	CSC
Problemas sociales y desarrollo humano desigual en España, Europa y el mundo. El problema de la deuda externa de los países pobres: repercusiones sociales y económicas.	BL3.5. Delimitar los desequilibrios territoriales y la dimensión espacial de las desigualdades sociales en cuanto al desarrollo humano y aplicar dichas nociones al análisis de hechos de la actualidad relatados por los medios de comunicación considerando su posible sesgo informativo.	CSC CAA
El medio natural como recurso para el desarrollo de las diferentes actividades económicas. Problemas medioambientales: deterioro del medio natural y agotamiento de los recursos naturales.		
Concienciación de la necesidad de racionalizar el consumo de los recursos naturales y de reducir los efectos nocivos de la actividad económica en el medio.		
Medidas correctoras y políticas de conservación y protección del medio ambiente: aprovechamiento sostenible de los recursos naturales (fuentes de energía y materias primas), racionalización de la producción de alimentos y		

de manufacturas y apuesta por las fuentes de energía renovables.		
Organización territorial y espacio geográfico: La organización política del territorio y el trazado de las fronteras. La organización territorial de España (modelo autonómico) y de la Unión Europea como procesos en construcción.	BL3.6. Estimar el grado de idoneidad de algunas políticas sociales, económicas o territoriales en cuanto a su capacidad para generar conflictos políticos, desigualdades sociales y problemas medioambientales, adoptando una actitud crítica y elaborar propuestas basadas en el respeto a los derechos humanos y el desarrollo sostenible.	CSC SIEE
Los sistemas políticos en el mundo: tipos, funcionamiento y conflictos. Desequilibrios territoriales, desigualdades políticas y sociales actuales (género, nivel de riqueza, desarrollo humano...) en diferentes escalas territoriales.	BL3.7. Explicar las transformaciones de los espacios, territorios y paisajes haciendo referencia a procesos económicos y políticos y destacar la importancia de la dimensión temporal de los fenómenos geográficos a la hora de comprender la realidad actual.	CSC CAA
Las relaciones internacionales: alianzas, organismos supraestatales (OTAN, ONU, etc.) y conflictos políticos. El papel de España en el mundo.		

Curso 4º ESO

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Geografía e Historia. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias para definir problemas y formular preguntas o hipótesis en torno a sobre las causas y consecuencias, el significado, las transformaciones de la historia contemporánea.</p> <p>Estrategias para la elaboración de guiones o planes para indagar sobre procesos históricos contemporáneos.</p> <p>Aportación de soluciones originales a los problemas relativos a hechos históricos.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Estimación de oportunidades y riesgos.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Uso de diversos procedimientos para obtener y registrar información sobre hechos históricos contemporáneos a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes (verbal, audiovisual, cartográfico, estadístico) pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios como uso de bibliotecas, visitas a museos o Internet.</p> <p>Uso crítico de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y sesgo de las fuentes.</p>	<p>BL1.1. Planificar la realización de una indagación sobre las causas y consecuencias de hechos y procesos históricos contemporáneos, definir problemas a partir de preguntas e hipótesis y proponer un plan ordenado y flexible de acciones que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la organización del tiempo necesario y del trabajo individual y grupal con la ayuda del docente.</p> <p>BL1.2. Seleccionar y organizar la información relevante, de acuerdo con unos objetivos previos, a partir de la comprensión de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, usados como fuentes, a las que se puede acceder a través de diversos medios (bibliotecas, Internet, museos) y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información.</p> <p>BL1.3. Interpretar los datos, evidencias e información mediante su representación en forma de gráficas, líneas de tiempo, diagramas, tablas, informes o síntesis de conclusiones y reconocer la importancia de la perspectiva histórica para dar sentido a los hechos históricos fundamentales.</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CAA CCLI SIEE</p> <p>CAA CSC</p>

<p>Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes.</p>	<p>BL1.4. Comunicar de forma oral o por escrito el proceso de aprendizaje y sus resultados mediante textos correspondientes a diversos géneros, cumplir los requisitos formales, la adecuación, la coherencia y la corrección gramatical correspondiente a su nivel educativo para transmitir de forma organizada sus conocimientos, interactuar en diversos ámbitos con un lenguaje no discriminatorio y utilizar la terminología conceptual adecuada.</p>	<p>CCLI CAA</p>
<p>Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel. Fomento de la lectura de textos divulgativos sobre temas históricos contemporáneos.</p>		
<p>Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis y representación de la información: esquemas, mapas conceptuales, mapas históricos, líneas de tiempo o gráficas estadísticas.</p>		
<p>Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios y continuidades, las relaciones de causalidad entre diversos hechos históricos y para explicar las interconexiones que subyacen en el proceso de globalización.</p>		<p>CAA CD SIEE</p>
<p>Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales, hojas de cálculo), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos: textos, líneas de tiempo, gráficas, blog, wiki, web, presentación de diapositivas, murales, pósteres, video, debates, exposiciones orales, etc.</p>		
<p>Uso de entornos de aprendizaje colaborativo.</p>		
<p>Habilidades de comunicación propias de su nivel.</p>		
<p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p>		
<p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p>		
<p>Técnicas de escucha activa: parafrasear, resumir.</p>		
<p>Diálogo igualitario.</p>		
<p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p>		
<p>Imaginación y creatividad.</p>		
<p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p>		
<p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p>		
<p>Perseverancia, flexibilidad.</p>		
<p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p>		
<p>Estrategias de pensamiento: pensamiento alternativo, causal y consecuencial, medios-fin, de perspectiva y alternativo.</p>		
<p>Sentido crítico y de la responsabilidad.</p>		

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Los cambios políticos en el Antiguo régimen: Absolutismo y parlamentarismo. El caso inglés.</p> <p>La crisis del Antiguo régimen en Francia y en España.</p> <p>Las ideas de la Ilustración y su influencia en la acción política y el cambio cultural.</p> <p>Los avances científicos y su repercusión social.</p> <p>Los cambios en el proceso creativo. Los movimientos artísticos en Europa en los siglos XVII y XVIII.</p>	<p>BL2.1. Describir las características de las sociedades del Antiguo régimen en sus dimensiones económica, social, política y cultural e inferir las contradicciones que provocan su crisis y el desarrollo del parlamentarismo.</p> <p>BL2.2. Registrar los principales avances que propicia la revolución científica desde el siglo XVII y XVIII mediante una línea de tiempo y poner ejemplos de cómo afectaron a la vida de las personas a partir de descripciones o relatos de la vida cotidiana.</p> <p>BL2.3. Exponer algunas de las ideas de la Ilustración a partir de textos de los propios ilustrados e interpretar su alcance como nuevo movimiento cultural y social en Europa y en América y sus propuestas de reforma política que cuestionaban el absolutismo.</p>	CSC CSC CMCT CSC CEC

Bloque 3: La era de las revoluciones. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Noción de interpretación histórica y explicación causal.</p> <p>Noción de crisis. La crisis del Antiguo régimen y las revoluciones liberal-burguesas en el siglo XVIII: Cambios políticos y sociales.</p> <p>Causas y consecuencias de la Revolución francesa. Etapas de la revolución. Interpretaciones sobre su significado histórico.</p> <p>Las Revoluciones liberales y la Restauración en el siglo XIX en Europa y América: procesos unificadores e independentistas. Los nacionalismos.</p> <p>La revolución industrial.</p> <p>Los factores de la revolución industrial. La difusión desde Gran Bretaña al resto de Europa. La industrialización en España.</p> <p>Noción de revolución. La idea de “progreso” y la revolución técnico-científica.</p> <p>Controversia sobre las consecuencias de la Revolución industrial: cambios sociales y económicos, desigualdades y conflictos sociales.</p> <p>Los avances científicos y tecnológicos, su influencia en la vida cotidiana y en el crecimiento económico.</p>	<p>BL3.1. Identificar los principales cambios y continuidades que marcaron las revoluciones liberales Europa (especialmente Francia y España) y América referidos a los aspectos políticos, sociales y económicos y resaltar las transformaciones más significativas.</p> <p>BL3.2. Discutir el alcance y limitaciones de los procesos revolucionarios que se desarrollaron a finales del XVIII y la primera mitad del siglo XIX a partir de los testimonios de sus coetáneos y argumentar su valor como evidencia histórica.</p> <p>BL3.3. Explicar el proceso de revolución industrial, atendiendo a diversos factores y sus consecuencias económicas, sociales y políticas y constatar su carácter desigual en diversos países europeos y especialmente en España y el hecho diferencial del caso inglés por ser un país pionero.</p> <p>BL3.4 Comparar los resultados positivos y negativos a corto y largo plazo de las revoluciones industriales y los avances científicos y tecnológicos</p>	CSC CSC CSC CSC CMCT

	paralelos en cuanto a las condiciones de vida y de trabajo de las personas y debatir sobre en qué grado dichas revoluciones supusieron un progreso para la humanidad aportando evidencias a favor y en contra.
--	--

Bloque 4: El desarrollo del capitalismo, imperialismo y I Guerra Mundial. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El imperialismo en el siglo XIX: causas de la expansión colonial y conflictos internacionales. Consecuencias del imperialismo en las metrópolis y en las colonias.</p> <p>Noción de explicación causal: Causas lejanas e inmediatas de “La Gran Guerra” (1914-1919). Desarrollo de la guerra y sus consecuencias: los Tratados de Paz, cambios sociales. Su influencia en el ámbito de las costumbres, la creación artística y las mentalidades.</p> <p>La Revolución rusa. Orígenes. La influencia del comunismo en la posguerra.</p>	<p>BL4.1. Explicar las causas de la I Guerra Mundial y su desarrollo haciendo referencia a las tensiones imperialistas y nacionalistas surgidas en el último cuarto del siglo XIX y principios del XX y distinguir las causas inmediatas de las que tienen un origen en un plazo de tiempo mayor con la ayuda de una línea del tiempo.</p> <p>BL4.2. Analizar algunas de las transformaciones políticas de la guerra y de los tratados de paz como la revolución rusa, los cambios en el mapa político de Europa y las relaciones de poder a escala mundial y deducir cómo ello afectó a los sentimientos y mentalidades de las sociedades de los países contendientes en cuanto a los deseos de revancha, de mejorar la situación de la mujeres o de la participación ciudadana.</p> <p>BL4.3. Reconocer obras de arte representativas de diferentes movimientos artísticos del siglo XIX y principios del siglo XX e interpretarlas considerando el contexto histórico en que los artistas produjeron dichas obras y su original contribución al desarrollo cultural.</p>	CSC CSC CSC CEC

Bloque 5: Las crisis de Entreguerras y la II Guerra Mundial. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Noción de crisis: La crisis de los estados liberales en Europa y la sociedad de masas.</p> <p>El fascismo italiano y el nazismo alemán: orígenes y desarrollo.</p> <p>La crisis de 1929 y la Gran Depresión.</p> <p>La II República en España: los problemas políticos, sociales y económicos y la obra reformadora. Los conflictos internos y la reacción a los cambios.</p> <p>Los orígenes de la guerra civil española, sus consecuencias y el contexto</p>	<p>BL5.1. Explicar la crisis de los estados liberales y el auge de los fascismos en Europa haciendo referencia a las consecuencias de la I Guerra Mundial, la revolución rusa y la crisis de 1929 relacionando varias causas y consecuencias y establecer conexiones con hechos posteriores como las crisis económicas y la persistencia de movimientos extremistas en la actualidad reciente utilizando diversas fuentes de información especialmente los medios de comunicación.</p>	CSC

<p>internacional.</p> <p>Noción de causalidad múltiple: Contexto internacional y causas de la II Guerra Mundial.</p> <p>Fases de la guerra: De guerra europea a guerra mundial. Las repercusiones en la población civil y la retaguardia.</p> <p>El Holocausto. Las evidencias históricas y la diversidad de interpretaciones historiográficas.</p>	<p>BL5.2. Analizar la evolución de la II República, los desafíos sociales, económicos y políticos que trató de afrontar mediante reformas y relacionar todo ello y el contexto internacional con la guerra civil.</p> <p>BL5.3. Analizar la evolución de la II Guerra Mundial para convertirse en una guerra total a partir de una narración de los hechos con el apoyo de una línea de tiempo y mapas de diferente escala y establecer algunas consecuencias demográficas, sociales y políticas de la guerra apoyándolas con gráficas, mapas y descripciones de la vida cotidiana.</p> <p>BL5.4. Debatir sobre cómo fue posible el Holocausto a partir de las decisiones y acciones de individuos teniendo en cuenta su mentalidad, sus sentimientos y los intereses políticos en el contexto del régimen nazi y la II Guerra Mundial y justificar su lugar en la memoria histórica de la humanidad a partir de testimonios de testigos y víctimas y de imágenes.</p>	CSC CSC CSC
---	--	---------------------------

Bloque 6: El mundo después de 1945. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La diversidad de los procesos de descolonización en Asia y África. El neocolonialismo como nueva forma de dependencia y nuevos desequilibrios territoriales y desigualdades sociales.</p> <p>La nueva geopolítica mundial tras la II Guerra Mundial: la “Guerra Fría”, sus fases, su ámbito geográfico y sus protagonistas.</p> <p>Los planes de reconstrucción post-bélica. La creación del Estado de Bienestar en Europa. La creación del Mercado Común y el proceso hacia la creación de la Unión Europea.</p> <p>Evolución de las sociedades de Estados Unidos y de la URSS y sus aliados.</p>	<p>BL6.1. Describir los cambios resultado de los procesos de descolonización tras la II Guerra Mundial mediante la comparación de mapas históricos y reconocer sus límites teniendo en cuenta la permanencia de lazos de dependencia entre las antiguas metrópolis y los nuevos estados y su contribución a la existencia de desequilibrios territoriales y desigualdades sociales actuales.</p> <p>BL6.2. Explicar las causas de la Guerra Fría destacando la importancia de las decisiones humanas y el enfrentamiento ideológico y establecer las repercusiones de este enfrentamiento relativas a los avances económicos y sociales, como el desarrollo del Estado de Bienestar en Europa Occidental, y políticos y como la existencia de diversos conflictos de ámbito global.</p> <p>BL6.3. Interpretar la construcción de la Unión Europa como un proceso gradual reflejando en una línea de tiempo los hitos que han marcado el</p>	CSC CSC CSC

ritmo del proceso y destacar el hecho de haber creado un marco común de convivencia entre países que se habían enfrentado en guerras.

Bloque 7: España: de la dictadura franquista a la democracia. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La dictadura de Franco en España: características, mecanismos de control del poder, apoyos sociales y oposición.</p> <p>La crisis del franquismo: la oposición política y movimientos sociales.</p> <p>La crisis del petróleo (1973) y su repercusión en España.</p> <p>La transición política en España: de la dictadura a la democracia (1975-1982). La acción social y el cambio político: El pacto constitucional y la institucionalización de la democracia.</p> <p>Los desafíos del proceso de consolidación democrática: desmantelamiento del régimen de la dictadura, golpismo, terrorismo, crisis económica y tensiones nacionalistas y sociales.</p> <p>La integración en Europa y en otras instituciones internacionales y las nuevas situaciones geopolíticas de España.</p> <p>Interpretaciones historiográficas de la transición española. El régimen democrático en la perspectiva de la historia contemporánea. El valor de la memoria histórica.</p>	<p>BL7.1. Explicar las causas que condujeron al establecimiento de una dictadura en España, tras la guerra civil y se mantuviera hasta la muerte del dictador y analizar los factores internos y externos que marcaron su evolución señalando los cambios y continuidades más relevantes.</p> <p>BL7.2. Examinar los factores y protagonistas individuales y sociales que impulsaron el proceso de transición democrática y reconocer los hechos más destacados y los obstáculos que dificultaron este proceso a partir de la comparación de varias interpretaciones historiográficas.</p> <p>BL7.3. Comparar los procesos de democratización que representó la II República y el reciente proceso de transición teniendo en cuenta sus diferentes contextos y debatir el papel desempeñado por la memoria histórica como referente de las decisiones de los agentes sociales que impulsaron dicho proceso.</p>	CSC CSC CSC

Bloque 8: Los desafíos del siglo XXI: cambios geopolíticos, globalización y crisis ambiental. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El derrumbe de los regímenes soviéticos y sus consecuencias.</p> <p>Las regiones emergentes en torno al Pacífico.</p> <p>Tensiones geopolíticas: Oriente medio, repúblicas post-soviéticas, África subsahariana.</p> <p>Factores de la globalización económica, las relaciones interregionales en el mundo, y los avances tecnológicos. Las crisis en el capitalismo: consecuencias económicas y sociales.</p> <p>Cambio climático y crisis ambiental: el factor humano y el modelo de desarrollo. Consecuencias económicas y políticas del cambio climático.</p> <p>Las perspectivas históricas y geográficas como formas de pensamiento para</p>	<p>BL8.1. Reconocer el nuevo orden mundial surgido tras el derrumbe de la URSS y otros países soviéticos destacando el papel de Estados Unidos y Europa y el surgimiento de potencias emergentes en Asia y América e inferir las posibles consecuencias geopolíticas de la nueva situación a partir de la comparación de datos socioeconómicos.</p> <p>BL8.2. Poner en perspectiva el proceso de globalización destacando los factores relativos a la difusión de las tecnologías de la comunicación, a los movimientos de mano de obra, de bienes (de consumo y culturales) y de capitales y sus consecuencias a diversas escalas (local, regional, nacional y</p>	CSC CSC

<p>entender los problemas de las sociedades actuales y tomar decisiones informadas.</p>	<p>global) y reflexionar sobre la importancia de disponer de una perspectiva histórica para entender el presente y proyectar un futuro posible.</p> <p>BL8.3. Relacionar las manifestaciones del cambio climático y de la crisis ambiental con nuestro modo de vida y reconocer los intereses enfrentados ante las propuestas para afrontar este problema y sus posibles consecuencias en diversos ámbitos a través de textos periodísticos que informen sobre esta controversia.</p>	<p>CSC</p>
---	---	------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

GEOGRAFÍA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La geografía como ciencia es el referente disciplinar de esta asignatura y posee un enorme potencial formativo, como lo demuestra su larga tradición curricular en las enseñanzas básicas. La geografía es una disciplina científica que tradicionalmente se ha definido por el estudio de la diferenciación del espacio terrestre, y de la interrelación entre el medio natural y la sociedad a la hora de configurar los espacios geográficos. Estos espacios se conciben como espacios complejos y globales, en los que se incluyen el espacio físico, resultado de la dinámica que componen los elementos del ecosistema natural, y el espacio social, resultado de diferentes procesos y actuaciones humanas sobre el medio, que es modificado y configurado de acuerdo con los intereses de grupos sociales diversos.

La geografía, pues, se centra en el estudio de la localización, distribución espacial e interrelación de los diferentes elementos que caracterizan los lugares y los espacios geográficos desde la combinación de diversas escalas de magnitud, de las sociedades que los habitan y su diversidad cultural, del uso que hacen de los recursos del medio natural y de la organización del territorio. La geografía ayuda a definir problemas, a seleccionar, organizar y relacionar información, a elaborar conocimientos y a plantear nuevas preguntas. Los estudiantes desarrollan su capacidad, por tanto, de comprender la importancia de la acción social y de sus consecuencias medioambientales en el marco de unas actitudes y valores que potencian la sensibilidad ha-

cía el valor de los paisajes, el uso responsable de los recursos ambientales y la conservación del medio para conseguir un desarrollo sostenible y justo, así como la

solidaridad ante problemas relacionados con un sistema territorial cada día más interdependiente y global. Otra contribución importante es la posibilidad de representar los elementos que configuran el espacio geográfico y sus interrelaciones a través de planos y mapas, que facilitan el razonamiento sobre los fenómenos geográficos y su problemática desde el ámbito local hasta el global.

Desde este planteamiento, la geografía como objeto de conocimiento aporta un rigor explicativo a la interpretación y comprensión del espacio geográfico, en este caso, español, y a las transformaciones que se suceden en él como consecuencia de la interrelación del medio natural y de las actuaciones humanas, no sólo desde una dimensión espacial, sino también temporal: la realidad es dinámica y evoluciona en el tiempo.

Esta materia considera España como un territorio, es decir, un espacio geográfico concreto, delimitado por unas fronteras y configurado por la acción humana, que responde a diversos intereses y proyectos sociales confrontados en los procesos históricos. España, como territorio, es un espacio complejo, lo que implica dificultades específicas para su aprendizaje. Para afrontar estas dificultades, la geografía como conocimiento escolar, contribuye decisivamente a la comprensión y explicación de los problemas sociales y medioambientales que preocapan a la sociedad. La geografía aporta, pues, los medios intelectuales para abordar estos problemas que se definen por su globalidad y favorece el desarrollo de un espíritu crítico y el cambio en las actitudes con respecto al medio ambiente. De esta manera, contribuye a la participación ciudadana en la gestión del espacio geográfico de forma responsable y sostenible. Por eso, aprender a pensar geográficamente estos problemas es un componente importante de la formación de los ciudadanos en nuestra sociedad actual.

Los contenidos se han agrupado en seis bloques que permiten la identificación de los principales ámbitos que caracterizan la geografía. Por su parte, los criterios de evaluación correspondientes se han elaborado teniendo en cuenta que el aprendizaje es un proceso continuo y que es muy importante considerar la complementariedad entre los contenidos y criterios del resto de las materias del área de Geografía e Historia, tanto en la ESO como en Bachillerato a la hora de programar.

El bloque 1, “Contenidos comunes al conocimiento geográfico” incluye contenidos que han de estar presentes en todos los demás bloques y se centra en enfatizar la concepción de la geografía como un modo de conocimiento que utiliza unas formas de razonar y operar. La reflexión y conciencia acerca de este proceso de elaboración de conocimiento forma parte del mismo. Para ello, es necesario establecer como contenidos básicos aquellas acciones metodológicas que permiten al alumnado construir un conocimiento significativo (planteamiento y resolución de problemas, elaboración y verificación de hipótesis, obtención y procesamiento de la información procedente de fuentes diversas, análisis de los factores y construcción de explicaciones geográficas coherentes), así como determinadas técnicas de trabajo: análisis de documentos escritos, elaboración, lectura e interpretación de mapas de diverso tipo, de datos estadísticos, gráficas e imágenes.

En el bloque 2, “España y su singularidad geográfica”, se trata de presentar y razonar el espacio español con carácter introductorio. Por un lado, permite analizar los elementos físicos y humanos que confieren homogeneidad y diversidad al espacio geográfico español, y por otro, aborda el territorio español como el resultado de un proceso histórico reciente y no acabado, que ha configurado una organización territorial en municipios, provincias y Comunidades Autónomas, y que es percibido y valorado por las personas y los grupos sociales de modo muy diferente.

En el bloque 3, “La diversidad del medio físico” se pretende conceptualizar el medio físico como el resultado de la interacción de los elementos naturales, como el relieve, el clima, la hidrografía, los suelos y las formaciones vegetales. El medio geográfico, pues, debe considerarse como el resultado cambiante de esta dinámica en la que las actividades humanas influyen en el medio físico y, a la vez, son influidas por él. La diversidad de medios naturales que caracterizan al territorio español es la consecuencia lógica de las diferentes dinámicas existentes. En estas dinámicas, la acción humana puede ser decisiva, dando lugar a procesos de destrucción del medio físico que originan problemas medioambientales o a políticas de corte conservacionista y de uso más racional de los recursos naturales.

El bloque 4, “Actividades económicas y espacios geográficos” se centra en la comprensión y explicación de los espacios geográficos (agrarios, industriales turísticos, etc.) y de la diversidad de sus paisajes, como consecuencia de los diferentes procesos de transformación relacionados con las actividades económicas, los modos de explotación y la utilización de los recursos. La propia heterogeneidad del medio físico provoca la desigual distribución de los recursos en el espacio y las diversas localizaciones de las actividades económicas. Todo ello ha dado lugar a un gran diversidad del espacio geográfico español y a una desigual localización de las actividades económicas que ayudan a explicar los desequilibrios territoriales.

El bloque 5, “La población, el sistema urbano y los desequilibrios territoriales” engloba otros factores que han intervenido en la formación de los desequilibrios territoriales, como son la población española y el proceso de urbanización, íntimamente relacionados con los procesos de industrialización, de terciarización y de creación de la red de transportes y comunicaciones. La existencia de estos desequilibrios territoriales puede verse afectada por las coyunturas económicas, por la aplicación de políticas de equilibrio interregional y por la posición relativa de España en la Unión Europea.

Finalmente, el bloque 6, “España en Europa y en el mundo” plantea la importancia de considerar el espacio geográfico español dentro de otras áreas geopolíticas y socioeconómicas más amplias, como son el espacio europeo, sin olvidar el iberoamericano y el ámbito mediterráneo, todos ellos procesos en construcción.

Esta materia se construye sobre una serie de elementos transversales que están integrados en el desarrollo de las competencias clave. Algunos de estos elementos transversales están recogidos en los mismos contenidos de los bloques como los referentes al desarrollo sostenible y al cuidado del medio ambiente, y la protección ante emergencias y catástrofes.

En primer lugar, es necesario destacar su contribución a las competencias sociales y cívicas ya que la geografía, dado su marcado carácter social, potencia los conocimientos, destrezas y actitudes imprescindibles para analizar e interpretar fenómenos medioambientales y problemas sociales en contextos cada vez más complejos, desarrollar el pensamiento y las habilidades sociales, participar en la toma de decisiones y abordar los conflictos para superar los retos que plantea la convivencia a través del ejercicio de los derechos y deberes democráticos. También desde el estudio de la dimensión espacial de los problemas sociales, se puede trabajar la transmisión y la puesta en práctica de valores que favorezcan la libertad personal, la responsabilidad, la ciudadanía democrática, la solidaridad, la igualdad, el respeto y la justicia, así como que ayuden a superar cualquier tipo de discriminación. Estos conocimientos y valores son la base para la participación ciudadana crítica y responsable en diversos ámbitos. Dicha participación se basa en el diálogo igualitario y el respeto de las diferencias entre grupos desde el referente de los derechos humanos.

Desde esta materia también se promueve el desarrollo de la competencia matemática –mediante la realización de cálculos matemáticos, la interpretación de datos estadísticos y su representación gráfica- y de las competencias en ciencia y tecnología -a través del desarrollo del pensamiento científico (método científico) y del conocimiento de medio natural y sus recursos. Todo ello es necesario para actuar responsablemente en la protección del medio ambiente y lograr un desarrollo sostenible, así como ante emergencias y catástrofes relacionadas con situaciones extremas derivadas de las condiciones del medio natural.

La naturaleza de los aprendizajes de esta materia está vinculada al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística pues subraya la necesidad de comprender textos escritos y orales, continuos y discontinuos (mapas, tablas, gráficas, infografías) presentados en diferentes formatos y códigos y que requieren habilidades como extraer información relevante, interpretarla o reflexionar sobre su estructura. También requiere la expresión a través de diversos tipos de textos ligada a la comunicación de ideas y conclusiones en los que la organización coherente de la información, su adecuación a la situación comunicativa o el uso de un vocabulario adecuado son acciones muy importantes.

En este sentido, la competencia digital se refuerza en tanto que gran parte de la obtención, registro, interpretación y comunicación del conocimiento se hace a través de medios digitales, Internet y mediante herramientas informáticas entre las que destaca la cartografía digital y la geolocalización. Su aprovechamiento en el aprendizaje requiere el manejo responsable de diversas herramientas y programas para obtener información, filtrarla de modo crítico, crear contenidos, compartirlos e interactuar en la red.

La competencia conciencia y expresiones culturales puede trabajarse a partir de la consideración de ciertos elementos humanos presentes en los paisajes geográficos, en tanto que elementos culturales que han de ser valorados y preservados como herencia cultural.

Esta materia ofrece muchas posibilidades para desarrollar la competencia para aprender a aprender pues potencia la reflexión sobre uno mismo como aprendiz, sobre las estrategias que más se ajustan a los requerimientos de la tarea y a su grado de destreza. Sobre todo desde el bloque 1 se abordan aspectos que configuran esta competencia como la identificación y el planteamiento de problemas y retos, la formulación de preguntas, la gestión del propio proceso de aprendizaje, la obtención de información y su evaluación. Asimismo, se promueve la confianza en sus posibilidades y la participación en situaciones de aprendizaje cooperativo.

Finalmente, contribuye a la competencia de sentido de iniciativa y espíritu emprendedor al potenciar su progresiva autonomía en la planificación y realización de

tareas y proyectos, en la cooperación y trabajo en equipo, en la toma de decisiones para resolver problemas de temática social, en el desarrollo de su pensamiento crítico y de su sentido de la responsabilidad.

La metodología ha de permitir el desarrollo de las competencias clave y ser coherente con la concepción de la geografía como forma de conocimiento y objeto de aprendizaje. En este sentido, la geografía permite plantear tareas de resolución de problemas sociales y medioambientales y favorece la interacción de los alumnos con el medio en el que vive y con otras personas (aprendizaje dialógico y cooperativo). La misma selección de los contenidos conlleva unas implicaciones metodológicas relacionadas con el planteamiento y resolución de problemas y el estudio de casos mediante la indagación, la colaboración y la diversificación de las estrategias, los recursos y las tareas. De esta manera, se facilitará la atención a la diversidad y permitirá al alumnado seguir aprendiendo a través de los principios inspirados en la racionalidad científica.

La evaluación es entendida como una acción metodológica imprescindible para la construcción del conocimiento. La evaluación de los aprendizajes de carácter competencial ponen en primer plano el uso de criterios de evaluación. Estos criterios se han graduado teniendo en cuenta que el aprendizaje es un proceso continuo a lo largo del curso, por lo que han de servir de guía del aprendizaje y ser lo bastante flexibles para poder ser útiles en los contextos reales que impone la diversidad del alumnado. Los criterios aluden a diversas situaciones en los que el alumnado ha de utilizar de manera integrada y mediante diversos procesos cognitivos y afectivos sus conocimientos, habilidades y actitudes y el uso de recursos y técnicas en una serie de contextos-tipo, predominantemente académicos, pero también personales, sociales y profesionales que el docente habrá de seleccionar y concretar en el aula. Su redacción aporta detalles sobre la naturaleza de ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.). Es importante recordar que los criterios están configurados como un referente del progreso de aprendizaje y para ello es importante considerar los correspondientes a la asignatura de Geografía e Historia de la ESO.

La atención a la diversidad del alumnado se concreta a través del propio planteamiento metodológico, de la selección de los contenidos y del uso de materiales curriculares diversos (textos, imágenes, infografías, gráficas, tablas estadísticas, mapas y audiovisuales). La combinación de todo ello debe dar lugar a la diversificación de objetivos, actividades, tareas y formas de agrupamiento en el aula. A todo ello hay que añadir la utilización de diversos procedimientos, instrumentos y criterios de evaluación que facilitan un ajuste continuo de la enseñanza al proceso de aprendizaje de modo que se garantice la adquisición de las competencias clave en un grado adecuado a esta etapa.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Geografía

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Geografía. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias para definir problemas y formular preguntas o hipótesis sobre las causas y consecuencias, y el significado de las diversas transformaciones espaciales y procesos geográficos relevantes en el territorio español. Estrategias para la elaboración de guiones o planes para indagar sobre hechos y procesos geográficos. Aportación de soluciones originales a los problemas relativos a hechos geográficos significativos en España. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.	BL1.1. Planificar la realización de una indagación para explicar los hechos y procesos geográficos que configuran el territorio español, definir problemas a partir de preguntas e hipótesis y proponer de forma autónoma un plan ordenado y flexible de acciones que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la organización del tiempo necesario y del trabajo individual y grupal. BL1.2. Seleccionar y organizar la información sobre hechos y procesos	CAA SIEE

<p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Estimación de oportunidades y riesgos.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Uso de diversos procedimientos para obtener y registrar información sobre hechos geográficos a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes (verbal, audiovisual, cartográfico, estadístico) pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios como uso de bibliotecas, salidas de campo o Internet.</p> <p>Lectura e interpretación de diversos tipos de documentos cartográficos, como planos y mapas temáticos a distintas escalas (meteorológicos, coropletas, isocoropletas, de puntos, de flujo, etc.), de gráficas (lineales, barras, círculares, climogramas, hidrogramas, pirámides de población, etc.), de imágenes y de la información proporcionada por sistemas de información geográfica (SIG).</p> <p>Uso crítico de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y sesgo de las fuentes.</p> <p>Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes.</p> <p>Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel.</p> <p>Fomento de la lectura de textos divulgativos sobre temas geográficos en el contexto del territorio español.</p> <p>Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis y representación de la información relacionada con los contenidos del nivel: esquemas, diagramas, mapas conceptuales, mapas temáticos (coropletas) o gráficas a partir de datos estadísticos (barras, lineales, círculares, climogramas, hidrogramas, pirámides de población, etc.).</p> <p>Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios, la distribución, localización, interacción e interconexión de hechos geográficos.</p> <p>Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales, hojas de cálculo), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos: textos, mapas temáticos, gráficas, blog, wiki, web, presentación de diapositivas, murales, pósters, vídeo, debates, exposiciones orales, etc.</p> <p>Uso de entornos de aprendizaje colaborativo.</p> <p>Habilidades de comunicación propias de su nivel.</p>	<p>geográficos en el territorio español, de acuerdo con unos objetivos previos, a partir de la comprensión de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, usados como fuentes, a las que se puede acceder a través de diversos medios (bibliotecas, Internet, salidas de campo) y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información y decidir si tales fuentes son adecuadas, fiables, suficientes y si poseen algún sesgo por su procedencia y contexto de creación.</p> <p>BL1.3. Interpretar los datos, evidencias e información mediante su representación en forma de gráficas, diagramas, tablas, mapas temáticos, informes o síntesis de conclusiones, usar destrezas cartográficas, situar los hechos fundamentales en una perspectiva geográfica que combine varias escalas y reconocer la importancia de dicha perspectiva para dar sentido a los procesos geográficos</p> <p>BL1.4. Comunicar de forma oral o por escrito el proceso de aprendizaje y sus resultados mediante textos correspondientes a diversos géneros, cumplir los requisitos formales, la adecuación, la coherencia y la corrección gramatical correspondiente a su nivel educativo para transmitir de forma organizada sus conocimientos, interactuar en diversos ámbitos con un lenguaje no discriminatorio y utilizar con precisión la terminología conceptual adecuada.</p> <p>BL1.5. Usar diferentes herramientas informáticas para buscar, seleccionar y almacenar diversos documentos, considerados como fuentes, de forma contrastada en medios digitales y colaborar y comunicarse para elaborar contenidos e interpretarlos compartiendo dicha información en entornos virtuales de aprendizaje y adoptar un comportamiento que prevenga malas prácticas.</p> <p>BL1.6. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p>	<p>CCLI SIEE</p> <p>CAA CSC</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CAA CD SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p>
---	--	--

<p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa: parafrasear, resumir.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Estrategias de pensamiento: pensamiento alternativo, causal y consecuencial, medios-fin, de perspectiva y alternativo.</p> <p>Sentido crítico y de la responsabilidad.</p>	<p>BL1.7. Gestionar de forma eficaz tareas y proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre entornos académicos y profesionales vinculados con los conocimientos geográficos correspondientes al bachillerato y analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	<p>SIEE CAA CSC</p> <p>CAA SIEE CSC</p>
---	--	---

Bloque 2: España y su singularidad geográfica. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La situación geográfica de España: localización y aspectos naturales, sociales y territoriales que le confieren unidad y diversidad internas. Un país de contrastes geográficos (físicos y sociales). La organización territorial de España en Comunidades Autónomas como resultado de procesos y proyectos históricos contemporáneos.	BL2.1. Analizar los elementos naturales, sociales y territoriales de España que le confieren unidad y argumentar su singularidad geográfica como un espacio de contrastes. BL2.2. Explicar la organización territorial española como resultante de un proceso histórico de cambios y continuidades, no acabado, mediante la comparación de mapas históricos y actuales, y analizar las actuaciones e intereses de los diferentes agentes sociales y políticos, para comprender la creación de sentimientos de pertenencia a un territorio concreto.	CSC CSC
La diversidad geomorfológica del relieve español. Los rasgos básicos del relieve. Localización de las principales unidades del relieve y accidentes geográficos. La evolución geológica del territorio español y su influencia en	BL3.1. Analizar la distribución espacial y las características de los espacios naturales en España y ejemplificar la influencia de las condiciones naturales sobre las acciones humanas relativas a las redes de transporte, la producción	CMCT CSC

Bloque 3: La diversidad del medio físico. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La diversidad geomorfológica del relieve español. Los rasgos básicos del relieve. Localización de las principales unidades del relieve y accidentes geográficos. La evolución geológica del territorio español y su influencia en	BL3.1. Analizar la distribución espacial y las características de los espacios naturales en España y ejemplificar la influencia de las condiciones naturales sobre las acciones humanas relativas a las redes de transporte, la producción	CMCT CSC

<p>la formación de las diferentes unidades morfoestructurales. Identificación y rasgos básicos de las unidades del relieve penínsular e insular. Los riesgos relacionados con la tectónica: los terremotos. Los suelos en España: variedad edáfica y sus características.</p> <p>Los contrastes climáticos. Los factores atmosféricos y geográficos, y los elementos del clima. Tipos de tiempo atmosférico en España. Dominios climáticos españoles: sus características y su problemática (temporales de lluvia y viento, inundaciones, sequías, las olas de frío y de calor, etc.).</p> <p>La desigual distribución de las masas de agua en la península y las islas. Las vertientes hidrográficas. Régimenes fluviales predominantes y factores que los explican. Los humedales. Las aguas subterráneas. El aprovechamiento de los recursos hídricos: problemas y políticas hídricas en España.</p> <p>Las formaciones vegetales en España. Distribución, factores geográficos y características de la vegetación.</p> <p>La diversidad de los paisajes naturales españoles.</p> <p>La influencia del medio físico en la actividad humana y los problemas medioambientales relacionados con las actuaciones humanas: deforestación, incendios, erosión y contaminación de los suelos, etc. Aprovechamiento sostenible del medio físico y valoración de los paisajes naturales. Políticas favorecedoras del patrimonio natural y conservación y mejora del medio natural.</p>	<p>de energía o a actividades económicas utilizando fuentes diversas.</p> <p>BL3.2. Comparar espacios geográficos españoles de diferente magnitud resultantes de la interrelación entre el medio y los grupos sociales y constatar su diversidad manifiesta en su variedad paisajística con la ayuda de la observación de imágenes, la interpretación de mapas temáticos y la organización de la información con diferentes tipos de gráficos.</p> <p>BL3.3. Evaluar los riesgos y los problemas que plantea el medio físico en España mediante el examen de la información que proporcionan los medios de comunicación y proponer medidas para evitar las actuaciones humanas que contribuyen a agravar dichos efectos.</p> <p>BL3.4. Analizar críticamente las actuaciones humanas que ocasionan el deterioro del medio natural a partir del análisis de ejemplos concretos y realizar propuestas que favorezcan la gestión racional y el aprovechamiento sostenible de los recursos para valorar la importancia de conservar y proteger el patrimonio natural.</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CSC SIEE</p> <p>CMCT CSC SIEE</p>
--	---	---

Bloque 4: Actividades económicas y espacios geográficos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Dinámica y funcionamiento de los espacios geográficos. Procesos de transformación: crisis de la agricultura, industrialización, terciarización, etc. El espacio rural y las actividades del sector primario. La progresiva disminución de la participación de las actividades agropecuarias, forestales y pesqueras en el PIB y el fuerte descenso de la población activa. Aspectos naturales e históricos que explican los espacios agrarios. La estructura de la propiedad y tenencia de la tierra. Las explotaciones agrarias y sus características. Políticas de reforma agraria. Tipos de agricultura: coexistencia de formas avanzadas y tradicionales. Las transformaciones agroindustriales. Los paisajes agrarios de España y sus	BL4.1. Explicar la localización de las actividades económicas en España en ámbitos de diferente magnitud haciendo referencia a factores ambientales y sociales y elaborar un mapa temático de dicha localización a partir de datos estadísticos. BL4.2. Analizar la dinámica y el funcionamiento de espacios geográficos españoles de diferente orden de magnitud y de sus interconexiones, y exemplificarlas teniendo como referencia el intercambio de productos y bienes (redes de transporte e infraestructuras energéticas) y de información, el desplazamiento de población y la toma de decisiones políticas y	CSC CD CSC
características. La situación española del sector en el contexto de la Unión Europea. La actividad pesquera: localización, características y problemas; análisis de los aspectos físicos y humanos que conforman el espacio pesquero. La silvicultura: características y desarrollo en el territorio. Las fuentes de energía y el espacio industrial. El proceso de industrialización español: características y breve evolución histórica. Localización de los recursos naturales (fuentes de energía y materias primas) en España. Aportación al PIB de la industria y evolución de la población activa. Deficiencias y problemas del sector industrial español. Regiones industriales de España: importancia de las políticas territoriales en el sector. Influencia de la política de la Unión Europea en la configuración de la industria española. La planificación industrial. Los ejes de desarrollo industrial y perspectivas de futuro. El sector servicios. La terciarización de la economía española: la creciente participación en el PIB y el aumento de la población activa del sector terciario. Análisis de los servicios y distribución en el territorio. El impacto de las infraestructuras sobre el espacio geográfico. El sistema de transporte como forma de articulación territorial. El desarrollo comercial: características y evolución. Los espacios turísticos: características, evolución, impactos socio -económicos, medioambientales y paisajísticos, y política turística. Otras actividades terciarias: sanidad, educación, finanzas, los servicios públicos. Las interrelaciones naturaleza-sociedad. Reflexión sobre las repercusiones sociales, ambientales y económicas de nuestro modelo de producción. Toma de conciencia de la necesidad de un consumo sostenible. Reconocimiento y aceptación de la responsabilidad personal en la gestión del espacio. Valoración del patrimonio geográfico y de la diversidad de los paisajes culturales (agrarios, industriales, etc.).	económicas. BL4.3. Explicar la formación y transformación de los espacios económicos haciendo referencia a sus elementos característicos a partir de la observación de imágenes de paisajes y datos estadísticos y argumentar la importancia de la dimensión temporal para comprender su configuración actual. BL4.4. Definir problemas sociales y medioambientales relacionados con el actual sistema y modelo de desarrollo económico, y debatir propuestas de mejora a partir de ejemplos publicados en los medios de comunicación.	CSC CAA CMCT CSC SIEE

<p>características. La situación española del sector en el contexto de la Unión Europea. La actividad pesquera: localización, características y problemas; análisis de los aspectos físicos y humanos que conforman el espacio pesquero. La silvicultura: características y desarrollo en el territorio. Las fuentes de energía y el espacio industrial. El proceso de industrialización español: características y breve evolución histórica. Localización de los recursos naturales (fuentes de energía y materias primas) en España. Aportación al PIB de la industria y evolución de la población activa. Deficiencias y problemas del sector industrial español. Regiones industriales de España: importancia de las políticas territoriales en el sector. Influencia de la política de la Unión Europea en la configuración de la industria española. La planificación industrial. Los ejes de desarrollo industrial y perspectivas de futuro. El sector servicios. La terciarización de la economía española: la creciente participación en el PIB y el aumento de la población activa del sector terciario. Análisis de los servicios y distribución en el territorio. El impacto de las infraestructuras sobre el espacio geográfico. El sistema de transporte como forma de articulación territorial. El desarrollo comercial: características y evolución. Los espacios turísticos: características, evolución, impactos socio -económicos, medioambientales y paisajísticos, y política turística. Otras actividades terciarias: sanidad, educación, finanzas, los servicios públicos. Las interrelaciones naturaleza-sociedad. Reflexión sobre las repercusiones sociales, ambientales y económicas de nuestro modelo de producción. Toma de conciencia de la necesidad de un consumo sostenible. Reconocimiento y aceptación de la responsabilidad personal en la gestión del espacio. Valoración del patrimonio geográfico y de la diversidad de los paisajes culturales (agrarios, industriales, etc.).</p>	<p>económicas.</p> <p>BL4.3. Explicar la formación y transformación de los espacios económicos haciendo referencia a sus elementos característicos a partir de la observación de imágenes de paisajes y datos estadísticos y argumentar la importancia de la dimensión temporal para comprender su configuración actual.</p> <p>BL4.4. Definir problemas sociales y medioambientales relacionados con el actual sistema y modelo de desarrollo económico, y debatir propuestas de mejora a partir de ejemplos publicados en los medios de comunicación.</p>	<p>CSC CAA</p> <p>CMCT CSC SIEE</p>
---	---	---

Bloque 5: La población, el sistema urbano y los desequilibrios territoriales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La población española. Fuentes para el estudio de la población: los censos, los padrones. El Instituto Nacional de Estadística. La desigual distribución territorial de la población. Evolución histórica de la población en España.	BL5.1. Describir la distribución de la población y de las principales aglomeraciones urbanas en España mediante la interpretación de mapas temáticos, de datos estadísticos y de imágenes aéreas, y relacionarla con	CSC CD

<p>Movimientos naturales de población. La importancia de las migraciones. Conformación del espacio demográfico actual. Crecimiento natural, movimientos migratorios y desigualdades espaciales. Estructura y problemática actual: proceso de envejecimiento, despoblación de extensas áreas rurales y repercusiones de las migraciones. Perspectivas de futuro de la población española y valenciana.</p> <p>El espacio urbano. Concepto de ciudad y su influencia en la ordenación del territorio. Morfología, funciones y estructura urbanas. Las planificaciones urbanas. Características del proceso de urbanización. Las áreas de influencia. Los usos del suelo urbano. La red urbana española y valenciana. Características del proceso de crecimiento espacial de las ciudades y principales problemas urbanos: deterioro de los centros históricos y de los barrios marginales, aumento del tráfico, contaminación atmosférica y acústica, abastecimiento de las ciudades, aumento de los residuos urbanos y su eliminación, etc.</p> <p>Los desequilibrios y contrastes territoriales. Las políticas estatales de cohesión territorial para superar los desequilibrios regionales.</p>	<p>diversos factores naturales y económicos y las dinámicas demográficas.</p> <p>BL5.2. Relacionar los factores que explican el modelo de crecimiento de la población con la estructura demográfica de España y de algunas Comunidades Autónomas, y explicar algunos problemas demográficos que se derivan de esta interrelación mediante el análisis de diferentes gráficas, datos estadísticos procedentes de las fuentes demográficas y mapas.</p> <p>BL5.3. Analizar la importancia de las ciudades en la organización del territorio español en diferentes escalas derivada de las funciones que desarrollan y reconocer dichas funciones mediante el examen de imágenes de paisajes urbanos, cartografía digital y planos sobre usos del suelo.</p> <p>BL5.4. Analizar algunos problemas relacionados con el proceso de expansión urbana a partir de información publicada por los medios de comunicación y estimar el grado de idoneidad de las políticas urbanísticas aplicadas para resolver dichos problemas.</p> <p>BL5.5. Establecer la naturaleza, las causas y las consecuencias de los desequilibrios territoriales en España en diferentes escalas haciendo referencia a los procesos demográfico y socio-económicos, y debatir sobre algunas medidas de cohesión territorial y sus resultados basándose en datos obtenidos de informes institucionales adaptados al nivel del alumnado.</p>	<p>CSC CAA</p> <p>CSC</p> <p>CSC CAA SIEE</p> <p>CSC SIEE</p>
--	--	---

Bloque 6: España en Europa y en el mundo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
España en Europa. El proceso de construcción de la Unión Europea: estructura territorial y contrastes físicos y socioeconómicos. La posición de España en la Unión Europea. Políticas regionales y de cohesión territorial. España en el mundo: Consecuencias de los procesos de globalización. Desequilibrios territoriales a escala mundial. Posición relativa de España en las áreas socioeconómicas y geopolíticas mundiales.	BL6.1. Comprobar cómo afecta la pertenencia de España a la Unión Europea y a otros espacios geopolíticos más amplios examinando aspectos relativos al intercambio de productos, bienes, servicios e información, al desplazamiento de las personas, y delimitar los problemas y desafíos resultantes de los conflictos de intereses de los estados miembros y cómo se afrontan desde la toma de decisiones políticas.	CSC

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

GEOLOGÍA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

Las ciencias de la Tierra hacen una valiosa contribución a la formación de los estudiantes del Bachillerato científico y en general a todos los ciudadanos porque conectan con campos de gran interés ya que los ámbitos de estudio del conocimiento geológico son imprescindibles para el desarrollo social, científico y tecnológico actual, con aplicación en muy diversos ámbitos industriales, sociales y familiares. Las ciencias de la Tierra están incrementando día a día su papel en la investigación, tratamiento y resolución de problemas complejos de gran trascendencia social y económica, como son la mayoría de desastres naturales, los recursos materiales o energéticos disponibles en el planeta y su sostenibilidad.

La Geología moderna ofrece en la actualidad una visión de conjunto sobre el funcionamiento de la Tierra, proporcionando a los estudiantes una perspectiva global. La Geología clásica centró sus estudios en los componentes más descriptivos, pero la teoría de la tectónica de placas desde la segunda mitad del siglo XX produjo una revolución en las Ciencias de la Tierra, constituyendo el paradigma global vertebrador de esta ciencia, subrayando la importancia de comprender las claves del funcionamiento de la Tierra y permitiendo relacionar cambios a pequeña escala con otros a escala regional y planetaria en una dinámica global. En este cambio de enfoque de las ciencias de la Tierra hacia una perspectiva más holística del funcionamiento del planeta, tiene también una gran influencia la actual consideración de la Tierra como un sistema, bajo el paradigma de la Teoría General de Sistemas.

La asignatura de Geología en segundo curso de Bachillerato pretende ampliar, afianzar y profundizar en los conocimientos geológicos y en las competencias clave que se han ido adquiriendo y trabajando en la asignatura de Biología y Geología en la ESO y en 1º de Bachillerato, aportando una formación sólida sobre aquellos aspectos que permitirán al alumnado enfrentarse con éxito a estudios posteriores, principalmente de geología y de diversas ingenierías.

El estudio de esta materia debe aportar a los alumnos una perspectiva temporal de los profundos cambios que han afectado a la Tierra y a los seres vivos que la han poblado, una formación sobre los riesgos geológicos, sus causas y sus importantes consecuencias para la humanidad y un conocimiento de los recursos disponibles y de la sostenibilidad del planeta. Se estudiarán en esta asignatura las teorías geológicas más destacadas, los minerales y rocas y sus aplicaciones, los procesos de formación del relieve y las deformaciones tectónicas, la interpretación de mapas topográficos y de mapas y cortes geológicos, el tiempo geológico y el análisis de distintas formaciones litológicas, y la historia de la Tierra y el modo en que se reconstruye. El desarrollo de esta disciplina también ha de procurar la adquisición de las habilidades propias de la investigación científica y de la comprensión de la naturaleza de la ciencia y de sus relaciones con la sociedad, la técnica y el medio ambiente para analizar problemas y

plantear soluciones.

La materia se estructura en diez bloques, que profundizan en aspectos que el alumnado ha tratado anteriormente. En los tres primeros bloques se introducen los conceptos básicos de la asignatura y se estudian los materiales del planeta. En los bloques siguientes, cuatro, cinco y seis, se analizan los flujos de energía y los procesos dinámicos que ocurren en la Tierra. El bloque siete trata los riesgos geológicos derivados de procesos geológicos internos, externos y meteorológicos. El bloque ocho se centra en el estudio de los recursos minerales y energéticos y de las aguas subterráneas. El bloque nueve se dedica al estudio de la geología de España y de la Comunidad Valenciana para que, una vez vistos, trabajados y adquiridos los conocimientos geológicos generales, se puedan aplicar los procedimientos al estudio del entorno próximo. Este último bloque tiene como objetivo conocer nuestro patrimonio geológico, para protegerlo y estimarlo como un bien social.

Finalmente, el bloque diez, metodología científica y geología de campo, aborda los procedimientos de la ciencia y de la geología de campo. En él se recogen las habilidades, destrezas, estrategias y actitudes propias de la metodología científica que deben desarrollar los alumnos y que deben guiar toda la materia. Los elementos de este bloque se refieren a las pautas del trabajo científico, realizando una introducción práctica a los métodos de trabajo utilizados en la investigación geológica y su aplicación técnica e industrial, conocimientos que constituyen una herramienta esencial para abordar la mayoría de las investigaciones y estudios en geología, dado que en este curso se acentúa el aprendizaje procedural y la aplicabilidad del conocimiento. Además, en este bloque se explicitan las estrategias metodológicas a desarrollar en el aula para potenciar un aprendizaje competencial de las materias científicas, centrado no sólo en el conocimiento científico sino en el uso que se hace de él y de su aplicación práctica en la vida cotidiana. Así, integrados en este bloque aparecen contenidos y criterios de evaluación relativos a elementos competenciales que deben impregnar toda la materia como la comprensión y expresión oral y escrita, las estrategias de aprendizaje para la búsqueda, organización y comunicación de la información, el uso de la competencia digital en la búsqueda de información contrastada procedente de diversas fuentes, la comunicación, la creación de contenidos y la participación en intercambios comunicativos, la comunicación audiovisual, la planificación de proyectos, las habilidades personales de autorregulación, la participación en equipos de trabajo cooperativo, la toma de decisiones del sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, las competencias sociales y cívicas, etc.

Esta materia, bajo este enfoque integrador, contribuye eficazmente a la adquisición de la práctica totalidad de las competencias clave, aportando numerosos y variados contextos de aplicación de los conocimientos científicos. Así mismo, es destacable su contribución al desarrollo de la competencia digital, dado que los últimos avances de las tecnologías de la información y la comunicación han facilitado la obtención de datos mediante la teledetección, por ejemplo, y su registro en sistemas de información geográficos de diferentes administraciones públicas como el Instituto Geográfico Nacional, que permiten el estudio de la geología con una gran variedad de modelos digitales a nuestro alcance, por lo que la competencia digital es especialmente indispensable en su aprendizaje.

Dada la gran variedad de contenidos y la naturaleza de la disciplina, se pueden diseñar diferentes estrategias metodológicas y programar una gran diversidad de actividades, procurando partir de problemas reales o situaciones de la vida cotidiana para contextualizar la materia, darle sentido y favorecer la transferencia de lo aprendido a otros contextos. Así, se pueden plantear trabajos de investigación, actividades experimentales, resolución de problemas, actividades de interacción comunicativa y argumentación, etc., proporcionando una formación más completa y favoreciendo la atención a la diversidad de estudiantes con intereses, ritmos y estilos cognitivos distintos. La materia se presta a un enfoque metodológico de trabajo cooperativo que necesitará la movilización de todas las competencias clave para la realización de productos o la consecución de los objetivos propuestos.

Los criterios de evaluación han sido redactados como resultados de aprendizaje, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender, saber hacer y valorar, e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Geología

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: El planeta tierra y su estudio. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Geología. Especialidades. Métodos de trabajo. Aplicaciones de la geología en la sociedad.	BL1.1. Reconocer la geología y sus especialidades, identificar los métodos de estudio propios de la disciplina y aplicarlos en la resolución de problemas en el estudio de la Tierra.	CMCT

Bloque 2: Minerales, los componentes de las rocas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Materia mineral: estructura cristalina, redes cristalinas. Propiedades de los minerales. Isomorfismo y polimorfismo. Ambientes y procesos geológicos formadores de minerales y rocas: ambientes magmáticos, metamórficos, hidrotermales, supergénicos y sedimentarios. Formación, evolución y transformación de los minerales. Estabilidad e inestabilidad mineral. Metasomatismo y recristalización. Diagramas de fases. Clasificación químico-estructural de los minerales.	BL2.1. Reconocer las propiedades fisicoquímicas de los minerales y relacionarlas con las condiciones de su formación, destacando algunas de sus aplicaciones. BL2.2. Describir los ambientes y procesos de formación de los minerales e interpretar diagramas de fases de transformación mineral, relacionando algunos minerales con su ambiente de formación. BL2.3. Diferenciar los grupos de minerales más importantes según una clasificación químico-estructural e identificar <i>de visu</i> las especies minerales más comunes.	CMCT CMCT CMCT

Bloque 3: Rocas ígneas, sedimentarias y metamórficas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Grandes clases de rocas: ígneas, sedimentarias y metamórficas. Rocas ígneas. Origen y propiedades de los magmas. Evolución y diferenciación magnética. Clasificación de rocas magnéticas. Rocas sedimentarias. Gliptogénesis. Cuencas y ambientes sedimentarios. Diagénesis. Rocas metamórficas. Tipos de metamorfismo. Facies metamórficas y condiciones físico-químicas de formación. Fluidos hidrotermales. Depósitos asociados y procesos metasómicos.	BL3.1. Describir los procesos de formación, diferenciación y emplazamiento de los magmas, realizar la clasificación de las rocas magnéticas e identificar las más abundantes por su color, densidad y textura. BL3.2. Describir los procesos de gliptogénesis y diagénesis, relacionando diversas estructuras sedimentarias con sus ambientes de formación y clasificar las rocas sedimentarias aplicando criterios genéticos y químicos	CMCT CMCT

	identificándolas por su aspecto. BL3.3. Diferenciar los tipos de metamorfismo y los factores que los determinan y relacionarlos con las características morfológicas de las rocas que se generan identificando alguna de sus aplicaciones. BL3.4. Asociar la naturaleza de los fluidos hidrotermales y los procesos metasomáticos con los depósitos que generan.	CMCT
--	--	------

Bloque 4: La tectónica de placas, una teoría global. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Teoría de tectónica de placas como paradigma actual del dinamismo terrestre.	BL4.1. Reconocer el poder explicativo de la teoría de tectónica de placas como paradigma articulador de la geología terrestre y compararla con la evolución de otros elementos del Sistema Solar.	CMCT
Evolución geológica de la Tierra en el marco del Sistema Solar.		
Geoplanetología.		
Unidades estructurales continentales y oceánicas. La expansión del fondo oceánico desde el punto de vista histórico, tecnológico y social. Límites de placas y estructuras asociadas. Hipótesis alternativas y/o complementarias sobre el movimiento de las placas.	BL4.2. Enmarcar desde un punto de vista histórico, tecnológico y social la teoría de la expansión del fondo oceánico y su cartografía.	CMCT CSC
Relación de la tectónica de placas con diferentes fenómenos geológicos y ambientales a lo largo de la historia geológica de la Tierra.		
Deformación de las rocas: frágil y dúctil. Principales estructuras geológicas: pliegues y fallas. Descripción de los elementos geométricos de las deformaciones: dirección, buzamiento, eje, superficie axial, vergencia, inmersión. Interpretación de estructuras tectónicas en fotografías de paisajes.	BL4.3. Describir las unidades estructurales de los continentes y fondos oceánicos relacionándolas, si es el caso, con los tipos de límites de placa, diferenciando entre límite de continente y límite de placa.	CMCT
	BL4.4. Analizar diferentes hipótesis sobre la influencia del empuje, arrastre gravitacional y tamaño de las celdas de convección para explicar las causas del movimiento de las placas.	CMCT
	BL4.5. Relacionar la tectónica de placas con algunos aspectos geológicos: relieve, clima y cambio climático, variaciones del nivel del mar, origen y distribución de rocas, estructuras geológicas, sismicidad y vulcanismo.	CMCT
	BL4.6. Argumentar la evolución pasada y futura de la dinámica de las placas como un proceso de diferenciación gravitacional de los materiales desde los primeros episodios de formación del planeta.	CMCT

Bloque 5: Procesos geológicos externos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Procesos geológicos externos como interacción entre los subsistemas geosfera, hidrosfera, atmósfera y biosfera.	BL5.1. Describir los agentes geológicos externos como interacciones entre la geosfera y el resto de los subsistemas de la Tierra relacionándolos con la energía solar y la gravedad como motores de los cambios.	CMCT
Balance global de calor. La energía solar como motor de la geodinámica externa. La gravedad como energía implicada en el sistema.		
La meteorización y los suelos. Tipos de meteorización. La edafogénesis como consecuencia de la meteorización sin erosión. Estructura del suelo. Horizontes. Principales procesos edafogenéticos y tipos de suelos que producen.	BL5.2. Diferenciar los tipos de meteorización, argumentar la ausencia de erosión como factor determinante de la edafogénesis y relacionar los procesos edafogenéticos con la estructura y los tipos de suelo.	CMCT
La acción geológica del agua. Distribución del agua en la Tierra. Ciclo hidrológico.	BL5.3. Analizar la distribución del agua en el planeta Tierra y las transferencias de masas de agua en el ciclo hidrológico.	CMCT
Sistemas de cuenca: aguas salvajes, torrentes y ríos. Movimientos de ladera. Formas de modelado producidas por las aguas superficiales.	BL5.4. Describir las formas resultantes en el paisaje como el resultado de la interacción entre fenómenos de ladera y cursos de agua, analizando el sistema de cuenca con un enfoque holístico.	CMCT
Glaciares: tipos, procesos y formas resultantes. Cambio climático de origen antrópico y retroceso de los glaciares actuales.	BL5.5. Analizar la morfología resultante de la acción geológica de los glaciares, relacionándola con la plasticidad del hielo y comparándola con la del agua líquida.	CMCT
El mar: olas, mareas y corrientes de deriva. Procesos y formas resultantes.		
Acción geológica del viento: procesos y formas resultantes. Los desiertos.	BL5.6. Describir las formas resultantes de la erosión y de la sedimentación producidas por la acción geológica del mar identificando los factores que las condicionan.	CMCT
Relación entre la circulación global de vientos y la localización de los desiertos. Desertización y desertificación.		
La litología y el relieve. Relieve kárstico y granítico. La estructura y el relieve. Relieves estructurales.	BL5.7. Describir las formas resultantes del modelado eólico relacionándolas con la distribución zonal de vientos y diferenciándolas de los procesos de desertificación de origen antrópico.	CMCT
Identificación y relación con el agente causante de diferentes formas de modelado en imágenes de diferentes paisajes.	BL5.8. Analizar la influencia de la litología y las estructuras geológicas en la	CSC

	formación de paisajes singulares que son independientes de la distribución climática zonal. BL5.9. Deducir la acción de los agentes geológicos externos en el paisaje a través de la observación directa, fotos aéreas y Sistemas de Información Geográfica.	CMCT CD
--	---	------------

Bloque 6: Tiempo geológico y geología histórica. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El tiempo en geología. Principios fundamentales de la geología. Uniformismo frente a Catastrofismo. El registro estratigráfico. El método del actualismo: aplicación a la reconstrucción paleoambiental. Estructuras sedimentarias y biogénicas. Paleoclimatología. El debate sobre la edad de la Tierra. Métodos de datación: geocronología relativa y absoluta. Príncipio de superposición de los estratos. Fósiles guía. Bioestratigrafía. Métodos radiométricos de datación absoluta. Unidades geocronológicas y cronoestratigráficas. La tabla del tiempo geológico. Geología histórica. Evolución geológica y biológica de la Tierra. Grandes extinciones. Aparición de primates y evolución del género <i>Homo</i> . Cambios climáticos naturales. Impactos humanos en el cambio climático.	BL6.1. Argumentar la influencia de la datación absoluta y otros avances tecnológicos en la evolución del concepto de tiempo geológico y las ideas sobre la edad de la Tierra. BL6.2. Interpretar cortes geológicos esquemáticos aplicando los principios fundamentales y los criterios cronológicos de datación relativa, actualismo, superposición de estratos y fósiles guía, utilizando el vocabulario técnico adecuado, y reconocer algunas estructuras sedimentarias utilizadas en la reconstrucción paleoambiental. BL6.3. Representar las principales unidades cronoestratigráficas de la tabla de tiempo geológico y asociarlas a los principales eventos geológicos, biológicos y climáticos ocurridos en ellas. BL6.4. Reconocer la existencia de cambios climáticos a lo largo de la historia de la Tierra debidos a causas naturales y evaluar la influencia del impacto humano en el cambio climático actual.	CMCT CMCT CMCT CMCT CSC

Bloque 7: Riesgos geológicos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Factores del riesgo: peligrosidad, vulnerabilidad y exposición. Clasificación de los riesgos naturales Principales riesgos endógenos. Riesgo sísmico. Interpretación de sismogramas, escalas de intensidad y magnitud. Manifestaciones volcánicas	BL7.1. Identificar los factores del riesgo, clasificarlos por su origen y naturaleza y relacionarlos con los principales fenómenos naturales que ocurren en nuestro país.	CMCT

y sus riesgos asociados. Principales riesgos exógenos: movimientos de ladera, inundaciones y dinámica litoral. Riesgos en los sistemas de cuenca. Movimientos de ladera. Inundaciones. Caudal punta y tiempo de respuesta. Riesgos de la dinámica litoral: erosión de playas, colmatación de puertos, retroceso de acantilados. Análisis y gestión de riesgos: cartografías de inventario, susceptibilidad y peligrosidad aplicados a nuestro país. Medidas predictivas y preventivas frente al riesgo.	BL7.2. Interpretar cartografías de diferentes riesgos, analizar las causas de la vulnerabilidad y la necesidad de medidas preventivas y paliativas y argumentar las razones por las que la sociedad se expone a ellos.	CMCT CSC
--	--	-------------

Bloque 8: Recursos minerales, energéticos y aguas subterráneas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Recursos geológicos. Clasificación atendiendo a su tasa de renovación y utilidad. Yacimiento mineral. Reservas y leyes de los yacimientos. Interés económico de los principales yacimientos. Exploración, evaluación y explotación sostenible de recursos minerales y energéticos. El ciclo hidrológico y las aguas subterráneas. La circulación del agua a través de los materiales geológicos. Nivel freático, acuíferos y surgencias. El agua subterránea como recurso natural: captación y explotación sostenible. Análisis de impactos ambientales de la explotación de recursos.	BL8.1. Clasificar los recursos geológicos por su tasa de renovación y por su utilidad, diferenciando ambos criterios y justificar la necesidad de explotar de manera sostenible estos recursos para el desarrollo social y económico. BL8.2. Describir las diferentes técnicas empleadas en la exploración, evaluación y explotación sostenible de los yacimientos, estimando el balance económico de explotaciones mineras relevantes mediante tablas de datos y gráficos. BL8.3. Argumentar la gestión y protección ambiental como una cuestión inexcusable para cualquier explotación de los recursos minerales y energéticos y describir medidas de prevención de riesgos inducidos y reparación de los impactos tras la explotación. BL8.4. Describir los tipos de acuíferos y analizar las relaciones entre la circulación de aguas subterráneas, la porosidad de las rocas y el relieve. BL8.5. Justificar la tipificación del agua subterránea como recurso no renovable e inferir los riesgos de su sobreexplotación.	CMCT CSC CMCT CMCT CMCT CSC

Bloque 9: Geología de España y de la Comunidad Valenciana. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

Principales dominios geológicos de la Península Ibérica, Baleares y Canarias. Geología de la Comunidad Valenciana. Principales eventos geológicos en la historia de la Península Ibérica, Baleares y Canarias: origen del Atlántico, Cantábrico y Mediterráneo, formación de las principales cordilleras y cuencas.	BL9.1. Identificar los principales dominios geológicos de España: Varisco, orógenos alpinos, grandes cuencas e Islas Canarias, ubicando en ellos las estructuras geológicas de la Comunidad Valenciana. BL9.2. Describir los principales acontecimientos geológicos de la Península Ibérica y Baleares a lo largo de la historia geológica, relacionándolos con los desplazamientos de la subplaca ibérica en el marco de la teoría de tectónica de placas. BL9.3. Describir la geología de Canarias relacionándola con la apertura del Atlántico y la colisión de las placas euroasiática y africana en el marco de la tectónica de placas.	CMCT CMCT CMCT
--	--	------------------------------

Bloque 10: Metodología científica y geología de campo. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión vinculado a las características de la sociedad en cada momento histórico. Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas en la toma de decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad. Características básicas de la metodología científica en geología. Utilización del lenguaje científico en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico. Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico en diversas fuentes actualizadas y rigurosas en la materia utilizando tecnologías de la información y la comunicación. Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación. Aplicación de procedimientos experimentales, control de variables, toma y representación de datos, análisis e interpretación de los mismos. Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto	BL10.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas y de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología. BL10.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico. BL10.3. Buscar y seleccionar información sobre temas científicos de forma contrastada a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, en distintos medios (páginas web especializadas e instituciones científicas y de investigación y divulgación, revistas científicas, administraciones públicas con competencias en ciencia y tecnología, museos científicos, diarios, enciclopedias, comunidades de prácticas y redes sociales, etc.) y registrarla en papel o digitalmente en	CMCT CSC

por las normas de seguridad en el mismo. Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de resultados. El trabajo de campo. Normas de seguridad y autoprotección. Técnicas de interpretación cartográfica y orientación. Lectura de mapas geológicos sencillos. Trabajos prácticos en el campo. Geología del entorno; recursos y riesgos; elementos singulares. Aplicación de las pautas del trabajo científico en la planificación y realización de experiencias y proyectos de indagación sobre distintos campos de la geología.	dispositivos informáticos y servicios de la red. BL10.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación. BL10.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad en el laboratorio o en salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas. BL10.6. Utilizar los principales instrumentos y técnicas de la geología de campo, e interpretar cartografía aplicándola a la orientación. BL10.7. Interpretar los principales elementos geológicos de un itinerario, identificando muestras, recursos, riesgos y elementos singulares del patrimonio geológico y justificando la necesidad de su protección. BL10.8. Utilizar de forma creativa las principales técnicas de representación de datos y estructuras geológicas, así como la obtención de imágenes y su tratamiento digital para realizar un informe del itinerario. BL10.9. Planificar y gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, describiendo acciones, recursos, materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomando decisiones razonadas, asumiendo riesgos para transformar las dificultades en posibilidades y responsabilizándose de las propias acciones, y evaluar el proceso y los resultados. BL10.10. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y	CMCT CAA
---	---	-------------

	discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	
	BL10.11. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias, investigaciones o proyectos mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de corrección ortográfica y gramatical según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético y didáctico y un lenguaje no discriminatorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CCLI CAA CD
	BL10.12. Exponer en público las conclusiones de sus estudios documentales, experiencias o proyectos de manera clara, ordenada y creativa con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.), expresándose oralmente con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA CD
	BL10.13. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando herramientas TIC, servicios de la web social o módulos en entornos virtuales de aprendizaje y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el ciberacoso.	CCLI CAA CD CSC
	BL10.14. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	SIEE

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

GRIEGO

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La asignatura de Griego en la etapa de Bachillerato tiene como finalidad introducir al alumnado en el conocimiento básico de los diferentes aspectos lingüísticos y culturales de lengua y la civilización griegas con objeto de permitirle acceder directamente a la riqueza de la tradición literaria y clásica, de las que han bebido en mayor o menor medida las diversas manifestaciones culturales occidentales y que han conformado el pensamiento y la base de la civilización actual.

El estudio de la lengua griega es propedéutico para el aprendizaje de otras lenguas extranjeras, para aumentar el caudal léxico, dándole más riqueza y matices, y el bagaje cultural del alumnado y ayudarlo a comprender mejor los mecanismos de la lengua propia y a reconocer los referentes culturales que conforman su tradición y de los que se ha provisto toda la cultura occidental.

Así es como esta materia contribuirá ampliamente a la consecución de aquellos objetivos de la etapa de Bachillerato que están relacionados con el dominio de las destrezas lingüísticas, con la toma de conciencia de las realidades que sustentan y conforman el mundo en el que vive, tanto en el aspecto social como político, artístico, literario, etc., con la capacidad de adoptar criterios que ayuden a su análisis crítico, y con aquellos que se relacionan con la adquisición de madurez personal y social y de autonomía.

El estudio de la asignatura se ha organizado en bloques de contenidos que tienen un carácter secuencial y acumulativo y que, con ligeros matices, se repiten en los dos cursos. Dichos bloques se refieren tanto a cuestiones lingüísticas como a temas culturales y/o literarios, facetas inseparables y complementarias para el estudio de cualquier civilización y sin las cuales no es posible apreciar en su verdadera dimensión la importancia de su legado, influencia y pervivencia.

El primer bloque presenta aquellos contenidos transversales, comunes a todas las materias del área de las lenguas y la cultura clásicas, y sirven de base metodológica para abordar la forma de trabajar los contenidos culturales, aportando contextos de ejecución específicos, la utilización de las herramientas TIC, la planificación y organización de proyectos y tareas, el trabajo y aprendizaje en grupos cooperativos, etc que resultan imprescindibles en una enseñanza-aprendizaje competencial. El segundo bloque se presenta como una introducción que enmarca en un contexto geográfico e histórico tanto la civilización como la lengua griega y que resulta determinante en la configuración del carácter dialectal de su lengua y para el estudio de la evolución y posterior convergencia de los dialectos, así como la evolución hasta el griego moderno, dando una visión histórica y global de la lengua griega. En él se introduce el alfabeto, su práctica oral y escrita y la transcripción a la lengua propia.

Los bloques tercero y cuarto están dedicados al estudio de los aspectos morfológicos y sintácticos de la lengua, dos realidades inseparables que conforman e integran juntas el aspecto gramatical. Se pretende, en ellos, iniciar al alumnado en el concepto de flexión, estudiando la estructura interna de las palabras y los elementos formales de estas que sirven para definir la relación que mantienen con otras dentro de la oración. La sintaxis, a su vez, se ocupa de estudiar las estructuras oracionales griegas y los elementos que definen sus construcciones más características, introduciendo progresivamente niveles de mayor complejidad. El bloque quinto se dedica al estudio de la civilización griega, con objeto de identificar los hechos históricos más importantes y los aspectos propios de su organización política y social y de su identidad cultural. Dentro de esta última, merece especial atención el estudio de la mitología, cuya influencia resulta decisiva para la configuración del imaginario literario y artístico occidental, y el de algunas de las manifestaciones religiosas más significativas de la antigüedad griega, entre las cuales destacan, por su repercusión posterior, los juegos deportivos dedicados a diferentes divinidades, y en especial los celebrados en Olimpia en honor a Zeus, pero también las festividades en honor a Dionisio, vinculadas al origen del teatro. En el último curso, este bloque está dedicado a las distintas manifestaciones literarias, aprovechando los conocimientos de la lengua ya adquiridos para introducir al alumnado en el estudio del origen y evolución de los distintos géneros, mediante la lectura de fragmentos de las obras originales, utilizando estas como instrumento para comprender las claves esenciales de la sociedad en la que vieron la luz. No existe mejor instrumento para el estudio de una lengua y su cultura que los propios textos, a los que se dedica otro de los bloques de contenidos previstos en los dos cursos. Se pretende de este modo hacer hincapié en la necesidad de estudiar de forma gradual la lengua en su contexto y se propone trabajar en el aula tanto la interpretación, y/o traducción, como la creación de textos, facilitándole al alumnado contextos comunicativos para la creación de los mismos y la inclusión en ellos de los contenidos lingüísticos estudiados. Por último, se dedica un bloque al estudio del léxico, entendiendo que este resulta imprescindible para avanzar en el conocimiento de cualquier lengua, y que debería estudiarse por índice de frecuencia. Dentro de este ámbito se presta especial atención a la etimología, no sólo porque esta sirve para poner de manifiesto la pervivencia de las raíces griegas en las lenguas modernas, sino, además, porque ayuda al alumnado a adquirir una mejor comprensión de su propia lengua, precisando el significado de términos conocidos o descubriendo el de otros e incorporándolos a su vocabulario.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes con el objeto de posibilitar su observación y su evaluación en contextos reales y de obtener evidencias del desempeño esperado para cada nivel, de forma progresiva.

La asignatura de griego contribuye especialmente a desarrollar en el alumnado las competencias de comunicación lingüística, cuya relación se da en todos los contenidos de todos los bloques, en sus cinco componentes: el lingüístico, el pragmático, el socio-cultural, el estratégico y el personal. También contribuye a desarrollar la competencia de aprender a aprender dotando al alumnado de recursos y estrategias de análisis y comprensión y facilitándole mecanismos de inferencia. Finalmente contribuye a desarrollar las competencias sociales y cívicas y la conciencia y expresiones culturales mediante el estudio y la comparación de los modelos sociales y políticos de la antigüedad y los contemporáneos y el estudio del arte, la mitología y la literatura griegos como sustratos identificables y esenciales del imaginario cultural occidental. Pero este currículo amplía de manera notable el espectro competencial de la materia al incorporar contenidos y criterios de evaluación relacionados con las competencias digital y sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor en los bloques iniciales de los dos niveles, en los que se proponen contenidos muy relacionados con la metodología para el aprendizaje competencial y que hacen referencia a la gestión y planificación de proyectos en grupos cooperativos o a procesos de búsqueda de la información y creación de contenidos en contextos digitales.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales. En este sentido es imprescindible proponer nuevos enfoques metodológicos innovadores, basados en la interacción, el Aprendizaje Dialógico y el Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que los alumnos y alumnas tendrán que resolver y que les permitirán adquirir la competencia necesaria.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales.

Los principios metodológicos expuestos han de regir la metodología específica de la materia de griego, en la que se favorecerán la interacción y el desarrollo de contextos de comunicación dialógica, sobre todo en aquellos bloques más netamente lingüísticos, y el aprendizaje situado para aquellos relacionados con la civilización griega en la que se procurará la realización de tareas con una dimensión social, representaciones, productos audiovisuales, creación de páginas web, cómics, etc., en agrupamientos heterogéneos.

En cuanto a la evaluación, la sintaxis de los criterios de evaluación permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje (pruebas objetivas, cuestionarios, escalas de observación, escalas de valoración, etc.). Además, como aportan detalles sobre la naturaleza de la ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc), orientan a la hora de seleccionar y diseñar situaciones y pruebas de evaluación y a integrarlas en las actividades de enseñanza-aprendizaje habituales.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión diferenciada también permite la programación y evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y realizar las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo, facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Griego I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos transversales. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje.	BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política y social, etc.	BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	CCLI CAA CD

<p>diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía.</p> <p>Imaginación y creatividad en la gestión de proyectos.</p> <p>Responsabilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Planificación de las tareas y proyectos de la materia.</p> <p>Evaluación de los procesos y resultados y asunción del error como oportunidad.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Díálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo.</p> <p>Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados.</p> <p>Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC.</p> <p>Comunicación con el resto del grupo o intercentros.</p> <p>Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc.</p>	<p>BL1.3. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas, asumiendo riesgos, y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL1.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE SIEE CAA SIEE CAA CSC CD CD SIEE
---	---	---

228

Bloque 2: La lengua griega y su ámbito de influencia. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La lengua griega como lengua indoeuropea.</p> <p>Marco geográfico del ámbito de influencia de la lengua griega. Los principales dialectos y la koiné: rasgos lingüísticos distintivos.</p> <p>El alfabeto griego: origen, caracteres y pronunciación.</p> <p>Uso del alfabeto griego en dispositivos móviles e informáticos.</p> <p>Transcripción de términos griegos: normas de transcripción.</p>	<p>BL2.1. Identificar la lengua griega como indoeuropea, localizando en mapas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, el dominio geográfico del Indoeuropeo y la distribución dialectal del griego utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.</p> <p>BL2.2. Leer textos en griego con soltura, siguiendo las normas de pronunciación y entonación, y escribirlos para adquirir el dominio del alfabeto griego.</p> <p>BL2.3. Transcribir a la lengua propia, identificando las normas, los términos griegos que guardan relación formal con la lengua propia, para reconocer el origen griego de estas palabras.</p>	CCLI CAA CEC CCLI CCLI CAA

Bloque 3: Morfología. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La palabra:</p> <p>Formantes de las palabras.</p> <p>Identificación y clasificación de los diversos formantes de las palabras.</p> <p>Clasificación de las palabras atendiendo a sus formantes.</p> <p>Palabras variables e invariables.</p> <p>La flexión:</p> <p>Flexión nominal y pronominal de las formas más usuales y regulares.</p> <p>La flexión verbal:</p> <p>La conjugación temática.</p> <p>Iniciación a la conjugación atemática.</p> <p>La voz activa, media y pasiva.</p> <p>Formas no personales: infinitivo y participio.</p>	<p>BL3.1. Identificar los distintos formantes y los elementos flexivos de las palabras, descomponiéndolas y buscando ejemplos de otros términos en los que estén presentes, y clasificar palabras variables para una mejor interpretación y expresión de la lengua griega.</p> <p>BL3.2. Declinar distintos tipos de palabras y sintagmas en concordancia atendiendo a su clasificación y al contexto oracional para una mejor interpretación y expresión de la lengua griega.</p> <p>BL3.3. Conjugar los distintos tiempos verbales griegos atendiendo a su clasificación y al contexto oracional, diferenciando las formas personales de las no personales, para una mejor interpretación y expresión de la lengua griega.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

Bloque 4: Sintaxis. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los casos: Casos y funciones. Elementos de la oración. La oración: La concordancia. La oración simple: Oraciones atributivas y predicativas. La oración compuesta. Construcción de infinitivo: Infinitivo concertado y no concertado. Construcción de participio: Participio atributivo, apositivo y predicativo.	BL4.1. Distinguir, mediante análisis sintáctico o inferencia lógica, en textos originales y/o adaptados de dificultad graduada, las funciones que desempeñan las palabras y sintagmas, y clasificar los diferentes tipos de oraciones y construcciones, para una mejor interpretación del texto y su estructura.	CCLI CAA

Bloque 5: Grecia: historia, cultura, arte y civilización. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Períodos de la historia de Grecia. Principales hechos históricos: Conexiones más importantes con otras civilizaciones. Identificación/clasificación/realización de ejes cronológicos de los períodos de la historia de Grecia atendiendo al diferente papel de hombres y mujeres en ellos. Organización política de Grecia: Principales instituciones. Formas de gobierno. Comparación con la actualidad. Organización social en Grecia: Las clases sociales. La mujer en Grecia. Comparación de los valores cívicos de la época con los actuales. La familia: Roles de sus miembros. Importancia de la familia en la organización social. Identificación y comparación de estereotipos con la actualidad. El trabajo y el ocio: Oficios y actividades. El tiempo libre: el teatro, los espectáculos, las fiestas	BL5.1. Distinguir las diferentes etapas de la historia de Grecia y describir sus rasgos esenciales, las conexiones con otras civilizaciones y las relaciones con determinadas realidades contemporáneas, ubicando en un eje cronológico algunos de los principales hechos históricos de la civilización griega. BL5.2. Describir los rasgos esenciales que caracterizan las sucesivas formas de organización política y social de Grecia, comparándolas con enfoque crítico con las actuales, para evidenciar en nuestro sistema social y político la pervivencia de la civilización griega. BL5.3. Comparar la familia en la sociedad griega y en la actual, adoptando un enfoque crítico para contrastar los distintos roles asignados a sus miembros con los actuales, y detectar los estereotipos en ambas culturas. BL5.4. Relacionar las principales formas de trabajo en la Antigüedad con los conocimientos científicos y técnicos de la época, y comparar las	CCLI CAA CEC
cívicas.	antiguas formas de ocio con las actuales.	CMCT
La ciencia: la medicina, las matemáticas, la física, la técnica. Principales aportaciones. La mitología: Principales dioses y diosas del panteón griego. Principales héroes y heroínas. Principales mitos. Pervivencia en las artes. La religión: Rasgos característicos de la religión griega. Manifestaciones religiosas: principales fiestas religiosas, ritos, centros religiosos, Delfos, Olimpia. Los juegos olímpicos.	BL5.5. Describir los rasgos esenciales que caracterizan la mitología y religión griegas, comparándolas con enfoque crítico con las actuales para evidenciar en la cultura occidental la herencia de la civilización griega y la pervivencia de los arquetipos míticos.	CCLI CSC CEC

cívicas.	antiguas formas de ocio con las actuales.	CMCT
La ciencia: la medicina, las matemáticas, la física, la técnica. Principales aportaciones. La mitología: Principales dioses y diosas del panteón griego. Principales héroes y heroínas. Principales mitos. Pervivencia en las artes. La religión: Rasgos característicos de la religión griega. Manifestaciones religiosas: principales fiestas religiosas, ritos, centros religiosos, Delfos, Olimpia. Los juegos olímpicos.	BL5.5. Describir los rasgos esenciales que caracterizan la mitología y religión griegas, comparándolas con enfoque crítico con las actuales para evidenciar en la cultura occidental la herencia de la civilización griega y la pervivencia de los arquetipos míticos.	CCLI CSC CEC

Bloque 6: Textos. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas de traducción: Traducción y/o interpretación de textos en griego de dificultad progresiva. Retroversión. Comparación de estructuras griegas con las de la lengua propia. Lectura comprensiva de textos griegos: Lectura comprensiva de textos griegos adaptados y/o de dificultad progresiva. Lectura de textos traducidos. Comentario del contenido y estructura de textos en lengua griega y traducidos.	BL6.1. Captar el sentido global de textos en griego, sencillos y de dificultad graduada, aplicando los conocimientos fonológicos, morfológicos, sintácticos y léxicos adquiridos o mecanismos de inferencia lógica, para profundizar en su interpretación o traducción. BL6.2. Crear textos breves o de longitud media en lengua griega, utilizando y seleccionando las estructuras y el léxico más adecuados, para adquirir un mayor dominio de la lengua y mejorar las destrezas comunicativas. BL6.3. Comentar el contenido y la estructura de textos clásicos traducidos aplicando para ello los conocimientos previamente adquiridos en esta o en otras materias para profundizar en su interpretación.	CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA CEC

Bloque 7: Léxico. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Vocabulario básico: Léxico de uso frecuente. Helenismos más frecuentes: del léxico común, del léxico especializado. Etimología: Principales sufijos y prefijos. Descomposición de palabras.	BL7.1. Deducir el significado de términos griegos, partiendo del contexto o de palabras de la lengua propia, e identificar los fórmantes para profundizar en la interpretación de textos y aumentar el caudal léxico. BL7.2. Aplicar las normas de derivación y composición de palabras en	CCLI CAA CEC
		CCLI

Pervivencia: Términos patrimoniales, cultismos y neologismos. Campos semánticos y familias léxicas	griego, identificando sus formantes, y crear palabras en la lengua propia para aumentar el caudal léxico. BL7.3. Elaborar glosarios, por campos semánticos y familias léxicas, de palabras derivadas del griego presentes en la lengua propia, estableciendo relaciones entre el léxico griego adquirido y la lengua propia y clasificar las palabras patrimoniales, cultismos, neologismos y helenismos para profundizar en la interpretación de textos en ambas lenguas.	CAA CEC CCLI CAA CEC
--	---	--------------------------------------

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Griego II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos transversales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje.	BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política y social, etc.	BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	CCLI CAA TIC
Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía.	BL1.3. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas, asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.	SIEE
Imaginación y creatividad en la gestión de proyectos. Responsabilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento causal y consecuencial.	BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.	SIEE

consecuencial. Planificación de las tareas y proyectos de la materia. Evaluación de los procesos y resultados y asunción del error como oportunidad. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo. Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados. Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo. Uso de las herramientas más comunes de las TIC. Comunicación con el resto del grupo o intercentros. Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc.	acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL1.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético. BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CAA SIEE CAA CSC CD CD SIEE
---	--	---

Bloque 2: La lengua griega. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los dialectos griegos. Ubicación de los dialectos en un mapa.	BL2.1. Identificar los dialectos griegos relacionándolos con su cultivo literario y ubicarlos en un mapa, en formatos diversos y presentados en	CCLI CAA

El griego clásico, la koiné y el griego moderno: evolución de la lengua griega. Comparación de términos.	soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido. BL2.2. Comparar términos del griego clásico, la koiné y el griego moderno y señalar los rasgos básicos del proceso de evolución, para reconocer la relación directa entre las distintas etapas de la lengua griega.	CEC CCLI CAA CEC
--	--	-------------------------------

Bloque 3: Morfología. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Flexión nominal y pronominal: Repaso de los paradigmas regulares. Formas menos usuales e irregulares. Identificación y declinación de todas las formas nominales y pronominales. Flexión verbal: Repaso de la flexión verbal regular. La conjugación atemática. Modos verbales. Formas no personales: Infinitivo y participio. Identificación y conjugación de todas las formas verbales. Identificación y relación de elementos morfológicos de la lengua latina.	BL3.1. Analizar morfológicamente palabras de un texto clásico, original o adaptado, identificando su categoría gramatical, sus formantes flexivos y su enunciado para facilitar el posterior análisis sintáctico y la traducción o retroversión	CCLI CAA

Bloque 4: Sintaxis. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sintaxis nominal y pronominal: Estudio pormenorizado de la sintaxis nominal. Estudio pormenorizado de la sintaxis pronominal. Relación, interpretación y análisis sintáctico de las formas estudiadas. Sintaxis verbal: Usos modales. Formas no personales del verbo.	BL4.1. Distinguir, mediante análisis sintáctico o inferencia lógica, en textos originales y/o adaptados de dificultad graduada, las funciones que desempeñan las palabras y sintagmas, y clasificar los diferentes tipos de funciones y construcciones para una mejor interpretación del texto y su estructura.	CCLI CAA

Relación, interpretación y análisis sintáctico de las formas estudiadas. La oración compuesta: Oraciones coordinadas. Oraciones subordinadas. Identificación y clasificación de los tipos de oraciones compuestas relacionándolas con construcciones análogas en la lengua propia. Relación, interpretación y análisis sintáctico de textos en lengua griega de dificultad graduada.		
---	--	--

Bloque 5: Literatura. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los géneros literarios: Clasificación. Características. Pervivencia de los géneros literarios en las literaturas posteriores. Identificación y descripción de los géneros griegos. Realización de ejes cronológicos situando en ellos autores y obras. La épica: Contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativas. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos; identificación del género al que pertenece y exploración de la pervivencia en la literatura contemporánea. La historiografía: Contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativas. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos; identificación del género al que pertenece y exploración de la pervivencia en la literatura contemporánea. El drama: Tragedia y comedia. Contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativas. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos; identificación del género al que pertenece y exploración de la pervivencia en la literatura contemporánea. La lírica: Contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativas. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos; identificación del género al que pertenece y exploración de la pervivencia en la literatura contemporánea.	BL5.1. Describir los géneros literarios latinos, los autores más representativos y sus contextos, para profundizar en la interpretación textual y aumentar el bagaje cultural. BL5.2. Comentar obras completas o fragmentos de distintas épocas y géneros, de autoría masculina o femenina, identificando la presencia de determinados temas, tópicos literarios, rasgos genéricos y de estilo para reconocer su pervivencia en la literatura posterior.	CCLI CEC CCLI CAA CEC

La oratoria. Contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativos. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos; identificación del género al que pertenece y exploración de la pervivencia en la literatura contemporánea. La fábula: Contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativos. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos; identificación del género al que pertenece y exploración de la pervivencia en la literatura contemporánea.		
--	--	--

Bloque 6: Textos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Traducción e interpretación de textos clásicos y retroversión. Usos del diccionario. Comentario lingüístico, literario e histórico de textos en griego clásico.	BL6.1. Traducir textos clásicos en griego, originales o adaptados y de dificultad graduada, utilizando los análisis morfológico y sintáctico y el diccionario con seguridad y autonomía, identificando la acepción más apropiada en función del contexto. BL6.2. Leer textos clásicos en griego de dificultad graduada, utilizando mecanismos de inferencia lógica para captar de forma global su sentido y profundizar en su interpretación. BL6.3. Comentar el contenido y la estructura de textos clásicos traducidos de autores estudiados, aplicando para ello los conocimientos previamente adquiridos en esta o en otras materias para profundizar en su interpretación.	CCLI CAA CEC
		CCLI CAA CEC
		CCLI CAA CEC

Bloque 7: Léxico. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Ampliación de vocabulario básico griego: El lenguaje literario y filosófico. Descomposición de palabras en sus formantes. Helenismos más frecuentes del léxico especializado. Etimología y origen de las palabras de la propia lengua.	BL7.1. Explicar palabras del léxico griego especializado, deduciendo su significado por el contexto, por la relación con otros términos de la misma familia etimológica o por palabras de las lenguas que conoce, para traducirlas o inferirlas con una mayor precisión. BL7.2. Buscar derivados a partir de un éntimo griego, aplicando las reglas de	CCLI CAA CEC
		CCLI

	evolución fonética, y reconocer los helenismos más frecuentes del vocabulario común y del léxico especializado para el enriquecimiento del caudal léxico.	CAA CEC
--	---	------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

HISTORIA DE ESPAÑA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Historia de España es una materia común para todas las modalidades de Bachillerato y pretende profundizar en el desarrollo del pensamiento histórico del alumnado. Esta materia aporta un marco de pensamiento que permite comprender la dimensión temporal y causal de los fenómenos históricos, de los motivos de las acciones humanas, comparar diversas alternativas de solución a problemas, considerar la evolución histórica como una sucesión de encrucijadas donde la decisión humana es fundamental y donde los conflictos sociales cobran sentido.

El aprendizaje histórico también fomenta el gusto por indagar sobre el pasado, plantearse preguntas y tratar de responderlas usando de modo crítico una variedad de fuentes para seleccionar la información relevante e interrelacionarla con el fin de comprender los hechos y procesos históricos clave. Precisamente, esta forma de construir el conocimiento histórico da lugar a la existencia de posibles interpretaciones de los hechos históricos cuyos argumentos basados en evidencias son debatidos continuamente. Esto supone admitir que la historia es un conocimiento abierto y en construcción, a la vez que riguroso y crítico.

La Historia de España tiene como objeto el estudio de los procesos históricos que nos permiten entender nuestro presente en su complejidad y diversidad. El conocimiento histórico es así el resultado de un diálogo permanente entre pasado y presente: nuestra mirada actual da sentido al conocimiento de los cambios históricos y, a su vez, el conocimiento del pasado enriquece nuestra comprensión del presente. Este diálogo permanente asegura nuevos aprendizajes.

La Historia de España constituye un contexto particular del conocimiento histórico y por ello permite abordar la reflexión sobre la realidad en la que vivimos en relación con sus fundamentos más lejanos y más próximos. Favorece una mirada hacia el propio presente que es enriquecida desde el análisis y la reflexión más profunda y crítica. Por tanto, su aprendizaje contribuye a la formación intelectual del alumnado al dotarle de una perspectiva más rigurosa sobre el presente y a dotarle de criterios para situarse ante los problemas actuales. Contribuye también a su formación como ciudadano responsable, consciente de sus derechos y obligaciones, de su herencia recibida y de su compromiso con las generaciones futuras.

La Historia de España ofrece una visión de conjunto de los procesos históricos fundamentales de los territorios que configuran el actual Estado español, sin olvidar por ello su pluralidad interna y su pertenencia a otros ámbitos más amplios, como el europeo y el iberoamericano. Esta materia contempla, en el análisis de los procesos históricos, tanto los aspectos compartidos como los diferenciales.

La selección y organización de contenidos responde a este planteamiento y están estrechamente ligados a los criterios de evaluación. En efecto, si en la organización de los bloques se reconoce una secuencia de procesos y períodos históricos, en los criterios se ha buscado una redacción en la que se incide en aquellos componentes que configuran el pensamiento histórico: la noción de cambio y continuidad, la explicación histórica, el uso de fuentes y evidencias, la duración y cronología de los procesos, la comprensión y la interpretación históricas y la adopción de una perspectiva histórica. Todos ellos son necesarios para una comprensión profunda de los hechos y procesos históricos incluidos en cada bloque.

El bloque inicial tiene un carácter transversal por lo que condiciona la selección de contenidos de las secuencias didácticas y de la programación. Este bloque reúne contenidos que constituyen la base del aprendizaje histórico y prefijan un marco metodológico flexible para diseñar las actividades. Plantearse preguntas y planificar una indagación, seleccionar y organizar la información, buscar evidencias, analizarlas e interpretarlas y elaborar conclusiones y comunicarlas constituyen acciones metodológicas, ligadas a tipos de pensamiento, de gran valor para el desarrollo de la autonomía intelectual del alumnado. Otros contenidos se refieren al desarrollo de estrategias que potencian el aprendizaje entre iguales, la gestión de proyectos individuales y grupales y la autorregulación del proceso de aprendizaje. Los contenidos de este bloque son transversales respecto a los demás bloques y tienen un carácter de progreso cualitativo.

Los siguientes bloques se organizan en torno a procesos históricos que guardan relación entre sí y una secuencia que se aproxima al orden cronológico. Hay que tener en cuenta que son procesos de distinta naturaleza y duración y que pueden desarrollarse simultáneamente pues su definición no deja de ser una construcción de la historiografía. Esto es especialmente destacable en el bloque 2 en el que se seleccionan aquellos procesos y hechos previos a la contemporaneidad pero que son relevantes para comprenderla. Dichos procesos van desde la formación de las primeras sociedades en la Península Ibérica, la integración en estructuras políticas y culturales más amplias y cuyo resultado es el legado grecorromano, la instauración de la monarquía visigoda como marco de un proceso de ruralización y que abre paso a las sociedades medievales marcadas por la conquista musulmana de la Península y la creación de los reinos cristianos cuya dinámica interna secular confluirá en un proceso de formación de las sociedades medievales y de la centralización monárquica que culminará en la Monarquía Hispánica y su relación con un contexto internacional más complejo. Este bloque tiene un carácter introductorio por lo que deberá tenerse en cuenta el grado de profundidad en el estudio de los diferentes procesos históricos.

Los siguientes bloques se articulan en torno a la contemporaneidad que tiene una mayor relevancia en el conjunto de la asignatura. Así, el bloque 3 aborda la crisis del Antiguo régimen. En esta crisis convergen algunos de los problemas sociales, económicos y políticos apuntados en el bloque anterior, pero ahora enfocados hacia los proyectos políticos que trata de solucionarlos. Por tanto, este bloque se centra en los momentos de inflexión en el que se apuntan los cambios que determinarán la contemporaneidad.

Los siguientes bloques abordan ya los procesos propios de la Edad Contemporánea en España y que son muy similares a los que afectaron a otros países europeos próximos. El bloque cuarto se centra en el proceso de construcción del estado liberal. Un proceso discontinuo en el que pugnan las fuerzas que tratan de fundar un régimen liberal frente aquellos que optan por una vuelta al absolutismo. El consiguiente conflicto es parejo al que ocurre en buena parte de Europa y es el trasfondo para entender las características del nuevo régimen, de sus contradicciones y limitaciones que alcanzarán un punto crítico en el Sexenio revolucionario. Es también el momento donde tiene lugar la formación de una sociedad capitalista como resultado de las reformas liberales y la incipiente industrialización.

El siguiente bloque estudia la Restauración y el original sistema político ideado por Cánovas para superar los problemas que marcaron el periodo anterior. En este bloque también se estudia en una perspectiva histórica los cambios económicos y sociales que acompañan al triunfo del capitalismo y que originarán nuevos problemas económicos y conflictos sociales. Entre ellos destaca el desarrollo desigual de las regiones españolas y la aparición de reivindicaciones nacionalistas que agudizan los problemas políticos relativos a la organización territorial del estado que se añaden al papel desempeñado por el ejército y la iglesia en la configuración del sistema político. Otro protagonista fundamental de este período es el movimiento obrero. La conjunción de los problemas económicos, sociales y políticos, agudizados por crisis puntuales

conducirán a la crisis del sistema de la Restauración y a la búsqueda de alternativas como la de carácter autoritario que fue la dictadura de Primo de Rivera.

El bloque 6 aborda una nueva tentativa de solución a la crisis del sistema de la Restauración, en este caso de carácter democrático: la II República. Sus reformas dirigidas a solucionar los problemas que venían del siglo anterior generaron una creciente conflictividad social y política a lo que contribuyó el contexto internacional. En esta situación el fallido golpe de estado dirigido por militares desencadenó la guerra civil y su desenlace dio paso a la instauración de una dictadura.

El bloque 7 abarca la evolución de la dictadura del general Franco. Su larga duración requiere de una explicación donde se tengan en cuenta los mecanismos de represión, los apoyos sociales, su base de legitimidad y el contexto internacional. La propia dinámica del régimen generó sus propias contradicciones y provocó su crisis al calor de la cual se fueron fraguando diversas alternativas políticas.

Finalmente, el bloque 8 permite adentrarse en la historia reciente, un referente constante en los debates sobre los problemas actuales. Es importante situarlo en perspectiva histórica como un período no exento de profundos conflictos, pero cuya forma de afrontarlos ha facilitado la instauración y consolidación de un régimen democrático con todo lo que ello significa incluido las posibilidades de mejora, sus límites y carencias. Precisamente, la Historia de España aporta un referente intelectual fundamental para entender en profundidad el sentido histórico de la ciudadanía en un estado democrático.

Esta materia se configura también con la integración de una serie de elementos transversales que se ayudan a fusionar el resto de elementos curriculares. Estos elementos relativos al ámbito de la comunicación, el uso de las TIC, la educación cívica y constitucional y el emprendimiento están integrados, a su vez, en el desarrollo de las competencias claves a cuyo desarrollo contribuye esta materia.

En lugar destacado está su contribución a la competencias sociales y cívicas al aportar una serie de conocimientos, estructuras de pensamiento, habilidades y actitudes necesarios para interpretar fenómenos y problemas sociales en contextos cada vez más complejos, participar en la toma de decisiones informada y abordar los conflictos de forma creativa desde el diálogo, el respeto mutuo y las convicciones democráticas. El aprendizaje histórico permite adentrarse en el conocimiento del funcionamiento de la sociedad, en los cambios y las resistencias que estos pueden generar, de las posibilidades de la acción humana, de su capacidad de elección ante desafíos vitales, la construcción de valores como el de la libertad personal, la solidaridad, el respeto o la justicia. Estos conocimientos y valores son la base para la acción y la participación ciudadana crítica y responsable en diversos ámbitos. Dicha participación se basa en el diálogo igualitario y el respeto a las diferencias entre grupos desde el referente de los derechos humanos.

El conocimiento de diversas expresiones culturales y su comprensión como fenómenos sociales es otra de las finalidades de esta materia en tanto que reflejo de las mentalidades que son producto del cambio y, a la vez, intérpretes y factores del mismo. Estas manifestaciones constituyen parte de nuestro patrimonio y de nuestras señas de identidad como sociedad. La Historia de España contribuye a tomar conciencia del valor y significado de este legado.

Desde esta materia también se promueve el desarrollo de las competencias básicas en ciencia y tecnología mediante la introducción a los métodos del conocimiento científico, el espíritu crítico, el razonamiento basado en evidencias.

La naturaleza de los aprendizajes de esta materia está muy vinculada al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística pues subraya la necesidad de comprender un amplio abanico de textos continuos y discontinuos (mapas, tablas gráficas, infografías, líneas de tiempo) presentados en diferentes formatos y utilizados como fuentes cuya explotación didáctica requiere habilidades como extraer información relevante, interpretarla o reflexionar sobre su estructura. También necesita la expresión mediante diversos tipos de textos ligada a la elaboración de conocimiento a través del diálogo, la comunicación de ideas y conclusiones en los que la organización coherente de la información, su adecuación a la situación comunicativa o el uso de un vocabulario adecuado es importante.

En esta línea, la competencia digital es reforzada en tanto que gran parte de la obtención, registro, interpretación y comunicación del conocimiento se hace a través de medios digitales, Internet y mediante las TIC. Su aprovechamiento en el aprendizaje requiere el manejo responsable de diversas herramientas y programas para obtener información, filtrarla de modo crítico, crear contenidos, compartirlos e interactuar en la Red.

Esta materia ofrece muchas posibilidades para desarrollar la competencia para aprender a aprender pues potencia la reflexión sobre uno mismo como aprendiz, sobre las estrategias que más se ajustan a los requerimientos de la tarea y a su grado de destreza. Sobre todo desde el bloque inicial se abordan aspectos que configuran esta

competencia como el planteamiento de preguntas, hacer planes, obtener información y evaluarla. Asimismo, se promueve la confianza en sus posibilidades y la participación en situaciones de aprendizaje cooperativo.

Finalmente, contribuye a la competencia de sentido de iniciativa y espíritu emprendedor al potenciar su progresiva autonomía en la toma de decisiones y planificación de actuaciones, en la resolución de problemas de temática social y en potenciar su sentido crítico y sentido de la responsabilidad.

La selección de los diferentes tipos de contenidos organizados en bloques enfocados al desarrollo de las competencias básicas y la inclusión de los temas transversales tiene implicaciones metodológicas y en la evaluación. Así, para el aprendizaje de la Historia de España es necesario promover la participación del alumnado a través de la cooperación y el diálogo constante. Otro principio es potenciar el aprendizaje basado en la indagación individual o colectiva donde se favorece la colaboración, la elaboración de proyectos y su evaluación, la diversificación de las estrategias y recursos. Es el planteamiento metodológico lo que dará sentido a la utilización de diversos procedimientos y técnicas y, por tanto, a la elaboración de secuencias didácticas.

El aprendizaje competencial implica cambios profundos en los métodos que hoy predominan en las aulas en la enseñanza de esta materia. El planteamiento metodológico debe inducir a los alumnos a movilizar sus recursos para llevar a cabo desempeños. Por ello, la elección de diferentes modelos didácticos debe contribuir a crear ambientes motivadores encaminados a llevar a cabo prácticas sociales que den sentido a dichos aprendizajes y comprometan al alumnado con su aprendizaje y participación social.

La evaluación de los aprendizajes de carácter competencial sitúa en un primer plano el uso de criterios. Estos aluden a diversas situaciones en los que el alumnado ha de utilizar de manera integrada, mediante diversos procesos cognitivos y afectivos, sus conocimientos, habilidades y actitudes así como el uso de diversos recursos en una serie de contextos-tipo, que el docente habrá de seleccionar y concretar en el aula. También su redacción aporta detalles sobre la naturaleza de ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.). Es importante destacar que los criterios están configurados como un referente del progreso de aprendizaje y para ello es importante considerar los correspondientes a la asignatura de Geografía e Historia en la ESO. La complejidad del aprendizaje en Historia de España unido al enfoque competencial que se le da hace necesario ampliar la variedad de procedimientos e instrumentos de evaluación en combinación con los criterios. El uso de rúbricas, portafolios, listas de comprobación, etc. proponen ir más allá de la diversidad de los exámenes e integrar la evaluación en el propio proceso de aprendizaje.

Finalmente, la conjunción de los elementos del currículo está pensado para atender a la diversidad desde una perspectiva inclusiva. El currículo propone diversos tipos de contenidos destacando aquellos que favorecen el aprendizaje basado en el desarrollo del pensamiento y la selección de contenidos relevantes para entender el mundo del presente. Los enfoques metodológicos favorecen la participación e implicación del alumnado. Dichos enfoques incluyen y dan coherencia al uso de múltiples recursos, desde manuales escolares hasta información presentada a través de diversos formatos y medios, y a diferentes procedimientos que pueden favorecer distintos estilos de aprendizaje. Todo ello facilitará la atención a la diversidad en el aula, a la vez que dota al alumno de una forma general de actuar para aprender siguiendo una serie de pasos inspirados en la racionalidad científica. Finalmente, desde la evaluación también se favorece la atención a la diversidad a partir del hecho de que los criterios adopten una secuencia progresiva y diferenciada que permite identificar los aprendizajes básicos y que se propongan diversos instrumentos y procedimientos para evaluar los diferentes aprendizajes que nos aproximan a una evaluación auténtica.

Contenidos y criterios de la asignatura Historia de España

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Historia de España. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
Estrategias para definir problemas y formular preguntas e hipótesis sobre las causas y consecuencias, sobre los cambios y continuidades relativos a	BL1.1. Planificar la realización de una indagación sobre las causas y consecuencias de hechos y procesos relativos a la historia de España, definir	CAA CIEE

hechos históricos de la Historia de España. Estrategias para la elaboración de guiones o planes de indagaciones sobre procesos históricos de forma colectiva previendo los recursos y fuentes de información necesarios con la orientación del profesor. Aportación de soluciones originales a los problemas relativos a hechos históricos. Pensamiento medios-fin. Pensamiento alternativo. Pensamiento de perspectiva. Pensamiento alternativo.. Pensamiento causal y consecuencial. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Proceso estructurado de toma de decisiones. Cálculo de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Uso de diversos procedimientos para obtener y seleccionar información sobre hechos históricos a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes: verbal, audiovisual, cartográfico, estadístico pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios. Uso de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y sesgo de las fuentes. Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes. Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel. Fomento de estrategias de animación a la lectura de textos de divulgación de Historia de España. Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis y representación de la información: esquemas, mapas conceptuales, tablas líneas de tiempo. Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios y continuidades, las relaciones de causalidad entre diversos hechos artísticos. Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos: textos, líneas de tiempo, blog, wiki, web, presentación de diapositivas, murales, pósteres, vídeo, debates, exposiciones orales, etc. Habilidades de comunicación propias de su nivel. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.	problemas a partir de preguntas e hipótesis y proponer un plan ordenado y flexible de acciones que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la organización del tiempo necesario y del trabajo individual y grupal. BL1.2. Seleccionar y organizar la información relevante, de acuerdo con unos objetivos previos, a partir de la comprensión de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, usados como fuentes, a las que se puede acceder a través de diversos medios (bibliotecas, Internet, museos) y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información y decidir si tales fuentes son adecuadas, fiables, suficientes y si poseen algún sesgo por su procedencia y contexto de creación. BL1.3. Interpretar los datos, evidencias e información histórica mediante su representación en forma de gráficas, líneas de tiempo, diagramas, tablas, mapas conceptuales o esquemas y evitar juicios valor sobre el pasado en términos de normas y valores del presente. BL1.4. Comunicar de forma oral o por escrito el proceso de aprendizaje y sus resultados mediante textos correspondientes a diversos géneros, cumplir los requisitos formales, la adecuación, la coherencia y la corrección gramatical correspondiente a su nivel educativo para transmitir de forma organizada sus conocimientos, interactuar en diversos ámbitos con un lenguaje no discriminatorio y utilizar con precisión la terminología conceptual adecuada. BL1.5. Usar diferentes herramientas informáticas para buscar, seleccionar y almacenar diversos documentos, considerados como fuentes, de forma contrastada en medios digitales y colaborar y comunicarse para elaborar contenidos e interpretarlos compartiendo dicha información en entornos virtuales de aprendizaje y adoptar un comportamiento que prevenga malas prácticas. BL1.6. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las	CCL CD CAA
		CCL
		CD
		CAA
		CCL
		CD
		CCL
		CAA
		CCL
		CD
		CCL
		CAA
		CSC
		CAA

<p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad.</p> <p>Sentido crítico.</p>	<p>metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético</p> <p>BL1.7. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL1.8 Buscar y seleccionar información sobre entornos académicos y profesionales vinculados con la historia del mundo contemporáneo y analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE</p>
---	---	-------------------------

Bloque 2: Las raíces históricas de España. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
La prehistoria: los primeros pobladores: formas de vida y organización social. La pintura cantábrica y levantina.		CSC
Las sociedades agrarias. La importancia de la metalurgia y el comercio.		CSC
Los pueblos prerromanos: Tartessos, celtas e iberos. La influencia de las colonizaciones.		CSC
Hispania romana: conquista y romanización de la península; el legado cultural romano.		CSC
La monarquía visigoda: ruralización de la economía; el poder de la Iglesia y de la nobleza.		CSC
Al Ándalus: la conquista musulmana de la península Ibérica; evolución política; revitalización económica y urbana; estructura social; religión, cultura y arte.		CSC
La formación de los reinos cristianos hasta del siglo XIII: el proceso de conquista y repoblación. El Reino de Valencia.		CSC
La base del poder de los privilegiados: El dominio de la tierra mediante la conquista, las políticas matrimoniales y las donaciones. La expansión del régimen señorial y los conflictos sociales. La sociedad medieval:		CSC

<p>privilegiados y no privilegiados</p> <p>Los reinos cristianos en la Baja Edad Media (siglos XIV y XV): crisis agraria y demográfica; las tensiones sociales; el fortalecimiento del poder monárquico en los diversos reinos y el nacimiento de las Cortes.</p>	<p>judíos a partir de ejemplos como el Camino de Santiago o la Escuela de Traductores de Toledo y comprobar si estas relaciones eran similares en los ámbitos social y político o si surgieron conflictos que afectaron a la convivencia apoyándose en evidencias históricas.</p>	
<p>Convivencia y conflictos entre musulmanes, cristianos y judíos.</p> <p>El camino de Santiago y la Escuela de traductores de Toledo como centros de intercambio cultural. Las manifestaciones artísticas del románico y del gótico y la influencia cultural europea.</p>	<p>BL2.5. Contrastar las pervivencias medievales y los hechos relevantes que abren el camino a la modernidad del reinado de los Reyes Católicos y argumentar por qué es considerado como una etapa de transición entre la Edad Media y la Edad Moderna.</p>	CSC
<p>Estrategias para el fortalecimiento del poder monárquico desarrolladas por los Reyes Católicos: la unión dinástica de Castilla y Aragón; la reorganización del Estado; la política religiosa; la conquista de Granada; el descubrimiento de América; la incorporación de Navarra; las relaciones con Portugal.</p>	<p>BL2.6. Explicar la evolución y expansión de la Monarquía Hispánica durante el siglo XVI, apoyándose en mapas históricos y debatir su decadencia en el siglo XVII haciendo referencia a la crisis económica y demográfica interna y a las relaciones conflictivas internacionales, a partir de textos historiográficos que permitan comparar diversas interpretaciones sobre dicha decadencia.</p>	CSC
<p>El auge del Imperio en el siglo XVI (Carlos I y Felipe II): las bases del poder de la Monarquía Hispánica y de su expansión territorial: Los conflictos internos, la lucha contra el protestantismo y por la hegemonía en Europa y el Mediterráneo. La exploración y colonización de América; la política económica respecto a América, la revolución de los precios y el coste del Imperio.</p>	<p>BL2.7. Reconocer las grandes aportaciones culturales y artísticas del Siglo de Oro español y relacionar su proceso de creación y su uso social con las demandas e intereses de la Monarquía, la nobleza y la Iglesia como mecenas a partir de fuentes históricas y otras de tipo secundario obtenidas de forma guiada en Internet.</p>	CSC
<p>Crisis y decadencia del Imperio en el siglo XVII: los validos; la expulsión de los moriscos; los proyectos de reforma de Olivares; la guerra de los Treinta Años y la pérdida de la hegemonía en Europa en favor de Francia; las rebeliones de Cataluña y Portugal en 1640; Carlos II y el problema sucesorio; la crisis demográfica y económica.</p>		
<p>La Guerra de Sucesión: una contienda civil y europea; la Paz de Utrecht y el nuevo equilibrio europeo.</p>		
<p>El Siglo de Oro español: del Humanismo a la Contrarreforma; Renacimiento y Barroco en la literatura y el arte. El papel de mecenazgo de la Monarquía y su función política.</p>		

Bloque 3: El Antiguo régimen y su crisis. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
Noción de cambio y continuidad. La perspectiva histórica e interpretación de hechos y procesos históricos.	BL3.1. Examinar las reformas administrativas, políticas y económicas promovidas por la dinastía borbónica a lo largo del siglo XVIII y los	CSC

<p>Guerra de Sucesión y cambio dinástico. Las reformas institucionales: el Decreto de Nueva Planta y el nuevo modelo de Estado; la administración en América; la Hacienda Real; las relaciones Iglesia-Estado; los Pactos de Familia con Francia</p> <p>La Ilustración en España: el despotismo ilustrado; el nuevo concepto de educación; las Sociedades Económicas de Amigos del País; el papel de la prensa</p> <p>Los límites del reformismo borbónico: el mantenimiento de la propiedad vinculada, la falta de ingresos fiscales y la exención de los privilegiados, el control de la aristocracia de los mecanismos de poder.</p> <p>La economía y la política económica: la recuperación demográfica; los problemas de la agricultura, la industria y el comercio; la liberalización del comercio con América; el despegue económico de Cataluña.</p> <p>El impacto de la Revolución Francesa: las relaciones entre España y Francia. La agudización de la crisis del Antiguo régimen: los problemas de la Hacienda; el desprestigio de la Monarquía; los motines populares.</p> <p>La Guerra de la Independencia; el primer intento de revolución liberal, las Cortes de Cádiz y la Constitución de 1812.</p> <p>El reinado de Fernando VII: la restauración del absolutismo; el Trienio liberal; la reacción absolutista en el contexto europeo.</p> <p>La emancipación de la América española: el protagonismo criollo; las fases del proceso; las repercusiones para España.</p> <p>La obra de Goya como testimonio de la época.</p>	<p>conflictos y resistencias que generaron y relacionarlas con las propuestas de los ilustrados utilizando como fuentes los textos de difusión de sus ideas a través de sus informes, discursos, artículos periodísticos o cartas.</p> <p>BL3.2. Debatir los límites y contradicciones de las políticas reformistas desarrolladas en el siglo XVIII teniendo en cuenta los problemas que afrontaron y los resultados obtenidos mediante la comparación de diversas interpretaciones historiográficas.</p> <p>BL3.3. Reconocer las implicaciones de la Revolución francesa en la percepción y en las decisiones de los grupos dirigentes y exemplificar las contradicciones y conflictos a los que se enfrentaba el Antiguo régimen a partir de testimonios de coetáneos.</p> <p>BL3.4. Interpretar la labor legisladora de las Cortes de Cádiz como una respuesta desde el ideario del liberalismo a la crisis del Antiguo régimen a partir de una selección de artículos de la constitución de 1812 y relacionar el proceso de su redacción con el contexto de la Guerra de Independencia y la confrontación de los proyectos políticos de absolutistas, liberales y reformistas.</p> <p>BL3.5. Constatar la lucha entre liberales y el absolutistas a lo largo del reinado de Fernando VII y cómo determinan las fases de su reinado y los hechos más destacados en una línea de tiempo y explicar la quiebra de la Monarquía absoluta teniendo en cuenta sus contradicciones internas y el proceso de independencia de las colonias americanas.</p> <p>BL3.6. Relacionar las pinturas y grabados de Goya con los acontecimientos de este periodo y descubrir su valor como fuente histórica reconociendo su capacidad crítica y su perspectiva ante los acontecimientos de los que fue testigo.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>
---	--	--

Bloque 4: la construcción del Estado Liberal (1833-1874). Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
------------	-------------------------	--------------

<p>El triunfo y consolidación del liberalismo en el reinado de Isabel II: los primeros partidos políticos; el protagonismo político de los militares; el proceso constitucional; la legislación económica de signo liberal; la sociedad liberal-burguesa.</p> <p>El carlismo como último bastión absolutista: ideario y apoyos sociales; las dos primeras guerras carlistas.</p> <p>El Sexenio Democrático: la revolución de 1868 y la caída de la monarquía isabelina; la búsqueda de alternativas políticas, la monarquía de Amadeo I, la Primera República; la guerra de Cuba, la tercera guerra carlista, la insurrección cantonal.</p> <p>Los inicios del movimiento obrero español: las condiciones de vida de obreros y campesinos; la Asociación Internacional de Trabajadores y la influencia de las corrientes anarquista y socialista.</p>	<p>BL4.1. Analizar los cambios políticos, económicos y sociales que supuso la formación del estado liberal considerando las diferentes corrientes ideológicas y el papel de sus principales protagonistas, por medio de una selección comparativa de fragmentos de textos de carácter jurídico y relacionar dichos cambios con las bases sociales que los apoyaron o se opusieron, con sus referentes ideológicos y con los conflictos que generaron.</p> <p>BL4.2. Interpretar la dinámica del Sexenio revolucionario como un periodo de búsqueda de alternativas democráticas a la monarquía isabelina y especificar los grandes conflictos internos y externos a los que tuvieron que enfrentarse los sucesivos gobiernos con el soporte de una línea de tiempo en la que se indiquen los principales acontecimientos.</p> <p>BL4.3. Describir los cambios y continuidades en las condiciones de vida de las clases trabajadoras y de la burguesía ligadas a las reformas liberales y relacionarlas con los conflictos que protagonizaron y los inicios del movimiento obrero en España desde una perspectiva internacional a partir de textos historiográficos, periodísticos e imágenes</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>
---	--	----------------------------------

Bloque 5: la Restauración y su crisis. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>Teoría y realidad del sistema canovista: la inspiración en el modelo inglés, la Constitución de 1876 y el bipartidismo; el turno de partidos, el caciquismo y el fraude electoral. La oposición al sistema: catalanismo, nacionalismo vasco, regionalismo gallego y movimiento obrero.</p> <p>Los éxitos políticos: estabilidad y consolidación del poder civil; la liquidación del problema carlista; la solución temporal del problema de Cuba.</p> <p>La pérdida de las últimas colonias y la crisis del 98: la guerra de Cuba; el regeneracionismo. Los intentos de modernización del sistema: el revisionismo político de los primeros gobiernos de Alfonso XIII; la oposición de republicanos, nacionalistas y movimiento obrero.</p> <p>Cambios económicos y sociales: Características y evolución de la población</p>	<p>BL5.1. Contrastar la concepción del sistema político de la Restauración con su funcionamiento real mediante el análisis de los problemas de carácter político, social, regional religioso y militar y argumentar en qué grado superó algunos de los problemas del período isabelino y cuáles fueron sus límites al afrontar los retos que planteaba la integración de los nacionalismos y del movimiento obrero en el sistema político.</p> <p>BL5.2. Explicar la crisis del 98 como manifestación de las limitaciones del régimen de la Restauración distinguiendo causas internas y externas y relacionar dichos hechos con las críticas del regeneracionismo y su exigencia de reformas políticas utilizando como fuentes algunos documentos significativos escritos por los intelectuales regeneracionistas.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p>

<p>española. La economía en el siglo XIX. El retraso y el estancamiento agrario. Los efectos de la desamortización y del proteccionismo. La industrialización: la industria textil catalana, la siderurgia y la minería. Las dificultades de los transportes: los condicionamientos geográficos; la red de ferrocarriles. El comercio: proteccionismo frente a librecambio. Las finanzas: la peseta como unidad monetaria; el desarrollo de la banca moderna; los problemas de la Hacienda; las inversiones extranjeras. El desarrollo desigual regional y los desequilibrios territoriales.</p> <p>El impacto de los acontecimientos exteriores: la intervención en Marruecos; la Primera Guerra Mundial; la Revolución Rusa. Los conflictos sociales: la Semana Trágica de Barcelona; la crisis general de 1917; el “tríenio bolchevique” en Andalucía.</p> <p>La dictadura de Primo de Rivera: Directorio militar y Directorio civil; el final de la guerra de Marruecos; la caída de la dictadura; el hundimiento de la monarquía.</p> <p>Crecimiento económico y cambios demográficos en el primer tercio del siglo: los efectos de la Guerra Mundial en la economía española; el intervencionismo estatal de la Dictadura; la transición al régimen demográfico moderno; los movimientos migratorios; el trasvase de población de la agricultura a la industria.</p> <p>La Edad de Plata de la cultura española: de la generación del 98 a la del 36. El papel de los intelectuales.</p>	<p>BL5.3. Analizar los cambios y continuidades en la evolución de la población y la economía españolas a lo largo del XIX y principios del XX y poner en perspectiva histórica las medidas adoptadas por los gobiernos y el debate entre protecciónistas y librecambistas en el contexto de las dificultades para el desarrollo económico y la superación de los desequilibrios territoriales.</p> <p>BL5.4. Interpretar la dictadura de Primo de Rivera como una solución autoritaria a la crisis del sistema político de la Restauración explicando por qué se llegó a ella teniendo en cuenta las contradicciones del sistema de la Restauración, los límites de sus reformas y las consecuencias de la I Guerra Mundial y constatar su fracaso como resultado de los límites de sus medidas intervencionistas, sus contradicciones y la actividad de la oposición.</p> <p>BL5.5. Reconocer la importancia de la Edad de Plata de la cultura española, exponiendo las aportaciones de las generaciones y figuras más representativas y destacar el protagonismo de los intelectuales en la vida cultural y política señalando su influencia en la labor de la II República.</p>	CSC CSC CSC
--	--	---------------------------

Bloque 6: La Segunda República. la Guerra Civil en un contexto de crisis internacional (1931-1939). Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
Nociones de crisis, guerra y revolución. El contexto internacional: la crisis del 1929, la crisis de los estados liberales y el auge de los fascismos. El bienio reformista: la Constitución de 1931; la política de reformas; el Estatuto de Cataluña; las fuerzas de oposición a la República. El bienio radical-cedista: la política restauradora y la radicalización popular; la revolución de Asturias. El Frente Popular: las primeras actuaciones del gobierno; la preparación del golpe militar.	BL6.1. Interpretar la Segunda República como una solución democrática a la crisis del sistema político de la Restauración enmarcándola en el contexto internacional de crisis económica y conflictividad social y analizar las actuaciones desarrolladas en cada una de sus etapas en relación con los problemas sociales, económicos y políticos heredados contrastando diversas fuentes históricas.	CSC
La Guerra Civil: la sublevación y el desarrollo de la guerra; la dimensión internacional del conflicto; la evolución política en las dos zonas; las consecuencias de la guerra. La vida cotidiana en la retaguardia. La represión. Propaganda y cultura.	BL6.2. Explicar la Guerra Civil y el curso de los acontecimientos en las dos zonas teniendo en cuenta sus antecedentes y el contexto internacional y destacar sus consecuencias a partir del contraste de diversas interpretaciones historiográficas.	CSC

golpe militar. La Guerra Civil: la sublevación y el desarrollo de la guerra; la dimensión internacional del conflicto; la evolución política en las dos zonas; las consecuencias de la guerra. La vida cotidiana en la retaguardia. La represión. Propaganda y cultura.		
--	--	--

Bloque 7: La Dictadura Franquista (1939-1975). Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
La posguerra: grupos ideológicos y apoyos sociales del franquismo; las relaciones con el exterior; la configuración política del nuevo Estado; la represión política; la autarquía económica. Los años del “desarrollismo”: los Planes de Desarrollo y el crecimiento económico; las transformaciones sociales; la reafirmación política del régimen; la política exterior; la oposición al franquismo. El final del franquismo: la inestabilidad política; las dificultades exteriores; los efectos de la crisis económica internacional de 1973. La cultura española durante el franquismo: la cultura oficial, la cultura del exilio, la cultura interior al margen del sistema. La censura.	BL7.1. Explicar la evolución de la dictadura franquista señalando sus apoyos sociales, las resistencias, las transformaciones políticas, económicas y sociales que se produjeron, relacionarlas con la cambiante situación internacional e interpretar su crisis como resultado de las contradicciones y los conflictos que dichos cambios agravaron. BL7.2. Seleccionar la producción cultural más representativa de este período señalando sus condicionantes ideológicos y políticos y reconocer el valor de algunas manifestaciones culturales, incluidas las desarrolladas en el exilio, como una fuente para conocer las transformaciones que estaban ocurriendo desde finales de los años cincuenta cuestionando las visiones estáticas de este período.	CSC CSC

Bloque 8: la transición democrática y el proceso de consolidación. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
La transición a la democracia: las alternativas políticas al franquismo, continuismo, reforma o ruptura; los conflictos sociales y el papel de los movimientos democráticos; la Ley para la Reforma Política; las primeras elecciones democráticas. El contexto internacional: la crisis económica mundial; las caídas de las dictaduras de Grecia y Portugal El periodo constituyente: los Pactos de la Moncloa; las preautonomías de Cataluña y el País Vasco; la Constitución de 1978 y el Estado de las autonomías	BL8.1. Describir las dificultades de la transición a la democracia desde el franquismo en un contexto de crisis económica y el papel desempeñado por la oposición y los conflictos sociales y relacionar todo ello con las medidas que permitieron el desmantelamiento institucional del régimen y la celebración de las primeras elecciones democráticas con la ayuda de una línea de tiempo. BL8.2. Diferenciar el nuevo modelo de Estado democrático establecido en la Constitución de 1978 de la dictadura franquista y destacar el pacto	CSC CSC

<p>La consolidación de la democracia. Las amenazas del terrorismo y el golpismo. El golpe de estado del 23-F; el ingreso en la OTAN y la plena integración en Europa. La lucha por la igualdad de género y el bienestar social.</p> <p>Los problemas de la democracia española en la actualidad. El papel de España en el mundo actual.</p>	<p>constitucional y su concreción en actuaciones encaminadas a alcanzar un amplio acuerdo social y político y a afrontar desafíos heredados del franquismo a partir de testimonios, documentos periodísticos y textos historiográficos.</p> <p>BL8.3. Analizar la evolución económica, social y política de España desde el primer gobierno constitucional de 1979 hasta la actual crisis económica, poner en perspectiva histórica el proceso de integración en la Unión Europea y en otros ámbitos y destacar los logros y desafíos relativos a la igualdad social y el Estado de Bienestar.</p>	CSC
---	--	------------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

HISTORIA DE LA FILOSOFÍA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Historia de la Filosofía aparece en el currículo como una forma de saber dual. Por un lado como un saber histórico que, junto con otras disciplinas de la misma naturaleza, dibujan los perfiles de la condición histórica del ser humano y de su pasado intelectual. Por otro lado, como saber filosófico, nos permite entender que la comprensión del pasado –lo que otros han pensado antes- es un conocimiento necesario para la adecuada interpretación y transformación del presente. La Historia de la Filosofía trata el pasado, más allá de la intención arqueológica, como una fuente rica de sugerencias y especulaciones, dignas de cuidadosa atención, en las que encuentra el impulso para una meditación filosófica actual.

En coherencia con lo anterior, la necesidad de esta asignatura en el Bachillerato consiste en que permite al alumnado reconocer cuáles son los hitos del pensamiento que nos constituyen como civilización, pero también procura instrumentos intelectuales para comprender las claves del presente de nuestra civilización, la occidental, mostrando que las ideas tienen una validez que en muchas ocasiones escapan al contexto temporal en el que se enuncian. En este sentido, la Historia de la Filosofía es la historia de las respuestas filosóficas a los problemas humanos. Las soluciones del pasado, su conocimiento, pueden ayudarnos para al menos plantear

adecuadamente los interrogantes del presente. Desde una perspectiva docente este aspecto de la Historia de la Filosofía es capital y hace de la asignatura la mejor invitación al pensamiento crítico.

La Historia de la Filosofía, si bien aparece como una asignatura independiente de otras de carácter filosófico que aparecen a la ESO y el primer de bachillerato, debe ser entendida también como la culminación de un proceso intelectual. En esta asignatura se encuentra en los distintos autores, sistemas filosóficos o en un mismo periodo histórico una íntima relación entre las disciplinas filosóficas estudiadas con anterioridad y la presente asignatura, de modo que podemos considerar esta como la expresión más acabada y unificada de los contenidos filosóficos impartidos en Bachillerato y en la ESO. La unidad filosófica de la Historia de la Filosofía permite volver a presentar al alumnado, desde un punto de vista temporal, lo que en cursos anteriores ha estudiado.

Por ello la Historia de la Filosofía contribuye notablemente a la adquisición de los objetivos del Bachillerato. Con nuestra asignatura se contribuye al logro de una madurez personal en el alumnado, condición indispensable para el ejercicio de la ciudadanía activa y responsable. La actitud principal que el alumnado debe adquirir es, sin duda, la del espíritu crítico: no debe tomar por buenos planteamientos pasados, sino analizarlos autónomamente. Al mismo tiempo la asignatura tiene que ayudar a reflexionar sobre la necesaria igualdad antropológica y jurídica del ser humano y cómo es imprescindible superar planteamientos pasados –o actuales- que admiten algún tipo de desigualdad. La Historia de la Filosofía debe ayudar a comprender la dificultad del ideal igualitario y su permanente vigilancia.

Al igual que otras asignaturas, la Historia de la Filosofía contribuye al afianzamiento de los hábitos de lectura, estudio y disciplina, condiciones mínimas de un filósofo y de un ciudadano que deseé influir activamente.

La materia se estructura en cinco bloques. El primero de ellos está dedicado a los contenidos transversales, los cuales son aplicables a todos los estándares de aprendizaje del curso. Cabe destacar de este bloque su atención al texto filosófico como la realidad primordial que hay que trabajar con el estudiante. Y junto al texto, la utilización de las TIC como un instrumento de búsqueda, exposición y profundización de los contenidos textuales especificados por el profesor de la asignatura. El resto de los bloques desarrollan los contenidos por períodos históricos. Así el bloque 2 presenta la Filosofía Griega. Platón y Aristóteles son los autores principales y termina con un análisis de las corrientes helenísticas más importantes. El bloque 3 está reservado a la Filosofía Medieval. Partiendo del pensamiento Agustín de Hipona y de Tomás de Aquino, el alumno tratará filosofías anteriores, coetáneas y posteriores de estos autores. El bloque 4 trata la Filosofía Moderna y la Ilustración. Descartes, Hume y Kant, entre otros, son los filósofos a los que se dedicará más tiempo. El bloque 5 aborda la Filosofía Contemporánea. En este bloque final la materia aborda lo más destacado del pensamiento contemporáneo, especialmente la obra de Marx, Nietzsche, los autores más destacados de la filosofía española y las principales corrientes del pensamiento del siglo XX. Termina el curso con un análisis de lo más destacado del pensamiento postmoderno y de las nuevas filosofías.

La asignatura incluye un lenguaje técnico muy preciso conceptual y lingüísticamente. La precisión conceptual educa a la mente a desprenderse de lo accesorio, identificarlo primeramente, y quedarse con lo característico o definitivo. Pero lo anterior debe saber expresarse mediante la palabra. La precisión y el rigor filosófico, predominantemente lingüístico, son estupendas herramientas cognitivas para el estudiante de la asignatura.

Si la Historia de la Filosofía hace un aporte muy valioso en cuanto a la adquisición de los objetivos de su etapa, otro tanto cabe decir sobre las competencias. Parece evidente que la competencia lingüística es la más trabajada. Además de lo ya apuntado, hay que subrayar que esta competencia busca que el alumnado posea ciertos valores y actitudes. Algunas de ellas ya se han destacado; sin embargo, hay otras también importantes como el diálogo como medio para resolver conflictos, el respeto a las normas o la curiosidad.

La competencia digital está muy presente también en la asignatura. Está muy asociada a la competencia de aprender a aprender. Porque la competencia digital no consiste solo en el uso de las TIC; pretende que el alumno busque y complemente la información dada por el profesor permitiéndole elaborar materiales filosóficos que pueda utilizar para su estudio. De esa manera el alumno añade a lo explicado en clase datos, contenidos o problemas que le permitan profundizar en sus conocimientos de la materia. Esta labor de autorregulación del alumno, para la que las TIC son de gran ayuda, permite que la Historia de la Filosofía sea una asignatura que no se reduzca a la explicación del profesor, sino que exija del estudiante una actitud activa e inquisitiva, ante los contenidos filosóficos impartidos.

La competencia aprender a aprender garantiza que el individuo tenga recursos suficientes para formarse permanentemente. La capacidad de autonomía personal,

de autorregulación de los procesos cognitivos y de la conducta en distintos contextos, hacen que esta competencia sea clave. La Filosofía también desarrolla esta competencia gracias a su trabajo por alcanzar el espíritu crítico y la autonomía personal.

La Historia de la Filosofía contribuye poderosamente a las competencias sociales y cívicas. Éstas incluyen habilidades y destrezas diversas que confluyen en la necesidad de que el alumnado sepa interpretar los hechos sociales y pueda dar una respuesta correcta a los mismos. Las actitudes que se buscan son el diálogo, el respeto a las ideas ajenas, la capacidad de llegar a acuerdos, trabajar en equipo, etc. En este sentido la Historia de la Filosofía ayuda a cobrar conciencia de que no todas las ideas buscan un modelo de sociedad idéntico y que, por tanto, no todas tienen el mismo valor. Saber discriminar cuáles son las más semejantes a las de una sociedad democrática y abierta es un objetivo de una mente crítica. La competencia cívica descansa en el conocimiento reflexivo –crítico- de conceptos como los de ciudadanía, justicia, democracia, derechos civiles, etc. La Historia de la Filosofía ilustra la importancia de esos conceptos y muestra su evolución temporal.

La filosofía también ayuda a desarrollar el sentido de iniciativa y el espíritu emprendedor dentro de un marco ético ineludible para una sociedad que quiera guiarse por principios que dignifiquen al ser humano, rehuendo así de su cosificación y mercantilización.

Por último, la Historia de la Filosofía también trabaja la competencia sobre la conciencia de las expresiones culturales. Con este tipo de competencia se pretende introducir actitudes y valores que definen los estudios filosóficos del Bachillerato: libertad de expresión, diálogo entre culturas y en general un interés por la participación en la vida cultural e intelectual de la sociedad.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje. La metodología hará hincapié, especialmente, en la compresión lectora de textos seleccionados de los autores y los temas estudiados en el curso. Los puntos centrales en los que se basa la metodología son: a) Interacción y aprendizaje: el objetivo último es que todos los alumnos y alumnas sin exclusión, adquieran los mejores aprendizajes posibles. b) Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. c) Estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno. d) Didáctica específica del área, ya sea de carácter general o relacionada con algunos de los bloques de contenido, atendiendo a su singularidad, recursos a utilizar. El comentario de texto es un recurso imprescindible. Pero también es necesario trabajar la expresión oral. Trabajos individuales o en grupo, que requieran una exposición, debates, etc.

Los procedimientos de evaluación tienen que ser variados. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará las exposiciones orales, tanto individuales como en grupo; además, tendrá en cuenta los comentarios de textos escritos a lo largo del curso y la realización de breves redacciones sobre cuestiones filosóficas. Igualmente evaluará la participación en clase cuando se realicen debates.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Historia de la Filosofía

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Investigación · Herramientas de aprendizaje e investigación	BL1.1. Analizar fragmentos de los textos más relevantes de la Historia de la Filosofía y de autores representativos y argumentar con claridad,	CCLI CAA

· Lectura de obras y textos de carácter filosófico. Análisis y síntesis · El comentario de texto · Aplicación de las TIC a la historia de la filosofía · Elaboración del vocabulario · Enumeración de las tesis fundamentales del autor · Redacción y dissertación filosófica · Contextualización de los autores Diálogo · El diálogo filosófico y la argumentación	oralmente y por escrito, las propias opiniones sobre los problemas fundamentales de la Filosofía. BL1.2. Aplicar adecuadamente las herramientas y procedimientos del trabajo intelectual al aprendizaje de la Filosofía realizando trabajos de organización e investigación de los contenidos. BL1.3. Utilizar las Tecnologías de la Información y la Comunicación en la realización y exposición de los trabajos de investigación filosófica. BL1.4. Participar en diálogos y debates de manera razonada, contraponiendo las propias ideas con otras posiciones diferentes. BL1.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	SIEE CCLI CAA CAA CD CCLI CSYC SIEE
--	--	--

Bloque 2: La Filosofía en la Grecia Antigua. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El nacimiento de la filosofía en Grecia. · El paso del mito al logos. · Los presocráticos. Platón: la primera gran síntesis filosófica. · Sócrates y los sofistas. · Platón y su contexto filosófico.	BL2.1. Explicar el origen de la Filosofía en Grecia, enumerando sus conceptos y tesis principales, analizando el idealismo de Platón, enumerando sus conceptos y tesis principales, y explicando la relación entre realidad y conocimiento, la concepción dualista del ser humano y la dimensión antropológica y política de la virtud.	CEC CSC
Aristóteles y el Hellenismo: el ocaso de la antigüedad. · Aristóteles y su contexto filosófico. · Hellenismo: ética y ciencia.	BL2.2. Explicar el sistema teleológico de Aristóteles, enumerando sus conceptos y tesis principales.	CEC CSC
	BL2.3. Reconocer las distintas escuelas éticas surgidas en el helenismo como el Epicureísmo, el Estoicismo y el Escepticismo enumerando sus conceptos y tesis principales.	CEC CSC

	BL2.4. Relacionar la filosofía platónica y aristotélica, comparando sus puntos comunes y sus diferencias, con la filosofía presocrática y el giro antropológico de Sócrates y los Sofistas. BL2.5. Relacionar la filosofía aristotélica, comparando sus puntos comunes y sus diferencias, con el pensamiento de Platón y la física de Demócrito. BL2.6. Comparar las similitudes y diferencias entre las distintas escuelas éticas surgidas en el helenismo como el Epicureísmo, el Estoicismo y el Escepticismo, y exponer la repercusión de los grandes científicos helenísticos, el contexto socio-histórico y cultural de la época y la gran importancia para occidente de la Biblioteca de Alejandría. BL2.7. Explicar la influencia del platonismo en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Grecia Antigua y evaluar críticamente su discurso. BL2.8. Juzgar la influencia del aristotelismo en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Grecia Antigua.	CSC CAA
--	---	------------

Bloque 3: La Filosofía Medieval. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El pensamiento cristiano medieval · Cristianismo y filosofía. · Las relaciones razón-fe.	BL3.1. Explicar el origen del pensamiento cristiano y su encuentro con la Filosofía, a través de las enumeración de los conceptos e ideas fundamentales de Agustín de Hipona.	CEC CSC
La elaboración del pensamiento cristiano en la patrística. · Agustín de Hipona. El autor y su contexto histórico.	BL3.2. Analizar la síntesis de Tomás de Aquino, a través de las enumeración de los conceptos e ideas fundamentales del autor.	CEC CSC
La síntesis filosófica de la escolástica. · La Escolástica cristiana, la filosofía islámica y el pensamiento judío. · Tomás de Aquino. El autor y su contexto filosófico. · La crisis de la Escolástica en el s. XIV: el nominalismo de Guillermo de Ockam.	BL3.3. Describir alguna de las teorías centrales del pensamiento de Guillermo de Ockam y la separación de la razón y la fe. BL3.4. Comparar las ideas fundamentales de Agustín de Hipona con las de otros Padres de la Iglesia.	CSC CAA CSC CAA

	BL3.5. Explicar la síntesis de Tomás de Aquino, relacionándola y comparándola con el agustinismo, la filosofía árabe y judía, y el nominalismo. BL3.6. Relacionar el pensamiento de Agustín de Hipona y de Tomás de Aquino (la defensa de la libertad, la verdad y el conocimiento interior o la Historia) con el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales que se produjeron en la Edad Media y la reflexión crítica de Guillermo de Ockam con el inicio de la independencia de la Filosofía y el nuevo impulso para la ciencia moderna.	CSC CAA CSC CEC
--	--	------------------------------

Bloque 4: La Filosofía en la Modernidad. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El pensamiento renacentista. · La Filosofía en el Renacimiento: el cambio del paradigma aristotélico. · El realismo político de Maquiavelo. · La revolución científica.	BL4.1. Explicar el giro del pensamiento occidental que anticipa la modernidad, dado en el Renacimiento haciendo hincapié en el nuevo humanismo, en la investigación de los prejuicios del conocimiento por F. Bacon, en las implicaciones de la Revolución científica., y enumerar las tesis fundamentales del realismo político de N. Maquiavelismo.	CEC CSC
Racionalismo y empirismo: el nacimiento de la modernidad. · Descartes. El autor y su contexto filosófico y antropológico. · Hume y Locke. Los autores y su contexto filosófico.	BL4.2. Exponer las tesis del racionalismo de Descartes enumerando sus conceptos y tesis fundamentales.	CEC CSC
La Ilustración: el triunfo de la razón. · La Ilustración francesa. Rousseau. · El Idealismo trascendental. Kant. El autor y su contexto filosófico.	BL4.3. Identificar el empirismo de Hume y Locke, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales.	CEC CSC
	BL4.4. Describir los principales ideales de los Ilustrados franceses enumerando sus conceptos y tesis fundamentales.	CEC CSC
	BL4.5. Identificar el idealismo crítico de Kant, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales.	CEC CSC
	BL4.6. Relacionar el giro del pensamiento occidental en el Renacimiento, la investigación del conocimiento de F. Bacon, las implicaciones de la Revolución científica y de N. Maquiavelo.	CSC CAA

	BL4.7. Comparar las tesis fundamentales del racionalismo de Descartes, la Filosofía Humanista y el monismo panteísta de Spinoza. BL4.8. Relacionar las tesis fundamentales del empirismo de Hume y las del liberalismo político de Locke. BL4.9. Exponer los principales ideales de los Ilustrados franceses, profundizando especialmente en el pensamiento de J. J. Rousseau. BL4.10. Comparar las tesis fundamentales del idealismo crítico de Kant con el racionalismo de Descartes, el empirismo de Hume y la filosofía ilustrada de Rousseau. BL4.11. Explicar la influencia del racionalismo y el empirismo en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Moderna. BL4.12. Explicar la importancia del pensamiento de Rousseau y de Kant en el surgimiento de la democracia y en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Moderna.	CSC CAA
--	---	------------

Bloque 5: La Filosofía Contemporánea. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El siglo XIX: el nacimiento de una nueva época. · Marx. El autor y su contexto filosófico. · Nietzsche. El autor y su contexto filosófico La filosofía del S XX. · La filosofía española: Unamuno, Ortega, Zubiri. · Principales corrientes del s. XX: Fenomenología-hermenéutica, filosofía analítica, Escuela de Frankfurt. Últimas tendencias en la filosofía · El pensamiento postmoderno. · Nuevas filosofías: feminismo, ecologismo, pacifismo, etc.	BL5.1. Explicar el materialismo histórico de Marx, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.2. Explicar el vitalismo de Nietzsche, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.3. Explicar las principales ideas de la filosofía española del s. XX, en especial el raciovitalismo de Ortega y Gasset, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.4. Identificar las ideas de las principales corrientes de pensamiento del	CEC CSC

	s. XX, en especial la Escuela de Frankfurt, la Fenomenología-hermenéutica y la Filosofía Analítica, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.5. Comparar el materialismo histórico de Marx con el idealismo de Hegel y con Feuerbach. BL5.6. Relacionar el vitalismo de Nietzsche con el vitalismo de Schopenhauer. BL5.7. Confrontar el raciovitalismo de Ortega y Gasset con figuras tanto de la Filosofía Española, (Unamuno o Zubiri), como del pensamiento europeo. BL5.8. Contrastar la racionalidad dialógica de Habermas con la filosofía crítica de otros autores de la Escuela de Frankfurt, así como con los principales conceptos de las corrientes de pensamiento del s. XX. BL5.9. Explicar la influencia del materialismo histórico de Marx en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Contemporánea. BL5.10. Detectar la influencia del vitalismo de Nietzsche en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Contemporánea. BL5.11. Explicar las influencias que recibe Ortega y Gasset y la repercusión de su pensamiento en el desarrollo de las ideas y la regeneración social, cultural y política de España. BL5.12. Reconocer la influencia de las ideas de las principales corrientes de pensamiento del s. XX, en especial de la Escuela de Frankfurt, en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Contemporánea. BL5.13. Evaluar la repercusión de los filósofos postmodernos en el pensamiento actual y en el desarrollo de la cultura contemporánea.	CSC CAA
--	---	------------

CCLI: Competencia comunicación lingüística.
CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.
CD: Competencia digital.
CAA: Competencia aprender a aprender.
CSC: Competencias sociales y cívicas.
SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.
CEC: Conciencia y expresiones culturales.

HISTORIA DEL ARTE

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Historia del Arte tiene como objeto comprender el esfuerzo creador del ser humano en el tiempo. Es una forma de conocimiento de cómo, en un tiempo y espacio determinados, las obras de arte han sido producidas y conservadas o destruidas como manifestación de una cultura. Como disciplina histórica, explica las relaciones entre ciertas formas y obras que llamamos arte y la realidad sociocultural de cada momento. Es precisamente esa relación entre la actividad artística y el conjunto de la sociedad la que convierte al arte en cultura artística, en patrimonio común y compartido.

La Historia del Arte debe responder a la necesidad de situar históricamente los objetos artísticos, de someterlos a la crítica cultural y de comprender y explicar su sentido. Además, en la interpretación contemporánea de la obra de arte se pone también el énfasis en la recepción y en los valores que para el observador tiene en cuanto representación puesto que le permite mirar con otros ojos objetos y figuras conocidas, y por tanto reconocidas, en la representación.

El estudio de los procesos creativos y experiencias artísticas, su dimensión social y temporal, contribuyen a enriquecer y consolidar la formación intelectual. Al proporcionar un conocimiento y un punto de vista crítico del patrimonio artístico, memoria del pasado y del presente, la Historia del Arte prepara para su disfrute y preservación desarrollando la sensibilidad por el entorno cultural, convirtiéndose de esta manera, en un poderoso vehículo de entendimiento del mundo actual.

Esta materia debe aportar al estudiante los conocimientos necesarios para el análisis, la interpretación y la valoración del arte a través del lenguaje de las formas y del pensamiento visual. La obra de arte, junto a otras fuentes de conocimiento histórico, constituye un valioso testimonio para conocer la mentalidad, cultura y evolución de las diferentes sociedades. Es, por tanto, imprescindible estudiarla en su contexto histórico, social y cultural, incidiendo a la vez en el hecho de que las obras artísticas pueden perdurar a través del tiempo con usos y funciones sociales diferentes en cada época. Este conocimiento del arte es especialmente relevante en la sociedad actual, altamente tecnificada, ya que el ámbito de las artes plásticas tradicionales se ha visto ensanchado con la aportación de otras manifestaciones generadas mediante el uso de las nuevas tecnologías y los medios de comunicación visual, de modo que el universo de la imagen forma parte de nuestra realidad cotidiana.

Por último, el conocimiento de la Historia del Arte consolida en el alumnado ciertos valores y actitudes fundamentales, como la capacidad de disfrute ante la contemplación del arte, el respeto por la creación artística, aunque no exento de espíritu crítico, y de forma muy especial la valoración del patrimonio artístico y la responsabilidad de su conservación, pues se trata de un legado que ha de transmitirse a las generaciones futuras.

Para abordar el estudio de la materia se ha de tener en cuenta, al menos, un doble referente: por un lado, el contexto histórico y cultural en que se produce la obra; y por otro, las características específicas de la misma. La complejidad de los factores que intervienen en la creación de la obra de arte y la especificidad de cada uno de los

lenguajes artísticos exigen utilizar un método de análisis que integre distintas perspectivas, entre las que pueden señalarse, al menos, la formal, la sociológica y la iconológica. La perspectiva formal se orienta a ver, reconocer y valorar la materialidad de las formas artísticas como un lenguaje específico, a descubrir sus procesos y técnicas de creación, la función o funciones para las que fueron creadas, así como las concepciones estéticas que manifiestan. La perspectiva sociológica aborda la relación entre los artistas y los clientes, los destinatarios de la obra, las formas de mecenazgo, la consideración social del artista, o la demanda y consumo de arte. En cuanto a la perspectiva iconológica, parte del análisis iconográfico para indagar en el significado último que el autor de la obra pretende transmitir. Además, debe tenerse en cuenta el significado que adquieren las obras de arte a lo largo del tiempo que puede ser diverso y divergente respecto al propósito de su creación.

La selección y organización de contenidos responde a este planteamiento de la asignatura y están estrechamente ligados a los criterios de evaluación. Así, si en la organización de los bloques se reconoce una secuencia de procesos y períodos históricos, en los criterios se ha buscado una organización en la que se incide en los procesos de continuidad y cambio, en los aspectos formales e ideológicos, en la iconología y en la perspectiva sociológica e histórica.

El bloque inicial tiene un carácter transversal que condiciona la selección de contenidos y su organización en una programación didáctica. Este bloque reúne contenidos que constituyen una introducción a la historia del arte como forma de conocimiento científico y prefugan un marco flexible para configurar y secuenciar las actividades. Plantearse preguntas y planificar una indagación, obtener, seleccionar y organizar la información, analizarla e interpretarla y elaborar conclusiones y comunicarlas constituyen acciones metodológicas de gran valor para el desarrollo de la autonomía intelectual del alumnado. Otros contenidos se refieren al desarrollo de estrategias que potencien el aprendizaje cooperativo, la gestión de proyectos individuales y grupales y la autorregulación del proceso de aprendizaje. También se han incluido los contenidos referentes a la protección y conservación del patrimonio. Por lo tanto, los contenidos de este bloque son transversales respecto a los demás bloques y tienen un carácter de progreso cualitativo.

Los bloques del 2 al 7 se organizan en torno a períodos históricos, movimientos y estilos artísticos, que guardan relación entre sí y una secuencia que se aproxima al orden cronológico. Hay que tener en cuenta que estos períodos tienen distinta naturaleza y duración y las manifestaciones artísticas que engloban manifiestan asincronías, pues la periodización no deja de ser una construcción de la historiografía.

El conocimiento sobre los procesos de creación se fundamenta en el desarrollo de conceptos que ayudan a estructurar el conocimiento como el tiempo histórico, las nociones asociadas a él como sucesión, duración y simultaneidad, su periodización y su representación cronológica. Los cambios en el tiempo, manifestados en los hechos y procesos históricos constituye el eje sobre el que se articula la secuencia didáctica que debe permitir al alumnado elaborar explicaciones progresivamente más complejas. Otro aspecto que se destaca en los diversos bloques es el referido al uso de una variedad de fuentes y su interpretación crítica para adquirir una cierta perspectiva de la historia del arte. Además de las fuentes propias de la historia, en este caso cabe destacar en primer lugar las propias obras de arte que pueden conocerse mediante visitas a museos o a otros lugares donde poder apreciarlas, en segundo lugar las imágenes que las reproducen a las que se puede tener acceso a través de bancos de imágenes en la web, museos virtuales, por su representación en libros impresos, diapositivas, etc.; finalmente, existe una variedad de textos que resultan especialmente adecuados como manifiestos de movimientos artísticos, artículos de crítica artística, catálogos, biografías y correspondencia de artistas, etc.

Esta materia se configura también con la integración de una serie de elementos transversales que ayudan a fusionar el resto de elementos curriculares. Estos elementos relativos al ámbito de la comunicación, el uso de las TIC, la educación cívica y constitucional y el emprendimiento están integrados, a su vez, en el desarrollo de las competencias claves a cuyo desarrollo contribuye esta materia.

En lugar destacado está la contribución de la Historia del Arte a la competencia de conciencia y expresión culturales en tanto que promueve el conocimiento de diversas manifestaciones artísticas y el conocimiento de diferentes lenguajes artísticos. Estas manifestaciones constituyen parte de nuestra contemporaneidad, de nuestra forma de comprender el mundo. Así mismo, la Historia del arte indaga en el proceso creativo y en su conexión con el contexto social y las mentalidades. A ello añade la perspectiva del cambio y su explicación. Esta comprensión es esencial para desarrollar el interés, el aprecio, el respeto y la valoración crítica de las obras artísticas que se manifiesta en la defensa del patrimonio histórico-artístico. Finalmente, este conocimiento favorece la participación del alumnado en las actividades culturales y su disfrute.

De modo complementario a lo anterior, también contribuye a la adquisición de las competencias sociales y cívicas al aportar una serie de conocimientos, hábitos

de pensamiento, habilidades y actitudes necesarios para interpretar fenómenos sociales como es la producción artística. El estudio de la historia del arte y la metodología propuesta, dotan al alumnado de métodos, conocimientos, valores y criterios para la acción y la participación ciudadana crítica y responsable en diversos ámbitos, especialmente en lo que se refiere al aprecio y conservación del patrimonio artístico y el uso social de las obras de arte. La historia del arte, como manifestación de la diversidad socio-cultural está ligada al desarrollo de valores como la diversidad, el diálogo intercultural, el respeto y aprecio hacia manifestaciones artísticas alejadas en el tiempo y el espacio. El aprendizaje de la historia del arte permite adentrarse en el funcionamiento de la sociedad, en los cambios y las resistencias que estos pueden generar en este ámbito, en las posibilidades de la creatividad humana para responder a desafíos vitales.

Desde esta materia también se promueve el desarrollo de las competencias básicas en ciencia y tecnología mediante la introducción a los métodos del conocimiento científico, el espíritu crítico, el razonamiento basado en evidencias. También en la medida que los avances científicos y tecnológicos son objeto de estudio en cuanto que son factores decisivos del proceso de creación artística y su función social.

La naturaleza de los aprendizajes de esta materia está muy vinculada al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística pues subraya la necesidad de comprender textos orales y escritos, continuos y discontinuos (mapas históricos, infografías, líneas de tiempo) presentados en diferentes formatos. Su uso como fuente de información promueve habilidades como la obtención de información relevante, interpretarla o reflexionar sobre su estructura. El análisis y comentario de obras de arte requiere la expresión a través de diversos tipos de textos ligada a la elaboración de conocimiento a través del diálogo, la comunicación de ideas y conclusiones en los que la organización coherente de la información, su adecuación a la situación comunicativa o el uso de un léxico adecuado es importante.

En esta línea, la competencia digital es reforzada en tanto que gran parte de la obtención, registro, interpretación y comunicación del conocimiento sobre la historia del arte se hace a través de medios digitales, Internet y mediante las TIC. Su aprovechamiento en el aprendizaje requiere el manejo responsable de diversas herramientas y programas para obtener información, filtrarla de modo crítico, crear contenidos, compartirlos e interactuar en la Red a través de redes sociales y entornos virtuales de aprendizaje.

Esta materia ofrece muchas posibilidades para desarrollar la competencia para aprender a aprender pues potencia la reflexión sobre uno mismo como aprendiz, sobre las estrategias que más se ajustan a los requerimientos de la tarea y a su grado de destreza. Especialmente desde el bloque inicial se abordan aspectos que configuran esta competencia como el planteamiento de preguntas, hacer planes, obtener información y evaluarla. Asimismo, se promueve la confianza en sus posibilidades y la participación en situaciones de aprendizaje cooperativo.

Finalmente, contribuye a la competencia de sentido de la iniciativa y espíritu de empresa al potenciar su progresiva autonomía en la toma de decisiones y planificación de actuaciones, en la resolución de problemas sobre esta temática y en potenciar su sentido crítico en la valoración de la obra de arte y sentido de la responsabilidad hacia su aprendizaje.

La selección de los diferentes tipos de contenidos organizados en bloques enfocados al desarrollo de las competencias básicas y la inclusión de elementos transversales tiene implicaciones en la metodología y en la evaluación. Así, para el aprendizaje de la Historia del Arte es necesario promover la participación del alumnado a través de la cooperación y el diálogo constante. Además al potenciar el aprendizaje basado en la indagación individual o colectiva se favorece dicha colaboración y la elaboración de proyectos individuales y grupales.

El aprendizaje competencial implica cambios profundos en los métodos que hoy predominan en las aulas en la enseñanza de esta materia. El planteamiento metodológico debe contribuir a que los alumnos movilicen sus recursos. Para ello es fundamental la elección de diferentes modelos didácticos que propongan diversos ambientes de aprendizaje motivadores y encaminados a llevar a cabo prácticas sociales que den sentido a dichos aprendizajes y comprometan al alumnado con su aprendizaje.

La naturaleza de esta materia permite abordar los aprendizajes a partir del planteamiento de proyectos de indagación colectiva, la resolución de problemas, el estudio en profundidad de obras, artistas o movimientos o el debate sobre el sentido del arte, su evolución o los procesos creativos. Todos estos enfoques favorecen un aprendizaje situado y el aprovechamiento de diversos contextos sociales que permiten integrar aprendizajes no formales y la colaboración con la comunidad educativa.

Resulta especialmente relevante para esta materia la realización de visitas a museos, monumentos o a lugares donde el alumno pueda enfrentarse directamente a las creaciones artísticas y no limitarse solo al estudio de su reproducción gráfica.

La evaluación de los aprendizajes de carácter competencial sitúa en primer plano el uso de criterios. Estos aluden a diversas situaciones en las que el alumno ha de utilizar de manera integrada, mediante diversos procesos cognitivos y afectivos, sus conocimientos, habilidades y actitudes y el uso de diversos recursos en una serie de contextos-tipo, predominantemente académicos, personales, sociales e incluso profesionales, que el docente habrá de seleccionar y concretar en el aula. También su redacción aporta detalles sobre la naturaleza de ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.). Es importante recordar que los criterios están configurados como un referente del progreso de aprendizaje y para ello es importante considerar los correspondientes a la asignatura de Geografía e Historia en la ESO y a la materia de Historia del Mundo Contemporáneo. La complejidad del aprendizaje en Historia del Arte unido al enfoque competencial que se le da hace necesario ampliar la variedad de procedimientos e instrumentos de evaluación en combinación con los criterios de evaluación. El uso de rúbricas, portafolios, listas de comprobación, etc. proponen ir más allá de la diversidad de los exámenes e integrar la evaluación en el propio proceso de aprendizaje.

Finalmente, la conjunción de los elementos del currículo está pensado para atender a la diversidad en el aula de una manera inclusiva. Así, el currículo propone diversos tipos de contenidos destacando aquellos que favorecen el aprendizaje basado en el pensamiento, la selección de contenidos relevantes para entender los cambios en las manifestaciones artísticas en el tiempo y sus múltiples conexiones con otros ámbitos de la actividad humana. Los enfoques metodológicos propuestos favorecen la participación e implicación del alumnado. Dichos enfoques incluyen y dan coherencia al uso de múltiples recursos, desde libros hasta información presentada a través de diversos formatos y medios, las salidas para conocer de primera mano algunas obras de arte y a diferentes procedimientos que pueden favorecer distintos estilos de aprendizaje. Todo ello facilitará la atención a la diversidad en el aula, a la vez que dota al alumno de una forma general de actuar para aprender siguiendo una serie de pasos inspirados en la racionalidad científica. Finalmente, desde la evaluación también se favorece la atención a la diversidad a partir del hecho que los criterios adoptan una secuencia progresiva y diferenciada que permite identificar los aprendizajes básicos sobre los que construir los nuevos y que se proponen diversos instrumentos y procedimientos para evaluar los diferentes aprendizajes que nos aproximan a una evaluación auténtica.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Historia del Arte

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Historia del Arte. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
Estrategias para definir problemas y formular preguntas e hipótesis en torno a los cambios en el hecho artístico, su significado, los factores que intervienen en el proceso creativo y el significado histórico de las obras de arte. Aportación de soluciones originales a estas cuestiones. Estrategias para la elaboración de guiones o planes para indagar sobre hechos y procesos propios de la historia del arte. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Proceso estructurado de toma de decisiones. Estimación de oportunidades y riesgos. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como	BL1.1.. Planificar la realización de una indagación sobre la evolución en la historia del concepto de arte y de los objetos artísticos, mediante la formulación de problemas a partir de preguntas e hipótesis y elaborar un plan ordenado y flexible de acciones, que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la organización del tiempo necesario y del trabajo individual y grupal de forma autónoma. BL1.2. Seleccionar y organizar información relevante de acuerdo con unos objetivos previos sobre los factores de la producción artística a partir de diversas textos orales y escritos, continuos y discontinuos utilizados como	CAA SIEE CCL CD CAA

<p>oportunidad.</p> <p>Uso de diversos procedimientos para obtener y registrar información sobre hechos histórico-artísticos a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes (verbal, audiovisual) pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios como uso de bibliotecas, salidas de campo, visitas a museos o Internet.</p> <p>Uso crítico de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y sesgo de las fuentes.</p> <p>Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes.</p> <p>Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel.</p> <p>Fomento de la lectura de textos divulgativos sobre temas relacionados con la historia del arte: biografías de artistas, etc.</p> <p>Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis y representación de la información: esquemas, mapas conceptuales, tablas y líneas de tiempo.</p> <p>Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios y continuidades, las relaciones de causalidad entre diversos hechos artísticos.</p> <p>Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos: textos, líneas de tiempo, blog, wiki, web, presentación de diapositivas, murales, pósteres, vídeo, debates, exposiciones orales, etc.</p> <p>Uso de entornos de aprendizaje colaborativo.</p> <p>Habilidades de comunicación propias de su nivel.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa: parafrasear, resumir.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p>	<p>fuentes por medio de búsquedas en bibliotecas; visitas a museos, monumentos y otros lugares de interés para el arte; sitios de Internet con especial atención a los museos y visitas virtuales y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información y decidir si tales fuentes son adecuadas, fiables, suficientes y si poseen algún sesgo por su procedencia y contexto de creación.</p>	
<p>BL1.3. Interpretar y analizar los datos, evidencias e información directamente de la obra de arte o presentados en forma de imágenes, gráficas, diagramas, tablas, mapas conceptuales o esquemas y evitar juicios sobre el pasado en términos exclusivos de los valores del presente.</p>	CCL CD CAA	
<p>BL1.4. Comunicar de forma oral o por escrito el proceso de aprendizaje y sus resultados mediante textos correspondientes a diversos géneros, cumplir los requisitos formales, la adecuación, la coherencia y la corrección gramatical correspondiente a su nivel educativo para transmitir de forma organizada sus conocimientos, interactuar en diversos ámbitos con un lenguaje no discriminatorio y utilizar la terminología conceptual adecuada.</p>	CCL CAA	
<p>BL1.5. Usar diferentes herramientas informáticas para buscar, seleccionar y almacenar diversos documentos, considerados como fuentes, de forma contrastada en medios digitales y colaborar y comunicarse para elaborar contenidos e interpretarlos compartiendo dicha información en entornos virtuales de aprendizaje y adoptar un comportamiento que prevenga malas prácticas.</p>	CD CCL	
<p>BL1.6. Argumentar la necesidad de conservación del patrimonio artístico y cultural y de conocer los criterios utilizados para su restauración aportando razones, hechos y evidencias sobre el valor social de las obras de arte, su consideración y conservación en la historia, el papel de la normativa legal, de las instituciones y de los mecenas y aplicar dicha argumentación a casos concretos de conservación o restauración que sean o hayan sido objeto de debate social</p>	CSC CEC	
<p>BL1.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las</p>	CSC CAA	

<p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Estrategias de pensamiento: pensamiento alternativo, causal y consecuencial, medios-fin, de perspectiva y alternativo.</p> <p>Sentido crítico y de la responsabilidad.</p>	<p>metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético</p> <p>BL1.8. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL1.9. Buscar y seleccionar información sobre entornos académicos y profesionales vinculados con la historia del arte y analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE SIEE
--	---	------------------

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>Grecia y la creación del lenguaje clásico.</p> <p>Principales manifestaciones artísticas. Nociones de orden y canon.</p> <p>Evolución del arte griego: El helenismo.</p> <p>La visión del clasicismo en Roma. El uso de modelos griegos y la innovación romana.</p>	<p>BL2.1. Reconocer los cambios evolutivos en los conceptos básicos y los contenidos semánticos de la producción artística utilizando como modelo obras de las culturas griega y romana y aplicar dicho conocimiento a la selección, clasificación, análisis e interpretación de las obras de arte</p>	CEC CAA
<p>El arte al servicio del poder: Arquitectura civil y religiosa, retrato, relieve histórico, pintura y mosaico.</p> <p>El legado artístico de la Hispania romana.</p>	<p>BL2.2. Reconocer los conceptos de orden y canon en las manifestaciones artísticas clásicas y en las posteriores, exemplificar con obras de arte y otros documentos su evolución y comprobar la influencia formal y conceptual del arte griego en los movimientos artísticos posteriores.</p>	CEC
	<p>BL2.3. Comparar la producción artística de Grecia y Roma teniendo en cuenta el tipo de obras, técnicas, formas, y concepciones estéticas y explicar la correspondencia entre los cambios en la producción artística y el contexto histórico-cultural (función social del arte y relación entre clientes y artistas) a través de fuentes diversas</p>	CEC

Bloque 3: El nacimiento de la tradición artística occidental: el arte medieval. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>La aportación del cristianismo a la arquitectura y la iconografía: edificaciones; pintura y mosaico; Bizancio.</p> <p>Configuración y desarrollo del arte románico: el prerrománico en la Península Ibérica; iglesias y monasterios; la iconografía románica; escultura y pintura; el Camino de Santiago.</p> <p>La aportación del gótico, expresión de una cultura urbana: La catedral y la arquitectura civil; escultura; catedrales mediterráneas. La larga duración del gótico en la Península Ibérica. Nociones de asincronía y continuidad.</p> <p>La pintura italiana y flamenca, origen de la pintura moderna.</p>	<p>BL3.1. Identificar las continuidades y las novedades que se dan en el arte occidental entre los siglos IV y XV (paleocristiano, bizantino, prerrománico, románico, gótico e hispano-musulmán) y establecer los elementos básicos de la evolución artística (las técnicas, las formas, los tipos de obras, la utilidad y el valor simbólico) mediante la comparación y análisis de obras y el uso de otras fuentes textuales.</p> <p>BL3.2. Explicar las relaciones entre las formas características, las técnicas utilizadas y el lenguaje simbólico de las imágenes, y los espacios arquitectónicos del arte medieval occidental (románico y gótico) con su contexto histórico y cultural prestando especial atención a la producción en la Península Ibérica y destacar la función social del arte y las relaciones entre artistas y clientes utilizando diversas fuentes históricas.</p> <p>BL3.3. Reconocer las innovaciones de la pintura del siglo XIV en el norte de Italia (Giotto) y la del siglo XV en Flandes (Van Eick, El Bosco, Van der Weyden) como resultado de las correspondientes tradiciones artísticas y como el anuncio de algunos rasgos de la pintura moderna mediante la comparación de la obra de estos artistas con la pintura gótica y argumentar el valor de dichas innovaciones en la historia del arte.</p>	CSC CEC CSC CEC CEC CAA

Bloque 4: El desarrollo y la evolución del arte europeo en el mundo moderno. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>El Renacimiento: Origen y desarrollo del nuevo lenguaje artístico: proporción y armonía, perspectiva, referentes clásicos, humanismo; Aportaciones de los grandes artistas del Renacimiento italiano.</p> <p>El Manierismo.</p> <p>La recepción de la estética renacentista en la Península Ibérica.</p> <p>El Barroco: Unidad y diversidad; el lenguaje artístico al servicio del poder civil y eclesiástico; el Urbanismo; iglesias y palacios.</p> <p>El Barroco hispánico. Urbanismo y arquitectura. Imaginería barroca. La aportación de la pintura española: las grandes figuras del siglo de Oro.</p> <p>El siglo XVIII: La pervivencia del Barroco; el refinamiento Rococó.</p>	<p>BL4.1. Explicar los cambios y continuidades que se dan en el lenguaje artístico desde el siglo XV hasta el XVIII y detectar las modificaciones que se introducen en este periodo en el concepto de arte, su finalidad y las formas artísticas mediante esquemas o sistemas gráficos que permitan representar estos procesos.</p> <p>BL4.2. Situar en su contexto histórico y social los estilos artísticos del periodo estudiado (renacentista, manierista, barroco y rococó), clasificar la producción artística a partir de sus características formales y el destino que se da a las obras de arte, y detectar la diversidad de resultados y las influencias cruzadas que se producen.</p>	CSC CEC CSC CEC

El desarrollo del mercado del arte: La obra como valor de intercambio; la posición social del artista; mecenas, anticuarios y coleccionistas.	influencias cruzadas que se producen.	CEC CSC
---	---------------------------------------	------------

Bloque 5: El siglo XIX: el arte de un mundo en transformación. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	
<p>El arte de la Ilustración a la revolución burguesa: La figura de Goya; Neoclasicismo y Romanticismo.</p> <p>La Revolución industrial y el impacto en el arte: La evolución y renovación del lenguaje artístico; el realismo; el impresionismo; Rodin; el simbolismo; Los postimpresionistas y el germe de las vanguardias del siglo XX.</p> <p>Los nuevos materiales en la arquitectura. El historicismo. El Modernismo. La Escuela de Chicago. El nacimiento del urbanismo moderno.</p> <p>El papel de las academias y museos en la valoración de las obras de arte. El mercado del arte: salones, galerías privadas y marchantes. La consideración social del artista y su obra.</p>	<p>BL5.1. Representar la continuidad y las innovaciones en el lenguaje artístico que se dan en el siglo XIX mediante la elaboración de líneas de tiempo u otro sistema gráfico donde se representen su duración, el momento de la creación de las obras más significativas, su sincronía o su asincronía y su simultaneidad con hechos o procesos históricos significativo y detectar las modificaciones en los elementos que lo configuran (tema, volumen, composición, utilidad, color, materiales ...), las influencias mutuas entre las tendencias artísticas del periodo y la relación con su contexto histórico.</p> <p>BL5.2.. Argumentar el nuevo concepto de obra de arte surgido de la tensión entre tradición (concepto de obra de arte, convencionalismos expresivos) e innovación (nuevos materiales y usos, modificación del código lingüístico) y contrastar las razones, opiniones y creaciones de los partidarios de la tradición académica y las de los que defienden las novedades en el uso de materiales y formas de lenguaje artístico por medio del análisis de obras, textos y documentos significativos (epistolarios, manifiestos, críticas de arte, etc).</p> <p>BL5.3. Explicar las transformaciones en la actividad creadora de los artistas y en los intereses de los clientes, que se producen por la aparición de un nuevo mercado del arte, los cambios en la consideración social del arte y de los artistas, su proceso de aprendizaje del oficio y exemplificárlas haciendo referencia a obras de arte, datos biográficos y acontecimientos relevantes.</p>	CSC CEC CSC CEC CSC CEC

Bloque 6: La ruptura de la tradición: el arte en la primera mitad del siglo XX. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
El fenómeno de las vanguardias: Fauvismo; Cubismo; Futurismo. Los movimientos artísticos hasta la II Guerra mundial: Tendencias objetivas, subjetivas y utópicas. Renovación del lenguaje arquitectónico: Los nuevos materiales, el funcionalismo. Uso de estrategias para el debate. Elaboración de argumentos. Procedimientos de cita. Estrategias para la escucha activa.	<p>BL6.1. Ejemplificar la evolución del lenguaje artístico en la primera mitad del S. XX y su relación con el contexto histórico en que se produce y detectar las continuidades, las aportaciones relevantes de cada movimiento artístico de este período, sus formas de expresión más destacadas y las influencias que se dan entre ellos a partir del análisis de documentos y de la elaboración de líneas de tiempo que recojan la duración aproximada y de diagramas.</p> <p>BL6.2. Debatir sobre las relaciones que existen entre la producción artística y el papel que se le asigna al arte en el modelo de sociedad que defienden los creadores o los clientes, mediante el análisis de algunas obras, biografías de artistas, manifiestos, textos teóricos y otros documentos relevantes y constatar su influencia en la evolución de la actividad artística.</p> <p>BL6.3. Analizar las distintas tendencias y movimientos artísticos atendiendo a su concepción del arte (funcional, objetivo... o bien subjetivo, expresionista fantástico, etc.) y a sus formas de lenguaje (figuración, abstracción, etc.) a partir de documentos y textos históricos, ejemplos de obras de arte y plantillas que contengan criterios de clasificación.</p>	CSC CEC
		CSC CEC
		CSC CEC CAA

Bloque 7: La universalización del arte desde la segunda mitad del siglo XX. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
El Estilo Internacional en arquitectura y otras tendencias: High Tech, la arquitectura Posmoderna. Las artes plásticas: de las segundas vanguardias a la posmodernidad. Nuevos sistemas visuales: fotografía, cine y televisión, carteles, cómic. La combinación de lenguajes expresivos. El impacto de las nuevas tecnologías en la difusión y la creación artística. Arte y cultura visual de masas. .	<p>BL7.1. Analizar las novedades que introducen los movimientos artísticos de la segunda mitad del siglo XX, las relaciones que tienen con las formas expresivas del período anterior y los nuevos usos a que se destinan las obras de arte y relacionar estos elementos entre sí y con su contexto histórico y cultural mediante la elaboración de un esquema gráfico a partir del análisis de obras de arte y documentos obtenidos en Internet.</p> <p>BL7.2. Inferir los efectos que tienen las nuevas tecnologías para la creación artística y para la difusión del arte a partir del estudio y análisis de de textos</p>	CSC CEC
		CSC CEC

	y obras de arte.	
	BL7.3. Identificar el lenguaje expresivo particular en los productos audiovisuales (cine, televisión, cómic, carteles...) y en algunos objetos de la vida cotidiana (ropa, útiles domésticos, mobiliario urbano ...) y ejemplificar a partir de casos concretos la aplicación de los lenguajes de las tendencias artísticas estudiadas.	CEC

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

HISTORIA DEL MUNDO CONTEMPORÁNEO

1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Historia del Mundo contemporáneo tiene como objeto la explicación de los cambios que en los dos últimos siglos han configurado el mundo actual y continúan haciéndolo. Esta dialéctica entre pasado y presente permite afrontar el conocimiento de los problemas que han marcado este período. La mirada histórica necesita apoyarse en los problemas del presente para buscar sus raíces en el pasado. Por su parte, el estudio del pasado nos devuelve una nueva perspectiva sobre los desafíos del presente. Esta dialéctica es clave para apreciar el valor educativo de esta materia en la medida que favorece el desarrollo de la comprensión del mundo actual necesaria para actuar como ciudadanos que viven en una sociedad democrática y asumen sus valores.

Esta materia desarrolla aspectos abordados en otras etapas y profundiza en el desarrollo del pensamiento histórico del alumnado. El conocimiento histórico aporta un marco de pensamiento que permite comprender la dimensión temporal y causal de los fenómenos históricos, de los motivos de las acciones humanas, comparar diversas alternativas de solución a problemas comunes, considerar la evolución social como una sucesión de encrucijadas donde las decisiones humanas son fundamentales y donde los conflictos sociales adquieren sentido. El aprendizaje histórico también fomenta el gusto por indagar sobre el pasado, plantearse preguntas y tratar de responderlas usando de modo crítico una variedad de fuentes para seleccionar evidencias y la información relevante e interrelacionarla para comprender los hechos y procesos históricos clave. Precisamente, esta forma de construir el conocimiento histórico da lugar a la existencia de posibles interpretaciones de los hechos históricos cuyos argumentos basados en evidencias son debatidos continuamente lo que supone admitir que la historia es un conocimiento abierto y en construcción, a la vez que

riguroso y crítico.

A la hora de delimitar los contenidos de esta materia se plantea la cuestión de lo que se entiende por contemporaneidad. Existe un amplio consenso en que su ámbito temporal son los siglos XIX y XX, también que esta época arranca con las revoluciones de finales del siglo XVIII y su límite es la historia que estamos viviendo en nuestro presente. Este período se caracteriza por un origen revolucionario y por la existencia de procesos de diversa duración sobre un fondo general de progreso humano indudable que, a la vez, ha sido cuestionado por los episodios de violencia extrema y las enormes desigualdades sociales.

El proceso histórico más amplio y de consecuencias más profundas ha sido el triunfo del capitalismo de base industrial que impuso un proceso de producción basado en la confluencia del capital, la fuerza de trabajo y la explotación exhaustiva de los recursos naturales. En este proceso los avances científicos y tecnológicos han sido decisivos y han desencadenado nuevos procesos de cambio englobados en una revolución de base digital.

De modo paralelo se produjo un cambio profundo en la concepción del estado basado en la formación de una nueva sociedad burguesa fundada en la división en clases cuyos intereses a menudo colisionan. Este proceso de construcción de estados nacionales ha ido unido a la creación de sistemas de poder basados en la representación de los ciudadanos, gobernantes con un mandato revocable y un sistema de leyes que garantiza las libertades y derechos. La creación de estados nacionales también ha dado lugar a una reorganización de poderes, a unas nuevas relaciones internacionales marcadas por alianzas y conflictos, por soluciones diplomáticas y por las guerras que en el siglo XX alcanzan una dimensión global y terrible como nunca antes se había visto. Una base decisiva de estos conflictos lo constituyen las rivalidades surgidas de la expansión imperialista en la que subyacen de modo entrelazado rivalidades políticas y económicas. Estos conflictos han perdurado en la segunda mitad del XX en la forma de un enfrentamiento entre los denominados bloques capitalista y comunista y que han marcado las relaciones internacionales incluidos los procesos de descolonización e independencia.

El surgimiento de nuevas mentalidades va a marcar también la contemporaneidad y afectan al comportamiento individual y colectivo. La ciencia y las ideologías políticas surgidas en los procesos revolucionarios citados configuran diversas formas de entender el mundo no exentas de paradojas. Así el desarrollo del individualismo base de las ideas de la Ilustración y del liberalismo conduce al respeto de los derechos individuales y de ahí al universalismo con su sesgo eurocentrista. El ideal de la universalización de los derechos humanos será un factor que inspire las luchas emancipatorias desde la abolición de la esclavitud a la igualdad de géneros y clase y cuyo desenlace está abierto.

Finalmente, la contemporaneidad estableció la hegemonía de Europa y América del Norte lo que proyecta una visión occidentalista y eurocéntrica. Sin embargo, los cambios geopolíticos actuales están provocando un cambio del centro de poder hacia las regiones del Pacífico. La globalización, el nuevo orden mundial y el surgimiento de nuevos actores políticos a nivel mundial están transformando esta idea de contemporaneidad.

La selección y organización de contenidos responde a este planteamiento de la asignatura y están estrechamente ligados a los criterios de evaluación. Así, si en la organización de los bloques se reconoce una secuencia de procesos y períodos históricos, en los criterios se ha buscado una organización en la que se incide en aquellos procesos que configuran el pensamiento histórico: La explicación histórica, el uso de fuentes y evidencias, el reconocimiento de los cambios y continuidades, su duración y cronología, la comprensión y la interpretación históricas y la adopción de una perspectiva histórica para la comprensión profunda, cargada de valores, de los hechos y procesos históricos.

El bloque inicial tiene un carácter transversal por lo que condiciona la selección de contenidos, de las secuencias didácticas y de la programación. Este bloque reúne contenidos que constituyen una introducción a la historia como forma de conocimiento científico y prefiguran un marco flexible para secuenciar las actividades. Plantearse preguntas y planificar una indagación, obtener, seleccionar, registrar y organizar la información, analizarla e interpretarla y elaborar conclusiones y comunicarlas constituyen acciones metodológicas de gran valor para el desarrollo de la autonomía intelectual del alumnado. Otros contenidos se refieren al desarrollo de estrategias que potencien el aprendizaje cooperativo, la gestión de proyectos individuales y grupales y la autorregulación del proceso de aprendizaje. Los contenidos de este bloque son transversales respecto a los demás bloques y tienen un carácter de progreso cualitativo.

Los siguientes bloques se organizan en torno a períodos históricos que emmarcan procesos históricos que guardan relación entre sí y una secuencia que se

aproxima al orden cronológico. Hay que tener en cuenta que son procesos de distinta naturaleza y duración y que se desarrollan, a veces, de modo sincrónico pues su definición no deja de ser una construcción de la historiografía.

El segundo y el tercer bloque se refieren a las revoluciones industrial y liberal, procesos estrechamente ligados y que constituyen las bases del mundo contemporáneo y que tiene como hito final la I Guerra Mundial. El siguiente bloque abarca el período de Entreguerras donde confluyen fenómenos que han marcado profundamente el siglo XX como son la revolución rusa, el auge de los fascismos y la tendencia hacia la democratización de los estados.

Los siguientes dos bloques, “el mundo durante la Guerra Fría” y “el mundo capitalista y el bloque comunista en la segunda mitad del siglo XX”, se centran en el período de la posguerra. En este período la Guerra Fría no solo determinará las relaciones internacionales sino que influirá en los procesos de descolonización e incluso en los cambios internos de los países.

El bloque final, “el mundo actual desde una perspectiva histórica” plantea los principales procesos de cambio en curso tras el fin de la Guerra Fría con la evidencia de las consecuencias de la globalización y la construcción de un nuevo orden político mundial con nuevos actores emergentes. Este bloque debe ser también un referente común del resto en el sentido de que marca posibles ámbitos de conexión del estudio del pasado y la comprensión del mundo actual.

El conocimiento sobre tales procesos se fundamenta en el desarrollo de conceptos que ayudan a estructurar el conocimiento como el tiempo histórico, las nociones asociadas a él como sucesión, duración y simultaneidad, su medida, periodización y su representación cronológica. Los cambios en el tiempo, manifestados en los hechos y procesos históricos constituyen el eje sobre el que se articula la secuencia didáctica que debe permitir al alumnado elaborar explicaciones progresivamente más complejas y una interpretación crítica del mundo. Otro aspecto que se destaca en los diversos bloques es el referido al uso de una variedad de fuentes (textos de diversos géneros, obras de arte, objetos, mapas) y su interpretación crítica para adquirir una cierta perspectiva de la contemporaneidad.

Esta materia se construye sobre una serie de elementos transversales. En primer lugar, se indican aquellos relativos al desarrollo de las competencias clave.

En lugar destacado está la contribución de la Historia del Mundo contemporáneo a la competencias sociales y cívicas al aportar una serie de conocimientos, estructuras de pensamiento, habilidades y actitudes necesarios para interpretar fenómenos y problemas sociales en contextos cada vez más complejos, participar en la toma de decisiones informada y abordar los conflictos de forma creativa desde el diálogo, el respeto mutuo y las convicciones democráticas. El aprendizaje histórico permite adentrarse en el conocimiento del funcionamiento de la sociedad, de los cambios y las resistencias que estos pueden generar, de las posibilidades de la acción humana, de su capacidad de elección ante desafíos vitales, la construcción de valores como el de la libertad personal, la solidaridad, el respeto o la justicia. Estos conocimientos y valores son la base para la acción y la participación ciudadana crítica y responsable en diversos ámbitos. Dicha participación se basa en el diálogo igualitario y el respeto de las diferencias entre grupos desde el referente de los derechos humanos.

El conocimiento de diversas expresiones culturales y su comprensión como fenómenos sociales es otra de las finalidades de esta materia en tanto que reflejo de las mentalidades que son producto del cambio y, a la vez, intérpretes y factores del mismo. Estas manifestaciones constituyen parte de nuestra contemporaneidad, de nuestra forma de comprender el mundo en el que vivimos por lo que esta materia también contribuye al desarrollo de la conciencia cultural.

Desde esta materia también se promueve el desarrollo de las competencias básicas en ciencia y tecnología mediante la introducción a los métodos del conocimiento científico, el espíritu crítico, el razonamiento basado en evidencias. También en la medida que los avances científicos y tecnológicos son objeto de estudio en cuanto que son elementos decisivos de nuestra contemporaneidad y como factores económicos su conocimiento permite entrar en el debate sobre cómo lograr un desarrollo sostenible.

La naturaleza de los aprendizajes de esta materia está muy vinculada al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística pues subraya la necesidad de comprender textos orales y escritos, continuos y discontinuos (mapas históricos, tablas, gráficas, infografías, líneas de tiempo) presentados en diferentes formatos y códigos y que requieren habilidades como extraer información relevante, interpretarla o reflexionar sobre su estructura. También requiere la expresión a través de diversos tipos de textos ligada a la elaboración de conocimiento a través del diálogo, la comunicación de ideas y conclusiones en los que la organización coherente de la información, su adecuación a la situación comunicativa o el uso de un vocabulario adecuado es importante.

En esta línea, la competencia digital es reforzada en tanto que gran parte de la obtención, registro, interpretación y comunicación del conocimiento se hace a través de medios digitales, audiovisuales, Internet y mediante las TIC. Su aprovechamiento en el aprendizaje requiere el manejo responsable de diversas herramientas y programas para obtener información, filtrarla de modo crítico, crear contenidos, compartirlos e interactuar en la Red.

Esta materia ofrece muchas posibilidades para desarrollar la competencia para aprender a aprender pues potencia la reflexión sobre uno mismo como aprendiz, sobre las estrategias que más se ajustan a los requerimientos de la tarea y a su grado de destreza. Sobre todo desde el bloque inicial se abordan aspectos que configuran esta competencia como el planteamiento de preguntas, hacer planes, obtener información y evaluarla. Asimismo, se promueve la confianza en sus posibilidades y la participación en situaciones de aprendizaje cooperativo.

Finalmente, contribuye a la competencia de iniciativa y espíritu emprendedor al potenciar su progresiva autonomía en la toma de decisiones y planificación de actuaciones, en la resolución de problemas de temática social y en potenciar su sentido crítico y sentido de la responsabilidad.

La integración de las competencias clave en el currículo y su carácter vertebrador también implica la presencia relevante de los elementos transversales relativos al ámbito de la comunicación (comprensión oral y lectora, expresión escrita), el uso de las TIC, la educación cívica y constitucional y el emprendimiento.

La selección de los diferentes tipos de contenidos organizados en bloques enfocados al desarrollo de las competencias básicas y la inclusión de los temas transversales tiene implicaciones metodológicas y en la evaluación. Así, para un aprendizaje sólido de la Historia del Mundo Contemporáneo es necesario promover la participación del alumnado a través de la cooperación y el diálogo igualitario. Otro principio es potenciar el aprendizaje basado en la indagación individual y colectiva donde se favorece la colaboración, la elaboración de proyectos, el aprendizaje basado en problemas, o el uso de debates para alcanzar un conocimiento más riguroso. Estos enfoques metodológicos implican la diversificación de las estrategias y recursos didácticos que favorezcan la creación de ambientes motivadores. Finalmente, el planteamiento metodológico ha de favorecer un aprendizaje situado y el aprovechamiento de diversos contextos sociales que permiten integrar aprendizajes no formales y la colaboración con la comunidad educativa.

La evaluación de los aprendizajes de carácter competencial sitúa en primer plano el uso de criterios de evaluación. Estos aluden a diversas situaciones en los que el alumnado ha de utilizar de manera integrada y mediante diversos procesos cognitivos y afectivos sus conocimientos, habilidades y actitudes y el uso de diversos recursos en una serie de contextos-tipo, predominantemente académicos, personales y sociales que el docente habrá de seleccionar y concretar en el aula. También su redacción aporta detalles sobre la naturaleza de ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.). Es importante recordar que los criterios están configurados como un referente del progreso de aprendizaje y para ello es importante considerar los correspondientes a la asignatura de Geografía e Historia de la ESO.

La complejidad del aprendizaje en Historia de Mundo Contemporáneo unido al enfoque competencial que se le da hace necesario ampliar la variedad de procedimientos e instrumentos de evaluación conectados con los criterios de evaluación. El uso de rúbricas, portafolios, listas de comprobación, etc. proponen ir más allá de la diversidad de los exámenes e integrar la evaluación en el propio proceso de aprendizaje.

Finalmente, la conjunción de los elementos del currículo está pensado para atender a la diversidad. El currículo propone diversos tipos de contenidos destacando aquellos que favorecen el aprendizaje basado en el pensamiento; la selección de contenidos son relevantes para entender el mundo del presente y por ello, con la ayuda imprescindible del profesor es posible que estos aprendizajes cobren sentido para el alumno. Por su parte, los variados enfoques metodológicos favorecen la participación e implicación del alumnado. Dichos enfoques incluyen y dan coherencia al uso de múltiples recursos, desde libros y manuales escolares hasta información presentada a través de diversos formatos y medios, y a diferentes procedimientos que pueden favorecer distintos estilos de aprendizaje. Todo ello facilitará la atención a la diversidad en el aula, a la vez que dota al alumno de una forma general de actuar para aprender siguiendo una serie de pasos inspirados en la racionalidad científica. Finalmente, desde la evaluación también se favorece la atención a la diversidad a partir del hecho de que los criterios adopten una secuencia progresiva y diferenciada que permite identificar los aprendizajes básicos y que se propongan diversos instrumentos y procedimientos para evaluarlos y que nos aproximan a una evaluación más auténtica.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Historia del Mundo Contemporáneo

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos comunes al aprendizaje de Historia del Mundo Contemporáneo. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
Estrategias para definir problemas y formular preguntas o hipótesis en torno a las causas y consecuencias, el significado, las transformaciones de la historia contemporánea. Estrategias para la elaboración de guiones o planes para indagar sobre procesos históricos contemporáneos. Aportación de soluciones originales a los problemas relativos a hechos históricos contemporáneos. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Proceso estructurado de toma de decisiones. Estimación de oportunidades y riesgos. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Uso de diversos procedimientos para obtener y registrar información sobre hechos históricos contemporáneos, a partir de fuentes variadas presentados en diferentes lenguajes: verbal, audiovisual, cartográfico, estadístico pertenecientes a diversos géneros y obtenidos por varios medios como uso de bibliotecas, visitas a museos o Internet. Uso crítico de buscadores en Internet: consideración de la calidad, fiabilidad y sesgo de las fuentes. Clasificación y uso crítico de fuentes de información. Procedimientos de citación de fuentes. Uso de estrategias de comprensión lectora y oral adecuadas a su nivel. Fomento de la lectura de textos divulgativos relativos a la historia reciente. Uso de diversos procedimientos para la clasificación, organización, análisis y representación de la información: esquemas, mapas conceptuales, mapas históricos, líneas de tiempo o gráficas estadísticas. Uso de procedimientos de análisis de diversos documentos para establecer comparaciones, identificar los cambios y continuidades, las relaciones de causalidad entre diversos hechos históricos. Uso de herramientas TIC para organizar (marcadores sociales, mapas	B1.1. Planificar la realización de una indagación sobre las causas y consecuencias de hechos y procesos históricos contemporáneos, definir problemas a partir de preguntas e hipótesis y proponer un plan ordenado y flexible de acciones que facilite la selección de información y recursos a partir de fuentes diversas, la organización del tiempo necesario y del trabajo individual y grupal. B1.2. Seleccionar y organizar la información relevante, de acuerdo con unos objetivos previos, a partir de la comprensión de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, usados como fuentes, a las que se puede acceder a través de diversos medios (bibliotecas, Internet, museos) y aplicar estrategias, acordes a su nivel, de búsqueda, registro, selección y organización de la información y decidir si tales fuentes son adecuadas, fiables, suficientes y si poseen algún sesgo por su procedencia y contexto de creación. B1.3. Interpretar los datos, evidencias e información histórica mediante su representación en forma de gráficas, líneas de tiempo, diagramas, tablas, mapas conceptuales o esquemas y evitar juicios valor sobre el pasado en términos de normas y valores del presente. B1.4. Comunicar de forma oral o por escrito el proceso de aprendizaje y sus resultados mediante textos correspondientes a diversos géneros, cumplir los requisitos formales, la adecuación, la coherencia y la corrección gramatical correspondiente a su nivel educativo para transmitir de forma organizada sus conocimientos, interactuar en diversos ámbitos con un lenguaje no discriminatorio y utilizar con precisión la terminología conceptual adecuada. B1.5. Usar diferentes herramientas informáticas para buscar, seleccionar y almacenar diversos documentos, considerados como fuentes, de forma	CAA SIEE CAA CCLI SIEE CAA CSC CCLI CAA CD CCL

<p>conceptuales), interpretar la información y crear contenidos en diferentes formatos: textos, líneas de tiempo, blogs, wikis, webs, presentaciones de diapositivas, murales, pósteres, vídeo, debates, exposiciones orales, etc.</p> <p>Uso de entornos de aprendizaje colaborativo.</p> <p>Habilidades de comunicación propias de su nivel.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa: parafrasear, resumir.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Estrategias de pensamiento: pensamiento alternativo, causal y consecuencial, medios-fin, de perspectiva y alternativo.</p> <p>Sentido crítico y de la responsabilidad.</p>	<p>contrastada en medios digitales y colaborar y comunicarse para elaborar contenidos e interpretarlos compartiendo dicha información en entornos virtuales de aprendizaje y adoptar un comportamiento que prevenga malas prácticas.</p> <p>B1.6. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético</p> <p>B1.7. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>B1.8. Buscar y seleccionar información sobre entornos académicos y profesionales vinculados con la historia del mundo contemporáneo y analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CAA CSC CAA SIEE SIEE
--	---	---

Bloque 2: la crisis del Antiguo régimen y las revoluciones liberales. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>La evolución y los cambios demográficos, económicos, políticos, sociales y culturales en el Antiguo régimen. El pensamiento de la Ilustración.</p> <p>Relaciones Internacionales: el equilibrio europeo.</p> <p>El parlamentarismo en Inglaterra y el nacimiento de EEUU y su influencia en otros procesos revolucionarios.</p> <p>La Revolución francesa de 1789: Causas y consecuencias.. El Imperio Napoleónico: la extensión de la concepción del estado nacional y liberal. La influencia de la revolución francesa en otros procesos revolucionarios. La independencia de las colonias hispano-americanas.</p> <p>El Congreso de Viena, la Restauración, y las revoluciones liberales o</p>	<p>BL2.1. Analizar los aspectos demográficos, económicos, políticos, sociales y culturales y las relaciones internacionales en el Antiguo régimen y destacar las transformaciones que experimenta a lo largo del siglo XVIII mediante la elaboración de diagramas y la interpretación de mapas históricos.</p> <p>BL2.2. Interpretar el papel desempeñado por las ideas de la ilustración y el liberalismo, así como el parlamentarismo inglés en la evolución política y cultural del Antiguo régimen y en el proceso de independencia de los Estados Unidos y considerar dicha influencia y estos hechos como referentes de los procesos revolucionarios de carácter liberal mediante</p>	CSC CSC

<p>burguesas de 1820, 1830 y 1848. La extensión del constitucionalismo y del sufragio y sus límites El nacionalismo y los procesos de construcción nacionales: la unificación de Italia y Alemania.</p> <p>Cultura y Arte: Manifestaciones artísticas del momento: el neoclasicismo y el romanticismo. Función social de las obras de arte. La mentalidad burguesa.</p>	<p>documentos que reflejen y permitan comparar las ideas de la ilustración y del liberalismo.</p> <p>BL2.3. Explicar la Revolución francesa teniendo en cuenta causas a largo y corto plazo y las motivaciones colectivas y proyectar sus consecuencias en la creación del Imperio napoleónico y cómo influyó en las revoluciones liberales en Europa e Hispanoamérica para debatir sobre sus logros sociales y políticos y sus límites a partir de textos historiográficos e interpretaciones de coetáneos.</p> <p>BL2.4. Hacer un balance de los cambios y permanencias de los procesos revolucionarios y la reacción de los estados absolutistas (Congreso de Viena) a lo largo del XIX a partir de textos programáticos y mapas históricos que muestren los cambios que conducen a la construcción de estados nacionales (unificaciones de Italia y Alemania) y reflejar el conflicto entre las fuerzas liberales y nacionalistas y las favorables a una vuelta al Absolutismo.</p> <p>BL2.5. Reconocer diferentes manifestaciones artísticas del período del antiguo Régimen y comienzos del siglo XIX a partir de fuentes gráficas, exponer sus características y los cambios que implican y relacionarlos con los cambios de mentalidad y la función social de las obras de arte.</p>	CSC CSC CSC CSC CEC
---	--	---

Bloque 3: Las revoluciones industriales y la dominación europea. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>Factores de las revoluciones industriales: Cambios demográficos, transformaciones técnicas y nuevas fuentes de energía, la organización del trabajo, cambios en el consumo y los medios de transporte; cambios en la agricultura; disponibilidad de capital.</p> <p>El protagonismo de Gran Bretaña y la extensión del proceso de industrialización a otras zonas de Europa. La industrialización fuera de Europa. Formación de la sociedad capitalista industrial.</p> <p>El pensamiento social de la época: el socialismo y el anarquismo. El liberalismo económico.</p>	<p>BL3.1. Explicar las revoluciones industriales del siglo XIX como un proceso desigual desde el punto de vista geográfico en el que intervienen factores que dan lugar a resultados diferentes y mostrar evidencias de dichas diferencias en cuanto a las características del desarrollo de las economías nacionales y su ritmo a partir de fuentes estadísticas, líneas de tiempo y mapas temáticos.</p> <p>BL3.2. Criticar algunas de las consecuencias de los cambios económicos (cambios en el consumo, en los transportes, agricultura y población) y</p>	CSC CSC

<p>La formación de la clase obrera y el surgimiento del movimiento obrero: orígenes del sindicalismo y los partidos políticos obreros.</p> <p>Evolución de los principales estados en Europa, América y Asia: Inglaterra Victoriana; Francia: la III República y el II Imperio; Alemania bismarckiana, Imperio Austrohúngaro y Rusia; Estados Unidos: de la Guerra Civil hasta comienzos del siglo XX; Japón: transformaciones de finales del siglo XIX. Las causas y consecuencias del Imperialismo y del colonialismo: El reparto de África.</p> <p>Los focos de las tensiones internacionales y los sistemas de alianzas durante el período de la Paz Armada: Triple Alianza y Triple Entente.</p> <p>La I Guerra Mundial: causas, desarrollo y consecuencias. El nuevo orden de relaciones internacionales: Tratados de Paz y reajuste internacional. La Sociedad de Naciones. Los cambios económicos y sociales. El impacto de la guerra en la cultura y en las mentalidades.</p>	<p>sociales, ligados a la formación de la sociedad capitalista relativas a las condiciones de vida y laborales de hombres, mujeres y niños como generadoras de desigualdades sociales e injusticias a partir de testimonios coetáneos, datos sobre salarios y condiciones de vida y relacionar todo ello con el surgimiento de corrientes de pensamiento y organizaciones que pretenden mejorar la condición de los obreros a partir de textos significativos de pensadores socialistas y anarquistas.</p> <p>BL3.3. Comparar las transformaciones políticas, sociales y económicas de los principales países europeos, además de Japón y Estados Unidos a finales del siglo XIX y las estrategias de expansión imperialista, relacionarlas con los conflictos internacionales de finales del siglo XIX y comienzos del siglo XX utilizando mapas históricos y contrastar diferentes puntos de vista sobre sus consecuencias a partir de fuentes.</p> <p>BL3.4. Distinguir las causas profundas que provocan la I Guerra Mundial de los acontecimientos previos que conducen a la declaración de las hostilidades, describiendo sus etapas con la ayuda de mapas e identificar los tratados de paz y sus consecuencias relativas a la reorganización del mapa político europeo, los regímenes políticos, la creación de la Sociedad de Naciones, a cambios los económicos y sociales y su impacto en la cultura y en las mentalidades.</p>	CSC	CSC
--	--	-----	-----

Bloque 4: Las crisis del período de Entreguerras y la II Guerra Mundial. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>Los años veinte: Cambios económicos, sociales y culturales. La sociedad de masas. El sufragismo y la extensión del sufragio universal.</p> <p>La Revolución rusa, la formación y desarrollo de la URSS y su influencia internacional.</p> <p>Las causas de la crisis de 1929 y la Gran Depresión. El caso de Estados Unidos y el New Deal.</p> <p>Europa Occidental: entre la reconstrucción y la crisis del estado liberal: Los fascismos europeos y el nazismo alemán.</p> <p>Las relaciones internacionales del período de Entreguerras: La escalada de</p>	<p>BL4.1. Describir el desarrollo de la Revolución rusa identificando a sus principales protagonistas, sus etapas en una línea de tiempo así como los factores que determinaron los hechos relevantes de cada una de dichas etapas y constatar las transformaciones económicos y políticas y su coste humano citando diversas fuentes tanto de carácter testimonial como historiográfico.</p> <p>BL4.2. Interpretar el auge del fascismo como ideología y como régimen político en el contexto del período de Entreguerras haciendo referencia a la</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p>

<p>conflictos hacia la guerra. La Guerra Civil española.</p> <p>Orígenes de la II Guerra Mundial, desarrollo y consecuencias económicas, políticas y en la vida cotidiana de la retaguardia.</p> <p>El Antisemitismo. Las causas del Holocausto y sus víctimas. El significado histórico del Holocausto. Las evidencias del Holocausto.</p> <p>Preparación de la Paz y la ONU.</p>	<p>crisis de los estados liberales, el surgimiento de la sociedad de masas, el nacionalismo, la influencia de la revolución rusa y el clima de frustración por las consecuencias de la I Guerra Mundial y la Gran Depresión y reconocer las acciones de los régimenes fascistas que condujeron a la II Guerra Mundial y el Holocausto.</p> <p>BLA.3. Explicar la Gran Depresión a partir de la combinación de diversos factores relativos a la dinámica del capitalismo y analizar sus consecuencias de tipo político y económico y en la vida de las personas en diversos países a partir de imágenes, información estadística, testimonios e interpretaciones historiográficas.</p> <p>BLA.4. Establecer las etapas del desarrollo de la II Guerra Mundial, distinguiendo las que afectaron a Europa de las que afectaron a Estados Unidos y Japón mediante líneas de tiempo y mapas y examinar sus consecuencias económicas y en el ámbito de las políticas nacionales e internacionales y en la vida cotidiana.</p> <p>BLA.5. Debatir sobre cómo una sociedad desarrollada puede llegar a situaciones de discriminación extrema en el caso del Holocausto a partir de testimonios de supervivientes e imágenes, argumentar las razones para mantener vivo su recuerdo y aportar evidencias que cuestionen las interpretaciones que ponen en duda su existencia a partir mediante el uso guiado de sitios web.</p>	CSC
--	--	-----

Bloque 5: El mundo durante la Guerra Fría. Curso 1º Bachillerato

<p>La Guerra Fría: La formación de los bloques (capitalista y comunista), las fases del conflicto (contención y beligerancia, coexistencia pacífica y distensión) y sus repercusiones internacionales. Interpretaciones de la Guerra Fría.</p> <p>Evolución y características económicas, sociales, políticas y culturales de dos modelos políticos diferentes: comunismo y capitalismo.</p> <p>Factores y contexto histórico de la descolonización y su desarrollo. La</p>	<p>BL5.1. Explicar el surgimiento y desarrollo del enfrentamiento entre los dos bloques aludiendo a diferentes factores y seleccionando los hechos relevantes y ordenándolos según las diversas etapas mediante una línea temporal y evaluar los argumentos en los que se fundamentan las diferentes interpretaciones de este conflicto y relacionarlas con los intereses propagandísticos que difundían los medios de comunicación de la época.</p>	CSC
---	--	-----

<p>creación de la ONU y su papel.</p> <p>El Tercer Mundo y el Movimiento de Países No Alineados: los problemas de los países del Tercer Mundo. Las relaciones entre los países desarrollados y no desarrollados. El nacimiento de la ayuda internacional. El neocolonialismo.</p>	<p>BL5.2. Comparar el modelo capitalista y el comunista desde diversas perspectivas (política, social, económica y cultural) y su influencia en diversas áreas geográficas a partir de gráficas, textos y mapas</p> <p>BL5.3. Explicar los procesos de descolonización teniendo en cuenta diversos factores, motivos e impulsos, como la ONU, señalando algunos de sus hitos y actuaciones a partir de fuentes históricas y sus consecuencias y diferenciar diversas etapas y ámbitos regionales del proceso descolonizador mediante una línea de tiempo y mapas históricos.</p> <p>BL5.4. Analizar las causas del subdesarrollo diferenciando aquellas de carácter interno de las de carácter externo y ejemplificar las relaciones de estos países con sus antiguas metrópolis y el posicionamiento como Países No Alineados en el marco de un neocolonialismo y de la política de bloques a partir de información estadística, imágenes, mapas y textos.</p>	CSC CSC CSC
---	---	---------------------------

Bloque 6: El mundo capitalista y el bloque comunista en la segunda mitad del siglo XX. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>El Estado del Bienestar y la mejora de los derechos sociales. La cultura en las sociedades capitalistas en la segunda mitad del siglo XX. La sociedad de consumo.</p> <p>El proceso de construcción de la Unión Europea: Principios, objetivos e instituciones.</p> <p>Evolución de Estados Unidos: de los años 60 a los 90. La lucha por los derechos civiles.</p> <p>Las transformaciones de las sociedades de Japón y los nuevos países asiáticos industrializados.</p> <p>La evolución de la URSS y las democracias populares y las crisis internacionales. Las reformas impulsadas por M. Gorbachov: "Perestroika" y "Glasnost".</p> <p>La crisis del bloque comunista y el final de la Guerra Fría y sus consecuencias: la caída del muro de Berlín y la evolución de los países de Europa Central y Oriental. La desintegración de la URSS y sus consecuencias: la formación de la CEI-Federación Rusa y las nuevas</p>	<p>BL6.1. Describir la evolución política, social y económica de Estados Unidos desde los años 60 a los 90 del siglo XX como referente del paradigma de la cultura capitalista y explorar los conflictos internos acerca de la extensión de los derechos civiles o la situación de discriminación de las mujeres.</p> <p>BL6.2. Analizar el proceso de reconstrucción de Europa destacando la creación del Estado de bienestar y de la Unión Europea con sus logros, sus diferentes ritmos de avance y retroceso y cómo ello ha repercutido en la vida cotidiana, el desarrollo económico y las relaciones políticas y reconocer sus principios y el funcionamiento de sus principales instituciones a partir de infografías, líneas de tiempo y fuentes institucionales.</p> <p>BL6.3. Establecer los factores del desarrollo del capitalismo de Japón y los Nuevos Países Industriales y destacar sus singularidades respecto a los logros relativos al desarrollo económico, democrático y de bienestar social</p>	CSC CSC CSC

<p>repúblicas exsoviéticas. El problema de los Balcanes: la guerra de Yugoslavia.</p>	<p>en comparación con los modelos de desarrollo de la Unión europea y Estados Unidos mediante uso de diversos indicadores estadísticos.</p> <p>BL6.4. Explicar la crisis y desaparición de la URSS a partir de la interrelación de varias causas internas y externas, a medio y corto plazo ("Perestroika" y "Glasnost") y establecer su conexión con hechos como la caída del Muro de Berlín, la desplome de los regímenes comunistas de Europa, el surgimiento de la CEI o los conflictos en los Balcanes en el contexto del final de la Guerra Fría contrastando fuentes periodísticas e historiográficas.</p>	CSC
---	---	-----

Bloque 7: El mundo actual desde una perspectiva histórica. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	Competencias
<p>Uso de nociones propias del pensamiento histórico como causa y consecuencia, cambio y continuidad, perspectiva histórica y significancia de un determinado hecho histórico.</p> <p>Factores de la globalización: la intensificación de las relaciones de interdependencia económica; la expansión de los medios de transporte; las estrategias de las compañías transnacionales; los flujos de mano de obra; la circulación del capital financiero. El impacto social y económico de los avances científicos y tecnológicos.</p> <p>Tendencias y transformaciones recientes: La traslación del centro económico mundial hacia el Pacífico; Estados Unidos, Japón, India y China, las grandes economías globales.</p> <p>Desafíos de la Unión Europea: la "Europa" de los ciudadanos, la crisis económica y desequilibrios territoriales; las tensiones nacionalistas.</p> <p>Espacios contrastados: diversidad y desequilibrios Norte-Sur: Hispanoamérica, África, el mundo islámico.</p> <p>Las nuevas formas de conflictividad y violencia. Las amenazas terroristas en un mundo globalizado.</p> <p>La crisis medioambiental.</p>	<p>BL7.1. Analizar los efectos de la globalización en las grandes regiones geopolíticas no europeas señalando los cambios y continuidades respecto al periodo de la última mitad del siglo XX a partir de dossier de prensa y búsquedas delimitadas en Internet e inferir los grandes desafíos, ventajas y amenazas que han de afrontar estas regiones.</p> <p>BL7.2. Debatir los retos que ha de afrontar la Unión Europea en el contexto de la globalización distinguiendo las oportunidades que se abren derivadas de su nivel de desarrollo, nivel educativo y cultura democrática y ciudadana y los peligros derivados de los desequilibrios territoriales y su posición geopolítica a partir de documentos adaptados a partir de ensayos y artículos de opinión.</p>	CSC CAA CSC

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.
 CD: Competencia digital.
 CAA: Competencia aprender a aprender.
 CSC: Competencias sociales y cívicas.
 SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.
 CEC: Conciencia y expresiones culturales.

INICIACIÓN A LA ACTIVIDAD EMPRENDEDORA Y EMPRESARIAL

4º ESO

INTRODUCCIÓN

Fomentar el espíritu emprendedor y la iniciativa emprendedora entre la gente más joven fue el elemento clave en el Pacto Europeo por la Juventud, adoptado por el Consejo Europeo en 2005. Configurándose como un factor clave para el crecimiento, el empleo y la realización personal.

El espíritu emprendedor, según la definición de la Comisión Europea, es la habilidad de un individuo para convertir ideas en actos. Incluye la creatividad, la innovación y la asunción de riesgos, pero también la capacidad para planificar y gestionar proyectos para lograr un fin. Es decir, que se trata de un concepto que traspasa lo meramente económico y que incluye un conjunto de competencias, conocimientos, actitudes, cualidades, destrezas y valores que movilizan a las personas para que contribuyan a la sociedad y aseguren el bienestar de la comunidad.

Así la actividad emprendedora está directamente relacionada con la competencia sentido de iniciativa emprendedora y espíritu emprendedor que, la orden ECD/65/2015, vuelve a definirla como la capacidad de transformar las ideas en actos.

Mediante esta materia el alumnado mejora su capacidad para desarrollar el espíritu emprendedor y la iniciativa empresarial trabajando competencias como la creatividad, la innovación, la iniciativa, el trabajo en equipo; a la vez que se adentra en el conocimiento de la dinámica empresarial mediante el desarrollo de un proyecto de empresa.

El currículo está planteado basándose en que esta materia tiene tratamiento transversal en la educación primaria. Por ello se desarrollan estructuras de aprendizaje algo más complejas que supongan la búsqueda, selección y organización de información, análisis y toma de decisiones, etc.

Se recomienda como modelo metodológico el uso de metodologías activas y participativas como el aprendizaje basado en proyectos (ABP), el aprendizaje cooperativo, de forma que se potencie la motivación del alumnado haciéndolo partícipe de su aprendizaje. Asimismo, se exige en el alumnado su implicación, de forma que el profesor se convierta en un guía del aprendizaje que sea capaz de explicar conceptos, resolver dudas, mostrarle recursos, etc. buscando siempre fomentar la autonomía del alumnado para que sea capaz de desenvolverse eficazmente en su entorno.

Los contenidos de la materia de Iniciación a la Actividad Emprendedora y Empresarial están conectados con los desarrollados en otras áreas, lo que aporta coherencia al currículo y ayuda a desarrollar el aprendizaje competencial. Estos han sido agrupados en tres bloques que permiten identificar los principales ámbitos que componen el área: autonomía personal, iniciativa emprendedora e innovación; proyecto de empresa y plan económico y financiero. El primero de los mismos desarrolla el concepto de autonomía personal enfocado hacia la iniciativa emprendedora y la innovación, dedicando una especial atención a la carrera profesional. El segundo de los bloques introduce la herramienta del plan de empresa como instrumento catalizador de una idea de negocio. Por último, en el bloque tercero el alumno profundizará en un

aspecto fundamental del plan de empresa como lo es el plan económico-financiero, aprovechando así de forma significativa los contenidos y aprendizajes anteriores del ámbito económico de las diferentes etapas educativas.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian, con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Se han secuenciado los contenidos y los criterios de evaluación de forma que el proceso de evaluación permita el uso de diversos procedimientos e instrumentos de evaluación. Se hace imprescindible la realización de un proyecto de empresa como resultado principal a evaluar, pudiendo hacer uso para ello de rúbricas u otros instrumentos de evaluación.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han programado para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos del nivel educativo, facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes.

Esta materia incluye aspectos teóricos y prácticos que pretenden preparar a los jóvenes para desempeñar una ciudadanía participativa y responsable así como promover el desempeño profesional por la vía del emprendimiento. De esta forma, entre los contenidos que se desarrollan se incide en el autoconocimiento y la toma de decisiones vocacional, el conocimiento del concepto de emprendedor y sus características y funciones principales, además de los pasos a seguir para crear un negocio propio o contribuir a la innovación dentro de una organización.

Las distintas competencias clave se desarrollan de forma simultánea permitiendo que los distintos aprendizajes se vayan interiorizando para saber responder en los múltiples contextos en que se desarrollan. El área contribuye principalmente a la competencia sentido de iniciativa emprendedora y empresarial a través de todos sus contenidos, tratando de que el alumno conozca y valore de forma crítica sus capacidades y sus limitaciones; desarrolle, planifique y evalúe proyectos, tome decisiones, todo ello mediante el trabajo cooperativo. Pero también es muy importante la competencia social y cívica dada la gran interacción de esta materia con el mundo físico. Asimismo se favorece el desarrollo de la competencia digital de manera transversal mediante el recurso continuo al uso de instrumentos informáticos y a la búsqueda de información en Internet.

La competencia en comunicación lingüística está presente en todos los bloques. Se busca que el alumnado haga uso del lenguaje científico técnico propio de esta materia, utilizando tanto el lenguaje oral como el escrito.

La competencia para aprender a aprender se desarrolla en todos los bloques, al tener que realizar tareas donde el alumnado aprende a buscar y seleccionar información, a resolver problemas y a planificar proyectos.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Iniciación a la Actividad Emprendedora y Empresarial

Curso 4º ESO

Bloque 1: Autonomía personal, iniciativa emprendedora e innovación. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Autonomía. La iniciativa emprendedora: el emprendedor y el empresario en la sociedad. Cualidades y destrezas del emprendedor. Autoconocimiento. Intereses, aptitudes y motivaciones para la carrera profesional. Itinerarios formativos y carreras profesionales. El proceso de toma de decisiones. Proceso de búsqueda de empleo en empresas del sector. El	BL1.1. Reconocer los intereses y las destrezas de autoconciencia, autorregulación y motivación asociadas a la iniciativa emprendedora y diferenciar los requerimientos de los diferentes desempeños laborales: funcionariado, profesionales liberales, profesionales técnicos, académicos, etc., además de diferenciar las actividades empresariales por sectores.	CSC SIEE

<p>autoempleo.</p> <p>Los derechos y deberes de los trabajadores.</p> <p>Derecho del trabajo. Derechos y deberes derivados de la relación laboral.</p> <p>Contrato de trabajo. Negociación colectiva.</p> <p>Seguridad social. Obligación de cotizar y acción protectora. Principales prestaciones: Desempleo, Incapacidad Temporal y otras.</p> <p>Riesgos laborales. Normativa. Gestión de la prevención en la empresa.</p> <p>Medidas de prevención y protección. Primeros auxilios.</p>	<p>BL1.2. Elaborar un itinerario vital propio considerando la carrera profesional y las posibilidades de empleo y autoempleo relacionándolo con las habilidades personales e intereses y las diferentes alternativas de formación técnica y académica a lo largo de la vida.</p> <p>BL1.3. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL1.4. Buscar y seleccionar información a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CSC CAA SIEE</p> <p>CD</p> <p>CCLI</p>
---	--	---

Bloque 2: Proyecto de empresa. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La idea de proyecto de empresa. Creatividad e innovación. Evaluación de la idea. El entorno y la función social de la empresa. Emprendimiento social.</p> <p>Elementos y estructura de la empresa.</p> <p>El plan de empresa. Estructura.</p> <p>Tipos de empresa según su forma jurídica.</p> <p>La elección de la forma jurídica. Principales variables para la determinar su elección.</p> <p>Trámites de puesta en marcha de una empresa.</p> <p>Ayudas y apoyo a la creación de empresas</p> <p>Las actividades en la empresa. La función de producción. La función comercial y de marketing.</p>	<p>BL2.1. Crear un proyecto de empresa en el aula describiendo las características internas y su relación con el entorno así como su función social, identificando los elementos que constituyen su red logística como proveedores, clientes, sistemas de producción y comercialización y redes de almacenaje entre otros.</p> <p>BL2.2. Describir las diferentes formas jurídicas de las empresas, relacionando en cada una de ellas las responsabilidades legales así como con las exigencias de capital eligiendo la más adecuada.</p> <p>BL2.3. Relacionar los distintos trámites de puesta en marcha de una</p>	<p>CSC SIEE CSC</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE</p>

270

<p>Información en la empresa. La información contable. La información de recursos humanos. Los documentos comerciales de cobro y pago. El archivo.</p>	<p>empresa clasificándolos según la administración donde se realicen y recopilar las distintas ayudas a la creación de empresas valiéndose de medios telemáticos.</p> <p>BL2.4. Describir actividades de producción y comercialización propias del proyecto de empresa creado.</p> <p>BL2.5. Organizar la información de las distintas áreas del proyecto de empresa aplicando los métodos correspondientes a la tramitación documental empresarial.</p> <p>BL2.6. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>	<p>CSC</p> <p>SIEE</p> <p>CAA CCLI</p> <p>SIEE CAA CSC</p>
--	--	--

Bloque 3: Plan económico – financiero. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Plan de inversiones. Inversiones en activo no corriente y en activo corriente.</p> <p>Fuentes de financiación de las empresas. Externas (bancos, ayudas y subvenciones, microcréditos, <i>crowdfunding</i>, <i>business angels</i>) e internas (accionistas, inversores, aplicación de beneficios).</p> <p>Productos financieros y bancarios para pymes. Comparación.</p> <p>Planeación financiera de las empresas. Estudio de viabilidad económico-financiero. Proyección de la actividad. Instrumentos de análisis. Ratios básicos.</p> <p>Los impuestos que afectan a las empresas. El calendario fiscal. Fiscalidad y equidad.</p>	<p>BL3.1. Relacionar las principales inversiones del proyecto de empresa clasificándolas según su ubicación en un balance de situación.</p> <p>BL3.2. Identificar las distintas fuentes de financiación de las empresas y comparar los distintos productos financieros existentes en el mercado seleccionando los más adecuados para el proyecto.</p> <p>BL3.3. Diferenciar los impuestos que afectan a las empresas, su momento de pago y argumentar sobre la importancia de su contribución para el bien común.</p> <p>BL3.4. Utilizar eficazmente las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje, para buscar, seleccionar y organizar informaciones relacionadas con los contenidos del curso, comunicando los resultados y conclusiones en el soporte más adecuado.</p>	<p>CMCT SIEE</p> <p>CMCT SIEE</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CD CAA CCLI</p>

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

LATÍN

4º ESO Y BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La asignatura de latín tiene como principal finalidad introducir al alumnado en el conocimiento de los aspectos esenciales de la lengua y de la cultura latinas, para que, de manera progresiva según las etapas, profundice en las mismas y perciba el papel que desempeña el latín no solo como sustrato lingüístico y cultural, sino como poderoso y rico instrumento propedéutico de comunicación y de enriquecimiento léxico de la lengua propia. En este sentido, contribuye de manera fundamental a la consecución de los objetivos de la ESO y del bachillerato relacionados con las capacidades y destrezas lingüísticas, tanto orales como escritas, así como la de aquellos cuya finalidad es la de profundizar en las realidades del mundo contemporáneo y la de desarrollar la sensibilidad artística y literaria y el criterio estético como fuentes de información y de enriquecimiento cultural.

Los contenidos de la asignatura están diseñados de manera secuencial y escalonada, y organizados por bloques que, con ligeros matices, se repiten en todos los cursos. La transversalidad de todos ellos es la que vertebría la secuenciación de los diversos contenidos del currículum.

En el primer bloque aparecen los contenidos transversales que impregnán la metodología de la materia y que hacen referencia a la creación de contextos comunicativos específicos, la utilización de las TIC en las aulas, la gestión o planificación de proyectos y tareas, tan importantes en la programación competencial, las técnicas de aprendizaje cooperativo o a la toma de decisiones personales o académicas.

El segundo bloque, de marcado carácter introductorio, está dedicado al latín como origen de las lenguas romances, a su marco geográfico y al sistema de la lengua latina, haciendo hincapié en la pronunciación del alfabeto latino y en la pervivencia de elementos lingüísticos latinos en la lengua propia.

Los dos bloques siguientes se dedican al estudio de los aspectos netamente lingüísticos, la morfología y la sintaxis, dos realidades inseparables que conforman e integran el aspecto gramatical. Se pretende iniciar al alumnado en el concepto de flexión y en el estudio de las estructuras oracionales latinas y los elementos que definen sus construcciones más características, introduciendo progresivamente niveles de mayor complejidad.

El siguiente bloque es el relacionado con el estudio de la civilización latina, centrado en sus aspectos históricos, sociales, políticos, religiosos y artísticos. Especial relieve tiene el estudio de la mitología, cuya influencia ha sido decisiva en la creación del imaginario literario y artístico occidental.

En todos los niveles se dedica un bloque a los textos. En el aula se trabajarán tanto la interpretación y traducción textuales como la creación de textos y se

facilitarán al alumnado contextos comunicativos en los que pueda crear mensajes orales y escritos en lengua latina en los que se exemplifiquen los contenidos lingüísticos estudiados.

Por último se dedica un bloque al estudio del léxico, entendiendo que este resulta imprescindible para avanzar en el conocimiento de cualquier lengua. Dentro de este ámbito se presta especial atención a la etimología, no solo porque pone de manifiesto la pervivencia de las raíces latinas en las lenguas modernas, sino además porque ayuda al alumnado a adquirir una mayor comprensión de su propia lengua.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes con el objeto de posibilitar su observación y su evaluación en contextos reales y de obtener evidencias del desempeño esperado para cada nivel, de forma progresiva. Los criterios de evaluación recogen además todos los estándares de aprendizaje.

La materia latín contribuye especialmente a desarrollar en el alumnado las competencias de comunicación lingüística, cuya relación se da en todos los contenidos de todos los bloques del área, en sus cinco componentes: el lingüístico, el pragmático, el socio-cultural, el estratégico y el personal. También contribuye a desarrollar la competencia de aprender a aprender dotando al alumnado de recursos y estrategias de análisis y comprensión y facilitándole mecanismos de inferencia. Finalmente contribuye a desarrollar las competencias sociales y cívicas y la conciencia y expresiones culturales mediante el estudio y la comparación de los modelos sociales y políticos de la antigüedad y los contemporáneos y el estudio del arte, la mitología y la literatura latinas como sustratos identificables y esenciales del imaginario cultural occidental. Pero este currículum amplía de manera notable el espectro competencial de la asignatura de latín al incorporar contenidos y criterios de evaluación relacionados con las competencias digital y sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor en los bloques iniciales de los tres niveles en los que se proponen contenidos muy relacionados con la metodología para el aprendizaje competencial y que hacen referencia a la gestión y planificación de proyectos en grupos cooperativos o a procesos de búsqueda de la información y creación de contenidos en contextos digitales.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículum, como en los contextos educativos no formales e informales. En este sentido es imprescindible proponer nuevos enfoques metodológicos innovadores, basados en la interacción, el Aprendizaje Dialógico y el Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que el alumnado tendrá que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrolle nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales.

Los principios metodológicos expuestos han de regir la metodología específica del área del latín, en la que se favorecerán la interactuación y el desarrollo de contextos de comunicación dialógica, sobre todo en aquellos bloques más netamente lingüísticos, y el aprendizaje situado para aquellos relacionados con la civilización latina en la que se procurará la realización de tareas con una dimensión social, como representaciones, productos audiovisuales, creación de páginas web, cómics, etc., en agrupamientos heterogéneos.

En cuanto a la evaluación, la sintaxis de los criterios de evaluación permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje (pruebas objetivas, cuestionarios, escalas de observación, escalas de valoración, etc.). Además, como aportan detalles sobre la naturaleza de la ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.), orientan a la hora de seleccionar y diseñar situaciones y pruebas de evaluación y a integrarlas en las actividades de enseñanza-aprendizaje habituales.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión

diferenciada también permite la programación y evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y realizar las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Latín

4º ESO

Bloque 1: Contenidos transversales. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política social, etc.</p> <p>Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación en la realización de proyectos.</p> <p>Perseverancia y flexibilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de las tareas y proyectos de la materia..</p> <p>Evaluación de los procesos y resultados. Asunción del error como oportunidad</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p>	<p>BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio</p> <p>BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.3. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas</p> <p>BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlos a cambios imprevistos, transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos</p> <p>BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a</p>	CCLI CAA CCLI CAA CD SIEE SIEE CAA CAA CSC

<p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo.</p> <p>Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados.</p> <p>Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC.</p> <p>Comunicación con el resto del grupo o intercentros.</p> <p>Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones</p>	<p>compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias</p> <p>BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE CD CD CSC SIEE
--	--	---

Bloque 2: El latín, origen de las lenguas romances. Sistema de la lengua latina. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Marco geográfico de la lengua.</p> <p>Ubicación en mapas del marco geográfico de la civilización romana y de los restos arqueológicos en la Península Ibérica.</p> <p>Las lenguas de España: lenguas romances y no romances.</p> <p>Ubicación en mapas de las lenguas romances de la Península Ibérica.</p> <p>Sistema de la lengua latina: el alfabeto como sistema de escritura. Origen y pronunciación del alfabeto latino.</p> <p>Pervivencia de elementos lingüísticos latinos. Términos transparentes y latinismos.</p>	<p>BL2.1. Identificar el marco geográfico de la civilización romana, la lengua y los restos arqueológicos peninsulares, ubicándolos en mapas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, y utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.</p> <p>BL2.2. Leer textos en latín de manera comprensiva, aplicando sus normas de pronunciación y comparando las principales adaptaciones que se producen en las lenguas modernas para facilitar su aprendizaje.</p>	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

	BL2.3. Reconocer algunos de los latinismos más frecuentes en la lengua propia y explicar su significado según el contexto para aumentar el caudal léxico de la lengua propia y profundizar en la interpretación textual.	CCLI CAA CEC
--	--	--------------------

Bloque 3: Morfología. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La palabra: Formantes de las palabras. Palabras variables e invariables. Identificación y clasificación de los diversos formantes de las palabras. Clasificación de las palabras atendiendo a sus formantes. La flexión: La flexión nominal y pronominal. La flexión verbal: Formas personales. Formas no personales. Declinación de sustantivos, adjetivos y pronombres. Conjugación de verbos. Preferentemente el modo indicativo. En sus voces activa y pasiva.	BL3.1. Identificar los distintos formantes de las palabras, descomponiéndolas y distinguiendo las variables de las invariables para introducir el concepto de flexión y mejorar la interpretación y expresión de la lengua latina. BL3.2. Declinar distintos tipos de palabras y sintagmas en concordancia atendiendo a su clasificación y al contexto oracional para una mejor interpretación y expresión de la lengua latina. BL3.3. Conjugar los distintos tiempos verbales latinos atendiendo a su clasificación y al contexto oracional, diferenciando las formas personales de las no personales, para mejor interpretación y expresión de la lengua latina. BL3.4. Identificar elementos morfológicos de la lengua latina que permitan los posteriores análisis, o reconocimiento por inferencia lógica, de la morfología y la sintaxis de textos sencillos y que faciliten su traducción o interpretación.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

Bloque 4: Sintaxis. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los casos: Casos y funciones sintácticas. Elementos de la oración. Identificación y relación de los casos latinos con sus funciones sintácticas. La oración: La concordancia. La oración simple.	BL4.1. Distinguir, mediante análisis sintáctico o inferencia lógica, en textos originales y/o adaptados de dificultad graduada, las funciones que desempeñan las palabras y sintagmas, y clasificar los diferentes tipos de oraciones y construcciones para una mejor interpretación del texto y su estructura.	CCLI CAA

La oración compuesta coordinada. La oración de infinitivo concertado. Identificación, clasificación, o análisis sintáctico, de los diversos tipos de oraciones simples y compuestas. Identificación, relación, o análisis sintáctico, de las oraciones de infinitivo concertado. El participio. El participio de perfecto. Identificación, relación, o análisis sintáctico, de los participios de perfecto concertados.		
---	--	--

Bloque 5: Roma: historia, cultura y civilización. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Períodos de la historia de Roma: Monarquía. República. Imperio. Identificación y comparación de los períodos de la historia de Roma, y elaboración de ejes cronológicos de sus diversos períodos. Organización política: Senado. Cursus honorum Relación y comparación de la organización política de la Roma clásica y la de nuestra época. Organización social: Clases sociales. Relación y comparación de la organización social de la Roma clásica y la de nuestra época. El papel de la mujer. Relación y comparación de la visibilidad de la mujer en la Roma clásica y en nuestra época. La vida cotidiana: La familia romana como unidad de producción. Roles y estereotipos culturales.	BL5.1. Distinguir las diferentes etapas de la historia de Roma, explicando sus rasgos esenciales y las circunstancias que intervienen en el paso de unas a otras y ubicando en un eje cronológico algunos de los principales hechos históricos para profundizar en el origen de nuestra civilización. BL5.2 Describir los rasgos esenciales que caracterizan las sucesivas formas de organización política y social de Roma y sobre los diferentes papeles que desempeña dentro de la familia cada uno de sus miembros, comparándolos con enfoque crítico con los actuales para evidenciar en nuestro sistema social, político y familiar la herencia de la civilización romana. BL5.3 Identificar los dioses y diosas y héroes y heroínas de la mitología grecolatina estableciendo relaciones significativas con personajes actuales que permitan evidenciar la pervivencia de los arquetipos míticos que han llegado a convertirse en referentes de la cultura universal.	CCLI CSC CEC CSC CEC CSC CEC

Comparación de la familia romana, a través de sus estereotipos culturales, con la actual. Mitología y religión: Mitos. Dioses y diosas. Héroes y heroínas. Identificación de los dioses y diosas romanos y de los héroes y heroínas. Comparación de los dioses y diosas, héroes y heroínas de la mitología clásica con los actuales.		
--	--	--

Bloque 6: Textos. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas de traducción. Traducción e interpretación de textos en latín de extensión variada. Retroversión y creación de textos sencillos en latín. Lectura de textos traducidos y comentario de los aspectos culturales presentes en los textos seleccionados. Lectura de textos en latín adaptados o de dificultad graduada.	BL6.1. Realizar la lectura comprensiva de textos en latín, sencillos y de dificultad graduada, utilizando los conocimientos morfológicos, sintácticos y léxicos adquiridos o mecanismos de inferencia lógica, para captar el sentido global del texto y profundizar en su interpretación o traducción. BL6.2 Crear textos sencillos en latín, utilizando las estructuras y el léxico aprendidos para adquirir un mayor dominio de la lengua y mejorar las destrezas comunicativas. BL6.3 Comentar el contenido y la estructura de textos clásicos traducidos aplicando para ello los conocimientos previamente adquiridos en esta o en otras materias para profundizar en su interpretación.	CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA CEC

Bloque 7: Léxico. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Vocabulario básico latino. Léxico transparente. Principales prefijos y sufijos. Identificación de los principales prefijos y sufijos de origen latino. Del latín al romance. Nociones básicas de evolución fonética.	BL7.1. Deducir el significado de términos latinos partiendo del contexto o de palabras de la lengua propia e identificar los formantes para profundizar en la interpretación de textos y aumentar el caudal léxico. BL7.2 Diferenciar términos patrimoniales y cultismos relacionándolos con el término de origen y aplicar nociones básicas de evolución fonética para	CCLI CAA CEC
		CCLI CAA

Palabras patrimoniales y cultismos. Identificación de palabras patrimoniales y cultismos.	evidenciar el parentesco que une el latín y la lengua propia.	CEC
--	---	-----

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Latín I

1º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos transversales. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje. Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política y social, etc. Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, <i>wikis</i> , blogs y diccionarios <i>online</i> , utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía. Imaginación y creatividad en la gestión de proyectos. Responsabilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento causal y consecuencial. Planificación de las tareas y proyectos de la materia. Evaluación de los procesos y resultados. Asunción del error como oportunidad. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa	BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL1.3. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas, asumiendo riesgos, y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias. BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL1.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y	CCLI CAA
		CCLI CAA TIC
		SIEE
		SIEE
		CAA

<p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo</p> <p>Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados.</p> <p>Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC.</p> <p>Comunicación con el resto del grupo o intercentros.</p> <p>Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p>	<p>gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias .</p> <p>BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social o módulos en entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CSC SIEE CD CD CSC SIEE
---	---	--

Bloque 2: El latín, origen de las lenguas romances. Sistema de la lengua latina. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Marco geográfico de la lengua.</p> <p>Ubicación en mapas de la extensión de la lengua latina en la Península Ibérica y en Europa.</p> <p>Las lenguas de España: lenguas romances y no romances.</p> <p>Ubicación en mapas de las lenguas romances de la Península Ibérica.</p> <p>Sistema de la lengua latina: el alfabeto como sistema de escritura. Origen y pronunciación del alfabeto latino.</p> <p>Pervivencia de elementos lingüísticos latinos. Términos patrimoniales y cultismos.</p>	<p>BL2.1. Identificar el marco geográfico de la lengua latina y de las lenguas romances en Europa y en la Península Ibérica , ubicándolos en mapas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, y utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.</p> <p>BL2.2. Leer textos en latín de manera comprensiva, aplicando sus normas de pronunciación y comparando las principales adaptaciones que se producen en las lenguas modernas para facilitar su aprendizaje.</p>	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC
Identificación de términos patrimoniales y cultismos en textos de diferente tipología.	BL2.3. Distinguir las palabras patrimoniales y los cultismos, identificando el étimo latino originario, así como algunos de los latinismos más frecuentes para aumentar el caudal léxico de la lengua propia y profundizar en la comprensión textual.	CCLI CAA CEC

Bloque 3: Morfología. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La palabra:</p> <p>Formantes de las palabras.</p> <p>Identificación y clasificación de los diversos formantes de las palabras.</p> <p>Clasificación de las palabras atendiendo a sus formantes.</p> <p>La flexión:</p> <p>La flexión nominal y pronominal</p> <p>La flexión verbal:</p> <p>Formas personales.</p> <p>Formas no personales.</p> <p>Declinación de sustantivos, adjetivos y pronombres</p> <p>Conjugación de verbos.</p> <p>Identificación y relación de elementos morfológicos de la lengua latina.</p>	<p>BL3.1 Identificar los distintos formantes de las palabras descomponiéndolas y buscando ejemplos de otros términos en los que estén presentes para introducir el concepto de flexión y mejorar la interpretación y expresión de la lengua latina.</p> <p>BL3.2. Declinar distintos tipos de palabras y sintagmas en concordancia atendiendo a su clasificación y al contexto oracional para una mejor interpretación y expresión de la lengua latina.</p> <p>BL3.3. Conjugar los distintos tiempos verbales latinos atendiendo a su clasificación y al contexto oracional, diferenciando las formas personales de las no personales, para mejor interpretación y expresión de la lengua latina.</p> <p>BL3.4. Identificar elementos morfológicos de la lengua latina que permitan los posteriores análisis, o reconocimiento por inferencia lógica, de la morfología y la sintaxis de textos sencillos y que faciliten su traducción o interpretación.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

Bloque 4: Sintaxis. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Los casos latinos:</p> <p>Los casos latinos y su relación con las funciones sintácticas.</p> <p>Identificación, relación, interpretación, o análisis sintáctico, y traducción de los casos latinos.</p> <p>La oración:</p>	<p>BL4.1.Distinguir, mediante análisis sintáctico o inferencia lógica, en textos originales y/o adaptados de dificultad graduada, las funciones que desempeñan las palabras y sintagmas, y clasificar los diferentes tipos de oraciones y construcciones para una mejor interpretación del texto y su estructura.</p>	CCLI CAA

Elementos de la oración y su concordancia. La oración simple: las oraciones atributivas; las oraciones predicativas. La oración compuesta: las oraciones coordinadas; las oraciones subordinadas. Las formas no personales: Infinitivos y participios. Identificación, clasificación, relación, o análisis sintáctico, de los diversos tipos y construcciones de oraciones simples y compuestas y de las formas no personales.		
--	--	--

Bloque 5: Roma: historia, cultura, arte y civilización. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Períodos de la historia de Roma: Monarquía. República. Imperio. Identificación y comparación de los períodos de la historia de Roma, y elaboración de ejes cronológicos de sus diversos períodos. Organización política y social de Roma. Hombres y mujeres en la organización política. Hombres y mujeres en la organización social. La organización familiar como unidad de producción. Relación y comparación entre la organización política y social de hombres y mujeres de la Roma clásica y la de nuestra época. Relación y comparación entre la organización familiar de la Roma clásica y la de nuestra época. Religión: Mitos. Díos y diosas, héroes y heroínas. Identificación de los díos y diosas romanos y de los héroes y heroínas del panteón romano y de los mitos. Relación y comparación entre los mitos, héroes y heroínas antiguos y los actuales y su pervivencia como referente cultural universal. El arte romano: Características fundamentales del arte romano.	BL5.1 Distinguir las diferentes etapas de la historia de Roma, explicando sus rasgos esenciales y las circunstancias que intervienen en el paso de unas a otras y ubicando en un eje cronológico algunos de los principales hechos históricos para profundizar en el origen de nuestra civilización. BL5.2 Describir los rasgos esenciales que caracterizan las sucesivas formas de organización política y social de Roma, comparándolos de forma crítica con las actuales. BL5.3 Identificar los dioses y diosas y héroes y heroínas de la mitología grecolatina estableciendo relaciones significativas con personajes actuales que permitan evidenciar la pervivencia de los arquetipos míticos que han llegado a convertirse en referentes de la cultura universal. BL5.4 Describir las características fundamentales y las manifestaciones más importantes del arte y el urbanismo romanos para evidenciar su influencia en modelos artísticos y urbanísticos posteriores, y señalar su presencia en el patrimonio histórico de nuestro país.	CCLI CSC CEC

Principales manifestaciones artísticas. Descripción e identificación de las manifestaciones artísticas más importantes a partir de elementos concretos. Obras públicas y urbanismo: Las obras públicas. Descripción de los elementos y funciones de las obras públicas romanas. La ciudad romana. Pervivencia de edificaciones públicas romanas en el patrimonio histórico de nuestro país. Localización en mapas de los principales ejemplos de edificaciones públicas romanas en nuestro patrimonio.		
---	--	--

Bloque 6: Textos. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas de traducción. Traducción directa de textos en latín de extensión variada. Retroversión y creación de textos sencillos en latín. Utilización del diccionarios. Comparación de las estructuras latinas con las de la lengua propia. Lectura comprensiva y comparada de textos clásicos. Lectura comprensiva de textos en latín adaptados o de dificultad graduada. Lectura de textos traducidos. Comentario del contenido y estructura de textos en lengua latina y lengua propia.	BL6.1. Realizar la lectura comprensiva de textos en latín, sencillos y de dificultad graduada, utilizando los conocimientos morfológicos, sintácticos y léxicos adquiridos o mecanismos de inferencia lógica, para captar el sentido global del texto y profundizar en su interpretación o traducción. BL6.2. Crear textos sencillos en latín, utilizando las estructuras y el léxico aprendidos para adquirir un mayor dominio de la lengua y mejorar las destrezas comunicativas. BL6.3. Comentar el contenido y la estructura de textos clásicos traducidos aplicando para ello los conocimientos previamente adquiridos en esta o en otras materias para profundizar en su interpretación.	CCLI CAA

Bloque 7: Léxico. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Vocabulario básico latino. Léxico transparente. Principales afijos. Identificación de los principales afijos de origen latino y traducción de	BL7.1. Deducir el significado de términos latinos partiendo del contexto o de palabras de la lengua propia e identificar los formantes para profundizar en la interpretación de textos y aumentar el caudal léxico.	CCLI CAA CEC

<p>léxico latino transparente.</p> <p>Evolución y pervivencia del latín.</p> <p>Nociones básicas de evolución fonética.</p> <p>Palabras patrimoniales, cultismos y neologismos.</p> <p>Principales lexemas y afijos latinos usados en la lengua propia.</p> <p>Expresiones latinas incorporadas a la lengua propia.</p> <p>Realización de evolución de términos latinos a la lengua propia.</p> <p>Identificación y explicación de los principales latinismos y expresiones latinas incorporados a la lengua propia.</p>	<p>BL7.2. Diferenciar entre términos patrimoniales y cultismos, reconocer neologismos y latinismos o expresiones latinas y aplicarlos en un contexto para aumentar el caudal léxico y profundizar en la comprensión textual.</p>	<p>CCLI CAA CEC</p>
--	--	-----------------------------

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Latín II

2º Bachillerato

Bloque 1: Contenidos transversales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política y social, etc.</p> <p>Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía.</p> <p>Imaginación y creatividad en la gestión de proyectos.</p>	<p>BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio</p> <p>BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.3. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas, asumiendo riesgos, y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>SIEE</p>

<p>Responsabilidad ante las decisiones adoptadas.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial</p> <p>Planificación de las tareas y proyectos de la materia.</p> <p>Evaluación de los procesos y resultados.</p> <p>Asunción del error como oportunidad</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo</p> <p>Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados.</p> <p>Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC.</p> <p>Comunicación con el resto del grupo o intercentros.</p> <p>Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones</p>	<p>BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL1.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias</p> <p>BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social o módulos en entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>CAA CSC SIEE</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>SIEE</p>
---	--	---

Bloque 2: El latín, origen de las lenguas romances. Sistema de la lengua latina. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Pervivencia de elementos lingüísticos latinos en las lenguas modernas:	BL2.1. Distinguir términos patrimoniales y cultismos y aplicar las reglas de	CCLI

términos patrimoniales, cultismos y neologismos. Análisis de los procesos de evolución desde el latín a las lenguas romances.	evolución fonética para diferenciar las etapas de la lengua e identificar la procedencia del léxico. BL2.2. Reconocer la presencia de latinismos, helénismos y neologismos, en el lenguaje científico y en el habla culta, y deducir su significado a partir de los correspondientes términos de origen para aumentar el caudal léxico y profundizar en la interpretación textual.	CAA CEC CCLI CAA CEC
--	---	--------------------------------------

Bloque 3: Morfología. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Flexión nominal: Repaso de los paradigmas regulares de la flexión nominal y pronominal. Formas menos usuales e irregulares. Flexión verbal: Repaso de la flexión verbal regular. Verbos irregulares y defectivos. Formas nominales del verbo: Supino, gerundio y gerundivo. La conjugación perifrásica. Identificación y conjugación de todas las formas verbales. Traducción y retroversión de todas las formas verbales. Identificación y relación de elementos morfológicos de la lengua latina.	BL3.1. Analizar morfológicamente palabras de un texto clásico, original o adaptado, identificando su categoría gramatical, sus formantes flexivos y su enunciado para facilitar el posterior análisis sintáctico y la traducción o retroversión.	CCLI CAA

Bloque 4: Sintaxis. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sintaxis nominal y pronominal: Estudio pormenorizado de la sintaxis nominal. Estudio pormenorizado de la sintaxis pronominal. Relación, interpretación y análisis sintáctico de las formas estudiadas. La oración compuesta: oraciones coordinadas; oraciones subordinadas. Identificación y clasificación de los tipos de oraciones compuestas relacionándolas con construcciones análogas en la lengua propia. Relación, interpretación, o análisis sintáctico, de textos en lengua latina de dificultad graduada.	BL4.1. Distinguir, mediante análisis sintáctico o inferencia lógica, en textos originales y/o adaptados de dificultad graduada, las funciones que desempeñan las palabras y sintagmas, y clasificar los diferentes tipos de funciones y construcciones para una mejor interpretación del texto y su estructura.	CCLI CAA

Sintaxis de las formas no personales. Repaso de la sintaxis del infinitivo y el participio. Sintaxis del gerundio, gerundivo y supino. Relación, interpretación, o análisis sintáctico, de las formas no personales del verbo.		
---	--	--

Bloque 5: Literatura. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los géneros literarios: clasificación. Características. Pervivencia de los géneros literarios en las literaturas posteriores. Identificación y descripción de los géneros latinos. Realización de ejes cronológicos situando en ellos autores y obras. La épica: contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativos. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos, identificando el género al que pertenece y explorando la pervivencia de este en la literatura contemporánea. Historiografía: contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativos. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos, identificando el género al que pertenece y explorando la pervivencia de este en la literatura contemporánea. La oratoria: contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativos. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos, identificando el género al que pertenece y explorando la pervivencia de este en la literatura contemporánea. Lírica: contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativos. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos, identificando el género al que pertenece y explorando la pervivencia de este en la literatura contemporánea. La comedia latina: contexto histórico y cultural. Autores y obras más representativos. Realización de comentario de textos traducidos de autores representativos, identificando el género al que pertenece y explorando la pervivencia de este	BL5.1. Describir los géneros literarios latinos, los autores más representativos y sus contextos, para profundizar en la interpretación textual y en la sensibilidad literaria y aumentar el bagaje cultural. BL5.2. Comentar obras completas o fragmentos de distintas épocas y géneros, de autoría masculina o femenina, identificando la presencia de determinados temas, tópicos literarios, rasgos genéricos y de estilo para reconocer su pervivencia en la literatura posterior.	CCLI CEC CCLI CAA CEC

en la literatura contemporánea.

Bloque 6: Textos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas de traducción. Traducción directa. Retroversión. Utilización del diccionario. Lectura comprensiva y comparada de textos clásicos. Lectura de textos clásicos originales o adaptados de dificultad graduada. Lectura de textos clásicos traducidos. Realización de comentarios de textos originales o traducidos.	BL6.1. Traducir textos clásicos en latín, originales o adaptados y de dificultad graduada, utilizando los análisis morfológico y sintáctico y el diccionario con seguridad y autonomía, identificando la acepción más apropiada en función del contexto. BL6.2. Crear textos sencillos en latín, utilizando las estructuras y el léxico aprendidos para adquirir un mayor dominio de la lengua y mejorar las destrezas comunicativas. BL6.3. Leer textos clásicos en latín de dificultad graduada, utilizando mecanismos de inferencia lógica para captar de forma global su sentido y profundizar en su interpretación. BL6.4. Comentar el contenido y la estructura de textos clásicos traducidos de autores estudiados, aplicando para ello los conocimientos previamente adquiridos en esta o en otras materias para profundizar en su interpretación.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

Bloque 7: Léxico. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Ampliación del léxico literario y filosófico. Léxico especializado. Identificación y traducción de términos latinos pertenecientes al léxico literario y filosófico. Evolución y pervivencia del latín. Etimología y origen de las palabras de léxico común y especializado de la propia lengua. Expresiones latinas incorporadas a la lengua propia. Identificación de sufijos y prefijos latinos usados en la lengua propia. Identificación de los elementos léxicos latinos que permanecen en la lengua	BL7.1. Identificar palabras y expresiones latinas del léxico especializado y traducirlas a la lengua propia o deducir su significado a partir del contexto, para aumentar el caudal léxico y profundizar en su interpretación. BL7.2. Derivar en latín verbos latinos y en la lengua propia palabras evolucionadas de esas bases léxicas, utilizando los diversos prefijos latinos y aplicando las reglas de evolución para profundizar en la semántica de las palabras y aumentar el caudal léxico.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

propia.
Identificación y explicación de expresiones latinas incorporadas a la lengua propia.
Derivación preverbal de verbos latinos y de palabras evolucionadas a partir de esas bases léxicas.

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA

ESO

INTRODUCCIÓN

La inclusión de la asignatura de Lengua Castellana y Literatura en el currículo de la Educación Secundaria Obligatoria responde a la necesidad de desarrollar la competencia comunicativa del alumnado entendida en todas sus vertientes: pragmática, lingüística, sociolingüística y literaria. Así, por una parte debe aportarle herramientas y conocimientos necesarios para desenvolverse satisfactoriamente en cualquier situación comunicativa de la vida académica, familiar, social y profesional y, por otra, debe servir para el afianzamiento de la competencia comunicativa necesaria en todos los ámbitos de la vida adulta.

Los contenidos, criterios de evaluación y competencias clave de Lengua Castellana y Literatura se organizan en cuatro bloques. Esta división no pretende jerarquizar los aprendizajes sino organizar las destrezas básicas que debe conocer el alumnado, usuario de la lengua, para ampliar, de manera progresiva, su capacidad para interactuar comprendiendo, expresarse oralmente y por escrito, además de mejorar su educación literaria. En este sentido, las habilidades lingüísticas, los contenidos de lengua y los de literatura pertenecientes a cada uno de los cuatro bloques se interrelacionan y conforman la asignatura como un todo integrado. Con ello se pretende consolidar la base que sirva para el aprendizaje a lo largo de la vida, ya que las habilidades lingüísticas y el conocimiento puramente conceptual de la lengua serán elementos necesarios una vez acabada esta etapa formativa para obtener información, comunicarse y continuar aprendiendo. Por otra parte, cabe mencionar que, en cada bloque, los elementos curriculares se presentan en una progresión creciente y graduada a lo largo de la etapa educativa, a partir del nivel alcanzado en el final de la Educación Primaria.

Así, el “Bloque 1: Comunicación oral: escuchar y hablar” presenta contenidos necesarios para que el alumnado adquiera las habilidades para comunicar con precisión las propias ideas, construir discursos orales elaborados adecuados al contexto comunicativo en el que se utilizan y escuchar de manera activa, interpretando correctamente las ideas de los demás. También se presenta en este bloque la interacción oral como una destreza básica en las relaciones humanas y que ocupa todos los

ámbitos, desde el personal al académico, pasando por el profesional y el administrativo.

El “Bloque 2: Comunicación escrita: leer y escribir” fomenta el desarrollo de la lectura y la escritura. Estos procesos son básicos en la puesta en marcha del resto de procesos cognitivos que elabora el conocimiento del mundo, de uno mismo y de los demás. Son, por lo tanto, dos herramientas clave en la adquisición de nuevos aprendizajes a lo largo de la vida. El enfoque comunicativo en el proceso de enseñanza-aprendizaje de la lengua hace que las actividades relacionadas con la comprensión y redacción de textos de diversos ámbitos y la realización de proyectos de aprendizaje, de forma individual o en equipos cooperativos, sean elementos metodológicos básicos en este bloque. Además, en este bloque se incluyen los temas transversales que deben estar presentes en el currículo.

Por otra parte, el “Bloque 3: Conocimiento de la lengua” se basa en la necesidad de reflexionar sobre los elementos que conforman la lengua y sobre los mecanismos lingüísticos que rigen la comunicación, es decir, sistematiza el aprendizaje de los elementos lingüísticos necesarios para utilizar correctamente las destrezas lingüísticas a las que se ha hecho alusión anteriormente.

El cuarto bloque se dedica a la “Educación literaria”. Con él se pretende conseguir que el alumnado se convierta de manera progresiva en lector competente. Por este motivo, se alternan las propuestas de lectura, comprensión e interpretación de obras literarias cercanas a sus gustos personales y a su madurez cognitiva, con la de textos literarios que aportan conocimientos básicos sobre algunos de los hitos clave de la literatura. En este punto cabe señalar que la progresión en el estudio de la literatura se entiende como la aproximación a los géneros literarios, a partir de una selección de textos agrupados en torno a los grandes temas y tópicos universales en los dos primeros cursos que se concluye en tercero y cuarto curso con una visión cronológica que abarca desde la Edad Media hasta el siglo XXI. Así, la literatura se plantea como fuente de disfrute personal y como fuente de conocimiento, puesto que se relaciona con otras artes como la pintura, la escultura, el cine, la música e incluso con la ciencia.

La organización de los elementos curriculares de la asignatura se basa en el tratamiento integrado de las lenguas del currículo, enfoque metodológico que responde a la concepción plurilingüe del sistema educativo valenciano en el que conviven dos lenguas cooficiales con, al menos, una lengua extranjera y todas ellas son a la vez objeto e instrumento de aprendizaje. Por este motivo, se presentan los criterios de evaluación y los contenidos específicos de cada una de las dos lenguas y los criterios de evaluación y los contenidos comunes a las dos. El hecho de que se presenten contenidos comunes, de tipo cognitivo, que se relacionan principalmente con los procesos que intervienen en la lectura y escritura, facilita la planificación de tareas y estrategias de aprendizaje que permiten realizar transferencias lingüísticas en función de cual sea la L1 o la L2 del centro, atendiendo al proyecto lingüístico del centro. En este sentido, son fácilmente transferibles a las lenguas extranjeras, una vez que se ha consolidado el código oral o escrito, facilitando el aprendizaje.

Así mismo, la redacción de los criterios de evaluación se basa en una estructura fácilmente reconocible que configura pequeñas situaciones de evaluación que, en muchos casos, responde a situaciones reales. Para ello, en primer lugar, se presenta el proceso que se pretende evaluar, con diferentes niveles de complejidad, asociado a un contenido (conceptual, procedimental y actitudinal). Tanto el proceso como el contenido están acotados por la naturaleza de la ejecución (la manera, el contexto, el objetivo) que ayuda a delimitar las situaciones en que se realiza el proceso sobre el contenido que se aprende.

Esta redacción de los criterios de evaluación de Lengua Castellana y Literatura permite realizar una selección ajustada de procedimientos e instrumentos de evaluación, básicamente escalas de observación y de valoración aplicadas a productos lingüísticos, orales y escritos, sobre temas y ámbitos diversos o sobre la literatura. En este sentido, el uso del portafolio en las prácticas de las habilidades expresivas como recurso de evaluación y de reflexión crítica sobre qué se ha aprendido y cómo se ha aprendido es determinante en la evaluación del proceso de aprendizaje y en la autoevaluación del alumnado. Además, la creación de un portafolio de lectura permitirá al alumnado recopilar y evaluar todos aquellos elementos relacionados con la lecturas: fichas, resúmenes, grabaciones de exposiciones orales, infografías, etc.

La secuenciación de los contenidos y los criterios de evaluación de forma progresiva y diferenciada posibilita la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel, facilitando con ello la labor del docente en el tratamiento de la atención a la diversidad y en la realización de adaptaciones curriculares para alumnado con necesidad específica de apoyo educativo, facilitando su inclusión en el medio escolar y social. Por otra parte, el avance secuenciado, progresivo y acumulativo a lo largo de los cuatro cursos de la ESO permite que los aprendizajes básicos de cada nivel incluyan los del nivel anterior, aunque estos no aparezcan detallados. De esta manera se

consigue la adquisición de los conocimientos y procesos que aparecen en los estándares de aprendizaje evaluables presentados en el Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato sin tener que orientar el proceso de enseñanza-aprendizaje directamente a su consecución.

La asignatura de Lengua Castellana y Literatura contribuye en esencia a la adquisición de la competencia en comunicación lingüística por parte del alumnado. Y si la comunicación es uno de los pilares de la convivencia social, el desarrollo de la competencia comunicativa debe ir estrechamente ligado con el desarrollo de la competencia social y ciudadana. El planteamiento básicamente procedimental de la asignatura implica que el aprendizaje de las habilidades lingüísticas necesarias para que se produzca la comunicación contribuya a la comprensión de las experiencias colectivas y de la organización y el funcionamiento del pasado y presente de las sociedades. Además, en muchos casos, se plantean situaciones de aprendizaje estrechamente ligadas a la realidad social del mundo actual, sus conflictos y las motivaciones de los mismos, los elementos que son comunes y los que son diferentes, así como los espacios y territorios en que se desarrolla la vida de los grupos humanos, y sus logros y problemas, para comprometerse personal y colectivamente en su mejora, participando así de manera activa, eficaz y constructiva en la vida social y profesional. Así pues, mediante la organización de equipos de trabajo cooperativos se incorporan formas de comportamiento individual que capacitan a las personas para convivir en una sociedad cada vez más plural, dinámica, cambiante y compleja. El alumnado, al mismo tiempo que aprende a comunicarse aprende a cooperar, a comprometerse y a afrontar los conflictos, a tomar perspectiva, a desarrollar la percepción del individuo en relación a su capacidad para influir en lo social y a elaborar argumentaciones basadas en evidencias. Es decir, aprende a ponerse en el lugar del otro, aceptar las diferencias, ser tolerante y respetar los valores, las creencias, las culturas y la historia personal y colectiva de los otros.

Pero además, la asignatura también contribuye a la adquisición de la competencia de aprender a aprender, en tanto en cuanto desde todos los bloques de contenido se desarrollan técnicas y estrategias que favorecen el conocimiento de los procesos mentales a los que se entregan las personas cuando aprenden, además del conocimiento sobre los propios procesos de aprendizaje, así como el desarrollo de la destreza de regular y controlar el propio aprendizaje que se lleva a cabo.

Por otro lado, la adquisición de la competencia digital se hace patente a través del uso creativo, crítico y seguro de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC) aplicadas al aprendizaje, la inclusión y la participación en la sociedad. Implica, además, la adquisición de una serie de conocimientos, habilidades y actitudes derivados de los cambios producidos sobre la lectura y la escritura por la aplicación de las TIC y la generación de entornos virtuales, no solo de aprendizaje, sino también de interacción social. En este sentido, los contenidos de Lengua Castellana y Literatura se relacionan con conocimientos del lenguaje específico básico: textual, numérico, icónico, visual, gráfico y sonoro, así como sus pautas de decodificación y transferencia. Además, se incide en el conocimiento y uso de las principales aplicaciones informáticas necesarias para el acceso a las fuentes y el procesamiento de la información y, como consecuencia de estos, también se aborda el conocimiento de los derechos y las libertades que asisten a las personas en el mundo digital. El trabajo de las habilidades de comprensión oral y lectora incluye el desarrollo de destrezas relacionadas con la búsqueda, el acceso y el procesamiento de la información. Por su parte las habilidades de expresión oral y escrita implican el dominio de destrezas básicas de uso de la información y creación de contenidos en el ámbito personal, académico, social y profesional. En todos los casos se incide en el conocimiento de los riesgos asociados al uso de las tecnologías y de recursos en línea y las estrategias actuales para evitarlos. Es decir, se enseña a identificar los comportamientos adecuados en el ámbito digital para proteger la información, propia y de otras personas, así como conocer los aspectos adictivos de las tecnologías.

También esta materia contribuye a la adquisición de la competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor, la cual implica la capacidad de transformar las ideas en actos. La comunicación se basa justamente en la transmisión de ideas y conocimientos a través de actos comunicativos que tienen lugar en determinados ámbitos de uso (personal, académico, social y profesional). Por lo tanto si planteamos cada situación de comunicación como un problema o un reto al que se debe enfrentar el usuario de la lengua podemos afirmar que en cada caso se debe tomar conciencia de la situación en la que se debe intervenir o resolver. Por lo tanto el hablante debe saber elegir, planificar y gestionar los conocimientos, destrezas o habilidades y actitudes necesarios con criterio propio, con el fin de alcanzar el objetivo previsto. En la realización de las actividades comunicativas se promueve el desarrollo de actitudes que favorecen la iniciativa emprendedora, la capacidad de pensar de forma creativa, de gestionar el riesgo y de manejar la incertidumbre mediante el desarrollo de destrezas o habilidades como la capacidad de análisis; la capacidad de planificación,

organización, gestión y toma de decisiones; la capacidad de adaptación al cambio y resolución de problemas; la comunicación, presentación, representación y negociación efectivas; la habilidad para trabajar, tanto individualmente como dentro de un equipo; la participación, la capacidad de liderazgo y delegación; el pensamiento crítico y el sentido de la responsabilidad; la autoconfianza, la evaluación y la autoevaluación.

Por su parte, la competencia en conciencia y expresión cultural implica conocer, comprender, apreciar y valorar con espíritu crítico, con una actitud abierta y respetuosa, las diferentes manifestaciones culturales y artísticas, utilizarlas como fuente de enriquecimiento y disfrute personal y considerarlas como parte de la riqueza y patrimonio de los pueblos, a lo que contribuyen los contenidos del bloque de la Educación literaria. Además del aprendizaje de los elementos literarios se propone el desarrollo de la creatividad, que se relaciona con la capacidad estética y creadora, y el dominio de aquellas capacidades relacionadas con los diferentes códigos artísticos y culturales, para poder utilizarlas como medio de comunicación y expresión personal. Todo ello para despertar en el alumnado el interés por la participación en la vida cultural y por contribuir a la conservación del patrimonio cultural y artístico, tanto de la propia comunidad como de otras comunidades.

Desde el punto de vista metodológico se propone el enfoque comunicativo como planteamiento didáctico básico para el aprendizaje y la evaluación. Desarrollar la competencia comunicativa supone adquirir conocimientos a través de la práctica y participación activa en ámbitos sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales. En este sentido, se deben diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten, imiten o reproduzcan de la manera más fiel posible situaciones reales de interacción, comprensión y expresión oral y escrita, de manera que los estudiantes puedan aplicar los conocimientos aprendidos.

Teniendo como objetivo último que todo el alumnado, sin exclusión, adquiera los mejores aprendizajes posibles, es de gran relevancia que incorporemos en nuestras aulas los últimos avances que la ciencia educativa y social, desarrolla en relación a la mejora del aprendizaje de la infancia y juventud. Sólo así, podremos consolidar el derecho a la educación de todos y todas, la mejor educación posible para cada uno de ellos y ellas.

Es por ello que, a grandes rasgos, el aprendizaje dialógico entiende que las personas aprendemos a partir de las interacciones con otras personas, es decir, que construimos el conocimiento primeramente desde un plano intersubjetivo, desde los social, y progresivamente lo interiorizamos con un conocimiento propio, intrasubjetivo. Mediante el diálogo, transformamos las relaciones, nuestro entorno y nuestro propio conocimiento. Por tanto, bajo esta concepción del aprendizaje, el alumnado necesita situaciones de interacción para aprender. Pero no sólo necesitan un gran número de interacciones, y que éstas sean diversas, sino que además el diálogo que se establezca tiene que estar basado en una relación de igualdad y no de poder, lo que significa que todos y todas tenemos conocimiento que aportar. Son estos espacios de interacción los que la escuela debe asegurar si queremos ofrecer una educación de calidad.

En este sentido, se establecerá un aprendizaje dialógico en la medida que se aumente al máximo el aprendizaje instrumental, se favorezca la creación de sentido personal y social, se promuevan situaciones de aprendizaje impregnadas de principios solidarios y en las que la igualdad y la diferencia sean valores compatibles y mutuamente enriquecedores, tanto instrumentalmente como en niveles de cohesión social.

Además se debe tender a un aprendizaje situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. Esta visión del aprendizaje contextualizado o situado conecta con una amplia tradición de teorías y prácticas educativas que en la sociedad de la información ven reforzado su valor. El papel activo y autónomo de los alumnos y alumnas conscientes de ser responsables de su aprendizaje debe ser reforzado por una gran variedad de métodos activos que faciliten la participación e implicación del alumnado y la adquisición y uso de conocimientos en situaciones reales que generen aprendizajes transferibles y duraderos.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrolle nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales. Se trata de transformar las estructuras de aprendizaje individualistas, vinculadas exclusivamente al aprendizaje de contenidos descontextualizados, en estructuras de aprendizaje cooperativo perfectamente compatibles con otros métodos activos, y todos ellos, con el

aprendizaje de la competencias.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza invita a esta integración metodológica que se apoya en las relaciones de los diferentes métodos activos con diversos modos de enseñar contenidos y procesos, que son sustancialmente diferentes, y que se enseñan vinculados a los conocimientos de las distintas áreas. Se pueden aquí citar distintos modelos o enfoques metodológicos (conductuales, constructivistas, sociales o personales) o simplemente mencionando ejemplos de los diversos enfoques (análisis de tareas, simulación y/o juego de roles, estudio de casos, investigación en el entorno, estímulo de la creatividad, modelos personales para el aumento de la autoestima, etc.) o secuencias didácticas que se podrían utilizar para la programación de las Unidades Didácticas (aprendizaje basado en proyectos, aprendizaje basado en problemas, aprendizaje servicio, etc.).

En conclusión, la asignatura de Lengua Castellana y Literatura se articula entorno a una serie de habilidades comunicativas, conocimientos cognitivo-lingüísticos, aptitudes y actitudes, que permiten al alumnado, por una parte, seguir con su formación académica y a lo largo de la vida y, por otra, adaptarse a los retos que plantea la sociedad del conocimiento.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Lengua Castellana y Literatura

Curso 1º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Géneros dialogados de la comunicación oral. Diferencias entre oralidad y escritura. Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Aplicación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección). Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales, de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás. Creación del pensamiento de perspectiva. Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Características de los textos orales conversacionales, narrativos y descriptivos. Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos conversacionales, narrativos y descriptivos.	BL1.1. Participar activa y respetuosamente en conversaciones, discusiones y deliberaciones, especialmente para resolver conflictos interpersonales, siguiendo instrucciones, pidiendo el turno de palabra, disculpándose y respondiendo a una disculpa, etc., utilizando el léxico adecuado al nivel educativo y las estrategias de interacción oral. BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, especialmente conversacionales, narrativos y descriptivos propios del ámbito personal, académico y social próximos a los intereses del alumnado, analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales, utilizando, siguiendo modelos, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha.	CCLI CAA CSC

<p>Uso de técnicas de memorización y retención de la información: tomar notas, palabras clave y resúmenes.</p> <p>Utilización guiada de diccionarios y fuentes de información en diferentes soportes.</p> <p>Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en las producciones orales.</p> <p>Selección razonada de los productos que se incluyen en el portafolio.</p> <p>Conocimiento de los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Participación en situaciones de comunicación (conversaciones espontáneas, discusiones y deliberaciones de normas de clase, libros de lectura, viajes, actividades de adaptación, relación y dinamización, programas de mediación del centro, difusión de las actividades extraescolares, etc.) que desarrollan las relaciones sociales en el entorno académico.</p> <p>Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües.</p> <p>Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación, espontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.), de las habilidades sociales, especialmente en las formas de tratamiento y respeto, al iniciar, mantener y concluir los intercambios comunicativos (saludar y despedirse adecuadamente al contexto, disculparse y responder a una disculpa, etc.), en las peticiones del turno de palabra, etc.</p> <p>Utilización del léxico del nivel educativo y de un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales conversacionales, narrativos y descriptivos (conversaciones telefónicas formales e informales, descripciones de itinerarios, relatos audiovisuales, canciones, fragmentos teatrales, poemas, adivinanzas, trabalenguas, secuencias narrativas y descriptivas de reportajes, noticias, entrevistas, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz).</p>	<p>BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado, textos breves del ámbito personal, académico y social, de temas próximos al alumnado, especialmente de tipología textual narrativa y descriptiva, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y el léxico adecuado al nivel educativo, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.5. Evaluar, con la ayuda del profesorado las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	<p>CCLI CAA CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CSC</p>
--	---	--

<p>Utilización de las estrategias de comprensión oral en los textos conversacionales, narrativos y descriptivos: activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en la producción oral de textos conversacionales, narrativos y descriptivos.</p> <p>Producción de textos orales dialogados, narrativos y descriptivos (lectura en voz alta de cuentos, poemas, secuencias narrativas y descriptivas; dramatización de cómics, fragmentos teatrales; narración de experiencias vividas; descripciones de personajes, de estados, de procesos, adivinanzas, trabalenguas, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Ánalisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral de textos dialogados, narrativos (orden cronológico y conectores temporales, etc.) y descriptivos (abundancia de adjetivación, uso de comparaciones, etc.), prestando atención a las interferencias lingüísticas.</p> <p>Ánalisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos, especialmente de la pronunciación y de la gesticulación, con la ayuda de los compañeros y del profesorado.</p>		
--	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Características básicas de los textos narrativos y descriptivos: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales, géneros. Reflexión sobre la importancia de la escritura en el desarrollo personal, como instrumento potenciador de la creatividad. Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portafolio. Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión	BL2.1. Interpretar textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas (especialmente narrativos y descriptivos de forma autónoma; instructivos y expositivos breves, relacionados con la actividad académica, con la ayuda del profesorado y de los compañeros; y secuencias argumentativas breves y sencillas), a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto y para el disfrute personal.	CCLI CAA CSC

<p>ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales y no documentales, con la ayuda de guías, de los compañeros y del profesorado.</p> <p>Utilización de diferentes tipos de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios lúdicos y de aprendizaje.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación.</p> <p>Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad.</p> <p>Utilización del pensamiento alternativo.</p> <p>Desarrollo del sentido crítico.</p> <p>Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y herramientas de visualización.</p> <p>Almacenamiento de la información digital.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Utilización del correo electrónico y módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis, etc.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p>	<p>BL 2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica, gramatical y léxica del nivel educativo, textos en soportes diversos del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías (especialmente narrativos y descriptivos, de forma autónoma y creativa; instructivos y expositivos breves relacionados con la actividad académica, con la ayuda del profesorado y de los compañeros; y justificaciones breves y sencillas), aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL2.3. Evaluar, con ayuda de guías, del profesorado, individualmente y en equipo, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.</p> <p>BL 2.4. Resumir textos orales y escritos narrativos y descriptivos, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original, con la finalidad de informar del contenido de los textos a otras personas.</p> <p>BL2.5. Realizar con creatividad tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, con ayuda de guías y modelos y la dirección del profesorado, sobre temas motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de un proyecto de trabajo, para obtener un producto final original de carácter narrativo o descriptivo, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, del nivel educativo, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; crear</p>	CCLI CAA
		CCLI CAA SIEE

<p>Aplicación de los conocimientos sobre las características básicas de los textos narrativos y descriptivos para la comprensión, interpretación y análisis de los mismos: identificación de la intención comunicativa, del ámbito de uso y del canal; distinción de la idea principal, las ideas secundarias y la organización del contenido; identificación de los elementos de los textos narrativos (narrador, personajes, espacio, tiempo, diálogos, etc.); localización de información explícita e implícita; análisis de los mecanismos gramaticales (conexión, referencia, eje temporal de pasado), del léxico y de los recursos expresivos (comparación, hipérbole, etc.); interpretación de la información contextual y no verbal (título, ilustraciones, etc.).</p> <p>Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos narrativos y descriptivos: determinar la intención, el destinatario, el tipo de texto; observar textos modelo; generar ideas (propias y de los compañeros); ordenar las ideas siguiendo esquemas temporales o espaciales.</p> <p>Uso de procesadores de textos en la escritura: gestión de archivos y carpetas, edición básica (desplazamiento, selección, copiar, pegar), formato de carácter, alineación, ortografía, inserción de imágenes, etc.</p> <p>Uso de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de producción escrita, con la ayuda de guías, de los compañeros y del profesorado: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos narrativos y descriptivos. Antes de la lectura: establecer los objetivos de lectura; formular predicciones sobre el tema, la acción, los personajes, etc., a partir de la información paratextual (título, ilustraciones, capítulos, etc.); observar la estructura externa. Durante la lectura: mantener la atención constante; comprobar las predicciones y formular nuevas; reflexionar al final de cada párrafo sobre la coherencia y la progresión de la acción narrativa; formular inferencias sobre la acción, la estructura, los personajes, etc.; consultar el diccionario para resolver problemas de comprensión léxica. Después de la lectura: determinar la organización del contenido; resumir la acción; responder preguntas sobre los elementos</p>	<p>contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p> <p>BL2.7. Realizar con ayuda de modelos, de forma eficaz, tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando con apoyo soluciones alternativas.</p>	SIEE

<p>textuales (narrador, personajes, espacio, tiempo, diálogos, etc.), sobre aspectos formales (conectores temporales y espaciales, tiempo verbales, sinónimos y otros mecanismos de referencia, etc.), sobre datos explícitos e implícitos; localizar y explicar los recursos expresivos; valoración de las predicciones efectuadas.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación y análisis de textos escritos narrativos (cuentos, novelas, rondallas, cómics, cartas personales, etc.), descriptivos (secuencias descriptivas en textos literarios narrativos, fichas de datos personales, catálogos comerciales, etc.), instructivos (avisos y normas del centro, instrucciones para realizar actividades escolares, etc.), expositivos (definiciones del diccionario, preguntas de actividades o pruebas con respuesta breve, etc.), argumentativos (opiniones breves en la interacción escrita en la web, en reseñas o comentarios de textos literarios, etc.).</p> <p>Producción de textos escritos narrativos (diarios y cartas personales, narraciones inventadas, cómics, biografías, etc.), descriptivos (de personajes de textos literarios, inventadas, perfiles personales, etc.), instructivos (normas de clase, de la biblioteca de aula, etc.), expositivos (definiciones, respuesta breve a preguntas de actividades o pruebas, etc.), argumentativos (justificaciones personales breves, valoraciones breves sobre libros leídos, etc.), con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.</p> <p>Creación de textos escritos de carácter narrativo o descriptivo, individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (comparación, metáfora, hipérbole, paralelismo, etc.), recursos del lenguaje no verbal (ilustraciones, etc.) y utilizando herramientas digitales de edición y presentación a partir de modelos.</p> <p>Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos narrativos y descriptivos.</p> <p>Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.</p> <p>Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramaticales y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.</p> <p>Reescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.</p>		
---	--	--

<p>Planificación y realización, con ayuda de guías y modelos y la dirección del profesorado, de proyectos de trabajo individuales y en equipo, siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación, obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final) y evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).</p> <p>Actuación eficaz en equipos de trabajo, de manera guiada: participar en la planificación y división del trabajo, realizar las tareas personales y el rol asignado, aportar ideas constructivas, colaborar con los compañeros y aceptarlos, utilizar el diálogo para la resolución de conflictos, usar estrategias de supervisión y resolución de problemas, tomar decisiones razonadas en común, etc.</p> <p>Utilización guiada de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales; presentar el trabajo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Construcción de un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.</p> <p>Utilizar el pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión guiada, a través de cuestionarios o iniciándose en la escritura de un diario, sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo.</p> <p>Evaluación de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, con ayuda de guías, del profesorado, individualmente y en equipo, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar los textos.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y	BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un	CCLI

LITERATURA Identificación de enunciados. Identificación de la oración simple y de sus componentes (sujeto y predicado). Reconocimiento del sujeto y de sus tipos (omitido y múltiple). Introducción a los complementos del predicado: complemento directo, complemento indirecto y complementos circunstanciales. Reconocimiento de los elementos de la situación comunicativa y de las propiedades textuales en textos narrativos y descriptivos. Análisis de la coherencia textual: identificación de ideas principales y secundarias y organización del contenido, en función de la intención comunicativa. El plurilingüismo y la realidad plurilingüe de España. Identificación de las lenguas de España, de sus rasgos característicos y de su distribución geográfica.	enunciado, estableciendo la concordancia gramatical entre ellas; clasificarlas y reconocer el papel gramatical y semántico que desempeñan en el discurso, para utilizarlas con corrección en la comprensión y creación de textos narrativos y descriptivos. BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo. BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos y los préstamos de otras lenguas, para enriquecer el vocabulario. BL3.4. Explicar las relaciones de igualdad-semejanza y de oposición-contrariedad que se establecen entre las palabras para captar el sentido global de un texto. BL3.5. Identificar el sujeto, mediante el establecimiento de la concordancia con el verbo, y el predicado, así como los complementos del verbo adecuados al nivel, para expresarse y redactar textos narrativos y descriptivos con mayor corrección y propiedad. BL3.6. Reconocer los elementos de la comunicación que intervienen en textos narrativos y descriptivos y justificar si estos cumplen las propiedades textuales, atendiendo principalmente a los elementos de la coherencia, propios del nivel educativo, para, tras un proceso de reflexión, realizar un uso adecuado de la lengua. BL3.7. Reconocer las diferentes lenguas que conforman la realidad plurilingüe de España, explicar sus rasgos característicos y establecer la distribución geográfica de dichas lenguas, para enriquecerse y desarrollar una actitud respetuosa hacia un entorno plurilingüe y pluricultural.	CCLI CAA	CCLI CAA	CCLI CAA	CCLI CAA
--	--	-------------	-------------	-------------	-------------

508

Uso de grafemas y secuencias de grafemas especiales (<i>b, v; c, grupos -ct, -x, k, q, z; grupo -zc-; ch, g, j; h, i, y, ll, m; ñ; p; t; x; r, dígrafo rr</i>). Uso de la diéresis. Separación de palabras en sílabas. Aplicación de las reglas generales de acentuación. Reconocimiento del dipotongo, triptongo e hiato. Acentuación de monosílabos. Uso de la tilde diacrática. Ortografía de nombres propios. Uso de las mayúsculas y acentuación de letras mayúsculas. Uso del punto y de la coma, de los dos puntos y de los puntos suspensivos. Uso de los signos de interrogación y exclamación. Identificación de los elementos constitutivos de la palabra (raíz y afijos) y creación de familias léxicas. Reconocimiento y uso de los procedimientos de formación de palabras: palabras simples, palabras compuestas y derivadas. Explicación del significado de neologismos y préstamos léxicos atendiendo a su origen y procedencia (anglicismos, galicismos). Reconocimiento de gentilicios de España. Reconocimiento de las relaciones de igualdad-semejanza (sinonimia, polisemia y homonimia) y de oposición-contrariedad (antonimia) entre las palabras. Aproximación a la cohesión textual: explicación de conectores textuales (de adición, oposición, temporales, etc.); de mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas, familia léxica y relaciones semánticas (sinonimia, antonimia, elipsis, etc.); mecanismos de cohesión gramatical (sustitución mediante pronombres, eje temporal) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos. Aproximación a la adecuación textual: ámbito de uso y finalidad comunicativa, relación entre emisor y receptor, reconocimiento de marcas lingüísticas de modalización (adjetivos calificativos y léxico valorativo, etc.) y uso no discriminatorio del lenguaje.			
---	--	--	--

Bloque 4: Educación literaria. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<p>CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA</p> <p>Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura.</p> <p>Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual).</p> <p>Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal.</p> <p>Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado, de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.)</p> <p>Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal.</p> <p>Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel educativo. Análisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión.</p> <p>Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones.</p> <p>Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p> <p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsen la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.)</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.)</p>	<p>BL4.1 Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, en su caso, técnicas expresivas y teatrales.</p> <p>BL4.2 Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.</p> <p>BL4.3 Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, de forma guiada, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales en creaciones de diferente naturaleza.</p> <p>BL4.4 Analizar, de forma guiada, un corpus de textos literarios, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura, identificando los rasgos esenciales de la época y las características del género y realizando un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.</p>	<p>CCLI SIEE CEC</p> <p>CCLI SIEE CEC</p> <p>CCLI CAA SIEE CEC</p> <p>CCLI CAA CEC SIEE</p>
--	--	---

<p>relacionando obras, personajes y temas universales: el espacio de los mitos, el amor y la literatura, héroes y antihéroes, el juego literario y la vanguardia. Pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y formas a partir de la comparación de obras de toda la historia de la cultura.</p> <p>Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas. Introducción a la literatura o a partir de los textos de autoría masculina y femenina.</p> <p>Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.</p> <p>Temas: el espacio de los mitos, el amor y la literatura, héroes y antihéroes, el juego literario, la vanguardia, etc.</p> <p>Tópicos: <i>Carpe diem</i>, etc.</p> <p>Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.</p> <p>La narración en prosa y en verso. Elementos de las narraciones.</p> <p>La lírica y los recursos métricos en verso.</p> <p>El teatro en prosa y en verso.</p> <p>La literatura de ideas: aforismos</p> <p>Análisis sencillo de textos: localización guiada del texto en su contexto social, cultural, histórico y literario; análisis sencillo del contenido de la obra o texto (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor); figuras retóricas (plano léxico-semántico: prosopografía, etopeya, retrato, topografía, hipérbole, comparación, antítesis, metáfora, etc.; plano morfosintáctico: paralelismo, asíneton, polisíndeton, derivación, etc.; plano fónico: versificación, onomatopeya, etc.).</p>		
---	--	--

Curso 2º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Géneros dialogados de la comunicación oral, formales y espontáneos (debate y conversación, etc.).	BL1.1. Participar activa y respetuosamente en coloquios y debates regulados para tomar decisiones colectivas, expresando el desacuerdo de manera asertiva, siguiendo las indicaciones del moderador y exponiendo de forma clara y ordenada las conclusiones, utilizando el léxico adecuado al nivel	CCLI CAA CSC

<p>Estudio, análisis y dramatización del debate: estructura habitual y moderador.</p> <p>Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Aplicación y evaluación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección).</p> <p>Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales, de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás.</p> <p>Creación del pensamiento de perspectiva.</p> <p>Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Características de los textos orales instructivos y expositivos.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos instructivos y expositivos.</p> <p>Uso de técnicas de memorización y retención de la información: esquemas sencillos, tablas y resúmenes.</p> <p>Utilización guiada de diccionarios y fuentes de información en diferentes soportes.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en la producción oral de textos instructivos y expositivos.</p> <p>Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en las producciones orales.</p> <p>Utilización de guías y grabaciones.</p> <p>Selección razonada de los productos que se incluyan en el portafolio.</p> <p>Conocimiento de los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Participación en situaciones de comunicación (puestas en común en equipos cooperativos, debates regulados, etc.) que desarrollan las relaciones sociales en el entorno académico.</p> <p>Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües.</p> <p>Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación,</p>	<p>educativo y las estrategias de interacción oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, especialmente instructivos y expositivos, propios del ámbito personal, académico y social, analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales, especialmente la gestualidad, la dicción y el tono, utilizando, con ayuda, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha.</p> <p>BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado, textos breves del ámbito personal, académico y social, de temas relacionados con el currículo, especialmente de tipología textual instructiva y expositiva, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y el léxico adecuado al nivel educativo, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.5. Evaluar, con el uso de guías y grabaciones, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	CCLI SIEE CSC
---	---	---------------------

<p>espontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.), de las habilidades sociales en las formas de tratamiento y respeto, especialmente en situaciones donde se muestre el acuerdo y el desacuerdo y en aquellas que propician el entrenamiento de la assertividad, en la identificación de problemas interpersonales, en la búsqueda de soluciones, en la anticipación de consecuencias y en la toma de decisiones.</p> <p>Aplicación, análisis y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos: gesticulación (gestos que acompañan el discurso y facilitan su comprensión, evitar los tics gestuales, etc.), mirada (mantener el contacto visual con el interlocutor, no mirar al vacío, etc.), tono (evitar una entonación monótona y poco variada, subrayar con la voz las palabras clave del discurso, etc.), dicción (evitar una pronunciación descuidada de los sonidos, etc.), espacio, etc.</p> <p>Utilización del léxico del nivel educativo y de un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales instructivos y expositivos (instrucciones para realizar actividades académicas, avisos, planes de evacuación, instrucciones para evitar incendios, reglas de un juego, recetas de cocina, explicaciones de conceptos, de procesos y de ideas, exposiciones, charlas sobre la utilización del móvil, de internet, conferencias, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz).</p> <p>Aplicación de las estrategias de comprensión oral de manera consciente y reflexiva (activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.)</p> <p>Uso de técnicas de interpretación de léxico nuevo con la ayuda de imágenes, por el contexto, etc.</p> <p>Producción de textos orales instructivos y expositivos: explicación de textos escritos (normas de gestión y regulación de las actividades académicas dentro del aula, instrucciones orales para realizar actividades académicas,</p>		
--	--	--

avíos, instrucciones para evitar incendios, reglas de un juego, recetas de cocina, etc.); explicaciones de conceptos, de procesos y de ideas, exámenes y resúmenes orales, etc.; y textos que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.

Análisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral de textos instructivos (información objetiva y precisa, el imperativo, construcciones de obligación, etc.) y expositivos (exposición ordenada y jerarquizada de ideas, etc.), prestando atención a las interferencias lingüísticas.

Análisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos, especialmente de la pronunciación y de la gesticulación, con la ayuda de los compañeros y del profesorado.

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Características básicas de los textos instructivos y expositivos: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales, géneros. Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos instructivos y expositivos: analizar la situación comunicativa, activar conocimientos previos, generar informaciones (propias, de los compañeros o de fuentes documentales), ordenar la información en párrafos con esquemas, tablas, etc. Reflexión sobre la importancia de la escritura en el desarrollo personal, como organizador del pensamiento e instrumento para el enriquecimiento del vocabulario. Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portafolio. Uso de técnicas de síntesis de la información: esquema, tabla, resumen de textos instructivos y expositivos. Actuación eficaz en equipos de trabajo.	BL2.1. Interpretar textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas (profundizando en los recursos expresivos de los narrativos y descriptivos, centrándose en los instructivos de forma autónoma, y en los expositivos con supervisión, e iniciándose en los argumentativos con ayuda de guías), a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto y como apoyo a las tareas de aprendizaje. BL2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica, gramatical y léxica del nivel educativo, textos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías (especialmente instructivos de forma autónoma, expositivos con supervisión, argumentativos con ayuda de guías, descripciones técnicas, guiones narrativos, etc.) aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA CSC

Participar en la creación de normas de funcionamiento del equipo; interactuar con responsabilidad, interés, respeto y confianza; corresponsabilizarse del cuaderno de equipo; buscar el consenso y el apoyo de los otros; usar estrategias de supervisión y resolución de problemas, etc. Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales y no documentales, con la colaboración de los compañeros, citando las fuentes de información. Utilización de diferentes tipos de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información. Utilización del pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios de aprendizaje para ampliar los conocimientos desde un punto de vista crítico y creativo. Valoración del error como oportunidad. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad. Utilización del pensamiento alternativo. Desarrollo del sentido crítico. Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y encyclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y de herramientas de visualización. Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Diseño de presentaciones multimedia. Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación. Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc. Utilización del correo electrónico y módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis, etc. Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	BL2.3. Evaluar, con la colaboración de los compañeros, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta. BL2.4. Sintetizar textos orales y escritos instructivos y expositivos, utilizando esquemas, tablas y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original, para usar la información en el aprendizaje o en la realización de proyectos de trabajo. BL2.5. Realizar con creatividad tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, con la ayuda del profesorado, sobre temas motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de un proyecto de trabajo, para obtener un producto final original de carácter instructivo o expositivo donde se citen las fuentes de información, adoptando un punto de vista crítico y creativo, haciendo una revisión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos; adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades; evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final; y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, del nivel educativo, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; crear contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.	CCLI CAA
		CD CAA SIEE

Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.

CONTENIDOS ESPECÍFICOS

Aplicación de los conocimientos sobre las características básicas de los textos instructivos y expositivos a la comprensión, interpretación y análisis de los mismos: análisis de la situación de comunicación (intención comunicativa, ámbito de uso, canal, grado de formalidad); identificación del registro; identificación o generación del tema, la idea principal, las ideas secundarias y la organización del contenido; localización o deducción de información explícita e implícita; análisis de los mecanismos gramaticales (conexión y referencia, eje temporal de presente, impersonalización, etc.), del léxico especializado y de los recursos expresivos (enumeración, personificación, etc.); interpretación de la información contextual y no verbal (tablas, gráficos, mapas, etc.), etc.

Lectura, comprensión, interpretación y análisis de textos escritos narrativos (narraciones con finalidad didáctica, etc.), descriptivos (descripción técnica), instructivos (avisos en general, reglas de un juego, recetas de cocina, normas ortográficas y gramaticales en libros de texto, etc.), expositivos (hojas informativas, mapas y guías, tablas y gráficas, fragmentos de libros de texto, etc.) y argumentativos (encuestas de opinión, folletos de instituciones).

Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos expositivos e instructivos. Antes de la lectura: establecer los objetivos de la lectura (lúdico, obtener información, aprender, etc.); activar los conocimientos previos a partir del contenido del título; formular hipótesis sobre el contenido a través de la información paratextual (título, subtítulos, ilustraciones, palabras destacadas, contexto); identificación de la estructura externa. Durante la lectura: mantener la atención; contrastar los conocimientos previos con la información del texto; releer para aclarar dudas de comprensión; controlar la coherencia del texto a través de la reflexión al final de cada párrafo, el subrayado y las anotaciones; formular inferencias sobre aspectos del contenido; solucionar dudas sobre el significado de palabras o expresiones a través del contexto o usando el diccionario. Después de la lectura: identificar o deducir el tema, la idea principal, la intención del autor y la organización del contenido; sintetizar la información a través de resúmenes, esquemas y tablas; localizar

información específica explícita o implícita; responder preguntas sobre aspectos formales (conectores de orden y lógicos, tiempos verbales, impersonalización, mecanismos de referencia léxica y gramatical, léxico de especialidad, etc.); localizar y explicar los recursos expresivos; evaluación de las predicciones efectuadas y de la consecución de los objetivos de la lectura.

Uso de procesadores de textos en la escritura: buscar y reemplazar, diseño de página, listas, tablas, impresión, dibujo y cuadros de texto, etc.

Producción de textos escritos narrativos (guiones de radio o televisión, etc.), descriptivos (descripciones técnicas, etc.), instructivos (avisos, reglas de un juego, recetas de cocina, etc.), expositivos (respuesta larga a preguntas de actividades o pruebas, etc.) y argumentativos (enumeración de argumentos sobre temas polémicos, interpretación de encuestas, valoraciones sobre libros leídos siguiendo un guión, etc.), con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.

Uso de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de producción escrita, de forma reflexiva y dialogada: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.

Creación de textos escritos de carácter instructivo o expositivo, individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (enumeración, personificación, etc.), recursos del lenguaje no verbal (tablas, mapas, viñetas, etc.) y utilizando herramientas digitales de edición y presentación con ayuda de guías.

Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos instructivos y expositivos.

Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.

Evaluación de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, con la colaboración de los compañeros, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar los textos.

Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramáticos y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.

Reescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la

<p>adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Planificación y realización, con la ayuda del profesorado, de proyectos de trabajo individuales y en equipo, sobre temas del currículo, con especial interés por las obras literarias, o temas sociales, científicos y culturales motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación, obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final) y evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).</p> <p>Utilización, con la colaboración de los compañeros, de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales sin copiar los enunciados literales de las fuentes; presentar el trabajo.</p> <p>Reflexión, a través de cuestionarios o la escritura de un diario, sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Construcción de un producto o meta colectivo compartiendo información y recursos.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Aplicación de casos especiales de la concordancia gramatical. Reconocimiento y uso de la barra como signo ortográfico. Uso del punto y coma.	BL3.1. Identificar y clasificar las distintas categorías gramaticales que componen un texto, estableciendo la concordancia gramatical entre ellas; analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical y semántico que desempeñan en el discurso; y utilizarlas correctamente en la comprensión y creación de textos instructivos y expositivos.	CCLI

CONTENIDOS ESPECÍFICOS Uso de adjetivos determinativos y pronombres interrogativos y exclamativos. El verbo (modos subjuntivo e imperativo) y tipos (defectivos, copulativos, predicativos e impersonales). Las locuciones adjetivas, preposicionales, adverbiales, conjuntivas. Utilización correcta de contracciones (preposición y artículo). Reconocimiento del plural mayestático y de modestía. Acentuación de palabras compuestas y de abreviaturas Uso del guion y de la raya. Reconocimiento y uso de los procedimientos de formación de palabras: composición y derivación (uso de prefijos y sufijos con valor connotativo y denotativo). Significado de préstamos léxicos atendiendo a su origen y procedencia (anglicismos, galicismos, italianismos, germanismos, etc.) Reconocer gentilicios de Europa.	BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.	CCLI CAA
	BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos y los préstamos de otras lenguas, para enriquecer el vocabulario.	CCLI CAA
	BL3.4. Explicar el cambio semántico que afecta al significado de las palabras y sus causas, identificando sus mecanismos (palabras tabú y eufemismos) y el significado de frases hechas y refranes para diferenciar los usos connotativos y denotativos del lenguaje.	CCLI CAA
	BL3.5. Identificar sujeto y predicado en la oración simple, así como los complementos del verbo adecuados al nivel educativo, mediante el análisis morfosintáctico, para expresarse y redactar textos expositivos e instructivos de diversas modalidades oracionales con mayor corrección y propiedad.	CCLI CAA
	BL3.6. Reconocer los elementos de la comunicación que intervienen en textos instructivos y expositivos y justificar si estos cumplen las propiedades textuales, atendiendo a los elementos de la coherencia y cohesión, propios del nivel educativo, para, tras un proceso de reflexión, realizar un uso adecuado de la lengua.	CCLI CAA CSC
	BL3.7. Reconocer las diferentes lenguas que conforman la realidad plurilingüe de Europa, explicar sus rasgos característicos y establecer la distribución geográfica de dichas lenguas, para enriquecerse y desarrollar una actitud respetuosa hacia un entorno plurilingüe y pluricultural.	CCLI CSC

El cambio semántico. Causas y mecanismos (palabras tabú y eufemismos). Uso connotativo y denotativo del lenguaje. Las frases hechas y los refranes. Análisis de la cohesión textual: conectores textuales (de orden, comparativos, reformulativos, de causa y consecuencia, etc.), mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (sinonimia, antonimia, etc.), mecanismos de cohesión gramatical (deixis espacial y temporal, eje temporal, elipsis) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos. Aproximación de la adecuación textual: tipología textual, finalidad comunicativa del texto e intención del emisor (funciones del lenguaje); relación existente entre el emisor y el receptor; de las marcas lingüísticas de modalización (deixis personal y social, impersonalización, adjetivos calificativos y léxico con matices connotativos, cuantificación, modalidad oracional, figuras literarias valorativas –metáfora, comparación, personificaciones, variación del registro, uso de coloquismos, etc.) y uso de un lenguaje no discriminatorio; en función de los elementos de la situación comunicativa.

Bloque 4: Educación literaria. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura. Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual). Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.	BL4.1 Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, de manera guiada, técnicas expresivas y teatrales. BL4.2 Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica. BL4.3 Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, con la supervisión del profesorado, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales en creaciones de diferente naturaleza.	CCLI SIEE CEC
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel educativo, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal. Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado,		CCLI CAA SIEE CEC

<p>de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.)</p> <p>Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal.</p> <p>Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel educativo.</p> <p>Ánalisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión.</p> <p>Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones.</p> <p>Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p> <p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsan la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.)</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.) relacionando obras, personajes y temas universales: las edades del hombre, los mundos imaginarios, proyecciones del futuro, elogio de la amistad.</p> <p>Pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y formas a partir de la comparación de obras de toda la historia de la cultura.</p> <p>Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas.</p> <p>Introducción a la literatura a partir de los textos de autoría masculina y femenina.</p> <p>Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.</p> <p>Temas: las edades del hombre, los mundos imaginarios, proyecciones del futuro, elogio de la amistad, etc.</p> <p>Tópicos: <i>Locus amoenus</i>, etc.</p> <p>Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.</p>	<p>BL4.4 Analizar, con la supervisión del profesorado, un corpus de textos literarios, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura, identificando los rasgos esenciales de la época y las características del género y realizando un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.</p>	CCLI CAA CEC SIEE
---	--	----------------------------

<p>La narración en prosa y en verso. Elementos de las narraciones.</p> <p>La lírica y los recursos métricos en verso.</p> <p>El teatro en prosa y en verso.</p> <p>La literatura de ideas: aforismos</p> <p>Análisis sencillo de textos: localización guiada del texto en su contexto social, cultural, histórico y literario; contenido de la obra o texto (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor); figuras retóricas (plano léxico-semántico: enumeración, exclamación, interrogación retórica, personificación o prosopopeya, etc.; plano morfosintáctico: anáfora, catáfora, elipsis, gradación, etc.; plano fónico: versificación, aliteración, etc.).</p>		
---	--	--

Curso 3º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA <p>Géneros dialogados de la comunicación oral, formales y espontáneos, de los medios de comunicación social (coloquios, debates de opinión, mesas redondas, entrevistas, etc.).</p> <p>Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Adecuación de los usos formales e informales al contexto.</p> <p>Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales, de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás.</p> <p>Creación del pensamiento de perspectiva.</p> <p>Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Características de los textos orales argumentativos.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos expositivos y argumentativos.</p> <p>Uso de las técnicas de memorización y retención de la información:</p>	<p>BL1.1. Participar activa y respetuosamente en intercambios comunicativos reales o dramatizados del ámbito académico y social sobre temas de la actualidad próximos a los intereses del alumnado, aportando argumentos razonados para defender las propias opiniones de manera clara y ordenada, prestando atención a la pronunciación y a la gestualidad, utilizando el registro formal, las normas de cortesía y las estrategias de interacción oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, con especial atención a los expositivos (de manera autónoma) y a los argumentativos (de manera guiada), propios del ámbito personal, académico y social, analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales, utilizando, de manera autónoma, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la</p>	CCLI CAA CSC

<p>esquemas, resúmenes y comentarios personales.</p> <p>Utilización autónoma de diccionarios impresos y de manera guiada de otras fuentes de información.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en la producción oral de textos expositivos y argumentativos.</p> <p>Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en las producciones orales.</p> <p>Utilización de guías y grabaciones.</p> <p>Selección razonada de los productos que se incluyan en el portafolio.</p> <p>Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Estudio, análisis y práctica del debate: estructura habitual y moderador, tema, argumentos, posiciones iniciales y finales, etc.</p> <p>Estudio y aplicación de los procedimientos lingüísticos de la argumentación: tipos de argumentos, la refutación, la modalización, la reformulación, enfatización, etc.</p> <p>Participación en intercambios comunicativos del ámbito académico y social, especialmente de los géneros periodísticos (coloquios, debates de opinión, mesas redondas, entrevistas, actividades de relación y dinamización, programas de mediación del centro, difusión de las actividades extraescolares, etc.).</p> <p>Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües.</p> <p>Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación, espontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.), de las habilidades sociales en las formas de tratamiento y respeto aprendidas, especialmente en situaciones que propician el entrenamiento de la assertividad en el mantenimiento de las propias opiniones, en la identificación de los estados de ánimo, etc.</p> <p>Aplicación y evaluación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección).</p> <p>Aplicación, análisis y evaluación de los elementos de expresión oral no</p>	<p>escucha, para formarse una opinión propia.</p> <p>BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado, textos formales del ámbito académico y social de temas relacionados con el currículo y la actualidad, especialmente de tipología textual expositiva y argumentativa, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y la riqueza léxica, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.5. Evaluar, con la supervisión del profesorado y la utilización de guías y grabaciones, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CCLI CAA CSC SIEE
--	--	----------------------------

<p>verbales, corporales y paralingüísticos: gesticulación, mirada, tono, dicción, espacio, etc.</p> <p>Utilización del estándar y de un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales argumentativos (debates, coloquios, tertulias, mesas redondas, etc.).</p> <p>Ánalisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz).</p> <p>Aplicación de las estrategias de comprensión oral en los textos argumentativos (activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.).</p> <p>Producción de textos orales expositivos y argumentativos (exposiciones y explicaciones a otros grupos del mismo nivel educativo o inferior, presentaciones de actos relacionados con la vida académica, debates de opinión, asambleas de clase, entrevistas, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral en textos expositivos y argumentativos: orden, claridad y rigor en la exposición, riqueza expresiva, tipos de argumentos, recursos de enfatización, etc., prestando atención a las interferencias lingüísticas.</p> <p>Detección de incoherencias, repeticiones de conectores, etc.</p> <p>Estudio y aplicación del estándar oral formal.</p> <p>Análisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos (gestos, movimientos, mirada, gestión de tiempo, espacio, prosodia y elocución).</p> <p>Elaboración de presentaciones orales: planificación (activación de conocimientos previos y guion), documentación (fuentes variadas y en otras lenguas), selección y reorganización de la información, textualización y evaluación (de la organización del contenido, de los recursos, de los elementos no verbales corporales y paralingüísticos y del proceso).</p>		
--	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Características básicas de los textos argumentativos: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales, géneros. Reflexión sobre la importancia de la escritura en el desarrollo personal, como organizador del pensamiento que facilita el aprendizaje. Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portafolio. Uso de técnicas de síntesis de la información: mapa conceptual y resumen de textos expositivos. Actuación eficaz en equipos de trabajo: gestionar el tiempo, sentirse motivado por los objetivos compartidos, intercambiar materiales, asumir compromisos individuales, usar estrategias de supervisión y resolución de problema, realizar observaciones y evaluaciones del proceso y del resultado, comunicarse con confianza, etc. Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales, en lenguas diversas, y utilización de procedimientos para la cita bibliográfica. Utilización de diferentes tipo de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información. Utilizar el pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios de aprendizaje y de desarrollo del sentido crítico y de la creatividad. Valoración del error como oportunidad. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad. Utilización del pensamiento alternativo. Desarrollo del sentido crítico. Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y visualización.	BL2.1. Interpretar textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas (narrativos, descriptivos, instructivos y, en especial, expositivos de forma autónoma y argumentativos con ayuda del profesorado y de los compañeros), a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto y como apoyo a las tareas de aprendizaje. BL 2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica, gramatical y léxica del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías (narrativos, descriptivos, instructivos y, en especial, expositivos de forma autónoma y argumentativos con ayuda del profesorado y de los compañeros), aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL2.3. Evaluar, con la supervisión del profesorado, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta. BL 2.4. Sintetizar textos orales y escritos expositivos y argumentativos, utilizando mapas conceptuales y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original ni incluya interpretaciones personales, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación. BL2.5. Realizar con creatividad tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, de forma reflexiva y dialogada, sobre temas motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de un proyecto de trabajo, para	CCLI CAA CSC
		CCLI CAA
		CCLI CAA CSC SIEE
		CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA
		CAA SIEE

<p>Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes. Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación. Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc. Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc. Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre las características básicas de los textos argumentativos para la comprensión, interpretación y análisis de los mismos: análisis de la situación comunicativa; identificación de la tipología textual; identificación o generación de la tesis, los argumentos y la organización del contenido; localización o deducción de información explícita e implícita; identificación de puntos de vista y distinción entre información y opinión; análisis de los mecanismos gramaticales (modalización, etc.), de las relaciones léxicas y de los recursos expresivos (paradoja, hipérbaton, etc.); interpretación de la información contextual y no verbal, etc.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación y análisis de textos escritos narrativos (memorias, fragmentos narrativos en un blog, etc.), descriptivos (descripciones en teatro y poesía), instructivos (gramáticas normativas, etc.), expositivos (textos divulgativos, artículos de enciclopedia, etc.) y argumentativos (textos breves de opinión, folletos publicitarios, etc.).</p>	<p>obtener un producto final original de carácter expositivo o argumentativo, contrastando las fuentes de información, detallando las referencias bibliográficas, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos; adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades; evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final; y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, del nivel educativo, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; crear contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p> <p>BL2.7. Realizar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando con supervisión soluciones alternativas</p>	CD CAA SIEE
---	---	-------------------

<p>Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos argumentativos. Antes de la lectura: establecer los objetivos de la lectura; activar los conocimientos previos; formular hipótesis sobre el contenido a través de la información paratextual (título, subtítulos, ilustraciones, palabras destacadas, contexto) y de una ojeada rápida a algunas partes del texto (principio y final, inicio de párrafos); identificar la tipología y la estructura del texto. Durante la lectura: controlar y regular (recapitular lo leído, comprobar las hipótesis y formular nuevas, releer, aclarar dudas de comprensión, contrastar los conocimientos previos con la información del texto); controlar la coherencia interna del texto (del contenido y de la estructura, a través de la reflexión al final de cada párrafo, el subrayado y las anotaciones); formular inferencias (sobre aspectos formales y de contenido, a partir de elementos textuales, contextuales y paratextuales) e interpretar sentidos figurados; resolver problemas de comprensión léxica con o sin ayuda del diccionario (deducir por el contexto, por la forma de la palabra, etc.). Despues de la lectura: identificar o deducir la tesis, los argumentos, la intención del autor y la organización del contenido; sintetizar la información a través de resúmenes y mapas conceptuales; localizar o deducir información específica que dé respuesta a preguntas concretas (aspectos formales, información explícita e implícita, etc.); extraer conclusiones sobre el sentido global del texto.</p> <p>Producción de textos escritos narrativos (textos personales en un blog, etc.), descriptivos (adivinanzas, poemas descriptivos, etc.), instructivos (manual de uso sobre ortografía y gramática, etc.), expositivos (actas, trabajos de investigación, etc.) y argumentativos (comentarios en blogs y otros lugares interactivos en línea, valoraciones de los libros leídos, etc.), con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.</p> <p>Uso de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de producción escrita, con la supervisión del profesorado: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.</p> <p>Creación de textos escritos de carácter argumentativo, individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (paradoja, hipérbaton, etc.), recursos del lenguaje no verbal (gráficos, etc.) y utilizando herramientas digitales de</p>		
--	--	--

<p>edición y presentación de forma reflexiva y dialogada.</p> <p>Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos argumentativos.</p> <p>Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos argumentativos: expresar como se quiere que sea el texto; generar ideas e informaciones (propias y de fuentes documentales), ordenar la información en párrafos con técnicas diversas (mapas conceptuales, etc.), hacer planes de escritura de forma guiada.</p> <p>Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.</p> <p>Uso de procesadores de textos en la escritura: formato de párrafo; encabezamiento, pie, notas, numeración; inserción de gráficos, etc.</p> <p>Evaluación de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, con la supervisión del profesorado, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar los textos.</p> <p>Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramaticales y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.</p> <p>Reescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Planificación y realización, de forma reflexiva y dialogada, de proyectos de trabajo individuales y en equipo, sobre temas del currículo, con especial interés por las obras literarias, o sobre temas sociales, científicos, culturales y literarios motivadores para el alumnado siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación; obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final), evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).</p> <p>Utilización, con la supervisión del profesorado, de las TIC en todas las fases</p>		
---	--	--

<p>del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales sin copiar los enunciados literales de las fuentes; presentar el trabajo.</p> <p>Reflexión, a través de la escritura de un diario, sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Construcción de un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA		
Uso del paréntesis, de los corchetes, de la raya y de las comillas.		
Uso de la cursiva.		
Ánalisis morfosintáctico del sujeto agente, paciente y causa.	BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un texto, estableciendo la concordancia entre ellas; clasificarlas; analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso; y utilizarlas correctamente para avanzar en la comprensión y creación de textos argumentativos.	CCLI
Ánalisis morfosintáctico del predicado y de los complementos del verbo: complemento predicativo, complemento de régimen y complemento agente.	BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.	CCLI CAA
Clasificación de la oración simple según la naturaleza del predicado: oraciones atributivas y predicativas (activas -transitivas -reflexivas y reciprocas- e intransitivas-, pasivas) y según la actitud del hablante (modalidades oracionales).	BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos, los préstamos de otras lenguas, así como siglas, acrónimos y abreviaturas, para enriquecer el vocabulario.	CCLI CAA
Reconocimiento de los elementos de la situación comunicativa y de las propiedades textuales en textos argumentativos.	BL3.4. Explicar el cambio semántico que afecta al significado de las palabras y sus causas, identificando sus mecanismos (metáfora, metonimia) para diferenciar los usos connotativos y denotativos del lenguaje; así como reconocer las relaciones de igualdad-semejanza (campo semántico y campo asociativo) y de inclusión (hiperonimia e hiponimia) que se establecen entre las palabras para captar el sentido global de un texto.	CCLI CAA
Ánalisis de la coherencia textual: partes temáticas constitutivas de los textos argumentativos fundamentalmente, y de la progresión temática; identificación de ideas principales y secundarias; resumen, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y los argumentos utilizados; justificación de la progresión temática y de la estructura; en función de la intención comunicativa.	BL3.5. Analizar morfosintácticamente la oración simple, clasificándola	CCLI
Los orígenes históricos de las lenguas de España.		
Reconocimiento de las variedades geográficas y de los rasgos diferenciales		

<p>del castellano de España y de América. Identificación del seseo, ceceo, voseo y yeísmo como rasgos diferenciales de las variedades del castellano.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Los pronombres: reflexivos y recíprocos. Combinación de pronombres enclíticos y proclíticos. El verbo. Tipos (verbos transitivos e intransitivos, pronominales y preposicionales). Las locuciones y perifrásis verbales. Valores del presente. Establecimiento del plural de nombres propios, de abreviaturas, siglas y acrónimos. Incorrecciones sintácticas: leísmo, láismo, loísmo. Incorrecciones en formas de verbos impersonales. La escritura de abreviaturas y siglas. Ortografía de voces de otras lenguas. Reconocimiento y uso de los procedimientos de formación de palabras: composición, derivación, paraísitos, siglas, acrónimos y abreviaturas. Significado de neologismos y de préstamos léxicos atendiendo a su origen y procedencia (voces amerindias, vasquismos, catalanismos, castellanismos, galleguismos, otras lenguas) y al modo de incorporación en la lengua (xenismos, calcos semánticos). El cambio semántico. Causas y mecanismos (metáfora, metonimia). Reconocimiento de las relaciones de igualdad-semejanza (campo semántico y campo asociativo) y de inclusión (hiperonimia e hiponimia) entre las palabras. Análisis de la cohesión textual: conectores textuales (de explicación, causales, consecutivos, condicionales, etc.), mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (sinonimia, antonimia, hiponimia, hiperonimia, sustitución léxica por metáforas, metonimias, eufemismos, etc.), mecanismos de cohesión gramatical (repetición de construcciones sintácticas, deixis espacial y temporal, anáforas y catáforas, eje temporal) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos. Análisis de la adecuación textual: tipología textual, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); relación existente entre el emisor y el receptor; marcas lingüísticas de modalización (deixis personal y social, impersonalización, verbos modales, adjetivos</p>	<p>según la naturaleza del predicado (oraciones atributivas, predicativas, activas, transitivas, reflexivas, recíprocas, intransitivas, pasivas, perifrásicas, reflejas y medias) para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos argumentativos de diversas modalidades oracionales con mayor corrección y propiedad.</p> <p>BL3.6. Reconocer los elementos de la comunicación que intervienen en textos argumentativos y justificar si estos cumplen las propiedades textuales, atendiendo a los elementos de las mismas, propios del nivel educativo, para, tras un proceso de reflexión, realizar un uso adecuado de la lengua.</p> <p>BL3.7. Explicar los orígenes históricos de las lenguas de España y reconocer sus variedades geográficas, así como los rasgos diferenciales entre el castellano de España y de América para, enriquecerse y desarrollar una actitud respetuosa hacia la diversidad de la lengua y un entorno plurilingüe pluricultural.</p>	CAA CCLI CAA CSC CCLI CSC
--	---	--

calificativos y léxico connotativo, cuantificación, grado de certeza, modalidad oracional, figuras literarias valorativas –hipérboles, ironía-, variación del registro, etc.) y del uso de un lenguaje no discriminatorio; en función de los elementos de la situación comunicativa.		
--	--	--

Bloque 4: Educación literaria. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura. Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual). Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal. Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado, de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.) Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal. Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel educativo. Análisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión. Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones. Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p>	<p>BL4.1. Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, con supervisión, técnicas expresivas y teatrales.</p> <p>BL4.2. Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.</p> <p>BL4.3. Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y las ciencias, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, desde la Edad Media hasta el siglo XVII, en creaciones de diferente naturaleza.</p> <p>BL4.4. Analizar un corpus de textos literarios, de la Edad Media al siglo XVII, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura; identificar los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género; y realizar un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.</p>	CCLI SIEE CEC CCLI SIEE CEC CCLI CAA SIEE CEC CCLI CAA CEC SIEE

<p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsen la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.).</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.) relacionando obras, personajes y temas universales: el hombre en la naturaleza, el canto a la belleza, el gozo de vivir, el tiempo fugitivo, estereotipos femeninos.</p> <p>Pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y formas a partir de la comparación de obras, con especial dedicación a los relacionados con la historia de la cultura desde la Edad Media al Siglo de Oro.</p> <p>Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas. Introducción a la literatura de la Edad Media al Siglo de Oro a partir de los textos de autoría masculina y femenina.</p> <p>Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.</p> <p>Temas: el hombre en la naturaleza, el canto a la belleza, el gozo de vivir, el tiempo fugitivo, estereotipos femeninos, etc.</p> <p>Tópicos: <i>Locus amoenus, Descriptio puellae, Carpe diem, Tempus fugit, Ubi sunt?</i>, etc.</p> <p>Personajes: El Cid, Celestina, Lazarillo, Don Quijote, etc.</p> <p>Movimientos literarios, obras y autores:</p> <p>Edad Media: la literatura en el contexto histórico, social y cultural.</p> <p>Aportaciones literarias de las tres religiones y culturas: musulmana, cristiana y judía.</p> <p>Lírica tradicional y culta en verso.</p> <p>Narrativa en prosa y en verso: épica y mesteres. Anonimia y autoría. El <i>Poema de Mio Cid</i>.</p> <p>La Comedia humanística. La Celestina.</p> <p>Siglo de Oro. Renacimiento y Barroco: la literatura en el contexto histórico, social y cultural.</p>		
--	--	--

<p>Lírica: temas, formas y tendencias. Principales escuelas.</p> <p>Modelos narrativos en prosa. La novela. <i>E'l Lazarillo, Don Quijote de la Mancha</i>.</p> <p>El teatro en verso: texto y espectáculo.. La comedia barroca. La tragedia. Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.</p> <p>La narración en prosa y en verso.</p> <p>La lírica y los recursos métricos en verso.</p> <p>El teatro en prosa y en verso.</p> <p>La literatura de ideas: aforismos y ensayo.</p> <p>Ánalisis sencillo de textos: localización del texto en su contexto social, cultural e histórico; identificación de la época literaria; rasgos presentes en el texto; contenido (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor; figuras retóricas: plano léxico-semántico (alegoría, oxímoron, paradoja, apóstrofe, etc.), plano morfosintáctico (equivoco o dilogía, reduplicación, hipérbaton, quiasmo, etc.), plano fónico (versificación, etc.)</p>		
---	--	--

Curso 4º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA <p>Géneros dialogados de la comunicación oral, formales y espontáneos, de los medios de comunicación social y del ámbito profesional y administrativo.</p> <p>Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Aplicación y evaluación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección).</p> <p>Adecuación de los usos formales e informales al contexto.</p> <p>Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales,</p>	<p>BL1.1. Participar activa y respetuosamente en intercambios comunicativos, reales o dramatizados, especialmente en los representativos de los medios de comunicación social y del ámbito profesional y administrativo, sobre temas polémicos de la actualidad, defendiendo críticamente las propias opiniones con fluidez y riqueza léxica, ajustando el registro, el tono y las normas de cortesía a la situación comunicativa, utilizando las estrategias de interacción oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos</p>	CCLI CAA CSC CCLI SIEE CSC

<p>de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás.</p> <p>Creación del pensamiento de perspectiva.</p> <p>Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Características de los textos orales del ámbito periodístico y de los textos publicitarios, profesionales y administrativos.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos expositivos y argumentativos del ámbito periodístico, profesional y administrativo.</p> <p>Uso de las técnicas de memorización y retención de la información: esquemas, resúmenes, comentarios y críticas.</p> <p>Utilización de diccionarios y fuentes de información en diferentes soportes.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología, de las propiedades textuales y del estándar formal en la producción oral de textos expositivos y argumentativos.</p> <p>Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en el proceso de las presentaciones orales. Utilización de guías y grabaciones.</p> <p>Selección razonada de los productos que se incluyan en el portafolio.</p> <p>Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Estudio, análisis y aplicación de los procedimientos lingüísticos de la argumentación: tipos de argumentos, la refutación, la modalización, la reformulación, enfatización, etc.)</p> <p>Participación en intercambios comunicativos del ámbito de uso académico, social, profesional y administrativo, especialmente de los géneros periodísticos informativos y de opinión (entrevistas de trabajo, relaciones con instituciones públicas y privadas, tertulias, actividades de relación y dinamización, programas de mediación del centro, difusión de las actividades extraescolares, entornos virtuales de comunicación, radio local, etc.).</p> <p>Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües.</p>	<p>y discrepancias.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, propios del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, especialmente periodísticos y publicitarios, analizando los elementos formales y de contenido, la información no verbal y las convenciones propias del género, utilizando las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha, para construirse una opinión crítica.</p> <p>BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la supervisión del profesorado, textos formales del ámbito académico, social y profesional y administrativo, con especial atención a los géneros periodísticos y publicitarios de los medios de comunicación, de temas polémicos relacionados con el currículo y la actualidad, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, ajustando el registro al grado de formalidad, aplicando las propiedades textuales y la expresividad adecuada, para mejorar sus habilidades lingüísticas y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.5. Evaluar, de manera autónoma, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA SIEE CSC
---	---	--

<p>Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación, espontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.) y de las habilidades sociales en las formas de tratamiento y respeto aprendidas, especialmente al defender los propios derechos, etc.</p> <p>Aplicación, análisis y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos: gesticulación, mirada, tono, dicción, espacio, etc.</p> <p>Utilización del estándar y de un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales de los medios de comunicación y la publicidad (debates, tertulias, entrevistas, conferencias, discursos, mensajes publicitarios de la radio, etc.) y del ámbito profesional y administrativo (entrevista de trabajo, anuncios de trabajo, reclamaciones y quejas telefónicas, etc.).</p> <p>Ánalisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz).</p> <p>Interpretación del sonido y la imagen en los textos audiovisuales.</p> <p>Aplicación autónoma de las estrategias de comprensión oral en los textos periodísticos, publicitarios y del ámbito profesional y administrativo (activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.)</p> <p>Producción de textos orales expositivos y argumentativos (exposiciones, conferencias, encuestas y entrevistas, reportajes, crónicas, reseñas orales y mesas redondas de temas relacionados con el currículo y polémicos de la actualidad, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral de textos expositivos y argumentativos: orden, claridad y rigor en la exposición; riqueza expresiva; la ironía, tipos de argumentos, recursos de enfatización y de expansión de la información. Especial atención a las interferencias lingüísticas.</p> <p>Detección de incoherencias, repeticiones de conectores, pobreza léxica, ambigüedades, etc. y dificultades en la comunicación.</p> <p>Ánalisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no</p>		
--	--	--

verbales, corporales y paralingüísticos (gestos, movimientos, mirada, gestión de tiempo, espacio, prosodia y elocución).

Elaboración de presentaciones orales: planificación (activación de conocimientos previos y guion), documentación (fuentes variadas y en otras lenguas), selección y reorganización de la información, textualización y evaluación (de la organización del contenido, de los recursos, de los elementos no verbales corporales y paralingüísticos y del proceso).

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Características básicas de los textos del ámbito periodístico (noticia, reportaje, entrevista, editorial, artículo de opinión, columna, carta al director, crítica) y de los textos publicitarios: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales. Características básicas de textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo (carta comercial, correo electrónico, solicitud, reclamaciones, oferta de trabajo, factura, currículum sencillo, normativa profesional, etc.): función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales. Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos del ámbito periodístico y publicitario. Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos del ámbito profesional y administrativo. Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos del ámbito periodístico, publicitario, profesional y administrativo: formular objetivos, hacer planes de escritura con autonomía, etc. Reflexión sobre la importancia de la escritura como un instrumento para la creatividad, facilitador de aprendizajes y estímulo para el desarrollo personal.	BL2.1. Interpretar textos escritos del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, con especial atención a los géneros periodísticos informativos y de opinión, a los textos publicitarios de los medios de comunicación de masas y a los textos del ámbito profesional y administrativo, a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto. BL2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica y gramatical y léxica del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, de varias tipologías, centrándose en los géneros periodísticos informativos y de opinión, en textos publicitarios con sentido creativo y estético y en textos del ámbito profesional y administrativo con ayuda de modelos, aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL2.3. Evaluar, con autonomía, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma autónoma, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA

Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portfolio. Uso de técnicas de síntesis de la información: esquema, tabla, mapa conceptual y resumen de textos argumentativos. Actuación eficaz en equipos de trabajo: compartir información y recursos, buscar la autonomía en el funcionamiento del equipo, responsabilizarse del trabajo individual, valorar el trabajo de los compañeros, animándolos y mostrando sensibilidad y comprensión por sus puntos de vista, usar estrategias de supervisión y resolución de problema, evaluar procesos y el trabajo individual y el del equipo resultante, etc. Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales, atendiendo especialmente a los textos de los medios de comunicación, en lenguas diversas, y utilización de procedimientos para la cita bibliográfica. Utilización de diferentes tipo de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información. Reflexión autónoma sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo. Utilizar el pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios para el desarrollo personal. Valoración del error como oportunidad. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad. Utilización del pensamiento alternativo. Desarrollo del sentido crítico. Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y visualización. Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.	BL 2.4. Sintetizar textos orales y escritos argumentativos, utilizando esquemas, tablas, mapas conceptuales y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original ni incluya interpretaciones personales, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación. BL2.5. Realizar, con sentido crítico y creatividad, tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, con autonomía, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos, culturales, profesionales y literarios motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de elaboración un proyecto de trabajo, contrastando la información y citando adecuadamente su procedencia e incluyendo en los mismos la bibliografía y la webgrafía, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable. BL2.7. Realizar con autonomía de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando por propia iniciativa soluciones alternativas.	CCLI CAA CAA SIEE CD CAA SIEE SIEE
--	--	---

<p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Uso de herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p>		
<p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre las características de los textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo, a la comprensión, interpretación y análisis de los mismos: descripción de la disposición tipográfica; análisis de la situación comunicativa; identificación de la tipología textual y del género; identificación o generación del tema o tesis y de la organización del contenido; localización o deducción de información explícita e implícita, identificación de puntos de vista y de la intertextualidad; distinción entre información y opinión; análisis de los mecanismos gramaticales, del lenguaje discriminatorio y de los recursos expresivos (ironía, metonimia, etc.); interpretación de la información contextual y no verbal de los textos publicitarios; valoración de la relación entre los aspectos formales y el contenido, etc.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación y análisis de textos escritos narrativos (noticias, reportajes, crónicas, etc.), instructivos (leyes, normas, etc.), expositivos (reportajes, monografías, diccionarios diversos, etc.) y argumentativos (editorial, artículo de opinión, columna, carta al director,</p>		

<p>crítica, textos publicitarios en periódicos, revistas, vallas, web, etc.).</p> <p>Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo. Antes de la lectura: activar los conocimientos previos, establecer objetivos de lectura, formular predicciones o hipótesis a través de información paratextual (título, subtítulos, ilustraciones, palabras destacadas, contexto, disposición tipográfica), identificar la tipología, el género y la estructura del texto.</p> <p>Durante la lectura: controlar y regular (recapitular lo leído, comprobar las hipótesis y formular nuevas, releer, aclarar dudas de comprensión, contrastar los conocimientos previos con la información del texto); controlar la coherencia interna del texto (del contenido, de la estructura y de los diversos elementos en un texto discontinuo, a través de la reflexión al final de cada párrafo, el subrayado y las anotaciones); formular inferencias (sobre aspectos formales y de contenido, a partir de elementos textuales, contextuales y paratextuales) e interpretar sentidos figurados y significados no explícitos; resolver problemas de comprensión léxica. Después de la lectura: identificar o deducir el tema, la tesis, la idea principal, los argumentos, la intención del autor y la organización del contenido; sintetizar la información a través de esquemas, tablas, mapas conceptuales y resúmenes; responder preguntas concretas sobre aspectos formales, de contenido y de relación con el contexto; elaboración de conclusiones personales, relacionando el contenido con la propia experiencia y formándose una opinión propia a partir de la información del texto; valoración crítica y evaluación de las predicciones efectuadas, de la consecución de los objetivos de la lectura, del sentido global del texto y de las conclusiones personales.</p> <p>Producción de textos escritos narrativos (noticias, crónicas periodísticas, etc.), expositivos (trabajos de investigación, memoria técnica de un proyecto realizado, etc.), argumentativos (artículos de opinión, trabajos de investigación, textos publicitarios, etc.), del ámbito profesional y administrativo, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.</p> <p>Uso autónomo de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de producción escrita: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.</p> <p>Creación de textos escritos del ámbito periodístico y publicitario,</p>		
---	--	--

<p>individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (metonimia, ironía, pleonasmó, etc.), recursos del lenguaje no verbal, y utilizando herramientas digitales de edición y presentación con autonomía.</p> <p>Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.</p> <p>Uso de procesadores de textos en la escritura: columnas, estilos, plantillas, etc.</p> <p>Evaluación con autonomía de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar los textos.</p> <p>Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramaticales y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.</p> <p>Reescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Planificación y realización con autonomía de proyectos de trabajo individuales y en equipo, sobre temas del currículo, con especial interés por las obras literarias, o sobre temas sociales, científicos, culturales, profesionales y literarios motivadores para el alumnado siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación; obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final), evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).</p> <p>Utilización autónoma de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales sin copiar los enunciados literales de las fuentes; presentar el trabajo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Construcción de un producto o meta colectivo, compartiendo información</p>		
--	--	--

y recursos.		
-------------	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Uso de mayúsculas y minúsculas en las nuevas tecnologías de la comunicación. Identificación de la estructura y de los nexos propios de oraciones coordinadas, yuxtapuestas y de oraciones subordinadas sustantivas, adjetivas o de relativo, adverbiales propias y de implicación lógica; así como de las funciones sintácticas que desempeñan elementos que las componen. Reconocimiento de los elementos de la situación comunicativa y de las propiedades textuales en textos, especialmente expositivos y argumentativos, del ámbito periodístico, laboral y administrativo. Análisis de la coherencia textual: partes temáticas constitutivas del textos y progresión temática; identificación de ideas principales y secundarias; resumen, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y los argumentos utilizados; justificación de la progresión temática, estructura y organización; en función de la intención comunicativa. El marco jurídico de las lenguas cooficiales en la Comunitat Valenciana La importancia de la variedad estándar en los medios de comunicación.	BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un texto, propio o ajeno, estableciendo la concordancia entre ellas; clasificarlas y analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso; y utilizarlas correctamente para avanzar en la comprensión y creación correcta de textos propios del ámbitos periodístico, profesional y administrativo. BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.	CCLI CAA
	BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos, préstamos de otras lenguas, y el origen del léxico propio, para enriquecer el vocabulario.	CCLI CAA
	BL3.4. Explicar los distintos niveles de significado de palabras y expresiones, identificando el uso connotativo y denotativo de la lengua para captar el sentido global de un texto; aplicar el uso connotativo y denotativo de la lengua en la elaboración de textos.	CCLI CAA
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Caracterización semántica de categorías gramaticales. Identificación de adjetivos, pronombres y adverbios relativos. Establecimiento del plural de latinismos, préstamos y neologismos. Procedimientos de formación de palabras (composición y derivación, parasíntesis y acronimia) Significado de prefijos y sufijos, atendiendo a los de origen grecolatino. Formación de sustantivos, adjetivos, verbos y adverbios a partir de otras categorías gramaticales. Reconocimiento de latinismos, palabras patrimoniales y cultismos. El doblete.	BL3.5. Identificar la estructura y los nexos propios de oraciones coordinadas, yuxtapuestas y de oraciones subordinadas sustantivas, adjetivas, adverbiales propias y de implicación lógica y analizarlas morfosintácticamente, para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo con mayor corrección y propiedad. BL3.6. Reconocer las propiedades textuales en textos del ámbito periodístico, laboral y administrativo; aplicarlas al comentario pragmático, para componer textos orales y escritos con adecuación, coherencia y cohesión.	CCLI CAA CSC

<p>Significado de neologismos y de préstamos léxicos atendiendo a su origen y procedencia (helenismos, arabismos, anglicismos, galicismos, italianismos, lusismos, otras lenguas) y al modo de incorporación en la lengua (xenismos, palabras hispanizadas, híbridos).</p> <p>Niveles de significado de palabras y expresiones en el discurso oral y escrito.</p> <p>Significado connotativo y denotativo</p> <p>Significado, significante y referente</p> <p>Sema, semema, campo semántico y campo asociativo.</p> <p>Análisis de la cohesión textual: conectores textuales (de adición, oposición, causa, consecuencia, comparativos, de reformulación, de orden, condición e hipótesis, etc.); mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas, elipsis y relaciones semánticas (sinónimos, hiperónimos, metáforas y metonimias, eufemismos, uso de anáforas y paralelismos, etc.); mecanismos de cohesión gramatical (sustituciones pronominales, deixis espacial y temporal, anáforas y catáforas, eje temporal) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.</p> <p>Análisis de la adecuación textual: tipología textual, del género y ámbito de uso, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); relación existente entre el emisor y el receptor; las marcas lingüísticas de modalización (deixis personal y social, verbos modales, cuantificación y cualificación: uso valorativo de adjetivos determinativos, artículos, pronomombres, adjetivos calificativos y léxico connotativo; grado de certeza, modalidad oracional, figuras literarias valorativas, variación del registro lingüístico, atendiendo al uso de coloquialismos, barbarismos, vulgarismos, imprecisiones, expresiones clichés, estereotipos lingüísticos, jerga y argot) y uso de un lenguaje no discriminatorio; en función de los elementos de la situación comunicativa.</p>	<p>cohesión.</p> <p>BL3.7. Explicar el marco jurídico de las lenguas cooficiales en la Comunitat Valenciana, así como establecer los rasgos característicos de la variedad estándar, reconociendo la importancia de la existencia de una norma de la lengua como elemento de cohesión cultural.</p>	CCLI CSC
--	---	-------------

Bloque 4: Educación literaria. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual).	BL4.1 Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando técnicas expresivas y teatrales.	CCLI SIEE CEC

<p>Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal.</p> <p>Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado, de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.)</p> <p>Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal.</p> <p>Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura.</p> <p>Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel.</p> <p>Ánalisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión.</p> <p>Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones.</p> <p>Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p> <p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsan la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.).</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.) relacionando obras, personajes y temas universales: el mundo de la razón, el destino, anhelos de libertad, la visión de lo insólito, el hombre en sociedad, la visión de Europa y España.</p> <p>Tratamiento de la pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y</p>	<p>BL4.2. Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.</p> <p>BL4.3. Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, del siglo XVIII hasta la actualidad, en creaciones de diferente naturaleza (cine, música, pintura, textos literarios y de los medios de comunicación, etc.).</p> <p>BL4.4. Analizar un corpus de textos literarios, del siglo XVIII a la actualidad, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura, identificando los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género y realizando un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.</p>	CCLI SIEE CEC CCLI CAA SIEE CEC CCLI CAA CEC SIEE
--	---	---

formas a lo largo de la historia a partir de la comparación de obras de arte y textos literarios y de los medios de comunicación, con especial dedicación a movimientos literarios más actuales: las vanguardias y el siglo XX, la ciencia en la literatura, etc.

Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas. Introducción a la literatura desde el siglo XVIII hasta la actualidad a partir de los textos de autoría masculina y femenina.

Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.

Temas: el mundo de la razón, el destino, anhelos de libertad, la visión de lo insólito, el hombre en sociedad, la visión de Europa y España, estereotipos femeninos, etc.

Tópicos: *Carpe Diem*, *Tempus Fugit*, *Locus Amoenus*, etc.

Personajes: Don Juan, Ana Ozores, etc.

Movimientos literarios, obras y autores:

- La Ilustración: La literatura en el contexto histórico, social y cultural. El ensayo. Innovación y modernidad en el teatro.
- Siglo XIX: la literatura en el contexto histórico, social y cultural.
- El Romanticismo. Ideas estéticas, temas y formas. Lírica. El auge del yo.
- Narrativa. Historicismo. Las leyendas. El teatro. *Don Juan Tenorio*.
- Naturalismo y Realismo. La visión literaria de la realidad. Objetivismo.
- Narrativa. La novela realista.
- Siglo XX. Fundamentos de la nueva literatura. Primera mitad del siglo. La crisis finisecular. Modernismo y 98. Novecentismo y vanguardias.
- Segunda mitad del siglo. Literatura arraigada y desarraigada. Literatura experimental. La lírica. Nuevos modelos narrativos. La novela y el cuento hispanoamericanos. Renovación del teatro. Texto y espectáculo. El periodismo y el ensayo. Literatura actual.

Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.

Análisis sencillo de textos: localización del texto en su contexto social, cultural e histórico; identificación de la época literaria; rasgos presentes en el texto; contenido (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor; figuras retóricas: plano léxico-semántico (sinédoque, metonimia, sinestesia, ironía, etc.), plano morfosintáctico (pleonasmio, concatenación, retruécano, etc.), plano fónico

(paronomasia, etc.)

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La inclusión de la asignatura de Lengua Castellana y Literatura en el currículo del Bachillerato responde a la necesidad de consolidar la competencia comunicativa del alumnado entendida en todas sus vertientes: pragmática, lingüística, sociolingüística y literaria. Así, por una parte debe aportarle herramientas y conocimientos necesarios para desenvolverse satisfactoriamente en cualquier situación comunicativa de la vida académica, familiar, social y profesional y, por otra, debe servir para el afianzamiento de la competencia comunicativa necesaria en todos los ámbitos de la vida adulta.

Los contenidos, criterios de evaluación y competencias clave de Lengua Castellana y Literatura se organizan en cuatro bloques. Esta división no pretende jerarquizar los aprendizajes sino organizar las destrezas básicas que debe conocer el alumnado, usuario de la lengua, para ampliar, de manera progresiva, su capacidad para interactuar comprendiendo, expresarse oralmente y por escrito, además de mejorar su educación literaria. En este sentido, las habilidades lingüísticas, los contenidos de lengua y los de literatura pertenecientes a cada uno de los cuatro bloques se interrelacionan y conforman la asignatura como un todo integrado. Con ello se pretende consolidar la base que sirva para el aprendizaje a lo largo de la vida, ya que las habilidades lingüísticas y el conocimiento puramente conceptual de la lengua serán elementos necesarios una vez acabada esta etapa formativa para obtener información, comunicarse y continuar aprendiendo. Por otra parte, cabe mencionar que, en cada bloque, los elementos curriculares se presentan en una progresión creciente y graduada a lo largo de la etapa educativa, a partir del nivel alcanzado en el final de la Educación Secundaria Obligatoria.

Así, el “Bloque 1: Comunicación oral: escuchar y hablar” presenta contenidos necesarios para que el alumnado comunique con precisión las propias ideas, construir discursos orales elaborados adecuados al contexto comunicativo en el que se utilizan y escuchar de manera activa, interpretando correctamente las ideas de los demás. También se presenta en este bloque la interacción oral como una destreza básica en las relaciones humanas y que ocupa todos los ámbitos, desde el personal al académico, pasando por el profesional y el administrativo.

El “Bloque 2: Comunicación escrita: leer y escribir” fomenta el desarrollo de la lectura y la escritura. Estos procesos son básicos en la puesta en marcha del resto de procesos cognitivos que elabora el conocimiento del mundo, de uno mismo y de los demás. Son, por lo tanto, dos herramientas clave en la adquisición de nuevos

aprendizajes a lo largo de la vida. El enfoque comunicativo en el proceso de enseñanza-aprendizaje de la lengua hace que las actividades relacionadas con la comprensión y redacción de textos de diversos ámbitos y la realización de proyectos de aprendizaje, de forma individual o en equipos cooperativos, sean elementos metodológicos básicos en este bloque. Además, en este bloque se incluyen los temas transversales que deben estar presentes en el currículo.

Por otra parte, el “Bloque 3: Conocimiento de la lengua” se basa en la necesidad de reflexionar sobre los elementos que conforman la lengua y sobre los mecanismos lingüísticos que rigen la comunicación, es decir, sistematiza el aprendizaje de los elementos lingüísticos necesarios para utilizar correctamente las destrezas lingüísticas a las que se ha hecho alusión anteriormente.

El cuarto bloque se dedica a la “Educación literaria”. Con él se pretende conseguir que el alumnado se convierta en lector competente. Por este motivo, se alternan las propuestas de lectura, comprensión e interpretación de obras literarias cercanas a sus gustos personales y a su madurez cognitiva, con la de textos literarios que aportan conocimientos básicos sobre algunos de los hitos clave de la literatura. En este punto cabe señalar que el estudio de la literatura se entiende a partir de una selección de textos agrupados en torno a los grandes temas y tópicos universales combinados con una visión cronológica que abarca desde la Edad Media hasta el siglo XXI.

La organización de los elementos curriculares de la asignatura se basa en el tratamiento integrado de las lenguas del currículo, enfoque metodológico que responde a la concepción plurilingüe del sistema educativo valenciano en el que conviven dos lenguas cooficiales con, al menos, una lengua extranjera y todas ellas son a la vez objeto e instrumento de aprendizaje. Por este motivo, se presentan los criterios de evaluación y los contenidos específicos de cada una de las dos lenguas y los criterios de evaluación y los contenidos comunes a las dos. El hecho de que se presenten contenidos comunes, de tipo cognitivo, que se relacionan principalmente con los procesos que intervienen en la lectura y escritura, facilita la planificación de tareas y estrategias de aprendizaje que permiten realizar transferencias lingüísticas en función de cual sea la L1 o la L2 del centro, atendiendo al proyecto lingüístico del centro. En este sentido, son fácilmente transferibles a las lenguas extranjeras, una vez que se ha consolidado el código oral o escrito, facilitando el aprendizaje.

Así mismo, la redacción de los criterios de evaluación se basa en una estructura fácilmente reconocible que configura pequeñas situaciones de evaluación que, en muchos casos, responde a situaciones reales. Para ello, en primer lugar, se presenta el proceso que se pretende evaluar, con diferentes niveles de complejidad, asociado a un contenido (conceptual, procedimental y actitudinal). Tanto el proceso como el contenido están acotados por la naturaleza de la ejecución (la manera, el contexto, el objetivo) que ayuda a delimitar las situaciones en que se realiza el proceso sobre el contenido que se aprende.

Esta redacción de los criterios de evaluación de Lengua Castellana y Literatura permite realizar una selección ajustada de procedimientos e instrumentos de evaluación, básicamente escalas de observación y de valoración aplicadas a productos lingüísticos, orales y escritos, sobre temas y ámbitos diversos o sobre la literatura.

La secuenciación de los contenidos y los criterios de evaluación de forma progresiva y diferenciada posibilita la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel, facilitando con ello la labor del docente en el tratamiento de la atención a la diversidad y en la realización de adaptaciones curriculares para alumnado con necesidad específica de apoyo educativo, facilitando su inclusión en el medio escolar y social. Por otra parte, el avance secuenciado, progresivo y acumulativo a lo largo de los dos cursos de la etapa permite que los aprendizajes básicos de cada nivel incluyan los del nivel anterior, aunque estos no aparezcan detallados. De esta manera se consigue la adquisición de los conocimientos y procesos que aparecen en los estándares de aprendizaje evaluables presentados en el Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato sin tener que orientar el proceso de enseñanza-aprendizaje directamente a su consecución.

La asignatura de Lengua Castellana y Literatura contribuye en esencia a la adquisición de la competencia en comunicación lingüística por parte del alumnado. Y si la comunicación es uno de los pilares de la convivencia social, el desarrollo de la competencia comunicativa debe ir estrechamente ligado con el desarrollo de la competencia social y ciudadana. El planteamiento básicamente procedimental de la asignatura implica que el aprendizaje de las habilidades lingüísticas necesarias para que se produzca la comunicación contribuya a la comprensión de las experiencias colectivas y de la organización y el funcionamiento del pasado y presente de las sociedades. Además, en muchos casos, se plantean situaciones de aprendizaje estrechamente ligadas a la realidad social del mundo actual, sus conflictos y las motivaciones de los mismos, los elementos que son comunes y los que son diferentes, así como los espacios y territorios en que se desarrolla la vida de los grupos humanos, y sus logros y

problemas, para comprometerse personal y colectivamente en su mejora, participando así de manera activa, eficaz y constructiva en la vida social y profesional. Así pues, mediante la organización de equipos de trabajo cooperativos se incorporan formas de comportamiento individual que capacitan a las personas para convivir en una sociedad cada vez más plural, dinámica, cambiante y compleja. El alumnado, al mismo tiempo que aprende a comunicarse aprende a cooperar, a comprometerse y a afrontar los conflictos, a tomar perspectiva, a desarrollar la percepción del individuo en relación a su capacidad para influir en lo social y a elaborar argumentaciones basadas en evidencias. Es decir, aprende a ponerse en el lugar del otro, aceptar las diferencias, ser tolerante y respetar los valores, las creencias, las culturas y la historia personal y colectiva de los otros.

Pero además, la asignatura también contribuye a la adquisición de la competencia de aprender a aprender, en tanto en cuanto desde todos los bloques de contenido se desarrollan técnicas y estrategias que favorecen el conocimiento de los procesos mentales a los que se entregan las personas cuando aprenden, además del conocimiento sobre los propios procesos de aprendizaje, así como el desarrollo de la destreza de regular y controlar el propio aprendizaje que se lleva a cabo.

Por otro lado, la adquisición de la competencia digital se hace patente a través del uso creativo, crítico y seguro de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC) aplicadas al aprendizaje, la inclusión y la participación en la sociedad. Implica, además, la adquisición de una serie de conocimientos, habilidades y actitudes derivados de los cambios producidos sobre la lectura y la escritura por la aplicación de las TIC y la generación de entornos virtuales, no solo de aprendizaje, sino también de interacción social. En este sentido, los contenidos de Lengua Castellana y Literatura se relacionan con conocimientos del lenguaje específico básico: textual, numérico, íconico, visual, gráfico y sonoro, así como sus pautas de decodificación y transferencia. Además, se incide en el conocimiento y uso de las principales aplicaciones informáticas necesarias para el acceso a las fuentes y el procesamiento de la información y, como consecuencia de estos, también se aborda el conocimiento de los derechos y las libertades que asisten a las personas en el mundo digital. El trabajo de las habilidades de comprensión oral y lectora incluye el desarrollo de destrezas relacionadas con la búsqueda, el acceso y el procesamiento de la información. Por su parte, las habilidades de expresión oral y escrita implican el dominio de destrezas básicas de uso de la información y creación de contenidos en el ámbito personal, académico, social y profesional. En todos los casos se incide en el conocimiento de los riesgos asociados al uso de las tecnologías y de recursos en línea y las estrategias actuales para evitarlos. Es decir, se enseña a identificar los comportamientos adecuados en el ámbito digital para proteger la información, propia y de otras personas, así como conocer los aspectos adictivos de las tecnologías.

También esta materia contribuye a la adquisición de la competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor, la cual implica la capacidad de transformar las ideas en actos. La comunicación se basa justamente en la transmisión de ideas y conocimientos a través de actos comunicativos que tienen lugar en determinados ámbitos de uso (personal, académico, social y profesional). Por lo tanto si planteamos cada situación de comunicación como un problema o un reto al que se debe enfrentar el usuario de la lengua podemos afirmar que en cada caso se debe tomar conciencia de la situación en la que se debe intervenir o resolver. Por lo tanto el hablante debe saber elegir, planificar y gestionar los conocimientos, destrezas o habilidades y actitudes necesarios con criterio propio, con el fin de alcanzar el objetivo previsto. En la realización de las actividades comunicativas se promueve el desarrollo de actitudes que favorecen la iniciativa emprendedora, la capacidad de pensar de forma creativa, de gestionar el riesgo y de manejar la incertidumbre mediante el desarrollo de destrezas o habilidades como la capacidad de análisis; la capacidad de planificación, organización, gestión y toma de decisiones; la capacidad de adaptación al cambio y resolución de problemas; la comunicación, presentación, representación y negociación efectivas; la habilidad para trabajar, tanto individualmente como dentro de un equipo; la participación, la capacidad de liderazgo y delegación; el pensamiento crítico y el sentido de la responsabilidad; la autoconfianza, la evaluación y la autoevaluación.

Por su parte, la competencia en conciencia y expresión cultural implica conocer, comprender, apreciar y valorar con espíritu crítico, con una actitud abierta y respetuosa, las diferentes manifestaciones culturales y artísticas, utilizarlas como fuente de enriquecimiento y disfrute personal y considerarlas como parte de la riqueza y patrimonio de los pueblos, a lo que contribuyen los contenidos del bloque de la Educación literaria. Además del aprendizaje de los elementos literarios se propone el desarrollo de la creatividad, que se relaciona con la capacidad estética y creadora, y el dominio de aquellas capacidades relacionadas con los diferentes códigos artísticos y culturales, para poder utilizarlas como medio de comunicación y expresión personal. Todo ello para despertar en el alumnado el interés por la participación en la vida cultural y por contribuir a la conservación del patrimonio cultural y artístico, tanto de la propia comunidad como de otras comunidades.

Desde el punto de vista metodológico se propone el enfoque comunicativo como planteamiento didáctico básico para el aprendizaje y la evaluación. Desarrollar la competencia comunicativa supone adquirir conocimientos a través de la práctica y participación activa en ámbitos sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales. En este sentido, se deben diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten, imiten o reproduzcan de la manera más fiel posible situaciones reales de interacción, comprensión y expresión oral y escrita, de manera que los estudiantes puedan aplicar los conocimientos aprendidos.

Teniendo como objetivo último que todo el alumnado, sin exclusión, adquiera los mejores aprendizajes posibles, es de gran relevancia que incorporemos en nuestras aulas los últimos avances que la ciencia educativa y social, desarrolla en relación a la mejora del aprendizaje de la infancia y juventud. Sólo así, podremos consolidar el derecho a la educación de todos y todas, la mejor educación posible para cada uno de ellos y ellas.

Es por ello que, a grandes rasgos, el aprendizaje dialógico entiende que las personas aprendemos a partir de las interacciones con otras personas, es decir, que construimos el conocimiento primeramente desde un plano intersubjetivo, desde lo social, y progresivamente lo interiorizamos con un conocimiento propio, intrasubjetivo. Mediante el diálogo, transformamos las relaciones, nuestro entorno y nuestro propio conocimiento. Por tanto, bajo esta concepción del aprendizaje, el alumnado necesita situaciones de interacción para aprender. Pero no sólo necesitan un gran número de interacciones, y que éstas sean diversas, sino que además el diálogo que se establece tiene que estar basado en una relación de igualdad y no de poder, lo que significa que todos y todas tenemos conocimiento que aportar. Son estos espacios de interacción los que la escuela debe asegurar si queremos ofrecer una educación de calidad.

En este sentido, se establecerá un aprendizaje dialógico en la medida que se aumente al máximo el aprendizaje instrumental, se favorezca la creación de sentido personal y social, se promuevan situaciones de aprendizaje impregnadas de principios solidarios y en las que la igualdad y la diferencia sean valores compatibles y mutuamente enriquecedores, tanto instrumentalmente como en niveles de cohesión social.

Además se debe tender a un aprendizaje situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. Esta visión del aprendizaje contextualizado o situado conecta con una amplia tradición de teorías y prácticas educativas que en la sociedad de la información ven reforzado su valor. El papel activo y autónomo de los alumnos y alumnas conscientes de ser responsables de su aprendizaje debe ser reforzado por una gran variedad de métodos activos que faciliten la participación e implicación del alumnado y la adquisición y uso de conocimientos en situaciones reales que generen aprendizajes transferibles y duraderos.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales. Se trata de transformar las estructuras de aprendizaje individualistas, vinculadas exclusivamente al aprendizaje de contenidos descontextualizados, en estructuras de aprendizaje cooperativo perfectamente compatibles con otros métodos activos, y todos ellos, con el aprendizaje de las competencias.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza invita a esta integración metodológica que se apoya en las relaciones de los diferentes métodos activos con diversos modos de enseñar contenidos y procesos, que son sustancialmente diferentes, y que se enseñan vinculados a los conocimientos de las distintas áreas. Se pueden aquí citar distintos modelos o enfoques metodológicos (conductuales, constructivistas, sociales o personales) o simplemente mencionando ejemplos de los diversos enfoques (análisis de tareas, simulación y/o juego de roles, estudio de casos, investigación en el entorno, estímulo de la creatividad, modelos personales para el aumento de la autoestima, etc.) o secuencias didácticas que se podrían utilizar para la programación de las Unidades Didácticas (aprendizaje basado en proyectos, aprendizaje basado en problemas, aprendizaje servicio, etc.).

En conclusión, la asignatura de Lengua Castellana y Literatura se articula entorno a una serie de habilidades comunicativas, conocimientos cognitivo-lingüísticos, aptitudes y actitudes, que permiten al alumnado, por una parte, seguir con su formación académica y a lo largo de la vida y, por otra, adaptarse a los retos que plantea la sociedad del conocimiento.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Lengua Castellana y Literatura I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Estudio, análisis y evaluación de los textos orales formales, expositivos y argumentativos, del ámbito académico y de divulgación científica y cultural (conferencias, clases, charlas, videoconferencias, etc.); de los géneros informativos, de opinión y publicitarios procedentes de los medios de comunicación social (debates, tertulias, entrevistas, anuncios de radio y TV, noticiarios, concursos, musicales, deportivos, promocionales, series, noticias, rueda de prensa, reportaje, etc.); de las características formales y de contenido; de los recursos verbales y no verbales, teniendo en cuenta la calidad, relevancia, pertinencia y claridad, así como las normas de cortesía que regulan los intercambios formales. Escucha, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos orales expositivos y argumentativos del ámbito académico y periodístico. Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos expositivos y argumentativos orales. Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre estrategias de comprensión oral (antes: anticipando, haciendo hipótesis; durante: toma de apuntes, preguntar para aclarar dudas; y después: resúmenes). Síntesis oral de textos expositivos y argumentativos: uso del registro formal oral y aplicación de los recursos no verbales (entonación, dicción, control del ritmo, las pausas), evitando la recitación literal de textos memorizados, muletillas o comodines lingüísticos. Estudio, análisis y evaluación de los géneros discursivos formales desde un enfoque integrador de las habilidades lingüísticas (escuchar, hablar, leer y escribir) en el ámbito de uso académico y de divulgación científica (conferencias, clases, charlas, videoconferencias, etc.). Estudio, aplicación y evaluación de las estrategias del proceso de	BL1.1. Analizar los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos, propios del ámbito académico y de divulgación científica, cultural y de los géneros periodísticos, informativos y de opinión, procedentes de los medios de comunicación social, utilizando las estrategias de comprensión oral y técnicas de retención de la información para sintetizar el contenido por escrito y reflexionar críticamente. BL1.2. Elaborar presentaciones orales ajustadas al propósito, al contenido y a la situación comunicativa, sobre temas relacionados con el currículo, con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios, utilizando fuentes de información diversas, las TIC, un léxico especializado y siguiendo las fases del proceso de elaboración de las exposiciones orales; así como exponerlas utilizando las estrategias y recursos de la expresión oral del nivel educativo. BL1.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con las propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CCLI CAA CSC

<p>elaboración de la presentación oral (planificación, documentación y bibliografía, textualización y evaluación).</p> <p>Aplicación de los criterios de ordenación del contenido y de los recursos audiovisuales en las presentaciones orales de acuerdo con la tipología textual expositiva, la intención y el auditorio (interés, importancia, lógica, cronológica, etc.).</p> <p>Aplicación de los recursos no verbales (imagen, gestualidad, mirada, entonación, dicción, control del ritmo, las pausas, el tiempo y la duración del discurso).</p> <p>Estudio y uso de los mecanismos de citación.</p> <p>Valoración de la escucha activa y del hecho de hablar en público como fuente de aprendizaje, de comunicación y de relación.</p> <p>Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Conocimiento del proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Aplicación de las estrategias de expresión oral y recursos propios del texto expositivo, evitando la recitación literal de textos memorizados, coloquialismos, muletillas o comodines lingüísticos, utilización de conectores discursivos que organizan, relacionan y cohesionan el contenido y las partes del discurso (para iniciar intervenciones, introducir incisos o ejemplos, etc.).</p> <p>Uso del estándar formal y de léxico especializado.</p>		
--	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Estudio y análisis de los elementos básicos de los textos escritos del ámbito profesional y administrativo (cartas comerciales y de presentación, informe, memorándum, saluda, aviso, factura, instancias, reclamaciones, etc.): función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no	BL2.1. Interpretar textos expositivos y argumentativos especializados del ámbito académico, periodísticos y publicitarios a través del análisis de los elementos de la situación comunicativa y de las características propias del tipo de texto y del género, aplicando las estrategias de comprensión lectora, con la finalidad de sintetizar el contenido e interpretarlos críticamente.	CCLI CAA CSC

<p>verbales.</p> <p>Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre estrategias de comprensión lectora en la lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos escritos del ámbito profesional y administrativo.</p> <p>Evaluación crítica de las propiedades de un texto, relacionando las características con el sentido global y la intención del autor.</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos argumentativos del ámbito académico.</p> <p>Estudio de los tipos de argumentos (ejemplos, analogías, de autoridad, causales, deducciones, etc.) y de los recursos retóricos de los textos argumentativos (ironía, figuras literarias, humor, preguntas retóricas, etc.), y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Estudio de las propiedades (adecuación, coherencia y cohesión) de los textos del ámbito profesional y administrativo, y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Uso autónomo de procesadores de textos en la escritura.</p> <p>Realización de proyectos de investigación académica, con imaginación y creatividad, siguiendo las fases del proceso: planificar; buscar, obtener, reorganizar y poner en común en el equipo la información de fuentes orales y escritas impresas, audiovisuales y digitales, especialmente de los medios de comunicación sociales; aplicar el proceso de escritura para la elaboración del producto final; presentar el trabajo de forma oral con apoyos audiovisuales; evaluar tanto el proceso de trabajo como el resultado conseguido.</p> <p>Búsqueda, localización y obtención de información en diferentes tipos de texto y fuentes documentales, en lenguas diversas, valorando críticamente y contrastando estas fuentes.</p> <p>Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y encyclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS) y visualización.</p> <p>Utilización autónoma de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales, presentar el trabajo, con especial incidencia en las herramientas para la corrección y revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p>	<p>BL2.2. Escribir, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo, utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación, aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.3. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos; adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades; evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL2.4. Realizar proyectos de investigación académica sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo o de la actualidad, siguiendo las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación, para obtener como producto final un texto escrito adecuado, coherente, cohesionado, con corrección, con un léxico preciso y especializado, en el que predominen las secuencias textuales expositivas y argumentativas y que respete las normas de presentación de trabajos escritos, contrastando las fuentes de información y detallando las referencias bibliográficas.</p> <p>BL2.5. Gestionar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL2.6. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL2.7. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando</p>	CCLI CAA CCLI CAA SIEE CCLI CAA SIEE CAA SIEE CSC SIEE CD CAA SIEE
--	---	--

<p>Aplicación de las normas de presentación de textos escritos en los trabajos de investigación: índice, organización del contenido en epígrafes, procedimientos de citación, notas a pie de página, bibliografía.</p> <p>Aplicación del proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Aplicación de estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración de un proyecto para mejorar la expresión escrita.</p> <p>Reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como fuentes de información y de organización del aprendizaje y sobre la necesidad de organizar la resolución de tareas complejas.</p> <p>Fomento del autoconocimiento, del sentido crítico, del autoconcepto positivo, de la proactividad, perseverancia y flexibilidad, de la responsabilidad y del pensamiento alternativo, causal y consecuencial.</p> <p>Valoración de fortalezas y debilidades y del error como oportunidad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación, de superación de obstáculos y fracasos.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Adquisición de habilidades relacionadas con el liderazgo.</p> <p>Fomento del pensamiento de perspectiva, de la solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Aplicación de estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Estudio de técnicas de escucha activa y puesta en práctica del diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Uso de herramientas de producción digital en la web.</p>	<p>información en medios digitales de forma contrastada; editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicio web; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	<p>CSC</p>
--	--	------------

<p>Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Uso de técnicas de redacción de textos expositivos académicos en soporte papel o digital (planificación, investigación, originalidad y creatividad; uso de fuentes de información en papel, digitales y en línea; procedimientos de cita: bibliografía y web).</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Construcción un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.</p> <p>Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y protección de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos escritos expositivos y argumentativos del ámbito académico: situación comunicativa (tema, intención, destinatario, género), contenido (organización de la información, idea principal y secundarias) y recursos verbales y no verbales.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos escritos de los medios de comunicación social (géneros periodísticos informativos y de opinión y textos publicitarios): situación comunicativa (tema, intención, destinatario, género), contenido (organización de la información, idea principal y secundarias) y recursos verbales y no verbales.</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre los elementos básicos de los textos expositivos y argumentativos del ámbito académico para la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los mismos.</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre los elementos básicos de los textos</p>		
--	--	--

<p>escritos de los medios de comunicación social (géneros periodísticos informativos y de opinión y textos publicitarios) para la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los mismos.</p> <p>Uso de técnicas de síntesis de la información (esquema, resumen, mapa conceptual, etc.) en textos expositivos y argumentativos del ámbito académico y en textos periodísticos de información y opinión, seleccionando la información relevante, generalizando y globalizando la información relacionada y escribiendo con una expresión personal, sin reproducir literalmente las palabras del texto.</p> <p>Interpretación y valoración crítica de los textos publicitarios: intención, distinción entre información y persuasión, recursos verbales y no verbales, ideas discriminatorias.</p> <p>Estudio, análisis y valoración crítica de los medios de comunicación.</p> <p>Producción de textos escritos expositivos del ámbito académico, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección.</p> <p>Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre las estrategias del proceso de producción escrita (planificación, escritura, evaluación y revisión) en la escritura de textos expositivos del ámbito académico.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales en la revisión y mejora de las producciones escritas, tomando conciencia de la importancia del conocimiento de las normas para el uso correcto de la lengua.</p> <p>Conocimiento y uso de un vocabulario formal y preciso en las producciones escritas adecuado al nivel educativo y reconocimiento de la importancia de enriquecer el repertorio léxico personal con términos de especialidad.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales (diccionarios, gramáticas, correctores, glosarios, etc.) como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Adquisición y utilización en la lectura y escritura de textos de un léxico formal y especializado, rechazando coloquialismos y barbarismos.</p> <p>Utilización, en los textos escritos, de estructuras sintácticas complejas, propias de los textos expositivos para expresar relaciones lógicas y jerárquicas: oraciones subordinadas y conectores causales, consecutivos, finales, condicionales, concesivos, etc.</p> <p>Realización de proyectos de investigación académica sobre temas del currículo, con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Reconocimiento y explicación de estructuras sintácticas simples (grupos de palabras) y complejas (oración simple y compuesta: coordinada, yuxtapuesta, subordinada) y de sus nexos, así como de las funciones sintácticas que desempeñan las palabras y los grupos de palabras que las componen. Clasificación de la oración según la naturaleza del predicado: oraciones atributivas y predicativas (activas -transitivas -reflexivas y recíprocas- e intransitivas-, pasivas) y según la actitud del hablante (modalidades oracionales). Análisis de la coherencia textual mediante la descripción y explicación de las partes temáticas constitutivas del texto (narrativo, descriptivo, expositivo y argumentativo) y de la progresión temática, distinguiendo ideas principales y secundarias, resumiendo, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y los argumentos utilizados; así como mediante la justificación de la progresión temática y la estructura y organización estructural (analizante, sintetizante, paralelística, encuadrada, circular, etc.), en función de la intención comunicativa. Identificación de las características de las variedades diatópicas de la lengua. Reconocimiento de las consecuencias de las lenguas en contacto: bilingüismo y diglosia y prejuicios lingüísticos	BL3.1. Caracterizar morfológica, sintáctica y semánticamente las categorías gramaticales flexivas para identificar sus formas, funciones y significados, utilizando la terminología gramatical adecuada en la explicación lingüística; y aplicar las reglas gramaticales de concordancia entre las palabras para usar correctamente la lengua; así como explicar los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis), para enriquecer el vocabulario y mejorar la producción de textos.	CCLI
	BL3.2. Analizar morfosintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según la naturaleza de sus predicados y según sus modalidades oracionales para mejorar la comprensión, y expresarse, con corrección y propiedad, de forma oral y escrita.	CCLI CAA
	BL3.3. Analizar las propiedades textuales mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial, para aplicarlas en la elaboración de textos y mejorar la expresión oral y escrita.	CCLI CAA
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Identificación de las categorías gramaticales y caracterización morfológica, sintáctica y semántica de las mismas (sustantivo, pronombre, artículo, adjetivo y verbo). Explicación de los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis), atendiendo al significado de afijos. Aplicación de las reglas de concordancia, especialmente a los casos especiales de concordancia nominal y verbal. Análisis de la adecuación textual mediante la descripción y explicación de la	BL3.4. Explicar el origen y evolución de las distintas lenguas de España y sus principales variedades diatópicas, analizando sus rasgos característicos a través de manifestaciones orales y escritas, de forma progresivamente autónoma, para reconocer en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales la diversidad lingüística como parte del patrimonio cultural de nuestro país.	CCLI CSC
	BL3.5. Explicar las variedades de la lengua, atendiendo a los registros lingüísticos y a la utilización del estándar, reconociendo coloquialismos, imprecisiones, expresiones clichés y prejuicios y estereotipos lingüísticos, en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales.	CCLI CSC

tipología textual, del género y ámbito de uso, del tono del discurso, de la forma de elocución, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); así como mediante la descripción y explicación de la relación existente entre el emisor y el receptor, de las marcas lingüísticas de modalización (deixis, verbos modales, valores expresivos de del sustantivo, adjetivo, verbo, pronombre y artículo, modalidades oracionales, figuras literarias valorativas, humor, variación del registro, etc.) y del registro idiomático; en función de los elementos de la situación comunicativa.

Análisis de la cohesión textual mediante la descripción y explicación de elementos de conexión, nexos y conectores (de orden, adición, oposición, causalidad, reformulación, etc.); de mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (campos semánticos, asociativos, sinonimia, antonimia y contrastes, hiperonimia e hiponimia, etc.); mecanismos de cohesión gramatical (repetición de construcciones sintácticas, deixis espacial y temporal, anáforas y catáforas, eje temporal) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.

Reconocimiento de la pluralidad lingüística de España, de sus orígenes históricos y de la evolución de las lenguas de España.

Identificación de las variedades de la lengua, atendiendo al uso de arcaísmos, a la diferencia entre lengua y dialecto, al uso de vulgarismos y al reconocimiento de las jergas y argot.

Explicación del uso formal y especializado de la lengua, de un lenguaje no sexista ni discriminatorio, y del uso coloquial de la lengua; así como de los rasgos lingüísticos del registro coloquial (coloquialismos, imprecisiones, anacolutos, expresiones clichés, y de estereotipos lingüísticos, etc.), en función de la situación comunicativa.

Explicación de la situación del español en la actualidad y de la utilización del estándar como variedad utilizada en los medios de comunicación y en el ámbito digital, así como reconocimiento de sus características.

Bloque 4: Literatura. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS ESPECÍFICOS	BL4.1 Analizar críticamente textos líricos, narrativos, dramáticos y	CCLI

<p>Análisis e interpretación crítica de la literatura producida desde la Edad Media al siglo XIX a partir de obras narrativas, líricas, dramáticas y didácticas completas o fragmentos, en prosa y en verso, de autoría masculina y femenina. Temas, personajes y tópicos universales.</p> <p>Edad Media: La literatura en el contexto histórico, social y cultural.</p> <p>Aportaciones literarias de las tres religiones y culturas: musulmana, cristiana y judía.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lírica tradicional y culta en verso. - Narrativa en prosa y en verso: épica. Mester de juglaría y mester de clerecía. Anonimia y autoría. El Poema de Mio Cid. - La Comedia humanística. La Celestina. <p>Siglo de Oro. Renacimiento y Barroco: La literatura en el contexto histórico, social y cultural.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lírica: temas, formas y tendencias. Principales escuelas. - Modelos narrativos en prosa. La novela. El Lazarillo. Don Quijote de la Mancha. - El teatro en verso. La comedia barroca. La tragedia. <p>El Siglo de las Luces: La literatura en el contexto histórico, social y cultural.</p> <ul style="list-style-type: none"> - El ensayo. - Innovación y modernidad en el teatro. <p>Siglo XIX: La literatura en el contexto histórico, social y cultural.</p> <p>El Romanticismo. Ideas estéticas, temas y formas. Subjetividad.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lírica. El auge del yo. - Narrativa. Historicismo. Las leyendas. - El teatro. Don Juan Tenorio. <p>Naturalismo y Realismo. La visión literaria de la realidad. Objetivismo.</p> <p>-Narrativa. La novela realista. La Regenta.</p> <p>Análisis e interpretación de obras completas o fragmentos atendiendo a:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vinculación del texto con el contexto social, cultural e histórico. -Reconocimiento de las características del género literario aplicadas al texto. -Análisis de la forma y el contenido. El lenguaje literario. Intención del autor. -Tratamiento evolutivo de temas y tópicos. Relación con otras disciplinas. <p>Temas universales: el amor, la muerte, el gozo de vivir, héroes y antihéroes, la mitología, el canto a la belleza, la naturaleza, el tiempo fugitivo, la libertad, la visión de lo insólito, el destino, estereotipos femeninos, etc.</p>	<p>didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina, para explicar la evolución diacrónica de las formas literarias desde la Edad Media hasta el siglo XIX mediante la realización de trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.</p> <p>BL4.2 Interpretar, utilizando las técnicas del comentario literario, obras completas o fragmentos producidos desde la Edad Media al siglo XIX, justificando la vinculación del texto con su contexto, su pertenencia a un género literario determinado, analizando la forma y el contenido, descubriendo la intención del autor y reconociendo la evolución de temas y tópicos en relación con otras disciplinas; y expresar razonadamente las conclusiones extraídas mediante la elaboración de textos estructurados, orales o escritos.</p>	<p>SIEE CSC CEC</p> <p>CCLI CAA CSC CEC</p>
---	---	---

Tópicos: *captatio benevolentiae; carpe diem; collige, virgo, rosas; beatus ille; locus amoenus; descriptio puerae; tempus fugit*; menospicio de corte y albanza de aldea; *homo viator, vita flumen*, etc.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Lengua Castellana y Literatura II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Análisis de las fronteras e intersecciones entre oralidad y escritura. Estudio, análisis y valoración crítica de la comunicación oral formal en el ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial y de los géneros: conferencias, mesas redondas, entrevistas de trabajo, etc. Escucha, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos orales expositivos y argumentativos del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial. Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos expositivos y argumentativos orales. Síntesis oral de textos expositivos y argumentativos: uso del registro formal oral y aplicación de los recursos no verbales (entonación, dicción, control del ritmo, las pausas), evitando la recitación literal de textos memorizados, muletillas o comodines lingüísticos. Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre las estrategias del proceso de elaboración de la presentación oral. Aplicación de los criterios de ordenación del contenido y de los recursos audiovisuales en las presentaciones orales de acuerdo con la tipología textual argumentativa, la intención y el auditorio (interés, importancia, lógica, cronológica, etc.) Aplicación de los recursos no verbales (imagen, gestualidad, mirada, entonación, dicción, control del ritmo, las pausas, el tiempo y la duración del discurso). Selección de los argumentos adecuados a la defensa de la tesis (lógicos, de autoridad, de cantidad, de analogía, apelación a los valores compartidos, etc.). Aplicación de los mecanismos de citación. Uso autónomo de programas de presentación. Uso de guías, grabaciones. Evaluación, autoevaluación y coevaluación del proceso, de la aplicación de las estrategias y del producto final. Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Conocimiento del proceso estructurado de toma de decisiones. CONTENIDOS ESPECÍFICOS Aplicación de las estrategias de expresión oral y recursos retóricos propios del texto argumentativo, evitando la recitación literal de textos memorizados, coloquialismos, muletillas o comodines lingüísticos. Utilización de conectores discursivos que organizan, relacionan y cohesionan el contenido y las partes del discurso (para iniciar intervenciones, introducir incisos o ejemplos, etc.).	BL1.1. Analizar los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico y publicitario, profesional y empresarial, utilizando las estrategias de comprensión oral y las técnicas de retención de la información para extraer y sintetizar el contenido, oralmente o por escrito; relacionando todos los aspectos globales del discurso, interpretándolo de manera crítica y utilizando alternativas inclusivas a ideas discriminatorias. BL1.2. Elaborar presentaciones orales ajustadas al propósito, el contenido y la situación comunicativa, sobre temas de carácter académico o de la actualidad social, científica o cultural, utilizando fuentes de información diversas, las TIC, el léxico técnico adecuado y siguiendo las fases del proceso de elaboración de las exposiciones orales; así como exponerlas utilizando las estrategias y recursos de expresión oral del nivel educativo. BL1.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con las propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacionales.	CCLI CAA CSC

autoridad, de cantidad, de analogía, apelación a los valores compartidos, etc.). Aplicación de los mecanismos de citación. Uso autónomo de programas de presentación. Uso de guías, grabaciones. Evaluación, autoevaluación y coevaluación del proceso, de la aplicación de las estrategias y del producto final. Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Conocimiento del proceso estructurado de toma de decisiones. CONTENIDOS ESPECÍFICOS Aplicación de las estrategias de expresión oral y recursos retóricos propios del texto argumentativo, evitando la recitación literal de textos memorizados, coloquialismos, muletillas o comodines lingüísticos. Utilización de conectores discursivos que organizan, relacionan y cohesionan el contenido y las partes del discurso (para iniciar intervenciones, introducir incisos o ejemplos, etc.).		
--	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Estudio y análisis de los elementos básicos de los textos escritos del ámbito profesional y administrativo (cartas comerciales y de presentación, informe, memorándum, saluda, aviso, factura, instancias, reclamaciones, etc.); función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales. Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre estrategias de comprensión lectora en la lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos escritos del ámbito profesional y administrativo. Evaluación crítica de las propiedades de un texto, relacionando las	BI2.1. Describir, con el metalenguaje adecuado, las propiedades textuales de textos expositivos y argumentativos escritos del ámbito académico, periodístico, profesional y administrativo, analizando los elementos formales y de contenido con ayuda de guías y la reflexión dialogada, resumiendo el contenido, relacionando estas características expresivas con el sentido global del texto. BI2.2. Escribir, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos y argumentativos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo, utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación, aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.	CCLI CAA CSC

<p>características con el sentido global y la intención del autor.</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos argumentativos del ámbito académico.</p> <p>Estudio de los tipos de argumentos (ejemplos, analogías, de autoridad, causales, deducciones, etc.) y de los recursos retóricos de los textos argumentativos (ironía, figuras literarias, humor, preguntas retóricas, etc.), y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Estudio de las propiedades (adecuación, coherencia y cohesión) de los textos del ámbito profesional y administrativo, y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Uso autónomo de procesadores de textos en la escritura.</p> <p>Realización de proyectos de investigación académica, con imaginación y creatividad, siguiendo las fases del proceso: planificar; buscar, obtener, reorganizar y poner en común en el equipo la información de fuentes orales y escritas impresas, audiovisuales y digitales, especialmente de los medios de comunicación sociales; aplicar el proceso de escritura para la elaboración del producto final; presentar el trabajo de forma oral con apoyos audiovisuales; evaluar tanto el proceso de trabajo como el resultado conseguido.</p> <p>Búsqueda, localización y obtención de información en diferentes tipos de texto y fuentes documentales, en lenguas diversas, valorando críticamente y contrastando estas fuentes.</p> <p>Utilización autónoma de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales, presentar el trabajo, con especial incidencia en las herramientas para la corrección y revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Aplicación de las normas de presentación de textos escritos en los trabajos de investigación: índice, organización del contenido en epígrafes, procedimientos de citación, notas a pie de página, bibliografía.</p> <p>Aplicación del proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Aplicación de estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración de un proyecto para mejorar la expresión escrita.</p> <p>Reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como fuentes de</p>	<p>BL2.3. Escribir textos del ámbito profesional y administrativo, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, aplicando los conocimientos sobre las características de cada género textual y las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos; adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades; evaluar el proceso y el producto final; y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL2.5. Realizar proyectos de investigación académica con sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo (con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios) o de la actualidad que generan opinión, siguiendo las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación, para obtener como producto final un texto escrito argumentativo adecuado, coherente, cohesionado, con corrección, con un léxico preciso y especializado, y que respeta las normas de presentación de trabajos escritos.</p> <p>BL2.6. Gestionar con autonomía de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL2.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL2.8. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada, editar contenidos</p>	CCLI CAA CSC CAA SIEE CCLI CAA SIEE CAA SIEE CSC SIEE CD CAA SIEE CSC
<p>información y de organización del aprendizaje y sobre la necesidad de organizar la resolución de tareas complejas.</p> <p>Fomento del autoconocimiento, del sentido crítico, del autoconcepto positivo, de la proactividad, perseverancia y flexibilidad, de la responsabilidad y del pensamiento alternativo, causal y consecuencial. Valoración de fortalezas y debilidades y del error como oportunidad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación, de superación de obstáculos y fracasos. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Adquisición de habilidades relacionadas con el liderazgo. Fomento del pensamiento de perspectiva, de la solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Aplicación de estrategias de motivación y automotivación. Estudio de técnicas de escucha activa y puesta en práctica del diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y encyclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS) y visualización. Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. Uso de herramientas de producción digital en la web. Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación. Uso de técnicas de redacción de textos expositivos académicos en soporte papel o digital (planificación, investigación, originalidad y creatividad; uso de fuentes de información en papel, digitales y en línea; procedimientos de cita: bibliografía y web). Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y</p>	por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.	

comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc. Construcción un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.

Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.

Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.

Adquisición de hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.

Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y protección de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.

Ánalisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.

CONTENIDOS ESPECÍFICOS

Lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos escritos expositivos y argumentativos del ámbito profesional

Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos expositivos y argumentativos.

Resumen de textos expositivos y argumentativos: selección de la información relevante, generalización y globalización de la información relacionada, escritura con una expresión personal, sin reproducir literalmente las palabras del texto.

Producción de textos escritos argumentativos del ámbito académico, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección.

Producción de textos escritos del ámbito profesional y administrativo (currículu, cartas comerciales y de presentación, avisos, instancias, reclamaciones, etc.) con adecuación, coherencia, cohesión y corrección.

Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre las estrategias del proceso de producción escrita (planificación, escritura, evaluación y revisión) en la escritura de textos argumentativos del ámbito académico y de textos del ámbito profesional y administrativo.

Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales, y en concreto del conocimiento sobre las estructuras sintácticas, en la revisión y mejora de las

producciones escritas.

Conocimiento y uso de un vocabulario formal y preciso en las producciones escritas y reconocimiento de la importancia de enriquecer el repertorio léxico personal con términos de especialidad.

Uso de fuentes de consulta impresas y digitales (diccionarios, gramáticas, correctores, glosarios, etc.) como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.

Reconocimiento en la lectura y utilización en la escritura de los recursos retóricos propios de los textos argumentativos para reforzar los argumentos.

Utilización, en los textos escritos, de estructuras sintácticas complejas propias de los textos argumentativos por expresar relaciones lógicas y jerárquicas: oraciones subordinadas y conectores causales, consecutivos, finales, condicionales, concesivos, etc.

Realización de proyectos de investigación académica sobre temas del currículo, con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios.

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA Reconocimiento y explicación de estructuras sintácticas simples (grupos de palabras) y complejas (oración simple y compuesta: coordinada, yuxtapuesta, subordinada) y de sus nexos, así como de las funciones sintácticas que desempeñan las palabras y los grupos de palabras que las componen. Clasificación de la oración compuesta según la naturaleza del predicado: oraciones atributivas y predicativas (activas -transitivas -reflexivas y reciprocas- e intransitivas-, pasivas y medias) y según la actitud del hablante (modalidades oracionales). Explicación de los distintos niveles de significado de palabras y expresiones en el discurso oral y escrito, en función de la intención comunicativa (significado connotativo y denotativo). Análisis de la coherencia textual mediante la descripción y explicación de las	BL3.1. Identificar la tipología y funciones de las categorías gramaticales no flexivas para usar correctamente la lengua y explicar los procedimientos de formación de palabras, atendiendo al significado de los principales prefijos y sufijos, especialmente aquellos que proceden del latín y griego, y a la transcategorización para, aplicando los conocimientos adquiridos, enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos. BL3.2. Analizar sintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según la naturaleza de sus predicados y según sus modalidades oracionales para mejorar la compresión y expresarse y redactar, con corrección y propiedad de forma oral y escrita. BL3.3. Explicar los distintos niveles de significado de las palabras o expresiones del discurso oral o escrito, en función de la intención comunicativa del texto en el que aparecen, para interpretarlo	CCLI CCLI CAA CCLI CAA CSC

<p>partes temáticas constitutivas del texto, fundamentalmente expositivo y argumentativo, y de la progresión temática, distinguiendo ideas principales y secundarias, resumiendo, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y los argumentos utilizados; así como mediante la justificación de la progresión temática y la estructura y organización estructural (analizante, sintetizante, paralelística, encuadrada, circular, etc.), en función de la intención comunicativa.</p> <p>Aplicación del conocimiento intertextual en la realización del análisis de textos de diferentes géneros y ámbitos textuales.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Identificación de la tipología y funciones de categorías gramaticales (adverbio, preposiciones, conjunciones e interjecciones).</p> <p>Explicación de los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis), reconociendo el significado de afijos, especialmente de origen grecolatino; y de los procedimientos no morfológicos de formación de palabras (acortamientos, abreviaturas, siglas y acrónimos).</p> <p>Explicación de la transcategorización (sustantivación, adjetivación y adverbialización).</p> <p>Análisis de la adecuación textual mediante la descripción y explicación de la tipología textual, del género y ámbito de uso (académico, periodístico, profesional y empresarial), del tono del discurso, de la forma de elocución, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); así como mediante la descripción y explicación de la relación existente entre el emisor y el receptor, de las marcas lingüísticas de modalización (deixis, verbos modales, calificación y cuantificación, modalidades oracionales, complementos oracionales valorativos, procedimientos de cita, figuras literarias valorativas, humor, variación del registro, etc.) y del registro idiomático; en función de los elementos de la situación comunicativa.</p> <p>Análisis de la cohesión textual mediante la descripción y explicación de elementos de conexión, nexos y conectores (de orden, adición, oposición, causalidad, reformulación, etc.); de mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (campos semánticos, asociativos, sinonimia, antonimia, polisemia y contrastes, hiperonimia e</p>	<p>adecuadamente; así como hacer un uso connotativo o denotativo de la lengua, de forma progresivamente autónoma, para enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos.</p> <p>BL3.4. Analizar las propiedades textuales y la intertextualidad mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial, para interpretar y valorar discursos orales y escritos; y aplicar los conocimientos obtenidos para mejorar la expresión oral y escrita.</p> <p>BL3.5. Explicar la situación del español en el mundo y los orígenes del español en América, identificando sus rasgos característicos para valorar la diversidad lingüística como parte del patrimonio cultural y la importancia del español como lengua en el mundo.</p>		CCLI CAA CCLI CSC
---	---	--	--------------------------------

hiponimia, figuras literarias de reiteración: metáfora y metonimia, etc.); de mecanismos de cohesión gramatical como paralelismos, correlaciones, figuras literarias de reiteración (polisíndeton, concatenación, anáfora, polipote, bimembración, gradación, etc.), deixis espacial y temporal, anáforas, catáforas y relaciones del eje temporal; así como de mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.
Reconocimiento de la situación del español en el mundo y de los orígenes históricos del español en América.
Identificación de los rasgos característicos del español de América.

Bloque 4: Literatura. Curso 2º Bachillerato

Bloque IV: Literatura. Ciclo 2 - Bachillerato	Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS ESPECÍFICOS	Análisis e interpretación crítica de la literatura del siglo XX y de la actualidad a partir de obras narrativas, líricas, dramáticas y didácticas completas o fragmentos, en prosa y en verso, de autoría masculina y femenina. Temas, personajes y tópicos universales. La literatura en el contexto histórico, social y cultural del siglo XX y de la actualidad. La crisis y los artistas en el fin de siglo. <ul style="list-style-type: none"> - Movimientos literarios finiseculares. Modernismo y 98. Siglo XX. Fundamentos de la nueva literatura. Literatura arraigada y desarraigada. Literatura experimental. - El Novecentismo y las vanguardias. Los principales <i>ismos</i> europeos e hispanoamericanos. - Tendencias en la lírica. Poesía de entreguerras. La poesía en el exilio. Los poetas de posguerra. Poesía actual. - Innovación y experimentación en la narrativa. Técnicas y formas en la Península e Hispanoamérica. - Tradición y renovación dramática. Texto y espectáculo. Sentido del teatro actual. - El periodismo y el ensayo. La literatura en la actualidad. Análisis e interpretación de obras completas o fragmentos atendiendo a:	BI4.1 Reconocer la evolución diacrónica y cultural de las tendencias, autores y obras de los grandes movimientos literarios del siglo XX analizando críticamente textos líricos, narrativos, dramáticos y didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina; y realizar trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.	CCLI SIEE CEC

- Vinculación del texto con el contexto social, cultural e histórico.
- Reconocimiento de las características del género literario aplicadas al texto.
- Análisis de la forma y el contenido. El lenguaje literario. Intención del autor.
- Tratamiento evolutivo de temas y tópicos. Relación con otras disciplinas. Temas universales: el amor, la muerte, el gozo de vivir, la libertad, estereotipos femeninos, el sentido de la existencia, el juego literario y la vanguardia, el hombre en sociedad, la visión de Europa y España, etc.

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

LITERATURA UNIVERSAL

1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El área tiene como principal finalidad introducir al alumnado en el conocimiento y estudio de la literatura universal por tratarse de esta parte fundamental del patrimonio cultural de la humanidad en la que se han ido depositando la imaginación, sentimientos y pensamientos de las distintas culturas a lo largo de la historia. Por tanto, su estudio interviene en el proceso de maduración afectiva, intelectual y estética de los jóvenes y conduce a los estudiantes a profundizar en la comprensión de la propia identidad, tanto individual como colectiva, así como a valorar de forma crítica diversas realidades sociales y culturales a la vez que la realidad del mundo contemporáneo. En este sentido, la lectura y el estudio de fragmentos u obras completas representativas del patrimonio literario universal contribuye de manera fundamental a la consecución de los objetivos del bachillerato relacionados con las capacidades y destrezas lingüísticas, tanto orales como escritas y asimismo a la de aquellos cuyas finalidades son profundizar en las realidades del mundo contemporáneo, desarrollar la sensibilidad artística y literaria y el criterio estético como fuentes de información y de enriquecimiento cultural y afianzar sus hábitos lectores.

Los contenidos del área están diseñados y organizados en dos bloques. En el primer bloque aparecen los contenidos transversales que impregnan la metodología

del área y que hacen referencia a la creación de contextos comunicativos específicos, la utilización de la TIC en las aulas, la gestión o planificación de proyectos y tareas, tan importantes en la programación competencial, las técnicas de aprendizaje cooperativo o a la toma de decisiones personales o académicas. El segundo bloque incluye contenidos centrados en procesos y estrategias tales como el comentario de texto; la lectura, análisis, interpretación y comentario crítico de obras completas o fragmentos; la observación y reflexión crítica de las relaciones existentes entre las obras literarias de los diferentes períodos y obras de otras disciplinas (música, cine, pintura, ciencia, etc.) o de la literatura escrita en lenguas cooficiales, y los grandes períodos y movimientos de la literatura universal presentados cronológicamente.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes con el objeto de posibilitar su observación y su evaluación en contextos reales y de obtener evidencias del desempeño de forma progresiva.

El área de literatura universal contribuye especialmente a desarrollar en el alumnado las competencias de comunicación lingüística, cuya relación se da en todos los contenidos en sus cinco componentes: el lingüístico, el pragmático, el socio-cultural, el estratégico y el personal y también contribuye a desarrollar la competencia de aprender a aprender dotando al alumnado de recursos y estrategias de análisis y comprensión y facilitándole mecanismos de inferencia. Finalmente contribuye a desarrollar las competencias sociales y cívicas y la conciencia y expresiones culturales mediante el estudio y la comparación de textos literarios de distintas épocas y autores, haciendo al alumnado capaz de descubrir en ellos recurrencias temáticas, así como semejanzas o divergencias expresivas. De este modo, el alumnado aprenderá a transferir sus conocimientos, relacionando el contenido y las formas de expresión de una obra literaria con el contexto histórico y cultural en el que se inscribe, lo que favorecerá el aprendizaje autónomo.

Pero este currículo amplía de manera notable el espectro competencial del área de literatura universal al incorporar contenidos y criterios de evaluación relacionados con las competencias digital y sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor en el bloque inicial en el que se proponen contenidos muy relacionados con la metodología para el aprendizaje competencial y que hacen referencia a la gestión y planificación de proyectos en grupos cooperativos o a procesos de búsqueda de la información y creación de contenidos en contextos digitales.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos. En este sentido es imprescindible proponer nuevos enfoques metodológicos innovadores, basados en la interacción, el Aprendizaje Dialógico y el Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales.

Los principios metodológicos expuestos han de regir la metodología específica del área del literatura universal, en la que se favorecerán la interactuación y el favorecimiento de contextos de comunicación dialógica de manera constante y el aprendizaje situado especialmente para aquellos relacionados con establecer vinculaciones entre la literatura y otros géneros, en el que se procurará la realización de tareas con una dimensión social: representaciones, productos audiovisuales, creación de páginas web, cómics, etc. en agrupamientos heterogéneos.

En cuanto a la evaluación, la sintaxis de los criterios de evaluación permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje (pruebas objetivas, cuestionarios, escalas de observación, escalas de valoración, etc.). Además, como aportan detalles sobre la naturaleza de la ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc), orientan a la hora de seleccionar y diseñar situaciones y pruebas de evaluación y a integrarlas en las actividades de enseñanza/aprendizaje habituales.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Literatura Universal

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe. redes sociales, blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas...] o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS). Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación. Imaginación y creatividad Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad.	BL1.1. Buscar y seleccionar información en documentos de texto y/o imágenes, sonidos, vídeos, etc. relacionados con la asignatura a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL1.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para desarrollar trabajos de investigación o presentaciones orales y escritas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL1.4. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias. BL1.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	CD CCLI CD CSC CD SIEE SIEE CAA CSC

Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo. Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Estrategias de motivación y automotivación. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Responsabilidad y sentido ético.		
---	--	--

Bloque 2: Los grandes períodos y movimientos de la literatura universal. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Lectura, análisis, interpretación y comentario crítico de una obra completa, selección de textos o fragmentos representativos de cada período, de autoría femenina o masculina. Observación y reflexión crítica de las relaciones existentes entre la literatura universal de cada época y la literatura escrita en lenguas cooficiales. Observación y reflexión crítica de las relaciones existentes entre las obras literarias de los diferentes períodos y obras de diversas disciplinas: musicales, pictóricas, cinematográficas, etc., a través del análisis de ejemplos representativos. Técnicas de redacción de comentario de texto literario. Introducción a la literatura universal -El concepto de literatura. -La compartmentación en géneros. -Temas, tópicos literarios y personajes universales. -La literatura y las otras disciplinas: relación e influencias. Antigüedad (I): Literaturas orientales. -Las mitologías y el origen de la literatura.	BL2.1. Desarrollar por escrito un tema de la historia de la literatura consultando diversas fuentes de información, exponiendo las ideas con rigor, claridad y coherencia y aportando una visión personal para organizar y sintetizar los conocimientos. BL2.2. Leer y captar el sentido de obras o fragmentos significativos de distintas épocas y géneros, en prosa o en verso, de autoría masculina o femenina, interpretando su contenido de acuerdo con los conocimientos adquiridos sobre temas y formas literarias, así como sobre períodos y autorías significativas para vincular la obra a su contexto, género y autoría. BL2.3. Analizar y comentar, con enfoque crítico, obras o fragmentos significativos de distintas épocas y géneros, en prosa o en verso, de autoría masculina o femenina, situándolas en su contexto histórico, social y cultural, identificando la presencia de determinados temas, motivos e ideas estéticas dominantes del momento en que se escribieron, reconociendo las características del género y del movimiento en el que se inscriben, así como los rasgos más destacados del estilo literario, para profundizar en la	CCLI CEC CCLI CEC CCLI CEC CAA

<ul style="list-style-type: none"> -Literaturas del Extremo y Medio Oriente. -La literatura hebrea: la Biblia. Antigüedad (II): Literaturas griega y latina. -La epopeya griega. -El teatro griego. La tragedia. -Poesía lírica griega. -La poesía latina: épica y lírica. Literatura medieval europea. -La épica medieval europea. -La lírica en voz femenina (archas mozárabes, <i>Chansons des femmes</i>, <i>Frauenlieder</i> germánicos, villancicos y cantigas). -El ciclo artúrico. -De los trovadores al <i>dolce stil novo</i>. Las <i>trobatitz</i>. -Dante: <i>Divina comedia</i>. Del Renacimiento al Barroco. -La lírica: el petrarquismo y su evolución. -La prosa narrativa .El comienzo de <i>la Querelle des Femmes</i>. -El teatro isabelino: Shakespeare. -El teatro clásico francés. El siglo de las luces. -El desarrollo del espíritu crítico: la Ilustración. La Enciclopedia. Las tertulias literarias o <i>salónières</i> de tertulianas. -La novela europea del XVIII: los herederos de Cervantes en la novela inglesa y francesa -El ensayo. El Romanticismo. -Singularidad nacional, conciencia histórica y nuevo sentido de la ciencia. -El Romanticismo alemán. -El Romanticismo inglés. -El triunfo del movimiento en otros países. -Las artes escénicas: el teatro, la ópera. La segunda mitad del Siglo XIX. -Corrientes narrativas del Realismo europeo. -El nacimiento de la gran literatura norteamericana de corte realista(1830-1890). -El arranque de la modernidad poética: de Baudelaire al Simbolismo. 	<p>comprensión del texto.</p> <p>BL2.4. Establecer relaciones significativas entre la literatura y otras disciplinas (música, cine, pintura, ciencia, etc.) analizando las similitudes y diferencias entre los diferentes lenguajes expresivos para hacer una reflexión crítica sobre la influencia y la pervivencia de la literatura en el resto de las artes.</p> <p>BL2.5. Formular juicios, oralmente y por escrito, sobre el valor estético de las obras literarias como punto de encuentro de ideas y sentimientos colectivos, indicando su influencia en otras manifestaciones artísticas de la cultura universal y justificando su estudio como un medio para generar una actitud crítica.</p> <p>BL2.6. Comparar textos de la literatura universal y de la literatura escrita en lenguas cooficiales, poniendo de manifiesto las influencias, coincidencias y diferencias que existen entre estas para vincularlas a las corrientes estéticas dominantes en diversos ámbitos geográficos.</p> <p>BL2.7. Desarrollar y planificar proyectos de investigación individuales o en equipo cooperativo y exposiciones orales y escritas con enfoque crítico sobre obras, autores o autoras, géneros, épocas o movimientos, con ayuda de medios audiovisuales y de las TIC, consultando fuentes de información diversas y citándolas; siguiendo un esquema previo con una estructura de contenido y argumentación coherente y clara, un registro y terminología literaria apropiados y un lenguaje no discriminatorio , y evaluando el proceso y el producto final.</p>	CCLI CEC CAA
--	---	--------------------

<ul style="list-style-type: none"> -La renovación del teatro europeo: un nuevo teatro y unas nuevas formas de pensamiento. El siglo XX. Las vanguardias y su correlato en teatro y poesía. -Principales movimientos de vanguardia: el surrealismo. -Reacción contra el teatro clásico: teatro épico y del absurdo. -La poesía postsimbolista. (Valéry, Rilke, Pessoa, Vallejo, Elliot,W. Stevens, S. Plath, W. Szymborska etc.). La narrativa del siglo XX. Renovación narrativa de principios del siglo XX: de Kafka a Joyce. -La novela estadounidense: <i>Lost generation</i>. -La narrativa hispanoamericana: el realismo mágico. 		
--	--	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

MATEMÁTICAS

1º Y 2º ESO

INTRODUCCIÓN

Las matemáticas constituyen una forma de mirar e interpretar el mundo que nos rodea, reflejan la capacidad creativa, expresan con precisión conceptos y argumentos, favorecen la capacidad para aprender a aprender y contienen elementos de gran belleza. Los variedad de conocimientos matemáticos y la aplicabilidad en distintos contextos les confieren un importante carácter instrumental para ayudar, a los ciudadanos a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional, y a las distintas disciplinas, especialmente las científicas, tecnológicas y sociales, para expresar con rigor sus conocimientos y favorecer la adquisición de otros nuevos, actuando como fuerza conductora en el desarrollo de la cultura y de las civilizaciones.

El sentido de esta materia en la Educación Secundaria Obligatoria continúa siendo en gran medida experiencial, aumentando gradualmente el nivel de abstracción. El currículo básico se ha formulado teniendo en cuenta la propuesta realizada en Primaria, el desarrollo cognitivo y emocional en el que se encuentra el alumnado de esta etapa, la adquisición y desarrollo del pensamiento abstracto, el interés por aprender y relacionarse con sus iguales y con el entorno, la posibilidad utilizar nuevas tecnologías,

y el paso por las opciones de matemáticas aplicadas o académicas en el final de la etapa. Para desarrollar esta materia se han agrupado los contenidos en cinco bloques: Procesos, métodos y actitudes Matemáticas, Números y álgebra, Geometría, Funciones y Estadística y Probabilidad.

A lo largo de la etapa los contenidos se detallan en cada bloque y en cada curso, de forma que se amplía el tipo de contenidos o los procesos en los que aparecen. Buena parte de ellos se repiten en varios cursos, atendiendo a la necesidad de profundizar en el tratamiento y la complejidad de los mismos para consolidarlos. Por ejemplo, el conocimiento numérico aparece en los cuatro cursos, ya que supone reconocer distintos tipos de números, contextos de uso, representaciones, operaciones y estrategias de cálculos, relaciones entre ellos, etc.

Hay que resaltar las múltiples e intensas conexiones que hay entre los contenidos de los distintos bloques y la necesidad de tenerlo en cuenta a la hora de planificar las situaciones o tareas de aula en los diferentes cursos e itinerarios, para darles más sentido que al tratarlos de forma aislada. La proporcionalidad, la medida, el álgebra o el análisis, por ejemplo, se abordan en distintos bloques. Además, en esta etapa se debe coordinar con otras materias el tratamiento de algunos contenidos, por ejemplo numéricos y algebraicos, en la forma de trabajo y en el tiempo de presentación.

El bloque 1, "Procesos, métodos y actitudes en matemáticas" es el eje vertebrador del resto de los bloques; forma parte del quehacer diario en el aula para trabajar el resto de los contenidos. Se presentan en este bloque los contenidos relacionados con la resolución de problemas, la realización de proyectos de investigación matemática, la modelización, las actitudes hacia las matemáticas, la planificación y gestión de proyectos, la utilización de los medios y recursos tecnológicos y los contenidos transversales.

La resolución de problemas como contenido y método es un objetivo prioritario. El proceso incide en la habilidad de leer atentamente y reflexionar en textos continuos y discontinuos para entender diferentes planteamientos, establecer un plan de trabajo que se revisa mientras dura la resolución, modificar el plan si no da resultado, comprobar la solución si se ha encontrado, comunicar los resultados o plantear nuevos problemas, plantear aplicaciones del conocimiento y las habilidades matemáticas a diversas situaciones de la vida real extrapolando los resultados obtenidos a situaciones análogas. Estas estrategias de resolución de problemas constituyen una de las líneas principales de la actividad matemática y han de ser fuente y soporte principal del aprendizaje. Durante la resolución de problemas se activa y refuerza el control sobre el mismo proceso de aprendizaje.

El alumnado ha de aprender matemáticas utilizandolas en una gran variedad de contextos, de las matemáticas, la economía, la tecnología, las ciencias naturales y sociales, la medicina, las comunicaciones, los deportes, situaciones cotidianas, juegos, etc., para adquirir progresivamente conocimientos más complejos a partir de las experiencias y los conocimientos previos, que ayuden a entender el mundo cambiante que nos rodea y a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional. De las tareas y actividades que se planteen, de la motivación, de la actitud positiva y de los materiales que se utilicen dependerá, en gran parte, el éxito en el aprendizaje. Al mismo tiempo se ha de favorecer el aprendizaje cooperativo, el trabajo en equipo y se ha de dar una consideración positiva a los errores, como aquello que es necesario tener en cuenta para poder seguir avanzando en el afianzamiento de nuevos contenidos.

El uso de recursos didácticos y materiales variados como tableros, dados, fichas, teodolitos, calculadoras científicas y gráficas, programas de geometría dinámica y otros, materiales digitales didácticos y recursos en la red, ofrecen la oportunidad de diseñar escenarios de aprendizaje enriquecidos para que los estudiantes perciban las matemáticas como una ciencia experimental y un proceso exploratorio significativo dentro de su formación. La tecnología ofrece, además, posibilidades de adaptación de la enseñanza a las necesidades especiales del alumnado.

Los criterios de evaluación, que son clave en el proceso de enseñanza, están redactados con el siguiente esquema, un verbo (p.e. operar) que indica lo que se espera que el estudiante sea capaz de realizar, una palabra o palabras que indican sobre qué o con qué actúa el estudiante (números naturales, enteros, decimales, fraccionarios), y una palabra o palabras que indican la naturaleza de la ejecución requerida (para evaluar resultados y extraer conclusiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y otras) como evidencia de que el aprendizaje se ha logrado. Los criterios de evaluación, expresados de esta forma, nos permitirán realizar una evaluación criterial de las matemáticas, asegurando que trabajamos los contenidos.

En el marco de las competencias clave, las matemáticas contribuyen a la competencia en comunicación lingüística al ampliar sustancialmente el vocabulario del

372

alumnado, incorporando el específico de las matemáticas, que utilizan todas las ciencias, además de utilizar continuamente la comunicación tanto oral como escrita en la formulación y expresión de las ideas. Las oportunidades para comunicar ideas matemáticas y el proceso de escuchar, exponer, dialogar y redactar, favorecen la expresión y comprensión de los mensajes orales y escritos en situaciones diversas. Es en la resolución de problemas donde adquiere especial importancia la expresión tanto oral como escrita de los procesos realizados y de los razonamientos seguidos.

El énfasis en la funcionalidad de los aprendizajes, su utilidad para comprender el mundo que nos rodea o la misma selección de estrategias para la resolución de un problema, determinan la posibilidad real de aplicar las matemáticas a diferentes campos de conocimiento o a distintas situaciones de la vida cotidiana, contribuyendo así con mayor peso a la adquisición de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología. La competencia matemática, reconocida como clave por la Unión Europea, se desarrolla especialmente gracias a la contribución de la materia de Matemáticas. La activación de la competencia matemática supone que el alumno es capaz de establecer una relación profunda entre el conocimiento conceptual y el conocimiento procedimental, implicados en la resolución de una tarea matemática o científica determinada. Las matemáticas contribuyen de manera especial al desarrollo del pensamiento y razonamiento, en particular, el pensamiento lógico-deductivo.

La incorporación de herramientas tecnológicas como recurso didáctico para el aprendizaje y para la resolución de problemas, y la realización de investigaciones, contribuye en gran medida a mejorar la competencia digital. Las matemáticas contribuyen en gran manera a saber analizar e interpretar datos (la información que se obtiene), cotejar y evaluar los contenidos de los medios de comunicación en función de su validez, fiabilidad y adecuación entre las fuentes, tanto online como offline, y a utilizarlos en la resolución de problemas.

La materia desarrolla las técnicas heurísticas que constituyen modelos generales de tratamiento de la información y de razonamiento, y consolidan la adquisición de destrezas involucradas en la competencia de aprender a aprender tales como la autonomía, la perseverancia, la sistematización, la reflexión crítica y la habilidad para comunicar con eficacia los resultados del propio trabajo. La verbalización del proceso seguido en el aprendizaje ayuda a la reflexión sobre qué se ha aprendido, qué falta por aprender, cómo y para qué.

La contribución de las matemáticas a las competencias sociales y cívicas se realiza a través de todos los contenidos y la metodología de trabajo. El bloque de tratamiento de la información facilita al alumnado el análisis matemático de los datos necesarios para la toma de decisiones en cuanto a su participación social como ciudadanos y consumidores responsables de encuestas, sondeos, escrutinios, reportajes, gráficas, etc. El trabajo cooperativo en matemáticas adquiere una dimensión singular si se aprende a aceptar otros puntos de vista distintos al propio, en particular a la hora de utilizar estrategias personales de resolución de problemas, comparando los posibles resultados y eligiendo como solución aquella que más se adecue a los valores del sistema democrático y al bienestar de la sociedad, de acuerdo con los derechos y deberes de los ciudadanos.

En la metodología de la materia están implícitas las estrategias que contribuyen al sentido de iniciativa y espíritu emprendedor del alumnado (actividad creadora, labor investigadora, partir de los conocimientos que sobre un tema determinado, etc.), que le hacen sentirse capaz de aprender, aumentando su autonomía, responsabilidad y compromiso personal. La estructura misma de la materia propicia el desarrollo de estructuras mentales que ayudan a organizar el conocimiento, apoyada en técnicas de estudio, de observación y de registro sistemático de información, planteándose preguntas y manejando diversas estrategias para la toma de decisiones racionales y críticas, y así alcanzar metas a corto y largo plazo, con perseverancia y valoración del esfuerzo realizado.

Las matemáticas contribuyen a la conciencia y expresión cultural porque el mismo conocimiento matemático es expresión universal de la cultura. En toda conciencia y expresión cultural hay un planteamiento que incluye multitud de aspectos matemáticos, desde la medida hasta la geometría, pasando por la resolución de problemas, que permite al alumnado apreciar la importancia de la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de distintos medios, incluida la música, las artes escénicas, la literatura y las artes plásticas. En particular, la geometría es parte integral de la expresión artística de la humanidad y ofrece medios para describir y comprender el mundo que nos rodea, y apreciar la belleza de las estructuras realizadas.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Matemáticas

Curso 1º ESO

Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización. Retención de la información. Tipos de texto Estrategias de resolución de problemas: Organización de la información. Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc. Selección de una notación adecuada. Búsqueda de semejanzas con otros problemas ya resueltos. Resolución de problemas más simples. Experimentación y obtención de pautas. Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje. Descomposición del problema en problemas más sencillos. Comprobación del resultado. Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística.</p>	<p>BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo, procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral, para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas, para construir nuevos conocimientos.</p> <p>BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.6. Leer textos continuos y discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos) y pequeñas</p>	CCLI CAA CMCT CMCT CAA CCLI CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CMCT CCLI

<p>Estrategias de comprensión de enunciado: Lectura comprensiva. Expresión del enunciado con vocabulario propio. Identificación de datos y unidades. Identificación de la cuestión principal. Identificación de las palabras claves del enunciado. Estimación de una posible respuesta previa a la resolución. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático. Estrategias de búsqueda y selección de la información Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Iniciativa e innovación Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p>	<p>investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo, para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, proceso de resolución de problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentario de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.9 Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus</p>	CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE
---	---	--

<p>Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, bases de datos especializadas, etc. Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis, etc. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Edición de ecuaciones. Representación gráfica.</p>	<p>fortalezas y preferencias.</p> <p>BL1.12. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar información, de forma contrastada en medios digitales como (páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, etc.), registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando herramientas de comunicación TIC y entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y materiales didácticos para uso propio o de otros.</p>	SIEE CAA CSC CMCT CD CD CSC CMCT CD
---	--	---

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Divisibilidad de los números naturales. Criterios de divisibilidad. Números primos y compuestos. Descomposición de un número en factores primos. Múltiplos y divisores comunes a varios números.	BL2.1. Interpretar los números naturales, enteros, fraccionarios, decimales y porcentajes sencillos, y sus propiedades (orden, recta real, divisibilidad, etc.) y utilizarlos en situaciones comerciales, sociales y científicas, de medida, expresión, comparación y descripción de conceptos numéricos.	CMCT CSC

Máximo común divisor y mínimo común múltiplo de dos o más números naturales de os cifras. Números negativos. Significado y utilización. Números enteros. Representación, ordenación en la recta numérica. Fracciones equivalentes. Comparación de fracciones y ordenación Números decimales. Representación y ordenación. Operaciones con números enteros. Operaciones con fracciones. Operaciones con decimales. Elaboración y utilización de estrategias para el cálculo mental, para el cálculo aproximado y para el cálculo con calculadora u otros medios tecnológicos. Potencias de números enteros con exponente natural. Cuadrados perfectos. Raíces cuadradas. Estimación y obtención de raíces aproximadas. Jerarquía de las operaciones. Resolución de problemas con números naturales, enteros, fraccionarios y decimales. Iniciación al lenguaje algebraico. Traducción de expresiones muy sencillas del lenguaje cotidiano al algebraico y viceversa. Operaciones con expresiones algebraicas o simbólicas muy sencillas. Ecuaciones. Resolución de ecuaciones sencillas.	BL2.2. Operar con los números naturales, enteros, decimales, fraccionarios y porcentajes con estrategias de cálculo (mental, estimación, uso de calculadoras, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, etc.) y procedimientos (algoritmos convencionales u otros) más adecuados según la naturaleza del cálculo para evaluar resultados y extraer conclusiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y otras. BL2.3. Expresar en lenguaje algebraico relaciones, a través de fórmulas sencillas, en situaciones comerciales, sociales, científicas, geométricas, etc. BL2.4. Manipular el lenguaje algebraico en la suma y resta de expresiones simbólicas y resolución de ecuaciones sencillas, para resolver situaciones comerciales, sociales, científicas que requieran generalización.	CMCT CAA CMCT CMCT
---	---	-------------------------------------

Bloque 3: Geometría. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elementos básicos de la geometría del plano. Relaciones y propiedades de figuras en el plano: Paralelismo y perpendicularidad. Ángulos y sus relaciones. Construcciones geométricas sencillas: mediatrix, bisectriz. Propiedades. Figuras planas elementales: triángulo, cuadrado, figuras poligonales. Clasificación de triángulos y cuadriláteros. Propiedades y relaciones. Medida y cálculo de ángulos de figuras planas.	BL3.1. Analizar las características y propiedades de las figuras planas (lados, vértices, ángulos, simetrías, etc.) utilizando distintos materiales (varillas, tramas, geoplanos, regla, compás, etc.) y herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles como programas de geometría dinámica), para clasificarlas y describir situaciones geométricas de las matemáticas y de otras áreas (recorridos urbanos, estudio de planos y mapas adecuados a su nivel, arquitectura, manifestaciones artísticas, percepción espacial, etc.)	CMCT CD CEC

<p>Cálculo de áreas y perímetros de figuras planas.</p> <p>Cálculo de áreas por descomposición en figuras simples.</p> <p>Circunferencia, círculo, arcos y sectores circulares.</p> <p>Resolución de problemas geométricos sencillos.</p> <p>Interés por las diferentes producciones culturales y artísticas en donde aparezcan los elementos estudiados (películas, cortos, videos artísticos, animación, documentales, publicidad).</p> <p>Interés y disfrute de las posibilidades que nos ofrecen los diferentes entornos artísticos: museos, exposiciones, galerías de arte, auditorios, teatros, páginas web y blogs de museos, exposiciones artísticas, galerías de arte.</p> <p>Respeto y valoración de las distintas manifestaciones artísticas.</p> <p>Expresión crítica de sus conocimientos, ideas, opiniones y preferencias respecto a las manifestaciones artísticas.</p>	<p>reconociendo su belleza.</p> <p>BL3.2. Medir y calcular ángulos, longitudes y superficies en el plano, utilizando las unidades, los instrumentos de medida, las herramientas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles como programas de geometría dinámicas), estrategias y fórmulas más adecuadas, para tomar decisiones en situaciones geométricas de las matemáticas y de otras áreas (recorridos urbanos, estudio de planos y mapas adecuados a su nivel, arquitectura, manifestaciones artísticas, percepción espacial, etc.)</p> <p>BL3.3. Describir los elementos geométricos propios del nivel que aparecen en las manifestaciones artísticas más significativas de la pintura, escultura y medios audiovisuales y justificar su valor como parte del patrimonio artístico y cultural, argumentando de forma crítica sus ideas, opiniones y preferencias a través del diálogo y la reflexión.</p>	CMCT CD CAA
--	---	-------------------

Bloque 4: Funciones. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Representación e identificación de puntos en un sistema de ejes coordenados. Concepto de función. Variable dependiente e independiente. Formas de presentación (lenguaje verbal, tabla, gráfica, fórmula). Crecimiento y decrecimiento de una función. Resolución de problemas sencillos mediante el estudio de funciones.	BL4.1. Interpretar relaciones numéricas sencillas expresadas en lenguaje verbal, tabla o gráfica, identificando los elementos y propiedades (magnitudes, unidades, etc.) en contextos personales, sociales, profesionales o científicos.	CMCT CSC

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Población e individuo. Muestra	BL5.1. Analizar datos estadísticos de fenómenos sociales, económicos o	CMCT

Variable estadística: cualitativa y cuantitativa Tablas de organización de datos. Frecuencia: absoluta y relativa. Diagramas de barras y de sectores. Polígonos de frecuencia. Resolución de problemas sencillos en los que intervengan datos estadísticos. Fenómeno aleatorio. Diseño de experiencias sencillas. Frecuencia relativa y probabilidad. Regla de Laplace. Resolución de problemas sencillos mediante el cálculo de probabilidades.	relacionados con la naturaleza (noticias deportivas, económicas o científicas, mediciones personales realizadas en el aula, diseño de experimentos, etc.) organizándolos de manera apropiada (con tablas, gráficas o diagramas), utilizando las herramientas adecuadas (calculadora, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles como hojas de cálculo), para extraer conclusiones y formular preguntas relevantes a partir de los resultados obtenidos.	CAA CSC
	BL5.2. Analizar el comportamiento de fenómenos aleatorios relacionados con el entorno cercano mediante la realización o simulación de experimentos sencillos con ayuda de materiales variados (dados, monedas, ruletas, etc.), representándolos adecuadamente mediante tablas, recuentos o diagramas para asignar probabilidades mediante las frecuencias relativas y la regla de Laplace.	CMCT CAA

Curso 2º ESO		
Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización. Retención de la información. Tipos de texto. Estrategias de resolución de problemas: Organización de la información. Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc. Selección de una notación adecuada. Búsqueda de semejanzas con otros problemas ya resueltos. Resolución de problemas más simples. Experimentación y obtención de pautas. Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje. Descomposición del problema en problemas más sencillos.	BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos. BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de	CCLI CAA CMCT
		CMCT CAA

<p>Comprobación del resultado.</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística.</p> <p>Estrategias de comprensión de enunciado:</p> <p>Lectura comprensiva.</p> <p>Expresión del enunciado con vocabulario propio.</p> <p>Identificación de datos y unidades.</p> <p>Identificación de la cuestión principal.</p> <p>Identificación de las palabras claves del enunciado.</p> <p>Estimación de una posible respuesta previa a la resolución.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información.</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información.</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p>	<p>cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos) y pequeñas investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, proceso de resolución problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentario de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p>	<p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p>
---	---	---

<p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas, etc.</p> <p>Almacenamiento de la información digital.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico.</p>	<p>BL1.9 Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL1.12. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar información, de forma contrastada en medios digitales como (páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias online, etc.), registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando herramientas de comunicación TIC y entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para elaborar informes relativos a investigaciones</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CMCT CD</p>
--	---	---

<p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Edición de ecuaciones.</p> <p>Representación gráfica.</p>	<p>matemáticas y materiales didácticos para uso propio o de otros, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	
---	--	--

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Relación entre fracciones y decimales. Conversión</p> <p>Potencias de base 10. Aplicación para representar números grandes.</p> <p>Razón y proporción.</p> <p>Magnitudes directa e inversamente proporcionales. Constante de proporcionalidad.</p> <p>Significados y propiedades de los números en contextos diferentes al del cálculo: números triangulares, cuadrados, pentagonales, etc.</p> <p>Jerarquía de las operaciones.</p> <p>Elaboración y utilización de estrategias para el cálculo mental, para el cálculo aproximado y para el cálculo con calculadora u otros medios tecnológicos.</p> <p>Potencias de números enteros y fraccionarios con exponente natural.</p> <p>Estimación y obtención de raíces aproximadas.</p> <p>Cálculos con porcentajes (mental, manual, calculadora). Aumentos y disminuciones porcentuales.</p> <p>Resolución de problemas con números enteros, fraccionarios, decimales y porcentajes.</p> <p>Traducción de expresiones del lenguaje cotidiano, que representen situaciones reales, al algebraico y viceversa.</p> <p>Valor numérico de una expresión algebraica.</p> <p>Transformación y equivalencias. Identidades.</p>	<p>BL2.1. Interpretar los números naturales, enteros, fraccionarios, decimales y porcentajes, y sus propiedades (clasificación, proporcionalidad) y utilizarlos en situaciones comerciales, sociales y científicas, de medida, expresión, comparación y descripción de conceptos numéricos.</p> <p>BL2.2. Operar con los números naturales, enteros, decimales, fraccionarios y porcentajes con estrategias de cálculo (mental, estimación, uso de calculadoras, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, etc.) y procedimientos (algoritmos convencionales u otros) más adecuados según la naturaleza del cálculo para evaluar resultados y extraer conclusiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y otras.</p> <p>BL2.3. Expresar en lenguaje algebraico reglas que describen procesos, patrones numéricos, proporcionalidad y relaciones funcionales a través de fórmulas y ecuaciones, en situaciones comerciales, sociales científicas, geométricas, etc.</p> <p>BL2.4. Manipular el lenguaje algebraico en la suma, resta y multiplicación de monomios y binomios, resolución de ecuaciones y sistemas de ecuaciones con los procedimientos (algoritmos numéricos, gráficos, algebraicos u otros) más adecuados, para resolver situaciones comerciales, sociales o</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>

<p>Operaciones con polinomios en casos sencillos (monomios y binomios)</p> <p>Resolución de ecuaciones de primer grado con una incógnita y de segundo grado con una incógnita.</p> <p>Ecuaciones sin solución.</p> <p>Sistemas de dos ecuaciones lineales con dos incógnitas.</p> <p>Resolución de problemas que requieran ecuaciones y sistemas.</p>	<p>científicas que requieran generalización.</p>	
---	--	--

Bloque 3: Geometría. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Relación entre el plano y el espacio.</p> <p>Elementos básicos de la geometría del plano. Relaciones y propiedades de figuras en el plano: Paralelismo y perpendicularidad.</p> <p>Ángulos y sus relaciones.</p> <p>Construcciones geométricas sencillas: mediatriz, bisectriz. Propiedades.</p> <p>Figuras planas elementales: triángulo, cuadrado, figuras poligonales.</p> <p>Clasificación de triángulos y cuadriláteros. Propiedades y relaciones.</p> <p>Medida y cálculo de ángulos de figuras planas.</p> <p>Cálculo de áreas y perímetros de figuras planas. Cálculo de áreas por descomposición en figuras simples.</p> <p>Circunferencia, círculo, arcos y sectores circulares.</p> <p>Triángulos rectángulos. El teorema de Pitágoras. Justificación geométrica y aplicaciones.</p> <p>Semejanza: figuras semejantes. Criterios de semejanza. Razón de semejanza y escala. Razón entre longitudes, áreas y volúmenes de cuerpos semejantes.</p> <p>Poliédros y cuerpos de revolución. Elementos característicos, clasificación.</p> <p>Áreas y volúmenes.</p> <p>Propiedades, regularidades y relaciones de los poliedros.</p> <p>Resolución de problemas geométricos sencillos.</p> <p>Interés por las diferentes producciones culturales y artísticas en donde aparezcan los elementos estudiados (películas, cortos, videos artísticos, animación, documentales, publicidad).</p> <p>Interés y disfrute de las posibilidades que nos ofrecen los diferentes entornos artísticos: museos, exposiciones, galerías de arte, auditorios, teatros, páginas web y blogs de museos, exposiciones artísticas, galerías de</p>	<p>BL3.1. Analizar las características y propiedades de las figuras y cuerpos geométricos (lados, caras, vértices, aristas, ángulos, secciones, simetrías, razón de semejanza, etc.) utilizando distintos materiales (varillas, espejos, tramas, geoplanos, cuerpos sólidos, envases, material troquelado, etc.) y herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles como programas de geometría dinámica), para clasificarlas y describir situaciones geométricas de las matemáticas en distintos contextos (recorridos urbanos, estudio de planos y mapas adecuados a su nivel, arquitectura, manifestaciones artísticas, percepción espacial, etc.) reconociendo su belleza.</p> <p>BL3.2. Medir y calcular ángulos, longitudes, superficies y volúmenes en el plano y en el espacio, utilizando las unidades, los instrumentos de medida, las herramientas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles como programas de geometría dinámicas), estrategias y fórmulas más adecuadas, así como el Teorema de Pitágoras, para tomar decisiones en situaciones geométricas de las matemáticas y de otras áreas (recorridos urbanos, estudio de planos y mapas adecuados a su nivel, arquitectura, manifestaciones artísticas, percepción espacial, etc.) .</p> <p>BL3.3 Describir los elementos geométricos propios del nivel que aparecen en las manifestaciones artísticas más significativas de la pintura, escultura y medios audiovisuales y justificar su valor como parte del patrimonio artístico y cultural, argumentando de forma crítica sus ideas, opiniones y preferencias a través del diálogo y la reflexión.</p>	<p>CMCT CD CEC</p> <p>CMCT CD CAA</p> <p>CMCT CEC CCLI</p>

arte. Respeto y valoración de las distintas manifestaciones artísticas. Expresión crítica de sus conocimientos, ideas, opiniones y preferencias respecto a las manifestaciones artísticas.		
--	--	--

Bloque 4: Funciones. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Crecimiento y decrecimiento. Máximos y mínimos relativos. Continuidad y discontinuidad. Cortes con los ejes. Comparación de gráficas. Funciones lineales. Cálculo, interpretación e identificación de la pendiente de la recta. Representaciones de la recta a partir de la ecuación y obtención de la ecuación a partir de una recta. Resolución de problemas sencillos mediante el estudio de funciones	BL4.1. Interpretar relaciones numéricas (funcionales o no) expresadas en lenguaje verbal, tabla, gráfica o ecuación, transformando de una forma de expresión a otra, identificando los elementos y propiedades de las funciones, en contextos personales, sociales, profesionales o científicos. BL4.2. Analizar relaciones cuantitativas y numéricas (datos de situaciones reales o instrumentos de medida, etc.) para modelizar funciones lineales, en contextos personales, sociales, profesionales o científicos, utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles).	CMCT CSC

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Población e individuo. Muestra. Variable estadística: cualitativa y cuantitativa. Tablas de organización de datos. Frecuencia: absoluta y relativa Diagramas de barras y de sectores. Polígonos de frecuencia. Parámetros de centralización: media, mediana y moda. El rango: idea de dispersión. Resolución de problemas sencillos en los que intervengan datos estadísticos. Fenómeno aleatorio. Diseño de experiencias sencillas.	BL5.1. Analizar datos estadísticos de fenómenos sociales, económicos o relacionados con la naturaleza (noticias deportivas, económicas, científicas, mediciones realizadas en el aula, etc.) organizándolos de manera apropiadas (con tablas, gráficas o diagramas), utilizando las herramientas adecuadas (calculadora, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de cálculo) calculando los parámetros relevantes, para describirlos y extraer conclusiones. BL5.2. Analizar fenómenos aleatorios relacionados con el entorno cercano mediante la realización o simulación de experimentos sencillos con ayuda de materiales variados (dados, monedas, ruletas, etc.) representándolos adecuadamente mediante tablas, recuentos o diagramas y calcular	CMCT CSC CAA

Frecuencia relativa y probabilidad. Sucesos elementales equiprobables y no equiprobables. Espacio muestral. Tablas y diagramas de árbol. Regla de Laplace. Resolución de problemas sencillos mediante el cálculo de probabilidades.	probabilidades mediante las frecuencias relativas y la regla de Laplace para tomar decisiones sobre los resultados obtenidos.	
--	---	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

MATEMÁTICAS ORIENTADAS A LAS ENSEÑANZAS ACADÉMICAS

3º Y 4º ESO

INTRODUCCIÓN

Las matemáticas constituyen una forma de mirar e interpretar el mundo que nos rodea, reflejan la capacidad creativa, expresan con precisión conceptos y argumentos, favorecen la capacidad para aprender a aprender y contienen elementos de gran belleza. Los variedad de conocimientos matemáticos y la aplicabilidad en distintos contextos les confieren un importante carácter instrumental para ayudar, a los ciudadanos a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional, y a las distintas disciplinas, especialmente las científicas, tecnológicas y sociales, para expresar con rigor sus conocimientos y favorecer la adquisición de otros nuevos, actuando como fuerza conductora en el desarrollo de la cultura y de las civilizaciones.

El sentido de esta materia en la Educación Secundaria Obligatoria continúa siendo en gran medida experiencial, aumentando gradualmente el nivel de abstracción. El currículo básico se ha formulado teniendo en cuenta la propuesta realizada en Primaria, el desarrollo cognitivo y emocional en el que se encuentra el alumnado de esta etapa, la adquisición y desarrollo del pensamiento abstracto, el interés por aprender y relacionarse con sus iguales y con el entorno, la posibilidad utilizar nuevas tecnologías, y el paso por las opciones de matemáticas aplicadas o académicas en el final de la etapa. Para desarrollar esta materia se han agrupado los contenidos en cinco bloques: Procesos, métodos y actitudes Matemáticas, Números y álgebra, Geometría, Funciones y Estadística y Probabilidad.

El alumnado que cursa esta materia progresará en la adquisición y desarrollo de técnicas matemáticas y de razonamiento matemático, en la capacidad de analizar, interpretar y comunicar diversos fenómenos, resolver problemas o realizar investigaciones en distintos contextos; y desarrollar actitudes positivas hacia la aplicación

práctica del conocimiento matemático, tanto para el enriquecimiento personal como para la valoración de su papel en el progreso de la humanidad. En las matemáticas académicas hay una ampliación de la propuesta de contenidos algebraicos, geométricos y probabilísticos, y en los procesos que involucran estos los contenidos.

A lo largo de la etapa los contenidos se detallan en cada bloque y en cada curso, de forma que se amplía el tipo de contenidos o los procesos en los que aparecen. Buena parte de ellos se repiten en varios cursos, atendiendo a la necesidad de profundizar en el tratamiento y la complejidad de los mismos para consolidarlos. Por ejemplo, el conocimiento numérico aparece en los cuatro cursos, ya que supone reconocer distintos tipos de números, contextos de uso, representaciones, operaciones y estrategias de cálculos, relaciones entre ellos, etc.

Hay que resaltar las múltiples e intensas conexiones que hay entre los contenidos de los distintos bloques y la necesidad de tenerlo en cuenta a la hora de planificar las situaciones o tareas de aula en los diferentes cursos e itinerarios, para darles más sentido que al tratarlos de forma aislada. La proporcionalidad, la medida, el álgebra o el análisis, por ejemplo, se abordan en distintos bloques. Además, en esta etapa se debe coordinar con otras materias el tratamiento de algunos contenidos, por ejemplo numéricos y algebraicos, en la forma de trabajo y en el tiempo de presentación.

El bloque 1, "Procesos, métodos y actitudes en matemáticas" es el eje vertebrador del resto de los bloques; forma parte del quehacer diario en el aula para trabajar el resto de los contenidos. Se presentan en este bloque los contenidos relacionados con la resolución de problemas, la realización de proyectos de investigación matemática, la modelización, las actitudes hacia las matemáticas, la planificación y gestión de proyectos, la utilización de los medios y recursos tecnológicos y los contenidos transversales.

La resolución de problemas como contenido y método es un objetivo prioritario. El proceso incide en la habilidad de leer atentamente y reflexionar en textos continuos y discontinuos para entender diferentes planteamientos, establecer un plan de trabajo que se revisa mientras dura la resolución, modificar el plan si no da resultado, comprobar la solución si se ha encontrado, comunicar los resultados o plantear nuevos problemas, plantear aplicaciones del conocimiento y las habilidades matemáticas a diversas situaciones de la vida real extrapolando los resultados obtenidos a situaciones análogas. Estas estrategias de resolución de problemas constituyen una de las líneas principales de la actividad matemática y han de ser fuente y soporte principal del aprendizaje. Durante la resolución de problemas se activa y refuerza el control sobre el mismo proceso de aprendizaje.

El alumnado ha de aprender matemáticas utilizandolas en una gran variedad de contextos, de las matemáticas, la economía, la tecnología, las ciencias naturales y sociales, la medicina, las comunicaciones, los deportes, situaciones cotidianas, juegos, etc., para adquirir progresivamente conocimientos más complejos a partir de las experiencias y los conocimientos previos, que ayuden a entender el mundo cambiante que nos rodea y a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional. De las tareas y actividades que se planteen, de la motivación, de la actitud positiva y de los materiales que se utilicen dependerá, en gran parte, el éxito en el aprendizaje. Al mismo tiempo se ha de favorecer el aprendizaje cooperativo, el trabajo en equipo y se ha de dar una consideración positiva a los errores, como aquello que es necesario tener en cuenta para poder seguir avanzando en el afianzamiento de nuevos contenidos.

El uso de recursos didácticos y materiales variados como tableros, dados, fichas, teodolitos, calculadoras científicas y gráficas, programas de geometría dinámica y otros, materiales digitales didácticos y recursos en la red, ofrecen la oportunidad de diseñar escenarios de aprendizaje enriquecidos para que los estudiantes perciban las matemáticas como una ciencia experimental y un proceso exploratorio significativo dentro de su formación. La tecnología ofrece, además, posibilidades de adaptación de la enseñanza a las necesidades especiales del alumnado.

Los criterios de evaluación, que son clave en el proceso de enseñanza, están redactados con el siguiente esquema, un verbo (p.e. operar) que indica lo que se espera que el estudiante sea capaz de realizar, una palabra o palabras que indican sobre qué o con qué actúa el estudiante (números naturales, enteros, decimales, fraccionarios), y una palabra o palabras que indican la naturaleza de la ejecución requerida (para evaluar resultados y extraer conclusiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y otras) como evidencia de que el aprendizaje se ha logrado. Los criterios de evaluación, expresados de esta forma, nos permitirán realizar una evaluación criterial de las matemáticas, asegurando que trabajamos los contenidos.

En el marco de las competencias clave, las matemáticas contribuyen a la competencia en comunicación lingüística al ampliar sustancialmente el vocabulario del

alumnado, incorporando el específico de las matemáticas, que utilizan todas las ciencias, además de utilizar continuamente la comunicación tanto oral como escrita en la formulación y expresión de las ideas. Las oportunidades para comunicar ideas matemáticas y el proceso de escuchar, exponer, dialogar y redactar, favorecen la expresión y comprensión de los mensajes orales y escritos en situaciones diversas. Es en la resolución de problemas donde adquiere especial importancia la expresión tanto oral como escrita de los procesos realizados y de los razonamientos seguidos.

El énfasis en la funcionalidad de los aprendizajes, su utilidad para comprender el mundo que nos rodea o la misma selección de estrategias para la resolución de un problema, determinan la posibilidad real de aplicar las matemáticas a diferentes campos de conocimiento o a distintas situaciones de la vida cotidiana, contribuyendo así con mayor peso a la adquisición de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología. La competencia matemática, reconocida como clave por la Unión Europea, se desarrolla especialmente gracias a la contribución de la materia de Matemáticas. La activación de la competencia matemática supone que el alumno es capaz de establecer una relación profunda entre el conocimiento conceptual y el conocimiento procedimental, implicados en la resolución de una tarea matemática o científica determinada. Las matemáticas contribuyen de manera especial al desarrollo del pensamiento y razonamiento, en particular, el pensamiento lógico-deductivo.

La incorporación de herramientas tecnológicas como recurso didáctico para el aprendizaje y para la resolución de problemas, y la realización de investigaciones, contribuye en gran medida a mejorar la competencia digital. Las matemáticas contribuyen en gran manera a saber analizar e interpretar datos (la información que se obtiene), cotejar y evaluar los contenidos de los medios de comunicación en función de su validez, fiabilidad y adecuación entre las fuentes, tanto *online* como *offline*, y a utilizarlos en la resolución de problemas.

La materia desarrolla las técnicas heurísticas que constituyen modelos generales de tratamiento de la información y de razonamiento, y consolidan la adquisición de destrezas involucradas en la competencia de aprender a aprender tales como la autonomía, la perseverancia, la sistematización, la reflexión crítica y la habilidad para comunicar con eficacia los resultados del propio trabajo. La verbalización del proceso seguido en el aprendizaje ayuda a la reflexión sobre qué se ha aprendido, qué falta por aprender, cómo y para qué.

La contribución de las matemáticas a las competencias sociales y cívicas se realiza a través de todos los contenidos y la metodología de trabajo. El bloque de tratamiento de la información facilita al alumnado el análisis matemático de los datos necesarios para la toma de decisiones en cuanto a su participación social como ciudadanos y consumidores responsables de encuestas, sondeos, escrutinios, reportajes, gráficas, etc. El trabajo cooperativo en matemáticas adquiere una dimensión singular si se aprende a aceptar otros puntos de vista distintos al propio, en particular a la hora de utilizar estrategias personales de resolución de problemas, comparando los posibles resultados y eligiendo como solución aquella que más se adecue a los valores del sistema democrático y al bienestar de la sociedad, de acuerdo con los derechos y deberes de los ciudadanos.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Matemáticas orientadas a las enseñanzas académicas.

Curso 3º ESO

Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización.	BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	CCLI CAA CMCT

<p>Retención de la información.</p> <p>Tipos de texto</p> <p>Estrategias de resolución de problemas:</p> <p>Organización de la información.</p> <p>Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc.</p> <p>Selección de una notación adecuada.</p> <p>Búsqueda de semejanzas con otros problemas ya resueltos.</p> <p>Resolución de problemas más simples.</p> <p>Experimentación y obtención de pautas.</p> <p>Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje.</p> <p>Descomposición del problema en problemas más sencillos.</p> <p>Comprobación del resultado.</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística.</p> <p>Estrategias de comprensión de enunciado:</p> <p>Lectura comprensiva.</p> <p>Expresión del enunciado con vocabulario propio.</p> <p>Identificación de datos y unidades.</p> <p>Identificación de la cuestión principal.</p> <p>Identificación de las palabras claves del enunciado.</p> <p>Estimación de una posible respuesta previa a la resolución.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación,</p>	<p>BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos.</p> <p>BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos) y pequeñas investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, procesos de resolución problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentarios de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando</p>	<p>CMCT CAA</p> <p>CCLI CMCT CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p>
--	--	---

<p>concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Elección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en (redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, bases de datos especializadas) o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS).</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p>	<p>las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.9. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.12. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas,</p>	<p>CMCT CCLI CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>CMCT CD</p>
--	---	---

<p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Edición de ecuaciones.</p> <p>Representación gráfica.</p>	<p>diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y materiales didácticos para uso propio o de otros.</p>	<p>CD CSC</p> <p>CMCT CD</p>
---	---	--------------------------------------

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Potencias de números racionales con exponente entero. Significado y uso. Potencias de base 10. Aplicación para la expresión de números en notación científica. Expresiones radicales. Números decimales y racionales. Transformación de fracciones en decimales y viceversa. Números decimales exactos y periódicos. Fracción generatriz.	BL2.1. Interpretar los números racionales, y sus propiedades (densidad, clasificación) y utilizarlos en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales, etc.), de medida, expresión, comparación y descripción de conceptos numéricos.	CMCT CSC
	BL2.2. Operar con los números racionales utilizando estrategias de cálculo (mental, estimación, uso de calculadoras, aplicaciones de escritorio, web o	CMCT CAA

<p>Expresiones radicales. Transformación y operaciones.</p> <p>Error absoluto y relativo.</p> <p>Raíces cuadradas. Raíces no exactas. Expresión decimal.</p> <p>Operaciones con fracciones y decimales.</p> <p>Cálculo aproximado y redondeo. Cifras significativas.</p> <p>Operaciones con números expresados en notación científica.</p> <p>Jerarquía de operaciones.</p> <p>Investigación de regularidades, relaciones y propiedades que aparecen en conjuntos de números. Expresión usando lenguaje algebraico.</p> <p>Sucesiones numéricas. Sucesiones recurrentes Progresiones aritméticas y geométricas.</p> <p>Transformación de expresiones algebraicas. Igualdades notables.</p> <p>Operaciones elementales con polinomios.</p> <p>Resolución de ecuaciones de segundo grado con una incógnita.</p> <p>Resolución de ecuaciones sencillas de grado superior a dos.</p> <p>Resolución de problemas que requieran ecuaciones y sistemas.</p>	<p>para dispositivos móviles, etc.) y los procedimientos (algoritmos convencionales u otros) más adecuados según la naturaleza del cálculo, para evaluar resultados, extraer conclusiones y tomar decisiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales,etc.) y otras.</p> <p>BL2.3. Expressar en lenguaje algebraico reglas que describen sucesiones numéricas y relaciones funcionales a través de fórmulas y ecuaciones, en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales, etc.), pudiéndose apoyar en medios tecnológicos (sensores, calculadoras gráficas, etc.) que ayuden a identificar mejor dichas situaciones.</p> <p>BL2.4. Manipular el lenguaje algebraico en las operaciones con polinomios, la transformación de expresiones, las identidades notables, la resolución de ecuaciones y sistemas de ecuaciones y las funciones con los procedimientos (algoritmos numéricos, gráficos, algebraicos u otros) más adecuados, para resolver situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números: fi, fractales, etc.) que requieran generalización.</p>	<p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p>
--	--	---

Bloque 3: Geometría. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Geometría del plano. Lugar geométrico. Teorema de Tales. División de un segmento en partes proporcionales. Traslaciones, giros y simetrías en el plano. Geometría del espacio. Planos de simetría en los poliedros. La esfera. Intersecciones de planos y esferas. El globo terráqueo. Coordenadas geográficas y husos horarios. Longitud y latitud de un punto. Resolución de problemas geométricos. Interés por las diferentes producciones culturales y artísticas en donde aparezcan los elementos estudiados (películas, cortos, videos artísticos,	BL3.1. Analizar las características y propiedades de las figuras y cuerpos geométricos (lados, caras, vértices, aristas, ángulos, secciones, simetrías, razón de semejanza, coordenadas geográficas, etc.) utilizando distintos materiales (varillas, espejos, tramas, geoplanos, cuerpos sólidos, envases, material troquelado, etc.) y herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como programas de geometría dinámicas), para describir situaciones geométricas de las matemáticas y de otras áreas, arte (frisos, mosaicos, pintura, escultura), arquitectura (relación áurea, planos, estructuras espaciales, etc.), ciencias (formas, simetrías,etc.), reconociendo su belleza.	CMCT CD CEC

<p>animación, documentales, publicidad)</p> <p>Interés y disfrute de las posibilidades que nos ofrecen los diferentes entornos artísticos: museos, exposiciones, galerías de arte, auditorios, teatros, páginas web y blogs de museos, exposiciones artísticas, galerías de arte.</p> <p>Respeto y valoración de las distintas manifestaciones artísticas.</p> <p>Expresión crítica de sus conocimientos, ideas, opiniones y preferencias respecto a las manifestaciones artísticas.</p>	<p>BL3.2. Medir y calcular ángulos, longitudes, superficies y volúmenes en el plano y en el espacio, utilizando las unidades, los instrumentos de medida, las herramientas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como programas de geometría dinámicas), estrategias y fórmulas más adecuadas, así como los teoremas de Pitágoras y Tales, para tomar decisiones en situaciones geométricas de las matemáticas y de otras áreas (recorridos urbanos, estudio de planos y mapas adecuados a su nivel, arquitectura, manifestaciones artísticas, percepción espacial, etc.).</p> <p>BL3.3. Describir los elementos geométricos propios del nivel que aparecen en las manifestaciones artísticas más significativas de la pintura, escultura y medios audiovisuales y justificar su valor como parte del patrimonio artístico y cultural, argumentando de forma crítica sus ideas, opiniones y preferencias a través del diálogo y la reflexión.</p>	<p>CMCT CD CAA</p> <p>CMCT CEC CCLI</p>
--	--	---

Bloque 4: Funciones. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Descripción cualitativa de gráficas.</p> <p>Comparación de situaciones de dependencia funcional dadas mediante tablas y enunciados.</p> <p>Utilización de modelos lineales, mediante la confección de la tabla, la representación gráfica y la obtención de la expresión algebraica.</p> <p>Expresiones de la ecuación de la recta.</p> <p>Funciones cuadráticas. Representación gráfica.</p> <p>Resolución de problemas mediante el estudio de funciones</p>	<p>BL4.1. Interpretar relaciones funcionales (lineales y cuadráticas) expresadas en lenguaje algebraico o gráfico, describiendo sus propiedades (crecimiento, decrecimiento, máximos, mínimos, puntos de corte, etc.) en contextos personales, sociales, profesionales o científicos.</p> <p>BL4.2. Analizar relaciones cuantitativas y numéricas (tablas, gráficas y ecuaciones) para modelizar funciones lineales y cuadráticas, en contextos personales, sociales, profesionales o científicos, utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles).</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CD</p>

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Fases de un estudio estadístico</p> <p>Variables cuantitativas continuas y discretas.</p> <p>Selección de muestras. Representatividad.</p> <p>Frecuencia: absoluta, relativa y acumulada.</p> <p>Agrupación de datos en intervalos.</p> <p>Parámetros de centralización: media, moda, mediana y cuartiles.</p> <p>Interpretación y propiedades</p> <p>Parámetros de dispersión: rango, recorrido intercuartílico y desviación típica</p> <p>Interpretación conjunta de la media y la desviación típica</p> <p>Diagrama de caja y bigotes</p> <p>Resolución de problemas en los que intervengan informaciones estadísticas.</p> <p>Experiencias aleatorias.</p> <p>Diagramas de árbol.</p> <p>Permutaciones. Factorial de un número.</p> <p>Resolución de problemas en los que intervenga el cálculo de probabilidades.</p>	<p>BL5.1. Analizar informaciones estadísticas unidimensionales de fenómenos sociales, económicos o científicos (sondeos de opinión, encuestas de consumo, eficacia de fármacos, experimentos diseñados en el aula, etc.) describiéndolas mediante tablas, parámetros, gráficas o diagramas, utilizando las herramientas adecuadas (calculadora, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de cálculo), para elaborar informes y extraer conclusiones.</p> <p>BL5.2. Analizar fenómenos aleatorios relacionadas con el entorno cercano (juegos de azar, herencia genética, fenómenos meteorológicos, etc.), aplicando diferentes estrategias (diagramas de árbol, recuentos sistemáticos o diseño de experimentos), utilizando materiales varios (calculadora, dados, monedas, ruletas, etc.) y calcular probabilidades para tomar decisiones.</p>	<p>CMCT CSC CAA</p> <p>CMCT CAA</p>

Curso 4º ESO		
Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral:</p> <p>Activación de conocimientos previos.</p> <p>Mantenimiento de la atención.</p> <p>Selección de la información.</p> <p>Memorización.</p> <p>Retención de la información.</p> <p>Tipos de texto</p> <p>Estrategias de resolución de problemas:</p> <p>Organización de la información.</p> <p>Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc.</p> <p>Selección de una notación adecuada.</p> <p>Búsqueda de semejanzas con otros problemas ya resueltos.</p> <p>Resolución de problemas más simples.</p>	<p>BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos.</p> <p>BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido</p>	<p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CCLI</p>

<p>Experimentación y obtención de pautas.</p> <p>Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje.</p>		CMCT CAA
<p>Descomposición del problema en problemas más sencillos.</p> <p>Comprobación del resultado.</p>		
<p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p>		CMCT CCLI CAA
<p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p>		
<p>Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas.</p>		
<p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p>		CMCT CCLI
<p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p>		
<p>Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística.</p>		CMCT CCLI CAA
<p>Estrategias de comprensión de enunciado:</p> <p>Lectura comprensiva.</p>		
<p>Expresión del enunciado con vocabulario propio.</p> <p>Identificación de datos y unidades.</p>		
<p>Identificación de la cuestión principal.</p> <p>Identificación de las palabras claves del enunciado.</p>		
<p>Estimación de una posible respuesta previa a la resolución.</p>		CMCT CCLI CAA
<p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p>		
<p>Formatos de presentación</p>		
<p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático.</p>		
<p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p>		
<p>Procedimientos de síntesis de la información</p>		
<p>Procedimientos de presentación de contenidos</p>		
<p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p>		CMCT CCLI CAA
<p>Iniciativa e innovación</p>		
<p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p>		
	<p>matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	
	<p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>	CMCT CCLI CAA
	<p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	CMCT CCLI
	<p>BL1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos) y pequeñas investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	CMCT CCLI CAA
	<p>BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, procesos de resolución de problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentarios de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	CMCT CCLI CAA
	<p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar</p>	CMCT CCLI CAA

<p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, bases de datos especializadas, etc.</p> <p>Almacenamiento de la información digital.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio</p>	<p>sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.9. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.12. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la</p>	SIEE	SIEE CAA	SIEE CAA CSC	CMCT CD	CD CSC
--	---	------	-------------	--------------------	------------	-----------

<p>individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Derechos de autor y licencias de publicación. Edición de ecuaciones. Representación gráfica.</p>	<p>comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y elaboración de materiales didácticos para uso propio o de otros, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CMCT CD
---	---	------------

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Reconocimiento de números que no pueden expresarse en forma de fracción. Números irracionales. Logaritmos. Definición y propiedades. Representación de números en la recta real. Intervalos. Interpretación y uso de los números reales en diferentes contextos eligiendo la notación y aproximación adecuadas en cada caso. Potencias de exponente entero o fraccionario y radicales sencillos. Operaciones y propiedades. Jerarquía de operaciones. Interés simple y compuesto. Manipulación de expresiones algebraicas y del lenguaje de las funciones. Utilización de igualdades notables. Raíces y factorización. Regla de Ruffini. Fracciones algebraicas. Simplificación y operaciones. Ecuaciones de grado superior a dos. Resolución de problemas que requieran ecuaciones y sistemas.</p>	<p>BL2.1. Interpretar los números reales y sus propiedades y utilizarlos en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales, etc.), de medida, expresión, comparación y descripción de conceptos numéricos.</p> <p>BL2.2. Operar con los números racionales utilizando estrategias de cálculo (mental, estimación, uso de calculadoras, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles) y procedimientos (algoritmos convencionales u otros) más adecuados según la naturaleza del cálculo, para evaluar resultados, extraer conclusiones y tomar decisiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales,etc.) y otras.</p> <p>BL2.3. Expresar en lenguaje algebraico reglas que describen sucesiones numéricas y funciones, a través de fórmulas, ecuaciones e inequaciones, en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales,etc.) pudiéndose apoyar en medios tecnológicos (sensores, calculadoras gráficas, etc.) que nos ayuden a identificar mejor esas situaciones.</p> <p>BL2.4. Manipular el lenguaje algebraico en la factorización de polinomios, las operaciones con fracciones algebraicas, la resolución de ecuaciones,</p>	CMCT CSC CMCT CAA CMCT CMCT

sistemas de ecuaciones e inequaciones y funciones con los procedimientos (algoritmos numéricos, gráficos, algebraicos u otros) más adecuados, para resolver situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números: fi, fractales,etc.) que requieran generalización y análisis.

Bloque 3: Geometría. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Medidas de ángulos en el sistema sexagesimal y en radianes. Razones trigonométricas. Relaciones entre ellas. Relaciones métricas en los triángulos. Iniciación a la geometría analítica en el plano: Coordenadas. Vectores. Ecuaciones de la recta. Paralelismo, perpendicularidad. Semejanza. Figuras semejantes. Razón entre longitudes, áreas y volúmenes de cuerpos semejantes. Resolución de problemas geométricos y trigonométricos. Interés por las diferentes producciones culturales y artísticas en donde aparecen los elementos estudiados (películas, cortos, videos artísticos, animación, documentales, publicidad). Interés y disfrute de las posibilidades que nos ofrecen los diferentes entornos artísticos: museos, exposiciones, galerías de arte, auditorios, teatros, páginas web y blogs de museos, exposiciones artísticas, galerías de arte. Respeto y valoración de las distintas manifestaciones artísticas. Expresión crítica de sus conocimientos, ideas, opiniones y preferencias respecto a las manifestaciones artísticas.</p>	<p>BL3.1. Analizar las características y propiedades de las figuras planas y cuerpos geométricos (semejanza, razones trigonométricas elementales, unidades angulares, etc.), utilizando distintos materiales y las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como programas de geometría dinámica), para describir situaciones geométricas relacionadas con la trigonometría, en contextos de las matemáticas y de otras áreas (resolución de triángulos, cálculo de distancias entre puntos inaccesibles, etc.).</p> <p>BL3.2. Medir y calcular ángulos, longitudes, superficies y volúmenes en el plano y en el espacio, utilizando las unidades del sistema métrico sexagesimal e internacional, los instrumentos (cinta métrica, teodolitos sencillos o industriales), las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como programas de geometría dinámicas) y fórmulas para tomar decisiones en situaciones relacionadas con la trigonometría en contextos reales de las matemáticas y de otras ciencias (cálculo de alturas a partir de sombra o del ángulo, mediciones de distancias entre puntos inaccesibles, etc.).</p> <p>BL3.3. Identificar los conceptos básicos de geometría analítica (punto, vector, ecuaciones de la recta, paralelismo, etc.) para describir fenómenos físicos sencillos (posición, desplazamiento, fuerza, etc.).</p> <p>BL3.4 Describir los elementos geométricos propios del nivel que aparecen en las manifestaciones artísticas más significativas de la pintura, escultura y medios audiovisuales y justificar su valor como parte del patrimonio</p>	CMCT CD CEC CMCT CD CAA CMCT CMCT CMCT CMCT CEC CCLI

	artístico y cultural, argumentando de forma crítica sus ideas, opiniones y preferencias a través del diálogo y la reflexión.	
--	--	--

Bloque 4: Funciones. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estudio de otros modelos funcionales: proporcionalidad inversa, exponenciales, logarítmicas y definidas (modelos es masculino) a trozos. Interpretación de un fenómeno descrito mediante un enunciado, tabla, gráfico o expresión analítica. La tasa de variación media como medida de la variación de una función en un intervalo. Estudio de la relación entre coeficientes y gráficas. Resolución de problemas mediante el estudio de funciones	BL4.1. Interpretar relaciones funcionales (proporcionalidad inversa, exponenciales, logarítmicas y definidas a trozos) expresadas en lenguaje algebraico o gráfico, describiendo sus propiedades y señalando los valores puntuales o intervalos de la variable que las determinan en contextos personales, sociales, profesionales o científicos. BL4.2. Analizar relaciones cuantitativas y numéricas (tablas, gráficas y ecuaciones) para modelizar funciones lineales cuadráticas y otras, en contextos personales, sociales, profesionales o científicos, utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles).	CMCT CSC CMCT CD

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Fases y tareas de un estudio estadístico. Análisis de gráficas estadísticas. Detección de falacias. Parámetros de centralización y dispersión. Interpretación, análisis y utilización. Comparación de distribuciones mediante los parámetros de centralización y dispersión. Diagramas de dispersión. Introducción a la correlación. Resolución de problemas en los que intervengan informaciones estadísticas Técnicas de recuento. Introducción a la combinatoria: combinaciones, variaciones y permutaciones. Probabilidad simple y compuesta. Sucesos dependientes e independientes Experiencias aleatorias compuestas.	BL5.1. Analizar informaciones estadísticas unidimensionales o bidimensionales de fenómenos sociales, económicos o científicos (sondeos de opinión, encuestas de consumo, eficacia de fármacos, experimentos diseñados en el aula, etc.) describiéndolas mediante tablas, parámetros, gráficas o diagramas, utilizando las herramientas adecuadas (calculadora, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de cálculo), para elaborar informes y extraer conclusiones. BL5.2. Analizar fenómenos aleatorios simples o compuestos relacionados con el entorno cercano (juegos de azar, herencia genética, fenómenos meteorológicos, etc.), aplicando diferentes estrategias (recuentos sistemáticos, combinatoria, diagramas de árbol, tablas de contingencia o diseños de experimentos), utilizando materiales varios (calculadora, dados, monedas, ruletas, etc.), para calcular probabilidades y tomar decisiones.	CMCT CSC CAA CMCT CAA

Tablas de contingencia y diagramas de árbol Probabilidad condicionada. Resolución de problemas en los que intervenga el cálculo de probabilidades.	monedas, ruletas, etc.), para calcular probabilidades y tomar decisiones.
--	---

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

MATEMÁTICAS ORIENTADAS A LAS ENSEÑANZAS APLICADAS

3º Y 4º ESO

INTRODUCCIÓN

Las matemáticas constituyen una forma de mirar e interpretar el mundo que nos rodea, reflejan la capacidad creativa, expresan con precisión conceptos y argumentos, favorecen la capacidad para aprender a aprender y contienen elementos de gran belleza. Los variedad de conocimientos matemáticos y la aplicabilidad en distintos contextos les confieren un importante carácter instrumental para ayudar, a los ciudadanos a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional, y a las distintas disciplinas, especialmente las científicas, tecnológicas y sociales, para expresar con rigor sus conocimientos y favorecer la adquisición de otros nuevos, actuando como fuerza conductora en el desarrollo de la cultura y de las civilizaciones.

El sentido de esta materia en la Educación Secundaria Obligatoria continúa siendo en gran medida experiencial, aumentando gradualmente el nivel de abstracción. El currículo básico se ha formulado teniendo en cuenta la propuesta realizada en Primaria, el desarrollo cognitivo y emocional en el que se encuentran el alumnado de esta etapa, la adquisición y desarrollo del pensamiento abstracto, el interés por aprender y relacionarse con sus iguales y con el entorno, la posibilidad utilizar nuevas tecnologías, y el paso por las opciones de matemáticas aplicadas o académicas en el final de la etapa. Para desarrollar esta materia se han agrupado los contenidos en cinco bloques: Procesos, métodos y actitudes Matemáticas, Números y álgebra, Geometría, Funciones y Estadística y Probabilidad.

El alumnado que curse esta materia progresará en la adquisición y desarrollo de técnicas matemáticas y de razonamiento matemático, en la capacidad de analizar, interpretar y comunicar diversos fenómenos, resolver problemas o realizar investigaciones en distintos contextos; y desarrollar actitudes positivas hacia la aplicación práctica del conocimiento matemático, tanto para el enriquecimiento personal como para la valoración de su papel en el progreso de la humanidad. Poniendo el foco en la aplicación práctica, en contextos reales, frente a la profundización en los aspectos teóricos.

A lo largo de la etapa los contenidos se detallan en cada bloque y en cada curso, de forma que se amplía el tipo de contenidos o los procesos en los que aparecen. Buena parte de ellos se repiten en varios cursos, atendiendo a la necesidad de profundizar en el tratamiento y la complejidad de los mismos para consolidarlos. Por ejemplo, el conocimiento numérico aparece en los cuatro cursos, ya que supone reconocer distintos tipos de números, contextos de uso, representaciones, operaciones y estrategias de cálculos, relaciones entre ellos, etc.

Hay que resaltar las múltiples e intensas conexiones que hay entre los contenidos de los distintos bloques y la necesidad de tenerlo en cuenta a la hora de planificar las situaciones o tareas de aula en los diferentes cursos e itinerarios, para darles más sentido que al tratarlos de forma aislada. La proporcionalidad, la medida, el álgebra o el análisis, por ejemplo, se abordan en distintos bloques. Además, en esta etapa se debe coordinar con otras materias el tratamiento de algunos contenidos, por ejemplo numéricos y algebraicos, en la forma de trabajo y en el tiempo de presentación.

El bloque 1, “Procesos, métodos y actitudes en matemáticas” es el eje vertebrador del resto de los bloques; forma parte del quehacer diario en el aula para trabajar el resto de los contenidos. Se presentan en este bloque los contenidos relacionados con la resolución de problemas, la realización de proyectos de investigación matemática, la modelización, las actitudes hacia las matemáticas, la planificación y gestión de proyectos, la utilización de los medios y recursos tecnológicos y los contenidos transversales.

La resolución de problemas como contenido y método es un objetivo prioritario. El proceso incide en la habilidad de leer atentamente y reflexionar en textos continuos y discontinuos para entender diferentes planteamientos, establecer un plan de trabajo que se revisa mientras dura la resolución, modificar el plan si no da resultado, comprobar la solución si se ha encontrado, comunicar los resultados o plantear nuevos problemas, plantear aplicaciones del conocimiento y las habilidades matemáticas a diversas situaciones de la vida real extrapolando los resultados obtenidos a situaciones análogas. Estas estrategias de resolución de problemas constituyen una de las líneas principales de la actividad matemática y han de ser fuente y soporte principal del aprendizaje. Durante la resolución de problemas se activa y refuerza el control sobre el mismo proceso de aprendizaje.

El alumnado ha de aprender matemáticas utilizandolas en una gran variedad de contextos, de las matemáticas, la economía, la tecnología, las ciencias naturales y sociales, la medicina, las comunicaciones, los deportes, situaciones cotidianas, juegos, etc., para adquirir progresivamente conocimientos más complejos a partir de las experiencias y los conocimientos previos, que ayuden a entender el mundo cambiante que nos rodea y a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional. De las tareas y actividades que se planteen, de la motivación, de la actitud positiva y de los materiales que se utilicen dependerá, en gran parte, el éxito en el aprendizaje. Al mismo tiempo se ha de favorecer el aprendizaje cooperativo, el trabajo en equipo y se ha de dar una consideración positiva a los errores, como aquello que es necesario tener en cuenta para poder seguir avanzando en el afianzamiento de nuevos contenidos.

El uso de recursos didácticos y materiales variados como tableros, dados, fichas, teodolitos, calculadoras científicas y gráficas, programas de geometría dinámica y otros, materiales digitales didácticos y recursos en la red, ofrecen la oportunidad de diseñar escenarios de aprendizaje enriquecidos para que los estudiantes perciban las matemáticas como una ciencia experimental y un proceso exploratorio significativo dentro de su formación. La tecnología ofrece, además, posibilidades de adaptación de la enseñanza a las necesidades especiales del alumnado.

Los criterios de evaluación, que son clave en el proceso de enseñanza, están redactados con el siguiente esquema, un verbo (p.e. operar) que indica lo que se espera que el estudiante sea capaz de realizar, una palabra o palabras que indican sobre qué o con qué actúa el estudiante (números naturales, enteros, decimales, fraccionarios), y una palabra o palabras que indican la naturaleza de la ejecución requerida (para evaluar resultados y extraer conclusiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y otras) como evidencia de que el aprendizaje se ha logrado. Los criterios de evaluación, expresados de esta forma, nos permitirán realizar una evaluación criterial de las matemáticas, asegurando que trabajamos los contenidos.

En el marco de las competencias clave, las matemáticas contribuyen a la competencia en comunicación lingüística al ampliar sustancialmente el vocabulario del alumnado, incorporando el específico de las matemáticas, que utilizan todas las ciencias, además de utilizar continuamente la comunicación tanto oral como escrita en la formulación y expresión de las ideas. Las oportunidades para comunicar ideas matemáticas y el proceso de escuchar, exponer, dialogar y redactar, favorecen la expresión y

400

comprensión de los mensajes orales y escritos en situaciones diversas. Es en la resolución de problemas donde adquiere especial importancia la expresión tanto oral como escrita de los procesos realizados y de los razonamientos seguidos.

El énfasis en la funcionalidad de los aprendizajes, su utilidad para comprender el mundo que nos rodea o la misma selección de estrategias para la resolución de un problema, determinan la posibilidad real de aplicar las matemáticas a diferentes campos de conocimiento o a distintas situaciones de la vida cotidiana, contribuyendo así con mayor peso a la adquisición de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología. La competencia matemática, reconocida como clave por la Unión Europea, se desarrolla especialmente gracias a la contribución de la materia de Matemáticas. La activación de la competencia matemática supone que el alumno es capaz de establecer una relación profunda entre el conocimiento conceptual y el conocimiento procedimental, implicados en la resolución de una tarea matemática o científica determinada. Las matemáticas contribuyen de manera especial al desarrollo del pensamiento y razonamiento, en particular, el pensamiento lógico-deductivo.

La incorporación de herramientas tecnológicas como recurso didáctico para el aprendizaje y para la resolución de problemas, y la realización de investigaciones, contribuye en gran medida a mejorar la competencia digital. Las matemáticas contribuyen en gran manera a saber analizar e interpretar datos (la información que se obtiene), cotejar y evaluar los contenidos de los medios de comunicación en función de su validez, fiabilidad y adecuación entre las fuentes, tanto online como offline, y a utilizarlos en la resolución de problemas.

La materia desarrolla las técnicas heurísticas que constituyen modelos generales de tratamiento de la información y de razonamiento, y consolidan la adquisición de destrezas involucradas en la competencia de aprender a aprender tales como la autonomía, la perseverancia, la sistematización, la reflexión crítica y la habilidad para comunicar con eficacia los resultados del propio trabajo. La verbalización del proceso seguido en el aprendizaje ayuda a la reflexión sobre qué se ha aprendido, qué falta por aprender, cómo y para qué.

La contribución de las matemáticas a las competencias sociales y cívicas se realiza a través de todos los contenidos y la metodología de trabajo. El bloque de tratamiento de la información facilita al alumnado el análisis matemático de los datos necesarios para la toma de decisiones en cuanto a su participación social como ciudadanos y consumidores responsables de encuestas, sondeos, escrutinios, reportajes, gráficas, etc. El trabajo cooperativo en matemáticas adquiere una dimensión singular si se aprende a aceptar otros puntos de vista distintos al propio, en particular a la hora de utilizar estrategias personales de resolución de problemas, comparando los posibles resultados y eligiendo como solución aquella que más se adecue a los valores del sistema democrático y al bienestar de la sociedad, de acuerdo con los derechos y deberes de los ciudadanos.

En la metodología de la materia están implícitas las estrategias que contribuyen al sentido de iniciativa y espíritu emprendedor del alumnado (actividad creadora, labor investigadora, partir de los conocimientos que sobre un tema determinado, etc.), que le hacen sentirse capaz de aprender, aumentando su autonomía, responsabilidad y compromiso personal. La estructura misma de la materia propicia el desarrollo de estructuras mentales que ayudan a organizar el conocimiento, apoyada en técnicas de estudio, de observación y de registro sistemático de información, planteándose preguntas y manejando diversas estrategias para la toma de decisiones racionales y críticas, y así alcanzar metas a corto y largo plazo, con perseverancia y valoración del esfuerzo realizado.

Las matemáticas contribuyen a la conciencia y expresión cultural porque el mismo conocimiento matemático es expresión universal de la cultura. En toda conciencia y expresión cultural hay un planteamiento que incluye multitud de aspectos matemáticos, desde la medida hasta la geometría, pasando por la resolución de problemas, que permite al alumnado apreciar la importancia de la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de distintos medios, incluida la música, las artes escénicas, la literatura y las artes plásticas. En particular, la geometría es parte integral de la expresión artística de la humanidad y ofrece medios para describir y comprender el mundo que nos rodea, y apreciar la belleza de las estructuras realizadas.

Contenidos y criterios de evaluación del área Matemáticas orientadas a las enseñanzas aplicadas.

Curso 3º ESO

Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización. Retención de la información. Tipos de texto Estrategias de resolución de problemas: Organización de la información. Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc. Selección de una notación adecuada. Búsqueda de semejanzas con otros problemas ya resueltos. Resolución de problemas más simples. Experimentación y obtención de pautas. Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje. Descomposición del problema en problemas más sencillos. Comprobación del resultado. Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística.</p>	<p>L1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos.</p> <p>BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos) y pequeñas</p>	CCLI CAA CMCT CMCT CAA CCLI CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CMCT CCLI

<p>Estrategias de comprensión de enunciado: Lectura comprensiva. Expresión del enunciado con vocabulario propio. Identificación de datos y unidades. Identificación de la cuestión principal. Identificación de las palabras claves del enunciado. Estimación de una posible respuesta previa a la resolución. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación . Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático. Estrategias de búsqueda y selección de la información. Procedimientos de síntesis de la información. Procedimientos de presentación de contenidos. Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin. Pensamiento alternativo. Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p>	<p>investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, procesos de resolución problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentarios de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.9 Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias</p>	CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA SIEE SIEE CAA SIEE
--	---	--

<p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en (redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas) o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS).</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Edición de ecuaciones.</p> <p>Representación gráfica.</p>	<p>para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.12. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y materiales didácticos para uso propio o de otros.</p>	<p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CMCT CD</p>
--	---	---

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Potencias de números racionales con exponente entero. Significado y uso.</p> <p>Potencias de base 10. Aplicación para la expresión de números en notación científica.</p>	<p>BL2.1. Interpretar los números racionales y utilizarlos en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales,etc.), de medida, expresión, comparación y descripción de conceptos numéricos.</p>	<p>CMCT CSC</p>
<p>Números decimales y racionales.</p> <p>Transformación de fracciones en decimales y viceversa. Números decimales exactos y periódicos.</p>	<p>BL2.2. Operar con los números racionales utilizando estrategias de cálculo (mental, estimación, uso de calculadoras, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, etc.) y los procedimientos (algoritmos convencionales u otros) más adecuados según la naturaleza del cálculo, para evaluar resultados, extraer conclusiones y tomar decisiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales,etc.) y otras.</p>	<p>CMCT CAA</p>
<p>Fracción generatriz.</p> <p>Cálculo aproximado y redondeo. Error cometido.</p> <p>Operaciones con fracciones y decimales. Operaciones con números grandes y pequeños.</p>	<p>BL2.3. Expresar en lenguaje algebraico reglas que describen sucesiones numéricas y relaciones funcionales a través de fórmulas y ecuaciones, en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales, etc.), pudiéndose apoyar en medios tecnológicos (sensores, calculadoras gráficas, etc.) que ayuden a identificar mejor dichas situaciones.</p>	<p>CMCT CAA</p>
<p>Jerarquía de operaciones.</p> <p>Investigación de regularidades, relaciones y propiedades que aparecen en conjuntos de números. Expresión usando el lenguaje algebraico.</p>	<p>BL2.4. Manipular el lenguaje algebraico en las operaciones con polinomios, la transformación de expresiones, las identidades notables, la resolución de ecuaciones y sistemas de ecuaciones y las funciones con los procedimientos (algoritmos numéricos, gráficos, algebraicos u otros) más adecuados, para resolver situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números: fi, fractales, etc.) que requieran generalización.</p>	<p>CMCT CAA</p>

Bloque 3: Geometría. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Mediatriz, bisectriz, ángulos y sus relaciones, perímetro y área. Propiedades. Teorema de Tales. División de un segmento en partes proporcionales. Aplicación a la resolución de problemas.</p>	<p>BL3.1. Analizar las características y propiedades de las figuras y cuerpos geométricos (lados, caras, vértices, aristas, ángulos, secciones, simetrías, razón de semejanza, coordenadas geográficas, etc.) utilizando distintos</p>	<p>CMCT CD CEC</p>

<p>Traslaciones, giros y simetrías en el plano.</p> <p>Geometría del espacio: áreas y volúmenes.</p> <p>El globo terráqueo. Coordenadas geográficas. Longitud y latitud de un punto.</p> <p>Resolución de problemas geométricos.</p> <p>Interés por las diferentes producciones culturales y artísticas en donde aparezcan los elementos estudiados (películas, cortos, videos artísticos, animación, documentales, publicidad)</p> <p>Interés y disfrute de las posibilidades que nos ofrecen los diferentes entornos artísticos: museos, exposiciones, galerías de arte, auditorios, teatros, páginas web y blogs de museos, exposiciones artísticas, galerías de arte.</p> <p>Respeto y valoración de las distintas manifestaciones artísticas.</p> <p>Expresión crítica de sus conocimientos, ideas, opiniones y preferencias respecto a las manifestaciones artísticas.</p>	<p>materiales (varillas, espejos, tramas, geoplanos, cuerpos sólidos, envases, material troquelado, etc.) y herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como programas de geometría dinámicas), para describir situaciones geométricas de las matemáticas y de otras áreas, arte (frisos, mosaicos, pintura, escultura), arquitectura (relación áurea, planos, estructuras espaciales, etc.), ciencias (formas, simetrías, etc.), reconociendo su belleza.</p> <p>BL3.2. Medir y calcular ángulos, longitudes, superficies y volúmenes en el plano y en el espacio, utilizando las unidades, los instrumentos de medida, las herramientas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como programas de geometría dinámicas), estrategias y fórmulas más adecuadas, así como los teoremas de Pitágoras y Tales, para tomar decisiones en situaciones geométricas de las matemáticas y de otras áreas (recorridos urbanos, estudio de planos y mapas adecuados a su nivel, arquitectura, manifestaciones artísticas, percepción espacial, etc.).</p> <p>BL3.3 Describir los elementos geométricos propios del nivel que aparecen en las manifestaciones artísticas más significativas de la pintura, escultura y medios audiovisuales y justificar su valor como parte del patrimonio artístico y cultural, argumentando de forma crítica sus ideas, opiniones y preferencias a través del diálogo y la reflexión.</p>	<p>CMCT CD CAA</p> <p>CMCT CEC CCLI</p>
--	--	---

Bloque 4: Funciones. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Descripción cualitativa de gráficas.</p> <p>Comparación de situaciones de dependencia funcional dadas mediante tablas y enunciados.</p> <p>Utilización de modelos lineales, mediante la confección de la tabla, la representación gráfica y la obtención de la expresión algebraica.</p> <p>Expresiones de la ecuación de la recta.</p> <p>Funciones cuadráticas. Representación gráfica.</p> <p>Resolución de problemas mediante el estudio de funciones</p>	<p>BL4.1. Interpretar relaciones funcionales (lineales y cuadráticas) expresadas en lenguaje algebraico o gráfico, describiendo sus propiedades (crecimiento, decrecimiento, máximos, mínimos, puntos de corte, etc.) en contextos personales, sociales, profesionales o científicos.</p> <p>BL4.2. Analizar relaciones cuantitativas y numéricas (tablas, gráficas y ecuaciones) para modelizar funciones lineales y cuadráticas, en contextos personales, sociales, profesionales o científicos, utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de cálculo), para elaborar informes y extraer conclusiones.</p>	<p>CMCT CSC</p> <p>CMCT CD</p>

	dispositivos móviles).	
--	------------------------	--

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Fases de un estudio estadístico</p> <p>Variables cuantitativas continuas y discretas.</p> <p>Selección de muestras. Representatividad.</p> <p>Frecuencia: absoluta, relativa y acumulada.</p> <p>Agrupación de datos en intervalos.</p> <p>Parámetros de centralización: media, moda, mediana y cuartiles.</p> <p>Interpretación y propiedades</p> <p>Parámetros de dispersión: rango, recorrido intercuartílico y desviación típica</p> <p>Interpretación conjunta de la media y la desviación típica</p> <p>Diagrama de caja y bigotes.</p> <p>Resolución de problemas en los que intervengan informaciones estadísticas.</p>	<p>BL5.1 Analizar informaciones estadísticas unidimensionales de fenómenos sociales, económicos o científicos (sondeos de opinión, encuestas de consumo, eficacia de fármacos, experimentos diseñados en el aula, etc.) describiéndolas mediante tablas, parámetros, gráficas o diagramas, utilizando las herramientas adecuadas (calculadora, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de cálculo), para elaborar informes y extraer conclusiones.</p>	<p>CMCT CCLI CAA</p>

Curso 4º ESO		
Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral:</p> <p>Activación de conocimientos previos.</p> <p>Mantenimiento de la atención.</p> <p>Selección de la información.</p> <p>Memorización.</p> <p>Retención de la información.</p> <p>Tipos de texto</p> <p>Estrategias de resolución de problemas:</p> <p>Organización de la información.</p> <p>Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc.</p> <p>Selección de una notación adecuada.</p> <p>Búsqueda de semejanzas con otros problemas ya resueltos.</p>	<p>BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos.</p>	<p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CMCT CAA</p>

<p>Resolución de problemas más simples.</p> <p>Experimentación y obtención de pautas.</p> <p>Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje.</p> <p>Descomposición del problema en problemas más sencillos.</p> <p>Comprobación del resultado.</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística</p> <p>Estrategias de comprensión de enunciado:</p> <p>Lectura comprensiva.</p> <p>Expresión del enunciado con vocabulario propio.</p> <p>Identificación de datos y unidades.</p> <p>Identificación de la cuestión principal.</p> <p>Identificación de las palabras claves del enunciado.</p> <p>Estimación de una posible respuesta previa a la resolución.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación</p>	<p>BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos) y pequeñas investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, procesos de resolución de problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentarios de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos</p>	<p>CCLI CMCT CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p>
--	--	---

<p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas, etc.</p> <p>Almacenamiento de la información digital.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs,</p>	<p>procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.9 Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.12. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos</p>	<p>CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>SIEE</p> <p>CMCT CD</p> <p>CD CSC</p>
--	--	---

foros, wikis, etc. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Derechos de autor y licencias de publicación. Edición de ecuaciones. Representación gráfica.	virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y de materiales didácticos para uso propio o de otros, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.	CMCT CD
---	--	------------

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Reconocimiento de números que no pueden expresarse en forma de fracción. Números irracionales. Representación de números racionales se irracionales en la recta real. Intervalos. Interpretación y uso de los números reales en diferentes contextos eligiendo la notación y aproximación adecuadas en cada caso. Proporcionalidad directa e inversa. Jerarquía de operaciones. Interés simple y compuesto. Manipulación de expresiones algebraicas y del lenguaje de las funciones. Operaciones con polinomios: suma, resta, producto y división. Utilización de igualdades notables. Raíces y factorización de polinomios. Regla de Ruffini. Resolución de problemas que requieran ecuaciones y sistemas.	BL2.1. Interpretar los números reales y sus propiedades y utilizarlos en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales, etc.), de medida, expresión, comparación y descripción de conceptos numéricos. BL2.2. Operar con los números racionales utilizando estrategias de cálculo (mental, estimación, uso de calculadoras, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles) y procedimientos (algoritmos convencionales u otros) más adecuados según la naturaleza del cálculo, para evaluar resultados, extraer conclusiones y tomar decisiones en situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números en: fi, fractales,etc.) y otras. BL2.3. Manipular el lenguaje algebraico en las operaciones y factorización de polinomios, la resolución de ecuaciones y sistemas de ecuaciones y las funciones con los procedimientos (algoritmos numéricos, gráficos, algebraicos u otros) más adecuados, para resolver situaciones comerciales, sociales, científicas y artísticas (encontrar pautas de belleza a través de los números: fi, fractales,etc.) que requieran generalización y análisis.	CMCT CSC CMCT CAA CMCT CAA

410

Bloque 3: Geometría. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Figuras semejantes. Teoremas de Tales y Pitágoras. Aplicación de la semejanza para la obtención indirecta de medidas. Razón entre longitudes, áreas y volúmenes de figuras y cuerpos semejantes. Resolución de problemas geométricos. Interés por las diferentes producciones culturales y artísticas en donde aparezcan los elementos estudiados (películas, cortos, videos artísticos, animación, documentales, publicidad). Interés y disfrute de las posibilidades que nos ofrecen los diferentes entornos artísticos: museos, exposiciones, galerías de arte, auditorios, teatros, páginas web y blogs de museos, exposiciones artísticas, galerías de arte. Respeto y valoración de las distintas manifestaciones artísticas. Expresión crítica de sus conocimientos, ideas, opiniones y preferencias respecto a las manifestaciones artísticas.	BL3.1. Analizar formas y configuraciones geométricas sencillas utilizando las unidades, fórmulas y herramientas tecnológicas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como programas de geometría dinámicas), así como los teoremas de Pitágoras y Tales, para calcular, longitudes, áreas y volúmenes de cuerpos y figuras geométricas. BL3.2 Describir los elementos geométricos propios del nivel que aparecen en las manifestaciones artísticas más significativas de la pintura, escultura y medios audiovisuales y justificar su valor como parte del patrimonio artístico y cultural, argumentando de forma crítica sus ideas, opiniones y preferencias a través del diálogo y la reflexión.	CMCT CD CMCT CEC CCLI

Bloque 4: Funciones. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estudio de otros modelos funcionales: lineales, cuadráticas, de proporcionalidad inversa, exponenciales, Interpretación de un fenómeno descrito mediante un enunciado, tabla, gráfico o expresión analítica. La tasa de variación media como medida de la variación de una función en un intervalo. Estudio de la relación entre coeficientes y gráficas. Resolución de problemas mediante el estudio de funciones	BL4.1. Interpretar relaciones funcionales (lineales, cuadráticas, de proporcionalidad inversa y exponenciales) expresadas en lenguaje algebraico o gráfico, describiendo sus propiedades y señalando los valores puntuales o intervalos de la variable que las determinan en contextos personales, sociales, profesionales o científicos. BL4.2. Analizar relaciones cuantitativas y numéricas (tablas, gráficas y ecuaciones) para modelizar funciones lineales cuadráticas y otras, en contextos personales, sociales, profesionales o científicos, utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles).	CMCT CSC CMCT CD

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de gráficas estadísticas. Parámetros de centralización y dispersión. Interpretación, análisis y utilización. Comparación de distribuciones mediante los parámetros de centralización y dispersión. Diagramas de dispersión. Introducción a la correlación. Resolución de problemas en los que intervengan informaciones estadísticas. Regla de Laplace Probabilidad simple y compuesta. Sucesos dependientes e independientes. Diagramas de árbol. Resolución de problemas en los que intervenga el cálculo de probabilidades	BL5.1. Analizar informaciones estadísticas unidimensionales o bidimensionales de fenómenos sociales, económicos o científicos (sondeos de opinión, encuestas de consumo, eficacia de fármacos, experimentos diseñados en el aula, etc.) describiéndolas mediante tablas, parámetros, gráficas o diagramas, utilizando las herramientas adecuadas (calculadora, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de cálculo), para elaborar informes y extraer conclusiones. BL5.2. Analizar fenómenos aleatorios simples o compuestos relacionados con el entorno cercano (juegos de azar, herencia genética, fenómenos meteorológicos, etc.), aplicando diferentes estrategias (recuentos sistemáticos, combinatoria, diagramas de árbol, tablas de contingencia o diseños de experimentos), utilizando materiales varios (calculadora, dados, monedas, ruletas, etc.), para calcular probabilidades y tomar decisiones.	CMCT CSC CAA CMCT CAA

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

MATEMÁTICAS

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

Las matemáticas constituyen una forma de mirar e interpretar el mundo que nos rodea, reflejan la capacidad creativa, expresan con precisión conceptos y argumentos, favorecen la capacidad para aprender a aprender y contienen elementos de gran belleza. Los variedad de conocimientos matemáticos y la aplicabilidad en distintos contextos les confieren un importante carácter instrumental para ayudar, a los ciudadanos a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional, y a las distintas disciplinas, especialmente las científicas, tecnológicas y sociales, para expresar con rigor sus conocimientos y favorecer la adquisición de otros nuevos, actuando como fuerza conductora en el desarrollo de la cultura y de las civilizaciones.

El sentido de esta materia en el Bachillerato continúa siendo en buena medida experiencial, aumentando gradualmente el nivel de abstracción y razonamiento; el currículo básico se ha formulado teniendo en cuenta la propuesta realizada en Educación Secundaria Obligatoria, el desarrollo cognitivo y emocional en el que se encuentran el alumnado de esta etapa, la adquisición y desarrollo del pensamiento abstracto, de razonamiento, el interés por aprender y relacionarse con sus iguales y con el entorno, y la posibilidad de usar nuevas tecnologías. Para desarrollarla se han agrupado los contenidos en cinco bloques: Procesos, métodos y actitudes matemáticas, Números y álgebra, Análisis, Geometría, y Estadística y probabilidad.

La enseñanza de esta materia debe vincularse especialmente con su aplicación a la interpretación de los fenómenos científicos, por lo que, además de centrarse en la adquisición del conocimiento de los contenidos de matemáticas y sus procedimientos de cálculo, análisis, medida y estimación, debe dirigirse hacia la adquisición de la habilidad de interpretar datos, seleccionar los elementos fundamentales, analizarlos, obtener conclusiones razonables y argumentar de forma rigurosa.

Hay que resaltar las múltiples e intensas conexiones que hay entre los contenidos de los distintos bloques y la necesidad de tenerlo en cuenta a la hora de planificar las situaciones o tareas de aula para darles más sentido que al tratarlos de forma aislada. Los contenidos se detallan en cada bloque y en cada curso, de forma que se amplía el tipo de contenidos o los procesos en los que aparecen. Buena parte de ellos se repiten en los dos cursos, atendiendo a la necesidad de profundizar en el tratamiento y la complejidad de los mismos para consolidarlos. Además, en esta etapa se debe coordinar con otras materias el tratamiento de algunos contenidos, por ejemplo, algebraicos y funcionales, en la forma de trabajo y en el tiempo de presentación.

El bloque 1, “Procesos, métodos y actitudes en matemáticas” es el eje vertebrador del resto de los bloques; forma parte del quehacer diario en el aula para trabajar el resto de los contenidos. Se presentan en este bloque los contenidos relacionados con la resolución de problemas, la realización de proyectos de investigación matemática, la modelización, las actitudes hacia las matemáticas, la planificación y gestión de proyectos, la utilización de los medios y recursos tecnológicos y los contenidos transversales.

La resolución de problemas como contenido y método es un objetivo prioritario. El proceso incide en la habilidad de leer atentamente y reflexionar en textos continuos y discontinuos para entender diferentes planteamientos, establecer un plan de trabajo que se revisa mientras dura la resolución, modificar el plan si no da resultado, comprobar la solución si se ha encontrado, comunicar los resultados o plantear nuevos problemas, plantear aplicaciones del conocimiento y las habilidades matemáticas a diversas situaciones de la vida real extrapolando los resultados obtenidos a situaciones análogas. Estas estrategias de resolución de problemas constituyen una de las líneas principales de la actividad matemática y han de ser fuente y soporte principal del aprendizaje. Durante la resolución de problemas se activa y refuerza el control sobre el mismo proceso de aprendizaje.

El alumnado ha de aprender matemáticas utilizando las en una gran variedad de contextos, de las matemáticas, la economía, la tecnología, las ciencias naturales y sociales, la medicina, las comunicaciones, los deportes, etc., para adquirir progresivamente conocimientos más complejos a partir de las experiencias y los conocimientos previos, que ayuden a entender el mundo cambiante que nos rodea y a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional. De las tareas y actividades que se planteen, de la motivación, de la actitud positiva y de los materiales que se utilicen dependerá, en gran parte, el éxito en el aprendizaje. Al mismo tiempo se ha de favorecer el aprendizaje cooperativo, el trabajo en equipo y se ha de dar una consideración positiva a los errores, como aquello que es necesario tener en cuenta para poder seguir avanzando en el afianzamiento de nuevos contenidos.

El uso de recursos didácticos y materiales variados como calculadoras científicas y gráficas, programas de geometría dinámica y otros, materiales digitales didácticos y recursos en la red, ofrecen la oportunidad de diseñar escenarios de aprendizaje enriquecidos para que los estudiantes perciban las matemáticas como una

ciencia experimental y un proceso exploratorio significativo dentro de su formación. La tecnología ofrece, además, posibilidades de adaptación de la enseñanza a las necesidades especiales del alumnado.

Los criterios de evaluación, que son clave en el proceso de enseñanza, están redactados con el siguiente esquema, un verbo (p.e. analizar) que indica lo que se espera que el estudiante sea capaz de realizar, una palabra o palabras que indican sobre qué o con qué actúa el estudiante (distribuciones bidimensionales), y una palabra o palabras que indican la naturaleza de la ejecución requerida (para tomar decisiones en contextos científicos) como evidencia de que el aprendizaje se ha logrado. Los criterios de evaluación, expresados de esta forma, nos permitirán realizar una evaluación criterial de las matemáticas, asegurando que trabajamos los contenidos.

En el marco de las competencias clave, las matemáticas contribuyen a la competencia en comunicación lingüística al ampliar sustancialmente el vocabulario del alumnado, incorporando el específico de las matemáticas, que utilizan todas las ciencias, además de utilizar continuamente la comunicación tanto oral como escrita en la formulación y expresión de las ideas. Las oportunidades para comunicar ideas matemáticas y el proceso de escuchar, exponer, dialogar y redactar, favorecen la expresión y comprensión de los mensajes orales y escritos en situaciones diversas. Es en la resolución de problemas donde adquiere especial importancia la expresión tanto oral como escrita de los procesos realizados y de los razonamientos seguidos.

El énfasis en la funcionalidad de los aprendizajes, su utilidad para comprender el mundo que nos rodea o la misma selección de estrategias para la resolución de un problema, determinan la posibilidad real de aplicar las matemáticas a diferentes campos de conocimiento o a distintas situaciones de la vida cotidiana, contribuyendo así con mayor peso a la adquisición de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología. La competencia matemática, reconocida como clave por la Unión Europea, se desarrolla especialmente gracias a la contribución de la materia de Matemáticas. La activación de la competencia matemática supone que el alumno es capaz de establecer una relación profunda entre el conocimiento conceptual y el conocimiento procedimental, implicados en la resolución de una tarea matemática o científica determinada. Las matemáticas contribuyen de manera especial al desarrollo del pensamiento y razonamiento, en particular, el pensamiento lógico-deductivo.

La incorporación de herramientas tecnológicas como recurso didáctico para el aprendizaje y para la resolución de problemas, y la realización de investigaciones, contribuye en gran medida a mejorar la competencia digital. Las matemáticas contribuyen en gran medida a saber analizar e interpretar datos (la información que se obtiene), cotejar y evaluar los contenidos de los medios de comunicación en función de su validez, fiabilidad y adecuación entre las fuentes, tanto online como offline, y a utilizarlos en la resolución de problemas.

La materia desarrolla las técnicas heurísticas que constituyen modelos generales de tratamiento de la información y de razonamiento, y consolidan la adquisición de destrezas involucradas en la competencia de aprender a aprender tales como la autonomía, la perseverancia, la sistematización, la reflexión crítica y la habilidad para comunicar con eficacia los resultados del propio trabajo. La verbalización del proceso seguido en el aprendizaje ayuda a la reflexión sobre qué se ha aprendido, qué falta por aprender, cómo y para qué.

La contribución de las matemáticas a las competencias sociales y cívicas se realiza a través de todos los contenidos y la metodología de trabajo. El bloque de tratamiento de la información facilita al alumnado el análisis matemático de los datos necesarios para la toma de decisiones en cuanto a su participación social como ciudadanos y consumidores responsables de encuestas, sondeos, escrutinios, reportajes, gráficas, etc. El trabajo cooperativo en matemáticas adquiere una dimensión singular si se aprende a aceptar otros puntos de vista distintos al propio, en particular a la hora de utilizar estrategias personales de resolución de problemas, comparando los posibles resultados y eligiendo como solución aquella que más se adecue a los valores del sistema democrático y al bienestar de la sociedad, de acuerdo con los derechos y deberes de los ciudadanos.

En la metodología de la materia están implícitas las estrategias que contribuyen al sentido de iniciativa y espíritu emprendedor del alumnado (actividad creadora, labor investigadora, partir de los conocimientos que sobre un tema determinado, etc.), que le hacen sentirse capaz de aprender, aumentando su autonomía, responsabilidad y compromiso personal. La estructura misma de la materia propicia el desarrollo de estructuras mentales que ayudan a organizar el conocimiento, apoyada en técnicas de estudio, de observación y de registro sistemático de información, planteándose preguntas y manejando diversas estrategias para la toma de decisiones racionales y críticas, y así alcanzar metas a corto y largo plazo, con perseverancia y valoración del esfuerzo realizado.

Las matemáticas contribuyen a la conciencia y expresión cultural porque el mismo conocimiento matemático es expresión universal de la cultura. En toda conciencia y expresión cultural hay un planteamiento que incluye multitud de aspectos matemáticos, desde la medida hasta la geometría, pasando por la resolución de problemas, que permite al alumnado apreciar la importancia de la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de distintos medios, incluida la música, las artes escénicas, la literatura y las artes plásticas. En particular, la geometría es parte integral de la expresión artística de la humanidad y ofrece medios para describir y comprender el mundo que nos rodea, y apreciar la belleza de las estructuras realizadas.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Matemáticas I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización. Retención de la información. Tipos de texto Estrategias de resolución de problemas: Organización de la información. Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc. Selección de una notación adecuada. Buscar semejanzas con otros problemas ya resueltos. Resolver un problema más simple. Experimentar y sacar pautas. Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje. Descomponer el problema en problemas más sencillos. Comprobación del resultado. Utilización de varios tipos de razonamiento (deductivo e inductivo) e iniciación a métodos de demostración (reducción al absurdo, inducción completa, etc.). Planificación de textos orales: Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia	BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo, procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas y la demostración de resultados en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos. BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT

<p>y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística</p> <p>Estrategias de comprensión de enunciado:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lectura comprensiva. Expresión del enunciado con vocabulario propio. Identificación de datos y unidades. Identificación de la cuestión principal. Identificación de las palabras claves del enunciado. Estimación de una posible respuesta previa a la resolución. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático. Estrategias de búsqueda y selección de la información Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Imaginación y creatividad: Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad. Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. 	<p>BL.1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL.1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos), demostraciones y pequeñas investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL.1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, proceso de resolución problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentario de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminadorio.</p> <p>BL.1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL.1.9. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL.1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para</p>	<p>CCLI CMCT</p> <p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CCLI CAA CMCT</p> <p>CCLI CAA CMCT</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p>
---	--	---

<p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin:</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas (INE, IVE, etc.) o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS).</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo</p>	<p>conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL.1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL.1.12. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL.1.13. Buscar y seleccionar información a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como (redes sociales, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas, etc.), registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL.1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL.1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y materiales didácticos para uso propio o de otros, conociendo cómo aplicar</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD CMCT</p> <p>CD CSC</p> <p>CD CSC</p> <p>CD CMCT</p>
--	--	---

<p>electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Ánalisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Edición de ecuaciones.</p> <p>Representación gráfica.</p>	<p>los diferentes tipos licencias.</p>	
---	--	--

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Números reales: estudio para la comprensión de la realidad.</p> <p>Valor absoluto. Desigualdades. Distancias en la recta real. Intervalos y entornos. Aproximación y errores. Notación científica.</p>	<p>BL.2.1 Utilizar los números reales y sus operaciones, con los procedimientos más adecuados (estimaciones, representaciones, detección de patrones y regularidades, etc.), para extraer conclusiones sobre informaciones numéricas en contextos científicos con el apoyo de herramientas tecnológicas apropiadas (calculadora y aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles).</p>	CMCT CD CAA
<p>Logaritmos decimales y neperianos.</p> <p>Sucesiones numéricas: término general, monotonía y acotación. El número e.</p>	<p>BL.2.2 Operar con los números complejos para resolver situaciones algebraicas en contextos académicos.</p>	CMCT
<p>Números complejos. Forma binómica y polar. Representaciones gráficas.</p> <p>Operaciones elementales. Fórmula de Moivre.</p>	<p>BL.2.3 Manipular el lenguaje algebraico en polinomios, fracciones algebraicas, ecuaciones, sistemas de ecuaciones, inecuaciones y funciones con los procedimientos (algoritmos) más adecuados, para resolver situaciones de ámbito científico con el apoyo de medios tecnológicos (sensores, calculadoras gráficas, etc.) que nos ayuden a interpretarlas.</p>	CMCT CD CAA
<p>Ecuaciones logarítmicas y exponenciales.</p> <p>Resolución de ecuaciones e inecuaciones. Interpretación gráfica.</p> <p>Resolución de ecuaciones no algebraicas sencillas.</p> <p>Resolución e interpretación de sistemas de ecuaciones lineales. Método de Gauss .</p> <p>Resolución de problemas mediante ecuaciones, inecuaciones y sistemas.</p>		

Bloque 3: Análisis. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Funciones reales de variable real.</p> <p>Funciones básicas: polinómicas, racionales sencillas, valor absoluto, raíz, trigonométricas, exponentiales, logarítmicas y funciones definidas a trozos.</p> <p>Operaciones y composición de funciones. Función inversa.</p>	<p>BL3.1. Analizar modelos funcionales (polinómicas, racionales, logarítmicos, exponentiales, etc.) expresados en forma algebraica, por medio de tablas o gráficamente, utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles), para describir fenómenos en contextos personales, sociales, profesionales y científicos.</p>	CMCT CD CSC
<p>Concepto de límite de una función en un punto y en el infinito.</p> <p>Derivada de una función en un punto. Interpretación geométrica de la derivada de la función en un punto. Recta tangente y normal.</p>	<p>BL3.2. Describir procesos de cambio aplicando los conceptos y el cálculo, de límites, tasas de variación media y derivadas en contextos académicos y científicos.</p>	CMCT
<p>Función derivada.</p> <p>Cálculo de límites. Límites laterales. Indeterminaciones.</p> <p>Continuidad de una función. Estudio de discontinuidades.</p> <p>Cálculo de derivadas. Regla de la cadena.</p>	<p>BL3.3. Aplicar el cálculo de límites (en un punto y en infinito) y derivadas (reglas de derivación) de funciones sencillas (polinómicas, racionales, logarítmicas y exponentiales,etc.), para representarlas mediante el estudio de propiedades locales y globales (la continuidad, la tendencia, las asíntotas y la monotonía) en contextos académicos y científicos.</p>	CMCT

Bloque 4: Geometría. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Medida de un ángulo en radianes.</p> <p>Razones trigonométricas de un ángulo cualquiera. Razones trigonométricas de los ángulos suma, diferencia, doble y mitad. Fórmulas de transformaciones trigonométricas.</p> <p>Teoremas del seno, del coseno y de la tangente.</p>	<p>BL4.1. Aplicar fórmulas trigonométricas (teoremas del seno, coseno, tangente y las ecuaciones fundamentales de la trigonometría) utilizando unidades (sistema sexagesimal, sistema internacional, radianes) y herramientas tecnológicas adecuadas (aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles como programas de geometría dinámica), para resolver situaciones de medida en contextos científicos.</p>	CMCT CD
<p>Resolución de triángulos.</p> <p>Resolución de ecuaciones trigonométricas sencillas.</p> <p>Vectores libres en el plano. Operaciones geométricas.</p>	<p>BL4.2. Utilizar los elementos de la geometría analítica plana (vectores, bases, ecuaciones de la recta, etc) y sus propiedades (paralelismo, perpendicularidad, etc.) y operaciones para resolver situaciones geométricas en contextos académicos.</p>	CMCT
<p>Producto escalar. Módulo de un vector. Ángulo de dos vectores.</p> <p>Bases ortogonales y ortonormales.</p> <p>Geometría métrica plana. Ecuaciones de la recta. Posiciones relativas de rectas. Distancias y ángulos.</p> <p>Lugares geométricos del plano. Cónicas: circunferencia, elipse, hipérbola y</p>	<p>BL4.3. Identificar las formas correspondientes a algunos lugares</p>	CMCT

parábola. Ecuación y elementos. Resolución de problemas geométricos diversos.	geométricos usuales, estudiando sus ecuaciones y analizando sus propiedades métricas para resolver situaciones geométricas en contextos académicos.	
--	---	--

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estadística descriptiva bidimensional: Tablas de contingencia. Distribución conjunta y distribuciones marginales. Medias y desviaciones típicas marginales. Distribuciones condicionadas. Independencia de variables estadísticas. Estudio de la dependencia de dos variables estadísticas. Representación gráfica: Nube de puntos. Dependencia lineal de dos variables estadísticas. Covarianza y correlación: Cálculo e interpretación del coeficiente de correlación lineal. Regresión lineal. Estimación. Predicciones estadísticas y fiabilidad de las mismas. Resolución de problemas estadísticos.	BL5.1 Analizar distribuciones bidimensionales mediante los parámetros estadísticos más usuales, el coeficiente de correlación y la recta de regresión, con las herramientas tecnológicas más adecuadas (calculadora gráfica, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de cálculo), para tomar decisiones en contextos científicos.	CMCT CD CAA

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Matemáticas II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización. Retención de la información. Tipos de texto Estrategias de resolución de problemas: Organización de la información.	BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas y la demostración de resultados en distintos contextos	CCLI CAA CMCT CAA CMCT

Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc. Selección de una notación adecuada. Buscar semejanzas con otros problemas ya resueltos. Resolver un problema más simple. Experimentar y sacar pautas. Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje. Descomponer el problema en problemas más sencillos. Comprobación del resultado. Utilización de varios tipos de razonamiento (deductivo e inductivo) y métodos de demostración (reducción al absurdo, inducción completa, etc.). Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística Estrategias de comprensión de enunciado: Lectura comprensiva. Expresión del enunciado con vocabulario propio. Identificación de datos y unidades. Identificación de la cuestión principal. Identificación de las palabras claves del enunciado. Estimación de una posible respuesta previa a la resolución. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático.	(numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos. BL1.3. Expressar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas (numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos), demostraciones y pequeñas investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, proceso de resolución problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentario de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no	CCLI CAA CMCT CCLI CMCT CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CAA
--	---	---

<p>Estrategias de búsqueda y selección de la información Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Imaginación y creatividad Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico Pensamiento medios-fin Pensamiento alternativo Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo. Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Estrategias de motivación y automotivación. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Responsabilidad y sentido ético.</p>	<p>discriminatorio.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.9. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.12. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar información a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como (redes sociales, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas, etc.), registrándola en</p>	CCLI CAA CMCT SIEE SIEE CAA SIEE SIEE CAA CSC CD CMCT
<p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas (INE, IVE, etc.) o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS). Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación. Edición de ecuaciones. Representación gráfica.</p>	<p>papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y materiales didácticos para uso propio o de otros, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CD CSC CD CMCT

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Las matrices como herramienta para manejar y operar con datos estructurados en tablas y grafos.	BL2.1. Ordenar información procedente de situaciones de cualquier ámbito utilizando el lenguaje matricial y las operaciones con matrices como	CMCT

Clasificación de matrices. Operaciones y propiedades. Determinantes. Propiedades. Rango de una matriz. Matriz inversa. Representación matricial de un sistema de ecuaciones. Discusión y resolución de sistemas de ecuaciones lineales. Método de Gauss. Regla de Cramer. Resolución de problemas con matrices y sistemas de ecuaciones.	instrumento para el tratamiento de dicha información. BL2.2. Manipular el lenguaje algebraico en matrices, sistemas de ecuaciones, inecuaciones y funciones con los procedimientos más adecuados, para resolver situaciones científicas pudiéndose apoyar en medios tecnológicos (sensores, calculadoras gráficas, etc.) que nos ayuden a identificarlas mejor.	CMCT CD CAA
--	--	-------------------

Bloque 3: Análisis. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Límite de una función en un punto y en el infinito. Continuidad de una función. Tipos de discontinuidad. Teorema de Bolzano. Función derivada. Teoremas de Rolle y del valor medio. La regla de L'Hôpital. Aplicación al cálculo de límites. Resolución de problemas de optimización Primitiva de una función. La integral indefinida. Técnicas elementales (inmediatas, por partes y racionales) para el cálculo de primitivas. La integral definida. Teoremas del valor medio y fundamental del cálculo integral. Aplicación al cálculo de áreas de regiones planas.	BL3.1. Aplicar el cálculo de límites y derivadas de funciones para el estudio de propiedades (la continuidad, teoremas asociados y situaciones de optimización) en contextos académicos y científicos. BL3.2. Calcular integrales de funciones sencillas para medir áreas de regiones planas limitadas por rectas y curvas fácilmente representables en contextos académicos y científicos utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles).	CMCT CMCT CD

Bloque 4: Geometría. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Vectores en el espacio tridimensional. Dependencia e independencia lineal. Bases. Producto escalar, vectorial y mixto. Interpretación geométrica. Ecuaciones de la recta y el plano en el espacio. Posiciones relativas (incidencia, paralelismo y perpendicularidad entre rectas y planos). Propiedades métricas (cálculo de ángulos, distancias, áreas y volúmenes).	BL4.1. Utilizar propiedades y operaciones de los vectores para calcular ángulos, distancias, áreas, volúmenes y resolver otras situaciones geométricas espaciales en contextos académicos y científicos. BL4.2. Resolver situaciones geométricas de incidencia, paralelismo y perpendicularidad utilizando las distintas ecuaciones de la recta y el plano.	CMCT CMCT
Resolución de problemas geométricos		

Bloque 5: Estadística y probabilidad. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sucesos. Asignación de probabilidades a sucesos mediante la regla de Laplace y a partir de su frecuencia relativa. Axiomática de Kolmogorov. Aplicación de la combinatoria al cálculo de probabilidades. Experimentos simples y compuestos. Probabilidad condicionada. Dependencia e independencia de sucesos. Teorema de la probabilidad total Teorema de Bayes. Variables aleatorias discretas. Distribución de probabilidad. Media, varianza y desviación típica. Distribución binomial. Caracterización e identificación del modelo. Cálculo de probabilidades. Distribución normal. Tipificación de la distribución normal. Asignación de probabilidades en una distribución normal. Cálculo de probabilidades mediante la aproximación de la distribución binomial por la normal. Resolución de problemas probabilísticos.	BL5.1. Asignar probabilidades a sucesos aleatorios en experimentos simples y compuestos, y condicionados, utilizando la regla de Laplace en combinación con diferentes técnicas de recuento personales, diagramas de árbol o tablas de contingencia, la axiomática de la probabilidad, el teorema de la probabilidad total y el teorema de Bayes, para la toma de decisiones en contextos científicos. BL5.2. Asignar probabilidades a diferentes sucesos asociados con fenómenos que se modelizan mediante las distribuciones de probabilidad binomial y normal, calculando sus parámetros para tomar decisiones en contextos relacionados con las ciencias y otros ámbitos.	CMCT CAA CMCT CAA

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

Las matemáticas constituyen una forma de mirar e interpretar el mundo que nos rodea, reflejan la capacidad creativa, expresan con precisión conceptos y argumentos, favorecen la capacidad para aprender a aprender y contienen elementos de gran belleza. Los variados de conocimientos matemáticos y la aplicabilidad en distintos contextos les confieren un importante carácter instrumental para ayudar, a los ciudadanos a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional, y a las distintas disciplinas, especialmente las científicas, tecnológicas y sociales, para expresar con rigor sus conocimientos y favorecer la adquisición de otros nuevos, actuando como fuerza conductora en el desarrollo de la cultura y de las civilizaciones.

El sentido de esta materia en el Bachillerato continúa siendo en buena medida experiencial, aumentando gradualmente el nivel de abstracción y razonamiento; el currículo básico se ha formulado teniendo en cuenta la propuesta realizada en Educación Secundaria Obligatoria, el desarrollo cognitivo y emocional en el que se encuentran el alumnado de esta etapa, la adquisición y desarrollo del pensamiento abstracto, el interés por aprender y relacionarse con sus iguales y con el entorno, y la posibilidad de usar nuevas tecnologías. Para desarrollarla se han agrupado los contenidos en cuatro bloques: Procesos, métodos y actitudes matemáticas, Números y álgebra, Análisis y Estadística y probabilidad.

La enseñanza de esta materia debe vincularse especialmente con su aplicación a la interpretación de los fenómenos sociales, por lo que, además de centrarse en la adquisición del conocimiento de los contenidos de matemáticas y sus procedimientos de cálculo, análisis, medida y estimación, debe dirigirse hacia la adquisición de la habilidad de interpretar datos, seleccionar los elementos fundamentales, analizarlos, obtener conclusiones razonables y argumentar de forma rigurosa.

Hay que resaltar las múltiples e intensas conexiones que hay entre los contenidos de los distintos bloques y la necesidad de tenerlo en cuenta a la hora de planificar las situaciones o tareas de aula para darles más sentido que al tratarlos de forma aislada. Los contenidos se detallan en cada bloque y en cada curso, de forma que se amplía el tipo de contenidos o los procesos en los que aparecen. Buena parte de ellos se repiten en los dos cursos, atendiendo a la necesidad de profundizar en el tratamiento y la complejidad de los mismos para consolidarlos. Además, en esta etapa se debe coordinar con otras materias el tratamiento de algunos contenidos, por ejemplo, algebraicos y funcionales, en la forma de trabajo y en el tiempo de presentación.

El bloque 1, "Procesos, métodos y actitudes en matemáticas" es el eje vertebrador del resto de los bloques; forma parte del quehacer diario en el aula para trabajar el resto de los contenidos. Se presentan en este bloque los contenidos relacionados con la resolución de problemas, la realización de proyectos de investigación matemática, la modelización, las actitudes hacia las matemáticas, la planificación y gestión de proyectos, la utilización de los medios y recursos tecnológicos y los contenidos transversales.

La resolución de problemas como contenido y método es un objetivo prioritario. El proceso incide en la habilidad de leer atentamente y reflexionar en textos continuos y discontinuos para entender diferentes planteamientos, establecer un plan de trabajo que se revisa mientras dura la resolución, modificar el plan si no da resultado, comprobar la solución si se ha encontrado, comunicar los resultados o plantear nuevos problemas, plantear aplicaciones del conocimiento y las habilidades matemáticas a diversas situaciones de la vida real extrapolando los resultados obtenidos a situaciones análogas. Estas estrategias de resolución de problemas constituyen una de las líneas principales de la actividad matemática y han de ser fuente y soporte principal del aprendizaje. Durante la resolución de problemas se activa y refuerza el control sobre el mismo proceso de aprendizaje.

El alumnado ha de aprender matemáticas utilizandolas en una gran variedad de contextos, de las matemáticas, la economía, la tecnología, las ciencias naturales y sociales, la medicina, las comunicaciones, los deportes, etc., para adquirir progresivamente conocimientos más complejos a partir de las experiencias y los conocimientos previos, que ayuden a entender el mundo cambiante que nos rodea y a tomar decisiones tanto en la vida diaria como en la futura vida profesional. De las tareas y actividades que se planteen, de la motivación, de la actitud positiva y de los materiales que se utilicen dependerá, en gran parte, el éxito en el aprendizaje. Al mismo tiempo

se ha de favorecer el aprendizaje cooperativo, el trabajo en equipo y se ha de dar una consideración positiva a los errores, como aquello que es necesario tener en cuenta para poder seguir avanzando en el afianzamiento de nuevos contenidos.

El uso de recursos didácticos y materiales variados como calculadoras científicas y gráficas, programas de geometría dinámica y otros, materiales digitales didácticos y recursos en la red, ofrecen la oportunidad de diseñar escenarios de aprendizaje enriquecidos para que los estudiantes perciban las matemáticas como una ciencia experimental y un proceso exploratorio significativo dentro de su formación. La tecnología ofrece, además, posibilidades de adaptación de la enseñanza a las necesidades especiales del alumnado.

Los criterios de evaluación, que son clave en el proceso de enseñanza, están redactados con el siguiente esquema, un verbo (p.e. Analizar) que indica lo que se espera que el estudiante sea capaz de realizar, una palabra o palabras que indican sobre qué o con qué actúa el estudiante (distribuciones bidimensionales), y una palabra o palabras que indican la naturaleza de la ejecución requerida (para tomar decisiones en contextos científicos) como evidencia de que el aprendizaje se ha logrado. Los criterios de evaluación, expresados de esta forma, nos permitirán realizar una evaluación criterial de las matemáticas, asegurando que trabajamos los contenidos.

En el marco de las competencias clave, las matemáticas contribuyen a la competencia en comunicación lingüística al ampliar sustancialmente el vocabulario del alumnado, incorporando el específico de las matemáticas, que utilizan todas las ciencias, además de utilizar continuamente la comunicación tanto oral como escrita en la formulación y expresión de las ideas. Las oportunidades para comunicar ideas matemáticas y el proceso de escuchar, exponer, dialogar y redactar, favorecen la expresión y comprensión de los mensajes orales y escritos en situaciones diversas. Es en la resolución de problemas donde adquiere especial importancia la expresión tanto oral como escrita de los procesos realizados y de los razonamientos seguidos.

El énfasis en la funcionalidad de los aprendizajes, su utilidad para comprender el mundo que nos rodea o la misma selección de estrategias para la resolución de un problema, determinan la posibilidad real de aplicar las matemáticas a diferentes campos de conocimiento o a distintas situaciones de la vida cotidiana, contribuyendo así con mayor peso a la adquisición de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología. La competencia matemática, reconocida como clave por la Unión Europea, se desarrolla especialmente gracias a la contribución de la materia de Matemáticas. La activación de la competencia matemática supone que el alumno es capaz de establecer una relación profunda entre el conocimiento conceptual y el conocimiento procedural, implicados en la resolución de una tarea matemática o científica determinada. Las matemáticas contribuyen de manera especial al desarrollo del pensamiento y razonamiento, en particular, el pensamiento lógico-deductivo.

La incorporación de herramientas tecnológicas como recurso didáctico para el aprendizaje y para la resolución de problemas, y la realización de investigaciones, contribuye en gran medida a mejorar la competencia digital. Las matemáticas contribuyen en gran medida a saber analizar e interpretar datos (la información que se obtiene), cotejar y evaluar los contenidos de los medios de comunicación en función de su validez, fiabilidad y adecuación entre las fuentes, tanto online como offline, y a utilizarlos en la resolución de problemas.

La materia desarrolla las técnicas heurísticas que constituyen modelos generales de tratamiento de la información y de razonamiento, y consolidan la adquisición de destrezas involucradas en la competencia de aprender a aprender tales como la autonomía, la perseverancia, la sistematización, la reflexión crítica y la habilidad para comunicar con eficacia los resultados del propio trabajo. La verbalización del proceso seguido en el aprendizaje ayuda a la reflexión sobre qué se ha aprendido, qué falta por aprender, cómo y para qué.

La contribución de las matemáticas a las competencias sociales y cívicas se realiza a través de todos los contenidos y la metodología de trabajo. El bloque de tratamiento de la información facilita al alumnado el análisis matemático de los datos necesarios para la toma de decisiones en cuanto a su participación social como ciudadanos y consumidores responsables de encuestas, sondeos, escrutinios, reportajes, gráficas, etc. El trabajo cooperativo en matemáticas adquiere una dimensión singular si se aprende a aceptar otros puntos de vista distintos al propio, en particular a la hora de utilizar estrategias personales de resolución de problemas, comparando los posibles resultados y eligiendo como solución aquella que más se adapte a los valores del sistema democrático y al bienestar de la sociedad, de acuerdo con los derechos y deberes de los ciudadanos.

En la metodología de la materia están implícitas las estrategias que contribuyen al sentido de iniciativa y espíritu emprendedor del alumnado (actividad creadora,

labor investigadora, partir de los conocimientos que sobre un tema determinado, etc.), que le hacen sentirse capaz de aprender, aumentando su autonomía, responsabilidad y compromiso personal. La estructura misma de la materia propicia el desarrollo de estructuras mentales que ayudan a organizar el conocimiento, apoyada en técnicas de estudio, de observación y de registro sistemático de información, planteándose preguntas y manejando diversas estrategias para la toma de decisiones racionales y críticas, y así alcanzar metas a corto y largo plazo, con perseverancia y valoración del esfuerzo realizado.

Las matemáticas contribuyen a la conciencia y expresión cultural porque el mismo conocimiento matemático es expresión universal de la cultura. En toda conciencia y expresión cultural hay un planteamiento que incluye multitud de aspectos matemáticos, desde la medida hasta la geometría, pasando por la resolución de problemas, que permite al alumnado apreciar la importancia de la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de distintos medios, incluida la música, las artes escénicas, la literatura y las artes plásticas. En particular, la geometría es parte integral de la expresión artística de la humanidad y ofrece medios para describir y comprender el mundo que nos rodea, y apreciar la belleza de las estructuras realizadas.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Matemáticas aplicadas a las Ciencias Sociales I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización. Retención de la información. Tipos de texto.</p> <p>Estrategias de resolución de problemas: Organización de la información. Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc. Selección de una notación adecuada. Buscar semejanzas con otros problemas ya resueltos. Resolver un problema más simple. Experimentar y sacar pautas. Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje. Descomponer el problema en problemas más sencillos. Comprobación del resultado. Utilización de varios tipos de razonamiento (deductivo e inductivo) y métodos de demostración (reducción al absurdo) Planificación de textos orales:</p>	<p>BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo, procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral, para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas y la demostración de resultados en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos.</p> <p>BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	CCLI CAA CMCT

<p>Responsabilidad</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas (INE, IVE, etc.) o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS).</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y</p>	<p>responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL.1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL.1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL.1.12. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL.1.13. Buscar y seleccionar información a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como (redes sociales, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas, etc.), registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL.1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL.1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto,</p>	<p>SIEE CAA CSC</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CD CMCT</p> <p>CD CSC</p> <p>CD</p>
---	--	--

<p>comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartir la con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Edición de ecuaciones.</p> <p>Representación gráfica.</p>	<p>presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y de materiales didácticos para uso propio o de otros, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	<p>CMCT</p>
---	---	-------------

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Números racionales e irracionales. El número real. Representación en la recta real. Intervalos.</p> <p>Aproximación decimal de un número real. Estimación, redondeo y errores.</p> <p>Operaciones con números reales. Potencias y radicales. La notación científica.</p> <p>Operaciones con capitales financieros. Aumentos y disminuciones porcentuales. Tasas e intereses bancarios. Capitalización y amortización simple y compuesta.</p> <p>Polinomios. Operaciones. Descomposición en factores.</p> <p>Ecuaciones lineales, cuadráticas y reducibles a ellas, exponenciales y logarítmicas. Aplicaciones.</p> <p>Sistemas de ecuaciones de primer y segundo grado con dos incógnitas. Clasificación. Aplicaciones. Interpretación geométrica.</p>	<p>BL2.1. Utilizar los números reales y sus operaciones, con los procedimientos más adecuados (estimaciones, representaciones, detección de patrones y regularidades, etc.) para extraer conclusiones sobre informaciones numéricas en contextos comerciales (aritmética mercantil) y de las ciencias sociales, con el apoyo de herramientas tecnológicas apropiadas (calculadora y aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles).</p> <p>BL2.2. Manipular el lenguaje algebraico en polinomios, fracciones algebraicas, ecuaciones, sistemas de ecuaciones, inecuaciones y funciones con los procedimientos (algoritmos) más adecuados, para resolver situaciones de las ciencias sociales con el apoyo de medios tecnológicos (sensores, calculadoras gráficas, etc.) que nos ayuden a interpretarlas.</p>	<p>CMCT CAA CD CSC</p> <p>CMCT CAA CD CSC</p>

Sistemas de ecuaciones lineales con tres incógnitas: método de Gauss.
 Resolución de problemas con ecuaciones y sistemas.

Bloque 3: Análisis. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Funciones reales de variable real. Expresión de una función en forma algebraica, por medio de tablas o de gráficas. Características de una función. Interpolación y extrapolación lineal y cuadrática. Identificación de la expresión analítica y gráfica de las funciones reales de variable real: polinómicas, exponencial y logarítmica, valor absoluto, parte entera, y racionales e irracionales sencillas a partir de sus características. Las funciones definidas a trozos. Cálculo de límites sencillos. Continuidad de una función. Aplicación al estudio de las asíntotas. Idea intuitiva de límite de una función en un punto. Tasa de variación media y tasa de variación instantánea. Derivada de una función en un punto. Interpretación geométrica. Recta tangente a una función en un punto. Función derivada. Reglas de derivación de funciones elementales sencillas que sean suma, producto, cociente y composición de funciones polinómicas, exponenciales y logarítmicas. Resolución de problemas de fenómenos sociales y económicos mediante funciones.	BL3.1. Analizar modelos funcionales (polinómicas, racionales, logarítmicos, exponenciales, etc.) expresados en forma algebraica, por medio de tablas o gráficamente, utilizando las herramientas adecuadas (calculadoras gráficas, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles) para describir fenómenos en contextos personales, sociales, profesionales y científicos. BL3.2. Describir procesos de cambio aplicando los conceptos y el cálculo, de límites, tasas de variación media y derivadas en contextos académicos y sociales. BL3.3. Aplicar el cálculo de límites (en un punto y en infinito) y derivadas (reglas de derivación) de funciones sencillas (polinómicas, racionales, logarítmicas y exponenciales,etc.) para el estudio de propiedades locales y globales (la continuidad, la tendencia, las asíntotas y la monotonía) en contextos académicos y sociales.	CMCT CD CSC CMCT CMCT

Bloque 4: Estadística y probabilidad. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estadística descriptiva bidimensional. Parámetros. Representaciones gráficas. Dependencia lineal de dos variables estadísticas. Covarianza y correlación: Cálculo e interpretación del coeficiente de correlación lineal.	BL4.1 Analizar distribuciones bidimensionales mediante los parámetros estadísticos más usuales, el coeficiente de correlación y la recta de regresión, con las herramientas tecnológicas más adecuadas (calculadora gráfica, aplicaciones de escritorio, web o para dispositivos móviles, como hojas de	CMCT CD CAA

Regresión lineal. Predicciones estadísticas y fiabilidad de las mismas. Coeficiente de determinación. Asignación de probabilidades a sucesos mediante la regla de Laplace y a partir de su frecuencia relativa. Axiomática de Kolmogorov. Aplicación de la combinatoria al cálculo de probabilidades. Experimentos simples y compuestos. Probabilidad condicionada. Dependencia e independencia de sucesos. Variables aleatorias discretas. Distribución de probabilidad. Media, varianza y desviación típica. Distribución binomial. Caracterización e identificación del modelo. Cálculo de probabilidades. Variables aleatorias continuas. Función de densidad y de distribución. Interpretación de la media, varianza y desviación típica. Distribución normal. Tipificación de la distribución normal. Asignación de probabilidades en una distribución normal. Cálculo de probabilidades mediante la aproximación de la distribución binomial por la normal. Resolución de problemas estadísticos y probabilísticos en contextos científicos.	cálculo), para tomar decisiones en contextos relacionados con la economía y otros fenómenos sociales. BL4.2 Asignar probabilidades a sucesos aleatorios en experimentos simples y compuestos, utilizando la regla de Laplace en combinación con diferentes técnicas de recuento y la axiomática de la probabilidad, para la toma de decisiones en contextos relacionados con las ciencias sociales. BL4.3 Asignar probabilidades a diferentes sucesos asociados con fenómenos que se modelizan mediante las distribuciones de probabilidad binomial y normal, calculando sus parámetros para tomar decisiones en contextos relacionados con las ciencias sociales.	CMCT CAA CMCT
---	--	-------------------------

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Matemáticas aplicadas a las Ciencias Sociales II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Procesos, métodos y actitudes en matemáticas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: Activación de conocimientos previos. Mantenimiento de la atención. Selección de la información. Memorización. Retención de la información. Tipos de texto Estrategias de resolución de problemas: Organización de la información. Realización de esquemas, dibujos, tablas, gráficos, etc. Selección de una notación adecuada. Buscar semejanzas con otros problemas ya resueltos. Resolver un problema más simple. Experimentar y sacar pautas. Ensayo-error. El error como forma de aprendizaje. Descomponer el problema en problemas más sencillos. Comprobación del resultado. Utilización de varios tipos de razonamiento (deductivo e inductivo) y métodos de demostración (reducción al absurdo) Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Precisión en la expresión de ideas matemáticas. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p>	<p>BL1.1. Interpretar textos orales con contenido matemático del nivel educativo, procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral, para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.2. Aplicar diferentes estrategias, individualmente o en grupo, para la realización de tareas, resolución de problemas o investigaciones matemáticas y la demostración de resultados en distintos contextos (numéricos, gráficos, geométricos, estadísticos o probabilísticos), comprobando e interpretando las soluciones encontradas para construir nuevos conocimientos.</p> <p>BL1.3. Expresar oralmente textos previamente planificados de contenido matemático, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico (resolución de problemas en grupo), social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de las matemáticas adecuadas al nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.6. Leer textos continuos o discontinuos, enunciados de problemas</p>	CCLI CAA CMCT CAA CMCT CCLI CAA CMCT CCLI CMCT CMCT

<p>Vocabulario propio de números, álgebra, geometría, funciones, probabilidad y estadística Estrategias de comprensión de enunciado: Lectura comprensiva. Expresión del enunciado con vocabulario propio. Identificación de datos y unidades. Identificación de la cuestión principal. Identificación de las palabras claves del enunciado. Estimación de una posible respuesta previa a la resolución. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) y las propias del lenguaje matemático. Estrategias de búsqueda y selección de la información: Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Imaginación y creatividad: Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico Pensamiento medios-fin: Pensamiento alternativo Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p>	<p>(numéricos, gráficos, geométricos, de medida y probabilísticos) y pequeñas investigaciones matemáticas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL1.7. Escribir textos (continuos o discontinuos, proceso de resolución problemas, informes relativos a investigaciones matemáticas, materiales didácticos para uso propio o de otros y comentario de textos con contenido matemático) del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.9. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL1.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales,</p>	CCLI CAA CMCT CCLI CAA SIEE SIEE CAA SIEE CAA SIEE
---	---	--

<p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas (INE, IVE, etc.) o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS).</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p>	<p>profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.12. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL1.13. Buscar y seleccionar información a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como (redes sociales, páginas web especializadas en contenidos matemáticos, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas, etc.), registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL1.14. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.15. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para elaborar informes relativos a investigaciones matemáticas y de materiales didácticos para uso propio o de otros, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	SIEE CAA CSC CMCT CD CD CSC CMCT CD
---	---	---

<p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartir la con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Edición de ecuaciones.</p> <p>Representación gráfica.</p>	
--	--

Bloque 2: Números y álgebra. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Las matrices como herramienta para manejar y operar con datos estructurados en tablas. Clasificación de matrices.</p> <p>Operaciones con matrices.</p> <p>Rango de una matriz.</p> <p>Matriz inversa. Método de Gauss.</p> <p>Determinantes hasta orden 3.</p> <p>Representación matricial de un sistema de ecuaciones lineales</p> <p>Discusión y resolución de sistemas de ecuaciones lineales. Método de Gauss</p> <p>Inecuaciones lineales con una o dos incógnitas. Sistemas de inecuaciones.</p> <p>Resolución gráfica y algebraica.</p> <p>Programación lineal bidimensional. Región factible. Determinación e interpretación de las soluciones óptimas.</p> <p>Resolución de problemas con matrices, sistemas o programación lineal.</p>	<p>BL2.1. Ordenar información procedente de situaciones del ámbito social utilizando el lenguaje matricial y las operaciones con matrices como instrumento para el tratamiento de dicha información.</p> <p>BL2.2. Manipular el lenguaje algebraico en matrices, sistemas de ecuaciones, inecuaciones, programación lineal bidimensional y funciones, con los procedimientos más adecuados, para resolver situaciones de las ciencias sociales, con el apoyo de medios tecnológicos (sensores, calculadoras gráficas, etc.) que nos ayuden a interpretarlas.</p>	CMCT CSC CAA CMCT CD CSC CAA

Bloque 3: Análisis. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estudio de la continuidad en funciones elementales y definidas a trozos. Tipos de discontinuidad.</p> <p>Aplicaciones de las derivadas al estudio de funciones polinómicas, racionales e irracionales sencillas, exponenciales y logarítmicas.</p> <p>Estudio y representación gráfica de funciones polinómicas, racionales,</p>	<p>BL3.1. Aplicar el cálculo de límites (en un punto y en infinito) y derivadas (reglas de derivación) de funciones (polinómicas, racionales, logarítmicas y exponenciales,etc.) para representarlas mediante el estudio de sus propiedades locales y globales (la continuidad, la tendencia, las asíntotas y la monotonía) y poder extraer conclusiones de su comportamiento en</p>	CMCT CAA

irracionales, exponenciales y logarítmicas sencillas a partir de sus propiedades locales y globales. Concepto de primitiva. Cálculo de primitivas: Propiedades básicas. Integrales inmediatas. Cálculo de áreas: La integral definida. Regla de Barrow. Resolución de problemas de fenómenos sociales y económicos mediante funciones.	contextos académicos y sociales. BL3.2. Calcular integrales, utilizando técnicas de integración inmediata para medir áreas de regiones planas limitadas por rectas y curvas sencillas fácilmente representables en contextos académicos y sociales.	CMCT
---	--	------

Bloque 4: Estadística y probabilidad curso 2º		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Teoremas de la probabilidad total y de Bayes. Probabilidades iniciales y finales y verosímilitud de un suceso. Población y muestra. Métodos de selección de una muestra. Tamaño y representatividad de una muestra. Estadística paramétrica. Parámetros de una población y estadísticos obtenidos a partir de una muestra. Estimación puntual. Media y desviación típica de la media muestral y de la proporción muestral. Distribución de la media muestral en una población normal. Distribución de la media muestral y de la proporción muestral en el caso de muestras grandes. Estimación por intervalos de confianza. Relación entre confianza, error y tamaño muestral. Intervalo de confianza para la media poblacional de una distribución normal con desviación típica conocida. Intervalo de confianza para la media poblacional de una distribución de modelo desconocido y para la proporción en el caso de muestras grandes. Resolución de problemas estadísticos y probabilísticos en contextos científicos.	BL4.1. Asignar probabilidades a sucesos aleatorios en experimentos simples y compuestos, y condicionados, utilizando la regla de Laplace en combinación con diferentes técnicas de recuento personales, diagramas de árbol o tablas de contingencia, la axiomática de la probabilidad, el teorema de la probabilidad total y el teorema de Bayes, para la toma de decisiones en contextos relacionados con las ciencias sociales. BL4.2. Estimar parámetros desconocidos de una población con una fiabilidad o un error prefijados, calculando el tamaño muestral necesario y construyendo intervalos de confianza. BL4.3. Analizar informes estadísticos presentes en los medios de comunicación, publicidad y otros ámbitos, prestando especial atención a su ficha técnica, detectando posibles errores y manipulaciones en su presentación y conclusiones.	CMCT CSC CAA

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

PRIMERA LENGUA EXTRANJERA

ESO Y BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Primera Lengua Extranjera constituye una prioridad en el bagaje vital del individuo en un mundo en continua expansión. Se hace necesario un perfil plurilingüe e intercultural para que sea posible su integración y participación en diversos contextos y situaciones, así como para disponer de mejores oportunidades a nivel personal, público, académico y profesional.

La lengua extranjera faculta al alumnado para estar en contacto con realidades culturales diferentes; en este sentido los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, que se derivan del aprendizaje de las lenguas extranjeras, servirán de instrumento al conocimiento de otras culturas, sensibilidades y formas de hacer que configurarán en el alumnado una visión holística para facilitar la relativización de los postulados propios y que redundará en una construcción equilibrada de su persona. Por tanto, cabe resaltar el efecto beneficioso que produce el aprendizaje de otras lenguas en la percepción de la diversidad de nuestra sociedad, en la aceptación de las diferencias existentes como factor enriquecedor, y en el desarrollo de la comprensión, la tolerancia y la valoración de otras identidades culturales.

En el contexto académico, el alumnado tendrá la posibilidad de aprender alguna materia en una lengua extranjera y, posiblemente, participará en algún programa europeo o en viajes de estudios. En un futuro próximo podrá cursar un año académico en universidades o realizar prácticas profesionales en otros países. En el contexto profesional, el dominio de lenguas extranjeras brindará al individuo oportunidades laborales en otros países.

Asimismo, se ha demostrado que la adquisición de una o varias lenguas adicionales produce beneficios cognitivos e incluso retarda la aparición de trastornos neurodegenerativos.

En las siguientes páginas se presentan, en forma esquemática, los contenidos, los criterios de evaluación y las competencias clave relacionadas con cada criterio que conforman, para cada nivel, el currículo de las siguientes lenguas extranjeras: alemán, francés, inglés e italiano. Los contenidos, criterios de evaluación y competencias clave están organizados en cinco grandes bloques. Se destaca el carácter cíclico y acumulativo de los criterios de evaluación y de los contenidos, atendiendo a la metodología propia de esta materia. Los cuatro primeros se corresponden con las cuatro actividades de lengua que constituyen el eje de las enseñanzas de las lenguas extranjeras como propone el Marco Común Europeo de Referencia para las Lenguas (MCERL): el bloque 1 es la comprensión de textos orales; el bloque 2, la producción de textos orales: expresión e interacción; el bloque 3, la comprensión de textos escritos y el bloque 4, la producción de textos escritos: expresión e interacción. El valor curricular de cada uno de los cuatro bloques lingüísticos es exactamente el mismo. A estos bloques específicos de lengua se le suma un quinto bloque dedicado a los elementos transversales.

Cada bloque de contenido, a su vez, está compuesto por seis apartados: las estrategias, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, las funciones comunicativas, el léxico, las expresiones y modismos de uso frecuente, las estructuras morfosintácticas y discursivas; los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y los patrones gráficos y convenciones ortográficas.

Los cuatro primeros apartados de los bloques de contenidos son comunes para los cuatro idiomas de este currículo. Los contenidos para las estructuras morfosintácticas y discursivas y para los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas se desarrollan por separado para cada idioma.

Por otro lado, la composición de los criterios de evaluación permite obtener evidencias del desempeño esperado para cada nivel, de forma progresiva. Consisten en procesos de diferente complejidad combinados con contenidos de diferentes tipos y de distinta naturaleza de ejecución. Su adquisición garantiza la completa consecución de los conocimientos, las competencias y los procesos de los estándares de aprendizaje del Real Decreto 1105/2015.

Se consideran criterios de evaluación relacionados con las competencias clave los que evalúan directamente la competencia en cuestión, es decir, los que tienen un proceso que hace referencia directamente a la consecución de dicha competencia.

La Primera Lengua Extranjera contribuye en primer lugar, y de manera fundamental, al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística, no sólo en lenguas extranjeras sino también con respecto a las lenguas maternas y oficiales. Por un lado, el aprendizaje de cualquier idioma debe aproximarse al proceso de adquisición de las lenguas maternas para producir unos resultados de carácter natural y directamente aplicables al uso lingüístico en el mundo real; por otro, la reflexión consciente y el desarrollo sistemático de competencias variadas que conlleva el aprendizaje de cualquier idioma puede extenderse a las lenguas maternas, ya que existe una competencia subyacente común a todas las lenguas que el individuo domina y aprende.

El uso eficaz de las lenguas extranjeras supone necesariamente una visión abierta y positiva de las relaciones con los demás, visión que se materializa en actitudes de valoración y respeto hacia todas las lenguas y culturas, hacia otras personas cuyos usos, valores y creencias difieren de los propios, así como en la apreciación del carácter relativo a costumbres, prácticas e ideas. Esta circunstancia debe entenderse como una oportunidad única para el enriquecimiento mutuo y la resolución de conflictos de manera satisfactoria para todas las partes. Las competencias sociales y cívicas, y la conciencia y las expresiones culturales, tanto las circunscritas a los entornos más inmediatos como las propias de ámbitos cada vez más amplios de actuación, forman así parte de las habilidades que comprende una competencia intercultural integrada en el aprendizaje de lenguas extranjeras. Los criterios de evaluación de los tipos: aspecto sociocultural y sociolingüístico y de funciones comunicativas están especialmente vinculados con estas competencias clave.

En el proceso mismo de aprendizaje de una lengua extranjera se desarrolla otra competencia básica, el aprender a aprender, por lo que el currículo incide en el carácter procedural de todos sus elementos constituyentes y de sus relaciones. Los contenidos necesarios para alcanzar los estándares de aprendizaje, cuyo grado de adquisición se valora aplicando los criterios de evaluación descritos también como acciones, son considerados como contenidos competenciales; esto es, todo aquello que el estudiante debe saber, saber utilizar y saber incorporar a su perfil de competencias de forma simultánea. El currículo ayuda al alumnado a desarrollar la capacidad de aprender a aprender, comenzando por establecer de manera transparente y coherente los objetivos o resultados pretendidos, determinando lo que necesitan aprender para alcanzar los objetivos, e indicando las estrategias que pueden aplicar para conseguirlo. Marcarse objetivos de diverso carácter según las necesidades de construcción del perfil personal de competencias es, asimismo, el primer paso para un eficaz aprendizaje autónomo y a lo largo de la vida.

El enfoque orientado a la acción adoptado en el currículo básico se concentra en el estudiante, que es quien aprende, construye sus competencias y las utiliza, tanto para llevar a cabo las tareas de aprendizaje en el aula como para la comunicación real. Por tanto, la materia de Primera Lengua Extranjera contribuye decisivamente al desarrollo del sentido de la iniciativa, en especial por lo que respecta a las actividades de expresión e interacción oral y escrita, en las que, desde su misma planificación, el alumnado ha de tomar decisiones sobre qué decir y cómo hacerlo, a través de qué canal y con qué medios, en qué circunstancias, dependiendo de las expectativas y las reacciones de los interlocutores o correspondientes, todo ello con el fin de cumplir el propósito comunicativo con el mayor grado posible de éxito. La elección y aplicación consciente de las estrategias de comunicación, de organización del discurso, de control sobre su ejecución y de reparación del mismo, preparan a los estudiantes para asumir sus responsabilidades, encontrar seguridad en sus propias capacidades, reforzar su identidad y regular su comportamiento y su propio aprendizaje.

La articulación clara y convincente de pensamientos e ideas y la capacidad de asumir riesgos, junto con la gestión adecuada de la interacción y el estímulo que supone comunicarse en otras lenguas para afrontar nuevos retos o resolver problemas en escenarios complejos, son fundamentales en el desarrollo del espíritu emprendedor.

emprendedor. Las lenguas extranjeras son además la puerta a un mundo de infinitas posibilidades en el terreno laboral y profesional, y el currículo pretende fomentar el emprendimiento como actitud ante la vida, incorporando actividades concretas en las que el estudiante aprende a ser crítico, creativo y comprometido también en estos contextos.

La actividad lingüística se realiza en gran parte a través de medios tecnológicos, recogidos en el currículo como soportes frecuentes de los textos orales y escritos, por lo que la competencia digital es parte sustancial de la competencia comunicativa. Estos medios tecnológicos facilitan el autoaprendizaje, la autoevaluación y la interacción oral y escrita en contextos virtuales.

En cuanto a las competencias básicas en ciencia y tecnología, la Primera Lengua Extranjera puede contribuir, facilitando y expandiendo el acceso a datos, procedimientos y técnicas de investigación, haciendo posible un intercambio más directo y fructífero entre comunidades científicas, y propiciando la construcción conjunta del saber humano.

La presencia de los elementos transversales en los criterios de evaluación es parte de los aprendizajes vinculados a las competencias. La comprensión lectora está muy relacionada con el bloque 3 en su totalidad, y tiene como objetivo un progresivo acercamiento a la literatura, que afianza los hábitos lectores, la creatividad, la conciencia crítica y el goce estético. La expresión oral se halla en el bloque 2 a través de la producción y la interacción; el bloque 4 se dedica a la producción y la interacción escritas. La comunicación audiovisual se pretende desarrollar desde todos los bloques en los criterios de evaluación del tipo estrategias de aprendizaje. Los recursos digitales son herramientas esenciales para iniciar al alumnado en mecanismos autónomos para el aprendizaje de una lengua extranjera, adaptados a los niveles y a las destrezas comunicativas, con un papel fundamental, como elemento transversal, en actividades de evaluación para registros orales.

A través de los contenidos de la materia se encuentran los elementos transversales del bloque 5, tales como: el espíritu emprendedor a través del desarrollo de la autoconfianza, resolución pacífica de conflictos, respeto a la libertad, la justicia y a los derechos humanos, equidad e inclusión de personas con discapacidad.

Este currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias clave, el aprendizaje en contextos reales de los elementos trasversales y de los contenidos de la Primera Lengua Extranjera; integra las competencias con el resto de elementos del currículo para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza-aprendizaje.

La competencia se contempla como conocimiento en acción, a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal como en los contextos educativos no formales e informales.

El aprendizaje está centrado en los estudiantes y para ello, el rol del docente es fundamental como facilitador del aprendizaje, pues debe proporcionar tareas que posibiliten la acción de los estudiantes en torno a las cuatro actividades de lengua: comprender y producir textos orales y escritos a través de la producción y de la interacción.

El aprendizaje dialógico promueve la interacción para que se produzca el aprendizaje; por lo tanto, el docente habrá de proporcionar situaciones de interacción, que sean diversas, que el diálogo esté basado en relaciones de igualdad y no de poder, lo que significa que cada individuo tiene conocimiento que aportar. La igualdad y la diferencia se convierten en valores compatibles y mutuamente enriquecedores. Esta concepción de aprender de todos encaja con la teoría de la zona de desarrollo próximo de Vygotsky y con la destreza de más alto nivel cognitivo de la taxonomía de Bloom, que significa que cuando alguien comparte conocimiento no solo se beneficia quien lo recibe sino también quien lo aporta. Las estructuras de aprendizaje cooperativo aseguran la interacción entre compañeros y con otros miembros de la comunidad educativa y del entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en diferentes contextos.

El aprendizaje situado o contextualizado enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que los estudiantes tendrán que resolver y que les permitirán adquirir la competencia necesaria. El papel activo y autónomo del alumnado consciente de ser responsable de su propio aprendizaje debe ser reforzado por una gran variedad de métodos activos que favorezcan su implicación y por formas de aprender a aprender y autoevaluación a través de recursos como la biografía y el dossier del Portfolio Europeo de las

Lenguas.

Siguiendo las orientaciones del MCERL, la finalidad principal de la materia de Primera Lengua Extranjera es la comunicación. Este enfoque comunicativo significa que la gramática no constituye un objetivo, sino una herramienta para la comunicación. El alumnado, en primer lugar, ha de ser capaz de usar la lengua extranjera y, posteriormente, de perfeccionarla. Cuando se inicia el proceso de adquisición de una lengua extranjera es normal que se produzcan errores; por ello es importante que se lleve a cabo un adecuado tratamiento del error, penalizando únicamente los errores que obstaculicen la comunicación en los primeros niveles de la Educación Secundaria Obligatoria.

El currículo de Primera Lengua Extranjera, en inglés, parte de un nivel A2, en cambio, en las otras lenguas extranjeras se inicia en un nivel A1.

Desde hace años, el sistema educativo valenciano es bilingüe, por lo tanto se ha de utilizar un enfoque metodológico común e integrador para todas las lenguas, oficiales y extranjeras, que facilite las transferencias entre ellas.

Con la implantación del Decreto 127/2012 de plurilingüismo, todos los centros públicos y concertados incorporan progresivamente al menos un módulo, área o materia de contenido no lingüístico en una lengua extranjera, según el calendario de aplicación de su único anexo. Por ello, es imprescindible, no solamente un tratamiento integrado de las lenguas, sino también un tratamiento integrado de éstas con los contenidos. Este enfoque se fomenta desde la materia de contenido no lingüístico y desde la materia de Lengua Extranjera, proporcionando a los estudiantes las estrategias de aprendizaje para comprender y producir textos orales o escritos, continuos o discontinuos y facilitando el uso de la lengua como vehículo de aprendizaje. El alumnado constituye el centro del aprendizaje; el profesorado, partiendo de los conocimientos previos de los estudiantes, propone el trabajo por proyectos o el aprendizaje basado en tareas, con sentido para la vida, realizados en agrupamientos flexibles.

La didáctica de los cuatro bloques lingüísticos del currículo de la primera lengua extranjera se corresponde con las cuatro actividades de lengua que propone el MCERL que se trabajan de forma integrada. Con la adquisición de las estrategias de aprendizaje propias de cada bloque, el alumnado desarrollará la competencia de aprender a aprender. Por tanto, las situaciones de aprendizaje que se han de plantear deben potenciar y facilitar el trabajo individual, cooperativo y dialogado con el profesorado y con los compañeros. La construcción conjunta de producciones permite la expresión de valoraciones, pensamientos, opiniones e ideas que posibilitan procesos de reflexión, de responsabilidad y de liderazgo compartidos.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes en contextos reales.

Los criterios de evaluación son el primer referente del proceso de enseñanza-aprendizaje en este currículo y en sus posteriores concreciones curriculares en los centros y en las aulas. De los principios de evaluación se derivan los principios metodológicos y didácticos. Tanto unos como otros se consensúan para todo el equipo docente, en particular para el profesorado de lenguas, oficiales y extranjeras.

Siguiendo las orientaciones del MCERL,

las cinco competencias comunicativas a evaluar son: la lingüística, la discursiva, la sociolingüística, la estratégica y la pragmática, que están incluidas en los seis apartados de cada bloque lingüístico.

La competencia lingüística incluye las subcompetencias léxica, gramatical, semántica, fonológica, ortográfica y ortoépica. La competencia discursiva versa sobre la organización de ideas e información, marcadores discursivos, coherencia y cohesión. La competencia sociolingüística se centra en aspectos referidos al registro y adecuados a los receptores y a las situaciones, al uso de las funciones y a la interacción. La competencia estratégica consiste en la planificación de la producción comunicativa, la utilización de estrategias compensatorias receptoras y productivas, la habilidad para enfrentarse a situaciones impredecibles y responder de manera espontánea. La competencia pragmática se refiere al lenguaje directo e indirecto, al uso y comprensión del lenguaje figurado, a los dobles sentidos, a la ironía, al sarcasmo y a otras intenciones comunicativas.

La evaluación de la competencia comunicativa debe basarse en los siguientes principios: validez, fiabilidad, facilidad de administración, impacto positivo e

imparcialidad, fomentando la responsabilidad del estudiante a través de la autoevaluación.

Los criterios de evaluación incluyen procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje como pruebas objetivas, entrevistas, portafolios, cuestionarios, escalas de observación, y rúbricas, así como a los distintos tipos de evaluación y de autoevaluación.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel, facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión diferenciada también permite la programación y la evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y la realización de las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo, facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Primera Lengua Extranjera

Curso 1º ESO

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema: identificación de situaciones similares. Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, anuncios, informes, noticias, canciones, historietas, <i>podcast</i> , videoconferencias, etc. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial y puntos principales. Formulación de hipótesis razonables sobre contenido y contexto. Inférence y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos: ideas explícitas y paralingüísticos: modulación de la voz. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: palabras clave, ruido ambiental, etc. Técnicas de escucha activa: escuchar sin interrumpir, mostrar atención, interés y empatía. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como disculpas, agradecimientos, o despedidas. Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales muy breves y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad lenta, sobre temas próximos a sus intereses en los ámbitos personal, público y educativo y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje. BL1.2. Detectar en textos orales, de manera guiada y cuando éstos aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones, manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL1.3. Distinguir, de manera guiada y con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfo-sintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente para la comprensión de textos orales muy breves claramente estructurados y en diferentes soportes. BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos orales muy breves, en diferentes soportes, con apoyo	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CAA

<p>origenes.</p> <p>Registro: diferenciar una situación formal de una informal.</p> <p>Convenciones sociales: comportamiento en invitaciones, fiestas, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, agradecer y felicitar.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido; deletrear y pedir que se deletree algo; pedir que alguien hable más despacio.</p> <p>Descripción de personas, objetos y lugares.</p> <p>Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado. Planes y proyectos.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades. Petición de permiso o de ayuda para hacer algo.</p> <p>Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitaciones e instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Iniciación de algunas colocaciones básicas.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones 	<p>visual, del contexto y del contexto.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación para reconocer los significados e intenciones comunicativas en textos orales muy breves y estructurados, en diferentes soportes.</p>	CCLI
--	---	------

<p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfo-sintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de producción e interacción oral.</p> <p>Planificación</p> <p>Composición del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica.</p> <p>Adecuación al texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada caso.</p> <p>Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada.</p> <p>Ejecución</p> <p>Expresión del mensaje con claridad y coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto.</p> <p>Confianza en sí mismo y assertividad .</p> <p>Revisión de la tarea o del mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el contenido tras valorar las dificultades y los recursos disponibles.</p> <p>Coevaluación de la producción oral.</p>	<p>BL2.1. Producir o coproducir, de manera guiada, aplicando estrategias de expresión oral textos monológicos o dialógicos muy breves, comprensibles y estructurados, en diferentes soportes, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público y educativo, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones.</p> <p>BL2.2. Incorporar, a la producción oral, de manera guiada o con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolíngüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL2.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos orales muy breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA

<p>Andamiaje con los conocimientos previos de otras lenguas.</p> <p>Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos, paralingüísticos o paratextuales.</p> <p>Lingüísticos:</p> <ul style="list-style-type: none"> Modificación de palabras de significado parecido. Definición o reformulación de un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: <ul style="list-style-type: none"> Solicitud de ayuda. Uso de técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deicticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente: gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal y proxémica. Interacción oral: fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra. Uso de sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como disculpas, agradecimientos, o despedidas. Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y orígenes. Registro: diferenciar una situación formal de una informal. Convenciones sociales: comportamiento en invitaciones, fiestas, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, agradecer y felicitar. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido; deletrear y pedir que se deletree algo; pedir que alguien hable más despacio. Descripción de personas, objetos y lugares. Narración de acciones habituales o del momento presente; de acciones y situaciones del pasado; de planes y proyectos. 	<p>comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfo-sintácticas y léxico de uso frecuente con creatividad.</p> <p>BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales claramente estructuradas, de manera guiada, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciados, de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interrumpan la comunicación.</p>	CCLI CAA CSC
---	---	--------------------

<p>Petición y ofrecimiento de información sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades; de permiso o de ayuda para hacer algo.</p> <p>Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitar y dar instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Iniciación de algunas colocaciones básicas.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfo-sintácticas y discursivas (2) 		
--	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo de texto, su estructura y su formato: anuncios, informes, cartas y correos electrónicos, canciones, recetas, historietas. Identificación del registro formal, informal y neutro. Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión del texto. Comprensión automatizada de palabras de alta frecuencia en distintos contextos de lectura. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales. Formulación de hipótesis razonables sobre contenido y contexto y estructura del texto. Predecir el tema. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Comprobación de hipótesis iniciales con elementos del texto. Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como disculpas, agradecimientos, o despedidas. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y orígenes. Registro: diferenciar una situación formal de una informal. Convenciones sociales: comportamiento en invitaciones, fiestas, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, agradecer y felicitar.</p>	<p>BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos muy breves, continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo.</p> <p>BL3.2. Leer en voz alta textos literarios o no literarios, muy breves y bien estructurados, articulando correctamente las palabras, con ritmo, entonación y una progresiva automatización que le facilite la comprensión del texto.</p> <p>BL3.3. Detectar en textos escritos, de manera guiada y cuando aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones, manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL3.4. Distinguir, de manera guiada y con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, para la comprensión de textos escritos muy breves, claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos escritos muy breves, en diferentes soportes, con apoyo audiovisual y del contexto.</p>	CCLI CAA CCLI CCLI CSC CEC CCLI CCLI CAA
<p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido; deletrear y pedir que se deletré algo; pedir que alguien hable más despacio. Descripción de personas, objetos y lugares. Narración de acciones habituales y situaciones del momento presente y del pasado. Planes y proyectos. Petición y ofrecimiento de información sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades; de permiso o de ayuda para hacer algo. Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios. Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitar y dar instrucciones. Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto. Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Comprensión de la función poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción) Formación de palabras muy frecuentes. Iniciación de algunas colocaciones básicas. Vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte</p>		

<p>Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas. Reglas ortográficas básicas; puntuación; convenciones tipográficas; abreviaturas; símbolos de uso común; convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de producción e interacción escrita Planificación Movilizar y coordinar las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea. Uso de organizadores gráficos para generar ideas. Localizar y usar adecuadamente recursos lingüísticos o temáticos. Búsqueda de información en fuentes preseleccionadas. Ejecución Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos; correspondencia personal; correspondencia formal básica. Andamiaje en los conocimientos previos de léxico y expresiones familiares. Utilización de oraciones simples y organización del texto con la suficiente cohesión interna y coherencia para transmitir el significado deseado. Revisión. Reajuste de la tarea para mejorar el contenido y la claridad de la expresión escrita y simplificar el mensaje inicial tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como</p>	<p>BL4.1. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos muy breves, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo, aplicando las estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad.</p> <p>BL4.2. Incorporar, a la producción escrita, de manera guiada o con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL4.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos muy breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico de uso frecuente, en situaciones comunicativas cotidianas con creatividad.</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI

<p>disculpas, agradecimientos, o despedidas. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y orígenes. Registro: diferenciar una situación formal de una informal. Convenciones sociales: comportamiento en invitaciones, fiestas, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, agradecer y felicitar. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido; deletrear y pedir que se lea algo; pedir que alguien hable más despacio. Descripción de personas, objetos y lugares. Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado. Planes y proyectos. Petición y ofrecimiento de información sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades; de permiso o de ayuda para hacer algo. Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios. Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitar y dar instrucciones. Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto. Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Función poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción) Formación de palabras muy frecuentes. Iniciación de algunas colocaciones básicas. Vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal</p>	<p>BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, de manera guiada, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social y académico, respetando convenciones, normas de cortesía y netiqueta.</p>	CCLI CSC
--	--	-------------

<p>Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas. Reglas ortográficas básicas, puntuación, convenciones tipográficas, abreviaturas, símbolos de uso común y convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización como búsqueda en blogs, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales, bases de datos especializadas. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CD
	BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y	CD CSC

Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación Uso de las herramientas más comunes de las TIC y de las audiovisuales para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i> , foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo. Creación de contenidos digitales. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes. Derechos de autor y licencias de publicación. Habilidades personales de autorregulación. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Planificación y evaluación de proyectos. Pensamiento medios-fin. Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación.	utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una revisión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias. BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	CC CD SIEE SIEE SIEE CSC CAA SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
--	--	---

<p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Uso del vocabulario específico de la asignatura.</p> <p>Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje.</p> <p>Lenguaje de aula.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p>		
--	--	--

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 1º ESO			
Alemán Identificación y articulación de fonemas vocálicos breves: /a/ (z.B. <i>Fall</i>), /e/ (z.B. <i>weg</i>), /ɪ/ (z.B. <i>in</i>), /ɔ/ (z.B. <i>Post</i>) /ʊ/ (z.B. <i>Mutter</i>); identificación de la metáforía (<i>Umlaut</i> ä, ö, ü): /ɛ/ (z.B. <i>Männer</i>), /œ/ (z.B. <i>Hölle</i>), /ʌ/ (z.B. <i>füllen</i>); identificación de la correspondencia entre los diptongos ei, ie, eu, äu y sus valores fonológicos: /aɪ/ (z.B. <i>nein</i>), /i:/ (z.B. <i>sie</i>), /ɔʏ/ (z.B. <i>Deutsch, läutnen</i>); identificación de los fonemas consonánticos /χ/ y sus alófonos <i>ach-</i>	Francés Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos (p. ex. /y/ de <i>une, lune</i> ; /o/ de <i>style, jaune, beau</i> ; /u/ de <i>où, jour</i> ; /œ/ de <i>fleur</i> ; /ø/ de <i>deux, feu</i> ; /ɛ/ de <i>faire, mère, vert</i>); vocales nasales (p. ex. /õ/ de <i>bon</i> ; /ã/ de <i>dans</i>); semivocales (p. ex. /wa/ de <i>moi, noir</i>); consonantes sonoras (p. ex. /ʒ/ de <i>jour, manger</i> ; /z/ de <i>zoo, musique</i> ; /ʃ/ de <i>chat, chien</i>); consonantes sordas (p. ex. /s/ de <i>sac, français, passer, iv</i>); discriminación (p. ex. /v/ de <i>veau</i> ; /b/ de <i>beau</i>); pronunciación	Inglés Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos; discriminación entre vocales largas y cortas de distinta calidad vocalica (e. g. /ɪ/ de <i>fill</i> y /i:/ de <i>feel</i>); identificación y articulación de sonidos consonánticos básicos (e. g. /s/ y /z/ en la terminación -s de plurales y <i>present simple</i>); comparación con los sonidos de otras lenguas conocidas.	Italiano Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos; consonantes sonoras (p. es. /dʒ/ de <i>giorno, mangiare</i> ; /z/ de <i>chiesa</i> ; /k/ de <i>gli, figlio</i>); consonantes sordas (p. es. /ʃ/, de <i>sciopero</i> , /tʃ/ de <i>cena</i> , /s/ de <i>passare</i>); discriminación (p. es. /b/ y /v/ de <i>bevo</i>); dobles consonantes. Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.

<p><i>Laut [χ]</i> (z.B. <i>Buch, Tochter, Achtung</i>), y <i>ich-Laut [ç]</i> (z.B. <i>ich, Bücher, echt</i>), /v/ (z.B. <i>was, Visum</i>), /r/ y sus alófonos [R], (z.B. <i>rollen, Ware, schreiben</i>), [B] (z.B. <i>stark</i>)</p> <p>Reconocimiento de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>de consonantes finales.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces obligatorios (entre pron. Suj. + V; det. + V; être en 3ª pers. + complemento); elisión de la vocal e en los monosílabos (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).</p>	<p>acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación y elisión básicos.</p>	<p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (p. es. <i>elisione e troncamento</i>).</p>
--	---	---	--

(2) Estructuras morfosintáctica y discursivas

Curso 1º ESO			
Alemán Expresión de la entidad: sustantivos comunes y propios; sustantivos compuestos; artículos determinados e indeterminados; pronombres personales; pronombres y adjetivos demostrativos (<i>dieser, dieses, diese</i>); la posesión: pronombres y adjetivos posesivos; casos: nominativo, accusativo, y dativo (de manera receptiva). Expresión de la existencia: <i>Adr. + sein (nicht)</i> (z.B. <i>hier, da, ist (nicht)</i>). Expresión de la cualidad: <i>sein + Adj.</i> (z.B. <i>Sie ist nett; sehr gut, schlecht</i>). Expresión de la cantidad: singular y plural; números cardinales y ordinales; pronombres indefinidos (<i>alle, niemand</i>); grado (z.B. <i>gern, lieber, am liebsten</i>)	Francés Expresión de la entidad: artículos determinados, indeterminados y contratos; sustantivos; pronombres personales sujeto, pronombres tónicos; introducción del pronombre <i>on</i> ; los presentativos (p. ex. <i>c'est, voilà, ce sont</i>); la posesión (adjetivos posesivos de un solo poseedor). Expresión de la existencia: <i>il y a, il n'y a pas de</i> . Expresión de la cualidad: <i>être + Adj.</i> (p. ex. <i>Elle est sympathique</i>); los adjetivos regulares. Expresión de la cantidad: singular y plural; plurales regulares e irregulares; números cardinales hasta dos cifras; introducción a los números ordinales;	Inglés Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables y compuestos; pronombres personales; artículos determinados, indeterminados; adjetivos demostrativos; la posesión (adjetivos y pronombres posesivos, genitivo sajón). Expresión de la existencia: (e. g. <i>there is/ are, there was/ were</i>). Expresión de la cualidad: (e. g. <i>too, really, a little</i>). Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales hasta cuatro cifras; introducción a los números ordinales; introducción a los números partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una</i>)	Italiano Expresión de la entidad: artículos determinados, indeterminados; sustantivos; pronombres personales sujeto, pronombres tónicos; la posesión (adjetivos posesivos de un solo poseedor). Expresión de la existencia: <i>c'è, non c'è</i> . Expresión de la cualidad: género y número de los adjetivos. Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales hasta cuatro cifras; introducción a los números ordinales; introducción a los artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una</i>)

<p>Expresión del modo: adverbios de modo (<i>z.B. gern, so, sehr</i>); partículas modales (<i>denn, doch</i>). La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>ja, doch</i>). La negación: oraciones negativas con <i>kein + Nomen, nicht + Adj., nie, nichts</i>. La interrogación: oraciones interrogativas totales y parciales (<i>W-Frage, Ja/Nein-Frage</i>); pronombres y adverbios interrogativos (<i>was, wer, wen; wo, woher, wie, wann</i>); signos de interrogación. La exclamación: <i>Wie + Adj.</i> (<i>z.B. Wie schön!</i>); interjecciones (<i>ach, na ja</i>) oraciones exclamativas (<i>z.B. Das ist aber schön!</i>); signos de exclamación. Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens; Passivversatz mit man</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>). Expresión del aspecto: durativo (<i>Präsens</i>); habitual (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>z.B. dran sein</i>); terminativo: (<i>z.B. fertig sein</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); posibilidad (<i>vielleicht; können; möglich sein</i>); capacidad (<i>können</i>); obligación (<i>müssen</i>); volición (<i>z.B. ich möchte</i>). Expresión e las relaciones temporales: puntual (<i>z.B. am Abend, um sieben Uhr</i>); unidades temporales (<i>z.B. Tag, Tagezeiten, Monat, Jahr, Jahreszeiten</i>); secuenciación </p>	<p>introducción a los artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. ex. <i>un peu, trop, assez, beaucoup, un pot, un tube</i>). Expresión del modo: adverbios de modo en <i>-ment</i>. La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>ou</i>). La negación: oraciones negativas con <i>ne...pas y pas de</i>. La interrogación: oraciones interrogativas con <i>qui, que, comment, pourquoi, où, qu'est-ce que, qui est-ce, est-ce que?, quel + nombre?</i> (p. ex. <i>Quel âge tu as?</i>); <i>quel + verbe?</i> (p. ex. <i>Quel est ton prénom?</i>); respuestas (<i>si, pron. tonique + ouï/ non, pron. tonique + aussi/ non plus</i>). La exclamación: expresiones (p. ex. <i>Oh là là!, On y va!</i>); interjecciones (p. ex. <i>Oui!, Non!, Zut!</i>). Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple</i>); futuro (<i>going to, will, present continuous + Adv.</i>). Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tense</i>); durativo (<i>present and past continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. e. g. usually</i>); incoativo (<i>start-ing</i>); terminativo (<i>stop-ing</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can</i>); posibilidad/probabilidad (<i>perhaps</i>); necesidad (<i>need, have (got) to</i>); obligación (<i>have (got) to, imperative</i>); prohibición (<i>don't, can't</i>); permiso (<i>can, could</i>); intención (<i>going to, present continuous</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>five to (ten)</i>); divisiones (e. g. <i>century, season</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from... to, during, until</i>); anterioridad (e. g. <i>before, already</i>); posterioridad (e. g. <i>after (that), later</i>); secuenciación (e. g. <i>first, then, last</i>); </p>	<p>post). La afirmación: oraciones afirmativas. La negación: oraciones negativas con <i>not, never, no + noun</i> (e. g. <i>no problem, nobody, nothing</i>). La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions, Aux. Questions, tag</i>). La exclamación: expresiones (e. g. <i>That's fun!, Great!</i>). Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple</i>); futuro (<i>going to, will, present continuous + Adv.</i>). Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tense</i>); durativo (<i>present and past continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. e. g. usually</i>); incoativo (<i>start-ing</i>); terminativo (<i>stop-ing</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can</i>); posibilidad/probabilidad (<i>perhaps</i>); necesidad (<i>need, have (got) to</i>); obligación (<i>have (got) to, imperative</i>); prohibición (<i>don't, can't</i>); permiso (<i>can, could</i>); intención (<i>going to, present continuous</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>five to (ten)</i>); divisiones (e. g. <i>century, season</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from... to, during, until</i>); anterioridad (e. g. <i>before, already</i>); posterioridad (e. g. <i>after (that), later</i>); secuenciación (e. g. <i>first, then, last</i>); </p>	<p>bottiglia); el grado (p. es. <i>molto, più, meno</i>). Expresión del modo: adverbios de manera en <i>-mente</i>. La afirmación: signo afirmativo (<i>sì</i>); oraciones declarativas afirmativas (p. es. <i>anch'io; credo/penso di sì</i>). La negación: (p. es. <i>no, non, niente, neanch'io, per niente</i>); oraciones declarativas negativas (p. es. <i>non, non...mai, per niente, credo di no</i>). La interrogación: oraciones interrogativas con <i>chi, che, come, quando, perché, dove</i>; respuestas (<i>sì, no, non</i>); disyuntiva (p. es. <i>preferisci il caffè o il tè?</i>). La exclamación: expresiones (p. es. <i>che + Adj.!, che bello!, auguri!</i>); interjecciones (p. es. <i>oh!, sì!, no!</i>). Expresión del tiempo: presente de los verbos usuales (p. es. <i>lo stato, la descrizione</i>); presente de los verbos impersonales (p. es. <i>piore, fa freddo</i>); pasado (introducción al <i>passato prossimo</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro</i>). Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); habitual (+ Adv. p. es. <i>sempre, mai, di solito</i>); incoativo (<i>cominciare a + Inf.</i>); terminativo (<i>finire di + Inf.</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); necesidad (p. es. <i>bisogna + Inf.; dovere + Inf., avere bisogno di + nome</i>); obligación/prohibición (p. es. </p>
<p>(<i>z.B. am Anfang, am Ende</i>); anterioridad (<i>z.B. schon, noch</i>); posterioridad (<i>z.B. später, danach</i>); simultaneidad (<i>z.B. jetzt</i>); frecuencia (<i>z.B. immer, oft, manchmal</i>). Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar (<i>Wechselpräpositionen mit Akkusativ (in, auf, an), bei, zu, nach</i>); adverbios de lugar (<i>hier, dort, da</i>). Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>und, auch</i>); disyunción (<i>oder</i>); oposición (<i>aber</i>); causa (<i>denn</i>); estilo indirecto (<i>Redewiedergabe sin elemento introductor; Vorschläge, Aufforderungen und Befehle (können, müssen; Imperativ + mal, doch, bitte)</i>.</p>	<p>posibilidad/probabilidad (<i>peut-être</i>); necesidad (<i>il faut + Inf.</i>); obligación/prohibición (<i>il faut, verbe devoir, imperative positivo y negativo</i>); permiso (<i>pouvoir, demander</i>); intención/deseo (<i>vouloir</i>); politesse (<i>tu/ vous</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>l'heure, les moments du jour (le matin, le soir), en (année)</i>); duración (p. ex. <i>de...à, maintenant</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, il y a</i>); secuenciación (p. ex. <i>à partir de</i>); frecuencia (p. ex. <i>d'habitude</i>); unidades temporales (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois, l'année</i>). Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar con países y ciudades (<i>en/ au + pays, à + ville</i>); posición (p. ex. <i>ici</i>); distancia; movimiento; dirección; procedencia (p. ex. <i>venir de</i>); destino (p. ex. <i>aller à + ville</i>). Expresión de relaciones lógicas: conjunción (<i>et</i>); disyunción (<i>ou</i>); oposición (<i>mais</i>); causa (<i>parce que</i>); finalidad (<i>pour</i>); comparación (<i>plus, moins</i>); consecuencia (<i>alors</i>); explicativa (<i>parce que</i>).</p>	<p>simultaneidad (e. g. <i>while</i>); frecuencia (e. g. <i>often, usually</i>). Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino. Expresión de relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>and, too, also</i>); disyunción (e. g. <i>or</i>); oposición (e. g. <i>but</i>); causa (e. g. <i>because</i>); finalidad (e. g. <i>to-infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>as/not so Adj. as</i>); resultado (e. g. <i>so</i>).</p>	<p><i>bisogna, verbo dovere, imperativo positivo y negativo</i>; permiso (p. es. <i>potere</i>); intención/deseo (p. es. <i>vorrei/mi piacerebbe + Inf.</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, le parti del giorno</i>); divisiones (p. es. <i>la mattina, la sera, domattina, martedì sera</i>); duración (p. es. <i>da...a, da...fino a</i>); anterioridad (<i>prima</i>); posterioridad (p. es. <i>dopo, poi, più tardi</i>); secuenciación (p. es. <i>a partire da, finalmente</i>); simultaneidad (p. es. <i>allo stesso tempo</i>); frecuencia (p. es. <i>di solito, una volta a settimana</i>); unidades temporales (p. es. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>). Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar, con países y ciudades (p. es. <i>abitare a + città/paese, abitare in + stato</i>); posición (p. es. <i>qui</i>); distancia, movimiento, dirección, proveniencia, destino (p. es. <i>venire da, andarre a/in</i>). El pronombre <i>ci</i>. Expresión de relaciones lógicas. conjunción (e); disyunción (o) oposición (ma); causa (perché); finalidad (per); comparación (più, meno che, quanto); consecuencia (allora); explicativa (dato che).</p>

<p>Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificar el propósito y el contexto del texto. Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, entrevistas, llamadas telefónicas, anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, <i>podcast</i>, videoconferencias, etc. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, y detalles relevantes. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto e intención comunicativa. Inferrencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos: ideas explícitas e implícitas en el texto y paralingüísticos: modulación y tono de la voz. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: palabras y expresiones clave, tono de voz, etc. Técnicas de escucha activa: escuchar sin interrumpir, mostrar atención e interés, mostrar empatía, emitir refuerzos. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos cotidianos, tales como pedir permiso o interesarse por personas. Patrones de comportamiento: tono de la voz, dar la mano o besar al saludarse, etc. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto. Registro: relacionar el registro con la situación comunicativa. Convenciones sociales como vestimenta y tradiciones. Manifestaciones culturales y artísticas como música, deporte, literatura y fiestas. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos; interesarse por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: repetir o solicitar repetición o aclaración, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra.</p>	<p>BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales breves y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad lenta, sobre temas próximos a sus intereses y generales en los ámbitos personal, público y educativo y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje.</p> <p>BL1.2. Detectar en textos orales, cuando aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, aceptando las diferencias como elemento enriquecedor.</p> <p>BL1.3. Distinguir, con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente para la comprensión de textos orales breves claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos orales breves, en diferentes soportes, con apoyo visual, del contexto y del cotexto.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrones sonoros, acentuales, ritmicos y de entonación para reconocer los significados e intenciones comunicativas en textos orales breves y estructurados, en diferentes soportes.</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CAA CCLI
---	---	---

<p>Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares. Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Petición y ofrecimiento de información, sobre personas, objetos y actividades; sobre indicaciones a lugares. Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios. Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad. Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría, pena y temor. Expresión de estados de salud. Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Comprensión de la función estética y poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción) Formación de palabras frecuentes. Ampliación y repaso de colocaciones básicas. Cognados y falsos cognados. Expresiones idiomáticas básicas más habituales. Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario</p>		
--	--	--

Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral. Planificación Producción del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada caso. Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada. Ejecución Expresión del mensaje con claridad y coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Confianza en sí mismo y assertividad. Revisión de la tarea o el mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el contenido tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Coevaluación de la producción oral. Andamiaje con los conocimientos previos de otras lenguas. Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos, paralingüísticos o paratextuales. Lingüísticos: Modificación de palabras de significado parecido. Definición o reformulación de un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: Petición de ayuda. Uso de técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deicticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente: gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal y proxémica.	BL2.1. Producir o coproducir, aplicando estrategias de expresión oral y con la ayuda de modelos, textos monológicos o dialógicos breves, comprensibles y estructurados, sobre temas cercanos a sus intereses, en diferentes soportes, en los ámbitos personal, público y educativo, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones. BL2.2. Incorporar, en los textos orales, con ayuda de modelos, aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a los contactos sociales cotidianos, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL2.3. Producir o coproducir, con la ayuda de modelos, textos orales breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas y léxico de uso frecuente, con sentido estético y creatividad. BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales claramente estructuradas y en diferentes soportes, con la ayuda de modelos, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor. BL2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interrumpan la comunicación.	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CAA CSC CCLI

Interacción oral: fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra. Uso de sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como pedir permiso o interesarse por personas. Patrones de comportamiento: tono de la voz, dar la mano o besar al saludarse, etc. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto. Registro: relación del registro con la situación comunicativa. Convenciones sociales como vestimenta y tradiciones. Manifestaciones culturales y artísticas tales como música, deporte, literatura, fiestas, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos. Interesararse por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: repeticiones o aclaraciones, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra. Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares. Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Petición y ofrecimiento de información, sobre personas, objetos y actividades; sobre indicaciones a lugares. Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios. Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad. Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría pena y temor. Expresión de estados de salud. Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Función estética y poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción) Formación de palabras frecuentes.		
---	--	--

Ampliación y repaso de colocaciones básicas. Cognados y falsos cognados. Expresiones idiomáticas básicas más habituales. Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificar el propósito y el contexto del texto. Identificación del tipo de texto, su estructura y formato: informes, cartas y correos electrónicos, instrucciones, fábulas, poemas, y relatos adaptados. Identificación del registro formal, informal o neutro. Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos breves continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público y educativo. BL3.2. Leer en voz alta textos literarios y no literarios breves y bien	CCLI CAA

el ritmo necesarios para la comprensión del texto. Comprensión automatizada de palabras de alta frecuencia, palabras más comunes y aquellas de interés personal, en distintos contextos de lectura. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales y detalles relevantes. Resumen de ideas importantes y cita de detalles de interés. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto, estructura del texto e intención comunicativa. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos. Inferir del contexto y del contexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Uso de información explícita e implícita y de las ideas del texto para realizar hipótesis razonables. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Enumeración de elementos del texto para realizar hipótesis. Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital. Aspectos socioculturales y sociolíngüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como pedir permiso o interesarse por personas. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto. Registro: relacionar el registro con la situación comunicativa. Convenciones sociales: vestimentas, tradiciones, etc. Manifestaciones culturales y artísticas como música, deporte, literatura y fiestas. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos; interesarse por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: repeticiones o aclaraciones, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra. Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares. Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones	estructurados, articulando correctamente las palabras, con ritmo, entonación y una progresiva automatización que le facilite la comprensión del texto. BL3.3. Detectar en textos escritos, cuando aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolíngüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL3.4. Distinguir, con ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación para la comprensión de textos escritos breves, claramente estructurados y en diferentes soportes. BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos escritos breves en diferentes soportes, con apoyo audiovisual y del contexto y del contexto.	CCLI CSC CEC CCLI CCLI CAA
---	---	---

<p>presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información sobre personas, objetos, actividades e indicaciones.</p> <p>Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad.</p> <p>Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría, pena y temor. Expresión de estados de salud.</p> <p>Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación y repaso de colocaciones básicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas básicas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas. 		
---	--	--

<p>Reglas ortográficas básicas, puntuación, convenciones tipográficas, abreviaturas, símbolos de uso común y convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción escrita Planificación Movilizar y coordinar las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea. Generación de ideas sobre el tema utilizando distintas estrategias y recursos. Localizar y usar adecuadamente recursos lingüísticos o temáticos. Selección de información básica de distintas fuentes para apoyar las ideas de la producción escrita. Ejecución Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos; correspondencia personal; correspondencia formal básica. Andamiaje en los conocimientos previos de textos y estructuras similares. Utilización de oraciones simples y compuestas y organizar el texto con cohesión y coherencia. Revisión. Reajuste de la tarea o el mensaje tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Revisión de la ortografía y del significado del léxico elegido. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como pedir permiso o interesarse por personas. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto. Registro: relacionar el registro con la situación comunicativa. Convenciones sociales: vestimentas, tradiciones, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como música, deporte, literatura,	BL4.1. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo, aplicando las estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad y sentido estético. BL4.2. Incorporar, a la producción escrita, de manera guiada o con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, respetando las normas de cortesía en diferentes contextos, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL4.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico de uso frecuente, en situaciones comunicativas cotidianas con sentido estético y creatividad. BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, con ayuda de modelos, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social y académico, respetando convenciones, normas de cortesía y	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC CCLI CSC

<p>fiestas, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos; interesar por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: repeticiones y aclaraciones, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra.</p> <p>Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, sobre personas, objetos y actividades; sobre indicaciones a lugares.</p> <p>Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad.</p> <p>Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría, pena y temor. Expresión de estados de salud.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación y repaso de colocaciones básicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas básicas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio 	<p>etiqueta.</p>	
---	------------------	--

<p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas.</p> <p>Reglas ortográficas básicas, puntuación, convenciones tipográficas, abreviaturas, símbolos de uso común, convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización: búsqueda en blogs, <i>wikis</i> , foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales, bases de datos especializadas. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y videos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CD
Uso de las herramientas más comunes de las TIC y de las audiovisuales para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de	BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	CD CSC
	BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas,	CD

<p>aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i>, foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo. Creación de contenidos digitales. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes. Derechos de autor y licencias de publicación. Habilidades personales de autorregulación. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Planificación y evaluación de proyectos. Pensamiento medios-fin. Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Toma de decisiones vocacional. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. Trabajo cooperativo. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva.</p>	<p>conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias. BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	SIEE SIEE CAA SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
---	---	--

<p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Uso del vocabulario específico de la asignatura. Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Lengua y comunicación. Metalenguaje. Lenguaje de aula. Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p>		
--	--	--

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 2º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Identificación y articulación de fonemas vocálicos largos: /a:/ (z.B. <i>haben, Staat, fabb</i>), /e:/ (z.B. <i>zehn</i>), /ɛ:/ (z.B. <i>Weg</i>); /i:/ (z.B. <i>bieten</i>); /o:/ (z.B. <i>ökonomisch, Zoo, wohnen</i>); /u:/ (z.B. <i>Schule</i>); identificación de la metafonía (<i>Umlaut ä,ö,ü</i>): /ɛ:/ (z.B. <i>Qualität</i>), [œ] (z.B. <i>Höhle</i>), [y:] (z.B. <i>fühlen</i>); identificación del fonema schwa en posición átona [ə] (z.B. <i>bedanken, verwöhnen, Familie</i>); identificación de los fonemas consonánticos /s/ (z.B. <i>essen</i>), /z/ (z.B. <i>sie, lesen</i>), /ts/ (z.B. <i>zehn, Motivation</i>), /ʃp/ (z.B. <i>Spanien</i>), /ʃt/ (z.B. <i>Student</i>); identificación de procesos fonológicos: contracción de preposición y artículo (z.B. <i>ins, im, zum, zur, ans, am, auf</i>). Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos (p. ex. /y/ de <i>une, lune</i>; /o/ de <i>style, jaune, beau</i>; /u/ de <i>où, jour</i>; /œ/ de <i>fleur</i>; /o/ de <i>deux, feu</i>; /ɛ/ de <i>faire, mère, vert</i>); vocales nasales (p. ex. /õ/ de <i>bon</i>; /ã/ de <i>dam</i>); semivocales (p. ex. /wa/ de <i>moi, noir</i>); consonantes sonoras (p. ex. /ʒ/ de <i>jour, manger</i>; /z/ de <i>zoo, musique</i>; /ʃ/ de <i>chat, chien</i>); consonantes sordas (p. ex. /s/ de <i>sac, français, passer, ix</i>); discriminación (p. ex. /v/ de <i>veau</i>; /b/ de <i>beau</i>); pronunciación de consonantes finales.</p>	<p>Identificación y articulación de un repertorio más amplio de sonidos vocálicos (e. g. /ʌ/ de <i>cut</i> y /æ/ de <i>cat</i>); sonido vocalico <i>schwa</i> en posición átona /ə/; identificación y articulación de sonidos consonánticos básicos (e. g. terminación -ed en <i>past simple</i>) y de grupos consonánticos de especial dificultad (e. g. palabras que comienzan por sp-); comparación con los sonidos de otras lenguas conocidas.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos; diptongos (p. es. <i>questo, guerra</i>); consonantes sonoras (p. es. /dʒ/ de <i>giorno, mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /k/ de <i>gli, figlio</i>); consonantes sordas (p. es. /ʃ/ de <i>sciopero, tʃ/ de cena, /s/ de passare</i>); discriminación (p. es. /b/ y /v/ de <i>bevo</i>); dobles consonantes.</p>

funciones comunicativas del nivel.	(entre pron. Suj. + V; det. + V; être en 3 ^a pers. + complemento); elisión de la vocal <i>e</i> en los monosílabos (p. ex. <i>qu'elle</i> , <i>j'ai</i> , <i>d'yeux</i>).		
------------------------------------	---	--	--

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 2º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Expresión de la entidad: sustantivos comunes y propios; sustantivos compuestos; artículos determinados e indeterminados; pronombres personales; pronombres y adjetivos demostrativos (<i>jeder, jedes, jede</i>); la posesión: pronombres y adjetivos posesivos; casos: nominativo, acusativo, y dativo.</p> <p>Expresión de la existencia: <i>es gibt + Akk</i> (z.B. <i>es gibt einen Turm</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: adjetivo atributivo; declinación del adjetivo; gradación (z.B. <i>alt, älter, am ältesten</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: singular y plural; números cardinales y ordinales; pronombre indefinido (<i>einige</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>schwer, leicht, fleißig</i>); partículas modales (<i>denn, aber</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>ja, doch</i>).</p> <p>La negación: oraciones interrogativas con <i>kein + Nomen, nicht + Adj., nie, nichts,</i></p>	<p>-Expresión de la entidad: revisión de los artículos contractos; sustantivos compuestos; pronombres reflexivos y pronombres tónicos; adjetivos demostrativos; los presentativos (p. ex. <i>vouz</i>); proposiciones adjetivas (<i>qui/que</i>); la posesión (adjetivos posesivos de uno y de varios poseedores).</p> <p>Expresión de la existencia: <i>il y a, il n'y a pas de</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: formación regular e irregular de los adjetivos y su género; adjetivos antepuestos más usuales (p. ex. <i>petit, grand, nouveau</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: revisión de los plurales irregulares; revisión de los números cardinales hasta cuatro cifras; números ordinales hasta dos cifras; artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. ex. <i>un (tout petit) peu, trop, (beaucoup trop), pas assez, absolument + Adj., une boîte, un paquet, un kilo, un litre</i>); el grado (p. ex. <i>plus...que, moins...que, aussi...que</i>).</p>	<p>Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables y compuestos; pronombres personales y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos; la posesión (genitivo sajón, <i>of</i>).</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there will be/is going to be</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>quite, almost</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales y ordinales; adverbios de cantidad (e. g. <i>(too) many/much, both</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>easily, hard, by post</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tags</i>.</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>not, never, no + noun</i> (e. g. <i>no problem, nobody, nothing</i>); <i>negative tags</i>.</p> <p>La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions</i>, e. g. <i>What is this for?, Aux.</i></p>	<p>Expresión de la entidad: revisión de los artículos; sustantivos compuestos; pronombres reflexivos, pronombres tónicos; adjetivos demostrativos; los presentativos (p. es. <i>esso</i>); la posesión (adjetivos posesivos de uno y de varios poseedores).</p> <p>Expresión de la existencia: <i>c'è, non c'è</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: género y número de los adjetivos; formación regular e irregular de los adjetivos.</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión números cardinales hasta cuatro cifras; números ordinales hasta dos cifras; artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro</i>); sustantivos colectivos (p. es. <i>doppio, coppia</i>); artículos partitivos (p. es. <i>della, dello, del</i>); el grado (p. es. <i>trop bello, abbastanza dolce</i>); el superlativo; el pronombre <i>ne</i>.</p> <p>Expresión del modo: adverbios de</p>

<p><i>niemand</i>; prefijo (<i>un-</i>).</p> <p>La interrogación: oraciones interrogativas totales y parciales (<i>W-Frage, Ja/Nein-Frage</i>); pronombres y adverbios interrogativos (<i>wem; wie lange, wie oft, warum</i>).</p> <p>La exclamación: <i>Was für ein + Adj. und Nomen</i> (z.B. <i>Was für eine tolle Überraschung!</i>); interjecciones (z.B. <i>aha, na so was, ach was</i>) oraciones exclamativas (z.B. <i>das ist ja cool, wunderbar!</i>).</p> <p>La expresión del tiempo: presente (<i>Präsens</i>); pasado (<i>Perfekt, Passivversatz mit man</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: durativo (<i>Präsens</i>); habitual (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (z.B. <i>bereit sein mit</i>); terminativo (z.B. <i>sowohl sein</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussageätzigkeit</i>); posibilidad (<i>können, dürfen; möglich sein</i>); capacidad (<i>können; fähig sein</i>); obligación (<i>müssen</i>); volición (z.B. <i>ich möchte</i>); voluntad (<i>wollen</i>); intención (<i>wollen; vorhaben zu + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>gegen sieben Uhr</i>); unidades temporales (z.B. <i>Tag, Tageszeiten, Monat, Jahr, Jahreszeiten</i>); secuenciación (z.B. <i>zuerst, dann, endlich; am Schluss</i>); anterioridad (z.B. <i>sehon, noch</i>); posterioridad (z.B. <i>dann</i>); simultaneidad (z.B. <i>gerade</i>); frecuencia (z.B. <i>meistens</i>,</p>	<p>Expresión del modo: adverbios de modo en <i>-ment</i>.</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas con <i>oui</i> y <i>si</i>.</p> <p>La negación: revisión de estructuras sencillas con tiempos simples; introducción de la negación en los tiempos compuestos; negación del infinitivo; oraciones negativas con <i>ne...plus</i> y <i>ne...jamais</i>; modificación del artículo indeterminado y partitivo en la frase negativa con <i>pas de</i>.</p> <p>La interrogación: revisión de las oraciones interrogativas con <i>est-ce que, qu'est-ce que, qui, que, comment, pourquoi, où, combien, quel y quelle, inversion (V + Suj.); respuestas (si + pron. tonique, pron. tonique + oui/non)</i>.</p> <p>La exclamación: expresiones (p. ex. <i>Quel + nom!, Désolé!</i>); interjecciones (p. ex. <i>S'il, Brav!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente de los verbos usuales (<i>l'état, la description</i>); presente progresivo (<i>être en train de</i>); pasado reciente (<i>venir de</i>); pasado (<i>événements en passé composé; participes passés sans développer les accords</i>); futuro próximo (<i>événement proche dans le temps; futur plus ou moins lointain</i>); futuro simple (<i>la prévision</i>); introducción al condicional (<i>je voudrais, j'aimerais</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); habitual (oraciones simples); preposiciones y adverbios de lugar;</p>	<p><i>Questions; tags</i>.</p> <p>La exclamación: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, e. g. <i>What a pity!</i>; <i>How + Adj.</i>, e. g. <i>How nice!</i>; expresiones (e. g. <i>Fine!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous, present perfect</i>); futuro (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv.</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tense</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. e. g. usually</i>); incoativo (<i>start-ing</i>); terminativo (<i>stop-ing</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can, be able</i>); posibilidad/probabilidad (<i>may, might, perhaps</i>); necesidad (<i>must, need, have got to</i>); obligación (<i>have got to, must, imperative</i>); prohibición (e. g. <i>don't, can't, mustn't</i>); permiso (<i>could, may</i>); intención (<i>going to, present continuous</i>); consejo (<i>should</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>five to (ten)</i>); divisiones (e. g. <i>century, season</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from... to, during, until, since</i>); anterioridad (e. g. <i>already, (not) yet</i>); posterioridad (e. g. <i>after (that), later</i>); secuenciación (e. g. <i>first, then, last</i>); simultaneidad (e. g. <i>while, as</i>); frecuencia (e. g. <i>often, usually</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar;</p>	<p>manera en <i>-mente</i> y en <i>-bile</i>.</p> <p>La afirmación: oraciones declarativas afirmativas (p. es. <i>anch'io; credo, penso di sì</i>); el adverbio <i>sì</i>.</p> <p>La negación: p. es. <i>no, neanch'io, per niente, affatto, credo di no</i>; frases declarativas negativas con <i>non, non...mai, per niente, nessuno, nessuna</i>.</p> <p>La interrogación : revisión de las preguntas (p. es. <i>che + nome!, che peccato!</i>); interjecciones (p. es. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente de los verbos usuales (<i>lo stato, la descrizione</i>); presente progresivo (<i>stare + per + Inf.</i>); pasado (<i>passato prossimo</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro</i>); introducción al condicional (p. es. <i>vorrei / mi piacerebbe</i>).</p> <p>La exclamación : revisión de las preguntas (p. es. <i>che + nome!, che peccato!</i>); interjecciones (p. es. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (presente; <i>passato prossimo + Adv.; perifrasi stare + gerundio</i>; continuare a + Inf.); habitual (oraciones simples + Adv. (p. es. <i>di solito</i>)); incoativo (<i>cominciare a, iniziare a + Inf.</i>); terminativo (<i>finire di + Inf.; passato prossimo + appena</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad</p>
--	--	--	--

<p><i>selten, täglich).</i></p> <p>La expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar (<i>Wechselpräpositionen mit Dativ (in, an, auf; zu, nach)</i>); adverbios de lugar (<i>dorthin, dahin</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>und; auch</i>); disyunción (<i>oder</i>); oposición (<i>zwar... aber</i>); causa (<i>denn; weil</i>); comparación (<i>so/nicht so + Adj. wie; Adj. + -er als; am + Adj. + -sten; furchtbar + Adj.</i>); estilo indirecto: (<i>Redewiedergabe con y sin elemento introductor; Vorschläge, Aufforderungen und Befehle (können, müssen; Imperativ + mal, doch, bitte)</i>).</p>	<p>simples + Adv. (p. ex. <i>d'habitude</i>); incoativo (p. ex. <i>aller + Inf.</i>); terminativo (p. ex. <i>venir de</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>savoir</i>); necesidad (<i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf.; devoir + Inf.</i>); posibilidad/probabilidad (<i>probablement</i>); obligación/prohibición (<i>il faut, il ne faut pas, verbe devoir</i>, imperativo positivo y negativo); permiso (<i>pouvoir, demander</i>); intención/deseo (p. ex. <i>Je voudrais</i>); <i>la politesse</i>.</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année)</i>); duración (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, il y a...que, ça fait...que</i>); posterioridad (p. ex. <i>après</i>); secuencia (p. ex. <i>à partir de, finalement</i>); simultaneidad (p. ex. <i>au moment où, en même temps</i>); frecuencia (p. ex. <i>une/deux fois par</i>); unidades temporales (p. ex. <i>le jour, la semana, el mes, el año</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar (p. ex. <i>sur, sous, devant, detrás</i>); posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia (p. ex. <i>venir + de</i>); destino (p. ex. <i>ir + contracción a</i>).</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (<i>et</i>); disyunción (<i>ou</i>); oposición (<i>mais</i>); causa (<i>comme</i>); finalidad (<i>pour</i>); comparación (<i>plus...de, plus... que, moins...que, aussi...que</i>); consecuencia</p>	<p>(<i>sapere + Inf.</i>); posibilidad/probabilidad (<i>potere + Inf.; forse; dovere + Inf.</i>); necesidad (<i>dovere + Inf.; avere bisogno di + N/Inf.; essere necessario + Inf.</i>); obligación (<i>dovere + Inf.; imperativo</i>); permiso (<i>imperativo + pure; potere + Inf.</i>); intención (p. es. <i>vorrei</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); divisiones (p. es. <i>di mattina, in autunno</i>); anterioridad (p. es. <i>due anni fa, l'anno scorso, ieri mattina, prima</i>); posterioridad (p. es. <i>più tardi, poi, il giorno dopo</i>); duración (p. es. <i>da...a, da...fino a; fra, tra...e</i>); simultaneidad (mentre, allo stesso tempo); secuencia (p. es. <i>prima...poi, dopo, allora</i>); frecuencia (p. es. <i>quasi mai, ogni tanto, a volte; una volta alla settimana</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar, posición, distancia, movimiento, dirección, proveniencia, destino (<i>venire da; abitare/ andare in/a stato/ città</i>). El pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (e, anche); disyunción (o); oposición (ma, invece di); causa (perché); finalidad (per, a + Inf.); condición (se); comparación (più/meno di quanto, come, il più, il meno di); consecuencia (allora, così), explicativa (dato che). Estilo indirecto (p. es. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
---	--	---

(*alors*); explicativa (*parce que*).

Curso 3º ESO

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema (conectar el propio conocimiento y experiencia sobre el tema). Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, entrevistas, llamadas telefónicas, anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, <i>podcast</i> , videoconferencias, etc. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad de textos más complejos. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto apoyándolas con información del texto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos, como el sentido literal del vocablo y énfasis del hablante, y paralingüísticos, como la modulación y tono de la voz. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: registros, relaciones interpersonales, etc. Técnicas de escucha activa como mostrar empatía, parafrasear, emitir refuerzos y resumir para clarificar. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales o informales. Patrones de comportamiento: comparar gestos y expresiones más frecuentes en diferentes culturas. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes y valores en las relaciones de género. Registro: reconocer formas de expresiones propias de situaciones formales e informales.	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales breves y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad media, sobre temas generales, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje. BL1.2. Detectar, en textos orales, cuando éstos aparecen de manera explícita e implícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL1.3. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente para la comprensión de textos orales breves y de longitud media claramente estructurados y en diferentes soportes. BL1.4. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente, en textos orales breves o de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y del contexto. BL1.5. Discriminar patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación para reconocer los significados e intenciones comunicativas en textos orales de longitud media, en diferentes soportes.	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CAA CCLI

<p>Convenciones sociales: costumbres, normas de comportamiento social, etc. Manifestaciones culturales y artísticas como personajes célebres, arte y autores.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, expresión de buenos deseos y reaccionar en esas situaciones.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos y lugares. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos. Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones.</p> <p>Expresión de la decisión. Explicar causas, finalidad y consecuencia. Formulación de condiciones para realizar algo.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reaccionar ante los sentimientos de los demás. Expresión de mejoras o empeoramientos de salud.</p> <p>Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación de colocaciones básicas y más específicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones 	
---	--

<p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral. Planificación Producción del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada caso. Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada. Ejecución Expresión del mensaje con claridad, coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Confianza en sí mismo y assertividad. Revisión de la tarea o del mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el contenido tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Coevaluación de la producción oral.	BL2.1. Producir o coproducir, aplicando estrategias de expresión oral, textos monológicos o dialógicos breves o de longitud media, comprensibles y estructurados, en diferentes soportes, sobre temas generales, en los ámbitos personal, público educativo y ocupacional, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, ,vacilaciones y rectificaciones. BL2.2. Incorporar, en textos orales, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor BL2.3. Producir o coproducir, con la ayuda de modelos, textos orales de longitud media, en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA

<p>Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas.</p> <p>Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos, paralingüísticos y paratextuales.</p> <p>Lingüísticos:</p> <ul style="list-style-type: none"> Modificación de palabras de significado parecido Definición o reformulación de término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: Petición de ayuda. Técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deícticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal, proxémica) Interacción oral (fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra) Uso de sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales o informales. Patrones de comportamiento: comparar gestos y expresiones más frecuentes en diferentes culturas. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes y valores en las relaciones de género. Registro: formas de expresión propias en situaciones formales e informales. Convenciones sociales: costumbres y normas de comportamiento. Manifestaciones culturales y artísticas tales como personajes célebres, arte y autores. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, expresión de buenos deseos y reaccionar en esas situaciones. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos y lugares. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. 	<p>comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, léxico, expresiones y modismos de uso frecuente, con sentido estético y creatividad.</p> <p>BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales claramente estructuradas y en diferentes soportes, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interfieran en la comunicación.</p>	CCLI CAA CSC CCLI
<p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos.</p> <p>Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones.</p> <p>Expresión de la decisión. Explicar causas, finalidad y consecuencia.</p> <p>Formulación de condiciones para realizar algo.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reaccionar ante los sentimientos de los demás. Expresión de mejoras o empeoramientos de salud.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación de colocaciones básicas y más específicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las 		

intenciones comunicativas (1)		
Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Conectar el propio conocimiento y experiencia sobre el tema. Identificación del tipo de texto, su estructura y formato: informes, cartas y correos electrónicos, instrucciones, artículos y noticias, fábulas, poemas, y relatos adaptados. Identificación del registro formal, informal o neutro. Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión del texto. Comprensión automatizada de palabras comunes en diferentes contextos. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad de textos más complejos. Resumen y explicación de las ideas más importantes y de los detalles de interés. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto y estructura del texto apoyándolas con información contenida en el texto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos. Inferir del contexto y del cotexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Desarrollo de interpretaciones utilizando ideas explícitas e implícitas para apoyar dichas interpretaciones. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Formulación de preguntas para clarificar hipótesis. Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales o informales. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes y	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos breves y de longitud media, continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional. BL3.2. Leer en voz alta textos literarios y no literarios de longitud media con precisión, fluidez y expresividad. BL3.3. Detectar, en textos escritos, cuando éstos aparecen de manera explícita e implícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL3.4. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente, los conocimientos sobre patrones discursivos, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación para la comprensión de textos escritos breves y de longitud media, claramente estructurados y en diferentes soportes. BL3.5. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente en textos escritos breves y de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y del cotexto.	CCLI CAA CCLI CCLI CSC CEC CCLI CCLI CAA

valores en las relaciones de género. Registro: reconocer formas de expresiones propias de situaciones formales e informales. Convenciones sociales como costumbres y normas de comportamiento social. Manifestaciones culturales y artísticas como personajes célebres, arte y autores. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, expresión de buenos deseos y reaccionar en esas situaciones. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos y lugares. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos. Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones. Expresión de la decisión. Explicación de causas, finalidad y consecuencia. Formulación de condiciones para realizar algo. Expresión de sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reaccionar ante los sentimientos de los demás, estados de salud. Comprensión el uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Comprensión de la función estética y poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción) Formación de palabras frecuentes. Ampliación de colocaciones básicas y más específicas. Cognados y falsos cognados. Expresiones idiomáticas más habituales. Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera. Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal		
---	--	--

<p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas.</p> <p>Reglas ortográficas básicas, puntuación, convenciones tipográficas, abreviaturas, símbolos de uso común y convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción escrita Planificación Movilización y coordinación de las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea. Toma de notas y confección de un esquema que se seguirá en la producción escrita. Localización y uso adecuado de recursos lingüísticos o temáticos. Selección de información específica de distintas fuentes para apoyar las ideas de la producción escrita.	BL4.1. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves y de longitud media, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional, aplicando estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad y sentido estético. BL4.2. Incorporar a la producción escrita con ayuda de modelos los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al	CCLI CAA CCLI CSC

Ejecución Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos, correspondencia personal y correspondencia formal. Andamiaje en los conocimientos previos de textos y estructuras similares en otras lenguas. Utilización de oraciones de diferente longitud y estructura para organizar el texto con la suficiente cohesión interna y coherencia. Revisión. Reajuste de la tarea o del mensaje reorganizando oraciones, quitando repeticiones e información innecesaria. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales o informales. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes y valores en las relaciones de género. Registro: reconocer formas de expresiones propias de situaciones formales e informales. Convenciones sociales: costumbres y normas de comportamiento social. Manifestaciones culturales y artísticas tales como personajes célebres, arte y autores. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, Expresión de buenos deseos y reaccionar en esas situaciones. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos y lugares. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos. Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones. Expresión de la decisión. Explicar causas, finalidad y consecuencia.	comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL4.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves y de longitud media en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente, en situaciones comunicativas concretas con sentido estético y creatividad. BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social, académico y ocupacional, respetando convenciones, normas de cortesía y netiqueta.	CEC CCLI CSC
---	--	------------------------

<p>Formulación de condiciones para realizar algo.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reaccionar ante los sentimientos de los demás. Estados de salud.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación de colocaciones básicas y más específicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas. Reglas ortográficas básicas, puntuación, convenciones tipográficas, abreviaturas, símbolos de uso común y convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta. 		
--	--	--

Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización: búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales, bases de datos especializadas. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación Uso de las herramientas más comunes de las TIC y de las audiovisuales para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i> , foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo. Creación de contenidos digitales. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes. Derechos de autor y licencias de publicación. Habilidades personales de autorregulación.	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	CD CD CSC CD SIEE SIEE CAA

<p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades .</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Uso del vocabulario específico de la asignatura</p> <p>Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalingüaje.</p> <p>Lenguaje de aula.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo</p>	<p>BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL5.8 Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CSC CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
--	---	---

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 3º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Identificación y articulación de los fonemas consonánticos: /ks/ (<i>z.B. sechs</i>), /gn/ (<i>z.B. Gnade</i>), /n/ y sus alófonos [n] (<i>z.B. nein, nun</i>) y [ŋ] (<i>z.B. eng</i>), /f/ (<i>z.B. Philosophie, Volk</i>), /ʃ/ (<i>z.B. schön</i>), /tʃ/ (<i>z.B. tschechisch</i>); procesos fonológicos: asimilación de la consonante r en posición final o preconsonántica por influencia de la vocal precedente [ɛ] (<i>z.B. Lehrer</i>).</p> <p>Reconocimiento y articulación progresivos de patrones de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos, semivocálicos y semiconsonánticos; revisión de la oposición entre sonidos consonánticos sordos y sonoros; distinción entre masculino y femenino de los adjetivos; pronunciación de -eur, ère, er, e^z, et; nasalización y desnasalización (p. ex. <i>bon/ bonne, il comprend/ ils comprennent, important/ immeuble</i>); terminaciones no pronunciadas (p. ex. -e, -es verbal y plural, -ent verbal); la disyunción delante de la h aspirada (p. ex. <i>la Hollande</i>); las semivocales (p. ex. <i>le yaourt</i>); los números <i>un</i> y <i>onze</i> (p. ex. <i>le un, le onze</i>).</p> <p>Reconocimiento y articulación progresivos de patrones de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces obligatorios (entre pron. Suj. + V; det. + V; être en 3ª pers. + complemento); elisión de la vocal e en los monosílabos (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos de uso frecuente y menos frecuente que presentan mayor dificultad (e. g. /ɑ:/ de <i>heart</i> y /ɜ:/ de <i>hurt</i>); identificación y articulación de sonidos consonánticos para mejorar la comprensión (e. g. /b/ de <i>berry</i> y /v/ de <i>very</i>); grupos consonánticos de especial dificultad (e. g. <i>crisps, guests</i>); pronunciaciones alternativas.</p> <p>Reconocimiento y articulación progresivos de patrones de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación, fusión y elisión.</p>	<p>Identificación y articulazione di soni vocalici; revisione della opposizione tra soni consonantici sordi e sonori; distinzione tra maschile e femminile degli aggettivi; pronuncia di -eur, ère, er, e^z, et; nasalizzazione e desnasalizzazione (p. es. <i>bon/ bonne, il comprend/ ils comprennent, important/ immeuble</i>); terminazioni non pronunciate (p. es. -e, -es verbale e plurale, -ent verbale); la dissidenza davanti alla h aspirata (p. es. <i>la Hollande</i>); le semivocali (p. es. <i>le yaourt</i>); i numeri <i>un</i> e <i>onze</i> (p. es. <i>le un, le onze</i>).</p> <p>Reconoscimento e articolazione progressiva dei pattern di ritmo, intonazione e accentuazione di parole e frasi per le funzioni comunicative del livello.</p> <p>Fenomeni suprasegmentali nel linguaggio parlato (<i>connected speech</i>): enlace, assimilazione, fusione e elisione.</p>

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 3º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
Expresión de la entidad: sustantivos	Expresión de la entidad: pronombre <i>on</i> y	Expresión de la entidad: sustantivos	Expresión de la entidad: adjetivos y

<p>comunes y propios; sustantivos compuestos; sustantivos colectivos; artículos determinados e indeterminados; pronombres personales; pronombres y adjetivos demostrativos (<i>derselbe, dasselbe, dieselbe</i>); pronombres relativos; pronombre indefinidos (<i>einer, eins, eine, welche</i>); la posesión; pronombres y adjetivos posesivos; casos: nominativo, acusativo, y dativo.</p> <p>Expresión de la existencia: <i>es gibt + Modalverb</i> (z.B. <i>es soll geben</i>); <i>es gab+Akk.</i></p> <p>Expresión de la cualidad: adjetivo atributivo; declinación del adjetivo.</p> <p>Expresión de la cantidad: numerales indefinidos (z.B. <i>viel, ganz, wenig</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbio de modo (z.B. <i>einfach, schwierig</i>); partículas modales (<i>ja, nur</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>ja, doch</i>).</p> <p>La negación: adverbios y pronombres negativos (z.B. <i>niemals; niemand, (gar) nichts, keiner, keins, keine</i>).</p> <p>La interrogación: pronombres y adjetivos interrogativos (<i>Welch-, was für ein</i>); oraciones interrogativas con preposición + <i>wen, nem</i> (z.B. <i>Mit wem fährst du nach Hause?</i>)</p> <p>La exclamación: interjecciones (<i>Mensch, ana, nanu, hallo!</i>); oraciones exclamativas (z.B. <i>Das kann doch wohl nicht wahr sein!</i>).</p>	<p>su concordancia con el verbo; adjetivos pronombres demostrativos y las partículas de refuerzo <i>-ci</i> y <i>-là</i>; pronombres personales reflexivos tónicos (p. ex. <i>moi-même, lui-même</i>); proposiciones adjetivas y los pronombres relativos invariables (<i>qui, que, où, dont</i>); la posesión (adjetivos y pronombres posesivos de uno y varios poseedores).</p> <p>Expresión de la existencia: <i>il y a, il n'y a pas de, la mise en relief</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: revisión de la posición, del género y del uso de los adjetivos regulares e irregulares (<i>beau, nouveau, vieux</i>); <i>facile/difficile à</i>; nominalización de los adjetivos (p. ex. <i>le petit, le grand</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión de los números cardinales en cifras altas; revisión de los números ordinales; adverbios de cantidad y medidas (p. ex. <i>un (tout petit) peu, trop, (beaucoup) trop, pas assez, absolument + Adj.</i> <i>un pot, une boîte, un paquet, un tube, un kilo, un litre</i>); revisión del grado comparativo; el grado superlativo (<i>le mieux, le meilleur</i>).</p> <p>Expresión del modo: revisión de los adverbios de modo en <i>-ment</i>; casos particulares en <i>-emment, -amment</i>; locuciones adverbiales de modo con preposición (p. ex. <i>de préférence, en général, par cœur, face à face</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas;</p>	<p>contables, incontables, colectivos y compuestos; pronombres personales, reflexivos/enfáticos, recíprocos y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos.</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there will be/has been</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>good at maths, rather tired, tall enough</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales y ordinales; adverbios de cantidad (e. g. <i>all (the), most, neither, none</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>easily, hard, by post</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tags</i>.</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>not, never, no + noun</i> (e. g. <i>no problem, nobody, nothing</i>); <i>negative tags</i>.</p> <p>La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions</i>, e. g. <i>Who is he playing with?; Aux. Questions; tags</i>).</p> <p>La exclamación: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, e. g. <i>What a wonderful holiday!; How + Adj.</i>, e. g. <i>How interesting!</i>; expresiones (e. g. <i>Well, that is a surprise!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous, present perfect, past perfect</i>); futuro (<i>going to, will, present simple and</i></p>	<p>pronombres demostrativos; la posesión: adjetivos y pronombres posesivos de uno y varios poseedores.</p> <p>Expresión de la existencia: <i>c'è/ non c'è, c'è stato/ non c'è stato</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: revisión de la posición, del género, número y uso de los adjetivos; particularidades de <i>bello</i>.</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión números cardinales en cifras altas; revisión números ordinales hasta dos cifras; revisión artículos partitivos). Adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro</i>); colectivos (p. es. <i>una dozzina, un secolo</i>), multiplicativos (p. es. <i>doppio</i>); el grado (p. es. <i>addirro carino, proprio bello</i>). El pronombre <i>ne</i>.</p> <p>Expresión del modo: adverbios en <i>-mente</i> y en <i>-bile</i>.</p> <p>La afirmación: oraciones declarativas afirmativas (p. es. <i>spero di sì</i>); el adverbio <i>sì</i>.</p> <p>La negación: oraciones declarativas negativas con adverbios negativos (p. es. <i>non, né...né, più, nessuno</i>).</p> <p>La interrogación: revisión; totales; parciales; introducidas por adverbios, pronombres y adjetivos interrogativos (p. es. <i>da quando, da quanto tempo</i>).</p>
---	---	---	--

<p>Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens, Vorgangspassiv</i>); pasado (<i>Perfekt, Präteritum</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt</i>); durativo (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Futur I, Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>ansangen mit, beginnen mit</i>); terminativo (<i>aufhören mit</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); capacidad (<i>fähig sein</i>); posibilidad, probabilidad (<i>können, dürfen</i>); necesidad (<i>müssen, haben zu + Inf.</i>); obligación (<i>müssen, sollen</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen; lassen; verboten sein</i>); voluntad (<i>wollen</i>); intención (<i>wollen; vorhaben zu + Inf.</i>); volición (<i>Konjunktiv II</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>in der Früh, gegen Abend</i>); unidades temporales (z.B. <i>Jahrzeht, Jahrhundert</i>); duración (z.B. <i>von...bis, ab, seit, während</i>); secuenciación (z.B. <i>zuerst, zunächst, dann, schließlich</i>); anterioridad (z.B. <i>schon, noch früh; vor</i>); posterioridad (z.B. <i>nachher; später; nach</i>); simultaneidad (z.B. <i>jetzt, nun, genau; als, wenn, während</i>); frecuencia (z.B. <i>normalerweise; jeden Tag</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar (z.B. <i>in, vor, hinter, durch, aus, zu</i>); adverbios de lugar (<i>drinnen, draufen, drüben</i>).</p>	<p>signos afirmativos (<i>oui, si</i>); formas elípticas (p. ex. <i>moi aussi, moi si</i>).</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>ne...aucun, ne...jamais, ne...rien, ne...personne, ne...que, ne...pas encore, moi non, toi non plus</i>; adverbios negativos con función sujeto (<i>rien ne + V., personne ne + V.</i> (p. ex. <i>personne ne viendra demain</i>)); la negación del infinitivo (<i>ne pas + Inf.</i>).</p> <p>La interrogación: revisión de oraciones interrogativas con <i>qui, que, comment, pourquoi, où</i>; inversión de sujeto (<i>V. + Suj.</i>); con doble sujeto (p. ex. <i>Le professeur est-il arrivé?</i>); revisión de la palabra interrogativa al final de la frase (p. ex. <i>Tu pars où?</i>); interrogativos con preposición (<i>à qui, avec qui, à quoi, par où</i>); interrogación parcial con pronombres interrogativos (p. ex. <i>lequel, laquelle</i>).</p> <p>La exclamación: expresiones (p. ex. <i>Oh là là!</i>); locuciones adverbiales (p. ex. <i>Tout à fait!, Bien sûr!</i>); la oración exclamativa como expresión de admiración o de temor (p. ex. <i>Quelle horreur!, Comme il est grand!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión del presente con verbos irregulares (<i>l'habitude, l'état</i>); revisión del presente progresivo (<i>être en train de</i>); revisión del pasado reciente (<i>venir de</i>); pasado (<i>passé composé pour les événements dans le passé; imparfait pour la description de routines, d'espaces ou de situations dans le passé; participe passé avec les accords</i>); revisión del</p>	<p><i>continuous + Adv.</i>); voz pasiva con tiempos simples (<i>present and past simple</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> e. g. <i>usually, used to</i>); incoativo (<i>start -ing</i>); terminativo (<i>stop -ing</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can, be able</i>); posibilidad/probabilidad (<i>may, might, perhaps</i>); necesidad (<i>must, need, have got to</i>); obligación (<i>have got to, must, imperative</i>); prohibición (<i>don't, can't, mustn't</i>); permiso (<i>could, allow</i>); intención (p. es. <i>imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.</i>; <i>avere l'intenzione di + Inf., decidere di + Inf.</i>); prohibición (imperativo negativo, <i>non essere permesso + Inf.</i>); estilo indirecto (<i>informazione riferita, consigli</i>,</p>	<p>La exclamación: revisión (p. es. <i>chi, che cosa, cosa, come, quando, dove</i>); interjecciones (p. es. <i>wow, che bello!, eh!, Paolo!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión del presente con verbos irregulares (<i>lo stato, l'abitudine</i>); revisión del presente progresivo (<i>stare + per + Inf.</i>); revisión del pasado (p. es. <i>il passato prossimo e i partecipi irregolari, la concordanza con gli ausiliari avere e essere; l'imperfetto (descrizioni di situazioni, luoghi)</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional (<i>il condizionale di cortesia</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (<i>presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.</i>); habitual (<i>tempi semplici e passato prossimo + Adv.</i>); incoativo (<i>stare per + Inf.</i>); terminativo (<i>smettere di + Inf.; tempi composti + Adv.</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>essere in grado di + Inf.</i>); posibilidad (futuro, <i>probabilmente; credere, pensare che + indicativo</i>); necesidad (<i>bisogna + Inf.</i>, <i>avere bisogno + di + Inf., verbo dovere</i>); obligación (<i>bisogna + Inf., verbo dovere, imperativo</i>); permiso (<i>verbo potere + Inf.</i>); intención (p. es. <i>imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.</i>; <i>avere l'intenzione di + Inf., decidere di + Inf.</i>); prohibición (imperativo negativo, <i>non essere permesso + Inf.</i>); estilo indirecto (<i>informazione riferita, consigli</i>,</p>
---	---	---	---

<p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>und; auch</i>); disyunción (<i>entweder...oder</i>); oposición, concesión (<i>zwar...aber</i>); causa (<i>denn, weil, da</i>); finalidad (<i>um ...zu; damit; zum, zur + Nomen</i>); explicación (<i>dass</i>); resultado (<i>deshalb</i>); condición (<i>wenn, sofern</i>); comparación (<i>so/nicht so + Adj. wie; Adj.+ -er als</i>; superlativo en posición atributiva y predicativa; <i>wahnsinnig + Adj.</i>); estilo indirecto (<i>Redewiedergabe</i> con y sin elemento introductor, <i>Indirekte Fragen; Vorschläge, Aufforderungen und Befehle (Imperativ; Konjunktiv II)</i>).</p>	<p>futuro próximo (<i>évenement proche dans le temps; futur plus ou moins lointain</i>); futuro simple (<i>la prévision</i>); conditional (<i>conditionnel de politesse</i>); subjuntivo (<i>subjunctif présent</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); habitual (oraciones simples + Adv. (p. ex. <i>toujours, jamais, d'habitude, souvent</i>); incoativo (p. ex. <i>commencer à + Inf., se mettre à + Inf., futur proche</i> (p. ex. <i>je vais partir en cinq minutes</i>); terminativo (p. ex. <i>terminer de + Inf., finir de + Inf.</i>), revisión del pasado reciente con <i>venir de + Inf.</i> (p. ex. <i>Je viens de finir l'exercice</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>être capable de, réussir à</i>); posibilidad/probabilidad (<i>il est probable que, probablement, c'est certain, c'est possible</i>); necesidad (<i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf., devoir + Inf.</i>); obligación/prohibición (<i>il faut, verbe devoir</i>; imperativo afirmativo y negativo con pronombre directo o indirecto, con verbos pronominales y con los pronombres <i>en e y, c'est à qui de?, c'est à + pron. tonique/nom + de + Inf.</i>); permiso (<i>pouvoir, demander, donner la permission à quelqu'un de faire quelque chose</i>); intención/deseo/voluntad (<i>penser/espérer/vouloir + Inf.</i>); voz pasiva y las preposiciones <i>par y de</i>.</p> <p>Expresión de las relaciones temporales:</p>	<p>causa (e. g. <i>because (of), due to</i>); finalidad (e. g. <i>to-infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>as/not so Adj. As, more comfortable/quickly than, the fastest</i>); resultado (e. g. <i>so, therefore</i>); condición (e. g. <i>if, unless</i>); estilo indirecto (<i>reported information, offers, suggestions and commands</i>).</p>	<p>ordini, offerte).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); división (p. es. <i>all'alba, nel secolo scorso</i>); duración (p. es. <i>tutto l'anno, fino...a</i>); anterioridad (p. es. <i>prima di, non ancora, il mese precedente</i>); posterioridad (p. es. <i>il giorno dopo</i>); contemporaneidad (p. es. <i>allo stesso tempo, all'improvviso</i>); secuencia (p. es. <i>prima, poi, dopo, allora</i>); frecuencia (p. es. <i>una volta al mese, di solito</i>); unidades temporales (p. es. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar (p. es. <i>sotto, sopra</i>); posición, distancia, movimiento, dirección, proveniencia y destino. El pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas.: conjunción (<i>e neanche, non solo, ma anche, né</i>); disyunción (<i>oppure, o</i>); oposición (<i>però</i>); causa (<i>siccome</i>); concessiva (<i>anche se</i>); finalidad (<i>da + Inf.</i>); condición (<i>se</i>); comparación (<i>più, meno che, così, come, il più, il meno, meglio/peggio di</i>); explicativa (<i>dato che</i>). Estilo indirecto (p. es. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
--	---	---	---

488

<p>puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année), au (siècle)</i>); duración (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à, ça fait...que</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, il y a...que</i>); posterioridad (p. ex. <i>plus tard, ensuite, après</i>); secuencia (p. ex. <i>à partir de, finalement, enfin</i>); simultaneidad (p. ex. <i>au moment où, en même temps, en ce moment, pendant, alors que</i>); frecuencia (p. ex. <i>d'habitude, une/ deux fois par, toujours, généralement, souvent, quelquefois, rarement, jamais</i>); unidades temporales (p. ex. <i>la journée, la soirée, le mois, l'année</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar (p. ex. <i>dessus, dessous, dedans, dehors</i>); posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino; pronombre <i>y</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (<i>ni...ni</i>); disyunción (<i>ou bien</i>); oposición/concesión (<i>or, par contre, au contraire</i>); comparación (<i>comme, (le) plus/ (le) moins que, autant que, ainsi que</i>); causa (<i>parce que, comme, puisque, car</i>); consecuencia (<i>donc, par conséquent</i>); finalidad (<i>pour, afin de, dans le but de + Inf.</i>); explicativa (<i>ainsi, car</i>); relativas con pronombre (<i>qui, que, quoi, dont, où</i>); relativas con preposición + pronombre relativo invariable (<i>de qui, par où</i>); el estilo directo, indirecto (<i>discours rapporté, dire de + Inf.</i>)</p>			
---	--	--	--

Curso 4º ESO

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Intercambio de ideas sobre el tema. Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, entrevistas, anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, podcasts, videoconferencias, etc. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad mayor de textos más complejos. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto apoyándolas con información e ideas explícitas e implícitas del texto. Inferrencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos como distinción entre el sentido literal, inferencial, crítico y estético; y paralingüísticos como modulación y tono de la voz. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos lingüísticos y paralingüísticos. Técnicas de escucha activa: hacer preguntas para conectar con las ideas de otros, mostrar empatía, no juzgar, parafrasear, emitir refuerzos, resumir para clarificar. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: expresiones coloquiales. Diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas como los medios de comunicación, acontecimientos históricos y contrastes interculturales.	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales de longitud media y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad media, sobre temas generales o menos habituales, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje. BL1.2. Detectar, con actitud crítica, en textos orales, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, las relaciones interpersonales e interculturales, a los registros formales e informales y a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL1.3. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente y más específico para la comprensión de textos orales de longitud media, claramente estructurados y en diferentes soportes. BL1.4. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente y más específico en textos orales de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y el contexto. BL1.5. Discriminar, en textos orales de longitud media, en diferentes soportes, patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación reconociendo los significados e intenciones comunicativas relacionados con los mismos.	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CAA CCLI

Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho o parafrasear para solucionar un problema de comunicación. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo. Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones, puntos de vista. Expresión de advertencias y avisos. Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información. Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad. Formulación de hipótesis. Expresión de sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la simpatía o la aversión. Plantear quejas, tranquilizar y dar ánimos. Expresión de síntomas y sensaciones físicas. comprensión del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Comprendimiento de la función estética y poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción) Coloquialismos frecuentes. Formación de palabras. Ampliación de colocaciones más complejas. Cognados y falsos cognados. Expresiones idiomáticas más específicas. Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera. Desarrollo y expansión del vocabulario siguiente: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos		
--	--	--

Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral. Planificación Producción del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada caso. Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada. Ejecución Expresión del mensaje con claridad, coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Confianza en sí mismo y assertividad en la presentación de ideas y opiniones en debates y discusiones. Revisión de la tarea o del mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el	BL2.1. Producir, aplicando estrategias de expresión oral, textos monológicos o dialógicos de longitud media, comprensibles y estructurados, en diferentes soportes, sobre temas generales o más específicos, en los ámbitos personal, público y educativo y ocupacional, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones. BL2.2. Incorporar, con sentido crítico, en los textos orales, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor y evitando estereotipos y prejuicios. BL2.3. Producir o coproducir, textos orales de longitud media, en	CCLI CAA
contenido tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Coevaluación de la producción oral. Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas. Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos paralingüísticos y paratextuales. Lingüísticos: Modificación de palabras de significado parecido Definición o reformulación de un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: Petición de ayuda. Técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deicticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente: gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal, proxémica. Interacción oral: fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra. Usar sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: expresiones coloquiales. Diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas como los medios de comunicación, acontecimientos históricos y contrastes interculturales. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho o parafrasear para solucionar un problema de comunicación. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y	diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas y léxico, expresiones o modismos de uso frecuente o más específico, con sentido estético y creatividad. BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales o menos habituales, claramente estructuradas y en diferentes soportes, con la ayuda de modelos, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor. BL2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interfieran en la comunicación.	CAA CCLI CAA CSC CCLI

contenido tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Coevaluación de la producción oral. Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas. Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos paralingüísticos y paratextuales. Lingüísticos: Modificación de palabras de significado parecido Definición o reformulación de un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: Petición de ayuda. Técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deicticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente: gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal, proxémica. Interacción oral: fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra. Usar sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: expresiones coloquiales. Diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas como los medios de comunicación, acontecimientos históricos y contrastes interculturales. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho o parafrasear para solucionar un problema de comunicación. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y		
--	--	--

<p>actividades.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y puntos de vista. Expresión de advertencias y avisos.</p> <p>Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información.</p> <p>Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad.</p> <p>Formulación de hipótesis.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la simpatía o la aversión. Plantear quejas, tranquilizar y dar ánimos. Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario enumerado.</p> <p>Coloquialismos frecuentes.</p> <p>Formación de palabras.</p> <p>Ampliación de colocaciones más complejas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más específicas.</p> <p>Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera.</p> <p>Identificación personal</p> <p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p>	
---	--

<p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>	
--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos de longitud media, continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales o más específicos en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional.	CCLI CAA
Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Intercambio de ideas sobre el tema y formulación de una interpretación razonable.	BL3.2. Leer en voz alta textos literarios y no literarios con precisión, fluidez y expresividad.	CCLI
Identificación del tipo de texto, su estructura y formato: informes, cartas y correos electrónicos, instrucciones, artículos y noticias de opinión, fábulas, poemas, y relatos adaptados. Identificación del registro formal, informal o neutro.	BL3.3. Detectar, con actitud crítica, en textos escritos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, las relaciones interpersonales e interculturales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.	CCLI CSC CEC
Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión del texto.	BL3.4. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente y más específico, los conocimientos sobre patrones discursivos, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación para la comprensión de textos escritos de longitud media, estructurados y en diferentes soportes.	CCLI
Comprensión automatizada de la mayoría de las palabras en diferentes contextos.		
Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad mayor de textos más complejos. Comprensión del texto por medio de la conexión, comparación y contraste de ideas con el conocimiento y experiencias propias, con otros textos y con el mundo exterior.		
Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto y estructura del texto. Capacidad para deducir y sacar conclusiones acerca de lo que no está explícito en el texto.		
Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos. Inferir del contexto y del cotexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Desarrollo y explicación de las		

<p>interpretaciones de textos más complejos utilizando ideas explícitas e implícitas del texto para apoyarlas.</p> <p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Comparación, contraste e intercambio de ideas.</p> <p>Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía.</p> <p>Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas.</p> <p>Registro: expresiones coloquiales. Diferencias entre el texto oral y escrito.</p> <p>Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, acontecimientos históricos, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal.</p> <p>Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho o parafrasear para solucionar un problema de comunicación.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y puntos de vista. Expresión de advertencias y avisos.</p> <p>Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información.</p> <p>Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad.</p> <p>Formulación de hipótesis.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la</p>	<p>BL3.5. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente y más específico en textos escritos de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y del cotexto.</p>	CCLI CAA
--	--	-------------

<p>simpatía o la aversión. Planteamiento de quejas, tranquilizar y dar ánimos.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>comprensión d el uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Coloquialismos frecuentes.</p> <p>Formación de palabras.</p> <p>Ampliación de colocaciones más complejas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más específicas.</p> <p>Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario enumerado:</p> <p>Identificación personal</p> <p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas.</p> <p>Reglas ortográficas básicas, puntuación, convenciones tipográficas, abreviaturas, símbolos de uso común y convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de producción e interacción escrita Planificación Movilización y coordinación de las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea (generar ideas sobre un tema y seleccionar los recursos adecuados). Localización y uso adecuado de recursos lingüísticos o temáticos. Selección crítica de la información para apoyar las ideas de la producción escrita. Ejecución Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos; argumentativos; correspondencia personal; correspondencia formal. Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas. Utilización de oraciones de diferente longitud y estructura y de mayor complejidad para organizar el texto con la suficiente cohesión interna y coherencia. Revisión. Reajuste de la tarea o del mensaje. Coevaluación del texto escrito. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: expresiones coloquiales. Diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, acontecimientos históricos, contrastes interculturales, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas.</p>	<p>BL4.1. Producir o coproducir textos escritos de longitud media, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales o más específicos, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional, aplicando estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad y sentido estético.</p> <p>BL4.2. Incorporar a la producción escrita los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor y evitando estereotipos y prejuicios.</p> <p>BL4.3. Producir o coproducir textos escritos de longitud media en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente y más específicos, en las diferentes situaciones comunicativas con sentido estético y creatividad.</p> <p>BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social, académico y ocupacional, respetando convenciones, normas de cortesía y netiqueta.</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC

<p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho o parafrasear para solucionar un problema de comunicación. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo. Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones, puntos de vista. Expresión de advertencias y avisos. Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información. Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad. Formulación de hipótesis. Expresión de sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la simpatía o la aversión. Plantear quejas, tranquilizar y dar ánimos. Expresión de síntomas y sensaciones físicas. Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Función estética y poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción) Coloquialismos frecuentes. Formación de palabras. Ampliación de colocaciones más complejas. Cognados y falsos cognados. Expresiones idiomáticas más específicas. Ampliación del vocabulario y sinónimos de la lengua extranjera. Desarrollo y expansión del vocabulario enumerado: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos</p>		
--	--	--

<p>Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas y su relación con las intenciones comunicativas. Reglas ortográficas básicas, puntuación, convenciones tipográficas, abreviaturas, símbolos de uso común y convenciones ortográficas más habituales en la redacción de textos en soporte electrónico: Netiqueta. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización: búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales, bases de datos especializadas.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Comunicación</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC y de las audiovisuales para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo.</p>	<p>BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones</p>	CD
		CD CSC
		CD

<p>Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i>, foros.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Creación de contenidos digitales</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación</p> <p>Toma de decisiones vocacional</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p>	<p>informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CSC CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
--	--	---

<p>Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Uso del vocabulario específico de la asignatura Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Lengua y comunicación. Metalenguaje. Lenguaje de aula. Glosario términos conceptuales del nivel educativo</p>		
---	--	--

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 4º ESO			
<p>Alemán Identificación y articulación de los fonemas consonánticos: /pf/ (z.B. <i>Pfanne</i>), /kv/ (z.B. <i>Quelle</i>), /kn/ (z.B. <i>Knoten</i>); procesos fonológicos: ensordecimiento de las consonantes b,d,g en posición implosiva: /p/, /t/, /k/ (z.B. <i>und</i>, <i>Tag</i>, <i>ab</i>); palabras homófonas (z.B. <i>Meer</i>, <i>mebr</i>). Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>Francés Identificación y articulación de sonidos representados por grafías diferentes (/s/ de <i>cerise</i>, <i>sang</i>, <i>pharmacie</i>; /ʒ/ de <i>jeune</i>, <i>généreux</i>); la división silábica. Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel. Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces, asimilación, fusión y elisión (<i>l'apostrophe</i>, <i>la liaison</i>); enlaces obligatorios entre el sujeto y el verbo; entre el determinante y el nombre (p. ex. <i>c'est/ il est/ ce sont/ ils sont</i>); entre las palabras que constituyen una expresión (p. ex. <i>tout à l'heure</i>, <i>tout à coup</i>;</p>	<p>Inglés Identificación y articulación de sonidos vocálicos y su consolidación; identificación y articulación de sonidos consonánticos que presentan mayor dificultad (e. g. /ʒ/ de <i>leisure</i>, <i>pleasure</i>); grupos consonánticos de especial dificultad; pronunciaciones alternativas. Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel. Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación, fusión y elisión de mayor complejidad.</p>	<p>Italiano Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos; consonantes sonoras (p. es. /dʒ/ de <i>giorno</i>, <i>mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /k/ de <i>gli</i>, <i>figlio</i>); consonantes sordas (p. es. /ʃ/, de <i>sciopero</i>, /ʃ/ de <i>cena</i>, /s/ de <i>passare</i>); discriminación (p. es. /b/ y /v/ de <i>bevo</i>); dobles consonantes. Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel. Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (p. es. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

	<i>de temps en temps</i> ; un sous-entendu); elisión de la vocal -e en los monosílabicos (p. ex. <i>qu'il</i> , <i>j'ai</i> , <i>l'amie</i> , <i>d'hiver</i>); el grupo fónico; encadenamiento vocalico y consonántico de las palabras del grupo fónico (p. ex. <i>Je veux aller avec toi</i>).		
--	---	--	--

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 4º ESO			
<p>Alemán Expresión de la entidad: sustantivos comunes y propios; sustantivos compuestos; sustantivos colectivos; derivación; artículos determinados e indeterminados; pronombres personales; pronombres demostrativos (<i>beides</i>, <i>welcher/welches/welche</i>, <i>wenige</i>); pronombres relativos precedidos por preposición; pronombres relativos indefinidos (<i>wo</i>, <i>was</i>, <i>wo(r)-</i> + <i>Präposition</i>); pronombres reflexivos; la posesión: pronombres y adjetivos posesivos; casos: nominativo, acusativo, dativo y genitivo. Expresión de la existencia: <i>es gibt + Modalverb in Konjunktiv II</i> (z.B. <i>es könnte... geben</i>); <i>es gibt + Futur</i> (z.B. <i>es wird geben</i>). Expresión de la cualidad: <i>zu, schön + Adj.</i> (z.B. <i>zu teuer</i>, <i>schön praktisch</i>); declinación del adjetivo en genitivo; <i>Partizip II als Zustandspassiv</i> (z.B. <i>Das Museum ist geschlossen</i>). Expresión de la cantidad: (z.B. <i>viele</i>, <i>die</i></p>	<p>Francés Expresión de la entidad: pronombre <i>on</i> y sus significados; artículos con sustantivos propios (p. ex. <i>La Mariane</i>); doble género (p. ex. <i>le mode/ la mode, un moule/ une moule</i>); un solo género (p. ex. <i>la lune, le soleil</i>); palabras compuestas más usuales (p. ex. <i>un porte-manteau</i>, <i>un porte-clé</i>); concordancia con sujeto impersonal (p. ex. <i>Il y a dix personnes</i>, <i>il manque dix personnes</i>, <i>il faut</i>); pronombres personales reflexivos tónicos (p. ex. <i>moi-même</i>, <i>lui-même</i>); pronombres demostrativos con partículas de refuerzo <i>-ci</i> y <i>-là</i> (p. ex. <i>celui-ci</i>, <i>celui-là</i>); pronombres personales OD y OI; pronombre neutro <i>le</i>, pronombres relativos invariables (<i>qui</i>, <i>que</i>, <i>où</i>, <i>dont</i>); pronombres relativos variables (p. ex. <i>auquel</i>, <i>duquel</i>); la posesión. Expresión de la existencia: presentativos (<i>parler de son environnement quotidien</i>); la <i>mise en relief</i> (<i>voici</i>, <i>voilà</i>, <i>il y a</i> (p. ex. <i>Voilà un homme intelligent!</i>)).</p>	<p>Inglés Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables, colectivos y compuestos; pronombres personales, reflexivos/enfáticos, recíprocos, <i>one(s)</i> y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos. Expresión de la existencia: (e. g. <i>there could be</i>). Expresión de la cualidad: (e. g. <i>pretty good</i>, <i>much too expensive</i>). Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales y ordinales; adverbios de cantidad (e. g. <i>lots/plenty (of)</i>, <i>several</i>). Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>carefully</i>, <i>in a hurry</i>). La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tag</i>, <i>me too</i>, <i>think/hope so</i>. La negación: oraciones negativas con <i>not</i>,</p>	<p>Italiano Expresión de la entidad: artículos determinados con apellidos ilustres (p. es. <i>Il Petrarca</i>); revisión del género (p. es. <i>dottore/ dottoressa</i>; <i>scrittore/ scrittrice</i>); revisión del número: casos irregulares (p. es. <i>novo/ nuova</i>, <i>ginocchio/ ginocchia</i>); palabras compuestas más usuales (p. es. <i>francobollo</i>); pronombres personales reflexivos; pronombres personales OD y OI; pronombres <i>ne/ ci</i>; pronombres relativos invariables (p. es. <i>che</i>, <i>ci</i>); pronombres relativos variables (p. es. <i>il/ la quale</i>); nominalización de los adjetivos (p. es <i>il blu</i>). Expresión de la existencia: (non) <i>c'è/ ci sono</i>, (non) <i>c'è stato/ ci sono stati/</i>, (non) <i>ci sarà/ ci saranno</i>; presentativos: hablar de si mismo, de la familia, del carácter. Expresión de la cualidad: la posesión (adjetivos posesivos); perifrasis <i>essere portato + per + sustantivo</i> (p. es. <i>sono portato per le lingue</i>).</p>

<p>Hälfte, ein Drittel, zwei Viertel; ein bisschen, völlig.</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>äußerst, wenigstens, irgendwie</i>; fórmulas (z.B. <i>nach seinem Plan</i>; partículas modales (z.B. <i>vielleicht, eben</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (z.B. <i>Ich auch, ich glaube schon</i>).</p> <p>La negación: pronombres y adverbios indefinidos (z.B. <i>niemand; nie wieder; kaum, kein bisschen</i>).</p>	<p>Expresión de la cualidad: nominalización de los adjetivos (p. ex. <i>le bleu, l'important</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: porcentajes, revisión de los adverbios de cantidad y de las medidas (p. ex. <i>beaucoup de monde, quelques, quelques-uns, tout le monde, plein de, plusieurs, plusieurs</i>); revisión del número en casos irregulares (p. ex. <i>souris, jeux, travail</i>); casos particulares del número (p. ex. <i>des timbres-poste, quel délice, quelques délices</i>); revisión de los comparativos de superioridad irregulares; el grado superlativo (<i>le mieux, le meilleur</i>).</p>	<p>never, no + noun (e. g. <i>no chance, nobody, nothing</i>); negative tags; me neither.</p> <p>La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions</i>, e. g. <i>What is the book about?</i>; <i>Aux. Questions</i>; preguntas indirectas (e. g. <i>Do you know where she lives?</i>; tags).</p>	<p>Expresión de la cantidad: revisión de los adverbios de cantidad y medida (p. es. <i>abbastanza, qualche, pieno di, troppo</i>); colectivos (p. es. <i>dozzina</i>); multiplicativos (p. es. <i>doppio</i>); el grado (p. es. <i>avranno, proprio bello</i>); revisión de los comparativos; el grado superlativo del Adj. y del Adv.; el pronombre <i>ne</i>.</p>
<p>La interrogación: oraciones interrogativas con <i>wo(r)-</i> + Präposition (z.B. <i>Worum geht es hier?</i>).</p> <p>La exclamación: <i>Welch- + Adj. + Nomen</i> (z.B. <i>Welch ein schönes Geschenk!</i>); interjecciones (z.B. <i>igitt, ojet!</i>); oraciones exclamativas (z.B. <i>Das gibt's doch nicht!</i>).</p>	<p>Expresión del modo: algunos adverbios de modo en <i>-emment, -amment</i>; algunas locuciones adverbiales (p. ex. <i>exprès, vachement, carrément, à l'aide de, grâce à</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas con <i>oui</i> y <i>si</i>; revisión de las formas clíticas.</p>	<p>La negación: oraciones negativas con <i>ne...pas encore, ne...plus, pas mal, pas mal du tout, pas de tout, pas...de personne, rien</i>; formas clíticas (p. ex. <i>moi non plus, moi non</i>); restricción (<i>absolument, absolument pas</i>); ne explítif.</p>	<p>Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> e. g. <i>every Sunday morning, used to, would</i>); incoativo (<i>be about to</i>); terminativo (<i>stop –ing</i>).</p>
<p>Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens, Vorgangspassiv mit Modalverben</i>); pasado (<i>Perfekt, Präteritum, Historisches Präsens, Vorgangspassiv mit Modalverben</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe, Futur I</i>).</p>	<p>Expresión del aspecto: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt</i>); durativo: <i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>; habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Futur I, Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>anfangen zu + Inf.</i>; terminativo (<i>anhören zu + Inf.</i>).</p>	<p>La interrogación: revisión de la interlocución positiva y negativa; interlocución parcial (p. ex. <i>quel?, quelle?</i>); revisión de la inversión del sujeto con doble sujeto (p. ex. <i>L'élève a-t-il fini?</i>).</p>	<p>La exclamación: revisión de oración exclamativa (<i>Qu'est-ce que!, Quel!, Comme!</i>); el vocativo (p. ex. <i>Venez, les enfants!</i>).</p>
<p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); capacidad (<i>mögen; wissen zu;</i>).</p>	<p>Expresión del tiempo: revisión de los verbos regulares e irregulares, defectivos, transitivos e intransitivos; revisión del presente (<i>présent</i>) en verbos regulares e irregulares; pasado (<i>passe composé, imparfait, plus-que-parfait</i>); futuro (<i>futur simple</i>); condicional simple (<i>conditionnel présent</i>) y fórmulas de cortesía con <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-vous + Inf.?</i> (p. ex. <i>Pourriez-vous venir demain?</i>).</p>	<p>La interlocución: revisión de la interlocución positiva y negativa; interlocución parcial (p. ex. <i>quel?, quelle?</i>); revisión de la inversión del sujeto con doble sujeto (p. ex. <i>L'élève a-t-il fini?</i>).</p>	<p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can, be able</i>); posibilidad/probabilidad (<i>may, might, perhaps</i>); necesidad (<i>must, need, have got to</i>); obligación (<i>have got to, must, imperative</i>); prohibición (<i>don't, can't, mustn't</i>); permiso (<i>may, could, allow</i>); intención (<i>going to, present continuous, intend to</i>); consejo (<i>should/ought to, had better</i>); voz pasiva con modales (e. g. <i>That message</i></p>

<p>posibilidad, probabilidad (<i>können, mögen</i>); necesidad (<i>haben zu + Inf.; es nötig haben zu + Inf., sein zu + Inf.</i>); obligación (<i>brauchen, nicht brauchen zu + Inf.; Pflicht sein</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen, können; lassen; erlaubt sein, verboten sein</i>); intención (<i>wollen; vorhaben zu + Inf., planen zu + Inf.</i>); volición (<i>wünschen zu + Inf., Konjunktiv II</i>).</p> <p>Expresión e las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>um Mitternacht</i>); unidades temporales (z.B. <i>Semester</i>); duración (z.B. <i>bis, über; seit</i>); secuencia (z.B. <i>zuerst, zunächst, zuletzt, letztendlich; sobald</i>); anterioridad (z.B. <i>damals, vorher; nachdem, seit, seitdem; vor</i>); posterioridad (z.B. <i>bis, bevor</i>); simultaneidad (z.B. <i>gerade als, während; gleich, inzwischen, zeitig</i>); frecuencia (z.B. <i>täglich, jährlich; morgens, werktags</i>).</p>	<p>Expresión del tiempo: revisión de los verbos regulares e irregulares, defectivos, transitivos e intransitivos; revisión del presente (<i>présent</i>) en verbos regulares e irregulares; pasado (<i>passe composé</i>); prefijos <i>re-, r-+Inf.</i>; durativo (<i>en + date</i>); habitual (<i>souvent, parfois</i>); incoativo (<i>se mettre à, commencer à</i>); terminativo (<i>finir de, arrêter de</i>).</p>	<p>must be sent immediately).</p>	<p>condicional de cortesía (p. es. <i>potresti/potrebbe + Inf.?, mi passeresti/mi passererebbe + Inf.?</i>).</p>
<p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar (<i>um... herum, entlang, gegenüber</i>); adverbios de lugar (<i>da-, irgend-, nirgend-</i>).</p>	<p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>nicht nur... sondern auch</i>); disyunción (<i>entweder... oder</i>); oposición, concesión (<i>nicht/kein... sondern; statt, anstatt + dass, zu; statt, anstatt, trotz obwohl; trotzdem</i>); causa (<i>denn, weil; da; wegen ; also</i>); finalidad (<i>um... zu + Inf., damit; zum, zur + Nomen</i>); explicación (<i>dass</i>); resultado (<i>deshalb; so... dass</i>); condición (<i>wenn, sofern; Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze</i>); comparación (<i>mehr, weniger + Nomen als (z.B. mehr Leistung)</i>; <i>immer besser, die</i></p>	<p>Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>at midnight</i>); divisiones (e. g. <i>term</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from...to, during, until, since</i>); anterioridad (e. g. <i>already, (not) yet</i>); posterioridad (e. g. <i>afterwards, later</i>); secuencia (e. g. <i>first, after that, finally</i>); simultaneidad (e. g. <i>when</i>); frecuencia (e. g. <i>twice/four times a week, daily</i>).</p>	<p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino.</p>
<p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>nicht nur... sondern auch</i>); disyunción (<i>entweder... oder</i>); oposición, concesión (<i>nicht/kein... sondern; statt, anstatt + dass, zu; statt, anstatt, trotz obwohl; trotzdem</i>); causa (<i>denn, weil; da; wegen ; also</i>); finalidad (<i>um... zu + Inf., damit; zum, zur + Nomen</i>); explicación (<i>dass</i>); resultado (<i>deshalb; so... dass</i>); condición (<i>wenn, sofern; Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze</i>); comparación (<i>mehr, weniger + Nomen als (z.B. mehr Leistung)</i>; <i>immer besser, die</i></p>	<p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>not only...but also; both... and</i>); disyunción (e. g. <i>either...or</i>); oposición/concesión (e. g. <i>even though/although, despite/in spite of</i>); causa (e. g. <i>because (of), due to, as</i>); finalidad (e. g. <i>to infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>twice as, less/more + Adj./Adv. (than), better and better, the highest in the world</i>); resultado (e. g. <i>so, therefore, so such...that</i>); condición (e. g. <i>if, unless</i>); estilo indirecto (<i>reported information, offers, suggestions and commands</i>).</p>	<p>Expresión del aspecto: puntual; prefijo <i>ri-</i>; durativo (presente e <i>imperfetto; passato prossimo + Adv.</i>; <i>continuare a + Inf.</i>); habitual (<i>tempi semplici e passato prossimo + Adv.</i>); iterativo (<i>ancora</i>); incoativo (<i>stare per + Inf.</i>); terminativo (<i>smettere di + Inf. passato prossimo + appena</i>).</p>	<p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas afirmativas y negativas); capacidad (<i>non/essere in grado di + Inf.</i>); posibilidad (<i>condizionale semplice; credere, pensare che + indicativo</i>); necesidad (<i>bisogna + Inf.</i>); obligación (<i>imperativo; bisogna + Inf., verbo dovere</i>); permiso (<i>essere permesso + Inf.</i>); intención (<i>imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.; avere l'intenzione di + Inf.; decidere di + Inf.</i>);</p>

<p>intelligenteste Frau der Welt; verdammt, mächtig + Adj. (z.B. <i>Das ist verdammt schwierig!</i>); estilo indirecto (<i>Redewiedergabe mit sollen</i> (z.B. <i>Man hat mir gesagt, ich soll sie fragen</i>); <i>Vorschläge</i> (<i>Konjunktiv II</i> (z.B. <i>Du solltest dich anfragen</i>)); <i>Aufforderungen und Befehle</i> (z.B. <i>Bitte, einsteigen!</i>)).</p>	<p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>maintenant, tout à l'heure, tout de suite, à ce moment-là</i>); duración (p. ex. <i>encore, ne...plus</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, déjà</i>); posterioridad (<i>ensuite, plus tard, après + Inf.</i>); secuenciación (<i>puis, enfin</i>); simultaneidad (p. ex. <i>quand, pendant</i>); frecuencia (p. ex. <i>toujours, souvent, quelquefois, jamais, chaque fois que</i>); unidades temporales (p. ex. <i>trimestre, semestre</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de posición (<i>dedans, dehors, au-dessous, au-dessus, ailleurs, partout</i>); distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino; pronombre <i>y</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción/disyunción (<i>ni...ni, non seulement...mais aussi</i>); oposición/concesión (<i>alors que, en revanche, cependant, tandis meilleur, le mieux, le pire; aussi + Adj./Adv. + que</i> (p. ex. <i>il a travaillé aussi bien que je l'attendais</i>); <i>si + Adj./Adv. + que</i> (p. ex. <i>il n'est pas si intelligent que toi</i>)); causa (<i>en effet, car, puisque</i>); comparación (<i>aussi que, autant que, moins que</i>); consecuencia (<i>c'est pourquoi, par conséquent, ainsi, ainsi donc, en effet</i>)); finalidad (<i>pour, afin de, de crainte de, de peur de, de manière à, de façon à + Inf.</i>); relativas con pronombre (<i>qui, que, quoi, dont, où</i>); relativas con preposición + pronombre relativo invariable (p. ex. <i>de qui, par où</i>); relativas con preposición + pronombre relativo variable (<i>auquel, pour laquelle</i>); condicional y las estructuras <i>si +</i></p>	<p>prohibición (p. es. imperativo, verbo <i>dovere, non essere permesso + Inf.</i>)</p> <p>Expresión del espacio: preposiciones, adverbios y expresiones que indican lugar, posición, distancia, movimiento, dirección, origen y disposición (p. es., <i>dentro, fuori, sopra, sotto, a sinistra, a destra, accanto a, vicino a, dietro, davanti, da...a, da...fino a</i>); el pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (p. es. <i>e, neanche, non solo, ma anche, né</i>); disyunción (p. es. <i>oppure</i>); oposición (p. es. <i>però, mentre</i>); causa (p. es. <i>siccome</i>); concessiva (p. es. <i>anche se</i>); finalidad (p. es. <i>da + Inf.</i>); condición (p. es. <i>se</i>); comparación (p. es. <i>più / meno che</i>, <i>così come, il più / il meno</i>); resultado/correlación (p. es. <i>dunque, quindi, così / tanto che / da</i>). La voz pasiva y la preposición <i>da</i>. Estilo indirecto (p. es. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
--	---	--

	<p><i>V</i>; estilo directo, indirecto (<i>discours rapporté</i> en las frases declarativas, interrogativas, exclamativas e imperativas).</p>	
--	---	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Primera Lengua Extranjera I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo textual y su estructura: anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, <i>podcast</i> , etc. Instrucciones técnicas relativas a la organización de actividades y normas de seguridad. Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales. Conversación formal o informal. Presentaciones, charlas, videoconferencias y conferencias. Programas de radio (noticias, entrevistas) y televisión (reportajes o documentales). Textos literarios originales o adaptados. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes e intencionalidades del texto oral (humor, ficción y no ficción, uso estético de la lengua). Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto. Inferrencia y formulación de hipótesis sobre significados (anticipación y predicción), actitud y predisposición mental, a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos	<p>BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, información esencial, las ideas principales, opiniones e implicaciones generales en textos orales bien organizados, en diferentes soportes, en lengua estándar y articulados a velocidad normal sobre temas de especialización o de interés en los ámbitos personal, público, académico y profesional, incluso con algo de ruido de fondo.</p> <p>BL1.2. Analizar, con actitud crítica y empatía, aspectos socioculturales y sociolíngüísticos relativos al ámbito personal, público, académico y profesional sobre estructuras socio-económicas, relaciones interpersonales, comportamiento gestual y verbal y convenciones sociales, evaluando la presencia de estereotipos o prejuicios y el uso discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social).</p> <p>BL1.3. Distinguir las funciones principales, el propósito comunicativo y las implicaciones del texto oral, los patrones discursivos, la organización textual y estructuras morfosintácticas, en diferentes soportes y situaciones comunicativas.</p> <p>BL1.4. Inferir el significado de léxico común y especializado, de expresiones y modismos habituales, en el ámbito personal, público,</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CSC CCLI CAA

<p>elementos.</p> <p>Técnicas de escucha activa (mostrar empatía, no juzgar, parafrasear, emitir refuerzos, resumir para clarificar).</p> <p>Estrategias de reparación frente a una audición errónea.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal, familiar, etc); convenciones para turno de palabra e interjecciones.</p> <p>Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes.</p> <p>Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios, gestos, expresión corporal y facial y uso de la voz.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas.</p> <p>Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo.</p> <p>Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias, acontecimientos y patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales. Presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>a cambios de ámbito o tema inesperados y a las interrupciones de la comunicación durante la interacción como lapsus de memoria.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de</p>	<p>académico y profesional, en diferentes soportes y situaciones comunicativas, evaluando la intencionalidad, el impacto y eficacia del texto así como el uso humorístico, lúdico y estético.</p> <p>BL1.5. Discriminar en textos orales, en diferentes soportes, los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación de uso común y más específicos, reconociendo sus significados e intenciones comunicativas explícitas e implícitas, como interés, sorpresa o indiferencia.</p>	<p>CCLI</p>
---	--	-------------

<p>vista, consejos advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y su uso creativo y artístico: historias, cuentos, presentaciones multimedia, improvisaciones, ensayo, dramatización y lectura expresiva de poesía.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Recepción)</p> <p>Léxico oral menos frecuente y más especializado, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional, relativo a la descripción de personas y objetos, tiempo y espacio, estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos; relaciones personales, sociales, académicas y profesionales; educación y estudio; trabajo y emprendimiento; bienes y servicios; ocio y deporte; lengua y comunicación intercultural; ciencia y tecnología; historia y cultura.</p> <p>Léxico y expresiones para el uso poético, estético y humorístico del idioma.</p> <p>Sinónimos.</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral	BL2.1. Producir y coproducir, textos diversos, estructurados y de cierta longitud, en diferentes soportes y en sus correspondientes registros, en los ámbitos personal, público, educativo y profesional, aplicando estrategias de	CCLI
Planificación		CAA
Producción con claridad, distinguiendo sus ideas principales y su estructura		

<p>básica.</p> <p>Adecuación del texto al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro (formal, informal y neutro) y la estructura de discurso adecuados a cada caso.</p> <p>Utilización de diccionarios, especializados, temáticos y de sinónimos. Búsqueda y selección de información y documentación en entornos virtuales de aprendizaje.</p> <p>Comunicaciones autogestionadas y plurigestionadas.</p> <p>Recursos para la elaboración de un texto conjunto con otros compañeros de forma colaborativa: turno de palabra, coevaluación, discusión, negociación y toma de decisiones.</p> <p>Ejecución</p> <p>Expresión del mensaje con claridad, coherencia y confianza, estructurándolo adecuadamente y adaptándose al contexto, al interlocutor y a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto.</p> <p>Andamiaje en los conocimientos previos (utilizar <i>formulaic speech</i>).</p> <p>Compensación (facilitación, compensación y corrección) de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos, paralingüísticos o paratextuales.</p> <p>Lingüísticos: definir o parafrasear un término o expresión, sustituir palabras o usar circunloquios.</p> <p>Paralingüísticos y paratextuales: pedir ayuda, señalar objetos, usar deícticos, realizar acciones que aclaren el significado, usar lenguaje corporal cultural pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal y proximidad física).</p> <p>Revisión</p> <p>Revisión de la tarea (emprender una versión más modesta de la tarea) o del mensaje (hacer concesiones en lo que realmente le gustaría expresar), tras valorar las dificultades y los recursos disponibles.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal, familiar, etc); convenciones para turno de palabra e interjecciones.</p> <p>Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes.</p> <p>Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios, gestos, expresión corporal y facial y uso de la voz.</p>	<p>expresión oral de planificación, ejecución y revisión y de reformulación del texto oral para adaptarlo al interlocutor y lograr el propósito comunicativo.</p> <p>BL2.2. Integrar, con actitud crítica y empatía, en los textos orales, los aspectos sociolingüísticos y socioculturales, relativos a la vida cotidiana, a las relaciones interculturales e interpersonales, a las convenciones sociales y las manifestaciones culturales y artísticas, aceptando las diferencias como elemento enriquecedor, evitando estereotipos y prejuicios haciendo un uso no discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social) y adaptando el discurso a las características del interlocutor y de la situación comunicativa.</p> <p>BL2.3. Planificar y crear, en cualquier soporte, textos orales adecuados a las funciones e intenciones comunicativas, seleccionando el léxico común y especializado, las estructuras morfosintácticas, los patrones discursivos, y los elementos de conexión y de cohesión apropiados para el logro de un discurso organizado y eficaz.</p> <p>BL2.4. Seleccionar y utilizar expresiones, modismos y léxico menos común y más especializado, incluyendo palabras y expresiones que permitan argumentar, cuestionar y defender puntos de vista, así como la expresión sencilla de la poesía, el humor, para el logro de un discurso organizado y eficaz.</p> <p>BL2.5. Reproducir, con la fluidez necesaria, patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, para lograr el propósito comunicativo según las demandas del contexto, aunque pueda haber algunas pausas o titubeos.</p>	CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CAA CSC CCLI
--	---	---

<p>Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas.</p> <p>Diferencias de registro: solemne, formal, neutro, informal, familiar e íntimo.</p> <p>Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias y patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional.</p> <p>Descripción y apreciación de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias y puntos de vista, consejos, advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa, y sus contrarios.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Establecimiento y gestión de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Uso de la producción oral como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Uso creativo y artístico del lenguaje oral: historias, cuentos, presentaciones multimedia, improvisaciones, ensayo, dramatización y lectura expresiva de poesía.</p> <p>Verbalización de procesos y estrategias (metacognición).</p> <p>Léxico oral menos frecuente y más especializado (producción), dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional, relativo a la descripción de personas y objetos, tiempo y</p>		
--	--	--

espacio, estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos; relaciones personales, sociales, académicas y profesionales; educación y estudio; trabajo y emprendimiento; bienes y servicios; ocio y deporte; lengua y comunicación intercultural; ciencia y tecnología; historia y cultura. Léxico y expresiones para el uso poético, estético y humorístico del idioma. Sinónimos. Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión escrita Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo textual y su estructura: anuncios, biografías, informes, prensa escrita y en soporte digital (noticias y artículos de opinión), revistas, letras de canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, etc. Instrucciones técnicas relativas a la organización de actividades, normas de seguridad y funcionamiento de aparatos electrónicos. Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales en soporte escrito: chats, e-mails, whatsapp, foros, nikis, blogs y redes sociales. Textos literarios originales o adaptados. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes e intencionalidades del texto escrito (humor, ficción y no ficción, uso estético de la lengua). Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados (anticipación y predicción), actitud y predisposición mental, a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, las ideas y opiniones principales, información relevante e implicaciones de textos complejos y de cierta longitud , en lengua estándar, en diferentes soportes y sobre una amplia variedad de temas y ámbitos. BL3.2. Analizar, con actitud crítica y empatía, los aspectos sociolingüísticos y socioculturales relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, a la estructura socio-económica, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, evaluando la presencia de estereotipos o prejuicios y el uso discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social). BL3.3. Distinguir las funciones principales, el propósito y las implicaciones del texto escrito, aplicando a la comprensión de textos escritos los conocimientos sobre patrones discursivos, estructuras morfosintácticas, y convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, en diferentes soportes y situaciones comunicativas. BL3.4. Inferir los significados de léxico menos frecuente y más especializado, modismos y expresiones habituales, en el ámbito personal, público, académico y profesional, en diferentes soportes y situaciones	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CAA

Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones. Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes. Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas. Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo. Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias y patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc. Funciones comunicativas Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo. Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos. Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad. Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción. Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios. Expresión de síntomas y sensaciones físicas. Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis. Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su		comunicativas, evaluando el impacto y la eficacia del texto así como el posible uso lúdico, humorístico o estético del idioma.
--	--	--

<p>propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y su uso creativo y artístico: historias, cuentos, poemas, guiones de teatro y cinematográficos y presentaciones multimedia.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Recepción)</p> <p>Léxico escrito menos frecuente y más especializado, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional, relativo a la descripción de personas y objetos, tiempo y espacio, estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos; relaciones personales, sociales, académicas y profesionales; educación y estudio; trabajo y emprendimiento; bienes y servicios; ocio y deporte; lengua y comunicación intercultural; ciencia y tecnología; historia y cultura.</p> <p>Léxico y expresiones para el uso poético, estético y humorístico del idioma.</p> <p>Sinónimos.</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas (1)</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Abreviaturas, símbolos, siglas y acrónimos de uso frecuente (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF).</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de producción escrita</p> <p>Planificación</p> <p>Producción del mensaje con claridad, distinguiendo las ideas principales y su estructura básica.</p> <p>Adecuación del texto al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro (formal, informal y neutro) y la estructura del discurso adecuados a cada caso.</p> <p>Utilización de diccionarios especializados, temáticos y sinónimos.</p> <p>Búsqueda y selección de información y documentación en entornos virtuales de aprendizaje.</p> <p>Utilización de herramientas digitales para la producción del textos</p>	<p>BL4.1. Producir y coproducir textos escritos estructurados y de cierta longitud en diferentes soportes y registros, sobre una amplia serie de temas y ámbitos, creando descripciones, sintetizando información organizada de manera lógica, defendiendo puntos de vista, aplicando las estrategias de búsqueda y selección de información, planificación, ejecución y revisión, y reestructurando el texto con cohesión, coherencia, creatividad y sentido estético, con léxico adecuado al contexto y al propósito comunicativo.</p> <p>BL4.2. Integrar, con actitud crítica y empatía, en el texto escrito los aspectos socioculturales y sociolingüísticos de la lengua y culturas meta, relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a</p>	CCLI CMCT CAA CCLI CSC CEC

<p>continuos y discontinuos, incluyendo imágenes y gráficos, que contribuyan al mensaje.</p> <p>Aplicación de técnicas diversas de organización de ideas: esquemas jerárquicos o ideogramas.</p> <p>Recursos para la elaboración de un texto conjunto con otros compañeros de forma colaborativa: turno de palabra, coevaluación, discusión, negociación y toma de decisiones.</p> <p>Ejecución</p> <p>Expresión del mensaje con claridad y coherencia, ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto y al propósito comunicativo:</p> <p>Anuncios, biografías, informes, noticias y artículos de opinión, guiones teatrales o para cortos de cine, letras de canciones, poemas, historias, críticas literarias o cinematográficas, etc.</p> <p>Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales en soporte escrito: chats, e-mails, whatsapp, foros, wikis, blogs y redes sociales.</p> <p>Andamiaje en los conocimientos previos.</p> <p>Técnicas de presentación: señales, marcadores textuales, títulos, subtítulos, resúmenes, esquemas, etc.</p> <p>Revisión</p> <p>Revisión del texto producido con un esquema previo.</p> <p>Lectura selectiva concentrándose en el contenido (ideas, estructura) o la forma (gramática, puntuación, ortografía)</p> <p>Microhabilidades de lectura: skimming, scanning.</p> <p>Reelaboración del texto: tachar palabras, añadir al margen palabras, asteriscos, flechas, sinónimos, reformulación global, etc.</p> <p>Selección de la técnica de corrección adecuada al tipo de error.</p> <p>Técnicas de revisión y mejora: buscar economía, orden de palabras, leer el texto en voz alta, etc.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal, familiar, etc); convenciones para turno de palabra e interjecciones.</p> <p>Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas.</p>	<p>las manifestaciones culturales y artísticas, aceptando la diferencia como elemento enriquecedor, evitando estereotipos y prejuicios que puedan conducir a malentendidos y haciendo un uso no discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social).</p> <p>BL4.3. Planificar y crear en diferentes soportes textos escritos adecuados a las funciones e intenciones comunicativas, seleccionando los patrones discursivos, las estructuras morfosintácticas, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, el léxico común y más especializado, expresiones y modismos habituales, y elementos de coherencia y cohesión, utilizando la argumentación, cuestionando y justificando puntos de vista para el logro de un discurso organizado y eficaz.</p> <p>BL4.4. Utilizar expresiones, modismos y léxico menos frecuente y más especializado, incluyendo palabras y expresiones que permitan argumentar, cuestionar y defender puntos de vista así como la expresión sencilla de la poesía o el humor.</p>	CCLI CCLI CSC
--	---	---------------------

<p>Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo.</p> <p>Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias y patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales.</p> <p>Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos, advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y de su uso creativo y artístico: historias, cuentos, poemas, guiones de teatro y cinematográficos, presentaciones multimedia.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Producción)</p> <p>Léxico escrito menos frecuente y más especializado (producción), dentro de</p>		
---	--	--

<p>las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional, relativo a la descripción de personas y objetos, tiempo y espacio, estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos; relaciones personales, sociales, académicas y profesionales; educación y estudio; trabajo y emprendimiento; bienes y servicios; ocio y deporte; lengua y comunicación intercultural; ciencia y tecnología; historia y cultura. Léxico y expresiones para el uso poético, estético y humorístico del idioma.</p> <p>Sinónimos.</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Abreviaturas, símbolos, siglas y acrónimos de uso frecuente (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOI, BFF).</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe. redes sociales, blogs, <i>wikis</i> , foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopédias virtuales, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS)]. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas. Compartir información y recursos y construir un producto o meta	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopédias o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido	CD CD CSC CD

<p>colectivo.</p> <p>Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i>, foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Creación de contenidos digitales</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación</p> <p>Imaginación y creatividad</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Pensamiento alternativo</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p>	<p>estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	
<p>BL5.4. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p>	SIEE	
<p>BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p>	SIEE CAA	
<p>BL5.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE	
<p>BL5.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p>	SIEE CSC CAA	
<p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	CCLI CAA	

<p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión..</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Uso del vocabulario específico de la asignatura.</p>		
---	--	--

Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.

Lengua y comunicación. Metalenguaje.

Lenguaje de aula.

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 1º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos y fonemas vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel: acentos de palabra en verbos con prefijo separable e inseparable, y partículas modales.</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; representación gráfica de un sonido de caracteres vocálicos dobles (p. ex. <i>voyager, ennuyer</i>); división vocal/semivocal (p. ex. <i>pied, huit, doigt</i>); pronunciación de -e caduca en posición final y delante de dos consonantes (p. ex. <i>vend-le, ensemble</i>); pronunciación de -emment (p. ex. <i>prudemment</i>), de -amment (p. ex. <i>savamment</i>), de -um (p. ex. <i>curriculum</i>)).</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces, asimilación, fusión y elisión; dobles consonantes con valor fonémico (p. ex. <i>éclairait/éclairerait, il a dit/ il l'a dit</i>); <i>la liaison</i>; <i>liaison obligatoria</i> después de adverbios cortos (p. ex. <i>Il est très étonné</i>);</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; pronuncias excepcionales y grupos consonánticos de especial dificultad.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases (e. g. <i>weak forms</i>) para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación, fusión y elisión de mayor complejidad.</p> <p>Pronunciación en los diccionarios y en las fuentes <i>online</i>.</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (<i>elisión e troncamento</i>).</p>

de grado (p. ex *tu es plus occupé que moi*); de negación (p. ex. *ne...pas un*); expresiones hechas (*avant-hier, c'est-à-dire*); *liaison facultativa* después de *quand, comment, combien, quand + inversion* (p. ex. *quand est-il arrivé ?*); *liaison* después de *et* (p. ex. *une fille et un garçon*); delante de *h* aspirada (p. ex. *Ce sont des héros*).

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 1º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Expresión de la entidad: sustantivos compuestos, sustantivos colectivos; derivación; <i>n-Deklination</i>; pronombres y adjetivos demostrativos (<i>einig-, mancher, manches, manche</i>); pronombres recíprocos (<i>einander</i>)</p> <p>Expresión de la existencia: <i>es gibt + Modalverb in Konjunktiv II</i> (z.B. <i>es sollte/ müsstest... geben</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: adjetivos nominalizados (z.B. <i>der Arbeitslose</i>); declinación de adjetivos nominalizados (z.B. <i>Jugendliche und die Jugendlichen</i>); <i>Partizip I</i> (z.B. <i>das spielende Kind</i>); <i>Partizip II</i> (z.B. <i>die erworbenen Sprachkenntnisse</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: adverbios (z.B. <i>ungefähr, wenigstens, ziemlich</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>höflich</i>); fórmulas (z.B. <i>aus dem Lot geraten</i>); partículas modales (<i>bloß, wohl</i>).</p>	<p>Expresión de la entidad: revisión de artículos determinados con sustantivos propios; revisión del género; revisión de palabras compuestas más usuales (p. ex. <i>des coffres-forts</i>); concordancia con sujeto impersonal (p. ex. <i>Il y a dix personnes, il manque dix personnes, il faut</i>); pronombres personales reflexivos tónicos (p. ex. <i>moi-même, lui-même</i>); pronombres demostrativos con partículas de refuerzo -ci y -là (p. ex. <i>celui-ci, celui-là</i>); pronombres personales OD y OI; pronombre <i>or</i>; pronombre neutro <i>le</i>; proposiciones relativas adjetivas con antecedente (<i>dont, où, qui, que</i>); pronombres relativos variables (p. ex. <i>auquel, duquel</i>).</p> <p>Expresión de la existencia: presentativos (<i>parler de son environnement social</i>); revisión de <i>la mise en relief</i> con <i>c'est...qui, c'est...que</i> (p. ex. <i>C'est le portable que je voulais</i>).</p>	<p>Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables, colectivos y compuestos; pronombres personales, reflexivos/enfáticos, recíprocos, <i>one(s)</i> y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos.</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there should/ must be</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>quite nice, terribly sorry, easy to handle</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: números (e. g. <i>fractions, decimal</i>); adverbios de cantidad (e. g. <i>fairly</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>nicely, upside down</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tag, so it seems</i>.</p> <p>La negación: (e. g. <i>not bad, not at all, no</i></p>	<p>Expresión de la identidad: artículos, sustantivos, género/número: casos particulares (p. es. <i>euro, medio, zio, provincia</i>); adjetivos y pronombres demostrativos, pronombres personales OD y OI; pronombres <i>ne</i> y <i>ci</i>, expresiones con <i>ne y ci</i> (p. es. <i>non ne voglio sapere</i>); pronombres relativos precedidos de preposición (p. es. <i>a cui, sulla quale</i>).</p> <p>Expresión de la existencia: hablar de hechos cotidianos; verbo <i>eserci</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: la posesión (pronombres posesivos).</p> <p>Expresión de la cantidad: número singular/plural; numerales cardinales, ordinales, colectivos (p. es. <i>centinaia, migliaio</i>); multiplicativos (p. es. <i>triplo</i>); fraccionarios (p. es. <i>un quarto</i>); distributivos (p. es. <i>uno a uno</i>); el grado (p. es. <i>enormemente dispiaciuto; piuttosto</i></p>

<p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (z.B. <i>so scheint es</i>).</p> <p>La negación: correlaciones (z.B. <i>weder... noch</i>); adverbios (<i>durchaus nicht, keinesfalls, überhaupt nichts</i>); prefijos y sufijos (<i>gegen-, wider-, -arm, -los, -leer</i>).</p> <p>La interrogación: pronombre interrogativo <i>wesent</i>.</p> <p>La exclamación: interjecciones (<i>Donnerwetter, ui, pfui, wow</i>), oraciones exclamativas (z.B. <i>Was du nicht sagst!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens, Konjunktiv I, Passiversatz lässt sich + Inf.</i>); pasado (<i>Perfekt, Präteritum, Plusquamperfekt, Historisches Präsens, Konjunktiv I</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II</i>); durativo (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>vornehmen zu + Inf.</i>); terminativo: (<i>gerade, schon + Perfekt</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); capacidad (z.B. <i>schaffen, verstehen zu + Inf., imstande sein zu + Inf.</i>); posibilidad, probabilidad (z.B. <i>möglichkeitsweise, wahrscheinlich</i>); necesidad (<i>benötigen</i>); obligación (<i>brauchen, nicht brauchen zu + Inf.; gezwungen sein zu + Inf.</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen, können, lassen</i>); intención (<i>beabsichtigen zu + Inf.</i>); volición (<i>hoffen zu + Inf., Konjunktiv I</i>).</p>	<p>Expresión de la cualidad: adjetivos y participios (<i>participe présent</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: revisión de los adverbios de cantidad y de las medidas (p. ex. <i>beaucoup de monde, quelques, quelques-uns, tout le monde, plein de, plusieurs, plusieurs</i>); revisión del número en casos irregulares (p. ex. <i>souris, jeux, travail</i>); revisión de los comparativos de superioridad irregulares; el grado superlativo (<i>le mieux, le meilleur</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: fracciones, decimales y porcentajes; artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (<i>autant, petit à petit, tout à fait, à moitié, à peu près</i>); revisión del grado relativo (<i>le mieux, le plus, le moins souvent</i>); casos particulares del número (p. ex. <i>des timbres-poste, quel délice, quelles délices</i>).</p> <p>Expresión del modo: revisión de adverbios de manera en <i>-emment, -amment</i>; revisión de locuciones adverbiales de manera con preposición (p. ex. <i>de préférence, en général, par cœur, face à face</i>).</p> <p>La afirmación: respuesta con <i>si</i> a la pregunta interrogativa negativa; revisión de las formas clípticas.</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>pas...de, personne, rien</i>; formas clípticas (p. ex. <i>moi non plus, moi non</i>); afirmación, negación y restricción (<i>absolument, absolument pas, tout à fait, plus jamais</i>); la negación del infinitivo (<i>ne pas + Inf.</i>)</p> <p>La interrogación: revisión de la</p>	<p>way).</p> <p>La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions, e. g. How come?, Aux. Questions; tags</i>).</p> <p>La exclamación: (<i>What + (Adj. +) noun, e. g. What a thing to say; How + Adj., e. g. How very funny!</i>); expresiones (e. g. <i>Wow, this is really cool!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous, present perfect simple and continuous, past perfect simple and continuous</i>); futuro (<i>going to, will, will be –ing, present simple and continuous + Adv.</i>); voz pasiva con tiempos simples y tiempos perfectos; voz pasiva introducida por <i>it</i> (e. g. <i>it is rumoured that they will be there tomorrow</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. e. g. as a rule, used to, would</i>); incoativo ((<i>be</i>) set to); terminativo (<i>quit –ing</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>manage</i>); posibilidad/probabilidad (<i>possibly, probably</i>); necesidad (<i>want, take</i>); obligación (<i>need, needn't</i>); prohibición (<i>don't, can't, mustn't, be not supposed to</i>); permiso (<i>may, could, allow</i>); intención (<i>be planning to</i>); consejo (<i>should/ought to, had better</i>); voz pasiva con modales (e. g. <i>they should be allowed to decide for themselves</i>).</p>	<p>stance).</p> <p>Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (p. es. <i>per caso, apposta, di nascosto</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones declarativas afirmativas; oraciones enfáticas.</p> <p>La negación: oraciones declarativas negativas con <i>affatto, niente y senza</i> (p. es. <i>senza uscita, niente concerto</i>); proforma (p. es. <i>nemmeno, affatto</i>).</p> <p>La interrogación: totales; parciales introducidas por adverbios, adjetivos y pronombres interrogativos; eco (p. es. <i>lo ha detto chi?</i>); optativas-dubitativas (p. es. <i>che dire?</i>).</p> <p>La exclamación: con <i>come/ quanto</i> (p. es. <i>come/ quanto sei dolce!</i>); interjecciones (p. es. <i>ops!, magari!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>presente</i>); pasado (<i>presente, imperfetto, passato prossimo, trapassato, passato remoto</i>); futuro (<i>futuro semplice e composto</i>); condicional (<i>condizionale semplice</i>).</p> <p>La expresión del aspecto: puntual (<i>tempi semplici</i>); durativo (<i>presente, imperfetto, passato prossimo e trapassato + Adv., passato remoto + Adv.</i>); futuro; <i>stare + Ger.</i>; <i>participio presente y gerundio</i>; habitual (<i>tempi semplici, passato prossimo e trapassato + Adv.</i>); iterativo (<i>imperfetto + Adv.</i>); incoativo (<i>attaccare a/ scoppiare a + Inf.</i>); terminativo (<i>presente storico; terminare di +</i></p>
<p>Expresión e las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>morgen um diese Zeit</i>); unidades temporales (z.B. <i>Quartal, Halbjahr</i>); duración (z.B. <i>den ganzen Tag</i>); secuencia (z.B. <i>erstens, zweitens</i>); anterioridad (z.B. <i>davor; sobald</i>); posterioridad (z.B. <i>hinterher, folglich; ehe</i>); simultaneidad (z.B. <i>solange, gleichzeitig</i>); frecuencia (z.B. <i>sehr oft, oftmals, Tag ein, Tag aus</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: adverbios de lugar (<i>hin- und her, da-, hier</i> y sus compuestos; <i>überall</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>so/obgleich... als auch</i>); disyunción (<i>entweder... oder</i>); oposición, concesión (<i>statt, trotz; statt, anstatt ... dass, zt; dennnoch, trotzdem</i>); causa (<i>deswegen, nämlich</i>); finalidad: (<i>darum, dazu</i>); comparación (z.B. <i>der schnellste von allen, auf der ganzen Welt, riesig, schrecklich + Adj.</i>); consecución (<i>darauf, deswegen, deshalb; so... dass</i>); explicación (<i>dass</i>); resultado, correlación (<i>so ... dass; je... desto</i>); condición (<i>sonst; falls; Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze</i>); condición negativa (<i>ohne... dass, ohne... zu</i>); estilo indirecto (<i>Redewiedergabe</i> (z.B. <i>genauer gesagt, mit anderen Worten</i>); uso subjetivo de <i>sollen</i> (z.B. <i>nächstes Jahr soll es mehr Lohn geben</i>); <i>Vorschläge</i> (<i>Konjunktiv II</i> (z.B. <i>Wir könnten etwas unternehmen</i>)); <i>Aufforderungen und Befehle</i> (z.B. <i>Steckenbleiben!</i>))</p>	<p>interrogación positiva y negativa; interrogación parcial (p. ex. <i>et alors?, à quoi bon?, quel?, quelle?, ab bon?</i>); revisión de la inversión del sujeto con doble sujeto (p. ex. <i>L'élève a-t-il fini?</i>).</p> <p>La exclamación: revisión de oración exclamativa (<i>Qu'est-ce que!, Quel, Comme!</i>); expresiones (p. ex. <i>Hélas!, Mince alors!</i>); afirmativa y negativa con <i>pourvu que</i> (p. ex. <i>Pourvu qu'elle arrive à l'heure!, si/ tellement + Adj.</i> (p. ex. <i>Si belle que je l'adore!</i>); el vocativo (p. ex. <i>Venez, les enfants!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión de los verbos regulares e irregulares, defectivos, transitivos e intransitivos; revisión del presente (<i>présent</i>) en verbos regulares e irregulares; pasado (<i>passé composé, imparfait, plus-que-parfait</i>); futuro (<i>futur simple</i>); condicional simple (<i>conditionnel présent</i>) y fórmulas de cortesía con <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-vous + Inf?</i> (p. ex. <i>Pourriez-vous venir demain?</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>passé composé</i>); prefijos: <i>re-, r+Inf.</i>; durativo (<i>en + date</i>); habitual (<i>souvent, parfois</i>); incoativo (<i>se mettre à, commencer à</i>); terminativo (<i>finir de, arrêter de</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas, afirmativas y negativas); capacidad (<i>arriver à faire, réussir à</i>); posibilidad/probabilidad (<i>je doute que; il est possible que + Subj., c'est certain, c'est presque certain</i>); necesidad/obligación (<i>se</i></p>	<p>Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>this time tomorrow; in ten days</i>); divisiones (e. g. <i>semester</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>earlier, later</i>); duración (e. g. <i>all day long, the whole summer</i>); anterioridad (e. g. <i>already, (not) yet</i>); posterioridad (e. g. <i>afterwards, later (on)</i>); secuencia (e. g. <i>firstly, secondly, finally</i>); simultaneidad (e. g. <i>just, then/as</i>); frecuencia (e. g. <i>quite often, frequently, every other day</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>as well as</i>); disyunción (e. g. <i>either ... or</i>); oposición/concesión (e. g. <i>(even) though/although, despite/in spite of</i>); causa (e. g. <i>because (of), due to, as</i>); finalidad (e. g. <i>so that, in order to</i>); comparación (e. g. <i>twice as, not so Adj., not as (much/many) ... as, less/more + Adj./Adv.</i>); resultado/correlación (e. g. <i>so, so that, the more...the better</i>); condición (e. g. <i>if, unless, in case</i>); estilo indirecto (<i>reported information, offers, suggestions, promises, commands, wishes</i>).</p>	<p><i>Inf.; tempi composti e passato remoto</i>).</p> <p>La expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas afirmativas y negativa); capacidad (<i>non/ essere bravo a + Inf.</i>); posibilidad (<i>futuro semplice; verbi, sostantivi e aggettivi che esprimono opinione, dubbio, assunzione, attesa, persuasione, apparenza + Subj.</i>); necesidad (<i>occorrere</i>); obligación (<i>essere obbligato a + Inf.</i>); intención (<i>verbi volitivi + Subj.</i>); prohibición (<i>proibire di + Inf. semplice; non + futuro semplice</i>).</p> <p>La voz pasiva y la preposición <i>da</i>. Estilo indirecto (p. es. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: revisión (p. es. <i>l'ora</i>); división (p. es. <i>al tramonto, ai nostri giorni</i>); indicaciones temporales (p. es. <i>nel XIX secolo</i>); duración (p. es. <i>in un quarto d'ora, è da...ché</i>); anterioridad (p. es. <i>quelche mese prima</i>); posterioridad (p. es. <i>il giorno successivo</i>); contemporaneidad (p. es. <i>intanto</i>); secuencia (p. es. <i>inoltre...poi...infine</i>); frecuencia (p. es. <i>raramente, ogni volta</i>); unidades temporales (p. es. <i>quindicina, decennio</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: (preposiciones, adverbio y expresiones que indican lugar, posición, distancia, movimiento, dirección y origen). El pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas:</p>

	<p><i>voir dans l'obligation de, se voir forcé à quelque chose, se voir forcé à faire quelque chose); permiso/prohibición (permettre, défendre, interdire, défense de, défendu de + Inf., interdit de); intención/deseo/voluntad (avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose); la hipótesis (si + Imparf.); imperativo afirmativo y negativo con pronombres personales directos, indirectos, en, y; la voz pasiva pronominal e impersonal, casos particulares del complemento de agente introducido por de.</i></p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>à ce moment-là, au bout de, au moment où, au siècle</i>); duración (p. ex. <i>encore, ne...plus</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant que, avant de + Inf.</i>); posterioridad (p. ex. <i>puis, plus tard, après, après que, après + Inf.</i>); secuencia (depuis, puis, en fin); simultaneidad (p. ex. <i>alors que, tandis que</i>); frecuencia (p. ex. <i>généralement, parfois, rarement, presque jamais</i>); unidades temporales (p. ex. <i>décennie, période</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de posición (<i>par-dessus, en arrière, là-dedans, là-dessus, à travers, ci-contre</i>); distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino; pronombre y.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción/disyunción (<i>ni...ni, non seulement...mais aussi</i>);</p>	<p>conjunción (p. es. <i>inoltre, e, pure, nemmeno</i>); disyunción (p. es. <i>altrimenti</i>); oposición (p. es. <i>comunque, tuttavia, piuttosto di che</i>); causa (p. es. <i>poiché, visto che</i>); concesión (p. es. <i>benché, malgrado</i>); finalidad (p. es. <i>perché, affinché</i>); condición (p. es. <i>nel caso che, a patto che</i>); comparación (p. es. <i>tanto quanto, più, meno di quanto</i>); correlación (p. es. <i>perciò, cosicché, in modo tale da, sia...sia</i>). La voz pasiva. Complemento de agente introducido por da. Estilo indirecto (p. es. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte, suggerimenti, promesse, avvisi</i>).</p>
--	--	--

	<p>oposición/concesión (<i>alors que, en revanche, cependant, tandis meilleur, le mieux, le pire, aussi + Adj./Adv. + que</i>); causa (<i>en effet, car, puisque</i>); comparación (<i>aussi que, autant que, moins que</i>); consecuencia (<i>par conséquent, ainsi, du coup, si bien que, donc, en effet</i>); finalidad (<i>pour, afin de, de crainte de, de peur de, de manière à, de façon à + Inf.</i>); condición (<i>si, même si + Ind., à condition de + Inf., à condition de, si + V</i>); distributivas (<i>tantôt...,tantôt, bien...,bien</i>); estilo directo e indirecto (<i>discours rapporté</i> en oraciones declarativas, interrogativas, exclamativas e imperativas).</p>	
--	--	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Primera Lengua Extranjera II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo textual y su estructura: anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, <i>podcast</i> , etc. Instrucciones técnicas relativas a la organización de actividades y normas de seguridad. Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales. Conversación formal o informal. Presentaciones, charlas, videoconferencias y conferencias. Programas de radio (noticias, entrevistas) y televisión (reportajes o documentales). Textos literarios originales o adaptados. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial,	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, las ideas principales, información detallada e implicaciones y opiniones de textos complejos y de cierta longitud, reconociendo matices como la ironía, el humor y el uso poético o estético de la lengua, en los ámbitos personal, público, académico y profesional, en diferentes soportes, aunque haya ruido de fondo. BL1.2. Analizar, con actitud crítica y empatía, los aspectos sociolingüísticos y socioculturales de la lengua y culturas meta, relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, a la estructura social, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, en diversos contextos, desde lo informal hasta lo institucional, evaluando la presencia de estereotipos, opiniones sesgadas, prejuicios, lenguaje discriminatorio (género, etnia o clase social), así como el uso literario y estético de la lengua.	CCLI CAA CCLI CSC CEC

<p>puntos principales, detalles relevantes e intencionalidades del texto oral (humor, ficción y no ficción, uso estético de la lengua).</p> <p>Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto.</p> <p>Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados (anticipación y predicción), actitud y predisposición mental, a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.</p> <p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos.</p> <p>Técnicas de escucha activa (mostrar empatía, no juzgar, parafrasear, emitir refuerzos, resumir para clarificar).</p> <p>Estrategias de reparación frente a una audición errónea.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones.</p> <p>Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes.</p> <p>Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios, gestos, expresión corporal y facial y uso de la voz.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas.</p> <p>Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo.</p> <p>Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias y patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales.</p> <p>Presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Respuesta a cambios de ámbito o tema inesperados y a las interrupciones</p>	<p>BL1.3. Distinguir las funciones comunicativas, tanto principales como secundarias, el propósito comunicativo, las implicaciones del texto oral, los patrones discursivos, la organización textual y las estructuras morfosintácticas, en diferentes soportes y situaciones comunicativas.</p> <p>BL1.4. Inferir el significado de léxico de uso menos frecuente y más especializado, de expresiones y modismos, en el ámbito personal, público, académico y profesional en textos orales y expresiones y modismos, en diferentes soportes y situaciones comunicativas, evaluando la intencionalidad, el impacto y eficacia del texto así como el uso humorístico, irónico, lúdico y estético del idioma.</p> <p>BL1.5. Discriminar, en textos orales en diferentes soportes, patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación de uso común y más específicos, reconociendo sus significados e intenciones comunicativas, explícitas o implícitas, como la ironía, el humor o el lenguaje poético e identificando el énfasis de la oración en matices sutiles de significado.</p>	CCLI CSC CCLI CAA CCLI
---	---	--

<p>de la comunicación durante la interacción como lapsus de memoria.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y de su uso creativo y artístico: historias, cuentos, presentaciones multimedia, improvisaciones, ensayo, dramatización y lectura expresiva de poesía.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Recepción)</p> <p>Léxico oral menos frecuente y más especializado (producción), dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional, relativo a la descripción de personas y objetos, tiempo y espacio, estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos; relaciones personales, sociales, académicas y profesionales; educación y estudio; trabajo y emprendimiento; bienes y servicios; ocio y deporte; lengua y comunicación intercultural; ciencia y tecnología; historia y cultura. Léxico y expresiones para el uso poético, estético y humorístico e irónico del idioma.</p> <p>Sinónimos.</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral Planificación Producción con claridad, distinguiendo sus ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro (formal, informal y neutro) y la estructura de discurso adecuados a cada caso. Utilización de diccionarios, especializados, temáticos y de sinónimos. Búsqueda y selección de información y documentación en entornos virtuales de aprendizaje. Comunicaciones autogestionadas y plurigestionadas. Elaboración de un texto conjunto con otros compañeros de forma colaborativa: turno de palabra, coevaluación, discusión, negociación y toma de decisiones. Ejecución Expresión del mensaje con claridad, coherencia y confianza, estructurándolo adecuadamente y adaptándose al contexto, al interlocutor y a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Andamiaje de los conocimientos previos (utilizar lenguaje <i>formulaic speech</i>) Compensación (facilitación, compensación y corrección) de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos, paralingüísticos o paratextuales. Lingüísticos: definir o parafrasear un término o expresión, sustituir palabras o usar círculos. Paralingüísticos y paratextuales: pedir ayuda, señalar objetos, usar deicticos, realizar acciones que aclaren el significado, usar lenguaje corporal cultural pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal y proximidad física). Revisión Revisión de la tarea (emprender una versión más modesta de la tarea) o el mensaje (hacer concesiones en lo que realmente le gustaría expresar), tras valorar las dificultades y los recursos disponibles.	BL2.1. Producir y coproducir textos diversos, estructurados y de cierta longitud, en diferentes soportes, sobre una amplia serie de temas, registros y ámbitos, aplicando estrategias de búsqueda y selección de información, planificación, ejecución y revisión, manteniendo la comunicación con el interlocutor y defendiendo puntos de vista desde distintas perspectivas, en situaciones menos rutinarias, e incluso difíciles. BL2.2. Integrar, con actitud crítica y empatía, en los textos orales los aspectos socioculturales y sociolingüísticos de la lengua y culturas meta, relativos a la vida cotidiana, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, aceptando las diferencias como elemento enriquecedor, evitando estereotipos y prejuicios que puedan conducir a malos entendidos, haciendo un uso no discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social) y utilizando mecanismos de adaptación contextual. BL2.3. Crear, en diferentes soportes, textos orales adecuados a las funciones e intenciones comunicativas, principales y secundarias, según diferentes matices de significación, seleccionando los patrones discursivos, las estructuras morfosintácticas, y los elementos de coherencia y de cohesión de uso común y más específico. BL2.4. Seleccionar y utilizar expresiones, modismos y léxico menos común y más especializado, incluyendo palabras y expresiones que permitan argumentar, cuestionar y defender puntos de vista, así como la expresión sencilla de la poesía, la ironía o el humor, para el logro de un discurso organizado y eficaz. BL2.5. Reproducir, con fluidez, ajustándose debidamente a alguna variedad estándar de la lengua, patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación de uso común y más específicos, seleccionándolos en función de las propias intenciones comunicativas, incluyendo la expresión sencilla de	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CSC CCLI

Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones. Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes. Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios, gestos, expresión corporal y facial y uso de la voz. Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas. Relaciones bilaterales y multilaterales de las naciones donde se habla la lengua meta. Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo. Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias y patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc. Funciones comunicativas Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales. Presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso. Respuesta a cambios de ámbito o tema inesperados; a las interrupciones de la comunicación durante la interacción como lapsus de memoria. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo. Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, vivencias y experiencias, puntos de vista, consejos, advertencias y avisos. Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la	la ironía y del humor.	
---	------------------------	--

<p>duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, el compromiso, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa, la compasión, el arrepentimiento y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Uso de la función estética y poética del lenguaje y de su uso creativo y artístico: historias, cuentos, presentaciones multimedia, improvisaciones, ensayo, dramatización y lectura expresiva de poesía.</p> <p>Verbalización de procesos y estrategias (metacognición).</p> <p>Léxico oral menos frecuente y más especializado (producción), dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional, relativo a la descripción de personas y objetos, tiempo y espacio, estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos; relaciones personales, sociales, académicas y profesionales; educación y estudio; trabajo y emprendimiento; bienes y servicios; ocio y deporte; lengua y comunicación intercultural; ciencia y tecnología; historia y cultura. Léxico y expresiones para el uso poético, estético, irónico y humorístico del idioma.</p> <p>Sinónimos.</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión escrita Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo textual y su estructura:	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, las ideas y opiniones principales, información relevante e implicaciones de textos complejos y de cierta longitud , en diferentes soportes y sobre una amplia	CCLI CAA

Anuncios, biografías, informes, prensa escrita y en soporte digital (noticias y artículos de opinión, publicaciones especializadas), revistas, letras de canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, etc. Instrucciones técnicas relativas a la organización de actividades, normas de seguridad y funcionamiento de aparatos electrónicos. Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales en soporte escrito: chats, e-mails, whatsapp, foros, nikis, blogs y redes sociales. Textos literarios originales, textos propagandísticos. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes e intencionalidades del texto escrito (humor, ironía ficción y no ficción, uso estético de la lengua). Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados (anticipación y predicción), actitud y predisposición mental, a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paratextuales. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Detección de evidencias en el texto que sustenten la opinión o la intención del autor. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Formulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal, familiar, etc); convenciones para turno de palabra e interjecciones. Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes. Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas. Relaciones bilaterales y multilaterales de las naciones donde se habla la lengua meta. Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo. Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras de todos los géneros lite y	variedad de temas y ámbitos, reconociendo matices como la ironía, el humor, y el uso poético o estético de la lengua. BL3.2. Analizar, con actitud crítica y empatía, los aspectos sociolingüísticos y socioculturales relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, a la estructura socio-económica, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, en contextos que vayan de lo informal a lo institucional, evaluando la presencia de estereotipos , opiniones sesgadas, prejuicios , lenguaje discriminatorio (género, etnia o clase social), así como el uso literario y estético de la lengua. BL3.3. Distinguir las funciones comunicativas tanto principales como secundarias, el propósito y las implicaciones del texto escrito, aplicando a la comprensión de textos escritos los conocimientos sobre patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación en diferentes soportes y situaciones comunicativas. BL3.4. Inferir los significados de léxico menos frecuente y más especializado, modismos y expresiones, en el ámbito personal, público, educativo y profesional, en diferentes soportes y situaciones comunicativas, evaluando la intencionalidad, el impacto y la eficacia del texto así como el posible uso humorístico, irónico, lúdico y estético del idioma.	CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA
--	--	---

<p>patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales. Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, el compromiso, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la compasión, el arrepentimiento, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y de su uso creativo y artístico: historias, cuentos, poemas, guiones de teatro y cinematográficos, presentaciones multimedia.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Reproducción)</p> <p>Léxico, expresiones y modismos menos frecuentes y más especializados, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional relativo a:</p> <p>Descripción de personas y objetos</p> <p>Tiempo y espacio.</p>	
---	--

<p>Estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos</p> <p>Relaciones personales, sociales, académicas y profesionales</p> <p>Educación y estudio.</p> <p>Trabajo y emprendimiento.</p> <p>Bienes y servicio.</p> <p>Ocio y deporte</p> <p>Lengua y comunicación intercultural (lenguaje propio de los discursos políticos y las relaciones internacionales)</p> <p>Ciencia y tecnología</p> <p>Historia y cultura</p> <p>Léxico y expresiones para el uso poético, estético, humorístico e irónico del idioma</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Abreviaturas, símbolos, siglas y acrónimos de uso frecuente (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAC, PC, LOI, BFF).</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>	
---	--

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de producción escrita</p> <p>Planificación</p> <p>Concepción del mensaje con claridad, distinguiendo las ideas principales, secundarias y su estructura básica.</p> <p>Adequar el texto al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro (formal, informal y neutro) y la estructura del discurso adecuados a cada caso.</p> <p>Utilización de diccionarios especializados, temáticos y sinónimos.</p> <p>Búsqueda y selección de información y documentación en entornos virtuales de aprendizaje.</p> <p>Utilización de herramientas digitales para la producción del textos continuos y discontinuos, incluyendo imágenes y gráficos, que contribuyan al mensaje.</p> <p>Aplicación de técnicas diversas de organización de ideas: esquemas jerárquicos o ideogramas.</p>	<p>BL4.1. Producir y coproducir textos escritos estructurados y de cierta longitud en diferentes soportes y registros, sobre una amplia serie de temas y ámbitos, creando descripciones, sintetizando información organizada de manera lógica, defendiendo puntos de vista y evaluando distintas opciones, aplicando las estrategias de búsqueda y selección de información, planificación, ejecución y revisión, con cohesión, coherencia, creatividad y sentido estético, con léxico adecuado al contexto y al propósito comunicativo.</p> <p>BL4.2. Integrar, con actitud crítica y empatía, en el texto escrito los aspectos socioculturales y sociolíngüísticos de la lengua y culturas meta, relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, aceptando la diferencia como elemento enriquecedor, evitando estereotipos y prejuicios o valoraciones que puedan conducir a malentendidos y haciendo un uso no discriminatorio</p>	CCLI CMCT CAA
		CCLI CSC CEC

<p>Recursos para la elaboración de un texto conjunto con otros compañeros de forma colaborativa: turno de palabra, coevaluación, discusión, negociación y toma de decisiones.</p> <p>Ejecución</p> <p>Expresión del mensaje con claridad y coherencia, ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto y al propósito comunicativo.</p> <p>Anuncios, biografías, informes, noticias y artículos de opinión, guiones teatrales o para cortos de cine, letras de canciones, poemas, historias, críticas literarias o cinematográficas, etc.</p> <p>Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales en soporte escrito: <i>chats, e-mails, whatsapp, foros, wikis, blogs</i> y redes sociales.</p> <p>Admimaje de los conocimientos previos.</p> <p>Técnicas de presentación: señales, marcadores textuales, títulos, subtítulos, resúmenes, esquemas, etc.</p> <p>Revisión</p> <p>Revisión del texto producido con el esquema previo.</p> <p>Lectura selectiva concentrándose en el contenido (ideas, estructura) o la forma (gramática, puntuación, ortografía).</p> <p>Utilización de microhabilidades de lectura: <i>skimming, scanning</i>, anticipación. Reelaboración del texto: tachar palabras, añadir al margen palabras, asteriscos, flechas sinónimos, re formulación global, etc.</p> <p>Selección de la técnica de corrección adecuada al tipo de error.</p> <p>Técnicas de revisión y mejora: buscar economía, orden de palabras, leer el texto en voz alta, etc.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones.</p> <p>Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas.</p> <p>Relaciones bilaterales y multilaterales de las naciones donde se habla la lengua meta.</p> <p>Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo.</p>	<p>del lenguaje (género, etnia o clase social).</p> <p>BL4.3. Crear en diferentes soportes textos escritos adecuados a las funciones comunicativas principales y secundarias, seleccionando patrones discursivos, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, los elementos de coherencia y cohesión necesarios.</p> <p>BL4.4. Utilizar expresiones, modismos y léxico menos frecuente y más especializado, incluyendo palabras y expresiones que permitan argumentar, cuestionar y defender puntos de vista así como la expresión sencilla de la poesía, la ironía o el humor.</p>	CCLI CCLI CSC
--	--	-------------------------

<p>Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras de todos los géneros literarios, acontecimientos y patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales.</p> <p>Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, el compromiso, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la compasión, el arrepentimiento, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y su uso creativo y artístico: historias, cuentos, poemas, guiones de teatro y cinematográficos, presentaciones multimedia.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Reproducción)</p>		
--	--	--

Léxico, expresiones y modismos menos frecuentes y más especializados, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional relativo a: Descripción de personas y objetos Tiempo y espacio Estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos Relaciones personales, sociales, académicas y profesionales Educación y estudio Trabajo y emprendimiento Bienes y servicio Ocio y deporte Lengua y comunicación intercultural (lenguaje propio de los discursos políticos y las relaciones internacionales) Ciencia y tecnología Historia y cultura Léxico y expresiones para el uso poético, estético, humorístico e irónico del idioma Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación. Abreviaturas, símbolos, siglas y acrónimos de uso frecuente (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF). Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe. redes sociales, blogs, <i>wikis</i> , foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopédias virtuales, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS)]. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopédias virtuales o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CD
	BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea	CD

contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i> , foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartir la con el grupo. Creación de contenidos digitales Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación. Habilidades personales de autorregulación Imaginación y creatividad. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad. Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico. Planificación y evaluación de proyectos	colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias. BL5.4. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias. BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL5.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional. BL5.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	CSC CD SIEE SIEE CAA SIEE CSC CAA
--	---	--

<p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p>	<p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>CCLI CAA</p>
---	---	---------------------

<p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Uso del vocabulario específico de la asignatura.</p> <p>Concepción del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje.</p> <p>Lenguaje de aula.</p>		
--	--	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 2º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos y fonemas vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; pronunciación de consonantes finales en casos particulares (p. ex. <i>net, but, sens, plus</i>); casos particulares de la pronunciación de consonantes en sílabas mediales (p. ex. <i>second, écho, Renault</i>,</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; pronunciaciones excepcionales y grupos consonánticos de especial dificultad.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo,</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulazione de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas</p>

<p>del nivel: acentos principales y secundarios; acento enfático en función de la intención comunicativa del hablante.</p> <p>Reconocimiento de las variantes geográficas más relevantes; reconocimiento de la pronunciación estándar y coloquial (z.B. <i>wir ham</i>', <i>ich hab'</i>, 'nen, <i>meinstē</i>)</p>	<p><i>suggérer, condamner, compter, équateur, desquels, contresens, exagérer</i>; pronunciación de palabras extranjeras; combinación de sonidos no existentes en francés (p. ex. <i>tcheque, jean, camping</i>); consonantes finales pronunciadas (p. ex. <i>job, Madrid, gang, harem, policeman, accèsit, handicap, biceps, cancer, prospectus, index</i>); no correspondencia entre grafías y sonidos (p. ex. <i>speaker, meeting, club business, cake, agnostique</i>).</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel: acento fónico de los elementos léxicos aislados; acento de insistencia; focalización de elementos y monosílabos acentuados (p. ex. <i>J'ai dit le chef est impassible; je n'ai pas dit: impossible</i>).</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: acento y atonicidad; patrones tonales en el sintagma; reconocimiento de la relajación articulatoria en lenguaje familiar y coloquial (p. ex. <i>y'a, chais pas</i>); transformaciones fonéticas en la <i>liaison</i> (p. ex. <i>Un grand homme</i>).</p>	<p>entonación y acentuación de palabras y frases (e. g. <i>weak forms</i>) para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (<i>connected speech</i>; enlaces, asimilación, fusión y elisión de mayor complejidad).</p> <p>Pronunciación en los diccionarios y en las fuentes <i>online</i>.</p>	<p>del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (p. es. <i>elisión e troncamiento</i>); reconocimiento de la relajación articulatoria en lenguaje familiar y coloquial.</p>
---	---	---	---

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 2º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
Expresión de la entidad: sustantivos	Expresión de la entidad: fenómenos de	Expresión de la entidad: sustantivos	Expresión de la entidad: artículos,

<p>compuestos y derivados; sustantivos colectivos; pronomombres y adjetivo s demostrativos (<i>derjenige, dasjenige, diejenige, solche</i>); pronomidores y adjetivos indefinidos (<i>irgend-, irgendwelche</i>).</p> <p>Expresión de la existencia: <i>es gibt im Perfekt + Modalverb</i> (z.B. <i>es soll gegeben haben</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: <i>Partizip I</i> (z.B. <i>das im Garten spielende Kind</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: (z.B. <i>etwa zwanzig Bücher, zweimal so viele, Berge von Arbeit</i>); <i>äußerst + Adj</i> (z.B. <i>äußerst schwierig</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbio de modo (z.B. <i>außerdem, ebenfalls, genauso</i>); fórmulas (z.B. <i>in einem Durcheinander</i>); partículas modales (<i>etwa, hält, eh</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (z.B. <i>Ich komme ja schon!</i>).</p> <p>La negación: (z.B. <i>ne, nö; nie im Leben! keineswegs, ausgeschlossen, nimmermehr, kommt nicht in Frage</i>); prefijos y sufijos (<i>fehl-, gegen-, weg-, -frei</i>).</p> <p>La interrogación: oraciones interrogativas precedidas por interjección (z.B. <i>Um alles in der Welt, wo warst du?</i>)</p> <p>La exclamación: <i>Welch- ein- + Nomen + (Satz)</i> (z.B. <i>Welch eine Plage (ist es)!</i>); interjecciones (<i>haha, ojemine, tja, upps</i>);</p>	<p>concordancia (<i>il est/ c'est</i>); los sustantivos compuestos (<i>nom + prép., V. + nom</i>); sustantivos colectivos (p. ex. <i>foule, famille, monde, gens</i>); pronomidores personales tónicos con preposiciones (<i>à/ de + pronom tonique</i> (p. ex. <i>Je pense à lui, il parle d'eux</i>) y pronomidores personales átonos; el pronombre reflexivo <i>soi</i>; pronomidores indefinidos (<i>qui que, quel que, un (e) autre/ d'autres, chacun(e)</i>); el pronombre <i>ce</i> con los relativos (p. ex. <i>Ce à quoi je pense</i>); usos articulares de <i>ce</i> (p. ex. <i>Je fais ce que je veux</i>); pronomidores demostrativos; pronomidores personales OD y OI; pronombre <i>or</i>; pronomidores relativos compuestos (<i>auquel, duquel</i>).</p> <p>Expresión de la existencia: presentativos (<i>parler de son environnement, laboral, politique</i>); inversión de los términos para expresar una emoción o un efecto literario (p. ex. <i>Mon âme est troublée/ troublée est mon âme</i>); la <i>mise en relief</i>; le neutro (p. ex. <i>Je crois vraiment qu'il deviendra un bon athlète, je le crois</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: el uso afectivo de los posesivos (p. ex. <i>Elle étudie son italien</i>); adjetivos y su posición en relación con el cambio de significado (<i>grand, brave, sale</i> (p. ex. <i>homme grand/ grand homme</i>)); cambio de género (<i>mi- / demi</i> (p. ex. <i>une demi-heure/ une heure et demie</i>)); revisión de adjetivos sin grado; adjetivos semánticamente graduados (p. ex. <i>ainé, principal, majeur, mineur, unique</i>).</p>	<p>contables, incontables, colectivos y compuestos; pronomidores personales, reflexivos/ enfáticos, recíprocos, <i>one(s)</i> y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos.</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there must have been</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>bluish, extremely</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: números (e. g. <i>some twenty people, thirty something</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>thoroughly, inside out, in a mess</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas enfáticas (e. g. <i>I do love classic music</i>)</p> <p>La negación: (e. g. <i>nope, never ever, you needn't</i>).</p> <p>La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions</i>, e. g. <i>Why on earth did she say that?; Aux. Questions; tags</i>).</p> <p>La exclamación: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, e. g. <i>What a nuisance (he is); How + Adj.</i>, e. g. <i>How very extraordinary!</i>; expresiones (e. g. <i>Gosh, it is freezing!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous, present perfect simple and continuous, past perfect simple and continuous</i>); futuro (<i>going to, will, will be -ing, will + perfect tense (simple and continuous), present</i></p>	<p>fenómenos de concordancia; género y número; sustantivos compuestos (p. es. <i>nome + aggettivo, verbo + nome</i>); sustantivos colectivos (p. es. <i>folla, famiglia, gente</i>); pronomidores personales tónicos (<i>a + pronombre tónico, p. es. penso a te; di + pronombre tónico, p. es. parlo di lui</i>); pronomidores personales átonos; el pronombre reflexivo <i>sé</i>; pronombrres indefinidos (p. es. <i>ciascuno, qualcuno</i>); adjetivos y su posición: cambio de significado (p. es. <i>povero</i>); pronombrres demostrativos; pronombrres personales OD y OI; pronombrres <i>ne y ci</i>; pronombrres relativos.</p> <p>Expresión de la existencia: presentativos (<i>parlare dei rapporti sociali</i>); focalización; inversión (p. es. <i>esprimere una profonda gioia</i>; <i>effetto letterario</i> (p. es. <i>il vento soffia il vento</i>); el verbo <i>essere</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: la posesión; adjetivos sin grado (p. es. <i>quadrato, rotondo</i>); adjetivos semánticamente graduados (p. es. <i>principale, maggiore, minore, unico</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: número (singular, plural; numerales cardinales, ordinales, colectivos); multiplicativos (p. es. <i>quadruplo</i>); fraccionarios (p. es. <i>tre su tre</i>); distributivos (p. es. <i>uno a uno</i>); porcentajes; el grado (p. es. <i>estremamente doloroso, particolarmente bravo</i>); adverbios (p. es. <i>cira, più o meno, il doppio</i>); unidades de medida (p. es. <i>un pizzico di, q. b.</i>);</p>
--	---	---	---

oraciones exclamativas (z.B. <i>was tut man nicht alles!</i>); Konjunktiv I (z.B. <i>Gott sei Dank!</i>).	Expresión de la cantidad: adverbios de cantidad; multiplicativos (p. ex. <i>le double, le triple</i>); colectivos (p. ex. <i>dizaine, douzaine</i>); revisión de los artículos partitivos; cuantificadores (p. ex. <i>énormément</i>); unidades de medida (p. ex. <i>un zeste, une pincée</i>); expresiones cuantitativas (<i>un tas, pas mal de</i>) y de grado (p. ex. <i>extrêmement, tellement, suffisamment</i>); revisión del comparativo y superlativo.	simple and continuous + <i>Adv.</i>); voz pasiva con y sin agente; voz pasiva con construcciones complejas (e. g. <i>The fallen bridge is known to have been designed by a famous architect</i>).	expresiones cuantitativas (p. es. <i>una tazza, un bicchiere di</i>); revisión del comparativo y superlativo.
Expresión del tiempo: presente (Präsens, Konjunktiv I, Passiversatz mit man, ist... zu, -bar); pasado (Perfekt, Präteritum, Plusquamperfekt, Historisches Präsens, Konjunktiv I); futuro (Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I, Futur II).	Expresión del aspecto: puntual (Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II); durativo (Präsens, Präteritum, Futur I); habitual (Präsens, Präteritum + Zeitangabe); incoativo (im Begriff sein zu + Inf., imstande sein zu+ Inf.); terminativo (etwas zum Schluss bringen).	Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tense</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tense + Adv., used to, would</i>); incoativo (<i>start/begin by-ing</i>); terminativo (<i>cease-ing</i>).	Expresión del modo: adverbios de modo (p. es. <i>di proposito, a dirotto, perbene, in questo modo, volentieri, così, insieme, piuttosto, a poco a poco</i>).
Expresión del aspecto: puntual (Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II); durativo (Präsens, Präteritum, Futur I); habitual (Präsens, Präteritum + Zeitangabe); incoativo (im Begriff sein zu + Inf., imstande sein zu+ Inf.); terminativo (etwas zum Schluss bringen).	Expresión del modo: expresiones (<i>de cette manière, de cette façon-là, ainsi, tout, volontiers, exprès, debout, ensemble, plusieurs</i>); uso de <i>comment y comme</i> ; adjetivos con valor adverbial (p. ex. <i>sentir bon</i>); locuciones adverbiales (<i>prép. + nom</i> , p. ex. <i>à mi-chemin, à l'envi, prép.+ V. + compl.</i> (p. ex. <i>à tue-tête</i>), <i>bien + (du, de la, de l', des)</i>); locuciones que marcan progresión (<i>mieux en mieux; de moins en moins; de plus en plus, d'autant plus que</i>).	Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>it takes</i>); posibilidad/probabilidad (<i>likely</i>); necesidad (<i>want, take</i>); obligación (<i>need, needn't</i>); prohibición (<i>mustn't, be not supposed to</i>); permiso (<i>may, could, allow</i>); intención (<i>be thinking of</i>); consejo (<i>should/ought to, had better</i>); voz pasiva con modales (e. g. <i>She needs to be told she's beautiful</i>).	La afirmación: (p. es. <i>sì, evidentemente, certamente, certo</i>); duda (p. es. <i>probabilmente, forse</i>); oraciones declarativas afirmativas; <i>frasi con dislocazione</i> (p. es. <i>il libro, l'ha preso Paola</i>).
Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); capacidad (<i>dazu braucht man</i>); posibilidad, probabilidad (<i>werden; müssen; wahrscheinlich</i>); necesidad (<i>benötigen, brauchen</i>); obligación (<i>verpflichtet sein zu + Inf., es geht nicht anders als</i>); permiso, prohibición: (<i>gestattet, nicht gestattet sein</i>); intención (<i>gedenken zu + Inf.</i>); volición (<i>Konjunktiv II</i>).	Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>am Anfang des Monats, damals, innerhalb eines Monats, jederzeit</i>); duración (z.B. <i>die ganze Woche hindurch</i>); secuencia (z.B. <i>erstens, ferner, schlussendlich</i>); anterioridad (z.B. <i>lange, kurz davor; sowie; außerhalb</i>); posterioridad (z.B. <i>späterhin; lange, kurz danach; da; weiter; außerhalb</i>); simultaneidad (z.B. <i>nun, zurzeit</i> ,	La afirmación: oraciones afirmativas con <i>oui/si, évidemment, certainement, vraiment, bien sûr</i> , la duda (<i>probablement, peut-être</i>). La negación: oraciones negativas con <i>ne...que (ne explétiif)</i> ; omisión de <i>ne</i> ; uso de <i>ne solo en registre soutenu</i> (p. ex. <i>Si je ne me trompe, nous sommes arrivés</i>); uso de <i>ne... que, ne...plus, ne...pas encore, toujours pas, pas toujours</i>); uso con <i>plus, du tout</i> (p. ex. <i>plus personne, plus rien</i>), <i>non, pas</i> (p. ex. <i>moi pas, pas moi, moi non</i>).	La negación: oraciones declarativas negativas con <i>non...mica</i> ; proforma (p. es. <i>absolutamente no</i>).
Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>am Anfang des Monats, damals, innerhalb eines Monats, jederzeit</i>); duración (z.B. <i>die ganze Woche hindurch</i>); secuencia (z.B. <i>erstens, ferner, schlussendlich</i>); anterioridad (z.B. <i>lange, kurz davor; sowie; außerhalb</i>); posterioridad (z.B. <i>späterhin; lange, kurz danach; da; weiter; außerhalb</i>); simultaneidad (z.B. <i>nun, zurzeit</i> ,	La interrogración: oración interrogativa afirmativa y negativa; la interrogración	La interrogración: oraciones exclamativas afirmativas y negativas con <i>che, come</i> (p. es. <i>come sei dolce!</i>); interjecciones (p. es. <i>ops!, magari!, dail ma dat!</i>).	La exclamación: oraciones exclamativas afirmativas y negativas con <i>che, come</i> (p. es. <i>come sei dolce!</i>); interjecciones (p. es. <i>ops!, magari!, dail ma dat!</i>).

heutzutage; bei, von... an); frecuencia (z.B. <i>öfters, wochenweise, mehrmals, nochmals</i>).	directa e indirecta (<i>la question rapportée</i>); interrogativos con preposición (<i>à qui, à quoi, par qui, par quoi, avec qui, avec quoi</i>).	posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino.	expresión; durativo (<i>presente, imperfetto, passato remoto + Adv.; tempi composti + avv.; seguitare a + Inf.; venire + Ger.</i>); habitual (<i>tempi semplici, passato prossimo, trapassato + Adv.; essere solito + Inf.</i>); iterativo (<i>passato remoto + Adv.</i>); incoativo (<i>accingersi a /essere in procinto di + Inf.</i>); terminativo (<i>imperfetto narrativo; tempi composti e passato remoto; cessare di + Inf.</i>); participio presente y gerundio.
Expresión de las relaciones espaciales: adverbios de lugar (<i>hiniüber, herüber und rüber; anderswo, herum, hierher, nebenan</i>); preposiciones de lugar (<i>außerhalb von, gegenüber, diesseits, jenseits</i>).	La exclamación: oración exclamativa afirmativa y negativa con <i>que y comme</i> (p. ex. <i>Ta fille, qu'elle est belle avec cette robe!</i>).	Expresión de relaciones lógicas: conjunción (<i>et/and; mais/also; mais... et/and... autrefois</i>); disyunción (<i>entweder...oder</i>); oposición, concesión (<i>ungeachtet; jedoch; auch wenn, selbst wenn; im Gegensatz zu</i>); causa (<i>zumal, weshalb</i>); finalidad (<i>s... dass, auf... dass</i>); resultado (<i>darum, infolgedessen; solche... dass</i>); condición (<i>bei; Konjunktiv II</i> (z.B. <i>Hätte ich viel Geld</i>); <i>angenommen, vorangesetzt, im Fall</i>); comparación (<i>z.B. verglichen mit, im Vergleich zu; bei weitem, denkbar, weitaus, irre; Konjunktiv II en Irreal Komparativsätze</i>); estilo indirecto (<i>Redewiedergabe (Konjunktiv I; nach seinen Wörten); Vorschläge, Aufforderungen und Befehle (z.B. Sie hätten sich verständigen sollen)</i> .	Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas afirmativas y negativas); capacidad (<i>non/ essere bravo a + Inf.</i>); posibilidad (<i> futuro semplice e composto; verbi, sostantivi e aggettivi che indicano opinione, dubbio, assunzione, attesa, persuasione, apparenza + Subj.; condizionale composto; verbo dovere + Inf. composto</i>); necesidad (<i>essere bisogno</i>); obligación (<i>futuro; essere tenuto a + Inf.; andare + particípio passato</i>); intención (<i>verbi volitivi + Subj.</i>); prohibición (<i>non andare + particípio passato</i>); el periodo ipotético.
Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>weder... noch; einerseits... andererseits</i> ; disyunción (<i>entweder...oder</i>); oposición, concesión (<i>ungeachtet; jedoch; auch wenn, selbst wenn; im Gegensatz zu</i>); causa (<i>zumal, weshalb</i>); finalidad (<i>s... dass, auf... dass</i>); resultado (<i>darum, infolgedessen; solche... dass</i>); condición (<i>bei; Konjunktiv II</i> (z.B. <i>Hätte ich viel Geld</i>); <i>angenommen, vorangesetzt, im Fall</i>); comparación (<i>z.B. verglichen mit, im Vergleich zu; bei weitem, denkbar, weitaus, irre; Konjunktiv II en Irreal Komparativsätze</i>); estilo indirecto (<i>Redewiedergabe (Konjunktiv I; nach seinen Wörten); Vorschläge, Aufforderungen und Befehle (z.B. Sie hätten sich verständigen sollen)</i> .	Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (<i>de ces temps-ci</i>); habitual; incoativo (<i>être prêt à</i>); terminativo (<i>mettre fin à quelque chose</i>).	Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>et/and; mais/also; mais... et/and... autrefois</i>); disyunción (<i>either ... or</i>); oposición/concesión (e. g. <i>(even) though/although, despite/in spite of</i>); causa (e. g. <i>because (of)</i> , <i>due to, as, since</i>); finalidad (e. g. <i>so as to</i>); comparación (e. g. <i>far less tiresome, much more convenient, the best by far</i>); resultado/correlación (e. g. <i>such... that</i>); condición (e. g. <i>if, unless, in case, supposing</i>); estilo indirecto (<i>reported information, offers, suggestions, promises, commands, wishes, warnings</i>).	Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas afirmativas y negativas); capacidad (<i>non/ essere bravo a + Inf.</i>); posibilidad (<i> futuro semplice e composto; verbi, sostantivi e aggettivi che indicano opinione, dubbio, assunzione, attesa, persuasione, apparenza + Subj.; condizionale composto; verbo dovere + Inf. composto</i>); necesidad (<i>essere bisogno</i>); obligación (<i>futuro; essere tenuto a + Inf.; andare + particípio passato</i>); intención (<i>verbi volitivi + Subj.</i>); prohibición (<i>non andare + particípio passato</i>); el periodo ipotético.
Expresión de las relaciones temporales: puntual (<i>l'ora, tra un po</i>); división (p. es. <i>ai tempi dei miei nomi, sul presto</i>); indicaciones de tiempo (p. es. <i>nel '400, nel frattempo</i>); duración (p. es. <i>l'intera giornata, sotto Natale</i>); anterioridad (p. es. <i>prima che, non ancora</i>); posterioridad (p. es. <i>qualche anno più tardi</i>); contemporaneidad (p. es. <i>nel momento in cui, contemporaneamente</i>); secuencia (p. es. <i>inoltre, poi, infine</i>); frecuencia (p. es. <i>di</i>).	Expresión del tiempo: presente; pasado (<i>passato prossimo, trapassato e passato remoto</i>); futuro (<i>futuro semplice e composto</i>); subjuntivo (presente, <i>imperfetto, passato e trapassato</i>); condicional (<i>semplice e composto</i>); durativo (<i>presente, imperfetto, passato remoto + Adv.; tempi composti + avv.; seguitare a + Inf.; venire + Ger.</i>); habitual (<i>tempi semplici, passato prossimo, trapassato + Adv.; essere solito + Inf.</i>); iterativo (<i>passato remoto + Adv.</i>); incoativo (<i>accingersi a /essere in procinto di + Inf.</i>); terminativo (<i>imperfetto narrativo; tempi composti e passato remoto; cessare di + Inf.</i>); participio presente y gerundio.	Expresión de las relaciones temporales: puntual (<i>l'ora, tra un po</i>); división (p. es. <i>ai tempi dei miei nomi, sul presto</i>); indicaciones de tiempo (p. es. <i>nel '400, nel frattempo</i>); duración (p. es. <i>l'intera giornata, sotto Natale</i>); anterioridad (p. es. <i>prima che, non ancora</i>); posterioridad (p. es. <i>qualche anno più tardi</i>); contemporaneidad (p. es. <i>nel momento in cui, contemporaneamente</i>); secuencia (p. es. <i>inoltre, poi, infine</i>); frecuencia (p. es. <i>di</i>).	Expresión de las relaciones temporales: puntual (<i>l'ora, tra un po</i>); división (p. es. <i>ai tempi dei miei nomi, sul presto</i>); indicaciones de tiempo (p. es. <i>nel '400, nel frattempo</i>); duración (p. es. <i>l'intera giornata, sotto Natale</i>); anterioridad (p. es. <i>prima che, non ancora</i>); posterioridad (p. es. <i>qualche anno più tardi</i>); contemporaneidad (p. es. <i>nel momento in cui, contemporaneamente</i>); secuencia (p. es. <i>inoltre, poi, infine</i>); frecuencia (p. es. <i>di</i>).

	<p>verbos transitivos indirectos (<i>ressembler à</i>); voz pasiva con <i>faire + Inf.</i>, <i>laisser + Inf.</i> (p. ex. <i>J'ai fait laver ma voiture</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>n'importe quand, quelque qu'il soit, une fois que, tout de suite, de suite, tout à coup, au moment où, lors</i>); duración con <i>toujours</i> (p. ex. <i>Il travaille toujours à Paris?</i>; <i>matinée, journée, soirée, nuitée</i>); anterioridad (p. ex. <i>en attendant, antrefois</i>); posterioridad (<i>à peine-que, aussitôt que, sitôt que</i>); secuenciación (p. ex. <i>pour conclure, pour faire le bilan, si on fait le point, comme conclusion</i>); simultaneidad (p. ex. <i>à mesure que, au fur et à mesure que, le temps que + Subj.</i>); frecuencia (p. ex. <i>un jour, un jour sur deux, rarement, chaque fois que</i>); unidades temporales (p. ex. <i>hebdomadaire, mensuel, trimestriel annuel</i>). Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar (<i>là, là-bas, de façon à, au dehors de, en dehors de, hors de, aux alentours de, le long de, au sein de</i>); posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino. Expresión de relaciones lógicas: coordinación y subordinación; conjunción (<i>pour que + Subj.</i>); disyunción; oposición con <i>sí</i> (p. ex. <i>si ce garçon est drôle, il est également sérieux</i>), <i>quel (le)s que + être</i> (p. ex. <i>quelles que soient tes idées, je suis sûr qu'elles sont utiles</i>), <i>en dépit de + nom, seulement si, bien que</i>; concesión (<i>quand bien même, concession + idée d'hypothèse + Cond.</i></p>	<p><i>rado, un giorno su tre, talvolta</i>). Expresión del espacio: (preposiciones, adverbios y expresiones que indican lugar, posición, distancia y movimiento); el pronombre <i>ci</i>. Expresión de relaciones lógicas: conjunción (p. es. <i>e, poi, neppure</i>); disyunción (p. es. <i>senon</i>); oposición (p. es. <i>bensì, anzitutto</i>); causa (p. es. <i>per il fatto che</i>); concesión (p. es. <i>ciononostante, nonostante, pur + on Ger.</i>); finalidad (p. es. <i>allo scopo di + Inf.</i>); condición (p. es. <i>purché, ammesso che</i>); comparación (p. es. <i>altrettanto, quanto, più o di quello che</i>); resultado y correlación (p. es. <i>trop...per, al punto che</i>). La voz pasiva. El estilo indirecto (p. es. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte, suggerimenti, promesse, avvisi</i>).</p>
	<p><i>si + Adj./Adv. + que, aussi + Adj./Adv. + que, pour + Adj./Adv. + que, quelque + Adj. + que + Subj.</i> (p. ex. <i>quelque fragile qu'il paraisse, il a une santé de fer</i>), <i>quoique, malgré que + Subj.</i> (p. ex. <i>quoiqu'il fasse il réussira</i>), <i>pour un événement réel (si que, que... ou que + Subj., avoir beau être + nom/Adj./Adv., loin de, sans)</i>; finalidad (<i>de sorte que, en vue de + nom, en vue de + Inf.</i>; comparación (<i>de même que, plutôt que, ainsi que, autant/tant que, d'autant plus/moins que</i>); consecuencia (<i>au point de + Inf., au point que, à tel point que, par conséquent, en conséquence</i>); condición (<i>sauf si, à condition de + Inf., dans la mesure où, même si, gérontif, pourra que, à condition que, à moins de + Inf., au cas où, dans le cas où + Cond., comme si, pour peu que + Subj.</i>); causa (<i>étant donné que, du fait que, vu que, sous prétexte que, du moment</i>); el estilo indirecto (<i>discours rapporté au passé; rapporter des informations, suggestions, ordres, questions, emploi (hier/ la veille, en ce moment/ à ce moment-là, après-demain/ le lendemain)</i>.</p>	

QUÍMICA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

Es imposible imaginar el mundo actual sin los plásticos que forman parte de las pantallas de los ordenadores, las monturas de las gafas o las fibras textiles con que cubrimos nuestros cuerpos; sin el arsenal de medicamentos que nos permite superar enfermedades, sin las refinerías de petróleo que nos procuran el combustible para movernos por nuestro planeta o mandar naves al espacio, sin fábricas de papel y tinta que nos permitan escribir con un bolígrafo, o sin cosméticos y perfumes con los que

mejorar nuestra imagen ante los demás, por poner algunos ejemplos. Tampoco podremos interpretar el futuro sin conocer los nuevos materiales que surgirán de la investigación en Química, o del desarrollo futuro de materiales recientes, como los nanotubos y el grafeno. Todo ello justifica que la Química esté hoy en la base del bienestar de la sociedad, que sea un área básica en la formación de los jóvenes, incluida en el currículo de la ESO y del 1º de Bachillerato, y que en 2º de Bachillerato se organice en un cuerpo único de contenidos.

En 2º de Bachillerato se han de afianzar y ampliar los conocimientos de Química que han ido adquiriendo los alumnos en los cursos anteriores, desde un enfoque académico, y se ha de preparar a los alumnos para cursar esta área en los estudios universitarios.

Por la naturaleza eminentemente empírica de la Química, es menester que los alumnos realicen prácticas de laboratorio y, si no se dispusiese de la infraestructura necesaria, conviene recurrir a aplicaciones informáticas interactivas que reproduzcan experimentos propios del área y del nivel adecuado.

El primer bloque de contenidos es común a todas las áreas de Física y/o Química de la ESO y el Bachillerato, y está dedicado a desarrollar las capacidades propias del trabajo científico, partiendo de la observación y la experimentación, elaborando hipótesis y tomando datos, presentando los resultados obtenidos mediante tablas y gráficas, y extrayendo conclusiones. Se trata de un bloque de naturaleza transversal a lo largo del curso, que es muy propicio para desarrollar especialmente las competencias de aprender a aprender, sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, y la competencia digital, aplicando las últimas Tecnologías de la Información y la Comunicación.

El segundo bloque está dedicado a la composición de la materia, profundizando en la unión de los átomos y las propiedades de los compuestos formados.

El tercer bloque de contenidos se dedica a la reacción química, analizada desde el ámbito de la cinética química primero y del equilibrio químico después, y extendiendo este último a aplicaciones prácticas tan resenables como el equilibrio de solubilidad, el equilibrio ácido-base y el equilibrio redox.

Y el cuarto bloque aborda la química orgánica y sus aplicaciones actuales relacionadas con la química de polímeros y macromoléculas, los principales compuestos orgánicos de interés biológico e industrial y la importancia de la química del carbono en el desarrollo de la sociedad del bienestar.

En cuanto a la evaluación, en la lista de contenidos y criterios de evaluación se encuentran implícitos los estándares de aprendizaje evaluables, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender y saber hacer en el área de Química, y que facilitan el diseño de pruebas estandarizadas y comparables. Y en relación con la atención a la diversidad, se establecerán las medidas más adecuadas para que las condiciones de realización de las evaluaciones se adapten a las circunstancias del alumnado con necesidades educativas especiales.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Química

Curso 2º de Bachillerato

Bloque 1: La actividad científica. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Utilización de estrategias básicas de la actividad científica. Investigación científica: documentación, elaboración de informes, comunicación y difusión de resultados. Importancia de la investigación científica en la industria y en la empresa.	BL1.1. Interpretar textos orales de naturaleza científica procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido. BL1.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito científico, con una pronunciación clara, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA CCLI CAA

	BL1.3. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito científico utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.4. Reconocer la terminología conceptual de la Química y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas. BL1.5. Leer textos de formatos diversos y naturaleza científica utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido. BL1.6. Escribir textos de naturaleza científica en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes científicas de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de presentación de los contenidos: tanto en papel como digitalmente, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos, citando adecuadamente su procedencia. BL1.8. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para registrar información científica, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL1.10. Utilizar aplicaciones informáticas para resolver problemas y recrear experimentos de Física y Química.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CD CSC CMCT CD CMCT CD
--	---	---

	BL1.11. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.	SIEE
	BL1.12. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.	SIEE CAA
	BL1.13. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	SIEE
	BL1.14. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	SIEE CAA CSC
	BL 1.15. Utilizar el material e instrumentos de laboratorio empleando las normas de seguridad adecuadas para la realización de diversas experiencias químicas, relacionando los conocimientos químicos aprendidos con fenómenos de la naturaleza y las posibles aplicaciones y consecuencias en la sociedad actual.	CMCT CSC

Bloque 2: Origen y evolución de los componentes del Universo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estructura atómica de la materia.	BL2.1. Explicar las limitaciones de los distintos modelos atómicos y	CMCT

Orígenes de la teoría cuántica: espectros.		
Hipótesis de Planck.		CAA
Teoría corpuscular de la luz de Einstein.		CMCT
Modelo atómico de Bohr.		CAA
Modelo mecano-cuántico: Hipótesis de De Broglie.		
Principio de Incertidumbre de Heisenberg.		
Orbitales atómicos.		
Números cuánticos y su interpretación.		
Partículas subatómicas: origen del Universo.		
Clasificación de los elementos según su estructura electrónica: Sistema Periódico.		
Propiedades de los elementos según su posición en el Sistema Periódico: energía de ionización, afinidad electrónica, electronegatividad, radio atómico.		CMCT
Enlace químico.		
Enlace iónico. Energía de red. Ciclo de Born-Haber. Propiedades de las sustancias iónicas.		
Enlace covalente. Teoría de repulsión de pares electrónicos de la capa de valencia (TRPECV). Teoría del enlace de valencia (TEV) e hibridación.		
Geometría y polaridad de las moléculas. Propiedades de las sustancias con enlace covalente.		
Enlace metálico. Modelo del gas electrónico y teoría de bandas.		
Propiedades de los metales. Aplicaciones de superconductores y semiconductores.		
Fuerzas intermoleculares.		
Enlaces presentes en sustancias de interés biológico.		

	<p>distintas sustancias covalentes orgánicas e inorgánicas aplicando la TEV , la TRPECV y la teoría de la hibridación.</p> <p>BL2.11. Explicar la conductividad eléctrica y térmica de los metales mediante el modelo del gas electrónico y la teoría de bandas, describiendo el comportamiento de un elemento como aislante, conductor o semiconductor eléctrico.</p> <p>BL2.12. Explicar algunas aplicaciones de los semiconductores y superconductores analizando su repercusión en el avance tecnológico de la sociedad.</p> <p>BL2.13. Comparar la energía de los enlaces intramoleculares con la energía correspondiente a las fuerzas intermoleculares justificando el comportamiento fisicoquímico de las moléculas, explicando cómo varían las propiedades específicas de diversas sustancias en función de las fuerzas intermoleculares existentes.</p>	CMCT CMCT CSC CMCT
--	---	-------------------------------------

Bloque 3: Reacciones químicas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto de velocidad de reacción. Teoría de las colisiones y del complejo activado. Factores que influyen en la velocidad de las reacciones químicas. Utilización de catalizadores en procesos industriales. Equilibrio químico. Ley de acción de masas. La constante de equilibrio: formas de expresarla. Equilibrios con gases. Equilibrios heterogéneos: reacciones de precipitación. Factores que afectan al estado de equilibrio: Principio de Le Chatelier. Aplicaciones e importancia del equilibrio químico en procesos industriales y en situaciones de la vida cotidiana. Equilibrio ácido-base. Concepto de ácido-base.	BL3.1. Obtener ecuaciones cinéticas reflejando las unidades de las magnitudes que intervienen. BL3.2. Predecir la influencia de los factores que modifican la velocidad de una reacción y explicar el funcionamiento de los catalizadores relacionándolo con procesos industriales, y la catálisis enzimática, analizando su repercusión en el medio ambiente y en la salud. BL3.3. Deducir el proceso de control de la velocidad de una reacción química identificando la etapa limitante correspondiente a su mecanismo de reacción. BL3.4. Interpretar el valor del cociente de reacción comparándolo con la	CMCT CMCT CSC CMCT CMCT

<p>Teoría de Brönsted-Lowry. Fuerza relativa de los ácidos y bases, grado de ionización. Equilibrio iónico del agua. Concepto de pH. Importancia del pH a nivel biológico. Volumetrías de neutralización ácido-base. Estudio cualitativo de la hidrólisis de sales. Estudio cualitativo de las disoluciones reguladoras de pH. Ácidos y bases relevantes a nivel industrial y de consumo. Problemas medioambientales. Equilibrio redox Concepto de oxidación-reducción. Oxidantes y reductores. Número de oxidación. Ajuste redox por el método del ion-electrón. Estequiometría de las reacciones redox. Volumetrías redox. Potencial de reducción estándar. Leyes de Faraday de la electrólisis. Aplicaciones y repercusiones de las reacciones de oxidación- reducción: baterías eléctricas, pilas de combustible, prevención de la corrosión de metales.</p>	<p>constante de equilibrio, hallar el valor de las constantes de equilibrio, Kc y Kp, en diferentes situaciones de presión, volumen o concentración, relacionar Kc y Kp en equilibrios con gases, y calcular las concentraciones o presiones parciales de las sustancias presentes en un equilibrio químico empleando la ley de acción de masas y el grado de disociación.</p> <p>BL3.5. Relacionar la solubilidad y el producto de solubilidad aplicando la ley de Guldberg y Waage en equilibrios heterogéneos sólido-líquido, aplicarlo como método de separación e identificación de mezclas de sales disueltas y calcular la solubilidad de una sal interpretando cómo se modifica al añadir un ion común.</p> <p>BL3.6. Interpretar experiencias de laboratorio donde se pongan de manifiesto los factores que influyen en el desplazamiento del equilibrio químico, tanto en equilibrios homogéneos como heterogéneos, aplicando el principio de Le Chatelier para predecir la evolución de un sistema en equilibrio al modificar la temperatura, presión, volumen o concentración que lo definen, utilizando como ejemplo la obtención industrial del amoniaco, analizando los factores cinéticos y termodinámicos que influyen para optimizar la obtención de compuestos de interés industrial.</p> <p>BL3.7. Justificar el comportamiento ácido o básico de un compuesto aplicando la teoría de Brönsted-Lowry de los pares ácido-base conjugados e identificar el carácter ácido, básico o neutro y la fortaleza ácido-base de distintas disoluciones determinando el valor de pH de las mismas.</p> <p>BL3.8. Predecir el comportamiento ácido-base de una sal disuelta en agua aplicando el concepto de hidrólisis, escribiendo los procesos intermedios y equilibrios que tienen lugar.</p> <p>BL3.9. Describir el procedimiento para realizar una volumetría ácido-base de una disolución de concentración desconocida, realizando los cálculos necesarios para determinar la concentración de un ácido o base valorándola con otra de concentración conocida, estableciendo el punto de equivalencia de la neutralización mediante el empleo de indicadores ácido-base.</p>	CAA CMCT CAA CMCT CSC CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT
--	---	---

	BL3.10. Reconocer la acción de algunos productos de uso cotidiano como consecuencia de su comportamiento químico ácido-base. BL3.11. Definir oxidación y reducción relacionándolo con la variación del número de oxidación de un átomo en sustancias oxidantes y reductoras e identificar reacciones de oxidación-reducción empleando el método del ion-electrón para ajustarlas y hacer los cálculos estequiométricos correspondientes. BL3.12. Describir el procedimiento para realizar una volumetría redox realizando los cálculos estequiométricos correspondientes. BL3.13. Predecir la espontaneidad de un proceso redox a partir del cálculo del potencial estándar de reducción del mismo y diseñar una pila utilizando los potenciales estándares de reducción para calcular la fuerza electromotriz generada, formulando las semirreacciones redox que se producen y representando la célula galvánica correspondiente. BL3.14. Aplicar las leyes de Faraday a un proceso electrolítico determinando la cantidad de materia depositada en un electrodo o el tiempo que tarda en hacerlo. BL3.15. Representar los procesos que tienen lugar en una pila de combustible, escribiendo las semirreacciones redox e indicando las ventajas e inconvenientes del uso de estas pilas frente a las convencionales, y justificar las ventajas de la anodización y la galvanoplastia en la protección de objetos metálicos.	CMCT CSC CMCT CMCT CAA CMCT CAA SIEE CMCT CMCT
--	---	---

Bloque 4: Síntesis orgánica y nuevos materiales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estudio de funciones orgánicas. Nomenclatura y formulación orgánica según las normas de la IUPAC. Funciones orgánicas de interés: oxigenadas y nitrogenadas, derivados halogenados, tioles, perácidos. Compuestos orgánicos polifuncionales.	BL4.1. Relacionar la forma de hibridación del átomo de carbono con el tipo de enlace en diferentes compuestos representando gráficamente moléculas orgánicas sencillas.	CMCT

Tipos de isomería. Tipos de reacciones orgánicas: sustitución, adición, eliminación, condensación y redox. Principales compuestos orgánicos de interés biológico e industrial: materiales polímeros y medicamentos. Macromoléculas y materiales polímeros. Polímeros de origen natural y sintético: propiedades. Reacciones de polymerización. Fabricación de materiales plásticos y sus transformados: impacto medioambiental. Importancia de la Química del Carbono en el desarrollo de la sociedad del bienestar.	BL4.2. Nombrar y formular distintos hidrocarburos y compuestos orgánicos que posean varios grupos funcionales, según las normas de la IUPAC.	CMCT
	BL4.3. Distinguir los diferentes tipos de isomería representando, formulando y nombrando los posibles isómeros, dada una fórmula molecular.	CMCT
	BL4.4. Identificar los principales tipos de reacciones orgánicas y predecir los productos de las mismas al desarrollar la secuencia de reacciones necesarias para obtener un compuesto orgánico determinado a partir de otro con distinto grupo funcional, aplicando la regla de Markovnikov o de Saytzeff para la formación de distintos isómeros.	CMCT CCA
	BL4.5. Relacionar los principales grupos funcionales y estructuras con compuestos sencillos de interés biológico, reconociendo macromoléculas de origen natural y sintético.	CMCT
	BL4.6. Diseñar un polímero a partir de sus monómeros explicando el proceso que ha tenido lugar, como en la obtención de compuestos de interés industrial como polietileno, PVC, poliestireno, caucho, poliamidas y poliésteres, poliuretanos, baquelita.	CMCT CCA CSC
	BL4.7. Identificar sustancias y derivados orgánicos que se utilizan como principios activos de medicamentos, cosméticos y biomateriales reconociendo la repercusión en la calidad de vida.	CMCT CSC
	BL4.8. Describir las principales aplicaciones de los materiales polímeros de alto interés tecnológico y biológico (adhesivos y revestimientos, resinas, tejidos, pinturas, prótesis, lentes, etc.) relacionándolas con las ventajas y desventajas de su uso según las propiedades que los caracterizan.	CMCT CSC
	BL4.9. Reconocer las distintas utilidades que los compuestos orgánicos tienen en diferentes sectores como la alimentación, agricultura, biomedicina, ingeniería de materiales, energía, frente a las posibles desventajas que conlleva su desarrollo.	CMCT CSC

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

TECNOLOGÍA

4º ESO

INTRODUCCIÓN

A nadie se le escapa la importancia y la presencia de la tecnología en nuestras vidas. Nuestra sociedad, tal y como la tenemos concebida actualmente, precisa de ciudadanos formados tecnológicamente, con una capacidad de toma de decisiones sobre procesos tecnológicos suficiente, con sentido crítico y con notable interés frente a los nuevos retos que se les presentan. La búsqueda de calidad de vida es el objetivo de cualquier procedimiento o técnica que se sirve de materiales tradicionales, o hace uso de las continuas novedades que surgen en este ámbito.

El conjunto de conocimientos técnicos, ordenados conforme apunta el avance de la ciencia, conforma la tecnología y nos permitirá el diseño y la creación de bienes y servicios; todo ello sin pasar por alto su repercusión sobre el medio ambiente y su propósito de satisfacer necesidades esenciales o deseos del ser humano.

Este afán de superación ha ido desarrollando a lo largo de la historia, se ha visto acrecentado por las necesidades que surgían en cada uno de los territorios, necesidades basadas en cuestiones culturales, tradicionales, religiosas, béticas, económicas o de cualquier otra índole. Por lo tanto, cubrir esas exigencias precisa de una educación tecnológica que abarque numerosos campos de conocimiento. Ello permitirá ampliar técnicas y conocimientos que afiance el progreso de la sociedad y resuelva sus problemas a base de construir máquinas y diseñar métodos de uso correctos.

A la hora de abordar un problema sobre una necesidad surgida y que tiene que resolver la tecnología, se deben de tener en cuenta aspectos tales como el contexto, los materiales, el tiempo, los costes económicos y medioambientales, la comercialización del producto, su funcionamiento, viabilidad en el mercado al que está destinado y el mantenimiento al que se debe someter. Por lo tanto, resulta imprescindible que los alumnos adquieran una completa formación sobre contenidos tecnológicos así como que éstos guarden una coherencia en el tiempo que dura su formación. En definitiva, se trata de formar personas competentes según los contextos que les rodean y las tareas comunes o específicas que puedan desarrollar para satisfacer cualquier necesidad que se les presente a lo largo de la vida.

Los diferentes bloques de contenidos que se exponen a continuación, atienden a la formación tecnológica del alumnado según su grado de adquisición de destrezas, dada su diversidad, basadas en las diferentes competencias. Indudablemente, la competencia básica en ciencia y tecnología, junto a la competencia matemática, sustenta todos y cada uno de los bloques a los que hace referencia esta introducción: una aplicación correcta de los métodos propios de la actividad científica conducirán

indudablemente a adquirir los conocimientos, contrastar ideas y aplicar los descubrimientos obtenidos en la superación de retos tecnológicos planteados. Y no sólo se queda ahí, mediante la tecnología atendemos la competencia de aprender a aprender para fomentar la autonomía, perseverancia, sistematización, reflexión crítica y comunicación de los resultados obtenidos. Contribuimos, de este modo, a desarrollar una competencia social y cívica que fomente una capacidad notable de análisis, de reflexión crítica y autocritica, de valorar el sistema democrático y el bienestar de la sociedad según los derechos y deberes de los ciudadanos, y de abordar diferentes estrategias para alcanzar la mejor solución a los diferentes problemas de índole tecnológica a los que se enfrentan los ciudadanos que estamos formando. La contribución de la Tecnología a la competencia digital se enmarca en el uso creativo, crítico y seguro de las tecnologías de la información y comunicación para alcanzar los objetivos relacionados con nuestros proyectos: comprender y saber analizar la información que se maneja, tomar conciencia de lo que supone comunicar los resultados obtenidos de una forma adecuada y crear los contenidos necesarios para completar aquella comunicación. En estos dos últimos aspectos, también entra en juego la competencia lingüística; es decir, la facultad que debe adquirir el alumno para comunicar cualquier aspecto que tenga que ver con la evolución tecnológica de su proyecto y sus conclusiones. El sentido de iniciativa y espíritu emprendedor también se muestra de manera notable en la formación tecnológica. Básicamente estamos tratando la transformación de ideas en actos por lo que resulta básica la formación competencial del alumnado en este ámbito. Crear, innovar, imaginar soluciones a los problemas planteados y ser crítico frente a ellas, constituye la base de la pirámide donde descansa el proceso tecnológico.

La materia de Tecnología queda enmarcada dentro de los dos ciclos de la Educación Secundaria Obligatoria y los bloques que presenta, se desarrollan a lo largo de los cuatro cursos. En el primer ciclo abordaremos los siguientes bloques de contenido:

El bloque 1, “Proceso de resolución de problemas tecnológicos”, representa el eje vertebrador del área ya que describe el conjunto de fases que conforman la resolución de un problema gracias a la obtención de un producto final que satisface nuestra necesidad inicial. Por lo tanto, muestra qué hacer y cómo hacer un completo proyecto tecnológico. A este bloque, se le añaden todos los aspectos relacionados con la comunicación técnica del proyecto: desde los primeros bocetos hasta sus planos normalizados pasando por las diferentes vistas que presenta el diseño final.

El bloque 2, “Materiales de uso técnico”, recoge la obtención, propiedades, manipulación y mecanización de los materiales de uso más común, tales como la madera, los materiales de construcción, los metales o los plásticos siempre bajo las correspondientes normas de seguridad y salud.

El bloque 3, “Estructuras y mecanismos”, se subdivide a su vez en dos partes bien diferenciadas: una relativa a estructuras y otra dedicada a mecanismos y electricidad. En la primera, analizamos los esfuerzos a los que están sometidas las estructuras y como éstos se transmiten en ellas. En la segunda parte, se estudian los mecanismos que transforman y transmiten los movimientos, qué tipo de operadores existen en una estructura y cómo se manipulan. La electricidad se refleja determinando las magnitudes que la componen, el diseño y montaje de circuitos básicos, así como la observación de los efectos que tiene la corriente eléctrica sobre otros tipos de energía.

El bloque 4, “Tecnologías de la información y la comunicación”, es el único bloque presente en los dos ciclos de la etapa. El bloque está organizado en hardware y software, la búsqueda y selección de información en Internet, y la creación y edición de contenidos digitales básicos, principalmente relacionados con la ofimática. Además, la seguridad a la hora de navegar por la red así como la utilización de los diferentes tipos de licencias, resulta de suma importancia en este apartado.

El bloque 5, “Elementos transversales a la asignatura” tiene como objeto trabajar la competencia lingüística, la de aprender a aprender, la digital, y la del sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor. Estos temas, que son transversales al área, abarcan contenidos de varias disciplinas y su tratamiento se aborda desde la complementariedad. Por ello, no pueden plantearse de manera paralela al desarrollo del currículum de la materia, sino que deben ser insertados en la dinámica diaria del proceso enseñanza-aprendizaje. Este último bloque se desarrolla igualmente en el cuarto curso.

En el segundo ciclo de la etapa educativa en la que nos encontramos, abordaremos los siguientes bloques de contenido:

El bloque 1, “Tecnología y sociedad”, argumenta los cambios tecnológicos más relevantes y sus repercusiones, tanto a nivel económico como social. Así mismo, el estudio y análisis de los objetos atenderá su entorno, función y evolución histórica junto al aprovechamiento de las materias primas y la adquisición, por parte del alumno, de hábitos que fomenten un desarrollo sostenible.

El bloque 2, “Instalaciones en viviendas”, recoge el estudio de todos los elementos que conforman las instalaciones básicas que debe de tener una vivienda para su habitabilidad en condiciones normales, sin dejar de lado las diferentes medidas de ahorro energético que están al alcance de todos. También se abordará la evolución que este tipo de instalaciones han ido experimentando, dando lugar a lo que hoy en día conocemos como la domótica.

El bloque 3, “Electrónica”, desarrolla el análisis de circuitos, sus componentes y la resolución de problemas de aplicación industrial mediante electrónica analógica y digital.

El bloque 4, “Control y robótica”, se analizan los sistemas automáticos mediante el montaje de sencillos automatismos o robots dotados de movimiento autónomo. Por lo tanto, el uso del ordenador, si ya resulta habitual en casi todos los bloques, en este contexto es imprescindible que el alumnado trabaje con tarjetas controladoras para experimentar con prototipos previamente diseñados.

El bloque 5, “Neumática e hidráulica”, comprende las características y el funcionamiento de los componentes de los circuitos neumáticos e hidráulicos. Obviamente, y dada la complejidad y seguridad que requieren estos últimos, la construcción de circuitos en las aulas sólo se realiza con tecnología neumática.

Démonos cuenta por tanto, que continuamente la tecnología pasa desapercibida por lo habituados que estamos a ella en esta sociedad y por ello, está llamada a desarrollar un papel fundamental y primordial en la formación de nuestro alumnado que, de una manera u otra, les hace ser tecnológicamente dependientes.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Tecnología

Curso 4º ESO

Bloque 1: Tecnologías de la Información y la comunicación. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sistemas de intercambio y publicación de información: seguridad y uso responsable. Comunicación alámbrica e inalámbrica: elementos, medios de transmisión y aplicaciones. Conceptos básicos de los lenguajes de programación. Elaboración de programas informáticos. Estrategias de comprensión lectora. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Estrategias de filtrado en la búsqueda información. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.	BL1.1. Describir las características de los elementos, tipología, estructuras de las redes y sistemas para identificar las aplicaciones de la comunicación alámbrica o inalámbrica. BL1.2. Utilizar un lenguaje de programación para controlar aplicaciones informáticas sencillas. BL1.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes, a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada, organizando la información mediante procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red para obtener textos del ámbito académico o profesional. BL1.4. Leer textos, en formatos diversos y presentados en soporte papel o digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener	CD CCLI CD CCLI CD CAA CCLI CAA

Estudios y profesiones vinculados con la materia.	información y aplicarla en la reflexión sobre los contenidos, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas. BL1.5. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas. BL1.6. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia y producciones audiovisuales, con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, para exponer un objeto tecnológico, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL1.7. Investigar y recopilar, mediante las TIC, entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con la materia; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones.	CD CSC CD CAA CSC SIEE
---	---	---------------------------------------

Bloque 2: Instalaciones en viviendas Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Instalaciones esenciales: Instalación eléctrica, instalación de agua sanitaria e instalación de saneamiento. Otras instalaciones: calefacción, gas, aire acondicionado y domótica. Normativa, simbología, análisis y montaje de instalaciones básicas. Software específico de representación de instalaciones domésticas. Criterios y medidas de ahorro energético en una vivienda. Estrategias de planificación, organización y gestión. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizaje cooperativo.	BL2.1. Clasificar y analizar las instalaciones típicas de una vivienda identificando los elementos que las constituyen. BL2.2. Representar mediante la simbología adecuada, utilizando el software específico, circuitos sencillos de instalaciones domésticas para analizar su funcionamiento y en su caso efectuar el posterior montaje. BL2.3. Efectuar, a partir de un supuesto práctico, un estudio comparativo del ahorro que supone la utilización de productos energéticamente eficientes para fomentar hábitos de consumo adecuados.	CMCT CMCT CD CMCT CSC SIEE

	BL2.4. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL2.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos, ajustada a los objetivos propuestos y adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	CAA CSC SIEE
--	---	--------------------

Bloque 3: Electrónica Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Electrónica analógica: componentes básicos y simbología. Análisis y montaje de circuitos elementales. Circuitos impresos. Electrónica digital: componentes básicos y simbología. Resolución de problemas tecnológicos básicos: puertas lógicas y álgebra de Boole. Uso de simuladores para analizar el comportamiento de los circuitos electrónicos. Simbología normalizada.	BL3.1. Analizar circuitos electrónicos, reconociendo sus componentes para experimentar su funcionamiento mediante montajes sencillos. BL3.2. Resolver problemas tecnológicos asociados a aplicaciones industriales sencillas mediante puertas lógicas empleando, en su caso, el álgebra de Boole. BL3.3. Utilizar el software de simulación específico, empleando simbología normalizada, para representar y evaluar circuitos electrónicos.	CMCT CAA
		CMCT
		CAA
		CMCT
		CD

Bloque 4: Control y robótica Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de sistemas automáticos: funcionamiento, tipos y componentes de control. Robots: tipos, grados de libertad y características técnicas. El ordenador como elemento de programación y control de sistemas robotizados. Programación y aplicación de tarjetas controladoras en la experimentación	BI4.1. Analizar sistemas automáticos estudiando sus componentes para aplicarlo al montaje de automatismos sencillos o robots dotados de movimiento autónomo. BI4.2. Emplear el ordenador como herramienta de adquisición e interpretación de datos en sistemas automáticos, a través de tarjetas	CMCT CAA
		CMCT
		CD

con prototipos diseñados.	controladoras, para la experimentación con prototipos previamente diseñados.	
---------------------------	--	--

Bloque 5: Neumática e hidráulica Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Sistemas hidráulicos y neumáticos: ámbitos de aplicación. Instalaciones hidráulicas y neumáticas: configuración básica. Componentes neumáticos: simbología y funcionamiento. Circuitos neumáticos básicos. Simulación de circuitos neumáticos mediante software.	BL5.1. Describir las características y funcionamiento de las tecnologías hidráulica y neumática para relacionarlo con aplicaciones de la vida real. BL5.2. Analizar los principales componentes, utilizando simbología normalizada, para montar sencillos circuitos neumáticos mediante simulación o empleando elementos reales cumpliendo con las normas de seguridad establecidas.	CMCT CCLI
		CMCT
		CAA

Bloque 6: Tecnología y sociedad Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El desarrollo tecnológico a lo largo de la historia. Análisis de la evolución de los objetos técnicos y tecnológicos e importancia de la normalización en el desarrollo de productos industriales. Aprovechamiento de materias primas y recursos naturales. Adquisición de hábitos que potencien el desarrollo sostenible. Estrategias de comprensión lectora. Estrategias de comprensión escrita. Estrategias de comprensión oral. Estrategias lingüísticas y no lingüísticas. Aplicación de normas de corrección gramaticales. Respeto en el uso del lenguaje. Autoconocimiento y sentido crítico. Planificación de textos orales.	BL6.1. Argumentar los cambios tecnológicos más relevantes para valorar su repercusión tanto tecnológica como económica y social, en base a documentación escrita y digital. BL6.2. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL6.3. Expresar oralmente textos previamente planificados, aplicando la terminología conceptual correspondiente, las normas de la prosodia y la corrección gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada los resultados obtenidos en el proyecto realizado, con un lenguaje no discriminatorio. BL6.4. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de	CSC CCLI
		CCLI
		CSC
		CAA
		CCLI
		CAA
		CCLI
		CAA
		CCLI
		CAA

	<p>sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL6.5. Estudiar objetos técnicos y tecnológicos mediante el análisis de objetos, para ver su relación con el entorno, su función y evolución histórica.</p> <p>BL6.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos, cuidando sus aspectos formales, aplicando la terminología apropiada, las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a cada situación comunicativa, para transmitir sus conocimientos, de forma organizada y no discriminatoria.</p> <p>BL6.7. Realizar de forma eficaz tareas, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p>	CMCT CAA CCLI CAA SIEE CSC
--	---	---

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

ANEXO II

MATERIAS DEL BLOQUE DE ASIGNATURAS ESPECÍFICAS

ANÁLISIS MUSICAL

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El Análisis Musical, como materia del Bachillerato, supone una profundización en el conocimiento de los parámetros sonoros y los elementos musicales constitutivos de cualquier obra, en especial, todo lo relativo a la “forma musical”. El análisis, como tal, constituye un procedimiento cognitivo fundamental en todas las etapas de la educación musical, estando muy vinculado a la audición. Permite conocer en profundidad los elementos de cualquier composición musical y comprender su estructura interna, así como las características estilísticas e históricas que han condicionado su proceso de creación por parte del autor. A partir del análisis parcial de cada parámetro musical, la materia ofrece al alumnado una perspectiva más global de cada obra, lo que favorece su disfrute como expresión artística y le permite hacer una valoración crítica y razonada de la misma, en función de la adecuación de los elementos analizados a los resultados expresivos.

La asignatura Análisis Musical I y II favorece el desarrollo musical del alumnado debido a la mejora del oído interno, la concentración y la memoria auditiva y visual (por el uso de partituras). Por otro lado, fomenta la curiosidad, la sensibilidad estética y la reflexión crítica a partir del contacto directo con los procedimientos compositivos y los procesos creativos de los diversos autores. El estudio de las distintas formas musicales y sus cambios a lo largo de la historia permite comprender mejor y dar una visión estética e histórica de cada periodo. En suma, es fuente de un conocimiento musical en profundidad que facilita el acceso a estudios especializados como la investigación musicológica, la interpretación musical, la composición y, en otros ámbitos profesionales, la crítica musical tanto de discos como de conciertos en diversos medios (prensa, radio, etc.)

Frente al carácter global de la educación musical en secundaria, el Bachillerato constituye una etapa idónea para avanzar hacia un enfoque más analítico de la música. La asignatura Análisis Musical I y II supone una profundización en los contenidos de análisis ya trabajados en los bloques “Escucha” y “Contextos musicales y culturales” de la etapa anterior. Ello permite un mayor conocimiento de las estructuras musicales y de los recursos formales y expresivos empleados en cada periodo, en relación al contexto sociocultural. Ello no impide que la relación que existe entre los diversos bloques en primaria y secundaria tenga continuidad en esta etapa a través de los vínculos con otras materias como el Lenguaje y Práctica Musical y la Historia de la Música y la danza.

El Análisis Musical está presente en los cursos primero y segundo del Bachillerato, presentándose los contenidos de manera progresiva a lo largo de la etapa. El primer curso, más generalista, permite repasar aspectos ya trabajados en secundaria y profundizar en el conocimiento de los elementos analíticos y de las formas musicales históricas. En el segundo curso se realiza un estudio analítico más especializado de las formas musicales en las distintas épocas de la historia de la música hasta llegar a nuestros días, incluyendo la música popular moderna, el Jazz y el Flamenco, sin dejar de lado la música de culturas no occidentales, que tanto nos han influenciado y atraído a lo largo de la historia de la música. Por este motivo, el orden de los bloques de contenido es progresivo y constante en su planteamiento conceptual.

En el primer curso el Bloque 1 de “Iniciación a los elementos analíticos” introduce al alumnado en el análisis de los elementos rítmicos, melódicos y armónicos

así como los procesos formales y las texturas. El Bloque 2 “La forma musical” se centra en el conocimiento analítico de las formas simples y básicas como paso previo al Bloque 3 en el que se estudian “Las formas históricas” de una manera evolutiva a partir de los elementos anteriores.

En el segundo curso aparece un primer bloque genérico llamado “Elementos analíticos y formales” que proporciona herramientas para realizar el estudio analítico aplicado de las formas que se propone en los bloques siguientes del 2 al 6 que abarcan todas las etapas de la historia de la música desde la Edad Media. Se denominan: “De la Monodia a la Polifonía”, “Afianzamiento de la tonalidad: Barroco y Clasicismo”, “Expansión de la tonalidad: Romanticismo, Posromanticismo e Impresionismo”, “Pluralidad de lenguajes: Música Académica del siglo XX” y “Otras Músicas y Culturas”.

En cada uno de los cursos, se ha añadido un último bloque “Elementos transversales a la materia” que incorpora elementos comunes a todas las áreas para el desarrollo de las competencias transversales, complementando los propios contenidos de la materia.

Respecto a las competencias clave, la materia de Análisis Musical I y II contribuye de manera especial a la adquisición de la competencia “Conciencia y expresiones culturales”. Fomenta la capacidad de analizar, comprender y enriquecerse con las producciones musicales: una mejor comprensión del hecho musical favorece su consideración como fuente de enriquecimiento personal. El contacto con las principales obras, períodos y estilos artísticos promueve la identidad cultural y se potencian actitudes abiertas y respetuosas, estableciendo conexiones con otras manifestaciones sociales y artísticas. Respecto a la competencia en “Comunicación lingüística”, desarrolla destrezas para la obtención de información a través de lecturas sobre aspectos formales y analíticos de la música a partir de fuentes diversas. Por otro lado, la materia también contribuye a la ampliación del vocabulario propio a la hora de expresar hechos y opiniones derivados del análisis mediante la escritura, la escucha y el diálogo. La adquisición de la “Competencia digital” se favorece mediante de la búsqueda, selección y transformación de información musical, y la utilización de medios de reproducción en diferentes formatos para la audición de obras. Por su parte, el uso de aplicaciones informáticas gráficas, así como los editores de audio y de partituras facilitan tanto el análisis musical como su representación. En cuanto a las “Competencias Sociales y Cívicas”, la comprensión de la evolución formal de la música y de sus formas de composición a lo largo del tiempo promueve el aprecio del alumnado por su entorno artístico. Por su parte, la toma de contacto con una amplia variedad de de obras favorece el conocimiento de diferentes culturas y desarrolla la tolerancia. La realización de trabajos y proyectos de investigación de forma cooperativa desarrolla destrezas sociales fundamentales en la sociedad actual. Respecto a la competencia “Aprender a Aprender”, la materia potencia un alto nivel de reflexión y análisis que capacita al alumno para una mejor gestión de su propio aprendizaje, guiado y autónomo.

Respecto a los elementos transversales, la “Comprensión lectora”, así como la “Expresión oral” y la “Expresión escrita” tienen una presencia destacada desde la materia ya que el uso del lenguaje verbal, en todas sus modalidades comunicativas, es un elemento fundamental para comprender los elementos y las formas musicales a analizar, así como para realizar comentarios asociados al análisis de las diferentes obras. La “Comunicación audiovisual” está presente en el aula a través de los abundantes recursos específicos para el acercamiento a las obras musicales en soporte audiovisual. En cuanto a las “TIC”, son fundamentales para la realización de investigaciones y proyectos sobre diferentes aspectos del área.

En el siglo XXI los sistemas educativos han de dar respuesta a las necesidades de los ciudadanos y adaptarse a los requerimientos de la vida contemporánea. Por ello, en línea con las recomendaciones del Parlamento Europeo, han de incorporarse planteamientos metodológicos coherentes con el desarrollo de las competencias, las cuales deben integrarse con el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación de la práctica docente. Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación que han de suponer un cambio en el papel del alumnado como protagonista de su aprendizaje. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en la realización de tareas. El rol del docente debe orientarse al diseño de situaciones de aprendizaje que favorezcan la aplicación de los conocimientos aprendidos. Hoy más que nunca es necesario incorporar a las aulas los últimos avances que desarrollan las ciencias de la educación. El trabajo competencial, lejos del método único, invita a la integración de los diversos métodos activos de enseñanza: el trabajo cooperativo, el aprendizaje basado en proyectos, el estudio de casos, etc.

La evaluación ha de ser un proceso continuo de obtención de información para la toma de decisiones sobre la mejora del proceso de enseñanza-aprendizaje. Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Su sintaxis permite

una mejor selección de los instrumentos más adecuados (pruebas objetivas, rúbricas, cuestionarios, escalas de observación, etc.) para evaluar los diferentes tipos de contenidos. Las rúbricas son un instrumento muy apropiado para valorar los trabajos de investigación y las producciones de los alumnos y alumnas, dado que aportan objetividad y precisión a la evaluación. Al igual que los portafolios, facilitan la autoevaluación y la coevaluación entre iguales y, por tanto, la reflexión crítica en aras de la autonomía del alumnado. Por su parte, las diferentes pruebas (escritas u orales) son muy útiles para evaluar los contenidos conceptuales. La evaluación competencial requiere variedad y adecuación en el uso de instrumentos de evaluación para que ningún tipo de contenidos quede al margen. Mejorar la evaluación consigue mejorar el proceso, y a esa mejora del proceso es a la que debemos llevar todo nuestro interés como docentes comprometidos con la educación.

1.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Análisis Musical I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Iniciación a los elementos analíticos. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estructuras rítmicas, sus combinaciones. Reconocimiento y Análisis. Reconocimiento de las diferentes estructuras de organización melódica, dedicando especial atención a la relación de la melodía y el texto. Las texturas musicales, monódica, polifónica, homofónica, contrapuntística, heteroefónica, melodía acompañada. Identificación auditiva. Análisis armónico a través de cadencias, modulaciones y progresiones, atendiendo al ritmo armónico y a los aspectos interpretativos de la armonía. La frase musical. Tipos y su morfología estructural. Analogías con el lenguaje escrito. Participación en debates y tertulias dialógicas musicales, atendiendo especialmente a las impresiones producidas y utilizando argumentos y razonamientos coherentes. Reconocimiento y análisis, mediante audición y partitura, de los diferentes elementos y estructuras de organización de una obra musical, atendiendo a los aspectos interpretativos y estilísticos. Elaboración de comentarios y críticas fundamentadas, escritas y orales, de las obras escuchadas y analizadas, utilizando distintas fuentes de información y un lenguaje concreto y adecuado. Consolidación de buenos hábitos de escucha, de respeto y de sensibilidad estética frente a anteriores y nuevas propuestas musicales, demostrando interés por conocer sus estructuras y sus características durante la interpretación de música grabada o en vivo.</p>	<p>BL1.1. Identificar mediante audiciones y partituras obras musicales de cualquier estilo, describir sus características y los procedimientos compositivos y mantener correctos hábitos de escucha y de respeto hacia las interpretaciones musicales.</p>	CEC CSC

Bloque 2: La Forma Musical. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La forma musical. Las seis formas básicas: binaria y ternaria simples, forma sonata, rondó, tema y variaciones y la fuga. Las formas libres a través de sus elementos estructurales y de los procedimientos compositivos generadores, dedicando especial atención a los aspectos estilísticos. La relación de la palabra con la música en sus diferentes tratamientos y funciones, dedicando especial atención a su evolución histórica y estética. Participación en debates y tertulias dialógicas musicales, atendiendo especialmente a las impresiones producidas y utilizando argumentos y razonamientos coherentes. Reconocimiento y análisis, mediante audición y partitura, de los diferentes elementos y estructuras de organización de una obra musical, atendiendo a los aspectos interpretativos, estilísticos. Elaboración de comentarios y críticas fundamentadas, escritas y orales, de las obras escuchadas y analizadas, utilizando distintas fuentes de información y un lenguaje concreto y adecuado. Consolidación de buenos hábitos de escucha, de respeto y de sensibilidad estética frente a anteriores y nuevas propuestas musicales, demostrando interés por conocer sus estructuras y sus características durante la interpretación de música grabada o en vivo.</p>	<p>BL2.1. Analizar las formas musicales, sus procedimientos generadores y sus características compositivas en obras de diferentes épocas y estilos y elaborar comentarios escritos y orales utilizando las fuentes de información y el lenguaje adecuado.</p>	CEC CCLI CSC

Bloque 3: Las Formas Históricas. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Las formas musicales históricas y su evolución. Identificación de los elementos estructurales y de los procedimientos compositivos (generadores de forma), dedicando especial atención a los aspectos estilísticos: De la Monodia a la Polifonía: Edad Media y Renacimiento. Identificación de las formas sencillas y estróficas de la música trovadoresca y de la canción popular. Evolución hacia la polifonía (Discantus, Organum, Conductus) y desarrollo de esta en el Ars Antiqua y Ars Nova (Misa). La forma y su relación con el texto (Motete, Madrigal, Villancico, etc.). La forma instrumental y su relación con la danza, las variaciones, la</p>	<p>BL3.1. Distinguir los elementos estructurales y las características compositivas de las formas musicales históricas en obras de diferentes épocas y estilos y realizar comentarios escritos y orales utilizando las fuentes de información y el lenguaje adecuado.</p>	CEC CCLI CSC

improvisación y su derivación a partir de las formas vocales.
 Afianzamiento de la tonalidad: Barroco y Clasicismo
 Evolución de la Sonata barroca hacia formas estructurales posteriores.
 La Suite como forma instrumental ligada a la danza de distintos orígenes.
 La Fuga, máximo esplendor del estilo imitativo como afianzamiento de la tonalidad.
 Elementos contrastantes y el virtuosismo. El Concierto barroco.
 Fundamentos de las formas religiosas del Barroco.
 La Ópera, su estructura.
 Evolución desde las formas preclásicas a la sinfonía y al concierto clásico, a través de la sencillez y naturalidad compositiva.
 Expansión de la tonalidad: Romanticismo, Posromanticismo, Impresionismo
 La diversidad formal en la música del s. XIX desde las pequeñas piezas para piano hasta las grandes formas orquestales. Desde el Lied hasta las grandes óperas.
 Los contextos extramusicales a través de la música programática y descriptiva.
 Impresionismo. Relación de los rasgos morfológicos y formales con las intenciones estéticas del estilo.
 Pluralidad de lenguajes: Música académica del siglo XX.
 Expresionismo. Abandono progresivo de la tonalidad. Atonalismo y Dodecafonismo.
 El Neoclasicismo. Vuelta a los principios formales clásicos como reacción a la música de vanguardia.
 La música fuera del marco de la tonalidad. Principales corrientes formales y estilísticas del período entre Guerras. Segunda Escuela Vienesa: Serialismo y Serialismo Integral; Nuevos procedimientos constructivos y elementos morfológicos; Abandono de la forma; Grafiás contemporáneas; Música electrónica y concreta, Música electroacústica, Música aleatoria, Minimalismo, etc.
 Otras Músicas y Culturas.
 El blues. Origen, evolución y características.
 El Jazz. Características de la forma antifonal. La improvisación como parte fundamental en la evolución de los diferentes estilos del Jazz.
 La música popular moderna: Pop y Rock. Formas sencillas y estróficas de la

música: canción, balada, etc.
 El Flamenco. Características de los diferentes palos como formas musicales y su relación con el ritmo, la melodía, el texto y su origen.
 La formación de la Música no occidental. Instrumentos, sus prácticas, y sus sistemas tonales y patrones melódicos y rítmicos.
 La influencia de la Música no occidental y su influencia en la música occidental de diferentes épocas.
 Participación en debates y tertulias dialógicas musicales como elementos de un aprendizaje dialógico, atendiendo especialmente a las impresiones producidas y utilizando argumentos y razonamientos coherentes.
 Identificación, mediante audición y partitura, de los diferentes elementos y estructuras de organización de las formas musicales a través de la historia.
 Elaboración de comentarios y críticas fundamentadas, escritas y orales, de las características de las piezas escuchadas, utilizando distintas fuentes de información y un lenguaje concreto y adecuado.
 Consolidación de buenos hábitos de escucha, de respeto y de sensibilidad estética frente a anteriores y nuevas propuestas musicales, demostrando interés por conocer sus estructuras, sus características y la relación entre ellas durante la interpretación de música grabada o en vivo.

Bloque 4: Elementos transversales a la materia . Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Tipos de texto: descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos. Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)	BL4.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL4.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL4.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal,	CCLI CAA
		CCLI CAA

<p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario de términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Tipos de texto. Lectura y escritura de textos narrativos, descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis.</p> <p>Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Imaginación y creatividad</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Pensamiento alternativo</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p>	<p>académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL4.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL4.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL4.8. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL4.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los</p>	CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA
--	--	---

<p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Auroconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS), etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p>	<p>resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL4.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL4.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL4.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, videos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line o bases de datos especializadas, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL4.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL4.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	SIEE CSC SIEE CAA SIEE CD CD CSC CD CSC CD
--	--	--

<p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>		
--	--	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Análisis Musical II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Elementos Analíticos y Formales. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Principios de la configuración musical y de los elementos característicos de la música, tales como la estructura, sus características armónicas, rítmicas, tímbricas, etc.</p> <p>La forma musical. Las seis formas básicas: binaria y ternaria simples, forma sonata, rondó, tema y variaciones y la fuga. Las formas libres a través de sus elementos estructurales y de los procedimientos compositivos generadores, dedicando especial atención a los aspectos estilísticos.</p> <p>La relación de la palabra con la música en sus diferentes tratamientos y funciones, especialmente según su evolución histórica y estética.</p> <p>Participación en debates y tertulias dialógicas musicales, atendiendo especialmente a las impresiones producidas y utilizando argumentos y razonamientos coherentes.</p> <p>Reconocimiento y análisis, mediante audición y partitura, de los diferentes elementos y estructuras de organización de una obra musical, atendiendo a los aspectos interpretativos y estilísticos.</p>	<p>BL1.1. Describir las características de obras musicales de diferentes épocas, estilos y géneros a través de audiciones y partituras, realizar comentarios y críticas argumentadas en las que se expresen las impresiones y sentimientos que les producen, manteniendo hábitos correctos de escucha.</p>	CEC CCLI CSC

<p>Elaboración de comentarios y críticas fundamentadas, escritas y orales, de las obras escuchadas y analizadas, utilizando distintas fuentes de información y un lenguaje concreto y adecuado.</p> <p>Realización de comentarios de audición de obras pertenecientes a cada periodo estudiado, utilizando una terminología adecuada.</p> <p>Demuestra de buenos hábitos de escucha, de respeto y de sensibilidad estética frente a anteriores y nuevas propuestas musicales, demostrando interés por conocer sus estructuras y sus características durante la interpretación de música grabada o en vivo.</p>		
--	--	--

Bloque 2: De la Monodia a la Polifonía. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas, formas y géneros del Canto Gregoriano y otros cantos litúrgicos, de la música profana (La forma de la música trovadoresca y de la canción popular) y de la polifonía; Ars Antiqua y Ars Nova, la evolución de la música en función de las voces: Discantus, Órganum, Conductus.</p> <p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas de la polifonía vocal, de las agrupaciones vocales e instrumentales, de las sonoridades imitativas y verticales, la evolución de las cláusulas, de la modalidad, de los ornamentos, y de las formas musicales, escuelas y géneros. La polifonía vocal e instrumental: Motete, Madrigal, Villancico, Diferencias, Fantasías, Ricercare como forma predecesora de la fuga, etc.</p> <p>Realización de comentarios de audición de obras pertenecientes a la Edad Media y al Renacimiento, utilizando una terminología adecuada.</p>	<p>BL2.1. Describir las características formales, compositivas y estilísticas de la música medieval y renacentista y realizar comentarios de audición de obras pertenecientes al periodo, valorando su estética expresiva en relación al contexto al que pertenecen.</p>	CEC CCLI CSC

Bloque 3: Afianzamiento de la tonalidad: Barroco y Clasicismo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas, de los acordes, de los procedimientos armónicos, de las cadencias, de la ornamentación barroca, de la polifonía instrumental, del establecimiento de la tonalidad, de los avances técnicos compositivos, de las sonoridades, de las formas y géneros de la música vocal e instrumental: Sonata barroca y sus variantes,</p>	<p>BL3.1. Describir las características formales, compositivas y estilísticas de la música Barroca y del Clasicismo y realizar comentarios de audición de obras pertenecientes al periodo, valorando su estética expresiva en relación al contexto al que pertenecen.</p>	CEC CCLI CSC

Suite, Fuga, Concierto barroco, la Misa, el Oratorio, la Ópera y sus partes, etc. Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas, acordes, procedimientos modulativos, cadencias, ornamentación clásica, formas y géneros del Clasicismo: Formas Preclásicas, Sonata Clásica, Forma Sonata, Concierto clásico, Sinfonía, Requiem, etc. Realización de comentarios de audición de obras barrocas, pre-clásicas y del Clasicismo, utilizando una terminología adecuada.		
--	--	--

Bloque 4: Expansión de la tonalidad: Romanticismo, Posromanticismo, Impresionismo. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas, de los acordes, de los procedimientos armónicos, de las cadencias, de la ornamentación, de las sonoridades y de la tímbrica orquestal, de las formas y géneros de la música romántica: El Lied romántico, la forma sonata en el s. XIX; Piezas románticas: polonesas, mazurcas, vals, impromptu, nocturno, rapsodia, Concierto, Sinfonía, Poema Sinfónico, etc. Principales autores y sus técnicas compositivas.</p> <p>Surgimiento de los nacionalismos. El desarrollo de las diferentes escuelas nacionales. Principales autores y sus técnicas compositivas.</p> <p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas de los acordes, de los procedimientos compositivos, de las cadencias, de la textura, del resurgimiento del modalismo, de las sonoridades, y de las formas y géneros de la música post-romántica.</p> <p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas, de los acordes, de los procedimientos armónicos, de las cadencias, del nuevo uso del modalismo, de las sonoridades, de las formas y géneros de la música impresionista, de la relación de los rasgos morfológicos y formales con las intenciones estéticas del estilo impresionista, de los principales autores y sus técnicas compositivas, e influencia de la música de otras culturas.</p> <p>Realización de comentarios de audición de obras pertenecientes al Romanticismo, al Posromanticismo y a los Nacionalismos y al Impresionismo, utilizando una terminología adecuada.</p>	<p>BL4.1. Describir las características formales, compositivas y estilísticas de la música del Romanticismo, Posromanticismo e Impresionismo y realizar comentarios de audición de obras pertenecientes al periodo, valorando su estética expresiva en relación al contexto al que pertenecen.</p>	<p>CEC CCLI CSC</p>

Bloque 5: Pluralidad de lenguajes: Música académica del siglo XX. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El Expresionismo. Abandono progresivo de la tonalidad.</p> <p>Segunda Escuela Vienesa: Atonalismo, Dodecagonismo, Serialismo y Serialismo Integral.</p> <p>El Neoclasicismo. Identificación de los procedimientos empleados.</p> <p>Las vanguardias históricas: Apertura de las formas; Grañas contemporáneas, Música electrónica y concreta, Música aleatoria: Futurismo, Dadaísmo, Minimalismo, Arte Sonoro, etc.</p> <p>Estudio de a Música Electroacústica: sus orígenes y su evolución.</p> <p>Música electrónica pura y música mixta.</p> <p>Nuevos instrumentos para la nueva música: los sintetizadores, el ordenador, etc.</p> <p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas, procedimientos armónicos, sonoridades, formas y géneros de la música del siglo XX y de los principales movimientos y compositores.</p> <p>Realización de comentarios de audición de obras pertenecientes al siglo XX y de Música Electroacústica, utilizando una terminología adecuada.</p>	<p>BL5.1. Describir las características formales, compositivas y estilísticas de la música del siglo XX y realizar comentarios de audición de obras pertenecientes al periodo, valorando su estética expresiva en relación al contexto al que pertenecen..</p>	<p>CEC CCLI CSC</p>

Bloque 6: Otras Músicas y Culturas. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El blues.</p> <p>El Jazz.</p> <p>La Música Urbana: Pop y Rock.</p> <p>El Flamenco.</p> <p>Estudio de sus orígenes y evolución. Análisis musical y sociológico.</p> <p>Estudio de las aportaciones e influencias de unos géneros y estilos a otros.</p> <p>Estudio analítico de las características sonoras y estilísticas (cifrado americano, procedimientos armónicos, cadencias, sonoridades, nuevas grañas, etc.), formas y géneros de la música popular moderna, del Jazz y del Flamenco.</p> <p>La Música no occidental. Diversidad de lenguajes, religiones, condiciones geográficas, sistemas sociales y económicos, valores, creencias y modos de vida existentes en el mundo.</p>	<p>BL6.1. Describir las características formales, compositivas, estilísticas y sociológicas del Jazz, la música urbana (Pop, Rock) y el Flamenco, distinguiendo las aportaciones e influencias de unos géneros a otros y realizar comentarios de audición de obras pertenecientes a los distintos géneros , valorando su estética expresiva en relación al contexto al que pertenecen.</p>	<p>CEC CCLI CSC</p>

<p>La formación de la Música no occidental. Instrumentos, sus prácticas, y sus sistemas tonales y patrones melódicos y rítmicos.</p> <p>La influencia de la música no occidental y su influencia en la música occidental de diferentes épocas.</p> <p>Estudio de la música tradicional de otras culturas y sus características.</p> <p>Realización de comentarios de audición de obras de Jazz, de música urbana (Pop, Rock) y del Flamenco y de obras pertenecientes a culturas no occidentales, utilizando una terminología adecuada.</p>	
---	--

Bloque 7: Elementos transversales a la materia. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Tipos de texto: descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.	BL7.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	CCLI CAA
Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje.	BL7.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Respeto en el uso del lenguaje.	BL7.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Glosario de términos conceptuales del nivel educativo. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Tipos de texto. Lectura y escritura de textos narrativos, descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.	BL7.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL7.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	CCLI CAA

<p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Imaginación y creatividad Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin Pensamiento alternativo Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p>	<p>ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL7.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL7.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL7.8. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL7.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL7.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL7.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CSC</p>
---	---	---

<p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Auroconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p>		<p>en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p>	
<p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Díalogos igualitarios.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p>		<p>BL7.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line o bases de datos especializadas, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p>	CD
<p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS), etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p>		<p>BL7.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p>	CD CSC
<p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de</p>		<p>BL7.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CD

<p>la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p>	

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en cienc

CD: Competencia digital

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu e

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

CEC. Conciencia y expresiones culturales.

ANATOMÍA APLICADA

1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La asignatura Anatomía Aplicada es una materia del Bachillerato de artes plásticas y escénicas que pretende proporcionar a los alumnos una visión biológica de su cuerpo, soporte corporal que permite el desarrollo del canto, la danza, la expresión corporal y los diferentes ejercicios físicos. Así mismo proporciona conocimientos y actitudes sobre la importancia de los hábitos saludables en la práctica de las actividades físicas y corporales y a relacionarse con el entorno como ciudadanos responsables y críticos ante cuestiones relacionadas con la ciencia o la tecnología.

Esta materia está integrada por conocimientos, destrezas y actitudes procedentes de diversas áreas de conocimiento que se ocupan del estudio del cuerpo humano

y de su motricidad, tales como la anatomía, la fisiología, la biomecánica y las ciencias de la actividad física, correlacionados con las peculiaridades y requerimientos de cada una de las artes escénicas,

En esta asignatura se sistematizan los conocimientos científicos biológicos referidos al cuerpo humano estudiados a lo largo de la ESO, sobre todo en la materia de Biología y Geología de tercer curso, desde una perspectiva general de la anatomía y fisiología humana y de las estructuras corporales que se ponen en funcionamiento en la creación artística, para su posterior aplicación en las artes plásticas y escénicas. El cuerpo humano y los movimientos que es capaz de realizar son medios de expresión y comunicación y por ello, comprender sus estructuras anatómicas y su funcionamiento proporciona al alumnado la base necesaria para que, en unos márgenes saludables, pueda mejorar su rendimiento tanto en el proceso creativo y en las técnicas de ejecución artística, como en su vida diaria.

En el estudio de la Anatomía Aplicada se parte de su organización tisular y de los sistemas productores de energía imprescindibles tanto para el mantenimiento de la vida como para generar el movimiento, se estudian las estructuras orgánicas y las funciones del cuerpo humano más relacionadas con la acción motriz y su rendimiento en las artes plásticas y escénicas, como son el aparato locomotor, el sistema cardiopulmonar o los sistemas de control y regulación realizadas por el sistema nervioso y endocrino, así como del oído y el aparato de fonación. órganos de los sentidos más específicamente implicados.

Se profundiza en las bases de la conducta motora, en la adaptación del cuerpo humano a las leyes de la mecánica newtoniana y en cómo estas estructuras determinan el comportamiento motor y las técnicas expresivas que componen las manifestaciones artísticas corporales, así como en los efectos que la actividad física tiene sobre ellas y sobre la salud. Se estudia también la estructura de los órganos, aparatos y sistemas implicados en la función de nutrición y relación asociándolas con su funcionamiento, con las causas, síntomas y consecuencias de las enfermedades y lesiones más comunes y de su prevención.

Partiendo del currículo básico (R.D. 1105/2014) la materia se organiza alrededor de ocho bloques de contenidos, algunos de los cuales han cambiado su numeración, con el objetivo de organizar más claramente el hilo conductor de los mismos. También se ha modificado en bloque número 8, elementos comunes, que ahora se denomina metodología científica que recoge las habilidades, destrezas, estrategias y actitudes propias de la metodología científica que deben desarrollar los alumnos y que deben guiar toda la materia.

En el bloque 1 se realiza una introducción de la estructura y organización del cuerpo humano que lo caracterizan como una unidad estructural y funcional. El bloque 2 se centra en el estudio del aparato locomotor, de su estructura y funcionamiento, incidiendo en los movimientos propios de las actividades artísticas y las relaciones funcionales que se establecen entre sus elementos, la fisiología muscular y las bases de la biomecánica. También se estudian las lesiones más comunes del aparato locomotor en las actividades artísticas, sus causas y los malos hábitos posturales con el fin de trabajar de forma segura y evitar lesiones. El bloque 3 se refiere a las características del movimiento, a los mecanismos que intervienen en las acciones motoras, a las relaciones entre la ejecución y la finalidad expresiva de las actividades artísticas y a su relación con las capacidades coordinativas.

Los bloques 4 y 5 hacen referencia a las funciones de nutrición del ser humano como ser vivo. El bloque 4 se dedica al estudio del sistema cardiopulmonar, su estructura y función, su participación en el rendimiento de las actividades artísticas corporales; se incide en su influencia en la salud y en los hábitos saludables beneficiosos para el sistema cardiorespiratorio y el aparato de fonación, tanto en el desarrollo las acciones motoras inherentes a las actividades artísticas corporales como en la vida cotidiana. El bloques 5 aborda el estudio tanto de los mecanismos energéticos celulares que intervienen en una acción motriz, como los procesos de digestión y absorción de alimentos y nutrientes en el aparato digestivo y las estructuras orgánicas implicadas en cada uno de ellos. También se plantean las bases de una dieta equilibrada y la influencia de los hábitos alimentarios en la salud y en el rendimiento de las actividades artísticas corporales, los trastornos del comportamiento alimentario más comunes, en ocasiones vinculados a la práctica de las actividades artísticas y en sus efectos sobre la salud física, mental y social.

El bloque 6 estudia la estructura de los sistemas implicados en las funciones de regulación y coordinación del cuerpo humano y del papel del sistema neuroendocrino en la actividad física. En el bloque 7 se trabaja la expresión y comunicación corporal, las características principales de la motricidad humana y su papel en el desarrollo personal y social, en la capacidad humana de expresarse corporalmente y de relacionarse con el entorno.

El bloque 8, metodología científica se refiere a las pautas de trabajo de la ciencia, pero también explicita las estrategias metodológicas a desarrollar en el aula para

18

potenciar un aprendizaje competencial de las materias científicas, centrado no sólo en el conocimiento científico sino en el uso que se hace de él y de su aplicación práctica en la vida cotidiana. Incluye así mismo, elementos transversales especialmente relacionados con la materia de Anatomía Aplicada, como son el desarrollo sostenible y el medio ambiente, el fomento de la salud y de hábitos de vida saludables, de la actividad física y la dieta equilibrada.

Integrados en este bloque aparecen igualmente contenidos y criterios de evaluación relativos a elementos competenciales que deben impregnar toda la materia como: la comprensión y expresión oral y escrita, las estrategias de aprendizaje para la búsqueda, organización y comunicación de la información, el uso de la competencia digital en la búsqueda de información contrastada procedente de diversas fuentes, la comunicación, la creación de contenidos y la participación en intercambios comunicativos, la comunicación audiovisual, la planificación de proyectos, las habilidades personales de autorregulación, la participación en equipos de trabajo cooperativo, la toma de decisiones del sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, las competencias sociales y cívicas, etc.

Esta asignatura, bajo este enfoque integrador, contribuye eficazmente a la adquisición de la práctica totalidad de las competencias clave, aportando numerosos y variados contextos de aplicación de los conocimientos científicos, como es el caso del propio cuerpo y las relaciones entre los estilos de vida y la salud y las actividades artísticas.

Es destacable la contribución más estrecha de esta materia al desarrollo de algunas competencias. En el caso de la competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología porque la mayor parte de los contenidos de la asignatura inciden directamente en su adquisición. Si las citadas competencias capacitan a los ciudadanos para desarrollar juicios críticos sobre el mundo, en su desarrollo es imprescindible disponer de los conocimientos científicos básicos y que en esta materia se centran en el estudio del ser humano como ser vivo y de en la promoción de la salud, pero también se vincula a temas como protección del medio ambiente o de los sistemas tecnológicos, derivados de la aplicación de los saberes científicos a los usos cotidianos. Además, la asignatura proporciona los aprendizajes relativos al modo de generar el conocimiento de los fenómenos naturales mediante la familiarización con los procesos y la metodología de las ciencias, preparando a los estudiantes para identificar, plantear y resolver situaciones de la vida cotidiana, del contexto personal, académico o social, de forma similar a como se actúa frente a los retos y problemas propios de las actividades científicas y tecnológicas.

En esa contribución competencial destacamos la especial relevancia de la materia a la competencia conciencia y expresiones culturales que se realiza a través del conocimiento de las ricas manifestaciones culturales artísticas de las artes plásticas y escénicas vinculadas, así como de la valoración de su diversidad y de su reconocimiento como patrimonio y cultural. En lo referente a la metodología, es importante transmitir la idea de que la ciencia es una actividad en permanente construcción y revisión, con una relación muy estrecha con la tecnología y con grandes implicaciones en la sociedad. Para que se produzca un aprendizaje competencial de los contenidos científicos, que implica un conocimiento en la práctica, se requieren actividades didácticas que planteen la resolución de problemas auténticos vinculados a un contexto de la vida real, requisito imprescindible para darle sentido al aprendizaje, lo que incrementa al mismo tiempo la motivación de los alumnos y alumnas hacia el estudio de las materias de carácter científico.

Se pueden plantear trabajos de investigación, actividades experimentales, resolución de problemas, actividades de interacción comunicativa y argumentación, etc., con el fin de desarrollar las destrezas y actitudes propias del trabajo científico. La enseñanza de la materia se presta a un enfoque metodológico de trabajo cooperativo que necesitará la movilización de todas las competencias clave para la realización de productos o la consecución de objetivos propuestos. La diversificación de actividades proporciona, además, una formación más completa, consigue motivar al alumnado y favorece la atención a la diversidad de estudiantes con intereses, ritmos y estilos cognitivos distintos.

Los criterios de evaluación han sido redactados como resultados de aprendizaje que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender, saber hacer y valorar, e incluyen procesos cognitivos, afectivos y psicomotores de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes, con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Anatomía Aplicada

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Organización básica del cuerpo humano. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El cuerpo humano como un sistema complejo. Funciones vitales. Homeostasis. Niveles de organización. Células, tejidos, órganos, aparatos y sistemas. Tipos de tejidos. Características y funciones.	BL1.1. Interpretar el funcionamiento del cuerpo humano como un sistema complejo diferenciando sus distintos niveles de organización, describir los principales tejidos, órganos, aparatos y sistemas relacionándolos con las diferentes funciones que realizan, utilizando diagramas, modelos anatómicos y recursos multimedia.	CMCT

Bloque 2: El aparato locomotor. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El aparato locomotor y los sistemas implicados en el movimiento. Estructura del sistema esquelético. Los huesos del esqueleto humano: estructura y tipos. Las articulaciones. Tipos. Estructura del sistema muscular. Tipos de músculos. Aspectos fisiológicos del movimiento. Funciones de los huesos, articulaciones y músculos en la producción del movimiento. El músculo como órgano efector del movimiento. Fisiología de la contracción muscular. Principales movimientos articulares según los planos y ejes espaciales. Tipos de palancas en las articulaciones. Control del movimiento. Papel de los receptores sensitivos, órganos de los sentidos y sistema nervioso. Otros órganos implicados en el movimiento y la postura corporal: cerebro y órganos del equilibrio. Anatomía funcional, biomecánica y cinética del aparato locomotor. Biomecánica: mecánica newtoniana y su aplicación al aparato locomotor humano. La cinética y cinemática aplicadas al movimiento. Aplicación de los Sistemas de estudio empleados en biomecánica a la mejora del rendimiento y bienestar físico. Principios fundamentales del entrenamiento de las cualidades físicas. Calentamiento previo y vuelta a la calma: su papel en la mejora del rendimiento y la prevención de lesiones. Efectos beneficiosos. Adecuación a cada tipo de actividad artística.	BL2.1. Reconocer la estructura y funcionamiento del aparato locomotor humano, razonando las relaciones funcionales que se establecen entre los órganos implicados en la producción del movimiento. BL2.2. Describir la estructura y función del sistema esquelético humano, identificando los diferentes tipos de huesos y articulaciones y relacionándolos con su función. BL2.3. Reconocer los elementos del sistema muscular esquelético, describir la estructura y el mecanismo de la contracción muscular, relacionándolos con su función activa en la producción del movimiento y en el mantenimiento de la postura, identificando, las fuerzas que actúan en el mismo. BL2.4. Analizar la ejecución de movimientos aplicando los principios anatómicos funcionales, la fisiología muscular y las bases de la biomecánica, establecer relaciones entre las leyes del movimiento mecánico y el sistema músculo-esquelético humano, como un sistema mecánico clásico. BL2.5. Describir los principios fundamentales del entrenamiento y justificar los beneficios de la práctica de ejercicio físico en el aparato	CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CSC

Hábitos posturales saludables en el desempeño de las actividades artísticas y prevención de lesiones. Ergonomía y seguridad postural de las actividades artísticas. Principales patologías y lesiones del sistema locomotor en las diferentes manifestaciones artísticas.	locomotor para establecer pautas de actuación saludables y adecuadas para cada tipo de actividad artística. BL2.6. Argumentar la influencia en la salud de los malos hábitos posturales describiendo las patologías y lesiones más frecuentes del aparato locomotor, relacionándolas con sus causas y reconocer las pautas de control postural, ergonómicas, para trabajar de forma segura y evitar lesiones y prevenir accidente	CEC CMCT CSC CD
---	--	------------------------------

Bloque 3: Las características del movimiento. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Principales mecanismos de las acciones motoras en el cuerpo humano: percepción, decisión, ejecución. Relación entre las acciones motoras y la capacidad expresiva de las actividades artísticas. Características de la ejecución de las acciones motoras propias de la actividad artística. Cualidades físicas básicas: fuerza, resistencia, velocidad y flexibilidad. Capacidades psicomotrices coordinativas. Influencia de las capacidades coordinativas en desempeño de las acciones motoras.	BL3.1. Analizar los elementos y mecanismos que intervienen en una acción motora, relacionando su ejecución con la finalidad expresiva y comunicativa de las actividades artísticas. BL3.2. Identificar las características de la ejecución de las acciones motoras propias de la actividad artística y justificar la influencia de las capacidades coordinativas en el desarrollo de las acciones motoras.	CMCT CEC CMCT CEC

Bloque 4: El sistema cardiopulmonar. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Anatomía y Fisiología del aparato respiratorio. Vías respiratorias y pulmones. El proceso respiratorio. Ventilación pulmonar. Intercambio de gases. Regulación del proceso respiratorio y adecuación a las diferentes situaciones. El sistema cardiovascular. El sistema circulatorio sanguíneo. El corazón y los vasos sanguíneos. Fisiología cardíaca. La circulación sanguínea. Regulación del funcionamiento cardíaco. El sistema linfático. El medio interno. Composición y funciones. La sangre. Composición y funciones. Adaptaciones cardiovasculares y respiratorias al ejercicio físico. Beneficios	BL4.1. Reconocer los órganos que constituyen el aparato respiratorio situándolos en ilustraciones o modelos anatómicos, relacionar la estructura del aparato respiratorio con su función y detallar el mecanismo de ventilación pulmonar y el intercambio de gases asociado. BL4.2. Describir la estructura y función del sistema cardiovascular. relacionar el latido cardíaco, el volumen y capacidad pulmonar con la actividad física asociada a actividades artísticas de intensidades diversas. BL4.3. Identificar la estructura anatómica del aparato fonador y de los	CMCT CMCT CMCT

<p>del trabajo físico para el sistema cardiovascular. Salud cardiovascular y hábitos saludables.</p> <p>Aparato fonatorio. Anatomía y funcionamiento de los órganos de la voz y el habla. Regulación y dinámica del habla. Coordinación de la fonación, la respiración y la postura durante la declamación y el canto.</p> <p>Principales patologías del sistema cardiopulmonar. Causas y efectos en las actividades artísticas. Disfonías funcionales más frecuentes por el mal uso de la voz.</p>	<p>órganos respiratorios describiendo las interacciones entre las diferentes estructuras y la coordinación de la fonación con el control del diafragma y la postura durante el canto y la declamación.</p> <p>BL4.4. Identificar las principales patologías que afectan al sistema cardiopulmonar y al aparato fonador relacionándolas con sus causas más frecuentes y sus efectos, para justificar la importancia de la adquisición de hábitos saludables respecto a estas estructuras en las acciones motoras de las actividades artísticas corporales y en la vida cotidiana.</p>	<p>CMCT CSC</p>
---	--	---------------------

Bloque 5: El sistema de aporte y utilización de la energía. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Nutrición celular. Procesos metabólicos de obtención de energía. Principales vías metabólica: aeróbicas y anaeróbicas. El ATP como molécula universal de intercambio de energía en las células. Respiración celular.</p> <p>Adaptaciones metabólicas tisulares a las demandas energéticas de la actividad física. Mecanismos fisiológicos productores de fatiga física y de recuperación.</p> <p>Nutrición, alimentación y salud. Procesos, aparatos y sistemas que intervienen en la función de nutrición. El Aparato digestivo. Estructura y función. Fisiología de la digestión. Modificaciones fisiológicas de la función digestiva relacionadas con el ejercicio físico.</p> <p>Alimentos. Clasificación funcional. Nutrientes. Tipos: glucidos, proteínas, lípidos, vitaminas, minerales, el agua y la fibra alimentaria. Características de una dieta equilibrada. Necesidades nutritivas y energéticas de las personas físicamente activas. Análisis de dietas equilibradas. Utilización de las tablas de composición de alimentos.</p> <p>Hábitos alimentarios saludables y perjudiciales ante el ejercicio físico. Consecuencias. Relevancia del ejercicio físico en la salud y en la prevención de la obesidad.</p> <p>Trastornos del comportamiento alimentario: dietas restrictivas, ortorexia, anorexia, bulimia, obesidad, etc. Influencia de los aspectos psicológicos y sociológicos de los factores vinculados con el desarrollo del propio trabajo artístico.</p>	<p>BL5.1. Argumentar los mecanismos energéticos de una acción motora, diferenciar los procesos metabólicos celulares productores de energía de las vías aeróbica y anaeróbica, justificando su rendimiento energético, y reconocer la función del ATP en el intercambio energético de las reacciones metabólicas, con el fin de gestionar la energía y mejorar la eficiencia de la acción.</p> <p>BL5.2. Diferenciar los hábitos personales y culturales de alimentación de los procesos fisiológicos de nutrición, identificar los aparatos y órganos implicados en la función de nutrición y describir los procesos de digestión y absorción de nutrientes, relacionándolos con las estructuras implicadas y con sus funciones, apoyándose en modelos anatómicos, esquemas gráficos y recursos multimedia.</p> <p>BL5.3. Diferenciar los principales nutrientes y sus funciones básicas, calcular los requerimientos diarios energéticos y de sustancias nutritivas en distintas situaciones utilizando las tablas de composición de alimentos y relacionándolos con los principios de una dieta equilibrada y argumentar la influencia beneficiosa de los hábitos alimentarios en la salud y en la práctica actividad física.</p> <p>BL5.4. Identificar los trastornos del comportamiento alimentario y nutricional más comunes y los efectos que tienen sobre la salud, reconocer</p>	<p>CMCT</p>
		<p>CMCT CSC CAA</p>
		<p>CMCT CSC</p>
		<p>CMCT CSC</p>

	<p>los factores psicológicos y sociales, incluyendo los derivados del trabajo artístico, que los condicionan y evaluar la necesidad de contar con ayuda especializada ante los trastornos de la conducta alimentaria.</p>
--	---

Bloque 6: Los sistemas de coordinación y de regulación. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Las funciones de relación. Sistemas de coordinación y regulación del cuerpo humano. La interacción neuroendocrina. Mecanismo de acción.</p> <p>El Sistema nervioso. Organización y función. La coordinación nerviosa de las funciones orgánicas. La neurona y sus fenómenos eléctricos. La transmisión sináptica. Movimientos reflejos y voluntarios.</p> <p>Receptores nerviosos y órganos de los sentidos. Estructura y función, cuidado y higiene. Importancia de la audición y equilibrio en las actividades artísticas.</p> <p>El sistema endocrino. Características. Concepto de hormona. Mecanismo de acción hormonal. La regulación térmica e hidrática y salina en la práctica artística. Regulación del funcionamiento endocrino. Sus principales alteraciones.</p> <p>Consecuencias del uso prolongado de tecnologías. Aspectos adictivos de los medios digitales. Actitud equilibrada hacia el uso tecnológico.</p> <p>Diferenciación entre el mundo virtual y el mundo real.</p>	<p>BL6.1. Diferenciar los sistemas, aparatos y órganos implicados en las funciones de relación y coordinación, describiendo su estructura y función e interpretar sus mecanismos de acción asociando cada órgano y sistema al proceso correspondiente, reconociendo la importancia de la audición y el equilibrio en la práctica de las actividades artísticas.</p> <p>BL6.2. Argumentar el papel del sistema neuroendocrino en la actividad física, reconociendo la relación existente entre todos los sistemas del organismo humano, analizar los procesos de regulación térmica, hidrática y salina y justificar la prevención de alteraciones de los órganos de los sentidos, desequilibrios hormonales o nerviosos identificando situaciones de riesgo de lesiones del aparato locomotor para prevenir accidentes.</p> <p>BL6.3. Prevenir los riesgos para la salud físicos y psicológicos derivados del uso de las TIC, encontrando un equilibrio entre el mundo real y el mundo virtual.</p>	<p>CMCT CEC</p>
		<p>CMCT CSC</p>
		<p>CMCT CD</p>

Bloque 7: Expresión y comunicación corporal. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Utilización del cuerpo humano como un instrumento expresivo y de comunicación. El valor social y estético de las actividades artísticas corporales. El lenguaje específico de la expresividad corporal. Del movimiento al gesto.</p> <p>Los elementos expresivos básicos del cuerpo y del movimiento: tono muscular y ritmo, espacio y tiempo. La tonicidad muscular y su relación con los estados afectivos.</p> <p>Los elementos expresivos al servicio de la intencionalidad de la expresión y</p>	<p>BL7.1. Reconocer las características principales de la motricidad humana e Identificar los elementos básicos del cuerpo y las diferentes acciones motoras que permiten al ser humano expresarse y relacionarse con su entorno, justificar el valor expresivo, comunicativo y cultural de las actividades artísticas corporales reconociendo su valor estético y su contribución al desarrollo integral de la persona y de la sociedad .</p> <p>BL7.2. Diversificar y desarrollar sus las habilidades motrices específicas con</p>	<p>CMCT CSC CEC</p>
		<p>CMCT</p>

comunicación corporal como respuesta creativa en las actividades artísticas.	fluidez, precisión y control aplicándolas a distintos contextos de práctica artística perfeccionando la adaptación y la ejecución de los elementos técnicos.	SIEE
--	--	------

Bloque 8: Metodología científica. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión, vinculado a las características de la sociedad en cada momento histórico. Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas para tomar decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad. Características básicas de la metodología científica. Utilización del lenguaje científico en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico. Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico, en diversas fuentes actualizadas y rigurosas en la materia, utilizando tecnologías de la información y la comunicación. Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación. Aplicación de procedimientos experimentales, control de variables, toma y representación de datos, análisis e interpretación de los mismos. Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto por las normas de seguridad en el mismo. Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de los resultados. Aplicación de las pautas del trabajo científico en la planificación y realización de experiencias y proyectos de indagación sobre el funcionamiento del cuerpo humano, la salud y la motricidad humana.	BL8.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas o de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología. BL8.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico. BL8.3. Buscar y seleccionar información sobre temas científicos de forma contrastada a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, en distintos medios (páginas web especializadas e instituciones científicas y de investigación y divulgación, revistas científicas, administraciones públicas con competencias en ciencia y tecnología, museos científicos, diarios, enciclopedias, comunidades de prácticas y redes sociales) y registrarla en papel o digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL8.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación. BL8.5. Realizar un trabajo experimental sobre problemas relativos al cuerpo humano, la salud y la motricidad, aplicando las destrezas investigativas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático	CMCT CSC
		CAA CD CCLI
		CMCT CAA
		CMCT CAA SIEE

<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; height: 450px;"></div>	de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad en el laboratorio o en las salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas. BL8.6. Planificar y gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, describiendo acciones, recursos, materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomando decisiones razonadas y asumiendo riesgos para transformar las dificultades en posibilidades y responsabilizándose de las propias acciones, y evaluar el proceso y los resultados. BL8.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético. BL8.8. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias, investigaciones o proyectos mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de corrección ortográfica y gramatical según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético y didáctico y un lenguaje no discriminatorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL8.9. Exponer en público las conclusiones de sus estudios documentales, experiencias o proyectos de manera clara, ordenada y creativa con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.), expresándose oralmente con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CAA SIEE
		SIEE CAA CSC

	BL8.10. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando herramientas TIC, servicios de la web social o módulos en entornos virtuales de aprendizaje y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el ciberacoso. BL8.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CCLI CAA CD SIEE CSC
--	---	--------------------------------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

ARTES ESCÉNICAS Y DANZA

4º ESO

INTRODUCCIÓN

El área de Artes Escénicas y Danza abarca aquellas disciplinas destinadas al estudio y la práctica de cualquier obra escénica. Tanto la dramatización como la danza son manifestaciones artísticas vinculadas a un espacio escénico, lo que implica una representación y un público. Como el resto de lenguajes artísticos constituyen uno de

los rasgos fundamentales de una cultura. La historia de las civilizaciones se ve reflejada en las diferentes manifestaciones escénicas desde la Antigüedad hasta nuestros días. Su función, principalmente ritual y purificadora en sus orígenes, se ha enriquecido notablemente a lo largo del tiempo incorporando nuevas opciones en todos los ámbitos. En las sociedades modernas, abiertas y democráticas, las técnicas y las reglas de uso han evolucionado y generado nuevas estrategias expresivas. Actualmente se utilizan las artes escénicas de maneras muy diversas, tanto desde el punto de vista del público como de los intérpretes: para reflexionar, comprenderse, evolucionar y relacionarse entre sí, entre otras muchas opciones.

En la “Sociedad de la Información y la Comunicación” los nuevos medios tecnológicos (Internet, dispositivos móviles, videojuegos, etc) favorecen la expansión del teatro y la danza al haberse multiplicado las opciones y las vías para su consumo y disfrute. El sistema educativo ha de promover el uso creativo, responsable y crítico por parte del alumnado de esas nuevas herramientas tecnológicas en constante renovación, tanto como consumidores como productores.

Las artes escénicas permiten expresar y comunicar ideas, sentimientos y vivencias. Su presencia en la educación es fundamental ya que contribuyen al desarrollo humano de una forma holística al integrar el uso del cuerpo, la voz y la mirada en un espacio y un tiempo determinado. A su vez, las Artes Escénicas se nutren de lenguajes diversos, como la literatura, la música, la plástica y el lenguaje audiovisual, lo que permite su enfoque interdisciplinar. Por todo ello, la materia favorece el desarrollo cognitivo, afectivo y psicomotor del alumnado. La formación escénica activa procesos como la percepción, atención, concentración y memoria. Promueve el autoconocimiento y la madurez emocional, aspectos fundamentales para afianzar la propia identidad. La interpretación actoral y/o danzística aumenta la sensibilidad estética y la conciencia corporal, contribuyendo al desarrollo de valores individuales como el esfuerzo, la constancia, la disciplina o la toma de decisiones. Por su parte, el trabajo grupal promueve el respeto al otro, el compromiso con el grupo y la asunción de responsabilidades individuales y colectivas.

La materia pone especial atención en la danza al ser la adolescencia un momento clave del desarrollo, cuando las artes del movimiento pueden ser de una gran ayuda para lograr la autonomía personal y la integración social del joven alumno. La danza facilita el proceso de madurez biológica (mediante la construcción del nuevo esquema corporal a través de la conciencia corporal y el desarrollo de capacidades físicas), la madurez psicológica (reafirmando la autoimagen y la autoestima) así como la madurez social hacia la etapa adulta (promoviendo la autonomía y la socialización desde una comunicación no verbal).

La materia tiene dos principales contextos de aplicación. Por un lado el contexto personal desde la dimensión humanizadora de las artes, y por otro un contexto público y social, ya que tanto el estudio y práctica de las artes escénicas como la asistencia a representaciones relacionan al alumno con el entorno, y le ayudan a entender mejor el mundo que le rodea a través de la cultura. También está relacionada con contextos académicos y profesionales, siendo una excelente primera toma de contacto para el alumnado que quiera seguir un itinerario académico artístico o una formación profesional especializada; además de dotar al alumnado de habilidades necesarias en otras ramas profesionales, como la social, la educación física, humanidades (psicología, filología, historia, docencia), etc. Por otra parte, la inclusión de las artes escénicas como materia optativa favorece la motivación del alumnado de Secundaria por su metodología lúdica, por la vinculación afectiva que se crea en el grupo y por tener un objetivo práctico directo: la representación. Todo esto hace que se establezca una relación interpersonal de cercanía y confianza entre los estudiantes y el docente.

Frente al carácter más global de las artes escénicas y la danza en Primaria, donde la materia está integrada dentro de otras asignaturas de una manera general, el planteamiento en Secundaria permite un enfoque más diferenciado a la hora de comprender las distintas manifestaciones escénicas, teniendo en cuenta el mayor nivel de abstracción del alumnado. Esta diferenciación no impide, sin embargo, que el enfoque de la materia sea vivencial y práctico, trabajando todos los contenidos desde el paradigma de “aprender haciendo”. Los elementos del currículo básico se han organizado en los bloques “Artes escénicas”, “Teatro”, “Danza”, “Otras artes escénicas” y “Común y transversal”. Todos ellos están relacionados entre sí, ya que comparten múltiples elementos, pero esta división permite hacer más abordable su estudio. El bloque “Artes escénicas” relaciona las artes escénicas entre sí, y con la cultura y la historia. Promueve el conocimiento de obras escénicas del patrimonio español y universal, y fomenta el respeto, la tolerancia y la solidaridad tanto hacia los compañeros, gracias a la metodología colaborativa, como hacia el arte de otras culturas y sociedades. El bloque “Teatro” incluye una aproximación a los diferentes estilos y géneros teatrales, y la improvisación y la interpretación teatral a través de la expresión

vocal y corporal. Ello permite al alumnado representar diferentes situaciones y personajes de manera creativa utilizando una técnica adecuada. En el bloque “Danza” se descubre la danza a través del reconocimiento de los diferentes estilos, junto a la improvisación y la creación coreográfica atendiendo a la conciencia corporal y al acondicionamiento psicomotor. El bloque “Otras artes escénicas” presenta recursos y características de otras artes escénicas, valorando la hibridación de lenguajes y el uso de nuevas tecnologías aplicadas a la escena. Por último, el bloque “Común y transversal” aporta elementos comunes a todas las áreas para el desarrollo de las competencias transversales, complementando los propios contenidos de la materia.

Por otra parte, estos bloques se vertebran sobre tres ejes fundamentales:

Un eje teórico-conceptual centrado en el conocimiento de los fundamentos históricos y estéticos de las diversas manifestaciones escénicas así como la contextualización de las obras artísticas más representativas. Contempla los diversos ámbitos profesionales vinculados a las artes escénicas (artístico-interpretativos, creativos, educativos, sociales y terapéuticos) así como los diferentes elementos arquitectónicos de los edificios teatrales y distintas las fases de producción de un proceso creativo escénico. Estos conocimientos conceptuales contribuirán a aumentar el acervo cultural especializado del alumnado así su capacidad de análisis, reflexión y crítica. Ello le permitirá formular opiniones bien argumentadas sobre temas relacionados con la materia.

Un eje práctico-expresivo basado en la adquisición de destrezas relacionadas con la interpretación propia del teatro, la danza y de otras artes escénicas. Se desarrollan aprendizajes significativos a través de contenidos procedimentales de carácter cílico y progresivo que aseguren el conocimiento y aplicación de las diferentes técnicas actorales y dancísticas. Su orientación propedéutica parte de los principios, teorías, estilos y elementos característicos de cada disciplina artística para desarrollar las capacidades físicas, técnicas e interpretativas del alumno.

Un eje creativo-artístico mediante la realización de improvisaciones así como la composición coreográfica y de escenas dramáticas. La organización de proyectos de escenificación permite el desarrollo de las capacidades creativas y expresivas del alumno a través del uso de los diferentes lenguajes escénicos. A ello hay que añadir el acercamiento al alumnado de los diversos elementos de escenificación (espacio escénico, sonoro, luminotecnia, caracterización) lo que favorece la apreciación de la influencia e interdependencia con otras artes.

Debido a este carácter integral, el área contribuye al desarrollo de todas las competencias clave, pero sobre todo a la competencia “Conciencia y expresiones culturales”. Permite una mejor comprensión del hecho escénico y su disfrute a través de los procesos de expresión. El contacto con las principales obras de distintos períodos y estilos, conociendo sus características y sus relaciones con la sociedad en la que se crean promueve la creación de una identidad cultural. Por otro lado, se potencian actitudes abiertas y respetuosas, estableciendo conexiones con otros lenguajes artísticos. También contribuye a la competencia “Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor” al poner en juego habilidades de planificación, innovación y gestión de proyectos a través del desarrollo de la imaginación y la creatividad. En los muchos proyectos posibles a desarrollar se promueven habilidades tales como la asunción de riesgos, la resolución de problemas, la perseverancia, el sentido de la responsabilidad, la autoevaluación y la capacidad de liderazgo, factores clave para la adquisición de esta competencia. Respecto a la competencia de “Comunicación lingüística” desarrolla destrezas, tanto para la obtención de información a través de la lectura a partir de fuentes diversas y la producción de textos en diferentes formatos, como para expresar hechos, sentimientos u opiniones a través de la escritura, la escucha y el diálogo. Por otro lado, en la medida que constituyen lenguajes con un código propio, las artes escénicas contribuyen al aprendizaje de un vocabulario básico. En cuanto a la “Competencia digital”, se desarrolla a través de la búsqueda y selección de información sobre las artes escénicas, mediante los medios y fuentes adecuadas. También mediante el conocimiento y aplicación de las técnicas de edición digital, diferenciando los distintos formatos de vídeo. Por otro lado, se potencia el uso de las diferentes formas de comunicación en cuanto a la creación y difusión de contenidos escénicos, teniendo en cuenta cuestiones éticas como la identidad digital, los derechos de autor y las licencias de uso. Las “Competencias sociales y cívicas” se desarrollan de una forma muy notable en el eje teórico-conceptual de la materia. La participación en actividades escénicas de representación y creación en grupo promueve la adquisición de habilidades sociales. La materia contribuye a desarrollar la propia identidad cultural, y el aprecio del alumnado por su entorno artístico. Por su parte, la toma de contacto con una

amplia variedad de obras favorece el conocimiento de diferentes culturas, y desarrolla la tolerancia y la superación de prejuicios. A su vez la competencia “Aprender a aprender” con sus componentes de motivación intrínseca, organización, gestión, planificación estratégica y el aprendizaje en grupo se adquiere a través de los ejes práctico-interpretativo y creativo-artístico.

En cuanto a los elementos transversales, están implícitos de alguna manera con diversos contenidos y criterios de evaluación del área. La “Comprensión lectora”, así como la “Expresión oral” y la “Expresión escrita” están presentes en cuanto que refuerzan y complementan, desde el lenguaje verbal, los procesos de adquisición de los lenguajes escénicos. Respecto a la “Comunicación audiovisual” está muy presente por la existencia de numerosos recursos específicos en soporte audiovisual. Igualmente, elementos como el “Emprendimiento” y la “Educación cívica y constitucional” se trabajan mediante la realización de proyectos diversos en los que el trabajo colaborativo es la metodología clave y en los que el respeto y los valores cívicos son esenciales para alcanzar un buen resultado. El área contribuye también a desarrollar otros elementos transversales como el cuidado de la salud física, mental y emocional, el respeto a la diversidad cultural, la sensibilización hacia los estereotipos de género y los diferentes roles sociales a lo largo de la historia.

En la “Sociedad de la Información y la Comunicación” los sistemas educativos han de dar respuesta a las necesidades de los ciudadanos del siglo XXI. Por ello, en línea con las recomendaciones del Parlamento Europeo, han de incorporarse planteamientos metodológicos coherentes con el desarrollo de las competencias, las cuales deben integrarse con el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación de la práctica docente. Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación que han de suponer un cambio en el papel del alumnado como protagonista de su aprendizaje. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en la realización de tareas. El rol del docente debe orientarse al diseño de situaciones de aprendizaje que favorezcan la aplicación de los conocimientos aprendidos por el alumnado.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza, requiere la integración de los diversos modos de enseñar y al uso de diferentes métodos activos de enseñanza: el trabajo cooperativo, el aprendizaje basado en proyectos, el estudio de casos, etc. Hoy más que nunca es necesario incorporar a las aulas los últimos avances que desarrollan las ciencias de la educación. Sólo así podremos consolidar el derecho de todos y todas a la mejor educación posible. Las artes escénicas deben trabajarse desde un enfoque principalmente práctico y vivencial, que contemple diferentes formas de trabajar los contenidos y superar las dificultades. Al igual que en las otras materias, no existe un modelo perfecto y único. Se ha de considerar a cada individuo en su totalidad, tener en cuenta sus intereses, sus características físicas y vocales, su personalidad, su estado anímico, etc. Un aspecto fundamental es la integración de todo el alumnado y la creación de un buen ambiente de trabajo, para ello, se debe fomentar el diálogo constante en el aula y la reflexión compartida a partir de la propia experiencia.

Los diferentes bloques de contenidos no deben seguir un orden cronológico en la secuenciación del curso, sino que deben interrelacionarse, trabajando en una misma sesión contenidos de diferentes bloques. Así pues, un ejemplo de sesión dentro del eje expresivo podría empezar por una puesta a punto y sensibilización, seguida de ejercicios de movimiento y expresividad vocal y corporal, improvisaciones dramáticas y/o coreográficas y finalizar con la reflexión y puesta en común de lo trabajado. En estas sesiones es recomendable la disposición circular, y que el docente participe de las actividades como un individuo más, mostrando, en definitiva, que pese a poseer más experiencia y conocimientos técnicos está también inmerso en un proceso de búsqueda y aprendizaje constante. De esta manera, el profesor se convierte en un referente de implicación y desinhibición, lo cual resulta fundamental para generar confianza y cohesión en el grupo, y favorece que el alumno tome conciencia de su propia responsabilidad en el proceso de aprendizaje y aumente su grado de autonomía. Conviene disponer de una amplia gama de recursos didácticos materiales, desde un aula amplia donde poder desplazarse cómodamente, suelo acondicionado o esterillas para el trabajo de suelo, material audiovisual y bibliográfico, equipo de sonido, etc. En la medida en que el entorno lo permita, es muy recomendable realizar visitas a un teatro y la recepción de espectáculos en vivo.

La evaluación ha de ser un proceso continuo de obtención de información para la toma de decisiones sobre la mejora del binomio enseñanza/aprendizaje. Los criterios de evaluación incluyen procesos de diferente complejidad y hacen referencia a contenidos de distinto tipo. Están redactados como resultados de aprendizaje con el

objeto de posibilitar su evaluación en contextos reales, y aportan detalles sobre la naturaleza de la ejecución, lo que facilita el diseño de las situaciones y pruebas de evaluación. Por otra parte, los instrumentos de evaluación deben ser variados en función del tipo de contenidos a evaluar (observación diaria, rúbricas, muestra de prácticas y procesos, entrevista, escala de valoración, anecdotario, portafolios, informes de autoevaluación personal y colectiva, etc.) y contemplar la particularidad de cada alumno, evitando las pruebas homogéneas.

Desde las artes escénicas han de explorarse la múltiples posibilidades de encuentro con el resto de áreas y lenguajes, para diseñar tareas integrales multidisciplinares. Es tiempo de sumarse a las nuevas propuestas y enfoques competenciales incorporando nuevos elementos sobre cómo enseñar y evaluar. La interdisciplinariedad es uno de los aspectos clave que, en general, hasta ahora no han estado bien resueltos en la práctica del aula. Cada día es más urgente superar la parcelación del saber que implica la distribución en materias, que no se corresponde con la realidad que rodea al alumnado. El trabajo en equipo del profesorado y la realización de proyectos creativos compartidos, a pesar de la complejidad organizativa que conlleva, aportan un gran valor educativo. Por ello, las artes escénicas ofrecen el marco idóneo para el trabajo conjunto de un profesorado que considera al alumno como el verdadero protagonista de la educación.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Artes Escénicas y Danza

Curso 4º ESO

Bloque 1: Artes Escénicas. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Principales manifestaciones escénicas: danza, teatro, circo, ópera, etc. Características básicas de las artes escénicas, y su origen, evolución y tendencias actuales, así como sus obras y figuras más representativas. Correspondencia de las artes escénicas entre sí y con otras ramas del arte. Función de las artes escénicas en contextos diversos (actos de la vida cotidiana, espectáculos, medios de comunicación, etc.) Elaboración de juicios críticos y argumentos acerca del papel de las artes escénicas en la vida. Los ámbitos profesionales relacionados con las artes escénicas (artístico-interpretativos, creativos, educativos, sociales y terapéuticos) Interés por promover el conocimiento y difusión de las obras escénicas, como parte del patrimonio español y universal. Interés por conocer y comprender otras culturas y tendencias artísticas. Potenciación de la desinhibición y la espontaneidad a través del juego dramático, dinámicas de contacto y movimiento creativo. Desarrollo de las capacidades psicomotoras y hábitos de vida saludables (nutrición, hidratación, relajación y descanso) para un mejor acondicionamiento físico general.</p>	<p>BL1.1. Elaborar juicios acerca de la función sociocultural de las artes escénicas en diversas épocas y contextos, y promover el mantenimiento y difusión de obras escénicas como parte del patrimonio español y universal.</p> <p>BL1.2. Explicar las aportaciones de la danza y el teatro a la mejora de la salud física y psíquica, y al conocimiento de uno mismo, y argumentar acerca de sus posibilidades como medio de expresión de sensaciones, sentimientos e ideas.</p> <p>BL1.3. Analizar de forma crítica espectáculos de danza, teatro y otras artes escénicas en sus contextos socioculturales utilizando diversas fuentes de información, y expresar opiniones fundamentadas de forma oral y escrita.</p> <p>BL1.4. Participar de forma desinhibida en dinámicas de grupo creativas mostrando un comportamiento responsable y tolerante, contribuir a la organización del trabajo grupal asumiendo responsabilidades y distintos roles y resolver conflictos y discrepancias a través del diálogo.</p>	CCLI CEC CSC CEC SIEE CEC CSC SIEE CSC

<p>Reconocimiento de una adecuada alineación e higiene postural para la prevención de posibles lesiones vocales o corporales.</p> <p>Desarrollo de la conciencia corporal interna (escucha proprioceptiva, control respiratorio y percepción anímica)</p> <p>Práctica de las técnicas interpretativas dramáticas, cinestésicas y musicales como medio de desarrollo individual, social y cultural a través de la expresión de acciones, sensaciones, sentimientos e ideas.</p> <p>Interés por el desarrollo de una personalidad autónoma e independiente y aceptación de nuestro cuerpo y expresividad.</p> <p>Conocimiento básico de las partes de un teatro y de sus elementos técnicos mediante el estudio teórico y la visita a un teatro del entorno.</p> <p>Las diferentes áreas de trabajo (técnica, estética, creativa, de producción y de distribución) y sus respectivas fases dentro de un proyecto escénico.</p> <p>Análisis crítico y debate sobre espectáculos escénicos, visionados en vivo o a través de grabaciones audiovisuales, con apoyo de fuentes literarias y gráficas.</p> <p>Estudio comparativo de diversas propuestas escénicas, atendiendo al formato, contexto, estilo, lenguaje, signos escénicos, mensajes, etc.</p> <p>Práctica de juego e improvisaciones, individuales y en grupo manejando diversos lenguajes expresivos (gesto, texto, voz, acción dramática, acción danzada) de manera simultánea.</p> <p>Técnicas organizativas y de gestión de recursos personales, materiales y temporales aplicadas a un proyecto escénico.</p> <p>Estrategias creativas grupales haciendo uso del pensamiento divergente, la imaginación y la innovación.</p> <p>Fomento de la autonomía y responsabilidad individual hacia la cooperación, participación e interacción con el grupo y el entorno, aceptando las diferencias de gustos y criterios, y expresando opiniones de forma asertiva.</p> <p>Estudio y puesta en práctica de los conceptos técnico-disciplinares propios del teatro y la danza relacionados con la expresión y la creatividad.</p> <p>Ejercicios individuales y grupales de concentración y conciencia corporal cinestésica (grado de tensión-relajación, peso, impulso, esquema corporal, orientación espacial y ritmo).</p> <p>Prácticas de estimulación perceptiva, escucha grupal y relación espacial a través del diálogo no verbal con los compañeros y el entorno.</p>	<p>BL1.5. Participar activamente en representaciones escénicas individuales y grupales aplicando destrezas técnicas verbales y no verbales con expresividad para aumentar sus posibilidades comunicativas.</p>	CCLI CEC
--	--	-------------

Bloque 2: Teatro. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Características de los diferentes estilos teatrales (teatro de objetos, musical, textual, gestual...)</p> <p>Visionado y análisis de obras teatrales en vivo y/o a partir de grabaciones</p> <p>Similitudes y diferencias entre los diferentes géneros teatrales (drama, comedia...)</p> <p>Convenciones teatrales: la cuarta pared, el espacio y el tiempo teatrales, el personaje...</p> <p>Disfrute y valoración de las obras, géneros y estilos teatrales.</p> <p>Utilización de diversos recursos expresivos (cuerpo, voz y emoción), psicológicos (roles sociales, personalidades y conductas) y plásticos (caracterización e indumentaria) para la construcción de roles.</p> <p>Aceramiento a lenguajes como el mime y el teatro de objetos (uso de títeres, máscaras, etc.) para ampliar el registro expresivo de movimiento.</p> <p>Interés y disfrute por la exploración de diferentes registros vocales y corporales mediante la imitación, el juego y el canto.</p> <p>Práctica de la relajación, respiración, vocalización, dicción y prosodia.</p> <p>Práctica de la resonancia y la proyección de la voz, en relación al movimiento corporal.</p> <p>Principios básicos del lenguaje no verbal. Conciencia de la postura y el signo corporal.</p> <p>Trabajo con el texto. Estructura, intención, subtexto, palabras clave, ritmo y pausas.</p> <p>Improvisaciones dramáticas individuales y en grupo, libres o a partir de una pauta.</p> <p>Improvisaciones dramáticas partiendo de diferentes estados (nerviosismo, cansancio, ebriedad, etc.), emociones e intensidades</p> <p>Interpretación de escenas a partir de situaciones con conflicto dramático, atendiendo a los objetivos y circunstancias dadas de los personajes.</p> <p>Trabajo sobre la naturalidad en los gestos y acciones, buscando la implicación orgánica del cuerpo y la voz.</p> <p>Aplicación de técnicas creativas para la generación de diferentes materiales: escenas, coreografías, audios, vídeos, etc.</p>	<p>BL2.1. Reconocer los estilos, géneros y formas teatrales, a partir del visionado de obras desde diversas fuentes y contextos, y describir sus similitudes y diferencias a partir del análisis de sus características.</p> <p>BL2.2. Representar en grupo escenas o pequeñas piezas teatrales haciendo un uso adecuado de la técnica vocal y corporal para la creación de personajes y la asunción de diferentes roles dramáticos.</p> <p>BL2.3. Improvisar individualmente y en grupo secuencias y escenas teatrales libres y pautadas, aplicando los recursos expresivos del cuerpo y la voz y arriesgando en las propuestas, por encima de clichés y convencionalismos.</p>	CEC CCLI SIEE

Creación de personajes y roles, más allá de tópicos, clichés y convencionalismos.	
---	--

Bloque 3: Danza. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Los estilos dancísticos como lenguajes artísticos y expresivos. Las especialidades académicas de la Danza (Danza Clásica, Contemporánea, Española y Flamenco) y otras danzas populares y urbanas.</p> <p>Recorrido histórico de la danza y Estudio comparativo entre los diferentes estilos de la danza.</p> <p>Repertorio de elementos fundamentales de cada estilo de danza (técnicas, pasos, tendencias, etc.)</p> <p>Diversos elementos artísticos (espacio sonoro, dramaturgia, caracterización, luminotecnia, escenografía, etc.) característicos de cada estilo, tiempo y cultura presentes en la danza escénica.</p> <p>Visionado de obras coreográficas tanto en vivo como a través de soporte audiovisual.</p> <p>Consulta de material literario y gráfico sobre la danza.</p> <p>Conocimiento de los conceptos técnico-disciplinares dancísticos en relación al área de cuerpo, espacio y tiempo.</p> <p>Aprendizaje de la terminología propia de la danza académica, sus posiciones y pasos básicos según estilos (movimientos estáticos, desplazamientos, giros, saltos, caídas)</p> <p>Aplicación de la conciencia corporal y alineación postural a una rutina de acondicionamiento físico (control, elongación, resistencia, velocidad, movilidad articular, equilibrio, propiocipción y coordinación)</p> <p>Desarrollo de la percepción musical para el reconocimiento de las estructuras rítmicas y melódicas.</p> <p>Identificación e interiorización musical a través del cuerpo (pulsos, cambios rítmicos, armonías, canon, repeticiones, diálogos musicales)</p> <p>Interpretación de secuencias de movimiento y breves coreografías codificadas utilizando los factores de movimiento (peso, flujo, espacio y tiempo)</p> <p>Representación de trabajos coreográficos individuales y colectivos, de creación propia o ajena, con especial énfasis en la utilización correcta del</p>	<p>BL3.1. Analizar las principales características de distintas danzas y coreografías a partir del visionado de obras desde diversas fuentes y contextos, y reconocer los estilos, períodos y tendencias a los que pertenecen.</p> <p>BL3.2. Representar en grupo secuencias de movimiento, danzas y material coreográfico mostrando una correcta alineación del esquema corporal, y aplicar los factores de movimiento optimizando el uso del cuerpo en todo momento.</p> <p>BL3.3. Improvisar secuencias de movimiento, libres y pautadas, aplicando diferentes dinámicas y cualidades del movimiento, y crear pequeñas coreografías a partir de la relación con otros lenguajes siguiendo las fases de composición coreográfica.</p>	CEC CAA SIEE

<p>espacio y de la música.</p> <p>Tipos de improvisaciones libres, pautadas y/o codificadas partiendo de ideas previas.</p> <p>Prácticas de movimiento espontáneo configurando el lenguaje propio individual.</p> <p>Improvisaciones por parejas atendiendo a la sensación de contacto, peso, tono muscular, uso dinámico del espacio y la optimización de la energía.</p> <p>Improvisaciones en grupo donde se exploren las diferentes dinámicas de movimiento (impulso, suspensión, desequilibrio, caída, recuperación, etc.), los diferentes niveles, espacios y trayectorias.</p> <p>Improvisaciones abiertas (jams) con especial atención a la escucha grupal y al espacio próximo y esférico, combinando la conciencia corporal interior y cinestésica.</p> <p>Conocimiento y práctica de las fases de composición de estructuras coreográficas (Inicio, desarrollo, final).</p> <p>Composición coreográfica tras procesos creativos iniciados desde diversas fuentes de inspiración procedentes de otros lenguajes (música, texto, diseño de vestuario, objetos, material audiovisual y gráfico, etc.)</p>		
---	--	--

Bloque 4: Otras Artes Escénicas. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Características y recursos y de otras artes escénicas como el circo (clown, cabaret, magia, etc.) y la lírica (ópera, zarzuela, etc.).</p> <p>Práctica de ejercicios básicos de acrobacia individual y grupal donde se trabaje el control del peso y el equilibrio</p> <p>Características y recursos del Performance Art y del arte conceptual, y su influencia en las artes escénicas contemporáneas (incursión de la realidad en la escena, interacción y participación del público, rechazo del concepto de representación y de formatos convencionales).</p> <p>Uso creativo de las nuevas tecnologías aplicadas a la escena.</p> <p>Valoración de la hibridación y contaminación de las artes escénicas con otros lenguajes artísticos (fotografía, audiovisuales, danza teatro, teatro circo, vídeo danza, action painting, etc.).</p>	<p>BL4.1. Describir las características de otras artes escénicas y su evolución a partir del visionado de obras, y aplicarlas en alguna práctica utilizando enfoques de diversas tendencias y combinando recursos de diferentes lenguajes.</p>	CEC

Bloque 5: Elementos transversales a la materia. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Tipos de texto: descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	CCLI CAA
<p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p>	<p>BL5.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	CCLI CAA
<p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p>	<p>BL5.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>	CCLI CAA
<p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p>	<p>BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	CCLI CAA
<p>Tipos de texto. Lectura y escritura de textos narrativos, descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p>	<p>BL5.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	CCLI CAA
<p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis.</p>	<p>BL5.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	CCLI CAA

Bibliografía y webgrafía. Iniciativa e innovación Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Auroconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y encyclopedias on-line, bases de datos especializadas, etc. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y	BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL5.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional. BL5.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL5.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y encyclopedias on-line o bases de datos especializadas, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA CSC SIEE CAA CSC CD
---	---	--

comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc. Compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.	BL5.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL5.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.	CD CSC CD
--	--	---------------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

CIENCIAS DE LA TIERRA Y DEL MEDIO AMBIENTE

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

Las Ciencias de la Tierra y del Medio Ambiente ofrecen una visión de conjunto sobre el funcionamiento de la Tierra y de la biosfera, proporcionando una perspectiva global de los profundos cambios que han afectado y afectan al planeta y a los seres vivos que lo habitan, especialmente aquellos producidos por las actividades humanas, bajo el paradigma de la Teoría General de Sistemas. La materia de Ciencias de la Tierra y del Medio Ambiente hace una valiosa contribución a la formación de los estudiantes del Bachillerato de Ciencias ya que conecta campos de gran interés como son la Biología, la Geología, la Física o la Química, pero también otros procedentes de las ciencias sociales y humanidades, imprescindibles para el desarrollo social, científico y tecnológico actual, con aplicación en muy diversos ámbitos industriales, sociales y familiares, desde una perspectiva de la sostenibilidad.

El crecimiento de la población mundial hace que la humanidad se enfrente en el siglo XXI a importantes retos tales como el abastecimiento de materias primas, la búsqueda de fuentes alternativas de energía, la gestión de residuos, la disponibilidad de agua, etc., aunque la satisfacción de las necesidades de desarrollo humano no deben comprometer el equilibrio del medio ambiente. Los cambios producidos por la actividad humana en el medio no son exclusivos de nuestra sociedad, sin embargo, debido a la enorme dimensión y velocidad con la que se producen en la actualidad y a que muchas veces el ser humano utiliza los recursos del planeta como si fueran infinitos, se generan graves impactos sobre el medio, por lo que promover la sostenibilidad de las actividades humanas, minimizar los impactos ambientales y compatibilizar el desarrollo con la preservación de los sistemas naturales debe ser un objetivo común a la formación de todos los ciudadanos.

La materia de Ciencias de la Tierra y del Medio Ambiente aborda todas estas cuestiones para comprender de modo global y sistemático la realidad que nos rodea. Su estudio contribuye a que el alumnado adquiera un conocimiento profundo y fundamentado, aplicando modelos teóricos y procedimientos científicos de análisis, del funcionamiento de los sistemas naturales, de sus complejas interacciones, de los factores que los rigen y de las relaciones entre el ser humano y el medio ambiente. Las Ciencias de la Tierra y del Medio Ambiente tienen un papel fundamental en la investigación, tratamiento y resolución de problemas complejos de gran trascendencia social y económica como son los impactos ambientales, la mayoría de los desastres naturales, y los recursos materiales o energéticos disponibles en el planeta. Además, la asignatura ha de potenciar el desarrollo de habilidades propias de la investigación científica y de la comprensión de la naturaleza de la ciencia y de sus relaciones con la sociedad, la técnica y el medio ambiente para analizar problemas y plantear soluciones.

Las Ciencias de la Tierra y del Medio Ambiente en Bachillerato pretenden profundizar y sintetizar los conocimientos científicos adquiridos en otras materias del curso y etapas anteriores, principalmente de Biología y Geología y de Física y Química, al tiempo que preparan a los estudiantes para continuar con estudios superiores relacionados.

Partiendo del marco de referencia del currículo básico (R.D. 1105/2014), los contenidos de la materia se han organizado en siete bloques. En el primero se introducen conceptos básicos que se estudiarán con mayor profundidad en relación a los distintos sistemas naturales en sus bloques correspondientes. Se parte del análisis del medio ambiente y de su evolución desde una perspectiva sistemática, bajo el paradigma de la teoría de sistemas y del estudio de las relaciones entre la humanidad y el medio ambiente, analizando las modificaciones de los sistemas naturales como consecuencia de la actividad humana y distintas medidas de gestión. Además, se estudian los principales instrumentos de investigación e información ambiental, destacando la importancia de las nuevas tecnologías en esta disciplina.

El segundo bloque se centra en el estudio de las capas fluidas, la atmósfera y la hidrosfera, analizando la relación entre su dinámica, el clima y los fenómenos meteorológicos, y se profundiza en el estudio de los riesgos meteorológicos y los factores que los agravan, identificando métodos de predicción y medidas de prevención y minimización de daños.

En el tercer bloque se aborda el problema de la contaminación atmosférica y de las aguas, relacionándola con las fuentes de contaminación y considerando los impactos ambientales locales, regionales y globales derivados de esta contaminación. Así mismo se incide en el estudio de medidas de prevención y minimización de la contaminación y se estudian los procesos de potabilización del agua y de depuración de las aguas residuales, asociándolas a medidas de gestión y ahorro de agua.

El cuarto bloque fija su atención en la geosfera, analizando la relación entre los flujos de energía de la Tierra y los riesgos geológicos derivados, los factores que influyen en la peligrosidad de estos riesgos y los daños asociados, así como métodos de predicción y medidas de prevención y protección. Además, se estudian los recursos minerales y energéticos de la geosfera, relacionándolos con los impactos derivados de su extracción y uso, y con medidas de gestión para prevenir, minimizar y reparar

daños.

El quinto bloque se centra en el estudio de la biosfera y de las interfases, el suelo y el sistema litoral, atendiendo a las relaciones que se producen en los ecosistemas y a sus mecanismos de autorregulación. Además, se analizan los recursos de estos sistemas y los impactos de la actividad humana sobre ellos, incidiendo en el valor de la biodiversidad y en medidas de gestión para su conservación.

En el sexto bloque se abordan las incidencias políticas, económicas y sociales de los problemas ambientales estudiados en los anteriores bloques desde planteamientos de defensa de la sostenibilidad. Se pretende que los alumnos reconozcan los distintos modelos de desarrollo para fundamentar su posicionamiento crítico ante cuestiones políticas, económicas y sociales, y que reconozcan los principales organismos y legislación básica en materia medioambiental. Además, se analizan distintos instrumentos de gestión ambiental, como los estudios de impacto ambiental y otras medidas asociadas a la gestión de residuos.

El bloque siete, denominado metodología científica, es común a todas las materias del área de Biología y Geología de Bachillerato. En él se recogen las habilidades, destrezas, estrategias y actitudes propias de la metodología científica que deben desarrollar los alumnos y que deben guiar toda la materia. Los elementos de este bloque se refieren a las pautas de trabajo de la ciencia, pero también explicitan las estrategias metodológicas a desarrollar en el aula para potenciar un aprendizaje competencial de las materias científicas, centrado no sólo en el conocimiento científico sino en el uso que se hace de este conocimiento y de su aplicación práctica en la vida cotidiana. Así, integrados en este bloque, aparecen contenidos y criterios de evaluación relativos a elementos competenciales que deben impregnar toda la materia como la comprensión y expresión oral y escrita, las estrategias de aprendizaje para la búsqueda, organización y comunicación de la información, el uso de la competencia digital en la búsqueda de información contrastada, la creación de contenidos y la participación en intercambios comunicativos, la planificación y gestión de proyectos, la organización de equipos de trabajo cooperativo, las competencias sociales y cívicas, etc.

Los criterios de evaluación han sido redactados como resultados de aprendizaje, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender, saber hacer y valorar, e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje.

Dada la gran variedad de contenidos y la naturaleza de la materia, se pueden diseñar diferentes estrategias metodológicas y programar una gran diversidad de actividades. Es importante transmitir la idea de que la ciencia es una actividad en permanente construcción y revisión, con una relación muy estrecha con la tecnología y grandes implicaciones en la sociedad. Se debe procurar partir de problemas reales o situaciones de la vida cotidiana para contextualizar la materia, favorecer la transferencia de lo aprendido a otros contextos y darle sentido al aprendizaje. Así, se pueden plantear distintas actividades como trabajos de investigación, actividades experimentales, resolución de problemas, actividades de interacción comunicativa y argumentación, etc., lo que proporcionará una formación más completa, motivando al alumnado y favoreciendo la atención a la diversidad de estudiantes con intereses, ritmos y estilos cognitivos distintos.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Ciencias de la Tierra y del Medio Ambiente

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Medio ambiente y fuentes de información ambiental. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto de medio ambiente. Teoría de sistemas. Principios generales. Concepto de propiedad emergente. Relaciones causales. Diagramas causales. Complejidad y entropía. Tipos de sistemas. Realización de	BL1.1. Aplicar la dinámica de sistemas a los cambios ambientales ocurridos como consecuencia de la aparición de la vida en la Tierra y de las actividades humanas a lo largo de la historia, y realizar modelos de sistemas	CMCT

<p>modelos de sistemas.</p> <p>Cambios ambientales a lo largo de la historia de la Tierra. Teoría de Gaia.</p> <p>Relaciones entre la humanidad y el medio ambiente: recursos, riesgos, impactos ambientales y gestión.</p> <p>Clasificación de recursos atendiendo a su tasa de renovación y utilidad.</p> <p>Medidas de gestión. Sostenibilidad.</p> <p>Clasificación de riesgos. Factores de riesgo: peligrosidad, vulnerabilidad y exposición. Medidas de predicción, prevención y protección frente al riesgo.</p> <p>Impactos ambientales asociados. Medidas de prevención, minimización y restauración.</p> <p>La influencia del progreso técnico en los métodos de investigación.</p> <p>Tecnologías de investigación e información ambiental: GPS, teledetección, radiometría, programas informáticos de simulación ambiental.</p>	<p>analizando las relaciones causales entre sus elementos.</p>	<p>CMCT CSC</p>
	<p>BL1.2. Clasificar los principales recursos y riesgos, describir los principales impactos ambientales asociados a la actividad humana, argumentando sus causas y consecuencias, y debatir algunas actuaciones individuales y medidas de gestión para evitar el deterioro del medio ambiente y promover su conservación.</p> <p>BL1.3. Identificar los principales instrumentos de investigación e información ambiental y sus aplicaciones, interpretar datos obtenidos a partir de estas fuentes y extraer conclusiones, valorando la importancia de las nuevas tecnologías en los estudios ambientales.</p>	<p>CMCT CD</p>

Bloque 2: Las capas fluidas y su dinámica. Curso 2º Bachillerato

Bloque 2. Las capas terrestres y su dinámica	Curso 2. Desarrollo	Contenidos	Criterios de evaluación	CC
		<p>Estructura y composición de la atmósfera.</p> <p>Distribución del agua en la Tierra. Aguas continentales y oceánicas.</p> <p>Balance radiativo de la tierra. Tierra. Balance global. Diferencias latitudinales.</p> <p>Interacción atmósfera-hidrosfera: meteorología y climatología.</p> <p>Modelos de circulación global de vientos. Influencia de las masas continentales. Modelos de circulación oceánica: superficial y termohalina.</p> <p>Fenómeno de 'El Niño' como interacción atmósfera-hidrosfera-biosfera.</p> <p>Grandes zonas climáticas. Microclimas. Interacción con la biosfera: grandes biomas.</p> <p>Meteorología. Mapas meteorológicos. Tipos de precipitaciones. Riesgos meteorológicos. Métodos de predicción y prevención.</p>	<p>BL2.1. Identificar los componentes de la atmósfera, relacionándolos con su origen y distribución, y argumentar la importancia de la capa de ozono y del efecto invernadero.</p> <p>BL2.2. Explicar la dinámica atmosférica, estableciendo su relación con la radiación solar, el clima y los fenómenos atmosféricos, explicar la formación de los diferentes tipos de precipitaciones e interpretar mapas meteorológicos.</p> <p>BL2.3. Interpretar el funcionamiento de la hidrosfera como regulador climático, relacionándola con la radiación solar y relacionar asociar algunos fenómenos meteorológicos como 'El Niño' y los huracanes con las corrientes oceánicas.</p> <p>BL2.4. Identificar los riesgos meteorológicos, argumentar los factores que aumentan su peligrosidad, reconocer métodos de predicción y justificar medidas preventivas y paliativas de los daños.</p>	<p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p>

Bloque 3: Contaminación de las capas fluidas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto de contaminación. Clasificación por su origen, naturaleza y alcance territorial.	BL3.1. Reconocer el concepto de contaminación, catalogar los diferentes contaminantes atmosféricos considerando su origen y su naturaleza, y relacionar el grado de contaminación con determinadas condiciones meteorológicas y topográficas.	CMCT CSC
Contaminación atmosférica. Impactos locales, smog clásico y fotoquímico.		
Relación con las condiciones meteorológicas y topográficas. Contaminación acústica y contaminación lumínica.		
Impactos regionales, lluvia ácida. Grandes impactos globales, disminución de la capa de ozono, aumento del efecto invernadero y cambio climático.		
Contaminación de las aguas. Fuentes de contaminación. Eutrofización.		
Sobreexplotación de acuíferos. Salinización. Mareas negras.		
Indicadores biológicos y químicos de la calidad del agua: DBO, DQO, pH, temperatura, conductividad y bioindicadores.		
Medidas de predicción, prevención y minimización de la contaminación.		
Potabilización. Depuración. Uso sostenible del agua. Medidas de ahorro.		

Bloque 4: La geosfera y riesgos geológicos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Flujos de energía en el planeta Tierra. Riesgos derivados de los procesos internos: sismicidad y manifestaciones volcánicas. Riesgos derivados de los procesos externos: fenómenos de ladera, inundaciones, subsidencias.	BI4.1. Relacionar las manifestaciones de la energía interna de la Tierra con los riesgos sísmico y volcánico, reconocer los factores que determinan su peligrosidad, así como sus consecuencias, e identificar métodos de predicción y medidas de prevención, protección y minimización de daños.	CMCT CSC

<p>Métodos de predicción de riesgos y medidas de prevención, protección y minimización de daños. Ordenación del territorio.</p> <p>El relieve como resultado de la interacción entre la dinámica interna y externa.</p> <p>Recursos minerales y energéticos de la geosfera. Impactos asociados a su extracción y uso.</p> <p>Medidas de prevención y minimización de impactos y de reparación de daños. Uso sostenible.</p> <p>Fuentes de energía renovables: energía solar, eólica, geotérmica y mareomotriz.</p>	BL4.2. Identificar los factores que intervienen en los riesgos derivados de procesos externos, reconocer sus consecuencias, identificar métodos de predicción y argumentar medidas de gestión para prevenir y minimizar daños.	CMCT CSC
	BL4.3. Interpretar el relieve como resultado de la interacción de la dinámica interna y externa, relacionándolas con la energía interna, la energía solar y la gravedad.	CMCT
	BL4.4. Relacionar la extracción y utilización de recursos minerales y energéticos con los impactos ocasionados y los riesgos asociados, y evaluar medidas de prevención, minimización y reparación de daños e impactos.	CMCT CSC
	BL4.5. Argumentar medidas de uso eficiente de los recursos minerales y energéticos y evaluar la rentabilidad económica, social y medioambiental de las fuentes de energía renovables como la solar, eólica, geotérmica y mareomotriz.	CMCT CSC

Bloque 5: Dinámica de la biosfera y de las interfases. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estructura trófica de la biosfera: ciclo de materia y flujo de energía. Niveles tróficos. Ciclos biogeoquímicos. Relaciones intraespecíficas e interespecíficas.	BL5.1. Describir la estructura y componentes de la biosfera, analizar los ciclos de materia y flujos de energía, esquematizando las relaciones tróficas y los ciclos biogeoquímicos, e identificar los parámetros tróficos y los factores limitantes de la producción primaria.	CMCT CAA
Factores abióticos limitantes de la producción en ecosistemas terrestres y acuáticos: luz, agua, temperatura, salinidad.	BL5.2. Analizar los mecanismos naturales de autorregulación de los ecosistemas, argumentando la importancia de su equilibrio y su evolución.	CMCT
Parámetros tróficos: biomasa, producción, productividad, biodiversidad. Sucesiones ecológicas.	BL5.3. Argumentar la importancia biológica, social, económica y cultural de la biodiversidad, evaluar la repercusión de la acción humana sobre los ecosistemas y la disminución de la biodiversidad, y proponer medidas que disminuyan su impacto.	CMCT CSC
Biodiversidad. Importancia biológica, social, económica y cultural. Impactos en la biosfera.		
El suelo. Edafogénesis, factores formadores. Estructura del suelo, procesos edáficos. Tipos de suelos. Riesgos e impactos en los suelos.	BL5.4. Describir el proceso de edafogénesis, relacionando los factores	CMCT

edáficos. Tipos de suelos. Riesgos e impactos en los suelos. Sistema litoral. Características y dinámica. Recursos, riesgos e impactos del sistema litoral. Medidas de gestión: detección y prevención de riesgos, minimización de impactos y reparación de daños.	factores con los tipos de suelos, reconocer su valor como recurso frágil y no renovable, analizar los impactos ambientales y riesgos derivados que le afectan, identificando sus causas y consecuencias, y debatir medidas de diagnóstico, prevención y minimización de los riesgos e impactos. BL5.5. Reconocer las características y la dinámica del sistema litoral argumentando su valor como fuente de recursos y biodiversidad, identificar los riesgos e impactos que le afectan y proponer medidas de conservación.	CSC
--	--	-----

Bloque 6: Gestión y desarrollo sostenible. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Modelos de desarrollo: liberal, conservacionista, sostenible. Instrumentos de gestión ambiental: nuevas tecnologías, ordenación del territorio, evaluación de impacto ambiental, medidas correctoras. Gestión de residuos. Política ambiental global, europea, nacional y local. Legislación medioambiental. Organismos nacionales e internacionales en materia medioambiental. Convenios y Cumbres internacionales. Protocolo de Kyoto. Espacios naturales protegidos. Niveles de protección.	BL6.1. Argumentar las diferencias entre los distintos modelos de desarrollo y relacionar el grado de desarrollo de los países, asociado al consumo de productos y de energía, con la explotación de recursos naturales y el deterioro del medio ambiente. BL6.2. Analizar distintos instrumentos de gestión ambiental, como matrices de evaluación ambiental y mapas de ordenación del territorio, concluyendo impactos y medidas correctoras. BL6.3. Determinar el origen de los residuos, analizar las fases de su tratamiento, valorando críticamente los beneficios de la recogida selectiva, la reutilización y el reciclaje y evaluar las consecuencias de su producción. BL6.4. Reconocer los principales organismos nacionales e internacionales en materia medioambiental, así como legislación básica sobre medio ambiente, y justificar la necesidad de protección de los espacios naturales.	CMCT CSC
		CMCT CSC
		CMCT CSC
		CMCT CSC

Bloque 7: Metodología científica. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El conocimiento científico como actividad humana en continua evolución y revisión, vinculado a las características de la sociedad en cada momento histórico.	BL7.1. Justificar la influencia de la ciencia en las actividades humanas y en la forma de pensar de la sociedad en diferentes épocas, demostrar curiosidad y espíritu crítico hacia las condiciones de vida de los seres humanos, así como	CMCT CSC

<p>Contribución de la ciencia a la mejora de la calidad de vida y a la adquisición de actitudes críticas para tomar en la toma de decisiones fundamentadas ante los problemas de la sociedad.</p> <p>Características básicas de la metodología científica.</p> <p>Utilización del lenguaje científico en la comprensión de informaciones y datos, la comunicación de las propias ideas, la discusión razonada y la argumentación sobre problemas de carácter científico.</p> <p>Búsqueda, selección, registro e interpretación de información de carácter científico, en diversas fuentes actualizadas y rigurosas en la materia utilizando tecnologías de la información y la comunicación.</p> <p>Identificación de preguntas y planteamiento de problemas que puedan responderse mediante investigación científica, formulación de hipótesis, contrastación y puesta a prueba a través de la experimentación.</p> <p>Aplicación de procedimientos experimentales, control de variables, toma y representación de los datos, análisis e interpretación de los mismos. Manejo cuidadoso de los materiales e instrumentos básicos del laboratorio y respeto por las normas de seguridad en el mismo.</p> <p>Elaboración de conclusiones, redacción de informes y comunicación de resultados.</p> <p>Aplicación de las pautas del trabajo científico en la planificación y realización de experiencias y proyectos de indagación sobre el medio ambiente.</p>	<p>respecto a la diversidad natural y cultural y a los problemas ambientales, realizar las tareas académicas o y de la vida cotidiana con rigor y tomar decisiones fundamentadas ante actuaciones relacionadas con la ciencia y la tecnología.</p> <p>BL7.2. Reconocer y utilizar la terminología conceptual de la asignatura para interpretar el significado de informaciones sobre fenómenos naturales y comunicar sus ideas sobre temas de carácter científico.</p> <p>BL7.3. Buscar y seleccionar información sobre temas científicos de forma contrastada a partir de la comprensión e interpretación de textos orales y escritos, continuos y discontinuos, en distintos medios (páginas web especializadas e instituciones científicas y de investigación y divulgación, revistas científicas, administraciones públicas con competencias en ciencia y tecnología, museos científicos, diarios, enciclopedias, comunidades de prácticas y redes sociales) y registrarla en papel o digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL7.4. Plantear problemas relevantes como punto de partida de una investigación documental o experimental, formulando preguntas sobre fenómenos naturales y proponer las hipótesis adecuadas para contrastarlas a través de la experimentación o la observación y la argumentación.</p> <p>BL7.5. Realizar un trabajo experimental aplicando las destrezas del trabajo científico (control de variables, registro sistemático de observaciones y resultados, etc.), manejar con cuidado los instrumentos de laboratorio, respetar las normas de seguridad en el laboratorio o en salidas de campo e interpretar los resultados para contrastar las hipótesis formuladas.</p> <p>BL7.6. Planificar y gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, describiendo acciones, recursos, materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomando decisiones razonadas y asumiendo riesgos para transformar las dificultades en posibilidades y responsabilizándose de las propias acciones, y evaluar el proceso y los resultados.</p>	CMCT CCLI CAA CD CCLI CMCT CAA CMCT CAA CAA SIEE
--	---	--

	<p>BL7.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL7.8. Escribir las conclusiones de sus trabajos, experiencias, investigaciones o proyectos mediante textos previamente planificados, en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales y las normas de corrección ortográfica y gramatical según las propiedades textuales de cada género y situación comunicativa, y crear contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético y didáctico y un lenguaje no discriminatorio, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL7.9. Exponer en público las conclusiones de sus estudios documentales, experiencias o proyectos de manera clara, ordenada y creativa con el apoyo de recursos de distinta naturaleza (textuales, gráficos, audiovisuales, etc.), expresándose oralmente con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL7.10. Participar en intercambios comunicativos (debates, entrevistas, coloquios y conversaciones) del ámbito personal, académico o social aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva de forma colaborativa filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando herramientas TIC, servicios de la web social o módulos en entornos virtuales de aprendizaje y comportarse correctamente en esa comunicación para prevenir, denunciar y proteger a otros de situaciones de riesgo como el ciberacoso.</p> <p>BL7.11. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales,</p>	SIEE CAA CSC CCLI CAA CD CCLI CAA CD CCLI CAA CD SIEE
--	--	---

	profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CSC
--	--	-----

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

CULTURA CIENTÍFICA

4º ESO Y 1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

En el imparable progreso de la sociedad de los últimos siglos, que nos ha catapultado hacia los tiempos de la inmediatez electrónica, de la sociedad de la información y la globalización, han tenido un protagonismo especial los logros científicos y tecnológicos, por lo que un ciudadano de principios del siglo XXI no puede interpretar el mundo que le ha tocado vivir si no tiene una cultura científica básica, y por ello resulta a todas luces imprescindible que los alumnos de la ESO y el Bachillerato, independientemente del itinerario formativo que sigan, adquieran los conocimientos básicos del sustrato científico que permite avanzar a la humanidad.

Ese protagonismo que tiene la ciencia en la sociedad actual se percibe día a día en los medios de comunicación con temas capitales como los hallazgos astronómicos, que permiten al ser humano ubicarse en el universo; el debate siempre abierto entre desarrollo económico y sus consecuencias sobre el medio ambiente, o los interrogantes morales y éticos que suscitan los avances en el campo de la genética. Por ello hay que dotar a todos los estudiantes de ESO y Bachillerato de una alfabetización científica que les permita tener opinión y sentido crítico en todos estos debates que acompañan al progreso de la ciencia y la tecnología, y que están siempre vivos en la calle.

Asimismo, el método científico ha transcendido más allá de las materias científicas clásicas, y hoy inspira el trabajo de numerosos ámbitos del conocimiento humano como, por ejemplo, la historia, la sociología y la economía. Ello obliga a que todo alumno de ESO y Bachillerato conozca la esencia de la metodología propia de la actividad científica como crisol de avances sociales.

La Cultura Científica de 4º de la ESO tiene como objetivo establecer las bases del conocimiento científico, y por ello se desarrolla en bloques que analizan temas generales, como el conocimiento que tenemos del universo observable, los avances tecnológicos y su impacto ambiental, y la calidad de vida.

En 1º de Bachillerato la Cultura Científica se adentra en contenidos más complejos, como el origen de la vida, los avances en biomedicina, la revolución genética y

las nuevas tecnologías en comunicación e información.

Tanto en la ESO como en el bachillerato el área de Cultura Científica es especialmente propicia al uso de las Tecnologías de la Información y la Comunicación, para recabar información sobre temas científicos de actualidad, diferenciando las fuentes fiables de aquellas que no merecen atención, utilizando filtros adecuados a los flujos de información; así como para presentar y exponer los trabajos que los alumnos realizan tanto de forma individual como en equipo, dando pie a debates enriquecedores sobre los temas tratados.

En cuanto a la evaluación, en la lista de contenidos y criterios de evaluación se encuentran implícitos los estándares de aprendizaje evaluables, que concretan lo que el estudiante debe saber, comprender y saber hacer en el área de Cultura Científica, y que facilitan el diseño de pruebas estandarizadas y comparables. Y en relación con la atención a la diversidad, se establecerán las medidas más adecuadas para que las condiciones de realización de las evaluaciones se adapten a las circunstancias del alumnado con necesidades educativas especiales.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Cultura Científica

Curso 4º ESO

Bloque 1: Procedimientos de trabajo. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de la información científica. Importancia del I+D en la vida cotidiana. Comunicación de conclusiones	BL1.1. Interpretar textos orales y escritos de naturaleza científica procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido. BL1.2. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito científico utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.3. Reconocer la terminología conceptual de la ciencia y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas. BL1.4. Escribir textos de naturaleza científica en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.5. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes científicas de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos, citando adecuadamente su procedencia.	CCLI SIEE
		CAA
		CCLI
		CCLI CAA
		CCLI CD

	BL1.6. Presentar información sobre un tema científico, comentar artículos y analizar el papel de la investigación científica en nuestra sociedad obteniendo la información de soportes tradicionales o Internet y defendiendo en público sus conclusiones. BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. BL1.8. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para analizar el papel de la investigación científica en nuestra sociedad, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL1.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL1.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	CCLI CD
--	--	------------

Bloque 2: El Universo. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El Universo: origen y evolución. La organización del Universo. Materia oscura.	BL2.1. Analizar las diferentes teorías científicas acerca del origen, evolución y final del Universo, estableciendo los argumentos que las sustentan y	CCLI CMCT

Agujeros negros. Las estrellas y su evolución. El sistema solar: formación, estructura y características.	emplear la teoría del Big Bang para explicar el origen del Universo. BL2.2. Establecer la organización del Universo conocido y situar en él al sistema solar, determinando, con la ayuda de ejemplos, los aspectos más relevantes de la Vía Láctea. BL2.3. Explicar la estructura del Universo a partir de la existencia de materia oscura. BL2.4. Argumentar la existencia de los agujeros negros describiendo sus principales características. BL2.5. Averiguar las fases de la evolución estelar y aplicar los conocimientos para describir en cuál de ellas se encuentra nuestro Sol. BL2.6. Explicar la formación del sistema solar describiendo su estructura y características principales. BL2.7. Justificar las condiciones que debe reunir un planeta para que pueda albergar vida. BL2.8. Resumir los acontecimientos científicos históricos fundamentales para explicar el conocimiento actual del Universo.	CMCT
---	---	------

Bloque 3: Aspectos tecnológicos y su impacto ambiental. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los problemas medioambientales: causas y consecuencias. Implicaciones sociales presentes y futuras de los problemas medioambientales. Tratamiento de datos medioambientales: extracción e interpretación de su información. La necesidad de nuevas fuentes de energía. Ventajas e inconvenientes de las nuevas fuentes de energía. La pila de combustible: aplicaciones tecnológicas. Sostenibilidad.	BL3.1. Establecer la relación entre los problemas medioambientales y sus causas para predecir sus consecuencias y plantear posibles soluciones. BL3.2. Evaluar los impactos de la sobreexplotación de los recursos naturales, contaminación, desertización, tratamientos de residuos y pérdida de biodiversidad para proponer soluciones y actitudes personales y colectivas para paliarlos. BL3.3. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para	CMCT CSC
		CMCT CSC
		SIEE
		SIEE

	emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL3.4. Seleccionar todo tipo de datos medioambientales para extraer e interpretar la información, estableciendo conclusiones a partir de ellos. BL3.5. Establecer las ventajas e inconvenientes de las diferentes fuentes de energía, tanto renovables como no renovables, para compararlas. BL3.6. Explicar el funcionamiento de la pila de combustible, sus aplicaciones y ventajas, a partir de la obtención y uso del hidrógeno como fuente de energía. BL3.7. Analizar las implicaciones medioambientales de los principales tratados y protocolos internacionales sobre la protección del medio ambiente para argumentar sobre la necesidad de una gestión sostenible de recursos.	CAA CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC
--	--	--

Bloque 4: Calidad de vida. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Vida y salud. Enfermedades más frecuentes: características, causas y tratamientos. Enfermedades infecciosas y no infecciosas. Sistema inmunológico. La enfermedad a lo largo de la historia. Las vacunas: importancia y actuación. Consumo de drogas: efectos sobre el organismo. Estilos de vida saludable. Alimentación y salud: dieta sana.	BL4.1. Entender la definición de salud que da la Organización Mundial de la Salud (OMS) para estudiar las enfermedades más frecuentes. BL4.2. Describir las características de los microorganismos patógenos y las enfermedades infecciosas más importantes para identificar los medios de contagio y etapas de su desarrollo. BL4.3. Estructurar los mecanismos de defensa que posee el organismo humano para establecer la función que desempeñan. BL4.4. Analizar las causas, efectos y tratamientos de las enfermedades graves más comunes para establecer las principales líneas de prevención y actuación.	CSC CMCT CMCT CMCT CSC CMCT

	BL4.5. Resumir los hechos históricos más relevantes en el avance de la prevención, detección y tratamiento de las enfermedades para entender la importancia de la penicilina en la lucha contra las infecciones y su repercusión social, evaluando el peligro de crear resistencias a los fármacos. BL4.6. Analizar el peligro que conlleva el consumo de drogas a partir del estudio de sus efectos en el organismo para prevenir la drogadicción. BL4.7. Establecer la relación entre alimentación y salud, comparando los estilos de vida saludables y los que no lo son, para fomentar una dieta sana y una vida saludable.	CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT
--	---	---

Bloque 5: Nuevos materiales. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Influencia de los distintos materiales y recursos en el desarrollo de la humanidad. Materias primas: obtención y repercusiones. Nuevos materiales, aplicaciones presentes y futuras.	BL5.1. Relacionar el progreso humano con el descubrimiento de las propiedades de ciertos materiales que permiten su transformación y aplicaciones tecnológicas y analizar la relación de los conflictos entre pueblos como consecuencia de la explotación de estos recursos naturales . BL5.2. Describir el proceso de obtención de diferentes materiales , valorando su coste económico y medioambiental, para evaluar el problema de los vertidos tóxicos o de la corrosión de los materiales a nivel ambiental y social. BL5.3. Justificar la necesidad del ahorro, reutilización y reciclado de materiales en términos económicos y medioambientales. BL5.4. Definir el concepto de nanotecnología y describir sus aplicaciones presentes y futuras en diferentes campos. BL5.5. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de cuarto de la ESO, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT SIEE CSC

Curso 1º de Bachillerato

Bloque 1: Procedimientos de trabajo. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de la información científica. Comunicación de conclusiones. Importancia del I+D en la vida cotidiana.	<p>BL1.1. Interpretar textos orales de naturaleza científica procedentes de fuentes diversas para obtener información y reflexionar sobre el contenido.</p> <p>BL1.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito científico, con una pronunciación clara, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.3. Participar en intercambios comunicativos en el ámbito científico utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.4. Reconocer la terminología conceptual de la ciencia y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas.</p> <p>BL1.5. Leer textos de formatos diversos y naturaleza científica utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.</p> <p>BL1.6. Escribir textos de naturaleza científica en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes científicas de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de presentación de los contenidos; tanto en papel como digitalmente, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL1.8. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, utilizando las TIC y aplicando buenas formas de conducta en la comunicación; y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p>	CCLI SIEE CCLI CAA CCLI CSC CCLI CAA CCLI CD CSC CD

	<p>prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.9. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas para registrar información científica, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL1.10. Utilizar aplicaciones informáticas para resolver problemas y recrear experimentos científicos.</p> <p>BL1.11. Analizar el papel que la investigación científica tiene como motor de nuestra sociedad y su importancia a lo largo de la historia.</p> <p>BL1.12. Analizar la importancia de la I+D en la vida cotidiana para generar conocimiento, aplicaciones científicas y desarrollo tecnológico.</p> <p>BL1.13. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos científicos, haciendo propuestas creativas y confiando en sus posibilidades, tomando decisiones razonadas y responsables.</p> <p>BL1.14. Planificar tareas o proyectos científicos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, considerando diversas alternativas, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.15. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL1.16. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y</p>	CD CMCT CD CMCT CSC CMCT CD SIEE CAA SIEE CAA SIEE CSC SIEE CAA CSC
--	--	--

	discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	
--	---	--

Bloque 2: La Tierra y la vida. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Teoría de la deriva continental. Tectónica de placas. Origen de la vida en la Tierra. La selección natural.	BL2.1. Justificar la teoría de la deriva continental a partir de las pruebas geográficas, paleontológicas, geológicas y paleoclimáticas. BL2.2. Utilizar la tectónica de placas para explicar la expansión del fondo oceánico y la actividad sísmica y volcánica en los bordes de las placas. BL2.3. Relacionar la existencia de diferentes capas terrestres con la propagación de las ondas sísmicas a través de ellas. BL2.4. Explicar las diferentes teorías acerca del origen y desarrollo de la vida en la Tierra. BL2.5. Describir las pruebas biológicas, paleontológicas y moleculares que apoyan la teoría de la evolución de las especies. BL2.6. Enfrentar las teorías de Darwin y Lamarck para explicar la selección natural. BL2.7. Establecer las diferentes etapas evolutivas de los homínidos hasta llegar al Homo Sapiens, identificando sus características fundamentales, tales como capacidad craneal y altura. BL2.8. Analizar de forma crítica las informaciones asociadas al universo, la Tierra y al origen de las especies, distinguiendo entre información científica real, opinión e ideología.	CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CMCT CAA SIEE

Bloque 3: Avances en biomedicina. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de la evolución histórica en la consideración y tratamiento de las	BL3.1. Reconocer la evolución histórica de los métodos de diagnóstico y	CMCT

enfermedades. Evaluación de las alternativas a la medicina tradicional. Trasplantes. La investigación médico-farmacéutica. Uso responsable del sistema sanitario y los medicamentos.	tratamiento de las enfermedades. BL3.2. Reconocer la existencia de alternativas a la medicina tradicional, evaluando si tienen o no fundamento científico y los riesgos que pudieran conllevar. BL3.3. Proponer los trasplantes como alternativa en el tratamiento de ciertas enfermedades, teniendo en cuenta sus ventajas e inconvenientes. BL3.4. Describir el proceso que sigue la industria farmacéutica para descubrir, desarrollar, ensayar y comercializar los fármacos. BL3.5. Justificar la necesidad de hacer un uso racional de la sanidad y de los medicamentos.	CMCT CSC
--	---	-------------

Bloque 4: La revolución genética. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Desarrollo histórico de la genética. La información genética. Descifrando el genoma humano. Aplicaciones de la genética y sus repercusiones sociales y económicas.	BL4.1. Explicar el desarrollo histórico de la genética. BL4.2. Saber ubicar la información genética que posee todo ser vivo, estableciendo la relación jerárquica entre las distintas estructuras, desde el nucleótido hasta los genes responsables de la herencia. BL4.3. Explicar la forma en que se codifica la información genética en el ADN, justificando la necesidad de obtener el genoma completo de un individuo y descifrar su significado. BL4.4. Analizar las aplicaciones de la ingeniería genética en la obtención de fármacos, transgénicos y terapias génicas. BL4.5. Establecer las repercusiones sociales y económicas de la reproducción asistida, la selección y conservación de embriones. BL4.6. Describir y analizar las posibilidades que ofrece la clonación en diferentes campos.	CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT CEC

	BL4.7. Reconocer los diferentes tipos de células madre en función de su procedencia y capacidad generativa, estableciendo en cada caso las aplicaciones principales. BL4.8. Explicar, de forma crítica, los avances científicos relacionados con la genética, sus usos y consecuencias médicas y sociales. BL4.9. Explicar las ventajas e inconvenientes de los alimentos transgénicos, razonando la conveniencia o no de su uso.	CMCT CSC
--	---	-------------

Bloque 5: Nuevas tecnologías en comunicación e información. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La revolución informática. Avances más significativos de la tecnología actual. Beneficios y problemas de los avances tecnológicos.	BL5.1. Reconocer la evolución histórica del ordenador en términos de tamaño y capacidad de proceso. BL5.2. Explicar cómo se almacena la información en diferentes formatos físicos, tales como discos duros, discos ópticos y memorias, teniendo en cuenta las ventajas e inconvenientes de cada uno de ellos. BL5.3. Utilizar con propiedad conceptos específicamente asociados al uso de Internet. BL5.4. Comparar las prestaciones de dos dispositivos dados del mismo tipo, uno basado en la tecnología analógica y otro en la digital. BL5.5. Determinar el fundamento de algunos de los avances más significativos de la tecnología actual: cómo se establece la posición sobre la superficie terrestre con la información recibida de los sistemas de satélites GPS o GLONASS; infraestructura básica que requiere el uso de la telefonía móvil; tecnología LED y las ventajas que supone su aplicación en pantallas planas de iluminación. BL5.6. Reconocer de forma crítica la constante evolución tecnológica y el	CMCT CSC CMCT CD CCLI CMCT CSC CMCT CSC CAA CMCT

	consumismo que origina en la sociedad. BL5.7. Justificar el uso de las redes sociales, señalando las ventajas que ofrecen, los riesgos que suponen y las soluciones que se barajan. BL5.8. Describir en qué consisten los delitos informáticos más habituales, poniendo de manifiesto la necesidad de proteger los datos mediante encriptación, contraseña, etc. BL5.9. Demostrar mediante la participación en debates, elaboración de redacciones y/o comentarios de texto, que se es consciente de la importancia que tienen las nuevas tecnologías en la sociedad actual.	CSC CMCT CSC CMCT CSC CAA CCLI SIEE
--	---	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

CULTURA CLÁSICA

ESO

INTRODUCCIÓN

La asignatura de Cultura Clásica tiene como finalidad facilitar al alumnado una visión inicial y global de las civilizaciones griega y romana en los ámbitos literario, artístico, filosófico, científico y lingüístico, para que, a partir del estudio de sus principales aspectos, pueda tomar conciencia de la pervivencia y actualidad de los mismos en la cultura occidental. Se pretende iniciar al alumnado en un ejercicio de reflexión y análisis más preciso y crítico de su entorno sociocultural y lingüístico, así como fomentar el interés por la conservación del patrimonio cultural y artístico heredado.

Esta materia contribuirá a la consecución de aquellos objetivos de la etapa de la ESO que se relacionen con las habilidades lingüísticas, los valores de tolerancia y respeto, el desarrollo de las capacidades afectivas personales y en relación a los demás, las destrezas en el campo de las tecnologías, la reflexión crítica, el control del propio aprendizaje y el respeto a las manifestaciones culturales.

Los contenidos de la asignatura están diseñados de manera secuencial y organizados por bloques temáticos, que con ligeros matices, se reparten en los diferentes cursos. Los bloques pertenecen a dos ámbitos distintos pero complementarios en el estudio de cualquier civilización y su legado: el lingüístico y el no lingüístico.

En el primer bloque aparecen los contenidos transversales que impregnan la metodología de la materia y que hacen referencia a la creación de contextos comunicativos específicos, la utilización de las TIC en las aulas, la gestión o planificación de proyectos y tareas, tan importantes en la programación competencial, las técnicas de aprendizaje cooperativo o a la toma de decisiones personales o académicas. El segundo y tercer bloque, que tienen un carácter introductorio, están destinados a contextualizar en el tiempo y en el espacio los acontecimientos más importantes de la historia de las civilizaciones griega y romana. Los tres bloques siguientes se dedican al estudio de aspectos netamente culturales de mitología y religión, arte, sociedad y vida cotidiana y literatura. Es importante la mitología por su decisiva influencia en la configuración del imaginario artístico y literario occidental, el arte por los vestigios que conforman el patrimonio histórico, el estudio de la vida social y familiar por la comparación de logros y problemas entre la sociedad grecolatina y la actual, y la literatura porque su configuración en géneros determina nuestra tradición literaria. Finalmente el último bloque abarca los contenidos lingüísticos, que parten del concepto de familia lingüística, para centrarse en las lenguas indoeuropeas, especialmente el griego y el latín, de las que derivan gran parte de lenguas europeas. Se incluye también los distintos sistemas de escritura y la introducción del alfabeto realizado por los griegos. Por último, en relación a las lenguas modernas, destaca la aportación del griego al léxico científico y la creación de las lenguas romances, a partir del latín. Todos estos contenidos permiten al alumnado profundizar en la comprensión de la propia lengua y en el uso de la misma como elemento esencial para la comunicación y la adquisición de conocimientos. En todos los bloques se estudia la pervivencia del legado grecolatino para analizar los elementos de la herencia clásica que continúan siendo referentes en nuestra cultura.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes, con el objeto de posibilitar su observación y su evaluación en contextos reales y de obtener evidencias del desempeño esperado para cada nivel, de forma progresiva.

La asignatura de Cultura Clásica, contribuye especialmente a desarrollar en el alumnado las competencias de comunicación lingüística, cuya relación se da en todos los contenidos de todos los bloques del área, en sus cinco componentes: el lingüístico, el pragmático, el socio-cultural, el estratégico y el personal. También contribuye a desarrollar la competencia de aprender a aprender dotando al alumnado de recursos y estrategias de análisis y comprensión y facilitándole mecanismos de inferencia. Finalmente contribuye a desarrollar las competencias sociales y cívicas y la conciencia y expresiones culturales mediante el estudio y la comparación de los modelos sociales y políticos de la antigüedad y los contemporáneos y el estudio del arte, la mitología y la literatura grecolatinos como sustratos identificables y esenciales del imaginario cultural occidental. Pero este currículum amplía de manera notable el espectro competencial de la asignatura de Cultura Clásica, al incorporar contenidos y criterios de evaluación relacionados con las competencias digital y sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor en los bloques iniciales de los diferentes niveles, en los que se proponen contenidos muy relacionados con la metodología para el aprendizaje competencial y que hacen referencia a la gestión y planificación de proyectos en grupos cooperativos o a procesos de búsqueda de la información y creación de contenidos en contextos digitales.

El currículum incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las materias. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales. En este sentido es imprescindible proponer nuevos enfoques metodológicos innovadores, basados en la interacción, el Aprendizaje Dialógico y el Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que los alumnos y alumnas tendrán que resolver y que les permitirán adquirir la competencia necesaria.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan

aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales.

Los principios metodológicos expuestos han de regir la metodología específica de la asignatura de Cultura Clásica, en la que se favorecerán la interacción y el desarrollo de contextos de comunicación dialógica, sobre todo en aquellos bloques más netamente lingüísticos, y el aprendizaje situado para aquellos relacionados con la civilización grecolatina en la que se procurará la realización de tareas con una dimensión social, representaciones, productos audiovisuales, creación de páginas web, cómics, etc., en agrupamientos heterogéneos.

En cuanto a la evaluación, la sintaxis de los criterios de evaluación permite una mejor selección de procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje (pruebas objetivas, cuestionarios, escalas de observación, escalas de valoración, etc.). Además, como aportan detalles sobre la naturaleza de la ejecución (cómo, con qué, para qué, dónde, cuándo, etc.), orientan a la hora de seleccionar y diseñar situaciones y pruebas de evaluación y a integrarlas en las actividades de enseñanza/aprendizaje habituales.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión diferenciada también permite la programación y evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y realizar las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Cultura Clásica

Curso 1º ESO

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje. Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política y social, etc. Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis,	BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL1.3. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con	CCLI CAA CCLI CAA CD SIEE

presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía.	flexibilidad buscando soluciones alternativas.	
Iniciativa e innovación en la realización de proyectos. Perseverancia y flexibilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento alternativo. Estrategias de planificación, organización y gestión de las tareas y proyectos de la materia. Evaluación de los procesos y resultados. Asunción del error como oportunidad.	BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlos a cambios imprevistos, transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	SIEE
Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo.	BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	SIEE CAA CSC
Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados.	BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para la presentación de trabajos.	CD
Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo. Uso de las herramientas más comunes de las TIC. Comunicación con el resto del grupo o intercentros. Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc	BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	CD CSC
Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones	BL1.8. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	SIEE CSC

Bloque 2: Geografía. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Marcos geográficos de las civilizaciones griega y romana en el momento de su apogeo cultural: siglo de Pericles y época de Augusto	BL2.1. Identificar los marcos geográficos de las civilizaciones griega y romana en su apogeo cultural y localizar en mapas, en formatos diversos y	CCLI CAA

presentados en soporte papel y digital, los lugares relevantes, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.

Bloque 3: Historia. Curso 1º ESO

Bloque 3. Historia. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Grecia: De la época arcaica a la época clásica: hechos históricos importantes. Pericles Roma: De la Monarquía a la República: hechos históricos importantes. Julio César	BL3. 1.- Identificar los hechos históricos que caracterizan las etapas de las civilizaciones griega y romana estudiadas, las circunstancias que originan los principales acontecimientos y el papel que desempeñan sus protagonistas, elaborando un eje cronológico.	CCLI CAA CEC

Bloque 4: Mitología. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Principales dioses y diosas: el Olimpo Principales héroes y heroínas: Heráclitos y los Heráclidas. Los doce trabajos. Los argonautas Mitología comparada: mitología mediterránea y mitología nórdica	BL4.1. Identificar los diferentes dioses y diosas y héroes y heroínas de la mitología grecolatina a través de sus atributos, los rasgos que los caracterizan y su ámbito de influencia y establecer comparaciones con otras mitologías antiguas para evidenciar la similitud entre ellas.	CCLI CAA CEC

Bloque 5: Arte. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La cerámica griega. Etapas, características y tipos de vasos. Representaciones mitológicas en la cerámica. Realización de una ficha técnica de, al menos, un vaso de cada etapa. Características de la arquitectura griega: la Acrópolis. Características de la arquitectura romana: el arco de triunfo, el panteón, la basílica, el foro. Presencia de la civilización clásica en las manifestaciones artísticas actuales.	BL5.1. Reconocer las características esenciales del arte griego y romano y su funcionalidad y relacionar manifestaciones artísticas actuales con sus modelos clásicos. B.5.2. Identificar los principales monumentos y obras de arte clásicos del patrimonio español, organizándolos en un eje cronológico y localizándolos en un mapa.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC

Bloque 6: Sociedad y vida cotidiana. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<p>Vida cotidiana: Indumentaria e higiene. Relación con el estatus social. <i>Ab ovo usque ad mala</i>: alimentos y bebidas. El banquete/<i>el symposium</i>. La educación de niños y niñas. Los juegos. Las horas, los días y los meses. La jornada diaria. Clientes y patrones en Roma</p>	<p>BL6.1. Describir la indumentaria grecorromana, relacionándola con el estatus social, los alimentos y bebidas y los métodos de higiene propios del mundo grecorromano, contrastándolo todo con la actualidad, para establecer las semejanzas y las diferencias con nuestra civilización.</p>	CCLI CAA CSC
	<p>B.6.2. Comparar el sistema educativo en Grecia y en Roma con el actual, estableciendo las diferencias que había entre la educación de los niños y de las niñas, y relacionar los diferentes tipos de juegos, buscando correlatos con los actuales, para evidenciar la herencia grecorromana.</p>	CCLI CAA CSC CEC
	<p>BL6.3. Reconocer en nuestro sistema actual del cómputo del tiempo la deuda a la civilización grecorromana, estableciendo correlatos entre diversas lenguas modernas, el latín y la lengua propia y planificar una jornada diaria de un personaje griego o romano, comparándola con nuestra jornada diaria.</p>	CCLI CAA CSC CEC

Bloque 7: Lengua/léxico. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Lengua Tipos de escritura: pictográfica, silábica, alfábética. Alfabetos latino y griego. Lenguas romances y no romances de la Península. Localización geográfica. Léxico Presencia y reconocimiento de helenismos y latinismos en el lenguaje común y el científico-técnico. Relación con el étimo originario. Elaboración de glosarios, según el nivel.	<p>BL7.1. Distinguir el alfabeto latino y griego y reconocer la herencia del primitivo alfabeto griego en el resto de los alfabetos actuales.</p> <p>BL7.2. Localizar en un mapa las lenguas romances de la Península Ibérica e identificar en ellas el sustrato lingüístico común, a partir de un vocabulario conocido.</p> <p>BL7.3. Reconocer helenismos y latinismos del lenguaje común y de la terminología científico-técnica de origen grecolatino en la lengua propia y relacionarlos con las palabras latinas o griegas originarias para utilizarlos con propiedad en contextos de uso real o simulado.</p>	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CMCT CAA CEC

Curso 2º ESO

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje. Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política y social, etc.	BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía. Iniciativa e innovación en la realización de proyectos. Perseverancia y flexibilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento alternativo. Estrategias de planificación, organización y gestión de las tareas y proyectos de la materia. Evaluación de los procesos y resultados. Asunción del error como oportunidad.	BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	CCLI CAA CD
Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo. Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados. Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo. Uso de las herramientas más comunes de las TIC. Comunicación con el	BL1.3. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	SIEE
	BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlos a cambios imprevistos, transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	SIEE
	BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	SIEE CAA CSC
	BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando	CD

<p>resto del grupo o intercentros. Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones</p>	<p>aplicaciones informáticas de escritorio para la presentación de trabajos, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.8. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	CD CSC
---	--	-----------

Bloque 2: Geografía. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Marcos geográficos de las civilizaciones griega y romana en el momento de su apogeo cultural: siglo de Pericles y época de Augusto	BL2.1. Identificar los marcos geográficos de las civilizaciones griega y romana en su apogeo cultural y localizar en mapas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, los lugares relevantes, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.	CLI CAA CEC

Bloque 3: Historia. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Grecia: De la época clásica al helenismo: hechos históricos importantes. Alejandro Magno Roma: de la República al Imperio. La paz de Augusto. Hechos históricos importantes. Augusto	BL3.1. Relacionar los hechos históricos que caracterizan las etapas de las civilizaciones griega y romana estudiadas y explicar las circunstancias que originan los principales acontecimientos y el papel que desempeñan sus protagonistas, elaborando un eje cronológico.	CCLI CAA CEC

Bloque 4: Mitología. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

64

<p>Principales dioses y diosas del panteón grecolatino.</p> <p>Principales héroes y heroínas: la casa de Atreo y el ciclo tebano. La guerra de Troya y sus secuelas.</p> <p>Comparación entre los héroes y heroínas de la mitología clásica y los actuales.</p> <p>Principales mitos. Comparación con otras mitologías antiguas: Egipto y Mesopotamia.</p> <p>La mitología grecolatina en las artes plásticas</p>	<p>BL4.1. Identificar los diferentes dioses y diosas y héroes y heroínas de la mitología grecolatina a través de sus atributos, los rasgos que los caracterizan y su ámbito de influencia y establecer comparaciones con otras mitologías antiguas y entre los héroes actuales y los mitológicos para percibir la influencia de la tradición clásica en la cultura universal.</p>	CCL CAA CEC
---	---	-------------------

Bloque 5: Arte. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Grecia: Estilos arquitectónicos; templos y teatros: características y funciones; la escultura.</p> <p>Roma: Monumentos religiosos y civiles: características y funciones; la escultura. Características del mosaico romano. Representaciones mitológicas en el mosaico.</p> <p>Realización de una ficha técnica de las obras de arte.</p> <p>Presencia de la civilización clásica en las manifestaciones artísticas actuales.</p>	<p>BL5.1. Reconocer las características esenciales del arte griego y romano y su funcionalidad y relacionar manifestaciones artísticas actuales con sus modelos clásicos.</p> <p>BL5.2. Identificar los principales monumentos y obras de arte clásicos del patrimonio español, organizándolos en un eje cronológico y localizándolos en un mapa.</p>	<p>CCLI CAA CEC</p> <p>CCLI CAA CEC</p>

Bloque 6: Sociedad y vida cotidiana. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

Vida cotidiana: El matrimonio en Grecia y en Roma. El gineceo/el androceo. Los ritos de paso. El nacimiento, la infancia y la muerte: las <i>Anfidromías</i> y las <i>Apaturias</i> en Grecia; el <i>dies lustricus</i> en Roma. Mitos y divinidades relacionados con el nacimiento, la infancia y la muerte. El cómputo del tiempo. Instrumentos de medida. El calendario. Mitos y divinidades relacionados con el tiempo.	BL6.1. Explicar la ceremonia del matrimonio en Grecia y en Roma, destacando las diferencias entre hombres y mujeres, y la función del mismo en la sociedad grecorromana, para evidenciar las diferencias y semejanzas con la actualidad. BL6.2. Describir las características que rodean el nacimiento, el mundo de la infancia y el mundo de la muerte en Grecia y en Roma y relacionar los ritos correspondientes, para evidenciar qué aspectos hemos heredado de estas civilizaciones. BL6.3. Relacionar el calendario griego y el romano entre sí, estableciendo las diferencias, comparar el calendario romano con el actual e identificar los diferentes instrumentos de medida del tiempo, para evidenciar la pervivencia de la civilización grecorromana.	CCLI CAA CSC CEC CCLI CAA CSC CEC CCLI CAA CEC
--	---	--

Bloque 7: Lengua/léxico. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Lengua Tipos de escritura: pictográfica, silábica, alfábética. Alfabetos latín y griego. Lenguas romances y no romances de la Península. Localización geográfica. Léxico Presencia y reconocimiento de helenismos y latinismos en el lenguaje común y el científico-técnico. Relación con el étimo originario. Elaboración de glosarios, según el nivel.	BL7.1. Distinguir el alfabeto latino y griego y reconocer la herencia del primitivo alfabeto griego en el resto de los alfabetos actuales. BL7.2. Localizar en un mapa las lenguas romances de la Península Ibérica e identificar en ellas el sustrato lingüístico común, a partir de un vocabulario conocido. BL7.3. Reconocer helenismos y latinismos del lenguaje común y de la terminología científico-técnica de origen grecolatino en la lengua propia y relacionarlos con las palabras latinas o griegas originarias para utilizarlos con propiedad en contextos de uso real o simulado.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CMCT CAA CEC

Curso 3º ESO

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje. Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política social, etc. Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas, wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía. Iniciativa e innovación en la realización de proyectos. Perseverancia y flexibilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento alternativo. Estrategias de planificación, organización y gestión de las tareas y proyectos de la materia. Evaluación de los procesos y resultados. Asunción del error como oportunidad. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo. Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados. Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo. Uso de las herramientas más comunes de las TIC. Comunicación con el resto del grupo o intercentros. Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses.	BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL1.3. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlos a cambios imprevistos, transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CCLI CAA CCLI CAA CD SIEE SIEE SIEE CAA CSC CD
--	---	--

Proceso estructurado de toma de decisiones.	<p>BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CD CSC
---	--	-----------

Bloque 2: Geografía. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Marcos geográficos de las civilizaciones griega y romana en el momento de su apogeo cultural: siglo de Pericles y época de Augusto; y en el de su máxima expansión: conquistas de Alejandro y época de Trajano.	BL2.1. Identificar los marcos geográficos de las civilizaciones griega y romana en su apogeo cultural y en el territorial y localizar en mapas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, los lugares relevantes, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.	CCLI CAA CEC

Bloque 3: Historia. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Grecia: etapas, hechos importantes y mujeres y hombres relevantes. Roma: etapas, hechos importantes y mujeres y hombres relevantes. Influencia de Grecia en Roma.	BL3. 1.- Describir las etapas de las civilizaciones griega y romana y explicar las circunstancias que originan los principales acontecimientos, y el papel que desempeñan sus protagonistas, elaborando un eje cronológico.	CCLI CAA CEC

Bloque 4: Mitología. Curso 3ºESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Cosmogonía y cosmología: las tres generaciones de dioses. Mitos principales.	BL4.1. Describir los dioses y diosas pertenecientes a las tres generaciones, señalando sus características y actuaciones, relacionar los héroes y heroínas	CCLI CAA

El mito griego de la creación y su comparación con otras religiones o creencias. Los mitos naturales. Relación de héroes y heroínas. Características que los y las definen. La visión actual del héroe en relación con la concepción antigua. Pervivencia de la mitología en las manifestaciones artísticas.	de la mitología grecolatina, señalando los rasgos que los caracterizan y su ámbito de influencia, y establecer comparaciones con otras mitologías antiguas y entre los héroes actuales y los mitológicos para percibir la influencia de la tradición clásica en la cultura universal	CEC
--	--	-----

Bloque 5: Arte. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Grecia: Arte ciclónico, minoico y micénico. Del arte arcaico al helenístico. Características y diferencias. Roma: El arte etrusco, clásico y paleocristiano. Características y diferencias. Arquitectura: tipología de los edificios en Grecia y en Roma. Presencia de la civilización clásica en las manifestaciones artísticas actuales.</p>	<p>BL5.1. Reconocer las características esenciales del arte griego y romano y su funcionalidad y relacionar manifestaciones artísticas actuales con sus modelos clásicos.</p> <p>BL5.2. Identificar los principales monumentos y obras de arte clásicos del patrimonio español, organizándolos en un eje cronológico y localizándolos en un mapa.</p>	<p>CCLI CAA CEC</p> <p>CCLI CAA CEC</p>

Bloque 6: Sociedad y vida cotidiana. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Grecia: Organización política: Principales formas de gobierno. Instituciones de época clásica. Roma: Organización política: Principales formas de gobierno. Instituciones: el <i>cursus honorum</i> . Presencia de la civilización clásica en los sistemas políticos actuales. Organización social en Grecia y Roma: las clases sociales. La familia: roles de sus miembros; situación de la mujer. Comparación/relación con la actualidad. Trabajo y ocio: oficios y actividades. Influencia en el progreso del mundo occidental. Los juegos olímpicos y su relación en el desarrollo de la identidad social. <i>Panem et circenses</i> .	BL6.1. Comparar las formas de organización política en Grecia y en Roma, e identificar sus características en nuestro actual sistema político. BL6.2. Comparar los distintos roles asignados a los miembros de las familias actuales con la griega y la romana e identificar los estereotipos culturales. BL6.3. Relacionar las principales formas de trabajo en la Antigüedad con los conocimientos científicos y técnicos de la época y comparar las antiguas formas de ocio con las actuales.	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC

Bloque 7: Lengua/léxico. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Lengua Tipos de escritura: pictográfica, silábica, alfábética. Alfabetos latino y griego. El Indo-europeo: origen común de las diferentes lenguas. Lenguas romances y no romances de la Península. Localización geográfica. Léxico Presencia y reconocimiento de helenismos y latinismos en el lenguaje común y el científico-técnico. Relación con el éntimo originario. Elaboración de glosarios, según el nivel.</p>	<p>BL7.1. Distinguir el alfabeto latino y griego y reconocer la herencia del primitivo alfabeto griego en el resto de los alfabetos actuales.</p> <p>BL7.2. Localizar en un mapa las lenguas romances de la Península Ibérica e identificar en ellas el sustrato lingüístico común, a partir de un vocabulario conocido.</p> <p>BL7.3. Reconocer helenismos y latinismos del lenguaje común y de la terminología científico-técnica de origen grecolatino en la lengua propia y relacionarlos con las palabras latinas o griegas originarias para utilizarlos con propiedad en contextos de uso real o simulado.</p>	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI CMCT CAA CEC

Curso 4º ESO

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Participación en debates, coloquios o entrevistas sobre cualquiera de los temas que puedan suscitar interés: el papel de la mujer en la sociedad, las clases sociales, el sistema político, la familia, el respeto por el patrimonio, etc. Utilización de estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación; normas de cortesía, etc. y del respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Elaboración de trabajos de investigación y/o exposiciones, de forma individual o en grupos cooperativos, sobre: la pervivencia de lo mítico en las diferentes manifestaciones artísticas; la pervivencia del léxico grecolatino en la lengua propia; el patrimonio; la influencia de la organización política y social, etc.</p> <p>Aplicación de las estrategias de búsqueda de información variada sobre léxico, vida cotidiana, patrimonio, pervivencia de la cultura clásica en diferentes ámbitos, etc. en diversas fuentes y páginas web especializadas,</p>	<p>BL1.1. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional, aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en diversas fuentes, documentos de texto, imágenes, vídeos, etc., y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red, para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CD

70

<p>wikis, blogs y diccionarios online, utilizando estrategias de filtrado en la búsqueda de la información, y selección de la información, síntesis, presentación de contenidos, procedimientos de citas y paráfrasis, de bibliografía y de webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación en la realización de proyectos. Perseverancia y flexibilidad ante las decisiones adoptadas. Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de las tareas y proyectos de la materia. Evaluación de los procesos y resultados. Asunción del error como oportunidad.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de técnicas de aprendizaje cooperativo.</p> <p>Creación y edición de producciones audiovisuales con dramatizaciones o diálogos creados por el propio alumno, aplicando los contenidos gramaticales, sintácticos y léxicos estudiados.</p> <p>Utilización de presentaciones multimedia para exponer trabajos realizados de forma individual o en grupo.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC. Comunicación con el resto del grupo o intercentros. Uso de los servicios de la web social: blogs, wikis, foros, páginas web, correo electrónico, etc.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p>	<p>BL1.3. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones, siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlos a cambios imprevistos, transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.6. Crear y editar producciones audiovisuales o presentaciones multimedia, sirviéndose de imágenes y texto, con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL1.7. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL1.8. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE SIEE SIEE CAA CSC CD CD CSC SIEE CSC
	BL1.3.	SIEE
	BL1.4.	SIEE
	BL1.5.	SIEE CAA CSC
	BL1.6.	CD
	BL1.7.	CD CSC
	BL1.8.	SIEE CSC

Bloque 2: Geografía. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Marco geográfico de las civilizaciones griega y romana a lo largo de su historia. Relación con otras culturas.	BL2.1. Identificar los diferentes marcos geográficos de las civilizaciones griega y romana a lo largo de su historia, localizando en mapas, en formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, los lugares relevantes utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido.	CCLI CAA CEC
Bloque 3: Historia. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Etapas de la historia de Grecia y Roma: características, hechos importantes, relaciones con otras civilizaciones, y mujeres y hombres relevantes. Grupos sociales en Grecia y Roma: características y evolución. Presencia de la civilización clásica en la organización social. La romanización de Hispania: causas, fases e influencia posterior.	BL3.1. Describir las etapas de las civilizaciones griega y romana y explicar las circunstancias que originan los principales acontecimientos y el papel que desempeñan sus protagonistas, elaborando un eje cronológico. BL3.2. Comparar las formas de organización social de Grecia y Roma y la situación jurídica y social de los esclavos y de la mujer e identificar sus características en nuestro actual sistema social, evaluando de forma crítica su vigencia. BL3.3. Explicar las causas, fases y consecuencias de la romanización de Hispania, ilustrando con ejemplos los aspectos fundamentales que han influido en la historia posterior de nuestro país.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CSC CCLI CSC CEC
Bloque 4: Religión. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Principales dioses y diosas del panteón grecolatino. Principales héroes y heroínas. Comparación entre los héroes y heroínas de la mitología clásica y los actuales. Principales mitos. Comparación con otras mitologías antiguas. Principales características de la religión grecolatina. Comparación con la religiosidad actual. La religión oficial y los cultos privados en Roma.	BL4.1. Identificar los dioses y diosas y héroes y heroínas de la mitología grecolatina, y establecer comparaciones significativas con los actuales para percibir la pervivencia de los arquetipos míticos, referentes de la cultura universal. BL4.2. Describir las características de la religión grecolatina y las diferencias con los cultos privados en Roma, y comparar las manifestaciones deportivas en Grecia con las actuales.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CSC
Manifestaciones deportivas de la Grecia Clásica. Comparación con las actuales.		CEC
Bloque 5: Arte. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Arte griego Arquitectura: estilos arquitectónicos. Características y funciones. La escultura. Arte romano. Arquitectura: las obras públicas. Características y funciones. La escultura. Presencia de la civilización clásica en las artes y en las ciencias.	BL5.1. Reconocer las características esenciales del arte griego y romano y su funcionalidad y relacionar manifestaciones artísticas actuales con sus modelos clásicos. BL5.2. Identificar los principales monumentos clásicos del patrimonio español y europeo y las obras públicas romanas y organizarlos en un eje cronológico y localizarlos en un mapa.	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC
Bloque 6: Literatura. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los géneros literarios: Épica, lírica y teatro: características. Autores y obras representativos. Situación en ejes cronológicos. Identificación y descripción de los géneros en textos grecolatinos traducidos. Presencia de la civilización clásica en la literatura y el pensamiento.	BL6.1. Leer comprensivamente fragmentos literarios seleccionados de todas las épocas, reconociendo en los textos de autores y autoras grecolatinas las características de los géneros y en los textos de autores y autoras posteriores la pervivencia de temas, motivos o personajes de la tradición grecolatina, para evidenciar una base cultural europea común.	CCLI CAA CEC
Bloque 7: Lengua/léxico. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Lengua Alfabetos latino y griego. El Indo-europeo: origen común de las diferentes lenguas. Lenguas romances y no romances de España y de Europa. Localización geográfica. Léxico Identificación y explicación de helenismos y latinismos en lenguas modernas a partir del étimo originario.	BL7.1. Distinguir el alfabeto latino y griego y reconocer la herencia del primitivo alfabeto griego en el resto de los alfabetos actuales. BL7.2. Localizar en un mapa las lenguas indo-europeas, los idiomas modernos que se derivan de ellas y las lenguas romances e identificar en estas el sustrato lingüístico común, a partir de un vocabulario dado. BL7.3. Explicar la evolución de palabras de la lengua latina a las lenguas de	CCLI CAA CEC CCLI CAA CEC CCLI

<p>Presencia y reconocimiento de helenismos y latinismos en el lenguaje común y el científico-técnico en la lengua del estudiante. Relación con el étimo originario.</p> <p>Composición y derivación.</p> <p>Elaboración de glosarios, según el nivel.</p>	<p>uso, aplicando las reglas de evolución fonética y clasificándolas en cultismos y palabras patrimoniales para reconocer el distinto modo de incorporación a nuestro léxico.</p> <p>BL7.4. Reconocer helenismos y latinismos del lenguaje común y del científico -técnico y deducir el significado a partir de su descomposición y el análisis etimológico, para utilizarlos con propiedad en contextos de uso real o simulado.</p>	<p>CAA CEC</p> <p>CCLI CMCT CAA CSC</p>
--	--	---

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

DIBUJO ARTÍSTICO

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La asignatura de Dibujo Artístico en Bachillerato profundiza en las destrezas y conceptos del Dibujo adquiridos en la etapa de Educación Secundaria Obligatoria para usarlos como herramienta del pensamiento que participa en el proceso creativo, comunicativo, plástico y visual, contribuyendo a adquirir las competencias necesarias para la formación permanente del individuo.

La materia Dibujo Artístico I y II aporta conocimientos teóricos, técnicos y estéticos, fomentando un pensamiento divergente. El aprendizaje estético debe realizarse sobre bases teóricas y prácticas que faciliten los fundamentos y destrezas necesarias para el desarrollo de la creatividad, el espíritu de investigación y la formación permanente.

La asignatura se desarrolla durante dos cursos académicos de la etapa de Bachillerato, con el criterio organizador de afianzar en el primer curso las habilidades y conocimientos necesarios para su desarrollo y posterior aplicación técnica en el segundo curso. De manera gradual y secuencial, los conocimientos y destrezas adquiridos en Dibujo Artístico I deben servir como base sobre la que se asiente Dibujo Artístico II. Se enseñará y se aplicará el principio de partir de lo más general a lo más particular, para que el alumnado vaya adquiriendo las habilidades y conceptos que le posibiliten la consecución de aprendizajes significativos mediante el diseño de

proyectos globales.

En Dibujo Artístico I, el alumnado analiza y aplica los contenidos de la materia de forma más objetiva y los bloques de contenidos se centran en el dibujo como herramienta y en los principales elementos configurativos que dan sentido a las formas, así como en los fundamentos compositivos que organizan el espacio y le aportan significado visual. Los dos últimos bloques de este primer curso están dedicados a tres de las cualidades expresivas más importantes como son el color, la textura y la luz. El segundo curso explora más a fondo dos conceptos fundamentales, esto es, la forma y el espacio que la rodea, a través del estudio de la figura humana y la perspectiva pero, sobre todo, se centra en aspectos más subjetivos para potenciar la capacidad creativa del estudiante y orientar hacia las múltiples alternativas formativas artísticas más acordes con sus intereses. Al trabajar de forma creativa, el alumnado desarrolla la capacidad crítica aplicándola a sus propias creaciones y a las de sus compañeros; valora el Hecho Artístico y disfruta de él, sensibilizándose hacia el entorno para el disfrute estético y como aspecto motivador para su desarrollo creativo, potenciando la competencia de conciencia y expresión cultural.

Uno de los objetivos de esta materia es reconocer los antecedentes artísticos y las aportaciones que los artistas han hecho a través de la Historia al Dibujo, a las Artes Plásticas y al Diseño, y sobre todo la presencia y función del Dibujo en las manifestaciones artísticas contemporáneas. El conocimiento de la evolución y su valoración positiva del Dibujo Artístico como lenguaje expresivo, comunicativo y proyectual reforzará las aplicaciones del Dibujo Artístico en una sociedad cada vez más especializada y tecnológica. La asignatura de Dibujo Artístico en esta etapa debe proporcionar un panorama amplio de sus aplicaciones, orientando y preparando a otras enseñanzas posteriores que el alumnado pueda cursar y para las que se requiera la formación profesional y creativa necesaria en el campo artístico o tecnológico como son las Enseñanzas Artísticas Superiores, Enseñanzas Profesionales de Artes Plásticas y Diseño, Bellas Artes, entre otras. Así mismo, el diseño de interiores, moda, producto, gráfico, multimedia, joyería, ilustración, diseño web, precisan cimentar la expresión gráfico-plástica desde la base y es por esto que la asignatura Dibujo Artístico toma una gran relevancia en la formación del alumnado en la etapa de Bachillerato.

Además de los conocimientos específicos relacionados con la materia, el alumnado adquirirá las competencias en la interpretación de documentación gráfica, plástica, visual y audiovisual, elaborada de acuerdo a los códigos establecidos por cada sistema de comunicación y representación. Esta materia, por otro lado, pretende desarrollar el espíritu emprendedor que favorece que el alumnado analice sus posibilidades y limitaciones, planificando, tomando decisiones, evaluando sus producciones y finalmente se pretende que extraiga sus propias conclusiones y valore a su vez posibles soluciones de mejora de su trabajo.

Respecto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la importancia de la comprensión lectora y expresión escrita necesaria para la resolución de ejercicios así como a la expresión y comunicación oral atendiendo de manera especial a la terminología y vocabulario específico de la materia. Además, la expresión artística adquiere relevancia en el aprendizaje de la materia y como lenguaje interdisciplinar y transversal que permite la comprensión, expresión y comunicación en diferentes formatos visuales y audiovisuales. En el Dibujo Artístico como en la mayoría de las materias, se hace necesario al uso de las TIC que, sin duda, facilitan el aprendizaje de contenidos y procesos. Del mismo modo se incide en el desarrollo del espíritu emprendedor y la educación cívica y constitucional, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención y resolución de conflictos, situación de riesgo derivadas de la utilización de las TIC y, por supuesto, el fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente.

En referencia a contribución del área a la adquisición de las competencias clave, el área de Dibujo Artístico contribuye al desarrollo de todas ellas, dado su carácter integrador.

En primer lugar, el área desarrolla plenamente la competencia de conciencia y expresiones culturales, vehiculando la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de las artes gráfico-plásticas, visuales y audiovisuales, dando importancia a los valores estéticos y a las habilidades de cooperación, y a la utilización de técnicas y recursos de los lenguajes artísticos. También se trabaja la habilidad para comparar opiniones creativas y expresivas de uno mismo y de los demás, con espíritu crítico y actitud abierta y respetuosa hacia las manifestaciones artísticas desarrolladas en el aula y, sobre todo, la creatividad y voluntad de cultivar las propias capacidades estéticas, mediante la expresión artística a través de la imagen y la participación en la vida cultural. Por otro lado, tiene mucha relevancia para el área el estudio de las manifestaciones artísticas, su apreciación y disfrute, y la conciencia de la herencia cultural en artes plásticas, fotografía, cine o video-creación.

La adquisición de la competencia digital en esta área se evidencia en gran parte de los contenidos del currículo relativos al mundo de la imagen que dicha información incorpora. Además, el uso de las TIC y de los recursos tecnológicos específicos no sólo supone una herramienta potente para producir creaciones visuales y audiovisuales sino que, a su vez, mejora el aprendizaje competencial tecnológico.

La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología se trabajan de manera transversal en toda el área. A la competencia para aprender a aprender se contribuye favoreciendo la reflexión sobre los procesos y la experimentación creativa, ya que implica la toma de conciencia sobre las propias capacidades y recursos así como la aceptación de los propios errores como instrumento de mejora. Todo el proceso creativo y su desarrollo en la asignatura de Dibujo Artístico contribuye de manera especial a potenciar en el alumnado el sentido de la iniciativa y el espíritu emprendedor. Al mismo tiempo, el área ha de incidir en la formación de códigos éticos, que preparen al alumnado como futuro ciudadano en el uso correcto en la expresión y comunicación artística, visual y audiovisual.

Estos contenidos deben ser, por tanto, entendidos como elementos de análisis y trabajo comunes a todos los bloques. Un enfoque competencial y práctico que capacite a los estudiantes para poder expresarse a través de la imagen, aplicando con rigor conocimientos y técnicas que ya han adquirido, y generando participación y desarrollo de la capacidad creativa del alumnado.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Dibujo Artístico I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: El dibujo como herramienta. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Introducción a la terminología, materiales y procedimientos del dibujo. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda y selección a través de diferentes fuentes de información, incluidas las tecnologías de la información y la comunicación. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line y bases de datos especializadas. El lenguaje de la imagen como medio de comunicación. Desarrollo del lenguaje de la imagen. Estudio de la gran variedad de enfoques que puede tener cualquier objeto al ser dibujado. Búsqueda del desarrollo de la personalidad e impronta personal de cada alumno.	BL1.1. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL1.2. Distinguir los diferentes materiales e instrumentos utilizados en dibujo y describir la evolución de los materiales y su aplicación a lo largo de la historia. BL1.3. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL1.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel	CCLI CAA CD CMCT CAA CCLI CSC

	educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL1.5. Identificar las diferentes técnicas secas y húmedas usadas en dibujo y aplicarlas en sus propias obras de manera expresiva BL1.6. Reconocer en algunas de las obras arte la huella gráfica y el trazo como elemento expresivo y diferenciador de los autores más significativos a lo largo de la historia.	CAA CMCT CAA CCLI CEC CAA
--	---	--

Bloque 2: La línea y la forma. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elementos básicos en la configuración de la forma. La línea como elemento configurador de formas planas de estructura geométrica sencilla. Referentes de la forma bidimensional: superposición, relatividad del tamaño. La línea como elemento configurador de formas volumétricas de estructura sencilla. Partes vistas y partes ocultas. Experimentación con los elementos gráfico-plásticos como vehículos de la expresión personal. Análisis del valor expresivo de la línea mediante la elaboración de bocetos y encajes de planteamiento subjetivo. La perspectiva. Aplicación de la perspectiva cónica al dibujo artístico. Proporción entre las partes de una forma tridimensional. Transformaciones de la forma tridimensional. Espacio interior-espacio exterior: sus representaciones gráficas. Estudio de la expresión plástica: recursos gráficos expresivos, transformación y manipulación de imágenes. Investigación con técnicas secas (lápices de grafito, carboncillo, lápices de colores, pasteles y ceras, collage y materiales de desecho), ahondando en su carácter de expresión subjetiva. Investigación con las técnicas húmedas (acuarelas, témperas, técnicas mixtas, técnicas de estampación), ahondando en su carácter de expresión subjetiva. Creación de obras tridimensionales con materiales blandos como la	BL2.1 Describir gráficamente objetos naturales o artificiales desde diferentes puntos de vista, teniendo en cuenta su estructura interna y proporción y relacionar las formas con la geometría. BL2.2. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL2.3. Crear o reinterpretar obras de arte experimentando con la huella gráfica del punto y la línea de forma personal para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir. BL2.4. Analizar los soportes, técnicas y materiales en las obras gráfico-plásticas, y realizar proyectos artísticos de manera individual o colectiva, seleccionando y utilizando con propiedad los recursos técnicos, tecnológicos y digitales más idóneos para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir. BL2.5 Emplear la línea para la configuración de formas con expresividad y seleccionar los elementos gráficos más adecuados teniendo en cuenta la	CMCT CAA CAA SIEE CCLI CAA SIEE

<p>cartulina, cartón, arcilla o poliuretano expandido, para crear obras personales y expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir.</p> <p>Estudio del proceso de creación artística y planificación de sus fases.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Elección y experimentación con soportes y técnicas para elaborar composiciones personales o en grupo. · Análisis y explicación de los soportes, materiales y técnicas gráfico-plásticas que intervienen en el proceso de creación de una obra artística, y que constituyen el aspecto formal de la misma. · Auto-evaluación continua del proceso de realización. <p>Diferencias entre las imágenes producidas por materiales y técnicas convencionales, y las generadas por medios digitales.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Pensamiento alternativo</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p>	<p>función del mensaje que se desea transmitir (analítico y descriptivo, o subjetivo y expresivo) y el grado de iconicidad de la imagen.</p>	CEC
--	--	-----

Bloque 3: La composición y sus fundamentos. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estudio de los diferentes tipos de organizaciones compositivas: geométricas (triangular, cuadrada, rectangular, pentagonal, circular); simetría; contraste; tensiones.	BL3.1. Analizar en una obra de arte la estructura, distribución y orden de los elementos configurativos y los ritmos compositivos y realizar obras gráfico-plásticas equilibradas utilizando los conceptos fundamentales de composición.	CAA
Introducción a la terminología, materiales, y procedimientos propios. Elementos generales de la composición: formatos, esquemas y ritmos compositivos, equilibrio visual.	BL3.2. Elaborar, de forma personal, composiciones analíticas, descriptivas y expresivas con diferentes grados de iconicidad para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir.	CAA SIEE
Elementos básicos en la composición: simetría, esquemas compositivos, ritmos y equilibrio visual	BL3.3. Analizar los fundamentos compositivos en las obras (peso visual,	CEC
Desarrollo del concepto real de la composición como orden de los elementos que intervienen dentro del espacio compositivo, respuesta a una intención, cumpliendo con su función.		

<p>Criterios de ordenación de elementos compositivos: puntos de tensión, asociaciones de semejanza o igualdad formal o cromática.</p> <p>Conocimiento de los recursos para crear interés en el espectador: transmitir intranquilidad, tensión, dinamismo</p> <p>Planteamiento de los pasos a seguir para el estudio compositivo de una obra de arte.</p>	<p>equilibrio y ritmo) para subrayar el centro de interés, y crear composiciones individuales o colectivas que verifiquen los contenidos asimilados y que comporten una auto-evaluación continua del proceso de realización.</p> <p>BL3.4. Representar volúmenes geométricos y orgánicos dentro de un espacio compositivo y aplicar las leyes básicas de la percepción visual teniendo en cuenta las proporciones y la perspectiva.</p> <p>BL3.5 Dibujar a mano alzada objetos y espacios del entorno cotidiano y representar composiciones personales teniendo en cuenta el concepto de simetría en las formas naturales.</p> <p>BL3.6 Diferenciar en las obras de arte e imágenes del entorno la simetría axial y radial describiendo las características propias de cada una de ellas, y elaborar formas simétricas geométricas con rigor, precisión y sentido decorativo.</p> <p>BL3.7 Reconocer en las imágenes visuales y audiovisuales los diferentes tipos de estructuras compositivas y elaborar espacios visuales personales experimentando con formas geométricas y orgánicas y teniendo en cuenta los conceptos de simetría, equilibrio y ritmo visual.</p> <p>BL3.8 Detectar ritmos compositivos en la naturaleza y crear esquemas de movimiento y ritmo ordenando elementos de manera simétrica pero no rígida, siguiendo las pautas de composición rítmica regular (repetición, gradación, radiación, polifonía, ondulación), y reflexionar sobre la importancia de la conservación de las estructuras naturales del entorno.</p>	CAA SIEE CEC CAA CEC CMCT CAA CEC CMCT CAA SIEE CSC SIEE
--	--	--

Bloque 4: La luz, el claroscuro y la textura. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Introducción a la terminología, materiales y procedimientos propios de la técnica del Claroscuro.	BL4.1. Analizar los cambios de iluminación en objetos, producciones y espacios del entorno, y su capacidad para crear ambientes y expresar valores, emociones y sentimientos.	CMCT CEC CAA
La luz, tipos de iluminación, valoración tonal.		
Las sombras en función de la iluminación	BL4.2. Representar el volumen de objetos y espacios tridimensionales en	CMCT
La mancha como elemento configurados de la forma. Valoración tonal: La		

<p>mancha.</p> <p>Importancia del claroscuro para la expresión del volumen en un soporte bidimensional.</p> <p>Posibilidades de la luz: expresivas, descriptivas, estructurales, constructivas.</p> <p>Graduación de la luz y la oscuridad</p> <p>Iluminando la forma y el espacio: modelado y sombreado.</p>	<p>soporte bidimensional mediante la técnica del claroscuro.</p> <p>BL.4.3. Identificar los tipos de iluminación y la valoración tonal producida por las diferencias entre la luz natural y artificial.</p> <p>BL.4.4. Realizar apuntes de dibujo teniendo en cuenta la luz natural para distinguir la clave tonal alta, baja y contrastada al dibujar.</p> <p>BL.4.5. Identificar la dirección de la luz en una obra pictórica y realizar ejercicios de claroscuro en obras personales teniendo en cuenta el fundido, las sombras propias y arrojadas, y utilizando la textura visual con distintos procedimientos gráfico plásticos (sombreado, rallado y grisalla) para expresar ideas, emociones y sentimientos.</p>	CEC CMCT CAA CMCT CAA CEC CAA CMTC
---	--	---

Bloque 5: El color. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Introducción a la terminología, materiales y procedimientos propios del color. La mezcla del color: síntesis aditiva (color luz), síntesis sustractiva (color pigmento).	BL.5.1 Distinguir los colores pigmento primario y secundario a partir de la clasificación de los colores ordenados en el círculo cromático.	CEC CMCT
Naturaleza del color: matiz, brillo, colores primarios, secundarios, complementarios, concepto de saturación, tono, valor.	BL.5.2 Analizar las obras de arte y las imágenes visuales de su entorno para identificar los fundamentos teóricos propios del color como elemento configurativo y describir las cualidades expresivas y simbólicas que aporta a las obras para expresar valores, emociones y sentimientos.	CEC CMCT CCLI
Luz y color. Su utilización. Simbolismo del color		
Valoración del color como elemento fundamental de la vida cotidiana		
Semántica del color.		
Funciones y aplicaciones en los diferentes ámbitos profesionales: diseño, publicidad, fotografía, cine, etc.	BL.5.3. Identificar en las imágenes visuales y audiovisuales los conceptos de tono, saturación y valor, y describir las gamas cromáticas frías y cálidas y las relaciones cromáticas de los objetos y espacios que los conforman.	CMCT CEC CAA
	BL.5.4. Elaborar obras personales aplicando el color mediante planos y degradados en la elaboración, teniendo en cuenta las técnicas pictóricas y los materiales como por ejemplo el uso de aglutinantes.	SIEE CAA
	BL.5.5. Elaborar composiciones personales teniendo en cuenta los conceptos de armonía, contraste, y teniendo en cuenta los colores complementarios.	SIEE CAA

<p>BL.5.6. Analizar las obras de arte para describir las técnicas y estilos pictóricos en las que el color destaca como calidad estética (Expresionismo, Fauvismo, Pop-Art), distinguir las escalas de color y reinterpretar las obras de manera personal para expresar valores, emociones y sentimientos.</p> <p>BL.5.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p>	SIEE CAA CSC SIEE CCLI
--	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Dibujo Artístico II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: La forma. Estudio y transformación. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estudio y transformación de la forma</p> <p>Representación analítica. Representación sintética.</p> <p>Principios perceptivos</p> <p>Encuadre, puntos de vista, figura y fondo, perspectiva</p> <p>Concepto de apunte, boceto y croquis. Análisis histórico y aplicación práctica.</p> <p>Ánalisis y comparación de diferentes técnicas gráfico-plásticas según el tipo de dibujo que se quiera realizar.</p> <p>Dibujar mediante líneas. Manejo de los conceptos de línea de contorno, línea de sombreado, entramado de líneas, línea con sombra.</p> <p>Dibujando por mancha. Trabajo con la mancha y el claroscuro.</p> <p>Análisis de formas naturales y artificiales.</p> <p>Descripción gráfica de la estructura esencial de objetos naturales y artificiales del entorno.</p> <p>Vocabulario y expresiones técnicas utilizando con propiedad la terminología específica correspondiente a los contenidos de la materia.</p> <p>Reconocimiento e identificación de los diferentes materiales utilizados en</p>	<p>BL1.1. Analizar los recursos de las Tecnologías de la Información y la Comunicación y su aportación al desarrollo del lenguaje plástico, visual audiovisual, e identificar los recursos de los medios de comunicación de libre acceso como Internet.</p> <p>BL1.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado; aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros del mal uso y malas prácticas en la RED.</p> <p>BL1.3. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.4. Utilizar la línea, la mancha y el claroscuro en imágenes de diferente</p>	CCLI CD CCLI CSC CD CCLI CAA CAA

los diversos estilos de dibujo, y análisis de las técnicas con las que fueron ejecutadas las obras. El proyecto: tipos y elementos. Planificación de proyectos. Identificación de las fases de un proyecto. Programación de tareas. Elaboración de las primeras ideas.	grado de iconicidad, atendiendo la naturaleza de la forma, natural o artificial y desarrollando la destreza en el dibujo. BL.1.5. Experimentar con diferentes técnicas gráficas en función del tipo de dibujo e interpretar la forma según sus intenciones comunicativas (ilustrativas, descriptivas, ornamentales o subjetivas).	CAA CCLI
---	--	-------------

Bloque 2: La expresión de la subjetividad. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Realización de composiciones realistas, figurativas y abstractas reflexionando sobre las distintas formas de ver. Estudio y reflexión sobre la evolución del dibujo en la Historia del Arte. Representación de composiciones inspiradas en el realismo y en otros estilos: cubismo, surrealismo, abstracción geométrica... Utilización de los recursos expresivos del dibujo para la creación de efectos de luz, tonalidad, cromatismo con diferente significado. Esquemas compositivos: simetría, ritmo, equilibrio, tanto en las composiciones propias como en los ejemplos mostrados alumnado. La línea como abstracción de la forma. Línea objetiva. Línea sensible y modulada en la representación de formas. Línea continua y discontinua. Creación de espacio a través de la línea. Luz, volumen y espacio. El claroscuro. Sombreado y sombreado cruzado. Variaciones tonales. La técnica del carboncillo y el lápiz compuesto. Sombra propia y sombra proyectada. Dibujo expresivo. Métodos creativos de dibujo. Representación de la realidad de forma objetiva y subjetiva. Dibujo conceptual, la percepción de un concepto o idea plasmada sobre una superficie visual. Nuevas formas expresivas. Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados.	BL2.1. Identificar en los dibujos y pinturas algunas de las técnicas secas y húmedas aplicadas y describir el procedimiento, las herramientas y los materiales utilizados teniendo en cuenta la terminología apropiada. BL2.2. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL2.3. Elaborar imágenes que representen objetos y espacios reconocibles utilizando en la representación la memoria y retentiva visual y táctil, y describir las funciones plásticas, estéticas y expresivas inherentes al mensaje que pretenden transmitir. BL2.4. Producir obras propias gráfico-plásticas seleccionando los soportes, y materiales de manera individual o colectiva, y utilizar con propiedad las técnicas secas y húmedas, y los recursos tecnológicos y digitales más idóneos para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir. BL2.5. Identificar las diferentes técnicas de dibujo en obras de arte y analizar el procedimiento y los materiales utilizados así como las cualidades gráficas, estéticas y expresivas de cada una de ellas.	CEC CAA CAA SIEE CAA SIEE CAA CD SIEE CEC

Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación.		
--	--	--

Bloque 3: Dibujo y perspectiva. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Observación del espacio como elemento configurador de la forma. La ilusión óptica, el escorzo, el traslape. La perspectiva aérea. Percepción del espacio. La profundidad, los puntos de fuga, la perspectiva aérea. Representación del entorno inmediato. Dibujo de exteriores e interiores con diferentes representaciones gráficas.	BL3.1. Identificar en obras de arte el uso de la perspectiva aérea para representar la profundidad, analizar la disposición de los objetos en el espacio y construir propuestas personales teniendo en cuenta la perspectiva, los materiales y técnicas apropiadas.	SIEE CEC
	BL3.2. Representar gráficamente con diferentes niveles de iconicidad, las formas, aisladas o en una composición del entorno inmediato (interiores y exteriores), y expresar las características espaciales, de proporcionalidad, valores lumínicos y cromáticos.	CAA CMCT

Bloque 4: El cuerpo humano como modelo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estudio de la anatomía de la figura humana. Conocimiento de la estructura ósea como sistema de apoyo de la figura humana. Análisis y representación de la figura humana estática. La figura humana estática, proporción y canon. Estudio del cuerpo humano en diferentes bloques y posturas. Construcción de la forma corporal. Prácticas de análisis de formas mediante el dibujo de estatuas. La figura humana en movimiento. Animación de la figura humana con sensación visual de movimiento.	BL.4.1. Analizar las relaciones de proporcionalidad de la figura humana e identificar las relaciones de proporcionalidad entre el conjunto y sus partes, así como su entorno. BL.4.2. Reproducir gráficamente la figura humana captando el movimiento y atendiendo a la expresividad de cada una de las partes y de manera global teniendo en cuenta los conceptos de proporción, dirección, estructura formal y aplicando diferentes técnicas y materiales. BL.4.3. Realizar apuntes del natural y bocetos de la figura humana, representándola de manera proporcionada en relación al plano experimentando con los cambios de escala y tamaño y teniendo en cuenta	CMCT CAA CEC CMCT CMCT CAA

	los recursos gráfico-plásticos para representar el movimiento y expresividad de la figura humana.	
--	---	--

Bloque 5: El dibujo en el proceso creativo. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis y reflexión sobre la evolución del dibujo artístico a lo largo de la historia.	BL5.1. Analizar en obras de arte los elementos configurativos y expresivos del lenguaje visual (punto, línea, textura, y color), identificar algunos estilos artísticos, describiendo el proceso de creación y analizar los distintos soportes, materiales y técnicas que constituyen la imagen para situarlas en el período al que pertenecen.	CEC CAA CMCT
Utilización de recursos digitales para pasar de un dibujo manual a uno digital: dibujo con tableta gráfica y ordenador.	BL5.2. Identificar las herramientas digitales de dibujo y aplicar algunos recursos en la creación gráfico-plástica argumentando su uso como otra forma de aportar soluciones creativas a los proyectos emprendidos.	CD CAA
Conocimiento de las diferentes técnicas secas y húmedas para la realización obra propia siendo capaz de elegir la más adecuada a la finalidad del dibujo.	BL5.3. Crear o reinterpretar obras de arte experimentando con la huella gráfica de los elementos configurativos del lenguaje visual (punto, línea, textura y color) de forma personal para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretenden transmitir.	CAA SIEE
Imaginación y creatividad	BL5.4. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.	SIEE CAA CSC
Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad.		
Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación.		
Resiliencia, capacidad de superación de obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad.		
Proceso estructurado de toma de decisiones.		
Responsabilidad		
Pensamiento alternativo.		
Pensamiento causal y consecuencial.		
Sentido crítico		

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

DIBUJO TÉCNICO

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El Dibujo Técnico tiene como finalidad, formar al estudiante en las competencias necesarias para poder desenvolverse en una realidad cada vez más científica y tecnológica, contribuyendo así a promover una actitud investigadora y de responsabilidad con él mismo y su entorno. Además pretende, de manera más específica, dotar al estudiante de las competencias necesarias para poder comunicarse gráficamente con objetividad y construir el diseño y fabricación de productos que resuelvan las necesidades presentes y futuras. Esta función comunicativa, gracias al acuerdo de una serie de convenciones a escala nacional, comunitaria e internacional, nos permite transmitir, interpretar y comprender ideas o proyectos de manera fiable, objetiva e inequívoca.

Por tanto, el Dibujo Técnico, se emplea como medio de comunicación en cualquier proceso de investigación o proyecto que se sirva de los aspectos visuales de las ideas y de las formas para visualizar lo que se está diseñando y, en su caso, definir de una manera clara y exacta lo que se desea producir. Es decir, el conocimiento del Dibujo Técnico como lenguaje universal en sus dos niveles de comunicación: comprender o interpretar la información codificada y expresarse o elaborar información comprensible por los destinatarios.

El alumnado, al adquirir competencias específicas en la interpretación de documentación gráfica elaborada de acuerdo a norma en los sistemas de representación convencionales, puede conocer mejor el mundo; esto requiere, además del conocimiento de las principales normas de dibujo, un desarrollo avanzado de su “visión espacial”, entendida como la capacidad de abstracción para, por ejemplo, visualizar o imaginar objetos tridimensionales representados mediante imágenes planas. Además de comprender la compleja información gráfica que nos rodea, es preciso que el estudiante aborde la representación de espacios u objetos de todo tipo y la elaboración de documentos técnicos normalizados que plasmen sus ideas y proyectos, ya estén relacionados con el diseño gráfico, con la ideación de espacios arquitectónicos o con la fabricación artesanal o industrial de piezas y conjuntos.

La asignatura del Dibujo Técnico está concebida para impartirse a lo largo de los dos cursos del Bachillerato. Una cuestión fundamental es abordar cómo organizar los contenidos a lo largo de los dos años de formación. Así, el primer curso tiene como finalidad aportar una visión global de los fundamentos del Dibujo Técnico y de esta manera se establece la base que permitirá al alumnado en el segundo curso ser capaz de profundizar en los distintos aspectos de esta materia.

Durante el primer curso se trabajan las competencias básicas relacionadas con el Dibujo Técnico como lenguaje de comunicación e instrumento básico para la comprensión, análisis y representación de la realidad. Para ello, se introducen gradualmente y de manera interrelacionada tres grandes bloques: Geometría, Sistemas de representación y Normalización. En el segundo curso, los contenidos de la materia se han agrupado en cuatro bloques interrelacionados: Geometría, Sistemas de representación, Normalización y Proyectos que se propone como un bloque nuevo para la integración de las destrezas adquiridas en la etapa anterior.

El primer bloque, denominado Geometría, desarrolla, durante los dos cursos que componen esta etapa, los contenidos necesarios para resolver problemas de configuración de las formas, al tiempo que analiza su presencia en la naturaleza y en el arte a lo largo de la historia, y sus aplicaciones al mundo científico y técnico.

De manera análoga, el segundo bloque dedicado a los Sistemas de Representación desarrolla los fundamentos, características y aplicaciones de las axonometrías, perspectivas cónicas, y de los sistemas diédrico y de planos acotados. Este bloque debe abordarse de manera integrada para permitir descubrir las relaciones entre dichos sistemas y las ventajas e inconvenientes de cada uno de ellos. Además, es conveniente potenciar la utilización del dibujo “a mano alzada” como herramienta de comunicación de ideas y análisis de problemas de representación.

El tercer bloque: la Normalización, pretende dotar al estudiante de los procedimientos necesarios para simplificar, unificar y objetivar las representaciones gráficas. Este bloque está especialmente relacionado con el proceso de elaboración de proyectos, objeto del último bloque, por lo que, aunque la secuencia establecida sitúa a este

de manera específica en el primer curso, su condición de lenguaje universal hace que su utilización sea una constante a lo largo de la etapa.

El cuarto bloque, denominado Documentación gráfica de proyectos, tiene como objetivo principal que el estudiante ponga en práctica e interrelacione los contenidos adquiridos a lo largo de toda la etapa anterior, y los utilice para elaborar y presentar de forma individual o colectiva y por medio del trazado manual o con ayuda de herramientas TIC, los bocetos, croquis y planos necesarios para la definición de un proyecto sencillo relacionado con el diseño gráfico, industrial o arquitectónico.

Además de los conocimientos específicos relacionados con la materia, el alumnado adquirirá competencias en la interpretación de documentación gráfica, plástica, visual y audiovisual, elaborada de acuerdo a los códigos establecidos por cada sistema de comunicación y representación. Esta materia, por otro lado, pretende desarrollar el espíritu emprendedor que favorece que el alumnado analice sus posibilidades y limitaciones, planificando, tomando decisiones, evaluando sus producciones y finalmente se pretende que extraiga sus propias conclusiones y valore a su vez posibles soluciones de mejora de su trabajo.

Respecto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la importancia de la comprensión lectora y expresión escrita necesaria para la resolución de ejercicios así como a la expresión y comunicación oral atendiendo de manera especial a la terminología y vocabulario específico de la materia. Además, la comunicación audiovisual adquiere relevancia en el aprendizaje de la materia y como lenguaje interdisciplinar y transversal facilita la comprensión, expresión y comunicación en diferentes formatos visuales y audiovisuales. En el Dibujo Técnico como en la mayoría de las materias se hace necesario al uso de las TIC que sin duda facilitan el aprendizaje de contenidos y procesos. Del mismo modo se incide en el desarrollo del espíritu emprendedor y la educación cívica y constitucional, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención y resolución de conflictos, situación de riesgo derivadas de la utilización de las TIC y, por supuesto, el fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente.

La evaluación permite regular el proceso de enseñanza-aprendizaje, diagnosticar las necesidades del alumnado y tomar decisiones en cuanto a las estrategias pedagógicas a adaptar según las características de cada grupo. La evaluación se centrará, de manera especial, en los criterios de evaluación, los cuales han sido redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Los criterios definen procesos de aprendizaje de diversa complejidad, teniendo en cuenta los contenidos a los que éstos hacen referencia. En la redacción del criterio de evaluación también se orienta a cerca de la naturaleza de ejecución (cómo, dónde, para qué) aportando el carácter competencial en el aprendizaje. Para aportar objetividad y precisión a la evaluación se seleccionarán los instrumentos más adecuados (pruebas objetivas, entrevistas, cuestionarios, escalas de observación, etc.), y de manera especial se incidirá en el uso de las rúbricas para valorar los contenidos procedimentales del área.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Dibujo Técnico I

Curso 1º de Bachillerato

Bloque 1: Geometría y Dibujo Técnico. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Arte y Dibujo Técnico. Referencias históricas del Dibujo Técnico. La geometría en la naturaleza y en el arte. Identificación de estructuras geométricas en la naturaleza y el arte. Valoración de la geometría como instrumento para el diseño gráfico, industrial y arquitectónico. Introducción al Dibujo Técnico. Instrumentos y materiales del Dibujo Técnico.	BL1.1. Observar en el entorno natural y cultural, configuraciones geométricas diversas identificando sus cualidades plásticas, estéticas y funcionales y describir las utilizando la terminología conceptual de la asignatura en actividades orales y escritas. BL1.2. Identificar los valores medioambientales y estéticos como parte de la diversidad cultural y respetarlos contribuyendo a su conservación y	CCLI CMCT CEC CMCT

Trazados fundamentales en el plano. Operaciones con segmentos. Paralelismo y perpendicularidad. Ángulos. Determinación de lugares geométricos. Circunferencia y círculo. Elaboración de formas poligonales y modulares. Resolución gráfica de triángulos. Determinación, propiedades y aplicaciones de sus puntos notables. Resolución gráfica de cuadriláteros. Trazado de polígonos regulares conociendo el radio y conociendo el lado. Polígonos estrellados. Representación de formas planas: igualdad, semejanza, escalas. Proporcionalidad y semejanza. Construcción y utilización de escalas gráficas. Transformaciones geométricas elementales. Giro, traslación, simetría, homotecia y afinidad. Identificación de invariantes. Aplicaciones. Resolución de problemas básicos de tangencias y enlaces. Aplicaciones. Construcción de curvas técnicas, óvalos, ovoides y espirales. Aplicaciones de la geometría al diseño arquitectónico e industrial. Geometría y nuevas tecnologías. Aplicaciones de dibujo vectorial en 2D.	mejoría. BL1.3. Resolver problemas de trazados fundamentales en el plano con la ayuda de útiles convencionales de dibujo técnico aplicando los fundamentos de la geometría métrica.	CMCT
	BL1.4. Resolver triángulos, cuadriláteros y polígonos regulares con la ayuda de regla y compás aplicando las propiedades de sus líneas y puntos notables y los principios geométricos elementales, justificando el procedimiento utilizado.	CD CAA
	BL1.5. Reproducir, modificar y diseñar formas basadas en redes modulares triangulares o cuadradas con la ayuda de la escuadra y el cartabón, utilizando recursos gráficos y destacar claramente el trazado principal de las líneas auxiliares utilizadas.	CMCT CAA
	BL1.6. Reproducir figuras proporcionales determinando la razón idónea para el espacio de dibujo disponible, y construir la escala gráfica correspondiente en función de la apreciación establecida y con la precisión requerida.	CMCT CAA
	BL1.7. Reconocer las características de las transformaciones geométricas elementales (giro, traslación, simetría, homotecia y afinidad), identificando sus invariantes, resolver problemas geométricos utilizando las, y representar formas planas.	CAA
	BL1.8. Definir los conceptos fundamentales de tangencias y resolver problemas de configuración de curvas técnicas y figuras planas compuestas por circunferencias y líneas rectas, resaltando la forma final determinada e indicando gráficamente la construcción auxiliar utilizada, los puntos de enlace y la relación entre sus elementos.	CMCT CEC
	BL1.9. Construir óvalos, ovoides y espirales aplicando los conceptos básicos de tangencias y relacionar su forma geométrica con objetos y espacios propios del campo del diseño arquitectónico e industrial.	CMCT CEC CAA

Bloque 2: Sistemas de Representación. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Fundamentos de los sistemas de representación: Los sistemas de representación en el Arte. Evolución histórica de los sistemas de representación. Los sistemas de representación y el dibujo técnico. Ámbitos de aplicación. Ventajas e inconvenientes. Criterios de selección. Clases de proyección. Sistemas de representación y nuevas tecnologías. Aplicaciones de dibujo vectorial en 3D. Representación de sólidos en los diferentes sistemas. Sistema diédrico: Procedimientos para la obtención de las proyecciones diédricas. Disposición normalizada. Reversibilidad del sistema. Número de proyecciones suficientes. Representación e identificación de puntos, rectas y planos. Posiciones en el espacio. Paralelismo y perpendicularidad. Pertenencia e intersección. Proyecciones diédricas de sólidos y espacios sencillos. Secciones planas. Determinación de su verdadera magnitud. Sistema de planos acotados. Aplicaciones. Sistema axonométrico. Fundamentos del sistema. Disposición de los ejes y utilización de los coeficientes de reducción. Sistema axonométrico ortogonal, perspectivas isométricas, dimétricas y trimétricas. Aplicación del óvalo isométrico como representación simplificada de formas circulares. Sistema axonométrico oblicuo: perspectivas caballeras y militares. Sistema cónico: Elementos del sistema. Plano del cuadro y cono visual. Determinación del punto de vista y orientación de las caras principales. Paralelismo. Puntos de fuga. Puntos métricos. Representación simplificada de la circunferencia.	BL2.1. Relacionar los fundamentos y características de cada sistema de representación con sus posibles aplicaciones al dibujo técnico. BL2.2. Seleccionar el sistema de representación adecuado al objetivo previsto e identificar las ventajas e inconvenientes en función del ámbito de aplicación y el ejercicio planteado. BL2.3. Representar mediante sus vistas diédricas, formas tridimensionales sencillas a partir de perspectivas, fotografías, piezas reales o espacios del entorno próximo identificando los elementos del sistema. BL2.4. Relacionar los elementos del sistema diédrico, convencionalismos y notaciones con las proyecciones necesarias para representar inequívocamente la posición de puntos, rectas y planos, y resolver problemas de pertenencia, intersección y verdadera magnitud. BL2.5. Determinar secciones planas de objetos tridimensionales sencillos, visualizando intuitivamente su posición mediante perspectivas a mano alzada, y dibujar sus proyecciones diédricas para obtener su verdadera magnitud. BL2.6. Identificar el funcionamiento del sistema de planos acotados como una variante del sistema diédrico que permite rentabilizar los conocimientos adquiridos, describir sus principales aplicaciones, y resolver problemas sencillos de pertenencia e intersección para obtener perfiles de un terreno a partir de sus curvas de nivel. BL2.7. Dibujar perspectivas de formas tridimensionales a partir de piezas reales o definidas por sus proyecciones ortogonales, seleccionando la axonométría adecuada al propósito de la representación, disponer la posición de los ejes en función de la importancia relativa de las caras que se deseen mostrar utilizando, en su caso, los coeficientes de reducción determinados.	CMCT CMCT SIEE SIEE CMCT CMCT CCLI CMCT CMCT CAA
	BL2.8. Trazar perspectivas cónicas de formas tridimensionales a partir de espacios del entorno o definidas por sus proyecciones ortogonales y justificar el método seleccionado considerando la orientación de las caras principales respecto al plano de cuadro y la repercusión de la posición del punto de vista sobre el resultado final.	CEC CMCT

Bloque 3: Normalización. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elementos de normalización. El proyecto: necesidad y ámbito de aplicación de las normas. Formatos. Dobrado de planos. Vistas. Líneas normalizadas. Escalas. Acotación. Cortes y secciones. Aplicaciones de la normalización: Dibujo industrial. Dibujo arquitectónico. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Estrategias de búsqueda y selección de la información. Procedimientos de síntesis de la información. Procedimientos de presentación de contenidos. Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.	BL3.1. Describir la normalización como convencionalismo para la comunicación universal que permite simplificar los métodos de producción, asegurar la calidad de los productos, posibilitar su distribución y garantizar su utilización por el destinatario final. BL3.2. Aplicar las normas nacionales, europeas e internacionales relacionadas con los principios generales de representación, formatos y escalas. BL3.3. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL3.4. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	CMCT CCLI CMCT CSC CCLI CAA CCLI CAA

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Dibujo Técnico II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Geometría y Dibujo Técnico. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC

<p>Conceptos y trazados fundamentales en el plano. Lugares geométricos. Arco Capaz. Cuadrilátero inscriptible. Teoremas del cateto y de la altura. Relación entre los ángulos y la circunferencia. Proporcionalidad y semejanza. Sección áurea. El rectángulo áureo. Aplicaciones. Polígonos y equivalencia entre formas geométricas. Rectas y puntos notables en el triángulo. Construcción de triángulos y cuadriláteros. Análisis y construcción de polígonos regulares convexos y estrellados. Construcción de figuras planas equivalentes. Aplicaciones. Tangencias: aplicación del concepto de potencia e inversión. Potencia de un punto respecto a una circunferencia. Determinación, propiedades del eje radical y del centro radical. Aplicación a la resolución de tangencias. Inversión. Determinación de figuras inversas. Aplicación a la resolución de tangencias. Curvas cónicas Origen, determinación y trazado de la elipse, la parábola y la hipérbola. Resolución de problemas de pertenencia, tangencia e incidencia. Aplicaciones. Curvas técnicas. Origen, determinación y trazado de las curvas cíclicas y envolventes. Aplicaciones. Curvas cíclicas. Cicloide. Epicicloide. Hipocicloide. Pericicloide. Envoltorios de la circunferencia. Transformaciones geométricas: Homología. Determinación de sus elementos. Trazado de figuras homólogas. Afinidad. Determinación de sus elementos. Trazado de figuras afines. Construcción de la elipse afín a una circunferencia. Aplicaciones.</p>	<p>BL1.1. Dibujar trazados fundamentales en el plano para resolver problemas y realizar construcciones geométricas como por ejemplo triángulos y cuadriláteros de manera eficaz y autónoma.</p> <p>BL1.2. Resolver problemas de proporcionalidad, semejanza y equivalencia utilizando los principios geométricos fundamentales y con la ayuda de regla y compás, aplicar las propiedades de sus líneas y puntos notables y justificar el procedimiento utilizado.</p> <p>BL1.3. Resolver problemas de tangencias utilizando las propiedades del arco capaz, potencia e inversión e indicar gráficamente la construcción auxiliar utilizada, los puntos de enlace y la relación entre sus elementos.</p> <p>BL1.4. Analizar curvas cónicas y cíclicas identificando sus principales elementos y utilizando sus propiedades fundamentales y resolver problemas de pertenencia, tangencia o incidencia.</p> <p>BL1.5. Analizar y relacionar las transformaciones homológicas con sus aplicaciones a la geometría plana y a los sistemas de representación, reconociendo la rapidez y exactitud en los trazados que proporciona su utilización.</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CAA SIEE</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CEC</p>
--	---	--

Bloque 2: Sistemas de Representación. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Fundamentos de los sistemas de representación. Características diferenciales. Utilización óptima de cada uno de ellos. Sistema Diédrico: resolución de problemas de pertenencia, incidencia, paralelismo y perpendicularidad. Determinación de la verdadera magnitud de segmentos y formas planas. Abatimiento de planos. Determinación de sus elementos. Aplicaciones.	BL2.1. Dibujar a mano alzada cuerpos geométricos en los diferentes sistemas de representación y justificar su utilidad para desarrollar la “visión espacial” necesaria a la hora de resolver ejercicios.	CCLI
	BL2.2. Analizar la posición relativa entre rectas, planos y superficies, identificando sus relaciones métricas y determinar el sistema de	CMCT

<p>Giros. Aplicaciones. Cambios de plano. Determinación de las nuevas proyecciones. Aplicaciones. Construcción de figuras planas. Afinidad entre proyecciones. Problema inverso al abatimiento. Cuerpos geométricos en sistema diédrico: representación de poliedros regulares. Posiciones singulares. Determinación de sus secciones principales. Representación de prismas y pirámides. Determinación de secciones planas y elaboración de desarrollos. Intersecciones. Representación de cilindros, conos y esferas. Secciones planas. Sistemas axonométricos ortogonales: Posición del triángulo fundamental. Relación entre el triángulo de trazas y los ejes del sistema. Determinación de coeficientes de reducción. Tipología de las axonométrías ortogonales. Ventajas e inconvenientes. Representación de figuras planas. Representación simplificada de la circunferencia. Representación de cuerpos geométricos y espacios arquitectónicos.</p>	<p>representación adecuada y la estrategia idónea que solucione los problemas de representación de cuerpos o espacios tridimensionales.</p> <p>BL2.3. Representar en Sistema Diédrico Ortogonal poliedros regulares, pirámides, prismas, cilindros y conos mediante sus proyecciones ortográficas, analizando las posiciones singulares respecto a los planos de proyección, y determinar las relaciones métricas entre sus elementos, las secciones planas principales y la verdadera magnitud o desarrollo de las superficies que los conforman.</p> <p>BL2.4. Dibujar axonométrías de poliedros regulares, pirámides, prismas, cilindros y conos y disponer su posición en función de la importancia relativa de las caras que se deseen mostrar.</p> <p>BL2.5. Dibujar el abatimiento de figuras planas situadas en los planos coordenados, calcular los coeficientes de reducción y determinar las secciones planas principales de los poliedros.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
---	--	-------------------------------------

Bloque 3: Documentación gráfica de proyectos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elaboración de bocetos, croquis y planos. El proceso de diseño y fabricación: perspectiva histórica y situación actual. El proyecto: tipos y elementos. Planificación de proyectos. Identificación de las fases de un proyecto. Programación de tareas. Elaboración de las primeras ideas. Dibujo de bocetos a mano alzada y esquemas. Elaboración de dibujos acotados. Elaboración de croquis de piezas y conjuntos. Tipos de planos. Planos de situación, de conjunto, de montaje, de instalación, de detalle, de fabricación o de construcción. Presentación de proyectos. Elaboración de la documentación gráfica de un proyecto gráfico, industrial o arquitectónico sencillo. Posibilidades de las Tecnologías de la Información y la Comunicación aplicadas al diseño, edición, archivo y presentación de proyectos. Dibujo vectorial 2D. Dibujo y edición de entidades. Creación de bloques. Visibilidad de capas. Dibujo vectorial 3D. Inserción y edición de sólidos. Galerías y bibliotecas de modelos. Incorporación de texturas. Selección del	BL3.1. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	CSC SIEE CAA
	BL3.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado; aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros del mal uso y malas prácticas en la RED.	CSC CD
	BL3.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel	SIEE CAA

encuadre, la iluminación y el punto de vista. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones.	educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CMCT CD CSC CAA
	BL3.4. Definir un proyecto relacionado con el diseño industrial o arquitectónico, mediante la elaboración de bocetos, croquis y planos necesarios, teniendo en cuenta la exactitud, rapidez y limpieza que proporciona la utilización de aplicaciones informáticas, planificando de manera conjunta su desarrollo, revisando el avance de los trabajos y asumiendo las tareas encomendadas con responsabilidad.	CMCT CSC
	BL3.5. Elaborar croquis de conjuntos y/o piezas industriales u objetos arquitectónicos, disponiendo las vistas, cortes y/o secciones necesarias, tomando medidas directamente de la realidad o de perspectivas a escala, elaborando bocetos a mano alzada para la elaboración de dibujos acotados y planos de montaje, instalación, detalle o fabricación, de acuerdo a la normativa de aplicación.	CMCT CD

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

EDUCACIÓN FÍSICA

ESO Y 1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Educación Física, a través del desarrollo de la competencia motriz, establece la integración de los conceptos, procedimientos y actitudes vinculados al cuerpo, al movimiento y su relación con el entorno. El enfoque de esta materia, no sólo debe contribuir al desarrollo motriz, sino también a la adquisición de todas aquellas conductas que mejoren la salud y con ello el bienestar físico, psíquico y emocional del alumnado como personas integrantes de una sociedad de bienestar. De este modo, la Educación Física aporta solución a uno de los principales problemas de salud de la sociedad actual, caracterizada por un alto porcentaje de hábitos sedentarios y desequilibrios alimenticios.

El currículum de la Educación Física dentro la Educación Secundaria, debe contemplar en primer lugar una coordinación directa y equilibrada con el desarrollo curricular de la educación primaria, en segundo lugar establecer la progresión adecuada respecto a la etapa anterior y en tercer lugar tener presente las posibilidades que ofrece al alumnado, por una parte su carácter propedéutico, y por otra la posibilidad de que sea una etapa terminal en la escolarización de algunos alumnos/as. Teniendo estas premisas presentes, la Educación Física se estructura de forma cíclica y acumulativa en cinco bloques que se detallan a continuación con una visión genérica de la misma:

Bloque 1: Condición Física y salud. El trabajo de las cualidades físicas a través de métodos concretos que deben conocer, contribuye a la mejora de la salud, a la vez que incide en la prevención de determinadas enfermedades y disfunciones, con especial interés a la prevención de las enfermedades cardiovasculares derivadas de hábitos inadecuados. Además, el conocimiento de las diferentes partes de la sesión y el trabajo autónomo que se fomenta en el calentamiento y la vuelta a la calma permite orientar al alumnado hacia la realización individual de actividades en su tiempo de ocio y disfrutar de su cuerpo en movimiento desde un prisma saludable y adecuado.

Bloque 2: Juegos y deportes. Este bloque sigue siendo, también en la educación secundaria, uno de los pilares de la materia. La participación en los diferentes deportes y la resolución de las situaciones deportivas obliga al alumno a una toma de decisiones continua tanto a nivel motriz como cognitivo, a la vez que mejora las actitudes de colaboración, diálogo y trabajo en equipo para la consecución de metas comunes. Este contenido permite así demostrar las propias capacidades, superar dificultades a partir del esfuerzo personal y competir sin actitudes de rivalidad con sus propios compañeros y compañeras. Merece especial consideración el desarrollo curricular específico del deporte autóctono, la pelota valenciana, que además contribuye al conocimiento del patrimonio cultural del entorno donde viven.

Bloque 3: Actividades adaptadas al medio. Los contenidos relacionados con las actividades adaptadas al medio tienen su inicio en la etapa de primaria con una orientación participativa y de respeto al medio en el cual se practican. Así pues, estimulada la participación, es momento de crear en el alumno/a mayores retos como la colaboración en la organización de dichas actividades y el desarrollo de una actitud crítica y respetuosa con el medio natural, fomentando el uso adecuado del entorno y la reducción del impacto medioambiental mediante la aplicación de medidas preventivas y de seguridad ante posibles riesgos.

Bloque 4: Expresión Corporal y comunicación. Las actividades de expresión corporal y comunicación favorecen la desinhibición y la exteriorización de sentimientos y emociones al mismo tiempo que se consolidan como elementos básicos de la comunicación, la relación con los demás y la expresión. Dentro de este bloque y para esta etapa educativa se estimula la creatividad del alumno/a en relación al montaje de danzas y coreografías sencillas, en primer lugar desde una perspectiva de colaboración y en segundo lugar aumentando la complejidad de las tareas hacia una vertiente más participativa y relacionada con la toma de decisiones desde un espíritu más creativo y emprendedor.

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Este bloque común a toda la materia debe estar coordinado con el trabajo específico de la misma, sólo así la referencia del trabajo competencial y la formación integral del alumno es un objetivo asumible por el sistema educativo. La inclusión social, la empatía, la colaboración y el

trabajo en equipo para la resolución de tareas entran a formar parte del individuo en sociedad. Esto implica una serie de comportamientos como el respeto y la tolerancia, entre otros, relacionados y desarrollados desde la Educación Física.

Nuestra materia se relaciona con las competencias clave de formas diversas. Con la competencia de aprender a aprender mediante la planificación de determinadas actividades físicas a partir de un proceso de experimentación, fomentando la autonomía individual y de grupo. En referencia a las competencias sociales y cívicas, el cumplimiento de las normas y reglamentos, contribuye a la aceptación de los códigos de conducta y el respeto por una convivencia cívica. Además también contribuye a que los alumnos/as respeten las diferencias y limitaciones de los diferentes participantes, siguiendo unas normas democráticas en la organización del grupo y asumiendo cada integrante sus propias responsabilidades. En relación a la competencia de sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, la Educación Física, otorga el protagonismo al alumnado en aspectos de organización individual y colectiva en los diferentes tipos de actividades físicas, así como en la planificación de prácticas que mejoren su nivel de condición física.

Respecto a la competencia de conciencia y expresiones culturales, la Educación Física contribuye a la apreciación y comprensión de los hechos culturales, como los juegos y deportes tradicionales, las actividades artísticas y expresivas o la danza, como parte del patrimonio cultural popular, incidiendo también en la adquisición de una actitud abierta hacia la integración y la diversidad cultural. La competencia matemática y las competencias básicas en ciencia y tecnología se desarrollan a través de actividades en las que los alumnos y las alumnas identifican, valoran y planifican la mejora de su nivel de condición física, aplicando diferentes cálculos para el control de la intensidad como la frecuencia cardíaca, el cálculo de intensidades del ejercicio físico adecuadas a los parámetros de salud, el cálculo del consumo energético y la aportación alimenticia necesaria para determinadas actividades físicas. La competencia digital se desarrolla a través de diferentes propuestas donde el alumnado debe utilizar y aplicar de forma adecuada las nuevas tecnológicas para investigar, desarrollar y exponer diferentes temas acerca de los contenidos de la materia.

Finalmente la competencia en comunicación lingüística se mejora tanto en el glosario de la materia con conceptos específicos de la misma, como en las lecturas que se derivan de la materia y a la exposición de trabajos documentados. Todo ello ayudará a mejorar tanto la comprensión lectora, como la expresión oral y escrita dentro de la materia.

En relación a los criterios de evaluación y a los contenidos, se establece una relación entre ambos y una progresión conjunta para que el contenido sea el medio que proporciona el aprendizaje que se desea conseguir. Solo así, la evaluación adquiere un sentido coherente mediante la asimilación de los contenidos a través del diseño de tareas por parte del docente para la consecución de las competencias. Se consigue, de esta manera, una concordancia inequívoca de los elementos del currículum, contenidos, criterios de evaluación y competencias clave. Todo lo expuesto apoyado en un planteamiento metodológico y didáctico actualizado y coherente (aprendizaje cooperativo, aprendizaje situado, aprendizaje por proyectos, etc).

La Educación Física en el Bachillerato continúa la progresión de los aprendizajes de las etapas anteriores y proporciona al alumnado los recursos y competencias necesarias para favorecer la autogestión y la autonomía. De este modo, la Educación Física actúa en dos direcciones, por un lado plantea diversidad de propuestas enfocadas al desarrollo de las capacidades motrices, ampliando y afianzando los conocimientos teóricos y prácticos de las capacidades físicas y coordinativas, así como el control de los riesgos asociados a este tipo de actividades; y por otro lado, otras de carácter transversal, como organizar y programar, desarrollando la mejora de las estrategias apropiadas para la solución de las diferentes situaciones motrices y el análisis crítico de los productos que oferta el mercado en relación con la materia. Todas estas propuestas, se centran en la salud como eje de actuación primordial, entendida no sólo como ausencia de enfermedad, sino como responsabilidad individual y colectiva.

Atendiendo al carácter propedéutico del Bachillerato y adaptándose a la evolución que ha experimentado esta materia a nivel profesional y académico, la Educación Física ofrece distintas alternativas para que el alumnado valore los diferentes estudios universitarios, de formación profesional y enseñanzas deportivas así como las profesiones relacionadas con la actividad física y el deporte.

La continuidad también es evidente en la transversalidad, ya que incide en una progresión de los contenidos que complementan la educación física para la consecución de la competencias clave.

Contenidos y criterios de evaluación del área de Educación Física

Curso 1º ESO

Bloque 1: Condición Física y Salud. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Pruebas de valoración de las capacidades físicas: resistencia aeróbica, fuerza resistencia, velocidad de reacción y flexibilidad como medio para determinar el equilibrio entre los valores obtenidos y la mejora de la condición física y la contribución de esta a la salud y al bienestar personal.</p> <p>Control de la intensidad del esfuerzo mediante la frecuencia cardíaca: la toma de pulsaciones. Cálculo de la zona de actividad saludable (ZAS).</p> <p>Utilización de las nuevas tecnologías aplicadas al desarrollo y control del esfuerzo: pulsómetro y aplicaciones informáticas de seguimiento de la práctica física.</p> <p>Sistemas metabólicos de obtención de energía: anaeróbico y aeróbico.</p> <p>Características que deben tener las actividades físicas para ser consideradas saludables como: intensidad del esfuerzo, progresión en la práctica, orientada al proceso, satisfactoria, acorde con la edad y características personales.</p> <p>El aparato locomotor: movimientos articulares y acciones musculares.</p> <p>Reconocimiento y valoración de la importancia de la adopción de una postura correcta en actividades cotidianas. Relación entre hidratación y práctica de actividad física.</p> <p>Capacidades físicas relacionadas con la salud: resistencia aeróbica, fuerza general y flexibilidad. Toma de conciencia de la propia condición física y predisposición a mejorárla con un trabajo adecuado.</p> <p>Juegos y actividades de mejora de la resistencia aeróbica, de fuerza general y flexibilidad buscando la cooperación del alumnado en su práctica.</p> <p>El calentamiento: concepto y fases. La vuelta a la calma como una parte fundamental de la sesión, valorando su importancia como medio de prevención de lesiones.</p> <p>Clasificación y puesta en práctica de ejercicios de calentamiento general y de vuelta a la calma, relacionándolos con la parte principal de la sesión.</p> <p>Normas del calentamiento: completo, progresivo, respirar con normalidad,</p>	<p>BL.1.1. Establecer la relación de las capacidades físicas con los sistemas metabólicos de obtención de energía, y el control de la intensidad de la actividad física, mediante pruebas de valoración utilizando estos conocimientos para mejorar su salud y su condición física.</p> <p>BL.1.2. Aumentar de forma saludable utilizando pautas personalizadas el nivel de las capacidades físicas, a partir de un diagnóstico inicial, utilizando métodos de práctica acordes con sus posibilidades anatómicas, fisiológicas y motrices mostrando una actitud de autoexigencia.</p> <p>BL.1.3. Clasificar adecuadamente las actividades de calentamiento y vuelta a la calma, relacionándolas con la parte principal de la sesión y ponerlas en práctica graduando progresivamente su intensidad.</p> <p>BL.1.4. Identificar las actitudes y estilos de vida saludables relacionados con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física y el deporte y reconocerlas en su vida personal y en el contexto social actual.</p>	CMCT CD

<p>moderado, suficiente y ordenado.</p> <p>Vuelta a la calma: progresiva, de más a menos intensidad y específica según el ejercicio realizado utilizando estiramientos, juegos sensitivos y actividades de relajación.</p> <p>Relación de los estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio y la actividad físico deportiva y artístico expresiva.</p> <p>Práctica habitual de actividad físico deportiva y artístico expresiva en su vida personal y en el contexto social actual.</p> <p>Efectos negativos que tienen sobre la salud: el consumo de tabaco, alcohol y otras drogas.</p> <p>Prácticas que tienen efectos negativos para la salud como los ejercicios contraindicados, el sedentarismo, trastornos de la conducta alimentaria (anorexia, bulimia, dieta desequilibrada), la obsesión por el resultado y el abuso de ejercicio (sobreentrenamiento).</p>		
--	--	--

Bloque 2: Juegos y deportes. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Adquisición de habilidades básicas gimnásticas globales: desplazamientos, saltos, equilibrios, giros, trepas, etc.	BL.2.1. Realizar habilidades individuales básicas implicadas en actividades físico-deportivas de cooperación, competitivas y no competitivas, y preservar la seguridad individual y colectiva mientras las realiza.	SIEE CSC
Explicación y realización de actividades cooperativas y competitivas encaminadas al aprendizaje de los fundamentos técnicos y tácticos de un deporte individual, como por ej. actividades acuáticas, actividades atléticas,etc.	BL.2.2. Resolver situaciones motrices que faciliten el aprendizaje de los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios aplicando pautas estratégicas de ataque y defensa comunes a los juegos y deportes de oposición, colaboración o colaboración-oposición del nivel educativo.	CSC CAA
Utilización de figuras, en función de sus posibilidades motrices desarrollando actitudes no competitivas de cooperación y participación. El movimiento coordinado: equilibrio y agilidad, como base para la experimentación de golpes, lanzamientos y recepciones de móviles con una y dos manos.	BL.2.3. Realizar golpes específicos de la pelota valenciana con distintos móviles, aplicándolos a un juego de equipo como el raspall básico y practicar juegos populares y tradicionales de nuestro entorno y del mundo.	CSC CEC CAA
Práctica de actividades cooperativas y competitivas encaminadas al aprendizaje de los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios de los juegos como el colpbol y deportes de colaboración-oposición como p.ej. el baloncesto y fútbol-sala y de oposición como p.ej. las actividades de lucha, etc.		
Preparación y práctica de juegos y deportes adaptados como p.ej. el goalball para desarrollar comportamientos inclusivos entre el alumnado.		

<p>Valoración de las posibilidades lúdicas del juego y el deporte como dinámica de grupos y disfrute personal.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de oposición: enfrentamiento, espacios de acción próximos, tiempo limitado, crear desequilibrios en el oponente.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de colaboración-oposición: participantes, espacio y tiempo de juego y utilización de objetos, comunicación y contracommunicación motriz, subroles estratégicos, técnica.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Actividades adaptadas al medio. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Aspectos a considerar en la organización de actividades físico-deportivas en el propio centro o en entornos cercanos: senderismo, orientación, las rutas en bicicleta, las acampadas, los grandes juegos, actividades de escalada, de multiaventura y las actividades acuáticas.	BL.3.1. Colaborar en la organización de alguna actividades físico - deportivas inclusivas en el propio centro o en entornos cercanos como rutas en bicicleta, acampadas, los grandes juegos, actividades de escalada, de multiaventura y las actividades acuáticas, como formas de ocio activo.	CMCT SIEE
Elementos importantes del paisaje y de la toponomía: flora y fauna del entorno próximo, como lugar para la realización de dichas actividades. Posibilidades de práctica que ofrece el propio centro y el entorno próximo. Técnicas básicas de las actividades realizadas: senderismo, orientación, bicicleta, acampada, escalada, actividades acuáticas.	BL.3.2. Realizar actividades físico-deportivas inclusivas del nivel educativo adaptadas al medio, en el propio centro o en entornos cercanos aplicando las técnicas adecuadas y respetar el lugar de realización.	CMCT CAA

Bloque 4: Expresión corporal y comunicación. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Colaboración en la planificación de sencillos montajes artísticos individuales o colectivos.	BL.4.1. Colaborar en la planificación de sencillos montajes artísticos individuales o colectivos y participar en los mismos comunicando emociones, sentimientos e ideas con desinhibición y creatividad, por medio	CEC SIEE CAA

<p>sentimientos e ideas con desinhibición y creatividad.</p> <p>Utilización de técnicas de expresión corporal que combinen espacio, ritmo e intensidad: mimo, drama, baile, danza, etc.</p> <p>Aplicación de la respiración como un elemento del ritmo y del bienestar individual.</p> <p>Empleo de un método de relajación (Jacobson, Yoga, Eutonía, Schultz, masaje) para controlar el propio cuerpo y ser aplicado a distintas situaciones prácticas de la vida.</p> <p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información, memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales.</p> <p>Prosodia: Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales.</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.).</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p>	<p>de técnicas de expresión corporal que combinen espacio, ritmo e intensidad.</p> <p>BL.4.2. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL.4.3. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.4 Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.5. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL.4.6. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL.4.7. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
--	--	---

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Exposición y práctica de juegos y deportes recreativos que permitan satisfacer las necesidades personales en relación a las capacidades físicas y habilidades específicas, concienciando de la importancia de estas actividades como marco de relación con los demás y de fomento de la amistad y compañerismo en el ámbito personal, social y cultural.</p> <p>Colaboración en el diseño de actividades deportivas en el centro.</p> <p>Comprensión del reto que supone competir con los demás sin que eso implique actitudes de rivalidad, entendiendo la oposición como una estrategia del juego y no como una actitud contra los demás. Sensibilizando de la importancia de la deportividad por encima de la búsqueda desmesurada de resultados.</p> <p>Elección de algunas actividades físico-deportivas identificando los riesgos que conllevan. Identificación de los protocolos para activar servicios de emergencia y de protección del entorno.</p> <p>Aplicación de las medidas preventivas y de seguridad de las actividades planteadas. Primeros auxilios.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Persverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en p.ej. banco de sonidos, páginas web especializadas en educación física, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas, etc. Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información.</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y</p>	<p>BL.5.1. Reconocer las posibilidades de las actividades físico-deportivas y artístico-expresivas como formas de inclusión social, y participar en deportes adaptados y otras actividades expresivas del nivel educativo mostrando actitudes de empatía y colaboración.</p> <p>BL.5.2. Identificar las dificultades y riesgos durante su participación en actividades físico-deportivas y artístico expresivas, relacionándolas con sus características y las interacciones motrices, y aplicar medidas preventivas y de seguridad en su desarrollo.</p> <p>BL.5.3. Tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante el desarrollo de tareas y proyectos y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas en el nivel educativo.</p> <p>BL.5.4. Buscar y seleccionar información del nivel educativo de forma contrastada en diversas fuentes, organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis, citando adecuadamente su procedencia y registrarla y almacenarla de forma cuidadosa.</p> <p>BL.5.5. Crear y editar contenidos digitales del nivel educativo utilizando aplicaciones informáticas, colaborar en entornos virtuales de aprendizaje y aplicar buenas formas de conducta en la comunicación (prevención y denuncia de malas prácticas).</p> <p>BL.5.6. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes en las tareas del nivel educativo asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a sus compañeros/as demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo para resolver conflictos con deportividad.</p> <p>BL.5.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos del nivel educativo, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los</p>	<p>CSC</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>CD CAA CCLI</p> <p>CD CSC</p> <p>CAA SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA</p>

<p>comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Identificación del reto que supone competir con los demás, fundamentando sus puntos de vista o aportaciones en los trabajos de grupo y admitiendo la posibilidad de cambio frente a otros argumentos válidos con solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Valora y atiende escuchando de forma activa las aportaciones enriquecedoras de los compañeros o las compañeras en los trabajos en grupo, relacionando dinámicas de grupos con la forma de resolución de conflictos.</p> <p>Plantea sus puntos de vista o aportaciones en los trabajos de grupo y admite la posibilidad de cambio frente a otros argumentos válidos.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizaje cooperativo.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información, técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p>	<p>objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p>
---	---

Curso 2ºESO

Bloque 1: Condición física y salud Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Pruebas de valoración de las capacidades físicas: resistencia aeróbica, fuerza resistencia, velocidad de reacción y flexibilidad como medio para determinar el equilibrio entre los valores obtenidos y la mejora de la condición física y la contribución de esta a la salud y al bienestar personal.</p> <p>Control de la intensidad del esfuerzo mediante la frecuencia cardíaca: la toma de pulsaciones. Cálculo de la zona de actividad saludable (ZAS).</p> <p>Utilización de las nuevas tecnologías aplicadas al desarrollo y control del esfuerzo: pulsómetro y aplicaciones informáticas de seguimiento de la práctica física.</p> <p>Sistemas metabólicos de obtención de energía: anaeróbico y aeróbico.</p> <p>Características que deben tener las actividades físicas para ser consideradas saludables como: intensidad del esfuerzo, progresión en la práctica, orientada al proceso, satisfactoria, acorde con la edad y características personales.</p> <p>El aparato locomotor: movimientos articulares y acciones musculares.</p> <p>Reconocimiento y valoración de la importancia de la adopción de una postura correcta en actividades cotidianas. Relación entre hidratación y práctica de actividad física.</p> <p>Capacidades físicas relacionadas con la salud: resistencia aeróbica, fuerza general y flexibilidad. Toma de conciencia de la propia condición física y predisposición a mejorarlala con un trabajo adecuado.</p> <p>Juegos y actividades de mejora de la resistencia aeróbica, de fuerza general y flexibilidad, buscando sensibilizar al alumnado de la importancia de su práctica.</p> <p>El calentamiento: organización de actividades colectivas de calentamiento general.</p> <p>Ejercicios de calentamientos adecuados a cada fase y aplicando las normas del mismo.</p> <p>Vuelta a la calma: progresiva, de más a menos intensidad y específica según el ejercicio realizado utilizando estiramientos, juegos sensitivos y actividades de relajación.</p> <p>Relación de los estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física deportiva y artística expresiva y la prevención de enfermedades.</p>	<p>BL.1.1. Establecer la relación de las capacidades físicas con los sistemas metabólicos de obtención de energía y el control de la intensidad de la actividad física, mediante pruebas de valoración utilizando estos conocimientos para mejorar su salud y su condición física.</p> <p>BL.1.2. Describir el nivel de sus capacidades físicas a partir de un diagnóstico inicial, incrementándolas de forma saludable utilizando pautas personalizadas y métodos de práctica acordes con sus posibilidades anatómicas, fisiológicas y motrices, aplicando las nuevas tecnologías para controlar los procesos de adaptación al esfuerzo, mostrando una actitud de autoexigencia.</p> <p>BL.1.3. Participar en la organización de las actividades colectivas del calentamiento y vuelta a la calma, relacionándolas con la parte principal de la sesión y ponerlas en práctica graduando progresivamente su intensidad.</p> <p>BL.1.4. Describir las actitudes y estilos de vida saludables relacionados con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física y el deporte y evidenciar su presencia en su vida personal y en el contexto social actual.</p>	CMCT CMCT CD SIEE CMCT SIEE SIEE CMCT

<p>Práctica habitual de actividad físico deportiva y artístico expresiva en su vida personal y en el contexto social actual.</p> <p>Prácticas que tienen efectos negativos para la salud como los ejercicios contraindicados, el sedentarismo, trastornos de la conducta alimentaria (anorexia, bulimia, dieta desequilibrada), la obsesión por el resultado y el abuso de ejercicio (sobreentrenamiento).</p>		
--	--	--

Bloque 2: Juegos y deportes. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Ejecución de distintas combinaciones de habilidades gimnásticas y acrobáticas: desplazamientos saltos, equilibrios, trepas, giros, etc.</p> <p>Aplicación de las habilidades específicas a los juegos y deportes individuales, aspectos técnico - tácticos, como por ej. actividades acuáticas, actividades atléticas, etc.</p> <p>Práctica de figuras no competitivas afianzando el equilibrio en diferentes posturas y situaciones desarrollando actitudes de cooperación y participación.</p> <p>Movimientos coordinados como el lanzamiento y recepción de móviles con diferentes trayectorias, en posición estática y en desplazamiento.</p> <p>Realización de actividades cooperativas y competitivas encaminadas al aprendizaje de los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios de los juegos como el colpbol y deportes de colaboración-oposición como p.ej. balonmano y voleibol y de oposición como p.ej. bádminton, etc</p> <p>Preparación y práctica de juegos y deportes adaptados como por ej. voleibol sentado para desarrollar comportamientos inclusivos entre el alumnado.</p> <p>Valoración de las posibilidades lúdicas del juego y el deporte como dinámica de grupos y disfrute personal.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de oposición: enfrentamiento, espacios de acción próximos, tiempo limitado, crear desequilibrios en el oponente.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de colaboración-oposición: participantes, espacio y tiempo de juego y utilización de objetos, comunicación y contracommunicación motriz, subroles estratégicos, técnica.</p> <p>Utilización de los diferentes golpes específicos de la pelota valenciana,</p>	<p>BL.2.1. Realizar habilidades individuales específicas implicadas en actividades físico-deportivas de cooperación, competitivas y no competitivas del nivel educativo y, mostrar mientras las realiza, actitudes de esfuerzo y superación preservando la seguridad individual y colectiva.</p> <p>BL.2.2. Resolver situaciones motrices que faciliten el aprendizaje de los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios aplicando pautas estratégicas de ataque y defensa comunes a los juegos y deportes de oposición, colaboración o colaboración-oposición del nivel educativo.</p> <p>BL.2.3. Realizar con corrección diferentes golpes específicos de la pelota valenciana y aplicarlos a el nyago y sus variantes y practicar los juegos populares y tradicionales de nuestro entorno y del mundo.</p>	SIEE CSC CAA CSC CEC

<p>aplicándose a un juego específico como el nyago y sus variantes.</p> <p>Las instalaciones de pelota valenciana, como parte de un patrimonio cultural que hace falta preservar.</p> <p>Juegos populares y tradicionales de nuestro entorno y del mundo: de saltar y montar, de habilidad y lanzamiento, de cuerda y goma, de pelota, etc</p> <p>Los juegos populares y tradicionales para potenciar la inclusión y respeto a las tradiciones y la multiculturalidad.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Actividades adaptadas al medio. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Actividades respetuosas con el medio natural: las rutas en bicicleta senderismo, orientación, las acampadas, los grandes juegos en la naturaleza, actividades de escalada y de multiaventura y las actividades acuáticas.</p> <p>Relación del paisaje y la toponimia con el patrimonio natural y cultural de la Comunitat Valenciana, como lugar para la realización de dichas actividades.</p> <p>Possibilidades de práctica que ofrece el entorno próximo.</p> <p>Técnicas básicas de las actividades realizadas: senderismo, orientación, bicicleta, acampada, escalada, actividades acuáticas.</p> <p>Revisión y respeto de las normas para la conservación y mejora del entorno próximo, en la práctica de actividades físico deportivas, estableciendo normas de seguridad y primeros auxilios en función del lugar de realización y del tipo de actividad.</p> <p>Confección de mapas básicos y sus posibilidades de utilización en la práctica de orientación. Colaboración en la organización y realización de recorridos con dichos mapas en entornos cercanos.</p> <p>Búsqueda de información y exposición de las actividades adaptadas al medio. Realización de un listado de los usos y abusos que se hacen del medio urbano y natural, en la práctica de actividades físico deportivas.</p>	<p>BL.3.1. Colaborar en la organización alguna de las siguientes actividades físico - deportivas inclusivas en entornos cercanos, como las rutas en bicicleta, las acampadas, los grandes juegos en la naturaleza, actividades de escalada, de multiaventura y las actividades acuáticas, como formas de ocio activo, teniendo en cuenta el paisaje y la toponimia del entorno en que se realizan.</p> <p>BL.3.2. Realizar actividades físico-deportivas inclusivas del nivel educativo adaptadas al medio, en entornos cercanos aplicando las técnicas adecuadas, regulando el esfuerzo en función de sus posibilidades y mostrar hábitos de conservación y protección del entorno mientras las realizan.</p>	CMCT SIEE CMCT SIEE

Bloque 4: Expresión corporal y comunicación. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elaboración, a partir de una propuesta dada, de sencillos montajes artísticos individuales o colectivos.	BL.4.1. Elaborar, con supervisión, sencillos montajes artísticos individuales o colectivos y participar en los mismos comunicando emociones,	CEC CAA

<p>Participación en montajes artísticos individuales o colectivos, comunicando emociones, sentimientos e ideas con desinhibición y creatividad. Técnicas de expresión corporal: mimo, drama, danza, sensopercepción, etc</p> <p>Participación en actividades grupales, como danzas y bailes, en las que se combinan el espacio, el ritmo y la intensidad.</p> <p>Empleo de un método de relajación (Jacobson, Yoga, Eutonia, Schultz, masaje) para controlar el propio cuerpo y ser aplicado a distintas situaciones prácticas de la vida.</p> <p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información, memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p>	<p>sentimientos e ideas con desinhibición y creatividad, por medio de técnicas de expresión corporal que combinen espacio, ritmo e intensidad, fundamentalmente integradas en bailes y danzas.</p> <p>BL.4.2. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL.4.3 Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.4 Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.5 Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL.4.6 Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL.4.7. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>SIEE</p> <p>CCLI CA</p> <p>CCLI CA</p> <p>CCLI CA</p> <p>CCLI CA</p> <p>CCLI CA</p> <p>CCLI CAA</p>
---	---	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Demostración y práctica de actividades lúdicas y deportivas individuales y colectivas, de ocio y recreación: los deportes lúdicos, los juegos populares, los juegos cooperativos, los juegos de confianza, aceptando la importancia de estas actividades como marco de relación con los demás y de fomento de la amistad y compañerismo en el ámbito personal, social y cultural.	BL.5.1. Reconocer las posibilidades de las actividades físico-deportivas y artístico-expresivas como formas de inclusión social, y participar en deportes adaptados y otras actividades expresivas del nivel educativo mostrando actitudes de empatía y colaboración.	CSC
Participación en la organización de actividades deportivas en el centro. Aceptación del reto que supone competir con los demás sin que eso implique actitudes de rivalidad, entendiendo la oposición como una estrategia del juego y no como una actitud contra los demás. Rechazando la búsqueda desmesurada de resultados y dando importancia a la deportividad. Relación de las actividades físico-deportivas con las dificultades y riesgos que conllevan.	BL.5.2. Identificar las dificultades y riesgos durante su participación en actividades físico-deportivas y artístico expresivas, relacionándolas con sus características y las interacciones motrices, y aplicar medidas preventivas y de seguridad en su desarrollo.	SIEE
Especificación de los protocolos para activar servicios de emergencia y de protección del entorno.	BL.5.3. Tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante el desarrollo de tareas y proyectos y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas en el nivel educativo.	SIEE
Enumeración de las medidas preventivas y de seguridad de las actividades planteadas. Primeros auxilios.	BL.5.4. Buscar y seleccionar información del nivel educativo de forma contrastada en diversas fuentes, organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis, citando adecuadamente su procedencia y registrarla y almacenarla de forma cuidadosa.	CD CAA CCLI
Iniciativa e innovación	BL.5.5. Crear y editar contenidos digitales del nivel educativo utilizando aplicaciones informáticas, colaborar en entornos virtuales de aprendizaje y aplicar buenas formas de conducta en la comunicación (prevención y denuncia de malas prácticas).	CD CSC CSC
Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades	BL.5.6 Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes en las tareas del nivel educativo asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a sus compañeros/as demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo para resolver conflictos con deportividad.	CAA SIEE CSC
Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.	BL.5.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos del nivel educativo, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los	SIEE CAA
Persverancia, flexibilidad.		
Pensamiento alternativo.		
Sentido crítico.		
Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en p.ej. banco de sonidos, páginas web especializadas en educación física, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas etc. Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.		
Estrategias de búsqueda y selección de la información.		
Procedimientos de síntesis de la información		
Procedimientos de presentación de contenidos		
Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.		
Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y		

<p>comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Identificación del reto que supone competir con los demás, fundamentando sus puntos de vista o aportaciones en los trabajos de grupo y admitiendo la posibilidad de cambio frente a otros argumentos válidos con solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Valora y atiende escuchando de forma activa las aportaciones enriquecedoras de los compañeros o las compañeras en los trabajos en grupo, relacionando dinámicas de grupos con la forma de resolución de conflictos.</p> <p>Plantea sus puntos de vista o aportaciones en los trabajos de grupo y admite la posibilidad de cambio frente a otros argumentos válidos.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizaje cooperativo.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información, técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de la Educación Física.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p>	<p>objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL.5.8. Reconocer los estudios y profesiones del ámbito de la actividad física y el deporte, vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar las competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	SIEE
---	--	------

Curso 3º ESO

Bloque 1: Condición física y salud. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Adaptación y aplicación del control de la intensidad del esfuerzo mediante la frecuencia cardíaca: toma de pulsaciones y cálculo de la zona de actividad saludable, en la práctica de actividad físico deportiva. Relación con los sistemas de obtención de energía (aeróbico y anaeróbico) y con los hábitos alimenticios. Utilización de las nuevas tecnologías para controlar los procesos de adaptación al esfuerzo: pulsómetro y aplicaciones informáticas de seguimiento de la práctica física.	BL.1.1 Analizar la relación de las capacidades físicas con los sistemas metabólicos de obtención de energía, y el control de la intensidad de la actividad física, mediante pruebas de valoración utilizando estos conocimientos para mejorar su salud y condición física.	CMCT
Aplicación de las pruebas de valoración de la condición física para determinar su nivel inicial y su progreso después del trabajo específico aplicando métodos de mejora de las capacidades físicas y su contribución a la salud.	BL.1.2. Explicar el nivel de sus capacidades físicas a partir de un diagnóstico inicial, incrementándolas de forma saludable, utilizando métodos de mejora de acuerdo con las posibilidades anatómicas, fisiológicas y motrices aplicando las nuevas tecnologías para controlar los procesos de adaptación al esfuerzo, mostrando una actitud de autoexigencia.	CMCT CD SIEE
Características que deben tener las actividades físicas saludables: intensidad del esfuerzo, progresión en la práctica, orientada al proceso y a la satisfacción personal, acorde con la edad y características personales.	BL.1.3. Organizar actividades colectivas del calentamiento y vuelta a la calma, relacionándolas con la parte principal de la sesión y dirigir su puesta en práctica graduando progresivamente su intensidad.	CMTC CAA SIEE
El aparato locomotor: músculos más importantes y acciones que ejecutan. Adopción de posturas correctas en las actividades físicas y deportivas realizadas. Alimentación y actividad física: equilibrio entre la ingesta y el gasto calórico. Valoración de la alimentación como factor decisivo de la salud personal en la adolescencia.	BL1.4. Analizar la relación entre las actitudes y estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física y el deporte, la prevención de enfermedades y adicciones y evidenciar estas conductas y sus beneficios en su vida personal y en el contexto social actual.	SIEE CMCT
Práctica de forma regular, sistemática y autónoma de actividades físicas con el fin de mejorar las condiciones de salud y calidad de vida.		
Adaptación y práctica de las capacidades físicas relacionadas con la salud: resistencia aeróbica, fuerza general y flexibilidad, en función de la propia condición física y las posibilidades anatómicas, fisiológicas y motrices.		
Métodos de mejora de las capacidades físicas relacionadas con la salud: carrera continua, autocargas, Stretching, etc.		
Organización y dirección de calentamientos específicos graduando su intensidad.		
Recopilación de ejercicios adaptados al calentamiento específico, a la parte principal de la sesión y la vuelta a la calma.		
La imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física y el deporte,		

<p>la prevención de enfermedades y adicciones, como forma de comportamiento que posibilitan actitudes y estilos de vida saludables.</p> <p>Relación de los estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física deportiva y artístico expresiva y la prevención de enfermedades.</p> <p>Ánalisis crítico de los efectos negativos que tienen sobre la salud el consumo de tabaco, alcohol y otras drogas.</p> <p>Práctica habitual de actividad física deportiva y artístico expresiva en su vida personal y en el contexto social actual.</p> <p>Ánalisis crítico de las prácticas que tienen efectos negativos para la salud como los ejercicios contraindicados, el sedentarismo, trastornos de la conducta alimentaria (anorexia, bulimia, dieta desequilibrada), la obsesión por el resultado y el abuso de ejercicio (sobreentrenamiento).</p>		
---	--	--

Bloque 2: Juegos y deportes. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El factor cualitativo del movimiento: los mecanismos de percepción, decisión y ejecución de los deportes individuales, respecto al modelo técnico planteado.	BL.2.1. Realizar habilidades individuales específicas implicadas en actividades físico-deportivas de cooperación, competitivas y no competitivas del nivel educativo, y mostrar mientras las realiza actitudes de autoexigencia preservando la seguridad individual y colectiva.	CSC SIEE
Aplicación de las habilidades específicas a los juegos y deportes individuales, aspectos técnicos, tácticos y reglamentarios como por ej. actividades acuáticas y actividades atléticas, respetando las normas y reglas establecidas, mostrando actitudes de esfuerzo, autoexigencia y superación.	BL.2.2. Solucionar situaciones motrices que faciliten el aprendizaje de los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios de juegos y deportes de oposición, colaboración o colaboración-oposición, del nivel educativo aplicando con autonomía, las estrategias más adecuadas en función de los estímulos más relevantes.	CSC CAA
Práctica de figuras afianzando el equilibrio en diferentes posturas y situaciones, desarrollando actitudes de cooperación y participación, fomentando actitudes no competitivas (p.ej. acrogimnasia) .	BL.2.3. Utilizar los golpes específicos y los elementos técnicos, tácticos y reglamentarios de pelota valenciana en raspall al carrer y trinquet, nyago y frare y practicar juegos populares de nuestro entorno y del mundo.	CSC CEC CAA

<p>Preparación y práctica de juegos y deportes adaptados como p.ej boccia para desarrollar comportamientos inclusivos en el alumnado.</p> <p>Actividades lúdicas y deportivas colectivas, de ocio y recreación: los deportes alternativos, los juegos con material reciclado, los juegos cooperativos, los juegos de confianza, valorando la oportunidad de las soluciones aportadas y su aplicabilidad a situaciones similares.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de oposición: enfrentamiento, espacios de acción próximos, tiempo limitado, crear desequilibrios en el oponente.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de colaboración-oposición: participantes, espacio y tiempo de juego y utilización de objetos, comunicación y contracommunicación motriz, subroles estratégicos, técnica.</p> <p>Los golpes específicos y los elementos técnicos, tácticos y reglamentarios de las modalidades de pelota valenciana como raspall al carrer y trinquet, nyago y frare.</p> <p>Aspectos sociológicos y culturales de la pelota valenciana en la actualidad.</p> <p>Juegos populares y tradicionales de nuestro entorno y del mundo: de percepción y velocidad de reacción, de palmas y choque de manos, de fuerza, de pelota, etc</p> <p>Los juegos populares y tradicionales para potenciar la inclusión y respeto a las tradiciones y la multiculturalidad.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Actividades adaptadas al medio. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Selección y organización, con supervisión del docente de algunas de las siguientes actividades inclusivas y respetuosas con el entorno y el medio natural: senderismo, orientación, las rutas en bicicleta, las acampadas, los grandes juegos en la naturaleza, actividades en la nieve, actividades de escalada y de multiaventura y las actividades acuáticas.	BL.3.1. Organizar con supervisión del docente, actividades físico - deportivas inclusivas en el medio natural, como senderismo, orientación y otras actividades, como formas de ocio activo, teniendo en cuenta el paisaje y la toponomía del entorno en que se realizan.	CMCT SIEE
Valoración del paisaje y de la toponomía y del patrimonio natural y cultural de la Comunitat Valenciana.	BL.3.2. Realizar actividades físico-deportivas inclusivas del nivel educativo en el medio natural, aplicando las técnicas adecuadas, regulando el esfuerzo en función de sus posibilidades y mostrar hábitos de conservación y protección de medio natural mientras las realizan.	CMCT SIEE

ambiental (evitar residuos y fomentar su recogida). Normas de seguridad y primeros auxilios en función del lugar de realización y del tipo de actividad. Confección de mapas básicos y sus posibilidades de utilización en la práctica de orientación. Colaboración en la organización y realización de recorridos con dichos mapas en el medio natural.		
--	--	--

Bloque 4: Expresión corporal y comunicación. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Diseño de bailes y danzas de forma individual y grupal, a partir de una propuesta dada, combinando espacio y ritmo. Representación de actividades expresivas de forma individual y grupal, como medio de comunicación. Representación de las danzas y bailes de forma grupal, como elementos que posibilitan la desinhibición y fomentan la creatividad. Técnicas corporales, combinando espacio y ritmo, como medio de comunicación de sentimientos y emociones. Análisis de los distintos métodos de relajación (Jacobson, Yoga, Eutonia, Schultz, masaje) y elección del que queremos aplicar. Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información, memorización y retención de la información. Planificación de textos orales. Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.). Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Respeto en el uso del lenguaje. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y	BL.4.1. Diseñar, a partir de una propuesta dada, sencillos montajes artísticos individuales o colectivos y representarlos utilizando técnicas de expresión corporal con desinhibición y creatividad. BL.4.2. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL.4.3. Expressar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL.4.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL.4.5. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL.4.6. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y	CEC CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI

reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.). Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Tipos de texto.	digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL.4.7. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CAA CCLI CAA
--	---	------------------------

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Práctica de actividades físico deportivas y artístico expresivas adaptadas como forma de inclusión social, mostrando tolerancia y deportividad tanto en el papel de participante como de espectador. Organización de actividades deportivas en el centro, en colaboración con sus iguales, respetando las aportaciones de los demás y asumiendo las responsabilidades que se deriven de dicha organización. Valoración del reto que supone competir con los demás sin que eso implique actitudes de rivalidad, entendiendo la oposición en los deportes de adversario como una estrategia del juego y no como una actitud contra los demás. Rechazo de la búsqueda desmesurada de resultados y dar importancia a la deportividad, utilizando dinámicas de grupos como forma de resolución de conflictos. Analiza las dificultades de las actividades físico-deportivas y artístico-expresivas propuestas que pueden suponer un elemento de riesgo para sí mismo o para los demás. Adopta las medidas preventivas y de seguridad propias de las actividades desarrolladas, teniendo especial cuidado con aquellas que se realizan en un entorno no estable. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.	BL.5.1. Reconocer las posibilidades de las actividades físico-deportivas y artístico-expresivas como formas de inclusión social, y participar en deportes adaptados y otras actividades expresivas del nivel educativo mostrando actitudes de empatía y colaboración. BL.5.2. Analizar las dificultades y riesgos durante su participación en actividades físico-deportivas y artístico expresivas, relacionándolas con sus características y las interacciones motrices, y aplicar medidas preventivas y de seguridad en su desarrollo. BL.5.3. Tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante el desarrollo de tareas y proyectos y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas en el nivel educativo. BL.5.4. Buscar y seleccionar información del nivel educativo de forma contrastada en diversas fuentes, organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis, citando adecuadamente su procedencia y registrarla y almacenarla de forma cuidadosa. BL.5.5. Crear y editar contenidos digitales del nivel educativo utilizando aplicaciones informáticas, colaborar en entornos virtuales de aprendizaje y	CSC SIEE SIEE CD CAA CCLI CD CSC

<p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe. banco de sonidos, páginas web especializadas en educación física, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas...]. Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información.</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información.</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos.</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p>	<p>aplicar buenas formas de conducta en la comunicación (prevención y denuncia de malas prácticas).</p> <p>BL.5.6. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes en las tareas del nivel educativo asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a sus compañeros/as demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo para resolver conflictos con deportividad.</p> <p>BL.5.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos del nivel educativo, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL.5.8. Reconocer los estudios y profesiones del ámbito de la actividad física y el deporte, vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar las competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	<p>CAA SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE</p>
---	--	---

Curso 4º ESO

Bloque 1: Condición física y salud. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Características de las actividades físicas saludables: intensidad del esfuerzo, progresión en la práctica, orientada al proceso y a la satisfacción personal, acorde con la edad y características personales.</p> <p>Aplicación de las pruebas de valoración de las capacidades físicas para determinar su nivel inicial y su progreso después de un trabajo específico.</p> <p>Actividades y ejercicios de resistencia, tonificación, y flexibilidad, aplicando autónomamente técnicas y métodos de mejora de las capacidades físicas.</p>	<p>BL.1.1 Mejorar de forma autónoma y saludable su condición física a partir de una evaluación personal de sus capacidades físicas utilizando actividades y ejercicios de resistencia, de tonificación y flexibilidad y una adecuada hidratación y alimentación en función de su nivel y evaluarla utilizando las nuevas tecnologías, identificando las adaptaciones orgánicas.</p> <p>BL.1.2. Diseñar de forma autónoma actividades en las fases de activación y</p>	<p>CMCT SIEE CD</p> <p>CMTC</p>
<p>Valoración de dichos métodos para mejorar dichas capacidades físicas, aliviar tensiones de la vida cotidiana y compensar los efectos provocados por las actitudes posturales inadecuadas más frecuentes.</p> <p>El aparato locomotor: músculos más importantes y acciones que ejecutan.</p> <p>Adopción de posturas correctas en las actividades físicas y deportivas realizadas. Alimentación y actividad física: equilibrio entre la ingesta y el gasto calórico. Valoración de la alimentación como factor decisivo de la salud personal en la práctica de actividad física.</p> <p>Adaptar y aplicar la toma de pulsaciones y cálculo de la zona de actividad en función de la actividad a realizar. Demostración y aplicación de las nuevas tecnologías para controlar los procesos de adaptación al esfuerzo: pulsómetro y aplicaciones informáticas de seguimiento de la práctica física.</p> <p>Adaptación y práctica de las capacidades físicas relacionadas con la salud: resistencia aeróbica, fuerza general y flexibilidad, en función de la propia condición física y las posibilidades anatómicas, fisiológicas y motrices.</p> <p>Métodos de mejora de las capacidades físicas relacionadas con la salud: carrera continua, autocargas, Stretching, etc.</p> <p>Práctica autónoma de calentamientos específicos, en función de la parte principal de la sesión.</p> <p>Relación de los estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física deportiva y artístico expresiva y la prevención de enfermedades.</p> <p>Ánalisis crítico de los efectos negativos que tienen sobre la salud el consumo de tabaco, alcohol y otras drogas.</p> <p>Práctica habitual de actividad física deportiva y artístico expresiva en su vida personal y en el contexto social actual.</p> <p>Ánalisis crítico de las prácticas que tienen efectos negativos para la salud como los ejercicios contraindicados, el sedentarismo, trastornos de la conducta alimentaria (anorexia, bulimia, dieta desequilibrada), la obsesión por el resultado y el abuso de ejercicio (sobreentrenamiento). Actitud crítica frente a su tratamiento en los medios de comunicación.</p>	<p>recuperación, relacionándolas con la parte principal de la sesión y ponerlas en práctica graduando progresivamente su intensidad.</p> <p>BL.1.3 Debatir sobre la relación entre las actitudes y estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física y el deporte, la prevención de enfermedades y adicciones y los hábitos positivos y negativos y sus efectos sobre la condición física y la salud, y evaluar su práctica habitual en su vida personal y en el contexto social.</p>	<p>SIEE</p> <p>CMCT SIEE</p>

<p>Valoración de dichos métodos para mejorar dichas capacidades físicas, aliviar tensiones de la vida cotidiana y compensar los efectos provocados por las actitudes posturales inadecuadas más frecuentes.</p> <p>El aparato locomotor: músculos más importantes y acciones que ejecutan.</p> <p>Adopción de posturas correctas en las actividades físicas y deportivas realizadas. Alimentación y actividad física: equilibrio entre la ingesta y el gasto calórico. Valoración de la alimentación como factor decisivo de la salud personal en la práctica de actividad física.</p> <p>Adaptar y aplicar la toma de pulsaciones y cálculo de la zona de actividad en función de la actividad a realizar. Demostración y aplicación de las nuevas tecnologías para controlar los procesos de adaptación al esfuerzo: pulsómetro y aplicaciones informáticas de seguimiento de la práctica física.</p> <p>Adaptación y práctica de las capacidades físicas relacionadas con la salud: resistencia aeróbica, fuerza general y flexibilidad, en función de la propia condición física y las posibilidades anatómicas, fisiológicas y motrices.</p> <p>Métodos de mejora de las capacidades físicas relacionadas con la salud: carrera continua, autocargas, Stretching, etc.</p> <p>Práctica autónoma de calentamientos específicos, en función de la parte principal de la sesión.</p> <p>Relación de los estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física deportiva y artístico expresiva y la prevención de enfermedades.</p> <p>Ánalisis crítico de los efectos negativos que tienen sobre la salud el consumo de tabaco, alcohol y otras drogas.</p> <p>Práctica habitual de actividad física deportiva y artístico expresiva en su vida personal y en el contexto social actual.</p> <p>Ánalisis crítico de las prácticas que tienen efectos negativos para la salud como los ejercicios contraindicados, el sedentarismo, trastornos de la conducta alimentaria (anorexia, bulimia, dieta desequilibrada), la obsesión por el resultado y el abuso de ejercicio (sobreentrenamiento). Actitud crítica frente a su tratamiento en los medios de comunicación.</p>	<p>recuperación, relacionándolas con la parte principal de la sesión y ponerlas en práctica graduando progresivamente su intensidad.</p> <p>BL.1.3 Debatir sobre la relación entre las actitudes y estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física y el deporte, la prevención de enfermedades y adicciones y los hábitos positivos y negativos y sus efectos sobre la condición física y la salud, y evaluar su práctica habitual en su vida personal y en el contexto social.</p>	<p>SIEE</p> <p>CMCT SIEE</p>
---	---	----------------------------------

Bloque 2: Juegos y deportes. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Creación y práctica de coreografías afianzando el equilibrio en diferentes	BL.2.1. Realizar con eficacia y precisión habilidades individuales específicas	CSC

<p>posturas y situaciones, desarrollando actitudes de cooperación y participación no competitivas, priorizando la seguridad individual y colectiva.</p> <p>Composición de movimientos coordinados aplicándolos en la práctica mediante la realización de actividades circenses como juegos malabares, diálogo, juegos acrobáticos, de equilibrio y actividades de patinaje, mejorando su nivel técnico, mostrando actitudes de esfuerzo, autoexigencia y superación.</p> <p>Determinación del propio nivel de competencia motriz en diferentes actividades deportivas individuales, como por ej. actividades acuáticas y actividades atléticas con respecto a las reglas y aspectos técnicos de dichas actividades.</p> <p>Realización de actividades cooperativas y competitivas encaminadas al aprendizaje de los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios de los deportes de colaboración-oposición como pej. fútbol-sala, balonmano, voleibol, baloncesto, unihockey y rugby imagen, y de oposición como deportes de pala y raqueta, etc.</p> <p>Preparación y práctica de juegos y deportes adaptados como p.ej. goalball, voleibol sentado, boccia y bádminton sentado para desarrollar comportamientos inclusivos en el alumnado.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de oposición : enfrentamiento, espacios de acción próximos, tiempo limitado, crear desequilibrios en el oponente.</p> <p>Estrategias básicas de los juegos y deportes de colaboración-oposición : participantes, espacio y tiempo de juego y utilización de objetos, comunicación y contracommunicación motriz, subroles estratégicos, técnica.</p> <p>Actividades lúdicas y deportivas colectivas, de ocio y recreación: los deportes alternativos, los juegos con material reciclado, los juegos cooperativos, los juegos de confianza, valorando la oportunidad de las soluciones aportadas y su aplicabilidad a situaciones similares.</p> <p>Los diferentes golpes específicos, la táctica (traure y restar) y el reglamento de pelota valenciana en las modalidades de raspall al carrer, al trinquet, a ratlles, nyago y frare,</p> <p>La lengua y la pelota valenciana.</p>	<p>integradas en actividades físico-deportivas de cooperación, competitivas y no competitivas del nivel educativo y mostrar mientras las realiza actitudes de colaboración, preservando la seguridad individual y colectiva.</p> <p>BL.2.2. Resolver situaciones motrices que faciliten el aprendizaje de los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios los juegos y deportes de oposición, colaboración o colaboración-oposición, del nivel educativo, aplicando con autonomía las estrategias más adecuadas en función de los estímulos más relevantes.</p> <p>BL.2.3. Adaptar con corrección los golpes específicos, la táctica (traure y restar) y el reglamento de pelota valenciana en las modalidades de raspall al carrer, al trinquet, a ratlles, nyago y frare.</p>	SIEE CSC SIEE CAA CSC CEC SIEE
---	---	--

Bloque 3: Actividades adaptadas al medio. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Organización y realización de alguna de las siguientes actividades inclusivas y respetuosas con el medio natural: las rutas en bicicleta, senderismo, orientación, las acampadas, los grandes juegos en la naturaleza, actividades en la nieve, actividades de escalada y de multiaventura y las actividades acuáticas.</p>	<p>BL.3.1. Organizar actividades físicas y deportivas inclusivas y respetuosas con el entorno y el medio natural como senderismo, orientación y otras actividades, como formas de ocio activo, teniendo en cuenta el paisaje y la toponomía del entorno en que se realizan.</p>	CMCT SIEE
<p>Valoración del paisaje y de la toponomía y del patrimonio natural y cultural de la Comunitat Valenciana.</p> <p>Características de las actividades de adaptación al medio y su riesgo, describiendo los protocolos para activar servicios de emergencia y de protección del entorno, adoptando las medidas preventivas y de seguridad propias de estas actividades sobre todo en entornos no estables. Primeros auxilios.</p>	<p>BL.3.2. Realizar actividades físico- deportivas inclusivas del nivel educativo en el medio natural con eficacia y precisión, mostrando hábitos de conservación y protección del medio ambiente, y aplicar protocolos de seguridad y primeros auxilios.</p>	CMCT SIEE
<p>Diseño y realización de pequeños recorridos utilizando los mapas topográficos y la brújula en carreras de orientación en el medio natural. Técnicas básicas de las actividades realizadas: orientación, bicicleta, acampada, escalada, actividades acuáticas, deslizamientos en la nieve regulando el esfuerzo en función de sus posibilidades y promoviendo acciones para preservar el entorno y el medio natural y reducir el impacto ambiental (evitar residuos y fomentar su recogida).</p>		

Bloque 4: Expresión corporal y comunicación. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Diseño de sencillos montajes artísticos individuales o colectivos combinando espacio y ritmo.</p> <p>Representación, con desinhibición y creatividad, de sencillos montajes artísticos, seleccionando las técnicas más apropiadas a la intencionalidad de la composición.</p>	<p>BL.4.1. Diseñar, de forma autónoma, sencillos montajes artísticos individuales o colectivos y representarlos con desinhibición y creatividad, seleccionando las técnicas más apropiadas a la intencionalidad de la composición.</p>	CEC SIEE CAA
<p>Combina ritmos con el movimiento de segmentos corporales y con distintas formas de utilizar el espacio.</p> <p>Diseño y ejecución de bailes y danzas, combinando espacio, ritmo y intensidad, como elementos que posibilitan la desinhibición y fomentan la creatividad.</p>	<p>BL.4.2. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	CCLI CAA

<p>Aplicación de un método de relajación: Schultz, Jacobson, Yoga, Eutonía o masajes, hacia otro compañero/a, teniendo en cuenta el nivel de cansancio como un elemento de riesgo en la realización de actividades que requieren atención o esfuerzo.</p> <p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información, memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales.</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales.</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.).</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p>	<p>BL.4.3 Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.4 Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.5. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL.4.6. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL.4.7. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
--	---	---

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Colabora en la planificación y organización de actividades físico deportivas y artístico expresivas, considerando los riesgos asociados y los derivados de	BL.5.1. Colaborar en la planificación y organización de actividades físico deportivas y artístico expresivas considerando, los riesgos que puede	SIEE CSC

<p>la propia actuación y de la del grupo.</p> <p>Presenta propuesta creativas, con supervisión del profesor, en la utilización de materiales y equipamientos de las actividades físico deportivas y artístico expresivas practicadas, atendiendo a las especificaciones técnicas de los mismos.</p> <p>Tiene en cuenta el nivel de cansancio como un elemento de riesgo en la realización de actividades que requieren atención o esfuerzo.</p> <p>Asume la responsabilidad de la propia seguridad en la práctica de actividades físico deportivas y artístico expresivas, utilizando convenientemente el equipo personal, los materiales y espacios de práctica.</p> <p>Describe los protocolos a seguir para activar los servicios de emergencia y de protección del entorno. Práctica de primeros auxilios.</p> <p>Adopta medidas preventivas durante la práctica de actividades físico deportivas y artístico-expresivas, para evitar las consecuencias que pueden tener las actuaciones poco cuidadosas.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe. banco de sonidos, páginas web especializadas en educación física, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas...]. Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información.</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información.</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos.</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos</p>	<p>generar la utilización de los equipamientos, actuando de forma responsable.</p> <p>BL.5.2. Asumir la responsabilidad de la propia seguridad en la práctica de actividad física, teniendo en cuenta los factores inherentes a la actividad y adoptar medidas preventivas para evitar las consecuencias que pueden tener las actuaciones poco cuidadosas sobre la su propia seguridad y la de otros participantes.</p> <p>BL.5.3. Tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante el desarrollo de tareas y proyectos y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas en el nivel educativo.</p> <p>BL.5.4. Buscar y seleccionar información del nivel educativo de forma contrastada en diversas fuentes, organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis, citando adecuadamente su procedencia y registrarla y almacenarla de forma cuidadosa.</p> <p>BL.5.5. Crear y editar contenidos digitales del nivel educativo utilizando aplicaciones informáticas, colaborar en entornos virtuales de aprendizaje y aplicar buenas formas de conducta en la comunicación (prevención y denuncia de malas prácticas).</p> <p>BL.5.6. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes en las tareas del nivel educativo asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a sus compañeros/as demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo para resolver conflictos con deportividad.</p> <p>BL.5.7. Planificar actividades físico deportivas y artístico expresivas del nivel educativo, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL.5.8. Reconocer los estudios y profesiones del ámbito de la actividad</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>CD CAA CCLI</p> <p>CD CSC</p> <p>CAA SIEE CSC</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>CCLI</p>
--	--	--

<p>personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Identificación del reto que supone competir con los demás, fundamentando sus puntos de vista o aportaciones en los trabajos de grupo y admitiendo la posibilidad de cambio frente a otros argumentos válidos con solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Valora y atiende escuchando de forma activa las aportaciones enriquecedoras de los compañeros o las compañeras en los trabajos en grupo, relacionando dinámicas de grupos con la forma de resolución de conflictos.</p> <p>Plantea sus puntos de vista o aportaciones en los trabajos de grupo y admite la posibilidad de cambio frente a otros argumentos válidos.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizaje cooperativo.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información, técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de la Educación Física.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p>	<p>física y el deporte, vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar las competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	<p>CSC</p>
--	--	------------

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Condición física y salud. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Evaluación de las pruebas de valoración de la condición física como medio que permite determinar su nivel inicial y su mejora después del trabajo específico y su contribución a la mejora de la salud.</p> <p>Evaluación de planes de entrenamiento de los métodos de mejora de la resistencia aeróbica, de la fuerza general y flexibilidad, determinando con su trabajo el nivel de mejora de la salud. Comparación de los métodos de control de la intensidad del esfuerzo mediante la frecuencia cardíaca: toma de pulsaciones y cálculo de la zona de actividad, en función del trabajo a realizar. Decisión del instrumento a utilizar para controlar los procesos de adaptación al esfuerzo.</p> <p>El aparato locomotor: músculos más importantes y acciones que ejecutan. Adopción de posturas correctas en las actividades físicas y deportivas realizadas. Alimentación y actividad física: equilibrio entre la ingesta y el gasto calórico. Valoración de la alimentación como factor decisivo en la salud personal y elaboración de una dieta mediterránea.</p> <p>Principios de frecuencia, volumen, intensidad y tipo de actividad física. Demostración y aplicación de las nuevas tecnologías para controlar los procesos de adaptación al esfuerzo: pulsómetro y aplicaciones informáticas de seguimiento de la práctica física.</p> <p>Autonomía en la utilización de las técnicas y normas de activación y recuperación a aplicar en la clase de Educación Física y en su tiempo de ocio (calentamiento, ropa adecuada, hidratación, alimentación, estiramientos, vuelta a la calma), utilizando correctamente el material y las instalaciones como medida de seguridad y prevención de accidentes.</p> <p>Relación de los estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad físico deportiva y la prevención de enfermedades.</p> <p>Ánalisis crítico de los efectos negativos que tienen sobre la salud el consumo de tabaco, alcohol y otras drogas.</p> <p>Práctica habitual de actividad físico deportiva y artístico expresiva en su vida personal y en el contexto social actual.</p> <p>Ánalisis crítico de las prácticas que tienen efectos negativos para la salud como los ejercicio contraindicados, el sedentarismo, trastornos de la conducta alimentaria (anorexia, bulimia, dieta desequilibrada), la obsesión</p>	<p>BL.1.1. Planificar y poner en práctica un programa personal de actividad física para mejorar su condición física y salud utilizando las nuevas tecnologías, a partir de una evaluación de sus capacidades físicas aplicando sistemas de mejora de las capacidades físicas implicadas, y los principios de frecuencia, volumen, intensidad integrando conocimientos de alimentación, activación y recuperación y evaluando las mejoras obtenidas.</p> <p>BL.1.2 Diseñar de forma autónoma actividades en las fases de activación y recuperación, relacionándolas con la parte principal de la sesión y ponerlas en práctica graduando progresivamente su intensidad.</p> <p>BL.1.3 Debatir sobre la relación entre las actitudes y estilos de vida saludables con la imagen corporal, las actividades de ocio, la actividad física y el deporte, la prevención de enfermedades y adicciones y los hábitos positivos y negativos y sus efectos sobre la condición física y la salud, y evaluar su impacto en el contexto social y económico.</p>	<p>CMTC SIEE CAA CD</p> <p>CMCT SIEE</p> <p>SIEE CMCT</p>

por el resultado y el abuso de ejercicio (sobreentrenamiento). Actitud crítica frente a su tratamiento en los medios de comunicación. Evaluación de la incidencia de la práctica habitual de actividades físico deportivas y artístico expresivas en la vida personal y en el contexto social y económico.		
---	--	--

Bloque 2: Juegos y deportes. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Composición y práctica de coreografías perfeccionando las habilidades específicas y el equilibrio en diferentes posturas y situaciones de cooperación y participación, desarrollando actitudes no competitivas. (Acrogimnasia) Perfeccionamiento de movimientos coordinados aplicándolos en el diseño de una composición de actividades circenses en diferentes situaciones de equilibrio. Resuelve con eficacia situaciones motrices individuales en un contexto competitivo que respondan a sus intereses físicos y deportivos. Desarrolla acciones que le conducen a situaciones de ventaja con respecto al adversario, en las actividades de oposición. Colabora con los participantes en las actividades físico-deportivas en las que se produce colaboración o colaboración oposición y explica la aportación de cada uno. Estrategias básicas de los juegos y deportes de oposición: enfrentamiento, espacios de acción próximos, tiempo limitado, crear desequilibrios en el oponente. Estrategias básicas de los juegos deportes de colaboración-oposición: participantes, espacio y tiempo de juego y utilización de objetos, comunicación y contracommunicación motriz, subroles estratégicos, técnica. Actividades lúdicas y deportivas colectivas, de ocio y recreación: los deportes alternativos, los juegos con material reciclado, los juegos cooperativos y los juegos de confianza, valorando la oportunidad de las soluciones aportadas y su aplicabilidad a situaciones similares. Organización y participación en partidas de pelota valenciana. Los diferentes golpes específicos, la táctica (traure y restar), y el reglamento de las modalidades de pelota valenciana como raspall al carrer,	BL.2.1. Realizar con fluidez y control habilidades individuales específicas integradas en actividades físico-deportivas de cooperación, competitivas y no competitivas del nivel educativo y mostrar mientras las realiza actitudes de autoexigencia y colaboración preservando la seguridad individual y colectiva. BL.2.2. Resolver situaciones motrices de los juegos y deportes de oposición, colaboración o colaboración -oposición, en contextos de competición, aplicando los fundamentos técnicos, tácticos y reglamentarios más adecuados, en función de los estímulos relevantes. BL.2.3. Organizar partidas de pelota valenciana y jugar con corrección a raspall al carrer, al trinquet, a rattles, nyago, frare, escala y corda, galotxa.	CSC SIEE CSC SIEE CAA CSC CEC SIEE

al trinquet, a rattles, nyago, frare, escala y corda y galotxa. Evolución histórica de las distintas modalidades de pelota valenciana.			
---	--	--	--

Bloque 3: Actividades adaptadas al medio. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Diseño, organización y realización de alguna de las siguientes actividades inclusivas y respetuosas con el medio natural: las rutas en bicicleta senderismo, orientación, las acampadas, los grandes juegos en la naturaleza, actividades en la nieve, actividades de escalada y de multiaventura y las actividades acuáticas. Usos y abusos que se hacen del medio urbano y natural, en la práctica de actividades físico deportivas. Las nuevas tecnologías (gps) y sus posibilidades de utilización, en la realización de actividades físicas y deportivas utilizando elementos que faciliten la inclusión en el medio natural. Inclusión de otras personas en las actividades del grupo, animando su participación y respetando las diferencias. Técnicas de las actividades realizadas: orientación, bicicleta, acampada, escalada, actividades acuáticas, deslizamientos en la nieve regulando el esfuerzo en función de sus posibilidades y promoviendo acciones para preservar el entorno y el medio natural y reducir el impacto ambiental (evitar residuos y fomentar su recogida). Características de las actividades de adaptación al medio y su riesgo, describiendo los protocolos para activar servicios de emergencia, adoptando las medidas preventivas y de seguridad propias de estas actividades. Primeros auxilios.	BL.3.1. Organizar actividades físicas y deportivas inclusivas y respetuosas con el entorno y el medio natural y argumentar sobre su impacto ambiental, económico y social. BL.3.2. Realizar actividades físico- deportivas inclusivas del nivel educativo en el medio natural con eficacia, precisión y control utilizando las nuevas tecnologías (GPS) mostrando hábitos de conservación y protección del medio ambiente, y aplicar protocolos de seguridad y primeros auxilios.	CMCT SIEE CMCT SIEE CD

Bloque 4: Expresión corporal y comunicación. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Representación, con desinhibición y creatividad, de composiciones o montajes artísticos, seleccionando las técnicas más apropiadas a la intencionalidad de la composición. Diseño de montajes artísticos individuales o colectivos combinando espacio	BL.4.1. Diseñar de forma autónoma montajes artísticos individuales o colectivos, utilizando las nuevas tecnologías y representarlos con desinhibición y creatividad seleccionando las técnicas más apropiadas a la intencionalidad de la composición.	CEC SIEE CD CAA

<p>y ritmo, selección de las técnicas más adecuadas.</p> <p>Utilización de las nuevas tecnologías en el diseño y evaluación de montajes artísticos.</p> <p>Dirección y aplicación de un método de relajación: Schultz, Jacobson, Yoga, Eutonía o masajes, hacia otro sujeto, teniendo en cuenta el nivel de cansancio como un elemento de riesgo en la realización de actividades que requieren atención o esfuerzo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información, memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales.</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales.</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.).</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p>	<p>BL.4.2 Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje</p> <p>BL.4.3. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL.4.5. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL.4.6. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL.4.7 Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA
---	---	--

Respeto en el uso del lenguaje.		
---------------------------------	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Tiene en cuenta el nivel de cansancio como un elemento de riesgo en la realización de actividades, actuando de forma responsable. Asume la responsabilidad de la propia seguridad en la práctica de actividades físico deportivas y artístico expresivas, utilizando convenientemente el equipo personal, los materiales y espacios de práctica. Adopta medidas preventivas durante la práctica de actividades físico deportivas y artístico-expresivas, para evitar las consecuencias que pueden tener las actuaciones poco cuidadosas. Imaginación y creatividad. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad. Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico. Buscar y seleccionar [pe. información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos...] a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como [pe. redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas...], registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. Comunica y comparte la información con la herramienta tecnológica adecuada, para su discusión o difusión. Estrategias de búsqueda y selección de la información. Procedimientos de síntesis de la información. Procedimientos de presentación de contenidos.	BL.5.1. Asumir la responsabilidad de la propia seguridad en la práctica de actividad física, teniendo en cuenta los factores inherentes a la actividad y adoptar medidas preventivas para evitar las consecuencias que pueden tener las actuaciones poco cuidadosas sobre su propia seguridad y de otros participantes. BL.5.2. Gestionar de forma eficaz actividades físico deportivas y artístico expresivas, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias. BL.5.3. Buscar y seleccionar a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis, citando adecuadamente su procedencia, registrándola de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red	CSC SIEE
	BL.5.4. Crear y editar contenidos digitales del nivel educativo con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias; colaborar en entornos virtuales de aprendizaje seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado y aplicar buenas formas de conducta en la comunicación (prevención y denuncia de malas prácticas).	CD CAA CCLI CSC
	BL.5.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	SIEE CSC

<p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo. Pensamiento de perspectiva. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Estrategias de motivación y automotivación. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Responsabilidad y sentido ético. Planifica y organiza actividades físico deportivas y artístico expresivas, considerando los riesgos asociados y los derivados de la propia actuación y de la del grupo. Presenta propuestas creativas en la utilización de materiales y equipamientos de las actividades físico deportivas y artístico expresivas practicadas, atendiendo a las especificaciones técnicas de los mismos. Pensamiento medios-fin. Pensamiento alternativo. Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información, técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación.</p>	<p>BL.5.6. Planificar actividades físico deportivas y artístico expresivas del nivel educativo haciendo una previsión de riesgos en la utilización de equipamientos y espacios, recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, asignando responsabilidades, adaptarlo a cambios e imprevistos considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos.</p> <p>BL.5.7. Reconocer los entornos laborales, profesiones y estudios del ámbito de la Educación Física y el Deporte, vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE CAA CSC
--	--	--------------------

Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos de la Educación Física. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones.		
--	--	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL Y AUDIOVISUAL

ESO

INTRODUCCIÓN

Las manifestaciones artísticas constituyen uno de los rasgos fundamentales de la cultura y del desarrollo de la humanidad. El lenguaje plástico, visual y audiovisual sirve como medio de expresión de ideas, pensamientos y emociones, y es necesario que esté presente en la Educación Secundaria para consolidar hábitos y experiencias de comunicación ya iniciados en la Educación Primaria, y que continuarán en esta etapa.

En Educación Secundaria Obligatoria comienza el desarrollo del pensamiento lógico-formal de nuestro alumnado. Es el momento de dar importancia a los contenidos conceptuales para que formen la base de una educación de lo “visual”, de sus códigos de significados y de la propia sintaxis de este lenguaje, sin olvidar que es un área marcadamente procedimental.

El desarrollo de los contenidos del área en la etapa de Educación Secundaria pretende fundamentalmente desarrollar aquellas capacidades del alumnado que les permitan una formación básica dentro del campo de la expresión plástica, visual y audiovisual y en todo su abanico de posibilidades (publicidad, cómic, televisión, cine, fotografía, diseño, dibujo, pintura, escultura, multimedia, ingenierías y arquitectura), más que la formación de artistas, o una formación académica especializada, que será el objetivo de estudios posteriores.

Nuestra materia ha experimentado en las últimas décadas grandes cambios en cuanto a nuevas técnicas y nuevos medios de expresión: la fotografía digital, la cámara de video, el ordenador, imágenes digitales, Internet, o las redes sociales han acercado al alumnado a un gran mundo de posibilidades de creación artística, y han definido a nuestra área como una materia viva y en continua evolución.

Se pretende que el alumnado desarrolle capacidades de apreciación, expresión, análisis crítico y creación de imágenes, fundamentales para asimilar el entorno inmediato, saturado de información visual, con una actitud reflexiva y crítica y que sean capaces de experimentar y elaborar nuevas propuestas de trabajo.

A ello hay que añadir el desarrollo de aquellas capacidades tradicionalmente asociadas a la competencia artística como son la imaginación, la creatividad y el sentido estético.

Respecto a la contribución del área a la adquisición de las competencias clave, el área de Educación Plástica, Visual y Audiovisual contribuye al desarrollo de todas ellas, dado su carácter integrador.

En primer lugar, el área desarrolla plenamente la competencia de conciencia y expresiones culturales, vehiculando la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de las artes gráfico-plásticas, visuales y audiovisuales, dando importancia a los valores estéticos, a las habilidades de cooperación, y a la utilización de técnicas y recursos de los lenguajes artísticos.

También se trabaja la habilidad para comparar las opiniones creativas y las manifestaciones artísticas de uno mismo y de los demás, fomentando el espíritu crítico, una actitud abierta y respetuosa, la creatividad y el interés por participar en la vida cultural dentro y fuera del recinto escolar así como por cultivar las propias capacidades estéticas, mediante la expresión artística. Tiene gran relevancia en esta área el estudio de las manifestaciones artísticas, su apreciación y disfrute, así como la toma de conciencia de la importancia de la herencia cultural en artes plásticas, fotografía, cine, video-creación.

Una actitud abierta a la diversidad de manifestaciones de la expresión cultural y artística, nos llevará a comprender la cultura propia, a respetar nuestro patrimonio y a tener un sentimiento de identidad.

La adquisición de la competencia digital en esta área se evidencia en los contenidos del currículo relativos al entorno audiovisual y multimedia y, en particular, el mundo de la imagen que dicha información incorpora. Además, el uso de las TIC y de los recursos tecnológicos específicos no sólo supone una herramienta potente para producir creaciones visuales y audiovisuales sino que, a su vez, mejora el aprendizaje competencial tecnológico.

La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología se trabaja transversal a toda el área, en especial en el bloque de dibujo técnico.

El alumno maneja conceptos de proporción, medidas y escalas, relación con el medio, y procedimientos relacionados con el método científico como la observación, la experimentación y el descubrimiento y la reflexión, y el análisis posterior. Asimismo introduce valores de sostenibilidad y reciclaje en cuanto al uso de materiales para la creación de obras propias, y la conservación del patrimonio cultural.

Por otra parte, el trabajo de expresión gráfica, plástica, visual y audiovisual incide en su tendencia natural a la comunicación, y en el desarrollo de la competencia en comunicación lingüística: se expresan conceptos, pensamientos, sentimientos, hechos y opinión. Esta interacción del alumnado así como la disposición al diálogo crítico y constructivo favorecen la convivencia. Junto a todo ello, el área aporta un vocabulario específico que enriquece la adquisición de terminología conceptual, y anima a utilizar las tres lenguas de nuestro sistema educativo, potenciando el plurilingüismo.

A la competencia para aprender a aprender se contribuye favoreciendo la reflexión sobre los procesos y la experimentación creativa, ya que implica la toma de conciencia sobre las propias capacidades y recursos así como la aceptación de los propios errores como instrumento de mejora. El área también incide en la formación de códigos éticos, que preparan al alumnado como futuro ciudadano.

La Educación Plástica, Visual y Audiovisual colabora en la adquisición de la competencia de sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor dado que todo proceso de creación supone convertir una idea en un producto. En este sentido fomenta el desarrollo de estrategias de planificación, de previsión de recursos, de anticipación y de evaluación de resultados. Todo este proceso, junto con el espíritu creativo, la experimentación, la investigación y la autocritica fomentan la iniciativa y autonomía personal y el espíritu emprendedor.

Esta materia constituye un buen vehículo para desarrollar la competencia social y cívica. En la medida en que la creación artística suponga un trabajo en equipo, se promoverán actitudes de respeto, tolerancia, cooperación, flexibilidad y se contribuirá a la adquisición de habilidades sociales. Por otra parte, el trabajo con herramientas propias del lenguaje visual, que inducen al pensamiento creativo y a la expresión de emociones, vivencias e ideas, proporciona experiencias directamente relacionadas con la diversidad de respuestas ante un mismo estímulo y la aceptación de las diferencias.

Para toda el área se plantea un bloque transversal de conocimientos, que abarca elementos como fomento del trabajo cooperativo, respeto por el medio ambiente,

la valoración del orden y la limpieza en el trabajo, la planificación del proceso creativo, el respeto por el trabajo de los demás, el reconocimiento del diálogo como vehículo de consenso y el uso de las nuevas tecnologías con un sentido ético de probidad académica.

El currículo de la Educación Plástica Visual y Audiovisual se estructura a lo largo de los cuatro cursos de la etapa de Educación Secundaria, siendo 1º y 4º optativos, y 2º y 3º troncales.

En el primer curso la asignatura se articula en dos bloques: comunicación audiovisual y fundamentos del diseño. Con ello se pretende formar a los alumnos en la alfabetización visual y audiovisual desde el inicio de la etapa de Educación Secundaria, y en el desarrollo de destrezas expresivas y comunicativas que faciliten la presentación de proyectos, tanto de la materia como del resto de asignaturas. Por otro lado, se trabajarán los fundamentos del lenguaje del diseño y su aplicación en los diferentes campos profesionales.

En segundo y tercer curso se tratará de que el alumnado identifique y diferencie los elementos básicos del código visual, y adquiera ciertas habilidades en el uso de los distintos medios expresivos del lenguaje plástico. El aprendizaje es continuo a lo largo de los dos cursos, de tal forma que en 3º se revisarán contenidos del curso anterior, y se establecerá al mismo tiempo una escala gradual de complejidad.

Los dos cursos se articulan en tres bloques: bloque 1, Expresión plástica, hace referencia a la sintaxis de los lenguajes visuales y gráfico-plásticos, y al análisis y experimentación con técnicas y materiales. El bloque 2, Comunicación audiovisual, explora las posibilidades del entorno de la imagen, y experimenta con producciones visuales y audiovisuales. El lenguaje visual, más universal que el verbal, es hoy crucial como medio de comunicación en nuestra cultura de la imagen. Los nuevos sistemas de comunicación multimedia requieren de una imaginación visual que hace imprescindible aprender este lenguaje. El bloque 3, Dibujo técnico, se centra en el conocimiento de los fundamentos de la geometría y de los sistemas de proyección. Este conocimiento ha de permitir asimilar el entorno visual y plástico con objetividad, y profundizar en la capacidad de distanciamiento crítico que posibilitará, en último término, interpretar y elaborar mensajes de cariz objetivo aplicables a los diversos ámbitos de las disciplinas técnicas.

En el cuarto curso, la asignatura crece introduciendo un nuevo bloque, Fundamentos del diseño. Los alumnos profundizarán en los contenidos de los cursos anteriores en los otros tres bloques, incidiendo en el desarrollo del juicio crítico, y valorarán el significado estético y cultural de las distintas manifestaciones plásticas del entorno y de las producciones artísticas. La apreciación y el disfrute de los valores estéticos del patrimonio natural y cultural podrán alcanzarse desde el desarrollo de aptitudes creativas, imaginación, intuición y actitudes de reflexión y autonomía.

Los principios metodológicos en los que basaremos nuestra actividad docente son: la motivación, que inserta al alumnado en el proceso de enseñanza-aprendizaje por medio de estrategias que sustenten la metodología global propuesta; la investigación, entendida tanto como principio didáctico que imbuya toda la creatividad y marque la forma de trabajar, como estrategia didáctica; y el desarrollo de la Creatividad, prioritario en el lenguaje plástico, visual y audiovisual, puesto que toda la actividad expresiva lo es en cuanto supone una creación por parte del individuo.

La línea metodológica a seguir parte del nivel de desarrollo del alumno/a, para construir a partir de ahí, otros aprendizajes que favorezcan y mejoren su rendimiento. La metodología se adaptará a las características del alumnado, atendiendo a su diversidad y favorecerá la capacidad de los alumnos para aprender por sí mismos y para trabajar en equipo. Se tendrán en cuenta los diferentes ritmos de aprendizaje, y las agrupaciones en el aula serán variables y flexibles, en función de las actividades que se vayan a realizar.

Se priorizará la comprensión de los contenidos frente al aprendizaje puramente mecánico o memorístico. Se propiciarán las oportunidades para que el alumnado pueda poner en práctica los nuevos conocimientos, y así comprobar la utilidad de lo que han aprendido, y la manera de aplicarlo en otros contextos a su vida cotidiana. Se fomentará la participación del alumnado y la reflexión personal sobre lo realizado y la elaboración de conclusiones, asegurará una efectiva igualdad y promoverá el progreso en el aprendizaje.

Esta área tiene como objetivo potenciar dos niveles interrelacionados de comunicación: saber ver para comprender y saber hacer para expresarse.

Saber ver para comprender implica la necesidad de educar en la percepción, supone ser capaz de evaluar la información visual que se recibe basándose en una

comprensión estética que permita llegar a conclusiones personales; adquirir estos conocimientos supone crear mecanismos analíticos que sirvan de filtro a todo aquello que antes era asimilado de manera irreflexiva e inconsciente. En un segundo nivel, permitirá favorecer su sensibilidad estética y disfrutar de todo aquello que le ofrece el entorno visual y plástico.

Saber hacer para expresarse necesita del saber anterior y pretende que el alumnado desarrolle una actitud de indagación, producción y creación. Han de ser capaces de realizar representaciones objetivas y subjetivas mediante unos conocimientos imprescindibles, tanto conceptuales como procedimentales, que les permitan expresarse y desarrollar el propio potencial creativo.

La Evaluación es un elemento que nos permite regular dicho proceso de aprendizaje, pues nos sirve para diagnosticar las necesidades del alumnado y tomar decisiones en cuanto a las estrategias pedagógicas a adaptar según las características particulares de cada grupo. Por otro lado, la evaluación por competencias, nos ayuda a saber hasta qué punto es capaz el alumno de aplicar su conocimiento a situaciones semejantes en la vida real.

Una evaluación continua y formativa exige el uso de múltiples instrumentos a lo largo del proceso educativo para permitir la recogida fiable de información y su posterior uso evaluador. En dicho proceso deberemos de incorporar herramientas que nos permitan cuantificar el grado de adquisición de las competencias propuestas. Utilizaremos diferentes instrumentos de evaluación adecuados a los conocimientos y procesos que queramos evaluar.

Por último, cada alumno y alumna posee una serie de peculiaridades que lo diferencia del resto de sus compañeros, por tanto no todos ellos van a aprender al mismo ritmo, ni van a tener los mismos conocimientos, motivaciones o intereses. Es necesario detectar el nivel de competencias inicial del alumnado para encauzar el proceso de aprendizaje. Las medidas de atención a la diversidad en esta etapa estarán orientadas a responder a necesidades educativas concretas y a la consecución de las competencias básicas y los objetivos de la Educación Secundaria Obligatoria.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Educación Plástica, Visual y Audiovisual

Curso 1º ESO

Bloque 0: Elementos transversales. Curso 1ºESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.	BL0.1. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional, y leer comprensivamente textos de formatos diversos. BL0.2. Captar el sentido global y analizar de forma crítica textos orales, extrayendo conclusiones, y participar en debates y exposiciones exponiendo de forma organizada su discurso intercambiando informaciones con otros alumnos; explicar el proceso seguido en la elaboración de productos artísticos, evaluando el resultado, haciendo propuestas razonadas para mejorarlo y utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL0.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI

Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Consolidación de la terminología conceptual específica del área. Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de auto-motivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Búsqueda de información desde diferentes fuentes, tanto convencionales como digitales e Internet, sobre manifestaciones artísticas que se trabajan en el nivel educativo, y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Estrategias de planificación, organización y gestión. Introducción al proceso creativo en las artes visuales y audiovisuales mediante el desarrollo de un producto individual o colectivo, controlando las distintas fases: · Investigación y estudio previo. · Selección de información y desarrollo de primeras ideas. · Planificación, organización y gestión del tiempo y los recursos. · Toma de decisiones y calibración de oportunidades y riesgos. · Aporte soluciones originales a los problemas.	contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL0.4. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line y banco de sonidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL0.5. Reconocer las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos y expresar emociones, sentimientos e ideas propias al realizar sus producciones disfrutando del proceso de creación artística y mostrando respeto por el trabajo de los demás. BL0.6. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL0.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL0.8. Reconocer el patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado Español como un medio de comunicación y disfrute individual y colectivo, y contribuir a su defensa y conservación a través de la divulgación de obras de arte y medios audiovisuales que forman parte de dicho patrimonio, expresando sus conocimientos de forma crítica. BL0.9. Superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas, evitando cualquier forma de discriminación (raza, sexo,	CAA CD CAA CEC SIEE CSC SIEE CAA SIEE CAA CSC CEC
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> · Realización del producto y establecimiento de criterios para evaluar el proceso y el resultado. · Reflexión y propuesta de mejora del proceso creativo propio y ajeno, desde la idea inicial hasta la ejecución definitiva: juicio sobre la buena realización del trabajo así como la limpieza en su ejecución, y evaluación del uso de las nuevas tecnologías. · Reconocimiento del esfuerzo que exige la elaboración de algunas obras artísticas. <p>Apreciación, valoración y disfrute del patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado español, así como contribución a su defensa, conservación y desarrollo.</p> <p>Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza sexo o cultura.</p> <p>- Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra.</p> <p>Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclando materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p>	<p>cultura) e identificar las influencias que ejercen valores artísticos propios de otras culturas respetando sus formas de expresión.</p> <p>BL0.10. Cuidar del entorno de trabajo y del medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p> <p>BL0.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos; habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	CMCT CSC SIEE CSC
--	--	--------------------------------

Bloque 1: Comunicación Audiovisual. Curso 1º ESO

Bloque 1: Comunicación Audiovisual. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La fotografía. La imagen fotográfica.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Evolución histórica. De la cámara analógica y la cámara digital. · Análisis de imágenes fotográficas. <p>La cámara fotográfica. Elementos y manejo.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Control de diafragma y velocidad de obturación. · Realización de fotografías variando la profundidad de campo. · Realización de fotografías variando la velocidad de obturación: barridos y 	<p>BL1.1. Leer y analizar imágenes fotográficas impresas, de diferentes medios de comunicación e internet, para identificar aspectos compositivos (formato, encuadre, planificación, angulación, etc) estilísticos (realismo, figuración y abstracción), temáticos (paisaje, bodegón, retrato, etc), y la función comunicativa del mensaje que desean transmitir.</p> <p>BL1.2. Realizar imágenes fijas con dispositivos electrónicos a partir de un</p>	<p>CEC CAA</p> <p>CEC</p>

<p>congelación de imágenes.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Apreciación de las técnicas y recursos aplicados a la realización de fotografías. <p>Composición, técnica, estilo, temática y valor expresivo de la fotografía.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Planificación: gran plano general, plano general, plano entero, plano americano, plano medio largo, plano medio corto, primer plano y primerísimo plano. 	<p>· Angulación: normal, picado, contrapicado, nadir y cenital.</p> <p>Realización de imágenes con la cámara fotográfica, teniendo en cuenta los aspectos compositivos, técnicos, estilísticos, temáticos y expresivos en la fotografía.</p> <p>Recreación de géneros fotográficos: retrato, paisaje y bodegón.</p> <p>Realización de collages o fotomontajes.</p> <p>Campos de aplicación de la fotografía: publicidad, moda, diseño gráfico, diseño industrial.</p> <p>Técnicas y tratamiento digital de la imagen.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Valor cromático de la imagen en blanco y negro y en color. · Utilización de programas de retoque fotográfico: encuadre, balance de tonos, virados. <p>El cómic.</p> <p>Concepto y génesis: Antecedentes en la pintura y escultura.</p> <p>Interés por conocer la evolución del cómic.</p> <p>Los géneros del cómic: humor, aventuras, ciencia-ficción.</p> <p>Identificación de estilos, géneros, soluciones expresivas y convenciones de lenguaje en obra de cómic y de fotonovela de diferentes autores, procedencias y épocas.</p> <p>Escuelas y tendencias a partir de la evolución de las corrientes artísticas como el realismo, modernismo, expresionismo, pop art.</p> <p>El espacio, el tiempo y la acción en el cómic:</p> <ul style="list-style-type: none"> · La viñeta como unidad espacio-temporal. La secuencia de imágenes: narración y descripción. · Integración imagen-texto: globo o bocadillo, cartelas y onomatopeyas. · Expresión gráfica del movimiento: líneas cinéticas, metáforas visuales y signos de apoyo que le configuran valor expresivo. · Estructuras temporales y psicológicas de montaje. Elipsis, acciones paralelas, <i>flashback</i>. 	<p>tema (paisaje, bodegón, retrato), teniendo en cuenta los aspectos formales (líneas, formas, colores, texturas, disposición), y compositivos (formato, encuadre, planificación, angulación) para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos.</p>	<p>CD SIEE CMCT</p>
<p>BL1.3. Leer y analizar el cómic para identificar los elementos formales que dan movimiento y expresión a los personajes (líneas cinéticas, onomatopeyas, color, textura), la secuencia narrativa construida a partir de las viñetas, la integración de la imagen-texto y el mensaje que pretende transmitir.</p>	<p>BL1.4. Crear viñetas, tiras o cómics, teniendo en cuenta en la realización las fases del proceso narrativo (guion, planificación y realización), los elementos que conforman cada viñeta, y la expresión facial y corporal de los personajes para representar de forma personal ideas y sentimientos y emociones.</p>	<p>BL1.5. Leer y analizar fragmentos de imágenes en movimiento para identificar aspectos estructurales y compositivos de la imagen (encuadre, planificación y angulación), la interacción de los lenguajes que intervienen, los géneros cinematográficos y argumentar de forma crítica sus puntos de vista, gustos y preferencias.</p>	<p>CD SIEE CEC</p>
<p>BL1.6. Elaborar de forma cooperativa propuestas audiovisuales sencillas planificando las fases de trabajo (guion, grabación y edición), los recursos estructurales y técnicos propios del lenguaje cinematográfico (planificación, movimientos de la cámara, la caracterización de los personajes, iluminación, sonido) y teniendo en cuenta el mensaje que desean transmitir.</p>	<p>BL1.7. Elaborar una corto animado, de forma cooperativa, mediante la técnica del stopmotion (plastimación, pixilación, go motion o time-lapse), a partir del montaje de fotografías, planificando el proceso de trabajo (guiones, capturas fotográficas y montaje), y utilizando los recursos formales (línea, color, textura, relación figura/fondo), técnicos y digitales (iluminación, sonido, captura de fotos) para expresar ideas, valores y emociones.</p>	<p>CEC CAA CCLI</p>	
<p>CD CMCT SIEE CEC CAA</p>	<p>CD CMCT SIEE CEC CAA</p>	<p>CD CMCT SIEE CEC CAA</p>	

<p>Los recursos representativos en la viñeta. Encuadres y ángulos de visión. Luces y efectos de iluminación. El carácter y expresión anímica de los personajes. Estilo y tratamiento: realista, esférico, caricaturesco. Tipología y caracterización de personajes.</p> <p>Las técnicas de dibujo: trazo, trama, mancha. El color. Análisis y identificación de soluciones representativas (encuadres, puntos de vista, perspectiva e iluminación) y expresivas (estilo, composición y tratamiento del color, la línea y la textura).</p> <p>Reconocimiento de soluciones descriptivas y/o narrativas (presentación de personajes, acciones paralelas, elipsis, ralentí).</p> <p>La creación del cómic. La historia y el guón: relación lenguaje escrito e icónico. La composición de la página.</p> <p>Planificación metódica del proceso de elaboración de un cómic.</p> <p>Utilización con variedad y autonomía de las convenciones icónicas y lingüísticas propias del cómic.</p> <p>Representación con eficacia de la figura humana en posturas, movimientos y expresiones faciales variadas.</p> <p>Representación sin estereotipos de objetos y espacios bajo encuadres y puntos de vista adecuados a un determinado contexto narrativo o descriptivo.</p> <p>Composición del interior de una viñeta, y las viñetas de una página, favoreciendo la lectura y una determinada intención expresiva y narrativa.</p> <p>Utilización con expresividad y seguridad de los acabados, procesos y técnicas de dibujo y pintura adecuados a la elaboración de cómics.</p> <p>Elaboración de una historieta. Organización y seguimiento del proceso de trabajo: guionización, documentación, planificación y elaboración definitiva.</p> <p>Experimentación y aplicación de técnicas de dibujo, pintura, fotografía y reseña.</p> <p>Valoración crítica de los resultados propios y de los ajenos.</p> <p>El cine y la animación</p> <p>La imagen en movimiento. Alfabetización audiovisual.</p> <p>Observación de diferentes fragmentos de producciones videográficas y cortos animados.</p> <p>Valoración de las posibilidades comunicativas que ofrece el medio cinematográfico y videográfico.</p> <p>Comprensión de los fundamentos del lenguaje multimedia y apreciación de</p>		
--	--	--

<p>las aportaciones de las tecnologías digitales.</p> <p>El lenguaje cinematográfico. Lectura y análisis.</p> <p>Contenido y mensaje en las producciones audiovisuales.</p> <p>Géneros cinematográficos: drama, humor, acción, aventura, ciencia ficción, terror, música.</p> <p>Elementos estructurales y compositivos en la imagen audiovisual: encuadre, planificación y angulación.</p> <p>Visualización y análisis de movimientos de la cámara: travellings y raccords.</p> <p>La producción cinematográfica.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Identificación de las fases del proceso: los guiones (la idea, sinopsis, guión literario, guión técnico, <i>story board</i>), el rodaje y el montaje. · Realización de un proyecto audiovisual siguiendo las fases del proceso cinematográfico (guión literario, guión técnico, realización, edición y difusión). · Caracterización de los personajes (vestuario, maquillaje y peluquería) y localización de espacios, decorados, iluminación y sonido. · Registro de imágenes, edición y post-producción, en función del planteamiento del contenido/mensaje que se quiere transmitir. <p>Utilización de programas informáticos sencillos y apps para editar efectos sonoros, efectos especiales y créditos.</p> <p>Aplicación de otros formatos audiovisuales a partir de composiciones musicales o la poesía japonesa tipo <i>Haiku</i>.</p> <p>Desarrollo de actitudes tales como la curiosidad, búsqueda, creación, experimentación y deducción.</p> <p>Respeto por la pluralidad cultural y distintas ideas manifiestas en las producciones visuales.</p> <p>Utilización de programas informáticos para la creación y edición de mensajes audiovisuales.</p> <p>Uso responsable de bancos de imágenes y sonidos.</p> <p>Respeto por las licencias de uso, modificación y distribución de contenidos generados por otros.</p> <p>El cortometraje animado.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Las bases de la animación. · Realización de un <i>flip-book</i>. · Identificación y reconocimiento de diferentes técnicas de animación y StopMotion. 		
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> Diferenciación de las técnicas básicas de StopMotion: <i>claymation (plastimación)</i> y <i>pixilación</i>. <p>Realización de fotografías para realizar StopMotion.</p> <p>Realización de personajes con plastilina y experimentación con otros materiales.</p> <p>Construcción de escenarios con distintos decorados sencillos utilizando diversos recursos gráfico-plásticos y materiales.</p> <p>Realización de un corto animado. Grabación y edición de proyectos animados sencillos a partir de un guión.</p>	
--	--

Bloque 2: Fundamentos del diseño. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Consolidación de la terminología conceptual específica del área. Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás.	<p>BL2.1. Leer y analizar imágenes de su entorno social y cultural representativas del diseño gráfico (editorial, señalización, ilustración) para identificar los recursos formales gráfico-plásticos y compositivos (relación figura-fondo), el grado de iconicidad, el valor denotativo y connotativo de la imagen y la función del mensaje que desean transmitir.</p> <p>BL2.2. Elaborar mensajes visuales propios del diseño gráfico (señalización, imagen corporativa, ilustración) utilizando recursos gráfico-plásticos, técnicos y digitales para expresar ideas, valores y emociones de manera personal.</p> <p>BL2.3. Leer y analizar las imágenes publicitarias de revistas, carteles, vallas y anuncios publicitarios del entorno cercano y de los medios de comunicación e internet, para describir el significado del mensaje por la relación de las imágenes y el texto, su simbología y la interacción de los lenguajes que intervienen, y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión y el diálogo.</p> <p>BL2.4. Elaborar mensajes visuales publicitarios teniendo en cuenta los elementos formales (punto, línea, formas, color, textura) la relación imagen-texto, la relación figura-fondo y la finalidad del mensaje que se desea transmitir.</p>	CAA CEC CCLI CD CEC SIEE CMCT CAA CEC CCLI CSC SIEE CEC CCLI

Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de auto-motivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Búsqueda de información desde diferentes fuentes, tanto convencionales como digitales e Internet, sobre manifestaciones artísticas que se trabajan en el nivel educativo, y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Estrategias de planificación, organización y gestión. Introducción al proceso creativo en las artes visuales y audiovisuales mediante el desarrollo de un producto individual o colectivo, controlando las distintas fases: · Investigación y estudio previo. · Selección de información y desarrollo de primeras ideas. · Planificación, organización y gestión del tiempo y los recursos. · Toma de decisiones y calibración de oportunidades y riesgos. · Aporte soluciones originales a los problemas. · Realización del producto y establecimiento de criterios para evaluar el proceso y el resultado. · Reflexión y propuesta de mejora del proceso creativo propio y ajeno, desde la idea inicial hasta la ejecución definitiva: juicio sobre la buena realización del trabajo así como la limpieza en su ejecución, y evaluación del uso de las nuevas tecnologías. · Reconocimiento del esfuerzo que exige la elaboración de algunas obras artísticas. Apreciación, valoración y disfrute del patrimonio artístico y cultural de la	<p>BL2.5. Identificar en los diseños estampados de tejidos y productos de moda, los elementos configurativos (punto, línea, formas, color, textura), la repetición de formas geométricas y elementos modulares, la influencia de corrientes estéticas (vanguardias del siglo XX, tendencias de moda), sociales y musicales (personajes reales o de ficción de medios de comunicación, internet) argumentando de forma crítica sus gustos y preferencias a través de la reflexión y el dialogo.</p> <p>BL2.6. Elaborar de forma cooperativa diseños del campo textil, planificando las fases del proceso de trabajo, teniendo en cuenta los aspectos formales y compositivos así como los recursos técnicos necesarios en la elaboración del producto final.</p> <p>BL2.7. Identificar en las imágenes, objetos y espacios propios del diseño industrial de su entorno social, cultural y artístico, los elementos formales (punto, líneas, planos) y expresivos (color, textura, movimiento), y analizar sus cualidades plásticas, estéticas y funcionales.</p> <p>BL2.8. Elaborar de forma cooperativa diseños de objetos sencillos del entorno cotidiano y familiar y planificar las fases del proceso de trabajo (idea, boceto, prototipo), teniendo en cuenta la representación bidimensional (croquización) y tridimensional (maqueta) y los recursos técnicos necesarios en la elaboración del producto final.</p>	CEC CSC SIEE CCLI SIEE CEC CAA CEC CMCT CAA SIEE CEC CMCT CAA
--	--	--

<p>Comunidad Valenciana y del Estado español, así como contribución a su defensa, conservación y desarrollo.</p> <p>Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza sexo o cultura.</p> <p>Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra.</p> <p>Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclando materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p>		
---	--	--

Curso 2º ESO

Bloque 0: Bloque transversal. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales.	BL0.1. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional, y leer comprensivamente textos de formatos diversos. BL0.2. Captar el sentido global y analizar de forma crítica textos orales, extrayendo conclusiones, y participar en debates y exposiciones exponiendo de forma organizada su discurso intercambiando informaciones con otros alumnos; explicar el proceso seguido en la elaboración de productos artísticos, evaluando el resultado, haciendo propuestas razonadas para mejorarlo y utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL0.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Consolidación de la terminología conceptual específica del área. Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de auto-motivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Búsqueda de información desde diferentes fuentes, tanto convencionales como digitales e Internet, sobre manifestaciones artísticas que se trabajan en el nivel educativo, y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Estrategias de planificación, organización y gestión. Introducción al proceso creativo en las artes visuales y audiovisuales mediante el desarrollo de un producto individual o colectivo, controlando las distintas fases: <ul style="list-style-type: none"> · Investigación y estudio previo. · Selección de información y desarrollo de primeras ideas. · Planificación, organización y gestión del tiempo y los recursos. · Toma de decisiones y calibración de oportunidades y riesgos. · Aporte soluciones originales a los problemas. · Realización del producto y establecimiento de criterios para evaluar el proceso y el resultado. 	sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL0.4. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line y banco de sonidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL0.5. Reconocer las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos y expresar emociones, sentimientos e ideas propias al realizar sus producciones disfrutando del proceso de creación artística y mostrando respeto por el trabajo de los demás. BL0.6. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL0.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL0.8. Reconocer el patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado Español como un medio de comunicación y disfrute individual y colectivo, y contribuir a su defensa y conservación a través de la divulgación de obras de arte y medios audiovisuales que forman parte de dicho patrimonio, expresando sus conocimientos de forma crítica. BL0.9. Superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas, evitando cualquier forma de discriminación (raza, sexo, cultura) e identificar las influencias que ejercen valores artísticos propios de otras culturas respetando sus formas de expresión.	CD CAA CEC SIEE CSC SIEE CAA CSC CAA CEC CSC CAA CMCT CSC
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> Reflexión y propuesta de mejora del proceso creativo propio y ajeno, desde la idea inicial hasta la ejecución definitiva: juicio sobre la buena realización del trabajo así como la limpieza en su ejecución, y evaluación del uso de las nuevas tecnologías. Reconocimiento del esfuerzo que exige la elaboración de algunas obras artísticas. <p>Apreciación, valoración y disfrute del patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado español, así como contribución a su defensa, conservación y desarrollo.</p> <p>Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza sexo o cultura.</p> <p>Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra.</p> <p>Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclando materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p>	<p>BL0.10. Cuidar del entorno de trabajo y del medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p> <p>BL0.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos; habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	SIEE CSC
---	---	-------------

Bloque 1: Expresión plástica. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Elementos configurativos del lenguaje visual.</p> <p>Observación, Identificación y empleo del punto, línea y plano como elementos configurativos de las formas.</p> <ul style="list-style-type: none"> El punto como primer elemento del lenguaje visual. El punto como elemento generador de la imagen digital: píxel. <p>La línea como elemento descriptor de detalles y de expresión. Tipos de líneas: recta, curva, quebrada y mixta.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tipos de planos. <p>Experimentación con el punto, la línea , la mancha y el plano como</p>	<p>BL1.1. Observar y analizar los objetos, producciones y espacios del entorno social, cultural y artístico para identificar los elementos configurativos de la imagen (punto, línea y plano), y experimentar con sus variaciones formales creando obras gráfico-plásticas.</p> <p>BL1.2. Diferenciar y clasificar los tipos de texturas en los objetos, producciones y espacios del entorno social cultural y artístico, y representarlas en composiciones abstractas o figurativas, a través de la experimentación.</p>	CMCT CAA CEC
<p>elementos expresivos en la representación libre de obras gráfico-plásticas. Las texturas.</p> <p>Observación, clasificación y representación de la forma por medio de la textura.</p> <p>Diferenciación entre texturas.</p> <ul style="list-style-type: none"> Naturales y artificiales. Orgánicas y geométricas. Visuales y táctiles, y su perfil o contorno visual. <p>Reproducción de texturas naturales y artificiales mediante grafismos.</p> <p>Transcripción de texturas visuales a texturas táctiles mediante la técnica del frottage o con materiales de modelado.</p> <p>Mezclas de texturas en el aula con diversos materiales de reciclado.</p> <p>Reconocimiento y evaluación de las cualidades emotivas y expresivas de los elementos configurativos del lenguaje visual (punto, línea, plano, mancha y textura).</p> <p>Investigación experimental mediante su aplicación en obras gráfico-plásticas personales y en el arte.</p> <p>El color.</p> <p>Registro del color como fenómeno físico y visual.</p> <ul style="list-style-type: none"> Descripción de las mezclas aditiva y sustractiva: identificación de los colores-luz y los colores-pigmento. <p>Exploración de los colores como representación y el color como sistema codificado:</p> <ul style="list-style-type: none"> Clasificación de los colores en primarios y secundarios. Realización del círculo cromático. Elaboración de mezclas binarias (armonías y contrastes). Explicación y argumentación de la temperatura del color: colores fríos y cálidos. Explicación de la percepción visual del color: dinámica y visibilidad de los colores. <p>Investigación experimental en la representación de paisajes y entornos naturales próximos, a partir de los colores utilizables en el aula.</p> <ul style="list-style-type: none"> Reconocimiento, interpretación y aplicación del valor simbólico del color. Experimentación con mezclas de color para expresar de sensaciones y emociones en trabajos guiados de aula. Interés por descubrir aspectos visuales significativos como color y 	<p>BL1.3. Realizar representaciones gráfico-plásticas utilizando los elementos configurativos (líneas, puntos, planos, texturas y colores) de forma personal.</p> <p>BL1.4. Identificar el color como fenómeno físico y visual en los objetos, producciones y espacios del entorno, y clasificar los colores luz y los colores pigmento por sus propiedades experimentando las mezclas de colores primarios y secundarios con diferentes técnicas gráfico-plásticas.</p> <p>BL1.5. Realizar un círculo cromático y gamas cromáticas frías y cálidas con colores pigmento; y experimentar las cualidades del color en la representación de paisajes y entornos naturales próximos con diferentes intenciones expresivas.</p> <p>BL1.6. Crear composiciones personales y colectivas con diferentes técnicas gráfico-plásticas utilizando el valor simbólico del color con diferentes intenciones expresivas.</p> <p>BL1.7. Realizar apuntes del natural de objetos aislados y agrupados que se encuentren en el entorno inmediato, y organizar su representación en el plano teniendo en cuenta algunas características formales como son la proporción y el tamaño.</p> <p>BL1.8. Identificar los conceptos de equilibrio, proporción, simetría, peso visual y ritmo, en los objetos y en composiciones artísticas y crear obras gráfico-plásticas personales y colectivas utilizando dichos conceptos.</p> <p>BL1.9. Diseñar composiciones modulares, teniendo en cuenta la proporción y el ritmo.</p> <p>BL1.10. Identificar la luz como configuradora de volúmenes en los objetos, producciones y espacios del entorno y representar mediante la técnica del claroscuro bodegones de piezas sencillas.</p> <p>BL1.11. Producir diferentes efectos expresivos seleccionando los materiales y soportes más adecuados (papel, madera, cartón, materiales reciclados o</p>	SIEE CEC

<p>elementos expresivos en la representación libre de obras gráfico-plásticas. Las texturas.</p> <p>Observación, clasificación y representación de la forma por medio de la textura.</p> <p>Diferenciación entre texturas.</p> <ul style="list-style-type: none"> Naturales y artificiales. Orgánicas y geométricas. Visuales y táctiles, y su perfil o contorno visual. <p>Reproducción de texturas naturales y artificiales mediante grafismos.</p> <p>Transcripción de texturas visuales a texturas táctiles mediante la técnica del frottage o con materiales de modelado.</p> <p>Mezclas de texturas en el aula con diversos materiales de reciclado.</p> <p>Reconocimiento y evaluación de las cualidades emotivas y expresivas de los elementos configurativos del lenguaje visual (punto, línea, plano, mancha y textura).</p> <p>Investigación experimental mediante su aplicación en obras gráfico-plásticas personales y en el arte.</p> <p>El color.</p> <p>Registro del color como fenómeno físico y visual.</p> <ul style="list-style-type: none"> Descripción de las mezclas aditiva y sustractiva: identificación de los colores-luz y los colores-pigmento. <p>Exploración de los colores como representación y el color como sistema codificado:</p> <ul style="list-style-type: none"> Clasificación de los colores en primarios y secundarios. Realización del círculo cromático. Elaboración de mezclas binarias (armonías y contrastes). Explicación y argumentación de la temperatura del color: colores fríos y cálidos. Explicación de la percepción visual del color: dinámica y visibilidad de los colores. <p>Investigación experimental en la representación de paisajes y entornos naturales próximos, a partir de los colores utilizables en el aula.</p> <ul style="list-style-type: none"> Reconocimiento, interpretación y aplicación del valor simbólico del color. Experimentación con mezclas de color para expresar de sensaciones y emociones en trabajos guiados de aula. Interés por descubrir aspectos visuales significativos como color y 	<p>BL1.3. Realizar representaciones gráfico-plásticas utilizando los elementos configurativos (líneas, puntos, planos, texturas y colores) de forma personal.</p> <p>BL1.4. Identificar el color como fenómeno físico y visual en los objetos, producciones y espacios del entorno, y clasificar los colores luz y los colores pigmento por sus propiedades experimentando las mezclas de colores primarios y secundarios con diferentes técnicas gráfico-plásticas.</p> <p>BL1.5. Realizar un círculo cromático y gamas cromáticas frías y cálidas con colores pigmento; y experimentar las cualidades del color en la representación de paisajes y entornos naturales próximos con diferentes intenciones expresivas.</p> <p>BL1.6. Crear composiciones personales y colectivas con diferentes técnicas gráfico-plásticas utilizando el valor simbólico del color con diferentes intenciones expresivas.</p> <p>BL1.7. Realizar apuntes del natural de objetos aislados y agrupados que se encuentren en el entorno inmediato, y organizar su representación en el plano teniendo en cuenta algunas características formales como son la proporción y el tamaño.</p> <p>BL1.8. Identificar los conceptos de equilibrio, proporción, simetría, peso visual y ritmo, en los objetos y en composiciones artísticas y crear obras gráfico-plásticas personales y colectivas utilizando dichos conceptos.</p> <p>BL1.9. Diseñar composiciones modulares, teniendo en cuenta la proporción y el ritmo.</p> <p>BL1.10. Identificar la luz como configuradora de volúmenes en los objetos, producciones y espacios del entorno y representar mediante la técnica del claroscuro bodegones de piezas sencillas.</p> <p>BL1.11. Producir diferentes efectos expresivos seleccionando los materiales y soportes más adecuados (papel, madera, cartón, materiales reciclados o</p>	SIEE CEC
---	--	-------------

<p>textura, del entorno natural próximo, y sensibilización ante las manifestaciones del color y la luz en objetos, en la naturaleza y en ambientes urbanos próximos.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Observación, descubrimiento y análisis de la expresividad de las gamas de color en obras de arte. <p>Forma y composición.</p> <p>Observación de la naturaleza y del espacio, identificación de formas planas y diferenciación de formas naturales y artificiales.</p> <p>Interpretación de las formas y del entorno en el plano.</p> <p>Aplicación del encaje como técnica de estructuración del espacio compositivo: realización de apuntes del natural de paisajes y de objetos representando el espacio lleno y el espacio vacío.</p> <p>Comparación de la proporción intrínseca de las partes de un objeto y de él con su entorno.</p> <p>Definición del concepto de equilibrio y composición.</p> <p>Registro e identificación de la distribución de las formas en el espacio: reconocimiento de los esquemas compositivos básicos (estáticos y dinámicos).</p> <p>Lectura y análisis de los criterios básicos de composición: equilibrio, proporción, simetría y peso visual.</p> <p>Experimentación con el equilibrio (ley de la balanza y ley de compensación de masas), proporción, simetría axial y radial, y peso visual (masa y color).</p> <p>Comparación de elementos naturales para inferir la proporción en la naturaleza. Introducción al concepto de escala.</p> <p>Dibujo de la proporción humana: verificación de la proporción natural mediante ejercicios de aula. El canon.</p> <p>Disposición abierta para la realización de experiencias de composición, mostrando interés en conocer la expresividad de los esquemas compositivos básicos, e identificando la organización interna de mensajes gráfico-plásticos o visuales.</p> <p>Estudio y análisis del ritmo compositivo</p> <ul style="list-style-type: none"> · Identificación de la repetición y el ritmo compositivo. · Realización de composiciones plásticas aplicando conceptos de ritmo. · Estudio de los diferentes tipos de ritmos visuales: continuo, discontinuo, alterno, ascendente y descendente. <p>Reconocimiento del módulo como unidad de medida.</p>	<p>medios tecnológicos) experimentando con ellos.</p> <p>BL1.12. Realizar producciones gráfico-plásticas bidimensionales y tridimensionales de forma personal o colectiva aplicando las técnicas gráfico-plásticas secas, húmedas y mixtas como la témpera, lápices de grafito y de color, o el collage con diferentes intenciones expresivas.</p>	CEC CMCT SIEE CEC
<p>· Organización geométrica del plano a partir de estructuras modulares básicas.</p> <p>· Realización de composiciones modulares, teniendo en cuenta la proporción y el ritmo.</p> <p>Espacio y Volumen.</p> <p>Percepción y representación del concepto de espacio: observación de las relaciones cerca/ lejos entre formas planas.</p> <p>Observación de la luz natural y artificial y análisis de la posición e incidencia de la luz en los objetos y en la percepción espacial.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Deducción del valor expresivo y representativo de la luz en formas y ambientes. <p>El claroscuro como técnica para representar espacio y volumen</p> <ul style="list-style-type: none"> · Introducción a la técnica del claroscuro mediante la aplicación del lápiz de grafito de forma continua en superficies homogéneas o degradadas. · Apreciación del valor configurador del claroscuro como elemento generador de emociones dentro de la composición. Estudio del claroscuro en el arte. <p>Técnicas gráfico-plásticas.</p> <p>Identificación de los distintos materiales utilizados en la representación gráfico-plástica, análisis de sus características fundamentales y experimentación con cada uno de ellos: lápiz de grafito, lápiz de color, rotuladores, pasteles blandos, tiza, ceras, carboncillo, pluma y tinta, témperas, acuarela, papel, cartulina, cartón, tejidos arcilla y madera.</p> <p>Identificación y análisis de los distintos tipos de soportes gráfico-plásticos: papel, madera, cartón.</p> <p>Identificación de la idoneidad según las intenciones de la representación.</p> <p>Utilización de los material gráfico-plásticos estudiados y los diferentes soportes con fines ilustrativos, decorativos o comunicativos.</p> <p>Investigación y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos.</p> <p>Identificación y diferenciación de las técnicas gráfico-plásticas: técnicas secas y húmedas.</p> <p>Reconocimiento y manejo de los instrumentos adecuados a cada técnica.</p> <p>Utilización del papel como material gráfico-plástico para crear composiciones con texturas, collages matéricos y figuras tridimensionales.</p> <p>Experimentación con témperas, utilizando diversas técnicas como el pincel,</p>		

la esponja, el goteo o la estampación.

Bloque 2: Comunicación audiovisual. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Percepción visual: La percepción como fenómeno físico y visual. Comprensión y síntesis mental de la percepción visual. Identificación y estudio de los elementos y factores que intervienen en el proceso de la percepción de imágenes. Observación analítica y funcional. Teoría y leyes visuales de la Gestalt: ley de proximidad, ley de igualdad o equivalencia, ley de cerramiento, ley de simetría, ley de figura-fondo, ley de continuidad. Identificación de las leyes visuales de la Gestalt que posibilitan las ilusiones ópticas. Análisis de las causas por las que se produce una ilusión óptica aplicando conocimientos de los procesos perceptivos. · Asociación de ideas en la percepción visual. Aplicación y diseño de ilusiones ópticas basándose en las leyes de la Gestalt. La comunicación visual y audiovisual. · Elementos básicos del proceso comunicativo: emisor, receptor, el mensaje, canal, código y el contexto o entorno. · Identificación de los modelos de comunicación. Comunicación directa y comunicación mediada. Comunicación unidireccional y bidireccional. La retroalimentación o feedback. Identificación de los canales de comunicación de masas (prensa, televisión, Internet). Predisposición abierta y receptiva para reconocer los valores característicos de la comunicación y sus funciones. · Función de la imagen en la producción de mensajes: informativa (identificadora, indicadora, descriptiva), exhortativa, estética, expresiva y simbólica. Disposición crítica hacia las necesidades de la sociedad, el consumo y</p>	<p>BL2.1. Identificar las leyes de la percepción visual (ley de proximidad, ley de igualdad o equivalencia, ley de cerramiento, ley de simetría, ley de figura-fondo, ley de continuidad) que producen las ilusiones ópticas y realizar obras propias aplicando estas leyes para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos implícitos en el mensaje que pretenden transmitir.</p> <p>BL2.2. Analizar en las imágenes visuales y audiovisuales de medios de los comunicación e Internet, los elementos que intervienen en la comunicación (emisor, receptor, mensaje, canal, código) así como los canales de comunicación de masas (prensa, televisión, Internet) y diferenciar modelos comunicativos (directa, mediada, unidireccional y bidireccional).</p> <p>BL2.3. Reconocer las diferentes funciones comunicativas en las imágenes visuales y audiovisuales (informativa, identificadora, indicadora, descriptiva, persuasiva, expresiva y artística) presentes en el entorno personal, familiar y social y realizar mensajes visuales propios que expresen ideas, valores, emociones y sentimientos.</p> <p>BL2.4. Identificar en las imágenes visuales y audiovisuales de su entorno los diferentes lenguajes (gestual, oral, verbal, escrito, gráfico, musical y audiovisual), su interacción y los elementos configurativos que la conforman (punto, línea, mancha, textura, tono y composición), y elaborar propuestas visuales propias que expresen ideas, valores, emociones y sentimientos implícitos en el mensaje que pretenden transmitir.</p> <p>BL2.5. Leer y analizar el valor denotativo y connotativo en las imágenes de lugares públicos, museos y espacios culturales, argumentando de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión y el diálogo.</p>	CMCT CAA CEC CCLI CSC CEC CCLI CSC CEC CCLI CEC CAA CCLI CSC CEC

<p>los medios de comunicación. Procesos de emisión, transmisión y recepción en prensa, fotografía, radio, televisión, cine e internet. El lenguaje visual y audiovisual. Elementos básicos configurativos de la imagen: punto, línea, mancha, textura, tono y composición. Clasificación de los lenguajes: gestual, corporal, oral, verbal, escrito, gráfico, musical y audiovisual. Lenguajes específicos de expresión artística: lenguaje gráfico del dibujo, lenguaje plástico con predominio del volumen presente en la escultura, lenguaje pictórico con predominio del color y el lenguaje arquitectónico. Análisis e interacción de los lenguajes en el mensaje audiovisual. Visualización y crítica de diferentes canales audiovisuales. Mostrar interés en hacer un uso personal y creativo del lenguaje audiovisual. Apreciación de la contribución de los lenguajes audiovisuales a aumentar las posibilidades de expresión y comunicación. Identificación de las tendencias estéticas recogidas de las vanguardias artísticas (modernismo, surrealismo, expresionismo, arte conceptual, Pop-art, etc) Apreciación y disfrute del lenguaje audiovisual como parte del patrimonio histórico, artístico y cultural. Uso personal y creativo de los lenguajes visuales y audiovisuales. Valoración de la producción audiovisual en la Comunidad Valenciana. El mensaje visual: Exploración de posibles significados de la imagen, según su contexto: expresivo y emotivo. Interpretación de mensajes presentes en el entorno próximo. Tipos de formatos visuales y audiovisuales del entorno personal, familiar y social con específica función comunicativa. Adquisición de criterio propio a la hora de argumentar sobre los mensajes que pretenden transmitir las imágenes audiovisuales. Utilización de manera comprensiva del valor semántico de los elementos básicos que conforman la imagen. Adquisición de un criterio personal sobre los mensajes que contienen los medios audiovisuales.</p>	<p>BL2.6. Elaborar de forma creativa imágenes que transmitan mensajes con diferentes grados de iconicidad (índice, ícono, símbolo y señal), adecuándolos a las necesidades de la situación comunicativa (información, prohibición o advertencia) y experimentando con diferentes recursos.</p> <p>BL2.7. Analizar las imágenes fijas y en movimiento presentes en el entorno social, cultural y artístico para identificar los elementos configurativos que la conforman (punto, línea, mancha, textura, tono y composición), grados de iconicidad, valor denotativo y connotativo, y realizar obras propias que expresen ideas, valores, emociones y sentimientos implícitos en el mensaje que pretenden transmitir.</p> <p>BL2.8. Leer y analizar imágenes fotográficas teniendo en cuenta aspectos compositivos, estilísticos, temáticos y expresivos y realizar fotografías, collages y fotomontajes, representando de modo personal ideas y emociones.</p> <p>BL2.9. Realizar fotografías aplicando los controles y funciones del cuerpo de la cámara fotográfica analógica: obturador y diafragma, programas automáticos, y utilizar correctamente los accesorios fotográficos (trípode, flash, zoom y iluminación) para representar de modo personal ideas y emociones.</p> <p>BL2.10. Leer y analizar imágenes publicitarias en revistas, carteles, vallas y anuncios audiovisuales teniendo en cuenta aspectos compositivos, estilísticos, temáticos, propios del lenguaje publicitario, y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a cerca de la sociedad actual y el consumismo a través de la reflexión colectiva y el dialogo.</p> <p>BL2.11. Identificar en el lenguaje propio de la publicidad recursos visuales y audiovisuales como por ejemplo las figuras retóricas, junto a cualidades plásticas, estéticas y funcionales, y realizar imágenes publicitarias para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos implícitos en el mensaje que pretenden transmitir.</p> <p>BL2.12. Elaborar de forma creativa imágenes publicitarias para revistas,</p>	SIEE CEC CAA SIEE CAA CCLI CEC CAA SIEE CEC CMCT SIEE CEC CCLI CAA SIEE CEC CCLI CSC CEC CCLI
---	--	---

<p>Rechazo ante la utilización en los mensajes visuales y audiovisuales de formas y contenidos que muestren discriminaciones de género, raciales o sociales.</p> <p>El signo visual y el proceso comunicativo.</p> <p>Signos convencionales. Signos y símbolos en la comunicación visual: marcas, señales, símbolos e iconos. Intención comunicativa (información, prohibición o advertencia)</p> <p>Diseño de iconos.</p> <p>Distinción de significado/significante en el signo visual.</p> <p>Valor denotativo y connotativo. Lectura objetiva/subjetiva de una imagen. Identificación del signo visual como huella expresiva en las imágenes: el trazo del lápiz, trazo del pincel o la textura sobre el papel, lienzo o arcilla. Reconocimiento de distintos grados de iconicidad en las imágenes presentes en el entorno comunicativo. Niveles de representación: geometrización, esquematización y abstracción.</p> <p>Creación de imágenes con distintos grados de iconicidad basándose en un mismo tema.</p> <p>Lectura y análisis de imágenes:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Elementos configurativos de la imagen: punto, línea, mancha, textura, tono y composición. · Análisis compositivos: estatismo y dinamismo, simetría, equilibrio, tensión, movimiento y ritmo. · Leyes compositivas: ley de la balanza, ley de compensación de masas y simetría. <p>Finalidad y aplicación de la imagen a ámbitos de expresión y comunicación. Aplicación de la imagen fija en el campo de la fotografía, cartel publicitario, ilustración y cómic.</p> <p>Aplicación de la imagen en movimiento en el cine, televisión y formatos multimedia.</p> <p>Reconocimiento del valor expresivo de la imagen en la sociedad actual.</p> <p>La imagen fotográfica.</p> <p>Análisis y síntesis de la evolución histórica de la fotografía. De la cámara analógica a la digital.</p> <p>La cámara fotográfica. Elementos y manejo de la cámara fotográfica.</p> <p>Control de diafragma y velocidad de obturación. Programas automáticos.</p> <p>Accesorios fotográficos: trípode e iluminación artificial.</p>	<p>carteles, vallas y anuncios audiovisuales, relacionando las imágenes con el texto, los efectos sonoros, el tema, el emisor y receptor y el significado del mensaje que pretende transmitir.</p> <p>BL.2.13. Leer y analizar elementos del lenguaje del cómic y de la fotonovela de diferentes épocas, los recursos representativos (encuadres, puntos de vista, perspectiva e iluminación), expresivos (estilo, composición y tratamiento), descriptivos y/o narrativos (presentación de personajes, acciones paralelas, elipsis, ralentí) y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo.</p> <p>BL.2.14. Elaborar de forma creativa viñetas, tiras o cómics utilizando elementos representativos (encuadres, puntos de vista, perspectiva), expresivos (estilo, composición y tratamiento de la línea, textura y color), descriptivos y narrativos (presentación de personajes, acciones paralelas, elipsis, ralentí) para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos adecuados al mensaje que pretenden transmitir.</p>	CSC CEC CEC CAA SIEE CCLI CCLI CAA CEC SIEE
---	---	--

<p>Realización de fotografías variando la profundidad de campo.</p> <p>Realización de fotografías variando la velocidad de obturación: barridos y congelación de imágenes.</p> <p>Apreciación de las técnicas y recursos aplicados a la realización de fotografías.</p> <p>Composición, técnica, estilo, temática y valor expresivo de la fotografía.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Planificación: gran plano general, plano general, plano entero, plano americano, plano medio largo, plano medio corto, primer plano y primerísimo plano. · Angulación: normal, picado, contrapicado, nadir y cenital. <p>Realización de imágenes con la cámara fotográfica, teniendo en cuenta los aspectos compositivos, técnicos, estilísticos, temáticos y expresivos en la fotografía.</p> <p>Recreación de géneros fotográficos: retrato, paisaje y bodegón.</p> <p>Realización de collages o fotomontajes.</p> <p>Campos de aplicación de la fotografía: publicidad, moda, diseño gráfico, diseño industrial, interiorismo.</p> <p>Técnicas y tratamiento digital de la imagen.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Valor cromático de la imagen en blanco y negro y en color. <p>Utilización de programas de retoque fotográfico: encuadre, balance de tonos, virados.</p> <p>Actitud y crítica razonada en el análisis de imágenes fotográficas.</p> <p>La publicidad.</p> <p>Concepto y elementos. Medios publicitarios.</p> <p>Reconocimiento de la influencia de la publicidad en nuestra sociedad.</p> <p>Observación crítica de los mensajes publicitarios.</p> <p>Identificación de recursos visuales presentes en mensajes publicitarios.</p> <p>Interés por la influencia que la publicidad ejerce en los medios de consumo.</p> <p>Valoración de las posibilidades publicitarias de la imagen y del texto.</p> <p>El anuncio publicitario. Relación entre elementos textuales e iconográficos.</p> <p>Relaciones significativas.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Descripción de los elementos que componen un anuncio publicitario. · Transformación de imágenes y textos con fines expresivos. · Utilización de diferentes tipografías adaptadas al mensaje visual. <p>Tratamiento digital.</p> <p>Relación del valor connotativo de las palabras y de las imágenes.</p>		
---	--	--

<p>Análisis y clasificación de las campañas publicitarias.</p> <p>Aplicación y función social en carteles y vallas publicitarias.</p> <p>Atributos expresivos (textura, color, iluminación), comunicativos y simbólicos (íconos) aplicados a la imagen publicitaria.</p> <p>Creación y diseño de anuncios publicitarios utilizando recursos visuales.</p> <p>Participación en la organización y elaboración de un trabajo publicitario colectivo.</p> <p>Aceptación y respeto de los juicios de los compañeros sobre el hecho publicitario y sobre los anuncios.</p> <p>Valoración crítica de las propuestas publicitarias generadas en el aula.</p> <p>El cómic</p> <p>Concepto y génesis: los antecedentes en pintura y escultura. Las convenciones icónicas y literarias específicas.</p> <p>Interés por conocer los antecedentes y evolución histórica del cómic.</p> <p>Los géneros del cómic. Humor, aventuras, ciencia-ficción. Tipología y caracterización de personajes.</p> <p>Identificación de estilos, géneros, soluciones expresivas y convenciones de lenguaje propio del cómic y de la fotonovela de diferentes autores, procedencias y épocas.</p> <p>Escuelas y tendencias a partir de la evolución de las corrientes artísticas como el realismo, modernismo, expresionismo, Pop art, etc.</p> <p>El espacio y el tiempo en el cómic.</p> <p>La viñeta como unidad espacio-temporal. La secuencia de imágenes: narración y descripción de la acción.</p> <p>Integración imagen-texto: globo o bocadillo, cartelas y onomatopeyas.</p> <p>Expresión gráfica del movimiento: líneas cinéticas, metáforas visuales y signos de apoyo que le configuran valor expresivo.</p> <p>Estructuras temporales y psicológicas de montaje. Elipsis, acciones paralelas, flashback.</p> <p>Recursos representativos en la viñeta. Encuadres y Ángulos de visión. Valor expresiva de la luz como generadora del volumen. Caracterización y expresión anímica de los personajes. Estilo y tratamiento: realista, esférica, caricaturesco.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Las técnicas de dibujo: trazo, trama, mancha. El color. · Análisis y identificación de soluciones representativas (encuadres, puntos de vista, perspectiva) y expresivas (estilo, composición y tratamiento). 		
---	--	--

<p>· Reconocimiento de soluciones descriptivas y narrativas (presentación de personajes, acciones paralelas, elipsis, ralentís).</p> <p>La creación del cómic. La historia y el guión: relación lenguaje escrito y icónico. La composición de la página.</p> <p>Aportación personal en la dinámica de aprendizaje del grupo-clase: exemplificación, documentación, intervenciones, responsabilidad individual en la cadena de trabajo.</p> <p>Planificación metódica del proceso de elaboración de un cómic.</p> <p>Utilización con variedad y autonomía las convenciones icónicas y lingüísticas propias del cómic.</p> <p>Representación con eficacia de la figura humana en posturas, movimientos y expresiones faciales variadas.</p> <p>Representación sin estereotipos de objetos y espacios bajo encuadres y puntos de vista adecuados a un determinado contexto narrativo o descriptivo.</p> <p>Composición del interior de una viñeta, y las viñetas de una página, favoreciendo la lectura.</p> <p>Utilización con expresividad y seguridad de los acabados, procesos y técnicas de dibujo y pintura adecuados a la elaboración de cómics.</p> <p>Muestra de conducta activa, responsable y creativa en los proyectos individuales o en grupo.</p> <p>Documentación icónica. Representación de objetos y espacios. Aplicación de convenciones icónicas y literarias del cómic.</p> <p>Expresión de la acción y del tiempo con imágenes fijas secuenciadas.</p> <p>Elaboración de una historieta. Organización y seguimiento del proceso de trabajo: guionización, documentación, planificación y realización.</p> <p>Experimentación y aplicación de técnicas de dibujo, pintura, fotografía y reseña.</p> <p>Valoración crítica y argumentada de los resultados propios y de los ajenos.</p>		
---	--	--

Bloque 3: Dibujo técnico. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los instrumentos y materiales de precisión. Identificación y empleo de los diferentes instrumentos de precisión y	BL3.1. Reconocer y utilizar con cuidado, soltura y precisión los instrumentos (regla, compás, escuadra, cartabón y goniómetro) y materiales	CMCT CAA

materiales utilizados en el dibujo técnico:	<ul style="list-style-type: none"> · Regla milimetrada · Escuadra y cartabón · Compás · Goniómetro · Plantillas francesas de curvas. · Portaminas y estilográficos. · Formatos DIN de papel. 	Identificación y comparación de diversos programas de dibujo técnico por ordenador. Introducción a la geometría plana.	Identificación de las formas geométricas y formas orgánicas. Reconocimiento y descripción de los conceptos de: mediatrix, bisectriz, posiciones relativas de las rectas (paralelas y perpendiculares), planos paralelos y perpendiculares, circunferencia, polígonos, poliedros.	Trazados geométricos fundamentales:	<ul style="list-style-type: none"> · Trazado de rectas paralelas y perpendiculares que pasen por un punto. · Suma y resta de segmentos. · Toma de medidas con la regla o utilizando el compás · Trazado y estudio de la mediatrix de un segmento. · Trazado de ángulos, sumas y restas de los mismos. · Trazado y estudio de la bisectriz de un ángulo. 	Forma y proporción. Reconocimiento de la proporción en las formas. Análisis del concepto de proporcionalidad.	Estudio de la aplicación del Teorema de Thales para dividir segmentos en partes iguales.	Estudio de proporciones en la naturaleza y aplicación de transformaciones geométricas sencillas.	<ul style="list-style-type: none"> · Establecimiento de las relaciones de proporción entre las distintas partes de una misma forma: distinción entre igualdad y semejanza y aplicación de los conceptos de igualdad y de semejanza en la creación de formas geométricas sencillas. · Aplicación de la proporción en el estudio de la figura humana. 	Los polígonos y la circunferencia. Tangencias.	Descripción de la estructura de la forma e identificación de las formas	propios del dibujo técnico, identificando los ángulos de 30° , 45° , 60° y 90° en la escuadra y en el cartabón, y realizar ejercicios de rectas, arcos y angulaciones con buena ejecución técnica.	BL3.2. Identificar los conceptos espaciales de punto, línea y plano en los objetos, producciones y espacios del entorno.	BL3.3. Trazar una recta con dos puntos y distintos tipos de rectas paralelas y perpendiculares que pasen por un punto definido utilizando la escuadra y el cartabón con precisión, y diferenciar claramente entre recta y segmento, en los trabajos de aula.	BL3.4. Describir el concepto de mediatrix, y trazar la mediatrix de un segmento utilizando tanto compás y regla como regla, escuadra y cartabón con buena ejecución técnica.	BL3.5. Describir el concepto de ángulo y bisectriz, clasificar ángulos agudos, rectos y obtusos, practicar la suma y resta de ángulos y dibujar bisectrices con regla y compás en los trabajos de aula.	BL3.6. Interpretar y aplicar el Teorema de Thales en el estudio de la proporción entre el dibujo y las formas, producciones y espacios del entorno, y dividir un segmento en partes iguales con buena ejecución técnica.	BL3.7. Distinguir entre igualdad y semejanza en objetos de uso habitual, y diseñar composiciones de módulos, experimentando con los conceptos de simetrías, para relacionarlas con los objetos, producciones y espacios del entorno creando propuestas creativas.	BL3.8. Identificar los polígonos regulares de los irregulares, diferenciar formas poligonales en la naturaleza, y clasificar los polígonos regulares en función de sus lados.	BL3.9. Clasificar los triángulos en función de sus lados y ángulos, trazar triángulos conociendo tres de sus datos y construir triángulos rectángulos	SIEE	CMCT	CAA	CEC	CMCT	CAA	SIEE												
---	---	---	---	-------------------------------------	---	--	--	--	---	--	---	--	--	--	--	---	--	---	---	---	------	------	-----	-----	------	-----	------	-----	------	-----	------	-----	------	-----	------	-----	------	-----	------

<p>poligonales.</p> <p>Definición y clasificación de los polígonos.</p> <p>Trazado correcto de polígonos: métodos particulares de construcción dado el lado del polígono.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Clasificación de cualquier polígono de 3 a 6 lados. · Construcción de polígonos regulares de hasta 6 lados conociendo el lado. <p>Utilización de formas geométricas poligonales como módulos en la realización de motivos decorativos.</p> <p>Clasificación de triángulos observando sus lados y sus ángulos, y construcción de triángulos básicos.</p> <p>Clasificación correcta del cuadrado, el rectángulo y el rombo.</p> <p>Definición de circunferencia.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Diferenciación de circunferencia y círculo. · Estudio de los puntos y líneas notables de la circunferencia: centro, radio, diámetro, arco y cuerda. <p>Construcción de polígonos regulares de hasta 8 lados inscritos en la circunferencia.</p> <p>Descubrimiento de formas curvas en la naturaleza. Estudio de los presupuestos fundamentales de tangencias.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Trazado de tangencias básicas entre recta y circunferencia. · Trazado de tangencias básicas entre dos circunferencias · Identificación de las curvas técnicas: trazado de óvalo y ovoide básicos. <p>Introducción a los sistemas de representación</p> <p>Identificación y definición del plano y el volumen.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Dibujo de un plano con tres puntos no alineados o con dos rectas secantes. · Construcción de un volumen con al menos cuatro planos secantes. <p>Introducción al estudio de los sistemas de proyección como medio de representación objetiva del volumen.</p> <p>Representación objetiva de sólidos mediante sus proyecciones.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Trazado de vistas de sólidos sencillos. · Identificación de los elementos fundamentales de normalización. <p>Identificación de los elementos fundamentales del sistema axonométrico.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Construcción de perspectivas isométricas de volúmenes simples, como prismas y cilindros. <p>Interpretación de la necesidad de los sistemas de representación como</p>	<p>aplicando sus propiedades geométricas y matemáticas.</p> <p>BL3.10. Clasificar los tipos de cuadriláteros y trazar cuadrados y rectángulos según las directrices de los trabajos de aula y con buena ejecución técnica.</p> <p>BL3.11. Describir los conceptos de circunferencia, círculo y arco, practicar la división de la circunferencia en partes iguales, y construir polígonos regulares de hasta seis lados inscritos en la circunferencia.</p> <p>BL3.12. Identificar las formas curvas en la naturaleza, y analizar los presupuestos fundamentales de tangencia y enlaces estudiando las condiciones básicas de los centros y las rectas tangentes, y dibujar trazados de tangencias básicos, óvalos y ovoides en los trabajos de aula.</p> <p>BL3.13. Identificar los sistemas de proyección como medio de representación objetiva de formas tridimensionales, representar el trazado de las tres vistas de objetos sencillos, y trazar perspectivas isométricas de volúmenes sencillos con buena ejecución técnica.</p>	<p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA CEC</p> <p>CMCT CAA CEC</p>
---	--	---

medios de comunicación de ideas en el campo de la Ingeniería y la Arquitectura mediante el diálogo y la reflexión.		
--	--	--

Curso 3º ESO

Bloque 0: Bloque transversal. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Consolidación de la terminología conceptual específica del área. Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de auto-motivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.	BL0.1. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional, y leer comprensivamente textos de formatos diversos. BL0.2. Captar el sentido global y analizar de forma crítica textos orales, extrayendo conclusiones, y participar en debates y exposiciones exponiendo de forma organizada su discurso intercambiando informaciones con otros alumnos; explicar el proceso seguido en la elaboración de productos artísticos, evaluando el resultado, haciendo propuestas razonadas para mejorarlo y utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL0.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL0.4. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line y banco de sonidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL0.5. Reconocer las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos y expresar emociones, sentimientos e ideas propias al	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CD CAA CSC SIEE

Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Búsqueda de información desde diferentes fuentes, tanto convencionales como digitales e Internet, sobre manifestaciones artísticas que se trabajan en el nivel educativo, y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Estrategias de planificación, organización y gestión. Introducción al proceso creativo en las artes visuales y audiovisuales mediante el desarrollo de un producto individual o colectivo, controlando las distintas fases: <ul style="list-style-type: none"> · Investigación y estudio previo. · Selección de información y desarrollo de primeras ideas. · Planificación, organización y gestión del tiempo y los recursos. · Toma de decisiones y calibración de oportunidades y riesgos. · Aporte soluciones originales a los problemas. · Realización del producto y establecimiento de criterios para evaluar el proceso y el resultado. · Reflexión y propuesta de mejora del proceso creativo propio y ajeno, desde la idea inicial hasta la ejecución definitiva: juicio sobre la buena realización del trabajo así como la limpieza en su ejecución, y evaluación del uso de las nuevas tecnologías. · Reconocimiento del esfuerzo que exige la elaboración de algunas obras artísticas. Apreciación, valoración y disfrute del patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado español, así como contribución a su defensa, conservación y desarrollo. Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza sexo o cultura.	realizar sus producciones disfrutando del proceso de creación artística y mostrando respeto por el trabajo de los demás. BL0.6. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL0.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL0.8. Reconocer el patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado Español como un medio de comunicación y disfrute individual y colectivo, y contribuir a su defensa y conservación a través de la divulgación de obras de arte y medios audiovisuales que forman parte de dicho patrimonio, expresando sus conocimientos de forma crítica. BL0.9. Superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas, evitando cualquier forma de discriminación (raza, sexo, cultura) e identificar las influencias que ejercen valores artísticos propios de otras culturas respetando sus formas de expresión. BL0.10. Cuidar del entorno de trabajo y del medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas. BL0.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	CEC SIEE CEC SIEE CAA CEC SIEE CSC CSC CEC CSC CEC CMCT CSC CSC SIEE
---	---	---

- Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra.
- Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclando materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.
- Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.
- Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.

Bloque 1: Expresión plástica. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elementos configurativos del lenguaje visual. Identificación, análisis y empleo del punto, la línea, la mancha y el plano como elementos expresivos y configurativos de las formas. <ul style="list-style-type: none"> · La expresividad del punto y sus posibilidades tonales. El punto como elemento generador de la imagen digital: píxel. 	BL1.1. Identificar y analizar en los objetos, producciones y espacios del entorno social, cultural y artístico los elementos configurativos de la imagen (punto, línea, mancha y plano), y experimentar con su expresividad y variaciones formales creando obras gráfico-plásticas.	CAA CEC
· La línea como elemento descriptor de detalles y de expresión. Experimentación. <ul style="list-style-type: none"> · Experimentación con los tipos de planos · La mancha como elemento expresivo · Tramas gráficas. 	BL1.2. Estimar la capacidad expresiva de las texturas en los objetos, producciones y espacios del entorno social cultural y artístico, y representarla en composiciones abstractas o figurativas, a través de la experimentación.	SIEE CAA CEC
Experimentación con el punto, la línea , la mancha y el plano como elementos expresivos en la representación de gamas tonales y de obras gráfico-plásticas. Las texturas. Tipología. Diferenciación entre Texturas. Representación de la forma por medio de la textura e interpretación plástica de distintas texturas visuales y táctiles: Reproducción de texturas naturales y artificiales mediante grafismos o utilización de nuevas tecnologías. Mezclas de texturas en el aula con diversos materiales de reciclado. Reconocimiento y evaluación de las cualidades emotivas y expresivas de	BL1.3. Realizar representaciones gráfico-plásticas utilizando los elementos configurativos (líneas, puntos, planos, manchas, texturas y colores,) y recursos gráficos (claroscuro) de forma personal.	SIEE CEC
	BL1.4. Experimentar con el color como fenómeno físico y visual con diferentes técnicas gráfico-plásticas y digitales.	CAA CEC
	BL1.5. Realizar mezclas binarias y ternarias, gamas cromáticas frías y cálidas con colores pigmento o generados mediante recursos digitales, y obtener matices experimentando las cualidades del color en la representación de paisajes y entornos naturales próximos con diferentes	CAA CEC

<p>los elementos configurativos del lenguaje visual (el punto, la línea, el plano, la mancha y la textura).</p> <p>Investigación experimental mediante su aplicación en obras gráfico-plásticas personales y en la reinterpretación de obras de arte.</p> <p>El color.</p> <p>Registro del color como fenómeno físico y visual.</p> <p>Revisión del concepto de mezcla aditiva y sustractiva.</p> <p>Reconocimiento de la mezcla óptica o partitiva.</p> <p>Exploración de los colores como representación y el color como sistema codificado:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Descripción de los colores primarios y secundarios. ·Elaboración de mezclas binarias (armonías y contrastes), y mezclas ternarias (grises y pardos). <p>Estudio de las cualidades del color: tono, brillo y saturación.</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Teorías clasificatorias del color de Ostwald y de Hichelkier. <p>Alteración de la saturación para obtener diferentes tonos. Representación de gamas tonales.</p> <p>Explicación de la percepción visual del color: dinámica y visibilidad de los colores.</p> <p>Investigación experimental obteniendo matices de color en la representación de paisajes y entornos naturales próximos, a partir de los colores utilizables en el aula y los utilizables mediante las TIC.</p> <p>Interpretación y aplicación de la simbología del color: estudio del valor expresivo, representativo y codificado del color.</p> <p>Experimentación con mezclas de color para expresar sensaciones y emociones en trabajos guiados de aula, y exploración de los grises cromáticos y valores emotivos del color y de la luz.</p> <p>Interés por descubrir aspectos visuales significativos como color y textura, del entorno natural próximo, y sensibilización ante las manifestaciones del color y la luz en objetos, en la naturaleza y en ambientes urbanos próximos.</p> <p>Observación, descubrimiento y análisis de la expresividad de las gamas de color en obras de arte.</p> <p>Forma y composición.</p> <p>Experimentación con las formas naturales y artificiales.</p> <p>Realización de apuntes del natural de paisajes y de objetos.</p> <p>Reflexión sobre la proporción intrínseca de las partes de un objeto y de él</p>	<p>intenciones expresivas.</p>	
	<p>BL.1.6. Crear composiciones personales y colectivas con diferentes técnicas gráfico-plásticas utilizando el valor simbólico del color con diferentes intenciones expresivas.</p>	<p>CAA CEC</p>
	<p>BL.1.7. Realizar apuntes del natural de objetos aislados y agrupados que se encuentren en el entorno inmediato, y organizarlos proporcionadamente en el plano en relación a sus características formales, experimentando con los cambios de proporciones.</p>	<p>CMCT CAA CEC</p>
	<p>BL.1.8. Analizar los ritmos lineales de elementos orgánicos en el paisaje, en los objetos y en composiciones artísticas y crear obras gráfico-plásticas personales y colectivas de marcada composición rítmica utilizando dichos conceptos.</p>	<p>CMCT CAA CEC</p>
	<p>BL.1.9. Diseñar composiciones modulares, teniendo en cuenta la proporción, la escala y el ritmo, para aplicarlas a los diversos campos del diseño (gráfico, textil, ornamental o arquitectónico)</p>	<p>CMCT CAA CEC</p>
	<p>BL.1.10. Analizar los cambios de iluminación en objetos, producciones y espacios del entorno, y su capacidad para crear ambientes y expresar valores, emociones y sentimientos.</p>	<p>CAA CEC</p>
	<p>BL.1.11. Crear propuestas con fines ilustrativos, decorativos o comunicativos determinados seleccionando las técnicas, materiales (papel, madera, cartón, materiales reciclados o medios tecnológicos) y soportes más adecuados al mensaje que se pretende transmitir.</p>	<p>CMCT CAA CEC</p>

<p>con su entorno, y su representación en el plano.</p> <p>Definición del concepto de equilibrio y composición.</p> <p>Experimentación con los esquemas compositivos básicos. (Estáticos y dinámicos) y los criterios básicos de composición: equilibrio, proporción, simetría y peso visual.</p> <p>Experimentación con el equilibrio (ley de la balanza y ley de compensación de masas), proporción, simetría axial y radial, y peso visual (masa y color).</p> <p>Desarrollo del concepto de escala.</p> <p>Comparación de la evolución del canon humano a través de ejemplos de la historia del arte.</p> <p>Reflexión sobre la organización interna de mensajes gráfico-plásticos o visuales.</p> <p>Estudio y análisis del ritmo compositivo</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realización de composiciones plásticas experimentando con los diferentes tipos de ritmos visuales: continuo, discontinuo, alterno, ascendente y descendente. <p>Estudio del módulo como unidad de medida.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realización de composiciones modulares, teniendo en cuenta la proporción, la escala y el ritmo, para aplicar al diseño gráfico, textil, ornamental o arquitectónico. · Argumentación de la importancia de la medida de las formas en las composiciones. <p>Espacio y Volumen.</p> <p>Percepción y representación del concepto de espacio: experimentación con la sensación de profundidad entre formas planas: por cambio de tamaño, por superposición y por cambio de intensidad de color.</p> <p>Análisis de la posición e incidencia de la luz en los objetos y en la percepción espacial, y plasmación en apuntes del natural.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Sensibilización ante las variaciones visuales producidas por cambios lumínicos. <p>El claroscuro como técnica para representar espacio y volumen.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Representación del espacio natural próximo a partir del estudio de la luz y de su incidencia en las modulaciones del ambiente: sombras propias y arrojadas. La penumbra. · Apreciación del valor configurador del claroscuro como elemento generador de emociones dentro de la composición. Estudio del claroscuro 		
--	--	--

<p>en el arte.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Evaluación de la repercusión de los cambios de distancia, orientación, e iluminación en los valores emotivos y de apariencia en volúmenes y ambientes. <p>Técnicas gráfico-plásticas.</p> <p>Estudio de los distintos materiales utilizados en la representación gráfico-plástica, y experimentación comparativa con cada uno de ellos: lápiz de grafito, lápiz de color, rotuladores, pasteles blandos, tiza, ceras, carboncillo, pluma y tinta, temperas, acuarela, papel, cartulina, cartón, tejidos arcilla y madera. Identificación y experimentación</p> <p>Experimentación con distintos tipos de soportes gráfico-plásticos según las intenciones expresivas y descriptivas de la representación. El muro como soporte de representación.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Utilización de materiales gráfico-plásticos estudiados y los diferentes soportes con fines ilustrativos, decorativos o comunicativos. <p>Utilización de recursos informáticos (fotocopiadora, escáner, cámara fotográfica, programas informáticos) para la creación de producciones artísticas.</p> <p>Experimentación con técnicas bidimensionales (dibujo, pintura, estampación, mixtas, collage), tridimensionales (modelado, talla, ensamblaje).</p> <p>Experimentación y comparación de las técnicas gráfico-plásticas secas y húmedas.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Experimentación con diversos materiales y técnicas con finalidades expresivas. · Experimentación con papel como material gráfico -plástico para crear collages matéricos, fotomontajes y figuras tridimensionales. · Ready-made: Experimentación con materiales y técnicas de improvisado uso gráfico-plástico (colorantes naturales, objetos de uso cotidiano, etc) en la creación de obras personales y colectivas. 		
---	--	--

Bloque 2: Comunicación audiovisual. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Lectura y análisis de la imagen fija y en movimiento.	BL2.1. Leer y analizar imágenes fotográficas teniendo en cuenta los	CAA

<ul style="list-style-type: none"> · Elementos configurativos de la imagen: punto, línea, mancha, textura, tono y composición. Valor cromático de la imagen en blanco y negro y en color. · Análisis compositivo: estatismo y dinamismo, simetría, equilibrio, tensión, movimiento y ritmo. · Leyes compositivas: ley de la balanza, ley de compensación de masas y simetría. · Valor denotativo y connotativo de la imagen, lectura objetiva y subjetiva. Niveles de iconicidad de una imagen: diferencia entre imagen figurativa e imagen abstracta. Geometrización, esquematización y abstracción. Temática y valor estético y expresivo de la fotografía. Géneros: retrato, paisaje y bodegón, etc. Aspectos estructurales en la imagen fija y en movimiento. · Fórmato y encuadre. · Planificación: gran plano general, plano general, plano entero, plano americano, plano medio largo, plano medio corto, primer plano y primerísimo plano. Angulación: normal, picado, contrapicado, nadir y cenital. Evolución de la imagen fija a la imagen secuenciada que genera movimiento. Antecedentes en los formatos de imágenes secuenciadas. El cómic y la fotonovela. La cámara Fotográfica. De la cámara analógica a la digital. Elementos y manejo de la cámara fotográfica. · Control de diafragma y velocidad de obturación. Programas automáticos. · Realización de fotografías variando la profundidad de campo. · Realización de fotografías variando la velocidad de obturación: barridos y congelación de imágenes. · Apreciación de las técnicas y recursos aplicados a la realización de fotografías. Balance de tonos, virados. Dispositivos electrónicos y digitales. Apps. Técnicas y tratamiento digital de la imagen. Utilización de programas de retoque fotográfico. Valor estético y expresivo de la iluminación. Realización de imágenes con la cámara fotográfica, teniendo en cuenta los aspectos compositivos, técnicos, estilísticos, temáticos y expresivos en la fotografía. Reconocimiento del valor expresivo de la imagen en la sociedad 	<ul style="list-style-type: none"> aspectos compositivos, estilísticos, expresivos y temáticos así como identificar la función y finalidad del mensaje que desean transmitir. BL.2.2. Realizar fotografías con diferentes dispositivos electrónicos y apps para aplicar al collage y al fotomontaje y expresar de modo personal ideas, sentimientos y emociones. BL.2.3. Realizar fotografías aplicando los controles y funciones del cuerpo de la cámara fotográfica analógica: obturador y diafragma, programas automáticos, y utilizar correctamente los accesorios fotográficos (trípode, flash, zoom y iluminación) para representar de modo personal ideas, sentimientos y emociones. BL.2.4. Identificar en las imágenes audiovisuales de los formatos de medios de comunicación y de internet los aspectos técnicos (formales, compositivos), temáticos, y las cualidades expresivas utilizadas para expresar ideas, valores y emociones y sentimientos. BL.2.5. Leer y analizar aspectos estructurales de la imagen en movimiento (planos, secuenciación, movimientos de cámara) teniendo en cuenta la caracterización de los personajes y la recreación del espacio y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y del diálogo. BL.2.6. Organizar las fases en el proceso audiovisual para elaborar el guión grabación y montaje, teniendo en cuenta la planificación del calendario de ejecución y reparto de funciones en la cadena de trabajo para los diferentes roles profesionales (escenografía, vestuario, maquillaje, peluquería) BL.2.7. Elaborar de forma cooperativa propuestas audiovisuales planificando las fases del proceso de trabajo (desarrollo del guión, grabación y edición), utilizando los recursos propios del lenguaje cinematográfico (elementos estructurales y compositivos de la imagen, movimientos de cámara), y teniendo en cuenta la caracterización de personajes, localización de espacios y los recursos técnicos necesarios. 	<p>CSC CEC</p> <p>CD SIEE CEC</p> <p>CMCT CAA CEC SIEE</p> <p>CD CEC SIEE</p> <p>CEC CAA CCLI</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT SIEE CEC CAA</p>
---	--	--

<p>actual.</p> <p>Actitud y crítica razonada de las imágenes visuales y audiovisuales de su entorno cercano, medios de comunicación e Internet. Elementos formales, estéticos y expresivos que conforman la imagen y expresan el mensaje.</p> <p>La imagen en movimiento. Alfabetización audiovisual.</p> <p>El cine a través los tiempos. Influencia en la sociedad actual como medio de expresión y comunicación.</p> <p>Visionado de diferentes fragmentos de producciones videográficas. Debate y puesta en común en gran grupo.</p> <p>Lectura de aspectos formales básicos: género, temática, contenido, tratamiento del mensaje, etc.</p> <p>Valoración de las posibilidades comunicativas que ofrece el medio cinematográfico y videográfico.</p> <p>Reflexión crítica sobre una obra, ubicándola en su contexto y analizando la narrativa cinematográfica en relación con el mensaje.</p> <p>Valoración de la producción audiovisual en la Comunidad Valenciana.</p> <p>Los géneros en la producción audiovisual. Ficción y realidad. Objetividad y subjetividad.</p> <p>· Valoración crítica del lenguaje audiovisual en relación con la manera de presentar y representar la realidad.</p> <p>Comprensión de los fundamentos del lenguaje multimedia y valoración de las aportaciones de las tecnologías digitales.</p> <p>El lenguaje cinematográfico.</p> <p>· Fases del proceso: el guión literario y el guión técnico, rodaje y montaje.</p> <p>· Análisis de elementos estructurales y compositivos en la imagen audiovisual: encuadre, planificación, angulación.</p> <p>· Análisis de movimientos de la cámara: travellings y raccords.</p> <p>· Utilizando diferentes lenguajes y códigos (oral, escrito, gestual, visual y musical) para la elaboración del mensaje.</p> <p>La tecnología cinematográfica. La producción: idea, planificación y difusión del producto final.</p> <p>Estrategias y métodos creativos para la búsqueda y elaboración del guión, grabación y montaje. Curiosidad, experimentación, desarrollo y deducción.</p> <p>· Planificación del calendario, organización del equipo, materiales y distribución de roles profesionales para repartir las funciones en las cadena de trabajo</p>		
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> · Caracterización de los personajes: vestuario, maquillaje y peluquería. · Fase de grabación: localización de espacios, decorados, iluminación y sonido. · Fase de edición: programas informáticos, efectos sonoros, efectos especiales y créditos. <p>Elaboración de documentos multimedia para presentar un tema o proyecto, empleando los recursos digitales y nuevas tecnologías de manera adecuada. Registro de imágenes, edición y post-producción, en función del planteamiento del contenido/mensaje que se quiere transmitir. Respeto por la pluralidad cultural y distinta ideas manifiestas en las producciones visuales.</p> <p>Colaboración en tareas de equipo para crear un proyecto de trabajo y producir un mensaje audiovisual.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Diseño, en equipo, de mensajes visuales y audiovisuales con distintas funciones 	
---	--

Bloque 3: Dibujo técnico. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los instrumentos y materiales de precisión. Práctica de trazado con los diferentes instrumentos de precisión y materiales utilizados en el dibujo técnico. Realización de trazados básicos en diversos programas de dibujo técnico por ordenador. Introducción a la geometría plana. Exposición de los axiomas geométricos fundamentales y bases de la geometría. Reconocimiento y explicación del concepto de «lugar geométrico» basándose en las definiciones de mediatrix, bisectriz, posiciones relativas de las rectas (paralelas y perpendiculares), planos paralelos y perpendiculares, circunferencia, polígonos, poliedros. Práctica de trazados geométricos fundamentales. Creación de propuestas que combinen varios trazados. Forma y proporción. Estudio de la proporción en las formas mediante la aplicación del Teorema	BL3.1. Realizar con los instrumentos y materiales propios del dibujo técnico los trazados fundamentales con cuidado, soltura y precisión en la realización de ejercicios en el ámbito académico. BL3.2. Definir el concepto de “lugar geométrico” en los textos técnicos del ámbito académico. BL3.3. Combinar trazados de rectas paralelas y perpendiculares que pasen por un punto definido utilizando la escuadra y el cartabón en propuestas creativas de aula. BL3.4. Combinar mediatrix trazadas con compás y regla en propuestas creativas de aula. BL3.5. Definir los conceptos de ángulo y bisectriz entendiendo su aplicación en navegación, y realizar ejercicios sencillos combinando	CMCT CAA SIEE CMCT CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA

de Thales. <ul style="list-style-type: none"> · Las escalas gráficas. Transporte de medidas. · Realización de polígonos a escala. <p>Estudio de proporciones en la naturaleza y aplicación de transformaciones geométricas combinadas.</p> <p>Experimentación con los trazados de simetrías, traslaciones y rotaciones, aplicados en el diseño a la creación de composiciones con módulos.</p> <p>Aplicación de la proporción en el estudio de la figura humana.</p> <p>Los polígonos y la circunferencia. Tangencias.</p> <p>Definición, clasificación y estudio de las características de los polígonos regulares y diferenciación de los polígonos irregulares.</p> <p>Trazado correcto de polígonos: métodos particulares de construcción dado el lado del polígono. Clasificación de cualquier polígono. Construcción de polígonos por el método general conociendo el lado.</p> <p>Diseño de redes poligonales como base de formas modulares bidimensionales para aplicar en el campo del diseño.</p> <p>Construcción de cualquier triángulo dados tres de sus datos (lados o ángulos).</p> <p>Trazado de las medianas y determinación del baricentro.</p> <p>Trazado de las bisectrices y determinación del incentro.</p> <p>Trazado de las mediatrixes y determinación del circuncentro.</p> <p>Clasificación correcta de cualquier cuadrilátero y construcción de paralelogramos.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Dados dos lados y un ángulo. · Dados dos lados y una diagonal. <p>La circunferencia.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estudio del método general de división en partes iguales de la circunferencia. · Construcción de cualquier polígonos regular inscrito en la circunferencia. <p>Tangencias y enlaces.</p> <p>Estudio de las tangencias y enlaces en la naturaleza y en el arte.</p> <p>Argumentación de los presupuestos fundamentales de tangencias.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Trazado de tangencias entre recta y circunferencia. · Trazado de tangencias entre dos circunferencias. <p>Análisis de las curvas técnicas.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Trazado de óvalos y ovoides. 	bisectrices en propuestas creativas de aula. BL3.6. Utilizar el Teorema de Thales para dividir un segmento en partes iguales y justificar su uso en la realización de polígonos a escala con buena ejecución técnica. BL3.7. Diseñar composiciones de módulos, experimentando con los conceptos de simetrías, giros y traslaciones, y relacionar con los objetos, producciones y espacios del entorno. BL3.8. Trazar polígonos regulares conociendo el lado con buena ejecución técnica . BL3.9. Dibujar el baricentro, ortocentro, circuncentro e incentro de cualquier triángulo, aplicando las propiedades de los puntos y rectas característicos, y construir triángulos rectángulos aplicando sus propiedades geométricas. BL3.10. Trazar las construcciones más habituales de paralelogramos para este nivel educativo. BL3.11. Describir el método de división de la circunferencia en partes iguales, y construir polígonos regulares de cualquier número de lados inscritos en la circunferencia. BL3.12. Describir las condiciones de los centros y las rectas tangentes aplicadas al trazados de tangencias, óvalos y ovoides, y construir espirales de 2, 3, 4 y 5 centros en los trabajos de aula. BL3.13. Diferenciar las proyecciones cilíndricas de las cónicas, dibujar acotaciones sobre las tres vistas de objetos sencillos, y trazar perspectivas isométricas y caballeras de volúmenes y piezas sencillas de creación propia.	CMCT CAA CMCT CAA CMCT CEC CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA CMCT SIEE CEC
--	---	---

<p>· Construcción de espirales de 2, 3, 4 y 5 centros.</p> <p>Aplicación en el diseño ornamental. Relación de conceptos geométricos sencillos con sus aplicaciones en objetos simples, en la ornamentación, en elementos urbanísticos o en la naturaleza.</p> <p>Introducción a los sistemas de representación.</p> <p>Identificación y definición del plano y el volumen.</p> <p>Diferenciación entre clases de proyecciones: cilíndricas y cónicas.</p> <p>Representación objetiva de sólidos mediante sus proyecciones.</p> <p>Trazado de vistas de sólidos del entorno.</p> <p>Dibujo de las vistas principales de volúmenes frecuentes, identificando las tres proyecciones de sus aristas y sus vértices.</p> <p>Estudio y práctica de los elementos fundamentales de normalización.</p> <p>Estudio y práctica de los elementos fundamentales del sistema axonométrico.</p> <p>· Construcción de perspectivas isométricas de piezas sencillas de diseño propio.</p> <p>· Construcción de la perspectiva caballera de volúmenes simples.</p> <p>· Aplicación de coeficientes de reducción sencillos en la perspectiva caballera.</p> <p>Trazado de piezas sencillas en soporte digital con programas de software libre.</p> <p>Investigación sobre los ámbitos de aplicación de los sistemas de representación en el campo de la Ingeniería y la Arquitectura.</p>		
---	--	--

Curso 4º ESO

Bloque 0: Bloque transversal. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje.	BL0.1. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional, y leer comprensivamente textos de formatos diversos. BL0.2. Captar el sentido global y analizar de forma crítica textos orales,	CCLI CAA CCLI
Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Consolidación de la terminología conceptual específica del área. Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de auto-motivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Búsqueda de información desde diferentes fuentes, tanto convencionales como digitales e Internet, sobre manifestaciones artísticas que se trabajan en el nivel educativo, y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Estrategias de planificación, organización y gestión. Introducción al proceso creativo en las artes visuales y audiovisuales	extrayendo conclusiones, y participar en debates y exposiciones exponiendo de forma organizada su discurso intercambiando informaciones con otros alumnos; explicar el proceso seguido en la elaboración de productos artísticos, evaluando el resultado, haciendo propuestas razonadas para mejorarlo y utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL0.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL0.4. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line y banco de sonidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL0.5. Reconocer las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos y expresar emociones, sentimientos e ideas propias al realizar sus producciones disfrutando del proceso de creación artística y mostrando respeto por el trabajo de los demás. BL0.6. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL0.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL0.8. Reconocer el patrimonio artístico y cultural de la Comunidad	CAA CCLI CAA CD CAA CEC SIEE CSC SIEE CAA SIEE CAA CEC

<p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Consolidación de la terminología conceptual específica del área. Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de auto-motivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Búsqueda de información desde diferentes fuentes, tanto convencionales como digitales e Internet, sobre manifestaciones artísticas que se trabajan en el nivel educativo, y análisis de las posibilidades de creación gráfica que ofrecen los nuevos medios tecnológicos. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Estrategias de planificación, organización y gestión. Introducción al proceso creativo en las artes visuales y audiovisuales</p>	<p>extrayendo conclusiones, y participar en debates y exposiciones exponiendo de forma organizada su discurso intercambiando informaciones con otros alumnos; explicar el proceso seguido en la elaboración de productos artísticos, evaluando el resultado, haciendo propuestas razonadas para mejorarlo y utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL0.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL0.4. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line y banco de sonidos, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL0.5. Reconocer las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos y expresar emociones, sentimientos e ideas propias al realizar sus producciones disfrutando del proceso de creación artística y mostrando respeto por el trabajo de los demás.</p> <p>BL0.6. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL0.7. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL0.8. Reconocer el patrimonio artístico y cultural de la Comunidad</p>	<p>CAA CCLI CAA CD CAA CEC SIEE CSC SIEE CAA SIEE CAA CEC</p>
--	---	---

<p>mediante el desarrollo de un producto individual o colectivo, controlando las distintas fases:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Investigación y estudio previo. · Selección de información y desarrollo de primeras ideas. · Planificación, organización y gestión del tiempo y los recursos. · Toma de decisiones y calibración de oportunidades y riesgos. · Aporte soluciones originales a los problemas. · Realización del producto y establecimiento de criterios para evaluar el proceso y el resultado. · Reflexión y propuesta de mejora del proceso creativo propio y ajeno, desde la idea inicial hasta la ejecución definitiva: juicio sobre la buena realización del trabajo así como la limpieza en su ejecución, y evaluación del uso de las nuevas tecnologías. · Reconocimiento del esfuerzo que exige la elaboración de algunas obras artísticas. <p>Apreciación, valoración y disfrute del patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado español, así como contribución a su defensa, conservación y desarrollo.</p> <p>Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza sexo o cultura.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra. Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclando materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. 	<p>Valenciana y del Estado Español como un medio de comunicación y disfrute individual y colectivo, y contribuir a su defensa y conservación a través de la divulgación de obras de arte y medios audiovisuales que forman parte de dicho patrimonio, expresando sus conocimientos de forma crítica.</p> <p>BL0.9. Superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas, evitando cualquier forma de discriminación (raza, sexo, cultura) e identificar las influencias que ejercen valores artísticos propios de otras culturas respetando sus formas de expresión.</p> <p>BL0.10. Cuidar del entorno de trabajo y del medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p> <p>BL0.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	<p>SIEE CEC</p> <p>CSC CEC</p> <p>CMCT CSC</p> <p>SIEE CSC</p>
---	--	--

Bloque 1: Expresión plástica. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC

<p>Estrategias de fomento de la creatividad. Definición de Creatividad, y análisis de la disposición de crear que existe en estado potencial en todos los individuos. Estudio de la Teoría del pensamiento lateral: revisión de supuestos (extracción y abstracción), definición de la idea dominante (supuestos) y búsqueda de alternativas (combinaciones de supuestos y afinamiento). · Análisis del proceso creativo: planteamiento del problema, búsqueda de soluciones mediante la utilización del pensamiento lateral (<i>brainstorming</i> como técnica de volcado de ideas).</p> <p>Planteamiento de problemas futuros y aplicación de estrategias para búsqueda de posibles soluciones.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Puesta en práctica de la sinéctica, o técnica de trabajo en grupo, para mejorar la eficiencia del proceso. · Estudio de las metas propuestas y evaluación y selección de la idea más viable con respecto a los fines planteados. <p>Creación de una propuesta expositiva gráfico-plástica, visual o audiovisual para presentar al grupo las posibles soluciones aportadas. Los lenguajes específicos. Reconocimiento y análisis de la interacción entre los distintos lenguajes: gráfico-plástico, escrito, oral, gestual y musical. Estudio del graffiti: objetivo y consecuencia social. Creación de un graffiti personal. Justificación de la necesidad del dibujo técnico en la comunicación visual. Interpretación y comparación de los aspectos denotativos y connotativos de una imagen. Función sociocultural de la imagen en la historia. Análisis de los medios de comunicación de masas: debate sobre su uso y abuso. Discusión sobre las nuevas tecnologías. La ética social en la imagen digital e Internet. Análisis de los lenguajes visuales (gráfico, plástico, arquitectónico, escultórico) y audiovisuales para inferir sus posibilidades de comunicación. Desarrollo de un proyecto de interacción entre los distintos lenguajes, siguiendo las fases del proceso creativo. Los elementos gráfico- plásticos como vehículos de expresión. Experimentación con los elementos gráfico-plásticos como vehículos de la</p>	<p>BL1.1. Analizar en obras de arte los elementos configurativos y expresivos del lenguaje visual (punto, línea, textura, y color), identificar algunos estilos artísticos, describiendo el proceso de creación y analizar los distintos soportes, materiales y técnicas que constituyen la imagen para situarlas en el período al que pertenecen.</p> <p>BL1.2. Analizar los fundamentos compositivos en las obras (peso visual, equilibrio y ritmo) para subrayar el centro de interés, y crear composiciones individuales o colectivas que los incluyan.</p> <p>BL1.3. Analizar los soportes, técnicas y materiales en las obras gráfico-plásticas, y realizar proyectos artísticos de manera individual o colectiva, seleccionando y utilizando con propiedad los recursos técnicos, tecnológicos y digitales más idóneos para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir.</p> <p>BL1.4. Crear obras gráfico-plásticas individuales y colectivas que evidencien un planteamiento creativo aportando puntos de vista innovadores, utilizando las capacidades expresivas del lenguaje plástico y visual (códigos, soportes y técnicas) de forma personal .</p> <p>BL1.5. Crear una obra individual o colectiva experimentando con la interacción entre los distintos lenguajes (gráfico-plástico, escrito, oral, gestual y musical), proponer un plan ordenado de acciones estableciendo unas metas, y utilizar diferentes recursos tanto analógicos como digitales para alcanzarlas, teniendo en cuenta el esfuerzo de superación que supone el proceso creativo.</p> <p>BL1.6. Crear o reinterpretar obras de arte experimentando con la huella gráfica de los elementos configurativos del lenguaje visual (punto, línea, textura y color) de forma personal para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir.</p>	<p>CAA CEC CSC</p> <p>CAA CEC</p> <p>CMCT CD CAA SIEE</p> <p>SIEE CEC</p> <p>CCLI SIEE CEC</p> <p>SIEE CEC</p>
---	--	--

<p>expresión personal.</p> <p>Identificación de la línea como elemento vehiculador de emociones.</p> <p>Ánalisis del valor expresivo de la línea mediante la elaboración de bocetos y encajes de planteamiento subjetivo.</p> <p>Experimentación con la línea para conseguir texturas visuales y táctiles, tramas y plantillas con fines expresivos.</p> <p>Ánalisis del color en una obra de arte: identificación de la gama cromática que predomina y diferenciación del valor denotativo y connotativo.</p> <p>Experimentación con el color como valor simbólico: realizar cambios del color de una imagen para variar su significado.</p> <p>Creación de obras de ejecución propia e interpretaciones de obras de arte experimentando con los recursos gráfico-plásticos de forma personal para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir.</p> <p>Introducción a la Historia del Arte.</p> <p>Estudio de los diferentes usos de los elementos configurativos del lenguaje visual, y análisis del uso de materiales, técnicas y soportes en los distintos estilos artísticos.</p> <p>Estudio de las obras de arte, situándolas en el período al que pertenecen para potenciar la conservación del patrimonio artístico y cultural, su respeto y divulgación.</p> <p>Interés por conocer cualquier manifestación artística y estimación de la misma como un medio de comunicación y disfrute individual y colectivo.</p> <p>Interpretación gráfico-plástica personal de obras de arte y argumentación de la misma mediante la explicación del proceso de creación, y el análisis de la estructura compositiva, los soportes, materiales y técnicas.</p> <p>La composición</p> <p>Revisión de las leyes de composición: estudio de la ley de la balanza y la ley de compensación de masas.</p> <p>Experimentación con los elementos que intervienen en la estructura compositiva (formato, encajado y encuadre) y con las leyes de la Gestalt (Ley de la figura-fondo, ley del contraste, ley de formas ambiguas y de la inclusividad, de proximidad, semejanza y continuidad) de forma personal para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos.</p> <p>Utilización de los conceptos de peso visual y equilibrio para subrayar el centro de interés visual.</p>	
---	--

<p>Diferenciación de peso visual por tamaño, forma, color y textura.</p> <p>Comparación del equilibrio simétrico y el asimétrico: equilibrio por igualdad, por equivalencia o por contrapeso.</p> <p>Análisis y experimentación del ritmo compositivo.</p> <ul style="list-style-type: none"> · El ritmo libre. · El ritmo armónico: lineal, quebrado o continuo. · El ritmo por contraste: sucesiones binarias, crecientes o decrecientes. · La regla de los tres tercios. <p>Aplicación de los criterios de composición y esquemas de movimiento y ritmo, mediante la creación de composiciones artísticas, seleccionando y utilizando los distintos elementos del lenguaje compositivo.</p> <p>Lectura, análisis y argumentación de las líneas de fuerza que estructuran una obra artística.</p> <p>Materiales y técnicas en los productos artísticos.</p> <p>Ánalisis de los factores que inciden en un producto artístico: materiales, técnicas, composición e intencionalidad.</p> <p>Elección y utilización con propiedad de los materiales y procedimientos más idóneos para representar y expresarse mediante proyectos artísticos de diferente índole, tanto bidimensionales como tridimensionales.</p> <p>Estudio de la expresión plástica: recursos gráficos expresivos, transformación y manipulación de imágenes.</p> <p>Investigación con técnicas secas (lápices de grafito, carboncillo, lápices de colores, pasteles y ceras, collage y materiales de desecho), ahondando en su carácter de expresión subjetiva.</p> <p>Investigación con las técnicas húmedas (acuarelas, témperas, técnicas mixtas, técnicas de estampación), ahondando en su carácter de expresión subjetiva.</p> <p>Creación de obras tridimensionales con materiales blandos como la cartulina, cartón, arcilla o poliuretano expandido, para crear obras personales y expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir.</p> <p>Estudio del proceso de creación artística y planificación de sus fases.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Elección y experimentación con soportes y técnicas para elaborar composiciones personales o en grupo. · Análisis y explicación de los soportes, materiales y técnicas gráfico-plásticas que intervienen en el proceso de creación de una obra artística, y 	
---	--

que constituyen el aspecto formal de la misma. · Auto-evaluación continua del proceso de realización. Diferencias entre las imágenes producidas por materiales y técnicas convencionales, y las generadas por medios digitales. Revisión de los tipos de imágenes digitales. Discusión sobre los ámbitos de aplicación de la imagen digital.	
--	--

Bloque 2: Dibujo técnico. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La geometría plana como base del diseño.</p> <p>Análisis de las cualidades de la forma. Diferenciación del sistema de representación objetiva de la forma (descriptivo), y el dibujo artístico (perceptivo).</p> <p>Diferencia entre formas naturales y artificiales.</p> <p>Expresión de la proporción: revisión de la proporcionalidad entre segmentos, y del concepto de escala.</p> <p>Ánalisis de la estructura geométrica de las formas naturales del entorno y en el arte.</p> <p>Desarrollo de una propuesta gráfico-plástica basada en apuntes del natural de objetos y espacios del entorno, aplicando el concepto de escala.</p> <p>Repasso del concepto de polígono regular, y trazado técnico de polígonos mediante los métodos particulares dado el lado y métodos generales dado el lado y el radio.</p> <p>Trazado de polígonos estrellados.</p> <p>Resolución de problemas sencillos referidos a polígonos.</p> <p>Utilización de formas geométricas poligonales en la realización de motivos decorativos.</p> <p>Ánalisis de la configuración de diseños realizados con formas geométricas planas:</p> <p>Identificación de redes modulares. Aplicación del trazado de polígonos al diseño de redes modulares.</p> <p>Diseño de redes poligonales como base de formas modulares bidimensionales para aplicar en el campo del diseño.</p> <p>Repasso del trazado de tangencias y curvas técnicas.</p>	<p>BL2.1. Reconocer las proporciones y la estructura geométrica de las formas naturales, distinguir de las formas geométricas artificiales y dibujar apuntes del natural de objetos y espacios del entorno diferenciando el sistema de dibujo descriptivo del perceptivo y utilizando el concepto de escala.</p> <p>BL2.2. Analizar la configuración de diseños de objetos, producciones y espacios del entorno cotidiano construidos a partir de formas geométricas planas, y crear composiciones creativas aplicando las redes modulares y sus transformaciones básicas (simetría, giro, traslación) y el trazado de tangencias, utilizando con precisión y limpieza los materiales de dibujo técnico.</p> <p>BL2.3. Diferenciar la utilización de proyecciones cilíndricas o cónicas en los distintos sistemas de representación espacial, identificar el más adecuado gráficamente en cada ámbito de aplicación (artes, arquitectura, diseño e ingeniería), y reconocer la utilidad del dibujo de representación objetiva en cada uno de dichos ámbitos.</p> <p>BL2.4. Trazar las vistas (alzado, planta y perfil) de figuras tridimensionales sencillas, visualizar formas tridimensionales definidas por sus vistas principales, y realizar perspectivas cónicas frontales u oblicuas eligiendo el punto de vista más adecuado.</p>	CMCT CAA CEC

Resolución de problemas básicos de tangencias y enlaces. Aplicación al campo del diseño. Utilización de diversos trazados geométricos y transformaciones básicas como la simetría o el giro para la creación de composiciones personales. Sistemas de representación. Reflexión sobre los sistemas de representación objetiva de las formas y el dibujo técnico, e identificación de sus ámbitos de aplicación (artes, arquitectura, diseño e ingenierías). Argumentación de la utilidad de la representación objetiva en cada uno de dichos ámbitos. Repaso del concepto de normalización y el trazado de las vistas de un sólido. · Visualización de formas tridimensionales definidas por sus vistas. · Trazado de alzado, planta y perfil de figuras tridimensionales sencillas del entorno aplicando la normalización. · Representación de elementos arquitectónicos próximos sencillos. · Desarrollo en plano de sólidos sencillos. Interpretación de planos técnicos en arquitectura, topografía y diseño, y realización de una maqueta a escala partiendo de las proyecciones en plano de una obra arquitectónica sencilla. Revisión de los conceptos fundamentales del sistema axonométrico ortogonal: trazado de sólidos sencillos en perspectiva isométrica. Revisión de los conceptos fundamentales del sistema axonométrico oblicuo: trazado de sólidos sencillos en perspectiva caballera. Introducción a la Perspectiva cónica. Trazado de los elementos fundamentales del sistema de perspectiva cónica frontal y oblicua: línea de tierra, línea del horizonte, punto de vista y puntos de fuga. · Análisis de las aplicaciones del sistema cónico. · Práctica de la perspectiva cónica en la representación de formas geométricas simples, espacios y entornos cercanos. Selección y utilización del sistema de proyección más adecuado gráficamente al dibujo del objeto o espacio que se pretende representar.		
--	--	--

Bloque 3: Fundamentos del diseño. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC

<p>Fundamentos del diseño. El diseño y la artesanía. Su aplicación. Las escuelas y los estudios de diseño. Autores y diseños más destacados del siglo XX.</p> <p>Diferenciación entre diseño y artesanía.</p> <p>Conocimiento de las asociaciones y los colegios profesionales del campo del diseño.</p> <p>Valoración de las influencias en el diseño de las grandes escuelas y autores.</p> <p>Apreciación de los diseños más importantes del siglo XX.</p> <p>Comunicación y difusión del diseño.</p> <p>Reconocimiento de los factores que constituyen la forma-función y la comunicación en el diseño.</p> <p>Diseño global y autóctono.</p> <p>Apreciación de distintos campos del diseño en la Comunidad Valenciana y en el resto de España.</p> <p>El diseño y el entorno cotidiano.</p> <p>Observación y análisis de los elementos de nuestro entorno en su vertiente estética y de funcionalidad y utilidad, utilizando el lenguaje visual y verbal.</p> <p>Identificación y clasificación de diferentes objetos en función de la familia o campo del diseño.</p> <p>Aplicación del diseño al entorno cotidiano.</p> <p>Percepción e interpretación crítica de las imágenes y las formas de su entorno cultural siendo sensible a las cualidades plásticas, estéticas y funcionales.</p> <p>El proyecto: análisis del proceso creativo.</p> <p>Distinción y valoración de las fases en la creación de un diseño.</p> <p>Identificación de los elementos que conforman la estructura del lenguaje del diseño.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Análisis de los elementos que generan el mensaje (signos, símbolos, estructuras compositivas, formas, texturas y colores). · Análisis de aspectos fundamentales en el diseño de un producto como son: mensaje, funcionalidad, producción, factores sociales y psicológicos, ergonomía, estética, etc. <p>Métodos de divergencia analítica y creativa.</p> <p>Innovación y transformación en el diseño.</p> <p>Aplicación de métodos de transformación y de convergencia.</p> <p>Utilización de estrategias creativas en la generación de ideas como por</p>	<p>BL3.1. Identificar las imágenes, objetos y espacios del entorno, propios de los diferentes campos del diseño, y analizar sus cualidades plásticas, estéticas, funcionales.</p> <p>BL3.2. Reconocer algunos diseñadores y escuelas de diseño más significativas del siglo XX, diferenciando los distintos campos de aplicación y su influencia social y cultural y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo.</p> <p>BL3.3. Identificar en las imágenes visuales y audiovisuales de los medios de comunicación, los elementos configurativos gráfico-plásticos, expresivos y técnicos, propios del diseño y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo.</p> <p>BL3.4. Elaborar un proyecto de diseño teniendo en cuenta los métodos de generación de ideas como por ejemplo brainstorming en el proceso creativo y planificar de las fases del proceso de trabajo (bocetos, prototipos, maqueta, composición y técnica) teniendo en cuenta los recursos técnicos y digitales.</p> <p>BL3.5. Leer y analizar imágenes y objetos del campo profesional del diseño gráfico (editorial, imagen corporativa, publicidad, cartelismo, señalización, packaging y ilustración) e industrial (diseño de moda, diseño textil, interiorismo, diseño industrial) para identificar los elementos y funciones que los caracterizan y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo.</p> <p>BL3.6. Elaborar de forma creativa imágenes visuales y audiovisuales propias del diseño gráfico (editorial, imagen corporativa, publicidad, cartelismo, señalización, “packaging” y ilustración) y utilizar recursos técnicos y gráfico-plásticos para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos implícitos en el mensaje que pretenden transmitir.</p> <p>BL3.7. Elaborar un diseño propio o colectivo del campo textil aplicando fundamentos compositivos, como por ejemplo, las redes modulares, teniendo en cuenta la función estética y la finalidad del producto final.</p>	CMCT CEC CCLI CSC CEC CCLI CSC CEC CMCT CAA SIEE CMCT CSC CCLI CMCT CD SIEE CSC SIEE CEC
---	--	---

<p>ejemplo <i>brainstorming</i>, diagramas de burbujas, <i>design thinking</i>, etc.</p> <p>Apreciación del proceso de creación artística, tanto en obras propias como ajenas.</p> <p>El campo profesional del diseño gráfico: editorial, imagen corporativa, publicidad, cartelismo, señalización, packaging, ilustración.</p> <p>Observación y análisis del campo profesional del diseño gráfico: de la comunicación global a la ilustración.</p> <p>Estudio de los elementos y finalidades de la comunicación visual.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Interacción figura-fondo. Relación texto-imagen. · Realización de ejercicios de Gestal de interacción figura-fondo. <p>Diseño y dibujo técnico.</p> <p>Aplicación del dibujo técnico al diseño gráfico.</p> <p>Realización de composiciones creativas y funcionales adaptándolas a las diferentes áreas del diseño, valorando el trabajo organizado y secuenciado en la realización de todo proyecto, así como la exactitud, el orden y la limpieza de las representaciones gráficas.</p> <p>Tipografías básicas. Estudio y realización de tipografías.</p> <p>Senalística y comunicación visual.</p> <p>Experimentación y valoración con diferentes materiales y acabados para la realización de diseños gráficos.</p> <p>La imagen global: la identidad corporativa y la imagen de marca de una empresa.</p> <p>Realización de una imagen de marca.</p> <p>Campos del diseño gráfico. Experimentación.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realización de distintos tipos de diseños y composiciones modulares utilizando las formas geométricas básicas y estudiando la organización del plano y del espacio. <p>El campo profesional del diseño de moda.</p> <p>El dibujo de maniquíes. Realización de técnicas gráficas para la representación bidimensional de maniquíes.</p> <p>Estudio de las proporciones.</p> <p>Diseño textil: telas, estampados, moda.</p> <p>Realización de composiciones creativas y funcionales adaptándolas a las diferentes tejidos.</p> <p>Experimentación en la realización de diseños textiles con diferentes técnicas y materiales. Valoración.</p>	<p>BL3.8. Realizar el diseño de un producto de forma cooperativa planificando las fases del proceso de trabajo (idea, boceto, prototipo) y utilizar las técnicas de proyección (sistemas de representación, croquización y maquetación) adecuadas a la posterior construcción que resuelva las necesidades detectadas en su entorno personal, familiar y social.</p>	CMCT CSC SIEE CAA
--	--	----------------------------

<ul style="list-style-type: none"> · Utilización de diferentes tipos de composiciones modulares aplicando las formas geométricas básicas. <p>El diseño de moda en la Comunidad Valenciana.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estudio de las empresas del sector moda de la Comunidad Valenciana. · Apreciación del diseño de moda valenciano. Pasarelas. <p>Interiorismo.</p> <p>Identificación de distintos campos de aplicación del diseño de interiores.</p> <p>El espacio habitable: ordenación espacial, interiorismo, escaparates, exposiciones.</p> <p>La representación del espacio interior.</p> <p>Estudio de la distribución de espacios.</p> <p>Circulación interior e iluminación natural y artificial.</p> <p>Aplicación de las proyecciones al diseño de interiores: dibujo y lectura de formas y sistemas de representación.</p> <p>Creación de espacios con elementos de interiorismo: colores, iluminación, mobiliario, textiles complementos.</p> <p>La dimensión humana en los espacios de interior. El diseño de Le Corbusier.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Diseño y barreras arquitectónicas. · Identificación y utilización de la ergonomía en el diseño de interiores. <p>Diferenciación de necesidades entre zonas abiertas y zonas cerradas.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Respeto, empatía y resiliencia hacia sus iguales y resto de ciudadanos, priorización y ayuda ante discapacidades. <p>El campo profesional del diseño de un producto.</p> <p>Observación de objetos de nuestro entorno: la idoneidad de los elementos.</p> <p>Ánalisis de las relaciones funcionales y formales de los objetos.</p> <p>Estudio y valoración del diseño de muebles en la Comunidad Valenciana.</p> <p>Elementos configuradores del diseño.</p> <p>Factores conceptuales, sociológicos, psicológicos, significativos, icónicos.</p> <p>Factores formales: funcionales, estéticos, productivos, ergonómicos.</p> <p>Organización del campo visual: tensiones, movimientos y ritmos compositivos.</p> <p>Aplicación de la luz y el color: mezcla aditiva y sustractiva, relaciones cromáticas, efectos fisiológicos y psicológicos.</p> <p>Valoración y regulación del trabajo en equipo para la creación de ideas originales y perseverancia en el trabajo. Retroalimentación.</p>		
---	--	--

<p>Identificación de las fases de la generación de ideas. proyecto técnico.</p> <p>El Proyecto.</p> <p>Planificación de los pasos a seguir en la realización de proyectos, respetando las aportaciones de los compañeros.</p> <p>Realización de bocetos sencillos.</p> <p>Aplicación de técnicas de proyección y realización de objetos: sistemas de representación (diédrico, axonométrico y cónico).</p> <p>Normalización.</p> <p>Croquización. Realización de croquis, dibujos y planos finales de un proyecto técnico.</p> <p>Maquetación, prototipos y presentación final.</p> <p>Utilización de las nuevas tecnologías para llevar a cabo sus propios proyectos de diseño.</p> <p>Utilización de programas informáticos apropiados al diseño de objetos en 3D.</p> <p>Construcción de volúmenes y formas expresivas volumétricas con materiales diversos: papel, materiales de modelaje y reciclaje.</p>		
--	--	--

Bloque 4: Lenguaje audiovisual y multimedia. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La imagen fotográfica.</p> <p>Identificación de los antecedentes físicos y químicos de la fotografía.</p> <p>Evolución histórica de la fotografía hasta la actualidad.</p> <p>Estilos: retratos, paisaje, bodegón, macros, publicitaria, arquitectónica, deportes.</p> <p>Tendencias marcadas por las vanguardias artísticas (impresionismo, expresionismo, surrealismo, arte conceptual, arte minimalista, etc) y autores.</p> <p>Observación, reconocimiento y análisis de elementos que identifican la imagen fotográfica.</p> <p>Tipos de cámaras fotográficas, cámaras de móviles y tabletas digitales.</p> <p>Identificación y localización de los recursos de la cámara fotográfica.</p> <p>Identificación de las partes, controles y funciones del cuerpo de la cámara:</p> <p>Enfoque. Obturador y diafragma. Profundidad de campo. Velocidad de</p>	<p>BL4.1. Reconocer las imágenes visuales y audiovisuales de diferentes medios de comunicación e Internet e identificar los elementos que conforman el lenguaje visual (formales, estéticos, expresivos, técnicos), estilos, finalidad y función del mensaje que pretenden transmitir.</p> <p>BL4.2. Leer y analizar imágenes fotográficas identificando el lenguaje propio de la fotografía, teniendo en cuenta aspectos compositivos, estilísticos (realismo, figuración y abstracción), temáticos (paisaje, bodegón, retrato, etc), simbólicos, expresivos, técnicos y la función comunicativa del mensaje que desean transmitir.</p> <p>BL4.3. Realizar de forma creativa fotografías aplicando los recursos de la cámara fotográfica: controles y funciones del cuerpo de la cámara (como por ejemplo balance de blancos) y distintos objetivos, y aplicar</p>	<p>CEC CSC CCLI</p> <p>CEC CAA</p> <p>CMCT CD SIEE</p>

<p>obturación y definición de la imagen. Programas automáticos. El CCD. Filtros y balance de blancos.</p> <p>Clasificación y utilización de objetivos: normal de 50 mm, gran angular de 28 o 35 mm y teleobjetivo de de 100 o 135 mm. Enfoque, iris, distancia focal y zoom.</p> <p>Utilización de accesorios fotográficos y soportes de cámara: el trípode, filtros.</p> <p>Fuentes de iluminación natural y artificial. El flash.</p> <p>Diseño y elaboración del decorado fotográfico.</p> <p>Organización y distribución de los diferentes puntos de luz: focos, paraguas reflector, difusor...</p> <p>Diferenciación entre luces dominantes y subdominantes.</p> <p>Mantenimiento del espacio de trabajo y material en perfecto orden y estado, y aportando al aula cuando es necesario para la realización de las actividades.</p> <p>Sistemas de almacenaje digital. Disco duro, tarjetas de memoria y USB.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Utilización correcta de diferentes sistemas de almacenaje de imágenes. · Conocimiento de los distintas extensiones de la imágenes digitales. <p>Composición y encuadre. Angulación y escalado de planos. Diferentes puntos de vista de la toma fotográfica: nadir, cenital, picado, contrapicado y normal.</p> <p>Realización de fotografías variando el enfoque y la profundidad campo.</p> <p>Realización de trabajos fotográficos utilizando diferentes tipos de planos.</p> <p>Aplicación y experimentación de técnicas fotográficas elementales en determinados trabajos.</p> <p>Precisión y corrección en la toma de imágenes con la cámara fotográfica. Apps y programas de retoque.</p> <p>Temática y valor expresivo de la fotografía. Composición, técnica y estilo en fotografía.</p> <p>Recopilación de imágenes de prensa analizando sus finalidades.</p> <p>Realización de fotografía expresiva, informativa y publicitaria. Técnicas.</p> <p>Realización de fotografías, teniendo en cuenta criterios estéticos. Clave alta - clave baja.</p> <p>Disposición favorable para realizar los trabajos de forma precisa, ordenada y limpia.</p> <p>El collage o fotomontaje. Apps y recursos informáticos que mejoran y/o</p>	<p>correctamente los accesorios fotográficos para representar de modo personal o en equipo ideas, emociones y sentimientos.</p> <p>BL4.4. Leer y analizar imágenes o campañas publicitarias de los medios de comunicación identificando el lenguaje propio de la publicidad, teniendo en cuenta aspectos compositivos, estilísticos, temáticos, simbólicos, expresivos y la interrelación de los lenguajes que intervienen, y argumentando de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo.</p> <p>BL4.5. Elaborar de forma creativa y cooperativa un proyecto publicitario eligiendo el producto, el lema, el eslogan, el lenguaje y el medio de comunicación, relacionando las imágenes con el texto, los efectos sonoros, el emisor y receptor y teniendo en cuenta el mensaje que desea transmitir.</p> <p>BL4.6. Leer y analizar aspectos técnicos (tipos de planos y angulaciones, el ritmo y el tiempo, la elipsi, el flashback, el flashback, continuidad y raccord, signos de puntuación: corte, fundido, cortinilla y barrido) de producciones audiovisuales de diferentes medios de comunicación para comprender los factores expresivos, culturales y sociales que intervienen, argumentando de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y del diálogo.</p> <p>BL4.7. Elaborar de forma creativa producciones audiovisuales propias o en grupo interpretando elementos de su entorno personal o social, planificar el proceso de trabajo (guión, grabación y montaje, producción y postproducción), utilizar los recursos técnicos y expresivos (tipos de planos y angulaciones, el ritmo y el tiempo, elipsi, flashback, flashback, continuidad y raccord, signos de puntuación (corte, fundido, cortinilla y barrido) propios del lenguaje cinematográfico y evaluar los resultados de las mismas.</p> <p>BL4.8. Elaborar un videotutorial (video formativo, Videoclip y videoarte) individual o colectivo, interpretando elementos de su entorno personal o social y planificando el proceso de trabajo, utilizar los recursos técnicos y expresivos (tipos de planos y angulaciones, recursos para alterar la secuencia</p>	CEC CCLI CMCT CAA CSC CCLI CSC SIEE CAA CSC CEC CCLI CMCT CAA SIEE CEC CD CMCT CAA SIEE CEC
---	--	--

<p>varían la fotografía.</p> <p>La fotografía publicitaria.</p> <p>Utilización de recursos publicitarios: uso de textos o eslóganes e imágenes fotográficas.</p> <p>Proyección de fotografías publicitarias utilizando los distintos elementos del lenguaje gráfico-plástico.</p> <p>Difusión de la publicidad en los mass media.</p> <p>Disposición crítica ante las necesidades de consumo creadas por la publicidad rechazando los elementos de ésta que suponen discriminación sexual, social o racial.</p> <p>La imagen en movimiento. Origen y evolución.</p> <p>Análisis de los géneros en la producción audiovisual. Ficción y realidad. Objetividad y subjetividad.</p> <p>Descripción de las distintas corrientes estéticas.</p> <p>Apreciación del resultado artístico y técnico de los grandes autores en la industria del cine.</p> <p>Conocimiento del cine de autor.</p> <p>El mensaje en la comunicación audiovisual.</p> <p>Visionado de diferentes producciones audiovisuales.</p> <p>Percepción y interpretación del mensaje audiovisual a partir del género, tema, banda sonora, caracterización de personajes, y aspectos técnicos (planificación, angulación y movimientos de la cámara).</p> <p>El lenguaje y la técnica cinematográfica.</p> <p>Angulación y punto de vista. Movimientos de cámara. El ritmo y el tiempo.</p> <p>La elipse. El flashback. El flashforward. Continuidad y raccord. Signos de puntuación: corte, fundido, cortinilla y barrido.</p> <p>Ánalisis de los distintos tipos de planos y angulaciones que aparecen en producciones cinematográficas valorando sus cualidades expresivas.</p> <p>Visionado de diferentes fragmentos cinematográficos analizando los movimientos de cámara.</p> <p>La estructura narrativa: la idea. Storyline y sinopsis. El guion literario y el guion técnico. El guion gráfico o storyboard. Elaboración.</p> <p>Aplicación de técnicas de generación de ideas. Desarrollo de la sinopsis.</p> <p>Construcción del guion literario (coherencia en la estructura narrativa: comienzo, problema, conflicto, solución, final). Desarrollo del guion técnico.</p>	<p>de tiempo, etc) y los signos de puntuación (corte, fundido, cortinilla y barrido) propios del lenguaje cinematográfico y evaluar el resultado.</p> <p>BL4.9. Elaborar una corto animado, de forma cooperativa, mediante la técnica del Stop Motion (plastimación, pixilación, go motion o time-lapse), a partir del montaje de fotografías, planificar el proceso de trabajo (guión, captura de imágenes fotográficas y montaje, producción y postproducción), y utilizar los recursos técnicos y expresivos propios del lenguaje fotográfico y cinematográfico.</p> <p>BL4.10. Elaborar de forma cooperativa, personajes y escenarios con diferentes decorados realizados con materiales (plastilina, papel, cartón, plástico, tela, etc) para realizar un corto con la técnica Stop Motion (plastimación), teniendo en cuenta los recursos gráfico-plásticos, caracterización de los personajes y la proporciones y escalas de los objetos que intervienen.</p>	CD CMCT CAA SIEE CEC CD CMCT CEC CD
---	--	---

Planificación y puesta en escena. Composición y encuadre. Escala de planos. Angulación. Organización de los equipos, materiales y distribución de los diferentes roles profesionales a simular por el alumnado. Experimentación, realización y manipulación con dibujos, fotografías y materiales. Aplicación de técnicas de iluminación y creación de decorados. Experimentación con la tecnología del vídeo doméstico (cámara, móvil y tableta digital). Producción y registro de imágenes, edición y postproducción, en función del planteamiento del contenido/mensaje que se quiere trasmitir. Esfuerzo para presentar las producciones videográficas con calidad y un mensaje adecuado. Planificación y desarrollo de la pre-producción, producción/realización, postproducción/edición y difusión. La Videocreación: Vídeotutorial, video formativo, Videoclip y videoarte. La animación y Stop Motion. Identificación y reconocimiento de diferentes técnicas de animación y Stop Motion. Diferenciación de las técnicas Stop Motion: Claymation (plastimación), pixilación, go motion y time-lapse. Confección de relatos digitales con la técnica Stop Motion. Experimentación y aplicación de las técnicas de registro de imágenes y sonido en directo. Identificación, estudio y configuración de los equipamientos del vídeo doméstico. Aplicación de otros formatos audiovisuales a partir de composiciones musicales o la poesía japonesa tipo <i>Haiku</i> . Elaboración de imágenes digitales utilizando distintos programas de dibujo por ordenador. Las Apps. Programas de edición de vídeos. Créditos. Sonido. Aplicación de técnicas de edición de imágenes y sonidos. Conocimiento de programas informáticos adecuados para la edición de vídeos, créditos y efectos sonoros (locuciones, efectos especiales, onomatopeyas y banda sonora). Producción audiovisual en la Comunidad Valenciana.		
--	--	--

Visualización de producciones audiovisuales significativas realizadas en la Comunidad Valenciana.

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

FILOSOFÍA

4º ESO

INTRODUCCIÓN

La filosofía es una actividad reflexiva y crítica que, a partir de las aportaciones de las ciencias y de otras disciplinas, pretende realizar una síntesis global acerca de lo que es el hombre, el conocimiento, la conducta adecuada y la vida social y política.

Por ello, la materia Filosofía persigue como objetivo principal la comprensión por parte del alumnado de sí mismo y de su mundo, dotándole para ello de herramientas cognitivas tanto teóricas como prácticas. En el plano teórico el alumnado conocerá los grandes interrogantes, los conceptos especializados y las teorías que intentan dar respuesta a las grandes cuestiones. En su dimensión práctica la materia dota a los alumnos y alumnas de una actitud crítica que ayuda a no admitir ideas que no han sido rigurosamente analizadas y evidenciadas, el saber pensar, razonar y argumentar con fundamento, coherencia y de forma autónoma, la habilidad discursiva para dialogar y convencer evitando el pensamiento único y dogmático, la capacidad para discernir entre lo evidente y lo arbitrario, lo substancial y lo accidental, la gestión creativa de sus capacidades estéticas o el razonamiento moral y político autónomo. La fórmula kantiana “atrévete a saber” es acaso la expresión más certera de la tendencia filosófica a la crítica de prejuicios e ideas dominantes mayoritariamente aceptadas. La filosofía como saber crítico permite comprender al alumnado que sus ideas preconcebidas y, en general, que la tradición deben ser analizadas como datos cuya verdad no puede darse por supuesta.

La asignatura de Filosofía de 4º de la ESO se entiende como el comienzo de una reflexión que tiene continuidad en el Bachillerato mediante la asignatura del mismo nombre, impartida en el primer curso, y a través de la Historia de la Filosofía de segundo curso. Pero también es una materia que tiene un sentido propio o autónomo con respecto de aquellas asignaturas. De ahí que los temas que se tratan en los diferentes bloques de que consta traten cuestiones netamente filosóficas junto con otras de carácter más psicológico y socializador. Lo que se pretende es dotar a esta asignatura de un carácter propedéutico pero también eminentemente práctico, en el sentido de que se pueda aplicar a la vida y diferentes circunstancias en las que se desenvuelve el alumnado. La materia se estructura en cinco bloques. Uno introductorio (bloque 1) en el que se expone la especificidad del pensamiento filosófico y en el que se exponen las principales áreas en las que se divide la filosofía. Después (bloque 2) se pasa al estudio de las cuestiones acerca de “quién soy yo”, todo lo relacionado con la identidad personal y su desarrollo. El siguiente punto es el paso del “yo” al

“nosotros” (bloque 3), estudiando así cuestiones relacionadas con la dimensión social del ser humano. Una vez que nos hemos adentrado en el ámbito de la interrelacionalidad, el siguiente paso es la cuestión de la transformación tanto de la realidad y la sociedad (bloque 4); aquí se tratarán cuestiones de carácter ético y estético. Por último (bloque 5), se estudiarán los dos grandes interrogantes filosóficos, esto es ¿qué es la realidad? Y ¿qué puedo conocer?, introduciendo de este modo cuestiones que aunque se estudiarán con más profundidad en cursos posteriores, tienen una importancia trascendental para la comprensión de los temas tratados durante todo el curso.

Resulta evidente la importancia de la Filosofía en el desarrollo de las competencias. La competencia en comunicación lingüística es probablemente la más trabajada. La Filosofía ayuda a través de esta competencia a que el alumno adquiera la seguridad de que la palabra es instrumento de conocimiento y a la vez vínculo cultural entre los seres humanos. El valor del concepto no es meramente teórico, sino práctico: individual y colectivo. La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología, aunque no es propiamente una competencia filosófica, se trabaja en el estudio de los fundamentos de la ciencia y la tecnología, así como la visión del mundo que estos saberes conllevan, lo mismo que en el estudio y la aplicación de las reglas del razonamiento lógico.

El curso de Filosofía trabaja la competencia digital en relación a la búsqueda de la información y su interpretación. El alumnado tiene que saber cómo y qué buscar: no todo es igualmente relevante. Será el profesor quien oriente y dé los criterios y los objetivos para que el uso de las nuevas tecnologías sea aprovechable educativamente.

La competencia aprender a aprender garantiza que el individuo tenga recursos suficientes para formarse permanentemente. La capacidad de autonomía personal, de autorregulación de los procesos cognitivos y de la conducta en distintos contextos, hacen que esta competencia sea clave. La Filosofía también desarrolla esta competencia gracias a su trabajo por alcanzar el espíritu crítico y la autonomía personal.

La Filosofía siempre ha estado abierta a la realidad y a las inquietudes personales y colectivas del ser humano. Por ello, trabaja las competencias sociales y cívicas. La búsqueda de la felicidad individual y el bienestar colectivo son asuntos que se abordan en el curso. No son problemas teóricos, sino prácticos que involucran al alumnado para que luche por una sociedad justa y una vida dichosa. Actitudes como las de confianza en sí mismo y en los demás, solidaridad o tolerancia son las que se trabajan en la materia de Filosofía.

La filosofía dota al alumno de un conocimiento conceptual sobre la socialización y la actividad del ser humano como miembro de un colectivo. Es un saber teórico, pero imprescindible. Es un conocimiento sobre los fundamentos de nuestra convivencia, es decir, un conocimiento propiamente filosófico. No obstante, la elaboración teórica de nuestra convivencia tiene un fin práctico: el compromiso y la participación del individuo en la vida ciudadana. Todas estas actitudes serán las que doten de sentido a la capacidad creadora e innovadora, así como a la gestión de proyectos tanto individuales como en equipo.

La filosofía también ayuda a desarrollar el sentido de iniciativa y el espíritu emprendedor dentro de un marco ético incluyente para una sociedad que quiera guiarse por principios que dignifiquen al ser humano, rehuylendo así de su cosificación y mercantilización.

Por último, la filosofía trabaja la competencia sobre la conciencia y expresiones culturales. Esta competencia incluye la consideración del arte y su valor estético, así como la cultura como expresión necesaria del ser humano. La reflexión filosófica del curso, en varios de sus bloques, presenta al alumnado explícitamente el fenómeno estético y el ser cultural del hombre como realidades esenciales de lo humano.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje. La metodología hará hincapié, especialmente, en la compresión lectora de textos seleccionados de los autores y los temas estudiados en el curso. Los puntos centrales en los que se basa la metodología son: a) Interacción y aprendizaje: el objetivo último es que todos los alumnos y alumnas sin exclusión, adquieran los mejores aprendizajes posibles. b) Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto

170

cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. c) Estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno. d) Didáctica específica del área, ya sea de carácter general o relacionada con algunos de los bloques de contenido, atendiendo a su singularidad, recursos a utilizar. El comentario de texto es un recurso imprescindible. Pero también es necesario trabajar la expresión oral. Trabajos individuales o en grupo, que requieran una exposición, debates, etc.

Los procedimientos de evaluación tienen que ser variados. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará las exposiciones orales, tanto individuales como en grupo; además, tendrá en cuenta los comentarios de textos escritos a lo largo del curso y la realización de breves redacciones sobre cuestiones filosóficas. Igualmente evaluará la participación en clase cuando se realicen debates.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Filosofía

Curso 4º ESO

Bloque 1: La filosofía. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Origen y fundamentos de la Filosofía. · El saber filosófico. Su especificidad. · El origen de la Filosofía: El paso del Mito al Logos. · Las primeras elaboraciones filosóficas: los pensadores griegos.	BL.1.1. Diferenciar qué es la reflexión filosófica, explicando sus características y comparándola con otros tipos de saberes que estudian aspectos concretos de la realidad y el individuo.	CEC
Los interrogantes de la Filosofía. · La reflexión sobre el hombre y su identidad. · La reflexión sobre la sociedad. · La reflexión sobre la libertad y la acción humana transformadora. · El sentido de la existencia y de la realidad · La reflexión sobre la realidad y su conocimiento.	BL.1.2. Explicar el origen de la filosofía occidental, dónde, cuándo y por qué surge, distinguiéndola de los saberes pre-rationales, el mito y la magia, en tanto que saber práctico, y comparándola con algunas características generales de las filosofías orientales.	CEC
La función de la Filosofía. · La actitud crítica. · El diálogo democrático. · La convivencia pacífica.	BL.1.3. Exponer algunas de las ideas centrales de los filósofos de la antigua Grecia para identificar el giro antropológico de la filosofía en el s. V a. C., y justificar la aplicación práctica de la filosofía respecto al individuo y a la sociedad en la que vive.	CSC
Habilidades para la cooperación y el diálogo igualitario · Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. · Distintos roles en equipos de trabajo. · Pensamiento de perspectiva. Empatía · Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. · Técnicas de escucha activa · Diálogo igualitario.	BL.1.4. Exponer las primeras respuestas de los primeros pensadores griegos sobre la pregunta por el origen, identificándola como una de las cuestiones originales de la cultura occidental.	CEC
	BL.1.5. Argumentar sobre la importancia de entenderse a sí mismo y a la realidad que le rodea, para la construcción de la propia identidad.	SIEE

<ul style="list-style-type: none"> · Estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Comprensión y expresión oral · Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. · Tipos de texto [expositivo y argumentativo] · Planificación de textos orales · Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. · Normas gramaticales · Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. · Respeto en el uso del lenguaje Comprensión y expresión escrita · Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. · Tipos de texto [expositivos y argumentativos]. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. · Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación · Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) · Respeto en el uso del lenguaje 	<ul style="list-style-type: none"> BL1.6. Reconocer y contextualizar en situaciones de la vida cotidiana, las principales funciones de la filosofía en tanto que saber crítico. BL1.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL1.8. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y expresar oralmente textos previamente planificados con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminadorio. BL1.9. Leer textos de formatos diversos utilizando las estrategias de comprensión lectora y escribir textos en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminadorio. 	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> SIEE CAA SIEE CLI CAA CLLI CAA </div>
---	--	--

Bloque 2: Identidad personal. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<ul style="list-style-type: none"> ¿Quién soy? La personalidad. · La personalidad y su desarrollo. · Teorías de la personalidad. · Biología y personalidad. · Cultura y personalidad. · Identidad y género. · La identidad digital. Riesgos asociados al uso de las tecnologías. ¿Qué es el ser humano? 	<ul style="list-style-type: none"> BL2.1. Interpretar la profundidad de la pregunta ¿quién soy? registrando algunas respuestas dadas desde la psicología y la filosofía y reflexionando acerca del desarrollo de la identidad personal. BL2.2. Explicar las tesis centrales de algunas teorías sobre la personalidad, reconociendo, en el marco de la teoría cognitiva, el valor del conocimiento como elemento motivador de la conducta humana. 	CSC SIEE CSC
<ul style="list-style-type: none"> · La mente y el cerebro. · La razón y los sentimientos. · La motivación y la voluntad. El ser humano en la historia. · El Ser Humano en la antigua Grecia. · La concepción medieval de persona. · Dualismo cartesiano y mecanicismo. · El Ser Humano como ser autónomo: La Ilustración. · Nuevas concepciones antropológicas. Identidad digital · Riesgos asociados al uso de las tecnologías. · Valoración del impacto y la longevidad que tiene la información digital a la hora de publicarla. · Uso de varias identidades dirigidas a la consecución de objetivos diferenciados. Autoconocimiento y autorregulación de emociones · Valoración de fortalezas y debilidades · Control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. · Sentido crítico Madurez para la toma de decisiones vocacional · Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. · Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. 	<ul style="list-style-type: none"> BL2.3. Explicar las ideas centrales de las principales teorías de la mente humana así como los estudios acerca de las emociones humanas y la teoría humanística sobre la motivación, reflexionando sobre el carácter de la inteligencia, los sentimientos y la voluntad motivada como facultades distintivas del ser humano frente a lo meramente animal. BL2.4. Enumerar las principales reflexiones filosóficas que se han elaborado a lo largo de la historia sobre aspectos que caracterizan al ser humano en cuanto tal, evidenciando la función de la filosofía como saber originario e integrador de múltiples perspectivas cuyo centro común es el hombre. BL2.5. Definir qué es la personalidad, así como los principales conceptos relacionados con la misma, reflexionando sobre la posible incidencia en la formación de la personalidad, de la herencia genética y de lo adquirido. BL2.6. Analizar, a partir de informaciones procedentes de diversas fuentes, qué se entiende por inconsciente, mente, actividad cerebral, etc., dentro del marco del pensamiento del psicoanálisis, de las teorías de la personalidad de la filosofía de la mente y la neurociencia. BL2.7. Argumentar, en disertaciones y diálogos de carácter filosófico, la función y la importancia de la motivación y las emociones en las múltiples dimensiones de la vida humana, así como su relación con la voluntad y la toma de decisiones. BL2.8. Exponer la importancia de conocerse a uno mismo y el proyecto vital al que se aspira, evaluando la importancia que tiene la interrelación entre lo racional, lo emotivo y la motivación para dirigir la conducta humana en diferentes direcciones y con distinta intensidad. BL2.9. Ser consciente de su identidad digital y protegerla preservando la privacidad de los datos personales, utilizando variedad de estrategias de seguridad y actuando frente a las amenazas. 	CSC CSC CEC CSC CSC CSC CMCT CCLI SIEE SIEE SIEE CD

<ul style="list-style-type: none"> · La mente y el cerebro. · La razón y los sentimientos. · La motivación y la voluntad. El ser humano en la historia. · El Ser Humano en la antigua Grecia. · La concepción medieval de persona. · Dualismo cartesiano y mecanicismo. · El Ser Humano como ser autónomo: La Ilustración. · Nuevas concepciones antropológicas. Identidad digital · Riesgos asociados al uso de las tecnologías. · Valoración del impacto y la longevidad que tiene la información digital a la hora de publicarla. · Uso de varias identidades dirigidas a la consecución de objetivos diferenciados. Autoconocimiento y autorregulación de emociones · Valoración de fortalezas y debilidades · Control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. · Sentido crítico Madurez para la toma de decisiones vocacional · Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. · Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. 	<ul style="list-style-type: none"> BL2.3. Explicar las ideas centrales de las principales teorías de la mente humana así como los estudios acerca de las emociones humanas y la teoría humanística sobre la motivación, reflexionando sobre el carácter de la inteligencia, los sentimientos y la voluntad motivada como facultades distintivas del ser humano frente a lo meramente animal. BL2.4. Enumerar las principales reflexiones filosóficas que se han elaborado a lo largo de la historia sobre aspectos que caracterizan al ser humano en cuanto tal, evidenciando la función de la filosofía como saber originario e integrador de múltiples perspectivas cuyo centro común es el hombre. BL2.5. Definir qué es la personalidad, así como los principales conceptos relacionados con la misma, reflexionando sobre la posible incidencia en la formación de la personalidad, de la herencia genética y de lo adquirido. BL2.6. Analizar, a partir de informaciones procedentes de diversas fuentes, qué se entiende por inconsciente, mente, actividad cerebral, etc., dentro del marco del pensamiento del psicoanálisis, de las teorías de la personalidad de la filosofía de la mente y la neurociencia. BL2.7. Argumentar, en disertaciones y diálogos de carácter filosófico, la función y la importancia de la motivación y las emociones en las múltiples dimensiones de la vida humana, así como su relación con la voluntad y la toma de decisiones. BL2.8. Exponer la importancia de conocerse a uno mismo y el proyecto vital al que se aspira, evaluando la importancia que tiene la interrelación entre lo racional, lo emotivo y la motivación para dirigir la conducta humana en diferentes direcciones y con distinta intensidad. BL2.9. Ser consciente de su identidad digital y protegerla preservando la privacidad de los datos personales, utilizando variedad de estrategias de seguridad y actuando frente a las amenazas. 	CSC CSC CEC CSC CSC CSC CMCT CCLI SIEE SIEE SIEE CD
--	--	---

	BL1.10. Tener iniciativa para emprender y proponer acciones cuando realiza tareas o proyectos siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL1.11. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos de la asignatura e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	SIEE SIEE
--	--	--------------

Bloque 3: La socialización. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La dimensión social · Los otros: la intersubjetividad. · El origen de la sociedad. · Sociedad, cultura y civilización. La socialización. · El Proceso de socialización · Personalidad y socialización. La comunicación social. · Comunicación y socialización. · La dimensión dialógica del ser humano · El diálogo entre culturas. Búsqueda, selección y organización de la información · Estrategias de búsqueda y selección de la información · Procedimientos de síntesis de la información · Procedimientos de presentación de contenidos · Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía · Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe. blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas...]. · Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. · Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.	BL3.1. Reconocer las teorías sobre la importancia de la intersubjetividad en el desarrollo de la propia personalidad y el origen de la sociedad, expresando el sentido del concepto de civilización, así como sus semejanzas y diferencias con el de cultura y el de sociedad. BL3.2. Enumerar los diferentes elementos del proceso de socialización y relacionarlos con la propia personalidad. BL3.3. Definir qué es la comunicación y distinguir su importancia en el proceso de socialización analizando las formas de comunicación no verbal, y la incidencia de las nuevas tecnologías de la información y la comunicación. BL3.4. Indagar, a partir de informaciones procedentes de diversas fuentes, sobre el relativismo cultural y el etnocentrismo y argumentar sobre el posible papel activo de uno mismo en la construcción de la cultura. BL3.5. Reconocer al otro tal como es en su individualidad y, al mismo tiempo, identificarle como un alter ego que comparte un espacio y unas circunstancias comunes, dando lugar a la intersubjetividad, reconociendo así la dimensión social y cultural del ser humano.	CSC CSC CSC CSC CSC

· Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. · Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Interacción oral y digital · Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) · Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. · Respeto en el uso del lenguaje · Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... · Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo. Glosario términos conceptuales Edición y creación de contenidos digitales · Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. · Diseño de presentaciones multimedia. · Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo. · Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.	BL3.6. Identificar el proceso de construcción, elementos y legitimación de una cultura, reconociendo a ésta no solo como instrumento de adaptación sino como herramienta para la transformación y la autosuperación. BL3.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada, registrándola en de forma cuidadosa o almacenándola en papel o dispositivos informáticos y servicios de la red y y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos citando adecuadamente su procedencia. BL3.8. Participar en intercambios comunicativos aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio, compartir información y contenidos digitales utilizando herramientas de comunicación TIC, servicios Web y entornos virtuales de aprendizaje aplicando buenas formas de conducta en la comunicación preventivas de malas prácticas. BL3.9. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura utilizándola correctamente en actividades orales y escritas, crear y editar contenidos digitales utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web .	SIEE CLLI CAA CD CCLI CAA CD CLLI CAA CD
---	--	---

Bloque 4: Transformación ética y estética. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La cuestión de la libertad y la reflexión ética. · Libertad negativa y positiva. · Libertad interior y sociopolítica. · Naturaleza y libertad. · Libertad absoluta, condicionada y determinismo. Éticas aplicadas.	BL4.1. Constatar la existencia de determinismo en la naturaleza, analizando la posibilidad del ser humano de ser libre, teniendo en cuenta que es un ser natural y, como tal, sometido a las leyes de la naturaleza. BL4.2. Reproducir los dos significados del concepto de libertad de acción: la libertad negativa y la libertad positiva, aplicándolos tanto en el ámbito de	CSC CMCT CSC

<ul style="list-style-type: none"> · Bioética · Ética de la empresa. · Ética de las profesiones · Ética del deporte · La experiencia estética: imaginación, creatividad y originalidad. · La imaginación: características y funcionamiento. · Imaginación y pensamiento. · La creatividad. · Fases del proceso creativo. · Técnicas de desarrollo de la creatividad. · La creatividad como fuente de originalidad. <p>Planificación y evaluación de proyectos</p> <ul style="list-style-type: none"> · Pensamiento medios-fin · Estrategias de planificación, organización y gestión. · Selección de la información técnica y recursos materiales. · Estrategias de supervisión y resolución de problemas. · Evaluación de procesos y resultados. · Valoración del error como oportunidad. · Habilidades de comunicación 	<p>la sociedad como en el terreno de la vida personal.</p> <p>BL4.3. Reconocer la Estética como la parte de la filosofía que estudia el proceso creativo, la experiencia estética y la belleza.</p>	CEC SIEE
	<p>BL4.4. Identificar qué es la imaginación, en tanto que facultad específica del ser humano y explicar cómo funciona y cuáles son sus características.</p>	SIEE CEC
	<p>BL4.5. Enumerar las fases del proceso creativo así como las características de las personas creativas e investigar sobre el pensamiento divergente creativo, su relación con el pensamiento lógico-racional y la posibilidad de potenciarlo.</p>	CEC CAA
	<p>BL4.6. Argumentar, a partir de información procedente de diversas fuentes, sobre la relación entre la libertad interior y la libertad social y política, principalmente acerca de las tres posturas sobre el problema de la libertad (la tesis estoica, la negación del sometimiento de la voluntad a las leyes naturales de Kant y la posición intermedia que postula una libertad condicionada).</p>	CSC
	<p>BL4.7. Aplicar técnicas de desarrollo de la creatividad y construir narraciones de trasfondo filosófico acerca del sentido de la originalidad creativa y la capacidad innovadora, como medios para poder evolucionar a nivel personal y social.</p>	CAA SIEE
	<p>BL4.8. Describir qué es el libre albedrío o libertad interior, relacionándolo con la posibilidad de autodeterminación de uno mismo y con la facultad de la voluntad.</p>	SIEE
	<p>BL4.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p>	SIEE CAA

Bloque 5: Pensamiento y realidad. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El hombre como ser racional.	BL5.1. Reconocer la facultad racional como específica del ser humano y sus implicaciones y analizar en qué consiste la racionalidad, sus características y los diferentes tipos de racionalidades.	CSC
· La racionalidad y sus características.		
· Racionalidad teórica y práctica.		
· La verdad y sus tipos.		
Concepciones sobre la racionalidad.	BL5.2. Explicar la concepción contemporánea de la inteligencia, incidiendo en la teoría de la inteligencia emocional.	CSC
· Razón y racionalidades.		
· Razón y emociones.		
La realidad y su sentido.	BL5.3. Identificar algunos de los principales tipos de verdad: la verdad como correspondencia, la verdad según el pragmatismo americano, la verdad desde el perspectivismo y el consenso, reflexionando sobre la posibilidad de alcanzarla.	CSC
· El cosmos.		
· Determinismo versus Indeterminismo.		
· La pregunta por el sentido.		
	BL5.4. Describir el significado del término metafísica como la disciplina principal de las que componen la Filosofía, identificar su objetivo fundamental, consistente en realizar preguntas radicales sobre la realidad, y exponer la pregunta radical sobre el sentido de la realidad y la existencia	CSC
	BL5.5. Explicar las tesis básicas de algunas concepciones filosóficas sobre las posibilidades y límites de la razón y diferenciar la racionalidad teórica de la racionalidad práctica, así como teoría y experiencia.	CSC
	BL5.6. Describir los principales interrogantes sobre lo que pueda ser la realidad, enumerando algunas de las grandes respuestas metafísicas acerca de la naturaleza (el origen del universo, la finalidad el Universo, cuál es el orden que rige la naturaleza, si es que lo hay, el puesto del ser humano en el cosmos, etc.) y reflexionar, mediante disertaciones y diálogos, sobre las implicaciones filosóficas de cada una de estas cuestiones.	CCLI CSC CMCT
	BL5.7. Expresar las implicaciones filosóficas de las concepciones contemporáneas sobre el universo identificando la importancia de señalar si la naturaleza se rige por leyes deterministas, o bien, si rige el azar cuántico y argumentar sobre cómo afecta esta respuesta a la comprensión de la conducta humana.	CSC CMCT

	BL5.8. Reflexionar sobre el interrogante del sentido de la existencia, exponiendo las tesis centrales de algunas teorías filosóficas de la vida, y elaborar disertaciones sobre la vida o la muerte, el devenir histórico, el lugar del individuo en la realidad, etc.	CCLI SIEE
--	--	--------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

FUNDAMENTOS DE ADMINISTRACIÓN Y GESTIÓN

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El emprendimiento se ha reconocido por múltiples organismos internacionales como un importante generador de innovación y desarrollo económico para las sociedades que lo potencian. En este sentido, la materia Fundamentos de Administración y Gestión se configura como un catalizador a través del cual los alumnos adquirirán diversas competencias que mejorarán su empleabilidad, además de aportarles nuevas perspectivas profesionales.

De acuerdo con los objetivos 2020 de la Comisión Europea, el desarrollo curricular de la iniciativa emprendedora pretende fomentar la capacidad de la persona para transformar las ideas en acciones, así como potenciar su creatividad, innovación y la asunción de riesgos, identificando así los cambios y nuevas tendencias del mercado.

Ante la situación actual, el sistema educativo debe ser capaz de ofrecer herramientas para enfrentarse ante dificultades laborales como la reducción de fuerza de trabajo en sectores concretos o la deslocalización de empresas productivas. Por ello, los jóvenes con habilidades empresariales tendrán mayores oportunidades para adoptar medidas estratégicas que aumenten su empleabilidad como colaboradores en proyectos convergentes, ya con empresas o con otros individuos.

Para este cambio de paradigma es vital incorporar curricularmente fundamentos de gestión de proyectos que incentiven en el estudiante la asunción de iniciativas y toma de decisiones que pongan a prueba sus capacidades y le ayuden a valorar las contribuciones de sus compañeros en un ambiente de formación reglada y supervisados por docentes expertos en materia económica.

Los contenidos de la materia han sido desarrollados en nueve bloques estrechamente relacionados con la secuenciación de un plan de empresa, con el objetivo de inculcar en los alumnos la importancia de esta herramienta como instrumento catalizador de un proyecto de negocio. En el primer bloque el alumno tendrá la oportunidad de reconocer las necesidades humanas como base de la economía, además de aproximar el desarrollo de una idea de negocio al concepto de valor añadido. El segundo bloque pretende profundizar en la idea de ventaja competitiva y en el descubrimiento de nichos de mercado como elementos clave de la viabilidad de una idea de negocio. En el tercer bloque el alumno tendrá la oportunidad de estudiar las diferentes formas jurídicas societarias de nuestro Derecho e identificar sus elementos constitutivos, buscando su adecuación con la idea de negocio sobre la que versará el proyecto empresarial. El cuarto bloque desarrolla el plan de aprovisionamiento de un plan de negocio, por lo que el alumno se planteará conceptos como la selección de proveedores y la negociación de condiciones de aprovisionamiento. El quinto bloque, por su parte, trata fundamentalmente de la promoción del producto o servicio sobre el que gira el proyecto de empresa. El sexto bloque versa sobre la organización interna de la empresa y la gestión de RRHH, con una especial atención a las competencias profesionales del equipo desarrollador del proyecto. El séptimo y octavo bloques desarrollan el plan económico-financiero de un plan de empresa, centrándose el primero en las obligaciones contables y marcando especial atención en la viabilidad financiera del proyecto el segundo de ellos. Por último, el bloque noveno pretende que el alumno adquiera las herramientas necesarias para poder defender su idea de negocio ante terceros a través de nuevas formas de presentación de ideas de negocio, aprovechando también los recursos digitales disponibles.

A través de esta materia el alumno desarrollará todas las competencias básicas de forma simultánea y a través de procesos, lo que desencadenará un aprendizaje activo. Particularmente, la competencia sobre el sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor tiene un peso específico, matizando claramente todos y cada uno de los bloques. Por su parte, también la competencia social y cívica se hace presente en la mayoría de los bloques. En varios de los bloques la competencia digital tiene un peso específico, y su desarrollo está orientado hacia la total incorporación de los medios digitales al desarrollo de proyectos. Por su parte, la competencia lingüística se desarrolla transversalmente en los primeros bloques atendiendo a la formulación, redacción y creación del proyecto de empresa, y más específicamente en el bloque noveno, relativo a la defensa oral del plan de empresa.

Respecto a los elementos transversales se hace referencia en la mayoría de bloques al espíritu emprendedor a partir de aptitudes como la creatividad, la autonomía, la iniciativa y el trabajo en equipo.

Se plantea un sistema metodológico basado en el desarrollo de las aptitudes, habilidades y competencias. La metodología marca un aprendizaje a través de los procesos y puesta en práctica de los conceptos trabajados, fomentando la interacción entre los alumnos, la contextualización en la realidad concreta y el trabajo en equipo.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos eminentemente procedimentales y actitudinales, con el objetivo de que el proceso de aprendizaje se ajuste a contextos reales.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han programado para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos del nivel educativo, facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes.

Contenidos y criterios de evaluación del área de Fundamentos de Administración y Gestión

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Innovación empresarial. La idea de negocio. El plan de empresa. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El desarrollo económico: La innovación empresarial como factor clave para el desarrollo económico. El emprendedor: características. El plan de empresa.	BL 1. 1. Relacionar los factores de la innovación empresarial con la generación de nuevas empresas y el desarrollo económico, relacionándolos con las competencias emprendedoras y describir el plan de negocio como	SIEE CSC

<p>La idea de negocio: El reconocimiento de la necesidad. Características, valor añadido y métodos de análisis. La internacionalización. La tecnología como base de nuevas formas de empresa.</p>	<p>herramienta práctica en la creación de empresas y la implementación de la innovación empresarial.</p> <p>BL 1. 2. Identificar el valor añadido de una idea de negocio mediante el estudio de las necesidades humanas, y atendiendo especialmente a su posible base tecnológica y la importancia de la internacionalización como ventaja competitiva.</p>	<p>SIEE CSC</p>
---	---	---------------------

Bloque 2: Estudio del negocio. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Nichos de mercado. Concepto y detección. La ventaja competitiva: ¿qué tiene mi negocio que los demás no tienen? La segmentación del mercado Análisis de la competencia: análisis DAFO La localización de la empresa: factor clave de éxito de nuestro negocio</p>	<p>BL 2. 1. Analizar posibles nichos de mercado evaluando las ventajas competitivas de la idea de negocio, realizando una segmentación del mercado objetivo, estudiar a la competencia real a través de la herramienta DAFO y elaborar un plan de producción básico para un producto o describir los procesos relacionados con la prestación de un servicio.</p>	<p>SIEE CSC</p>

Bloque 3: Forma jurídica de la empresa, documentación y trámites para su puesta en marcha. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Elección de la forma jurídica: Elementos constitutivos de la forma jurídica: responsabilidad, carácter de los socios, inversión, etc. La puesta en marcha de un negocio: Las Administraciones Públicas y sus niveles. Organismos competentes de la Administración. La constitución de la empresa: Certificación negativa del nombre. Apertura de cuenta corriente. Elaboración de estatutos societarios y escritura pública de constitución. Solicitud de CIF. Impuestos.</p>	<p>BL 3. 1. Analizar las diferentes formas jurídicas empresariales del Derecho español para emplear de una forma adecuada una de ellas en la constitución de la empresa.</p> <p>BL 3. 2. Investigar los trámites legales necesarios para crear una empresa e identificar los organismos de la Administración que los avalan, mediante la emulación del proceso de constitución.</p> <p>BL 3. 3. Elaborar la documentación necesaria para la puesta en marcha de una empresa y presentarla diferenciando los organismos de la Administración receptores.</p>	<p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CSC CCIJ</p>

Bloque 4: El plan de aprovisionamiento. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El aprovisionamiento: Búsqueda de proveedores. El plan de aprovisionamiento. Selección de proveedores. Coste de almacenaje. La previsión de demanda. La negociación: Medios de pago. Plazos de entrega. Descuentos (pronto pago, volumen, etc.).</p>	<p>BL 4. 1. Analizar diferentes ofertas de proveedores basados en casos para sectores determinados habiendo determinado necesidades y objetivos de aprovisionamiento de la organización y evaluar su adecuación al proyecto de empresa que se está elaborando.</p> <p>BL 4. 2. Determinar los procesos productivos del proyecto de empresa que se está elaborando y seleccionar los proveedores adecuados estudiando las condiciones de aprovisionamiento mediante casos.</p> <p>BL 4. 3. Establecer los procesos de comunicación eficaces con proveedores y simular la negociación y renegociación de las condiciones de aprovisionamiento mediante casos prácticos en base a las directrices de un plan de RSC redactado por el equipo del proyecto.</p>	<p>CMTC SIEE</p> <p>CMTC SIEE</p> <p>CSC CEC</p>

Bloque 5: Gestión comercial y de marketing en la empresa. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>El marketing y el marketing mix: El producto. La política de producto. El precio: políticas de fijación de precios basados en la competencia.</p>	<p>BL 5. 1. Elaborar la política de producto, mediante la distinción de líneas de producto o gama de servicios y la determinación de precios en base a la competencia y desarrollar su comercialización y el marketing de los mismos.</p>	<p>SIEE CSC</p>
<p>La promoción: El plan de comunicación. Métodos de promoción. La fidelización del cliente.</p>	<p>BL 5. 2. Elaborar acciones de promoción online basadas en el <i>branding</i> corporativo que integren la misión, visión y valores de la compañía tendentes a la fidelización de la marca.</p>	<p>SIEE CSC CCLI</p>
<p>La distribución: Canales de distribución. La comercialización.</p>	<p>BL 5. 3. Diseñar el proceso de comercialización del producto/servicio seleccionando los canales de distribución adecuados en base a criterios de optimización con el objetivo de establecer la política de distribución de los productos de la empresa.</p>	<p>SIEE CSC</p>

Bloque 6: Organización interna de la empresa y gestión de los recursos humanos. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La organización interna de la empresa y la RSC: Competencias profesionales. Funciones. Objetivos empresariales. Plan de RSC.</p>	<p>BL 6. 1. Analizar la organización interna de la empresa, así como el equipo desarrollador de la idea, describir las capacidades de cada uno de sus</p>	<p>SIEE CSC</p>

<p>La gestión de RRHH: Análisis de los puestos de trabajo. Fuentes de reclutamiento: especial atención a las RRSS profesionales. El proceso de selección de personal.</p> <p>El contrato de trabajo: Elementos constitutivos de la relación laboral. Subvenciones e incentivos a la contratación. La nómina.</p>	<p>miembros y establecer los objetivos empresariales en base a criterios éticos y al plan de RSC de la empresa.</p> <p>BL 6. 2. Establecer criterios de valoración en un proceso de selección de personal analizando las necesidades de contratación de la empresa y trabajando en el entorno de las RRSS profesionales.</p> <p>BL 6. 3. Redactar contratos de trabajo ajustados a los nuevos incentivos a la contratación y organizar la documentación generada en el proceso de selección de personal mediante sistemas de archivo en nube.</p>	SIEE CSC CCLI CD CAA
--	---	--------------------------------------

Bloque 7: Gestión de la contabilidad en la empresa. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El plan económico: Obligaciones del empresario: Obligaciones contables, información contable. Previsión de tesorería: debe/haber, activo/pasivo/neto, gastos e ingresos, pagos y cobros. Las cuentas anuales.	BL 7. 1. Elaborar un plan económico a pequeña escala utilizando los criterios establecidos en el PGC, mediante la previsión de tesorería, la cuenta de pérdidas y ganancias provisional y calculando la previsión de ventas de la empresa y los gastos de explotación.	CMTC SIEE CAA

Bloque 8: Gestión de las necesidades de inversión y financiación. Viabilidad de la empresa. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La financiación en la empresa: necesidades financieras. La previsión de ingresos y gastos. El presupuesto anual: la inversión en I+D+i. El plan de viabilidad de la inversión: Punto muerto o umbral de rentabilidad. El VAN. Ratios básicos.	BL 8. 1. Elaborar el presupuesto anual de la empresa de modo que contemple inversión en I+D+i en base a necesidades financieras determinadas previamente.	CMTC SIEE CSC
Fuentes de financiación: El coste de financiación. Ayudas públicas y subvenciones.	BL 8. 2. Comprobar la viabilidad de la empresa elaborando cálculos sobre retorno de la inversión como el punto muerto o el VAN, así como ratios económicos y financieros.	CMTC SIEE
	BL 8. 3. Investigar diferentes fuentes de financiación alternativas, comparar las condiciones y costes de financiación con diferentes productos bancarios y comprobar las ayudas a la financiación de nuevas empresas de los diferentes niveles administrativos para el año natural y su adecuación al proyecto.	CMTC SIEE CSC
	BL 8.4. Buscar y seleccionar información a partir de estrategias de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos.	CD

Bloque 9: Exposición y defensa pública de la idea de negocio. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La habilidad comunicativa. Exposición pública y defensa de un plan de negocio: el <i>Elevator Pitch</i> . Técnicas digitales de apoyo a la comunicación	BL 9. 1. Elaborar, exponer y defender un Elevator Pitch sobre la idea de negocio de su proyecto.	SIEE CCLI
	BL 9. 2. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para acompañar la defensa oral del proyecto de empresa.	CD SIEE
	BL 9.3 Participar en intercambios comunicativos del ámbito profesional aplicando las estrategias lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CLII CAA

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Historia de la Filosofía aparece en el currículo como una forma de saber dual. Por un lado como un saber histórico que, junto con otras disciplinas de la misma naturaleza, dibujan los perfiles de la condición histórica del ser humano y de su pasado intelectual. Por otro lado, como saber filosófico, nos permite entender que la comprensión del pasado –lo que otros han pensado antes– es un conocimiento necesario para la adecuada interpretación y transformación del presente. La Historia de la Filosofía trata el pasado, más allá de la intención arqueológica, como una fuente rica de sugerencias y especulaciones, dignas de cuidadosa atención, en las que encuentra el impulso para una meditación filosófica actual.

En coherencia con lo anterior, la necesidad de esta asignatura en el Bachillerato consiste en que permite al alumnado reconocer cuáles son los hitos del pensamiento que nos constituyen como civilización, pero también procura instrumentos intelectuales para comprender las claves del presente de nuestra civilización, la occidental, mostrando que las ideas tienen una validez que en muchas ocasiones escapan al contexto temporal en el que se enuncian. En este sentido, la Historia de la Filosofía es la historia de las respuestas filosóficas a los problemas humanos. Las soluciones del pasado, su conocimiento, pueden ayudarnos para al menos plantear adecuadamente los interrogantes del presente. Desde una perspectiva docente este aspecto de la Historia de la Filosofía es capital y hace de la asignatura la mejor invitación al pensamiento crítico.

La Historia de la Filosofía, si bien aparece como una asignatura independiente de otras de carácter filosófico que aparecen a la ESO y el primer de bachillerato, debe ser entendida también como la culminación de un proceso intelectual. En esta asignatura se encuentra en los distintos autores, sistemas filosóficos o en un mismo período histórico una íntima relación entre las disciplinas filosóficas estudiadas con anterioridad y la presente asignatura, de modo que podemos considerar esta como la expresión más acabada y unificada de los contenidos filosóficos impartidos en Bachillerato y en la ESO. La unidad filosófica de la Historia de la Filosofía permite volver a presentar al alumnado, desde un punto de vista temporal, lo que en cursos anteriores ha estudiado.

Por ello la Historia de la Filosofía contribuye notablemente a la adquisición de los objetivos del Bachillerato. Con nuestra asignatura se contribuye al logro de una madurez personal en el alumnado, condición indispensable para el ejercicio de la ciudadanía activa y responsable. La actitud principal que el alumnado debe adquirir es, sin duda, la del espíritu crítico: no debe tomar por buenos planteamientos pasados, sino analizarlos autónomamente. Al mismo tiempo la asignatura tiene que ayudar a reflexionar sobre la necesaria igualdad antropológica y jurídica del ser humano y cómo es imprescindible superar planteamientos pasados –o actuales– que admiten algún tipo de desigualdad. La Historia de la Filosofía debe ayudar a comprender la dificultad del ideal igualitario y su permanente vigilancia.

Al igual que otras asignaturas, la Historia de la Filosofía contribuye al afianzamiento de los hábitos de lectura, estudio y disciplina, condiciones mínimas de un filósofo y de un ciudadano que deseé influir activamente.

La materia se estructura en cinco bloques. El primero de ellos está dedicado a los contenidos transversales, los cuales son aplicables a todos los estándares de aprendizaje del curso. Cabe destacar de este bloque su atención al texto filosófico como la realidad primordial que hay que trabajar con el estudiante. Y junto al texto, la utilización de las TIC como un instrumento de búsqueda, exposición y profundización de los contenidos textuales especificados por el profesor de la asignatura. El resto de los bloques desarrollan los contenidos por períodos históricos. Así el bloque 2 presenta la Filosofía Griega. Platón y Aristóteles son los autores principales y termina con un análisis de las corrientes helenísticas más importantes. El bloque 3 está reservado a la Filosofía Medieval. Partiendo del pensamiento Agustín de Hipona y de Tomás de Aquino, el alumno tratará filosofías anteriores, coetáneas y posteriores de estos autores. El bloque 4 trata la Filosofía Moderna y la Ilustración. Descartes, Hume y Kant, entre otros, son los filósofos a los que se dedicará más tiempo. El bloque 5 aborda la Filosofía Contemporánea. En este bloque final la materia aborda lo más destacado del pensamiento contemporáneo, especialmente la obra de Marx, Nietzsche, los autores más destacados de la filosofía española y las principales corrientes del pensamiento del siglo XX. Termina el curso con un análisis de lo más destacado del pensamiento postmoderno y de las nuevas filosofías.

La asignatura incluye un lenguaje técnico muy preciso conceptual y lingüísticamente. La precisión conceptual educa a la mente a desprenderse de lo accesorio, identificarlo primeramente, y quedarse con lo característico o definitivo. Pero lo anterior debe saber expresarse mediante la palabra. La precisión y el rigor filosófico, predominantemente lingüístico, son estupendas herramientas cognitivas para el estudiante de la asignatura.

Si la Historia de la Filosofía hace un aporte muy valioso en cuanto a la adquisición de los objetivos de su etapa, otro tanto cabe decir sobre las competencias. Parece evidente que la competencia lingüística es la más trabajada. Además de lo ya apuntado, hay que subrayar que esta competencia busca que el alumnado posea ciertos valores y actitudes. Algunas de ellas ya se han destacado; sin embargo, hay otras también importantes como el diálogo como medio para resolver conflictos, el respeto a las normas o la curiosidad.

La competencia digital está muy presente también en la asignatura. Está muy asociada a la competencia de aprender a aprender. Porque la competencia digital no consiste solo en el uso de las TIC; pretende que el alumno busque y complemente la información dada por el profesor permitiéndole elaborar materiales filosóficos que pueda utilizar para su estudio. De esa manera el alumno añade a lo explicado en clase datos, contenidos o problemas que le permitan profundizar en sus conocimientos de la materia. Esta labor de autorregulación del alumno, para la que las TIC son de gran ayuda, permite que la Historia de la Filosofía sea una asignatura que no se reduzca a la explicación del profesor, sino que exija del estudiante una actitud activa e inquisitiva, ante los contenidos filosóficos impartidos.

La competencia aprender a aprender garantiza que el individuo tenga recursos suficientes para formarse permanentemente. La capacidad de autonomía personal, de autorregulación de los procesos cognitivos y de la conducta en distintos contextos, hacen que esta competencia sea clave. La Filosofía también desarrolla esta competencia gracias a su trabajo por alcanzar el espíritu crítico y la autonomía personal.

La Historia de la Filosofía contribuye poderosamente a las competencias sociales y cívicas. Éstas incluyen habilidades y destrezas diversas que confluyen en la necesidad de que el alumnado sepa interpretar los hechos sociales y pueda dar una respuesta correcta a los mismos. Las actitudes que se buscan son el diálogo, el respeto a las ideas ajenas, la capacidad de llegar a acuerdos, trabajar en equipo, etc. En este sentido la Historia de la Filosofía ayuda a cobrar conciencia de que no todas las ideas buscan un modelo de sociedad idéntico y que, por tanto, no todas tienen el mismo valor. Saber discriminar cuáles son las más semejantes a las de una sociedad democrática y abierta es un objetivo de una mente crítica. La competencia cívica descansa en el conocimiento reflexivo –crítico– de conceptos como los de ciudadanía, justicia, democracia, derechos civiles, etc. La Historia de la Filosofía ilustra la importancia de esos conceptos y muestra su evolución temporal.

La filosofía también ayuda a desarrollar el sentido de iniciativa y el espíritu emprendedor dentro de un marco ético ineludible para una sociedad que quiera guiararse por principios que dignifiquen al ser humano, rehuendo así de su cosificación y mercantilización.

Por último, la Historia de la Filosofía también trabaja la competencia sobre la conciencia de las expresiones culturales. Con este tipo de competencia se pretende introducir actitudes y valores que definen los estudios filosóficos del Bachillerato: libertad de expresión, diálogo entre culturas y en general un interés por la participación en la vida cultural e intelectual de la sociedad.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje. La metodología hará hincapié, especialmente, en la compresión lectora de textos seleccionados de los autores y los temas estudiados en el curso. Los puntos centrales en los que se basa la metodología son: a) Interacción y aprendizaje: el objetivo último es que todos los alumnos y alumnas sin exclusión, adquieran los mejores aprendizajes posibles. b) Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. c) Estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno. d) Didáctica específica del área, ya sea de carácter general o relacionada con algunos de los bloques de contenido, atendiendo a su singularidad, recursos a utilizar. El comentario de texto es un recurso

imprescindible. Pero también es necesario trabajar la expresión oral. Trabajos individuales o en grupo, que requieran una exposición, debates, etc.

Los procedimientos de evaluación tienen que ser variados. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará las exposiciones orales, tanto individuales como en grupo; además, tendrá en cuenta los comentarios de textos escritos a lo largo del curso y la realización de breves redacciones sobre cuestiones filosóficas. Igualmente evaluará la participación en clase cuando se realicen debates.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Historia de la Filosofía

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Investigación · Herramientas de aprendizaje e investigación · Lectura de obras y textos de carácter filosófico.	BL1.1. Analizar fragmentos de los textos más relevantes de la Historia de la Filosofía y de autores representativos y argumentar con claridad, oralmente y por escrito, las propias opiniones sobre los problemas fundamentales de la Filosofía.	CCLI CAA SIEE
Análisis y síntesis · El comentario de texto · Aplicación de las TIC a la historia de la filosofía · Elaboración del vocabulario · Enumeración de las tesis fundamentales del autor · Redacción y dissertación filosófica · Contextualización de los autores	BL1.2. Aplicar adecuadamente las herramientas y procedimientos del trabajo intelectual al aprendizaje de la Filosofía realizando trabajos de organización e investigación de los contenidos.	CCLI CAA
Diálogo · El diálogo filosófico y la argumentación	BL1.3. Utilizar las Tecnologías de la Información y la Comunicación en la realización y exposición de los trabajos de investigación filosófica. BL1.4. Participar en diálogos y debates de manera razonada, contraponiendo las propias ideas con otras posiciones diferentes.	CAA CD CCLI CSC
	BL1.5. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	SIEE

Bloque 2: La Filosofía en la Grecia Antigua. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El nacimiento de la filosofía en Grecia. · El paso del mito al logos. · Los presocráticos. Plató: la primera gran síntesis filosófica. · Sócrates y los sofistas. · Platón y su contexto filosófico.	BL2.1. Explicar el origen de la Filosofía en Grecia, enumerando sus conceptos y tesis principales, analizando el idealismo de Platón, enumerando sus conceptos y tesis principales, y explicando la relación entre realidad y conocimiento, la concepción dualista del ser humano y la dimensión antropológica y política de la virtud.	CEC CSC
Aristóteles y el Helenismo: el ocaso de la antigüedad. · Aristóteles y su contexto filosófico. · Helenismo: ética y ciencia.	BL2.2. Explicar el sistema teleológico de Aristóteles, enumerando sus conceptos y tesis principales.	CEC CSC
	BL2.3. Reconocer las distintas escuelas éticas surgidas en el helenismo como el Epicureísmo, el Estoicismo y el Escepticismo enumerando sus conceptos y tesis principales.	CEC CSC
	BL2.4. Relacionar la filosofía platónica y aristotélica, comparando sus puntos comunes y sus diferencias, con la filosofía presocrática y el giro antropológico de Sócrates y los Sofistas.	CSC CAA
	BL2.5. Relacionar la filosofía aristotélica, comparando sus puntos comunes y sus diferencias, con el pensamiento de Platón y la física de Demócrito.	CSC CAA
	BL2.6. Comparar las similitudes y diferencias entre las distintas escuelas éticas surgidas en el helenismo como el Epicureísmo, el Estoicismo y el Escepticismo, y exponer la repercusión de los grandes científicos helenísticos, el contexto socio-histórico y cultural de la época y la gran importancia para occidente de la Biblioteca de Alejandría.	CSC CEC
	BL2.7. Explicar la influencia del platonismo en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Grecia Antigua y evaluar críticamente su discurso.	CSC CAA
	BL2.8. Juzgar la influencia del aristotelismo en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Grecia Antigua.	CSC CAA

Bloque 3: La Filosofía Medieval. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El pensamiento cristiano medieval · Cristianismo y filosofía. · Las relaciones razón-fe.	BL3.1. Explicar el origen del pensamiento cristiano y su encuentro con la Filosofía, a través de las enumeración de los conceptos e ideas fundamentales de Agustín de Hipona.	CEC CSC
La elaboración del pensamiento cristiano en la patrística. · Agustín de Hipona. El autor y su contexto histórico.	BL3.2. Analizar la síntesis de Tomás de Aquino, a través de las enumeración de los conceptos e ideas fundamentales del autor.	CEC CSC
La síntesis filosófica de la escolástica. · La Escolástica cristiana, la filosofía islámica y el pensamiento judío. · Tomás de Aquino. El autor y su contexto filosófico. · La crisis de la Escolástica en el s. XIV: el nominalismo de Guillermo de Ockam.	BL3.3. Describir alguna de las teorías centrales del pensamiento de Guillermo de Ockam y la separación de la razón y la fe. BL3.4. Comparar las ideas fundamentales de Agustín de Hipona con las de otros Padres de la Iglesia.	CSC CAA
	BL3.5. Explicar la síntesis de Tomás de Aquino, relacionándola y comparándola con el agustinismo, la filosofía árabe y judía, y el nominalismo. BL3.6. Relacionar el pensamiento de Agustín de Hipona y de Tomás de Aquino (la defensa de la libertad, la verdad y el conocimiento interior o la Historia) con el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales que se produjeron en la Edad Media y la reflexión crítica de Guillermo de Ockam con el inicio de la independencia de la Filosofía y el nuevo impulso para la ciencia moderna.	CSC CAA CSC CEC

Bloque 4: La Filosofía en la Modernidad. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El pensamiento renacentista. · La Filosofía en el Renacimiento: el cambio del paradigma aristotélico. · El realismo político de Maquiavelo. · La revolución científica. Racionalismo y empirismo: el nacimiento de la modernidad. · Descartes. El autor y su contexto filosófico y antropológico.	BL4.1. Explicar el giro del pensamiento occidental que anticipa la modernidad, dado en el Renacimiento haciendo hincapié en el nuevo humanismo, en la investigación de los prejuicios del conocimiento por F. Bacon, en las implicaciones de la Revolución científica., y enumerar las tesis fundamentales del realismo político de N. Maquiavelismo.	CEC CSC

194

· Hume y Locke. Los autores y su contexto filosófico. La ilustración: el triunfo de la razón. · La Ilustración francesa. Rousseau. · El Idealismo trascendental. Kant. El autor y su contexto filosófico.	BL4.2. Exponer las tesis del racionalismo de Descartes enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL4.3. Identificar el empirismo de Hume y Locke, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL4.4. Describir los principales ideales de los Ilustrados franceses enumerando sus conceptos y tesis fundamentales.	CEC CSC
	BL4.5. Identificar el idealismo crítico de Kant, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL4.6. Relacionar el giro del pensamiento occidental en el Renacimiento, la investigación del conocimiento de F. Bacon, las implicaciones de la Revolución científica y de N. Maquiavelo.	CEC CSC CSC CAA
	BL4.7. Comparar las tesis fundamentales del racionalismo de Descartes, la Filosofía Humanista y el monismo panteísta de Spinoza.	CSC CAA
	BL4.8. Relacionar las tesis fundamentales del empirismo de Hume y las del liberalismo político de Locke.	CSC
	BL4.9. Exponer los principales ideales de los Ilustrados franceses, profundizando especialmente en el pensamiento de J. J. Rousseau.	CSC
	BL4.10. Comparar las tesis fundamentales del idealismo crítico de Kant con el racionalismo de Descartes, el empirismo de Hume y la filosofía ilustrada de Rousseau.	CSC CAA
	BL4.11. Explicar la influencia del racionalismo y el empirismo en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Moderna.	CSC
	BL4.12. Explicar la importancia del pensamiento de Rousseau y de Kant en el surgimiento de la democracia y en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Moderna.	CSC

Bloque 5: La Filosofía Contemporánea. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El siglo XIX: el nacimiento de una nueva época. · Marx. El autor y su contexto filosófico. · Nietzsche. El autor y su contexto filosófico La filosofía del S XX. · La filosofía española: Unamuno, Ortega, Zubiri. · Principales corrientes del s. XX: Fenomenología-hermenéutica, filosofía analítica, Escuela de Frankfurt. Últimas tendencias en la filosofía · El pensamiento postmoderno. · Nuevas filosofías: feminismo, ecologismo, pacifismo, etc.	BL5.1. Explicar el materialismo histórico de Marx, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.2. Explicar el vitalismo de Nietzsche, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.3. Explicar las principales ideas de la filosofía española del s. XX, en especial el raciovitalismo de Ortega y Gasset, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.4. Identificar las ideas de las principales corrientes de pensamiento del s. XX, en especial la Escuela de Frankfurt, la Fenomenología-hermenéutica y la Filosofía Analítica, enumerando sus conceptos y tesis fundamentales. BL5.5. Comparar el materialismo histórico de Marx con el idealismo de Hegel y con Feuerbach. BL5.6. Relacionar el vitalismo de Nietzsche con el vitalismo de Schopenhauer. BL5.7. Confrontar el raciovitalismo de Ortega y Gasset con figuras tanto de la Filosofía Española, (Unamuno o Zubiri), como del pensamiento europeo. BL5.8. Contrastar la racionalidad dialógica de Habermas con la filosofía crítica de otros autores de la Escuela de Frankfurt, así como con los principales conceptos de las corrientes de pensamiento del s. XX. BL5.9. Explicar la influencia del materialismo histórico de Marx en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Contemporánea. BL5.10. Detectar la influencia del vitalismo de Nietzsche en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Contemporánea.	CEC CSC CEC CSC CEC CSC CEC CSC CSC CAA CSC CAA CSC CAA CSC CSC

	BL5.11. Explicar las influencias que recibe Ortega y Gasset y la repercusión de su pensamiento en el desarrollo de las ideas y la regeneración social, cultural y política de España. BL5.12. Reconocer la influencia de las ideas de las principales corrientes de pensamiento del s. XX, en especial de la Escuela de Frankfurt, en el desarrollo de las ideas y los cambios socioculturales de la Edad Contemporánea. BL5.13. Evaluar la repercusión de los filósofos postmodernos en el pensamiento actual y en el desarrollo de la cultura contemporánea.	CSC CSC SIEE CEC
--	--	-----------------------------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

HISTORIA DE LA MÚSICA Y DE LA DANZA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El área Historia de la Música y de la Danza supone una profundización en la formación musical mediante el estudio de su evolución en el tiempo. Favorece una mejor comprensión de las diferentes manifestaciones artísticas dentro de un contexto sociocultural. Todo ello permite una visión global acerca del lugar que ocupan ambas disciplinas en la historia del arte. Tanto la música como la danza son expresiones artísticas inherentes al ser humano. Como lenguajes y modos de comunicación no verbales están muy presentes en la vida de las personas y, al igual que otros lenguajes artísticos, sirven como medio de expresión de ideas, pensamientos y emociones.

La materia de Historia de la Música y de la Danza se concibe como una continuación de la formación musical recibida por el alumnado en etapas educativas anteriores, donde se accede a la música de manera global y vivencial. Los conocimientos adquiridos en cursos anteriores junto al estudio de esta materia permitirán al alumnado comprender mejor la evolución de la música y de la danza, establecer asociaciones con otras manifestaciones artísticas de las sociedades en las que se

producieron, ubicar temporalmente las obras y, finalmente, construir argumentaciones fundamentadas en el análisis y la valoración de las mismas. También contribuye a que el alumnado se familiarice con la lectura de documentos procedentes de diversas fuentes de información, que le permitan un mayor conocimiento de todos los aspectos técnicos y estéticos relativos a la música y a la danza. En suma, proporciona un conocimiento musical en profundidad que facilita el acceso a estudios especializados como la investigación musicológica, la interpretación y la composición musical; y, en otros ámbitos profesionales, la gestión de eventos culturales y la programación de conciertos, de radio y televisión, etc.

Frente al carácter global de la educación musical en secundaria, en bachillerato se pretende una aproximación específica en algún aspecto musical desde cada materia. La Historia de la Música y de la Danza supone una profundización en los contenidos trabajados en los bloques “Escucha” y “Contextos musicales y culturales” de la etapa secundaria con un enfoque más cronológico. Ello permite un mayor conocimiento de su evolución y de los recursos expresivos empleados en cada periodo histórico, así como las diversas teorías y principios estéticos que sustentan las principales creaciones, consideradas como un todo. Se amplía la perspectiva para observar la música y la danza, no tanto a través de un estudio pormenorizado de los autores o del catálogo de sus obras como de la comprensión y valoración de sus grandes aportaciones a la cultura y su devenir en el tiempo. Son objeto de estudio las características más relevantes que configuran un estilo, una época, así como los autores más representativos cuyas obras impulsaron la evolución y el cambio hacia nuevas concepciones estéticas. Para no perder el enfoque globalizador que requiere la educación musical, se debe coordinar y complementar el tratamiento de los contenidos de la materia junto a los contenidos de Análisis Musical, desde un enfoque interdisciplinar.

La asignatura de Historia de la Música y de la Danza, teniendo en cuenta el mayor grado de madurez del alumnado, permite avanzar en los procesos cognitivos para conocer, comprender, apreciar y valorar críticamente el hecho musical. Los contenidos específicos se han organizado en siete bloques. El primero está referido a la “Percepción, Análisis y Documentación” y sienta las bases procedimentales para la adquisición del resto de bloques, por lo que debe entenderse como un bloque común que incorpora planteamientos metodológicos y didácticos relacionados con los contenidos de la materia, con el desarrollo de las competencias en contextos reales y el aprendizaje de los elementos transversales. Los sucesivos bloques pasan por las diferentes etapas históricas y culturales abordando los creaciones y autores más representativos de cada una de ellas. El segundo bloque “La Música en la Antigüedad. Evolución de la monodia a la polifonía” dispone el punto de inicio de este proceso en la Antigüedad y se adentra con mayor atención en los períodos de la Edad Media y el Renacimiento. Su título, al igual que el resto, agrupa varios períodos o estilos bajo un denominador común que lo introduce y define, referido a la evolución armónica de la música, desde la música modal hasta el atonalismo, pasando por toda la evolución y metamorfosis de la tonalidad, que en gran parte, determina cambios en los estilos musicales. De este modo se presentan los sucesivos bloques: el tercer bloque “Afianzamiento de la tonalidad. Barroco y Clasicismo” el cuarto bloque “Expansión de la tonalidad. El Romanticismo, el Nacionalismo, el Posromanticismo, el Impresionismo y el Expresionismo” y el quinto bloque “Pluralidad de lenguajes: Música Académica del S.XX” referido al abandono de la tonalidad y la aparición masiva de vanguardias. El sexto bloque “Otras Músicas y Culturas” aglutina otras músicas que por sus particulares características no están en el marco de la música histórica pero que por su importancia merecen su atención; el jazz, el flamenco, la música ligera, música étnica, etc. Se ha añadido un séptimo bloque “Elementos transversales a la materia” que incorpora elementos comunes a todas las áreas para el desarrollo de las competencias transversales, complementando los propios contenidos de la materia.

Respecto a las competencias clave, la materia de Historia de la Música y de la Danza, contribuye de manera especial a la adquisición de la competencia “Conciencia y expresiones culturales”. Fomenta la capacidad de percibir, comprender y enriquecerse con las producciones musicales: una mejor comprensión del hecho musical favorece su consideración como fuente de enriquecimiento personal. El contacto con las principales obras, períodos y estilos artísticos promueve la identidad cultural y se potencian actitudes abiertas y respetuosas, estableciendo conexiones con otras manifestaciones sociales y artísticas. Respecto a la competencia en “Comunicación lingüística”, desarrolla destrezas, tanto para la obtención de información a través de la lectura a partir de fuentes diversas y la producción de textos en diferentes formatos, como para expresar hechos, sentimientos u opiniones a través de la escritura, la escucha y el diálogo. Por otro lado, en la medida que constituyen lenguajes con un código propio, la música y la danza contribuyen al aprendizaje de un vocabulario específico. La adquisición de la “Competencia digital” se favorece mediante de la búsqueda y selección de información sobre música y danza, y utilizando las TIC como recurso para la audición y análisis de obras de diferentes estilos y épocas. El uso de aplicaciones para la edición del sonido y de partituras promueve una mejor comprensión de los contenidos trabajados. Por otro lado, se fomenta el uso de las diferentes formas de

comunicación en cuanto a la creación y difusión de contenidos, atendiendo a los derechos de autor y las licencias de uso. En cuanto a las “Competencias Sociales y Cívicas”, la comprensión de la evolución social de la música y la danza y de sus formas de composición a lo largo del tiempo contribuye a desarrollar la propia identidad cultural, y el aprecio del alumnado por su entorno artístico. Por su parte, la toma de contacto con una amplia variedad de de obras favorece el conocimiento de diferentes culturas, y desarrolla la tolerancia y la superación de prejuicios. La realización de trabajos y proyectos de investigación de forma cooperativa desarrolla destrezas sociales fundamentales.

Respecto a los elementos transversales, la “Comprensión lectora”, así como la “Expresión oral” y la “Expresión escrita” tienen una presencia destacada desde la materia ya que el uso del lenguaje verbal, en todas sus modalidades comunicativas, es un elemento fundamental para comprender, analizar y valorar los procesos vinculados a la evolución histórica de un lenguajes no semánticos como el musical y el corporal. La “Comunicación audiovisual” está presente en el aula a través de los abundantes recursos específicos en soporte audiovisual: conciertos, óperas, musicales, ballets, etc. En cuanto a las “TIC”, son fundamentales para la realización de investigaciones y proyectos sobre diferentes aspectos del área. Igualmente, elementos como el “Emprendimiento” y la “Educación cívica y constitucional” se contemplan a partir del trabajo colaborativo necesario para la realización de tareas grupales, en las que el respeto y los valores cívicos son esenciales.

En el siglo XXI los sistemas educativos han de dar respuesta a las necesidades de los ciudadanos y adaptarse a los requerimientos de la vida contemporánea. Por ello, en línea con las recomendaciones del Parlamento Europeo, han de incorporarse planteamientos metodológicos coherentes con el desarrollo de las competencias, las cuales deben integrarse con el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación de la práctica docente. Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación que han de suponer un cambio en el papel del alumnado como protagonista de su aprendizaje. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en la realización de tareas. El rol del docente debe orientarse al diseño de situaciones de aprendizaje que favorezcan la aplicación de los conocimientos aprendidos. Hoy más que nunca es necesario incorporar a las aulas los últimos avances que desarrollan las ciencias de la educación. El trabajo competencial, lejos del método único, invita a la integración de los diversos métodos activos de enseñanza: el trabajo cooperativo, el aprendizaje basado en proyectos, el estudio de casos, etc.

La evaluación ha de ser un proceso continuo de obtención de información para la toma de decisiones sobre la mejora del proceso de enseñanza-aprendizaje. Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Su sintaxis permite una mejor selección de los instrumentos más adecuados (pruebas objetivas, entrevistas, cuestionarios, escalas de observación, etc.) para evaluar los diferentes tipos de contenidos. Las rúbricas son un instrumento muy apropiado para valorar los trabajos de investigación y las producciones de los alumnos y alumnas, dado que aportan objetividad y precisión a la evaluación. Al igual que los portafolios, facilitan la autoevaluación y la coevaluación entre iguales y, por tanto, la reflexión crítica en aras de la autonomía del alumnado. Por su parte, las diferentes pruebas (escritas u orales) son muy útiles para evaluar los contenidos conceptuales. La evaluación competencial requiere variedad y adecuación en el uso de instrumentos de evaluación para que ningún tipo de contenidos quede al margen. Asegurando una evaluación de este tipo mejoraremos el proceso de enseñanza-aprendizaje en todo momento.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Historia de la Música y de la Danza

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Percepción, análisis y documentación. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Escucha y visionado de obras de música y danza representativas apreciando e identificando sus características estéticas y estilísticas.	BL1.1. Argumentar acerca de obras musicales y de danza a partir de la audición o visionado de las mismas, con apoyo de partituras, y realizar	CEC CCLI

<p>Elaboración de argumentos críticos, utilizando el léxico y la terminología específica, sobre obras y textos relacionados con la música o la danza, con las corrientes estéticas o con los autores.</p> <p>Elaboración de valoraciones estéticas propias sobre autores y obras, interrelacionando la música y la danza con su contexto y utilizando la información procedente de diversas fuentes, incluidas las tecnológicas.</p> <p>Reconocimiento de la importancia de la música y de la danza como manifestaciones artísticas de una sociedad, considerando la influencia de factores de tipo cultural, sociológico y estético en el proceso creativo.</p> <p>Interés por la música y de la danza como parte del patrimonio histórico y cultural, reconociendo las aportaciones significativas realizadas desde España y la Comunidad Valenciana en particular.</p> <p>Análisis de textos relativos al hecho musical y descripción de los argumentos plasmados por sus autores, en relación a las corrientes estéticas y estilísticas.</p> <p>Síntesis ordenada de ideas principales de los textos analizados, distinguiendo la información principal con un vocabulario técnico apropiado.</p> <p>La función de la música y la danza como soporte de un texto literario o medio de intensificación dramática en relación a otras manifestaciones artísticas: plásticas y escenográficas. Elaboración de comentarios y opiniones personales.</p> <p>Selección de piezas musicales para sonorizar o ambientar situaciones artísticas concretas.</p> <p>Identificación de la relación existente entre la literatura y las demás artes, elaborando trabajos y comentarios.</p> <p>Reconocimiento de la importancia de la música y de la danza como manifestaciones artísticas de una sociedad, considerando la influencia de factores de tipo cultural, sociológico y estético en el proceso creativo.</p> <p>Características fundamentales que definen los períodos históricos.</p> <p>La obra artística en su contexto histórico. Función social de la música y la danza y el papel de sus creadores en las diferentes épocas.</p> <p>Ánalisis de las principales características de los estilos, los géneros o las escuelas, a través de sus autores y obras más representativas.</p> <p>La partitura como elemento para el análisis e identificación de los períodos de la historia de la música, comprendiendo la evolución de la notación y la</p>	<p>investigaciones a través de análisis estéticos y comentarios críticos, considerando los aspectos técnicos, expresivos e interpretativos, así como su desarrollo sociocultural.</p> <p>BL1.2. Analizar la utilización de la música y de la danza como soporte de un texto literario o como medio de intensificación dramática en óperas, ballet, cine, teatro u otras situaciones concretas, mediante el estudio de diversas fuentes de información.</p> <p>BL1.3. Analizar las principales características de diferentes obras de música y danza tras su escucha o visionado, y ubicarlas en el tiempo para compararlas con otras obras representativas de cada estilo, descubriendo semejanzas y diferencias entre ellas.</p>	CAA CEC CCLI CEC CSC
---	---	--

grafía musical. Reconocimiento de los instrumentos y agrupaciones características de la época. Comparar obras similares de cada estilo, para establecer semejanzas y diferencias entre ellas. Reconocimiento auditivo y/o visual de los diferentes períodos de la historia de la música y de la danza, y contextualizándolos en su momento histórico y estilístico.		
--	--	--

Bloque 2: La Música en la Antigüedad. Evolución de la Monodia a la Polifonía. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Edad Antigua. Contexto sociocultural. Los orígenes de la Música y de la Danza: manifestaciones en las civilizaciones antiguas y en la Antigua Grecia. Edad Media. Contexto sociocultural. Evolución del canto hispánico, el canto gregoriano y el movimiento trovadoresco. El nacimiento de la polifonía. Ars Antiqua y Ars Nova. Patrimonio musical de los períodos estudiados en España y la Comunidad Valenciana. La danza en el entorno plebeyo, en el contexto señorial y en el ámbito religioso. El Renacimiento. Contexto sociocultural. La música instrumental renacentista. Formas instrumentales improvisatorias, derivadas de formas vocales, en forma de variaciones y danzas. Organología y principales representantes. La música vocal religiosa y profana. Formas y principales representantes. Las escuelas renacentistas. El Siglo de Oro de la polifonía española. La transición al Barroco: La Escuela veneciana y Monteverdi.	BL2.1. Analizar las características de obras de música y danza de la Edad Antigua, Edad Media y Renacimiento, a través de la audición o del visionado, justificando su pertenencia a este período histórico, así como su relación con los aspectos socioculturales.	CEC CSC

Bloque 3: Afianzamiento de la tonalidad. Barroco y Clasicismo. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Barroco. Contexto sociocultural.	BL3.1. Analizar las características de obras de música y danza del Barroco y	CEC

<p>La música instrumental barroca. Organología y formas instrumentales. Fuga, suite y concerto grosso.</p> <p>La música vocal barroca. Formas vocales. Cantata, oratorio y pasión. Principales compositores. Bach, Vivaldi y Haendel.</p> <p>La ópera y su evolución. La zarzuela.</p> <p>Ballet de cour, Ópera-ballet y Comedia ballet. Lully. Danzas cortesanas del barroco.</p> <p>Clasicismo. Contexto sociocultural.</p> <p>Estilos preclásicos. La escuela de Manheim.</p> <p>Música vocal. La reforma de Gluck, Ópera buffa y Ópera seria.</p> <p>Música instrumental. Evolución de la forma sonata. Desarrollo de la música sinfónica. Haydn, Mozart y Beethoven. Música de cámara y el cuarteto de cuerda. Organología y representantes.</p> <p>El ballet de acción. Noverre.</p>	<p>Clasicismo, a través de la audición o del visionado, justificando su pertenencia a este periodo histórico, así como su relación con los aspectos socioculturales.</p>	CSC
--	--	-----

Bloque 4: Expansión de la tonalidad: el Romanticismo, el Nacionalismo, el Posromanticismo, el Impresionismo y el Expresionismo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Romanticismo. Contexto sociocultural. Influencias literarias.</p> <p>El desarrollo de las formas sinfónicas.</p> <p>La música programática. El poema sinfónico.</p> <p>Música de cámara y lied. El piano.</p> <p>Grandes representantes del romanticismo a partir de Beethoven.</p> <p>La ópera romántica en Italia y Alemania. El Bel Canto y el Verismo.</p> <p>La zarzuela en España.</p> <p>El ballet romántico y la danza sobre la zapatilla de punta.</p> <p>Los nacionalismos musicales: escuelas, estilos y autores.</p> <p>El ballet imperial ruso. Marius Petipa y Tchaikovsky.</p> <p>Posromanticismo musical. Mahler y Strauss.</p> <p>Los cambios en el lenguaje musical. Expansión y abandono progresivo de la tonalidad: impresionismo y expresionismo. Representantes.</p> <p>Stravinsky y los ballets rusos de Diaghilev.</p> <p>Generación del 98 en España: Falla.</p>	<p>BL4.1. Analizar las características de obras de música y danza del Romanticismo, los Nacionalismos, el Posromanticismo, Impresionismo y Expresionismo, a través de la audición o del visionado, justificando su pertenencia a este periodo histórico, así como su relación con los aspectos socioculturales.</p>	CEC CSC

Bloque 5: Pluralidad de lenguajes: Música Académica del siglo XX. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Música Académica del Siglo XX (culto, erudita o docta). Contexto sociocultural.</p> <p>La música fuera del marco de la tonalidad.</p> <p>Segunda Escuela Vienesa. Schönberg e influencias.</p> <p>Desarrollo de la atonalidad desde el dodecafonismo al serialismo integral.</p> <p>Diversidad de tendencias musicales. Música concreta, electrónica, electroacústica, aleatoriedad, postserial, etc.</p> <p>La música de vanguardia española: la Generación del 27 y la Generación del 51.</p> <p>El Neoclasicismo. Reacción a la atonalidad. Escuelas y compositores representativos.</p> <p>Danza neoclásica, expresionista alemana y moderna americana.</p>	<p>BL5.1. Analizar las características de obras de música y danza del Siglo XX, a través de la audición o del visionado, justificando su pertenencia a este periodo histórico, así como su relación con los aspectos socioculturales.</p>	CEC CSC

Bloque 6: Otras músicas y culturas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La música y danza popular moderna: música ligera. El pop-rock.</p> <p>El cante y baile flamenco.</p> <p>La importancia de la música cinematográfica, publicitaria y de ambientación. La danza en el cine.</p> <p>Teatro musical europeo y americano a comienzos del siglo XX.</p> <p>Origen y desarrollo de la música de Jazz.</p> <p>La música exótica, étnica, folclórica, popular.</p> <p>La música y la danza en los ritos, tradiciones y fiestas.</p> <p>Estilos de canto, melodías, escalas, texturas, ritmos.</p> <p>Organología.</p> <p>Valores estéticos de la tradición no occidental.</p>	<p>BL6.1. Analizar las características de manifestaciones de música y danza de la música popular moderna, del jazz, del flamenco, de la música tradicional del mundo u "otras músicas", a través de la audición o del visionado, justificando su pertenencia a este periodo histórico, así como su relación con los aspectos socioculturales.</p>	CEC CSC

Bloque 7: Elementos transversales a la materia. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y	<p>BL7.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener</p>	CCLI CAA

<p>retención de la información.</p> <p>Tipos de texto: descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto. Lectura y escritura de textos narrativos, descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis.</p> <p>Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Imaginación y creatividad</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y</p>	<p>información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL7.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL7.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL7.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL7.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL7.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL7.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
--	---	---

<p>capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Pensamiento alternativo</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Auroconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Díálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS), etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p>	<p>BL7.8. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL7.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL7.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL7.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL7.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias online o bases de datos especializadas, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL7.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CD CSC</p> <p>CD CSC</p>
---	--	---

<p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL7.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CD
---	--	----

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

IMAGEN Y SONIDO

206

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La materia Imagen y Sonido tiene como objetivo promover la formación de ciudadanos críticos, responsables y autónomos para la utilización, con solvencia y responsabilidad, de las tecnologías de la información y la comunicación, así como el desarrollo durante su formación de las competencias comunicativas, digitales y tecnológicas necesarias para realizar determinados productos audiovisuales y multimedia con criterio estético y sensibilidad artística.

Esta materia se enclava en el estudio de la realidad del estado de las tecnologías del momento presente y de los métodos de trabajo y productos actuales, permitiendo que el alumno desarrolle el espíritu creativo, crítico y estético imprescindible para desarrollar los proyectos de la asignatura que trabajarán las posibilidades que ofrece la integración de la imagen y del sonido en los productos audiovisuales y multimedia; todo ello sin olvidar la importancia que tiene la atención a la no discriminación de las personas con discapacidad, la accesibilidad y el diseño para todos en el momento de la elaboración de los contenidos y mensajes audiovisuales.

Los bloques de contenidos están estructurados de forma que el alumnado va adquiriendo los conocimientos de forma razonada, comprendiendo los contenidos que se le van proporcionando y comprobando en todo momento el paralelismo existente entre aquello que está siendo explicado en el aula con su correspondiente aplicación artística o audiovisual. Los bloques de contenido que se trabajarán a lo largo del curso son los siguientes:

En el bloque 1, “Recursos expresivos utilizados en producciones audiovisuales” se tratará el análisis de diversas fotografías o productos audiovisuales para determinar su función, a qué tipo pertenecen y observar si han conseguido su objetivo comunicativo.

En el bloque 2, “Análisis de situaciones audiovisuales” se abordará todo aquello que envuelve al lenguaje audiovisual y su coherencia narrativa y formal e incluirá la teoría del montaje audiovisual.

En el bloque 3, “Elaboración de guiones audiovisuales” se desarrollará todas las fases y elementos que los componen.

En el bloque 4, “Captación de imágenes fotográficas y de vídeo” se trabajarán las técnicas de captación de imagen, los ajustes técnicos, de identificación y de registro.

En el bloque 5, “Tratamiento digital de imágenes”, se darán a conocer, y en la medida de lo posible se trabajarán, las diferentes técnicas y herramientas de edición de imágenes digitales.

En el bloque 6, “Edición de piezas visuales”, se editarán un montaje audiovisual completo, teniendo en cuenta el material original, el soporte del producto final y la audiencia a la que va dirigida.

En el bloque 7, “Diseño de bandas sonoras”, se trabajará la música desde un punto de vista filmico teniendo en cuenta las posibles discapacidades visuales o auditivas del receptor, con el objetivo de obtener una sencilla producción con unas características funcionales, expresivas y comunicativas concretas.

En el bloque 8, “Cualidades técnicas del equipamiento de sonido idóneo en radio y medios audiovisuales”, se mostrará cómo oye el oído humano y qué sistemas de captación y registro sonoro se han ido utilizando a lo largo de la historia conforme ha ido evolucionando la tecnología en este ámbito.

En el bloque 9, “Equipamiento técnico en proyectos multimedia” se indicarán las prestaciones que ofrece un equipo informático multimedia para obtener un producto final adecuado a los requerimientos del usuario al que está destinado.

El bloque 10, “Elementos transversales a la asignatura” tiene como objeto trabajar la competencia lingüística, la de aprender a aprender, la digital, y la del sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor. Estos temas, que son transversales al área, abarcan contenidos de varias disciplinas y su tratamiento se aborda desde la complementariedad. Por ello, no pueden plantearse de manera paralela al desarrollo del currículum de la materia, sino que deben ser insertados en la dinámica diaria del proceso enseñanza-aprendizaje.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Imagen y Sonido

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Recursos expresivos utilizados en producciones audiovisuales. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Recursos expresivos: características funcionales, tipológicas y consecución de objetivos comunicativos	BL1.1. Analizar críticamente, a partir del visionado de productos audiovisuales o composiciones fotográficas, los recursos expresivos utilizados, para relacionarlos con las características funcionales y tipológicas y determinar si se han alcanzado los objetivos comunicativos.	CAA CEC

Bloque 2: Análisis de situaciones audiovisuales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas y elementos del lenguaje audiovisual Mantenimiento de la continuidad narrativa y formal Teoría del montaje audiovisual	BL2.1. Distinguir las técnicas y elementos del lenguaje audiovisual, a partir de escenas cinematográficas concretas de diversos géneros, para garantizar la continuidad narrativa, perceptiva, formal, de movimiento, de acción y de dirección de diferentes productos filmicos. BL2.2. Argumentar el tratamiento del tiempo, espacio e idea o contenido de un producto audiovisual para determinar el montaje del producto final, teniendo en cuenta las diferentes teorías de montajes desarrolladas a lo largo de la historia.	CEC CCLI CAA CEC CD

Bloque 3: Elaboración de guiones audiovisuales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Guiones audiovisuales: <i>Storyboard</i> , ideas temáticas, estructura narrativa, guiones (técnicos, audiovisuales y de audiodescripción), procesos, fases y recursos humanos.	BL3.1. Establecer imagen, sonido y música, teniendo en cuenta sus posibilidades expresivas para elaborar guiones audiovisuales coherentes, identificando las diferentes fases estandarizadas. BL3.2. Relacionar los procesos y fases con los recursos humanos necesarios para elaborar una producción audiovisual.	CEC SIEE
	BL3.3. Analizar proyectos audiovisuales, tanto dramáticos como de ficción, para definir su idea temática, <i>Storyboard</i> , estructura narrativa y guión técnico.	SIEE CEC
	BL3.4. Discernir entre un guión audiovisual y un guión de audiodescripción para iniciar la creación de una producción audiovisual.	CCLI

Bloque 4: Captación de imágenes fotográficas y de vídeo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas de captación Ajustes técnicos y de identificación El ojo humano y los sistemas de captación y reproducción Soportes de registro	BL4.1. Grabar piezas audiovisuales aplicando técnicas de captación de imágenes y de vídeo, teniendo en cuenta la composición estética y narrativa de las imágenes y los ajustes técnicos y de identificación necesarios, para reforzar la expresividad del producto final. BL4.2 . Comparar el sistema de trabajo del ojo humano con los sistemas de captación y reproducción visual, incidiendo en los diferentes soportes de registro, para explicar el paralelismo existente entre ambos.	CEC CD CD

Bloque 5: Tratamiento digital de imágenes. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas y herramientas de edición.	BL5.1. Manipular digitalmente las imágenes con herramientas de edición y mediante técnicas de generación, procesamiento y retoque de imágenes fijas, tratando color, formato y contraste, para garantizar un producto coherente y adecuado al soporte final.	CD

Bloque 6: Edición de piezas visuales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Edición de contenidos visuales.	BL6.1. Editar secuencias visuales con el equipamiento de postproducción adecuado y con la técnica de edición audiovisual idónea, teniendo en cuenta el material original, el soporte del producto final y la audiencia a la que va dirigida, para producir un montaje audiovisual completo (como por ejemplo, un <i>videoclip</i>).	CD

Bloque 7: Diseño de bandas sonoras. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC

El lenguaje sonoro en el cine y en la radio Productos de audiodescripción y subtitulación para discapacitados	BL7.1. Especificar las características funcionales, expresivas y comunicativas del lenguaje sonoro, para analizar una determinada banda sonora y elaborar una sencilla producción. BL7.2. Determinar, a partir de una parrilla de programación radiofónica, las características de los diferentes géneros radiofónicos, para producir una banda sonora adecuada. BL7.3. Evaluar los diferentes productos de audiodescripción y subtitulación para atender las necesidades de las personas con discapacidades visuales o auditivas, a la hora de interactuar con un producto audiovisual.	CEC
		CEC CD CSC

Bloque 8: Cualidades técnicas del equipamiento de sonido idóneo en radio y medios audiovisuales. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El oído humano y su funcionamiento. Equipamiento de sonido en diferentes entornos.	BL8.1. Analizar el proceso de captación del sonido por el oído humano identificando las frecuencias audibles. BL8.2. Reconocer los diferentes sistemas de captación y registro sonoro, viendo su evolución histórica, para determinar sus necesidades y prestaciones técnicas en proyectos audiovisuales.	CMCT CAA CEC CD

Bloque 9: Equipamiento técnico en proyectos multimedia. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Equipos informáticos multimedia: prestaciones técnicas y operativas. Formatos de imagen, audio y vídeo. Accesibilidad de usuarios Exigencias técnicas de medios de explotación	BL9.1. Explicar las prestaciones técnicas y operativas de un equipo informático y sus programas, dentro de un entorno multimedia, para adecuar las características del producto final al proyecto o usuario al que está destinado.	CD CSC

Bloque 10: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de compresión oral. Propiedades textuales de la situación comunicativa.	BL10.1. Reconocer la terminología conceptual de la materia y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal,	CCLI CAA

<p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas.</p> <p>Terminología conceptual.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora.</p> <p>Estrategias de expresión escrita.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales.</p> <p>Estrategias de búsqueda, selección, síntesis y presentación de la información. Bibliografía.</p>	<p>académico, social o profesional.</p> <p>BL10..2. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	<p>CCLI CAA</p>
	<p>BL10..3. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito académico o profesional, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical, y ajustarlos a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CCLI CAA</p>
	<p>BL10..4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito académico o profesional, utilizando un lenguaje no discriminatorio y aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas propias de la interacción oral.</p>	<p>CCLI CAA</p>
	<p>BL10..5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	<p>CCLI CAA</p>
	<p>BL10..6. Escribir textos del ámbito académico o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CCLI CAA</p>
	<p>BL10..7. Buscar, seleccionar, contrastar y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito académico o profesional, citando adecuadamente su procedencia.</p>	<p>CCLI CAA</p>
	<p>BL6..8. Buscar y seleccionar información, a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en páginas web especializadas, registrándola en papel o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y</p>	<p>CD</p>

	servicios de la red. BL10.9. Colaborar y comunicarse, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando la herramienta de comunicación TIC más adecuada, para construir un producto o tarea colectiva. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas. BL10.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL10.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir de manera positiva en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético. BL10.12. Gestionar de forma eficaz y con motivación tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias. BL10.13. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para consolidar los conocimientos adquiridos en la materia, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias. BL10.14. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de la materia, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar	CD SIEE CAA CSC
		SIEE CAA CSC
		SIEE CAA CSC
		CD
		SIEE CAA CSC

alternativas ante la toma de decisiones vocacional.

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

INICIACIÓN A LA ACTIVIDAD EMPRENDEDORA Y EMPRESARIAL

1er CICLO ESO

INTRODUCCIÓN

Fomentar el espíritu emprendedor y la iniciativa emprendedora entre la gente más joven fue el elemento clave en el Pacto Europeo por la Juventud, adoptado por el Consejo Europeo en 2005. Configurándose como un factor clave para el crecimiento, el empleo y la realización personal.

El espíritu emprendedor, según la definición de la Comisión Europea, es la habilidad de un individuo para convertir ideas en actos. Incluye la creatividad, la innovación y la asunción de riesgos, pero también la capacidad para planificar y gestionar proyectos para lograr un fin. Es decir, que se trata de un concepto que traspasa lo meramente económico y que incluye un conjunto de competencias, conocimientos, actitudes, cualidades, destrezas y valores que movilizan a las personas para que contribuyan a la sociedad y aseguren el bienestar de la comunidad.

Así la actividad emprendedora está directamente relacionada con la competencia sentido de iniciativa emprendedora y espíritu emprendedor que, la orden ECD/65/2015, vuelve a definirla como la capacidad de transformar las ideas en actos.

Mediante esta materia el alumnado mejora su capacidad para desarrollar el espíritu emprendedor y la iniciativa empresarial trabajando competencias como la creatividad, la innovación, la iniciativa, el trabajo en equipo; a la vez que se adentra en el conocimiento de la dinámica empresarial mediante el desarrollo de un proyecto de empresa.

El currículo está planteado basándose en que esta materia tiene tratamiento transversal en la educación primaria. Por ello se desarrollan estructuras de aprendizaje algo más complejas que supongan la búsqueda, selección y organización de información, análisis y toma de decisiones, etc.

Se recomienda como modelo metodológico el uso de metodologías activas y participativas como el aprendizaje basado en proyectos (ABP), el aprendizaje cooperativo, de forma que se potencie la motivación del alumnado haciéndolo partícipe de su aprendizaje. Asimismo, se exige en el alumnado su implicación, de forma que el profesor se convierta en un guía del aprendizaje que sea capaz de explicar conceptos, resolver dudas, mostrarle recursos, etc. buscando siempre fomentar la autonomía del alumnado para que sea capaz de desenvolverse eficazmente en su entorno.

Los contenidos de la materia de Iniciación a la Actividad Emprendedora y Empresarial están conectados con los desarrollados en otras áreas, lo que aporta

coherencia al currículo y ayuda a desarrollar el aprendizaje competencial. Estos han sido agrupados en tres bloques que permiten identificar los principales ámbitos que componen el área: autonomía personal, iniciativa emprendedora e innovación; proyecto de empresa y plan económico y financiero. El primero de los mismos desarrolla el concepto de autonomía personal enfocado hacia la iniciativa emprendedora y la innovación, dedicando una especial atención a la carrera profesional. El segundo de los bloques introduce la herramienta del plan de empresa como instrumento catalizador de una idea de negocio. Por último, en el bloque tercero el alumno profundizará en un aspecto fundamental del plan de empresa como lo es el plan económico-financiero, aprovechando así de forma significativa los contenidos y aprendizajes anteriores del ámbito económico de las diferentes etapas educativas.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian, con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Se han secuenciado los contenidos y los criterios de evaluación de forma que el proceso de evaluación permita el uso de diversos procedimientos e instrumentos de evaluación. Se hace imprescindible la realización de un proyecto de empresa como resultado principal a evaluar, pudiendo hacer uso para ello de rúbricas u otros instrumentos de evaluación.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han programado para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos del nivel educativo, facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes.

Esta materia incluye aspectos teóricos y prácticos que pretenden preparar a los jóvenes para desempeñar una ciudadanía participativa y responsable así como promover el desempeño profesional por la vía del emprendimiento. De esta forma, entre los contenidos que se desarrollan se incide en el autoconocimiento y la toma de decisiones vocacional, el conocimiento del concepto de emprendedor y sus características y funciones principales, además de los pasos a seguir para crear un negocio propio o contribuir a la innovación dentro de una organización.

Las distintas competencias clave se desarrollan de forma simultánea permitiendo que los distintos aprendizajes se vayan interiorizando para saber responder en los múltiples contextos en que se desarrollan. El área contribuye principalmente a la competencia sentido de iniciativa emprendedora y empresarial a través de todos sus contenidos, tratando de que el alumno conozca y valore de forma crítica sus capacidades y sus limitaciones; desarrolle, planifique y evalúe proyectos, tome decisiones, todo ello mediante el trabajo cooperativo. Pero también es muy importante la competencia social y cívica dada la gran interacción de esta materia con el mundo físico. Asimismo se favorece el desarrollo de la competencia digital de manera transversal mediante el recurso continuo al uso de instrumentos informáticos y a la búsqueda de información en Internet.

La competencia en comunicación lingüística está presente en todos los bloques. Se busca que el alumnado haga uso del lenguaje científico técnico propio de esta materia, utilizando tanto el lenguaje oral como el escrito.

La competencia para aprender a aprender se desarrolla en todos los bloques, al tener que realizar tareas donde el alumnado aprende a buscar y seleccionar información, a resolver problemas y a planificar proyectos.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Iniciación a la Actividad Emprendedora y Empresarial

Curso 1º ESO

Bloque 1: Autonomía personal, iniciativa emprendedora e innovación. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Autonomía. La iniciativa emprendedora: el emprendedor y el empresario en la sociedad. Cualidades y destrezas del emprendedor.	BL1.1. Reconocer los intereses y las destrezas de autoconciencia, autorregulación y motivación asociadas a la iniciativa emprendedora y	CSC SIEE

Autoconocimiento. Intereses, aptitudes y motivaciones para la carrera profesional. Itinerarios formativos y carreras profesionales. El proceso de toma de decisiones. Proceso de búsqueda de empleo en empresas del sector. El autoempleo. Los derechos y deberes de los trabajadores. Derecho del trabajo. Derechos y deberes derivados de la relación laboral. Contrato de trabajo. Negociación colectiva. Seguridad social. Obligación de cotizar y acción protectora. Principales prestaciones: Desempleo, Incapacidad Temporal y otras. Riesgos laborales. Normativa. Gestión de la prevención en la empresa. Medidas de prevención y protección. Primeros auxilios.	diferenciar los requerimientos de los diferentes desempeños laborales: funcionariado, profesionales liberales, profesionales técnicos, académicos, etc., además de diferenciar las actividades empresariales por sectores. BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y llegar a acuerdos. BL1.3. Reconocer el concepto de autonomía personal y buscar ejemplos sobre su importancia en el trabajo colaborativo. BL1.4. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente. BL1.5. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas en el ámbito personal, académico, social o profesional.	CAA SIEE CSC SIEE CD CCLI
--	---	--

Bloque 2: Proyecto de empresa. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La idea de proyecto de empresa. Creatividad e innovación. Evaluación de la idea. El entorno y la función social de la empresa. Emprendimiento social. Elementos y estructura de la empresa. El plan de empresa. Estructura. Tipos de empresa según su forma jurídica. La elección de la forma jurídica. Principales variables para la determinar su elección. Trámites de puesta en marcha de una empresa. Ayudas y apoyo a la creación de empresas Las actividades en la empresa. La función de producción. La función comercial y de marketing.	BL2.1. Establecer la relación existente entre las cualidades personales y la iniciativa emprendedora y de ésta con las figuras de emprendedor, intraemprendedor y empresario. BL2.2. Reconocer las características de un plan de empresa en el aula y su importancia como herramienta de la iniciativa emprendedora. BL2.3. Reconocer de forma conjunta posibles puntos de control que faciliten el seguimiento de tareas de un proyecto de empresa.	CSC SIEE SIEE SIEE CAA CCLI

Información en la empresa. La información contable. La información de recursos humanos. Los documentos comerciales de cobro y pago. El archivo.		
---	--	--

Bloque 3: Plan económico – financiero. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Plan de inversiones. Inversiones en activo no corriente y en activo corriente. Fuentes de financiación de las empresas. Externas (bancos, ayudas y subvenciones, microcréditos, <i>crowdfunding, business angels</i>) e internas (accionistas, inversores, aplicación de beneficios). Productos financieros y bancarios para pymes. Comparación. Planificación financiera de las empresas. Estudio de viabilidad económico-financiero. Proyección de la actividad. Instrumentos de análisis. Ratios básicos. Los impuestos que afectan a las empresas. El calendario fiscal. Fiscalidad y equidad.	BL3.1. Diferenciar ingresos y gastos de una familia media valenciana mediante casos prácticos y elaborar un presupuesto doméstico de acuerdo a necesidades básicas propuestas. BL3.2. Reconocer los diversos productos financieros del mercado a través de sus características básicas e identificar a los principales actores financieros. BL3.3. Utilizar eficazmente las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje, para buscar, seleccionar y organizar informaciones relacionadas con los contenidos del curso, comunicando los resultados y conclusiones en el soporte más adecuado.	CMCT SIEE CMCT SIEE CD CAA CCLI

Curso 2º ESO

Bloque 1: Autonomía personal, iniciativa emprendedora e innovación. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Autonomía. La iniciativa emprendedora: el emprendedor y el empresario en la sociedad. Cualidades y destrezas del emprendedor. Autoconocimiento. Intereses, aptitudes y motivaciones para la carrera profesional. Itinerarios formativos y carreras profesionales. El proceso de toma de decisiones. Proceso de búsqueda de empleo en empresas del sector. El autoempleo. Los derechos y deberes de los trabajadores. Derecho del trabajo. Derechos y deberes derivados de la relación laboral.	BL1.1 Reconocer los intereses y las destrezas de autoconciencia (autoconfianza y autovaloración), autorregulación (ética personal y adaptabilidad) y motivación (curiosidad constructiva e impulso de logro) asociadas a la iniciativa emprendedora. BL1.2. Conocer las fases del proceso de toma de decisiones y aplicarlo en las tareas de aprendizaje del nivel educativo. BL1.3. Participar en equipo de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus	CSC SIEE SIEE CAA SIEE

216

Contrato de trabajo. Negociación colectiva. Seguridad social. Obligación de cotizar y acción protectora. Principales prestaciones: Desempleo, Incapacidad Temporal y otras. Riesgos laborales. Normativa. Gestión de la prevención en la empresa. Medidas de prevención y protección. Primeros auxilios.	aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y llegar a acuerdos. BL1.4. Analizar las relaciones entre autonomía y trabajo colaborativo y proponer soluciones a situaciones planteadas relacionadas con el proyecto de empresa. BL1.5. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente. BL1.6 Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas en el ámbito personal, académico, social o profesional.	
--	--	--

Bloque 2: Proyecto de empresa. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La idea de proyecto de empresa. Creatividad e innovación. Evaluación de la idea. El entorno y la función social de la empresa. Emprendimiento social. Elementos y estructura de la empresa. El plan de empresa. Estructura. Tipos de empresa según su forma jurídica. La elección de la forma jurídica. Principales variables para la determinar su elección. Trámites de puesta en marcha de una empresa. Ayudas y apoyo a la creación de empresas Las actividades en la empresa. La función de producción. La función comercial y de marketing. Información en la empresa. La información contable. La información de recursos humanos. Los documentos comerciales de cobro y pago. El archivo.	BL2.1. Establecer de forma general la relación existente entre las cualidades personal y la iniciativa emprendedora con las figuras de emprendedor, intraemprendedor y vinculados a los diferentes itinerarios formativos. BL2.2. Describir las características internas de un proyecto de empresa a partir de otros proyectos enumerando las características internas y analizar su relación con el entorno, así como su función social. BL2.3. Describir las características de las tareas de un proyecto de empresa y establecer conjuntamente puntos de control que faciliten su seguimiento conforme al logro pretendido.	CSC SIEE SIEE CSC SIEE CAA

Bloque 3: Plan económico – financiero. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Plan de inversiones. Inversiones en activo no corriente y en activo corriente.	BL3.1. Diferenciar ingresos y gastos de una PYME mediante casos prácticos y elaborar un presupuesto básico de acuerdo a propuestas de inversión.	CMCT SIEE
Fuentes de financiación de las empresas. Externas (bancos, ayudas y subvenciones, microcréditos, <i>crowdfunding, business angels</i>) e internas (accionistas, inversores, aplicación de beneficios).	BL3.2. Distinguir diversos productos financieros del mercado describiendo sus características básicas e identificar los principales organismos públicos reguladores del sistema financiero.	CMCT SIEE
Productos financieros y bancarios para pymes. Comparación.	BL3.3. Utilizar eficazmente las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje, para buscar, seleccionar y valorar informaciones relacionadas con los contenidos del curso, comunicando los resultados y conclusiones en el soporte más adecuado.	CD CAA CCLI
Planificación financiera de las empresas. Estudio de viabilidad económico-financiero. Proyección de la actividad. Instrumentos de análisis. Ratios básicos.		
Los impuestos que afectan a las empresas. El calendario fiscal. Fiscalidad y equidad.		

Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Autonomía. La iniciativa emprendedora: el emprendedor y el empresario en la sociedad. Cualidades y destrezas del emprendedor.	BL1.1. Reconocer los intereses y las destrezas de autoconciencia, autorregulación y motivación asociadas a la iniciativa emprendedora y relacionarlas con los diferentes desempeños laborales: funcionariado, profesionales liberales, profesionales técnicos, académicos, etc.	CSC SIEE
Autoconocimiento. Intereses, aptitudes y motivaciones para la carrera profesional.		
Itinerarios formativos y carreras profesionales. El proceso de toma de decisiones. Proceso de búsqueda de empleo en empresas del sector. El autoempleo.	BL1.2. Iniciar la composición de un itinerario vital propio siguiendo los pasos del proceso de toma de decisiones respecto a la carrera profesional distinguiendo los conceptos de empleo y autoempleo.	CAA SIEE
Los derechos y deberes de los trabajadores.		
Derecho del trabajo. Derechos y deberes derivados de la relación laboral.	BL1.3. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	CSC CAA SIEE
Contrato de trabajo. Negociación colectiva.		
Seguridad social. Obligación de cotizar y acción protectora. Principales prestaciones: Desempleo, Incapacidad Temporal y otras.		
Riesgos laborales. Normativa. Gestión de la prevención en la empresa.		
Medidas de prevención y protección. Primeros auxilios.		

	<p>BL1.4. Debatir sobre la importancia de combinar autonomía y trabajo colaborativo y proponer soluciones alternativas analizando situaciones planteadas previendo resultados y evaluar cada una de las soluciones para comprobar su idoneidad.</p> <p>BL1.5. Buscar y seleccionar información a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como páginas web especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios en la red.</p> <p>BL1.6 Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas en el ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	SIEE CSC
--	---	-------------

Bloque 2: Proyecto de empresa. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La idea de proyecto de empresa. Creatividad e innovación. Evaluación de la idea. El entorno y la función social de la empresa. Emprendimiento social. Elementos y estructura de la empresa.	BL2.1. Relacionar cada una de las figuras de emprendedor, intraemprendedor y empresario con las cualidades personales y la iniciativa emprendedora vinculados a los itinerarios formativos profesional y académico.	CSC SIEE
El plan de empresa. Estructura.		
Tipos de empresa según su forma jurídica.	BL2.2. Reconocer diversos modelos de planes de negocio y describir los elementos que constituyen su red logística como proveedores, clientes, sistemas de producción y comercialización y redes de almacenaje, entre otros.	SIEE CSC
La elección de la forma jurídica. Principales variables para la determinar su elección.		
Trámites de puesta en marcha de una empresa.	BL2.3. Describir las diferentes tareas de un proyecto de empresa, estableciendo estrategias de control que faciliten su adecuación al logro pretendido.	SIEE CAA
Ayudas y apoyo a la creación de empresas		
Las actividades en la empresa. La función de producción. La función comercial y de marketing.		
Información en la empresa. La información contable. La información de recursos humanos. Los documentos comerciales de cobro y pago. El archivo.		

Bloque 3: Plan económico – financiero. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

Plan de inversiones. Inversiones en activo no corriente y en activo corriente. Fuentes de financiación de las empresas. Externas (bancos, ayudas y subvenciones, microcréditos, <i>crowdfunding, business angels</i>) e internas (accionistas, inversores, aplicación de beneficios). Productos financieros y bancarios para pymes. Comparación. Planificación financiera de las empresas. Estudio de viabilidad económico-financiero. Proyección de la actividad. Instrumentos de análisis. Ratios básicos. Los impuestos que afectan a las empresas. El calendario fiscal. Fiscalidad y equidad.	BL3.1. Relacionar algunos indicadores financieros básicos con los cambios en las condiciones económicas y políticas del entorno y explicar de qué forma pueden afectar a las familias y a las PYMES. BL3.2. Analizar mediante supuestos ingresos y gastos personales y de un pequeño negocio reconociendo sus fuentes y las posibles necesidades de inversión a corto, medio y largo plazo e identificando las alternativas para el pago de bienes y servicios. BL3.3. Diferenciar entre inversión y préstamos de dinero y justificar su adecuación en proyectos simulados. BL3.4. Utilizar eficazmente las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje, para buscar, seleccionar y valorar informaciones relacionadas con los contenidos del curso, comunicando los resultados y conclusiones en el soporte más adecuado.	CMCT SIEE CSC CMCT SIEE CSC CSC SIEE CD CAA CCLI
---	--	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

LENGUAJE Y PRÁCTICA MUSICAL

1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El área Lenguaje y Práctica Musical se concibe como una continuación de la formación musical recibida por el alumnado en la etapa anterior que le permite ampliar, desarrollar y aplicar, con autonomía y en contextos diversos, los conocimientos que contribuyen a la adquisición de una sólida cultura musical. Considerando que

la finalidad primordial de la música es la comunicación, parece necesario que el alumnado cuente con las herramientas que le permitan comprender el hecho musical.

Las disciplinas musicales favorecen la educación integral del alumnado, ya que no solo desarrollan la creatividad, la sensibilidad artística o el criterio estético, sino que también le ayudan a adquirir los conocimientos y habilidades necesarios para construir su personalidad, a desarrollar el pensamiento crítico y a convertirse en ciudadanos maduros, responsables y autónomos. Tal y como demuestran numerosos estudios publicados, la práctica musical mejora la memoria, la concentración, la psicomotricidad, el control de las emociones, la autoestima, las habilidades para enfrentarse a un público o la capacidad para trabajar en grupo.

El principal objetivo de la materia Lenguaje y Práctica Musical ha de ser despertar el interés del alumnado por participar en su aprendizaje de forma activa, informada y lúdica, desde los diferentes roles como oyente, intérprete o compositor, tanto en su vida académica como en su vida privada. Su enseñanza debe partir de los conocimientos previos, gustos y costumbres musicales del alumnado, y abordarse desde la práctica musical consciente y responsable, vinculada a la reflexión sobre los medios empleados y la evaluación constante sobre lo realizado. Estos principios, orientados al desarrollo de las capacidades perceptivas y expresivas y a la comprensión del hecho musical servirán como base para consolidar aprendizajes que trasciendan el contexto en que se produjeron.

La expresión y el lenguaje musical son los dos ámbitos del conocimiento en torno a los que se organiza la materia, la cual supone una profundización en los contenidos ya trabajados en los bloques Escucha e Interpretación de la etapa secundaria, con el lenguaje musical como elemento vertebrador.

Los contenidos están estructurados en bloques diferenciados con objeto de facilitar su comprensión. El primer bloque “Destrezas musicales” desarrolla las capacidades auditivas y las habilidades vocales y psicomotoras, buscando la mejora de los resultados expresivos a partir de una mayor conciencia corporal y un mayor conocimiento de sus características y funcionamiento. El segundo bloque “La audición comprensiva” constituye el inicio del proceso de interiorización de las estructuras y los elementos del lenguaje musical, con el apoyo de la lectoescritura musical. El tercer bloque “Teoría musical” ofrece el vocabulario necesario para un correcto entendimiento y utilización del lenguaje musical. El cuarto bloque “La creación y la interpretación” desarrolla, por un lado, la exploración creativa de los elementos musicales a través de la improvisación, la creación de arreglos y la composición y, por otro, la expresión musical a través de un repertorio amplio y variado que permite la aplicación y refuerzo de los conocimientos del lenguaje musical adquiridos. El quinto bloque “Las tecnologías aplicadas al sonido” promueve el uso de las tecnologías de la información y la comunicación como apoyo a la creación e interpretación musical. Las TIC constituyen un importante recurso para la educación auditiva, así como para la comunicación y la obtención de información sobre músicas de todos los estilos y culturas. El sexto bloque, denominado “Elementos transversales a la materia”, incorpora elementos comunes a todas las áreas para el desarrollo de las competencias transversales, complementando los propios contenidos de la materia.

Dado que los diferentes bloques y ámbitos de la materia (expresión y lenguaje musical) se complementan, interactúan y desarrollan mutuamente, debe mantenerse el enfoque global de etapas anteriores y organizar los contenidos de forma combinada en las diferentes actividades de enseñanza y aprendizaje. La comprensión de los elementos morfológicos y sintáticos del lenguaje musical mejora, a su vez, las capacidades expresivas mediante la interpretación y la creación musical, completando así el proceso de adquisición del propio lenguaje. Del mismo modo, el uso adecuado del lenguaje musical como instrumento de comunicación debe potenciarse desde la audición comprensiva, la memoria musical y la práctica vocal e instrumental, con el apoyo de la lectoescritura musical para fijar y enriquecer los elementos lingüísticos.

Respecto a las competencias clave, la materia Lenguaje y Práctica Musical contribuye de manera especial a la adquisición de la competencia “Conciencia y expresiones culturales”. Una mejor comprensión del hecho musical desde la audición, la interpretación y la creación favorecen la consideración de la música como fuente de enriquecimiento personal. La expresión artística a partir de la profundización en el conocimiento del lenguaje musical permite expresar y compartir nuevas ideas y sentimientos con una actitud abierta y respetuosa. Respecto a la competencia “Comunicación lingüística”, desde la materia se desarrollan destrezas a través de la lectura y la producción de textos, así como la expresión de hechos y opiniones mediante la escucha y el diálogo. Por otro lado, en la medida que constituye un lenguaje con un código propio, la música contribuye al aprendizaje de un vocabulario específico. En cuanto a la “Competencia digital”, desde el bloque “Las tecnologías aplicadas al sonido” se practica la búsqueda, selección y transformación de la información musical, así como la audición de obras de diferentes estilos y épocas. También se promueve el uso de aplicaciones informáticas para la educación auditiva. Especial importancia en el área tienen las aplicaciones de edición de audio y de edición de partituras, ya que suponen un refuerzo fundamental para la expresión musical. La materia desarrolla a su vez la “Competencia Matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología” mediante la

representación de los parámetros sonoros en la partitura, reflejando los atributos, las relaciones temporales y las proporciones de diversos elementos musicales. Respecto a las “Competencias Sociales y Cívicas”, la participación en actividades musicales, especialmente las de interpretación y creación en grupo, promueve la adquisición de habilidades de relación. Las experiencias colectivas ofrecen la oportunidad de coordinar las acciones y esfuerzos propios con los del grupo, responsabilizándose de los resultados. En cuanto a la competencia “Sentido de la iniciativa y Espíritu Emprendedor”, se potencian habilidades de planificación y elaboración de tareas personales y colectivas. También se promueve la competencia “Aprender a Aprender” al desarrollar el aprendizaje autónomo, la reflexión y el análisis, así como un alto grado de motivación para alcanzar los objetivos propuestos a través de los proyectos de área.

Respecto a los elementos transversales, la “Comprendión lectora”, así como la “Expresión oral” y la “Expresión escrita” tienen una presencia destacada desde la materia ya que el uso del lenguaje verbal, en todas sus modalidades comunicativas, es un elemento fundamental para comprender, analizar y valorar los procesos vinculados a un lenguaje no semántico como el musical. La “Comunicación audiovisual” está presente en el aula a través de los abundantes recursos específicos en soporte audiovisual: conciertos, óperas, musicales, etc. En cuanto a las “TIC”, su presencia viene reforzada por un bloque de contenidos específico. Por lo que respecta al “Emprendimiento” y la “Educación cívica y constitucional” se contemplan a partir del trabajo colaborativo necesario en las tareas de interpretación y creación grupal, en las que el respeto y los valores cívicos son esenciales.

En el siglo XXI los sistemas educativos han de dar respuesta a las necesidades de los ciudadanos y adaptarse a los requerimientos de la vida contemporánea. Por ello, en línea con las recomendaciones del Parlamento Europeo, han de incorporarse planteamientos metodológicos coherentes con el desarrollo de las competencias, las cuales deben integrarse con el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación de la práctica docente. Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación que han de suponer un cambio en el papel del alumnado como protagonista de su aprendizaje. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en la realización de tareas. El rol del docente debe orientarse al diseño de situaciones de aprendizaje que favorezcan la aplicación de los conocimientos aprendidos. Hoy más que nunca es necesario incorporar a las aulas los últimos avances que desarrollan las ciencias de la educación. El trabajo competencial, lejos del método único, invita a la integración de los diversos métodos activos de enseñanza: el trabajo cooperativo, el aprendizaje basado en proyectos, el estudio de casos, etc.

La evaluación ha de ser un proceso continuo de obtención de información para la toma de decisiones sobre la mejora del proceso de enseñanza-aprendizaje. Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Su sintaxis permite una mejor selección de los instrumentos más adecuados (pruebas objetivas, entrevistas, cuestionarios, escalas de observación, etc.) para evaluar los diferentes tipos de contenidos. Las rúbricas son un instrumento muy apropiado para valorar los trabajos de investigación y las producciones de los alumnos y alumnas, dado que aportan objetividad y precisión a la evaluación. Al igual que los portafolios, facilitan la autoevaluación y la coevaluación entre iguales y, por tanto, la reflexión crítica en aras de la autonomía del alumnado. Por su parte, las diferentes pruebas (escritas u orales) son muy útiles para evaluar los contenidos conceptuales. La evaluación competencial requiere variedad y adecuación en el uso de instrumentos de evaluación para que ningún tipo de contenidos quede al margen. De esta manera se consigue un proceso completo y una evaluación auténtica, necesaria para mejorar los modelos de enseñanza-aprendizaje.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Lenguaje y Práctica Musical

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Destrezas Musicales. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
El aparato fonador. Reconocimiento de sus órganos y funciones, a través del visionado de videos.	BL1.1. Producir estructuras rítmicas y polirítmicas, intervalos, escalas, esquemas melódicos y polifónicos, así como acordes diversos, en un tempo	CEC

Realización de ejercicios para la adquisición de la técnica vocal basados en la relajación, respiración, emisión, afinación, articulación, etc. Reproducción vocal, a partir de su audición de intervalos, modelos melódicos sencillos, acordes arpegiados, a partir de diferentes alturas. Interpretación vocal de fragmentos musicales adaptados al nivel, con una correcta técnica vocal y afinación, aplicando las indicaciones relativas a la expresión, dinámica y agógica, presentes en la partitura. Interpretación vocal o instrumental, de fórmulas rítmicas básicas originadas por el pulso binario o ternario, sus variantes, grupos de valoración especial, cambios de compás, la sincopa, la anacrusa, etc. Interpretación vocal o instrumental, de estructuras y desarrollos rítmicos y melódicos simultáneos de fragmentos o piezas breves, con o sin cambio de compás, en un tempo establecido, para el desarrollo de la lateralidad y la dissociación motriz. Práctica de la lectura y escritura musical tanto melódica como armónicamente, utilizando las claves de Sol y Fa en cuarta. Reconocer la importancia de la lectura y la escritura musical para profundizar en el aprendizaje del lenguaje musical.	establecido, de forma individual o conjunta, con y sin apoyo de la partitura, y mejorar la técnica vocal e instrumental según sus posibilidades de partida.	
---	---	--

Bloque 2: La audición comprensiva. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Reconocimiento auditivo del pulso de una obra o fragmento, así como el acento periódico, e interiorización para mantenerlo durante breves períodos de silencio. Identificación auditiva de aspectos rítmicos, melódicos, tonales, modales, cadenciales, formales, texturales, etc., de las obras escuchadas o interpretadas. Identificación auditiva de las características propias de cada estilo o género musical, tanto las que tienen como fundamento el lenguaje de la música culta como las que tienen como fundamento los lenguajes musicales contemporáneos, el Jazz, el Rock y el Flamenco. Identificación auditiva y sobre partitura de los instrumentos y agrupaciones más relevantes en las obras escuchadas. Descripción del modo de producción del sonido en cada caso concreto y su	BL2.1. Describir los rasgos característicos de las obras escuchadas e interpretadas, de diferentes géneros y estilos para una mejor comprensión y disfrute de aquellas. BL2.2. Identificar auditivamente intervalos, acordes, fragmentos melódicos, esquemas rítmicos y de combinaciones de dichos elementos, y realizar la transcripción de dichos elementos a una partitura.	CEC CEC CAA

<p>pertenencia a familias y subfamilias.</p> <p>Audición de obras musicales siguiendo la partitura y práctica de la lectura y escritura musical como apoyo a la audición.</p> <p>Interés, respeto y curiosidad por la diversidad de propuestas musicales, así como por los gustos musicales de otras personas.</p> <p>El ritmo en la música.</p> <p>Discriminación auditiva, transcripción y análisis de ritmos binarios y ternarios, simples y complejos, regulares e irregulares.</p> <p>Transcripción en partitura de diversos esquemas rítmicos que incluyan notas a contratiempo, síncopas y grupos de valoración especial.</p> <p>Descripción de los diferentes tempos y cambios de movimiento escuchados adoptando una terminología musical adecuada.</p> <p>Identificación auditiva y gráfica de los matices de articulación: <i>legato</i> y <i>staccato</i>.</p> <p>La melodía:</p> <p>Reconocimiento auditivo de intervalos consonantes y disonantes a partir de la escala diatónica.</p> <p>Las escalas. Discriminación auditiva del tipo de escala</p> <p>Audición y lectura de escalas pentatónicas y cromática.</p> <p>Audición de melodías de distinta interválica y carácter, y expresión verbal de las sensaciones y emociones generadas.</p> <p>Identificación de errores o diferencias entre un fragmento escrito y lo escuchado. Dictado rítmico y melódico.</p> <p>La armonía:</p> <p>Consonancia y disonancia. Reconocimiento de acordes mayores, menores, aumentados, disminuidos y de 7^a. Audición de acordes de 7^a y 9^a.</p> <p>Identificación auditiva y análisis en la partitura de diversas secuencias cadenciales.</p> <p>Audición y diferenciación de acordes y arpegios mediante la audición de piezas de diferentes estilos, con apoyo de partituras.</p> <p>La forma musical.</p> <p>Análisis de la sintaxis y diferentes principios de configuración de la forma en obras de diversos estilos.</p> <p>Práctica de la lectura de obras musicales utilizando partituras para su seguimiento.</p>		
--	--	--

Valorar la importancia de la lectura y la escritura musical para profundizar en el aprendizaje del lenguaje musical.		
--	--	--

Bloque 3: La Teoría Musical. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación de los diferentes tipos de notación a lo largo de la historia hasta la Música Contemporánea, a partir de la reproducción de partituras originales, incluida la notación en la Edad Media y Contemporánea.</p> <p>Reconocimiento y aplicación de las normas en la notación referidas a su altura y alteraciones, la duración, las abreviaturas y signos de repetición y las claves.</p> <p>Identificación de los diferentes tipos de ritmos: binario/ternario, simple/compuesto, de comienzo anacrúsico, tético y acéfalo, de final masculino y femenino, de valoración especial, síncopa, contratiempo, y polirritmia.</p> <p>Identificación, clasificación y empleo de los diferentes tipos compases.</p> <p>Reconocimiento, clasificación y producción de diferentes tipos de intervalos, así como su descripción cualitativa y cuantitativa.</p> <p>Reconocimiento, clasificación y producción de los diferentes tipos de escalas incluidas la cromática, pentatónica, hexátona y de blues.</p> <p>Reconocimiento de los diferentes modos y su clasificación en distintas épocas históricas: modos griegos, modos gregorianos, modos del Renacimiento, etc.</p> <p>Identificación y empleo de los diferentes términos y signos utilizados en la expresión agógica: uniformes, graduales, momentáneos, de cambio súbito, de retorno al movimiento. Fermata</p> <p>Identificación y empleo de los diferentes términos y signos utilizados en la expresión dinámica: matices uniformes (<i>pp ff</i>), graduales y cambios bruscos.</p> <p>Reconocimiento de los términos y signos de acentuación, de articulación y fraseo, expresivos básicos de interpretación, así como del carácter.</p> <p>Identificación y análisis de los elementos básicos de la tonalidad. Los grados tonales, tipos de modulación y el concepto de atonalidad. Armaduras (orden de sostenidos y bemoles). Las tonalidades vecinas.</p> <p>Los acordes, incluida la clasificación y disposición de cuatriadas.</p> <p>Ánalisis de los diferentes tipos de cadencias y sus funciones.</p>	<p>BL3.1. Reconocer a través de partituras convencionales y contemporáneas, los términos y signos del lenguaje musical referidos al ritmo, melodía, armonía, forma y expresión musical.</p>	CEC

<p>Identificación y descripción de notas extrañas al acorde y notas de adorno. Fundamentos básicos de Acústica musical. El fenómeno físico-armónico Descripción de los diferentes sistemas de afinación: sistema temperado, de Zarlino, de Pitágoras y Holder.</p> <p>Organología: Clasificación de los instrumentos y agrupaciones instrumentales. Instrumentos transpositores.</p> <p>El transporte musical y sus aplicaciones.</p> <p>Reconocimiento de la forma con apoyo de la partitura . Identificación de frases, semifrases y motivos, así como tipos de comienzos y final. La repetición, la variación y el contraste.</p> <p>Reflexión acerca de la importancia de la forma como muestra fundamental de la presencia de los principios artísticos de unidad/variedad y equilibrio/contraste en una obra</p> <p>Identificación y descripción de formas simples y demás representativas de la música culta.</p> <p>Género musical: instrumental/vocal, culta/folclórica/ligera, religioso/profano, de cámara/sinfónico, representada, funcional, descriptiva, programática, abstracta, para la imagen, escénica, etc.</p> <p>Reconocimiento en diferentes soportes de los elemento básicos del lenguaje musical, incluidos los signos gráficos contemporáneos.</p> <p>Valoración del lenguaje musical como lenguaje universal capaz de transmitir un mensaje artístico.</p>	
--	--

Bloque 4: La Creación y la Interpretación. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Interpretación de variaciones de fórmulas rítmicas conocidas e improvisación libre de las mismas, con el pulso y el compás del fragmento escuchado, de manera individual y conjunta.</p> <p>Improvisación de estructuras rítmicas sobre un fragmento escuchado de manera individual y conjunta.</p> <p>Interiorización del pulso. Realización de ritmos a través de la práctica de actividades de danza y movimiento evolucionando en el espacio y componiendo figuras armoniosas acordes con el carácter de la música.</p> <p>Improvisación de coreografías, de forma individual y en grupo, aplicando elementos musicales y expresivos trabajados.</p>	<p>BL4.1. Producir corporalmente ejercicios psicomotores y estructuras rítmicas sobre un fragmento escuchado, de manera individual y conjunta, incorporando movimiento coreográfico, mostrando una actitud respetuosa como espectador y como intérprete.</p> <p>BL4.2. Crear melodías tonales y modales, individual o colectivamente, e interpretar de memoria fragmentos de obras seleccionados previamente, superando las inhibiciones para controlar el miedo escénico.</p>	CEC SIEE CSC
<p>Creación de coreografías grupales adecuando su concepción al carácter formal y expresivo de una obra, creada a partir de una melodía dada o compuesta previamente.</p> <p>Respeto como espectador e intérprete de las todas las propuestas musicales y coreográficas.</p> <p>Interpretación vocal, instrumental y con el cuerpo, de formulas rítmicas basadas en combinaciones de acentuación, cambios de compás y diferentes tempos, buscando la corrección en la interpretación de contratiempos y poliritmias.</p> <p>Interpretación con el instrumental de aula con una técnica correcta.</p> <p>Interpretación de piezas vocales, instrumentales y de percusión corporal a varias voces, mostrando un dominio en la interpretación.</p> <p>Ampliación del repertorio de canciones y piezas vocales, instrumentales y de percusión corporal, desarrollando un espíritu crítico, capacidad de memorización, sensibilidad musical y capacidad expresiva.</p> <p>Interpretación memorizada de obras instrumentales y vocales, adecuadas al nivel, de fragmentos de obras seleccionados previamente, con o sin acompañamiento.</p> <p>Creación de piezas musicales sobre escalas de diferentes estilos y tonalidad, de forma individual y en grupo.</p> <p>Creación e interpretación de melodías tonales y modales, a partir de elementos morfológicos del lenguaje musical propuestos, afianzando y ampliando el dominio de los elementos musicales.</p> <p>Valoración de las aportaciones del grupo y desarrollo de un espíritu crítico.</p> <p>Elaboración de arreglos para canciones sencillas.</p> <p>Conocimiento del repertorio trabajado y capacidad de memorización, sensibilidad musical y capacidad expresiva.</p> <p>Práctica de técnicas para controlar el miedo escénico.</p> <p>Respeto como espectador e intérprete de las todas las propuestas musicales.</p>		CEC SIEE CAA

<p>Creación de coreografías grupales adecuando su concepción al carácter formal y expresivo de una obra, creada a partir de una melodía dada o compuesta previamente.</p> <p>Respeto como espectador e intérprete de las todas las propuestas musicales y coreográficas.</p> <p>Interpretación vocal, instrumental y con el cuerpo, de formulas rítmicas basadas en combinaciones de acentuación, cambios de compás y diferentes tempos, buscando la corrección en la interpretación de contratiempos y poliritmias.</p> <p>Interpretación con el instrumental de aula con una técnica correcta.</p> <p>Interpretación de piezas vocales, instrumentales y de percusión corporal a varias voces, mostrando un dominio en la interpretación.</p> <p>Ampliación del repertorio de canciones y piezas vocales, instrumentales y de percusión corporal, desarrollando un espíritu crítico, capacidad de memorización, sensibilidad musical y capacidad expresiva.</p> <p>Interpretación memorizada de obras instrumentales y vocales, adecuadas al nivel, de fragmentos de obras seleccionados previamente, con o sin acompañamiento.</p> <p>Creación de piezas musicales sobre escalas de diferentes estilos y tonalidad, de forma individual y en grupo.</p> <p>Creación e interpretación de melodías tonales y modales, a partir de elementos morfológicos del lenguaje musical propuestos, afianzando y ampliando el dominio de los elementos musicales.</p> <p>Valoración de las aportaciones del grupo y desarrollo de un espíritu crítico.</p> <p>Elaboración de arreglos para canciones sencillas.</p> <p>Conocimiento del repertorio trabajado y capacidad de memorización, sensibilidad musical y capacidad expresiva.</p> <p>Práctica de técnicas para controlar el miedo escénico.</p> <p>Respeto como espectador e intérprete de las todas las propuestas musicales.</p>		
---	--	--

Bloque 5: Las Tecnologías aplicadas al sonido. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La música en las producciones audiovisuales: el cine musical, el musical, la ópera.</p> <p>La música en los medios de comunicación y los videojuegos. Evolución de</p>	<p>BL5.1. Elaborar proyectos sonoros y musicales, utilizando distintos recursos digitales y aplicaciones informáticas de audio y vídeo para la educación auditiva y la expresión musical, de forma autónoma y crítica, respetando las</p>	CEC CD SIEE

<p>los formatos utilizados y su tratamiento.</p> <p>Utilización de aplicaciones informáticas y dispositivos electrónicos para la audición, improvisación e interpretación de piezas diversas.</p> <p>Edición de partituras mediante programas informáticos, aplicaciones para dispositivos móviles y herramientas web.</p> <p>Componentes de un estudio de grabación: ordenadores, software, mesas de mezclas, monitores, microfonía, etc.</p> <p>Grabación y edición de vídeo digital. Principios y elementos básicos del lenguaje audiovisual.</p> <p>Realizar proyectos en los que intervengan sistemas de grabación y procesamiento del sonido así como creación de producciones musicales y audiovisuales en diferentes contextos, dentro y fuera del centro.</p> <p>Sonorización de imágenes mediante diaporamas, spots publicitarios y fragmentos cinematográficos mediante fragmentos musicales preexistentes o de creación propia.</p> <p>Experimentación a partir de la síntesis del sonido: el muestreo (samplers), multipistas, etc.</p> <p>Los recursos tecnológicos en la música de vanguardia.</p> <p>Utilización de software musical para visualizar las características acústicas del sonido; transmisión sonora, parámetros de las ondas sonoras, el timbre de los instrumentos y voces, etc.</p> <p>Utilización de las redes y servicios de audio y vídeo de la web social para compartir creaciones e interpretaciones.</p> <p>Utilización de las licencias Copyright vs Copyleft, Creative Commons.</p> <p>Cuidado y mantenimiento de los instrumentos electrónicos, dispositivos móviles y ordenadores.</p>	<p>normas y las licencias de uso y difusión.</p>
---	--

Bloque 6: Elementos transversales a la materia. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Tipos de texto: descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p> <p>Planificación de textos orales</p>	<p>BL6.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL6.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p>

<p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Pensamiento alternativo</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Auroconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS), etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p>	<p>responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL6.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL6.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL6.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL6.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, videos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias online o bases de datos especializadas, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL6.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p>	SIEE CAA SIEE CSC SIEE CAA CSC CD CD CSC
---	--	---

<p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>BL6.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CD
---	--	----

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

MÚSICA

ESO

INTRODUCCIÓN

La música es una manifestación artística inherente al ser humano desde sus orígenes, y constituye uno de los rasgos más característicos de cualquier sociedad o cultura. Como lenguaje y medio de comunicación no verbal es un elemento muy presente a lo largo de la vida de las personas, por lo que su inclusión en la educación tiene un valor fundamental. Al igual que otros lenguajes artísticos, sirve como medio de expresión de ideas, pensamientos y emociones.

En la actualidad, la música es uno de los principales referentes de identificación juvenil. Los rápidos avances tecnológicos de los últimos tiempos la han convertido en un producto de consumo masivo. Se han multiplicado y simplificado los modos de acceso a las fuentes, así como a las diversas formas de creación e interpretación musical: Internet, dispositivos móviles, reproductores de audio o videojuegos. En la “Sociedad de la Información y la Comunicación” es fundamental hacer un uso creativo, a la vez que responsable y crítico, de esas nuevas herramientas tecnológicas.

La educación musical contribuye al desarrollo integral de la persona, fomentando la atención, la memoria, la sensibilidad estética, la reflexión y la creatividad; promueve el autoconocimiento y la madurez emocional, aspectos fundamentales para afianzar la propia identidad, en una etapa de importantes cambios como es la adolescencia. La materia también favorece el trabajo colaborativo y el desarrollo de valores como el esfuerzo, la constancia, el respeto al otro o la asunción de responsabilidades.

Ofrecer al alumnado un vocabulario que permita la descripción de fenómenos musicales, una comprensión del lenguaje musical como medio de expresión artística, una sensibilidad hacia la expresión musical y el entendimiento de la música como un fenómeno imbricado en la sociedad son, entre otros, los objetivos de esta materia.

La relevancia de la música en la sociedad valenciana a través de diversas instituciones e iniciativas, conforma una infraestructura que predispone al disfrute y la participación directa en el hecho musical. Sin duda, este rico entorno sonoro es un importante rasgo diferencial que debe tener un reflejo adecuado en la enseñanza obligatoria. Los centros han de abrirse al exterior y promover la colaboración con las entidades próximas, a través de diferentes propuestas (audiciones, conciertos, charlas...) que impliquen al alumnado y sus familias.

Los diferentes contextos de la educación musical: personal, académico, social y profesional, se potencian entre sí tanto en el ámbito cultural como en la vida cotidiana. La recuperación de nuestras tradiciones y repertorio, junto a la implicación del alumnado con diferentes roles (como intérprete, creador, consumidor...) y el gran número de instituciones que facilitan la continuidad académica y profesional, favorecen el diseño de tareas y la creación de productos musicales de gran valor social que resulten motivadores.

Frente al carácter más global y vivencial de la Educación Artística en Primaria, el planteamiento del área de Música en Secundaria permite una aproximación más diferenciada y analítica, teniendo en cuenta las características evolutivas del alumnado en cuanto a nivel de abstracción. Esta diferenciación no impide, sin embargo, que el enfoque de la materia siga siendo similar, articulándose en torno a los dos ejes fundamentales de la educación musical: la percepción y la expresión. Ambos ejes están estrechamente vinculados a través del lenguaje musical que actúa como elemento vertebrador. Los contenidos del área se han organizado en cinco bloques: “Interpretación y creación”, “Escucha”, “Contextos musicales y culturales”, “Música y tecnología” y “Elementos transversales a la materia”. Todos los bloques están interrelacionados y los diferentes tipos de contenidos deben trabajarse en el aula de forma integrada, para que los dos ejes de percepción y expresión se potencien entre sí.

El desarrollo y dominio del lenguaje musical sigue un proceso similar al de cualquier lengua materna, por lo que la percepción constituye el inicio del proceso educativo. Desde el bloque “Escucha” se adquieren e interiorizan las estructuras sonoras y los elementos del lenguaje musical, necesarios para su comprensión, utilización y disfrute. En “Contextos musicales y culturales” se relaciona el patrimonio musical con la cultura y la historia, a través de la evolución de los elementos musicales en los diferentes estilos. En cuanto a su secuenciación temporal, en vez de seguir la línea cronológica habitual desde la Edad Media, los períodos históricos se han organizado comenzando por los estilos de la Edad Moderna (Renacimiento, Barroco y Clasicismo), más asimilables a la madurez cognitiva del alumnado.

El bloque “Interpretación y creación” desarrolla aquellas capacidades vinculadas a la expresión vocal e instrumental, al movimiento y la danza. Se pretende alcanzar un dominio básico de las técnicas requeridas para el canto y la interpretación instrumental, así como los ajustes rítmicos y motores asociados al movimiento. La creación musical, por su parte, remite a la exploración y combinación de los sonidos mediante la improvisación, la elaboración de arreglos musicales y la composición individual y colectiva. El bloque “Música y tecnología” promueve el conocimiento y el uso de las nuevas tecnologías en relación a la música, aspecto de especial

importancia en la etapa debido a la presencia que estas tienen en la vida cotidiana del alumnado. El bloque “Elementos transversales a la materia” aporta algunos elementos comunes a todas las áreas para el desarrollo de las competencias transversales, complementando los propios contenidos de la materia.

En cuarto curso, en el que la materia es opcional, se mantiene la misma estructura de bloques para dar continuidad a la etapa, profundizando en algunos contenidos, especialmente los vinculados con las funciones de la música y las profesiones con ella relacionadas así como su relación con otros lenguajes artísticos y medios de expresión.

Los criterios de evaluación permiten mantener la continuidad con la etapa primaria y obtener evidencias del desempeño esperado para cada nivel. En su redacción incluyen procesos de diferente complejidad, y hacen referencia a contenidos de diferente tipo y naturaleza de la ejecución, asegurando así un aprendizaje acumulativo en relación a los estándares de aprendizaje.

Respecto a las competencias clave, dado su carácter integral, el área de Música contribuye al desarrollo de todas ellas, pero sobre todo a la competencia “Conciencia y expresiones culturales” en todos los aspectos que la configuran. Fomenta la capacidad de percibir, comprender y enriquecerse con las producciones musicales: una mejor comprensión del hecho musical favorece su consideración como fuente de enriquecimiento personal. El contacto con las principales obras de cada período promueve la creación de una identidad cultural. Se potencian actitudes abiertas y respetuosas, y se ofrecen elementos para la elaboración de juicios fundamentados respecto a las distintas géneros y estilos. La interpretación musical, la improvisación y la composición, individual y en grupo, permiten expresar ideas y sentimientos, y adquirir habilidades de cooperación. Por último, valores como el esfuerzo, la constancia y la disciplina son requisitos necesarios para la creación de cualquier producción musical de calidad.

Respecto a la competencia en “Comunicación lingüística”, en la medida que constituye un lenguaje propio con un código específico, la materia de Música contribuye a la adquisición y uso de un vocabulario musical básico. Desde la expresión vocal, se potencian destrezas relacionadas con la producción del habla y la articulación correcta del sonido. Mediante el canto se contribuye al conocimiento y disfrute de las lenguas, favoreciendo la interiorización de las estructuras lingüísticas, así como la ampliación de los vocabularios.

En relación a la “Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología”, la representación de los parámetros sonoros en la partitura pretende reflejar los atributos, las relaciones temporales y las proporciones de los diversos elementos musicales. El sonido como fenómeno físico se aprecia y se comprende mejor desde la experiencia de la escucha y la expresión musical. Además, los contenidos relacionados con la técnica vocal e instrumental inciden en el desarrollo de esta competencia evitando posibles problemas posturales y/o vocales derivados de un uso incorrecto del cuerpo.

La materia de Música contribuye de manera directa al desarrollo de la “Competencia digital”. La búsqueda, selección y utilización de información musical a través de los medios y fuentes adecuadas, así como el conocimiento del hardware y el software musical, de los formatos de audio digital y de las técnicas de tratamiento del sonido favorecen su adquisición. Merecen especial consideración las diferentes formas de participación en cuanto a la creación y difusión de contenidos musicales, teniendo en cuenta cuestiones éticas como la identidad digital, los derechos de autor, las licencias de uso o las normas de interacción digital.

En cuanto a la competencia “Aprender a aprender”, a través de la escucha se potencian capacidades fundamentales para el aprendizaje autónomo como la atención, la concentración y la memoria, la reflexión y el análisis. Por otro lado, todas las actividades de expresión y creación musical requieren de la toma de conciencia sobre las propias posibilidades así como la gestión eficaz del tiempo y de los recursos. En estos procesos es imprescindible un alto grado de motivación, así como estrategias de planificación y evaluación para alcanzar los objetivos propuestos.

La materia de Música también contribuye a la adquisición de las “Competencias sociales y cívicas”. La participación en actividades musicales, especialmente las de interpretación y creación en grupo, promueve la adquisición de habilidades de relación social. Las experiencias colectivas ofrecen la oportunidad de coordinar las acciones y esfuerzos propios con los del grupo, responsabilizándose de los resultados. La participación en conciertos solidarios favorece el “aprendizaje servicio” y la interacción con la sociedad. Por su parte, la toma de contacto con una amplia variedad de música favorece la comprensión de diferentes culturas, desarrollando valores de tolerancia, superación de prejuicios e interés por la diversidad y la comunicación intercultural.

Por último, la música contribuye notablemente a desarrollar la competencia “Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor” ya que se ponen en juego habilidades de planificación, innovación y gestión de proyectos a través del desarrollo de la imaginación y la creatividad. La creación de canciones y coreografías, la selección y preparación del repertorio de un concierto y la creación de un musical o una ópera escolar, son algunos de los muchos proyectos a desarrollar desde el área. En todos ellos se promueven habilidades como la asunción de riesgos, la resolución de problemas, el pensamiento crítico, la perseverancia, el sentido de la responsabilidad, la autoevaluación y la capacidad de liderazgo, factores clave para la adquisición de esta competencia.

Respecto a los elementos transversales, todos ellos están implícitos y relacionados de alguna manera con diversos contenidos del área. La “Comprensión lectora”, así como la “Expresión oral” y la “Expresión escrita” tienen una presencia destacada en cuanto que complementan, desde el lenguaje verbal, los procesos básicos de adquisición del propio lenguaje musical. Respecto a la “Comunicación audiovisual”, también está presente en numerosos recursos específicos en soporte audiovisual y a través de la presencia de la música en los medios audiovisuales (cine, publicidad, videos...) El lenguaje audiovisual constituye en sí mismo un contenido a la hora de analizar y crear obras propias, pero también es un recurso para estimular y favorecer la educación musical con el refuerzo de la imagen. Las “TIC” cuentan con un bloque de contenidos específico para su uso. Igualmente, elementos como el “Emprendimiento” y la “Educación cívica y constitucional” se trabajan mediante proyectos colaborativos en los que el respeto y los valores cívicos son esenciales para alcanzar un resultado óptimo.

El área de Música contribuye, además, a desarrollar otros elementos transversales como el “Desarrollo sostenible y el medio ambiente” a través del uso racional de los recursos o mediante la construcción de instrumentos musicales con materiales de reciclaje. Respecto a los “Riesgos de explotación y abuso sexual”, sensibilizando al alumnado para el reconocimiento de obras musicales que las muestren y estimulando la producción de otras que las denuncien. En cuanto a la “Protección ante emergencias y catástrofes”, conociendo de antemano los planes de autoprotección de teatros y auditorios. En relación a las “Situaciones de riesgo derivadas del uso de las TIC”, tomando precauciones a la hora realizar investigaciones o de compartir producciones musicales a través de la red.

En la Sociedad de la Información y la Comunicación los sistemas educativos han de dar respuesta a las necesidades de los ciudadanos del siglo XXI y adaptarse a los requerimientos de la vida contemporánea. Por ello, en línea con las recomendaciones del Parlamento Europeo, han de incorporarse planteamientos metodológicos coherentes con el desarrollo de las competencias, las cuales deben integrarse con el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación de la práctica docente. Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación que han de suponer un cambio en el papel del alumnado como protagonista de su aprendizaje. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en la realización de tareas. El rol del docente debe orientarse al diseño de situaciones de aprendizaje que favorezcan la aplicación de los conocimientos aprendidos y la promoción de la actividad de los estudiantes.

Hoy más que nunca es necesario incorporar a las aulas los últimos avances que desarrollan las ciencias de la educación. Sólo así podremos consolidar el derecho de todos y todas a la mejor educación posible. El “aprendizaje dialógico” entiende que las personas aprendemos a partir de las interacciones con otros. Las tertulias dialógicas musicales constituyen una poderosa herramienta para compartir opiniones y sentimientos tras la escucha y el análisis musical. Por su parte, el “aprendizaje situado”, enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, vinculadas a un determinado contexto. El área de música, como área artística, ofrece muchas oportunidades para interactuar con el entorno y contextualizar el trabajo de aula, desarrollando el “aprendizaje servicio” a través de la participación en conciertos benéficos, campañas de concienciación mediante “lipdubs”, “flashmobs”, etc. El trabajo competencial, lejos del método único, invita a la integración de los diversos métodos activos de enseñanza: el trabajo cooperativo, el aprendizaje basado en proyectos, el estudio de casos, etc.

La secuenciación de contenidos no ha de plantearse a partir de la lógica interna de la música como ciencia o área de conocimiento, sino desde una perspectiva psicopedagógica, según la cual, el principio metodológico fundamental ha de ser el encuentro activo y consciente con la música, procurando que sea de la mayor calidad y variedad posible. Los diversos procedimientos de escucha y expresión musical constituyen la puerta de acceso a un “saber hacer” desde el área, que parte de los intereses del alumnado y de su grado de madurez. Ello permite generar valores y actitudes de disfrute hacia las propuestas que acerquen e inviten al alumnado a la comprensión de los hechos y principios musicales de una forma progresiva y natural. De este modo, el enfoque epistemológico tradicional no obstaculiza el aprendizaje significativo de la materia.

La evaluación ha de ser un proceso continuo de obtención de información para la toma de decisiones sobre la mejora del proceso de enseñanza-aprendizaje. Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Su sintaxis permite una mejor selección de los instrumentos más adecuados (pruebas objetivas, entrevistas, cuestionarios, escalas de observación, etc.) para evaluar los diferentes tipos de contenidos. Las rúbricas son un instrumento muy apropiado para valorar los contenidos procedimentales del área, dado que aportan objetividad y precisión a la evaluación. Al igual que los portafolios, facilitan la autoevaluación y la coevaluación entre iguales y, por tanto, la reflexión crítica en aras de la autonomía del alumnado.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva para favorecer su identificación y la evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel. Ello facilita la programación de actividades de refuerzo o ampliación, así como la realización de adaptaciones curriculares para la inclusión del alumnado con necesidades específicas.

Gran parte de los supuestos educativos que incorpora el modelo competencial han estado presentes desde hace tiempo en las aulas de música. Son muchos los profesores y profesoras que, superando planteamientos caducos de la enseñanza, han sabido hacer del aula un lugar vivo y estimulante para el alumnado como principal protagonista. Aulas en las que el goce ante la escucha se multiplica a través de la expresión compartida y culmina con la comprensión de la riqueza del propio lenguaje y la variedad del hecho musical, tan esencial para el ser humano. Del mismo modo, la apertura a la sociedad ya está muy arraigada en muchos centros, cuyos profesores no dudan en sacar la música de las aulas (en conciertos dentro y fuera del centro, participando en festivales, e intercambios...) conscientes de su trascendencia para la motivación del alumnado. Es tiempo de sumarse a las nuevas propuestas y enriquecer ese buen hacer incorporando nuevos elementos sobre “cómo enseñar y evaluar”. Uno de los aspectos, no siempre bien resueltos en la práctica, que podría potenciarse con el enfoque competencial es la interdisciplinariedad. Cada día es más urgente superar la parcelación del saber que implica la distribución en áreas y materias que no se corresponde con la realidad que rodea al alumnado. El trabajo en equipo del profesorado y la realización de proyectos compartidos, a pesar de la complejidad organizativa que conllevan, aportan un gran valor formativo. Desde la música, sin perder la perspectiva de la materia, deben explorarse las múltiples posibilidades de encuentro y relación con el resto de áreas y lenguajes a través de las competencias clave.

Hoy día vivimos un cambio de época del cual la educación no puede permanecer al margen. Para ello, es más urgente que nunca el trabajo conjunto de un profesorado que considere al alumno como el verdadero protagonista de la educación y aproveche todas las vertientes posibles que le ofrece su materia, en este caso, la Música.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Música

Curso 1º ESO

Bloque 1: Interpretación y Creación.. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Cuidado y mejora de la técnica vocal para lograr una expresión adecuada. Práctica de la respiración abdominal.	BL1.1. Interpretar canciones y piezas vocales de distintos estilos, afianzando la técnica vocal, así como improvisar melodías sencillas disfrutando de las aportaciones individuales y del grupo.	CEC SIEE
Interpretación vocal, por imitación y mediante partituras, de fórmulas rítmicas basadas en compases simples con diferentes combinaciones de acentuación y de tempo, valorando la importancia de la pulsación precisa en las interpretaciones en grupo.	BL1.2. Interpretar con los instrumentos y el cuerpo piezas musicales de distintos estilos, afianzando la técnica interpretativa, así como improvisar acompañamientos rítmicos, disfrutando de las aportaciones individuales y del grupo.	CEC SIEE

<p>Ampliación del repertorio de canciones y piezas vocales, a través de la imitación y de la lectura de partituras, de músicas del mundo, de estilo antiguo y de música popular moderna, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas vocales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, generando diálogos melódicos y matices dinámicos.</p> <p>Iniciación a la interpretación e improvisación vocal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales. Iniciación a las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Interés y respeto por las aportaciones propias y del grupo</p> <p>Cuidado y mejora de la técnica instrumental de los instrumentos del aula, electrónicos y el cuerpo para lograr una expresión adecuada, dedicando especial atención a la correcta posición del cuerpo, de las manos y de los brazos y al cuidado y mantenimiento de los instrumentos.</p> <p>Utilización del cuerpo como medio de expresión musical mediante el trabajo rítmico y la percusión corporal, explorando sus posibilidades.</p> <p>Interpretación instrumental y con el cuerpo, por imitación y mediante partituras, de formulas rítmicas basadas en compases simples con diferentes combinaciones de acentuación y tempo, valorando de la importancia de la pulsación precisa en las interpretaciones en grupo.</p> <p>Interpretación de piezas instrumentales con acompañamientos sencillos, afianzando la técnica en la ejecución.</p> <p>Ampliación del repertorio de piezas instrumentales, interpretando a través de la imitación y de la lectura de partituras, de músicas del mundo, de estilo antiguo y de música popular moderna, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de acompañamientos rítmicos y piezas instrumentales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, generando diálogos melódicos y matices dinámicos.</p> <p>Iniciación a la interpretación e improvisación instrumental y corporal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales, explorando diversas fuentes y objetos sonoros.</p>	<p>BL 1.3. Interpretar danzas de distintas culturas y estilos, afianzando la técnica corporal, así como improvisar coreografías grupales utilizando los elementos musicales del nivel, disfrutando de las propuestas propias y del grupo.</p> <p>BL1.4. Crear composiciones vocales, instrumentales y coreográficas utilizando los elementos del lenguaje musical del nivel y presentar sus propuestas con confianza y desinhibición.</p>	CEC CSC CEC
---	---	-----------------------

<p>Iniciación a las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Interés y respeto por las aportaciones propias y del grupo.</p> <p>Cuidado y mejora de la técnica corporal para lograr una expresión adecuada, para desinhibirse y superar los obstáculos comunicativos.</p> <p>Afianzamiento de las técnicas básicas de movimiento grupal: figuras de danza en fila y en círculo, desplazamiento por parejas y en pequeños grupos, baile en parejas, coordinación con el grupo, etc.</p> <p>Interpretación coreográfica y de danzas que contengan formulas rítmicas trabajadas en el nivel y acompañamientos sencillos, valorando la importancia de la pulsación precisa en las interpretaciones en grupo.</p> <p>Interpretación de danzas y coreografías de distintas culturas y estilos, danzas del mundo, en estilo antiguo, de música popular moderna, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación de coreografías, de forma individual y en grupo, apreciando la importancia de los elementos de la música trabajados.</p> <p>Iniciación a la interpretación e improvisación corporal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes gestuales.</p> <p>Iniciación en la práctica de técnicas de control de emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Interés por mejorar las capacidades técnicas, interpretativas y del trabajo cooperativo.</p> <p>Creación de piezas vocales, instrumentales, corporales y coreográficas y de formulas rítmicas, de forma guiada, utilizando los elementos de la representación gráfica de la música estudiados (compases, signos de intensidad, signos de repetición, etc.), atendiendo a los principios básicos de los procedimientos compositivos.</p> <p>Creación de prosodias, adaptadas al nivel, partiendo de la melodía, el acompañamiento o el propio texto como medio de expresión musical.</p> <p>Creación de piezas instrumentales, acompañamientos y efectos, a partir de la escala pentatónica, iniciándose en el mundo de las <i>apps</i> y del <i>software</i> musical para el tratamiento del sonido.</p> <p>Creación de coreografías para canciones y piezas musicales de diferentes estilos.</p> <p>Iniciación a la creación vocal, corporal e instrumental de propuestas de</p>		
--	--	--

vanguardia a través de nuevos lenguajes sonoros y gestuales.
 Interés y respeto por las creaciones propias y de los demás.

Bloque 2: Escucha. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Identificación visual y auditiva de todos los instrumentos y sus familias, incluidos los instrumentos característicos de otras culturas, de la música popular moderna, del jazz, del flamenco, del folclore y electrónicos. Diferenciación entre agrupaciones instrumentales y vocales y los grupos de cámara. Identificación auditiva y clasificación de los diferentes registros de voz humana: soprano, contralto, tenor, y bajo. Las voces blancas y el coro mixto. Interés por las posibilidades expresivas de la voz y los instrumentos y su evolución a lo largo de la historia. Identificación auditiva y reconocimiento mediante partituras de los matices dinámicos uniformes y progresivos: f, mf, mp, p, crescendo y diminuendo (y sus reguladores). Exploración acerca de los parámetros del sonido en diversos entornos, mediante su descripción verbal Valoración del silencio como elemento indispensable para la interpretación y la audición. El ritmo: la pulsación y el acento. Identificación y seguimiento de la pulsación y el acento en audiciones diversas de piezas con ritmos binarios y ternarios. Identificación auditiva de esquemas rítmicos que incluyan notas a contratiempo y síncopas, a partir de obras o fragmentos musicales de diversos estilos. El compás y su representación. Compases binarios y ternarios. La barra de compás y la final. Identificación del compás de amalgama. Reconocimiento auditivo, lectura y representación gráfica de esquemas rítmicos que combinen las figuras básicas y los silencios, en compases binarios y ternarios. Lectura y reconocimiento auditivo de tempos uniformes y graduales.	BL2.1. Identificar los distintos timbres, registros y agrupaciones musicales de los estilos estudiados y las diversas gamas, así como su representación gráfica, a través de audiciones diversas, y mantener una actitud de atención durante la escucha. BL2.2. Identificar mediante diversos lenguajes los elementos musicales y las formas de organización de obras diversas, a partir de grabaciones e interpretaciones en vivo, con el apoyo de partituras. BL2.3. Discriminar las posibilidades del sonido a través de distintos modos de producción, representando los procesos implicados de forma gráfica, e identificar situaciones cotidianas en las que se produce un uso indiscriminado del sonido.	CEC
		CEC
		CEC CMCT CSC

<p>La melodía: intervalos y escalas. Audición de intervalos mayores, menores y justos a partir de la escala diatónica. Las alteraciones: sostenido, bemol y becuadro. Diferenciación de tono y semitonos. Audición de la escala mayor, menor, pentatónica, oriental y de blues, con apoyo de partituras. La modalidad. Audición de piezas en modo mayor y menor. Audición de melodías de distinta interválica y carácter, y representación plástica de las sensaciones y emociones generadas. La armonía: función de los acordes y su construcción. Audición y reconocimiento de acordes mayores y menores. La tonalidad: acorde de tónica y dominante. Identificación auditiva y a través de la lectura de la cadencia perfecta. Audición de canciones y piezas acompañadas por acordes sencillos. La forma musical. Frase y semifrase musical. La repetición y el contraste como principios estructurales básicos de la música. Los signos de repetición. La forma estroférica, forma binaria, ternaria y rondó. Aparato auditivo. Identificación y descripción de las diferentes partes del oído. Descripción de los límites auditivos, umbral del dolor y consecuencias por la exposición continuada a determinados sonidos o ruidos, a partir de la audición. Reflexión sobre los límites entre “música” y “ruido”, a través de audiciones de diversos estilos y culturas, incluida la música contemporánea, mostrando apertura. El sonido. Reconocimiento auditivo de los parámetros del sonido referidos a altura, duración, intensidad y timbre, así como su relación con las ondas sonoras y su representación gráfica. Exploración de nuevas sonoridades y modos de producción de sonidos, a partir del propio cuerpo y del entorno cotidiano. Identificación de agresiones acústicas del entorno y contribución activa a su disminución y al bienestar personal y colectivo. Cuidado del ambiente escolar sonoro. Valoración del silencio como elemento indispensable para el ejercicio de la atención durante la audición musical.</p>			
--	--	--	--

Bloque 3: Contextos musicales y culturales. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Audición y reconocimiento de estilo, época y cultura de distintas obras de músicas del mundo, del jazz, del flamenco, de estilo contemporáneo y de la música popular moderna a partir del análisis de sus elementos musicales con el apoyo de distintos recursos: musicogramas, partituras, audiciones, videos, textos, relacionando sus elementos técnicos con las características propias del periodo.</p> <p>Reconocimiento de los compositores más significativos en los diferentes estilos y géneros estudiados.</p> <p>Reconocimiento de las distintas manifestaciones de danza ligadas a los estilos escuchados, estableciendo similitudes.</p> <p>Distinción de la importancia que aportan la pluralidad de estilos en la música e interés por ampliar la perspectiva y sus preferencias musicales como fuente de enriquecimiento cultural.</p> <p>Interés por participar en todo tipo de actuaciones musicales en vivo: festivales, conciertos, representaciones escénicas.</p> <p>Elaboración de trabajos y exposiciones, expresando juicios de valor y opiniones personales, de forma oral y escrita, sobre diversas obras de músicas del mundo, del jazz, del flamenco, de estilo contemporáneo y de la música popular moderna en sus contextos socioculturales, con apoyo de recursos tecnológicos.</p> <p>Participación en tertulias dialógicas sobre los estilos estudiados, adoptando actitud respetuosa y utilizando un vocabulario adecuado, a partir de diversas fuentes de información.</p> <p>Elaboración de trabajos a partir de la escucha en diferentes contextos y entornos, mostrando una actitud crítica ante el consumo indiscriminado de música.</p> <p>Utilización de diversas fuentes de información en el proceso de búsqueda y organización, atendiendo a su fiabilidad.</p> <p>Diferenciación y valoración, a través de la audición atenta, de las funciones sociales de obras de músicas del mundo, del jazz, del flamenco, de estilo contemporáneo y de la música popular moderna: fiestas, ceremonias, himnos, ritos, baile, audiovisuales, etc.</p>	<p>BL3.1. Identificar a partir de sus elementos musicales el estilo, la época y/o cultura, así como los medios expresivos que utilizan las distintas obras de músicas del mundo, del jazz, del flamenco, de estilo contemporáneo y de la música popular moderna, a través de audiciones en contextos diversos e interesarse por ampliar la perspectiva y sus preferencias musicales.</p> <p>BL3.2. Argumentar sobre diversas obras analizadas de músicas del mundo, del jazz, del flamenco, de tendencias contemporáneas y de la música popular moderna en sus contextos socioculturales, y expresar opiniones razonadas sobre las mismas, de forma oral y escrita, e interesarse por ampliar sus preferencias musicales a partir de los estilos trabajados.</p> <p>BL3.3. Analizar las funciones en los estilos y géneros estudiados en relación con la danza y las artes plásticas, a partir de actividades y proyectos, utilizando recursos textuales.</p>	CEC CCLI CEC CEC

<p>Diferenciación y valoración de las funciones expresivas y comunicativas, en relación con lenguajes corporales y movimiento.</p> <p>Identificación y descripción de la relación de la música estudiada con la danza y las artes plásticas, a través de distintos medios escritos y audiovisuales.</p> <p>Conocimiento y descripción del repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana, en relación a las funciones sociales de la música, referidos a los estilos trabajados.</p> <p>Interés y respeto por la conservación y transmisión del patrimonio musical en general y del patrimonio español y de la Comunidad Valenciana en particular.</p> <p>Interés crítico por la música actual, los musicales, los conciertos en vivo, y las nuevas propuestas musicales, valorando sus elementos creativos e innovadores, para ampliar la perspectiva y sus preferencias musicales.</p>		
---	--	--

Bloque 4: Música y Tecnologías Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Entrenamiento auditivo y edición básica de partituras mediante programas informáticos.</p> <p>Audición de piezas de diferentes culturas, estilos y géneros con el soporte de programas reproductores de audio.</p> <p>Grabación y edición de audio mediante programas informáticos y aplicaciones para dispositivos móviles.</p> <p>Principales formatos de audio digital.</p> <p>Iniciación a la grabación y edición de vídeo digital.</p> <p>Creación de acompañamientos sencillos mediante programas informáticos como soporte a la interpretación musical.</p> <p>Creación de sonorizaciones de textos e imágenes mediante diversos recursos digitales.</p> <p>Iniciación al Podcast: voz, texto y música.</p> <p>Interpretación de piezas de diferentes culturas, estilos y géneros con el apoyo de aplicaciones informáticas.</p> <p>Normas que regulan la propiedad intelectual así como las del derecho al honor, la intimidad y la imagen.</p>	<p>BL4.1. Aplicar los recursos digitales para la educación auditiva y la creación de acompañamientos y sonorizaciones sencillas, utilizando aplicaciones informáticas de grabación, edición de audio y edición de partituras.</p>	CD CEC

Interés por el uso, cuidado y mantenimiento de los instrumentos electrónicos, dispositivos móviles y ordenadores.

Bloque 5: Elementos transversales a la materia. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Tipos de texto: descriptivos, instructivos, argumentativos y de manera especial expositivos. Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Respeto en el uso del lenguaje. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Tipos de texto habituales en el área. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.) Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Estrategias de búsqueda y selección de la información	BL5.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL5.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL5.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional. BL5.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL5.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel	CCLI CAA
Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Iniciativa e innovación Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i> , bases de datos especializadas, etc. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.	educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL5.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias. BL5.11.. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL5.12.. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i> o bases de datos	CCLI CAA
		CD

Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Iniciativa e innovación Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i> , bases de datos especializadas, etc. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.	educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL5.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias. BL5.11.. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL5.12.. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i> o bases de datos	CCLI CAA
		SIEE CSC

<p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Ánalisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red..</p> <p>BL5.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	<p>CD CSC</p> <p>CD CMCT</p>
--	---	--------------------------------------

Curso 2º ESO

Bloque 1: Interpretación y Creación Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Cuidado y mejora de la técnica vocal para lograr una expresión adecuada, dedicando especial atención a la resonancia y a la emisión.</p> <p>Interpretación vocal, por imitación y mediante partituras, de fórmulas rítmicas basadas en compases simples y compuestos, tomando conciencia de la importancia de la pulsación en las interpretaciones.</p> <p>Interpretación de piezas vocales a 2 y afianzando la interpretación a 3 voces, ajustando la afinación.</p> <p>Ampliación del repertorio de canciones y piezas vocales de estilos renacentista, barroco y clásico, de músicas del mundo, de música popular moderna y de Jazz, dedicando especial atención al patrimonio y al</p>	<p>BL1.1. Interpretar piezas vocales de distintas épocas y estilos, cuidando la técnica vocal y la expresión, improvisar piezas vocales utilizando los elementos del lenguaje musical y evaluar los procesos y los resultados para la mejora de los mismos.</p> <p>BL1.2. Interpretar con los instrumentos y el cuerpo piezas musicales de distintas épocas y estilos, cuidando la técnica interpretativa e improvisar utilizando los elementos del lenguaje musical, mostrando interés por las posibilidades sonoras de los objetos que nos rodean.</p>	<p>CEC CCLI</p> <p>CEC</p>
<p>repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas vocales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, ampliando a escalas de tonalidades próximas, generando diálogos melódicos y gamas dinámicas.</p> <p>Ampliación de gestos y efectos en la interpretación e improvisación vocal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales.</p> <p>Afianzamiento de las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Valoración de la importancia de la pulsación en las interpretaciones, disfrutando de las aportaciones propias y del grupo.</p> <p>Cuidado y mejora de la técnica instrumental con instrumentos del aula, electrónicos y el cuerpo para lograr una expresión adecuada, dedicando especial atención a la independencia de las distintas partes del cuerpo.</p> <p>Utilización del cuerpo como medio de expresión musical mediante el trabajo rítmico y la percusión corporal, ampliando sus posibilidades.</p> <p>Interpretación instrumental y con el cuerpo, por imitación y mediante partituras, de fórmulas rítmicas basadas en compases simples y compuestos, tomando conciencia de la importancia de la pulsación precisa en las interpretaciones.</p> <p>Interpretación de piezas instrumentales con acompañamientos armónicos adaptados al nivel, mejorando la técnica en la ejecución.</p> <p>Ampliación del repertorio con la interpretación de piezas instrumentales, de estilo renacentista, barroco y clásico, de músicas del mundo, de música popular moderna y de Jazz, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas instrumentales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, ampliando a escalas de tonalidades próximas, generando diálogos melódicos y gamas dinámicas.</p> <p>Ampliación de gestos y efectos en la Interpretación e improvisación instrumental y corporal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales, explorando diversas fuentes y objetos sonoros.</p> <p>Afianzamiento de las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Interés y respeto por las aportaciones propias y de los demás para potenciar</p>	<p>BL1.3. Interpretar danzas de distintas épocas y estilos e improvisar coreografías utilizando los elementos musicales del nivel, cuidando la técnica interpretativa y expresiva, valorando y respetando el patrimonio cultural y tradicional que nos rodea.</p> <p>BL1.4. Crear composiciones vocales, instrumentales y coreográficas utilizando los elementos del lenguaje musical del nivel y los procedimientos compositivos trabajados, y evaluar los Resultados para buscar la mejora de los mismos.</p>	<p>CEC</p> <p>CEC CAA SIEE</p>

<p>repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas vocales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, ampliando a escalas de tonalidades próximas, generando diálogos melódicos y gamas dinámicas.</p> <p>Ampliación de gestos y efectos en la interpretación e improvisación vocal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales.</p> <p>Afianzamiento de las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Valoración de la importancia de la pulsación en las interpretaciones, disfrutando de las aportaciones propias y del grupo.</p> <p>Cuidado y mejora de la técnica instrumental con instrumentos del aula, electrónicos y el cuerpo para lograr una expresión adecuada, dedicando especial atención a la independencia de las distintas partes del cuerpo.</p> <p>Utilización del cuerpo como medio de expresión musical mediante el trabajo rítmico y la percusión corporal, ampliando sus posibilidades.</p> <p>Interpretación instrumental y con el cuerpo, por imitación y mediante partituras, de fórmulas rítmicas basadas en compases simples y compuestos, tomando conciencia de la importancia de la pulsación precisa en las interpretaciones.</p> <p>Interpretación de piezas instrumentales con acompañamientos armónicos adaptados al nivel, mejorando la técnica en la ejecución.</p> <p>Ampliación del repertorio con la interpretación de piezas instrumentales, de estilo renacentista, barroco y clásico, de músicas del mundo, de música popular moderna y de Jazz, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas instrumentales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, ampliando a escalas de tonalidades próximas, generando diálogos melódicos y gamas dinámicas.</p> <p>Ampliación de gestos y efectos en la Interpretación e improvisación instrumental y corporal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales, explorando diversas fuentes y objetos sonoros.</p> <p>Afianzamiento de las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Interés y respeto por las aportaciones propias y de los demás para potenciar</p>	<p>BL1.3. Interpretar danzas de distintas épocas y estilos e improvisar coreografías utilizando los elementos musicales del nivel, cuidando la técnica interpretativa y expresiva, valorando y respetando el patrimonio cultural y tradicional que nos rodea.</p> <p>BL1.4. Crear composiciones vocales, instrumentales y coreográficas utilizando los elementos del lenguaje musical del nivel y los procedimientos compositivos trabajados, y evaluar los Resultados para buscar la mejora de los mismos.</p>	<p>CEC</p> <p>CEC CAA SIEE</p>
---	---	--

<p>el trabajo cooperativo.</p> <p>Cuidado y mejora de la técnica corporal para lograr una expresión adecuada, para adaptar distintos movimientos corporales a diferentes estilos de músicas.</p> <p>Ampliación de las técnicas de movimiento grupal y de coordinación como iniciación coreográfica.</p> <p>Interpretación coreográfica y de danzas que contengan formulas rítmicas trabajadas en el nivel y acompañamientos ampliados, tomando conciencia de la importancia de la pulsación en las interpretaciones.</p> <p>Interpretación de danzas y coreografías de estilos renacentista, barroco y clásico, de danzas del mundo, de música popular moderna y de Jazz, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación de coreografías, de forma individual y en grupo, mejorando las capacidades técnicas e interpretativas.</p> <p>Ampliación de gestos y efectos en la interpretación e improvisación corporal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes gestuales, explorando como acompañamiento al movimiento diversas fuentes sonoras.</p> <p>Afianzamiento y puesta en práctica las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante los compañeros y el público.</p> <p>Valoración del cuerpo como un verdadero instrumento musical.</p> <p>Creación de piezas vocales, instrumentales, corporales y coreográficas y de formulas rítmicas, sobre indicaciones dadas, utilizando los elementos de la representación gráfica de la música estudiados (signos de intensidad y matiz, indicaciones de tempo, ligaduras, puntilló, contratiempos, calderón, etc.), atendiendo a los principios básicos de los procedimientos compositivos.</p> <p>Creación de prosodias, adaptadas al nivel, partiendo de la melodía, el acompañamiento o el propio texto como medio de expresión musical.</p> <p>Creación de piezas instrumentales, acompañamientos y efectos, a partir de la escala pentatónica, afianzando la utilización de las apps y del software musical para el tratamiento del sonido.</p> <p>Creación de coreografías para canciones y piezas musicales de diferentes estilos, de forma individual y en grupo.</p> <p>Creación con la voz, con el cuerpo y con los instrumentos de propuestas de</p>		
---	--	--

<p>vanguardia ampliando elementos a través de nuevos lenguajes sonoros y gestuales.</p> <p>Interés, respeto y curiosidad por la diversidad de propuestas, así como por los gustos de los demás.</p>		
---	--	--

Bloque 2: Escucha Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Orquesta barroca y clásica. Reconocimiento visual y auditivo. Instrumentos característicos del renacimiento, barroco y clasicismo. Identificación visual y auditiva. Otros registros de voz humana: contratenores-castratti, mezzo-soprano, barítono. Identificación auditiva y clasificación. Posibilidades expresivas de la voz y los instrumentos, y su evolución a lo largo de la historia. Audición de fragmentos de piezas de distinto carácter con los mismos instrumentos y registros vocales. Agrupaciones vocales: coro de cámara y orfeón. Audición de ejemplos. Identificación auditiva y reconocimiento mediante partituras de los matices dinámicos uniformes y progresivos: f, mf, mp, p, crescendo y diminuendo (y sus reguladores). Representación gráfica, a partir de la escucha, de diferentes parámetros del sonido en diversos paisajes sonoros: urbanos, rurales, naturales, etc. Interés por la contribución de la música a la calidad de la experiencia humana, mostrando una actitud crítica ante el consumo indiscriminado de ésta. El ritmo en la naturaleza. Identificación y seguimiento de la pulsación y el acento en audiciones diversas de piezas con ritmos binarios y ternarios, de comienzo télico y anacrúsico. Los compases simples y compuestos. Identificación auditiva con el soporte de partituras. Reconocimiento auditivo, lectura y dictado de esquemas rítmicos sencillos que combinen, además de las figuras y los silencios, el calderón, puntillós y ligaduras. Audición con el soporte de partituras de fragmentos y piezas que incluyan	BL2.1. Identificar los distintos timbres, registros y agrupaciones musicales del Renacimiento, Barroco y Clasicismo, y las diversas gamas y cambios dinámicos, así como su representación gráfica, a través de audiciones de los estilos y épocas estudiadas, y mantener una actitud de atención y silencio durante la escucha. BL2.2. Identificar mediante diversos lenguajes los elementos musicales y las formas de organización de obras diversas, a partir de grabaciones e interpretaciones en vivo, con el apoyo de partituras. BL2.3. Discriminar las posibilidades del sonido a través de distintos modos de producción, describiendo los procesos implicados de forma verbal e identificar situaciones cotidianas en las que se produce un uso indiscriminado del sonido, analizando sus causas y proponiendo soluciones.	CCLI CEC
		CEC
		CCLI CSC

<p>notas a contratiempo y grupos de valoración especial.</p> <p>Lectura y reconocimiento auditivo de tempos de cambio súbito, momentáneos y de retorno al movimiento.</p> <p>La melodía: audición y reconocimiento de intervalos consonantes y disonantes a partir de la escala diatónica.</p> <p>Las escalas de Sol M, MíM, Fa M, y Rem.</p> <p>Audición y reconocimiento en la partitura de diferentes tipos de escala.</p> <p>Audición de melodías de distinta interválica y carácter, y expresión verbal de las sensaciones y emociones generadas.</p> <p>La armonía: los arpegios.</p> <p>Consonancia y disonancia. Audición de acordes aumentados y disminuidos.</p> <p>La tonalidad: acorde de subdominante. La cadencia plagal.</p> <p>Identificación auditiva de la secuencia cadencial: IV, V y I.</p> <p>Audición y diferenciación de acordes y arpegios mediante la audición de piezas de diferentes estilos, con apoyo de partituras.</p> <p>La forma musical.</p> <p>La introducción y coda. La variación, el desarrollo como procedimientos compositivos.</p> <p>Otros elementos estructurales de la forma: períodos, motivos, células.</p> <p>Reconocimiento auditivo y análisis posterior de diversas combinaciones de los parámetros del sonido referidos a altura, duración, intensidad y timbre, así como su relación con las ondas sonoras y su representación gráfica.</p> <p>Aplicación de estrategias de atención, audición interior, memoria comprensiva y anticipación durante cualquier proceso musical de escucha, interpretación y creación musical.</p> <p>La música en directo. Asistencia a conciertos en vivo desde el doble rol de intérprete y de espectador.</p> <p>Identificación de situaciones de exposición a determinados sonidos y ruidos durante largos períodos de tiempo, así como de agresiones acústicas del entorno, contribuyendo activamente a su disminución y al bienestar personal y colectivo. Análisis de sus causas y propuesta de soluciones mediante proyectos individuales y/o en grupo, de manera oral y/o escrita.</p> <p>Experimentación acerca de las posibilidades expresivas de los sonidos y sus efectos, de forma abierta y creativa.</p> <p>Interés por los paisajes sonoros que nos rodean y reflexión sobre los mismos.</p> <p>Valoración del silencio como elemento indispensable para el ejercicio de la atención durante la audición musical.</p>		
--	--	--

mismos.		
Valoración del silencio como elemento indispensable para el ejercicio de la atención durante la audición musical.		

Bloque 3: Contextos musicales y culturales Curso 2º ESO		CC
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Audición y reconocimiento de estilo, época y cultura de distintas obras de la Edad Moderna hasta la Edad Contemporánea (Renacimiento, Barroco y Clasicismo), a partir de sus elementos musicales con el apoyo de distintos recursos: musicogramas, partituras, audiciones, vídeos, textos, relacionando sus elementos técnicos con las características propias del periodo.</p> <p>Relación entre los elementos musicales comunes a las diferentes estilos históricos y modernos.</p> <p>Reconocimiento de los compositores más significativos en los diferentes estilos y géneros estudiados.</p> <p>Reconocimiento de las distintas manifestaciones de danza ligadas a los estilos escuchados, estableciendo similitudes.</p> <p>Identificación de elementos formales y compositivos característicos de los estilos trabajados, a través de la audición, partituras, libreto o programas de conciertos. Reconocimiento y análisis de la fuga, la sonata, la suite, el bajo continuo, el bajo Alberti, las partes de una ópera, etc.</p> <p>Análisis de la relación entre los acontecimientos socioculturales y la música en las épocas estudiadas, a través de propuestas orales y escritas.</p> <p>Distinción de la importancia que aportan la pluralidad de estilos en la música, e interés y disfrute por ampliar la perspectiva y sus preferencias musicales como fuente de enriquecimiento cultural.</p> <p>Participación activa en todo tipo de actuaciones musicales y escénicas.</p> <p>Elaboración de proyectos y exposiciones, de forma oral y escrita, sobre diversas obras y géneros musicales desde la Edad Moderna hasta la Edad Contemporánea (Renacimiento, Barroco y Clasicismo), en sus contextos socioculturales, con apoyo de las nuevas tecnologías. Argumentación y establecimiento de opiniones personales.</p>	<p>BL3.1. Identificar el estilo, la época y/o cultura, así como los medios expresivos que utilizan las distintas obras desde la Edad Moderna hasta la Edad Contemporánea, a partir de sus elementos musicales, a través de audiciones en contextos diversos y con el apoyo de diferentes recursos.</p> <p>BL3.2. Argumentar sobre diversas obras analizadas y géneros musicales desde la Edad Moderna hasta la Edad Contemporánea en sus contextos socioculturales, y expresar opiniones razonadas sobre las mismas, de forma oral y escrita, con apertura.</p> <p>BL3.3. Analizar las funciones en los estilos y géneros estudiados en relación con el teatro, el cine y otros lenguajes, a partir de actividades y proyectos, utilizando recursos textuales, y evaluar sus aportaciones al desarrollo personal y colectivo.</p>	CEC CSC CEC CCLI CSC CEC

<p>Elaboración de críticas fundamentadas, a partir de diferentes recursos: audición de obras, críticas de conciertos, visionado de obras en directo y en soportes audiovisuales.</p> <p>Participación en tertulias dialógicas sobre los estilos estudiados, adoptando actitud crítica, a partir de diversas fuentes de información.</p> <p>Utilización de diversas fuentes de información en el proceso de búsqueda y organización, atendiendo a su fiabilidad.</p> <p>Diferenciación y valoración, a través de la audición atenta, de las funciones sociales de los estilos y géneros estudiados: fiestas, ceremonias, himnos, ritos, baile, audiovisuales, etc.</p> <p>Diferenciación y disfrute de las funciones expresivas y comunicativas, en relación con el teatro, radio y televisión.</p> <p>Identificación y descripción de la relación de la música estudiada con el teatro y el cine, a través de distintos medios escritos y audiovisuales.</p> <p>Conocimiento y descripción del repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana, en relación a las funciones sociales de la música, así como sus instrumentos más característicos, referidos a las épocas trabajadas.</p> <p>Valoración del patrimonio musical en general y del patrimonio español y de la Comunidad Valenciana en particular.</p> <p>Relación entre la funciones sociales comunes de la música de diferentes culturas y estilos (históricos y modernos).</p>		
--	--	--

Bloque 4: Música y Tecnologías. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Entrenamiento auditivo y edición de partituras mediante programas informáticos y herramientas web.</p> <p>Audición de piezas con el soporte de programas reproductores de audio y creación de “listas de reproducción” temáticas: por estilos, géneros, compositores, etc.</p> <p>Edición de audio digital. Principales formatos. Compresión de audio.</p> <p>Interpretación de piezas de diferentes culturas, estilos y géneros con el apoyo de aplicaciones informáticas y dispositivos electrónicos.</p> <p>Creación de melodías y acompañamientos mediante diversos programas</p>	<p>BL4.1. Aplicar los recursos digitales para la educación auditiva y la creación de melodías, acompañamientos y pequeñas producciones musicales, utilizando aplicaciones informáticas de edición de audio, de vídeo y de partituras, y secuenciadores.</p>	CD CEC

<p>informáticos.</p> <p>Grabación y edición de vídeo digital. Principales formatos de vídeo digital.</p> <p>Creación de sonorizaciones y pequeñas producciones musicales mediante diversos recursos digitales.</p> <p>Utilización del <i>Podcasting</i> para compartir las creaciones e interpretaciones del aula.</p> <p>Derechos de autor. Licencias: Copyright vs Copyleft, Creative Commons.</p> <p>Respeto a las normas que regulan la propiedad intelectual así como las del derecho al honor, la intimidad y la imagen.</p> <p>Uso, cuidado y mantenimiento de los instrumentos electrónicos, dispositivos móviles y ordenadores.</p>		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la materia. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Tipos de texto: descriptivos, instructivos, argumentativos y de manera especial expositivos.</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto habituales en el área.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL5.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL5.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA

<p>reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis.</p> <p>Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación.</p> <p>Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p>	<p>BL5.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL5.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL5.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CAA SIEE CSC SIEE
--	---	--

<p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, bases de datos especializadas, etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL5.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i> o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red..</p> <p>BL5.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CAA CD CD CSC CD CMCT
---	---	--

Curso 3º ESO

Bloque 1: Interpretación y Creación Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Cuidado y mejora de la técnica vocal para lograr una expresión adecuada,	BL1.1. Interpretar piezas vocales de distintas épocas y estilos buscando el	CEC

<p>dedicando especial atención a la articulación.</p> <p>Interpretación vocal, mediante partituras, de fórmulas rítmicas diversas, incluyendo cambios de compás, síncope y polirritmias, buscando una pulsación ajustada en la interpretación.</p> <p>Interpretación de piezas vocales a 2 y a 3 voces, buscando la precisión en la ejecución.</p> <p>Ampliación del repertorio de canciones y piezas vocales de estilos romántico, contemporáneo y medieval, de músicas del mundo, de música popular moderna y de Jazz, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas vocales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, utilizando diferentes tonalidades y tipos melódicos.</p> <p>Interpretación e improvisación vocal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales.</p> <p>Utilización de las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante el público.</p> <p>Interés y respeto por las aportaciones propias, del grupo y del director. Cuidado y mejora de la técnica instrumental con instrumentos del aula, electrónicos y el cuerpo para lograr una precisión técnica y expresión adecuada.</p> <p>Utilización del cuerpo como medio de expresión musical mediante el trabajo rítmico y la percusión corporal.</p> <p>Interpretación instrumental y con el cuerpo, por imitación y mediante partituras, de fórmulas rítmicas diversas, incluyendo cambios de compás, síncope y polirritmias, buscando la corrección en la interpretación.</p> <p>Interpretación de piezas instrumentales con acompañamientos armónicos mayores, menores y de mayor complejidad, buscando la precisión en la ejecución.</p> <p>Ampliación del repertorio con la interpretación de piezas instrumentales, de estilo romántico, contemporáneo y medieval, de músicas del mundo, de música popular moderna y de Jazz, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas instrumentales sobre la escala diatónica, pentatónica y de blues, utilizando diferentes</p>	<p>perfeccionamiento técnico y expresivo, e improvisar en grupo piezas vocales utilizando diferentes tipos de escalas, mostrando apertura y respeto hacia las propuestas del profesor y de los compañeros.</p> <p>BL1.2. Interpretar con los instrumentos y el cuerpo piezas musicales de distintas épocas y estilos, buscando el perfeccionamiento técnico y expresivo, e improvisar utilizando diferentes tipos de escalas, participando de manera activa en la actividad instrumental y en sus distintas manifestaciones.</p> <p>BL1.3. Interpretar danzas de distintas épocas y estilos buscando el perfeccionamiento técnico y expresivo, e improvisar coreografías utilizando los elementos del movimiento como medio para enriquecer la percepción musical y sus valores estéticos.</p> <p>BL1.4. Crear composiciones vocales, instrumentales y coreográficas utilizando los procedimientos compositivos y los tipos formales trabajados y evaluar el proceso y los resultados para la mejora de los mismos.</p>	CCLI CEC SIEE CEC CEC CAA
--	---	--

<p>tonalidades, y tipos melódicos, ampliando efectos y dinámicas.</p> <p>Interpretación e improvisación instrumental y corporal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales, explorando diversas fuentes y objetos sonoros.</p> <p>Utilización de las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante el público.</p> <p>Valoración de la actividad instrumental en sus distintas manifestaciones.</p> <p>Utilización de la técnica corporal para lograr una expresión adecuada para adaptar distintos movimientos corporales a las formas, ritmos y melodías.</p> <p>Evolución de las técnicas de movimiento grupal, afianzando la coordinación como base de la interpretación coreográfica.</p> <p>Interpretación coreográfica y de danzas que contengan fórmulas rítmicas trabajadas en el nivel y acompañamientos evolucionados, buscando la precisión técnica en la ejecución.</p> <p>Interpretación de danzas y coreografías de estilos romántico, contemporáneo y medieval, de danzas del mundo, de música popular moderna y de Jazz, dedicando especial atención al patrimonio y al repertorio tradicional español y de la Comunidad Valenciana.</p> <p>Improvisación de coreografías, de forma individual y en grupo, reconociendo el movimiento como medio para enriquecer la percepción musical.</p> <p>Interpretación e improvisación instrumental y corporal de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes gestuales, explorando como acompañamiento al movimiento diversas fuentes y efectos sonoros.</p> <p>Utilización y puesta en práctica de técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante el público.</p> <p>Creación de piezas vocales, instrumentales, corporales y coreográficas y de fórmulas rítmicas, sobre indicaciones dadas, utilizando los elementos de la representación gráfica de la música estudiados (dinámicas, anacrusa, síncope, etc.), atendiendo a los principios básicos de los procedimientos compositivos.</p> <p>Creación de prosodias, adaptadas al nivel, partiendo de la melodía, el acompañamiento o el propio texto como medio de expresión musical.</p> <p>Creación de piezas instrumentales, acompañamientos y efectos, con dispositivos electrónicos, mejorando la técnica de utilización de las apps y del software musical para el tratamiento del sonido.</p>		
---	--	--

<p>Creación de coreografías para canciones y piezas musicales de diferentes estilos, de forma individual y en grupo.</p> <p>Creación con la voz, con el cuerpo y con los instrumentos de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales y gestuales, moldeando y configurando su forma, dedicando especial atención a nuevas fuentes sonoras.</p> <p>Participación en la coordinación de las creaciones vocales, instrumentales, corporales y coreográficas.</p> <p>Interés, respeto y curiosidad por la diversidad de propuestas, así como por los gustos de los demás.</p>		
---	--	--

Bloque 2: Escucha. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La orquesta sinfónica y principales agrupaciones de cámara. Descripción, reconocimiento visual y auditivo de los instrumentos.</p> <p>Los registros de voz humana. Identificación auditiva y clasificación de todos los registros de voz, a partir de audiciones y visionado de interpretaciones, por medio de recursos audiovisuales.</p> <p>Disfrute de las posibilidades expresivas de la voz y los instrumentos, y su evolución a lo largo de la historia.</p> <p>Audición de obras diversas para orquesta, coro y solistas.</p> <p>Identificación auditiva y reconocimiento mediante partituras de los matices dinámicos uniformes y progresivos: <i>ff, f, mf, mp, pp, p, pp, crescendo y diminuendo</i> (y sus reguladores).</p> <p>Valoración del silencio como elemento indispensable para la interpretación y la audición.</p> <p>Interés por la contribución de la música a la calidad de la experiencia humana, mostrando una actitud crítica ante el consumo indiscriminado de esta.</p> <p>El ritmo en la música.</p> <p>Discriminación auditiva, transcripción y análisis de ritmos binarios y ternarios, simples y complejos, regulares e irregulares.</p> <p>Audición, repetición mediante percusión corporal y transcripción en partitura de esquemas rítmicos que incluyan notas a contratiempo,</p>	<p>BL2.1. Identificar los distintos timbres, registros y agrupaciones musicales del Siglo XIX, y las diversas gamas y cambios dinámicos, así como su representación gráfica, a través de audiciones de los estilos y épocas estudiadas, y mantener una actitud de atención y silencio durante la escucha.</p> <p>BL2.2. Analizar los elementos musicales y las formas de organización de obras adaptadas al nivel, a partir de la escucha de grabaciones e interpretaciones en vivo, y mediante la utilización de partituras.</p> <p>BL2.3. Discriminar las posibilidades del sonido a través de distintos modos y formas de producción, y elaborar propuestas verbales y/o audiovisuales, para la mejora del entorno acústico.</p>	CEC CEC CEC CCLI

<p>síncopas y grupos de valoración especial.</p> <p>Identificación auditiva y gráfica de los matices de articulación: <i>legato</i> y <i>staccato</i>.</p> <p>La melodía:</p> <p>Audición y reconocimiento de intervalos consonantes y disonantes a partir de la escala diatónica.</p> <p>Las escalas de Sol M y Fa M</p> <p>Audición y lectura de escalas pentatónicas y cromática.</p> <p>Audición de melodías de distinta interválica y carácter, y expresión verbal de las sensaciones y emociones generadas.</p> <p>La armonía: los arpegios.</p> <p>Consonancia y disonancia. Audición de acordes aumentados, disminuidos y ampliación a acordes de 7ª y 9ª.</p> <p>Identificación auditiva, transcripción y análisis en la partitura de la secuencia cadencial: IV, V y I.</p> <p>Audición y diferenciación de acordes y arpegios mediante la audición de piezas de diferentes estilos, con apoyo de partituras.</p> <p>La forma musical.</p> <p>Análisis de la sintaxis y diferentes principios de configuración de la forma en obras de diversos estilos.</p> <p>Elaboración de argumentaciones y opiniones personales, con un lenguaje adecuado, sobre la contaminación acústica y el uso indiscriminado de la música, de forma oral y escrita, así como con el apoyo de medios audiovisuales y tecnológicos.</p> <p>Participación en tertulias dialógicas sobre la contaminación acústica, sus causas y soluciones.</p> <p>Aplicación de estrategias de atención, audición interior, memoria comprensiva y anticipación durante cualquier proceso musical de escucha, interpretación y creación musical.</p> <p>Investigación e indagación de forma creativa las posibilidades sonoras y musicales de los objetos, la voz y el cuerpo.</p> <p>Valoración del silencio como elemento indispensable para el ejercicio de la atención durante la audición musical.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Contextos musicales y culturales. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Audición y reconocimiento de estilo, época y cultura de distintas obras de la Edad Media y de la Edad Contemporánea (Romanticismo, Nacionalismo, Posromanticismo, Impresionismo y Música Académica del S. XX), a partir de sus elementos musicales con el apoyo de distintos recursos: musicogramas, partituras, audiciones, videos, textos, relacionando sus elementos técnicos con las características propias del periodo.</p> <p>Relación entre los elementos musicales comunes a los diferentes estilos históricos y modernos.</p> <p>Reconocimiento de los compositores más significativos en los diferentes estilos y géneros estudiados.</p> <p>Reconocimiento de las distintas manifestaciones de danza ligadas a los estilos escuchados, estableciendo similitudes.</p> <p>Identificación de elementos formales y compositivos característicos de los estilos trabajados. Reconocimiento y análisis de las formas características de cada periodo, incluida la sinfonía y concierto, a través de la audición, partituras, libreto o programas de conciertos.</p> <p>Ánalisis de la relación entre los acontecimientos socioculturales, el desarrollo tecnológico y la música en las épocas estudiadas, a través de propuestas orales y escritas</p> <p>Participación en la planificación y producción de todo tipo de actuaciones musicales y escénicas en vivo.</p> <p>Elaboración de proyectos y exposiciones, de forma oral y escrita, sobre diversas obras de la Edad Media y de la Edad Contemporánea (Romanticismo, Nacionalismo, Posromanticismo, Impresionismo y Música Académica del S. XX), en sus contextos socioculturales, utilizando las TIC para su elaboración y difusión. Argumentación y establecimiento de opiniones personales.</p> <p>Elaboración de críticas fundamentadas, a partir de diferentes recursos: audición de obras, críticas de conciertos, visionado de obras en directo y en soportes audiovisuales.</p> <p>Participación en tertulias dialógicas adoptando una actitud abierta sobre las propuestas innovadoras más actuales.</p> <p>Utilización de diversas fuentes de información en el proceso de búsqueda y organización, atendiendo a su fiabilidad.</p>	<p>BL3.1. Analizar el estilo, la época y/o cultura, así como los medios expresivos que utilizan las distintas obras de la Edad Media y de la Edad Contemporánea, a partir de sus elementos musicales, a través de audiciones en contextos diversos y con el apoyo de diferentes recursos,</p> <p>BL3.2. Argumentar sobre diversas obras analizadas y géneros musicales desde la Edad Moderna hasta la Edad Contemporánea, en sus contextos socioculturales, y expresar opiniones razonadas sobre las mismas, de forma oral y escrita, con apertura y superando estereotipos.</p> <p>BL3.3. Analizar las funciones en los estilos y géneros estudiados en relación con las matemáticas, arquitectura y poesía, a partir de actividades y proyectos, utilizando recursos textuales, y evaluar sus aportaciones al desarrollo personal y colectivo.</p>	CEC CSC CCLI CEC CSC CEC CSC

Diferenciación y valoración, a través de la audición atenta, de las funciones sociales de obras de los estilos y géneros estudiados: fiestas, ceremonias, himnos, ritos, baile, audiovisuales. Análisis y disfrute de las funciones expresivas y comunicativas, en relación con el lenguaje cinematográfico y publicitario. Análisis de la música utilizada en diferentes tipos de espectáculos y producciones audiovisuales. Valoración y elaboración de proyectos, a través de distintos medios escritos y audiovisuales, de la relación de la música estudiada con otras disciplinas: matemáticas, arquitectura, poesía, etc. El sonido y la música en los medios audiovisuales y las TIC. Elaboración de propuestas para la conservación y transmisión del patrimonio español y de la Comunidad Valenciana. Valoración del patrimonio musical en general y del patrimonio español y de la Comunidad Valenciana en particular. Valoración de los recursos tecnológicos como instrumentos para el conocimiento y disfrute de la música. Interés por conocer las distintas funciones expresivas de la música, disfrutando de ellas como oyente con capacidad selectiva. Interés por ampliar la perspectiva y sus preferencias musicales de forma crítica y selectiva.		
---	--	--

Bloque 4: Música y Tecnologías. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Entrenamiento auditivo y edición de partituras mediante programas informáticos, aplicaciones para dispositivos móviles y herramientas web.</p> <p>Audición y análisis de piezas de diferentes culturas y estilos con el soporte de editores de audio, editores de partituras y secuenciadores.</p> <p>Edición avanzada de audio digital. Conversión en los diferentes formatos, comprimidos y sin comprimir.</p> <p>Improvisación e interpretación de piezas de diferentes culturas, estilos y géneros con el apoyo de aplicaciones informáticas y dispositivos electrónicos.</p> <p>Creación de ritmos, melodías y acompañamientos mediante diversos</p>	<p>BL4.1. Aplicar los recursos digitales para la educación auditiva y la creación de ritmos, melodías, acompañamientos y producciones musicales y audiovisuales, utilizando aplicaciones de edición de audio, de vídeo, y de partituras y secuenciadores y compartir materiales propios mediante los servicios de la web social.</p>	CD CEC

<p>programas informáticos.</p> <p>Edición de vídeo digital combinando imagen, sonido y voz. Formatos de compresión de vídeo digital.</p> <p>Creación de pequeñas producciones musicales y audiovisuales mediante diversos recursos digitales.</p> <p>Utilización de las redes y servicios de audio y vídeo de la web social para compartir creaciones e interpretaciones.</p> <p>Utilización de las licencias: Copyright vs Copyleft, Creative Commons.</p> <p>Uso, cuidado y mantenimiento de los instrumentos electrónicos, dispositivos móviles y ordenadores.</p>		
---	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la materia. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Tipos de texto: descriptivos, instructivos, argumentativos y de manera especial expositivos. Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Respeto en el uso del lenguaje. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Tipos de texto habituales en el área. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y	BL5.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL5.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL5.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

<p>reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis.</p> <p>Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación.</p> <p>Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p>	<p>BL5.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL5.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL5.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CSC</p>
--	---	---

<p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, bases de datos especializadas, etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL5.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i> o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL5.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	<p>CAA</p> <p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CD</p>
---	--	--

Curso 4º ESO

Bloque 1: Interpretación y Creación. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Cuidado y mejora de la técnica vocal, instrumental (con instrumentos del	BL1.1. Interpretar piezas vocales instrumentales, corporales y danzas de	CEC

<p>aula, electrónicos y con el cuerpo), coreográfica y de danza para lograr una expresión precisa.</p> <p>Utilización de las técnicas de movimiento grupal e individual para la interpretación coreográfica.</p> <p>Utilización del cuerpo como medio de expresión musical mediante el trabajo rítmico y la percusión corporal, buscando la precisión en la ejecución.</p> <p>Interpretación vocal, instrumental y con el cuerpo, coreográficamente y con la danza, de fórmulas rítmicas basadas en combinaciones de acentuación, cambios de compás y diferentes tempos, buscando la corrección en la interpretación de contratiempos y polirítmias.</p> <p>Ampliación del repertorio de canciones y piezas vocales, instrumentales, de percusión corporal, coreográficas y de danzas, interpretando géneros del siglo XX y música de vanguardia, músicas del mundo, música popular moderna y de Jazz, teniendo presente la música en la publicidad, el cine y los medios de comunicación, dedicando especial atención al patrimonio cultural cercano.</p> <p>Interpretación de piezas vocales, instrumentales y de percusión corporal a varias voces, mostrando un dominio en la interpretación.</p> <p>Improvisación, de forma individual y en grupo, de piezas vocales e instrumentales sobre escalas de diferentes estilos y tonalidades y de percusión corporal con diferentes ritmos, afianzando y ampliando el dominio de los elementos musicales.</p> <p>Improvisación de coreografías, de forma individual y en grupo, aplicando elementos musicales y expresivos trabajados.</p> <p>Interpretación e improvisación con la voz, con el cuerpo y con los instrumentos de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales, gestuales y de movimiento (<i>Performance, Flashmob</i> y <i>Lipdub</i>, etc.), dedicando especial atención a nuevas fuentes sonoras.</p> <p>Utilización correcta de las técnicas de control de las emociones para mejorar la interpretación ante el público.</p> <p>Interés por mejorar las capacidades técnicas e interpretativas y de respeto por las aportaciones de todos las partes que intervienen en los procesos de producción.</p> <p>Creación de piezas y acompañamientos vocales, instrumentales, corporales y coreográficos y de fórmulas rítmicas utilizando los elementos de la</p>	<p>distintas culturas, estilos y épocas aumentando el nivel técnico y expresivo, improvisar melodías utilizando los elementos del lenguaje musical del nivel y evaluar los procesos y los resultados para la mejora de los mismos.</p> <p>BL1.2. Crear, como forma de expresión de ideas y sentimientos, composiciones vocales, instrumentales y coreográficas, utilizando con autonomía los procedimientos compositivos y diferentes técnicas y recursos tecnológicos y evaluar el proceso y el resultado para su mejora.</p> <p>BL1.3. Analizar los procesos de creación, edición y difusión musical y el papel que ejercen los profesionales que en ellos intervienen y asumir los diferentes roles asociados a las profesiones en los procesos básicos de la producción de actividades musicales.</p>	<p>CEC SIEE CAA</p> <p>CSC CEC</p>
--	---	--

<p>representación gráfica de la música estudiados, atendiendo a los principios básicos de los procedimientos compositivos y aplicando los resultados a la creación y difusión audiovisual.</p> <p>Creación de prosodias, de manera interdisciplinar y adaptadas al nivel, partiendo de la melodía, el acompañamiento o el propio texto como medio de expresión musical.</p> <p>Creación de piezas instrumentales, acompañamientos y efectos, con dispositivos electrónicos, mejorando la técnica de utilización de las apps y del software musical para el tratamiento del sonido en producciones audiovisuales.</p> <p>Creación de piezas vocales, corporales e instrumentales a varias voces, a partir de los procedimientos compositivos del nivel y las formas de organización musical, utilizando las formas musicales, escalas y cadencias estudiadas, atendiendo a la iniciativa propia y a propuestas para la producción musical.</p> <p>Creación de coreografías para canciones y piezas musicales de diferentes estilos, de forma individual y en grupo, asumiendo diferentes roles en la representación, aportando el trabajo a la producción escénica.</p> <p>Creación con la voz, con el cuerpo y con los instrumentos de propuestas de vanguardia con el apoyo o a través de lenguajes musicales, gestuales y de movimiento (<i>Performance, Flashmob</i> y <i>Lipdub</i>, etc.), moldeando y configurando su forma, dedicando especial atención a nuevas fuentes sonoras.</p> <p>Interés y respeto por la diversidad de propuestas, así como por los gustos de los demás.</p> <p>Análisis de los procesos básicos de creación, edición y difusión musical considerando la intervención de distintos profesionales.</p> <p>Conocimiento del proceso seguido en distintas producciones musicales (discos, programas de radio y televisión, cine, etc.) y el papel jugado en cada una de las fases del proceso por los diferentes profesionales que intervienen (Intérpretes, compositores, profesores, luthiers, críticos, productores, técnicos e ingenieros de sonido, managers, técnicos de iluminación, etc.).</p> <p>Planificación, ensayo e interpretación de piezas para concierto.</p> <p>Utilización, de manera autónoma, de diferentes recursos informáticos al servicio de la creación, difusión y producción musical.</p> <p>Participación activa en las tareas necesarias para la celebración de actividades musicales en el centro: planificación, ensayo, interpretación, difusión, etc,</p>		
--	--	--

204

asumiendo los diferentes roles asociados a las profesiones en los procesos básicos de la producción de actividades musicales.		
---	--	--

Bloque 2: Escucha. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Identificación auditiva y transcripción a la partitura del ritmo, melodía y compás, de pequeños fragmentos musicales de dificultad progresiva.</p> <p>Repaso de los diferentes tipos de escalas. Reconocimiento auditivo de la serie dodecafónica, previamente analizada con el apoyo de la partitura.</p> <p>Reconocimiento auditivo de tempos y posterior transcripción con los términos correspondientes. uniformes, graduales, momentáneos, de cambio súbito, de retorno al movimiento.</p> <p>Diferenciación auditiva de diferentes tipos de cadencias, acordes y arpegios mediante la audición de piezas de diferentes estilos, con apoyo de musicogramas, partituras convencionales y cifradas.</p> <p>Audiación y análisis de obras de estilo contemporáneo y/o fragmentos de timbres y ritmos más complejos.</p> <p>Audiación y experimentación sobre el lenguaje contemporáneo con el apoyo de distintos tipos de notación.</p> <p>Representación gráfica de lenguaje musical contemporáneo.</p> <p>Experimentación a partir de la audición con el apoyo de distintos tipos de notación contemporánea.</p> <p>Diferenciación auditiva de las formas de diversos estilos y en especial, la música del siglo XX y XXI, con su seguimiento a través de partituras correspondientes al nivel.</p> <p>Elaboración de críticas fundamentadas y opiniones personales sobre la calidad, belleza o interés de diversas obras, géneros, estilos, culturas y eventos musicales, con el apoyo de diferentes fuentes documentales.</p> <p>Ánalisis de críticas musicales de obras y/o interpretaciones, a partir de programas de conciertos, periódicos, discos, revistas, etc.</p> <p>Elaboración de trabajos y/o proyectos de diversas obras escuchadas, con el apoyo de diversas fuentes: libros, películas, publicidad, obras artísticas plásticas, programas de conciertos, críticas, etc.</p> <p>Empleo de una terminología adecuada en el análisis de obras y situaciones</p>	<p>BL2.1. Analizar los elementos musicales y las formas de organización de obras diversas, a partir de su audición, con el apoyo de partituras, textos y/o musicogramas, empleando una terminología musical adecuada.</p> <p>BL2.2. Realizar críticas sobre diversas obras, géneros, estilos, culturas, y expresar opiniones personales sobre las mismas, de forma oral y escrita, mediante trabajos y/o proyectos, utilizando diversas fuentes de información.</p> <p>BL2.3. Diferenciar las funciones de la música en la vida y su relación con las profesiones musicales, y evidenciar de forma reflexiva el papel de los medios de comunicación en su difusión y promoción, mediante trabajos o proyectos.</p>	<p>CEC CCLI</p> <p>SIEE CCLI</p> <p>CSC CEC SIEE</p>

<p>musicales escuchadas.</p> <p>Interés, respeto y curiosidad por la diversidad de propuestas musicales, así como por los gustos musicales de otras personas.</p> <p>Elaboración de trabajos que analicen la presencia constante de la música en la vida de las personas, en los espectáculos y en los medios audiovisuales.</p> <p>Reconocimiento de las funciones sociales y expresivas de la música, a partir de audiciones de obras de distintos géneros y estilos, así como del lenguaje cinematográfico y publicitario.</p> <p>Las profesiones musicales y su relación con la música de nuestro entorno. Identificación de las relaciones que se establecen entre ellos.</p> <p>Argumentación crítica sobre el papel de la música en situaciones y contextos diversos: actos de la vida cotidiana, espectáculos, medios de comunicación, etc.</p> <p>La edición, la comercialización y la difusión de la música. Identificación de las nuevas modalidades y su consecuencia en el ámbito profesional.</p> <p>Formulación de críticas sobre la oferta de conciertos y otras manifestaciones musicales tanto en vivo como divulgadas a través de los medios de comunicación</p> <p>Rigor en la utilización de un vocabulario adecuado para describir la música.</p>		
---	--	--

Bloque 3: Contextos musicales y culturales. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La evolución de la música popular moderna.</p> <p>Reconocimiento auditivo y análisis de diferentes obras y tipos de música popular moderna argumentando sobre sus características y expresando opiniones personales.</p> <p>Investigación sobre las diferentes músicas del mundo, el jazz y el flamenco.</p> <p>Ánalisis de obras o fragmentos de obras, identificando sus características fundamentales.</p> <p>Utilización de distintas fuentes de información para obtener referencias sobre músicas de diferentes épocas y culturas, incluidas las actuales, y sobre la oferta de conciertos en vivo y divulgadas a través de los medios de comunicación.</p> <p>Valoración por del patrimonio musical en general y del patrimonio español</p>	<p>BL3.1. Analizar la evolución de la música popular moderna y su desarrollo sociocultural, y argumentar sobre sus características, expresando sus opiniones con una actitud abierta y respetuosa.</p> <p>BL3.2. Identificar el estilo, la época y/o cultura a la que pertenecen distintas obras, y los elementos expresivos que utilizan, a partir de sus elementos musicales, y relacionarlas con otras manifestaciones artísticas, elaborando proyectos, con el apoyo de diferentes recursos.</p>	<p>CEC CCLI</p> <p>CEC</p>

<p>y de la Comunidad Valenciana en particular. Elaboración de propuestas para su conservación y transmisión.</p> <p>Influencias mutuas entre la música española y la internacional en diferentes épocas y estilos, incluyendo la música popular moderna.</p> <p>Análisis de críticas musicales, a partir de programas de conciertos, discos, sobre obras y/o compositores.</p> <p>Identificación de los distintos itinerarios académicos y profesionales relacionados con la música.</p> <p>La edición, la comercialización y la difusión de la música. Identificación de las nuevas modalidades de distribución de la música y sus consecuencias para los profesionales de la música y la industria musical.</p> <p>Empleo de los recursos de las nuevas tecnologías para exponer los contenidos de manera clara e innovadora.</p> <p>Empleo de un vocabulario y una terminología musical adecuada al proponer juicios de valor y opiniones personales de forma oral o escrita con rigor y claridad.</p> <p>Interés y respeto por la diversidad de propuestas musicales, así como por los gustos musicales de otras personas o culturas.</p> <p>La música académica del S.XX y S.XXI. La Música Modernista: futurismo, atonalismo, dodecagonismo, serialismo, minimalismo, etc. La música contemporánea. Influencias del jazz y del art-rock.</p> <p>Identificación auditiva y análisis de estilo, época y/o cultura de distintas obras de música culta o popular, profundizando en la comprensión de sus elementos musicales.</p> <p>La música y el cine. Identificación auditiva o audiovisual de las piezas y bandas sonoras más representativas de la historia del cine, así como sus compositores, recursos tecnológicos y artísticos utilizados.</p> <p>Investigación y análisis de las funciones sociales y/o expresivas de la música, a partir de sus elementos musicales, en el cine, televisión, la radio, la publicidad, videojuegos, etc.</p> <p>Elaboración de trabajos y proyectos, de forma individual y/o en grupo, en los que se establecen sinergias entre las obras musicales y otras manifestaciones artísticas, con un lenguaje apropiado y utilizando las nuevas tecnologías</p> <p>Debate y formulación de argumentaciones sobre el papel de la música en la vida cotidiana, en los espectáculos y en los medios de comunicación, así</p>		
---	--	--

— 1 —

como los factores que influyen en las preferencias y las modas musicales.

Bloque 4: Música y Tecnologías. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Entrenamiento auditivo y edición de partituras mediante programas informáticos, aplicaciones para dispositivos móviles y herramientas web.</p> <p>Audición y análisis de piezas de diferentes culturas y estilos mediante soporte informático.</p> <p>La música en los medios de comunicación y los videojuegos. Evolución de los formatos utilizados y su tratamiento.</p> <p>Componentes de un estudio de grabación: ordenadores, software, mesas de mezclas, monitores, microfonía, etc.</p> <p>La música en las producciones audiovisuales: el cine musical, el musical, la ópera.</p> <p>La música en la actualidad: acontecimientos musicales, transformación de valores, hábitos, consumo y gusto musical.</p> <p>Improvisación e interpretación de piezas de diferentes culturas, estilos y géneros con el apoyo de aplicaciones informáticas y dispositivos electrónicos.</p> <p>Grabación y edición de vídeo digital. Principios y elementos básicos del lenguaje audiovisual.</p> <p>Creación de producciones musicales y audiovisuales en diferentes contextos, dentro y fuera del centro.</p> <p>Sonorización de imágenes mediante diaporamas, spots publicitarios y fragmentos cinematográficos mediante fragmentos musicales preexistentes o de creación propia.</p> <p>Utilización de las redes y servicios de audio y vídeo de la web social para compartir creaciones e interpretaciones.</p> <p>Utilización de las licencias Copyright vs Copyleft, Creative Commons.</p> <p>Cuidado y mantenimiento de los instrumentos electrónicos, dispositivos móviles y ordenadores.</p>	<p>BL4.1. Utilizar diferentes recursos digitales para la educación auditiva y la creación de producciones musicales y audiovisuales, mediante diversas aplicaciones informáticas de audio y de vídeo y compartir materiales propios mediante los servicios de la web social respetando las normas y las licencias de uso y difusión.</p>	CD

Bloque 5: Elementos transversales a la materia. Curso 4º ESO

<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Tipos de texto: descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	<p>CCLI CAA</p>
<p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto. Lectura y escritura de textos narrativos, descriptivos, instructivos, expositivos y de manera especial argumentativos.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p>	<p>BL5.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CCLI CAA</p>
<p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis.</p> <p>Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p>	<p>BL5.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CCLI CAA</p>
<p>BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>BL5.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	<p>CCLI CAA</p>
<p>BL5.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar</p>	<p>CCLI CAA</p>

<p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Auroconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización.</p> <p>Búsqueda en blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, bases de datos especializadas, etc.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo.</p>	<p>sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL5.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL5.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL5.12. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras, vídeos, etc. a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i> o bases de datos especializadas, etc., registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL5.13. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y</p>	SIEE CAA
		CD

<p>Correo electrónico.</p> <p>Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.14. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para una mejor comprensión de los contenidos trabajados, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p>	CD
		CD

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

PSICOLOGÍA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La Psicología, como rama del saber, tiene como objetivos básicos conocer los procesos y etapas principales del desarrollo psicológico a lo largo del ciclo vital en sus aspectos de normalidad y anormalidad, los fundamentos biológicos de la conducta humana y de las funciones psicológicas, la dimensión social y antropológica del ser humano considerando los factores históricos y socioculturales que intervienen en la configuración psicológica humana y los principios psicosociales del funcionamiento de los grupos y de las organizaciones. Todo ello desde el reconocimiento de los distintos métodos de evaluación, diagnóstico y tratamientos psicológicos en diferentes

ámbitos aplicados de la Psicología, los distintos diseños de investigación, los procedimientos de formulación y contrastación de hipótesis y la interpretación de los resultados. El objetivo es llegar a descubrir los distintos campos de aplicación de la Psicología y tener los conocimientos necesarios para incidir y promover la calidad de vida en los individuos, grupos, comunidades y organizaciones en los distintos contextos: educativo, clínica y salud, trabajo y organizaciones, y comunitario.

Además ayudará al alumnado de 2º de Bachillerato a madurar como ser humano, a entender la conducta de aquellos con quienes convive y a desarrollar estrategias para resolver las cuestiones que pueden aparecer en su vida personal y laboral; se dirige, por ello, a quienes tienen interés por la investigación y la comprensión de la conducta humana y los procesos mentales subyacentes. Conocer los condicionamientos sociales y biológicos de nuestro psiquismo ayudará al estudiante a situarse en el marco en el que se ubica su existencia para, en un segundo momento, profundizar y diseñar creativamente los principios hacia los que deberá orientarla dándole sentido y trascendiendo esos condicionamientos previamente descubiertos. En este sentido la Psicología es una disciplina que aúna el ámbito científico con el ámbito filosófico pues, partiendo de una comprensión de los fundamentos biológicos de nuestro psiquismo, exige al mismo tiempo una hermenéutica que rebasa las estructuras biológicas para insertarse en el ámbito de los valores y principios que la filosofía propone. La asignatura de este modo sirve de puente entre varias de las disciplinas del bachillerato logrando una síntesis de conocimientos que revierten directamente en la propia personalidad del estudiante.

Al tratarse de una asignatura emparentada con otras disciplinas como la Biología, las Matemáticas, la Sociología o la Filosofía, su misma metodología ha de utilizar asimismo herramientas muy diversas. De este modo, en función del tema que se aborde en la programación, será necesario utilizar recursos históricos y metodología de las ciencias –en el bloque uno-, matemática estadística en la comprensión de las leyes específicas de la psicología, recursos propios de las ciencias médicas y la biología –en el estudio de los fundamentos biológicos del psiquismo– o recursos propios de la Sociología en el estudio de la psicología social. Todos estos recursos deberán ser utilizados de forma integrada, pues una misma teoría psicológica fácilmente pone en juego principios o conocimientos de disciplinas muy diversas.

Por otra parte el estudio de la Psicología incluye inevitablemente una dimensión práctica- psicología aplicada- que permite abordar ejemplos o situaciones reales o ficticias que requieren una interpretación psicológica que incluye un análisis y/o diagnóstico y una propuesta de orientación o terapia.

Los contenidos de esta materia se organizan en seis bloques relacionados entre sí, pues nuestro psiquismo es una unidad integrada a pesar de que su estudio requiera una lógica descomposición en partes. Estos bloques muestran la vertebración del psiquismo desde las dos estructuras básicas: nuestra vida intelectiva y nuestra vida emocional que determinan el funcionamiento de la conducta.

El bloque primero es una aproximación a la Psicología moderna contextualizándola en su devenir histórico dentro del ámbito de la Filosofía hasta convertirse a finales del s. XIX y principios del XX en una ciencia moderna. Trata asimismo de su metodología, de las principales escuelas de psicología así como de las aplicaciones de esta disciplina: la psicología clínica, la psicología del trabajo y la psicología orientada a la educación, entre otras. El bloque segundo es un estudio de las estructuras biológicas que subyacen a los fenómenos psíquicos: la estructura y funcionamiento de los sistemas neurológicos y endocrino fundamentalmente. El bloque tres estudia los procesos cognitivos básicos: percepción, atención y memoria sobre los que se asentarán la estructura y funcionamiento de los procesos cognitivos superiores que se estudiarán en el bloque cuatro: aprendizaje, inteligencia y pensamiento. El bloque cinco aborda la vida emocional: la motivación y la afectividad que fundamentan la segunda estructura del psiquismo. Sobre esta estructura y sobre la estructura cognitiva se asienta la formación de la personalidad que también será objeto de estudio de este bloque. Se incluyen además a algunas nociones sobre psicopatologías que servirán para comprender mejor el funcionamiento del psiquismo, precisamente, por el contraste que se produce cuando éste funciona con anomalías. Finalmente, el bloque seis estudia la psicología social y de las organizaciones abordando el segundo elemento condicionante del psiquismo –junto a los mecanismos biológicos estudiados en el bloque dos-. Este elemento nos sitúa en la problemática de las relaciones entre nuestro yo y el entorno en el que aquél crece y se desarrolla.

La asignatura de Psicología es quizás una de las que mayor amplitud de capacidades requiere ejercitar en el alumno. Y por eso podemos rastrear su contribución directa a la adquisición de todas las competencias clave.

En el estudio de la Psicología hemos de señalar que la primera competencia que facilita el estudio de la Psicología es el sentido de iniciativa y espíritu emprendedor, por cuanto esta competencia implica la capacidad de transformar las ideas en actos. Esto significa adquirir conciencia de la situación a intervenir o resolver y saber elegir,

272

planificar y gestionar los conocimientos, destrezas o habilidades y actitudes necesarios con criterio propio, con el fin de alcanzar el objetivo previsto.

La competencia aprender a aprender facilita al alumno comprender y controlar los mecanismos psíquicos implicados, precisamente, en los procesos cognitivos del aprendizaje. De manera que pueda interactuar con estos procesos corrigiendo y obteniendo un mayor rendimiento y aprovechamiento de sus recursos cognitivos.

La competencia lingüística es, naturalmente, otra de las capacidades que ha de desarrollar en el estudio de la Psicología. La comprensión con rigor conceptual de los textos que debe estudiar así como la expresión de las ideas asimiladas y la búsqueda de información en otras fuentes, sean libros o artículos de revistas científicas o en las nuevas tecnologías, les exigen y al mismo tiempo les capacita para el desarrollo de esta competencia.

La competencia matemática y la competencia clave en ciencia y tecnología no son ajena al estudio de la Psicología. Si bien no son utilizadas del mismo modo en todas las parcelas de la materia, resultan imprescindibles para la comprensión de los estudios psicométricos en los ámbitos en los que se aplican: la inteligencia factorial, teorías de la personalidad, teorías el aprendizaje, etc.

La competencia digital es asimismo requerida en la búsqueda de información que puede resultar esencial especialmente por el carácter innovador que conlleva las investigaciones psicológicas actuales con la consecuente abundancia de información y de recursos audiovisuales. Estos recursos pueden complementar de modo sustancial los textos e imágenes que ofrecen los libros de texto convencionales.

Las competencias sociales y cívicas son también propiciadas de modo esencial por el estudio de la Psicología por cuanto esta ciencia ilumina de forma decisiva los entresijos que subyacen en las relaciones sociales. Una psicología madura implica una sociabilidad más eficiente al mismo tiempo que es garantía de superación de conflictos interpersonales.

Finalmente la competencia de conciencia y expresiones culturales tampoco está excluida en el estudio de la Psicología por cuanto que los condicionamientos sociales son esenciales en la configuración del psiquismo. De este modo la asignatura contribuye significativamente al desarrollo de estas competencias facilitando una comprensión y sintonía con diferentes modos culturales que explican aspectos esenciales del carácter de las personas.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las asignaturas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje. La metodología hará hincapié, especialmente, en la compresión lectora de textos seleccionados de los autores y los temas estudiados en el curso. Los puntos centrales en los que se basa la metodología son: a) Interacción y aprendizaje: el objetivo último es que todos los alumnos y alumnas sin exclusión, adquieran los mejores aprendizajes posibles. b) Aprendizaje Situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. c) Estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno. d) Didáctica específica del área, ya sea de carácter general o relacionada con algunos de los bloques de contenido, atendiendo a su singularidad, recursos a utilizar. El comentario de texto es un recurso imprescindible. Pero también es necesario trabajar la expresión oral. Trabajos individuales o en grupo, que requieran una exposición, debates, etc.

Los procedimientos de evaluación tienen que ser variados. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará las exposiciones orales, tanto individuales como en grupo; además, tendrá en cuenta los comentarios de textos escritos a lo largo del curso y la realización de breves redacciones sobre cuestiones filosóficas. Igualmente evaluará la participación en clase cuando se realicen debates.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Psicología

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: La Psicología como ciencia. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La Psicología como ciencia. · Objetivos y características. · Ramas de la Psicología. · Técnicas de investigación. · La Psicología y las otras Ciencias del Hombre. Aplicaciones de la Psicología · Principales problemas psicológicos · Soluciones aportadas por la Psicología. · Valores que estimula la Psicología: crítica, autónoma, investigación e innovación. La Psicología en la Historia. · Evolución del concepto de psique. · Orígenes de la Psicología en la Grecia clásica. · La Psicología en la modernidad. · Corrientes psicológicas contemporáneas.	BL1.1. Explicar la especificidad e importancia del conocimiento psicológico, como ciencia que trata de la conducta y los procesos mentales del individuo. BL1.2. Distinguir la dimensión teórica y práctica de la Psicología, y enumerar sus objetivos, características, ramas y técnicas de investigación. BL1.3. Exponer las aportaciones más importantes de la Psicología, desde sus inicios hasta la actualidad, identificando los principales problemas planteados y las soluciones aportadas por las diferentes corrientes psicológicas contemporáneas. BL1.4. Relacionar la Psicología con otras ciencias cuyo fin es la comprensión de los fenómenos humanos, como la Filosofía, Biología, Antropología, Economía, etc. BL1.5. Realizar un análisis crítico de textos significativos y breves de contenido psicológico, identificando las problemáticas planteadas y relacionándolas con los conocimientos adquiridos. BL1.6. Defender la especificidad e importancia del conocimiento psicológico reconociendo que se trata de un saber y una actitud que estimula la crítica, la autonomía, la investigación y la innovación. BL1.7. Utilizar las Tecnologías de la Información y la Comunicación en la búsqueda de información, realización y exposición de los trabajos de investigación.	CMCT SIEE CSC CMCT CSC CMCT CSC CMCT SIEE CAA SIEE CD CAA

Bloque 2: Fundamentos biológicos de la conducta. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

La evolución del cerebro humano. · El Ser Humano y los otros animales. · Filogenésis y Ontogénesis. · La especificidad del cerebro humano. Bases biológicas de la conducta. · El encéfalo en el Sistema Nervioso Central. · Bases genéticas de la conducta. · El cerebro y el Sistema Endocrino. Impacto de la biología en la conducta humana. · Neurología y conducta. · El impacto de las técnicas actuales en el conocimiento de la conducta humana. · Funciones y disfunciones del Sistema Nervioso. · Genética y conducta. · Influencia de la genética en la conducta. · Enfermedades genéticas. · Endocrinología y conducta. · Diferencias de género. · Trastornos endocrinológicos.	BL2.1. Describir las diferentes técnicas actuales de investigación del cerebro. BL2.2. Identificar algunas de las bases genéticas que determinan la conducta humana, explicar la relación que puede existir entre ambas destacando el origen de algunas enfermedades producidas por alteraciones genéticas BL2.3. Explicar, desde un enfoque antropológico, la evolución del cerebro humano distinguiendo sus características específicas de las de otros animales. BL2.4. Analizar la importancia de la organización del sistema nervioso central, fundamentalmente del encéfalo humano, distinguiendo las diferentes localizaciones y funciones que determinan la conducta de los individuos. BL2.5. Exponer la influencia del sistema endocrino sobre el cerebro y los comportamientos derivados de ello. BL2.6. Analizar las consecuencias sociales que se derivan de la distinción de las características específicas humanas de las de otros animales. BL2.7. Describir la organización del sistema nervioso central, fundamentalmente del encéfalo humano. BL2.8. Explicar el impacto de las diferentes técnicas actuales de investigación del cerebro en el avance científico acerca de la explicación de la conducta y en la superación de algunos trastornos y enfermedades mentales. BL2.9. Analizar el impacto social de la relación entre el sistema endocrino y el comportamiento humano en aquello que afecta a las diferencias de género.	CMCT CMCT. CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CMCT CMCT CSC CMCT CSC
--	---	--

Bloque 3: Los procesos cognitivos básicos: Percepción, atención y memoria. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Percepción. · El proceso perceptivo: la realidad como construcción. · Elementos que intervienen en la percepción. · Leyes de la percepción. · Los trastornos de la percepción. · Principales teorías sobre la percepción.	BL3.1. Explicar la percepción humana como un proceso constructivo eminentemente subjetivo y limitado, en el cual tiene su origen el conocimiento sobre la realidad. BL3.2. Explicar la relevancia que tienen las influencias individuales y sociales en el fenómeno de la percepción y argumentar sobre los aspectos positivos y negativos de las mismas.	CMCT CSC
Atención. · Atención y concentración. · Tipos de atención. · Alteraciones de la atención. · Atención y memoria.	BL3.3. Describir la estructura y tipos de la memoria y la atención humanas y explicar su funcionamiento.	CMCT
Memoria. · El funcionamiento de la memoria y sus tipos. · El olvido: causas y función. · Distorsiones y alteraciones de la memoria. · Principales teorías de la memoria. · Memoria y aprendizaje.	BL3.4. Investigar las aportaciones de algunas teorías actuales sobre la memoria, identificar el origen y los factores que influyen en el desarrollo de esta capacidad en el ser humano y utilizar algunos de los conocimientos adquiridos para mejorar su propio aprendizaje. BL3.5. Reconocer al ser humano como un procesador de información gracias a lo cual es capaz de interpretar la realidad y actuar en consecuencia.	CAA CMCT SIEE CSC

Bloque 4: Los procesos cognitivos superiores: aprendizaje, inteligencia y pensamiento. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Aprendizaje. · El concepto de aprendizaje · Teorías del aprendizaje · Conductismo · Cognitivismo · Constructivismo · El aprendizaje significativo · Técnicas y estrategias de aprendizaje	BL4.1. Explicar las principales teorías sobre el aprendizaje, identificando los factores que cada una de ellas considera determinantes en este proceso, describir sus aplicaciones en el campo social y utilizar algunos de los conocimientos adquiridos para mejorar su propio aprendizaje.	CMCT CSC CAA SIEE
Inteligencia y pensamiento. · Definición de inteligencia · Diferentes concepciones de la inteligencia · Teorías de las inteligencias múltiples	BL4.2. Identificar algunas teorías explicativas sobre la naturaleza y el desarrollo de los procesos cognitivos superiores del ser humano, como la inteligencia y el pensamiento, distinguir los factores que influyen en la inteligencia e investigar la eficacia de las técnicas utilizadas para su medición y sobre el concepto de CI.	CMCT CAA
	BL4.3. Reflexionar críticamente sobre las posibilidades de la inteligencia	SIEE

· Inteligencia emocional · La medición de la inteligencia · La influencia de la herencia genética y el medio ambiente · La inteligencia artificial	artificial, sus alcances y sus límites y argumentar sobre la equivocada humanización de las máquinas pensantes y la deshumanización de las personas. BL4.4. Reconocer la importancia de la inteligencia emocional en el desarrollo psíquico del individuo.	CSC CSC
---	---	----------------

Bloque 5: La construcción del ser humano: motivación, personalidad y afectividad. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Motivación. · La motivación: concepto · Teorías de la motivación: Impulsos de Murray; Humanismo de Maslow · La conducta motivada: características · Los motivos y su relación con los valores · La frustración	BL5.1. Describir la motivación, su clasificación y su relación con otros procesos cognitivos, explicar los diferentes supuestos teóricos que la explican y analizar las deficiencias y conflictos que en su desarrollo conducen a la frustración. .	CSC CMCT
Personalidad. · La personalidad: concepto · Teorías de la personalidad: Psicoanálisis, C,Conductismo, Cognitivismo y Teoría humanista · Medida de la personalidad · Trastornos de la personalidad	BL5.2. Describir qué es la personalidad, las diversas teorías que la estudian y los factores motivacionales, afectivos y cognitivos necesarios para su adecuada evolución, en cada una de sus fases de desarrollo.	CSC CMCT
Afectividad · Sentimientos y emociones · Clasificación de las emociones: teorías · Control de la vida emocional · Técnicas de inteligencia emocional · Trastornos emocionales	BL5.3. Analizar las influencias genéticas, medioambientales y culturales sobre las que se construye la personalidad. BL5.4. Reconocer los distintos tipos de afectos, así como el origen de algunos trastornos emocionales asociados a los mismos.	CMCT CSC
	BL5.5. Analizar la complejidad del concepto de trastorno mental, identificar algunos de los factores genéticos, ambientales y evolutivos implicados en su desarrollo desde diferentes perspectivas psicopatológicas y describir sus métodos de estudio. BL5.6. Argumentar sobre la importancia que en la maduración del individuo tienen las relaciones afectivas y sexuales, analizando críticamente sus aspectos fundamentales.	CMCT CSC SIEE CSC

Bloque 6: Psicología social y de las organizaciones. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Psicología Social. · ¿Qué es la psicología social? · El vínculo con las otras personas: la necesidad de la interacción social. · El grupo: Normas y roles; Conformidad y disidencia; La autoridad. · Las masas. Los fenómenos de masas. · El altruismo. Psicología de las Organizaciones. · La psicología de las organizaciones y su función. · El trabajo en equipo. · Técnicas y dinámicas de grupo. · Técnicas de gestión de recursos humanos. · Factores psicológicos de desarrollo laboral. · Principales riesgos de la salud laboral	BL6.1. Identificar los procesos psicológicos de las masas y su naturaleza, describir sus características y pautas de comportamiento y argumentar sobre las situaciones de vulnerabilidad en las que el individuo puede perder el control de sus propios actos y sobre las formas de evitarlas. BL6.2. Explicar la importancia que actualmente tiene la Psicología en el campo laboral y el desarrollo organizacional, argumentar sobre la importancia del liderazgo como condición necesaria para la gestión de las empresas y sobre los errores psicológicos que se producen en su gestión e los recursos más adecuados para afrontar los problemas más comunes a los que se enfrentan. BL6.3. Reconocer la dimensión social del ser humano y explicar el proceso de socialización como la interiorización de las normas y valores sociales, así como su influencia en la personalidad y conducta de las personas.	CSC CAA SIEE CSC CAA SIEE CSC CMCT

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

SEGUNDA LENGUA EXTRANJERA

ESO Y BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El plurilingüismo es una de las señas de identidad de la ciudadanía en una Europa multilingüe y multicultural, cuya diversidad no debe suponer un obstáculo a la movilidad y la cooperación sino constituir una fuente de riqueza personal, social y cultural y un factor de progreso.

En el mismo sentido, y en relación con el aprendizaje a lo largo de la vida, el Consejo de Europa señala que la finalidad de la educación lingüística en el mundo de

hoy no debe ser tanto el dominio de una o más lenguas segundas tomadas aisladamente como el desarrollo de un perfil plurilingüe e intercultural integrado por competencias diversas en distintas lenguas y a diferentes niveles, en función de los intereses y necesidades cambiantes del individuo.

El currículo de Segunda Lengua Extranjera correspondiente a estas etapas recoge los contenidos, los criterios de evaluación y las competencias clave, que articularán la materia, con el fin de que el alumnado pueda desenvolverse en las situaciones más habituales en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional.

En el contexto académico, el alumnado tendrá la posibilidad de aprender alguna materia en una lengua extranjera y, posiblemente, participará en algún programa europeo o en viajes de estudios. En un futuro próximo podrá cursar un año académico en universidades o realizar prácticas profesionales en otros países. En el contexto profesional, el dominio de lenguas extranjeras brindará al individuo oportunidades laborales en otros países.

Asimismo, se ha demostrado que la adquisición de una o varias lenguas adicionales produce beneficios cognitivos e incluso retarda la aparición de trastornos neurodegenerativos.

En las páginas siguientes se presentan, en forma esquemática, los contenidos, los criterios de evaluación y las competencias clave relacionadas con cada criterio que conforman, para cada nivel, el currículo de las siguientes lenguas extranjeras: alemán, francés, inglés e italiano.

Se destaca el carácter cíclico y acumulativo de los criterios de evaluación y de los contenidos, atendiendo a la metodología propia de esta materia.

Los contenidos, criterios de evaluación y competencias clave están organizados en cinco grandes bloques. Los cuatro primeros se corresponden con las cuatro actividades de lengua que constituyen el eje de las enseñanzas de las lenguas extranjeras como propone el Marco Común Europeo de Referencia para las Lenguas (MCERL): el bloque 1 es la comprensión de textos orales; el bloque 2, la producción de textos orales: expresión e interacción; el bloque 3, la comprensión de textos escritos y el bloque 4, la producción de textos escritos: expresión e interacción. El valor curricular de cada uno de los cuatro bloques lingüísticos es exactamente el mismo. A estos bloques específicos de lengua se le suma un quinto bloque dedicado a los elementos transversales.

Cada bloque de contenido, a su vez, está compuesto por seis apartados: las estrategias, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, las funciones comunicativas, el léxico, las expresiones y modismos de uso frecuente, las estructuras morfosintácticas y discursivas; los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y los patrones gráficos y convenciones ortográficas.

Los cuatro primeros apartados de los bloques de contenidos son comunes para los cuatro idiomas de este currículo. Los contenidos para las estructuras morfosintácticas y discursivas y para los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas se desarrollan por separado para cada idioma.

Por otro lado, la composición de los criterios de evaluación permite obtener evidencias del desempeño esperado para cada nivel, de forma progresiva. Consisten en procesos de diferente complejidad combinados con contenidos de diferentes tipos y de distinta naturaleza de ejecución. Su adquisición garantiza la completa consecución de los conocimientos, las competencias y los procesos de los estándares de aprendizaje del Real Decreto 1105/2015.

Se consideran criterios de evaluación relacionados con las competencias clave los que evalúan directamente la competencia en cuestión, es decir, los que tienen un proceso que hace referencia directamente a la consecución de dicha competencia.

La Segunda Lengua Extranjera contribuye en primer lugar, y de manera fundamental, al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística, no sólo en lenguas extranjeras sino también con respecto a las lenguas maternas y oficiales. Por un lado, el aprendizaje de cualquier idioma debe aproximarse al proceso de adquisición de las lenguas maternas para producir unos resultados de carácter natural y directamente aplicables al uso lingüístico en el mundo real; por otro, la reflexión consciente y el desarrollo sistemático de competencias variadas que conlleva el aprendizaje de cualquier idioma puede extenderse a las lenguas maternas, ya que existe una competencia subyacente común a todas las lenguas que el individuo domina y aprende.

El uso eficaz de las lenguas extranjeras supone necesariamente una visión abierta y positiva de las relaciones con los demás, visión que se materializa en actitudes de valoración y respeto hacia todas las lenguas y culturas, hacia otras personas cuyos usos, valores y creencias difieren de los propios, así como en la apreciación del carácter relativo a costumbres, prácticas e ideas. Esta circunstancia debe entenderse como una oportunidad única para el enriquecimiento mutuo y la resolución de conflictos de

manera satisfactoria para todas las partes. Las competencias sociales y cívicas, y la conciencia y las expresiones culturales, tanto las circunscritas a los entornos más inmediatos como las propias de ámbitos cada vez más amplios de actuación, forman así parte de las habilidades que comprende una competencia intercultural integrada en el aprendizaje de lenguas extranjeras. Los criterios de evaluación de los tipos: aspecto sociocultural y sociolingüístico y de funciones comunicativas están especialmente vinculados con estas competencias clave.

En el proceso mismo de aprendizaje de una lengua extranjera se desarrolla otra competencia básica, el aprender a aprender, por lo que el currículo incide en el carácter procedimental de todos sus elementos constituyentes y de sus relaciones. Los contenidos necesarios para alcanzar los estándares de aprendizaje, cuyo grado de adquisición se valora aplicando los criterios de evaluación descritos también como acciones, son considerados como contenidos competenciales; esto es, todo aquello que el estudiante debe saber, saber utilizar y saber incorporar a su perfil de competencias, de forma simultánea. El currículo ayuda al alumnado a desarrollar la capacidad de aprender a aprender, comenzando por establecer de manera transparente y coherente los objetivos o resultados pretendidos, determinando lo que necesitan aprender para alcanzar los objetivos, e indicando las estrategias que pueden aplicar para conseguirlo. Marcarse objetivos de diverso carácter según las necesidades de construcción del perfil personal de competencias es, asimismo, el primer paso para un eficaz aprendizaje autónomo y a lo largo de la vida.

El enfoque orientado a la acción adoptado en el currículo básico se concentra en el estudiante, que es quien aprende, construye sus competencias y las utiliza, tanto para llevar a cabo las tareas de aprendizaje en el aula como para la comunicación real. Por tanto, la materia de Segunda Lengua Extranjera contribuye decisivamente al desarrollo del sentido de la iniciativa, en especial por lo que respecta a las actividades de expresión e interacción oral y escrita, en las que, desde su misma planificación, el alumnado ha de tomar decisiones sobre qué decir y cómo hacerlo, a través de qué canal y con qué medios, en qué circunstancias, dependiendo de las expectativas y las reacciones de los interlocutores o correspondientes, todo ello con el fin de cumplir el propósito comunicativo con el mayor grado posible de éxito. La elección y aplicación consciente de las estrategias de comunicación, de organización del discurso, de control sobre su ejecución y de reparación del mismo, preparan a los estudiantes para asumir sus responsabilidades, encontrar seguridad en sus propias capacidades, reforzar su identidad y regular su comportamiento y su propio aprendizaje.

La articulación clara y convincente de pensamientos e ideas y la capacidad de asumir riesgos, junto con la gestión adecuada de la interacción y el estímulo que supone comunicarse en otras lenguas para afrontar nuevos retos o resolver problemas en escenarios complejos, son fundamentales en el desarrollo del espíritu emprendedor. Las lenguas extranjeras son además la puerta a un mundo de infinitas posibilidades en el terreno laboral y profesional, y el currículo pretende fomentar el emprendimiento como actitud ante la vida, incorporando actividades concretas en las que el estudiante aprende a ser crítico, creativo y comprometido también en estos contextos.

La actividad lingüística se realiza en gran parte a través de medios tecnológicos, recogidos en el currículo como soportes frecuentes de los textos orales y escritos, por lo que la competencia digital es parte sustancial de la competencia comunicativa. Estos medios tecnológicos facilitan el autoaprendizaje, la autoevaluación y la interacción oral y escrita en contextos virtuales.

En cuanto a las competencias básicas en ciencia y tecnología, la Segunda Lengua Extranjera puede contribuir, facilitando y expandiendo el acceso a datos, procedimientos y técnicas de investigación, haciendo posible un intercambio más directo y fructífero entre comunidades científicas, y propiciando la construcción conjunta del saber humano.

La presencia de los elementos transversales en los criterios de evaluación es parte de los aprendizajes vinculados a las competencias. La comprensión lectora está muy relacionada con el bloque 3 en su totalidad, y tiene como objetivo un progresivo acercamiento a la literatura, que afianza los hábitos lectores, la creatividad, la conciencia crítica y el goce estético. La expresión oral se halla en el bloque 2 a través de la producción y la interacción; el bloque 4 se dedica a la producción y la interacción escritas. La comunicación audiovisual se pretende desarrollar desde todos los bloques en los criterios de evaluación del tipo estrategias de aprendizaje. Los recursos digitales son herramientas esenciales para iniciar al alumnado en mecanismos autónomos para el aprendizaje de una lengua extranjera, adaptados a los niveles y a las destrezas comunicativas, con un papel fundamental, como elemento transversal, en actividades de evaluación para registros orales.

A través de los contenidos de la materia se encuentran elementos transversales del bloque 5, tales como: el espíritu emprendedor a través del desarrollo de la

autoconfianza; resolución pacífica de conflictos, respeto a la libertad, la justicia y a los derechos humanos, equidad e inclusión de personas con discapacidad.

Este currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias clave, el aprendizaje en contextos reales de los elementos trasversales y de los contenidos de la Segunda Lengua Extranjera; integra las competencias con el resto de elementos del currículo para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza-aprendizaje.

La competencia se contempla como conocimiento en acción, a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal como en los contextos educativos no formales e informales.

El aprendizaje está centrado en los estudiantes y para ello, el rol del docente es fundamental como facilitador del aprendizaje, pues debe proporcionar tareas que posibiliten la acción de los estudiantes en torno a las cuatro actividades de lengua: comprender y producir textos orales y escritos a través de la producción y de la interacción.

El aprendizaje dialógico promueve la interacción para que se produzca el aprendizaje; por lo tanto el docente habrá de proporcionar situaciones de interacción, que sean diversas, que el diálogo esté basado en relaciones de igualdad y no de poder, lo que significa que cada individuo tiene conocimiento que aportar. La igualdad y la diferencia se convierten en valores compatibles y mutuamente enriquecedores. Esta concepción de aprender de todos encaja con la teoría de la zona de desarrollo próximo de Vygotsky y con la destreza de más alto nivel cognitivo de la taxonomía de Bloom, que significa que cuando alguien comparte conocimiento no solo se beneficia quien lo recibe sino también quien lo aporta. Las estructuras de aprendizaje cooperativo aseguran la interacción entre compañeros y con otros miembros de la comunidad educativa y del entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en diferentes contextos.

El aprendizaje situado o contextualizado enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que los estudiantes tendrán que resolver y que les permitirán adquirir la competencia necesaria. El papel activo y autónomo del alumnado consciente de ser responsable de su propio aprendizaje debe ser reforzado por una gran variedad de métodos activos que favorezcan su implicación y por formas de aprender a aprender y autoevaluación a través de recursos como la biografía y el dossier del Portfolio Europeo de las Lenguas.

Siguiendo las orientaciones del MCERL, la finalidad principal de la materia de Segunda Lengua Extranjera es la comunicación. Este enfoque comunicativo significa que la gramática no constituye un objetivo, sino una herramienta para la comunicación. El alumnado, en primer lugar, ha de ser capaz de usar la lengua extranjera y, posteriormente, de perfeccionarla. Cuando se inicia el proceso de adquisición de una lengua extranjera es normal que se produzcan errores, por ello es importante que se lleve a cabo un adecuado tratamiento del error, penalizando únicamente los errores que obstaculicen la comunicación en los primeros niveles de la Educación Secundaria Obligatoria.

El currículo de Segunda Lengua Extranjera, en inglés, parte de un nivel A2, en cambio, en las otras lenguas extranjeras se inicia en un nivel A1.

Desde hace años, el sistema educativo valenciano es bilingüe, por lo tanto se ha de utilizar un enfoque metodológico común e integrador para todas las lenguas, oficiales y extranjeras, que facilite las transferencias entre ellas.

Con la implantación del Decreto 127/2012 de plurilingüismo, todos los centros públicos y concertados incorporan progresivamente al menos un módulo, área o materia de contenido no lingüístico en una lengua extranjera, según el calendario de aplicación de su único anexo. Por ello, es imprescindible, no solamente un tratamiento integrado de las lenguas, sino también un tratamiento integrado de éstas con los contenidos. Este enfoque se fomenta desde la materia de contenido no lingüístico y desde la materia de Lengua Extranjera, proporcionando a los estudiantes las estrategias de aprendizaje para comprender y producir textos orales o escritos, continuos o discontinuos y facilitando el uso de la lengua como vehículo de aprendizaje. El alumnado constituye el centro del aprendizaje; el profesorado, partiendo de los conocimientos previos de los estudiantes, propone el trabajo por proyectos o el aprendizaje basado en tareas, con sentido para la vida, realizados en agrupamientos flexibles.

La didáctica de los cuatro bloques lingüísticos del currículo de la Segunda Lengua Extranjera se corresponde con las cuatro actividades de lengua que propone el MCERL que se trabajan de forma integrada. Con la adquisición de las estrategias de aprendizaje propias de cada bloque, el alumnado desarrollará la competencia de aprender a aprender. Por tanto, las situaciones de aprendizaje que se han de plantear deben potenciar y facilitar el trabajo individual, cooperativo y dialogado con el profesorado y con los compañeros. La construcción conjunta de producciones permite la expresión de valoraciones, pensamientos, opiniones e ideas que posibilitan procesos de reflexión, de responsabilidad y de liderazgo compartidos.

Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes en contextos reales.

Los criterios de evaluación son el primer referente del proceso de enseñanza-aprendizaje en este currículo y en sus posteriores concreciones curriculares en los centros y en las aulas. De los principios de evaluación se derivan los principios metodológicos y didácticos. Tanto unos como otros se consensúan para todo el equipo docente, en particular para el profesorado de lenguas, oficiales y extranjeras.

Siguiendo las orientaciones del MCERL, las cinco competencias comunicativas a evaluar son: la lingüística, la discursiva, la sociolingüística, la estratégica y la pragmática, que están incluidas en los seis apartados de cada bloque lingüístico.

La competencia lingüística incluye las subcompetencias léxica, gramatical, semántica, fonológica, ortográfica y ortoepíca. La competencia discursiva versa sobre la organización de ideas e información, marcadores discursivos, coherencia y cohesión. La competencia sociolingüística se centra en aspectos referidos al registro y adecuados a los receptores y a las situaciones, al uso de las funciones y a la interacción. La competencia estratégica consiste en la planificación de la producción comunicativa, la utilización de estrategias compensatorias receptoras y productivas, la habilidad para enfrentarse a situaciones impredecibles y responder de manera espontánea. La competencia pragmática se refiere al lenguaje directo e indirecto, al uso y comprensión del lenguaje figurado, a los dobles sentidos, a la ironía, al sarcasmo y a otras intenciones comunicativas.

La evaluación de la competencia comunicativa debe basarse en los siguientes principios: validez, fiabilidad, facilidad de administración, impacto positivo, imparcialidad, fomentando la responsabilidad del estudiante a través de la autoevaluación.

Los criterios de evaluación incluyen procedimientos e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje como pruebas objetivas, entrevistas, portafolios, cuestionarios, escalas de observación, y rúbricas, así como a los distintos tipos de evaluación y de autoevaluación.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel, facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión diferenciada también permite la programación y la evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y la realización de las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo, facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Segunda Lengua Extranjera

Curso 1º ESO

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación,	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, el sentido general y la información más importante en textos orales muy breves y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad lenta, sobre temas próximos a sus intereses en los ámbitos personal, público y educativo, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje.	CCLI CAA

anuncios, canciones, historietas, etc. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general y puntos principales. Formulación de hipótesis razonables sobre contenido y contexto. Formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: palabras clave, ruido ambiental, etc. Técnicas de escucha activa: escuchar sin interrumpir y mostrar atención e interés. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como saludos y agradecimientos. Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto. Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, dar las gracias. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: deletrear y pedir que se deletree algo. Pedir que alguien hable más despacio. Descripción de personas, objetos y lugares. Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado. Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades. Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitaciones e instrucciones. Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto. Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y	intereses en los ámbitos personal, público y educativo, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje. BL1.2. Detectar en textos orales, de manera guiada y cuando éstos aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos concretos y significativos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a los registros formales o informales y a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, aceptando las diferencias como elemento enriquecedor, y considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva. BL1.3. Distinguir, de manera guiada y con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente para la comprensión de textos orales muy breves claramente estructurados y en diferentes soportes. BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos orales muy breves, en diferentes soportes, con apoyo visual, del contexto y del cotexto. BL1.5. Discriminar patrones sonoros, acentuales, ritmicos y de entonación y sus intenciones comunicativas en textos orales muy breves y estructurados, en diferentes soportes.	CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI CCLI CAA CCLI
--	---	--

reflexionar sobre su propio aprendizaje. Comprensión de la función poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción) Formación de palabras muy frecuentes. Vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral. Planificación Diseño del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su función. Adecuación del texto monológico o dialógico al destinatario y contexto. Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada. Ejecución	BI.2.1. Producir o coproducir, de manera guiada, aplicando estrategias de expresión oral, textos monológicos o dialógicos muy breves, comprensibles y estructurados, en diferentes soportes, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público y educativo, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones. BI.2.2. Incorporar, a la producción oral, de manera guiada y con la ayuda de	CCLI CAA

Expresión del mensaje con claridad y coherencia, ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Confianza en sí mismo y assertividad. Revisión de la tarea o el mensaje después de valorar las dificultades y los recursos disponibles. Coevaluación de la producción oral. Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas. Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos paralingüísticos o paratextuales. Lingüísticos: Definir o parafrasear un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: Pedir ayuda. Señalar objetos, usar deícticos o realizar acciones que aclaran el significado. Usar lenguaje corporal. Interacción oral (fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra). Usar sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como saludos y agradecimientos. Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto. Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, dar las gracias. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: deletrear y pedir que se deletree algo. Pedir que alguien hable más despacio. Descripción de personas, objetos y lugares. Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado.	modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BI.2.3. Producir o coproducir, de manera guiada y con la ayuda de modelos, textos orales muy breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas y léxico de uso muy frecuente, con creatividad. BI.2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales y claramente estructuradas, de manera guiada, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor. BI.2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interrumpan la comunicación.	CSC CEC
--	---	------------

<p>Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades.</p> <p>Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitar y dar instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2) 		
--	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 1ºESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

<p>Estrategias de comprensión escrita</p> <p>Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema.</p> <p>Identificación del tipo de texto, soporte y formato: diálogos, anuncios, canciones, historietas, etc.</p> <p>Distinción de tipos de comprensión. Sentido general y puntos principales.</p> <p>Formulación de hipótesis razonables sobre contenido y contexto.</p> <p>Formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.</p> <p>Inferir del contexto y del cotexto los significados de palabras y expresiones desconocidas.</p> <p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: palabras clave.</p> <p>Utilización de listas de vocabulario y diccionarios tanto en formato impreso como digital.</p> <p>Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión lectora.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como saludos y dar las gracias.</p> <p>Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto.</p> <p>Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, dar las gracias.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: deletrear y pedir que se deletree algo. Pedir que alguien hable más despacio.</p> <p>Descripción de personas, objetos y lugares.</p> <p>Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades.</p>	<p>BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, el sentido general y la información más importante en textos muy breves, continuos y discontinuos, en diferentes soportes, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo.</p> <p>BL3.2. Leer en voz alta textos literarios o no literarios, muy breves y bien estructurados, articulando correctamente las palabras, con ritmo, entonación y una progresiva automatización que le facilite la comprensión del texto.</p> <p>BL3.3. Detectar en textos escritos, de manera guiada y cuando éstos aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos concretos y significativos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a los registros formales o informales y a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL3.4. Distinguir, de manera guiada y con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente, las convenciones ortográficas y de puntuación, para la comprensión de textos escritos muy breves, claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos escritos muy breves, en diferentes soportes, con apoyo audiovisual y del contexto y del contexto.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CAA</p>
---	--	---

<p>Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitaciones e instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2) 		
---	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción escrita Planificación	BL4.1. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos muy breves, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes	CCLI CAA

<p>Uso de mecanismos para sacar el máximo partido a los conocimientos previos: realizar esquemas, lluvia de ideas, etc.</p> <p>Localización y uso adecuado de recursos lingüísticos o temáticos. Búsqueda de información en fuentes preseleccionadas.</p> <p>Ejecución</p> <p>Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionario, sms, correspondencia personal muy básica, etc.</p> <p>Andamiaje de los conocimientos previos de léxico y expresiones familiares.</p> <p>Utilización de oraciones simples que transmitan el significado deseado.</p> <p>Revisión.</p> <p>Reajuste de la tarea para mejorar el contenido y la claridad de la expresión escrita tras valorar las dificultades y los recursos disponibles.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como saludos y agradecimientos.</p> <p>Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto.</p> <p>Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, textos literarios, monumentos, personajes, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, dar las gracias.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: deletrear y pedir que se deletree algo. Pedir que alguien hable más despacio.</p> <p>Descripción de personas, objetos y lugares.</p> <p>Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios y cantidades.</p> <p>Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitaciones y instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de</p>	<p>soportes, en un registro formal o informal, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo, aplicando las estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad y sentido estético.</p> <p>BL4.2. Incorporar, a la producción escrita, de manera guiada y con la ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL4.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos muy breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas y de puntuación, así como el léxico de uso frecuente, en situaciones comunicativas cotidianas, con creatividad.</p> <p>BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, de manera guiada y con la ayuda de modelos, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana, en el ámbito personal, público, social y académico, respetando convenciones, normas de cortesía y netiqueta.</p>	<p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CSC</p>
---	--	---

<p>sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2) 		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales.</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización: búsqueda en blogs, <i>wikis</i>, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias , bases de datos especializadas.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p>	<p>BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en</p>	CD

<p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Comunicación</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i>, foros.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Creación de contenidos digitales.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p>	<p>dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>	<p style="text-align: center;">CD CSC</p> <p style="text-align: center;">CD</p> <p style="text-align: center;">SIEE</p> <p style="text-align: center;">SIEE CAA</p> <p style="text-align: center;">SIEE</p> <p style="text-align: center;">SIEE CSC CAA</p>
---	--	---

<p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación</p> <p>Toma de decisiones vocacional</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Uso del vocabulario específico de la asignatura.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje.</p> <p>Lenguaje de aula.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p>	<p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>CCLI CAA</p>
--	---	---------------------

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 1º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Identificación y articulación de fonemas vocálicos breves: /a/ (<i>z.B. Fall</i>), /ɛ/ (<i>z.B. weg</i>), /ɪ/ (<i>z.B. in</i>), /ɔ/ (<i>z.B. Post</i>) /ʊ/ (<i>z.B. Mutter</i>); identificación de la metafonía (<i>Umlaut ä, ö, ü</i>): /ɛ/ (<i>z.B. Männer</i>), /œ/ (<i>z.B. Hölle</i>), /ʌ/ (<i>z.B. füllen</i>); identificación de la correspondencia entre los diptongos ei, ie, eu, ä y sus valores fonológicos: /aɪ/ (<i>z.B. nein</i>), /i:/ (<i>z.B. sie</i>), /ɔʏ/ (<i>z.B. Deutsch, läuten</i>); identificación de los fonemas consonánticos /χ/ y sus alófonos <i>ach-Laut</i> [χ] (<i>z.B. Buch, Tochter, Achtung</i>), y <i>ich-Laut</i> [ç] (<i>z.B. ich, Bücher, echt</i>), /v/ (<i>z.B. nas, Visum</i>), /r/ y sus alófonos [R], (<i>z.B. rollen, Ware, schreiben</i>), [ʁ] (<i>z.B. stark</i>) Reconocimiento de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos (p. ex. /y/ de <i>une, lune</i>; /o/ de <i>stylo, jaune, beau</i>; /u/ de <i>où, jour</i>; /e/ de <i>fleur</i>; /ø/ de <i>deux, feu</i>; /ɛ/ de <i>faire, mère, vert</i>); vocales nasales (p. ex. /õ/ de <i>bon</i>; /ã/ de <i>dans</i>); semivocales (p. ex. /wa/ de <i>moi, noir</i>); consonantes sonoras (p. ex. /ʒ/ de <i>jour, manger</i>; /z/ de <i>zoo, musique</i>; /ʃ/ de <i>chat, chien</i>); consonantes sordas (p. ex. /s/ de <i>sac, français, passer, ici</i>); discriminación (p. ex. /v/ de <i>veau</i>; /b/ de <i>beau</i>); pronunciación de consonantes finales.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos; discriminación entre vocales largas y cortas de distinta calidad vocalica (e. g. /ɪ/ de <i>fill</i> y /i:/ de <i>feel</i>); identificación y articulación de sonidos consonánticos básicos (e. g. /s/ y /z/ en la terminación -s de plurales y <i>present simple</i>); comparación con los sonidos de otras lenguas conocidas.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos; consonantes sonoras (p. es. /dʒ/ de <i>giorno, mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /ʃ/ de <i>gli, figli</i>); consonantes sordas (p. es. /ʃ/, de <i>sciopero</i>, /tʃ/ de <i>cena</i>, /s/ de <i>passare</i>); discriminación (p. es. /b/ y /v/ de <i>bevo</i>); dobles consonantes.</p>

<p>valores fonológicos: /aɪ/ (<i>z.B. nein</i>), /i:/ (<i>z.B. sie</i>), /ɔʏ/ (<i>z.B. Deutsch, läuten</i>); identificación de los fonemas consonánticos /χ/ y sus alófonos <i>ach-Laut</i> [χ] (<i>z.B. Buch, Tochter, Achtung</i>), y <i>ich-Laut</i> [ç] (<i>z.B. ich, Bücher, echt</i>), /v/ (<i>z.B. nas, Visum</i>), /r/ y sus alófonos [R], (<i>z.B. rollen, Ware, schreiben</i>), [ʁ] (<i>z.B. stark</i>) Reconocimiento de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces obligatorios (entre pron. Suj. + V; det. + V; être en 3ª pers. + complemento); elisión de la vocal e en los monosílabos (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yens</i>).</p>	<p>otras lenguas conocidas.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación y elisión básicos.</p>	<p>Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (<i>elisión e troncamiento</i>).</p>
--	--	--	--

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 1º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Expresión de la entidad: sustantivos comunes y propios; sustantivos compuestos; artículos determinados e indeterminados; pronombre personal; la posesión: pronombres y adjetivos posesivos; casos: nominativo, acusativo.</p> <p>Expresión de la existencia: <i>Adv. + (nicht) sein</i> (<i>z.B. hier, da, ist (nicht)</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: <i>sein + Adj.</i> (<i>z.B. Sie ist nett</i>); adjetivos: (<i>z.B. sehr gut, schlecht</i>).</p>	<p>Expresión de la entidad: artículos determinados, indeterminados y contratos; sustantivos; pronombres personales sujeto, pronombres tónicos; introducción del pronombre <i>on</i>; los presentativos (p. ex. <i>c'est, voilà, ce sont</i>); la posesión (adjetivos posesivos de un solo poseedor).</p> <p>Expresión de la existencia: <i>il y a, il n'y a pas de</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: <i>être + Adj.</i> (p.</p>	<p>Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables; pronombres personales; artículos determinados, indeterminados; adjetivos demostrativos; la posesión (adjetivos posesivos, genitivo sajón).</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there is/ are</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>very</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números</p>	<p>Expresión de la entidad: artículos determinados, indeterminados; sustantivos; pronombres personales sujeto, pronombres tónicos; la posesión (adjetivos posesivos de un solo poseedor).</p> <p>Expresión de la existencia: <i>c'è, non c'è</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: los adjetivos regulares.</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números</p>

<p>Expresión de la cantidad: singular y plural; números cardinales; pronombres indefinidos (z.B. <i>alle</i>); grado (z.B. <i>gern, lieber</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>gern, so, sehr</i>); partículas modales (<i>denn</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>ja, doch</i>).</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>kein- + Nomen, nicht + Adj., nicht+Adv.</i></p> <p>La interrogación: oraciones interrogativas totales y parciales (<i>Ja/Nein-Fragen</i> y <i>W-Fragen</i>); pronombres y adverbios interrogativos (<i>wer, was, wo, woher, wie</i>); signos de interrogación.</p> <p>La exclamación: <i>Wie + Adj.</i> (z.B. <i>Wie schön!</i>); interjecciones: (z.B. <i>Verflucht!, Primat!</i>); signos de exclamación.</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: durativo (<i>Präsens</i>); habitual (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (z.B. <i>dran sein</i>); terminativo: (z.B. <i>fertig sein</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); posibilidad (<i>wiehlleicht</i>); volición (z.B. <i>ich möchte</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>um drei Uhr, am Abend</i>); unidades temporales (z.B. <i>Tag, Tageszeiten</i>,</p>	<p>ex. <i>Elle est sympathique</i>); los adjetivos regulares.</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales hasta dos cifras; introducción a los números ordinales; introducción a los artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. ex. <i>un peu, trop, assez, beaucoup, un pot, un tube</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo en <i>-ment</i>.</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>oui</i>).</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>ne...pas y pas de</i>.</p> <p>La interrogación: oraciones interrogativas con <i>qui, que, comment, pourquoi, où, qu'est-ce que, qui est-ce, est-ce quel?, quel + sustantivo?</i> (p. ex. <i>Quel âge tu as?</i>; <i>quel + verbe?</i> (p. ex. <i>Quel est ton prénom?</i>); respuestas (<i>si, pron. tonique + oui/non, pron. tonique + aussi/non plus</i>).</p> <p>La exclamación: expresiones (p. ex. <i>Oh là là!, On y va!</i>); interjecciones (p. ex. <i>Oui!, Non!, Zut!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente de los verbos usuales (<i>l'état, la description</i>); presente de los verbos impersonales (p. ex. <i>il neige, il fait froid</i>); introducción al pasado (<i>pasé récent</i>); introducción al futuro (<i>futur proche</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual</p>	<p>cardinales hasta cuatro cifras y ordinales hasta dos cifras; adverbios de cantidad (e. g. <i>some, a lot</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>well, slowly</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; Yes (+ tag).</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>not never, no + noun</i> (e. g. <i>no problem, nobody, nothing</i>).</p> <p>La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions, Ans. Questions</i>).</p> <p>La exclamación: oraciones exclamativas (e. g. <i>I love salad!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple</i>); futuro (<i>going to, will, present continuous + Adv.</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> e. g. <i>always, everyday</i>); incoativo (<i>start-ing</i>); terminativo (<i>finish-ing</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can</i>); posibilidad/probabilidad (<i>perhaps</i>); necesidad (<i>need, have (got) to</i>); obligación (<i>have (got) to, imperative</i>); prohibición (e. g. <i>don't, can't</i>) permiso (<i>can</i>); intención (<i>going to, present continuous</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales:</p>	<p>cardinales hasta cuatro cifras; introducción a los números ordinales; introducción a los artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po', poco, troppo, abbastanza, molto, un barattolo, una scatola, un pacchetto, una bottiglia</i>); el grado (p. es. <i>molto, più, meno</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de manera en <i>-mente</i>.</p> <p>La afirmación: adverbio <i>sì</i>; frases declarativas afirmativas (p. es. <i>anch'io; credo/penso di sì</i>).</p> <p>La negación (p. es. <i>no, non, niente, neanch'io, per niente</i>); oraciones declarativas negativas (p. es. <i>non, non...mai, per niente, credo di no</i>).</p> <p>La interrogación: oraciones interrogativas con <i>chi, che, come, quando, perché, dove</i>; respuestas (<i>sì, no, non</i>); disyuntiva (p. es. <i>preferisci il caffè o il tè?</i>).</p> <p>La exclamación: expresiones (p. es. <i>che + Adj.!, che bello!, auguri!</i>); interjecciones (p. es. <i>oh!, sì!, no!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente de los verbos usuales (p. es. <i>lo stato, la descrizione</i>); presente de los verbos impersonales (p. es. <i>piore, fa freddo</i>); pasado (introducción al <i>passato prossimo</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); habitual (+ Adv. p. es. <i>sempre, mai, di solito</i>); incoativo</p>
<p><i>Jahr</i>); sucesión (z.B. <i>dann</i>); anterioridad (z.B. <i>schon, noch</i>); posterioridad (z.B. <i>später</i>); simultaneidad (z.B. <i>jetzt</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: adverbios de lugar (<i>bier, dort, da</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>und, auch</i>); disyunción (<i>oder</i>); oposición (<i>aber</i>); causa (<i>denn</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>um drei Uhr, am Abend</i>); unidades temporales (z.B. <i>Tag, Tageszeiten</i>,</p>	<p>(oraciones simples); habitual (oraciones simples en presente); terminativo (<i>venir de + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>savoir/pouvoir + Inf.</i>); posibilidad/probabilidad (<i>peut-être</i>); necesidad (<i>il faut + Inf.</i>); obligación/prohibición (<i>il faut, verbe devoir, imperativo positivo y negativo</i>); permiso (<i>pouvoir, demander</i>); intención (<i>vouloir</i>); politesse (<i>tu/vous</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>l'heure, les moments du jour (le matin, le soir), en (année)</i>); duración (p. ex. <i>de...à, maintenant</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, il y a</i>); secuencia (<i>à partir de</i>); frecuencia (p. ex. <i>d'habitude</i>); unidades temporales (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois, l'année</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar con países y ciudades (<i>en/au + pays, à + ville</i>); posición (p. ex. <i>ici</i>); distancia; movimiento; dirección; procedencia (p. ex. <i>venir de</i>); destino (p. ex. <i>aller à + ville</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>et</i>); disyunción (<i>ou</i>); oposición (<i>mais</i>); causa (<i>parce que</i>); finalidad (<i>pour</i>); comparación (<i>plus, moins</i>); consecuencia (<i>alors</i>); explicativa (<i>parce que</i>).</p>	<p>puntuales (e. g. <i>quarter past five</i>); divisiones (e. g. <i>half an hour, summer</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>now, tomorrow (morning)</i>); duración (e. g. <i>for two days</i>); anterioridad (e. g. <i>before</i>); posterioridad (e. g. <i>after</i>); secuencia (<i>e. g. first, then</i>); simultaneidad (e. g. <i>at the same time</i>); frecuencia (e. g. <i>sometimes, on Sundays</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino.</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>and</i>); disyunción (e. g. <i>or</i>); oposición (e. g. <i>but</i>); causa (e. g. <i>because</i>); finalidad (e. g. <i>to infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>as Adj. as, smaller (than), the biggest</i>).</p>	<p>(cominciare a + Inf.); terminativo (<i>finire di + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); necesidad (p. es. <i>bisogna + Inf.; dovere + Inf, avere bisogno di + nome</i>); obligación/prohibición (p. es. <i>bisogna, verbo dovere, imperativo positivo y negativo</i>); permiso (p. es. <i>potere</i>); intención/deseo (p. es. <i>vorrei/mi piacerebbe + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, le parti del giorno; divisiones (p. es. <i>la mattina, la sera, domattina, martedì sera</i>); duración (p. es. <i>da...a, da...fino a</i>); anterioridad (<i>prima</i>); posterioridad (p. es. <i>dopo, poi, più tardi</i>); secuencia (p. es. <i>a partire da, finalmente</i>); simultaneidad (p. es. <i>allo stesso tempo</i>); frecuencia (p. es. <i>di solito, una volta a settimana</i>); unidades temporales (p. es. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</i></p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar, con países y ciudades (p. es. <i>abitare a + città/paese, abitare in + stato</i>); posición (p. es. <i>qui</i>); distancia, movimiento, dirección, proveniencia, destino (p. es. <i>venire da, andare a/in</i>). El pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (e); disyunción (o); oposición (ma); causa (perché); finalidad (per); comparación (più, meno che, quanto); consecuencia (allora); explicativa (dato</p>

			de).
--	--	--	------

Curso 2º ESO

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificar situaciones similares. Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, anuncios, informes, noticias, canciones, historietas, <i>podcast</i> , videoconferencias, etc. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial y puntos principales. Formulación de hipótesis razonables sobre contenido y contexto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos: ideas explícitas y paralingüísticos: modulación de la voz. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: palabras clave, ruido ambiental, etc. Técnicas de escucha activa: escuchar sin interrumpir, mostrar atención e interés, mostrar empatía. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como disculpas, agradecimientos, o despedidas. Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y orígenes. Registro: diferenciar una situación formal de una informal. Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, deporte, textos	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales muy breves y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad lenta, sobre temas próximos a sus intereses en los ámbitos personal, público y educativo y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje. BL1.2. Detectar en textos orales, de manera guiada y cuando éstos aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a los registros formales e informales y a las costumbres, celebraciones, manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL1.3. Distinguir, de manera guiada y con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente para la comprensión de textos orales muy breves claramente estructurados y en diferentes soportes. BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos orales muy breves, en diferentes soportes, con apoyo visual, del contexto y del cotexto. BL1.5. Discriminar patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CAA CCLI

literarios, monumentos, personajes, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, agradecer, felicitar. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido. Deletear y pedir que se deletré algo. Pedir que alguien hable más despacio. Descripción de personas, objetos y lugares. Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado. Planes y proyectos. Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios, cantidades; de permiso o de ayuda para hacer algo. Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios. Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitaciones e instrucciones. Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto. Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Comprensión de la función poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción) Formación de palabras muy frecuentes. Iniciación de algunas colocaciones básicas. Vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales	para reconocer los significados e intenciones comunicativas en textos orales muy breves y estructurados, en diferentes soportes.	
---	--	--

Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalingüaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral. Planificación Composición del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica. Adecuación al texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada caso. Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada. Ejecución Expresión del mensaje con claridad y coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Confianza en sí mismo y assertividad . Revisión de la tarea o del mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el contenido tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Coevaluación de la producción oral. Andamiaje con los conocimientos previos de otras lenguas. Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos paralingüísticos o paratextuales. Lingüísticos: Modificación de palabras de significado parecido	BL2.1. Producir o coproducir, de manera guiada, aplicando estrategias de expresión oral textos monológicos o dialógicos muy breves, comprensibles y estructurados, en diferentes soportes, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público y educativo, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones. BL2.2. Incorporar, a la producción oral, de manera guiada o con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL2.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos orales muy breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas y léxico de uso frecuente, con creatividad. BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales claramente	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CAA CCLI

Definición o reformulación de un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: Solicitud de ayuda. Técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deicticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal, proxémica). Interacción oral (fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra) Uso de sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Formulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como disculpas, agradecimientos o despedidas. Patrones de comportamiento: expresiones faciales y gestos. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y orígenes. Registro: diferenciar una situación formal de una informal. Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, deporte ,textos literarios, monumentos, personajes, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, dar las gracias, felicitar. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido. Deletrar y pedir que se deletré algo. Pedir que alguien hable más despacio. Descripción de personas, objetos y lugares. Narración de acciones habituales o situaciones del momento presente y del pasado. Planes y proyectos. Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios, cantidades; de permiso o de ayuda para hacer algo. Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios. Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitar y dar	estructuradas, de manera guiada, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor. BL2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interrumpan la comunicación.	CAA CSC CCLI
--	--	------------------------

<p>instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Iniciación de algunas colocaciones básicas.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte. <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificar	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en	CCLI CAA

<p>tipo de texto.</p> <p>Identificación del tipo de texto, su estructura y su formato: anuncios, informes, cartas y correos electrónicos, canciones, recetas, historietas.</p> <p>Identificación del registro formal, informal y neutro.</p> <p>Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión lectora. Lectura y comprensión automatizada de palabras de alta frecuencia en distintos contextos de lectura.</p> <p>Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial y puntos principales.</p> <p>Formulación de hipótesis razonables sobre contenido y contexto y estructura del texto. Predecir el tema.</p> <p>Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.</p> <p>Inferir del contexto y del cotexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Predicción del significado de palabras desconocidas utilizando los conocimientos de la lengua.</p> <p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Comprobación de hipótesis iniciales con elementos del texto.</p> <p>Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como disculpas, agradecimientos, o despedidas.</p> <p>Patrones de comportamiento.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y orígenes.</p> <p>Registro: diferenciar una situación formal de una informal.</p> <p>Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, deporte, textos literarios, monumentos, personajes, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, agradecer, felicitar.</p>	<p>textos muy breves, continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo.</p> <p>BL3.2. Leer en voz alta textos literarios o no literarios, muy breves y bien estructurados, articulando correctamente las palabras, con ritmo, entonación y una progresiva automatización que le facilite la comprensión del texto.</p> <p>BL3.3. Detectar en textos escritos, de manera guiada y cuando éstos aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a los registros formales e informales y a las costumbres, celebraciones, manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL3.4. Distinguir, de manera guiada y con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, para la comprensión de textos escritos muy breves, claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos escritos muy breves, en diferentes soportes, con apoyo audiovisual y del contexto y del contexto.</p>	<p>CCLI</p> <p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CAA</p>
--	--	---

<p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido. Deletrear y pedir que se deletree algo. Pedir que alguien hable más despacio.</p> <p>Descripción de personas, objetos y lugares.</p> <p>Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado. Planes y proyectos.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios, cantidades; de permiso o de ayuda para hacer algo.</p> <p>Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitar y dar instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Iniciación de algunas colocaciones básicas.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte. <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p>		
---	--	--

<p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas.</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción escrita Planificación Movilización y coordinación de las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea. Uso de organizadores gráficos para generar ideas. Localización y uso adecuado de recursos lingüísticos o temáticos. Búsqueda de información en fuentes preseleccionadas. Ejecución Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos, correspondencia personal, correspondencia formal básica. Andamiaje en los conocimientos previos de léxico y expresiones familiares. Utilización de oraciones simples y organización del texto escrito con la suficiente cohesión interna y coherencia para transmitir el significado deseado. Revisión. Reajuste de la tarea para mejorar el contenido y la claridad de la expresión escrita y simplificar el mensaje inicial tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como disculpas, agradecimientos, o despedidas. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las normas de cortesía y las muestras de respeto entre personas de diferentes culturas y orígenes. Registro: diferenciar una situación formal de una informal.	BL4.1. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos muy breves, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo, aplicando las estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad. BL4.2. Incorporar, a la producción escrita, de manera guiada o con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL4.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos muy breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico de uso frecuente, en situaciones comunicativas cotidianas, con creatividad. BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, de manera guiada, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social y académico, respetando convenciones, normas de cortesía y etiqueta	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC CCLI CSC

<p>Convenciones sociales: acontecimientos sociales, fiestas, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como canciones, deporte, textos literarios, monumentos, personajes, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: saludar, despedirse, presentarse o presentar a alguien, pedir disculpas, dar las gracias, felicitar.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar que se entiende o preguntar si se ha entendido. Deletrear y pedir que se deletree algo. Pedir que alguien hable más despacio.</p> <p>Descripción de personas, objetos y lugares.</p> <p>Narración de acciones y situaciones habituales del momento presente y del pasado. Planes y proyectos.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, sobre datos personales, lugares, horarios, fechas, precios, cantidades; de permiso o de ayuda para hacer algo.</p> <p>Expresión del conocimiento, la seguridad, la duda, el acuerdo, la satisfacción y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la voluntad, la orden y la prohibición. Invitaciones e instrucciones.</p> <p>Expresión de sensaciones físicas y estados de ánimo. Expresión de sentimientos como el agrado o el afecto.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras muy frecuentes.</p> <p>Iniciación de algunas colocaciones básicas.</p> <p>Vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos 		
--	--	--

<p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización: búsqueda en blogs, <i>wikis</i> , foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias , bases de datos especializadas.	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CD
Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.	BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	CD CSC
Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación	BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CD
Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo.	BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para	SIEE

<p>Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Creación de contenidos digitales.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p>	<p>emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	SIEE CAA SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
--	--	--

Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Uso del vocabulario específico de la asignatura. Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Lengua y comunicación. Metalenguaje. Lenguaje de aula. Glosario términos conceptuales del nivel educativo.	
---	--

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 2º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
Identificación y articulación de fonemas vocálicos largos: /a:/ (z.B. <i>haben</i> , <i>Staat</i> , <i>fahrt</i>), /e:/ (z.B. <i>zehn</i>), /ɛ:/ (z.B. <i>Weg</i>), /i:/ (z.B. <i>bieten</i>), /o:/ (z.B. <i>ökonomisch</i> , <i>Zoo</i> , <i>wohnen</i>); /u:/ (z.B. <i>Schule</i>); identificación de la metafonía (<i>Umlaut</i> à, ö, ü): /ɛ:/ (z.B. <i>Qualität</i>), [œ] (z.B. <i>Höhle</i>), [y:] (z.B. <i>jühlen</i>); identificación del fonema schwa en posición átona [ə] (z.B. <i>bedanken</i> , <i>verwöhnen</i> , <i>Familie</i>); identificación de los fonemas consonánticos /s/ (z.B. <i>essen</i>), /z/ (z.B. <i>sie</i> , <i>lesen</i>), /ts/ (z.B. <i>zehn</i> , <i>Motivation</i>), /ʃp/ (z.B. <i>Spanien</i>), /ʃt/ (z.B. <i>Student</i>); identificación de procesos fonológicos: contracción de preposición y artículo (z.B. <i>ins</i> , <i>im</i> , <i>zum</i> , <i>zur</i> , <i>ans</i> , <i>am</i> , <i>auf</i>).	Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos (p. ex. /y/ de <i>une</i> , <i>lune</i> ; /o/ de <i>stylo</i> , <i>jaune</i> , <i>beau</i> ; /u/ de <i>où</i> , <i>jour</i> ; /ɑ/ de <i>fleur</i> ; /ɔ/ de <i>doux</i> , <i>feu</i> ; /ɛ/ de <i>faire</i> , <i>mère</i> , <i>vert</i>); vocales nasales (p. ex. /õ/ de <i>bon</i> ; /ã/ de <i>dan</i>); semivocales (p. ex. /wa/ de <i>moi</i> , <i>noir</i>); consonantes sonoras (p. ex. /ʒ/ de <i>jour</i> , <i>manger</i> ; /z/ de <i>zoo</i> , <i>musique</i> ; /ʃ/ de <i>chat</i> , <i>chien</i>); consonantes sordas (p. ex. /s/ de <i>sac</i> , <i>français</i> , <i>passer</i> , <i>izi</i>); discriminación (p. ex. /v/ de <i>veau</i> ; /b/ de <i>beau</i>); pronunciación de consonantes finales.	Identificación y articulación de un repertorio más amplio de sonidos vocálicos (e. g. /ʌ/ de <i>cut</i> y /æ/ de <i>cat</i>); sonido vocalico <i>schwa</i> en posición átona /ə/; identificación y articulación de sonidos consonánticos básicos (e. g. terminación -ed en <i>past simple</i>) y de grupos consonánticos de especial dificultad (e. g. palabras que comienzan por sp-); comparación con los sonidos de otras lenguas conocidas.	Identificación y articulación de diptongos (p. es. <i>questo</i> , <i>guerra</i>); consonantes sonoras (p. es. /dʒ/ de <i>giorno</i> , <i>mangiare</i> ; /z/ de <i>chiesa</i> ; /k/ de <i>gli</i> , <i>figli</i>); consonantes sordas (p. es. /ʃ/, de <i>sciopero</i> , /tʃ/ de <i>cena</i> , /s/ de <i>passare</i>); discriminación (p. es. /b/ y /v/ de <i>bero</i>); dobles consonantes.
Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.	Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.	Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.	Reconocimiento y articulación de patrones básicos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.

j'ai, d'yeux).

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 2º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
Expresión de la entidad: sustantivos comunes y propios; sustantivos compuestos; artículos determinados e indeterminados; pronombre personal; la posesión: pronombres y adjetivos posesivos; casos: nominativo, acusativo y dativo (de manera receptiva).	Expresión de la entidad: revisión de los artículos contractos; sustantivos compuestos; pronombres reflexivos y pronombres tónicos; adjetivos demostrativos; los presentativos (p. ex. <i>voici</i>); proposiciones adjetivas (<i>qui/que</i>); la posesión (adjetivos posesivos de uno y de varios poseedores).	Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables y compuestos; pronombres personales; artículos determinados, indeterminados; adjetivos demostrativos; la posesión (adjetivos y pronombres posesivos, genitivo sajón). Expresión de la existencia: (e. g. <i>there is/are, there was/were</i>).	Expresión de la entidad: revisión de los artículos; sustantivos compuestos; pronombres reflexivos, pronombres tónicos; adjetivos demostrativos; los presentativos (p. es. <i>cco</i>); la posesión (adjetivos posesivos de uno y de varios poseedores).
Expresión de la existencia: <i>es gibt + Akk.</i>	Expresión de la existencia: <i>il y a, il n'y a pas de.</i>	Expresión de la cualidad: (e. g. <i>too, really, a little</i>).	Expresión de la existencia: <i>c'è, non c'è.</i>
Expresión de la cualidad: <i>sein + Adj.</i> (z.B. <i>Es ist spannend</i>).	Expresión de la cualidad: formación regular e irregular de los adjetivos y su género; adjetivos antepuestos más usuales (p. ex. <i>petit, grand, nouveau</i>).	Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales y ordinales; adverbios de cantidad (e. g. <i>a lot, (a) few</i>).	Expresión de la cualidad: género y número de los adjetivos; formación regular e irregular de los adjetivos.
Expresión de la cantidad: singular y plural; números cardinales y ordinales; grado: (z.B. <i>gern, lieber, am liebsten</i>).	Expresión de la cantidad: revisión de los plurales irregulares; revisión de los números cardinales hasta 4 cifras; números ordinales hasta dos cifras; artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. ex. <i>un (tout petit) peu, trop, (beaucoup trop), pas assez, absolument + Adj., une boîte, un paquet, un kilo, un litre</i>); el grado (p. ex. <i>plus...que, moins...que, aussi...que</i>).	Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>easily, hard, by post</i>).	Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión números cardinales hasta 4 cifras; números ordinales hasta dos cifras; artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro</i>); sustantivos colectivos (p. es. <i>doppio, coppia</i>); artículos partitivos (p. es. <i>della, dello, del</i>); el grado (p. es. <i>trop belli, abbastanza dolce</i>); el superlativo; el pronombre <i>ne</i> .
Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>schwer, leicht, fleißig</i>); partículas modales (z.B. <i>denn, mal, doch</i>).	Expresión del modo: adverbios de modo en <i>-ment</i> .	La afirmación: oraciones afirmativas. La negación: oraciones negativas con <i>kein- + Nomen, nicht + Angaben</i> . La interrogación: oraciones interrogativas totales y parciales (<i>Ja/Nein-Fragen</i> y <i>W-Fragen</i>); pronombres y adverbios interrogativos (<i>wen; wann, wie lange, wie oft, wohin, warum</i>).	Expresión del modo: adverbios de manera en <i>-mente y en -bile</i> . La afirmación: oraciones declarativas

<i>lange, wie oft, wohin, warum</i>). La exclamación: oraciones exclamativas (z.B. <i>Das ist aber schön</i>); signos de exclamación. Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens, Passivversatz mit man</i>); pasado (<i>Präteritum: sein und haben</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>). Expresión del aspecto: durativo (<i>Präsens</i>); habitual (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (z.B. <i>bereit sein</i>); terminativo (z.B. <i>sowohl sein</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätzlich</i>); posibilidad (<i>können</i>); capacidad (<i>können</i>); obligación (<i>müssen</i>); volición (z.B. <i>ich möchte</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>um sieben Uhr</i>); unidades temporales (z.B. <i>Tag, Tageszeiten, Monat, Jahr, Jahreszeiten</i>); sucesión (z.B. <i>querst, dann, endlich; am Schluss</i>); anterioridad (z.B. <i>schon, noch</i>); posterioridad (z.B. <i>dann, später</i>); simultaneidad (z.B. <i>gerade</i>); frecuencia (z.B. <i>immer, oft, manchmal</i>). Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar (<i>Wechselpräpositionen mit Akkusativ</i> (z.B. <i>in, an, auf</i>); <i>bei, zu, nach</i>); adverbios de lugar (z.B. <i>fort, weg</i>). Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>und; auch</i>); disyunción (<i>oder</i>); oposición (<i>aber</i>); causa (<i>denn</i>); estilo	La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>oui, si</i>). La negación: revisión de estructuras sencillas con tiempos simples; introducción de la negación en los tiempos compuestos; negación del infinitivo; oraciones negativas con <i>ne...plus y ne...jamais</i> ; modificación del artículo indefinido y partitivo en la frase negativa con <i>pas de</i> . La interrogación: revisión de las oraciones interrogativas con <i>est-ce que, qu'est-ce que, qui, que, comment, pourquoi, où, combien, quel, quelle</i> ; inversión (V + Suj.); respuestas (<i>si + pron. tonique, pron. tonique + oui/non</i>).	<i>fun!, Great!.</i> Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple</i>); futuro (<i>going to, will, present continuous + Adv.</i>). Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. e. g. usually</i>); incoativo (<i>start-ing</i>); terminativo (<i>stop-ing</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can</i>); posibilidad/probabilidad (<i>perhaps</i>); necesidad (<i>need, have (got) to</i>); obligación (<i>have (got) to, imperative</i>); prohibición (<i>don't, can't</i>); permiso (<i>can, could</i>); intención (<i>going to, present continuous</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>five to (ten)</i>); divisiones (e. g. <i>century, season</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from...to, during, until</i>); anterioridad (e. g. <i>before, already</i>); posterioridad (e. g. <i>after (that), later</i>); secuenciación (e. g. <i>first, then, last</i>); simultaneidad (e. g. <i>while</i>); frecuencia (e. g. <i>often, usually</i>). Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino. Expresión de las relaciones lógicas:	afirmativas (p. es. <i>anch'io; credo, penso di sì</i>); el adverbio <i>sì</i> . La negación: (p. es. <i>no, neanch'io, per niente, affatto, credo di no</i>); frases declarativas negativas con <i>non, non...mai, per niente, nessuno, nessuna</i> . La interrogación: totales; parciales; introducidas por adverbios, pronombres y adjetivos interrogativos (p. es. <i>quanti pomodori?, come mai vieni alla festa?</i>) etc (p. es. <i>Mario chi?</i>); respuestas (<i>sì, certo!</i>). La exclamación: revisión de las preguntas (p. es. <i>che + nome!, che peccato!</i>); interjecciones (p. es. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>). Expresión del tiempo: presente de los verbos usuales (<i>lo stato, la descrizione</i>); presente progresivo (<i>stare + per + Inf.</i>); pasado (<i>passato prossimo</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro</i>); introducción al condicional (p. es. <i>vorrei mi piacerebbe</i>). Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (presente; <i>passato prossimo + Adv.; perifrasi stare + gerundio; continuare a + Inf.</i>); habitual (oraciones simples + Adv. (p. es. <i>di solito</i>)); incoativo (<i>cominciare a, iniziare a + Inf.</i>); terminativo (<i>finire di + Inf.; passato prossimo + appena</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>sapere + Inf.</i>); posibilidad/probabilidad (<i>potere + Inf.; forse; dovere + Inf.</i>); necesidad (<i>dovere + Inf.; avere bisogno di + N/Inf.</i>);
--	--	---	---

<p>indirecto sin elemento introductor; <i>Vorschläge, Aufforderungen und Befehle</i> (<i>können, müssen; Imperativ + mal, doch, bitte</i>). (p. ex. <i>venir de</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (p. ex. <i>savoir</i>); necesidad (p. ex. <i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf.; devoir + Inf.</i>); posibilidad/probabilidad (p. ex. <i>probablement</i>); obligación/prohibición (p. ex. <i>il faut, il ne faut pas, verbe devoir</i>; imperativo positivo y negativo); permiso (p. ex. <i>pouvoir, demander</i>); intención/deseo (p. ex. <i>je voudrais; la politesse</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année)</i>); duración (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, il y a...que, ça fait...que</i>); posterioridad (p. ex. <i>après</i>); secuencia (p. ex. <i>à partir de, finalement</i>); simultaneidad (p. ex. <i>au moment où, en même temps</i>); frecuencia (p. ex. <i>une/deux fois par</i>); unidades temporales (p. ex. <i>le jour, la semana, el mes, el año</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar (p. ex. <i>sur, sous, devant, derrière</i>); posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia (p. ex. <i>venir + de</i>); destino (p. ex. <i>aller + contracción a</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>et</i>); disyunción (<i>ou</i>); oposición (<i>mais</i>); causa (<i>comme</i>); finalidad (<i>pour</i>); comparación (<i>plus...de, plus... que, moins... que, aussi... que</i>); consecuencia (<i>alors</i>); explicativa (<i>parce que</i>).</p>	<p><i>because</i>); finalidad (e. g. <i>to-infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>as/not so Adj. as</i>); resultado (e. g. <i>so</i>).</p> <p><i>essere necessario + Inf.</i>); obligación (<i>dovere + Inf.</i>; imperativo); permiso (imperativo + <i>pure; potere + Inf.</i>); intención (p. es. <i>vorré</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); divisiones (p. es. <i>di mattina, in autunno</i>); anterioridad (p. es. <i>due anni fa, l'anno scorso, ieri mattina, prima</i>); posterioridad (p. es. <i>più tardi, poi, il giorno dopo</i>); duración (p. es. <i>da...a, da...fino a; fra, tra...e</i>); simultaneidad (mentre, allo stesso tempo); secuencia (p. es. <i>prima...poi, dopo, allora</i>); frecuencia (p. es. <i>quasi mai, ogni tanto, a volte; una volta alla settimana</i>); unidades temporales (p. es. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar, posición, distancia, movimiento, dirección, proveniencia, destino (<i>venire da; abitare/andare, in/a, stato/città</i>). El pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas (conjunción (e, anche); disyunción (o); oposición (ma, invece di); causa (perché); finalidad (per, a + Inf.); condición (se); comparación (più/meno di, quanto, come, il più, il meno di); consecuencia (allora, così), explicativa (dato che). Estilo indirecto (<i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
---	--

Curso 3º ESO

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificar el propósito y el contexto del texto. Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, entrevistas, llamadas telefónicas, anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, <i>podcast</i> , videoconferencias, etc. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, y detalles relevantes. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto e intención comunicativa. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos (ideas explícitas e implícitas en el texto) y paralingüísticos (modulación y tono de la voz). Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: palabras y expresiones clave, tono de voz, etc. Técnicas de escucha activa: escuchar sin interrumpir, mostrar atención e interés, mostrar empatía, emitir refuerzos. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas propias de los contactos cotidianos, tales como pedir permiso o interesarse por personas. Patrones de comportamiento: tono de la voz, dar la mano o besar al saludarse, etc. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto. Registro: relacionar el registro con la situación comunicativa. Convenciones sociales como vestimenta y tradiciones. Manifestaciones culturales y artísticas como música, deporte, literatura y fiestas. Funciones Comunicativas	<p>BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales breves y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad lenta, sobre temas próximos a sus intereses y generales en los ámbitos personal, público y educativo y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje.</p> <p>BL1.2. Detectar en textos orales, cuando éstos aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL1.3. Distinguir, con la ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente para la comprensión de textos orales breves claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL1.4. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos orales breves, en diferentes soportes, con apoyo visual, del contexto y del cotexto.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación para reconocer los significados e intenciones comunicativas en textos orales breves y estructurados, en diferentes soportes.</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC CCLI CSC CCLI CAA CCLI

<p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos; interesarse por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: repeticiones o aclaraciones, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra.</p> <p>Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, sobre personas, objetos y actividades; sobre indicaciones a lugares.</p> <p>Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad.</p> <p>Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría pena y temor. Expresar estados de salud.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación y repaso de colocaciones básicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas básicas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio. Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración 		
--	--	--

<p>Transporte.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural.</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral.	BL2.1. Producir o coproducir, aplicando estrategias de expresión oral y con la ayuda de modelos, textos monológicos o dialógicos breves, comprensibles y estructurados, sobre temas cercanos a sus intereses, en diferentes soportes, en los ámbitos personal, público y educativo, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones.	CCLI CAA
Planificación	BL2.2. Incorporar, a la producción oral, de manera guiada o con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, respetando las normas de cortesía en diferentes contextos, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.	CCLI CSC CEC
Producción del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica.	BL2.3. Producir o coproducir, con la ayuda de modelos, textos orales breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas y léxico de uso frecuente, con sentido estético y creatividad.	CCLI CAA
Adecuación del texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada caso.	BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales claramente estructuradas y en diferentes soportes, con la ayuda de modelos, las	CCLI CAA
Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada.		
Ejecución		
Expresión del mensaje con claridad y coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto.		
Confianza en si mismo y asertividad.		
Revisión de la tarea o el mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el contenido y valorar las dificultades y los recursos disponibles.		
Coevaluación de la producción oral.		
Andamiaje con los conocimientos previos de otras lenguas.		
Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos paralingüísticos o paratextuales.		
Lingüísticos:		
Modificación de palabras de significado parecido.		
Definición o reformulación de un término o expresión.		
Paralingüísticos y paratextuales:		

<p>Petición de ayuda.</p> <p>Uso de técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deícticos o realizar acciones que aclaran el significado).</p> <p>Uso de lenguaje corporal culturalmente pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal, proxémica).</p> <p>Interacción oral (fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra)</p> <p>Uso de sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como pedir permiso o interesarse por personas.</p> <p>Patrones de comportamiento: tono de la voz, dar la mano o besar al saludarse, etc.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto.</p> <p>Registro: relacionar el registro con la situación comunicativa.</p> <p>Convenciones sociales: vestimentas, tradiciones, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como música, deporte, literatura, fiestas, etc.</p> <p>Funciones Communicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos; interesarse por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: repeticiones o aclaraciones, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra.</p> <p>Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, sobre personas, objetos y actividades; sobre indicaciones a lugares.</p> <p>Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad.</p> <p>Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría, pena y temor. Expresar estados de salud.</p>	<p>estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interrumpan la comunicación.</p>	CSC CCLI
---	--	-----------------

<p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación y repaso de colocaciones básicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas básicas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <p>Identificación personal</p> <p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión Mobilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificar el propósito y el contexto del texto.	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos breves continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un	CCLI CAA

<p>Identificación del tipo de texto, su estructura y formato: informes, cartas y correos electrónicos, instrucciones, fábulas, poemas, y relatos. adaptados.</p> <p>Identificación del registro formal, informal o neutro.</p> <p>Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión del texto.</p> <p>Comprensión automatizada de palabras de alta frecuencia, palabras más comunes y de interés personal, en distintos contextos.</p> <p>Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales y detalles relevantes. Resumen de ideas importantes y cita de detalles de interés.</p> <p>Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto, estructura del texto e intención comunicativa.</p> <p>Inferrir y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.</p> <p>Inferir del contexto y del cotexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Uso de información explícita e implícita y de las ideas del texto para realizar hipótesis razonables.</p> <p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Enumeración de elementos del texto para realizar hipótesis.</p> <p>Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolinguísticos</p> <p>Fórmulas propias de los contactos sociales cotidianos tales como pedir permiso o interesarse por personas.</p> <p>Patrones de comportamiento.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto.</p> <p>Registro: relacionar el registro con la situación comunicativa.</p> <p>Convenciones sociales: vestimentas, tradiciones, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como música, deporte, literatura, fiestas, etc.</p> <p>Funciones Communicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos; interesarse por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del</p>	<p>registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público y educativo.</p> <p>BL3.2. Leer en voz alta textos literarios y no literarios breves y bien estructurados, articulando correctamente las palabras, con ritmo, entonación y una progresiva automatización que le facilite la comprensión del texto.</p> <p>BL3.3. Detectar en textos escritos, cuando éstos aparecen de manera explícita, los aspectos socioculturales y sociolinguísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL3.4. Distinguir, con ayuda de ejemplos, las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico de uso frecuente, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación para la comprensión de textos escritos breves, claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL3.5. Inferir, de manera guiada, el significado de palabras y expresiones nuevas en textos escritos breves en diferentes soportes, con apoyo audiovisual y del contexto del cotexto.</p>	<p>CCLI</p> <p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CAA</p>
--	--	---

<p>discurso: repeticiones o aclaraciones, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra.</p> <p>Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición o ofrecimiento de información, sobre personas, objetos y actividades; sobre indicaciones a lugares.</p> <p>Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios.</p> <p>Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad.</p> <p>Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría, pena y temor. Expresión de estados de salud.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación y repaso de colocaciones básicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas básicas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <p>Identificación personal</p> <p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p>		
---	--	--

Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
---	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 3º ESO		CC
Contenidos	Criterios de evaluación	
Estrategias de producción e interacción escrita Planificación Movilizar y coordinar las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea. Generación de ideas sobre el tema utilizando distintas estrategias y recursos. Localizar y usar adecuadamente recursos lingüísticos o temáticos. Selección de información básica de distintas fuentes para apoyar las ideas de la producción escrita. Ejecución Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos; correspondencia personal; correspondencia formal básica. Anclaje en los conocimientos previos de textos y estructuras similares. Utilización de oraciones simples y compuestas y organizar el texto con la suficiente cohesión interna y coherencia. Revisión. Reajuste de la tarea o el mensaje tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Revisión de la ortografía y del significado del léxico elegido. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Formulas sociales propias de los contactos sociales cotidianos tales como pedir permiso o interesarse por personas. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes tolerantes y de respeto. Registro: relacionar el registro con la situación comunicativa. Convenciones sociales: vestimentas, tradiciones, etc. Manifestaciones culturales y artísticas tales como música, deporte,	BL4.1. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas cercanos a sus intereses, en los ámbitos personal, público, educativo, aplicando las estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad y sentido estético. BL4.2. Incorporar, a la producción escrita, de manera guiada o con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, respetando las normas de cortesía en diferentes contextos, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL4.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico de uso frecuente, en situaciones comunicativas cotidianas, con sentido estético y creatividad. BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, con ayuda de modelos, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social y académico, respetando convenciones, normas de cortesía y	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC

literatura, fiestas, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: responder a saludos o agradecimientos; interesarse por personas y reaccionar ante una información con expresiones de interés, sorpresa, alegría o pena. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: repeticiones o aclaraciones, preguntar por una palabra o expresión que no se conoce o se ha olvidado. Pedir el turno de palabra. Descripción de cualidades físicas de personas, objetos, y lugares. Narración de acontecimientos pasados, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Petición y ofrecimiento de información, sobre personas, objetos y actividades; sobre indicaciones a lugares. Expresión y justificación de las opiniones. Valoración de un hecho como fácil, posible y sus contrarios. Expresión de la necesidad, la obligación, la posibilidad o imposibilidad. Expresión de sentimientos como sorpresa, alegría, pena y temor. Expressar estados de salud. Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Función estética y poética del lenguaje. Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción) Formación de palabras frecuentes. Ampliación y repaso de colocaciones básicas. Cognados y falsos cognados. Expresiones idiomáticas básicas más habituales. Ampliación del vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio	netiqueta.	
--	------------	--

Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lenguaje y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización: búsqueda en blogs, <i>nikis</i> , foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias , bases de datos especializadas. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>nikis</i> , foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.	CD
	BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	CD CSC
	BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.	CD
	BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y	SIEE

mismo. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo. Creación de contenidos digitales Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes. Derechos de autor y licencias de publicación. Habilidades personales de autorregulación Iniciativa e innovación Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Planificación y evaluación de proyectos Pensamiento medios-fin. Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación Toma de decisiones vocacional Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. Trabajo cooperativo. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.	debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una revisión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias. BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	SIEE CAA SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
---	--	--

<p>Uso del vocabulario específico de la asignatura. Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Lengua y comunicación. Metalenguaje. Lenguaje de aula. Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p>		
---	--	--

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 3º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Identificación y articulación de los fonemas consonánticos: /ks/ (z.B. <i>sechs</i>), /gn/ (z.B. <i>Gnade</i>), /n/ y sus alófonos [n] (z.B. <i>nein, nun</i>) y [ŋ] (z.B. <i>eng</i>), /f/ (z.B. <i>Philosophie, Volk</i>), /ʃ/ (z.B. <i>schön</i>), /tʃ/ (z.B. <i>tschechisch</i>); procesos fonológicos: asimilación de la consonante <i>r</i> en posición final o preconsonántica por influencia de la vocal precedente [ɛ] (z.B. <i>Lehrer</i>). Reconocimiento y articulación progresivos de patrones de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos, semivocálicos y semiconsonánticos; revisión de la oposición entre sonidos consonánticos sordos y sonoros; distinción entre masculino y femenino de los adjetivos; pronunciación de -<i>eur, ère, er, ez, et</i>; nasalización y desnasalización (p. ex. <i>bon/bonne, il comprend/ils comprennent, important/immeuble</i>); terminaciones no pronunciadas (p. ex. -<i>e, -es</i> verbal y plural, -<i>ent</i> verbal); la disyunción delante de la <i>b</i> aspirada (p. ex. <i>la Hollande</i>); las semivocales (p. ex. <i>le yaourt</i>); los números <i>un</i> y <i>onze</i> (p. ex. <i>le un, le onze</i>). Reconocimiento y articulación progresivos de patrones de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel. Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces obligatorios (entre pron. Suj. + V; det. + V; être en</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos de uso frecuente y menos frecuente que presentan mayor dificultad (e. g. /ɑ:/ de <i>heart</i> y /ʒ:/ de <i>hurt</i>); identificación y articulación de sonidos consonánticos para mejorar la comprensión (e. g. /b/ de <i>berry</i> y /v/ de <i>very</i>); grupos consonánticos de especial dificultad (e. g. <i>crisps, guests</i>); pronunciaciones alternativas.</p> <p>Reconocimiento y articulación progresivos de patrones de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación, fusión y elisión.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos; revisión de la oposición entre sonidos consonánticos sordos y sonoros; dobles consonantes: discriminación (p. es. <i>casa/cassa, sete/sette</i>). Reconocimiento y articulación progresivos de patrones de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel. Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (p. es. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

	<p>3ª pers. + complemento); elisión de la vocal <i>e</i> en los monosílabos (p. ex. <i>qu'elle, j'ai, d'yeux</i>).</p>		
--	--	--	--

(2) Estructuras morfosintácticas y discursiva

Curso 3º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Expresión de la entidad: sustantivos comunes; sustantivos compuestos; artículos determinado e indeterminado; pronombre personal; pronombres indefinidos (<i>einer, eins, eine, welche; alle</i>); la posesión: pronombres y adjetivos posesivos; casos nominativo, acusativo y dativo. Expresión de la existencia: <i>es gibt + Modalverb</i> (z.B. <i>es soll geben</i>). Expresión de la cualidad: <i>sein, + (zu) Adj.</i> (z.B. <i>Seine Haare sind zu lang</i>). Expresión de la cantidad: grado (z.B. <i>ganz, ein wenig, zu</i>). Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>einfach, schwierig</i>); partículas modales (z.B. <i>ja, nur</i>). La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (z.B. <i>ja, doch</i>). La negación: <i>kein + Nom</i>; pronombres negativos (z.B. <i>keiner, keins, keine; niemand, (gar) nichts</i>); prefijo <i>un</i>. La interrogación: pronombre y adjetivo</p>	<p>Expresión de la entidad: adjetivos y pronombres demostrativos; pronombre <i>on</i> y su concordancia con el verbo; proposiciones adjetivas (<i>qui, que, où</i>); la posesión (adjetivos y pronombres posesivos de uno y varios poseedores). Expresión de la existencia: <i>il y a, il n'y a pas de</i>. Expresión de la cualidad: revisión de la posición, del género y del uso de los adjetivos; <i>facile/difficile à</i>; particularidades de <i>beau, nouveau, vieux</i>. Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión de los números cardinales en cifras altas; revisión de los números ordinales hasta dos cifras; revisión de los artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. ex. <i>un (tout petit) peu, trop, (beaucoup) trop, pas assez, absolument + Adj. un pot, une boîte, un paquet, un tube, un kilo, un litre</i>); revisión del grado. Expresión del modo: revisión de los adverbios de modo en <i>-ment</i>.</p>	<p>Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables y compuestos; pronombres personales y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos; la posesión (genitivo sajón, <i>of</i>). Expresión de la existencia: (e. g. <i>there will be/is going to be</i>). Expresión de la cualidad: (e. g. <i>quite, almost</i>). Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales y ordinales; adverbios de cantidad (e. g. <i>(too) many/much, both</i>). Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>easily, hard, by post</i>). La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tags</i>. La negación: oraciones negativas con <i>not, never, no + noun</i> (e. g. <i>no problem, nobody, nothing</i>); <i>negative tags</i>. La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions</i>, e. g. <i>What is this for? Aux. Questions; tags</i>).</p>	<p>Expresión de la entidad: adjetivos y pronombres demostrativos; la posesión: adjetivos y pronombres posesivos de uno y varios poseedores. Expresión de la existencia: <i>c'è/ non c'è, c'è stato/ non c'è stato</i>. Expresión de la cualidad: revisión de la posición, del género, número y uso de los adjetivos; particularidades de <i>bello</i>. Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión números cardinales en cifras altas; revisión números ordinales hasta dos cifras; revisión artículos partitivos). Adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po', troppo, abbastanza, un barattolo, una scatola, un pacchetto, un tubetto, una manciata, un kg., un litro</i>); colectivos (p. es. <i>una dozzina, un secolo</i>), multiplicativos (p. es. <i>doppio</i>); el grado (p. es. <i>addirro carino, proprio bello</i>). El pronombre <i>ne</i>. Expresión del modo: adverbios en <i>-mente</i> y en <i>-bile</i>. La afirmación: oraciones declarativas</p>

<p>interrogativo (<i>welcher, welche, welches</i>); oraciones interrogativas con preposición + <i>wem</i> (z.B. <i>Mit wem fährst du nach Hause?</i>)</p> <p>La exclamación: interjecciones (z.B. <i>Unsinn! Stop!</i>); oraciones exclamativas (z.B. <i>Schaut mal her!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens, Passivsatz mit man</i>); pasado (<i>Perfekt, Präteritum von sein und haben</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>Perfekt</i>); durativo (<i>Präsens, Präteritum</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>anfangen mit, beginnen mit</i>); terminativo (<i>aufhören mit</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); capacidad (<i>können, fähig sein, gut sein</i>); posibilidad, probabilidad (<i>können</i>); necesidad (<i>müssen</i>); obligación (<i>müssen, sollen</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen; lassen; verboten sein</i>); voluntad (<i>wollen</i>); intención (<i>wollen</i>); volición (<i>ich möchte</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>früh, spät; in der Früh, gegen neun</i>); unidades temporales (z.B. <i>Jahrzehnt, Jahrhundert</i>); duración (z.B. <i>von... bis</i>); sucesión (z.B. <i>querst, zunächst, dann, schließlich</i>); anterioridad (z.B. <i>schon, noch</i>); posterioridad (z.B. <i>nachher</i>); simultaneidad (z.B. <i>jetzt, nun, genau</i>); frecuencia (z.B. <i>normalerweise; jeden Tag</i>).</p>	<p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>oui, si</i>).</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>ne... aucun, ne... jamais, ne... rien, ne... personne, ne... que, ne... pas encore, moi non, toi non plus</i>; adverbios negativos con función sujeto (<i>rien ne + verbe, personne ne + verbe</i> (p. ex. <i>personne ne viendra demain</i>)).</p> <p>La interrogación: révision de oraciones interrogativas con <i>qui, que, comment, pourquoi, où</i>; inversión (V. + Suj.); interrogación con doble sujeto (p. ex. <i>Marie a-t-elle été à Paris?</i>); revisión de la palabra interrogativa al final de la frase (p. ex. <i>Tu pars où?</i>); interrogativos con preposición (<i>à qui, avec qui, à quoi, par où</i>); pronombres interrogativos (p. ex. <i>lequel, laquelle</i>).</p> <p>La exclamación: expresiones (p. ex. <i>Oh là là!</i>); locuciones adverbiales (p. ex. <i>Tout à fait!, Bien sûr!</i>).</p> <p>-Expresión del tiempo: revisión del presente con verbos irregulares (<i>l'habitude, l'état</i>); revisión del presente progresivo (<i>être en train de</i>); revisión del pasado reciente (<i>venir de</i>); pasado (<i>passé composé pour les événements dans le passé; imparfait pour la description de routines, d'espaces ou de situations dans le passé; participe passé avec les accords</i>); revisión del futuro próximo (<i>événement proche dans le temps; futur plus ou moins lointain</i>); futuro simple (<i>la prévision</i>); conditional</p>	<p>La exclamación: (<i>What + (Adj. +) noun</i>, e. g. <i>What a pity!</i>; <i>How + Adj.</i>, e. g. <i>How nice!</i>); expresiones (e. g. <i>Fine!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous, present perfect</i>); futuro (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv.</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tense</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. e. g. usually</i>); incoativo (<i>start-ing</i>); terminativo (<i>stop-ing</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can, be able</i>); posibilidad/probabilidad (<i>may, might, perhaps</i>); necesidad (<i>must, need, have got to</i>); obligación (<i>have got to, must, imperative</i>); prohibición (<i>don't, can't, mustn't</i>); permiso (<i>could, may</i>); intención (<i>going to, present continuous</i>); consejo (<i>should</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>five to (ten)</i>); divisiones (e. g. <i>century, season</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from... to, during, until, since</i>); anterioridad (e. g. <i>already, (not) yet</i>); posterioridad (e. g. <i>after (that), later</i>); secuenciación (e. g. <i>first, then, last</i>); simultaneidad (e. g. <i>while, as</i>); frecuencia (e. g. <i>often, usually</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento;</p>	<p>afirmativas (p. es. <i>spero di sì</i>); el adverbio <i>sí</i>.</p> <p>La negación: oraciones declarativas negativas con adverbios negativos (p. es. <i>non, né...né, più, nessuno</i>).</p> <p>La interrogación: revisión; totales; parciales; introducidas por <i>Adv.</i>, pronombres y <i>Adj.</i> interrogativos (p. es. <i>da quando, da quanto tempo</i>).</p> <p>La exclamación: revisión (p. es. <i>chi, che cosa, cosa, come, quando, dove</i>); interjecciones (p. es. <i>wow; che bello!, eh!, Paolo!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión del presente con verbos irregulares (<i>Io stato, l'abitudine</i>); revisión del presente progresivo (<i>stare + per + Inf.</i>); revisión del pasado (p. es. <i>il passato prossimo e i partecipi irregolari, la concordanza con gli ausiliari avere e essere; l'imperfetto (descrizioni di situazioni, luoghi)</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional (<i>il condizionale di cortesia</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (<i>presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.</i>); habitual (<i>tempi semplici e passato prossimo + Adv.</i>); incoativo (<i>stare per + Inf.</i>); terminativo (<i>smettere di + Inf.; tempi composti + Adv.</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>essere in grado di + Inf.</i>); posibilidad</p>
---	---	---	--

<p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar (<i>Wechselpräpositionen mit Dativ</i>); adverbios de lugar (z.B. <i>links, rechts, oben, unten</i>).</p> <p>-Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>und; auch</i>); disyunción (<i>oder</i>); oposición, (<i>aber</i>); causa (<i>denn, weil</i>); finalidad (<i>zum, zur + Nomen</i>); explicación (<i>dass</i>); comparación (<i>so/nicht so + Adj. wie; Adj.+ -er als</i>); superlativo en posición predicativa; <i>wahnsinnig + Adj.</i>; estilo indirecto con y sin elemento introductor; <i>Vorschläge, Aufforderungen und Befehle: können, sollen, müssen; Imperativ</i>.</p>	<p>(<i>conditionnel de politesse</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); habitual (oraciones simples + <i>Adv.</i> (p. ex. <i>toujours, jamais, d'habitude, souvent</i>); incoativo (p. ex. <i>commencer à + Inf.</i>); terminativo (p. ex. <i>terminer de + Inf., finir de + Inf., venir de + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>être capable de</i>); posibilidad/probabilidad (p. ex. <i>il est probable que, probablement</i>); necesidad (<i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf., devoir+ Inf.</i>); obligación/prohibición (<i>il faut, verbe devoir</i>, imperativo con pronombre directo o indirecto y con verbos pronominales), <i>c'est à qui de?, c'est à + pron. tonique/nom + de + Inf.</i>; permiso (<i>pouvoir, demander, donner la permission à quelqu'un de faire quelque chose</i>); intención/deseo (p. ex. <i>penser/espérer + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>l'heure, demain matin, jeudi soir, en (année), au (siècle)</i>); duración (p. ex. <i>de...à, de...jusqu'à</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, il y a...que, ça fait...que</i>); posterioridad (p. ex. <i>plus tard</i>); secuenciación (p. ex. <i>à partir de, finalement</i>); simultaneidad (p. ex. <i>au moment où, en même temps, en ce moment</i>); frecuencia (p. ex. <i>d'habitude, une/ deux fois par</i>); unidades temporales (p. ex. <i>le jour, la semaine, le mois, l'année</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales:</p>	<p>dirección; procedencia y destino.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>and, too, also</i>); disyunción (e. g. <i>or</i>); oposición (e. g. <i>but</i>); causa (e. g. <i>because (of)</i>); finalidad (e. g. <i>to- infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>as/not so Adj. As, more comfortable/quickly (than), the fastest</i>); resultado (e. g. <i>so</i>); condición (e. g. <i>if, unless</i>); estilo indirecto (<i>reported information</i>).</p>	<p>(<i>futuro, probabilmente; credere, pensare che + indicativo</i>); necesidad (<i>bisogna + Inf., avere bisogno + di + Inf., verbo dovere</i>, imperativo); permiso (<i>verbo potere + Inf.</i>); intención (<i>imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.; avere l'intenzione di + Inf.; decidere di + Inf.</i>); prohibición (<i>imperativo negativo, non essere permesso + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); división (p. es. <i>all'alba, nel secolo scorso</i>); duración (p. es. <i>tutto l'anno, fino...a</i>); anterioridad (p. es. <i>prima di, non ancora, il mese precedente</i>); posterioridad (p. es. <i>il giorno dopo</i>); contemporaneidad (p. es. <i>allo stesso tempo, all'improvviso</i>); secuenciación (p. es. <i>prima, poi, dopo, allora</i>); frecuencia (p. es. <i>una volta al mese, di solito</i>); unidades temporales (p. es. <i>il giorno, la settimana, il mese, l'anno</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar (p. es. <i>sotto, sopra</i>); posición, distancia, movimiento, dirección, proveniencia y destino. El pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas.: conjunción (e <i>neanche, non solo, ma anche, né</i>); disyunción (<i>oppure, o</i>); oposición (<i>però</i>); causa (<i>siccome</i>); concesiva (<i>anche se</i>); finalidad (<i>da + Inf.</i>); condición (<i>se</i>); comparación (<i>più, meno che, così, come, il più, il meno, meglio/peggio di</i>); explicativa</p>
--	---	---	---

	<p>revisión de las preposiciones y adverbios de lugar (p. ex. <i>dessus, dessous</i>); posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (<i>ni...ni</i>); disyunción (<i>ou bien</i>); oposición (<i>or, par contre</i>); causa (<i>puisque, car</i>); finalidad (<i>afin de, dans le but de + Inf.</i>); comparación (<i>de plus/le moins que, ainsi que</i>); consecuencia (<i>done</i>); explicativa (<i>ainsi, car</i>).</p>	(dato che).
--	--	-------------

Curso 4º ESO

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema (conectar el propio conocimiento y experiencia sobre el tema). Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, entrevistas, llamadas telefónicas, anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, <i>podcast</i>, videoconferencias, etc. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad de textos más complejos. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto apoyándolas con información del texto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos (sentido literal del vocablo y énfasis del hablante) y paralingüísticos (modulación y tono de la voz). Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos: registros, relaciones interpersonales, etc.</p>	<p>BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales breves y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad media, sobre temas generales, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje.</p> <p>BL1.2. Detectar, con actitud crítica, en textos orales, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, reconociendo las diferencias entre la lengua oral y escrita, expresiones coloquiales, tabúes, costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL1.3. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfo-sintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente para la comprensión de textos</p>	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI

<p>Técnicas de escucha activa: mostrar empatía, parafrasear, emitir refuerzos y resumir para clarificar.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Formulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales e informales.</p> <p>Patrones de comportamiento: comparar gestos y expresiones más frecuentes en diferentes culturas.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes y valores en las relaciones de género.</p> <p>Registro: reconocer formas de expresiones propias de situaciones formales e informales.</p> <p>Convenciones sociales: costumbres, normas de comportamiento social, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas como personajes célebres, arte y autores.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, expresar buenos deseos y reaccionar en esas situaciones.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: Señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos y lugares.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos.</p> <p>Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones.</p> <p>Expresión de la decisión. Explicación de las causas, finalidad y consecuencia. Formulación de condiciones para realizar algo.</p> <p>Expresión de los sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reacción ante los sentimientos de los demás.</p> <p>Expresión de las mejoras o empeoramientos de salud.</p> <p>Comprensión del uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p>	<p>orales breves y de longitud media claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL1.4. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente, en textos orales breves o de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y del cotejo.</p> <p>BL1.5. Discriminar patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación para reconocer los significados e intenciones comunicativas en textos orales de longitud media, en diferentes soportes.</p>	CCLI CAA CCLI
--	---	-------------------------

Formación de palabras frecuentes. Ampliación de colocaciones básicas y más específicas. Cognados y falsos cognados. Expresiones idiomáticas más habituales. Ampliación del vocabulario y Sinónimos. de la lengua extranjera. Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes: Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)		
--	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral. Planificación Producción del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada	BL2.1. Producir o coproducir, aplicando estrategias de expresión oral, textos monológicos o dialógicos breves, comprensibles y estructurados, en diferentes soportes, sobre temas generales, en los ámbitos personal, público educativo y ocupacional, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones.	CCLI CAA

caso. Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada. Ejecución Expresión del mensaje con claridad, coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Confianza en sí mismo y assertividad. Revisión de la tarea o del mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el contenido tras valorar las dificultades y los recursos disponibles. Coevaluación de la producción oral. Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas. Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos paralingüísticos o paratextuales. Lingüísticos: Modificación de palabras de significado parecido. Definición o reformulación de un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales: Petición de ayuda. Técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deicticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal, proxémica) Interacción oral (fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra) Uso de sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales o informales. Patrones de comportamiento: comparar gestos y expresiones más frecuentes en diferentes culturas. Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes y valores en las relaciones de género. Registro: formas de expresión propias en situaciones formales e informales. Convenciones sociales: costumbres y normas de comportamiento. Manifestaciones culturales y artísticas como personajes célebres, arte y autores.	BL2.2. Incorporar, en los textos orales, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a fórmulas sociales y de tratamiento, comportamientos y expresiones más frecuentes en diferentes culturas, relaciones interpersonales e interculturales, costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL2.3. Producir o coproducir, con la ayuda de modelos, textos orales breves y de longitud media, en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, léxico, expresiones y modismos de uso frecuente, con sentido estético y creatividad. BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales claramente estructuradas y en diferentes soportes, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor. BL2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interfieran en la comunicación.	CCLI CSC CEC
---	--	--------------------

<p>Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, expresar buenos deseos y reaccionar en esas situaciones.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas depersonas, objetos y lugares. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos. Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones.</p> <p>Expresión de la decisión. Explicación de las causas, finalidad y consecuencia. Formulación de condiciones para realizar algo.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reacción ante los sentimientos de los demás. Expresión de las mejoras o empeoramientos de salud.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación de colocaciones básicas y más específicos.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario y Sinónimos. de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos 		
--	--	--

<p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos breves y de longitud media, continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional.	CCLI CAA
Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Conectar el propio conocimiento y experiencia sobre el tema.	BL3.2. Leer en voz alta textos literarios y no literarios breves con precisión, fluidez y expresividad.	CCLI
Identificación del tipo de texto, su estructura y formato: informes, cartas y correos electrónicos, instrucciones, artículos y noticias, fábulas, poemas, y relatos adaptados. Identificación del registro formal, informal o neutro.	BL3.3. Detectar en textos escritos, cuando éstos aparecen de manera explícita e implícita, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.	CCLI CSC CEC
Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión lectora.	BL3.4. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente, los conocimientos sobre patrones discursivos, las convenciones ortográficas, tipográficas y de	CCLI
Comprensión automatizada de palabras comunes en distintos contextos.		
Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad de textos más complejos. Resumen y explicación de las ideas más importantes y de los detalles de interés.		
Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto y estructura del texto apoyándolas con información contenida en el texto.		
Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.		
Inferir del contexto y del contexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Desarrollo de interpretaciones utilizando ideas explícitas e implícitas para apoyar dichas interpretaciones.		

<p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Formulación de preguntas para clarificar hipótesis. Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Formulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales o informales.</p> <p>Patrones de comportamiento.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales tales como las actitudes y valores en las relaciones de género.</p> <p>Registro: reconocer formas de expresiones propias de situaciones formales e informales.</p> <p>Convenciones sociales: costumbres, normas de comportamiento social, etc.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como personajes célebres, arte, autores, etc.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, expresar buenos deseos y reaccionar en esas situaciones.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: Señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos y lugares. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos. Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones.</p> <p>Expresión de la decisión. Explicación de las causas, finalidad y consecuencia. Formulación de condiciones para realizar algo.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reacción ante los sentimientos de los demás. Expresión de las mejoras o empeoramientos de salud.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p>	<p>puntuación para la comprensión de textos escritos breves y de longitud media, claramente estructurados y en diferentes soportes.</p> <p>BL3.5. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente en textos escritos breves y de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y del cotejto.</p>	CCLI CAA
--	--	-------------

<p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación de colocaciones básicas y más específicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario y Sinónimos. de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio. Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte. <p>Lengua y comunicación. Metalingüaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural.</p> <p>Tecnologías de la Información y Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de producción e interacción escrita</p> <p>Planificación</p> <p>Movilización y coordinación de las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea.</p> <p>Toma de notas y confección de un esquema que se seguirá en la producción</p>	<p>BL4.1. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves y de longitud media, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional, aplicando estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad y</p>	CCLI CAA

<p>escrita.</p> <p>Localización y uso adecuado de recursos lingüísticos o temáticos.</p> <p>Selección de información específica de distintas fuentes para apoyar las ideas de la producción escrita.</p> <p>Ejecución</p> <p>Expresión del mensaje con claridad ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos; correspondencia personal; correspondencia formal.</p> <p>Andamiaje en los conocimientos previos de textos y estructuras similares en otras lenguas.</p> <p>Utilización de oraciones de diferente longitud y estructura para organizar el texto con la suficiente cohesión interna y coherencia.</p> <p>Revisión.</p> <p>Reajuste de la tarea o del mensaje reorganizando oraciones, quitando repeticiones e información innecesaria.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Formulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales cotidianos en situaciones formales o informales.</p> <p>Patrones de comportamiento.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales como las actitudes y valores en las relaciones de género.</p> <p>Registro: reconocer formas de expresiones propias de situaciones formales e informales.</p> <p>Convenciones sociales: costumbres y normas de comportamiento.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas como personajes célebres, arte y autores.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: elogiar, invitar, felicitar, brindar, dar la bienvenida, expresar buenos deseos y reaccionar en esas situaciones.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: señalar si se sigue una intervención y pedir aclaraciones. Explicar o traducir una palabra para ayudar a alguien que no ha entendido.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos y lugares.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros.</p>	<p>sentido estético.</p> <p>BL4.2. Incorporar, a la producción escrita, con ayuda de modelos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL4.3. Producir o coproducir, con ayuda de modelos, textos escritos breves y de longitud media en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente, en situaciones comunicativas concretas, con sentido estético y creatividad.</p> <p>BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social, académico y ocupacional, respetando convenciones, normas de cortesía y netiqueta.</p>	<p>CCLI CSC CEC</p> <p>CCLI</p> <p>CCLI CSC</p>
---	---	---

<p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones y consejos. Expresión y contraste de opiniones, acuerdos totales y parciales. Comparar situaciones o acciones.</p> <p>Expresión de la decisión. Explicación de las causas, finalidad y consecuencia. Formulación de condiciones para realizar algo.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como preocupación, esperanza, cansancio y aburrimiento. Reacción ante los sentimientos de los demás.</p> <p>Expresión de estados de salud.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Formación de palabras frecuentes.</p> <p>Ampliación de colocaciones básicas y más específicas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más habituales.</p> <p>Ampliación del vocabulario y Sinónimos. de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario usual para los temas siguientes:</p> <p>Identificación personal</p> <p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas</p>		
---	--	--

Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)	
--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la materia. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización: búsqueda en blogs, <i>wikis</i>, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias, bases de datos especializadas.</p> <p>Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Comunicación</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i>, foros.</p> <p>Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Creación de contenidos digitales.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p>	<p>BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando la herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético, utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias.</p> <p>BL5.4. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p>	CD CD CSC CD SIEE SIEE CAA

<p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Uso del vocabulario específico de la asignatura.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje.</p> <p>Lenguaje de aula.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo.</p>	<p>BL5.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.7. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
---	--	---

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 4º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Identificación y articulación de los fonemas consonánticos: /pf/ (z.B. <i>Pfanne</i>), /kv/ (z.B. <i>Quelle</i>), /kn/ (z.B. <i>Knoten</i>); procesos fonológicos: ensordecimiento de las consonantes b,d,g en posición implosiva: /p/, /t/, /k/ (z.B. <i>und</i>, <i>Tag</i>, <i>ab</i>); palabras homófonas (z.B. <i>Meer</i>, <i>mehr</i>).</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos representados por grafías diferentes (/s/ de <i>cerise</i>, <i>sang</i>, <i>pharmacie</i>; /ʒ/ de <i>jeune</i>, <i>généreux</i>); la división silábica.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces, asimilación, fusión y elisión (<i>l'apostrophe</i>, <i>la liaison</i>); enlaces obligatorios entre el sujeto y el verbo; entre el determinante y el sustantivo (p. ex. <i>c'est/ il est/ ce sont/ ils sont</i>); entre las palabras que constituyen una expresión (p. ex. <i>tout à l'heure</i>, <i>tout à coup</i>, <i>de temps en temps</i>, <i>un sous-entendu</i>); elisión de la vocal -e en los monosílabicos (p. ex. <i>qu'il</i>, <i>j'ai</i>, <i>l'amie</i>, <i>d'hiver</i>); el grupo fónico; encadenamiento vocalico y consonántico de las palabras del grupo fónico (p. ex. <i>Je veux aller avec toi</i>).</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos y su consolidación; identificación y articulación de sonidos consonánticos que presentan mayor dificultad (e. g. /ʒ/ de <i>leisure</i>, <i>pleasure</i>); grupos consonánticos de especial dificultad; pronunciaciones alternativas.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación, fusión y elisión de mayor complejidad.</p>	<p>Identificación y articulación de sonidos vocálicos básicos; consonantes sonoras (p. es. /dʒ/ de <i>giorno</i>, <i>mangiare</i>; /z/ de <i>chiesa</i>; /k/ de <i>gli figli</i>); consonantes sordas (p. es. /ʃ/, de <i>scopero</i>, /tʃ/ de <i>cena</i>, /s/ de <i>passare</i>); discriminación (p. es. /b/ y /v/ de <i>bevo</i>); dobles consonantes.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (p. es. <i>elisione e troncamento</i>).</p>

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 4º ESO

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
Expresión de la entidad: sustantivos	Expresión de la entidad: significados del	Expresión de la entidad: sustantivos	Expresión de la entidad: artículos

<p>comunes; sustantivos colectivos; sustantivos compuestos y derivados; artículos determinados e indeterminados; pronombre y adjetivo demostrativo (<i>dieser</i>, <i>diese</i>, <i>diese</i>; <i>jeder</i>, <i>jedes</i>, <i>jede</i>; <i>alle</i>, <i>beide</i>); pronombrres reflexivos; la posesión: pronombrres y adjetivos posesivos; adjetivos posesivos; casos: nominativo, accusativo, dativo y genitivo.</p> <p>Expresión de la existencia: <i>es gab + Akk</i> (z.B. <i>Damals gab es kein Photoshop</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: la declinación del adjetivo: <i>zu</i>, <i>schön</i> + <i>Adj.</i> (z.B. <i>zu tener</i>, <i>schön praktisch</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: numerales indefinidos (z.B. <i>wenig</i>, <i>viel ein bisschen</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>irgendwie</i>); fórmulas (z.B. <i>nach seinem Plan</i>); partículas modales (z.B. <i>vielleicht</i>, <i>eben</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (z.B. <i>Ich auch</i>, <i>ich glaube schon</i>).</p> <p>La negación: <i>kein</i> + <i>Nomen</i>; pronombrres, adverbios indefinidos (z.B. <i>niemand</i>; <i>nichts</i>; <i>nie wieder</i>, <i>kaum</i>, <i>kein bisschen</i>).</p> <p>La interrogación: adjetivos interrogativos (<i>welch</i>, <i>was für ein</i>); oraciones interrogativas con preposición + <i>wen</i>; <i>wo(r)</i> + Präposition (z.B. <i>An wen erinnert er sich? Worum geht es hier?</i>).</p> <p>La exclamación: <i>Welch- + Adj. + Nomen</i></p>	<p>pronombre <i>on</i> y su concordancia con el verbo; revisión del género y casos particulares (p. ex. <i>prince</i>, <i>princesse</i>, <i>compagnon</i>, <i>compagne</i>); pronombrres personales reflexivos tónicos (p. ex. <i>moi-même</i>, <i>lui-même</i>); pronombrres demostrativos.</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there will be/ has been</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>good at maths</i>, <i>rather tired</i>, <i>tall enough</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales hasta 4 cifras; introducción a los números ordinales; introducción a los artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po'</i>, <i>poco</i>, <i>troppo</i>, <i>abbastanza</i>, <i>molto</i>, <i>un barattolo</i>, <i>una scatola</i>, <i>un pacchetto</i>, <i>una bottiglia</i>); el grado (p. es. <i>molto</i>, <i>più</i>, <i>meno</i>); el pronombre <i>ne</i>.</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tags</i>.</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>not</i>, <i>never</i>, <i>no + noun</i> (e. g. <i>no problem</i>, <i>nobody</i>, <i>nothing</i>); <i>negative tags</i>.</p> <p>La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions</i>, e. g. <i>Who is he playing with?</i>; <i>Aux. Questions</i>; <i>tags</i>).</p> <p>La exclamación: (<i>What + (Adj. + noun</i>, e. g. <i>What a wonderful holiday!</i>; <i>How + Adj.</i>, e. g. <i>How interesting!</i>; expresiones (e. g. <i>Well, that is a surprise!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous</i>, <i>present perfect</i>, <i>past perfect</i>); futuro (<i>going to</i>, <i>will</i>, <i>present simple and</i></p>	<p>contables, incontables, colectivos y compuestos; pronombrres personales, reflexivos/enfáticos, recíprocos y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos.</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there will be/ has been</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>good at maths</i>, <i>rather tired</i>, <i>tall enough</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales hasta 4 cifras; introducción a los números ordinales; introducción a los artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas (p. es. <i>un po'</i>, <i>poco</i>, <i>troppo</i>, <i>abbastanza</i>, <i>molto</i>, <i>un barattolo</i>, <i>una scatola</i>, <i>un pacchetto</i>, <i>una bottiglia</i>); el grado (p. es. <i>molto</i>, <i>più</i>, <i>meno</i>); el pronombre <i>ne</i>.</p> <p>La afirmación: signo afirmativo <i>sì</i>; frases declarativas afirmativas (p. es. <i>anch'io</i>, <i>credo/ penso di sì</i>).</p> <p>La negación (p. es. <i>no</i>, <i>non</i>, <i>niente</i>, <i>neanch'io</i>, <i>per niente</i>); frases declarativas negativas (p. es. <i>non</i>, <i>non...mai</i>, <i>per niente</i>, <i>credo di no</i>).</p> <p>La interrogación: oraciones interrogativas (p. es. <i>chi</i>, <i>che</i>, <i>come</i>, <i>quando</i>, <i>perché</i>, <i>dove</i>); respuestas (<i>sì</i>, <i>no</i>, <i>non + verbo</i>); disyuntiva (p. es. <i>preferisci il caffè o il tè?</i>).</p> <p>La exclamación: expresiones (p. es. <i>che + Adj.</i>, <i>che bello!</i>, <i>angurì!</i>); interjecciones (p.</p>
--	--	--

<p>(z.B. <i>Welch ein schönes Geschenk!</i>); oraciones exclamativas (z.B. <i>Das gibt's doch nicht!</i>); interjecciones (z.B. <i>Ana!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens</i>); pasado (<i>Perfekt, Präteritum, Historisches Präsens</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>Perfekt</i>); durativo: (<i>Präsens, Präteritum</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>anfangen zu + Inf.</i>; terminativo <i>aufhören zu + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); capacidad (<i>können, fähig sein, gut sein</i>); posibilidad, probabilidad (<i>können, mögen</i>); necesidad (<i>müssen</i>); obligación (<i>müssen</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen, können; lassen; erlaubt sein, verboten sein</i>); intención (<i>wollen; vorhaben, planen</i>); volición (<i>wünschen</i>).</p> <p>-Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>um Mitternacht, erst gestern</i>); unidades temporales (z.B. <i>Semester</i>); duración (z.B. <i>bis, über; ab, seit, während</i>); sucesión (z.B. <i>zuerst, zunächst, zuletzt</i>); anterioridad (z.B. <i>vor, seit; damals, vorher</i>); posterioridad (z.B. <i>bis, nach; nachher</i>); simultaneidad (z.B. <i>während; gleich, inzwischen</i>); frecuencia (z.B. <i>täglich, jährlich; morgens, werktags</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar con <i>Akk</i>; adverbios de lugar (z.B. <i>drinnen, draußen, drüben; dabin, dorhin</i>).</p>	<p>y casos particulares en <i>-emment, -amment</i>; locuciones adverbiales de modo con preposición (p. ex. <i>de préférence, en général, par cœur, face à face</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (<i>oui, si</i>); formas elípticas (p. ex. <i>moi aussi, moi si</i>).</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>ne...jamais, ne...rien, ne...personne, ne...plus, jamais, pas encore, pas du tout, pas...de, moi non, toi non plus</i>; revisión de los adverbios negativos con función sujeto (<i>personne, rien</i> (p. ex. <i>personne est là</i>)); la negación del infinitivo (<i>ne pas + Inf.</i>);</p> <p>La interrogación: revisión de la interrogación positiva y negativa; interrogación parcial con pronombres interrogativos (<i>lequel, laquelle, qui est-ce que/qui?, qui est-ce qui ?, qu'est-ce que/qui ?</i>); con preposiciones (<i>à quoi?, avec quoi?, par où?</i>); revisión de la inversión del sujeto y con doble sujeto.</p> <p>La exclamación: locuciones adverbiales (p. ex. <i>Tout à fait!, Bien sûr!</i>); la oración exclamativa como expresión de admiración o de temor (p. ex. <i>Quelle horreur!, Comme il est grand!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión de los verbos regulares e irregulares, transitivos e intransitivos; revisión del presente (<i>présent</i>) de verbos irregulares; pasado (<i>passé composé, imparfait, plus-que-parfait</i>); futuro (<i>futur simple</i>); condicional simple</p>	<p><i>continuous + Adv.</i>); voz pasiva con tiempos simples (<i>present and past simple</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> e. g. <i>usually, used to</i>); incoativo (<i>start-ing</i>); terminativo (<i>stop-ing</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>can, be able</i>); posibilidad/probabilidad (<i>may, might, perhaps</i>); necesidad (<i>must, need, have got to</i>); obligación (<i>have (got) to, must, imperative</i>); prohibición (<i>don't, can't, mustn't</i>); permiso (<i>could, allow</i>); intención (<i>going to, present continuous</i>); consejo (<i>should/ought to</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>five to (ten)</i>); divisiones (e. g. <i>century, season</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from...to, during, until, since</i>); anterioridad (e. g. <i>already, (not) yet</i>); posterioridad (e. g. <i>afterwards, later</i>); secuencia (<i>e. g. first, then, next, last</i>); simultaneidad (e. g. <i>while, as</i>); frecuencia (e. g. <i>often, usually</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>and, too, also</i>); disyunción (e. g. <i>or</i>); oposición (e. g. <i>but, however</i>);</p>	<p>es. <i>oh!, si!, no!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión de los verbos irregulares, transitivos e intransitivos; revisión del presente de verbos irregulares; pasado (introducción al <i>passato prossimo</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional simple y fórmulas de cortesía (p. es. <i>vorrei / mi piacerebbe</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); habitual (+ Adv. p. es. <i>sempre, mai, di solito</i>); incoativo (<i>cominciare a + Inf.</i>); terminativo (<i>finire di + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); necesidad (p. es. <i>bisogna + Inf.; dovere + Inf. avere bisogno di + nome</i>); obligación/prohibición (p. es. <i>bisogna, verbo dovere</i>, imperativo positivo y negativo); permiso (p. es. <i>potere</i>); intención/deseo (p. es. <i>vorrei / mi piacerebbe + Inf.</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, le parti del giorno</i>; divisiones (p. es. <i>la mattina, la sera, domattina, martedì sera</i>); duración (p. es. <i>da...a, da...fino a</i>); anterioridad (<i>prima</i>); posterioridad (p. es. <i>dopo, poi, più tardi</i>); secuencia (<i>p. es. a partire da, finalmente</i>); simultaneidad (p. es. <i>allo stesso tempo</i>); frecuencia (p. es. <i>di solito, una volta a settimana</i>); unidades temporales (p. es. <i>la giornata, la serata, il secolo, il semestre</i>).</p>
<p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>nicht nur... sondern auch</i>); disyunción (<i>oder</i>); oposición, concesión (<i>trotz... trotzdem</i>); causa (<i>denn, weil; wegen ; also</i>); finalidad (<i>zum, zur + Nomen</i>); explicación (<i>dass</i>); resultado (<i>deshalb</i>); condición (<i>wenn</i>); comparación (<i>mehr, weniger + Nomen als</i>; z.B. <i>mehr Leistung; immer besser; verdammt, mächtig + Adj.</i>; z.B. <i>Das ist vedammt schwierig!</i>); estilo indirecto; <i>Vorschläge, Anforderungen und Befehle: sollen, müssen, können; Imperativ</i> (z.B. <i>Bitte, einsteigen!</i>)</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar con <i>Akk</i>; adverbios de lugar (z.B. <i>drinnen, draußen, drüben; dabin, dorhin</i>).</p>	<p>(<i>conditionnel présent</i>) y fórmulas de cortesía con <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-vous + Inf.?, subjuntivo (subjontif présent)</i>.</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>passé composé</i>); prefijos <i>re-, r- + Inf.</i>; durativo (<i>en + date</i>); habitual (<i>souvent, parfois</i>); incoativo (<i>se mettre à, commencer à, futur proche</i> (p. ex. <i>Je vais partir en cinq minutes</i>)); terminativo (revisión del pasado reciente <i>venir de + Inf.</i> (p. ex. <i>je viens de finir l'exercice</i>)).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad (<i>être capable de, réussir à</i>); posibilidad/probabilidad/duda (<i>il est probable que, probablement, c'est certain, c'est possible</i>); necesidad (<i>il (+ pron. pers.) + faut, avoir besoin de + Inf., devoir + Inf.</i>); obligación/prohibición (<i>il faut, verbe devoir, imperative</i>); afirmativo y negativo con pronombre directo o indirecto, con verbos pronominales y con los pronombres <i>en e.y, c'est à qui de?, c'est à + pron. tonique/ nom + de + Inf.</i>; permiso (<i>pouvoir, demander, donner la permission à quelqu'un de faire quelque chose</i>); intención/deseo/voluntad (<i>penser/espérer/vouloir + Inf.</i>); la voz pasiva y las preposiciones <i>par y de</i>.</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>demain matin, maintenant, tout à l'heure, tout de suite, à ce moment-là, au bout de, au moment où, au siècle</i>); duración (p. ex. <i>depuis que, il y a, ça fait, dans, pendant que</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, déjà, avant</i></p>	<p>causa (e. g. <i>because (of), due to</i>); finalidad (e. g. <i>to-infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>as/ not so Adj. As, more comfortable/ quickly (than), the fastest</i>); resultado (e. g. <i>so, therefore</i>); condición (e. g. <i>if, unless</i>); estilo indirecto (<i>reported information, offers, suggestions and commands</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar, con países y ciudades, p. es. <i>abitare a + città/paese, abitare in + stato</i>; posición (p. es. <i>qui</i>); distancia, movimiento, dirección, proveniencia, destino (p. es. <i>venire da, andare a/in</i>). El pronombre <i>ci</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: conjunción (e); disyunción (o) oposición (ma); causa (perché); finalidad (per); comparación (p. es. più, meno che, quanto); consecuencia (allora); explicativa (dato che). Estilo indirecto (p. es. <i>informazione referita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>	

<p><i>de + Inf.); posterioridad (<i>ensuite, puis, plus tard, après + Inf.</i>); secuenciación (<i>à partir de, finalement, en fin</i>); simultaneidad (p. ex. <i>au moment où, en même temps, pendant, alors que</i>); frecuencia (<i>d'habitude, une/deux fois par, toujours, généralement, souvent, d'habitude quelquefois, rarement, jamais</i>); unidades temporales (p. ex. <i>le mois, l'année, une journée, un après-midi, une soirée</i>).</i></p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de posición (<i>dedans, dehors, dessous, dessus, au-dessous, au-dessus, ailleurs, partout</i>); distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino; pronombre <i>y</i>.</p> <p>Expresión de relaciones lógicas: disyunción/conjunción (<i>ni...ni, non seulement...mais aussi</i>); oposición/concesión (<i>au contraire, alors que, le mieux, le pire, si + Adj./Adv. + que</i> (p. ex. <i>il n'est pas si grand que toi</i>)); causa (<i>parce que, comme, puisque, locuciones preposicionales à cause de, grâce à</i>); finalidad (<i>pour, de manière à, de façon à + Inf.</i>); comparativa (<i>comme, aussi que, autant que, moins que</i>); consecuencia (<i>donc, par conséquent, ainsi</i>); relativas con pronombre (<i>qui, que, quoi, dont, où</i>); relativas con preposición + pronombre relativo invariable (<i>de qui, par où</i>); condición (<i>si + présent + présent/futur/Impératif; si + imparfait + Cond.</i>); estilo directo e indirecto (<i>discours rapporté, dire de + Inf., dire de ne pas + Inf.</i>).</p>	
---	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Segunda Lengua Extranjera I
1º Bachillerato

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Intercambio de ideas sobre el tema.	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos orales de longitud media y estructurados, en diferentes soportes, y articulados a velocidad media, sobre temas generales o menos habituales, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional y en sus correspondientes registros, en condiciones acústicas que no distorsionen el mensaje.	CCLI CAA
Identificación del tipo de texto, soporte y estructura: conversación formal e informal, entrevistas, anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, podcast, videoconferencias, etc.	BL1.2. Detectar, con actitud crítica, en textos orales, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, reconociendo las diferencias entre la lengua oral y escrita, expresiones coloquiales, tabúes, costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.	CCLI CSC CEC
Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad mayor de textos más complejos.	BL1.3. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas, así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente y más específico para la comprensión de textos orales de longitud media, claramente estructurados y en diferentes soportes.	CCLI CSC
Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto apoyándolas con información e ideas explícitas e implícitas del texto.	BL1.4. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente y más específico en textos orales de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y el cotexto.	CCLI CAA
Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos (distinción entre el sentido literal, inferencial, crítico y estético) y paralingüísticos (modulación y tono de la voz).	BL1.5. Discriminar, en textos orales de longitud media, en diferentes soportes, patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación reconociendo los significados e intenciones comunicativas relacionados con	CCLI
Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos lingüísticos y paralingüísticos.		
Técnicas de escucha activa: hacer preguntas para conectar con las ideas de otros, mostrar empatía, no juzgar, parafrasear, emitir refuerzos, resumir para clarificar.		
Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales o formales con una situación de jerarquía.		
Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios.		
Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas.		
Registro: las expresiones coloquiales.		
Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicos		

<p>de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas como los medios de comunicación, acontecimientos históricos y contrastes interculturales.</p> <p>Funciones Comunicativas</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal.</p> <p>Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho o parafrasear para solucionar un problema de comunicación.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones, puntos de vista. Advertencias y avisos.</p> <p>Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información.</p> <p>Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad.</p> <p>Formulación de hipótesis.</p> <p>Expresión de sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la simpatía o la aversión. Plantear quejas, tranquilizar y dar ánimos. Expresar síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Coloquialismos frecuentes.</p> <p>Formación de palabras.</p> <p>Ampliación de colocaciones más complejas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más específicas.</p> <p>Ampliación del vocabulario y Sinónimos, de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario siguiente:</p> <p>Identificación personal</p>	<p>los mismos.</p>	
---	--------------------	--

<p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción oral. Planificación Producción del mensaje con claridad, distinguiendo su idea o ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto monológico o dialógico al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro y la estructura de discurso adecuados a cada caso. Planificación de la comunicación autogestionada y plurigestionada. Ejecución Expresión del mensaje con claridad, coherencia, estructurándolo adecuadamente y ajustándose, en su caso, a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto.	BL2.1. Producir, aplicando estrategias de expresión oral, textos monológicos o dialógicos de longitud media, comprensibles y estructurados, en diferentes soportes, sobre temas generales o más específicos, en los ámbitos personal, público y educativo y ocupacional, en un registro formal, informal o neutro, aunque a veces haya pausas, vacilaciones y rectificaciones. BL2.2. Incorporar, en los textos orales, con sentido crítico, aspectos socioculturales y sociolingüísticos, relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, reconociendo las diferencias entre la lengua oral y escrita, expresiones coloquiales, tabúes, costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las	CCLI CAA CCLI CSC CEC

<p>Confianza en si mismo y assertividad en la presentación de ideas y opiniones en debates y discusiones.</p> <p>Revisión de la tarea o del mensaje para simplificar, mejorar y clarificar el contenido ras valorar las dificultades y los recursos disponibles.</p> <p>Coevaluación de la producción oral.</p> <p>Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas.</p> <p>Facilitación, compensación y corrección de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos paralingüísticos o paratextuales.</p> <p>Lingüísticos:</p> <ul style="list-style-type: none"> Modificación de palabras de significado parecido Definición o reformulación de un término o expresión. Paralingüísticos y paratextuales. Petición de ayuda. Técnicas de expresión oral (señalar objetos, usar deícticos o realizar acciones que aclaran el significado). Uso del lenguaje corporal culturalmente pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal, proxémica). Interacción oral (fórmulas o gestos simples para tomar o ceder el turno de palabra). Uso de sonidos extralingüísticos y cualidades prosódicas convencionales. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: las expresiones coloquiales. Las diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas como los medios de comunicación, acontecimientos históricos y contrastes interculturales. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. 	<p>diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor.</p> <p>BL2.3. Producir o coproducir, textos orales de longitud media, en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas y léxico, expresiones o modismos de uso frecuente o más específico, con sentido estético y creatividad.</p> <p>BL2.4. Utilizar en situaciones de comunicación habituales o menos habituales, claramente estructuradas y en diferentes soportes, con la ayuda de modelos, las estrategias y los recursos lingüísticos y paralingüísticos propios de la interacción oral, aunque se dependa en gran medida de la actuación del interlocutor.</p> <p>BL2.5. Pronunciar enunciados de forma clara, empleando los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación del nivel, aunque a veces se cometan errores que no interfieran en la comunicación.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CSC CCLI
--	---	---

<p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho parafrasear para solucionar un problema de comunicación.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones, puntos de vista. Expresión de advertencias y avisos.</p> <p>Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información.</p> <p>Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad.</p> <p>Formulación de hipótesis.</p> <p>Expresar sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la simpatía o la aversión. Plantear quejas, tranquilizar y dar ánimos. Expresar síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario enumerado.</p> <p>Coloquialismos frecuentes.</p> <p>Formación de palabras.</p> <p>Ampliación de colocaciones más complejas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más específicas..</p> <p>Ampliación del vocabulario y Simónimos. de la lengua extranjera.</p> <p>Identificación personal</p> <p>Vivienda, hogar y entorno</p> <p>Actividades de la vida diaria</p> <p>Familia y amigos</p> <p>Trabajo y ocupaciones</p> <p>Tiempo libre, ocio y deporte</p> <p>Viajes y vacaciones</p> <p>Salud y cuidados físicos</p>		
--	--	--

Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1) Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)	
--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Intercambio de ideas sobre el tema y formulación de una interpretación razonable. Identificación del tipo de texto , su estructura y formato: informes, cartas y correos electrónicos, instrucciones, artículos y noticias de opinión, fábulas, poemas, y relatos adaptados. Identificación del registro formal, informal o neutro. Lectura expresiva en voz alta para mejorar la pronunciación, la entonación y el ritmo necesarios para la comprensión lectora. Comprensión automatizada de palabras comunes en distintos contextos. Distinción de tipos de comprensión. Sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes en una variedad mayor de textos más complejos. Comprensión del texto por medio de la conexión, comparación y contraste de ideas con el conocimiento y experiencias propias, con otros textos y con el mundo exterior. Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto y estructura del texto. Capacidad para deducir y sacar conclusiones acerca de lo que no está explícito en el texto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, la información esencial, las ideas principales y los detalles más relevantes en textos de longitud media, continuos y discontinuos, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales o más específicos en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional. BL3.2. Leer en voz alta textos literarios y no literarios con precisión, fluidez y expresividad. BL3.3. Detectar, con actitud crítica, en textos escritos, los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, las relaciones interpersonales e interculturales, a las costumbres, celebraciones y manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, como elemento enriquecedor. BL3.4. Distinguir las funciones comunicativas del nivel y las estructuras morfosintácticas asociadas así como la organización textual y el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente y más específico, los conocimientos sobre patrones discursivos, las convenciones ortográficas,	CCLI CAA
Inferir del contexto y del cotexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Desarrollo y explicación de las interpretaciones de textos más complejos utilizando ideas explícitas e implícitas del texto para apoyarlas. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Comparación, contraste e intercambio de ideas. Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: Las expresiones coloquiales. Las diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, acontecimientos históricos, contrastes interculturales, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho, parafrasear para solucionar un problema de comunicación. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo. Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones, puntos de vista. Expresión de advertencias y avisos. Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información.	tipográficas y de puntuación para la comprensión de textos escritos de longitud media, claramente estructurados y en diferentes soportes. BL3.5. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente y más específico en textos escritos de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y del cotexto.	CCLI CAA

Inferir del contexto y del cotexto los significados de palabras y expresiones de uso menos frecuente o más específico. Desarrollo y explicación de las interpretaciones de textos más complejos utilizando ideas explícitas e implícitas del texto para apoyarlas. Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos. Comparación, contraste e intercambio de ideas. Utilización de diccionarios, monolingües y bilingües tanto en formato impreso como digital. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: Las expresiones coloquiales. Las diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, acontecimientos históricos, contrastes interculturales, etc. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso: rectificar lo que se ha dicho, parafrasear para solucionar un problema de comunicación. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo. Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones, puntos de vista. Expresión de advertencias y avisos. Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información.	tipográficas y de puntuación para la comprensión de textos escritos de longitud media, claramente estructurados y en diferentes soportes. BL3.5. Inferir el significado de palabras y expresiones de uso menos frecuente y más específico en textos escritos de longitud media, en diferentes soportes, con apoyo del contexto y del cotexto.	CCLI CAA
--	--	-------------

<p>Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad.</p> <p>Formulación de hipótesis.</p> <p>Expresar sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la simpatía o la aversión. Plantear quejas, tranquilizar y dar ánimos. Expresar síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Comprensión de la función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Recepción)</p> <p>Coloquialismos frecuentes.</p> <p>Formación de palabras.</p> <p>Ampliación de colocaciones más complejas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más específicas.</p> <p>Ampliación del vocabulario y Sinónimos, de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario siguiente:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio Compras y actividades comerciales Alimentación y restauración Transporte Lengua y comunicación. Metalenguaje Medioambiente, clima y entorno natural Tecnologías de la Información y de la Comunicación Lenguaje de aula Lenguaje literario Patrones gráficos y convenciones ortográficas Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación. Estructuras morfosintácticas y discursivas (2) 		
--	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de producción e interacción escrita Planificación Movilización y coordinación de las propias competencias generales y comunicativas con el fin de realizar eficazmente la tarea (generar ideas sobre un tema e identificar una variedad de recursos adecuados al propósito). Localización y uso adecuado de recursos lingüísticos o temáticos. Selección crítica de la información para apoyar las ideas de la producción escrita. Ejecución Expresión del mensaje con claridad, ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto: cuestionarios, textos informativos, descriptivos y narrativos, argumentativos. Correspondencia informal y formal. Andamiaje en los conocimientos previos de otras lenguas. Utilización de oraciones de diferente longitud y estructura y de mayor complejidad para organizar el texto con la suficiente cohesión interna y coherencia. Revisión. Reajuste de la tarea o del mensaje. Coevaluación del texto escrito. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales y de tratamiento propias de los contactos sociales informales, o formales con una situación de jerarquía. Patrones de comportamiento. Relaciones interpersonales e interculturales tales como reconocer los tabúes propios de las diferentes culturas. Registro: expresiones coloquiales y las diferencias entre el texto oral y escrito. Convenciones sociales: rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas como los medios de comunicación, acontecimientos históricos y contrastes interculturales. Funciones Comunicativas Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales: presentar a alguien de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del	BL4.1. Producir o coproducir textos escritos de longitud media, continuos o discontinuos, coherentes y estructurados, en diferentes soportes, en un registro formal, informal o neutro, sobre temas generales o más específicos, en los ámbitos personal, público, educativo y ocupacional, aplicando estrategias de planificación, ejecución y revisión con creatividad y sentido estético. BL4.2. Incorporar a la producción escrita los aspectos socioculturales y sociolingüísticos relativos a la vida cotidiana, al comportamiento, a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, considerando la diversidad y las diferencias en el aula desde una perspectiva inclusiva, evitando estereotipos y prejuicios y aceptando las diferencias como elemento enriquecedor. BL4.3. Producir o coproducir textos escritos de longitud media en diferentes soportes, coherentes y adecuados al propósito comunicativo, utilizando los conocimientos sobre funciones, patrones discursivos, organización textual, estructuras morfosintácticas, convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, así como el léxico, expresiones y modismos de uso frecuente y más específicos, en las diferentes situaciones comunicativas, con sentido estético y creatividad. BL4.4. Producir correspondencia personal, formal e informal, en diferentes soportes sobre temas relacionados con actividades y situaciones de la vida cotidiana y temas de actualidad, en el ámbito personal, público, social, académico y ocupacional, respetando convenciones, normas de cortesía y netiqueta	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC CEC CCLI CSC

<p>discurso: rectificar lo que se ha dicho, parafrasear para solucionar un problema de comunicación.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares y actividades.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de sucesos futuros. Relación de acciones en el tiempo.</p> <p>Petición y ofrecimiento de información, indicaciones, opiniones, puntos de vista Expresión de advertencias y avisos.</p> <p>Expresión del grado de certeza. Confirmación o corrección de una información.</p> <p>Expresión de deseos, promesas, probabilidad o improbabilidad.</p> <p>Formulación de hipótesis.</p> <p>Expresar sentimientos tales como la indiferencia, la admiración, la simpatía o la aversión. Plantear quejas, tranquilizar y dar ánimos. Expresar síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso frecuente (Producción)</p> <p>Coloquialismos frecuentes.</p> <p>Formación de palabras.</p> <p>Ampliación de colocaciones más complejas.</p> <p>Cognados y falsos cognados.</p> <p>Expresiones idiomáticas más específicas.</p> <p>Ampliación del vocabulario y Sinónimos. de la lengua extranjera.</p> <p>Desarrollo y expansión del vocabulario siguiente:</p> <ul style="list-style-type: none"> Identificación personal Vivienda, hogar y entorno Actividades de la vida diaria Familia y amigos Trabajo y ocupaciones Tiempo libre, ocio y deporte Viajes y vacaciones Salud y cuidados físicos Educación y estudio 		
---	--	--

<p>Compras y actividades comerciales</p> <p>Alimentación y restauración</p> <p>Transporte</p> <p>Lengua y comunicación. Metalingüaje</p> <p>Medioambiente, clima y entorno natural</p> <p>Tecnologías de la Información y de la Comunicación</p> <p>Lenguaje de aula</p> <p>Lenguaje literario</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en redes sociales, blogs, <i>wikis</i> , foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias, bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS). Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios. Comunicación Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i> , foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.	BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias. BL5.4. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas	CD CD CD SIEE

<p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Creación de contenidos digitales.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p>	<p>creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL5.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL5.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	SIEE CAA SIEE SIEE CSC CAA CCLI CAA
--	---	--

<p>Auroconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Habilidades personales de autorregulación</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Trabajo cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Uso del vocabulario específico de la asignatura.</p> <p>Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Lengua y comunicación. Metalenguaje.</p> <p>Lenguaje de aula.</p>		
---	--	--

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 1º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos y fonemas vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel: acentos de palabra en verbos con prefijo separable e inseparable, y partículas modales.</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; representación gráfica de un sonido de caracteres vocálicos dobles (p. ex. <i>voyager, ennuyer</i>); división vocal/semivocal (p. ex. <i>pied, huit, doigt</i>); pronunciación de -e caduca en posición final y delante de dos consonantes (p. ex. <i>vend-le, ensemble</i>); pronunciación de -emment (p. ex. <i>prudemment</i>), de -amment (p. ex. <i>savamment</i>), de -um (p. ex. <i>curriculum</i>)).</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: enlaces, asimilación, fusión y elisión; dobles consonantes con valor fonémico (p. ex. <i>éclairait/éclairerait, il a dit/il l'a dit</i>); <i>la liaison</i>; <i>liaison</i> obligatoria después de adverbios cortos (p. ex. <i>Il est très étonné</i>); de grado (p. ex. <i>tu es plus occupé que moi</i>); de negación (p. ex. <i>ne...pas un</i>); expresiones hechas (<i>avant-hier, c'est-à-dire</i>); <i>liaison facultativa</i> después de <i>quand, comment, combien, quand + inversion</i> (p. ex. <i>quand est-il</i>)</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; pronuncias excepcionales y grupos consonánticos de especial dificultad.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases (e. g. <i>weak forms</i>) para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado <i>connected speech</i>: enlaces, asimilación, fusión y elisión de mayor complejidad.</p> <p>Pronunciación en los diccionarios y en las fuentes <i>online</i>.</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (<i>elisión e troncamento</i>).</p>

arrivé ?); liaison después de *et* (p. ex. *une fille et un garçon*); delante de *b* aspirada (p. ex. *Ce sont des héros*).

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 1º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Expresión de la entidad: sustantivos compuestos y derivados; <i>n-Deklination</i>; pronomombres y adjetivos demostrativos (<i>jener, jenes, jene</i>); pronomombres y adjetivos indefinidos (<i>einig, mancher, manches, manche</i>); pronomombres reflexivos, pronomombres relativos precedidos de preposición.</p> <p>Expresión de la existencia: <i>es gibt + Modalverb</i> en <i>Konjunktiv II</i> (z.B. <i>es sollte... geben</i>); <i>es gibt + Futur</i> (z.B. <i>es wird geben</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: declinación del adjetivo; <i>Partizip II als Zustandspassiv</i> (z.B. <i>Das Museum ist geschlossen</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: adverbios (z.B. <i>ungefähr, wenigstens, ziemlich</i>); cardinales fraccionarios (z.B. <i>die Hälfte, ein Drittel, zweit Viertel, die Mehrheit</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>äußerst, wenigstens</i>); fórmulas (z.B. <i>aus dem Lot geraten</i>); partículas modales (z.B. <i>bloß, wohl</i>).</p>	<p>Expresión de la entidad: pronombre <i>on</i> y sus significados; artículos; sustantivos; doble género (p. ex. <i>le mode/ la mode, un moule/ une moule</i>); un solo género (p. ex. <i>la lune, le soleil</i>); revisión de palabras compuestas más usuales (p. ex. <i>un portemanteau, un porte-clé</i>); concordancia con sujeto impersonal (p. ex. <i>il faut dire personnes de plus</i>); pronomombres en <i>e y</i>; revisión de pronomombres personales reflexivos tónicos; pronomombres demostrativos con partículas de refuerzo <i>-y</i> y <i>-là</i> (p. ex. <i>celui-ci, celui-là</i>); pronomombres personales OD y OI; pronombre neutro <i>le</i>; pronomombres relativos invariables <i>qui</i>, <i>que, où, dont</i>; revisión de pronomombres relativos precedidos de preposición (<i>de qui, pour qui, à qui, d'où, par où</i>); la posesión.</p> <p>Expresión de la existencia: presentativo (<i>Parler de son environnement quotidien</i>); <i>la mise en relief</i> (<i>voici, voilà, il y a</i> (p. ex. <i>Voici mon meilleur ami!</i>)).</p> <p>Expresión de la cualidad: nominalización de los adjetivos (p. ex. <i>le bleu, l'important</i>);</p>	<p>Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables, colectivos y compuestos; pronomombres personales, reflexivos/enfáticos, recíprocos, <i>one(s)</i> y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos.</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there could be</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>pretty good, much too expensive</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales regulares e irregulares; números cardinales y ordinales; adverbios de cantidad (e. g. <i>lots/plenty (of), several</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>carefully, in a hurry</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tags; me too, think/ hope so</i>.</p> <p>La negación: oraciones negativas con <i>not never, no + noun</i> (e. g. <i>no chance, nobody, nothing</i>); <i>negative tags; me neither</i>.</p>	<p>Expresión de la entidad: revisión de los artículos; sustantivos compuestos; pronomombres reflexivos, pronomombres tónicos; adjetivos demostrativos; los presentativos (p. es. <i>esso</i>); la posesión (adjetivos posesivos de uno y de varios poseedores).</p> <p>Expresión de la existencia: (non) <i>c'è/ ci sono; (non) c'è stato/ ci sono stati; (non) ci sarà/ ci saranno</i>.</p> <p>Expresión de la cualidad: género y número de los adjetivos; formación regular e irregular de los adjetivos.</p> <p>Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión números cardinales hasta 4 cifras; números ordinales hasta dos cifras; porcentajes, fracciones, artículos partitivos; adverbios de cantidad y medidas; sustantivos colectivos (p. es. <i>doppio, coppia</i>); artículos partitivos (p. es. <i>della, dello, del</i>); el grado (p. es. <i>trop belli, abbastanza dolce</i>); el superlativo del adjetivo; el pronombre <i>ne</i>.</p> <p>Expresión del modo: adverbios de</p>

La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (z.B. <i>so scheint es</i>).	adjetivos y participios (<i>participe présent</i>).	La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions</i> , e. g. <i>What is the book about?</i> ; <i>Aux. Questions</i> ; preguntas indirectas (e. g. <i>Do you know where she lives?</i> ; <i>tagt</i>).	manera en <i>-mente</i> y en <i>-bile</i> . La afirmación: oraciones declarativas afirmativas (p. es. <i>anch'io</i> ; <i>credo, penso di sì</i> , el adverbio <i>sì</i> .
La negación: correlaciones (z.B. <i>weder... noch</i>); adverbios (z.B. <i>durchaus nicht</i> , <i>keinesfalls</i> , <i>überhaupt nichts</i> ; prefijos y sufijos (<i>gegen-</i> , <i>wider-</i> ; <i>-arm</i> , <i>-los</i> , <i>-leer</i>).	Expresión de la cantidad: porcentajes, artículos partitivos, adverbios de cantidad (p. ex. <i>autant, petit à petit, tout à fait, à moitié, à peu près</i>) y medidas; revisión del número, formación irregular (p. ex. <i>souris, jeux, travail</i>), casos particulares del número (p. ex. <i>des timbres-poste, quel délice, quelles délices</i>); revisión del grado relativo y superlativo (p. ex. <i>le mieux, le plus, le moins souvent</i>).	La exclamación: (<i>What + (Adj. +) noun</i> , e. g. <i>What beautiful horses!</i> ; <i>How + Adj.</i> , e. g. <i>How very nice!</i> ; expresiones (e. g. <i>Hey, that's my bike!</i>).	La negación: p. es. <i>no, neanch'io, per niente, affatto, credo di no</i> ; frases declarativas negativas con <i>non, non...mai, per niente, nessuno, nessuna</i> .
La interrogación: pronombre interrogativo <i>wessen</i> .	La exclamación: oraciones exclamativas (z.B. <i>Was du nicht sagst!</i>); interjecciones (z.B. <i>Donnerwetter!</i>).	Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous, present perfect, past perfect</i>); futuro (<i>going to, will, present simple and continuous + Adv.</i>); voz pasiva con tiempos simples y tiempos perfectos (e. g. <i>A new president has been elected</i>).	La interrogación: totales (parciales; introducidas por Adv., pronombres y Adj. interrogativos (es. <i>quanti pomodori?</i> ; <i>come mai vieni alla festa?</i>); eco (p. es. <i>Mario chi?</i>); respuestas (sì, <i>certol</i>).
Expresión del tiempo: presente (<i>Präsens, Vorgangspassiv; Passiv mit Modalverben</i>); pasado (<i>Perfekt, Präteritum, Historisches Präsens, Konjunktiv II</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I</i>).	Expresión del modo: algunos adverbios de modo en <i>-emment, -amment</i> ; algunas locuciones adverbiales (p. ex. <i>exprès, vachement, carrément, à l'aide de, grâce à</i>).	La afirmación: <i>si</i> en oraciones interrogativas negativas; revisión de las formas clípticas.	La exclamación: revisión de las preguntas (p. es. <i>che + Nombre!, che peccato!</i>); interjecciones (p. es. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>).
Expresión del aspecto: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt, Futur II</i>); durativo (<i>Präsens, Präteritum, Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>vornehmen zu + Inf.</i>); terminativo (<i>gerade, schon + Perfekt</i>).	La afirmación: factualidad (<i>Aussagesätzige</i>); capacidad (z.B. <i>imstande sein zu + Inf.</i>); posibilidad, probabilidad (z.B. <i>möglichlicherweise, wahrscheinlich</i>); necesidad (<i>nur brauchen zu + Inf.</i>); obligación (<i>brauchen, nich brauchen zu + Inf.</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen, können, lassen</i>); intención (<i>beabsichtigen zu + Inf.</i>); volición (<i>hoffen zu + Inf., Konjunktiv II</i>).	Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv.</i> , e. g. <i>every Sunday morning, used to, would</i>); incoativo (<i>be about to</i>); terminativo (<i>stop –ing</i>).	Expresión del tiempo: presente de los verbos usuales (<i>lo stato, la descrizione</i>); presente progresivo (<i>stare + per + Inf.</i>); pasado (<i>passato prossimo</i>); futuro (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional.
Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätzige</i>); capacidad (z.B. <i>imstande sein zu + Inf.</i>); posibilidad, probabilidad (z.B. <i>möglichlicherweise, wahrscheinlich</i>); necesidad (<i>nur brauchen zu + Inf.</i>); obligación (<i>brauchen, nich brauchen zu + Inf.</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen, können, lassen</i>); intención (<i>beabsichtigen zu + Inf.</i>); volición (<i>hoffen zu + Inf., Konjunktiv II</i>).	La afirmación: factualidad (<i>Aussagesätzige</i>); capacidad (z.B. <i>imstande sein zu + Inf.</i>); posibilidad, probabilidad (z.B. <i>möglichlicherweise, wahrscheinlich</i>); necesidad (<i>nur brauchen zu + Inf.</i>); obligación (<i>brauchen, nich brauchen zu + Inf.</i>); permiso, prohibición (<i>dürfen, können, lassen</i>); intención (<i>beabsichtigen zu + Inf.</i>); volición (<i>hoffen zu + Inf., Konjunktiv II</i>).	La negación: oraciones negativas con <i>ne...pas encore, ne...plus, pas mal, pas mal du tout, pas du tout, pas...de personne, rien</i> ; formas clípticas (p. ex. <i>moi non plus, moi non</i>); restricción (<i>absolument, absolument pas</i>); ne explétif.	La exclamación: revisión de las preguntas (p. es. <i>che + Nombre!, che peccato!</i>); interjecciones (p. es. <i>ah!, eri tu!, oh! bravo!</i>).
Expresión de las relaciones temporales:		La interrogación: oraciones interrogativas con <i>lequel, laquelle, auquel, duquel</i> ; revisión de la interrogación afirmativa y negativa con inversión de sujeto; interrogaciones parciales (<i>qui'est-ce qui?, qui est-ce qui? + V. + attribut, OD, OI, qui'est-ce qui? / qui est-ce qui? + pronom OD, OI, en, y + V. + CC</i>).	La interrogación: totales (parciales; introducidas por Adv., pronombres y Adj. interrogativos (es. <i>quanti pomodori?</i> ; <i>come mai vieni alla festa?</i>); eco (p. es. <i>Mario chi?</i>); respuestas (sì, <i>certol</i>).
puntual (z.B. <i>morgen um diese Zeit</i>); unidades temporales (z.B. <i>Quartal, Halbjahr</i>); duración (z.B. <i>den ganzen Tag</i>); sucesión (z.B. <i>ers tens, zweitens</i>); anterioridad (z.B. <i>davor</i>); posterioridad (z.B. <i>seit hinterher, folglich; ehe</i>); simultaneidad (z.B. <i>als, wenn gleichzeitig</i>); frecuencia z.B. <i>sehr oft, oftmals, Tag ein, Tag aus</i>).	La exclamación: revisión de la oración exclamativa (<i>Qu'est-ce que!, Quel, Comme!</i>); el vocativo (p. ex. <i>Venez, les enfants!</i>).	puntuales (e. g. <i>at midnight</i>); divisiones (e. g. <i>term</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>ago, early, late</i>); duración (e. g. <i>from...to, during, until, since</i>); anterioridad (e. g. <i>already, (not) yet</i>); posterioridad (e. g. <i>afterwards, later</i>); secuencia (e. g. <i>first, after that, finally</i>); simultaneidad (e. g. <i>just, when</i>); frecuencia (e. g. <i>twice/four times a week, daily</i>).	(sapere + Inf.); posibilidad/probabilidad (<i>potere + Inf.; forse; dovere + Inf.</i>); necesidad (<i>dovere + Inf.; avere bisogno di + N/Inf.; essere necessario + Inf.</i>); obligación (<i>dovere + Inf.; imperativo</i>); permiso (<i>imperativo + pure; potere + Inf.</i>); intención (p. es. <i>vorrei</i>).
Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones de lugar (<i>um... herum, entlang, gegenüber</i>); adverbios de lugar (z.B. <i>hin- und her, da-, hier ; überall</i>).	Expresión del tiempo: revisión de los verbos regulares e irregulares, defectivos, transitivos e intransitivos; revisión del presente (<i>présent</i>) en verbos regulares e irregulares; pasado (<i>passé composé, imparfait, plus-que-parfait</i>); futuro (<i>futur simple</i>); condicional simple (<i>conditionnel présent</i>) y fórmulas de cortesía con <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-vous + Inf?</i> (p. ex. <i>Pourriez-vous venir demain?</i>).	Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino.	Expresión de las relaciones temporales: puntuales (p. es. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); divisiones (p. es. <i>di mattina, in autunno</i>); anterioridad (p. es. <i>due anni fa, l'anno scorso, ieri mattina, prima</i>); posterioridad (p. es. <i>più tardi, poi, il giorno dopo</i>); duración (p. es. <i>da...a..., fino a, fra, tra...e</i>); simultaneidad (mentre, allo stesso tempo); secuencia (p. es. <i>prima...poi, dopo, allora</i>); frecuencia (p. es. <i>quasi mai, ogni tanto, a volte, una volta alla settimana</i>).
Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>sowohl... als auch</i>); disyunción (<i>entweder... oder</i>); oposición, concesión (<i>nicht/kein... sondern; statt, trotz; statt, anstatt ... das, zu; trotzdem, obwohl</i>); causa (<i>deswegen, nämlich</i>); finalidad (<i>um... zu + Inf.; damit; darum, dazu</i>); comparación (z.B. <i>der schnellste von allen, auf der ganzen Welt, riesig, schrecklich + Adj.</i>); consecución (<i>darum, deswegen, deshalb</i>); explicación (<i>dav</i>); resultado, correlación (<i>so ... dass;</i> <i>je... desto</i>); condición (<i>wenn... dann</i>); condición negativa (<i>obne... dass, ohne... zt</i>); estilo indirecto (z.B. <i>genauer gesagt, mit anderen Worten; Vorschläge; (Konjunktiv II (z.B. <i>Wir könnten etwas unternehmen</i>); Auforderungen und Befehle (z.B. Stehenbleiben)</i>	Expresión del aspecto: puntual (<i>passé composé</i>); prefijos: <i>re, r+Inf.</i> ; durativo (<i>en + date</i>); habitual (<i>souvent, parfois</i>); incoativo (<i>se mettre à y commencer à</i>); terminativo (<i>finir de, arrêter de</i>).	Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>not only...but also, both... and</i>); disyunción (e. g. <i>either...or</i>); oposición/concesión (e. g. <i>(even) though/although, despite/in spite of</i>); causa (e. g. <i>because (of), due to, as</i>); finalidad (e. g. <i>to infinitive, for</i>); comparación (e. g. <i>twice as, not so Adj. as (much/many) ... as, less/more + Adj./Adv. (than), better and better, the highest in the world</i>); resultado (e. g. <i>so, therefore, so such...that</i>); condición (e. g. <i>if, unless</i>); estilo indirecto (<i>reported information, offers, suggestions and commands</i>).	Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar, posición, distancia, movimiento, dirección, proveniencia, destino (<i>venire da; abitare/andare in/a stato/città</i>). El pronombre <i>ci</i> .
	Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (p. es. <i>e, anche</i>); disyunción (p. es. <i>o</i>); oposición (p. es. <i>ma, invece di</i>); causa (p. es. <i>perché</i>); finalidad (p. es. <i>per, a + Inf.</i>); condición (<i>se</i>); comparación (p. es. <i>più/meno di, quanto, come, il più, il meno di</i>); consecuencia (p. es. <i>allora, così</i>); explicativa (p. es. <i>dato che</i>). Estilo indirecto (p. es. <i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).		

	<p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>maintenant, tout à l'heure, tout de suite, à ce moment-là</i>); duración (p. ex. <i>encore, ne...plus</i>); anterioridad (p. ex. <i>avant, déjà</i>); posterioridad (<i>ensuite, plus tard, après + Inf.</i>); secuenciación (<i>puis, enfin</i>); simultaneidad (p. ex. <i>quand, pendant</i>); frecuencia (p. ex. <i>tojours, souvent, quelquefois, jamais, chaque fois que</i>); unidades temporales (p. ex. <i>trimestre, semestre</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar (<i>par-dessus, en arrière, là-dedans, là-dessus, à travers, ci-contre, ailleurs, partout</i>); posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino.</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción/disyunción (<i>ni...ni, non seulement...mais aussi</i>); oposición/concesión (<i>alors que, en revanche, cependant, tandis meilleur, le mieux, le pire; aussi + Adj./Adv. + que</i> (p. ex. <i>il a travaillé aussi bien que je l'attendais</i>); <i>si + Adj./Adv. + que</i> (p. ex. <i>Il n'est pas si intelligent que toi</i>)); causa (<i>en effet, car, puisque</i>); comparativa (<i>aussi que, autant que, moins que</i>); consecuencia (<i>c'est pourquoi, par conséquent, ainsi, ainsi donc, en effet</i>)); finalidad (<i>pour, afin de, de crainte de, de peur de, de manière à, de façon à + Inf.</i>); relativas con pronombre (<i>qui, que, quoi, dont, où</i>); relativas con preposición + pronom relativo invariable (p. ex. <i>de qui, par où</i>); relativas con preposición + pronombre</p>	
--	---	--

	<p>relativo variable (<i>auquel, pour laquelle</i>); condicional y las estructuras <i>si + V</i>; estilo directo, indirecto (<i>discours rapporté</i> en las frases declarativas, interrogativas, exclamativas e imperativas).</p>	
--	--	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Segunda Lengua Extranjera II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Comprensión de textos orales. Curso 2ºBachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo textual y su estructura: anuncios, biografías, informes, noticias, canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, <i>podcast</i> , etc. Instrucciones técnicas relativas a la organización de actividades y normas de seguridad. Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales. Conversación formal o informal. Presentaciones, charlas, videoconferencias y conferencias. Programas de radio (noticias, entrevistas) y televisión (reportajes o documentales). Textos literarios originales o adaptados. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes e intencionalidades del texto oral (humor, ficción y no ficción, uso estético de la lengua). Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto. Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados (anticipación y predicción), actitud y predisposición mental, a partir de la comprensión de	BL1.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión oral, información esencial, las ideas principales, opiniones e implicaciones generales en textos orales bien organizados, en diferentes soportes, en lengua estándar y articulados a velocidad normal sobre temas de especialización o de interés en los ámbitos personal, público, académico y profesional, incluso con algo de ruido de fondo. BL1.2. Analizar, con actitud crítica y empatía, aspectos socioculturales y sociolingüísticos en el ámbito personal, público, académico y profesional, relativos a estructuras socio-económicas, relaciones interpersonales, comportamiento gestual y verbal y convenciones sociales, evaluando la presencia de estereotipos o prejuicios y el uso discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social). BL1.3. Distinguir las funciones principales, el propósito comunicativo y las implicaciones del texto oral, los patrones discursivos, la organización textual y estructuras morfosintácticas, en diferentes soportes y situaciones comunicativas.	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CSC

<p>elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.</p> <p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos.</p> <p>Técnicas de escucha activa (mostrar empatía, no juzgar, parafrasear, emitir refuerzos, resumir para clarificar).</p> <p>Estrategias de reparación frente a una audición errónea.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones.</p> <p>Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes.</p> <p>Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios, gestos, expresión corporal y facial y uso de la voz.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas.</p> <p>Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo.</p> <p>Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias, patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional.</p> <p>Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales. Presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal.</p> <p>Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Respuesta a cambios de ámbito o tema inesperados y a las interrupciones de la comunicación durante la interacción como lapsus de memoria.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción</p>	<p>BL1.4. Inferir el significado de léxico común y especializado, de expresiones y modismos habituales, en el ámbito personal, público, académico y profesional, en diferentes soportes y situaciones comunicativas, evaluando la intencionalidad, el impacto y eficacia del texto así como el uso humorístico, lúdico y estético.</p> <p>BL1.5. Discriminar en textos orales, en diferentes soportes, los patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación de uso común y más específicos, reconociendo sus significados e intenciones comunicativas explícitas e implícitas, como interés, sorpresa o indiferencia.</p>	CCLI CAA	CCLI
---	---	-------------	------

<p>de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y de su uso creativo y artístico: historias, cuentos, presentaciones en <i>powerpoint</i>, <i>storytelling</i>, improvisaciones, ensayo, dramatización y lectura expresiva de poesía.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Recepción)</p> <p>Léxico, expresiones y modismos menos frecuente y más especializado, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional relativo a:</p> <ul style="list-style-type: none"> Descripción de personas y objetos Tiempo y espacio. Estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos Relaciones personales, sociales, académicas y profesionales Educación y estudio. Trabajo y emprendimiento Bienes y servicio Ocio y deporte Lengua y comunicación intercultural Ciencia y tecnología Historia y cultura Sinónimos. <p>Léxico y expresiones para el uso poético, estético, humorístico del idioma.</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las</p>	
---	--

intenciones comunicativas (1)	
Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)	

Bloque 2: Producción de textos orales: expresión e interacción. Curso 2º Bachillerato		CC
Contenidos	Criterios de evaluación	
Estrategias de producción e interacción oral Planificación Producción del mensaje con claridad, distinguiendo sus ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro (formal, informal y neutro) y la estructura de discurso adecuados a cada caso. Utilización de diccionarios, especializados, temáticos y de sinónimos. Búsqueda y selección de información y documentación en entornos virtuales de aprendizaje. Comunicaciones autogestionadas y plurigestionadas. Recursos para la elaboración de un texto conjunto con otros compañeros de forma colaborativa: turno de palabra, coevaluación, discusión, negociación y toma de decisiones. Ejecución Expresión del mensaje con claridad, coherencia y confianza, estructurándolo adecuadamente y adaptándose al contexto, al interlocutor y a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto. Andamiaje en los conocimientos previos (utilizar “ <i>formulaic speech</i> ”). Compensación (facilitación, compensación y corrección) de las carencias lingüísticas mediante procedimientos lingüísticos, paralingüísticos o paratextuales. Lingüísticos: definir o parafrasear un término o expresión, sustituir palabras o usar circunloquios.	BL2.1. Producir y coproducir, textos diversos, estructurados y de cierta longitud, en diferentes soportes y en sus correspondientes registros, en los ámbitos personal, público, educativo y profesional, aplicando estrategias de expresión oral de planificación, ejecución y revisión y de reformulación del texto oral para adaptarlo al interlocutor y lograr el propósito comunicativo. BL2.2. Integrar, con actitud crítica y empatía, a los textos orales, los aspectos sociolingüísticos y socio culturales, relativos a la vida cotidiana, a las relaciones interculturales e interpersonales, a las convenciones sociales y las manifestaciones culturales y artísticas, aceptando las diferencias como elemento enriquecedor, evitando estereotipos y prejuicios haciendo un uso no discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social) y adaptando el discurso a las características del interlocutor y de la situación comunicativa. BL2.3. Planificar y crear, en cualquier soporte, textos orales adecuados a las funciones e intenciones comunicativas, seleccionando el léxico común y especializado, las estructuras morfosintácticas, los patrones discursivos, y los elementos de conexión y de cohesión apropiados para el logro de un discurso organizado y eficaz. BL2.4. Seleccionar y utilizar expresiones, modismos y léxico menos común y más especializado, incluyendo palabras y expresiones que permitan argumentar, cuestionar y defender puntos de vista, así como la expresión sencilla de la poesía, el humor, para el logro de un discurso organizado y eficaz. BL2.5. Reproducir, con la fluidez necesaria, patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, para lograr el propósito comunicativo según las demandas del contexto, aunque pueda haber algunas pausas o titubeos.	CCLI CAA
Paralingüísticos y paratextuales: pedir ayuda, señalar objetos, usar deícticos, realizar acciones que aclaren el significado, usar lenguaje corporal cultural pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal y proximidad física).		
Revisión Revisión de la tarea (emprender una versión más modesta de la tarea) o del mensaje (hacer concesiones en lo que realmente le gustaría expresar), tras valorar las dificultades y los recursos disponibles.		
Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones. Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios, gestos, expresión corporal y facial y uso de la voz. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas. Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo. Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias, patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.		
Funciones comunicativas Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional. Iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales. Presentar a alguien y reaccionar al ser presentado de manera formal e informal. Excusarse y pedir disculpas.		

Paralingüísticos y paratextuales: pedir ayuda, señalar objetos, usar deícticos, realizar acciones que aclaren el significado, usar lenguaje corporal cultural pertinente (gestos, expresiones faciales, posturas, contacto visual o corporal y proximidad física).		
Revisión Revisión de la tarea (emprender una versión más modesta de la tarea) o del mensaje (hacer concesiones en lo que realmente le gustaría expresar), tras valorar las dificultades y los recursos disponibles.		
Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones. Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes Patrones de comportamiento: movimientos de atención y silencios, gestos, expresión corporal y facial y uso de la voz. Relaciones interpersonales e interculturales como reconocer los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas. Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo. Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias, patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.		

<p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Enfrentarse a cambios de ámbito o tema inesperados y a las interrupciones de la comunicación durante la interacción como lapsus de memoria.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y de su uso creativo y artístico: historias, cuentos, presentaciones multimedia, <i>storytelling</i>, improvisaciones, ensayo, dramatización y lectura expresiva de poesía.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Producción)</p> <p>Léxico, expresiones y modismos menos frecuente y más especializado, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional relativo a:</p> <p>Descripción de personas y objetos.</p> <p>Tiempo y espacio.</p> <p>Estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos</p> <p>Relaciones personales, sociales, académicas y profesionales.</p> <p>Educación y estudio</p>		
---	--	--

<p>Trabajo y emprendimiento.</p> <p>Bienes y servicio.</p> <p>Ocio y deporte.</p> <p>Lengua y comunicación intercultural.</p> <p>Ciencia y tecnología.</p> <p>Historia y cultura.</p> <p>Sínonimos.</p> <p>Léxico y expresiones para el uso poético, estético, humorístico del idioma.</p> <p>Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación y su relación con las intenciones comunicativas (1)</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 3: Comprensión de textos escritos. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión escrita Movilización de información previa sobre tipo de tarea y tema. Identificación del tipo textual y su estructura: Anuncios, biografías, informes, prensa escrita y en soporte digital (noticias y artículos de opinión), revistas, letras de canciones, fábulas, poemas, historias, artículos de opinión, críticas, etc. Instrucciones técnicas relativas a la organización de actividades, normas de seguridad y funcionamiento de aparatos electrónicos. Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales en soporte escrito: chats, <i>e-mails</i> , <i>whatsapp</i> , foros, <i>wikis</i> , blogs y redes sociales. Textos literarios originales o adaptados. Distinción de tipos de comprensión: sentido general, información esencial, puntos principales, detalles relevantes e intencionalidades del texto escrito (humor, ficción y no ficción, uso estético de la lengua). Formulación de hipótesis sobre contenido y contexto.	BL3.1. Identificar, aplicando estrategias de comprensión escrita, las ideas y opiniones principales, información relevante e implicaciones de textos complejos y de cierta longitud, en lengua estándar, en diferentes soportes y sobre una amplia variedad de temas y ámbitos. BL3.2. Analizar, con actitud crítica y empatía, los aspectos sociolingüísticos y socioculturales relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, a la estructura socio-económica, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, evaluando la presencia de estereotipos o prejuicios y el uso discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social). BL3.3. Distinguir las funciones principales, el propósito y las implicaciones del texto escrito, aplicando a la comprensión de textos escritos los conocimientos sobre patrones discursivos, estructuras morfosintácticas, y	CCLI CAA CCLI CCLI CSC CEC

<p>Inferencia y formulación de hipótesis sobre significados (anticipación y predicción), actitud y predisposición mental, a partir de la comprensión de elementos significativos, lingüísticos y paralingüísticos.</p> <p>Reformulación de hipótesis a partir de la comprensión de nuevos elementos.</p> <p>Aspectos socioculturales y sociolingüísticos</p> <p>Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones.</p> <p>Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes.</p> <p>Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotípos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas.</p> <p>Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo.</p> <p>Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicos de las diferentes culturas.</p> <p>Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias, patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc.</p> <p>Funciones comunicativas</p> <p>Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales.</p> <p>Excusarse y pedir disculpas.</p> <p>Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso.</p> <p>Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos.</p> <p>Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo.</p> <p>Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos.</p> <p>Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjectura, el escepticismo y la incredulidad.</p> <p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la</p>	<p>convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, en diferentes soportes y situaciones comunicativas.</p> <p>BL3.4. Inferir los significados de léxico menos frecuente y más especializado, modismos y expresiones habituales, en el ámbito personal, público, académico y profesional, en diferentes soportes y situaciones comunicativas, evaluando el impacto y la eficacia del texto así como el posible uso lúdico, humorístico o estético del idioma.</p>	CCLI CAA
---	---	-------------

368

<p>autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y su uso creativo y artístico: historias, cuentos, poemas, guiones de teatro y cinematográficos y presentaciones multimedia.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Recepción)</p> <p>Léxico, expresiones y modismos menos frecuente y más especializado, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional relativo a:</p> <p>Descripción de personas y objetos</p> <p>Tiempo y espacio.</p> <p>Estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos</p> <p>Relaciones personales, sociales, académicas y profesionales</p> <p>Educación y estudio.</p> <p>Trabajo y emprendimiento.</p> <p>Bienes y servicio.</p> <p>Ocio y deporte</p> <p>Lengua y comunicación intercultural</p> <p>Ciencia y tecnología</p> <p>Historia y cultura</p> <p>Sinónimos.</p> <p>Léxico y expresiones para el uso poético, estético, humorístico del idioma</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Abreviaturas, símbolos, siglas y acrónimos de uso frecuente (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF).</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
--	--	--

Bloque 4: Producción de textos escritos: expresión e interacción. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios	CC
Estrategias de producción escrita Planificación Producción del mensaje con claridad, distinguiendo las ideas principales y su estructura básica. Adecuación del texto al destinatario, contexto y canal, aplicando el registro (formal, informal y neutro) y la estructura del discurso adecuados a cada caso. Utilización de diccionarios especializados, temáticos y sinónimos. Búsqueda y selección de información y documentación en entornos virtuales de aprendizaje. Utilización de herramientas digitales para la producción del textos continuos y discontinuos, incluyendo imágenes y gráficos, que contribuyan al mensaje. Aplicación de técnicas diversas de organización de ideas: esquemas jerárquicos o ideogramas. Recursos para la elaboración de un texto conjunto con otros compañeros de forma colaborativa: turno de palabra, coevaluación, discusión, negociación y toma de decisiones. Ejecución Expresión del mensaje con claridad y coherencia, ajustándose a los modelos y fórmulas de cada tipo de texto y al propósito comunicativo: Anuncios, biografías, informes, noticias y artículos de opinión, guiones teatrales o para cortos de cine, letras de canciones, poemas, historias, críticas literarias o cinematográficas, etc. Transacciones y gestiones cotidianas y menos habituales en soporte escrito: chats, e-mails, whatsapp, foros, wikis, blogs y redes sociales. Andamiaje en los conocimientos previos. Técnicas de presentación: señales, marcadores textuales, títulos, subtítulos, resúmenes, esquemas, etc. Revisión Revisión del texto producido con el esquema previo. Lectura selectiva concentrándose en el contenido (ideas, estructura) o la forma (gramática, puntuación, ortografía).	BL4.1. Producir y coproducir textos escritos estructurados y de cierta longitud, en diferentes soportes y registros, sobre una amplia serie de temas y ámbitos, creando descripciones, sintetizando información organizada de manera lógica, defendiendo puntos de vista, aplicando las estrategias de búsqueda y selección de información, planificación, ejecución y revisión , y reestructurando el texto con cohesión, coherencia, creatividad y sentido estético, con léxico adecuado al contexto y al propósito comunicativo. BL4.2. Integrar, con actitud crítica y empatía, al texto escrito los aspectos socioculturales y sociolingüísticos de la lengua y culturas meta, relativos a las relaciones interpersonales e interculturales, a las convenciones sociales y a las manifestaciones culturales y artísticas, aceptando la diferencia como elemento enriquecedor, evitando estereotipos y prejuicios que puedan conducir a malentendidos y haciendo un uso no discriminatorio del lenguaje (género, etnia o clase social). BL4.3. Planificar y crear en diferentes soportes textos escritos adecuados a las funciones e intenciones comunicativas, seleccionando los patrones discursivos, las estructuras morfosintácticas, las convenciones ortográficas, tipográficas y de puntuación, el léxico común y más especializado, expresiones y modismos habituales, y elementos de coherencia y cohesión, utilizando la argumentación, cuestionando y justificando puntos de vista para el logro de un discurso organizado y eficaz. BL4.4. Utilizar expresiones, modismos y léxico menos frecuente y más especializado, incluyendo palabras y expresiones que permitan argumentar, cuestionar y defender puntos de vista así como la expresión sencilla de la poesía o el humor.	CCLI CAA CCLI CSC CEC CCLI CCLI CSC

Microhabilidades de lectura: <i>skimming, scanning</i> . Reelaboración del texto: tachar palabras, añadir al margen palabras, asteriscos, flechas, sinónimos, reformulación global, etc. Selección de la técnica de corrección adecuada al tipo de error. Técnicas de revisión y mejora: buscar economía, orden de palabras, leer el texto en voz alta, etc. Aspectos socioculturales y sociolingüísticos Fórmulas sociales para las relaciones interpersonales: saludos, presentaciones y despedidas; formas de tratamiento (solemne, formal, informal y familiar); convenciones para turno de palabra e interjecciones. Expresiones de sabiduría popular: frases hechas y refranes Relaciones interpersonales e interculturales. Detección de los tabúes, los estereotipos, los prejuicios, la discriminación por género, etnia o clase social y las opiniones sesgadas. Diferencias de registro: solemne, formal, neutral, informal, familiar e íntimo. Convenciones sociales: celebraciones, festividades, rituales, costumbres y tradiciones más específicas de las diferentes culturas. Manifestaciones culturales y artísticas tales como los medios de comunicación, espectáculos teatrales, obras literarias, patrimonio artístico, cultural y musical, contrastes interculturales, etc. Funciones comunicativas Gestión de relaciones sociales en el ámbito personal, público, académico y profesional: iniciación y mantenimiento de relaciones personales y sociales. Excusarse y pedir disculpas. Establecimiento y mantenimiento de la comunicación y organización del discurso. Descripción de cualidades físicas y abstractas de personas, objetos, lugares, actividades, procedimientos y procesos. Narración de acontecimientos pasados puntuales y habituales, descripción de estados y situaciones presentes, y expresión de predicciones y de sucesos futuros a corto, medio y largo plazo. Intercambio de información, indicaciones, opiniones, creencias, puntos de vista, consejos advertencias y avisos. Expresión de la curiosidad, el conocimiento, la certeza, la confirmación, la duda, la conjeta, el escepticismo y la incredulidad.		
--	--	--

<p>Expresión de la voluntad, la intención, la decisión, la promesa, la orden, la autorización y la prohibición, la exención y la objeción.</p> <p>Expresión del interés, la aprobación, el aprecio, el elogio, la admiración, la satisfacción, la esperanza, la confianza, la sorpresa y sus contrarios.</p> <p>Expresión de síntomas y sensaciones físicas.</p> <p>Formulación de sugerencias, deseos, condiciones e hipótesis.</p> <p>Uso del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje.</p> <p>Función estética y poética del lenguaje y de su uso creativo y artístico: historias, cuentos, poemas, guiones de teatro y cinematográficos y presentaciones multimedia.</p> <p>Léxico, expresiones y modismos de uso común y más especializado (Producción)</p> <p>Léxico, expresiones y modismos menos frecuente y más especializado, dentro de las propias áreas de interés en los ámbitos personal, público, académico y ocupacional relativo a:</p> <p>Descripción de personas y objetos</p> <p>Tiempo y espacio</p> <p>Estados, eventos y acontecimientos, actividades, procedimientos y procesos</p> <p>Relaciones personales, sociales, académicas y profesionales</p> <p>Educación y estudio</p> <p>Trabajo y emprendimiento</p> <p>Bienes y servicio</p> <p>Ocio y deporte</p> <p>Lengua y comunicación intercultural</p> <p>Ciencia y tecnología</p> <p>Historia y cultura</p> <p>Sinónimos</p> <p>Léxico y expresiones para el uso poético, estético, humorístico del idioma</p> <p>Patrones gráficos y convenciones ortográficas</p> <p>Convenciones de formato, ortográficas, tipográficas y de puntuación.</p> <p>Abreviaturas, símbolos, siglas y acrónimos de uso frecuente (UNO, EU, CIA, FBI, USA, NASA, VIP, FAQ, PC, LOL, BFF).</p> <p>Estructuras morfosintácticas y discursivas (2)</p>		
---	--	--

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Búsqueda, selección y organización de la información en medios digitales. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe. redes sociales, blogs, <i>wikis</i>, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias , bases de datos especializadas o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS). Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Comunicación</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias y comprender las ideas ajenas. Compartir información y recursos y construir un producto o meta colectivo.</p> <p>Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje. Servicios de la web social como blogs, <i>wikis</i>, foros. Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Creación de contenidos digitales</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen. Producción sencilla de audio y vídeo.</p>	<p>BL5.1. Buscar y seleccionar información, documentos de texto, imágenes, bandas sonoras y vídeos a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias virtuales o bases de datos especializadas, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL5.2. Colaborar y comunicarse para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicio de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL5.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para incluirlos en sus propios proyectos y tareas, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p> <p>BL5.4. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p>	<p>CD</p> <p>CD CSC</p> <p>CD</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CAA</p>

<p>Herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p> </p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p> </p> <p>Planificación y evaluación de proyectos.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p> </p> <p>Toma de decisiones vocacional.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Auroconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p> </p> <p>Habilidades personales de autorregulación.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p>	<p>BL5.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL5.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL5.8. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CSC CAA</p> <p>CCLI CAA</p>
---	--	---

Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico.	
Planificación y evaluación de proyectos. Pensamiento medios-fin. Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación.	
Toma de decisiones vocacional. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.	
Trabajo cooperativo. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.	
Uso del vocabulario específico de la asignatura Comprensión del lenguaje como herramienta para aprender y reflexionar sobre su propio aprendizaje. Lengua y comunicación. Metalenguaje. Lenguaje de aula.	

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.
CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.
CD: Competencia digital.
CAA: Competencia aprender a aprender.
CSC: Competencias sociales y cívicas.
SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.
CEC: Conciencia y expresiones culturales.

(1) Patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación, y su relación con las intenciones comunicativas.

Curso 2º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos y fonemas vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel: acentos principales y secundarios; acento enfático en función de la intención comunicativa del hablante.</p> <p>Reconocimiento de las variantes geográficas más relevantes; reconocimiento de la pronunciación estándar y coloquial (z.B. <i>wir ham'</i>, <i>ich hab'</i>, <i>'nen, meinste'</i>)</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; pronunciación de consonantes finales en casos particulares (p. ex. <i>net, but, sens, plus</i>); casos particulares de la pronunciación de consonantes en sílabas medias (p. ex. <i>second, écho, Renault, suggérer, condamner, compter, équateur, desques, contresens, exagérer</i>); pronunciación de palabras extranjeras; combinación de sonidos no existentes en francés (p. ex. <i>tchèque, jean, camping</i>); consonantes finales pronunciadas (p. ex. <i>job, Madrid, gang, harem, policeman, accèsit, handicap, biceps, cancer, prospectus, index</i>); no correspondencia entre grafías y sonidos (p. ex. <i>speaker, meeting, club business, cake, agnostique</i>).</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo,</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección; pronunciaciones excepcionales y grupos consonánticos de especial dificultad.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases (e. g. <i>weak forms</i>) para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (<i>connected speech</i>: enlaces, asimilación, fusión y elisión de mayor complejidad).</p> <p>Pronunciación en los diccionarios y en las fuentes <i>online</i>.</p>	<p>Consolidación y profundización en la identificación y articulación de los sonidos vocálicos y consonánticos con un mayor grado de corrección.</p> <p>Reconocimiento y articulación de patrones más complejos de ritmo, entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel.</p> <p>Consolidación de los fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado (<i>elisione e troncamento</i>); reconocimiento de la relajación articulatoria en lenguaje familiar y coloquial.</p>

	<p>entonación y acentuación de palabras y frases para las funciones comunicativas del nivel: acento fónico de los elementos léxicos aislados; acento de insistencia; focalización de elementos y monosílabos acentuados (p. ex. <i>J'ai dit le chef est impassible; je n'ai pas dit: impossible</i>).</p> <p>Fenómenos suprasegmentales en el lenguaje hablado: acento y atonicidad; patrones tonales en el sintagma; reconocimiento de la relajación articulatoria en lenguaje familiar y coloquial (p. ex. <i>y'a, chais pas</i>); transformaciones fonéticas en la <i>liaison</i> (p. ex. <i>Un grand homme</i>).</p>		
--	--	--	--

(2) Estructuras morfosintácticas y discursivas

Curso 2º Bachillerato

Alemán	Francés	Inglés	Italiano
<p>Expresión de la entidad: pronombres y adjetivos demostrativos (<i>derselbe, dasselbe, dieselbe</i>); pronombres y adjetivos indefinidos (<i>irgend-, irgendwelche</i>); pronombre recíproco (<i>einander</i>); pronombres relativos indefinidos (<i>wo, was, wo-r + Präposition</i>).</p> <p>Expresión de la existencia: <i>es gibt im Perfekt + Modalverb</i> (z.B. <i>es soll gegeben haben</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: el adjetivo nominalizado (z.B. <i>der Beamte, ein</i></p>	<p>Expresión de la entidad: doble género (p. ex. <i>le mode, la mode, un mode, une moule, un page, une page</i>); casos particulares de los pronombres y de los indefinidos (<i>autrui, tel, un/une, quelconque</i>); adjetivos y pronombres demostrativos; pronombres personales OD y OI; expresiones con pronombre <i>en</i> (p. ex. <i>en vouloir à quelqu'un</i>) y con pronombre <i>y</i> (p. ex. <i>s'y connaître en</i>); pronombres relativos precedidos de preposición (<i>de qui, pour qui, à qui, d'où, par où</i>); relativas sustantivas sin antecedente (<i>qui, où, quoi, quelconque</i>); la</p>	<p>Expresión de la entidad: sustantivos contables, incontables, colectivos y compuestos; pronombres personales, reflexivos/enfáticos, recíprocos, <i>one(s)</i> y de relativo; artículos; adjetivos demostrativos.</p> <p>Expresión de la existencia: (e. g. <i>there should/must be</i>).</p> <p>Expresión de la cualidad: (e. g. <i>quite nice, terribly sorry, easy to handle</i>).</p> <p>Expresión de la cantidad: números (e. g. <i>fractions, decimal</i>); adverbios de cantidad</p>	<p>Expresión de la entidad: artículos determinados con apellidos ilustres (p. es. <i>Il Petrarca</i>); revisión del género (p. es. <i>dottore/dottoressa; scrittore/scrittrice</i>); revisión del número: casos irregulares (p. es. <i>novo/nova, ginocchio/ginocchia</i>); palabras compuestas más usuales (p. es. <i>francobollo</i>); pronombres personales reflexivos; pronombres personales OD y OI, pronombres <i>ne/ci</i>; pronombres relativos invariables (p. es. <i>che, cui</i>); pronombres relativos variables (p. es. <i>il/la quale</i>); nominalización de los</p>

<p>Beamter); Partizip I (z.B. <i>das spielende Kind</i>); Partizip II (z.B. <i>die erworbenen Sprachkenntnisse</i>). Expresión de la cantidad: z.B. <i>etwa zwanzig Bücher, zweimal so viele, Berge von Arbeit; außerst + Adj.</i> (z.B. <i>außerst schwierig</i>).</p> <p>Expresión del modo: adverbios de modo (z.B. <i>außerdem, ebenfalls, genauso</i>); frases modales (z.B. <i>in einem Durcheinander</i>); partículas modales (z.B. <i>etwa, halt</i>).</p> <p>La afirmación: oraciones afirmativas; signos afirmativos (z.B. <i>Ich komme ja schon!</i>).</p> <p>La negación: z.B. <i>nee, nö; nie im Leben! keineswegs, ausgeschlossen, nimmermehr, kommt nicht in Frage</i>; prefijos y sufijos (z.B. <i>fehl-, gegen-, weg-, frei-</i>).</p> <p>La interrogación: z.B. <i>Um alles in der Welt, wo warst du?</i></p> <p>La exclamación: oraciones exclamativas y exclamaciones (z.B. <i>Welch- ein- + Nomen + Satz; Welch eine Plage ist est; Haha!</i>)</p> <p>Expresión del tiempo presente (<i>Präsens, Passivsatz mit lässt sich + Inf.; ist... zu, -bar</i>); pasado (<i>Perfekt, Präteritum, Plusquamperfekt, Historisches Präsens</i>); futuro (<i>Präsens + Zeitangabe, Perfekt + Zeitangabe, Futur I</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (<i>Perfekt, Plusquamperfekt</i>); durativo (<i>Präsens,</i></p>	posesión (pronombres posesivos). Expresión de la existencia: presentativo (<i>parler de son environnement social; la mise en relief</i>). Expresión de la cualidad: formación irregular de los adjetivos y participio (<i>participe présent</i>); concordancia de sustantivos con dos adjetivos (p. ex. <i>une grande table ancienne</i>); un solo género (p. ex. <i>la lune, le soleil</i>); adjetivos sin grado (<i>carré, circulaire</i>). Expresión de la cantidad: fracciones, decimales, porcentajes, artículos partitivos, adverbios de cantidad (<i>tant, petit à petit, tout à fait, à moitié, à peu près</i>) y medidas; revisión del grado relativo (<i>le mieux, le plus, le moins souvent</i>); casos particulares del número (p. ex. <i>des timbres poste, quel délice, quelles délices</i>). Expresión del modo: adverbios y locuciones adverbiales (<i>environ, à peu près, plus ou moins</i>). La afirmación: respuesta con <i>si</i> a la pregunta interrogativa negativa; revisión de las formas clípticas. La negación: oraciones negativas con <i>pas...de personne, rien; affirmation, negation y restriction (absolument, absolument pas, tout à fait, pas mal, pas question, pas du tout, plus jamais)</i> ; la negación del infinitivo (<i>ne pas + Inf.</i>); <i>ne explétif</i> . <p>La interrogación (<i>lequel, laquelle, auquel,</i></p>	(e. g. <i>fairly</i>)). Expresión del modo: adverbios y expresiones de modo (e. g. <i>nicely, upside down</i>). La afirmación: oraciones afirmativas; <i>tag, so it seems</i> . La negación: (e. g. <i>not bad, not at all, no way</i>). La interrogación: preguntas (<i>Wh-questions, e. g. How come?, Aux. Questions, tags</i>). La exclamación: (<i>What + (Adj. +) noun, e. g. What a thing to say! How + Adj. e. g. How very funny!</i>); expresiones (e. g. <i>Wow, this is really cool!</i>). Expresión del tiempo: presente (<i>present simple and continuous</i>); pasado (<i>past simple and continuous, present perfect simple and continuous, past perfect simple and continuous</i>); futuro (<i>going to, will, will be –ing, present simple and continuous + Adv.</i>); voz pasiva con tiempos simples y tiempos perfectos; voz pasiva introducida por <i>it</i> (e. g. <i>it is rumoured that they will be there tomorrow</i>). Expresión del aspecto: puntual (<i>simple tenses</i>); durativo (<i>present and past simple/perfect, and future continuous</i>); habitual (<i>simple tenses + Adv. e. g. as a rule, used to, would</i>); incoativo (<i>(be) set to</i>); terminativo (<i>quit –ing</i>). Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas); capacidad	adjetivos (p. es <i>il blu</i>); adjetivos y pronombres demostrativos; la posesión: adjetivos y pronombres posesivos de uno y varios poseedores. Expresión de la existencia: presentativos (hablar de si mismo, de la familia, del carácter); el verbo <i>eserci</i> . Expresión de la cualidad: revisión de la posición, del género, número y uso de los adjetivos; particularidades de <i>bello</i> y <i>quello</i> . Expresión de la cantidad: plurales irregulares; revisión números cardinales en cifras altas; revisión números ordinales hasta dos cifras; revisión artículos partitivos. Adverbios de cantidad y medidas; colectivos (p. es. <i>una dozzina, un secolo</i>), multiplicativos (p. es. <i>doppio</i>); fraccionarios (p. es. <i>tre su tre</i>); decimales; porcentajes; el grado (p. es. <i>darvero carino, proprio bello</i>); superlativo de adverbios y adjetivos. El pronombre <i>ne</i> . Expresión del modo: adverbios y locuciones adverbiales (<i>volentieri, apposta</i>). La afirmación: oraciones declarativas afirmativas (p. es. <i>spero di sì</i>); el adverbio <i>sì</i> . La negación: oraciones declarativas negativas con adverbios negativos (p. es. <i>non, né...né, più, nessuno</i>). La interrogación: revisión (totales; parciales); introducidas por adverbios, pronombres y adjetivos interrogativos (p.
--	---	--	--

<p>Präteritum, <i>Futur I</i>); habitual (<i>Präsens, Präteritum + Zeitangabe</i>); incoativo (<i>im Begriff sein zu + Inf., imstande sein zu + Inf.</i>); terminativo (<i>etwas zum Schluss bringen</i>).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (<i>Aussagesätze</i>); capacidad (<i>dazu braucht man</i>); posibilidad, probabilidad (<i>werden; müssen; wahrscheinlich</i>); necesidad (<i>gezwungen sein zu + Inf., Pflicht sein, haben zu + Inf., sein zu + Inf.</i>); obligación (<i>verpflichtet sein zu + Inf., es geht nicht anders als</i>); permiso, prohibición: (<i>gestattet, nicht gestattet sein</i>); intención (<i>gedenken zu + Inf.</i>); volición (<i>Konjunktiv II</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (z.B. <i>am Anfang, am Ende des Monats</i>); duración (z.B. <i>die ganze Woche hindurch</i>); sucesión (z.B. <i>ferner</i>); anterioridad (z.B. <i>lange, kurz davor; nachdem, (seit)dem, sobald</i>); posterioridad (z.B. <i>lange, kurz danach; bis; bevor</i>); simultaneidad (z.B. <i>nun, zurzeit, hentzutage; bei, von... an, innerhalb; während</i>); frecuencia (z.B. <i>ofters, mehrmals, nochmals</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: adverbios de lugar (<i>irgend- nirgend; hiniüber, herüber und rüber; herum, hierher, nebenan</i>); preposiciones de lugar (z.B. <i>anßerhalb</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>weder... noch; einerseits... andererseits</i>); disyunción (<i>entweder....oder</i>); oposición, concesión (<i>jedoch; auch wenn, selbst wenn; im Gegensatz zu</i>); causa</p>	<duquel); (<i="" afirmativa="" con="" de="" interrogaciones="" interrogación="" inversión="" negativa="" parciales="" sujeto;="" y="">qu'est-ce qui?, qui est-ce qui? + V. + attribut, OD, OI, en, y + V. + CC). <p>La exclamación: revisión de oración exclamativa (<i>Qu'est-ce que!, Quel, Comme!</i>); expresiones (p. ex. <i>Hélas!, Mince alors!</i>); afirmativa y negativa con <i>pourrra que</i> (p. ex. <i>Pourrra qu'elle arrive à l'heure!</i>; <i>si / tellement + Adj.</i> (p. ex. <i>Si belle que je l'adore!</i>); el vocativo (p. ex. <i>Venez; les enfants!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión de los verbos regulares e irregulares, defectivos, transitivos e intransitivos; revisión del presente (<i>présent</i>) en verbos regulares e irregulares; pasado (<i>passé composé, imparfait, plus-que-parfait</i>); futuro (<i>futur simple</i>); condicional simple (<i>conditionnel présent</i>) y fórmulas de cortesía con <i>est-ce que vous pourriez + Inf.?, pourriez-vous + Inf.</i> (p. ex. <i>Pourriez-vous venir demain?</i>).</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (<i>participe présent, gérondif, passé simple</i>); habitual (<i>de temps en temps, chaque, tous les, n° fois par mois, par an</i>); incoativo (<i>être sur le point de</i>); terminativo (<i>arrêter de, cesser de</i>); factitivo (<i>faire + Inf.</i> (p. ex. <i>Je ferai venir cet homme</i>)).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (oraciones declarativas, afirmativas y negativas); capacidad (<i>arriver à faire, réussir à</i>); posibilidad/probabilidad (<i>je doute que,</i></p> </duquel);>	<manage); (<i="" posibilidad="" probabilidad="">possible, probable); necesidad (<i>want, take</i>); obligación (<i>need, needn't</i>); prohibición (<i>don't, can't, mustn't, be not supposed to</i>); permiso (<i>may, could, allow</i>); intención (<i>be planning to</i>); voz pasiva con modales (e. g. <i>they should be allowed to decide for themselves</i>). <p>Expresión de las relaciones temporales: puntuales (e. g. <i>this time tomorrow, in ten days</i>); divisiones (e. g. <i>semester</i>); indicaciones de tiempo (e. g. <i>earlier, later</i>); duración (e. g. <i>all day long, the whole summer</i>); anterioridad (e. g. <i>already, (not) yet</i>); posterioridad (e. g. <i>afterwards, later (on)</i>); secuenciación (e. g. <i>firstly, secondly, finally</i>); simultaneidad (e. g. <i>just, then/as</i>); frecuencia (e. g. <i>quite often, frequently, every other day</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia y destino.</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.); habitual (tempi semplici e passato prossimo + Adv.); incoativo (stare per + Inf.); terminativo (smettere di + Inf.; tempi composti + Adv.).</p> <p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (e. g. <i>as well as</i>); disyunción (e. g. <i>either ... or</i>); oposición/concesión (e. g. <i>(even) though/although, despite/in spite of</i>); causa (e. g. <i>because (of), due to, as</i>); finalidad (e. g. <i>so that, in order to</i>); comparación (e. g. <i>twice as, not so Adj, not as (much/ many) ... as, less/more + Adj./Adv. (than), the better of the two, the best ever</i>); resultado/correlación (e. g. <i>so, so that, the more...the better</i>); condición (e. g. <i>if, unless,</i></p> </manage);>	<i>es. da quando, da quanto tempo</i>). <p>La exclamación: revisión (p. es. <i>chi, che cosa, cosa, come, quando, dove</i>); interjecciones (p. es. <i>wow, che bello!, eh!, Paolo!</i>).</p> <p>Expresión del tiempo: revisión del presente con verbos regulares, irregulares, defectivos, transitivos e intransitivos; presente (<i>lo stato, l'abitudine</i>); revisión del presente progresivo (<i>stare + per + Inf.</i>); pasado (p. es. <i>il passato prossimo e i partecipi irregolari, la concordanza con gli auxiliari avere e essere, l'imperfetto, il trapassato (descrizioni di situazioni, luoghi)</i>; futuro (<i>il presente con valore di futuro, il futuro semplice</i>); condicional; introducción al subjuntivo.</p> <p>Expresión del aspecto: puntual (oraciones simples); durativo (presente e imperfetto; passato prossimo + Adv.; continuare a + Inf.; perifrasi stare + Ger.); habitual (tempi semplici e passato prossimo + Adv.); incoativo (stare per + Inf.); terminativo (smettere di + Inf.; tempi composti + Adv.).</p> <p>Expresión de la modalidad: factualidad (p. es. oraciones declarativas); capacidad (p. es. <i>essere in grado di + Inf.</i>); posibilidad (futuro, probabilmente; creder, pensare che + indicativo); necesidad (p. es. <i>bisogna + Inf.</i>, avere bisogno + di + Inf., verbo dovere); obligación (p. es. <i>bisogna + inf.</i>, verbo dovere, imperativo); permiso (p. es. <i>verbo potere + Inf.</i>); intención (p. es. <i>imperfetto e condizionale semplice di verbi volitivi + Inf.</i>; avere l'intenzione di + Inf.); decidere di + Inf.);</p>
---	---	---	--

<p>(weshalb); finalidad: <i>so... dass</i>; resultado (<i>darum, infolgedessen</i>); condición (<i>bei sonst; falls; Konjunktiv II en Irreale Konditionalsätze</i> (z.B. <i>Hätte ich viel Geld</i>); comparación (z.B. <i>vergleichen mit, im Vergleich zu; bei weitem, weitauß</i>); <i>Konjunktiv II en Irreale Komparativsätze</i>); estilo indirecto (z.B. <i>nach seinen Worten</i>); <i>Vorschläge, Aufforderungen und Befehle</i> (z.B. <i>Sie hätten sich verständigen sollen</i>).</p>	<p><i>il est possible que + Subj., c'est certain, c'est presque certain</i>; necesidad/obligación (<i>se voir dans l'obligation de, se voir forcé à quelque chose, se voir forcé à faire quelque chose</i>); permiso/prohibición (<i>permettre, défendre, interdire, défense de, défendu de + Inf.</i>, <i>interdit de</i>); intención/deseo/voluntad (<i>ça me plairait que + Subj., avoir l'intention de faire quelque chose, avoir envie de faire quelque chose, décider de faire quelque chose</i>); la hipótesis (<i>si + Imparf.</i>); imperativo afirmativo y negativo con pronombres personales directos, indirectos, <i>en, y</i>; la voz pasiva pronominal e impersonal, casos particulares del complemento de agente introducido por <i>de</i>.</p> <p>Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. ex. <i>demain à cette heure-là, hier à cette heure-ci, dans n'jours, d'ici peu, au début, à la fin en début de semana</i>); duración (p. ex. <i>tout le long de</i>); anterioridad (p. ex. <i>jusqu'à ce que, d'ici que + Subj., d'ici à ce que + Subj.</i>); posterioridad (p. ex. <i>dorénavant, par la suite, dès que, depuis que, depuis, le temps que</i>); secuencia (p. ex. <i>premièrement, deuxièmement</i>); simultaneidad (p. ex. <i>au fur et à mesure que, à fur et à mesure de, lorsque, le temps de + Inf., une fois que, lors de + nom</i>); frecuencia (p. ex. <i>de temps en temps, tous, toutes les</i>); casos particulares con <i>jamais</i> sin valor negativo (p. ex. <i>Si jamais elle revient</i>); unidades temporales (p. ex. <i>décennie</i>).</p> <p>Expresión de las relaciones espaciales: preposiciones y adverbios de lugar (<i>par-</i></p>	<p><i>in case</i>); estilo indirecto (<i>reported information, offers, suggestions, promises, commands, wishes</i>).</p>	<p>prohibición (p. es. imperativo negativo, <i>non essere permesso + Inf.</i>). Expresión de las relaciones temporales: puntual (p. es. <i>l'ora, domattina, lunedì sera</i>); división (p. es. <i>all'alba, nel secolo scorso</i>); duración (p. es. <i>tutto l'anno, fino...a</i>); anterioridad (p. es. <i>prima di, non ancora, il mese precedente</i>); posterioridad (p. es. <i>il giorno dopo</i>); contemporaneidad (p. es. <i>allo stesso tempo, all'improvviso</i>); secuencia (p. es. <i>prima, poi, dopo, allora</i>); frecuencia (p. es. <i>una volta al mese, di solito</i>); unidades temporales (p. es. <i>quindicina, decennio, secolo</i>). Expresión de las relaciones espaciales: revisión de las preposiciones y adverbios de lugar (p. es. <i>sotto, sopra</i>); posición, distancia, movimiento, dirección, proveniencia y destino. El pronombre <i>ci</i>. Expresión de las relaciones lógicas: conjunción (<i>e neanche, non solo, ma anche, né</i>); disyunción (<i>oppure; o</i>); oposición (<i>però</i>); causa (<i>siccome</i>); concesiva (p. es. <i>anche se</i>); finalidad (<i>da + Inf.</i>); condición (<i>se</i>); comparación (<i>più, meno che, così, come, il più, il meno, meglio/peggio di</i>); explicativa (<i>dato che</i>). Introducción a la voz pasiva. Estilo indirecto (<i>informazione riferita, consigli, ordini, offerte</i>).</p>
--	---	--	---

<p><i>dessus, en arrière, là-dedans, là-dessus, à travers, ci-contre</i>; posición; distancia; movimiento; dirección; procedencia; destino.</p>	<p>Expresión de las relaciones lógicas: conjunción/disyunción (<i>aussi bien que, aussi</i>); oposición/concesión (<i>qui que, quoi que, où que, quand même, tout de même, quitte à + Inf., même si, par contre</i>); causa (<i>étant donné que, vu que, comme, faute de + Inf.</i>); finalidad (<i>pour que, dans le but que, de façon à ce que, de manière à ce que, afin que + Subj.</i>); comparación (<i>le meilleur, le mieux, le pire, de même que, aussi bien que, dans la mesure où</i>); consecuencia (<i>par conséquent, ainsi, du coup, si bien que, donc, en effet</i>); condición (<i>si, même si + Ind., à condition de + Inf., à condition de</i>); distributivas (<i>tantôt...,tantôt, bien...bien</i>); estilo indirecto libre (<i>rapporler des informations</i>).</p>		
---	---	--	--

TÉCNICAS DE EXPRESIÓN GRÁFICO-PLÁSTICA

2º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

A lo largo de la historia, los materiales y técnicas gráfico-plásticas han aportado al artista las herramientas y recursos necesarios para expresar y comunicar ideas, emociones sentimientos y generar diferentes tendencias y escuelas a partir de la evolución de los mismos.

La materia Técnicas de Expresión Gráfico-plástica, aporta al alumnado las bases de una formación artística dirigida a desarrollar las competencias necesarias en el conocimiento y la aplicación estos recursos, técnicas, y aplicaciones instrumentales, algunas de ellas utilizadas desde utilizadas desde la antigüedad, valorando su evolución en una sociedad cada vez más especializada y tecnológica.

El conocimiento de las técnicas gráfico plásticas tradicionales en los campos del dibujo, la pintura y el grabado, así como en otras técnicas mixtas y alternativas más

recientes, favorece que el alumnado a la hora de expresar y plasmar sus propias ideas tenga una formación que le capacite para seleccionar y utilizar los materiales, los procedimientos y las soluciones técnicas más adecuadas a sus objetivos.

El desarrollo de las capacidades creativas va a permitir al alumnado iniciarse en el campo de las artes gráficas, desarrollando un espíritu crítico dentro del mundo de la plástica. Además, a través de los conocimientos adquiridos podrá apreciar con una profundidad mucho mayor el valor del patrimonio artístico, y por lo tanto fomentar actitudes de respeto hacia el mismo.

Además de los conocimientos específicos relacionados con la materia, el alumnado adquirirá competencias específicas en la interpretación de documentación gráfica, plástica, visual y audiovisual, elaborada de acuerdo a los códigos establecidos por cada sistema de comunicación y representación. Otro objetivo es desarrollar el espíritu emprendedor del alumnado, mediante el análisis de sus posibilidades y limitaciones, aprendiendo a planificar, a tomar decisiones, a evaluar sus producciones extrayendo sus propias conclusiones y valorando posibilidades de mejora.

En referencia a contribución del área a la adquisición de las competencias clave, el área Técnicas de Expresión Gráfico-Plástica contribuye al desarrollo de todas ellas, dado su carácter integrador. En primer lugar, el área desarrolla plenamente la conciencia y expresión cultural, puesto que el alumnado va a profundizar y entender cómo se han desarrollado a lo largo de la historia los procesos y técnicas que han permitido a los artistas manifestar las vivencias de cada una de las épocas en las obras de arte. También se trabaja la habilidad para desarrollar propuestas cooperativas y comparar opiniones creativas y expresivas de uno mismo y de los demás, con espíritu crítico y actitud abierta y respetuosa hacia las manifestaciones artísticas desarrolladas en el aula y, sobre todo, la creatividad y voluntad de cultivar las propias capacidades estéticas, mediante la expresión artística a través de la imagen y la participación en la vida cultural.

Esta asignatura también favorece la capacidad de aprender a aprender del alumnado, pues su carácter teórico-práctico, permite mejorar sus conocimientos a partir de la observación de producciones de los artistas y la comparación y experimentación con sus propias producciones.

La adquisición de la competencia digital en esta área se evidencia en gran parte de los contenidos del currículo relativos al mundo de la imagen que dicha información incorpora. Además, el uso de las TIC y de los recursos tecnológicos específicos no sólo supone una herramienta potente para producir creaciones visuales y audiovisuales sino que, a su vez, mejora el aprendizaje competencial tecnológico.

En cuanto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la importancia de la comprensión lectora y expresión escrita necesaria para la resolución de ejercicios así como a la expresión y comunicación oral atendiendo de manera especial a la terminología y vocabulario específico de la materia.

En Técnicas de Expresión Gráfico-Plástica como en la mayoría de las materias, se hace necesario al uso de las TIC que, sin duda, facilitan el aprendizaje de contenidos y procesos. Del mismo modo se incide en el desarrollo del espíritu emprendedor y la educación cívica y constitucional, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención y resolución de conflictos, situación de riesgo derivadas de la utilización de las TIC y, por supuesto, el fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Técnicas de Expresión Gráfico-Plástica

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Materiales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Evolución histórica de los materiales. Adaptación a lo largo de la historia. Composición de los materiales.	BL1.1. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del	CCLI CAA

Pigmentos, aglutinantes y diluyentes de cada técnica gráfico-plástica. Propiedades físicas y químicas de los diferentes materiales y su interacción. Soportes. Características de los distintos tipos de soportes. La preparación de los soportes. Razonar la elección de los materiales con los que se va a trabajar en la aplicación de cada técnica teniendo en cuenta las propiedades físicas y químicas. Utilización de la terminología específica. Glosario términos conceptuales del nivel educativo. Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda y selección a través de diferentes fuentes de información, incluidas las tecnologías de la información y la comunicación. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line y bases de datos especializadas.	ámbito personal, académico, social o profesional. BL1.2. Buscar y seleccionar a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en medios digitales como redes sociales, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL1.3. Distinguir los diferentes materiales e instrumentos utilizados en las técnicas gráfico-plásticas, analizar su evolución y su aplicación a lo largo de la historia y experimentar con algunos de ellos en obras propias. BL1.4. Experimentar con diferentes materiales y seleccionar los adecuados para elaborar una propuesta creativa teniendo en cuenta la técnica aplicada y las propiedades físicas y químicas de los materiales. BL1.5. Crear propuestas con fines decorativos y seleccionar los materiales y soportes más adecuados (papel, madera, cartón, tejidos, materiales reciclados o medios tecnológicos).	CD CCLI CCLI CMCT CAA CMCT CAA SIEE SIEE CEC
--	---	---

Bloque 2: Técnicas de dibujo. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Materiales, útiles y soportes. Utilización de la terminología propia de estas técnicas. Técnicas secas. Lápices de grafito, compuestos, grasos, de color y carboncillo. Características, soportes y utilización. Análisis de obras realizadas con técnicas de dibujo secas por artistas de diferentes épocas y estilos. Técnicas húmedas y mixtas. La tinta y sus herramientas. Tintas resistentes y no resistentes al agua. Instrumentos: Pluma estilográfica, plumillas con palillero, pluma de caña, estilógrafos, rotuladores y pinceles. Características, soportes y utilización. Análisis de obras realizadas con técnicas de dibujo húmedas y mixtas por artistas de diferentes épocas y estilos. Aplicación de las técnicas propias del dibujo en la realización de trabajos.	BL2.2. Analizar las técnicas secas y húmedas y mixtas en las obras gráfico-plásticas, y realizar proyectos artísticos de manera individual o colectiva, seleccionando y utilizando con propiedad los recursos técnicos, tecnológicos y digitales más idóneos para expresar ideas, valores, emociones y sentimientos según el mensaje que pretendan transmitir. BL2.2. Identificar en dibujos y pinturas de artistas representativos a través de la historia algunas de las técnicas secas y húmedas y aplicarlas en sus propias producciones de manera apropiada para expresar ideas, sentimientos y emociones. BL2.3. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo	CMCT CAA CEC CMCT CAA SIEE

<p>Pensamiento medios-fin Pensamiento alternativo Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación.</p>	<p>acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL2.4. Producir obras propias utilizando tanto técnicas de dibujo secas (lápices de grafito, compuestos, grasos, de color y carboncillo) como húmedas mixtas (tintas resistentes y no resistentes al agua) y evaluar los resultados argumentando de forma crítica.</p>	CEC CMCT CAA CEC
--	--	-------------------------------

Bloque 3: Técnicas de pintura. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Materiales, útiles y soportes. Los elementos componentes de la pintura: Pigmentos, aglutinantes, diluyentes y aditivos. Tipos y características de los pinceles. Otros útiles empleados en la aplicación de la pintura. Características de los distintos tipos de soportes. La preparación de los soportes. Utilización de la terminología específica. Técnicas al agua. Acuarela. Témperas. Acrílico. Características, soportes y material adecuado en cada una de ellas. Análisis de obras realizadas con estas técnicas por artistas de diferentes épocas y estilos. Técnicas oleosas o grasas. La pintura al óleo. Origen y evolución histórica de la técnica. Características técnicas de la pintura al óleo. El soporte y su imprimación. Diluyentes, mediums y barnices. Otras técnicas grasas: Ceras. Pasteles al óleo. Encáustica. Características, soportes y material adecuado en cada una de ellas. Análisis de obras realizadas con estas técnicas por artistas de diferentes épocas y estilos. Pasteles secos blandos y duros. Características, soportes y material adecuado. Análisis de obras realizadas con pasteles por artistas de diferentes épocas y estilos.	BL3.1. Describir algunas de las técnicas de pintura más significativas a lo largo de la historia, así como identificar los materiales utilizados en cada una de ellas y experimentar con ellas en producciones propias de manera expresiva. BL3.2. Identificar en algunas de las obras arte y escuelas más significativas a través de la historia, las técnicas al agua, sólidas, oleosas y mixtas y aplicarlas de manera adecuada en la producción de trabajos personales para expresar ideas, sentimientos y emociones. BL3.3. Describir las técnicas y los materiales de pintura utilizados en obras pictóricas de diferentes épocas artísticas y en obras propias del ámbito personal, académico, social o profesional utilizando la terminología adecuada para expresarse de manera oral y escrita, y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo. BL3.4. Realizar composiciones utilizando las técnicas al agua, sólidas y oleosas que resulten más apropiadas para el proyecto y escogerlas teniendo en cuenta la función expresiva y comunicativa del mensaje que desean transmitir.	CCLI CMCT CEC CMCT CEC CD CCLI CMCT CEC CMCT CEC CAA

Bloque 4: Técnicas de grabado y estampación.. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Concepto de mono impresión y de reproducción múltiple. La obra gráfica. Materiales, útiles, maquinaria y soportes. El taller de grabado. El mobiliario. Las tintas. El tórculo. La prensa vertical. La prensa litográfica. Matrices. El papel de grabado. Utilización de la terminología específica. Monotipia plana. Procedimientos directos, aditivos, sustractivos y mixtos. Estampación en relieve. Xilografía. Maderas: A fibra y contra fibra. Linóleo. Cartón estucado: La técnica del rascado o esgrafiado como alternativa al grabado en relieve. Estampación en hueco o calcografía. Técnicas directas o secas. Buril. Punta seca. Manera negra. Técnicas indirectas o ácidas. Aguafuerte. Aguatinta. Barniz blando. Gofrado. Aplicación de las diversas técnicas de grabado en la realización de trabajos. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones	BL4.1. Conocer la terminología y el vocabulario específico relacionado con las diferentes técnicas del grabado. BL4.2. Planificar, las fases en la producción de grabados y estampados. individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL4.3. Elaborar producciones propias utilizando técnicas no tóxicas de grabado y estampación variadas y evaluar los resultados de manera crítica. BL4.4. Analizar la evolución de las técnicas de grabado en algunas obras significativas a través de la historia, experimentar con algunas de ellas las posibilidades creativas, evaluar el resultado y argumentar de forma crítica sus puntos de vista a través de la reflexión colectiva y el diálogo. BL4.4. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CCLI CMCT CEC CMCT SIEE CEC CCLI CMCT CEC CCLI CMCT CEC SIEE CSC CEC

Bloque 5: Técnicas mixtas y alternativas. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Técnicas mixtas y alternativas. La técnica del collage. Materiales reciclados Utilizando las TIC, diferentes técnicas alternativas. Técnicas mixtas: Combinación y experimentación con la mezcla de distintas	BL5.1. Experimentar con técnicas mixtas y alternativas diferentes formas de expresión artística elaborar propuestas creativas que expresen ideas y emociones y sentimientos.	CEC

<p>técnicas de dibujo y pintura. Experimentación con materiales no pictóricos. Análisis de obras realizadas con estas técnicas por artistas de diferentes épocas y estilos.</p> <p>Aplicación de las diversas técnicas de expresión tradicionales como el de las más innovadoras y tecnológicas.</p>	<p>BL5.2. Identificar otras técnicas gráfico-plásticas distintas a las tradicionales y experimentar con ellas en producciones propias de manera creativa..</p> <p>BL5.3. Describir la técnica del collage y aplicarla a propuestas personales para elaborar propuestas pautadas por el profesor.</p> <p>BL5.4. Utilizar materiales reciclados para producir obras nuevas con un sentido diferente para el que fueron confeccionados.</p> <p>BL5.5. Representar a través de las TIC propuestas personales como por ejemplo instalaciones de carácter artístico, investigar las posibilidades y experimentar con diferentes técnicas alternativas.</p>	<p>CCLI</p> <p>CCLI</p> <p>CSC</p> <p>CD CAA</p>
--	--	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

TECNOLOGÍA

1º CICLO ESO

INTRODUCCIÓN

A nadie se le escapa la importancia y la presencia de la tecnología en nuestras vidas. Nuestra sociedad, tal y como la tenemos concebida actualmente, precisa de ciudadanos formados tecnológicamente, con una capacidad de toma de decisiones sobre procesos tecnológicos suficiente, con sentido crítico y con notable interés frente a los nuevos retos que se les presentan. La búsqueda de calidad de vida es el objetivo de cualquier procedimiento o técnica que se sirve de materiales tradicionales, o hace uso de las continuas novedades que surgen en este ámbito.

El conjunto de conocimientos técnicos, ordenados conforme apunta el avance de la ciencia, conforma la tecnología y nos permitirá el diseño y la creación de

bienes y servicios; todo ello sin pasar por alto su repercusión sobre el medio ambiente y su propósito de satisfacer necesidades esenciales o deseos del ser humano.

Este afán de superación ha ido desarrollando a lo largo de la historia, se ha visto acrecentado por las necesidades que surgían en cada uno de los territorios, necesidades basadas en cuestiones culturales, tradicionales, religiosas, bélicas, económicas o de cualquier otra índole. Por lo tanto, cubrir esas exigencias precisa de una educación tecnológica que abarque numerosos campos de conocimiento. Ello permitirá ampliar técnicas y conocimientos que afiancen el progreso de la sociedad y resuelva sus problemas a base de construir máquinas y diseñar métodos de uso correctos.

A la hora de abordar un problema sobre una necesidad surgida y que tiene que resolver la tecnología, se deben de tener en cuenta aspectos tales como el contexto, los materiales, el tiempo, los costes económicos y medioambientales, la comercialización del producto, su funcionamiento, viabilidad en el mercado al que está destinado y el mantenimiento al que se debe someter. Por lo tanto, resulta imprescindible que los alumnos adquieran una completa formación sobre contenidos tecnológicos así como que éstos guarden una coherencia en el tiempo que dura su formación. En definitiva, se trata de formar personas competentes según los contextos que les rodean y las tareas comunes o específicas que puedan desarrollar para satisfacer cualquier necesidad que se les presente a lo largo de la vida.

Los diferentes bloques de contenidos que se exponen a continuación, atienden a la formación tecnológica del alumnado según su grado de adquisición de destrezas, dada su diversidad, basadas en las diferentes competencias. Indudablemente, la competencia básica en ciencia y tecnología, junto a la competencia matemática, sustenta todos y cada uno de los bloques a los que hace referencia esta introducción: una aplicación correcta de los métodos propios de la actividad científica conducirán indudablemente a adquirir los conocimientos, contrastar ideas y aplicar los descubrimientos obtenidos en la superación de retos tecnológicos planteados. Y no sólo se queda ahí, mediante la tecnología atendemos la competencia de aprender a aprender para fomentar la autonomía, perseverancia, sistematización, reflexión crítica y comunicación de los resultados obtenidos. Contribuimos, de este modo, a desarrollar una competencia social y cívica que fomente una capacidad notable de análisis, de reflexión crítica y autocritica, de valorar el sistema democrático y el bienestar de la sociedad según los derechos y deberes de los ciudadanos, y de abordar diferentes estrategias para alcanzar la mejor solución a los diferentes problemas de índole tecnológica a los que se enfrentan los ciudadanos que estamos formando. La contribución de la Tecnología a la competencia digital se enmarca en el uso creativo, crítico y seguro de las tecnologías de la información y comunicación para alcanzar los objetivos relacionados con nuestros proyectos: comprender y saber analizar la información que se maneja, tomar conciencia de lo que supone comunicar los resultados obtenidos de una forma adecuada y crear los contenidos necesarios para completar aquella comunicación. En estos dos últimos aspectos, también entra en juego la competencia lingüística; es decir, la facultad que debe adquirir el alumno para comunicar cualquier aspecto que tenga que ver con la evolución tecnológica de su proyecto y sus conclusiones. El sentido de iniciativa y espíritu emprendedor también se muestra de manera notable en la formación tecnológica. Básicamente estamos tratando la transformación de ideas en actos por lo que resulta básica la formación competencial del alumnado en este ámbito. Crear, innovar, imaginar soluciones a los problemas planteados y ser crítico frente a ellas, constituye la base de la pirámide donde descansa el proceso tecnológico.

La materia de Tecnología queda enmarcada dentro de los dos ciclos de la Educación Secundaria Obligatoria y los bloques que presenta, se desarrollan a lo largo de los cuatro cursos. En el primer ciclo abordaremos los siguientes bloques de contenido:

El bloque 1, “Proceso de resolución de problemas tecnológicos”, representa el eje vertebrador del área ya que describe el conjunto de fases que conforman la resolución de un problema gracias a la obtención de un producto final que satisface nuestra necesidad inicial. Por lo tanto, muestra qué hacer y cómo hacer un completo proyecto tecnológico. A este bloque, se le añaden todos los aspectos relacionados con la comunicación técnica del proyecto: desde los primeros bocetos hasta sus planos normalizados pasando por las diferentes vistas que presenta el diseño final.

El bloque 2, “Materiales de uso técnico”, recoge la obtención, propiedades, manipulación y mecanización de los materiales de uso más común, tales como la madera, los materiales de construcción, los metales o los plásticos siempre bajo las correspondientes normas de seguridad y salud.

El bloque 3, “Estructuras y mecanismos”, se subdivide a su vez en dos partes bien diferenciadas: una relativa a estructuras y otra dedicada a mecanismos y electricidad. En la primera, analizamos los esfuerzos a los que están sometidas las estructuras y como éstos se transmiten en ellas. En la segunda parte, se estudian los mecanismos que transforman y transmiten los movimientos, qué tipo de operadores existen en una estructura y cómo se manipulan. La electricidad se refleja

determinando las magnitudes que la componen, el diseño y montaje de circuitos básicos, así como la observación de los efectos que tiene la corriente eléctrica sobre otros tipo de energía.

El bloque 4, “Tecnologías de la información y la comunicación”, es el único bloque presente en los dos ciclos de la etapa. El bloque está organizado en *hardware* y *software*, la búsqueda y selección de información en Internet, y la creación y edición de contenidos digitales básicos, principalmente relacionados con la ofimática. Además, la seguridad a la hora de navegar por la red así como la utilización de los diferentes tipos de licencias, resulta de suma importancia en este apartado.

El bloque 5, “Elementos transversales a la asignatura” tiene como objeto trabajar la competencia lingüística, la de aprender a aprender, la digital, y la del sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor. Estos temas, que son transversales al área, abarcan contenidos de varias disciplinas y su tratamiento se aborda desde la complementariedad. Por ello, no pueden plantearse de manera paralela al desarrollo del currículum de la materia, sino que deben ser insertados en la dinámica diaria del proceso enseñanza-aprendizaje. Este último bloque se desarrolla igualmente en el cuarto curso.

En el segundo ciclo de la etapa educativa en la que nos encontramos, abordaremos los siguientes bloques de contenido:

El bloque 1, “Tecnología y sociedad”, argumenta los cambios tecnológicos más relevantes y sus repercusiones, tanto a nivel económico como social. Así mismo, el estudio y análisis de los objetos atenderá su entorno, función y evolución histórica junto al aprovechamiento de las materias primas y la adquisición, por parte del alumno, de hábitos que fomenten un desarrollo sostenible.

El bloque 2, “Instalaciones en viviendas”, recoge el estudio de todos los elementos que conforman las instalaciones básicas que debe de tener una vivienda para su habitabilidad en condiciones normales, sin dejar de lado las diferentes medidas de ahorro energético que están al alcance de todos. También se abordará la evolución que este tipo de instalaciones han ido experimentando, dando lugar a lo que hoy en día conocemos como la domótica.

El bloque 3, “Electrónica”, desarrolla el análisis de circuitos, sus componentes y la resolución de problemas de aplicación industrial mediante electrónica analógica y digital.

El bloque 4, “Control y robótica”, se analizan los sistemas automáticos mediante el montaje de sencillos automatismos o robots dotados de movimiento autónomo. Por lo tanto, el uso del ordenador, si ya resulta habitual en casi todos los bloques, en este contexto es imprescindible que el alumnado trabaje con tarjetas controladoras para experimentar con prototipos previamente diseñados.

El bloque 5, “Neumática e hidráulica”, comprende las características y el funcionamiento de los componentes de los circuitos neumáticos e hidráulicos. Obviamente, y dada la complejidad y seguridad que requieren estos últimos, la construcción de circuitos en las aulas sólo se realiza con tecnología neumática.

Démonos cuenta por tanto, que continuamente la tecnología pasa desapercibida por lo habituados que estamos a ella en esta sociedad y por ello, está llamada a desarrollar un papel fundamental y primordial en la formación de nuestro alumnado que, de una manera u otra, les hace ser tecnológicamente dependientes.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Tecnología

Curso 1º ESO

Bloque 1: Resolución de problemas tecnológicos y comunicación técnica Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
------------	-------------------------	----

Descripción de las fases del Proyecto Tecnológico. Análisis morfológico y funcional de objetos tecnológicos. Normas de seguridad del aula-taller. Diseño de un prototipo que de solución a un problema técnico. Selección de recursos materiales y organizativos con criterios de economía, seguridad y respeto al medio ambiente para la resolución de problemas tecnológicos. Elaboración de la documentación necesaria para la planificación de la construcción de un prototipo. Construcción de prototipos. Evaluación de prototipos construidos. Criterios de normalización. Croquis y bocetos como elementos de información de objetos del entorno escolar. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Estrategias lingüísticas y no lingüísticas. Respeto en el uso del lenguaje. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizaje cooperativo. Uso de las TIC para colaborar y comunicarse.	BL1.1. Analizar objetos técnicos para conocer su utilidad. BL1.2. Identificar, a partir de un ejemplo concreto, las etapas necesarias para la realización de un proyecto tecnológico desde su fabricación hasta su comercialización. BL1.3. Representar croquis y bocetos para utilizarlos como elementos de información gráfica de objetos del entorno escolar. BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL1.6. Planificar las operaciones y realizar el diseño del proyecto, con criterios de economía, seguridad y respeto al medio ambiente, elaborando la documentación necesaria. BL1.7. Realizar de forma eficaz tareas, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL1.8. Construir un proyecto tecnológico, siguiendo la planificación previa realizada, teniendo en cuenta las condiciones del entorno de trabajo, colaborar y comunicarse para alcanzar el objetivo, utilizando diversas herramientas como las TIC o entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas.	CMCT CMCT CAA CMCT CEC CCLI CAA CSC CAA CSC SIEE CSC CMCT CAA SIEE SIEE CSC CD CSC
---	--	--

	<p>BL1.9. Evaluar el proyecto construido para verificar el funcionamiento del prototípico y el cumplimiento de las especificaciones y las condiciones iniciales.</p> <p>BL1.10. Escribir la memoria técnica del proyecto realizado, en diversos formatos digitales, cuidando sus aspectos formales, utilizando la terminología conceptual correspondiente y aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a cada situación comunicativa, para transmitir sus conocimientos, de forma organizada y no discriminatoria.</p> <p>BL1.11. Comunicar oralmente el contenido de la memoria técnica previamente planificado, aplicando la terminología conceptual correspondiente, las normas de la prosodia y la corrección gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada los resultados obtenidos en el proyecto realizado, con un lenguaje no discriminatorio.</p>	CMCT SIEE
--	---	--------------

Bloque 2: Materiales de uso técnico. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Materiales de uso técnico: madera y materiales de construcción. Obtención y clasificación de la madera y de los materiales de construcción. Relación entre las propiedades y la estructura interna de la madera y de los materiales de construcción. Técnicas de manipulación y mecanizado de la madera y de los materiales de construcción. Manejo de máquinas y herramientas para trabajar la madera. Normas de seguridad y salud. Estrategias de comprensión oral.	<p>BL2.1. Analizar los métodos de obtención y las propiedades de la madera utilizada en la fabricación de proyectos tecnológicos.</p> <p>BL2.2. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral, para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la aplicación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL2.3. Describir la estructura interna de diferentes materiales técnicos, así como las alteraciones a las que pueden ser sometidos, para mejorar sus propiedades teniendo en cuenta el uso al que van destinados.</p>	CMCT CAA CCLI CAA CMCT CCLI CAA
	BL2.4. Manipular y mecanizar madera considerando sus propiedades para utilizar las herramientas adecuadas aplicando las correspondientes normas de seguridad y salud.	CMCT SIEE

Bloque 3: Estructuras y mecanismos. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Tipos de estructuras. Triangulación. Tipos de esfuerzos y sus aplicaciones.	<p>BL3.1. Analizar los esfuerzos a los que están sometidas las estructuras así como la transmisión de los mismos entre los elementos que lo configuran experimentándolo en prototipos.</p> <p>BL3.2. Describir las características de cada tipo de estructura e identificarlas en ejemplos de la vida real utilizando información escrita, audiovisual y digital.</p>	CMCT CAA CMCT CCLI

Bloque 4: Tecnologías de la Información y la comunicación. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Hardware: componentes de un ordenador, periféricos y sustitución de piezas básicas. Software: Tipos, licencias y sistemas operativos. Estrategias de comprensión lectora. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Estrategias de filtrado en la búsqueda información. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Estudios y profesiones vinculados con la materia.	<p>BL4.1. Identificar las diferentes partes de un equipo informático para realizar reparaciones o mejoras.</p> <p>BL4.2. Catalogar el software básico que permite trabajar con equipos informáticos.</p> <p>BL4.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes, a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada, organizando la información mediante procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel o almacenándola digitalmente para obtener textos del ámbito académico o profesional.</p> <p>BL4.4. Leer textos, en formatos diversos y presentados en soporte papel o digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener</p>	CD CD CCLI CAA CD CCLI CAA

	información y aplicarla en la reflexión sobre los contenidos, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas. BL4.5. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para exponer un objeto tecnológico. BL4.6. Investigar los estudios y profesiones vinculados con la materia, mediante el uso de las TIC, e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demanda el mercado laboral, para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	CD CAA CSC SIEE
--	--	------------------------------

Curso 2º ESO

Bloque 1: Resolución de problemas tecnológicos y comunicación técnica. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis tecnológico de objetos. Normas de seguridad del aula-taller. Diseño de un prototipo que de solución a un problema técnico. Selección de recursos materiales y organizativos con criterios de economía, seguridad y respeto al medio ambiente para la resolución de problemas tecnológicos. Elaboración de la documentación necesaria, utilizando el software adecuado, para la planificación de la construcción de un prototipo. Construcción de prototipos. Evaluación de prototipos construidos. Croquis y bocetos como elementos de información de objetos del entorno doméstico. Vistas de objetos. Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Estrategias lingüísticas y no lingüísticas. Respeto en el uso del lenguaje. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizaje cooperativo.	BL1.1. Analizar la influencia de objetos técnicos tanto para conocer su utilidad como su impacto social. BL1.2. Representar croquis y bocetos para utilizarlos como elementos de información gráfica de objetos del entorno doméstico. BL1.3. Representar las partes integrantes de un prototipo, mediante vistas (aplicando criterios de normalización), para complementar la documentación del proyecto técnico. BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus	CMCT CSC CMCT CEC CMCT CAA CCLI CAA CSC SIEE CAA CSC

Uso de las TIC para colaborar y comunicarse.	aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL1.6. Planificar las operaciones y realizar el diseño del proyecto, con criterios de economía, seguridad y respeto al medio ambiente, elaborando la documentación necesaria mediante el software adecuado. BL1.7. Realizar de forma eficaz tareas, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas. BL1.8. Construir un proyecto tecnológico, siguiendo la planificación previa realizada teniendo en cuenta las condiciones del entorno de trabajo, colaborar y comunicarse para alcanzar el objetivo, utilizando diversas herramientas como las TIC o entornos virtuales de aprendizaje, aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas. BL1.9. Evaluar el proyecto construido para verificar el funcionamiento del prototipo y el cumplimiento de las especificaciones y las condiciones iniciales. BL1.10. Escribir la memoria técnica del proyecto realizado en diversos formatos digitales, cuidando sus aspectos formales, utilizando la terminología conceptual correspondiente y aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a cada situación comunicativa, para transmitir sus conocimientos, de forma organizada y no discriminatoria. BL1.11. Comunicar oralmente el contenido de la memoria técnica previamente planificado, aplicando la terminología conceptual correspondiente, las normas de la prosodia y la corrección gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada los resultados obtenidos en el proyecto realizado, con un lenguaje no discriminatorio.	CMCT CSC SIEE SIEE SIEE CD CSC CMCT SIEE CMCT CCLI CD CAA CMCT CCLI CAA
--	---	--

Bloque 2: Materiales de uso técnico. Curso 2ºESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Materiales de uso técnico: metales. Obtención y clasificación de los metales. Relación entre las propiedades y la estructura interna de los metales. Técnicas de manipulación y mecanizado de los metales. Manejo de máquinas y herramientas para trabajar los metales. Normas de seguridad y salud. Estrategias de comprensión oral.	BL2.1. Analizar los métodos de obtención y las propiedades de los metales utilizados en la fabricación de proyectos tecnológicos. BL2.2. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral, para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la aplicación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL2.3. Describir la estructura interna de diferentes materiales técnicos, así como las alteraciones a las que pueden ser sometidos, para mejorar sus propiedades teniendo en cuenta el uso al que van destinados. BL2.4. Manipular y mecanizar metales considerando sus propiedades para utilizar las herramientas adecuadas aplicando las correspondientes normas de seguridad y salud.	CMCT CAA CCLI CAA CMCT CCLI CAA CMCT SIEE

Bloque 3: Estructuras y mecanismos. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Tipos de mecanismos. Transmisión y transformación del movimiento. Relación de transmisión. Aplicaciones de los mecanismos integrados. Magnitudes eléctricas: definición y elementos de medida. El circuito eléctrico: ley de Ohm. Simbología y diseño de circuitos eléctricos.	BL3.1. Describir los distintos mecanismos responsables de transformar y transmitir los movimientos, explicando la función de los elementos que lo configuran y calculando en su caso, la relación de transmisión para entender el funcionamiento en objetos de los que forman parte. BL3.2. Manipular operadores mecánicos de una estructura, haciendo uso de simbología normalizada, con el fin de integrarlos en la construcción de prototipos. BL3.3. Determinar las magnitudes eléctricas, simbología y software específicos, para aplicarlos tanto al diseño como al montaje de circuitos.	CMCT CCLI CAA CMCT SIEE CMCT CD CAA

Bloque 4: Tecnologías de la Información y la comunicación. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Ofimática básica y antivirus. Seguridad en la red. Comunidades y aulas virtuales. Estrategias de comprensión lectora. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Estrategias de filtrado en la búsqueda información. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Derechos de autor y licencias de publicación. Estudios y profesiones vinculados con la materia.	BL4.1. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes, tales como comunidades y aulas virtuales, a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada, organizando la información mediante procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel o almacenándola digitalmente para obtener textos del ámbito académico o profesional, bajo entornos seguros de intercambios de información. BL4.2. Leer textos, en formatos diversos y presentados en soporte papel o digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre los contenidos, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas. BL4.3. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para exponer un objeto tecnológico, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL4.4. Investigar los estudios y profesiones vinculados con la materia, mediante el uso de las TIC, e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demanda el mercado laboral, para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias	CCLI CD CAA CCLI CAA CD CAA CSC SIEE

Curso 3º ESO

Bloque 1: Resolución de problemas tecnológicos y comunicación técnica. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis tecnológico de objetos y propuestas de mejora. Normas de seguridad del aula-taller. Diseño de un prototipo que dé solución a un problema técnico. Selección de recursos materiales y organizativos con criterios de economía,	BL1.1. Analizar objetos técnicos desde el punto de vista de su utilidad como de su impacto social con el objetivo de proponer posibles mejoras. BL1.2. Representar croquis y bocetos para utilizarlos como elementos de	CMCT CSC CMCT

<p>seguridad y respeto al medio ambiente para la resolución de problemas tecnológicos.</p> <p>Elaboración de la documentación necesaria, utilizando el software adecuado, para la planificación de la construcción de un prototipo.</p> <p>Construcción de prototipos.</p> <p>Evaluación de prototipos construidos.</p> <p>Exposición pública de la documentación técnica.</p> <p>Sistemas de representación.</p> <p>Croquis y bocetos como elementos de información de objetos industriales.</p> <p>Vistas y perspectivas de objetos.</p> <p>Escalas.</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizaje cooperativo.</p> <p>Uso de las TIC para colaborar y comunicarse.</p>	<p>información gráfica de objetos del entorno industrial.</p> <p>BL1.3. Representar, utilizando programas de diseño asistido por ordenador, las partes integrantes de un prototipo, mediante vistas y perspectivas (aplicando criterios de normalización), para complementar la documentación del proyecto técnico.</p> <p>BL1.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.6. Planificar las operaciones y realizar el diseño del proyecto, con criterios de economía, seguridad y respeto al medio ambiente, elaborando la documentación necesaria mediante el software adecuado.</p> <p>BL1.7 Realizar de forma eficaz tareas, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL1.8. Construir un proyecto tecnológico, siguiendo la planificación previa realizada teniendo en cuenta las condiciones del entorno de trabajo. Colaborar y comunicarse para alcanzar el objetivo, utilizando diversas herramientas como las TIC o entornos virtuales de aprendizaje. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas.</p> <p>BL1.9. Evaluar el proyecto construido, verificando el funcionamiento del prototipo y el cumplimiento de las especificaciones y las condiciones</p>	<p>CEC</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CCLI CSC CAA</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CMCT CSC SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE CD CSC</p> <p>CMCT SIEE</p>
---	---	---

	<p>iniciales.</p> <p>BL1.10. Escribir la memoria técnica del proyecto realizado en diversos formatos digitales, cuidando sus aspectos formales, utilizando la terminología conceptual correspondiente y aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a cada situación comunicativa, para transmitir sus conocimientos, de forma organizada y no discriminatoria.</p> <p>BL1.11. Comunicar oralmente el contenido de la memoria técnica previamente planificado, aplicando la terminología conceptual correspondiente, las normas de la prosodia y la corrección gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada los resultados obtenidos en el proyecto realizado, con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CMCT CCLI CD CAA</p> <p>CMCT CAA CCLI</p>
--	---	--

Bloque 2: Materiales de uso técnico. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Materiales de uso técnico: plásticos.</p> <p>Obtención y clasificación de los plásticos.</p> <p>Relación entre las propiedades y la estructura interna de los plásticos.</p> <p>Técnicas de manipulación y mecanizado de los plásticos.</p> <p>Manejo de máquinas y herramientas para trabajar los plásticos.</p> <p>Normas de seguridad y salud.</p> <p>Estrategias de comprensión oral.</p>	<p>BL2.1. Analizar los métodos de obtención y las propiedades de los plásticos utilizados en la fabricación de proyectos tecnológicos.</p> <p>BL2.2. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas, utilizando las estrategias de comprensión oral, para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la aplicación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL2.3. Describir la estructura interna de diferentes materiales técnicos, así como las alteraciones a las que pueden ser sometidos, para mejorar sus propiedades teniendo en cuenta el uso al que van destinados.</p> <p>BL2.4. Manipular y mecanizar plásticos considerando sus propiedades para utilizar las herramientas adecuadas aplicando las correspondientes normas de seguridad y salud.</p>	<p>CMCT CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CMCT CCLI CAA</p> <p>SIEE</p>

Bloque 3: Estructuras y mecanismos Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Aplicaciones de los mecanismos integrados. Asociaciones básicas de generadores y receptores eléctricos. Simulación de circuitos eléctricos. Energía eléctrica y su conversión en otras energías. Ahorro energético.	BL3.1. Manipular operadores mecánicos de una estructura y simular su comportamiento, haciendo uso de simbología normalizada, con el fin de integrarlos en la construcción de prototipos. BL3.2. Determinar las magnitudes eléctricas, utilizando los instrumentos de medida, simbología y software específicos, para aplicarlos tanto al diseño y montaje de circuitos como al cálculo de asociaciones de generadores y receptores. BL3.3. Explicar los efectos de la energía eléctrica y su capacidad de conversión en otras manifestaciones energéticas, para valorar la importancia del ahorro energético.	CMCT SIEE CMCT CD CAA CMCT CCLI CSC

Bloque 4: Tecnologías de la Información y la comunicación Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Software: instalación y configuración. Ofimática básica. Estrategias de comprensión lectora. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Estrategias de filtrado en la búsqueda información. Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Escalado, rotación y recorte de imágenes. Derechos de autor y licencias de publicación. Estudios y profesiones vinculados con la materia.	BL4.1. Instalar (mediante un gestor de aplicaciones) el software básico que permite trabajar con equipos informáticos, para elaborar la documentación necesaria de un proyecto tecnológico. BL4.2. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes, a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada, organizando la información mediante procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos, registrándola en papel o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red para obtener textos del ámbito académico o profesional. BL4.3. Leer textos, en formatos diversos y presentados en soporte papel o digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre los contenidos, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas.	CD CCLI CAA CD CCLI CAA

	BL4.4. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto o presentaciones multimedia con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio para exponer un objeto tecnológico, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos de licencias. BL4.5. Investigar y recopilar, mediante las TIC, entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con la materia; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones.	CD CAA CSC SIEE
--	---	------------------------------

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

TECNOLOGÍA INDUSTRIAL

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

El conocimiento científico, sin un método técnico con el que pueda aplicarse, carece de sentido si pensamos en el contexto de una sociedad desarrollada. Por ello, existe un punto donde confluyen la ciencia y la técnica, y ese punto es la tecnología. Mediante ella, podemos crear productos, bienes o servicios que nos acercan a una mayor calidad de vida y sentido del bienestar, y obtener de forma paralela, una evolución del ser humano.

La tecnología da respuesta a las necesidades que van surgiendo en nuestro día a día, ya sean individuales o colectivas, independientemente de la diversidad de las personas y el entorno que les rodea. Ahora bien, a la tecnología se le demanda una cierta inmediatez para atender dichos problemas así como el aporte de un componente de innovación notable hacia los usuarios.

Debido a su diversidad, el currículo de Tecnología Industrial en el Bachillerato constituye un referente indispensable a la hora de despertar vocaciones en el

alumnado que cursa esta etapa educativa, puesto que aborda contenidos relacionados con las disciplinas que caracterizan las distintas ingenierías y las de un gran espectro de especialidades que constituyen las diferentes familias de la Formación Profesional. La naturaleza de esta materia busca que el alumno afiance contenidos referentes a la ciencia de los materiales, los procedimientos de fabricación, las máquinas o el control de un sistema automático, sin olvidar los beneficios del trabajo en equipo, la innovación que supone el producto obtenido y el carácter emprendedor que se le pretende al ciudadano que se está formando.

El uso de herramientas informáticas mediante las cuales podemos desarrollar escenarios que nos proporcionen información sobre los posibles resultados a obtener en la realidad, resultará de suma importancia a lo largo de este currículo. Al fin y al cabo, la tecnología contiene una parte de ciencia experimental y otra de búsqueda y exploración de información para acometer la resolución de un problema tecnológico.

En esta etapa educativa, el alumnado será capaz de adoptar una postura muy definida frente a la racionalización y uso de las energías, contribuir sin fisuras a una sociedad más justa e igualitaria y sobretodo afrontar todo lo que le rodea desde una postura crítica.

Los bloques de contenidos están estructurados de forma que el alumnado va adquiriendo los conocimientos de forma razonada, comprendiendo los argumentos que se le van proporcionando y comprobando en todo momento el paralelismo existente entre aquello que está siendo explicado en el aula con su correspondiente aplicación, principalmente en el ámbito industrial, ya que es el campo en el que se centran todos los bloques que acoge la materia durante los dos cursos de bachillerato.

En el primer curso y el primer bloque se centra en los productos tecnológicos y su repercusión productiva y empresarial. Tanto las fases de producción, como de I+D+i, como la gestión de la calidad son temas que se abordan y se evalúan en esta primera parte de la materia. No obstante, los modelos de excelencia y certificaciones de calidad son aspectos que otorgan a los productos, mejoras en la comercialización y un aumento de su competitividad. En el segundo bloque se estudiará la ciencia de los materiales desde el punto de vista de sus propiedades, estructura interna y aplicaciones, sin dejar de lado los nuevos materiales que poco a poco van aumentando su presencia en nuestro día a día. El bloque tres, máquinas y sistemas, desarrollará más ampliamente temas ya tratados en otros cursos sobre electricidad, electrónica, mecánica, neumática y oleohidráulica. Durante el cuarto bloque se abordará la fabricación de piezas con y sin pérdida de material sus consecuencias medioambientales, con qué máquinas deberemos trabajar y qué normas de seguridad deberemos aplicar para evitar cualquier accidente en la conformación o producción de una pieza en concreto. El quinto y último bloque específico de la materia mostrará los diferentes recursos energéticos sobre los que se vale el ser humano para desarrollar su actividad tecnológica. Además de la vertiente productiva de la energía, se tratará también su impacto ambiental, sostenibilidad, grado y certificación energética y qué planes de reducción de costes pueden llevarse a cabo en sus ámbitos de utilización.

Durante el segundo curso, se amplían muchos de los contenidos vistos con anterioridad. Se estudiarán ensayos o factores térmicos en el caso de los materiales; y máquinas térmicas, frigoríficas o motores eléctricos, en el caso de las máquinas. Contenidos como el rendimiento y el balance energético resultarán de vital importancia para que el alumnado pueda valorar la idoneidad de las máquinas y los sistemas tecnológicos del ámbito industrial. Con el bloque tres se abordará la automatización de los sistemas. Éste será un bloque de ampliación de los contenidos del primer curso ya que se estudiará la automatización de sistemas neumáticos, electromejorados, y los componentes que intervienen en la misma, su funcionamiento y los ciclos que conforman. El bloque cuatro, se dedicará a la electrónica digital estudiando y en su caso diseñando, circuitos combinacionales, concluyendo con el análisis de los circuitos secuenciales más importantes. Posteriormente el alumnado tratará con los elementos de control y la programación de sistemas automáticos, particularizado el estudio del microprocesador y su desarrollo aplicado al ámbito de los microcontroladores y de los autómatas programables. Finalmente, el bloque que cierra el curso tendrá como objeto trabajar la competencia lingüística, la de aprender a aprender, la digital, y la del sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor. Estos temas, transversales al área, abarcán contenidos de varias disciplinas y su tratamiento se abordará desde la complementariedad. Por ello, no podrán plantearse de manera paralela al desarrollo del currículum de la materia, sino que deberán ser insertados en la dinámica diaria del proceso enseñanza-aprendizaje.

En conclusión, el alumnado podrá afianzar y expandir sus conocimientos sobre el mundo tecnológico que le rodea a través de esta materia y de este modo formar parte activa del futuro que deparan los nuevos avances tecnológicos. Destacar por último, la importancia de poder contar, al concluir la asignatura de Tecnología Industrial, con un criterio razonado para elegir su posterior formación tras el bachillerato, ya sea a través de la Formación Profesional Superior o a través de un Grado Universitario

en ingeniería.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Tecnología Industrial I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Productos tecnológicos. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La empresa y su contexto socio-económico. Fases del proceso productivo y de comercialización. Modelos de excelencia. Sistema de gestión de calidad. Estrategias de comprensión. Imaginación y creatividad en el diseño de productos tecnológicos. Estrategias de planificación, organización.	BL1.1. Analizar las etapas necesarias para el diseño de un nuevo producto desde su origen hasta su comercialización, investigando su influencia en la sociedad para proponer mejoras tanto desde el punto de vista de su utilidad como de su posible impacto social. BL1.2. Esquematizar los diferentes modelos de excelencia y sistemas de gestión de calidad, identificando los agentes intervenientes para evidenciar las consecuencias que éstos tienen sobre los productos desarrollados.	CMCT CSC SIEE CSC CAA

Bloque 2: Introducción a la ciencia de los materiales. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Los materiales: propiedades, estructura interna y aplicaciones. Los metales. Plásticos y otros materiales. Materiales de construcción. Investigación de nuevos materiales: uso, desarrollo, impacto social y económico.	BI2.1. Relacionar la estructura interna y sus posibles modificaciones con las propiedades de los materiales utilizados en la construcción de objetos tecnológicos, teniendo en cuenta el uso al que van destinados. BI2.2. Investigar determinados materiales no convencionales para aplicaciones concretas, empleando las TIC y analizando el impacto social en los países productores.	CMCT CAA CMCT CSC

Bloque 3: Máquinas y sistemas. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Elementos mecánicos. Transmisión y transformación de movimientos. Circuitos eléctricos-electrónicos.	BL3.1. Describir los mecanismos y sistemas de transmisión y transformación de movimientos que conforman una máquina o sistema, determinar los bloques constitutivos y explicar su función y su interrelación.	CMCT

Circuitos neumáticos y oleo-hidráulicos. Simulación y diseño asistidos por ordenador.	BL3.2. Calcular los parámetros fundamentales de circuitos eléctrico-electrónicos, neumáticos e hidráulicos característicos y contrastar los resultados obtenidos con ayuda de programas de diseño asistido. BL3.3. Verificar el funcionamiento de circuitos eléctrico-electrónico, neumáticos e hidráulicos característicos, interpretando sus esquemas, utilizando los aparatos y equipos de medida adecuados y evaluar los resultados obtenidos apoyándose en el montaje o simulación física de los mismos.	CMCT CD CAA CMCT CAA
--	--	--------------------------------------

Bloque 4: Procedimientos de fabricación. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Fabricación de piezas por conformación, sin pérdida de material, mediante técnicas de fusión y moldeo.	BL4.1. Explicar las principales técnicas empleadas en los procesos de fabricación, teniendo en cuenta su impacto ambiental, para contextualizar los diferentes procedimientos de mecanizado que se dan en el ámbito industrial.	CMCT
Fabricación de piezas con pérdida de material mediante diferentes técnicas de mecanizado		
Impacto ambiental.	BL4.2. Asociar las condiciones de seguridad con las máquinas y herramientas utilizadas en los procesos de fabricación para minimizar los riesgos de accidentes en el sector industrial.	CSC SIEE
Máquinas y herramientas.		
Normas y elementos de seguridad.		

Bloque 5: Recursos energéticos. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Formas de producción de energía.	BL5.1. Describir las diferentes formas de producción de energía, mediante diagramas de bloques para evaluar sus debilidades y fortalezas, teniendo en cuenta sus costes de producción y su impacto ambiental.	CMCT SIEE CSC
Tipos de centrales energéticas.		
Diagramas de bloques de centrales energéticas.		
Impacto ambiental.	BL5.2. Calcular costes de consumo energético aplicado a supuestos prácticos (como la certificación de eficiencia energética), con la ayuda de programas informáticos, para proponer planes de reducción de los mismos	CMCT CAA CSC
Consumo energético.		
Sostenibilidad.		
Relación entre necesidades y costes de producción doméstica e industrial.		

Planes de reducción de costes (TIC). Certificación de eficiencia energética.	y evidenciar la importancia que los recursos energéticos tienen en una sociedad sostenible.	CD
---	---	----

Bloque 6: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de compresión oral.	BL6.1. Reconocer la terminología conceptual de la materia y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	CCLI CAA
Propiedades textuales de la situación comunicativa.		
Respeto en el uso del lenguaje.	BL6.2. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	CCLI CAA
Estrategias lingüísticas y no lingüísticas.		
Terminología conceptual.	BL6.3. Expressar oralmente textos previamente planificados, del ámbito académico o profesional, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical, y ajustarlos a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Estrategias de comprensión lectora.		
Estrategias de expresión escrita.	BL6.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito académico o profesional, utilizando un lenguaje no discriminatorio y aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas propias de la interacción oral.	CCLI CAA
Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales.		
Estrategias de búsqueda, selección, síntesis y presentación de la información. Bibliografía.	BL6.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	CCLI CAA
	BL6.6. Escribir textos del ámbito académico o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA

	BL6.7. Buscar, seleccionar, contrastar y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito académico o profesional, citando adecuadamente su procedencia. BL6.8. Buscar y seleccionar información, a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en páginas web especializadas, registrándola en papel o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red. BL6.9. Colaborar y comunicarse, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando la herramienta de comunicación TIC más adecuada, para construir un producto o tarea colectiva. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas. BL6.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL6.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir de manera positiva en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético. BL6.12. Gestionar de forma eficaz y con motivación tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias. BL6.13. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto,	CCLI CAA
	CD	
	CD CSC	
	SIEE CAA	
	SIEE CAA CSC	
	SIEE CAA	
	CD	

	presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para consolidar los conocimientos adquiridos en la materia, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias. BL6.14. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de la materia, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	SIEE CAA CSC
--	---	--------------------

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Tecnología Industrial II

Curso 2ºBachillerato

Bloque 1: Materiales. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Características de los materiales. Factores técnicos y estructura interna. Propiedades de los materiales. Ensayos para la determinación de las propiedades de los materiales. Investigación de nuevos materiales mediante la utilización de las TIC. Uso y desarrollo de materiales.	BL1.1. Relacionar las propiedades de los materiales con su estructura interna y sus posibles modificaciones para una aplicación concreta, utilizando el conocimiento sobre los diferentes procesos de ensayo estáticos y dinámicos. BL1.2. Proponer materiales no convencionales para determinadas aplicaciones empleando las tecnologías de la información y la comunicación.	CMCT CAA

Bloque 2: Principios de máquinas Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Máquinas: conceptos previos. Balance energético. Rendimiento. Motores térmicos: tipología, estructura, características y ciclos de funcionamiento.	BI2.1. Definir y calcular a partir de las condiciones nominales de una máquina o instalación, los parámetros fundamentales, el balance energético y el rendimiento. BI2.2. Explicar el funcionamiento, tipología y parámetros de un motor	CMCT

<p>Máquinas frigoríficas y bombas de calor: elementos constituyentes, características, tipología y transformaciones termodinámicas.</p> <p>Motores eléctricos: fundamentos del electromagnetismo, tipología, características y parámetros fundamentales.</p> <p>Programas de diseño asistido.</p>	<p>térmico a partir de la representación gráfica de su estructura.</p> <p>BL2.3. Representar gráficamente mediante programas de diseño asistido, diagramas de bloques o en su caso, los componentes o símbolos equivalentes de los distintos tipos de máquinas frigoríficas, bombas de calor y motores eléctricos, describiendo sus principios de funcionamiento en base a las transformaciones termodinámicas o fenómenos electromagnéticos propiciados por dichos elementos.</p>	CMCT CD
---	--	------------

Bloque 3: Sistemas automáticos. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Ciclos semiautomáticos y automáticos. Circuitos neumáticos y electroneumáticos: funcionamiento, diseño y simulación. Sistema automático: control por lazo abierto y lazo cerrado. Funcionamiento, diseño y simulación de sistemas automáticos. Elementos de mando, control y potencia.	<p>BL3.1. Implementar físicamente o simular mediante programas adecuados, circuitos neumáticos y electroneumáticos a partir de planos o esquemas de aplicaciones características para entender el funcionamiento de los ciclos semiautomáticos y automáticos.</p> <p>BL3.2. Analizar sistemas de control para aplicaciones concretas, mediante bloques genéricos, describir la función de cada bloque en el conjunto y diferenciar entre sistemas de control de lazo abierto y cerrado.</p> <p>BL3.3. Interpretar diagramas de bloques, identificando las diferentes señales de entrada/salida mediante el uso del software adecuado, para verificar el funcionamiento de sistemas automáticos.</p> <p>BL3.4. Describir la composición de una máquina o sistema automático identificando los elementos de mando, control y potencia y explicar la relación entre las partes que los componen.</p>	CMCT CAA CD
		CMCT
		CMCT
		CMCT

Bloque 4: Circuitos y sistemas lógicos. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Circuitos combinacionales.	BL4.1. Diseñar sencillos automatismos de control combinacional, aplicando	CMCT

<p>Leyes, postulados y teoremas fundamentales de la lógica.</p> <p>Métodos de simplificación.</p> <p>Simbología normalizada de operadores lógicos.</p> <p>Integración de funciones lógicas.</p> <p>Circuitos combinacionales integrados.</p> <p>Simulación e implementación de circuitos combinacionales.</p> <p>Circuitos secuenciales.</p> <p>Cronogramas.</p> <p>Biestables.</p> <p>Bloques consecutivos: registros y contadores.</p> <p>Circuitos secuenciales integrados.</p> <p>Simulación e implementación de circuitos secuenciales.</p>	<p>técnicas de simplificación de funciones y métodos de reducción gráfica, para su análisis por medio de simulación y posterior implementación con bloques integrados en placas de experimentación.</p> <p>BL4.2. Analizar el funcionamiento de sistemas lógicos secuenciales digitales, considerando el funcionamiento de los biestables y las transiciones de las señales de sus cronogramas.</p> <p>BL4.3. Diseñar circuitos lógicos secuenciales sencillos y estudiar su funcionamiento mediante simulación o implementación en placas de experimentación, obteniendo y analizando sus cronogramas, para entender sus características y aplicaciones.</p>	CD CAA SIEE
		CMCT CD CAA

Bloque 5: Control y programación de sistemas automáticos. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Microprocesadores. Arquitectura básica. Aplicaciones de los microprocesadores: el microcontrolador y el autómata programable.	<p>BL5.1. Describir, a partir de información obtenida de diversas fuentes, las características y el cometido de los bloques fundamentales que integran un microprocesador, relacionarlas con las que poseen los utilizados en el ámbito doméstico describiendo las principales prestaciones de los mismos.</p> <p>BL5.2. Explicar el funcionamiento de los autómatas programables y los microcontroladores a partir del conocimiento de los microprocesadores.</p>	CMCT
		CMCT CD

Bloque 6: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral. Propiedades textuales de la situación comunicativa. Respeto en el uso del lenguaje. Estrategias lingüísticas y no lingüísticas. Terminología conceptual. Estrategias de comprensión lectora.	<p>BL6.1. Reconocer la terminología conceptual de la materia y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL6.2. Interpretar textos orales procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en</p>	CCLI CAA
		CCLI CAA

<p>Estrategias de expresión escrita. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales. Estrategias de búsqueda, selección, síntesis y presentación de la información. Bibliografía.</p>	<p>la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL6.3. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito académico o profesional, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical, y ajustarlos a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL6.4. Participar en intercambios comunicativos del ámbito académico o profesional, utilizando un lenguaje no discriminatorio y aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas propias de la interacción oral.</p> <p>BL6.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL6.6. Escribir textos del ámbito académico o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL6.7. Buscar, seleccionar, contrastar y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito académico o profesional, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL6.8. Buscar y seleccionar información, a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada en páginas web especializadas, registrándola en papel o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL6.9. Colaborar y comunicarse, filtrando y compartiendo información y contenidos digitales, seleccionando la herramienta de comunicación TIC</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CD CD CSC
	<p>más adecuada, para construir un producto o tarea colectiva. Aplicar buenas formas de conducta en la comunicación y prevenir, denunciar y proteger a otros de las malas prácticas.</p> <p>BL6.10. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL6.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir de manera positiva en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL6.12. Gestionar de forma eficaz y con motivación tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL6.13. Crear y editar contenidos digitales como documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web para consolidar los conocimientos adquiridos en la materia, conociendo cómo aplicar los diferentes tipos licencias.</p> <p>BL6.14. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos de la materia, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	SIEE CAA CSC SIEE CAA CSC SIEE CSC CD SIEE CSC

CCLI: Competencia comunicación lingüística.
CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.
CD: Competencia digital.
CAA: Competencia aprender a aprender.
CSC: Competencias sociales y cívicas.
SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.
CEC: Conciencia y expresiones culturales.

TECNOLOGÍAS DE LA INFORMACIÓN Y LA COMUNICACIÓN

4º ESO

INTRODUCCIÓN

En la actualidad vivimos una revolución informática y de las telecomunicaciones permanente: manejamos información y aparatos tecnológicos que hace unos pocos años no éramos capaces de imaginar. La forma en la que vivimos y trabajamos ha cambiado profundamente y han surgido un conjunto de nuevas competencias necesarias para desarrollarse e integrarse en la vida adulta, en una sociedad hiperconectada y en un constante y creciente cambio. Los alumnos y alumnas deben estar preparados para adaptarse a un nuevo mapa de sociedad en transformación. De ahí la importancia de la integración de la competencia digital en las diferentes áreas de la enseñanza secundaria y la inclusión del área específica de Informática donde fundamentarla y profundizar en su desarrollo.

El área de Informática contribuye a la consecución de varios de los objetivos de la etapa de la ESO. Desarrolla destrezas básicas en la utilización de fuentes de información para adquirir nuevos conocimientos, consolida hábitos de trabajo individual y en equipo, contribuye a la comprensión y la expresión en la lengua propia, utiliza la expresión artística a través de medios digitales, desarrolla la autonomía y la iniciativa personal y prepara para el ejercicio de la ciudadanía democrática.

Los contenidos que se desarrollan para la consecución de los objetivos descritos están organizados en bloques que abarcan todos los dominios de la competencia digital. Respecto a los criterios de evaluación, se presentan procesos de descripción y comprensión para evaluar los contenidos conceptuales del área; procesos de aplicación y de análisis que evalúan la mayor parte de los contenidos procedimentales; y por último, procesos de evaluación y de creación que evalúan la reflexión y creatividad en el desarrollo de las tareas y proyectos. La organización de los contenidos y criterios de evaluación agrupados por bloques está diseñada de tal manera que, para evaluar un mismo bloque de contenidos, la complejidad de los procesos es creciente a lo largo de la etapa educativa. Además, se ha incluido un bloque transversal al final del currículo de cada curso con la finalidad de contribuir junto al resto de áreas al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística, las competencias sociales y cívicas, la competencia de aprender a aprender y la competencia del sentido de iniciativa y espíritu emprendedor. Los contenidos y los criterios de este bloque pueden trabajarse y evaluarse desde cualquiera de los bloques anteriores.

La contribución del área a la adquisición de la competencia de comunicación lingüística se trabaja con más profundidad en la elaboración de documentos de texto o presentaciones multimedia, ya que se ejerce la expresión escrita y la exposición oral de los contenidos digitales elaborados. La competencia matemática y en ciencias y

tecnologías está presente en el estudio de la representación de la información, de las características de los equipos informáticos y de las redes informáticas y de las aplicaciones de procesamiento matemático de la información. La contribución a la adquisición de las competencias sociales y cívicas se desarrolla a través de la participación y la relación del alumnado en las redes sociales. La competencia de conciencia y expresiones culturales se desarrolla a través de la producción de contenidos multimedia donde el alumnado puede emplear diferentes códigos y formatos digitales para la expresión artística. La aportación del área a la adquisición tanto de la competencia de aprender a aprender como de la del sentido de iniciativa y espíritu emprendedor está presente en el desarrollo propuesto del currículo por tareas o por proyectos. Cabe mencionar también la contribución al conocimiento y la prevención de los riesgos derivados de la utilización de las Tecnologías de la Información y la Comunicación (TIC), a través de los bloques relacionados con la arquitectura de los ordenadores (protección de la salud y sostenibilidad medioambiental) y con la seguridad informática (protección de los datos y del individuo).

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje.

Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación, que han de suponer un importante cambio en las tareas que han de resolver los/as alumnos/as y en planteamientos metodológicos innovadores. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales.

El rol del docente es fundamental, pues debe ser capaz de diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten la resolución de problemas, la aplicación de los conocimientos aprendidos y la promoción de la creatividad y el juicio crítico y reflexivo del alumnado, y ser un facilitador, mediador y orientador del proceso de enseñanza y aprendizaje.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza invita a la integración metodológica. Se recomienda para secuenciar la programación de los contenidos utilizar estrategias metodológicas activas como el aprendizaje basado en proyectos o la aplicación de unidades didácticas integradas que permitan trabajar contenidos de uno o varios bloques de manera simultánea. Sobre los contextos en los que se pueden desarrollar estos proyectos o tareas encontramos: el uso de los equipos informáticos cotidianos, la interacción diaria en la red, la resolución de problemas técnicos y teóricos, la programación de aplicaciones para el desarrollo del pensamiento lógico y computacional, la elaboración, exposición y publicación de contenidos digitales para un uso personal, profesional o escolar y la participación en redes sociales. En cuanto a los modelos de enseñanza, la recomendación es combinar el uso de varios de ellos: la enseñanza directa, la inductiva básica, la investigación en grupo, el juego de roles, la indagación jurisprudencial, el uso de organizadores previos, etcétera.

Respecto a la evaluación, se ha de evaluar tanto el proceso como el resultado. Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos, pruebas e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje. Para que la evaluación sea más objetiva se recomienda que se realice con una variedad de pruebas como diarios de aprendizaje, portafolios, entrevistas, encuestas, debates y pruebas objetivas (escritas, orales y prácticas). Como instrumentos de evaluación se

recomienda la rúbrica para el producto final de las tareas o de los proyectos, y para cualquier actividad que suponga una realización compleja; las pruebas objetivas cuando se pretendan evaluar procesos de bajo nivel como la identificación, la descripción, etc. o, en general, en aquellos casos donde se quiera diversificar las estrategias de evaluación; las escalas de observación en los criterios de evaluación del bloque transversal; las listas de cotejo para aquellas actividades que supongan ejecuciones sencillas; y los criterios que no estén redactados en términos de procesos cognitivos (como por ejemplo adoptar o participar) pueden ser evaluados mediante el empleo de escalas de actitudes.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión diferenciada también permite la programación y evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y realizar las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Tecnologías de la Información y la Comunicación

Curso 4º ESO

Bloque 1: Equipos informáticos, sistemas operativos y redes. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
La representación digital de la información. Unidades de medida de la capacidad de almacenamiento. Conversión entre unidades. Tipos de equipos informáticos: servidores, estaciones de trabajo, ordenadores de sobremesa, portátiles, tabletas digitales, smartphones, sistemas empotrados, etc. Arquitectura de los equipos informáticos. Interacción de los componentes del equipo informático en su funcionamiento. Microprocesador o CPU. Diferencias entre memoria principal y memoria secundaria. Dispositivos de entrada y de salida periféricos. Tipos de dispositivos de almacenamiento. Instalación y extracción de componentes internos del equipo. Conexión de periféricos. Desarrollo sostenible en el reciclaje de los equipos informáticos. Respeto a los derechos humanos en la obtención de las materias primas y fabricación de los componentes informáticos. El problema de la basura electrónica. Estructura de directorios del sistema de archivos. Operaciones de organización sobre carpetas y archivos. Configuración del entorno del sistema operativo. Instalación, configuración, actualización y eliminación de aplicaciones	BL1.1. Analizar la arquitectura de un equipo informático, identificando los componentes físicos y periféricos y describiendo sus características y procedimientos de conexión para su aplicación en un entorno cotidiano. BL1.2. Gestionar la configuración y personalización del sistema operativo, la organización de la información y la instalación, eliminación y actualización de software de propósito general, del sistema operativo y de herramientas comunes de seguridad para el mantenimiento y uso de los equipos informáticos. BL1.3. Analizar la organización de una red de equipos informáticos, identificando y describiendo las características y finalidad de los dispositivos y las tecnologías que la configuran. BL1.4. Compartir recursos en una red local para la comunicación entre equipos informáticos.	CD CMCT CD CD CD CMCT CD

informáticas. Uso de herramientas administrativas del sistema operativo. Resolución de problemas comunes en la configuración del sistema operativo y de las aplicaciones. Red de ordenadores. Tipos de redes. Redes cableadas e inalámbricas: características, tecnologías y conexión. Los dispositivos físicos en la comunicación entre equipos. El conmutador, el punto de acceso y el enrutador. Interacción de los dispositivos de una red. Uso de aplicaciones de comunicación entre equipos informáticos. Compartición de recursos en redes locales e Internet. Políticas de seguridad en el acceso a recursos compartidos en redes locales.		
--	--	--

Bloque 2: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Planificación, individual o de forma cooperativa, en la elaboración de contenidos digitales. Elaboración, formateado e impresión de documentos de texto. Síntesis de la información en un documento de texto con coherencia y cohesión, adecuando la estructura y el estilo a su tipología. Uso de plantillas. Inserción y manipulación de gráficas, títulos artísticos, dibujos y otros elementos gráficos. Inserción y maquetación de tablas. Creación y uso de estilos. Generación de índices de contenidos y de otros tipos de índices. Inserción de campos. Combinación de correspondencia. Elaboración de informes mediante hojas de cálculo. Inserción de distintos tipos de datos y realización de fórmulas sencillas. Aplicación de formato en las celdas. Uso de funciones matemáticas, lógicas, estadísticas y otros tipos de funciones. Formato condicional. Selección del gráfico según su finalidad. Creación de gráficos: de columnas, de barras, de líneas y circulares. Integración de gráficos y tablas de datos en otras aplicaciones. Elaboración de bases de datos sencillas. Gestión de tablas. La clave primaria y la clave ajena. Inserción de registros. Relaciones entre tablas. Diseño de consultas sencillas de selección con cláusulas de filtrado y orden. Diseño de formularios simples e informes. Integración de informes en otras	BI2.1. Crear contenidos digitales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas que permitan la maquetación, la manipulación, el procesamiento, la captura, la integración y la organización de información para la realización de tareas en diversos contextos, su publicación y exposición oral.	CD CAA CEC CMCT

<p>aplicaciones.</p> <p>Edición e integración de información multimedia (imagen, audio y vídeo) en producciones digitales. Planificación, creación y exposición de presentaciones multimedia.</p> <p>Integración entre herramientas que procesan distintos tipos de producciones digitales: documentos de texto, hojas de cálculo, bases de datos y presentaciones.</p> <p>Hábitos y conductas para citar las fuentes de los objetos no propios utilizados en los contenidos y las fuentes impresas y electrónicas empleadas en la síntesis del mismo.</p> <p>Exposición de contenidos digitales expresando el mensaje con claridad, ritmo y fluidez, estructurando el contenido con coherencia, controlando el tiempo y apoyando el discurso con el lenguaje corporal. Estrategias para dar respuesta a las preguntas planteadas por la audiencia.</p>		
---	--	--

Bloque 3: Seguridad informática y ética Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Herramientas de seguridad. El antivirus. El cortafuegos. El software antiespía.</p> <p>La protección de los datos de carácter personal. Información y consentimiento. Principios de calidad, seguridad y secreto. Derechos de acceso, rectificación, cancelación y oposición.</p> <p>Riesgos de seguridad en las comunicaciones. El fraude en Internet. Hábitos para detectar el fraude en Internet. Políticas preventivas para la protección de la información personal.</p> <p>La identidad digital. La huella digital. Hábitos adecuados en la interacción en la red. La netiqueta. La suplantación de la identidad. Sistemas de identificación en la red. El certificado y la firma digital. El DNI electrónico. Generación de contraseñas seguras. Métodos de protección pasivos de los datos y en el intercambio de información.</p>	<p>BL3.1. Adoptar hábitos y conductas de seguridad activa y pasiva y de uso responsable en la protección de los sistemas informáticos, en la protección de datos, en la interacción en la red y en el intercambio de información.</p>	CD CSC

Bloque 4: Publicación y difusión de contenidos. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Lenguajes y software de diseño de páginas web.</p> <p>Diseño y publicación de páginas web. El lenguaje HTML. Etiquetas de formato y estructura. Aplicaciones de diseño de páginas web. Creación y maquetación de páginas y sitios web. Aplicación de formato usando hojas de estilo (CSS). Diseño de formularios. Publicación en la web.</p> <p>Aplicaciones de la web social. Aplicaciones de trabajo cooperativo.</p> <p>Publicación de contenidos que incluyan texto, imágenes, objetos embebidos, enlaces y elementos multimedia. Sistemas de categorización de contenidos: taxonomías y folksonomías.</p> <p>Estándares de publicación de información en la Web.</p> <p>Conductas responsables en el uso de los servicios de intercambio y publicación de información digital.</p> <p>La propiedad intelectual de la información. Derechos de autor. Tipos de licencias de los contenidos digitales. Software propietario y software libre.</p>	<p>BL4.1. Elaborar, individualmente y de forma cooperativa, contenidos digitales en herramientas de la Web y en la producción de páginas Web empleando los estándares de publicación adecuados y publicarlos seleccionando los derechos de los materiales.</p>	CD CSC CAA

Bloque 5: Internet y redes sociales. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Acceso a contenidos digitales desde diversos dispositivos. Formatos de archivo abiertos y cerrados. Formatos estándar. Acceso multiplataforma. Sincronización de contenidos digitales entre diversos dispositivos.</p> <p>Tipos, finalidad y características de comunidades virtuales: redes sociales, entornos virtuales de aprendizaje, portales web sociales, etc. Tipos de redes sociales según su finalidad. Hábitos y conductas adecuadas en el intercambio de información, en la participación y en la relación con otras personas a través de redes sociales y otras comunidades virtuales. El ciberacoso. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con personas con los mismos intereses en redes sociales y otras comunidades virtuales.</p> <p>Publicación de información en canales de distribución de contenidos multimedia. Compartición mediante hiperenlaces de los contenidos publicados. Hábitos y conductas para el comentario y discusión con sentido crítico de contenidos publicados en medios digitales.</p>	<p>BL5.1. Acceder a contenidos digitales seleccionando el formato y la aplicación multiplataforma adecuada y sincronizarlos entre diversos dispositivos.</p> <p>BL5.2. Participar en comunidades virtuales y redes sociales intercambiando información con sentido crítico y desarrollando conductas respetuosas y que protejan al individuo para mantener relaciones personales y profesionales.</p> <p>BL5.3. Compartir contenidos digitales mediante hiperenlaces y publicarlos en canales de distribución multimedia, realizando comentarios con sentido crítico.</p>	CD CD CSC CD

Bloque 6: Elementos transversales a la asignatura. Curso 4º ESO	Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.	Planificación de textos orales.	BL6.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	CCLI CAA
Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.	Normas gramaticales.	BL6.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.	Respeto en el uso del lenguaje.	BL6.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)	Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.	BL6.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	CCLI CAA
Respeto en el uso del lenguaje.	Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.	BL6.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	CCLI CAA
Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.	Formatos de presentación.	BL6.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA
Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).	Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.		
Respeto en el uso del lenguaje.	Respeto en el uso del lenguaje.		
Estrategias de búsqueda y selección de la información.	Estrategias de búsqueda y selección de la información.		
Procedimientos de síntesis de la información.	Procedimientos de síntesis de la información.		
Procedimientos de presentación de contenidos.	Procedimientos de presentación de contenidos.		
Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.	Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.		
Iniciativa e innovación.	Iniciativa e innovación.		
Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.	Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.		
Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.	Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.		

Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin. Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.	BL6.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	CCLI CAA
	BL6.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	SIEE
	BL6.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	SIEE
	BL6.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	SIEE
	BL6.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	SIEE CAA CSC

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCL1: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.
SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.
CEC: Conciencia y expresiones culturales.

TECNOLOGÍAS DE LA INFORMACIÓN Y LA COMUNICACIÓN

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

En la actualidad vivimos una revolución informática y de las telecomunicaciones permanente: manejamos información y aparatos tecnológicos que hace unos pocos años no éramos capaces de imaginar. La forma en la que vivimos y trabajamos ha cambiado profundamente y han surgido un conjunto de nuevas competencias necesarias para desarrollarse e integrarse en la vida adulta, en una sociedad hiperconectada y en un constante y creciente cambio. Los alumnos y alumnas deben estar preparados para adaptarse a un nuevo mapa de sociedad en transformación. De ahí la importancia de la integración de la competencia digital en las diferentes áreas de la enseñanza secundaria y la inclusión del área específica de las Tecnologías de la Información y la Comunicación (TIC) donde fundamentarla y profundizar en su desarrollo.

El área de las TIC contribuye a la consecución de varios de los objetivos de la etapa de Bachillerato. Contribuye al uso de las nuevas tecnologías con solvencia y responsabilidad; contribuye al dominio, tanto en la expresión oral como escrita, de la lengua propia; desarrolla la sensibilidad artística y el criterio estético y desarrolla actitudes como la creatividad, la iniciativa, la confianza en uno mismo y el sentido crítico.

Los contenidos que se desarrollan para la consecución de los objetivos descritos están organizados en bloques que abarcan todos los dominios de la competencia digital. Respecto a los criterios de evaluación, se presentan tanto procesos de aplicación y de análisis para evaluar contenidos procedimentales, como otros de evaluación y de creación que evalúan la reflexión y creatividad en el desarrollo de las tareas y proyectos. La organización de los contenidos y criterios de evaluación agrupados por bloques está diseñada de tal manera que, para evaluar un mismo bloque de contenidos, la complejidad de los procesos es creciente a lo largo de la etapa educativa. Además, se ha incluido un bloque transversal al final del currículo de cada curso con la finalidad de contribuir junto al resto de áreas al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística, las competencias sociales y cívicas, la competencia de aprender a aprender y la competencia del sentido de iniciativa y espíritu emprendedor. Los contenidos y los criterios de este bloque pueden trabajarse y evaluarse desde cualquiera de los bloques anteriores.

La contribución del área a la adquisición de la competencia de comunicación lingüística se trabaja con más profundidad en la elaboración de documentos de texto o presentaciones multimedia, ya que se ejerce la expresión escrita y la exposición oral de los contenidos digitales elaborados. La competencia matemática y en ciencias y tecnologías está presente en el estudio de la representación de la información, de las características de los equipos informáticos y de las redes informáticas, de la programación y de las aplicaciones de procesamiento matemático de la información. La contribución a la adquisición de las competencias sociales y cívicas se desarrolla a través de la participación y la relación del alumnado en las redes sociales y del análisis de la influencia de las TIC en la transformación de la sociedad actual. La competencia de conciencia y expresiones culturales se desarrolla a través de la producción de contenidos multimedia donde el alumnado puede emplear diferentes códigos y formatos digitales para la expresión artística. La aportación del área a la adquisición tanto de la competencia de aprender a aprender como de la del sentido de iniciativa y espíritu emprendedor está presente en el desarrollo propuesto del currículo por tareas o por proyectos.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los

elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje.

Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación, que han de suponer un importante cambio en las tareas que han de resolver los/as alumnos/as y en planteamientos metodológicos innovadores. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales.

El rol del docente es fundamental, pues debe ser capaz de diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten la resolución de problemas, la aplicación de los conocimientos aprendidos y la promoción de la creatividad y el juicio crítico y reflexivo del alumnado, y ser un facilitador, mediador y orientador del proceso de enseñanza y aprendizaje.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza invita a la integración metodológica. Se recomienda para secuenciar la programación de los contenidos utilizar estrategias metodológicas activas como el aprendizaje basado en proyectos o la aplicación de unidades didácticas integradas que permitan trabajar contenidos de uno o varios bloques de manera simultánea. Sobre los contextos en los que se pueden desarrollar estos proyectos o tareas encontramos: el uso de los equipos informáticos cotidianos, la interacción diaria en la red, la resolución de problemas técnicos y teóricos, la programación de aplicaciones para el desarrollo del pensamiento lógico y computacional, la elaboración, exposición y publicación de contenidos digitales para un uso personal, profesional o escolar y la participación en redes sociales. En cuanto a los modelos de enseñanza, la recomendación es combinar el uso de varios de ellos: la enseñanza directa, la inductiva básica, la investigación en grupo, el juego de roles, la indagación jurisprudencial, el uso de organizadores previos, etcétera.

Respecto a la evaluación, se ha de evaluar tanto el proceso como el resultado. Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos, pruebas e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje. Para que la evaluación sea más objetiva se recomienda que se realice con una variedad de pruebas como diarios de aprendizaje, portafolios, entrevistas, encuestas, debates y pruebas objetivas (escritas, orales y prácticas). Como instrumentos de evaluación se recomienda la rúbrica para el producto final de las tareas o de los proyectos, y para cualquier actividad que suponga una realización compleja; las pruebas objetivas cuando se pretenden evaluar procesos de bajo nivel como la identificación, la descripción, etc. o, en general, en aquellos casos donde se quiera diversificar las estrategias de evaluación; las escalas de observación en los criterios de evaluación del bloque transversal; las listas de cotejo para aquellas actividades que supongan ejecuciones sencillas; y los criterios que no estén redactados en términos de procesos cognitivos (como por ejemplo adoptar o participar) pueden ser evaluados mediante el empleo de escalas de actitudes.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión diferenciada también permite la programación y evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y realizar las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Tecnologías de la Información y la Comunicación I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: La sociedad de la información. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Sociedad de la información. Introducción histórica de la informática.</p> <p>Impacto de las Tecnologías de la Información y Comunicación (TIC) en los diversos ámbitos de la sociedad actual. Avances y riesgos. La brecha digital.</p> <p>Sociedad del conocimiento.</p> <p>Influencia de la informática en los sistemas de producción y de comercio.</p> <p>Nuevos sectores productivos del ámbito de las TIC.</p> <p>Servicios de la administración digital. Comunidades, redes y medios sociales para la participación ciudadana en acciones democráticas (peticiones, campañas...).</p> <p>Impacto de las TIC en las relaciones humanas y en el ocio.</p>	<p>BL1.1. Analizar las influencias de las tecnologías de la información y la comunicación en la transformación de los diversos ámbitos de la sociedad actual.</p>	CSC

Bloque 2: Arquitectura de los equipos informáticos. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Función, tipos, características y evolución de los subsistemas de un equipo informático: placa base, microprocesador, memoria principal, almacenamiento secundario y dispositivos de entrada y salida.</p> <p>Comunicación e interconexión entre subsistemas. Bus principal y buses secundarios. Ranuras de expansión y puertos.</p> <p>La BIOS. Secuencia de arranque de un equipo informático.</p> <p>Evaluación de prestaciones.</p> <p>Resolución de problemas técnicos de hardware.</p> <p>El sistema operativo. Concepto, características y ejemplos de sistemas operativos. Funciones del sistema operativo. Servicios del sistema operativo.</p> <p>Sistemas de archivo.</p> <p>Instalación, actualización y configuración del sistema operativo y del software de aplicación.</p> <p>Instalación de controladores.</p> <p>Resolución de problemas en la configuración del sistema operativo y de las aplicaciones.</p>	<p>BL2.1. Analizar la arquitectura de los equipos informáticos y de su sistema operativo, identificando y describiendo la funcionalidad y características de los subsistemas o componentes que lo configuran y evaluar sus prestaciones en un contexto doméstico o académico.</p> <p>BL2.2. Evaluar las características del software de propósito general, los servicios del SO, los controladores de periféricos y las herramientas de seguridad en un equipo informático, y gestionar su configuración, instalación, eliminación y actualización para adecuarlo al entorno donde se va a utilizar.</p>	CD CMCT CD CAA

Bloque 3: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 1º Bachillerato

420

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Planificación, individual o de forma cooperativa, en la resolución de problemas y la realización de tareas utilizando aplicaciones informáticas.</p> <p>Resolución de problemas mediante hojas de cálculo. Importación de datos.</p> <p>Funciones para la resolución de problemas. Selección del gráfico según su finalidad. Diseño de gráficos. Resolución de ecuaciones. Herramientas de análisis de datos. Configuración de escenarios. Elementos avanzados en el uso de las hojas de cálculo. Integración de gráficos y tablas de datos en otras aplicaciones.</p> <p>Modelo relacional de datos. Análisis y diseño de bases de datos sencillas mediante Diagramas Entidad/Relación. Paso a tablas. Creación de la base de datos. Clave primaria y clave ajena. Relaciones entre tablas. Actualización y eliminación en cascada. Importación de datos. Diseño de formularios maestro/detalle e informes. Consultas de selección con cláusulas de filtrado, agrupación y orden. Integración de informes en otras aplicaciones.</p> <p>Diseño de elementos gráficos para comunicar ideas utilizando alguna herramienta de diseño: de dibujo vectorial, de diseño de infografías, de modelado para la realidad aumentada, de modelado 3D, etc.</p> <p>Edición e integración de información multimedia (imagen, audio y vídeo) en producciones digitales. Planificación, creación y exposición de presentaciones multimedia. Elaboración, formateado e impresión de informes mediante documentos de texto.</p> <p>Integración entre herramientas que procesan distintos tipos de producciones digitales: documentos de texto, hojas de cálculo, bases de datos y presentaciones.</p> <p>Hábitos y conductas para citar las fuentes de los objetos no propios utilizados en los contenidos y las fuentes impresas y electrónicas empleadas en la síntesis del mismo.</p> <p>Exposición de la resolución del problema o de la tarea expresando el mensaje con claridad, ritmo y fluidez, estructurando el contenido con coherencia, controlando el tiempo y apoyando el discurso con el lenguaje corporal. Estrategias para dar respuesta a las preguntas planteadas por la audiencia.</p>	<p>BL3.1. Crear contenidos digitales con sentido estético utilizando aplicaciones informáticas que permitan la maquetación, la manipulación, el procesamiento, la captura, la integración y la organización de información para la realización de tareas en diversos contextos, su publicación y exposición oral, y como instrumento de resolución de problemas.</p>	CD CAA SIEE CMCT CEC

Bloque 4: Redes de equipos informáticos. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Los dispositivos físicos en la comunicación entre equipos: conmutadores, enrutadores, puntos de acceso y otros elementos de interconexión. Redes cableadas e inalámbricas: características, tecnologías y conexiónado.</p> <p>Tipos de cableado.</p> <p>Topologías de red según el área de aplicación.</p> <p>Niveles del modelo TCP/IP.</p> <p>Direcciónamiento. MAC, IP y DNS.</p> <p>Configuración de las propiedades de red en un equipo informático.</p> <p>Configuración del enrutador.</p>	<p>BL4.1. Analizar la arquitectura de una red de equipos informáticos, describiendo las funciones de los niveles del modelo TCP/IP, distinguiendo la topología y los dispositivos que la configuran, describiendo las tecnologías empleadas y relacionándola con el área de aplicación.</p> <p>BL4.2. Configurar los equipos informáticos y los dispositivos de conexión de una red local para la interconexión dentro de ella y con otra red externa, evaluando y seleccionando sus parámetros de configuración.</p>	CD CMCT

Bloque 5: Programación. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Representación del problema o proyecto mediante el modelado. Análisis de requisitos de una aplicación. Entrada y salida de los datos. Restricciones del programa. Diseño de diagramas sencillos de casos de uso o de diagramas de contexto.</p> <p>Aplicación de algoritmos y de diagramas de flujo en la resolución de problemas sencillos. Resolución de un problema dividiéndolo en subproblemas de menor complejidad que facilite la elaboración de algoritmos para su resolución, y combinando las soluciones para resolver el problema original. Resolución de un problema a través de la generalización de ejemplos particulares.</p> <p>Lenguajes de programación. Definición. Tipos de lenguajes de programación.</p> <p>Análisis del código fuente de un pequeño programa informático. Obtención de resultados a partir de unas condiciones iniciales predeterminadas y realizando las trazas de ejecución.</p> <p>Programación de pequeñas aplicaciones mediante un lenguaje de programación determinado: para la programación de aplicaciones de escritorio, para el desarrollo web, para el diseño de aplicaciones de dispositivos móviles o para la creación de programas de control robótico y</p>	<p>BL5.1. Diagramar problemas sencillos mediante el uso de metodologías de análisis.</p> <p>BL5.2. Resolver problemas sencillos mediante la definición y aplicación de algoritmos, estimando su división en subproblemas o generalizando su solución a través de casos particulares.</p> <p>BL5.3. Crear aplicaciones sencillas en un lenguaje de programación determinado, analizando su estructura y seleccionando la sintaxis y semántica de sus construcciones básicas para la realización de proyectos y la resolución de problemas reales.</p>	CD CAA CD CMCT

<p>su ejecución en plataformas de hardware. Sintaxis y semántica de un lenguaje de programación determinado. Estructura de un programa.</p> <p>Variables y constantes. Tipos de datos sencillos. Entrada y salida.</p> <p>Operadores. Estructuras de control: bifurcaciones y bucles. Funciones y procedimientos.</p>		
---	--	--

Bloque 6: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales.</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales.</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información.</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información.</p>	<p>BL6.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL6.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL6.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL6.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL6.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA
		CCLI CAA

<p>Procedimientos de presentación de contenidos.</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Imaginación y creatividad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Pensamiento causal y consecuencial.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Responsabilidad y sentido ético.</p>	<p>BL6.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL6.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL6.8. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL6.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL6.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL6.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA CSC</p>
--	--	---

424

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Tecnologías de la Información y la Comunicación II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Programación. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Representación del problema o proyecto mediante el modelado. Análisis de requisitos de una aplicación. Entrada y salida de los datos. Restricciones del programa.	BL1.1. Diagramar problemas de mediana complejidad mediante el uso de metodologías de análisis y diseño.	CD CAA
Diseño de Diagramas de Flujos de Datos o de casos de uso, de clases y de secuencias. El paradigma de la programación orientada a objetos (POO). Objetos y clases.	BL1.2. Resolver problemas de mediana complejidad mediante la definición y aplicación de algoritmos, estimando su división en subproblemas o generalizando su solución a través de casos particulares.	CD CMCT
Aplicación de algoritmos y de diagramas de flujo en la resolución de problemas de mediana complejidad. Resolución de un problema dividiéndolo en subproblemas de menor complejidad que facilite la elaboración de algoritmos para su resolución, y combinando las soluciones para resolver el problema original. Resolución de un problema a través de la generalización de ejemplos particulares. Técnicas simples de diseño de algoritmos.	BL1.3. Crear aplicaciones de mediana complejidad en un lenguaje de programación determinado, mediante entornos de desarrollo de software, seleccionando las estructuras de almacenamiento y la sintaxis y semántica de sus construcciones y optimizándolos para la realización de proyectos y la resolución de problemas reales.	CD CMCT CAA SIEE
Programación de aplicaciones de mediana complejidad mediante un lenguaje de programación determinado: para la programación de aplicaciones de escritorio, para el desarrollo web, para el diseño de aplicaciones de dispositivos móviles o para la creación de programas de control robótico y su ejecución en plataformas de hardware. Sintaxis y semántica de un lenguaje de programación determinado.		
Aplicación de los conceptos básicos de la POO. Definición de clases. Instanciación de objetos. Herencia.		
Tipos de datos estructurados. Módulos. Acceso a bases de datos. Uso de entornos de desarrollo de software.		
Ánalisis del código fuente de un programa informático. Obtención de resultados a partir de unas condiciones iniciales predeterminadas y realizando las trazas de ejecución. Depuración y optimización de programas.		

Bloque 2: Publicación y difusión de contenidos. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Aplicaciones y servicios de la web social. Aplicaciones web que permitan el trabajo cooperativo. Funciones y posibilidades de las aplicaciones web de trabajo cooperativo.</p> <p>Aplicaciones de la web de productividad y planificación cooperativa. Selección de la información en Internet a través de buscadores web, el rastreo de fuentes de contenidos y la actividad en las redes sociales. Fuentes de contenido RSS. Métodos para buscar, seguir y organizar la actividad en las redes sociales. Organización cooperativa de la información en servicios de la Web; marcadores sociales y almacenamiento en la red. Clasificación por taxonomía y por folksonomía.</p> <p>Métodos para compartir conocimientos y enlaces a contenidos y para debatir argumentos en redes sociales y en aplicaciones de la web social. Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con personas con los mismos intereses.</p> <p>Producción de contenidos de forma cooperativa en servicios de la web como una <i>wiki</i>, un procesador de textos cooperativo, un blog cooperativo, etc.</p> <p>Diseño de páginas web a través de herramientas de la web como plataformas de creación web o sistemas de gestión de contenidos. Administración de la web y configuración básica. Plantillas. Añadir contenidos con información textual, gráfica y audiovisual, hiperenlaces y objetos incrustados de otros servicios de la web. Gestión de menús. Gestión de widgets y plugins. Realización y gestión de comentarios.</p> <p>Formularios. Métodos para la publicación de sitios web. Posicionamiento de páginas web.</p> <p>Estándares de publicación de información en la Web.</p> <p>Conductas responsables en el uso de los servicios de intercambio y publicación de información digital.</p> <p>La propiedad intelectual de la información. Derechos de autor. Tipos de licencias de los contenidos digitales.</p>	<p>BL2.1. Emplear las herramientas de la web para el desarrollo de trabajos cooperativos, planificando el proyecto, seleccionando información, compartiendo conocimientos y enlaces a contenidos digitales, debatiendo argumentos y produciendo contenidos de forma cooperativa.</p> <p>BL2.2. Elaborar contenidos en herramientas de la Web, administrando su estructura, añadiendo información multimedia y teniendo en cuenta el objetivo que se pretende conseguir y a quién va dirigido.</p>	CD CSC CAA SIEE CD CAA

Bloque 3: Seguridad. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La seguridad de la información. Principios de integridad, disponibilidad, confidencialidad y autenticación. Repercusiones de tipo económico, social o personal de la seguridad de la información en la sociedad del conocimiento. Software malicioso. Tipos y características.</p> <p>Elementos de protección hardware frente a ataques externos.</p> <p>Elementos de protección software frente a ataques externos.</p> <p>Conductas de seguridad activa y pasiva en el uso de los equipos informáticos.</p>	<p>BL3.1. Analizar la importancia que la seguridad de la información posee en la sociedad del conocimiento valorando las repercusiones de tipo económico, social o personal y adoptar las conductas de seguridad activa y pasiva que posibiliten su protección y la del individuo en sus interacciones en Internet y en la gestión de recursos y aplicaciones locales.</p>	CD CSC

Bloque 4: Elementos transversales a la asignatura.. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales.</p> <p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales.</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p>	<p>BL4.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL4.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI

Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Estrategias de búsqueda y selección de la información. Procedimientos de síntesis de la información. Procedimientos de presentación de contenidos. Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Imaginación y creatividad. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autoconcepto positivo. Proactividad. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad. Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin. Pensamiento alternativo. Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Liderazgo. Pensamiento de perspectiva. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Estrategias de motivación y automotivación. Técnicas de escucha activa.	BL4.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL4.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio. BL4.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL4.8. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias. BL4.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos, adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades, evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados. BL4.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA SIEE CSC
Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Responsabilidad y sentido ético.	BL4.11. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.	SIEE CAA CSC

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

VALORES ÉTICOS

ESO

INTRODUCCIÓN

La materia Valores Éticos pretende promover la reflexión ética como actividad fundamental y propia del ser humano, a partir de la cual orientamos nuestra conducta y las relaciones interpersonales. Por ello, su objetivo principal es que los alumnos y alumnas lleguen a sentirse artífices de su propia persona, de la sociedad en la que viven así como del mundo que les gustaría construir, ayudándoles a desarrollar tanto sus capacidades cognitivas como afectivas para consolidar la reflexión como un hábito necesario en la consecución de su autonomía y la justificación racional de sus elecciones como guía de su conducta en todos los ámbitos de la vida.

Desde esta área se aportan las bases de una formación cívico-social que ayudará a desarrollar las competencias necesarias para desenvolverse en una realidad social diversa y globalizada, contribuyendo a promover el pensamiento crítico y una actitud responsable con su propia vida y su entorno social y natural. A través de esta materia el alumnado se inicia en el conocimiento y asunción responsable de sus derechos y deberes como persona, como miembro de un grupo, y como perteneciente a una sociedad mundial y por tanto en la práctica del respeto, la solidaridad y la cooperación como valores éticos fundamentales. La integración de estos aprendizajes en su día a día revierte de manera positiva en su formación académica y en la consecución de una vida lograda y digna.

Del mismo modo, el alumnado se inicia en el planteamiento de cuestiones que nos afectan a todos los seres humanos; como diría Kant: ¿qué debo hacer? ,¿qué puedo esperar si hago lo que debo?, son preguntas esenciales e irrenunciables que tratará de responder realizando investigaciones sobre los principales problemas y retos de nuestro mundo, proponiendo soluciones y aprendiendo a comunicarlas; habilidades que, sin duda, son importantes y útiles a lo largo de la vida y contribuyen a su vez a una convivencia pacífica y al ejercicio de la ciudadanía democrática. Por todo ello, el aprendizaje cooperativo y el diálogo entre iguales, que promueve el debate, no es tan sólo una recomendación pedagógica, es una exigencia de la acción orientada al entendimiento, que rechaza la violencia y los prejuicios a la hora de resolver conflictos y que

por ello se ha de tener presente a lo largo de esta etapa.

El currículo básico se ha formulado partiendo del desarrollo cognitivo y emocional en el que se encuentra el alumnado en esta etapa, de la concreción de su pensamiento, de sus posibilidades cognitivas, de su interés por aprender, de la relación con sus iguales y con el entorno y finalmente, de su paso hacia un pensamiento abstracto hacia el final de la etapa. Por ello, se han secuenciado los contenidos y los criterios de evaluación y se han distribuido por cursos considerando las características del alumnado de cada nivel educativo y considerando la naturaleza del contenido mismo que se estructura como sigue.

El currículo se organiza en dos ciclos. El primero que abarca a los tres primeros cursos se estructura en 6 bloques, 2 por cada curso.. En 1º de la ESO los dos bloques de contenido reflexionan sobre la construcción de la identidad personal a través de la relación con los demás en su entorno más próximo. En 2º de la ESO, el bloque1 plantea cuestiones de fundamentación de la acción individual y social, que conduce a la necesidad de proyectar la reflexión al ámbito de la Justicia, Derecho y la acción política (bloque2) y por último, en 3º de la ESO se trata la internacionalización de los derechos universales expresada en la DUDH y del análisis de los problemas de nuestro mundo con el fin de que el alumnado sea consciente de la importancia de la reflexión ética en una sociedad globalizada. El segundo ciclo se articula en torno a 5 bloques que corresponden a 4º de la ESO y que pretenden analizar la aplicación de todo lo anterior, partiendo de la dignidad humana como fundamento de la DUDH y, una vez reconocida la validez de tal documento, hacerse consciente de la necesidad de participar para lograr su vigencia; su realidad efectiva.

Es importante destacar que los criterios de evaluación serán un referente del proceso de aprendizaje a lo largo de la etapa pues nos permitirán definir y concretar aprendizajes. Igualmente su sentido progresivo, permitirá una mejor atención a la diversidad y una mejor atención personalizada, haciendo uso de diversos procedimientos e instrumentos de evaluación.

Valores Éticos contribuye de forma sustancial al desarrollo de la competencia social y ciudadana pues es ésta la que está presente en el desarrollo de todos sus contenidos. La competencia en comunicación lingüística se trabaja en todo momento dado que es a través de la acción comunicativa como construimos nuestro mundo social y tratamos de llegar a acuerdos para vehicular la relación con los demás. La competencia aprender a aprender es también clave pues se fomenta la autonomía personal y el espíritu crítico que permiten al alumnado la autorregulación de sus procesos cognitivos y de su conducta en distintos contextos garantizando que adquiera recursos suficientes para formarse permanentemente. La aportación del área a la competencia de conciencia y expresiones culturales se centra en el conocimiento de las manifestaciones culturales del entorno, propiciando una actitud de apertura y de respeto hacia la diversidad de expresiones culturales. Los contenidos propuestos en el bloque 2 del primer curso pues trata sobre cuestiones de reflexión ante la pluralidad de valores culturales y morales. Esta materia también trabaja la competencia digital en relación a la búsqueda de la información, su interpretación, así como en la elaboración de trabajos en formato digital. El alumnado tiene que saber cómo y qué buscar pues no todo es igualmente relevante. Será el profesor quien oriente y dé los criterios y los objetivos para que el uso de las nuevas tecnologías sea aprovechable educativamente. La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología, aunque no es propiamente una competencia de esta materia, se trabaja en el bloque 2 de contenido de 3º curso “Los valores éticos y su relación con la ciencia y la tecnología”, así como en el análisis de gráficas en los temas sobre desarrollo sostenible. Por último Valores Éticos favorece el sentido de iniciativa y el espíritu emprendedor desde todos sus bloques de mediante la planificación de tareas enfocadas hacia el fomento de la responsabilidad y la participación en actividades que promueven la aplicación los derechos humanos en todos los ámbitos de la vida y la construcción de una ciudadanía democrática.

Respecto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la comprensión y expresión oral, a la expresión escrita, la comunicación audiovisual, las TIC y el emprendimiento, y por supuesto los que se refieren a la igualdad entre hombres- mujeres y la prevención y resolución de conflictos. Además se tratan de manera explícita elementos transversales como el desarrollo sostenible, los riesgos de la explotación humana, las amenazas para el medio ambiente de determinadas actuaciones y los peligros del uso indiscriminado de las TIC.

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por

competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje. La metodología hará hincapié, especialmente, en la compresión lectora de textos breves, noticias, documentos de actualidad, así como en la visualización de reportajes, documentales o películas sobre los temas estudiados en el curso. Los puntos centrales en los que se basa la metodología son:

- documentales o películas sobre los temas estudiados en el curso. Los puntos centrales en los que se basa la metodología son:

 - Interacción y aprendizaje: el objetivo último es que todos los alumnos y alumnas sin exclusión, adquieran los mejores aprendizajes posibles.
 - Aprendizaje situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria.
 - Estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno.
 - Didáctica específica del área, ya sea de carácter general o relacionada con algunos de los bloques de contenido; atendiendo a su singularidad se utilizan distintos recursos. La lectura y análisis de textos tanto filosóficos como de actualidad (noticias), el análisis y composición escrita a partir de materiales audiovisuales, son recursos imprescindibles. Pero también es necesario trabajar la expresión oral; trabajos individuales o en grupo, que requieran una exposición, debates, etc.

Los procedimientos de evaluación tienen que ser variados. Junto con las pruebas escritas, el profesor valorará las exposiciones orales, tanto individuales como en grupo; además, tendrá en cuenta los comentarios de textos escritos a lo largo del curso y la realización de breves redacciones sobre cuestiones tratadas. Igualmente evaluará la participación en clase cuando se realicen debates.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Valores éticos

Curso 1º ESO

Dilemas Morales Resolución de conflictos. Iniciativa e innovación Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico	en diferentes contextos con el fin de detectar problemas que surgen en una etapa caracterizada por la crisis de identidad, y reconocer las etapas del tránsito de la heteronomía moral a la autonomía. BL1.5. Imaginar un proyecto de vida personal que integre valores morales y una autoimagen positiva con el fin de descubrir la capacidad que posee para modelar su propia identidad. BL1.6. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	CAA CSC IEE SIEE
---	--	-----------------------------------

Bloque 2: La comprensión, el respeto y la igualdad en las relaciones interpersonales. Curso 1º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Individuo y Sociedad Naturaleza comunicativa de la racionalidad humana Proceso de socialización. Agentes de socialización Acción orientada al entendimiento (I): la generación de la subjetividad. Problemas derivados de las relaciones sociales Integración social-conflicto social Mecanismos de resolución de conflictos: pacto y comunicación Superación de los conflictos Libertad y normatividad. Normas Morales (Ética) Normas Legales (Derecho) Inteligencia emocional: habilidades y actitudes comunicativas para la convivencia Acción comunicativa: conducta asertiva, discurso, pretensiones de validez y resolución con razones. Capacidad de dar cuenta de las acciones con argumentos. La construcción de la identidad humana en relación con los otros. Acción orientada al entendimiento (II): la generación de la	BL2.1. Reconocer la función de los agentes de socialización en la construcción de la individualidad y buscar ejemplos y escenificar situaciones que evidencien la relación entre el pensamiento, el lenguaje y la conducta. BL2.2. Analizar conflictos que surgen de la vida en común y diferenciar aquellos que han de tener una resolución en el ámbito público (Derecho) de los que se han de regular en el ámbito privado (Ética) con el fin de identificar los límites de la libertad personal y social. BL2.3. Escenificar por grupos situaciones cuya finalidad sea lograr un acuerdo justificando sus opiniones y mostrar una conducta asertiva en la búsqueda de entendimiento. BL2.4. Analizar otras formas de vida mediante la búsqueda de información de diferentes culturas y seleccionar qué valores culturales son compatibles con el respeto de los derechos del otro y cuáles no con el fin de promover la igualdad partiendo de la diversidad.	CSC CSC CSC CAA CSC

432

intersubjetividad. La construcción común de lo humano: Cultura. Pluralidad de los valores. Relativismo cultural. Historicidad y universalidad de los valores Morales Crítica al etnocentrismo cultural Hacia una superación del relativismo moral. Igualdad en la diversidad. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.	BL2.5. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	SIEE CAA CSC
--	--	--------------------

Curso 2º ESO		
Bloque 1: La reflexión ética. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC

<p>La dimensión moral del ser humano Libertad como fundamento de la moral. Racionalidad comunicativa y racionalidad instrumental como criterios de decisión y de valoración de la acción humana.</p> <p>Distinción entre Ética y Moral El lenguaje de la moral Distinción entre juicios de hecho y juicios de valor. Especificidad de los valores morales. Historicidad y universalidad de los valores: intentos de superar el relativismo moral. Derechos y jerarquía de valores El enjuiciamiento de la acción moral: juicios Morales Justificación de la acción moral: normas morales. Etapas en el desarrollo de la conciencia moral (Piaget-Kohlberg) Distinción entre normas y principios. Normas Morales como expresión de derechos y valores Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Tipos de texto [consultar el documento de tipologías textuales para comprobar las que son habituales en la asignatura] Planificación de textos orales Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Tipos de texto [consultar el documento de tipologías textuales para comprobar las que son habituales en la asignatura] Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p>	<p>BL1.1. Clasificar acciones de su vida cotidiana y del ámbito público distinguiendo aquellas que tiene un carácter moral y explicar los valores éticos que respaldan sus decisiones con el fin de diferenciar los conceptos de ética y moral.</p> <p>BL1.2. Clasificar diferentes juicios diferenciando aquellos que son descriptivos de los valorativos señalando entre estos últimos los que son morales con el fin de reconocer su especificidad.</p> <p>BL1.3. Evidenciar la importancia de respetar las diferentes opciones valorativas existentes dentro del marco de los derechos de todos realizando tareas o proyectos individuales o colectivos.</p> <p>BL1.4. Resolver dilemas morales justificando la opción elegida, clasificarla en función de las etapas del desarrollo moral (Kohlberg) y determinar si su decisión responde a normas convencionales y principios éticos.</p> <p>BL1.5. Describir las principales ideas de las diferentes teorías éticas y compararlas partiendo de la distinción entre éticas teleológicas y procedimentales.</p> <p>BL1.6. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido y expresar oralmente textos previamente planificados con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL1.7. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo y escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y</p>	CSC CSC CSC SIEE CSC CAA CSC CAA CSC CAA CCLI CAA CCLI CAA
---	--	--

Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje	situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	
---	---	--

Bloque 2: La Justicia y la Política. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Ética, Moral y Política Justicia en la eticidad: la justicia como virtud. El punto de vista moral: justicia y derechos de los otros. Justicia y Política: Democracia y la inclusión del otro. Derecho, facticidad y validez de la Justicia. El carácter artificial de la realidad humana (<i>physis/nomos</i>); carácter convencional del derecho. Origen y validez del Derecho. Teorías del derecho: iusnaturalismo, convencionalismo, positivismo jurídico. El problema de la fundamentación de las normas jurídicas: Legalidad y Legitimidad. De la <i>polis</i> al Estado Moderno: El ser humano como <i>zon politikon</i> (Aristóteles) Individualismo moderno: problemas de legitimación del poder político Estrategias de búsqueda y selección de la información Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos	<p>BL2.1 Debatir sobre una propuesta de ley que pudiera tener vigencia en el entorno del centro evidenciando el vínculo entre Ética, Política y Justicia tal y como en su día lo estableció Aristóteles.</p> <p>BL2.2 Aportar evidencias sobre el origen convencional del derecho y la diferencia entre legalidad y legitimidad a través de ejemplos literarios, audiovisuales, o a través de la creación de historias en la que el punto de partida sea la de un grupo de personas en una situación ausente de normas.</p> <p>BL2.3 Reconocer las características esenciales de la política de Aristóteles recreando situaciones sociales en las que coexiste el bien común, la justicia y la felicidad de sus ciudadanos, y compararlas con situaciones de la sociedad actual caracterizadas por el individualismo y la pluralidad de concepciones del bien.</p> <p>BL2.4 Analizar situaciones de la vida real en las que la ausencia de implicación y participación de la ciudadanía ha generado discriminación o</p>	CSC CCLI CSC SIEE CSC CSC CSC

<p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía</p> <p>Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias <i>online</i>, bases de datos especializadas. Almacenamiento de la información digital.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p>	<p>pérdida de derechos legítimos que toda democracia debe proteger.</p> <p>BL2.5 Identificar a través de noticias, situaciones reales o estudio de casos la vulneración de los derechos legítimos de las minorías (étnicas, religiosas, sexuales, etc.) realizando tareas o proyectos individuales o colectivos que promuevan su defensa.</p> <p>BL2.6. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada, registrándola de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL2.7. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p>	<p>CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>SIEE</p>
--	---	--

Curso 3º ESO

Bloque 1: Concepción global de la justicia: DUDH y ciudadanía cosmopolita. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Articulación de los derechos humanos desde una perspectiva global: Construcción histórica de los derechos humanos. Características de los derechos humanos La DUDH Origen histórico de la DUDH. La creación de la ONU Antecedentes históricos de la Declaración La Declaración: el reconocimiento de la dignidad de la persona como fundamento de los demás derechos Derechos universales como fundamento de las democracias modernas Adecuación de la Declaración a la Constitución Española: derechos y	<p>BL1.1 Describir hechos históricos que han influido en la conquista de los derechos humanos relacionándolos con las distintas generaciones en las que se agrupan buscando información de diversas fuentes.</p> <p>BL1.2. Investigar sobre el origen de la ONU y la firma de la DUDH como documento que reivindica el reconocimiento de los derechos humanos universales y evaluar los problemas a los que se enfrenta su aplicación en la actualidad reconociendo el papel de las ONG.</p> <p>BL1.3 Identifica en la lectura del preámbulo y algunos artículos de la</p>	<p>CSC</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CSC</p>

<p>deberes del ciudadano ¿Qué es la Unión Europea? Democracia y ciudadanía global. Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p>	<p>Constitución Española los derechos y deberes del ciudadano reconociendo su adecuación a la DUDH, ejemplificándola en casos concretos.</p> <p>BL1.4. Describir qué es la Unión Europea e identificar los beneficios recibidos y responsabilidades adquiridas por los Estados miembros en noticias de actualidad.</p> <p>BL1.5 Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL1.6 Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	<p>CSC</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p>
---	--	------------------------------------

Bloque 2: Los valores éticos y su relación con la ciencia y la tecnología. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La capacidad humana de saber y transformar: Conocimiento e interés; la no neutralidad valorativa de la ciencia. Ilustración proyecto inacabado: el progreso en la ciencia y en el ámbito moral y político. Dialéctica de la Ilustración: los riesgos en la noción de progreso. La reflexión ético-política Reflexión sobre los fines de la investigación. Dilemas morales surgidos de nuestra capacidad tecnológica. Reflexión sobre la aplicación social de la técnica Tecno dependencia y alienación humana. Ventajas y riesgos del ciberespacio. Desarrollo sostenible y justicia social global. La conciencia ecológica.</p>	<p>BL2.1 Analizar a partir del visionado de una película, documentales o lectura de noticias, con la ayuda de una guía, las implicaciones éticas del progreso científico-técnico y argumentar sobre la no neutralidad valorativa de la investigación científica</p> <p>BL2.2 Resolver dilemas morales planteados a partir de los nuevos descubrimientos científicos argumentando las decisiones por las que se opta.</p> <p>BL2.3. Analizar el grado de dependencia de las nuevas tecnologías en la vida cotidiana a través del estudio de casos y realizar tareas o proyectos que alerten de los riesgos de su uso indiscriminado.</p>	<p>CSC CCLI</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC SIEE</p>

<p>Pobreza e interconexión económica.</p> <p>Sociedad de la información y opinión pública.</p> <p>Ciudadanía global como sujeto de construcción de la aldea global.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectiva. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p>	<p>BL2.4 Reconocer a partir de películas, documentales y noticias las amenazas que para el medio ambiente, la vida y la defensa de los derechos humanos tiene la aplicación no reflexiva e indiscriminada del avance científico-tecnológico.</p> <p>BL2.5 Elaborar tareas o proyectos que defiendan propuestas dentro los límites éticos y jurídicos establecidos en la DUDH para la construcción de la aldea global.</p> <p>BL2.6. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio, compartir información y contenidos digitales utilizando herramientas de comunicación TIC, servicios Web y entornos virtuales de aprendizaje aplicando buenas formas de conducta en la comunicación preventivas de malas prácticas.</p> <p>BL2.7. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>SIEE</p>
--	--	---

Curso 4º ESO

Bloque 1: La dignidad de la persona: fundamento de la DUDH. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Análisis de la DUDH: La dignidad de la persona como fundamento de la DUDH. Carácter universal e inalienable de los derechos humanos DUDH referencia universal en la articulación de las relaciones humanas. Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Tipos de texto [consultar el documento de tipologías textuales para	BL1.1. Analizar el preámbulo de la DUDH y los Artículos 1, 2 y 30 y reconocer la dignidad humana como el valor fundamental del que se derivan todos los derechos universales e inalienables que se recogen en tal Declaración y evidenciar como se manifiesta en algunos de estos derechos.	CSC
	BL1.2. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido y	CCLI CAA

438

<p>comprobar las que son habituales en la asignatura]</p> <p>Planificación de textos orales</p> <p>Prosodia: Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas...; compartir información y recursos; y construir un producto o meta colectivo. Correo electrónico. Módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis... Hábitos y conductas en la comunicación y en la protección del propio individuo y de otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Tipos de texto [consultar el documento de tipologías textuales para comprobar las que son habituales en la asignatura]</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.)</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p>	<p>expresar oralmente textos previamente planificados con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio</p> <p>BL1.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio, compartir información y contenidos digitales utilizando herramientas de comunicación TIC, servicios Web y entornos virtuales de aprendizaje aplicando buenas formas de conducta en la comunicación preventivas de malas prácticas.</p> <p>BL1.4. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo y escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>CCLI CAA CD</p> <p>CCLI CAA</p>
---	--	--

Bloque 2: El respeto y la igualdad en las relaciones interpersonales: Constitucionalización de la DUDH. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Constitucionalismo: aplicación de la DUDH en el ámbito de los Estados. Pluralismo social y mínimos de justicia compartidos.</p> <p>El liberalismo político de Rawls: propuesta por el respeto y la igualdad entre los ciudadanos.</p> <p>Glosario términos conceptuales del nivel educativo</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto. Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo. Herramientas de producción digital en la web. Derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Riesgos asociados al uso de las tecnologías.</p> <p>Valoración del impacto y la longevidad que tiene la información digital a la hora de publicarla.</p> <p>La identidad digital. Uso de varias identidades dirigidas a la consecución de objetivos diferenciados.</p>	<p>BL2.1. Reconocer en los artículos (del 17 al 21) de la DUDH los principios que deben regir las relaciones entre los ciudadanos y el Estado como salvaguarda de los derechos y libertades individuales y poner ejemplos de su vigencia en actuaciones del Estado en diferentes ámbitos.</p> <p>BL2.2. Identificar en la Constitución española la inclusión del artículo 3 de la DUDH y reconocer el compromiso de los españoles con la seguridad y la paz a nivel nacional e internacional mediante la lectura del preámbulo y el artículo 15 de la ley de Defensa Nacional y ejemplificar tal compromiso a través de noticias de actualidad.</p> <p>BL2.3. Debatir partiendo de casos reales de conflicto entre los principios éticos del individuo y los del orden civil, proponer soluciones y contrastarlas con la respuesta que propone la teoría de la justicia de Rawls.</p> <p>BL2.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional, crear y editar contenidos digitales utilizando aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y proteger su identidad digital preservando la privacidad de los datos personales, utilizando variedad de estrategias de seguridad y actuando frente a las amenazas. 3º de la ESO.</p>	CSC CSC CSC CSC CAA CLL CCLI CAA CD

Bloque 3: Aplicación de la DUDH en el ámbito internacional. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Aplicación de la DUDH en el ámbito internacional:</p> <p>Constitucionalización del Derecho Internacional.</p> <p>Organismos Internacionales (UE, ONU y sus organismos, etc.)</p> <p>La labor de las Organizaciones no Gubernamentales (ONG).</p> <p>Tratados y Declaraciones Internacionales posteriores a la Declaración de 1948.</p>	<p>BL3.1. Debatir sobre la obligación de injerencia legitimada por el derecho internacional en situaciones de violación de los derechos humanos por parte de un Estado y reconocer la efectiva aplicación de la DUDH en casos reales.</p> <p>BL3.2. Describir la función y actuaciones de instituciones y movimientos</p>	CSC CLL CSC

El Foro Social mundial. Estrategias de búsqueda y selección de la información Procedimientos de síntesis de la información Procedimientos de presentación de contenidos Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en [pe, blogs, wikis, foros, banco de sonidos, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias online, bases de datos especializadas...]. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios.	<p>civiles (ONGs, FSM, etc) que trabajan por la defensa y el respeto de los Derechos Humanos buscando información sobre las mismas y exponer públicamente los resultados de su investigación con ayuda de recursos diversos</p> <p>BL3.3. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes a partir de una estrategia de filtrado y de forma contrastada, registrándola en forma cuidadosa o almacenándola en papel o dispositivos informáticos y servicios de la red y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p>	CLL CAA CCLI CAA CD
---	---	-------------------------------------

Bloque 4: La Justicia y la Política: democracia y ciudadanía global. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Formación de la Opinión Pública mundial: El uso público de la razón: Kant, autonomía e ilustración.</p> <p>Habermas: Ética del discurso.</p> <p>Tribunales Internacionales de Justicia como referente de la esfera pública.</p> <p>Democracia mediática y ciudadanía global: Ciudadano cosmopolita como sujeto de la democracia La “paz perpetua” como idea regulativa en una sociedad global.</p> <p>Formación de una voluntad política.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Imaginación y creatividad</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades Autoconcepto positivo. Proactividad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad.</p>	<p>BL4.1. Analizar, partiendo de situaciones reales, el impacto de los medios de comunicación masiva en la formación de la opinión pública y argumentar sobre la necesidad o no de una regulación ética y jurídica en relación con su uso.</p> <p>BL4.2. Analizar textos breves de autores contemporáneos que desde distintas perspectivas reflexionan sobre la necesidad de hacer efectivos los derechos humanos.</p> <p>BL4.3. Argumentar sobre el deber del Estado y la necesidad de participación ciudadana para afianzar, a través de procesos democráticos, el respeto y defensa de los derechos humanos ante los riesgos de deshumanización y destrucción del planeta como posibles consecuencias del fenómeno de la globalización.</p> <p>BL4.4. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesionales y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias</p>	CSC CSC CSC CAA SIEE

Proceso estructurado de toma de decisiones. Responsabilidad Pensamiento alternativo. Pensamiento causal y consecuencial. Sentido crítico	necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional. BL4.5. Gestionar de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.	SIEE
--	--	------

Bloque 5: Valores éticos, retos ante los problemas de nuestro mundo. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Problemas globales, soluciones globales: Reflexión sobre los fines de la investigación científica y su conexión con intereses económicos. Pobreza y justicia social global. La conciencia ecológica y el desarrollo sostenible Conflictos armados y derecho internacional. Fronteras, migraciones y derechos humanos. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación	BL5.1. Analizar los problemas que tratan y las soluciones que se proponen en diferentes Cumbres y Conferencias a nivel internacional y evaluar el grado de cumplimiento de los acuerdos alcanzados buscando información sobre las mismas. BL5.2. Analizar información sobre los índices de pobreza en el mundo, movimientos migratorios y conflictos bélicos y evidenciar sus relaciones recíprocas a partir de los datos publicados por fuentes fiables. BL5.3. Seleccionar un problema de entre aquellos que requieren una solución global justificando su elección y simular la negociación de las posibles actuaciones que contribuyan a su resolución. BL5.4. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias BL5.5. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y	CSC CSC CAA CSC SIEE SIEE CAA CSC SIEE
	comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

VOLUMEN

1º BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La asignatura de Volumen introduce al alumnado en el estudio y análisis de las formas y manifestaciones de carácter tridimensional, para completar su visión plástica y contribuir al desarrollo de su formación artística. A través de los contenidos teóricos prácticos, el alumnado desarrollará también habilidades y capacidades creativas, dotándoles de conceptos técnicos y experiencias suficientes para poder ser conscientes de las múltiples facetas que encierra el arte y de este modo fomentar sus actitud crítica ante ellas.

La asignatura prepara al alumnado para comprender las formas geométricas que generan la estructura de los objetos, los elementos formales que le confieren, pero también los materiales y las técnicas utilizados. En definitiva les enseña a ver, conocer y disfrutar de las formas volumétricas que existen a su alrededor. Al ser el mundo que nos rodea tridimensional, es necesario que el estudiante de artes tome conciencia del entorno físico, y que comprenda las características específicas de los objetos y del espacio en cuanto a su estructura, estética y función.

La concepción de formas tridimensionales precisa de un análisis simultáneo de varias perspectivas desde ángulos distintos. A menudo estamos tan preocupados con la visión frontal de un diseño que dejamos de lado otras vistas o perspectivas. La materia de Volumen contribuye a enriquecer la formación del alumnado al hacer ejercitarse los mecanismos de percepción de las formas volumétricas. Para ello, se analizan aspectos formales y del conocimiento del lenguaje icónico, facilitando las pautas para la comunicación con el medio. De este modo la materia Volumen contribuye al desarrollo de dos aspectos de la formación artística estrechamente relacionados entre sí como son la percepción sensorial e intelectual de la forma y la creación de objetos tridimensionales.

Para entender la concepción del volumen analizaremos un elemento esencial como es la luz por su influencia en la percepción y configuración de los objetos. Tendremos en cuenta, además, aspectos sociales e históricos en cuanto al concepto escultórico, sobre todo del siglo XIX y del siglo XX, que ayudará a entender las últimas tendencias.

Las diferentes formas esculturas como por ejemplo la escultura exenta o de bulto así como la escultura en relieve, estarán presentes en el aprendizaje de manera teórica pero sobre todo desde el punto de vista procedural. Para ello, los contenidos se centrarán en los métodos básicos para producir con materiales una escultura

como son la talla, el modelado, la construcción y también se aprenderá el método del vaciado para la reproducción de la pieza. La materia de Volumen, impartida en el primer curso del bachillerato de artes le mostrará al alumnado una visión global en cuanto de las técnicas tradicionales pero también las más actuales.

Por otro lado, a la hora de analizar y construir los objetos, es esencial reconocer los materiales más habituales como son el barro, la madera, la piedra, el mármol, etc, pero también se precisa conocer algunas de las técnicas como por ejemplo la terracota, cera perdida, bronce fundido, talla directa, estofado, forja, técnica mixta y de la misma manera profundizaremos en el uso de los útiles y herramientas adecuados para cada caso. Todos estos contenidos capacitarán al alumnado para comprender que la forma, tamaño, color y acabado final de gran parte de los objetos producidos por el hombre vienen determinados, en gran medida, por las técnicas utilizadas y los materiales con los que está construido. Además se analizarán otros aspectos o condicionantes como son la función y finalidad del objeto, el uso, evolución y el entorno cultural en el que se desarrolla.

Estos contenidos teórico prácticos estarán presentes en los cuatro bloques en los que se ha dividido la materia y que no tienen un carácter secuencial, sino que al tratarse de una materia eminentemente práctica deben abordarse de manera simultánea.

En referencia a la contribución del área a la adquisición de las competencias clave, el área de Volumen contribuye al desarrollo de todas ellas, dado su carácter integrador.

En primer lugar, el área desarrolla plenamente la competencia de conciencia y expresiones culturales, vehiculando la expresión creativa de ideas, experiencias y emociones a través de las artes gráfico-plásticas, visuales y audiovisuales, dando importancia a los valores estéticos y a las habilidades de cooperación, y a la utilización de técnicas y recursos de los lenguajes artísticos. También se trabaja la habilidad para comparar opiniones creativas y expresivas de uno mismo y de los demás, con espíritu crítico y actitud abierta y respetuosa hacia las manifestaciones artísticas desarrolladas en el aula y, sobre todo, la creatividad y voluntad de cultivar las propias capacidades estéticas, mediante la expresión artística a través de la imagen y la participación en la vida cultural. Por otro lado, tiene mucha relevancia para el área el estudio de las manifestaciones artísticas, su apreciación y disfrute, y la conciencia de la herencia cultural en artes plásticas, fotografía, cine, video-creación.

La adquisición de la competencia digital en esta área se evidencia en gran parte de los contenidos del currículo relativos al mundo de la imagen que dicha información incorpora. Además, el uso de las TIC y de los recursos tecnológicos específicos no sólo supone una herramienta potente para producir creaciones visuales y audiovisuales sino que, a su vez, mejora el aprendizaje competencial tecnológico.

La competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología se trabajan de manera transversal en toda el área. A la competencia para aprender a aprender se contribuye favoreciendo la reflexión sobre los procesos y la experimentación creativa, ya que implica la toma de conciencia sobre las propias capacidades y recursos así como la aceptación de los propios errores como instrumento de mejora. Todo el proceso creativo y su desarrollo en la asignatura de Volumen contribuye de manera especial a potenciar en el alumnado el sentido de la iniciativa y el espíritu emprendedor. Al mismo tiempo, el área ha de incidir en la formación de códigos éticos, que preparan al alumnado como futuro ciudadano en el uso correcto en la expresión y comunicación artística, visual y audiovisual.

Estos contenidos deben ser, por tanto, entendidos como elementos de análisis y trabajo comunes a todos los núcleos. Un enfoque competencial y práctico, mediante el que los estudiantes se expresen a través de la imagen, aplicando con rigor conocimientos y técnicas que ya han adquirido y que genere participación y el desarrollo de la creatividad y sin olvidar el propio carácter de la materia especialmente motivador.

Respecto a los elementos transversales, se hace referencia en la mayoría de los bloques de contenidos a la importancia de la comprensión lectora y expresión escrita necesaria para la resolución de ejercicios así como a la expresión y comunicación oral atendiendo de manera especial a la terminología y vocabulario específico de la materia. Además, la expresión artística adquiere relevancia en el aprendizaje de la materia y como lenguaje interdisciplinar y transversal facilita la comprensión, expresión y comunicación en diferentes formatos visuales y audiovisuales. En Volumen como en la mayoría de las materias, se hace necesario al uso de las TIC que, sin duda, facilitan el aprendizaje de contenidos y procesos. Del mismo modo se incide en el desarrollo del espíritu emprendedor y la educación cívica y constitucional, sin perder de vista la igualdad entre hombres y mujeres, la prevención y resolución de conflictos, situación de riesgo derivadas de la utilización de las TIC y, por supuesto, el fomento del desarrollo sostenible y cuidado del medio ambiente.

Así pues, el objetivo de la asignatura es promover el desarrollo de la capacidad creadora atendiendo a la expresión del volumen, potenciando la producción divergente que permite a los alumnos y alumnas aportar soluciones propias y originales, lo que conlleva a emparejar la percepción y la imaginación con conocimientos prácticos y técnicos.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Volumen

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Técnicas y materiales de configuración. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Percepción visual del espacio y de la forma. Diferencias entre geometría en el plano y generación del volumen. Construcción de figuras geométricas a partir de sus desarrollos planos. Deformaciones de superficies planas como introducción de la tridimensionalidad. Obtención de formas volumétricas a partir del plano creando estructuras abiertas y cerradas como aproximación al concepto de relieve y de escultura exenta. Materiales: cartulinas, cartón pluma, tijeras, cuchilla, y materiales de acabado final y texturizado. Análisis de obras escultóricas de la historia del arte, teniendo en cuenta los aspectos más notables de su configuración tridimensional. Introducción a las técnicas escultóricas incidiendo en el conocimiento del modelado, tanto en relieve como en bulto redondo, así como la aplicación del vaciado en escayola, tanto a nivel práctico como teórico, estudiando los principios de la escultura y su evolución histórica. Utilización adecuada de las expresiones técnicas correspondiente a los contenidos de la materia, fomentando el estudio y la utilización responsable de materiales e instrumentos escultóricos. Planificación de los proyectos, desde el boceto hasta la obra final, adecuando la técnica a la propuesta de trabajo. Consolidación de la terminología conceptual específica del área.	BL1.1. Definir el concepto de la escultura y el volumen, identificar los materiales y técnicas adecuados para su representación y experimentar en propuestas sencillas el paso de las formas bidimensionales a las tridimensionales. BL1.2. Reconocer las principales técnicas de realización volumétrica, seleccionar las más adecuadas y aplicarlas con destreza y eficacia a la resolución de problemas de configuración espacial para poder desarrollar proyectos escultóricos de forma ordenada y correcta ejecución. BL1.3. Dibujar los bocetos de una pieza, diseñar la maqueta y construir una pieza final tridimensional en papel, cartón, cartulina teniendo en cuenta la estructura interna, envergadura de la pieza y los aspectos formales (geométrica, orgánica) y siguiendo el proceso de manera ordenada y correcta ejecución. BL1.4. Analizar obras de arte de diferentes épocas para poder desarrollar las técnicas escultóricas básicas y reconocer en ellas los conceptos volumétricos básicos (proporción, formas positivas y negativas, concavidad y convexidad). BL1.5. Elaborar una escultura siguiendo en el proceso los pasos necesarios para su completa realización a partir de los recursos escultóricos.	CMCT CAA CEC
Herramientas digitales de búsqueda y visualización. Búsqueda en redes sociales, blogs, wikis, foros, páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias on-line, bases de datos especializadas. Valoración de los	BL1.6. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del	CCLI CAA

<p>aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Reconocimiento de las cualidades emotivas y expresivas de los medios gráfico-plásticos, y disfrute en el proceso de producción artística. Expresión de emociones básicas, ideas, acciones y situaciones al realizar sus obras. Respeto por el trabajo de los demás.</p> <p>Iniciativa e innovación</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación.</p> <p>Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo. Sentido crítico</p>	<p>ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL1.7. Analizar los recursos de las Tecnologías de la Información y la Comunicación y su aportación al desarrollo del lenguaje plástico, visual audiovisual e identificar los recursos de los medios de comunicación de libre acceso como Internet.</p>	<p>CD CEC</p>
--	---	---------------

Bloque 2: Elementos de configuración formal y espacial. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estudio constructivo de la forma volumétrica y su análisis basado en la perspectiva formal así como el tratamiento del vacío como elemento expresivo y de estudio a través de los elementos estructurales de la forma, punto, línea, plano y textura.</p> <p>Elementos del lenguaje volumétrico: plano, relieve texturas, cóncavo-convexo, vacío-lleno, espacio, masa.</p> <p>La forma volumétrica. Volumen masa y volumen virtual. Formas abiertas, cerradas, cóncavas, convexas, huecas, rectilíneas, de revolución. Deformación de la forma volumétrica.</p> <p>Forma y espacio: positivo y negativo. El vacío como elemento expresivo de la forma y su manipulación.</p> <p>Apreciación de los objetos del mundo cotidiano como organizaciones formales de carácter tridimensional. La forma y el lenguaje tridimensional.</p> <p>Patrones y pautas de la naturaleza. Tipos de formas volumétricas adaptadas al diseño de objetos elementales de uso común como medio de estudio y de análisis.</p> <p>La importancia del sentido del tacto. Estimación de la expresividad de los</p>	<p>BL2.1. Identificar los elementos que caracterizan el lenguaje tridimensional, manejar el vocabulario específico y la terminología adecuada y utilizándolo de manera expresiva y argumentando los puntos de vista, gustos y preferencias de manera crítica.</p> <p>BL2.2. Representar una pieza volumétrica adecuando la técnica a la forma representada y a su finalidad (funcional, decorativa u ornamental) y seleccionar el acabado, gama cromática y material según su finalidad expresiva y comunicativa.</p> <p>BL2.3. Identificar los elementos del lenguaje volumétrico y realizar composiciones creativas que evidencien la comprensión y aplicación de los fundamentos del lenguaje tridimensional.</p> <p>BL2.4. Componer piezas teniendo en cuenta para su realización volumétrica la técnica del relieve y de la escultura exenta, así como sus diferencias y características, aplicando el estudio de los elementos estructurales al</p>	<p>CMCT CAA CEC</p> <p>CAA CEC CMCT</p> <p>SIEE CEC</p> <p>CAA CMCT</p>

<p>materiales: Las texturas.</p> <p>La creación y el diseño de objetos. El objeto: sus características y función.</p> <p>El proyecto: su desarrollo. Experimentación con la iluminación y la ubicación espacial de las piezas volumétricas elaboradas.</p> <p>Búsqueda y elaboración de alternativas a la configuración tridimensional de un objeto o pieza de carácter escultórico, descomponiendo en unidades elementales y reorganizando dichas unidades hasta conseguir composiciones plásticamente expresivas, equilibradas y originales.</p> <p>Planos seriados, estructuras lineales, capas lineales, líneas enlazadas, estructuras poliedrinas, prismas y cilindros.</p>	<p>desarrollo del sentido del tacto y experimentando con la iluminación y la ubicación de las piezas.</p> <p>BL2.5. Utilizar las texturas, acabados y tratamientos cromáticos en la elaboración de composiciones tridimensionales simples teniendo en cuenta las intenciones expresivas y la calidad plástica de los materiales y evaluar los resultados de forma crítica.</p> <p>BL2.6. Descomponer un objeto o pieza de carácter escultórico en unidades elementales para reorganizar los elementos formales con nuevas composiciones plásticamente expresivas, equilibradas y originales, estableciendo relaciones coherentes y unificadas entre idea, forma y materia.</p> <p>BL2.7. Describir la relación existente entre forma y proporción en las obras escultóricas, relacionarla con los cánones de proporción de las diferentes culturas y períodos artísticos y analizar las diferencias compositivas entre las realizaciones volumétricas en relieve y las exentas.</p>	<p>SIEE CEC</p> <p>CMCT CAA CEC</p> <p>CMCT CAA CEC</p>
--	---	---

Bloque 3: Análisis de la representación tridimensional. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Construcción de formas tridimensionales. Relieve de losetas por impresión de texturas, conceptos de bajo relieve, medio relieve, alto relieve, adición y sustracción de material.</p> <p>Formas geométricas-orgánicas, abiertas-cerradas, cóncavas-convexas, llenas-vacías, de revolución.</p> <p>Forma y espacio: positivo y negativo. El vacío como elemento expresivo de la forma.</p> <p>Formas exentas creadas con estructura hueca (construcción de armadura con madera y alambre) así como a partir de volúmenes realizados con planchas de barro y estructuras cilíndricas o prismáticas con el objetivo de crear formas orgánicas reconocibles.</p> <p>Conocimiento teórico de las técnicas escultóricas: modelado (tipos de arcilla, formas sólidas, huecas, construcción de armazón, otros materiales), talla (directa o reproductiva, en piedra o en madera, otros materiales),</p>	<p>BL3.1. Explorar las formas tridimensionales, y utilizarlas de manera creativa en una pieza escultórica de índole decorativa y funcional.</p> <p>BL3.2. Analizar desde el punto de vista formal objetos presentes en la vida cotidiana, identificando y apreciando los aspectos más notables de su configuración y la relación que se establece entre su forma y su estructura.</p> <p>BL3.3. Representar formas tridimensionales teniendo en cuenta el proceso de abstracción (geometrización y esquematización) y analizar las relaciones que se establecen entre la realidad y la representación tridimensional elaboradas a partir de ellas.</p> <p>BL3.4. Construir formas tridimensionales de manera expresiva utilizando la técnica escultórica más idónea a la finalidad deseada, teniendo en cuenta las</p>	<p>CAA CEC</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CAA CEC</p> <p>SIEE CEC</p>

<p>vaciado (tipos de moldes, abiertos, con salida, sin salida, perdidos, desmoldado, otros materiales para moldes), tratamiento de metales (en frío y en caliente, deformación, separación, por partes y forja), fundición (a la cera perdida, a la arena, galvanoplastia, pátinas), técnica de la terracota y fundamentos de la cerámica (conceptos de bizcochado, vitrificado, técnicas de pintura bajo cubierta y sobrecubierta).</p> <p>Utilización de la técnica aditiva del modelado, tanto en relieve como en bulto redondo, así como la aplicación del vaciado en escayola en función del significado y los aspectos comunicativos de cada obra, reflexionando sobre el grado de iconicidad aplicada.</p> <p>Creación de formas tridimensionales aplicando la sustracción de material propia de la talla, utilizando materiales adecuados al aula, tales como bloques de poliestireno expandido o de escayola, que faciliten al alumnado entender la configuración tridimensional del volumen.</p> <p>Apreciación, valoración y disfrute del patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado español, así como contribución a su defensa, conservación y desarrollo.</p>	<p>características propias de los materiales y la técnica y evaluar los resultados argumentando de forma crítica sus puntos de vista.</p> <p>BL3.5. Analizar las formas bidimensionales y tridimensionales del entorno cotidiano y describir los aspectos formales, estructurales, estéticos y expresivos que las caracterizan.</p> <p>BL3.6. Reconocer el patrimonio artístico y cultural de la Comunidad Valenciana y del Estado español como un medio de comunicación y disfrute individual y colectivo, y contribuir a su defensa y conservación a través de la divulgación de obras de arte y medios audiovisuales que forman parte de dicho patrimonio, expresando sus conocimientos de forma crítica</p>	<p>CAA CSC CEC</p> <p>CEC CSC CAA</p>
--	---	---

Bloque 4: El volumen en el proceso de diseño. Curso 1º Bachillerato		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones Principios del diseño y proyección de elementos tridimensionales, diseño modular, repetición y gradación, variaciones posicionales. Análisis de los aspectos materiales, técnicos y constructivos de los productos de diseño tridimensional. Proceso de análisis y síntesis como metodología de trabajo para generar formas tridimensionales. Creación y diseño de piezas escultóricas sencillas en función del tipo de producto propuesto. Elaboración y diseño de objetos funcionales, siguiendo un proceso de desarrollo de bocetos, maquetas o modelos de prueba que permitan visualizar la tridimensionalidad de un proyecto de diseño objetual.	BL4.1. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional. BL4.2. Analizar la metodología general de proyección, identificando y relacionando los elementos que intervienen en la configuración formal de los objetos y en su funcionalidad para resolver problemas de configuración espacial de objetos tridimensionales de forma creativa, lógica, racional y, adecuando los materiales a su función estética y práctica BL4.3. Planificar el proceso de realización de un proyecto desde los primeros bocetos hasta la obra final, entendiendo el proceso proyectual,	CMCT CAA CEC CMCT SIEE CEC SIEE CAA
Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación Pensamiento medios-fin Pensamiento alternativo Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza sexo o cultura. Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra. Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.	tanto individual como en grupo, colaborando en la realización de proyectos plásticos en equipo, valorando la cooperación como una fuente de riqueza en la creación artística. BL4.4. Superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas, evitando cualquier forma de discriminación (raza, sexo, cultura) e identificar las influencias que ejercen valores artísticos propios de otras culturas respetando sus formas de expresión. BL4.5. Cuidar del entorno de trabajo y del medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.	SIEE CSC CEC CMCT CSC

<p>Pensamiento medios-fin Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación Pensamiento medios-fin Pensamiento alternativo Estrategias de planificación, organización y gestión de proyectos. Selección de la información técnica y recursos materiales. Proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Esfuerzo para superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas y rechazo ante cualquier forma de discriminación por razón de raza sexo o cultura. Respeto por las maneras de expresión diferentes de la nuestra, aceptando y argumentando las influencias que ejercen los valores artísticos propios de otras culturas que coexisten con la nuestra. Desarrollo de una actitud de respeto por el entorno de trabajo y el medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p>	<p>tanto individual como en grupo, colaborando en la realización de proyectos plásticos en equipo, valorando la cooperación como una fuente de riqueza en la creación artística.</p> <p>BL4.4. Superar estereotipos y convencionalismos en la representaciones visuales y plásticas, evitando cualquier forma de discriminación (raza, sexo, cultura) e identificar las influencias que ejercen valores artísticos propios de otras culturas respetando sus formas de expresión.</p> <p>BL4.5. Cuidar del entorno de trabajo y del medio ambiente utilizando de forma responsable los recursos y reciclar materiales para la elaboración de representaciones visuales y plásticas, personales y colectivas.</p>	<p>SIEE CSC CEC CMCT CSC</p>
--	---	---

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

ANEXO III

MATERIAS DEL BLOQUE DE ASIGNATURAS DE LIBRE CONFIGURACIÓN AUTONÓMICA

INFORMÁTICA

1er CICLO ESO

INTRODUCCIÓN

En la actualidad vivimos una revolución informática y de las telecomunicaciones permanente: manejamos información y aparatos tecnológicos que hace unos pocos años no éramos capaces de imaginar. La forma en la que vivimos y trabajamos ha cambiado profundamente y han surgido un conjunto de nuevas competencias necesarias para desarrollarse e integrarse en la vida adulta, en una sociedad hiperconectada y en un constante y creciente cambio. Los alumnos y alumnas deben estar preparados para adaptarse a un nuevo mapa de sociedad en transformación. De ahí la importancia de la integración de la competencia digital en las diferentes áreas de la enseñanza secundaria y la inclusión del área específica de Informática donde fundamentarla y profundizar en su desarrollo.

El área de Informática contribuye a la consecución de varios de los objetivos de la etapa de la ESO. Desarrolla destrezas básicas en la utilización de fuentes de información para adquirir nuevos conocimientos, consolida hábitos de trabajo individual y en equipo, contribuye a la comprensión y la expresión en la lengua propia, utiliza la expresión artística a través de medios digitales, desarrolla la autonomía y la iniciativa personal y prepara para el ejercicio de la ciudadanía democrática.

Los contenidos que se desarrollan para la consecución de los objetivos descritos están organizados en bloques que abarcan todos los dominios de la competencia digital. Respecto a los criterios de evaluación, se presentan procesos de descripción y comprensión para evaluar los contenidos conceptuales del área; procesos de aplicación y de análisis que evalúan la mayor parte de los contenidos procedimentales; y por último, procesos de evaluación y de creación que evalúan la reflexión y creatividad en el desarrollo de las tareas y proyectos. La organización de los contenidos y criterios de evaluación agrupados por bloques está diseñada de tal manera que, para evaluar un mismo bloque de contenidos, la complejidad de los procesos es creciente a lo largo de la etapa educativa. Además, se ha incluido un bloque transversal al final del currículo de cada curso con la finalidad de contribuir junto al resto de áreas al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística, las competencias sociales y cívicas, la competencia de aprender a aprender y la competencia del sentido de iniciativa y espíritu emprendedor. Los contenidos y los criterios de este bloque pueden trabajarse y evaluarse desde cualquiera de los bloques anteriores.

La contribución del área a la adquisición de la competencia de comunicación lingüística se trabaja con más profundidad en la elaboración de documentos de texto o presentaciones multimedia, ya que se ejerce la expresión escrita y la exposición oral de los contenidos digitales elaborados. La competencia matemática y en ciencias y tecnologías está presente en el estudio de la representación de la información, de las características de los equipos informáticos y de las redes informáticas y de las aplicaciones de procesamiento matemático de la información. La contribución a la adquisición de las competencias sociales y cívicas se desarrolla a través de la participación y la relación del alumnado en las redes sociales. La competencia de conciencia y expresiones culturales se desarrolla a través de la producción de contenidos multimedia donde el alumnado puede emplear diferentes códigos y formatos digitales para la expresión artística. La aportación del área a la adquisición tanto de la competencia de aprender a aprender como de la del sentido de iniciativa y espíritu emprendedor está presente en el desarrollo propuesto del currículo por tareas o por proyectos. Cabe mencionar también la contribución al conocimiento y la prevención de los riesgos derivados de la utilización de las Tecnologías de la

2

Información y la Comunicación (TIC), a través de los bloques relacionados con la arquitectura de los ordenadores (protección de la salud y sostenibilidad medioambiental) y con la seguridad informática (protección de los datos y del individuo).

El currículo incorpora planteamientos metodológicos y didácticos coherentes con el desarrollo de las competencias, el aprendizaje en contextos reales de los elementos transversales y de los contenidos de las áreas. Como el R.D. 116/2014 propone, y en línea con la Recomendación 2006/962/EC, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente, este decreto se basa igualmente en potenciar el aprendizaje por competencias, integradas en el resto de elementos curriculares para propiciar una renovación en la práctica docente y en el proceso de enseñanza y aprendizaje.

Se proponen nuevos enfoques en el aprendizaje y evaluación, que han de suponer un importante cambio en las tareas que han de resolver los/as alumnos/as y en planteamientos metodológicos innovadores. La competencia se contempla como conocimiento en la práctica, un conocimiento adquirido a través de la participación activa en prácticas sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales.

El rol del docente es fundamental, pues debe ser capaz de diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten la resolución de problemas, la aplicación de los conocimientos aprendidos y la promoción de la creatividad y el juicio crítico y reflexivo del alumnado, y ser un facilitador, mediador y orientador del proceso de enseñanza y aprendizaje.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza invita a la integración metodológica. Se recomienda para secuenciar la programación de los contenidos utilizar estrategias metodológicas activas como el aprendizaje basado en proyectos o la aplicación de unidades didácticas integradas que permitan trabajar contenidos de uno o varios bloques de manera simultánea. Sobre los contextos en los que se pueden desarrollar estos proyectos o tareas encontramos: el uso de los equipos informáticos cotidianos, la interacción diaria en la red, la resolución de problemas técnicos y teóricos, la programación de aplicaciones para el desarrollo del pensamiento lógico y computacional, la elaboración, exposición y publicación de contenidos digitales para un uso personal, profesional o escolar y la participación en redes sociales. En cuanto a los modelos de enseñanza, la recomendación es combinar el uso de varios de ellos: la enseñanza directa, la inductiva básica, la investigación en grupo, el juego de roles, la indagación jurisprudencial, el uso de organizadores previos, etcétera.

Respecto a la evaluación, se ha de evaluar tanto el proceso como el resultado. Los criterios de evaluación están redactados como resultados de aprendizaje e incluyen procesos de diferente complejidad, contenidos de diferente tipo y contextos de realización adecuados a la naturaleza de la ejecución de los aprendizajes que evidencian con el objeto de posibilitar su observación y evaluación en contextos reales. Esta sintaxis permite una mejor selección de procedimientos, pruebas e instrumentos de evaluación adecuados a los diferentes tipos de aprendizaje. Para que la evaluación sea más objetiva se recomienda que se realice con una variedad de pruebas como diarios de aprendizaje, portafolios, entrevistas, encuestas, debates y pruebas objetivas (escritas, orales y prácticas). Como instrumentos de evaluación se recomienda la rúbrica para el producto final de las tareas o de los proyectos, y para cualquier actividad que suponga una realización compleja; las pruebas objetivas cuando se pretendan evaluar procesos de bajo nivel como la identificación, la descripción, etc. o, en general, en aquellos casos donde se quiera diversificar las estrategias de evaluación; las escalas de observación en los criterios de evaluación del bloque transversal; las listas de cotejo para aquellas actividades que supongan ejecuciones sencillas; y los criterios que no estén redactados en términos de procesos cognitivos (como por ejemplo adoptar o participar) pueden ser evaluados mediante el empleo de escalas de actitudes.

Los contenidos y los criterios de evaluación se han secuenciado de forma progresiva y diferenciada para facilitar la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel facilitando así la atención a la diversidad desde las programaciones de aula y la continuidad de los aprendizajes entre niveles y etapas. Esta progresión diferenciada también permite la programación y evaluación de los aprendizajes de refuerzo o ampliación y realizar las adaptaciones curriculares para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo facilitando la inclusión.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Informática

Curso 1º ESO

Bloque 1: Equipos informáticos. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Concepto de Informática. Hardware y software. Tipos de equipos informáticos. Elementos funcionales de los equipos. Periféricos y dispositivos de almacenamiento comunes. Unidades de medida de la capacidad del almacenamiento digital.</p> <p>Sistemas operativos comunes. El escritorio de trabajo del sistema operativo. Personalización del entorno de trabajo. Organización de la información en el almacenamiento secundario. Operaciones básicas con archivos y carpetas. Consecuencias del uso prolongado de tecnologías. Aspectos adictivos de los medios digitales.</p> <p>Medidas preventivas para proteger la salud. Ergonomía.</p> <p>Actitud equilibrada hacia el uso tecnológico. Discernir entre mundo virtual y mundo real.</p>	<p>BL1.1. Describir los tipos de equipos informáticos y sus componentes básicos en un entorno cotidiano y clasificarlos según su funcionalidad.</p> <p>BL1.2. Organizar la información en almacenamiento secundario siguiendo diferentes criterios y personalizar el entorno de trabajo del sistema operativo en el uso de equipos informáticos.</p> <p>BL1.3. Prevenir los riesgos para la salud físicos y psicológicos derivados del uso de las TIC, aplicando diversas recomendaciones ergonómicas y encontrando un equilibrio entre el mundo real y el mundo virtual.</p>	CD CMCT CD CD SIEE

Bloque 2: Internet. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Conceptos básicos de Internet. Redes de área local y de área extensa. Tecnologías de conexión de redes cableadas e inalámbricas. El ancho de banda.</p> <p>Arquitectura cliente/servidor. Servicios de Internet: WWW, correo electrónico, videoconferencia, mensajería instantánea, etc.</p> <p>Selección de información en medios digitales contrastando su veracidad. El navegador Web. Tipos de buscadores. Estrategias de filtrado en la búsqueda de la información. Páginas seguras. Marcadores o favoritos. Configuración básica del navegador Web. Precauciones en la navegación web.</p> <p>Correo electrónico. Envío, respuesta y reenvío de mensajes de correo electrónico. Normas de cortesía en la comunicación. Contactos. Adjuntar archivos. Organización y filtrado de mensajes. Precauciones en la recepción de correos. Correo no deseado. Credibilidad de los mensajes recibidos.</p>	<p>BL2.1. Describir los servicios más comunes de Internet y las tecnologías de conexión en redes de área local y de área extensa, explicando sus características y su finalidad.</p> <p>BL2.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en medios digitales como páginas web, blogs, foros, canales de distribución multimedia, diccionarios y enciclopedias on-line, utilizando estrategias de filtrado en buscadores, adoptando conductas de protección y registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente.</p> <p>BL2.3. Comunicarse a través del correo electrónico, adoptando conductas de protección y de cortesía, y contrastando su credibilidad.</p>	CD CMCT CD CD CSC

Bloque 3: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Tipos de documentos analizando su estructura. Guías de estilo y estándares de publicación.</p> <p>Planificación en la elaboración de documentos.</p> <p>Descarga de imágenes y archivos. Formatos de imagen. Escalado, rotación y recorte de imágenes.</p> <p>Elaboración, formateado e impresión de contenidos en un documento de texto: operaciones básicas en los documentos de texto, formato de carácter, de párrafo y de página, encabezado y pie de página, notas al pie, numeración y viñetas, inserción y maquetación de tablas, inserción de imágenes, corrección ortográfica y gramatical, sinónimos, y aplicación de estilos modificando el formato de carácter y de párrafo.</p> <p>Derechos de autor. Licencias de publicación. Hábitos y conductas para citar las fuentes de los objetos no propios utilizados en el documento y las fuentes impresas y electrónicas empleadas en la síntesis del texto.</p>	<p>BL3.1. Crear documentos con estructura y estilo adecuados a su fin, planificando el proceso, sintetizando la información seleccionada de medios digitales, formateando el contenido e insertando elementos gráficos en un procesador de textos.</p>	CD CAA

Bloque 4: Introducción a la programación. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Introducción a la programación en entornos de aprendizaje. Elaboración guiada de programas sencillos a través de aplicaciones de escritorio, móviles o de portales web de aprendizaje y promoción de la programación en entornos educativos. Introducción a los conceptos de la programación por bloques: composición de las estructuras básicas y encaje de bloques.</p> <p>Programación de gráficos, animaciones y juegos sencillos.</p>	<p>BL4.1. Crear aplicaciones sencillas, como animaciones o videojuegos, utilizando un entorno para el aprendizaje de la programación y siguiendo una estrategia guiada.</p>	CD SIEE

Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales.</p>	<p>BL5.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	CCLI CAA

<p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales. Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.) Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc. Respeto en el uso del lenguaje. Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura. Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura. Formatos de presentación. Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.). Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión. Respeto en el uso del lenguaje. Estrategias de búsqueda y selección de la información. Procedimientos de síntesis de la información. Procedimientos de presentación de contenidos. Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía. Iniciativa e innovación. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos. Perseverancia, flexibilidad. Pensamiento alternativo. Sentido crítico. Pensamiento medios-fin. Estrategias de planificación, organización y gestión. Selección de la información técnica y recursos materiales. Estrategias de supervisión y resolución de problemas. Evaluación de procesos y resultados.</p>	<p>BL5.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL5.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL5.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL5.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para</p>	CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA SIEE CAA
---	---	---

<p>Valoración del error como oportunidad. Habilidades de comunicación. Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Pensamiento de perspectiva. Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad. Técnicas de escucha activa. Diálogo igualitario. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p>	<p>emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL5.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL5.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>	SIEE CAA SIEE CSC SIEE CAA CSC
--	--	--

Curso 2º ESO

Bloque 1: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 2º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>La imagen digital. Tipos de imágenes. El píxel. Propiedades de la imagen: resolución, dimensión, profundidad y modo de color. Formatos de imagen. Tratamiento de la imagen. Uso de herramientas de selección y de transformación. Selección de las propiedades de la imagen. Herramientas de dibujo, de cloning y de manipulación de textos. Trabajo con capas. Aplicación de filtros y efectos. Tratamiento del color. Generación de imágenes animadas. Exportación a distintos formatos. Planificación, individual o de forma cooperativa, en la elaboración de exposiciones orales con presentaciones digitales. Síntesis del texto oral en el que se apoyará la presentación multimedia, de</p>	<p>BL1.1. Crear distintos tipos de imágenes utilizando aplicaciones informáticas que permitan la manipulación de información para la realización de tareas en diversos contextos.</p> <p>BL1.2. Crear presentaciones multimedia, individualmente o de forma cooperativa, planificando el proceso de elaboración, utilizando aplicaciones de presentación digital y adaptando el mensaje a la temática y a la audiencia para la exposición oral.</p>	CD CEC SIEE CD CAA SIEE

<p>forma individual o cooperativa, organizando la información de forma estructurada con coherencia y cohesión, desarrollando el contenido en profundidad y con actitud crítica, y adaptando el mensaje a las características de la audiencia.</p> <p>Elaboración, formateado y diseño de diapositivas en una presentación digital, seleccionando la información de medios digitales contrastando su veracidad, concretando la información esencial y relacionando el mensaje oral con las diapositivas. Inserción de texto, dibujos, gráficos, imágenes, audio y vídeo en diapositivas. Integración de imágenes creadas o retocadas mediante software de tratamiento de la imagen digital. Aplicación de efectos sobre los objetos y las diapositivas. Inserción y maquetación de tablas. Configuración de plantillas de diapositivas. Estética de la presentación. Notas del orador.</p> <p>Hábitos y conductas para citar las fuentes de los objetos no propios utilizados en la presentación multimedia y las fuentes impresas y electrónicas empleadas en la síntesis del texto oral.</p> <p>Exposición de la presentación multimedia expresando el mensaje con claridad, ritmo y fluidez, estructurando el contenido con coherencia, controlando el tiempo y apoyando el discurso con el lenguaje corporal.</p> <p>Estrategias para dar respuesta a las preguntas planteadas por la audiencia.</p>		
---	--	--

Bloque 2: Internet y seguridad informática. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Finalidad y tipos de blog. Características del blog personal, el microblogging, el blog temático y el diario de aprendizaje. Elaboración de entradas de blog en entornos virtuales de aprendizaje con elementos gráficos y objetos incrustados de servicios de la web. Hábitos y conductas adecuadas en contenido y forma en las publicaciones y comentarios de un blog.	BL2.1. Publicar reflexiones personales, análisis y síntesis de información sobre un tema específico y reflexiones sobre el propio aprendizaje en un blog.	CD CAA SIEE
Finalidad y tipos de foros de Internet. Características de los foros de consulta y de debate. Hábitos y conductas adecuadas en contenido y forma en la elaboración de consultas y respuestas en los foros de consulta y de mensajes y respuestas en los foros de debate para el análisis, confrontación y discusión de argumentos, en entornos virtuales de aprendizaje.	BL2.2. Participar en foros de consulta planteando y resolviendo cuestiones y debatir analizando, confrontando y discutiendo argumentos en foros de debate.	CD CSC
Riesgos asociados al uso de las TIC y estrategias de seguridad frente a las amenazas. Políticas de gestión segura de las contraseñas. El uso del antivirus.	BL2.3. Describir los riesgos y amenazas en el uso de las TIC y las diversas estrategias de seguridad y de protección de la identidad digital y de la privacidad de los datos personales.	CD CSC SIEE

<p>Riesgos asociados al uso de las TIC y estrategias de seguridad frente a las amenazas. Políticas de gestión segura de las contraseñas. El uso del antivirus.</p> <p>Gestión de la identidad digital. Hábitos y conductas para la protección de la privacidad.</p>		
---	--	--

Bloque 3: Programación. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Entornos para el aprendizaje de la programación. Familiarización con el entorno de trabajo. Objetos. Gestión de la apariencia y de los sonidos asociados a los objetos. Integración de imágenes creadas o retocadas mediante software de tratamiento de la imagen digital. Ejecución simultánea de varios objetos. Comunicación entre objetos. Uso de eventos. Bloques de movimiento. Estructuras de control del flujo del programa. Condiciones y operadores. Bucles. Creación de gráficos combinando bucles y herramientas de dibujo. Definición y uso de variables. Descomposición de problemas de mayor complejidad en conjuntos más sencillos de bloques. Realización de proyectos sencillos y compartición en línea. Evaluación de proyectos de otros compañeros.	BL3.1. Crear aplicaciones sencillas, como animaciones o videojuegos, utilizando un entorno para el aprendizaje de la programación y planificando, supervisando y evaluando el proceso.	CD CAA SIEE

Bloque 4: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información. Planificación de textos orales. Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas. Normas gramaticales.	BL4.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje. BL4.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito	CCLI CAA CCLI

<p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información.</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información.</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos.</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p>	<p>personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL4.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL4.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL4.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con</p>	<p>CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE CAA</p>
---	--	--

<p>Entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p>	<p>flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL4.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL4.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p> <p>BL4.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>	<p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CAA CSC</p>
--	---	---

Curso 3º ESO

Bloque 1: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 3º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
Planificación, individual o de forma cooperativa, en la elaboración de producciones audiovisuales digitales. Elaboración del guión de la producción.	BL1.1. Crear contenidos audiovisuales planificando el proceso de elaboración y utilizando aplicaciones informáticas que permitan la captura, la manipulación y la integración de información para la realización de tareas en diversos contextos.	CD CEC CAA SIEE
Selección de contenidos audiovisuales en medios digitales. Captura y descarga de fotografías, audio y vídeo digital.		CD CSC CAA

<p>generación del audio en distintos formatos.</p> <p>El vídeo digital. Propiedades del vídeo digital. Formatos y códigos de vídeo. Edición de vídeo digital. Conversión entre formatos de vídeo. Importación de vídeo a un proyecto. Inserción de títulos en la película. Aplicación de efectos en los clips. Inserción y configuración de clips de imágenes y de pistas de audio. Operaciones con los clips y las pistas de audio: división, unión, recorte, desplazamiento, etc. Trabajo con proyectos y generación de la película en distintos formatos. Elección del formato y de la resolución en función del uso al que va destinado la película.</p> <p>Hábitos y conductas para citar las fuentes de los objetos no propios utilizados en la producción audiovisual.</p>		
---	--	--

Bloque 2: Aprendizaje en la red. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Aprendizaje a lo largo de la vida. Aprendizaje formal e informal. Entornos Personales de Aprendizaje y Redes Personales de Aprendizaje.</p> <p>Selección de la información de Internet a través de buscadores web, el rastreo de fuentes de contenidos y la actividad en las redes sociales. Tipos de buscadores web y sus herramientas de filtrado. Fuentes de contenido. Sindicación RSS. Lector de fuentes RSS. Métodos para buscar, seguir y organizar la actividad en las redes sociales.</p> <p>Organización de la información en servicios de la Web: marcadores sociales y almacenamiento en la red. Clasificación por taxonomía y por folesonomía. Producción de contenidos de forma cooperativa en servicios de la web como una <i>wiki</i> o un procesador de textos cooperativo. Integración de elementos gráficos, sonoros y de video.</p> <p>El correo electrónico. Métodos para compartir conocimientos y enlaces a contenidos en redes sociales. Hábitos y conductas para el debate crítico sobre conocimientos a través del correo electrónico y las redes sociales.</p> <p>Hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartir la con personas con los mismos intereses</p>	<p>BL2.1. Seleccionar información en la web, del rastreo en fuentes de contenidos y en la actividad de las redes sociales, producir cooperativamente contenidos en servicios de la red y compartir conocimientos y contenidos debatiendo a través del correo electrónico y las redes sociales para aprender cooperativamente a través de la red.</p>	CD CSC CAA

Bloque 3: Programación. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Lenguajes de programación. Concepto, funcionalidad y tipos de lenguajes. Derechos de autor en las aplicaciones. Tipos de software: el software libre y el software propietario. Licencias de software.</p> <p>Programación de aplicaciones para dispositivos móviles como videojuegos, de comunicación, de captura y edición de fotografías, de integración de elementos multimedia, etc. Familiarización con el entorno de trabajo. Diseño de la interfaz de usuario.</p> <p>Inserción, configuración y distribución en pantalla de los componentes de la interfaz de usuario de la aplicación.</p> <p>Estructuras de control del flujo de la aplicación: condicionales, bucles y funciones.</p> <p>Definición y uso de variables.</p> <p>Uso de componentes multimedia. Integración de imágenes, audio y video propios, creados o modificados mediante el software de edición correspondiente.</p> <p>Gestión de la comunicación: llamadas, mensajes, GPS, etc.</p> <p>Operaciones matemáticas y de cadenas de texto.</p> <p>Descomposición de problemas de mayor complejidad en módulos más sencillos. Funciones.</p> <p>Gestión de interfaces de la aplicación.</p> <p>Realización de proyectos de diferentes niveles de dificultad de forma individual o cooperativamente. Ejecución de la aplicación en dispositivos móviles o en emuladores. Descarga e instalación de la aplicación en el dispositivo. La distribución de aplicaciones para dispositivos móviles.</p> <p>Evaluación de proyectos de otros compañeros.</p>	<p>BL3.1. Crear aplicaciones de creciente nivel de dificultad y de forma individual o cooperativa utilizando un entorno de programación para dispositivos móviles y planificando, supervisando y evaluando el proceso.</p>	CD CAA SIEE

Bloque 4: Elementos transversales a la asignatura. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>Estrategias de comprensión oral: activación de conocimientos previos, mantenimiento de la atención, selección de la información; memorización y retención de la información.</p> <p>Planificación de textos orales.</p>	<p>BL4.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	CCLI CAA

<p>Prosodia. Uso intencional de la entonación y las pausas.</p> <p>Normas gramaticales.</p> <p>Propiedades textuales de la situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Situaciones de interacción comunicativa (conversaciones, entrevistas, coloquios, debates, etc.)</p> <p>Estrategias lingüísticas y no lingüísticas: inicio, mantenimiento y conclusión; cooperación, normas de cortesía, fórmulas de tratamiento, etc.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de comprensión lectora: antes, durante y después de la lectura.</p> <p>Estrategias de expresión escrita: planificación, escritura, revisión y reescritura.</p> <p>Formatos de presentación.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales (signos de puntuación, concordancia entre los elementos de la oración, uso de conectores oracionales, etc.).</p> <p>Propiedades textuales en situación comunicativa: adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>Respeto en el uso del lenguaje.</p> <p>Estrategias de búsqueda y selección de la información.</p> <p>Procedimientos de síntesis de la información.</p> <p>Procedimientos de presentación de contenidos.</p> <p>Procedimientos de cita y paráfrasis. Bibliografía y webgrafía.</p> <p>Iniciativa e innovación.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Resiliencia, superar obstáculos y fracasos.</p> <p>Perseverancia, flexibilidad.</p> <p>Pensamiento alternativo.</p> <p>Sentido crítico.</p> <p>Pensamiento medios-fin.</p> <p>Estrategias de planificación, organización y gestión.</p> <p>Selección de la información técnica y recursos materiales.</p> <p>Estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación de procesos y resultados.</p>	<p>BL4.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p> <p>BL4.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p> <p>BL4.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>BL4.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.</p> <p>BL4.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>SIEE</p>
---	---	---

<p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Habilidades de comunicación.</p> <p>Estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Pensamiento de perspectiva.</p> <p>Solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Técnicas de escucha activa.</p> <p>Diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p>	<p>emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.</p> <p>BL4.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL4.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p> <p>BL4.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>	<p>CAA</p> <p>SIEE CAA</p> <p>SIEE CSC</p> <p>SIEE CSC</p>
--	---	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL1.1. Describir los tipos de equipos informáticos y sus componentes básicos en un entorno cotidiano y clasificarlos según su funcionalidad.	BL1.1.1. Describe los tipos de equipos informáticos en un entorno cotidiano. BL1.1.2. Describe los componentes básicos de los equipos informáticos en un entorno cotidiano. BL1.1.3. Clasifica los componentes básicos de los equipos informáticos en <i>hardware</i> y <i>software</i> . BL1.1.4. Clasifica los componentes básicos <i>hardware</i> de los equipos informáticos en dispositivos de entrada, de salida, de procesamiento y de almacenamiento. BL1.1.5. Clasifica los dispositivos de almacenamiento de los equipos informáticos según su uso. BL1.1.6. Reconoce los múltiplos y submúltiplos de las unidades de medida de la capacidad de almacenamiento de información digital y de velocidad de los componentes <i>hardware</i> .
BL1.2. Organizar la información en almacenamiento secundario siguiendo diferentes criterios y personalizar el entorno de trabajo del sistema operativo en el uso de equipos informáticos.	BL1.2.1. Organiza la información en almacenamiento secundario por categorías, jerarquías, ubicación, orden cronológico u orden alfabético en el uso de equipos informáticos. BL1.2.2. Personaliza el escritorio, el protector de pantalla y la apariencia de las ventanas del entorno de trabajo del sistema operativo en el uso de equipos informáticos.
BL1.3. Prevenir los riesgos para la salud físicos y psicológicos derivados del uso de las TIC, aplicando diversas recomendaciones ergonómicas y encontrando un equilibrio entre el mundo real y el mundo virtual.	BL1.3.1. Previene los riesgos para la salud físicos derivados del uso de las TIC aplicando diversas recomendaciones ergonómicas. BL1.3.2. Previene los riesgos para la salud psicológicos derivados del uso de las TIC encontrando un equilibrio entre el mundo real y el mundo virtual.

Bloque 2: Internet. Curso 1º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL2.1. Describir los servicios más comunes de Internet y las tecnologías de conexión en redes de área local y de área extensa, explicando sus características y su finalidad.	BL2.1.1. Describe los servicios de WWW, correo electrónico, videoconferencia y mensajería instantánea explicando la arquitectura cliente/servidor y otras de sus características, y su finalidad. BL2.1.2. Describe las tecnologías de conexión cableadas e inalámbricas, en redes de área local y de área extensa, explicando el ancho de banda y otras de sus características, y su finalidad.

16

BL2.2. Buscar y seleccionar información de forma contrastada en medios digitales como páginas web, blogs, foros, canales de distribución multimedia, diccionarios y enciclopedias <i>on-line</i> , utilizando estrategias de filtrado en buscadores, adoptando conductas de protección y registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente.	BL2.2.1. Busca información en medios digitales como páginas web, blogs, foros, canales de distribución multimedia, diccionarios y enciclopedias <i>on-line</i> , organizándola mediante marcadores. BL2.2.2. Utiliza estrategias de filtrado en buscadores. BL2.2.3. Adopta conductas de protección en la búsqueda de información en medios digitales. BL2.2.4. Selecciona información de forma contrastada en medios digitales registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente.
BL2.3. Comunicarse a través del correo electrónico, adoptando conductas de protección y de cortesía, y contrastando su credibilidad.	BL2.3.1. Se comunica a través del correo electrónico, enviando, respondiendo, reenviando, organizando y filtrando mensajes, adjuntando archivos y organizando la agenda de contactos. BL2.3.2. Adopta conductas de protección y de cortesía, tomando precauciones en la recepción de correo y eliminando el no deseado. BL2.3.3. Contrastar la credibilidad de los correos recibidos.

Bloque 3: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 1º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL3.1. Crear documentos con estructura y estilo adecuados a su fin, planificando el proceso, sintetizando la información seleccionada de medios digitales, formateando el contenido e insertando elementos gráficos en un procesador de textos.	BL3.1.1. Planifica el proceso de creación de documentos en un procesador de textos. BL3.1.2. Crea documentos con estructura y estilo adecuados a su fin en un procesador de textos, realizando la corrección ortográfica y gramatical, utilizando guías de estilo, adoptando estándares de publicación y seleccionando los derechos de autor. BL3.1.3. Sintetiza la información seleccionada de medios digitales en la creación de documentos en un procesador de textos, citando las fuentes de los objetos utilizados y las fuentes de las que obtiene información. BL3.1.4. Formatea el contenido de documentos creados en un procesador de textos. BL3.1.5. Inserta imágenes en documentos creados en un procesador de textos descargándolas previamente en diversos formatos y realizando operaciones sencillas de edición.

Bloque 4: Introducción a la programación. Curso 1º ESO	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL4.1. Crear aplicaciones sencillas, como animaciones o videojuegos, utilizando un entorno para el aprendizaje de la programación y siguiendo una estrategia guiada.	BL4.1.1. Crea aplicaciones sencillas, como animaciones o videojuegos, utilizando un entorno para el aprendizaje de la programación y siguiendo una estrategia guiada.
Bloque 5: Elementos transversales a la asignatura. Curso 1º ESO	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL5.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	BL5.1.1. Interpreta textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.
BL5.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	BL5.2.1. Expresa oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.
BL5.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	BL5.3.1. Participa en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.
BL5.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	BL5.4.1. Reconoce la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo BL5.4.2. Utiliza la terminología correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.
BL5.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	BL5.5.1. Lee textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.
BL5.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	BL5.6.1. Escribe textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.
BL5.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	BL5.7.1. Busca y selecciona información en diversas fuentes de forma contrastada para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL5.7.2. Organiza la información obtenida en una búsqueda mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos.
BL5.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	BL5.8.1. Realiza de forma eficaz tareas o proyectos. BL5.8.2. Tiene iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades. BL5.8.3. Muestra curiosidad e interés durante el desarrollo de tareas o proyectos. BL5.8.4. Actúa con flexibilidad buscando soluciones alternativas.
BL5.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	BL5.9.1. Planifica tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos. BL5.9.2. Adapta la previsión a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades. BL5.9.3. Evalúa con ayuda de guías el proceso y el producto final de tareas o proyectos. BL5.9.4. Comunica de forma personal los resultados obtenidos de tareas o proyectos.
BL5.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	BL5.10.1. Busca y selecciona información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL5.10.2. Analiza los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para el desarrollo de las profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL5.10.3. Compara los conocimientos, habilidades y competencias de las profesiones y estudios vinculados con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.
BL5.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo	BL5.11.1. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes

<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 450px; height: 450px;"></div> <p>diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 450px; height: 450px;"></div> <p>asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad</p> <p>BL5.11.2. Apoya a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones.</p> <p>BL5.11.3. Utiliza el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p>
--	--

Curso 2º ESO

Bloque 1: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 2º ESO	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL1.1. Crear distintos tipos de imágenes utilizando aplicaciones informáticas que permitan la manipulación de información para la realización de tareas en diversos contextos.</p> <p>BL1.2. Crear presentaciones multimedia, individualmente o de forma cooperativa, planificando el proceso de elaboración, utilizando aplicaciones de presentación digital y adaptando el mensaje a la temática y a la audiencia para la exposición oral.</p>	<p>BL1.1.1. Crea distintos tipos de imágenes utilizando aplicaciones informáticas que permitan la manipulación de información para la realización de tareas en diversos contextos.</p> <p>BL1.2.1. Planifica el proceso de elaboración de presentaciones multimedia.</p> <p>BL1.2.2. Crea presentaciones individualmente o de forma cooperativa utilizando aplicaciones de presentación digital para la exposición oral.</p> <p>BL1.2.3. Adapta el mensaje de la presentación a la temática y a la audiencia.</p>

Bloque 2: Internet y seguridad informática. Curso 2º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL2.1. Publicar reflexiones personales, análisis y síntesis de información sobre un tema específico y reflexiones sobre el propio aprendizaje en un blog.</p>	<p>BL2.1.1. Comparte reflexiones personales en un blog.</p> <p>BL2.1.2. Publica reflexiones sobre el propio aprendizaje en un blog.</p> <p>BL2.1.3. Publica información analizada y sintetizada sobre un tema específico en un blog.</p>
<p>BL2.2. Participar en foros de consulta planteando y resolviendo cuestiones y debatir analizando, confrontando y discutiendo argumentos en foros de debate.</p>	<p>BL2.2.1. Participa en foros de consulta planteando y resolviendo cuestiones.</p> <p>BL2.2.2. Debate analizando, confrontando y discutiendo argumentos en foros de debate.</p>
<p>BL2.3. Describir los riesgos y amenazas en el uso de las TIC y las diversas estrategias de seguridad y de protección de la identidad digital y de la privacidad de los datos personales.</p>	<p>BL2.3.1. Describe los riesgos y las amenazas en el uso de las TIC.</p> <p>BL2.3.2. Describe las políticas de gestión de contraseñas seguras y otras estrategias de seguridad y de protección de la identidad digital.</p> <p>BL2.3.3. Describe el uso del antivirus, en diferentes situaciones, y otras estrategias de seguridad y de protección de los datos personales.</p>

Bloque 3: Programación. Curso 2º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL3.1. Crear aplicaciones de creciente nivel de dificultad y de forma individual o cooperativa utilizando un entorno de programación para dispositivos móviles y planificando, supervisando y evaluando el proceso.</p>	<p>BL3.1.1. Crea aplicaciones de creciente nivel de dificultad y de forma individual o cooperativa utilizando un entorno de programación para dispositivos móviles.</p> <p>BL3.1.2. Planifica, supervisa y evalúa el proceso de creación de aplicaciones.</p>

Bloque 4: Elementos transversales a la asignatura. Curso 2º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL4.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	<p>BL4.1.1. Interpreta textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>
<p>BL4.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>BL4.2.1. Expresa oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.</p>
<p>BL4.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>BL4.3.1. Participa en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>
<p>BL4.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>	<p>BL4.4.1. Reconoce la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo</p> <p>BL4.4.2. Utiliza la terminología correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.</p>
<p>BL4.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>	<p>BL4.5.1. Lee textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.</p>
<p>BL4.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en</p>	<p>BL4.6.1. Escribe textos del ámbito personal, académico, social o profesional en</p>

diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.
BL4.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia.	BL4.7.1. Busca y selecciona información en diversas fuentes de forma contrastada para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL4.7.2. Organiza la información obtenida en una búsqueda mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos.
BL4.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	BL4.8.1. Realiza de forma eficaz tareas o proyectos. BL4.8.2. Tiene iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades. BL4.8.3. Muestra curiosidad e interés durante el desarrollo de tareas o proyectos. BL4.8.4. Actúa con flexibilidad buscando soluciones alternativas.
BL4.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	BL4.9.1. Planifica tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos. BL4.9.2. Adapta la previsión a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades. BL4.9.3. Evalúa con ayuda de guías el proceso y el producto final de tareas o proyectos. BL4.9.4. Comunica de forma personal los resultados obtenidos de tareas o proyectos.
BL4.10. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	BL4.10.1. Busca y selecciona información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL4.10.2. Analiza los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para el desarrollo de las profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL4.10.3. Compara los conocimientos, habilidades y competencias de las profesiones y estudios vinculados con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.
BL4.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo	BL4.11.1. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes

diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad BL4.11.2. Apoya a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones. BL4.11.3. Utiliza el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.
---	---

Curso 3º ESO

Bloque 1: Organización, diseño y producción de información digital. Curso 3º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL1.1. Crear contenidos audiovisuales planificando el proceso de elaboración y utilizando aplicaciones informáticas que permitan la captura, la manipulación y la integración de información para la realización de tareas en diversos contextos.	BL1.1.1. Planifica el proceso de elaboración de contenidos audiovisuales. BL1.1.2. Crea contenidos de audio digital en distintos formatos utilizando aplicaciones informáticas que permitan la captura, la manipulación y la integración de información para la realización de tareas en diversos contextos. BL1.1.3. Crea contenidos de vídeo digital en distintos formatos utilizando aplicaciones informáticas que permitan la captura, la manipulación y la integración de información para la realización de tareas en diversos contextos.

Bloque 2: Aprendizaje en la red. Curso 3º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL2.1. Seleccionar información en la web, del rastreo en fuentes de contenidos y en la actividad de las redes sociales, producir cooperativamente contenidos en servicios de la red y compartir conocimientos y contenidos debatiendo a través del correo electrónico y las redes sociales para aprender cooperativamente a través de la red.	BL2.1.1. Aprende seleccionando información en la web, del rastreo de fuentes de contenidos y en la actividad de las redes sociales. BL2.1.2. Construye cooperativamente contenidos de aprendizaje en servicios de la red. BL2.1.3. Comparte conocimientos y contenidos debatiendo a través del correo electrónico y las redes sociales para aprender cooperativamente a través de la red.

Bloque 3: Programación. Curso 3º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL3.1. Crear aplicaciones de creciente nivel de dificultad y de forma individual o cooperativa utilizando un entorno de programación para dispositivos móviles y planificando, supervisando y evaluando el proceso.	BL3.1.1. Crea aplicaciones de creciente nivel de dificultad y de forma individual o cooperativa utilizando un entorno de programación para dispositivos móviles. BL3.1.2. Planifica, supervisa y evalúa el proceso de creación de aplicaciones.

Bloque 4: Elementos transversales a la asignatura. Curso 3º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL4.1. Interpretar textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	BL4.1.1. Interpreta textos orales del nivel educativo procedentes de fuentes diversas utilizando las estrategias de comprensión oral para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.
BL4.2. Expresar oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	BL4.2.1. Expresa oralmente textos previamente planificados, del ámbito personal, académico, social o profesional, con una pronunciación clara, aplicando las normas de la prosodia y la corrección gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.
BL4.3. Participar en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.	BL4.3.1. Participa en intercambios comunicativos del ámbito personal, académico, social o profesional aplicando las estrategias lingüísticas y no lingüísticas del nivel educativo propias de la interacción oral utilizando un lenguaje no discriminatorio.
BL4.4. Reconocer la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo y utilizarla correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.	BL4.4.1. Reconoce la terminología conceptual de la asignatura y del nivel educativo BL4.4.2. Utiliza la terminología correctamente en actividades orales y escritas del ámbito personal, académico, social o profesional.
BL4.5. Leer textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.	BL4.5.1. Lee textos de formatos diversos y presentados en soporte papel y digital, utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo para obtener información y aplicarla en la reflexión sobre el contenido, la ampliación de sus conocimientos y la realización de tareas de aprendizaje.
BL4.6. Escribir textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.	BL4.6.1. Escribe textos del ámbito personal, académico, social o profesional en diversos formatos y soportes, cuidando sus aspectos formales, aplicando las normas de corrección ortográfica y gramatical del nivel educativo y ajustados a las propiedades textuales de cada tipo y situación comunicativa, para transmitir de forma organizada sus conocimientos con un lenguaje no discriminatorio.
BL4.7. Buscar y seleccionar información en diversas fuentes de forma contrastada y organizar la información obtenida mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos; para ampliar sus conocimientos y elaborar textos	BL4.7.1. Busca y selecciona información en diversas fuentes de forma contrastada para ampliar sus conocimientos y elaborar textos del ámbito personal, académico, social o profesional y del nivel educativo, citando adecuadamente su procedencia. BL4.7.2. Organiza la información obtenida en una búsqueda mediante diversos procedimientos de síntesis o presentación de los contenidos.
BL4.8. Realizar de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando soluciones alternativas.	BL4.8.1. Realiza de forma eficaz tareas o proyectos. BL4.8.2. Tiene iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades. BL4.8.3. Muestra curiosidad e interés durante el desarrollo de tareas o proyectos. BL4.8.4. Actúa con flexibilidad buscando soluciones alternativas.
BL4.9. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	BL4.9.1. Planifica tareas o proyectos, individuales o colectivos, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos. BL4.9.2. Adapta la previsión a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades. BL4.9.3. Evalúa con ayuda de guías el proceso y el producto final de tareas o proyectos. BL4.9.4. Comunica de forma personal los resultados obtenidos de tareas o proyectos.
BL4.10. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	BL4.10.1. Busca y selecciona información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL4.10.2. Analiza los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para el desarrollo de las profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL4.10.3. Compara los conocimientos, habilidades y competencias de las profesiones y estudios vinculados con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.
BL4.11. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	BL4.11.1. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad BL4.11.2. Apoya a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones. BL4.11.3. Utiliza el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.

ESO

INTRODUCCIÓN

La inclusión de la asignatura de Valenciano: Lengua y Literatura en el currículo de la Educación Secundaria Obligatoria responde a la necesidad de desarrollar la competencia comunicativa del alumnado entendida en todas sus vertientes: pragmática, lingüística, sociolingüística y literaria. Así, por una parte debe aportarle herramientas y conocimientos necesarios para desenvolverse satisfactoriamente en cualquier situación comunicativa de la vida académica, familiar, social y profesional y, por otra, debe servir para el afianzamiento de la competencia comunicativa necesaria en todos los ámbitos de la vida adulta.

Los contenidos, criterios de evaluación y competencias clave de Valenciano: Lengua y Literatura se organizan en cuatro bloques. Esta división no pretende jerarquizar los aprendizajes sino organizar las destrezas básicas que debe conocer el alumnado, usuario de la lengua, para ampliar, de manera progresiva, su capacidad para interactuar comprender, expresarse oralmente y por escrito, además de mejorar su educación literaria. En este sentido, las habilidades lingüísticas, los contenidos de lengua y los de literatura pertenecientes a cada uno de los cuatro bloques se interrelacionan y conforman la asignatura como un todo integrado. Con ello se pretende consolidar la base que sirva para el aprendizaje a lo largo de la vida, ya que las habilidades lingüísticas y el conocimiento puramente conceptual de la lengua serán elementos necesarios una vez acabada esta etapa formativa para obtener información, comunicarse y continuar aprendiendo. Por otra parte, cabe mencionar que, en cada bloque, los elementos curriculares se presentan en una progresión creciente y graduada a lo largo de la etapa educativa, a partir del nivel alcanzado en el final de la Educación Primaria.

Así, el “Bloque 1: Comunicación oral: escuchar y hablar” presenta contenidos necesarios para que el alumnado adquiera las habilidades para comunicar con precisión las propias ideas, construir discursos orales elaborados adecuados al contexto comunicativo en el que se utilizan y escuchar de manera activa, interpretando correctamente las ideas de los demás. También se presenta en este bloque la interacción oral como una destreza básica en las relaciones humanas y que ocupa todos los ámbitos, desde el personal al académico, pasando por el profesional y el administrativo.

El “Bloque 2: Comunicación escrita: leer y escribir” fomenta el desarrollo de la lectura y la escritura. Estos procesos son básicos en la puesta en marcha del resto de procesos cognitivos que elabora el conocimiento del mundo, de uno mismo y de los demás. Son, por lo tanto, dos herramientas clave en la adquisición de nuevos aprendizajes a lo largo de la vida. El enfoque comunicativo en el proceso de enseñanza-aprendizaje de la lengua hace que las actividades relacionadas con la comprensión y redacción de textos de diversos ámbitos y la realización de proyectos de aprendizaje, de forma individual o en equipos cooperativos, sean elementos metodológicos básicos en este bloque. Además, en este bloque se incluyen los temas transversales que deben estar presentes en el currículo.

Por otra parte, el “Bloque 3: Conocimiento de la lengua” se basa en la necesidad de reflexionar sobre los elementos que conforman la lengua y sobre los mecanismos lingüísticos que rigen la comunicación, es decir, sistematiza el aprendizaje de los elementos lingüísticos necesarios para utilizar correctamente las destrezas lingüísticas a las que se ha hecho alusión anteriormente.

El cuarto bloque se dedica a la “Educación literaria”. Con él se pretende conseguir que el alumnado se convierta de manera progresiva en lector competente. Por este motivo, se alternan las propuestas de lectura, comprensión e interpretación de obras literarias cercanas a sus gustos personales y a su madurez cognitiva, con la de textos literarios que aportan conocimientos básicos sobre algunos de los hitos clave de la literatura. En este punto cabe señalar que la progresión en el estudio de la literatura se entiende como la aproximación a los géneros literarios, a partir de una selección de textos agrupados en torno a los grandes temas y tópicos universales en los dos primeros cursos que se concluye en tercero y cuarto curso con una visión cronológica que abarca desde la Edad Media hasta el siglo XXI. Así, la literatura se plantea como fuente de disfrute personal y como fuente de conocimiento, puesto que se relaciona con otras artes como la pintura, la escultura, el cine, la música e incluso con la ciencia.

La organización de los elementos curriculares de la asignatura se basa en el tratamiento integrado de las lenguas del currículo, enfoque metodológico que responde a la concepción plurilingüe del sistema educativo valenciano en el que conviven dos lenguas cooficiales con, al menos, una lengua extranjera y todas ellas son a la vez objeto

e instrumento de aprendizaje. Por este motivo, se presentan los criterios de evaluación y los contenidos específicos de cada una de las dos lenguas y los criterios de evaluación y lo contenidos comunes a las dos. El hecho de que se presenten contenidos comunes, de tipo cognitivo, que se relacionan principalmente con los procesos que intervienen en la lectura y escritura, facilita la planificación de tareas y estrategias de aprendizaje que permiten realizar transferencias lingüísticas en función de cual sea la L1 o la L2 del centro, atendiendo al proyecto lingüístico del centro. En este sentido, son fácilmente transferibles a las lenguas extranjeras, una vez que se ha consolidado el código oral o escrito, facilitando el aprendizaje.

Así mismo, la redacción de los criterios de evaluación se basa en una estructura fácilmente reconocible que configura pequeñas situaciones de evaluación que, en muchos casos, responde a situaciones reales. Para ello, en primer lugar, se presenta el proceso que se pretende evaluar, con diferentes niveles de complejidad, asociado a un contenido (conceptual, procedimental y actitudinal). Tanto el proceso como el contenido están acotados por la naturaleza de la ejecución (la manera, el contexto, el objetivo) que ayuda a delimitar las situaciones en que se realiza el proceso sobre el contenido que se aprende.

Esta redacción de los criterios de evaluación de Valenciano: Lengua y Literatura permite realizar una selección ajustada de procedimientos e instrumentos de evaluación, básicamente escalas de observación y de valoración aplicadas a productos lingüísticos, orales y escritos, sobre temas y ámbitos diversos o sobre la literatura. En este sentido, el uso del portafolio en las prácticas de las habilidades expresivas como recurso de evaluación y de reflexión crítica sobre qué se ha aprendido y cómo se ha aprendido es determinante en la evaluación del proceso de aprendizaje y en la autoevaluación del alumnado. Además, la creación de un portafolio de lectura permitirá al alumnado recopilar y evaluar todos aquellos elementos relacionados con la lecturas: fichas, resúmenes, grabaciones de exposiciones orales, infografías, etc.

La secuenciación de los contenidos y los criterios de evaluación de forma progresiva y diferenciada posibilita la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel, facilitando con ello la labor del docente en el tratamiento de la atención a la diversidad y en la realización de adaptaciones curriculares para alumnado con necesidad específica de apoyo educativo, facilitando su inclusión en el medio escolar y social. Por otra parte, el avance secuenciado, progresivo y acumulativo a lo largo de los cuatro cursos de la ESO permite que los aprendizajes básicos de cada nivel incluyan los del nivel anterior, aunque estos no aparezcan detallados. De esta manera se consigue la adquisición de los conocimientos y procesos que aparecen en los estándares de aprendizaje evaluables presentados en el Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato sin tener que orientar el proceso de enseñanza-aprendizaje directamente a su consecución.

La asignatura de Valenciano: Lengua y Literatura contribuye en esencia a la adquisición de la competencia en comunicación lingüística por parte del alumnado. Y si la comunicación es uno de los pilares de la convivencia social, el desarrollo de la competencia comunicativa debe ir estrechamente ligado con el desarrollo de la competencia social y ciudadana. El planteamiento básicamente procedural de la asignatura implica que el aprendizaje de las habilidades lingüísticas necesarias para que se produzca la comunicación contribuya a la comprensión de las experiencias colectivas y de la organización y el funcionamiento del pasado y presente de las sociedades. Además, en muchos casos, se plantean situaciones de aprendizaje estrechamente ligadas a la realidad social del mundo actual, sus conflictos y las motivaciones de los mismos, los elementos que son comunes y los que son diferentes, así como los espacios y territorios en que se desarrolla la vida de los grupos humanos, y sus logros y problemas, para comprometerse personal y colectivamente en su mejora, participando así de manera activa, eficaz y constructiva en la vida social y profesional. Así pues, mediante la organización de equipos de trabajo cooperativos se incorporan formas de comportamiento individual que capacitan a las personas para convivir en una sociedad cada vez más plural, dinámica, cambiante y compleja. El alumnado, al mismo tiempo que aprende a comunicarse aprende a cooperar, a comprometerse y a afrontar los conflictos, a tomar perspectiva, a desarrollar la percepción del individuo en relación a su capacidad para influir en lo social y a elaborar argumentaciones basadas en evidencias. Es decir, aprende a ponerse en el lugar del otro, aceptar las diferencias, ser tolerante y respetar los valores, las creencias, las culturas y la historia personal y colectiva de los otros.

Pero además, la asignatura también contribuye a la adquisición de la competencia de aprender a aprender, en tanto en cuanto desde todos los bloques de contenido se desarrollan técnicas y estrategias que favorecen el conocimiento de los procesos mentales a los que se entregan las personas cuando aprenden, además del conocimiento sobre los propios procesos de aprendizaje, así como el desarrollo de la destreza de regular y controlar el propio aprendizaje que se lleva a cabo.

Por otro lado, la adquisición de la competencia digital se hace patente a través del uso creativo, crítico y seguro de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC) aplicadas al aprendizaje, la inclusión y la participación en la sociedad. Implica, además, la adquisición de una serie de conocimientos, habilidades y actitudes derivados de los cambios producidos sobre la lectura y la escritura por la aplicación de las TIC y la generación de entornos virtuales, no solo de aprendizaje, sino también de interacción social. En este sentido, los contenidos de Valenciano: Lengua y Literatura se relacionan con conocimientos del lenguaje específico básico: textual, numérico, icónico, visual, gráfico y sonoro, así como sus pautas de decodificación y transferencia. Además, se incide en el conocimiento y uso de las principales aplicaciones informáticas necesarias para el acceso a las fuentes y el procesamiento de la información y, como consecuencia de estos, también se aborda el conocimiento de los derechos y las libertades que asisten a las personas en el mundo digital. El trabajo de las habilidades de comprensión oral y lectora incluye el desarrollo de destrezas relacionadas con la búsqueda, el acceso y el procesamiento de la información. Por su parte las habilidades de expresión oral y escrita implican el dominio de destrezas básicas de uso de la información y creación de contenidos en el ámbito personal, académico, social y profesional. En todos los casos se incide en el conocimiento de los riesgos asociados al uso de las tecnologías y de recursos en línea y las estrategias actuales para evitarlos. Es decir, se enseña a identificar los comportamientos adecuados en el ámbito digital para proteger la información, propia y de otras personas, así como conocer los aspectos adictivos de las tecnologías.

También esta materia contribuye a la adquisición de la competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor, la cual implica la capacidad de transformar las ideas en actos. La comunicación se basa justamente en la transmisión de ideas y conocimientos a través de actos comunicativos que tienen lugar en determinados ámbitos de uso (personal, académico, social y profesional). Por lo tanto si planteamos cada situación de comunicación como un problema o un reto al que se debe enfrentar el usuario de la lengua podemos afirmar que en cada caso se debe tomar conciencia de la situación en la que se debe intervenir o resolver. Por lo tanto el hablante debe saber elegir, planificar y gestionar los conocimientos, destrezas o habilidades y actitudes necesarios con criterio propio, con el fin de alcanzar el objetivo previsto. En la realización de las actividades comunicativas se promueve el desarrollo de actitudes que favorecen la iniciativa emprendedora, la capacidad de pensar de forma creativa, de gestionar el riesgo y de manejar la incertidumbre mediante el desarrollo de destrezas o habilidades como la capacidad de análisis; la capacidad de planificación, organización, gestión y toma de decisiones; la capacidad de adaptación al cambio y resolución de problemas; la comunicación, presentación, representación y negociación efectivas; la habilidad para trabajar, tanto individualmente como dentro de un equipo; la participación, la capacidad de liderazgo y delegación; el pensamiento crítico y el sentido de la responsabilidad; la autoconfianza, la evaluación y la autoevaluación.

Por su parte, la competencia en conciencia y expresión cultural implica conocer, comprender, apreciar y valorar con espíritu crítico, con una actitud abierta y respetuosa, las diferentes manifestaciones culturales y artísticas, utilizarlas como fuente de enriquecimiento y disfrute personal y considerarlas como parte de la riqueza y patrimonio de los pueblos, a lo que contribuyen los contenidos del bloque de la Educación literaria. Además del aprendizaje de los elementos literarios se propone el desarrollo de la creatividad, que se relaciona con la capacidad estética y creadora, y el dominio de aquellas capacidades relacionadas con los diferentes códigos artísticos y culturales, para poder utilizarlas como medio de comunicación y expresión personal. Todo ello para despertar en el alumnado el interés por la participación en la vida cultural y por contribuir a la conservación del patrimonio cultural y artístico, tanto de la propia comunidad como de otras comunidades.

Desde el punto de vista metodológico se propone el enfoque comunicativo como planteamiento didáctico básico para el aprendizaje y la evaluación. Desarrollar la competencia comunicativa supone adquirir conocimientos a través de la práctica y participación activa en ámbitos sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales. En este sentido, se deben diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten, imiten o reproduzcan de la manera más fiel posible situaciones reales de interacción, comprensión y expresión oral y escrita, de manera que los estudiantes puedan aplicar los conocimientos aprendidos.

Teniendo como objetivo último que todo el alumnado, sin exclusión, adquiera los mejores aprendizajes posibles, es de gran relevancia que incorporemos en nuestras aulas los últimos avances que la ciencia educativa y social, desarrolla en relación a la mejora del aprendizaje de la infancia y juventud. Sólo así, podremos consolidar el derecho a la educación de todos y todas, la mejor educación posible para cada uno de ellos y ellas.

Es por ello que, a grandes rasgos, el aprendizaje dialógico entiende que las personas aprendemos a partir de las interacciones con otras personas, es decir, que

construimos el conocimiento primeramente desde un plano intersubjetivo, desde los social, y progresivamente lo interiorizamos con un conocimiento propio, intrasubjetivo. Mediante el diálogo, transformamos las relaciones, nuestro entorno y nuestro propio conocimiento. Por tanto, bajo esta concepción del aprendizaje, el alumnado necesita situaciones de interacción para aprender. Pero no sólo necesitan un gran número de interacciones, y que éstas sean diversas, sino que además el diálogo que se establezca tiene que estar basado en una relación de igualdad y no de poder, lo que significa que todos y todas tenemos conocimiento que aportar. Son estos espacios de interacción los que la escuela debe asegurar si queremos ofrecer una educación de calidad.

En este sentido, se establecerá un aprendizaje dialógico en la medida que se aumente al máximo el aprendizaje instrumental, se favorezca la creación de sentido personal y social, se promuevan situaciones de aprendizaje impregnadas de principios solidarios y en las que la igualdad y la diferencia sean valores compatibles y mutuamente enriquecedores, tanto instrumentalmente como en niveles de cohesión social.

Además se debe tender a un aprendizaje situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. Esta visión del aprendizaje contextualizado o situado conecta con una amplia tradición de teorías y prácticas educativas que en la sociedad de la información ven reforzado su valor. El papel activo y autónomo de los alumnos y alumnas conscientes de ser responsables de su aprendizaje debe ser reforzado por una gran variedad de métodos activos que faciliten la participación e implicación del alumnado y la adquisición y uso de conocimientos en situaciones reales que generen aprendizajes transferibles y duraderos.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales. Se trata de transformar las estructuras de aprendizaje individualistas, vinculadas exclusivamente al aprendizaje de contenidos descontextualizados, en estructuras de aprendizaje cooperativo perfectamente compatibles con otros métodos activos, y todos ellos, con el aprendizaje de las competencias.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza invita a esta integración metodológica que se apoya en las relaciones de los diferentes métodos activos con diversos modos de enseñar contenidos y procesos, que son sustancialmente diferentes, y que se enseñan vinculados a los conocimientos de las distintas áreas. Se pueden aquí citar distintos modelos o enfoques metodológicos (conductuales, constructivistas, sociales o personales) o simplemente mencionando ejemplos de los diversos enfoques (análisis de tareas, simulación y/o juego de roles, estudio de casos, investigación en el entorno, estímulo de la creatividad, modelos personales para el aumento de la autoestima, etc.) o secuencias didácticas que se podrían utilizar para la programación de las Unidades Didácticas (aprendizaje basado en proyectos, aprendizaje basado en problemas, aprendizaje servicio, etc.).

En conclusión, la asignatura de Valenciano: Lengua y Literatura se articula entorno a una serie de habilidades comunicativas, conocimientos cognitivo-lingüísticos, aptitudes y actitudes, que permiten al alumnado, por una parte, seguir con su formación académica y a lo largo de la vida y, por otra, adaptarse a los retos que plantea la sociedad del conocimiento.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Valenciano: Lengua y Literatura

Curso 1º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA	BL1.1. Participar activa y respetuosamente en conversaciones, discusiones y deliberaciones, especialmente para resolver conflictos interpersonales,	CCLI CAA

<p>Géneros dialogados de la comunicación oral. Diferencias entre oralidad y escritura.</p> <p>Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario.</p> <p>Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Aplicación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección).</p> <p>Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales, de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás.</p> <p>Creación del pensamiento de perspectiva.</p> <p>Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Características de los textos orales conversacionales, narrativos y descriptivos.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos conversacionales, narrativos y descriptivos.</p> <p>Uso de técnicas de memorización y retención de la información: tomar notas, palabras clave y resúmenes.</p> <p>Utilización guiada de diccionarios y fuentes de información en diferentes soportes.</p> <p>Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en las producciones orales.</p> <p>Selección razonada de los productos que se incluyen en el portafolio.</p> <p>Conocimiento de los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Participación en situaciones de comunicación (conversaciones espontáneas, discusiones y deliberaciones de normas de clase, libros de lectura, viajes, actividades de adaptación, relación y dinamización, programas de mediación del centro, difusión de las actividades extraescolares, etc.) que desarrollan las relaciones sociales en el entorno académico.</p> <p>Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües.</p>	<p>siguiendo instrucciones, pidiendo el turno de palabra, disculpándose y respondiendo a una disculpa, etc., utilizando el léxico adecuado al nivel educativo y las estrategias de interacción oral.</p> <p>BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, especialmente conversacionales, narrativos y descriptivos propios del ámbito personal, académico y social próximos a los intereses del alumnado, analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales, utilizando, siguiendo modelos, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha.</p> <p>BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado, textos breves del ámbito personal, académico y social, de temas próximos al profesorado, especialmente de tipología textual narrativa y descriptiva, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y el léxico adecuado al nivel educativo, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.5. Evaluar, con la ayuda del profesorado las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.</p>	<p>CSC</p> <p>CCLI SIEE CSC</p> <p>CCLI CAA CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA CSC SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CSC SIEE</p>
--	---	---

<p>Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación, espontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.), de las habilidades sociales, especialmente en las formas de tratamiento y respeto, al iniciar, mantener y concluir los intercambios comunicativos (saludar y despedirse adecuadamente al contexto, disculparse y responder a una disculpa, etc.), en las peticiones del turno de palabra, etc.</p> <p>Utilización del léxico del nivel educativo y de un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales conversacionales, narrativos y descriptivos (conversaciones telefónicas formales e informales, descripciones de itinerarios, relatos audiovisuales, canciones, fragmentos teatrales, poemas, adivinanzas, trábalenguas, secuencias narrativas y descriptivas de reportajes, noticias, entrevistas, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz).</p> <p>Utilización de las estrategias de comprensión oral en los textos conversacionales, narrativos y descriptivos: activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.</p> <p>Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en la producción oral de textos conversacionales, narrativos y descriptivos.</p> <p>Producción de textos orales dialogados, narrativos y descriptivos (lectura en voz alta de cuentos, poemas, secuencias narrativas y descriptivas; dramatización de cómics, fragmentos teatrales; narración de experiencias vividas; descripciones de personajes, de estados, de procesos, adivinanzas, trábalenguas, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral de textos dialogados, narrativos (orden cronológico y conectores temporales, etc.) y descriptivos (abundancia de adjetivación, uso de comparaciones, etc.), prestando atención a las interferencias lingüísticas.</p>		
---	--	--

Análisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos, especialmente de la pronunciación y de la gesticulación, con la ayuda de los compañeros y del profesorado.

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Características básicas de los textos narrativos y descriptivos: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales, géneros. Reflexión sobre la importancia de la escritura en el desarrollo personal, como instrumento potenciador de la creatividad. Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portafolio. Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica. Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales y no documentales, con la ayuda de guías, de los compañeros y del profesorado. Utilización de diferentes tipos de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información. Evaluación de procesos y resultados. Valoración del error como oportunidad. Reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios lúdicos y de aprendizaje. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación. Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad. Utilización del pensamiento alternativo. Desarrollo del sentido crítico. Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas,	BL2.1. Interpretar textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas (especialmente narrativos y descriptivos de forma autónoma; instructivos y expositivos breves, relacionados con la actividad académica, con la ayuda del profesorado y de los compañeros; y secuencias argumentativas breves y sencillas), a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto y para el disfrute personal. BL2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica, gramatical y léxica del nivel educativo, textos en soportes diversos del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías (especialmente narrativos y descriptivos, de forma autónoma y creativa; instructivos y expositivos breves relacionados con la actividad académica, con la ayuda del profesorado y de los compañeros; y justificaciones breves y sencillas), aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL2.3. Evaluar, con ayuda de guías, del profesorado, individualmente y en equipo, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta. BL2.4. Resumir textos orales y escritos narrativos y descriptivos, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones	CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA SIEE

diccionarios y encyclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y herramientas de visualización. Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información. Diseño de presentaciones multimedia. Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc. Utilización del correo electrónico y módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis, etc. Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso. Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.	relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original, con la finalidad de informar del contenido de los textos a otras personas.	
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Aplicación de los conocimientos sobre las características básicas de los textos narrativos y descriptivos para la comprensión, interpretación y análisis de los mismos: identificación de la intención comunicativa, del ámbito de uso y del canal; distinción de la idea principal, las ideas secundarias y la organización del contenido; identificación de los elementos de los textos narrativos (narrador, personajes, espacio, tiempo, diálogo, etc.); localización de información explícita e implícita; análisis de los mecanismos gramaticales (conexión, referencia, eje temporal de pasado), del léxico y de los recursos expresivos (comparación, hipérbole, etc.); interpretación de la información contextual y no verbal (título, ilustraciones, etc.). Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos narrativos y descriptivos: determinar la intención, el destinatario, el tipo de texto; observar textos modelo; generar ideas (propias y de los compañeros); ordenar las ideas siguiendo esquemas temporales o espaciales. Uso de procesadores de textos en la escritura: gestión de archivos y carpetas, edición básica (desplazamiento, selección, copiar, pegar), formato	BL2.5. Realizar con creatividad tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, con ayuda de guías y modelos y la dirección del profesorado, sobre temas motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de un proyecto de trabajo, para obtener un producto final original de carácter narrativo o descriptivo, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos. BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, del nivel educativo, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; crear contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable. BL2.7. Realizar con ayuda de modelos, de forma eficaz, tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando con apoyo soluciones alternativas.	CCLI CAA SIEE CD CAA SIEE SIEE

<p>de carácter, alineación, ortografía, inserción de imágenes, etc.</p> <p>Uso de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de producción escrita, con la ayuda de guías, de los compañeros y del profesorado: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos narrativos y descriptivos. Antes de la lectura: establecer los objetivos de lectura; formular predicciones sobre el tema, la acción, los personajes, etc., a partir de la información paratextual (título, ilustraciones, capítulos, etc.); observar la estructura externa. Durante la lectura: mantener la atención constante; comprobar las predicciones y formular nuevas; reflexionar al final de cada párrafo sobre la coherencia y la progresión de la acción narrativa; formular inferencias sobre la acción, la estructura, los personajes, etc.; consultar el diccionario para resolver problemas de comprensión léxica. Después de la lectura: determinar la organización del contenido; resumir la acción; responder preguntas sobre los elementos textuales (narrador, personajes, espacio, tiempo, diálogos, etc.), sobre aspectos formales (conectores temporales y espaciales, tiempo verbales, sinónimos y otros mecanismos de referencia, etc.), sobre datos explícitos e implícitos; localizar y explicar los recursos expresivos; valoración de las predicciones efectuadas.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación y análisis de textos escritos narrativos (cuentos, novelas, rondallas, cómics, cartas personales, etc.), descriptivos (secuencias descriptivas en textos literarios narrativos, fichas de datos personales, catálogos comerciales, etc.), instructivos (avisos y normas del centro, instrucciones para realizar actividades escolares, etc.), expositivos (definiciones del diccionario, preguntas de actividades o pruebas con respuesta breve, etc.), argumentativos (opiniones breves en la interacción escrita en la web, en reseñas o comentarios de textos literarios, etc.).</p> <p>Producción de textos escritos narrativos (diarios y cartas personales, narraciones inventadas, cómics, biografías, etc.), descriptivos (de personajes de textos literarios, inventadas, perfiles personales, etc.), instructivos (normas de clase, de la biblioteca de aula, etc.), expositivos (definiciones, respuesta breve a preguntas de actividades o pruebas, etc.), argumentativos</p>	
--	--

<p>(justificaciones personales breves, valoraciones breves sobre libros leídos, etc), con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.</p> <p>Creación de textos escritos de carácter narrativo o descriptivo, individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (comparación, metáfora, hipérbole, paralelismo, etc.), recursos del lenguaje no verbal (ilustraciones, etc.) y utilizando herramientas digitales de edición y presentación a partir de modelos.</p> <p>Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos narrativos y descriptivos. Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.</p> <p>Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramaticales y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.</p> <p>Reescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.</p> <p>Planificación y realización, con ayuda de guías y modelos y la dirección del profesorado, de proyectos de trabajo individuales y en equipo, siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación, obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final) y evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).</p> <p>Actuación eficaz en equipos de trabajo, de manera guiada: participar en la planificación y división del trabajo, realizar las tareas personales y el rol asignado, aportar ideas constructivas, colaborar con los compañeros y aceptarlos, utilizar el diálogo para la resolución de conflictos, usar estrategias de supervisión y resolución de problemas, tomar decisiones razonadas en común, etc.</p> <p>Utilización guiada de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales; presentar el trabajo.</p>	
--	--

<p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Construcción de un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.</p> <p>Utilizar el pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión guiada, a través de cuestionarios o iniciándose en la escritura de un diario, sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo.</p> <p>Evaluación de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, con ayuda de guías, del profesorado, individualmente y en equipo, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar los textos.</p>		
---	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Identificación de enunciados. Identificación de la oración simple y de sus componentes (sujeto y predicado). Reconocimiento del sujeto y de sus tipos (omítido y múltiple). Introducción a los complementos del predicado: complemento directo, complemento indirecto y complementos circunstanciales. Reconocimiento de los elementos de la situación comunicativa y de las propiedades textuales en textos narrativos y descriptivos. Análisis de la coherencia textual: identificación de ideas principales y secundarias y organización del contenido, en función de la intención comunicativa. El plurilingüismo y la realidad plurilingüe de España. Identificación de las lenguas de España, de sus rasgos característicos y de su distribución geográfica.	BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un enunciado, estableciendo la concordancia gramatical entre ellas; clasificarlas y reconocer el papel gramatical y semántico que desempeñan en el discurso, para utilizarlas con corrección en la comprensión y creación de textos narrativos y descriptivos. BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.	CCLI CAA
	BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos y los préstamos de otras lenguas, para enriquecer el vocabulario.	CCLI CAA
	BL3.4. Explicar las relaciones de igualdad-semejanza y de oposición-contrariedad que se establecen entre las palabras para captar el sentido global de un texto.	CCLI CAA
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Reconocimiento y uso de clases de palabras flexivas y no flexivas:	BL3.5. Identificar el sujeto, mediante el establecimiento de la concordancia con el verbo, y el predicado, así como los complementos del verbo	CCLI CAA

<p>El sustantivo: género, número y clases.</p> <p>El adjetivo calificativo: género, número, grado y clases y posición del adjetivo calificativo.</p> <p>Los determinantes: artículo (género, clases. Ausencia) y adjetivo determinativo (género, número y clases: demostrativos, posesivos, indefinidos, numerales).</p> <p>El pronombre: género y número, clases (personales, demostrativos, posesivos, numerales, indefinidos)</p> <p>El verbo (persona gramatical, número, conjugación verbal, modos indicativo) y tipos (verbos regulares, irregulares y auxiliares). Formas no personales.</p> <p>El adverbio.</p> <p>Las preposiciones.</p> <p>Las conjunciones.</p> <p>Las interjecciones.</p> <p>Establecimiento de la concordancia nominal y verbal.</p> <p>El abecedario. El nombre de las letras y correspondencia entre grafemas y fonemas.</p> <p>Uso de grafemas y secuencias de grafemas especiales (<i>c-g, g-gu, c-f, g-j, t-g, t-j, b-n, b, t-x-ig-x, s-ss-z</i>).</p> <p>Los digrafos.</p> <p>Separación de palabras en sílabas.</p> <p>Reconocimiento del diptongo, triptongo e hiato.</p> <p>Aplicación de las reglas generales de acentuación.</p> <p>Acentuación de monosílabos. Acento diacrítico.</p> <p>El apóstrofe.</p> <p>Uso de la diéresis.</p> <p>Ortografía de nombres propios.</p> <p>Uso de las mayúsculas y acentuación de letras mayúsculas.</p> <p>Uso del punto y de la coma, de los dos puntos y de los puntos suspensivos.</p> <p>Uso de los signos de interrogación y exclamación.</p> <p>Identificación de los elementos constitutivos de la palabra (raíz y afijos) y creación de familias léxicas.</p> <p>Reconocimiento y uso de los procedimientos de formación de palabras: palabras simples, palabras compuestas y derivadas.</p> <p>Explicación del significado de neologismos y préstamos léxicos atendiendo</p>	<p>adecuados al nivel educativo, para expresarse y redactar textos narrativos y descriptivos con mayor corrección y propiedad.</p> <p>BL3.6. Reconocer los elementos de la comunicación que intervienen en textos narrativos y descriptivos y justificar si estos cumplen las propiedades textuales, atendiendo principalmente a los elementos de la coherencia, propios del nivel educativo, para, tras un proceso de reflexión, realizar un uso adecuado de la lengua.</p> <p>BL3.7. Reconocer las diferentes lenguas que conforman la realidad plurilingüe de España, explicar sus rasgos característicos y establecer la distribución geográfica de dichas lenguas, para enriquecerse y desarrollar una actitud respetuosa hacia un entorno plurilingüe y pluricultural.</p>	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC
---	--	--

<p>a su origen y procedencia (anglicismos, galicismos)</p> <p>Reconocimiento de gentilicios de España.</p> <p>Reconocimiento de las relaciones de igualdad-semejanza (sinonimia, polisemia y homonimia) y de oposición-contrariedad (antonimia) entre las palabras.</p> <p>Aproximación a la cohesión textual: explicación de conectores textuales (de adición, oposición, temporales, etc.); de mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas, familia léxica y relaciones semánticas (sinonimia, antonimia, elipsis, etc.); mecanismos de cohesión gramatical (sustitución mediante pronombres, eje temporal) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.</p> <p>Aproximación a la adecuación textual: ámbito de uso y finalidad comunicativa, relación entre emisor y receptor, reconocimiento de marcas lingüísticas de modalización (adjetivos calificativos y léxico valorativo, etc.) y uso no discriminatorio del lenguaje.</p>		
--	--	--

Bloque 4: Educación literaria. Curso 1º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura. Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual). Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.	BL4.1 Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, en su caso, técnicas expresivas y teatrales.	CCLI SIEE CEC
	BL4.2 Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.	CCLI SIEE CEC
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel educativo, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal. Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado, de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.)	BL4.3 Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, de forma guiada, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales en creaciones de diferente naturaleza.	CCLI CAA SIEE CEC
	BL4.4 Analizar, de forma guiada, un corpus de textos literarios, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de	CCLI CAA

<p>Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal.</p> <p>Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel educativo.</p> <p>Análisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión.</p> <p>Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones.</p> <p>Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p> <p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsen la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.).</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.) relacionando obras, personajes y temas universales: el espacio de los mitos, el amor y la literatura, héroes y antihéroes, el juego literario y la vanguardia.</p> <p>Pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y formas a partir de la comparación de obras de toda la historia de la cultura.</p> <p>Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas.</p> <p>Introducción a la literatura o a partir de los textos de autoría masculina y femenina.</p> <p>Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.</p> <p>Temas: el espacio de los mitos, el amor y la literatura, héroes y antihéroes, el juego literario, la vanguardia, etc.</p> <p>Tópicos: <i>Carpe diem</i>, etc.</p> <p>Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.</p> <p>La narración en prosa y en verso. Elementos de las narraciones.</p> <p>La lírica y los recursos métricos en verso.</p>	<p>aproximación a la literatura, identificando los rasgos esenciales de la época y las características del género y realizando un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.</p>	CEC SIEE
---	--	-------------

El teatro en prosa y en verso. La literatura de ideas: aforismos Análisis sencillo de textos: localización guiada del texto en su contexto social, cultural, histórico y literario; análisis sencillo del contenido de la obra o texto (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor); figuras retóricas (plano léxico-semántico: prosopografía, etopeya, retrato, topografía, hipérbole, comparación, antítesis, metáfora, etc.; plano morfosintáctico: paralelismo, asíndeton, polisíndeton, derivación, etc.; plano fónico: versificación, onomatopeya, etc.).		
--	--	--

Curso 2º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Géneros dialogados de la comunicación oral, formales y espontáneos (debate y conversación, etc.). Estudio, análisis y dramatización del debate: estructura habitual y moderador. Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Aplicación y evaluación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección). Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales, de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás. Creación del pensamiento de perspectiva. Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Características de los textos orales instructivos y expositivos. Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos instructivos y expositivos.	BL1.1. Participar activa y respetuosamente en coloquios y debates regulados para tomar decisiones colectivas, expresando el desacuerdo de manera assertiva, siguiendo las indicaciones del moderador y exponiendo de forma clara y ordenada las conclusiones, utilizando el léxico adecuado al nivel educativo y las estrategias de interacción oral. BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, especialmente instructivos y expositivos, propios del ámbito personal, académico y social, analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales, especialmente la gestualidad, la dicción y el tono, utilizando, con ayuda, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha. BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del	CCLI CAA CSC

Uso de técnicas de memorización y retención de la información: esquemas sencillos, tablas y resúmenes. Utilización guiada de diccionarios y fuentes de información en diferentes soportes. Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en la producción oral de textos instructivos y expositivos. Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en las producciones orales. Utilización de guías y grabaciones. Selección razonada de los productos que se incluyan en el portafolio. Conocimiento de los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del área. Autoconocimiento de fortalezas y debilidades.	profesorado, textos breves del ámbito personal, académico y social, de temas relacionados con el currículo, especialmente de tipología textual instructiva y expositiva, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y el léxico adecuado al nivel educativo, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento. BL1.5. Evaluar, con el uso de guías y grabaciones, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.	CAA CSC SIEE
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Participación en situaciones de comunicación (puestas en común en equipos cooperativos, debates regulados, etc.) que desarrollan las relaciones sociales en el entorno académico. Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües. Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación, espontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.), de las habilidades sociales en las formas de tratamiento y respeto, especialmente en situaciones donde se muestre el acuerdo y el desacuerdo y en aquellas que propician el entrenamiento de la asertividad, en la identificación de problemas interpersonales, en la búsqueda de soluciones, en la anticipación de consecuencias y en la toma de decisiones. Aplicación, análisis y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos: gesticulación (gestos que acompañan el discurso y facilitan su comprensión, evitar los tics gestuales, etc.), mirada (mantener el contacto visual con el interlocutor, no mirar al vacío, etc.), tono (evitar una entonación monótona y poco variada, subrayar con la voz las palabras clave del discurso, etc.), dicción (evitar una pronunciación descuidada de los sonidos, etc.), espacio, etc. Utilización del léxico del nivel educativo y de un lenguaje no discriminatorio.	BL1.6. Reconocer los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo e identificar los conocimientos, habilidades y competencias que demandan para relacionarlas con sus fortalezas y preferencias.	CCLI CAA CSC SIEE

<p>Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales instructivos y expositivos (instrucciones para realizar actividades académicas, avisos, planes de evacuación, instrucciones para evitar incendios, reglas de un juego, recetas de cocina, explicaciones de conceptos, de procesos y de ideas, exposiciones, charlas sobre la utilización del móvil, de Internet, conferencias, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz).</p> <p>Aplicación de las estrategias de comprensión oral de manera consciente y reflexiva (activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.)</p> <p>Uso de técnicas de interpretación de léxico nuevo con la ayuda de imágenes, por el contexto, etc.</p> <p>Producción de textos orales instructivos y expositivos: explicación de textos escritos (normas de gestión y regulación de las actividades académicas dentro del aula, instrucciones orales para realizar actividades académicas, avisos, instrucciones para evitar incendios, reglas de un juego, recetas de cocina, etc.) explicaciones de conceptos, de procesos y de ideas; exámenes y resúmenes orales, etc.; y textos que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Análisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral de textos instructivos (información objetiva y precisa, el imperativo, construcciones de obligación, etc.) y expositivos (exposición ordenada y jerarquizada de ideas, etc.), prestando atención a las interferencias lingüísticas.</p> <p>Análisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos, especialmente de la pronunciación y de la gesticulación, con la ayuda de los compañeros y del profesorado.</p>		
--	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Características básicas de los textos instructivos y expositivos: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales, géneros. Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos instructivos y expositivos: analizar la situación comunicativa, activar conocimientos previos, generar informaciones (propias, de los compañeros o de fuentes documentales), ordenar la información en párrafos con esquemas, tablas, etc. Reflexión sobre la importancia de la escritura en el desarrollo personal, como organizador del pensamiento e instrumento para el enriquecimiento del vocabulario. Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portafolio. Uso de técnicas de síntesis de la información: esquema, tabla, resumen de textos instructivos y expositivos. Actuación eficaz en equipos de trabajo. Participar en la creación de normas de funcionamiento del equipo; interactuar con responsabilidad, interés, respeto y confianza; corresponsabilizarse del cuaderno de equipo; buscar el consenso y el apoyo de los otros; usar estrategias de supervisión y resolución de problemas, etc. Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales y no documentales, con la colaboración de los compañeros, citando las fuentes de información. Utilización de diferentes tipos de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información. Utilización del pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios de aprendizaje para ampliar los conocimientos desde un punto de vista crítico y creativo. Valoración del error como oportunidad. Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades. Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y	BL2.1. Interpretar textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas (profundizando en los recursos expresivos de los narrativos y descriptivos, centrándose en los instructivos de forma autónoma, y en los expositivos con supervisión, e iniciándose en los argumentativos con ayuda de guías), a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto y como apoyo a las tareas de aprendizaje. BL2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica, gramatical y léxica del nivel educativo, textos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías (especialmente instructivos de forma autónoma, expositivos con supervisión, argumentativos con ayuda de guías, descripciones técnicas, guiones narrativos, etc.) aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio. BL2.3. Evaluar, con la colaboración de los compañeros, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta. BL2.4. Sintetizar textos orales y escritos instructivos y expositivos, utilizando esquemas, tablas y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original, para usar la información en el aprendizaje o en la realización de proyectos de trabajo. BL2.5. Realizar con creatividad tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, con la ayuda del profesorado, sobre temas motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de un proyecto de trabajo, para	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC SIEE CCLI CAA CCLI CAA CAA SIEE

<p>capacidad de automotivación.</p> <p>Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad.</p> <p>Utilización del pensamiento alternativo.</p> <p>Desarrollo del sentido crítico.</p> <p>Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y de herramientas de visualización.</p> <p>Almacenamiento de la información digital. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Utilización del correo electrónico y módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje como blogs, foros, wikis, etc.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p>	<p>obtener un producto final original de carácter instructivo o expositivo donde se citen las fuentes de información, adoptando un punto de vista crítico y creativo, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos; adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades; evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final; y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, del nivel educativo, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; crear contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p> <p>BL2.7. Realizar con ayuda de guías de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando con apoyo soluciones alternativas.</p>	<p>CD CAA SIEE</p> <p>SIEE</p>

<p>(narraciones con finalidad didáctica, etc.), descriptivos (descripción técnica), instructivos (avisos en general, reglas de un juego, recetas de cocina, normas ortográficas y gramaticales en libros de texto, etc.), expositivos (hojas informativas, mapas y guías, tablas y gráficas, fragmentos de libros de texto, etc.) y argumentativos (encuestas de opinión, folletos de instituciones). Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos expositivos e instructivos. Antes de la lectura: establecer los objetivos de la lectura (lúdico, obtener información, aprender, etc.); activar los conocimientos previos a partir del contenido del título; formular hipótesis sobre el contenido a través de la información paratextual (título, subtítulos, ilustraciones, palabras destacadas, contexto); identificación de la estructura externa. Durante la lectura: mantener la atención; contrastar los conocimientos previos con la información del texto; releer para aclarar dudas de comprensión; controlar la coherencia del texto a través de la reflexión al final de cada párrafo, el subrayado y las anotaciones; formular inferencias sobre aspectos del contenido; solucionar dudas sobre el significado de palabras o expresiones a través del contexto o usando el diccionario. Después de la lectura: identificar o deducir el tema, la idea principal, la intención del autor y la organización del contenido; sintetizar la información a través de resúmenes, esquemas y tablas; localizar información específica explícita o implícita; responder preguntas sobre aspectos formales (conectores de orden y lógicos, tiempos verbales, impersonalización, mecanismos de referencia léxica y gramatical, léxico de especialidad, etc.); localizar y explicar los recursos expresivos; evaluación de las predicciones efectuadas y de la consecución de los objetivos de la lectura.</p> <p>Uso de procesadores de textos en la escritura: buscar y reemplazar, diseño de página, listas, tablas, impresión, dibujo y cuadros de texto, etc.</p> <p>Producción de textos escritos narrativos (guiones de radio o televisión, etc.), descriptivos (descripciones técnicas, etc.), instructivos (avisos, reglas de un juego, recetas de cocina, etc.), expositivos (respuesta larga a preguntas de actividades o pruebas, etc.) y argumentativos (enumeración de argumentos sobre temas polémicos, interpretación de encuestas, valoraciones sobre libros leídos siguiendo un guión, etc.), con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.</p> <p>Uso de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de</p>	
--	--

<p>producción escrita, de forma reflexiva y dialogada: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.</p> <p>Creación de textos escritos de carácter instructivo o expositivo, individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (enumeración, personificación, etc.), recursos del lenguaje no verbal (tablas, mapas, viñetas, etc.) y utilizando herramientas digitales de edición y presentación con ayuda de guías.</p> <p>Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos instructivos y expositivos.</p> <p>Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.</p> <p>Evaluación de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, con la colaboración de los compañeros, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar los textos.</p> <p>Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramaticales y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.</p> <p>Rescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Planificación y realización, con la ayuda del profesorado, de proyectos de trabajo individuales y en equipo, sobre temas del currículo, con especial interés por las obras literarias, o temas sociales, científicos y culturales motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación, obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final) y evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).</p> <p>Utilización, con la colaboración de los compañeros, de las TIC en todas las</p>		
---	--	--

<p>fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales sin copiar los enunciados literales de las fuentes; presentar el trabajo.</p> <p>Reflexión, a través de cuestionarios o la escritura de un diario, sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Construcción de un producto o meta colectivo compartiendo información y recursos.</p>		
---	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Aplicación de casos especiales de la concordancia gramatical. Reconocimiento y uso de la barra como signo ortográfico. Uso del punto y coma. Identificación de los grupos de palabras y de sus tipos, así como de las relaciones morfosintácticas entre los elementos que conforman el sintagma nominal, el adjetival, el preposicional y el adverbial. Identificación y análisis morfosintáctico del sujeto. El sujeto omitido y el sujeto múltiple. Ausencia del sujeto. Identificación del predicado (nominal y verbal) y de los complementos del verbo: atributo y de los modificadores oracionales. Clasificación de la oración simple según la naturaleza del predicado (oraciones atributivas y predicativas – impersonales-) y según la actitud del hablante (modalidades oracionales). Reconocimiento de los elementos de la situación comunicativa y de las propiedades textuales en textos instructivos y explicativos. Análisis de la coherencia textual: partes temáticas constitutivas de textos, expositivos e instructivos fundamentalmente, y progresión temática; identificación de ideas principales y secundarias; resumen y organización del contenido; en función de la intención comunicativa.	BL3.1. Identificar y clasificar las distintas categorías gramaticales que componen un texto, estableciendo la concordancia gramatical entre ellas; analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical y semántico que desempeñan en el discurso; y utilizarlas correctamente en la comprensión y creación de textos instructivos y expositivos. BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo. BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos y los préstamos de otras lenguas, para enriquecer el vocabulario. BL3.4. Explicar el cambio semántico que afecta al significado de las palabras y sus causas, identificando sus mecanismos (palabras tabú y eufemismos) y el significado de frases hechas y refranes para diferenciar los usos connotativos y denotativos del lenguaje. BL3.5. Identificar sujeto y predicado en la oración simple, así como los complementos del verbo adecuados al nivel educativo, mediante el análisis morfosintáctico, para expresarse y redactar textos expositivos e instructivos	CCLI CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA

<p>El plurilingüismo y la realidad plurilingüe de Europa. Identificación de las lenguas europeas, de sus rasgos característicos y de su distribución geográfica.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Uso de adjetivos determinativos y pronombres interrogativos y exclamativos.</p> <p>El verbo (modos subjuntivo e imperativo) y tipos (defectivos, copulativos, predicativos e impersonales).</p> <p>Las locuciones adjetivas, preposicionales, adverbiales, conjuntivas.</p> <p>Utilización correcta de contracciones (preposición y artículo).</p> <p>Reconocimiento del plural mayestático y de modestia.</p> <p>Acentuación de palabras compuestas y de abreviaturas</p> <p>Uso del guion y de la raya.</p> <p>Reconocimiento y uso de los procedimientos de formación de palabras: composición y derivación (uso de prefijos y sufijos con valor connotativo y denotativo).</p> <p>Significado de préstamos léxicos atendiendo a su origen y procedencia (anglicismos, galicismos, italianismos, germanismos, etc.)</p> <p>Reconocer gentilicios de Europa.</p> <p>El cambio semántico. Causas y mecanismos (palabras tabú y eufemismos).</p> <p>Uso connotativo y denotativo del lenguaje. Las frases hechas y los refranes.</p> <p>Análisis de la cohesión textual: conectores textuales (de orden, comparativos, reformulativos, de causa y consecuencia, etc.), mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (simonimia, antonimia, etc.), mecanismos de cohesión gramatical (deixis espacial y temporal, eje temporal, elipsis) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.</p> <p>Aproximación de la adecuación textual: tipología textual, finalidad comunicativa del texto e intención del emisor (funciones del lenguaje); relación existente entre el emisor y el receptor; de las marcas lingüísticas de modalización (deixis personal y social, impersonalización, adjetivos calificativos y léxico con matices connotativos, cuantificación, modalidad oracional, figuras literarias valorativas –metáfora, comparación, personificaciones, variación del registro, uso de coloquialismos, etc.) y uso de un lenguaje no discriminatorio; en función de los elementos de la</p>	<p>de diversas modalidades oracionales con mayor corrección y propiedad.</p> <p>BL3.6. Reconocer los elementos de la comunicación que intervienen en textos instructivos y expositivos y justificar si estos cumplen las propiedades textuales, atendiendo a los elementos de la coherencia y cohesión, propios del nivel educativo, para, tras un proceso de reflexión, realizar un uso adecuado de la lengua.</p> <p>BL3.7. Reconocer las diferentes lenguas que conforman la realidad plurilingüe de Europa, explicar sus rasgos característicos y establecer la distribución geográfica de dichas lenguas, para enriquecerse y desarrollar una actitud respetuosa hacia un entorno plurilingüe y pluricultural.</p>	CCLI CAA CSC
--	---	--------------------

situación comunicativa.

Bloque 4: Educación literaria. Curso 2º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA</p> <p>Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura.</p> <p>Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual).</p> <p>Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel educativo, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal.</p> <p>Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado, de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.)</p> <p>Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal.</p> <p>Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel educativo.</p> <p>Ánalisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión.</p> <p>Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones.</p> <p>Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p> <p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del</p>	<p>BL4.1. Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, de manera guiada, técnicas expresivas y teatrales.</p> <p>BL4.2. Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.</p> <p>BL4.3. Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, con la supervisión del profesorado, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales en creaciones de diferente naturaleza.</p> <p>BL4.4. Analizar, con la supervisión del profesorado, un corpus de textos literarios, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura, identificando los rasgos esenciales de la época y las características del género y realizando un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.</p>	CCLI SIEE CEC

<p>trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsen la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.)</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.) relacionando obras, personajes y temas universales: las edades del hombre, los mundos imaginarios, proyecciones del futuro, elogio de la amistad.</p> <p>Pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y formas a partir de la comparación de obras de toda la historia de la cultura.</p> <p>Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas.</p> <p>Introducción a la literatura a partir de los textos de autoría masculina y femenina.</p> <p>Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.</p> <p>Temas: las edades del hombre, los mundos imaginarios, proyecciones del futuro, elogio de la amistad, etc.</p> <p>Tópicos: <i>Locus amoenus</i>, etc.</p> <p>Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.</p> <p>La narración en prosa y en verso. Elementos de las narraciones.</p> <p>La lírica y los recursos métricos en verso.</p> <p>El teatro en prosa y en verso.</p> <p>La literatura de ideas: aforismos</p> <p>Análisis sencillo de textos: localización guiada del texto en su contexto social, cultural, histórico y literario; contenido de la obra o texto (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor); figuras retóricas (plano léxico-semántico: enumeración, exclamación, interrogación retórica, personificación o prosopopeya, etc.; plano morfosintáctico: anáfora, catáfora, elipsis, gradación, etc.; plano fónico: versificación, aliteración, etc.).</p>		
--	--	--

Curso 3º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA	BL1.1. Participar activa y respetuosamente en intercambios comunicativos reales o dramatizados del ámbito académico y social sobre temas de la actualidad próximos a los intereses del alumnado, aportando argumentos razonados para defender las propias opiniones de manera clara y ordenada, prestando atención a la pronunciación y a la gestualidad, utilizando el registro formal, las normas de cortesía y las estrategias de interacción oral.	CCLI CAA CSC
Géneros dialogados de la comunicación oral, formales y espontáneos, de los medios de comunicación social (coloquios, debates de opinión, mesas redondas, entrevistas, etc.).	BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.	CCLI SIEE CSC
Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario.	BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, con especial atención a los expositivos (de manera autónoma) y a los argumentativos (de manera guiada), propios del ámbito personal, académico y social, analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales, utilizando, de manera autónoma, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha, para formarse una opinión propia.	CCLI CAA CSC
Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas.	BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado, textos formales del ámbito académico y social de temas relacionados con el currículo y la actualidad, especialmente de tipología textual expositiva y argumentativa, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y la riqueza léxica, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado.	CCLI CAA CSC SIEE
Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.	BL1.5. Evaluar, con la supervisión del profesorado y la utilización de guías y grabaciones, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.	CCLI CAA
Adecuación de los usos formales e informales al contexto.		
Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales, de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás.		
Creación del pensamiento de perspectiva.		
Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad.		
Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.		
Características de los textos orales argumentativos.		
Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos expositivos y argumentativos.		
Uso de las técnicas de memorización y retención de la información: esquemas, resúmenes y comentarios personales.		
Utilización autónoma de diccionarios impresos y de manera guiada de otras fuentes de información.		
Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en la producción oral de textos expositivos y argumentativos.		
Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en las producciones orales.		
Utilización de guías y grabaciones.		
Selección razonada de los productos que se incluyan en el portafolio. Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.		
Autoconocimiento de aptitudes e intereses.		
Proceso estructurado de toma de decisiones.		
CONTENIDOS ESPECÍFICOS		

<p>Estudio, análisis y práctica del debate: estructura habitual y moderador, tema, argumentos, posiciones iniciales y finales, etc.</p> <p>Estudio y aplicación de los procedimientos lingüísticos de la argumentación: tipos de argumentos, la refutación, la modalización, la reformulación, enfatización, etc.</p> <p>Participación en intercambios comunicativos del ámbito académico y social, especialmente de los géneros periodísticos (coloquios, debates de opinión, mesas redondas, entrevistas, actividades de relación y dinamización, programas de mediación del centro, difusión de las actividades extraescolares, etc.).</p> <p>Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües. Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación, espontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.), de las habilidades sociales en las formas de tratamiento y respeto aprendidas, especialmente en situaciones que propician el entrenamiento de la assertividad en el mantenimiento de las propias opiniones, en la identificación de los estados de ánimo, etc.</p> <p>Aplicación y evaluación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección).</p> <p>Aplicación, análisis y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos: gesticulación, mirada, tono, dicción, espacio, etc.</p> <p>Utilización del estándar y de un lenguaje no discriminatorio.</p> <p>Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales argumentativos (debates, coloquios, tertulias, mesas redondas, etc.).</p> <p>Análisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz).</p> <p>Aplicación de las estrategias de comprensión oral en los textos argumentativos (activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.).</p> <p>Producción de textos orales expositivos y argumentativos (exposiciones y</p>	<p>BL1.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	CSC SIEE
--	---	-------------

<p>explicaciones a otros grupos del mismo nivel educativo o inferior, presentaciones de actos relacionados con la vida académica, debates de opinión, asambleas de clase, entrevistas, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo.</p> <p>Ánalisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral en textos expositivos y argumentativos: orden, claridad y rigor en la exposición, riqueza expresiva, tipos de argumentos, recursos de enfatización, etc., prestando atención a las interferencias lingüísticas.</p> <p>Detección de incoherencias, repeticiones de conectores, etc.</p> <p>Estudio y aplicación del estándar oral formal.</p> <p>Ánalisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos (gestos, movimientos, mirada, gestión de tiempo, espacio, prosodia y elocución).</p> <p>Elaboración de presentaciones orales: planificación (activación de conocimientos previos y guion), documentación (fuentes variadas y en otras lenguas), selección y reorganización de la información, textualización y evaluación (de la organización del contenido, de los recursos, de los elementos no verbales corporales y paralingüísticos y del proceso).</p>		
---	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Características básicas de los textos argumentativos: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales, géneros. Reflexión sobre la importancia de la escritura en el desarrollo personal, como organizador del pensamiento que facilita el aprendizaje. Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portafolio. Uso de técnicas de síntesis de la información: mapa conceptual y resumen de textos expositivos. Actuación eficaz en equipos de trabajo: gestionar el tiempo, sentirse motivado por los objetivos compartidos, intercambiar materiales, asumir compromisos individuales, usar estrategias de supervisión y resolución de	BL2.1. Interpretar textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas (narrativos, descriptivos, instructivos y, en especial, expositivos de forma autónoma y argumentativos con ayuda del profesorado y de los compañeros, a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto y como apoyo a las tareas de aprendizaje.	CCLI CAA CSC
	BL 2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica, gramatical y léxica del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías (narrativos, descriptivos, instructivos y, en especial, expositivos de	CCLI CAA CSC SIEE

<p>problema, realizar observaciones y evaluaciones del proceso y del resultado, comunicarse con confianza, etc.</p> <p>Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales, en lenguas diversas, y utilización de procedimientos para la cita bibliográfica.</p> <p>Utilización de diferentes tipo de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información.</p> <p>Utilizar el pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios de aprendizaje y de desarrollo del sentido crítico y de la creatividad.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación.</p> <p>Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad.</p> <p>Utilización del pensamiento alternativo.</p> <p>Desarrollo del sentido crítico.</p> <p>Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y visualización.</p> <p>Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Escalado, rotación y recorte de imágenes. Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección</p>	<p>forma autónoma y argumentativos con ayuda del profesorado y de los compañeros), aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>	CCLI CAA
<p>BL2.3. Evaluar, con la supervisión del profesorado, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.</p>	<p>BL2.4. Sintetizar textos orales y escritos expositivos y argumentativos, utilizando mapas conceptuales y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original ni incluya interpretaciones personales, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación.</p>	CCLI CAA
<p>BL2.5. Realizar con creatividad tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, de forma reflexiva y dialogada, sobre temas sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, siguiendo las fases del proceso de un proyecto de trabajo, para obtener un producto final original de carácter expositivo o argumentativo, contrastando las fuentes de información, detallando las referencias bibliográficas, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos; adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades; evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final; y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p>	<p>BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, del nivel educativo, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; crear contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y</p>	CAA SIEE
<p>contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	<p>B2.7. Realizar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando con supervisión soluciones alternativas</p>	CD CAA SIEE

<p>del propio individuo y para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre las características básicas de los textos argumentativos para la comprensión, interpretación y análisis de los mismos: análisis de la situación comunicativa; identificación de la tipología textual; identificación o generación de la tesis, los argumentos y la organización del contenido; localización o deducción de información explícita e implícita; identificación de puntos de vista y distinción entre información y opinión; análisis de los mecanismos gramaticales (modalización, etc.), de las relaciones léxicas y de los recursos expresivos (paradoja, hipérbaton, etc.); interpretación de la información contextual y no verbal, etc.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación y análisis de textos escritos narrativos (memorias, fragmentos narrativos en un blog, etc.), descriptivos (descripciones en teatro y poesía), instructivos (gramáticas normativas, etc.), expositivos (textos divulgativos, artículos de enciclopedia, etc.) y argumentativos (textos breves de opinión, folletos publicitarios, etc.).</p> <p>Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos argumentativos. Antes de la lectura: establecer los objetivos de la lectura; activar los conocimientos previos; formular hipótesis sobre el contenido a través de la información paratextual (título, subtítulos, ilustraciones, palabras destacadas, contexto) y de una ojeada rápida a algunas partes del texto (principio y final, inicio de párrafos); identificar la tipología y la estructura del texto. Durante la lectura: controlar y regular (recapitular lo leído, comprobar las hipótesis y formular nuevas, releer, aclarar dudas de comprensión, contrastar los conocimientos previos con la información del texto); controlar la coherencia interna del texto (del contenido y de la estructura, a través de la reflexión al final de cada párrafo, el subrayado y las anotaciones); formular inferencias (sobre aspectos formales y de contenido, a partir de elementos textuales, contextuales y paratextuales) e interpretar sentidos figurados; resolver problemas de comprensión léxica con o sin ayuda del diccionario (deducir por el</p>	<p>contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	SIEE
---	--	------

contexto, por la forma de la palabra, etc.). Después de la lectura: identificar o deducir la tesis, los argumentos, la intención del autor y la organización del contenido; sintetizar la información a través de resúmenes y mapas conceptuales; localizar o deducir información específica que dé respuesta a preguntas concretas (aspectos formales, información explícita e implícita, etc.); extraer conclusiones sobre el sentido global del texto.

Producción de textos escritos narrativos (textos personales en un blog, etc.), descriptivos (adivinanzas, poemas descriptivos, etc.), instructivos (manual de uso sobre ortografía y gramática, etc.), expositivos (actas, trabajos de investigación, etc.) y argumentativos (comentarios en blogs y otros lugares interactivos en línea, valoraciones de los libros leídos, etc.), con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.

Uso de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de producción escrita, con la supervisión del profesorado: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.

Creación de textos escritos de carácter argumentativo, individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (paradoja, hipérbaton, etc.), recursos del lenguaje no verbal (gráficos, etc.) y utilizando herramientas digitales de edición y presentación de forma reflexiva y dialogada.

Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos argumentativos.

Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos argumentativos: expresar como se quiere que sea el texto; generar ideas e informaciones (propias y de fuentes documentales), ordenar la información en párrafos con técnicas diversas (mapas conceptuales, etc.), hacer planes de escritura de forma guiada.

Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.

Uso de procesadores de textos en la escritura: formato de párrafo; encabezamiento, pie, notas, numeración; inserción de gráficos, etc.

Evaluación de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, con la supervisión del profesorado, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar

los textos.

Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramaticales y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.

Reescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.

Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.

Planificación y realización, de forma reflexiva y dialogada, de proyectos de trabajo individuales y en equipo, sobre temas del currículo, con especial interés por las obras literarias, o sobre temas sociales, científicos, culturales y literarios motivadores para el alumnado siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación; obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final), evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).

Utilización, con la supervisión del profesorado, de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales sin copiar los enunciados literales de las fuentes; presentar el trabajo.

Reflexión, a través de la escritura de un diario, sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo.

Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.

Construcción de un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y	BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un	CCLI

<p>LITERATURA</p> <p>Uso del parentésis, de los corchetes, de la raya y de las comillas.</p> <p>Uso de la cursiva.</p> <p>Análisis morfosintáctico del sujeto agente, paciente y causa.</p> <p>Análisis morfosintáctico del predicado y de los complementos del verbo: complemento predicativo, complemento de régimen y complemento agente.</p> <p>Clasificación de la oración simple según la naturaleza del predicado: oraciones atributivas y predicativas (activas -transitivas -reflexivas y recíprocas- e intransitivas-, pasivas) y según la actitud del hablante (modalidades oracionales).</p> <p>Reconocimiento de los elementos de la situación comunicativa y de las propiedades textuales en textos argumentativos.</p> <p>Análisis de la coherencia textual: partes temáticas constitutivas de los textos argumentativos fundamentalmente, y de la progresión temática; identificación de ideas principales y secundarias; resumen, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y los argumentos utilizados; justificación de la progresión temática y de la estructura; en función de la intención comunicativa.</p> <p>Los orígenes históricos de las lenguas de España.</p> <p>Reconocimiento de las variedades geográficas de la lengua y de los rasgos diferenciales básicos.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Los pronombres: reflexivos y recíprocos.</p> <p>Combinación de pronombres enclíticos y proclíticos.</p> <p>El verbo. Tipos (verbos transitivos e intransitivos, pronominales y preposicionales). Las locuciones y perifrasis verbales. Valores del presente. Establecimiento del plural de nombres propios, de abreviaturas, siglas y acrónimos.</p> <p>Incorrecciones en formas de verbos impersonales.</p> <p>La escritura de abreviaturas y siglas.</p> <p>Ortografía de voces de otras lenguas.</p> <p>Reconocimiento y uso de los procedimientos de formación de palabras: composición, derivación, parasíntesis, siglas, acrónimos y abreviaturas.</p> <p>Significado de neologismos y de préstamos léxicos atendiendo a su origen y</p>	<p>texto, estableciendo la concordancia entre ellas; clasificarlas; analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso; y utilizarlas correctamente para avanzar en la comprensión y creación de textos argumentativos.</p>
	BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.
	BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos, los préstamos de otras lenguas, así como siglas, acrónimos y abreviaturas, para enriquecer el vocabulario.
	BL3.4. Explicar el cambio semántico que afecta al significado de las palabras y sus causas, identificando sus mecanismos (metáfora, metonimia) para diferenciar los usos connotativos y denotativos del lenguaje; así como reconocer las relaciones de igualdad-semejanza (campo semántico y campo asociativo) y de inclusión (hiperonimia e hiponimia) que se establecen entre las palabras para captar el sentido global de un texto.
	BL3.5. Analizar morfosintácticamente la oración simple, clasificándola según la naturaleza del predicado (oraciones atributivas, predicativas, activas, transitivas, reflexivas, recíprocas, intransitivas, pasivas, perifrásicas, reflejas y medias) para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos argumentativos de diversas modalidades oracionales con mayor corrección y propiedad.
	BL3.6. Reconocer los elementos de la comunicación que intervienen en textos argumentativos y justificar si estos cumplen las propiedades textuales, atendiendo a los elementos de las mismas, propios del nivel, para, tras un proceso de reflexión, realizar un uso adecuado de la lengua.
	BL3.7. Explicar los orígenes históricos de las lenguas de España y reconocer sus variedades geográficas, para enriquecerse y desarrollar una actitud respetuosa hacia la diversidad de la lengua y un entorno plurilingüe y pluricultural.

<p>procedencia (voices amerindias, vasquismos, catalanismos, castellanismos, galleguismos, otras lenguas) y al modo de incorporación en la lengua (xenismos, calcos semánticos).</p> <p>El cambio semántico. Causas y mecanismos (metáfora, metonimia). Reconocimiento de las relaciones de igualdad-semejanza (campo semántico y campo asociativo) y de inclusión (hiperonimia e hiponimia) entre las palabras.</p> <p>Análisis de la cohesión textual: conectores textuales (de explicación, causales, consecutivos, condicionales, etc.), mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (sinonimia, antonimia, hiponimia, hiperonimia, sustitución léxica por metáforas, metonimias, eufemismos, etc.), mecanismos de cohesión gramatical (repetición de construcciones sintácticas, deixis espacial y temporal, anáforas y catáforas, eje temporal) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.</p> <p>Análisis de la adecuación textual: tipología textual, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); relación existente entre el emisor y el receptor; marcas lingüísticas de modalización (deixis personal y social, impersonalización, verbos modales, adjetivos calificativos y léxico connotativo, cuantificación, grado de certeza, modalidad oracional, figuras literarias valorativas –hipérboles, ironía, variación del registro, etc.) y del uso de un lenguaje no discriminatorio; en función de los elementos de la situación comunicativa.</p>	
---	--

Bloque 4: Educación literaria. Curso 3º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura. Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual). Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.	BL4.1. Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, con supervisión, técnicas expresivas y teatrales.	CCLI SIEE CEC
	BL4.2. Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.	CCLI SIEE CEC

<p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel educativo, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal.</p> <p>Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado, de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.)</p> <p>Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal.</p> <p>Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel educativo. Análisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión.</p> <p>Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones.</p> <p>Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p> <p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsen la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.)</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.) relacionando obras, personajes y temas universales: el hombre en la naturaleza, el canto a la belleza, el gozo de vivir, el tiempo fugitivo, estereotipos femeninos.</p> <p>Pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y formas a partir de la comparación de obras, con especial dedicación a los relacionados con la historia de la cultura desde la Edad Media al siglo XVIII.</p> <p>Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas.</p> <p>Introducción a la literatura de la Edad Media al Siglo de Oro a partir de los</p>	<p>BL4.3. Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y las ciencias, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, desde la Edad Media hasta el siglo XVIII, en creaciones de diferente naturaleza.</p> <p>BL4.4. Analizar un corpus de textos literarios, de la Edad Media al siglo XVIII, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura; identificar los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género; y realizar un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.</p>	CCLI CAA SIEE CEC
--	---	----------------------------

<p>textos de autoría masculina y femenina.</p> <p>Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.</p> <p>Temas: el hombre en la naturaleza, el canto a la belleza, el gozo de vivir, el tiempo fugitivo, estereotipos femeninos, etc.</p> <p>Tópicos: <i>Locus amoenus</i>, <i>Descriptio pueriae</i>, <i>Carpe diem</i>, <i>Tempus fugit</i>, <i>Ubi sunt?</i>, etc.</p> <p>La literatura medieval. Características generales.</p> <p>La lírica. La poesía trovadoresca.</p> <p>Las cuatro grandes crónicas.</p> <p>El teatro. <i>El Mistéri d'Elx</i>.</p> <p>El siglo de Oro. Características generales</p> <p>La lírica. Ausiàs March.</p> <p>La literatura religiosa y moralizante.</p> <p>La prosa humanista.</p> <p>La novela. <i>Tirant lo Blanc</i>.</p> <p>La poesía satírica.</p> <p>La <i>valenciana prosa</i>.</p> <p>La literatura de la Edad Moderna. Renacimiento y Barroco. Joan de Timoneda, Joaquim Aierdi y Lluís Galiana.</p> <p>Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.</p> <p>La narración en prosa y en verso.</p> <p>La lírica y los recursos métricos en verso.</p> <p>El teatro en prosa y en verso.</p> <p>La literatura de ideas: aforismos y ensayo.</p> <p>Ánalisis sencillo de textos: localización del texto en su contexto social, cultural e histórico; identificación de la época literaria; rasgos presentes en el texto; contenido (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor; figuras retóricas: plano léxico-semántico (alegoría, oxímoron, paradoja, apóstrofe, etc.), plano morfosintáctico (equívoco o dilogía, reduplicación, hipérbaton, quiasmo, etc.), plano fónico (versificación, etc.)</p>		
---	--	--

Curso 4º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Géneros dialogados de la comunicación oral, formales y espontáneos, de los medios de comunicación social y del ámbito profesional y administrativo. Aplicación de técnicas de escucha activa y uso del diálogo igualitario. Responsabilidad y eficacia en la resolución de tareas. Asunción de distintos roles en equipos de trabajo. Aplicación y evaluación de las propiedades textuales en los intercambios de comunicación oral (adecuación, coherencia, cohesión y corrección). Adecuación de los usos formales e informales al contexto. Valoración de la conversación como herramienta de las habilidades sociales, de mediación, de expresión de la creatividad y de respeto por las opiniones de los demás. Creación del pensamiento de perspectiva. Fomento de la solidaridad, tolerancia y del respeto y la amabilidad. Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo. Características de los textos orales del ámbito periodístico y de los textos publicitarios, profesionales y administrativos. Aplicación de los conocimientos de la tipología y de las propiedades textuales en el análisis de los textos expositivos y argumentativos del ámbito periodístico, profesional y administrativo. Uso de las técnicas de memorización y retención de la información: esquemas, resúmenes, comentarios y críticas. Utilización de diccionarios y fuentes de información en diferentes soportes. Aplicación de los conocimientos de la tipología, de las propiedades textuales y del estándar formal en la producción oral de textos expositivos y argumentativos. Aplicación de técnicas de evaluación, autoevaluación y coevaluación en el proceso de las presentaciones orales. Utilización de guías y grabaciones. Selección razonada de los productos que se incluyan en el portafolio. Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los	BL1.1. Participar activa y respetuosamente en intercambios comunicativos, reales o dramatizados, especialmente en los representativos de los medios de comunicación social y del ámbito profesional y administrativo, sobre temas polémicos de la actualidad, defendiendo críticamente las propias opiniones con fluidez y riqueza léxica, ajustando el registro, el tono y las normas de cortesía a la situación comunicativa, utilizando las estrategias de interacción oral. BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias. BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, propios del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, especialmente periodísticos y publicitarios, analizando los elementos formales y de contenido, la información no verbal y las convenciones propias del género, utilizando las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha, para construirse una opinión crítica. BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado, textos formales del ámbito académico y social de temas relacionados con el currículo y la actualidad, especialmente de tipología textual expositiva y argumentativa, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y la riqueza léxica, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento. BL1.5. Evaluar, de manera autónoma, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y	CCLI CAA CSC

conocimientos del área. Autoconocimiento de aptitudes e intereses. Proceso estructurado de toma de decisiones. CONTENIDOS ESPECÍFICOS Estudio, análisis y aplicación de los procedimientos lingüísticos de la argumentación: tipos de argumentos, la refutación, la modalización, la reformulación, enfatización, etc.) Participación en intercambios comunicativos del ámbito de uso académico, social, profesional y administrativo, especialmente de los géneros periodísticos informativos y de opinión (entrevistas de trabajo, relaciones con instituciones públicas y privadas, tertulias, actividades de relación y dinamización, programas de mediación del centro, difusión de las actividades extraescolares, entornos virtuales de comunicación, radio local, etc.). Participación en reformulaciones del mensaje en contextos multilingües. Aplicación de las características del lenguaje conversacional (cooperación, spontaneidad, economía y subjetividad), de los principios de cooperación (aportar información cierta, de manera clara, breve y ordenada, etc.) y de las habilidades sociales en las formas de tratamiento y respeto aprendidas, especialmente al defender los propios derechos, etc. Aplicación, análisis y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos: gesticulación, mirada, tono, dicción, espacio, etc. Utilización del estándar y de un lenguaje no discriminatorio. Escucha activa, comprensión, interpretación y análisis de textos orales y audiovisuales de los medios de comunicación y la publicidad (debates, tertulias, entrevistas, conferencias, discursos, mensajes publicitarios de la radio, etc.) y del ámbito profesional y administrativo (entrevista de trabajo, anuncios de trabajo, reclamaciones y quejas telefónicas, etc.). Análisis de la información no verbal corporal (gestos, mirada, postura, contacto físico, etc.) y paralingüística (la dicción, la acentuación, el ritmo y el tono de voz). Interpretación del sonido y la imagen en los textos audiovisuales. Aplicación autónoma de las estrategias de comprensión oral en los textos periodísticos, publicitarios y del ámbito profesional y administrativo	claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral. BL1.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CSC SIEE
--	--	-------------

<p>(activación de conocimientos previos, anticipación; mantenimiento de la atención, confirmación o rechazo de hipótesis; resolución de problemas de comprensión léxica; reformulación, extracción y selección de informaciones concretas presentes en el texto, etc.)</p> <p>Producción de textos orales expositivos y argumentativos (exposiciones, conferencias, encuestas y entrevistas, reportajes, crónicas, reseñas orales y mesas redondas de temas relacionados con el currículo y polémicos de la actualidad, etc.) y los que generen sus aprendizajes y proyectos de trabajo. Análisis, aplicación y evaluación de los procedimientos lingüísticos de expresión oral de textos expositivos y argumentativos: orden, claridad y rigor en la exposición; riqueza expresiva; la ironía, tipos de argumentos, recursos de enfatización y de expansión de la información. Especial atención a las interferencias lingüísticas.</p> <p>Detección de incoherencias, repeticiones de conectores, pobreza léxica, ambigüedades, etc. y dificultades en la comunicación.</p> <p>Ánalisis, aplicación y evaluación de los elementos de expresión oral no verbales, corporales y paralingüísticos (gestos, movimientos, mirada, gestión de tiempo, espacio, prosodia y elocución).</p> <p>Elaboración de presentaciones orales: planificación (activación de conocimientos previos y guion), documentación (fuentes variadas y en otras lenguas), selección y reorganización de la información, textualización y evaluación (de la organización del contenido, de los recursos, de los elementos no verbales corporales y paralingüísticos y del proceso).</p>		
---	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Características básicas de los textos del ámbito periodístico (noticia, reportaje, entrevista, editorial, artículo de opinión, columna, carta al director, crítica) y de los textos publicitarios: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales. Características básicas de textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo (carta comercial, correo electrónico, solicitud, reclamaciones,	BL2.1. Interpretar textos escritos del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, con especial atención a los géneros periodísticos informativos y de opinión, a los textos publicitarios de los medios de comunicación de masas y a los textos del ámbito profesional y administrativo, a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto.	CCLI CAA CSC

oferta de trabajo, factura, currículum sencillo, normativa profesional, etc.); función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales. Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos del ámbito periodístico y publicitario. Aplicación del conocimiento sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos del ámbito profesional y administrativo. Uso de estrategias de planificación, como parte del proceso de escritura, especialmente en textos del ámbito periodístico, publicitario, profesional y administrativo: formular objetivos, hacer planes de escritura con autonomía, etc. Reflexión sobre la importancia de la escritura como un instrumento para la creatividad, facilitador de aprendizajes y estímulo para el desarrollo personal. Selección razonada de los textos producidos que se incluyen en el portfolio. Uso de técnicas de síntesis de la información: esquema, tabla, mapa conceptual y resumen de textos argumentativos. Actuación eficaz en equipos de trabajo: compartir información y recursos, buscar la autonomía en el funcionamiento del equipo, responsabilizarse del trabajo individual, valorar el trabajo de los compañeros, animándolos y mostrando sensibilidad y comprensión por sus puntos de vista, usar estrategias de supervisión y resolución de problema, evaluar procesos y el trabajo individual y el del equipo resultante, etc. Búsqueda, localización y extracción de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales, atendiendo especialmente a los textos de los medios de comunicación, en lenguas diversas, y utilización de procedimientos para la cita bibliográfica. Utilización de diferentes tipo de bibliotecas (aula, centro, pública, personal, virtual) para obtener información. Reflexión autónoma sobre el proceso de aprendizaje y los conocimientos de todo tipo adquiridos durante la realización de un proyecto de trabajo. Utilizar el pensamiento como un medio y un fin, para la reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como medios para el desarrollo	BL2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica y gramatical y léxica del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, de varias tipologías, centrándose en los géneros periodísticos informativos y de opinión, en textos publicitarios con sentido creativo y estético y en textos del ámbito profesional y administrativo con ayuda de modelos, aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio.	CCLI CAA CSC SIEE
	BL2.3. Evaluar, con autonomía, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma autónoma, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.	CCLI CAA
	BL2.4. Sintetizar textos orales y escritos argumentativos, utilizando esquemas, tablas, mapas conceptuales y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original ni incluya interpretaciones personales, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación.	CCLI CAA
	BL2.5. Realizar, con sentido crítico y creatividad, tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, con autonomía, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos, culturales, profesionales y literarios motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de elaboración un proyecto de trabajo, contrastando la información y citando adecuadamente su procedencia e incluyendo en los mismos la bibliografía y la webgrafía, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos; adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades; evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.	CAA SIEE

<p>personal.</p> <p>Valoración del error como oportunidad.</p> <p>Autoconocimiento. Valoración de fortalezas y debilidades.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación.</p> <p>Superación de obstáculos y fracasos. Mostrar iniciativa, ideas innovadoras, perseverancia y flexibilidad.</p> <p>Utilización del pensamiento alternativo.</p> <p>Desarrollo del sentido crítico.</p> <p>Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. y visualización.</p> <p>Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red. Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia. Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Uso de herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y para proteger a otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p>	<p>BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p> <p>BL2.7. Realizar con autonomía de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando por propia iniciativa soluciones alternativas.</p>	CD CAA SIEE SIEE
---	--	-------------------------------

<p>Aplicación de los conocimientos sobre las características de los textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo, a la comprensión, interpretación y análisis de los mismos: descripción de la disposición tipográfica; análisis de la situación comunicativa; identificación de la tipología textual y del género; identificación o generación del tema o tesis y de la organización del contenido; localización o deducción de información explícita e implícita; identificación de puntos de vista y de la intertextualidad; distinción entre información y opinión; análisis de los mecanismos gramaticales, del lenguaje discriminatorio y de los recursos expresivos (ironía, metonimia, etc.); interpretación de la información contextual y no verbal de los textos publicitarios; valoración de la relación entre los aspectos formales y el contenido, etc.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación y análisis de textos escritos narrativos (noticias, reportajes, crónicas, etc.), instructivos (leyes, normas, etc.), expositivos (reportajes, monografías, diccionarios diversos, etc.) y argumentativos (editorial, artículo de opinión, columna, carta al director, crítica, textos publicitarios en periódicos, revistas, vallas, web, etc.).</p> <p>Uso y aplicación de estrategias de comprensión lectora, especialmente en textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo. Antes de la lectura: activar los conocimientos previos, establecer objetivos de lectura, formular predicciones o hipótesis a través de información paratextual (título, subtítulos, ilustraciones, palabras destacadas, contexto, disposición tipográfica), identificar la tipología, el género y la estructura del texto. Durante la lectura: controlar y regular (recapitular lo leído, comprobar las hipótesis y formular nuevas, releer, aclarar dudas de comprensión, contrastar los conocimientos previos con la información del texto); controlar la coherencia interna del texto (del contenido, de la estructura y de los diversos elementos en un texto discontinuo, a través de la reflexión al final de cada párrafo, el subrayado y las anotaciones); formular inferencias (sobre aspectos formales y de contenido, a partir de elementos textuales, contextuales y paratextuales) e interpretar sentidos figurados y significados no explícitos; resolver problemas de comprensión léxica. Después de la lectura: identificar o deducir el tema, la tesis, la idea principal, los argumentos, la intención del autor y la organización del contenido; sintetizar la información a través de esquemas, tablas, mapas conceptuales y resúmenes; responder preguntas concretas sobre aspectos formales, de</p>		
--	--	--

<p>contenido y de relación con el contexto; elaboración de conclusiones personales, relacionando el contenido con la propia experiencia y formándose una opinión propia a partir de la información del texto; valoración crítica y evaluación de las predicciones efectuadas, de la consecución de los objetivos de la lectura, del sentido global del texto y de las conclusiones personales.</p> <p>Producción de textos escritos narrativos (noticias, crónicas periodísticas, etc.), expositivos (trabajos de investigación, memoria técnica de un proyecto realizado, etc.), argumentativos (artículos de opinión, trabajos de investigación, textos publicitarios, etc.), del ámbito profesional y administrativo, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, de acuerdo con las características propias de los géneros.</p> <p>Uso autónomo de estrategias de textualización o escritura, como parte del proceso de producción escrita: redactar borradores, usar diccionarios y gramáticas, controlar la progresión de la información, reescribir.</p> <p>Creación de textos escritos del ámbito periodístico y publicitario, individuales y colectivos, a partir de propuestas que promuevan la creatividad y el goce personal, usando recursos lingüísticos (metonimia, ironía, pleonasmico, etc.), recursos del lenguaje no verbal, y utilizando herramientas digitales de edición y presentación con autonomía.</p> <p>Uso de técnicas de selección, organización y revisión del léxico nuevo.</p> <p>Uso de procesadores de textos en la escritura: columnas, estilos, plantillas, etc.</p> <p>Evaluación con autonomía de las producciones propias o ajenas, como parte del proceso de escritura, comparando el resultado con el plan original, juzgando si el texto responde al objetivo de escritura y analizando la adecuación, coherencia y cohesión, con la finalidad de mejorar los textos.</p> <p>Revisión de producciones propias y ajenas, identificando y corrigiendo los errores ortográficos, gramaticales y léxicos, de acuerdo con las normas de corrección determinadas para el nivel educativo.</p> <p>Rescritura total o parcial de los textos escritos, corrigiendo los errores en la adecuación, coherencia, cohesión y corrección detectados en el proceso de evaluación y revisión.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Planificación y realización con autonomía de proyectos de trabajo</p>		
--	--	--

<p>individuales y en equipo, sobre temas del currículo, con especial interés por las obras literarias, o sobre temas sociales, científicos, culturales, profesionales y literarios motivadores para el alumnado siguiendo las fases del proceso: presentación (conocimiento del objetivo del proyecto, activación de conocimientos previos, organización y planificación), búsqueda de información (planificación; obtención, selección, reorganización y puesta en común de la información), elaboración del producto final (proceso de escritura), presentación (exposición del producto final), evaluación (evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración del proyecto).</p> <p>Utilización autónoma de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales sin copiar los enunciados literales de las fuentes; presentar el trabajo.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Construcción de un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.</p>		
--	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 4º ESO

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Uso de mayúsculas y minúsculas en las nuevas tecnologías de la comunicación. Identificación de la estructura y de los nexos propios de oraciones coordinadas, yuxtapuestas y de oraciones subordinadas sustantivas, adjetivas o de relativo, adverbiales propias y de implicación lógica; así como de las funciones sintácticas que desempeñan elementos que las componen. Reconocimiento de los elementos de la situación comunicativa y de las propiedades textuales en textos, especialmente expositivos y argumentativos, del ámbito periodístico, laboral y administrativo. Análisis de la coherencia textual: partes temáticas constitutivas del textos y progresión temática; identificación de ideas principales y secundarias; resumen, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y	<p>BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un texto, propio o ajeno, estableciendo la concordancia entre ellas; clasificarlas y analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso; y utilizarlas correctamente para avanzar en la comprensión y creación correcta de textos propios del ámbito periodístico, profesional y administrativo.</p> <p>BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.</p> <p>BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos, préstamos de otras lenguas, y el origen del léxico propio, para enriquecer el vocabulario.</p>	CCLI CCLI CAA CCLI CAA

<p>los argumentos utilizados; justificación de la progresión temática, estructura y organización; en función de la intención comunicativa.</p> <p>El marco jurídico de las lenguas cooficiales en la Comunitat Valenciana</p> <p>La importancia de la variedad estándar en los medios de comunicación.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Caracterización semántica de categorías gramaticales.</p> <p>Identificación de adjetivos, pronombres y adverbios relativos.</p> <p>Establecimiento del plural de latinismos, préstamos y neologismos.</p> <p>Procedimientos de formación de palabras (composición y derivación, parásíntesis y acronimia)</p> <p>Significado de prefijos y sufijos, atendiendo a los de origen grecolatino.</p> <p>Formación de sustantivos, adjetivos, verbos y adverbios a partir de otras categorías gramaticales.</p> <p>Reconocimiento de latinismos, palabras patrimoniales y cultismos. El doblete.</p> <p>Significado de neologismos y de préstamos léxicos atendiendo a su origen y procedencia (helénismos, arabismos, anglicismos, galicismos, italianismos, lusismos, otras lenguas) y al modo de incorporación en la lengua (xenismos, palabras hispanizadas, híbridos).</p> <p>Niveles de significado de palabras y expresiones en el discurso oral y escrito.</p> <p>Significado connotativo y denotativo.</p> <p>Significado, significante y referente.</p> <p>Sema, semema, campo semántico y campo asociativo.</p> <p>Ánalisis de la cohesión textual: conectores textuales (de adición, oposición, causa, consecuencia, comparativos, de reformulación, de orden, condición e hipótesis, etc.); mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas, elipsis y relaciones semánticas (sinónimos, hiperónimos, metáforas y metonimias, eufemismos, uso de anáforas y paralelismos, etc.); mecanismos de cohesión gramatical (sustituciones pronominales, deixis espacial y temporal, anáforas y catáforas, eje temporal); y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.</p> <p>Ánalisis de la adecuación textual: tipología textual, del género y ámbito de uso, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); relación existente entre el emisor y el receptor; las marcas lingüísticas de modalización (deixis personal y social, verbos</p>	<p>BL3.4. Explicar los distintos niveles de significado de palabras y expresiones, identificando el uso connotativo y denotativo de la lengua para captar el sentido global de un texto; aplicar el uso connotativo y denotativo de la lengua en la elaboración de textos.</p> <p>BL3.5. Identificar la estructura y los nexos propios de oraciones coordinadas, yuxtapuestas y de oraciones subordinadas sustantivas, adjetivas, adverbiales propias y de implicación lógica y analizarlas morfosintácticamente, para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo con mayor corrección y propiedad.</p> <p>BL3.6. Reconocer las propiedades textuales en textos del ámbito periodístico, laboral y administrativo; aplicarlas al comentario pragmático, para componer textos orales y escritos con adecuación, coherencia y cohesión.</p> <p>BL3.7. Explicar el marco jurídico de las lenguas cooficiales en la Comunitat Valenciana, así como establecer los rasgos característicos de la variedad estándar, reconociendo la importancia de la existencia de una norma de la lengua como elemento de cohesión cultural.</p>	CCLI CAA	CCLI CAA CSC	CCLI CSC	CCLI CSC
--	--	-------------	--------------------	-------------	-------------

<p>modales, cuantificación y cualificación: uso valorativo de adjetivos determinativos, artículos, pronombres, adjetivos calificativos y léxico connotativo; grado de certeza, modalidad oracional, figuras literarias valorativas, variación del registro lingüístico, atendiendo al uso de coloquialismos, barbarismos, vulgarismos, imprecisiones, expresiones clichés, estereotipos lingüísticos, jerga y argot) y uso de un lenguaje no discriminatorio; en función de los elementos de la situación comunicativa.</p> <p>El bilingüismo y la diglosia. Las actitudes y los estereotipos lingüísticos. La normalización lingüística.</p>		
---	--	--

Bloque 4: Educación literaria. Curso 4º ESO		
Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Utilización, de manera progresivamente autónoma y responsable, de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, centro, pública, virtual). Conocimiento y respeto de las normas de funcionamiento, consulta guiada de catálogos digitales y en línea.	BL4.1 Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando técnicas expresivas y teatrales.	CCLI SIEE CEC
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Lectura guiada y comprensión de textos y obras literarias, acordes al nivel educativo, como base para la formación de la personalidad literaria y el disfrute personal. Selección de lecturas de manera autónoma o a propuesta del profesorado, de la biblioteca o de otros ámbitos (intercambio, préstamos, compra, consulta en línea, etc.) Práctica de diversos tipos de lectura (guiada, libre, silenciosa, en voz alta) de textos literarios como fuente de disfrute e información y como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal. Aproximación al conocimiento de otros mundos (reales o imaginarios) a partir de la lectura. Dramatización de textos literarios adaptados y adecuados al nivel educativo. Análisis de las características expresivas de los textos teatrales, relacionándolos con el cine, la radio y la televisión.	BL4.2. Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica. BL4.3. Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, del siglo XIX hasta la actualidad, en creaciones de diferente naturaleza (cine, música, pintura, textos literarios y de los medios de comunicación, etc.). BL4.4. Analizar un corpus de textos literarios, del siglo XIX a la actualidad, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura, identificando los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género y realizando un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de	CCLI SIEE CEC

<p>Aplicación de técnicas teatrales y de lectura expresiva en voz alta y en dramatizaciones.</p> <p>Técnicas de elaboración de trabajos personales, de creación y/o investigación sencilla y supervisada sobre una lectura realizada.</p> <p>Creación de un portafolio de lectura que incluya una selección de trabajos individuales o en equipo (carteles, fotografías, eslóganes, video-poemas, fichas de lectura, infografías, creaciones a partir de herramientas web, citas y pensamientos, etc.) y una ficha de registro de las creaciones (nombre del trabajo, fecha y motivo de su elaboración, objetivos planteados, contexto de realización, valoración y evaluación del resultado).</p> <p>Fomento del hábito lector, mediante la participación en iniciativas que impulsan la realización de lecturas amenas (club de lectores, ciberlecturas, tertulias literarias, plan lector del centro, etc.).</p> <p>Conexión entre la literatura y el resto de artes (música, pintura, cine, etc.) relacionando obras, personajes y temas universales: el mundo de la razón, el destino, anhelos de libertad, la visión de lo insólito, el hombre en sociedad, la visión de Europa y España.</p> <p>Pervivencia y evolución de personajes-tipo, temas y formas a lo largo de la historia a partir de la comparación de obras de arte y textos literarios y de los medios de comunicación, con especial dedicación a movimientos literarios más actuales: las vanguardias y el siglo XX, la ciencia en la literatura, etc.</p> <p>Interpretación del sentimiento humano implícito en las obras comparadas.</p> <p>Introducción a la literatura desde el siglo XIX hasta la actualidad a partir de los textos de autoría masculina y femenina.</p> <p>Tratamiento evolutivo de temas y tópicos en una selección de textos significativos.</p> <p>Temas: el mundo de la razón, el destino, anhelos de libertad, la visión de lo insólito, el hombre en sociedad, la visión de Europa y España, estereotipos femeninos, etc.</p> <p>Tópicos: <i>Carpe Diem, Tempus Fugit, Locus Amoenus</i>, etc.</p> <p>La Renaixença. Características generales.</p> <p>El Modernismo.</p> <p>El Noucentisme.</p> <p>Las vanguardias.</p> <p>La poesía de la posguerra.</p>	<p>juicios personales.</p>	
--	----------------------------	--

<p>La narrativa de la posguerra.</p> <p>Las nuevas tendencias teatrales.</p> <p>El ensayo de la postguerra.</p> <p>La literatura desde los años 60 hasta nuestros días.</p> <p>Reconocimiento de las características propias de los géneros literarios a partir de una selección de textos en prosa y en verso.</p> <p>Análisis sencillo de textos: localización del texto en su contexto social, cultural e histórico; identificación de la época literaria; rasgos presentes en el texto; contenido (tema, tópicos, argumento, personajes, estructura, formas y lenguaje literario e intención del autor); figuras retóricas: plano léxico-semántico (sínecdoque, metonimia, sinestesia, ironía, etc.), plano morfosintáctico (pleonasmo, concatenación, retruécano, etc.), plano fónico (paronomasia, etc.).</p>		
---	--	--

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

Criterios de evaluación y estándares de aprendizaje evaluables de la asignatura Valenciano: Lengua y literatura
Curso 3º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL1.1. Participar activa y respetuosamente en intercambios comunicativos reales o dramatizados del ámbito académico y social sobre temas de la actualidad o próximos a los intereses del alumnado, aportando argumentos razonados para defender las opiniones propias de manera clara y ordenada, prestando atención a la pronunciación y a la gestualidad, utilizando el registro formal, las normas de cortesía y las estrategias de interacción oral.</p>	<p>BL1.1.1. Participa en intercambios comunicativos del ámbito académico y social sobre temas de la actualidad o próximos a sus intereses.</p> <p>BL1.1.2. Participa en intercambios comunicativos utilizando el registro formal, las normas de cortesía y las estrategias de interacción oral.</p> <p>BL1.1.3. Participa en intercambios comunicativos aportando argumentos razonados para defender las opiniones propias de manera clara y ordenada.</p> <p>BL1.1.4. Participa en intercambios comunicativos prestando atención a la</p>

<p>BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, con especial atención a los expositivos (de manera autónoma) y a los argumentativos (de manera guiada), propios del ámbito personal, académico y social, analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales, utilizando, de manera autónoma, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha, para formarse una opinión propia.</p> <p>BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la ayuda del profesorado, textos formales del ámbito académico y social de temas relacionados con el currículo y la actualidad, especialmente de tipología textual expositiva y argumentativa, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, aplicando las propiedades textuales y la riqueza léxica, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.5. Evaluar, con la supervisión del profesorado y la utilización de guías y grabaciones, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los</p>	<p>pronunciación y a la gestualidad.</p> <p>BL1.2.1. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad.</p> <p>BL1.2.2. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes apoyando a compañeros y compañeras, demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones.</p> <p>BL1.2.3. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes utilizando el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.3.1. Interpreta textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, con especial atención a los expositivos (de manera autónoma) y a los argumentativos (de manera guiada), propios del ámbito personal, académico y social, para formarse una opinión propia.</p> <p>BL1.3.2. Interpreta textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes analizando las características formales y de contenido y los elementos no verbales.</p> <p>BL1.3.3. Interpreta textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes utilizando, de manera autónoma, las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha.</p> <p>BL1.4.1. Produce, de forma oral, textos breves de diferentes tipologías, del ámbito personal, académico y social, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.4.2. Produce, de forma oral, textos breves utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto.</p> <p>BL1.4.3. Produce, de forma oral, textos breves aplicando las propiedades textuales.</p> <p>BL1.4.4. Produce, de forma oral, textos breves con riqueza léxica.</p> <p>BL1.5.1. Evalúa, con supervisión y ayuda, las producciones orales, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6.1. Busca y selecciona información relevante sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo.</p>
--	--

<p>conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacionales.</p>	<p>BL1.6.2. Analiza los conocimientos, habilidades y competencias de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo.</p> <p>BL1.6.3. Compara las habilidades y competencias que requieren los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacionales.</p>
---	---

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL2.1. Interpretar textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas (narrativos, descriptivos, instructivos y, en especial, expositivos de forma autónoma y argumentativos con ayuda del profesorado y de los compañeros, a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto y como apoyo a las tareas de aprendizaje.</p>	<p>BL2.1.1. Interpreta textos escritos en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de tipologías diversas, para construir el significado global del texto y como apoyo a las tareas de aprendizaje.</p> <p>BL2.1.2. Interpreta textos escritos a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo.</p> <p>BL2.1.3. Interpreta textos escritos utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura.</p>
<p>BL2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica y gramatical y léxica del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías (narrativos, descriptivos, instructivos y, en especial, expositivos de forma autónoma y argumentativos con ayuda del profesorado y de los compañeros), aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>BL2.2.1. Aplica las estrategias de planificación en el proceso de escritura de textos de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.2. Escribe, con adecuación, coherencia, cohesión, propias del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.3. Escribe, con corrección ortográfica y gramatical propias del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.4. Escribe, con corrección léxica propia del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.5. Escribe textos utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>
<p>BL2.3. Evaluar, con la supervisión del profesorado, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.</p>	<p>BL2.3.1. Evalúa, con ayuda, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de revisión de la escritura, identificando errores de adecuación, coherencia y cohesión del nivel educativo.</p> <p>BL2.3.2. Evalúa, con ayuda, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de revisión de la escritura, identificando los errores de corrección</p>

<p>BL2.4. Sintetizar textos orales y escritos expositivos y argumentativos, utilizando mapas conceptuales y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original ni incluya interpretaciones personales, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación.</p> <p>BL2.5. Realizar con creatividad tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, de forma reflexiva y dialogada, sobre temas sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, siguiendo las fases del proceso de un proyecto de trabajo, para obtener un producto final original de carácter expositivo o argumentativo, contrastando las fuentes de información, detallando las referencias bibliográficas, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos; adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades; evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final; y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, del nivel educativo, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; crear contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	<p>(ortográfica y gramatical) del nivel educativo.</p> <p>BL2.3.3. En el proceso de revisión de textos escritos resuelve las dudas, de forma reflexiva y dialogada, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.</p> <p>BL2.4.1. Sintetiza, utilizando los procedimientos de síntesis adecuados al nivel educativo y a la tipología textual, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas, textos orales y escritos expositivos y argumentativos, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación.</p> <p>BL2.4.2. Elabora un texto coherente y cohesionado que no reproduce literalmente partes del texto original ni incluye interpretaciones personales.</p> <p>BL2.5.1. Realiza con autonomía, sentido crítico y originalidad proyectos de trabajo de carácter expositivo o argumentativo, individuales y en equipos cooperativos, sobre temas diversos siguiendo las fases del proceso de elaboración (planificación supervisión, evaluación y comunicación).</p> <p>BL2.5.2. Contrasta la validez de las fuentes de información que utiliza en proyectos de trabajo y detalla las referencias bibliográficas.</p> <p>BL2.5.3. Hace una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, la adapta a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades</p> <p>BL2.5.4. Evalúa con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunica de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL2.6.1. Realiza proyectos de trabajo buscando y seleccionando información en medios digitales a partir de una estrategia de filtrado de forma contrastada, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL2.6.2. Colabora y se comunica para construir un producto o tarea colectiva compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC y entornos virtuales de aprendizaje.</p> <p>BL2.6.3. Realiza proyectos de trabajo creando contenidos digitales (documentos de texto y presentaciones multimedia) por medio de aplicaciones informáticas de escritorio aplicando los diferentes tipos licencias.</p> <p>BL2.6.4. Aplica buenas formas de conducta en la comunicación en entornos</p>
---	--

<p>BL2.7. Realizar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando con supervisión soluciones alternativas</p>	<p>virtuales y previene denuncia y protege a otros de malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>BL2.7.1. Tiene iniciativa para proponer y emprender acciones que contribuyan a realizar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos individuales o colectivos.</p> <p>BL2.7.2. Reconoce con supervisión sus fortalezas y las utiliza adecuadamente e identifica sus debilidades esforzándose por superarlas.</p> <p>BL2.7.3. Mantiene con supervisión la curiosidad y el interés durante todo el proceso de realización de tareas o proyectos.</p> <p>BL2.7.4. Actúa con flexibilidad ante obstáculos y dificultades buscando con supervisión soluciones.</p>
---	---

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 3º ESO	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un texto, estableciendo la concordancia entre ellas; clasificarlas; analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso, y utilizarlas correctamente para avanzar en la comprensión y creación de textos argumentativos.	BL3.1.1 Identifica las distintas categorías gramaticales que componen un texto narrativo, descriptivo, instructivo, expositivo y argumentativo, estableciendo la concordancia entre ellas, clasificándolas. BL3.1.2. Identifica las categorías gramaticales analizándolas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso. BL3.1.3. Crea y revisa textos narrativos, descriptivos, instructivos, expositivos y argumentativos utilizando correctamente las categorías gramaticales.
BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.	BL3.2.1. Crea y revisa textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.
BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos, los préstamos de otras lenguas, así como siglas, acrónimos y abreviaturas, para enriquecer el vocabulario.	BL3.3.1 Identifica los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, para enriquecer el vocabulario.
BL3.4. Explicar el cambio semántico que afecta al significado de las palabras y sus causas, identificando sus mecanismos (metáfora, metonimia) para diferenciar los usos connotativos y denotativos del lenguaje; así como reconocer las relaciones de	BL3.4.1. Explica el cambio semántico que afecta al significado de las palabras y sus causas, identificando sus mecanismos para diferenciar los usos connotativos y denotativos del lenguaje

igualdad-semejanza (campo semántico y campo asociativo) y de inclusión (hiperonimia e hiponimia) que se establecen entre las palabras para captar el sentido global de un texto.	BL3.4.2. Reconoce las relaciones de igualdad-semejanza y de inclusión que se establecen entre las palabras para captar el sentido global de un texto.
BL3.5. Analizar morfosintácticamente la oración simple, clasificándola según la naturaleza del predicado (oraciones atributivas, predicativas, activas, transitivas, reflexivas, recíprocas, intrasitivas, pasivas, perifrásicas, reflejas y medias) para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos argumentativos de diversas modalidades oracionales con mayor corrección y propiedad.	BL3.5.1. Identifica la estructura de la oración simple: sujeto, predicado y complementos del verbo, para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos argumentativos de diversas modalidades oracionales con mayor corrección y propiedad. BL3.5.2. Analiza morfosintácticamente la oración simple, clasificándola según la naturaleza del predicado para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos argumentativos de diversas modalidades oracionales con mayor corrección y propiedad.
BL3.6. Reconocer los elementos de la comunicación que intervienen en textos argumentativos y justificar si estos cumplen las propiedades textuales, atendiendo a los elementos de las mismas, propias del nivel educativo, para, tras un proceso de reflexión, realizar un uso adecuado de la lengua.	BL3.6.1. Reconoce los elementos de la comunicación que intervienen en textos narrativos, descriptivos, instructivos, expositivos y argumentativos. BL3.6.2. Justifica si los textos cumplen las propiedades textuales propias del nivel educativo, tras un proceso de reflexión, realiza un uso adecuado de la lengua.
BL3.7. Explicar los orígenes históricos de las lenguas de España y reconocer sus variedades geográficas, para enriquecerse y desarrollar una actitud respetuosa hacia la diversidad de la lengua y un entorno plurilingüe y pluricultural.	BL3.7.1 Reconoce las diferentes lenguas que conforman la realidad plurilingüe de España y Europa BL3.7.2. Explica los rasgos característicos de las lenguas de España y Europa y establece su distribución geográfica, en la lectura y la audición de textos de diferentes tipologías y ámbitos. BL3.7.3. Explica los orígenes históricos de las lenguas de España y reconoce sus variedades geográficas en la lectura y la audición de textos de diferentes tipologías y ámbitos.

Bloque 4: Educación literaria. Curso 3º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL4.1 Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, con supervisión, técnicas expresivas y teatrales.	BL4.1.1. Realiza lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando, con supervisión, técnicas expresivas y teatrales.

BL4.2. Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.	BL4.2.1. Elabora un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas próximas a sus intereses, de forma reflexiva y crítica.
BL4.3. Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, desde la Edad Media hasta el siglo XVIII, en creaciones de diferente naturaleza.	BL4.3.1. Expone, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, desde la Edad Media hasta el siglo XVIII, en creaciones de diferente naturaleza.
BL4.4. Analizar un corpus de textos literarios, de la Edad Media al siglo XVIII, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura; identificar los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género; y realizar un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.	BL4.4.1. Analiza un corpus de textos literarios, de la Edad Media al siglo XVIII, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura. BL4.4.2. Identifica los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género de los textos de la Edad Media al siglo XVIII analizados. BL4.4.3. Realiza un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas del análisis de textos literarios de la Edad Media al siglo XVIII, mediante la formulación de juicios personales.

Curso 4º ESO

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 4º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL1.1. Participar activa y respetuosamente en intercambios comunicativos, reales o dramatizados, especialmente en los representativos de los medios de comunicación social y del ámbito profesional y administrativo, sobre temas polémicos de la actualidad, defendiendo críticamente las propias opiniones con fluidez y riqueza léxica, ajustando el registro, el tono y las normas de cortesía a la situación comunicativa, utilizando las estrategias de interacción oral.	BL1.1.1. Participa en intercambios comunicativos del ámbito académico y social sobre temas de la actualidad o próximos a sus intereses. BL1.1.2. Participa en intercambios comunicativos utilizando el registro formal, las normas de cortesía y las estrategias de interacción oral. BL1.1.3. Participa en intercambios comunicativos aportando argumentos razonados para defender las opiniones propias de manera clara y ordenada. BL1.1.4. Participa en intercambios comunicativos prestando atención a la pronunciación y a la gestualidad.
BL1.2. Participar en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad, apoyar a compañeros y compañeras demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones, así como utilizar el diálogo	BL1.2.1. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes asumiendo diversos roles con eficacia y responsabilidad. BL1.2.2. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes apoyando a

<p>igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.3. Interpretar textos orales y audiovisuales de géneros, tipologías y registros diferentes, propios del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, especialmente periodísticos y publicitarios, analizando los elementos formales y de contenido, la información no verbal y las convenciones propias del género, utilizando las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha, para construirse una opinión crítica.</p> <p>BL1.4. Producir de forma oral, con el apoyo de las TIC y la supervisión del profesorado, textos formales del ámbito académico, social y profesional y administrativo, con especial atención a los géneros periodísticos y publicitarios de los medios de comunicación, de temas polémicos relacionados con el currículo y la actualidad, utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, ajustando el registro al grado de formalidad, aplicando las propiedades textuales y la expresividad adecuada, para mejorar sus habilidades lingüísticas y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.5. Evaluar, de manera autónoma, las producciones orales propias y de los compañeros, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo, analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	<p>compañeros y compañeras, demostrando empatía y reconociendo sus aportaciones.</p> <p>BL1.2.3. Participa en equipos de trabajo para conseguir metas comunes utilizando el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias.</p> <p>BL1.3.1. Interpreta textos orales y audiovisuales propios del social, profesional y administrativo, especialmente periodísticos y publicitarios, para construirse una opinión crítica.</p> <p>BL1.3.2. Interpreta textos orales y audiovisuales analizando los elementos formales y de contenido, la información no verbal y las convenciones propias del género.</p> <p>BL1.3.3. Interpreta textos orales y audiovisuales utilizando las estrategias de comprensión oral adecuadas al texto y al propósito de la escucha.</p> <p>BL1.4.1. Produce de forma oral, con el apoyo de las TIC y la supervisión del profesorado, textos formales del ámbito académico y social, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.4.2. Produce de forma oral, con el apoyo de las TIC y la supervisión del profesorado, textos formales del ámbito profesional y administrativo, con especial atención a los géneros periodísticos y publicitarios de los medios de comunicación, para practicar aprendizajes lingüísticos y estructurar el pensamiento.</p> <p>BL1.4.3. Produce de forma oral textos breves utilizando las estrategias de expresión oral y los elementos no verbales adecuados a la situación comunicativa y al objetivo propuesto, ajustando el registro al grado de formalidad.</p> <p>BL1.4.4. Produce de forma oral textos breves aplicando las propiedades textuales y la expresividad adecuada al registro utilizado.</p> <p>BL1.5.1. Evalúa, de manera autónoma, las producciones orales, atendiendo a la cantidad, calidad, relevancia, pertinencia y claridad y a las normas de prosodia, para progresar en la competencia comunicativa oral.</p> <p>BL1.6.1. Busca y selecciona información relevante sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo.</p> <p>BL1.6.2. Analiza los conocimientos, habilidades y competencias de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo.</p> <p>BL1.6.3. Compara las habilidades y competencias que requieren los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>
--	---

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 4º ESO	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL2.1. Interpretar textos escritos del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, con especial atención a los géneros periodísticos informativos y de opinión, a los textos publicitarios de los medios de comunicación de masas y a los textos del ámbito profesional y administrativo, a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo, utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura, para construir el significado global del texto.</p>	<p>BL2.1.1. Interpreta textos escritos con especial atención a los géneros periodísticos informativos y de opinión, a los textos publicitarios de los medios de comunicación de masas y a los textos del ámbito profesional y administrativo, para construir su significado global</p> <p>BL2.1.2. Interpreta textos escritos a través del análisis de los elementos formales y de contenido propios del nivel educativo.</p> <p>BL2.1.3. Interpreta textos escritos utilizando las estrategias de comprensión lectora adecuadas al texto y al objetivo de la lectura.</p>
<p>BL2.2. Planificar y escribir, con adecuación, coherencia, cohesión, corrección ortográfica y gramatical y léxica del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, de varias tipologías, centrándose en los géneros periodísticos informativos y de opinión, en textos publicitarios con sentido creativo y estético y en textos del ámbito profesional y administrativo con ayuda de modelos, aplicando las estrategias del proceso de escritura, utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>	<p>BL2.2.1. Aplica las estrategias de planificación en el proceso de escritura de textos de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.2. Escribe, con adecuación, coherencia, cohesión, propias del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico, social, profesional y administrativo, de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.3. Escribe, con corrección ortográfica y gramatical propias del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, profesional y administrativo, de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.4. Escribe, con corrección léxica propia del nivel educativo, textos, en soportes diversos, del ámbito personal, académico y social, profesional y administrativo, de varias tipologías, de forma autónoma o con ayuda.</p> <p>BL2.2.5. Escribe textos utilizando un lenguaje no discriminatorio.</p>
<p>BL2.3. Evaluar, con autonomía, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de revisión de la escritura, identificando los errores de adecuación, coherencia, cohesión y corrección del nivel educativo, resolviendo las dudas de forma autónoma, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.</p>	<p>BL2.3.1. Evalúa, con autonomía, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de revisión de la escritura identificando errores de adecuación, coherencia y cohesión del nivel educativo.</p> <p>BL2.3.2. Evalúa, con autonomía, los textos escritos propios o ajenos, como parte del proceso de revisión de la escritura Identificando los errores de corrección (ortográfica y gramatical) del nivel educativo.</p> <p>BL2.3.3. En el proceso de revisión de textos escritos resuelve las dudas de forma autónoma, con la ayuda de diccionarios impresos o digitales y otras fuentes de consulta.</p>

<p>BL2.4. Sintetizar textos orales y escritos argumentativos, utilizando esquemas, tablas, mapas conceptuales y resúmenes, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas y elaborando un texto coherente y cohesionado que no reproduzca literalmente partes del texto original ni incluya interpretaciones personales, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación.</p> <p>BL2.5. Realizar, con sentido crítico y creatividad, tareas o proyectos de trabajo individuales o colectivos, con autonomía, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos, culturales, profesionales y literarios motivadores para el alumnado, siguiendo las fases del proceso de elaboración un proyecto de trabajo, contrastando la información y citando adecuadamente su procedencia e incluyendo en los mismos la bibliografía y la webgrafía, haciendo una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, adaptarlo a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades, evaluar con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunicar de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL2.6. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	<p>BL2.4.1. Sintetiza, utilizando los procedimientos de síntesis adecuados al nivel educativo y a la tipología textual, seleccionando las informaciones esenciales, generalizando informaciones relacionadas, textos orales y escritos argumentativos, para usar la información con finalidades diversas según la situación de comunicación.</p> <p>BL2.4.2. Elabora un texto coherente y cohesionado que no reproduce literalmente partes del texto original ni incluye interpretaciones personales.</p> <p>BL2.5.1. Realiza con autonomía, sentido crítico y originalidad proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas diversos relacionados con los ámbitos periodístico o profesional siguiendo las fases del proceso de elaboración (planificación, supervisión, evaluación y comunicación).</p> <p>BL2.5.2. Cita adecuadamente la procedencia de la información utilizada en los proyectos de trabajo que realiza e incluye en los mismos una bibliografía y webgrafía.</p> <p>BL2.5.3. Hace una previsión de recursos y tiempos ajustada a los objetivos propuestos, la adapta a cambios e imprevistos transformando las dificultades en posibilidades</p> <p>BL2.5.4. Evalúa con ayuda de guías el proceso y el producto final y comunica de forma personal los resultados obtenidos.</p> <p>BL2.6.1. Realiza proyectos de trabajo buscando y seleccionando información en medios digitales a partir de una estrategia de filtrado de forma contrastada, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL2.6.2. Colabora y se comunica para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y utilizando las herramientas de comunicación TIC, servicios de la web social y entornos virtuales de aprendizaje.</p> <p>BL2.6.3. Realiza proyectos de trabajo creando y editando contenidos digitales (documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales) por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web aplicando los diferentes tipos licencias.</p> <p>BL2.6.4. Aplica buenas formas de conducta en la comunicación en entornos virtuales y previene denuncia y protege a otros de malas prácticas como el</p>
---	---

<p>BL2.7. Realizar con autonomía de forma eficaz tareas o proyectos, tener iniciativa para emprender y proponer acciones siendo consciente de sus fortalezas y debilidades, mostrar curiosidad e interés durante su desarrollo y actuar con flexibilidad buscando por propia iniciativa soluciones alternativas.</p>	<p>ciberacoso.</p> <p>BL2.7.1. Tiene iniciativa para proponer y emprender acciones que contribuyan a realizar de forma eficaz tareas o proyectos individuales o colectivos.</p> <p>BL2.7.2. Reconoce con autonomía sus fortalezas y las utiliza adecuadamente e identifica sus debilidades esforzándose por superarlas.</p> <p>BL2.7.3. Mantiene con autonomía la curiosidad y el interés durante todo el proceso de realización de tareas o proyectos.</p> <p>BL2.7.4. Actúa con flexibilidad ante obstáculos y dificultades buscando por propia iniciativa soluciones.</p>
--	--

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL3.1. Identificar las distintas categorías gramaticales que componen un texto, propio o ajeno, estableciendo la concordancia entre ellas; clasificarlas y analizarlas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso; y utilizarlas correctamente para avanzar en la comprensión y creación correcta de textos propios del ámbito periodístico, profesional y administrativo.	BL3.1.1. Identifica las distintas categorías gramaticales que componen un texto propio del ámbito periodístico, profesional y administrativo, estableciendo la concordancia entre ellas, clasificándolas.
BL3.2. Crear y revisar textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.	BL3.1.2. Identifica las categorías gramaticales de un texto propio o ajeno analizándolas morfológicamente, reconociendo el papel gramatical, sintáctico y semántico que desempeñan en el discurso.
BL3.3. Identificar los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, distinguiendo entre los morfológicos, préstamos de otras lenguas, y el origen del léxico propio, para enriquecer el vocabulario.	BL3.1.3. Crea y revisa textos propios del ámbito periodístico, profesional y administrativo utilizando correctamente las categorías gramaticales.
BL3.4. Explicar los distintos niveles de significado de palabras y expresiones, identificando el uso connotativo y denotativo de la lengua para captar el sentido global de un texto; aplicar el uso connotativo y denotativo de la lengua en la elaboración de textos.	BL3.2.1. Crea y revisa textos escritos aplicando correctamente las normas ortográficas de la lengua propias del nivel educativo.
	BL3.3.1. Identifica los distintos procedimientos de creación del léxico, propios del nivel educativo, para enriquecer el vocabulario.
	BL3.4.1. Explica los distintos niveles de significado de palabras y expresiones, identificando el uso connotativo y denotativo de la lengua para captar el sentido global de un texto.
	BL3.4.2. Aplica el uso connotativo y denotativo de la lengua en la elaboración de textos.

BL3.5. Identificar la estructura y los nexos propios de oraciones coordinadas, yuxtapuestas y de oraciones subordinadas sustantivas, adjetivas, adverbiales propias y de implicación lógica y analizarlas morfosintácticamente, para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos del ámbito periodístico, profesional y administrativo con mayor corrección y propiedad.	BL3.5.1. Identifica la estructura y los nexos propios de oraciones coordinadas, yuxtapuestas y de oraciones subordinadas sustantivas, adjetivas, adverbiales propias y de implicación lógica, para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos con mayor corrección y propiedad. BL3.5.2. Analiza morfosintácticamente oraciones coordinadas, yuxtapuestas y de oraciones subordinadas sustantivas, adjetivas, adverbiales propias y de implicación lógica para, de forma autónoma, expresarse y redactar textos con mayor corrección y propiedad.
BL3.6. Reconocer las propiedades textuales en textos del ámbito periodístico, laboral y administrativo; aplicarlas al comentario pragmático, para componer textos orales y escritos con adecuación, coherencia y cohesión.	BL3.6.1. Reconoce las propiedades textuales en textos del ámbito periodístico, laboral y administrativo para componer textos orales y escritos con adecuación, coherencia y cohesión. BL3.6.2. Aplicar los conocimientos sobre las propiedades textuales en textos del ámbito periodístico, laboral y administrativo comentario pragmático, para utilizarlas en la composición de textos orales y escritos.
BL3.7. Explicar el marco jurídico de las lenguas cooficiales en la Comunitat Valenciana, así como establecer los rasgos característicos de la variedad estándar, reconociendo la importancia de la existencia de una norma de la lengua como elemento de cohesión cultural.	BL3.7.1 Explica el marco jurídico de las lenguas cooficiales en la Comunitat Valenciana. BL3.7.2. Establece los rasgos característicos de la variedad estándar, en la lectura y la audición de textos de diferentes tipologías y ámbitos.

Bloque 4: Educación literaria. Curso 4º ESO

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL4.1. Realizar lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando técnicas expresivas y teatrales.	BL4.1.1 Realiza lecturas de obras literarias cercanas a sus gustos, elegidas libremente o a propuesta del profesorado, en silencio, en voz alta o participando en dramatizaciones e improvisaciones de textos adecuados al nivel educativo, aplicando técnicas expresivas y teatrales.
BL4.2. Elaborar un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas, literarias y no literarias, próximas a los intereses del alumnado, de forma reflexiva y crítica.	BL4.2.1. Elabora un portafolio, con una selección de documentos y creaciones realizados a partir de lecturas próximas a sus intereses, de forma reflexiva y crítica.
BL4.3. Exponer, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, del siglo XIX hasta la actualidad, en creaciones de diferente naturaleza (cine, música, pintura, textos literarios y de los medios de comunicación, etc.).	BL4.3.1. Expone, en soportes diversos, orales y escritos, las conclusiones críticas y razonadas, sobre las conexiones entre la literatura, las artes y la ciencia, analizando y comparando obras, personajes, temas y tópicos universales, del siglo XIX hasta la actualidad, en creaciones de diferente naturaleza.
BL4.4. Analizar un corpus de textos literarios, del siglo XIX a la actualidad, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura, identificando los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género y realizando un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas, mediante la formulación de juicios personales.	BL4.4.1. Analiza un corpus de textos literarios, del siglo XIX a la actualidad, seleccionados en torno a un tema o tópico común, como modo de aproximación a la literatura BL4.4.2. Identifica los rasgos esenciales del contexto sociocultural y literario de la época y las características del género de los textos literarios, del siglo XIX a la actualidad analizados. BL4.4.3. Realiza un comentario de forma y contenido para expresar razonadamente las conclusiones extraídas del análisis de los textos literarios, del siglo XIX a la actualidad, mediante la formulación de juicios personales.

VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA

BACHILLERATO

INTRODUCCIÓN

La inclusión de la asignatura de Valenciano: Lengua y Literatura en el currículo del Bachillerato responde a la necesidad de consolidar la competencia comunicativa del alumnado entendida en todas sus vertientes: pragmática, lingüística, sociolingüística y literaria. Así, por una parte debe aportarle herramientas y conocimientos necesarios para desenvolverse satisfactoriamente en cualquier situación comunicativa de la vida académica, familiar, social y profesional y, por otra, debe servir para el afianzamiento de la competencia comunicativa necesaria en todos los ámbitos de la vida adulta.

Los contenidos, criterios de evaluación y competencias clave de Valenciano: Lengua y Literatura se organizan en cuatro bloques. Esta división no pretende jerarquizar los aprendizajes sino organizar las destrezas básicas que debe conocer el alumnado, usuario de la lengua, para ampliar, de manera progresiva, su capacidad para interactuar comprendiendo, expresarse oralmente y por escrito, además de mejorar su educación literaria. En este sentido, las habilidades lingüísticas, los contenidos de lengua y los de literatura pertenecientes a cada uno de los cuatro bloques se interrelacionan y conforman la asignatura como un todo integrado. Con ello se pretende consolidar la base que sirva para el aprendizaje a lo largo de la vida, ya que las habilidades lingüísticas y el conocimiento puramente conceptual de la lengua serán elementos necesarios una vez acabada esta etapa formativa para obtener información, comunicarse y continuar aprendiendo. Por otra parte, cabe mencionar que, en cada bloque, los elementos curriculares se presentan en una progresión creciente y graduada a lo largo de la etapa educativa, a partir del nivel alcanzado en el final de la Educación Secundaria Obligatoria.

Así, el “Bloque 1: Comunicación oral: escuchar y hablar” presenta contenidos necesarios para que el alumnado comunique con precisión las propias ideas, construir discursos orales elaborados adecuados al contexto comunicativo en el que se utilizan y escuchar de manera activa, interpretando correctamente las ideas de los demás. También se presenta en este bloque la interacción oral como una destreza básica en las relaciones humanas y que ocupa todos los ámbitos, desde el personal al académico, pasando por el profesional y el administrativo.

El “Bloque 2: Comunicación escrita: leer y escribir” fomenta el desarrollo de la lectura y la escritura. Estos procesos son básicos en la puesta en marcha del resto de procesos cognitivos que elabora el conocimiento del mundo, de uno mismo y de los demás. Son, por lo tanto, dos herramientas clave en la adquisición de nuevos aprendizajes a lo largo de la vida. El enfoque comunicativo en el proceso de enseñanza-aprendizaje de la lengua hace que las actividades relacionadas con la comprensión y redacción de textos de diversos ámbitos y la realización de proyectos de aprendizaje, de forma individual o en equipos cooperativos, sean elementos metodológicos básicos en este bloque. Además, en este bloque se incluyen los temas transversales que deben estar presentes en el currículo.

Por otra parte, el “Bloque 3: Conocimiento de la lengua” se basa en la necesidad de reflexionar sobre los elementos que conforman la lengua y sobre los mecanismos lingüísticos que rigen la comunicación, es decir, sistematiza el aprendizaje de los elementos lingüísticos necesarios para utilizar correctamente las destrezas lingüísticas a las que se ha hecho alusión anteriormente.

El cuarto bloque se dedica a la “Educación literaria”. Con él se pretende conseguir que el alumnado se convierta en lector competente. Por este motivo, se alternan las propuestas de lectura, comprensión e interpretación de obras literarias cercanas a sus gustos personales y a su madurez cognitiva, con la de textos literarios que aportan conocimientos básicos sobre algunos de los hitos clave de la literatura. En este punto cabe señalar que el estudio de la literatura se entiende a partir de una selección de textos agrupados en torno a los grandes temas y tópicos universales combinados con una visión cronológica que abarca desde la Edad Media hasta el siglo XXI.

La organización de los elementos curriculares de la asignatura se basa en el tratamiento integrado de las lenguas del currículo, enfoque metodológico que responde a la concepción plurilingüe del sistema educativo valenciano en el que conviven dos lenguas cooficiales con, al menos, una lengua extranjera y todas ellas son a la vez objeto e instrumento de aprendizaje. Por este motivo, se presentan los criterios de evaluación y los contenidos específicos de cada una de las dos lenguas y los criterios de evaluación y lo contenidos comunes a las dos. El hecho de que se presenten contenidos comunes, de tipo cognitivo, que se relacionan principalmente con los procesos que intervienen en la lectura y escritura, facilita la planificación de tareas y estrategias de aprendizaje que permiten realizar transferencias lingüísticas en función de cual sea la L1 o la L2 del centro, atendiendo al proyecto lingüístico del centro. En este sentido, son fácilmente transferibles a las lenguas extranjeras, una vez que se ha consolidado el código oral o escrito, facilitando el aprendizaje.

Así mismo, la redacción de los criterios de evaluación se basa en una estructura fácilmente reconocible que configura pequeñas situaciones de evaluación que, en muchos casos, responde a situaciones reales. Para ello, en primer lugar, se presenta el proceso que se pretende evaluar, con diferentes niveles de complejidad, asociado a un contenido (conceptual, procedimental y actitudinal). Tanto el proceso como el contenido están acotados por la naturaleza de la ejecución (la manera, el contexto, el objetivo) que ayuda a delimitar las situaciones en que se realiza el proceso sobre el contenido que se aprende.

Esta redacción de los criterios de evaluación de Valenciano: Lengua y Literatura permite realizar una selección ajustada de procedimientos e instrumentos de evaluación, básicamente escalas de observación y de valoración aplicadas a productos lingüísticos, orales y escritos, sobre temas y ámbitos diversos o sobre la literatura.

La secuenciación de los contenidos y los criterios de evaluación de forma progresiva y diferenciada posibilita la identificación y evaluación de los aprendizajes básicos de cada nivel, facilitando con ello la labor del docente en el tratamiento de la atención a la diversidad y en la realización de adaptaciones curriculares para alumnado con necesidad específica de apoyo educativo, facilitando su inclusión en el medio escolar y social. Por otra parte, el avance secuenciado, progresivo y acumulativo a lo largo de los dos cursos de la etapa permite que los aprendizajes básicos de cada nivel incluyan los del nivel anterior, aunque estos no aparezcan detallados. De esta manera se consigue la adquisición de los conocimientos y procesos que aparecen en los estándares de aprendizaje evaluables presentados en el Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato sin tener que orientar el proceso de enseñanza-aprendizaje directamente a su consecución.

La asignatura de Valenciano: Lengua y Literatura contribuye en esencia a la adquisición de la competencia en comunicación lingüística por parte del alumnado. Y si la comunicación es uno de los pilares de la convivencia social, el desarrollo de la competencia comunicativa debe ir estrechamente ligado con el desarrollo de la competencia social y ciudadana. El planteamiento básicamente procedural de la asignatura implica que el aprendizaje de las habilidades lingüísticas necesarias para que se produzca la comunicación contribuya a la comprensión de las experiencias colectivas y de la organización y el funcionamiento del pasado y presente de las sociedades. Además, en muchos casos, se plantean situaciones de aprendizaje estrechamente ligadas a la realidad social del mundo actual, sus conflictos y las motivaciones de los mismos, los elementos que son comunes y los que son diferentes, así como los espacios y territorios en que se desarrolla la vida de los grupos humanos, y sus logros y problemas, para comprometerse personal y colectivamente en su mejora, participando así de manera activa, eficaz y constructiva en la vida social y profesional. Así pues, mediante la organización de equipos de trabajo cooperativos se incorporan formas de comportamiento individual que capacitan a las personas para convivir en una sociedad cada vez más plural, dinámica, cambiante y compleja. El alumnado, al mismo tiempo que aprende a comunicarse aprende a cooperar, a comprometerse y a afrontar los conflictos, a tomar perspectiva, a desarrollar la percepción del individuo en relación a su capacidad para influir en lo social y a elaborar argumentaciones basadas en evidencias. Es decir, aprende a ponerse en el lugar del otro, aceptar las diferencias, ser tolerante y respetar los valores, las creencias, las culturas y la historia personal y colectiva de los otros.

Pero además, la asignatura también contribuye a la adquisición de la competencia de aprender a aprender, en tanto en cuanto desde todos los bloques de contenido se desarrollan técnicas y estrategias que favorecen el conocimiento de los procesos mentales a los que se entregan las personas cuando aprenden, además del conocimiento sobre los propios procesos de aprendizaje, así como el desarrollo de la destreza de regular y controlar el propio aprendizaje que se lleva a cabo.

Por otro lado, la adquisición de la competencia digital se hace patente a través del uso creativo, crítico y seguro de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC) aplicadas al aprendizaje, la inclusión y la participación en la sociedad. Implica, además, la adquisición de una serie de conocimientos, habilidades y actitudes derivados de los cambios producidos sobre la lectura y la escritura por la aplicación de las TIC y la generación de entornos virtuales, no solo de aprendizaje, sino también de interacción social. En este sentido, los contenidos de Lengua Castellana y Literatura se relacionan con conocimientos del lenguaje específico básico: textual, numérico, íconico, visual, gráfico y sonoro, así como sus pautas de decodificación y transferencia. Además, se incide en el conocimiento y uso de las principales aplicaciones informáticas necesarias para el acceso a las fuentes y el procesamiento de la información y, como consecuencia de estos, también se aborda el conocimiento de los derechos y las libertades que asisten a las personas en el mundo digital. El trabajo de las habilidades de comprensión oral y lectora incluye el desarrollo de destrezas relacionadas con la búsqueda, el acceso y el procesamiento de la información. Por su parte las habilidades de expresión oral y escrita implican el dominio de destrezas básicas de uso de la información y creación de contenidos en el ámbito personal, académico, social y profesional. En todos los casos se incide en el conocimiento de los riesgos asociados al uso de las tecnologías y de recursos en línea y las estrategias actuales para evitarlos. Es decir, se enseña a identificar los comportamientos adecuados en el ámbito digital para proteger la información, propia y de otras personas, así como conocer los aspectos adictivos de las tecnologías.

También esta materia contribuye a la adquisición de la competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor, la cual implica la capacidad de transformar las ideas en actos. La comunicación se basa justamente en la transmisión de ideas y conocimientos a través de actos comunicativos que tienen lugar en determinados ámbitos de uso (personal, académico, social y profesional). Por lo tanto si planteamos cada situación de comunicación como un problema o un reto al que se debe enfrentar el usuario de la lengua podemos afirmar que en cada caso se debe tomar conciencia de la situación en la que se debe intervenir o resolver. Por lo tanto el hablante debe saber elegir, planificar y gestionar los conocimientos, destrezas o habilidades y actitudes necesarios con criterio propio, con el fin de alcanzar el objetivo previsto. En la realización de las actividades comunicativas se promueve el desarrollo de actitudes que favorecen la iniciativa emprendedora, la capacidad de pensar de forma creativa, de gestionar el riesgo y de manejar la incertidumbre mediante el desarrollo de destrezas o habilidades como la capacidad de análisis; la capacidad de planificación, organización, gestión y toma de decisiones; la capacidad de adaptación al cambio y resolución de problemas; la comunicación, presentación, representación y negociación efectivas; la habilidad para trabajar, tanto individualmente como dentro de un equipo; la participación, la capacidad de liderazgo y delegación; el pensamiento crítico y el sentido de la responsabilidad; la autoconfianza, la evaluación y la autoevaluación.

Por su parte, la competencia en conciencia y expresión cultural implica conocer, comprender, apreciar y valorar con espíritu crítico, con una actitud abierta y respetuosa, las diferentes manifestaciones culturales y artísticas, utilizarlas como fuente de enriquecimiento y disfrute personal y considerarlas como parte de la riqueza y patrimonio de los pueblos, a lo que contribuyen los contenidos del bloque de la Educación literaria. Además del aprendizaje de los elementos literarios se propone el desarrollo de la creatividad, que se relaciona con la capacidad estética y creadora, y el dominio de aquellas capacidades relacionadas con los diferentes códigos artísticos y culturales, para poder utilizarlas como medio de comunicación y expresión personal. Todo ello para despertar en el alumnado el interés por la participación en la vida cultural y por contribuir a la conservación del patrimonio cultural y artístico, tanto de la propia comunidad como de otras comunidades.

Desde el punto de vista metodológico se propone el enfoque comunicativo como planteamiento didáctico básico para el aprendizaje y la evaluación. Desarrollar la competencia comunicativa supone adquirir conocimientos a través de la práctica y participación activa en ámbitos sociales que, como tales, se pueden desarrollar tanto en el contexto educativo formal, a través del currículo, como en los contextos educativos no formales e informales. En este sentido, se deben diseñar tareas o situaciones de aprendizaje que posibiliten, imiten o reproduzcan de la manera más fiel posible situaciones reales de interacción, comprensión y expresión oral y escrita, de manera que los estudiantes puedan aplicar los conocimientos aprendidos.

Teniendo como objetivo último que todo el alumnado, sin exclusión, adquiera los mejores aprendizajes posibles, es de gran relevancia que incorporemos en nuestras aulas los últimos avances que la ciencia educativa y social, desarrolla en relación a la mejora del aprendizaje de la infancia y juventud. Sólo así, podremos consolidar el derecho a la educación de todos y todas, la mejor educación posible para cada uno de ellos y ellas.

Es por ello que, a grandes rasgos, el aprendizaje dialógico entiende que las personas aprendemos a partir de las interacciones con otras personas, es decir, que construimos el conocimiento primeramente desde un plano intersubjetivo, desde lo social, y progresivamente lo interiorizamos con un conocimiento propio, intrasubjetivo. Mediante el diálogo, transformamos las relaciones, nuestro entorno y nuestro propio conocimiento. Por tanto, bajo esta concepción del aprendizaje, el alumnado necesita situaciones de interacción para aprender. Pero no sólo necesitan un gran número de interacciones, y que éstas sean diversas, sino que además el diálogo que se establezca tiene que estar basado en una relación de igualdad y no de poder, lo que significa que todos y todas tenemos conocimiento que aportar. Son estos espacios de interacción los que la escuela debe asegurar si queremos ofrecer una educación de calidad.

En este sentido, se establecerá un aprendizaje dialógico en la medida que se aumente al máximo el aprendizaje instrumental, se favorezca la creación de sentido personal y social, se promuevan situaciones de aprendizaje impregnadas de principios solidarios y en las que la igualdad y la diferencia sean valores compatibles y mutuamente enriquecedores, tanto instrumentalmente como en niveles de cohesión social.

Además se debe tender a un aprendizaje situado, que enfatiza la dimensión social de los procesos de adquisición de las competencias, un aprendizaje vinculado a un determinado contexto cultural, social y de relaciones, y a unas determinadas tareas que las personas tendrán que resolver y que le permitirán adquirir la competencia necesaria. Esta visión del aprendizaje contextualizado o situado conecta con una amplia tradición de teorías y prácticas educativas que en la sociedad de la información ven reforzado su valor. El papel activo y autónomo de los alumnos y alumnas conscientes de ser responsables de su aprendizaje debe ser reforzado por una gran variedad de métodos activos que faciliten la participación e implicación del alumnado y la adquisición y uso de conocimientos en situaciones reales que generen aprendizajes transferibles y duraderos.

Los métodos activos pueden apoyarse en estructuras de aprendizaje cooperativo, que aseguren la interacción entre iguales y con otros miembros de la comunidad educativa y el entorno, de forma que, a través de la resolución conjunta de las tareas, los miembros del grupo desarrollen nuevas habilidades y estrategias que puedan aplicar a situaciones similares en contextos formales y no formales. Se trata de transformar las estructuras de aprendizaje individualistas, vinculadas exclusivamente al aprendizaje de contenidos descontextualizados, en estructuras de aprendizaje cooperativo perfectamente compatibles con otros métodos activos, y todos ellos, con el aprendizaje de las competencias.

El aprendizaje competencial por su propia naturaleza invita a esta integración metodológica que se apoya en las relaciones de los diferentes métodos activos con diversos modos de enseñar contenidos y procesos, que son sustancialmente diferentes, y que se enseñan vinculados a los conocimientos de las distintas áreas. Se pueden

aquí citar distintos modelos o enfoques metodológicos (conductuales, constructivistas, sociales o personales) o simplemente mencionando ejemplos de los diversos enfoques (análisis de tareas, simulación y/o juego de roles, estudio de casos, investigación en el entorno, estímulo de la creatividad, modelos personales para el aumento de la autoestima, etc.) o secuencias didácticas que se podrían utilizar para la programación de las Unidades Didácticas (aprendizaje basado en proyectos, aprendizaje basado en problemas, aprendizaje servicio, etc.).

En conclusión, la asignatura de Valenciano: Lengua y Literatura se articula entorno a una serie de habilidades comunicativas, conocimientos cognitivo-lingüísticos, aptitudes y actitudes, que permiten al alumnado, por una parte, seguir con su formación académica y a lo largo de la vida y, por otra, adaptarse a los retos que plantea la sociedad del conocimiento.

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Valenciano: Lengua y Literatura I

Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Estudio, análisis y evaluación de los textos orales formales, expositivos y argumentativos, del ámbito académico y de divulgación científica y cultural (conferencias, clases, charlas, videoconferencias, etc.); de los géneros informativos, de opinión y publicitarios procedentes de los medios de comunicación social (debates, tertulias, entrevistas, anuncios de radio y TV, noticiarios, concursos, musicales, deportivos, promocionales, series, noticias, rueda de prensa, reportaje, etc.); de las características formales y de contenido; de los recursos verbales y no verbales, teniendo en cuenta la calidad, relevancia, pertinencia y claridad, así como las normas de cortesía que regulan los intercambios formales. Escucha, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos orales expositivos y argumentativos del ámbito académico y periodístico. Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos expositivos y argumentativos orales. Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre estrategias de comprensión oral (antes: anticipando, haciendo hipótesis; durante: toma de apuntes, preguntar para aclarar dudas; y después: resúmenes). Síntesis oral de textos expositivos y argumentativos: uso del registro formal oral y aplicación de los recursos no verbales (entonación, dicción, control	BL1.1. Analizar los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos, propios del ámbito académico y de divulgación científica, cultural y de los géneros periodísticos, informativos y de opinión, procedentes de los medios de comunicación social, utilizando las estrategias de comprensión oral y técnicas de retención de la información para sintetizar el contenido por escrito y reflexionar críticamente. BL1.2. Elaborar presentaciones orales ajustadas al propósito, al contenido y a la situación comunicativa, sobre temas relacionados con el currículo, con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios, utilizando fuentes de información diversas, las TIC, un léxico especializado y siguiendo las fases del proceso de elaboración de las exposiciones orales; así como exponerlas utilizando las estrategias y recursos de la expresión oral del nivel educativo. BL1.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con las propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CCLI CAA CSC CCLI CAA CSC SIEE CSC SIEE

<p>del ritmo, las pausas), evitando la recitación literal de textos memorizados, muletillas o comodines lingüísticos.</p> <p>Estudio, análisis y evaluación de los géneros discursivos formales desde un enfoque integrador de las habilidades lingüísticas (escuchar, hablar, leer y escribir) en el ámbito de uso académico y de divulgación científica (conferencias, clases, charlas, videoconferencias, etc.)</p> <p>Estudio, aplicación y evaluación de las estrategias del proceso de elaboración de la presentación oral (planificación, documentación y bibliografía, textualización y evaluación).</p> <p>Aplicación de los criterios de ordenación del contenido y de los recursos audiovisuales en las presentaciones orales de acuerdo con la tipología textual expositiva, la intención y el auditorio (interés, importancia, lógica, cronológica, etc.).</p> <p>Aplicación de los recursos no verbales (imagen, gestualidad, mirada, entonación, dicción, control del ritmo, las pausas, el tiempo y la duración del discurso).</p> <p>Estudio y uso de los mecanismos de citación.</p> <p>Valoración de la escucha activa y del hecho de hablar en público como fuente de aprendizaje, de comunicación y de relación.</p> <p>Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Conocimiento del proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Aplicación de las estrategias de expresión oral y recursos propios del texto expositivo, evitando la recitación literal de textos memorizados, coloquialismos, muletillas o comodines lingüísticos, utilización de conectores discursivos que organizan, relacionan y cohesionan el contenido y las partes del discurso (para iniciar intervenciones, introducir incisos o ejemplos, etc.).</p> <p>Uso del estándar formal y de léxico especializado.</p>		
--	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA</p> <p>Estudio y análisis de los elementos básicos de los textos escritos expositivos y argumentativos del ámbito académico: función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales y géneros.</p> <p>Estudio y análisis de los elementos básicos de los textos escritos de los medios de comunicación social (géneros periodísticos informativos y de opinión y textos publicitarios): función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales y géneros.</p> <p>Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre estrategias de comprensión lectora en la lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos escritos expositivos y argumentativos, del ámbito académico y de los textos escritos de los medios de comunicación social (géneros periodísticos informativos y de opinión y textos publicitarios).</p> <p>Reflexión sobre la importancia de la lectura como fuente de información y de aprendizaje.</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos expositivos del ámbito académico.</p> <p>Estudio de las diversas estructuras de los textos expositivos: comparación, problema-solución, enumeración, causa-consecuencia, ordenación cronológica, etc., y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Estudio de los elementos no verbales de los textos escritos expositivos del ámbito académico y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Uso autónomo de procesadores de textos en la escritura.</p> <p>Reflexión sobre la importancia de la escritura en el proceso de aprendizaje personal como instrumento que organiza el pensamiento.</p> <p>Realización de proyectos de investigación académica, con imaginación y creatividad, siguiendo las fases del proceso: planificar; buscar, obtener, reorganizar y poner en común en el equipo la información de fuentes orales y escritas impresas, audiovisuales y digitales; aplicar el proceso de escritura para la elaboración del producto final; presentar el trabajo de forma oral con apoyos audiovisuales; evaluar tanto el proceso de trabajo como el</p>	<p>BL2.1. Interpretar textos expositivos y argumentativos especializados del ámbito académico, periodísticos y publicitarios a través del análisis de los elementos de la situación comunicativa y de las características propias del tipo de texto y del género, aplicando las estrategias de comprensión lectora, con la finalidad de sintetizar el contenido e interpretarlos críticamente.</p> <p>BL2.2. Escribir, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo, utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación, aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.3. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos; adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades; evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL2.4. Realizar proyectos de investigación académica sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo o de la actualidad, siguiendo las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación, para obtener como producto final un texto escrito adecuado, coherente, cohesionado, con corrección, con un léxico preciso y especializado, en el que predominen las secuencias textuales expositivas y argumentativas y que respete las normas de presentación de trabajos escritos, contrastando las fuentes de información y detallando las referencias bibliográficas.</p> <p>BL2.5. Gestionar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias</p> <p>BL2.6. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación</p>	<p>CCLI CAA CSC</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA SIEE</p> <p>CCLI CAA SIEE</p> <p>CAA SIEE</p> <p>CSC SIEE</p>

<p>resultado conseguido.</p> <p>Búsqueda, localización y obtención de información en diferentes tipos de textos y fuentes documentales, incluyendo los medios de comunicación, en lenguas diversas, valorando críticamente y contrastando estas fuentes.</p> <p>Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS) y visualización.</p> <p>Utilización autónoma de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales; presentar el trabajo, con especial incidencia en la utilización de entornos colaborativos.</p> <p>Aplicación, con ayuda de guías y modelos, de las normas de presentación de textos escritos en los trabajos de investigación: índice, organización del contenido en epígrafes, procedimientos de citación, notas a pie de página, bibliografía.</p> <p>Aplicación del proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Aplicación de estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración de un proyecto para mejorar la expresión escrita.</p> <p>Reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como fuentes de información y de organización del aprendizaje, y sobre la necesidad de organizar la resolución de tareas complejas.</p> <p>Fomento del autoconocimiento, del sentido crítico, del autoconcepto positivo, de la proactividad, perseverancia y flexibilidad, de la responsabilidad y del pensamiento alternativo, causal y consecuencial.</p> <p>Valoración de fortalezas y debilidades y del error como oportunidad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación, de superación de obstáculos y fracasos.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Adquisición de habilidades relacionadas con el liderazgo.</p> <p>Fomento del pensamiento de perspectiva, de la solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Aplicación de estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Estudio de técnicas de escucha activa y puesta en práctica del diálogo igualitario.</p>	<p>en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL2.7. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicio web; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	CD CAA SIEE CSC
---	--	--------------------------

<p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Uso de herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación.</p> <p>Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.</p> <p>Construcción un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.</p> <p>Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.</p> <p>Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.</p> <p>Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y protección de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.</p> <p>Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos escritos expositivos y argumentativos del ámbito académico: situación comunicativa (tema, intención, destinatario, género), contenido (organización de la información, idea principal y secundarias) y recursos verbales y no verbales.</p> <p>Lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos</p>		
--	--	--

<p>escritos de los medios de comunicación social (géneros periodísticos informativos y de opinión y textos publicitarios): situación comunicativa (tema, intención, destinatario, género), contenido (organización de la información, idea principal y secundarias) y recursos verbales y no verbales. Aplicación de los conocimientos sobre los elementos básicos de los textos expositivos y argumentativos del ámbito académico para la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los mismos.</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre los elementos básicos de los textos escritos de los medios de comunicación social (géneros periodísticos informativos y de opinión y textos publicitarios) para la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los mismos.</p> <p>Uso de técnicas de síntesis de la información (esquema, resumen, mapa conceptual, etc.) en textos expositivos y argumentativos del ámbito académico y en textos periodísticos de información y opinión, seleccionando la información relevante, generalizando y globalizando la información relacionada y escribiendo con una expresión personal, sin reproducir literalmente las palabras del texto.</p> <p>Interpretación y valoración crítica de los textos publicitarios: intención, distinción entre información y persuasión, recursos verbales y no verbales, ideas discriminatorias.</p> <p>Estudio, análisis y valoración crítica de los medios de comunicación. Producción de textos escritos expositivos del ámbito académico, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección.</p> <p>Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre las estrategias del proceso de producción escrita (planificación, escritura, evaluación y revisión) en la escritura de textos expositivos del ámbito académico.</p> <p>Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales en la revisión y mejora de las producciones escritas, tomando conciencia de la importancia del conocimiento de las normas para el uso correcto de la lengua.</p> <p>Conocimiento y uso de un vocabulario formal y preciso en las producciones escritas adecuado al nivel educativo y reconocimiento de la importancia de enriquecer el repertorio léxico personal con términos de especialidad.</p> <p>Uso de fuentes de consulta impresas y digitales (diccionarios, gramáticas, correctores, glosarios, etc.) como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p>		
--	--	--

<p>Adquisición y utilización en la lectura y escritura de textos de un léxico formal y especializado, rechazando coloquialismos y barbarismos.</p> <p>Utilización, en los textos escritos, de estructuras sintácticas complejas, propias de los textos expositivos para expresar relaciones lógicas y jerárquicas: oraciones subordinadas y conectores causales, consecutivos, finales, condicionales, concesivos, etc.</p> <p>Realización de proyectos de investigación académica sobre temas del currículo, con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios.</p>		
---	--	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Reconocimiento y explicación de estructuras sintácticas simples (grupos de palabras) y complejas (oración simple y compuesta: coordinada, yuxtapuesta, subordinada) y de sus nexos, así como de las funciones sintácticas que desempeñan las palabras y los grupos de palabras que las componen. Clasificación de la oración según la naturaleza del predicado: oraciones atributivas y predicativas (activas -transitivas -reflexivas y recíprocas- e intransitivas-, pasivas) y según la actitud del hablante (modalidades oracionales). Análisis de la coherencia textual mediante la descripción y explicación de las partes temáticas constitutivas del texto (narrativo, descriptivo, expositivo y argumentativo) y de la progresión temática, distinguiendo ideas principales y secundarias, resumiendo, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y los argumentos utilizados; así como mediante la justificación de la progresión temática y la estructura y organización estructural (analizante, sintetizante, paralelística, encuadrada, circular, etc.), en función de la intención comunicativa. Identificación de las características de las variedades diatópicas de la lengua. Reconocimiento de las consecuencias de las lenguas en contacto: bilingüismo y diglosia y prejuicios lingüísticos	BL.3.1. Caracterizar morfológica, sintáctica y semánticamente las categorías gramaticales flexivas para identificar sus formas, funciones y significados, utilizando la terminología gramatical adecuada en la explicación lingüística; y aplicar las reglas gramaticales de concordancia entre las palabras para usar correctamente la lengua; así como explicar los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis), para enriquecer el vocabulario y mejorar la producción de textos. BL.3.2. Analizar morfosintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según la naturaleza de sus predicados y según sus modalidades oracionales para mejorar la comprensión, y expresarse, con corrección y propiedad, de forma oral y escrita. BL.3.3. Analizar las propiedades textuales mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial, para aplicarlas en la elaboración de textos y mejorar la expresión oral y escrita. BL.3.4. Explicar el origen y evolución de las distintas lenguas de España y sus principales variedades diatópicas, analizando sus rasgos característicos a través de manifestaciones orales y escritas, de forma progresivamente autónoma, para reconocer en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales la diversidad lingüística como parte del patrimonio	CCLI CCLI CAA CCLI CAA CCLI CAA CCLI CSC

CONTENIDOS ESPECÍFICOS Identificación de las categorías gramaticales y caracterización morfológica, sintáctica y semántica de las mismas (sustantivo, pronombre, artículo, adjetivo y verbo). Explicación de los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis), atendiendo al significado de afijos. Aplicación de las reglas de concordancia, especialmente a los casos especiales de concordancia nominal y verbal. Análisis de la adecuación textual mediante la descripción y explicación de la tipología textual, del género y ámbito de uso, del tono del discurso, de la forma de elocución, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); así como mediante la descripción y explicación de la relación existente entre el emisor y el receptor, de las marcas lingüísticas de modalización (deixis, verbos modales, valores expresivos de del sustantivo, adjetivo, verbo, pronombre y artículo, modalidades oracionales, figuras literarias valorativas, humor, variación del registro, etc.) y del registro idiomático; en función de los elementos de la situación comunicativa. Análisis de la cohesión textual mediante la descripción y explicación de elementos de conexión, nexos y conectores (de orden, adición, oposición, causalidad, reformulación, etc.); de mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (campos semánticos, asociativos, sinonimia, antónimia y contrastes, hiperonimia e hiponimia, etc.); mecanismos de cohesión gramatical (repetición de construcciones sintácticas, deixis espacial y temporal, anáforas y catáforas, eje temporal) y mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos. Reconocimiento de la pluralidad lingüística de España, de sus orígenes históricos y de la evolución de las lenguas de España. Identificación de las variedades de la lengua, atendiendo al uso de arcaísmos, a la diferencia entre lengua y dialecto, al uso de vulgarismos y al reconocimiento de jergas y argot. Explicación del uso formal y especializado de la lengua, de un lenguaje no sexista ni discriminatorio, y del uso coloquial de la lengua; así como de los rasgos lingüísticos del registro coloquial (coloquialismos, imprecisiones, anacolutos, expresiones clichés, y de estereotipos lingüísticos, etc.), en función de la situación comunicativa.	cultural de nuestro país. BL3.5. Explicar las variedades de la lengua, atendiendo a los registros lingüísticos y a la utilización del estándar, reconociendo coloquialismos, imprecisiones, expresiones clichés y prejuicios y estereotipos lingüísticos, en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales.	CCLI CSC
---	--	-------------

Explicación de la situación de la lengua en la actualidad y de la utilización del estándar como variedad utilizada en los medios de comunicación y en el ámbito digital, así como reconocimiento de sus características.

Bloque 4: Literatura. Curso 1º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Análisis e interpretación crítica de la literatura de la Edad Media al siglo XIX a partir de obras narrativas, líricas, dramáticas y didácticas completas o fragmentos, en prosa y en verso, de autoría masculina y femenina. Temas, personajes y tópicos universales. De los orígenes al siglo XV: Las primeras manifestaciones literarias. La poesía trovadoresca: los trovadores y las <i>trobairitz</i> . La creación de la prosa literaria. La historiografía. Las cuatro grandes crónicas. <i>La Cancelleria reial</i> . La literatura religiosa y moralizante. El Humanismo. Formas dramáticas medievales: El Misteri d'Elx. El Siglo de Oro: La poesía lírica y la poesía satírica. La literatura religiosa: sor Isabel de Villena. La novela caballerescas: Curial e Güelfa y Tirant lo Blanch. La valenciana prosa. Roís de Corella. La literatura de la Edad Moderna: El Renacimiento del siglo XVI: Joan Lluís Vives. El Barroco en los siglos XVII y XVIII. La Renaixença: la poesía, el teatro, el sainete. La novela del siglo XIX. Análisis e interpretación de obras completas o fragmentos atendiendo a: -Vinculación del texto con el contexto social, cultural e histórico. -Reconocimiento de las características del género literario aplicadas al texto. -Análisis de la forma y el contenido. El lenguaje literario. Intención del	BL4.1. Analizar críticamente textos líricos, narrativos, dramáticos y didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina, para explicar la evolución diacrónica de las formas literarias desde la Edad Media hasta el siglo XIX mediante la realización de trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos. BL4.2. Interpretar, utilizando las técnicas del comentario literario, obras completas o fragmentos producidos desde la Edad Media al siglo XIX, justificando la vinculación del texto con su contexto, su pertenencia a un género literario determinado, analizando la forma y el contenido, descubriendo la intención del autor y reconociendo la evolución de temas y tópicos en relación con otras disciplinas; y expresar razonadamente las conclusiones extraídas mediante la elaboración de textos estructurados, orales o escritos.	CCLI SIEE CSC CEC CCLI CAA CSC CEC

<p>autor.</p> <p>-Tratamiento evolutivo de temas y tópicos. Relación con otras disciplinas. Temas universales: el amor, la muerte, el gozo de vivir, héroes y antihéroes, la mitología, el canto a la belleza, la naturaleza, el tiempo fugitivo, la libertad, la visión de lo insólito, el destino, estereotipos femeninos, etc. Tópicos: <i>captatio benevolentiae; carpe diem; collige, virgo, rosas; beatus ille; locus amoenus; descriptio puellae; tempus fugit;</i> menoscropio de corte y albanza de aldea; <i>homo viator; vita flumen,</i> etc.</p>		
---	--	--

Contenidos y criterios de evaluación de la asignatura Lengua Valenciana y Literatura II

Curso 2º Bachillerato

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Análisis de las fronteras e intersecciones entre oralidad y escritura. Estudio, análisis y valoración crítica de la comunicación oral formal en el ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial y de los géneros: conferencias, mesas redondas, entrevistas de trabajo, etc. Escucha, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos orales expositivos y argumentativos del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial. Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos expositivos y argumentativos orales. Síntesis oral de textos expositivos y argumentativos: uso del registro formal oral y aplicación de los recursos no verbales (entonación, dicción, control del ritmo, las pausas), evitando la recitación literal de textos memorizados, muletillas o comodines lingüísticos. Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre las estrategias del proceso de elaboración de la presentación oral. Aplicación de los criterios de ordenación del contenido y de los recursos audiovisuales en las presentaciones orales de acuerdo con la tipología textual argumentativa, la intención y el auditorio (interés, importancia, lógica, cronológica, etc.)	BL1.1. Analizar los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico y publicitario, profesional y empresarial, utilizando las estrategias de comprensión oral y las técnicas de retención de la información para extraer y sintetizar el contenido, oralmente o por escrito; relacionando todos los aspectos globales del discurso, interpretándolo de manera crítica y utilizando alternativas inclusivas a ideas discriminatorias. BL1.2. Elaborar presentaciones orales ajustadas al propósito, el contenido y la situación comunicativa, sobre temas de carácter académico o de la actualidad social, científica o cultural, utilizando fuentes de información diversas, las TIC, el léxico técnico adecuado y siguiendo las fases del proceso de elaboración de las exposiciones orales; así como exponerlas utilizando las estrategias y recursos de expresión oral del nivel educativo. BL1.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con las propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.	CCLI CAA CSC
Aplicación de las estrategias de expresión oral y recursos retóricos propios del texto argumentativo, evitando la recitación literal de textos memorizados, coloquialismos, muletillas o comodines lingüísticos. Utilización de conectores discursivos que organizan, relacionan y cohesionan el contenido y las partes del discurso (para iniciar intervenciones, introducir incisos o ejemplos, etc.).	CC CAA CSC SIEE	
CONTENIDOS ESPECÍFICOS Aplicación de las estrategias de expresión oral y recursos retóricos propios del texto argumentativo, evitando la recitación literal de textos memorizados, coloquialismos, muletillas o comodines lingüísticos. Utilización de conectores discursivos que organizan, relacionan y cohesionan el contenido y las partes del discurso (para iniciar intervenciones, introducir incisos o ejemplos, etc.).		

<p>lógica, cronológica, etc.)</p> <p>Aplicación de los recursos no verbales (imagen, gestualidad, mirada, entonación, dicción, control del ritmo, las pausas, el tiempo y la duración del discurso).</p> <p>Selección de los argumentos adecuados a la defensa de la tesis (lógicos, de autoridad, de cantidad, de analogía, apelación a los valores compartidos, etc.).</p> <p>Aplicación de los mecanismos de citación.</p> <p>Uso autónomo de programas de presentación.</p> <p>Uso de guías, grabaciones.</p> <p>Evaluación, autoevaluación y coevaluación del proceso, de la aplicación de las estrategias y del producto final.</p> <p>Conocimiento de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del área.</p> <p>Autoconocimiento de aptitudes e intereses.</p> <p>Conocimiento del proceso estructurado de toma de decisiones.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Aplicación de las estrategias de expresión oral y recursos retóricos propios del texto argumentativo, evitando la recitación literal de textos memorizados, coloquialismos, muletillas o comodines lingüísticos.</p> <p>Utilización de conectores discursivos que organizan, relacionan y cohesionan el contenido y las partes del discurso (para iniciar intervenciones, introducir incisos o ejemplos, etc.).</p>		
--	--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Estudio y análisis de los elementos básicos de los textos escritos del ámbito profesional y administrativo (cartas comerciales y de presentación, informe, memorándum, saluda, aviso, factura, instancias, reclamaciones, etc.); función comunicativa, estructura, marcas lingüísticas, recursos verbales y no verbales.	BL2.1. Describir, con el metalenguaje adecuado, las propiedades textuales de textos expositivos y argumentativos escritos del ámbito académico, periodístico, profesional y administrativo, analizando los elementos formales y de contenido con ayuda de guías y la reflexión dialogada, resumiendo el contenido, relacionando estas características expresivas con el sentido global del texto.	CCLI CAA CSC

<p>Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre estrategias de comprensión lectora en la lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos escritos del ámbito profesional y administrativo.</p> <p>Evaluación crítica de las propiedades de un texto, relacionando las características con el sentido global y la intención del autor.</p> <p>Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la escritura de textos argumentativos del ámbito académico.</p> <p>Estudio de los tipos de argumentos (ejemplos, analogías, de autoridad, causales, deducciones, etc.) y de los recursos retóricos de los textos argumentativos (ironía, figuras literarias, humor, preguntas retóricas, etc.), y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Estudio de las propiedades (adecuación, coherencia y cohesión) de los textos del ámbito profesional y administrativo, y aplicación de estos conocimientos en la escritura de textos.</p> <p>Uso autónomo de procesadores de textos en la escritura.</p> <p>Realización de proyectos de investigación académica, con imaginación y creatividad, siguiendo las fases del proceso: planificar; buscar, obtener, reorganizar y poner en común en el equipo la información de fuentes orales y escritas impresas, audiovisuales y digitales, especialmente de los medios de comunicación sociales; aplicar el proceso de escritura para la elaboración del producto final; presentar el trabajo de forma oral con apoyos audiovisuales; evaluar tanto el proceso de trabajo como el resultado conseguido.</p> <p>Búsqueda, localización y obtención de información en diferentes tipo de texto y fuentes documentales, en lenguas diversas, valorando críticamente y contrastando estas fuentes.</p> <p>Uso de herramientas digitales de búsqueda en páginas web especializadas, diccionarios y enciclopedias en línea, bases de datos especializadas, etc. o mediante la sindicación de fuentes de contenidos (RSS) y visualización.</p> <p>Utilización autónoma de las TIC en todas las fases del proceso de elaboración de un proyecto: localizar, seleccionar, tratar, organizar y almacenar la información; crear textos escritos o audiovisuales, presentar el trabajo, con especial incidencia en las herramientas para la corrección y revisión ortográfica, gramatical y léxica.</p> <p>Aplicación de las normas de presentación de textos escritos en los trabajos</p>	<p>BL2.2. Escribir, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos y argumentativos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo, utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación, aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.3. Escribir textos del ámbito profesional y administrativo, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, aplicando los conocimientos sobre las características de cada género textual y las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos; adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades; evaluar el proceso y el producto final; y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL2.5. Realizar proyectos de investigación académica con sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo (con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios) o de la actualidad que generan opinión, siguiendo las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación, para obtener como producto final un texto escrito argumentativo adecuado, coherente, cohesionado, con corrección, con un léxico preciso y especializado, y que respeta las normas de presentación de trabajos escritos.</p> <p>BL2.6. Gestionar con autonomía de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL2.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p>	<p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA CSC</p> <p>CAA SIEE</p> <p>CCLI CAA SIEE</p> <p>CAA SIEE</p> <p>CSC SIEE</p>
---	---	--

<p>de investigación: índice, organización del contenido en epígrafes, procedimientos de citación, notas a pie de página, bibliografía.</p> <p>Aplicación del proceso estructurado de toma de decisiones. Calibrado de oportunidades y riesgos.</p> <p>Aplicación de estrategias de supervisión y resolución de problemas.</p> <p>Evaluación, autoevaluación y coevaluación del producto final y del proceso de elaboración de un proyecto para mejorar la expresión escrita.</p> <p>Reflexión sobre la importancia de la lectura y la escritura como fuentes de información y de organización del aprendizaje y sobre la necesidad de organizar la resolución de tareas complejas.</p> <p>Fomento del autoconocimiento, del sentido crítico, del autoconcepto positivo, de la proactividad, perseverancia y flexibilidad, de la responsabilidad y del pensamiento alternativo, causal y consecuencial.</p> <p>Valoración de fortalezas y debilidades y del error como oportunidad.</p> <p>Autorregulación de emociones, control de la ansiedad e incertidumbre y capacidad de automotivación, de superación de obstáculos y fracasos.</p> <p>Asunción de distintos roles en equipos de trabajo.</p> <p>Adquisición de habilidades relacionadas con el liderazgo.</p> <p>Fomento del pensamiento de perspectiva, de la solidaridad, tolerancia, respeto y amabilidad.</p> <p>Aplicación de estrategias de motivación y automotivación.</p> <p>Estudio de técnicas de escucha activa y puesta en práctica del diálogo igualitario.</p> <p>Conocimiento de estructuras y técnicas de aprendizajes cooperativo.</p> <p>Aplicación de estrategias de filtrado en la búsqueda de la información.</p> <p>Almacenamiento de la información digital en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>Valoración de los aspectos positivos de las TIC para la búsqueda y contraste de información.</p> <p>Organización de la información siguiendo diferentes criterios.</p> <p>Realización, formateado sencillo e impresión de documentos de texto.</p> <p>Diseño de presentaciones multimedia.</p> <p>Tratamiento de la imagen.</p> <p>Producción sencilla de audio y vídeo.</p> <p>Uso de herramientas de producción digital en la web.</p> <p>Conocimiento y uso de derechos de autor y licencias de publicación.</p>	<p>BL2.8. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada, editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	<p>CD CAA SIEE CSC</p>
---	--	------------------------------------

Uso de técnicas de redacción de textos expositivos académicos en soporte papel o digital (planificación, investigación, originalidad y creatividad; uso de fuentes de información en papel, digitales y en línea; procedimientos de cita: bibliografía y web).

Uso de las herramientas más comunes de las TIC para colaborar y comunicarse con el resto del grupo con la finalidad de planificar el trabajo, aportar ideas constructivas propias, comprender las ideas ajenas, etc.

Construcción un producto o meta colectivo, compartiendo información y recursos.

Utilización del correo electrónico y de módulos cooperativos en entornos personales de aprendizaje.

Uso de servicios de la web social como blogs, wikis, foros, etc.

Adquisición de hábitos y conductas para filtrar la fuente de información más completa y compartirla con el grupo.

Adquisición de hábitos y conductas para la comunicación y la protección del propio individuo y protección de otros de las malas prácticas como el ciberacoso.

Análisis del público destinatario y adaptación de la comunicación en función del mismo.

CONTENIDOS ESPECÍFICOS

Lectura, comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de textos escritos expositivos y argumentativos del ámbito profesional

Aplicación de los conocimientos sobre las propiedades textuales (adecuación, coherencia y cohesión) en la comprensión, interpretación, análisis y valoración crítica de los textos expositivos y argumentativos.

Resumen de textos expositivos y argumentativos: selección de la información relevante, generalización y globalización de la información relacionada, escritura con una expresión personal, sin reproducir literalmente las palabras del texto.

Producción de textos escritos argumentativos del ámbito académico, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección.

Producción de textos escritos del ámbito profesional y administrativo (currículu, cartas comerciales y de presentación, avisos, instancias, reclamaciones, etc.) con adecuación, coherencia, cohesión y corrección.

Aplicación de los conocimientos adquiridos sobre las estrategias del

proceso de producción escrita (planificación, escritura, evaluación y revisión) en la escritura de textos argumentativos del ámbito académico y de textos del ámbito profesional y administrativo.

Aplicación de las normas ortográficas y gramaticales, y en concreto del conocimiento sobre las estructuras sintácticas, en la revisión y mejora de las producciones escritas.

Conocimiento y uso de un vocabulario formal y preciso en las producciones escritas y reconocimiento de la importancia de enriquecer el repertorio léxico personal con términos de especialidad.

Uso de fuentes de consulta impresas y digitales (diccionarios, gramáticas, correctores, glosarios, etc.) como apoyo para la revisión ortográfica, gramatical y léxica.

Reconocimiento en la lectura y utilización en la escritura de los recursos retóricos propios de los textos argumentativos para reforzar los argumentos.

Utilización, en los textos escritos, de estructuras sintácticas complejas propias de los textos argumentativos por expresar relaciones lógicas y jerárquicas: oraciones subordinadas y conectores causales, consecutivos, finales, condicionales, concesivos, etc.

Realización de proyectos de investigación académica sobre temas del currículo, con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios.

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
CONTENIDOS COMUNES CON LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA Reconocimiento y explicación de estructuras sintácticas simples (grupos de palabras) y complejas (oración simple y compuesta: coordinada, yuxtapuesta, subordinada) y de sus nexos, así como de las funciones sintácticas que desempeñan las palabras y los grupos de palabras que las componen. Clasificación de la oración compuesta según la naturaleza del predicado: oraciones atributivas y predicativas (activas -transitivas -reflexivas y recíprocas- e intransitivas-, pasivas y medias) y según la actitud del hablante	BL3.1. Identificar la tipología y funciones de las categorías gramaticales no flexivas para usar correctamente la lengua y explicar los procedimientos de formación de palabras, atendiendo al significado de los principales prefijos y sufijos, especialmente aquellos que proceden del latín y griego, y a la transcategorización para, aplicando los conocimientos adquiridos, enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos. BL3.2. Analizar sintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según la naturaleza de sus predicados y según sus modalidades oracionales para mejorar la compresión y expresarse y redactar, con corrección y propiedad	CCLI CAA

<p>(modalidades oracionales).</p> <p>Explicación de los distintos niveles de significado de palabras y expresiones en el discurso oral y escrito, en función de la intención comunicativa (significado connotativo y denotativo).</p> <p>Ánalisis de la coherencia textual mediante la descripción y explicación de las partes temáticas constitutivas del texto, fundamentalmente expositivo y argumentativo, y de la progresión temática, distinguiendo ideas principales y secundarias, resumiendo, destacando la tesis explícita o implícita defendida por el autor, y los argumentos utilizados; así como mediante la justificación de la progresión temática y la estructura y organización estructural (analizante, sintetizante, paralelística, encuadrada, circular, etc.), en función de la intención comunicativa.</p> <p>Aplicación del conocimiento intertextual en la realización del análisis de textos de diferentes géneros y ámbitos textuales.</p> <p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Identificación de la tipología y funciones de categorías gramaticales (adverbio, preposiciones, conjunciones e interjecciones).</p> <p>Explicación de los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis), reconociendo el significado de afijos, especialmente de origen grecolatino; y de los procedimientos no morfológicos de formación de palabras (acortamientos, abreviaturas, siglas y acrónimos).</p> <p>Explicación de la transcategorización (sustantivación, adjetivación y adverbalización).</p> <p>Ánalisis de la adecuación textual mediante la descripción y explicación de la tipología textual, del género y ámbito de uso (académico, periodístico, profesional y empresarial), del tono del discurso, de la forma de elocución, en función de la finalidad del texto y de la intención del emisor (funciones del lenguaje); así como mediante la descripción y explicación de la relación existente entre el emisor y el receptor, de las marcas lingüísticas de modalización (deixis, verbos modales, calificación y cuantificación, modalidades oracionales, complementos oracionales valorativos, procedimientos de cita, figuras literarias valorativas, humor, variación del registro, etc.) y del registro idiomático; en función de los elementos de la situación comunicativa.</p>	<p>de forma oral y escrita.</p> <p>BL3.3. Explicar los distintos niveles de significado de las palabras o expresiones del discurso oral o escrito, en función de la intención comunicativa del texto en el que aparecen, para interpretarlo adecuadamente; así como hacer un uso connotativo o denotativo de la lengua, de forma progresivamente autónoma, para enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos.</p> <p>BL3.4. Analizar las propiedades textuales y la intertextualidad mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial, para interpretar y valorar discursos orales y escritos; y aplicar los conocimientos obtenidos para mejorar la expresión oral y escrita.</p>	CCLI CAA CSC
<p>Análisis de la cohesión textual mediante la descripción y explicación de elementos de conexión, nexos y conectores (de orden, adición, oposición, causalidad, reformulación, etc.); de mecanismos léxico-semánticos como repeticiones léxicas y relaciones semánticas (campos semánticos, asociativos, sinonimia, antonimia, polisemia y contrastes, hiperonimia e hiponimia, figuras literarias de reiteración: metáfora y metonimia, etc.); de mecanismos de cohesión gramatical como paralelismos, correlaciones, figuras literarias de reiteración (polisíndeton, concatenación, anáfora, polipote, bimembración, gradación, etc.), deixis espacial y temporal, anáforas, catáforas y relaciones del eje temporal; así como de mecanismos paralingüísticos y elementos gráficos.</p>		

Bloque 4: Literatura. Curso 2º Bachillerato

Contenidos	Criterios de evaluación	CC
<p>CONTENIDOS ESPECÍFICOS</p> <p>Análisis e interpretación crítica de la literatura del siglo XX y de la actualidad a partir de obras narrativas, líricas, dramáticas y didácticas completas o fragmentos, en prosa y en verso, de autoría masculina y femenina. Temas, personajes y tópicos universales.</p> <p>La literatura en el contexto histórico, social y cultural del siglo XX y de la actualidad.</p> <p>El Modernismo: la poesía, la novela, el teatro</p> <p>El Novecentismo: la poesía, la problemática de la novela, el teatro.</p> <p>Las vanguardias</p> <p>La poesía de la posguerra</p> <p>La narrativa de la posguerra</p> <p>Las nuevas propuestas teatrales.</p> <p>El ensayo de posguerra.</p> <p>La literatura desde los años 60 hasta la actualidad.</p> <p>Análisis e interpretación de obras completas o fragmentos atendiendo a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vinculación del texto con el contexto social, cultural e histórico. - Reconocimiento de las características del género literario aplicadas al texto. - Análisis de la forma y el contenido. El lenguaje literario. Intención del 	<p>BL4.1 Reconocer la evolución diacrónica y cultural de las tendencias, autores y obras de los grandes movimientos literarios del siglo XX analizando críticamente textos líricos, narrativos, dramáticos y didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina; y realizar trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.</p> <p>BL4.2 Interpretar, utilizando las técnicas del comentario literario, obras completas o fragmentos producidos de la literatura del siglo XX a la actualidad, justificando la vinculación del texto con su contexto, su pertenencia a un género literario determinado, analizando la forma y el contenido, descubriendo la intención del autor y reconociendo la evolución de temas y tópicos en relación con otras disciplinas; y expresar razonadamente las conclusiones extraídas mediante la elaboración de textos estructurados, orales o escritos.</p> <p>BL4.3. Desarrollar por escrito un tema de la historia de la literatura, realizando una investigación previa que incluya la consulta de diversas</p>	CCLI SIEE CEC

<p>autor.</p> <p>- Tratamiento evolutivo de temas y tópicos. Relación con otras disciplinas. Temas universales: el amor, la muerte, el gozo de vivir, la libertad, estereotipos femeninos, el sentido de la existencia, el juego literario y la vanguardia, el hombre en sociedad, la visión de Europa y España, etc.</p>	<p>fuentes y exponiendo las conclusiones con rigor, claridad y coherencia, adoptando un punto de vista crítico y personal, utilizando las TIC para obtener información veraz y citando las fuentes consultadas.</p>	CSC
---	---	-----

COMPETENCIAS DEL CURRÍCULO

CCLI: Competencia comunicación lingüística.

CMCT: Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología.

CD: Competencia digital.

CAA: Competencia aprender a aprender.

CSC: Competencias sociales y cívicas.

SIEE: Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor.

CEC: Conciencia y expresiones culturales.

Criterios de evaluación y estándares de aprendizaje evaluables de la asignatura Valenciano: Lengua y Literatura I
Curso 1º Bachillerato

Bloque 1: Escuchar y hablar. Curso 1º Bachillerato	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL1.1. Analizar los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos, propios del ámbito académico y de divulgación científica, cultural y de los géneros periodísticos, informativos y de opinión, procedentes de los medios de comunicación social, utilizando las estrategias de comprensión oral y técnicas de retención de la información para sintetizar el contenido por escrito y reflexionar críticamente.	BL1.1.1. Analiza los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos propios del ámbito académico y de divulgación científica, cultural y de los géneros periodísticos, informativos y de opinión, procedentes de los medios de comunicación social. BL1.1.2. Sintetiza por escrito de forma crítica el contenido de textos orales expositivos y argumentativos utilizando las estrategias de comprensión oral y las técnicas de retención de la información.
BL1.2. Elaborar presentaciones orales ajustadas al propósito, al contenido y a la situación comunicativa, sobre temas relacionados con el currículo, con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios, utilizando fuentes de información diversas y con apoyo de las TIC, un léxico especializado y siguiendo las fases del proceso de elaboración de las exposiciones orales; así como exponerlas utilizando las estrategias y recursos de la expresión oral del nivel educativo.	BL1.2.1. Elabora presentaciones orales ajustadas al propósito, al contenido y la situación comunicativa, sobre temas relacionados con el currículo ,con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios utilizando fuentes de información diversas y con apoyo de las TIC. BL1.2.2. Elabora presentaciones orales utilizando un léxico especializado. BL1.2.3. Elabora presentaciones orales siguiendo las fases del proceso de

<p>BL1.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con las propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacionales.</p>	<p>elaboración de las exposiciones orales (planificación, textualización y evaluación). BL1.2.4. Expone el contenido de presentaciones previamente elaboradas utilizando las estrategias y recursos de la expresión oral del nivel educativo.</p> <p>BL1.3.1. Busca y selecciona información relevante sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL1.3.2. Analiza los conocimientos, habilidades y competencias de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo. BL1.3.3. Compara las habilidades y competencias que requieren los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo con las propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacionales.</p>
---	---

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 1º Bachillerato	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
BL2.1. Interpretar textos expositivos y argumentativos especializados del ámbito académico, periodísticos y publicitarios a través del análisis de los elementos de la situación comunicativa y de las características propias del tipo de texto y del género, aplicando las estrategias de comprensión lectora, con la finalidad de sintetizar el contenido e interpretarlos críticamente.	BL2.1.1. Analiza los elementos de la situación comunicativa y de las características propias del tipo de texto y del género de textos expositivos y argumentativos especializados del ámbito académico, periodísticos y publicitarios. BL2.1.2. Sintetiza de forma crítica el contenido de textos expositivos y argumentativos especializados utilizando las estrategias de comprensión lectora del nivel educativo.
BL2.2. Escribir, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo, utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación, aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.	BL2.2.1. Escribe, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo. BL2.2.2. Escribe textos expositivos utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación. BL2.2.3. Escribe textos expositivos aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.
BL2.3. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos; adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades; evaluar el proceso y el producto final y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.	BL2.3.1. Planifica tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos. BL2.3.2. Adecua el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades. BL2.3.3. Evalúa el proceso y el producto final. BL2.3.4. Comunica de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los

<p>BL2.4. Realizar proyectos de investigación académica sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo o de la actualidad, siguiendo las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación, para obtener como producto final un texto escrito adecuado, coherente, cohesionado, con corrección, con un léxico preciso y especializado, en el que predominen las secuencias textuales expositivas y argumentativas y que respete las normas de presentación de trabajos escritos, contrastando las fuentes de información y detallando las referencias bibliográficas.</p> <p>BL2.5. Gestionar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL2.6. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL2.7. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas</p>	<p>recursos adecuados.</p> <p>BL2.4.1. Realiza proyectos de investigación académica con sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo o de la actualidad, para obtener como producto final un texto escrito adecuado, coherente, cohesionado, con corrección, en el que predominen las secuencias textuales expositivas y que respete las normas de presentación de trabajos escritos.</p> <p>BL2.4.2. Realiza proyectos de investigación académica con sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo o de la actualidad siguiendo las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación (planificación supervisión, evaluación y comunicación).</p> <p>BL2.4.3. Escribe, como producto final de un proyecto de investigación, un texto expositivo utilizando un léxico preciso y especializado contrastando las fuentes de información y detallando las referencias bibliográficas.</p> <p>BL2.5.1. Hace propuestas creativas y organiza actuaciones que contribuyan a gestionar con supervisión de forma eficaz tareas o proyectos individuales o colectivos.</p> <p>BL2.5.2. Confía en sus posibilidades sus utilizando con supervisión adecuadamente sus fortalezas y esforzándose por superar sus debilidades.</p> <p>BL2.5.3. Mantiene, con supervisión, su energía y entusiasmo durante todo el proceso de realización de tareas o proyectos motivando a los miembros de su grupo.</p> <p>BL2.5.4. Toma con supervisión decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL2.6.1. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes.</p> <p>BL2.6.2. Influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL2.7.1. Realiza proyectos de trabajo buscando y seleccionando información en medios digitales a partir de una estrategia de filtrado de forma contrastada, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p>
<p>sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada; editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicio web; y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	<p>dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL2.7.2. Colabora y se comunica para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicios de la web o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado.</p> <p>BL2.7.3. Realiza proyectos de trabajo editando contenidos digitales con sentido estético (documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales) por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web aplicando los diferentes tipos licencias.</p> <p>BL2.7.4. Aplica buenas formas de conducta en la comunicación en entornos virtuales y previene denuncia y protege a otros de malas prácticas como el ciberacoso.</p>
<p>Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 1º Bachillerato</p>	
<p>Criterios de evaluación</p> <p>BL3.1. Caracterizar morfológica, sintáctica y semánticamente las categorías gramaticales flexivas para identificar sus formas, funciones y significados, utilizando la terminología gramatical adecuada en la explicación lingüística; aplicar las reglas gramaticales de concordancia entre las palabras para usar correctamente la lengua; así como explicar los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis), para enriquecer el vocabulario y mejorar la producción de textos.</p> <p>BL3.2. Analizar morfosintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según la naturaleza de sus predicados y según sus modalidades oracionales para mejorar la comprensión, y expresarse, con corrección y propiedad, de forma oral y escrita.</p>	<p>Estándares de aprendizaje evaluables</p> <p>BL3.1.1. Caracteriza morfológicamente las categorías gramaticales flexivas para identificar sus formas utilizando la terminología gramatical adecuada en la explicación lingüística.</p> <p>BL3.1.2. Caracteriza sintácticamente las categorías gramaticales flexivas para identificar sus funciones utilizando la terminología gramatical adecuada en la explicación lingüística.</p> <p>BL3.1.3. Caracteriza semánticamente las categorías gramaticales flexivas para identificar sus significados, utilizando la terminología gramatical adecuada en la explicación lingüística.</p> <p>BL3.1.4. Aplica las reglas gramaticales de concordancia entre las palabras para usar correctamente la lengua.</p> <p>BL3.1.5. Explica los procedimientos morfológicos de formación de palabras (derivación, composición, parasíntesis) para enriquecer el vocabulario y mejorar la producción de textos.</p> <p>BL3.2.1. Analiza morfosintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según la naturaleza de sus predicados para mejorar la comprensión y expresarse, con corrección y propiedad de forma oral y escrita.</p> <p>BL3.2.2. Analiza morfosintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según</p>

<p>BL3.3. Analizar las propiedades textuales mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial, para aplicarlas en la elaboración de textos y mejorar la expresión oral y escrita.</p> <p>BL3.4. Explicar el origen y evolución de las distintas lenguas de España y sus principales variedades diatópicas, analizando sus rasgos característicos a través de manifestaciones orales y escritas, de forma progresivamente autónoma, para reconocer en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales la diversidad lingüística como parte del patrimonio cultural de nuestro país.</p> <p>BL3.5. Explicar las variedades de la lengua, atendiendo a los registros lingüísticos y a la utilización del estándar, reconociendo coloquialismos, imprecisiones, expresiones clichés y prejuicios y estereotipos lingüísticos, en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales.</p>	<p>sus modalidades oracionales para mejorar la compresión y expresarse, con corrección y propiedad de forma oral y escrita.</p> <p>BL3.3.1. Analiza las propiedades textuales mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial, para aplicarlas en la elaboración textos y mejorar la expresión oral y escrita.</p> <p>BL3.4.1. Explica el origen y evolución de las distintas lenguas de España y sus principales variedades diatópicas.</p> <p>BL3.4.2. Analiza los rasgos característicos de las distintas lenguas de España a través de manifestaciones orales y escritas, de forma progresivamente autónoma, para reconocer la diversidad lingüística en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales.</p> <p>BL3.5.1. Explica las variedades de la lengua, atendiendo a los registros lingüísticos y a la utilización del estándar en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales.</p> <p>BL3.5.2. Reconoce coloquialismos, imprecisiones, expresiones clichés y prejuicios y estereotipos lingüísticos en producciones lingüísticas de contextos formales y no formales.</p>
---	--

Bloque 4: Educación literaria. Curso 1º Bachillerato

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL4.1 Analizar críticamente textos líricos, narrativos, dramáticos y didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina, para explicar la evolución diacrónica de las formas literarias desde la Edad Media hasta el siglo XIX mediante la realización de trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.</p>	<p>BL4.1.1. Analiza críticamente textos líricos de autoría masculina o femenina, para explicar la evolución diacrónica de las formas literarias desde la Edad Media hasta el siglo XIX mediante la realización de trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.</p> <p>BL4.1.2. Analiza críticamente textos narrativos en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina, para explicar la evolución diacrónica de las formas literarias desde la Edad Media hasta el siglo XIX mediante la realización de trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.</p>

<p>BL4.2 Interpretar, utilizando las técnicas del comentario literario, obras completas o fragmentos producidos desde la Edad Media al siglo XIX, justificando la vinculación del texto con su contexto, su pertenencia a un género literario determinado, analizando la forma y el contenido, descubriendo la intención del autor y reconociendo la evolución de temas y tópicos en relación con otras disciplinas; y expresar razonadamente las conclusiones extraídas mediante la elaboración de textos estructurados, orales o escritos.</p>	<p>pensamientos.</p> <p>BL4.1.3. Analiza críticamente textos dramáticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina, para explicar la evolución diacrónica de las formas literarias desde la Edad Media hasta el siglo XIX mediante la realización de trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.</p> <p>BL4.1.4. Analiza críticamente textos didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina, para explicar la evolución diacrónica de las formas literarias desde la Edad Media hasta el siglo XIX mediante la realización de trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.</p> <p>BL4.2.1. Justifica la vinculación del texto con su contexto, su pertenencia a un género literario determinado en obras completas o fragmentos de la Edad Media al siglo XIX.</p> <p>BL4.2.2. Analiza la forma y el contenido de obras completas o fragmentos de la Edad Media al siglo XIX.</p> <p>BL4.2.3. Descubre la intención del autor en obras completas o fragmentos de la Edad Media al siglo XIX.</p> <p>BL4.2.4. Reconoce la evolución de temas y tópicos en relación con otras disciplinas en obras completas o fragmentos de la Edad Media al siglo XIX.</p> <p>BL4.2.5. Expresa razonadamente las conclusiones extraídas mediante la elaboración de textos estructurados.</p>
--	--

**Criterios de evaluación y estándares de aprendizaje evaluables de la asignatura Valenciano: Lengua y Literatura II
Curso 2º Bachillerato**

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL1.1. Analizar los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico y publicitario, profesional y empresarial, utilizando las estrategias de comprensión oral y las técnicas de retención</p>	<p>BL1.1.1. Analiza los elementos de la situación comunicativa, las propiedades textuales y la información no verbal de textos orales expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico y publicitario, profesional y empresarial.</p>

<p>de la información para extraer y sintetizar el contenido, oralmente o por escrito; relacionando todos los aspectos globales del discurso, interpretándolo de manera crítica y utilizando alternativas inclusivas a ideas discriminatorias.</p> <p>BL1.2. Elaborar presentaciones orales ajustadas al propósito, el contenido y la situación comunicativa, sobre temas de carácter académico o de la actualidad social, científica o cultural, utilizando fuentes de información diversas, las TIC, el léxico técnico adecuado y siguiendo las fases del proceso de elaboración de las exposiciones orales; así como exponerlas utilizando las estrategias y recursos de expresión oral del nivel educativo.</p> <p>BL1.3. Buscar y seleccionar información sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo; analizar los conocimientos, habilidades y competencias necesarias para su desarrollo y compararlas con las propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>	<p>BL1.1.2. Sintetiza, oralmente o por escrito, el contenido de textos orales expositivos y argumentativos utilizando las estrategias de comprensión oral y las técnicas de retención de la información.</p> <p>BL1.1.3. Interpreta de manera crítica los aspectos globales del discurso de textos orales expositivos y argumentativos utilizando alternativas inclusivas a ideas discriminatorias.</p> <p>BL1.2.1. Elabora presentaciones orales ajustadas al propósito, al contenido y la situación comunicativa sobre temas de carácter académico o de la actualidad social, científica o cultural utilizando fuentes de información diversas y con apoyo de las TIC.</p> <p>BL1.2.2. Elabora presentaciones orales utilizando el léxico técnico adecuado.</p> <p>BL1.2.3. Elabora presentaciones orales siguiendo las fases del proceso de elaboración de las exposiciones orales (planificación, textualización y evaluación).</p> <p>BL1.2.4. Expone el contenido de presentaciones previamente elaboradas utilizando las estrategias y recursos de la expresión oral del nivel educativo.</p> <p>BL1.3.1. Busca y selecciona información relevante sobre los entornos laborales, profesiones y estudios vinculados con los conocimientos del nivel educativo.</p> <p>BL1.3.2. Analiza los conocimientos, habilidades y competencias de los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo.</p> <p>BL1.3.3. Compara las habilidades y competencias que requieren los estudios y profesiones vinculados con los conocimientos del nivel educativo con sus propias aptitudes e intereses para generar alternativas ante la toma de decisiones vocacional.</p>
--	--

Bloque 2: Leer y escribir. Curso 2º Bachillerato

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL2.1. Describir, con el metalenguaje adecuado, las propiedades textuales de textos expositivos y argumentativos escritos del ámbito académico, periodístico, profesional y administrativo, analizando los elementos formales y de contenido con ayuda de guías y la reflexión dialogada, resumiendo el contenido, relacionando estas características expresivas con el sentido global del texto.</p>	<p>BL2.1.1. Describe, con el metalenguaje adecuado, las propiedades textuales de textos expositivos y argumentativos escritos del ámbito académico, periodístico, profesional y administrativo.</p> <p>BL2.1.2. Analiza los elementos formales y de contenido de los textos expositivos y argumentativos escritos con ayuda de guías y la reflexión dialogada.</p> <p>BL2.1.3. Resume el contenido de textos expositivos y argumentativos escritos, relacionando sus características expresivas con el sentido global del texto.</p>

<p>BL2.2. Escribir, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos y argumentativos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo, utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación, aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.3. Escribir textos del ámbito profesional y administrativo, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, aplicando los conocimientos sobre las características de cada género textual y las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.4. Planificar tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos; adecuar el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades; evaluar el proceso y el producto final; y comunicar de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL2.5. Realizar proyectos de investigación académica con sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo (con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios) o de la actualidad que generan opinión, siguiendo las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación, para obtener como producto final un texto escrito argumentativo adecuado, coherente, cohesionado, con corrección, con un léxico preciso y especializado, y que respeta las normas de presentación de trabajos escritos.</p>	<p>BL2.2.1. Escribe, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección, textos expositivos y argumentativos del ámbito académico sobre temas relacionados con el currículo.</p> <p>BL2.2.2. Escribe textos expositivos y argumentativos utilizando estructuras propias de la tipología y los recursos expresivos adecuados a la situación de comunicación.</p> <p>BL2.2.3. Escribe textos expositivos y argumentativos aplicando las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.3.1. Escribe textos del ámbito profesional y administrativo, con adecuación, coherencia, cohesión y corrección.</p> <p>BL2.3.2. Escribe textos del ámbito profesional y administrativo aplicando los conocimientos sobre las características de cada género textual y las estrategias del proceso de producción escrita.</p> <p>BL2.4.1. Planifica tareas o proyectos, individuales o colectivos, describiendo acciones, recursos materiales, plazos y responsabilidades para conseguir los objetivos propuestos.</p> <p>BL2.4.2. Adecua el plan durante su desarrollo considerando diversas alternativas para transformar las dificultades en posibilidades.</p> <p>BL2.4.3. Evalúa el proceso y el producto final.</p> <p>BL2.4.4. Comunica de forma creativa los resultados obtenidos con el apoyo de los recursos adecuados.</p> <p>BL2.5.1. Realiza proyectos de investigación académica con sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo (con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios) o de la actualidad que generan opinión, para obtener como producto final un texto escrito argumentativo adecuado, coherente, cohesionado, con corrección y que respeta las normas de presentación de trabajos escritos.</p> <p>BL2.5.2. Realiza proyectos de investigación académica con sentido crítico y creatividad, sobre temas del currículo (con especial incidencia en los temas, obras y autores literarios) o de la actualidad que generan opinión; sigue las fases del proceso de elaboración de un proyecto de investigación (planificación supervisión, evaluación y comunicación).</p> <p>BL2.5.3. Escribe, como producto final de un proyecto de investigación, un texto argumentativo utilizando un léxico preciso y especializado contrastando la</p>
--	--

<p>BL2.6. Gestionar con autonomía de forma eficaz tareas o proyectos, hacer propuestas creativas y confiar en sus posibilidades, mostrar energía y entusiasmo durante su desarrollo, tomar decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL2.7. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes, influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL2.8. Realizar proyectos de trabajo individuales y en equipos cooperativos, sobre temas del currículo (con especial interés por las obras literarias) o sobre temas sociales, científicos y culturales, buscando y seleccionando información en medios digitales de forma contrastada, editar contenidos por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web y colaborar y comunicarse con otros filtrando y compartiendo información y contenidos digitales de forma segura y responsable.</p>	<p>información y citando adecuadamente su procedencia e incluyendo en los mismos la bibliografía y la webgrafía.</p> <p>BL2.6.1. Hace propuestas creativas y organiza actuaciones que contribuyan a gestionar con autonomía de forma eficaz tareas o proyectos individuales o colectivos.</p> <p>BL2.6.2. Confía en sus posibilidades utilizando adecuadamente, con autonomía, sus fortalezas y esforzándose por superar sus debilidades.</p> <p>BL2.6.3. Mantiene, con autonomía, su energía y entusiasmo durante todo el proceso de realización de tareas o proyectos motivando a los miembros de su grupo.</p> <p>BL2.6.4. Toma con autonomía decisiones razonadas asumiendo riesgos y responsabilizarse de las propias acciones y de sus consecuencias.</p> <p>BL2.7.1. Organizar un equipo de trabajo distribuyendo responsabilidades y gestionando recursos para que todos sus miembros participen y alcancen las metas comunes.</p> <p>BL2.7.2. Influir positivamente en los demás generando implicación en la tarea y utilizar el diálogo igualitario para resolver conflictos y discrepancias actuando con responsabilidad y sentido ético.</p> <p>BL2.8.1. Realiza proyectos de trabajo buscando y seleccionando información en medios digitales a partir de una estrategia de filtrado de forma contrastada, registrándola en papel de forma cuidadosa o almacenándola digitalmente en dispositivos informáticos y servicios de la red.</p> <p>BL2.8.2. Colabora y se comunica para construir un producto o tarea colectiva filtrando y compartiendo información y contenidos digitales y seleccionando la herramienta de comunicación TIC, servicios de la web social o módulo en entornos virtuales de aprendizaje más apropiado.</p> <p>BL2.8.3. Realiza proyectos de trabajo creando y editando contenidos digitales con sentido estético (documentos de texto, presentaciones multimedia y producciones audiovisuales) por medio de aplicaciones informáticas de escritorio o servicios de la web aplicando los diferentes tipos licencias.</p> <p>BL2.8.4. Aplica buenas formas de conducta en la comunicación en entornos virtuales y previene denuncia y protege a otros de malas prácticas como el ciberacoso.</p>
---	--

Bloque 3: Conocimiento de la lengua. Curso 2º Bachillerato	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables
<p>BL3.1. Identificar la tipología y funciones de las categorías gramaticales no flexivas para usar correctamente la lengua y explicar los procedimientos de formación de palabras, atendiendo al significado de los principales prefijos y sufijos, especialmente aquellos que proceden del latín y griego, y a la transcategorización para, aplicando los conocimientos adquiridos, enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos.</p>	<p>BL3.1.1. Identifica la tipología y funciones de las categorías gramaticales no flexivas para usar correctamente la lengua.</p> <p>BL3.1.2. Explica los procedimientos de formación de palabras, atendiendo al significado de los principales prefijos y sufijos, especialmente aquellos que proceden del latín y griego, y a la transcategorización para, aplicando los conocimientos adquiridos, enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos.</p>
<p>BL3.2. Analizar sintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según la naturaleza de sus predicados y según sus modalidades oracionales para mejorar la compresión y expresarse y redactar, con corrección y propiedad de forma oral y escrita.</p>	<p>BL3.2.1. Analiza sintácticamente oraciones compuestas y las clasificar según la naturaleza de sus predicados para para mejorar la compresión y expresarse, con corrección y propiedad de forma oral y escrita.</p> <p>BL3.2.2. Analiza sintácticamente oraciones compuestas y clasificarlas según sus modalidades oracionales para mejorar la compresión y expresarse, con corrección y propiedad de forma oral y escrita.</p>
<p>BL3.3. Explicar los distintos niveles de significado de las palabras o expresiones del discurso oral o escrito, en función de la intención comunicativa del texto en el que aparecen, para interpretarlo adecuadamente; así como hacer un uso connotativo o denotativo de la lengua, de forma progresivamente autónoma, para enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos.</p>	<p>BL3.3.1. Explica los distintos niveles de significado de las palabras o expresiones del discurso oral o escrito, en función de la intención comunicativa del texto en el que aparecen, para interpretarlo adecuadamente.</p> <p>BL3.3.2. Hacer un uso connotativo o denotativo de la lengua, de forma progresivamente autónoma, para enriquecer el vocabulario activo y mejorar la producción de textos.</p>
<p>BL3.4. Analizar las propiedades textuales y la intertextualidad mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes del ámbito académico, periodístico, profesional y empresarial, para interpretar y valorar discursos orales y escritos; y aplicar los conocimientos obtenidos para mejorar la expresión oral y escrita.</p>	<p>BL3.4.1. Analiza las propiedades textuales y la intertextualidad mediante el comentario pragmático de textos expositivos y argumentativos procedentes los ámbitos académico, periodístico, profesional y empresarial, para interpretar y valorar discursos orales y escritos.</p> <p>BL3.4.2. Elabora textos aplicando los conocimientos obtenidos en el análisis de la propiedades textuales y la intertextualidad para mejorar la expresión oral y escrita.</p>

Bloque 4: Educación literaria. Curso 2º Bachillerato	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables

BL4.1. Reconocer la evolución diacrónica y cultural de las tendencias, autores y obras de los grandes movimientos literarios del siglo XX analizando críticamente textos líricos, narrativos, dramáticos y didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina; y realizar trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.	BL4.1.1. Reconoce la evolución diacrónica y cultural de las tendencias, autores y obras de los grandes movimientos literarios del siglo XX analizando críticamente textos líricos de autoría masculina o femenina.
	BL4.1.2. Reconoce la evolución diacrónica y cultural de las tendencias, autores y obras de los grandes movimientos literarios del siglo XX analizando críticamente textos narrativos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina.
	BL4.1.3. Reconoce la evolución diacrónica y cultural de las tendencias, autores y obras de los grandes movimientos literarios del siglo XX analizando críticamente textos dramáticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina.
	BL4.1.4. Reconoce la evolución diacrónica y cultural de las tendencias, autores y obras de los grandes movimientos literarios del siglo XX analizando críticamente textos didácticos, en prosa y en verso, de autoría masculina o femenina.
	BL4.1.5. Realiza trabajos de síntesis, creativos y documentados, que presenten la literatura como un producto ligado a su contexto histórico y cultural, capaz de acercarnos a otros mundos y pensamientos.
BL4.2 Interpretar, utilizando las técnicas del comentario literario, obras completas o fragmentos de la literatura del siglo XX a la actualidad, justificando la vinculación del texto con su contexto, su pertenencia a un género literario determinado, analizando la forma y el contenido, descubriendo la intención del autor y reconociendo la evolución de temas y tópicos en relación con otras disciplinas; y expresar razonadamente las conclusiones extraídas mediante la elaboración de textos estructurados, orales o escritos.	BL4.2.1. Justifica la vinculación del texto con su contexto, su pertenencia a un género literario determinado en obras completas o fragmentos de la literatura del siglo XX a la actualidad.
	BL4.2.2. Analiza la forma y el contenido de obras completas o fragmentos de la literatura del siglo XX a la actualidad.
	BL4.2.3. Descubre la intención del autor en obras completas o fragmentos de la literatura del siglo XX a la actualidad.
	BL4.2.4. Reconoce la evolución de temas y tópicos en relación con otras disciplinas en obras completas o fragmentos de la literatura del siglo XX a la actualidad.
	BL4.2.5. Expresa razonadamente las conclusiones extraídas mediante la elaboración de textos estructurados.
BL4.3. Desarrollar por escrito un tema de la historia de la literatura, realizando una investigación previa que incluya la consulta de diversas fuentes y exponiendo las conclusiones con rigor, claridad y coherencia, adoptando un punto de vista crítico y personal, utilizando las TIC para obtener información veraz y citando las fuentes consultadas.	BL4.3.1. Desarrolla por escrito un tema de la historia de la literatura, realizando una investigación previa que incluya la consulta de diversas fuentes y exponiendo las conclusiones con rigor, claridad y coherencia, adoptando un punto de vista crítico y personal, utilizando las TIC para obtener información veraz y citando las fuentes consultadas.

ANEXO IV
HORARIO DE LA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBLIGATORIA

Horario del Primer Ciclo

MATERIA/HORAS	1º	2º	3º
BLOQUE DE ASIGNATURAS TRONCALES	16	14	17
Biología y Geología	3	-	2
Física y Química	-	2	2
Geografía e Historia	3	3	3
Lengua Castellana y Literatura	3	3	3
Matemáticas	4	3	-
Matemáticas orientadas a las enseñanzas académicas/aplicadas	-	-	4
Primera Lengua Extranjera	3	3	3
BLOQUE DE ASIGNATURAS ESPECÍFICAS(*)	8	10	9
Educación Física	2	2	2
Religión/Valores Éticos	2	2	1
Específica 1: Música en 1º, 2º y 3º	2	2	2
Específica 2: Tecnología en 1º y 2º	2	2	2
Elegir cualquiera de las materias específicas en 3º, excepto las ya cursadas obligatoriamente (*)			
Específica 3: Educación plástica, visual y audiovisual en 2º y 3º	-	2	2
BLOQUE DE LIBRE CONFIGURACIÓN AUTONÓMICA	6	6	6
Valenciano: Lengua y Literatura	3	3	3
Asignatura a elegir entre: - Informática (Oferta obligada) - Refuerzo instrumental (sólo en primer curso) - Cualquiera de las materias específicas, excepto las ya cursadas obligatoriamente (*)	2	2	2
Tutoría	1	1	1
TOTAL	30	30	32

(*) Las materias específicas entre las que se puede elegir son las siguientes:

1. Cultura clásica (Oferta obligada)
2. Educación plástica, visual y audiovisual (Oferta obligada en primer curso)
3. Iniciación a la actividad emprendedora y empresarial
4. Segunda Lengua Extranjera (Oferta obligada)
5. Tecnología (Oferta obligada en tercer curso)

Horario del Segundo Ciclo

MATERIA/HORAS	4º ACADÉMICAS	4º APLICADAS
BLOQUE DE ASIGNATURAS TRONCALES	19	
Geografía e Historia	3	
Lengua Castellana y Literatura	3	
Primera Lengua Extranjera	3	
Matemáticas orientadas a las enseñanzas académicas/aplicadas	4	4
Biología y Geología / Economía (*)	3	-
Física y química / Latín (*)	3	-
Tecnología	-	3
Ciencias aplicadas a la actividad profesional / Iniciación a la actividad emprendedora y empresarial	-	3
BLOQUE DE ASIGNATURAS ESPECÍFICAS	9	
Educación Física	2	
Religión/Valores Éticos	1	
Específica 1 (**)	3	
Específica 2 (**)	3	
BLOQUE DE LIBRE CONFIGURACIÓN AUTONÓMICA	4	
Valenciano: Lengua y Literatura	3	
Tutoría	1	
TOTAL	32	

(*) En el 4º curso de la opción de enseñanzas académicas, exisitirán dos itinerarios:

- a) Itinerario orientado al Bachillerato de Ciencias: Biología y Geología y Física y química
- b) Itinerario orientada al Bachillerato de Humanidades y Ciencias Sociales: Economía y Latín

(**) Las asignaturas específicas se elegirán de entre las siguientes:

1. Artes escénicas y danza
2. Cultura científica
3. Cultura clásica
4. Educación plástica, visual y audiovisual
5. Filosofía (Oferta obligada)
6. Música
7. Segunda lengua extranjera
8. Tecnologías de la información y la comunicación
9. Una materia del bloque de asignaturas troncales no cursada.

ANEXO V
HORARIO DEL BACHILLERATO

Horario del Bachillerato en régimen ordinario (diurno)

MATERIA/HORAS	1º	2º
BLOQUE DE ASIGNATURAS TRONCALES	18	21
Filosofía	3	-
Lengua castellana y literatura	3	3
Primera lengua extranjera	3	3
Historia de España	-	3
Troncal de modalidad 1	3	4
Troncal de modalidad 2	3	4
Troncal de modalidad 3	3	4
BLOQUE DE ASIGNATURAS ESPECÍFICAS	10	8
Educación Física	2	-
Anatomía Aplicada / Cultura científica / Religión	2	-
Específica 1	3	4
Específica 2	3	4
BLOQUE DE LIBRE CONFIGURACIÓN AUTONÓMICA	4	4
Valenciano: lengua y literatura	3	3
Tutoría	1	1
TOTAL	32	33

Horario del Bachillerato en régimen nocturno (Modelo A)

MATERIAS/HORAS POR BLOQUES					
Primer bloque		Segundo bloque		Tercer bloque	
Lengua castellana y literatura I	3	Primera lengua extranjera I	3	Lengua castellana y literatura II	3
Filosofía	3	Troncal de modalidad 1 (1º)	3	Primera lengua extranjera II	3
Historia de España	3	Troncal de modalidad 2 (1º)	3	Troncal de modalidad 1 (2º)	4
Educación Física	1	Troncal de modalidad 3 (1º)	3	Troncal de modalidad 2 (2º)	4
Anatomía Aplicada / Cultura científica / Religión	2	Específica 1 (2º)	4	Troncal de modalidad 3 (2º)	4
Específica 1 (1º)	3	Específica 2 (2º)	4	Valenciano: lengua y literatura II	3
Específica 2 (1º)	3				
Valenciano: lengua y literatura I	3				
TOTAL	21		20		21

Horario del Bachillerato en régimen nocturno (Modelo B) y en régimen a distancia

MATERIA/HORAS	1º	2º
BLOQUE DE ASIGNATURAS TRONCALES	18	21
Filosofía	3	-
Lengua castellana y literatura	3	3
Primera lengua extranjera	3	3
Historia de España	-	3
Troncal de modalidad 1(*)	3	4
Troncal de modalidad 2 (*)	3	4
Troncal de modalidad 3 (*)	3	4
BLOQUE DE ASIGNATURAS ESPECÍFICAS (**)	9	8
Educación física	1	-
Anatomía Aplicada / Cultura científica / Religión	2	-
Específica 1	3	4
Específica 2	3	4
BLOQUE DE LIBRE CONFIGURACIÓN AUTONÓMICA	3	3
Valenciano: lengua y literatura	3	3
TOTAL	30	32